BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XIV
G
2
NAPOLI

XIV
G
2

Digitized by Google

CORPUS JURIS CANONICI,

PER

REGULAS NATURALI ORDINE DIGESTAS,
USUQUE TEMPERATAS, EX EODEM JURE, ET CONCILIIS,
PATRIBUS, ATQUE ALIUNDE DESUMPTAS, EXPOSITI.

OPUS, TUM IN REBUS OBSCURIS CLARITATE, TUM DISPERSIS Collectione ac delectu, in contrariis conciliatione, eximium, ſimulque INDICIBUS ac PRÆFATIONIBUS, Notiſque quamplurimis & exquiſitis illuſtratum.

AUTHORE

JOANNE PETRO GIBERT,
DOCTORE THEOLOGO, ET CANONISTA.

TOMUS SECUNDUS,

COMPLECTENS

QUÆ AD FIDEM CATHOLICAM PERTINENT, ILLIUSQUE Prima principia, ac quicquid ſpectat ad Eccleſiam in ſe ſumptam, in Generalem ; ac Particularem diviſam, illarumque quorumvis graduum Miniſtros, à Summo Pontifice ad Clericos ordinis magis infimi. Singulorum, tàm majorum quàm minorum Officia communia & peculiaria, Perſonarum Immunitates, necnon & Locorum, quorum præterea Conſtructio, Dotatio, Conſecratio, Pollutio, Reconciliatio ac Juridica Profanatio ſeorſim explicantur.

LUGDUNI,
Apud FRATRES DEVILLE.

M. DCCXXXVII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

PRÆMONITIONES

Circa diſtributionem Materiarum ex quibus conſtant Tomi II. & III. Operis, cui Titulus, *Corpus Juris Canonici per Regulas expoſiti.*

ABSOLUTA expoſitione eorum quæ ad Jus Canonicum in ſe ac univerſim conſideratum pertinent, nunc explicanda ſuſcipiuntur ea, quæ illud ſpeciatim contingunt, ſive ſingulæ rerum ſpecies de quibus agit. Iſtæ autem, etſi propemodùm infinitæ, ad unam reduci poſſunt, nempè Eccleſiam, omnium fidelium Matrem, Magiſtram, Ducem, Corpus, quocunque modo quo inſpici poteſt ſpectaram, 1°. in ſe ipſâ, 2°. in filiis & membris, 3°. in Prælatis ſeu Miniſtris, 4°. in Miniſteriis ſuis, 5°. ſuis in Bonis ſpiritualibus & temporalibus, 6°. in Judiciis Civilibus & Criminalibus. Hinc Jus Canonicum vocatur Eccleſiaſticum, non ſolùm quia ab Eccleſia conditur ſed multò magis quia quicquid continet, docet, ſtatuit, Eccleſiam quodam ex dictis modis reſpicit: idcircò quæcumque dicenda ſunt, uno in Tractatu *de Eccleſiâ*, in plures Partes diſtributo comprehendi potuiſſent: ſed congruentior viſa illorum diſtributio, in Quinque Tractatus præcipuos, ob cauſas ſuis locis deducendas, quorum Primus *de Eccleſia*, Secundus *de Beneficiis*, Tertius *de Contractibus*, Quartus *de Sacramentis*, Quintus *de Judiciis*.

Cùm ordo ſit lumen rerum, nonnihil deliberatum circa illum qui aſſignandus erat Secundo, Tertio & Quarto Tractatui.

De Primo nulla Diſputatio, quin primum locum habere debeat, cùm de illo agat quod in Jure Canonico præcipuum, cuique cætera ſubſunt, nempè de Fide Catholica, de Eccleſia Univerſali, de Papa, de Cardinalibus, Legatis, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiæ poſt hos præſtantioribus Prælatis. Nec etiam de Quinto ullum dubium, quin poſtremus locus ipſi aſſignandus ſit, cùm Judicia ſupponant tractationem de perſonis, & de Rebus circa quas verſantur, utpotè judicialibus controverſiis ſubjectas.

Secundus locus qui datus eſt Beneficiis, debitus videbatur Sacramentis, cùm præſtantiora ſint Beneficiis, ob Spiritualia Bona quæ conferunt; cùm multò plurimis perſonis conveniant, nempè omnibus fidelibus, tàm Laicis quàm aliis quibuſcumque; Beneficia verò ſolis Clericis competant; cùmque prætereà Tractatus de Eccleſia primam Sedem habuerit ob argumenti ſui nobilitatem. Sed his omnibus prævaluit ratio, deſumpta ex eo quòd Beneficia ſint Miniſteria Sacra, & actum ſit in Primo de Miniſtris, ideòque congruum

eſſet ut de Beneficiis tractaretur priùs quàm de Sacramentis : præterea adminiſtratio Sacramentorum, illorumque confectio, ſunt Beneficiariorum munia, proindèque tractatio de Sacramentis præſupponit tractationem de Beneficiis, in qua de his muniis diſſeritur.

Poſtrema hæc cauſa exigere videbatur ut Tractatus de Sacramentis præcederet Tractatum de Contractibus, cùm Officium Beneficiatorum circa Sacramenta longè ſit nobilius, quàm Officium illorum circa Bona Temporalia, circa quæ Contractus verſantur, cùm per Contractus acquirantur hæc bona, ad alios tranſmittantur, amiſſa recuperentur. Sed validior fuit cauſa petita ex eo quòd ſinguli Beneficiati munus conficiendi, vel adminiſtrandi Sacramenta non habent; cùm iis ſolis id competat, qui obtinent Beneficia quibus animarum cura annexa eſt, quorum numerus multò minor quàm cæterorum; omnes autem beneficiati munere potiuntur adminiſtrandi Bona Temporalia, vel ſaltem jure illa poſſidendi, cùm Beneficium ſit quid mixtum, conſtans Officio Spirituali quod eſt velut ipſius anima, & poſſeſſione temporali quæ eſt velut Corpus ipſius.

Hactenùs dicta de diſtributione rerum in hac Secunda Parte tractatarum, ordineque in illa ſervato, fuſiùs explicabuntur in Præfatione cuique prædictorum Tractatuum quinque præfixa.

Dicendum quid ſupereſt de nonnullis minoribus Tractatibus, qui quibuſdam ex majoribus inſerti ſunt, potiùs quàm aliis ejuſdem generis, cùm & iſtis adjungi potuiſſent. Ejuſmodi ſunt 1°. Tractatus de Reſtitutione in integrum, 2°. Tractatus de Tranſactionibus, 3°. Tractatus de Præſcriptionibus, qui poſiti ſunt in Tractatu de Contractibus, & rectè collocari potuiſſent in Tractatu de Judiciis; cùm prædicta Reſtitutio cadat in actus judiciales, ſicuti in actus extrajudiciales; Tranſactiones habeant vim rei judicatæ, lites præveniant, & finiant, eaque de cauſâ in LIBRO I. *Decretalium* ponantur inter illa quæ judicia antecedunt, poſtremò ſit una ex exceptionibus, quæ lites perimunt, quæque ideò peremptoriæ dictæ ſunt; præſcriptio ſit etiam inter Exceptiones peremptorias quibus controverſiæ judicialiter terminantur. Sed potior viſa eſt deprompta ratio ex eo quòd Reſtitutio in integrum frequentior ſit circa Contractus; Tranſactio ſit propriè conventio, quemadmodùm ſunt Contractus ſinguli; Præſcriptio ſit modus acquirendi perdendique Bona Temporalia, veluti & ipſi Contractus quibus id maximè proprium eſt.

Sunt alii Tractatus minores qui in variis ex majoribus collocari potuiſſent. Ejus generis eſt Tractatus de Simonia, qui locum ſuum habere potuiſſet in Tractatu de Eccleſia, ubi 1°. de Religioſis, proindèque de ingreſſu in Religionem, circa quem frequentiſſimè committitur Simonia. 2°. De Sepulturis, ob inſpectam Eccleſiam prout eſt locus Divino Cultui dicatus, in quibus Sepulturis non infrequens Simonia; itidem in Tractatu de Sacramentis, ubi non rara eſt Simonia circa illorum adminiſtrationem, præſertim circa Ordinis Sacramentum. Collocatus autem eſt in Tractatu de Beneficiis, quia in illis frequentiſſima eſſe ſolet Simonia; ibique, occaſione datâ, actum eſt de quavis alia Simonia, tàm Sacramenta & potiſſimùm Ordinem, quàm Sepulturam ac ingreſſum in Religionem contingente.

Dum de Judiciis actum eſt, tractari potuiſſet de Uſuris, quia Uſuræ inter crimina collocantur, circa quæ verſantur Judicia Criminalia, & etiam de iis agitur LIB. V. *Decretalium*; ſed ſatius viſum eſt de illis agere dùm de Contractibus, quia uſura eſt lucrum vi mutui perceptum, & mutuum eſt Contractus qui ſine uſura ſæpiſſimè initur; undè huic Contractui uſura merè quid accidens; ideòque Tractatio de Uſura non incongruè acceſſit Tractationi de Mutuo.

Quod de Minoribus Tractatibus dictum eſt, dicendum quoque de Collectionibus

tionibus Canonum circa Munia ſeu Functiones Eccleſiaſticas : ſunt enim nonnullæ quæ variis in locis ejuſdem Tractatûs collocari potuiſſent ; hujus generis eſt illa Collectio quæ prædicandi munus reſpicit, pertinens ad Epiſcopos, ad Parochos, ad Canonicos Theologos, alioſque quoſcumque Presbyteros ex commiſſione, quæque idcircò locum habere potuit dùm de Epiſcopis, vel Parochis, vel prædictis Theologis ; hæc autem ſedem ſuam ſortita eſt inter obligationes ſeu officia Clericis omnibus, vel pleriſque, vel plurimis, communia : qua in re ab illis non parùm differunt ſimiles Canonum Collectiones, quæ ex natura ſua ſedes ſuas proprias habebant, & extra illas vagari non debebant : Hujus generis ſunt quæ circa Sanctos, vel Apoſtolos, vel Martyres, vel Confeſſores, vel Pontifices verſantur ; quæque proptereà dum de Feſtis vel Canoniſatione Sanctorum collocandæ erant. Idem ſentiendum de Collectionibus circa uſus quibus inſumendi ſunt Beneficiorum proventus, nec non & illis quæ ſimultaneam plurium Beneficiorum poſſeſſionem ; quaſque parem ob cauſam determinatas ſedes in Tractatu de Beneficiis occupare oportebat.

Porrò hujuſmodi Collectionibus uſi non ſumus niſi in rebus gravis momenti, ubi neceſſe fuit oſtendere Eccleſiæ Diſciplinam non variaſſe, ideòque non negligendam. Methodus hæc acceſſit huic Secundæ Parti. In Prima, ſeu Prolegomenis, Jus Canonicum expoſitum tantùm eſt per Regulas & per Juris Deciſiones propriis verbis ex illo deſumptas, idque non in tota ſed in poſteriori Parte, ſeu quoad illa quæ ex Corpore Juris deprompta ſunt, non tamen ſemper, ſed in aliquibus duntaxat, prout rerum qualitas expoſcere videbatur : Peculiare ergò huic Secundæ Parti totius Operis eſt, ut triplici methodo ſeu tractandi modo exponatur ; nempè 1°. per Collectiones Canonum quibus Hiſtoria texitur factorum Diſciplinam vel Doctrinam contingentium ; 2°. per Juris Deciſiones pro rerum natura ordinatas, quibus mediis habes totum Juris Textum propriis ipſius verbis expreſſum de quavis rerum ſpecie quoad diſpoſitionem ; 3°. Per Regulas, quæ ſunt velut principia ex Canonibus pluribus circa eamdem rem coacervatis deducta, cum exceptis caſibus, Objectiſque quibuſcumque reſolutis.

Hæc præmonenda habui de Diſtributione Juris Canonici in ſpecie conſiderati, hac in Parte Secunda exponendi, ſive de rebus ſingulis in eo tractandis, de ordine Tractatuum tàm minorum quàm majorum, de illius cauſa, atque de variis tractandi modis, ſive methodis, pro rerum exigentia, vel datâ occaſione, hîc illicve adhibitis.

Præmiſſis Monitis unum alterumve adjiciendum circa Collectionem Juris Deciſionum, propriis ipſius verbis conceptarum, noſtro Operi inſertarum, à D. DALO inceptam, ac imperfectam relictam, ac peculiaria quædam ab Amicis & Collegis accepta de illius Patria, moribus, muniis, ac morte. Quoad prius, 1°. Noſſe oportet nullam Præfationem in ampliſſimo Manuſcripto repertam eſſe, ex qua conjici potuiſſet Diſtributio Generalis ipſius Collectionis ; ac ex variatione circa diviſiones & ſubdiviſiones in Titulos, Sectiones, Paragraphos, Articulos, inferre licere illam apud ſe ipſum nondùm benè ſtatutam fuiſſe ; undè non pauca menda circa utraſque irrepſiſſe neceſſe fuit, tùm ex illius oblivione, tùm ex mea negligentiâ ; quæ cùm ſint levioris momenti, Lector etiam non togatus facilè excuſabit. 2°. Non ignorandum circa eamdem Collectionem, non paucos in illa Textus ſuppoſititios, deſumptos ex falſis Decretalibus, referre, nullâ præhabitâ monitione illorum ſuppoſitionis ; ſed id non fieri niſi in locis ubi adducuntur Canones majoris momenti, nec allegari ad præſtandam autoritatem iis quæ docentur, ſed ob rationes, ſimilitudines, aliaque notanda quæ in illis habentur : Hos autem Textus facillimè dignoſci poſſe per ea quæ in

TOMO I. ſeu *Prolegomenis* dicta ſunt circa Decretales permultis Pontificibus Summis falsò attributas. 3°. Non omittendum ejuſdem Collectionis Authorem nonnunquàm Canones adduxiſſe, apud Gallos non receptos, ejuſque rei non monuiſſe; quod quotieſcunque advertimus, illius vicem ſupplevimus.

4°. De Additionibus à nobis factis eidem Collectioni nonnihil dicendum; ſed duntaxat in genere, cùm hîc agatur de Secunda Parte tota generatim conſiderata, ac in Duos Tomos diſtributa: circa quod unum monuiſſe ſat erit, quidquid Notarum in illa eſt, noſtrum eſſe, ſive affixæ ſint quibuſdam Textibus, ſive ad calcem Sectionum appoſitæ fuerint: Item Sectiones ſingulas ex ſolis Obſervationibus coaleſcentes, quæ adjectæ ſunt vel ad explicandos Canones in Titulo collectos, quia elucidatione aliquâ indigebant, vel ad commonſtrandum quos ex illis fructus elicere fas eſſet: Itidem Sectiones nonnullas ad imitationem Autoris compoſitas, in quibus Textus collegimus, ad explanationem rerum ab illo omiſſarum, quæ Tractatûs integritati neceſſariæ videbantur: Poſtremò Conſilia ex noſtris plura ſub nomine Sectionis poſita, continuato numero Sectionum ab Autore datarum, quæ Conſilia ut plurimùm in Quæſtiones dividuntur, eodemque modo ab iiſdem Sectionibus diſtinguuntur, ſicuti & tractandi methodo.

Quoad poſterius, ſive ea quæ Authoris perſonam ſpectant, poſt plures inquiſitiones non aliud diſcere potui, quàm ipſum Rhotomagi natum fuiſſe, ex honeſtiſſima familia, ex qua extant adhuc Nepotes in Suprema hujuſce Civitatis Curia Senatores; Litterarum amantiſſimum, maximè Sacrarum, quibus aſſiduè vacabat; juxta Canones Sacerdotalem vitam duxiſſe, quæque in illis legerat de Clericorum Officiis in ſeipſo expreſſiſſe; pietate ac ſobrietate, præſertim diebus Quadrageſimalibus, præcelluiſſe; Academica Exercitia præſentiâ ſuâ cohoneſtare ſolitum fuiſſe; atque ut Scholares ad piè vivendum excitaret, illorum confeſſiones excepiſſe; Monialibus præfectum fuiſſe, ac ex celebratione Majoris Miſſæ apud illas in pleuritidem incidiſſe, ex qua obiit anno 1698. poſt decennalem Syndicatum Collegii Mazarinæi, ad quem promotus erat ab ipſa illius inauguratione.

Quantùm autem ex ipſa Collectione colligi poteſt, pateſcere videtur, illius Autorem, optimum Theologum & Canoniſtam fuiſſe, ſobriè ſapientem, nulli addictum parti, ſed ſolius veritatis notæ famulum obſequentiſſimum.

PRÆFATIO

P R Æ F A T I O
TRACTATUS DE ECCLESIA,

In qua congruo ordine paucis explicantur quæ Scriptura, Patres, Canones, multis dicunt de Eccleſia quovis modo ſumpta.

HÆC vox, ECCLESIA, multa ſignificat: Deſignat modò Cœtum Fidelium; modò Concilium Prælatorum à quibus reguntur Fideles, nunc locum in quo Fideles congregantur ad exercitia Religionis. Illæ omnes ſignificariones ſunt aptæ. Revera Eccleſia eſt certe Corpus Fidelium: In omnibus autem Corporibus ſunt membra quæ imperant, alia verò quæ gubernantur. Suum eſt Prælatis, ſuum Inferioribus Caput, cui præcipua Regimiois cura demandata eſt: quod quidem modò ſolum, modò cum aliis regit; quod non poteſt, aut non vult per ſe ipſum agere, per Miniſtros facit, aut per illos quos ad id committit. Idem eſt de illis qui ipſi conſociantur in Gubernatione; habent etiam cum quibus onus ſuum partiantur: ſunt qui imperent, alii qui exequantur. Utrique habent loca deſtinata ſuis Synodis, ſive Generalibus, ſive Particularibus, ut qualitas rerum poſtulat.

Quas ob cauſas Eccleſia comparatur nunc Regno, nunc exercitui rectè ordinato; modò familiæ, modò gregi, modò navi, modò ædificio, modò urbi ſitæ in loco ſublimiori. Indè oriuntur varia nomina quæ dantur illis qui præponuntur à Spiritu ſancto ad regendam Eccleſiam; appellantur videlicet Architecti, Nautæ, Paſtores, Patres, Duces, Principes: quæ omnes comparationes colliguntur è Scriptura, à qua ſæpè Eccleſia vocatur Regnum Cœlorum; quæ dicit de eadem, ſimilem illam eſſe Regi paranti convivium ad nuptias filii; aut Patri-familias qui vadit conducturus Operarios qui laborent in vineam ſuam: quæ dicit adhuc de eadem, illam ædificatam eſſe ſupra petram, Chriſtianos eſſe ædificium conſtructum ſuper fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum: JESUM CHRISTUM prædicaſſe ſuper naviculam, & ſedentem in eadem ſedaſſe tempeſtatem, & per iſtam naviculam vulgò Eccleſiam intellexerunt.

Denique quod dicitur, vitam hominis militiam eſſe ſuper terram, perfectè convenit Chriſtiano, qui debet indeſinenter debellare ſuas cupiditates. Idem prorsùs eſt de verbis Cantici Canticorum, *Caſtrorum acies benè ordinata*, vulgò applicatur Eccleſiæ; undè nominatur Eccleſia militans.

Ex quibus variis comparationibus cognoſci poteſt Eccleſiam diverſimodè conſiderari poſſe, & ideò varias pati diviſiones, quæ quidem cuique Eccleſiæ privatæ congruunt, ut & Eccleſiæ Univerſali ex omnibus aliis Eccleſiis ſimul junctis compoſitæ. Per has etiam intelligitur, caſdem Eccleſias, alias aliis eſſe ſubordinatas; quemadmodùm partes exercitûs, familiæ, Regni: Paſtores magni gregis, lapides ædificii, Ductores navis, aliique ipſis miniſtrantes, ſibi invicem ſubjiciuntur, partique præcipuæ parent, cohærent, reſpondent; hinc quoque colligitur, iſtam ſubordinationem neceſſariam eſſe in Eccleſia ad ejus conſervationem, quemadmodùm & in aliis rebus quibus illa comparatur, quia non eſt unio ſine ſubordinatione.

Eædem comparationes concurrunt adhuc ad oſtendendum Eccleſiam debere eſſe unam in ſuo Capite, quod ſit centrum unionis, juxta hæc verba, *unum ovile, unus Paſtor*; in ſua Doctrina, ſuis in Sacramentis, ſecundum verba, *Unus Dominus, unum Baptiſma, una Fides.* Par eſſe quoque illam eſſe viſibilem, ut id, omne cui aſſimilatur.

Si iiſdem comparationibus jungantur promiſſiones factæ in ejus favorem, tùm in Veteri, tùm in Novo Teſtamento, videre eſt illam debere eſſe Cathulicam, aut tàm extenſam quàm totus terrarum orbis diffunditur; inſallibilem, indefectibilem; nam promiſſum fuit omnes Nationes benedicendas fore in JESU CHRISTO, quod intelligitur de vocatione illarum ad fidem; portas Inferi contra ipſam non eſſe prævalituras; JESUM CHRISTUM cum illa futurum eſſe uſque ad conſummationem Sæculorum, & eumdem ipſi miſſurum eſſe Spiritum Sanctum qui ipſam edocturus ſit omnem veritatem.

Hæc promiſſa ſunt Prærogativæ Eccleſiæ Univerſalis; Privatæ Eccleſiæ non poſſunt iſtorum participes eſſe, niſi pro earum cum illa unione.

Sunt ergò differentiæ graviſſimi momenti, inter totam Eccleſiam, ejuſdemque partes; quæ quidem diſcrimina cauſa ſunt variarum Eccleſiæ Diviſionum. Itaque ut explicetur methodicè id omne, quod concernit Eccleſiam, conſiderabitur 1°. io ſua Totalitate, quatenùs ſumpta poteſt appellari *Eccleſia Totalis*; & in hunc modum accepta complectitur omnes Fideles, tùm Prælatos, tùm Inferiores.

Deindè in ſuis partibus inſpicietur, & ſub hoc reſpectu ſpectata appellabitur *Partialis*, quia comprehendit unam tantùm partem eorum utriuſque modi ſeu generis Fidelium, quorum alii reguntur & non regunt, & vocantur ſimplices Fideles: alii gubernant & etiam gubernantur, cùm ſint Fideles ſimul & Paſtores.

Hæc Diviſio deſumpta eſt ex Diviſione quarumdam Cenſurarum, quarum aliæ ſunt totales, aliæ partiales. Per Totalem intelligitur illa quæ habet omoes ejus effectus; per Partialem verò ea, quæ quoſdam tantùm ejuſdem habet effectus.

Eccleſia Totalis ea eſt, quæ complectitur omnes ſuos alumnos, omnia ſua membra, tàm Populi quàm Cleri.

Partialis ea eſt, quæ unam tantùm partem continet, ſcilicet Clerum ſine Populo; aut utrumque, ſed alicujus ſolùm loci.

Eccleſia poteſt eſſe Univerſalis, nec eſſe totalis; & hoc accidit quoties uſurpatur hic terminus ad ſignificandum tantùm omnes Paſtores aut Prælatos: verbi gratiâ, cùm dicitur Eccleſiam Univerſalem facere definitiones fidei, Generales Diſciplinæ Conſtitutiones condere; nam tunc una tantùm pars Eccleſiæ ſpectata in totalitate agit. Illa autem omninò eſt totalis, quoties dicitur illam credere quoſdam Articulos univerſaliter creditos; aut illam obſervare quædam Statuta generaliter uſu recepta.

Eccleſia reverà totalis ſemper eſt plenè univerſalis, tùm pro locis, tùm pro perſonis quæ ſunt ex ejus corpore: Eccleſia verò Univerſalis aliquandò eſt partialis quoad perſonas. Talis illa ſemper eſt in Conciliis Generalibus, quia ſoli Prælati jus habent illis aſſiſtendi tanquàm Judices, eoque nomine ſuam in eis vocem aut ſuffragium dare.

Quapropter hæc denominatio, ***Eccleſia Totalis***, & iſta, ***Eccleſia Univerſalis***, non ſunt ſemper Synonimæ; cùm aliquandò ultima, minùs quàm altera, ſignificet, juxta exempla ſuprà allegata.

E contrà Eccleſia Particularis eſt ſemper Partialis; quia pars una eſt Eccleſiæ Totalis, cùm ſit limitata ad unam Parochiam, ad unam Diœceſim, aut ad unam Provinciam, aut ad unam Primatiam, ad unum Patriarchatum. Eſt etiam aliquandò Partialis alio modo; quod accidit, quoties per Eccleſiam Particularem, intelliguntur Populus aut Clerus alicujus diſtrictûs, aut ſolus ejuſdem Clerus.

Juxta hanc diſtinctionem dici poteſt in primo ſenſu, Eccleſiam talis Provinciæ talem uſum habere, quemadmodùm Eccleſia *Mediolanenſis* uſum habet Quadrageſimale inchoandi Jejunium primâ Dominica hujus Sanctæ Quadrageſimæ.

Dicere fas eſt in ſecundo ſenſu, Eccleſiam talis loci Privilegium habere geſtandi veſtem violaceam, aut togam rubram; & in ſecundo ſenſu, Eccleſiam talis Provinciæ talem reſolviſſe quæſtionem, talem tuliſſe Conſtitutionem.

Itaque Diviſio Eccleſiæ in Totalem & Partialem non eſt inutilis, quamvis non ſit uſitata: nam inſervit ad explicanda vocabula quæ ſunt in uſu, ut jam vidimus.

De Eccleſia Totali debent intelligi non ſolùm promiſſa ſuprà relata, verùm etiam expreſſiones Scripturæ, ***Illam*** nempè *eſſe Corpus* JESU CHRISTI *quem habet pro Capite*, *ejus eſſe Sponſam*, *ipſam ex ejus latere manaſſe*, *eandem acquiſitam fuiſſe ejus Sanguine*, *eam ab ipſo dilectam & mundatam*, *ſemetipſum pro ea tradidiſſe*.

Explanatis illis quæ ſpectant ad Eccleſiam in ſe ipſa, & quæ pertinent particulariter ad Eccleſiam Univerſalem, tranſitus fit ad Eccleſias Particulares Cathedrales; & conſiderando illas 1°. quoad earumdem originem, deindè quoad locum quem habent inter ſe, mentio fit de Eccleſiis Apoſtolicis & de earum prærogativis. Et ut Eccleſia Romana prima eſt inter iſtas Eccleſias & multas alias præcellentias habet quæ ex ſuo Primatu oriuntur., expendetur id quod Jus Canonicum hac de re docet, & propriis terminis referetur, addendo Obſervationes neceſſarias quæ ſuppleant id quod deeſt.

In iis Sermo habebitur de Papa, de Juribus ejus certis vel incertis; quorum priora ſunt verè jura, poſteriora habenda pro prætentionibus; item de præcipuis ejus Officiariis, Cardinalibus, Legatis, Pœnitentiario Majore; ac in iis tractandis quæ ſint eorum poteſtates & privilegia maximè notabitur.

Loqoendo de prærogativis Sanctæ Sedis, tractabitur fusiùs de Cauſis Majoribus quæ ipſi reſervantur, & examinabitur undè oriatur hæc reſervatio Eccleſiarum Apoſtolicarum: & finitis rebus ſpectantibus Eccleſiam Romanam, quæ eas præcipuè antecellit, tranſibitur ad alias Eccleſias, de quarum Conſtitutione generaliter ſpectata cùm mentio facta fuerit, tractabitur latè de Epiſcopis, & explanabitur 1°. eorum Promotio, non omiſſis eorum electione, Confirmatione, & Conſecratione. 2°. quibus donari debeant dotibus. 3°. Quæ ſint eorum obligationes. 4°. Quæ Jura, ſive Temporalia, ſive Spiritualia. 5°. Quæ ſit eorum Juriſdictio, tùm voluntaria, tùm contentioſa.

Per hæc dignoſcetur illud quod Papa, Patriarchæ, Primates, Metropolitani habent commune cum ſimplicibus Epiſcopis; ut inſpectum eſt quod particulare eſt Papæ, in eo quod jam de illo dictum erit, & ut deindè videbitur id quod eſt proprium tribus aliis Dignitatibus ſuperioribus Dignitati Epiſcopali, in iis quæ dicentur poſteà de unaquaque particulariter.

Abſolventur ea quæ dicenda erunt de Eccleſiis Particularibus per Eccleſiæ Gallicanæ præconia, & Regum Franciæ, & alias particularitates de quibus ſit expreſſa mentio in Corpore Juris, & in aliis Canonibus qui ſunt alibi; quibus jungetur id quod Jus docet de Officiis Eccleſiæ erga Principes, & iſtorum erga Eccleſiam; quæ ſunt eorum jura reciproca, & quæ ſunt Subditorum obligationes erga Principes & alios Superiores.

Quibus jungentur adhuc Obſervationes neceſſariæ ad explicationem Juris Deciſionum ipſius verbis expreſſarum, Eccleſiam ſpectantium. Quoad Concilia quæ pertinent ad eandem materiam, quia ſunt Cœtus Epiſcoporum, & aliorum Superiorum Prælatorum, monere ſatis erit Tractatus in Prolegomenis datos ea docere, quæ ſcire oportet de quavis illorum ſpecie.

Cùm ſint Canonici erga Epiſcopos, id quod Cardinales ſunt ergà Papam, nempè eorum Conſiliarii, Aſſeſſores, Collaterales, eorum Fratres, ſaltem à duodecimo ſæculo, ubi incipit Jus Decretalium, (ſic vocatum quia deſumitur ex Litteris Paparum, continentibus Deciſiones, Sanctiones, aut judicia, quibus impoſitum Decretorum nomen à primis Sæculis; ſic enim qualificantur in *Codice* DIONISII EXIGUI.) nobis viſum eſt de Canonicis loquendum eſſe, immediatè poſtquàm tractatum eſt de iis

quæ

quæ pertinent ad ſimplices Epiſcopos iſtiſque Superiores, quemadmodùm ſermo habitus eſt de Cardinalibus ſtatim atque de ſummo Pontifice mentio facta fuit. Ea verò quæ ad illos ſpectant incipiunt à nominibus, à Jure ipſis traditis. Deindè ſermo habetur de Dignitatibus Capitulorum in genere ſpectatorum; poſteà de obligatiooibus Canonicis omnibus communibus, aut quibuſdam eorum particularibus: Quæ ſpectat ad promotionem ad Ordines annexos eorum Præbendis, poſtremi generis exiſtit: reſidendi onus, eſt primi generis; iſti ſunt jura & pœnæ adjunctæ, prout impletur vel non; ſuæ ſuot eidem diſpenſationes aut excuſationes. Circa hæc omnia refertur id quod Jus expreſsè de illis dicit. Obligationes aſſiſtendi Officio & Capitulo ſunt adhuc è numero obligationum communium; ſuas etiam mercedes habent & pœnas, diſpenſationes & excuſationes.

Idem eſt de illis quæ ſpectant ad Præbendas, aut Poſſeſſorum earum mores, aut conſervationem numeri conſtituti illarum. Sua ſunt etiam Canonicis Jura: præcipuum eſt jus providendi Beneficiis, aut per Electiooem, aut per Collationem, aut per præſentationem, aut per Inſtitutionem. De his mentio fiet in Tractatu *de Beneficiis*, qui ſuus eſt locus naturalis, quique primus eſt TOMI III. Sunt obligationes & jura quæ ſpectant ad Canonicos coojunctim ſpectatos, ſeu ad Capitulum; tales ſunt obligatio & Jus correctionis, exercendi Juriſdictionem Epiſcopi Sede vacante, & nominandi Officiarios ad hoc exercitium. Titulus *de Canonicis* finitur per Dignitates Capitulares in particulari ſpectatas; ſeu Decanatum, Theologalem, Pœnitentiariam Archidiaconatum, Archipresbyteratum.

Quod dictum eſt de Canonicis convenit tàm Eccleſiarum Collegialium Canonicis, quàm Eccleſiarum Cathedralium; reſervatis prætogativis iſtorum, ratione conjunctionis ſuæ particularis cum Epiſcopo, undè recipiunt jus participandi Regimini Diœceſano, ſive dùm Sedes repletur, ſive dùm vacat. Has ob prærogativas præcedunt Parochos, qui pro cura animarum, quæ illis immediatè demandata eſt poſt Epiſcopos, digni eſſent qui præeſſent Canonicis.

Loquendo de Parochis, incipitur per varia nomina quæ Jus illis tribuit: Indè tranſeundo ad dotes quæ requiruntur in eis, mentio fit de ætate & Sacerdotio quibus opus habent. Veniendo ad eorum obligationes, ſermo habetur de prædicandi & reſidendi obligationibus, & attendendi bono Parochiarum ſuarum ordini. Extenditur quoque ad Vicarios Perpetuos quod dictum eſt de Parochis.

Poſtquàm actum eſt de Autoritate Epiſcopi in Parochos, & de Jure tribuendi illis deſervientes, quandò ſunt indigni aut inepti ad munia ſua implenda; Finimus Titulum de Patochis, referendo ea quæ Jus expreſsè dicit de Vicariis Temporalibus aut adjutoribus Parochorum, quemadmodùm collectum eſt terminis propriis quod docet de Capitibus præcedentibus circa Parochos: Sed cùm id quod dicitur de illis, non ſufficiat ad explicanda omnia quæ pertinent ad Parochos, ſuppletur id quod deficit per Textus qui poſſunt illis applicari aut per Canones aliundè deſumptos.

Idem fit erga Canonicos, cùm eadem ratio ad id impellat.

Ut evitentur repetitiones, loquendo de Epiſcopis, ac de Prælatis qui ipſos præcedunt, deindè de Canonicis & Parochis; nihil dictum eſt de eorum Officiis quoad mores, quia ſunt eis communia cum omoibus aliis Clericis, & ideò viſum eſt convenientius remittere hanc materiam, ad locum in quo tractandum erat de Clericis generaliter ſpectatis. Cùm igitur hùc perventum fuerit, colligentur omnes Canones qui pertinent ad has obligationes, poſtquàm oſtenſum erit hoc nomine Clericorum intelligi non ſolùm Tonſurâ donatos, in minoribus conſtitutos, Subdiaconos, Diaconos, Presbyteros; ſed etiam Epiſcopos & eorum Superiores, ne excepto quidem Papâ, præſertim cum de moribus agitur.

Ratio hujuſce rei eſt, quòd Superiores ſint exempla Inferiorum, & hanc ob rem magis teneantur quàm alii ad agendum quod imperatur Clericis, & ad evitandum quod ipſis prohibetur. Quæ duo ſunt ſumma Capita ad quæ omnes obligationes communes reducuntur, juxta hæc verba, *fac bonum & declina à malo.*

Propter eandem rationem omne quod jubetur aut prohibetur Laicis circa mores, imperatur quoque aut vetatur Clericis qui ſunt eorum exempla. Obligationes perſonarum eò ſunt plus aut minùs magnæ, quò eorum ſtatus eſt magis aut minùs perfectus: Et ideò Superiores habent obligationes Inferiorum; ſunt enim homines & Chriſtiani ſicut Ioferiores: itaque debent eaſdem habere & majores obligationes: Quod plus eſt continet quod eſt minus: Pars continetur in toto, *Reg.* 36. & 80. *in* 6. undè Juſtitia Chriſtiani major eſſe debet quàm Judæi, & omnium aliorum Infidelium; exigitur plus ab eo qui plus accepit.

Ut quædam ſunt quæ Laicis, non Clericis, permittuntur; ſunt & quæ Clericis Inferioribus, non Superioribus Clericis ſunt licita.

Hoc poſito fundamento, obligationes iſtorum ſunt majores quàm aliorum, & ob eam rem quædam ſunt obligationes particulares annexæ ſtatui Clericorum, quæ Laicorum ſtatui non adhærent; & obligationes propriæ Clericis Superioribus, quibus Clerici Inferiores non ſunt ſubjecti; de utriſque expreſſa mentio fit in Canonibus collectis in Corpore Juris.

Omnes accuratè colligentur propriis terminis; inſpicietur quoque id quod jubent aut prohibent generaliter Clericis, ſive Inferioribus, ſive Superioribus; & quod præſcribunt aut vetant particulariter Clericis Superioribus, qui profectò ſunt illi qui conſtituuntur in Sacris Ordinibus, aut ad Dignitates Eccleſiaſticas promoventur.

Non operæ pretium eſt minutatim explicare Officia omnibus communia, & ea quæ ſunt propria

Superioribus;

Supèrioribus ; ſatis erit annotare tria præcipua hujus poſtremi generis ; nempè Matrimònio non conjungi, recitare Officium ſaltem in particulari, manere in Statu Eccleſiaſtico.

Prima & ſecunda obligatio cadunt in Clericos Beneficiarios, qui non ſunt in Sacris Ordinibus conſtituti, quamdiù retinent ſua Beneficia ; illorum onere levantur reſignando aut derelinquendo eadem.

Prima ex his obligationibus includit neceſſitatem perfectæ caſtitatis ; nam cum quibuſdam illud prohibetur, quod aliis perſonis permittitur, tenentur conſequenter ad id quod vetarur omnibus ; quapropter innumeri Canones, ſupponentes hanc virtutem imprimis eſſe neceſſariam Clericis, vetaverunt ne omninò communicarent cum mulieribus extra caſus in quibus opus habent eorum Miniſteriis, aut cùm abſolutè neceſſarium eſt iſtis eorum ſervitium ; qui quidem collecti ſigillatim ſunt ſervato Sæculorum ordine, ut juxta illorum mentem abhorrerent ab impudicitia, tùm illi quibus Matrimonium permittitur, tùm illi quibus illud prohibetur. Jungetur hæc Collectio ſub finem eorum quæ Jus docet de obligationibus Clericorum.

Cùm, nomine Eccleſiæ, Religioſi comprehendantur, ſive quia conſecrantur Cultui Domini, ut Clerici, ſive quia multi eorum ſunt Clerici, bonus ordo expoſtulat, ut quod ad illos ſpectat, inſeratur in Tractatu de Eccleſia ; quam ob rem colligetur id quod Jus docet de Religioſis, hoc ſervato ordine, 1°. Mentio fiet de eorum probatione antequàm induantur veſtibus. 2°. de habitûs ſuſceptione. 3°. de eorum Noviciatu. 4°. De eorum Profeſſione 5°. De Regimine illorum. 6°. De Superioribus quibuſcunque ad quos pertinent aliqua ex juribus utrorumque, tàm Laicorum quàm Clericorum, vel ſingula cujuſque generis.

Non omittetur in eodem Tractatu quod pertinet ad Moniales, quia quemadmodùm Monachi, ita & illæ Domino conſecrantur, & expendentur eadem de illis, ac de ipſis Religioſis : Refertur 1°. propriis terminis, id quod Jus expreſsè docet de Monialibus, quemadmodùm hoc modo collectum eſt iſtud quod de Religioſis idem Jus docet, & præcipuè immorabimur iis quæ ſingulis propria ſunt.

Alia ratio communis Laicis & perſonis de quibus ſermo habitus eſt anteà, ſcilicet Clericis, Superioribus aut Inferioribus, Religioſis aut Monialibus, obligat ad tractandum poſteà de Laicis, quia nempè ſunt membra & alumni Eccleſiæ, ut perſonæ ſuprà citatæ, & quatenùs tales pertinent ad Eccleſiam. Itaque æquum eſt ut colligatur id quod Jus dicit de Laicis aut Inferioribus aut Superioribus ejuſdem ſtatûs, nempè Principibus, Magiſtratibus, & eorum Subditis, Dominis, & eorum Vaſſallis Sæcularibus, quibus debet adjungi illud quod ſpectat Matricularios, Notarios, Scribas ſive Amanuenſes, & alios Sæculares in Eccleſiis Officia habentes, unicè inhærendo iis quæ propria ſunt & peculiaria ſingulis, prout Laici ſunt & Officiarii Eccleſiæ.

Perſonæ ad Eccleſiam pertinentes cùm ſoleant congregari ad Religionis exercitia in quibuſdam locis ad hoc deſtinatis, quæ ideò vocantur Eccleſiæ, propter eandem rationem ob quam vocantur Capitula, loci in quibus Capitula convocantur ; idcircò Tractatus, cujus conſilium jam plenè expoſitum eſt, abſolvetur per ea quæ dicenda ſuperſunt de Locis Sacris, quibus annumerantur Hoſpitalia ob rationes ſuo loco deducendas, quarum præcipua eſt quòd Capellas annexas habeant in quibus omnia peraguntur, quæ in Eccleſiis peragi ſolent ; his autem de locis colligetur debito ordine quidquid Jus expreſsè hac de re docet, quibus adjicientur quæ deficiunt, tùm per Textus qui poſſunt ad illos applicari, tùm per Canones aliundè deſumptos : Hæc omnia rediguntur, 1°. Ad conſtructionem illorum locorum. 2°. Ad illorum dotationem. 3°. Ad Benedictionem aut Conſecrationem, & reverentiam eiſdem debitam. 4°. Ad Cæremonias Sacras, Officia Divina, Servitia, Exercitia Pietatis, quæ alibi fieri non poſſunt. 5°. Ad illorum Pollutionem, & Reconciliationem. 6°. Ad eorum Profanationem per eorum deſtinationem ad uſus profanos, aut permiſſionem expreſſam illos convertendi ad eoſdem uſus. 7°. Ad eorundem Immunitatem aut Privilegium. 8°. Ad obligationem Clericorum ut utrumque conſervent, & Officium Principum ut illa protegant. 9°. Ad Cæmeteria quibus extenditur id quod concernit Benedictionem, Pollutionem, Reconciliationem, & Immunitates : Quæ ſingula, prout cuique convenit, explicantur per Regulas, vel Quæſtiones, vel Obſervationes.

Quantùm ad Hoſpitalia, colligetur propriis terminis quod Jus de ſingulis illorum ſpeciebus dicit, in quo videbitur 1°. Quæ ſint inter illas differentiæ, ſive quoad opera quibus deſtinantur, ſive nomina hinc emanantia : 2°. Quænam ſit obligatio applicandi eorum reditus ad uſus à fundatione latos. 3°. Quæ ſint pœnæ contra prævaricantes circa illa, præſcriptæ. 4°. Quæ ſit ſuper illa autoritas Epiſcopi ; quantùm debeant attendere ad illa ut benè adminiſtrentur, tùm quoad Temporale, tùm quoad Spirituale ; 5°. Quænam Regulæ obſervandæ ſint in eorum adminiſtratione : 6°. Quidnam ſit peculiare illis quæ reguntur ab Ordinibus Militaribus, aut ab Ordinibus Religioſis, nempè quòd debeant vulgò adminiſtrari à Laicis quoad Temporale, & ab Eccleſiaſticis quoad Spirituale.

En tota materia Tractatûs de Eccleſia, qui complectitur id quod pertinet ad Eccleſiam in genere & in ſpecie conſideratam, Eccleſiam Univerſalem, & Eccleſias Particulares, quæ ſunt ejus Partes ; nempè Eccleſiam Pontificalem aut Romanam, Eccleſias Patriarchales, Primatiales, Metropolitanas, Epiſcopales, Parochiales, Collegiales cujuſvis generis, illarumque omnium Rectores vel Vicarios, necnon & locos in quibus perſonæ congregantur ad Cultum Divinum celebrandum unà cum Laicis Religioſiſque cujuſcumque ſpeciei.

INDEX

INDEX
TITULORUM, SECTIONUM,
PARAGRAPHORUM, QUÆSTIONUM, ET CAPITUM,

Quæ in Tomo Secundo continentur.

TITULUS UNICUS.

DE iis quæ pertinent ad Fidem Catholicam. *pag.* 1

Sectio I. *Quæ de Deo credenda ſint?* 2

Sectio II. *Quæ de Christo præcipuè ſint credenda?* ibid.

Sectio III. *Quæ ſint de Creatione Angeli & Hominis, cæterorumque, præcipuè credenda?* 3

TITULUS I.

De Eccleſia generatim ſumpta, necnon de Eccleſia Univerſali; ubi paucis, multa de iſta, atque etiam præcipua. 4

Sectio I. *Quid ſit Eccleſia & quibus modis dignoſci poſſit?* ibid.

Sectio II. *Quibus fundamentis innitatur Eccleſiæ autoritas.* 5

Sectio III. *Quæ, & qualis Eccleſiæ Juriſdictio, & quouſque ſe extendat?* ibid.

Sectio IV. *An ſit in Eccleſia Hierarchia? in quo poſita ſit? & ejus ratio?* ibid.

Sectio V. *Eſſe in Eccleſia Epiſcopatum ad unitatem, quæ ſint illius munia propria, & quomodò in varios titulos diſtinguatur?* 6

Sectio VI. *Epiſcopos inſtitui tantùm debere in primariis ac præcipuis Civitatibus, nec duos in eadem Civitate.* ibid.

Sectio VII. *De Regimine Eccleſiæ: An ſit Monarchicum, an Ariſtocraticum, & quale eſſe debeat, id eſt an jure, an autoritate, Canone, motu proprio gubernandum?* 7

Sectio VIII. *Quid ex forma regiminis ſuprà probata conſequatur?* ibid.

TITULUS II.

De Eccleſia ſpeciatim ſumpta & 1°. de Eccleſia Romana ſeu Sede Apoſtolica. 8

Sectio. I. *Eccleſiam Romanam fundatam eſſe ab Apoſtolis Petro & Paulo, illamque eſſe omnium Eccleſiarum Matrem ac Caput ex inſtitutione Christi.* ibid.

Sectio II. *Epiſcopum Eccleſiæ Romanæ, ſive Summum Pontificem ac Papam, Petri Succeſſorem eſſe, & Vicarium Dei, B. Petri Principis Apoſtolorum vice, & quibus inſigniis utatur.* 9

Sectio III. *Quis agnoſci debeat in Univerſa Eccleſia pro Summo Pontifice?* ibid.

Sectio IV. *Omnium Eccleſiarum ſollicitudinem pertinere ad Romanum Pontificem, eamque fuiſſe illi à Christo injunctam.* 10

Sectio V. *Romanum Pontificem non habere Juriſdictionem in temporalia, niſi in Patrimonio B. Petri, maximè reſpectu Regis Francorum.* 11

Sectio VI. *Quâ ratione Summus Pontifex Juriſdictionem ſuam in Univerſa Eccleſia exercere poſſit?* ibid.

Sectio VII. *Majores & difficiliores cauſas ſoli Romano Pontifici reſervandas eſſe.* 12

Sectio VIII. *Quæ cauſæ majorum nomine potiſſimùm intelligantur, quæ Summo Pontifici ſunt reſervatæ?* ibid.

Sectio IX. *Ea quæ ſummo Pontifici à Jure reſervantur, vel ipſe ſibi reſervat, non poſſe per alios ſine ſpeciali mandato fieri.* 13

Sectio X. *Quid poſſit Papa in Ordine ad Conceſſiones vel Diſpenſationes?* 14

Sectio XI. *Summum Pontificem non velle, nec poſſe quidquam decernere contra Sanctorum Statuta Canonum.* ibid.

Sectio XII. *Quæ Sedes Apoſtolica ſtatuit, & ordinat circa fidem, & generalem Eccleſiæ Diſciplinam, debere ab omnibus Eccleſiis obſervari, poſtquam ſunt ſalubriter promulgata & acceptata?* 15

Sectio XIII. *Sedem Apoſtolicam, ſive Summum Pontificem, debere ſemper ſingulis Eccleſiis ſua jura, privilegia, ac libertates conſervare.* 16

Sectio XIV. *An & quandò poſſit ſententia Romani Pontificis mutari?* 17

Sectio XV. *Quid poſſit Summus Pontifex in ordine ad Succeſſores ſuos?* ibid.

Sectio XVI. *Quid poſſit Summus Pontifex circa Jus Generale, & Publicum quod ſpectat ad Regimen Eccleſiaſticum?* ibid.

TITULUS III.

De Cardinalibus Eccleſiæ Romanæ. 18

Sectio I. *Quid ſint Cardinales, quo nomine à Romano Pontifice appellentur, & quomodò in Bullis deſignentur, quove jure gaudeant in ſuis Eccleſiis?* ibid.

Sectio II. *Qui aſſumi debeant in Cardinales, quales eſſe, & quid præſtare debeant?* 19

Sectio III. *Quæ ſint prærogativæ Cardinalium in Gallia?* 20

Sectio IV. 1. *Per promotionem ad Cardinalatum vacant omnia Beneficia.* 2. *Conceſſa intelligitur retentio Eccleſiarum Cathedralium, & Commendarum.* 3. *Cætera inferiora Beneficia omnia vacant.* ibid.

Sectio V. *Ubi judicandæ ſunt cauſæ quodammodo ad Cardinales ſpectantes?* ibid.

TITULUS IV.

De Legatis Sedis Apoſtolicæ, ſeu Summi Pontificis, ac de Majore Pœnitentiario? 20

Sectio I. *Quot ſint hujuſmodi Legatorum genera, & quandonam deſinat eorum Officium?* ibid.

Sectio II. *Quæ ſit poteſtas hujuſmodi Legatorum, & ad quæ ſe extendat?* 21

Sectio III. *Quæ ſit poteſtas Legatorum quoad Collationem Beneficiorum?* ibid.

Sectio IV. *Quæ ſit poteſtas Legatorum quantum ad Juriſdictionem voluntariam?* 22

Sectio V.

Digitized by Google

Index Titulorum, Sectionum,

Sectio V. *Quæ pertineant ad majorem Pœnitentiarium? 1. Habet poteſtatem ordinariam. 2. Ejus litteris habenda fides. 3. Poteſt committere. 4. Valet in foro conſcientiæ. 5. Limitatur à Papa prout neceſſarium judicat.* ibid.

TITULUS V.

De Eccleſiis Particularibus. 23

Sectio I. *Quomodò fundatæ ſint Eccleſiæ particulares, tam in Gallia, quàm alibi, cur diſtinctæ fuerint, & quomodo deſignantur?* ibid.

Sectio II. *Singulis Eccleſiis ſua jura ſervari debere, illaſque morem Eccleſiarum ſequi debere à quibus ſunt inſtitutæ.* 24

Sectio III. *Quandònam erigendæ ſint Eccleſiæ Epiſcopales, & quibus in locis, & quomodo?* ibid.

Sectio IV. *A quo poſſint Eccleſiæ in Cathedrales vel Metropolit. Quæ loca poſſint in Cathedrales Eccleſias erigi? Quando, Privilegium confirmationis iis deferri & quomodo ſine ullius præjudicio debeant eximi.* ibid.

Sectio V. *Quæ ſint in favorem Eccleſiarum?* 25

Sectio VI. *Encomia Eccleſiæ Gallicanæ ex Textibus Juris Canonici, aliiſve Canonibus deſumpta, quædamque alia huic peculiaria?* ibid.

Sectio VII. *De Conciliis.* 26

TITULUS VI.

De Epiſcopis in genere. *ibid.*

Sectio I. *De variis nominibus, Appellationibuſque Epiſcoporum.* ibid.

Sectio II. *Quales eſſe debeant qui ad Epiſcopale munus aſſumuntur?* 27

Sectio III. *Ex quo Statu Laicali an Eccleſiaſtico, ſive Regulari, ſive Sæculari, & ex quibus Ordinibus eligi poſſint in Epiſcopos?* 28

Sectio IV. *Quomodò conſecrandi ſint Epiſcopi & à quo?* ibid.

Sectio V. *Quales eſſe debeant qui conſecrati ſunt Epiſcopi vel conſecrandi?* 29

Sectio VI. *Quid faciat Diœceſim? Quàm ſtabilis eſſe debeat? Et quomodo figendi illius limites?* ibid.

Sectio VII. *An, & quot modis Epiſcopi contrahunt vinculum ſeu Conjugium cum ſuis Eccleſiis?* 30

Sectio VIII. *Epiſcopos electos, confirmatos, non conſecratos, poſſe exercere ea quæ ſunt Juriſdictionis, non ea quæ ſunt Ordinis ſive Conſecrationis.* ibid.

Sectio IX. *Non poſſe Epiſcopos alia jura exigere ab Eccleſiis quàm conſueta.* 31

Sectio X. *Quæ ſunt præcipua Jura Epiſcopalia?* ibid.

Sectio XI. *Epiſcopos eſſe Presbyteris, & Clericis, & Laicis omnibus Superiores, non tamen iis dominari debere.* 32

Sectio XII. *Epiſcoporum Juriſdictionem contineri intra eorum Diœceſim, ipſoſque nihil efficere debere extra illam, & quam pœnam incurrant, ſi Pontificalia exerceant in aliena Diœceſi?* ibid.

Sectio XIII. *Quænam ſint præcipua Epiſcoporum Officia?* 33

Sectio XIV. *Quâ ratione Epiſcopi teneantur, & poſſint Prædicationis Officium adimplere?* 34

Sectio XV. *Decreta notabiliora circa Prædicationis Officium & curam Epiſcopis commiſſam.* 35

Sectio XVI. *Poſſe Epiſcopos ſtatuere vel revocare ſub pœnis, quæ prudenter expedire judicaverint, tam erga Clericos, quam alios ſubditos ad morum correctionem.* ibid.

Sectio XVII. *Epiſcopos teneri ſubditorum ſuorum, ſed maximè Clericorum vitia corrigere.* 36

Sectio XVIII. *Quâ ratione Epiſcopi debeant Clericorum, & aliorum ſubditorum vitia corrigere?* ibid.

Sectio XIX. *An, & quâ ratione Epiſcopi debeant viſitare Eccleſias ſuæ Diœceſis?* ibid.

Sectio XX. *An, & quomodò Epiſcopi Procurationem recipere poſſint, cum Eccleſias ſuas viſitant?* 37

Sectio XXI. *Epiſcopos poſſe viſitare Hoſpitalia & Fabricarum curam habere.* 38

Sectio XXII. *Quid poſſint Epiſcopi in foro Conſcientiæ circa Diſpenſationes & Abſolutiones, & in iis quæ pertinent ad Juriſdictionem voluntariam?* ibid.

Sectio XXIII. *Quid poſſit Epiſcopus in ſua Diœceſi quantum ad Juriſdictionem contentioſam Eccleſiaſticam?* ibid.

Sectio XXIV. *An, & quomodò Epiſcopus poſſit inſtituere Officialem, & quale ſit iſtius Auditorium, ſive Tribunal?* ibid.

Sectio XXV. *Quomodò Epiſcopus cum Capitulo ſuo agere debeat?* 39

Sectio XXVI. *Epiſcopos quoſcumque teneri, Lege Naturali, Divinâ & Eccleſiaſticâ, ad reſidendum in ſuis Eccleſiis.* ibid.

Sectio XXVII. *Quibus maximè temporibus Epiſcopi reſidere debeant? Et quanto tempore abeſſe poſſint ab Eccleſiis ſine culpa? Et propter quas cauſas à Reſidentia excuſentur? Quibuſve pœnis, ſi abſint extra hos caſus, ſint obnoxii?* 40

Sectio XXVIII. *Quæ ſint Privilegia Epiſcoporum in Corpore Juris contenta?* ibid.

Sectio XXIX. *Non eſſe facilè admittendam accuſationem adverſus Epiſcopos, nec de levi illi credendum.* 41

Sectio XXX. *Quid agendum ſi Epiſcopi tàm adverſa valetudine, ſeu corporis, ſeu mentis utantur, ut officium implere nequeant?* ibid.

Sectio XXXI. *An, & quomodò Epiſcopus poſſit ad alium Epiſcopatum tranſire?* 42

Sectio XXXII. *Epiſcopos non poſſe renunciare ſuæ Eccleſiæ, ſine auctoritate Summi Pontificis, nec debere levi de cauſa illi cedere, obtentâ verò licentiâ, ad cedendum compelli.* 43

Sectio XXXIII. *Romanum Epiſcopum ob juſtas cauſas facilè dare licentiam cedendi, & quæ ſint illæ communiores cauſæ?* ibid.

Sectio XXXIV. *Quomodò Epiſcopi ſe gerere debeant, ſi contingat eos à plebe ejici de ſua Eccleſia?* 44

Sectio XXXV. *Quot modis Epiſcopi renunciare poſſint ſuo Epiſcopatui? Et an expediat eos fieri Monachos? Et quandònam poſſint poſt electam vitam Monaſticam ad Epiſcopatum denuò aſſumi?* 45

Sectio XXXVI. *Nullam recipi poſſe accuſationem contra Epiſcopos de ſua Sede dejectos, & rebus ac poſſeſſionibus ſuis per vim ſpoliatos, niſi omnia fuerint eis reſtituta.* ibid.

Sectio XXXVII. *Epiſcopos qui Diœceſim non habent, vel qui habentes extra illam morantur, non poſſe quicquam agere ſine licentia Diœceſani.* 46

Sectio XXXVIII. *An liceat Epiſcopis ſua munia demandare, quibus & quænam illa ſint?* ibid.

Sectio XXXIX. *Quantus honor Epiſcopis deferri debeat ab omnibus, & quomodo debeant omnes præcedere in ſuis Diœceſibus, & quibus inſignibus utantur?* 47

Sectio XL. *De Ornamentis Epiſcoporum,* ibid.

TITULUS VII.

De Prælatis ipſis Epiſcopis Superioribus? 48

Sectio I. *Qui ſint illi Prælati, quæ Privilegia habeant, & quid agendum cùm litigatur ſuper Jure Primatiæ?* ibid.

Sectio II. *Non poſſe ſe appellare Archiepiſcopum, qui Pallium non habet. Quid ſit Pallium illud, quomodò tradatur, & quam deſerviat ad Eccleſiæ Privilegium?* 49

Sectio III. *Quandò poſtulari Pallium? Quibus & quâ conditione dari debeat?* ibid.

Sectio IV. *An Archiepiſcopi poſſint aliquandò non uti Pallio? Et quibus diebus uti poſſint?* 50

Sectio V. *Archiepiſcopum Pallio non poſſe uti, niſi in Eccleſia*

Digitized by Google

Eccleſia ſua, hoc eſt, niſi in aliqua ex Eccleſiis ſuæ Provinciæ, atque ſolummodò inter Miſſarum ſolemnia. ibid.

Sectio VI. *Pallium eſſe proprium unicuique perſonæ, pro certa duntaxat Eccleſia. Quæ munia de jure obire poſſint Archiepiſcopi ſine Pallio, quæ non poſſint?* ibid.

Sectio VII. *Archiepiſcopos, vel Primates, ſeu Patriarchas, nullam poteſtatem habere in Diœceſibus Suffraganeis, neque erga iſtarum ſubditos, niſi in quantum eis jure permiſſum eſt.* 51

Sectio VIII. *Quid poſſint, vel non poſſint Archiepiſcopi erga Suffraganeos ſuos, vel eorum ſubditos?* ibid.

Sectio IX. *Quâ ratione poſſint Suffraganeorum ſubditi ad Archiepiſcopum recurrere?* 52

Sectio X. *Quid poſſint Archiepiſcopi in Capitula, Cathedrali Sede Vacante?* ibid.

Sectio XI. *Quo in loco, quandò, quâ ratione Archiepiſcopi vel eorum Officiales exercere Juriſdictionem ſuam in Suffraganeos & eorum ſubditos valeant?* ibid.

Sectio XII. *An, & quid poſſint Archiepiſcopi erga ſuffraganeos, & iſtorum ſubditos, quoad cenſuras?* 53

Sectio XIII. *An poſſit Archiepiſcopus viſitare Diœceſes ſuorum Suffraganeorum, & quâ ratione id præſtare debeat?* ibid.

Sectio XIV. *Quomodò Archiepiſcopus in decurſu Viſitationis ſuam Juriſdictionem exercere debeat?* 54

Sectio XV. *Archiepiſcopos, dùm viſitant Provinciam ſuam, poſſe jus Viſitationis ſuæ Procurationes exigere, & an jus illud Procurationis præſcribi poſſit, & quomodò?* ibid.

Sectio XVI. *Quem ordinem inter ſe ſervare debeant Metropolitanus & Suffraganei, & quomodò intelligendum ſit, cùm eis mandatur aliquid pro Eccleſiis ſuis?* 55

Sectio XVII. *Obſervationes in Sectiones præcedentes, tùm ut ſuppleantur quæ deſunt, tùm ut ponantur in Ordinem, lucemve debitam, quæ alterutro vel utroque carent.* ibid.

Sectio XVIII. *De uſu, & autoritate Pallii, Ornamenti prædictis Prælatis communis, ac aliorum ergò ſibi peculiaris, Regula è Corpore Juris deſumpta.* 56

Sectio XIX. I. *An occurrant caſus, in quibus Metropolitanus poſſit dare Magnos, ſeu Generales Vicarios ſuis Suffraganeis?* II. *An cum Metropolitanus non poteſt, Concilium Provinciæ illud ac poſſit?* III. *Poſito quòd Concilium poteſtatem illam haberet, quibus in circumſtantiis, & quomodò valeret?* 60

Sectio XX. *Quid cogitandum ſit de uſu Galliæ circa independentiam Epiſcoporum in iis, quæ pertinent ad poteſtatem Ordinis, aut adminiſtrationis? Eſtne generatim verus, patiturne aliquas exceptiones, & quænam illæ ſint? An independentia quibuſdam in functionibus odieſam Epiſcopi autoritatem efficeret.* 63

Sectio XXI. De Viſitatione. *Regula ex Corpore Juris Canonici Conciliοque Tridentino deſumpta circa Viſitationem?* 65

Sectio XXII. I. *Quandò, & quomodò Epiſcopus poſſit viſitare Eccleſiam ſuam Cathedralem?* II. *Quid poſſit, & quid debeat facere in hac Viſitatione?* III. *An duratio illius determinata ſit?* IV. *An debeatur illi hanc ob cauſam aliquod Jus Procurationis?* 70

Sectio XXIII. I. *An Prælatus Delegatus à Papa ad viſitandam Eccleſiam Collegiatam, Sæcularem, aut Regularem, cum plena poteſtate reformandi omnes abuſus, & ſanciendi Ordinationes, & Statuta nova, qualia Judicabit neceſſaria, teneatur facere has Conſtitutiones per Viſitationem, aut an ipſi liceat ſolùm mandare faciendas per ſe ipſum, aut per eum quem committet?* 74

Sectio XXIV. *Continens Ampliſſimam explicationem eorum quæ dicta ſunt de Juriſdictione Eccleſiæ, Papæ, Patriarcharum, Primatum, Metropolitanorum, & Epiſcoporum; ſeu Regula de Vicario Generali, prout ſub ſe Officialem comprehendit, è Corpore Juris Canonici, necnon ex Concilio* TRIDENTINO *excerpta, quibus præmittuntur, & explicantur quæcumque ad Juriſdictionem exteriorem, tam in genere, quam in ſpecie conſideratam pertinent.* 75

PARS PRIMA.

Regulæ circa Juriſdictionem in genere, 76

Caput I. *Quid ſit Juriſdictio?* ibid.

Caput II. *Quotuplex Juriſdictio?* ibid.

Caput III. *Quibus viis acquiratur vel amittatur Juriſdictio?* 77

Caput IV. *Quibus competat Juriſdictio?* 78

Caput V. *In quos, & in quæ Juriſdictio competat?* 81

Caput VI. *Qui ſint Juriſdictionis effectus?* ibid.

Caput VII. *Quæ ſint Juriſdictionis Proprietates?* ibid.

Caput VIII. *Qui abuſus vitandi circa Juriſdictionem?* 82

PARS SECUNDA.

Sectio XXIV. Regulæ de Juriſdictione in ſpecie, 83

Caput I. *De Juriſdictione Epiſcopi generatim ſumpta.* ibid.

Caput II. *De Epiſcopi Juriſdictione ſpeciatim ſpectata.* 88

Caput III. *De Epiſcopi Juriſdictione circa res.* ibid.

Caput IV. *De Juriſdictione Epiſcopi circa res Civiles.* 91

Caput V. *De Epiſcopi Juriſdictione in Perſonas.* 92

Caput VI. *Quæ ſit Epiſcopi in Res Eccleſiæ Juriſdictio?* 96

Caput VII. *De Epiſcopi Juriſdictione in loca.* 97

Caput VIII. *An Papa concurrat cum Epiſcopo, in iis omnibus, quæ dicta ſunt ad iſtius Juriſdictionem pertinere?* 100

Appendix circa Epiſcopi Juriſdictionem ſpeciatim ſumptam.

§. Unicus. *De Epiſcopi Juriſdictione circa Diſpenſationes?* 102

PARS QUARTA.

Caput I. *De Archiepiſcopi Juriſdictione.* 108

Caput Unicum. *De mutationibus circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam cum Sæculari comparatam?* 110

PARS QUINTA.

De Vicario & Officiali. 111.

Caput I. *Quid ſit Vicarius & Officialis, quibus aliis nominibus in Jure inſigniantur?* ibid.

Caput II. *In quo Canon Vicarium ab Officiali diſtinguat?* ibid.

Caput III. *A quo tempore prædicta diſtinctio exprimatur in Canone, an ex quo cœpit, in eo ſemper duraverit?* ibid.

Caput IV. *Quis poſſit Vicarius vel Officialis conſtitui.* 112

Caput V. *A quo poſſit Vicarius & Officialis conſtitui? Quibus in caſibus conſtituendus ſit, & quomodò?* ibid.

Caput VI. *Quæ, & qualis Vicarii & Officialis Juriſdictio?* 113

Caput VII. *Quamdiù duret Vicarii & Officialis Juriſdictio?* ibid.

Caput VIII. *Quis honor Vicario & Officiali debeatur?* 114

Caput IX. *Quid Officialem & Vicarium poſſe, aut non poſſe exprimat Canon?* ibid.

Caput X. *An Vicarium Conſtituenti Vicarii conſtituti culpa imputetur ?* 115

Caput XI. *An ea quæ ſuprà dicta ſunt de Vicario Generali, locum habeant in Vicariis Papæ ?* 116

Sectio XXV. *Ubi fusè exponitur Juriſdictio Papæ peculiaris, ſeu Regula de Majoribus Cauſis è Corpore Juris deprompta.* 117

P A R S   P R I M A,

De Cauſis majoribus in genere. 118

P A R S   S E C U N D A,

De Cauſis majoribus in ſpecie. ibid.

§. I. *De Judice graviorum Fidei controverſiarum.* ibid.

§. II. *Regula de Poſtulatione ad Dignitates Eccleſiaſticas è Corpore Juris Canonici deprompta.* 120

§. IV. *Regula ex Corpore Juris Canonici deſumpta circa Epiſcopatus abdicationem.* 124

§. V. *De Epiſcoporum Tranſlatione, Regula è Corpore Juris Canonici, Concilioque* Tridentino *deſumpta.* 127

§. VI. *Regula de erigendis Epiſcopiis è Corpore Juris Canonici, Conciliaque* TRIDENTINO *deprompta.* 133

§. VII. *De Tranſlatione Sedium Epiſcopalium.* 136

§. VIII. *Regula circa Epiſcopatuum Uniones & Diviſiones, è Corpore Juris Canonici, & ex Concilio* TRIDENTINO *deſumpta.* ibid.

§. IX. *De Epiſcoporum Depoſitione Regula, prout inter cauſas Majores recenſetur, è Corpore Juris Canonici deſumpta.* 138

§. X. *De Coadjutoribus, præſertim Epiſcopalibus, Regula è Corpore Juris Canonici, Conciliaque* TRIDENTINO *deſumpta.* 143

§. XI. *Expoſitio Diſpenſationum Summo Pontifici reſervatarum, per Regulas è Corpore Juris Canonici & ex Concil.* TRIDENT. *deſumptas.* 147

T I T U L U S   V I I I.

De Canonicis, ubi quæcumque illos ſpectant explicantur: I. Per Deciſiones Juris propriis ipſius verbis relatas. II. Per Regulas indè deſumptas. III. Per Canones aliundè quàm ex Corpore Juris depromptos. 151

Sectio I. *Quomodò, & quâ ætate admittantur.* ibid.

Sectio II. *De Dignitatibus, ut vocant, Eccleſiarum Cathedralium, ad quid inſtituta ſint, cujus ætatis, & quales eſſe debeant, qui ad illas aſſumuntur ?* ibid.

Sectio III. *Quoſcumque qui ad Canonicatum, ſeu Dignitatem admittuntur, teneri profeſſionem fidei emittere, ac ſolita præſtare juramenta, aliaſque honeſtas duntaxat conſuetudines ſervare.* 152

Sectio IV. *Canonicatus & Dignitates exigere certos Ordines Sacros, quos ſtatuto tempore ſemper ſuſcipere tenentur, qui illa obtinent, & quid requirant, ut Canonici vocem habeant in Capitulo.* ibid.

Sectio V. *Teneri eos, qui Canonicatus, ſeu Dignitates obtinent, per ſe implere Officia illis annexa, atque bono ubique exemplo eſſe.* 153

Sectio VI. *Capitula Cathedralium, ſeu Collegiatarum Eccleſiarum teneri ad perſolvendum, ac celebrandum Divinum Officium, & quâ ratione id præſtari debeat ?* ibid.

Sectio VII. *Canonicos omnes teneri intereſſe Divino Officio, & quomodo, & an cantare illud teneantur ?* 154

Sectio VIII. *Canonicis, qui interſunt Officio, dandas eſſe diſtributiones peculiares, aut aliquid quod illas ſuppleat, & quo tempore intereſſe debeant, ut illas lucrentur ?* 155

Sectio IX. *Diſtributiones non ſolùm negandas eſſe iis, qui non reſident in ſuis Eccleſiis, ſed etiam qui licet reſideant, Divino Officio non interſunt.* ibid.

Sectio X. *Quinam percipere poſſint Diſtributiones etiamſi Officio non interſint, & quomodo procedi poſſit contra eos, qui ſine cauſa non interſunt ?* ibid.

Sectio XI. *Teneri Canonicos Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ad reſidendum in Eccleſiis ſuis, ut per ſe Miniſteria Eccleſiaſtica exerceant, & quanto tempore impunè abeſſe poſſint ?* 156

Sectio XII. *Quomodo procedi poſſit contra Canonicos non reſidentes, & quæ pœna in eos decerni debeant ?* ibid.

Sectio XIII. *Canonicos, qui abſunt propter utilitatem ſuæ Eccleſiæ, poſſe percipere fructus Præbendæ ſuæ, & quot modis ſic abeſſe poſſint ?* 157

Sectio XIV. *Canonicos, qui docent Theologiam, vel qui ſtudent in celebri aliqua ſtudiorum Univerſitate, cenſeri reſidentes, ac percipere poſſe fructus præbendæ ſuæ.* ibid.

Sectio XV. *Canonicos ægrotantes cenſeri reſidentes, ac poſſe percipere fructus Præbendæ ſuæ, quacumque ex cauſa oriatur mala ſeu mentis, ſeu corporis habitudo.* 158

Sectio XVI. *An & quomodò Indulgentia ad non reſidendum conceſſa valere poſſint ?* ibid.

Sectio XVII. *Quomodò ſufficiendus ſit vel minuendus antiquus Canonicorum numerus, cùm Eccleſiæ non ſuppetunt facultates ?* ibid.

Sectio XVIII. *An & quomodò augeri poſſit Canonicorum numerus in aliqua Eccleſia ?* 159

Sectio XIX. *Non poſſe Canonicos pro lubitu decernere de Præbendarum proventibus.* ibid.

Sectio XX. *Quandonam Canonicis prohibitum ſit Capitula celebrare, & quandò valeant Conſtitutiones ab illis factæ ?* ibid.

Sectio XXI. *Quomodò Canonici Jure Ordinario corrigi poſſint ac debeant ?* 160

Sectio XXII. *Quomodò Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſuccedat Epiſcopo in Juriſdictione, & in quibus ejus vices ſupplere poſſit, ubi Sedes Epiſcopalis vacaverit ?* ibid.

Sectio XXIII. *An & quomodò Capitulum, Sede vacante, conferre poſſit Beneficia ?* ibid.

Sectio XXIV. *Regula de jure optandi, ex Corpore Juris Canonici deſumpta.* 161

Sectio XXV. *Quæſtiones circa Jus optandi.* 164

Quæſtio I. *Quæritur an Præbendæ quæ vacant tempore quo Regalia aperta eſt, optioni ſubſint ?* ibid.

Quæſtio II. *Quæritur II. An Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ minor annis 14. poſſet petere reſtitutionem in integrum, ſi intra tempus præfinitum optare negligeret ?* ibid.

Quæſtio III. *Quæritur III. An optio locum habeat contra devolutarios, qui Beneficium obtinuerunt, ut vacans, ob incapacitatem Poſſeſſoris, quæ anteceſſit iſtius proviſionem, vel ex nullitate tituli provenientis ex defectu formæ.* ibid.

Quæſt. IV. *Quæritur IV. An Præbendæ Theologi vel Præceptoris, vel Pœnitentiarii juri optandi obnoxiæ ſint; ipſi verò Theologus, Præceptor, Pœnitentiarius, viciſſim gaudeant illo jure erga alias Præbendas ?* ibid.

Quæſtio V. *Quæritur V. An liceat Legato, vel etiam Summo Pontifici derogare Statuto vel Conſuetudini optionis jus concedenti.* 165

Quæſtio VI. *Quæritur VI. Num referat ad praxim ſcire, ſi extent Eccleſiæ, in quibus optantes mutent Canonicatum cum Præbenda.* ibid.

Quæſtio VII. *Quæritur VII. An optio ſecum invehat quædam incommoda.* ibid.

Quæſtio VIII. *Quæritur VIII. An tempus 20. dierum præfinitum ad optionem in* Cap. 4. De Conſuetud. in 6.

6. reſpiciat omnes optionis caſus ? ibid.
Quæſtio IX. *An jus optandi vim habeat contra Graduatos.* ibid.

TITULUS IX.

De Dignitatibus Eccleſiarum in particulari. 165

Sectio I. *De Decano.* ibid.
Sectio II. *De Theologo.* 166
Sectio III. *De Pœnitentiario & de Cancellario.* ibid.
Sectio IV. *Quid ſit Archidiaconus, & qualis aſſumi debeat, & quale generatim ſit ejus Officium ?* 167
Sectio V. *An & quomodò Archidiaconus viſitare poſſit Parochias ſibi ſubjectas?* ibid.
Sectio VI. *An & qualis Juriſdictio Archidiaconis competat ?* 168
Sectio VII. *An Archidiaconi habeant Juriſdictionem Contentioſam, & quomodò illam aliquandò exerceant ?* ibid.
Sectio VIII. *De Cuſtodia Eccleſiarum vacantium, quæ aliquandò pertinet ad Archidiaconos, & de Inveſtitura eorum, qui iiſdem Eccleſiis præficiuntur.* ibid.
Sectio IX. *De Archipresbyteris.* 169

Regulæ *circa Capitula deprompta è Jure Canonico quemadmodum obſervatur in Gallia.* ibid.

TITULUS X.

Undè impoſitum ſit nomen Capituli Corpori Canonicorum, & ipſorum Synodis, & à quo tempore illud factum ſit ? 170

TITULUS XI.

Quænam alia nomina à Jure imponantur Corpori Canonicorum ? *ibid.*

TITULUS XII.

Quid requiratur ad faciendum Capitulum ? Quis poſſit illud conſtituere ? *ibid.*

TITULUS XIII.

De diverſis Capitulorum ſpeciebus, de quibus in Jure mentio fit. 171

TITULUS XIV.

In quo Capitula Cathedralium conveniant & differant cum aliis Capitulis. *ibid.*

TITULUS XV.

De Juribus Capitulorum. 171

PARS PRIMA,

De Juribus Capitulorum, in qua mentio fit de Juribus Communibus Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, & Eccleſiarum non Cathedralium. *ibid.*

PARS SECUNDA,

De Juribus Capitulorum, in qua mentio fit de Juribus peculiaribus Capitulis Cathedralium. 173

§. I. *Continens Regulas Generales quoad Jura Capitulorum Cathedralium.* ibid.
§. II. *Continens Regulas particulares quoad Jura propria Capitulis Cathedralium.* 174
§. III. *Continens Exceptiones Regulæ quoad Jura propria Capitulorum Cathedralium.* 176
§. IV. *Continens Jura certa Capitulorum Cathedralium dum Sedes vacat.* ibid.
§. V. *Continens neceſſaria ad intelligentiam eorum, quæ Jura dubia Capitulorum Cathedralium, Sedè Vacante, reddunt.* 177
§. VI. *Jura Epiſcopalia à quibus Capitula expreſſè excluduntur, Sede Vacante.* 179

PARS TERTIA,

Verſans circa Jura membrorum Capitulorum in particulari ſpectatorum. *ibid.*

§. I. *Quænam ſunt membra Capitulorum.* ibid.
§. II. *Continens enumerationem Jurium membrorum Capitulorum.* ibid.
§. III. *Continens conditiones neceſſarias, ut Canonici, ſola Capitulorum membra, fruantur ſuis Juribus.* 180

TITULUS XVI.

De Obligationibus Capitulorum. *ibid.*

§. I. *Obligationes communes omnibus Capitulis.* ibid.
§. II. *Obligationes propriæ Capitulis Cathedralium.* 182
Annotationes *quoad Præceptorem de quo ſuprà facta eſt mentio §. I. n. 5. deprompta è Corpore Juris Canonici, & è Concilio* TRIDENTINO. 183
Conſequentia colligenda ex his Annotationibus *cum aliquibus Conſiderationibus hac eadem de re.* ibid.

TITULUS XVII.

Quæ requirantur ad validitatem Actuum Capitularium ? 184

Exceptiones Regulæ de iis quæ requiruntur ad validitatem Actuum Capitularium. ibid.

TITULUS XVIII.

Jura & Obligationes Epiſcoporum, contenta in Corpore Juris & in Concilio Tridentino, quoad Capitula, de quibus hactenùs actum eſt. *ibid.*

Appendix ad XVII. & XVIII. Titulos.

Ubi colliguntur ſelecti Canones circa Canonicos & Dignitates, aliundè quàm ex Corpore Juris deprompti, quibus ſupplentur ea, quæ in illo deſiderantur. 186

Sectio I. *Nomen, eoque nomine ſignificata peculiaris obligatio.* 187
Sectio II. *Canonicorum Dignitas.* ibid.
Sectio III. *Dignitatibus peculiaria.* 188
Sectio IV. *Quæ ſunt requiſita in Canonico ? ſcilicet, Ætas, Mores, Scientia, Ordo Sacer, quæ omnia Jure Communi ex Dignitate petuntur.* ibid.
Sectio V. *Quomodò recipiendus ?* 190
Sectio VI. *Ad quæ teneatur receptus ; eaque ſunt. 1. Facere Fidei Profeſſionem. 2. Promoveri ad Ordines. 3. Reſidere. 4. Aſſiſtere Divinis Officiis. 5. Cavere. 6. Miſſam celebrare, ſive in ea miniſtrare, aliave munia per hebdomadam obire. 7. Capitulis adeſſe.* 191
Sectio VII. *Præcipui Canones circa Seſſionis ordinem inter Canonicos ejuſdem vel diverſarum Eccleſiarum.* 197
Sectio VIII. *Quæ Epiſcopi Autoritas in Canonicos quoad illorum Capitula convocanda, quoad illos viſitandos, illorum Statuta examinanda, approbanda, reformanda duoſque aſſumendos, ut illum in nonnullis negotiis gravis momenti adjuvent.* 198
§. I. *Quoad Capitula convocanda.* ibid.
§. II. *Quoad viſitationem.* ibid.
§. III. *Quoad aſſumendos duos Canonicos, quibus in Negotiis Eccleſiaſticis utatur prout iis opus habet,*

alioſque eligendos, quibuſdam caſibus à Jure expreſſis, pro inſtantibus negotiis, in quibus Capituli conſenſus vel conſilium requiritur. ibid.

§. IV. *Quoad ſtatuta examinanda, approbanda, reformanda, aliave cum iis quodammodo connexa: Ad rem faciunt n. 7. 8. & 11. §. præcedentis.* Hujus autem jus hic eſt. 199

Sectio IX. *Quæ obſervantia Canonicorum erga Epiſcopum?* 200

Sectio X. *Quæ peculiaria ſunt Canonicis Regularibus tam quoad animarum curam, quàm quoad alia.* 201

TITULUS XIX.

De Parochis, ſive Rectoribus Eccleſiarum Parochialium, ubi quidquid ad illos attinet exponitur, tùm per Deciſiones Juris, propriis ipſius verbis expreſſas, tùm per Canones aliundè, quàm ex Corpore Juris deſumptos. *ib.*

Sectio I. *Quid ſint Parochi, & quibus nominibus in Jure appellentur, & quale ſit generatim illorum Officium?* ibid.

Sectio II. *Quales inſtitui debeant in Eccleſiis Parochialibus, quæ ætas ad id requiratur?* ibid.

Sectio III. *Intra annum teneri Eccleſiarum Parochialium Rectores ad Sacerdotium promoveri, & quomodò annus computetur, & quæ pœna decreta ſint, tàm in eos, qui ſtatuto tempore non promoventur, quàm in eos, qui intendunt non promoveri?* 202

Sectio IV. *An & quomodò Parochialium Eccleſiarum Rectores prædicare teneantur, & quæ debeant Plebes ſibi commiſſas docere?* 203

Sectio V. *Teneri Parochos Lege Naturali, Divinâ & Eccleſiaſticâ, ad reſidendum in ſuis Eccleſiis, & quomodò abeſſe ab iis poſſint.* ibid.

Sectio VI. *Quæ pœna decreta ſint in Parochos, qui nec prædicant, nec reſident in Eccleſiis ſuis?* ibid.

Sectio VII. *Ob quas cauſas Parochi legitimè excuſentur à reſidendo in ſuis Eccleſiis?* 204

Sectio VIII. *Quomodò regenda unaquæque Parochia, & quomodò figendi illius limites?* ibid.

Sectio IX. *Rectores debere ſingulis annis Chriſma petere à ſuis Epiſcopis & illud cuſtodire.* ibid.

Sectio X. *Parochialium Eccleſiarum Rectoribus deberi jura Parochialia, & cur debeantur, & quæ illa ſint?* 205

Sectio XI. *An & quomodò fiant Parochiani alicujus Eccleſiæ, & an debeant in Parochiis ſuis Divina audire?* ibid.

Sectio XII. *Quomodò Epiſcopi providere poſſint Parochiis, ſi earum Parochi inepti, vel indigni ſint, vel vitam finiant?* ibid.

Sectio XIII. *Quomodò Epiſcopi providere poſſint Parochialium Eccleſiarum inſtaurationi, adminiſtrationi, vel dotationi, ac novarum erectioni?* ibid.

Sectio XIV. *Vicarios perpetuos cenſeri habere Beneficium Eccleſiaſticum, & iiſdem Legibus teneri ac Parochos.* 206

Sectio XV. *Quid ſint Archipresbyteri ſeu Decani Rurales, & quæ eorum cura eſſe debeat?* 207

Sectio XVI. *Quæ ſit Vicariorum Temporalium Juriſdictio?* ibid.

Sectio XVII. *Quæſtiones & Regulæ de Parocho, è Corpore Juris Canonici Conciliique* TRIDENTINO *deſumpta.* ibid.

Quæſtio I. *An ex Corpore Juris colligi queat, per quatuor priora Eccleſiæ ſæcula Parochos extitiſſe?* 208

Quæſtio II. *An iiſdem primis ſæculis extiterint Parochi, quibus alii ſubeſſent, quique olim Plebani; nunc verò Archipresbyteri, vel Decani vocitantur?* 209

Quæſtio III. *Quæ peculiaria Plebanis extent in Corpore Juris?* ibid.

Quæſtio IV. *An Plebanus ſit ex iis, qui delegari poſſunt à Sede Apoſtolica?* ibid.

Quæſtio V. *An determinatus ſit à Jure Incolarum numerus ad conſtituendam Parochiam?* ibid.

Quæſtio VI. *Quæ in Parochiæ erectione ſervanda ſunt?* ibid.

Quæſtio VII. *Quæ animi corporiſve dotes in Parocho requiſita?* 210

Quæſtio VIII. *Quæ Parochi Officia ſive Obligationes?* ibid.

Quæſtio IX. *Quæ Parochi Jura ſpiritualia & temporalia?* 218

Sectio XVII. *Hodiernum Jus Gallicanum circa Parochos alioſque ſimile Beneficium habentes.* 221

§. I. *Quæ peculiaria Juri Gallicano circa Parochos, Vicarioſque ſimul conſideratos?* ibid.

§. II. *Præcepta Juris Communis circa Parochum Ordinationibus Regiis ac Senatus-Conſultis confirmata.* 222

Sectio XVIII. *Circa Parochiarum Vicarios, Regulæ è Corpore Juris Canonici, atque ex Concilio* TRIDENTINO *deſumptæ.* 223

Sectio XIX. *Gallicanum Jus Hodiernum circa Vicarios Parochiarum.* 226

Sectio XX. *Teſtimonia de Regiſtris Parochialibus circa Baptiſmum & Matrimonium, Concilio* TRIDENTINO *anteriora.* 227

Sectio XXI. *Kalendæ aliique Curatorum Conventus explicati per Canones juxta temporis collectos, in quibus illorum antiquitas, autoritas, convocatio, quæ in illis vitanda vel facienda, varius locorum uſus, aliave ſcitu neceſſaria exponuntur.* 228

Sectio XXII. Quæſtio I. *An Parochi Jure præſint Canonicis in propria eorum Eccleſia, ſive per Officium, ſive extra Officium?* 230

Quæſtio II. *An Parochis, an Canonicis Jus Præſidentiæ attribuitur extra Eccleſiam?* ibid.

Quæſtio III. *Quemnam locum in Choro debeat habere Curatus Cathedralium?* 231

Sectio XXIII. *An Monaſterium Sæculare factum, & erectum in Eccleſiam Collegiatam Sæcularem, debeat præcedere Eccleſias Parochiales, quæ anteibant illi antequàm ſæculare factum fuerit?* 231

Sectio XXIV. *De Seſſionis Ordine in Cœtibus Eccleſiaſticis, tùm Sacris, tùm Profanis, Regulæ ex Corpore Juris, Conciliique* TRIDENTINO *deſumpta.* 232

APPENDIX ad Regulas de Seſſionis Ordine, in qua nonnullæ, circa eumdem Ordinem Quæſtiones diſcutiuntur. 235

Quæſtio I. *Undè orta ſiat contraria circa Seſſionis Ordinem Conſuetudines, & quâ ratione utraque approbari poſſint? v. gr. ſunt loca, ſunt tempora, in quibus Officii, Ordiniſve ſui qualitate inſpectâ inferior Superioris in utroque, vel in alterutro locum tenens, ſedem, quam iſte haberet, occupat; ſunt etiam loca, ſunt tempora, in quibus Ordine Officiove inferior numquam præcedit in utroque vel alterutro Superiores, etſi iſtorum Superiorum vices gerat; uterque autem uſus ab Eccleſia probatur: Quomodò ergo fieri poteſt ut vituperanda non ſit Eccleſia, uſus contrarios, vel ſimul, vel ſucceſſivè probans?* ibid.

Quæſtio II. *An ex eo quòd in Superioribus quarumdam Regionum Tribunalibus Epiſcopi poſt Præſides ſedeant, oſtendi poſſit, illos pari modo in Capitularibus Cœtibus poſt Præſides Capitulorum ſedere debere, ſi in illis tamquam Canonici adſint?* 236

Quæſtio III. *Quæritur an tolerandus ſit uſus quarumdam Eccleſiarum, quæ, nullâ habitâ cujuſque Canonici*

nonici Ordinis ratione, pro illius receptione prior vel poſterior ſedes; undè fit quandoque, ut Presbyteros, nedum Diaconi, vel Subdiaconi, vel Acolyti, ſed ſimplices Clerici præcedant? 236
Quæſtio IV. *An poſito, quòd plures, qui Dignitate in titulum poſſeſſâ, alii aliis Superiores ſunt in eodem Cœtu, ratione Officii ſibi commiſſi occurrant, alios tunc præcedere debeant, qui Dignitate Superiores ſunt?* Verbi gratiâ, *ſi ſint tres Vicarii Generales, quorum primus ſit Præpoſitus Capituli, alter Archidiaconus, tertius Cantor; Præpoſitus præcedetne alios Vicarios in Cœtu, cui adſunt omnes Vicarii, & in eodem Cœtu Archidiaconus præcedetne Cantorem?* ibid.
Quæſtio V. *An Vicarius Generalis, Eccleſiæ Cathedralis Præpoſitus, Archidiaconum ejuſdem Eccleſiæ Vicarium Generalem, & in alia Diœceſi Abbatem, præcedere debeat?* 237
Quæſtio VI. *An Archidiaconus præcedere debeat Vicarium Generalem?* ibid.
Quæſtio VII. *An Abbas Epiſcopo ſubjectus Vicarium Generalem præcedere debeat?* ibid.
Quæſtio VIII. *An certum ſit Jure Divino primam Sedem digniori, eâ ratione quâ dignior eſt conſiderato, deberi in Cœtibus Eccleſiaſticis?* 237
Quæſtio IX. *Quæritur an Conſuetudine introduci poſſit, ut Senatores quoad majorem partem Laici in Eccleſia ipſius Choro præcedant pleroſque illius Canonicos, eaque ſit Canonica?* 238

Appendix ad Titulum de Parochis è Corpore Juris deſumptum, quâ deſiderati in eo Canones aliundè deprompti exhibentur. *ibid.*

Caput I. *De Nomine.* ibid.
Caput II. *A quo teneat animarum Curam?* ibid.
§. I. *Canones XI. Priorum Sæculorum.* ibid.
§. II. *Continuatio Canonum circa fontem è quo fluit poteſtas Curatorum quoad animas ab XI. Sæculo ad XVII.* 239
Caput III. *Requiſita in Parocho, nempè, Ætas, Scientia, Mores, Ordo Sacerdotalis.* 241
§. I. *De his omnibus permixtim.* ibid.
§. II. *Præcipui Canones circa ætatem ad Parochiales Eccleſias requiſitam, quibus patet quantùm Eccleſiæ menti adverſetur Collatio illarum minori 25 annis.* 242
Caput IV. *Parochi in Clericos Parochiæ poteſtas. Ad quæ erga illos teneatur?* 243
Caput V. *Officia Juraque Parochi.* 244
§. I. *Promotio ad Ordinem requiſitum.* 245
§. II. *Reſidentia.* ibid.
§. III. *Miſſa Parochialis.* 246
§. IV. *Prædicatio, aliave Inſtructio.* 247
§. V. *Sacramentorum Adminiſtratio.* 249
Artic. I. *Peculiares Canones circa Baptiſmum.* 251
Artic. II. *Canones peculiares circa Confirmationis Sacramentum.* 253
Artic. III. *Canones peculiares circa Sacramentum Pœnitentiæ & Euchariſtiæ.* ibid.
Artic. IV. *Canones notabiliores circa Sacramentum Extremæ-Unctionis.* 255
Caput V. *Rei temporariæ ad Parochiam quoquomodo pertinentis uſus & adminiſtratio.* 256
Caput VI. *Promiſcua Jura & Officia, necnon prætermiſſa circa Argumenta Capitis IV.* 258

TITULUS XX.

De aliis Eccleſiæ Miniſtris, ſive de Clericis. 260

Sectio I. *Undè dicti, & quid ſint Clerici, & quid nomine Clericorum in Jure intelligatur?* 260

Continuatio Sectionis I. *Quæ perſonæ in Jure deſignentur per voces Clerici, Sacerdotis, Prælati? Quid per Tonſuram conferatur, & quibus conferenda?* ibid.
Sectio II. *Qualis eſſe debeat Clericorum vita, quis habitus, quæ forma exterior?* 261
Sectio III. *Quæ potiſſimùm fugere ac vitare Clerici debeant?* 262
Sectio IV. *Quæ pœnæ decreta ſint in Clericos, qui; ſeu veſtem congruentem non deferunt, ſeu aliquid eorum agunt, quæ ſuperiori Sectione Clericis vetita eſſe relatum eſt?* ibid.
Sectio V. *An & ſub quibus pœnis vetitum ſit Clericis uſuras & turpia lucra ſectari?* 263
Sectio VI. *An & quæ ſæcularia negotia vetitum ſit Clericis exercere, & ſub quibus pœnis?* 264
Sectio VII. *An & quomodò vetitum ſit Clericis arma ferre, & ſub quibus pœnis?* ibid.
Sectio VIII. *Quæ Officia, quas Artes, exercere Clericis vetitum ſit?* 265
Sectio IX. *Quas negotiationes, & quas Artes licitum ſit Clericis exercere?* ibid.
Sectio X. *Quæ Privilegia Jure Publico, Communi, Canonico Clericis conceſſa ſint, & quomodo illis conveniant perſonaliter, an illorum ſtatui?* 266
Sectio XI. *Quid requiratur ut Clerici Privilegiis ſui ſtatûs gaudeant?* ibid.
Sectio XII. *A quo corrigi poſſint ac debeant delinquentes Clerici?* 267
Sectio XIII. *An Clerici, qui Tonſuram, vel Minores Ordines aſſumpſerunt, ſtatum mutare poſſint, & cogendi ſint, ſtatu mutato, deferre Tonſuram & habitum Clericalem?* ibid.
Sectio XIV. *Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, hoc eſt Subdiaconos, Diaconos, & Sacerdotes, non poſſe contrahere Matrimonium.* ibid.
Sectio XV. *Quis Canon antiquior, qui diremerit Matrimonium ſubſequens Ordinem Sacrum, aliique præcipui inter poſteriores?* 268
Sectio XVI. *Quas pœnas incurrant Subdiaconi, Diaconi, vel Sacerdotes, qui uxores accipere tentant, & an poſſint poſteà vel miniſtrare in ſuſceptis Ordinibus, vel ad majores aſcendere?* ibid.
Sectio XVII. *Quàm grave crimen ſit Clericos concubinas habere? Qui dicendi publici concubinarii? Quis contra eos agere debeat, & quomodò, quævе pœnæ ſint in eos decretæ?* 269
Sectio XVIII. *Quæ pœnæ decretæ ſint in Superiores, qui negligunt punire publicos Concubinarios; in concubinas & filios, & quæ pœnæ decretæ ſint in Clericos Concubinarios Beneficia non obtinentes?* 270
Sectio XIX. *Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos continenter & caſtè vivere debere; & quibus pœnis puniantur ii, qui incidunt in aliquod luxuriæ peccatum?* ibid.
Sectio XX. *Quomodò agendum erga Clericos, qui ſive antè, ſive poſt Ordinationem, deprehenduntur in alia quoque gravia crimina prolapſi; & an vitari tùm debeant, aut aliquandò poſſit cum iis diſpenſari, & à quo?* 271
Sectio XXI. *Cum quibus fœminis liceat Clericis habitare, aut quomodò cum eis colloqui, ac converſari debeant?* 272
Sectio XXII. *Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos teneri ad recitandas privatim Horas Canonicas, & quomodò?* ibid.
Sectio XXIII. *Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, maximè Sacerdotes, non debere ſine licentia ſui Epiſcopi, in aliis Eccleſiis miniſtrare, & niſi certò conſtet de illorum Ordinatione.* 273

LITTERÆ DIMISSORIÆ.

PARS PRIMA.

Sectio XXIV. *De Dimiſſoriis ad Ordinum ſuſceptionem.* 274

PARS SECUNDA.

Sectio XXV. *De Litteris Dimiſſoriis* Exeat *nuncupatis.* 279
Sectio XXVI. *Canones circa Ordinationum praxim extra Corpus Juris vagantes, quibus explicantur ac confirmantur, qui in illo extant, ſupplenturque ea quæ in illo deſunt.* 283
§. I. *Notabiliores Canones Ordinationis tempus proximè ſpectantes à* CHRISTO *ad nos juxta antiquitatis Ordinem digeſti.* ibid.
§. II. *Ordinandorum Examen ad quos pertinet? Non committendum, niſi in neceſſitate, & quibus hoc caſu, quâ diligentiâ faciendum tàm à Commiſſario quàm à Committente? Circa quæ verſetur idem ante Dimiſſorias, ac ante Ordines? In illo novi & veteres Canones ferè conveniunt circa diſpoſitiones & vitia ad Ordines.* 284
§. III. *Requiſita in ordinandis quibuſcumque, vel ſemper vel extra neceſſitatem. Quæ in neceſſitate ſufficiant? perpetua & conſtans Diſciplina ferè in omnibus, in paucis varia.* 286
§. IV. *Requiſita peculiariter in promovendis ab Ordinibus Minoribus ad Majores. Hujus peculiaritatis cauſa patebit ex Canonibus colligendis, oſtenſuris Majores Majora requirere.* 288
§. V. *Canones Ordinationum formam, vel modum proximè præcedentem, vel comitantem, vel ſubſequentem, reſpicientes.* 290
§. Ultimus. *Quæ ex collectis Canonibus circa Titulum Clericalem inferenda?* 296
Sectio XXVII. *Peculiares Canones circa Requiſita in Epiſcopo, tàm conſecrando quàm conſecrato.* 297

TITULUS XXI.

De aliis præcipuis Obligationibus Clericorum, tùm omnibus communibus, tùm pleriſque, tùm plurimis. *ibid.*
Sectio I. *De Vocatione Divina ad Clericatum, & quibus modis dignoſci poſſit?* ibid.
§. I. *Neceſſitas Vocationis Divinæ.* ibid.
§. II. *Vocationis indicia. 1. Morum innocentia ſeu probitas. 2. Recta intentio. 3. Apta in iſta re media.* 298
Sectio II. *Canones circa primam Tonſuram, Clericaturam vulgò vocitatam, aliundè quàm ex Corpore Juris deſumpti.* 300
Sectio III. *Præcipui cujuſque ſæculi Canones circa Tonſuram Clericalem.* 302
Sectio IV. *Notabiliores Canones circa habitum Clericalem à* CHRISTO *ad nos juxta ordinem temporum collecti, cum Generalibus inde deductis Regulis.* 304
Sectio V. *Notabiliores Canones de Interdicto Clericis cum Mulieribus Conſortio, ex purioribus Juris fontibus deprompti, ſervatoque temporis Ordine à* CHRISTO *ad nos digeſti, ac notis neceſſariis illuſtrati.* 308
Sectio VI. *Canones congruo ordine digeſti circa Concionatores.* 313
§. I. *Quæ in Concionatore requirantur?* ibid.
§. II. *Quis prædicare teneatur?* 314
§. III. *Quis ad prædicandum alios mittere vel committere poſſit, quique ea commiſſione indigeant, quâ ratione mittendi?* ibid.
§. IV. *Quæ prædicanda ſunt?* 315
§. V. *Quomodo & quâ mente prædicandum eſt?* 316
Sectio VII. *De Divinis Officiis Regula ex Corpore Juris Canonici, Concilioque* TRIDENTINO *deprompta.* 317
Sectio VIII. *Regula circa Cantum Eccleſiaſticum, è Corpore Juris Canonici deprompta.* 329
Sectio IX. *De Clericorum Reſidentia Regula è Corpore Juris Canonici, Concilioque* TRIDENTINO *deſumpta.* 331
Sectio X. *De Controverſiis circa Reſidentiam.* 342
Quæſtio I. *An extra caſus ſibi nominatim permiſſos à reſidendo diſpenſare valeant Epiſcopi?* ibid.
Quæſtio II. *An Capitulum propriâ autoritate aliquod ex membris ſuis à reſidendo diſpenſare valeat?* 343
Quæſtio III. *An Collegiatæ Eccleſiæ Canonici in Epiſcopi Comitatu commorantes Præbendarum ſuarum fructus percipiant?* ibid.
Quæſtio IV. *An Sede vacante à reſidendo valeat diſpenſare Capitulum Eccleſiæ Cathedralis?* ibid.
Quæſtio V. *An non reſidendi licentia idem ſit, ac à reſidendo Diſpenſatio?* ibid.
Quæſtio VI. *An Conſuetudo, quâ Parochi per Vicarios Parochias ſuas regunt, probanda ſit?* ibid.
Quæſtio VII. *An Jure* Decretalium *non Reſidentiæ rei omnibus Beneficiorum ſuorum fructibus priventur?* 344
Quæſtio VIII. *An fructuum privatio quâ plectitur non Reſidentiæ reus, ipſo facto incurratur?* ibid.
Quæſtio IX. *An is,* verbi gratiâ, *Canonicus propter Eccleſiæ utilitatem abſens, quotidianas diſtributiones percipere poſſit, utilior eſſe debeat quàm ut Præbendæ ſuæ fructus lucretur?* 345
Quæſtio X. *An indultum de non reſidendo per quinquennium ſtudiorum causâ à Jure conceſſum ſolos Canonicos reſpiciat?* ibid.
Quæſtio XI. *An Capellanus ad Reſidentiam ex fundatione obligatus, ex cauſa à Jure probata à reſidendo eximi poſſit, Patrono Laico inconſulto?* ibid.
Quæſtio XII. *An per trimeſtrem abſentiam ſibi conceſſam Canonici diſtributiones lucrentur?* 346
Quæſtio XIII. *An,* verbi gratiâ, *qui anno abeſſet Canonicus, prædicti trimeſtris fructus lucraretur?* ibid.
Quæſtio XIV. *An Canonicus, qui ratione Officii ſui per quatuor menſes à Beneficii ſui ſervitio eximitur, præter iſtos, alios tres, de quibus ſuprà, alio Jure ſibi conceſſos, habere debeat?* ibid.
Quæſtio XV. *An ſtatuto vel Conſuetudine introduci poſſit, ut qui per triginta, vel quadraginta, vel quinquaginta annos Canonici munus obierunt, reliquo vitæ tempore à ſervitio exempti diſtributiones lucrentur, etſi Divinis non adſint, atque, ut dici ſolet, Jubilati fiant? Uno verbo, an Canonicorum qui* Jubilati *dicuntur, Privilegium ſtatuto vel Conſuetudine introductum licitum ſit?* 347
Sectio XI. *De diſtributionibus quotidianis Regula ex Corpore Juris Canonici, Concilioque* TRIDENTINO *deprompta.* 348
Quæſtio I. *Quare Epiſcopi Italici impedierint, ne Concilium* TRIDENTINUM *definiret Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini?* 353
Quæſtio II. *An æquale ſit, ſeu indifferens, Decreta Conciliorum concipi eorum nomine, vel nomine Præſidentis, expreſſam mentionem faciendo conſenſus Epiſcoporum, qui cum Præſidente congregati ſunt?* 354
Quæſtio III. *An poſt Concilium* TRIDENTINUM *reperiantur Concilia Particularia, quorum Decreta confecta ſint ſub Archiepiſcopi nomine, cum Suffraganeorum conſilio, & conſenſu; & quænam illa ſint?* 355
Quæſtio IV. *Quamnam utilitatem Gallia reſpectivè ad Curiam Romanam traxit, nolendo publicare Concilium* TRIDENTINUM? ibid.
Quæſtio V. *Momenta precum frequentium Pontificum, ut Concilium* TRIDENTINUM *in Gallia publicaretur.* ibid.
Quæſtio VI. *An Principes aliquam partem habuerint*

in Conciliis Provincialibus poſt TRIDENTINUM *habitis ad procurandam executionem Decretorum ipſius ; & poſito quòd aliquam habuerint, an indè elici poſſit aliquid illi Concilio favorabile ?* 356
Sectio XII. *De Feſtis ; Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Conciliòque* TRIDENTINO *deſumpta. Feſta conſiderabuntur : I. in Genere. II. in Specie.* 358
De Feſtis in Genere. ibid.
De Feſtis in Specie. 365
Continuatio Sectionis XII. *De Feſtis, cui adduntur nonnulla cum illis maximè affinia de Sanctorum Canoniſatione, Regulæ è Corpore Juris Canonici Conciliòque* TRIDENTINO *deprompta.* 370
Peculiaria *circa Cultum SS. Martyrum ex Canonibus Extravagantibus deſumpta.* 372
In Feſto Martyrum legendi Canones, Collectio prima, *pro commemoratione Sanctorum Martyrum.* 373
Collectio Secunda, *pro Commemoratione Confeſſorum Pontificum.* 374
Canones extra Corpus Juris deſumpti continentes peculiaria circa Primam. 375
Sectio XIII. *Regulæ de Vigiliis ex Corpore Juris Canonici deſumpta.* ibid.
Sectio XIV. *De Jejuniis Quatuor Temporum, Regulæ ex Corpore Juris Canonici deſumpta.* 377
Sectio XV. *Regulæ de Quadrageſima è Corpore Juris Canonici, Conciliòque* TRIDENTINO *deſumpta.* 382
Sectio XVI. *Regulæ circa Jejunia è Corpore Juris Canonici, Conciliòque* TRIDENTINO *deſumpta.* 390
Sectio XVII. *De Statis cujuſvis hebdomadæ Jejuniis, ſemijejuniiſve, Regulæ è Corpore Juris Canonici deſumpta.* 396
De aliis Semijejuniis per annum ſervatis. 400
Sectio XVIII. *Obligatio Clericorum ad lenitatem, aliave ſimilee, ubi nonnihil de ſtabilitate in Diœceſi ſua, necnon in ſtatu ſuo.* ibid.
§. I. *An & quomodò Clericus incurrat Irregularitatem Jus ſuum coram Judice Sæculari in Malefactores perſequendo ?* ibid.
§. II. *An & quomodò Clericus incurrat Irregularitatem exercendo Officium Chirurgorum, vel Medicorum ?* ibid.
§. III. *An & quandò incurratur Irregularitas, quandò dubium eſt utrùm homicidium perpetratum ſit, & quomodò id judicandum ?* 401
§. IV. *Clericos in Sacris conſtitutos, qui abjiciunt habitum Clericalem, fieri Apoſtatas, & quomodò puniendi ſint ?* ibid.
Sectio XIX. *Obligationes Clericorum circa Eccleſias, ſivè Templa ac Baſilicas, & ea quæ ad illas pertinent.* 402

TITULUS XXII.

Tractatus de Religioſis, prout Eccleſiæ Miniſtris, vel Prælatis, in *Tres Partes* mox explicandas diviſus.

PARS PRIMA,

Continens Deciſiones Juris propriis ipſius verbis conceptas & methodicè digeſtas.

De Statu Religioſorum, *quos vulgò appellant* Regulares. 403
Caput I. *De Voto.* ibid.
Sectio I. *Votum non conſiſtere in ſolo propoſito, ſed in promiſſione ; quid ſit votum ſimplex, quid ſolemne ?* ibid.
Sectio II. *An, & quomodò Votum obliget ?* ibid.
Sectio III. *An Virginitas, aut perpetua caſtitas voveri poſſint, & quale peccatum ſit poſteà velle nubere ?* 404
Sectio IV. *Quæ Regulæ obſervari debeant ad judicandum de firmitate Voti, illiuſque obligatione ?* ibid.
Sectio V. *Quid agendum cum Votum adimpleri non poteſt ?* 405
Sectio VI. *Quibus modis tolli poſſit Voti obligatio ? Ex colligendis parebit hanc obligationem ceſſare, Irritatione, Redemptione, Commutatione, diſpenſatione.* ibid.
Sectio VII. *Quorum Votorum commutatio, ſeu Diſpenſatio, ſit ſoli Sanctæ Sedi Apoſtolicæ reſervata, & quæ pœnæ decreta ſint contra aliter agentes.* 406
Sectio VIII. *Quomodò ſoleat Sedes Apoſtolica commutare vota ſibi reſervata, ſeu ſuper illis diſpenſare.* 407
Sectio IX. *Quæ ſint cauſæ magis ordinariæ propter quas Sedes Apoſtolica votorum commutationem injungat.* ibid.
Sectio X. *Epiſcopos poſſe commutare alia omnia vota ; ac quomodò ?* 408
Sectio XI. *Quomodò Vota antiqua ſolvi debeant à fidelibus, & quâ ratione à Clericis exigi ?* ibid.
Sectio XII. *Ad quid teneantur qui Religionis votum emiſerunt, ſeu, qui Votum ſimplex emiſerunt ſuſcipiendi habitum Religionis ?* ibid.
Caput II. *De Ingreſſu in Religionem, ac Profeſſione Religioſa, ipſoque Religionis ſtatu.* 409
Sectio I. *An, & cur neceſſaria ſit probatio, quam vulgò dicunt Novitiatum ad Profeſſionem Religioſam, & quanto tempore fieri debeat ad Profeſſionis validitatem ?* ibid.
Sectio II. *Neminem cenſeri poſſe Religioſum ſine profeſſione expreſſa ; quâ ætate fieri debeat, & quomodò ?* 410
Sectio III. *Quandonam Novitii admitti debeant ad Profeſſionem ? Quis illam acceptare poſſit ?* ibid.
Sectio IV. *Simoniacum eſt pecuniam exigere, vel ex pacto & conventione propriè dictis, vel pro ipſo ingreſſu in Religionem, recipere, vel ſub prætextu ſimulatæ paupertatis : & quæ pœnæ in Simoniacos hujuſmodi ſint decretæ ?* 411
Sectio V. *Poſſe ingredientes Religionem liberè ſe & ſua offerre, & Recipientes quæ ſponte oblata ſunt liberè recipere, & quo tempore illa donari poſſint ?* 412
Sectio VI. *An libera ac planè ſpontanea fieri debeat Profeſſio, & quid ſi fiat per dolum ?* 412
Sectio VII. *Nullam eſſe omninò ac planè irritam Profeſſionem Religioſam quæ per vim & metum cadentem in conſtantes fuit emiſſa.* ibid.
Sectio VIII. *Quod ſit juris remedium cùm Religioſi prætendunt ſe non fuiſſe profeſſos ; & quandònam audiri debeant ?* 413
Sectio IX. *Quomodò probari debeat Profeſſio à Religioſo facta, & ad quid obliget ?* ibid.
Sectio X. *Quid non poſſint Religioſi per ſe facere ſine licentia Superioris, Canone vel Regulâ ipſis vetante ?* 444
Sectio XI. *Quàm ſanctè Regulares in Monaſteriis vivere debeant, & à quibus actibus illorum Profeſſio eos arceat ?* ibid.
Sectio XII. *An Regulares poſſint habere aliquid proprium, & quæ pœna decreta ſint in eos qui proprium aliquid poſſident ?* 415
Caput III. *De iis quæ pertinent ad Diſciplinam Monaſteriorum.* 416
Sectio I. *Qui eligi debeant in Abbates, ſeu Superiores ; & quomodò fieri debeat talis electio ?* ibid.
Sectio II. *Quales eſſe debeant Superiores, & ad quid ſe extendat eorum autoritas ?* ibid.
Continuatio Argumenti Sectionis II. *Eccleſiam optare quàm maximè, ut Monaſteria niſi Regularibus committantur,*

tantur, non verò Sacularibus commendentur, & qua Monaſteria commendari nequeant, qua illorum inſignia, vel Ornamenta? ibid.

Sectio III. *Qui debeant in Officiis Monaſterii conſtitui, & quomodo procurentur Monaſterii negotia?* 417

Sectio IV. *An, & quomodò proviſum ſit Monaſteriis, ne totius Conventus bona per aliquos ex Religioſis, aut dentur, aut alienentur?* 418

Sectio V. *In quo potiſſimum ſita ſit Diſciplina Religioſorum?* ibid.

Sectio VI. *Quàm ſeverè Diſciplina Regularis conſervari debeat, & quâ ratione id præſtandum ſit in Monaſteriis qua Capitulis Generalibus ſubſunt?* 419

Sectio VII. *Ad Superiores primò pertinere correctionem Monachorum delinquentium; & quâ ratione illa fieri debeat, atque à Monachis ſuſtineri?* ibid.

Sectio VIII. *Quâ ratione providendum ſit ut Diſciplina Monaſtica obſervetur in Monaſteriis, qua nec Generalibus Capitulis, nec Epiſcopis ſubſunt?* 420

Sectio IX. *Quomodò Epiſcopi invigilare debeant Diſciplina Monaſteriorum, qua illorum Juriſdictioni ſubſunt, tàm intra quàm extra viſitationem?* ibid.

Sectio X. *Non licet Religioſis à correctione appellare, niſi Superiores excedant in modo correctionis.* ibid.

Sectio XI. *Quid agendum ſi vel Religioſi contumaces fuerint, vel ſi Superiores delinquentium correctionem neglexerint? An incorrigibiles ejici poſſint?* 421

Sectio XII. *Non licet Religioſis Monaſterium ſuum deſerere. Quam pœnam incurrant qui habitum Religionis deſerunt, & ad quid cogendi?* ibid.

Sectio XIII. *Quomodò, & quibus in caſibus Religioſi licitè poſſint è ſuis Monaſteriis egredi, ac præcipuè propter ſtudia litterarum?* 422

Sectio XIV. *An, & quomodò liceat Religioſis, in una Religione profeſſis, tranſire ad aliam Religionem? Et maximè, ſi ex illa Religione in qua indultum ne quis tranſeat invitis Superioribus, ad arctiorem tranſeat?* 423

Sectio XV. *Quid agendum, ſi Religioſus ad aliam Religionem jam tranſierit, & an tranſlati gaudeant aliquibus Juribus, tàm in Monaſteriis è quibus tranſlati ſunt, quàm in iis ad qua tranſierunt?* 424

Sectio XVI. *Non poſſe Religioſos unius Ordinis obtinere Adminiſtrationes ſeu Prioratus Monaſteriorum alterius Ordinis ſine Autoritate Sedis Apoſtolica.* ibid.

Sectio XVII. *Quomodò, & quandò Eccleſia Regulares mutari poſſint in Sæculares, & viciſſim Sæculares in Regulares?* ibid.

Sectio XVIII. *An & quomodò poſſint Religioſi ad Ordines promoveri?* 425

Continuatio Argumenti Section. XVII. & XVIII. *Vice versâ Clericos poſſe Religionis ſtatum amplecti.* ibid.

Sectio XIX. *Quomodò provideri debeat ut Religioſi ad bonas artes ac ſtudia litterarum inſtituantur: & quas ſcientias ediſcere in publicis ſtudiis ipſis vetitum ſit, & ſub quibus pœnis? nonnulla quoque de Monaſteriis erigendis.* ibid.

Sectio XX. *Monachos poſſe Eccleſiaſticis Miniſteriis deputari; ſed non poſſe illa exercere ſine conſenſu Epiſcopi, & Abbatis ſui.* 427

Sectio XXI. *Quid ſit Ordo Religioſus, & qua Religiones approbata, & quomodò Canonici Regulares à cæteris Religioſis differant?* ibid.

Sectio XXII. *An & quomodò poſſint nova Religiones inſtitui?* 428

Sectio XXIII. *Quomodò novæ Domus, ſeu nova Monaſteria erigi debeant?* ibid.

Sectio XXIV. *Monaſteria ſemel inſtituta non poſſe in alios uſus deputari; ſed tantùm ex conſilio Epiſcoporum transferri in alium locum.* ibid.

Sectio XXV. *Novitios & Converſos gaudere privilegio Canonis, ſicut & alios Religioſos.* 429

Sectio XXVI. *Quid cautum ſit circa Beneficia Regularia à Religioſis obtinenda?* ibid.

Sectio XXVII. *An, & quomodò Religioſi ex Beneficiis habere poſſint peculium, & quâ ratione illo uti?* 430

Sectio XXVIII. *Religioſos qui ad Epiſcopale faſtigium promoventur, non omninò eximi à legibus, quas per votum ſibi impoſuerunt, licèt ab aliis abſolvantur.* ibid.

Sectio XXIX. *An poſſint Epiſcopi, etiam in Monaſteriis qua ſunt Ordinum Capita, ſuprà dicto Viſitationis Jure uti?* ibid.

Sectio XXX. *Non poſſe Regulares ſine approbatione Epiſcoporum audire Confeſſiones Sæcularium, nec ſine eorumdem Epiſcoporum juſſu abſolvere à caſibus reſervatis autoritate Apoſtolicâ.* 431

Sectio XXXI. *An, & qua Monaſteria poſſint poſſidere bona immobilia? & quomodò debeant illa adminiſtrari?* 432

Sectio XXXII. *Qua ſpeciatim pertineant ad Abbates?* ibid.

Sectio XXXIII. *Qua ſint Privilegia Abbatum? Et Conciliorum loca, ubi de celebrioribus expreſſa mentio ſit, permixtim citata vel relata, cum nonnullis Deciſionibus ex Corpore Juris deprompsis.* 433

Caput IV. *De Exemptione tàm Sæcularium, quàm Regularium ſeu Eccleſiarum, ſeu Perſonarum.* 435

Sectio I. *Quid ſit Exemptio, qui varii illius modi, qui effectus?* ibid.

Sectio II. *Omnes Eccleſias, tàm Sæculares quàm Regulares, Juriſdictioni illius Epiſcopi eſſe ſubjectas in cujus Diœceſi ſunt ſita, niſi probentur exempta.* 436

Sectio III. *Quibus in rebus Jus Canonicum concedat vulgò Religioſis Privilegium Exemptionis à Juriſdictione Epiſcoporum?* 437

Sectio IV. *Eccleſiam tàm Sæcularem quàm Regularem per Privilegium & per illud ſolùm Romani Pontificis probari exemptam.* 437

Sectio V. *Quandonam ex tenore Privilegii judicetur, vel non concedi Exemptionem, vel duntaxat Partialem quoad aliqua?* 438

Continuatio Argumenti Sect. V. *Regula Concilii* Conſtantienſis *circa Exemptiones à tempore* Gregorii XI. *conceſſas & in poſterum concedendas.* ibid.

Sectio VI. *Qualis eſſe ut plurimùm debeat tenor Privilegii, ut Eccleſia cenſeatur exempta?* 439

Sectio VII. *Ad quos extendatur exemptio qua Eccleſia ſeu Perſonis conceditur?* ibid.

Sectio VIII. *Quomodò inſtitui debeat proceſſus, cùm Quæſtio vertitur inter Eccleſiam, Epiſcopum & Monaſterium ſuper illius exemptionem?* 440

Sectio IX. *Quomodò judicari debeat, tàm in poſſeſſorio quàm in petitorio, in controverſia, qua inſtituta eſt inter Epiſcopum & Monaſterium ſuper exemptione?* ibid.

Sectio X. *Quomodò idem judicari debeat quoad Capellas, ſeu Eccleſias à Monaſteriis dependentes?* 441

Sectio XI. *Epiſcopos & exemptos pacificè in omnibus agere debere, ſuiſque terminis eſſe contentos?* 442

Sectio

Sectio XII. *Eccleſias per ſolam præſcriptionem non poſſe probare exemptionem quoad obedientiam, ſed tamen quoad aliqua Jura.* 442

Continuatio Argumenti Section. XII. *An, & quomodò ex ſolutione cenſus judicetur Eccleſiam eſſe exemptam, & quæ ſint ſigna ſubjectionis Diœceſano Epiſcopo?* 443

Sectio XIII. *Privilegium exemptionis eo ipſo cenſeri irritum & ſimoniacum, quòd ſub aliqua penſione, ſeu potius cenſu fuerit conceſſum.* ibid.

Sectio XIV. *An, & quæ Jura Epiſcopalia poſſint Epiſcopi à Monaſteriis exemptis exigere, vel eiſdem de novo imponere?* 444

Sectio XV. *Quibus in caſibus generatim à Jure permittatur Epiſcopis Juriſdictionem exercere in exemptos, tàm Sæculares, quàm Regulares, non obſtante ſuâ exemptione?* ibid.

Sectio XVI. *Quandonam Epiſcopis Jure conceſſum ſit Juriſdictionem exercere in Religioſos & in Monaſteria exempta, puniendo vel viſitando?* 445

Sectio XVII. *An, & quomodò licitum ſit Religioſis prædicare Verbum Dei?* ibid.

Sectio XVIII. *Quid Epiſcopis & Archiepiſcopis Jure Ordinario conceſſum ſit in locis exemptis? Quomodò illa viſitare teneantur, & quid in locis nullius Diœceſis?* 446

Sectio XIX. *Quomodò prædicare poſſint Regulares in ſuis vel alienis Eccleſiis?* ibid.

Sectio XX. *Circa licentiam Regularium audiendi Sæcularium Confeſſiones.* 437

Sectio XXI. *Quid poſſint Regulares circa reliqua Sacramenta? & de aliis quæ ſunt ipſis prohibita,* 448

Sectio XXII. *Ubi primum exemptionis Privilegium non valet, nec illius confirmationis valere poſſe Privilegia.* ibid.

Sectio XXIII. *Superiores Monaſteriorum non poſſe renunciare Privilegiis Exemptionis, ſed Eccleſiam velle illa reſtringi cùm Eccleſiis nimiùm nocent.* ibid.

Sectio XXIV. *Exemptiones ſingularibus, ſeu privatis perſonis conceſſas, odioſas eſſe ac propè ſublatas: & quomodò valeant ſi quæ ſint conceſſæ?* 449

Sectio XXV. *Obſervationes gravis momenti circa exemptiones tam Regulares, quam Sæculares.* ibid.

Caput V. *De Monaſteriis, quibus animarum cura vel Eccleſiarum Parochalium adminiſtratio eſt annexa.* 450

Sectio I. *Quibus in rebus Epiſcoporum Juriſdictioni ſubſint Monaſteria, & Regulares quibus incumbit animarum cura? Et quæ Monaſteria excipiantur?* ibid.

Sectio II. *Monaſteria regulariter non debere Monachos Plebium curæ præficere, ſed Clericos debere Epiſcopis præſentare, eoſque debere eſſe perpetuos.* 451

Sectio III. *Parochis per Religioſos præſentatis debere provideri de congrua eorum ſuſtentatione, illorum reditus non debere imminui, nec eorum Eccleſias novis penſionibus onerari.* ibid.

Sectio IV. *Quomodo Epiſcopi poſſint Religioſorum exceſſus in conſtituendis Parochis corrigere, & an poſſint novas Eccleſias acquirere ſine aſſenſu Epiſcopi?* 452

Sectio Ultima. *Obſervationes circa hunc Titulum Quintum, in quibus, quæ deſunt ſupplentur, & comparantur Parochi Regulares cum aliis; uſuſque Gallici paucis explicantur.* ibid.

Caput VI. *De iis quæ pertinent ſpeciatim, tàm ad Profeſſionem, quam ad Diſciplinam Monialium.* 453

Sectio I. *Quæ Decreta ſint circa Profeſſionem Monialium, & potiſſimum ne coactè, vel invitè illam emittant?* ibid.

Sectio II. *Quàm immane crimen committatur à Monialibus, quæ poſt emiſſam Profeſſionem, Sacrum propoſitum abjiciunt?* ibid.

Sectio III. *Quæ ad Diſciplinam Regularem Monialium pertineant, ac præcipuè circa earum Confeſſionem.* 454

Sectio IV. *Moniales omnes debere perpetuam ſervare clauſuram, & Epiſcopos jus habere viſitandi ac ſtatuendi quoad illam in quibuſcumque Monaſteriis; quibus remediis ad id uti poſſint?* 455

Sectio V. *Nemini licere ingredi intra ſepta ſeu clauſuram Monialium, niſi ex cauſa rationabili, ac de Superiorum licentia; & quibus illi hanc licentiam dare poſſint; & quam pœnam incurrant qui aliter ingrediuntur?* 456

Sectio VI. *An & quandò liceat Monialibus egredi extra ſepta Monaſterii, & quas pœnas incurrant quæ legitimè non egrediuntur?* ibid.

Sectio VII. *Quomodo & à quibus viſitari debeant Moniales?* 457

Sectio VIII. *Quomodo Præpoſita, ſeu Abbatiſſa, aut Prioriſſa, & quales eligi debeant in Monaſteriis in quibus viget Jus electionis? In quo conveniunt vel differunt Canonicæ Sæculares cum Monialibus Religioſis.* ibid.

Sectio IX. *Quomodò confirmari debeant Monialium Præpoſita, ſeu Abbatiſſa, & qualis ſit illarum poteſtas?* 458

Sectio X. *Obſervationes in hunc Titulum, quibus Moniales comparantur cum Monachis, ac diſcernuntur quæ utriſque communia ſunt, ab iis quæ ſingulis peculiaria, eoque modo ſuppletur quod huic deeſſe videtur, aut potius nihil deeſſe oſtenditur, præter dicenda circa Converſitas.* ibid.

PARS SECUNDA.

Tractatus de RELIGIOSIS, per Regulas explicandi. 459

Sectio I. *Continens Regulas de Votis in genere conſideratis, & primùm ad quos pertineat poteſtas faciendi Leges ſpectantes ad Vota.* ibid.

Sectio II. *Regulæ ex Corpore Juris Canonici Concilioque* TRIDENTINO *deprompta.* 460

Sectio III. *De Modis, quibus Voti obligatio ceſſat, in genere conſideratis, & in ſpecie.* 461

Sectio IV. *De his, quæ omnibus & ſingulis Regularibus communia ſunt, vel quibuſdam peculiaria.* 464

Sectio V. *Conditiones neceſſariæ ut quis fiat Religioſus.* 465

Sectio VI. *De remediis præſcriptis, aut autoritatis à Jure contra Profeſſiones defectuoſas: De Ratificatione, Reclamatione, Diſpenſatione, Pœnitentia.* 470

Sectio VII. *Quandò, & quomodò Diſpenſatio locum habeat in impedimentis ſpectantibus ad Profeſſionem Religioſam.* 473

Sectio VIII. *Doctrina Canonum concernens Tranſlationes Religioſorum ab una Religione ad aliam, ut ſint iſtius Religioſi.* 474

Sectio IX. *Quæſtio incidens ad intelligentiam eorum, quæ dicta ſunt in Corollario Textuum collectorum in Sectione præcedenti.* 479

Sectio X. *Tranſlatio coactа Religioſorum in Ordinem auſteriorem, ut in eo agant Pœnitentiam. Tranſlatio quoad Prælaturas ſivè perpetuas, ſivè temporales.* ibid.

Sectio XI. *Doctrina Canonum pertinens ad expulſionem Religioſorum incorrigibilium extra Monaſteria Ordinis.* 481

Sectio XII. *Quidnam Jus doceat quoad Religioſos, ſive fugitivos, ſive Apoſtatas.* 482

Sectio XIII. *Regulæ ſpectantes ad Superiores Regulares, illorum differentias, promotionem, Jura, nec non & Depoſitionem.* 484
Sectio XIV. *Promotio ad Superioritates Regulares.* 485
Sectio XV. *Jura Superiorum Regularium in ſuos inferiores.* 486
Sectio XVI. *Depoſitio Superiorum Regularium.* ibid.
Sectio XVII. *Particularitates deſumpta è Jure Communi ſpectantes ad appellationes Religioſorum à Sententiis ſuorum Judicum Regularium.* 488
Sectio XVIII. *An, in proceſſibus criminalibus contra Superiores Regulares factis ante Provincialem, aut Generalem, unus aut alter habeant tantùm vocem Deciſivam.* 489
Sectio XIX. *Obſervationes Hiſtoricæ quoad Vota deprompta è Corpore juris.* 490
Obſervatio I.
Obſervatio II. *Spectans ad mutationes factas circa Noviciatum.* 491
§. I. *Circa Neceſſitatem Novitiatûs.* ibid.
§. II. *Circa Habitum.* 492
§. III. *Circa Durationem.* ibid.
§. IV. *Circa Profeſſionem.* 493
§. V. *Circa Materiam Profeſſionis.* ibid.
§. VI. *Circa Formam Profeſſionis.* ibid.
§. VII. *Circa Jus autorandi Profeſſionem.* 494
§. VIII. *Circa Locum* ibid.
§. IX. *Circa Ætatem.* 495
§. X. *Circa Diſpenſationem.* ibid.
§. XI. *Circa Reſervationem.* ibid.
§. XII.. *Circa Reclamationem.* ibid.

PARS TERTIA.

Sectio I. *Regula de Abbatum & Abbatiſſarum Benedictione, ex Corpore Juris Canonici Concilioque Tridentino, deſumpta.* 496
Sectio II. *De Commendis Perpetuis, Regula è Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumpta.* 499
Quæſtio I. *An Beneficium Regulare Clerico Sæculari Commendatum per 40. annos Sæculare fiat?* 502
Quæſtio II. *An Abbatia quæ commendari conſuevit, comparari queat cum Beneficio Curato in ſimplex converſo, cum erectione Vicariæ perpetuæ.* ibid.
Quæſtio III. *An collatio in Commendam poſtulationi admiſſa ſimilis ſit.* 503
Quæſtio IV. *An Commenda genus ſit Conceſſio Beneficii unius Ordinis, vel Monaſterii, facta Religioſo alterius Ordinis, vel Monaſterii?* ibid.
Quæſtio V. *An Beneficium Patronatum commendari poſſit?* ibid.
Quæſtio VI. *An, ex eo quòd Prælatorum ſibi inferiorum Poſtulationem admittere poſſit Epiſcopus*, Cap. 13. *de Elect.* Cap. 5. CAUS. *XVIII.* QUÆST *II. inferre liceat ſimilium Prælaturarum Commendas concedere nunc poſſe.* ibid.
Sectio III. *An Abbates peregrini poſſint gerere Mitram & Baculum in Eccleſia Immuni ſine permiſſione Ordinarii & juſſu.* 508

TITULUS XXIII.

De Laicis prout Eccleſiæ Membris vel filiis, ubi non pauca de Eccleſiis in quibus munia nonnulla obeunt. 509

Sectio I. *Regula circa Principes è Corpore Juris Canonici deſumpta.* ibid.
Sectio II. *De Poteſtate Principium circa Electiones ad Beneficia, Regula ſive Obſervationes ex Corpore Juris deſumpta.* 514
Sectio III. *Regula de Poteſtate Parentum in offerendis Filiis impuberibus in vitam vel Clericalem, vel Regularem, è Corpore Juris deſumpta.* 516
Sectio IV. *Circa Parentum in vovendis filiis Poteſtatem dubia nonnulla proponuntur.* 519

TITULUS XXIV.

Sive Tractatus de Locis Sacris ubi res Sacræ peraguntur, & potiſſimùm de Eccleſiis, quarum Immunitas, Conſtructio, Dotatio, Conſecratio, Pollutio, Reconciliatio, Reparatio, Profanatio Juridica explicantur, partim per Collectionem Deciſionum Juris, ipſis illius verbis conceptarum, partim per Regulas, Quæſtiones & Obſervationes. 520

PARS PRIOR

Deciſiones Juris verbatim deſcriptas comprehendens. *ibid.*

Sectio I. *De Immunitate Eccleſiaſtica libertatis, & exemptione tàm Eccleſiarum, quàm Perſonarum Eccleſiaſticarum ab oneribus Communibus quæ Laicis imponi ſolent.* ibid.
§. I. *Quo jure Immunitas Eccleſiaſtica libertatis Eccleſiæ competat? In quo conſiſtat? Quàm ægrè ferat Eccleſia Laicos illam violare, & ſub quibus pœnis id vetet?* 521
§. II. *Quo jure, & quæ onera, & ſub quibus pœnis vetitum ſit Laicis, ab Eccleſiis & Eccleſiaſticis Perſonis exigere?* ibid.
§. III. *Quibus in caſibus licitum ſit Epiſcopis, & Clero, Eccleſiis, & Eccleſiaſticis Perſonis, onera aliqua imponere, & quomodo?* 522
§. IV. *Quand nam Reges Franciæ poſſint à Clero ſubſidium petere, etiam inconſulto Romano Pontifice?* ibid.
§. V. *Clericos teneri libertates ſuas defendere; nullumque vim habere quod ſit contra illas.* 523
§. VI. *Quæ ſint partes Principum Temporalium ad conſervandas, tùm reverentiam Clericis debitam, tùm Eccleſiæ & Clericorum libertates?* ibid.
§. VII. *Non licere in Eccleſiis aut Cæmeteriis judicia, negotia, nundinas, ſpectacula, ludos exercere; Epiſcopis, ac Superiores hæc impedire debere; & ſub quibus pœnis hæc ſint vetita?* ibid.
§. VIII. *Nec licere in Eccleſiis, ſeu Cæmeteriis colloqui, deambulare, aut quidquam profani miſcere, aut reponere, & Epiſcopos illarum honeſtati debere invigilare.* 524
§. IX. *Ad Eccleſias conveniri non debere, niſi ad orandum: quomodo id fieri debeat? & an Mulieres ab earum ingreſſu aliquando arceri debeant?* ibid.
§. X. *An, & quomodo polluantur Eccleſiæ? quis ſit pollutionis illius effectus? & quâ ratione, & à quo debeant ac poſſint reconciliari?* 525
§. XI. *Quomodò polluatur Cæmeterium junctum Eccleſiæ, vel ab eadem diſtans, & quomodò reconcilietur?* ibid.
§. XII. *An, & quandò Eccleſiæ vel Altaria iterùm conſecrari debeant?* 526
§. XIII. *Obſervationes in totum Titulum de Immunitate Eccleſiaſtica.* ibid.
Sectio II. *De Eccleſiarum Conſecratione.* ibid.
§. I. *Quomodò conſecrari debeant Eccleſiæ, & quid agendum, ſi de illarum Conſecratione dubitetur?* ibid.
§. II. *Eos qui Eccleſiam, ſeu Templum ædificant, teneri ad illam dotandam.* 527

§. III.

§. III. *A quo, & quandò conſecrari debeant Eccleſiæ recèns conſtructæ, & à quo gubernari.* ibid.
§. IV. *Quomodo, & à quo Altaria erigi & conſecrari debeant, & quis poſſit tractare Vaſa Sacra, & an Eccleſia non conſecrata amittat aliquod ex ſuis Privilegiis.* 528
§. V. *Quàm cautè cuſtodiri debeant quæ ſunt in Eccleſia, quam nitida & munda eſſe omnia?* ibid.
§. VI. *Eos, qui in Theatris ſpectacula exhibent, à Communione Eccleſiæ ſeparatos eſſe; ſimiliter puniendos eſſe qui ſpectacula vel jocos Theatrales in Eccleſia faciunt.* 529
§. VII. *Obſervationes circa Eccleſiarum Conſecrationem, de qua agitur in* Dist. I. *de Conſecrat. in* Tit. *de Conſecratione Eccleſiæ IV.* Lib. III. Decr. *& in Pontificali Romano, Part.* 2. ibid.

P a r s   P o s t e r i o r

Continens Regulas, Quæſtiones, Obſervationes, deſumptas ex Jure communiter uſitato circa illa quæ pertinent ad Eccleſias, cum applicatione earum plurimis caſibus particularibus & quotidianis. 530

Sectio I. *Continens Regulas.* ibid.
§. I. *Conſtructio.* ibid.
§. II. *Dotatio.* 531
§. III. *Quæ origo, qui ritus, à quo, quo fine, quo tempore fiat, & quid operetur* Conſecratio *Eccleſiarum, quomodò amittatur, & recuperetur, quæ Diſciplinæ mutationes circa illam.* ibid.
§. IV. *Reparationes Eccleſiarum.* 533
§. V. *Pollutio & Reconciliatio Eccleſiarum.* 534
§. VI. *Immunitas Eccleſiarum.* 535
Sectio II. *Quæſtiones Practicæ & Quotidianæ circa Benedictionem, Conſecrationem, Pollutionem, & Reconciliationem Eccleſiarum, reſolutæ præſertim à Sacris Canonibus, indéque deſumptis ſupra Regulis.* 535
Quæſtio I. *An Sacri Canones aliquod diſcrimen ponant inter actionem benedicendi, conſecrandi, & dedicandi Eccleſias? An ſit in uſu aliquod ſtatuere?* 536
Quæſtio II. *Quænam ſint præcipuæ differentiæ inter Benedictionem, & Dedicationem ſeu Conſecrationem Eccleſiarum?* ibid.
Quæſtio III. *An loca Benedicta & Conſecrata ſuam poſſint amittere Benedictionem aut Conſecrationem? An in hoc idem ſit de Altaribus ac de Eccleſiis?* ibid.
Quæſtio IV. *Eſtne aliqua Lex edicens aut prohibens Conſecrationem Oratoriorum Publicorum?* 537
Quæſtio V. *An polluere Eccleſias idem ſit ac eaſdem profanare?* 538
Quæſtio VI. *Quod nomen imponatur medio quod adhibetur, ut remedium afferatur Eccleſiarum pollutioni? Quænam ſit origo & ratio hujus nominis?* ibid.
Quæſtio VII. *An uſus Aquæ* Gregorianæ *in Reconciliatione Eccleſiarum pollutarum ſit antiquus? A quonam* Gregorio *nomen duxerit? & an alia effundi aqua nequeat in ejuſmodi Ceremonia?* ibid.
Quæſtio VIII. *An in Reconciliatione Eccleſiarum eadem Aqua, quæ in earundem Conſecratione, adhibeatur.* 539
Quæſtio IX. *An aqua cum qua reconciliantur Eccleſiæ benedictæ, eadem ſit, ac illa cum qua Eccleſiæ conſecratæ reconciliantur.* ibid.
Quæſtio X. *An reconciliare Eccleſias idem ſit ac eas iterùm conſecrare.* ibid.
Quæſtio XI. *An Sacerdotes Miſſam celebrantes in Eccleſia Polluta, fiant Irregulares.* 540
Quæſtio XII. *An Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ poſſit ſimplici Presbytero committi.* ibid.
Quæſtio XIII. *An Sacerdos deputatus ad reconciliandam Eccleſiam, poſſit Aquam ad hoc neceſſariam benedicere.* 541
Quæſtio XIV. *An ſint ſumptus faciendi ad Reconciliationem Locorum pollutorum? quinam debeant illos ferre?* ibid.
Quæſtio XV. *Certumne eſt, ut Profanatio Eccleſiarum actionibus criminoſis polluat eaſdem Eccleſias? notoriam illam eſſe oportere.* ibid.
Quæſtio XVI. *An ſufficiat ſcire Locum eſſe pollutum, ut quis teneatur Sacerdos abſtinere à faciendis in eo Functionibus Sacris?* ibid.
Quæſtio XVII. *Cùm Eccleſia polluta reconciliata fuit, eſtne adhuc neceſſarium ut illius Conſecratio fiat?* 542
Quæſtio XVIII. *Si quis celebret in Eccleſia polluta, eſtne hoc reconciliata modo?* ibid.
Quæſtio XIX. *Cùm duæ Eccleſiæ ita junguntur, ut ab una intretur in alteram, tranſitne pollutio ab una in alteram?* 543
Quæſt. XX. *An, in genere Pollutionis & Reconciliationis, ſit aliqua differentia gravis momenti Cœmeteria inter & Eccleſias?* ibid.
Quæſtio XXI. *Unde ſit ut Eccleſia ſtatuerit, Eccleſias habendas eſſe pollutas, cùm in eiſdem quadam admittuntur facinora? ſunt ne Leges illæ aptæ & convenientes.* ibid.
Quæſtio XXII. *An Pollutio Eccleſiæ per effuſionem ſanguinis humani ſit antiqua? an ad hoc neceſsè ſit ut ſanguis in terram effundatur?* 544
Quæſtio XXIII. *Cùm inſanus aliquem in Eccleſia vulnerat, eſtne ex hoc polluta?* ibid.
Quæſtio XXIV. *An Eccleſiæ, in quibus Catholicè Chriſtiani occiduntur Religionis causa, ex hoc profanentur?* ibid.
Quæſtio XXV. *Si quis in Eccleſia ſtranguletur uſque ad deliquium, jacturam rationis, & ad periculum mortis, polluiturne Eccleſia?* 545
Quæſtio XXVI. *Debetne reconciliari aliqua Eccleſia cùm plaga in eadem inflicta ſanguinem effundit, poſtquam vulneratus ab ea egreſſus eſt, & reus non eſt in locis, neque circum cadens?* ibid.
Quæſtio XXVII. *An, in genere Pollutionis Eccleſiæ creatæ violentia criminoſa, diſtinctio Pollutionis in magnam & parvam fundetur in Canonibus?* 546
Quæſt. XXVIII. *An, ſi fortè* Bidellus *aut* Helvetius *alicujus Eccleſiæ, volens Populum amovere ne Parochus aut Prædicator, aut aliquis alius ſimilis homo tranſire poſſit, percutiat fuſto aut haſtâ ſuâ bipenni caput alicujus, & illum vulneret, ita ut magna ſanguinis copia fluat, Eccleſia ſit polluta?* ibid.
Quæſtio XXIX. *Cùm Rector alicujus Eccleſiæ putans per errorem, illam eſſe coinquinatam aliquâ culpâ animi impotentis, in eadem commiſſa, amovit ab ea Sacroſanctam Euchariſtiam, & tranſmiſit in alium locum, quomodò poteſt honorem ſuum reſarcire, poſtquàm ab errore revocatus eſt?* ibid.
Quæſt. XXX. *An, poſito quòd in Regionibus in quibus Eccleſiæ non potiuntur ampliùs jure aſili, ut in Gallia, Rei qui in illis ſe receperunt, occidantur aut vulnerentur, reſiſtentes Miniſtris Juſtitiæ, volentibus eos apprehendere, Eccleſiæ coinquinatæ efficiantur.* 547
Quæſt. XXXI. *Si Sponſus & Sponſa Matrimonio utantur in Loco Benedicto, ſitne pollutus?* ibid.
Quæſt. XXXII. *An peccatum molliciæ ſit ex illis quibus Eccleſia polluitur?* 548
Quæſt. XXXIII. *Canones qui ſtatuunt, ut polluta habeantur Cœmeteria & Eccleſiæ, in quibus corpora Excommunicatorum inhumata fuerint, de quibuſnam Excommunicatis debent intelligi?* ibid.
Quæſt. XXXIV. *Cùm Eccleſia coinquinatur inhumatione in ea facta Excommunicati delati, aut Infidelis, poteſtne reconciliari quin priùs ab ea tollatur corpus, quod ſic in ea inhumatum eſt?* 549

Quæſtio

Quæſtio XXXV. *Si ſepeliatur in Terra Sancta peccator publicus, in peccato ſuo mortuus, aut omnis alter ſepulturâ interdictus, polluunturne Eccleſia aut Cœmeterium?* ibid.

Quæſtio XXXVI. *Cùm Eccleſia polluitur demolitione alicujus ex hujus muris, poſt readificationem ejuſdem parietis, ſufficitne ut illa reconcilietur, & an verò benedicenda, aut de novo conſecranda?* ibid.

Quæſtio XXXVII. *Poſtne coinquinari Altare, impolluta Eccleſiâ?* 550

Quæſtio XXXVIII. *Poteſtne evenire ut Eccleſia polluatur, impolluto Altari?* ibid.

Quæſtio XXXIX. *An Altare amittat ſuam Conſecrationem, cùm amovetur à loco in quo fuit conſecratum, & poſito quòd illam perdat, jacturamne facit Eccleſia ejuſdem?* ibid.

Quæſtio XL. *An Eccleſia cujus tectum mutatum eſt, & muri tali modo inducti, ut indicia Conſecrationis non ampliùs appareant, & quæ prolata productaque eſt toto Choro, amittat ſuam Conſecrationem? &, poſito quod illam perdat, licebitne continuare anniverſarium hujus Dedicationis, donec denuò conſecretur?* 551

Quæſtio XLI. *Si Epiſcopus declaratus Excommunicatus Eccleſiam benedicat, aut Cœmeterium, ſiuntne ambo polluta hâc Benedictione?* 552

Quæſtio XLII. *An Prælati Regulares exempti poſſint ipſi reconciliare, aut aliis Religioſis facultatem dare reconciliandi Eccleſias Regulares ſui Ordinis, cùm pollutæ ſiunt, poſtquàm benedicta ſolùm fuerint à ſimplicibus Sacerdotibus?* ibid.

Sectio III. *Quæſtiones quoad Profanationem Juridicam Eccleſiarum.* ibid.

Quæſtio I. *Quænam rationes exigant, ut Eccleſiæ quædam profanentur?* ibid.

Quæſtio II. *Cujus Autoritate fieri debeat Profanatio Juridica Eccleſiarum?* 553

Quæſtio III. *Debetne Epiſcopus per ſe ipſum facere Profanationem? Poteſtne illam ſimplici Sacerdoti committere?* ibid.

Quæſtio IV. *Quomodò Eccleſiarum Profanatio facienda ſit? Quæſtio hæc in duas partes ſeorſim explicandas dividetur.* ibid.

§. I. *Quid ſit agendum ante Profanationem Eccleſiarum?* ibid.

§. II. *Quid ſit agendum per Profanationem?* ibid.

Quæſtio V. *Quid faciendum ſit poſt Eccleſiarum Profanationem?* 554

Quæſtio VI. *Suntne aliqui caſus in quibus profanandum ſit aliquod Altare ſine Eccleſiæ Profanatione, & poſito quòd nonnulli ſint, quomodo fiat his in occaſionibus Altaris Profanatio?* ibid.

Quæſtio VII. *An Eccleſiæ in quibus nulla unquam fuit mortuorum Sepultura, ſufficienter polluantur, profanenturque amovendo lapidem Altaris è ſuo loco?* ibid.

Quæſtio VIII. *Profanenturne Altaria portatilia eodem modo quo alia Altaria?* ibid.

TITULUS XXV.

De Xenodochiis & Hoſpitalibus.

Sectio I. *Xenodochia & Hoſpitalia omnia ei duntaxat uſui eſſe applicanda ad quem ſunt ex ſua fundatione inſtituta, & ad pauperum vel infirmorum utilitatem?* 555

Sectio II. *Clericos non debere ordinariè præfici adminiſtrationi Hoſpitalium, ſed Laicos; nullâ mutatione factâ erga Hoſpitalaria Religioſorum aut Militarium Ordinum.* ibid.

Sectio III. *Hoſpitalia conſervare debere ſua Privilegia, ut habeant Altaria, Cœmeteria, Presbyteros, imò & Parochos, ſi tenere conſueverint.* 556

Sectio IV. *Epiſcopos debere Hoſpitalium gubernationi invigilare, & ut ad eum uſum ad quem ſunt inſtituta, bona eorum applicentur.* ibid.

Sectio V. *Epiſcopos invigilare debere, ut bona Hoſpitalium ad pauperum uſum applicentur; & quibus pœnis obnoxii ſint Adminiſtratores, qui bona illa aliter impendunt?* 556

Sectio VI. *Obſervationes in relatos in hoc Titulo Canones.* ibid.

TITULUS XXVI. & Ultim.

De Jure Sepulturæ in Locis Sacris & Religioſis. 557

Sectio I. *Licet Sepultura præcisè nec obſit, nec proſit, Chriſtianos tamen ſepeliri oportet, cum Pſalmis, & quidem in Locis Sacris, tùm ut Martyrum patrocinio, tum ut Fidelium vivorum Orationibus juventur.* ibid.

Sectio II. *Hæreticis & excommunicatis, qui Eccleſiæ reconciliati ante mortem non fuerint, atque iis qui ſeipſos voluntariè interfecerint, deneganda eſt Eccleſiaſtica ſepultura, & ſi fuiſſet conceſſa, exhumanda ſunt, ſi fieri poteſt, eorum corpora.* 558

Sectio III. *Excommunicati & publici peccatores qui fuerunt reconciliati, & qui caſu, non ſponte ſeſe interfecerunt, aut qui interfecti reperiuntur, Eccleſiaſticâ ſepulturâ donari debent.* ibid.

Sectio IV. *Vendere non licet ſepulturam, neque aliquid tanquam pretium pro ea exigere, ſed ea licet accipere quæ Eccleſia juxta loci cujuſque conſuetudinem ordinavit.* ibid.

Sectio V. *Liberum eſſe cuique adulto eligere ſibi Sepulturam in quocumque loco, etiam minus Religioſo, modò nihil decernat contra rationabilem conſuetudinem.* 559

Sectio VI. *Diſtrictè vetitum eſt Clericis & Religioſis, ne quos Voto aut Juramento adſtringant ad eligendam apud ipſos ſepulturam, idque ſub pœna Excommunicationis, & ſi pactum fecerint de aliquibus non ſepeliendis, tenere illud debent, & corpora aliaque reſtituere, ſi per vim illa rapiant.* 560

Sectio VII. *Si electa non fuerit ſepultura, corpora ſepeliri debent vel in ſepulchris Majorum, vel in Eccleſiâ Parochiali; ſi ſecùs factum fuerit, reſtituenda, ſi petantur, corpora & jura funeralia.* ibid.

Sectio VIII. *Etiamſi electa de jure fuerit ſepultura, ſemper tamen Eccleſiæ Parochiali ſua jura conſueta ſolvenda ſunt, juxta conſuetudinem locorum, vel pacta inita.* 561

Sectio IX. *An ex collectis Textibus inferri poſſit, quod Parochiæ recèns erectæ debeatur Quarta Funeraria, in locis ubi Antiqua eâ non potiuntur?* 562

Sectio X. *An ex eiſdem Textibus colligi valeat, quòd Epiſcopus ſtatuere poſſit, ut Quarta Funeraria ſolvatur, ubicumque non ſolvitur?* ibid.

Sectio XI. I. *An ſint pœnæ Eccleſiaſticæ contra violatores ſepulchrorum? II. In quo conſiſtat tumulorum Violatio? III. An illi qui eos aperiunt, ut videant in quo ſtatu ſit corpus quorumdam hominum mortuorum in odore ſanctitatis, hujus criminis ſint rei?* 563

FINIS INDICIS.

EXPOSITIO

EXPOSITIO JURIS CANONICI,

IN SPECIE CONSIDERATI,

PER

REGULAS NATURALI ORDINE DIGESTAS,

EX ILLIUS CORPORE, AUT ALIUNDE DESUMPTAS.

PARS PRIMA,

DE ECCLESIA.

TITULUS UNICUS,

De iis quæ pertinent ad Fidem Catholicam.

PROŒMIUM

E CONCILIO TRIDENTINO deſumptum.

ANTE omnia ſtatuit & decernit, præmittendam eſſe Confeſſionem Fidei, Patrum exempla in hoc ſecuta, qui ſacratioribus Conciliis hoc ſcutum contra omnes Hæreſes in principio actionum ſuarum apponere conſuevere: quo ſolo aliquandò & Infideles ad Fidem traxerunt, Hæreticos expugnarunt, & Fideles confirmarunt. Quare Symbolum Fidei, quo Sancta Romana Eccleſia utitur, tamquàm principium illud, in quo omnes qui Fidem CHRISTI profitentur, neceſſariò conveniunt, ac fundamentum firmum & unieum, contra quod portæ inferi numquàm prævalebunt, exprimendum eſſe cenſuit. *Synod.* TRID. SESS. III. DECRET. *De Symbolo* Quo nos quoque Procemio, ſimilem ob cauſam, utimur.

SECTIO I.

Quæ de Deo credenda ſint.

I. Fides univerſalis & omnium communis eſt; non ſolùm ad Clericos, verùm etiam ad Laicos, & ad omnes omninò pertinet Chriſtianos. *C.* 4. Dist. XCVI. Nicolaus. I. undè concludit Imperatores adeſſe poſſe Conciliis Univerſalibus in quibus de ea tractari ſolet.

II. Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores injungitur, indifferenter eſt habendum. *Cap.* 11. Dist. XII. S. August.

III. Una omnium fides, ſicut unus Dominus, unum Baptiſma. *Cap.* 1. *De Sum. Trinit.* Unam fidem firmiter & ſimpliciter confitetur. Clem. I. *De Sent. Excom.*

IV. Chriſtianæ Religionis eſt Fides Catholica, credere in Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. *Concil.* Paris. *Tom. VII.* Conc. *p.* 1599.

V. Firmiter credimus, & ſimpliciter confitemur, quòd unus ſolus eſt verus Deus, æternus, immenſus, incommutabilis, incomprehenſibilis, omnipotens, & ineffabilis; Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus: tres quidem perſonæ, ſed una eſſentia, ſubſtantia, ſeu natura ſimplex omninò. *De Summa Trinitate.* Cap. *Firmiter.* Lib. I. Decr. *tit.* 1. Cap. 1. *De Scripturis Canonicis.* Dist. IX. *Cap.* 3. *Noli.* Cap. 5. *Ego ſolis.* Cap 7. 8. Dist. XIX. *Cap.* 6. *In Canonicis.* Dist. XXXVII. *Cap.* 14. *Relatum.*

VI. Dogmata alia ex Scripturis; alia ex Traditione. Dist. XI. *Cap.* 5.

VII. Pater à nullo, Filius à Patre ſolo, ac Spiritus Sanctus pariter ab utroque, abſque initio, ſemper, ac ſine fine; Pater generans, Filius naſcens, & Spiritus Sanctus procedens; conſubſtantiales, & coæquales, & coomnipotentes, & coæterni; unum univerſorum principium; Creator omnium viſibilium & inviſibilium, Spiritualium & Corporalium. *De Summa Trinitate.* Lib. I. Decr. *tit.* 1. Cap. 1.

VIII. Inſeparabilia ſunt opera Trinitatis. Caus. XXVIII. Quæst. I. *Cap.* 9. §. 1.

IX. Hæc Sancta Trinitas, ſecundum communem eſſentiam individua, & ſecundum perſonales proprietates diſcreta. *De Summa Trinit.* Lib. I. Decr. *tit.* 1. Cap. 1.

X. Credimus & confitemur, quòd una quædam ſumma res eſt, incomprehenſibilis quidem & ineffabilis, quæ veraciter eſt Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, tres ſimul perſonæ, ac ſigillatim quælibet earumdem: & ideò in Deo ſolummodò Trinitas eſt, non Quaternitas; quia quælibet trium perſonarum eſt illa res, videlicet ſubſtantia, eſſentia ſeu natura Divina, quæ ſola eſt univerſorum principium, præter quod aliud inveniri non poteſt. *De Summa Trin. Cap. Damnamus.* §. 1. *Nos autem. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 1. *Cap.* 2.

XI. Illa res non eſt generans, neque genita, nec procedens; ſed eſt Pater qui generat, & Filius qui gignitur, & Spiritus Sanctus qui procedit; ut diſtinctiones ſint in perſonis, & unitas in natura. *Ibid.*

XII. Licèt alius ſit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus; non tamen aliud, ſed id quod eſt Pater eſt Filius & Spiritus Sanctus; idem omninò, ut ſecundum Orthodoxam & Catholicam fidem conſubſtantiales eſſe credantur. *Ibid.*

XIII. Pater ab æterno Filium generando ſuam ſubſtantiam ei dedit, juxta quod ipſe teſtatur, *Pater quod dedit mihi majus omnibus eſt.* Ac dici non poteſt, quòd partem ſubſtantiæ ſuæ illi dederit, & partem ipſe ſibi retinuerit, cùm ſubſtantia Patris indiviſibilis ſit, utpotè ſimplex omninò: ſed nec dici poteſt, quòd Pater in Filium tranſtulerit ſuam ſubſtantiam generando, quaſi ſic dederit illam Filio, quòd non retinuerit ipſam ſibi; alioquin deſiiſſet eſſe ſubſtantia: patetque quòd ſine ulla diminutione, Filius naſcendo ſubſtantiam Patris accepit, & ſic eadem res eſt Pater & Filius, necnon Spiritus Sanctus ab utroque procedens. *Ibid.*

XIV. Omnes, qui ſcripſerunt de Trinitate, quæ Deus eſt, Divinorum librorum veterum & novorum Catholici tractatores, hoc intenderunt ſecundum Scripturas docere, quòd Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus unius ejuſdemque ſubſtantiæ inſeparabili æqualitate Divinam inſinuent unitatem, ideò quòd non ſint tres Dii, ſed unus Deus; Quamvis Pater Filium genuerit, & ideò Filius non ſit qui Pater eſt; Filiuſque à Patre ſit genitus, & ideò non ſit Pater, qui Filius eſt; Spirituſque Sanctus nec Pater ſit nec Filius, ſed tantùm Patris & Filii Spiritus, Patri & Filio etiam ipſe coæqualis, & ad Trinitatis pertinens unitatem. *De Conſecrat.* Dist. III. *Cap.* 30. *& ult. Omnes. init.*

XV. Ut Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, ſicut inſeparabiles ſunt, ita inſeparabiliter operantur. *Ibid.* S. Aug. *Lib. De Trinit.* Cap. 4. *circ. ann.* 400.

XVI. Fideli ac devotâ profeſſione fatemur, quòd Spiritus Sanctus æternaliter ex Patre & Filio, non tanquàm ex duobus principiis, ſed tanquàm ex uno principio; non duabus ſpirationibus, ſed unicâ ſpiratione procedit. Hoc profeſſa eſt hactenùs, prædicavit & docuit, hoc firmiter tenet & prædicat, profitetur & docet Sacroſancta Romana Eccleſia, hoc habet Orthodoxorum Patrum, atque Doctorum Latinorum, pariter & Græcorum, incommutabilis & vera Sententia. *In 6. De Summa Trinit. Cap. unico. init.* Lib. I. *tit.* 5.

XVII. Quamvis in ſua ſit ſubſtantia Spiritus Filii, & intelligatur in perſona proprietas, juxta id quod Spiritus eſt, & non Filius; attamen ab illo alienus non eſt: nam Spiritus appellatus eſt veritatis, & veritas Christus eſt; undè & ab iſto ſimiliter, ſicut ex Deo Patre procedit. *De Conſecrat.* Dist. V. *Cap.* 39. *ſeu penult. De Spiritu. med. ex epiſtola* Cyrilli *&* Alexandrinæ *Synodi. ann.* 431.

XVIII. Salvator, qui & veritas, ait; *Non enim loquetur à ſemetipſo*: hoc eſt, non ſine me, & ſine meo, & Patris arbitrio: quia inſeparabilis à mea & Patris eſt voluntate: Quia non ex ſe eſt, ſed ex Patre & me eſt: Hoc enim ipſum, quod ſubſiſtit, & loquitur, à Patre & me ille eſt. Siquidem Spiritus veritatis eſt. Spiritus, qui eſt Spiritus veritatis, & Spiritus ſapientiæ, non poteſt Filio loquente audire, quæ neſcit; cùm hoc ipſum ſit, quod profertur à Filio, id eſt procedens à veritate, Conſolator manans de Conſolatore, Deus de Deo, Spiritus veritatis procedens. *De Conſecrat.* Dist. V. Cap. 40. *Seu ult.* Salvator. Didymus *in* Lib. II. *De Spiritu Sancto. ann.* 372. *Inter opera* Sancti Hieronymi. Legendus integer, clarior fortiorque apparebit.

SECTIO II.

Quæ de Christo *præcipuè ſint credenda.*

I. Unigenitus Dei Filius Jesus Christus à tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria ſemper Virgine Spiritûs Sancti cooperatione conceptus; verus homo factus, ex anima rationali & humana carne compoſitus, una in duabus naturis perſona, viam vitæ manifeſtiùs demonſtravit. *De Summa Trinit.* Cap. *Firmiter.* §. 2. Lib. I. Decr. *tit.* 1. Cap. 1.

II. Non eadem Trinitas nata de Maria Virgine & ſub Pontio Pilato crucifixa, & ſepulta, tertio die reſurrexit, & in Cœlum aſcendit, ſed tantummodò Filius. *De Conſecr.* Dist. III. *Cap.* 30. *& ult. med. Omnes.*

III. Qui, cùm ſecundum Divinitatem ſit immortalis & impaſſibilis, idem ipſe ſecundum humanitatem factus eſt paſſibilis & mortalis; qui etiam pro ſalute

Digitized by Google

lùre humani generis in ligno crucis paſſus & mortuus, deſcendit ad Inferos, reſurrexit è mortu s, & aſcendit in Cœlum: ſed deſcendit in anima, & reſurrexit in carne: aſcenditque pariter in utroque, venturus in fine ſæculi judicaturus vivos & mortuos, & redditurus ſingulis ſecundum opera ſua tàm reprobis quàm electis. *De ſumma Trinitate, cap. firmiter.* LIB. I. DECR. *tit.* 1. *cap.* 1. §. 2.

IV. Cùm CHRISTUS perfectus Deus & perfectus ſit homo, ſub anathemate interdictum eſt, ne quis audeat dicere Chriſtum non eſſe aliquid ſecundum quod homo; quia ſicut Chriſtus verus eſt Deus, ita verus eſt homo, ex anima rationali & humana carne ſubſiſtens. *De hæreticis. Cap. cum Chriſtus.* LIB. V. DECRET. *tit.* 7. *cap.* 7.

V. Fidei Catholicæ fundamento, præter quod (teſte Apoſtolo) nemo poteſt aliud ponere, firmiter inhærentes, apertè cum Sancta Matre Eccleſia confitemur, unigenitum Dei filium in his omnibus, in quibus Deus Pater exiſtit, unà cum Patre æternaliter ſubſiſtentem, partes noſtræ naturæ ſimul unitas (ex quibus ipſe in ſe verus Deus exiſtens fieret verus homo) humanum videlicet corpus paſſibile, & animam intellectivam ſeu rationalem ipſum corpus verè per ſe, & eſſentialiter informantem aſſumpſiſſe ex tempore in virginali thalamo ad unitatem ſuæ hypoſtaſis & perſonæ. CLEMENTINA *de ſumma Trinit.* LIB. I. CLEMENT. *tit.* 1. *cap. unico. init.*

VI. JOANNES Apoſtolus in Epiſtola ſua loquitur dicens: „ tres ſunt qui teſtimonium dant in Cœlo, „ Pater, Verbum & Spiritus Sanctus, & hi tres unum „ ſunt; „ per hoc innitens oſtendere, quòd Chriſtus ſit verus Deus, &c. *De celebrat. Miſſarum. cap. in quadam.* §. 1. LIB. III. DECRET. *tit.* 41. *cap.* 8.

VII. In hac aſſumpta natura ipſum Dei verbum pro omnium operanda ſalute, non ſolùm affigi cruci, & in ea mori voluit: ſed etiam emiſſo jam Spiritu perforari lanceâ ſuſtinuit latus ſuum, ut exindè profluentibus undis aquæ & ſanguinis, formaretur unica & immaculata, ac virgo ſancta, mater Eccleſia, conjux Chriſti: ſicut de latere primi hominis ſoporati, Eva ſibi in conjugium eſt formata, ut ſic certæ figuræ primi & veteris Adami, qui ſecundum Apoſtolum eſt forma futuri, in noſtro noviſſimo Adamo, id eſt Chriſto, veritas reſponderet. *De ſumma Trinitate, cap. fidei.* LIB. I. CLEMENT. *cap. unico.*

SECTIO III.

Quæ ſint de Creatione Angeli & Hominis Cæterorumque præcipuè credenda.

I. Deus ſummâ omnipotenti virtute ſimul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, ſpiritualem, & corporalem, angelicam videlicet, & mundanam, ac deindè humanam, quaſi communem ex Spiritu & Corpore conſtitutam. *De ſumma Trinit. cap. firmiter.* LIB. I. DECRET. *tit.* 1. *cap.* 1. Vide *Concilium* BRACARENSE II. *ann.* 562. *Can.* 5. 6. 7. *&c. de anima humana &c.* TOM. V. CONCIL. *pag.* 838.

II. Diabolus & alii Dæmones à Deo quidem naturâ creati ſunt boni, ſed ipſi per ſe facti ſunt mali, homo verò Diaboli ſuggeſtione peccavit. *ibid.*

III. Definitum eſt ut cunctis nota ſit fidei ſinceræ veritas, ac præcludatur univerſis erroribus aditus, ne ſubintrent; quod quiſquis aſſerere, defendere, ſeu tenere pertinaciter præſumpſerit, quòd anima rationalis ſeu intellectiva, non ſit forma corporis humani per ſe & eſſentialiter, tanquàm hæreticus ſit cenſendus à CLEMENTINA *unica de ſumma Trinit.* §. 1. LIB. I. CLEMENT. *tit.* 1. *cap. unico.*

IV. Doctrina omnis, ſeu poſitio temerè aſſerens, aut vertens in dubium quòd ſubſtantia animæ rationalis ſeu intellectivæ, verè ac per ſe humani corporis non ſit forma, veluti erronea, ac veritati Catholicæ inimica fidei reprobatur. *ibid.* §. 2. *init.*

V. Tàm reprobi quàm electi omnes cum ſuis propriis reſurgent corporibus, quæ nunc geſtant, ut recipiant ſecundum opera ſua, ſive bona fuerint, ſive mala; illi cum Diabolo pœnam perpetuam, & iſti cum Chriſto gloriam ſempiternam. *De ſumma Trinit. cap. firmiter.* §. 2. *fin.* LIB. I. DECRET. *tit.* 1. *cap.* 1.

VI. Animalia de ſuis factis nullam rationem reddituraſunt, quia rationabilia non ſunt; nunquid enim *de bobus cura eſt Deo?* homines verò quia rationales facti ſunt, & de ſe & de omnibus rebus, quas in uſum vitæ præſentis accipiunt, rationem reddituri ſunt Deo, & pro ſuorum actuum qualitate recipient aut pœnam aut gloriam. CAUS. XV. QUÆST. I. *cap.* 3. *fin.* S. FULGENTIUS II. LIB. *de fide ad* PETRUM DIACONUM, *ann.* 510.

VII. Eccleſia nulli claudit gremium redeunti, ideò ſi qui poſt abjurationem erroris deprehenſi fuerint in abjuratam hæreſim recidiſſe, etiamſi ſine ulla penitùs audientia relinquendi ſint judicio ſeculari, ſi tamen poſtmodùm pœniteant & pœnitentiæ ſigna in eis apparuerint manifeſta; nequaquàm ſunt humiliter petita Sacramenta Pœnitentiæ ac Euchariſtiæ deneganda. *In* 6. *de hæreticis cap. ſuper eo.* LIB. V. *tit.* 2. *cap.* 4.

VIII. Saluberrimum & ſpiritualis medicinæ utilitate pleniſſimum eſt, ut ſive Presbyteri, ſive Diaconi, aut cujuslibet Ordinis Clerici, qui ſe correctos videri volunt, atque ad Catholicam fidem, quam amiſerant, rursùm reverti ambiunt; priùs errores ſuos & ipſos Autores errorum damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur, ut ſenſibus pravis etiam peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne ullum membrum talium poſſit ſocietate violari, cùm per omnia illis profeſſio propria cœperit obviare. CAUS. I. QUÆST. VII. *cap.* 21. *ſaluberrimum.* Cæterùm huic Titulo inſeri poſſunt Canones incipientes *firmiſſimè tene & nullatenus*, qui habentur. *Can.* 55. CAUS. I. *Q.* 1. *Can.* 3. CAUS. XV. *Q.* 1. *Can.* 3. *De Conſecrat.* DIST. IV. *utpotè continentes, quæ tanquam certa fide tenenda ſunt.*

Idem de Canonibus, qui de Symbolis loquuntur, quia in iſtis collectæ ſunt quæcunque credenda. *Can.* 1. DIST. XV. Meminit Symboli NICÆNI & Symboli CONSTANTINOPOLITANI, quorum prius contra ARIUM, negantem Filium Patri Conſubſtantialem; poſterius contra MACEDONIUM, aſſerentem quòd Spiritus Sanctus non eſt Conſubſtantialis Patri & Filio.

FAGNAN. *in cap.* 1. *de ſumma Trinitate fusè agit de Symbolis, docetque hoc nomine donari poſſe quamlibet fidei confeſſionem, vel profeſſionem, ex eo quòd in ea contineantur fidei articuli.* Definitiones fidei conditæ à Conciliis Generalibus accuratè collectæ ſunt in obſervationibus circa illa Concilia. *Tom.* 1. *part.* 1. *hujus expoſitionis.*

Hic quoque deſcribendum eſt ratiocinium JOAN. XXII. quo docet quid pertineat ad fidem & quid non, volens enim ad fidem non pertinere CHRISTUM & Apoſtolos non habuiſſe, in iis quæ habuerint niſi ſimplicem uſum facti, ſic diſcurrit: " profectò directè hoc ad fidem non pertinet, cùm de hoc articulus fidei non ſit aliquis, nec ſub quo valeat comprehendi, ut patet in Symbolis in quibus articuli fidei continentur: nec etiam reductè, ac quaſi hoc Scriptura Sacra contineat, quo negato, tota Scriptura Sacra redditur dubia, & per conſequens articuli fidei, qui habent per Scripturam Sacram probari, redduntur dubii & incerti: „ hoc enim in Scriptura Sacra non poterit, ſed contrarium, reperiri

Digitized by Google

tiri. EXTRAVAG. *ultima de verb. ſignif.* JOAN. XXII. Pro certo habebat Summus Pontifex, pro tempore ſuo ſummè doctus quod perquàm certiſſimum eſt, fide tenendum non eſſe, cujus contrarium extat in ſacra ſcriptura, quod producendum utique eſt ad traditionem ſacram cujus par autoritas, cùm ſit verbum divinum non ſcriptum, per manus à Chriſto ad nos tranſmiſſum, & in perpetuum duraturum, quemadmodùm ſacra ſcriptura eſt verbum divinum ſcriptum ab Autoribus à Deo ad hoc ſpecialiter deputatis de qua nec apex, neç iota præteribit.

TRACTATUS DE ECCLESIA,

TITULUS PRIMUS.

De Eccleſia generatim ſumpta, necnon de Eccleſia univerſali, ubi paucis, multa de iſta, atque etiam præcipua.

SECTIO I.

Quid ſit Eccleſia; ex quibus modis dignoſci poſſit?

I. ECcleſia eſt Catholicorum Collectio. *De conſecr.* DISTINCT. I. *cap.* 8. *Eccleſia. Init.*

II. Eſt à CHRISTO una Eccleſia per totum mundum in multa membra diviſa. CAUS. VII. QUÆST. I. *cap.* 6. NOVATIANUS. *Init.*

III. Una eſt Fidelium univerſalis Eccleſia, extra quam nullus omninò ſalvatur. *De ſumma Trinit. cap. firmiter.* §. *una. Init.* LIB. I. DECRET. *tit.* 1. *cap.* 1.

IV. Una eſt Regularium & ſæcularium Prælatorum & ſubditorum exemptorum, & non exemptorum univerſalis Eccleſia, extra quam nullus ſalvatur, quorum omnium unus eſt Dominus, una fides, & unum Baptiſma. CLEMENTINA, *frequens. de exceſſibus Prælatorum.* LIB. V. *tit.* 6. *cap. unico.* §. *verùm. Init.*

V. Sancta Dei Eccleſia, cui, diſponente Domino, præſidet Summus Pontifex, unica eſt, & unum Deum prædicat atque colit, unam fidem firmiter & ſimpliciter confitetur. CLEMENTINA, *ex frequentib. de ſent. excom. Clementinarum* LIB. V. *tit.* 10. *cap.* 1. §. 1. *nos igitur. Init.*

VI. Eccleſia Dei corpus Chriſti eſt. CAUS. I. QUÆST. I. *cap.* 86. *In Eccleſia. Init.*

VII. Eccleſia CHRISTI uxor & ſponſa debet eſſe, non ſcortum. CAUS. II. QUÆST. II. *cap.* 4. *ſicut. fin.*

VIII. Super Cathedram Petri fundata eſt Eccleſia. DIST. XCIII. *cap.* 3. *qui Cathedram.*

IX. Ita Dominus noſter J. Chriſtus humani generis ſalvator inſtituit, ut veritas quæ anteà legis & Prophetarum præconio continebatur per Apoſtolicam tubam in ſalutem univerſitatis exiret, ſed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum Officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium Summo, principaliter collocaret: hunc in conſortium individuæ unitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, voluit nominari: ut æterni ædificatio Templi mirabili munere gratiæ Dei, in Petri ſoliditate conſiſteret, hâc Eccleſiam ſuam firmitate corroborante, ut illam nec temeritas poſſet appetere, nec portæ contra illam Inferi prævalerent. DIST. XIX. *cap.* 7. *ita Dominus.*

X. Epiſcopi omnes Apoſtolorum ſucceſſores ſunt. DIST. XCIII. *cap* 24. *Legimus.* §. 1. *S. HIER. Epiſt.* 85. *ad* EVAGR. *circ. ann.* 388.

XI. Fundamenta militantis Eccleſiæ in montibus ſanctis Propheta rememorans, per montes Apoſtolos & Prædicatores patenter inſinuat, quibus tota hujuſmodi ædificii fabrica confidenter innititur; qui firmæ baſes Eccleſiæ ſuper fundamento, præter quod nemo aliud ponere poteſt, quod eſt Chriſtus Jeſus, veluti ſummo angulari lapide ſolidantur: ut veritas quæ anteà legis & Prophetarum præconio vehebatur, per Apoſtolicam tubam in ſalutem univerſitatis exiret, ſicut ſcriptum eſt: „ In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ „ verba eorum „. *In* 6. *de electione. cap. fundamenta. Init.* LIB. I. *tit.* 6. *cap.* 17.

XII. Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum voluit officium pertinere, ut in B. Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet; hunc enim in conſortium individuæ unitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, Dominus voluit nominari, dicendo: *tu es Petrus & ſuper hanc petram, &c.* ut æterni Templi ſtructura Deo ædificante, conſtructa, mirabili munere Dei in Petri conſiſteret firmitate: cui Salvatoris noſtri miranda proviſio Beatum Paulum in Apoſtolatu gentium per dexteras ſocietatis adjunxit. *Ibid. in* 6. *de electione. cap. fundamenta. poſt Init.* LIB. I. *tit.* 6. *cap.* 17.

XIII. Cùm Eccleſia una ſit, cui in Canticis Canticorum dicitur: *Una eſt columba mea*, nullam aliam eſſe conſtat, niſi quæ in Apoſtolica eſt radice fundata: à quibus ipſam fidem in univerſo propagatam orbe non poteſt dubitari. Quod licèt notiſſimum omninò ſit, Beati tamen AUGUSTINI teſtimonio comprobatur, in quodam opere ſuo Præclariſſimus Doctor Eccleſiæ ait: „ Si nullo modo rectè dici poteſt Ec„ cleſia in qua ſchiſma eſt, reſtat ut quoniàm Eccle„ ſia nulla eſſe non poteſt, ea ſit quam in ſedis Apoſ„ tolicæ per ſucceſſiones Epiſcoporum radice conſti„ tutam, nullorum hominum malitia ullo modo va„ leat extinguere „. CAUS. XXIV. QUÆST. I. *cap.* 33. *pudenda. fin.* PELAGIUS *Papa. ann. circ.* 557.

XIV. Templum Dei, ex lapidibus vivis conſtructum eſt Eccleſia Chriſti, ſunt autem multi in ea, non ſicut decet, viventes ſpiritualiter, ſed ſecundùm carnem militantes, qui & domum orationis de lapidibus vivis conſtructam faciunt ſpeluncam eſſe latronum, actibus ſuis non Eccleſiâ Dei dignis, ſed ſpeluncâ latronum. CAUS. XVI. QUÆST. VII. *cap.* 9. *& hoc dicimus.* §. 2. *nunc autem.*

XV. Fideles, Chriſti hoc modo ſunt unum, id eſt una Eccleſia, propter Catholicæ fidei unitatem, & unum Regnum propter unionem indiſſolubilis charitatis. *De ſumma Trinit. cap. damnamus*, *ante* §. 1. LIB. I. DECR. *tit.* 1. Cap. 2.

XVI. Quòd univerſalis Sancta Dei Eccleſia unum corpus manifeſtè eſſe credatur, ejuſque Caput Chriſtus Apoſtolicis oraculis approbamus. CONC. VI. PARISIENSE *ann.* 829. *cap.* 2. TOM. VII. CONC. *p.* 1599

XVII. Corpus Chriſti Eccleſia eſt. CAUS. XXIV. QUÆST. 1. Cap. 23.

XVIII. Qui Eccleſiam contemnunt & Ethnici & publicani habentur. CAUS. I. QUÆST. I. Cap. 70. *med.*

Alla-

Allatam 1. Canone Eccleſiæ definitionem, aliis omnibus præfert, idque jure fieri oſtendit Launoius. *Epiſt.* 13. *L.* 8. *ad* NICOL. GATINÆUM, ubi hoc argumentum ex propoſito examinat.

SECTIO II.

Quibus fundamentis innitatur Eccleſiæ autoritas.

I. Quidquid in Eccleſia Catholica tenetur, aut autoritas eſt ſcripturarum, aut traditio univerſalis, aut certè propria & particularis inſtitutio. DIST. XI. *Cap.* 8. *Catholica.*

II. Autoritate tota Eccleſia conſtringitur; univerſalis traditione majorum, nihilominùs tota. *Ibid.*

III. Privatis Conſtitutionibus & propriis informationibus unaquæque Eccleſia pro locorum varietate, prout cuique viſum eſt, ſubſiſtit & regitur. *Ibid.* DIST. XI. *Cap.* 8. *Catholica. fin.*

IV. Palàm eſt quòd in re dubia ad fidem valeat autoritas Eccleſiæ Catholicæ, quæ ab ipſis fundatiſſimis ſedibus Apoſtolorum, uſque ad hodiernum diem ſuccedentium ſibimet Epiſcoporum ſerie & hoc populorum conſenſione firmatur. *Ibid.* DISTINCT. XI. *Cap.* 9. *palàm.*

V. Si quis omnem traditionem Eccleſiaſticam ſcriptam, vel non ſcriptam violat, anathema ſit. CAUS. I. QUÆST. VII. *Cap.* 2. *ſi quis. Init.*

VI. Dogmatum & inſtitutorum, quæ in Eccleſia ſervata ſunt, alia quidem habemus ex doctrina quæ litteris conſignata eſt, alia ex Apoſtolorum traditione ad nos tranſmiſſâ in myſterio recepimus; quæ utraque eamdem vim ad pietatem habent: atque his nemo ſanè contradixerit, qui vel exiguâ legum Eccleſiaſticarum peritiâ ſit præditus. DIST. XI. *Cap.* 5. *ex Sancto* BASILIO.

VII. Eccleſiaſticam juxta verſionem novam Doctrinis variis & extraneis, nolite abduci. En inſtituta Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum Canoneſque habetis, ut his freti, circumdati, delectati, armati contra cuncta inimicorum jacula perſiſtere valeatis. *Ibid.* DIST. XI. *Cap.* 3. *nolite errare. Init.*

VIII. Quis neſciat, aut non advertat, id quod à Principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum eſt, ac nunc uſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſervari, nec ſuperinduci, aut introduci aliquid, quod aut autoritatem non habeat, aut aliundè accipere videatur exemplum. *Ibid.* DIST. XI. *Cap.* 11. *quis neſciat. Init.* INNOC. I.

Omnis Catholicus ſecurus eam partem deteſtatur cui Eccleſiam univerſalem Apoſtolicis ſedibus roboratam non communicare cognoſcit. CAUS. XXIV. QUÆST. I *Cap.* 34. *ſchiſma.* §. 1. *fin.* PELAGIUS *Papa, circ. ann.* 557.

IX. Unam quæ Chriſti corpus eſt conſtat eſſe Eccleſiam, &c. CAUS. XXIV. QUÆST. I. *Cap.* 34.

X. Primitiva Eccleſia in angulari petra à Salvatore noſtro in Chriſto fundata, Apoſtolorum præconiis elata, Martyrumque ſanguine conſecrata & aucta. *in concordati.* TIT. I. *Bulle.* LEON. X. *init.*

Quid iniquius eſt, quàm impia ſapere & ſapientioribus doctioribuſque non credere; ſed in hanc inſipientiam cadunt, qui cùm ad cognoſcendam veritatem aliquo impediuntur obſcuro, non ad Propheticas voces, non ad Apoſtolicas litteras, nec ad Evangelicas autoritates, ſed ad ſemetipſos recurrunt: & ideò magiſtri errorum exiſtunt, quia diſcipuli veritatis non fuerunt. CAUS. XXIV. QUÆST. III. *Cap.* 30. *quid autem.*

XI. Fundamentum Chriſtianæ Religionis fides eſt Catholica, hoc eſt credere in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, &c. *Conc.* VI. PARIS, *ann.* 829. Cap. 1. TOM. VII. CONC. *p.* 1599.

SECTIO III.

Quæ & qualis Eccleſiæ Juriſdictio, & quò uſque ſe extendat.

Huc attinent Canones omnes infra colligendi circa autoritatem Papæ, qui oſtendunt illam ad ſpiritualia reſtringi, atque ſolùm reſpicere quæ directè ad animarum ſalutem pertinent, cùm Papa ſit Caput Eccleſiæ, ejuſque primus Miniſter; alii Prælati ſeorſim ſumpti nihil poſſunt quod Papa non poſſit.

I. In his caſibus, in quibus de Eccleſiis, decimis, & rebus ſpiritualibus tantùm agitur, tales cauſæ non ex legum diſtrictione, ſed ex Canonum æquitate finem debitum ſortiuntur. *De Juramento calumniæ* Cap. *litteras. init.* LIB. II. DECRET. *tit.* 7. Cap. 2.

II. Sancta Dei Eccleſia gladium non habet, niſi ſpiritualem; non occidit, ſed vivificat. CAUS. XXXIII. QUÆST. II. *Cap.* 6. *inter hæc. fin.*

III. Si aliquis pœnas Eccleſiæ contempſerit, Regis judicio ad requiſitionem Eccleſiæ puniatur. *De Clerico excom.* Cap. *ſi quis Presbyter.* §. *fin.* LIB. V. DECRET. *tit.* 27. Cap. 2.

Eccleſia in neminem judicium exercet, qui non priùs in ipſam per Baptiſmi januam fuerit ingreſſus. *Concilium* TRIDENTINUM. SESS. XIV. Cap. 2. *poſt init.*

Eccleſia non judicat de occultis, *de ſimonia.* Cap. *ſicut.* §. *ult. illos. fin.* LIB. V. DECR. *tit.* 3. Cap. 33. & *Conc.* TRID. SESS. XXIV. *de reform. matrim.* Cap. 1. *poſt init.*

SECTIO IV.

An ſit in Eccleſia Hierarchia, in quo poſita ſit? & ejus ratio.

I. Omnis ordo Eccleſiaſticus ſuis Rectoribus nititur. CAUS. VII. QUÆST. I. *Cap.* 41. *in apibus. fin.*

II. Si quis dixerit, in Eccleſia Catholica non Hierarchiam Divinâ ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris, anathema ſit. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. *Canone* 6.

III. Quamvis ſingularum Eccleſiarum, quæ propter diverſitatem terrarum multæ eſſe dicuntur, cùm una ſit & unica ſponſo ſuo, ſicut ipſe Canticis Canticorum dixit, *una eſt columba mea*, & per Pſalmiſtam, *erue de manu Canis unicam meam*: Paſtor, & Epiſcopus, ac Pontifex, Dominus noſter, J. Chriſtus, qui hanc creavit & redemit, extat, ita ille veraciter ac principaliter iſta ſit omnia, juxta quod Fidelibus per primum Apoſtolum dicitur: „ Converſi eſtis nunc ad „ Paſtorem & Epiſcopum animarum veſtrarum „: & juxta quod egregius Prædicator de eo loquens: „ Talis, *inquit*, decebat nobis ut eſſet Pontifex, ſubiturus tamen ad Cœlos, hanc Apoſtolis commendavit, ac per eos tanquàm hæreditario jure ſucceſſoribus eorum quos Paſtores & Epiſcopos, ac Pontifices „ ſuper ipſam conſtituit „. NICOL. I. *Epiſtola ad Epiſcopos* GALLIÆ: *In Concil.* ROM. VII. anni 865. TOM. VIII. CONCIL. *pag.* 797.

IV. Quòd ſi quis omnes Chriſtianos promiſcuè Novi Teſtamenti Sacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur quàm Eccleſiaſticam Hierarchiam confundere; perindè ac ſi contra Beati Pauli doctrinam omnes Apoſtoli, omnes Prophetæ, omnes Evangeliſtæ, omnes Paſtores, omnes ſint Doctores. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. *init.* Cap. 4.

V. Præter cæteros Eccleſiaſticos gradus Epiſcopi ad hunc Hierarchicum ordinem præcipuè pertinent. *ibid.*

Digitized by Google

IV. Eccleſiaſtica Hierarchia eſt, ut caſtrorum acies ordinata. *ibid.* Primo Capitulo dictum eſt, cui Eccleſiaſticus Ordo pertineat? Quod Epiſcopis, & Clericis ordinatis pertinere non dubium eſt. Leo IV. *Epiſtola* 2. *Cap.* 1. Tom. VIII. Conc. *p.* 31.

VIII. Joannes VIII. *Epiſtola* 95. Tom. IX. Conc. *p.* 79. ad Epiſcopos Galliæ de Hierarchia loquens ait: *neque enim univerſitas, alia poteſt ratione ſubſiſtere, niſi hujuſmodi, magnus eam differentia Ordo ſervaret.*

VIII. Beati Petri Apoſtoli, diſponente Domino, Papa eſt ſucceſſor, & ipſius Redemptoris locum in terris tenet. *In* 6. *De homicidio. Cap. pro humani, poſt init.* Lib. V. *tit. Cap.* 1.

IX. Epiſcopi autoritate Romani Pontificis aſſumuntur. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *Canone* 8.

X. Epiſcopi poſiti, ſicut Apoſtolus ait, à Spiritu Sancto, regere Eccleſiam Dei.

XI. Presbyteris Superiores ſunt, ac Miniſtros Eccleſiæ ordinant. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *init* Cap. 4.

XII. Si quis dixerit eos, qui nec ab Eccleſiaſtica, & Canonica poteſtate ritè ordinati, nec miſſi ſunt, ſed aliundè veniunt, legitimos eſſe verbi & Sacramentorum Miniſtros, Anathema ſit. *Conc.* Triu. Sess. XXIII. *Canone* 7. *fin.*

XIII. In ordinatione Epiſcoporum, Sacerdotum, & cæterorum Ordinum, nec populi, nec cujuſvis ſæcularis poteſtatis, & Magiſtratis conſenſus ſive vocatio, ſive autoritas ita requiritur, ut ſine illa irrita ſit ordinatio. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *init. c.* 4. *poſt med.*

XIV. Quin potiùs ii qui tantummodò à populo aut ſæculari poteſtate ac Magiſtratu vocati, & instituti ad hæc miniſteria exercenda aſcendunt, & qui ea propriâ temeritate ſibi ſumunt: omnes non Eccleſiæ Miniſtri, ſed fures & latrones per oſtium non ingreſſi habendi ſunt. *Conc.* Triu. Sess. XXIII. *ibid. cap.* 4. *fin*

XV. Ad hoc diſpenſationis Divinæ proviſio, gradus diverſos, & ordines conſtitutt eſſe diſtinctos, ut dùm reverentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret, & ex diverſitate contextio, & rectè officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorum: neque enim univerſitas aliâ poterat ratione ſubſiſtere, niſi hujuſmodi magnus eam differentiæ ordo ſervaret. Dist. LXXXIX. *cap.* 7. *ad hoc.* Bonifacius II. *ad* Eulalium *circ. ann.* 530. Conc. Tom. IV. *p.* 1684. & Gregor. I. *epiſt.* 52. Lib. IV. *ann.* 595. Conc. Tom. V. *p.* 1206. Joan. VIII. *Loc. ſuprà. cit. ubique eadem verba.*

S E C T I O V.

Eſſe in Eccleſia Epiſcopatum ad unitatem, quæ ſint illius munia propria, & quomodo in varios titulos diſtinguatur?

I. Eſt in Eccleſia Epiſcopatus unus, Epiſcoporum multorum concordi numeroſitate diffuſus. Caus. VII. Quæst. I. *Cap.* 6. Novatianus. *poſt init.*

II. Epiſcopi nec poteſtatem poteſt habere, nec honorem, qui Epiſcopatùs nec unitatem voluit tenere, nec pacem. Caus. VII. Quæst. I. *Cap.* 6. Novatianus §. *ult. fin.*

III. Scire debet Epiſcopum in Eccleſia eſſe, & Eccleſiam in Epiſcopo, & ſi quis cum Epiſcopo non ſit, in Eccleſia non eſſe: & fruſtrà ſibi blandiri eos, qui pacem cum Sacerdotibus Dei non habentes obrepunt, & latentes apud quoſdam communicare ſe credunt; quandò Eccleſia Catholica, quæ una eſt, ſciſſa non ſit, neque diviſa. *ibid.* Caus. VII. Quæst. I. Cap. 7. *Scire.*

IV. Ad Epiſcopum pertinet Baſilicarum conſecratio, unctio Altaris, & confectio Chriſmatis. Dist. XXV. *Cap.* 1. *ad Epiſcopum.*

V. Epiſcopi Sacramentum confirmationis conferunt, Miniſtros Eccleſiæ ordinant, atque alia pietaque peragere ipſi poſſunt, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *init. cap.* 4. *med.*

VI. Si quis dixerit Epiſcopos non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi, vel eam quam habent illis eſſe cum Presbyteris communem, Anathema ſit. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *Canone* 7.

VII. Ubi primùm Eccleſia, juvante Domino, per orbem terrarum lacertos movere cœpit, providè attendens quantùm oneris humeris impoſitum haberet, quot oves paſcere, quot cuſtodire, ad quot etiam remotiſſima loca oculos intendere cogeretur, divino quodam conſilio, Parochias inſtituit, Diœceſes diſtinxit, Epiſcopos creavit, & Metropolitanos præfecit, ut tanquàm membra capiti obſequentia cuncta ſecundum ejus voluntatem ſalubriter in Domino gubernarent, & tanquàm rivuli perenni fonte Romanâ videlicet Eccleſiâ derivantes, ne Angulum quidem Dominici agri irrigatum dimitteret. *Concordatorum Bullâ* Leonis. X. *init.*

VIII. Ordo Epiſcoporum quadripartitus eſt, id eſt, in Patriarchis, Archiepiſcopis, Metropolitanis, atque Epiſcopis. Dist. XXI. *cap.* 1. *Cleros.* §. 1. *ordo. init.*

IX. Omnes deſignati Ordines, uno, eodemque vocabulo Epiſcopi nominantur; ſed ideò privato nomine quidam utuntur, propter diſtinctionem poteſtatum quam ſingulariter acceperunt. *Ibid.* §. 5.

X. Poſt Romanam Eccleſiam (quæ diſponente Domino ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet principatum) Conſtantinopolitana primum, Alexandrina ſecundum, Antiochena tertium, Hieroſolymitana quartum locum obtinent. *De privilegiis* Cap. *antiqua. init.* Lib. V. Decr. *tit.* 33. Cap. 23.

XI. Epiſcopi univerſique Sacerdotes ad ſolam laudem Dei, bonorumque operum actionem conſtituuntur. *Conc.* Euganii II. *ann.* 526. *cap.* 59. Tom. VIII. Conc. *p.* 109. Innocantius II. *Epiſtola* 6. 8. Tom. X. Conc. *p.* 949. &c. ſubditi Prælatos ſuos honorare debent, aliàs unitatis ſtatus omninò nutabit, ad quem Eccleſiaſtica doctrina ob majorem firmitatem, diligenti conſideratione, omnia in ſe ordinando reduxit. Archiepiſcopi nunc dicuntur Patriarchæ, vel Primates. Metropolitani dicuntur etiam nunc Archiepiſcopi.

S E C T I O VI.

Epiſcopos inſtitui tantùm debere in primariis ac præcipuis civitatibus, nec duos in eadem civitate.

I. Epiſcopi non in caſtellis aut modicis civitatibus debent conſtitui. Dist. LXXX. *Cap.* 3. *Epiſcopi.* Anaclatus *Epiſt.* 3. Cap. 2.

II. Epiſcopus non ad modicam civitatem, ne vileſcat nomen Epiſcopi, ſed ad honorabilem urbem titulandus & nominandus eſt. *Ibid.* Vide *tit.* 5. *ſect.* 3.

III. Illud ſanè quod ad Sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus Canonum ſtatuta ſervati, ut non in quibuſlibet locis, neque quibuſlibet caſtellis, & ubi antè non fuerunt, Epiſcopi conſecrentur, cùm ubi minores ſunt plebes minoreſque Conventus, Presbyterorum cura ſufficiat. Distinct. LXXXI. *Cap.* 4. *illud. in init.* vide cætera *ibid.* & *Commentarium* Gonzalis. ubi dicit, *ſe illum textum deſcripſiſſe* ex Leone I. *in Epiſtola aliàs* 87. *qua nunc* 1. Conc. Laodic. *cap.* 17. *primus illius fons eſſe videtur, hæc enim habet:* „ Quòd non oporteat in villulis vel agris „ Epiſcopos conſtitui „.

IV. Licentia danda non eſt ordinandi Epiſcopum aut in vico aliquo, aut in modica civitate, cui ſufficit unus Presbyter, quia non eſt neceſſe ibi Epiſcopum fieri, ne vileſcat nomen, & autoritas Epiſcopi, non debent illi ex alia Provincia invitari facere Epiſcopum, niſi aut in his civitatibus, quæ Epiſcopos habuerint, aut ſi qua talis, aut tàm populoſa eſt civitas, quæ mereatur habere Epiſcopum. *Concil.* Sardic. *Can.* 6. *verſ. diem.*

Vide

Vide CONCIL. TOLET. XII. *ann.* 681. *cap.* 4. TOM. VI. CONC. *p.*1228. *ubi colliguntur Canones hanc inſtitutionem vetantes, quorum nonnulli ſuprà emiſſi ſunt.*

Vide etiam *epitomem veteris Juris Canonici L.* 4. *Tit.* 22. *ubi quoque alii hac de re referuntur Canones quàm qui hîc collecti ſunt.*

Tit. ſequenti 23. idem Autor colligit ſeptem Canones, qui docent unum tantùm in una civitate Epiſcopum eſſe debere: 1. eſt *Can.* 8. *Concil. I.* NICÆNI, qui providet ne in eadem civitate duo eſſent Epiſcopi Catholici; 2. eſt *cap.* 14. *de Off. Jud. Ord.* in quo *Conc. IV.* LATERAN. ne ſint duo Epiſcopi in locis ubi ſunt Græci & Latini cum licentia ſuos ritus ſequendi præcipit, ut ab Epiſcopo illorum præficiantur Vicarii in Pontificalibus, pro diverſarum gentium neceſſitate; 3. eruitur ex falſo CLEM. *Epiſt.* ad JACOBUM Apoſt. 4. & 5. ex HILARIO; 6. ex Decretis PASCH. II. qui id prohiberi dicit, ne fiat ſchiſma. 7. deſumitur ex *Concil.* CABILLON. *ann.* 650. *Can.* 4. TOM. VI. CONC. *pag.* 389. *ut duo in unâ civitate penitùs uno tempore nec ordinentur, nec habeantur Epiſcopi, ne res Eccleſiæ ſævâ diviſione debeant partiri.*

SECTIO VII.

De regimine Eccleſiæ: an ſit Monarchicum, an Ariſtocraticum, & quale eſſe debeat, id eſt, an jure, an autoritate, Canone, motu proprio, gubernandum?

De forma vel genere regiminis Eccleſiaſtici dictum eſt in TOM. I. *pag.* 111. 112. *ac in Diſſert. de Synod.* DIOECES. *nec non in notis circa Concilia generalia V.* LAUNOIUM TOM. V. *ubi fusè de hac re*, ac inter alia *Epiſt.* 5. *c.* 2. ubi luculentis teſtimoniis à Chriſto ad Concilium Tridentinum, probat Eccleſiam eſſe poteſtatis Eccleſiaſticæ ſubjectam immediatam, idque ad confirmationem articuli cujuſdam Facultatis PARISIENSIS id expreſsè docentis, de uſu poteſtatis regendi, dictum infrà *tit.* 6. SESS. II. Vide LAUNOIUM TOM. V. *part.* 2. *pag.* 538. 663. *aliis locis ubi de induſtria hoc argumentum diſcutit. Epiſt.* 3. *L.* 5. *ad* RULLANOUM, ubi laudat refertque LXII. teſtimonia Pontificum, qui docent Eccleſiam ab ipſis regendam Canone, non voluntate: his adde quæ TOM. I. *dicta ſunt de poteſtate Papæ circa Canones, dùm diſcuterentur objecta contra* TRIDENTINA *Decreta*, *præſertim ult.* SESS. XXV. ubi oſtenſum nihil poſſe in illos, niſi vel urgens Eccleſiæ neceſſitas, vel evidens illius utilitas expoſcat, ut vel mutentur vel relaxentur: adductumque in probationem, *Cap.* 18. *ejuſdem* SESSIONIS, ubi poſito hoc eximio effato: ſicut publicè expedit legis vinculum quandòque relaxare, ut pleniùs evenientibus caſibus & neceſſitatibus, pro communi utilitate ſatisfiat, ſic frequentiùs legem ſolvere, exemploque potiùs quàm certo perſonarum rerumque delectu, petentibus indulgere; nihil aliud eſt, quàm unicuique ad Leges tranſgrediendas aditum aperire, *ſubdit concluditque*: quapropter ſciant univerſi ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quòd ſi urgens, juſtaque, & major, quandòque utilitas poſtulaverit, cum aliquibus diſpenſandum eſſe, id, causâ cognitâ, ac ſummâ maturitate, atque gratis, à quibuſcumque, ad quos diſpenſatio pertinet, erit præſtandum, aliterque facta diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur.

Verba generalia: *ab omnibus, indiſtinctè, à quibuſcunque*, maximè notanda, non enim ſinunt quemquam à majoribus Prælatis ab hoc decreto excipere, eòque magis quòd ad mores pertinere videntur, in quibus, aliis exemplo eſſe debeant.

Idem Decretum favet deciſioni prioris partis hujus ſectionis; nam ſi quilibet Prælatus, quantuſcunque ſit, Eccleſiæ Canonibus ſubſit, illiuſque autoritatem in his agnoſcere debeat, conſequens eſſe videtur ut illam, juxta Decreta *Conciliorum* CONSTANTIENSIS & BASILEENSIS, ſibi ſuperiorem exiſtimet indicetque.

SECTIO VIII.

Quid ex forma regiminis ſuprà probata conſequatur.

Hîc revocandum in memoriam quæ dicta ſunt in obſervationibus circa *Concilium* CONSTANTIENSE & BASILEENSE: nempè 1. illa declaraſſe regimen Eccleſiæ eſſe Ariſtocraticum, decernendo, definiendoque Summum Pontificem ſubeſſe Conciliis Generalibus Eccleſiam repræſentantibus, tenerique illis obedire, decretaque eorum circa fidem, ſchiſma, & reformationem generalem in capite & in membris ſervare: 2. has definitiones approbatas à MARTINO V. & ab EUGENIO VI. eoque modo pronunciaſſe ritè factas Legiſque vim habere quoad omnes in illis comprehenſos: hujuſmodi obſervationes habes in Prolegomenis priori parte.

Hinc patet quòd ex forma regiminis ſuprà probata conſequatur, Eccleſiam univerſalem eſſe ſupremum tribunal, ipſique factas promiſſiones inerrantiæ & indefectibilitatis, Pontificem Summum errori obnoxium eſſe; ab iſto ad Concilium hujuſmodi Eccleſiam repræſentans appellari poſſe; has conſequentias elici ex Scriptura Sacra atque ex traditione, quæ ſunt fundamenta, quibus illa innititur, ut oſtenſum eſt ſectione II. hujus tituli, alioquin prædictas definitiones certas non eſſe, etſi à prædictis Summis Pontificibus approbatæ fuerint, quod nulli Catholico aſſerere licitum eſt.

His non obſtant textus docentes quòd Eccleſia Romana ſit Mater & Magiſtra omnium Eccleſiarum; intelligendi enim ſunt de Eccleſiis ſeorſim ſumptis, non de iiſdem conjunctim conſideratis, quæ ſunt Eccleſia univerſalis ex omnibus coaleſcens; cùm Eccleſia Romana iſtius Eccleſiæ Mater & Magiſtra eſſe nequeat, cùm utpotè ſit tantùm illius pars præcipua. Textus laudatos collectos lege *tit.* 2. *Sect.* 1. Nec etiam obſtant textus aſſerentes quòd pro hæreticis habendi ſint quicumque aliter ſentiunt, & prædicant, quàm Eccleſia Romana doceat & prædicet. Hujus generis eſt *Cap.* 9. *de hæret*, ſiquidem loquuntur de Eccleſia Catholica, cujus Eccleſia Romana eſt caput; ideòque ut à cæteris ſocietatibus Chriſtianis diſtinguatur, Romana nuncupari ſolet, hi ergò textus interpretandi per alios, qui dùm ſermonem faciunt de Eccleſia, quæ eſt verè Magiſtra aliarum, illam vocant ſimpliciter Catholicam vel Univerſalem, *cap.* 1. *de ſumma Trinit. & fide Catholica*, cujus hæc ſunt verba: "una eſt „ fidelium Univerſalis Eccleſia, extra quam nullus omninò ſalvatur „: Vel Matrem Eccleſiam, ut *Concilium* TRIDENT. *in Decreto de editione & uſu ſacrorum librorum*, ubi docet non interpretandam Scripturam Sacram contra eum ſenſum, quem tenuit & tenet Sancta Mater Eccleſia, SESS. IV. vel abſolutè Eccleſiam, idem *Concilium* in proœmio de peccato originali, ubi hæc habet: " ipſius Eccleſiæ judicium & „ conſenſum ſecuta hæc de peccato originali ſtatuit, „ fatetur & declarat „. Similia exempla habes in eod. Concilio, ubicumque loquitur de doctrina quam ſequitur in definitionibus ſuis; declarat enim ſe illam ſectari quam Eccleſiæ Catholicæ traditio univerſalis docuit & docet, deniquè ſi quandò Eccleſiam Romanam ab aliis Eccleſiis diſtinguit quoad decreta ſua, hoc nunquàm præſtat, niſi quoad ea quæ diſciplinam ſpectant, inſinuans in aliis nullam dari exceptionem quoad illarum obſervationem. Qui plura volet hac de re, adeat LAUNOIUM laudatis locis in *Sect.* VII. nec non *Epiſt.* 1. 2. 678. L. 5, ubi illam fuſiſſimè & ſolidè admodùm tractat.

TITULUS II.

De Eccleſia ſpeciatim ſumpta, & I. de Eccleſia Romana ſeu Sede Apoſtolica.

SECTIO I.

Eccleſiam Romanam fundatam eſſe ab Apoſtolis Petro & Paulo, illamque eſſe omnium Eccleſiarum Matrem ac Caput ex inſtitutione Chriſti.

I. PRo humani redemptione generis, de ſummis Cœlorum ad ima mundi deſcendens, & mortem tandem ſubiens temporalem Dei Filius Jeſus Chriſtus, ne gregem ſui pretio ſanguinis glorioſi redemptum, aſcenſurus poſt reſurrectionem ad Patrem, abſque Paſtore deſereret, ipſius curam Beato Petro Apoſtolo commiſit. *In 6. de homicidio. Cap. pro humani*. Lib. V. *tit.* 4. *Cap.* 1. *init.*

II. Per glorioſos Principes Petrum & Paulum Evangelium Chriſti Romæ reſplenduit, & per eos Eccleſia Religionis ſumpſit exordium, qui facti Chriſtiani populi per Evangelium genitores, gregis Dominici Paſtores, fidei lucernæ, Eccleſiarum columnæ, præ cæteris Apoſtolis peculiari quâdam prærogativâ in ipſo Salvatore fidei virtute præcellunt, quorum uni, ſcilicet Apoſtolorum Principi, ſicut bono Diſpenſatori, claves Regni Cœlorum commiſit; alteri tanquàm idoneo Doctori, Magiſterium Eccleſiaſticæ eruditionis injunxit. Extravag. *unigenitus. De pœnitentiis*. Extravag. *Communium*. Lib. V. *tit. de pœnitentiis*. Cap. 2. *poſt init.*

III. Iſti ſunt Petrus & Paulus per quos Evangelium Romæ reſplenduit: iſti ſunt ejus Patres, verique Paſtores: iſti ſunt qui unâ die pro merito, uno loco pro gloria, urbem ipſam glorioſo cruore Martyrii Chriſto Domino conſecrarunt: iſti ſunt qui illam in hanc gloriam provexerunt, ut ſit gens ſancta, populus electus, civitas ſacerdotalis & regia, per ſacram Beati Petri ſedem caput totius orbis effecta. *In 6. de electione* Cap. *fundamenta. ante* §. 5. Lib. I. *tit.* 6. Cap. 17.

IV. Apud Sedem Apoſtolicam Dominus Eccleſiæ totius poſuit principatum. *De Conſecratione* Dist. I. *Cap.* 6. *Baſilicas.* §. *cum enim fin.*

Sicut Beatus Petrus Apoſtolus primus fuit omnium Apoſtolorum, ita & hæc ſancta Romana Eccleſia ſuo nomine conſecrata (Domino inſtituente) prima & caput eſt cæterarum. Caus. III. Quæst. VI. *Cap.* 9. *dudum. med.* Julius I. *Epiſt. ad Orient. quæ ex his eſſe videtur quæ ſunt ſuppoſititiæ, prænot. Can.* Lib. II. Cap. 27. *n.* 2.

V. Sedes Apoſtolica omnium Eccleſiarum caput eſt. Caus. II Quæst. I. *cap.* 7. *Imprimis* §. 6. *contra.* S. Greg.

VI. Romana Eccleſia, diſponente Domino, cunctorum Fidelium Mater eſt & Magiſtra. *De ſumma Trinit.* Cap. *damnamus.* §. *penult. fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 5. Cap. 2.

VII. Capitula Hadriani *ann.* 789. Cap. 3. Tom. VI. Conc. *pag.* 1831. loquitur de primatu Papæ ejuſque prærogativis, ſumptus videtur ex falſis Decretal. notæ Ant. Aug. circa illud inſinuant.

VIII. Concil. Pontigon. *ann.* 876. Cap. 1. Tom. IX. Concil. *pag.* 285. hæc habet: „ ut Sancta „ Romana Eccleſia ſicut eſt Caput omnium Eccleſiarum, ita ab omnibus honoretur, pro univerſali Eccleſia exhibere curam, atque ſacris precibus omnium pro omnibus interpellare auctorem „.

IX. Distinct. XXI. *cap.* 3. S. Gelas. Sancta Romana Eccleſia Catholica & Apoſtolica nullis Synodicis conſtitutis, cæteris Eccleſiis eſt prælata, ſed Evangelicâ voce obtinuit primatum: *Tu es Petrus*, &c.

X. Non duos aut plures inſtituit Dominus; qui ſuum locum tanquàm capita tenerent æqualia, ſed unum conſtituit, ut verticem, ac Ducem & Paſtorem univerſi gregis Simonem Petrum, dicens: *Tu es* Petrus, *& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlo: & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlo: & paſce oves meas*, quæ nulli alteri ſeorſum dicta leguntur niſi Petro, ut in Petro unitas & ſumma contineretur auctoritas.: nec alius à petra dictus eſt Petrus, niſi Simon, ut intelligeremus Unicum eſſe veræ & ſolidæ petræ, id eſt Chriſti, (ut Paulus exponit) locum tenentem Simonem Petrum. Pius II. *Bulla* 10. §. 3. *in minoribus.* §. 5. *ann.* 1463. *Bullarii* Tom. I. *p.* 377. *Edit. ann.* 1727.

XI. Apoſtolica Sedes, Deo Auctore, cunctis Prælata conſtat Eccleſiis; tantò inter multiplices curas, & illa nos valdè ſollicitat, ubi ad conſecrandum Antiſtitem noſtrum exſpectatur arbitrium. Dist. LXIII. *Cap.* 10. *quantò. init.* S. Greg. loquitur de Eccleſia Mediolanensi ſpeciali nomine ſedi ſuæ ſubjecta, attamen vult Epiſcopum conſecrari ab Epiſcopis Provinciæ, quia talis erat mos.

XII. Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem ſedis ejus factam toto orbe venerabilem: dùm illi quicquid fidelium eſt ubique, ſubmittitur, dùm totius corporis caput eſſe deſignatur. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 14. *aliorum. fin.* Symmachus *Papa ann.* 503. *in* Lib. Ennodii.

XIII. Romanæ Eccleſiæ primatus Chriſti munere in B. Petro eſt collocatus. Caus. XVII. Quæst. IV. *Cap.* 30. *fin.* Correct. Rom. monent Epiſtolam ex qua hoc caput laudatur non extare, ſed aliquid ſimile reperiri in 1. *Epiſt.* Nicolai ad Michaelem *Imperat.*

XIV. Romana Eccleſia uſitato vocabulo Sedes Apoſtolica nuncupatur. *De elect.* Cap. *ſcriptum. in init.* Lib. I Decr. *tit.* 6. Cap. 40.

XV. Romana Eccleſia, quæ Magiſtra eſt omnium Eccleſiarum. Dist. XXI. *Cap.* 6. *denique. med.* Nicolaus I. *Epiſtola ad* Michaelem *Imperatorem an.* 865.

XVI. Non quælibet terrena ſententia, ſed illud verbum, per quod conſtructum eſt Cœlum, & terra, per quod denique omnia condita ſunt elementa, Romanam fundavit Eccleſiam, illius certè privilegio fungitur, illius autoritate fulcitur. Dist. XXII. *Cap.* 1. *Omnes.* Nicol. II.

XVII. Romana Mater Eccleſia, diſponente Domino, Eccleſiarum, & Monaſteriorum Caput fore dignoſcitur & Magiſtra. Extravag. Clementis V. *ex ſuperne. inter communes.* §. 1. *fin. de Præbendis.* Lib. III. Extravag. *communium. tit.* 2. Cap. 2.

XVIII. Sedes Apoſtolica Caput omnium Eccleſiarum, & Rom. Pontifex Judex ordinarius ſingulorum exiſtit. *De elect.* Cap. *cum nobis in int. poſt med.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 19.

Sedes Apoſtolica Caput eſt omnium Eccleſiarum, à qua omnes ſumpſere originem, primatum enim non Synodalib. &c.

XIX. Eccleſia Romana inter alias, Domino diſponente, meruit obtinere principatum. *De Officio & poteſtate Jud. deleg.* Cap. *conſultationibus, juxta collationem* Gonzalis. *init.* Lib. I. Decr. *tit.* 29. Cap. 10.

Eſt Romana Eccleſia Caput & Magiſtra omnium Eccleſiarum, diſponente Domino, conſtituta. *De appell.* Cap. *cùm ſit Romana. in int. init.* Lib. II. Decr. *tit.* 28. Cap. 5.

XX. Eccleſia Romana aliarum omnium Mater eſt, & Magiſtra. *Concil.* Trid. Sess. XIV. *De inſtitutione Sacramenti Extremæ Unctionis.* Cap. 3. *fin.*

Romana Eccleſia, diſponente Domino, Mater eſt univerſorum Chriſti fidelium & Magiſtra. *De Privilegiis* Cap. *antiqua. init.* Lib. V. Decr. *tit.* 33. Cap. 23.

XXI. Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum, diſponente Domino, Caput eſt & Magiſtra. *In 6. de pœnis.* Cap. *felicis recordationis.* §. *ult. ſi quis verò. poſt init.* Lib. V. *tit.* 9. Cap. 5.

XXII. Sedes Apoſtolica omnium Eccleſiarum Mater eſt ead. & Magiſtra. *De foro competenti.* Cap. *ult. licet.* §. *quia.* Lib. II. Decret. *tit.* 2. Cap. 20.

XXIII.

XXIII. Quis neſcit illum Apoſtolatûs principatum, cuilibet Epiſcopatui præferendum? Caus. II. Quæst. VII. *cap. 3. puto quod. med.* S. Aug. Diſtat Cathedrarum gratia. *Ibid. fin.*

XXIV. Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſiis, atque ideò ſuper ſe Metropolitanum habere non poteſt. Dist. XXIII. *cap. 1. In nomine Domini. §. 3. med.* Nicol. II.

XXV. Nulli dubium eſt, quòd Apoſtolica Eccleſia, Mater eſt omnium Eccleſiarum. Dist. XII. *cap. 1. non decet. init. pſeudo* Callixt. I.

XXVI. Romana Eccleſia, inter alias, Domino diſponente, meruit habere principatum. *De off. jud. deleg. Cap. conſultationibus. in ins. Init.* Lib. I. Decret. *tit.* 29. *cap.* 10.

XXVII. Apoſtolicæ Sedis Dominus, in B. Petro univerſarum Eccleſiarum, & cunctorum Chriſti Fidelium Magiſterium contulit, & primatum. *De conceſſ. præb. Cap quia diverſitatem. init.* Lib. III. Decr. *tit.* 8. *cap.* 5. Cujus ratio ne plenitudo Eccleſiaſticæ juriſdictionis, in plures diſpenſata vileſceret, ſed in uno potius collata vigeret. *Ibid.*

XXXIII. *Epiſtola* 2. Vigilii. *ann.* 538. *cap.* 7. Tom. V. Conc. *p.* 313. ubi plura de primatu & de prærogativis Eccleſiæ Romanæ, ſunt quædam in illo quæ ſubdolent manum pſeudo-Isidori, ut pluries datâ ocaſione notatum eſt, ſed primatui non officiunt.

XXIX. Vicario B. Betri Apoſtolico dedit Deus primatum in omni orbe terrarum.

XXX. *Conc.* Paris. *ann.* 849. *dictum anteà* Turonense IV. *in Epiſtola ad* Nomenoium, *Britannicæ gentis Ducem.* Tom. VIII. Conc. *p.* 59. ubi arguens illum de variis dixit ei: „Ad cumulum malorum omnem læ„ſiſti Chriſtianorum, dùm Vicarium B. Petri Apoſ„tolicum, cui dedit Deus primatum in omni orbe „terrarum, ſpreviſti„.

XXXI. Privilegia Romanæ Eccleſiæ totius ſunt Chriſti, ut ita dicamus, remedia Eccleſiæ Catholicæ, Petri arma contra omnes impetus pravitatum, & munimenta atque documenta Domini Sacerdotum, & omnium prorſus, qui in ſublimitate conſiſtunt, &c. Nicol. I. *Epiſtola* 30. Tom. VIII. Conc. *p.* 411.

XXXII. *L. D. Epiſtola.* 32. *Ibid. pag.* 417. ubi contra ſpernentes Papæ judicium, ait quòd Eccleſia Romana, Beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum Principum agone, Domino conſecrata eſt.

XXXIII. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ privilegia, quæ in firma Petri ſtabilitatis petra ſuſcepit, nullis temporibus anguſtaotur, nullis Regnorum partitionibus præjudicantur. Caus. XVI. Quæst. III. *cap.* 17. *nemo.* Vide Distinct. XL. *cap.* 1. ubi Simmachus loquens de Petro ait: *ille perennem meritorum dotem cum ſucceſſionis hæreditate miſit ad poſteros.*

XXXIV. Sacroſancta Romana Eccleſia, cujus Caput eſt Chriſtus, Redemptor noſter, ac Romanus Pontifex ejuſdem redemptionis Vicarius Clementina I. *De jurejurando. init.* Lib. II. Clement. *Tit.* 9 *cap.* 1. Vide *Epiſtolam* Lotharii *Imperat. ad* Leonem IV. *init.* Tom. VIII. Conc. *p.* 32.

Collecti Canones ſpectant Eccleſiam Romanam comparatam cum ſingulis aliis ſeorſim ſumptis, & plerique ab illa conditi, iiſdemque ferè verbis de priori actum, dùm de Conciliis *Generalibus* in I. Tom. poſterius fusè tractatur ab iis, qui Controverſiſtæ vocari ſolent.

SECTIO II.

Epiſcopum Eccleſiæ Romanæ, ſive ſummum Pontificem ac Papam, Petri ſucceſſorem eſſe, & Vicarium Dei, B. Petri Principis Apoſtolorum vice, & quibus inſigniis utatur.

I. Beati Petri Principis Apoſtolorum vice Eccleſiæ Romanæ Papa præſidet. Caus. XVIII. Quæst. II. *cap.* 5. *quam ſit.* §. 1. *interdicimus. init.*

II. Super Cathedram præeminentiæ paſtoralis, divinâ diſponente clementiâ, conſtitutus eſt Romanus Pontifex. Clementina *dudum de ſepulturis ex decretali* Bonifacii VIII. *hic relata. init.* Clementinarum Lib. III. *tit.* 7. *cap.* 2.

III. Papa illius, qui veritas noſcitur vicem tenet in terris. *Extravag.* Joan. XXII. *ad conditorem.* § *nos itaque. Extravag.* Joan. XXII. *tit.* 14. *de verborum ſignific cap.* 3.

IV. Romanum Pontificem conſtat eſſe Vicarium Jeſu Chriſti. *De translatione Epiſcopi. Cap. inter corporalia. med.* Lib. I. Decret. *tit.* 7. *cap.* 2.

Romanus Pontifex non puri hominis; ſed veri Dei vicem gerit in terris. *Ibid. de Translatione Cap. quantò.* §. 1. *non attendens. fin.* Lib. I. Decret. *tit.* 7. *cap.* 3.

V. Romanus Pontifex ſucceſſor eſt Petri & Vicarius Jesu Christi. *Ibid. cap. licet.* §. 1. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 7. *cap.* 4.

VI. Papa locum Dei tenet in terris, ut Eccleſiaſtica Beneficia ſine diminutione conferat. *Cap. ut noſtrum.* §. 2. *porro. poſt init.* Lib. III. Decr. *tit.* 12. *cap. unico.*

VII. Solus Romanus Pontifex in Miſſarum ſolemniis pallio ſemper utitur, & ubique. *De autoritate, & uſu pallii. Cap. ad honorem.* Lib. I. Decr. *tit.* 8. *cap.* 4.

VIII Romanus Pontifex non utitur baculo paſtorali tùm propter hiſtoriam, tùm propter miſticam rationem. *De ſacra unctione. Cap. unico.* §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 15. *cap. unico.*

IX. Romanus Pontifex veritorem tenetur colere velut ille, qui illius, qui veritas noſcitur, vicem tenet in terris. *Extravag.* Joan. XXII. *ad Conditorem.* §. *nos itaque. De verb. ſignif. tit.* 14. *cap.* 3.

Dum Pontifices ſummi dicunt ſe eſſe Vicarios Chriſti, non excludunt à Vicariatu ſimili ipſos Epiſcopos aliorum Apoſtolorum ſucceſſores, ut illi ſunt Petri ſucceſſores, ſed illorum mens eſt docere ſe in hoc Vicariatu parem cum Petro partem habere: nempè, primi Principis, capitis cæterorum; extant non paucæ ſimiles locutiones in præcedenti ſectione, quæ ſimiliter explicandæ ſunt.

SECTIO III.

Quis agnoſci debeat in univerſa Eccleſia pro ſummo Pontifice?

I. Nullus unquàm Laicorum, neque ex alio Ordine præſumat, niſi per diſtinctos gradus aſcendens, Diaconus, aut Presbyter, Cardinalis, factus fuerit, ad ſacri Pontificatûs honorem promoveri. Dist LXXIX. *c.* 4. *nullus. ex Concilio* Romano *ſub* Stephano *Papa III.* ſeu ut alii, IV. *ann.* 769. Tom. VI. Conc. *p.* 1724.

II. Oportet ut in Apoſtolatus culmen unus de Cardinalibus, Presbyteris, aut Diaconis conſecretur. *Ibid. cap.* 3. *oportet.*

III. Inſpectore Deo eſt ſtatutum, ut electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinalium ſit, ita ut ſi quis Apoſtolicæ ſedis ſine præmiſſa concordi, & Canonica electione eorum inthronizatur, non Papa, vel Apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur. *Ibid.* Dist. LXXIX. *cap.* 1. *ſi quis, junctâ correctione Romanâ.*

IV. Si fortè, inimico homine ſuper ſeminante Ziſaniam, inter Cardinales, de ſubſtituendo ſummo Pontifice, non poterit eſſe plena concordia, & duabus partibus concordantibus pars tertia concordare noluerit, aut ſibi alium præſumpſerit notare, ille abſque ulla exceptione ab univerſali Eccleſia Romanus Pontifex habeatur, qui à duabus partibus concordantibus electus fuerit, & receptus. *De electione. Cap. licet.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 6. *cap.* 6.

Si à paucioribus quàm à duabus partibus aliquis electus fuerit, ad Apoſtolatûs officium, niſi major concordia intercesſerit, nullatenùs aſſumetur. *Ibid. fin.*

V. Si quis de tertiæ partis nominatione confiſus ſibi nomen Epiſcopi uſurpaverit, tàm ipſe, quàm ii, qui eum receperint, excommunicationi ſubjaceant; & totius Sacri Ordinis privatione mulctentur. *Ibid. de Electione cap. licet.* §. 2. Lib. I. Decret. *Tit.* 6. *cap.* 6.

VI.

Digitized by Google

VI. Loco Petri & gradu Cathedræ Sacerdotalis occupato, de Dei voluntate, quiſquis jam Epiſcopus fieri voluerit, foris fiat neceſſe eſt, nec habeat Eccleſiaſticam ordinationem, qui Eccleſiæ non tenet unitatem: quiſquis ille fuerit, alienus eſt, foris eſt, Caus. VII Quæst. I. *cap. 5. factus eſt med.*

VII. Cùm poſt primum, ſecundus eſſe non poſſit, quiſquis poſt unum, qui ſolus eſſe debeat, factus eſt, non jam ſecundus ille, ſed nullus eſt. *Ibid.* Caus. VII. Quæst. I. *cap. 5. factus eſt fin.*

VIII. Quicumque Romanæ ſecundum Canonicas ſanctiones præficitur Eccleſiæ, quam primùm electus eſt in Sacro Collegio, ſupremam à Deo poteſtatem, ſine medio conſequatur. Bulla 10. Pii II. *in minoribus §. 3. fia. ann.* 1463.

IX. Statutum eſt, & conſecratum, quòd electio & conſecratio futuri Romani Pontificis, non niſi juſtè & canonicè fieri debeat. Dist. LXIII. *c.* 31. *Inter nos.*

X. Nullo modo fieri poteſt, ut, ſi is qui locum B. Petri tenet, exhonoratur, ſine crimine dumtaxat, Cathedra ejus honorata permaneat. *Epiſtola* Gregorii IV. *ad Epiſcopos* Franciæ. Tom. VII. Conc. *ad Epiſcopos* Franciæ. Tom.VII.Conc. *App.p.*1871. *Concil* Romanum. *ann.* 1059. *Can.*I. Tom.IX.Conc. *p* 1099.

XI. Romanus Pontifex ante hymnum Angelicum conſecratur, & poſtmodùm ipſe Miſſarum ſolemnia incipit & perficit conſecratus. *De elect. cap. quòd ſicut. §. ſuper. poſt init* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. *cap.* 28.

XII Quia Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſiis, atque ideò ſuper ſe Metropolitanum habere non poteſt, Cardinales Epiſcopi procul dubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem provehant Dist. XXIII. *cap.* 5. *in nomine* §. 5. Nicol. II. *in* Conc. Faber. *ann.* 5059.

XIII. Planè poſtquàm electio fuerit facta, ſi bellica tempeſtas, vel qualiſcunque hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit, ut is qui electus eſt, in Apoſtolica ſede juxta conſuetudinem inthronizari non valeat; electus tamen, ſicut verus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius: quod beatum Gregorium ante ſuam conſecrationem fuiſſe cognovimus. *Ibid.* §. 6.

SECTIO IV.

Omnium Eccleſiarum ſollicitudinem pertinere ad Romanum Pontificem, eamque fuiſſe illi à Chriſto injunctam.

I. Sedes Apoſtolica curam habet Eccleſiarum omnium, & tutelam. *In 6. De immunitate Eccleſiarum, Cap. quia nonnulli. init.* Lib. III. *Tit.* 23. *cap.* 1.

II. Ubi periculum majus intenditur, ibi procul dubio eſt pleniùs conſulendum. *In* Sexto. *De Elect. Cap. ubi periculum. init.* Lib. I. *Tit.* 6. *cap.* 3.

Hinc Sedem Apoſtolicam evidens evocat ratio, ut dùm reformandis, etiam minoribus ejus ſolerter vacat intentio ea quæ periculoſiora nequaquàm abſque remedio reformationis accommodæ relinquat. *In 6. De Elect.Cap.ubi periculum.* Lib. I. *Tit.* 6. *cap.* 3.

III. Romani Pontificis intereſt communibus utilitatibus providere. *De Immunitate Eccleſ. Cap. adverſus,* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. *cap. 7. ante §. quia verò.*

IV. Sedis Apoſtolicæ intereſt Eccleſiarum providere neceſſitatibus. *In 6. de ſupplenda. cap. ſi Epiſcopus. fin.* Lib. I. *Tit.* 8. *cap.* 3.

V. A proviſione paſtoralis ſollicitudinis erca omnes Eccleſias Romanus Pontifex numquàm omninò ceſſat. *De cenſib. cap. cum inſtantia .§ 5.fin.* Lib.III Decret. *tit.* 39. *cap.* 17.

VI. Romanus Pontifex ad regimen Eccleſiæ generalis ſupernâ diſpoſitione vocatus. Extravag. *communi. ad regimen.* Lib. III. Extravag. *communium.tit.*2 *cap.*13. *init.*

VII. Romanus Pontifex ſupremam in Eccleſia obtinet potetatem. *De regularib. cap. licet. §. 1. ſatis. fia.* Lib III. Decrst. *tit.* 31. *cap.* 18.

VIII. Romanus Pontifex aſſumptus eſt in plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis. *De autoritate & uſu pallii. cap. ad honorem. §. ſanè fin.* Lib. I. Decret. *Tit* 8. *cap.* 4.

IX. Romanus Pontifex plenitudinem obtinet poteſtatis de pœnitentiis. *Cap. cum ex eo. §. ult. fin.* Lib. V. Decret. *Tit.* 38. *cap.* 14.

X. Pontificibus Maximis ſuprema poteſtas in Eccleſia univerſa tradita eſt. *Conc.* Trid. Sess. XIV. *cap. 7. de Caſuum reſervatione.*

XI. Beatiſſimus Romanus Pontifex ſollicitudinem univerſæ Eccleſiæ, ex muneris ſui officio, debet. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decret. II. *De reform. cap.* 1. *fin.*

XII. Paſtoralis cura ſollicitudinis Romano Pontifici divinitùs ſuper cunctas Chriſtiani populi nationes injuncta eſt. Clementina. *Paſtoralis. de Sententia &c. Init.* Clementinarum Lib. II. *Tit.* 11. *cap.* 2.

XIII. Plenitudinem poteſtatis Chriſtus Rex Regum & Dominus Dominantium Romano Pontifici in perſona B. Petri conceſſit. *Ibid. §. ultim. ut igitur. med.*

XIV. Romanus Pontifex eſt ad Regimen univerſaſalis Eccleſiæ ſupernâ diſpoſitione vocatus. *De Judiciis.Cap novit poſt init.* Lib. II. Decret. *Tit.* 5. *c.* 13.

XV. Non humanæ Conſtitutioni, ſed divinæ potiùs innititur Romanus Epiſcopus, quia poteſtas ejus non eſt ex homine, ſed ex Deo. *De Judiciis. Cap. novit. §. cùm enim. init.* Lib. II. Decret. *Tit.* 1. *cap.* 53.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus ovium ſuarum curam Petro commiſit. *De Elect. cap. ſignificaſti.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. *cap.* 4.

XVI. Cunctarum Eccleſiarum injuncta Romanum Pontificem ſollicitudinis cura conſtringit. Caus. VII. Quæst. I. *cap. 13. qualiter, med.*

XVII. Monente Dominicæ vocis imperio, oves paſcendi &c. Caus. XXV. Quæst. I. *cap.*2. *med.* nullam negligere poteſt inoffenſo Chriſto imperante.

XVIII. Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem ſedis Apoſtolicæ ſactam toto orbe venerabilem, dùm illi, quicquid fidelium eſt ubique, ſubmittitur, dùm totius Corporis caput eſſe deſignatur. Caus. IX. Quæst. III. *cap 14. alterum. fia.*

XIX. Univerſorum Fidelium, ab ipſo Domino Jeſu Chriſto, paſtoralis eſt Romano Pontifici cura commiſſa. *De rerum permut. cap. cum univerſorum. in Init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 19. *cap.* 8.

XX. Epiſcopis ſubtrahitur quod Romano Pontifici pluſquam ratio exigit, præbetur. Dist. XCIX. *cap. 5. ecce. poſt init.*

XXI. Leo IX. *Epiſtola* 50. *anno circ.* 1054. Tom. IX. Conc. *p.* 986. ubi ait. *autore Deo ſit unius Eccleſiæ nobis cura ſpecialiter commiſſa, ut per dignitatem Apoſtolica Sedis etiam cæterarum Eccleſiarum generalis proviſio ſit delegata.*

XXII. Leo VII. *Epiſtola* 3. Tom. IX. Conc. *p.* 577. *ad* Gallos *&* Germanos. Pro univerſis Eccleſiis ſollicitudinem gerimus, & veluti in ſpecula poſiti, quid per totius orbis Provincias agatur vigilanti curâ inſiſtimus.

XXIII. Inſtantia noſtra quotidiana eſt debitum Apoſtolicæ ſervitutis, omnium Eccleſiarum ſollicitudo continua. *De cenſib. cap. cum inſtantia, in init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 39 *cap.* 57.

XXV. Sacroſanctam Romanam Eccleſiam imperſcrutabilis divinæ Providentiæ altitudo univerſa, diſpoſitione incommutabili prætulit Eccleſiis & totius orbis præcipuum obtinere voluit magiſtratum. *In 6. in proœmio, init.*

XXV. Romanum Pontificem diligens cura ſollicitat, ut circa Fidelium ſtatum ſalubriter dirigendum ſit efficacibus ſtudiis, & promptis operibus intendat, quòd per ſuæ cooperationis miniſterium erga S. Matrem Eccle-

Eccleſiam, devotio filiorum concreſcat, ipſorum ceſſent gravamina, & tranquillitatis ei proveniat incrementum. EXTRAV. COMM. CLEMENTIS V. *Ex Superna. init. De Præb.* LIB. III. EXTRAV. COMM. *tit.* 2, Cap. 2.

XXVI. Perſona Romani Pontificis CHRISTI Vicarii Pater eſt omnium. *In 6. De Verb. ſignif.* Cap. *Exiit.* §. *Ad hæc. med.* LIB. V. *tit.* 12. Cap. 3.

Definimus Sanctam Apoſtolicam Sedem, & Romanum Pontificem, in univerſum orbem tenere Primatum, & ipſum Romanum Pontificem Succeſſorem eſſe B. PETRI Principis Apoſtolorum, & verum CHRISTI Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem ac Doctorem exiſtere, & ipſi in Beato PETRO paſcendi, regendi, ac gubernandi univerſam Eccleſiam, à Domino J. CHRISTO plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodùm etiam in geſtis *Oecumenicorum* Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. *Bullâ* 17. EUGENII IV. *Lætentur Cœli.* §. 8. *Bullarii* TOM. *p.* 354.

SECTIO V.

Romanum Pontificem non habere Juriſdictionem in temporalia, niſi in Patrimonio B. Petri, maximè reſpectu Regis Francorum.

I. Pontifex in Spiritualibus antecellit. *De Majorit.* Cap. *Solitæ.* §. 2. LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 6.

II. Nos, qui ſecundum Apoſtolicæ ſervitutis Officium, ſomus ſingulis in Juſtitia debitores, ſicut juſtitiam noſtram ab aliis nolumus uſurpari, ſic jus Principum nobis nolumus vindicare. *De Elect.* Cap. *Venerabilem. in int. poſt init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6, Cap. 34.

III. Circumſpecta prudentia Sedis Apoſtolicæ actibus intenta ſalubribus, & operibus expoſita pietatis, libenter & ſolerter exequitur quæ ſunt Dei. *In 6. De Reliquiis.* Cap. unic. §. *Ideoque.* LIB. III. *Tit.* 22. Cap unic.

IV. Pontifex attendens, quod ad Regem pertinet, non ad Eccleſiam, de poſſeſſionibus judicare, ne videatur juri Regis detrahere, vult Regi poſſeſſionum judicium relinqui. *Qui filii ſint legitimi.* Cap. *Cauſam. med.* LIB. IV. DECR. *Tit.* 17. Cap. 7.

V. Papa non intendit juri alicujus detrahere. *Gloſſa. Ibid.*

VI. Pontifex Romanus alieno juri præjudicare non vult, nec poteſtatem ſibi indebitam uſurpare, cùm non ignoret CHRISTUM in Evangelio reſpondiſſe, *Reddite quæ ſunt* CÆSARIS, CÆSARI; *& quæ ſunt Dei, Deo.* Qui filii ſint legitimi. *Cap.* Per venerabilem. §. *rationib.* juxta *Collectionem* GONZALIS. LIB. IV. DECR. *Tit.* 17. Cap. 13.

VII. Apoſtolica Sedes in Patrimonio B. PETRI & Summi Pontificis autoritatem exercet, & Summi Principis exequitur poteſtatem. *Ibid. Qui filii, &c.* Cap. *Per venerabilem, ante* §. 1. LIB. IV. DECR. *Tit.* 17. Cap. 13.

VIII. Pontifex Romanus ſuper Eccleſiæ Patrimonio plenam in temporalibus gerit poteſtatem. *Ibid.* §. *Rationibus. init.*

IX. Summus Pontifex in Eccleſiis ab ipſius Juriſdictione temporali pendentibus poteſt vice Regiâ aſſentiri electionibus, & eas autoritate Apoſtolicâ confirmare. *De Electione.* Cap. *Cùm inter, fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 19.

X. Non putet aliquis quòd Epiſcopus Romanus, Juriſdictionem Illuſtris Regis Francorum perturbare, aut minuere intendat. *De Judiciis.* Cap. *Novit. init.* LIB. II. DECR. *Tit.* 1. Cap. 13.

XI. Papa non habet utrumque gladium. *Gloſſa*, verbo, *Juriſdictionem.*

XII. Non intendit Summus Pontifex judicare de feudo Regis Franciæ, cujus ad ipſum ſpectat judicium, LIB II. DECR. *Tit.* 1. Cap. 13. §. *Non putet. fin.*

XIII. In Patrimonio B. PETRI liberè poteſt Apoſtolica Sedes quoſcumque legitimos efficere. *Qui filii ſint legitimi.* Cap. *Per venerabilem.* LIB. IV. DECR. *Tit.* 17. Cap. 13. Agnoſcit ibidem INNOCENTIUS III. Regem Franciæ poſſe, ut Principem, filios ſuos legitimare.

XIV. Si à civili Judice ante judicium, vel poſt, ad Sedis Apoſtolicæ audientiam fuerit appellatum; hujuſmodi appellatio tenet quidem in his, qui ſunt Romani Pontificis ſubjecti; in aliis verò ſecundum juris rigorem non tenet. *De Appellationibus.* Cap. *Si duobus.* §. *Denique.* LIB II. DECR. *Tit.* 28. Cap. 7.

XV. Juriſdictio temporalis non pertinet ad Eccleſiam; nec de ea debet ſe intromittere in præjudicium Judicis Sæcularis. *Gloſſa*, verbo, *Credimus.* Relevat Papa infamiæ notam Laicis, qui ſubſunt Juriſdictioni ejus temporali. *De Sententia, &c.* Cap. *Cum J. & A. Canonici.* LIB. II. DECR. *Tit.* 27. Cap. 22.

Collecti Textus mirè confirmantur per collectos in I. TOM. dum actum eſt de diſtinctione utriuſque Poteſtatis, quorum numerus longè major eſt.

SECTIO VI.

Quâ ratione Summus Pontifex Juriſdictionem ſuam in univerſa Eccleſia exercere poſſit?

I. Inter cunctas ſollicitudines, quibus Romanum Pontificem paſtorale premit Officium, & debitum Apoſtolicæ ſervitutis adſtringit; illa debet eſſe præcipua, ut gregi Dominico ſibi ſupernâ diſpoſitione commiſſo animarum curæ non deſit, ne illum lupus rapax, antiquus ſerpens, humani generis inimicus, invadat, ejuſque ſanguis de ejus manibus requiratur. EXTRAV. COMM. *Inter cunctas. De Privilegiis.* EXTRAV. COMMUNIUM. LIB. V. *De Privilegiis.* Cap. 1. *init.*

II. Romanus Epiſcopus circa gregis Dominici cuſtodiam, & animarum ſaluti jugis attentione cogitationis intendere, ſummovendo noxia, & agendo profutura, debet; ut animas Deo lucriſacere, ſuâ ſibi cooperante gratiâ, valeat. *In 6. De Homicidio.* Cap. *Pro humani. poſt init.* LIB. V. *Tit.* 4. Cap. 1.

III. Neceſſariâ rerum diſpenſatione conſtringitur Romanus Pontifex, & Apoſtolicæ Sedis moderamine convenitur, ſic Canonum paternorum Decreta librare, & retrò Præſulum Deceſſorumque ſuorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum in reſtaurandis Eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibitâ diligenti conſideratione (quantùm poteſt fieri) temperet. CAUS. I. QUÆST. VI. *Cap.* 6. *Neceſſaria.*

IV. Sedes Apoſtolica circa id ferventibus votis intendit, vacat inſtantiùs, ac operoſæ ſtudium ſollicitudinis impertitur, ut ad Divini nominis gloriam, exaltationem Catholicæ fidei, & profectum fidelium animarum, inter Eccleſiarum Antiſtites, ad curam & regimen gregis Dominici deputatos, cæteraſque perſonas, quas Ordo Clericalis includit, pacis tranquillitas vigeat, fervor charitatis exæſtuet, invaleſcat concordiæ unitas, animorum identitas perſeveret. CLEMENTINA, *Dudùm. De Sepulturis, poſt init.* CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

V. Cùm piæ deſiderium voluntatis, & laudandæ devotionis intentio Sacerdotalibus ſit ſemper ſtudiis adjuvanda, cura eſt ſollicitudinis adhibenda, ut ea, quæ pro quiete Monachorum, Religioſæque converſationis fuerint ordinata, nec diſſimulatio negligere, nec quædam valeat præſumptio perturbare. CAUS. XXV. QUÆST. II. *Cap.* 9. *Cum pia.*

VI. Romanus Pontifex vult emendare præterita, &, quantùm poteſt, adverſum futura cavere. *In 6. De Reſcriptis.* Cap. *Quia per ambitioſam.* §. *ult.* LIB. I, *Tit.* 3. Cap. 15. *& ult.*

VII. In Sancta Dei Eccleſia, cui, diſponente Domino, præſidet Romanus Pontifex, uniformitatem, quantùm commodè poteſt, conſervare vult. CLEMENTINA. *Ex frequentib. De Sent Excom.* §. 1. *Nos igitur. init.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 10. Cap. 1.

VIII.

VIII. Cùm & plantare Sacram Religionem, & plantatam fovere modis omnibus debeat Rom. Pontifex, nuſquàm hoc meliùs exequitur, quàm ſi nutrire ea quæ recta ſunt, & corrigere quæ profectum virtutis impediunt, commiſsâ ſibi autoritate curet. *Cap. 3. De Privil.*

IX. Dignum eſt ut adulterinas plantationes, quas non Pater Cœleſtis, ſed humanæ temeritatis audacia plantat, Apoſtolici culminis cenſura divellat, nec patiatur in agro Dominico perverſæ congregationis *Vepres* excreſcere, cui proprium eſt, Divinâ opitulante gratiâ, virtutes ſerere, ac vitia radicitùs extirpare *Extravagant.* JOAN. XXII. *Sancta Romana. fin. De Religioſis domibus. Extravagantium* JOAN. XXII. *tit.* 7. *Cap. unico.*

X. Paſtoralis cura ſollicitudinis Romanum Pontificem invigilare remediis ſubjectorum, eorumdem periculis obviare, & ſcandala removere, compellit. CLEMENT. II. *De Sent. init.* LIB. II. *tit.* 11. Cap. 2.

XI. Illa vult Sedes Apoſtolica in Sancta Dei Eccleſia, quæ non verbo obtinent tantùm, ſed quæ re potiùs, obſervari. *Extravagantium.* JOAN. XXII. *Ad Conditorem, De verb. ſignif. tit.* 14. Cap. 3. *p.* 141.

XII. Si quod docuerunt Apoſtoli & Prophetæ, deſtruere (quod abſit) Romanus Pontifex niteretur, non Sententiam dare, ſed magis errare convinceretur. CAUS. XXV. QUÆST. I. *Cap. 6. Sunt quidam. fin.*

XIII. Contra Statuta Patrum concedere aliquid, vel mutare, nec Apoſtolicæ quidem Sedis poteſt autoritas. Apud illam enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui Decreta Patrum ſanxere reverentiam. *Ibid.* CAUS. XXV. QUÆST. I. *Cap. 7. Contra.*

XIV. Romanus Pontifex, non tàm ex plenitudine poteſtatis, quàm ex officii debito, poteſt & debet de Subditorum exceſſibus ad correctionem inquirere veritatem. *Ut Eccleſiaſtica Beneficia. Cap. unico. §. fin.* LIB. III. DECR. *tit.* 12. *Cap. unico.*

XV. Ea, quæ honeſtatis decorem deformant, & Canonum probantur Sanctionibus obviare, penitùs ſunt evellenda, & falce Apoſtolici moderaminis reſecanda. *Appendice Concil.* LATER. *parte* 15. Cap. 11. *init.*

Romanus Pontifex promptus eſt inobedientiam omnem ulciſci. *De poſtul.* Cap. 1. *med. §. penult.* LIB. I. DECR. *tit.* 5. Cap. 1.

Licet in B. Petro Apoſtolorum Principe ligandi, &c. *De accuſat.* Cap. *Licet. in initio.* LIB. V. DECR. Cap. 55.

Quidquid docent collecti Canones circa ſollicitudinem, diligentiam, prudentiam, intentionem, publici boni deſiderium, quæ in Summo Pontifice requiruntur, aliis Prælatis accommodari poſſunt & debent, pro gregis cujuſque exigentia.

SECTIO VII.

Majores & difficiliores cauſas ſoli Romano Pontifici reſervandas eſſe.

I. Si quæ certamina, aut de Religione fidei, aut de quolibet negotio, quod ibi in ſui magnitudinem terminari non poſſit, evenerit, totius veritatis indagine diligenti ratione diſcuſsâ, relationis ſeriem deſtinantes, Apoſtolicæ Sedi terminanda ſervate. *Epiſtolâ* 2. VIGILII. Cap. 7. *ann.* 538. *&* 7. *ann.* 546. TOM. V. CONCIL. *p.* 320.

II. Majora negotia & difficiliores cauſarum exitus Sanctorum Patrum Canones Spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentiâ conſecrati, jubent ſub Apoſtolicæ Sententiæ expectatione ſuſpendi, & Romani Pontificis moderamine finiri. DIST. XLV. *Cap. 4. Licet. med.* GREG. ad Epiſcopos per Gallias & Germaniam conſtitutos.

III. Majores & difficiliores quæſtiones (ut Sancta SYNODUS ſtatuit, & beata conſuetudo exigit) ad Sedem Apoſtolicam ſemper referantur. DIST. XVII. Cap. 5. *Multis. fin.*

IV. Ad Sanctam Romanam Eccleſiam, quaſi ad matrem atque apicem, omnes majores Eccleſiæ cauſæ recurrant, & juxta ejus Sententiam terminum ſumant; nec extra Romanum quidquam ex his debeat decerni Pontificem. *Ibid.* CAUS. III. QUÆST. VI. Cap. 9. *Dudum. fin. Pſeudo-Julius I.*

V. Ex illo generali privilegio quod B. PETRO, & per eum Eccleſiæ Romanæ, Dominus Noſter indulſit, Canonica poſtmodùm manaverunt inſtituta, continentia majores Eccleſiæ cauſas ad Sedem Apoſtolicam perferendas. *De tranſl. Epiſcopi. Cap. Cum ex illo. init.* LIB. I. DECRET. Cap. 1. *tit.* 7.

VI. Dudùm à Sanctis Apoſtolis Succeſſoribuſque eorum in antiquis decretum fuerat Statutis, quæ hactenùs Sancta & Univerſalis Apoſtolica tenet Eccleſia, non oportere præter Sententiam Romani Pontificis Concilia celebrari, nec Epiſcopum damnari. CAUS. III. QUÆST. VI Cap. 9. *Dudum. init.*

VII. Illa quæ ſibi Sedes Apoſtolica reſervavit ab aliis non debent attentari. *Gloſſa.* Ad Sedem Apoſtolicam, tamquàm Matrem & Caput omnium Eccleſiarum, majores & difficiliores quæſtiones ab antiquis Patribus conſtitutum eſt, & moribus utentium rectè approbatum, uſquequaque conferri debere. *De verb. ſignif. Cap. In iis. in init.* LIB. V. DECR. *tit.* 40. Cap. 15.

VIII. Vide *Epiſtolam Epiſcoporum Africanorum* TOM. VI. CONC. *pag.* 128. *ad* THEODORUM *Papam.* A tribus *Conciliis*, antiquis Regulis ſancitum eſt, ut quidquid, quamvis in remotis Provinciis ageretur, non priùs tractandum vel recipiendum ſit, niſi deductum fuiſſet ad notitiam Sedis veſtræ.

IX. Aliqua ſunt, quæ in ſignum privilegii ſingularis, ſunt tantùm Summo Pontifici reſervata. *De officio Legati.* Cap. *Quod tranſlationem. init.* LIB. I. DECR. *tit.* 30. Cap 4.

X. Apoſtolicæ Sedis, inter alia Privilegia quæ manu tenere & defendere poteſt, hoc etiam eſt, ut quibuſcunque ambiguis quæſtionibus, quæ in Dei Eccleſia accidunt, valeat judicare & ſuâ autoritate finem imponere. *Bulla* 15. EUGENII IV. *Non mediocri*, §. 2. *fin. ann.* 1439. *Bullarii.* TOM. I. *p.* 351.

XI. Inhæret Epiſcopus Romanus veſtigiis Prædeceſſorum ſuorum, dicentium graviores quæſtiones per Summum Pontificem terminari. *De juramento calumniæ.* Cap. *Inhærentes* LIB. II. DECRET. *tit.* 7. Cap. 1.

XII. Ideò Sanctæ Sedi hæc privilegia ſpecialiter jure ſunt conceſſa, de ſummis Eccleſiarum negotiis, ut ab ea omnes oppreſſi auxilium, & injuſtè damnati reſtitutionem ſumant, & talia ab improbis ne præſumantur abſque ultione, nec exerceantur abſque damnatione. CAUS. II. QUÆST. IV. Cap. 10. *Ideò Falſus* JULIUS.

Quæcunque reſpiciunt præfatam reſervationem fusè explicata ſunt de induſtria in TOMO II. TIT. VII. SECT. XXV. dùm de Cauſis Majoribus ſeorſim actum eſt.

SECTIO VIII.

Quæ cauſæ Majorum nomine potiſſimùm intelligantur, quæ Summo Pontifici ſint reſervata?

I. Majores Eccleſiæ cauſas, præſertim articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelligit, qui cùm quærenti Domino, quem Diſcipuli dicerent ipſum eſſe, reſpondiſſe notabit: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*, & pro eo Dominum exoraſſe, ne deficiat fides ejus. *De Baptiſmo.* Cap. *Majores. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 42. Cap. 3.

II. Quoties fidei ratio ventilatur, omnes Fratres & Coepiſcopi nonniſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis, & honoris autorem referre debent, quòd per totum

mundum

Digitized by Google

mundum poſſit Eccleſiis omnibus in commune prodeſſe. Caus. XXIV. Quæst. I. Cap. 12. *quoties* exempla falsò tributa Innocentio I.

III. Per hoc generale privilegium, quod Eccleſiæ Romanæ Dominus noſter indulſit, tranſlationes Epiſcoporum, & ſedium mutationes ad ſummum Apoſtolicæ ſedis Antiſtitem de jure pertinent; nec ſuper his quicquam præter ejus aſſenſum debet immutari. *De tranſlatione Epiſcopi*. Cap. *cùm ex illo. poſt Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 1.

IV. Tranſlatio, depoſitio, aut ceſſio Epiſcopi, non tàm conſtitutione canonicâ, quàm inſtitutione divinâ, ſoli ſunt Romano Pontifici reſervata. *De tranſlatione Epiſcopi*. Cap. *inter corporalia. poſt Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 2.

V. Sicut Epiſcoporum tranſlatio, depoſitio, & ceſſio, ſic & electorum poſt electionem confirmatio, ſpiritualis ratione conjugii, ſoli eſt Romano Pontifici reſervata. *Ibid. ante.* §. 1. Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 2.

VI. Coadjutorum Epiſcoporum & ſuperiorum Prælatorum datio intelligenda eſt de cauſis majoribus, & referenda ad ſedem Apoſtolicam ac ab ea tantummodò poſtulanda. *In 6. De Clerico ægrotante, &c.* Cap. *unico. Paſtoralis.* Lib. III. *Tit.* 5. Cap. *unico. Init.*

VII. Sunt tantùm ſummo Pontifici reſervata: unam Epiſcopalem Eccleſiam ſubjicere alteri, & illam præficere iſti; conceſſo ſibi privilegio Primatiæ: atque duos Epiſcopatus unire, vel unum dividere. *De Officio legati.* Cap. *quod tranſlationem.* Lib. I. Decret. *Tit.* 30 Cap. 4.

VIII. De his quæ ſedes Apoſtolica ſibi reſervavit ſpecialiter tranſlationes Epiſcoporum, non tàm conſtitutio Canonica, quàm divina, ejus tantùm poteſtati commiſit. Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 4.

IX. Vide *Epiſtolam* Gregorii IV. *ann. circ.* 828. Tom. VII Concil. *p.* 1571. reſervat Papæ definitionem cauſarum criminalium Epiſcoporum, quarum ſolam auditionem Epiſcopis Provinciæ dimittere videtur.

X. Negotium meritò inter majora connumeratur de perſona ſe judicare cujus in Eccleſia cæteris ordo major eſt. Nicol. I. *Epiſtola ad* Hincmarum. *in Conc.* Rom. VII. *ann.* 865. Tom VIII. Conc. *p* 795.

XI. Cauſæ electionum Epiſcopalium, ſeu ſuper electionibus Epiſcoporum exortæ, non immeritò majoribus cauſis annumerantur. *In 6. De Elect.* Cap. *quamvis. Init.* Lib I. *Tit.* 6. Cap. 10.

XII. Judicia Épiſcoporum meritò inter majora numerantur negotia. Nicol. I. *in Conc.* Rom. VII. *an.* 865. *Epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ.* Tom. VIII. Conc. *p.* 798. Vide inter Capitula Adriani I. Cap. 3. *ann.* 785. Tom. VI. Conc. *p.* 1830.

XIII. Multa ſunt quæ præter ſpecialem autoritatem Apoſtolicæ ſedis de jure non poſſunt, nec debent, impunè ab aliquibus attentari, utpotè ceſſiones & tranſlationes Epiſcoporum, & alia quæ nota ſunt vobis. *De major. & obed.* Cap. *illud in int. Init.* Lib. I. Decrav. *Tit.* 33. Cap. 5. *& de Clerico excom.* Cap. *illum. in int. Init.* Lib. V. Decrav. *Tit.* 25. Cap. 5.

XIV. Omnium appellantium Apoſtolicam ſedem Epiſcoporum judicia & cunctarum majorum negotia cauſarum ſanctæ Sedi reſervata eſſe liquet. Caus. II. Quæst. IV. Cap. 12. *qui ſe ſcit. med.*

XV. Si ideò contentioſè creditur agendum quid ſit, Metropolitanus apud aliquos, ad Romanum Apoſtolatum deſtinetur, quatenùs illius libramine, quæ fuerit apud eos antiquitùs Archiepiſcopalis Eccleſia, luce clariùs innoteſcat, & deinceps omni ambiguitate reciſâ, quam ſequi Epiſcopi debeant incunctanter agnoſcant. Caus. III. Quæst. VI. Cap. 10. *hac quippe. ſub fin.*

XVI. Si quælibet ambiguitas, vel aliqua fortaſſe ſuper Epiſcopi examinatione, vel Epiſcopatùs abrenunciatione oborta fuerit contentio, ex more ad Apoſtolicam Sedem referri convenit, & ejus in omnibus debent cuncti Decreta penitùs expectare. Caus. VI. Quæst. III Cap. 3. *Denique med.*

XVII. Unire Epiſcopatus atque poteſtati ſubjicere alienæ, ad ſummum Pontificem pertinere dignoſcitur. *De exceſſib. Prælatorum.* Cap. *ſicut unire. Init.* Lib. V. Decret. *Tit.* 31. Cap. 8.

XVIII. Etiamſi per aliquem miracula fierent, non liceret ipſum pro Sancto, abſque autoritate Eccleſiæ Romanæ, venerari. *De reliquiis.* Cap. *audivimus. fin.* Lib. III. Decrat. *Tit.* 45. Cap. 1.

XIX. Cùm ſuper privilegiis Sedis Apoſtolicæ cauſæ vertitur; de ipſis per alios non judicatur. *De Judiciis.* Cap. *cùm veniſſent.* Lib. II. Decrat. *Tit.* 1. Cap. 12. Vide Gonzales in illud, ubi laudat Canones alios legeſque de hac interpretatione loquentes, & de eo à quo danda eſt.

XX Solus Papa cognoſcit de dubiis privilegiorum Sedis Apoſtolicæ ſummæ. *Cap.* 10. *quippe. med. fin.*

Ex notatis loco citato mutationibus circa numerum & qualitatem cauſarum Sedi Apoſtolicæ reſervatarum, colligitur hanc reſervationem multùm ex uſu pendere, cùm pateat, non ubique, nec ſemper eamdem fuiſſe.

SECTIO IX.

Ea quæ ſummo Pontifici à Jure reſervantur, vel ipſe ſibi reſervat, non poſſe per alios ſine ſpeciali mandato fieri.

I. Inferiores Judices procedant ſalvis Conſtitutionibus de majoribus cauſis ad Sedem Apoſtolicam referendis. *De appellationibus* Cap. *ut debitus. fin.* Lib. II Decrav. *Tit.* 28. Cap. 59.

II. Licet ab Apoſtolica ſede in aliquo Regno generalis ſit alicui commiſſa legatio; ad ea tamen, ſine ſpeciali ejus mandato, non debet manus extendere, quæ in ſignum privilegii ſingularis ſunt tantùm ſummo Pontifici reſervata. *De Officio Legati.* Cap. *quod tranſlationem. Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 30. Cap. 4.

III. Non exiſtimandum, quia vices ſuas ſummus Pontifex alicui tamquàm legato commiſit exequendas, quòd Cathedralem Eccleſiam poſſit ſubjicere alteri, vel duos Epiſcopatus unire, vel unum dividere, ſine licentia ſpeciali. *Ibid. fin.* Lib. I. Decret. *Tit.* 30. Cap 4.

IV. Soli ſanctæ ſedi conceſſa nullus uſurpare ſine ejus conſultu præſumat, qui non vult honore Eccleſiaſtico indignus, ut contemptor, judicari. Dist. XVII. Cap. 3. *huic ſoli.*

V. Amputato totius uſurpationis exceſſu, nullus debet præſumere, quæ ſibi non videtur eſſe conceſſa. Caus. XXV. Quæst. II. Cap. 11. *amputato. Init.*

VI. Si pœnam excommunicationis Romanus Pontifex, ſine ſpeciali mandato ſuo, à quoquam non vult relaxari, nec etiamſi præſumpta fuerit contra hoc abſolutio, quicquam habet firmitatis. *De crimine falſi.* Cap. *dura.* §. *adjicientes. fin.* Lib. V. Decrav. *Tit.* 20. Cap. 4.

VII. Apoſtolica Sedes quædam ſibi quodammodò ſpecialiter & ſingulariter ita reſervavit, ut præter ſpecialem autoritatem ipſius, nec jure agi debeant, nec attentari valeant cum effectu. *De tranſlat. Epiſcop.* Cap. *licet. in int. Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 4.

VIII. Ex quo Papa ſibi aliquid ſpecialiter reſervat, aliis denegat facultatem diſponendi aliquid ſuper illo. *Gloſ. v. relaxari.*

IX. Quæ huic ſanctæ Sedi in origine ſunt conceſſa nullus uſurpare ſine ejus conſultu præſumat, qui non vult honore Eccleſiaſtico indignus, ut contemptor, judicari. Distinct. XVII. *Cap* 3. *huic ſoli.* Tribuitur Damaſo I. ad Stephanum *Epiſc.* 3. *circ. ann.* 400. Cap. 9.

Super bis quæ ad ſummum Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem de Jure pertinent, nihil præter ejus aſſenſum debet immutari. *De tranſlat. Epiſcopi.* Cap. *cùm ex illo. poſt Init.* Lib. I. Decret. *tit.* 7. Cap. 1.

Illa quæ ſibi Sedes Apoſtolica reſervavit ab aliis non debent attentari. *Gloſſa.*

A collectis locis excipiendi caſus, in quibus reſervatio, vel non fuit acceptata, vel ceſſavit ſivè uſu,

Digitized by Google

ſivè alio modo: Cujus ratio eſt quòd reſervationes quæ fiunt lege, acceptatione egent ſicut leges, & quemadmodum iſtæ abrogari poſſunt, vel in toto, vel in parte, uſu contrario, ita & reſervationes hujuſmodi plura exempla illorum caſuum adducta ſunt in Conſultationibus Canonicis *de pœnitentia* & in tractatu gallico *de Cenſuris*. Petuntur ex reſervationibus circa hæreſim & excommunicationem Can. *Si quis ſuadente*.

SECTIO X.

Quid poſſit Papa in Ordine ad conceſſiones vel diſpenſationes.

I. Sedes Apoſtolica tria præcipuè ducit in negotio attendenda, quid liceat ſecundum æquitatem, quid deceat ſecundum honeſtatem, & quid expediat ſecundum utilitatem. *De voto. cap. magna devotionis.* §. 3. *& quidem. Init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 34. *Cap.* 7.

II. In caſus quæ ſummi Pontificis Judicio deciduntur & ordo juris & vigor æquitatis eſt ſubtiliter obſervandus; niſi fortè cùm aliquid (causâ neceſſitatis & utilitatis inſpectâ) diſpenſativè duxerit ſtatuendum. *De ſententia.* Cap. *in cauſis.* Lib. II. Decret. *Tit.* 27. Cap. 19.

III. Sedes Apoſtolica conſuevit exhibere ſe petentibus liberalem. *De Reſcriptis.* Cap. *ſedes. init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 3. Cap. 15.

IV. Eccleſiæ pariter & perſonæ providere vult. *De Electione.* Cap. *Cùm nobis.* §. *Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 19. priùs Eccleſiæ quàm perſonæ.

V. De occultis non poteſt divinare, ut Eccleſiaſtica Beneficia, &c. *Cap. unico.* §. 3. *Porrò poſt. Init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 12. *Cap. unico.*

VI. Sedes Apoſtolica ſupplet de plenitudine poteſtatis, ſi quis in aliqua re fuerit defectus. *De Electione.* Cap. *illa.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 39. *med.*

VII. Secundum plenitudinem de jure poteſt ſupra jus diſpenſare. *De conceſſione præbenda.* Cap. *propoſuit.* §. *ult.* Lib. III. Decret. *Tit* 8. Cap. 4.

VIII. Si quid fortè incuriâ vel imperitiâ minùs firmitatis pactis inſertum eſt, vires pleniſſimæ notionis ex Apoſtolica autoritate ſuſcipiunt. *De tranſactionibus.* Cap. *ſicut grave. fin.* Lib. I. Decret. *Tit.* 36. Cap. 1. Gonzales legit munitionis pro notionis, quod meliùs. Gl in v. *Notione* ait factæ cum cauſæ cognitione, quod neceſſarium ad hujuſmodi confirmationem.

IX. Pati non vult ut Eccleſiarum & Clericorum jura præſumptione quâlibet minuantur. *De decimis.* Cap. *tua nobis.* §. *ult.* Lib. III. Decret. *Tit.* 30. Cap. 26.

X. Sicut vult ſuperiorum jura obſervari, ita inferiores non vult injurias ſuſtinere. *De Statu Monachorum.* Cap. *in ſingulis Regnis.* §. *porrò. fin.* Lib. III. Decret. *Tit* 35. Cap. 7.

XI. Sic alicujus loci ordinationem diſponit, ut tamen jura ſua ſingulis Epiſcopis inviolata ſervet. *De religioſis domibus.* Cap. *quia Monaſterium.* §. *ult.* Lib. III. Decret. *Tit.* 36. Cap. 2.

XII. Sedes Apoſtolica in ſuis actibus veritatem proſequens, lucem amans, illam ſibi ſemper in ſuis ordinationibus reſervare cautelam intendit, ut de illis ita proveniat commodum quod aliis non immineat detrimentum. *Extravagant.* Joan. XXII. *Sedes Apoſtolica. Init. Extravagantium* Joan. XXII. *Tit.* 4. *De conceſſione. præb.* Cap. 1.

XIII. Non eſt intentionis Romani Pontificis cuiquam præjudicium generare. *De Officio Jud. Deleg.* Cap. *ſuper eo.* §. *hoc tuam.* Lib. I. Decret. *Tit.* 29. Cap. 15.

XIV. Ea quæ juxta Eccleſiaſticum morem juſtè & rationabiliter fuerint definita, Apoſtolicâ quoque ſententiâ roborentur, ſi poſtulatum fuit ea roborari. *De Sent.* Cap. 4. *junctâ Gloſsâ.* Lib. II. Decret. *Tit.* 37. Cap. 4. Joannes VIII. *Epiſtolâ* 260. Tom. IX. Conc. *p.* 187.

XV. Non curat Romanus Pontifex quòd os loquentium iniqua loquatur, dùm tamen non recedat à tramite veritatis, de illius autoritate ſecurus qui reſpondit „ ſinite illos, cæci ſunt, & duces cæcorum „. *De voto.* Cap. *magnæ.* §. *penult.* Lib. III. Decret. *Tit.* 34 Cap. 7.

XVI. Ea quæ ſunt infirma, vel minùs valida, per confirmationem Papæ recipiunt firmitatem. *Gloſſa.*

XVII. Non vult Romanus Pontifex quòd occaſione mandati, quod gratiam continet perſonalem, fraudem adhibere volentibus licentia concedatur. *De conceſſ. præb.* Cap. *conſtitutus. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 8. Cap. 11.

XVIII. Apoſtolica Sedes petitiones libentiùs promovere diſponit, quibus non repugnat honeſtas, nec ulli præjudicium generatur. *De majorit.* Cap. *Inter quatuor. in init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 33. Cap. 8.

XIX. Miſeratio Apoſtolica veniam ſolet præſtare correctis. Caus. XI. Quæst. III. Cap 109. *De illis, poſt Init.*

XX. Joannes VIII. Clero & Ordini Salonitano. *ann. cir.* 880.

XXI. Neceſſariâ verùm diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolicæ Sedis moderamine convenimur, ſic Canonum Paternorum Decreta librare, & retrò Præſulum prædeceſſorumque noſtrorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum in reſtaurandis Eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibitâ diligenti conſideratione (quantùm poteſt fieri) temperemus. Caus. I. Quæst. VII. Cap. 6. *neceſſaria* Gelas. I. *Epiſcopis per Lucaniam Epiſt.* 1 Cap. 1. *ann.* 494. Vide Cap. 16. C. 18. *Ibid.* uterque Canon loquitur de cauſa diſpenſationis ut & relatus. Conc. Tom IV. *p.* 1186. circumſtant nos hinc manſuetudo clementiæ, hinc cenſura juſtitiæ, ut credamus quædam delicta.

SECTIO XI.

Summum Pontificem non velle, nec poſſe quidquam decernere contra Sanctorum ſtatuta Canonum.

I. Papa vult tàm rationes quàm Canones obſervare. *De Elect.* Cap. *cum nobis.* §. *ult. Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 19.

II. Vide *Epiſtolam* 9. Gelasii, *ann.* 494. Cap. 9. Tom. IV. Conc. *p.* 1190. ubi ait „ contra Salutarium „ reverentiam regularum cupimus, nobis temerè nihil „ licere „.

III. Vide *Epiſtolam* 6. Agapeti, *ann.* 535. Tom. IV. Conc *p.* 1798. revocant nos veneranda Patrum maniſeſtiſſima conſtituta, quibus prohibemur, prædia jure Eccleſiæ, cui nos omnipotens Dominus præeſſe conſtituit, quolibet titulo ad aliena jura transferre.

IV. Sedes Apoſtolica decreta venerabilium ſanctionum magnoperè cuſtodire nititur. *De conſecr.* Dist. I. Cap. 6. *Baſilicas.* §. *cùm enim. fin.* Sibi contra ſalutarium reverentiam regularum cupit temerè, nihil licere. *Ibid.*

V. Sedes Apoſtolica ſuperior his omnibus, favente Domino, quæ paternis Canonibus ſunt præfixa, pio, devotoque ſtudet tenere propoſito. *Ibid. De conſecr.* Dist. I. Cap. 6. *Baſilicas.* §. *cùm enim. poſt Init.*

VI. Nullus veraciter Chriſtianus ignorat uniuſcujuſque *Synodi* conſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus. Nullam magis exequi ſedem præ cæteris oportere, quàm primam. Caus. XXV. Quæst. I. Cap. 1. *Confidimus.*

VII. Eccleſiaſticæ moderationi eſt omninò conveniens, ut quæ ordinata fuerint, vel deciſa, nullâ in poſterùm debeant refragatione turbari. Caus. XXV. Quæst. II. Cap. 12. *Eccleſiaſtica.*

VIII. Diſ-

Digitized by Google

VIII. Diſpenſatio Sanctæ Sedis Pontifici credita eſt, & ad illum tendit reatum, ſi paternarum Regulæ Sanctionum, quæ ad totius Eccleſiæ regimen, Spiritu Dei inſtruente, ſunt conditæ, illo, quod abſit, connivente, violentur, & major ſit apud illum unius fratris voluntas, quàm univerſæ Domûs Domini communis utilitas. Caus. XXV. Quæst. II. *cap. 2. privilegia. juxta correct. Romanam.*

IX. Ideò, permittente Domino, Paſtores hominum effecti ſunt Romani Pontifices, ut quod Patres noſtri, ſive in ſanctis Canonibus, ſive in mondanis affixêre legibus, excedere minimè debeant. Caus. XXV. Quæst. I. *cap. 16. ideò.*

X. Contra eorum quippè ſaluberrima agunt inſtituta, ſi quod ipſi Divino ſtatuerunt conſulto, intactum non conſervarent. *Ibid.*

XI. Romanus Pontifex Juris, id eſt, Canonum gubernacula cuſtodit. Dist. LXI. *cap. 7. quid proderit, med.*

XII. Sine diſpendio Decretorum venerabilium Sanctionum Sedes Apoſtolica etiam illa, quæ pro alicujus utilitatis compendio fortaſſe videantur laxanda, credit. *De conſecr.* Dist. I. *cap. 6. Baſilicas. §. cùm enim. poſt init.*

XIII. In his quæ contra Canonicas Sanctiones attentari noſcuntur, alicui deferre nec vult, nec debet, Romanus Pontifex. *De preb. cap. dilectus. in init. med* Lib. III. Decret. *Tit. 5. cap 19.*

XIV. Aiunt in Conciliis ſtatutum non inveniri, quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Concilia ulla præfixerint; cùm omnia Concilia per Romanæ Eccleſiæ autoritatem, & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum Statutis Romani Pontificis patenter excipiatur autoritas. *De elect. Cap. ſignificaſti.* Lib. I. Decr. *Tit. 6. cap. 4.*

Confer hunc Textum cum præcedentibus, ut de illo ſanè judices: videtur deſumptus à *Can* VI. Dist. XVII. cujus nulla aut modica eſt autoritas ex parte Autoris.

XV. Sedes Apoſtolica ad hæc eſt in ſede juſtitiæ, diſponente Domino, conſtituta, ut quæ contra Juſtitiam attentantur, ejus ſollicitudine ad rectitudinis tramitem revocentur. *De reſcriptis. Cap. ad hæc. in init.* Lib. I. Decret. *Tit. 3. cap. 10.*

XVI. Ridiculum eſt, & ſatis abominabile dedecus, ut temporibus noſtris, vel falsò inſimulari ſanctam Dei Eccleſiam permittamus, vel eas traditiones, quas antiquitùs à Patribus noſtris ſuſcepimus pro libitu ſemper errantium infringi patiamur. Dist. XII. *Cap. 5. ridiculum eſt.* Nicol. I. *Epiſtola* 70. Tom. VIII. Conc. *p.* 471.

XVII. Si ea deſtruerem, quæ Anteceſſores noſtri ſtatuerunt, non conſtructor, ſed everſor eſſe juſtè comprobarer, teſtante veritatis voce, quæ ait: *omne Regnum in ſe ipſo diviſum non ſtabit.* & omnis ſcientia, & lex adverſum ſe diviſa deſtruetur. Caus. XXV. Quæst. II. *cap* 4.

XVIII. Summus Pontifex ſpeculum, & norma omnis ſanctitatis eſſe debet. Pragmatica Sanctio. *tit. 2. de elect. §. 19.*

XIX. Cùm id obviet Lateranensi *Concilio*, de quo nulla mentio eſt, &c. hujuſmodi tenoris non credimus à Sede Apoſtolica emanaſſe, quòd ſi per occupationem forſitan emanaverint, nolumus per hoc derogari Concilio ſupradicto. *De Capellis Monach. Cap. ex parte.* Lib. III. Decret. *Tit. 37. cap. 3.*

SECTIO XII.

Quæ Sedes Apoſtolica ſtatuit, & ordinat circa fidem, & generalem Eccleſiæ diſciplinam, debere ab omnibus Eccleſiis obſervari, poſtquàm ſunt ſalubriter promulgata & acceptata.

I. In memoriam B. Petri Apoſtoli honoranda eſt Sancta Romana, & Apoſtolica Sedes, ut quæ nobis Sacerdotalis Mater eſt dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ Magiſtra rationis. Dist. XIX. *Cap. 3 in memoriam. init. Cap. 30. Conc.* Tribur. *ann.* 895. Conc. Tom. IX. *p.* 456. *Vide* Van-Espen *Comment. in gratiam*, ubi refert Baluſii notam egregiam.

II. Omnia Decretalia conſtituta Sedis Apoſtolicæ, quæ de Eccleſiaſticis Ordinibus & Canonum promulgata ſunt diſciplinis, ab omnibus cuſtodiri debent. Dist. XIX. *Cap. 1 ſi Romanorum. §. ſi ideò. med.*

III. Exortem ſe myſterii intelligat eſſe divini, qui auſus fuerit à Petri ſoliditate recedere. Dist. XIX. *cap. 7. ita Dominus, med.*

IV. Satis indignum eſt, quemquam vel Pontificum, vel ſubſequentium Ordinum, hanc Regulam refutare, quam B. Petri Sedem & ſequi videat, & docere; multum enim convenit, ut totum corpus Eccleſiæ in hac ſibimet obſervatione concordet, quæ indè autoritatem habet, ubi Dominus Eccleſiæ totius Eccleſiæ poſuit principatum. Dist. XI. *cap. 3. nolite. §. ſatis.*

V. Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, vel decreta pro Catholicæ fidei diſciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione ſceleratorum vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à Sedis Apoſtolicæ Præſide ſalubriter promulgata contempſerit, anathema ſit. Caus XXV. Quæst. II. *cap.* 18 *ſi quis dogmata. ex Concil.* Rom. III. *ſub* Nicol. I. *ann.* 863. *cap.* 5. Tom. VIII. Conc. *p.* 769.

VI. Quis neſciat, aut non advertat, id quod à Principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum eſt, ac nunc uſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſervari? Nec ſuperinduci, aut introduci aliquid, quod aut autoritatem non habeat, aut aliundè accipere videatur exemplum. Dist. XI. *Cap. 11. quis neſciat?* Innocentius I. *Epiſt.* 1. ad Decentium. *ann.* 416.

VII. Ut honor Domino, & Spirituali Patri noſtro Summo Pontifici, & Venerabili Univerſali Papæ, ab omnibus conſervetur; & quæ ſecundum ſacrum Miniſterium ſuum, autoritate Apoſtolicâ, decreverit, cum ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conſervetur. *Conc.* Pontigonense *ann.* 876. *cap.* 2. Tom. IX. Conc. *p.* 286. Obedientia, de qua hic ſermo, illa eſt, quæ eſt juxta Canones, ut patet ex Actis hujus Conc. *ibid.* 281. ubi Patres reſpondent Carol. Calvo ſe obedituros Pontifici juxta Sacros Canones, & Decreta Pontificum, ex eiſdem Canonibus promulgata.

VIII. Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ derogatur honori, ſi ipſam oporteat nunc in foro Eccleſiaſtico, nunc in Sæculari, interdum quoque coram pedaneis Judicibus, & plerùmque pro rebus parvis, & vilibus continuò litigare. *Extravag.* Joan. XXII. *ad Conditorem. §. rurſus de verbor. ſignificat. tit. 14. c. 3.* Sententia, hoc num. collecta, ut ſequens, continet duo aut tria incommoda, naſcentia ex eo quòd tribueretur Eccleſiæ Romanæ dominium bonorum ad Franciscanos pertinentium, & illius dignitati detrahentia.

IX. Numquid non grave Eccleſiarum Prælatis, & Rectoribus poteſt exiſtere, quòd ipſos oporteat ſe opponere Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quæ ipſorum Caput noſcitur & Magiſtra, ac cum ea agendo, vel defendendo litigare aſſiduè, vel recedere juri ſuo. *Ibid. p.* 14.

X. Deſiderii noſtri eſt ad concordiam redigere diſcordes, & unitos eſſe in gratia eos quos diviſos ab alterutra dilectione voluntatis fecit eſſe diverſitas. *De colluſione detegenda. Cap.* 1. Lib. V. Decr. *Tit.* 22.

XI Scimus, quoniam qui fidelem Deo obedientiam exhibere non renuit, *in his quæ Sanctorum Patrum ſtatuta ſequentes dixerimus*, veluti, ſi ab ore ipſius Apoſtoli accepiſſet, noſtra monita ſervare non ſpernit. Reſtrictio ſubintelligenda in omnibus Mandatis Pontificum. Greg. VII. *Epiſtola* 10. Lib. III. Tom. I. Conc. *p.* 538.

XII. Romanum Pontificem errare poſſe in fide. GLOSSA *ad cap.* 1. CAUS. XXIV. QUÆST. *verbo in hæreſim. cap.* 6. *ſi Papa.* DIST. XL. *cum nota* PITH. ubi INNOCENTIUS III. id agnoſcit.

Gloſ. in 6 ad cap. unic. de reliquiis. LIB. III. *Tit.* 22. *V. Sedis Apoſtolica.* fusè loquitur de canoniſatione Sanctorum, & miraculis ad illam neceſſariis.

XIII. Sicut omne quod irreprehenſibile eſt Catholica defendit Eccleſia, ita ea quæ contra Scita Canonum inita ſunt, ſecundùm æquitatis & juſtitiæ deſtruere nititur rationem. CALIXTUS II. *Epiſtola* 29. TOM. X. CONC. *p* 851.

XIV. Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipſius fertur æquitate judicium. CAUS. XXIV. QUÆST I. *Cap.* 5. Vide VAN-ESPEN in illum. Mirè quadrat hic *Can.* cum dicto GREG. VII. *num.* 51.

SECTIO XIII.

Sedem Apoſtolicam, ſive Summum Pontificem, debere ſemper ſingulis Eccleſiis ſua jura, privilegia, ac libertates conſervare.

I. A Sede Apoſtolica injuriarum actio non debet exoriri à qua jura tanquam à fonte ad cæteros derivantur. *De majorit. Cap. Inter in int.* LIB. I. DECR. *Tit.* 33. *cap.* 8.

II. Sicut juſtitias noſtras à Fratribus noſtris, & Coëpiſcopis, volumus reſervari, ita eorum nos convenit illibata cuſtodire. LIB. V. DECRET. *Tit.* 33. *de Privil. cap.* 8. *in init. fin. apud* GONZAL.

III. Eccleſiarum ſervatâ conſuetudine, & Apoſtolica Sedes proprium vigorem retinet, & à ſe conceſſa aliis ſua jura non minuit. DIST. LXIII. *cap.* 50. *quanto. fin.*

IV. Ex ore Romani Pontificis rectiſſima debet exire ſententia, quæ contra juſtitiam nulli parcit; ſed reddat unicuique quod ſuum eſt. *De Privilegiis. Cap. ex ore. init.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 33. *cap.* 17.

V. De Eccleſiaſticis privilegiis, Sedes Apoſtolica ſicut ſua defendit, ita ſingulis quibuſque Eccleſiis ſua Jura ſervat, nec cuilibet, faveute gratiâ, ultrà quàm meretur impertitur, nec ulli hoc quod ſui juris eſt, ambitu ſtimulante derogat. CAUS. XXV. QUÆST. II. *Cap* 8 *De Eccleſiaſticis.*

VI. Inſtitutionis noſtræ Decreta, quæ pro Deceſſorum ſunt privilegiis & ordinatione diſpoſita, perpetuâ ſtabilitate, ſine aliqua conſtituimus refragatione ſervari. *Cap.* 7. *Ibid.*

VII. Privilegia Eccleſiarum, Sanctorum Patrum autoritate inſtituta, nullâ poſſunt improbitate convelli, nullâ novitate mutari. In quo opere, auxiliante Chriſto, fideliter exequendo, neceſſe eſt Sanctæ Sedis Pontifices perſeverantem exhibere famulatum. CAUS. XXV. QUÆST. II. *cap.* 2. *privilegia*

VIII. Cùm ab antiquis Prædeceſſorum meorum temporibus Pallium Arelatenſis Epiſcopus accepit, quem nos privare autoritate perceptâ minimè debemus. *c.* 3. *ibid.*

IX. Prætermitti non poteſt hoc, quod antiqua Patrum inſtitutio invenit. *Ibid cap.* 3. *in Galliarum. med.*

X. Abſit à Pontifice Romano, ut ſtatuta Majorum Conſacerdotibus ſuis in qualibet Eccleſia infringat: quia ſibi injuriam facit, ſi Fratrum ſuorum Jura perturbat. *Ibid.* CAUS. XXV. QUÆST. II. *cap.* 10. *quod verò. med.*

XI. Poſteaquàm Eccleſiæ Jura, documentorum quoque intercedentium fuerint autoritate firmata, nullatenùs ab his diſcedendi liberam Pontifex, vel ſi vult permittatur habere licentiam. *Ibid.* CAUS. XXV. QUÆST. II. *cap.* 21. *poſteaquam.*

XII. Epiſcopum aliquem privare autoritate perceptâ minimè debet Sedes Apoſtolica. CAUS. XXV. QUÆST. II. *cap.* 3. *in Galliarum. init.*

XIII. Non vult Romanus Pontifex, ut ſtatus Eccleſiæ debitus & antiquus, per inſolentiam alicujus ſubvertatur. *De ſupplenda neglig Prælatorum. Cap. ſicut. §. nolentes. init.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 10. *cap.* 2.

XIV. Sedes Apoſtolica petitiones libenter promovere diſponit, quibus non repugnat honeſtas, nec aliis præjudicium generatur, cùm ab ea injuriarum actio non debeat exoriri, à qua jura, tanquam à fonte, ad cæteros derivantur. *De majorit. & obed. Cap. inter quatuor. juxta collectionem* GONZALIS LIB. I. DECRET. *Tit.* 33. *cap.* 8. *med.*

XV. Sollicitudini Romani Pontificis dignoſcitur expedire, ut ſic debeat quoslibet in ſuis rationibus confovere, quòd aliorum jura, in conſpectu Eccleſiæ, diſpendium non ſuſtineant, ſed firmitatem. LIB. III. DECR. *Tit* 17. *cap.* 7.

XVI. Romanus Pontifex non verbis quærit proſperari, ſed moribus: nec honorem eſſe deputat, in quo Fratres ſuos honorem ſuum perdere cognoſcit: illius namque honor eſt, honor Univerſalis Eccleſiæ: illius honor eſt, Fratrum ſuorum ſolidus vigor. Tunc verò honorandus eſt, cùm ſingulis quibuſque honor debitus non negatur. DIST. XCIX. *cap.* 5. *Ecce.*

XVII. Privilegia Eccleſiarum & Sacerdotum intemerata, & inviolata cunctis decernimus manere temporibus CAUS. XXV. QUÆST. II. *cap.* 1.

XVIII. Commiſſum nobis à Deo diſpenſationis officium admonet, & exhortatur multipliciter, ut univerſis Chriſti fidelibus, integ a ſua jura conſervare debeamus. *De decimis. Cap. Commiſſum. in int. init.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 30. *cap.* 4.

XIX. Romanus Pontifex omnibus, quod juſtum legitimumque fuerit, paratus eſt, Deo juvante, per omnia cuſtodire. *De procuratoribus. cap. alia quidem. in int. fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 58. *cap.* 1.

XX. Pati nolumus, nec debemus, ut Eccleſiarum, & Clericorum jura præſcriptione quâlibet minuantur. *De decimis. Cap. tua nobis. in int. fin.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 30. *cap.* 25.

XXI. Romanus Pontifex non vult alicujus Eccleſiæ privilegium infringere. CAUS IX. QUÆST. III. *cap.* 2. *nunc verò. init.*

XXII. Sumus in Sede Juſtitiæ conſtituti, indè ſua jura ſervare tenemur ſingulis illibata. LIB. V. DECR. *Tit.* 32. *cap.* 1. *in int. fin.*

XXIII. Sedes Apoſtolica ſic cujuſlibet loci ordinatione diſponit, ut tamen jura ſua ſingulis Epiſcopis inviolata ſervet. *De religioſis domib. cap. quia. §.* 2. *fin.* LIB. III. DECRET. *tit.* 36. *cap.* 2.

XXIV. Si cunctarum jura Eccleſiarum integra non debeant, & illibata ſervari, locum B Petri Apoſtolorum Principis inutiliter, & juxta commiſſæ diſpenſationis officium negligenter agere videtur Romanus Pontifex, ſic enim Eccleſiæ Dei recto curſu dirigatur, dum unicuique ſtudet jus ſuum ſervare. *Appendix Conc.* LATER. III. *parte* 13 *cap.* 10.

XXV. Secundum Sanctorum Patrum Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, Metropolitanos ſingularum Provinciarum Epiſcopos, jus traditæ ſibi antiquitùs Dignitatis intemeratum habere decrevimus: ita ut à regulis præſtitutis nullâ aut negligentiâ aut præſumptione diſcedant. CAUS. XXV. QUÆST. II. *cap.* 5.

XXVI. Non eſt noſtræ intentionis, ut jura Fratrum noſtrorum indebitè minuantur. LIB. V. DECR. *tit.* 40. *cap.* 22. *in int.*

SEC-

SECTIO XIV.

An & quandò poſſit ſententia Romani Pontificis mutari?

I. Sententia Romanæ Sedis non negatur poſſe in meliùs commutari, cùm aus ſubreptum aliquid fuerit, aut ipſa pro conſideratione ætatum, & temporum, ſeu gravium neceſſitatum diſpenſativè quicquam ordinare decrevit. *De in integrum reſtitutione*, Cap. *tum ex litteris*. §. 1. *nos igitur*. Lib. I. Decr. *Tit*. 41. Cap. 5. & Caus. XXXV. Quæst. IX. *c*. 6. *ſententiam*.

II. Præſumptio contra ſententiam Romani Pontificis quandò ex data illius perſpicitur, quòd non plenè de meritis ipſius cauſæ videbatur inſtructus. *Ibid. de in integrum reſtit*. Cap. *tum ex litteris*. Lib. I. Decr. *Tit*. 41. Cap. 5. §. 1.

III. Sedes Apoſtolica inhæret veſtigiis Prædeceſſorum ſuorum, dicentium, ſententiam Romanæ Sedis, cùm aliquid fuerit ſubreptum, poſſe in melius commutari. *De ſententia*. Cap. *cùm olim*. §. 1. *nos igitur*. Lib. II. Decr. *Tit*. 27. Cap. 12.

IV. Apoſtolicæ Sedis ſententia, tantâ ſemper conſilii moderatione concipitur, tantâ patientiæ maturitate decoquitur, tantâque deliberationis gravitate profertur, ut retractatione non egeat, nec immutari neceſſarium, ducat, niſi fortè ſic prolata ſit, ut retractari poſſit, vel immutanda ſecundum præmiſſæ tenorem conditionis exiſtat. Caus. XXXV. Quæst. IX. *Cap*. 4 *Apoſtolica*. ex Nicol. I. *Epiſtola* 56. 58. Tom. VIII. Conc *p*. 445. & 453.

V. Quod quis commiſit illicitè, aut à Prædeſſoribus ſuis invenit admiſſum, ſi proprium periculum vult vitare, damnabit. *Ibid*. Caus. XXXV. Quæst. IX. Cap. 3. *quod quis*.

VI. Aliter à quibuſdam Prædeceſſoribus eſt aliquandò judicatum. *De ſponſa duorum*. Cap. *licet. fin*. Lib. IV. Decr. *Tit*. 4. Cap. 3.

VII. Quidam Prædeceſſor noſter ſenſiſſe aliter videtur. *De divortiis*. Cap. *quanto*. §. 1. *ſane*. *med*. Lib. IV. Decr. *Tit*. 19. Cap. 7.

VIII. Abſonum videtur, ut Romanus Pontifex ſubitò Prædeceſſoris ſui evacuet in aliqua parte ſtatutam, cùm ei, quantùm cum Deo poteſt, deferre velit, ſicut & vult, quòd quantùm cum Deo potuerint ſui ſibi deferant Succeſſores. *Ne Sede vacante*. Cap. *novit*. *in integra*. Lib. III. Decr. *Tit*. 9. Cap. 1.

IX. Romanum Pontificem poteſt aliquandò fallere oblivio. Dist. XXIII. *Cap*. 12. *prætereà*. *med*. *colligitur*.

X. Nicolaus Papa I. Rodulpho Archiepiſcopo Bituriensi, *ann*. 864. *decimâ tertiâ Parte Appendicis*: quam rogo validitatem poterunt habere veſtra judicia, ſi noſtra quomodòlibet infirmantur, de quibus nec retractari licet? Conc. Tom. VIII. *p*. 498.

XI. Dicimus quòd hoc dixerit non ut Papa, ſed ut Frater. Petrus de Tarantasia. *Extravag*. Joan. XXII. *quia quorumdam*. *p*. 166. *de verb. ſignif*. *Tit* 14. *Cap*. 5. Agitur de Cælest. V. quem dixiſſe fertur altiſſimam paupertatem nihil habere, nec in communi nec in proprio.

XII. Si nobis non licuit contra Conſtitutionem Nicolai IV. Prædeceſſoris noſtri, aliquid ſtatuere commune, nec ſibi licuit contra ſtatuta Gregorii, Innocentii, & Alexandri, ſtatuere, aut aliquid declarare, quod tamen ipſum feciſſe ſecundum eorum aſſertionem noſcitur evidenter. *Extravag*. Joan. XXII. *quia quorumdam*. *de verb. ſignif*. *p*. 170. *tit*. 14. Cap 5.

XIII. Romana Eccleſia inſtar ſpeculi & exemplaris, reliquis Eccleſiis conſtituitur, & quodcumque definierit in ſempiternum manet incorruptum, & hac de cauſa ſententias magna cum inquiſitione ferre debet. Stephanus V. *Epiſtola* 2. Tom. IX. Conc *p* 373. Epiſcopi Orientales ab illo quæſierant, quid agendum de ordinatis à Photio, ſuſpendit definitionem, ulteriorem informationem petens, hinc meritò præſumendum: quòd ſi quis Pontifex dixiſſe videatur judicia Sedis ſuæ irreformabilia eſſe, mens ejus fuerit, quòd tantâ maturitate illa eſſent proferenda ut reformari nequeant.

De argumento hujus ſectionis actum eſt in 1. Tom. dùm de Conciliis *Generalibus*: ubi decantatum illud (Prima Sedes à nemine judicatur) explicatum eſt.

XIV. Illud vulgatum in ſuppoſititiis priorum Pontificum Epiſtolis (Sedes Apoſtolica à nemine judicatur) habetur in purgatione Canonica Leonis III. *ann*. 800. Dictum ad Epiſcopis Francorum Tom. VII. Conc. *p*. 1156. nihilominùs ſe ipſum purgavit, Prædeceſſorum ſuorum veſtigia ſequens.

Ejuſdem dicti prima mentio eſt in *Concilio* Sinuissano, cujus confictio longè antiquior eſt quàm ſuppoſitio dictarum litterarum.

SECTIO XV.

Quid poſſit Summus Pontifex in ordine ad Succeſſores ſuos?

I. Romanus Pontifex Succeſſoribus ſuis nullum poteſt præjudicium generare, pari poſt eum (imò eâdem) poteſtate functuris, cùm non habeat Imperium par in parem. *De electione* Cap. *innotuit*. §. 1. *quamvis* Lib. I. Decr. *Tit*. 6. Cap. 20.

II Vide *Epiſtolas* Symmachi *primam* & *ſecundam* *ann*. 501. Tom. IV. Concil. *p*. 1291. In prima dicit, quòd ad Trinitatis inſtar, cujus una eſt atque individua poteſtas, unum ſit per diverſos Antiſtites Sacerdotium, quemadmodùm Priorum Statuta à ſequentibus convenit violari: In ſecunda, nec à nobis aliquid novi poterit ordinari, niſi quæ à noſtris Prædeceſſoribus, hac de cauſa, Statuta claruerint.

III. Per Canonem à Prædeceſſore editum Succeſſoribus adempta non fuit diſpenſandi facultas, cùm ea non fuerit prohibentis intentio. *De elect*. Cap. *innotuit*. §. 1. *quamvis*. Lib. I. Decr. *Tit*. 6. Cap. 20.

IV. Quod ſibi Romanus Pontifex licere non patitur, ſuis Succeſſoribus indicare poteſt *in* 6. *de reſcriptis*. *C*. *quia per ambitioſam*. §. *ult*. *fin*. Lib I. *Tit*. 3. Cap. 15.

V. Per ſententiam Romani Pontificis nullum Apoſtolicæ Sedi præjudicium generatur, quominùs, ſi voluerit, ſuam juſtitiam proſequatur. *De ſententia*. Cap. *ſuborta*. §. 2. *med*. Lib. II. Decr. *Tit*. 27. Cap. 21.

VI. Taciturnitas, atque patientia Romani Pontificis, futuris poſt ipſum Pontificibus in rebus pauperum præjudicium non eſt factura. *De præſcriptionibus*. Cap. *nihil prodeſt*. Lib. II. Decr. *Tit*. 26. Cap. 2. §. 1.

SECTIO XVI.

Quid poſſit Summus Pontifex circa Jus Generale, & Publicum quod ſpectat ad Regimen Eccleſiaſticum.

I. Romani Pontificis providentia circumſpecta nonnumquam geſta & ordinata per eum, ne lites & ſcandala pariant, dilucidat, & declarat, prout locorum & temporum qualitate penſatâ, in Domino conſpicit expedire. *Bulla* Martini V. *ann* 1423. 12. *Kal. Sept*. *Pontificatûs anno* 9. *init*. *Preuves des libertés*. *chap*. 26. *part*. 2. *p*. 779.

II. Apoſtolicæ Sedis æqua & circumſpecta proviſio, quorumlibet jura, & tranquillitatem confovens ſtragens, cùm veriſimiliter timetur ne cupiditas improba, ſe à vetitis abſtinere neſciens, Statutis & Ordinationibus à ſe hujuſmodi prodeuntibus, laxato fræno rationis abutatur, nec per proviſionis debitæ remedium, nunc verò per opportunæ declarationis officium nititur obviare. *Bulla ejuſdem* Martini V. *anni* 1428. *Kal. Maii*, *Preuves de libertés*. *chap*. 26. *art*. 3. *p*. 780. *Pontificatûs ann*. 12.

III. Sedes Apoſtolica in ſuis actibus veritatem proſequens, lucem amans: libenter evitat nodoſæ ambiguitatis involucrum, illamque ſibi ſemper in ſuis Ordinatio-

Digitized by Google

nationibus reſervare cautelam intendit, ut de illis ita proveniat commodum quòd aliis non immineat detrimentum. *Extravaganti* Joan. XXII. *Sedes Apoſtolica de conceſſ. prabend.* Lib. III. *Extravag.* Joan. XXII. *Tit.* 4. *cap.* 1. *Init.*

IV. In cauſis Eccleſiaſticis cùm aliquid fuerit difficile vel ambiguum, ad judicium eſt Sedis Apoſtolicæ recurrendum. *Qui filii ſint legitimi. cap. per venerabilem. §. penult.* Lib. IV. Decret. *Tit.* 17. *cap.* 13.

V. Adeò ſcripta ſua Sedes Apoſtolica moderatur, ut ex certa ſcientia, nihil in eis faciat apponi quod de jure debeat reprehendi. *De reſcriptis. cap. cùm adeò. in integra. Init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 3. *cap.* 17.

VI. Cavet Romanus Pontifex, ne quid, quod ad cautelam pertinet, omittat. Dist. LXIII. *cap.* 10. *quantò. med.*

VII. Diſpendia litium, æquitatis compendio, vult Apoſtolica Sedes, quâ poteſt induſtriâ, coarctare. *In* 6. *de reſcriptis. cap. diſpendia.* Lib. I. *Tit.* 3. *cap.* 3. *Init.*

VIII. Suſcepti Regiminis Romanum Pontificem curæ ſollicitat, ut utilitatibus ſubjectorum, in illis præcipuè per quas animarum ſaluti conſulitur, nunc novorum editione jurium, nunc antiquorum innovatione, ſollicitè providere curet. *In* 6. *de preb. cap. ſuſcepti.* Lib. III. *Tit.* 4. *cap.* 1.

IX. Romanus Pontifex curis ſollicitator continuis, & aſſiduâ meditatione urgetur, ut juxta creditæ ſibi diſpenſationis officium, ſubditorum commodis, jugi, quantùm ipſi ex alto conceſſum fuerit, ſollicitudinis ſtudio intendat, & quas humana natura lites quotidie invenire conatur, nunc antiquorum declaratione, nunc verò novorum edione jurium, prout ipſi poſſibile eſt, reprimat. *In* 6. *in proœmio.*

X. Sopitæ judicio Sedis Apoſtolicæ quæſtiones ſcripto ad memoriam perpetuò commendantur, ne per oblivionem proceſſu temporis valeant ſuſcitari. *De Cenſibus. cap. Sopita. in int. Init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 39. *cap.* 14.

XI. Lex Divinæ Conſtitutionis Apoſtolicam Cathedram totius poſuit orbis terrarum Magiſtram, ut quidquid ubique locorum dubitatur, ab ea ratio ejuſdem requiratur. Caus. XXVII. Quæst. *II. cap.* 18.

XII. Tenetur Romanus Pontifex conſultationibus ſingulorum, quantùm Dominus miniſtraverit, reſpondere. *De appell. cap. cùm teneamur. in int.* Lib. II. Decret. *tit.* 28. *cap.* 17.

XIII. Sic debet Romanus Pontifex quoſlibet in ſuis rationibus confovere, quòd aliorum jura in conſpectu Eccleſiæ diſpendium non ſuſtineant, ſed firma & illibata debeant permanere. *De rerum permutatione. cap. cum univerſorum init. in integ.* Lib. III. Decret. *Tit.* 19. *cap.* 8.

XIV. Conſultationibus ſingulorum ex miniſterio ſuſceptæ ſervitutis cogimur reſpondere, ut ſi quid dubietatis, vel quæſtionis in mente alicujus emerſerit, ab Eccleſia Romana ſolvatur. *De off. jud. delg. cap. conſultationibus. in int. Int.* Lib. I. Decret. *Tit.* 29. *cap.* 10.

XV. Lex Divinæ inſtitutionis Apoſtolicam Sedem totius poſuit orbis terrarum Magiſtram, ut quicquid dubitatur ab aliquo, ab ea tandem ejus ratio requiratur. *De off. Jud. ordin. cap. quod ſedem. init. int.* Lib. I. Decret. *Tit.* 31. *cap.* 10.

XVI. In cauſis quæ Summi Pontificis judicio decidùntur, & ordo juris & vigor æquitatis eſt ſubtiliter obſervandus. *De Sent. cap. in cauſis. Init.* Lib. II. Decret. *Tit.* 27. *cap.* 19.

XVII. Apoſtolica Sedes, ex ſuſceptæ autoritatis officio ſingularis, tanquam ſingulorum Mater, juſta petentibus, juſtitiam nec poteſt nec debet denegare, cùm juſtitia & judicium ſit præparatio ſedis ejus. *De conceſſ. preb. cap. quia diverſitatem. poſt init. in in.* Lib. III. Decret. *Tit.* 8. *cap.* 5.

VIII. Cum Apoſtolica Sedes Univerſis per orbem Eccleſiis, non humanâ, ſed Divinâ ſit inſtitutione prolata, juſtum eſt & conveniens ut ad eam tanquàm ad Magiſtram & Matrem ſoper diverſis juris articulis referantur dubiæ quæſtiones, & quæ jura conſtituit, eadem quoque jura diſtinguat, ne, quæ diverſa cernuntur, videantur adverſa. *De his quæ fiunt &c. cum Apoſtolica. in integ. init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 10. *cap.* 7.

Ex collectis in hac Sect. Textibus, nec non ex argumento Sect. patet quòd illuſtrat præcedentes, & ab illis illuſtratur, nam Pontifex eſt poteſtatis ejuſdem circa jus publicum, cujus eſt circa res de quibus aliæ Sectiones, tunc ſicut non eſt Dominus circa alias res, ita nec circa illud, imò ei ſubeſt, etſi poſſit ab illo diſpenſare, illud interpretari, aliquid in illo immutare; ſed iſtæ mutationes non ligant extra ſpecialem diſtrictum ſine acceptatione Prælatorum aliarum regionum, ut oſtenſum eſt. *Sect.* 12.

TITULUS III.

De Cardinalibus Eccleſiæ Romanæ.

SECTIO I.

Quid ſint Cardinales, quo nomine à Romano Pontifice appellentur, & quomodò in Bullis deſignentur, quove jure gaudeant in ſuis Eccleſiis?

I. SAnctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, pars Corporis Romani Pontificis eſſe cenſentur. *Concilium* Basil. Sess. XXIII. *n.* 3. *fin.*

II. Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales Romano Pontifici in executione officii Sacerdotalis Coadjutores aſſiſtunt. *In* 6. *de electione. cap. fundamenta. §.* 2. *decet. Init.* Lib. I. *Tit.* 6. *cap.* 17.

III. Summo Pontifici Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales in regenda Chriſtiana Repoblica collaterales aſſiſtunt. Pragmatica Sanctio. *tit.* 8. *de numero & qualitate Cardinalium.*

IV. Romanus Pontifex Fratres ſoos appellat Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales. *In* 6. *de electione. cap. fundamenta §.* 2. *decet. Init.* Lib. I. *tit.* 6. *cap.* 17. *& de officio Legati. cap. officii. in* 6. Lib. I. Decret. *tit.* 15. *cap.* 1.

V. Gradus filiorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, id eſt Presbyterorum, Cardinalium, & Diaconorum. Dist. LXXIX. *cap.* 5. *ſi quis ex Epiſcopis. poſt Init.*

VI. Venerabilis frater noſter Epiſcopus Hostiensis & L. Sanctæ Crucis Presbyter Cardinalis. *De conſuet. cap. cùm venerabilis. Init.* Lib. I. Decret. *tit.* 4. *cap.* 7.

VII. In litteris Domini Papæ nunquam ponitur Presbyter Cardinalis, quin addatur Titulus; nec Diaconus, nec Epiſcopus cum Titulo: & ſi litteram Bullatam in qua hoc non ſervetur inveneris, ipſam judica falſam. *Hoſtienſis in Summa.* Lib. I. *de officio Archipresbyteri. n.* 2.

VIII. Capellarum Presbyteri, & Clerici, Cardinali, qui nunc eſt in ipſa Eccleſia, & qui fuerint per tempora, manualem obedientiam, & reverentiam, & honorificentiam omnem exhibeant. *De majorit. cap. his quæ. poſt Init.* Lib. I. Decret. *tit.* 33. *cap.* 11.

IX. Correctionem ipſius Cardinalis recipiant humiliter, & excommunicationis interdicti, vel ſuſpenſionis ſententias, quas tulerit in eos & Eccleſias coromdem, inviolabiliter obſervent. *Ibid. de Majorit. cap. his quæ. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 33. *cap.* 11.

X. Ipſos Cardinales pro honoris & dignitatis eminentia, partem ſui Corporis Summi Pontifices appellant.

Digitized by Google

lant. Ex quo ſine ulla dubitatione oſtenditur poſt Caput Eccleſiæ, quod eſt Papa, contigua ſui corporis membra, qui ſunt fratres ejus Cardinales, præ cæteris Eccleſiæ membris ac partibus honorari debere. *Bulla* 15. Eugenii IV. *non mediocri*. §. 6. *init. ann.* 1439. *Bullarii*. Tom. I. *pag.* 351.

XI. In ejuſmodi Prælationibus officium ac dignitas ſivè Juriſdictio præponderat Ordini. *Ibid.* §. 13. *init. p.* 352. *Bullarii*. Tom. I.

XII. Cardinales de Romanæ Sedis Collegio, membra capitis, à membris corporis cenſeri non debent aliena. *De poſtul.* Cap. *bona. in integr.* Lib. I. Decr. *tit.* 5. Cap. 3.

XIII. Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, circa Romanum Pontificem Univerſali Eccleſiæ ſerviendo, ſingularum Eccleſiarum commoditatibus ſerviendo ſe impendunt. *Extravagant*, Joan. XXII. *execrabilis. de Præb.* §. 1. *nos itaque*. Lib. III. Decret. *Extravag.* Joan. XXII. *tit.* 3. Cap. unico.

XIV. Eccleſia quæ ſpectat ad titulum Cardinalis, illi in ſpiritualibus eſt ſubjecta pleno jure. *De elect.* Cap. *querelam*. §. & 2. *fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 24.

XV. Decuit, cùm Summus Pontifex Chriſti repræſentet perſonam, ut quemadmodùm Chriſto converſanti in terris aſſiſtebant Apoſtoli, ita etiam Cardinalium Cœtus Apoſtolicum repræſentans, coram Papa aſſiſteret; reliqui verò Epiſcopi, ubique diffuſi, Apoſtolos repræſentant ad prædicandum per orbem miſſos. *Bulla* 15. Eugenii IV. *ann.* 1439. §. 5. *fin.*

XVI. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Conſilio apud Summum Romanum Pontificem Univerſalis Eccleſiæ adminiſtratio nititur. *Concil.* Trident. Seſs. XXV. Decr. II. *de reform.* Cap. 1. *fin.*

XVII. Cardinalis perſona utilior eſt non ſolùm Romanæ, ſed etiam Eccleſiæ Generali, tàm apud Apoſtolicam Sedem, quàm apud particularem Eccleſiam. *De poſtul.* Cap. *Bona.* § 1. Lib. I. Decr. *tit.* 5. Cap. 5.

XVIII. Non ſine Myſterio triplex Ordo in Fratrum noſtrorum Collegio à Sanctis noſtris Prædeceſſoribus inſtitutus eſt. Nam cùm Summus Pontifex vices Dei gerat in terris, quemadmodùm Moyſi præceptum fuit, ut omnia ad exemplum faceret, ſicut ei oſtenſum erat in monte, quod ad inſtar illius Cœleſtis Hierarchiæ in hac noſtra Eccleſia tres conſtituerentur Ordines aſſiſtentes Papæ, qui purgantium, illuminantium, & perficientium fungerentur officio, veluti ſunt Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi Cardinales. *Bulla* 15. Eugenii IV. *non mediocri*. §. 5. *med. ann.* 1439.

SECTIO II.

Qui aſſumi debeant in Cardinales, quales eſſe, & quid præſtare debeant?

I. Nihil magis Eccleſiæ Dei eſt neceſſarium quàm ut Beatiſſimus Romanus Pontifex ſollicitudinem ſuam potiſſimùm impendat, ut lectiſſimos tantùm ſibi Cardinales adſciſcat. *Concil.* Trid. Seſs. XXIV. Decr. II. *de reform.* Cap. 1. *fin.*

II. Neceſſe eſt, ut tales inſtituantur, qui ſicut nomine, ità re ipsâ cardines ſint, ſuper quos oſtia Univerſalis Eccleſiæ verſentur & ſuſtententur. Pragmatica Sanctio. *tit.* 8. *de numero & qualitate Cardinalium.*

III. De omnibus Chriſtianitatis partibus, quantùm fieri commodè poterit, aſſumantur ut notitia rerum in Eccleſia emergentium faciliùs haberi, & ſuper his maturiùs deliberari poſſit. *Ibid.* Pragm. Sanctio. *tit.* 8.

IV. Ea omnia & ſingula, quæ de Epiſcoporum præficiendorum ætate decreta, & cæteris qualitatibus in Trid. *Synodo* conſtituta ſunt, decernit eadem etiam in creatione Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, etiamſi Diaconi ſint exigenda, quos Sanctiſſimus Romanus Pontifex ex omnibus Chriſtianitatis Nationibus, quantùm commodè fieri poterit, prout idoneos repererit, aſſumet. *Concil.* Trident. Seſs. XXIV. Decr. II. *de reform.* Cap. 1. *fin.*

V. Nefas videri poteſt Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales non iis etiam virtutum inſignibus ac vivendi diſciplinâ fulgere, quæ meritò omnium in ſe oculos convertant. *Concil.* Trident. Seſs. XXV. Decr. II. *de reform.* Cap. 1. *fin.*

VI. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Conſilio apud Sanctiſſimum Romanum Pontificem Univerſalis Eccleſiæ adminiſtratio nititur. *Ibid. Concil.* Trid. Seſs. XXV. Decret. II. *de reform.* Cap. 1. *fin.*

VII. Admodùm expediens eſt, ut juxta vetuſtum morem, gravia & ardua negotia de Cardinalium conſilio, directione, causâ quoque maturè cognitâ, fiant, præſertim cauſarum fidei deciſiones, Sanctorum canoniſationes, erectiones, ſeu ſuppreſſiones, diviſiones, ſubjectiones, uniones Eccleſiarum Cathedralium & Monaſteriorum, promotiones Cardinalium, confirmationes, ac proviſiones de Eccleſiis Cathedralibus & Monaſteriis, privationeſque & tranſlationes Abbatum, Epiſcoporum & Superiorum, Leges, ſeu Conſtitutiones, Legationes de latere, ſeu Vicariorum ac Nunciorum autoritate Legatorum de latere fungentium commiſſiones, novæ Religionis inſtitutio, exemptiones novæ Eccleſiis, Monaſteriis, ſeu Capellis, aut ipſarum jam factarum revocationes. *Concil.* Basil. Seſs. XXIII *n.* 3. *fin.*

VIII. Non aſſumantur Cardinales, niſi in ætate ſaltem 25. annorum conſtituti, ac viri bonæ vitæ converſationis, & famæ ac litterarum ſcientiâ & bonis moribus prædìti. *Bulla* Pauli IV. *ann* 1555. 4. *Kal. Junii, ſeu* 28. *Maij. actorum Cleri Galliæ*. Tom. II. *tit.* 22. *p.* 605.

IX. Servetur Decretum Julii III. in Sacro Conſiſtorio editum, de duobus fratribus Germanis ad Cardinalatûs honorem non aſſumendis; quod extendatur & extenſum eſſe cenſeatur etiam ad patruum & nepotem, ut eodem tempore nullo modo in eodem Collegio eſſe poſſint. *Ibid. Bulla* Pauli IV. *dectes Romanum.*

X. Cardinalium officio nomen ipſum conſonat optimè; nam ſicut ſuper cardinem volvitur oſtium domûs, ita ſuper hoc Sedes Apoſtolica, totius Eccleſiæ oſtium, quieſcit, & ſuſtentatur. *Bulla* 15. Eugenii IV. *Non mediocri*. §. 14. *fin. ann.* 1439. *Bullarii* Tom. I. *pag.* 352.

XI. Quis non videat Cardinalatûs dignitatem Archiepiſcopali eſſe majorem dignitate, quia cùm illa privatæ unius patriæ præſit utilitati, iſta publicæ totius populi Chriſtiani. Illa unam dumtaxat regit Eccleſiam; iſta cum Sede Apoſtolica univerſas, etiam ſuperiorum Prælatorum: & cùm à nemine, niſi à ſolo Papa judicentur Cardinales, ipſi & Patriarchas, & Archiepiſcopos & reliquos Eccleſiæ gradus, cum Summo Pontifice, judicant. *Ibid.* §. 14.

XII. Si Romanæ Eccleſiæ Camerarium, aut Majorem, vel aliquos alios ex Pœnitentiariis per mortem vel aliàs deficere quovis modo contingat: valeat Cœtus Cardinalium, eâdem vacante Eccleſiâ, ad tempus vocationis hujuſmodi pro numero deficientium, vel amplioris etiam quantùm ad Pœnitentiarios, ſi hoc eidem Cœtui concorditer expedire videbitur, alios ſubrogare. Clementina *ne Romani. de elect.* §. 1. Clementinarum. Lib. I. *tit.* 3. Cap. 2.

XIII. Majoris Pœnitentiarii & aliorum Pœnitentiariorum officium per obitum Romani Pontificis non expirat. Clementina *ne Romani*. §. 1. *init. de electione.* Clementinarum Lib. I. *tit.* 3. Cap. 2.

Collecta loca circa Cardinales in memoriam revocant, quæ ſuprà dicta ſunt de Cauſis Majoribus aliiſque Summo Pontifici reſervatis, quæ tot & tanta ſunt ut Vicariis, Adjutoribuſque egeat.

Digitized by Google

SECTIO III.

Quæ ſint prærogativæ Cardinalium in Gallia?

Has continet Compactum in Conclavi Pauli IV. inter Cardinales initum, de quo dicendum erit poſt relatos exindè ſequentes articulos.

I. Ipſi Cardinales erunt exempti à decimis, ac quibuſque aliis impoſitionibus & oneribus ordinariis & extraordinariis, quacumque de cauſa impoſitis & imponendis. *Bulla* Pauli IV. *ann.* 1555. 4. *Kal. Junii, Pontificatûs ejus anno primo, regiſtrata in Tabulario* Magni Concilii *nona Julii* 1556. Gabellæ de quibus agitur ſunt Romanæ non Gallicæ, à quibus Papa eximere non valet.

II. In Diœceſi, in qua erunt Ordinarii Collatores, quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica ad eorum collationem, tàm conjunctim, quàm diviſim pertinentia, qualitercumque reſervata, liberè conferre poterunt. *Ibid.* Romanus Pontifex regulæ de infirmis reſignantibus tàm citra quàm ultra montes, in præjudicium indultorum eorumdem Cardinalium, & indultis ipſis ad inſtantiam Regum, & Principum, etiam virtute quorumcumque mandatorum, ac gratiarum non derogabit. *Ibid.* Hic eſt præcipuus quoad praxim Compacti articulus, de quo fusè in actis Clerici Gallicani, *Edit. nova.* Tom. X *pag.* 958. *ad* 1106. *hujus Collectionis.* Autor notat conventiones in quarum executionem Paulus. IV. conceſſit Cardinalibus indultum, è quo collecti articuli deſumpti ſunt, non extare ſeorſim ab illo, illud tamen Compacti nomen habere ex his conventionibus, quæ haud dubiè eædem ſunt, ac illæ quæ in illo referuntur. Neceſſarias fecerat uſus vel abuſus Prædeceſſorum Pauli IV. præveniendi Cardinales in collationibus illorum, non habitâ ratione indulti jam veteris, quo à præventione hujuſmodi eximebantur. Compactum integrum habes in Specimine Juris Gallici, *part.* 2. *pag.* 128. necnon Inventario Indultorum. *p.* 1260.

III. Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ propter ſublimitatem eorum ſunt potioris prærogativâ gratiæ attullendi. *Extravaganti* Joan. XXII. *Execrabilis. de præb.* §. 1. *nos itaque. Tit.* 3. *Extravag.* Joan. XXII. *Tit.* 3. Cap. unico.

SECTIO IV.

1. Per promotionem ad Cardinalatum vacant omnia Beneficia. 2. Conceſſa intelligitur retentio Eccleſiarum Cathedralium, & Commendarum. 3. Cætera inferiora Beneficia omnia vacant.

I. Sanctiſſimus D. N. Sixtus Papa V. decrevit, quòd per promotionem ad Cardinalatum vacent omnes Eccleſiæ, & omnia Beneficia cujuſcumque nominis & tituli ſint, niſi fuerit data retentio. *Bulla* 79. Sixti V. *Sanctiſſimus. ann.* 1588. *init. Bullarii* Tom. II. *p.* 632.

II. Retentio conceſſa intelligitur, & data ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Eccleſias, ad Monaſteria etiam commendata, ad Prioratus, & ad cætera omnia alia Beneficia, quæ videntur convenire Dignitati Cardinalatûs. *Ibid.* Hæc gratia reſtringenda eſt juxta *Concil.* Tridentin. ad unam ex illis Dignitatibus, quam poſſidere etiam Cardinalibus prohibuit. *Cap.* 17. Sess. XXIV. *de reform.*

III. Ad alia verò, quæ videntur repugnare Dignitati & gradui Cardinalatûs, puta Archipreſbyteratus, Archidiaconatus, Decanatus, Canonicatus, & ſimilia Beneficia non extendatur, cùm obtinentes hujuſmodi Beneficia teneantur reſidere in Choro, & habere debeant locum poſt Epiſcopum, Cardinalis Dignitati non convenientem. *Bulla* 79. Sixti V. *Sanctiſſimus*, *ann.* 1588. §. 1. *ad alia.* In hoc promotio ad Cardinalatum convenit cum promotione ad Epiſcopatum, cujus aſſecutio poſt conſecrationem facit vacare hujuſmodi Beneficia, ſecùs de Articulo II. nam promotio ad Epiſcopatum, per conſecrationem conſummata, inducit vacationem omnium Dignitatum anteà poſſeſſarum, promotio verò Epiſcopi ad Cardinalatum non inducit hujuſmodi vacationem, niſi quoad Regem, qui conferre poteſt Beneficia vacantia inter hanc promotionem & novum fidelitatis Sacramentum ſibi præſtitutum à promoto.

SECTIO V.

Ubi judicandæ ſunt cauſæ quodammodò ad Cardinales ſpectantes?

I. Sanctæ Romanæ Cardinales, qui pro Univerſali Eccleſia continuè laborant - - - ſub præſenti Decreto non intendimus comprehendi. *Concordat. Tit. de cauſis.* §. 2. *in fine.* Excipiuntur hic Cardinales à Decreto jubente, ut cauſæ eorum, qui immediatè ſubſunt Sedi Apoſtolicæ committantur in partibus, niſi ob defectum denegatæ juſtitiæ, vel ob juſtum metum, quibus caſibus vult committi in partibus convicinis. Rebuffus in hunc locum notat intelligendum de Cardinalibus Romæ reſidentibus; quæ nota firmari poteſt ex eo quòd exceptio ſubſequens reſtringitur ad Officiales Curiæ Romanæ, qui actu exercent officia.

II. Contra eorumdem Cardinalium perſonas ex quacumque cauſa, niſi in caſibus hæreſis vel ſchiſmatis, vel Læſæ Majeſtatis, *in* 1. *Capite & præcedenti* cauſæ cognitione & proceſſu, coram Cardinalibus, ad id de duarum partium aliorum Cardinalium, tunc præſentium conſenſu, per modum Secretum præſtito, deputandis, non procedemus nec procedi faciemus.

TITULUS IV.

De Legatis Sedis Apoſtolicæ, ſeu Summi Pontificis, ac de Majore Pœnitentiario.

SECTIO I.

Quot ſint hujuſmodi Legatorum genera, & quandònam deſinat eorum officium?

I. Contingit aliquandò Sedem Apoſtolicam Legatum ad partes aliquas de latere ſuo deſtinare. *De Officio Legati*, Cap. *volentes. med.* Lib. I. Decr. *Tit.* 30. Cap. 8. *Legatus à latere.*

II. Legati Cardinales à latere Romani Pontificis deſtinantur. *De ſent. excom.* Cap. *ad eminentiam. med.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. *c.* 20.

III. Legati à latere numquàm, niſi Cardinales, ſunt Eccleſiæ Romanæ Legati, qui de ipſius latere non mittuntur. *De Officio Legati.* Cap. *excommunicatis. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 30. *c.* 9.

IV. Legatus miſſus. *Gloſſa in Cap. dudùm. De Præbendis. In* 6. Lib. III. *Tit.* 4. *c.* 14. Appellamus Nuncium Apoſtolicum.

V. Sunt Eccleſiæ Romanæ Legati qui Eccleſiarum ſuarum prætextu Legationis ſibi vendicant Dignitatem. *De Officio Legati.* Cap. *excommunicatis. med.* Lib. I. Decr. *Tit.* 30. *c.* 9.

VI

Digitized by Google

VI. Legatus natus. *Gloſſa ibid.*

VII. Rhemensis Archiepiſcopus Apoſtolicæ Sedis Legatus. *De Filiis Presbyter. c. dilectus.* Lib. I. Decr. *tit.* 17. Cap. 17. *& de ſententia & de re judic.* Cap. *cum* Bertholdus. *poſt init.* Lib. II. Decret. *tit.* 27. *c.* 18.

VIII. Archiepiſcopus, qui non ſolùm Metropolitico, ſed etiam Legationis jure præeſt in Provincia ſua vices Romani Pontificis gerere comprobatur. *De Officio Legati.* Cap. *cùm non ignoretis.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. *c.* 1.

IX. Qui in Regno Francorum injunctam ſibi à Sede Apoſtolica Legationis ſollicitudinem ſuſcepit, ubi fines Regni Francorum exiit, cenſetur fuiſſe terminos ſuæ Legationis egreſſus, ejuſque officium expiraſſe. *Ibid. De Officio Legati.* Cap. *novit, fin. colligitur.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. *c.* 7.

X. Epiſcopus cui Legationis Officium in Provincia ſua Sedes Apoſtolica duxerit committendum; ſi Legatum ad partes illas de latere ſuo contigerit deſtinari: executionem Officii (quamdiù Legatus ipſe ibi fuerit) pro Sedis Apoſtolicæ reverentia omninò dimittat. *De Officio Legati.* Cap. *volentes.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. *c.* 8.

XI. Quoties Eccleſiarum negotiis, &c. *De cenſib.* Cap. *cùm inſtantia. init. in init.* Lib. III. Decret. *tit.* 39. *c.* 17.

XII. Cùm Legatus de latere Domini Papæ ſit major, eo præſente non exerceat minor Officium ſuum, ſed deferat illi tamquàm majori. *Gloſ. v. de latere noſtro. Præſente Legato a latere, Officium Legati miſſi, ſeu nati, ceſſat.*

XIII. A latere Apoſtolico mitti Cardinalibus ſolis, & non aliis appropriatur Legatis. *Bulla* 15. Eugenii IV. *non mediocri.* §. 7. *fin. ann.* 1439. *Bullarii.* Tom. I. *pag.* 352.

XIV. Sunt in ſignum præeminentiæ ipſis fratribus noſtris, cùm Legati de noſtro latere deſtinantur præ aliis Legatis multa, ac magna per Canones attributa privilegia. *Ibid.* §. 7. *Init.*

XV. Non creditur ſe aſſerenti Legatum, niſi hoc ſcriptis probaverit. Nunquam enim Apoſtolicæ Sedis moris fuit, abſque ſignatis apicibus undecumque Legationem ſuſcipere. Extravaganti. *De Elect. inter communes injunctæ.* §. 1. Lib. I. *Extravag. commun. tit.* 3. Cap. 1.

XVI. Quantò Legatus de benegnitate Sedis Apoſtolicæ locum obtinet celſiorem, tantò ipſi eſt ſollicitiùs procurandum, ut ſe talem exhibeat in agendis, non declinans vel ad dextram, vel ad ſiniſtram, quòd non minùs re quàm nomine vices Apoſtolicas gerere videatur. *De conſuet. Cap. quantò an int. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 4. *c.* 4.

XVII. Commiſſum à Prædeceſſore Legationis officium, nequaquàm per ipſius obitum expirat. *In* 6. *de Offic. Legati. Cap. Legatos. fin.* Lib. I. *tit.* 15. *c.* 2.

SECTIO II.

Quæ ſit poteſtas hujuſmodi Legatorum, & ad quæ ſe extendat.

I. Licet in aliquo Regno generalis ſit Legato de latere commiſſa legatio, ad ea tamen, ſine ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ, non debet manus extendere, quæ in ſignum privilegii ſingularis ſunt tamen Summo Pontifici reſervata. *De Officio Legati. Cap. quod translationem. init.* Lib. I. Decret. *tit.* 30. *c.* 4.

II. Servatis privilegiis Metropolitanorum, vices vobis Apoſtolicæ Sedis catenùs delegamus, ut inſpectis iſtis, ſivè ea quæ ad Canones pertinent, ſivè ea quæ à nobis nuper ſunt mandata, ſerventur, ſivè ea quæ de Eccleſiaſticis cauſis ſuæ revelationi contigerint, ſub tua nobis inſinuatione pandantur. Erit hoc ſtudii ac ſollicitudinis tuæ, ut talem te in his, quæ injunguntur, exhibeas, ut fidem, integritatemque ejus, cujus curam ſuſcipis, imiteris. Caus. XXV. Quæst. II. *Cap.* 6.

III. Etſi Romanus Pontifex vices ſuas alicui tamquàm Legato de latere commiſerit exequendas, Cathedralem Eccleſiam non poteſt alteri ſubjicere, ut illam præficiat iſti, conceſſo ſibi privilegio Primatiæ; nec illi licet duos Epiſcopatus unire, vel unum dividere ſine licentia ſpeciali. *De Offic. Jud.* Cap. *quod translationem.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. *c.* 4.

IV. Graviſſimè excederet Legatus de latere, qui ſpretis Canonicis Sanctionibus & conſuetudine generali, motu proprio præſumeret Epiſcopum de una Eccleſia ad aliam de facto transferre. *Ibid.* Cap. *miſi.* Lib. I. Decr. *tit* 30. *c.* 3.

V. Legati etiam de latere, Nuncii, aut alii quarumcumque facultatum vigore, Epiſcopos in cauſis impedire, aut aliquomodò eorum Juriſdictionem iis præripere, aut turbare, non præſumant. *Conc.* Trident. Sess. XXIV. *Decreto II. de refor.* Cap. 20. *med.*

VI. Non habent Juriſdictionem contentioſam inſtar Proconſulum. *Gloſſa ad caput excommunicatis. de Officio Legati.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. Cap. 9. *verbo mittuntur fin. & in* 6. *de Officio Legati*, Cap. *Legatos.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 2.

VII. Nec etiam contra Clericos, aliaſve perſonas Eccleſiaſticas procedant; aliàs eorum proceſſus ordinationeſve nullius momenti ſint, abſque ad damni ſatisfactionem partibus illati teneantur. *Concil.* Trid. *Ibid.* Sess. XXIV. *Decret. II. de reform.* Cap. 20.

VIII. Legatus commiſſionem alii factam ſpecialiter impedire non poteſt. *De Officio Legati* Cap. *ſtuduiſti.* §. *reſpondemus.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. Cap. 2.

IX. Si Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus, poſt vocem appellationis ad Sedem Apoſtolicam emiſſam, aliquid ſtatuit, judiciarium ordinem non ſervat. *De accuſationibus. cap ad petitionem.* Lib. V. Decr. *Tit.* 1. *cap.* 22. § *cùm igitur.*

X. Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus procedere non valet in cauſa, quæ aliis Judicibus priùs fuit auctoritate Apoſtolicâ commiſſa. *Ibid. de accuſationibus. cap. ad petitionem.* § 1. *verum. med.* Lib. V. Decr. *tit.* 1. *c.* 22.

XI. Apoſtolicæ Sedis Legatus de latere majus omnibus poſt Romanum Pontificem in Provincia ſibi decreta Imperium cenſetur habere. *In* 6. *de electione* Cap. *ſi Abbatem.* §. *hujuſmodi.* Lib. I. *tit.* 6. *Cap.* 36.

SECTIO III.

Quæ ſit poteſtas Legatorum quoad Collationem Beneficiorum?

I. Eccleſiæ Romanæ Legati quantumcumque plenam Legationem obtineant, ſivè à Sede Apoſtolica miſſi fuerint, ſivè prætextu Eccleſiarum Legationis ſibi vindicent dignitatem, ex ipſius Legationis munere conſerendi Beneficia nullam habent poteſtatem, niſi hoc alicui ſpecialiter Romanus Pontifex duxerit indulgendum. *In* 6. *De Officio Legati.* Cap. *officii.* §. 1. Lib. I. *tit.* 15. Cap. 1.

II Legati miſſi non habent poteſtatem conferendi Beneficia.

III. Eccleſiarum conceſſiones factæ ab Apoſtolicæ Sedis Legato nato, in irritum revocari debent. *De appellationibus.* Cap. *dilecti.* §. *ſuper. fin.* Lib. II. Decret. *tit.* 28. Cap. 1. *Neque Legati nati.*

IV. Apoſtolicæ Sedis Legatus prætextu ſuæ Eccleſiæ diſpenſare non poteſt cum aliquo, ut Eccleſiam, curam animarum habentem, quam nullo medio habuit, pater ejus obtineat. *De Filiis Presbyter.* Cap. *dilectus.* Lib. I. Decr. *tit.* 17. Cap. 17.

V. Legati à Latere, ſeu Cardinales poteſtatem habent conferendi Beneficia.

VI. In Cardinalibus Legatione fungentibus non obſervatur, ut conferendi Beneficia nullam habeant poteſtatem, quia ſicut honoris prærogativâ lætantur, ſic autoritate funguntur ampliori. *In 6. de officio Legati.* Cap. *officii fin.* Lib. I. *tit.* 15. Cap. 1.

VII. Inhibitum eſt, ne quis Apoſtolicæ Sedis Legatus quantumcumque Legationem obtinere plenariam dignoſcatur, Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiales Eccleſias, ſeu ipſarum Eccleſiarum Cathedralium Dignitates, ad quas hi, qui præficiuntur eiſdem, majores in earum Capitulis poſt Epiſcupos exiſtentes, habent per viam electionis aſſumi. *In 6 de officio Legati.* Cap. *deliberatione. med.* Lib. I. *tit.* 15. Cap. 4.

VIII. Nec ſuæ ordinationi, collocationi, proviſioni, electioni, aut diſpoſitioni, quomodòcumque reſervet: nec de ipſis ordinandis, conferendis, vel diſponendis, ſe aliquatenùs intromittat. *Ibid. In 6. de officio Legati. Cap.* 4.

IX. Non tamen quicumque Legati poſſunt conferre Cathedrales, vel Regulares, vel Collegiatas Eccleſias. *Summa.*

X. Idem in Dignitatibus Eccleſiarum Cathedralium, quæ ſunt majores poſt Epiſcopos, ſi ipſarum Prælati debent per electionem aſſumi. *Summa.*

XI. Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus, Eccleſiam, ad reſignationem proprii Paſtoris in manu ejus factam liberaliter confert. *De off. Legati.* Cap. *dilectus. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. *c.* 6. *vid.* Gonzal. *Ibid.*

XII. Quidquid contra hoc actum extiterit, eo ipſo ſit irritum, & inane. *In 6. de off. Legati.* Cap. *deliberatione.* Lib. I. *tit.* 15. Cap. 4.

XIII. Prohibitum eſt inſuper ne Legatus ipſe in genere, aut in ſpecie, cuicumque concedat, ut ab his qui, Beneficia intra Legationem ejuſdem habentes, ea in illius manibus voluerint liberè reſignare, ipſorum reſignatione receptâ, illa valeat idoneis conferre perſonis. *Ibid. in 6. de off. Legati.* Cap. *Deliberatione.* §. *prohibemus. init.* Lib. I. *tit.* 15. *Cap.* 4.

XIV. Conceſſio quam contra hoc contigerit attentari, & quicquid ex ea vel ob eam ſecutum fuerit, nullam prorsùs habeat roboris firmitatem. *Ibid. fin.*

XV. Eum, qui ad mandatum Legati, vel alterius autoritate Apoſtolicâ ſibi ſpecialiter in hac parte conceſſâ fungentis, io aliqua Eccleſia recipitur, autoritate Apoſtolicâ receptum eſſe dubium non exiſtit. *In 6. de præbendis.* Cap. *hi qui.* §. *cum quoque.* Lib. III. *tit.* 4. Cap. 15.

XVI. Collatio Beneficii per Legatum Sedis Apoſtolicæ alicui facta, nullius momenti exiſtit, ſi in ea non fuerit habita mentio de alio Beneficio, quod primitùs obtinebat. *In 6. de officio Legati.* Cap. *collatio.* Lib. I. *tit.* 15. Cap. 5.

XVII. Ab Apoſtolicæ Sedis Legato de Beneficio facta Collatio, Beneficium aliud obtinendi non valet, niſi de illo, quod obtinet, facta fuerit mentio ſpecialis. Clementina *Etſi. de Off. Judicis Ordinarii.* Clementinarum Lib. I. *tit.* 9. Cap. 2. *init.*

XVIII. Non præjudicatur Prælato, ſi quandò per Apoſtolicæ Sedis Legatum, eo inconſulto, Eccleſia concedatur. *De Officio Legati.* Cap. *dilectus.* §. 1. *med.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. Cap. 6.

XIX. Apoſtolicæ Sedis Legatus Eccleſiam alicui ad reſignationem proprii Paſtoris in manibus ejus factam liberaliter conferre poteſt. *Ibidem init. in integra.* Lib. I. Decret. *tit.* 30. Cap. 6.

XX. Apoſtolicæ Sedis Legatus Præbendam, quæ in aliqua Eccleſia tamdiu vacavit, quòd donatio ejus fuerit ad Sedem Apoſtolicam devoluta, Clerico conferre poteſt, dum in illis partibus Legationis officio fungitur. *De præb. Cap. venerabilis. init.* Lib. III. Decret. *Tit.* 5. *cap.* 37.

SECTIO IV.

Quæ ſit poteſtas Legatorum quantùm ad Juriſdictionem voluntariam?

I. Quædam ex his, quæ de ſpeciali conceſſione ſæpè fuere Legatis indulta, videntur ex ipſo Legationis officio jam licere Legatis. *De officio Legati. Cap. Quod translationem. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 30. *cap.* 4.

II. Illorum abſolutio, qui propter ſacrilegas manuum injectiones in Clericos, incidunt in Canonem promulgatæ ſententiæ, videtur ex ipſo Legationis officio jam licere Legatis de latere. *Ibid.*

III. Qui pro injectione manuum in Clericos, vel alias Religioſas perſonas, excommunicationem incurrerunt, & à Legatis Cardinalibus, qui à Latere Romani Pontificis deſtinantur, pro tempore abſolvuntur, cùm iidem Legati mandatum ſuper hoc expreſſum non oſtendant; haberi debent abſque omni hæſitationis ſcrupulo abſoluti quos conſtiterit à talibus Beneficium abſolutionis adeptos. *De ſententia excommun. Cap. ad eminentiam.* Lib. V. Decret. *Tit.* 39. *cap.* 50.

IV. Excommunicatis pro injectione manuum violenta, Eccleſiæ Romanæ Legati, qui de ipſius latere non mittuntur, extra Provinciam ſibi commiſſam, vel ibidem, ſi hujuſmodi manuum injectores illuc contingat aliundè accedere: & qui Eccleſiarum ſuarum pretextu Legationis ſibi vendicant Dignitatem etiam ſubditis, quamvis in Provincia ſua exiſtentes Beneficium abſolutionis impertiri non poſſunt, niſi de ſpeciali gratia illis & iſtis ampliùs à Sede Apoſtolica concedatur. *De officio Legati. Cap. Excommunicatis.* Lib. I. Decret. *Tit.* 30. *cap.* 9.

SECTIO V.

Quæ pertineant ad majorem Pœnitentiarium?

1. *Habet poteſtatem ordinariam.*
2. *Ejus litteris habenda fides.*
3. *Poteſt committere.*
4. *Valet in foro conſcientiæ.*
5. *Limitatur à Papa prout neceſſarium judicat.*

I. Major Pœnitentiarius ordinariâ juriſdictione, & autoritate fungitur, & propterea in ſuis litteris (ſicut alii Ordinarii) ſui officii autoritates inſerere non tenetur. *Bulla* 53. Sixti IV. *Quoniam nonnulli.* §. 3. *ann.* 1484. *Bullarii* Tom. I. *p.* 441.

II. Mandatum eſt omnibus, & ſingulis utriuſque ſexûs Chriſti fidelibus, quâcumque Dignitate, & autoritate fungentibus, quatenùs litteris Pœnitentiariæ, ſecundùm dicti officii ſtylum expeditis, & quas pro tempore in perpetuum expediri contingeret, credant & obediant, ac pareant in omnibus, & per omnia, ac ſi in illis majoris Pœnitentiarii pro tempore exiſtentis facultas & poteſtas, ſibi à Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus conceſſa, inſerta foret. *Ibid.* §. 3.

III. Decretum, & declaratum eſt pro tempore exiſtentem majorem Pœnitentiarium, non ſolùm per ſe ipſum in caſibus juxta facultates ſibi à prædicta Sede conceſſas diſpenſare & abſolvere; ſed abſolutiones & diſpenſationes Chriſti fidelibus impendendas hujuſmodi in diverſis mundi partibus per ſuas litte-

litteras aliis committere liberè & licitè potuiſſe & poſſe. *Ibid.* §. 5.

IV. Quodque litteræ quæcumque per officium pœnitentiariæ expeditæ, & quas in poſterum expedirì continget juxta antiquum ſtylum dicti officii expeditæ intelligantur, nec ad hoc aliud probationis adminiculum requiratur & in foro pœnitentiæ omnimodam fidem faciant & valeant. *Ibid.* §. 6.

V. Officium ſacræ pœnitentiariæ, ſede Apoſtolicâ vacante, ea tantùm pro animarum ſalute expedire valeat, quæ forum conſcientiæ reſpiciunt. *Bulla* 53. Pii IV. *in ſublimi* § 25. *ann.* 1562. *Bullarii* Tom. II. p. 70.

Quæ clauſæ & Confeſſoribus directæ in foro conſcientiæ tantùm. *Bulla* 1. Julii III. *rationi congruit.* § 4.

VI. Omnibus noſtris Pœnitentiariis diſtrictè inhibentes, ne abſque licentia noſtra ſpeciali, cum taliter ordinatis (nempè ſine dimiſſoriis) diſpenſent, vel ſuas eis tradant litteras, per quas cum ipſis debeat diſpenſari. *Cap.* 5. *de tempor. ordinat. in* 6.

Clem. IV. Coactus fuit ita reſtringere poteſtatem Pœnitentiarii, etiam majoris, graviſſimo abuſu tunc vigente, quòd Epiſcopi Italiæ conferebant Ordines Clericis ultramontanis, ab Epiſcopo ſuo non dimiſſis, non certiores facti iſtos ab omni cenſura vel irregularitate liberos; ideircò ſummus Pontifex, videns peſſima hinc naſcentia incommoda, prohibuit hujuſmodi ordinationes fieri ſine ſua licentia nec non & ita ordinatos diſpenſari, aut abſolvi, abſque ſimili licentia.

Cætera quæ ad majoris Pœnitentiarii poteſtatem, habes apud Fagnanum. *In c.* 46 *de Simonia*, ubi fusè probat iſtum poſſe revalidare Titulos beneficiales illorum, qui invalidè proviſi ſunt, etiam Parrochiales, in concurſu, obentos etiam ſine clauſula ſatisfaciendi læſo, ſi nullitas proviſionis non proveniat, niſi ex cenſura incurſa, vel ex illius violatione, ſecùs ſi aliundè invaliditas exoriatur.

TITULUS V.

De Eccleſiis Particularibus.

SECTIO I.

Quomodò fundatæ ſint Eccleſiæ particulares, tàm in Gallia, quàm alibi, cur diſtinctæ fuerint, & quomodò deſignantur?

I. Eſt manifeſtum in Gallia nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi quos eos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus ſucceſſores, conſtituerunt Sacerdotes. Dist. XI. *cap.* 11. *quis neſciat. poſt init. Concilium* Trosleianum, *ann.* 909 *cap.* 15. Tom. IX. Conc. *pag.* 561.

II. In Galliis alius Apoſtolorum nuſquam invenitur, aut legitur, docuiſſe. *ibid.*

III. Jampridem per omnes Provincias, & per urbes ſingulas, ordinati ſunt Epiſcopi io ætate antiqui, in fide integri, in preſſura probati, in perſecutione proſcripti. Caus. VII. Quæst. I. *cap.* 6. Novatianus. *med. ex Epiſt.* S. Cypriani *Epiſcopi & Mart. ad* Antonianum.

IV. Ipſa Eccleſia, quæ prima eſt, ita reliquis Eccleſiis vices ſuas credidit largiendas, ut in partem ſint vocatæ ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. Caus. II. Quæst. VI. *cap.* 12. *qui ſe ſcit. Init.* hoc effatum expoſitum eſt *in* 1. *parte Prolegomen. in obſervationibus circa Canones ſuppoſititios.*

V. Jure optimo diſtinctæ fuerunt Diœceſes & Parochiæ, ac unicuique gregi proprii attributi Paſtores, & inferiorum Eccleſiarum Rectores, qui ſuarum quiſqoe ovium curam habeant. *Concil.* Trident. Sess. XIV. *de refor. cap.* 9. *Init.*

VI. Per matricem Eccleſiam Cathedralis intelligitur, non Romana. *De verb. ſignif. cap. venerabili.* §. *ideòque. fin.* Lib. V. Decret. *tit.* 40. *cap* 12.

VII. Per Eccleſiæ Pariſienſis vocabulum aliaſve ſimiles non debet intelligi totius Diœceſis Clerus, etſi Capitulum intelligatur Eccleſiæ Cathedralis. *Ibid. de verborum ſignif. cap. cum Clerici. poſt med.* Lib. V. Decret. *tit.* 40. *cap.* 19.

VIII. Nomine Eccleſiarum Provinciæ, & Metropolitana, & cæteræ Cathedrales Eccleſiæ includuntur. *In* 6. *de præbendis. cap. quamvis.* § *quamquam. fin* Lib. III. *tit.* 4. *cap.* 4.

IX. Sub nomine Eccleſiarum Civitatis comprehenditur plerumque Eccleſia Cathedralis. *Ibid. in* 6. *de præbendis. cap. quamvis.* §. *quamquam.* Lib. III. *tit.* 4. *cap.* 4.

X. In odioſis, nomine Eccleſiarum civitatis, vel Diœceſis, Cathedralis Eccleſia propter ipſius honorem ſub hac generalitate non includitur. *Ibid.*

XI. Placet ſecundum divinæ legis & Sancti Evangelii autoritatem, ut nemo noſtrùm alienos limites tranſgrediatur. *Concil.* Carthag. II. *an.* 390. *Can.* 11. *fin.* Tom. II. Concil. *p.* 1162.

XII. Inhibendum eſt, ne quis alienos fines uſurpet, aut tranſcendat Epiſcopum, collegam ſuum, aut uſurpet alterius plebes, ſine ejus petitu, quia indè cætera mala omnia generantur. *Concil.* Carthag. I. *ann.* 342. *Can.* 10 Tom. II. *Conc. p.* 717.

XIII. Optantius pactum mecum habuit & diviſimus plebes manuſcriptiones noſtræ tenentur & pittacia, contra hoc pactum circuit plebes mihi attributas, & uſurpat populos, factum hoc dolendum eſt ut in ſe illiciat populorum imperitorum animos contra diſciplinam, contra Evangelicam traditionem, contra pacis placita; undè aut inita pacta ſuam obtineant firmitatem, aut conventus (Optantius) ſi ſe non cohibuerit, Eccleſiaſticam ſentiat diſciplinam. *Conc.* Carthag. I. *ann.* 348. *Can.* 12. Tom. II. Conc. *p.* 717. Per Eccleſiam Matricem deſignatur Eccleſia Cathedralis.

XIV. Nomine Eccleſiæ Parisiensis *v. g.* vulgò intelligitur Capitulum Eccleſiæ Cathedralis.

XV. Sicut Beatos Papa Innocentius docet, oportet nos hoc ſequi quod Eccleſia Romana cuſtodit à qua principium ſacræ inſtitoiionis nos accepiſſe dubium non eſt. *Epiſtola data Clero & plebi Eccleſiæ* Laudunensis *ab ordinatoribus* Hedenulfi *ejus Epiſcopi append.* Tom. VIII. Concil. *pag.* 1887.

Eccleſia Gallicana per Dei gratiam tamquàm lucerna ſuper candelabrum poſita lucet aliis per exemplum. *De celeb. Miſſ. cap. cùm Creatura. med. in im.* Lib. III. Decret. *tit.* 14. *cap.* 51.

Encomia hujus Eccleſiæ, quæ in jure occurrunt, infrà ſimul colligentur ſub Titulo hoc *Eccleſia Gallicana. Concil.* Tribur. *ann.* 895. *Can.* 30. Tom. IX. Conc. *p.* 456. Deſcriptus eſt hic locus dum de Eccleſia Romana.

Eccleſia Romana vices ſuas ita aliis impertivit Eccleſiis, ut in partem ſint vocatæ ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. Caus. II. Quæst. VI. *cap.* 11. Decret. *fin.* Gregor. IV. Quid de hoc effato ſciendum eſt non ſemel notatum eſt.

SEC-

Digitized by Google

SECTIO II.

Singulis Eccleſiis ſua jura ſervari debere, illaſque morem Eccleſiarum ſequi debere à quibus ſunt inſtitutæ.

I. Secundùm Nicænas regulas ſua privilegia ſerventur Eccleſiis, præterquàm ſi Apoſtolica Sedes aliquam Eccleſiam, vel Rectorem ipſius, quolibet ſpeciali privilegio decreverit honorare. *De Officio Judicis ordin. cap. duo ſimul. med.* Lib. I. Decret. *tit.* 35. *cap.* 7. & Caus IX. Quæst. III. *cap.* 8. *conqueſtus eſt. fin.* Exceptionis non meminit *Concil.* Nicænum I. nec II.

II. Fratrum & Coëpiſcoporum noſtrorum & aliorum quorumlibet jura illibata ſervari, & ab omni fore ſtipendio diminutionis extranea cupimus, & ad illud libenter noſtræ ſollicitudinis ſtudium adhibemus. Extravag. *unica* Joan. XXII. *ſi fratrum ne ſede vacante. init. tit.* 5.

III. Secundùm Sanctorum Patrum Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, Metropolitani ſingularum Provinciarum Epiſcopi, jus traditæ ſibi antiquitùs dignitatis intemeratum habeant; ita ut à regulis præſtrutis, nullâ aut negligentiâ, aut præſumptione diſcedant. Caus. XXV. Quæst. II. *cap* 5. *igitur.*

IV. Quiſquis cuilibet Eccleſiæ jus ſuum detrahit, injuſtitiam facit. Dist. XXII. *cap.* 1. *med. omnes.* Nicol. II. *Mediodanenſibus. ann.* 1060.

V. Honor ſuus unicuique ſervetur Eccleſiæ. Dist. LXV. *cap.* 6. *mos antiquus.* §. 1. *fin.*

VI. Servatis privilegiis Metropolitanorum vices ſuas Apoſtolica Sedes delegat. Caus. XXV. Quæst. II. *cap.* 6. *ſervatis. init.*

Abſurdam videtur omninò ut ad ſingulas patronorum, ſecundùm humanam conditionem mutationes Eccleſiarum, ordinationes mutentur, & viciſſitudines Eccleſiarum præſumantur. *De jure patronatus. cap. querimoniam.* Lib. III. Decret. *tit.* 38. *cap.* 9.

Propter mutabilitatem rerum mundanarum mutari non debet diſpoſitio Eccleſiarum *Gloſſa.*

VII. Eccleſias Dei per diſcordias Regum, diviſionis aliqua pati damna neceſſe non eſt; cùm (quantùm ex ſe eſt) pacem, quam prædicant, ſervare ſtudeant invicem, & in omnes. Caus. III. Quæst. VI. *cap.* 10. *hæc quippe. fin.*

VIII Juſtum eſt ut indè unuſquiſque ſumat regulas Magiſterii, unde honoris conſecrationem accipit; ut juxta Majorum decreta, ſedes, quæ unicuique ſacerdotalis dignitatis eſt Mater, ſit Eccleſiaſticæ Magiſtra rationis. Dist. XII. *cap.* 13. *de iis. med.*

IX. Ne turpis ſit pars quæ ſuo non congruit univerſo: Eccleſia tenere debeat humiliter, & ſervare, quod Beati Petri Sedem & ſuam Metropolim ſequi viderit & docere. *De Sponſa duorum. cap. tuas dudum.* §. 2. *ne verò. init.* Lib. IV. Decret. *tit.* 4. *cap.* 5.

X. In memoriam Beati Petri Apoſtoli honoranda ſancta Romana eſt Apoſtolica Sedes; ut quæ nobis ſacerdotalis Mater & dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ Magiſtra rationis. Dist. XIX. *cap.* 3. *in memoriam. init.* Similes textus reſtringendi ad caſus, in quibus circumſtantiæ temporum, perſonarum, locorum, ipſorumque uſuum, non poſtulant ut alia ſit diſciplina Eccleſiarum inferiorum quàm ſuperiorum: hinc Leo IX. hujuſmodi diverſitatem probat. C. 3. Dist. XII. Vide *Notam correct. Roman. quæ iſtum Canonem reſtituit.*

SECTIO III.

Quandonam erigendæ ſint Eccleſiæ Epiſcopales, & quibus in locis, & quomodò?

I. Juxta ſacrorum Canonum ſtatuta, ubi multitudo excievit fidelium, ex vigore Apoſtolicæ Sedis debent ordinari Epiſcopi; piâ tamen contemplatione, ut non vileſcat dignitas Epiſcopatùs. Caus. XVI. Quæst. I. *cap.* 53. *præcipimus.* Gregor. III. *ann. circ.* 731. *Epiſt.* 5. *ad* Bonifacium. Tom. VI. Conc. *pag.* 1468.

II. Epiſcopalia gubernacula non niſi majoribus populis, & frequentioribus civitatibus oporteat præſidere; ne quod Sanctorum Patrum divinitùs inſpirata decreta vetuerunt, viculis & poſſeſſionibus, vel obſcuris & ſolitariis Municipiis tribuatur ſacerdotale faſtigium. Dist. LXXX. *cap.* 4. *illud ſane. med.*

III. Quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia Canonum ſtatuta ſerventur, ut non in quibuſlibet locis, neque quibuſlibet caſtellis, & ubi ante non fuerunt Epiſcopi, conſecrentur. *Ibid.* Dist. LXXX. *cap.* 4. *illud ſane. init.*

IV. Non debere in vicis & villis Epiſcopos ordinari. *Ibid. cap* 5. *non debere. init.*

V. Epiſcopalia gubernacula non niſi majoribus ſingulis & frequentioribus civitatibus præſidere oportet; ne honor cui debent excellentiora committi, ſui numeroſitate vileſcat. *De privilegiis. cap. Epiſcopalia.* Lib. V. Decret. *tit.* 33. *cap.* 5.

VI. Ubi minores ſunt plebes, minoreſque conventus, Presbyterorum cura ſufficiat. Dist. LXXX. *cap.* 4. *illud ſane. med.*

Hac de re fusè, dùm de cauſis majoribus inter quas meritò recenſetur erectio Epiſcopatuum.

SECTIO IV.

A quo poſſint Eccleſiæ in Cathedrales vel Metropolit. quæ loca poſſint in Cathedrales Eccleſias erigi? Quando privilegium confirmationis ſis deſceri & quomodò ſine ullius præjudicio debeant eximi?

I. Monaſteriam poteſt in Eccleſiam Cathedralem erigi. *De majorit. cap. cùm inferior. med.* Lib. I. Decr. *tit.* 33. *cap.* 16.

II. Diœceſes, quæ nunquam Epiſcopos habuerunt, non habeant; & illa Diœceſis, quæ aliquandò habuit, habeat proprium; etſi accidente tempore, creſcente fide Dei, populus multiplicatus deſideraverit proprium habere Rectorem, ejus videlicet voluntate, in cujus poteſtate eſt Diœceſis conſtituta habeat Epiſcopum. Caus. XVI. Quæst. I. *cap.* 50. Felix *Epiſcopus cum additione Corr. Rom. ex Concil.* Cartag. II. *cap.* 5. *ann.* 390. & *in* Tolet. XII. *cap.* 4.

III. Quòd non oporteat in villis nec in vicis Epiſcopos ordinari. *Concil.* Francoford. *ann.* 794. *Can.* 22. Tom. VII. Concil. *pag.* 1061.

IV. Ita Epiſcopi ordinentur, ut ipſi ſibi Epiſcopi longo intervallo minimè dejungantur, quatenùs nulla ſit neceſſitas, ut in ordinatione alicujus Epiſcopi convenire non poſſint. Dist. LXXX. *cap.* 6. *fraternitatem.* Vide Extravagantem *Salvator*, *inter* Extravagantes *Comm. de præbendis*, *quæ eſt Bulla erectionis Epiſcopatùs* Tolosani *in Archiepiſcopatum a* Joann. XXII. *ann.* 1316. & Extravagantem *nuper. Ibid. quæ eſt Bulla erectionis Abbatiæ* Clelumbanis *Ordinis Sancti* Augustini *in Epiſcopatum.*

V. In commune tractatum eſt, ut plures Epiſcopi creſcente numero fidelium augerentur. *Concil.* Heruoforoense. *ann.* 673. *Can.* 9. Tom. VI. Conc. *pag.* 338.

VI.

VI. In Sacris Canonibus præcipimur obſervare ut minimè in Villulas, vel in modicas Civitates Epiſcopos ordinemus, ne vileſcat nomen Epiſcopi. *Epiſtola* 1. ZACHARIÆ. Cap. 1. TOM. VI. CONCIL. *p.* 1498.

VII. Sive in Romana, ſive in Gallicorum, ſive in qualibet Eccleſia aliquid inveniatur, quod plus Omnipotenti Deo poſſit placere, ſollicitè eligatur; & in Eccleſia quæ adhuc in fide nova eſt, inſtitutione præcipuâ, quæ de multis Eccleſiis colligi potuerunt, infundantur. Non enim pro locis res, ſed pro rebus loca amanda ſunt. DIST. XII. Cap. 10. *Novit.*

VIII. Ex ſingulis quibuſcunque Eccleſiis, quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, eligantur, & hæc quaſi in faſciculum collecta, apud novas mentes in conſuetudinem deponantur. *ibid.* DIST. XIII. Cap. 12. *Novit. fin.*

SECTIO IV.

A quo poſſint Eccleſiæ in Cathedrales, vel Metropolitanas? Quæ loca poſſint in Cathedrales Eccleſias, quandò erigi? Privilegium confirmationis iis deferri? Et quomodo ſine ullius præjudicio debeant eximi?

I. Monaſterium poteſt in Eccleſiam Cathedralem erigi. *De Majorit.* Cap. *Cum inferior, med.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 33. Cap. 16.

II. Eccleſiæ Confirmationis Privilegium non poteſt de jure deferri, cùm nulli Canonici adhuc ibidem exiſtunt, quibus Privilegium concedatur. *De Eccleſiis adific.* Cap. *Ad audientiam.* §. *fin.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 48. Cap. 5.

III. Si Eccleſia conſtituta in Archidiaconatu, in Eccleſiam erigatur Cathedralem, ab Archidiaconi Juriſdictione Epiſcopus eſt exemptus; ſatis enim abſonum videtur, ut filius poteſtatem habeat in parentem. *Ibid. De Majorit.* Cap. *Cum inferior.* §. *Mandamus.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 33. Cap. 16.

IV. Romanus Pontifex Eccleſiam erigit Cathedralem. *Ne Sede Vacante.* Cap. 1. LIB. III. DECRET. *Tit.* 9. Cap. 1. *Inic.*

V. Licet Romanus Pontifex alicui tamquàm Legato vices ſuas commiſerit exequendas, non propterea valet Epiſcopalem erigere in Metropolitanam, nec iſtam in Primatialem, Cap. 3. 4. *De Off. Legat.* quia hæc in ſignum ſingularis Privilegii ſunt Romano Pontifici reſervata; idem infertur *ex* Cap. 1. 2. *De Tranſlat.*

VI. Si ex hoc Archidiaconi jura læduntur, abſque alieni juris præjudicio recompenſatio illi debet fieri congruens. *De Majoritate.* Cap. *Cum inferior.* §. *ult.* LIB. I. DECRET. *tit.* 33. Cap. 16.

Multa hic deſunt ex his, quæ ſpectant erectionem Sedis Epiſcopalis, ac etiam Superiorum, quæ reperies in Tractatu citato *de Cauſis Majoribus.*

SECTIO V.

Quæ ſint in favorem Eccleſiarum?

I. Non debet una, eademque Eccleſia diverſo jure cenſeri. *De Decimis.* Cap. *Cum in tua. fin.* LIB. III. DECRET. *tit.* 30. Cap. 30.

II. Delictum Perſonæ in damnum Eccleſiæ redundare non debet. *De Exceptionib.* Cap. *Cum venerabilis.* §. 2. *Med.* LIB. II. DECRET. *tit.* 23. Cap. 6.

III. Fruſtrà Eccleſiæ implorat auxilium, qui committit in ipſam. *De Sent. excom.* Cap. *In audienti.* §. *Ad hæc.* LIB. V. DECRET. *tit.* 39. Cap. 25.

IV. Delictum perſonæ non debet in detrimentum Eccleſiæ redundare. *In* 6. *De Reg. Juris. Regula* 76. LIB. V. *tit. ult. Reg.* 76.

V. Delictum perſonæ in damnum Eccleſiæ non eſt convertendum. *Can.* 16. QUÆST. VI. Cap. 3. *Epiſcopatus. med.*

VI. Eccleſia in actibus ſuis fraudem non debet aliquam adhibere. *De Donat.* Cap. *Per tuas.* §. *Nos igitur.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 24. Cap. 5. Huc faciunt quicumque Textus, loquentes de Privilegiis Eccleſiæ, aliiſque immunitatibus. Hi autem colligentur ſuo loco.

SECTIO VI.

Encomia Eccleſiæ Gallicanæ ex Textibus Juris Canonici, aliiſve Canonibus deſumpta, quædamque alia huic peculiaria.

I. Eccleſia Gallicana, per Dei gratiam, tanquàm lucerna ſuper Candelabrum poſita, lucet aliis per exemplum, qui videntes opera ejus bona, glorificant Patrem Cœleſtem. *De Celebrat. Miſſ.* Cap. *Cum creatura, juxta Collectionem* GONZALIS. LIB. III. DECRET. *Tit.* 41. Cap. 11.

HONORIUS III ſcribens Archiepiſcopis, Epiſcopis, & univerſis aliis Eccleſiarum Prælatis, & Clericis, per Franciam conſtitutis.

II. Ne, quod abſit, negligentiæ tenebris obumbretur, & alias conſequenter obumbret. *ibid.* Agebatur de inſigni abuſu illius Eccleſiæ, nempe omittendi Miſſam Conventualem dici, quoties alia Conventualis anniverſaria celebraretur.

III. Quantò Gallicana Eccleſia majorum Perſonarum ſcientiâ, honeſtate præfulget, & eò cautiùs nititur cavere, quæ confundere videantur Eccleſiaſticam honeſtatem. *De Magiſtris.* Cap. *Quanto. juxta Collectionem* GONZALIS. *init.* LIB. V. DECRET. *tit.* 5. Cap. 3. ubi notat hanc ALEX. III. Epiſt. ſcriptam eſſe contra Cancellarium PARISIENSEM, qui à quolibet publicè docente Marcham unam argenteam exigebat.

IV. Intentionis non eſt Sedis Apoſtolicæ, jura, libertates, Franchiſias, ſeu conſuetudines, quæ Regi & Regno, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, & quibuſvis aliis temporalibus Dominis, competere noſcuntur, tollere, diminuere, vel quovis modo mutare; aut eis in aliquo derogare, ſeu novas ſervitutes vel ſubmiſſiones imponere: ſed jura, libertates, Franchiſias & conſuetudines ſuprà dicta Regi & aliis prælibatis, illæſa & integra conſervare. *Bulla* BONIFACII VIII. *Etſi de ſtatu. fin. ann.* 1297. 11. *Kal. Auguſti. Libertatum* TOM. II. *pag.* 1090. Cap. 39.

V. Cùm ipſo Catholicæ Religionis exortu cœpiſſent Gallicanis in finibus venerandæ fidei primordia reſpirare, & adhuc ad paucorum notitiam, tunc ineffabilia perveniſſent Trinitatis Dominicæ Sacramenta, ne quid hic minùs acquirere quàm in Orbis circulo prædicantibus Apoſtolis obtineret, Beatum *Martinum* peregrina de ſtirpe ad illuminationem Patriæ dignatus eſt dirigere, miſericordiâ conſulente. *Epiſtola Epiſcoporum ad Beatam* RADEGUNDEM, *ann. cir.* 567. TOM. V. CONCIL. *p.* 873.

Reſtringendum ad fidem diſtinctam Trinitatis quod ait: *Fidem ad paucos Gallos perveniſſe*: cùm ex Sancto IRENÆO, ex TERTULL. ex Sancto CYPRIANO, conſtet ante Sanctum MARTINUM quàm plurimos in Gallia fuiſſe Chriſtianos, quoad propagationem notitiæ diſtinctæ, ut à *Conc.* XV. NICÆNO & CONSTANTINOPOLITANO traditæ circa Trinitatem, meritò tribui poteſt Sancto MARTINO. In eadem Epiſt. extat illud ejuſdem MARTINI elogium: qui licet non fuerit Apoſtolorum tempore, Apoſtolicam gratiam non effugit. Nam quod deerat in ordine, ſuppletum eſt in mercede, quoniam ſequens gradus nihil ſubtrahit, qui meritis antecellit.

VI. Chriſtus, qui Eccleſiam ſuo proprio ſanguine redemit, ſuis Orthodoxis famulis, LUDOVICO & LOTHARIO glorioſis Auguſtis regendam, tuendamque committere occultâ ſuâ diſpenſatione voluit. *Præfat. Synodi.* PARIS. VI. *ann.* 829. TOM. VII. CONC. *p.* 1595.

VII. Galliarum permaximè Eccleſias, Fidelium Collationibus adeò conſtat ditatas, ut nemo ſit ferè Epiſcoporum, cui ſuæ ſumptus Eccleſiæ ſatis ſuperque non ſufficiant. Benedictus III. *in Privilegio Exemptionis Monaſterii* Corbeiæ *ann.* 855. Tom. VIII. Conc. *p.* 237.

VIII. Cùm Romanæ Sedis Pontificem conſtet omnium Eccleſiarum Chriſti Caput.....cùmque hanc curam circa Univerſalis Eccleſiæ Corpus, per totius Orbis latitudinem diffuſæ, cuſtodire debeamus, ſpeciali tamen prærogativâ poſt Romanam atque Italicam, erga Eccleſias Gallicanas nobis convenit obſervare, quemadmodùm Prædeceſſores noſtros feciſſe manifeſtum eſt. Benedictus III. *ann.* 855. *in Privil. Exemption. Monaſt.* Corbeiæ, Tom. VIII. Conc. *p.* 235.

IX. S. Martialis Apoſtolus dicendus. *Ex Edicto* Joannis XVIII. *ann. circ.* 1031. Tom. IX. Conc. *p.* 856. & *ex Edicto* Aymonis, *Archiepiſcopi* Bituric. *eodem ann.* 1031. Tom. IX. Conc. *p.* 868.

Sancta Lemovicensis Eccleſia dicitur prima omnium Galliæ Eccleſiarum in Concilio prædicto, ob veterem Regionis traditionem, S. Martialem fuiſſe Diſcipulum S. Petri, & ab iſto huc miſſum in eodem *Concilio* Lemovicensi, *ann.* 1031. Sess. I. Tom. IX. Conc. *p.* 869. Sanctus Martialis Apoſtolus definitur. *Seſſ. II.* De S. Dionysio, Saturnino Apoſtolis. *Ibid. pag.* 894. Necnon de aliis aliarum Provinciarum Apoſtolis, quibus omnibus S. Martialis præfertur.

De Corpore S. Dionysii *Areopagitæ.* Leo IX. *Diplomate. ann.* 1051. Tom. IX. Conc. *p.* 989. ubi Judex electus à Gallis controverſiæ cum Germanis circa illud, iſtis adjudicavit, illos conſolans ex commodis immenſis perceptis ex Prædicatione S. Dionysii & Sociorum, quâ Germani potiti non ſunt.

S. Remigii Feſtum *Kal. Octobris* à Leone IX. Tom. IX. Conc. *p.* 1045. ſolemniter celebrari præcipitur, atque illius corpus propriis manibus tetigiſſe, illud transferendo, huncque Sanctum Gallis eſſe Apoſtolum, iſtoſque illius eſſe primitias. Reliquiæ S. Dionyſii detectæ & recognitæ *ann.* 1053. in Conventu *Sandionyſiano* & deciſum apud Gallos rediiſſe. Tom. IX. Conc. *p.* 1069. Raynaldus. *ad ann.* 1291. *num.* 50.

X. Childebertus, Rex Franciæ, filius Clodovei, habebat Legatum Romæ ad Pelagium I. Papam. *Ex Epiſtola X. ejuſdem* Pelagii ad Childebertum, *ann.* 556. Tom. V. Conc. *p.* 798. Reddit rationem fidei ſuæ, quia diffamatus erat ut ſuſpectus Hæreſeos *Neſtorianæ*, declaratque ſe S. Leonis Epiſt. à *Concilio* Calcedon. probatam recipere, nec in ſyllaba deviare. Vide *Epiſtolam XI.* Pelagii I. & quid ſibi velint penſiones poſſeſſionum Eccleſiæ noſtræ. Hinc ſequi videtur Papam habuiſſe poſſeſſiones in Gallia, quarum reditibus egebat ob deſolationem Italiæ, quæ tanta erat, ut veſtes, aliave neceſſaria à Gallis recipere cogeretur. Vide *Epiſtolam XIV.* Rex Galliæ Canonum Vindex & Protector. *Epiſtolâ XVI. ad* Childebertum. Satagendum eſt, ut pro auferendo ſuſpicionis ſcandalo, obſequium confeſſionis noſtræ Regibus miniſtremus, quibus nos etiam ſubditos eſſe Sanctæ Scripturæ præcipiunt. *Credo igitur*, &c. perfectè & diſtinctè explicat fidem Trinitatis & Incarnationis, totiuſque Religionis, præter Sacramenta, de quibus tunc nulla quæſtio. Tom. V. Conc. *p.* 803. Caus. XXV. Quæst. I. *Cap.* 10. *Satagendum.* Turonis Galliæ Metropolis. *Præfatio Concilii* Turon. *ann.* 1060. Tom. IX. Conc. *p.* 1109.

XI. Regnum Francorum, prudentiâ & Religione, & viribus, noſcitur fuiſſe potentius, & erga Romanam Eccleſiam devotius. Gregor. VII. *Epiſtolâ* 35. *ann.* 1073. Tom. X. Conc. *p.* 34. Hoc teſtimonium eò notandum magis quòd datur à Pontifice, in eadem Epiſtola de Philippo I. Galliæ Rege conquerente.

XII. Gallicana Eccleſia, inter alias Orbis Eccleſias, quæcumque aliæ provenientibus ſcandalis in tribulatione mutaſſent, numquàm à Catholicæ Matris Eccleſiæ unitate receſſit, numquàm ab ejus ſubjectione & reverentia ſe ſubſtraxit; ſed tamquàm devotiſſima filia, firma ſemper, & ſtabilis in ejus devotione permanſit. Alexander III. *Epiſtolâ* 30. *Append.* 2. Tom. X. Conc. *p.* 1311. incipit ab elogio zeli Regum Franciæ erga Eccleſiam Romanam, & circa medium hæc addit de Beneficiis Galliæ erga illam:
„ Quæ utique in omni tribulatione ſua, tàm apud
„ Prædeceſſores tuos quàm apud teipſum, &
„ optatæ partum quietis obtinuit, & refugium ſem-
„ per opportunum invenit „. Hoc ipſemet expertus fuerat in Schiſmate, quo durante in Galliam confugerat, quod ipſe teſtatur in Conciliabulo Papiensi, his verbis: *Benedictus Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui Eccleſiæ Gallicanæ ſolitam miſericordiam benignus impendit, ut tam ſemper agnitione veritatis illuſtret, & pedes ejus à juſtitiæ tramite nullatenùs aberrare permittat.*

Cùm multis conſtet cæteras Regiones abundaſſe portentis, ſola Gallia monſtra non habuit; ſed ſinceritate fidei, doctrinæ veritate, virtutum quoque titulis, & plurimâ operum exhibitione præfulſit. Alexand. III. *Epiſtola ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Galliæ in Concilio* Papiensi, *ann.* 1160. Tom. X. Conc. *p.* 1401.

SECTIO VII.

De Conciliis.

Cùm Concilia nihil aliud ſint quàm Eccleſiæ coactæ vel congregatæ, non parùm conveniret Tractationem *de Conciliis* ſubjungere Tractationi *de Eccleſiâ*, quæ, ſi ſit Univerſalis, repræſentatur per *Concilium Univerſale*, ſi verò Particularis, repræſentatur per *Concilium particulare*, conforme ipſius Eccleſiæ de qua agitur diſtrictui, ſeu ditioni ejuſdem amplitudinis ac illa. Attamen attento, quòd Concilia ſunt præcipui fontes Juris Canonici, congruentius viſum eſt de illis diſputare in Tomo I. ubi Jus Canonicum in ſe inſpicitur; quapropter ſat erit hîc obſervare, quòd ad Concilia ſpectent Dist. XVI. tota, Dist. XVII. *Cap.* 5. *Multis.* Dist. XVIII. tota, & Van-Espen in has tres Dist. *Concilium* Constantiense & Basileense, Pragmat. Sanctio. *Cap.* 7. & Concordata, quibus *Concilia Generalia* ordinaria facta & decreta ſunt, *Conc.* Basileense, Sess. XV. *De Conc. Provincialibus. Conc.* Trid. Sess. XXIV. *De iiſdem* C. 2. C. *ult. De his quæ fiunt à Prælat.* C. 25. *De Accuſat.* Vide Chopinum Lib. II. *de Sacra Politia. Tit.* 7. *num.* 17. Launoium *quoque* Tom. V. *Part.* 2. *ubi fusè de Prærogativis & Privilegiis Conciliorum Generalium, quibus Summo Pontifici prævalent.*

TITULUS VI.

De Epiſcopis in Genere.

SECTIO I.

De variis nominibus, Apellationibuſque Epiſcoporum.

I. Summus Sacerdos, *id eſt*, Epiſcopus. *De Sacra Unctione.* Cap. un. §. *penult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 5. Cap. unico.

II. Epiſcopus, qui ad curam aliorum poſitus. *De Elect.* Cap. *Cum in cunctis. poſt init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 7.

III. Epiſcopatus nomen eſt operis, non honoris: Græcum eſt enim, atque indè ductum vocabulum, quòd ille, qui præficitur, eis, quibus præficitur, ſuperintendit, curam eorum ſcilicet gerens: ἐπὶ quippe *ſuper*, σκοπὸς verò *intentio* eſt. Ergò Epiſcopos ſi velimus latinè *Superintendentes* poſſumus dicere. Caus. VIII. Quæst. I. Cap. 11. *Qui Epiſcopatum. init.*

IV. Quorum vices in Eccleſia habeant Epiſcopi, & quis eis hanc Dignitatem dare debeat, S. Augustinus oſtendit, inquiens: *Pro Patribus ſuis nati ſunt ſibi filii, Patres miſſi ſunt Apoſtoli: pro Apoſtolis filii nati ſunt ſibi, conſtituti ſunt Epiſcopi*. Cap. 6. Dist. LXVIII.

V. Epiſcopus perſonam habet Chriſti & Vicarius Domini eſt. Caus. XXXIII. Quæst. V. Cap. 19. *Mulier. med.*

VI. Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, & poſiti ſunt, ſicut Apoſtolus ait, à Spiritu Sancto regere Eccleſiam Dei. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. *Doctrina de Sacramento Ordinis* Cap. 4. *med.*

VII Sacerdotes conſtat eſſe Vicarios Apoſtolorum & Luminaria Mundi. *Præfat.* Synodi VI. Paris. *ann.* 829. Tom. VII. Conc. *p.* 1596.

VIII. Apoſtolorum Vicarii ſunt Epiſcopi. *De Sacra Unctione*. Cap. un. §. *penult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 15. Cap. unico.

IX. Patres miſſi ſunt Apoſtoli: pro Apoſtolis filii nati ſunt ſibi, conſtituti ſunt Epiſcopi. Dist. LXVIII. Cap. 6. *Quorum. med.* Filios genuit Eccleſia, eos conſtituit pro Patribus ſuis Principes ſuper omnem terram. *Ibid.*

X. Epiſcopi dicuntur Sanctiſſimi, Chriſti Legati exiſtunt, Spirituales ſunt Patres, & Columnæ comprobantur Eccleſiæ. Clamantina, *De Pœnis*. Cap. *Si quis ſuadente Diabolo*. §. *Nec ſuper*. Clementinarum Lib. V. *Tit.* 8. Cap. 1.

XI. Epiſcopi vocati ſunt in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. *De Autorit. & uſu Pallii*. Cap. *Ad honorem* §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 8. Cap. 4.

XII. Epiſcopi Dominici Gregis ſuſceperunt curam atque ſollicitudinem. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 4. *Pontifices. med.*

XIII. Epiſcopo totius Plebis animæ videntur eſſe commiſſæ. Caus. X. Quæst. I. Cap. 5. *Quæcumque. fin.*

XIV. Prohibitum eſt omninò ne una, eademque Civitas, ſive Diœceſis, diverſos Pontifices habeat, tanquàm unum corpus diverſa capita, quaſi monſtrum. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Quoniam*. §. 5. Lib. I. Decret. *Tit.* 31. Cap. 14.

Unaquæque Diœceſis unum tantùm debet habere Pontificem. *Gloſſa*. Statutum eſt duos Metropolitanos Epiſcopos in una eademque Provincia eſſe non debere. Dist. CI. Cap. unico. *Pervenit.*

SECTIO II.

Quales eſſe debeant qui ad Epiſcopale munus aſſumuntur?

I. Qui Eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non eſt imbutus, nequaquàm ad Summum Eccleſiæ Sacerdotium aſpirare præſumat. Dist. XXXVI. Cap. 2. Zozimus. *ann.* 418.

II. Cùm in cunctis Sacris Ordinibus & Eccleſiaſticis Miniſteriis ſint ætatis maturitas, gravitas morum, & litterarum ſcientia inquirenda; multò fortiùs in Epiſcopo hæc oportet inquiri, qui ad curam aliorum poſitus in ſeipſo debet oſtendere, qualiter alios in Domo Dei oporteat converſari. *De Elect.* Cap. *Cùm in cunctis. init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 7.

III. Ad Cathedralium Eccleſiarum Regimen nullus, niſi ex legitimo Matrimonio natus, & ætate maturâ, gravitate morum, litterarumque ſcientiâ præditus, aſſumatur. *Concil.* Trid. Sess. VII. *De Refor.* Cap. 1.

IV. Anteà in Univerſitate Studiorum Magiſter, ſive Doctor, aut Licentiatus in Sacra Theologia, vel Jure Canonico meritò ſit promotus, aut publico alicujus Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur. *Concil.* Trid. Sess. XXII. *De Reform.* Cap. 2. *fin.*

V. Unus gravis Magiſter, ſeu Licentiatus in Theologia, aut in utroque ſeu altero Jurium Doctor, aut Licentiatus in Univerſitate famoſa, & cum rigore examinis, & in vigeſimo ſeptimo ſuæ ætatis anno, ad minus conſtitutus, & aliàs idoneus nominetur Epiſcopus. *Concordatorum. Tit.* 1. *poſt init.*

VI. Talis Epiſcopus eligatur cui Sacri non obvient Canones. Dist. LXIII. Cap. 12. *Noſſe. fin.*

VII. Debet Epiſcopus bonum habere teſtimonium, & ab iis qui ſunt intùs, & ab his qui ſunt foris. *De Sacra Unctione*. Cap. unico. §. 2. *med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 15. Cap. unico.

VIII. Talis hoc tempore in Regiminis debet arce conſtitui, qui non ſolùm de ſalute animarum, verùm etiam de extrinſeca ſubjectorum utilitate, & cautela ſciat eſſe ſollicitus. Dist. XXXIX. Cap. unico.

IX. Scientiâ hujuſmodi polleat, ut muneris ſibi injungendi neceſſitati poſſit ſatisfacere. *Concil.* Trid. Sess. XXII. *De Reform.* Cap. 2. *med.*

X. In Epiſcopis ſcientia circa ſpiritualium adminiſtrationem eſt potiſſimùm neceſſaria, & circa curam temporalium opportuna. *De Renunciatione*. Cap. *Niſi cùm pridem*. §. *Pro defectu*. Lib. I. Decrat. *Tit.* 9. Cap. 10.

XI. Pontificale Officium ſine Altaris Miniſterio non valet adimpleri. *De Exceſſib. Prælat.* Cap. *Ex litteris*. §. *Nos autem. fin.* Lib. V. Decret. *Tit.* 31. Cap. 10.

XII. Non poteſt quis eſſe Epiſcopus, niſi priùs fuerit Sacerdos. *Gloſſa* Verbo *Miniſterio*; & *in* Cap. unico. *De Clerico per ſaltum promoto, fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 29. Cap. unico.

Vide ubi de his qui idonei ſunt reputandi ad Beneficia curam animarum habentia. *Titulo* 1. *De Beneficiis.*

XIII. Qui in aliquo crimine detecti ſunt, &c. Dist. LI. Can. 5. enumerat vitia, ſivè defectus, quibus carere debet ad Epiſcopatum promovendus.

XIV. Tales Eccleſiæ præficiantur Paſtores, qui tamquàm Columnæ & Baſes ipſam Eccleſiam doctrinæ & meritorum viribus ſuſtentent. *Pragmat. Sanct.* Tit. 2. præmonens id potiſſimum eſſe debere Reformatoris ſtudium.

XV. Juvenis meritò dicitur, qui, juvenilibus deſideriis occupatus, nullâ gravitate conſtringitur. Dist. XXXIV. Cap. 5.

XVI. Ad Eccleſiarum Regimen, onus quippe Angelicis humeris formidandum, qui maximè digni fuerint, quorúmque vita, ac omnis ætas à puerilibus exordiis uſque ad perfectiores annos per diſciplinæ ſtipendia Eccleſiaſticæ laudabiliter acta, teſtimonium præbent ſecundùm Venerabiles Beatorum Patrum Sanctiones aſſumantur. *Concil.* Trid. Sess. VI. *De Reform.* Cap. 1.

XVII. Si in quibuſlibet Eccleſiæ gradibus providenter, ſcienterque curandum eſt, ut in Domini Domo nihil ſit inordinatum, nihilque præpoſterum; multò magis elaborandum eſt, ut in electione ejus, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur; nam totius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore non inveniatur in capite. *Concil.* Trid. Sass. XXIV. Decret. II. *De Reform.* Cap. 1. *init.*

XVIII. In Sacerdotibus eligendis curam oportet eſſe perſpicuam. Irreprehenſibiles enim eſſe convenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. Dist. LXI. Cap. 2. *In Sacerdotib.*

XIX. Longâ debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ. *Ibid.* Dist. LXI. Cap. 2. *& ſeq.*

XX. Quicumque ad Cathedrales Eccleſias erit aſſumendus, is non ſolùm natalibus, ætate, moribus & vitâ, ac aliis quæ à Sacris Canonibus requiruntur, pleuè ſit præditus; verùm etiam in Sacro Ordine anteà, ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutus. *Concil.* Trid. Sess. XXII. *De Reform.* Cap. 2.

Digitized by Google

Neceſſaria eſt probatio in Sacerdotio ut in Ordinibus huic inferioribus.

XXI. Res perniicioſa eſſet exemplo, ſi per ſubreptionis aſtutiam quis aſcenderet ad apicem Dignitatis. *De Elect.* Cap. 32.

SECTIO III.

Ex quo ſtatu Laicali an Eccleſiaſtico, ſive Regulari, ſive Sæculari, & ex quibus Ordinibus eligi poſſint in Epiſcopos?

I. Ad Dignitatem Epiſcopalem Novitii eligantur, interdùm Religioſum expreſſè non profeſſum in Sæcularibus vel Regularibus Eccleſiis eligi minimè prohibetur. *In* 6. *De Elect.* Cap. *Nullus.* §. 1. L i b. I. *Tit.* 6. Cap. 28.

II. Religioſus in Epiſcopum, Sæcularis, vel cujuslibet Regularis Eccleſiæ, licitè poteſt eligi. Clementina I. *De Elect. fin.* Lib. I. Clement. *Tit.* 3 Cap. 1.

Eligatur Sacerdos, qui Clerum, Plebemque vel res Eccleſiæ ipſius, cautâ, regularique valeat obſervatione diſponere. *De Teſtamentis.* Cap. 1. *in integra.* Lib. III. Decret. *Tit.* 26. Cap. 1. *apud.* Gonzal.

III. Subſtantia Summi Sacerdotii ſunt eloquia divinitùs tradita, *id eſt*, vera Divinarum Scripturarum diſciplina. Dist. XXXVIII. Cap. 6. *Omnes. med. Ex* VII. Synodo. Cap. 2. *ann.* 787.

IV. Ut quis Epiſcopus eſſe valeat, ſit primùm Oſtiarius, deindè Lector, poſteà Exorciſta, indè ſacretur Acolythus, demùm verò Subdiaconus, deindè Diaconus, & poſteà Presbyter, & exindè, ſi meretur, Epiſcopus ordinetur. Dist. LXXVII. Cap. 1. *Illud.* Caius *Papa*, *Epiſt. unica.*

V. Statutum eſt, ut Subdiaconus in Epiſcopum valeat liberè eligi, ſicut Diaconus, ſeu Sacerdos. *De Ætate & Qual. &c.* Cap. *A multis. fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 14. Cap. 9. Innoc. III. *ann.* 1207. vide Gonzalez *nota* 1. *& in Commentar.* ubi probat jure merito Epiſcopum eligi potuiſſe ex Subdiaconis, ex quo Subdiaconatus Sacer Ordo eſſe cœpit.

VI. Si fortè aut dives aut Scholaſticus de foro, aut ex Adminiſtratore Epiſcopus fuerit poſtulatus, non priùs ordinetur, niſi antè & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri fuerit perſunctus, & ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen Epiſcopatùs; poteſt enim per has promotiones quæ habebunt, utique prolixum tempus probari quâ fide ſit, quâve modeſtiâ, quâ gravitate & verecundiâ. *Concil.* Sardic. *Can.* 13. Dionys. *Exiguum in ſua* 1. *Collectione.*

SECTIO IV.

Quomodò conſecrandi ſint Epiſcopi & à quo?

I. Ille in conſecrandis Epiſcopis mos ſervari debet quem Apoſtolica Sedes obſervat. *De Sacra Unctione.* Cap. unico. §. *penult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 15. Cap. unico.

II. Plures Epiſcopi ſimul poſſunt conſecrari. *De Conſecratione Eccleſiæ.* Cap. *Cum his. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 40. Cap. 5.

III. Epiſcopi inter Epiſtolam & Evangelium conſecrantur. *De Elect.* Cap. *Quod ſicut.* §. 2. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap 28

IV. In conſecratione Epiſcopi, caput ejus & manus per Epiſcopum, aſſiſtentibus ei duobus Epiſcopis, ſecundum morem Eccleſiaſticum Sacro Chriſmate deliniuntur. *De Sacra Unct.* Cap. unico. *init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 15. Cap. unico.

V. Chriſmate ungi debet Epiſcopus, non tàm in corpore, quàm in corde. *Ibid.* §. 3. *init.*

VI. Hoc unguento caput & manus Epiſcopi conſecrantur: Caput propter autoritatem, & Dignitatem: Manus propter Miniſterium & Officium, ut oſtendatur accipere poteſtatem benedicendi & conſecrandi. *Ibid.* §. 4.

VII. Cùm manus Conſecrator inungit; „Conſecrare „(inquit) & ſanctificare digneris Domine manus iſtas, „per iſtam Unctionem & per noſtram benedictionem, „ut quæcumque conſecraverint, conſecrentur, & quæ„cumque benedixerint, benedicantur in nomine Do„mini„. *Ibid. De Sacra Unct.* Cap. un. §. 4. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 15. Cap. unico.

VIII. Qui in conſecratione ſua Sacram non acceperit Unctionem, etiam apud quos non conſueverunt Pontifices, cùm conſecrantur, inungi, debet quod illi defuit, in ipſo ſuppleri. *Ibid. init.*

IX. Epiſcopus cùm ordinatur, duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem ſuper caput, & cervicem ejus. Dist. XXIII. Cap. 7. *Epiſcopus.*

X. Unus Epiſcopus ordinare non præſumat Epiſcopum, ne furtivum præſtitum beneficium videatur. Dist. LXIV. Cap. 5. *Extra. fin.*

XI. Prohibitum à Sanctis eſt Patribus, ut qui ab uno, vel à duobus ſunt ordinati Epiſcopis, nec nominentur Epiſcopi. Si nomen non habent, qualiter Officium habebunt? Dist. LXVIII. Cap. 5. *Corepiſcopi.* § *ult.*

XII. Epiſcopi non ſunt, qui minùs quàm à tribus ſunt ordinati Epiſcopis. *Ibid.* Dist. LXVIII. Cap. 5. *Corepiſcopi* §. *ult.*

XIII. Mos antiquus ſervabitur, ut non minùs quàm tres ſufficiant, qui fuerint deſtinati ad Epiſcopum ordinandum: cujus ratio eſt, quia tres ſemper non difficilè habentur, ſed ultra invenire ſemper ſpes non eſt. *Concil.* Carthag. VII. *ann.* 397. *Can.* 39. Tom. II. Concil. *p.* 1173.

XIV. Electio & conſecratio unum faciunt Epiſcopum. Dist. XL. Cap. 8. *Sicut.* Isidorus. *circ. ann.* 630.

XV. Epiſcopi munus benedictionis, ſeu conſecrationis recipiant, ſicut hactenùs recipere conſueverunt *De Elect.* Cap. *Nihil.* §. *ult. fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 44.

XVI. In conſecratione recipienda ſervanda eſt conſuetudo. *Gloſſa.*

XVII. Quòd die Dominico ordinationes Sacerdotum celebrentur, non ſolùm ex conſuetudine, ſed etiam ex Apoſtolica novimus venire doctrina. Dist. LXXV. Cap. 5. *Quòd die. init.*

XVIII. Piè & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Eccleſias ſervaveris, ut his, qui conſecrandi ſunt, nunquam benedictio, niſi in die Dominicæ Reſurrectionis tribuatur. Dist. LXXV. Cap. 5. *Quòd die. med.*

XIX. Qui Epiſcopus ordinandus eſt, examinetur ante omnia ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat. Dist. XXIII. Cap. 2. *Qui Epiſcopus. Ex Concil.* Carthag. IV. Cap. 1. *ann.* 358. ubi cætera, quæ ab illo quærenda & in illo requirenda, ſigillatim referuntur.

XX. Non minùs quàm à tribus Epiſcopis Epiſcopus ordinetur. Dist. LXVI. Cap. 2. *Porrò. fin.* Anacletus, *Epiſt.* 2. *ad Epiſcopos Italiæ.*

XXI. Epiſcopus à duobus vel à tribus Epiſcopis ordinetur. *Canonum Apoſtolorum.* Cap. 1. vide *Concil.* Aquisgranense. *ann.* 816.

XXII. Interrogationem, ſi eum cognoveris eſſe dignum, non in conſecratione Pontificis facimus. *De Scrutinio.* Cap. un. §. *ult. fin.* Lib. IX. Decret. *Tit.* 12. Cap. unico.

XXIII. Cùm inſtituendus eſt Epiſcopus & ordinandus, nullus ſine periculo ſui juramenta, vel promiſſiones aliquas novâ adinventione audeat extorquere, niſi quæ antiqua exigit conſuetudo. Dist. LXIII. Cap. 28. *Quia Sancta. fin.* Stephanus *Papa ann.* 816.

XXIV. Tres

XXIV. Tres Epiſcopi debent in unum congregari, & ita faciant ordinationem. Dist. LXIV. Cap. 1. *Epiſcopi ex Conc.* Nicæn. *Can.* 4. *ann.* 325 *ex verſ.* Ruffini.

XXV. Epiſcopus ordinetur non minùs quàm à tribus Epiſcopis, ſicubi contigerit duos Epiſcopos tertium ordinare, ipſe ut illi damnabuntur, quò cautiùs ea, quæ ſunt antiquitùs inſtituta, ſerventur. Dist. LXIV. Cap. 3.

XXVI Quicumque ad Ordinem Sacerdotii poſtulatus, probabili vitâ & doctrinâ extiterit, à tribus Epiſcopis in Sacerdotem die Dominicâ conſecrabitur. Dist. LI. Cap. 5. *Qui in aliquo.* §. 1. *med.*

XXVII. Epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus vel quatuor Epiſcopis fieri non debet. Dist. LXXX. Cap. 6 *Fraternitatem. fin.*

XXVIII. Conſecrandus munus debet ab eo conſecrationis accipere, qui Catholicus habetur, dummodò impedimentum ei ex ſubſtractione gratiæ Apoſtolicæ Sedis non obſiſtet. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Quod Sedem. fi.* Lib. I. Decret. *Tit.* 31. Cap. 10.

Collecti Canones, qui inſinuant Epiſcopi Conſecrationem fieri poſſe à duobus Epiſcopis intelligendi ſunt de caſu neceſſitatis, quo plures haberi nequeunt, quo caſu unus ſolus ſufficit; hæc enim pluralitas requiritur non ad validitatem, ſed ad ſolemnitatem.

SECTIO V.

Quales eſſe debeant qui conſecrati ſunt Epiſcopi, vel conſecrandi?

I. Optandum eſt ut ii qui Epiſcopale Miniſterium ſuſcipiunt, quæ ſuæ ſint partes, agnoſcant, ac ſe non ad propria commoda, non ad divitias, aut luxum, ſed ad labores & ſollicitudines pro Dei gratia vocatos eſſe intelligant; nec enim dubitandum eſt & fideles reliquos ad Religionem, Innocentiamque faciliùs inflammandos, ſi Præpoſitos ſuos viderint non ea quæ mundi ſunt, ſed animarum ſalutem, ac Cœleſtem Patriam cogitantes. *Concil* Trident. Sess. XXV. Decret II. *De Refor* Cap. 1. *init.*

II. Admonentur Epiſcopi omnes, ut factis etiam ipſis ac vitæ actionibus, (quod eſt veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) ſe muneri ſuo conformes oſtendant: imprimis verò ita mores ſuos componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modeſtiæ, continentiæ, ac quæ nos tantoperè Deo commendat, ſanctæ humilitatis exempla petere poſſint. *Ibid.*

III. Jubetur Epiſcopis, non ſolùm ut modeſtâ ſupellectili & menſâ, ac frugali victu contenti ſint, verùm etiam in reliquo vitæ genere ac totâ eorum domo caveant ne quid appareat, quod à Sancto hoc Inſtituto ſit alienum; quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum, præ ſe ferat. *Ibid.*

IV. Epiſcopi lectioni & rationi vacent, & ſemper ſecùm Preſbyteros, & Diaconos, aut alios boni teſtimonii Clericos habeant, ut ſecundùm Apoſtolum & Sanctorum Patrum inſtituta, poſſint irreprehenſibiles videri. Caus. II. Quæst. VII. Cap. 60. ult. *Epiſcopi.*

V. Cùm Paſtoris vita eſſe Diſcipulis ſemper debeat in exemplo, ut ſciatur qualis in ſecreto ſit vita Pontificis, is tales habeat teſtes, qui vitam ejus in ſecreta converſatione videant. *Ibid.* Caus II. Quæst. VII. Cap. 58. *Cùm Paſtoris.*

VI. Epiſcopi ad ſcienda Sacrorum Statuta Canonum, quæ ad Divinum Cultum & morum reformationem pertinent, diligens curent adhibere ſtudium. Clementina, *Gravi. De Celebrat. Miſſ.* §. *ult. fin.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

VII. Defectus ſcientiæ in Epiſcopis reprobandus eſt omninò, nec de cætero tolerandus. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Inter cætera.* Lib. I. Decret. *Tit.* 31. Cap. 15. *med.*

VIII. Non Cathedra facit Sacerdotem, ſed Sacerdos Cathedram; non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum; non omnis Sacerdos Sanctus, ſed omnis Sanctus Sacerdos. Qui benè ſederit ſuper Cathedram, honorem accipit ab illa; qui malè ſederit, injuriam facit Cathedræ, ideòque malus Sacerdos de Sacerdotio ſuo crimen acquirit, non Dignitatem. Dist. XL. Cap. 12 *Multi. poſt init.* S Joan Chrisost.

IX. Epiſcopus ita proſpiciat, ut univerſæ ſibi oves commiſſæ, à ſe maximè alantur, atque in neceſſitatibus adjuventur, non illicitis exactionibus opprimantur, quia Dominus paſcere & docere nos docuit, & omnibus miniſtrare, non terrenis lucris vel avaritiis delectari. Caus. XVI. Quæst. I. Cap 62. *Non. med. Ex Concilio* Romano Leonis *Papæ IV. ann.* 853.

X. Integritas Præſidentium ſalus eſt ſubditorum. *Conc.* Trid. Sess VI. *De Reform.* Cap. 1. *init.* & Dist. LI. Cap. 5. *Hi omnes. init.*

XI. Quod agitur à Prælatis, facilè trahitur à ſubditis in exemplum. *De Voto*, Cap. *Magnæ.* §. *Præterea.* Lib. III. Decret. *Tit.* 34. Cap 7.

XII. Epiſcoporum exemplo facilè alii poſſunt ad ſimilia provocari. *De Jurejurando.* Cap. *Cùm quidam.* Lib. II. Decret. *Tit.* 24 Cap. 12.

XIII. Concil Cuthber. 1. *ann.* 747. *Can.* 1. Tom. VI. Conc. *p.* 1573. meritò legendus: ejus Summa eſt quòd Epiſcopi ſollicitiùs vivere & ſubditos admonere debeant, ut à malo amoveant, & ab bonum provocent.

XIV. Epiſcopus non ſibi credat ſolam lectionem, & orationem ſufficere, ut remotus ſtudeat ſedere, & de manu minimè fructificare; ſed largam manum habeat, neceſſitatem patientibus concurrat, alienam inopiam ſuam credat; quia ſi hæc non habet, vacuum Epiſcopi nomen tenet. Dist. LXXXVI. Cap. 6. *Fratrem.* §. 1. Gregor. I. Lib. V. *Epiſt* 29. *ann.* 596.

XV. Pontificem non decet verbo ſolo, ſed etiam converſatione gubernare ſubjectos & totius ſemetipſum imitatorem virtutis oſtendere, teſtemque Doctrinæ converſationem bonam habere. Dist. LXIII. Cap. 3. Valentinianus. *poſt init.*

XVI. Divinæ retributionis timor ad Pontificalem conſcientiam non ambigas pertinere, egentium commodis piam ſollicitudinem non negare. Dist. LXXXVII. Cap. 4. Gelasius Honorio *Epiſcopo. cir. ann.* 493 Vide *Cap* 1. & 2.

XVII. Decorari Pallio volumus, forſan moribus indecori, dum nihil in Epiſcopali cervice ſplendidiùs fulget, quàm humilitas, quâ quis honores meretur, quos fugit vel renuit. Dist. C. Cap. 8. *Contra morem.* §. 2. Greg. I Lib. II. *Epiſt.* 54 Joanni *Epiſcopo* Ravennatensi. *ann.* 593. Concil. Tolet. IV. *ann.* 633. *Can.* 25. Tom. V. Conc. *p.* 1713. imprimis requirit in Epiſcopo ſcientiam Scripturæ Sanctæ & Canonum.

XVIII. Ut Epiſcopum Canones & Regulam non liceat ignorare. Concil. Francofort. *ann.* 794. *Can.* 20 Tom. VII. Conc. *p.* 1006. & *Can.* 55. Quàm ſit hæc ſcientia in Sacris Miniſtris neceſſaria oſtenſum eſt initio Tom. I. in Collectione omnium Canonum id probantium.

SECTIO VI.

Quid faciat Diœceſim? Quàm ſtabilis eſſe debeat? Et quomodò figendi illius limites?

I. Territorium non facere Diœceſim olim noſcitur ordinatum. Caus. XVI. Quæst. III. Cap. 5. *Licet. fin.* Diœceſis nomen, quod nunc ſignificat Epiſcopi Diſtrictum ſeu Ditionem, olim ſignificabat Provinciam, vel Corpus plurium Provinciarum; ſignificabat quoque Parochiam, ſicut Parochia ſumebatur pro Diœceſi. Harum variarum acceptionum exempla habes apud Filesacum, *De Origine Parœciar.* Tomassinum *Diſciplin.* *Dominum* de Marca. Gratianum. Caus. IX. Quæst. II. Cap. 8. *Ibid.* Quæst. III. Cap. 1. 2. Caus. XII. Quæst. IV. Cap. 3. Gonzal. *in* Cap. 9. *De Teſtib. & Atteſt. num.* 1.

II. Civitatis appellatione Diœceſis non continetur. *Gloſſa.*

III. In Regulis continetur antiquis, Parochias unicuique Eccleſiæ priſtinâ diſpoſitione deputatas nullâ poſſe ratione convelli, ne per conſuetudinem peſſimam, exempli mali temeritate creſcente, univerſalis confuſio naſceretur. Caus. XVI. Quæst. III. Cap. 5. *Licet. init.* Hinc patet Diœceſim pluribus Parochiis conſtitiſſe.

IV. Synodalium Decretorum autoritas præmonet, ita oportere inhiberi cupiditatem, ut ne quis terminos alienos uſurpet. *Ibid. med.* Caus. XVI. Quæst. III. Cap. 6. *Inter.*

V. Nec negligentia Pontificis, nec temporalis objectio [quæ per incuriam fortè generatur] neque ignaviâ faciente conſenſus adhibitus, nec ſubrepente ſupplicatione præceptio divellere poteſt ſemel Diœceſim conſtitutam: ex qua ſempre ad regenreationem atque conſignationem Plebs devota convenit. *Ibid.* Caus. XVI. Quæst III Cap. 5. *Licet. fin.*

VI. Cùm inter aliquos limitis actio ventilatur, Inſpectores viri mittendi ſunt, ut Diœceſis poſſidentis [ſi tamen Baſilicam veteribus ſignis limes præfixus monſtraverit] Eccleſiæ, cujus eſt jus retentionis, ſit æternum Dominium. Caus. XVI. Quæst. III. Cap. 6. *Inter. med.*

VII. Abſonum eſt, ut negetur illam Eccleſiam in aliqua Direceſi conſtitutam, ſuper qua inſtrumenta Prædeceſſoris ſui oſtenduntur in jure per quæ Epiſcopale Jus petebat expreſsè. *De Cenſib.* Cap. *Cum olim. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 39. Cap. 19.

VIII. Cùm cauſa inter Epiſcopos ſuper ſuarum limitatione Diœceſum vertitur, ſecundùm diviſiones, quæ per libros antiquos, vel alio modo melius probabuntur, necnon per teſtes, famam, & quæcumque alia adminicula in negotio procedi debet. *De Probationibus.* Cap. *Cùm cauſam.* Lib. II. Decret. *Tit.* 19. Cap. 13.

IX. Sub illa clauſula [& quidam alii N. Diœceſis] nullus de Civitate ipſa ejuſdem Diœceſis intelligitur incluſus. *De Reſcriptis.* Cap. Rodulphus. *med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 3. Cap 35.

X. Attendendum ne fiat aliquid, ex quo Epiſcopatuum fines confundi non immeritò videantur. *De Decimis,* Cap. *Cum ſint. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 30. Cap. 18. Hujuſmodi confuſio hac in re, ut in quavis alia, tanta invenit ſecum incommoda, ut, ne accideret, prohibita fuerit utroque Jure, Civili & Canonico, omnis limitum præſcriptio. Vide Gonzal. *in* Cap. 9. *De Præſcript. n.* 5. Vide *Canonem* 17 *Concilii* Calcid. Tom. IV. Conc. *p.* 764. *Concil.* Emerit. *ann.* 666 Cap. 8. Tom. VI. Conc. *p.* 102. Quorum prior ſtatuit, ut firmæ rurales proximæque Parochiæ maneant, apud eos qui illas tenent Epiſcopos. Poſterior jubet cum iſto, ut Epiſcopi habeant Parochias ab ipſis per 30. annos poſſeſſas, & Epiſcopos confirmatos non poſſe renunciare ſine autoritate Papæ.

SECTIO VII.

An, & quot modis Epiſcopi contrahunt vinculum ſeu Conjugium cum ſuis Eccleſiis?

I. Spirituale Fœdus Conjugii, quod eſt inter Epiſcopum & Eccleſiam, in electione initiatur, ratum efficitur in confirmatione, & in conſecratione intelligitur conſummatum. *De Tranſlat. Epiſcopi.* Cap. *Licet.* §. 1. *med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 4.

II. Per mutuum conſenſum eligentium & Electi, quaſi conjugale vinculum ſpiritualiter eſt contractum. *De Elect.* Cap. *Cùm inter.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 21. §. 3. *Gl. in* V. *Quaſi*, dicit hoc verbum adjectum, quia per hunc conſenſum verè non contrahi Conjugium ante confirmationem, cùm poſſit Electus renunciare, inſcio Papâ, antequàm ſit ab illo confirmatus.

III. Non debet in dubium revocari, quin poſt electionem & confirmationem Canonicam vinculum ſit ſpirituale contractum, cui profectò Epiſcopalis Dignitas nihil addit: cùm quis Epiſcopali præditus Dignitate, nullius tamen Eccleſiæ poſſit eſſe Epiſcopus. *Ibid. de Tranſlat.* Cap. *Inter corporalia. in init. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap 2.

IV. Spirituale Conjugium inter Prælatum & Eccleſiam jam contractum eſt electione maximè confirmatâ. *Ut Lite non conteſtata.* Cap. *Quoniam* §. 2. *Si verò.* Lib. II Decret. *Tit.* 6. Cap 5.

V. Non eſt majus vinculum Epiſcopi ad Eccleſiam, quàm Electi, maximè cùm fuerit confirmatus; imò idem penitus & non aliud. *De Tranſlat.* Cap. *Inter Corporalia. in init. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap 2.

VI. Idem juris obtinet in utroque propter expreſſam ſimilitudinem, vel identitatem potiùs, cùm de ſimilibus idem judicium ſit habendum. *Ibid.*

VII. Electus & confirmatus ſine licentia Romani Pontificis ſuam non debet Eccleſiam derelinquere. *Ibid.*

VIII. Præter autoritatem Sedis Apoſtolicæ in aliam Eccleſiam transferri non poteſt, & licet ſibi munus nec ſecundæ conſecrationis fuerit impenſum; nec prioris Eccleſiæ ſit Pontifex; cùm ad primam non fuerit conſecratus, & ad ſecundam (priori vinculo perdurante) non potuerit canonicè conſecrari, adhuc conjugaliter alteri alligatus. *Ibid.* §. *ult.* Lib I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 2 Sine autoritate Romani Pontificis fieri ceſſio vel dejectio Epiſcopi electi, & confirmati non poteſt. *Ibid.* §. 1. *Sed neque. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 2. Comparatio Conjugii Spiritualis cum Matrimonio materiali claudicat in eo quòd vinculum iſtius, cùm ſit Divinum, non rumpitur à Papa; illius verò vinculum diſſolvi poteſt ab illo, quia eſt Eccleſiaſticum.

IX. Electionis locum nunc tenet nominatio Regis Chriſtianiſſimi, & ſubrogatum ſapit naturam rei cui ſubrogatur.

X. Epiſcopus Eccleſiæ Cathedralis eſt Spirituali Conjugio copulatus. *De Teſtam.* Cap. *Requiſiti. in init. fin.* Lib. III Decret. *Tit.* 26. Cap. 15.

SECTIO VIII.

Epiſcopos electos, confirmatos, non conſecratos, poſſe exercere ea quæ ſunt Juriſdictionis, non ea quæ ſunt Ordinis ſive Conſecrationis.

I. Cùm Epiſcopus electus fuerit, & confirmationem electionis acceperit, Eccleſiaſticorum bonorum adminiſtrationem habere poteſt. *De Elect.* Cap. *Cùm in cunctis.* §. 1. *Cum verò. init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 7.

II. Ex quo Epiſcopus electionis ſuæ confirmationem accepit, Clericos ſuæ Diœceſis pro ſuis exceſſibus, ſuſpenſionis, vel interdicti, vel excommunicationis ſententiâ percellendi poteſtatem habet, & eos corrigendi. *De Elect.* Cap. *Tranſmiſſam.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 15.

III. De talibus, ſcilicet de pertinentibus ad Juriſdictionem, puta ſicut eſt judicare, corrigere, juramenta recipere à Vaſallis, confirmare, inveſtire, Beneficia conferre & conſimilia, quæ conſiſtunt in Juriſdictione. *Gloſſa.* V. *De Talibus.* Quoad illa quæ majore egent inquiſitione recenſetur alienatio rerum Eccleſiæ. Cap. 44. *De Elect. fin.* Et conſimilibus (præterea quæ majoris inquiſitionis diſcuſſionem exigunt, & Miniſterium conſecrationis deſiderant,) quod juſtum eſt, & Eccleſiaſticæ convenit utilitati, ſtatuendi habet liberam facultatem. *Ibid.* §. *Reſpondemus.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 15.

IV. Suffraganeis alicujus Metropolitani, ad mandatum

datum

datum ipſius, poſt confirmationem electionis ſuæ, licitum eſt Electum, qui ad ejus Juriſdictionem pertinet, conſecrare. *De Elect.* Cap. *Suffraganeis*. Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 11.

V. Licèt aliquis nondùm fuerit in Archiepiſcopum conſecratus, ſi tamen confirmationis munus receperit, Archiepiſcopalia (quantùm ei licet) miniſtrare poteſt, & Epiſcopum confirmare *De Tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Cum ex illo* §. *Licet.* Lib. I Decret. *Tit.* 7. Cap. 1.

VI. Electo Epiſcopo & confirmato, non intelligitur Eccleſia viduata, quaſi ſponſum non habeat; ſed quia ſponſus ejus nondùm eſt conſecratus. *De Tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Inter corporalia.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 2.

VII Electus ad Eccleſiam Cathedralem confirmatus, quanquàm nondum conſecratus, ratione Juriſdictionis cunctis in ſua Diœceſi præeminet. *Bulla* 15. Eugenii IV. *Non Mediocri.* §. 13. *poſt. init. ann.* 1439. Bullarii Tomo I. *p.* 352.

VIII. Electus, confirmatus, non conſecratus, nequit exercere quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. *Gloſſa. init.* Cap. 15. *Supra laudat. De Elect.* Intellige per ſe ipſum, nam illa demandare alii Epiſcopo valet.

IX. Jure Communi poteſt Clericos corrigere ac punire. *Gloſſ. fin.*

X. Archiepiſcopus electus, confirmatus, dare poteſt mandatum Suffraganeis ut conſecrent Epiſcopum.

XI. Per confirmationem conceduntur ea quæ ſunt Juriſdictionis. *Gloſſa.*

SECTIO IX.

Non poſſe Epiſcopos alia Jura exigere ab Eccleſiis quàm conſueta.

I. Sicut Beatus Hieronimus inquit: „ Unaquæque „ Provincia in ſuo ſenſu abundet, ſecundùm rationa- „ bilem conſuetudinem Regionis illa juſtitia circa me- „ dietatem, vel tertiam, aut quartam partem pro lo- „ corum diverſitatibus attendatur „. *De Sepulturis.* Cap. *Certificari.* Lib. III. Decret. *Tit.* 28. Cap. 9. Hieronimi locus refertur Dist. LXXVI. Cap. 11. §. . Cui additur „ & præcepta Majorum Leges Apo- „ ſtolicas arbitretur „.

II. Epiſcopus ſuis juribus in Eccleſiis contentus exiſtens, non amplius ab eis exigat. *De Offic. Ord.* Cap. *Conquerente.* §. 2. *init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 31. Cap. 16.

III. Cathedraticum non ampliùs quàm vetuſti moris eſſe conſtiterit, ab ejus loci Presbytero noveris exigendum. Caus. X. Quæst. III. Cap. 5. *Nec numerus. med.* Gelasius Fabiano *Epiſcopo, circa ann.* 494.

IV. Excepto quòd Veterum Conſtitutiones à Parochiis habere jubent, Epiſcopis alia denegentur. Caus. X. Quæst. III. Cap. 6. *Quia cognovimus. med. Ex Conc.* Tolet. III. Cap. 20. *ann* 589. Tom. V. Conc. *p* 1014.

V. Nulli Epiſcoporum liceat à ſubjecto Sacerdote, vel alio quolibet Clerico, & piis locis, dationes ultra Statuta Patrum exigere, aut ſuperpoſita in angariis inferre. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 62. *Nulli. init. Ex Concilio* Eugenii II. Cap. 26. *ann.* 826. *inter Concilia* Leonis IV. Tom. VIII. Conc. *p.* 110.

VI. Pari nec debemus, nec volumus, ut Eccleſiæ cenſûs novi exactione vexentur. *De Cenſib.* Cap. *Significavit. in init. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 39. Cap. 13.

VII. Conſtitutum eſt Epiſcopos ita Diœceſes ſuas regere, ut nihil jure præſumant auferre, ſed juxta priorum autoritatem *Conciliorum*, tàm de oblationibus, quàm de tributis ac frugibus tertiam conſequantur. *Conc.* Tolet. IV. *ann.* 633. *Can.* 33. Tom. V. Conc. *p.* 1715.

VIII. Eſt conſuetudo inordinata Sacerdotum, qui Parochias ſuas ultra modum diverſis exactionibus vel angariis comprimunt. *Concil.* Tolet. XVI. *ann.* 693. Cap. 5. Tom. VI Conc. *p.* 1339.

IX. Unaquæque Eccleſia debet manere ſuis Privilegiis contenta, nec ab alia pervadi vel uſurpari quod alterius juris eſſe dignoſcitur. *Privilegium exemptionis Monaſterii* Corbeiæ à Benedicto III. *conceſſum, ann.* 855. Tom. VIII. Conc. *p.* 237. Cujus rei ratio datur quòd Eccleſiæ adeò ditatæ ſint, ut nemo ferè Epiſcoporum ſit cui ſuæ ſumptus Eccleſiæ ſatis ſuperque ſufficiant.

Nullus Epiſcopus gravamen ſeu ſervile ſervitium ex uſu contra Eccleſiaſticam Normam Abbatibus, ſeu Clericis ſuis imponat, quod ſi fecerit Officii ſui periculum ſubeat. Conc. Rom. V. *ann.* 1078. Cap. 9. Tom. X. Conc. *p.* 373.

SECTIO X.

Quæ ſunt præcipua Jura Epiſcopalia?

I. Multa ſunt quæ ad Jus Epiſcopale ſpectare noſcuntur. *De Præſcriptionib.* Cap. *Cum olim.* §. *ult. fin.* Lib. II. Decret. *Tit.* 26. Cap. 18.

II. Juris Communis autoritate univerſa ſpiritualia in locis, quæ ſunt in Diœceſi conſtituta, ad Diœceſanum Epiſcopum pertinent *Ibid. De Præſcript.* Cap. *Cùm olim. poſt. init.* Lib. II. Decret. *tit.* 26. Cap. 18.

III. Propriè Epiſcopale Miniſterium eſt, ut omnium iniquè laborantium & oppreſſorum, cauſas pià propugnatione ſublevent, & maximè pro Eccleſiaſticis neceſſitatibus, paternâ ſollicitudine deſudent. *Concil.* Valentinum III. *ann.* 855. *Can.* 23. *ult.* Tom. VIII. Conc. *p.* 144.

IV. Chriſma, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium ſeu Baſilicarum, Ordinationes Clericorum qui ad Sacros Ordines promovendi fuerint, Clerici Eccleſiarum quæ ſunt in Diœceſi conſtitutæ, à Diœceſano Epiſcopo poſtulare debent. *De Præſcript.* Cap. *Conveniens.* § *Chriſma.* Lib. II. Decret. *tit.* 26. Cap. 19.

V. Jus Epiſcopale circa cognitionem Cauſarum Matrimonialium, circa ſuſpenſionem, & interdictum, habet Epiſcopus ſuper Eccleſiis quæ ad ſe Lege Diœceſanâ ſpectant. *Ibid. de Præſcript.* Cap. *Auditis fin.* Lib. II. Decret. *tit.* 26. Cap. 15.

VI. Inſtitutiones, deſtitutiones, ordinationes Plebanorum, poteſtas excommunicandi, atque interdicendi, & etiam abſolvendi, ad Jus Epiſcopale pertinent. *De Præſcript.* Cap. *Cum olim. init.* & §. 2. *Alterum* Lib. II Decret. *tit.* 26. Cap 18.

VII. Epiſcopi eſt Eccleſiarum ſuæ Diœceſis unio, & ſubjectio earumdum *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Sicut. init.* Lib V. Decret. *tit.* 31 Cap 8.

VIII. Epiſcopi in Eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno jure, poſſunt, poſt Miſſarum ſolemnia & Veſpertinas ac Matutinas Laudes, benedictionem ſolemnem ſuper populum elargiri, & alibi publicè, aut per vias, Civitates, Caſtra, & Villas, populis, & plebibus, benedictionem facere, vel impertiri. *In* 6. *De Privilegiis.* Cap. *Abbates. Gloſſa. colligit* Lib. V. *tit.* 7. Cap. 3.

IX. Ea ſunt Epiſcopalis Dignitatis, de cauſis Matrimonialibus cognoſcere, injungere publicas pœnas, concedere etiam Indulgentiarum litteras. *De Exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Accedentib. init.* Lib. V. Decret. *tit.* 31. Cap. 12.

X. Sic ſpecificari videntur, quæ Epiſcopo ratione Juris Epiſcopalis competunt in Eccleſiis ſuæ Diœceſeos. *De Off. Jud. Ord.* Cap. *Conquerente. init.* Lib. I. Decret. *tit.* 31. Cap. 16.

XI. In Epiſtola Beati Papæ Clementis legitur: „ Attendendum ſummoperè eſt omnibus Presbyteris, „ & reliquis Clericis, ut nihil abſque proprii Epiſcopi „ licentia agant „: Idem de populis dicitur, ac pro ratione additur: „ Quòd ſingulorum animæ ei ſunt „ creditæ „. *De Jure. Patr.* Cap. *Quacumque. in init. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 38. Cap. 2. *Deſumitur ex Conc.* Tribor. *ann.* 895.

XII. Conc. Vormat. *ann.* 868. *Can.* 8. Tom. VIII. Conc. *p.* 948. In eo recenſentur quæ Canones, ſive veteres, ſive no

Digitized by Google

novi, Epiſcopis reſervarunt, illa vetando Presbyteris. Omittuntur ea quæ certò ſunt Juris Divini, ut ordinatio Presbyterorum, Diaconorum, Epiſcoporum conſecratio, utpotè noti & alterius generis nobilioris.

XIII. Epiſcopus in Eccleſiis ſuæ Diœceſis habet Canonicam obedientiam, ſubjectionem, & reverentiam, institutionem, correctionem, & reformationem, ac cenſuram Eccleſiaſticam, Juriſdictionem quoque cauſarum omnium ad Forum Eccleſiaſticum de jure ſpectantium, pœnitentias, & Sacramentorum omnium, quæ ab Epiſcopo ſunt recipienda, collationem, Synodum. *De Off. Jud. Ord.* Cap. *Conquerente.* §. 5. *init.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 31. Cap. 16.

XIV. Diœceſanus Epiſcopus Statutum condere poteſt. *De Locato & Conducto.* Cap. *Veſtra.* §. 1. *Gloſſa colligit.* LIB. III. DECRET. *tit.* 18. Cap. 2. *& De Majorit. & Obedientia.* Cap. *Si quis.* LIB. I. DACRET. *tit.* 33. Cap. 2. Cap. 1. 2. *De Conſtit. In* 6.

XV. Feriandæ ſunt illæ Feſtivitates, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis Epiſcopalibus cum populo collaudaverint. *De Conſecr.* DIST. III. Cap. 1. *fin.*

XVI. Presbyteri & Diaconi ſine ſcientia Epiſcopi nihil perficiant; ipſe enim eſt cujus fidei populus eſt creditus, & à quo pro animabus ratio exigetur. *Can. Apoſt.* 38. *Conc.* PONTIGON. *ann.* 876. Cap. 12. TOM. IX. CONC. *p.* 188. *Concil.* TRICASTENUM. *ann.* 878. *Can.* 1. TOM. IX. CONC. *p.* 312.

SECTIO XI.

Epiſcopos eſſe Presbyteris, & Clericis, & Laicis omnibus Superiores, non tamen iis dominari debere.

I. Si quis dixerit Epiſcopos non eſſe Presbyteris Superiores, anathema ſit. *Concil.* TRID. SESS. XXIII. *Can.* 7. Non addit *Jure Divino*, quia hoc definire expediens non judicavit.

II. Epiſcopi Presbyteris Superiores ſunt, ac Sacramentum Confirmationis conferunt, Miniſtros Eccleſiæ ordinant, atque alia pleraque agere ipſi poſſunt, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. *init.* Cap. 4. *med.*

III. Epiſcopis omnibus, in ſua cuique Diœceſi, in ſubditos tradita eſt ſupra reliquos inferiores Sacerdotes autoritas. *Conc.* TRID. SESS. XIV. *In Doctrina de Sacramento pœnitentiæ.* Cap. 7. *med.*

IV. Mandatum eſt Epiſcopis, ut tàm in Eccleſia, quàm foris, ſuum gradum & ordinem præ oculis habentes, ubique ſe Patres & Paſtores eſſe meminerint. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Refor.* C. 17. *fin.*

V. Eſto ſubjectus Pontifici tuo, & quaſi animæ Parentem ſuſcipe. DIST. XCV. Cap. 7. *Eſto. init.*

VI. Epiſcopi Sacerdotes ſe eſſe noverint, non Dominos, honorent Clericos, ut & ipſis à Clericis quaſi Epiſcopis honor deferatur. *Ibid.* DIST. XCV. Cap. 7. *Eſto.* §. 1.

VII. Nullus Epiſcopus gravamen, ſeu ſervile ſervitium ex uſu contra Eccleſiaſticam normam Abbatibus, ſeu Clericis ſuis imponat. CAUS. I. QUÆST. I. Cap. 124. *Nullus. init.*

VIII. Ne ſubditos ſuos exactionibus Epiſcopi gravare præſumant. *De Cenſib.* Cap. *Cùm Apoſtolus.* §. 2. *init.* LIB. III. DECR. *tit.* 39. Cap. 6.

IX. Multùm longè à paterna pietate videtur, ſi Præpoſiti ſubditis ſuis graves exiſtant, quos in cunctis neceſſitatibus Paſtoris debent more fovere. *Ibid. De Cenſib.* Cap. *Cum Apoſtolus.* §. 2. *Prohibemus. fin.* LIB. III. DECR. *tit.* 39. Cap. 6.

X. Intelligat non eſſe Epiſcopum qui præeſſe dilexerit, non prodeſſe. CAUS. VIII. QUÆST. I. Cap. 11. *Qui Epiſcopatum. poſt init.*

XI. Epiſcopus tenetur Clericis ſuæ Juriſdictionis paternâ proviſione conſulere. *De Reſtitut. ſpoliat.* Cap. *Conquerente. med.* LIA. II. DECRET. *tit* 13. Cap. 7.

XII. Sicut Epiſcopus Clericis ſincerum exhibere debet amorem charitatis, ita quoque viciſſim Miniſtri infucata debent Epiſcopo ſuo exhibere obſequia. *Concil.* SARDIC. *Can.* 17. *fin. Verſ.* DION.

XIII Parochiales Clerici ſervili more in aliquibus operibus Epiſcopis ſervire non cogantur, quia ſcriptum eſt: „ Neque ut dominantes in Clero „. *Conc.* BRACAR. III. *ann.* 572. *Can.* 2. *fin.* TOM. V. CONC. *p.* 897. *Concil.* NARBON. *ann.* 589. *Can.* 10. TOM. V. CONC. *p.* 1020.

XIV. Epiſcopi ſe Paſtores, non Percuſſores eſſe meminerint, atque ita præeſſe ſibi ſubditis oportere, ut non in eis dominentur, ſed illos tamquàm filios & fratres, diligant, elaborentque, ut hortando, & monendo, ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur. *Conc.* TRID. SESS. XIII *De Refor.* Cap. 1.

XV. Ut Preſbyteri, Diaconi, vel quolibet Ordine Clerici Epiſcopo ſuo obedienti devotione ſubjaceant. *Conc.* MATISCON. I. *ann.* 581. *Can.* 10. TOM. V. CONC. *p.* 968.

XVI. Clerici omni ſubjectione Epiſcopis ſubjecti, illis debitam præbeant obedientiam, & nullo jactantiæ ſuæ ſtudio ſemetipſos attollant. *Exceptiones* EGBERTI, *Archiep.* EBORACEN. Cap. 58. TOM. VI. CONC. *p.* 1591.

XVII. *Concil.* VERNENSE, *ann.* 755. *Can.* 7. 8. TOM. VI. CONC. *p.* 1666. ubi inter alia ait, quòd omnes Preſbyteri ſunt ſub poteſtate Epiſcopi, & ſine illius juſſione animarum curam non exerceant.

XVIII. Omnes Eccleſiæ & Clerici ſint ſub jure ſui Epiſcopi. *Concil.* COYAC. *in* HISPANIA, *ann.* 1050. *Can.* 3. TOM. IX. CONC. *p.* 1064.

XIX. *Concil.* MELFITAN. *in* APULIA, *ann.* 1090. Cap. 9. TOM. X. CONC. *p.* 477. vocat Acephalos, Clericos qui ſine licentia Epiſcopi Curias adeunt, & in ſacris proceribus deſerviunt.

XX. Epiſcopi Preſbyteros, quaſi filios & fratres, benignâ ac fraternâ debent charitate fovere. *De Exceſſib. Prelat.* Cap. *Pervenit.* §. 1. *init.* LIB. V. DECR. *tit.* 31. Cap. 1.

XXI. Prælati ſic exerceant acceptam Juriſdictionem in ſubditos, ut prodeſſe probentur, potiuſquàm præeſſe. *De Novi operis nunciat.* Cap. *Cùm ex injuncto. in ant. init.* LIB. V. DEBRET. *tit.* 32. Cap. 2.

XXII. Si quis ſe falsò Epiſcopum aſſerens Altaria conſecravit, & alia exercuit quæ ad Officium pertinent Præſulatûs, illa quæ taliter egit, irrita nunciari debent, & ipſe perpetuo carceri mancipari, pane doloris & aquâ anguſtiæ ſuſtentandus. *De Regularibus.* Cap. *Poſtulaſti. in init. med.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 31. Cap. 21.

SECTIO XII.

Epiſcoporum Juriſdictionem contineri intra eorum Diœceſim, ipſoſque nihil efficere debere extra illam, & quam pœnam incurrant, ſi Pontificalia exerceant in aliena Diœceſi?

I. Epiſcopus in tota ſua Diœceſi Juriſdictionem Ordinariam noſcitur habere. *In* 6. *De Officio Jud. Ord.* Cap. *Cùm Epiſcopus. init.* LIB. I. *Tit.* 16. Cap. 7.

II. Conſtitutum eſt Epiſcopos Diœceſes ſuas regere. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 60 *Conſtitutum. init.*

III. Omnis Eccleſiæ, ipſius gubernatio ad eum Epiſcopum, in cujus Civitatis territorio Eccleſia ſurrexit, pertinebit. CAUS. XVI. QUÆST. V. Cap. 1. *Si quis Epiſcoporum. fin.*

IV. Ab omnibus Epiſcopis firmum, illibatumque ſervetur, ut ſuæ Eccleſiæ juvante Domino, tantummodò ſint jure contenti. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 5. *Qu-m ſit.* §. *ultim.*

V. Si ſua unicuique Epiſcopo Juriſdictio non ſervetur, quid aliud agitur, niſi ut Eccleſiaſticus Ordo confundatur: CAUS. XI. QUÆST. I. Cap 39. *Pervenit fin.*

VI. Sa

Goog

VI. Sacris Canonibus eſt generaliter interdictum, ne quis Epiſcopus Juriſdictionem in Diœceſi exerceat aliena. CLEMENTINA *Quamvis. De Foro competenti. init.* CLEMENTINARUM. LIB. II. *Tit.* 2. Cap. unico.

VII. Epiſcopum, qui Eccleſias, & decimas, quas ab eo repetit alius Epiſcopus, in cujus ſunt conſtitutæ Diœceſi, proponit ſe legitimè præſcripſiſſe, allegare oportet (cùm Jus Commune contra ipſum faciat) hujuſmodi præſcriptionis Titulum, & probare. *In* 6. *De Præſcript.* Cap. *Epiſcopum. init.* LIB. II. *Tit.* 13. Cap. 1.

VIII. Epiſcopi, qui extra Diœceſim ſunt, ad Eccleſias, quæ extra terminos eorum ſunt, non accedant, neque confundant, & permiſceant Eccleſias. CAUS. IX. QUÆST. II. Cap. 8. *Epiſcopi.*

IX. Epiſcopum non debere in alienam irruere Civitatem, quæ illi probatur non eſſe ſubjecta, neque in Regionem, quæ ad ejus curam minimè noſcitur pertinere, niſi fortè cum voluntate & teſtimonio propriæ Regionis Epiſcopi. *Ibid.* CAUS. IX. QUÆST. II. Cap. 7. *Epiſcopum. init.*

X. Nulli Epiſcopo liceat cujuſvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarii loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubjectas tantùm. *Concil.* TRIDENT. SESS. VI. *De Reform.* Cap. 5.

XI. Si ſecùs factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium ſit ipſo jure ſuſpenſus. *Ibid. fin.*

XII. Regenda eſt unaquæque Parochia ſub proviſione ac tuitione Epiſcopi per Sacerdotes, vel cæteros Clericos, quos ipſe cum Dei timore providerit, cui jure pertinere videtur, & circumire, ut ſibi neceſſarium viſum fuerit, Eccleſiaſticâ utilitate cogente. CAUS. X. QUÆST. I. Cap. 4. *Ex Epiſtola* 2. LEONIS IV. Cap. 2. TOM. VIII. CONC. *p.* 31. Quæ adeò præclara viſa eſt Collectoribus Canonum, ut nulla ſit illius pars quæ ſuo loco ab iiſdem relata non ſit, ut patet ex affixis margini citationibus.

XIII. A quo figendi limites Diœceſeos. Vide *Conc.* TOLET. VI. *ann.* 633. Cap. 34. 35. qui docent id fieri poſſe ipsâ poſſeſſione, dummodò Parochiæ, de quibus agitur, intra Provinciam ſint, & ad id ſufficere tricenariam, ſecùs de aliis. TOM. V. CONCIL. *pag.* 1715. *Concil. apud* CELICHIT. *in Provincia* CANTUAR. *ann.* 816. *Can.* 11. TOM. VII. CONCIL. *pag.* 1489. qui vetat Epiſcopis, ne quid agant in Diœceſi aliena, excipitque Archiepiſcopum erga Diœceſes Suffraganeorum.

XIV. Illa facere oportet unumquemque Epiſcopum, quæ ad ſuam Parochiam pertinent, & Pagos, qui ei ſubſunt. *Can. Apoſt.* 33.

XV. Epiſcopus ne audeat extra ſuos fines facere ordinationes in Urbibus & Pagis non ei ſubjectis. *Can. Apoſt.* 34.

XVI. Sin autem hoc facere convictus fuerit præter eorum ſententiam, qui tenent Pagos illos vel Civitates, deponatur & ipſe & ii quos ordinavit. *Ibid.*

XVII. Unuſquiſque Epiſcopus habeat ſuæ Parochiæ poteſtatem, ut regat juxta reverentiam ſingulis competentem, & providentiam gerat, quæ ſub ejus eſt poteſtate, ita ut Presbyteros, & Diaconos ordinet & ſingula ſuo judicio comprehendat. *Concil.* ANTIOCH. *Can.* 9.

XVIII. Epiſcopus quilibet, qui de ſua in alteram progreditur Parochiam, nec ordinare præſumat, niſi permiſſionem acceperit ab eo, qui in ſuo principatu eſt, die Dominicâ offerat tantùm ſuſceptione, & obſequi hic contentus ſit. *Synodus Sancti* PATRICII *ann. cir.* 450. *Can.* 30. TOM. III. CONC. *p.* 1480.

Diœceſes olim Parochiæ vocabantur, etiam medio ſæculi VIII *in Concil.* NARBON. *ann.* 788. TOM. VII. CONC. *p.* 961. De aliis ſæculis patet per plures Canones ſupra collectos in hac Sect.

XIX. Epiſcopi, ad Eccleſias, quæ ſunt ultra ſuam Diœceſim, ſuosque limites, ne accedant. *Concil.* CONSTANTINOP. I. *Can.* 2. *ann.* 381. TOM. II. CONC. *p.* 948.

XX. Non vocati Epiſcopi ultra Diœceſim ne tranſeant ad ordinationem, vel aliquam aliam adminiſtrationem Eccleſiaſticam. *Ibid. Concil.* AURELIAN. V. *ann.* 549. *Can.* 8. TOM. V. CONC. *p.* 393. *Conc. I.* EUGENII II. *ann.* 826. Cap. 23. TOM. VIII. CONCIL. *p.* 110. Vide CAUS. XVI. QUÆST. III. Cap. 1. & ſeq.

XXI. Sanctorum Canonum inſtitutionibus continetur, ut unuſquiſque ſuis terminis contentus exiſtat, nec in aliena jura irrepat. INNOC. II. *Epiſtola.* 7. TOM. X. CONC. *p.* 950.

XXII. Nullus alterius terminos uſurpet, nec alterius Parochiam judicare, vel ordinare, aut excommunicare præſumat, quia talis judicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio nec rata erit, nec vires ullas habebit: quoniam nullus alterius Judicis, niſi ſui, ſententia tenebitur, aut damnabitur. Undè & Dominus loquitur, dicens: " No „ tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt „ Patres tui „. DEUTER. XIX. CAUS. IX. QUÆST. II. Cap. 1. CALIXTUS I. *Epiſt.* 2. vide Cap. 3. 6. 7. 8.

XXIII. Alterius arripere anhelantes Parochias in perjurii reatum incurrunt. *Epiſtola* ADRIANI I. *ad* CAROLUM MAGNUM. TOM. VI. CONC. *p.* 1772. *Qui terminos &c. Ibid.*

SECTIO XIII.

Quænam ſint præcipua Epiſcoporum Officia?

I. Quæcumque in Diœceſi ad Dei cultum ſpectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis ubi oportet provideri æquum eſt. *Conc.* TRID. SESS. XXI. *De Reform.* Cap. 8. *init.*

II. Omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos, inſtituta ſunt, Epiſcopi ex officio ſuo juxta Sacrorum Canonum Statuta cognoſcant, & exequantur, non obſtantibus quâcumque conſuetudine, etiam immemorabili, Privilegio, aut Statuto. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Reform.* Cap. 8. *fin.*

III. Epiſcopus, quæ ſtatuenda ſunt, ſtatuat, & errata corrigat, & evellenda diſſipet, & evellat. *De his quæ fiunt &c.* Cap. *Quantò.* §. 1. *fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 10. Cap. 5.

IV. Prædicationis munus Epiſcoporum præcipuum eſt. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 4. *init.*

V. Chriſtianæ Reipublicæ, neceſſaria eſt Prædicatio Evangelii, & hoc eſt præcipuum Epiſcoporum munus. *Conc.* TRID. SESS. V. *De Reform.* Cap. 2. *init.*

VI. Propriè Epiſcoporum munus eſt Subditorum omnium vitia redarguere. *Conc.* TRID. SESS. XIV. *De Reform* Cap. 1. *init.*

VII. Epiſcopo jure pertinere videtur, & circumire Parochias, ut ſibi neceſſarium viſum fuerit, Eccleſiaſticâ utilitate congente. CAUS. X. QUÆST. I. Cap. 4. *Regenda eſt. fin.*

VIII Diœceſani Epiſcopi autoritate ordinariâ in negotio hæreticæ pravitatis procedere valent. *In* 6. *De Hæreticis.* Cap. *per hoc. init.* LIB. V. *Tit.* 2. Cap. 17.

IX. Omnium Eccleſiaſticarum, *hoc eſt*, bonorum, rerum Epiſcopus habeat ſollicitudinem, & diſpenſet eas, tamquàm Deo contemplante. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 19. *Quiſquis. med.*

X. Annis ſingulis Epiſcopus in ſua Diœceſi *Synodum* faciat de ſuis Clericis. DIST XVIII. Cap. 16. *Annis.*

XI. Epiſcopi ſupplere debent negligentiam Subditorum. *De Magiſtris* Cap. *Prohibeas. fin. Gloſſa colligit.* Verbo *Liceat.* LIB V. DECR. *Tit.* 5. Cap. 2.

XII. Synodi Diœceſanæ quotannis celebrentur. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. DECRET. II. *De Reform.* Cap. 2. *poſt med.*

XIII. Si quis Epiſcopus Eccleſiaſticam Juriſdictionem ſuâ patitur diſſimulatione perverti, Diſtrictione

Canonicâ

Canonicâ percellatur. *Ne Prælati vices.* Cap. *Quoniam, fin* Lib. V. Decret. *Tit.* 4 Cap. 2.

XIV. Unumquemque Epiſcopum oportet habere ſuæ Diœceſis poteſtatem, ut regat, & gubernet ſecundum competentem ſingulis reverentiam & providentiam gerat omnis Regionis, quæ ſub ipſius eſt Civitate; ita ut etiam ordinare ei Presbyteros & Diaconos probabili judicio liceat, & de ſingulis ipſius Regionis cauſis cum moderatione & pondere diſceptare. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 2. *Per ſingulas med.*

XV. Quòd ſi pernicioſum eſt Proretam (ſeu Rectorem navis) in tranquillitate navim deſerere, quantò magis in fluctibus? ubi non dicitur, quòd Perſecutorum non fugiant (maximè Paganorum) inſidias. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 47. *Suſcitaris. init.*

XIV. Cùm ad tempus ſæviunt, & ob multitudinem delictorum noſtrorum nocendi facultatem diutiùs aſſequuntur: præſertim cum eis prodire ultrò non debeamus, & multos Prophetas, & Apoſtolos, ipſumque Dominum hujuſmodi fugiſſe inſecutores, luce clariùs conſtet; Sed quò præcipuè Epiſcopos, qui tamquàm Arietes ducatum gregibus prabent, imò qui & horum Paſtores ſunt, Deo Autore, eum eis in periculis pro viribus perſiſtere, pro certò conveniat, & cùm tranquilitas reddita Divinâ fuerit pietate, ſopitaque furentium infeſtatio, mox gregem requirere, & in unum colligere, & ejus animos Cœleſtis Patriæ pace, ac potiſſimùm ſecuritate prædicatâ, ſurſum erigere debeant. *Ibid.* Caus. VII. Quæst. I. Cap. 47. *Suſcitaris.*

XVII. Conſtitutum eſt Epiſcopos Diœceſes ſuas ita regere, ut nihil ex earum jure præſumant auferre. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 60. *Conſtitutum eſt. init. Ex* Tolet. *Conc.* IV. Cap. 32. *ann.* 63.. *Conc.* Tolet. XI. *ann.* 675. Cap. 2. Tom. VI. Conc. *p.* 546.

XVIII. Unuſquiſque Epiſcopus in ſua Parochia diligenter provideat, ut Eccleſiæ Dei, benè conſtructæ & reſtauratæ & ornatæ fiant, tàm in officio & luminaribus, quamque in aliqua reſtauratione, & ut Servi Dei regulariter vivant, unuſquiſque ſecundum ſui Ordinis gradum, maximè Epiſcopus curam habeat. *Exceptiones* Egberti, Cap. 28. Tom. VI. Conc. *p.* 1588.

XIX. Locorum Ordinarii per cenſuram Eccleſiaſticam, aliiſque opportunis remediis, Contradictores compeſcendo, faciant, prout ad eos ſpectat, ut his quæ ad Divinum Cultum & morum reformationem pertinent, Sacrorum Statuta Canonum irrefragabiliter obſervari. Clementina, *Gravi.* §. *Ne ig...r fin. De Celebrat. Miſſarum.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

SECTIO XIV.

Quâ ratione Epiſcopi teneantur, & poſſint Prædicationis Officium adimplere?

I. Quicumque Religioſi, ſeu Clerici idonei ad annunciandum Gentibus Evangelicam Veritatem, requiſitâ & habitâ Prælatorum ſuorum licentiâ, id abſque contradictione qualibet liberam exequendi habeant facultatem. *De Judæis* Cap. *Quam ſit.* § 2. *Inſuper.* Lib. V. Decr. *Tit.* 6. Cap. 10.

II. Sicut multa ſunt membra corporis, omnia verò non eumdem actum habent, ita multi ſunt Ordines in Eccleſia, ſed non omnes idem habent Officium, quia ſecundum Apoſtolum: *Alios Dominus dedit Apoſtolos, alios Prophetas, alios autem Doctores, &c.* Cùm igitur Doctorum Ordo ſit quaſi præcipuus in Eccleſia, non debet ſibi quiſquam indifferenter Prædicationis Officium uſurpare Nam ſecundum Apoſtolum:(a) *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur.* Et Veritas ipſa præcepit Apoſtolis: (b) *Rogate Dominum meſſis, ut mittat Operarios in meſſem ſuam.* De Hæreticis. Cap Cùm ex injuncto. §. 3. Lib V. Decr. *Tit.* 7. Cap. 12.

III. Cum Apoſtolus dicat: *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur?* Omnes qui prohibiti vel non miſſi, præter auctoritatem ab Apoſtolica Sede vel Catholico Epiſcopo loci ſuſceptam, publicè vel privatim Prædicationis Officium uſurpare præſumpſerint, excommunicationis vinculo innodentur: & niſi quàm citiùs reſipuerint, aliâ competenti pœnâ plectentur. *De Hæreticis.* Cap. *Excommunicamus.* §. 6. *Quia nonnulli.* Lib. V. Decret. *Tit.* 7. Cap. 13.

IV. *Conc.* Valentinum III. *ann.* 855. *Can.* 16. Tom. VIII. Conc. *p.* 142. Ubi poſtquàm juſſit ut Epiſcopi per ſe, vel per alios fideliter doctos, prædicent, curentque, ne Plebs hâc egeat ope, addit, *ubi Verbum Dei fidelibus non miniſtratur, quid aliud quàm vita animæ ſubtrahitur?*

V. Nullus poteſt prædicare, niſi ex officio ſibi commiſſo, vel niſi habeat autoritatem à ſuo Prælato. *Gloſſa*, Verbo *Requiſita.*

VI. Quòd non oportet Laicum publicè diſputare & docere, autoritatem ex eo ſibi vendicantem, ſed Ordini à Domino tradito cedere, & aurem iis, qui docendi gratiam acceperunt, aperire, & Divina ab eis doceri. *Concil.* Quinisextum. *ann.* 296. *Can.* 64. Tom. VI. Conc. *p.* 1172.

VII. *Conc.* Turon. III. *ann.* 813. *Can.* 4. Tom. VII. Conc. *p.* 1261. Sic loquitur: *Sollicitè ſtudeat unuſquiſque Epiſcopus, gregem ſibi commiſſum Sacrâ Prædicatione, quid agere, quidve vitare debeat, informare.*

VIII *Concil.* Cabillon. II. *ann.* 813 *Can.* 2. Tom. VIII. Conc. *p.* 1272. ſupponens quòd Epiſcopus prædicare debeat, præcipit ut vita & doctrina concordent, faciens quod dicit, & dicens quod facit.

IX. Appendix *Concilii* Rothomag. *ann.* 1074. Cap. 1. Tom. X. Conc. *p.* 311. vetat ne quis doceat, niſi ab Epiſcopo probatus, propter multimodos & deteſtandos errores quos docent imperiti.

X. Caveant prætereà Epiſcopi, ne aliquem, vel eorum qui, cùm ſint nomine Regulares, extra Clauſtra tamen & obedientiam Religionum ſuarum vivunt, vel Presbyterorum Sæcularium, niſi ipſis noti ſint, & moribus atque doctrinâ probati, etiam quorumlibet privilegiorum prætextu, in ſua Civitate vel Diœceſi prædicare permittant. *Ibid. Conc.* Trid. *fin.* Sess. V. *De Reform.* Cap. 2.

XI Si, quod abſit, Prædicator errores aut ſcandala diſſeminaverit in populum, etiamſi in Monaſterio ſui, vel alterius Ordinis, prædicet, Epiſcopus ei Prædicationem interdicat. *Concil.* Trident. Sess. V. *De Reform.* Cap. 2.

XII Quòd ſi Hæreſes prædicaverit, contra eum, ſecundum Juris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem, procedat; etiam ſi Prædicator ipſe generali vel ſpeciali privilegio exemptum ſe eſſe prætenderet; quo caſu, Epiſcopus autoritate Apoſtolicâ, & tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatus, procedat. *Concil.* Trid. *ibid.*

XIII. Curent Epiſcopi, ne quis Prædicator, vel ex falſis informationibus, vel aliàs, calumnioſè vexetur, juſtamve de eis conquerendi occaſionem habeat. *Ibid.*

XIV. Epiſcopi diligenter ſtudeant, ut apud rudem Plebem difficiliores ac ſubtiliores quæſtiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis acceſſio, à popularibus Concionibus ſecludantur. *Concil.* Trident. Sess. XXV. *Decret. De Purgatorio. med.*

XV. Incerta item, vel quæ ſpecie falſi laborant, evulgari, ac tractari non permittant. *Ibid.*

XVI Ea verò quæ ad curioſitatem quamdam, aut ſuperſtitionem ſpectant, vel turpe lucrum ſapiunt, tamquàm ſcandala, & offendicula prohibeant. *Conc.* Trid Sess. XXV. Decr. *De Purgatorio. med.*

XVII. Prædicationis Officium privilegiatum eſt. *De Statu Monachorum.* Cap. *Quod Dei timorem.* §. 2. *med.* Lib III Decret. *Tit.* 35. Cap. 5.

XVIII. Tanta diſcretio tenenda eſt, ut & Verbi Dei Prædicator, ubi proprii ſumptus deſunt, à fratribus accipiat, & item fratres illius potentiâ non graventur, exemplo Apoſtoli Pauli, qui, ne quem gravaret, arte & manibus victum quærebat. Caus. X. Quæst. III. Cap. 7. *Cavendum eſt. fin.*

(a) *Rom.* 10. (b) *Matt.* 9. *Luc.* 10.

XIX. Poſt

XIX. Poſt Baptiſmum, inter cætera magis ad ſalutem neceſſaria eſt propoſitio Verbi Dei, quo audientes, illud, quod eſt victoria noſtra, inſtituuntur in fide, docentur fugienda fugere, & ſectanda ſectari, à quo per peccatum lapſi reſurgunt, pœnitentiæ Sacramentum perficiunt. Extravagant. *Comm. inter Cunctas*. §. 8. *De Privilegiis*. Extravagantium *Communium*. Lib. V. *Tit*. 7. *De Privilegiis*. Cap. 1.

XX. Ad prædicandum Verbum Dei ſententia (fortè ſcientia) Divinæ Legis expoſcitur, deſideratur ordo, & vitæ integritas etiam poſtulatur. Scriptum eſt enim: *Tu ſcientiam repuliſti, & ego te repellam, ne Sacerdotio fungaris mihi, quia labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & Legem exquirunt ex ore ejus*, Aliàs prout ad eum pertinet, inter peccatum & peccatum non poſſet diſcernere, nec peccator exiſtens Dei deberet narrare juſtitias, & Teſtamentum illius aſſumere per os ſuum. Nam cujus vita deſpicitur, conſequens eſt, ut ejus Prædicatio contemnatur. *Ibid*. Extravag. *Communi. Inter Cunctas*. §. 8. *De Privilegiis* Lib. V. Extravag. *Communium*. *Tit*. 7. *De Privilegiis*. Cap. 1.

XXI. Dùm Paganis evangelizatur nomen Domini Jeſu Chriſti, ne (ſi diſpar in iis, qui evangelizandi officium aſſumpſerunt, obſervantia fuerit, & diſſimilis habitus) apud eos, quibus unum Evangelium prædicatur, ſcandalum ſuſcitetur; eo non obſtante, quòd inter illos Operarios, Monachi ſunt, & Canonici Regulares, vel alii etiam regularem vitam ſub alia diſtrictione profeſſi, omnes pariter in unum regulare propoſitum & honeſtum habitum, quantùm ad hoc ſpectat Officium, Epiſcopus poteſt conformare. *De vita & honeſt. Cleric*. Cap. *Deus. in integra*. Lib. III. Decr. *tit*. 1. Cap. 11.

SECTIO XV.

Decreta notabiliora circa Prædicationis Officium & curam Epiſcopis commiſſam.

I. Inter cætera, quæ ad ſalutem ſpectant populi Chriſtiani, pabulum Verbi Dei permaximè ſibi noſcitur eſſe neceſſarium, quia ſicut corpus materiali, ſic anima ſpirituali cibo nutritur, eò quòd: „ Non in „ ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, quod „ procedit de ore Dei „. *De Officio Jud. Ordin*. Cap. *Inter cætera init*. Lib. I. Decr. *Tit*. 31. Cap. 15.

II. Omnes Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alii Eccleſiarum Prælati, tenentur per ſe ipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum Sanctum Jeſu Chriſti Evangelium. *Concil*. Trid. Sess. V. *De Refor*. Cap. 2. *init*.

III. Si contigerit Epiſcopos & alios prædictos legitimo detineri impedimento, viros idoneos aſſumere teneantur ad hujuſmodi Prædicationis Officium ſalubriter exequendum. *Ibid. Conc*. Trid. §. 1.

IV. Cùm ſæpè contingat, quòd Epiſcopi propter occupationes multiplices, vel invaletudines corporales, ſeu occaſiones alias (ne dicamus defectum ſcientiæ) per ſeipſos non ſufficiunt miniſtrare populo Verbum Dei: ipſi viros idoneos ad Sanctæ Prædicationis Officium ſalubriter exequendum aſſumant, potentes in opere & ſermone. *De Officio Jud. Ordin*. Cap. *Inter cætera*. Lib. I. Decr. *Tit*. 31. Cap. 15.

V. Quo Prædicationis munus frequentiùs poſſit ad fidelium ſalutem exerceri; Epiſcopi in Eccleſia ſua, ipſi per ſe, aut ſi legitimè impediti fuerint, per eos, quos ad Prædicationis munus aſſumunt, Sacras Scripturas, Divinamque Legem annuncient. *Concil*. Trid. Sess. XXIV. Decret. II. *De Refor*. Cap. 4. *init*.

VI. In aliis Eccleſiis per Parochos, ſive, iis impeditis, per alios ab Epiſcopis, impenſis eorum, qui eas præſtare vel tenentur, vel ſolent, deputandos, in Civitate, aut in quacumque parte Diœceſis cenſebunt expedire, ſaltem omnibus Dominicis & ſolemnibus diebus Feſtis, tempore autem Jejuniorum, Quadrageſimæ, & Adventûs Domini, quotidiè vel ſaltem tribus in Hebdomada diebus, ſi ita oportere duxerint, Sacras Scripturas, Divinamque Legem annuntient, & aliàs quotieſcumque id opportunè fieri poſſe judicaverint. *Conc*. Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor*. Cap. 4. *med*.

VII. Iidem etiam ſaltem Dominicis, & aliis Feſtivis diebus; pueros in ſingulis Parochiis fidei rudimenta & obedientiam erga Deum & Parentes, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, doceri curabunt; & ſi opus ſit etiam per cenſuras Eccleſiaſticas compellent, non obſtantibus privilegiis & conſuetudinibus. *Conc*. Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref*. Cap. 4. *fin*.

VIII. Ubi intra eamdem Civitatem atque Diœceſim permixti ſunt populi diverſarum linguarum, habentes ſub una fide varios ritus & mores: Pontifices hujuſmodi Civitatum, ſivè Diœceſum, provideant viros idoneos, qui ſecundum diverſitates rituum & linguarum Divina Officia celebrent, & Eccleſiæ Sacramenta miniſtrent, inſtruendo eos verbo pariter & exemplo. *De Officio Jud. Ordin*. Cap. *Quoniam init*. Lib. I. Decr. *Tit*. 31 Cap. 14.

IX. De Officio Prædicationis ſi fortè Epiſcopus non fuerit in domo ſua, aut infirmus eſt, aut aliâ aliquâ causâ exigente, non valuerit, numquàm tamen deſit diebus Dominicis aut Feſtivitatibus, qui Verbum Dei prædicet juxta quòd intelligere vulgus poſſit. *Concil*. Moguntiacum. *ann*. 813. *Can*. 25. Tom. VII. Conc. *p*. 1149. *Conc*. Pontigon. *ann*. 876. Cap. 7. Tom. IX. Conc. *p*. 286.

SECTIO XVI.

Poſſe Epiſcopos ſtatuere vel revocare ſub pœnis, quæ prudenter expedire judicaverint, tàm erga Clericos, quàm alios ſubditos ad morum correctionem.

I. Epiſcopi ut aptiùs quem regunt populum poſſint in officio atque obedientia continere, in omnibus his, quæ ad viſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſuorum, ſpectant, jus & poteſtatem habeant ea ordinandi, moderandi, puniendi, & exequendi, juxta Canonum Sanctiones, quæ illis ex prudentia pro ſubditorum emendatione, ac Diœceſis ſuæ utilitate, neceſſaria videbuntur. *Conc*. Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref*. Cap. 10. *init*.

II. Quæ aliàs à Summis Pontificibus, & Sacris Conciliis, de Clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaque retinenda, ac ſimul de luxu, comeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcumque criminibus, necnon ſæcularibus negotiis fugiendis, copioſè ac ſalubriter ſancita fuerunt; eadem iiſdem pœnis vel majoribus, arbitrio Ordinarii, imponendis obſerventur. *Conc*. Trid. Sess. XXII. *De Ref*. Cap. 1. *med*.

III. Si quæ verò ex iis in deſuetudinem abiiſſe comperint Epiſcopi, ea quamprimùm in uſum revocari, & ab omnibus accuratè cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas Deo Vindice pœnas perſolvant. *Ibid. Conc*. Trid. Sess. XXII. *De Ref*. Cap. 1. *fin*.

Nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. *Ibid. Conc*. Trid. Sess. XXII. *De Ref*. Cap. 1. *fin*.

IV. Faciant Epiſcopi, prout ad eos ſpectat, in his quæ ad Divinum Cultum, & morum reformationem pertinent, Sacrorum Statuta Canonum irrefragabiliter obſervari. Clementina. *Gravi. De Celebrat. Miſſarum. fin*. Clementinarum. Lib. III. *Tit*. 14. Cap. 1.

V. Epiſcopus faciat, ut hæc quæ ejus ſtudio emendanda ſunt, mora per eum vel impedimentum aliquod non contingat. *De pactis*. Cap. *Qualiter. in integ. fin*. Lib. I. Decr. *Tit*. 35. Cap. 13.

SEC-

SECTIO XVII.

Epiſcopos teneri ſubditorum ſuorum, ſed maximè Clericorum vitia corrigere.

I. Eccleſiarum Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſus prudenter ac diligenter intendant. *Concil.* TRID. SESS. VI. *De Reform.* Cap. 3. *init.*

II. Eccleſiarum Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſus, maximè Clericorum, & reformandos mores prudenter ac diligenter intendant, ne ſanguis eorum de ſuis manibus requiratur. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Irrefragabili. init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 13.

III. Ad Epiſcopos ſpectat Clericorum correctio. CLEMENTINA *Ut Clericorum. med. De Officio Jud. Ordin.* CLEMENTINARUM. LIB. I. *Tit.* 9. Cap. 1.

IV. Hoc Epiſcopis præcipuè cavendum eſt, ne Clerici, præſertim ad animarum curam conſtituti, criminoſi ſint, nevè inhoneſtam vitam ipſis conniventibus ducant. *Concil.* TRID. SESS. XIV. *De Reform. in Proœmio. init.*

V. Si Epiſcopi Clericos pravis & corruptis moribus eſſe permittunt, quo pacto Laicos de ipſorum vitiis redarguent, qui uno ab eis Sermone convinci poſſent, quòd Clericos ipſi patiantur eſſe deteriores? *Concil.* TRID. SESS. XIV. *De Refor. in Proœmio.*

VI. Inferiorum culpæ Ordinum ad nullos magis referendæ ſunt, quàm ad deſides, negligenteſque Rectores, qui multam ſæpè nutriunt peſtilentiam, dùm auſteriorem diſſimulant adhibere medicinam. DIST. LXXXVI. Cap. 1. *Inferiorum.*

VII. Omnes Eccleſiarum Prælati ad corrigendos ſubditorum exceſſus diligenter intendere debent. *Conc.* TRID. SESS. XIV. *De Reform.* Cap. 4. *init.*

VIII. Epiſcopos debere cum Judicibus omninò conſentire, ut ſibi mutuo ſint auxilio. *Conc.* MOGUNT. *ann.* 888. Cap. 14. TOM. IX. CONC. *pag.* 310.

SECTIO XVIII.

Quâ ratione Epiſcopi debeant Clericorum, & aliorum ſubditorum vitia corrigere?

I. Monebunt Epiſcopi ſuos Clericos, in quocumque Ordine fuerint, ut converſatione, ſermone, & ſcientiâ, commiſſo ſibi Dei populo præeant; memores ejus quod ſcriptum eſt: *Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum:* & juxta Apoſtoli vocem: *Nemini dent ullam offenſionem, ut non vituperetur Miniſterium eorum.* CONC. TRID. SESS. XIV. *De Reform. in Proœmio. med.*

II. Duo faciliùs & commodiùs Epiſcopi ſibi ſubjectos regere, & in vitæ ac morum honeſtate continere poſſint, ſi quid per humanam fragilitatem ſubditos peccare contigerit, illa Apoſtoli eſt ab eis ſervanda Præceptio: *Ut illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate & patientiâ;* cùm ſæpè plus erga corripiendos agat benevolentia, quàm autoritas; plus exhortatio, quàm comminatio; plus charitas, quàm poteſtas. *Concil.* TRID. SESS. XIII. *De Reform.* Cap. 1. *med.*

III. Sin ob delicti gravitatem virgâ opus fuerit, tunc cum manſuetudine vigor, cum miſericordia judicium, cum lenitate ſeveritas adhibenda eſt: ut ſine aſperitate diſciplina populis ſalutaris, ac neceſſaria conſervetur, & qui correcti fuerint, emendentur, aut ſi reſipiſcere noluerint, cæteri ſalubri in eos animadverſionis exemplo à vitiis deterreantur, cùm ſit diligentis & pii Paſtoris officium morbis ovium lenia primùm adhibere fomenta; poſteà, ubi morbi gravitas ita poſtulet, ad acriora & gravia remedia deſcendere; ſin autem ne ea quidem proficiant illis ſubmovendis cæteras ſaltem oves à contagionis periculo liberare. *Conc.* TRID. *Ibid.*

IV. Odio habeantur peccata, non homines: corripiantur tumidi: tolerentur infirmi: & quod in peccantis ſeveriùs caſtigari neceſſe eſt, non ſævientis plectatur animo, ſed medentis. DIST. LXXXVI. Cap. 2. *Odio.*

V. Epiſcopi ex officio poſſunt & debent de ſubditorum exceſſibus ad correctionem inquirere veritatem. *Ut Eccleſiaſtica Beneficia, &c.* Cap. unico. §. *Porrò. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 12.

VI. Epiſcopi poteſtatem ſuam in Parochianos ſuos exerceant, cùm pro ſuis fuerint exceſſibus corrigendi. *De Privilegiis.* Cap. *Cùm & plantare.* §. *penult. fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 3.

VII. Ut Epiſcopi correctionis, & reformationis officium liberè valeant exercere, executionem ipſorum nulla conſuetudo, vel appellatio valeat impedire, niſi formam in talibus exceſſerint obſervandam. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Irrefragabili.* §. *Ut autem.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 13.

VIII. In corrigendis exceſſibus juxta Canonicas Sanctiones appellationis eſt diffugium interclusum. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Licet. init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 12.

IX. In his, ubi de viſitatione, aut morum correctione agitur, nulla exemptio, aut inhibitio, appellatio, ſeu querela, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita, executionem eorum, quæ ab Epiſcopis mandata, decreta, aut judicata fuerint, quoquo modo impediat, aut ſuſpendat. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 10. *fin.*

X. Ut unuſquiſque Epiſcoporum poteſtatem habeat in ſua Parochia, tàm de Clero, quàm de Regularibus, ad corrigendum & emendandum, ſecundum ordinem Canonicum Spiritualem, ut ſic vivant qualiter Deo placere poſſint. *Concilium* VERNENSE. *ann.* 755. Cap. 3. TOM. VI. CONC. *p.* 1663. *Concil.* MOGUNTIACUM. *ann.* 813. *Can.* 22. TOM. VII. CONC. *p.* 1248.

XI. Epiſcopis diſtrictè injunctum eſt, quatenùs ſic circa correctionem Clericorum vigilanter intendant, & diligenter ſui officii debitum exequantur, quòd & iidem Clerici metu pœnæ à ſuis arceantur, inſolentiis, & alii, eorum exemplo perterriti, proſilire ad ſimilia meritò pertimeſcant. CLEMENTINA *Ut Clericorum. De Officio Jud. Ordin. fin.* CLEMENTINARUM. LIB. I. *Tit.* 9. Cap. 1.

XII. In quantum Clerici ratione Parochialium Eccleſiarum, vel aliàs Juriſdictionem Epiſcopi reſpicere dignoſcuntur, Epiſcopus officii ſui debitum in eoſdem liberè proſequatur. *De Privilegiis.* Cap. *Cum Capella.* §. *Quocirca. fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 16.

SECTIO XIX.

An, & quâ ratione Epiſcopi debeant viſitare Eccleſias ſuæ Diœceſis?

I. Epiſcopus ratione Epiſcopalis Juriſdictionis, quam habet in aliqua Eccleſia, tenetur causâ correctionis eam viſitare. *De Cenſib.* Cap. *Cùm venerabilis.* §. *Quia ergò, init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 39. Cap. 21.

Decretum eſt, ut antiquæ conſuetudinis ordo ſervetur, & annuis vicibus ab Epiſcopo Diœceſes viſitentur. CAUS. X. QUÆST. I. Cap. 10. *Decrevimus. init.*

II. Epiſcopum per cunctas Diœceſes, Parochiaſque ſuas, per ſingulos annos ire oportet. Quòd ſi ipſe aut languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus, id explere nequiverit, Presbyteros probabiles, aut Diaconos mittat. *Ibid.* CAUS. X QUÆST. I. Cap. 11. *Epiſcopum. ex Conc.* TOLET. IV. *ann.* 633. *Can.* 36. TOM. V. CONC. *p.* 1715.

III. *Concil.* CALCHUTENSE. *ann.* 787. Cap. 3. TOM. VI. CONCIL. *p.* 1863. Epiſcopis injungit quotannis Diœceſim viſitare.

VI.

IV. *Concil.* Arelat. VI. *ann.* 813. *Can.* 17. Tom. VII. Conc *p.* 1237. præcipit annuam viſitationem ſingularem Parochiarum Diœceſis.

V. *Conc.* Meldense *ann.* 845. Cap. 29. Tom. VII. Concil. *p.* 1850. damnat negligentiam Epiſcoporum, qui rarò, vel numquàm, per ſeipſos viſitant, idque ut contra Ordinem Evangelicum, Apoſtolicum, & Eccleſiaſticum.

VI. *Conc.* Valentinum III. *ann.* 855 *Can.* 17. Tom. VIII. Conc. *p.* 142. docet quòd in Viſitatione, ſola perquirenda ſunt animarum lucra.

VII. Patriarchæ, Primates, Metropolitani, Epiſcopi, propriam Diœceſim per ſeipſos, aut ſi legitimè impediti fuerint, per ſuum Generalem Vicarium, aut Viſitatorem, ſi quotannis, propter ejus latitudinem, totam viſitare non poterunt, ſaltem majorem ejus partem, ita tamen ut tota biennio per ſe, vel Viſitatores ſuos compleatur, viſitare non prætermittant. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 3. *init.*

VIII. Ubi Capitulum jus viſitandi habet, non ideò Epiſcopus, vel eo impedito, ejus Viſitator, eaſdem Eccleſias ſeorsùm à Viſitatoribus à Capitulo deputatis viſitare prohibeatur. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decret. II *De Refor.* Cap. 3. *poſt init.*

IX. Per ſingulas Eccleſias Epiſcopi, & per Diœceſes ambulantes, primùm diſcutiant Clericos, quomodò ordinem Baptiſmi teneant, vel Miſſarum, & qualiter quæque Officia in Eccleſia peragant. Caus. X. Quæst. I. Cap. 12. *Placuit. init.*

X. Reditus Baſilicarum, & reparationes, & Miniſtrantium vitam inquirant. *Ibid.* Caus. X. Quæst. I. Cap. 11. *Epiſcopum fin.*

XI. Quæ ad Sacramentorum adminiſtrationem ſpectant, curent Epiſcopi, & Viſitationi ornamentorum Eccleſiæ, aut bonorum ſtabilium Fabricarum proventibus invigilent. *Conc.* Trid. Sess XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 3. *fin.*

XII Jus habeant viſitandi Confraternitates Laicorum. *Concil.* Trid Sess. XXII. *De Refor.* Cap. 8. Vide *Conc.* Bracar. III. *ann.* 572. *Can.* 1. Tom. V Concil. *p.* 896. Caus. X. Quæst. I. Cap. 14. *placuit.*

XIII. Ut ſingulis annis quiſque Epiſcopus Parochiam ſuam circumeat, populumque confirmet ac doceat, & ea, quæ vitanda ſunt, prohibeat, & ea, quæ agenda ſunt, viriliter agere ſtudeat. Refertur ex Concil. Hispal. *ab* Hadri. Cap. 1-. Tom. V. Concil. *p.* 1590. *Conc.* Emerit *ann.* 666. Cap. 11 Tom. VI Conc. *p.* 503. *Conc.* Tolet. VII. *ann.* 646. Cap. 4. Tom. V. Conc. *p.* 1840. *Concil* Cuthberti. *ann* 747. Cap. 3. Tom VI. Conc *p.* 1574. *Concil.* Cabillon. II. *ann.* 813. *Can.* 14 Tom. VII. Conc. *p.* 1275. *Conc I.* Pontigon. *ann.* 876. Cap 6 Tom. IX. Conc. *p.* 286. Præcipiendo Viſitationem vel tempus, præſcribunt vel Procurationem vel Viſitatoris Officia.

XIV. Viſitationis Officium exercentes non quærant quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti, Prædicationi & cohortationi, correctioni & reformationi vacando, ut fructum referant qui non perit. *De cenſib.* Cap. *procurationes.* § *ult.* Lib III. Decr. *tit.* 39. Cap. 23.

XV. Obſervandum modis omnibus, ut ſi quandò Epiſcopis peragrandæ Parochiæ neceſſitas incumbit, in confirmandis hominibus, in inquirendis rebus emendatione dignis, in Prædicatione Verbi Dei, in lucris animarum potiùs quàm in deprædandis & ſpoliandis hominibus, & ſcandaliſandis fratribus, operam dent. Caus X Quæst. III. Cap. 7. *Cavendum eſt. med.*

XVI. Viſitationum iſtarum præcipuus ſit ſcopus, ſanam, orthodoxamque Doctrinam, expulſis hæreſibus, inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem, innocentiamque accendere: Cætera prout locus, tempus & occaſio feret ex Viſitantium prudentia ad fidelium fructum conſtituere. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 3. *med.*

XVII. Quam autem in viſitandis Eccleſiis formam obſervari deſideret Eccleſia Gallicana, Vid. *Conſtitutionum* Melodunensium *tit.* 5.

SECTIO XX.

An, & quomodò Epiſcopi Procurationem recipere poſſint, cùm Eccleſias ſuas viſitant?

I. Viſitationi annexa eſt Procuratio. *De Cenſib.* Cap. *Cùm venerabilis.* § *Quia ergò. init.* Lib. III. Decr. *tit.* 39. Cap. 21.

II. Procurationes ratione Viſitationis debentur. *De cenſib.* Cap. *Autoritate.* Lib. III. Decr. *tit.* 39. Cap. 27. *fin.*

III. In iis locis, ſeu Provinciis, ubi conſuetudo eſt, ut nec victualia, nec pecunia, nec quicquam aliud à Viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant, ibi id obſervetur. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II, *De Ref.* Cap. 3. *fin.*

IV. Juſtum eſt autem & æquum, ſumptus neceſſarios, juraque conſueta, quam Procurationem Canones vocant, per Parochianos, Parochoſque Viſitatoribus ſuppeditari: id enim & Sacrâ Scripturâ & Conciliorum Generalium Decretis ſancitum eſt. *Conſtitutionum conventus* Meldo. *tit.* 5. *Articulo ult.*

V. Cavendum tamen ne viſitatio fiat onus intolerabile, & offenſio detur Evangelio, ſed Viſitatores viſitandos tractent ut filios, ac pro ſua decentia, comitatu ac victu mediocri ſint contenti. *Ibid.* Si Parœciæ ſint tenues, benignè & gratis viſitentur. *Ibid.*

VI. Epiſcopus cùm ad Eccleſiam cauſâ correctionis acceſſerit, moderatam ab Procurationem recipiat. *De cenſib.* Cap. *Cùm venerabilis.* § *Quia ergo fin.* Lib. III Decr. *tit.* 39. Cap. 21.

VII. Procurationes, quæ ratione Viſitationis debentur, ab Epiſcopis abſque manifeſta & neceſſaria cauſa nullatenùs exigantur, niſi quandò perſonaliter Officium Viſitationis impendunt. *Ibid. De cenſib* Cap. *procurationes.* Lib. III. Decr. *tit.* 39. Cap 23.

VIII. Procurationis nomine hîc intelligitur jus quoddam, quod ſolvere debent Eccleſiæ Epiſcopo viſitanti, ne ſuis ſtipendiis militare cogatur.

IX. Cavendum eſt, ne cùm Epiſcopi Parochias ſuas peragrant, quamdam non ſolùm erga ſubditos, ſed erga ſocios Tyrannidem exerceant, nec (quod abſit) cum charitate, ſed cum quadam judiciaria invectione ſtipendia ab eis exigant. Caus. X. Quæst. III. Cap. 7. *cavendum eſt. Ut in Canone* 14. *Concilii* II. Cabilonensis. *ann.* 813.

X. Juſtum eſt, ut illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium Caus. XII. Quæst. II. Cap 45. Gregorii I Lib. III. *Epiſt.* 11. *ann.* 593. Vide Caus X. Quæst. III. Cap. 4. 6. 8. 9. *Concil.* Bracar. III. *ann.* 572. *Can.* 2. Tom V. Conc. *p.* 896. Caus. X. Quæst. III. Cap. 2. *placuit. Conc.* Valentinum III. *ann* 855. *Can.* 17. Tom. VIII. Conc. *p* 142.

XI. Modeſto contenti equitatu, famulatuque, ſtudeant quàm celerrimè, debita tamen cum diligentia, Viſitationem ipſam abſolvere. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 3. *med.*

XII. Caveant ne inutilibus ſumptibus cuiquam graves oneroſivè ſint. *Ibid.*

XIII. Ne Epiſcopi, aut quiſquam ſuorum, quidquam Procurationis cauſâ pro Viſitatione accipiant, exceptis tantùm victualibus, quæ ſibi ac ſuis frugaliter, moderatèque, pro temporis tantùm neceſſitate, & non ultrà erunt miniſtranda. *Ibid. Conc.* Trid.

XIV. Ubi intentio Epiſcopi Jure Communi & Prædeceſſorum conſuetudine adjuvatur, condemnari debet Eccleſia ad Procurationem, ſecundùm facultates, Epiſcopo, ſuiſque Succeſſoribus exibendam. *De Cenſib.* Cap. *Sopita.* § *Sed tn.* Lib. III. Decr. *tit.* 39. Cap. 14.

XV. Ne quis, pro eo quòd in Oratoriis interdùm aliqui celebrant, Procurationes, quæ ratione Viſitationis debentur, exigere vel extorquere præſumat. *De Cenſib.* Cap. *Autoritate.* Lib. III. Decr. *tit.* 39. Cap. 27.

XVI. Propter privatum Oratorium Procuratio ratione Viſitationis non debetur. *Gloſſa.*

. XVII. Si Epiſcopus ſuam Diœceſim (ubi ei à jure permittitur) faciat per alium viſitari, licèt ipſe illi debeat in aliis providere, hi tamen qui viſitantur, miniſtrare tenentur expenſas victualium Viſitanti: Cùm ſecundum Apoſtolum non ſit magnum, ſi ab eo metantur temporalia, per quem ſpiritualia ſeminantur. *In 6. De Officio Ordinarii.* Cap. *Si Epiſcopus.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 6.

XVIII. Epiſcopus cùm perſonaliter non viſitat, nihil prorſùs ab his, qui per illum quem deputat, fuerint viſitati, exigere poterit aut debebit. *Ibid. in 6. De Officio Ordinarii.* Cap. *Si Epiſcopus.* §. *Idem.* Lib. I. Decr. *tit.* 16. Cap. 6.

XIX. Cùm Provincia eſt de novo ad Juriſdictionem alicujus Eccleſiæ converſa, illud Epiſcopus obſervare tenetur in viſitando illam, necnon & in Procurationibus, quod in vicinis Provinciis obſervatur. *De Cenſib.* Cap. *Super eo.* Lib. III Decr. *tit.* 39. Cap. 21.

SECTIO XXI.

Epiſcopos poſſe viſitare Hoſpitalia & Fabricarum Curam habere.

I. Epiſcopos poſſe viſitare Hoſpitalia, ac Fabricarum curam habere. *Concil.* Vormatiense, *ann.* 890. *Can* 7. Tom. VII. Conc. *p.* 1243.

II. Epiſcopi habeant jus viſitandi Hoſpitalia, non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſine eorum licentia. *Concil.* Trid. Sess. XXII. Decr. *De Reform.* Cap. 8. *med.*

III. Habeant etiam jus viſitandi pia loca omnia, quomodòcumque nuncupentur, etiamſi prædictorum locorum cura ad Laicos pertineat. *Ibid. Conc.* Trid.

IV. Omnia quæ ad pauperes ſuſtentandos instituta ſunt, Epiſcopi ex Officio ſuo juxta Sacrorum Canonum Statuta cognoſcant, & exequantur, non obſtantibus quâcumque Conſuetudine, etiam immemorabili, Privilegio, aut Statuto. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXII. *De Refor.* Cap. 8. *fin.*

V. Non inutile erit adminiſtrationis Hoſpitalium rationem Epiſcopos, aut eorum Vicarios, non latere, ut ſi qui ſunt abuſus, eorum vigilantiâ & curâ corrigantur. *Ibid.*

VI. Quod de Hoſpitalibus & Leproſariis, idem de Fabricis Eccleſiarum cenſendum eſſe ſtatuit Sacra *Tridentina* Synodus. Conſtitutionum Melod. *tit.* 26. Articulo. 2.

VII. Epiſcopi Fabricarum reditus in uſus Eccleſiæ neceſſarios & utiles, prout ſibi expedire magis viſum fuerit, expendi curent. *Ibid.*

VIII. Adminiſtratores tàm Eccleſiaſtici, quàm Laici Fabricæ cujuſvis Eccleſiæ, etiam Cathedralis, Hoſpitalis, Confraternitatis, & quorumcumque piorum locorum, ſingulis annis teneantur reddere rationem adminiſtrationis Ordinario, Conſuetudinibus & Privilegiis quibuſcumque in contrarium ſublatis: niſi ſecùs fortè in inſtitutione & ordinatione talis Eccleſiæ ſeu Fabricæ expreſsè cautum eſſet. *Conc.* Trid. Sess. XXII. *De Reform.* Cap. 9.

IX. Quòd ſi ex conſuetudine, aut Privilegio, aut ex Conſtitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda eſſet; tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis Adminiſtratoribus minimè ſuffragentur. *Ibid fin.*

SECTIO XXII.

Quid poſſint Epiſcopi in foro Conſcientiæ circa diſpenſationes & abſolutiones & in iis quæ pertinent ad Juriſdictionem Voluntariam?

I. Cùm aliqua diſpenſatio à Canone minimè eſt permiſſa, Epiſcopus Archiepiſcopo ſuo obtemperare non debet in hac parte, ut diſpenſet. *De temporib. ordinationum.* Cap. *Dilectus.* §. *Cum ergo.* Lib. I. Decr. *tit.* 11 Cap. 15.

II. Licet Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentioſum, diſpenſare. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 6. *init.*

III. Licet Epiſcopis in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in Diœceſi ſua per ſeipſos, aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum, in foro conſcientiæ gratis abſolvere, impoſitâ pœnitentiâ ſalutari. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 6. *med.*

IV. Idem in Hæreſis crimine, in eodem foro conſcientiæ Epiſcopis tantùm, non eorum Vicariis, eſt permiſſum. *Ibid. fin.*

V. Tàm in Cathedralibus, quàm in aliis Conventualibus Eccleſiis viros idoneos Epiſcopi poſſint Coadjutores & Cooperatores habere, non ſolùm in Prædicationis Officio, verùm etiam in audiendis confeſſionibus, & pœnitentiis injungendis, ac cæteris quæ ad ſalutem pertinent animarum. *De Off. Jud. Ordin.* Cap. *Inter cætera.* §. *ult. Undè.* Lib I. Decr. *tit.* 31. Cap. 15.

VI. Sacrum Oecumenicum Generale Tridentinum *Concilium* conceſſit Epiſcopis, ut abſolvere poſſint in foro animæ, ſeu conſcientiæ, ab omnibus peccatis, & diſpenſare in irregularitatibus, prout Sess. XXIV. *Cap.* 6. habetur. *Bulla* 132. Pii. V. *Romani Pontificis.* §. 3. *init. ann.* 1571.

SECTIO XXIII.

Quid poſſit Epiſcopus in ſua Diœceſi quantùm ad Juriſdictionem Contentioſam Eccleſiaſticam?

I. Cùm Epiſcopus in tota ſua Diœceſi Juriſdictionem Ordinariam noſcatur habere, dubium non exiſtit, quin in quolibet loco ipſius Diœceſis non exempto, per ſe vel per alium poſſit pro Tribunali ſedere, cauſas ad Eccleſiaſticum forum ſpectantes audire, perſonas Eccleſiaſticas (cùm earum exceſſus exegerint) capere, ac carceri deputare, necnon & cætera, quæ ad ipſius ſpectant Officium, liberè exercere. *In 6. De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Cùm Epiſcopus.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 7. In Gallia non recipitur.

II. Nullus Epiſcopus alterius Parochianum judicare præſumat; nam qui eum ordinare non potuit, nec judicare poteſt. *De Parochiis.* Cap. *Nullus.* Lib. III. Decr. *tit.* 29. Cap. 3.

III. Ut illi, qui de loco ad locum iter faciunt, & ibi rapinas & deprædationes peragunt, ab illius loci Prælato excommunicentur. *De Raptorib.* Cap. *De illis. init.* Lib. V. Decr. *tit.* 17. Cap. 1.

. IV. Non apparentibus Accuſatoribus crimine manifeſto ſeu publico exiſtente, Officii Epiſcopi intereſt illud impedire. *De Divortiis.* Cap. *Porrò.* §. *Præterea. colligitur.* Lib. IV. Decr. *tit.* 19. Cap. 3.

V. Habeant Epiſcopi ſingularum Urbium in ſuis Diœceſibus liberam poteſtatem, adulteria, & ſcelera, inquirere, ulciſci, & judicare, ſecundum quod Canones cenſent, abſque impedimento alicujus. *De Off. Jud. Ordin.* Cap. *Pernicioſam.* §. 1. Lib. I. Decr. *tit.* 31. *Cap.* 1. Quomodò ſumendus hic locus patebit ex dicendis.

SECTIO XXIV.

An, & quomodò Epiſcopus poſſit inſtituere Officialem, & quale ſit iſtius Auditorium, ſive Tribunal?

I. In Officialem Epiſcopi, per commiſſionem officii generaliter ſibi factam, cauſarum cognitio transfertur. *In 6. De Officio Vicarii.* Cap. *Licet. init.* Lib. I. *tit.* 13. Cap. 2.

II. Po-

II. Poteſtas inquirendi, corrigendi, aut puniendi aliquorum exceſſus, ſeu aliquos ex ſuis Beneficiis, Officiis, vel adminiſtrationibus amovendi, non transfertur in Officialem, niſi ſibi ſpecialiter hæc committantur. *ibid. in 6. De Officio Vicarii.* Cap. *Licet. med* Lib. I. *tit.* 13. Cap. 2. Non eget nunc ſpeciali commiſſione

III. Epiſcoporum, ſuorumque Officialium (qui generaliter de cauſis ad ipſorum forum pertinentibus, eorum vices ſupplendo cognoſcunt) unum & idem Conſiſtorium, ſivè Auditorium eſt cenſendum. *in 6. De Appellationibus.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. II. *tit.* 15. Cap. 3.

IV. Ab iſtis Officialibus ad Epiſcopos (ne ab eiſdem ad ſeipſos interponi appellatio videatur) de Jure non eſt appellandum. *Ibidem.*

V. Non putamus illam conſuetudinem, quantocumque tempore de facto ſervatam, conſonam rationi, quòd ab Officiali Epiſcopi ad eumdem Epiſcopum valeat appellari, ne ab eodem ad ſeipſum (cùm ſit idem Auditorium utriuſque) appellatio interpoſita videatur. *In 6. De Conſuetudine.* Cap. *Non putamus.* Lib. I. *tit.* 4 Cap. 2.

VI. Ab Officialibus inferioribus & foraneis ad Epiſcopos ipſos debet appellari. *In 6. De Appellationib.* Cap. *Romana.* §. 2. *In* 6. Lib. II. *tit.* 15. Cap. 3.

VII. Officialis non eſt Delegatus Epiſcopi, ſed habet Juriſdictionem Ordinariam. *Gloſſa in* Cap. *Se contra. De Officio. & poteſt Jud. Deleg. in* 6. Colligit ex §. 1. & 2. Lib. I. *tit.* 14. Cap. 4.

VIII Idem eſt ſi recurratur ad proprium Epiſcopum, vel ad ejus Officialem, ſeu Vicarium, & Miſſum Dominicum. *Colligitur ex* Cap 2. *De Regularib.* Lib. III. Decr. *tit.* 31. Cap. 2. *& ex* Cap 1. *De Frigidis & Maleficiat.* 1. §. *Ille autem. init.* Lib. IV. Decr. *tit.* 15. Cap. 1.

IX. Officiales dicuntur quibus Epiſcopi committunt vices ſuas. *Gloſſa in* Cap. 3. *De Inſtitut.* Verbo *Officialis.* Lib. III. *tit.* 7 *& Gloſſa in* Cap. 3. *tit.* 23. *De ſolutionib.* Lib. II. Decret.

X. Officialis Epiſcopi Ordinariam habet Juriſdictionem. *Gloſſa* Verbo *Officialem.*

XI. Officialis Generalis & Epiſcopi idem eſt Tribunal: Alii ſunt Officiales foranei delegati ab Epiſcopo, quorum non eſt idem Auditorium cum Epiſcopo. *Gloſſa.*

XII. Ab Officialibus foraneis appellatur ad Epiſcopum, ſeu ejus Officialem Generalem. *Gloſſa.*

SECTIO XXV.

Quomodò Epiſcopus cum Capitulo ſuo agere debeat?

I. Epiſcopus & fratres ejus ſui Canonici unum corpus ſunt, ita quòd Epiſcopus caput, & illi membra eſſe probantur. *De his quæ fiunt.* Cap. *Novit. init.* Lib. III. Decret. *tit.* 10 Cap. 4.

II Non decet Epiſcopum omiſſis membris, aliorum conſilio in Eccleſiæ ſuæ negotiis uti. *Ibid.*

III. Epiſcopus in Eccleſiæ ſuæ negotiis fratres ſuos, ſivè Canonicos, requirat, & cum eorum conſilio, vel ſanioris partis eadem peragat & pertractet, & quæ ſtatuenda ſunt ſtatuat, & errata corrigat, & evellenda diſſipet, & evellat. *De his quæ fiunt.* Cap. *Quanto. init* Lib. III. Decr. *tit.* 10. Cap. 5.

IV. Non eſt (dùm tamen aliàs ſit præſcripta Canonicè) conſuetudo, quam allegat Epiſcopus reprobanda, quòd in inquirendis, puniendis & corrigendis Subditorum exceſſibus, conſilium ſui Capituli requirere minimè teneatur. *In 6. De Conſuetudine.* Cap. *Non eſt.* Lib. I. *tit.* 4 Cap 3.

V. Contingit in nonnullis Eccleſiis de earum conſuetudine obſervari, quòd ipſarum Prælati (cùm primò ad Eccleſias ipſas accedunt) non admittuntur, niſi jurent Statuta & Conſuetudines ipſarum Eccleſiarum, ſcripta & non ſcripta, inviolabiliter obſervare. *In 6. De Jurejurando.* Cap 1. *init.* Lib. II *tit.* 11. Cap. 1.

VI. Juramenta ſub hujuſmodi generalitate qualitercumque & ſub qualicumque verborum forma præſtita vel præſtanda, ad licita, poſſibilia, & libertati Eccleſiaſticæ non obviantia, tantùm extenduntur: ipſique jurantes ad alia per præſtationem juramenti hujuſmodi non tenentur. *ibid. fin. in* 6. Lib. II. *tit.* 11. Cap. 1.

VII. Non eſt tanta communio inter Epiſcopum, & inter Capellas, ſeu Monaſteria, ſeu alia pia loca, quanta eſt inter Epiſcopum & Eccleſiam Cathedralem, cui eſt Spirituali Conjugio copulatus. *De Teſtamentis.* Cap. *Requiſiſti.* §. *penult. Sectis. fin.* Lib. III. Decr. *tit.* 26, Cap. 15.

VII. Si Epiſcopi aliquid Canonicis ad deliberandum proponant, nec de re, ad ſuum, vel ſuorum, commodum ſpectante agatur, Epiſcopi ipſi Capitulum convocent, vota exquirant, & juxta ea concludant. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decret. II. *De Refor.* Cap. 6. *poſt med.*

VIII. Abſente verò Epiſcopo, omninò hoc ab iis de Capitulo ad quos hoc de jure vel conſuetudine ſpectat, perficiatur, nec id ut Vicarius Epiſcopi admittatur *ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr II. *De Ref.* Cap. 6.

IX. Quantò majori Dignitate, dante Domino, Epiſcopus præeminet, tantò decet ampliùs, & oportet eum in omnibus eam diligentiam & gravitatem habere, quâ omnia videatur ſine nota & reprehenſione peragere, & laudabiliter injunctæ ſibi ſollicitudinis Officium diſpenſare. *De his quæ fiunt à Prælatis.* Cap. *Quamvis ad ... init.* Lib. III. Decr. *tit.* 10. Cap. 5.

SECTIO XXVI.

Epiſcopos quoſcumque teneri, Lege Naturali, Divinâ, & Eccleſiaſticâ, ad reſidendum in ſuis Eccleſiis.

I. Sacroſancta *Synodus* Tridentina ad reſtituendam collapſam admodùm Eccleſiaſticam Diſciplinam, depravatoſque in Clero mores emendandos, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque, quovis nomine ac titulo Præfectos monet, ac monitos eſſe vult, ut attendentes ſibi, & univerſo gregi, in quo Spiritus Sanctus poſuit eos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo, vigilent, ſicut Apoſtolus præcipit:„ In omnibus laborent & Miniſterium ſuum impleant„. *Conc.* Trid. Sess VI. *De Ref.* Cap 1. *init.*

II. Implere autem illud ſe nequaquàm poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos Mercenariorum more deſerant, atque ovium ſuarum, quarum ſanguis de eorum eſt manibus à Supremo Judice requirendus, cuſtodiæ minimè incumbant *ibid.*

III. Certiſſimum eſt non admitti Paſtoris excuſationem ſi lupus oves comedit, Paſtor neſcit. *ibid.*

VI. Propriæ ſalutis ſunt immemores, Terrenaque Cœleſtibus, ac Divinis Humana præferunt, qui in diverſis Curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium ſollicitudine, ovili derelicto, atque ovium ſibi commiſſarum curâ neglectâ, ſe detinent occupatos. *ibid. Conc.* Trid Sess. VI. *De Ref.* Cap. 1. *med.*

V. Præcepto Divino mandatum eſt omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre, Verbique Divini Prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *De Ref.* Cap 1. *init.*

VI. Hæc omnia nequaquàm ab iis præſtari & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed Mercenariorum more deſerunt *ibid.*

VII. Sacroſancta *Synodus* Tridentina eos admonet & hortatur, ut Divinorum Præceptorum memores, factique forma gregis in judicio & veritate paſcant, & regant. *ibid.* Sess. XXIII. *De Refor.* Cap. 1

Digitized by Google

VIII. Declarat Sacroſancta *Synodus* omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis ac Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque, quocumque nomine, & titulo Præfectos, etiamſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam, ubi injuncto ſibi Officio defungi teneantur; neque abeſſe poſſe, niſi ex cauſis. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

IX. Cupit eadem *Synodus* iſta quæ adeò ex Paſtorum munere, animarumque ſalute ſunt, frequenter omnium auribus, mentibuſque infigi, ut in poſterùm, Deo juvante, nullâ temporum injuriâ, aut hominum oblivione, aut deſuetudine, aboleantur. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *fin.*

X. Non poteſt eſſe Paſtoris excuſatio, ſi lupus oves comedit, & Paſtor neſcit. *De Regulis Juris.* Cap. *Quamvis cauſa.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 41. Cap. 10.

SECTIO XXVII.

Quibus maximè temporibus Epiſcopi reſidere debeant? Et quanto tempore abeſſe poſſint ab Eccleſiis, ſine culpa? Et propter quas cauſas à reſidentia excuſentur? Quibuſve pœnis, ſi abſint extra hos caſus, ſint obnoxii?

I. Sacroſancta TRIDENTINA *Synodus* Epiſcopos admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium, Dominici adventûs, Quadrageſimæ, Nativitatis, Reſurrectionis Domini, Pentecoſtes, item & Corporis Chriſti diebus, quibus refici maximè, & in Domino gaudere Paſtoris præſentiâ oves debeant, ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali ullo pacto abſint, niſi Epiſcopalia munia in ſua Diœceſi eos aliò vocent. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

II. Qui aliquantiſper tantùm abſunt, ex veterum Canonum ſcientia non videntur abeſſe, quia ſtatim reverſuti ſunt. *Conc.* TRID. *Ibid.*

III. Sacroſancta *Synodus* TRIDENTINA vult illud abſentiæ ſpatium, ſingulis annis, ſivè continuum, ſivè interruptum, extra legitimas cauſas nullo pacto debere duos, aut ad ſummum tres menſes excedere, & haberi rationem ut id æqua ex cauſa fiat, & abſque ullo gregis detrimento. *Ibid.*

IV. Quod an ita ſit, abſcedentium conſcientiæ relinquitur, quam ſpes eſt Religioſam & timoratam fore, cùm Deo corda pateant, cujus opus non fraudulenter agere ſuo periculo tenentur. *Concil.* TRID. SESS. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

V. Chriſtiana charitas, urgens neceſſitas, debita obedientia, ac evidens Eccleſiæ vel Reipublicæ utilitas, aliquos nonnumquàm abeſſe poſtulant & exigunt. *Ibid. Conc.* TRID. SESS. XXIII. *De Ref.* Cap. 1. *poſt init.*

VI. Hæ legitimæ abſentiæ à Metropolitano, vel eo abſente, Suffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente, in ſcriptis ſunt approbandæ. TRID. *Conc. Ibid.*

VII. Intereà meminerint diſceſſuri ita ovibus ſuis providendum, ut quantùm fieri poterit, ea ipſorum abſentia nullum damnum accipiant. *Ibid.*

VIII. Si quis, (quod utinam numquàm eveniat) contra horum Decretorum diſpoſitionem abfuerit, mortalis peccati reatum incurrit. *Concil.* TRID. SESS. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

IX. Item pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facit, nec tutâ conſcientiâ, aliâ etiam declaratione non ſecurâ, illos ſibi detinere poteſt; ſed tenetur illos Fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibitâ quâcumque conventione, vel compoſitione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. *De Reform.* Cap. 1.

X. Antiqui Canones adverſus non reſidentes promulgati, temporum atque hominum injuriâ penè in deſuetudinem abierunt. *Conc.* TRID. SESS. VI. *De Refor.* Cap. 1.

XI. In *Synodo* ANASTASIUS Presbyter Cardinalis tituli *Beati* MARCELLI ab omnibus canonicè eſt depoſitus, eò quòd Parochiam ſuam per annos quinque, contra Canonum Inſtituta, deſeruit. *De Clericis non reſidentib.* Cap. *Ex geſtis.* LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 2. *Ex Concilio* ROMANO *ann.* 853. *ſub* LEONE IV. TOM. VIII. CONC. p. 129.

XII. Sub LEONE IV. *anno* 850. vel 851. SYNODUS LXVII. Epiſcoporum in Eccleſia Beati Petri Romæ. Vide ANASTASIUM *anno* 853. & BARON. *ad eumdem annum* 853. TOM. X Vide *Comitiorum* BLESENTIUM *Articulum* 14. Vide *Bullam* 10. PII IV. *De ſalute.* §. 2. *Bullarii* TOM. II. *p.* 19. & *Concil.* TRIDENT. SESS. VI. *De Refor.* Cap. 1. ubi pœnæ ſtatutæ, non ſunt in uſu.

XIII. Prælatus, qui Eccleſiam ſuam deſeruerit per longum tempus, eâ privari debet per ſententiam. *Gloſſa.*

SECTIO XXVIII.

Quæ ſint Privilegia Epiſcoporum in Corpore Juris contenta?

I Quoniam Epiſcopi, eorumque Superiores ſe habent diverſis ex cauſis à ſuis Eccleſiis & Diœceſibus abſentare frequenter, nec ſemper poſſunt commodè ad Eccleſias accedere pro Miſſa celebranda, vel audienda in ipſis, ſine qua eos tranſire non decet abſque cauſa rationabili ullam diem, indulgetur eiſdem, ut Altare poſſint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari, ubicumque abſque interdicti tranſgreſſione illis permittitur celebrare, vel audire Divina. *In 6. De Privilegiis* Cap. *Quoniam.* LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 12.

II. Nunc non eſt privilegium, tranſiit in Jus Commune. *In 6 De Sent. Excom.* Cap. *fin.*

III. Permittitur Epiſcopis & aliis Superioribus, ut etiam præter ſui Superioris licentiam, providum & diſcretum ſibi poſſint eligere Confeſſorem. *De pœnit.* Cap *Ne pro dilatione.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 38. Cap. ult. 16.

IV. Quia Pontificali Dignitate præditis ob reverentiam Sacri Officii, quod exercent, plurimùm deferri convenit, & eos plus aliis honorari decet: ut cùm à Judicibus vel à Conſervatoribus à Sede Apoſtolica deputatis, contra eos ad coactiones aliquas, ſivè pœnas, fuerit procedendum, gradus & modeſtia in hujuſmodi proceſſu ſervetur: Ita quòd (eis quâdam condignâ reverentiâ ſupportatis) ingreſſus primò ipſis Eccleſiæ, vel Sacerdotale interdicatur Miniſterium: ac deindè ab Officio ſuſpendantur, & ſubſequenter aggravetur cenſura Eccleſiaſtica contra eos. Niſi fortè aliter fieri ſuaſerit nimia contumaciæ protervitas, ſivè culpa. *In* SEXTO. *De Officio Jud. Deleg.* Cap. *Quia.* LIB. I. *Tit.* 14. Cap. 2.

V. Quia periculoſum eſt Epiſcopis, & eorum Superioribus propter executionem Pontificalis Officii, quod frequenter incumbit, ut in aliquo caſu interdicti vel ſuſpenſionis incurrant ſententiam ipſo facto: Statutum eſt, ut Epiſcopi, & alii Superiores Prælati, nullius Conſtitutionis occaſione, Sententiæ, ſivè Mandati prædictam incurrant ſententiam ullatenùs ipſo jure, niſi in ipſis de Epiſcopis expreſſa mentio habeatur. *In 6. De Sent. Excomm.* Cap. *Quia periculoſum.* LIB. V. *Tit.* 11. Cap. 4.

VI. In Juramento calumniæ propoſitis tantùm, ſed non tactis Evangeliis (ſicut in dicendo teſtimonio) ab Epiſcopo videtur juramentum exhibendum. *De Juramento Calumniæ.* Cap. ult. *Cùm in cauſa.* LIB. II. DECRET. *tit.* 7. Cap. 7. Quod de hoc juramento hìc dicitur ad aliud quodvis producendum.

VII. Dig-

VII. Dignum prorſùs & congruum cùm ſit, quòd Clerici, tàm Religioſi, quàm alii Cardinalium Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac quorumcumque Pontificum gratiam & communionem Apoſtolicæ Sedis habentium Commenſales Domeſtici, ſe poſſint ipſis in Divinis Officiis coaptare; ut illud quod iidem Cardinales ſeu Pontifices dicunt Officium, licitè dicere valeant: Nec ad dicendum aliquod aliud tenecantur indultum eſt. CLEMENTINA, *Dignum. De Celebrat. Miſſar* CLEMENTINARUM LIB. III. *tit.* 14. Cap. 2.

VIII. Clericorum Epiſcopi appellatione, illi intelliguntur Clerici, qui per Epiſcopum non quæſiti propterea, vel recepti, ſine fraude & fictione qualibet, verè ſui Clerici Familiares exiſtunt, & in ſuis expenſis continuè Domeſtici Commenſales, etiamſi quos ex illis aliquandò pro ſuis gerendis negotiis abeſſe contingat. *In 6. De Verb. Signif.* Cap. fin. *Sicut nobis. med.* LIB. V. *tit.* 12. Cap. 5.

IX. Conceſſum eſt Epiſcopo, ut in locis exemptis ſuæ Diœceſis poſſit populo benedicere, audire Divina Officia, & ea etiam in Pontificalibus celebrare, & in ſua præſentia facere ſine Pontificalibus celebrari. Sic tamen, quòd prætextu conceſſionis hujuſmodi, in locis ipſis exemptis, vel circa hoc privilegiatis, nullam aliam Juriſdictionem idem Epiſcopus exerceat, nec perſonis exemptis, vel privilegiatis moleſtiam inferat, vel gravamen, nullumque exemptioni vel privilegiis eorumdem aliud præjudicium generetur, nec Epiſcopo jus aliud quomodòlibet acquiratur. CLEMENTINA, *Archiepiſcopo. De Privilegiis.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 2.

SECTIO XXIX.

Non eſſe facilè admittendam accuſationem adverſus Epiſcopos, nec de levi illi credendum.

I. Prælati quaſi ſignum ſunt poſiti ad ſagittam. *De Accuſationibus*, Cap. *Qualiter. med.* LIB. V. DECR. *tit.* 1. Cap. 24.

II. Quia Prælati non poſſunt omnibus complacere, cùm ex officio ſuo teneantur non ſolùm arguere, ſed etiam increpare, quio etiam interdùm ſuſpendere, nonnumquàm verò ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur. *Ibid.*

Et ideò Sancti Patres providè ſtatuerunt, ut accuſatio Prælatorum non facilè admittatur, ne concuſſis columnis corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolùm falſæ, ſed etiam malignæ criminationi janua præcludatur. *Ibid. De Accuſationib.* Cap. *Qualiter. med.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 1. Cap. 24.

III. Cùm in juventute ſua Epiſcopus ſe maturum, honeſtum, & providum exhibuit, non eſt de levi credendum, quòd poſtquàm ad ſenilem pervenit ætatem, turpiter abjecerit jugum Domini, fœtores libidinis amplexando, eùm labes hujuſmodi, quæ nonnumquàm in juvente contrahitur, in ſenectute ſæpiùs expietur. *De Præſumptionib.* Cap. *Cùm in juventute. init.* LIB. II. DECRET. *Tit.* 23. Cap. 15.

IV. Quis prætereà de facili crederet, quòd vir præditus ſcientiâ litterarum, propriæ ſalutis oblitus, ad eam paſſionis ignominiam ſe converteret, ut abominabile crimen admitteret? *Ibid.*

V. Cùm utrùm ſanæ mentis eſſet Antiſtes, necne, eùm exceſſus perpetrabat, evidenter non oſtenditur, ſatius eſt arbitrari, quamlibet interim infirmitatem ad pœnam peccati, quàm ad ipſum pertinere peccatum, cui magis conſulendum ſit, & compatiendum, quàm puniendum, vel aliquo modo feriendum. CAUS. III. QUÆST. IX. Cap. 14. *Indicat. med. Ex Reſponſione* NICOLAI *Papæ, ad Concil* SENONENSE, *ann.* 862. *pro deponendo* NEVIMANNO, *Epiſcopo* NIVERNENSI, *de quo Conc. in Append.* TOM. VIII. CONC. *p.* 1934.

VI. Apoſtoli ſtatuerunt, ne facilè commoverentur, aut lacerarentur, vel accuſarentur Columnæ Sanctæ Dei Eccleſiæ, quæ Apoſtoli & Succeſſores eorum non immeritò dicuntur. CAUS. II. QUÆST. VII. Cap. 15. *Accuſatio.* §. 4. ANACLETUS, *Epiſt.* 2.

VII. Accuſatio Epiſcoporum non eſt facilè recipienda, dicente Domino: *Non ſuſcipies vocem mendacii.* CAUS. II. QUÆST. VII. Cap. 19. *Accuſatio. init.* SIXTUS II. *Epiſt.* 2. *ann.* 243.

VIII. Expectandi atque corrigendi magis ſunt Rectores Eccleſiæ, quàm ſtatim judicandi. DIST. XLV. Cap. 4. *Licet.*

IX. Sacerdotes ad ſacrificandum vacare debent, non ad litigandum. *De Accuſat.* Cap. *Quoties. in int. fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 1. Cap. 1.

X. Epiſcopi, qui Throni Dei vocantur, pravorum hominum inſidiis turbari non debent, ſed liberè Chriſto Domino famulari. *Ibid.*

XI. Vide *Conc* CONSTANTINOP I. *Can.* 6. TOM. II. CONC. *p.* 949. qui præcavet, ne Epiſcopi facilè accuſentur, excludendo ab hac accuſatione varia perſonarum genera.

XII. Objectam notam incontinentiæ, ſi qua forſitan præceſſit in Prælato, ſubſequens longæ converſationis delevit honeſtas. *De elect.* Cap. *Scriptum. in int. poſt med.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 6. Cap. 40.

XIII. Cùm Epiſcopus, quem conſtat fuiſſe aliquandò furioſum, accuſatur de quibuſdam delictis, nec evidenter oſtenditur eum fuiſſe ſanæ mentis cùm illa commiſit, ſatius eſt illi compati.

XIV. Accuſationes adverſus Doctorem nemo ſuſcipiat, quia non poteſt humano condemnari examine, quem Deus ſuo judicio reſervavit. BURCH. LIB I. Cap. 166. *ex Concil.* HISPAL. Cap. 3. TOM. V. CONC. *p.* 1590. Inter fragmenta hujus Concilii intelligendus hic Canon, *De Accuſatione Epiſcopi apud Sæculares*, ut ſequens Canon 167. LIB. I. BURCHARDI laudati. Vide *Epiſtolam* GREG. IV. *ann. circ.* 828. *De* ALDRICO, CENOMANENSI *Epiſcopo*, TOM. VII. CONC. *p.* 1571. Cognitionem accuſationis, illius ſi qua fiat. *Concil.* TRICASS. II. *ann.* 878. *Can.* 7. TOM. IX. CONC *p.* 313. vetat, ne Epiſcopi occultè accuſentur, ne innocentes condemnentur. *Conc.* TROSLEIANUM, *ann* 909. Cap. 5. TOM. IX. CONC. *p.* 534. præſcribit quæ facienda ante accuſationem Epiſcoporum, punit eos non ſervantes, donec ſatisfecerint.

SECTIO XXX.

Quid agendum ſi Epiſcopi tàm adverſâ valetudine, ſeu Corporis, ſeu mentis, utantur, ut officium implere nequeant?

I. Nuſquàm Canones præcipiunt, ut pro ægritudine Epiſcopo ſuccedatur: & omninò injuſtum eſt, ut ſi moleſtia corporis irruit, honore ſuo privetur ægrotus. Atque ideò hoc fieri nullatenùs poteſt, ne peccatum ex Epiſcopi depoſitione veniat. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 1. *Scripſit. med.*

II. Pontifices, qui in aliqua occupantur infirmitate, vel ægritudine, abjiciendi non ſunt, nec alios in loco eorum conſecrari oportet, niſi ex hac fuerint luce ſubſtracti. *Ibid.* CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 4. *Pontifices. init.*

III. Cùm viventem Epiſcopum ab officio ſuo neceſſitas infirmitatis, non crimen abducit; alium loco ejus (niſi recuſante, ſeu renuntiante eo) nulla ſinit ratio ordinari. *Ibid.* CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 14. *Quamvis. med.*

IV. Epiſcopus, qui gravi & incurabili morbo laborat, ita quòd Paſtorale Officium non poteſt ullatenùs exercere, ad ceſſionem compelli non poteſt, nec debet ullo modo, nec afflicto afflictio eſt addenda, imò potiùs ipſius miſeriæ miſerendum. *De Clerico Ægrotante.* Cap. *ex parte.* §. *Verùm.* LIB. III. DECR. *Tit.* 6. Cap. 5.

Digitized by Google

V. Cùm percuſſio corporalis imminet, utrùm pro purgatione, an pro vindicta contingat, Dei in hoc judicium ignoratur, & ideò non debet addi flagellatis afflictio, ne nos culpæ (quod abſit) offenſa reſpiciat. Caus. VII Quæst. I Cap. 2. *Cùm percuſſio.*

VI. Quæ licita ſunt Sacerdotes expleant. In his verò quæ præſumere non licet, vicinorum uſque ad recipiendam ſanitatem Epiſcoporum auxilia ſubrogentur; & hoc cum cautelæ ſtudio peragatur, ne per neceſſitatis occaſionem præſumptionis pullulet ambitio Caus. VII Quæst. I Cap. 4. *Pontifices. med.*

VII. Suggerendum eſt, ut ſi is, qui eſt in Regimine, ægrotat, Diſpenſator illi requiratur talis, qui poſſit ejus curam omnem agere, & locum illius in Regimine Eccleſiæ (ipſo non depoſito) ac in cuſtodia Civitatis implere, ut nec Omnipotens Deus offendatur, neque Civitas inveniatur eſſe neglecta. Caus VII Quæst. I. Cap. 1. *Scripſit, fin.*

VIII. Ne languente Paſtore grex (quod abſit) inſidiatoris laniandus dentibus exponatur, vel Eccleſiæ ipſius utilitates depereant, Si Epiſcopus intervalla ægritudinis habere eſt ſolitus, ipſe datâ petitione non ſe ulteriùs ad hoc Miniſterium intellectum habere, nec ad alia Officia ſubvertente infirmitate poſſe fateatur aſſurgere, & alium loco ſuo expetat ordinandum. Quo facto alter, qui dignus fuerit, Epiſcopus ſolemniter ordinetur: Sic tamen ut quouſque eumdem Epiſcopum in hoc ſæculo vita tenuerit, ſumptus ei debiti de eadem Eccleſia miniſtrentur. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 14. *Quamvis triſte. med.*

IX. Si nullo tempore ad ſanæ redit mentis officium, perſona fidelis, ac vitæ probabilis eſt eligenda, quæ ad Regimen Eccleſiæ idonea poſſit exiſtere, atque de animarum utilitate cogitare, inquietos ſub diſciplinæ vinculo reſtringere, Eccleſiaſticarum rerum curam gerere, & maturum, atque efficacem ſe in omnibus exhibere. *ibid. fin.*

X. Si Epiſcopus demens fuerit, & quid velit, aut nolit exprimere neſciat, vel non poſſit, tunc ejus Capitulum, vel duæ ipſius partes, unum aut duos Coadjutores aſſumant idoneos, qui ejus Officium exequantur. *in 6. de De Clerico Ægrot.* Cap. unico. Lib. III. *Tit.* 5. Cap. un. *Paſtoralis.* §. 2.

XI. Epiſcopo ægrotanti Coadjutor Epiſcopus aſſociari poteſt vir providus & honeſtus, per quem tàm Epiſcopo, quàm populo utiliter conſulatur. *De Clerico Ægrotante.* Cap. *Ex parte. fin.* Lib. III. Decr. Cap. 5. *Tit.* 6. *Epiſtola* Clementis II. *ann. cir.* 1046. Tom. IX. Conc. *p.* 945. *Epiſtola* 106. Paschalis II. Tom. X. Conc. *p.* 711.

SECTIO XXXI.

An, & Quomodò Epiſcopus poſſit ad alium Epiſcopatum tranſire?

I. Non oportet Epiſcopum de Civitate ad Civitatem migrare. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 19. *Non oportet. init.*

II. Epiſcopum de Diœceſi ad Diœceſim alteram non debere tranſire: Manere autem eum debere in Eccleſia Dei, quam ab initio ſortitus eſt, & non ab ea alibi demigrare, ſecundum Regulam ſuper hoc olim à Patribus conſtitutam. *Ibid.* Caus. VII. Quæst. I. Cap. 25. *Epiſcopum.*

III. Epiſcopo non liceat, ſuâ relictâ Parochiâ ad aliam tranſire, etiamſi à pluribus cogatur; niſi ſit aliqua cauſa rationi conſentanea, quæ eum cogat hoc facere, utpotè ad majus lucrum, cum poſſit ipſe iis, qui illic habitant pietatis verbo conferre; idque tamen non à ſe ipſo, ſed multorum Epiſcoporum judicio, & exhortatione maximâ. *Apoſt. Can.* 13.

IV. Non liceat Epiſcopo de Civitate ſua tranſire ad aliam. Manifeſta eſt enim cauſa pro qua facere hoc attentat. Cum nullus ſit inventus Epiſcopus, qui ad minorem de majori Civitate tranſiret. *De Clericis non reſidentib.* Cap. *Non licet.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 1. Vide *Canonem* 5. *Concilii* Calced. Tom. IV. Conc. *p.* 757. Innovat circa hoc Canones antiquiores.

V. Nullus Epiſcopus ex alia Provincia audeat ad aliam tranſgredi. *Conc.* Antiochi *Canon.* 13. *init.*

VI. Non minùs mala conſuetudo, quàm perniciosa corruptela funditùs eradicanda eſt, ne cui liceat Epiſcopo de Civitate ſua ad aliam tranſire Civitatem. Manifeſta eſt enim cauſa quarè hoc facere tentat, cùm nullus in hac re inventus ſit Epiſcopus, qui de majore Civitate ad minorem tranſiret: undè apparet avaritiæ ardore eos inflari, & ambitioni ſervire ut dominationem exerceant. *Concil.* Sardic. *ann.* 347.

VII. Epiſcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non tranſeat. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 37. *Epiſcopus. init.*

VIII Secundum Traditiones Canonicas, qui ad majorem ſe Plebem tranſtulerit, à Cathedra repelli debet aliena, & carere propriâ, ut nec illis præſideat, quos per ſuperbiam ſprevit, nec illis quos per avaritiam concupivit. *De Tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Quanto.* §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 7. Cap. 3.

IX Poteſtatem transferendi Pontifices ita ſibi retinuit Dominus & Magiſter, quòd ſoli Beato Petro Vicario, & per ipſum Succeſſoribus ſuis ſpeciali privilegio tribuit, & conceſſit, teſtatur Antiquitas. *De tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Quanto.* §. 2. Lib. I. Decr. *tit.* 7. Cap. 1.

X. Non homo, ſed Deus ſeparat quos Romanus Pontifex Eccleſiarum neceſſitate vel utilitate penſatâ, non humanâ, ſed divinâ potiùs autoritate diſſolvit. *Ib.*

XI. Tranſlationes Epiſcoporum ad Summum Sedis Apoſtolicæ Antiſtitem de jure pertinent, nec ſuper his quicquam præter ejus aſſenſum debet immutari. *De tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Cum ex illo. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 7 Cap. 1

XII. Non Humanâ, ſed potiùs Divinâ poteſtate Conjugium Spirituale diſſolvitur, cùm per tranſlationem autoritate Romani Pontificis Epiſcopus ab Eccleſia removetur. *De tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Inter corporalia* Lib. I. Decr *tit.* 7. Cap. 2.

XIII. Aliud eſt cauſa neceſſitatis & utilitatis, aliud cauſa præſumptionis, ac propriæ voluntatis. Non mutat Sedem, qui non mutat mentem, *id eſt*, qui non cauſâ avaritiæ, aut dominationis, aut propriæ voluntatis vel ſuæ delectationis migrat de Civitate ad Civitatem; ſed cauſâ neceſſitatis, aut utilitatis mutatur. Nam plurimorum utilitas unius utilitati, aut voluntati præferenda eſt. Aliud eſt enim mutare, & aliud mutari. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 35. *Scias. in init.*

XIV. Non iſti mutant Civitatem, ſed mutantur, qui non ſpontè, ſed coactè hoc agunt. *Ibid.*

XV Non benè intelligunt Eccleſiaſticas Regulas, qui hoc negant cauſâ neceſſitatis, vel utilitatis fieri poſſe, quoties communis utilitas, aut neceſſitas perſuaſerit. *Ibid.* Caus. VII. Quæst. I. Cap. 35. *Scias.* § *ult.*

XVI. Ad Hæreticorum perfidiam de aliqua Diœceſi extirpandam, quæ ibi per negligentiam Præſulum miſerabiliter & damnabiliter pullulavit, Epiſcopo tranſeundi ad illam Eccleſiam, propter urgentem neceſſitatem, & eorumdem utilitatem, licentia tribuitur. *De Electione.* Cap. *in cauſis.* §. *ult. fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 30.

XVII. Honeſtiùs videtur, ſi Suffraganeus ad Metropolim ſuam accedat, quàm Archiepiſcopus ad Metropolim transferatur. *De Poſtulatione.* Cap. *Bona memoria.* §. *ult.* Lib. I. Decr. *tit.* 5. Cap. 4.

XVIII. Summus Pontifex Epiſcopum à vinculo quo tenebatur prioris Eccleſiæ abſolvens, ad aliam Eccleſiam transfert, & ei licentiam tribuit tranſeundi. *ib. fin.*

XIX. In majori Dignitate propter majorem utilitatem faciliùs ſolet diſpenſari. *De Tranſlatione Epiſcopi.* Cap. *Licet.* §. *ult. med.* Lib. I. Decr. *tit.* 7. Cap. 4.

XX. Epiſ-

XX. Epiſcopus ſuæ alligatus Eccleſiæ liberum non habet, ſine Romani Pontificis permiſſione, volatum. *De Poſtulatione.* Cap. *Etſi.* Lib. I. Decret. *Tit.* 5. Cap. 6. *fin.*

Legatus nullam concedendi, vel transferandi in Epiſcopatum poteſtatem habet, cùm hujuſmodi diſpenſatio Sedi duntaxat Apoſtolicæ reſervatur. *De Elect.* Cap. *In cauſis. poſt init. in int.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 10.

Apoſtolica Sedes quædam reſervavit ſibi, ſpecialiter tranſlationes Epiſcoporum, quas non tàm Conſtitutio Canonica, quàm Divina, ejus tantùm poteſtati committit. *De Tranſl. Epiſc.* Cap. *Licet. in int. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 7. Cap. 4. Clem. II *ann.* 1046. Tom. IX. Conc. *p.* 945. agens de hacce tranſlatione, docet non faciendam ſine evidenti utilitate, vel urgenti neceſſitate. Pasch. II. Conc. Tom. X. *p.* 711. *Epiſt.* 106. tolerat tranſlationem factam, ſe inconſulto, ob honeſtatem perſonæ.

SECTIO XXXII.

Epiſcopos non poſſe renunciare ſuæ Eccleſiæ, ſine autoritate Summi Pontificis, nec debere levi de cauſa illi cedere, obtentâ verò licentiâ, ad cedendum compelli.

I. Sicut legitimi Matrimonii vinculum, quod eſt inter virum & uxorem, homo diſſolvere nequit, ſic & ſpirituale fœdus Conjugii, quod eſt inter Epiſcopum & Eccleſiam, ſine illius autoritate, ſolvi non poteſt, qui Succeſſor eſt Petri. *De Tranſlatione.* Cap. *Licet. init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 7. Cap. 4.

II. Cùm fortius ſit ſpirituale vinculum, quàm carnale, dubitari non debet, quin Omnipotens Deus Spirituale Conjugium, quod eſt inter Epiſcopum & Eccleſiam, ſuo tantùm judicio reſervaverit diſſolvendum. Non enim Humanâ, ſed potius Divinâ poteſtate Conjugium Spirituale diſſolvitur, cùm per depoſitionem, aut ceſſionem autoritate Summi Pontificis Epiſcopus ab Eccleſia removetur. *De Tranſlatione.* Cap. *Inter corporalia poſt init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 7. Cap. 2.

III. Illa ſemper Regula inviolabiliter obſervetur, ut nullus abſque licentia Romani Pontificis præſumat, occaſione quâcumque, deſerere Præſulatum; quoniam ſicut majus bonum minori bono præponitur, ita communis utilitas ſpeciali utilitati præfertur: Et in hoc caſu rectè præponitur doctrina ſilentio, ſollicitudo contemplationi, & labor quieti. *De Regularib.* Cap. *Licet.* §. *Si verò. med.* Lib. III Decr. *Tit.* 31. Cap. 18.

IV. Epiſcopos, qui Dominici Gregis ſuſceperunt curam atque ſollicitudinem ab adminiſtratione eorum diſcendere non oportet, ut accepti talenti pulchritudo non deleatur, ſed certamine eorum ſalubriter augeatur, & triplicetur fructus. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 4. *Pontifices. fin.*

V. Epiſcopus maneat in Eccleſia quam primitùs à Deo ſortitus eſt; nec indè tranſmigret ſecundum priſtinum de hac re terminum conſtitutum. Conc. Antioch. *Can.* 21. *ex verſ.* Dionis. Conc. Tom. II. *p.* 579.

VI. Quàm periculoſum ſit in Divinis rebus, ut quis cedat jure ſuo, & poteſtate, Scriptura Sancta declarat, cùm in *Geneſi* Esau primatus ſuos indè perdiderit, nec recipere id poſtmodùm potuerit, quod ſemel ceſſit. Caus. VII. Quæst I. Cap. 8. Vide *ibid.* Cap. 46 *Suggeſtum.*

VII. Indecens omninò probatur priùs ſolvere militiæ cingulum, quàm cedat Victori adverſitas præliorum. *De Renunc.* Cap. *Litteras. fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 9. Cap. 1.

VIII. Quandò poteſt Epiſcopus præeſſe pariter & prodeſſe, non debet cedendi licentiam poſtulare aut etiam obtinere. *De Regularibus.* Cap. *Licet.* §. *Si verò. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 18.

IX. Si forſan humilitatis cauſâ de culmine quærit Pontificali deſcendere, eo ipſo humilitatis videtur erigere male verticem, quod ſe nimis in reſignandi propoſito exhibet pertinacem; quia tunc in ſe veram humilitatem cuſtodiet, cùm & per eam locum ſublimem fugiet, & per obedientiam non dimittet. *De Renunc.* Cap *Niſi.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 9. Cap. 10.

X. *Nulla ſiquidem major poteſt eſſe charitas, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Cumque propter hanc Epiſcopum deceat animam ſuam pro ſubditis ſuis ponere; nullâ occaſione (dummodò proficere illis poſſet, etſi non omnibus, multis tamen) ab eorum Regimine illum convenit excuſari. *ibid.* §. 10. *Quippè.*

XI. Si laboris cauſam prætendit Epiſcopus, exemplum illud Apoſtoli ſublevare debet, qui ſuadet ei laborem hujuſmodi non refugere, dùm ſe aſſerit pro communi ſalute ſe plus cæteris laboraſſe; quia licèt non ſempre ſequatur laborem effectus, nihilominùs tamen ipſe labor eſt meritorius apud Deum: juxta quod legitur: *Reddet Deus mercedem laborum Sanctorum ſuorum.* Ibid.

XII. Si qui cedendi licentiâ obtentâ cedere prætermittunt, cùm in poſtulatione ſua aut Eccleſiarum commoda, quibus præſunt, aut ſalutem videantur propriam intendiſſe, ad cedendum ſunt compellendi. *De renunciat.* Cap. *Quidam.* Lib. I. Decr. *Tit* 9. Cap. 12.

XIII. Cedendi cauſæ continentur his verſibus:
Debilis, ignarus, male conſcius, irregularis,
Quem mala Plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit. Rubr.

XIV. Sicut vir non debet adulterare uxorem ſuam, ita nec Epiſcopus Eccleſiam ſuam, illam dimittendo ſine juſta cauſa. Caus. I. Quæst. I. Cap. 11.

SECTIO XXXIII.

Romanum Epiſcopum ob juſtas cauſas facilè dare licentiam cedendi, & quæ ſint illæ communiores cauſæ?

I. Romanus Pontifex Archiepiſcopis & Epiſcopis cedendi licentiam ex juſta cauſa petentibus, ſine difficultate concedit. *De Regularibus.* Cap. *Licet.* §. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 18.

II. Qui cedendi licentiam poſtulant, in poſtulatione hujuſmodi, aut Eccleſiarum commoda, quibus præſunt, aut ſalutem videntur propriam attendere. *De Renunc.* Cap. *Quidam.* Lib. I. Decr. *Tit.* 9. Cap. 12.

III. Hæc ſunt illa per quæ Epiſcopus cedendi licentiam poteſt poſtulare, conſcientia criminis, debilitas corporis, defectus ſcientiæ, malitia Plebis, grave ſcandalum, irregularitaſque perſonæ. *De Renunciat.* Cap *Niſi.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 9. Cap. 10.

IV. In his omnibus eſt obſervanda cautela, propter conſcientiam enim criminis cedendi poteſt licentia poſtulari, & forſitan non cujuſlibet, ſed duntaxat illius propter quod ipſius Officii executio poſt peractam pœnitentiam impeditur; cùm ſi omnes, quos arguit conſcientia cujuſlibet culpæ, cederent, pauci vel nulli in Miniſterio remanerent. *ibid.* §. 2. *Propter.* Lib. I. Decr. *Tit.* 9 Cap 10.

V. Alia cauſa eſt debilitas corporis, quæ vel ex infirmitate, vel ex ſenectute procedit; nec tamen omnis, ſed illa ſolummodò, per quam impotens redditur ad exequendum Officium Paſtorale. Nam ſi pro qualibet corporali debilitate ſuſceptæ ſervitutis Officium poſſet deſeri, fruſtrà ſe fateretur Apoſtolus in ſuis infirmitatibus gloriari: cùm interdùm non plus hortetur ſenilis debilitas aliquem cedere, quàm moralis maturitas (quæ in ſenibus eſſe ſolet) ipſum in ſuo ſuadet Officio permanere: pro talibus enim de ſe dicit Apoſtolus: *Cùm infirmor, tunc fortior ſum:* quia nonnumquàm corporis infirmitas, fortitudinem cordis augmentat. *ibid.* §. 3. *Aliæ.* Tutiùs eſt quandòque, ſi commiſſa ſeni Eccleſia ſub umbra illius nominis gubernetur, quàm ſi alteri novæ incognitæque

Digitized by Google

perſonæ gubernanda committatur; maximè cùm in illo ſanè vigor devotionis & fidei [etiam corpore ſeneſcente] non defecit, ſed vergente deorsùm conditione corporeâ, fervor Spiritûs in ſublimiora conſcendit. *De Renunciatione.* Cap. 1. *Litteras.* §. 1. Lib. I. Decr. *tit.* 9. Cap. 1.

VI. Pro defectu quoque ſcientiæ plerùmque poteſt quis petere ceſſionem; quia Præſul, qui commiſſam ſibi debet Eccleſiam regere, ſalubriter ei renunciat, ſi ſcientiam [in qua ipſam regat] ignorat; *Tu*, inquit Dominus, *Scientiam repuliſti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi:* Sed imperfectum ſcientiæ poteſt ſupplere perfectio charitatis. *De Renunciatione.* Cap. *Niſi* §. 4. *Pro defectu.* Lib. I. Decr. *tit.* 9. Cap. 10.

VII. Propter malitiam Plebis cogitur interdum Prælatus ab ipſius Regimine declinare, quandò Plebs adeò duræ cervicis exiſtit, ut proficere nequeat apud ipſam, ſed propter ejus duritiem, quò magis ſatagit, eò magis juſto judicio deficere permittatur. Non autem pro qualibet culpa Paſtor debet gregem deſerere, ne Mercenario comparetur, qui videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit; ſed de Superioris licentia tunc demùm poteſt, non tam timidè fugere, quàm providè declinare, cùm oves convertuntur in lupos; & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiliter contradicunt, cùm etſi tales ſint graviter pro crimine puniendi, ſunt tamen pro tempore utiliter tolerandi, quia ſanguinem elicit qui nimis emungit. *Ibid. De Renunciatione.* Cap. *Niſi.* §. 5. Lib. I. Decret. *tit.* 9. Cap. 10.

VIII. Pro gravi quoque ſcandalo evitando [cùm aliter ſedari non poteſt] licet Epiſcopo petere ceſſionem, ne plus temporalem honorem, quàm æternam videatur affectare ſalutem: memor illius quod dicit Apoſtolus: *Si eſca ſcandaliſaverit fratrem meum, non manducabo carnem in æternum.* Sed inter ſcandalum & ſcandalum eſt ſubtiliter diſtinguendum. *ibid.* §. 6.

IX. Perſonæ irregularitas eſt cauſa propter quam petere poteſt licentiam aliquis reſignandi. Non tamen propter quamlibet irregularitatem perſonæ debet ei, qui regulariter miniſtravit cedendi licentia indulgeri. *ibid.* §. 6.

X. Epiſcopus propter homicidium indignus Altaris Miniſterio reputatus, Epiſcopatui cedat. *De exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Ex litteris. fin.* Lib. V. Decr. *tit.* 31. Cap. 10.

XI. Si propter alias cauſas ceſſionem affectet Epiſcopus, non eſt in hoc illi poſtulanti favendum, cùm hujuſmodi poſtulatio videatur non eſſe diſcreta, quoniam propter laboris anguſtias, aut perſecutionis incurſus non debet deſerere ſponſam ſuam, cui deſigendo manum apud extraneum ſe fide mediâ copulavit. *De Renunciatione.* Cap. *Niſi.* §. *Verùm.* Lib. I. Decr. *Tit.* 9. Cap. 18. § 7.

XII. Epiſcopo relinquitur ut diſtinctis cauſis propter quas cedere oporteat, ſi propter aliquam cauſam utilem & honeſtam in propoſito cedendi perſeveret, de licentia Sedis Apoſtolicæ cedat: alioquin cedendi licentiam autoritate Apoſtolicâ ſibi ſciat eſſe penitùs interdictam, quoniam etſi pennas habeat, quibus ſatagat in ſolitudinem advolare, ita tamen adſtrictæ ſunt nexibus Præceptorum, ut liberum non habeat abſque Papæ permiſſione volatum. *ibid. De Renunciatione.* Cap. *Niſi.* §. *ult. fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 9. Cap. 10.

XIII. Archiepiſcopus à cura, quâ tenetur Eccleſiæ, abſolvitur, eò quòd ibi non poteſt ſecurè morari: & ſi acceſſum peteret ad illam, mortis ſibi periculum immineret. *De Renunciatione.* Cap. *Ad ſupplicationem, init.* Lib. I. Decr. *tit.* 9. Cap. 9.

XIV. Ne verò idem in vituperium Miniſterii noſtri, defectum in rebus temporalibus patiatur, Beneficium aliquod ad ſuſtentationem ipſius illi conſervari debet. *ibid. De Renunciatione.* Cap. *Ad ſupplicationem.* §. 1. *Ne verò.* Lib. I. Decret. *tit.* 9. Cap. 9.

SECTIO XXXIV.

Quomodò Epiſcopi ſe gerere debeant, ſi contingat eos à Plebe ejici de ſua Eccleſia?

I. Epiſcopis, qui à ſuis Sedibus potentiâ impiorum expulſi, non audent propter metum perſequentium in ſuis Civitatibus, vel Diœceſibus, aut earum parte aliquâ reſidere, nec Juriſdictionem ad ſe ſpectantem, per ſe vel per alium inibi exercere; Ne injuria, in eorum expulſione, ipſorum irrogata Eccleſiis hoc prætextu remaneat impunita, indultum eſt, ut in Diœceſibus alienis, in Civitatibus videlicet, vel locis inſignibus ſuis Eccleſiis vicinioribus, in quibus poterunt ſecurè morari, & Juriſdictionem ſuam liberè exercere, poſſint contra ſuos Expulſores, & eorum in hac parte Conſiliarios & Fautores (dummodò Civitates, vel loca hujuſmodi eiſdem Expulſoribus, Conſiliariis, & Fautoribus ſint ſecura, & ipſi perſonaliter vel ad domum, ſi hoc tutè fieri valeat, alioquin publicè in Eccleſia Cathedrali loci, vel domicilii eorumdem citati fuerint) liberè procedere, prout juſtitia ſuadebit. Clementina. *Quamvis Sacris. De Foro Competenti. poſt init.* Clementinarum Lib. II. *Tit.* 2. Cap. unico.

II. Si dicti Epiſcopi auſi non fuerint hujuſmodi ſuos Expulſores, vel eorum Conſiliarios, aut Fautores, dicto modo citare, vel ipſi malitioſè impedimentum præſtiterint, ne potuerint ſic citari, licitum ſit eiſdem Epiſcopis, ut Expulſores, Conſiliarios, & Fautores eoſdem diebus aliquibus Dominicis, vel Feſtivis, cùm populus convenit ad Divina [ut ſic facta citatio ad eos pervenire veriſimiliùs præſumatur] citent, vel citari faciant publicè in Eccleſiis Civitatum, vel locorum inſignium prædictorum, & procedant deindè contra ipſos, ſi citati taliter ſtatuto ipſis peremptorio termino competenti coram eiſdem Epiſcopis noluerint comparere, ac ſi citati legitimè aliàs extitiſſent. *ibid.* Clementina *Quamvis Sacris.* §. 1. Clementinarum Lib. II. *Tit.* 2. Cap. unico.

III. Eiſdem Epiſcopis indultum eſt, ut inter ſuos ſubditos [ne ob defectum Juſtitiæ diſpendium aliquod patiantur] poſſint in Diœceſibus alienis, in quibus moram traxerint [dummodò per ſe, vel per alium, hoc in ſuis Diœceſibus facere non audeant, vel non poſſint] Juriſdictionem ſuam omnimodam exercere: Ita tamen, quòd ſubditi, qui Expulſores, vel eorum Fautores, aut Conſiliarii non fuerint, ultra duas dietas à fine ſuæ Diœceſis non trahantur. *ibid.* §. 2. *Eiſdem.*

IV. Ante omnia à Diœceſanis locorum, in quibus moram traxerint, petant licentiam in præmiſſis. *ibid.* §. 3. *Volumus. init.*

V. Si licentiam obtinere nequiverint, procedant nihilominùs Epiſcopi prout ſuperiùs expreſſum eſt. *ibid.* §. 3. *fin.*

VI. Si prædicti Epiſcopi aſſeruerint, ſe non fuiſſe auſos, præfatos Expulſores, Conſiliarios, vel Fautores, perſonaliter, vel ad domum, aut publicè in eorum Eccleſia Cathedrali citare, vel ipſos malitioſè præſtitiſſe impedimentum; ne per eos potuerint ſic citari, aut quod in ſuis Diœceſibus Juriſdictionem per ſe vel per alium contra ipſos exercere nequeunt, ſtandum ſuper his aſſertionibus eorumdem. *ibid.* §. 4. *Sanè.*

VII. Eorumdem Epiſcoporum ſententias & proceſſus, quos in præmiſſis caſibus in aliis Diœceſibus duxerint faciendos, denuncient, ſeu denunciari faciant per ſuas Diœceſes convicini Epiſcopi, cùm ab eis fuerint requiſiti. *ibid.* §. 5.

VIII. Per præmiſſa nullum ex tranſcurſu temporis quanticumque vel aliàs quoquomodo locorum Diœceſanis, vel aliis quibuſcumque, Juriſdictionem habentibus in locis præmiſſis, in quibus prædicti Epiſcopi ſic expulſi Juriſdictionem [ut prædicitur] exer-

cebant,

cebunt, præjudicium generetur. *ibid* CLEMENTINA, *Quamvis Sacris. De Foro Competenti.* §. *ult.* CLEMENTINARUM LIB. II. *Tit.* 2. Cap. unico. *fin.* Hæc CLEMENTINA non eſt recepta apud GALLOS, apud quos ſine autoritate Regia ſervari non poſſet.

SECTIO XXXV.

Quot modis Epiſcopi renunciare poſſint ſuo Epiſcopatui? Et an expediat eos fieri Monachos? Et quandònam poſſint poſt electam vitam Monaſticam ad Epiſcopatum denuò aſſumi?

I. Diſtinguendum, utràm renunciaverit Epiſcopus loco tantùm, an loco ſimul & Dignitati. *De Ordinatis ab Epiſcopo qui renunciavit.* Cap. *Requiſivit.* §. 1. *Reſpondemus init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 13. Cap. 1.

II. Nullius Eccleſiæ eſt Epiſcopus, qui oneri Pontificali renunciat, non honori. *De Tranſlat. Epiſcopi.* Cap. *Inter corporal.* LIB. I. DECR. *tit.* 7. Cap. 2.

III. Apoſtolica Sedes poſt ceſſionem multò minùs quàm anteà, permitteret Epiſcopo aliquo crimine irretito, in Pontificali Ordine miniſtrare. *De Renunciatione.* Cap. *Poſt tranſlationem.* §. *ult. med.* LIB. I DECR. *tit.* 9. Cap. 11.

IV. Faciliùs indulgetur, ut aſcendat Monachus ad Præſulatum, quàm Præſul ad Monachatum deſcendat. *De Renunciatione.* Cap. *Niſi.* §. 12. *Nec putes. fin.* LIB. I. DECR. *tit.* 9. Cap. 10.

V. In *Concilio* CONSTANTINOPOLITANO, non Generali II. ſed *Synodo* CONSTANTINOPOLITANA ſub PHOTIO Patriarcha, ann. 879. Vide CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 45. *Hoc nequaquam*, & TOM VIII. & IX. CONCILIORUM. Statutum eſt, ut quicumque de Pontificali Dignitate ad Monachorum vitam & pœnitentiæ locum deſcenderit, nequaquàm ulteriùs ad Pontificatum reſurgat. *De Renunciatione.* Cap. *poſt tranſlationem, poſt init.* LIB. I. DECRET. *tit.* 9. Cap. 11.

VI. Concilium in eo loquitur caſu, cùm propter aliquod crimen Epiſcopatum quis deſerens, ad vitam Monaſticam pœnitentiæ cauſâ deſcendit. *ibid.* §. 4. LIB. I. DECR. *tit.* 9. Cap. 11.

VII. Si quiſquam perſecutionis rabie ſæviente, vel præpediente invaletudine corporis, cùm proficere nequeat in Regimine Paſtorali, de Superioris autoritate ad Monaſticam vitam deſcendat, perſecutionis vel ægritudinis impedimento ceſſante, ad Epiſcopalem poterit reſurgere Dignitatem. *ibid.* §. 1.

VIII. Si quis propter litteraturæ defectum [ne tanquàm cæcus cæco ducatum præbeat] locum Regiminis autoritate Apoſtolicâ deſerendo, ad otium ſe contulerit Monachale, ac per exercitium lectionis, ſcientiæ repererit Margaritam, procul dubio poterit denuò, vocatus à Domino, Cathedram reaſcendere Paſtoralem. *ibid.* §. 2.

IX. Si quis per cupiditatem Parentum [eo tamen penitùs ignorante] fuerit Epiſcopatum adeptus, & hoc comperto Epiſcopatum ipſum de licentia Superioris dimittens, Obſervantiam elegerit Regularem, etſi ad Epiſcopatum eumdem redire poſtmodùm nequeat, juxta Canonicas Sanctiones, ad alium tamen poterit licitè reaſſumi. *ibid.* §. 3.

X. In his & conſimilibus caſibus is, qui Epiſcopatu dimiſſo Monaſticam vitam elegit, reſurgere valet ad Officium Paſtorale. *ibid.* §. 4.

XI. Si veritate ſubnititur, quòd Epiſcopus loco tantummodò ceſſerit, & non Ordini, vel etiam Dignitati, vehementer præſumendum eſt quòd non propter crimen aliquod ab ipſo commiſſum, ſed cauſâ pœnitentiæ voluntariæ, ad vitam migraverit Regularem. *ibid.* §. *ult.* LIB. I. DECR. *tit.* 9. Cap. 11.

XII. Si conſtiterit, quòd propter aliquam ex præmiſſis cauſis, ſeu conſimilibus, aliquis Epiſcopatui ceſſerit, dummodò neceſſitas vel utilitas id expoſcat, licentia tribui poteſt aſcendendi ad Regimen alterius Eccleſiæ. *ibid.* §. *ult.* LIB. I DECR. *tit.* 9. Cap. 11.

XIII. Epiſcopi, qui pro laboribus & infeſtationibus, aſſignatas ſibi & à Deo commiſſas relinquere volunt Plebes, & Monaſteriorum ſe quieti tradere feſtinant, & vacationem ab Epiſcopatùs laboribus eligere, & in ſilentio atque otio vitam degere magis appetunt, quàm in his, quæ ſibi commiſſa ſunt, permanere; Attendant ſibi & omni gregi in quo eos Spiritus Sanctus conſtituit Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit proprio ſanguine, ut non ſit, qui eos decipiat, aut ſeducat in ſubtilitate ſermonis, ut Plebes ſibi commiſſas relinquant, & alicui propter malurum opprobrium hominum quieti ſe tradant, & ut ſe ſolummodò ſalvent, & filios orphanos relinquant. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 46. *Suggeſtum.*

SECTIO XXXVI.

Nullam recipi poſſe accuſationem contra Epiſcopos de ſua Sede dejectos, & rebus ac poſſeſſionibus ſuis per vim ſpoliatos, niſi omnia fuerint eis reſtituta.

I. Epiſcopis ſuis rebus expoliatis, vel à propriis Sedibus ejectis, omnia, quæ eis ablata ſunt, Legibus ſunt redintegranda; quia priuſquàm hoc fuerit factum, nullum crimen eis objici poteſt. CAUS III. QUÆST. I. Cap. 1. *Epiſcopis*, CAIUS *Papa*, *Epiſtola unica ad* FELICEM *Epiſc.* Cap. 3. *ann.* 296.

Hæc Epiſtula ut & ſequens, aliæve ſimiles, etſi ſuppoſititiæ ſint, vigere debent quoad rem de qua agitur; quia in hoc nihil continent, niſi Jus Commune tàm Civile, quàm Eccleſiaſticum.

II. Epiſcopi, ſi à propriis Sedibus, aut Eccleſiis ſine autoritate Romani Pontificis expulſi fuerint, antequàm ad *Synodum* vocentur, proprius locus, & ſua omnia eis redintegranda ſunt. Nulla enim permittit ratio dùm ad tempus eorum bona, vel Eccleſiæ, atque res ab æmulis, aut à quibuſcumque detinentur, ut aliquid illis objici debeat; nec quicquam poteſt eis quoquomodò quilibet Majorum vel Minorum objicere, dùm Eccleſiis, rebus, aut poteſtatibus carent ſuis. CAUS. III. QUÆST. I. Cap. 2. *Epiſcopi.* FABIANUS, *Epiſtola* 2. *Epiſcopis Orientalibus*, *circ. ann.* 240.

III. Redintegranda ſunt omnia expoliatis, vel ejectis Epiſcopis præſentialiter Ordinatione Pontificum, & in eo loco, undè abſceſſerunt, funditùs revocanda, quâcumque conditione temporis, aut captivitate, aut dolo, aut violentiâ Majorum, aut per quaſcumque injuſtas cauſas, res Eccleſiæ, vel proprias, aut ſubſtantias ſuas perdidiſſe noſcuntur ante accuſationem, aut regularem ad *Synodum* vocationem eorum. CAUS. III. QUÆST. I. Cap. 3. *Redintegranda.* JOANNES. I. ZACHARIÆ *Archiepiſcopo Epiſtola* 1. *ann.* 523.

IV. Cùm Eccleſiæ alicujus Epiſcopi, aut poſſeſſiones, vel res ab æmulis ejus, vel à quibuſcumque aliis non ſua ſponte detinentur; aliquid illi non debet, aut poteſt à quoquam, ante redintegrationem omnium rerum ſuarum objici; ſed priùs illi Legibus redintegranda ſunt omnia, & poſteà tempore à Patribus definiro, ſunt negotia ventilanda. CAUS. III. QUÆST. II. Cap. 1. *Cùm Eccleſia.* PELAGIUS II. *Epiſcopis Italiæ*, *ann.* 582.

V. Oportet, ut primùm vos tàm de invaſis Civitatibus & Monaſteriis & Manſis, quàm de reliquis generaliter rebus redinveſtiri faciatis; quia nec nudi contendere, nec inermes inimicis nos debemus opponere. CAUS. III. QUÆST. II. Cap. 3. *Oportet.* STEPHANUS V. GIRARDO *fortè* RATHERIO LEODIENSI, *fortè circ. ann.* 889.

VI. Priùs oportet omnia illis expoliatis Legibus redintegrari, & Eccleſias, quæ eis ſublatæ ſunt, cum omni privilegio ſibi reſtitui. CAUS. III. QUÆST. II. Cap. 6. *Prius ergo.* EUSEBIUS *Papa*, *Epiſtola* 2. *ann.* 307. *vel* 312.

Si Epiſcopus ſuis fuerit, aut Eccleſiæ ſibi commiſſæ rebus expoliatus, aut quod abſit [quod alienum ab omnibus eſſe debet fidelibus] à Sede propria ejectus, aut in detentione aliqua à ſuis ovibus fuerit ſequeſtra-

Digitized by Google

queſtratus, tunc canonicè ante in priſtinum ſtatum reſtituatur cum omni privilegio ſui honoris, & ſua omnia, quæ inſidiis inimicorum ſuorum ei ablata fuerant, Legibus redintegrentur. Non enim convocari poterit, vel præjudicari, niſi ipſe pro ſua neceſſitate (minimè tamen judicandus) advenire ſpontè elegerit. Nullatenùs ergò à quoquam reſpondere cogatur, antequàm integerrimè omnia, quæ per ſuggeſtiones inimicorum ſuorum amiſerat, poteſtati ejus ab Honorabili *Concilio*, legali ordine redintegrentur. CAUS. III QUÆST. II. Cap. 8. *Si Epiſcopus.* FELIX *Papa* I. *ad Epiſcopos Galliæ*, *Epiſtola* 2. *ann.* 268.

Nullus Epiſcoporum, dum ſuis fuerit rebus expoliatus, aut à Sede propria quâlibet occaſione pulſus, debet accuſari, aut à quoquam poteſt ei crimen objici, priuſquàm integerrimè reſtauretur & omnia, quæ illi ablata quocumque ingenio fuerant, Legibus redintegrentur, & ipſe propriæ Sedi & priſtino ſtatui regulariter reddatur: ita ut omnes poſſeſſiones, & cuncta ſibi injuſtè ablata, atque fructus omnes ante cœptam accuſationem, Primates, & *Synodus* Epiſcopo, de quo agitur, funditùs reſtituant. CAUS. II. QUÆST. II. Cap. 3. *Nullus Epiſcoporum.* EUSEBIUS II. *Papa*, *Epiſt.* 2. *ann* 307. *vel* 312. *in Decretis* JOANNIS I. *ann.* 523. STEPHANUS *Papa* I. *Epiſtolà* 2. *ann.* 255.

VII. Epiſcopos ſuis rebus expoliatos, ſeu à propria Sede pulſos, ſciatis nec ad *Synodum* Comprovincialem, nec ad Generalem poſſe vocari, nec in aliquo judicari, antequàm cuncta, quæ eis ſublata ſunt, Legibus poteſtati eorum redintegrentur. CAUS. II. QUÆST. II. Cap. 4. *in ſcripturis.*

VIII. Præceptum eſt in antiquis Statutis, Epiſcopos ejectos atque ſuis rebus expoliatos Eccleſias proprias recipere, & primò ſua omnia eis reddi, & demùm, ſi quis eos juſtè accuſare voluerit, æquo periculo facere: Judices eſſe decernentes, Epiſcopos recta ſapientes, & in Eccleſia convenientes, ubi teſtes eſſent ſingulorum, qui oppreſſi videbantur: Nec priùs eos reſpondere debere, quàm omnia ſua eis & Eccleſiis eorum Legibus integerrimè reſtituantur. CAUS. II. QUÆST. II. Cap. 6. *Præceptum.* ZEPHERINUS *Papa*, *Epiſtola* 2. *ann.* 198. *in Capitularibus* HADRIANI I. Cap 5 *ann.* 785 TOM. V. CONC *ſub finem.*

IX. Judex Epiſcopum reſtitui faciat ad Epiſcopatum, & ad alia, quibus fuerat ſpoliatus; quo reſtituto, plenariè, & corporalem ac pacificam poſſeſſionem accepto, ſi Epiſcopus meritò eſſet de dilapidatione ſuſpectus, virum providum & honeſtum provideret Coadjutorem eidem aſſignare. *De Offic. Jud. Deleg.* Cap. *Venerabilis. in.* LIB I DECR. *Tit.* 29. Cap. 37.

X. Proceſſus caſſabitur juſtitiâ exigente, ſi Judex ad inquirendum, utrùm de dilapidatione ſuſpectus eſſet Epiſcopus, eo non reſtituto proceſſit. *Ibid.* §. 1. *fin.*

Si Epiſcopi aut vi aut timore ejecti, aut ſuis rebus expoliati fuerint, nec canonicè vocari poſſunt, nec reſpondere æmulis debent, antequàm canonicè reſtituantur, & ſua eis omnia legaliter reddantur. CAUS. V. QUÆST. II. Cap. 4. *Si Primates. fin.* FELIX II. *Epiſt.* 1. Cap. 3.

SECTIO XXXVII.

Epiſcopos, qui Diœceſim non habent, vel qui habentes extra illam morantur, non poſſe quicquam agere ſine licentia Diœceſani.

I. De Epiſcopis, quia Parochias non habent, placuit juxta Inſtituta Sanctorum Patrum, ut in alterius Parochia miniſtrare, nec ullam ordinationem facere debeant, ſine juſſione Epiſcopi, cujus Parochia eſt, & ſi hoc facere præſumpſerint, ab Officio ſuſpendantur. *Concilium* VARNENSE, *ann.* 755. *Can.* 13. TOM. VI. CONCIL. *p.* 1668.

Hùc adduci poſſent Canones collecti *L. IV. Epitom. Veter. Juris Canonici T. LIV.* qui vetant quibuſcumque Epiſcopis, ne quid in aliena Diœceſi agant ſine licentia Epiſcopi Diœceſani; nam Epiſcopi, qui carent Diœceſi, non ſunt in hoc potioris conditionis, quàm qui habent; cùm quævis Diœceſis illorum ergò aliena ſit: quapropter laudatus Autor in præfato Titulo, Epiſcopum Diœceſi carentem cum Diœceſim habentibus comprehendit; patet ex ult. Cap. *quod eſt* 18. *illius Tituli.* Idemque ac illud quod hìc retulimus.

His adjicienda duo Decreta TRIDENTINA: Prius eſt in *C.* 5. SESS. VI. *De Ref.* Poſterius eſt in *C.* 2. SESS. XIV. Utrumque collectum eſt dùm de Sacramento Ordinis, utpotè illud propiùs ſpectans; ideòque hìc ſufficiet notaſſe primum abrogare quodvis privilegium aliàs conceſſum nonnullis Epiſcopis, ut poſſent Pontificalia exercere in alterius Diœceſi ſine iſtius licentia, ac etiam punire, qui poſteà ſimili privilegio abutentur; non obſtante hâc abrogatione alterum vetare Epiſcopis carentibus Clero & Plebe extra loca infidelium, ne Ordines conferant, etiam in diſtrictu ullius Diœceſeos alienis ſubditis, ſine litteris dimiſſoriis Epiſcopi proprii.

SECTIO XXXVIII.

An liceat Epiſcopis ſua munia demandare: quibus, & quænam illa ſint?

I. Etſi Epiſcopus valdè idoneus ſit Plebem gubernare, decet tamen ut ſua onera partiatur. *De Offic. Archipresbyteri*, Cap. *Ut ſingula.* §. *Nec contendat. poſt init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 24. Cap. 4.

II. Indecorum eſt Laicum Vicarium eſſe Epiſcopi; in uno enim eodemque officio non debet diſpar eſſe profeſſio. CAUS. XVI. QUÆST. VII. Cap. 22. *In nona poſt init. Ex Concil.* HISPAL. II *ann.* 619. *Can.* 9. TOM. V. CONCIL. *p* 1666.

III. Conſtitutum eſt, ut hi, qui in adminiſtrationibus Eccleſiæ Pontificibus ſociantur, diſcrepare non debeant nec profeſſione, nec habitu. Nam cohærere & conjungi non poſſunt, quibus & ſtudia & vota diverſa ſunt. *Ibid.* CAUS. XVI. QUÆST. VII. Cap. 22. *In nona. med.*

IV. Epiſcopus committere valet, quæ Juriſdictionis exiſtunt inferioris gradùs, Clericis. *De Conſecr. Eccleſiæ.* Cap. *Aqua med.* LIB. III. DECR. C 9. T ..0.

Epiſcopus, quæ Ordinis Epiſcopalis ſunt, non poteſt inferioris gradus Clericis demandare. *Ibid.* Quod reſtringendum ad ea, quæ ad Ordinem Epiſcopalem pertinent Jure Divino, quoad firmitatem, ſeu validitatem; cæteroquin, commiſſione fiunt actus tantùm illiciti, manente Eccleſiæ prohibitione, niſi ſit irritans; quo caſu actus ſunt quoque irriti: ceſſante verò prohibitione actus ſunt liciti & validi.

VI. Illa, quæ Miniſterium conſecrationis expoſcunt (niſi fuerit Epiſcopus) per alios faciat Epiſcopos expediri. *Ibid. In 6. De Elect.* Cap. *Is cui. fin.* LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 42. *Gl.* in V. *Expediri.* Concordat. 7. q. 1. Pontifices & ſic mandat, quod per ſe non poteſt, quod dicitur 5. *eod. Tit. in Antiq.* Suffraganeis, & ſuprà, *C.* 1. *De Tranſlat.*

VI. Vide *Epiſtolam nonam* GELASII, *ann.* 494. Cap. 6. TOM. IV CONC. *p.* 1187. Diſtinguit quæ Epiſcopus mandare poteſt Epiſcopis, & quæ non poteſt.

VII. Cavendum eſt ne Sæcularibus viris res Eccleſiaſticæ committantur, ſed probatis Clericis. DIST. LXXXIX. Cap. 5. *Indicatum eſt. med.* GREGOR. I. LIB. VII. *Epiſt.* 66. *ann.* 599.

VIII. Mandata Eccleſiaſtica efficaciùs gerimus, ſi noſtra cum Fratribus onera partiamur. *De Præſumpt.* Cap. *Mandata. in int. init.* LIB II. DECR. *Tit.* 23. Cap. 6.

IX. Is cui adminiſtratio Cathedralis Eccleſiæ plena & libera in Spiritualibus & Temporalibus eſt commiſſa, poteſt omnia, quæ Juriſdictionis Epiſcopalis exiſtunt, & quæ poteſt electus exequi, confirmatus liberè exercere. *In 6. De Elect.* Cap. *Is, cui.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 42.

X. Si

Digitized by Google

X Si quis Epiſcopus per infirmitatem, debilitatémve aliquam, aut hebetudinem ſenſus inciderit, aut officium oris amiſerit; ea quæ nonniſi per epiſcopos geruntur, non ſub præſentia ſua Preſbyterus agere permittat, ſed Epiſcopum evocet, cui quod in Eccleſia agendum fuerit imponat. *Concil.* Arausic. I. *ann.* 441. *Can.* 30. *& ult.* Tomo III. Conc. *p.* 1451.

XI. Ne ſub pretio ſtatuantur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniæ quantitate Epiſcopalem Juriſdictionem exerceant, Statutum eſt, ut qui hoc præſumpſerit, Officio ſuo privetur. *Ne Prælati vices.* Cap. *Præterea. init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 4. Cap. 1.

XII Ne Decani, vel Archipreſbyteri ad agendas vices Epiſcoporum ſeu Archidiaconorum, & terminandas cauſas Eccleſiaſticas, ſub annuo pretio ſtatuantur. Quod ad Sacerdotum gravamen, & ſubverſionem Judiciorum non eſt dubium redundare, prohibitum eſt. Si quis fecerit removeatur à Clero. *Ibid.* Cap 2.

SECTIO XXXIX.

Quantus honor Epiſcopis deferri debeat ab omnibus, & quomodo debeant omnes præcedere in ſuis Diœceſibus, & quibus inſignibus utantur?

I. Epiſcopum propter Dignitatis prærogativam amphori convenit honore fulgere. *In 6. De Sent.* Cap. *Etſi ſententia. med.* Lib. II. *Tit.* 14. Cap. 5. ultim.

II. Pontificali Dignitate præditis ob reverentiam Sacri Officii quod exercent, plurimùm deferri convenit, & eos plùs aliis honorari decet. *In 6. De Officio Jud. Deleg.* Cap. *Quia.* Lib. I. *Tit.* 14. Cap. 2. *init.*

III. Epiſcopis ubique is honor tribuatur qui eorum Dignitati par eſt. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 6. *med.*

IV. Præcipitur tam Principibus, quàm cæteris omnibus, ut Epiſcopos paterno honore, ac debitâ reverentiâ proſequantur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. II. *De Reform.* Cap. 17. *fin.*

V. Epiſcopis in Choro, & in Capitulo, in Proceſſionibus & aliis actibus publicis, ſit prima ſedes & locus quem ipſi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum autoritas. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 6. *med.*

VI. Eo ipſo, quòd aliquis ad apicem Epiſcopalis Dignitatis attollitur, eximitur à Patria poteſtate. *Qui Filii ſint legitimi.* Cap. *Per Venerabilem. poſt init.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 17. Cap. 13.

VII Litteris Epiſcopi creditur, tanquàm publico inſtrumento. *Gloſſa in* Cap. *Poſt ceſſionem. De Probationib.* Lib. II. Decr. *Tit.* 19. Cap. 7.

VIII. Deteſtandum Epiſcopos aliquos ſui ſtatûs oblitos Pontificiam Dignitatem non leviter dehoneſtare, qui in Eccleſia, & extrà, indecenti quâdam demiſſione ſe gerunt, & nimis indignè loco cedunt. *Conc. Trid.* Sess. XXV. Decr. II. *De Reform.* Cap. 17. *init.*

IX. Ex Majoritate ac decore majori ornatuum, Majoritas apparet Dignitatum. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Ut Apoſtolica. med.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 6.

X. Quilibet Epiſcopus Baculo Paſtorali ad ſimilitudinem aliorum Pontificum poteſt uti. *De Sacra Unct.* Cap unico. §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 15. Cap. unic.

XI. Epiſcopis competit ex propria Dignitate, quod Mitrâ & aliis Pontificalibus uti poſſint *In 6. De Privilegiis.* Cap *Ut Apoſtolica. init. Gloſſa colligit.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 6.

XII. Sacerdotes, & reliqui Eccleſiæ Miniſtri, omneſque Plebes Epiſcopos ſuos diligere debent, & eorum Præceptis obedire, etiamſi ipſi aliter (quod abſit) agant, niſi in fide erraverint. Caus. II. Quæst. VII. Cap. 8. *Sacerdotes.* Clemens I. *Epiſt.* 1.

SECTIO XL.

De Ornamentis Epiſcoporum.

I. Pontificalia ornamenta, Caligæ & Sandalia, Amictus & Alba, Cingulum & Succinctorium, Orarium & Manipulus, Tunica & Dalmatica, Chirotecæ, Annulus, Planeta & Mitra. *De Sacra Unctione.* Cap. *Cum, in integ. fin.* Lib I. Decr. *Tit.* 15. Cap. unico. Innoc. III. ſcribens Bulgarorum Primati diſtinguit illa ornamenta, ut communia Epiſcopis, à Pallio, quod eſt peculiare Archiepiſcopis, Primatibus, Patriarchis, & Papæ, quapropter iſtud illi ſeorſim miſerat Quodlibet iſtorum ornamentorum hiſtoricè, myſticè & moraliter à Gonzale explicatur. Adibit qui volet.

De pluribus eorumdem ſermo factus eſt dùm *De Habitu Clericali* actum eſt *in* 1. *Tom. De Sandaliis* ſermo *fit in* C. 7. *De autoritate & uſu Pall.* Gonzal. *n.* 2. notat hoc ornamentum aliàs fuiſſe commune, tàm inferioribus quàm Superioribus Miniſtris, ſed poſteà eſſe reſervatum Pontificibus.

II. Licèt Romanus Pontifex non utatur Baculo Paſtorali, tùm propter hiſtoricam, tùm propter myſticam rationem, tu tamen ad ſimilitudinem aliorum Pontificum, eo uti poteris. *ibid.*

Hiſtoria, quæ affertur à Gloſſa, fabulam ſapit. Quoad myſticas rationes adductas à Gonzalez. Prima Gallorum ergò falſa eſt, cùm ſentiant Epiſcopos Juriſdictionem accipere immediatè à Chriſto, non à Summo Pontifice Incongruum eſt ergò indiſtinctè dicere Papam non uti Baculo Paſtorali, quia Juriſdictionem ſuam accipit à Deo, non ab ullo homine.

Idem ſentiendum de ſecunda ratione, petita ex eo quòd illimitata ſit Juriſdictio Papæ: cùm 1. in Gallia non habeat Juriſdictionem circa ſingulos fideles. 2. Iſta per Canones limitetur. 3. Ad temporalia non extendatur.

III. Epiſcopus à gradu ſuo injuſtè dejectus, ſi in ſecunda Synodo innocens repetiatur, non poteſt eſſe, quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram Altari de manibus Epiſcoporum, nempè Orarium, Annulum & Baculum. Caus XI. Quæst. III. Cap. 65.

IV. Dùm conſecratur Epiſcopus, datur Baculus, ut ejus judicio ſubditam Plebem vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum ſuſtineat. Datur Annulus propter ſignum Pontificalis honoris, vel ſignaculum ſecretorum; nam multa ſunt quæ carnalium, minùſque intelligentium ſenſibus occultantes Sacerdotes, quaſi ſub ſignaculo condunt, ne indignis quibuſque Sacramenta aperiantur. *Conc.* Aquisgran. *ann.* 816. *C.* 9. Conc. Tom. VII. *p.* 1319.

V. Inter præmemorata inſtrumenta, duo ſunt quæ veluti inſtrumenta Ordinationis Epiſcopalis habentur, nempè Baculus, & Annulus; uterque enim datur ſub certa forma verborum in ipſa conſecratione, ut videre eſt in Pontificali Clementis & Urbani VIII *p.* 97. ubi hæc circa Baculum leguntur: *Accipe Baculum Paſtoralis Officii, ut ſis in corrigendis vitiis piè ſæviens, judicium ſine ira tenens, in fovendis virtutibus Auditorum animos demulcens, in tranquillitate ſeveritatis cenſuram non deſerens.*

Quoad Annulum his verbis datur: *Accipe Annulum fidei, ſcilicet ſignaculum; quatenùs ſponſam Dei, Sanctam videlicet Eccleſiam, intemeratâ fide ornatus illibatè cuſtodias.* Ibid. p. 98.

VI. Secundùm traditas formas, per ſingulas Provincias, ac Regiones & Urbes, in Eccleſiaſticis Promotionibus, & Conſecrationibus, illa quæ indicia & ſigna ſunt Ordinis, qui unicuique ineſſe videtur, retinere decernimus, ita ut Epiſcopi, quibus conceſſum eſt Palliis uti certis temporibus, in eiſdem temporibus & locis his induantur, & tanto & tali non abutantur amictu, propter tiphum & inanem gloriam. Synod. VIII. *ſub* Hadriani II. C. 27. Concil. Tom. VIII. *p.* 1144.

Reliquum

Google

Reliquum videſis, in quo Pallium Epiſcopale diſtinguitur à Pallio Monachali, in eo quòd iſtud numquàm deponendum, illud verò nonniſi in certis caſibus ferendum. Hujus autem diſcriminis ratio eſt quòd Pallium Monachale eſt jugum ſtatûs Monaſtici, à quo Monachi, qui ad Epiſcopatum promovebantur, non eximebantur: Pallium Epiſcopis conceſſum eſt Privilegium, cujus uſus certis diebus & act bus reſtrictus eſt.

His addendæ Regulæ generales circa Ornamenta infrà collectæ, dum de Pallio ſeorſim dicetur, poſtquàm actum fuerit de Archiepiſcopis, Primatibus, Patriarchis, ac Papâ, quibus omnibus hoc Ornamentum peculiare eſt.

TITULUS VII.

De Prælatis ipſis Epiſcopis Superioribus.

SECTIO I.

Qui ſint illi Prælati, quæ Privilegia habeant & quid agendum cùm litigatur ſuper jure Primatiæ?

I. PAtriarchæ vel Primates unam formam habent, licèt diverſa ſint nomina. DIST. XCIX. Cap. 1. *Provincia med.* Quod reſtringendum ad nonnulla, quæ his Dignitatibus communia ſunt.

II. In Civitatibus, vel locis, Patriarchas, vel Primates, Leges Eccleſiaſticæ poni & eſſe juſſerunt; ad quos Epiſcopi, ſi neceſsè fuerit, confugerent, eoſque appellarent. *Ibid.*

III. Metropolitani, qui prædictis juſtè obediunt Primatibus, non Primatum, ſed aut Metropolitanorum, aut Archiepiſcoporum nomine fruuntur. *Ibid.* DIST. XCIX. Cap 1. *Provincia. fin.* Hic Textus fragmentum eſt *Falſi* ANICETI Epiſtolæ; tota refertur à GREG. VII. qui hinc, alliſque ſimilibus ſibi vindicavit autoritatem erigendi Sedes Primatiales. VAN-ESPEN *in illud.*

IV. Per ſingulas Provincias oportet Epiſcopos cognoſcere Metropolitanum ſuum, & ipſum Primatûs curam ſuſcipere. CAUS. IX. QUÆST. III. Cap. 1. *Ex Concilio* MARTINI *Papæ.* Cap. 4. *circ. ann.* 572. id eſt, *Collectione* MARTINI BRACHARENS.

V. Per ſingulas Regiones Epiſcopos convenit noſſe Metropolitanum Epiſcopum, ſollicitudinem totius Provinciæ gerere. *Conc.* ANTIOCH. *Can.* IX. CAUS. IX. QUÆST. III. Cap. 2.

VI. Per ſingulas Provincias Epiſcopos ſingulos ſcire oportet Epiſcopum, qui Metropoli præeſt, curam & ſollicitudinem totius Provinciæ ſuſcipere, eò quòd in Metropoli undique conveniunt omnes qui cauſas habent. CAUS. IX. QUÆST. III. Cap. 2. *Per ſingulas. init.*

VII. Primates vel Patriarchæ nihil Privilegii habent præ cæteris Epiſcopis, niſi quantùm Sacri Canones concedunt, & priſca Conſuetudo illis antiquitùs contulit. CAUS. IX. QUÆST. III. Cap. 8. *Conqueſtus eſt. med.* NICOL. I. *Epiſtola* 19. *Append.* TOM. VIII. CONC. *p.* 505. *& in Conc.* ROM. VII. *ann.* 865. TOM. VIII. CONC. *p.* 1861.

VIII. Eſt in Canonibus definitum, Primates vel Patriarchas nihil Juris præ cæteris habere, niſi quantùm Sacri Canones concedunt, vel priſca illis Conſuetudo contulit ab antiquo. *De Off. Jud. Ordin.* Cap. *Duo ſimul. init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 9.

IX. In omnibus Provinciis eorumdem Juriſdictioni ſubjectis, ad eos [cùm neceſſe fuerit,] provocetur. *De privil.* Cap. *Antiqua.* §. *ult.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 23.

X. Id dicitur de quatuor Majoribus Patriarchis, ſed æquè convenit aliis Patriarchis, ſeu Primatibus, quos habemus in Galliis.

XI. Archiepiſcopus litem habens ſuper Jure Primatiæ, quam in eo & in Provincia ſua alius Archiepiſcopus ſe habere proponit, ſuper hoc deliberare debet cum Suffraganeis ſuis & aliis, quorum conſilium tàm ardua cauſa requirit, & illi tempus dilationis ad id poſtulanti conceditur. *De Dilationibus.* Cap. *Expoſuiſti.* LIB. II. DECR. *Tit.* 8. Cap. 4

XII Capitulorum ejuſdem, non Capituli Archiepiſcopi, qui jus Primatiæ ſe habere contendit, ſuper proviſionem quam inter Archiepiſcopos in cauſa Primatiæ ducit faciendam, requiri jubet aſſenſum. *De Majoritate.* Cap. ult. *Humilis.* LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 17.

XIII. PROCULUS *Maſſilienſis* Primas conſtitutus ad vitam. *Concil.* TAURINENSE *ann. circ.* 398 *Can.* 1. TOM. II. CONCIL. *p.* 1155. *Ibid.* Controverſia inter ARELATENSEM & VIENNENSEM de Primatu. Cap. 2.

De Patriarchatu BITURICENSI ac BURDIGALENSI. Vide GONZALEZ ad Cap. ult. *Tit.* 33. LIB. I. *De Majorit. Decret.* ARELATENSIS & VIENNENSIS *Metropolit. Conc.* FRANCOFORD. *ann.* 794 *Can.* 8 TOM. VII. CONC. *p.* 1059. Vide *etiam notam* PITH. *in idem.* Cap. *De ead. re.* Vide *etiam* Cap ult. *De Dolo & contumacia.*

XIV. In Occidentali Eccleſia Patriarcha & Primas, diverſa nomina, eadem Dignitas. Ille qui in Metropoli ſedet aut Metropolitanus, aut Archiepiſcopus vocatur, & ſuum in Canonibus præfixum non excedens teneat cum humilitate modum. HADR. I. *ann.* 885. Cap. 25. TOM. VI. CONC. *p.* 1834.

Notandum obiter quòd in referendis Textibus, de quibus *num.* 7. & 8. omiſſa eſt clauſula: *præterquam ſi Apoſtolica Sedes aliquam Eccleſiam, vel ipſius Rectorem, quolibet ſpeciali privilegio decreverit honorare*; idque fortè factum, quia Collector ſenſerit illam deſumptam ex falſis Decretalibus, in quo Comitem Sociumque haberet VAN-ESPEN in CAUS. IX. QUÆST. III. Poſt relatam hanc clauſulam ſubdit illam ſapere Jus Novum, è falſis Decretalibus ISIDORIANIS tempore NICOLAI I. oriri & firmari cœptum.

XV. Metropolitani duplicis generis, alii Patriarchis, ſeu Primatibus obediunt; & illi non dicuntur Primates. Vide *Epiſtolam* HADRIANI *ad* BERTHERIUM VIENNENSEM. *ann. forſan.* 774. TOM. VI. CONC. *Append p.* 1888. quæ Metropolitanorum jura per octo annos interrupta CAROLO MAGNO coadjuvante reſtitui præcipitur. Idque notum BERTHERIO, qui monet idem factum fuiſſe erga alios Galliæ Epiſcopos.

XVI Metropolitanorum nomine appellantur, quia Matres Civitatum tenent. DIST. LXXX. Cap. 2. *In illis.* §. 2. *med.*

XVII. Matropolitanus qui præeſt Metropoli.

XVIII Quod ſciſcitaris utrùm diviſis Imperiali judicio Provinciis, ut duæ Metropoles fiant, ſic duo Metropolitani Epiſcopi debeant nominari. Non verè viſum eſt ad mobilitatem neceſſitatum mundanarum Dei Eccleſiam commutari, honoreſque, aut diviſiones perpeti, quas pro ſuis cauſis faciendas decrevit Imperator. Cap. 1. DIST. X Secundùm priſtinum Provinciarum morem Metropolitanos Epiſcopos convenit nominari. INNOC. I. *Epiſt.* 18. *n.* 2. TOM. II CONC. *p.* 1269.

De Archiepiſcopis *Rhemenſi.* Vide *Epiſtolam* ADRIANI I. TOM. VI. CONC. *p.* 1789. Vide *Epiſtolam* ZOZIMI. De Metropoli *Arelatenſi.* TOM II. CONC. *p.* 1567. NICOL. I. *ad Conſ* BULG. Cap. 92. TOM. VIII. CONC. *p.* 545. De Arelat. JOAN. VIII. *Epiſtola* 93. 94. TOM. IX. CONC. *p.* 77.

XIX. Hæc eſt ordinatio Dei & hæc Lex Eccleſiæ, ut omnes Epiſcopi ad Archiepiſcopum mittantur, ipſiuſque judicium poſtulare non dedignentur. CAUS. III. QUÆST. VI. Cap. 10. *Hæc quippe init* NICOLAUS I. *circ. ann.* 866. Ipſe eſt Metropolitanus, & omnes Epiſcopi Suffraganei ejus ſunt. *Ibid.*

LEO IX. *Epiſtola* 4. *ann. circ.* 1054. TOM. 9. CONC. *p* 974. ubi de Prælatore Carthaginenſi ait: „ Poſt Romanum Pontificem, Archiepiſcopus, & totius Africæ Maximus Metropolitanus eſt Carthaginenſis Epiſcopus „.

XX. Illo

Digitized by Google

XX. Illo aſſenſu habito, Romanus Pontifex providentiam ſuam jubet ſolemniter publicari. Si qui verò conſenſum præſtare noluerint, ſuperſederi vult publicationi prædictæ. *ibid.* Lib. I. Decr. *tit.* 33. C. 17.

XXI. Poſtulante Patriarchâ Eccleſias aliquas ſibi ſubjici, Juris ratio poſtulat, ut in eorum præjudicium, quibus eædem Eccleſiæ ſunt ſubjectæ, nihil ordinetur de ipſis, cùm nec citari ſunt, nec convicti, nec per contumaciam ſe abſentant. *De Majorit. & Obedientia*, Cap. *inter quatuor*. Lib. I. Decr. *tit.* 33. Cap. 8.

XXII. Regula Sanctorum Patrum de uno Metropolitano in unaquaque Provincia decrevit. Tom. IV. Conc. *p.* 716. Quam Patres *Calcedonenſes* ſervandam eſſe uno ore clamaverunt, hoc autem confirmarunt *Can.* 12. *p.* 761. ubi ſtatuunt ſervandam eſſe Jus Metropoliticum veteri Metropolitano, quoties unam Provinciam in duas diviſerit Imperator.

XXIII. Compoſitionem ſeu Proviſionem Papæ ſuper jure Primatiæ, unus ſolus cujus intereſt impedire poteſt. *Gloſſa* Verbo *Noluerint*.

XXIV. Poteſtas geſtorum unius cujuſque Provinciæ, Metropolitano Epiſcopo competit. *Conc* Nic. *Can.* 4. *fin.* & refertur. Tom. IV. Conc. *p.* 713. *ex Codice Canonum*.

Primatus *Senonenſis* Ansegiso collatus à Joanne VIII. Vide *Conc.* Pontigon. *ann.* 876. Tom. IX. Conc. *p.* 292. & 295. Illum rejecerunt Concilii Patres, utpotè lædentem Jura Metropolitica, & Ansegisi; Fautoribus dicentibus obediendum Pontifici, reſponderunt id intelligendum ſalvis Canonum Statutis.

SECTIO II.

Non poſſe ſe appellare Archiepiſcopum, qui Pallium non habet. Quid ſit Pallium illud, quomodò tradatur, & quàm deſerviat ad Eccleſiæ Privilegium.

I. Non debet ſe Archiepiſcopum appellare, priuſquàm à Romano Pontifice Pallium ſuſceperit, in quo Pontificalis Officii plenitudo, cùm Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur. *De Autoritate & uſu pallii*. Cap. *Niſi*. Lib. I. Decr. *tit.* 8. Cap. 3. §. 1.

II. Pallium ſumitur hic pro quodam Archiepiſcoporum Ornamento, Crucibus nigris intexto, velut Stola Sacerdotalis, quod ſuper alia Ornamenta defertur, humeros velut corona, pectuſque circundans, & antè dependens. Licèt conſecratus ſit in Epiſcopum, non eſt appellandus Archiepiſcopus ante Pallii receptionem. *Gloſſa*.

III. Pallium eſt inſigne Dignitatis Eccleſiaſticæ à Sede Apoſtolica conceſſum quod à Beati Petri tantùm corpore aſſumitur. Pallium benedicitur & conſecratur à Papa, ſuper altare Beati Petri, & ibi ponitur; & ille, qui debet uti Pallio, recipit ipſum de Altari, ſi eſt præſens, vel alius pro ipſo, ſi eſt abſens, & ſic aſſumitur de corpore Beati Petri. *Gloſſa* Verbo *Corpore aſſumuntur*. *De electione*. Cap. *Significaſti*. §. *Cum igitur*. Lib I. Decr. *tit.* 6. Cap. 4.

IV. Pallium eſt plenitudinis Officii Pontificalis inſigne. *De privilegiis*, Cap. *Antiqua*. *med.* Lib. V. Decr. *tit.* 33. Cap. 23.

V. Plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis per Pallium ſignificatur. *De Autorit. & uſu pallii*. Cap. *Ad honorem*. §. 1. Lib. I. Decr. *tit.* 8. Cap. 4. Quæ ſit illa plenitudo, nullus Textus clarè, dilucidèque explicat; ſed in uno ſita eſſe videtur, quòd Metropolitanus aliquam Juriſdictionem habeat in Epiſcopos Provinciæ, ac in iſtorum ſubditos, expreſſis in caſibus. Quidquam aliud valuiſſe nullus Textus nec uſus docet. Van-Espen *in* Caus. IX. Quæst. III. Hæc autem poteſtas orta videtur partim ex Dignitate Civitatis in qua Metropolis Eccleſiaſtica ſita eſt, partim ex Conſecratione Epiſcoporum ſedentium in Civitatibus illi inferioribus, quâ conſecrati Conſecratorem ut Patrem habere ſolebant.

VI. Per Pallium plenitudo Pontificii deſignatur. *De Autoritate & uſu pallii*. Cap. *Cùm ſit*. Lib. I. Decr. *tit.* 8. Cap. 6.

VII. Vide *epiſtolam* 11. Symmachi de Pallii uſu Tom. IV. Conc *p.* 1311. *ann.* 514. *Epiſtolam*. 7. 8. 9. Vigilii de Pallio quod concedit Auxanio *Arelatenſi*. Tom. V. Conc. *p.* 321. 322. In priori loco, quid Pallium ſignificet, in poſteriori, quæ ſint partes Vicarii Apoſtolici explicatur.

VIII In Pallio plenitudo conceditur Pontificalis Officii. *De elect.* Cap. *Significaſti. init. in integra* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 4.

IX. In forma traditionis Pallii continetur. *Tradimus tibi pallium, ut eo intra Eccleſiam tuam utaris.* De Autorit. & uſu Pallii, *Cap.* Cùm ſuper. §. 1. init. Lib. I. Decr. *Tit.* 8. Cap. 1.

X. Forma tradendi Pallii hæc eſt: *Ad honorem Dei Omnipotentis & B. Mariæ Virg. & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum, & Domini Papæ* Gregorii, *& Eccleſiæ Romanæ, & Eccleſiæ N. tibi commiſſæ, tradimus tibi pallium de corpore B. Petri ſumptum, in plenitudinem Pontificalis Dignitatis, ut utaris eo intra Eccleſiam tuam certis diebus, quæ exprimuntur in privilegiis Eccleſiæ tuæ conceſſis à Romana Eccleſia.* Gloſſa refert ad Caput, *ad honorem. De autorit. & uſu pallii*, Verbo *ad honorem*. Lib I. Decr. *Tit.* 8. Cap. 4.

VI. Rationis ordo omninò Romanum Pontificem admonet, ut cum uſu Pallii aliqua tantùm largiri privilegia debeat. Dist. C. Cap. 9. *Rationis*.

XII. Quia ab antiquis Prædeceſſorum ſuorum temporibus Pallium aliquis Epiſcopus accepit, eum Romanus Pontifex privare autoritate perceptâ minimè debet. Caus. XXV. Quæst. II. Cap. 3. *In Gallicarum*. Id intelligendum de Pallio Dignitatis Sedi conceſſo, non de Pallio perſonæ conceſſo, quod de Jure Communi ad Succeſſores non tranſit.

SECTIO III.

Quandò poſtulari Pallium? Quibus, & quâ conditione dari debeat?

I. Metropolitani fidem ſuam ſecundum priſcam Conſuetudinem Sanctæ Sedi Apoſtolicæ exponere, uſum Pallii expetere, ac percipere non detrectent. Dist. C. Cap. 1. *Quoniam*.

II. Metropolitanus non ultra tres menſes Conſecrationis ſuæ, ad fidem ſuam exponendam, Palliumque ſuſcipiendum, ad Apoſtolicam Sedem mittat. *Ibid.*

III. Traditio Pallii facienda eſt his, qui ad Metropolitanarum Eccleſiarum, ſeu aliarum Regimen aſſumuntur. Extravag. Communium. *De autorit. & uſu pallii*. Cap. unico. Extravagantium Communium Lib. I. *Tit.* 4. *De autorit.* Cap. unico.

IV. Simplex Epiſcopus adeò ſe maturum, honeſtum, & providum exhibere poteſt, ut ab Eccleſia Romana mereatur Pallio decorari. *De præſumptionib.* Cap. *Cùm in juventute. init.* Lib. II. Decr. *tit.* 23. Cap. 15.

V. Priſca Conſuetudo obſtinuit, ut honor Pallii, niſi exigentibus cauſarum meritis, & fortiter poſtulanti, dari non debeat. Dist. C. Cap. 2. *priſca*.

VI. Qui à Sede Apoſtolica ſuæ inſignia Dignitatis exigunt, quæ à B. Petri tantùm corpore aſſumuntur, juſtum eſt ipſi quoque Sedi Apoſtolicæ ſubjectionis debitæ ſigna ſolvant, quæ ipſos cum Beato Petro tamquàm membra de membro habere, & Catholici Capitis unitatem ſervare declarent. *De electione*, Cap. *Significaſti*. §. *ult.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 4.

VII. Idem vel Patriarchalium, ſeu Primatialium, vel Archiepiſcopalium, aut Epiſcopalium, quibus de Jure vel Conſuetudine competit, qualis eſt, *v. g. in Galliâ*, Augustodunensis Eccleſia.

VIII. Propter meritum perſonæ aliquandò conceditur Pallium.

IX. Pallium à Sede Apoſtolica tali conditione offertur: *Si Sacramentum exhibeatur*. De Elect. *Cap.* Significaſti. init. Lib. I. Decr *tit.* 6. Cap. 4. Ex Epiſtola 5. Paschalis II. Tom. X. Conc. *p.* 627.

X. Sedes Apoſtolica neceſſitate compellitur juramentum pro fide, pro obedientia, pro unitate requirere. *Ibid. fin. §. Hoc nimirum*

XI. Optatum Pallium Sedes Apoſtolica conferre nequit, cùm fidei Archiepiſcopi paginam minùs quàm oporteat continere reperit. DIST. C. Cap. 4. *Optatum. init.*

XII. In ea fidei pagina Sanctarum Univerſalium *Synodorum*, in quibus fidei noſtræ Symbolum continetur, & Decretalium Pontificum Romanorum Conſtitutorum ſecundum morem fieri debet mentio. *Ibid.* DIST. C. Cap. 4. *Optatum. med.*

VIII. Sedes Apoſtolica alicui fratri aliquandò ita Pallium quod tranſmittit tribui vult, ſi priùs ſe promiſerit illicita, quæ prohibita ſunt, per definitionem Synodicam à Sancta Eccleſia removere. DIST. C. Cap. 5. *In ea* SYNODO

XIV. Incongruum eſt Pallium, dato commodo, dari; adeòque de hoc aliquid accipere, ſub diſtincta interdictione vetitum eſt. DIST. C. Cap. 3, *Novit. init.* Nunc ſumma præfixa exigitur.

XV. Per objectam cujuſvis criminis, ſeu defectûs, traditio Pallii facienda non impediatur in aliquo, nec retardetur, niſi objicientes firment corporali præſtito juramento ſe id malitiosè non agere, ſed objecta vera eſſe ſe credere, ac de objectis offerant facere promptam fidem. EXTRAVAG. COM. LIB. I. *tit.* 4. *De Autorit. & uſu Pallii. init.* Cap. unico.

XVI. Prompta fides intelligitur in hoc caſu, ſi intra bimeſtris temporis ſpatium numerandum à die Collationis probaverint legitimè quod opponunt. *Ibid.*

XVII. Quòd ſi non fecerint, eorum objectibus nequaquàm obſtantibus, ad ipſius traditionem Pallii procedatur. *Ibid.*

SECTIO IV.

An Archiepiſcopi poſſint aliquandò non uti Pallio? Et quibus diebus uti poſſint?

I. Solus Summus Pontifex in Miſſarum ſolemniis Pallio ſemper utitur, & ubique, quoniàm aſſumptus eſt in plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis. *De Autorit. & uſu Pallii.* Cap. *Ad honorem. init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 8. Cap. 4.

II. Alii autem eo nec ſemper, nec ubique, ſed in Eccleſia ſua, in qua Juriſdictionem Eccleſiaſticam acceperunt, certis debent uti diebus, quoniam vocati ſunt in partem ſollicitudinis. *ibid.* §. *Alii.* LIB. I. DECR. *Tit.* 8. Cap. 4.

III. Archiepiſcopus tàm in ſua, quàm in aliena Diœceſi, poteſt ſine Pallio & Sandaliis celebrare. *ibid. De Autor. & uſu Pallii.* Cap. *Quia nos. init.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 7.

IV. Archiepiſcopus utique in ſua Diœceſi non debet ſemper celebrare cum Pallio, *ibid.*

V. Archiepiſcopus in Miſſarum celebrationibus, diebus ſolemnibus, uſum Pallii poteſt liberiùs exercere. *De Autor. & uſu Pallii.* Cap. *Cùm ſit. med.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 6.

VI. In Cœna Domini inter Miſſarum ſolemnia Pallio Apoſtolico uti eſt illis licitum, quibus eſt ab Apoſtolica Sede permiſſum. *De Conſecrat.* DIST. I. Cap. 56. *Porrò.*

VII. Archiepiſcopus debet celebrare cum Pallio, illis dumtaxat diebus, qui in Eccleſiæ ſuæ privilegiis ſunt expreſſi. *De Autorit. & uſu Pallii.* Cap. *Quia nos. med.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 7.

VIII. Certi dies hi ſunt, Nativitas Domini, Solemnitates S. JOANNIS, & S. STEPHANI, in Circumciſione, in Epiphania, in Ramis Palmarum, in Cœna Domini, in Sabbato Sancto, tribus diebus Reſurrectionis, Pentecoſtes, in feſtivitate S. JOAN. BAPT. & omnium Apoſtolorum, in tribus Feſtivitatibus Beatæ MARIÆ, in Commemoratione omnium Sanctorum, in Dedicatione Eccleſiarum, in principalibus Feſtivitatibus Eccleſiæ, in Ordinationibus Clericorum, in Conſecrationibus Epiſcoporum, in die anniverſarii ſuæ Conſecrationis, *Gloſſa ad* Cap. *Ad honorem. De Autorit. & uſu Pallii.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 4. Verbo, *Ad honorem.*

IX. Ut Archiepiſcopus ſine Pallio Miſſas dicere non præſumat. *Conc.* ANTISSIODOR. *ann* 581. *Can.* 6. TOM. V. CONC. *p.* 968. *epiſtola* 1. GREGORII III. *ad* BONIFACIUM. *ann. circ.* 731. TOM. VI. CONC. *p.* 468. *epiſtola* 4. ALEXANDRI, TOM. IX. CONC. *p.* 1117. *ann.* 1062. Quod reſtrigendum ad prædictos dies.

SECTIO V.

Archiepiſcopum Pallio non poſſe uti, niſi in Eccleſia ſua, hoc eſt, niſi in aliqua ex Eccleſiis ſuæ Provinciæ, atque ſolummodò inter Miſſarum ſolemnia.

I. Pallium Archiepiſcopo tranſmittit Apoſtolica Sedes, quo fraternitas ſua intra Eccleſiam ad ſola Miſſarum ſolemnia utatur. DIST. C. Cap. 6. *Pallium.*

II. Quod in forma traditionis Pallii continetur, *ut eo intra Eccleſiam ſuam utatur*, ita intelligitur, videlicet intra quamlibet Eccleſiam Provinciæ ſibi commiſſæ. *De Autorit. & uſu Pallii.* Cap. *Cùm ſuper. med.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 1.

III. Archiepiſcopi Pallio in Eccleſia ſua, in qua Juriſdictionem Eccleſiaſticam acceperunt, certis debent uti diebus. *Ibid.* Cap. *Ad honorem.* §. 2. *Alii.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 4.

IV. Conſuetudo, quòd Archiepiſcopi extra ſuas Provincias Pallio indifferenter utantur, dicenda eſt corruptela. *Ibid. De Autorit. & uſu Pallii.* Cap. *ex ſuarum.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 5.

V. Sedes Apoſtolica de ſpeciali gratia indulgere poteſt, ut ſi Archiepiſcopus de neceſſitate aliqua præpeditus, ad Eccleſiam ſibi ſubjectam accedere fortè nequiverit, pro conſecrandis Suffraganeis ſuis, vel Clericis ordinandis, & ad Eccleſiam alienam propter hoc ipſum contigerit declinare: dummodò is, ad quem Eccleſia pertinet, id permittat, utendi Pallio in dictis caſibus liberam habeat facultatem. *Ibid.* LIB. I. DECR. *Tit.* 8. Cap. 5.

VI. Ubicumque Archiepiſcopus intra Provinciam ſuam fuerit in Miſſarum celebrationibus conſtitutus; diebus ſolemnibus uſum Pallii poterit liberiùs exercere. *De Autorit. & uſu Pallii.* Cap. *Cùm ſit.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 6.

VII. Penè de nullo Metropolitano in quibuſlibet mundi partibus eſt auditum, extra Miſſarum tempus uſum ſibi Pallii vindicaſſe, & hæc generalis eſt Conſuetudo Eccleſiæ. DIST. C. Cap. 8. *Contra morem.* §. 1. *init.*

VIII. Si Archiepiſcopum Sacris indultum veſtibus Eccleſiam proceſſionaliter, vel alio modo, exire contigerit, tunc Pallio minimè uti debet. *De Autorit. & uſu Pallii.* Cap. *Cùm ſuper. fin.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 1.

SECTIO VI.

Pallium eſſe proprium unicuique perſonæ, pro certa dumtaxat Eccleſia. Quæ munia de Jure obire poſſint Archiepiſcopi ſine Pallio, quæ non poſſint?

I. Romanus Pontifex Pallium utendum, gerendumve nemini dat pro arbitrio voluntatis ſed juxta Canonum Statuta. DIST. C. *& tit. De Autorit. & uſu.*

II. Alicui ad nomen & uſum talis Eccleſiæ tranſmittit. *De poſtulatione.* Cap. *Bona memoria.* §. *ult. fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 5. Cap. 4.

III. Pallii perſonam non tranſit, ſed quiſque cum eo debet ſepeliri. *De Autorit. & uſu pallii.* Cap. *Ad hoc. fin.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 2.

IV. Non videtur eſſe conveniens, ut Archiepiſcopus Pallium ſuum Metropolitano alii commodet. *Ibid. De Autor. & uſu pallii.* Cap. *Ad hoc.* §. *inquiſitioni.* LIB. I. DECR. *tit.* 8. Cap. 2.

V. Suffraganeis alicujus Metropolitani, ad Mandatum ipſiu•

ipſius poſt confirmationem electionis ſuæ, etiamſi Pallium non receperit, licitum eſt electum, qui ad ejus Juriſdictionem pertinet, conſecrare. *De electione.* Cap. *Suffraganeis.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 11.

VI. Non licet Archiepiſcopo ſine Pallio convocare Concilium, conficere Chriſma, dedicare Baſilicas, ordinare Clericos, & Epiſcopos conſecrare. *De electione.* Cap. *Quod ſicut.* §. *Super eo. fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 28.

VII. Multùm profectò præſumit, qui, antequàm impetret Pallium, Clericos Ordinare feſtinat, cùm id non tamquàm ſimplex Epiſcopus, ſed tamquàm Archiepiſcopus facere videatur. *ibid. De electione.* Cap. *Quod ſicut.* §. *Super eo. fin.* Lib. I Decr. *tit.* 6. Cap. 28.

VIII. Metropolitanus confirmatus poteſt Mandatum dare Suffraganeis, ut Epiſcopos conſecrent, etſi Pallium non habeat.

IX. Non poteſt ſine Pallio quæ Ordinis ſunt per ſe exercere.

X. Pallium datur Perſonæ, ſed contemplatione loci. *Gloſſa.* Verbo *pallium.*

XI Juxta Sedis Apoſtolicæ & totius Europæ conſuetudinem, ante acceptum Pallium Metropolitanis minimè licet, aut Epiſcopos conſecrare, aut Synodum celebrare. *De elect.* Cap. *Significaſti. init. in int.* Lib. I. Decr. *tit.* 6. Cap. 4. Vide *inter Decreta* Damasi Tom. II. Conc. *p* 885. Cap. 5.

XII. Archiepiſcopo à cura quâ tenebatur Eccleſiæ ſuæ abſoluto concedit Romanus Pontifex, ut in alio Epiſcopatu abſque uſu Pallii Officium Epiſcopale valeat exercere. *De Renunciatione* Cap. *Ad ſupplicationem.* §. *ult.* Lib. I. *tit.* 9. Cap. 9.

XIII. Quòd Pallium reſpiciat locum; patet in Archiepiſcopo, qui renunciat loco Archiepiſcopali, qui perdit uſum Pallii. *Gloſſa in* Caput *Bonæ memoriæ.* 2. *De poſtulatione.* Verbo *pallium. fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 5. Cap. 4.

SECTIO VII.

Archiepiſcopos, vel Primates, ſeu Patriarchas, nullam poteſtatem habere in Diœceſibus Suffraganeis, neque erga iſtarum ſubditos, niſi in quantùm iis jure permiſſum eſt.

I. Metropolitanus in Diœceſi ſui Suffraganei abſque ipſius aſſenſu non debet aliquis contra Conſtitutiones Canonicas attentare. *De exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Sicut. fin.* Lib. V. Decr. *tit.* 31. Cap. 8. Metropolitanus non eſt Judex Ordinarius totius Provinciæ ſuæ. *Gloſ.*

II. Metropolitanis, ne ſuorum Suffraganeorum ingrediantur Diœceſes, ut in eis autoritate propriâ judicent, diſponant, aliquidve aliud agant, Canonica prohibent Inſtituta. *in 6. De Officio Ordinarii.* Cap. *Romana.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 1. §. 1. *fin.*

III. Archiepiſcopus in Suffraganei ſui ſubditum (exceptis quibuſdam Articulis) nullam habet poteſtatem, licèt Epiſcopus ſuus eidem ſit Metropolitanâ Lege ſubjectus. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *paſtoralis.* §. 2. Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 11.

IV. Archiepiſcopus vel ejus Officialis, ſine appellationis interpoſitione, non ſunt Judices Suffraganeorum, vel Partium litigantium Suffraganeis ſubditorum. *In 6. De Sent. excom.* Cap. *Venerabilibus.* §. 1. *Cæterum. med.* Lib. V. *tit.* 11. Cap. 7.

V. Archiepiſcopus Metropolitico Jure audire non debet cauſas de Epiſcopatibus Suffraganeorum, niſi per appellationem deferantur ad eum. *De Officio Legati.* Cap. *Cùm non ignoretis.* §. *ſanè. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 30. Cap. 1.

VI. Clerici Archiepiſcopi compelli non debent Judicium Patriarchæ ſubire, niſi cauſa per appellationem ad ejus Audientiam perferatur, aut ei aliquod ſuper hoc à Sede Apoſtolica ſit indultum. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Duo ſimul. fin.* Lib. I. Decr. *tit.* 31. Cap. 9.

VII. Alicujus Archiepiſcopi Clericos ad judicium ſuum Primatem venire compellere, & de rebus ad Eccleſiam illius pertinentibus, eo inconſulto, quaſi Jure Patriarchatus ſui diſponere, nec antiquitas habet, autoritas Sacrorum Canonum penitùs interdicit, niſi fortè pro cauſis quæ apud Archiepiſcopum terminari non poſſunt ad Patriarcham ſuum provocaverint. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 8.

SECTIO VIII.

Quid poſſint, vel non poſſint Archiepiſcopi erga Suffraganeos ſuos, vel eorum ſubditos?

I. Metropolitanum à Suffraganeo Epiſcopo exigere juramentum, præter formam Canonicam, quam cæteri Suffraganei Metropolitanis ſuis conſuevere præſtare, non decet. *De Major.* Cap. *Dilecti. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 33. Cap. 13.

II. Si quid ampliùs ab eodem Suffraganeo Epiſcopo obtentu alicujus Conſuetudinis Metropolitanus exigat, prætextu præſtiti juramenti, ſciat illum hujuſmodi juramento non teneri. *ibid.* §. *Cum igitur.* Lib. I. Decr. *tit.* 33. Cap. 13.

III. Sicut Archiepiſcopus latas à ſe pœnas in ſubditos ſuos, vult inviolabiliter obſervari, ita latas ab aliis Suffraganeis debet inviolabiliter obſervare. *De off. Jud. ordin.* Cap. *ad reprimendam. poſt init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap 8.

IV. Sententias, quas Suffraganeus Epiſcopus duxerit in ſubditos ſuos Canonicè promulgandas, & Archiepiſcopus ipſe ſervet, & à ſuis ſubditis faciat inviolabiliter obſervari. *ibid. De officio Jud. ordin.* Cap. *Ad reprimendam.* §. *ideòque.* Lib. I. Decr. *tit.* 31. Cap. 8.

V. Si aliqua cauſa fuerit ad Archiepiſcopum per appellationem delata, poteſt eamdem jure ordinariæ poteſtatis Suffraganei ſui ſubdito delegare. *ib. De officio Jud. ordin.* Cap. *paſtoralis. init.* Lib. I. Decr. *tit.* 31. Cap. 11.

VI. Archiepiſcopus ſubditum Suffraganei ſui ad ſuſcipiendam delegationem hujuſmodi compellere nequit invitum. *ibid.* §. *Ad quod.* Lib. I. Decr. *tit.* 31. Cap. 11.

VII. Ne Archiepiſcopus, vel ejus Officialis Suffraganeorum ſuæ Eccleſiæ ſubditos ipſorum Delegationem ſuſcipere, vel ſententias & præcepta exequi, aut in cauſis per appellationem devolutis ad eos, teſtimonium (niſi aliud in his tribus de conſuetudine obtineant) perhibere compellant. *in 6. De Foro Competenti.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. II. *tit.* 2. Cap. 1.

VIII. Prohibitum eſt ne Archiepiſcopus in Diœceſibus Suffraganeorum ſuorum foraneos Officiales conſtituat *in 6. De Officio Ordin.* Cap. *Romana.* §. 1. *init.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 1.

IX. Cùm Metropolitanis, ne ſuorum Suffraganeorum ingrediantur Diœceſes, ut in eis autoritate propriâ judicent, Canonica prohibeant Inſtituta, nequaquàm hoc poſſunt in illis per alios exercere. *ibid. De Off. Ordin. in 6.* Cap. *Romana. init.* Lib. I. *tit.* 16 Cap. 1.

X. Nec pro eo quòd cauſas per appellationem delatas ad ipſos, poſſunt in Suffraganeorum ſuorum Diœceſibus delegare, licet Metropolitanis tales Officiales inſtituere in eiſdem Diœceſibus, qui eorum vice (cùm appellatur ad ipſos) citationes vel inhibitiones faciant, ſeu compeſcant in hac parte rebelles. *Ibid. in 6. De Officio Ordin.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. I. *tit.* 16. Cap. 1.

XI. De Metropolitano in Canonibus legitur, quòd tunc demùm ea poteſt facere, quæ ad Suffraganeos pertinent, cùm Suffraganei negligent adimplere. *De Accuſat.* Cap. *Ad petitionem. in int. med.* Lib. V. Decr. *tit.* 1. Cap. 11. Vide *epiſtolam ſeptimam* Zachariæ *Papæ ad* Pipinum, *&c.* Cap. 1. Tom. VI. Conc. *p.* 1507.

XII. Epiſcopos, quos modo in vicem Metropolitanorum conſtituimus, ut cæteri Epiſcopi ipſis in omnibus, ſecundum Canonicam Inſtitutionem, obediant. *Concilium* Vernense, *ann.* 755. Cap. 2. Tom. II. Conc. *p.* 1665.

XIII. Vide Tom. IV. Conc. *p.* 714. *& ſeq.* ubi delegatur cauſa Athanasii, Piræ Epiſcopi, Domnoè vicinioribus Antiocheni Metropolitani ipſi ſuſpecti à Patriarchis Proclo & Cyrillo, ut oppreſſo à propriis Clericis ſubvenirent.

XIV. Canonicis Sanctionibus contravenit ſi Metropolitanis à ſuis Suffraganeis obedientia ſubtrahatur. Innoc. II. *epiſtolà* 7. Tom. I. Conc. *pag.* 950.

XV. Quia in cauſis per appellationem devolutis ad Metropolitanos, jam Juriſdictionem obtinere noſcuntur, propter hoc licitè poſſunt ſuper illis committere vices ſuas. Non ſic autem in aliis, in quibus nondùm extitit appellatum, & iidem non debent alios conſtituere pro citationibus in futuris cauſis appellationum, & inhibitionibus faciendis, niſi aliud Metropolitana Eccleſia circa talium Officialium inſtitutionem de conſuetudine obtineat ſpeciali. *In 6. De Off. Ordin.* Cap. *Romana.* §. 1. *med.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 1. Hæc conſuetudo in Gallia non probaretur.

XVI. Etiamſi Officiales hujuſmodi de conſuetudine ſpeciali poſſint in aliqua Provincia conſtitui, ab iis tamen inhibitiones, ne procedatur in cauſis, priuſquàm ad Metropolitanam Curiam appelletur, fieri non poſſunt. *Ibid. in 6.* Lib. I. *tit.* 16 Cap. 5. §. 2. *fin.*

XVII. Nec appellationis articulo prætermiſſo, nec aliàs etiam (cùm minimè appellatum extiterit) Archiecopus vel ejus Officialis, de cauſis Clericorum tanquàm Judices, (licet in ipſos iidem Clerici de facto conſentiant) abſque Diœceſanorum ſuorum voluntate cognoſcant. *In 6. De Foro Competent.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. II. *Tit.* 2. Cap. 1.

Prorogatio Juriſdictionis non admittitur in Gallia, quia Juriſdictio eſt Publici Juris, cui privatorum pacta derogare non poſſunt.

XVIII. Non poteſt Archiepiſcopus de cauſa principali cognoſcere, niſi priùs de appellatione cogcoſcat, ſeu diſcutiat vim appellationis, etiamſi Partes conſentiant *Gloſſa.* Dicendum de ordine judiciario, quod dictum eſt de Juriſdictione, is enim à partibus immutari nequit.

SECTIO IX.

Quâ ratione poſſint Suffraganeorum ſubditi ad Archiepiſcopum recurrere?

I. Omiſſo Diœceſano Epiſcopo ad Archiepiſcopum appellare non licet. *De appellationib.* Cap. *Dilecti.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 66.

II. Ad Archiepiſcopum gradatim eſt appellandum. *Ibid.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 66. *init.*

III. Ab Officialibus Suffraganeorum (qui generaliter de cauſis ad ipſorum forum pertinentibus, eorum vices ſupplendo cognoſcont) non ad dictos Suffraganeos, ſed de Jure ad Metropolitanam eſt Curiam appellandum. *In 6. De appellationib.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. II. *Tit.* 15. Cap. 3.

IV. Ab aliis inferioribus Prælatis, Suffraganeis ſubjectis eiſdem, & eorum Officialibus, ad Suffraganeos ipſos debet, & non ad Curiam Archiepiſcopalem (omiſſis dictis Suffraganeis) appellari, niſi aliud Archiepiſcopali Eccleſiæ de conſuetudine competat in hac parte. *ibid.* §. 2.

V. Is qui ad Metropolitani Curiam ſuper aliqua cauſa vocem appellationis emittit, nihilominùs in cauſis aliis Ordinarii ſui Juriſdictioni ſubjicitur. *Ibid.* §. 7. *Cùm verò.*

VI. Epiſcopus cum Decano litigans ad Metropolitani Audientiam appellat. *De appellationib.* Cap. *Dilectis.* Lib. II. Decr. *tit.* 28. Cap. 55.

VII. Aliter judicandum de Officialibus foraneis, qui ſunt Delegati Epiſcopi, à quibus ad Epiſcopum, ſeu ad Officialem appellatur. *Gloſſa.* Ratio eſt: Quia iſtis committitur tantùm pars Juriſdictionis Contentioſæ, Officiali verò principali tota.

SECTIO X.

Quid poſſint Archiepiſcopi in Capitula, Cathedrali Sede vacante?

I. Eccleſiâ Cathedrali vacante, ſi fortè Capitulum in Spiritualibus & Temporalibus negligenter, aut perperàm adminiſtret, tunc Archiepiſcopus ob negligentiam vel malitiam Capituli (eo vocato, cauſæque ſuper hoc cognitione præmiſſâ) Viſitatorem, ſeù Adminiſtratorem eidem Eccleſiæ licitè poterit deputare. *in 6. De Suppl. Negl.* Cap. *Eccleſia.* Lib. II. *tit.* 8. Cap. 4. *init.*

II. Hujuſmodi Viſitator, quamquàm Spiritualium & Temporalium adminiſtrationem legitimam cenſeatur habere, Beneficia tamen, quæ ad Collationem pertinent Epiſcopi, conferre non poteſt. *Ibid. In 6. De Suppl. Negl.* Cap *Eccleſia.* §. 1. Lib. I. *tit.* 8. Cap. 4.

III. Si ſecùs factum ſit (non electo Officiali intra octo dies, Sede Vacante, vel non electo idoneo) deputatio hujuſmodi ad Metropolitanum devolvatur; & ſi Eccleſia ipſa Metropolitana viſa fuerit, aut Exempta, Capitulumque, ut præfertur, negligens fuerit, tunc antiquior Epiſcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Epiſcopus in Exempta, Oeconomum & Vicarium idoneos conſtituere poſſit. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. *De Refor.* Cap. 16.

SECTIO XI.

Quo in loco, quandò, quâ ratione Archiepiſcopi vel eorum Officiales exercere Juriſdictionem ſuam in Suffraganeos, & eorum ſubditos valeant?

I. Ne Archiepiſcopus cauſas, quæ per appellationem, vel aliàs Jure Metropolitico deferuntur ad ipſum, alibi quàm in ſua propria Civitate, vel Diœceſi, aut in eis, in quibus appellatum extiti, vel cauſæ ipſæ conſiſtere dignoſcuntur, audiat, vel etiam audiendas committat; niſi ſibi aliud è conſuetudine competat in hac parte. *In 6. De Officio Ordin.* Cap. *Ut litigantes.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 5. In Gallia id fieri nequit, niſi in Auditorio Majorum.

II. Si quandò contigerit aliquem de Clericis ab Epiſcopo ſuo ad Archiepiſcopi Audientiam appellare; non antè appellationem admittas quàm ſibi conſtiteris eam vel à gravamine, vel injuſtâ condemnatione porrectam; alioquin ipſum ad Epiſcopi Audientiam remittas. *De appellationib.* Cap. *Cùm in Eccleſia.* §. *Undè.* Lib. II. Decr. *tit.* 28 Cap. 38. De appellatione interlocutoria id intelligendum.

III. Cùm omiſſo Diœceſano Epiſcopo fuit ad Archiepiſcopum appellatum; in cauſa ipſa de Jure procedere non debet: & tenetur Officialis ejus hujuſmodi exceptionem admittere. *De appellationib.* Cap. *Dilecti.* §. *ex parte.* Lib. I. Decr. *Tit.* 28. Cap. 66.

IV. Cùm ad Metropolitanam Curiam à Suffraganeorum vel ſuorum Officialium Audientia fuerit appellatum, Archiepiſcopus, vel Officialis ipſius nullatenùs, in appellationis cauſa interpoſitæ, ante definitivam ſententiam citent Partes: nec etiam aliis illam committant, appellationis ejuſdem causâ probabili ſeu legitimâ non expreſſâ. *In 6. de appellationib.* Cap. *Romana.* §. 2. *Cùm autem.* Lib. II. *tit.* 15. Cap. 3.

V. Si non eſſe per appellationem ad Archiepiſcopum, vel ejus Officialem devolutum negotium proponatur, iidem (niſi priùs ipſis conſtiterit cauſam ipſam ad eos totaliter fuiſſe delatam) prohibere, ne in cauſa illa, vel ne ad executionem procedatur ſententiæ, non præſumant. *ibid. De appellat.* Cap. *Romana.* §. 3. *in 6.* Lib. I. *Tit.* 15. Cap. 3.

VI. Si objiciatur ex injuſta cauſa ſeu minùs legitima ante ſententiam appellationem interpoſitam extitiſſe,

tiſſe, & ex eo non eſſe appellationem hujuſmodi admittendam: nequeunt Archiepiſcopus, vel ejus Officialis prohibere, ne procedatur in cauſa, niſi priùs appellatione receptâ velut emiſſâ ex cauſa probabili, cognoſcere incipiant de cauſa hujuſmodi, an ſit vera. *ibid. in 6. De Appellationib.* Cap. *Romana.* §. 4. Lib. I. *Tit.* 15. *Cap.* 3.

VII. Si poſt ſententiam in caſibus à Jure prohibitis appellatum fuiſſe dicatur, poſſunt Archiepiſcopus & ejus Officialis, ne ſententia executioni mandetur [poſtquàm cognoſcere cœperint, utrùm ſit recipienda vel non appellatio ab eo interpoſita] inhibere. *ibid.* §. 5.

VIII. Archiepiſcopus, vel ejus Officialis in alium, qui circa rem, de qua inter Appellantem & Appellatum controverſia vertitur, aliquid poſt eorum inhibitionem attentat, non valent occaſione hujuſmodi Juriſdictionem aliquam vendicare. *ibid.* §. 6.

IX. In alium ab Appellante & Appellato licèt aliquid attenter, circa rem controverſam, non acquirunt Juriſdictionem, ſed alius ille tenetur Appellantem & Appellatum coram Judice ſuo convenire.

X. Exercere debent in ſua vel Suffraganei Diœceſi, non alibi, niſi aliud ferat Conſuetudo.

XI. Propoſitâ exceptione, omiſſo medio fuiſſe appellatum, non poſſunt procedere.

XII. Non debent Partes citare, nec cauſam committere, niſi in appellatione cauſa probabilis ſit expreſſa.

XIII. Non debent inhibere Suffraganeum procedere, niſi priùs de devolutione planè conſtet.

XIV. Si dicitur ex injuſta cauſa appellatum, non poſſunt Archiepiſcopi impedire Suffraganeum ne procedat, niſi, priùs receptâ appellatione ut probabili, incipiat cognoſcere de cauſæ veritate.

XV. Licèt dicatur contra jus appellatum, poſtquàm de appellatione cognoſcere cœperint, poſſunt inhibere ne ſententia executioni mandetur.

XVI. *Conc.* Lugdun. II. *ann.* 567. *Can.* 1. Tom. V. Conc. p 848. Quandò contendentes ſunt ejuſdem Provinciæ, lis in *Conc.* Provinciali judicatur; ſi diverſæ, Metropolitanis conventibus in unum lis terminatur.

XVII. Archiepiſcopus, vel Officialis ipſius, nequaquàm poſt appellationem Juriſdictionem ipſam in aliis impediant, ut ab Ordinarii poteſtate totaliter eximant taliter appellantem *in 6 De Appell.* Cap. *Romana.* §. 7. *fin.* Lib. II. *tit.* 15. Cap. 3.

XVIII Cùm ad Archiepiſcopum, ab Audientia Suffraganei ſui ſuper aliqua cauſa fuerit ante ſententiam appellatum, idem Archiepiſcopus (poſtquàm de appellatione cognita conſtiterit, eam minus rationabilem extitiſſe) cauſam ad eumdem Suffraganeum remittere non poſtponat. *ibid.* §. *ult.*

XIX. Archiepiſcopi appellantes in aliis cauſis, à Juriſdictione Ordinarii non poſſunt eximere.

XX. Ex quo Archiepiſcopus pronunciaverit malè appellatum ante ſententiam, ſtatim debet cauſam ad Suffraganeum remittere.

XXI. Archiepiſcopi non poſſunt cognoſcere de cauſis ſubditorum Suffraganeis, niſi poſtquàm conſtiterit de appellatione à gravamine vel à ſententia.

SECTIO XII.

An, & quid poſſint Archiepiſcopi erga Suffraganeos, & iſtorum ſubditos, quoad Cenſuras.

I. Officiales cujuſlibet Archiepiſcopi [quamdiù iſte in ſua Provincia, vel circa illam extiterit] in Suffraganeos Interdicti, Suſpenſionis, vel Excommunicationis proferre ſententias non attentent. *In 6. De officio ordin.* Cap. *Romana.* §. *ult.* Lib. I. *Tit.* 16. Cap. 1. Loquitur de Rhemensi Provincia: Ad alias extendit ſequentibus verbis.

II. Hoc idem Officialibus aliorum Metropolitanorum, circa ipſorum Suffraganeos [quibus ob reverentiam Pontificalis Officii deferendum in hac parte] debet obſervari. *ibid.* Lib. I. *tit.* 16. Cap. 1. §. 1. *in 6.*

III. Non poteſt Archiepiſcopus ipſe in ſuorum Suffraganeorum Officiales & ſubditos [pro eo quòd vocati ab ipſo nolunt querelantibus in ſua præſentia reſpondere] Eccleſiaſticam exercere cenſuram. *in 6. De Foro Competent.* Cap. *Romana.* §. *ult. fin.* Lib. II. *tit.* 2. *Cap.* 1.

IV. Archiepiſcopus per Provinciam ſuam liberè poteſt concedere remiſſionis litteras generales, ita tamen quòd ſtatutum Generalis *Concilii* non excedat. *De Pœnitentiis.* Cap. *noſtro.* Lib. V. Decr. *Tit.* 38. Cap. 15.

V. Si notorium extiterit quòd Mandatum Epiſcopi indiſcretum fuerit vel injuſtum, cui non teneatur ſubditus obedire, ac per conſequentiam Archiepiſcopo liqueat evidenter ſubditum legitimè provocaſſe, poteſt Archiepiſcopus autoritate Metropolitanâ declarare ſubditum irrationabiliter extitiſſe anathematis mucrone percuſſum, licèt aliàs nec de appellatione, nec de iis, quæ appellationis cauſam contingere dignoſcuntur, cognoſcere valeat. *De Appellationib.* Cap. *Sollicitudinem.* §. 3. Lib. II. Decr. *tit.* 28. Cap. 54.

VI. Sententias Interdicti, vel Suſpenſionis, ſeu Excommunicationis, in appellantem, ab eo, à quo appellata proponitur, promulgatas, Archiepiſcopi, vel eorum Officiales, nullatenùs niſi vocatis partibus & de appellatione legitimè cognito, revocent aut denuncient eſſe nullas. *in 6. De Appellationib.* Cap. *Romana.* §. *penult.* Lib. II. *tit.* 15. Cap. 3.

VII. Officiales, degente Archiepiſcopo in Provincia, vel circa illam, non poſſunt Suffraganeos cenſurâ afficere: Si tamen ſententiam ferant, tenebit *Gloſſa* Secùs apud Gallos, apud quos ipſe Archiepiſcopus ferre nequit cenſuras in Suffraganeos.

VIII. Nec etiam Officialis quorumcumque Metropolitanorum, ob reverentiam Pontificalis Officii

IX. Poſſunt declarare ſubditum fuiſſe irrationabiliter excommunicatum, etſi non poſſint de appellatione, nec de principali cognoſcere; ſi notorium ſit Epiſcopum injuſtè excommunicaſſe.

X. Archiepiſcopus revocare non poteſt Cenſuram Eccleſiaſticam, per Epiſcopum prolatam in appellantem, niſi Partibus vocatis, & de cauſa legitimè cognitum fuerit. Archiepiſcopus per Provinciam ſuam liberè poteſt concedere generales remiſſionis litteras, ita tamen, quòd Statuta *Concilii* Generalis non excedat. Cap. 13. *De pœnit. & remiſſ.*

SECTIO XIII.

An poſſit Archiepiſcopus viſitare Diœceſes ſuorum Suffraganeorum, & quâ ratione id præſtare debeat?

I. Ex Officii ſui debito ſuam Provinciam viſitat Archiepiſcopus. *De Præſcriptionib.* Cap. *Cùm ex officii. init.* Lib. II. Decr. *tit.* 26. Cap. 16.

II. A Metropolitanis etiam poſt plenè viſitatam propriam Diœceſim, non viſitentur Cathedrales Eccleſiæ neque Diœceſes, niſi cauſâ cognitâ & probatâ in *Concilio* Provinciali. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De refor.* Cap. 3. *poſt init.*

III Archiepiſcopus autoritate propriâ ſuam Provinciam poteſt viſitare. *De Cenſib.* Cap. *Cùm nuper. init. & §. Mandamus.* Lib. III. Decr. *tit.* 39. Cap. 25.

Archiepiſcopus poteſt ſecundum tenorem Conſtitutionis Innocentii Papæ IV. ſuper hoc editæ, ſuam Provinciam viſitare liberè, licèt non ſint ejus Suffraganei negligentes, & iterare Viſitationem eamdem, conſuetudine contrariâ non obſtante. *in 6. De Cenſib.* Cap. *perpetuo. init.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 5.

IV. Quilibet Archiepiſcopus ſuam volens viſitare Provinciam, priùs Eccleſiæ ſuæ Capitulum ac Civitatem & Diœceſim propriam plenè viſitare procuret, nec ſit ſolùm erga Majorum, ſed etiam Minorum Eccleſiarum, nec circa Clericorum tantùm, ſed etiam populo-

rum Viſitationem intentus. Et ſi commodè, vel abſque difficultate accedere ad unamquamque poterit, de pluribus locis ad unum congruum Clericos & Laicos ſtudeat convocare, ne in illis Viſitatio poſtponatur. *In 6. De Cenſib.* Cap. *Romana.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 1. *in init.* Innoc. IV.

Priùs ſuam Diœceſim plenè viſitet Archiepiſcopus.

V. Deindè liceat ei per totam Provinciam vel ejus partem Viſitationis Officium exercere, Civitates, & Diœceſes, Suffraganeos ſuos, & eorum ſubditos, Cathedralium & aliarum Eccleſiarum Capitula, & Monaſteria, Eccleſias & alia Religioſa & pia loca, Cleros, & populos liberè viſitando. *Ibid. in 6. De Cenſib.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. III. *Tit.* 20. Cap. 1.

Deindè Suffraganeorum Diœceſes, Capitula & Eccleſias, Clerum & populum viſitet.

VI. Ex quo aliquam de ipſis Diœceſibus viſitare cœperit, numquàm poſteà (ſivè totam, ſivè partem ejus viſitaverit) revertatur causâ Viſitationis ad illam, priuſquàm omnes reliquæ ipſius Provinciæ Diœceſes in toto vel in parte [quas ſecurè viſitare poterit] & ſuæ denuò fuerint viſitatæ. *Ibid.* §. 2. *in 6. De Cenſib.* Cap. *Romana.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 1.

VII. Poſt inceptam Viſitationem alicujus Diœceſis non poteſt ad illam redire, niſi de novo totam Provinciam viſitet.

VIII. Quòd ſi fortè eadem Diœceſis, vel aliqua ibi Eccleſia plus aliis indiguerit viſitari: tunc aliorum Viſitatione intermiſsâ redeat ad eamdem, ſi à loci Diœceſano requiſitus extiterit, vel de omnium aut majoris partis Epiſcoporum ejuſdem Provinciæ proceſſerit conſilio & aſſenſu: ad quod iidem ſe pronos exhibeant, ne aliarum profectus aliquatenùs negligatur. *ibid.* §. 2. *med. in* Sexto. *De Cenſib.* Cap. *Romana.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 1.

IX. Niſi fuerit ab Ordinario loci requiſitus vel de conſilio & aſſenſu Suffraganeorum. Vide Gonzalez *ad* Caput *Sopita. De Cenſib.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 14.

X. Poſtquàm ſemel omnes Provinciæ ſuæ Diœceſis viſitaverit, licitum ſit ei poſteà [priùs tamen Suffraganeorum ſuorum requiſito conſilio, & definitione ſuper hoc habitâ coram eis, quæ in ſcriptis redigi debet, ut poſſint aliis eſſe nota] Viſitationem per eamdem reiterare Provinciam juxta modum ſuperiùs adnotatum; etiamſi non interveniat in hoc Suffraganeorum ipſorum aſſenſus. *Ibid.* §. 3. *in 6. De Cenſib.* Cap. *Romana.* Lib. III. *Tit.* 2. Cap. 1.

XI. Non poteſt iterare Viſitationem, niſi requiſito Suffraganeorum Conſilio & definitione ſuper hoc in ſcriptis factâ.

XII. Illam ſemper providentiam adhibeat Archiepiſcopus, ut in poſterioribus Viſitationibus illas Eccleſias, eoſque Cleros & populos priùs viſitet, qui non fuerant ab eo in prioribus viſitati: niſi magis ſit aliis Viſitationis Officium opportunum. *Ibid.* §. 3. *fin. in* Sexto. *De Cenſib.* Cap. *Romana.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 1.

XIII. Secundam Viſitationem incipere debet ab illis, qui in prima non fuerant viſitati.

XIV. Archiepiſcopus hujuſmodi Viſitationis impenſurus Officium, propoſito Verbo Dei quærat de vita, & converſatione Miniſtrantium in Eccleſiis, & locis aliis Divino Cultui deputatis, ac cæteris, quæ ad Officium ipſum ſpectant, abſque coactione & exactione qualibet juramenti, ad ipſorum emendationem per ſalubria monita, nunc levia, nunc aſpera, juxta datam ſibi à Deo prudentiam diligenter intendens. *Ibid.* §. 4. *init. in* Sexto. *De Cenſib.* Cap. *Romana.* Lib. III. *tit.* 20 Cap. 1.

XV. Archiepiſcopus viſitans debet proponere Verbum Dei, inquirere de vita Miniſtrorum, & de pertinentibus ad Divinum Officium abſque juramento.

SECTIO XIV.

Quomodò Archiepiſcopus in decurſu Viſitationis ſuam Juriſdictionem exercere debeat?

I. Archiepiſcopus Viſitationis impenſurus Officium, notoria crimina, quæ examinatione non egeant (cùm ſuper his meritò notari poſſit Ordinariorum negligentia) liberè corrigat, pœnam pro illis debitam infligendo. *In 6. De Cenſib.* Cap. *Romana.* §. 4. *fin.* Lib I. *tit.* 20. Cap. 1.

II. Quòd ſi de aliquibus orta fuerit infamia contra eos, Ordinariis ipſorum (ut ſuper his ſolemniter inquirant) denuncient, ſi viderit expedire. *ibid.* §. 4. *med.*

III. Poteſt Archiepiſcopus ſi viſitat, Confeſſiones ſubditorum Suffraganeorum audire, ac abſolvere confitentes, & ipſis pœnitentias injungere ſalutares. *in 6. De Cenſib.* Cap. *perpetuò.* §. *poteſt.* Lib. III. *tit.* 10. Cap. 5.

IV. Archiepiſcopus viſitans Provinciam, excommunicare poteſt Suffraganeos, ſi non debito modo ab iis recipiatur. *in 6. De Supplenda Neglig. Prælat.* Cap. *Romana. init. colligitur junctâ Gloſſa.* Lib. I. Decr. *tit.* 8. *Cap.* 11.

V. Metropolitanis in ſuis Provinciis, dùm in illis Juriſdictionem exercent, puniendi manifeſtas & notorias offenſas tunc eiſdem illatas vel ſuis [etiamſi exindè impediti Juriſdictionem hujuſmodi non contingat] libera ſit facultas. *in 6. De pœnis.* Cap. *Romana.* §. 2. Lib. V. *tit.* 9. *Cap.* 1.

SECTIO XV.

Archiepiſcopos, dùm viſitant Provinciam ſuam, poſſe jure Viſitationis ſuæ Procurationes exigere, & an jus illud Procurationis præſcribi poſſit, & quomodò.

I. Archiepiſcopus Provinciam ſuam viſitans, ab Eccleſiis Procurationem ſibi debitam poſtulare poteſt, & ipſi eam negare non debens, ad ſuæ negationis defenſionem allegantes, quòd non meminerint ſe Procurationem hujuſmodi Prædeceſſoribus Archiepiſcopis exſolviſſe, nec ab eis aliquandò fuiſſe petitam. *De præſcriptionib.* Cap. *Cum ex Officii. init.* Lib. II. Decr. *tit.* 26. *Cap.* 16.

II. Archiepiſcopus poteſt ſuam Provinciam viſitare liberè, ac Procurationes à locis recipere viſitatis. *in 6. De Cenſib.* Cap. *perpetuo.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 5.

III. Totam Provinciam vel ejus partem Viſitationis Officium exercens Procurationes recipiat, ſecundùm quod eſt in Canonibus conſtitutum. *in 6. De Cenſib.* Cap. *Romana.* §. 5. *init.* Lib. III. *tit.* 20. Cap. 1.

IV. Inter Monaſterium & Archiepiſcopum quæſtio eſſe poteſt ſuper eo quòd idem Archiepiſcopus aſſerat Monaſterium Metropolitico Jure ſibi ſubeſſe, Procurationes, & res alias exigat ab eo. *De Arbitris.* Cap. *penult. Cum à nobis.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 34. *& ult.* Cap. 13.

V. Archiepiſcopus ferre poteſt ſententiam contra denegantes hujuſmodi Procurationem: & ſententia, quam in hujuſmodi contemptores tulit Archiepiſcopus, uſque ad ſatisfactionem condignam debet obſervari, quia ſecundum Apoſtolum: *Qui Spiritualia ſeminat, non eſt magnum ſi metat Carnalia, cum nemo cogatur ſuis ſtipendiis militare.* Ibid. §. Nos igitur. Lib. II. Decr. *tit.* 26. *Cap* 16.

VI. Cùm Archiepiſcopum Provinciam contigerit viſitare, Procurationes ratione Viſitationis debitæ, juxta facultates Eccleſiarum, exhibeantur eidem: alioquin ſententia quam ipſe ritè tulerit in rebelles inviolabiliter obſervabitur. *De Cenſib.* Cap. *Cum nuper.* §. *Mandamus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. *Cap.* 25.

VII. Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alii, quibus ex Officio competit viſitare, à volentibus Eccleſiarum

rum & locorum Viſitatorum Rectoribus ſeu perſonis, pecuniam licitè recipere valeant, pro ſumptibus moderatis faciendis in victualibus, diebus quibus Viſitationis Officium perſonaliter exercebunt. *In 6. De Cenſib.* Cap. *Felicis. med.* Lib. III. *Tit.* 20. Cap. 3.

VIII. Non liceat viſitanti niſi unam Procurationem recipere unâ die, ſive unum locum ſolum viſitaverit, ſive plura: etiamſi locus quilibet viſitatus ab illo ſufficeret ad Procurationem integram perſolvendam, cùm eidem ſufficere debeat ut Temporalia metat à locis perſonaliter viſitatis, pro diebus quibus eis Spiritualia ſubminiſtrat. *Ibid. In 6. De Cenſib.* Cap. *Felicis.* Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 3.

Contra Procurationem, quæ ratione Viſitationis debetur Archiepiſcopo, præſcribi nequit ab Eccleſia Particulari; quemadmodùm nec contra Viſitationem ipſam poteſt aliquo modo præſcribi. *De Præſcriptionib.* Cap. *Cum ex Officii.* §. *Nos igitur. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 16.

Alius contra Archiepiſcopum præſcribere poteſt utramque, Procurationem ſcilicet & Viſitationem. *Ibid.* Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 16. §. *Nos igitur.*

SECTIO XVI.

Quem ordinem inter ſe ſervare debeant Metropolitanus & Suffraganei, & quomodò intelligendum ſit, cùm eis mandatur aliquid pro Eccleſiis ſuis?

I. Placuit, ut conſervato Metropolitani Primatu, cæteri Epiſcopi ſecundùm ſuæ ordinationis tempus alius alii deferat locum. Dist. XVIII. Cap. 1. *Placuit.*

II. Epiſcopi ſecundùm ordinationis ſuæ tempus, ſive ad conſiderandum in Concilio, ſive ad ſubſcribendum, vel in qualibet alia re, ſua attendere loca debent, & ſuorum ſibi prærogativam Ordinum vindicare. Dist. XVII. Cap. 7. *Epiſcopos.*

III. Cùm Romanus Pontifex Archiepiſcopo mandat, ut in aliqua Eccleſiarum ſuarum aliquid efficiat, intelligitur de omnibus Eccleſiis ſuæ Provinciæ. *De Præbendis.* Cap. *Pro illorum. juncta Gloſſa* Verbo *Eccleſiarum.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 22.

IV. Licèt in corrigendis exceſſibus Suffraganeus Epiſcopus à Sede Apoſtolica receperit in Mandatis, ut tàm circa viros Religioſos, quàm etiam Clericos Sæculares ſuæ Juriſdictioni ſubjectos inquirat & corrigat, appellatione remotâ, intentionis illius nec fuit, nec eſſe debuit, Juriſdictioni Archiepiſcopi per Mandatum hujuſmodi derogare. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Licèt.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 12. *init.*

V. Si in inquiſitionibus ab eodem Epiſcopo faciendis, aliquis caſus emerſerit in quo licitum ſit ad Sedem Metropolitanam appellare, prædicti occaſione Mandati, autoritati Metropolitani, quò primus ad eum tanquàm ad Metropolitanum appellari valeat, nullatenùs derogatur. *Ibid.* Cap. *Licèt. De Officio Jud. Ord* §. *Quia tamen.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 12.

VI. Sit honoris iſta diſtinctio ut ipſe prior & major habeatur, qui priùs concordi fuerit actione ordinatus. *De Major. & Obed.* Cap. *Cum.* Lib. I. Decr. *Tit.* 33. Cap. 1.

VII. Præcipimus, ut Epiſcopi ad ſolum Deum & ſalutem populi habentes reſpectum, omni trepidatione ſepoſitâ, ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium & auxilium præbeant; neque hoc alicujus amore vel odio prætermittant: Quòd ſi quis in hoc Dei opere trepidus inventus fuerit, damnum propriæ Dignitatis incurrat. Dist. XC. Cap. 11. *præcipimus.* Innoc. II. *ann.* 1139. & *De Treuga & pace.* Cap. *Treugas. fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 34. Cap. 1.

VIII. Primatus reverentiæ à Metropolitano Epiſcopo jubetur impendi per Synodicam Regulam. *Concil.* Emeritense *ann.* 666. Cap. 6. Tom. VI. Conc. *p.* 501. Greg. I. Lib. VII. *epiſt.* 112. Syagrio *Epiſcopo* Augustodunensi. *ann.* 597. *Concil.* Herudfordiæ. *ann.* 673. *Can.* 8. Tom. VI. Conc. *p.* 538.

IX. Ut Metropolitanis Sedibus antiquitùs ſtatuta Jura ſerventur, & à Comprovincialibus Epiſcopis, juxta Regulas Eccleſiaſticas, eis reverentia exhibeatur. *Concilium* Malosnse. *ann.* 845. Cap. 31. Tom. VII Conc.

Qui priùs ordinatus eſt major, & prior his qui poſteriùs ſunt ordinati, debet haberi. *Gloſſa. Ex Conc.* Bracarensi II. *ann* 563. Cap. 6. Tom. V. Conc. *p.* 840. Vide *Cod. Eccl. Afr. Can.* 86. Tom. II. Conc. *p.* 1001.

X. Ex Concilio Tolet. IV. Milevitano atque Bracarensi ſtatutum eſt, ut ſinguli (Epiſcopi) ſecundum ordinationis ſuæ tempora ſedeant, præter eos, qui ex antiqua conſuetudine, ſive ſuarum Eccleſiarum Privilegiis, digniores ſedes habent. *Concilium.* Londoniense. *ann.* 1075. Cap. 1. Tom. X. Conc. *p.* 347.

SECTIO XVII.

Obſervationes in Sectiones præcedentes, tùm ut ſuppleantur quæ deſunt, tùm ut ponantur in Ordinem, lucemve debitam, quâ alterutro vel utroque carent.

I. Simplices Epiſcopi, de quibus Titulo præcedenti, tres habent Superiorum gradus vel ſpecies, quæ ſunt tantùm Juris vel Inſtitutionis Eccleſiaſticæ. Hi ſunt nempè, Archiepiſcopi ſeu Metropolitani; Primates ſeu Minores Patriarchæ ſeu Exarchi, & Patriarchæ, quâ voce ſimpliciter prolatâ intelliguntur Patriarchæ Majores. Ut Epiſcopi immediatè ſubſunt Archiepiſcopis, ita iſti proximè ſubjiciuntur Primatibus, & Primates immediatè Patriarchis. Prædicti Prælati in pluribus inter ſe conveniunt & differunt. Conveniunt: 1. In eò quòd ab Eccleſia inſtituti ſunt, 2. Ab illa tenent ſuam Juriſdictionem: 3. Hæc in eo ſita eſt quòd Prælatos ſibi immediatè ſubditos convocare poſſint, illos conſecrare, judicare in certis caſibus, appellationes ab illis admittere, convocatis illis præſidere: Hinc Regula nihil poſſe in illos, quàm quod illis Canones, vel priſca Conſuetudo, vel Privilegia Sedis Apoſtolicæ debitè conceſſa, permiſerint: 4. Unum habent Ornamentum peculiare, nempè Pallium, quo ab Epiſcopis diſtingui ſolent.

Differunt autem inter ſe, in eo potiſſimùm, quò major illorum ſuperioritatis gradus, eò major, ampliorve illorum autoritas, Nobilioreſque habent ſubditos; cùm Patriarchæ præſint Primatibus, iſtoſque habeant pro Suffraganeis: Primates verò ſimili honore gaudeant erga Archiepiſcopos. Quot ſunt Superioritatis gradus, tot poſſunt eſſe etiam appellationis gradus.

Alterum diſcrimen eſt quòd non extant Textus, qui tribuerint Patriarchis jus viſitandi Diœceſes, vel Provincias Primatum ſibi ſubditorum: Idem dicendum de Primatibus erga Archiepiſcopos. Occurrunt autem multi, qui hoc Jus agnoſcunt in Metropolitanis.

Tertium eſt quòd Metropolitani retinuerint jus ferendi Crucem elatam per totam Provinciam; ſecùs de Primatibus & de Patriarchis erga Diſtrictus proprios.

Quartum, quòd in Corpore Juris pluries fit mentio expreſſa de jure devolutionis, quoad diſpoſitionem Beneficiorum diſpoſitioni Prælatorum ſibi inferiorum ſubjectorum; nihil ſimile in favorem Primatum, vel Patriarcharum; ſed tantùm inſinuatur Cap. 3. *De Supplen. Neglig. Prælat.* quòd hoc jus tranſire poteſt ad Primates, & ad Patriarchas, cùm Innocentius III. dicat jus Archiepiſcopi Eboracensis ad ſeipſum devolutum fuiſſe, quia iſte alium non habebat Superiorem proximum quàm Papam.

II. Prætermiſſi à Collectore Textus circa jus devolutionis, præſertim quoad Beneficia, etſi unum ſit ex præcipuis pertinentibus ad Superiores Prælatos Epiſcoporum, nonnulli ſaltem colligendi erant, ut ſimul haberentur omnia jura hujuſmodi Prælatorum. Hoc vitio carent Regulæ noſtræ circa id genus, Præ-

Digitized by Google

latorum ſingula jura ſeriatim debito ordine congeſta ſunt : Deinde de jure devoluto ſeorſim actum eſt , dùm *de Beneficiis*, quemadmodum ipſe Collector; ſed cum hoc diſcrimine , quòd de jure devoluto in genere diſſerui , cauſis , ejuſque effectibus diſcuſſis ; quod omiſſum à Collectore.

III. Fuſiùs hic quàm par erat *de Appellationis* jure , quo Archiepiſcopi fruuntur. Sat fuiſſet quoſdam Textus de hoc jure loquentes referre , alios autem remittere ad Tractatum *de Judiciis* , ubi de Appellationibus ex propoſito diſſerendum eſt , quia inſignis ſunt hujus Tractatus pars. Hoc vitium accuratè effugi , contentus ſiquidem oſtendere Metropolitanos facultatem habere appellationes à Suffraganeis emiſſas admittendi & judicandi , diſcuſſionem illius juris, ac eorum , quæ ad illud pertinent , ad hunc Tractatum remiſi. Attamen inutilis omninò non eſt Collectoris labor , cùm præparet hinc ad dicenda, dùm de Appellationibus , datâ operâ , tractaturus eſt.

IV. Non pauca deſunt iis , quæ collecta ſunt circa Pallii autoritatem & uſum. I. Nihil de Ornamentis in genere , *id eſt* , de iis , quæ communia ſunt huic Sacræ veſti cum aliis veſtimentis , itidem Sacris. II. Ne verbum quidem circa Textus falſos , vel ſuſpectos , vel modum diſcernendi illos à legitimis , aliaque hiſtorica criticave ad hanc rem pertinentia. Ab utroque defectu cavi , colligens Regulas generales circa Ornamenta Sacra , ac criticè diſcutiens , qui ſint Textus ſuppoſititii *de Pallio* , qui legitimi , qui inter iſtos antiquiores , qui recentiores. Prætereà ordo à Collectore ſervatus paulò minùs congruus videtur , cùm inſimul non tractet de perſonis à quibus dari poſſit , de illis quibus dare liceat , de oneribus illi annexis , de commodis hinc naſcentibus , aliiſve ſimilibus , quæ ſimul locanda ſub Titulo convenienti , ut factum eſt in Regulis noſtris , ubi inſuper accuratè collecta dubia , quæ hac de re formari poſſunt & pro poſſe clariùs & ſolidiùs ſoluta , demùm comparando inter ſe perſonas à quibus Pallium dari poteſt , & illas quoque inter ſe quibus dare licet , exactè notatum in quibus conveniunt vel differunt.

V. Juriſdictio Patriarcharum , Primatum , vel Metropolitanorum in Suffraganeos ſuos eadem non eſt ac Juriſdictio illorum in Suffraganeorum ſuorum ſubditos : cùm Suffraganei ſibi immediatè ſubſint ; ſubditi verò iſtorum non ſubjiciantur his Prælatis , niſi quandò conqueruntur coram illis de proximis ſuis Prælatis , vel negligentibus facere quod jubentur , vel facientibus quæ ipſis prohibentur : hujuſmodi querelâ Metropolitani , *v. gr.* fiunt Judices tàm Subditorum conquerentium de Epiſcopis , quàm Epiſcoporum de quibus ſubditi conqueruntur.

Quod dictum eſt de Juriſdictione Prælatorum , Epiſcopis Superiorum erga Epiſcopos, iſtorumque ſubditos , producendum eſt ad Juriſdictionem Officialis , vel Vicarii Generalis eorumdem , cùm idem ſit Auditorium , Forum , & Tribunal, illorumque perſonam repræſentent.

Quotieſcumque à ſubditis Epiſcoporum recurritur ad Metropolitanum , vel iſtius Officiarios , ſupponitur Epiſcopos in culpâ eſſe vel reatu , niſi inter Epiſcopum & ſubditum illius contentio ſit circa jus utile , vel honorificum ab utroque prætenſum : quo caſu lis eſt penitùs civilis , & dirimenda à Superiore immediato , quemadmodum aliæ cauſæ , de quibus ſuprà dictum eſt. Deficientibus hujus generis caſibus ceſſat autoritas Metropolitani in ſubditos Suffraganeorum , quemadmodùm & in ipſos Suffraganeos , præterquam in Viſitatione , in quâ procedere videtur immediatè , tàm erga ſubditos Suffraganeorum , quàm erga Suffraganeos ; ſed ex Officio Paſtoris potiùs quàm Judicis ; undè non poteſt ordinarias pœnas imponere , ſed tantùm pœnitentiam , quod prolixè explicabitur , dum *de Viſitatione* , ſive per Juris Deciſiones, ſive per Regulas indè deſumptas.

VI. Quæcumque ad Metropolitanos quoquomodò pertinent , accuratè,& eruditè admodum explicantur à LAUNOIO in TOM. V. *Part.* 2. L. VIII. *Epiſtolarum. Epiſt.* 12. ad LUDOVICUM GONDERINUM : ubi poſt relatos quatuor priorum *Conciliorum* Generalium hac de re Canones , ſubdit quadraginta ſeptem Sanctorum Patrum , præſertim Pontificum Romanorum teſtimonia , quibus Metropolitica Jura aſſeruntur & vindicantur , obiterque notat ad Diſciplinam ſpectare, ideòque mutationi obnoxia.

SECTIO XVIII.

De Uſu , & autoritate Pallii , Ornamenti prædictis Prælatis communis , ac aliorum ergò ſibi peculiaris , Regulæ è Corpore Juris deſumptæ.

Conſideratis dumtaxàt Juris Textibus , non alia circa Pallium diſcuti poſſunt quàm iſta : I. Quid ſit ? II. A quo detur ? III. Quibus , qua de cauſa , & quomodò ? IV. Quæ onera , quæve Privilegia ipſi annexa ? V. An alteri alterius Pallio uti liceat ? VI. An tranſlatus Metropolitanus novo egeat Pallio ? VII. An Archiepiſcopatui renuncians ſine Pallio diebus ſolemnibus Epiſcopale Officium celebrare poſſit ? VIII. Qui ex illis diebus in Canone exprimantur ?

Verùm duo præmittenda ſunt , nempè circa Ornamenta Regulæ Generales, & Obſervationes quædam de antiquioribus recentioribuſque circa Pallium Juris Canonici Textibus.

REGULÆ GENERALES CIRCA ORNAMENTA.

REGULA I.

Ex majoritate ac decore majori Ornatuum, majoritas apparet Dignitatum.
De Privileg. In 6. LIB. V tit. 7. Cap. 6.

REGULA II.

Ne vana ſint Ornamenta , Privilegia Ornamentis annecti convenit.
DIST. C. Cap. 9.

REGULA III.

Cum honoris augumento cura ſollicitudinis accreſcere debet , ut veſtium cultui actiones reſpondeant. *ibid.*

REGULA IV.

Quò illuſtrioribus inſignitur quis Ornamentis , eò enixiùs in cunctis ſe ſtudiis exercere debet , atque erga ſubjectorum actus cura ipſius vigilantior , ut hinc illis fiat ipſius exemplum , inſtructio , & vita magiſtra ſit. *ibid.*

Notandum I. antiquiorem circa Pallium Textum in Corpore Juris nullum occurrere quàm Cap. 1. DIST. C. Deſumi dicitur ex PELAGIO I. circa ann. 557. illud ſcribente. Correct. Rom. circa illud notant BURCHARDUM , ANSELMUM,& Autorem Panormiæ illud citare ex Decretis DAMASI , quod ſi ita eſſet , ſuppoſititium cenſendum foret : ſed de illius Autore quidquid ſit , ſunt in eo quædam quæ ſæculi VI. diſciplinæ convenire non videntur. Nempè 1. Quòd ſine Pallio Metropolitani non poſſent Suffraganeos conſecrare , cùm certum ſit , ſive in Gallia , ſive in Hiſpania, vix unum Metropolitanum per ſex priora ſæcula Pallium ſuſcepiſſe , nam quoad Galliam de ſolo ARELATENSI fit mentio : Hic autem cùm eſſet Vicarius Apoſtolicus,Pallium ut Vicarius recipere potuit.

2. Quòd Metropolitani intra præfinitum tempus tenerentur Pallium petere , cùm inaudita fuerit his temporibus hæc obligatio , ſaltem quoad majorem Metropolitanorum partem.

3. Quod

3. Quòd eo tempore elapſo Metropolitani Suffraganeos conſecrandi poteſtate privarentur.

4. Quòd ea poteſtas ad alios Metropolitanos devolveretur.

5. Quòd eo caſu iſti Metropolitani Sedis Apoſtolicæ conſilium poſtulare deberent.

Nullum ſiquidem prædictis ſæculis illarum rerum apparet veſtigium: imò non deſunt exempla oppoſita, præſertim circa devolutionem ad alios Metropolitanos, dùm eorum aliquis quæ ſunt Officii ſui negligit, cum juxta Canones Metropolitani defectum ſupplere debeat Suffraganeorum antiquior, locumque non habeat devolutio, niſi ratione ſocietatis vel ſuperioritatis, quales nullæ hìc inter Metropolitanos. Hinc Van-Espen in ſuo Commentar. in Dist. C. hunc Textum ſuſpectum habet. Pithæus ait: „ Veterem Codicem illum tribuere Joanni VIII. *ann.* „ 877. creato „.

Notandum II. ex Cap. 2. Dist C. inferri poſſe Pallii uſum ſæculo ad minùs præceſſiſſe S. Greg. Pontificatum, cùm in eo doceat Gregorius priſcam jam præceſſiſſe circa Pallium conſuetudinem. Priſca autem conſuetudo, illa eſt quæ hominum memoriam excedit, qualis nulla habenda, niſi quæ ſaltem centenaria eſt.

III. Poſtremum Juris Textum de Pallio loquentem deſumi ex Joann. XXII. circa ann. 1318. illum condente, & haberi Cap. 1. *De Autorit. & uſu Pall.* Extravag. Com.

IV. Præter Dist. C. cujus ſingula Capita, excepto ſeptimo, Pallium unicè reſpiciunt, Titulos *De Uſu & Autoritate Pallii*, quorum alius eſt apud Greg. IX. alius legitur in Extravagantibus Communib. ad ſolam Pallii tractationem factos, non alios Textus circa Pallium reperiri quàm Cap. 3. Caus. XXV. Quæst. II. Cap. 56. *De Conſ.* Dist. 1. Cap. 428. *De Elect.* Cap. 15. *De Preſumpt.*

V. Pallium dici à B. Petri corpore aſſumi, Cap. 4. *De Elect.* quia benedicitur ſuper Altari, quò B. Petri corpus tegitur, eâque ceremoniâ Pallium obtinentes, cum Beato Petro tamquàm membra de membro habere, & Catholici Capitis unitatem ſervare declarari.

REGULA V.

Ex iodicatis Canooibus deducitur, Pallium cum omnibus ſuis privilegiis cooceſſum, non eſſe aliud quàm ioſigne poteſtatis ſupra alios Epiſcopos, Divioâ vel Humanâ autoritate attributæ.

Regulæ veritas ex dicendis patebit: Patet etiam ex eo quòd Pallium dicitur inſigne plenitudinis Officii Pontificalis. Plenitudo autem iſta conſiſtit in eo quòd Officium Pontificale exercere quis poteſt, non ſolùm in oves & Paſtores ſecundi Ordinis, ſed etiam in Paſtores primi Ordinis.

Hinc ſequitur quòd etſi Pallium deſignet plenitudinem Pontificalis Officii, non eamdem deſignare debeat, cùm latior ampliorque ſit in quibuſdam Pallium habenöbus quàm in aliis. Idcircò etſi Cap. 23. *De Privil.* Cap. 4. *De Elect.* de Pallio in genere dicant plenitudinem Pontificalis Officii deſignare, Cap. 4. *De Autor. & Uſu*, de eodem, prout eſt in Papa, loquens, aſſerit deſignare plenitudinem poteſtatis Eccleſiaſticæ.

Contra ſecundam Regulæ partem objici poteſt, Pallium non eſſe inſigne poteſtatis, quam ſine Pallio exercere fas eſt; Juriſdictionem autem in Paſtores primi ordinis à Metropolitano hujuſmodi eſſe, cùm Metropolitanus confirmatus Juriſdictione ſuâ potiatur. Verùm Reſpondetur: 1. Pallium inſigne eſſe poteſtatis anteà habitæ. Non repugnare 2. confirmatum ante Pallium Juriſdictione ſuâ plenè ac integrè non frui, cùm ſicut alii ſimpliciter confirmati, circa ea quæ majoris inquiſitionis diſcuſſionem exigunt, nihil ſtatuere valeat. Cap. 5. *De Elect. in fine.*

REGULA VI.

Duo tantùm ſunt Perſooarum genera, quibus competat Pallium aliis concedere, nempè Papa & Patriarchæ.

REGULA VII.

In conceſſione Pallii, in hoc differt Papa à Patriarchis, quòd à nemine illud recipiat, ipſis Patriarchis, aliiſque omnibus, qui illius capaces ſunt, det, vel dare poteſt: Patriarchæ verò ſolis Suffraganeis dare poſſint, idque duntaxat poſtquàm à Papa illud receperint. Differt etiam in eo quòd Papa permittere poteſt impetraoti, ut extra Diſtrictum ſuum eo utatur.

Hæc quoad Primam Partem, & præcedens Regula *in* Cap. 23. *De privileg.* leguntur. Quoad ſecundam *in* Cap. 5. *De Autorit. & Uſu.*

REGULA VIII.

Quatuor ſunt Perſonarum geoera quibus dari, vel datum eſſe Pallium, io Jure legimus: 1. Patriarchæ. 2. Legati, vel Vicarii Apoſtolici. 3. Metropolitani. 4. Epiſcopi.

REGULA IX.

De Patriarcharum Pallio expreſſa mentio oon fit, niſi io Cap. 23. *De Privileg.* deſumpto ex *Concil.* Later. IV. *Sub* Innoc III. *habito. ann.* 1216.

REGULA X.

Vicariorum Apoſtolicorum Pallii meminere tantum Cap. 10. Dist. C. in quo Greg. ann. 594. Joanni I. Juſtinianæ Epiſcopo concedens Pallium, vices ſuas committit; & Cap. 3. Caus. XXV. Quæst. II. in quo idem Greg. ann. 604. commiſſam Sedis Apoſtolicæ Autoritatem Epiſcopo Arelat. per totas Gallias exprimere volens, pro Gallis Pallium accepiſſe dicit.

REGULA XI.

Metropolitanorum Pallium commemorant omnes ferè Juris Textus, qui de Pallio loquuntur.

REGULA XII.

De Pallio Epiſcopis dato meotiooem duntaxat faciunt Cap. 5. 9. Dist. C. in quibus Greg. ann. 599. de Pallii conceſſione Siagrio Epiſcopo Augustodunensi à ſe factâ, loquitur. Cap. 15. *De præſumpt.* in quo Innocent. III. Epiſcopum Quinquecclesiensem, in juventute ſua meruiſſe ab Eccleſia Romana Pallio decorari dicit.

Sunt qui exiſtimant VI. ſæculo Pallium non conceſſum, niſi Vicariis Apoſtolicis; ſuam autem probant ſententiam per Textus, in quibus Apoſtolico Vicariatui connectitur Pallium, ſed præcipuè per Cap. 3. Caus. XXV. Quæst. II. in quo Greg. Augusto Anglorum Epiſcopo prohibens, ne per Gallias tranſiens inconſulto Arelat. Epiſcopo ibidem aliquid agat, hanc affert cauſam, nempè quòd ab antiquis Prædeceſſores ſui Pallium illi conceſſerint.

Verùm ſeotentiam iſtam refellit Cap. 8. Dist. C. In hac enim S. Greg. ann. 593. Joanni Epiſcopo Ravennati ſcribens, inſinuat commune tunc temporis fuiſſe Metropolitanis omnibus Pallii Ornamentum, dùm hujus Metropolitani circa Pallium uſui, aliorum Metropolitanorum circa idem Pallium morem objicit, tamquàm conſuetudinem generalem particulari con-

conſuetudini; additque quòd ſi illius uſus privilegio non firmetur, deſerere illum debeat, ne aliis Metropolitanis malum exemplum præbeat.

REGULA XIII.

Ad Cauſas propter quas Pallium datur, reducitur quodammodò Formula Conceſſionis à Pithæo relata ſub Cap. 1. *De Autorit. & uſu*,

cujus hæc ſunt verba: *Ad honorem Dei Omnipotentis, & beatæ Mariæ Virginis, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & Domini Papæ N. & Romanæ Eccleſiæ, nec non Eccleſiæ tibi commiſſæ, tradimus tibi Pallium de Corpore B. Petri ſumptum, in plenitudinem ſcilicet Pontificalis Officii, ut utaris illo intra Eccleſiam tuam certis diebus, qui exprimuntur in privilegiis Eccleſiæ tuæ, à Sede Apoſtolica conceſſis.*

Formulam hanc à Gloſſa ſumpſit Pithæus, Cap. 4. *De Autorit. pallii*, Verbo *Ad honorem.* Hinc enim patet propter quem finem Pallium detur, nempè ut impetrans illo ita utatur, ut ipſo uſu honoret Deum, quo nomine, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus comprehenditur, Matrem Dei, Eccleſiam Romanam, ipſiuſque Patronos Petrum & Paulum, Papam concedentem, impetrantis Eccleſiam.

REGULA XIV.

De Modo.

Circa Pallii tradendi modum duo tantùm in Corpore Juris leguntur.

I. Dato commodo Pallium dari prohibetur, eadem de cauſa, quâ Sacri Ordines, aliæque ſpirituales res gratis conferri præcipiuntur. Cap. 3. Dist. C. ubi S. Greg. *ann.* 591. Joan. Corinth. Epiſcopo ſcribens, poſtquàm narravit anteà non datum fuiſſe Pallium, niſi dato commodo, idque Joannem non ignorare, addit, factum Concilium ante Corpus Beati Petri Apoſtolorum Principis, tàm de hoc, quàm de Ordinationibus aliquid accipere ſub diſtricta interdictione vetuiſſe. Undè conjicere fas eſt alios quàm Summos Pontifices tunc Pallium dediſſe, cùm de Pelagio *Juniore* Gregorii proximo Prædeceſſore viro alioquin ſanctiſſimo, credere non ſit, accepto commodo, Pallium tradidiſſe.

II. Non obſtante quâcumque criminis, vel defectûs objectione, Pallii traditio facienda eſt, niſi objicientes firment corporali juramento, ſe id malitiosè non agere, ſed objecta vera eſſe ſe credere, & de objectis offerant promptam fidem facere, & nihilominùs ad pœnam talionis, ſeu extraordinariam ſe obligent arbitrio Præſidentis. Promptam hic fidem facere eſt intra bimeſtre, à die Collationis, objecta probare. Cap. un. *De Autorit. &c.* Extravag. Com. Hanc conſtitutionem edidit Avenione, *ann.* 1318. Joan. XXII. Similis eſt autem Conſtitutioni habitæ Cap. 4. *De Elect.* ſimilemque habet cauſam, nempè injuſtas Pallii traditioni oppoſitiones ſimiles his, quæ electionis confirmationi fiebant.

REGULA XV.

Alligata à Jure Pallio onera, non alia ſunt quàm iſta.

I. Ut qui illud expetit, & fortiter poſtulet, ac anteà illud meruerit. Cap. 2. Dist. C. in quo S. Greg. dicit: „ Priſcam Conſuetudinem obtinuiſſe, ut non „ dandus ſit Pallii honor, niſi exigentibus cauſarum „ meritis, & fortiter poſtulanti „.

Undè ſequitur tunc temporis non datum fuiſſe Metropolitano, ſed tantùm benè merito, & inſtanter petenti, ideòque non conſideratum fuiſſe ut rem Metropolitanæ Dignitati debitam, ſed tamquàm gratiam à concedentis voluntate pendentem.

II. Ad impetrandum Pallium oportet etiam ut Papæ fidei profeſſio mittatur propria petentis ſubſcriptione munita, in qua Univerſalium Synodorum & Decretalium Pontificum mentio fiat, ac ut qui illam fert, vel alius, eamdem jurejurando firmet. Cap. 4. *Ead.* Dist. C. in quo Joan. VIII. Vulibarto, Epiſcopo Aggripinensi ſcribens, utrumque expreſsè docet, atque, quod notandum, Concilia Generalia ut Decretalibus Pontificum potiora præmittit. De eod. profeſſionis onere meminit quoque Cap. 1. *ejuſdem.* Dist.

III. Fidelitatem, obedientiamque Sedi Apoſtolicæ jurare tenetur, qui Pallium habere vult, idque præſcriptâ ab illa Sede formâ. Cap. 4. *De elect.* in quo Paschal. fortè II. Archiepiſcopo ſcribens, cujus Sedes minùs remota ab Urbe Roma erat quàm ipſa Dacia, ut patet ex *integra Decret.* Cap. 21. *De elect. collect.* 1. conqueritur Reges & Regni Majores hujus Ditionis non probaſſe, ut ſcriptum ab ipſo juramentum Apocriſiani ipſius ab illo Archiepiſcopo exigerent.

IV. Ut quibus conceditur Pallium, extra Miſſarum ſolemnia illo non utantur, ideòque nec extra Eccleſiam, nec aliis diebus, quam qui in Eccleſiæ ipſorum Privilegio expreſſi ſunt. Cap. 6. Dist. C. in quo S. Grig. id præcipit Virgilio Arelat. Cap. 7. *De autor. & uſu*, etſi poſt completa Sacra proceſſionaliter eant. Nec extra Provinciam ſuam, aliumve Diſtrictum, niſi juſta de cauſa ſibi id Sedes Apoſtolica permittat, atque is in cujus Diſtrictu Pallio uti voluerit conſentiat. Cap. 7. *De autor. & uſu*, in quo Honor. III. id ita præſcribit Archiepiſcopo Lugdun. Cap. 5. *ejus tit.* in eo Innoc. III. Archiepiſcopo Compostellano ſcribens, hæc tria expreſsè præcipit; prætereàque docet conſuetudinem, quâ contrarium fieret, corruptelam eſſe.

V. Ut ſi quæ ſit peculiare aliquid promittendi neceſſitas id promittatur. Cap. 5. Dist. C.

VI. Ut Metropolitani ante receptum Pallium, neque Synodum convocare queant, conficere Chriſma, dedicare Baſilicas, ordinare Clericos, & conſecrare Epiſcopos; etſi illa omnia delegare poſſint, dummodò confirmati fuerint. Cap. 11. *De elect.* in quo Alex. III. docet Metropolitanum confirmatum, non accepto Pallio, Suffraganei ſui Conſecrationem poſſe delegare; undè alia valet conſequentia.

Circa quod onus notandum: Ex illo colligi, Metropolitanum in iis obeundis muniis Pallio uti teneri: an autem in aliis caſibus, in quibus ſibi Pallii uſus conceditur, illo uti teneatur dubitari poſſe, cùm cuilibet liceat renunciare ſuo Privilegio; attamen veroſimillimum eſſe ad id teneri, quia illud Privilegium in ſui ipſius commodum non eſt conceſſum, ſed in honorem Eccleſiæ, cui præeſt. Nec obſtare Cap. 7. *De autor. & uſu*, in quo dicitur Archiepiſcopum poſſe ſine Pallio celebrare, id enim de diebus intelligendum, quibus Pallii uſus non conceditur.

Notandum quoque Cap. 4. *De elect.* Metropolitano non prohibere, ne ſine Pallio convocet *Synodum*, ſed ne illam celebret: Inter utrumque autem grande diſcrimen; nam ad celebrationem *Synodi* evidenter neceſſarius eſt Pallii uſus, cùm Miſſa initio *Synodi* ſolemniter celebranda Metropolitano reſervetur, is autem illam ſine Pallio celebrare non valet, ad convocationem verò *Synodi* nulla eſt uſûs Pallii ſimilis neceſſitas.

Notandum etiam in *eod. Cap. in parte deciſa*, Paſchalem docere Conſuetudinem introduxiſſe, ut non accepto Pallio, Epiſcopos conſecrare, Synodum celebrare, Metropolitano non liceat, eamque vigere in tota Europa, undè inſinuat alibi locum non habere.

Notandum iterùm Cap. 28 *De elect.* Metropolitanis Româ valdè remotis permittere, ut ante acceptum Pallium miniſtrent, cujus permiſſionis hanc affert cauſam: Non modicum Eccleſias illarum Regionum paſſuras detrimentum, ſi ad hoc, ut illas poſſent adminiſtrare,

Metro-

Metropolitani Pallium expectare tenerentur, cùm nimiùm à receptione Regalium retardarentur: hæc autem cauſa, cùm ſolam temporalium adminiſtrationem reſpiciat, ad illam videtur permiſſionem reſtringere; ſed veroſimillimum eſt allatam cauſam non unicam fuiſſe licentiæ prædictæ, etſi unica exprimatur; cùm improbabile videatur Inn. III. hujus Capitis Autorem, virum alioquin Eccleſiaſticæ utilitatis ſtudioſiſſimum, hac in licentia attendiſſe magis temporale quàm ſpirituale Eccleſiarum commodum.

Notandum adhuc inter exempla remotarum Româ Regionum Innoc. Franciam, Angliam, Allemanniam, recenſere: Quæ exempla cum ipſa licentia reſecuit Raimundus de Pennafort non ex odio invidiâve in Franciam, cùm reſectio hæc Anglos & Allemanos æquè reſpiciat ac ipſos Gallos, ſed ex eo quòd de Privilegio, quo Epiſcopi remotarum Regionum miniſtrare poſſunt ante Confirmationem, alia pleniùs loquantur Capitula ſub *eod. Tit.* compreheniſa: Quale Cap. 44 *De Elect.* Pars autem reſecta Privilegium iſtud reſpiciat. Nec obſtat quòd in ea Parte reſecta de poteſtate adminiſtrandi ante acceptum Pallium ſermo fiat; nam in præſenti caſu Metropolitanus ideò ſolùm poteſt, non accepto Pallio, miniſtrare, quòd id poſſit ante confirmationem.

Notandum denique, *Cap. 6. De Autor. & uſu Pal.* in quo dicitur Metropolitanum, ubicumque fuerit in Miſſarum celebrationibus conſtitutus, diebus ſolemnibus Pallio uti poſſe, explicandum eſſe per *Cap. 4. Ejus Tit.* quòd docet Metropolitano extra Eccleſias ſuæ Juriſdictionis Pallio uti non licere. Tancard. illud ita exponit.

Circa idem ſextum onus non omittendum, mirum omninò videri, quæ ſunt Juriſdictionis Metropolitano Pallium non habenti permitti, quæ verò ad Epiſcopalem Ordinem pertinent prohiberi; cùm Pallium aliud non ſit quàm eminentioris poteſtatis inſigne, Ordinis verò poteſtas in Metropolitano eminentior non ſit, quàm in ſimplici Epiſcopo; ſed mirandi cauſam ceſſare attendenti Metropolitanum Pallio non uti, niſi dùm exercet Pontificalia, quæ ad Ordinem pertinent, eo autem Ornamento talia exercentem decorari, quia quò majori gaudet Juriſdictione, eò majoris eſt Dignitatis.

Septimum onus, eos qui apud Sanctam Sedem Pallium accipiunt, dumtaxat reſpicit, in eoque conſiſtit, ut antequàm ab illa diſcedant, litteras traditionis Pallii obtineant, quo omiſſo diſcedentes ab Eccleſiarum & Monaſteriorum apud eamdem Sedem obtentorum proventibus ſuſpenduntur, donec litteras hujuſmodi impetraverint. Cap. 1. *De Elect.* Extravag. Com.

REGULA XVI.

Pallio annexa olim Privilegia pro concedentis Papæ voluntate extra dubium eſt.

Colligitur Regula ex Cap. 11. Dist. C. in quo Greg. Epiſcopis Epiri ſcribens, *ann.* 595. ait: „ Se „ Nicomediæ Epiſcopo Pallium cum Privilegiis, quæ „ Prædeceſſores Pontifices illius Prædeceſſoribus con„ tulerant conceſſiſſe „. Colligitur etiam ex *Cap 7. De Autor. & uſu*, in quo Honor. III. Archiepiſcopo Lugdun. ſcribit, ipſum ex privilegiis cum Pallio conceſſis decidere debere propoſitam ab ipſo quæſtionem: Nempè, *An pro defunctis cum Pallio celebrare poſſet.* Colligitur quoque ex Cap. 10. Dist. C & ex Cap. 3. Caus. XXV. Quæst. I. in quibus Pallio annexus videtur Vicariatus Apoſtolicus.

REGULA XVII.

Non aliud nunc ſequi videtur Pallii conceſſionem Privilegium, quàm liberum, diebus conceſſis, Pontificalis Officii cum eo ornamento exercitium.

Hanc circa Regulam Nota, ex obtento Pallio aliud Metropolitanum conſequi commodum; nempè, quòd aliis diebus idem Pontificale Officium exercere valeat, cùm Pallio non accepto id nequeant. Cap. 4. *De Elect.* Sed in illo Pallii commodo nullum ineſt Privilegium, ſed potiùs oneris genus, quo pejoris ſit conditionis Metropolitanus quàm ſimplex Epiſcopus, cùm iſte ſtatim ac conſecratus Epiſcopalem Ordinem exercere poſſit, Metropolitanus etſi conſecratus id non poſſit, niſi Pallium acceperit.

Nota iterùm hinc alio frui commodo: nimirùm quòd juxta *Cap. 3. De Autor. Pallii*, Archiepiſcopus appellari poſſit; ſed nec hoc etiam privilegii nomen meretur, cùm ante Pallium rem ipſam penè totam in ipſa Archiepiſcopatûs adminiſtratione ferè integra habeat.

REGULA XVIII.

In Papa Pallium peculiaria hæc habet.

I. In illo Eccleſiaſticæ poteſtatis plenitudinis inſigne eſt. *Cap. 4. De autor. & uſu.*

II. Illo ſemper & ubique uti poteſt, ideòque tàm extra quàm intra Miſſarum ſolemnia, tàm extra Eccleſiæ terras quàm in illis. *ibid.*

III. Pallium cùm à nemine recipiat, ratione Pallii tenetur nemini juramentum, vel fidei profeſſionem facere. Tertius Articulus adeò patet, ut illum probare opus non ſit.

REGULA XIX.

Perſonæ, cui conceditur Pallium, ita proprium eſt, ut alteri commodare nequeat, atque, ut nemini ſerviat, cum illo ſepeliri debeat. Cap. 2. *De Autor. & uſu.*

REGULA XX.

Quòd Metropolitanus tranſlatus in aliam Metropolim, novo egeat Pallio, dubitare non licet.

Cap. 4. *De poſtulatione* id manifeſtè docet: In eo enim Inn. III. Metropolitani Colocensis in Metropolim Strigon. poſtulationem admittens, hæc habet: „ Metropolitanum Colocensem, ab Eccleſiæ Colo„ censis vinculo abſolventes in Metropolim Strigo„ niensem transferimus, Pallium ei ad nomen & „ uſum ejuſdem Eccleſiæ tranſmiſſuri „. Quibus poſtremis demonſtrat quamlibet Metropolitanam Eccleſiam peculiare ſuum habere Pallium. Idem prætereà colligitur ex annexorum Pallio Privilegiorum inæqualitate.

REGULA XXI.

Archiepiſcopus ad Epiſcopatum tranſlatus, ſine Pallii uſu Epiſcopale Officium exercere valet. Idem dicendum de illo, quo Archiepiſcopatui renuncians, Epiſcopale munus exercendi facultatem obtinet. *Cap. 9. De Renunc.*

REGULA XXII.

Dierum, quibus Papæ inferioribus uſus Pallii conceditur, nullus in Corpore Juris Canonici nominatim exprimitur, præter diem Cœnæ Domini. Cap. 56. *De Conſecr.* Dist. I. in quo Nicol. I. ait: „ Hoc die „ Pallio uti licere, quibus à Sede Apoſto„ lica eſt permiſſum „.

Cir-

Circa cit. locum adverte Nicolai I. verba duplici modo explicari poſſe. 1. Ita ut ſenſus ſit, Pallio uti poſſe die Cœnæ Domini, quibuſcumque Pallii uſus conceſſus eſt. 2. Ita ut Nicol. velit tantùm, hoc die Pallii uſum licitum eſſe, quibus hoc die permiſſus eſt. Sed ſi poſteriori modo explicetur, nihil hic dicit quod ſcribere ullatenùs neceſſe ſit vel utile.

Circa alios dies, quibus Pallii uſus licitus eſt, ſciendum eſt illos ſolemnium nomine deſignasi: Hinc cùm dies Nativitatis Domini, Reſurrectionis, Pentecoſtes cum diebus ſequentibus, dies Annunciationis, Aſſumptionis, Nativitatis B. Virginis, dies omnium Sanctorum, ſint apud omnes fideles ſolemnes, his diebus Pallii uſum permitti oportet; cùm verò in qualibet Provincia peculiares ſint ſolemnitates, illis Pallio uti licere neceſſe eſt.

Sciendum etiam illorum nonnullos denotari per Sacra Munera, quæ his diebus exerceri ſolent, quæque ſine Pallio Metropolitanus obire non poteſt.

Hinc dies Quatuor Temporum, aliique, quibus Ordines conferri conſueverunt, denotantur per Ordinationum munus Metropolitano interdictum antequàm Pallium acceperit.

Sciendum prætereà *Gl. in V. Ad honorem.* Cap. 4. *De Auctor. Pallii*, dies, quibus licitus eſt Pallii uſus, notaviſſe, ſed diem *Synodi* celebrationis omiſiſſe.

SECTIO XIX.

I. An occurrant caſus, in quibus Metropolitanus poſſit dare Magnos, ſeu Generales Vicarios ſuis Suffraganeis?

II. An cùm Metropolitanus non poteſt, Concilium Provinciæ illud poſſet?

III. Poſito quòd Concilium poteſtatem illam haberet, quibus in circumſtantiis, & quomodò valeret?

Inter ea, quæ pendent ab Epiſcoporum potentia, multa ſunt, quæ conſcientiæ eorum derelinquuntur; ſive quia exigunt notitias particulares locorum & perſonarum, quas alii non habent, ſive quia ad ea facienda teneri non poſſent, quin exponerentur periculo peccandi; ſive tandem quia agitur de puris gratiis, quas nemo jus habet ab illis exigendi. Hujus generis ſunt imprimis Recuſatio Tonſuræ, Ordinum, aut Dimiſſoriarum, Denegatio approbationis, tùm ad prædicandum & audiendum peccata, cùm ad adminiſtrandum Sacramenta. Idem de his hujuſmodi recuſationibus ac de abſolutionis denegatione, quam neceſſarium eſt relinquere conſcientiæ Confeſſariorum, & judicium Domino remittere.

Itaque quoad has Recuſationes & alia ſimilia, necnon & Revocationem poteſtatum prædicandi, & adminiſtrandi Sacramenta, certum eſt Metropolitanum, neque *Concilium* Provinciale poſſe unquàm dare Vicarios Generales Epiſcopis Provinciæ: Itaque res eſt inaudita, quòd pro Recuſatione Tonſuræ, aut Ordinum, aut Dimiſſoriarum aditus ſit Metropolitanus, aut *Concilium*, quin imò attenderint ad tales querelas, & nihilominùs occaſio talium recurſuum ſæpè oblata eſt prætentione multorum Religioſorum, poſſe audire peccata ſine approbatione Epiſcopi, qui illam ipſis denegabat, aut revocabat: Undè *Edicta Regia*, in caſu Recuſationis Proviſionum, in caſu Collationis neceſſariæ, aut Denegationis litterarum dictarum *Viſa* ad Beneficia impetrata, remittunt ad Superiores Epiſcopi denegantis, *Art. 6. Edicti Juriſdictionis*, & cogunt Recuſationis actum dare, & in eo cauſas exprimere; vetant ne prædicent aut audiant peccata illi, quibus Epiſcopus facultatem non conceſſit, & non cogunt illum, ut cauſas afferat non ſolùm Recuſationis, ſed etiam Revocationis poteſtatum conceſſarum, quamvis hæc fiat ante terminum finitum, *Art. 11. Ejuſdem Edicti*. Unde etiam accidit, ut Ordinationes etiam anteriores *Edicto* ſemper declaraverint non eſſe abuſum in Recuſatione, aut Revocatione talium poteſtatum. *Antiqua Cleri monumenta* To. I. p. 715.

Undè etiam nullus eſt Canon, neque vetus Conſuetudo, neque Privilegium Sanctæ Sedis, quod det autoritatem Metropolitano, cognoſcendi de concernentibus tales Recuſationes, aut alia ſimilia, & nihilominùs Metropolitanus, nullam habet potentiam in Suffraganeos, quàm illam quam accepit, aut à Canonibus, aut ab antiqua Conſuetudine, aut Privilegio Apoſtolicæ Sedis. Cap. 9. *De Offic. Jud. Ordin.* expreſsè illud dicit, miſſum eſt ad Archiepiſcopum Turonensem juxta Inſcriptionem Communem Idem videtur *in Can.* 8 Caus. IX. Quæst. III. ſcripto à Nicolao I. ad Archiepiſcopum Bituricensem. Quod illi Canones dicunt de Metropolitano, extenditur quoque ad *Concilium* Provinciale, cui Præſes eſt, Nam 1. Autoritas hujus *Concilii* in Epiſcopos Provinciæ, eſt tantùm Inſtititutionis Humanæ, quæ mobrem debet dirigi à Canonibus, aut à Conſuetudine, aut à Privilegio Sanctæ Sedis; & nullo modo probatur *Concilium* Provinciale acquiſiviſſe aliquam ex iſtis viis poteſtatem cognoſcendi de querelis circa Recuſationem aut Revocationem poteſtatum merè gratioſarum.

Quæstio I.

Cùm tribuuntur Vicarii Generales Epiſcopis, dantur & Adjutores: Undè hæc verba ſunt ſynonima: Undè *Caput.* 14. *De Off. Jud. Ordin.* nomen imponit Vicarii Coadjutori ab Epiſcopo aſſumpto in locis ſuæ Diœceſis, in quibus linguâ particulari loquuntur homines, & quibus ſunt ritus peculiares & proprii; & *Caput* 15. *ejuſdem Tit.* vocat Coadjutores, Vicarios, quibus Epiſcopus committit Prædicationes, quas ipſe deberet facere; necnon & illos, quos eligit ad imponendas iſtas ſuo loco pœnitentias.

Coadjutores autem ſunt multiplicis generis. Alii ſunt in titulo, & hi cum ſpe futuræ ſucceſſionis, quia Epiſcopo deſignati Succeſſores; & hi communiter habent omnes functiones, tùm Ordinis, tum Juriſdictionis, & perpetuò manent: Alii ſunt per commiſſionem, quæ ſi generalis ſit, ſunt tamquàm Vicarii Generales; cum hac differentia, quòd Vicarii Generales collocantur tantùm ad exercendam Juriſdictionem, & Coadjutores Generales Epiſcoporum committuntur ad functiones Ordinis, eodem modo atque ad Juriſdictionis functiones: Quòd ſi limitetur facultas data, ſunt illi Vicarii Particulares; ut Theologales ſine titulo, quorum poteſtas terminatur ad prædicandum & lectiones dandas; Pœnitentiarii per commiſſionem, qui nullas habent functiones præter illam, quâ exercent poteſtatem præcipuam Epiſcopi circa Sacramentum Pœnitentiæ. Cap. 15. *De Off. Jud. Ordin. citato.* vel unam ex illis.

Ejuſdem ſecundi generis eſſent illi, qui committerentur tantùm ad providendum Beneficiis, aut ad adminiſtrationem temporalis. Itaque qui peteret an Metropolitanus poſſit concedere. Magnos Vicarios Epiſcopis Suffraganeis, ille expoſceret an poſſent illis tribui Coadjutores, aut Generales, ſi ſint pro omnibus functionibus Epiſcopalibus, aut Particulares, ſi nominentur ad exercendam aliquam è poteſtatibus Epiſcopalibus.

Cauſæ autem propter quas poſſunt dari Magni Vicarii, aut Coadjutores, ſunt quoque multiplicis generis: Aliæ ſunt tantùm ſimplices incapacitates fungendi Muneribus Epiſcopalibus, provenientes, ſivè ex defectibus animi, ut ſunt Dementia, Furor Imbecillitas; ſivè ex vitiis corporis, ut ſunt Paralyſis, aut Lepra, aut omnis alius morbus inſanabilis: Aliæ ſunt veræ indignitates ex vitiis cordis ortæ, ut 1. Negligentia acquirendi ſcientiam neceſſariam, aut providendi gregis neceſſitatibus 2. Diſſolutio morum. 3. Diſſipatio bonorum Eccleſiaſticorum. 4 Prava diſtributio Beneficiorum aut Officiorum.

Quoad defectum ſcientiæ credi poſſet, quòd quemadmodùm Epiſcopus poteſt dari Coadjutores Paſtoribus

toribus indoctis ad tempus, nempè uſque dùm acquiſierint ſcientiam neceſſariam. *Cap.* 6. Sess. II. *De Ref.* Metropolitanus eamdem habet poteſtatem in Epiſcopos imperitos; ſed eſſet error & illuſio in tali cogitatione; nam neque Canon, neque Conſuctudo, neque Privilegium Sanctæ Sedis, tribuit talem Metropolitano poteſtatem. Quoad Canones, duos tantùm animadverſione dignos agnoſcimus, qui referuntur in Collectione Greg. IX. Primus eſt *Cap.* 10. *De Renunciat.* quod docet, defectum peritiæ ſufficientis, aut competentis in Epiſcopo eſſe juſtam abdicationis cauſam.

Alrer Canon eſt *Cap.* 15. *De Ætat. & Qual.* quod aſſerit, Epiſcopum, qui latinè non audit, deponendum eſſe, & in nullo hujus Dignitatis viro tolerari poſſe tantum vitium, quin in Deum peccetur & in Sanctiones Canonicas; creditum eſt noo poſſe dari Coadjutores Epiſcopis ignorantiæ cauſâ, ne Epiſcopalis Dignitas marceſſeret, quæ expoſceret ſcientiam eminentem. *De Renunc.* Cap 10.

Quoad morbum inſanabilem, quo ſimus incapaces functionum Epiſcopalium, videmus io *Cap.* 5. *De Cler. Ægr. vel Debilit.* cùm Epiſcopus Arausiacus, in talem morbum incidiſſet, & Diœceſis toleraviſſet per quatuor annos ejus agendi impotentiam, Principem & incolas Urbis adiiſſe Archiepiſcopum Arelatensem hujus Metropolitanum, ut provideret eorum opportunitati, & hic, cùm conſuluiſſet Innocentium III. Sommus Pootifex juſſit, ut daretur illi Coadjutor utilis Paſtori & gregi, & optionem tantùm reliquit Metropolitano, quia, cùm eſſet in loco, & cognoſceret utriuſque neceſſitates, poterat præ alio eligere aliquem aptiorem.

Sed quamvis iſte Papa agnoviſſet in Metropolitano jus tribuendi Coadjutores Suffraganeis, quod non eſt, Bonif. VIII. hoic Canoni derogaviſſet, & omni alteri ſimili, ſi quis eſt, Cap. unico, *De Cleric. Ægrot. vel Debilit. In* 6. in quo declarat, ſpectare ad Summum Pontificem, ot det Coadjutores Epiſcopis, & hanc rem ex illis eſſe, quæ vocantur Cauſæ Majores; nec contentus hâc declaratione generali & abſolutâ; applicat illam: 1. Ad caſum Epiſcopi, quem ſenectus, aut aliquis morbus perpetuus impedit, ne unquàm fungatur Muneribus Epiſcopalibus, aſſerens quod in hoc caſu Epiſcopus poſſit ſibi eligere unum aut duos Coadjutores, ex conſilio & conſenſu Capituli: nec loquitur de interventu Metropolitani: 2. Illam apponit adhuc ad caſum, in quo hic Epiſcopus nollet ſibi tribuere Coadjutorem, quamvis de hoc requireretur à Capitulo, & ſibi reſervat huic providere, conquerente Capitulo, quod tenebitur exequi accuratè, quod Papa ſtatuerit: 3. Adjungit illam etiam ad caſum, in quo Epiſcopus rationis uſum amittit: ſtatuit quod tunc Capitulum mittat ad Sanctam Sedem, ut his provideat.

Cùm Epiſcopus in ſuſpicionem venit incontinentiæ cum aliqua muliere, Metropolitanus jus habet illum monendi; ſi verò poſt tres monitiones, deprehendatur loqui, aut converſari alio quocumque modo, debet ille judicari ſecundum Canones; ſed oon ſtatutum eſt quod jus habeat ipſi dandi Magnum Vicarium: Quod ſi quis Epiſcopus convincatur cum aliqua muliere malè rem geſſiſſe, Metropolitanus, tanquam Executor Canonum *Conciliorum* habitorum aut acceptorum in Provincia, debet curam habere ut ea mandentur executioni: Undè ſi Canon VIII. *Concilii* Tolatani ann. 853. ibi vigeat, pertinet ad ipſum, ut declaretur Epiſcopatu ſuo privatus. Conc. Tom. VI. *p.* 405.

Si accideret, ut aliquis è Suffraganeis in habitu eſſet venandi, cum canibus & avibus rapacibus, in hoc caſu Metropolitanus poſſet & deberet illum monere, Cap. 1. *De Clerico Venatore*, illum excommunicare, *id eſt*, illum ſuſpendere tres menſes, ſed non fundaretur, ut illi tribueret Magnum Vicarium.

Idem dicendum eſt, ſi qui frequentarent ſpectacula, poſſet illos monere, *Concilium* VI. Parisiense *habitum ann.* 829. *L.* 1. C. 38. probare multis Scripturæ locis hanc actionem eſſe eò indigniorem homine, quòd ſit in minoribus Chriſtianis damnanda; ſed non eſſet caſus, ut daretur illi Magnus Vicarius.

Poſito quod locus Diœceſis ab Epiſcopo deficeret, & cùm non poſſet illum pati, nullum vellet accipere Paſtorem Presbyterum Vicarium, qui veniret ab illius parte, non eſſet hic caſus, in quo Metropolitanus poſſet ponere Magnum Vicarium in hoc loco, niſi Epiſcopus ſecretò conſentiret, ut qui ad hoc electus eſſet, operam poneret in pacandis rebellibus: Aliter ſuſceptum illud eſſet in jura aliena; nam nulla neque Regio, neque Conſuetudo, neque Privilegium tradidit, aut acquiſivit talem facultatem Metropolitano, ſive in generali, ſive in particulari; & cùm illam accepiſſet primo modo, non deberet eâ uti hoc in caſu, nam non poſſet, quin autoritatem daret rebellioni, & cùm progreſſus faceret, aliis præberet occaſionem ipſum imitandi. Reverà cùm Epiſcopus, infelici quodam exitu, toti ſuæ Diœceſi diſplicet, ita ut in ſpem non veniat operari bonum, poteſt abdicare, quamvis in ſe ſit vir probatus & in agendi ratione; *Cap.* 10. *De Renunciat.* ſed non poteſt ad id compelli, nec poſſunt illi tribui Magni Vicarii invito eodem; nam ille deponeretur pro culpa aliena, innocens pro reo; pateretur committere ſimul & condemnare illum, qoi deberet abſolvi, & illum abſolvere, qui damnandus eſſet, malitiæ tribuere commodum in pietatem; ſi autem Epiſcopus privaretur adminiſtratione alicujus ſuæ Diœceſis loci, ſolùm quia in eo injucundus eſt Plebi, ferret ſine juſta cauſa partialem abrogationem, quæ, ut totalis, non poteſt meritò ſtatui, niſi in pœnam alicujus peccati horrendi.

Quin imò aut Magnus Vicarius, qui conſtitueretur in hoc loco, ſubjiceretur Epiſcopo, aut ab illo non penderet; ſi ſubderetur illi, diſpliceret Plebi, quæ ſupponitur non poſſe tolerare illos, qui Epiſcopo conjuncti ſunt; ſi eſſet independens, eſſet aut apertum Schiſma declaratum & manifeſtum, cùm pars gregis ſuum non agnoſceret Paſtorem, & in eadem Diœceſi duo eſſent capita, nec juridicè divelleretur ab iſta portione Paſtor conſtitutus. Hæc ut confuſio vitetur, ſi Epiſcopi in Diœceſi ſint populi variarum Linguarum, & ritus diverſi, non licet cuique populo Epiſcopum tradere, ne duo capita in eodem corpore collocentur, ſed tribuendus eſt populo, qui in Lingua & ritu ab Epiſcopo differt, Magnus Vicarius, à quo regatur jubente Epiſcopo. Prohibemus autem omninò, ne una eademque Civitas, ſive Diœceſis, diverſos Pontifices habeat, tanquàm unum corpus diverſa capita, quaſi monſtrum; ſed ſi propter prædicta, urgens neceſſitas poſtulaverit, Pontifex loci Præſulem Catholicum Nationibus illis conformem, providâ deliberatione conſtituat ſibi Vicarium in prædictis, qui ei per omnia ſit obediens & ſubjectus.

Sed, *inquies*, Metropolitanus poteſt dare Magnum Vicarium & Officialem omni Diœceſi, ſi Capitulum, Sede vacante, negligat aliquem conſtituere intra octo primos dies vacationis, aut aliquem ſtatuat dotibus neceſſariis non ornatum. *Cap.* 16. Sess. XXIV. A fortiori poterit aliquem conſtituere in quodam Diœceſis loco, dùm Sedes repletur. Non ſanè rectè quilibet ſic ratiocinaretur; nam 1. Ut tribuatur hæc facultas Metropolitano, neceſſaria fuit Lex expreſſa *Concilii* Generalis: 2. Hæc Lex ad ſolum Capitulum pertinet, & nullo modo ad Epiſcopum, quia nullus Canon cogit ad collocandum Magnum Vicarium; reverà in Gallia tenetur Officialem conſtituere; ſed nihil probat, quòd ſi fortè non imponatur ab eodem Capitulo, Metropolitanus hujus defectui poſſit ſupplere: 3. Hoc *Edictum* eſt pœnale, cùm privet jure nomi-

nominandi Vicariom aut Officialem in pœnam negligentiæ, quâ nullus intra tempus definitum nominatus ſit, atque ideò non poteſt extendi ad Epiſcopum, quia punitiones, ſicut alia, quæ ſunt odioſa, ad caſus expreſſos reſtringi debent. 4. Cùm Capitulum ſit conditionis infimæ Epiſcopo, concludi non poteſt Metropolitanum poſſe conſtituere Magnum Vicarium in parte Diœceſis, dum vivit Epiſcopus; quod poſſit unum collocare in gratiam omnis Diœceſis, illud ſupponit Capitulum negligere aliqoem eligere intra præſcriptum tempus; nam ut ratiocinium rei gravioris, ad rem minimam locum habeat, par eſt ut ſit æqualis conditio hominum ad quos applicatur. 5. Non videtur Canon objectus apud Gallos acceptus, etiam quoad Capitulum negligens. 6. *Cap. 4. De Supplem. Negl. Præl. in 6.* oſtendit Metropolitanum majori poteſtate valere in Capitulum Eccleſiæ vacantis, quàm in Epiſcopum viventem; nam permittit, ut detur Viſitator & Adminiſtrator huic Capitulo, ſi adminiſtret Spirituale & Temporale cum ſocordia, aut alio aliquo modo vituperando, & nullo Textu huic licet idem agere erga Epiſcopum, qui ſimiliter peccaret, ſi negligeret Epiſcopus viſitare certam plagam in Diœceſi ſua ſitam, in ea Confirmationem adminiſtrare, dare Vicarios ad adjuvandos Parochos, aut Confeſſarios in gratiam Monialium, vices gerentes Paſtorum pro Parochiis vacantibus, Presbyteros pro directione Noſocomiorum, & duraret multos per annos negligentia, non eſſet hæc cauſa propter quam Incolæ poſſent recurrere ad Metropolitanum, ut obtinerent ab eo Magnum Vicarium, qui ſuppleret defectui Epiſcopi, ob illas omnes hujuſmodi negligentias; nam devolutum Epiſcopi ad Metropolitanum locum habet tantùm in caſibus in jure expoſitis. *Cap. 1. De Supplem. Negl. Præl. in 6.* in quo Bonif. VIII. hoc principio nixus decidit, quod, cùm Suffraganei in excommunicationem inciderunt, jus eorum non ideò tranſit ad Metropolitanum, & abrogat *Edictum* Archiepiſcopi Rhemensis, qui in ſimili caſu ſtatuerat, ut illi, qui res haberent pendentes à Juriſdictione Suffraganeorum ipſius, eas deferre poſſent ad Curiam, Metropolitanamque Officialitatem: „ Edictum verò per Rhe-
„ mensem Provinciam publicatum, ut à ſubditis Epiſ-
„ coporum ipſius Provinciæ, pro audiendis & termi-
„ nandis eorum cauſis, liberè ad Rhemensem Curiam
„ accedatur, penitùs revocamus; quia etiamſi teneren-
„ tur iidem Epiſcopi pro ſuis culpis vinculo excom-
„ municationis adſtricti, non tamen ex culpis ipſis (cùm
„ id non inveniatur à Jure conceſſum) ad Rhemen-
„ sem Curiam Juriſdictio devolveretur eorum, ſed
„ alia, fortè pro illis, pœna ipſis Canonica poſſet in-
„ fligi „.

Nullus autem Canon, neque uſus, neque Privilegium tranſmittit Metropolitano jus providendi neceſſitatibus Diœceſeum Suffraganeorum in circumſtantiis obſervatis; jam illud probavimus, quoad approbationem pro Sacramentorum adminiſtratione, ſuper quam demonſtravimus, Epiſcopum nullom præter Deum Superiorem habere in iis, quæ ad illam ſpectant. Jus viſitandi nullo in loco videtur ad Metropolitanum tranſire propter ſocordiam Suffraganeorum. Reipſa potuit olim viſitare Provinciam, ſed non ratione ſolios negligentiæ Epiſcopi ad viſitandum, imò verò ad examinandam agendi rationem Epiſcoporum, eorum gubernationem, mores Cleri & populi. *Cap. 1. 2. & 5. De Cenſibus. In 6.* Sed nequsbat illam ſic committere, non illi licebat collocare Magnos Vicarios in Diœceſibus Suffraganeorum, ad hoc ut quaſdam Regiones earum inſpiceret, quod poteſt confirmari. *Cap. 1. De Off. Jud. Ordin. In 6.* quod prohibet Metropolitano, ne conſtituat Officiales peregrinos in Diœceſibus Suffraganeorum ſuorum, & nititur eo quod Canones vetent, ne ſibi attribuat, aut arroget aliquod jus in his Diœceſibus; undè concludit, nullam per alios Juriſdictionem exercere valere. Principium in hoc Textu inſertum, notatu dignum eſt, nam confirmat omnia, quæ expoſuìmus contra poteſtatem Metropolitani, ut conſtituat Magnos Vicarios in Diœceſibus Suffraganeorum; hac de cauſa illud deſcribimus, cum applicatione à Papa facta. *Probibemus quoque, ne* Rhemensis *Archiepiſcopus in Diœceſibus Suffraganeorum ſuorum foraneos Officiales conſtituat; quia cum Metropolitanis ne ſuorum Suffraganeorum aggrediantur Diœceſes, ut in eis, autoritate propriâ, judicent, diſponant, aliquidve aliud agant, Canonica probibeant Inſtituta, nequaquam hoc poſſint per alios exercere.* Quod colligit Summus Pontifex ex principio relato, confirmatur à Regula 68. *De Reg. Jur. In 6. Poteſt quis per alium, quod poteſt per ſeipſum*, accepta in ſenſu contrario.

Caſus hactenùs collecti præcipui ſunt ex illis, in quibus videretur Metropolitanus debere poſſe conſtituere Magnos Vicarios in Diœceſibus ſuorum Suffraganeorum, & nihilominùs nullos eſſe oſtendimus, in quibus hanc habeat poteſtatem. Ex hoc igitur inferre poſſumus, in nullo caſu Metropolitanum poſſe Magnos Vicarios dare Suffraganeis ſuis, ſive Generales, ſive Particulares, ſive in Titulo, ſive per Commiſſionem.

Quæstio II & III.

Cùm attendimus quòd à XVI. ſæculo, nulla ferè celebrata fuerint *Concilia* Provincialia, & quod minimè videntur habenda eſſe in hocce ævo, fruſtrà examinaremus an ſint aliqui caſus, in quibus *Concilium* Provinciale concedere queat Vicarios Epiſcopis Provinciæ; ſed ſententia mutatur conſideranti, quod deciſione harum duarum Quæſtionum, confirmari poſſit prioris deciſio & reſolutio; nam ſi oſtendamus nullo modo, aut raro admodùm evenire, quod *Concilium* Provinciale hâc poteſtate valeat, indè concludere poſſumus Metropolitano hanc facultatem non tribui, aut ſi fortè illa donaretur, certè in raris admodùm caſibus. Ratio evincitur ex eo quod Metropolitanus, non majori autoritate valeat quàm *Concilium* Provinciale.

At verò quoad illud, unum tantùm reperimus Textum, qui tribuit illi poteſtatem dandi Vicarios Epiſcopis Provinciæ, & hoc tantùm in caſu, in quo abutuntur jure conferendi Beneficia, cùm ad hæc promoveant homines indignos; hoc eſt *Cap. 29. De Præb. Et Can. 30. Concilii* Lateran. VI. *habiti ann. 1215. ſub* Innocentio III. ſtatuit *Concilium* Provinciale conaturum eſſe animadvertere, an ſint Prælati, qui Beneficia conferant hominibus indignis, &, ſi ſe non emendent poſtquàm moniti fuerint ſemel aut bis, ſtatuit ut ſuſpendat eoſdem ab uſu hujus juris, & nominet hominem ſapientem, qui illorum defectui ſuppleat. Quì poſt primam aut ſecundam correctionem repertus fuerit culpabilis, à Beneficiis conferendis per ipſum ſuſpendatur, inſtitutâ in eodem *Concilio* perſonâ providâ & honeſtâ, quæ ſuſpenſi ſuppleat defectum. Oportebat in hoc caſu ut nominaretur Magnus Vicarius, quia durante Epiſcopi ſuſpenſâ nullus poteſt conferre Beneficia, quorum plenam habet & integram Collationem. *Cap. 1. Ne Sede Vac. In 6.* Capitulum non illi ſuccedit in hac functione. *Cap. 5. De Conceſſ. Præb. Cap. 2. Ne Sede Vac.* Idem eſt de hoc caſu, ac de caſu mortis. *Cap. 1. Ne Sede Vac. In 6.* ſi autem Epiſcopus interdicatur ſuis aliis functionibus, ejus Juriſdictio tranſit ad Capitulum, quia Magnus Vicarius & Officialis, qui exercentes eam ſolùm hujus nomine in hoc caſu nullam habent. *Cap. 1. De Off. Vicar. In 6.* Itaque cùm Epiſcopus non poſſit illam exercere, neque ejus Miniſtri, oportet ut tranſmittatur aut ad Capitulum, aut ad Metropolitanum; certum autem eſt illam huic non eſſe devolutam. *Cap. 1. De Supplem. Neglig. Præl. In 6.* Par eſt igitur ut tranſeat ad Capitulum, aut neminem eſſe qui poſſit illam exercere; quod non eſt veriſimile, cùm poſſit acci-

Digitized by Google

accidere ſuſpenſam longo tempore durare ; quamobrem hic Textus non poteſt extendi ad omnes caſus, in quibus Epiſcopus eſt ſuſpenſus, nec etiam extra caſum ſuſpenſæ.

SECTIO XX.

Quid cogitandum ſit de uſu Galliæ circa independentiam Epiſcoporum in iis, quæ pertinent ad poteſtatem Ordinis, aut adminiſtrationis? Eſtne generatim verus, patiturne aliquas exceptiones, & quænam illæ ſint ? An independentia quibuſdam in functionibus odioſam Epiſcopi autoritatem efficeret.

Inter uſus Juris Canonici Gallicani, collectos à Domino Dubois, unus ſpectat ad independentiam, de qua loqui volumus, Sextus eſt primæ Partis *Cap* 1. his verbis expreſſus : *Epiſcopis ſunt tres poteſtates : I. Illa quæ ad Ordinem pertinet* : II. *Quæ ad adminiſtrationem* : III. *Quæ ad Juriſdictionem. Non habent Superiores quantùm ad poteſtates Ordinis, & adminiſtrationis, quæ animarum curam reſpicit, in iis quæ ad caracteris executionem ſpectant.* Itaque Epiſcopus non poteſt à Metropolitano cogi, ut det Ordines, benedicat, vel conſecret Eccleſiam, approbet ineptum, permittat in ſua Diœceſi Ordinationes, quas non judicat utiles, & ſubordinatio tantùm ſtatuitur quoad Juriſdictionem. Hæc eſt cauſa *Senatus conſultorum* obtentorum in Concilio Regis à D. Reverendo Epiſcopo Lemovicensi, necnon à Dom. Epiſcopo Carnotensi, in Magno Concilio contra Fratres Minores Honans. Idem Autor, cùm explicat in ſententia ſecundam Juriſdictionem Epiſcopalem, & illam dividit in *Voluntariam* & *Contentioſam*, de prima dicit, quòd pendeat ab autoritate Regiminis, aut potentiâ Adminiſtrationis, cui tribuit Collationem Beneficiorum, Conceſſionem Dimiſſoriarum, Injunctionem Pœnitentiarum, Abſolutiones, Decreta fundationis, Uniones & Erectiones Beneficiorum.

Hanc ſententiam examinare intendimus, & hanc ſupponimus locum habere multis in caſibus, quia id probavimus alibi : 1, Per Articulos *X.* & *XI. Edicti Juriſdictionis* 1695. dati ſuper repræſentationes Cleri, & in executionem Sacrorum Canonum ; pertinent illi ad poteſtatem prædicandi & peccata audiendi : 2. Per Caput 5. *De Temp. Ordin.* quod relinquit Ordinationem Religioſorum conſcientiæ Superioris ipſorum ; & per Caput 11. Sess. XIV. quo, judicio Epiſcopi remittitur Recuſatio Collationis Ordinum. 3. Per ſilentium Canonum circa ſubjectionem Epiſcopi Prælatis ſuis, denegatâ hujuſmodi poteſtate, quod accidit ſolùm, ex eo quod Eccleſia exiſtimavit relinquendam eſſe conſcientiæ Epiſcoporum communicationem harumce poteſtatum : 4. Per Caput 16. Sess. XXIII. quod pro principio ponit, nullum ad Ordines eſſe admittendum, niſi Epiſcopus ipſum utilem aut neceſſarium reputet ſuæ Diœceſis Eccleſiis.

Quæſtio eſt, an, quæ diximus de denegatione harum poteſtatum, extendatur : 1. Ad Recuſationem aliarum in ſententia relata præfatarum ? 2. Ad Conceſſionem earumdem poteſtatum perſonis indignis & inſufficientibus ?

Quoad primam Quæſtionis Partem, videtur certum, non poſſe Epiſcopum compelli ad benedicendam, aut conſecrandam Eccleſiam ſine facultate ſua ædificatam, quia neceſſaria eſt abſolutè ad Eccleſiarum conſtructionem. Nullus eſt Ritualis Liber, qui hanc veniam non requiſat. *Pontificale Par.* 2. *De Benedict. & Impoſit. prim. Lapid.* ſupponit illam requiri. Utraque fundatur Canonibus illud prohibentibus expreſſè, & ratio prohibitionis eſt, quia Epiſcopo præcipua Cultûs Divini cura demandata eſt, necnon & animarum Directio ſeu Regimen. V. Cap. 10. *Can.* 16. Quæst. VII. Cap. 4. 5. 6. 7. 8. *De Conſecrat.* Dist. I. in quibus neceſſaria eſt Conſecratio aut Benedictio Papæ, pro quibuſdam Eccleſiis, quia erat Ordinarius locorum.

Excipimus caſum in quo Epiſcopus conſenſit conſtructioni Eccleſiæ, quia in hoc ſibi neceſſitatem Benedictionis impoſuit, ſine qua, juxta morem ſolitum, eſſet inutilis, cùm non liceat Sacras functiones exercere in Templo non benedicto. Cap. 3. 12. 13. 14. *De Conſecrat.* Dist. I.

Idem dicendum eſt de fundationibus admittendis. Epiſcopus ſoli Deo rationem reddere debet, ſi deneget eas approbare : Illius eſt videre an ſint utiles, aut Cultui Divino, aut animarum bono & commodo, quarum præcipua illi cura credita eſt ? Id probant Canones modò citati circa autoritatem Epiſcopi ab alio non pendentem, in his quæ ſpectant Recuſationem facultatis, ad Eccleſiarum Conſtructionem, & Dedicationis illarum, quæ ædificatæ ſunt ſine ſuo conſenſu. Quod eò certius eſt quòd fundationes includant ſæpè Conſtructionem Eccleſiarum, aut Oratoriorum, ſæpè Eccleſiis noxiorum, aut functionum ſacrarum juri in iiſdem locis exercendo.

Idem eſt de Conſtitutione Parochiarum, Monaſteriorum, Erectione Sodalitatum, cujus utilitatis Epiſcopus ſolus eſt Judex, aut ſaltem præcipuus. Hæc eſt ſeries & conſequentia principiorum ſuprà collectorum, & Canonum, quibus autorantur.

Poſitis iiſdem principiis, Epiſcopus non poteſt cogi ut det approbationem illis, quos ineptos reputat ; nam aliquorum incapacitas, præcipua eſt Recuſationis cauſa, & ob hanc rationem, illa ipſius conſcientiæ relicta eſt, cùm poſſit oriri ab occultis vitiis, indèque naſcentibus conſequentiis, quas non licet aperire.

Quod dictum eſt de Recuſatione Ordinum, extenditur ad denegatas Dimiſſorias, ut conferantur iiſdem, quia Epiſcopus concedere eas non poteſt illis, quos ineptos ad Ordines, aut inutiles, aut ſuæ Diœceſi non neceſſarios reputaret.

Debet adhuc referri ad Recuſationem abſolutionum à cenſuris, aut caſibus reſervatis, quod dictum eſt de denegatione approbationis ad audienda peccata ; nam ſi Epiſcopus non poſſit compelli, ut det facultatem quibuſdam, exercendi hanc abſolvendi poteſtatem, ita pariter non poteſt cogi, ut illam per ſe ipſum exerceat in quoſdam, quos denegat abſolvere. Verùm quoad abſolutionem cenſurarum, Superior quibuſdam in caſibus illam poteſt tribuere, negante Epiſcopo ; in nullo verò caſu Superior poteſt concedere approbationem ad audienda peccata, vel ad prædicandum, quam Epiſcopus recuſavit. Differentia hæc oritur ex eo quod abſolutio poteſt illi deberi, qui illam poſtulat, & reverà illâ dignus eſt, cùm fecit, aut paratus eſt implere quod Canones hac de cauſa præſcribunt.

Quod ſpectat ad Collationem Beneficiorum, Epiſcopus ſolùm eſt independens in ſua Recuſatione, ſi qui ea expoſcunt, nullum jus in illa habeant ; ſed Epiſcopi independentia, in hoc caſu, probatur per independentiam ejuſdem in Recuſatione Ordinum, Dimiſſoriarum, approbationis ad prædicandum, ad audienda peccata, & adminiſtranda alia Sacramenta, Vicarii munus exercendum, in denegatione benedictionis Eccleſiarum, autoriſationis quarumdam Conſtitutionum, homologationis, confirmationiſve fundationum ; nam ſi tunc ſit independens in Recuſatione Collationis Beneficiorum, illud fit, quia non debet Beneficia requirentibus eadem, & hâc ratione ſtabilitur etiam independentia in aliis caſibus prædictis.

Eadem ratio locum habet in poteſtate non conceſſi uniones aut diviſiones Beneficiorum faciendi ; hæc non debentur, atque ideò conſcientiæ Epiſcopi relinquuntur, cujus eſt ſolius judicare, an urgens neceſſitas, aut evidens utilitas Eccleſiæ, hæc expoſtulent.

Non idem eſt de ſecunda Quæſtionis Parte, Epiſcopus non eſt independens quoad Conceſſionem non Ca-

nonicam, ut quoad Recuſationem; nam ſi communicet poteſtates, de quibus locuti ſumus, quibuſdam indignis, & eorum ineptiam noſcat, poteſt & debet à Superioribus ſuis puniri, eodem modo ac ſi illas daret per ſimoniam: Ratio differentiæ evincitur ex eo quod Sacri Canones præſcripſerint Regulas quoad modum communicandi illas poteſtates, & illorum qualitates, quibus debent communicari, & eodem tempore pœnas ſtatuerunt contra Tranſgreſſores illarum Regularum: Superiores autem Epiſcoporum præponuntur ipſorum cauſâ, ut vigilent & advertant an illi obſerventur Canones, atque ut exequantur pœnas latas in Epiſcopum, qui delinquit: *Verbi gratiâ*, Canones, qui conſtituerunt irregularitates, aut impedimenta ad Ordines, aut Beneficia, pœnas definierunt in Epiſcopos, qui conferrent Ordines, aut Beneficia illis, in quibus illæ irregularitates reperirentur, & ſtatuerunt ut *Concilia*, aliive Superiores has pœnas exequerentur in Tranſgreſſores. Talis eſt præ cæteris, quoad Ordines, *Can.* 10. *Concilii* AURELIAN. IV. *celebrati ann.* 541. quo ſtatuitur, quod, ſi Epiſcopus conferat Sacerdotium, aut Diaconatum alicui, quem novit eſſe bigamum, aut nupſiſſe mulierem repudiatam ab alio, contra Canonum prohibitionem, ſolo facto ſuſpenſam incurrat omnis functionis Sacerdotalis per annum integrum; ſi autem hanc cenſuram violet, Epiſcopi Provinciæ ab ejus communione recedant uſque ad primum Provinciale *Concilium*; tandem ſtatuitur ut in cauſa obſtinantium deponantur illi, qui ita fuerint ordinati. CONC. TOM. V. *p.* 383. Ultima pœna ab hoc *Concilio* lata, nempè depoſitio illorum, qui ad Ordines promoti fuiſſent contra Regulas, jam præſcripta erat à Papa CÆLESTINO in ſua Epiſtola ad Epiſcopos Galliarum, VIENNENSIS & NARBONENSIS, C. 6. CONC. TOM. II. *p.* 1621. in qua cùm retulit aliquas ex his Regulis præcipuas, addit Ordinationes illas inutiles efficiendas eſſe, cùm priventur Promotoris executione, aut exercitio poteſtatis acceptæ.

Quoad Collationem Beneficiorum Perſonis indignis, aut ineptis, non ſatis habuerunt *Concilia*, ut eam irritarent, & licentiam darent Superiori eadem Beneficia de novo conferendi, privando Collatorem jure conferendi hac vice. Cap. 7. & 20. *De Elect.* Cap. 4. & 5. *De Supl. Negl. Prel.* Sed adhuc mandaverunt, ut in *Concilio* Provinciali accuratè perpendantur Collationes Beneficiorum, quæ in Provincia factæ fuerint; quòd ſi deprehendantur promoti aliqui indigni, bis monebitur Collator, qui cùm ſe non emendet, ſuſpendetur à Collatione Beneficiorum. Cap. 29. *De Preb.* Prætereà ſi indignitas Ordinatorum, aut ad Beneficia Promotorum, oriatur à pravis illorum moribus publicè notis, aut ab illorum doctrina non ſana, quod publicè probetur, tunc Epiſcopi ſubjiciuntur Superiorum ſuorum correctioni & punitioni, non ſolùm robore & poteſtate Canonum, ſed multò magis autoritate Legis Divinæ, in qua fundantur.

Canones mox à nobis citati contra Epiſcoporum independentiam, circa Ordinationes & Collationes illicitas, & reflectiones à nobis ſuper illos factæ, ſuam habent applicationem in communicatione illicita, acta ab illis, aliarum poteſtatum, de quibus mentio facta eſt. Quemadmodùm imprimis poteſtates prædicandi, audiendi peccata, adminiſtrandi Sacramenta, dirigendi Monaſteria Virginum Monialium: Nam ſi Epiſcopi has tribuant hominibus manifeſtè indignis, ratione eorum malæ famæ, ſive quoad mores, ſive doctrinam, non ſolùm coràm Deo puniendi eſſent, ſed etiam coràm hominibus. Reverà talibus approbationibus fierent rei omnium peccatorum, quæ approbati homines poſſent admittere, & digni eſſent eâdem pœnâ, quam iſti homines incurrerent, ſecundum Regulam: *Conſentientem ac facientem par pœna conſtringit.* Approbatio pro functionibus reputaretur ut approbatio pro peccatis, quæ ſequerentur ex exercitio harum functionum, aut poſſent ſequi ex hoc. Multò magis eſt approbare ad prædicandum, aut audiendum peccata, homines pravæ doctrinæ, quàm non reſiſtere Prædicationi erroris per illos, qui jus habent prædicandi; cùm approbatione detur poteſtas, & ſilentio toleratur tantum abuſus poteſtatis, quæ non fuit commiſſa; & nihilominùs tale ſilentium eſt merè conniventia, & juſtum dat credendi locum, aut ſaltem ſuſpicandi Doctrinam illum amplecti quam alios docere permittit. *Timeo ne connivere ſit hoc tacere, timeo ne magis illi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus cauſis non caret ſuſpicione taciturnitas, quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret.* CÆLEST. I. ſcribens ad Epiſcopos Galliarum CONC. TOM. II. *p.* 1612.

PARS II.

Vidimus in prima Parte, *Concilium* TRIDENTINUM & Papam LUCIUM III. agnoviſſe in Epiſcopis quamdam independentiam quoad Recuſationem Ordinum, quæ conſiſtit in eo quod poſſint illos non conferre, propter culpas arcanas, atque ideò non tenentur rationem reddere ſuæ Recuſationis: Itaque, aut utrumque approbaverunt, quod reddit odioſam Epiſcoporum autoritatem; aut independentiâ Epiſcoporum quibuſdam in functionibus, non efficitur autoritas illorum odioſa.

Non autem veriſimile eſt aliquem voluiſſe tribuere Summo Pontifici, virtute præſtanti, qualis fuit Lucius, multò minùs *Concilio* Generali, approbationem poteſtatis, quæ Epiſcopatui noceret, ſi inviſum eumdem efficeret; igitur agnoſcendum eſt illos credidiſſe independentiam in quibuſdam Capitibus odioſum neminem efficere, ſed tantùm abuſus ex illa ortos hunc operari effectum: Poterant-ne aliter ſentire, & Eccleſiæ independentiam non condemnare quoad Spirituale, Principum quoad Temporale, Confeſſariorum in abſolutione, tanquàm res quaſdam inviſas? Nam ſi autoritas Epiſcopalis eſſet odioſa, quia ab hominibus non pendet quibuſdam in caſibus, & ſoli Deo reddere hujus rationem debet, ob eamdem rationem tres illæ autoritates eſſe odioſæ deberent; ſi autem illæ non ſint odioſæ, ratione independentiæ, cur independentia Epiſcoporum quibuſdam in caſibus eſſet inviſa? Nonne juſtificatur neceſſitate, ſicut & illæ? Nam ut adhæreamus tantùm poteſtati Confeſſariorum in abſolutione magis conſentanea materiæ, eâdem ratione, quâ Epiſcoporum neceſſaria efficitur illa potentia; cùm ex una parte, ſi Confeſſarii rationem Deo ſoli referre debent eorum quæ faciunt in confeſſione & auditione peccatorum quantùm ad abſolutionem, ideò illud fit; quia agitur de arcanis, quæ ſciunt ea lege ut non revelent, cùm ea audierint non ut homines, ſed loco Dei. Cap. 2. *De Off. Jud. Ordin.* & ſi tenerentur ea revelare, everteretur Sacramentum pœnitentiæ. Similiter, & partim neceſſitate arcanum ſervandi, Epiſcopus Deo ſoli rationem reddere debet Recuſationis Ordinum, aut approbationis ad prædicandum, aut adminiſtrandum Sacramenta. Reverà accideret, ut cauſas recuſationis afferre non poſſet, niſi charitatem læderet, necnon & juſtitiam, cùm determinatus fuerit ad id agendum notitiis arcanorum quas ipſi non licet revelare; & ſi ad id impelleretur, illud noceret Sacramento Ordinis, & functionum ipſius ſanctitati, quia timore arcanum violandi poſſet adduci ad credendum illas hominibus quos noſſet eſſe illis indignos.

Cæterùm inutile credimus eſſe ſi moneamus librum, ex quo collegimus ſententiam quam explicavimus, editum eſſe cum approbatione à 30. annis & amplius, elucubratum eſſe in gratiam Domini COLBERT, qui volebat intelligere ſententias Canonicas Regni, & tam benè acceptum illum fuiſſe, ut ejus factæ fuerint ſeptem aut octo Editiones. Hæc facta nota ſunt omnibus illis, qui aliquâ Juris Gallici notitiâ ſunt imbuti.

SECTIO XXI.

De Viſitatione.

Regulæ ex Corpore Juris, Concilioque Tridentino deſumptæ circa Viſitationem.

Quæ in Corpore Juris Canonici, concilioque Tridentino circa Viſitationem leguntur, reduci poſſunt & debent ad Capita iſta: I. Qui viſitandi Juris fontes, & quæ illius Viſitationis antiquitas? II. Quis finis? III. Quo Jure præcipiatur? IV. Qui illam facere? V. Quorum fieri debeat,& quæ in illa facienda? VI. Quo tempore facienda? VII. Quomodò? VIII. Quæ factarum in illa Conſtitutionum prærogativa?

REGULA I.

Viſitandi Juris non alii fontes ſunt quàm tres, qui in Extravag. I. *De Cenſibus* recenſentur: nempè, *Jus ſcriptum, Conſuetudo, Priveligium.*

REGULA II.

Canonum, qui in Corpore Juris extant, nullus circa Viſitationem antiquior quàm Cap. 5. Dist. LXXX.

Ex *Concilio* Laodicæno deſumitur citatus Canon: *Conc.* autem iſtud anno 320. celebratum notat Pithæus; ſed fallitur, nam Gotofredus *in Philoſtorgium*, clarè oſtendit ante annum 360. hoc Concilium celebrari nen potuiſſe.

Verba Canonis ſunt: *Non debere in Vicis, & Villis Epiſcopos Ordinari, ſed Viſitatores,* id eſt, *qui circumeant, conſtitui.*

Qui Viſitatores hîc vocantur, alibi Chorepiſcopi dicuntur: Illorum munus erat, non ſolùm Vicos, Villaſque ſub Epiſcopis regere, ſed etiam Vicis, Villiſque ſubdita loca circumire, utrumque ex citato Canone colligitur.

Verùm ſi de Viſitatione, de qua hic ſermo, citatum Canonem intelligi non placet, antiquior circa eamdem Viſitationem Canon erit Cap. 10. Caus. X. Quæst. I. Deſumitur autem ex *Conc.* Terracon. celebrato anno 516. In illo inſinuatur viſitandi Diœceſes conſuetudinem jam antiquam eſſe, ſic enim loquitur: *Decernimus ut antiquæ conſuetudinis ordo ſervetur, & ab Epiſcopis Diœceſes viſitentur.* Quibus verbis idem dicere videtur, ac ſi diceret viſitandas eſſe Diœceſes, quia ſervanda eſt antiqua conſuetudo; Prior enim loci citati Pars continet cauſam poſterioris.

REGULA III.

Quæcumquæ in Corpore Juris habentur circa Viſitationis finem, ad ea reducuntur, quæ de illa *Concilium* Tridentinum dicit Sess. XXIV. *Cap.* 3. ſi unum alterumve verbum addatur.

Concilii autem verba hæc ſunt, *Viſitationum omnium præcipuus ſit ſcopus, ſanam, orthodoxamque doctrinam, expulſis Hæreſibus, inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere, populum cohortationibus, admonitionibusque ad Religionem, pacem, innocentiamque accendere, cætera prout locus, tempus & occaſio feret, ex Viſitantium prudentia, ad fidelium fructum conſtituere.* Verbis his addendæ voces duæ *facereque.*

Hâc factâ additione in relatis *Concilii* verbis, habes quæ juxta Canones in Corpore Juris inſertos Viſitatores ſibi proponere debeant. Sic oſtenditur, Canones, qui de fine Viſitationis loquuntur, vel de illo clarè & expreſsè loquuntur, quales inter alios Cap. 9. & 11. Caus. X. Quæst. I. in quibus Viſitationem fieri clarè diſtinctèque dicitur, vel ad prædicandum, vel ad confirmandum, vel ad inquirendum, quæ Baſilicæ reparatione indigeant.

Vel Canones prædicti de Viſitationis fine confusè tantùm loquuntur, præſcribendo ſcilicet Viſitatori, quæ in Viſitatione agere debeat; quales inter alios Cap. 10. 18. Caus. X. Quæst. I. Cap. 7. Caus. X. Quæst. III. quibus præcipitur Epiſcopo viſitanti, ut dirutas Eccleſias reſarciat, Clericos circa Sacramentorum adminiſtrationem, Miſſarum, cæterorumque Divinorum Officiorum celebrationem examinet, docturus quæ ignorant; Plebem verò adhortetur, ut Idolorum errores fugiat, mortiferaque peccata, atque ut credat Reſurrectionem omnium hominum, diemque judicii; præcipitur ut per Viſitationem operam det in confirmandis hominibus, in inquirendis rebus emendatione dignis, in Prædicatione Verbi Dei, in lucris animarum.

Quibus Canonibus addendi Cap. 7. 8. *De Statu Monach.* in quibus conſtituitur, ut Viſitatores à Capitulis Generalibus deputati, tàm in Spiritualibus quàm in Temporalibus, corrigant & reforment, quæ correctione & reformatione indigent.

Citatis utriuſque generis Canonibus, accedere hîc poſſent plura *Concilii* Tridentini Capita, in quibus Viſitationi correctionem, reformationem jungens, inſinuat unum eſſe ex Viſitationis finibus, ut mores reformentur, & corrigantur.

Sive autem ſpectentur Canones, qui de Viſitationis fine expreſsè loquuntur, ſive conſiderentur, qui de illo tantùm confusè mentionem faciunt, evidens eſt nihil de illo fine dicere quod in his, quæ de eodem dicit *Concilium* Tridentinum, non comprehendatur.

REGULA IV.

Jure Canonico præcipi Viſitationem extrà dubium eſt; an verò Jure Naturali vel Divino præcipi, ex Canone colligi poſſit, dubitatur.

Prior Pars patet ex cit. Cap. 3. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 9. 10. 11. in quibus Viſitatio expreſsè præcipitur. Poſterior infertur ex Cap. 16. *De Præſcrip.* in quo dicitur de Viſitatione, quod præſcribi non poſſit: Hinc enim dubitare licet an Jure Naturali vel Divino præcipiatur. Cauſa enim, quæ ne præſcribatur Viſitatio impedit, hæc eſſe videtur, nempè, quia correctioni neceſſaria eſt; correctio autem utroque Jure præcipitur: Ex altera verò Parte Viſitatatio, de qua cit. *Cap.* Jure tantùm Humano præcipi videtur, cùm Humana Lex tantùm ſit.

Non obſtat quod dictum de impræſcriptibilitate Juris Viſitationis, cùm etſi Juris Humani tantùm ſit Epiſcopi erga Metropolitanum ſubordinatio, Jure tamen Humano impræſcriptibilis eſſe poteſt iſtius in illum Viſitatio.

Sed in hoc dubio quid ſentiendum? Certum eſt ex citato loco neceſſariò non ſequi Viſitationem Jure Naturali, vel Divino præcipi; cùm Præſcriptio Humano Jure introducta, eodem Jure regatur; atque hinc fieri potuerit, ut, nullâ habitâ ratione ad Præceptum Naturale, Canones Viſitationem impræſcriptibilem declararint; eodem planè modo quo plures aliæ res, quarum Præſcriptio Juri Naturali non repugnat. Certum eſt quoque quòd Viſitatio, ſine qua præcepta Jure Naturali correctio fieri non poſſet, eodem Jure Naturali præciperetur, quo correctio præciperetur. Certum eſt etiam, ut inferiorem Jure Naturali, vel Divino corrigere teneatur Superior, non oportere ut Jure Divino Superior ſit, cùm Præceptum faciendæ correctionis quemlibet Superiorem indiſtinctè liget. Certum eſt denique Superioris Humano Jure conſtituti poteſtatem eodem Jure ita reſtringi poſſe, ut ad viſitandos ſubditos ſeſe non extendat. Ex his quæ certa eſſe oſtenſum eſt, inferre licet Viſitationes eſſe quæ Jure Naturali præcipiantur, ſed ex cit. loco id non colligi.

Quoad alia Juris loca, ex quibus id concludi poſſu menti nunc ſeſe nulla offerunt.

REGULA V.

Ex Viſitationis fine colligere licet ad quos pertincat.

Patet Regula: Cùm enim Viſitatio ad ſanam doctrinam conſervandam, mores corrigendos, Clericos inſtruendos, Plebes ad virtutem accendendas, confirmationem adminiſtrandam Eccleſiarum, locorumque quorumvis piorum reſtaurationem procurandam, pertincat, evidens eſt ad Epiſcopos, ad hæc omnia à Deo præpoſitos, Viſitationem pertinere, eodemque Jure Divino, quo prædicta ad illos pertinent; cæteros verò ſpectare eodem titulo, quo ea, propter quæ fit, ad illos pertinent.

REGULA VII.

Non alii in Jure leguntur viſitandi jus habere quam iſti.

I. Legati Sedis Apoſtolicæ, iſtiuſque Nuncii. *De Cenſib.* Cap. 13. 25.

II. Metropolitani *De Majorit.* Cap. 9. *De Præſcrip.* Cap. 16. *De Cenſib.* Cap. 14. 22. 25. *De Arbitr.* Cap. 13. *paſſim* Patriarchæ Ditionis Eccleſiaſticæ à BENEDICTO XII. EXTRAVAG. I. *De Cenſib.* inter alienas Diœceſes viſitantes numerantur. *Conc* TRID. *C.* 3. SESS. XXIV. *De Ref.* Cap. 1. 2. 5. *De Cenſib. in 6.*

III. Epiſcopi. EXRAVAG. I. *De Cenſib.*

IV. Chorepiſcopi. *De Statu Monach.* Cap, 18. DIST. LXXX. Cap. 5.

V. Archidiaconi. DIST. XXV. Cap. 1. *De Off. Archid.* Cap. 6. 10. SESS. XXIV. *De Ref.* Cap. 3.

VI. Decani Rurales. *Ibid.*

VII. Capitulum, quo Cathedrale intelligendum. *Ibid.*

VIII. Abbates. *Ibid.*

IX. Qui ad viſitandum in Capitulis Generalibus eliguntur.

REGULA VII.

Circa Archipresbyteros ex Jure inferri poteſt viſitandi jus habere.

De iis expreſſa mentio EXTRAVAG. I. *De Cenſib.* Aliundè etiam patet Regula, tùm ex eo quod Archipresbyter idem eſſe videatur ac Chorepiſcopus, cùm utriuſque ſit idem Officium, nempè diverſas Plebes, illarumque Parochos ſub cura ſua habere, tàm illis quàm iſtis corrigendis invigilare, atque de illis Epiſcopo rationem reddere; tùm ex eo quod Decani Rurales non aliud quàm Archipresbyterorum munus exerceant, & Cap. 7. *De Off. Archid.* de Archipresbyteris dicitur, quod à pluribus Decani nuncupentur; tùm ex memorato mox Officio, cujus mentio ſit Cap. 4. *De Off. Archipresb.* tùm ex eo quod Cap 1. *De Cenſib.* EXTRAVAG. COMMUN. taxat debitam Archipresbytero viſitanti Procurationem.

Circa citatos Canones, nota I. Nullum alium præter citatos extare in Corpore Juris, qui memoratis perſonis viſitandi jus tribuat: II. Inter citatos circa Archidiaconum omnium antiquiſſimus, ex PITHÆI Chronologia, habendus eſt Cap. 1. *De Officio Archid.* deſumptum ex *Ord. Rom.* quem circa annum 600. ſcriptum exiſtimat; ſed falli PITHÆUM oportet, cùm ex Patre MABILLON Ordinum Romanorum Collectore, omnium vetuſtiſſimus ad octingentos tantùm annos accedat; nec ullus ſit Autor, qui anteà illius meminerit; antiquiſſimum ergo fore Cap. 1. DIST. XXV. deſumptum ex Epiſtola ISIDORI ad LUDIFREDUM ſcripta circa ann. 633. Nec obſtat *Cit.* CLEMENTIS I. *Teſtimorium ab* INN. III. Cap. 7. *De Off. Archid.* cùm Epiſtola è qua deſumitur, CLEMENTI ſuppoſita ſit ineunte IX. ſæculo, vel ſaltem exeunte VIII. III. Eoſdem Canones docere duplici modo ad Archidiaconum Viſitationem pertinere: Nempè ratione commiſſionis ab Epiſcopo ſibi ex Canonum præſcripto dandæ. *De Off. Archid.* Cap. 1. DIST. XXV. Cap. 1. Ratione Archidiaconatus. Cap. *6. &* 10. *De Off. Archid.* Cap. *6. ex* ALEX. III. *Epiſtola & Epiſcopum* CONVENTRENSEM, *& Abbatem* CESTRENSEM, *ſcripta circa* 1178. Nullum in Jure legi circa Viſitationem Archidiaconi ratione Archidiaconatûs, pertinentem *Cap.* illo antiquius. Ex Cap. 11. CAUS. X. QUÆST. I. colligi poſſe Epiſcopo legitimè impedito ne viſitaret licuiſſe in Hiſpania ante medium VII. ſæculi, alium quàm Archidiaconum ad viſitandum commitere: Inter utramque Viſitationem hoc intereſſe diſcrimen, quod priorem autoritate propriâ non faciebat, ſed autoritate Epiſcopi totam Epiſcopi Diœceſim, vel quam volebat partem Epiſcopus reſpiciebat, Jure Communi nitebatur, ac jamdiù exoleviſſe videtur; poſteriorem verò facit Archidiaconus, propriâ autoritate Archidiaconatûs, Diſtrictum non tranſgreditur, conſuetudine nititur, ſeriùs patet in Jure. Hæc autem diſcrimina ex Collatione citatorum Canonum Archidiaconalem Viſitationem reſpicientium deduci. IV. Non citatos eſſe qui Epiſcopo viſitandi jus tribuunt Canones, quia nimius illorum eſt numerus: illorum autem, cum aliis qui ſimile Dignitatibus aliis jus vendicant, Canonibus collatis, ſequi ſoli Epiſcopo ſemper pertinuiſſe, atque etiam nunc pertinere, cæterarum Dignitatum circa Viſitationem jus ad Juris Epiſcopalis imitationem introductum videri. V. Omnium Canonum, qui Metropolitanæ Viſitationis primus meminerit eſſe Cap. 14. *De Cenſib.* deſumptum ex Epiſtola LUC. III. ad RAVENNAT. Archiepiſcopum ſcripta circa annum 1181. Poſtremum circa conceſſam Metropolitano viſitandi facultatem Canonem, illam ita *Concilii* Provinciali judicio ſubjecit, ut abolitis Conciliis Provincialibus, perierit. Cap. 5. *De Cenſib. in 6.* declarare Metropolitanum liberè viſitare poſſe Provinciam, etſi Suffraganei negligentes non ſint, ideoque non negligentiæ iſtorum ratione jus viſitandi ſibi competere. VI. Priorem ex cit. circa Legatos locis deſumi ex *Conc.* LATER. ſub INNOC. III. *celebrato ann.* 1216. ſolum eſſe qui de viſitandi jure, quo Legati gaudent, mentionem faciat expreſſam; illud verò dumtaxat inferri ex poſteriori circa idem citato loco; inferri autem quia GREGOR. IX. ibidem dicit Archiepiſcopum BENEVENTANUM Provinciam viſitare autoritate Apoſtolicâ, ſicut ex ſua; ſed cum ex Delegatione ſicut & Legatione BENEVENT. Archiepiſc. autoritate Apoſtolicâ viſitare poterit, quod ex illo loco infertur certum non eſt. Circa Legatorum viſitantium Procurationes non nihil peculiare colligi ex Cap. 17. *De Cenſib.* ſed de illo inferius. VII. Archidiaconos, Decanos, alioſque, inferiores per ſe ipſos viſitare debere, eaſque tantùm Eccleſias, quas viſitare legitimè conſueverunt. *Conc.* TRIDENT; *C.* 3. SESS. XXIV. *De Reform.* VIII. Deputandos à Capitulo Viſitatores ab Epiſcopo probandos eſſe, quod omninò conforme videtur Conſtitutioni *Concil.* LATER. *ſub* INNOC. III. *celebrato* relatæ Cap. 13. *De Off. Jud. Ord.* IX. Exceſſus tamen juxta quem Capitula, quæ Canonicos corrigendi jus acquiſierunt, cum dependentia ab Epiſcopo illud exercere debent. X. Archidiacono aliiſque inferioribus Viſitatoribus hoc commune eſſe ut infra menſem factæ Viſitationis rationem Epiſcopo reddere, & depoſitiones teſtium ac integra acta ei exhibere teneantur, non obſtante quâvis conſuetudine & exemptione; cujus rei cauſâ, Viſitatores hujuſmodi conceſſâ ab Epiſcopo Juriſdictione viſitant, ideoque rationem reddere debent ac ſi ab eo ad viſitandum eſſent deputati.

REGULA VIII.

Circa Primates, vel Patriarchas, nullus in Jure reperi-

reperitur Textus, qui ſubditorum ſibi Metropolitanorum Provincias vel Primatum Ditiones viſitandi facultatem tribuat, vel illam ſibi vendicare voluiſſe teſtetur.

Non obſtant Cap. 2. *De Cenſib.* in 6. C. 3. Sess. XXIV. *De Ref.* quia Viſitatio à Patriarchis facienda cujus mentionem faciunt, reſpicit ſolum illorum Diœceſim, ut palàm fiet legenti C. 3. *cit.* Nec obſtat etiam Extravag. 1. *De Cenſibus*, quæ faciendæ à Patriarchis Viſitationis circa Suffraganeos, iſtorumque ſubditos meminit; nam id intelligi poteſt de Suffraganeis, qui ſibi tanquam Metropolitani ſubſunt.

REGULA IX.

Qui, quæve viſitanda ſint ex Viſitationis fine etiam colligitur.

Patet Regula ex eo quod ex fine deducitur, qui inſtrui, corrigi, confirmari, qui ad virtutem accendi poſſunt & debent; viſitandos eſſe, necnon viſitationi obnoxias eſſe res, locave, quæ reformatione vel reparatione indigere poſſunt.

REGULA X.

Nec perſona, nec res, nec locus, Viſitatori ſubdita, ab ejus Viſitatione libera ſunt, niſi ſpeciali Privilegio eximantur; quæ verò ab Ordinarii Viſitatione eximuntur, alterius Prælati Viſitationi ſubjiciuntur.

Prior Regulæ pars colligitur ex cit. hactenus circa Viſitationem locis; loquuntur enim de tota Diœceſi, ideòque de omni perſona, re, loco in illa incluſis. Poſterior, ex citandis infrà circa exemptionem à Viſitatione. Dist. XXV. Cap. 1.

REGULA XI.

Inter res viſitandas nominatim recenſentur Ornamenta.

REGULA XII.

Ex Viſitationis fine colligi etiam poſſunt quæ à Viſitatore facienda ſunt.

Patet Regula: Ex fine cujuſque muneris annexa ipſi Officia naſcuntur. Caus. X. Quæst. I. Cap. 12. *Ex* Bracar. II. *ann.* 572.

REGULA XIII.

Ex Viſitatoris Officiis, ſeu ex iis, quæ facere debet, hæc in Canone recenſentur.

I. Diſcutere debet Clericos, quomodò Ordinem Baptiſmi teneant, vel Miſſarum, & qualiter quæque Officia peragant; &, ſi rectè quidem invenitur, gratias Deo agere debet; ſin autem minimè, docere debet ignaros, & hoc modis omnibus præcipere, ſicut antiqui Canones jubent, ut ante viginti dies Baptiſmi, ad purgationem Exorciſmi, concurrant Catechumeni, in quibus viginti diebus omninò Catechumeni Symbolum, quod eſt, *Credo in Deum Patrem Omnipotentem*, ſpecialiter doceantur. *Ibid.*

II. Convocatâ Plebe illius Eccleſiæ, docere debet, ut errores fugiat, vel diverſa crimina, *id eſt*, homicidium, perjurium, falſum teſtimonium, & reliqua peccata, mortifera, & quod nolunt ſibi fieri, alteri ne faciant, & ut credant reſurrectionem omnium hominum, & diem judicii, in quo unusquisque ſecundum opera ſua recepturus ſit.

Quamquàm nonnulla locus hic continent quæ tempori præſenti non congruunt, cùm rarus ſit adultorum Baptiſmus, ipſoque occurrente Exorciſmi à Baptiſmo plurium dierum intervallo non ſejungantur, necnon Idolorum cultus jamdiù evanuerit, ſaltem in Regionibus, in quibus Jus Canonicum recipitur, totus tamen ſuiſque verbis tranſcriſptus eſt, tùm quia aboliti Sacramentorum uſus ſcitu digni ſunt, tùm quia cùm Sanctorum Imagines, ut Idola à Plebe coli ſolent, ideòque deſtructo Idolorum cultu, adhuc exhortanda eſt, ut errores Idolorum fugiat.

Quoad cætera quæ continet, ſequeodum Viſitatori exemplar exhibere viſus eſt: Hinc enim diſcit Clerum ſeorſim à Plebe interrogandum, inſtruendum, corrigendum, Paſtorum famam, quantum fieri poteſt, apud populum conſervandam eſſe: Hinc etiam diſcit circa quæ Clerum interrogare, inſtruere debeat, nempè circa Sacramenta, circa Miſſam, aliaque Divina Officia: Hinc quoque diſcit circa Sacramentum pœnitentiæ facere quod circa adultorum Baptiſmum Viſitatori tunc agendum erat, ſcilicet Paſtores interrogare, docereque magis circa illud Sacramentum quàm circa alia, qui ſicut propter illius temporis uſum circa Baptiſmi adminiſtrationem inſtructiores eſſe debebant, nunc juxta noſtri temporis praxim circa Sacramentum pœnitentiæ doctiores eſſe debent: Hinc etiam Viſitator diſcit circa quæ Plebem inſtruere debeat, exhortarique; nempè circa præcipua vitia, eaque dominantia, ac circa fidei articulos, qui ad rectè vivendum magis movent, conferuntque, quales timendum maximè Dei judicium, vita, & mors æterna in Reſurrectione Generali comprehenſæ.

III. Inquirere debet Viſitator, Baſilicarum reditus, & reparationes & Miniſtrantium vitam. *Ibid.* Cap. 11. *ex Conc.* Tol. IV. *ann.* 633. Si qua Baſilica deſtituta fortè reperta fuerit, ordinatione ipſius reparatio præcipi debet; ad id enim tertia pars ex omnibus, per antiquam traditionem, ab Epiſcopo accipitur, *Ibid.* Cap. 10. *ex Conc.* Tarrac. *ann.* 516.

IV. Operam dare debet in confirmandis hominibus, in inquirendis rebus emendatione, dignis, in Prædicatione Verbi Dei, in lucris animarum, vacare debet cohortationi, correctioni, reformationi, ut fructum referat, qui non perit *De Cenſib.* Cap. 33. §. *Porro ex* Innoc. *ann.* 1252.

V. Propoſito Verbo Dei quærere debet de vita & converſatione Miniſtrantium in Eccleſiis & locis aliis Divino Cultui deputatis, ac cæteris quæ Officium ſpectant, abſque coactione & exactione juramenti, ad ipſorum emendationem per ſalubria monita, nunc levia, nunc aſpera, juxta datam ſibi à Deo prudentiam diligenter intendens. *De Cenſib.* Cap. 1. §. 4. *In* 6. *ex* Innoc. IV. 1252.

Relatus mox Textus de Metropolitanis tantùm loquitur, ſed cuivis Viſitatori quæ dicit conveniunt.

VI. Qui Jure extraordinario viſitant, qualis Metropolitanus, Legatus, Viſitator Regularis in Generali Abbatum in Congregatione non poſitorum, vel Priorum Abbates proprios non habentium, Capitulo deputatus, majora negotia Viſitatori Ordinario remittere debent, quale inter alia alicujus depoſitio. *De Statu Mon.* Cap. 7. 8. *De Cenſib.* Cap. 6. *in* 6.

VII. Metropolitanus præterea ſi de aliquibus orta eſt infamia, contra eos Ordinariis ipſorum (ut ſuper illis ſolemniter inquirant) denunciare debet. Notoria verò crimina, quæ examinatione non egent (cùm ſuper his merito notari poſſit Ordinariorum negligentia eorumdem) liberè corrigere, pœnam pro illis debitam infligendo. *De Cenſib.* Cap. 1. §. 4. Quod ſi Ordinarius ſibi denunciata à Metropolitano corrigere negligat, id proximâ Viſitatione corrigere debet Metropolitanus; Infertur ex citato §. cum propter Ordinarii negligentiam notoria corrigere poſſit Metropolitanus; ſi autem hæc ſibi denuntiata fuerint à Viſitatoribus in prædicto Capitulo deputatis, eaque emendare neglexerint, Viſitatores ad Apoſtolicæ Sedis examen referre debent. *De Statu Mon.* C. 7.

Idem dicendum, ſi qui deponendi ſunt & immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubſint, illorum ſi quidem depoſitio Sedi huic reſervatur. *De Statu Mon.* Cap. 8.

VIII. Iidem Viſitatores Monachos, quos contumaces invenerint & rebelles, juxta modum culpæ vice

Apoſtolicâ regulari cenſurâ percellere debent, abſque perſonarum delectu, non parcendo rebellibus, ob ſuam pertinaciam, vel potentiam amicorum, quin ovem morbidam ejiciant ab ovili, ne inficiat oves ſanas. *Ibid.*

IX. Sequentes Viſitatores perquirere debent Priorum veſtigia diligenter, & eorum negligentias & exceſſus referre ſequenti Capitulo. *Ibid.*

X. Viſitatores Monialium eas ſolertiùs retrahere debent ab inſolentiis quibuslibet, & Mundi hujus illecebris, ac easdem inducere ad impendendum in Monaſteriis ſuis devotum, & debitum Domino famulatum; ſed ne exemptio illarum hanc Reformationem impediat, permittitur Viſitatoribus ut opportunioribus ad illam exequendam remediis utantur.

XI. Confeſſiones ſubditorum Suffraganeorum audire poteſt Metropolitanus, confitentes abſolvere, ſalutares injungere pœnitentias. *De Cenſib.* Cap. 5. *in* 6.

REGULA XIV.

Viſitatio facienda eſt quoties urgens id exigit neceſſitas.

REGULA XV.

Hunc extra caſum, ſi tempus viſitandi à Canone definitum non eſt, viſitandum ſæpiùs quàm fieri poteſt pro locorum, temporum, perſonarum circumſtantiis.

REGULA XVI.

Inter omnia, maximè vitandum eſt, ne Viſitatori graves ſint Viſitationes: Hinc ſi pluribus, gravioribuſque detentus ſit negotiis Viſitator, & per alios viſitare non poſſit, rariores eſſe poterunt Viſitationes; idem ſi pauperes ſint Eccleſiæ, gratiſque nolit Viſitator viſitare.

REGULA XVII.

Quandò determinatum eſt à Jure Viſitandi tempus, juxta hanc determinationem viſitatio facienda eſt.

REGULA XVIII.

Erga Monachos ſanxerat *Conc.* Aurel. *fortè ann.* 511. ut non ſemel, ſed ſæpiùs in anno Epiſcopus viſitaret. *Can.* 19. Caus. XVIII. Quæst. II.

REGULA XIX.

S. Greg. ann. 598. juſſerat ut viſitandi, & exhortandi ad Monaſterium, quoties placeret, Epiſcopus accederet, eâ tamen lege, quod ſic charitatis impleret officium, ut nullum gravamen Monaſterio inferret, ex qua conditione concludere fas eſt, non determinatas iri Viſitationes, ſi ſine Eccleſiarum onere factas vellent Viſitatores.

REGULA XX.

A fine VI. ſæculi Monachos viſitandi tempus determinarunt, vel indefinitum reliquerunt hi Canones. Colligentur ſtatim ac collecti fuerint, qui de Monachis ſolùm loquuntur. Cap. 28. *Ibid.*

REGULA XXI.

Innoc. III. *ann.* 1212. Cap. 21. *De Cenſ.* accedenti correctionis cauſâ ad Regularem Eccleſiam Epiſcopo, Procurationem, bis in anno recipere permittit; ubi notandum non reſtringi Viſitationes, ſed tantùm Procurationes.

Nec *Conc.* Later. ſub Innoc. III. Cap. 7. *De Statu Mon.* nec Honor. III. Cap. 8. *eod. Tit.* nec *Conc.* Viennense *Clem.* 2. *eod. Tit.* nec *Conc.* Trid. C. 5. 9. Sess. XXV. *De Regul.* quoties viſitandi Monachi vel Moniales, de quorum Viſitatione ſpecatim loquuntur, ullo modo determinant.

REGULA XXII.

Jure Decretalium Viſitatio quam autoritate propriâ facit Archidiaconus annua eſt. *De Offic. Archidiaconi.* Cap. 6. 10.

REGULA XXIII.

Id mutatum poſteà ab aliquo Juris Textu non legitur.

REGULA XXIV.

Conc. Trid. de hac Viſitatione faciens mentionem, de tempore quo facienda eſt nihil dicit. Cap. 3. Sess. XXIV. *De Reform.*

REGULA XXV.

Si quæ alicubi facta eſt circa hoc, Conſuetudinis vi, mutatio, ſequenda eſt Conſuetudo, modò legitimè præſcripta ſit. Ex Cap. 3. mox. cit. *De Off. Archid.* infertur jus Viſitationis in Archidiacono Conſuetudine regi.

REGULA XXVI.

Circa Epiſcopalis Viſitationis tempus, hæc tantùm in Corpore Juris, & *Conc.* Trid. leguntur.

Juxta *Conc.* Tarrac. *ann.* 516. annuis vicibus Diœceſes viſitare debent Epiſcopi, Caus. X. Quæst. I. Cap. 10.

Conc. Brac. II. *ann.* 572. præſcribens quæ facienda ſunt in Viſitatione, circa tempus ne verbum quidem habet. Caus. X. Quæst. I. Cap. 12.

De eadem loquens Pelagios, *ann.* 580. de tempore ſilet. Caus. X. Quæst. III. Cap. 4. 10.

Idem facit Greg. *ann.* 602. Cap. 9. *ibid.*

Conc. Tolet. IV. *ann.* 633. præcipit Epiſcopis, ut per ſingulos annos ſuas Diœceſes viſitent, Caus. X. Quæst. I. Cap. 11.

Ordo Romanus, quem ſœculo tantùm IX. patuiſſe eruditi exiſtimant, quolibet triennio ab Epiſcopo viſitandam Diœceſim inſinuat, dum præcipit Archidiaconis ut id faciant, ſi Epiſcopus non poteſt. *De Offic. Archidiac.* Cap. 1.

Conc. Cabilon. II. *ann.* 813. de obligatione viſitandi, & de iis quæ per Viſitationem facienda ſunt, meminit, ſed de tempore non meminit; inſinuat quidem ex neceſſitate determinandum viſitandi tempus, dum ait, *Si quando peragranda Parochiæ neceſſitas incumbit.* Verùm duplex eſt neceſſitas; nempè alia, quæ à præcepto imponitur, alia, quæ ex periculo naſcitur; de utraque intelligi poteſt relatus locus.

Honor. III. *circa annum* 1218. Cap. 16. *De Offic. Jud. Ordin.* Jura Epiſcopalia recenſens, annuæ Viſitationis meminit. Innoc. IV. *circa ann* 1252. viſitandi formam præſcribens, tàm pro Epiſcopis quàm pro aliis, Viſitationis Epiſcopalis tempus, ſicut nec aliarum non definit. Conſtitutio hæc refertur Cap. 1. *De Cenſib. in* 6.

Concil. Tridentinum *ſub* Pio IV. C. 3. Sess. XXIV. *De Reform.* præcipit Epiſcopis, ipſorumque

Digitized by Google

que Superioribus, ut ſi quotannis propriam Diœceſim propter latitudinem per ſe, vel per Vicarium Generalem viſitare non poſſint, majorem ejus partem viſitent, ita ut tota biennio compleatur.

REGULA XXVII.

Nullum eſt à Jure Legatis præſcriptum tempus ad viſitandum.

REGULA XXVIII.

Quoad Metropolitanum, INNOC. IV. præcipit, ut priùs viſitet Diœceſim propriam, eâque viſitatâ Provinciæ ſuæ Viſitationem inchoet, quâ completâ eamdem requiſito Suffraganeorum conſilio, etſi non obtento aſſenſu, iteret. *De Cenſib.* Cap. 1. *in 6.*

Hinc nec primæ, nec ſecundæ Metropolitani Viſitationis ullum definitum eſt tempus, nec quoad illam inchoandam, nec quoad illam complendam, nec quoad illam iterandam; ſed tantùm vetitum, I. Ne ante completam propriæ Diœceſeos Viſitationem Provinciam viſitare inchoet; idque quia chariores ſibi eſſe debent oves propriæ quàm alienæ: II. Ne priuſquam ſingulas Provinciæ Diœceſes, vel tutas, vel illarum partem viſitarit, Provinciam iterùm viſitet.

REGULA XXIX.

BONIF. VIII. *ann.* 1298. innovans INNOC. IV. Conſtitutionem, declaravit Metropolitanum liberè poſſe Provinciam viſitare, & iterare Viſitationem eamdem, & primæ & ſecundæ Viſitationis tempus illius arbitrio relinquens.

REGULA XXX.

BENEDICTUS XII. *ann.* 1336. loquitur quidem de jure Provinciam viſitandi, quo gaudent Metropolitani, ſed circa tempus, quo jure illo uti debent nihil dicit.

REGULA XXXI.

Conc. TRID. *ſub* Pio IV. *anno 1563.* SESS. XXIV. *De Reform.* Cap. 3. hæc habet. *A Metropolitanis verò etiam poſt plenè viſitatam propriam Diœceſim, non viſitentur Cathedrales Eccleſiæ, neque Diœceſes ſuorum Comprovincialium, niſi cauſâ cognitâ & probatâ in Concilio Provinciali.*

Quâ Conſtitutione nedùm reſtricta eſt admodum in Metropolitano viſitandi facultas, ſed ſuccedente *Conciliorum* Provincialium abrogatione extincta eſt, contra tamen *Concilii* TRIDENTINI intentionem, quæ alia non fuit quàm impedire, ne Metropolitani ſua abuterentur poteſtate, in grave Suffraganeorum, iſtorumque ſubditorum, diſpendium.

REGULA XXXII.

Ad viſitandi modum pertinent quæ ſequuntur.

I. Juxta illius Supremi poſt Chriſtum Paſtoris edictum, Paſtor forma gregis factus, ex animo dignoſcitur, non dominandi libidine, ſed amore rectè regendi debet illum ſalubriter viſitare: Sic exceſſus delinquentium quantùm poteſt corripiens, ne revelet; ſic increpans ne confundat. Quia cùm juxta Sapientis edictum ſecretò ſit arguendus amicus, amicitiæ Legem violare videtur, ſi contrà palam arguit increpando: Hinc vitanda in Viſitatione quæcumque dominandi animum denotant.

Hinc vitandus quoque imprudens, indiſcretuſque Zelus, quo corrigenda palàm corriguntur; unde contingit, ut quæ curationi proxima erat plaga, inſanabilis propemodum fiat: Hinc non introducendi Sæculares in Monaſteria quæ viſitantur, non ſolùm ne illis ſcandalo ſint Regularium culpæ, ſed potiſſimùm ne Sæcularibus pateant, quæ illos latere maximè cupiunt Regulares, indéque iſti injuſtu, exitioſóque pudore ſuffundantur. Cap. 17. *De Offic. Jud. Ord. in Par. deciſa.*

II. Sic viſitare debet Viſitator, ut quæ ſunt Jeſu Chriſti quærere videatur, non quæ ſua ſunt. *De Cenſib.* Cap. 23.

Hinc vetitum, ne in angariis Præsbyteri, Diaconive, aut aliquibus fatigentur indictionibus. CAUS. X. QUÆST. III. Cap. 6.

Ne Epiſcopi erga ſubditos, ſeu erga ſocios Tyrannidem exerceant, nec cum quadam judiciaria invectione ſtipendia ab iis exigant, ſed cum charitate. *Ibid.* Cap. 7.

Ne Epiſcopus viſitans, ulli præ multitudine oneroſus ſit, nec unquàm quinquagenarium evectionis, ſive equorum numerum excedat, aut ampliùs quàm una die per quamcumque Baſilicam commoretur; ex qua poſtrema prohibitione excipiendus videtur caſus, quo evidens Eccleſiarum utilitas majorem commorationem exigeret. *Ibid.* Cap. 8.

Circa verò evectionis, ſive equorum numerum, de quo mox dictum eſt, *Conc.* LATER. *ann.* 1179. vetat, ne Archiepiſcopi 40. vel 50. Epiſcopi 20. vel 30. Cardinales 25. Archidiac. 5. aut 7. Decani ſub Epiſcopo conſtituti 2. unquam excedant. *De Cenſib.* Cap. 6. declaratque ſecundùm tolerantium dictum eſſe intelligendum quod de numero evectionis conceſſum eſt, à Deo, ab Evangelica Paſtorum humilitate, Canonicaque eorumdem modeſtia alienum, idque obſervare non licere, niſi in ditioribus Eccleſiis, in pauperioribus autem locis tantam tenendam eſſe menſuram, ut ex acceſſu Majorum minores meritò non doleant ſe gravari, nec ſub tali indulgentia, illi qui paucioribus equis uti ſolebant, credere debere plurium ſibi conceſſam poteſtatem; eodem ſenſu ſumendum eſt quod de prædicto evectionis numero, à cit. mox *Concil.* LAT. definito dicit. *Conc.* LATER. ſub INNOC. celebratum, dum numerum iſtum, qui nimius videtur, mediocritatem vocat, eamque probans ſervari præcipit.

Nota ex relato Textu inferre licere verſus finem XII. ſæculi, nundum cœpiſſe Abbates, Monaſteria viſitantes, modeſtiæ limites transgredi, cùm *Conc.* LAT. tunc celebratum, circa Viſitationem abuſus reformans, ac de Prælatis Epiſcopo inferioribus faciens mentionem, de Abbatibus non meminit.

Hinc quoque ſcilicet, ne ſua quærere videatur Viſitator, Procurationes accipere non debet, niſi perſonaliter viſitet. *De Cenſib.* Cap. 23.

Quod *Conc.* vetat hìc, poſteà nonnullis à Sede Apoſtolica permiſſum eſt. EXTRAVAG. I. *De Cenſib.* §. *Si verò.*

Propter eamdem cauſam cavere debet Viſitator, ne ipſe, vel quiſquam ſuorum, aliquod munus, quodcumque ſit, & qualitercumque offeratur, præſumat recipere. *De Cenſib.* Cap. 1. *in 6.* §. 5.

Procurationes non in pecunia, ſed in victualibus moderatas expenſas accipere deberet. *Ibid.*

Sed cùm rerum experientia doceat, quod ex denegata libertate ſolvendi in pecunia Procurationes, tàm viſitantibus, quàm locis, Eccleſiiſque viſitatis, multa incommodorum diſpendia proveniant; conceſſum eſt Viſitatori, ut à volentibus ſolvere in pecunia, accipiat pecuniam: quæ licentia non ſolùm in commodum ſolventium, ſed etiam ne cupiditatis umbra in Viſitatore appareat, utpote contento iis, quæ ſibi à viſitato offeruntur, conceſſa eſt, & à *Conc.* TRIDENT. confirmata. Cap. 3.

Cap. 3. *Seſſ.* XXIV. *Ib.* Propter eamdem rationem prohibitum viſitanti, ne duas Procurationes pro una die accipiat, etſi plura loca viſitet, quorum quilibet ad Procurationem ſolvendam ſufficiat. Cap. 3. *Ibid.*

Propter eamdem cauſam *Conc.* TRID. præcipit, ut Viſitatio gratis fiat in locis, in quibus ſic fieri conſuevit; quod contrarium videtur Cap. 16. *De Præſcript.* in quo INN. III. docet Procurationem præſcribi non poſſe, ſicut nec Viſitationem, cùm præſcriptio una ſit ex conditionibus ad Conſuetudinem ſtabiliendam requiſitis, contrarium tamen non eſt: Etſi enim ad Conſuetudinis conſtitutionem præſcriptio requiratur, Conſuetudo à Præſcriptione multum differt, cùm iſta bonum privatum ſpectet, illa publicum; iſta vim Legis non babeat, illa habeat; ad Præſcriptionem ab initio ad finem uſque bona fides ſit neceſſaria, ad Conſuetudinem verò non item, nec eſſe poſſit; cùm actiones à quibus incipit fieri ſoleant à ſcientibus Legem, eamque negligentibus, vel ſpernentibus; Conſuetudo Legi derogare poſſit, Præſcriptio ſecùs. Adde quòd agitur de re Juris merè Poſitivi, ideòque *Conc.* TRID. potuiſſet probare Præſcriptionem circa eam rem, etſi eamdem Præſcriptionem reprobaverit circa Viſitationem. Cap. 3. SESS. XXIV. *De Ref.*

III. Ne qui ex cupiditate viſitarent, juſtitiæ limites tranſgredi poſſent, conſtitutum, ut ſi qua facta ſit communi alicujus Regionis Epiſcoporum conſenſu, Procurationis taxa, qualis in Sicilia, tempore S. GREG. ſervetur. CAUS. X. QUÆST. III. Cap. 9.

Conſtitutum etiam, ut ſi ad hoc præfixa ſit aliqua ſumma, vel privatâ conventione, vel Conſuetudine, non ampliùs exigatur. EXTRAVAG. I. *De Cenſib.* Cap. 3. SESS. XXIV. *De Ref.*

Propter eamdem cauſam varii Canones Procurationem, quæ exigi poſſet, præfixerunt: Tales ſunt ſuprà citati circa evectionis, vel equorum numerum: Tales quoque EXTRAVAG. I. *De Cenſibus*, in qua BENEDICTUS XII. *ann.* 1336. conſideratâ cujuſque Viſitatoris Dignitate, ac Regionum opulentiâ, vel paupertate, ſpectatis quoque Eccleſiarum viſitatarum facultatibus ex illarum Dignitate, numeroque Miniſtrorum in illis deſervientium, præſcriptis vel æſtimatis omnibus, præſtituit cuique, quid exigere poſſit, tàm à Monaſteriis quàm ab aliis locis.

Circa quam EXTRAVAG. notandum obiter plùs in illa taxari Germanos quàm Gallos; Gallos verò quàm Hiſpanos; Hiſpanos verò quàm Italos: Unde colligere licet Germanos opulentiores fuiſſe quàm Gallos; Gallos quàm Hiſpanos; Hiſpanos quàm Italos, vel Papam favere voluiſſe illis quos minùs taxavit.

Propter eamdem cauſam conſtitutum, ut in locis, in quibus Procurationes in victualibus ſolvuntur, Viſitatori convivia parentur ſecundum qualitatem locorum & facultates illorum. Cap. 4. 10. QUÆST. III.

Conſtitutum quoque, ut Viſitator, qui ultra debitum acceperit, maledictionem incurrat, à qua non liberetur, niſi duplum reſtituat, cui faciendæ reſtitutioni menſis conceditur, ultra quem ſi differat, vel ſibi Eccleſiæ ingreſſus interdicitur, ſi Patriarcha, Archiepiſcopus, vel Epiſcopus ſit; vel ab Officio Beneficioque ſuſpenditur, idque donec reſtituerit, etſi dantes reſtitutionem remitterent. Cap. *De Cenſib. In* 6. §. 5. Cap. 2. *ibid.*

Has pœnas innovavit *Conc.* TRID. præcepitque, ut aliis etiam pœnis hujuſmodi Viſitator mulctetur in *Concilio* Provinciali.

BENED. XII. cit. EXTRAVAG. ad reſtitutionem dupli duos menſes conceſſerat, ultra quos illum differentes ab ingreſſu Eccleſiæ ſuſpendebat, ſive in gradu inferiori, ſive in ſuperiori conſtituti eſſent, modò ſuo nomine viſitaſſent; quòd ſi alieno, ab Officio Beneficioque ſuſpendebat: Prætereà ad eamdem reſtitutionem obligabat illos, qui de familia, vel comitatu Viſitatoris aliquid exigebant, vel recipiebant ultra ſummam præfixam, duoſque menſes ad illam concedebat, ultra quos differentes, ſi Clerici forent, tamdiù ab Officio, Beneficioque ſuſpendebat; ſi Laici, ab Eccleſiæ ingreſſu, & à Sancta Communione, donec reſtituiſſent, arcebat.

REGULA XXXIII.

Executionem illorum, quæ in Viſitatione mandata, Decreta, vel judicata ſunt, nulla appellatio, nulla exemptio impedit.

Quoad appellationem Regulæ ratio eſſe videtur, in correctoriis appellatio non ſuſpendit. Cap. 32. 37. *De Appellat.* Cap. 10. SESS. XXIV. *De Ref.*

Exemptio, de qua hîc *Conc.* talis eſt, quæ correctioni non ſubtrahat, alioquin à Viſitatione etiam liberaret.

SECTIO XXII.

I. Quandò, & quomodò Epiſcopus poſſit viſitare Eccleſiam ſuam Cathedralem?

II. Quid poſſit, & quid debeat facere in hac Viſitatione?

III. An duratio illius determinata ſit?

IV. An debeatur illi hanc ob cauſam aliquod jus Procurationis?

Supponitur Epiſcopum jus habere inviſendi ſuam Eccleſiam Cathedralem, quia prima eſt, & aliarum ſuæ Diœceſis Eccleſiarum exemplar; & ſi non liceret ipſi illam viſitare, ut eandem emendet, parùm eſſet utile, quòd poſſet inſpicere alias Eccleſias, poſito quòd non illam rectè moderaretur, qui in ea regnarent abuſus plus valerent, quàm Sanctiones, quibus aliæ corrigerentur. Exemplum Cathedralis eſſet cauſa, ſive occaſio, & prætextus aliis ut perſeverarent in perturbatione, & adimeret Epiſcopo libertatem ſæviendi in illas. Quare *Concilium* TRIDENTINUM *in* Cap. 4. SESS. VI. *De Ref.* expreſsè declarat, Capitula Eccleſiarum Cathedralium, & aliarum Eccleſiarum Majorum, & privatos, ex quibus componuntur, non futuros tectos, ſeu excuſatos quâcunque Immunitate, Conſuetudinibus quibuſlibet, Judiciis, Juramentis, Concordatis, quæ ſolùm Autores obligant, & non eorum Succeſſores, quominùs poſſint corrigi, viſitari, emendari, quoties hoc videbitur neceſſarium, etiam ex autoritate Apoſtolica, ab omnibus Epiſcopis, & aliis Prælatis Superioribus, ſive per ſe ſolos, ſive cum illis quos judicabunt Aſſeſſores aſſumere, ſecundum Conſtitutiones Canonum.

Eâdem de cauſâ Articulus undecimus *Ordinationis* AURELIANENSIS huic Decreto poſterioris, ſubjicit propriis verbis, omnia Capitula, ſive Sæcularia, ſive Regularia, Viſitationi Epiſcopi.

Indè fit adhuc, ut CAROLUS IX. petens à *Concilio* TRIDENTINO abrogationem immunitatum, non omiſit mentionem facere de exemptionibus Capitulorum; illud demonſtrat Articulus vigeſimus ſextus ſuarum Poſtulationum.

Reverà in Comitiis anni 1615. Clerus & Nobilitas nolebant conſentire promulgationi *Concilii* TRIDENTINI in Gallia, niſi eâ lege, ut conſervarentur in ea Immunitates Capitulorum, non obſtantibus Decretis *Concilii*, quæ iis derogant, ſed Partes tantummodò in illo loquuntur; nam Nobilitas à Clero devincta erat, & Clerus ſecundi ordinis pro ſuo proprio commodo adducebatur: Aliundè Decretum *Concilii*, ſpectans ad derogationem exemptionum Capitulorum ratione Viſitationis adoptatum fuerat ab *Ordinatione* AURELIANENSI jam à 75. annis; nam ſancita fuerat ann. 1560. & Decretum eſt anni 1547. itaque valde veriſimile eſt Clerum non ſpectaſſe hanc ſpeciem exemptionis, cùm probè noſſet abrogatam illam eſſe Conſtitutione citatâ, & hanc adhuc exiſtere, quia *Ordinatio* BLESENSIS, quæ eam multis in Capitibus

correx-

correxerat, non intactum illud reliquerat; imò Articulus vigeſimus ſeptimus *hujus Ordinationis* 1579. dat locum credendi, quod ſi hâc ætate extitiſſent Capitula non ſubjecta Viſitationi Ordinarii, non toleraviſſet talem exemptionem; nam ſtatuit, ut ſi Monaſteria immediata Sedi Apoſtolicæ ſubjecta intra annum in Congregationem non conſtituerentur, nec viſitarentur ab Inſpectoribus Ordinis, eadem ad Juriſdictionem Epiſcopi redirent: Indè autem ſequitur, quod Conſtitutio non omiſiſſet Capitula immunia ſubdere Viſitationi Epiſcopi, ſi quæ non illi fuiſſent ſubdita, quia minùs tolerabile eſt, Capitula, quæ tantam habent conjunctionem cum Epiſcopo, non eſſe Viſitationi ipſius ſubjecta, quàm ſi Monaſteria aliùs Profeſſionis quàm Epiſcopus, ipſius Juriſdictionem pro Viſitatione non agnoſcerent.

Prætereà noſtra *Concilia* Provincialia habita poſt Ordinationes prædictas, necnon & *Concilium* TRIDENTINUM, juxta mentem illius & Ordinationum citatarum, non prætermittunt collocare Eccleſias Cathedrales inter loca quæ debet Epiſcopus inſpicere, eaque ut debitum eiſdem honorem conſervent, ſtatuunt ut ab iis incipiatur Viſitatio Eccleſiarum Urbis, & non ad alias tranſeatur, niſi poſtquàm perfecta fuerit earum Viſitatio; atque ut par eſt, ut inſpectio Urbis fiat ante inſpectam Diœceſim, & non ſuſcipiatur Diœceſis Viſitatio, niſi poſtquàm finita fuerit Urbis luſtratio. Vide *Concilia* BURDIGALENS. 1583. *Concilium* AQUISEXTANUM 1585. *Conc.* TOLOSAN. 1590. *Concil.* NARBONENSE *1609. Tit. de Viſitatione*. Hæc in re tam valdè conſentiunt, ut ſingula, aut alia exſcripſiſſe, videantur, aut ab aliis tranſcripta, quamvis fortè poſteriora non legerint; quod anteriora jam hac de re conſtituerant; quod profectò oritur ex eo quod recta ratio ſuggerit præcipuam cauſam inſpectionis Diœceſis, quæ eſt, ut agnoſcatur grex, ut corrigantur vitia, emendentur abuſus, confirmetur in virtute populus, præcipuum habere locum in Cathedralibus; quia Clerus illarum Eccleſiarum potior eſt pars gregis, & ejus rectæ vitæ ratio mirum in modum confert ad dirigendum partium aliarum agendi modum. Itaque quamvis alia *Concilia* GALLICANA, poſteriora *Concilio* TRIDENTINO, non expreſsè loquantur de Viſitatione Eccleſiarum Cathedralium, ſine dubio illas comprehendunt in eo quod ſtatuunt, ut viſitentur Eccleſiæ Diœceſis; quia ratio Decretorum ſingulariùs contingit Eccleſias Cathedrales.

Non poſſunt reſtringi Canones citati ad Eccleſias Cathedrales non immunes: Nam I. loquuntur indiſtinctè, & agitur de re quæ ſpectat proximè animarum ſalutem, atque ideò valdè opportuna: II. Eccleſia Cathedralis TOLOSANA tunc erat immunis, ut eſt hodiè, & non excipitur: III. *Concilium* TOLOSANUM *in num. 16. Tit. citati de Viſitatione*, monet, in eo quod pertinet ad inſpectionem, *Concilium* TRID. dediſſe Epiſcopo autoritatem Sedis Apoſtolicæ, quâ, cùm opus eſſet, uteretur, in hoc ergo etiam exempti Canonici Epiſcopis ſubjici debent: IV. Idem *Concil. n. 9. C. 3. primæ Partis* declarat Capitula Provincialia, quæ ſibi exemptionem arrogant, eſſe ſubjecta Decretis *Conciliorum* Provincialium, etiam ex voluntate Sedis Apoſtolicæ, quod accepit à *Concilio* MEDIOLAN. IV. *C.* 14. *Part. 2. celebrato ann.* 1576. Hoc *Concilium* affert ad hoc Decretum Sanctiſſimæ Sedis, quod derogat in hoc puncto omni exemptioni: Ratio hujus derogationis petitur ex eo quod non ſit conveniens, ut Capitula ſint potioris conditionis quàm Epiſcopi, qui ſubjiciuntur Decretis *Conciliorum* Provincialium.

Hæc *Concilia* hactenùs allata non ſola ſunt quæ poſſunt allegari in gratiam Juris Epiſcopalis luſtrandi Eccleſias Cathedrales. *Concilium* ROTHOMAGENSE illud adhuc conſtituit, cùm dicit: *Nullam immunitatem impedire ne Epiſcopus præcipuè in Eccleſiae autoritate valeat*, quod certè ſufficit ut tribuatur jus illas viſitandi.

QUÆSTIO I.

Cùm ſic probatum fuerit quòd oportuit ſupponere, tranſitur ad Quæſtiones propoſitas. Dicitur circa Primam, juxta Canones citatos, & Articulum trigeſimum ſecundum *Ordinationis* BLESENSIS, qui jungi illis debet: *Epiſcopum non ſolùm poſſe, ſed debere quot annis Eccleſiam ſuam Cathedralem adire, niſi ejus Diœceſis tam latè pateat, ut non poſſit illud luſtrare intrà annum; quo in caſu tenetur tantùm viſitare ſuam Cathedralem altero quoque anno.* Concilia GALLICANA & *Comitia* BLESENSIA judicarunt Viſitationem Epiſcopalem tàm neceſſariam, ut voluerint illam quotannis fieri, niſi Diœceſis latitudo & amplitudo non pateretur, & in hoc caſu excepto duos tantùm annos conceſſerunt ad viſitandam omnem Diœceſim; itaque ut Eccleſiæ Cathedrales ſunt præcipua loca ab Epiſcopo inſpicienda, neceſſe eſt ut ea poſſit luſtrare ſingulis annis, aut ſaltem intrà biennium: Quod ſi Epiſcopus ea tantùm poſſit viſitare in anno aut biennio, oportet ut omninò perfecerit primam Viſitationem antequàm incipiat ſecundam, quod non impedit ne ſi accideret aliquid extraordinarium in Eccleſia Cathedrali, quod expoſceret ut illam viſitaret, in jure eſſet illud agendi, ut mederetur caſui intervento. *Pater* THOMAS. *Part.* 4. LIB. II. *Tit.* 94. *n.* 11. affert poſt FAGNANUM Decreta Congregationis Cardinalium, quæ probant hanc exceptionem; nituntur probabiliter in *Cap. 6. De Off. Archidiac.* & in *Cap. 21. De Cenſibus*. Primum docet, quanquàm Canones non permittant Archidiacono, niſi unam tantùm Viſitationem per annum, eoſdem excipere nihilominùs caſus, in quibus requirit neceſſitas Eccleſiarum, ut ſæpiùs eas inſpiciat, *niſi talis cauſa emerſerit propter quam ipſum oporteat præfatas Eccleſias ſæpiùs viſitare*. In altero videtur quod, cùm agitur de correctione inſtanti, licet Epiſcopo, ut bis viſitet, etiam cum jure Procurationis: *Cùm ad ipſam Eccleſiam cauſa correctionis acceſſerit, moderatam in ea Procurationem recipiat bis in anno*. Quidquid ſit de fundamento prædictorum Decretorum, conſtat exceptionem juſtam eſſe; nam cauſa quâ efficitur prima Viſitatio legitima, poteſt bis occurrere in eodem anno, & exigere ſecundam Viſitationem.

Hac ſanè de cauſa *Concilium* TRIDENT. derogans immunitati Capitulorum, ratione Viſitationis Diœceſanæ, permittit, ut illa viſitet quotieſcunque neceſſarium exiſtimaverit, & ut poſſit, etiam reſiſtentibus Capitulis. Ad hoc Sedis Apoſtolicæ autoritate fulcitur: *Toties, quoties opus fuerit viſitari... autoritate Apoſtolicâ poſſint & valeant*. SESS. VI. Cap. 4.

Quoad modum quo Epiſcopus debet Eccleſiam ſuam Cathedralem viſitare, *Concilium* TRIDENTINUM libertatem ipſi relinquit, ut vel ſolus viſitet, aut tales aſſumat, quales judicabit ad hoc convenientes Aſſeſſores: *Per ſe ipſos ſolos, vel illis quibus ſibi videbitur adjunctis*. In quo magnum eſt diſcrimen inter eum, qui viſitat Capitulum immune, & qui procedit contra Canonicum immunem extra Viſitationem; nam in hoc ultimo caſu *Concilium* TRIDENTINUM duos Epiſcopo dat Adjunctos; unum quem Capitulum poteſt eligere; alterum quem relinquit optioni Epiſcopi. SESS. XXV. *De Ref.* Cap. 6, Sed quod ſpectat ad Adjunctos non uſitatur inter nos; itaque differentia obſervata nihil ad nos attinet. Hæc obſervatio non tamen inutilis eſt, quia noſtrâ refert non parvi, ut Jus Commune, necnon & Jus Gallicum probè calleamus. Qualibet ſint generalia illa verba, *illis quibus ſibi videbitur adjunctis*, nullo modo veriſimile eſt *Concilium* Epiſcopo facultatem dare, ut ſecùm Laicos ducat in Viſitatione Cathedralium. In ſimili caſu excluſi fuere à Papa Honorio III. Cap. 17. *De Off. Jud. Ordin.* Agebatur de Viſitatione Monaſterii Sancti REMIGII ab Archiepiſcopo RHEMENSI: Conquerebantur Religioſi quod ſecùm in eo doceret Sæculares, & juſſum illi fuit, ut non comitarentur illum, niſi Canonici & Religioſi.

QUÆST.

Quæstio II.

Si Eccleſia Cathedralis ſit Parochialis, Epiſcopus poteſt, & debet in ea viſitare quidquid poteſt, & debet inſpicere in aliis Eccleſiis Parochialibus; niſi Capitulum haberet Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in hanc Parochiam, quod non poſſet ſibi vindicare ſine Titulo Canonico difficili inventu. Itaque pro more Epiſcopus poteſt & debet inviſere Eccleſias Cathedrales, non ſolùm Confeſſionalia, Sacrum Tabernaculum, Sacram Pixidem Auguſtiſſimæ Euchariſtiæ, Altaria, Sacrarium, Ornamenta; ſed etiam Fontes Baptiſmales, Sancta Olea, Sacrum Chriſma inſpicere. Hæc duo & Euchariſtia ſunt adhuc ex illis, quæ debet & tenetur viſitare; poſito etiam quod Princeps Capituli ſit Parochus Canonicorum, Beneficiariorum, Capellanorum, & aliorum hominum immediatè ſubjectorum Juriſdictioni Capituli.

Cùm Eccleſia purè Cathedralis eſt, nihil aliud in ea inſpiciendum Epiſcopo incumbit præter Statuta, Librum punctuationum, Computationes ſpectantes ad fructus deſtinatos ſumptibus communibus, Lites, Reparationes, Emptionem Ornamentorum, Solutionem rerum creditarum Corporis, necnon diſtributionem, ſivè acceptarum è Manſa, ſivè collectarum è fundationibus particularibus, quarum funda ſunt in manibus Capituli. Hìc tantùm de rebus mentio fit, quæ propriæ ſunt Capitulis, nam quoad alia, quæ ſunt etiam in aliis Eccleſiis, ſupponitur quod Epiſcopus poteſt ea viſitare in Eccleſiis Cathedralibus, ut alibi, cùm ſit eadem ratio.

Quoad inſpectionem Statutorum, multæ Provinciales Synodi ſupponunt illam pertinere ad Epiſcopum, & hac de cauſa mandant Capitulis, ut illa repræſentent Epiſcopo cùm viſitabit, ut ea examinet & corrigat, ſi neceſſarium videbitur, & ut ſubjiciantur emendationi; Talia ſunt præ cæteris primum *Concilium* COLONIENSE 1536. *Conc.* TOLETAN. 1566. *Conc.* MECHLINIENSE 1570. *Concilium* COLONIENSE *Par.* 3. *C.* 19. ita ſe explicat: *Opera pretium videtur, Statutorum Volumina inter Viſitandum excutere, & quæ Evangelicæ puritati & fraternæ charitati minùs conſentanea ſunt reſecare.*

Concilium TOLETANUM ſciens, quædam eſſe Capitula, quæ minimè curaverant facere Recollectionem Statutorum ſuorum, & timens moleſtos hujus negligentiæ exitus, nempè oblivionem, & inexecutionem eorum quæ præſcribunt, Epiſcopis mandat, ut huic confuſioni conſulant per Viſitationem, jubentes recolligi Statuta huc illuc diſperſa, & in Corpus redigi, poſtquam emendatum fuerit quod neceſſe eſt ut reſecetur: Et ne in poſterùm hæc Statuta correcta adhuc ignorentur, & non obſerventur, ſtatuit ut Epiſcopi tempus definiant, in quo poterunt legi unoquoque anno, in Capitulo, coram omnibus Canonicis: *Epiſcopi in Eccleſiarum Cathedralium Viſitatione ſollicitè curent, ut ipſarum Eccleſiarum Statuta, quæ diſperſa oblivioni tradi ſolent, & in deſuetudinem abire, in unum Volumen redigantur, & ſi quæ emendatione indigere videbuntur, juxta Canonicas Sanctiones & Juris Ordine ſervato emendentur, atque omnia publicè in Capitulo, ſaltem quolibet anno ſemel, tempore ab eodem Epiſcopo conſtituto, omnibus Canonicis præſentibus legantur.*

Concilium verò MECHLINIENSE habet hoc particulare, quod, cùm mandaverit Prælatis Cathedralium & Capitulis, ut ſubjiciantur Ordinationibus Viſitationis ab Epiſcopo eorum factæ, de correctione Statutorum ſuorum, minetur illis pœnas, quas judicabit imponendas: *Injungit Eccleſiarum Prælatis, Præpoſitis, Decanis & Capitulis, ut Epiſcopo viſitanti, & Statuta corrigenti, vel reformanti, pareant ſub pœnis Epiſcoporum ipſorum arbitrio imponendis.* Decret. de Reviſend. Statutis.

Si *Concilia* ſuprà citata, de jure quod habet Epiſcopus viſitandi Cathedrales, non faciant mentionem expreſſam de jure exigendi, ut repræſententur ipſi Statuta, eaque examinandi & reformandi per Viſitationem, ex eo provenit, quod nimirùm crediderunt illud in primo incluſum eſſe, & hac de cauſa non eſſe neceſſe de eo particulatim loqui. Fundata ſunt in conjunctione hujus examinis cum emendatione abuſuum, quæ eſt finis Viſitationis; nam Statuta Capitulorum ſunt Regulæ eorum agendi rationis in communi & in particulari, in corpore & in membris; ſi vitiis laborent, oportet ut ſit in Capitulis perturbatio, & idem eſt, ſi, cùm ſint ſingula bona, non accuratè ſerventur. Itaque non facilè reſtitueretur rectus ordo in Capitulis, ſi deſierit eſſe, aut continuaretur in illis, ſi conſervatus fuerit non inſpectis eorum Statutis, ac cum vita eorumdem collatis; & quando ſe ſemper bene moratè geſſerunt, honori magno debent ducere ſi Epiſcopus hoc examen faciat, ut teneatur annotare in rei geſtæ actis exſcriptis, ſe magno cum ſolatio ſuo invenire Statuta accuratè obſervata fuiſſe.

Quod dixi de Statutis, idem & dicendum de Conſuetudinibus & uſibus Capitulorum, Epiſcopus debet eas examinare per Viſitationem, ut reformet quod reputabit non eſſe Canonicum & confirmet reliquum.

Tranſeundum eſſet ad alia Capita, quæ Epiſcopus debet examinare in Viſitatione Capitulorum Cathedralium, ſed anteà neceſſarium eſt ut referatur Canon *Concilii* CAMERACENSIS 1565. *T.* 13. Cap. 2. qui confirmat omnia quæ dixi de examine Statutorum in Viſitatione: *Primùm cognoſcant de fide, vita Sanctimonia, & moribus, ſive Viſitatio fiat in Monaſteriis, ſive Capitulis, tam Cathedralibus quam Collegiatis: Cognoſcant deinde de Regula ac Statutis, an ſerventur, an negligantur, & ſingula ritè ac ordinatè conſtituantur:* Primum quod incumbit Epiſcopo faciendum in Viſitatione, ſive Monaſteriorum, ſive Capitulorum, aut Cathedralium, aut Collegiatorum, eſt, ut examinet fidem illorum & mores; deinde par eſt ut videat Regulam & Statuta, & animadvertat an obſerventur, anve violentur, an etiam quæ in eâ præſcripta ſunt ea omnia ſint conſentanea bonis Regulis. Statuta Capitulorum eadem ſunt ac Regula Monaſteriorum, quia ſunt erga Canonicos, quod Regula eſt erga Monachos.

Alia jura, quæ Epiſcopus poteſt & debet exercere per Viſitationem Capitulorum Cathedralium, ſunt conſequentiæ juris ponderandi hoc tempore, an Statuta obſerventur; nam ſolent loqui de Officio Punctuatoris Deputati, ut notet illos qui abſunt à Divino Officio, aut qui in eo culpas admittunt, & quæ pœnæ ſint reis imponendæ: Loquuntur etiam de adminiſtratione reditûs deſtinati ad communes impenſas, necnon de Miniſtris, quibus credita eſt. Oportet igitur 1. ut Epiſcopo Jus habenti repræſentetur per Viſitationem Liber punctuationum, ut videat quinam Officio deſint, & ipſe eos puniat, ſi Capitulum non ſit immune, aut pœnas ab illis repetat per Capitulum, ſi ſit immune. Quod mox dixi de remiſſione animadverſionis ad Capitulum, eſt ſolùm pro decentia ſeu decoro, nam ut ſuprà animadverſum eſt, non eſt ulla immunitas quoad Viſitationem & quoad animadverſionem & Correctionem, quæ eam ſequuntur. Tales attentiones alunt bonam Epiſcopum inter & Capitulum concordiam.

Concilium BUDENSE *ann.* 1279. Cap. 45. quod videtur eſſe primum quod ordinaverit punctuationem, docet factum Statutum illud eſſe, ut Superior certiùs cognoſceret reos, & meritam ab iis pœnam repeteret; nam cùm mandaſſet Canonicis, ut adeſſent ſaltem tribus horis præcipuis Officii, Matutinis, Miſſæ, & Veſperis, & per Epiſcopum, per Capitulum, aut aliquem alium Superiorum monerentur, qui non intereſſent Officio; cùm adhuc privaſſet diſtributionibus diurnis, eos, qui moniti, non ſe corrigerent; addit, ut hæc Conſtitutio rectiùs obſervetur, neceſſe eſſe, ut quodque Capitulum quoſdam deputet, qui ſcribant abſentias & negligentias reorum: *Si quis eorum in prædictis appareat negligens, vel remiſſus, & per Diœceſanum, vel capitulum, vel alium Superiorem admonitus non emendaverit . . . . quotidianis diſtributionibus*

Digitized by Google

nibus illius diei. quo abſque rationabili cauſa abſuit à Divinis in aliqua de tribus horis prædictis, ſit ipſo facto privatus per Diœceſanum, vel alium Superiorem ſuum; ſi hujuſmodi negligentiam non ſtuduit emendare, gravius puniendus; & ut hujuſmodi Conſtitutio melius obſervetur, deputentur aliqui à ſingulis Capitulis Cathedralium... qui abſentias & negligentias talium notent & ſcribant; Quod Concilium dicit de triplici genere Superioris Canonicorum, nempè Epiſcopo, Capitulo, aut alio aliquo Prælato, oſtendit, hoc tempore, ut hodiè, eſſe Canonicos immunes, & non immunes; exemptos verò duplicis eſſe generis, alii immediatè Capitulo ſubjecti erant, & alii immediatè alteri Prælato quàm Epiſcopo, Corpori Capituli ſubditi erant. Ut igitur Epiſcopus jus habet in Canonicos animadvertendi reos, & ut per Librum Punctuationum culpas illorum agnoſcit, ipſi licet illum videndum expoſtulare per Viſitationem, ut poſſit illos caſtigare, qui meriti fuerint.

Infertur idem ex *Cap. 42. ſecunda Partis primi Concilii* Mediolanensis, *habiti ann.* 1565. Divus Carolus cùm in eo loquatur de Officio Punctuatoris, dicit tria convenientia materiæ: Primum, quod Punctuator debet notare abſentes & eos qui culpas admittunt in Choro: Secundum, quod debeat Epiſcopo remittere ut & Capitulo Librum Punctuationum unoquoque menſe, & prætereà quotieſcunque requirent: Tertium, quod præter Punctuatorem conſtitutum à Capitulo, ſit alter electus ab Epiſcopo, & quod unaquâque hebdomadè ambo Libros ſuos ſibi communicent, quòd ſi inter ſe in aliquibus Capitibus diſſentiant, Epiſcopus & Magnus Vicarius terminent eorum controverſias ſine forma judicii, & ſine appellatione. Reverà exindè ſequitur quod ad Viſitationem Epiſcopus jus habet petendi communicationem Libri Punctuationum, cùm 1. poſſit illam expoſtulare quotieſcunque judicat neceſſarium. 2. Opus habet illâ tunc temporis, ſivè ut cognoſcat culpas Canonicorum, quas debet punire, ſivè ut videat an Punctuator ſuus cum Punctuatore Capituli congruat, aut ut finiat eorum contentiones, ſi quas habent.

Itaque meritò dixi jus examinandi Statuta Capitulorum per Viſitationem, illud includere, ut inſpiciantur Libri Punctuationum, cùm Statuta definiant modum iſtos Libros faciendi, & quibus pœnis plectendi ſint illi, qui in eos tanquàm rei notantur; ſed non minùs recto cum fundamento addidi idem jus continere adhuc, ut repræſententur & exhibeantur rationes de adminiſtratione redituum Deſtinatorum impenſis communibus; nam non minùs pertinet ad Epiſcopum, ut Statuta obſerventur in hoc puncto quàm in aliis, & in eos animadvertere, qui ea violant, & hoc præſertim convenit tempore Viſitationis, quia ideò fit ut bonus ordo reſtituatur, ubi deſut eſſe, aut ut vigeat ubi ſervatus eſt.

Jus idem adhuc manat è duobus aliis, & hoc eſt Jus inſpectionis generalis in omnia bona Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, quo poteſtas datur illi impediendi ne diſſipentur, & diſſipatione fundationes ſint ſine executione: Alterum jus eſt, ut Sacri Canones obſerventur in eo quod ſpectat ad ſuam Diœceſim, nam benemulti ſtatuunt ut reditus ad uſus pios applicentur, quibus deſtinati ſunt. Eos recollegi in Conſultatione hac de re facta, ac referenda ad Tractatum *De Beneficiis*. Præter hos Canones Generales ſunt & Particulares, qui mandant Adminiſtratori redituum deſtinatorum ad diſtributiones quotidianas, ut eos partiantur omnibus, juxta Regulam à Canonibus præſcriptam, cum prohibitione, ut dent eos illis, qui aut abſentiâ ſuâ amiſerunt, aut culpis in Choro admiſſis, ſub pœna ut reſtituat è ſuo fundo quidquid contra Regulas tribuerit, & ut perdat diſtributiones menſis. Vide I. *Concilium* Mediolan. 1565. *Part* 2. *Cap.* 43 & hi Canones ſi accipiantur intra Diœceſim Epiſcopi, qui facit Capituli Viſitationem, debet efficere, ut illi in eodem obſerventur.

Quæstio III.

Nullus adhuc repertus eſt Canon, qui definierit durationem Viſitationis in unoquoque loco aut Eccleſia; & valdè veriſimile eſt nullum eſſe, quia evoluta ſunt omnia *Concilia*, quæ ſanxerunt Conſtitutiones de Viſitatione: Quòd ſi *Concilia* nihil hac de re ſtatuerint, non quia defuit occaſio; nam per multa retrò ſæcula Viſitationes fuere valdè oneroſæ Clero & populo, propter numerum immenſum hominum & equorum quos ſecum ducebant Viſitatores, pro cujus moderatione multos promulgavere Canones, & ut hi Canones non fierent, Viſitationis prorogatione, non fructuoſi, duratio ejuſdem præſcribenda fuiſſet, itaque niſi hoc egerint, indicium illud certum eſt non potuiſſe, quia Viſitatio debet eſſe magis aut minùs longa, juxta magnitudinem, aut parvitatem locorum, qualitatem & numerum negotiorum, quæ ipſi incumbunt perpendenda, & ordinanda. Unum illis ſupererat agendum quod ſtatuerunt Viſitationem fore tàm brevem, quàm Eccleſiæ neceſſitates permitterent; & *Concil.* Trid. illud mandavit Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 3. *Studeant quàm celerrimè, debita tamen cum diligentia, Viſitationem abſolvere.*

Sed quamquam *Concilia* determinaviſſent diuturnitatem Viſitationis pro dignitate Eccleſiarum, ut nonnulla definierunt longitudinem Synodi Diœceſanæ, & cùm, *verbi gratiâ*, ſtatuiſſent Epiſcopum finiturum intra duos aut tres dies Viſitationem Eccleſiæ Cathedralis, hæc determinatio nihil profuiſſet quamvis Epiſcopus voluiſſet; nam potuiſſet allegare Regulam: *Tempus non currit legitimè impedito*; oportere ex hoc detrahere tempus legitimi impedimenti, & cùm voluiſſet Capitulum deprimere prorogatione examinis hujus agendi rationis, cauſatus eſſet impedimenta, aut feciſſet ut orta fuiſſent; aliundè Capitulum, quod voluiſſet ſubterfugere reformationem quam Epiſcopus facere intendiſſet in Viſitatione, conſumpſiſſet tres dies in tricis, cùm modò recuſaret Statuta repræſentare, aut Libros Punctuationum, aut rationes ſumptuum communium, & modò exhiberet ſcriptiones aut imperfectas, aut lectu difficiles; quo caſu, Epiſcopus has tricas, quaſi impedimenta muneri ſuo adimplendo reputans, potuiſſet conteſtari contrà, & pergere Viſitationem ultra tres dies; quod dediſſet locum appellationi ſimplici, aut appellationi tanquam ab abuſu, quam Capitulum in longum produxiſſet. Prætereà, poſito etiam quòd ex utraque parte bonâ mente actum fuiſſet, potuiſſet ſæpè accidere, quòd magna Epiſcopi in Urbe negotia cogerent illum, ut prorogaret multùm Viſitationem; & cùm Capitulum pro nullo habere ſe ejuraret omne quod ageretur, Epiſcopus nihilominùs pergeret, pro certo tenens, impedimentum prorogare tempus, quod attuliſſet diviſionem & lites inter utrumque.

Sed redeamus à caſu ſuppoſito ad realem caſum: Videtur certum Capitulum non recipiendum eſſe, ſi quæreretur quod Epiſcopus inſumeret longius tempus ad illud viſitandum, cùm diuturnitas Viſitationis non definiatur, & quandò præſcripta eſſet, occupationes ordinariæ aut extraordinariæ Epiſcopi in Urbe, apud Judices illum excuſarent.

Quæstio IV.

Ut reſolveretur Quæſtio Jure Decretalium, facilè judicaretur Epiſcopum qui viſitat ſuam Cathedralem poſſe exigere ab illa jus Procurationis, nam *Cap.* 24. *De Cenſibus*, ſic ſtatuit & decidit in caſu ejuſdem generis. Agebatur de Monaſterio ſito in Urbe Cenomanensi; Epiſcopus ab illo petebat jus Procurationis, cùm illud viſitabat: Monaſterium duas ob rationes de eodem jure cum illo contendebat: Prima quòd erat in Urbe, & ita nullam faciebat impenſam quamvis illud viſitaret. Secunda quòd nunquam illud ſolviſſet: In hac contentione Papa Honoratus III. Monaſterium damnavit ad ſolvendum hoc jus juxta diſpoſitionem Canonum, Abbas & Conventus intentionem Epiſcopi fruſtrari moliun-

liuntur, quod eorum Monaſterium in CENOMANENSE villa ſitum eſſe dignoſcitur, & ipſi Procurationem hactenus non ſolverunt.

Sed quantùm Jus Antiquum favet Epiſcopo, tantùm illi Jus Novum adverſarur; nam *Concil.* TRIDENTINUM SESS. XXIV. Cap. 3. *De Ref.* mandat Epiſcopis, ut pro jure Viſitationis ſolùm accipiant impenſam, quam facere tenentur; & adhuc ſtatuit, ut quàm minimam poterunt, faciant; & exindè ſequitur nihil debere exigere à Cathedrali ſua cùm illam viſitant, cùm nulli fiant ſumptus ad hanc Viſitationem. Hoc fundamento nixa Congregatio Cardinalium Interpretum *Concilii* TRIDENTINI declaravit nullum jus Procurationis debitum eſſe ad Viſitationem Cathedralis & aliarum Urbis Eccleſiarum. FAGNANUS *in* Cap. *Quoniam. De Conſtitut. n.* 27.

SECTIO XXIII.

I. An Prælatus Delegatus à Papa ad viſitandam Eccleſiam Collegiatam, Sæcularem, aut Regularem, cum plena poteſtate reformandi omnes abuſus, & ſanciendi Ordinationes, & Statuta nova, qualia judicabit neceſſaria, teneatur facere has Conſtitutiones per Viſitationem, aut an ipſi liceat ſolùm mandare faciendas per ſe ipſum, aut per eum quem committet?

II. An in ultimo caſu Delegatus multum habeat temporis ad faciendas novas Ordinationes?

III. An, ut eas ſanciat, teneatur manere in loco ſuæ Viſitationis?

QUÆSTIO I.

Poſſet aliquis credere Prælatum præpoſitum ad faciendam Viſitationem, cum poteſtate nova Statuta promulgandi, debere ea per Viſitationem ſancire: Ecce cur. Viſitatio eſt actus principalis commiſſionis, omne reliquum eſt illi ſubordinatum, oportet igitur ut cùm poteſtas viſitandi expiret Viſitatione finitâ, idem ſit de alia omni poteſtate datâ conſequenter.

Reverà Regulæ adjunctum, ſeu acceſſorium, ſequitur conditionem, aut naturam principalis, hoc ſic poſtulat, nam poteſtas faciendi nova Statuta, eſt ſolùm acceſſorium poteſtatis viſitandi, atque adeò debet ſequi hujus ſortem, incipere & finire cum illa: Idem eſt in hoc puncto de Prælato commiſſo ad viſitandum, ac de Prælato Delegato ad judicandum, nam facit non ſervato ordine judiciario, quod Judex facit obſervando hunc ordinem; hujus autem poteſtas deſinit ubi primùm ſententiam pronunciavit. Idem igitur debet eſſe de altero, oportet ut poteſtas ejus expiret ſtatim atque ſuam Viſitationis ſententiam dixit. Ratio hujus eſt quòd tunc munus ſuum adimpleverit, cùm functus eſt Officio ſuo.

Sed non obſtantibus his omnibus rationibus, exiſtimo, Prælatum præpoſitum ad viſitandum, cum poteſtate nova Statuta faciendi, poſſe ea poſt Viſitationem condere, dum in ſententia Viſitationis inſerat ſe facturum illa juxta poteſtatem ſibi traditam in ſua Provincia. Sententia mea nititur *Cap.* 9. & 26. *De Offic. Jud. Deleg.* & multis rationibus. Videtur per *Cap.* 9. Juriſdictionem Judicis Delegati durare, uſque dùm ſententiam ſuam executus ſit, aut mandaverit alii illius executionem; nam ſi quis dicat illam expirare executione ſententiæ, dat intelligendum illam durare uſque ad hoc tempus; *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod ex quo Judex Delegatus per ſe, vel per alium, ſententiam executioni mandavit, vel mandari præcepit, ejus autoritas & Juriſdictio ceſſat.* Cùm reddit poſtea rationem deciſionis, dicit, quòd poſt executionem ſententiæ Judex munus omne ſuum compleverit, quia ſemel functus eſt Officio ſuo.

Caput 26. ſupponens Juriſdictionem Judicis Delegati durare uſque dum illius ſententia executioni mandata ſit, tempus determinat, in quo debet illam exequi, quod eſt intra ſpatium unius anni completi. *Nos tamen per æquitatis ſemitam incedentes, præſentium autoritate ſtatuimus, ut Delegatus à nobis non ſolùm uſque ad quadrimeſtre tempus, quod ad ſolvendum debitum à Lege reo conceditur, ſed uſque ad integrum annum Juriſdictionem ſibi commiſſam, ad exequendam ſententiam valeat exercere*: Ut igitur Prælatus præpoſitus ad viſitandum eſt quaſi Judex, qui ſolùm ab aliis differt in eo quòd ſuam Juriſdictionem exerceat, ſine forma aut ſpecie judicii, ſententiam ſuam dicens de plano & ſimpliciter; alii verò tantùm judicant ſervato ordine judiciario, oportet ut habeat tempus ad executionem ſuæ ſententiæ, & ſi decreverit ſe nova facturum Statuta, Juriſdictionem ſuam ipſi protogari intra tempus quantùm neceſſarium eſt, ut ea dirigantur modo quàm poterit utiliori.

His Textibus poſſum jungere Cap. 5. *Ejuſdem Tituli*, docens, quòd cuicunque aliqua Provincia demandara eſt, concedatur plena potentiæ, in omne quod ad eam ſpectat, quia ex eo quòd cauſa ſibi committitur ſuper omnibus quæ ad cauſam ipſam ſpectare noſcuntur, plenariam recipit poteſtatem: Undè poteſt diem dicere Clientibus, cogere & punire contumaces, quamvis commiſſio non illi expreſſe tribuat poteſtatem: *Hoc tibi autoritate præſentium innoteſcat, quòd poſtquam ei cauſa, licet ſimpliciter, delegatur, ſatis poteſt noſtrâ autoritate Partes compellere, & etiam contumaces ſeveritate Eccleſiaſticâ coercere, etiamſi litteræ commiſſionis id non contineant, aut partes mandatum noſtrum non habeant, ut accedat.*

Reverà ex eo ſequitur, quòd, cum quis delegatur ad viſitandum cum poteſtate ſanciendi Statuta, ſi neceſſe ſit, & cùm Viſitationem faceret, mandavit ſe facturum Statuta neceſſaria, intentio Delegantis eſt ut habeat ad hoc omne tempus quo opus habet poſt Viſitationem, aliter poteſtas fieret aliquo modo inutilis defectu temporis requiſiti, ut illud exequeretur.

Sed non ſoli illi Canones ſententiam meam probant, idem multis rationibus evincitur; nam præter eas, quas inſerui in explicatione Textuum citatorum, hæc videtur maximi ponderis; Prælatus præpoſitus ad viſitandum, & promulgandum Statuta, in caſu neceſſario, non poteſt replere ſecundam Partem ſuæ commiſſionis, niſi poſtquam primæ ſatisfecerit; nam per Viſitationem cognoſcere poteſt, ut par eſt, ſtatum Eccleſiæ in cujus gratiam debet Statuta ſancire; nec poteſt ea facere quin plenè hanc Eccleſiam cognoſcat; neceſſe eſt igitur ut viſitet, antequam Statuta ordinet. Plura dicenda: Rei gravitas exigit adhuc ut poſtquam, per Viſitationem, cogniti ſunt omnes abuſus, qui ſunt corrigendi, attendatur libero & expedito animo ad vias, quibus poſſunt ceſſare, ita non ſolùm non operæ pretium eſt ut ordinentur Statuta per Viſitationem; verùm etiam expedire videtur, ea per aliquod tempus differre; quærenda ſunt remedia opportuna tam ad prævertenda mala futura, quàm ad ſananda præſentia; aliter reformatio eſt valdè imperfecta, & parvæ diuturnitatis, nam confuſio proximè redit, ſi ſublatis aliquibus malis, cauſa ſubſiſtat. Adde quòd ſi hujuſmodi Viſitatio fieret, impenſis Eccleſiæ, Viſitatio nimium illi oneroſa foret, poſito quòd eâ pendente Statuta condenda eſſent; hæc enim res longâ & magnâ cum maturitate facienda.

QUÆSTIO II.

Poſt ea quæ dicta ſunt de prima Quæſtione, facilè reſolvetur ſecunda; nam viſus eſt Textus, qui definit tempus in quo Judex Delegatus ſententiam ſuam exequi debet; ſed eſt etiam obſervatum, hunc Textum loqui de Judice, qui ſuam Juriſdictionem exercet in materia contentioſa, ſervando formulas judiciarias; Viſitator autem in eo non aliam ſæpiſſimè Juriſdictionem quàm Voluntariam exercet, & ſi aliquandò ſe immiſceat negotiis Juriſdictionis Contentioſæ

tentioſæ, illud agit non ſervato ordine Judiciario; undè ſequitur quòd illud quod eſt in hoc Textu odioſum, ut limitatio temporis dati ad executionem ſententiæ, non habet locum in Viſitatore, ſed hujus reſtringendam eſſe applicationem ad ea quæ ſunt apta: Exindè adhuc ſequitur non eſſe definitum tempus ad executionem ſententiarum Viſitationis, imprimis cùm res continent, quæ non poſſunt opportunè fieri, niſi multo tempore.

QUÆSTIO III.

Aliquis eſt dubitandi locus, an præpoſitus ad viſitandum cum poteſtate promulgandi novas Ordinationes, eas poſſit extra loca facere, in quibus Viſitationem fecit: Nam I. illud eſt effatum acceptum, in utroque Jure Civili & Canonico: „ Impunè quem „ non obedire omni Prælato Juriſdictionem exercen„ ti extra Diſtrictum aut Territorium. Extra Terri„ torium jus dicenti non paretur impunè „. Loca verò, ad quorum inſpectionem Delegatus eligitur, ſunt Territorium illius, itaque ſi jus dicat extra hæc loca, licet illi non obtemperare; & conſequenter quemadmodùm nihil magis ad Juriſdictionem pertinet quàm ut Leges ſanciantur, oportet ut Viſitator, de quo agitur, non poſſit Statuta facere extra loca Viſitationis, cùm ſint veræ Leges.

II. INNOCENT. III. *Cap. 7. De Off. Leg.* dat intelligendum, Legatum non poſſe validè jus dicere, niſi in locis ſuæ Legationis; nam cùm PHILIPPUS AUGUSTUS conqueſtus eſſet, quòd Legatus, cùm eſſet extra Galliæ Regnum, ſententiam Interdicti pronunciaviſſet, & cùm contendiſſet illud ſufficere, ut nulla efficeretur, Summus Pontifex reſpondet habera alias Regiones Legatum in ſua Legatione contentas, & in illis Regionibus illum fuiſſe cum Regnum Galliæ Interdicto ſuppoſuerat: *Tua Magnificentia reſpondemus, quòd etſi fines Regni Francorum exierat, nondum tamen fuerat terminos ſuæ Legationis ingreſſus, cùm non ſolùm in Regno Francorum, ſed in* VIENN. LUGDUN. & BISONTIN. *Provinciis injunctam ſibi à nobis Legationis ſollicitudinem ſuſcepiſſet.*

III. Unus ex Articulis Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ eſt, ut Legati in Galliam miſſi, nullam ibi poſſint Juriſdictionem exercere, niſi quanto tempore morantur & quod agunt in eo Regno, aut ante ingreſſum, aut poſt egreſſum, ſit nullum; hoc autem videtur oriri ex eo quod in Gallia creditur, Viſitatorem extra Territorium Juriſdictionem exercere non poſſe, ideòque nec Statuta propoſita condere.

Tamen multùm abeſt, ut hæ rationes impediant tenere, Prælatum, de quo loquimur, poſſe ordinare extra loca Viſitationis nova Statuta, eaque ſancire, & facilè id probari poteſt. Hoc eſt diſcrimen Juriſdictionem Voluntariam inter, & Juriſdictionem Contentioſam, quòd prima poſſit exerceri in omni loco, iſta autem ſolùm poteſt in territorio exerceri; quod provenit ex eo quòd ad dicendum Jus Contentioſum, ut par eſt, multæ ſunt formulæ obſervandæ, non neceſſariæ in functione Juriſdictionis Voluntariæ; dies danda eſt Clientibus, eorum audiendæ ſunt rationes, in Jus vocandi ſunt ſæpiùs teſtes, & eorum accipienda eſt teſtificatio, oportet ut in utroque impendantur quidam Miniſtri ad hoc deſtinati. Hæ formulæ ferè non poſſunt obſervari, ſi Prælatus in locis non moretur. Leges autem & Statuta promulgare, illud ad Juriſdictionem pertinet Voluntariam, his formulis non ſubjectam. Undè multa ſunt exempla Legum à Summis Principibus ſancitarum extra Regna propria. Reverà Divus LUDOVICUS, dùm iter faceret ad militiam Crucis, & in Terra Sancta immoraretur, aut circa illam Regionem, in gratiam Regni Galliæ Ordinationes promulgavit. HENRICUS III. cùm eſſet adhuc in Polonia idem fecit, & LUDOVICUS XIV. Edictum ordinavit Penſionum 1671. ATHÆ apud Belgas. De dicta differentia inter utramque Juriſdictionem actum eſt in *Inſtitutionibus Eccleſiaſt. & Benef. Part. 1. Tit.*

Aliæ probationes hujus ſententiæ colligentur ex reſponſionibus rationibus objectis. Reverà cùm dicitur licere non parere illi, qui jus dicit extra Territorium, mentio fit de exercitatione Juriſdictionis in loca, & in homines illi non ſubjectos, ſaltem ratione domicilii. In hoc ſenſu BONIF. VIII. accipit hoc effatum in *Cap. citato*, nam eo utitur ut probet illos, qui ſunt extra Diœceſim Epiſcopi, non eſſe ſubditos ipſius Ordinationibus, etiamſi ſint aliundè Diœceſani.

Quoad rationem excerptam ex eo quòd Papa INNOC. III. contendit Legatum potuiſſe pronunciare ſententiam Interdicti contra Regnum Galliæ, quòd adhuc eſſet in territorio ſuæ Legationis, quamvis egreſſus eſſet è Gallia, dici poſſet Papam unicè intendere, ut refutet jactatam Interdicti nullitatem, quia Legatus erat extra Regnum cùm illam protulerat; & hanc refutat demonſtrando quòd, ſi Legatus eſſet extra Regnum, non erat extra Juriſdictionem ſuæ Legationis, & hoc ſufficiebat ad conſervandam illi poteſtatem exercendi ſuam Juriſdictionem in Galliam, quia Legatus miſſus ad varia Suprema Imperia, poteſt exercere facultates ſuæ Legationis, tàm in illud in quo non manet, quàm in illud Imperium in quo moratur. Quod poteſt confirmari & dilucidari exemplo Legati, aut Legati Vices gerentis AVENIONENSIS, qui cùm degit in terris Papæ ſuam Juriſdictionem exercet in Provinciam & in Delphinatum, quæ Provinciæ pertinent ad Regnum Galliæ, & in Principatu ARAUSIACO ad alium Dominum ſpectante quàm Papam & Regem Galliæ; cujus ratio eſt, Legatus ille mittitur nedum pro terris Papæ, ſed etiam pro dictis Provinciis. Summus Pontifex potuiſſet addere quòd agebatur de Interdicto extrajudiciario, atque adeò pertinente ad Juriſdictionem Voluntariam, & hanc ob cauſam non erat neceſſe, ut Legatus eſſet in locis, in quibus illud ferebat; ſed credidit primam reſponſionem ſufficere.

Ad ultimam rationem objectam nihil dicendum, niſi quòd pro certo teneatur in Gallia, Legatum hunc in ea Juriſdictionem habere incipere poſtquàm ejus facultates in Tabulas publicas relatæ ſunt, cum neceſſariis temperationibus; & Legationem finire, ubi primùm Legatus cepit & obtinuit dimiſſionem, & remiſit Regeſta actorum factorum per tempus quod lis duravit: Undè ſi Legatus non poſſit ampliùs exercere Juriſdictionem ſuam poſtquàm exivit è Regno, non illud fit aliam ob cauſam, niſi quia illâ privatur tali commeatu; quemadmodùm etſi Regnum appulerit, exercere Juriſdictionem ſuam non valet ante obtentam licentiam; quia antea agnita non eſt, proindèque liberum exercitium non habet: Præterea Epiſcopi è Diœceſi abſentes Ordinationes ſuas condunt, mittuntque ad Diœceſes, ut promulgentur, nec ea propter minùs valent, etſi data ſit poſita è locis è quibus miſſæ fuerint.

SECTIO XXIV.

Continens ampliſſimam explicationem eorum, quæ dicta ſunt de Juriſdictione Eccleſiæ, Papæ, Patriarcharum, Primatum, Metropolitanorum, & Epiſcoporum: ſeu Regula de Vicario Generali, prout ſub ſe Officialem comprehendit, è Corpore Juris Canonici, necnon ex concilio TRIDENTINO *excerpta, quibus præmittuntur, & explicantur quæcumque ad Juriſdictionem exteriorem, tàm in genere, quàm in ſpecie conſideratam pertinent.*

Ut dicturi de Officio Confeſſariorum, vel Juriſperitorum, vel Medicorum, nonnulla prælibare debent de peccatis, de Legibus, de morbis, quia illorum Officium circa peccata, Leges, morboſve verſatur: Ita & nos tractaturi de Vicario Generali ſub ſe Officialem comprehendente, per Regulas præmittimus plurimas circa Juriſdictionem exteriorem in genere & in ſpecie,

quia officium illius in exercenda Juriſdictione exteriori totum poſitum eſt, & in Juriſdictione exteriori ab Epiſcopo vel Archiepiſcopo iſturumve Superioribus accepta. Hanc autem Juriſdictionem, vocabimus ſimpliciter Juriſdictiunem, brevitatis cauſâ, quod ſemel monuiſſe ſat erit.

Pars Prima.

Regulæ circa Juriſdictionem in genere.

Quæ ad Juriſdictiunem in genere ſpectant, ad hæc Capita reducemus.

I. Quid ſit Juriſdictio?
II. Quotuplex?
III. Quibus viis acquiratur & amittatur.
IV. & V. Quibus, in quos, in quæ competat?
VI. Qui effectus?
VII. Quæ proprietates?
VIII. Qui abuſus vitandi?

De Juriſdictionis vocabulo nihil dicimus, quia Jus Canonicum quicquam peculiare habere nobis non videtur; uſurpavit enim illud à Jure Civili, in quo Titulus *de Juriſdictione omnium Judicum* inſcriptus, ubi eodem ſenſu ac à nobis accipitur. Notamus tamen obiter nullum nos reperiſſe Canonem, Caus. XI. Quæst. I. qui eſt Sancti Gregorii, ideòque ſexto ſæculo antiquiorem, in quo Juriſdictionis vocabulum uſurpetur, & eodem quo hîc ſenſu.

Caput I.

Quid ſit Juriſdictio?

Regula.

Juriſdictio non eſt aliud, niſi poteſtas Jus dicendi in aliquos à Jure Poſitivo data, certiſque limitibus circumſcripta, ac quibuſdam formulis exercenda.

Colligitur ex ipſa nominis ſignificatione & ex Titulis Juris, ubi *de Juriſdictione* agitur, quales præcipui ſunt illi, qui agunt *de Judice Ordinario & de Judice Delegato*; nam ſi hæc vox, *Juriſdictio*, ſine littera C. ſcribatur, ſignificat Juris poteſtatem, nam hæc duo ſignificat; ſi verò cum C. ſignificat *Juriſdictionem*, ideòque *poteſtatem jus dicendi in aliquos*, cùm nemo poſſit Jus dicere, niſi poteſtatem habeat in aliquos: undè Titulus *de Judice Ordinario*, ſic olim inſcribebatur, *De Officio & Poteſtate Prælati & Judicis Ordinarii*, ut videre eſt in prima Collectione. Titulus autem *de Judice Delegato* inſcribitur nunc in Collectione Gregorii IX. ut & aliàs in Collectione prima & ſecunda, *De Officio & poteſtate Judicis Delegati*, in quibus inſcriptionibus poteſtas ponitur cum Juriſdictione. Capita, quæ his Titulis ſupponuntur, ſunt Juris Poſitivi, & quoſdam terminos Juriſdictioni tùm Ordinarii tùm Delegati præfigunt, formulaſque, quibus exerceatur, præſcribunt, vel præſcriptas ſupponunt, ſervarique præcipiunt.

Hinc inferre licet I. Patriam poteſtatem non eſſe Juriſdictionem, eo ſenſu quo hîc ſumitur, quia magis fluit à Jure Naturali quàm à Jure Poſitivo, nec certis formulis ſubjicitur.

II. Juriſdictionem exteriorem, de qua hîc, differre ab interiori, in eo quòd certis formulis alligetur, iſta verò nullis ſubjicitur: Per Juriſdictiunem interiorem hîc intelligitur, non ſolùm ea quæ exercetur in adminiſtratione Sacramentorum, præſertim Pœnitentiæ, ſed & illa, quæ intra Clauſtra ab Abbate, vel Priore, vel intra Chorum à Cantore exerceri ſolet. Interior autem dicitur, quia proximè reſpicit quæ intra hominem ſunt, illiuſque animæ ſalutem, cui conſulere volentes, quæ de Juriſdictione exteriori dicturi ſumus, datâ occaſione interiori accommodabimus.

Caput II.

Quotuplex Juriſdictio?

Regula I.

Omnis Juriſdictio eſt vel *Ordinaria* vel *Delegata*.

Nulla alia in Jure reperitur, ut fas eſt colligere, ex eo quòd ſint tantùm in eo quinque Tituli, qui tractent de his à quibus Juriſdictio exerceri ſolet, quique ſunt Epiſcopus, eique ſimiles Prælati, habentes ratione Beneficii ſui Juriſdictionem, Legatus, Vicarius, & Delegatus; & ex his ſolus Delegatus habeat Juriſdictiunem Delegatam, cæteri verò Ordinariam. Nam Epiſcopus aliive ei ſimiles Prælati, quibus Archidiaconum annumerare licet, habent Juriſdictionem à Dignitate perpetua: Legatus, ſi mittatur cum poteſtate regendi quaſdam Provincias, Juriſdictiunem habet à Dignitate non perpetua, ſed pro mittentis arbitrio duratura. Idem dicendum dè Vicario: Vicariatus enim eſt Dignitas non perpetua, qualem diximus Legati Dignitatem. Infertur ex Clementina II. *De Reſcript.* Juriſdictio autem, quæ à Dignitate perpetua, vel non perpetua naſcitur, eſt Ordinaria, quemadmodum quæ ex commiſſione ad unam vel alteram cauſam eſt Delegata.

Regula II.

Juriſdictio tàm Ordinaria quàm Delegata eſt vel *Voluntaria* vel *Contentioſa*.

Antequam probetur Regula, explicandum eſt quid per illa verba *Voluntaria* & *Contentioſa* intelligatur. Per Juriſdictiunem erga Voluntariam intelligitur ea, quæ exercetur in volentem, quæ alio nomine dicitur *Gratioſa*, quia gratias diſtribuit, quæque reſpicit quidquid extra judicia fieri non poteſt ſine poteſtate in alios. Juriſdictio Contentioſa eſt illa, quæ in invitum etiam exercetur, quæ contentiones ſivè lites terminat, indèque nomen ſumpſit.

Nunc facilè probatur Regula: nam Juriſdictionem Ordinariam eſſe Contentioſam patet toto Titulo *De Offic. Jud. Ordin.* toto Libro ſecundo & quinto Decretalium, Sexti & Clementinarum: Voluntariam etiam eſſe conſtat ex Titulis omnibus, qui Beneficiorum ſpectant diſtributionem. Juriſdictionem Delegatam, eſſe Contentioſam liquet ex Titulo *De Judice Delegato*; Voluntariam verò eſſe palam fit ex Cap. 43. *De Judice Delegato*. Cap. 11. *De Conceſ. Præb.* pluribuſque aliis, quæ loquuntur expreſsè de Delegatione abſolutionis, vel Beneficiorum Collationis, aliûſve ad illa proviſionis.

Notandum obiter circa præcedentes Regulas Juriſdictiunem Arbitri eſſe Delegatam, & ad Contentioſam pertinere, velut partem ad totum.

Notandum etiam præter dictas inter utramque Juriſdictionem differentias, alias intereſſe, ſed præcipuas eſſe, Juriſdictionem Voluntariam circa res ſpirituales potiſſimùm verſari, de illis tantùm ſummariè cognoſcere, omni loco, omni tempore exerceri poſſe; Contentioſam verò temporales res imprimis ſpectare, de iis, cum judicii ſtrepitu, ſervato judiciario ordine cognoſcere, extra certa loca vel tempora exerceri non poſſe.

Sunt qui Juriſdictionis diviſionem in *Voluntariam* & *Contentioſam* rejiciant, exiſtimantes ſoli *Contentioſæ Juriſdictionis* nomen convenire, ſed immeritò, cùm maximè commoda ſit ad ea, quæ ad poteſtatem Ordinis non pertinent, inter ſe, ut par eſt, diſtinguenda; ſunt enim inter illa non pauca, quæ ad Contentioſam Juriſdictionem reduci nequeant, cùm ad poteſtatem judicandi vel dandi Judices nullatenùs pertineant; Talia ſunt inter cætera Beneficiorum Col-

latio, Clericorum Inſtitutio, Indulgentiarum Conceſſio, Legiſlatio, Cenſurarum Fulminatio, earumque Abſolutio: Præterea duplicem tantùm in Epiſcopo agnoſcit poteſtatem Jus Canonicum, nempè poteſtatem Ordinis & poteſtatem Juriſdictionis; oportet ergò, ut quæ ad priorem pertinere non poſſunt, nec ad poteſtatem judicandi, vel Judices dandi in qua ſita eſt Contentioſa Juriſdictio, alteri Juriſdictioni vindicet. Adde quod prædicta Juriſdictionis diviſio jam diu & communiter recepta eſt, vocumque ſignificatio ex uſu pendeat, ac ideò ſufficiat ut Patribus noſtris Juriſdictionem appellare placuerit poteſtatem illam Epiſcopalem, quæ nec ad ordinem pertinet, nec ad judicia.

Caput III.

Quibus viis acquiratur vel amittatur Juriſdictio?

Licet Juriſdictio Vicarii, cujus intuitu de Juriſdictione agimus, ſit Ordinaria, non nihil tamen de Juriſdictione Delegata in hoc Capite dicemus, quia jus ſeu facultas delegandi recenſetur inter Jura, ſivè facultates Vicarii, necnon & ipſi delegari poſſit à Papa Diſpenſationum executio, vel abſolutiones nonnullæ. Ideòque intereſt Vicario, aliiſque ſcire quid Juriſdictioni delegatæ circa rem quæſitam conveniat; hoc tamen paucis expediemus veluti aliquid noſtro Tractatui accidens.

Cùm autem utraque Juriſdictio Ordinaria & Delegata in re quæſita non parum differant, Caput in Paragraphos partiemur. In primo & ſecundo dicturi *De Delegata*, in aliis *De Ordinaria*.

§. I.

Quibus viis acquiratur Juriſdictio Delegata?

REGULA.

Duplici tantùm viâ acquiritur Juriſdictio Delegata, quarum prima eſt frequens, ſecunda rara.

I. Litteris ſivè Reſcriptis ab eo qui delegare poteſt acceptis.

II. Adeptione Dignitatis, vel Beneficii, cui aliqua cauſa demandata eſt, nec finita antequam vacaret.

Primum patet totis Titulis *De Reſcriptis* & *De Judice Delegato*, in quibus Delegatio non fit niſi litteris.

Secundum conſtat ex Cap. 14. *De Deleg.* Cap. 10. *De Deleg. in 6.*

§. II.

Quibus viis amittatur Juriſdictio Delegata?

REGULA.

Juriſdictio Delegata non amittitur niſi his viis.

I. Revocatione factâ à Delegante, re adhuc integrâ, & Delegato debitè ſignificatâ. *De Delegato.* Cap. 29. *De Delegato.* Cap. 6. *in 6.*

II. Morte Delegantis, re adhuc integrâ, niſi de gratia agatur. *De Delegato.* Cap. 19. *De Delegato.* Cap. 9. *in 6.*

III. Morte unius ex Delegatis, quandò ſimul procedere ex commiſſione tenentur. *De Deleg.* Cap. 42.

IV. Definitione cauſæ propter quam data eſt, ejuſque definitionis executione, aut anni lapſu poſt definitionem. *De Deleg.* Cap. 9. 26.

V. Amiſſione Beneficii cui demandata eſt cauſa ob quam Juriſdictio data eſt. *De Deleg.* Cap. 10. *in 6.*

VI. Quandò Delegans ceſſat habere poteſtatem delegandi, ſi res ſit adhuc integra, ut fit quandò Legatus, vel Vicarius deſinit eſſe Legatus vel Vicarius, vel Prælatus amittit Dignitatem, vi cujus Juriſdictionem habet, vel exercitium Juriſdictionis. *De Off. Legati.* Cap. 10.

VII. Excommunitione denunciatâ; idem dic de ſuſpenſione ab Officio itidem denunciata. *De Offic. Vicar.* Cap. 1. *in 6.*

VIII. Subdelegatione, ſi res ſit incœpta; in quo differt à Mandato, quod expirat conſtitutione novi Procuratoris, etiamſi ipſe ſuâ poteſtate non ſit uſus. *De Deleg.* Cap. 37. *De Deleg.* Cap. 6. *in 6.* *De Procur* Cap. 3. *in 6.*

IX. Lapſu temporis præfixi à Delegante ad cauſam finiendam, niſi Partes ad prorogationem conſentiant, cùm præfinitio temporis facta ſit in commodum Partium. *De Deleg. in integra.* Cap. 10.

X. Si unus ex Delegatis in ſolidum, rem demandatam inceperit, tunc enim cæteri amittunt, aut quaſi amittunt Juriſdictionem, cùm nequeant ſe cauſæ immiſcere, niſi uno vel altero caſu. *De Procuratoribus* Cap. 6. *De Delegato.* Cap. 8. *in 6.*

XI. Quandò qui ſolus procedere poterat, propter Delegationem in ſolidum, cum alio Condelegato procedit, tunc enim ſolus nequit cauſam definire, ideòque amittit Juriſdictionis illam partem, quam à ſocio exerceri conſentit. *De Deleg.* Cap. 23.

XII. Cùm unus ex Condelegatis à Sede Apoſtolica acceptat, cum hac clauſula: *Appellatione remotâ*, vices alterius, Juriſdictionem amittit quoad duo: 1. Non poteſt ſubdelegare: 2. Non poteſt procedere appellatione remotâ, & anteà utrumque poterat. *De Deleg.* Cap. 27. §. *Si verò.*

Adeò notum eſt Juriſdictionem Subdelegati eſſe Delegatam, ut vanum videatur monere Subdelegatam cum Delegata hac & præcedenti Regula comprehendi.

§. III.

Quibus viis acquiratur Juriſdictio Ordinaria?

Cùm Juriſdictio Ordinaria, (ut dictum eſt) oriatur ex Dignitate, vel perpetua, vel non perpetua, ideò agitur hîc de modo quo Juriſdictio acquiritur Dignitati non perſonæ; idem dicendum circa paragraphum ſequentem; undè in Regulis utriuſque fiet mentio de Dignitate.

REGULA.

In Jure Canonico non aliis viis acquiritur Dignitati Juriſdictio Ordinaria quàm iſtis.

I. Conſuetudine. *De Offic. Archid.* Cap. 10. *De Appell.* Cap. 3. *in 6.* §. 2.

II. Præſcriptione. *De Except.* Cap. 6. *De Præſcrip.* Cap. 18.

III. Privilegio. *Ibidem.*

Hac in re differt Conſuetudo à Præſcriptione, quod vulgò illa pluribus quàm iſta Juriſdictionem acquirat: Præſcriptio enim ſingulos, ſivè membra tangit: Conſuetudo verò omnes alicujus Regni, vel Provinciæ Incolas, ſivè corpus reſpicit; Abbas, *Verbi gratiâ*, aliquis contra Epiſcopum aliquem præſcriptione acquirit Juriſdictionem in certas perſonas vel Eccleſias, Abbates verò totius Regni vel Provinciæ contra Epiſcopos ejuſdem Regni, vel Provinciæ Conſuetudine illam adipiſcuntur.

Differunt etiam in eo quòd vana ſit Conſuetudo ſine præſcriptione; una enim ex conditionibus ad bonam Conſuetudinem requiſitis eſt, quod legitimè præſcripta ſit. Præſcriptio valet ſine Conſuetudine; præſcribitur ſiquidem contra Conſuetudinem, & Singuli ſeorſim ſumpti præſcribere poſſunt.

Conveniunt Conſuetudo & Præſcriptio in eo quòd noceant negligentibus, faveant diligentibus, ſivè quòd ex negligentia quorumdam & ex vigilantia aliorum naſcantur, dummodò præfinitum ad hoc tempus perduraverit.

In hoc verò differunt à Privilegio, cùm iſtud ex ſola Superioris gratia proficiſcatur.

Sunt aliæ viæ quibus Dignitati Juriſdictio poteſt acquiri: Tales ſunt Tranſactio, Sententia, Conceſſio in ipſa illius creatione, ſed hæ ad explicatas reducuntur, cùm Tranſactio & Sententia ſoleant fundari ſuper Conſuetudine, vel Præſcriptione, vel Privilegio: Conceſſio verò in ipſa creatione fiat ex Privilegio, quoties Juriſdictio, vel illius quædam pars ipſi Dignitati Jure Communi non competit.

§. IV.

Quibus viis amittatur Juriſdictio Ordinaria?

Conſiderari poteſt Juriſdictio Ordinaria vel in ſe, ſive quoad rem; vel in uſu, ſive quoad exercitium; utroque modo ſpectatam tangit hic paragraphus.

REGULA I.

Non aliis viis amittit Dignitas Juriſdictionem quoad rem, quàm quibus eam acquirit.

Nempe 1. Conſuetudine. 2. Præſcriptione. 3. Privilegio alteri conceſſo. *De Regulis Juris.* Cap. 1. *Omnis res per, quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur.*

Præter contentam loco citato rationem, quæ eſt generalis, eſt alia ſpecialis rei de qua agitur, ſcilicet Juriſdictio nemini acquiri poteſt quin ab alio amittatur; ſubditi enim qui acquirenti ſubjiciuntur, amittenti ſubtrahuntur; ideòque oportet ut iiſdem viis quibus acquiritur Juriſdictio amittatur.

REGULA II.

Non amittitur Juriſdictio quoad exercitium.

I. Niſi Excommunicatione majori denuntiatâ.

II. Suſpenſione ab Officio etiam denunciatâ.

Quod generaliter negat Regula, probari nequit, niſi ſolutione eorum, quæ adverſantur, qualia nulla occurrunt: Quod affirmat de excommunicatione majori, patet ex Cap. 1. *De Offic. Vicar. in 6.* Quod aſſerit de ſuſpenſione ab Officio, non eget probatione, cùm Juriſdictionis uſus ſit pars Officii. Quod de minori excommunicatione negat, dum ad majorem ſe reſtringit, conſtat ex Cap. ult. *De Cler. Excomm. Min.*

III. Sententia, quâ Judex declaravit quòd illa Dignitas Juriſdictionem non habeat in tali cauſa vel cauſæ articulo. *De Deleg.* Cap. 38.

IV. Appellatione legitimè factâ; hac enim Judex, à quo appellatur, amittit Juriſdictionem, Cap. 34. *De Appellat.* niſi quoad executionem ſententiæ in caſibus correctionis, vel diſciplinæ, & quoad executionem Decretorum in criminalibus; in utroque enim genere caſuum appellatio non habet effectum ſuſpenſivum.

V. Tranſlatione domicilii extra Superioris Ditionem: Hinc enim perit iſtius in transferentem Juriſdictio. *De Paroch.* Cap. 5.

VI. Sententia, à qua non eſt appellatum, quaque judicatum eſt Eccleſiam Prælato Inferiori non Superiori ſubjici. *De Sententia & Re.* Cap. 13.

VII. Mutatione ſtatûs, ut ſi Eccleſia ſubdita Archidiacono erigatur in Cathedralem; quod hîc dicitur de Eccleſia, extendi poteſt ad perſonam, quæ ex Clerico fit Epiſcopus. *De Majorit.* Cap. 16.

VIII. Delegatione cauſæ ad Ordinarium pertinentis, à Papa vel Legato, alteri factâ. *De Præg. Canon.* Cap. 15. Non ſervatur in Gallia, niſi Ordinarius ſit ſuſpectus.

IX. Expreſſâ derogatione à Superiore autoritatem habente factâ, ut ſi Papa commendans Ordinario propriæ Juriſdictionis rem, ei expreſsè deroget, jubens ut de ea tantùm cognoſcat tamquam à ſe Delegatus. *De Offic. Jud. Deleg.* Cap. 12. Non ſervatur in Gallia.

Relati caſus à tertio uſque ad nonum aptiùs præcedenti Regulæ ſubjiciuntur quàm iſti, quia in his non amittitur ſolùm exercitium, ſed pars aliqua Juriſdictionis; non ideò tamen falſa eſt præcedens Regula; nam vel iſti caſus ſunt rari, & Regula loquitur de viis Ordinariis, quibus amittitur Juriſdictio Ordinaria, vel reducuntur ad aliquam ex viis de quibus præcedens Regula, vel materia Juriſdictionis tollitur potius quàm amittitur Juriſdictio.

Notandum hîc videtur I. Juriſdictionem quæ ex Dignitate proficiſcitur, acquiri ac amitti iis viis, quibus acquiritur vel amittitur Dignitas; Hinc cùm morte civili, ut & morte naturali Dignitas amittatur, utrâque amittatur Juriſdictio.

II. Juriſdictionem Ordinariam & Delegatam convenire, tùm in eo quòd Delegata quandòque oriatur ex Dignitate ſicut & Ordinaria, nempè cùm Dignitati cauſa committitur; tùm in eo quòd Ordinariâ revocatione, ut par eſt, ſignificatâ pereat interdum, ſicut & Delegatâ, nimirùm cùm naſcitur ex Dignitate non perpetua; tùm etiam in eo quòd utraque, ſi ſit ad tempus elapſo præſenti tempore expiret.

III. Utramque Juriſdictionem in eo potiſſimùm differre, quòd quantum ad non cœpta negotia Delegata ſemper deſinat ceſſante illius à quo eſt Juriſdictione; ceſſante verò illius à quo eſt Juriſdictione Ordinariâ, iſta quandoque deſinat omninò, quandoque verò nullo modo; ceſſat enim Juriſdictio Vicarii, ceſſante illum Conſtituentis Juriſdictione; non deſinit autem Legati Juriſdictio, deſinente Pontificis, qui illum miſit, poteſtate. *De Offic. Leg.* Cap. 2. *in 6.*

IV. Revocationem Juriſdictionis apud acta publica inſinuandam eſſe, quoties ipſa Juriſdictionis conceſſio apud eadem acta inſinuanda eſt: Inferri id poſſe ex Cap. 1. *De Regul. Juris* LOVET *in Regul. de Infirmis, n.* 197. idem confirmare; ſed multò firmius ab *Edicto inſinuationum* 1691. hujuſmodi revocationem inſinuari præcipiente.

CAPUT IV.

Quibus competat Juriſdictio?

Quæſtio hæc de acquiſitione & exercitio intelligi poteſt, & de utroque intelligitur.

REGULA I.

Neminem cenſuris non ligatum nequidem fœminam, excludit Canon ab acquiſitione, vel ab exercitio Juriſdictionis.

Nullus invenitur Canon, qui alios à Juriſdictione excludat, quàm excommunicatos, aliiſque cenſuris ligatos Juriſdictioni oppoſitis; quoad fœminam autem non uno loco declaratur capax Juriſdictionis, ut patet *Can.* 9. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 4. *De Arbitr.* Cap. 12. *De Majorit. & Obed.* Imò hoc ultimo citato Capite declaratur capax Juriſdictionis in Clericos; idem habetur Cap. 4. *De Exceſſib.*

RATIO REGULÆ eſt: Sunt Dignitates Regulares, qualis eſt Dignitas Abbatis & Abbatiſſæ, quæ à Laicis & fœminis validè poſſideri poſſunt; undè ſi Laici & fœminæ capaces ſunt Juriſdictionis Ordinariæ, à majori capaces erunt Juriſdictionis Delegatæ. Præterea Juriſdictio Eccleſiaſtica eſt res Juris Poſitivi, ab Eccleſia ergo concedi poteſt cui vult. Ad hæc ſunt cauſæ, quæ Eccleſiam moveant, ut ſolos reos, quos communione ſuâ indignos judicat, à Juriſdictione excludat. Fœminas namque à fœminis regi præſtat quàm à viris, quando vivunt ſeorſim à viris. Capax eſt Juriſdictionis quiſquis uſu rationis ſimul & communione Eccleſiaſticâ gaudet, quæ ideò exigitur, quia Juriſdictio eſt bonum Eccleſiaſticum.

REGU-

Digitized by Google

REGULA II.

Non alii in Canooe expreſsè dicuntut Jutiſdictionem Ordinariam habere quàm qui ſequuntur.

I. Epiſcopi & Superiores. *Tot. Tit. De Offic. Jud. Ord. & alibi paſſim.*

II. Abbates & Monaſteria. *De Preſcript.* Cap. 15. 28. *De Sentent. & Re Jud.* Cap. 13. *& alibi paſſim.*

III. Abbatiſſæ. *De Majorit. &c.* Cap. 12.

IV. Capitula. *De Foro Compet.* Cap. 13. *De Teſtib.* Cap. 43. *& alibi.*

V. Archidiaconus *De Offic. Archid.* Cap. 10.

VI. Decanus. *De Appell.* Cap. 55.

VII. Plebanus ſivè Curatus. *De Jud. Ord.* Cap. 3.

Hos omnes uno verbo comprehendit *Caput.* 2. *De Judicris*, dùm negotia Eccleſiaſtica Eccleſiarum Prælatis reſervat. Hoc enim nomine ad ſeptem memoratos pertinet Ordinaria Juriſdictio; omiſſi ſunt Legatus & Vicarius, quia includuntur in Prælatis quorum vices gerunt.

REGULA III.

Non omnes de quibus Regula præcedens, ubique habuere Juriſdictionem, nec nunc habent.

Quoad præteritum, patet ex eo quòd Canones citati à nume:o quarto, loquuntur de quibuſdam locis tantùm.

Quoad præſens, patet ex uſu omnibus noto, quoad Capitula, Decanos, Archidiaconos & Plebanos.

Ratio Rigulæ eſt: Juriſdictio, *ut dictum eſt*, pendet à Conſuetudine, quæ nec ſemper fuit eadem ubique circa hanc rem, à Præſcriptione, & Privilegio, quæ ſunt jura peculiaria.

REGULA IV.

Quoties Dignitas habet Ordinatiam Jutiſdictiooem, electo & confirmato ad illam competit Jutiſdictio.

Cap. 11. & 15. *De Elect.* loquuntur tantùm de Metropolitano & de Epiſcopo; ſed cùm non ſit potior pro iſtis ratio quàm pro aliis, ad alios extendi poſſunt.

Extendenda Regula ad eum, qui litteras accepit electionis & confirmationis vim habentes; qualex quibus in forma gratioſa confertur à Papa Dignitas, vel proprio motu, vel ad nominationem, vel ſupplicationem alicujus, nominandi vel ſupplicandi Privilegio gaudentis.

REGULA V.

Jure Communi Juriſdictio Civilis non pertinet ad Eccleſiam, nec ad Laicas poteſtates Juriſdictio Eccleſiaſtica.

Prima pars patet ex Cap. 7. *De Appellat. & Gl. ibidem. in Verbo credimus.* Secunda pars conſtat ex Cap. 12. *De Reb. Eccleſ. non alien.*

REGULA VI.

Poteſt quis partialem habere Juriſdictionem Ordinariam quoad rem aliquam in eum, qui io ſeipſum totalem habet hujuſmodi Juriſdictiooem.

Colligitur ex Cap. 16. *De Majorit.* ubi ſermo fit de Eccleſiis Ordinarii, Archidiaconi Juriſdictioni ſubjectis, & ex Caus. XI. Quæst. I. ubi probatur omnes Clericos, omneſque Eccleſias alicujus Diœceſis ſubdi Juriſdictioni Ordinariæ iſtius Diœceſis Epiſcopi; fieri ſiquidem poteſt, ut Epiſcopo quædam ex his Eccleſiis, quæ ab Archidiacono, aliove inferiore Prælato pendeat, conferatur; ac tunc Archidiaconus erit quoad hanc Eccleſiam Epiſcopi Ordinarius, qui ſimpliciter & in toto habet in Archidiaconum Ordinariam Juriſdictionem.

REGULA VII.

Quì pleoam habet Eccleſiæ adminiſtrationem, eâdem, quâ Electus & Confirmatus gauderet, Juriſdictione potitur, excepto tamen uno immobilium alienationis articulo. *De Elect.* Cap. 42. *in 6.*

Quod ibi dicitur de ſola Eccleſia Cathedrali, ad alias meritò extenditur quæ per electionem dantur; non enim potior eſt ratio de una quàm de alia; modò qui adminiſtrationem dat, dare poſſit cum eadem plenitudine poteſtatis, quod non poſſe inferiores à Papa certum eſt, ut infertur ex *Cap. 4. De Suppl. Neglig. in 6.* ubi deputatus ab Archiepiſcopo Eccleſiæ Cathedrali Adminiſtrator Beneficia conferre non poſſe notatur; quod de Adminiſtratore à Papa dato eidem Eccleſiæ, Capite quarto ſupra citato non dicitur.

Hujus Regulæ exemplum habemus in Archiepiſcopo Lugdunensi erga Epiſcopatum Heduensem, cujus habet adminiſtrationem, occurrente morte Epiſcopi, & in Epiſcopo Heduensi erga Archiepiſcopatum Lugdunensem, eodem in caſu ſimilem adminiſtrationem habente in hocce Archiepiſcopatu. Uterque hoc caſu confert Ordines in alia Diœceſi, vel dat Dimiſſorias intra annum.

REGULA VIII.

Pacificè Electus, & à Confirmatore ſuo nimium diſtans, eâdem gaudet Juriſdictione ante confirmationem, quâ Adminiſtrator, de quo præcedens Regula. *De Elect.* Cap. 44.

Opponi poſſet contra iſtam Regulam Caput quintum *De Elect. in 6.* in quo *Concilium* Lugdunense ſub Gregorio X. *celebratum anno* 1273. jure ſuo privat ipſo facto Electos, qui quovis nomine Eccleſias ſuas adminiſtrant priuſquam confirmentur, dicique poſſet conceſſam Electis gratiam à *Concilio* Lateranensi, quod ſub Innocentio III. *anno.* 1215. *celebratum eſt*, à prædicto *Concilio* Lugdunensi revocatam fuiſſe. Verum reſpondere licet *Concilium* Lugdunense loqui de Electis à Confirmatore ſuo nimium non remotis, loquitur ſiquidem de iis, quibus à Jure Eccleſiarum ſuarum adminiſtratio prohibetur; quique idcircò ipſam ſibi, ut Oeconomis, committi malitioſè procurant; undè quod à *Concilio* Lateranensi indultum eſt, à *Concilio* Lugdunensi non revocatur, imò potiùs confirmatur. Confer utrumque caput, &, ſi quæ remanet dubitatio, evaneſcet.

Nota ad hujus Juriſdictionis executionem neceſſarium videri ut de electione, illiuſque confirmatione conſtet, factâ illarum debitâ ſignificatione iis quorum intereſt, cùm poteſtatem ſuam non probanti impunè non pareatur, non requiri autem, ut in poſſeſſionem miſſus ſit; nam quæ Juriſdictionis ſunt, exerceri valent ab Adminiſtratore, cui in poſſeſſionem mitti non convenit, Confirmatus verò ex ipſa confirmationis vi fit Adminiſtrator. Prætereà Confirmatus non eſt pejoris conditionis quàm Electus in loco valdè remoto à Confirmatore ſuo, cui ante confirmationem Eccleſiam ſuam adminiſtrare ſinitur, quique proindè non apprehenſâ poſſeſſione adminiſtrat. Utrumque patet ex præcedentibus Regulis ſeptimâ & octavâ. Prius confirmat Extravagan. I. *De Elect.* cùm ſuſpendat à Beneficiorum ſuorum perceptione Conventus, & Capitula ſine litteris confirmationis fidem facientibus, Prælatos, qui ſe dicunt Confirmatos recipientes; ſimilique plectat pœnâ Prælatos ſine talibus litteris Juriſdictionem exercentes; eoque modo inſinuet ad Juriſdictionem exercendam ſufficere ipſam litterarum ſignificationem, ideòque neceſſariam non eſſe miſſionem in poſſeſſionem præceſſiſſe.

Additio Prima ad Caput IV.

Nonnulla ſont Juriſdictioni Delegatæ peculiaria circa eos, qui illius ſunt capaces; ideò paragraphos ſequentes adjicimus, quibus non omittendum Juriſdictionis Delegatæ ab Ordinaria diſcrimen patefiet; præmiſſo tamen uno aot altero, qoibus breviùs expediantur, faciliùſque concipiantur, quæ in paragraphis tractanda ſunt.

I. Legatus Summi Pontificis eſt ejuſdem conditionis ac Summus Pontifex, quoad delegandi munus, quia eſt eadem omninò utriuſque Juriſdictio; ideòque hi ſuli poſſunt delegari à Legato qui à Summo Pontifice. *De Reſcript.* Cap. 11. §. 1. *in 6.*

II. Delegatus Summi Pontificis, ac Delegatus ipſius Legati ſunt ejusdem conditionis ac illi, quoad idem delegandi munus, excepto tantùm caſu paragraphi *Si verò.* Cap. 43. *De Delegato.* in quo illorum Delegati, ſi aliis commiſerint vices ſuas, non poſſunt appellari; ac idcircò hi ſoli, qui poſſunt ab illis delegari, ab hoc Delegato ſubdelegari poſſunt. *De Appellat.* Cap. 62. *De Deleg.* Cap. 12. *in 6.* § *cit.*

III. Delegatus ab Ordinario & Subdelegatus à Delegato Papæ, vel ipſius Legati, ſunt ejuſdem conditionis, quoad delegandi jus, eo enim æqualiter carent. *De Appell.* Cap. 62. *De Deleg.* Cap. 12. *in 6.* §. *Etſi.*

§. I.

Qui poſſit à Papa, ipſiuſque Legato delegari?

REGULA.

Jure Communi delegari nequeunt, niſi infrà notandi.

I. Dignitates, quo verbo Regulares ot Abbatia, ac Sæculares ut Epiſcopatus, præpoſitura, Archidiaconatus, Decanatus, &c. intelliguntur. *De Reſcript.* Cap. 11. *in 6.*

II. Obtinentes Perſonatus. *Ibid.*

III. Canonici Cathedralium. *Ibid.*

IV. Principalis Epiſcopi Officialis, quo nomine tàm Vicarius Generalis, quàm qui Officialis dicitur, intelligitur. Extendendum iſtud ad Vicarium Generalem & Officialem Capituli, Sede vacante; quia etſi iſte non ſit Epiſcopi Officialis Principalis, eſt tamen Juriſdictionis Epiſcopalis præcipuus Adminiſtrator. Clem. II. *De Reſcript.*

V. Prior Conventualis, qui diſtinguitur à Priore Clauſtrali, in eo quòd præſit Monaſterio, tamquam Abbas, omniumque bonorum adminiſtrationem habet: Iſte verò præſit ſub Abbate, hancque adminiſtrationem non habet. *Ibidem. Panormit. ibidem.*

VI. Major annis octodecim, qui ex prædictis honorum gradibus aliquem habet. *De Offic. Deleg.* C. 41.

Nota obiter: I. Quòd ex *Concilio* Tridentino non omnis cauſa prædictis à Papa delegari poſſit, cùm Cap. 2. Sess. XIII. *De Refor.* velit, ut appellatio ab Epiſcopo non aliis committatur quàm Epiſcopis, eorumque Vicariis.

II. Quòd ex eodem Concilio cauſæ delegandæ in partibus inferioribus Epiſcopo committi nequeant, niſi ad hoc electi fuerint in Concilio Provinciali vel in Synodo Diœceſana. Sess. XXV. Cap. 10.

III. Quòd quantùm ad honoris gradum in delegandis habendum, non minimi nominis Autores nonnulli exiſtimant ſufficere, ut tempore executionis, quis habeat vel habuerit, quandò impetratæ ſunt litteræ, aut Delegato præſentatæ; cujus ratio hæc eſſe videtur: in Partium utilitatem Delegatio ſit, ideòque in delegando requiſita latè interpretanda, quandò id neceſſarium ut Delegatio ſubſiſtat.

Ex eodem fonte manat quòd Beneficium Conſuetudine pro Dignitate habitum poſſidens delegari poſſit; undè Plebanus, quia in Tuſcia conſtitutus in Dignitate cenſetur, inter illos, qui delegari poſſunt annumeratur.

§. II.

Qui ab Ordinario delegari poſſint, vel non?

REGULA.

Ex non ligatis cenſura ſoli Laici prohibentur ad Res Eccleſiaſticas delegari, minoreſque viginti annis, Partibus invitis, & octodecim Partibus etiam conſentientibus.

Quod affirmat Regula de Laicis, necnon de minoribus expreſsè habetur, primum, in Cap. 2. *De Judiciis*; ſecundum in Cap. 41. *De Offic. Deleg.* Quod negat de cæteris credendum eſt, donec occurrat Canon, qui idem de aliis quibusdam prohibeat: Id prætereà ſic probare licet, dubitari tantùm poteſt de Clericis Ordinis inferioris, & de his conſtat ex Cap. 9. *De Conſecr. Eccleſ.* vel de Monachis & Regularibus, & de iſtis patet ex Cap. 14. *De Privil.*

Nota circa dicta in his paragrahis. I. Qoòd ſicut triplex eſt tantùm perſouarum genus, à quibus Sedis Apoſtolicæ Juriſdictio delegari poteſt; nempè, 1. Papa. 2. Ipſius Legatus. 3. Alterutrius Delegatus, ita non eſt, niſi triplex perſonarum genus, quibus committi poteſt, Dignitates, Perſonatus & Canonici Cathedrarium; nam Officiales & Priores Conventuales primo generi includuntur.

II. Quòd quantùm ad Juriſdictionem Ordinariorum plures poſſint per Delegationem recipere quam dare, quia longè plures ſunt qui illam non habeant, quàm qui habeant: iſti verò poſſunt illam ab aliis hoc modo recipere; nam, *Verbi gratiâ*, Epiſcopus delegari poteſt ab Archiepiſcopo, & Archidiaconus ab Epiſcopo.

III. Quòd vi Juriſdictionis Delegatæ poteſt, qui alii ſimpliciter ſubjicitur, ut Clericus Epiſcopo ſuo, ſui Superioris in aliquibus fieri Superior, ſi ipſi delegetur ab otriuſque Superiore Superioris cauſa judicanda; *Verbi gratiâ*, ſi Subdiaconus committatur ab Archiepiſcopo in caoſa Epiſcopi, ut videre eſt io Canone *Pervenit.* Dist. LXXXIV. Id non ſervatur in Gallia ob debitam Superioribus ab Inferioribus reverentiam.

IV. Quòd ſi ſervetur quod *Concilium* Tridentinum Sess. XXIV. Cap. 12. juſſit circa Canonicatus Cathedralium, ut ſingulis annectatur Sacer Ordo, nullus minor 21. annis poteſt à Papa, ejuſve Legato delegari, cùm cæteri, de quibus §. primus, ad minus hanc ætatem habere debeant, ac proindè hoc Caput deroget Cap. 41. *De Delegato*, juxta quod minor 21. annis delegari poteſt à Papa ejuſve Legato.

V. Quòd ſi in delegando à Principe, ætas minor ſufficiat quàm in delegando ab Ordinario, hoc provenit ex eo quòd à majori ætate requirenda Princeps diſpenſare poſſit, Ordinarius autem non poſſit.

Additio ſecunda ad Caput VI.

Упereſt adhuc dubium ſolvendum, an ſcilicet unus & idem poſſit ſimul habere diverſas Juriſdictiones, de quo nihil docet Canon quod ſequens Regula non comprehendat.

REGULA UNICA.

Non ſolum Juriſdictio Civilis & Eccleſiaſtica, Voluntaria & Contentioſa, circa res diverſas, ſed etiam Ordinaria & Delegata, utraque cùm arbitraria poſſunt eſſe in eodem circa eamdem rem.

Prima pars patet ex *Cap.* 10. *De Exceſſib. Prelat.* quod loquitur de Epiſcopo habente Juriſdictionem Temporalem.

Secunda

Secunda Pars ex Titulo *De Judice Ordinario*, & Tit. *De Præb.* ſimilibuſve, in quibus videre eſt ad Epiſcopum pertinere contentionum definitionem, & Beneficiorum donationem.

Tertia ex *Concilio* TRIDENTINO, quod quædam facienda præcipit Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatis, quæ ipſis competunt ut Ordinariis; & ex *Cap* 13. *De Off. Jud. Ord.* in quo Metropolitanus agit ut Sedis Apoſtolicæ Delegatus in re ſuæ Juriſdictionis; ex *Cap.* 55. ubi CLEMENS III. committit Epiſcopo quod Epiſcopum poſſe ex ſeipſo declarat; ex *Cap.* 17. *De Hæret. In* 6. ubi de Epiſcopo dicitur, quòd poſſit contra Hæreticos procedere Ordinariâ vel Delegatâ poteſtate; ex *Epiſtola* ZOZIMI ann. 418. ad HILARIUM.

Quarta pars ex *Cap.* 14. *De Præſumpt.* Cap. 21. *De Præb.*

Ratio primæ Partis eſt: Epiſcopus poteſt eſſe Dominus Temporalis, tàm ex Titulo temporali, qualis Donatio, Succeſſio, & ratione Patrimonii, quàm ratione Feudi Epiſcopatui annexi.

Secundæ partis: Epiſcopus eſt Adminiſtrator Bonorum Eccleſiæ ſuæ, & Judex ſubditorum ſuorum.

Tertiæ: Delegata Juriſdictio juncta Ordinariæ illam confundit.

Nihil incommodi ſequitur ex eo quòd Partes eligant in Arbitros Judices ſuos, ſivè Ordinarios, ſivè Delegatos.

CAPUT V.

In quos, & in quæ Juriſdictio competat?

Juriſdictio ſpectari poteſt prout convenit Eccleſiæ Univerſæ, prout convenit cuique Superiori Eccleſiaſtico, & prout convenit Delegato, de illa quolibet modo ſpectata quæri poteſt in quos competat.

REGULA I.

Omnis & ſolus Baptizatus Eccleſiæ Juriſdictioni ſubditur.

Colligitur ex *Cap.* 4. *De Baptiſmo*, ubi dicitur quis in Eccleſiam per Baptiſmum introire, *& ex verſu* 12. Cap. 5. 13. *Primæ ad Corinthios*, ubi Paulus dicit: *Eccleſiam judicare de his qui intùs ſunt, non de his qui ſunt foris.*

REGULA II.

Omnis perſona, res & locus, quæ ſunt intra Superioris alicujus Diſtrictum, vel Ditionis limites, ejus Juriſdictioni ſubduntur, niſi aliàs exemptæ ſint.

Colligitur ex *Capitibus* 16. 21. *De Privil.* ubi exemptus ratione perſonæ declaratur ſubditus ratione rei quam poſſidet, vel loci in quem ſe transfert, Juriſdictioni Prælati in cujus Ditione ſunt prædicta res & locus; nàm ideò is ratione perſonæ non ſubditur, quia exemptus eſt; ſubjicitur verò ratione rei vel loci, qoia iſta exempta non ſunt à Juriſdictione Superioris intra cujus Ditionem ſunt.

REGULA III.

Delegati Juriſdictio ad aliud non extenditur quàm in iſta.

I. In perſonas in litteris expreſſas, undè ad alias prorogari non poteſt, etſi iſtæ conſentiant; quod procedit ex eo quòd Juriſdictionem Delegatus accipiat à Delegante, non à Partibus Judicem Delegatum obtinentibus. *De Reſcript.* Cap. 54. *De Deleg.* Cap. 9. 15. 22. 40.

II. In eos, qui illum impediunt vel perturbant, etſi in litteris non exprimantur. *De Deleg.* Cap. 5. 7.

III. In illos, quibus indiget ut executioni mandetur. *Eod. Tit.* Cap. 9. 28.

IV. In ea, quæ ſunt neceſſaria cauſæ cognitioni, ſivè ſint expreſsè in litteris ſivè non. *De Mutuis Petitionibus.* Cap. *D. Deleg.* Cap. 25. *in* SEXTO.

V. In res expreſſas in litteris. *De Reſcript.* Cap. 14. *De Deleg.* Cap. 35.

CAPUT VI.

Qui ſint Juriſdictionis effectus?

Inter Juriſdictionis effectus poſſemus annumerare Correctionem, Coercitionem, ſivè Punitionem, omneſque actus judiciarios, necnon quorumdam bonorum Diſtributionem, quia hæc omnia vi Juriſdictionis fiunt, ſed convenientiùs collocabuntur inter proprietates Juriſdictionis, quibus intelligemus jura, quæ ab illa fluunt, ſicut proprietates ab eſſentia vel natura rei, hoc ſiquidem modo ab illa emanare videntur; undè unicus ſupereſt de quo tractare poſſimus.

REGULA.

Proprius Juriſdictionis effectus hic eſt, ut innumera, quæ ſine illâ facta, eo ipſo irrita ſunt; facta cum illâ rata ſunt, modò cætera ad hoc neceſſaria ſerventur.

Deducitur ex Capite 32. *De Judice Delegato*, *& pluribus aliis citatis*, ubi actum eſt, quibus viis amittatur Juriſdictio Delegata; nam in omnibus illis, ut in multis aliis, quæ citari poſſent, qualia ſunt *Cap.* 1. 5. 6. 7. 8. 9. CAUS. IX. QUÆST. II. plurima declarantur irrita ob id ſolùm quòd ſine Juriſdictione facta ſunt: Unde ſequitur, illa rata fore ſi cum Juriſdictione fiant; ideòque illam propriè efficere ut hæc valida fiant.

RATIO REGULÆ eſt: Quamplurima ſunt, quæ in alios fiunt, quæque ideò ſine poteſtate in eos, in quos fiunt, ritè fieri nequeunt, cum tali verò poteſtate validè efficiuntur: Hæc autem poteſtas nihil aliud eſt quàm Juriſdictio, de qua hìc ſermo eſt. Hic effectus convenit cuivis Juriſdictioni, etiam interiori.

CAPUT VII.

Quæ ſint Juriſdictionis Proprietates?

Duplici modo conſiderari poteſt Juriſdictio de qua agimus: I. Ut Juriſdictio. II. Ut ſpiritualis. Quolibet modo conſideratâ ſuas habet proprietates; ideòque illas ſejungemus ab iſtis, tractantes priùs de proprietatibus Juriſdictionis, ut juriſdictio eſt; poſteà de aliis locuturi.

REGULA I.

Non aliæ ſunt Juriſdictionis, ut Juriſdictio eſt, proprietates quàm quæ ſequuntur.

I. Quæ ſunt juriſdictionis committi poſſunt ab Ordinario, à Vicario Generali, à Legato, à Delegato Summi Pontificis, ejuſve Legati. CAUS. XII. QUÆST. I. Cap. 14. *De Cenſ. Eccleſ.* Cap. 59. *De Deleg.* Cap. 3. 6. 7. 10. *In* 6.

II. Cuicumque conceditur juriſdictio cætera intelliguntur conceſſa, ſine quibus explicari vel exerceri non poteſt, qualia ſunt Citatio, Juſſio, Coercitio, Punitio, Executio. *De Deleg.* Cap. 2. *In ſecunda Collect. Eod. Tit.* Cap. 39. *In* GREGORII IX. *Collectione.* Cap. 28. *In integra. De Mutuis Petitionibus.* Cap. 5.

III. Seipſam poteſt deffendere contra illam impedientes. *Eod. Tit.* Cap. 1. *De Major. &c.* Cap. 9.

IV. Jus corrigendi. *Eod. Tit.* Cap. 59.

V. Jus coercendi & puniendi *Eod. Tit.* Cap. 28.

VI. Ut cauſæ continentia non dividatur, idcircò ad eumdem judicem pertinet acceſſorium & principale.

De

De Deleg. Cap. 51. Niſi ſint diverſi generis. *De Ordine Cognit.* Cap. 3.

Cauſa poſſeſſionis & cauſa proprietatis. *D Sequeſtr. Poſſeſſ.* Cap. 1.

Rei reconventio & Actoris conventio. *De Mutuis Petition.* Cap. 1.

VII. A privato contra ſuum Superiorem præſcribi non poteſt paſſiva Juriſdictio, ſivè à Juriſdictione immunitus. *De Præſcrip.* Cap. 15. Secùs de activa circa res & loca, quæ ab Inferiori contra Superiorem præſcribi poſſent, dummodò in aliquibus exemptus ſit. *De Præſcript.* Cap. 19.

Exceptiones circa primum Regulæ præcedentis membrum.

Licet Juriſdictioni, ut Juriſdictio eſt, conveniat, quòd committi poſſit, omnis tamen Juriſdictio committi non poteſt, nec in toto, nec in parte: idcircò Regulæ ſequentes adjiciuntur, quibus patebit in quibus caſibus Juriſdictio modo alterutro committi nequeat.

REGULA I.

Non alii leguntur in Canone caſus in quibus Juriſdictio committi non poſſit, nec in toto, nec in parte, quàm iſti.

Primus, ſi Juriſdictio ſit Delegata ab alio quàm à Summo Pontifice, vel ejus Legato, & non ſit expreſsè data facultas ſubſtituendi. *De Appell.* Cap. 62. *Panorm. Ibid. De Deleg.* Cap. 12. *in* 6. § *Etſi.*

Secundus, ſi ſit Subdelegata à Delegato Papæ vel Legati ipſius, qui expreſsè non permittunt ſubdelegare. *De Appell.* Cap. 62. *De Deleg.* Cap. 12. *in* 6. §. *Etſi.*

Tertius, ſi electa ſit induſtria Delegati, ut putatur electâ ratione materiæ, quandò commiſſa eſt inquiſitio, vel electio Prælati, aut Miniſtrorum. *De Deleg.* Cap. 43. §. *Is autem.*

Cenſetur autem electa induſtria perſonæ ratione formæ, dùm hæ loquendi formæ adhibentur: *Cauſam per te audias, diſcretioni vel circumſpectioni mandamus, conſcientiam oneramus, per vos & coram vobis.*

Ob ſimiles cauſas is, cui committitur abſolutio certorum caſuum reſervatorum aliis, illos committere non valet, undequaque procedat commiſſio.

Quartus, ſi delegetur nudum Miniſterium, ut fit quandò delegatur Excommunicatio, Abſolutio, Diſpenſatio, Pœnitentiarum Injunctio. *Ibid.* §. *Cæterum.*

Quintus, ſi injungatur alicui, ut negotium exequatur, & Partes non conſentiant ut ſubdeleget, §. *Is autem* Eod Cap. xix.

Explicatâ prædictâ exceptione ſubjiciendæ proprietates Juriſdictionis, ut Spiritualis eſt.

REGULA II.

Juriſdictio, ut Spiritualis eſt, non alias habet proprietates quàm iſtas.

I. Seipſam tueri poteſt per Cenſuras Eccleſiaſticas, *De Deleg.* Cap. 1. *De Majorit. &c.* Cap. 9.

II. Non licet tranſigere de Juriſdictione Spirituali pro re temporali, nec illam exercere pro certa pecuniæ quantitate data Committenti, vel illi promiſſa. *De Tranſactionibus.* Cap. 10. *Ne Prælati vices ſuas, &c.* Cap. 1. 2.

III. Suſpenſio ab Officio efficit incapacem recipiendæ Juriſdictionis, ſi præcedat, ac receptæ exercendæ, ſi ſubſequatur.

CAPUT VIII.

Qui abuſus vitandi circa Juriſdictionem?

Tria ſunt genera abuſuum circa Juriſdictionem, alii enim reſpiciunt Juriſdictionem in ſe, & tàm Voluntariam quàm Contentioſam tangunt: Alii ſpectant Juriſdictionis Contentioſæ exercitium, & iſti vel Judiciorum formam vel judicia ipſa: Alii deniquè pertinent ad uſum Juriſdictionis Voluntariæ: Hic agemus tantùm de primo genere; de ſecundo locuturi dùm *de Judiciis*, & de tertio dùm *de Electione, Collatione, aliave ad Beneficia proviſione, de diſpenſationibus, de abſolutione à Cenſuris & ab irregularitatibus.* Quibus locis colligentur, qui cuique Juriſdictioni abuſus peculiares ſunt.

REGULA.

Non alii leguntur in Canone abuſus circa Juriſdictionem in ſe ſpectatam quàm iſti.

Primus in eo ſitus, quòd ſua unicuique Juriſdictio non ſervetur, ſicque Ordo Eccleſiaſticus confundatur. CAUS. XI. QUÆST. I. Cap. 19. Quod frequens, dùm vigebant Mandata Apoſtolica, reſervationes arbitrariæ, pareſque evocationes.

Hoc autem fit quandò alicui aufertur Juriſdictio quam noſcitur habere, abſque eo quod culpâ ſuâ illius indignus factus fuerit. *De Exceſſ. Præl.* Cap. 5. Id contigere videtur in præventione Apoſtolica, in reſervationibus injuſtis abſolutionum vel diſpenſationum.

Quandò quis exercet vel vindicat ſibi Juriſdictionem in ſubditos alterius. CAUS. IX. QUÆST. II. Cap. 1. 3. 6. 7. 8. 9. *De Conſ.* DIST. I. Cap. 1. Adducta exempla hic recurrunt.

Secundus poſitus eſt in eo quòd Judices in diſpendium Partium protrahunt in longum tempus contentiones circa Juriſdictionem, quas deberent per Arbitros paucis diebus ſopire. *De Reſcript.* Cap. 14. *De Offic. Jud. Deleg.* Cap. 28.

Hic locum habet in Juriſdictione Voluntaria, dùm de inſtitutione Præſentati, vel de viſa concedendo proviſo Apoſtolico, vel de inſtitutione autoriſabili, aliiſve ſimilibus, qui injuſtè nimium differri queunt.

Tertius conſiſtit in eo quòd dolo ab uno foro ad aliud cauſa trahatur, ut fit quandòque per litteras vocitatas *Committimus*, quibus ipſius impetrantis cauſæ alii foro judicandæ reſervantur. *De Alien. Jud. mutandi Cauſa* Cap. 2.

Hic quoque accidere poteſt in Juriſdictione Voluntaria, fraudulenta domicilii tranſlatione ad Ordines, vel Dimiſſoria ab alio quàm à proprio Epiſcopo accipienda.

Quartus videtur poſitus in eo quòd habens Juriſdictionem limitatam ad certos caſus, de re aliqua cognoſcat; non diſcuſſo priùs, an ſit in caſu, qui ad ipſum pertinet. *De For. Comp.* Cap. 1. *in* 6. *& Gloſ. Ibid.* Idem dic de hoc abuſu, quod dictum eſt de ſecundo, & tertio; contingere poteſt Juriſdictionem Voluntariam, in qua Prælatus limites ſuos excedere poteſt.

Quintus, ſi omiſſo medio Tribunali ſuperius adeatur. Infertur *ex Cap.* 9. *De Offic. Ord. ex Cap.* 1. *De Offic. Leg. ex Cap.* 66. *De Appell. ex Cap.* 2. 5. 6. 7. 8. CAUS. IX. QUÆST. III. in quibus Archiepiſcopus prohibetur Suffraganeorum ſubditos in prima inſtantia judicare. Infertur quoque ex *Cap.* 34. CAUS. XI. QUÆST. III. ubi provocantibus ab Epiſcopo præcipitur, ut ad Synodum Provinciæ, vel ad Metropolitanum, & ab iſto ad Primates, vel Regionis *Concilia* recurrant. Infertur etiam ex *Cap.* 39. CAUS XI. QUÆST. I. ubi legitur quod Ordo Eccleſiaſticus confunditur, ſi ſua cuique Juriſdictio non ſervetur; ex *Cap.* 1. *De Suppl. Neglig.* ex *Cap.* 1. *De Foro Comp.* ex *Cap.* 3. *De Appell. in* 6. ex *Cap.* 7. SESS. XXII. quod, Caput tertium mox citatum innovat; in quibus omnibus legitur, vel Archiepiſcopum extra appellationem de cauſis ſubditorum Suffraganeorum ſuorum non poſſe cognoſcere, vel ab Archidiacono non appellandum ad Archiepiſcopum, ſed ad Epiſcopum illius Archidiaconi. *Cap.* 20. SESS. XXIV. in quo Ordinariis locorum tribuitur omnium cauſarum Eccleſiaſticarum cognitio in prima inſtantia, exceptis majoribus

joribus, apud Sedem Apoſtolicam tractandis, aliiſque ab eadem Sede evocatis, quarum prima exceptio non ſine limitatione recipitur; ſecunda verò nequaquam in Eccleſia admittitur.

Excipitur ab hoc Articulo Sedis Apoſtolicæ Tribunal, ſed hæc exceptio non recipitur, ſaltem in Gallia. Idem dic de privilegio Apoſtolicæ Sedis, quo Primati, vel Patriarchæ permittitur ut recipiat appellationes à Suffraganeis Metropolitanorum, omiſſis ipſis Metropolitanis: Hujus privilegii meminit *Cap.* 9. *De Off. Ordin.* Omiſſio medii locum habere poteſt in Juriſdictione Voluntaria etiam Gratioſa.

Sunt alii duo abuſus Juriſdictionis non prætermittendi: I. Illâ abutitur quicumque confert ſub annuo cenſu, ſive locat, vel vendit Officia Eccleſiaſtica, quibus annectitur Juriſdictio Spiritualis. *Toto Titulo, Ne Prælati vices ſuas, &c.* II. Abutitur Juriſdictione qui Beneficia Officiave, quibus annexa eſt, confert perſonis, quæ illius exercitio incapaces, vel indignæ habentur. *De Preb. Cap.* 28. Primus abuſus utramque Juriſdictionem ſpectat. Secundus reſpicit quoque Juriſdictionem Contentioſam, quæ indignis, vel incapacibus ab Ordinario committi poteſt. Hactenus de Regulis quæ Juriſdictionem in genere reſpiciunt, nunc de his quæ illam in ſpecie tangunt.

Pars Secunda.

Regulæ de Juriſdictione in ſpecie.

Quamvis Cardinales, Abbates, ſimileſque Prælati Regulares, Archidiaconi, Decani, Capitula peculiarem habeant Juriſdictionem Ordinariam, ſicut Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, Patriarchæ, & Summus Pontifex, poſſintque ſinguli Jure Communi habere Officiales, tractemuſque de Juriſdictione in ſpecie, ut quæ ad Officiales pertinent faciliùs explicemus, non loquemur tamen de cujuſque illorum Juriſdictione, ſed tantùm de Juriſdictione Epiſcopi, & Archiepiſcopi, quia in Corpore Juris Canonici, è quo noſtras Regulas elicimus, non de aliis ſermo fit quàm de Epiſcopi & Archiepiſcopi Officialibus. A Juriſdictione Epiſcopi incipiemus, quia jus prædictum longè plura de Juriſdictione Epiſcopi docet, quàm de Juriſdictione Archiepiſcopi, illaque ſit iſtius præcipua Pars, cùm pauca ad Archiepiſcopum, ut Archiepiſcopum, pertineant: Iſta verò accommodari poſſint Primati, Patriarchæ, Summoque Pontifici, conſideratis ut Superioribus Archiepiſcopi.

De Epiſcopi Juriſdictione tractantes agemus: 1. De illa generatim ſumpta. Poſteà de eadem ſigillatim conſiderata. De utroque relaturi quidquid de illo expreſsè docet Corpus Juris Canonici, *Conciliumque* Tridantinum, & nihil ultrà præter Gallicanum circa dicenda uſum.

Caput I.

De Juriſdictione Epiſcopi generatim ſumpta.

Regula I.

Jure Communi Epiſcopus Juriſdictionem Ordinariam habet in tota ſua Diœceſi, ſoluſque eſt illius Ordinarius; extrà verò, nullam habet. *De Off. Ord.* Cap. 7. *in* 6. *De For. Compet.* Cap. 13. *De Conſt.* Cap. 2. *in* 6. *De Parochiis & alien. Paroch.* Cap. 3. *Eod. Tit.* Cap. 4. *in Collectione prima.*

Ex primo ſequitur quòd poſſit ſaltem per Officialem ſedere pro Tribunali in omni ſuæ Diœceſis loco. *Ibid.* Cap. 7. Sed alius eſt Galliæ uſus, quo in Anditorio ſolito judicialem Juriſdictionem exercere debet.

Ex ſecundo ſequitur quòd Statutum Epiſcopi non ligat extra Diœceſim etiam Diœceſanos. *Ibid.* Cap. 2.

Ex utroque ſequitur quòd omnis perſona, res & locus ſubduntur Epiſcopo, in cujus Diœceſi ſita ſunt, quæ verò extra ſunt, non ſubduntur.

Regula II.

Omnia Epiſcopi Jura erga perſonas, vel Eccleſias ſibi, ut Epiſcopo, ſubditas, oriuntur ex ipſius in illas Juriſdictione.

Regula patet ex ipſis terminis: Patet etiam ex iſto ratiocinio: „ Quæ debentur Superiori, ut Superiori, „ debentur ratione Juriſdictionis: quæ autem debentur „ Epiſcopo, ut Epiſcopo, ei debentur ut Superiori. „ Patebit denique ex dicendis, quæ oſtenſura ſunt quomodò à Canone id colligatur.

Regula III.

Non alia poteſt Epiſcopus Jura ratione Juriſdictionis exigere, quàm quæ in Canone exprimuntur. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 16.

Regula IV.

Expreſſa in Canone Epiſcopi Jura non ſunt alia, quàm quæ in Capite citato referuntur, quæque iſta ſunt.

Patet Regula ex eo quòd ibi Epiſcopi jura de induſtria recenſentur. De his juribus fit quoque mentio *in Cap.* 13. *De Sent. & Re.*

I. Canonica obedientia ut Judici & Legiſlatori.

II. Subjectio ut Domino.

III. Reverentia ut Patri.

IV. Inſtitutio, quâ intelligitur poteſtas eligendi Eccleſiæ Miniſtros, vel ab aliis electos approbatione confirmandi, vel quod ad idem redit, poteſtas diſtribuendi Eccleſiaſtica Officia, eoſve, qui ab aliis illa recipiunt, examinandi & approbandi.

V. Deſtitutio, quâ intelligitur facultas privandi Beneficiis, Ordinumque muniis.

VI. Correctio, quâ intelligitur poteſtas arguendi, puniendique delinquentes.

VII. Reformatio, quâ intelligitur facultas ſtatuendi, quæ pravos mores aboleant, bonoſque introducant.

VIII. Cenſuræ Eccleſiaſticæ, quâ re intelligitur facultas ferendi, vel Lege, vel judicio, in delinquentes ſpirituales pœnas, quæ cenſuræ dicuntur.

IX. Juriſdictio omnium cauſarum ad Forum Eccleſiaſticum de jure ſpectantium, quâ intelligitur poteſtas finiendi ſubditorum contentiones, quæque ideò Juriſdictio Contentioſa dicitur.

X. Pœnitentiæ adminiſtratio, quo jure intelligitur facultas vel pœnitentias publicas imponendi, vel audiendi Clericorum Confeſſiones Epiſcopo tunc reſervatas, vel à quibuſdam criminibus ſibi reſervatis abſolvendi, vel examinandi, qui pœnitentiam adminiſtrant, proindeque illam adminiſtrandi per alios à ſe conſtitutos. Idem jus Epiſcopo tribuitur Canonibus 1. 2. 3. 4. 5. 6. 9. 14. Caus. XXVI. Quæst. VI.

XI. Sacramentorum omnium adminiſtratio, quâ intelligitur poteſtas Sacramenta quædam per ſe ſolum conferendi, Ordinem ſcilicet, & Confirmationem, alia verò per ſe & per alios à ſe approbatos. *De Offic. Juriſdic.* Cap. 16.

Ad poteſtatem circa Sacramenta reducuntur Confectio Chriſmatis, Virginum Conſecratio, Altariumque, Benedictio ſolemnis in Eccleſia ſuper Plebem; de quibus *Cap.* 1. 2. 3. Caus. XVI. Quæst. VI. Veſtis vidualis impoſitio, de qua *Cap.* 15. 16. 18. Caus. XXVII. Quæst. I. Conſecratio Eccleſiarum, ac Vaſorum Sacrorum, Ornamentorumque Benedictio, de quibus paſſim. *De Conſecr.* Dist. I. De hoc jure ſermo fit ex profeſſo Quæst. III. Caus. X.

XII. Synodus, quâ intelligitur poteſtas convocandi Parochos, alioſque Diœceſis ſuæ Miniſtros, ut Officio-

rum

rum rationem reddant, ac audiant quæ ad bonos mores ope illorum ſtatuenda judicat *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 16. *De Major.* Cap. 9.

XIII. Jus transferendi Reliquias. *De Conſecr.* Dist. I. Cap. 37.

XIV. Synodaticum vel Cathedraticum, quo intelligitur jus exigendi à qualibet Eccleſia duos ſolidos aureos quolibet anno: Synodaticum dictum, quia in Synodo ſolvebatur; Cathedraticum verò quia in honorem Cathedræ Epiſcopalis hæc ſolutio ſiebat. De hoc jure ſermo fit ex profeſſo Quæst. III. Caus. X.

XV. Quarta Decimationum, quâ intelligitur facultas percipiendi portionem è decimis, ſecundum locorum conſuetudinem ſolvendam. Hæc portio *Quarta* vocatur, ex eo quod dum reditus Eccleſiæ in quatuor partes dividebantur, una ex his Epiſcopo dabatur. *De Off. Jud. Ordin.* Cap. 16.

XVI. Quarta Mortuariorum, quâ intelligitur facultas exigendi portionem eorum, quæ Eccleſiæ leguntur, quæ propter præcedentem rationem *Quarta* etiam vocatur. *Ibid.*

XVII. Procuratio, quâ intelligitur poteſtas exigendi aliquid ad expenſas Viſitationis, pro facultatibus Eccleſiæ viſitatæ, quæque ita dicitur, quia hoc jure, viſitanti Epiſcopo neceſſaria procurantur. De hoc jure Quæst. III. Caus. X. Cap. 7. 8. 9. 10.

XVIII. Charitativum Subſidium, quo intelligitur illud quod Epiſcopus in neceſſitate petere poteſt ab Eccleſiis ſuis, vel ad itinera neceſſaria peragenda, vel ad ſolvenda Epiſcopatûs debita. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 16.

Circa Jura mox relata notandum eſt.

I. Omnia uſque ad decimum tertium incluſivè eſſe ſpiritualia, iiſque addendam eſſe annuam Viſitationem in decimo ſeptimo comprehenſam: Cætera verò eſſe temporalia.

II. Singula hæc tredecim, vel quatuordecim ſpiritualia ſpectare ad Epiſcopum, vel ut Patrem, vel ut Dominum, vel ut Legiſlatorem, vel ut Judicem: Nonnulla verò illum reſpicere, non ſub una ea illis faciebus, ſed ſub pluribus ſimul; ſub quacumque autem illarum conſiderato, Juriſdictioni convenire, cùm nec Pater, nec Dominus, nec Legiſlator, nec Judex munia ſua obire poſſint ſine aliqua Juriſdictione. Hanc quadrimembrem Juriſdictionem benignè, non rigoroſè, ſumendam, ad inſtar ſimilitudinum, quæ explicationis cauſâ adducuntur, cùm eo tantùm animo adinventa ſit.

III. Obedientiam, Subjectionem & Reverentiam deberi Epiſcopo, quocunque ex his modo conſideretur, cum hæc tria debeantur Patri, Domino, Legiſlatori, & Judici, ſed obedientiam magis ei dari ut Legiſlatori & ut Judici, quia obedire eſt implere quod præceptum eſt; præcepta autem facere eſt Legiſlatoris & Judicis ut impleantur curare.

IV. Inſtitutionem convenire Epiſcopo ut Patri & ut Domino, quia Paterfamilias Officia in domo ſua unicuique aſſignat; Dominus verò in Ditione ſua.

V. Deſtitutionem illum reſpicere ut Judicem, quia fit per judicium.

VI. Idem dicendum eſſe de Correctione quod de Deſtitutione, quia fit, ut plurimùm, eâdem viâ: poſſe tamen Correctionem tribui Epiſcopo ut Patri, & Domino, cùm eorum ſit corrigere ſicut & Judicis.

VII. Reformationem pertinere ad Epiſcopum ut Legiſlatorem.

VIII. Cenſuras pertinere ad Epiſcopum ut Judicem & ut Legiſlatorem, quia, ut dictum eſt, utrâque viâ feruntur.

IX. Ita evidens eſſe nonum jus ad Epiſcopum ut Judicem pertinere, ut id notare inutile videatur.

X. Non minùs notum eſſe decimum jus reſpicere Epiſcopum, ut Judicem in foro interiori.

XI. Adminiſtrationem aliorum Sacramentorum quàm pœnitentiæ vel per ſe, vel per alios reſpicere Epiſcopum, tàm ut Dominum quàm ut Patrem; nam dum Epiſcopus Ordines confert, Officia diſtribuit in Domo & in Regno Dei, cùm Ordines ſint præcipua Officia, diſtribuere autem, ut dictum eſt, ad Dominum & ad Patrem attinet; dum confirmat, cogit milites, illoſque inſcribit, quod Domini eſt; dum baptizat, dat jus Civitatis; dum Euchariſtiam diſpenſat, ad menſam Regis Regum admittit; dum Extremam-Unctionem dat, milites cogit & ungit contra inviſibiles ſalutis hoſtes; dum Matrimonio jungit, tribuit jus legitimæ patriæ poteſtatis in filios naſcituros quoad ſpiritualia: Hæc autem quatuor Domini ſunt.

XII. Memoratos Synodi fines oſtendere Coactionem illius ad Epiſcopum ſpectare ut Judicem & ut Legiſlatorem.

XIII. Idem ſeutiendum eſſe de annua Viſitatione manifeſtum eſſe, cùm omnibus notum ſit, illam fieri ut pravi mores corrigantur, & quæ cuique loco conveniant ſtatuantur.

XIV. Reliqua Jura, quæ ſunt merè temporalia, deberi Epiſcopo ut Domino, præter Procurationem, quæ debetur ei potiùs ut Judici; quia inquiſitio quæ ad Judicem pertinet, eſt præcipua pars eorum quæ in Viſitatione facienda ſunt Synodaticum ſi quidem eſt velut quoddam tributum: Tributum autem Domino debetur. Quarta Decimationum & Mortuariorum, ſicut & aliorum Eccleſiæ redituum dabatur aliàs Epiſcopo, tamquàm omnium Eccleſiæ bonorum Adminiſtratori, aut tamquàm Primario eorum Defenſori. Adminiſtratio autem tutelaque legitima bonorum ad Dominum pertinet.

Charitativum deniquè ſubſidium ad Epiſcopum ut Dominum ſpectat, cùm ſimile jus Dominis temporalibus debeatur & ſolvatur. Poſt erectionem Beneficiorum, quâ deſiit antiqua fructuum Eccleſiæ diviſio, dataque Epiſcopo ſuis neceſſitatibus ſuperabundans portio, pleraque Jura præmemorata penè ubique exoleverunt, emendæ quoque non cedunt in commodum Epiſcopi, ſed pauperem, vel Eccleſiæ, quibus applicare debet.

XV. Prius horum jurium genus, ſive jura ſpiritualia Legem Juriſdictionis vocari: Poſterius verò, ſivè jura temporalia Legem Diœceſanam appellari. *Cap.* 18. *De Jud. Ordin.* Secundam autem à prima differre in eo quod minùs extendatur; nam qui Legi Diœceſanæ ſubduntur Legi Juriſdictionis etiam ſubjiciuntur, non è contrà. Cava. XVI. Quæst. I. *Cap.* 34. Præterea inter ſe ita ſpecie differre, ut ſententia tangens Legem Diœceſanam, aliam ſivè Juriſdictionis Legem non ſpectet emandas, etſi jus temporale, proindèque Legem Diœceſanam ſpectans quandòque tamen ad Legem Juriſdictionis pertinere, quia ſunt judiciorum iſtam Legem ſpectantium acceſſorium.

Sunt qui minùs probent hanc diſtinctionem, quia Lex utraque una eademque eſt, ſolo nomine differens, cùm per totam Diœceſim Juriſdictio Epiſcopi extendatur; ideòque jure Lex Diœceſana vocitetur. Præterea non benè cohærent, , quæ dicuntur ad illarum diſtinctionem tuendam; cum oſtenſum Legem Juriſdictionis extendi ad jura temporalia, etſi ad ſpiritualia reſtringatur à prædictæ diſtinctionis Fautoribus, & quod dicunt à Lege Diœceſana eximi ut Monachos, ſivè Regulares pluribus Juribus temporalibus ab Epiſcopo percipiendis ſubſint; quale inter alia jus Procurationis. Sed cùm hæc dictinctio inventa videatur explicationis cauſâ, rigoroſè examinanda non eſt.

REGULA V.

Epiſcopus non valet alteri auferre Juriſdictionem, quam habere noſcitur.

Excipiendus caſus in quo ſubeſt juſta cauſa; qualis urgens Eccleſiæ neceſſitas, aut evidens illius utilitas. *De Excesſ. Prel.* Cap. 2.

REGU-

Digitized by Google

REGULA VII.

Non licet Epiſcopo juſtè latam ab Inferiori cenſuram relaxare ſine iſtius conſcientia. *De Off. Jud. Ord* Cap. 3.

Hoc etiam nunc locum habere poteſt in Diœceſibus, in quibus Curati potiuntur jure ſuſpendendi à Divinis Clericos ſibi ſubditos, propter culpas Parochiale ſervitium concernentes. *Synod.* EBROIC. 1586. *Concil.* ROTHOM. 1581. *Concil.* AQUENS. 1585.

REGULA VII.

Epiſcopus poteſt ſupplere deſidiam & malitiam Delegati, etiam à Papa, quandò ex his peccatores in peccato remanent. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 7.

REGULA VIII.

Poteſt Epiſcopus negligentiam Abbatis non revocantis, aut non corrigentis Monachum vagabundum ſupplere. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 7.

REGULA IX.

Papa mandans per Reſcriptum Epiſcopo ut ſubditos ſuos corrigat, non ideò illum facit Sedis Apoſtolicæ Delegatum, nec dat ei Juriſdictionem in Exemptos; quapropter non ad Papam, ſed ad Archiepiſcopum appellatur in Judicio quod fit in executionem talis Mandati, nec vi ejuſdem Mandati judicare poteſt Exemptos. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 12.

REGULA X.

Nulla Conſuetudo nec appellatio impedire poteſt Epiſcopum, ne ſubditorum exceſſus corrigat, & correctionis ſententias à ſe latas exequatur, niſi formam in talibus obſervandam exceſſerit. *Ibid.* Cap. 13.

REGULA XI.

Epiſcopus poteſt & debet brachium ſæculare invocare, quandò judicia ſua aliter exequi nequit, vel mitiores ſunt pœnæ Eccleſiaſticæ erga crimina, quæ punienda occurrunt. *Eod. Tit.* Cap 1. 14.

REGULA XII.

Licet Epiſcopo Viſitationes, ſicut & Prædicationes, Confeſſiones audiendas, & pœnitentiarum impoſitiones alteri committere. *Eod. Tit.* Cap. 15.

REGULA XIII.

Omnem poteſt Epiſcopus abſolutionem committere, quæ ſibi competit ex Officio. *Eod. Tit.* Cap. 20.

Idem dicendum de quacumque alia re ad Juriſdictionem pertinente.

REGULA XIV.

Quidquid *Concilium* TRIDENTINUM permittit Epiſcopis, quod ante eis non licebat, propter exemptiones ab Apoſtolica Sede, aliove modo quæſitas, id omne poſſunt tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegati.

Patet ex ſequenti Regula.

REGULA XV.

Non alia *Concilium* TRIDENTINUM permittit Epiſcopis, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, quàm iſta.

Ea colligit *Concilium* AQUENSE 1585. *Tit. De his in quibus Epiſcopus, &c.* ſed multa omiſit.

I. Ut viſitent Capitula, quocumque modo exempta, quoties expediens judicabunt. Seſs. VI. *De Ref.* Cap. 4.

II. Ut viſitent Eccleſias quaſcumque, quomodolibet exemptas, ſingulis annis, opportuniſque remediis provideant, ut quæ reparatione indigent, reparentur; quæ debitis obſequiis defraudantur, minimè defraudentur. Seſs. VII. *De Ref.* Cap. 8.

III. Ut Commendata Beneficia, quæcumque ſint, etiam exempta viſitent, jubeantque circa ea, quod neceſſarium judicabunt, niſi ſint in Monaſteriis, quæ ſunt Capita Ordinum, vel quæ iſtis ſubſunt. Seſs. XXV. *De Ref. Reg.* Cap. 20. Seſs. XXI. *De Ref.* Cap. 8.

In Gallia non viſitantur, ſi ſubſint alicui Congregationi.

IV. Ut Eccleſiæ Sæculares nullius Diœceſis viſitentur ab Epiſcopo viciniori, ſi de hoc conſtet, vel ab electis in *Concilio* Provinciæ. Seſs. XXIV. *De Ref.* Cap. 9.

V. Ut in omnibus his, quæ ad Viſitationem morumque correctionem ſpectant, jus & poteſtatem habeant, ea ornandi, moderandi, puniendi, & exequendi, quæ pro utilitate Diœceſis neceſſaria videbuntur. *Ead.* Seſs. Cap. 10.

VI. Ut quemlibet Clericum Sæcularem, necnon Regularem extra Monaſterium degentem viſitare, punire, & corrigere, valeant, ſi deliquerint. Seſs. VI. *De Ref.* Cap. 3.

VII. Ut quoſcumque Clericos Exemptos aliàs ſibi ſubditos poſſint corrigere, etiam extra Viſitationem. Seſs. XIV. *De Ref.* Cap. 4.

In Gallia non recipiuntur exemptiones perſonales.

VIII. Ut Abbates, qui negligunt Sacræ Scripturæ lectionem in Monaſteriis, ubi commodè fieri poreſt, inſtituere, ad id congruis remediis compellant. Seſs. V. *De Ref.* Cap. 1.

IX. Ut Abbates Monaſteriorum nullius Diœceſis non curantes ut prædicetur in Eccleſiis Parochialibus, quæ ab iſtis Monaſteriis dependent, Metropolitani in quorum Provinciis ſitæ ſunt ipſæ Diœceſes ad id compellant. *Ead.* Seſs. Cap. 2. §. 2.

X. Ut juxta Juris diſpoſitionem, locive Conſuetudinem, procedant Epiſcopi contra Prædicatores, etiam Exemptos, ſi Hæreſes prædicaverint. *Ibid.* §. 3.

XI. Ut deputent idoneos Vicarios in Eccleſiis Curatis, poſſeſſis ab Exemptis ad tempus à reſidendo, illiſque aſſignent congruam fructuum portionem. Seſs. VI. *De Ref.* Cap. 2.

XII. Ut uniones perpetuas, infra quadraginta annos factas, examinent, & quæ per ſurreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritas declarent. Seſs. VII. *De Ref.* Cap. 6.

XIII. Ut Exempti coram ipſis conveniantur in cauſis mercedum, etiamſi & miſerabilium perſonarum Judicem à Sede Apoſtolica deputatum habeant in partibus, in aliis verò ſi talem Judicem non habuerint. *Ead.* Seſs. Cap. 14.

XIV. Ut per ſeipſos ſummariè cognoſcant de ſurreptione & obreptione gratiæ, quæ ſuper abſolutione criminis publici, de quo inquirere cœperant, vel remiſſione pœnæ ad quam condemnaverant, falſis precibus impetratur. Seſs. XIII. *De Ref.* Cap. 5.

In Gallia id poſſunt etiam per Vicarios.

XV. Ut convertendam in diſtributiones fructuum partem, quæ eſt tertia, Epiſcopi dividant iis qui Divinis Officiis interſunt, debitâ proportione ſervatâ perſonarum & horarum, cæteroſque diſtributionibus privent. Seſs. XXI. *De Ref.* Cap. 3. Seſs. XXII. *De Ref.* Cap. 3.

XVI. Ut augeant Sacerdotum numerum in Parochialibus Eccleſiis, in quibus major requiritur; utque Parochias erigant, dùm diſtantia vel difficultas locorum id poſtulat. *Ead.* Seſs. Cap. 4.

XVII. Ut uniant Eccleſias cujuſcumque generis, propter paupertatem, cæteraſque à Canone probatas cauſas. *Ead.* Seſs. Cap. 5.

XVIII. Ut Parochis imperitis aliàs honeſtæ vitæ dent pro tempore Coadjutores, aſſignatâ iſtis fruc-

fructuum parte pro ſufficienti victu, alios verò turpiter & ſcandaloſè viventes caſtigent, & ſi in nequitia perſeverent Beneficiis illos priveut. *Ead*. Sess. Cap. 6.

XIX. Ut Beneficia ſimplicia ex Eccleſiis collapſis, quæ ob paupertatem inſtaurari nequeunt, in Matrices, aliaſve Eccleſias, cum oneribus ſuis transferant, etiſi ſint juris Patronatûs; Parochiales autem Eccleſias collapſas ex quibuſcumque illarum fructibus reficiant, iiſque deficientibus Parochianos congruis remediis ad illas reſtaurandas compellant, invocato ad hoc brachii ſæcularis auxilio; ſi autem propter nimiam iſtorum egeſtatem id non poſſit, prædicto modo transferant. *Ead*. Sess. Cap. 7.

XX. Ut de Diſpenſationibus, quæ à Sede Apoſtolica gratioſè committuntur, *id eſt*, exequendæ ſine plena cauſæ cognitione conceduntur, ſummariè cognoſcant, an ſubreptitiæ obreptitiæve ſint. Idem ipſis conceditur circa commutationes ultimarum voluntatum. Sess. XXII. *De Ref*. Cap. 5.

XXI. Ut omnium piarum diſpoſitionum ſint Executores, omniaque pia loca, etſi eorum cura ad Laicos pertineat, exemptave ſint, viſitent. *Ead*. Sess. Cap. 6.

Epiſcopus poteſt commutare pias diſpoſitiones, conſentiente Magiſtratu Sæculari, & defuncti hærede; aliàs non poteſt.

XXII. Ut Notarios quâcumque autoritate creatos examinent, idoneoſque non repertos ab Officio quoad ſpiritualia arceant. *Ead*. Sess. *Cap*. 10. Non ſervatur in Gallia.

XXIII. Iis ſubjicit Exemptos propter Officia in honorem tantùm data. Sess. XXIV. *De Ref*. Cap. 11.

XXIV. Ut cognoſcant de ſubreptione vel obreptione facultatum Apoſtolicarum, quibus conceditur, ut ab ingredientibus in Beneficia, jura temporalia in uſus pios nou convertenda exigantur. Sess. XXIV. *De Ref*. Cap. 14.

XXV. Ut Monachos, qui Capitulis Generalibus non ſubſunt, quique Congregationes, quæ talia Capitula habeant, Præſideſque, vel Viſitatores facere negligunt, Metropolitanus convocet pro prædictis cauſis. Sess. XXV. *De Regul*. *Cap*. 8. Hâc poteſtate Metropolitani non gaudent in Gallia, nec ullâ aliâ novâ à *Concilio* Tridentino conceſſâ.

XXVI. Ut ſi mox dicti Monachi, Metropolitano inſtante, memorata exequi non curent, Epiſcopis, in quorum Diœceſibus eorum Monaſteria ſita ſunt, ſubdantur. *Ibidem*.

XXVII. Ut Monaſteriis Exemptis Clauſuram Sanctimonialium, ſi violata fuerit, Epiſcopi reſtituant, ſi verò inviolata, conſervari procurent. *Ead*. Sess. Cap. 5.

In Gallia Epiſcopus viſitare poteſt Clauſuram intùs & foris.

XXVIII. Monaſteria Monialium, Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecta, ab Epiſcopis, in quorum Diœceſibus ſita ſunt, gubernentur. *Ead*. Sess. Cap. 9. Edicta Bles.

XXIX. Ut Clericos publicè Concubinarios, qui moniti, privatique tertiâ parte fructuum Beneficiorum ſuorum, concubinas non dimittunt, à Beneficiis ſuſpendant, quoad arbitrabuntur. Sess. XXV. Cap. 14.

XXX. Ut Patronatus alicui Beneficio acquiſitos à quadraginta annis citra ex augmento, ſeu ex nova conſtructione, vel ex ſimili cauſa revocent, ſi repererint ob evidentem Beneficii neceſſitatem non eſſe conſtitutos, licet Apoſtolicâ autoritate conſtituti ſint. Sess. XXV. *Cap*. 9. Prædictis conceſſionibus vel non fruuntur Epiſcopi, vel iis non utuntur ut Delegati, ſed ut Ordinarii.

REGULA XVI.

Quidquid permiſit *Concilium* Tridentinum Epiſcopis, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, poſſunt non ſolùm per ſeipſos, ſed etiam per Vicarios facere, ſi unum exceperis.

Exceptio in Gallia non ſervatur.

Patet Regula ex eo quòd *Concilium* unum ex his tantùm reſtringit ad Epiſcopos, illis præcipiens, ut illud per ſeipſos agant, ut colligere licet ex Regula præcedenti, in qua recenſentur quæcumque *Concilium* permiſit Epiſcopis, ut Sedis Apoſtolicæ Delegatis, & inter ea ſolum quatuordecimum reſtringitur ad Epiſcopos.

Præterea *Cap*. 3. Sess. XXIV. *De Ref*. injungens Epiſcopis, ut Diœceſes viſitent ſingulis annis, declarat id eos poſſe per Vicarios ſuos Generales facere; atque inter viſitanda ſunt ſex aut ſeptem locorum genera, quæ *Concilium* Epiſcopis non ſubjicit, niſi ut Delegatis Sedis Apoſtolicæ. Ad hæc ſunt quidam Exempti, qui in criminalibus ſubduntur Epiſcopis, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis: In criminalibus autem poſſunt Epiſcopi procedere per Vicarios. Sess. XXV. *Cap*. 6. Sunt ergò ſaltem multa, quæ permittuntur Epiſcopis, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, quæ poſſunt per Vicarios facere. Hinc ſequitur fruſtrà diſputari, an qui ſuccedunt Epiſcopis in Juriſdictione, ſuccedant in iis, quæ poſſunt tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegati; cùm certum ſit Vicarium, Sede vacante, non eſſe pejoris conditionis quàm Vicarium, vivente Epiſcopo; neque ſit congrua ratio cur Vicarius viventis Epiſcopi poſſit quæ permittuntur Epiſcopo, ut Sedis Apoſtolicæ Delegato; Vicarius verò Sedis vacantis ea non poſſit, cùm facultas illa pertineat ad Sedem potiùs quàm ad perſonam.

Ratio Exceptionis: Agitur de re ab Epiſcopo magis nota, cùm de ea ipſe Inquiſitor fuerit, vel quia ſuper eam ſententiam tulerit. Reſervationis cauſa ceſſat in Gallia, ubi non ſolet Epiſcopus per ſeipſum inquirere, nec judicare.

REGULA XVII.

In rebus quæ ſunt Juriſdictionis, nulla eſt quæ ab Epiſcopo committi non poſſit, niſi ſibi ſit à Caoone perſonaliter reſervata.

Sequitur ex dictis circa Juriſdictionem in genere: Diximus enim omnia, quæ ſunt Juriſdictionis, poſſe committi; atque hinc clarè colligitur, quæ non ſunt Epiſcopi perſonæ reſervata ab eo poſſe committi; ſola etenim hujuſmodi reſervatio limitare poteſt generalem committendi facultatem.

REGULA XVIII.

Nulla res ideò Epiſcopo à Canone reſervatur, vel reſervata cenſetur, quia Canon illam Epiſcopo tribuens, de ejus Vicario mentionem non facit.

Infertur ex eo quòd nonnulla ſint hujuſmodi in *Concilio* Tridentino, quæ per Vicarium Epiſcopi fieri poſſunt: Tale eſt quod habetur *Cap*. 12. & 13. Sess. XIV. in quibus *Concilium* tribuit Epiſcopo facultatem recipiendi præſentationes ad Beneficia Juris Patronatûs, & ad ea inſtituendi; nec fecit mentionem de Epiſcopi Vicario; utrumque tamen ab iſto fieri poteſt: Præterea ſunt Canones qui eamdem tribuunt Epiſcopo poteſtatem, quorum alii mentionem faciunt de Vicario, alii non faciunt, nec ulli ullo modo denotant ſe novum jus inducere; nam *Cap*. 17. 18. *in* 6. & Clementina I. *De Hæreticis*, tribuunt Epiſcopo poteſtatem procedendi contra Hæreticos cùm inquiſitione, citata autem Sexti Capita mentionem non faciunt de Vicario: Clementina verò de eo mentionem facit: Ad hæc ſunt Canones, quorum alii poteſtatem minorem Epiſcopo tribuunt, nullâ factâ mentione de Vicario; alii verò majorem tribuunt, factâ de Vicario mentione; nam *Cap*. 17. & 18. *De Hæret*. *in* 6. tribuunt Epiſcopo facultatem procedendi contra Hæreticos, & de Vicario tacent; *Caput* verò 12. *ejuſdem Tituli* tribuit poteſtatem circa depoſitionem Hæreticorum à Beneficiis quæ major eſt, eique ejuſdem ſocium dat Vicarium. Idem eſt utriuſque Tribunal. *De Appellat*. Cap. 3. *in* 6. Ideòque

poteſtas

poteſtas Epiſcopo conceſſa, Vicario ſuo permiſſa quoque cenſenda eſt.

REGULA XIX.

Tunc tantùm certò cenſetur res Epiſcpo à Canone reſervata, quandò injungit ei ut per ſeipſum illam faciat, vel ab ea Vicarium nominatim excludit, vel declarat Epiſcopum ſolum eam poſſe.

Patebit Regulæ veritas ex Canonibus citandis in ſequenti Regula, in quibus non aliæ reſervationis notæ leguntur quàm quæ hic colliguntur.

REGULA XX.

È rebus quæ ab Juriſdictionem quoquo modo pertinent, nullo aliæ Epiſcopo vel Archiepiſcopo reſervantur quàm iſtæ.

I. Clerici in Sacris conſtituti Degradatio, quæ magis ad Juriſdictionem quàm ad Ordinem ſpectat. *De Heret.* Cap. 1. *in 6.* in quo dicitur ſolùm Epiſcopum poſſe degradare. *Cap.* 4. Sess. XIII. ubi declaratur actualem Degradationem per Epiſcopum faciendam, poſtquàm paulò anteà attributa eſt Vicario, ut & Epiſcopo, Clerici Depoſitio.

II. Summaria Cognitio de gratiis Sedis Apoſtolicæ, quæ vel peccatum vel pœnam remittunt. *Cap.* 5. *Ead.* Sess. ubi injungitur Epiſcopo, ut per ſeipſum de hac re cognoſcat,

In Gallia de his cognoſcit Vicarius.

III. Abſolutio à crimine Hæreſis in foro Conſcientiæ. *Cap.* 6. Sess. XXIV. ubi Vicarius nominatim excluditur.

In Gallia committitur hæc facultas.

IV. Punitio Epiſcopi per cenſuras in quodam caſu, nempè dum adeſt in Provincia Archiepiſcopus, vel circa illam. *De Offic. Ord.* Cap. 1. *in 6.* §. *Officialis.*

Apud Gallos id etiam Archiepiſcopo non licet.

V. Singuli Juriſdictionis actus, qui, circa Capitula Exempta, Epiſcopo permittuntur. Sess. XXV. *De Ref.* Cap. 6. §. *Abſente.*

REGULA XXI.

Nihil poſſunt ex *Concilio* Tridentino Epiſcopi, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegati, quod non poſſent ex jure quod, ante Reſervationes Sedi Apoſtolicæ factas, ac conceſſas ab eadem Sede Exemptiones, viguerat.

Patebit Regula conferenti quæ infra collecta ſunt circa Juriſdictionem Epiſcoporum in perſonas, res, & loca, cum iis, quæ ſibi à *Concilio* Tridentino conceſſa ſunt, quæque ſuprà collecta habes ſub Regula decima quinta.

REGULA XXII.

Ademptam Epiſcopis per Reſervationes, & Exemptiones poteſtatem reſtituere congruentiùs non poterat *Concilium* Tridentinum cum Papæ conſenſu, quàm permittendo ut facerent tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegati, quæ ut Ordinarii poterant.

Ratio & Fundamentum: Triplex hinc bonum naſcitur. Primum, acquiſitus per Reſervationes & Exemptiones Sedis Apoſtolicæ honor conſervatur, qui enim per alium facit, per ſeipſum facere videtur. Secundum, Exempti conceſſo gaudent privilegio; remanent enim Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecti, cùm novam in illo Juriſdictionem non exerceant Ordinarii, niſi nomine ejuſdem Sedis. Tertium, Epiſcopi neceſſariam ſibi poteſtatem recuperant cum augmento & poteſtatis & honoris: Hinc enim Juriſdictionem ſuam non exercent ut ſuam, ſed ut Supremæ Sedis poteſtatem, majus autem tùm robur, tùm pondus habent quæ à Suprema Sede prodeunt, quàm quæ ab inferioribus emanant. Addita ſunt hæc verba: *Cum Papæ conſenſu*, quia verendum erat, ne hâc omiſſâ cautione, Sedis Apoſtolicæ Zelatores impediiſſent Epiſcopalis autoritatis reſtitutionem.

REGULA XXIII.

Prædictus ademptæ Ordinariis poteſtatis reſtituendæ modus non eſt à *Concilio* Tridentino adinventus, ſed anteà pluribus ſæculis uſitatus.

Colligitur ex *Capite* 9. *De Hæreticis*, in quo Exempti Hæreſeos rei Epiſcoporum, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatorum, ſubjiciuntur judicio: Hoc autem *Caput* deſumitur ex Decretali Lucii III. ſæculo XII. ſcripta: Colligitur etiam ex Clementina III. *De Sent. Excomm.* in qua Clemens ineunte XIV. ſæculo, permittit Epiſcopis, ut exemptos, quos ibi excommunicat ipſo facto, ſi quod prohibet fecerint, autoritate Apoſtolicâ abſolvant.

Colligitur quoque ex *Capite unico De Regularibus in 6.* in quo Bonifacius VIII. permittit Epiſcopis ut Exemptarum Monialium Clauſuræ provideant Apoſtolicâ autoritate. Idem habet Clemens V. *De Statu Monac.* Cap. 1. Innocentius IV. conceſſit *anno* 1243. Petro de Collemadio Archiepiſcopo *Rothomagenſi*, facultatem viſitandi, autoritate etiam Apoſtolicâ, Monachos Ordinariæ Juriſdictioni ſubditos. *Synod.* Rothom. *p.* 230. Ad hæc etſi in hoc innovaſſet *Conc.* Tridentinum ex propoſito reſtituendæ eo modo Ordinariæ Juriſdictionis, laudandum eſſet, eique gratiæ habendæ, quòd illam reverà ſic reſtituerit.

REGULA XXIV.

Si appelletur ab Epiſcopo in iis, quæ agit tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatus, non ad Papam, ſed ad immediatum Superiorem ſaltem in Gallia appellatur.

Confirmat hanc Regulam Declaratio Sacræ Facultatis, factâ die Julii ſeptimâ anno 1575. Hanc refert Fagnanus in Cap. *Audientiam. De Eccleſiis Ædific.*

Regulæ Ratio eſt, quia poteſtas illa, utpotè Sedi Apoſtolicæ alligata, apud Gallos Ordinaria judicatur. Fagnanus dicit hâc Delegatione excitari Juriſdictionem Ordinariam. *Cap. Quoniam. De Off. Jud. Deleg. in 6. & 7.*

Rejiciebantur aliàs in Gallia Reſcripta Sedis Apoſtolicæ, quæ præcipiebant Ordinario, ut Apoſtolicâ autoritate procederet in iis, quæ poterat ut Ordinarius: Nunc clauſula hæc pro non poſita habetur.

REGULA XXV.

Epiſcopus, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, agendum nihil commiſit *Concilium* Tridentinum quod exterioriorem Juriſdictionem non reſpiciat.

Patet ex Regula XV. in qua caſûs, quos *Concilium* Tridentinum commiſit Epiſcopis, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, collecti ſunt.

REGULA XXVI.

Quoad factam ademptæ Ordinariis poteſtatis reſtitutionem, Juriſdictio exterior cum interiori in hoc uno convenit, quod reſtituta poteſtas exerceri poſſit per Vicarios, caſu uno tantùm excepto.

Patet ex Regula XVI. ſuprà relata, & ex *Cap* 6. Sess. XXIV. *De Ref.* Hic enim legitur quòd à *Concilio* Tridentino poteſtas Ordinariis reſtituta quoad forum interius, exerceri poſſit per ipſorum Vicarios excepto ſolo Hæreſeos caſu; nam viſum eſt ſuperiùs reſtitutam Ordinariis poteſtatem quoad forum exte-

rius, per Vicarios exerceri poſſe, decimo quarto caſu excepto.

In Gallia exceptio neutra recipitur, *id eſt*, neque illa quæ reſpicit forum exterius, neque ea quæ forum interius ſpectat.

REGULA XXVII.

Adempta Ordinariis Juriſdictio exterior, alio planè modo reſtituitur à *Concilio* TRIDENTINO quàm adempta ſua Juriſdictio interior.

Patet Regula ex citato *Cap.* 6. in quo poſterior Juriſdictio reſtituitur exercenda ut Ordinaria: Prior verò, ut viſum eſt, reſtituitur exercenda ut Delegata.

Ratio Diſcriminis: Nullus honos emanat ex interioris Juriſdictionis exercitio, reſiliens in illum, qui hanc conceſſit, quia occultum eſt; ſecùs de exercitio Juriſdictionis exterioris, cùm publicum eſſe ſoleat.

REGULA XXVIII.

Quidqoid licet Epiſcopo in Exemptos, licet etiam in non Exemptos.

Patebit ex Canonibus citandis circa utroſque.

REGULÆ RATIO: Nihil permittitur Epiſcopo in Exemptos quod ſibi non liceret in eos, ſi non eſſent Exempti; nam licentia Epiſcopo in Exemptos data non eſt, niſi reſtitutio Ordinariæ ejus in illos poteſtatis.

REGULA XXIX.

Omnes cauſæ Eccleſiaſticæ in prima inſtantia ab Ordinariis locorum judicandæ ſunt, exceptis Majoribus apud Sedem Apoſtolicam tractandis. aliiſque ab eadem Sede evocatis. *Cap.* 20. SESS. XXIV. *De Ref.* quibus verbis precipuè Epiſcopus intelligitur.

Prima exceptio non recipitur in Gallia ſine limitatione: Secunda verò nequaquam.

In Gallia Papa Cauſas etiam Majores non poteſt evocare; ſed per Delegatos eas in Regno judicat.

REGULA XXX.

Cauſarum Matrimonialium cognitio nulli Epiſcopo Inferiori permittitur, nec licet Legatis à Latere, aliiſque ſimilibus in hoc illum turbare. *Ibid.*

Abbates, qui gaudent juribus quaſi Epiſcopalibus, de iis cauſis cognoſcunt in Gallia, *verbi gratiâ*, Abbates Fiſci, Campi, & Aureliaci. Id ipſis non licere prætendunt Epiſcopi Gallicani *in Ordinationibus factis anno 1645. Art.* 22. quæ prætentio huic Decreto TRIDENTINO non innititur, cùm notum, evidenſque ſit, *Concilium* TRIDENTINUM per Judices Inferiores, quibus inhibet cauſarum Matrimonialium cognitionem intelligere Decanos, Archidiaconos, alioſque ipſis inferiores, non autem eos, qui Juriſdictionem habent Epiſcopalem, Epiſcopis quoad Juriſdictionem non inferiores.

REGULA XXXI.

In omnibus cauſis Dignitatum & Canonicorum cum duobus de Capitulo, initio anni ad hoc ab iſto electis, procedere debet Epiſcopus, & concorditer cum illis, aut illorum altero, aut in caſu diſcordiæ, cum tertio ab illis & ab Epiſcopo Electo; vel demùm cum tertio à viciniori Epiſcopo eligendo, ſi in electione tertii Epiſcopus cum illis non concordet, aliàs proceſſus nullus eſt, in aliis ſolus procedere poteſt. SESS. XXV. *De Ref.* Cap. 6.

Quod in prima Regulæ Parte continetur, non ſervatur in Gallia; nec conſequenter quæ illam ſequuntur ſecunda & tertia Pars.

REGULA XXXII.

In Gallia Juriſdictionem Contentioſam non exercent per ſeipſos Epiſcopi.

Eum eſſe Galliæ uſum teſtantur viri hac in re verſatiſſimi, qui quidem Viſitationis caſum vel tempus excipiunt, ſed ſtatim monent Juriſdictionem, quam tunc exercent Epiſcopi, non verè eſſe Contentioſam, ſed Contentioſæ potiùs umbram, cum eo in caſu ſummaria cognitio tantùm permittatur, quæ in Juriſdictionis Voluntariæ exercitio quandòque permittitur. *Cap.* 5. SESS. XIII. *De Reform.* „ Nulla fiat litis „ conteſtatio, nec ulla queat ferri ſententia deffini„ tiva, nec reus convictus pœnâ ordinatiâ puniri, „ nec requirente, nec audito Promotore judicare li„ ceat, nec intra Auditorium, extra quod Juriſ„ dictio Contentioſa hoc in Regno exerceri nequit, ju„ dicetur „: Addunt etiam iidem Gallicani uſus Teſtes fide digniſſimi: „ Si quid in Viſitationis curſu ab „ Epiſcopis fit quod Juriſdictionis Contentioſæ ſpe„ ciem præ ſe ferat, id ab illis fieri, ut Patribus, vel Paſ„ toribus, non ut Judicibus; pœnas, ſi quas impo„ nant, non eſſe judiciarias, ſed pœnitentias ſalutares, uno verbo corrigere, non punire, ægris medi„ cinam præſcribere, non reis debitas pœnas infli„ gere.

CAPUT II.

De Epiſcopi Juriſdictione ſpeciatim ſpectata.

REGULA.

Nihil Epiſcopi Juriſdictioni ſubjicitur quod non ſit vel perſona, vel res, vel locus.

Quod affirmat Regula, patet ex *Cap.* 21. *De Privileg.* ubi legitur Religioſos ab Epiſcopi Juriſdictione exemptos, ei ſubeſſe quoad res, vel quoad loca: Quod negat evidenter colligitur ex eo quòd nihil eſt quod non ſit vel perſona, vel res, vel locus.

CAPUT III.

De Epiſcopi Juriſdictione circa res.

Res ad Epiſcopi Juriſdictionem pertinentes ſunt, vel Criminales, vel Civiles: Civiles jungi poſſunt cum locis, imò ut plurimùm congruè ſeparari nequeunt; ideòque eorum pleraque, quæ dici poſſent de rebus civilibus, remittimus ad Titulum *De Locis*; cætera paucis comprehendemus, poſtquam de Criminalibus, quæ aliò remitti non poſſunt, pro argumenti neceſſitate egerimus.

§. Unicus.

De Epiſcopi Juriſdictione circa res criminales.

REGULA I.

Epiſcopus liberam habet in Diœceſi ſua crimina inquirendi, judicandi, & juxta Canones puniendi, poteſtatem; ſic olim. Nunc aliter, ſaltem in Gallia, quoad crimina civilia, quæ ſoli Judices Civiles poſſunt inquirere ſi à Laicis commiſſa ſint, vel conjunctim cum Judice Eccleſiaſtico ſi à Clericis fuerint perpetrata. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 1. *De Adulter.* Cap. 4. *in prima Collect.*

Ad intelligentiam Regulæ, notandum crimina dividi in *Eccleſiaſtica & Civilia*: Eccleſiaſtica eſſe, quæ Religionem proximè lædunt, qualia quæ circa Fidem, Sacramenta, Miſſæ Sacrificium verſantur; hæc autem dici Eccleſiaſtica ratione materiæ, quæ merè Eccle-

Eccleſiaſtica, cùm Fides, Sacramenta, Miſſæ Sacrificium, aliave ſimilia, Eccleſiæ curæ à Deo immediatè commiſſa ſint, nec Poteſtatem Civilem reſpiciant; niſi quatenùs à Deo conſtituta eſt Eccleſiæ Protectrix. Civilia Crimina eſſe quæ civili adminiſtratiooi proximè adverſantur, qualia ſunt cætera crimina; dici autem *Civilia* ratione materiæ, quæ Poteſtati Civili à Deo immediatè ſubjecta eſt, nec Eccleſiam ſpectat, niſi prout Poteſtatis Civilis Adjutrix eſſe debet. Notandom etiam inquiſitionem referri ad judicium, ut & judicium ad punitionem; puniri autem crimina poſſe duplici pœnarum genere, Eccleſiaſticis ſcilicet & Civilibus: Verùm ſicut non licet Civili Poteſtati pœnas Eccleſiaſticas irrogare, ita nec Eccleſiæ pœnas Civiles infligere; utrique pœnarum generi utrumque criminum genus ſubjici, cum hoc diſcrimine, ut Crimina Eccleſiaſtica ex genere ſuo pœnis ſubſint Eccleſiaſticis, aliis verò ex circumſtantia extranea, ſivè accidentali, nempè ex boni civilis læſione, quam ſecum inferunt, Crimina verò Civilia ex natura ſua pœnis ſubjaceant Civilibus, aliis verò ex accidenti, nempè ex detrimento quod indè patitur Religio. Hinc ſi Eccleſia in Canonibus ſuis pœnas Civiles interdùm irrogat, ut dùm mulctat, in exilium damnat, ad reſtituendum in quadruplum obligat, conſentiente expreſsè vel tacitè Poteſtate Civili id facit; ideòque hi Canones quales ſunt *Cap.* 7. DIST. 18. *Cap.* 7. 14. 16. *&c.* CAUS. XVII. QUÆST. IV. *Cap* 17. 18. CAUS. XVI. QUÆST. I. *Cap.* 5. *De Calumniator.* per Caput 2. *De Cler. Excomm. Miniſtr.* & per Caput 4. *De Raptor.* interpretandi ſunt.

REGULA II.

Non alio modo poteſt Epiſcopus crimen arguere & punire quàm quo fuit probatum, *id eſt*, indeterminatè tantùm, ſi indeterminatè ſolùm probatum eſt. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 2.

REGULA III.

Quem crimine vehementer ſuſpectum habet Epiſcopus, hunc ad ſe purgandum compellere debet. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 5.

Hæc tertia Regula fallit in Gallia, in ea enim Purgatio Canonica in uſu non eſt, ideò accuſatore non probante reus etſi crimine ſuſpectus abſolvitur.

REGULA IV.

In criminalibus ſupplere poteſt Epiſcopus tàm Delegati, quàm Abbatis, ſimiliſve Prælati inferioris negligentiam. *Eod. Tit.* Cap. 6. *Eod. Tit.* Cap. 7.

Non habet locum in Gallia quoad Delegatom, ſecùs quoad alios; nam ſi, *Verbi gratià*, Prælatus Regularis ab Epiſcopo monitus, ſubditos, qui intra Clauſtra ſcandaloſè deliquerunt, punire negligit, Epiſcopus illius negligentiam ſupplere poteſt.

REGULA V.

De omnibus criminibus non ſolùm Clericorum, ſed & aliorum in ſua Diœceſi commiſſis cognoſcit Epiſcopus. De criminibus Clericorum Judex Sæcularis cognoſcere nequit, ſine Epiſcopi permiſſu. *De For. Comp* Cap. 13. *Eod. Tit.* Cap. 2. CAUS. XI. QUÆST. I. Cap. 2.

Nota circa utrumque Caput, ſecundum tribui *Concilio* PARISIENSI, nedùm locis citatis, ſed & in prima ex antiquis Collectionibus, iiſque omnibus locis legi eodem modo quoad ſenſum, hoc uno excepto, quod in prima citata Collectione habetur *Scientia* pro *Licentia & permiſſu*, quæ aliis leguntor locis; quæ differentia ſatis notanda eſt, nam juxta priorem lectionem ſufficit, ut Epiſcopus ſciat Clericum à Judice Sæculari judicari; juxta poſteriorem neceſſe eſt ut præthereà Epiſcopus conſentiat.

Hoc non ſervatur in Gallia, in eo enim Regno crimina Laicorum Judici Laico reſervantur; Clericorum verò ita diſtinguuntur, ut Civilia Judici Sæculari relinquantur, Eccleſiaſtica Judici Eccleſiaſtico vendicentur; quæ diſtinctio expreſſa eſt in Canone 45. CAUS. XI. QUÆST. I. §. *Quod ſi.* & §. *In Criminalibus.* Nec in eodem Regno Epiſcopi licentià eget Judex Sæcularis, ut de civilibus Clericorum criminibus cognoſcat, cùm iſta crimina ex genere ſuo ad iſtius Judicis cognitionem pertineant; attamen pro ſervanda reverentia Ordini Clericali, conjunctim procedere ſolet cum Judice Eccleſiaſtico, uſque ad Judicium; ſed de hoc fuſiùs dùm *de Judiciis Criminalibus* agetur in poſtrema hujus Tomi Parte.

REGULA VI.

Omnis Epiſcopus, ut Epiſcopus, Juriſdictionem temporalem habet in Criminalibus. Cap. *Eccleſia. De Conſ.* Cap. 3. SESS. XXI. in quibus habetur Epiſcopum corporales pœnas poſſe infligere, rei bona capere, reumque incarcerare.

Hoc non admittitur in Gallia, io qua communis ſententia, unanimiſque, à nemine temporalis Juriſdictionis quicquam haberi, quod à Principe, à quo ſolo emanat, huſmodi Juriſdictio non acceperit.

Hujus poteſtatis Epiſcopo conceſſæ vel attributæ ratio, hæc eſt: Pœnæ ſpirituales ſunt quandòque graviores pro re de qua agitur; culpæ gradatim ſunt puniendæ, ideòque priùs pœnæ temporales adhibendæ quàm ſpirituales; pœnæ temporales magis timentur, imò ſpirituales quandòque contemnuntur, ideò ab Epiſcopo Statuta manent inobſervata. *Cap.* 2. CAUS. XV. QUÆST. VI. ubi in re criminali gladius tàm temporalis quàm ſpiritualis tribuitur Archiepiſcopo TREVIRENSI, ſed hoc naſci potuit, ex eo quòd Feuda haberet Dignitati ſuæ annexa; ac præfatæ rationi fit ſatis invocatione brachii ſæcularis: ad hæc, ſi valeret, Judex Sæcularis pœnas ſpirituales infligere, cùm iſtæ plus timeantur quàm ſæculares.

REGULA VII.

Ád detegendam veritatem Epiſcopo licet moderatâ uti Quæſtione ſi juſta ſubſit cauſa. *De Depoſito.* Cap. 1. *De Regul. Juris.* Cap 6.

Nota circa iſtam Regulam, Quæſtionem in cauſis Eccleſiaſticis adhibitam longè ante ALEXANDRUM III. è quo deſumitur prius è citatis Caput, cùm GREGORIUS VII. de uſu Quæſtionis in cauſis iſtis, mentionem faciat in poſteriori è citatis Capite, ac de eo loquatur, non tamquàm de re naſcente, ſed potiùs ut de re, de qua Judices Eccleſiaſtici jam abutebantur.

Sont qui exiſtiment Quæſtionis uſum in cauſis Eccleſiaſticis inutilem & indecentem eſſe: Inutilem, quia moderata Quæſtio, qualis eſſe debet Eccleſiaſtica, ad extorquendam à reo veritatem non ſufficit: Indecentem, cùm tormenti hujus Miniſter Clericus eſſe debeat, Tortoris autem Officium Clericum omninò dedeceat.

REGULÆ RATIO: Moderata debet eſſe quæſtio, nedùm quia manſuetudo maximè decet Judicem Eccleſiaſticum, ſed etiam quia niſi moderata foret, graviori Judex iſte puniret pænâ ad veritatis detectionem, quàm quâ uti poteſt veritate detectâ. Juſta cauſa ſubeſſe debet aliàs injuſta eſt; juſta abeſt cauſa quandò initio cauſæ adhibetur, mitioribus aliis viis, quibus veritas detegi poteſt, prætermiſſis. Hæc obiter dicta de Tortura explicabuntur in cit. Tractatu *De Judiciis Criminalibus.*

REGULA VIII.

Valet Conſuetudo præſcripta, quâ Epiſcopus in inquirendo, puniendo, corrigendo, non teneatur Capituli ſui Conſilium requirere. *De Conſuet.* Cap. 3. *in 6.*

REGULA IX.

In criminalibus ad Forum Contentioſum deductis, non alia à Canone, Epiſcopo, Archiepiſcopove, Abbati, reſervantur quàm iſta.

I. Solus poteſt Epiſcopus degradare Presbyterum. Sess. XIII. Cap. 4.

In Gallia non eſt in uſu degradatio; cujus rei ratio eſt: Hoc in Regno creditur crimina ad quorum punitionem neceſſaria eſt degradatio, ipſâ ſuâ gravitate degradare.

II. Solus poteſt Archiepiſcopus, dùm propè eſt, in Epiſcopum cenſuras ferre. *De Offic. Ord.* Cap. 1. *in 6.* §. *Officialis.* Id ei non licet in Gallia.

REGULA X.

Quoad criminalia, nullus Sæcularis Regulariſve extra Clauſtra degens, ab Epiſcopi Juriſdictione eximitur. Sess. VI. Cap. 3.

REGULA XI.

Quoad criminalia, neminem juvant Litteræ Conſervatoriæ ſi ſtetur Juri à *Concilio* Tridentino introducto. Sess. XIV. Cap. 5.

Excipiuntur tamen Univerſitates, Doctorum Collegia, regularia loca, Hoſpitalia, actu hoſpitalitatem ſervantia, & iſtorum omnium perſonæ, ſivè Rectores.

Exceptiones non habent locum in Gallia, ſed ſola Regula.

REGULA XII.

Qui ex Privilegio alienos Clericos punire poſſunt, contra eos procedere non debent, nec poſſunt, niſi proprius Epiſcopus, vel ejus Vicarius interveniat. *Ead.* Sess. Cap. 8.

Non eſt in uſu in Gallia, ubi talia Privilegia locum non habent.

REGULA XIII.

Nulli Prælatorum Epiſcopo inferiorum licet de cauſis criminalibus cognoſcere, ſed earum cognitio Epiſcopo reſervatur. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 20. Sess. XXV. Cap. 14.

Agitur hìc de Prælatis, qui in Juriſdictione inferiores ſunt Epiſcopis, quales non ſunt, qui habent Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem.

REGULA XIV.

Legati à latere, Nuncii, Gubernatores Eccleſiaſtici, in cognitione criminalium Epiſcopum turbare non poſſunt, nec contra Eccleſiaſticas perſonas procedere, niſi requiſito priùs Epiſcopo, eoque negligente. *Ibidem.*

Nuncii nullam exercent Juriſdictionem in Gallia.

REGULA XV.

Etſi in Criminalibus, ut & in Civilibus, cum duobus Canonicis Epiſcopus contra Canonicos procedere teneatur, ad ſummariam tamen informationem, perſonalemque detentionem, quandò iſtâ opus eſt & urget, ſolus procedere poteſt. Sess. XXV. Cap. 6.

REGULA XVI.

In omnibus caſibus juxta delicti, & perſonarum qualitatem in decenti loco delinquentes cuſtodiendi ſunt. *Ibidem.*

REGULA XVII.

Crimina Clericorum non capitalia, pro illorum cortumacia gradatim punire poteſt Epiſcopus. *Cap.* 14. Sess. XXV. ubi incontinentiæ crimen punitur in Clericis: I. Privatione tertiæ Partis obventionum Eccleſiaſticarum, quæ ipſo facto incurritur, ſi primæ monitioni non paruerint. II. Amittunt omnes fructus ipſo facto, & ſuſpendendi ſunt à Beneficiorum adminiſtratione, ſi ſecundæ monitioni non obedierint. III. Privantur Beneficiis, ac ad alia obtinenda inhabiles redduntur, donec ſe manifeſtè emendantes diſpenſationis gratiam meruerint. IV. Si adhuc in crimine perſtiterint, excommunicationis gladio feriendi ſunt.

Reſtringitur Regula ad crimina non capitalia, quia capitalium punitio, ſi gradatim fiat, magna ſecum invehit incommoda, niſi prima pœna, etſi mitior quàm quæ puniendo crimini debetur, ſimilia crimina committendi facultatem auferat. Idcircò non ſervandum videtur *Caput* 1. *de Judiciis*, in quo Clericus qui tempore ſuccedente capitali crimine pluries fit reus, triplici pœnarum genere, quarum nulla ſimilia crimina patrandi facultas aufertur, gradatim puniendus dicitur, antequam Judici Sæculari capitali plectendus pœnâ tradatur. Proindèque crudeli pietate, efficax remedium differretur ac innocens interim pateretur, publicaque quies in periculo remaneret.

REGULA XVIII.

In Crimine incontinentiæ Clericorum, contumacium appellatio nec exemptio ſuſpendit ſententiæ executionem, idcircò neutri deferre debet Epiſcopus. *Ibid.*

REGULA XIX.

Pro vitando graviori lapſu diſſimulandus eſt minor. *Qui Cler. vel Vov.* Cap. 3. *in prima Collect.*

REGULA XX.

Crimina, quæ per Inquiſitionis viam Epiſcopus cognoſcit, punire poteſt æquè ac quæ cognoſcit per accuſationis viam, ſed mitiùs illa quàm iſta punire debet. *De Simon.* Cap. 30.

REGULA XXI.

Clerici fori Privilegium amittentes, Epiſcopi Juriſdictioni ſubeſſe deſinunt: Hoc autem amittunt Jure Communi, ſi Clericalem habitum dimittant, eoque dimiſſo crimina patrantes deprehendantur, vel etiam non dimiſſo, ſi bigami fiant. *De Privil.* Cap. 27. *De Sent. Excomm.* Cap. 23. *De Pœnis.* Cap. 1. *in quinta Collect. De Bigamis.* Cap. unic. *in 6.*

Jure Gallicano non his ſolùm modis, ſed etiam ſi uxores ducant.

Hinc nota non recipi in Gallia *Caput* 1. *De Cler. Coning. in 6.* nec Caput 8. *Concil.* Tridentini Sess. XXIII. *De Refor.* in eo quòd citatum Caput primum innovat.

REGULA XXII.

Falſum æquè eſt XII. ſæculo in Eccleſia introductum nondùm fuiſſe uſum pœnas temporales irrogandi, ac verum eſt tales imponere pœnas propriâ autoritate Eccleſiæ non licere.

Prima

Prima Pars Regulæ patet ex *Cap.* 7. Dist. XVIII. Cap. 17. 18. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 7. 14. 16. 20. 21. 22. 25. 26. 27. Caus. XVII. Quæst. IV. Cap. *De Calum.* Cap. 14. *De Judæis.* Cap. 2. *De Pœnis.*

Secunda Pars infertur ex *Cap.* 2. *De Cler. Excomm. Miniſtr. Cap.* 4. *De Raptoribus.* Sed ut quiſque ſine labore prioris Regulæ Partis veritatem clarè videat, notandum tempus quo quilibet ex citatis Canonibus conditus eſt; incipiendumque ab antiquiori, & juxta temporis ordinem ad cæteros progrediendum. *Canon* 17. Caus. XVI. Quæst. I. deſumitur è *Concilio* Calcedonensi, celebrato anno 451. & exilio damnat. *Canon* 18. *ead.* Caus. & Quæst. è Pelagio II. ad Pontificatum electo anno 579. eâdem pœnâ plectit. *Cap.* 1. *De Calumniator.* è Gregorio Magno, Pontifice facto anno 590. eamdem exilii pœnam irrogat, pœnam imponit Metropolitano, qui indebitam rem ſibi vendicat. *Canon* 16. Caus. XVI. Quæst. IV. deſumitur ex Pœnitentiali Theodori *Cantuarienſis*, qui vixit VII. ſæculo, pœnâ dupli & quadrupli plectit. *Can.* 14. *ead.* Caus. & Quæst. ex Epiſtola Higino ſuppoſita, qui VIII. ſæculo collocari poteſt, quo hujuſmodi litteræ viſæ ſunt, pœnam pecuniariam illo ſæculo VIII. uſitatam. *Canon* 7. Dist. XVIII. è VII. *Concilio* Generali, celebrato anno 789. quadrupli pœnam imponit. *Canones* 7. 20. 25. 26. Caus. XVII. Quæst. IV. è *Concilio* Triaur. celebrato exeunte IX. ſæculo ſimilem pœnam ac *Pſeudo* Higinus infligit. Eodem ſæculo parem imponit *Canon* 21. *ead.* Caus. & Quæst. deſumptus ex Joanne VIII. facto Pontifice anno 872. *Canon* 22. *ead.* Caus. & Quæst. deſumptus ex Alexandro II. facto Pontifice anno 1061. pœnam confiſcationis omnium bonorum irrogat. *Caput* 2. *De Pœnis*, deſumptum ex Alexandro III. ad Pontificatum evecto anno 1159. pœnæ pecuniariæ à Judice Eccleſiaſtico inflictæ meminit. Idem habetur in *Capite* 14. *De Judæis* ex Innocentio III. qui ad Pontificatum aſcendit anno 1198. Addendum citatis Canonibus *Caput* 3. *De Crimine Falſi*, in quo circa annum 1185. Urbanus III. conſultus quâ puniendi eſſent pœnâ Clerici falſarii, reſpondet, ipſis degradatis, imprimendum caracterem & in exilium mittendos. Agentes de Juriſdictione Epiſcopi circa crimina, de modo procedendi nihil diximus, quia hîc fuſiori explicatione eget, quàm dari conveniat in hiſce principiis, circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam crimina contingentem.

Caput IV.

De Juriſdictione Epiſcopi circa res civiles.

Res Civiles ſunt, vel *Spirituales*, vel *Temporales*, idcircò I. conſiderabimus quæ ſint res ſpirituales Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectæ. Poſteà quæ ſint res temporales eidem Juriſdictioni ſubditæ.

§. I.

De Rebus Spiritualibus Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectis.

REGULA.

Non aliæ res ſpirituales Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectæ in Canone leguntur, quàm iſtæ.

I. Sacramenta. *De Preſcript.* Cap. 19.

II. Eccleſiarum & Altarium Conſecrationes. *Ibidem.*

III. Ab Epiſcopo audiri & ſuſcipi debet Doctrina fidei: Hinc Prædicatio Verbi Dei per Epiſcopum facienda, niſi ſit legitimè impeditus, quo caſu per alios viros idoneos ad id aſſumptos. Dist. XXV. Cap. 2. Sess. V. Cap 2.

IV. Viriginum Conſecratio. Dist. LXVIII. Cap. 4.

V. Altarium Eccleſiarumque Erectio & Conſecratio. *Eod. C.* Dist. 1. *De Conſ. paſſ.*

VI. Chriſmatis Confectio. *Eod. C.* 18. *De Conſ.* Dist. III. Cap. 122. 124. 125. *De Conſ.* Dist. IV.

VII. Per manûs impoſitionem baptizatis Fidelibus & Hæreticis converſis Spiritûs Sancti Traditio. *Eod. Can.*

VIII. Baptizatorum in fronte Chriſmatio. *Eod. Can.* 4. Dist. LXVIII.

IX. Publica pœnitentium Reconciliatio. *Eod. Can.* Cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 9. 14. Caus. XVI. Quæst. VI.

X. Formatarum Epiſtolarum Miſſio. *Eod. Can.*

XI. Presbyterorum & Diaconorum Ordinatio. *Eod. Can.*

XII. Plurium Eccleſiarum ob paupertatem Unio. Dist. LXX. Cap. 2.

XIII. Eccleſiaſtica Officia. *Eod. Can.* ſingulaque ad illa pertinentia quoad directionem.

XIV. Clericorum pro voluntate & prudentia Promotio. Dist. LXXIV. Cap. 3. 4. 5.

XV. Clericis ſibi inferioribus & ad Officia ſua ineptis Coadjutoris Datio. Dist. LXXIV. Cap. 5. Sess. V. *De Ref.* Cap. 1.

XVI Solemnitatum & Feſtivitatum Indictio pro ſuo Epiſcopatu. *De Conſecr.* Dist. III. Cap. 1.

XVII. Beneficiorum Diœceſis ſuæ Collatio, vel ad ea Inſtitutio, paſſim in Canone, ſed præcipuè in *Tit.* 15. *De Præb. De Inſtit. & De Jure Patron.*

XVIII. Electio Præceptoris, qui Clericos alioſque Scholares pauperes Grammaticam gratis doceat; Sess. V. *De Præb.* Cap. 1.

Erga Præceptores ſervanda ſunt in Gallia Edicta Regia Aurelianense & Blesense.

XIX. Examen & approbatio illius qui Sacram Scripturam ſivè privatim, ſivè publicè lecturus eſt extra Clauſtra Monachorum. *Ibidem.*

Non ſervatur in Gallia.

XX. Actualis & ſolemnis Presbyteri Degradatio. Sess. XIII. Cap. 4.

XXI. In quibuſcumque Beneficiis juris Patronatûs ſoli Epiſcopo, vel ejus Vicario Præſentatio facienda eſt, & ab eo Inſtitutio recipienda, aliàs nullæ ſunt. Quoad Inſtitutionem ab aliis ſaltem in Gallia fieri poteſt. *Cap.* 12. & 13. Sess. XIV. Illa Capita videntur oppoſita *Capiti* 18. Sess. XXIV. & Capiti 9. Sess. XXV. ubi ſupponitur Inſtitutio fieri poſſe ab Epiſcopo, ſed non ſunt; nam priora Capita loquuntur de inſtitutione quæ pertinet Titulo fundationis, aut dotationis, aut privilegii; poſterius verò loquitur de Inſtitutione, quæ oritur ex Conſuetudine, vel Præſcriptione. Quidquid ſit de illa conciliatione, Vetus Jus in Gallia viget adhuc.

XXII. Jus reducendi nimium Fundatarum Miſſarum numerum, cui ſatisfieri nequit propter juſtas cauſas. Sess. XXV. *De Ref. Cap.* 4. Reductio hæc non fit in Gallia, niſi præcedenti inquiſitione, & vocatis vocandis.

XXIII. Examinatio à Patronis præſentatorum, etſi ad alium quàm ad Epiſcopum Inſtitutio pertineat. Sess. XXV. Cap. 9. Hoc non ſervatur in Gallia, niſi agatur de Cura Patronata, quæ ſine Epiſcopi miſſione obtineri nequit, vel potiùs exerceri.

XXIV. Jus benedicendi ſolemniter populum. Caus. XXVI. Quæst. VI. Cap. 3.

§. II.

De Rebus Corporalibus Epiſcopi Juriſdictioni ſubditis.

REGULA I.

Judicio & poteſtate Epiſcopi gubernari & diſpenſari debent res omnes Eccleſiaſticæ. Caus. X. Quæst. I. Cap. 5.

REGULA II.

Non aliæ corporales res in Canone Epiſcopo ſubjici expreſsè dicuntur quàm iſtæ.

I. Eccleſiæ ut Beneficia conſideratæ, ideòque abſque Epiſcopi conſenſu, nec Eccleſiarum reditus, nec portiones Rectoribus dati conſuetæ, minui poſſunt, nec Parochiæ dividi. *De Preb.* Cap. 10.

II. Decimæ, ideòque abſque ejus conſenſu Religioſi non debent à Laicis decimas recipere, ut nec Eccleſias, ac juxta ejus diſpoſitionem diſtribui debent. *De Preb.* Cap. 31. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 55. 56. 57. Caus XVI. Quæst. II. Cap. 5.

III. Decimæ & Primitiæ. Dist. XXXII. Cap. 6.

IV. Oblationes vivorum & mortuorum; quo nomine intelliguntur terræ, vineæ, mancipia, peculia, omniſque alia res, quæ offerri poteſt, tàm mobilis quàm immobilis. *Eod.* C. 6. Cap. 5. Caus. X. Quæst. III. Cap. 7. Caus. X. Quæst. I.

V. Dotes Eccleſiarum, etiam à Laicis fundatarum, quales quales ſint, ad Epiſcopi Ordinationem pertinent. Caus. X. Quæst. I. Cap. 6. ſalvo jure Fundatorum.

VI. Eccleſiarum obventiones, quarum tertia pars, & nil ultrà, Epiſcopo debetur, quartæ verò partis, quæ Clericorum eſt, iſtis ab ipſo diſtributio fieri debet. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 60. 62. Caus. XVI. Quæst. I. *Cap.* 63. Hæc aliàs; nunc ſecùs remanet tantùm in illo inpectio circa illa.

Non agitur hic de ſolo jure cognoſcendi de rebus temporalibus, ſed de qualicumque poteſtate circa illas. Magna adhuc eſt Epiſcopi poteſtas circa res Eccleſiæ temporales, cùm ſine illius conſenſu alienari non poſſint; illo verò conſentiente alienatio fieri poſſit; cùm etiam poſſit dotem unius Eccleſiæ ad aliam Eccleſiam transferre per unionem unius Eccleſiæ cum alia, & per tranſlationem ſervitii in hac Eccleſia peragendi ad aliam Eccleſiam; cùm poſſit quoque in erectione novæ Parochiæ ipſi aſſignare, ac annectere portionem decimarum ad ſuſtentationem Miniſtrorum, necnon ad ſubminiſtrationem eorum omnium, quæ ad celebranda Divina Officia requiruntur.

REGULA III.

Quantacumque ſit Epiſcopi in res Eccleſiæ Juriſdictio, non eſt tamen illarum Dominus, ſed Procurator. Caus. XXIII. Quæst. VII. *Cap.* 9. Quod etiam verum eſt in quovis illius Superiore.

Caput V.

De Epiſcopi Juriſdictione in Perſonas.

In colligendo Regulas, quæ Epiſcopi Juriſdictionem circa perſonas ſpectant, ordo hic ſervabitur. Colligentur I. Regulæ Generales, quæ in genere docent quales perſonæ Epiſcopo ſubſint; quid ſentiendum de iis qui Epiſcopo ſuo non obediunt; de quibus in Jure ſigillatim exprimatur quòd Epiſcopo ſubjiciantur: II. Regulæ Generales, quæ oſtendunt quandò, & in quibus locum habeat exemptio ab Epiſcopi Juriſdictione: III. Particulares, quæ docent qualis ſit Epiſcopi Juriſdictio circa Parochos, circa Religioſos Exemptos, circa Laicos.

REGULA I.

Totius Plebis animæ Epiſcopo commiſſæ ſunt. Caus. X. Quæst. I. Cap. 5.

Nomine Plebis hic non intelliguntur ſoli Laici, ſed omnes fideles quicumque ſint.

REGULA II.

Qui Epiſcopo non obedit, ſe exaltari deſiderans, quærenſque illius merita obumbrare, ſimulatâ ſcientiæ & virtutis affectione, à vero devius, ſuperbit. Caus. XI. Quæst. III. Cap. 13.

REGULA III.

Non alii in Canone expreſsè dicuntur Epiſcopo ſubditi quàm iſti.

I. Omnis Clericus in Diœceſi degens. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 10.

II. Delegatus, qui in cauſa eſt, deſidiâ vel malitiâ ſuâ, ut peccatores in peccato remaneant, tunc enim deſidiam ſupplere poteſt Epiſcopus. *De Offic. Jud. Ord.* Cap. 6.

Non ſervatur in Gallia quoad Delegatum, ſecùs quoad alios, ſi moniti ſcandalum non amovent.

III. Abbas, qui monitus ab Epiſcopo negligit corrigere Monachos ſuos; nam poteſt ab eo compelli per ſuſpenſionem ab Officio & à Beneficio, ut eos corrigat. *Eod. Tit.* Cap. 7.

In Gallia conſulendum Edictum Regium 1695. *Art.* 18.

IV. Capitulum ſuæ Cathedralis, niſi in caſibus, in quibus illud conſuevit Juriſdictionem in membra ſua exercere. *Eod. Tit.* Cap. 13.

Hoc Caput licet correctum à *Concilio* Tridentino, quoad exceptionem, ſervatur tamen in Gallia cum exceptione ſua.

V. Abbates & Sacerdotes Lege Diœceſanâ Epiſcopo ſubditi ſunt, ad Synodum & ad Subjectionem ab eo compelli poſſunt; Abbates tamen ſine rationabili cauſa ad Synodum cogi non poſſunt. *De Majorit.* Cap. 9. Dist. XVIII. Cap. 16. *Eod.* Dist. XVIII. *Cap.* 11. Locum hæc Regula non habet in Abbatibus exemptis, ſed tantùm in aliis, qui non ſubſunt cuidam Congregationi.

VI. Abbatiſſa ab Epiſcopo benedicitur & præficitur Monaſterio, ac ad Epiſcopi culpam pertinet ſi Abbatiſſa ac Monialis non geſtet habitum Monachalem. *De Teſtam.* Cap. 2.

VII. Qui habitum Monachalem à pluribus annis deferunt & non profitentur, ſicque proprium habere & irregulariter vivere poſſe non verentur aſſerere; hos enim compellere poteſt per Cenſuras Eccleſiaſticas, ut Regulam profiteantur & ſervent. *De Regul.* Cap. 22. Profeſſio tacita nullam vim habet in Gallia.

VIII. Electus ad Abbatiam, Epiſcopus enim illum confirmat. *De Sent. & Re Jud.* Cap. 50.

IX. Abbas Monaſterii, cujus membra non probantur exempta, licet ipſe ſit Exemptus, ſubjicitur quoad membra. *De Privil.* Cap. 17.

X. Clericus Diœceſanus, etſi à Papa ordinatus. *De Majorit.* Cap. 7. *in integra.*

XI. Confratres Religioſorum Exemptorum, qui in totum non ſe tranſtulerunt, ſed in proprietatibus remanſerunt. *De Privil.* Cap. 3. §. *De confratribus.*

XII. Presbyteri ſine præcepto & conſilio Epiſcopi nil agere debent. Idem de aliis Clericis Dist. LXXX. Cap. 5. Dist. XCV. Cap. 11. 12. Caus. XVI. Quæst. I. *Cap.* 41. Hoc intelligendum de non Beneficiatis, cùm hi munia habeant præſcripta à Beneficio, undè ſat eſt, ut illum in dubiis circa illa conſulant.

XIII. Clericus ad Dignitatem electus etiam Epiſcopalem à ſuo Epiſcopalem poſtulandus eſt. Dist. LXXXV. *Cap.* 1. ſervatu digniſſimum, ut ambitionis frenum.

XIV. Clericus, Sacerdos, Monachus, Laicus Epiſcopo inobedientes puniuntur, Laicus excommunicatione, alii Depoſitione. Caus. XI. Quæst I. Cap. 15. 21. 22. 23. 24. 25. 31.

XV. Clericus ſine conſenſu Epiſcopi ab alio quàm ab eo non eſt judicandus, tàm in civilibus, quàm in criminalibus. Caus. XI. Quæst. I. Quoad Galliam id reſtringendum ad actiones merè perſonales. Videndus in id Articulus quartus Ordinationis 1539. & ibi Burdinus Cognitor Regius Parlamenti Pariſienſis.

XVI. Ex

XVI. Ex Codice Theodosii, ut ex Capitularibus Caroli Magni licebat cuicumque petitori, initio vel decurſu litis, ante vel poſt ſententiam, adverſario refragante, Epiſcopum illius Judicem eligere. *Ead.* Caus. & Quæst. Cap. 35. 36. 37.

XVII. Non ſolùm Clericus Monachus, ſed & Diaconiſſa Monaſtria, vel Aſcetria Epiſcopi judicio ſubjacent. *Ead.* Caus. & Quæst. Cap. 38. Caus. XVI. Quæst. I. *Cap.* 64. Quoad ſpiritualia, idque tantùm Jure Communi.

XVIII. Presbyteri, Clerici, Principes, & populi Epiſcopo inobedientes infames habendi ſunt, & ab Eccleſia repellendi. Caus. XI. Quæst. III. Cap. 21. *Ex ſuppoſita* Clementi I. *Epiſtola.*

XIX. Quilibet Monachi, quoad Officia Eccleſiaſtica,& quoad Ordines. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 9. 12. *Ead.* Caus. & Quæst. Cap. 10. 25. 33. 34.

Jure Communi viget quoad Ordines omninò, & partim quoad Officia, ſi exempti fuerint. Sess. XXIII. *De Ref.* Cap. 12.

XX. Abbas delinquens, poteſt enim illum deponere & Abbati alterius Monaſterii ſubjicere. Caus. XVI. Quæst. VI. *Cap.* 7. Vix locum habere poteſt in Exemptis.

XXI. Prælatus Regularis alienare non poteſt abſque licentia Epiſcopi, aliter alienata revocat Epiſcopus. Caus. XVII. Quæst. IV. *Cap.* 40. De non Exempto id intelligendum.

XXII. Sanctimoniales,nam eas ad profeſſionem recipit, Virgines conſecrans, Viduas velans, Prævaricatas corrigit, Apoſtatas ad Monaſterium revocat, Nuptias contrahentes abſolvit. Caus. XXVI. Quæst. VI. Cap. 1. 2. Caus. XXVI. Quæst. VI. Cap. 1. 2. 12. 15. 10. 19. 22. 25.

XXIII. Parochus, nec enim poteſt relictâ ſuâ Parochiâ ad aliam tranſmigrare, abſque Epiſcopi ſui licentia. *Can.* 14. 15. *Apoſtol.* Non ſervatur,ſed ſervandum eſſet, ne Eccleſiæ nocerent hujuſmodi tranſlationes, quæ nonnumquam ex cupiditate, vel ambitione, vel vana gloria fiunt.

XXIV. Omnes Diœceſani, quorum poteſt, quos voluerit ſub juramento ad veritatem dicendam, circa ea omnia, quæ ſpectant ad Epiſcopi correctionem, vel aliàs ad bonum Diœceſis Ordinem compellere. Caus. XXXV. Quæst. VI. Cap. 7.

XXV. Abbates & Priores Conventuales, qui ab Epiſcopo moniti Monachos à Prioratibus, ubi ſoli habitant, non revocant. *De Capell. Monach.* Cap. ult.

Nota Epiſcopos Juriſdictionem ſuam circa memoratos in Regula, ſine culpa ſua, nonnumquam variis modis amittere: Nempè, I. Quandò memorati abjurant ſtatum, ratione cujus Epiſcopo ſubſunt. II. Quandò Epiſcopi Superior iſtos ab Epiſcopi Juriſdictione ſubtrahit. III. Si iſti privilegium ſtatûs ſui perdant, vel actionibus in ſe quidem licitis, ſed ſibi non congruentibus, qualis negotiatio. *De Vita & Honeſt. Cler.* *Cap.* 16. Vel criminibus civilibus, de quibus *Cap.* 24. *De Privil.* Cap. 23. *De Sent. Excomm.* Abjurare autem ſtatum in Gallia Clericos minores; ſi uxorem ducant; Clericos verò majores ut & minores, Monachoſque ſi habitum & tonſuram ſtatui congruentem non deferant, vel ſi bigami fiant, quamvis habitum & tonſuram geſtent hujuſmodi, idque tàm alibi quàm in Gallia. IV. Si ab alio Prælato præſcribantur. Nota iterùm ex his quatuor exceptis caſibus mox relatis, nonnullos tales eſſe, ut Epiſcopi circa memoratos Juriſdictionem omnem amittant, nimirùm illos, à quibus ſtatus abjicitur; alios verò tales, ut Juriſdictionis iſtius pars ſolum amittatur; cujus generis ſunt caſus ſecundi & tertii numeri, in quibus Juriſdictionem non perdunt Epiſcopi, niſi circa negotia quædam civilia, vel circa quædam criminalia.

REGULA IV.

Quoad animarum curam exercendam nulla eſt exemptio ab Epiſcopi Juriſdictione, præter contentam *in capite* 11. Sess. XXV. *De Regular.*

Colligitur ex Regula Circa poteſtatem Epiſcopis, à *Concilio* Tridentino conceſſam erga Parochiales Eccleſias; necnon ex Regula circa poteſtatem, ab eodem *Concilio* Epiſcopis attributam erga Exemptos.

REGULA V.

Non in aliis Parochos Eccleſiaſve Parochiales Epiſcopo, expreſsè ſubjicit *Concilium* Tridentinum quàm in iſtis.

I. Quoad Verbi Dei Prædicationem: Poteſt enim Parochum per cenſuras, aliaſque vias compellere, ut per ſe, vel per alium prædicet. Sess. V. *De Ref.* *Cap.* 2. Hic autem ab Epiſcopo approbatus eſſe debet ad prædicandum.

II. Quoad Parochiarum Collationem, curare enim debet, ut perſonis dignis & habilibus, qui per ſeipſos curam exercere valeant, conferantur, & Collationes aliter factæ irritentur. Sess. VII. Cap. 3.

III. Quoad validam illarum poſſeſſionem; nam plures habens Eccleſias Curatas, tenetur Epiſcopo diſpenſationes ſuas exhibere; is verò curare debet per Vicariorum deputationem, congruæque portionis aſſignationem, ut animarum cura nullatenus negligatur. *Ead.* Sess. Cap. 5.

IV. Quoad Viſitationem & animarum curam, Eccleſias etenim Curatas, quibuſcumque aliis vel Monaſteriis unitas viſitare poteſt, eiſque circa animarum curam providere *Ead.* Sess. Cap. 7. 8.

V. Quoad reparationem: Poteſt enim providere, ut, quæ reparatione indigent, reficiantur. *Ead.* Sess. Cap. 8.

VI. Eccleſias Curatas, vel non Curatas, cum Curatis unire poteſt ob earum paupertatem, & in aliis caſibus in Jure permiſſis. Sess. XXI. Cap. 5.

VII. Imperitis Vicariis idoneos Coadjutores, ſeu Provicarios dare poteſt, quoties imperitia durabit; turpiter verò & ſcandaloſè viventes caſtigare, & ſi moniti perſeverent, Beneficiis privare. Sess. XXI. Cap. 6.

VIII. Parochiales Eccleſias etiam Juris Patronatûs, ſi collapſæ ſint reficere poteſt à proventibus, ad eas quoquo modo pertinentibus, hiſque deficientibus ex eleemoſinis Parochianorum, quæ ſi defuerint ob iſtorum inopiam in alias Eccleſias transferre poterit, & collapſas in profanos uſus: non ſordidos, erectâ tamen ibi Cruce, convertere. *Ead.* Sess. Cap. 7.

IX. Parocho abeſſe non licet ſine cauſa cognita & probata ab Epiſcopo, ſine licentia ab iſto conceſſa ſcriptis gratis, & ad bimeſtre tantùm, & non relicto Vicario ab Epiſcopo probato, cum debita mercedis aſſignatione. Sess. XXIII. Cap. 1.

X. Injungere poteſt Parocho proclamationes circa Parochianorum Ordinationes, ſimiles iis, quas faciunt circa eorumdem Matrimonia. *Ead.* Sess. Cap. 5.

XI. Compellere poteſt Parochum, ut non ſolùm diebus Dominicis & Feſtivis, ſed etiam tàm frequenter Miſſas celebret, ut muneri ſuo ſatisfaciat. *Ead.* Sess. Cap. 14.

XII. Functiones quatuor Minorum Ordinum in Eccleſiis Parochialibus reſtituere poteſt, ſi earum proventus id patiantur, vel aliundè haberi poſſint ſtipendia illorum, qui has functiones exercuerint. Sess. XXIII. Cap. 17.

XIII. Proventus Eccleſiarum Porochialium non ſunt exempti à contributione, ad ſumptus erigendo & ſuſtentando Seminario neceſſarios ab Epiſcopo moderanda. *Ead.* Sess. Cap. 18.

XIV. Poteſt Epiſcopus Parochum pro arbitrio punire ſi Matrimonio, quod abſque duorum vel trium teſtium numero contrahitur, interfuerit. Sess. XXIV. *De Matrim.* Cap. 1.

XV. Poteſt illum compellere, ut Decreta *De Matrimonio* publicet, quoties id expedire judicabit. *Ibid.*

XVI. Pa-

XVI. Parocho non licet vagantium hominum Matrimonio intereſſe, niſi inquiſitione diligenti factâ, eâque Epiſcopo delatâ; ab eo licentiam obtinuerit. *Ead.* Sess. Cap. 7.

XVII. Parochi quicumque ſint Synodo Diœceſanæ intereſſe tenentur. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 2.

XVIII. Parochum compellere poteſt Epiſcopus, ut prædicet diebus Dominicis & Feſtis ſolemnibus, necnon tempore Adventûs & Quadrageſimæ, quotidiè, vel ſaltem tribus diebus in hebdomada; idque faciat per ſeipſum, niſi ſit legitimè impeditus. *Ead.* Sess. Cap. 4.

XIX. Poteſt etiam eum adſtringere, ut rudimenta fidei, & obedientiam erga Deum & Parentes, diebus Dominicis & Feſtivis pueros doceat. *Ibidem.*

XX. Curare debet Epiſcopus, ut Parochus Sacramentorum vim & uſum, pro ſuſcipientium captu, explicet linguâ vernaculâ, juxta formam in Catechiſmo *Concilii* Tridentini præſcriptam. *Ead.* Sess. Cap. 7.

XXI. Curare etiam debet ut inter Miſſarum ſolemnia, aut Divinorum celebrationem, Sacra Eloquia, & ſalutis Monita, vernaculâ linguâ, diebus Dominicis & Feſtivis, explanet Parochus. *Ibidem.*

XXII. Curatus tenetur intra duos menſes, ab adepta poſſeſſione Beneficii ſui, fidei Catholicæ profeſſionem facere coram Epiſcopo, vel ejus Vicario. Sess. XXIV. *De Refor.* Cap. 12.

XXIII. Nullus debet ad Beneficium, animarum curam habens, ab Epiſcopo admitti, niſi vigeſimum quintum annum attigerit, & in Clericali Ordine verſatus, doctrinâ ad munus ſuum exequendum neceſſariâ, & morum integritate commendetur. *Ibid.*

XXIV. Nimiæ Eccleſiarum Parochialium paupertati providere debet Epiſcopus, vel Beneficiorum non Regularium unione; vel primitiarum, decimarumve aſſignatione, vel Parochianorum collectis, vel commodiori viâ, ſi quæ ſit. *Ead.* Sess. Cap. 13. *Servatis Servandis.*

XXV. Impedire debet ne Parochiales Eccleſiæ uniantur Monaſteriis, Præbendis, Beneficiis ſimplicibus, Hoſpitalibus, Militiiſve, ac revidere factas hujuſmodi uniones, ut eas irritas declaret, ſi eas infra quadraginta annos factas tacitâ veritate, vel expreſsâ falſitate deprehendat. *Ibid.* Etiam poſt longius tempus in Gallia.

XXVI. Permittere non debet Epiſcopus, ut Eccleſiæ Parochiales, quæ ſummam centum Ducatorum non excedunt, penſionibus graventur. *Ibidem.*

XXVII. Parochialibus Eccleſiis, quæ certum populum, certoſque fines non habent, aſſignare debet. *Ib.*

XXVIII. In locis ubi non ſunt Parochiales Eccleſiæ, quàm primum fieri curare debet. *Ibid.*

XXIX. Cogere poteſt, qui plures Parochiales ſimul obtinent; ut intra ſex menſes, unâ electâ, cæteras dimittant, quo ab his omiſſo vacaturas tunc eo ipſo Parochiales Eccleſias, necnon alia quæ habent Beneficia, conferre poterit. *Ead.* Sess. Cap. 17. Idem ſi Parochialis ſimul habeatur cum Cathedrali.

In Gallia datur annus ad optionem, quo elapſo poſterius habita vacat, ſed non cætera Beneficia. *Declarat.* 1681.

XXX. Vacanti Eccleſiæ Parochiali, quæcumque ſit, deputare poteſt Vicarium cum portione congrua, ut eam regat, donec prævio examine, publico vel privato, Curatum in ea conſtituerit quem digniorem judicat. *Ead.* Sess. *Cap.* 18. Quoad examen publicum hæc notanda ſunt: È ſex Examinatoribus ad hoc in Synodo Diœceſana electis, tres vel plures, ſi velit, eligit Epiſcopus, quibus examinandi præſentantur, vel ab Epiſcopo, vel à Patrono, vel ab aliis nominantur, vel publico Edicto vocantur, facto examine quem unanimiter, vel major eorum numerus, vel Epiſcopus cum uno ex ipſis, ſi pares ſint, digniorem judicant, Epiſcopus eligit, eique confert, ſi ſit illius Collator; vel conferri curat, ſi ab alio conferatur; ſi verò ſit Juris Patronatûs Eccleſiaſtici Patronus præſentare tenetur, qui dicto modo judicatus ſit dignior; ſi Patronatus Laici non admittitur, niſi qui idoneus ab iiſdem Examinatoribus repertus fuerit; proviſio aliter facta ſubreptitia cenſenda eſt. Examinatores jurant ſe, poſtpoſitâ humanâ affectione, munus executuros: ſi quid ab examinandis ante vel poſt amittunt, eo ipſo Beneficia quæ obtinent, aliiſque obtinendis inhabiles fiunt. Debent eſſe Doctores, vel Licentiati in Theologia, vel in Jure Canonico, vel alii Clerici, vel Regulares, ſi qui ſint, ad id magis idonei.

Quoad privatum examen ſciendum eſt ſufficere tantùm tribus caſibus; nimirùm ſi Eccleſia vacans ſit adeò exigui reditûs, ut totius hujus examinationis operam non ferat; ſi nemo examini ſe ſubjicere quærat; ſi rixæ & tumultus jure timeantur, eoque in examine cætera, quæ ſervari poſſunt, eſſe ſervanda.

Omiſſum eſt quoad Examinatores: eorum relationis executionem nullâ oppoſitione retardari.

Concurſus non ſervatur in Gallia, exceptis paucis Diœceſibus Attrebatensi, Vesontionensi.

XXXI. Compellere poteſt Epiſcopus Parochos, ut in prima Synodo Diœceſis cui adſunt, Fidem Catholicam profiteantur, Hereſes deteſtentur, Summoque Pontifici obedire & Decreta *Concilii* Tridentini ſerſervare ſpondeant. Sess. XXV. Cap. 2. *De Ref.*

XXXII. Impedire poteſt ne uniones Eccleſiarum Parochialium cum Patronatis alterius vel ejuſdem ſpeciei, quâcumque autoritate factæ plenum ſortiantur effectum, neve deinceps fiant. *Ead.* Sess. Cap. 9.

XXXIII. Curare debet, ut ſi quarta funeralium, quæ ab Eccleſia Parochiali poſſeſſa eſt per quadraginta annos, alteri loco data ſit, eidem reſtituatur. *Ead.* Sess. Cap. 13.

XXXIV. Impedire debet ne Beneficium, quoquo modo Curatum in ſimplex convertatur, etiam conſtituto Vicario perpetuo cum congrua portione. *Ead.* Sess. Cap. 16.

XXXV. Si Curatum Beneficium in ſimplex converſum ſit, etiam ex tempore immemoriali, ſed congrua portio Vicario non eſt aſſignata, nec commodè aſſignari poteſt, in priſtinum ſtatum reſtitui debet, ſtatim ac Prioratus vel Vicaria vacaverit. *Ib.*

REGULA VI.

In quibuſcumque caſibus judiciario ordine contra Regulares procedendum eſt, Epiſcopo Regulares ſubjiciuntur, niſi Prælati ſui Epiſcopali Juriſdictione potiantur.

Extra hunc caſum Prælatus carere ſolet judiciariâ poteſtate præſcriptis à Principe formis exercendâ.

REGULA VII.

In rebus Juriſdictionem Contentioſam ſpectantibus Prælati Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, iſtorumque ſubditi, nullo modo Epiſcopis ſubjiciuntur, niſi delinquant extra exemptionis locum.

REGULA VIII.

Exemptos Religioſos Epiſcopo, non in aliis expreſsè ſubjicit *Concilium* Tridentinum quàm in iſtis.

I. Abbates negligentes Sacræ Scripturæ lectionem in Monaſteriis inſtituere, poſſunt ad id compelli ab Epiſcopo, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegato. Sess. V. Cap. 1.

Non ſervatur in Gallia.

II. Regulares Prælati nullius Diœceſis non curantes ut in Parochiis ſibi ſubjectis Verbum Dei prædicetur, ad id compelli poſſunt à Metropolitanis, in

quorum

quorum Provinciis Diœceſes, in quibus id non curatur, ſitæ ſunt. Sess. V. Cap. 2.

III. Religioſis, quicumque ſint, non licet, nec in propriis Eccleſiis prædicare, contradicente Epiſcopo. Quod ſi in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare velint, id non poſſunt, niſi ſe priùs Epiſcopo cum licentia à Superioribus ſuis obtenta perſonaliter præſentaverint, benedictionem ab illo petierunt; in aliis verò Eccleſiis ultra licentiam Superiorum ſuorum, licentiam Epiſcopi habere debent. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 4. *Edictum 1695. Art.* 10. Sess. V. Cap. 2. Si errores vel ſcandala diſſeminaverint in populum, etſi in Eccleſiis ſui aut alterius Ordinis prædicaverint, Prædicationem eis interdicere poteſt; quo durante Interdicto nullibi prædicare poſſunt, quia cenſura eſt perſonalis, perſonam ſequens quocumque petierit; quod ſi Hæreſes, contra eos, ut Sedis Apoſtolicæ Delegatus, juxta Juris diſpoſitionem, locive conſuetudinem, poterit procedere Epiſcopus. *Ibid.*

IV. Epiſcopus permittere non debet, ut Religioſi, extra Clauſtra, & obedientiam viventes, niſi noti ſint Epiſcopo, vitâ & doctrinâ probati, prædicent in Civitate vel Diœceſi, donec de veritate Privilegii, quo ſibi id licere prætendunt, conſtiterit. *Ibidem.*

V. Regularis extra Monaſteria degens, etiamſi ſui Ordinis Privilegio tutus cenſeatur, ab Epiſcopo ſi deliquerit, viſitari, puniri & corrigi valeat, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato. Sess. VI. Cap. 3.

VI. Beneficia Curate, Monaſteriis Exemptis unita, ab Epiſcopo viſitari poſſunt, & circa ea provideri, ut per Vicarios perpetuos, ſi ſibi expedire videbitur, cum portione congrua animarum cura exerceatur. Sess. VII. Cap. 7.

In Gallia non permittitur Epiſcopo ut alios conſtituat Vicarios quàm perpetuos.

VII. Regulares Exempti, extra Monaſteria degentes judicantur ab Epiſcopo ratione delicti contracti, & rei de qua agitur; ſed quoad delictum excipiuntur qui certum ab Apoſtolica Sede Judicem obtinuerunt. *Ead.* Sess. Cap. 14. *De Privil.* Cap. 1. *in* 6. Quæ exceptio locum habere non videtur in Gallia, ubi etiam quoad res & contractus Judici Sæculari ſubſunt.

VIII. Regulares Exemptos impedire poteſt Epiſcopus ne Quæſtorum Officium exerceant. Sess. XXI. Cap. 9.

IX. In ordinatione cogere poteſt, ut obſervent Canones circa ætatem ordinandorum, eoſque diligenti examini ſubjicere. Sess XXIII. Cap. 12.

X. Impedire poteſt ne Confeſſiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audiant, niſi Beneficium Parochiale habuerint, vel ab eo examinati, approbati fuerint. *Ead.* Sess. Cap. 15. *Art.* 11. *Edicti 1695.*

XI. Regularis, qui ſponſos alterius Parochiæ, ſine Parochi illorum licentia benedicit, manet ſuſpenſus, donec Parochi contempti Ordinarius Regularem abſolverit. Sess. 24. Cap. 7. *De Matrim.*

XII. Regulares, qui Capitulis Generalibus non ſubduntur; necnon etiam qui curam gerunt Eccleſiarum Parochialium, aliarumve Sæcularium etiam annexarum, Synodo Diœceſis intereſſe tenentur. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 2.

XIII. Nulli licet in Eccleſia quomodolibet exempta inſolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, niſi ab Epiſcopo probata fuerit, nec nova Miracula, nec novas Reliquias recipere, non recognoſcente Epiſcopo. Decreto II. Sess. XXV.

XIV. Regularis, qui ſine Superioris ſui Mandato ſcriptis obtento vagans repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquàm Deſertor ſui Inſtituti puniatur. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 4.

XV. Contra Regulares, qui miſſi ſtudiorum cauſâ ad Univerſitates in Conventibus non habitant, procedere poteſt Epiſcopus. *Ibid.*

XVI. Sub interminatione Divini judicii tenetur Epiſcopus Clauſuram Monialium, ubi violata, reſtituere, ubi verò inviolata, conſervare autoritate ordinariâ erga ſibi ſubditas; Apoſtolicâ verò erga Exemptas. *Ead.* Sess. Cap. 5.

XVII. Nulli Monialium poſt profeſſionem licet exire à Monaſterio, quocumque prætextu, niſi ex cauſa ab Epiſcopo approbanda. *Ibidem.* & *Art.* 19. *Edicti 1695.*

XVIII. Licentia ingrediendi in Monaſteria in caſibus neceſſariis ab Epiſcopo dari poteſt, vel à Superiore; exeundi verò à ſolo Epiſcopo. *Ibidem. Edict.* Bles. *Art.* 19. *Edicti 1695.*

XIX. Monaſteria Monialium, quæ extra Urbes ſunt, intra Urbes reducere debet. *Ibid.*

XX. Monaſteria, quæ monita à Metropolitano, negligunt ſe in Congregationes erigere, ac Capitulis Generalibus ſe ſubjicere, Epiſcopo tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato ſubduntur. *Ead.* Sess. C. 8.

XXI. Monaſteria Monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecta, quomodocumque nuncupentur ab Epiſcopis, tamquàm ejuſdem Sedis Delegatis, gubernanda ſunt. *Ead.* Sess. Cap. 9.

XXII. Regulares animarum curam exercentes perſonarum Sæcularium, quæ non ſunt de Monaſteriorum ſeu locorum familia, Epiſcopi Viſitationi, Juriſdictioni, Correctioni ſubjacent. Vicarius etiam amovibilis his in locis conſtituendus, ab Epiſcopo, vel Vicario eſt examinandus. Ab utroque excipiuntur Monaſterium Cluniacense cum ſuis limitibus, Monaſteria, in quibus Abbates, vel Capita Ordinum reſidere ſolent, eaque in quibus Superiores Juriſdictionem Epiſcopalem in Parochos & Parochianos habent, qualia ſunt quæ nullius Diœceſis ſunt. *Ead.* Sess. Cap. 11.

XXIII. Non intendit *Concilium* Epiſcopi Juriſdictionem in prædicta loca, vel perſonas minuere, ſed tantùm non augere. *Ibidem.*

XXIV. Cenſuræ ab Epiſcopo promulgatæ, eodem mandante, in Eccleſiis Regularium publicandæ & ſervandæ ſunt. *Ead.* Sess. Cap. 12. *De Privil.* Cap. 8. *in* 6. Si violent, ab Eccleſiæ ingreſſu ſuſpenſi ſunt, donec competenter ſatisfecerint, juxta Epiſcopi contempti arbitrium.

XXV. Dies Feſti, quos in Diœceſi ſervandos præcipit Epiſcopus, ab Exemptis quibuſcumque ſervandi ſunt; idem de Jejuniis ex uſu. *Ibidem.*

XXVI. Ad Epiſcopum ſpectat componere exortas inter Regulares & Regulares, ac inter eoſdem & Sæculares, controverſias de præcedentia in Proceſſionibus publicis, in tumulandis defunctis, in deferenda umbella, aliiſque ſimilibus. *Ead.* Sess. *Cap.* 13. In petitorio tantùm apud Gallos, ibi enim Judex Sæcularis de poſſeſſorio cognoſcit.

XXVII. Exempti omnes ad publicas ſupplicationes ab Epiſcopo vocati, accedere compellendi ſunt, præter viventes in ſtrictiori Clauſura. *Ibidem.*

XXVIII. Regularis extra Monaſteria ſcandaloſè delinquens, inſtante Epiſcopo, intra terminum ab eodem præfigendum, à Superiore ſuo ſeverè puniendus eſt, & de ejus punitione certior faciendus eſt Epiſcopus; alioquin delinquens ab iſto puniri poteſt. *Ead.* Sess. Cap. 14. *Edict.* 1695. *Art.* 18. & *Declar. in illum.*

XXIX. Nulla renuntiatio, vel obligatio, etiam in favorem piæ cauſæ facta, ſine Epiſcopi licentia, ante duos proximos profeſſioni menſes valet. *Ead.* Sess. Cap. 16. *Edict.* Bles. *Art.* 28. *Edict.* Aurel. *Art.* 19.

XXX. Epiſcopi, ut & cæteri Monialium Superiores curare debent, ut ſemel ſaltem ſingulis menſibus confiteantur & communicent, utque offeratur illis bis aut ter in anno Confeſſor extraordinarius, qui omnium confeſſiones audiat. *Ead.* Sess. Cap. 10.

XXXI. Epiſcopi per Cenſuras Eccleſiaſticas compellere debent, ne quid Novitii Novitiæque bonis, Monaſterio ante illius profeſſionem detur; & ſi quid datum ſit eis abeuntibus ante profeſſionem reſtituatur. *Ead.* Sess. Cap. 16.

XXXII. Puellæ habitum Regularem ſuſcipere, vel pro-

profeſſionem emittere volentis, ab Epiſcopo exploranda eſt voluntas, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat quid agat; ideò Præfecta Monaſterio ante menſem de profeſſione futura certiorem Epiſcopum facere tenetur; quo omiſſo pro arbitrio Epiſcopi ab Officio ſuſpenſa remanet. *Ead.* Sess. *Cap.* 17. Exemptas comprehendit hoc Caput, ut & alias, tùm quia generale eſt, tùm quia *Cap. ſequens* 18. in fine, id expreſsè declarat.

XXXIII. Regularis habitum ſuum dimittere, vel cum habitu diſcedere volens ſine Superiorum licentia, cauſas, quas prætendit, deducere debet coram Superiore ſuo, & Ordinario, intra quinquennium à die profeſſionis, aliàs non eſt audiendus, idem ſi habitum ſpontè anteà dimiſerit. *Ead.* Sess. *Cap.* 19. Excipiendi caſus in quibus legitimè impeditur qois ne conqueratur, idque quia tempus non eurrit legitimè impedito.

XXXIV. Monaſteria, Commendata etiam Exempta ſubſunt Epiſcopi Viſitationi, niſi ſint Capita Ordinum, vel iſtis Capitibus immediatè ſubdantur. Sess. XXI. Cap. 8. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 10.

XXXV. Decreta *de Reformatione* circa Regulares etiam Exemptos, curare debent Epiſcopi, ut executioni mandentur; quod ſi negligant, id *Concilia* Provinciæ præſtabunt, idem factura ſi Capitula Generalia Regularium executionem iſtorum Decretorum non curent. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 22.

REGULA IX.

Præter collectos è *Concilio* TRIDENTINO caſus in quibus Epiſcopo ſubſunt Regulares Exempti, non alii leguntur in Corpore Juris Canonici quàm iſti.

I. Si Cenſuras ipſo facto incurrendas incurriſſe Regulares Epiſcopo conſtiterit, Cenſuris iſtis innodatos publicè nuntiandos curare debet Epiſcopus, dummodò animarum ſaluti denunciatio iſta profutura videatur. CLEMENTINA I. *De Privil.*

II. Sine Epiſcopi licentia in locis non exemptis Oratoria vel Capellas conſtruere, & in ſic conſtructis celebrare non poſſunt. *De Privil. in 6.* Cap. 4.

III. Si in iiſdem Capellis interdicti generalis tempore celebrent. *Ibid.*

REGULA X.

Quoties *Concilium* TRIDENTINUM Epiſcopo poteſtatem erga Moniales tribuens, ei jungit illarum Superiorem; ſi disjunctione alteruter videtur ſufficere, ſi conjunctione uterque apparet neceſſarius.

REGULÆ RATIO petitur ex natura particularum illarum, nam in rebus præceptis, disjunctiva alterutrum neceſſarium denotat; conjunctiva verò utrumque.

REGULA XI.

Voluntariæ Epiſcopi Juriſdictioni æquè ſubjiciuntur Laici ac Clerici.

REGULÆ RATIO: Nulla videtur in hoc juſta inter utroſque diſcriminis cauſa.

REGULA XII.

Non alii exprimuntur in Jure Canonico caſus, quibus Laici Contentioſæ Epiſcopi Juriſdictioni ſubjici dicuntur quàm iſti.

I. Si cauſa ſit Eccleſiaſtica, qualis quæ merè ſpiritualis, hinc ratione Sacramentorum, ratione Hæreſis, ſimiliumve rerum Eccleſiaſtico Foro Laici ſobduntur. *De Foro Compet.* Cap. 11. *Edicto* FRANCISCI I. *Art.* 4. *ann.* 1539. *Edicto* HENRICI II. *ann.* 1556.

II. Si Judex Sæcularis juſtitiam exhibere negligat: Idem dicendum videtur, ſi manifeſtè judicandi poteſtate abutatur; eſt enim in utroqoe par ratio. *Ibid. Cap.* 8. 10. 11. Alius eſt Galliæ uſus.

III. Si res Eccleſiæ rapuerint, aliuve modo Eccleſiæ nocuerint, conveniri poſſunt coram Judice Eccleſiaſtico, ſi iis quorum intereſt placuerit; idque quia Judices Sæculares in juſtitia perſonis Eccleſiaſticis exhibenda ſæpè remiſſi ſunt. *Ibid. Cap.* 8. Alia eſt Galliæ praxis.

IV. Si Conſuetudine introductum ſit, ut quandò circa res temporales Clericus Laicum impetit, Clericus ut nobilior Laicum ad forum ſuum trahat. *De Foro Comp.* Cap. 5.

Nota non valere hujuſmodi Conſuetudinem, ſi Poteſtate Civili reluctante ſtabiliatur.

CAPUT VI.

Quæ ſit Epiſcopi in Res Eccleſiæ Juriſdictio?

REGULA I.

Epiſcopus non eſt Dominus, ſed Adminiſtrator Eccleſiæ bonorum, redituumque Diſtributor. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 19. 23. 25. *uſque ad* 32.

Hæc Regola primum occupare debet locum, quia omnes Regulæ ſubjectæ ex ea ſequuntur.

REGULA II.

Non debet Epiſcopus de bonis Eccleſiæ propriis diſponere, ſed ea omnia Eccleſiæ reſervare debet. CAUS. XII. QUÆST. I. Cap. 19. 20. 21.

REGULA III.

Non licet Epiſcopo Eccleſiæ res, ſine Presbyterorum, & Cleri conſcientia, pertractare. CAUS. XII. QUÆST. I. Cap. 25.

REGULA IV.

Non permittitur Epiſcopo Eccleſiæ res in proprios uſus convertere, ſed eas pro ſuis, Sacrorum Miniſtrorum, ac indigentium neceſſitatibus diſpenſare debet. CAUS XII. QUÆST. I. Cap. 22. *uſque ad* 28. *&* *Ead.* CAUS. QUÆST. II. *paſſim.*

REGULA V.

Facta abſque Epiſcopi autoritate Eccleſiæ bonorum alienatio irrita eſt, graviterque puniendus, qui illam facit. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 41. 42. 44. 51. 52. 54. 57. 58. 66. 67. 68. 75.

REGULA VI.

Irrita quoque eſt alienatio quæ ab Epiſcopo fit extra caſus in Jure permiſſos. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 13.

REGULA VII.

Non alii alienationis caſus in Canone expreſsè permiſſi leguntur quàm iſti.

I. Redemptio Captivorum. *Ead.* CAUS. & QUÆST. Cap. 13. Cap. 71.

II. Suſtentatio pauperum fame pereuntium. *Ibid.* Cap. 71.

III. Ad ædificandum Dei Templum. *Ibid.* Cap. 71. & 75.

IV. Ad humandas fidelium Reliquias. *Ibid.* Cap. 71.

V. Ad Monaſterii ædificium, fundationemve. *Ibid.* Cap. 74. 75. 76. CAUS. XII. QUÆST. V. Cap. 3.

VI. In remunerationem obſequii Eccleſiæ præſtiti, vel impenſi. *Ibid.* Cap. 67. 68.

VII. Si res ſint minimi momenti, ut terrulæ, vineolæ minùs utiles, longève poſitæ. *Ibid.* Cap. 54.

VIII.

Digitized by Google

VIII. Servi fugitivi, ſi revocati teneri non poſſunt. *Ibid.* Cap. 55.

IX. Si Alienator tantumdem de ſuo det quantum alienat. *Ibid.* Cap. 56. 57. CAUS. XII. QUÆST. V. Cap 4. 5.

X. Eccleſiæ utilitas, ut ſi meliora proſpiciantur. *Ibid.* Cap. 53.

XI. Si quid detur Eccleſiæ ſervo dum ob meritum manumittitur, modò non excedat viginti ſolidos, quâ voce nummi aurei intelliguntur. *Ibid.* Cap. 57. 58.

XII. Tertiam, quæ de rebus Eccleſiarum Parochialium Epiſcopo debetur, dare poteſt, vel Eccleſiæ à qua illam percipit, vel alteri. CAUS. XII. QUÆST. III. Cap. 4.

A *Concilio* TOLETANO IX. conceſſum erat hoc jus cuilibet Epiſcopo ſui Diſtrictûs; extendebatur ad proprietatem, quam ſine præjudicio Succeſſorum alienare non poterat, ideòque ad hoc egebat ſibi à *Concilio* conceſſâ autoritate. Hodiè hujuſmodi jure non fruuntur, niſi circa res minimi momenti, qualis non erat plerumque dicta tertia. Ad alienationem aliarum rerum ſui Epiſcopatûs opus habent & Papali & Regiâ autoritate.

REGULA VIII.

Ut validè alienet Epiſcopus, hæc tantùm Canon requirit.

I. Probata à Canone neceſſitas, vel evidens Eccleſiæ utilitas.

Prima Pars primæ conditionis patet ex *Canonibus* 51. 52. & Cap. 1. CAUS. XII. QUÆST. XII. quibus alienatio permittitur, ſi adſit neceſſitas; ſi deſit prohibetur. Neceſſitas autem à Canone probari oportet: cùm extra caſus à Canone permiſſos invalida ſit alienatio. Secunda conſtat ex *Can.* 53. ubi licita expreſsè declaratur alienatio, quæ evidenter utilis eſt.

II. Totius Cleri, quo nomine nunc Capitulum intelligitur, tractatus & conſenſus. *Can.* 52. 53. ubi id expreſsè habetur, & *Can.* 20. in quo cuilibet Clerico permittitur illicitæ alienationi contradicere.

III. Conſenſus Principis tanquam Eccleſiæ Protectoris. Infertur ex *Cap.* 4. CAUS. X. QUÆST. II. *in fine.*

REGULA IX.

Malè alienata poteſt & debet Epiſcopus ad uſum Eccleſiæ revocare. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 28. 41. 42.

REGULA X.

In judicio Epiſcopi eſt conſtitutum an recipi debeat pretium rei malè alienatæ, necne? *Ibid.* Cap. 42.

Id pertinet ad Judicem Laicum in Gallia.

REGULA XI.

Damnum Eccleſiæ illatum illicitâ alienatione, aliove modo. ſi à ſe, reſarciat Epiſcopus, ſi ab alio, curet ut reſarciatur. *Cap.* 13. 20. 40. 55. Cap. 1. 2. *Ead.* CAUS. QUÆST. III. Cap. 2.

REGULA XII.

Quidquid Epiſcopus acquirit, ut Eccleſiæ Adminiſtrator, quale eſt, quod ex facultatibus Eccleſiæ ſuæ, ſive iſtius nomine comparat, aut intuitu iſtius ſibi datur, non ſuum eſt, ſed Eccleſiæ, ideòque alteri relinquere non poteſt. *Cap.* 1. 2. CAUS. XII. QUÆST. III. Cap. 1. 2. 5. *Ead* CAUS. QUÆST. IV. Cap. 1. 4. *Ead.* CAUS. QUÆST. V.

REGULA XIII.

Ipſa Beneficiorum erectio non parùm imminuit Epiſcopi poteſtatem circa res Eccleſiæ, ſed non extinxit, imò quoad alienationem remanſiſſe tota integra videtur, paucis exceptis circa donationes, quæ, dùm de iſtis, notabuntur.

CAPUT VII.

De Epiſcopi Juriſdictione in loca.

Loca Juriſdictioni Epiſcopi ſubdita, ſunt vel Eccleſiæ, vel Oratoria, vel Cœmeteria, vel Monaſteria, ideò in quatuor paragraphos hunc Titulum dividemus.

§. I.

De Epiſcopi Juriſdictione in Oratoria.

Nomine Oratoriorum omnia pia loca intelligimus, illaque ſimul jungimus, ne nimiùm multiplicentur diviſiones, quod fieret, ſi de quolibet loco ſeorſim ageremus, idque ſine neceſſitate; cùm quæ dicturi ſumus de iis, ſingulis communia ſint.

REGULA I.

Sine Epiſcopi conſcientia nemini libet Oratorii domum ædificare. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 10.

REGULA II.

Xenodochia, aliaque pia loca ſubſunt Epiſcopo, in cujus Diœceſi exiſtunt, & per illius ſollicitudinem ordinari debent. *De Rel. Dom.* Cap. 3.

Hinc illa viſitare poteſt, illorumque adminiſtrationis rationem exigere, etiamſi ſint exempta. *Concil.* TRID. C. 15. SESS. VII. Cap. 8. 9. SESS. XXII. *De Refor.*

REGULA III.

Sine Epiſcopi conſenſu non licet Miniſteria Sacra facere vel baptizare in privatis Oratoriis, nec diebus ſolemnibus Miſſam in his celebrare, nec audire. *De Conſecr.* DISTINCT. I. Cap. 34. 35.

§. II.

De Epiſcopi Juriſdictione in Cœmeteria.

REGULA I.

Eamdem circa Cœmetria Juriſdictionem habet Epiſcopus quàm circa Eccleſias. *De Immunit Eccleſ.* Cap. 2. *in* 6. *De Sepult.* Cap 13.

Infertur ex eo quòd Cœmeterium ſit velut pars Eccleſiæ ad quam ſpectat, iſtiuſque loco ſufficiatur, in ſuo etenim ſinu recipit mortuos, quos vivos in ſuo habuit Eccleſia, quoſque, prohibente Canone, in eodem admittere fas non eſt, ex ſuo excludit; hinc iiſdem Privilegiis gaudet Cœmeterium ac Eccleſia, eademque Epiſcopis in illud Juriſdictionis ſigna, quàm in Eccleſiam Canonico Jure expreſsè tribuuntur.

In inſcriptione Tituli *De Immunitatibus Eccleſia*, Cœmeteria Eccleſiiis junguntur tàm *in* 6. quàm in DECRETALIBUS.

REGULA II.

Non alia exprimuntur in Jure Canonico Cœmeteriorum Privilegia quàm iſta:

I. A profano uſu benedictione ſeparantur, ſicut conſecratione vel benedictione ab eodem ſecernuntur Eccleſiæ.

Infertur ex *Capite* 7. *De Eccleſ. Conſecr.* ubi ſermo fit de eorum pollutione & reconciliatione, quæ illa benedici ſupponunt.

II. Iiſdem, quibus Eccleſiæ polluuntur,modis, ſcilicet ſanguinis, & ſeminis effuſione. *Cap. cit. & Cap.* 10. *Eodem. Tit.* Nam quod ibi dicitur de pollutione Eccleſiæ extendi poteſt ad Cœmeterium, cùm Eccleſia de qua hìc eſt ſermo, vix eſſet benedicta.

Nota obiter quod ſanguinis effuſio debet eſſe violenta, ſeminis verò publica, ex uſu quarumdam Diœceſeon, ſecùs Jure Communi. *De Adult.* Cap. 5.

III. Nullus excommunicatus, in excommunicatione decedens, in Cœmeteriis eſt ſepeliendus, ſicut nec in Eccleſiis. *Eod. Cap.* 7. Nunc id reſtringendum ad excommunicationem denunciatam.

IV. Polluta ſunt reconcilianda quemadmodùm Eccleſiæ pollutæ ſunt reconciliandæ, ſcilicet aſperſione aquæ ſolemniter benedictæ, exhumatis priùs excommunicatorum corporibus, ſi ſecerni poſſint. *Eod.* Cap. 7. *De Sepult.* Cap. 12.

V. Sunt refugii vel aſili loca, ſicut Eccleſiæ. *De Immunit. Eccleſ. Cap.* 5. Non ſervatur in Galliis.

VI. Cauſas ſanguinis in iis agitare non licèt, imò nec Civiles, ſicut neutrum fieri poteſt in Eccleſiis. *Eod.* Cap. 5.& Cap. 2. *Eod. Tit. in* 6.

VII. Negotiationes, præcipuè nundinæ in Cœmeteriis fieri nequeunt, ſicut nec in Eccleſiis. *Eod.* Cap. 2. *in* 6.

VIII. Sunt loca à Laicorum cognitionibus aliena ſicut ipſæ Eccleſiæ. *Ibid.*

IX. Sicut Eccleſiarum terra vendi non poteſt ad ſepulturam, ita nec Cœmeteriorum. CAUS. XIII. QUÆST. II. Cap. 14. *De Sepult. Cap.* 13. Nec obſtat quòd nonnihil detur pro locis peculiaribus habendis ad ſepulturam, cùm hoc pretium non ſit, ſed mera oblatio ex laudabili conſuetudine proficiſcens.

REGULA III.

Quæ ſunt Cœmeteriorum privilegia, eadem ſunt Epiſcopi in illa Juriſdictionis ſigna.

Infertur ex eo quòd Epiſcopi ſit curare, ut iis privilegiis potiantur Cœmeteria.

REGULA IV.

Epiſcopi Juriſdictio in Cœmeteria, iſtorumque privilegia ex eodem manant fonte, nimirùm ex benedictione, ac ex fine, uſuve.

Colligitur ex eo quòd ex una parte ideò Cœmeteria Epiſcopo ſubdantur, quia ſacra ſunt; talia autem ſunt quia benedicuntur, vel quia ad ſepulturam Sacrorum corporum deputantur, adhibeanturque: Ex altera verò ideò variis donantur etiam privilegiis, quia ſacra ſunt.

Nec dicas Cœmeteria ideò Epiſcopis ſubjici, quia iſtorum ſubditis ſepeliendis deſtinantur, nam præterquam quòd Cœmeteria Epiſcopo ſubduntur, quia ex benedictione, ſuaque deputatione ſacra ſunt, eadem ſubjici poſſunt, quia ſubditi ſui in illis ſepeliuntur, hæc enim ſimul eſſe poſſunt.

§. III.

De Epiſcopi Juriſdictione in Monaſteria.

REGULA I.

Monaſterium ſubjectum eſt Epiſcopo in cujus Diœceſi ſitum eſt, niſi probetur Exemptum vel privilegio, vel legitimâ præſcriptione, idque tantùm quoad Legem Juriſdictionis. DIST. VI. Cap. 16. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 12. *De Relig. Dom.* Cap. 8. *De Præſcript.* Cap. 16. *De Capel.* Cap. ult. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 34.

Reſtringitur Regula ad Legem Juriſdictionis, quia pluribus in locis Canon eximit expreſsè Monaſteria, quoad quædam Capita, à Lege Diœceſana, ideòque cùm talis exemptio ſit Jure Communi conceſſa, nullum Monaſterium tenetur illam probare, ut illâ gaudeat, imò ſi quis vellet ab aliquo Monaſterio exigere jura, à quibus Canon Monaſteria eximit, teneretur ipſe probare illud his juribus ſubjici, quantùm verò ad Legem Juriſdictionis nulla eſt in Canone exemptio erga Monaſteria; idcircò qui ab hac Lege ſe exemptos dicunt, id probare tenentur; verùm ut nulla ſuperſit difficultas circa hanc Regulam, ſciendum duplex eſſe exemptionum genus: Aliæ enim ſunt omnibus Monaſteriis communes, communi titulo illis quæſitæ: Hæ autem exemptiones, cum ſint velut pars Juris Communis, ejuſdem Juris privilegio gaudere videntur, ſicuti aliæ res eidem Juri ſubjectæ. Proindèque ut nemo eorum, quibus à Jure Communi quædam conceduntur, ſibi ea deberi probare cogitur; ita nec iſtæ exemptiones ab ullo Monaſterio probandæ ſunt. Aliæ ſunt exemptiones cuidam Monaſterio peculiari titulo quæſitæ, quæ ſibi inutiles ſunt, niſi illas probet; exemptio autem quâ Monaſteria, quoad quædam puncta, à lege Diœceſana ſunt libera, eſt primi generis, communis ſcilicet omnibus Monaſteriis & in Canone inſerta.

REGULA II.

Monaſteria debent Epiſcopo Jura Epiſcopalia & obedientiam, niſi fuerint Exempta. *De Verb. Signif.* Cap. 12. *De Sentent. &c.* Cap. 21. *De Confirm. Util. &c.* Cap. 4.

Reſtringenda Regula ad Jura Epiſcopalia, Juriſdictionem concernentia, cùm dictum ſit quoad pleraque alia nullum non exemptum eſſe Monaſterium.

REGULA III.

Monaſteria Commendata ſubſunt Epiſcopi Viſitationi, & Procurationi ob id dandæ, etiamſi Exempta, niſi ſint Capita Ordinum, aut iſtis immediatè ſubdantur. *De Sim.* Cap. 30. *De Cenſib. &c.* Cap. 14. SESS. XXI. Cap. 8. SESS. XXV. *De Reg.* Cap. 20.

REGULA IV.

Epiſcopo Monaſterium viſitanti, non licet in illud homines Sæculares introducere, ſed tantùm duos, treſve ſuæ Eccleſiæ Canonicos in decenti habitu, cum Religioſis quos expedire judicaverit. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 17.

REGULA V.

Jure Communi Monaſteria à Cathedratici ſolutione exempta ſunt. CAUS. X. QUÆST. III. *Cap.* 8. in quo *Concilium* TOLETANUM IV. expreſsè agens de hoc jure, ab illius ſolutione Monaſteria declarat exempta ex conſtitutione facta in *Synodo* BRACHARENSI. C. 1. 4. 5. 6. 10. in quibus Cathedraticum de quo ex profeſſo loquuntur dicitur tantùm exigi ab Eccleſiis Parochialibus & à Presbyteris. *Cap.* 24. CAUS. XVI. QUÆST. I. in quo Monaſteria à Lege Diœceſana, cujus Pars eſt Cathedraticum, eximuntur.

REGULA VI.

Ea quæ in Jure Monaſterii de facultatibus offeruntur, in nullo Diœceſanâ Lege ab Epiſcopis contingantur. *Cap. mox. cit. item* Cap. 1. *De Statu Monach.*

Quid Lege Diœceſanâ intelligendum ſit, quidve comprehendat? Diximus dum de Juribus Epiſcopalibus tractavimus.

Nota obiter *Caput citatum* non eximere Monaſteria à Lege Diœceſana quoad omnes res huic Legi ſubjectas, ſed tantùm quoad res illi oblatas, vel donatas, nullumque Caput in Canone haberi, quod Monaſteriis univerſalem à Lege Diœceſana exemptionem con-

concedat, imò contrarium in nonnullis legi, ut in *Capite ultimo*, *De Capell. Monach.* prout refertur in *Quinta Collectione*. Cap, 9. *De Majorit. &c.* & in his, quæ Monaſteria Procurationi ob Viſitationem debitæ ſubjiciunt, quale eſt *Caput* 14. *De Cenſibus &c.* Cap. 9. *De Majorit.* declarat Abbates ad Synodum Diœceſanam ire teneri, quod reſtringendum ad eos, qui Plebem & Clerum ſibi ſubjectos habent. Sic Gonzalez docet in illud *Cap.* putans aliter conciliari non poſſe cum aliis Textibus, illos à veniendo ad illam eximentibus. Hæc conciliatio examinata eſt in Diſſertatione de hac Synodo inſerta in I. Tomo.

REGULA VII.

Prælarus Regularis non poteſt ad meliorandum Monaſterium ſuum in alium locum transferre ſine Epiſcopi ut & fratrum ſuorum coofilio. Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. 41.

REGULA VIII.

Canones, qui Monaſteria ſubjiciunt Epiſcopi Correctiooi, Cocrcitioni, Punitioni, illa declarant Legi Juriſdictionis ſubdita. Tales ſunt cit. *De Statu Monach.* Cap. 15. 16. 17. Caus. VIII. Quæst. II.

Ratio Regulæ; Correctio, Coercitio, vel Punitio ſunt Juriſdictionis proprietates.

REGULA IX.

Abſque Epiſcopi conſenſu nulli licet Monaſterium ædificare, vel fundare. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 10. 12. 13. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 3.

§. IV.

De Epiſcopi Juriſdictione in Eccleſias.

REGULA I.

Omnis locus ſacer ſubeſt Epiſcopo in cujus Diœceſi ſitus eſt; nullusque fit ſacer ſine Epiſcopi autoritate.

Prima Pars patebit ex Regulis ſequentibus.

Secunda Pars patet ex *Cap. 4. De Relig. Dom. Cap.* 1. 2. 3. Caus. XVI. Quæst. III.

REGULA II.

Non poteſt quis abſque Epiſcopi conſenſu Eccleſiam in ſua proprietate ædificare. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 44.

REGULA III.

Ædificandæ Eccleſiæ loci deſignatio, fundationiſque approbatio ad Epiſcopum pertinet. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 9.

REGULA IV.

Eccleſia in alicujus Epiſcopi Diœceſi conſtituta debet ei in omnibus ſubeſſe, iis dumtaxat exceptis, quæ per authentica ſcripta ei noſcuntur ſubſtracta, idque verum eſt, etſi ab alio Epiſcopo Eccleſia ædificata ſit. *De Except.* Cap. 6. *De Relig. Dom. Cap.* 6. 7. Octo priora *Capita* Caus. Quæst. I. confirmant Regulam. *Cap* 17. Caus. XVI. Quæst. II. Cap. 1. 2. 3. Caus. XVI. Quæst. V.

REGULA V.

Eccleſiæ pleno Jure Regularibus ſubjectæ per Privilegium, vel per Præſcriptionem à Juriſdictione Epiſcopi ſunt exemptæ. *De Præſcript.* Cap. 15. 18.

REGULA VI.

Eccleſia pleno Jure ſubjicitur, quandò ſubditur circa ea omnia, per quæ plena ſubjectio & Juriſdictio declaratur, qualia ſunt quæ ſequuntur: Inſtitutio, Deſtitutio, Presbyteri Inveſtitura, Fidelitas & obedientia ejuſdem, Correctio, Præſentatio ad Ordines, Tonſuratio, Suſceptio Chriſmatis, Litaniæ, aliaque ſimilia. *De Sent. & Re Jud.* Cap. 13.

REGULA VII.

Ab exeunte ſæculo XVI. nullæ ſunt in Canone Parochiales Eccleſiæ alteri quàm Epiſcopo pleno Jure ſubjectæ.

Concilium Tridentinum paſſim ſubjicit Epiſcopo omnes Eccleſias quoad animarum curam, præter exceptas, Sess. XXV. Cap. 11. *De Regularibus*. Nec huic ſubjectioni derogatum eſt.

REGULA VIII.

Eccleſia, quæ unitur alteri Eccleſiæ diverſæ Diœceſis, non eximitur per unionem à Juriſdictione Epiſcopi in cujus Diœceſi ſita eſt, eademque in illa jura habet quæ anteà. *De Relig. Dom.* Cap. 2.

REGULA IX.

Epiſcopus poteſt Eccleſiam aliquam liberare à Juribus Epiſcopalibus, eamque coocedere piis locis, reſervatâ ſibi aliquâ penſione quotannis ſolvendâ, idque ſine ſimonia, præcipuè ſi accedat Summi Pontificis autoritas. *De Relig. Dom. Cap.* 6. Ad id nunc ſervandæ eſſent collectæ ſuprà Regulæ circa alienationes.

REGULA X.

Inſtitutio, Ordinatio, Depoſitio Presbyterorum, ac Parochorum, etiam Eccleſiarum à Monachis non pleno jure dependentium, ad Epiſcopos Diœceſaoos pertioent, iiſque ſubeſſe debent omnes Parochi. *De Capell.* Cap. 1. *De Privil.* Cap. 1. 3. *De Hæret.* Cap. 12. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 6.

REGULA XI.

Inſtitutio in Eccleſiis, Beneficiiſque fieri debet ab Epiſcopis, eorumve autoritate. *De Jure Patron.* Cap. 4.

REGULA XII.

In Eccleſiis à Monachis dependentibus, non ſolùm Clericorum Ordinatio, ſed Altarium Conſecratio pertinet ad Epiſcopum Diœceſanum; poteſt tamen Epiſcopus Monachis concedere, ut quem Epiſcopum velint, ad id aſſumant. *De Relig. Dom.* Cap. 6 Non tamen perpetuum, quia de jure ſui Succeſſoris diſponere nequit, ſed pro tempore ſui Epiſcopatùs.

REGULA XIII.

In Eccleſiis, Beneficiiſve vacantibus quorum Inſtitutio & Collatio differtur ob litem, aliamque

Digitized by Google

que cauſam, poteſt debet Epiſcopus Oeconomum ponere, qui fructus percipiat, & eus aut in utilitatem Eccleſiæ expendat, aut reſervet futuro Succeſſori. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 4. Edicto *Menſis Decembris*. 1791. creantur hujuſmodi Oeconomi. Hinc videtur ortum deportùs jus pendente lite.

REGULA XIV.

Si dubitetur in cujus Diœceſi ſit Eccleſia conſecranda, illi ſubdi debet Epiſcopo, qui priùs in illo loco Epiſcopalia exercebat, vel ei qui incolas baptizavit. *De Relig. Dom.* Cap. 1.

REGULA XV.

Eccleſiæ nec dari nec auferri poſſunt ſine Epiſcopi autoritate. *Tota* QUÆSTIONE VII. CAUS. XVI.

REGULA XVI.

Sine Epiſcopi conſenſu Divina in Eccleſiis celebrare non licet. CAUS. XVI. QUÆST. VII. *Cap.* 5. aliiſque innumeris, quibus patet Presbyterum ad Divina celebranda in Eccleſia conſtitui non poſſe, ſine Epiſcopi conſenſu, niſi ab aliis pleno jure poſſideantur, è quibus excipiendæ Eccleſiæ Parochiales, erga eos, qui Juriſdictionem, quaſi Epiſcopalem in illis habent.

REGULA XVII.

Eccleſiarum modus, numerus & dirutarum reſtauratio ad Epiſcopum pertinet. *De Conſecrat.* DIST. I. Cap. 3. *Omnes.* SESS. VII. *De Ref.* Cap. 8.

REGULA XVIII.

Circa Eccleſias nihil fieri poteſt, ſine Epiſcopi conſenſu.

Probari aliter nequit Regula quàm ſolutione eorum, quæ opponi poſſent, qualia nulla occurrunt, ac enumeratione ſingulorum, quæ circa illas fieri ſolent, demonſtrationeque, ne unum quidem eorum abſque Epiſcopi autoritate fieri poſſe. Hæc autem demonſtratio facilis eſt, nam quidquid fieri poteſt circa Eccleſias, reſpicit vel earum ædificationem, vel ædificandarum modum, locumve, dotationemve, vel illarum Altarium erectionem, conſecrationem, everſionem, interdictionem, vel earum dedicationem, vel Divinorum in his celebrationem, vel earum donationem, vel earum amiſſionem, vel Presbyterorum in his inſtitutionem & deſtitutionem. Atqui nullum horum ſine Epiſcopi autoritate fieri poteſt, ut patet ex præcedentibus Regulis hujuſce Paragraphi.

REGULA XIX.

Quaſcumque Eccleſias, quomodolibet Exemptas, autoritate Apoſtolicâ viſitare poteſt ſingulis annis. SESS. VII. *De Ref.* Cap. 8.

De Epiſcopo interpretamur illa verba, *locorum Ordinarii.*

Quia I. per Ordinarium vulgò intelligitur Epiſcopus, ut colligere licet ex Indice rerum & verborum in iſtud *Concilium*, ubi in verbo *Ordinarius*, remittitur Lector ad verbum *Epiſcopus.*

II. In his Ordinariis ſupponitur poteſtas providendi Eccleſiis Curatis in Viſitatione, quæ propria eſt Epiſcoporum.

III. Datur illis poteſtas procedendi autoritate Apoſtolicâ, quæ Epiſcopis ſolet dari à *Concilio* TRIDENT.

IV. Verbum *Ordinarius* TRIDENTINUM *Concilium* ponit pro verbo *Epiſcopus* SESS. XXII. *De Ref.* Cap. 9. SESS XXIV. *De Ref.* Cap. 9. SESS. V. *De Refor.* Cap. 1. SESS. VI. Cap. 3. & 5.

V. Hunc ipſum loquendi modum, *locorum Ordinarii*, adhibet manifeſtè ad ſignificandos Epiſcopos. *Ead.* SESS. XXII. Cap. 9. SESS. VII. Cap. 5. 7. 17.

VI. Hæc verba *Concilium* interpretatur ut nos SESS. XXIV. *De Ref. Cap.* 9. Nam extendens hîc ad Eccleſias nullius Diœceſis, quod ſtatuerat circa Beneficiorum Exemptorum Viſitationem, ſic loquitur: *Quæ alias ſub* PAULO III. *& nuper ſub* PIO IV. *in hoc* Concilio *de adhibenda ab Ordinario diligentia in Beneficiorum etiam Exemptorum Viſitatione conſtituta ſunt, eadem in iis Eccleſiis obſerventur, quæ in nullius Diœceſi eſſe dicuntur, ut ab Epiſcopo viſitentur:* Ac Proindè vocat hic *Epiſcopum* quem vocaverat *Ordinarium* in loco de quo nunc lis eſt; imò in ultimo cujus aliqua verba mox relata ſunt, eumdem modo appellat *Ordinarium*, modò *Epiſcopum.*

CAPUT VIII.

An Papa concurrat cum Epiſcopo, in iis omnibus, quæ dicta ſunt ad iſtius Juriſdictionem pertinere?

Quoad ea, quæ Juriſdictionem reſpiciunt, concurſus locum non habet, niſi inter Prælatum Superiorem & Inferiorem ſibi invicem ſubordinatos; quia ut quis in his cum alio concurrat, oportet Juriſdictionem habere in illum, illiuſque ſubditos; quæ enim Juriſdictionis ſunt, ſine Juriſdictione exerceri nequeunt; at ut in prima Parte dictum, Juriſdictio nihil eſt aliud quàm poteſtas in alios. Per concurſum verò Juriſdictio exercetur quodammodò in Prælatum, cum quo concurritur, quia ſi Superior prævenerit, Inferioris manus ligantur. Erga verò ſubditos iſtius illa exercetur Juriſdictio, quam ipſe Prælatus Inferior exerceret, ſi ad iſtum ſubditi & non ad Superiorem recurriſſent. Dicitur ergò Prælatus Superior cum Inferiori Prælato concurrere in his, quæ Juriſdictionis ſunt, quandò in Diſtrictu Inferioris id omne facere poteſt quod Prælatus Inferior poteſt, iſto etiam non conſentiente; nam ſi conſenſus ejuſdem Prælati Inferioris neceſſarius eſſet, Superior non diceretur concurrere, ſed commiſſam ſibi Juriſdictionem ab Inferiore, in ipſius ſubditos, non proprio nomine, ſed alieno exercere, quod à quolibet alio, etiam non Prælato, fieri quoque poſſet, ſi prædicto Prælato Inferiori placeret. Duobus autem modis Prælatus Superior facere poteſt in Diſtrictu Prælati Inferioris, quæ iſte facere poteſt: I. Proprio motu præveniendo Prælatum Inferiorem: II. Ad preces ſubditorum iſtius Prælati. His ſuppoſitis dicimus: I. Quòd in Gallia Papa nunquàm poteſt cum Epiſcopo concurrere ipſum præveniendo proprio motu, tàm in rebus Juriſdictionis Voluntariæ, quàm in rebus Juriſdictionis Contentioſæ, quia ibidem non-permittitur Papæ, ut quidquam agat proprio motu, ideòque ſingula Reſcripta ipſius, quibus clauſula *motu proprio* inſeritur, rejiciuntur, vel ſi admittantur, clauſula illa habetur pro non adjecta.

Dicimus II. quòd in eodem Regno nullus admittitur concurſus Papæ cum Epiſcopo in rebus concernentibus Juriſdictionem Contentioſam, ipſo etiam conſentiente; undè ſi in cauſis, quæ ad forum Epiſcopi, vel ſui Officialis pertinent, recurreretur ad Papam, omiſſo Epiſcopo, ipſo etiam volente, Reſcriptum nullum eſſet, dareturque locus appellationi ab abuſu, ratione hujus rei, quia præceptum eſt in Pragmatica Sanctione, & in Concordatis *Titulo de Cauſis*, ut ordo Juriſdictionum Eccleſiaſticarum inviolabiliter ſervetur; ac conſequenter ſtrictè vetitum, ne omiſſo medio Tribunali, ſuperius adeatur, ſivè in prima, ſivè in ſecun-

ſecunda inſtantia, aliave Superiori; Epiſcopo verò non liceat ab illa Lege ullo in caſu diſpenſare. Nec obſtat Regula: *Licitum eſt unicuique renunciare ei quod in ſui commodum noſcitur introductum*; Lex enim citata non eſt condita in commodum cujuſque Epiſcopi, ſed propter utilitatem publicam, quam ſartam tectam ſervare tenetur quilibet Epiſcopus.

Dicimus III. quòd Clerus Gallicanus non agnoſcat concurſum Papæ cum Epiſcopo quoad Ordinationes, prætendatque Papæ non licere Ordines conferre ſubditis alicujus Epiſcopi non conſentientis, nec dare illi facultatem ab alio Epiſcopo illos recipiendi: Undè ſi qui eo modo ad Ordines promoti fuerint, ipſorum Epiſcopi habent illos pro ſuſpenſis, juxta *Cap.* 8. Sess. XXIII. *De Ordine.* Hujus diſciplinæ vel uſûs fundamentum eſt nedum in *citato Capite*, ſed etiam in *Cap.* 1. Sess. XIV. *De Ref.* ibi enim *Concilium* dimittit conſcientiæ cujuſvis Epiſcopi ordinationem ſubditorum ſuorum, permittitque illi ut Ordines deneget, etiam pro occultis vitiis, vetans inſuper nec ſic recuſatis ulli ſuffragetur conceſſa licentia de ſe promoveri faciendo.

Dicimus IV. quòd ab eodem Clero non probetur concurſus Papæ cum Epiſcopo circa approbationes, ad prædicandum, ad audiendas confeſſiones, ad abſolvendum à caſibus Particulari Jure Epiſcopo reſervatis. Undè non reciperet privilegia, quibus concederetur facultas ſimilia faciendi, Epiſcopo contradicente. Hinc quod majus eſt, caverunt Epiſcopi Gallicani in Ordinatione pro Regularibus facta à Cœtu Generali 1645. *Art.* 7. ne quilibet Regularis uteretur Indultis, vel privilegiis Apoſtolicis abſolvendi à caſibus Jure Communi, Papæ & Epiſcopo reſervatis, ut caſus Hæreſis, quin prius viſa ſint ab Epiſcopo, atque ab eo probata. Idem quoque fecerunt de Indultis concedendi diſpenſationes ab irregularitatibus, Epiſcopo ut & Papæ Jure Communi permiſſas, ſibique eodem Jure reſervatas, reſpectu Inferiorem Prælatorum, non habentium Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Obſervavimus circumſtantiam petitam ex eo quòd reſervationes prædictæ factæ ſunt Jure Communi, quia concurſus Papæ cum Epiſcopo locum habet potiùs in his, quæ ſont Jure Communi, quàm in his, quæ ſont Jure Particulari ſtatuta & reſervata; hæc enim ut plurimùm Papæ ignota; Epiſcopo autem optimè cognita; & ſi Papæ exponantur, bujus Juris cauſa finiſve non explicatur, nempè peculiaris neceſſitas Regionis, cui attendendum non minimùm, in diſpenſando vel abſolvendo circa illa, quæ hoc Jure ſtatuta & reſervata ſunt. Undè ſi in his permittatur concurſos Papæ cum Epiſcopo, occaſio datur fallendi illum, ſuoque errore nocendi Regioni, quæ duo incommoda timenda non ſunt, ſi hojuſmodi diſpenſationes & abſolutiones dimittantur ſoli Regionis Prælato, de prædicta neceſſitate debitè inſtructo.

Quæ Epiſcopi Gallicani caverunt de Indultis prædictis, quibus committitur poteſtas abſolvendi à caſibus reſervatis, vel diſpenſandi ab irregularitatibus, extendendum ad omnia alia indulta, ab eadem Sede per concurſum conceſſa, quæ ſine ſcandalo publicè executioni mandari non poſſunt, niſi priùs conſtiterit debitè obtenta & expedita fuiſſe, licitamque illorum executionem teſtimonio Epiſcopi id ita eſſe atteſtantis per litteras, qoas vocant *Viſa*: Ipſius enim eſt invigilare ut Canones ſerventur, atque ut nemo Juriſdictionem Epiſcopalem ſibi uſurpet, non obtento legitimo Indolto, eâque vigilantiâ ſcandalum prævenire, quod ex tali uſurpatione haud dubiè naſceretur. Hinc ſi quis obtineat à Sede Apoſtolica facultatem celebrandi cum pileolo vel cum cæſarie commentitia, publicè illo indulto oti non debet, non obtento priùs ab Epiſcopo prædicto teſtimonio.

Idem dicendum de facultate ingrediendi in Monaſteria Monialium, vel ex eis egrediendi poſt emiſſam Profeſſionem. Idem quoque de facultate utendi cibis vetitis, vel legendi Libros prohibitos, vel celebrandi in domibus privatis, vel faciendi in illis celebrare; illis Indultis publicè gaudere non licet, niſi anteà prædicto modo probata fuerint; alioquin ſcandali daretur occaſio; cùm illinc certum ſit, quæ iis Indultis permittuntur, à Canonibus eſſe prohibita; ſtinc verò non certò conſtaret ab illis legitimè diſpenſatum fuiſſe. Quæ dicta ſunt, extendenda quoque ad licentiam eligendi Confeſſariorum Moniali conceſſam, & ad licentiam obtentam à muliere conjugata, ut in Monaſterio Monialium moretur per tres annos.

Dicimus V. Papam concurrere cum Epiſcopo in omnibus diſpenſationibus & abſolutionibus, quæ Jure Communi ad Epiſcopum pertinent: Hujuſmodi ſunt illæ de quibus *Cap* 6. Sess. XXIV. *De Ref.* quæque irregularitates & cenſuras occultas reſpiciunt. Cæterarum autem ſimilium diſpenſationum exempla plurima habes infrà *in Appendice circa diſpenſationes*, *Regula ſecunda.* Abſolutionum verò exempla collecta ſuot in Tractatu noſtro Gallico *De Cenſuris in genere*, *Titulo VII.* §. 3. *De Abſolutione à cenſuris reſervatis.* Huic autem concurſui favere videtur partium ſeu ſupplicum commodum in eo ſitum, quòd duplici viâ, quas optant diſpenſationes vel abſolutiones obtinere valeant, plenaque ſibi alterutram eligendi libertas relinquatur; undè magnum exſurgit diſcrimen, inter poteſtatem diſpenſandi, vel abſolvendi Jure Communi attributam Papæ, & ſimilem poteſtatem eodem Jure conceſſam Epiſcopo; nempè quòd Papa poſſit diſpenſare vel abſolvere in quocumque caſu, Epiſcopus id poteſt Jure Communi; iſte verò nequeat diſpenſare vel abſolvere in caſibus, qui Jure Commoni ad Papam pertinent, niſi impoſſibilis vel difficilis admodùm ſit recurſus ad Papam. *De Sent. Excom.* Cap. 11. & 56.

Dicimus VI. poſſe quoque Papam cum Epiſcopo concurrere in rebus Beneficialibus, iſtumque concurſum frequentiſſimum eſſe. Conſiſtit autem in eo potiſſimùm, quòd Papæ liceat conferre quæcumque Beneficia, ad liberam Collationem Epiſcopi, Jure Ordinario, vel devoluto, pertinentia, modò omnia integra ſint, ut expoſitum eſt in Inſtitutionibus noſtris. *Part. II. Tit. De Prævent.*

Ad eumdem concurſum etiam pertinet: I. Quòd admittere poſſit præſentationes, quæ faciendæ erunt Epiſcopo, & præſentatis inſtitutionem dare; ſed ad hoc videtur neceſſarium, ut præſentati Romæ ſint, vel atteſtationem de vita, moribus, & ſcientia ſufficienti mittant, alioquin Papa teneretur inſtitutionem in partibus committere. Quòd ſi Beneficium Curatum eſſet, inſtitutio recepta Romæ, vel ab alio quàm ab Epiſcopo Diœceſano, non ſufficeret ad miſſionem in poſſeſſionem, nec proindè ad exercitium curæ animarum, ſed præterea requireretur ut proviſus, ab illo approbationem acciperet, quæ datur per litteras vocitatas *Viſa. Art.* 3. *Edicti.* 1695.

De confirmatione Electionis ad Epiſcopum pertinente dubitari poſſet, an circa illam concurſus Papæ in Gallia toleraretur, quia confirmatio fieri ſolet per modum judicii; Confirmator non ſolùm debet examinare Electi merita & electionis formam, ſed etiam audire Contradictores, ſi qui ſint, eorumque objecta, electum quoque, & ipſius reſponſiones ad objecta, & his omnibus accuratè perpenſis, pronunciare pro confirmanda aut pro infirmanda electione. Quæ autem fiunt per modum judicii, videntur in partibus terminanda ad Ordinariis, ſicut ea, in quibus vera forma judicii ſervatur; utrobique enim par neceſſitas audiendi eos, quorum intereſt, teſteſque, quos Partes in defenſionem producunt, nec non diſcutiendi inſtrumenta, quæ ad eumdem finem exhibent, eaque ſingula, quæ continent ſibi vel fa-

ventia, vel nocentia. Quod commodè fieri nequit extra loca, in quibus res judicanda nata eſt, vel ſaltem circumvicina.

Sed de hoc dubio jam ſatis, quia electiones ad Beneficia, quæ verà egent confirmatione, vel jam diu abolitæ, ſicut in Gallia; tales ſunt electiones ad Epiſcopatum, ad Abbatias & ad Prioratus Conventuales; vel quæ ſubſiſtunt adhuc, reſpiciunt Monaſteria Epiſcopis non ſubdita. Cæteræ autem electiones ad Beneficia non egent verâ confirmatione, ut ea eſt quæ prædicto modo fit; tales ſunt electiones ad Decanatus, non enim in iis confirmandis ſervantur prædictæ ſolemnitates.

II. Ad concurſum eumdem Papæ cum Epiſcopo in re Beneficiaria pertinent Admiſſio reſignationis ſimplicis, permutationis etiam ſimplicis, penſionum merè perſonalium; Creatio, Unio, vel Diviſio Beneficiorum Epiſcopatu inferiorum, Erectio Eccleſiæ Collegiatæ, Creatio Dignitatis, vel in Cathedrali vel in Collegiata; Confirmatio permutationis rei immobilis unius Beneficii cum re immobili alterius Beneficii, vel cujuſvis alius alienationis eadem Beneficia Epiſcopatu inferiora concernentis.

Sunt apud Gallos Juriſconſulti magni nominis, qui licèt admittant concurſum Papæ in rebus Beneficiariis, nihilominùs exiſtimans quòd non poſſit prævenire Patronos Laïcos, etiam reſervatâ ipſis facultate, intra tempus conceſſum ad præſentandum conquerendi, ipsâque præſentatione annullandi proviſiones Pontificias, quod tamen poſſe Epiſcopos libenter agnoſcunt.

Quod dictum eſt de concurſu quoad abſolutiones, eâ lege admittitur, ut illas committere nequeat, niſi Confeſſariis ab Ordinario approbatis; nec ad illas Confeſſiones, ut nec ad alias numquam poſſit approbare, illo non conſentiente. Idem eſt hac in re de Confeſſione, quod de Prædicatione, circa quam approbandi poteſtas ſoli Ordinario reſervatur.

Appendix circa Epiſcopi Juriſdictionem ſpeciatim ſumptam.

§. Unicus.

De Epiſcopi Juriſdictione circa Diſpenſationes.

De hac Juriſdictione ſeorſim agimus, quia frequens de ea in Canone mentio, quotidianuſque eſt illius uſus; iſtoque in loco de illa agimus, quia Diſpenſationes perſonas, res, & loca, quæ Epiſcopo ſubſunt, reſpiciunt.

REGULA I.

Canones, qui docere videntur, quòd diſpenſatio habenda ſit pro vetita Epiſcopo, quandò à Canone Epiſcopo permiſſa non eſt expreſsè, reſtringendi ad res, quas aliundè non eſt dubium ad ſolum Romanum Pontificem pertinere.

Colligitur ex *Cap. 15. De Tempor. Ord. ut eſt in Collect. quarta*, ubi iiſdem legitur ferè verbis, uno aut altero excepto, quæ ad explicationem adhibita ſunt, talia ſunt iſta: *aliundè*, quorum loco in Textu legitur, *Quoniam* vel *Quam*: Hâc voce *Aliundè* intelligimus uſum vel conſuetudinem, quæ Summo Pontifici diſpenſationem reſervet; vel Canones, qui Cauſas Majores Papæ adſcribunt.

Adverte I. Honorium III. Autorem eſſe *Capitis 15. De Tempor. Ordin.* Honorium autem poſteriorem eſſe Coelestino III. & Innocentio III. à quibus ſcripta ſunt *Caput 13. De Temp. Ordin.* Caput 3. *De eo qui furtivè, &c.* patere verò ex his duobus Capitibus diſpenſationem circa plures uno die conferendos eidem Sacros Ordines ad Papam jam pertinuiſſe.

II. Nullum extare Canonem vel à *Concilio* Generali conditum, vel aliàs anteà generaliter receptum, qui ſimpliciter prohibeat, ut plures uni Sacri Ordines uno die conferantur; ideóque quemadmodùm uſu introductum erat, ne plures eodem die Sacri Ordines conferrentur, ita & uſu inductum fuiſſe, ut à ſolo Papa ſuper hoc diſpenſaretur; idque factum, quia diſpenſatio hæc ſatis magni momenti habita eſt, ut inter Majores Cauſas collocaretur.

III. Dici poſſe *Non permiſſum* hîc ſumi pro *Vetito*. Diſpenſationem autem iſtam vetitam ab Honorio III. dici, quia Coelestinus III. & Innocentius III. illam ſibi tribuunt, vel inſinuant Epiſcopo non licere. *Non permiſſum* pro *Vetito* ſumi videtur in Articulo 42. *Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ*, alioquin erroneos eſſet.

IV. Interpretationem poſteriorem nedùm faciliorem eſſe & utiliorem, ſed & veriſimiliorem; faciliorem quidem, cùm uno verbo fiat; utiliorem, quia ab intricatiſſima difficultate liberat; veriſimiliorem, cum abſurdum omninò videatur ut Epiſcopis diſpenſare non liceat, niſi quandò à Canone ſibi expreſsè permittitur: Canones enim ab Epiſcopis conduntur, majus autem eſt condere Legem quam à Lege diſpenſare; quia dum conditur plurimi obligantur, dum autem diſpenſatur, unus aut alter ſolvitur: Prætereà caſus diſpenſationis juſtæ omni in Lege ſubintelligitur exceptus, quia diſpenſatio ut ſit juſta, debet eſſe publico bono neceſſaria, vel ſaltem utilis; neceſſitas autem vel utilitas publica in Lege ſemper excipiuntur.

V. Quòd in caſibus, Papæ non reſervatis à Jure, Epiſcopi diſpenſent circa juramenta & vota; Panorm. *in* Cap. 1. 3. 8. *De Jurejur.* Cap. 1. 9. *De Voto*, in quibus id tanquam non controverſum iterùm atque iterùm docet; at voti, juramentique vinculum longè fortius quàm Juris Poſitivi vinculum.

VI. Falli eos, qui *Caput 15. De Tempor. Ordin.* interpretandum putant de iis, quæ generalem Eccleſiæ ſtatum ſpectant, quale eſt Ordinationum modus, tempus, de quo *Caput iſtud* 15. agit; nam Gragorius IX. *Capite ſequenti* agnoſcit Epiſcopum poſſe diſpenſare circa Ordinationum tempus, dum declarat Epiſcopum poſſe permittere Ordinaso extra ſtatuta tempora, poſt peractam pœnitentiam, ſuſceptos Ordines exercere; nullo autem Canone hujuſmodi diſpenſatio Epiſcopis anteà permittebatur. Prætereà jam diu diſpenſant Epiſcopi circa Irregularitates, Matrimonia, Jejunia totius Eccleſiæ, Feſta ipſiuſque Matris in caſibus à Jure nullibi expreſſis: Hæc autem omnia generalem Eccleſiæ ſtatum reſpiciunt.

Adde ad explicationem ejuſdem *Capitis 15. De Tempore Ordinationum*, quòd confirmari poſſint ea quæ dicta ex *Cap. 29. De Sent. Excomm.* Innocentius III. in eo ſupponit tamquam certum & indubitatum, quod quoties Conditor Canonis ſibi vel aliis non reſervat poteſtatem ſolvendi vincula à Canone formata, iis illam dimittere cenſetur, quibus Jure Communi competit; indèque concludit Sacerdotes à cenſuris à Canone latis abſolvere poſſe, quotieſcumque qui illum condidit, ſibi vel aliis abſolutionem non retinuit, quia Jure Communi competit Sacerdotibus, ut à peccatis abſolvant: Abſolvere autem ab iis nequeunt, niſi à cenſuris in foro interiori abſolvere poſſint. Hinc enim ſequitur quòd diſpenſatio cenſenda ſit Epiſcopo dimiſſa, quoties Conditor Canonis ſibi, vel aliis non reſervavit, vel ipſo uſu, ſeu conſuetudine id factum eſſe appareat.

Fruſtrà

Fruſtrà objiceretur quòd abſolutio ſit res favorabilis, diſpenſatio verò res odioſa, ideòque ad diſpenſationem non trahendum quòd in favorem abſolutionis dictum eſt: Nam I. non extendo hic ad diſpenſationem quæ in favorem abſolutionis dicta ſunt, ſed principium quod abſolutioni applicatum eſt ab INNOCENTIO III. ad diſpenſationem traho; hoc autem generale eſt, atque tam materiæ odioſæ quàm materiæ favorabili conveniens. II. Agitur hic de poteſtate diſpenſandi, quæ etiam juxta Adverſarios res eſt favorabilis, & comparatur hæc poteſtas cum poteſtate abſolvendi.

Ne dicas INNOCENTIUM III. Cap. 20. De *Elect.* inſinuare quod, ut quis poſſit à Canone diſpenſare, oportet ut ſaltem parem cum condente habeat poteſtatem, cùm exponens cur poſſet ipſe diſpenſare à Canone *Concilii* LATERANENSIS ſub ALEXANDRO III. irritante electionem illegitimè nati, hanc rationem afferat quod eâdem fungatur poteſtate, quâ ALEXANDER; ne, *inquam*, illud objicias, cùm INNOCENTIUS illam rationem non adducat, ut oſtendat ſe poſſe diſpenſare; ſed ut probet ademptam ſibi non eſſe ab ALEXANDRO, diſpenſandi facultatem. Undè inferre tantùm licet, neminem poſſe prohibere diſpenſationem iis, qui pari fruituri ſunt ac ipſe poteſtate.

Nec adjicias eumdem Pontificem docere. *Cap.* 4. *De Conceſſ. Preb.* ideò ſe poſſe diſpenſare quia habet plenitudinem poteſtatis, & ſupra Jus eſt; indéque ſequi Epiſcopum, cui hæc duo non conveniunt, diſpenſare non poſſe, niſi acceperit hanc poteſtatem à Canone ſibi expreſsè permittente diſpenſationem; ne, *inquam*, ita loquaris; hæc enim quæ objicis, non dicit INNOCENTIUS, ut doceat illa eſſe neceſſaria ad ſtabiliendam poteſtatem diſpenſandi, ſed tantùm ad ſignificandum ſe in caſu de quo agebatur, diſpenſandi Jure gaudere.

REGULA II.

Non aliæ in Canone Epiſcopo expreſsè permittuntur diſpenſationes quam iſtæ.

I. Diſpenſat Epiſcopus cum ordinato ab alieno Epiſcopo ſine proprii Epiſcopi conſenſu, ut in ſuſceptis Ordinibus miniſtret. CAUS. IX. QUÆST. II. Cap. 10.

II. Diſpenſat cum promoto extra tempora ad Sacros Ordines, ut peractâ competenti pœnitentiâ in ſuſceptis Ordinibus miniſtret. *De Temp. Ordin.* Cap. 16.

III. Cum eo, qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo, qui loco ſimul & Dignitati renuntiavit, dummodo ignorantia non ſit craſſa & ſupina. *De Ordin. ab Epiſcopo.* Cap. 12.

IV. Cum Presbytero, qui duellum iniit ut poſt peractam pœnitentiam in Ordine ſuo miniſtret, modò duellum nec mors, nec mutilatio fuerint ſubſecutæ. *De Cler. Pugn. in Duello.* Cap. 1.

V. Cum iis, qui ab excommunicato Epiſcopo ignoranter Ordines receperunt, dummodò ignorantia non ſit craſſa & ſupina. *De Ord. ab Epiſcopo.* Cap. 12.

VI. Cum eodem circa eamdem rem, ſi adeò modica fuit ipſius mutilatio, ut poſſit ſine ſcandalo ſolemniter celebrare. *De Corpore Vitiat.* Cap. 1.

Nota obiter hinc ſequi ut ex n. 7. 9. 25. 26. 27. ante *Concilium* TRIDENTINUM non omnem irregularitatem ex delicto fuiſſe Summo Pontifici reſervatam Jure Scripto. Idem de uſu dicendum donec contrarium debitè probetur, quod fieri non poſſe probabiliſſimum.

VII. Cum Sacerdote, qui ſine juſta cauſa abſcindere ſe fecit, credens indè mereri, ut Sacerdotale Officium præter Altaris Miniſterium exerceat. *De Corp. Vitiat.* Cap. 4.

VIII. Cum Presbyteris Concubinariis circa Ordinum executionem. *De Cler. Conjug.* Cap. 4.

IX. Cum Sacerdotibus depoſitis ob contractas poſt Sacerdotium nuptias, modò longam pœnitentiam peregerint. *De Cler. Conjug. Cap.* 4. In bigamia ergò ſimilitudinaria diſpenſabat Epiſcopus.

X. Cum eo, qui ignoranter recepit Beneficium ſimplex per ſimoniacam pravitatem, quique liberè illud reſignavit. *De Elect.* Cap. 59.

XI. Ut quis plures pauperes Eccleſias habeat. DIST. LXX. Cap. 2. *Gloſ. ibidem.* V. *Duabus.*

XII. Ut Parochus juſta ex cauſa per aliquod tempus non reſideat. *De Elect.* Cap. 14. *in* 6. §. *Super.*

XIII. Ut Parochus ad ſeptennium litteris inſiſtat, quo durante Presbyter non fiat, ſed tantùm Subdiaconus primo anno. *De Elect. in* 6. *Cap.* 34. Non viget in Gallia tàm quoad dilationem ad Sacerdotium promotionis, quàm quoad ſeptennem abſentiam.

XIV. Ut qui complevit annum vigeſimum, habeat Dignitatem, vel Parochiam, quibus animarum cura non immineat. *De Ætate & Qualit. Præf.* Cap. unico. *in* 6.

Omnes ergò diſpenſationes circa ætatem ad Beneficia requiſitam Summo Pontifici non reſervabantur.

Concilium TRIDENTINUM Cap. 12. SESS. XXIV derogat huic Regulæ articulo.

XV. Ut illegitimus Ordines minores recipiat, Beneficiumque ſimplex obtineat. *De Fil. Presbyt. in* 6. Cap. 1.

XVI. Cum irregularibus ex delicto, ſi irregularitas ſit occulta, & ad forum contentioſum non deducta. Excipitur ea, quæ ex homicidio voluntario oritur. SESS. XXIV. *De Ref.* Cap. 6.

XVII. Circa interſtitia ab uno minori ad alium, ab ultimo ad Subdiaconatum, à Subdiaconatu ad Diaconatum, & à Diaconatu ad Presbyteratum. SESS. XXIII. Cap. 11. 13.

XVIII. Cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtraverint. *Ead.* SESS. Cap. 14.

XIX. Circa denunciationes ante Matrimonium faciendas. SESS. XXIV. *De Matrim.* Cap. 1.

XX. Circa pœnitentiam publicam, poteſt enim in ſecretam commutare, quandò id expedire judicat? SESS. XXIV. *De Ref.* Cap. 8.

XXI. Cum Clericis inhabilibus ad Beneficia redditis propter obſtinationem in crimine incontinentiæ, ſi manifeſtè ſe emendaverint. SESS. XXV. Cap. 14.

XXII. Cum Sanctimonialibus circa egreſſum è Monaſterio certis in caſibus, & cum aliis circa ingreſſum in earum Monaſterium. SESS. XXV. Cap. 5.

XXIII. Cum eo, qui coactus ordinatus eſt per ſimoniam à parentibus commiſſam, & ultroneus ut deponeretur ſupplicavit, diſpenſare poteſt Epiſcopus, ut Regiminis curam aſſumat, ſi Eccleſiæ utilitas exegerit. CAUS. I. QUÆST. V. Cap. 3.

XXIV. Cum Clericis cuidam Eccleſiæ alligatis, ut ad aliam tranſmigrent. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 37.

XXV. Cum Clerico, qui non caſu, ſed culpâ ſuâ, ac non adhibitâ ſufficienti diligentiâ, alterius morti cauſam dedit, ut in Ordine ei quem habet majori proximè inferiore miniſtret, diſpenſare poteſt Epiſcopus. *De Homic. Volunt.* Cap. 8.

XXVI. Cum Clerico, qui per alium in duello occidit adverſarium, quoad Beneficium. *De Cler. Pugn.* Cap. ult.

Omnes ergò diſpenſationes circa irregularitatem ex homicidio voluntario, Summo Pontifici non reſervabantur.

XXVII. Cum eo, qui ſuſcepit Sacros Ordines furtivè poſt latam excommunicationem, vel uno die duos Sacros Ordines, ut in ſuſceptis Ordinibus miniſtret, & ad Superiorem aſcendat, ſi Religionem fuerit ingreſſus, ac ibidem laudabiliter converſatus. *De eo qui furtivè.* Cap. 1. 2. 3.

XXVIII. Cum eo, qui furtivè Ordines ſuſcipit, nullâ

contra eum lata ſententia, ut in ſuſceptis miniſtret, & ad ſuperiorem promoveatur. *Ibid.* Cap. 1.

XXIX. Cum Clericis adulteris, minorumque criminum reis, ut poſt peractam pœnitentiam Ordines ſuos exerceant. *De Judiciis.* Cap. 4. §. *Adulter. Gloſ. in hoc* §.

XXX. Circa vota peregrinationis, excepto tranſmarino in ſubſidium Terræ Sanctæ. Exceptio non viget in Gallia. *De Voto.* Cap. 1. PANORM. *in illud*, & *in* Cap. 9. *Eod. Tit.*

In relatis, quæ à Jure expreſsè permittuntur, diſpenſationibus, exempla habes caſuum, in quibus diſpenſatio licita, rerum genera circa quæ diſpenſare licet, circumſtantias in quibus circa illarum nonnullas diſpenſandum eſt: Circumſtantiarum autem illarum præcipua eſt, quòd in diſpenſationibus circa criminum ſequelas, qualis irregularitas, oporteat ut competens præceſſerit pœnitentia, vel extra vel intra Monaſterium; quæ ſit intrà, faciliorem reddit diſpenſationem.

REGULA III.

Regula præcedens non convincit Epiſcopum non poſſe diſpenſare, niſi à Canne ſibi expreſsè permittatur, nec eo animo collecta ſunt, quæ ſub ea continentur, ut hinc inferretur non poſſe Epiſcnpum diſpenſare, niſi in caſibus ſibi expreſsè permiſſis.

Hæc conſequentia patet, ex eo quòd ſint Canones, qui diſpenſationem certis caſibus Papæ reſervent, è quibus juxta adverſarios certò non infertur extra hos caſus diſpenſationem Papæ non reſervari: Canones autem hujuſmodi ſunt *Caput* 1. *De Sentent. & Re Jud.* Caput 16. *De Sent. Excomm. in* 6. quæ Papæ expreſsè reſervant diſpenſationem à violatione Suſpenſionis & Interdicti; atqui præter hos caſus, in eadem materia Papæ reſervatur diſpenſatio à violatione excommunicationis majoris, quæ nullibi expreſsè reſervata legitur.

Contra allatam mox probationem duo opponi poſſunt. I. De Papa nullibi dici ſibi non reſervari, quæ à Canone expreſsè non reſervantur; imò contrarium dici, dùm dicitur Epiſcopo non permitti diſpenſationes, quæ ſibi à Canone expreſsè non permittuntur; ideòque certò inferri non poſſe quoſdam caſus Papæ non reſervari, ex eo quòd expreſsè non reſerventur, licet alii ſint, qui iſto modo reſervantur.

Verùm ad illud reſpondetur: I. Quòd allata probatio reſpiciat Regulam in ſe ſpectatam, proindèque memoratum in objectione diſcrimen malè opponatur. II. Quòd *Caput* 15. *De Tempore Ordinationum*, ex quo oppoſitum diſcrimen elicitur, ita ſuprà expoſitum ſit, ut nullum remaneat hujus diſcriminis fundamentum, vel minimum.

II. Opponitur reſervationem violatæ excommunicationis contineri in reſervatione violatæ Suſpenſionis vel Interdicti: proindèque ſuperfluum fuiſſe, ut diſpenſatio violatæ excommunicationis expreſsè reſervaretur, poſt expreſſam violatæ Suſpenſionis vel Interdicti reſervationem.

Reſpondetur Suſpenſionem in Interdicto ab Eccleſiæ ingreſſu includi, attamen violatæ ſuſpenſionis diſpenſationem Papæ reſervari ſeorſim à diſpenſatione violati Interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ: Prima enim reſervatio habetur *Cap.* 1. *De Sent. & Re Jud. in* 6. Secunda verò *Cap.* 1. *De Excomm. in* 6.

REGULA IV.

Generalis circa rectum diſpenſandi facultatis uſum.

Quoties Canno Epiſcopo permittit ut diſpenſet, adſtringit eum ut diſpenſet ex juſta cauſa ſibi certò cognita, ſumma cum maturitate, & gratis. Seſs. XXV. Cap. 18.

REGULA V.

Quicumque aliquid faciunt, quod ſine Eccleſiæ diſpenſatione fieri nequit, cogi poſſunt ab Ordinario, ut oſtendant quam habent ad id diſpenſationem. *De Off. Ord.* Cap. 3. *in* 6. Seſs. LVII. Cap. 5.

REGULA VI.

Nullo Canone, nullâque ratione certò probare licet Epiſcopum diſpeoſare non poſſe à *Conciliorum* Generalium Statutis, niſi cùm Epiſcopo id expreſsè permittuor.

Quod de *Conciliorum* Generalium Decretis dictum eſt, de Summorum Pontificum Conſtitutionibus quoque dicendum.

De Canone conſtat, alius enim afferri nequit quàm *Caput* 15. *De Temp. Ordin.* Hoc autem loquitur, ut dictum eſt, de caſibus quos certum eſt aliundè quàm ex Canone id de quo agitur reſpiciente, ad Papam pertinere; quales ſunt quos notum eſt uſu Papæ reſervati, aut in Cauſis Majoribus à Canone Papæ reſervatis contineri.

De ratione patet: validior ſiquidem quæ afferri poteſt, eſt iſta: *Concilia Generalia ſunt Epiſcopo ſuperiora, nullus autem inferior à Superioris Lege diſpenſare poteſt, niſi id ſibi ab eo permittatur*; hæc autem militat contra Papam in Gallia, in qua ſubeſt *Concilio* Generali; at hæc nimis probat contra Epiſcopum, nam indè ſequitur illum non poſſe à Statutis in *Concilio* Provinciæ, cui ſubjicitur, diſpenſare, niſi id ſibi ab illo permittatur, quod tamen omninò improbabile eſt. Prætereà Papa non eſt Superior Spiritu Sancto, qui *Concilio* Generali ſaltem præeſt, diſpenſare tamen poteſt à Statutis *Concilii* Generalis, etſi ſibi à *Concilio* non permittatur expreſsè.

Nec obſtat quòd Papa ſit Eccleſiæ Rector & Gubernator, ideòque ejus ſit à Legibus Eccleſiæ Generalibus, quales ſunt quæ à *Concilio* Generali fiunt, diſpenſare; nam Epiſcopus quilibet poſitus eſt à Spiritu Sancto, ut regat Eccleſiam Dei, ac idcircò à Generalibus Statutis in Diœceſi ſua, ſeu in ea Eccleſiæ Univerſalis parte quam regit, ſicut Papa in tota, diſpenſare poteſt. Denique Apoſtolis ſunt Epiſcopi inferiores, iſti tamen poſſunt diſpenſare ab abſtinentia Quadrageſimali, quæ ab Apoſtolis, ut & Jejunium etiam Quadrageſimale introducta creditur: Quamobrem id agnoſcentes *Domini de Rota*, nempè nullo Canone, nullâque ratione certò probari poſſe, Epiſcopo non licere extra caſus in *Conciliis* Generalibus ſibi expreſsè permiſſos, ab his diſpenſare, judicarunt id poſſe ex magna neceſſitate, vel utilitatis cauſa. *Deciſ.* 261.

Nec obſtant *Capita* 9. & 17. *De Filiis Presbyt.* Nam licet Papa in his permittat quibuſdam Epiſcopis diſpenſare circa poſſeſſionem immediatam Beneficii Paterni, hinc tamen certò inferri nequit Epiſcopos diſpenſare non poſſe à *Conciliis* Generalibus, niſi id ſibi permittatur ab iſtis *Conciliis*, vel quod ad idem redit, à Papa, ad quem non minùs ſpectat circa illa diſpenſationem committere quàm concedere; nam non conſtat inhabilitatem filii ad Beneficium paternum poſſidendum à *Concilio* Generali eſſe introductam, vel confirmatam ante illa Capita, & ſi conſtaret, oporteret etiam ut pateret uſum, ante vel poſt iſtud *Concilium*, non reſervaſſe ſoli Papæ diſpenſationem à tali inhabilitate.

Non obſtat Regula: *Ejus eſt ſolvere cujus eſt ligare.* Hæc enim in præſenti caſu nimis probat, cùm ſi generaliter (*ut concipitur*) ſumatur, Prælatus Superior ſolvere non poſſet quos Prælatus Inferior ligaſſet, imò neuter ſolvere poſſet quos illorum ſubditi ligaſſent.

REGULA VII.

Etſi in paucioribus caſibus diſpenſare poſſit Epiſcopus quàm Papa, in his tamen ex iiſdem cauſis diſpenſare poteſt & debet.

Colligitur ex ſequentibus.

Nota

Nota Canones, qui docent ſine juſta cauſa diſpenſare non licere, deſumi ex Epiſtolis Pontificum, in quibus de ſe ipſis dicunt, ſe non poſſe diſpenſare, niſi juſta ſubſit cauſa; id oſtendunt citati Textus circa proximam Regulam, undè patet, veritati contrarium eſſe quòd Canoniſtæ nonnulli ponunt diſcrimen inter Papam & Epiſcopum, in eoque ſitum, quòd Papa ſine cauſa diſpenſare poſſit, Epiſcopus verò non valeat.

REGULA VIII.

Omnes ferè cauſæ propter quas Canon expreſsè permittit diſpenſationem, aut permiſſas declarat, reducuntur ad utilitatem, vel neceſſitatem, præſertim publicas & ſpirituales.

Colligitur ex ſequenti.

Prætereà *Capita* 19. 38. *De Elect.* diſpenſationum cauſas reducunt ad urgentem neceſſitatem & evidentem utilitatem. *Caput* 19. *De Sent. & Re Jud.* de diſpenſationis cauſa loquens, neceſſitatis & utilitatis meminit.

REGULA IX.

Expreſſæ in Canone diſpenſationis cauſæ non ſunt aliæ quàm iſtæ.

I. Multa ſunt, quæ pro neceſſitate temporum ac conſideratione ætatum temperari oportet. Dist. XIV. Cap. 2. Caus. I. Quæst. VII. Cap. 6. *De Elect.* Cap. 7. 26.

II. Dùm Eccleſiæ utilitas, neceſſitaſque temporum poſtulat, eligi poteſt conjugatus in Epiſcopum. Dist. XXVIII. Cap. 13.

III. Ob defectum temporum, in quibus non ſolùm merita, ſed corpora ipſa hominum defecerunt, quæque non patiuntur diſtrictionis manere cenſuram, Subdiaconus qui fuit anteà incontinens, Diaconus ordinari poteſt. Dist. XXXIV. Cap. 7.

IV. Ob graves diſſenſionum ſciſſuras, atque non unius aut alterius periculum, ſed plurimorum populorum ſtragem, detrahendum eſt aliquid ſeveritati, ut majoribus malis ſanandis charitas ſincera ſubveniat. Dist. V. Cap. 25. §. *Verum*. Caus. IX. Quæst. I. Cap. 5.

V. Ob vitanda ſcandala, motuſque non modicos, in aliquibus Provinciis diſpenſatur cum ordinatis irregularibus ex defectu. Dist. LI. Cap. 1. Dist. XCV. Cap. 1.

VI. Ubi nulla rerum urget, vel temporum anguſtia, priſca Inſtituta convenit cuſtodiri, ſed ubi neceſſitas poſtulat, ab his recedere licet; undè in penuria Clericorum, monachos, etiam Laicos, ad Clericale Munus promovere fas eſt. Dist. LV. Cap. 1.

VII. Filius Sacerdotis, etiam ex incontinentia, poteſt in Epiſcopum eligi, ut Eccleſiæ periculo conſulatur, ſi aliàs idoneus ſit. Dist. LV. Cap. 12. 13.

VIII. Adulteræ filius ad Epiſcopatum electus, in eo confirmari poteſt, ſi Religioſæ ſit vitæ, nedum immunis à criminibus, quæ à Sacerdotio arcent. Dist. LVIII. Cap. 14.

IX. Exigente hominum raritate Clinicus ordinari poteſt Presbyter. Dist. LI. Cap. unic.

X. Exigente opportunitate Subdiaconus in Epiſcopum eligi poteſt, ſi tamen ſpectatæ ſit vitæ, Religionis. & ſcientiæ. Dist. LX. Cap. 4.

XI. Ceſſante cauſâ ob quam introductum eſt impedimentum ab Ordinibus excludens, diſpenſari quis poteſt à tali impedimento, unde Neophitus humilis ad Ordines promoveri poteſt. Dist. LXI. Cap. 9.

XII. Ob Eccleſiarum paupertatem, aut Miniſtrorum penuriam ex Epiſcopi diſpoſitione unus diverſis præeſſe poteſt Eccleſiis. Dist. LXX. Cap. 2. *Gloſſ. ibid.* Verbo *Duabus*.

XIII. Ab interſtitiis diſpenſari quis poteſt, ſi devotio, morumque probitas id mereantur. Dist. LXXVII. Cap. 9.

XIV. Ab ætate ad Ordines requiſita diſpenſatur quis, dùm neceſſitas id expuſcit. Dist. LXXVIII. Cap. 5.

XV. Exigente Eccleſiæ utilitate diſpenſari poteſt cum Simoniaco involuntario. Caus. I. Quæst. V. Cap. 3.

XVI. Circa Ordinum ſuſceptionem vel executionem diſpenſatur cum Simoniaco, quem vita commendat, aut qui aliàs dignus eſt. Caus. I. Quæst. V. Cap. 1. 2.

XVII. Ut Hæretici & Schiſmatici ad Eccleſiam faciliùs redeant, revertentes recipiendi ſunt in Ordinibus & gradibus ſuis, ideòque propter Eccleſiæ utilitatem à Canonibus, qui id vetabant, diſpenſandum. Caus. I. Quæst. VII. Cap. 4. 19. 20. Caus. XXIII. Quæst. IV. Cap. 24. Caus. I. Quæst. I. Cap. 47.

XVIII. Dùm agitur de pœna, vel irregularitate, diſpenſatio fieri poteſt ex miſericordiæ motu. Caus. I. Quæst. V. Cap. 1.

Vel ab ignorantia eorum quibuſcum diſpenſatur. *De Ordin. ab Epiſcopo.* Cap. 12. Dist. LXXXVI. Cap. 24.

Vel ab eorum ſimplicitate vel ſenectute. Caus. I. Quæst. VII. Cap. 11.

Vel ab eorum probitate & pietate. Caus. IX. Quæst. II. Cap. 10. Caus. IX. Quæst. I. Cap. 4. 5. *De Fil. Presbyt.* Cap. 9.

Vel à multitudine delinquentium. Caus. I. Quæst. VII. Cap. 14.

Vel à publico Reipublicæ bono. Caus. IX. Quæst. I. Cap. 5. *De Tranſact.* Cap. 11. *mox cit.* Cap. 11.

Vel à coactione ad actionem, quæ pœnam, vel irregularitatem ſecum trahit. Caus. I. Quæst. V. Cap. 3.

Vel à gravium malorum metu. Caus. I. Quæst. VII. Cap 13.

XIX. Filii raptarum Virginum Raptori nubentium Sacris Ordinibus non ſunt applicandi, niſi eos, vel maxima Eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas poſtulet, vel evidens meritorum prærogativa commendet. Caus. I. Quæst. VIII. Cap. 17.

XX. Diſpenſationes, *id eſt*, circumſtantiæ rerum nonnumquàm cogunt parùm à debito quoſdam foràs exire, ut majus aliquid lucri fiat, & quædam deſpicere, ut cunctorum vitentur diſpendia. Ut in periculo navis coguntur Mercatores in mare nonnulla jacere, ut cætera vitamque conſervent. Caus. I. Quæst. VII. Cap. 16.

XXI. Sicut ea ſinenda ſunt, quæ ſola nocere nequeunt, ſic ea præcavenda ſunt, quæ recipi ſine manifeſta decoloratione non poſſunt. Et ſicut non ſunt indulgenda, niſi quæ rerum, temporumque cogit intuitus, ſeu expoſcit circumſtatiarum qualitas, ita non ſunt relaxanda, quæ nec ulla neceſſitas, nec Eccleſiaſtica prorsùs extorquet utilitas. Caus. I. Quæst. VII Cap. 23.

XXII. Epiſcoporum Tranſlationes indulgendæ, dùm vel neceſſitas, vel utilitas eas poſtulant. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 34. 35. 36 37. 39. Ita de aliis rebus Caus. IX. Quæst. I. Cap. 4. 5 *De Sent. & Re Jud.* Cap. 19.

XXIII. Pro bono pacis & neceſſaria de cauſa à Canonibus & Legibus diſpenſari poteſt. *De Diſp. Impub.* Cap. 2.

XXIV. Ob maximam perſonarum Dignitatem indulgetur quod aliàs denegaretur. Dist. LXIII. Cap. 24.

XXV. Circa promotionem ad Dignitatem cum viro ad eam quadam ex parte inhabili, ſi in eo iſta reperiantur, litterarum ſcientia, morum honeſtas, vitæ virtus, fama perſonæ, multipliciter à nonnullis viris illuſtribus approbatæ, concors electio, petitio populi, aſſenſus Principis confirmantis votum, Collegarum ſuffragia, humilis devotio ſuum reatum confitentis. *De Elect.* Cap. 20.

XXVI. Diſpenſationum fundamenta urgens neceſſitas, evidens Eccleſiæ utilitas. *De Elect.* Cap. 13. 19. 30. 38. *De Tranſlat.* Cap. 3.

XXVII. Cum eo, qui laudabiliter ſuum implevit Officium, implet & implere poteſt in poſterum, non minùs utiliter quàm miſericorditer, circa idem Officium valet diſpenſari; præſertim ſi culpa vel vitium, propter quæ eget diſpenſatione, ſint occulta. *De Renunciat.* Cap. 10.

Huc extendenda, quæ ſuprà notata ſunt in fine Regulæ ſecundæ, circa caſus ſub ea comprehenſos, ac profectum hinc capiendum, conſiderando ſingula circumſtantiarum genera, quarum habenda ratio in diſpenſando à quovis Diſpenſatore.

Collecti Canones de diſpenſationum cauſis generatim vel ſeorſim loquentes, diſpenſationes à Jure Humano ferè omnes reſpiciunt: Undè patet falſum eſſe illas diſpenſationes ab aliis, quæ circa Jus Naturale vel Divinum verſantur, in eo differre, quòd iſtæ cauſas juſtas exigant; diſpenſationes verò ab Humano Jure non poſtulent, ſi (*ut par eſt*) ea de re ex Sacris Canonibus dijudicetur: Hinc tamen non ſequitur nullum, quoad cauſas, inter utrumque diſpenſationum genus, eſſe diſcrimen, cùm etſi quævis ab humana Lege diſpenſatio cauſam exigat, quoad cauſas tamen, ab Humano Jure diſpenſationes inter ſe differant; nam quò momenti majoris ſunt Leges, eò graviores cauſas exigunt, quæ ab illis conceduntur, diſpenſationes. Ideòque licet diſpenſationes à Jure Humano conveniant cum diſpenſationibus à Jure Divino in eo quòd ſine juſta cauſa concedendæ non ſint, differunt nihilominùs plurimùm ab iſtis, quia iſtæ longè majores exigunt cauſas. Hinc ruunt adulatoriæ diſtinctiones, inter diſpenſationes Papæ & aliorum, necnon inter diſpenſationes à Jure Humano & diſpenſationes à Jure Divino, vel Naturali, pateteque quantùm Canonicæ ſint.

Permittere diſpenſationem idem quandòque eſt ac declarare illam eſſe permiſſam. *Concil.* ANDEGAV. 1365. Cap. 34. *Conc.* ANDEG. 1448. Cap. 17. *Conc.* TOLET. 1473. Cap. 27.

REGULA X.

Faciliùs diſpenſatur circa res factas quàm circa faciendas. CAUS. I. QUÆST. VII. Cap. 18.

REGULA XI.

Ne præjudicium fiat Canonibus, ubi legitima diſpenſationis cauſa ceſſat, ceſſare debet diſpenſationis conceſſio. DIST. LXI. Cap. 9. CAUS. I. QUÆST. I. Cap. 41. CAUS. IX. QUÆST. I. Cap 5. CAUS. XXXV. QUÆST. IX. Cap. 6.

REGULA XII.

Diſpenſari poteſt à Canonibus, qui depoſitionem ferentes reſtitutionis ſpem negant. *Gloſ. in* Cap. 101. CAUS. XI. QUÆST. III. Verbo *Statuerunt.*

REGULA XIII.

Diſpenſatio numquàm ſolvit, ſivè deſtruit Legem, quæcumque ſit Lex; ſed ſi Lex ſit Humana, illius vinculum relaxat, reſpectu eorum, quibus conceditur; ſi verò ſit Naturalis & Divina, illam in caſu de quo agitur, non obligare interpretatur.

Prima & ſecunda Pars Regulæ patent ex *Cap.* 18. 20. CAUS. I. QUÆST. VII. FAGNANUS *in* Cap. 22. *De Elect.* ſtat pro tertia Regulæ Parte. I. Collatio vigeſima quinta *Lingonenſis* eamdem probat. Totam Regulam confirmare poteſt. *Cap.* 13. *De Reſtit. Spoliat.*

Diſcriminis Ratio: Non mirum ſi quod ab homine formatur vinculum, ab homine circa quoſdam relaxetur, cum erga omnes relaxari poſſit: Illud verò quod à Deo eſt, ab eo ſolo erga aliquos relaxari poteſt, à quo manat vinculum circa omnes, quique non alius eſt niſi Deus.

REGULA XIV.

Canones prohibentes ne anteà benè ſtatuta ac ordinata diſſolvantur, aut reſcindantur, non auferunt circa ea diſpenſandi poteſtatem.

Sequitur ex præcedenti.

REGULA XV.

Diſpenſatio ambitioſa, ſivè odioſa, qualis eſt quæ incompatibilium Beneficiorum pluralitatem concedit, reſtringenda eſt. *De Reſcript. in* 6. Cap. 5. §. *Prætextu. De Fil. Presb.* Cap. 1. *De Preb. in* 6. Cap. 21. *Gloſ. in* Cap. 3. *De Off. Ord. in* 6.

Etſi de omni diſpenſatione dici poſſit quòd reſtringenda ſit, id de illa, quæ à Jure ambitioſa vocatur, potiſſimùm dicendum eſt. Ad cujus rei elucidationem Nota, quamlibet diſpenſationem ideò odioſam dici, quia gratia eſt, à Lege communi exorbitans. Hinc quò gravioris momenti Lex eſt, quæ ab illa eximit, diſpenſatio eò odioſa magis eſt. Hinc etiam quæ à pluribus ſimul Legibus liberat diſpenſatio, ambitioſa magis eſſe videtur, quàm quæ ab una tantùm. Hinc quoque ambitioſa maximè eſſe debet, quæ à gravioris momenti Legibus ſimul, & à pluribus eximit diſpenſatiu. Hinc ambitioſiſſima eſſet diſpenſatio, quæ Beneficia plura incompatibilia, quorum quodlibet ad honeſtè vivendum ſufficit, ſimul retineri permitteret, etſi Canonicè acquiſita non eſſent.

REGULA XVI.

Diſpenſationes, quæ ſecum gravia invehunt mala, revocandæ ſunt. *De Reſcript. in* 6. Cap. 15.

REGULA XVII.

Conſuetudo ex ambitione, aliave ſimili cauſa procedens, qualis eſt quæ incompatibilium Beneficiorum pluralitatem permittit, quantumvis vetuſta ſit, efficere non poteſt ut ſine diſpenſatione liceant, quæ aliàs ſine ea non licent.

REGULÆ RATIO: Reclamant boni mores, Canonumque Conditores.

REGULA XVIII.

Temerarium eſt ſuâ autoritate præſumere, quod alii ſingulari indultum eſt Beneficio; *id eſt*, diſpenſatio à nullo trahenda eſt in exemplum, vel ad Jus Commune. *Cap.* 3. *in II. Collect. De Statu Regul.* Cap. 20. *De Elect.* Cap. 19. *De Sent. & Re Jud.*

REGULA XIX.

Non licet in aliqua re diſpenſare, cui non licet in eadem quod minus eſt. *De Sent. Excomm.* Cap. 32.

Hinc cui non licet à cenſura abſolvere, ab irregularitate ex cenſura violata naſcente, diſpenſare non licebit.

REGULA XX.

In rebus ejuſdem ordinis, cui licet in majori diſpenſare, licet etiam in minori. *Qui Filii &c.* Cap. 13.

In rebus diverſi ordinis falſa eſt Regula, ſaltem in Gallia, ubi quamvis liceat Eccleſiæ in ſpiritualibus rebus, quæ majores ſunt temporalibus, non licet tamen in temporalibus diſpenſare.

REGULÆ RATIO: Diſpenſandi facultas favorabilis res eſt, ideòque extendenda ſaltem ad minora.

REGU-

Digitized by Google

REGULA XXI.

Cum quo diſpenſari nequit in Minori, in Majori diſpenſari non poteſt; è contra diſpenſare licet in Minori cum quo diſpenſare cum Petro circa Beneficia, ſi diſpenſetur cum eo circa Ordines; ſi verò diſpenſari nequeat cum eodem circa Beneficia, à fortiori diſpenſari cum eo non poteſt circa Ordines.

Ratio Regulæ evidens eſt; in primo caſu, minus excludit majus; in ſecunda majus includit minus. Prædicta valet in re pari; *v. g.* Qui poteſt diſpenſare circa Beneficium ſimplex diſpenſare poteſt circa Ordines minores, qui verò circa Beneficia curam habentia, diſpenſare poteſt circa Ordines Sacros. *De Filiis Presbyter. in 6.* Cap. 1.

REGULA. XXII.

Dum de diſpenſatione agitur, non eſt ita ſupplicantium precibus annuendum, ut aliis ſimilia faciliùs impetrandi ſpes dari videatur, quia periculoſa eſt facilis diſpenſatio; ideòque prohibetur, ne trahatur in exemplum. *De Fil. Presbyt.* Cap. 14. *in integra. De Elect.* Cap. 20.

REGULA XXIII.

Sicut cenſurarum aliæ ſunt ab homine, aliæ à Jure, ita diſpenſationum, aliæ ſunt ab homine, aliæ à Jure, ſed iſtæ raræ ſunt.

Ultima pars Regulæ, quæ ſola eget probatione, patet ex ſequenti Regula.

REGULA XXIV.

Non aliæ ſunt in Canone diſpenſationes á Jure quàm iſtæ.

I. Diſpenſativè conceſſum eſt iis, qui immediatè ſubjecti Romanæ Eccleſiæ ab ea confirmantur, ut ſi valdè remoti ſint, utpotè ultra Italiam conſtituti, ante confirmationem adminiſtrent, tàm in ſpiritualibus, quàm in temporalibus. *De Elect.* Cap. 44.

II. Permittitur filiis à Sacerdote ex uxore legitima poſt Sacerdotium genitis, in Clericos Ordinari, & ad Beneficia, undè commodè ſuſtentari valeant, promoveri, ſi altàs idonei ſint. *De Fil. Presbyt.* Cap. 14.

III. Ordinationes illorum, qui à Simoniacis Catholicis ordinantur, miſericorditer ſuſtinentur, ſi illos Simoniacos eſſe non agnoverint, & laudabilis vita iſtos commender. Caus. I. Quæst. I. Cap. 108.

Inter caſus comprehenſos ſub Regula ſecunda, & ſub Regula ſexta, ſunt nonnulli, qui continent exempla diſpenſationum à Jure conceſſarum, quos facilè diſcernet quiſquis ſingulos illos caſus percurrere volet.

REGULA XXV.

Non eſt diſcurrendum de diſpenſatiune ut de abſolutione à cenſuris, ſi audiantur nonnulli Doctores Sedi Apoſtulicæ nimiùm faventes.

Sententiam ſuam inferunt ex *Cap.* 15. *De Temp. Ord.* ubi dici videtur, quod diſpenſatio, quæ non eſt permiſſa, judicanda eſt reſervata; & ex *Cap.* 29. *De Sent. Excom.* ubi abſolutio à cenſuris, quæ non eſt reſervata, permiſſa declaratur. Triplicem afferunt rationem prætenſi diſcriminis. I. Diſpenſatio eſt quid majus quàm abſolutio. *De Sent. Excom.* Cap. 32. II. Circa abſolutionem periculum eſt in mora, circa diſpenſationem non idem: III. Sunt Cauſæ Majores ex genere ſuo Papæ reſervatæ, circa quas non rarò verſantur diſpenſationes, quæque ideò reſervatæ cenſentur Papæ, niſi aliis expreſsè permittantur; nulla eſt autem materia circa quam cenſuræ ſint reſervatæ, ex eo ſolo quòd illam tangant materiam.

Poſtrema hæc ratio maximè favet allatæ à nobis ſuprà explicationi *Cap.* 15. *De Tempore Ordinationum*, ſub Regula prima hujus paragraphi. In irregularitatibus & impedimentis Matrimonii occultis ſemper periculum fuit in mora, ergò ſecunda Ratio non ſemper vera.

REGULA XXVI.

Diſpenſatio quocumque injuſto modo conceſſa revocanda eſt.

Infertur ex *Cap.* 5. *De in integr. Reſtit.* ubi hæc leguntur: *Sententia etiam Romanæ Sedis in melius commutatur, cùm aut ſubreptum aliquid fuerit, aut ipſa pro conſideratione ætatum & temporum, ſeu gravium neceſſitatum diſpenſativè quidquam ordinare decrevit.*

REGULA XXVII.

Legis, Canonis, vel Statuti Conditor no poteſt Succeſſoribus auferre circa ea diſpenſandi facultatem. *De Elect.* Cap. 20.

Regolæ Ratio eſt: Par in parem non habet Imperium. *Ibidem.*

REGULA XXXVIII.

Diſpenſatio obtenta ex ſuggeſtione falſitatis, quæ *Subreptitia* dicitur, vel ex ſuppreſſione veritatis, quæ *Obreptitia* vocatur, non valet. *De Elect.* Cap. 54. *De Reſcript.* Cap. 20.

REGULA XXIX.

Diſpenſatio ſine juſta cauſa conceſſa, non ſolùm illicita eſt, ſed etiam invalida.

Infertur ex *Cap.* 18. Sess. XXV. ubi talis diſpenſatio ſubreptitia cenſenda præcipitur.

Hinc cum præſumendum non ſit, quem illicitam nullamque diſpenſationem concedere velle, quoties ſine juſta cauſa conceſſam manifeſtè videt, cui diſpenſationis executio committitur, illam exequi non debet.

REGULA XXX.

Diſpenſatio eſt nulla, ſi impetrans in precibus ſiluerit, quod concedentem à concedendo retrahere veriſimiliter potuiſſet. *De Fil. Presb. in 6.* Cap. 2. *De Reſcript.* Cap. 20.

REGULA XXXI.

In dubiis circa diſpenſationes, à quocumque conceſſas, recurrendum eſt ad eum à quo emanarunt. *Cap* 3. *De Off. Ordin.* 6. loquitur ſolùm quidem de diſpenſationibus Sedis Apoſtolicæ, ſed cùm non magis aliis quàm iſtis conveniat, ad omnes extenditur.

Ratio Regulæ eſt: Diſpenſatoris eſt æſtimare quem velit Beneficii ſui eſſe modum. *Ibid.* Hæc ratio confirmat extenſionem factam, cùm locum habeat in quovis Diſpenſatore.

REGULA XXXII.

Diſpenſationem ad Papam pertinere malè infertur ex eo quòd à Papa quandoque petita ſit. *Cap.* 22. *De Homicid.* in quo diſpenſatio non neceſſaria à Papa petitur, undè concludere licét, quòd poteſt à Papa peti diſpenſatio ad Papam non pertinens, ſicut ab eo petita eſt diſpenſatio non neceſſaria.

Ratio Regulæ eſt: Omnis diſpenſatio quæ ab Epiſcopo concedi poteſt, à Papa impetrari poteſt, quia à Papa concedi etiam poteſt, concurrente in hoc cum Epiſcopo, ex uſu jam vetuſto.

REGU-

Ad id tenetur in Gallia, quando Suffraganeorum ſuorum Diœceſes in Diſtrictu alterius Parlamenti ſitæ ſunt.

X. Diſpenſatio Suffraganei ſubditis à Papa conceſſa, committi poteſt Metropolitano, etſi ſit cum cognitione cauſæ exequenda. Sess XIV. Cap. 7.

In Gallia cognitio Ordinario locorum eſt dirigenda. Pragmat. *Tit. De Cauſis* §. 5. *Concord. eod. Tit.* §. 2.

§. II.

De Archiepiſcopi Jurisdictione in Suffraganeos.

REGULA I.

Non alia Archiepiſcopo in Suffraganeos jura Canon tribuit quàm iſta.

I. Ordinatio Suffraganeorum ad Archiepiſcopum pertinet. *De Elect.* Cap. 14. 9. *in Compil. prim. De Temp. Ord.* Cap. 6. 7.

II. Archiepiſcopus impeditus poteſt Epiſcopo Conſecrationem Suffraganei ſui delegare, iſteque tenetur à Delegato Conſecrationem ſuſcipere. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 10.

III. Cognoſcebat aliàs, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus, per viam querelæ de contentione Epiſcopum inter & Capitulum, circa ceſſationem à Divinis à Capitulo præceptam inconſulto Epiſcopo. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 13. §. *Cæterum.*

Hoc jamdiu abolitum cum hujuſmodi cenſuræ ſpecie.

IV. Suffraganeorum Electiones confirmat. *De Elect.* Cap. 32. *De his quæ fiunt a Majori Parte Capituli.* Cap. 5. *in integra* Decretali.

V. Poteſt ex Privilegio, non ſolùm per Provinciam ſuam, ſed per totum Regnum, ante ſe crucem deferre. *Ut Lite Pendente Cap.* 1. Privilegium hujuſmodi in Gallia non reciperetur, in qua reſtringitur ad Provinciam deferendi ante ſe Crucem poteſtas, quâ Primates ibi non utuntur extra Provinciam.

VI. Ab Archiepiſcopo datur Coadjutor Epiſcopo, qui ob infirmitatem Officium Paſtorale exercere non poteſt. *De Cler. Ægrot. Cap.* 5. Nunc à ſolo Pontifice. *Cap. unic. De Cler. Ægrot.* in quo Bonifacius VIII. hoc reſervatum Papæ declarat, anteà tamen à Papa jus hoc jam exercebatur. *De Deleg.* Cap. 37.

In Gallia viget, Rege conſenſiente, ſi agatur de Coadjutore cum futura ſucceſſione; ad alium dandum non eſt neceſſarius recurſus ad Papam.

VII. Convocare poteſt Suffraganeos ad *Concilium* Provinciale, iſtoſque punire, ſi vocati adeſſe contempſerint vel neglexerint. *Ead.* Dist. Cap. 10 12. 13. 14.

VIII. Conſecrandorum Suffraganeorum examen. Dist. XXIV. *Cap.* 4. in Gallia toleratur, ut nominatorum examen fiat à Nuntiu.

IX. Poterat diſpenſare cum Suffraganeo circa Ordinem ad Electionem paſſivam requiſitum; Subdiaconus enim cum Archiepiſcopi licentia in Epiſcopum eligi poterat. Dist. LX. Cap. 4.

X. Suffraganeorum negotia, ſalvâ autoritate Apoſtolicâ, ac Majores Cauſæ, poſt Apoſtolicam Sedem, ad Archiepiſcopos erant referendæ. Dist. LXXX. *Cap.* 1. 2. Uterque Textus ſuppoſititius, ipſaque etiam diſpoſitio probat, ut patet ex dictis circa Cauſas Majores.

XI. Suffraganeos, qui ultra quinque menſes conſecrari negligit, Archiepiſcopi Judicio cedere debet. Dist. CIII. *Cap.* 1. Suppoſititius quoque hic Textus patet, ex eo quod dicit, de profeſſione fidei ad Papam mittenda, & de petendo ab eo Pallio; qui uſus longè Pelagio poſteriores certò ſunt. Vide Van-Espan *Supplem Part.* 1. *Tit.* 19. Cap. 5.

XII. Si Suffraganei *Concilio* habito aliquid attentent ſine Metropolitani autoritate, irritum eſt. Dist. XCVI. *Cap.* 5. Loquitur de Decreto facto de re Eccleſiaſtica, inconſulto Pontifice Provinciæ Capite.

XIII. Judicat Suffraganeos in prima inſtantia; id facit in Synodo duodecim Epiſcoporum. Caus. II. Quæst. VI. Cap. 11. Caus. II. Quæst. VII. Cap. 45. Caus. XV. Quæst. VII. Cap. 3. 4.

XIV. Epiſcopus depoſitus non poteſt quidquam repetere ab Eccleſia à qua depoſitus eſt, ſine Metropolitani conſenſu. Caus II. Quæst. VII. Cap. 44.

XV. Epiſcopi accuſantur apud Primatem, ſeu Metropolitanum, Primatem dictum apud Africanos, quia primus eſt Provinciæ & cauſa terminatur in Univerſali *Concilio* Regionis. *Cap.* 5. Caus. IV. Quæst. V. ſpectat ad diſciplinam Eccleſiæ Africanæ.

XVI. Suffraganeorum præſumptiones coercere poteſt Metropolitanus, ſi Clerici ab his gravati apud eum conquerantur. Caus. X. Quæst. III. Cap. 6.

XVII Non licebat Epiſcopo quemquam ſub anathemate ponere ſine Archiepiſcopi conſcientia, quia anathema eſt æternæ mortis damnatio. Caus. XI. Quæst. III. Cap. 41.

XVIII. Res Epiſcopi mortui, Eccleſiæque ipſius à Clericis ejuſdem Eccleſiæ, vel à Metropolitano futuro Succeſſori reſervantur. *Cap.* 48. Caus. XII. Quæst. II. Falſum in Gallia.

XIX. Dum poterat Provinciam viſitare, ſibi licebat Suffraganeis injungere, ut Statuta à ſe in Viſitatione ſervarent. *De fine.* Cap. 30. *juxta* Panormi *interpretationem.*

XX. Si Epiſcopus Eccleſiæ bona defraudet, inſinuandum eſt Metropolitano. Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. 31.

XXI. In celebrandis Divinis Officiis ſtatutum, vel ſervatum à Metropolitano in ſua Eccleſia Ordinem, Suffraganei ſervare debent. Dist. I. & II. *De Conſ.* C 32.

XXII. Nil inſolitum agere poterant ſine Metropolitani voluntate. *Apoſtol. Cap.* 33. Quod verum etiam nunc in his, quæ totam Provinciam ſpectant.

XXIII. Suffraganeis abeſſe non licet, ſine cauſa à Metropolitano ſcriptis probata. Sess. XXIII. *De Ref.* Cap. 1.

XXIV. Spectat ad Metropolitanum in *Concilio* Provinciæ judicare de licentiis à Suffraganeo circa Reſidentiam datis. *Ibid.*

XXV. Spectat ad eumdem in eodem *Concilio* de minoribus cauſis Suffraganeorum criminalibus judicare, vel deputare, qui eas terminet. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 5.

XXVI. Dum occurrit difficilis abuſus circa Miracula, Reliquias, Imagines, extirpandus, vel gravior de iiſdem rebus Quæſtio, Metropolitani & Comprovincialium in *Concilio* Provinciali ſententiam expectare debet Epiſcopus. Decreto II. Sess. XXV.

XXVII. Dum Capitulum concordare nequit in conferendis Beneficiis per culpam Epiſcopi ad ſe devolutis, à Metropolitano conferuntur. *De Elect. Cap* 7. Nulla in Gallia devolutio ab Epiſcopo ad Capitulum.

XXVIII. Conſuetum juramentum à Suffraganeis exigere poterat. *De Majorit. & Obed.* Cap. 13.

Cùm ex benemultis Archiepiſcopi in Suffraganeos, Suffraganeorumque ſubditos, utroque præcedenti paragrapho collectis Juribus, paucilſima ſunt quibus in Gallia potiatur Archiepiſcopus, viſum eſt in Gallorum gratiam tertium adjicere paragraphum in quo de iſtis Juribus ſeorſim agatur.

§. III.

De Juribus, quibus apud Gallos fruitur Archiepiſcopus in Suffraganeos, Suffraganeorumque ſubditos.

REGULA I.

Ex omnibus utroque præcedenti paragrapho collectis Juribus, non aliis apud Gallos potitur Archiepiſcopus quàm iſtis.

I. Jus Beneficia conferendi ab Epiſcopo negligente intra tempus præſcriptum. Hinc fluit Jus conferendi Beneficia ab Epiſcopo injuſtè denegata, inſtituendi præſentatos ab eodem injuſtè repulſos, concedendi approbationem proviſo Apoſtolico, quam Epiſcopus injuſtè denegat, quæque *Viſa* vocitari ſolet.

II. Appellationes ab illo recipiendi, eaſque judicandi jus.

III. Jus incedendi per Provinciam Cruce ante ſe delatâ.

IV. Jus convocandi *Concilia* Provincialia, illiſque præſidendi.

V. Jus recipiendi Bullas Jubilæi, eaſque mittendi Suffraganeis.

VI. Jus concedendi Indulgentias per totam Provinciam. cujus uſus rariſſimus circa illa jura, aliaque Archiepiſcopo conceſſa vel ſublata à *Concilio* TRIDENTINO. Vide *Commentaria Cleri Gallic.* TOM. II. *Tit.* 2. ubi notatur Galliæ uſus hac de re.

Appendix altera circa Juriſdictionem Eccleſiæ tàm in ſpecie quàm in genere conſideratam.

CAPUT UNICUM.

De mutationibus circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam cum Sæculari comparatam.

Circa mutationes de quibus Caput, tria ſunt diſcutienda: I. Quæ ſint illarum præcipuæ? II. Undè ortæ ſint? III. Quis modus hujuſmodi mutationes impediendi?

§. I.

Quæ ſint præcipuæ mutationum, quæ circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam cum Sæculari comparatam acciderunt?

REGULA.

Non alia Major accidit mutatio circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam cum Sæculari comparatam, quàm quòd ut olim omnes ferè cauſæ ad Forum Eccleſiaſticum trahebantur, nunc ad Sæculare trahantur.

Primum factum conſtat, ex eo quòd mutatio de qua Regula, omnes alias comprehendat, iſtæque ad illam reducantur.

Secundum factum quod Regula continet, patet ex Regulis, & Indice circa Canones abrogatos.

§. II.

Quæ ſit origo mutationum circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam cum Sæculari comparatam?

REGULA.

Non aliæ ſunt cauſæ iſtarum mutationum quàm quæ ſequuntur.

I. Malè intelligebatur Regula Juris, quæ ſic concipitur: *Plus ſemper continet quod eſt minus*; aliave iſti ſimilis, his concipienda verbis: *Minus in Majori continetur*: quæ reſtringendæ ſunt ad caſus, in quibus majus & minus ſunt ejuſdem ſpeciei, quale non eſt ſpirituale erga temporale. Hinc fiebat quòd judicaretur, cognitionem de temporali ad eum pertinere ad quem pertinet cognitio de ſpirituali. Hinc cùm Judex Eccleſiaſticus Judice Laïco ratione Status Superior ſit, illum iſtius defectum ſupplere poſſe & debere credebatur. *De Foro Compet.* Cap. 8. 10. 11.

II. Quæ verè temporalia erant, aliàs ſpiritualia judicabantur ratione alicujus circumſtantiæ ſpiritualis, qualia eſt vel peccatum, vel juramentum; nunc autem quæ verè ſpiritualia ſunt, temporalia judicantur ratione alicujus circumſtantiæ temporalis, talis eſt; 1. Poſſeſſio quæ cujuſcumque ſit, ut temporalis judicatur: 2. Læſio boni publici: 3. Infractio Legis Sæcularis, aliæve ſimiles.

III. Nimiùm extendebatur iſta Juris Regula: *Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis.* Cap. 3. *De Judiciis*: Hinc cauſæ omnes Matrimoniales, necnon & Beneficiales ad Judicem Eccleſiaſticum ſpectabant, quia vinculum Matrimonii, quod eſt res ſpiritualis, & ad Judicem Eccleſiaſticum ſpectans, eſt id quod in Matrimonio principale eſt, cætera ut acceſſoria habentur: Idem dicendum de officio propter quod datur Beneficium, eſt enim quòd ſpirituale, & in Beneficio principale, ideòque alia, quæ in eo ſunt, reputantur acceſſorium.

Nunc citata Juris Regula reſtringitur erga Judicem Eccleſiaſticum ad caſus, in quibus acceſſorium eſt ejuſdem generis ac principale. At in judiciis ſæcularibus acceſſorium plerumque trahit ad ſe principale.

IV. Olim quæcumque prohibebantur à Canone, hæc à Judice Eccleſiaſtico, Canonis Executore, judicabantur; nunc quæcumque vetantur à Lege Judicis Sæcularis, qui eſt Legis Executor, cognitioni ſubduntur.

V. Pœnæ ſpirituales, quæ ſunt à Canone ad quædam crimina punienda ſufficientes olim credebantur; nunc temporales quæ ſunt à Lege, ad id neceſſariæ putantur; ac propter mox dictam rationem de his criminibus olim Judex Eccleſiaſticus ſolus cognoſcebat, nunc de his Judex Laicus etiam judicat.

VI. Multum attendebatur ad perſonam rei, ſive defenſoris; quandò enim erat Eccleſiaſtica, actiones illius, necnon & res, perſonæ privilegio gaudebant, ac proindè à Judice Eccleſiaſtico judicabantur; nunc actio & res in ſe conſiderantur, undè ſi ſint ſæculares, à Judice Sæculari judicantur. *Cap.* 15. 16. CAUS. XI. QUÆST. I. in quibus cauſarum ad utrumque forum pertinentium diſtinctio à ſola perſonarum qualitate deſumitur.

VII. Pietas Judicum Eccleſiaſticorum ſingularis, magnuſque quo ardebant erga juſtitiam zelus, moverant ut eorum judicio cauſæ, quæ ad illud non pertinebant, ſubderentur; vitia verò his virtutibus oppoſita, cauſis ſpoliarunt ad ipſorum forum ſpectantibus; undè quod timuerat INNOCENTIUS III. evenit. *De Judiciis.* Cap. 17.

VIII. Nonnulli Principes Ditiones ſuas Sedi Apoſtolicæ ſubjecerant; hinc illorum ſubditi iſtius Juriſdictionem in temporalibus agnoſcebant: Undè illos in rebus temporalibus, à Juriſdictione temporali certis caſibus diſpenſabat; quæ iſti fecerant, Succeſſores revocarunt; hinc decrevit Eccleſiæ Juriſdictio. Cap. 17. *De Foro Compet.*

IX. Nonnullæ res, quæ ut Sacræ conſideratæ, Juriſdictioni Eccleſiaſticæ ſubjiciebantur, nunc aliter conſideratæ Juriſdictioni Laïcæ ſubduntur. Tales autem ſunt ultimæ voluntates, de quibus cognoſcebat aliàs Judex Eccleſiaſticus, quaſque executioni mandari curabat; nunc verò utrumque ad Judicem Laïcum pertinet.

X. In Tribunali Sæculari citiùs finiuntur lites quàm in Tribunali Eccleſiaſtico; cùm in iſto neceſſariæ ſint ad minus tres ſententiæ conformes, ut lis finiatur; in illo verò una ſufficiat, ſi ſit Supremum Tribunal, vel duæ, ſi non ſit Supremum. Dictum eſt ad minus, quia ubique determinatum non eſt ut tres ſententiæ conformes ſufficiant. *De Appell. Cap.* 65. Prætereà ad habendas tres conformes ſententias, quinque ſæpiùs neceſſariæ ſunt.

XI. Jus, vel obligatio protegendi nonnullas perſonas in jus de illarum cauſis judicandi converſum erat; undè cùm miſerabiles perſonæ, quales inter alias viduæ, ſint ab Eccleſia protegendæ, judicium de viduarum cauſis Judex Eccleſiaſticus ſibi vindicabat, *De For. Compet. Cap.* 15. etiamſi præeminentis eſſent Dignitatis.

§. III.

Quis modus impediendi mutationes circa Juriſdictiones Eccleſiaſticam & Sæcularem invicem comparatas?

REGULA.

Mutationes de quibus paragraphus, congruentioribus modis impediri nequeunt quàm iſtis.

I. De-

I. Determinandum eſt, quæ ſint habenda merè ſpiritualia, quæ merè temporalia, atque ut facilè ſimul, ac juſtè fiat iſta determinatio, ex rerum natura petenda eſt.

II. Quæ merè ſpiritualia judicabuntur, ita reſervanda ſunt Judici Eccleſiaſtico, ut nullo in caſu Judex Sæcularis de iis cognoſcere queat: Quæ merè temporalia judicabuntur, ita reſervanda ſunt Judici Sæculari, ut Judici Eccleſiaſtico iis ſe immiſcere nunquam liceat.

III. Quæ mixta, *id eſt*, partim ſpiritualia, partim temporalia, in Tribunali mixto, *id eſt*, in quo ſint tot Judices Eccleſiaſtici quot Laici, judicanda ſunt, vel pro perſona rei aſſignanda ſunt, vel Judici Eccleſiaſtico, vel Laico. 1. Si perſona ſit Eccleſiaſtica, qualis habenda, quæ in Ordine Sacro, vel in Beneficio conſtituta, vel Regularis, qualis cenſenda, quæ Religionem profeſſa eſt. 2. Si Laica, qualis, quæ nec Eccleſiaſtica, nec Regularis.

Pars Quinta.

De Vicario & Officiali.

Finitis quæ dicturi eramus de Juriſdictione tàm in genere, quàm in ſpecie, nunc nobis tractandum eſt de Vicario & Officiali Generali, ad cujus officii explicationem de Juriſdictione egimus.

Circa Vicarium & Officialem videbimus.

I. Quid ſit Vicarius? Quid ſit Officialis? Et quibus aliis nominibus inſigniantur?

II. In quo Canon illos diſtinguat?

III. A quo tempore hæc diſtinctio exprimatur in Canone, quamdiu duraverit?

IV. Quis poſſit Vicarius vel Officialis conſtitui?

V. A quo poſſit conſtitui, & quibus in caſibus conſtitui debeat?

VI. Quæ & qualis ſit ejus Juriſdictio?

VII. Quamdiu duret?

VIII. Quis honor ei debitos?

IX. Quid illum poſſe, vel non poſſe exprimat Canon.

Sed priùs notandum eſt I. Vicarios Parochorum eſſe in foro interno, quod Vicarii Ordinariorum ſunt in foro externo; nam ſicut ſunt Vicarii Parochorum, quibus committitur tota poteſtas iſtorum, & per totam Parochiam; ſunt alii, quibus aliqua pars tantùm committitur, quales ſunt, qui vocantur *Succurſales*, quibus pars aliqua Parochiæ concreditur; ita ſunt Vicarii Ordinariorum, quibus tota illorum Juriſdictio transfertur, quales ſunt Vicarii Generales; ſunt alii, quibus pars aliqua ſolùm tranſmittitur, quales foranei.

II. Hîc non agi niſi de Vicariis Generalibus.

III. In Canonibus, qui in Corpore Juris inſeruntur, longè ſeriùs patere Officialis quàm Vicarii nomen, cùm iſtud apud Gratianum legatur, *Can.* 22. Caus. XVI. Quæst. VII. deſumpto ex *Concil.* Hispalensi II. *celebrato anno* 619. *Caput* verò 1. in quo legitur Officialis nomen eo ſenſu quo hîc ſumitur, ſit *Caput* 3. *De Inſtitutionibus*, deſumptum ex Alexandro III. ad Pontificatum evecto anno 1159.

Caput I.

Quid ſit Vicarius & Officialis, quibus aliis nominibus in Jure inſigniantur?

Regula I.

Vicarius eſt, qui vices alterius agit; Officialis verò, qui alterius nomine ejus officio fungitur. *De Præſumpt.* Cap. 6. *Toto Tit. De Vicario. De Inſtit.* Cap. 3.

Regula II.

Vicarius & Officialis non aliis in Jure nominibus inſigniuntur quàm iſtis.

I. Dicuntur Procuratores. *De Voto & Voti, &c.*

Cap. 11. *De Procur.* Cap. 9. *De Offic. Archid.* Cap. 2. *in* 5. *Collect.*

II. Coadjutores & Cooperatores. *De Offic. Ordin.* Cap. 15.

III. Oeconomi Dist. LXXXIX. Cap. 2. 4. Caus. IX. Quæst. III. *Cap.* 3. Sed præcipuè *Cap.* 22. Caus. XVI. Quæst. VII. in quo Oeconomus, de quo alii Canones loquuntur, dicitur Vicarius Epiſcopi, ac in Eccleſia judicare, de eodem enim loquitur, nimirùm de illo, quem *Concilium* Calcedonense conſtitui juſſit, ac proindè alios Canones exponit. Jam notatum ex *Conc.* Hispalensi deſumi ann. 619.

IV. Vice Domini & Majoreſdomus Dist. LXXXIX. Cap. 2.

Nota quod nonnulli Doctores loquentes de nominibus, de quibus hîc agitur, citant *Cap.* 2. *De Regul.* deſumptum ex *Concilio* Mogunt. Hoc autem Caput ad propoſitum non facit, cùm miſſi dominici nomine quo Vicarium vel Officialem ſignificatum volunt, non Officialis Epiſcopi, ſed Regis intelligatur, ſicuti non pauca hujus temporis teſtimonia demonſtrant, quorum nonnulla habes in Capitularibus Regum Franciæ.

Caput II.

In quo Canon Vicarium ab Officiali diſtinguat?

Regula.

Canon Vicarium ab Officiali in aliis non diſtinguit quàm in iſtis.

I. In eo quòd Vicarius vices gerat in ſpiritualibus; alius verò in temporalibus. *De Temp. Ordin. in* 6. Cap. 3. §. *Inferiores.* §. *Epiſcopo*, in quibus inſinuatur non pertinere ad Officialem ut det dimiſſorias; quia hæc facultas eſt ſpiritualis, atque hac de cauſa Vicarium Generalem id poſſe.

II. Quæ ſunt Juriſdictionis Voluntariæ, tribuit Vicario Generali; quæ verò ſunt Juriſdictionis Neceſſariæ ſeu Contentioſæ, Officiali.

Primum infertur ex eo quòd *Caput citatum* tribuat Vicario facultatem dandi dimiſſorias: *Caput* verò 3. *De Vicario Generali in* Sexto tribuat eidem Vicario poteſtatem conferendi Beneficia quodam in caſu: Hæc autem duo ſunt Juriſdictionis Voluntariæ.

Secundum patet ex eo quòd *Capita* 1. 2. *De Off. Vicar.* Cap. 1. *De Suppl. Neglig.* & Cap. 1. *De Offic. Ordin. in* 6. tribuant Officiali cauſarum cognitionem, judiciumque, nec non criminum punitionem; *Caput* verò 2. *De Offic. Vicar. in* 6 eidem tribuat facultatem inquirendi, corrigendi, puniendi, amovendique ab Officiis & Beneficiis, quodam in caſu. Hæc autem omnia ad Juriſdictionem Contentioſam ſpectant.

Ex utroque diſcrimine ſequitur Vicarium Officiali præeminere, cùm ſpiritualia præſtent temporalibus; atque etiam Juriſdictio Voluntaria Contentioſâ nobilior ſit, cùm magis reſpiciat ſpiritualia quàm temporalia: Contentioſa è contra ampliùs verſetur circa temporalia quàm circa ſpiritualia.

Ex ſecunda, quæ in Jure exprimitur inter Vicarium & Officialem differentia, complures aliæ naſcuntur; nempè quæcumque inter Juriſdictionem Voluntariam & Contentioſam intercedunt, de quibus *prima Parte Tit.* 2. *Regul.* 2.

Caput III.

A quo tempore prædicta diſtinctio exprimatur in Canone; an ex quo cœpit, in eo ſemper duraverit?

Regula.

Ante Sextum Decretalium non viſa eſt in Corpore Juris Canonici memorata diſtinctio, nec hæc ex quo cœpit in eo ſemper duravit.

Patet Regulæ prima Pars ex eo quòd non ſunt alia Juris Canonici loca in quibus pateat hæc diſtinctio præter

citata,quæ ex Sexto deſumuntur. Secunda Pars conſtat ex eo quòd *Concilium* Tridentinum paſſim Vicario Generali tribuat, quæ ſunt Officialis, ut *Capita* 1. 2. 3. 4. Sess. XIII. Cap. 16. Sess. XXIV. inſinuat has voces *Officialis*, *Vicarius*, eſſe ſynonimas his verbis *Officialem* ſeu *Vicarium*.

Nota obiter, eo etiam tempore, quo vigebat hæc diſtinctio, quæ Vicario Generali propria ſunt, Officiali tribui; nam *Capite* 3. *De Off. Vicar.* de Officiali dicitur Beneficia conferre poſſe quibuſdam in caſibus, quod Vicario Generali peculiare eſt.

Caput IV.

Quis poſſit Vicarius vel Officialis conſtitui?

Regula.

Non alia docet Canon circa Quæſtionem propoſitam quàm iſta.

I. Laicus nequit Vicarius nec Officialis conſtitui. Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. 22.

II. Subdiaconus poteſt conſtitui Vicarius vel Officialis, non ſolum Epiſcopi, ſed etiam Papæ. Dist. XCIV. Cap. 1.

III. Conſtituendus Vicarius vel Officialis debet eſſe Doctor, vel Licentiatus in Jure, & aliàs quantùm fieri poteſt, idoneus. *Conci.* Trid. Cap. 16. Sess. XXIV. *De Ref.* Servatur in Gallia *Edicto* 1680. quoad Officialem, de quo ſolo loquitur.

Hinc infertur quòd Jure Novo debeat eſſe Presbyter, quandò talis haberi poteſt. Dicitur, Jure Novo, quia Jure Veteri non Presbyterum, ad hæc Officia eligere fas erat; huc facit *Caput* 41. *De Offic. Jud. Deleg.*

Nota I. in Gallia Vicarium & Officialem debere eſſe 1. Presbyterum. 2. Licentiatum, ſivè in Jure, ſivè in Theologia. 3. Sæcularem, non Regularem. 4. Gallum, non extraneum. *Edict.* Bles. *Art.* 45. *Edict.* 1680. Fevret *L.* 4. Cap. 4. *n.* 6. Henrici II. *Edicto* 1554.

Nota II. hoc in Regno tolerari ut Regularis ſit Vicarius Generalis, ſivè ſit Mendicans, ſivè non, ſed non tolerari ut ſit Officialis, ſivè ſit ex non Mendicantibus, ſivè ex aliis.

Nota iterùm Gallicanum uſum de quo Articulus tertius, confirmari poſſe Clementina I. *De Regularibus*, quæ ab omni Officio curam animarum habente removit Regulares Mendicantes, etiam qui tranſierunt in Ordines non Mendicantium, niſi de his ſint, quibus Sedes Apoſtolica generalem ad hujuſmodi Ordines tranſeundi licentiam conceſſit.

Uſum verò, de quo Articulus ſecundus, confirmari poſſe *Canonibus* 12. 13 Dist. LXI. qui docent extraneos non eligendos, niſi in caſu neceſſitatis, nempè cùm deſunt indigenæ idonei.

Caput V.

A quo poſſit Vicarius & Officialis conſtitui? Quibus in caſibus conſtituendus ſit, & quomodo?

Regula I.

Ab omni habente Juriſdictionem Ordinariam Vicarius & Officialis conſtitui poteſt, ſed conſtituti ab aliis in Canone non apparent quàm ab iſtis qui ſunt.

I. Papa. *De Off. Vicar.* Cap. 5.

II. Patriarcha, non ſolùm in ſua Eccleſia, ſed etiam in Eccleſia Metropolitanorum ſibi ſubditorum, ſi iſti negligant. Dist. XCIII. Cap. 26. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 3.

III. Metropolitanus, nedùm in ſua, ſed in Eccleſiis Suffraganeorum ſuorum, ſi iſti neglexerint. *Eod.* Cap. & Cap. 1. *De Suppl. Negl.* Cap. 1. *De Offic. Ord.* Cap. 1. *De Off. Vic.* Cap. 3. Caus. IX. Quæst. III.

IV. Quod de Epiſcopo locis citandis dicitur, extendendum ad omnes, qui Juriſdictione quaſi Epiſcopali in ſuis Beneficiis potiuntur, quales nonnulli Cardinales & Abbates; idque quia iſti habent id ratione cujus Vicarii conſtitui poſſunt ab Epiſcopo. *De Conſuet.* Cap. 2. *in* 6. *De Inſtit.* Cap. 3. *Et paſſim alibi.*

V. Archidiaconus. *De Solutionibus.* Cap. 3. *De Novi Operis Nuntiatione. Cap.* 3. In Gallia Archidiaconi non habent ampliùs Officiales.

Regula II.

Ut qui ratione Dignitatis Vicarium conſtituere poteſt, id præſtare valeat, ſufficit ut ſit electus, & confirmatus, vel litteras acceperit electionis, & confirmationis vim habentes.

Vide Regulam IV. *Capitis* 4.

Regula III.

Vicarius vel Officialis Epiſcopi non poteſt conſtitui niſi ab iſtis.

I. Ab Epiſcopo. *De Off. Ord.* Cap. 14.

II. A Capitulo, Sede Vacante. *Concil.* Trid. Sess. XXXIV. Cap. 16.

III, Ab Archiepiſcopo, dùm Capitulum negligit. *Ibid.* & Cap. fin. *De Suppl. Negl.*

IV. Ab eodem, ſi Epiſcopus negligat. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 3.

Canon enim iſte de Vicario intelligi poteſt, ut ſuprà dictum eſt *Capite* 1. Regula II. *n.* 3.

Regula IV.

Conſtituendus eſt Vicarius ab Epiſcopo, quoties per ſeipſum Officium ſuum implere, vel rectè implere non valet.

Infertur ex locis mox citandis.

Hinc conſtituendus eſt: I. Quandò eidem Epiſcopo ſubſunt populi diverſarum Linguarum, necnon morum & rituum. *De Off. Jud. Ord.* Cap. 14.

II. Quandò tot, tantæque Epiſcopi occupationes ſunt, ut illis exercendis (*ut par eſt*) ſolus non ſufficiat. *Eod. Tit.* Cap. 15.

III. Si ægrotat vel graviter vel frequenter. *Cap.* 15. *cit.*

IV. Si ad longum tempus à Diœceſi ſua abeſſe cogatur. *De Voto & Vot.* Cap. 11.

V. Si ſubditæ ſibi Parochiæ diverſis ſubſint Superioribus, Curiis vulgò *Parlamentis* nuncupatis. Iſtud Gallis peculiare *Edicto* Francisci I. *ann.* 1542. *Edict.* Molin. *Art.* 76. 1566.

Regula V.

Ad conſtituendum Officialem, qui cauſas judicet, cogi poteſt Epiſcopus, aliàs non impeditus, ne per ſeipſum de illis cognoſcat, idque nedùm Jure Gallicano, ſed & Jure Communi.

De Jure Communi conſtat ex *Canonibus* 2. 4. Dist. LXXXIX. Cap. 5. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 22. Caus. XVI Quæst. VII. ſimul junctis aliis per alios expoſitis.

De uſu Gallicano patet ex inveterato uſu, de quo fidem faciunt viri hac in re verſatiſſimi.

Regula VI.

Scripto conſtituendus eſt Vicarius, non verbo. Idem de Officiali dicendum.

Infertur ex *Capite* 9. *De Procurator.* loquente de Vicario Generali litteris non verbo conſtituto. Infertur ex *Capitibus* 2. 3. *De Offic. Vic. in* 6. quæ docent quædam Vicario licere vi generalis commiſſionis, alia non licere niſi ſpecialiter committantur, judicare autem vix poteſt, niſi commiſſio ſit generalis, aut ſpecialis ad hoc.

Nota circa Regulam ſextam, Vicarium nedum litteris conſtituendum, ſed & litteras iſtas muniendas eſſe ſigillo & ſubſcriptione Conſtituentis, à teſtibus duobus fide dignis ſubſcribendas, & apud acta inſinuandas. Pastor. *L.* 1. *De Benef. Tit.* 11. *n.* 2. *Edicto Inſinuationum* 1691.

Caput

Caput VI.

Quæ, & qualis Vicarii & Officialis Juriſdictio?

Regula I.

Juriſdictio Vicarii & Officialis, quantùm ad amplitudinem, pendet à voluntate Conſtituentis per commiſſionem quam Conſtituto dat manifeſtata, ſed vulgò eadem paucis exceptis quàm Conſtituentis. *De Off. Vic.* Cap. 2. & 3. *in 6. De Conſuet. in* 6. Cap. 2.

In Gallia fallit Regula quoad Officialem, cujus poteſtatem pro voluntate ſua reſtringere nequit Epiſcopus.

Nota Epiſcoporum Officiales illorum vices olim geſſiſſe, non ſolum in cauſis Eccleſiaſticis judicandis, ſed etiam in adminiſtrandis Epiſcopatûs temporalibus. Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. 22. *De Procurator.* Cap. 9. *De Temp. Ord.* Cap. 3. §. *Epiſcopo. in 6.* Nam primus Canon, qui de illo loquitur, Officiali tribuit tàm adminiſtrandi quàm judicandi poteſtatem. Secundus eidem tribuit facultatem agendi in Judicio contra bonorum Epiſcopalium detentores, & reſpondendi in eodem judicio contra illum agentibus. Tertius Officialem à Vicario in eo diſtinguit, quòd iſte in ſpiritualibus vices gerat, ille verò in temporalibus: Hinc amplior erat Officialium poteſtas quàm nunc ſit.

Nota iterùm ex eadem Regula prima ſequi, Officialis Juriſdictionem limitari poſſe variis modis; nempè, I. Conſtitutione Officialis foranei, quâ Officialis principalis cognitione cauſarum quorumdam locorum in prima inſtantia privatur. II. Conſtitutione alterius Officialis principalis, qui poſſit cum altero concurrere, illumque prævenire, vel cui cauſarum non modicæ Diœceſeos partis cognitio demandetur, ſemotâ ad alterum appellatione. III. Si Officialis Metropolitani Epiſcopi ſit conſtitutione Officialis, qui appellationis cauſas judicet, ſivè in Civitate Metropolitani, aliove Metropolitani Diœceſeos loco, ſivè in Diœceſi Suffraganeorum. De prima limitatione fit mentio in Clementina II. *De Reſcript.* De ſecunda, *Cap. 9. De Procurat.* Cap. 14. 15. *De Off. Jud. Ord.* De tertia, *Cap. 5. De Off. Jud. Ord. in 6.*

Regula II.

Juriſdictio Vicarii & Officialis eſt Ordinaria.

Gloſ. in Verbo *Vicarium* Cap. 14. *De Offic. Jud. Ord. Gloſ. in caſu* Capitis 4. *De Deleg. in 6.* Infertur etiam ex *Capite 2. De Conſuet.* in quo habetur quòd eadem ſit Vicarii & Epiſcopi Juriſdictio. Infertur quoque ex *Capite 2. De Offic. Leg. in 6.* in quo Legati, qui aliud non eſt quàm Papæ Vicarius & Officialis in Legationis Ditione Juriſdictio Ordinaria eſſe dicitur. Ex *Capite 7. De Off. Ord. in 6.* & ex *Cap.* 5. Sess. VII. *De Ref.* in quibus Ordinarii nomine tàm Vicarius quàm Epiſcopus intelligitur.

Sunt qui ſentiant Vicarii Juriſdictionem eſſe Ordinariam quoad ea quæ generali commiſſione comprehenduntur; quoad alia verò quæ ſpeciali egent commiſſione Delegatam eſſe; ſed falli palàm eſt, nam Delegatio non fit ad omnes ejuſdem generis cauſas, ſed ad hanc vel ad illam. Prætereà in iſtis appellari poſſet à Vicario ad Epiſcopum, quod factum non auditum.

Ex duabus his Regulis ſequitur, non poſſe appellari ab Officiali alicujus ad ipſum; nam ſi Juriſdictio Officialis ſit Ordinaria, eademque ac ipſius cujus eſt Officialis, oportet ut cùm ſit idem utriuſque Auditorium, nequeatque ab eodem ad eumdem appellari, ab Officiali ad Conſtituentem appellari non poſſit: Hinc Regula ſequens in Canone habetur.

Regula III.

Non valet Conſuetudo quantumcumque vetuſta, quòd ab Officiali Epiſcopi ad Epiſcopum appelletur.

Meminiſſe oportet nos loqui de Vicario Generali, non de Vicario foraneo, cujus licèt ſit Ordinaria Juriſdictio, non ad totam Conſtituentis Ditionem extenditur, ſed ad certa illius loca reſtringitur, cauſaſque nonnullas; undè Delegato ſimilior eſt quàm Ordinario, ideòque ſicut ab iſto ad Delegantem appellatur, ita à Vicario foraneo ad ipſum Conſtituentem, ipſiuſve Officialem. *Gloſ. in caſu* Capitis 2. *De Conſuet. in 6. & in* Verbo *Officialis* ejuſd. Capitis.

Caput VII.

Quamdiù duret Vicarii & Officialis Juriſdictio?

Regula I.

Juriſdictio Vicarii & Officialis durat, donec revocetur à Conſtituente Vicarium & Officialem, atque, ut par eſt, ſibi revocatio ſignificetur, vel donec Juriſdictionem Conſtituens amittat.

Prima Pars infertur ex *Capitibus* 6. 7. *De Deleg. in 6.* Secunda verò infertur ex *Capite* 1. *Ne Sede Vacante. in 6.* ubi Capitulum ſuccedit Epiſcopi Juriſdictioni. Nec obſtat *Caput* 16. Sess. XXIV. in quo præcipit *Concilium* Tridentinum Capitulo, ut intra octo dies poſt mortem Epiſcopi Officialem vel Vicarium conſtituat, vel exiſtentem confirmet; proindèque videtur ſupponere Vicarium ab Epiſcopo conſtitutum, eſſe Vicarium poſt ejus mortem, ſuamque Juriſdictionem in morte Conſtituentis non expiraſſe, nec Vicarium eſſe deſinere, donec novus conſtituatur, ac conſequenter tali conſtitutione ipſe revocetur; Verbum enim *Confirmare* impropriè ſumitur, nec aliud ſignificat quàm eumdem Vicarium de novo conſtituere. Nec obſtat etiam Regula XVI. *in* Sexto, quæ ſic ſe habet: *Decet concessum à Principe Beneficium eſſe manſurum*: Senſus enim illius eſt, quòd dedeceat Principem Beneficia ſua ſine juſta cauſa revocare. Peckius *in illam Regulam.* Hinc Juriſdictio Vicarii differt à Juriſdictione Delegati, cùm iſta duret quoad cœpta negotia poſtquàm Delegans Juriſdictionem amiſit, illa verò deſinat omninò cum Epiſcopi Juriſdictione, quod provenit ex eo quòd (*ut dictum eſt*) Juriſdictio Vicarii ſit eadem cum Epiſcopi Juriſdictione. Nec item obſtat *Caput* 2. *De Off. Leg. in 6.* in quo Clemens IV. declarat Legationis Officium non expirare morte Pontificis, hâc motus ratione, quia inter Ordinarios reputandus eſt Legatus; dici enim poteſt quòd etſi Legatus ſit Pontificis Vicarius, ſuamque ex commiſſione habeat Juriſdictionem, ſicut Epiſcopi Vicarius, Vicariorum Legi hac in re non ſubjici, tùm propter Dignitatem, tùm propter neceſſitatem.

Nota circa prædictam revocationis ſignificationem, quoſdam illam judicare neceſſariam, ut Juriſdictio Revocati pereat; alios verò exiſtimare ſolam ad hoc ſufficere revocationem. Hæc autem ſententiarum diverſitas naſci videtur ex eo quòd *Caput* 13. *De Procuratoribus*, ratum declaret quòd poſt Mandati revocationem fit, ſi à Procuratore & à Judice ignoretur revocatio; *Caput* verò 9. *De Procurator. in 6.* irritum denunciet Matrimonium à Procuratore contractum, poſt Mandati revocationem, etſi illam ignoraverit. Sed quidquid ſit de hac conjectura, ſententia prior alii præferenda nobis viſa eſt, ex eo quòd *Caput* 13. loquatur de Judiciis omnibus, & generale ſit; *Caput* verò 9. loquatur tantùm de Matrimonio, & ſpeciale ſit; undè prius Regulam, poſterius exceptionem continere videatur. Favet nobis Louet in Regulam *De Infirmis. n.* 197. Favet quoque exceptioni ratio, ex eo quòd vinculum Matrimonii eſt perpetuum, & debet eſſe maximè voluntarium, & tale eſt; ceſſet ex quo Procuratio revocata eſt ante contractum à Procuratore initum.

Nota inferri poſſe, Vicarium & Officialem ad nutum revocari poſſe, ex eo quòd iſtorum Juriſdictio expiret morte Conſtituentis; nam gratiæ, quæ cum Concedente expirant, ad beneplacitum Concedentis ſunt, ut conſtat de Precariis non oneroſis & de Reſcriptis gratiæ cum Concedente expirantibus.

Caput VIII.

Quis Honor Vicario & Officiali debeatur?

REGULA.

Idem honor debetur Vicario & Officiali tenenti locum illius, qui ipſum conſtituit, ac Conſtituenti per ſeipſum agenti. *Cap.* 16. Dist. XCIII. in quo Diaconus Patriarchæ, vel Metropolitani locum tenens, Presbyteros præcedere debere declaratur.

Non ſervatur in Gallia quoad totam ſuam amplitudinem; nam Vicarius Metropolitani *Conciliis* Provincialibus non præſidet, etſi in his Metropolitani vices gerat.

Caput IX.

Quid Officialem & Vicarium poſſe, aut non poſſe exprimat Canon.

Caput hoc hæc duo habet membra: ideò in duos Paragraphos dividemus: A poſteriori membro incipiemus, quia cùm didicerimus quid Canon prohibeat expreſsè Vicario & Officiali, ſciemus quid ei permittat ſaltem tacitè; nam id omne ferè ei permittere quod ei expreſsè non vetat, præſumendum eſt.

§. I.

Quid Vicarium vel Officialem non poſſe exprimat Canon?

REGULA I.

Non alia Canon exprimit Vicario non permiſſa quàm iſta.

I. Vicarius ex commiſſione generali Beneficia conferre non poteſt. *De Offic.Vicar. in 6.* Cap. 3.

II. Vicarius Generalis in caſibus occultis, Sedi Apoſtolicæ reſervatis, non poteſt in foro conſcientiæ abſolvere, niſi ſit ad id ſpecialiter deputatus. Sess. XXIV. *De Refor* Cap. 6.

In Gallia deputatio illa ſpecialis non eſt neceſſaria.

III. In Hæreſis crimine in eodem foro, nec dicto modo. *Ibidem.* Secùs in Gallia.

REGULA II.

Non alia Canon exprimit Officiali non permiſſa quàm iſta.

I. Nihil poteſt recuſatus donec cauſa recuſationis vana judicata ſit; hæc autem coram Ordinario probanda eſt, quia cùm Officialis recuſatur, Tribunal non recuſatur, ſed unus hujus Tribunalis Judex, ideòque eſt Ordinarii judicare de hac recuſationis cauſa.

Infertur ex *Capite 5. De Deleg. in 6.* Quod de Judice recuſato dicitur, in fine *Capitis* 4. habetur.

II. Nihil poteſt excommunicatus, dùm manet excommunicatus, nec per ſe, nec per ſubſtitutum ſuum, ſi iſte à nullo alio ſuam accepit Juriſdictionem. *De Offic. Vic. in 6* Cap. 1.

III. Nihil poteſt extra loca, intra quæ eſt conſtitutus. *De Offic. Vic.* Cap. 5.

IV. Officialis ex generali commiſſione non poteſt inquirere, corrigere, punire, ab Officiis Beneficiiſve delinquentes deponere. *De Offic. Vic. in 6.* Cap. 2. Secùs in Gallia.

V. Officialis non poteſt dimiſſorias litteras ad Ordines concedere. *De Temp. Ordin. in 6.* Cap. 3. §. *Inferiores.*

VI. Officialis non poteſt, dùm propè eſt Archiepiſcopus, cenſuras ferre in Suffraganeum ob reverentiam Ordinis Epiſcopalis. *De Offic. Ord. in 6.* Cap. 1. §. *Officialis.* In Gallia nec etiam dùm remotus eſt Archiepiſcopus.

VII. Officialis ab Archiepiſcopo conſtitutus pro cauſis appellationis non poteſt inhibitiones facere priuſquàm ad iſum appelletur. *De Offic.Ord.in 6.*C.1.

VIII. Officialis Archiepiſcopi non poteſt extra appellationem Clericos Suffraganeorum, etiam ad id conſentientes judicare ſine iſtorum voluntate. *De Foro Comp. in 6. Cap.* 1. In Gallia non poteſt etiam hoc caſu, quia Pragm. Sanct. & *Concordata* vetant judicia, omiſſo medio.

IX. Officialis Metropolitani non poteſt appellationem ab Epiſcopi interlocutoria admittere extra duos caſus. Sess. XIII. *De Ref.* Cap. 1.

X. Non poteſt ſummariè cognoſcere de gratiis Apoſtolicis, quæ peccatum vel pœnam remittunt. *Ead.* Sess. Cap. 2. In Gallia ſecùs.

Nota circa hanc Regulam, illa quæ numeris 1. 2. 3. 7. 8. 9. Officiali non licere dicuntur, nec etiam Epiſcopo permitti; cætera verò Officiali licere ſi ſibi ſpecialiter committantur, ſi quod legitur *n.* 10. excipiatur. Hæ exceptiones non recipiuntur in Gallia.

Nota iterùm, Articulos pro quibus neceſſaria eſt ſpecialis commiſſio uno expreſſo ſub hac clauſula generali *Et ſimilia*, cæteros omnes comprehendi poſſe. Diſcurrendum enim videtur de Officiali, eodem planè modo quo de Procuratore; cùm (*ut dictum eſt*) Procurator ſit, atqui dùm *de Mandato* egimus, diximus illa, quæ ſpecialiter exprimenda ſunt uno expreſſo cum clauſula *Et ſimilia*, cætera expreſſa intelligi.

Nota denuò in Generali Officialis commiſſione comprehendi quæcumque, de quibus in Jure expreſsè non dicitur ſpecialiter committenda eſſe, vel committi non poſſe, vel quæ ex conſuetudine, nec ſoli Epiſcopo reſervantur, nec ſpecialem exigunt commiſſionem.

Juxta uſus Gallicanos commiſſio Officialis comprehendere debet quidquid ad Juriſdictionem Epiſcopi Contentioſam, quia nequicquàm de illa Epiſcopus retinere valet.

§. II.

Quid Vicarium vel Officialem poſſe exprimat Canon?

REGULA I.

Non alia exprimit Canon Vicario permiſſa quàm iſta.

I. Vicarius poteſt committere vices ſuas. *Cap.* 1. *De Offic. Vic. in 6.* Loquitur hoc *Caput* de Officiali, ſed cùm ſit par ratio de Vicario, ad illum extenditur. Vicarius poteſt committere, ſi habeat in mandatis.

Vicarius Generalis poteſt ex ſpeciali commiſſione Beneficia conferre. *De Offic. Vic. in. 6.* Cap. 3.

III. Poteſt Vicarius Epiſcopi dare dimiſſorias, dùm iſte in remotis agit. *De Temp. Ord. in 6.* Cap. 3. §. *Epiſcopo.*

IV. Vicarius Generalis viſitare poteſt Diœceſim, Epiſcopo legitimè impedito. Sess. XXIV. *De Ref.*C. 3.

Poteſt etiam eodem caſu Eccleſias, quæ inferiorum Epiſcopo Prælatorum Viſitationi ſubſunt, viſitare. *Ibid.* Niſi Viſitatio illorum reſervata ſit perſonæ Epiſcopi.

V. Profeſſio Fidei Catholicæ facienda intra duos menſes ab adepta poſſeſſione Beneficii Curati, coram Vicario fieri poteſt. Sess. XXIV. *De Ref.* Cap. 12.

REGULA II.

Non alia exprimit Canon Officiali permiſſa quàm iſta.

I. Officialis Juriſdictionem habet loco Præſulis, cujus eſt Officialis, ideòque eadem poteſt præter ea, quæ iſti à Canone vel à ſeipſo reſervantur. *De Appel.* Cap. 66. *De Verb. Signif.* Cap. 23.

II. Officialis, qui & Vicarius, poteſt inſtituere præſentatos ad Beneficium, ideòque etiam Indultariis tàm Regiis quàm aliis, necnon & Graduatis conferre, cùm Collatio hujuſmodi æquè neceſſaria ac præſentatorum Inſtitutio, etſi in graduatis interdùm detur locus gratiæ, idem quoque occurrit in præſentatis. *De Inſtitut.* Cap. 3.

III. Officia-

III. Officialis etiam Archidiaconos poteſt excommunicare. *De Solutionibus*, Cap. 3.

IV. Officialis judicat loco ejus, cujus Juriſdictionem exercet, ideòque præter excepta eadem judicat ac iſte. *De Nov. Oper. Nunt.* Cap. 3.

V. Omne negotium Clericorum ab Officiali finiri poteſt. *Cap.* 6. & 15. Caus. XI. Quæst. I. in quibus dicitur hujuſmodi negotia judicanda eſſe ab Epiſcopo, vel à Presbyteris in loco conſtitutis, quod de Officialibus interpretari licet.

VI. Officialis poteſt committere vices ſuas. *De Offic. Vic. in 6. Cap.* 1. Officialis non poteſt committere niſi inquiſitionem, non decretum moribus noſtris ſine ſpeciali commiſſione.

VII. Officialis poteſt ex ſpeciali commiſſione inquirere, corrigere, ab Officiis, Beneficiiſve deponere; ex generali autem, de cunctis civilibus cauſis cognoſcere.

VIII. Officialis Epiſcopi poteſt in quolibet Diœceſis loco non exempto pro Tribunali ſedere, cauſas Eccleſiaſticas cognoſcere, delinquentes coercere, cæteraque quæ ſuum ſpectant Officium præſtare. *De Offic. Ord. in* 6. Cap. 7.

Poteſt etiam eoſdem delinquentes capere, & carceri deputare. *Ibid.*

Prima Pars hujus numeri locum non habet in Gallia.

IX. Officialis poteſt dare minori Curatorem ad lites & cauſas ſpirituales, & Procuratorem ejus ſuâ autoritate confirmare. *De Jud. in* 6. Cap. ult. §. *Si verò.* In Gallia Beneficiati minores gaudent privilegiis majorum circa cauſas Beneficiorum.

X. In cauſis Viſitationis, Correctionis, Habilitatis & Inhabilitatis, necnon in criminalibus, poteſt & debet Officialis appellationes ab interlocutoria tamquàm frivolas contemnere, niſi illatum per eam gravamen per definitivam reſarciri, vel ab iſta appellari non poſſit. Sess. XIII Cap. 1.

XI. Cauſa appellationis ad Papam Officiali committi poteſt à Papa. Sess. XIII. Cap. 2.

XII. Officialis poteſt procedere ad condemnationem & depoſitionem Presbyteri ſine requiſito à Canone Epiſcoporum numero, modò ſibi adſtiterint totidem Abbates, uſum Mitræ & Baculi habentes, vel, iis deficientibus, perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ. Sess. XIII. *Cap.* 4. In Gallia aſſumit Officialis duos vel quatuor Baccalaureos ſive Laicos, ſive Eccleſiaſticos.

XIII. Dum habens privilegium puniendi alienos Clericos contra eos procedere vult, oportet ut Officialis interveniat. Sess. XIV. Cap. 8.

Circa primum Articulum nota I. Illa, quæ à Canone Epiſcopo reſervantur, duplicis eſſe generis; ſunt enim quædam ita reſervata, ut Epiſcopo committi nequeant, talia ſunt quæ Jure Communi habentur *Regula* 20. *Tit.* 1. *Part.* 2. Alia verò ſunt eo modo reſervata, quòd delegari poſſint, talia ſunt Jure Communi quæ leguntur. *Part.* III. *Tit.* 9. §. 1. *num.* 4. 5. 6. 7. 8. 9. 13. Dictum eſt Jure Communi, quia inter reſervata primo modo, ſunt nonnulla, quæ Jure Gallicano non ſunt eo modo reſervata, & inter reſervata ſecundo modo, quædam ſunt etiam, quæ eodem Jure non reſervantur. Exceptiones iſtæ citatis locis obſervatæ ſunt.

Nota II. Præter reſervata à Canone, alia ſibi Epiſcopos reſervare poſſe; reſervationes autem hujuſmodi arbitrarias eſſe; propter reſervationem vel Juris vel hominis nonnulla eſſe quæ Vicarius non poteſt ſine ſpeciali commiſſione. Secùs in Gallia de Officiali, cujus Officium non ſubeſt reſervationi. *Ibid.*

Reſervatis & non reſervatis hoc eſſe commune, quòd quæcumque per longiſſimum temporis ſpatium à Vicario, ſive commiſſione generali, ſive commiſſione ſpeciali, fieri conſueverunt, ab eodem fieri poſſint, etſi in commiſſione non exprimantur; idque quia ab eo quod fieri conſuevit, diſcedere Epiſcopus non præſumitur voluiſſe.

Caput X.

An Vicarium Conſtituenti Vicarii conſtituti culpa imputetur?

Utrumque forum reſpicit Quæſtio, internum ſcilicet & externum; in utroque ſolutu facillima videtur; ſed prius notandum: I. Alienam culpam nemini imputandam niſi conſcius fuerit, vel eſſe videatur.

II. Tantum eſſe inter Vicarium & Procuratorem, necnon & Compromiſſarium affinitatem, cum Vicarius ſit Procurator & quodammodò Compromiſſarius; iſti verò ſint Vicarii, ut quæ circa iſtos in ſimili caſu docet Jus Canonicum, Vicario rectè conveniant.

III. Vicarium peccare poſſe, vel ex negligentia, ut ſi quæ intra præfinitum à Jure tempus facere tenebatur, prætermittat; vel ex ignorantia eorum, quæ ſcire tenebatur, qualia ſunt, quæ ſuum ſpectant Officium; vel ex malitia, ut ſi corruptus damnet abſolvendum, aut abſolvat condemnandum.

IV. Vicarii culpam triplici modo imputari poſſe Vicarium Conſtituenti, nempè: 1. In jacturam Juris non perpetui, vel ad tempus Vicario commiſſi, quale Jus eligendi, vel Beneficium conferendi. 2. In reparationem damni à Vicario illati. 3. In pœnam culpæ commiſſæ Vindicem. *His prænotatis*,

REGULA I.

Si quis Vicarium conſtituat, quem ad id ineptum exiſtimat, vel exiſtimare debet, Vicarii culpa prædictis modis Conſtituenti imputanda eſt: talem autem judicare debet, qui à prudentibus, piiſque viris talis judicatur. *De Elect. in* 6. Cap. 37.

REGULA II.

Conſtituenti Vicarium, quem ad id idoneum exiſtimare debet, ſola Vicarii culpa imputatur quæ ex negligentia oritur, atque in ſolam commiſſi jacturam. *Ibid.*

Regulæ Prioris Ratio: Vicarii culpæ conſcius eſt, qui eum hoc caſu conſtituit; eſt enim culpa iſta velut rivulus infectus ex fonte infecto, ideòque cùm ad reſtitutionem teneatur, qui damno, quod infertur, cooperatur, ut oſtenſum eſt, dum *De Reſtitutione.* Cum conſentientem & facientem par pœna conſtringat, jactura verò commiſſi Juris etiam ſine culpa incurri poſſit; non immeritò imputatur Vicarii culpa, Vicarium inidoneum prædicto caſu Conſtituenti.

Regulæ Posterioris Ratio: Vicarium Conſtituens hoc caſu Vicarii culpæ conſcius non eſt; nullum enim eſt in electione vitium. Undè cum pœna culpæ Autorem tenere debeat, ut rem, quæ culpâ caret, in damnum vocari non conveniat, *Cap.* 2. *De Conſtit.* hoc caſu injuſtè imputaretur Vicarii culpa Prælato, qui illum conſtituit, tàm quoad punitionem quàm quoad reſtitutionem.

Si verò imputetur quoad Juris commiſſi jacturam, ad id cogit Eccleſiarum vacantium neceſſitas; multùm ſiquidem refert ut ſine Rectore diutiùs non remaneant. Hinc ſi Vicarius, ſive idoneus, ſive inidoneus à ſapientibus judicatus, intra præfixum à Jure tempus eligere negligat, aliove Beneficiis modo providere, commiſſum Vicario jus hujuſmodi amittit, qui commiſit; ſed ſi Vicarius non indignus à ſapientibus judicatus indignum eligit, eligendi jus ad illum, qui Vicarium conſtituit eo ipſo revertitur, latamque contra eligentes indignum pœnam non incurrit; ſecùs ſi qui indignus habebatur, Vicarius conſtitutus ſit. Hinc ſi Vicarius non indignus judicatus alicui damnum ſine juſta cauſâ inferat, vel citatione, vel ſententia injuſta, ad reſtitutionem ſolus tenetur; ſecùs ſi Vicarius electus fuerit, qui ad id inidoneus à viris probis, prudentibuſque judicaretur.

Nec obſtat I. *Caput* 13. *De Procurat.* in quo inſinuatur Mandanti Procuratoris dolum imputari. Id enim

Digitized by Google

ſit, quia doli hojus conſcius, atque etiam approbator judicatur.

Nec obſtat II. *Cap. 2. De in integr. Reſtitut.* in quo Eccleſia reſtituitur contra damnum ſibi illatum ex negligentia Procuratoris. Nam præterquam quod Eccleſia ut minor habetur, eodemque quo iſte gaudet privilegio; agitur hîc de Jure perpetuo, non de temporali, quod amittunt negligentes ut Eccleſiis citiùs provideatur, aliudve ſimile commodum Religioni accedat.

Nec obſtant III. *Cap.* 20. 22. 26. *De Elect.* & Cap. 18. *De Elect. in* SEXTO, in quibus indignum ad Epiſcopatum eligentes, eligendi jure pro hac vice privantur, & iſtud jus ad Papam devolvitur. Non enim hinc ſequitur quòd quando Vicarius non Vicariatu indignus reputatus, ad Dignitatem Eccleſiaſticam indignum eligit, is cujus eſt Vicarius, jus eligendi pro hac vice perdat, cùm privatio iſta ſit pœna, pœnam autem ſubire non debeat, qui culpâ caret, qualis cujus Vicarius ſic deliquit.

Quam ſententiam illuſtrare ac confirmare licet per *Cap.* 8. & 32. *De Elect.* Docent enim Electores, qui jus tranſmiſerunt in compromiſſarios, non teneri ad Electum ab illis admittendum, niſi ſit idoneus, idque patet ex clauſula *ſi ſit idoneus*, vel *ſi ſit dignus*, quâ reſtringunt Mandatum, quo jubent Electoribus ut Electum à Compromiſſariis recipiant; hâc enim clauſulâ inſinuant, ad id illos non teneri, deficiente clauſulæ veritate. Ratio autem hujus reſtrictionis eſt quòd in compromiſſo ſubintelligatur conditio, quæ prædictâ clauſulâ continetur, quæ ratio locum habere videtur in commiſſione Vicarii & Officialis, cùm æquum ſit, ut in illa ſubintellecta cenſeatur clauſula: *De recta adminiſtratione*, ſive *de rato non habendo qua malè gerentur*; hoc autem eo veroſimiliùs quòd Vicarius compromiſſariu æquiparetur.

Nec opponi poteſt privationem Juris eligendi, quam incurrit, qui intra legitimum tempus non eligit, pœnam eſſe, cùm privationi iſti non ſobjiciatur legitimè impeditus, nec qui Beneficium vacare ignoravit; ſed is ſolùm, qui cùm ſciat & poſſit, eligere negligit; attamen ſi Vicarius intra tempus non eligat, is cujus Vicarius eſt, jus ſuum amittat; nam conſtitutio, quâ qui intra tempus legitimum non eligit, eligendi jure privatur, facta eſt potiùs, ut Eccleſiis vacantibus citiùs provideatur, qoàm ut negligens puniatur, conſtitutio autem, quæ indigni Electorem jure eligendi privat, condita maximè videtur, ut reus puniatur, ac in eo in quo deliquit.

CAPUT XI.

An ea quæ ſuprà dicta ſunt de Vicario Generali, locum habeant in Vicariis Papæ?

Plures ſunt quærendi cauſæ, an hue uſque dicta de Vicario Generali locum habere poſſint in Vicariis Papæ. Prima; in iis omnibus Vicariorum hujuſmodi nulla facta expreſſa mentio. Secunda; quæ dicenda erant, reſtricta ſunt ad Juriſdictionem Epiſcopi, Metropolitani, Primatis & Patriarchæ, quæ aliûs generis eſſe videtur à Juriſdictione Papæ, cùm ſit iſta ſumma, ſuprema, univerſa, ac extraordinaria, qood aliis nun convenit, undè alias habere Regulas præſumendum eſt. Tertia; non apparet quòd Papa unquam habuerit Vicarios Generales, aut nunc habeat, cùm ad id requireretur, ut aliquibus conceſſiſſet poteſtatem per totam Univerſalem Eccleſiam, cujus conceſſionis nullum extat exemplum. Ex altera Parte refert non pauca ſcire an Vicarii Papæ conveniant cum Vicariis Generalibus, de quibus dictum eſt; an verò ab his differant, & in quibus?

Cùm hinc ergo pateat propoſitam quæſtionem neceſſariam, utilemque, libentes tractandam ſuſcipimus, atque ad illius deciſionem ſtatim advertimus: I. Vicariorum Papæ diverſa diſtingui genera; alii enim Romæ conſtituuntur; alii extra Romam, ſed intra terras Eccleſiæ Romanæ; alii extra illas terras. De Vicario Papæ in Urbe Romana conſtituto agit *Cap. 5. De Officio Vicarii*, docetque illius Juriſdictionem contineri intra Urbem, niſi aliud ſit ei ſpecialiter conceſſum, præſertim cùm Papa moratur in ſpeciali Provincia ſua, quæ eſt inter Capuanam & Piſanam: Unde conſequitur non convenire hujuſmodi Vicarium Papæ cum Vicario Generali, de quo actum eſt; Juriſdictio enim iſtius extenditur per totam Diœceſim, quantùm ad Juriſdictionem Voluntariam, & per totam Provinciam, aut Primatiam, quoad Juriſdictionem Contentioſam, ſi agatur de Vicario Metropolitani, vel Primatis, qoi ſimul ſit Officialis. Juriſdictio autem prædicti Vicarii Papæ limitatur, quantùm ad utrumque genus Juriſdictionis, ad partem Diœceſeos, vel ſaltem Provinciæ illius, cujus eſt Vicarius & Officialis ſimul. Is autem Vicarius nunc ſumitur è numero Cardinalium, & perpetuus eſt, ita ut nec etiam à Succeſſore ejus, qui illum elegit, revocari poſſit; in quo poſtremo à Vicario Generali, de quo actum eſt, maximè differt, cùm iſte revocari poſſit ad arbitrium Conſtituentis. Sub Titulo *De Officio Legati* duo extant Textus, qui loquuntor de Vicariis Papæ extra terras Romanæ Eccleſiæ, nempè *Cap.* 1. & *Cap.* 7. In priori ſermo fit de Vicario Papæ per totam Angliam, is erat Archiepiſcopus Cantuariæ, vices agens Summi Pontificis in toto hoc Regnu, quo nomine cognoſcere poterat de quibuſcumque cauſis in prima inſtantia per querimoniam, & in aliis per appellationes etiam ab aliis, quàm à Suffraganeis, interjectas.

In poſteriori agitur de Vicario Papæ per totum Regnum Galliæ, & per Provincias VIENNENSEM, LUGDUNENSEM & BISUNTINENSEM, quæ tunc ad illud non pertinebant: Recenſemus autem hic Legatum inter Vicarios, idemque facimus in ſuperiori Capite, quia Legatus vices gerit Summi Pontificis in locis ad quæ deſtinatur; id enim expreſsè habet Caput prædictum.

Etſi hujuſmodi Vicarii Papæ longè ampliorem quàm Vicarius illius Romanus, Juriſdictionem habeant, differunt tamen, ut iſte, à Vicario Generali, de quo dictum eſt, in eo potiſſimùm, qoùd illorum Juriſdictio non extendatur per totum Diſtrictum Papæ, ſicut Vicarii Generalis Juriſdictio extenditur per totam Ditionem Prælati illum Conſtituentis.

Cæteri Papæ Vicarii, nempè qui extra Romam, ſed inter terras Romanæ Eccleſiæ, diſcrepant ab eodem Vicario Generali in alio Capite, nimirùm in eo quòd vices gerant Pontificis, nedum in ſpiritualibus, ſicut Vicarius Generalis, ſed etiam in temporalibus; ſunt enim Gubernatores locorum, in quibus conſtituuntur: Exemplum habes in Legato, vel Vicelegato AVENIONENSI, utramque Juriſdictionem Civilem & Spiritualem inſimul exercente, ac Comitatum VENAISSINUM gubernante nomine Sedis Apoſtolicæ ad quam pertinet: De hujus poſtremi generis Vicariis à Papa conſtitutis, nulli poſſunt afferri Textus Juris, quia de his nulla ſaltem expreſſa mentio in Corpore Juris.

Advertimus II. inter prædictos diverſi generis Vicarios Papæ, alios aliis præeminere, eoſque maximè, qui è numero Cardinalium deſumpti mittuntur cum titulo ac inſigniis Legationis, ad regendas terras Romanæ Eccleſiæ, vel Provincias extra illas ſitas; iſti enim ampliſſimas habent facultates, gaudentque plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis, ita ut paucis exceptis, Summo Pontifici ſpecialiter reſervatis, poſſint quidquid ipſe poteſt. Quæ autem expreſsè excipiuntur in Corpore Juris, hæc ſunt: Epiſcoporum Tranſlatio, aliorum aliis Subjectio per Metropoleos, Primatiæque Erectionem, Epiſcopatuum duorum Unio,

ac

æ unius in duos Diviſio. *Cap. 4. De Officio Legati*, in quo INNOCENTIUS III. dicit illa quatuor Summo Pontifici reſervata in ſignum ſingularis privilegii, nec ab ullo Legato illa fieri poſſe, abſque ſpeciali licentia. His adjicienda videntur Epiſcoporum Ceſſio & Depoſitio, quæ idem INNOCENTIUS III. inter reſervata Romano Pontifici recenſet, jungens illa cum Tranſlatione. *De Tranſlat.* Cap. 2.

Undè cùm ſuprà dictum ſit, Vicarium Generalem, prout Officialem comprehendit, habere plenitudinem poteſtatis Epiſcopalis, eaque omnia & ſingula poſſe, quæ poteſt Epiſcopus, paucis exceptis, quæ Epiſcopo perſonaliter reſervantur, quæque ideò Vicario commiſſa non cenſentur, niſi expreſsè committantur; conſequens eſt, ut inter ea, quæ de Vicario Generali dicta ſunt, nonnulla ſint, quæ in quibuſdam Vicariis Papæ locum habeant; nempè in iis, qui appellari ſolent *Legati à Latere*, quia aſſumuntur è numero Cardinalium, qui ſunt Aſſeſſores Papæ, quique exercent totam ferè Papæ Juriſdictionem, ut Vicarius Generalis exercet totam ferè illam, quæ ad Epiſcopum ſpectat.

Advertimus III. Juriſdictionem illam Papæ, quæ dicitur *Summa*, *Suprema*, *Extraordinaria*, non unicam eſſe quæ in illo ſpectanda ſit; hæc enim illi non competit, niſi prout eſt Summus Pontifex, Caput Eccleſiæ, Ordinarius Ordinariorum; ſed præter eam, quæ ſibi peculiaris eſt, aliam habet cum Epiſcopis ſibi communem Juriſdictionem, quæ ſibi convenit, prout eſt Epiſcopus Romanus, iis quæ continetur locis, quæ alium non habent Epiſcopum quàm Romanum; qualis eſt, inter cætera, Urbs Roma, per excellentiam in Jure Canonico *Urbs* ſimpliciter dicta *De Offic. Vicar. Cap. 5.* Hæc autem vocari poteſt Juriſdictio Epiſcopalis propter conformitatem ſuam cum ea, quam quiſque exercet Epiſcopus, vel potiùs exerceret, ſi nullis limitaretur exemptionibus, nec reſervationibus, iiſque libera omninò eſſet, ut eſt illa, quâ fruitur Papa in locis ſibi ſubditis ut Epiſcopo Romano. Non obſtat huic denominationi quòd *Juriſdictio quam Papa exercet, ut Epiſcopus Romanus, nulli ſit devolutioni, nec appellationi ad alium obnoxia.* Hinc enim non ſequitur quòd Epiſcopalis Jure dici nequeat, quia hoc privilegium provenit ex eo quòd Juriſdictio Epiſcopi Romani non ſit Juriſdictio Epiſcopalis, ſed potiùs ex eo quòd is, qui Epiſcopus Romanus eſt, alium ſupra ſe Epiſcopum non habeat, ad quem & devolutio & appellatio fieri poſſit.

Cùm ergò Vicarius, quem Papa Romæ habet, ſit illius Vicarius & Officialis, prout Epiſcopus eſt Romanus, hæc Urbs ſit velut tota illius Epiſcopi Diœceſis, vel pars illius maxima; indè fit quòd iſte Vicarius maximè accedit ad Vicarium Generalem, prout etiam Officialem comprehendit, de quo actum eſt; nec refert, quòd idem Vicarius Papæ multa facere valeat, quæ ad Juriſdictionem temporalem pertinent, quia in hoc non eſt Vicarius Papæ, ut Epiſcopi Romani, ſed ut Urbis Romæ Domini temporalis.

Advertimus IV. peculiarem Papæ Juriſdictionem non eſſe alterius naturæ, quàm ſit quævis alia Juriſdictio, præſertim Eccleſiaſtica; ideòque quidquid dictum eſt in prima Parte de Juriſdictione in genere, huic Papæ Juriſdictioni omninò convenire.

Cùm ergò inter Vicarios Papæ nonnulli ſint, quibus illa peculiaris Juriſdictio committitur exercenda, quales ſunt ipſi Legati Sedis Apoſtolicæ; hinc fit ut tota prima Pars locum habeat in Vicariis Papæ, etiam in illis, quibus propria Papæ poteſtas committitur. Adde quòd in eadem Parte *De Legatis, eorumque Delegatis* pluries expreſsè locuti fuerimus. Legati vero, ut ſæpiùs jam diximus, ſunt è numero Vicariorum Papæ, ipſique præcipui.

Advertimus V. Papam, vi ſuæ Juriſdictionis peculiaris, concurrere cum Epiſcopo in plurimis, ita ut Epiſcopi cujuſque ſubditi à Papa poſſint petere, & obtinere, quæ ab Epiſcopo ſuo & petere, & obtinere poſſunt; undè quæ dicta ſunt de Juriſdictione Epiſcopi in ſecunda & in tertia Parte, pertinent etiam ad Juriſdictionem Papæ peculiarem, quam exercet ut Ordinarius Ordinariorum: Hæc enim Papæ Juriſdictio una eademque eſt, ac Juriſdictio Epiſcopalis, quæ, ut exercetur ab Epiſcopo, Ordinaria eſt, ut verò à Papa exercetur, eſt Extraordinaria. Quæ ergò dicta in his duabus Partibus locum habent in quibuſdam Vicariis Papæ, cùm ſæpè obſervatum ſit Legatos Apoſtolicos vices gerere Papæ in exercenda illa peculiari Juriſdictione, atque in hoc ipſius eſſe Vicarios. Hinc ſequitur quartam Partem hujus Tractatûs habere quoque locum in Vicariis Papæ, cùm Papa concurrat cum Archiepiſcopo, cum Primate, cum Patriarcha, de quorum Juriſdictione in eadem Parte actum eſt, ac eam Juriſdictionem quâ Papa concurrit cum iſtis Prælatis, exercendam committat Legatis, qui ideò inter Vicarios Papæ recenſentur.

Advertimus VI. Juriſdictionem Epiſcopi in ſecunda & in tertia Parte explicari non potuiſſe, quin inſimul indicaretur quæ ſit propria Papæ Juriſdictio; oportuit enim ad illius explicationem notare limites, intra quos continetur, ac idcircò obſervare, non ſolùm ea, quæ poteſt Epiſcopus, ſed etiam illa, quæ non poteſt, tùm ratione exemptionum, tùm ratione reſervationum, atque propria Papæ poteſtas potiſſimùm conſiſtit in exemptionibus immediatis Sedis Apoſtolicæ, & in reſervationibus factis in favorem ejuſdem Sedis: non enim alia poteſt Papa quæ non poſſit Epiſcopus, niſi ea, quæ Sedi ſuæ reſervata ſunt, vel Divino vel Humano Jure, vel illa, quæ ſpectant ſubditos Epiſcopi, qui ex privilegio immediatè ſubſunt eidem Sedi. Hinc nonnulla ſunt in prædictis Tractatus Partibus, quæ locum habere poſſunt in Vicariis Papæ, nempè in iis, quibus committit, quæ Sedi ſuæ peculiaria ſunt.

Quæ ſuprà dicta ſunt, obiter de magnifico titulo Ordinarii Ordinariorum, qui Summo Pontifici ubique ferè tribui ſolet, reſtringenda in Gallia ad caſus, in quibus illius concurſus cum Ordinariis, quique explicantur *Tit. VII. hujus Tractatûs*. In aliis enim caſibus falſum eſt quòd Papa ſit Ordinarius Ordinariorum, cùm in iſtis multa Epiſcopi poſſint facere, quæ ille non poteſt. Caſus hujuſmodi ſunt quicumque expreſsè vel tacitè non recenſentur in *citato Titulo VII.*

Idem ſentiendum de eo quod dictum de poteſtate extraordinaria, ſivè abſoluta, cujus uſus non admittitur in Gallia, niſi concurrente Rege cum Pontifice, idque perrarò, utpotè contrarius Eccleſiæ Gallicanæ Libertatibus.

SECTIO XXV.

Ubi fusè exponitur Juriſdictio Papæ peculiaris, ſeu Regula de Majoribus Cauſis e Corpore Juris depromptæ.

PRAGMATICA SANCTIO *ab Eccleſia Gallicana in Concilio* BITURICENSI *anno* 1438. *ſub* CAROLO VII. *condita T. V. §. 2. Concordata etiam inter* LEONEM X. & FRANCISCUM I. *anno* 1516. *inita T. X.* nonnulla circa Cauſas Majores præceperunt, quæ explicari nequeunt, niſi è Corpore Juris eruantur quæcumque ad cauſas eaſdem ſpectant, cùm in his iſtis præcepta ad eas reſtringantur, quæ in Jure expreſsè denominantur; ideòque operæ pretium duximus Canones omnes in Corpore Juris incluſos, de Cauſis Majoribus quovis modo loquentes, colligere, collectoſque ad obſervationes generales redigere Regularum nomine inſigniendas.

PARS

Pars Prima.

De Cauſis Majoribus in genere.

REGULA I.

Per Cauſas Majores intelligi ſolent negotia magni momenti Summo Pontifici quodammodò reſervata.

Patebit Regula ex citandis teſtimoniis, dùm de ſingulis ſermo fiet.

Non obſtat *quòd* Pragmatica Sanctio *& Concordata locis citatis intelligere videantur per Cauſas Majores, controverſias ad Tribunal Summi Pontificis contentioſum deducendas.* Loquuntur ſiquidem de cauſis ad forum contentioſum deducendis apud Judices Ordinarios, atque ex illis excipiunt Cauſas Majores, quas judicandas volunt à Summo Pontifice: Hoc, *inquam*, non obſtat, cùm nullum ſit negotium Summo Pontifici quodammodò reſervatum, circa quod exoriri non poſſint controverſiæ, ad forum contentioſum pertinentes, dignæque tandem Sedis Apoſtolicæ judicio. Adde quòd ex objecto loco non ſequatur omnes Cauſas Majores ad forum contentioſum pertinere; ſed ſolùm illas, quæ ad hoc forum ſpectant alio Jure regi, quàm Cauſas non Majores ejuſdem fori.

REGULA II.

Cauſæ Majores prædicto modo intellectæ, non aliæ in Jure expreſsè denominari videntur, quàm quæ ſequuntur.

I. Difficiliores fidei Quæſtiones.

II. Ineligibilium perſonarum ad Prælaturas Poſtulationes.

III. Electionum ad eaſdem Prælaturas Confirmationes.

IV. Epiſcoporum Ceſſiones, ſivè Reſignationes.

V. Tranſlationes eorumdem Epiſcoporum.

VI. Sedium Epiſcopalium Erectiones.

VII. Earumdem Tranſlationes.

VIII. Epiſcopatuum uniones.

IX. Epiſcopalium Coadjutorum Datio.

X. Epiſcoporum Depoſitio.

REGULA III.

Genuinus Juris Textus nullus eſt ſæculo V. antiquior, qui de referendis Summo Pontifici Cauſis Majoribus mentionem fecerit; is autem expreſsè docet huic relationi præmittendum eſſe judicium Epiſcoporum locorum, ubi natæ ſunt, idemque inferre eſt ex veriſimili hujus Textûs fundamento.

Prima & ſecunda Pars Regulæ patent ex eo quòd *Canon* 14. Caus. III. Quæst. VI. ſit vetuſtiſſimus omnium Canonum in Corpore Juris incluſorum, qui relationes hujuſmodi meminerit: Is autem deſumatur ex Epiſtola Innocentii I. ad Victricium Rothomagensem anno 404. ſcripta. Quæ ad rem faciunt verba, ſunt in parte omiſſa à Gratiano, & relata ab Antonio Augustino, *Epit. Veteris Juris Canonici Lib. II. T. X.* Cap. 21. Hæc autem ſunt: *Si Majores Cauſæ in medium fuerint devolutæ ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & vetus conſuetudo exigit, poſt Epiſcopale judicium referantur.* Eadem verba habentur *Cap.* 10. inter Decreta Innocentii I. à Dionysio Exiguo collecta apud Justellum, *Cap.* 1. *Veteris Juris Canonici*; Leguntur itidem in Epiſtola ſecunda hujus Pontificis *C.* 3. apud Labbæum *Conciliorum* Tom. II. p. 1250. Dixerat priùs Innocentius finiendas ab Epiſcopis Provinciæ contentiones, quæ in ea naſcuntur; ab his cauſis excipit Majores, quas judicari quidem ab iiſdem Epiſcopis conſentit; ſed præterea vult ut ante finem, ſivè Judicii executionem ad Sedem Apoſtolicam referantur. Hæc Verba *Vetus conſuetudo*, non reperiuntur apud Labbæum, neque apud Justellum.

Poſtrema Pars ex eo colligitur, quòd veroſimillimum ſit doctrinam, præceptum, morem de referendis ad Sedem Apoſtolicam Majoribus Cauſis deſumi ex *Capite* 17. Deuteronomii, ubi præcipitur, ut ſi difficile quid occurrerit, adeatur Summus Sacerdos; at in hoc loco res difficilis non habetur, niſi quandò in ea judicanda Judices Ordinarii diſſentiunt. Hoc indicant hæc verba *verſûs* 8. *Et Judicum intra portas tuas videris variari verba.*

Quod de moris hujus fundamento diximus, confirmat Innocentius III. Cap 13. *Qui Filii ſint legitimi*, dùm allegat locum citatum integrum, ut oſtendat meritò ad Papam recurri in Cauſis Majoribus.

His prælibatis circa iſtas cauſas in genere conſideratas, de ſingulis ſeorſim agendum eſt.

Pars Secunda.

De Cauſis Majoribus in ſpecie.

§. I.

De Judice graviorum Fidei controverſiarum.

Circa Judicem de gravioribus fidei controverſiis examinenda plura occurrunt, ſed præcipuè: I An extent Textus legitimi, qui Epiſcopis ſeorſim ſumptis prohibeant, ne de gravioribus fidei controverſiis judicent? II. An ſint, qui id *Conciliis* non Generalibus ac Sedis Apoſtolicæ autoritate non munitis vetent? III An extent, qui expreſsè præcipiant, ut hæ controverſiæ Sedi Apoſtolicæ referantur, qui ſint, quomodò explicandi?

REGULA I.

Nullus eſt germanus Juris Textus, qui vetet Epiſcopis ſeorſim ſumptis, ne graviores fidei controverſias pro Diœceſibus ſuis definiant, nec eſſe convenit.

Prior Regulæ Pars præſumenda vera donec contrarium demonſtretur, idque præſertim propter afferenda circa poſteriorem rationem momenta; hæc autem ſunt: *Si qui Textus Epiſcopis prohiberent, ne de gravioribus fidei quæſtionibus pro Diœceſibus judicarent, Divinæ Scripturæ repugnarent, & benemultis Canonibus Divina Scriptura, cùm doceat Epiſcopum eſſe debere Doctorem; rectè tractantem Verbum veritatis, attendere debere doctrinæ, amplecti, qui ſecundùm doctrinam eſt, fidelem Sermonem, ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere, depoſitum cuſtodire, devitantem profanas vocum novitates, & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ, Hæreticum hominem corrigere, & poſt unam alteramve correctionem devitare.* I. Tim. 2. ad Titum. Hinc enim ſequitur ad Epiſcopum pertinere, ut pro Diœceſi ſua de fide controverſias dirimere poſſit, idque ex Divina Ordinatione per Scripturam Sacram manifeſtata, cùm ejuſdem ſit circa doctrinam controverſias dirimere, cujus eſt docere, tractare Verbum veritatis, attendere doctrinæ, amplecti ſermonem ſecundum doctrinam, qui contradicunt circa illam arguere, depoſitum doctrinæ ſervare (*de hoc enim agitur*) Hæreticum (quo adhærens ſenſui ſuo circa doctrinam intelligitur) corrigere; cumque eodem modo quo iſtud poteſt, illud quoque & valeat. Conſtat ergò ex Scriptura non debuiſſe Canones vetare Epiſcopis, ſeorſim ſumptis, ne de fide controverſias in Diœceſi natas, aut aliundè illuc latas, dirimerent. Idem etiam patet ex Canonibus compluribus: Huc faciunt quotquot præcipiunt Epiſcopis, ut doceant, caveantque ne grex errore inficiatur, quales quamplurimi in Corpore Juris referuntur, præcipuique habentur. Dist. XXXVIII. & *Titulis De Officio Judicis Ordinarii. De Hæreticis. Decretalium* Gregorii IX. *aliarumque Juris Collectionum.* Huc etiam faciunt qui de plena Epiſcoporum circa Prædicationem Verbi Dei poteſtate loquuntur.

REGU-

REGULA II.

Non extant Juris Textus, qui *Conciliis* non Generalibus, autoritate Apoſtolicâ non munitis, vetant, ne de gravioribus fidei controverſiis judicent. Extant è contra quamplures, qui demonſtrant id Epiſcopis licere.

Prior Regulæ Pars præſumenda vera donec contrarium oſtendatur. Prætereà ſequitur ex præcedenti Regula, nam ſi Canones tale judicium prohibere non debuerunt Epiſcopis ſeorſim ſumptis, multominùs id debuerunt vetare *Conciliis* non Generalibus, Sedis Apoſtolicæ autoritate non munitis. Denique idem colligere quodammodò fas eſt, ex eo quòd GRATIANUS DIST. XVIII. in medium adducens *Concilia* non Generalia, Sedis Apoſtolicæ autoritate carentia, non convocari ad definiendum, ſed ad publicandum, quæ definita ſunt, nullum refert Canonem qui id dicat. Nec obſtat quod DISTINCT. XVII. *Canones referat, qui docent Concilia congregari non poſſe inconſulto Summo Pontifice, quodque dicti Canones intelligi poſſint de Conciliis convocatis ad definiendum.* Id, *inquam*, non obſtat, quia objecti Canones aut loquuntur tantùm de convocatione *Concilii* Generalis, ut ſecundus; aut de *Conciliis* Particularibus convocatis contra *Concilium* Generale, ut Canon quartus. Sic etiam illos Canones interpretantur Correctores Romani in nota ſua circa Canonem quartum. Ejuſdem Canonis quarti interpretatio eruitur ex his ipſius verbis: *Nec licuit aliquandò, nec licebit Particularem Synodum congregare; ſed quoties aliqua de Univerſali Synodo aliquibus dubitatio naſcitur, ad recipiendam de eo quod non intelligunt, rationem .... ad Apoſtolicam Sedem .... conveniant.* Denique dicti Canones GREGORIO VII. tributi, qui Sedem Apoſtolicam ad Summum evehunt, non vetant celebrari *Concilia* Particularia, inconſulto Summo Pontifice, ſed id ſolùm prohibent de Generalibus: Vel objecti Canones ejuſdem DISTINCTIONIS ſunt ſuppoſititii, ut primus, tertius, quintus.

Secunda Pars quinti Canonis deſumpta eſt ex Epiſtola INNOCENTII I. ad VICTRICIUM ſuperius citata, primamque ejuſdem quinti Canonis deſtruit; nam docet non recurrendum ad Sedem Apoſtolicam, niſi poſt judicium *Conciliorum* Particularium in Provinciis celebratorum, eâdem non conſultâ: & prima prohibet ne inconſulto Pontifice *Concilia* celebrentur: Eamdem ſuppoſitionem manifeſtam eſſe obſervat LABBÆUS.

Poſteriorem Regulæ Partem ſtabiliunt tria genera Canonum Corpori Juris incluſorum: Primum eorum eſt, qui docent *Concilia* Provincialia convocari ad dirimendas quaslibet controverſias, quæ in Provinciis naſcuntur; cùm enim indiſtinctè loquantur, intelligi poſſunt de controverſiis circa fidem, ut de aliis quibuſcumque. *Cap. 4.* DIST. XVIII. *Can.* ANTARH. Alterum eſt eorum, qui graviores fidei controverſias definierunt. Tales ſunt ſexdecim Canones *Concilii* GANGRENSIS, relati unâ ſerie DISTINCTIONE XXX. ſingulas EUSTATHII Hæreſes anathemate ferientes; hoc *Concilium* eſt celebratum circa annum 324. Tales etiam Canones quinque *Concilii* MILEVITANI circa gratiam & peccatum originale inſerti in DISTINCT. IV. *De Conſ. à Can.* 152. *hujus* DISTINCTIONIS *uſque ad finem.* Non obſtat *quod in inſcriptione Canonis* 152. *dicatur Concilio huic* MILEVITANO *interfuiſſe* AZELLOS *Romanæ Eccleſiæ Legatus*: Hoc enim non reperitur in actibus hujus *Concilii*, nec apud ullum Scriptorem coætaneum. Non obſtat *quod Concilium* MILEVITANUM INNOCENTIO I. *ſcripſerit circa prædictas res, quas examini ſuo ſubjecit*: Nam Epiſtola ſcripta eſt poſt definitiones factas ab eodem *Concilio*, nec aliud petit à Pontifice, niſi ut PELAGIUM & CELESTIUM damnet, ſicuti ipſos CONCILIUM damnavit; addens ſpem eſſe, fore ut Hæretici iſti magis deferant autoritati Pontificiæ, quàm autoritati *Concilii*: Talis quoque Canon 8. *Concilii* ARELATENSIS anno 319. relatus. *De Conſecratione.* DIST. IV. *Cap.* 109. definit quæſtionem circa Baptiſmum ab Hæreticis collatum, mediumque tenet inter Epiſcopos Africanos & STEPHANUM Romanum Epiſcopum, qui eamdem Quæſtionem modo contrario definierant, probans Baptiſmum in nomine Trinitatis, Patris, Filii, Spiritûs Sancti adminiſtratam ac alium quemvis rejiciens. Ne dicas huic *Concilio* interfuiſſe Legatos Sedis Apoſtolicæ, nempè CLAUDIANUM & VITUM Presbyteros, EUGENIUM & CYRIACUM Diaconos à SILVESTRO miſſos, indèque *Concilium* accepiſſe autoritatem definiendi præfatam fidei controverſiam; non enim vocati miſſive videntur, niſi ut ex majori Provinciarum numero conſtaret *Concilium*, eoque modo celebrius & venerabilius fieret. Id inferre eſt ex eo quòd non ſuſcribunt, niſi poſt Epiſcopos Provinciarum Siciliæ, Campaniæ, Apuliæ, Dalmatiæ; & ſi *Concilium* ſuum autoritatem definiendi mutuatum eſſet ex hac Legatione, prædicti Legati primo loco ſuſcribere debuiſſent. Ad idem Canonum genus ſpectat Canon quintus *Concilii* TOLETANI XII. anno 681. relatus *De Conſecratione.* DIST. II. *Cap.* 11. definit Sacerdotem teneri communicare, quoties ſacrificat, nec ſufficere, ſi pluries in die celebret, ut poſtremâ vice Communionem ſumat. Idem dicendum de Canone ſecundo *Concilii* TOLETANI VII. annò 646. definit quod ſi ingruente aliquâ neceſſitate, Sacerdos non poſſit cœptum perficere Sacrificium, ab alio abſolvendum eſt, ne imperfectum remaneat, refertur *Can.* 16. CAUS. VII. QUÆST. I. *Concilium* TOLETANUM XI. anno 675. *Can.* 14. Mox citatum Canonem Confirmans ac illius executioni providens, præcipit, ut quilibet Sacerdos, quoties ſacrificat, habeat (quoad fieri poterit) ſibi adſtantem Adjutorem Presbyterum, qui poſſit ſacrificantis ſubitò morientis, vel in deliquium lapſi vices explere; refert iſtum Canonem GRATIANUS eodem loco *C.* 15. Huc etiam facit Canon 48. *Concilii* CARTAGINENSIS IV. 398. definientes non licere fieri reordinationes, ſicut nec rebaptizationes legitur apud GRATIANUM *Cap.* 107. *De Conſecr.* DIST. IV. Idem definierat *Concilium* CAPUANUM anno 389. quod Particulare fuit non munitum autoritate Apoſtolicâ, ſicuti nec CARTHAGINENSE citatum, ideòque ANTONIUS AUGUSTINUS poſt alios Canonum Collectores, tribuit citatum Canonem *Concilio* CAPUANO L. XXVIII. *Tit.* 24. Cap. 4. *Epitom. Veteris Juris Canonici.* Adduci quoque poteſt Canon 17. *Concilii* MILEVITANI ſuprà citati, relatus à GRATIANO CAUS. XXXII. QUÆST. VII. *Cap.* 5. definit Matrimonium Chriſtianorum eſſe indiſſolubile, ideòque virum, qui uxorem dimiſerit, debere manere innuptum, aut uxori reconciliari quâcumque cauſâ dimiſſæ: Cùm autem Civiles Leges paterentur, ut qui uxorem juſta de cauſa dimiſerat, aliam duceret, addit petendam Legem Imperialem, quæ alias revocet ac executioni demandet *Concilii* definitionem. Addere licet Canonem 27. *Concilii* CABILONENSIS II. anno 813. relatum à GRATIANO. *De Conſecr.* DIST. IV. definit non iterandam Confirmationem ſicut nec Baptiſmum; illum tribuit GRATIANUS *Concilio* TARRACONENSI *Cap.* 6. quod eſt Particulare ſicut CABILONENSE, eidem *Concilio* tribuerant BURCHARDUS L. IV. *Cap.* 50. & Ivo *Part* I. *Cap.* 244. eidem pertinet Canon citatus apud GRATIANUM ſub nomine *Concilii* COMPENDIENSIS CAUS. I. QUÆST. I. *Can.* 60. & in Collectione GREGORII IX. *Tit. De Presbytero non Baptizato*, definit ordinationem Sacramentalem irritam eſſe, ſi quis non baptizatus ordinetur.

Tertium Canonum genus Corporis Juris incluſorum, qui demonſtrant *Concilia* Particularia autoritate Sedis Apoſtolicæ non munita, graviores de fide controverſias dirimere poſſe, eorum eſt in quibus Summi Pontifices id agnoſcentes ad decidendas hujuſmodi controverſias illorum *Conciliorum* Canones citant: Exem-

Exemplum habes in *Cap. 3. Tituli de Presbytero non baptizato, mox citati*; nam propoſitam Quæſtionem *an non baptizatus validè ordinetur*, INNOCENTIUS III. decidit, allato propriis verbis Canone COMPENDIENSI: *Quia verò in Concilio apud* COMPENDIUM *legitur conſtitutum, ſi quis in Presbyterum ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & iterùm ordinetur. Nos ..... quod tutiùs ſequentes mandamus, quatenùs eum per ſingulos Ordines uſque ad Sacerdotium promovere procures.* Exemplum autem iſtud eò notatu dignius, quò INNOCENTIUS III. unus ex iis ſit, qui dicunt graviores fidei Quæſtiones ad Sedem Apoſtolicam eſſe referendas, ut patebit ex ſubjungendis teſtimoniis.

REGULA III.

Nullus occurrit Juris Textus, qui prohibeat prædictis *Conciliis* Particularibus, ne inquirant, nùm quæ à Sede Apoſtolica definita ſunt, Verbo Divino ſcripto, vel non ſcripto, ſivè Traditioni adverſentur; è contrà reperire eſt, qui doceant id fieri poſſe ab illis *Conciliis*.

Prior Regulæ Pars tenenda pro vera, donec falſa demonſtretur. Poſterior colligitur à citato ſuprà Canone 109. *De Conſecr.* DIST. IV. cùm oſtendat quòd *Concilium* ARELATENSE deciſam à STEPHANO Quæſtionem de Baptiſmo, examini ſubjecerit ſuo, illamque aliter definierit.

REGULA IV.

Sunt tantùm duo Textus Juris, qui expreſsè doceant fidei cauſas ad Sedem Apoſtolicam eſſe referendas, & nihil habent quod deſtruat Regulas præcedentes.

Priorem Regulæ Partem in eo fundamus, quòd nullos alios Textus invenerimus quàm Canonem 12. CAUS. XXIV. QUÆST. I. & Cap. 3. *De Baptiſmo.* Prior deſumitur ex Epiſtola INNOCENTII I. ad *Concilium* MILEVITANUM *anno* 416. *Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & Coepiſcopos noſtros, non niſi ad Petrum, id eſt ſui nominis & honoris Auctorem referre debere (veluti nunc retulit veſtra dilectio) quod per totum Mundum poſſit Eccleſiæ omnibus in commune prodeſſe.* Poſteriorem Textum ſubminiſtrat Epiſtola INNOCENTII III. ad ARELATENSEM Archiepiſcopum: *Majores Eccleſiæ Cauſas, præſertim Articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelligit, qui eum quærenti Domino, quem Diſcipuli dicerent ipſum eſſe, reſpondiſſe notabat: Tu es Chriſtus Filius Dei vivi: & pro eo Dominum exoraſſe ne deficiat fides ejus.*

Altera Regulæ Pars patet: I. Ex eo quòd INNOCENTIUS I. jam docuit Majores Cauſas non referendas ad Sedem Apoſtolicam, niſi poſt Epiſcoporum judicium, quod de Epiſcopis ſeorſim ſumptis, & de Epiſcopis in particulari *Concilio* congregatis, intelligi poteſt. II. Vidimus jam *Concilium* MILEVITANUM non ſcripſiſſe ad INNOCENTIUM I. niſi poſt factas definitiones. III. In neutro Textu diſtinguitur inter graves Quæſtiones fidei & leves, undè ſi docerent eas, de quibus loqui videntur referendas eſſe ad Sedem Apoſtolicam ante Epiſcopale judicium, Sedi Apoſtolicæ tribuerent quod nullus ſibi Pontifex arrogare auſus eſt; nempè ad illam Sedem pertinere de levioribus fidei controverſiis judicare, etiam antequàm de illis Epiſcopi judicaverint. IV. Poſtrema INNOCENTII I. Textûs verba inſinuant ideò referendas eſſe ad Sedem Apoſtolicam Majores fidei Quæſtiones, ut illarum definitio omnibus prodeſſe valeat. V. Textus INNOCENTII III. ex Textu INNOCENTII I. videtur interpretandus, cùm nihil in eo legatur, quod demonſtret INNOCENTIUM III. à ſententia INNOCENTII I. diſceſſiſſe, imò idem omninò dicat, addatque dumtaxat novas cauſas faciendæ ad Sedem Apoſtolicam relationis; nempè, 1. Petrum præveniſſe cæteros Apoſtolos in reſponſione ad Quæſtionem ipſis à Chriſto propoſitam, circa rem fidei: 2. Chriſtum oraſſe pro fidei conſervatione in Petro, ſimilem autem orationem non fudiſſe pro aliis Apoſtolis; INNOCENTIUS I. non aliam rationem attulerat, quàm quòd Petrus eſſet Sacerdotii veluti fons. Non omittendum citatum INNOCENTII I. Canonem non extare in prædicta Epiſtola, quæ apud LABBEUM eſt XXII. hujus Pontificis; imò nec in ulla alia ejuſdem INNOCENTII I. teſtante PITHÆO ſe illarum tria exemplaria habuiſſe, atque in nullo illum locum reperiſſe.

Ex dictis patet quòd prima ex Cauſis Majoribus explicata, ut par eſt, ex Textibus Juris non parùm limitata eſt, nec reſervatur Papæ, niſi poſt Epiſcopale judicium, quod ad illum referri convenit, vel ut illud confirmet, ſi juſtum ſit; vel illud infirmet, ſi injuſtum; vel ut ſi Epiſcopi diſſenſerint ad concordiam revocare conetur.

§. II.

Regulæ de Poſtulatione ad Dignitates Eccleſiaſticas è Corpore Juris Canonici deprompta.

Poſtulatio de qua hic, cùm aliud non ſit quàm electio Confirmantis gratiâ egens; de illa ſicut de electione tractare, vanum videbitur. Quorſùm dicet non nemo de re abrogata agere? Tot ſunt rerum genera quarum notitia ad praxim neceſſaria eſt, quot rerum abrogatarum onerosa ſit cognitio, de illis tractationes pauci legunt, quis circa iſtas ſcripta leget? Quiſquis ita loqueretur, à vero non parùm aberraret. Electiones abrogatas quoad pleraſque Sæculares Prælaturas ultrò fatemur; ſed ideòne inutilis de poſtulatione Tractatus? Annon referat ſcire quid ſit poſtulatio, quæque ſibi conveniant, propter illas, quibus per electionem adhuc Dignitates providetur, propter ipſum Summum Pontificatum, propter innumeras Regulares Prælaturas, cæteraque Officia tùm Sæcularia tum Regularia, ad quæ per electiones pervenitur? An non etiam referet propter nonnullos circa proviſiones ad Dignitates aliter quàm per electiones datas occurentes caſus? Eritne per conſtitutas circa poſtulationem Leges, quibuſcum ad Dignitates diſpenſari poſſit, quibuſcum non poſſit, dicere inutile? Hæc cùm ita ſeſe habeant, etſi poſt abrogatas electiones multominùs quàm anteà utilis ſit de poſtulatione notitia, eapropter negligenda non eſt, nec omittendum circa poſtulationem Canones noſtro more in Regulas redigere. Harum autem Regularum duplex eſt genus, aliæ ſiquidem ſunt Generales & totius Tractatûs velut fundamentum, aliæ verò Particulares, & velut cujuſque Quæſtionis ſummaria deciſio.

REGULA I.

Dignitates non in Prælatorum, ſed in ſubditorum commodum inſtitutæ ſunt. CAUS. VIII. QUÆST. I.

REGULA II.

Ad Dignitates nullus promovendus eſt, niſi illius & capax & dignus ſit. *Ibidem.*

REGULA III.

Nec capax nec dignus eſt, qui prodeſſe ſimul & præeſſe non poteſt. *Ibidem.*

REGULA IV.

Ut quis prodeſſe poſſit quædam in eo corporis, animi, pectoriſque dotes requiruntur. *Ibidem.*

REGU-

Digitized by Google

REGULA V.

Has inter dotes ſunt nnnnullæ quarum defectus per aliarum præſtantiam ſuppleri pnteſt; ſunt aliæ, quæ nulln modn ſuppleri poſſunt. *Ibid.*

REGULA VI.

Circa dotes primi generis locum habet Diſpenſatio, circa alias non habet. *Tit. De Poſtul.*

REGULA VII.

Quibus prædictarum dotium nulla deeſt, eligi poſſunt; quibus aliqua deeſt, quæ per alias ab ipſis non mediocriter poſſeſſas ſuppleri poteſt pnſtulari poſſunt; ſecùs de cæteris. *De Elect.* Cap. 20.

REGULA VIII.

Ex defectibus, qui ſuppleri nequeunt, peti videtur indignitas, ex aliis verò mera incapacitas; indigni autem nec eligi nec poſtulari pnſſunt. *De Poſtul.* Cap. 1.

REGULA IX.

Qui ſuppleri nequit, defectus triplex; nempè Judicii, ſcientiæ, mnrum bnnorum.

REGULA X.

Ad tertium defectum reduci debet irregularitas ex delicto, de qun pœnitentia nondum acta eſt.

REGULA XI.

Ut puniendus eſt qui eligit indignum, ita qui poſtulat.

REGULA XII.

De tempore quo cœpit hæc vox, *Poſtulare*, eo ſenſu uſurpari quo hìc ſumitur, nihil habetur, ar fas eſt eonjicere id jam factum IV. ſæculn.

Hæc conjectura petitur è *Concilio* SARDICENSI 347. *celebrato C.* 13. in eo enim dicuntur poſtulari ad Epiſcopatum: I. Divites, qui Laici adhuc ſunt: II. Cauſidici; III. Adminiſtratores. Refertur à GRATIANO. DIST. LXI. Cap. 10.

REGULA XIII.

Poſtulare ergo aliud nihil eſt quàm incapacem in Prælatum à Superiore petere; idcircò Diſpenſationem petunt qui poſtulant.

REGULA XIV.

Ut Diſpenſatio ſine injuſtitia denegari poteſt, ita & poſtulatio nnn admitti.

REGULA XV.

Ut Diſpenſationum aliæ aliis difficiliùs cnnceduntur, ita poſtulationum aliæ aliis difficiliùs admittuntur. *De Tranſl.* Cap. 4.

REGULA XVI.

Sicut Diſpenſatio ſine juſta cauſa concedenda non eſt, ita nec poſtulatio admittenda. *De Elect.* Cap. 23. 30.

REGULA XVII.

Dignitates publicum bonum eùm proximè reſpiciant, juſta poſtulandi cauſa non eſt, quæ ad illud non ſpectat. *De Poſtul.* Cap. 3.

REGULA XVIII.

Quandn occurrit qui eligatur, nemo poſtulandus eſt, niſi poſtulandus multò utiliot futurus ſperetut. *De Elect.* Cap. 13.

REGULA. XIX.

Quorum eligere, eorumdem eſt poſtulare.

REGULA. XX.

Cujus eſt Electinnem cnnfirmare, ejus eſt & poſtulationem admittere, niſi quâ eget pnſtulatus Diſpenſatin Confirmatnris poteſtatem excedat. *De Elect.* Cap. 13. *De Tranſl.* Cap. 1. 2.

REGULA XXI.

Cujus poſtulatio ſemel rejecta eſt, denuò pnſtulari non debet, niſi nnva poſtulandi cauſa emerſerit. *De Poſtul.* Cap. 2.

REGULA XXII.

Ur quoad firmam valear poſtulatio, nportet ut vel ab nmnibus Electoribus fiat, vel à parte dupln majori, ſi cum Electinne concurrat, vel à tertia parte, ſi cum poſtulatinne alia.

REGULA XXIII.

Quibus quis poſtulatur verba ea eſſe debent ut veram poſtulationen exprimant, ut rem perfectam ſignificent, ut nmnem incertitudinem tollant, alioquin irrita eſt poſtulatio. *De Poſtul. in 6* Cap. unic.

Excipe caſum in quo probabiliter dubitatur an quis eligendus vel poſtulandus.

Hinc fieri nequit poſtulatio his verbis: *Eligo poſtulando, & poſtulo eligendo, aut eligo poſtulandum, aut poſtulo eligendum*, cùm veram poſtulationem non exprimant, atque etiam duas oppoſitas res ſimul jungant. Nec verbis iſtis: *Eligo in poſtulandum, vel poſtulo in eligendum*, cùm imperfectam rem ſignificent. Nec etiam iſtis: *Poſtulo & eligo prout poteſt meliùs de Jure valere*, cùm incertitudinem contineant.

REGULA XXIV.

Quando Electorum pars eligit, alia verò poſtulat, niſi major ſit illa quàm iſta, vel iſta dupln major quàm illa, nec Electio, nec poſtulatio valet, niſi poſtulantium culpâ firmetur Electio, ut fit quando nmnes, vel major illnrum pars indignum ſcienter poſtulaverint.

SECTIO XXV.

Quod præmiſſn caſu ex poſtulantium culpa commodum reportat pars quæ eligit, hoc idem ex Eligentium culpa reportare debet pars quæ pnſtulavit.

REGULA XXVI.

Pnſtulandi jure non privantur poſtulantes niſi uno & altero caſu, nempè quando poſtulant

lant quem ſciunt vel ſcire debent indignum, vel quandò poſtulant iterùm eum cujus poſtulatio jam rejecta eſt, etſi oovi nihil acciderit, quo juſta fiat ſecunda poſtulatio, vel quandò conſcii fiunt culpæ poſtulati propter quam caſſatur poſtulatio. *De Elect. Cap.* 23.

Utroque autem caſu pro eâ tantùm vice, quâ illorum poſtulatio irritatur.

REGULA XXVII.

Quo caſu privatur quis poſtulandi poteſtate eodem etiam privatur eligendi jure, & è contrà. *De Elect.* Cap. 40. *De Translat.* Cap. 5.

Hinc qui poſtulandum eligunt, poſtulandi ut & eligendi jure privantur, eâ tamen ſolùm vice.

REGULA XXVIII.

Cum eligendi poteſtate poſtulandi facultas committitur. *De Elect.* Cap. 30.

REGULA XXIX.

Poſtquam Compromiſſarii de poſtulatione coovenerunt, conceſſa ſibi poteſtas revocari nequit. *De Elect.* Cap. 30.

REGULA XXX.

Sicut uno contempto Electore, facta Electio noo valet, ita nec poſtulatio. *De Elect.* Cap. 28. *De Poſtul.* Cap. 5.

REGULA XXXI.

Ante caſſatam poſtulationem aliam facere non licet, quemadmodùm ooo irritatâ Electione, alia ſuſcipi non poteſt. *De Elect.* Cap. 29.

REGULA XXXII.

Quoties poſtulatio facta Papæ rejiciebatur, toties Papa providebat, vel providendi jus habebat. EXTRAVAG. XIII. *De Præb.*

REGULA XXXIII.

Poſtulatio poſtquàm Pontifici præſentata eſt, à poſtulantibus revocari nequit. *De Poſtul.* Cap. 4.

REGULA XXXIV.

Si antequam poſtulatio admiſſa fuerit, poſtulatus adminiſtret Eccleſiam ad quam poſtulatur, poſtulatio irritatur. *De Elect.* Cap. 23.

REGULA XXXV.

Poſtulatio locum habet in Præſentatione ſicut in Electiooe. *De Fil. Presbyt.* Cap. ult. *De Fil. Presbyt. in* 6. Cap. 1.

REGULÆ RATIO: Præſentari poſſunt illegitimi, & ab Epiſcopo, ſi velit, admitti.

REGULA XXXVI.

Quo jure poſtulandi gaudebant Electores, eodem nunc fruuntur Nominatores, illorum vicem gerentes.

Hujus rei exempla habes in nominatione Epiſcoporum transferendorum ad alias Sedes Epiſcopales, vel Archiepiſcopales & perſonarum Sæcularium ad Prælaturas Regulares.

REGULA XXXVII.

Præter poſtulationem prædictam, quâ promovendus Diſpenſatione egens, ab eo, qui diſpenſare poteſt, petitur, alia eſt quâ, qui ſui juris non eſt, ab habeotè in illum jus poſtulatur.

Hinc Filius, Servus, Maritus, Miles, Magiſtratus ad Dignitates Eccleſiaſticas poſtulandi dici poſſunt.

Hinc fortè à GRATIANO dicitur S. AMBROSIUM ab Imperatore poſtulatum, quia Magiſtratum gerebat. DIST. LXI. §. *Sic.*

Ex præmiſſis Regulis ſequitur, poſtulationem ad Cauſas Majores non pertinere, niſi quandò de ea agitur, quæ à ſolo Papa admitti poteſt. Hæc autem duplex; prima, quæ reſpicit Prælatos, ſibi immediatè ſubditos, quorum ideò Electio ab ipſo confirmanda eſt; quales Primates, Metropolitani, plurimi Epiſcopi; & Abbates nonnulli. Secunda, quæ Diſpenſationem requirit Papæ reſervatam; qualis quæ tollit defectum natalium quoad Dignitates. *De Elect. Cap.* 20. *De Fil. Presbyt.* Cap. ult. *De Fil. Presbyt. in* 6. Cap. 1. Qualis etiam quæ ſolvit vinculum Epiſcopale in transferendo. *De Transl.* Cap. 2.

Ut autem hæc pauca, quæ ad rem præcisè faciunt, obſervari poſſent, neceſſe fuit ſingula ad poſtulationem pertinentia eſplicare, aliàs haud facile fuiſſet intelligere, in quo iſta ſit una ex Majoribus Cauſis. Præterea cùm plurimæ diverſi generis Dignitates adhuc ſint electivæ in Germania, & quædam in Gallia, nihil dictum eſt quod, his in Regionibus ſaltem, noſſe multùm non conferat, etſi quandòque Indulto eligibilitatis poſtulationis neceſſitas præveniatur.

§. III.

De Epiſcoporum Confirmatione, Regula è Corpore Juris Canonici deprompta.

REGULA I.

De Epiſcoporum Confirmatione qui mentiooem faciat Textus nullus antiquior quàm Canon primus. DIST. LXIV.

Ex *Concilio* NICÆNO I. anno 325. celebrato deſumitur hic Canon, hæc dicens: *Confirmatio pertinebit per ſingulas Provincias ad Metropolitanum.*

Hinc ante ſæculum IV. nulla in Jure mentio de Epiſcoporum Confirmatione.

Non obſtat *Canon* 4. DIST. XXIV. in quo *Concil.* LAODICENUM anno 329. collocatum tabulâ TOM. I. CONCILIORUM, dicit: *Metropolitanorum judicio ad Eccleſiaſticas Dignitates, quibus Epiſcopatus intelligit provehi qui ad illas eliguntur.* *Concilium* ſiquidem LAODICENUM *Concilio* NICÆNO multis annis poſterius, cùm GOTOFREDUS in Philoſtorgium ann. 360 celebratum fuiſſe oſtenderit.

REGULA II.

Confirmatio, de qua Regula præcedens, tàm Electionem, quàm Ordinationem reſpiciebat, etſi ſolius Ordinationis meminerit.

RATIO: Ordinatio ab Electione ita pendebat, ut ſi iſta rejiceretur, illa non fieret.

REGULA III.

In eo poſita fuiſſe videtur Confirmatio, quòd conſideratâ Electionis formâ & Electi qualitate, Electio vel rejiciebatur, vel admittebatur, ac conſequenter Ordinatio vel præcipiebatur vel prohibebatur. *De Elect. in* 6. Cap. 6.

Hinc ad judicium non parùm accedebat Confirmatio; hæc etenim quandò concedebatur, ſententia in Electionis favorem pronunciabatur; è contrà quandò denegabatur Confirmatio, ſententia in Electionis ruinam proferebatur.

REGU-

REGULA IV.

Ad Metropolitanum Epiſcopos confirmandi poteſtas præcipuè ſpectabat. *Ibidem*,

Ratio : Judicio circa illud proferendo præſidebat.

REGULA V.

Io prædicto Judicio ferendo Coojudices eraot Epiſcopi Provinciæ, ſi qui aliis contradicerent maximé ex aoimoſitate, plurimorum ſententia prævalebat. Dist. LXV. Cap. 1. 2. 3. *De Temp. Ordin.* Cap. 7.

De Collega agitur, ideò omnium Comprovincialium intereſt.

REGULA VI.

Qui citatum ſuprá Textum ſubſecuti ſunt Canooes, eamdem penè omnes tribuerunt Metropolitano poteſtatem, ſed uſque ad Alexandri III. Decretales Epiſtolas illius uſum Confirmationem non vocant.

Poſt illum Textum, primus qui hac locutione utitur, eſt *Cap. 5. De Elect.*

Nec obſtat *Cap. 3. De Electione* quod Gregorio III. adſcribitur quodque ad Gregorium I. pertinet, ut notat Pithæus poſt Antonium Augustinum ſuis in illud notis. Non obſtat, inquam, hoc *Caput*, etſi hæc in illo legantur : *Confirmationem petentium deſideria impleantur* ; Vox enim iſta, *Confirmationem*, à Raimundo addita eſt ; patet ex Textu, prout è Gonzale refertur.

REGULA VII.

Præter Metropolitani, vel aliorum Comprovincialium ſententiam facta Epiſcoporum ordinatio irrita erat. Dist. LXIV. Cap. 8. Dist. LXV. Cap. 2. 3.

Quod ita intelligendum, ſi illo inſcio fieret, cùm ut dictum eſt, plurimorum ſententia prævaleret.

REGULA VIII.

Requiſitus Epiſcoporum ordinationi aliorum ejuſdem Provinciæ conſenſus per litteras præſtari poterat. *Cap.* 2. 3. 65. *Cap.* 1. Dist. LXIV.

REGULA IX.

Quandò per litteras conſenſum ſuum Suffraganei ordinationi præſtiterat Metropolitanus, intra duos menſes à die Cooſecratioois Metropolitanum Suffraganeus viſitare tenebatur, ut ab eo Monitis Eccleſiaſticis inſtructus, pleniùs quod obſervare debebat, recognoſceret ; id aotem negligens à Proviociali Synodo corrigebatur ; ſi verò ex infirmitate aliave legitima cauſa præpeditus officio huic deerat impedimeotum ſigoificare debebat. Dist. LXV. Cap. 8.

REGULA X.

Si Eligentium vota in duas Partes dividerentur, Metropolitani erat, ut quem majoribus juvari ſtudiis & meritis judicabat alteri præferret. Dist. LXIII. Cap. 36.

REGULA XI.

Tranſmiſsâ ad alium confirmandi poteſtate per Delegationem, Metropolitanorum conſenſu in Juriſceſſi memoriam, intra tres menſes à die ordinatioois ſuæ, Suffraganeus Metropolitanum inviſere tenebatur. *Cap.* 25. Dist. LXIII. loquitur de Delegatione facta in Primatem.

REGULA XII.

Ab Alexanoro III. ad nos de Epiſcoporum Confirmatione frequens in Jure meotio. *De Translat.* Cap. 1. 2. 3. 4. *De Elect.* Cap. 15. 18. 19. 20. 21. *De Elect. in 6.* Cap. 6. 16. 47. *Ut Lite non Conteſt.* Cap. 5.

REGULA XIII.

Quamdiù Epiſcoporum Electiones viguerunt, à Metropolitanis confirmati ſunt Epiſcopi, niſi immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubjicerentur. *Cap.* 44. *De Elect.* in quo *Concilium* Lateranense ſub Innocentio III. inſinuat Sedis Apoſtolicæ Confirmationi non ſubjici, niſi qui ipſi immediatè ſubſunt. Quantùm ex Juris Textibus colligere fas eſt, hujus rei exempla habemus in *Capitibus* 20. 28. 34. 44. *De Elect.* Cap. 3. *De his quæ à Majori Parte.*

Hinc cùm Metropolitani, qui nulli Primati ſuberant, Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubderentur, illorum Confirmatio ad Papam ſpectabat.

REGULA XIV.

Nullo Juris Textu probatur neceſſarium fuiſſe Primatis cooſeoſum, ut Metropolitanus ſuum confirmaret, vel ordinaret Suffraganeum.

Non obſtat *Canon* 4. Dist. LXV. in quo Sanctus Leo Anastasio Epiſcopo Thessalonicensi ſcribens *anno* 445, hæc habet : *De perſona autem conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri, Plebiſque conſenſu, Metropolitanus Epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in Provincia benè placuit, ſcire te faciat, ut ordinationem ritè celebrandam tua quoque confirmet autoritas* : Non enim hic de ſimplici Primate agitur ; ſed de Vicario Apoſtolico, cùm omnibus notum ſit prædictum Anastasium Sedis Apoſtolicæ Legatum, vel Vicarium fuiſſe.

Non obſtat etiam *Canon* 5. *ejuſdem* Distinctionis, in quo *Concilium* Cartaginense II. anno 390. ſic loquitur : *Placet omnibus, ut inconſulto Primate cujuslibet Provinciæ, tàm facilè nemo præſumat, licet cum multis Epiſcopis, in quocumque loco, ſine ejus, ut dictum eſt, precepto Epiſcopum ordinare ; ſi autem neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi in quocumque loco ſiat, eum Primatis precepto ordinare debeant Epiſcopum.* Per Primatem ſiquidem Metropolitanum intelligendum norunt Eruditi. Si quis autem de hoc ambigeret, his rationum momentis omninò convinceretur : I. In Africa Metropolitanus *Primas* dicebatur, quia Epiſcoporum Provinciæ primus : II. Primas, de quo *Concilium* loquitur Provinciam unam tantùm ; Primas verò de quo Quæſtio, tot Provincias gubernabat, quot ſibi ſuberant Metropolitani : III. Aliud nihil continet hic Canon quam quod à *Concilii* Niceni Textu conſtitutum, etſi aliis verbis, prædictus autem Textus de ſolo Metropolitano loquitur.

REGULA XV.

A præſtito Electioni conſenſu, Electus intra tres menſes Confirmationem petere tenebatur, alioquin eo tempore elapſo irrita fiebat Electio. *De Elect. in* 6. Cap. 6. Unus tantùm menſis poſteà datus erat Electo à Sede Apoſtolica confirmando. *Ibidem.* Cap. 47.

REGULA XVI.

Ante Confirmatiooem nominatim vocandi erant Competitor vel Appoſitor, ſi qui eſſent in Eccleſia, in qua Electio facta erat ; ſin autem, in eadem publicandum, ut ſi qui eſſeot, qui ſe oppooere vellent, intra competentem aſſignatum terminum comparerent, aliàs irrita erat Coofirmatio, idque locum habebat ſivè in concordia, ſivè in diſcordia Electio facta fuiſſet. *Ibid.* Cap. 47.

REGULA XVII.

Per Confirmationem Conjugium Spirituale inter Eligentes vel Eccleſiam, quam ipſi repræſentabant, & Electum in electione initiatum, ratum fiebat. *De Elect.* Cap. 21. *De Tranſl.* Cap 24.

Hinc ante Confirmationem non licebat Electo Eccleſiam ſuam gubernare, niſi in nonnullis caſibus, de quibus *Cap.* 28. *in ultima Parte reſecta*, Cap 44. *De Elect.* Cap. 40. *De Elect. in* 6. exceptionem exigebat, animarum periculum proveniens ex differenda nimium Confirmatione, cui expoſuiſſet, vel maxima locorum diſtantia, vel qualitas perſonarum regendarum Prælatis maximè egentium.

REGULA XVIII.

Præter citatos ſuprà Juris Textus, alii non ſunt, qui de Confirmatione, de qua hîc agitur, mentionem faciant.

REGULA XIX.

Quamdiu ad alios quàm ad Papam pertinuit Epiſcoporum Confirmatio, ad eoſdem pertinuiſſe, conſequens eſt, ut Epiſcoporum Ceſſionem admitterent.

Colligitur ex generali axiomate: *Ejus eſt ſolvere cujus eſt ligare*; nam Confirmatione ligatur Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ, cùm ipsâ fiat ratum Matrimonium Spirituale

Ex dictis colligere eſt nullum Juris Textum extare, qui Confirmationem Electionum Epiſcopalium inter Cauſas Majores collocet.

Idem quoque inferre licet ex eo quòd PRAGMATICA SANCTIO à CAROLO VII. edita reſtituens Electiones, illarum Confirmationem Ordinariis Confirmatoribus dimittit. *T.* 2, Cauſas Majores in Corpore Juris expreſsè denominatas, Sedi Apoſtolicæ nominatim conſervat. *T. 5. §. 1.* Et reſervationes in favorem ejuſdem Sedis factas, & in Corpore Juris expreſsè clauſas, confirmat. *T.* 3. Imò eadem PRAGMATICA Cauſis Majoribus prædictis adjiciens Electionum cauſas, id reſtringit ad Electiones Eccleſiarum Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectarum.

Eamdem rem, nempè Confirmationem Electionum Epiſcopalium, Jure Communi in corpore Juris Clauſo, non recenſeri inter Cauſas Majores, oſtendere quoque videntur *Concordata Germanica*, cùm illas Electiones reſtituentia Sedi Apoſtolicæ nominatim reſervent illarum Confirmationem, quod ſuperfluum fuiſſet, ſi Jure Communi ad illam Sedem hujuſmodi Confirmatio pertinuiſſet. *Specim. Juris Eccleſiaſtici Par. I. p.* 290. Solâ ergò immediatione Sedi Apoſtolicæ Electionum Confirmatio ad Cauſas Majores pertinet, in quo à poſtulatione differt, quæ etiam ratione diſpenſationis, inter illos quandoque recenſetur.

§. IV.

Regula ex Corpore Juris Canonici deſumptæ circa Epiſcopatûs abdicationem.

Quamvis quæ de Beneficiorum Reſignatione diximus, dum de ea tractavimus, Epiſcopatûs abdicationem quoad maximam partem reſpiciant, de iſta tamen ſeorſim agere convenit, tùm ob rei gravitatem, tùm ob ea, quæ ipſi peculiaria ſunt. Sed ne id inordinatè fiat, tractandum argumentum in plures Quæſtiones dividemus; Harum autem præcipuæ erunt: I. Quæ ſint Tractatûs Generales Regulæ, ſive fundamentum? II. An Epiſcopatûs abdicatio aliquo Juris Textu prohibeatur? III. Quâ autoritate facienda? IV. Qua de cauſâ permittenda, quâ non? V. An extent Juris Textus, qui Epiſcopatum cum alio permutari permittant? VI. An permiſſæ Epiſcopatuum Reſignationis in favorem in Jure aliquod videatur veſtigium? VII. An poſt Epiſcopatum abdicatum ad Epiſcopatum iterùm promoveri liceat? VIII. A quo tempore Epiſcopatûs abdicatio inter Cauſas Majores annumerari cœperit.

REGULA I.

Quæ reſignationum, Tranſlationum, Diſpenſationum Generales Regulæ, eædem ſunt & Epiſcopatûs abdicationis.

REGULA II.

Generalium illarum Regularum præcipua, Epiſcopos cum Eccleſiis ſuis Matrimonio jungi, ideòque Epiſcopatûs abdicationi, quæ de Matrimonii divortio dicuntur, mirè convenire.

REGULA III.

Quotquot Juris Textus Epiſcopis prohibent, ne ex una Eccleſia ad aliam tranſeant, vel manere in ea quam ſortiti ſunt, vel ad dimiſſam redire præcipiunt, Epiſcopatûs abdicationem quoque vetant. Quotquot è contra ex una in aliam Eccleſiam migrationem permittunt, abdicationem Epiſcopatûs etiam permittunt.

Sed priuſquàm ulteriùs progrediamur, notandum Epiſcopatum duplici modo abdicari poſſe: I. Abſolutè, ita ut quis Eccleſiæ alligari cuivis deſinat. II. Reſpectivè, ita ut quis non omni Epiſcopatui, ſed huic vel illi renuntiet, alteri ſeſe alligaturus: Regulam autem præcedentem reſpectivam abdicationem dumtaxat reſpicere.

REGULA IV.

In toto GRATIANI Decreto nullus extat Textus, qui abſolutam Epiſcopatûs abdicationem prohibeat, ſunt tamen qui inſinuant illam certis caſibus illicitam.

Secundam Regulæ Partem veram oſtendit *Canon* 17. CAUS. VII. QUÆST. I. in quo ZACHARIAS BONIFACIO Archiepiſcopo MOGUNTINENSI alium ſibi ſubſtituendi licentiam denegat, idque tùm quia vivente Epiſcopo alium eligere non licebat, tùm etiam quia Eccleſiæ ſuæ neceſſarius erat BONIFACIUS.

REGULA V.

Non deſunt Juris Textus, qui caſibus quibuſdam abdicationem Epiſcopatûs abſolutam licitam docent.

Regulæ favent *Canones* 13. & 14. CAUS. VIII. QUÆST. I. in quorum altero GREGORIUS Epiſcopatum abdicare permittit Epiſcopo ARIMINENSI, juſta de cauſa ſupplicanti, ut alius ſibi ſubſtitueretur. In altero verò dicit, Epiſcopo, qui juſtè abdicat, alium ſubrogandum. Favet quoque *Canon* 45. *ejuſdem* CAUSÆ & QUÆSTIONIS, quo Epiſcopi abdicatio, qui fiat Monachus, probatur.

Eidem Regulæ ſuffragantur benè multa, tùm apud GREGORIUM IX. tùm apud BONIFACIUM VIII. relata loca quæ videre eſt tùm *Tit. De Renunt.* tùm *Tit.* XIII. *L.* 1. apud GREGORIUM. Suffragatur etiam *Cap.* 1. *De Renunciat.* in quo ALEXANDER III. factam ab Epiſcopo ALTISSIODORENSI Epiſcopatûs abdicationem confirmat.

REGULA VI.

Sublatâ omni Reſervatione, cujus eſt Electionem Epiſcoporum confirmare ejuſdem eſt illorum abdicationem admittere.

Deducitur ex generali axiomate: *Ejus eſt ſolvere cujus*

cujus eſt ligare : Nam Electus Epiſcopus confirmatione Eccleſiæ ſuæ ligatur, cùm ipsâ fiat ratum Matrimonium Spirituale illius cum Eccleſia. *De Tranſl.* Cap. 2.

Hinc factum ut quamdiu *Concilia* Provinciæ Electiones Epiſcoporum confirmarunt, illorum itidem abdicationes admiſerint. THOMASS. *Diſcipl. L.* II. *cujuſque Patris*.

REGULA VII.

Facta propriâ auctoritate Abdicatio damnatur quoties eâdem autoritate facta Tranſlatio rejicitur.

REGULA VIII.

In toto Corpore Juris nullus extat Canon, qui ſit *Cap. 2. De Tranſlat.* antiquior, qui expreſsè dicat Epiſcopum abdicare ſe non poſſe ſine Papæ licentia.

Verba huc facientia hæc ſunt : *Tranſlatio, Depoſitio, Ceſſio non tam Conſtitutione Canonicâ quam Inſtitutione Divinâ ſoli ſunt Romano Pontifici reſervata.*

Non obſtat *Canon* 13. CAUS. VII. QUÆST. I. in quo Epiſcopus ARIMINENSIS *Sanctum Gregorium ſupplicat, ut alium ſibi ſubſtitui permittat*. Nam I. de permiſſione nullam facit mentionem, ſed refert tantùm Clerum, Plebem, Epiſcopumque ARIMINENSEM ad Papam recurriſſe, tamqoam ad eum, qui omnium Eccleſiarum ſollicitudinem haberet, ut curaret alium eligi Epiſcopum, propter Canonicum quo Epiſcopus ſeſe abdicare cogebatur impedimentum : II. De Epiſcopo Italiæ agitur, hujus autem Regionis Epiſcopi Summo Pontifici præ aliis ſemper ſubjectiores fuerunt : III. Eccleſiæ ARIMINENSI ſine Papæ licentia Epiſcopum eligere non licebat, quod probare videntur verba hæc : *Datis ex more præceptis Clerum, Plebemque ejuſdem Eccleſiæ non deſtitimus admonere, quatenus ad eligendum Epiſcopum concordi proviſione concurrant.* IV. Multùm abeſt, ut Caput oppoſitum expreſsè dicat *Papa non permittente Epiſcopum ſeſe abdicare non poſſe.* V. Si quid probaret, nimiùm probare, nempè quòd in Epiſcopi abdicantis locum, electus à Papa conſecrandus eſſet ; cùm ibidem GREGORIUS præcipiat, ut Epiſcopus eligendus ad ſe mittatur Conſecrationis munus accepturus.

Quæ circa *Caput* objectum dicta ſunt confirmat *Caput ſequens*, in quo ſanctus GREGORIUS Epiſcopo Gallicano tribus poſt annis ſcribens, de alio juſtam abdicandi Sedem cauſam habente dicit : *Quod ſi renuntiare velit, alius ordinandus eſt, nullâ ſua permiſſionis factâ mentione.*

Non obſtat etiam *Canon* 17. *ejuſdem* CAUS. & QUÆST. in quo BONIFACIUS Epiſcopus MOGUNTINENSIS ZACHARIAM *rogat, ut patiatur alium ſibi ſubſtitui* : BONIFACIUS enim Apoſtolicus erat Legatus : Præterea alium ſibi Superiorem Epiſcopum non habebat ; undè duabus his de cauſis Summi Pontificis licentiâ egebat, ut Epiſcopatum abdicare ſibi liceret.

Non obſtat *Cap. 1. De Renuntiat. in prima Collectione*, in quo ALEXANDER III. Archiepiſcopum SENONENSEM Epiſcopi ALTISSIODORENSIS Renuntiationem ſine Sedis Apoſtolicæ Mandato recepiſſe : Non enim expreſsè dicit, ſoli Summo Pontifici pertinere hanc Renuntiationem admittere, ſed hoc caſu ſine ipſius licentia id fieri non debuiſſe ; cujus rei cauſa eſſe poteſt, Epiſcopus ALTISSIODORENSIS in ſolitudinem tranſeundi licentiam ab ALEXANDRO petierat, ALEXANDER verò denegarat, quam denegationem non ignorans Archiepiſcopus SENONENSIS illius Epiſcopi Renuntiationem admiſerat. Hæc autem ita ſe habere videbit, quicumque primum Capitis objecti paragraphum ſine præoccupatione leget, his enim eſt conceptus verbis : *Quantâ importunitate & precum inſtantiâ venerabilis frater noſter hactenùs* ALTISSIODORENSIS *Epiſcopus, à Pontificali ſollicitudine ſæpè à nobis petiit exonerari, & quomodò nos nullâ ratione potuimus induci, ut ejus petitioni & voluntati aſſentiremus, ad fraternitatis tuæ notitiam perveniſſe credimus.*

Non obſtat *Caput 2. De Renuntiat. in eadem Collectione prima*, in quo idem ALEXANDER LUNDONENSI Archiepiſcopo ſcribens, hæc habet : *Illud quoque te oportet attendere, quòd ſi pennas habeas, quibus in ſolitudinem volare ſatagis, ut quieſcas, ligata ſunt tamen nexibus præceptorum, quæ, ita ut noſti, & Sacrorum Canonum Inſtitutione vinciunt, ut liberum non habeas ſine permiſſione noſtrâ volatum.* Nam præterqoàm quòd de uno tantùm caſu loquitur, nempè quo ſolitudinis amore abdicare ſe vult, Archiepiſcopus, cui ſcribit, alium Superiorem non agnoſcebat.

Dici non poteſt *Canonem* 45. CAUS. VII. QUÆST. I. deſumptum è *Synodo* CONSTANTINOPOLITANA, ſub PHOTIO habita *anno* 880. docere Epiſcopum nullâ egere licentiâ, ut vitam Monaſticam amplectatur, atque ideò ſi caſus admittendæ Epiſcoporum abdicationis ad Papam pertinentes ; ad illum quo ex amore ſolitudinis abdicant, reſtringantur, nullus Papæ reſervabitur. Nam primò *Concilium* citatum non exigit quidem ut Epiſcopus licentiam vitam Monaſticam amplectendi poſtulet : Sed hinc non ſequitur id ab Epiſcopo fieri poſſe ſine licentia ; cùm de modo, quo Epiſcopus ad vitam Monaſticam recipiendus eſſet, non ageretur ; ſed an poſt factam ea de cauſa abdicationem, permittendus eſſet ad Epiſcopatum redire : Undè non mirum ſi de petenda licentia omninò tacuerit. Præterea etſi *Concilium* Epiſcopis conceſſiſſet Eccleſias ſuas abdicandi facultatem, Monaſticè vivendi cauſâ, ſat temporis effluxit ab hujus *Concilii* celebratione, ad ALEXANDRUM III. ut diſciplina contraria ſtabiliri potuerit.

Nota obiter I. uſurpatum ab ALEXANDRO III. loquendi modum omnium Epiſcoporum *pennas ligari & ſine Papæ permiſſione non poſſe volare*, ab INNOCENTIO III. Cap. 10. *De Renuntiat. in fine* & ab HONORIO III. Cap. 6. *De Poſtulat.* itidem uſurpari. II. Canonem objectum contra IGNATIUM CONSTANTINOPOLITANUM Patriarcham, qui coactus, vel ſeductus, Monachus factus erat à PHOTIO illi ſubrogato conditum. III. INNOCENTIUM III. Cap. 11. *De Renuntiat.* erraſſe dum credidit illud *Concilium* eſſe unum ex illis quatuor, quæ ut Evangelia veneranda dixit Sanctus GREGORIUS ; erraſſe etiam dum exiſtimavit *Concilium* loqui de Epiſcopo, qui propter crimen depoſitus pœnitentiam acturus Monaſterium ingreſſus eſt ; manifeſtum enim eſt illud loqui etiam de quocumque alio, cùm indiſtinctè loquatur ; atque etiam quas affert, cauſæ denegati ad Epiſcopatum regreſſus, generales ſunt, & à Monachali ſtatu deſumptæ. IV. Ex his cauſis meritò inferri Monachos quoſcumque ab Epiſcopatu excludendos, hæ enim ſunt : *Inſtituta Monachorum ad obedientiæ ac diſciplinæ rationem pertinent, minimè verò ad Magiſterii, vel Præfecturæ, atque eorum ſunt, qui non alios paſcere, ſed paſci profiteantur* ; ſed de his fuſiùs infrà. In ſolvendis iis, quæ objici poterant contra poſitam Regulam, paululùm immoratus ſum, quis Textus, è quibus petuntur, plura ſubminiſtrant exempla abdicationis Epiſcopalis notatu digna, & ſequentibus Regulis lucem allatura.

REGULA IX.

Cauſarum, quæ Epiſcopum movere poſſunt ut abdicet Sedem ſuam, triplex eſt genus ; aliæ nempè ob quas id ſibi præcipitur ; aliæ propter quas id ſibi prohibetur ; aliæ demùm ob quas id ſibi permittitur.

REGULA X.

Ad primom genus reducuntur quæcumque impediunt, ne quis ſine ſcandalo, aliove proximi in-

commodo, vel peculiari ſuæ ſalutis periculo, Officium Pootificale exercere queat, quales ſunt.

I. Si crimen commiſit de quo pœnitentiam, ut par eſt, agere, niſi extra Epiſcopatum non poteſt. *De Renunt.* Cap. 11. § 4.

II. Si requiſitâ ad Epiſcopatum ſcientiâ careat, nec illam acquirere poſſit; quod de ſcientia dictum eſt, de judicii defectu prudentiaque dicendum. *Ibidem* §. 2. Sed melius *Cap.* 17. *De Elect.* in quo irrita fit Electio illius qui debitâ ſcientiâ caret.

III. Si parentum, vel amicorum ſimoniâ ad Epiſcopatum quis, illius inſcius, promoveatur, ſtatim ac illius conſcius ſit comparatum hâc viâ Epiſcopatum dimittere tenetur. *De Renuntiat.* Cap. 51. §. 3.

REGULA XI.

Epiſcopatum dimittete prohibetur Epiſcopus, quotieſcumque Dei gloriam, proximi utilitatem, ut illum retineat, exigere certum eſt.

Hinc I. Niſi perſecutio perſonalis ſit, furente perſecutione; non licet Epiſcopo populum ſuum deſerere. Caus. VII. Quæst. I. *Cap.* 47. Idque tùm quia, ſi perniciosum eſt proretam in tranquillitate navim deſerere, quanto magis in fluctibus; tùm quia Epiſcopi tamquam arietes gregibus ducatum præbentes, imò tamquam illorum Paſtores eum eis Deo Autore in periculis pro viribus perſiſtere debent; tùm quia hoc potiſſimùm tempore tamdiu illorum ſuper cuſtodia ſollicitos ſeſe exhibere convenit, ut ſi Dei judicio præſentis temporis commoda fortaſſis amittunt, futuræ vitæ ſe gaudia ſperent ſine ambiguitate percipere ſempiterna.

II. Nec etiam propter malos Epiſcopatum abdicare Epiſcopo licet, ſi boni ſint, quibus prodeſſe poſſit. *Can.* 49 *ibidem.* Nam, ut ait Sanctus Gregorius, ibi æquanimiter portandi ſunt mali, ubi inveniuntur aliqui quibus adjuventur boni.

III. Si quis eminenti, qualis deſideranda eſſet in Epiſcopo, carens ſcientiâ, tantâ ardet caritate, ut ſcientiæ imperfectum ſupplere poſſit perfectio caritatis, Epiſcopatum abdicare non licet. *De Renuntiat.* Cap. 10. §. 4.

IV. Si tanta ſit Cleri malitia, & contra Eccleſiam Dei tam gravis, tamque diuturna perſecutionis inſtantia, ut nequaquam ei cedat ad commodum, magni pati defectum Epiſcopi. *De Renuntiat.* Cap. 1. *In Par. deci.*

REGULA XII.

De tertio cauſarum genere generatim dicendum videtur, quod quibuſcumque nec præcipitur, nec prohibetur Epiſcopatum dimittere, illum abdicare permittatur, ſpeciatim verò quòd cuivis ad Officium Epiſcopale inutili, vel penè inutili Epiſcopatui renuntiare liceat.

Hinc I. ſi ob pertinacem, incurabilemque Capitis dolorem Eccleſia Paſtorali deſtituatur Regimine, Epiſcopatum dimittere licet, Caus. VII. Quæst. I. Cap. 13.

II. Si tantam Capitis paſſionem incurrerit, ut quod alienatâ mente agere ſoleat, gemitus & fletus audire ſit, huic quoque ſeſe exonerare licet, quandò ſui compos factus, ne in adeò moleſtum ſtatum relabatur, timet. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 54.

III. Qui tantam animi corporiſque in ſe ſentit debilitatem, ut judicio conſcientiæ ſuæ illa ſufficere videatur ad Epiſcopatûs abdicationem. *Cap.* 1. *De Renuntiat.* prout eſt in antiquis.

IV. Si Epiſcopus, qui aliundè populo ſuo neceſſarius non eſt, de crimine cujus conſcius eſt quod tamen extra Monaſterium delere poſſet, in Monaſterio pœnitentiam agere velit. Infertur ex *Cap.* 50. *De Renuntiat.* §. 2.

V. Quandò ex peculiari Plebis, Clerive in Epiſcopum odio implacabili, ne magis noceat quàm proſit timendum eſt. Caſus hic ſimilis eſt caſui, in quo perſecutio perſonalis eſt. Infertur ex eodem *Capite* §. 5.

Quæ de cauſis abdicationis Epiſcopalis collecta ſunt voluntariæ Curatorum abdicationi, proportione ſervatâ, applicari poſſunt.

REGULA XIII.

Nullus Juris Textus extat, qui de permutatione Epiſcopatuum mentionem faciat; at quidam qui de illorum Reſigoatione in favorem quodammodò loquuntur.

Prior Pars pro vera habenda, donec falſa probetur.

Poſterior patet ex Canonibus collectis in Quæstione I. Causæ VIII. in qua de induſtria examinatur an Epiſcopo liceat ſibi Succeſſorem eligere, referunturque Canones quorum id alii prohibent, alii verò inſinuant id licere; prioris generis ſunt 3. 4. 5. Primus deſumitur è *Concilio* Antiocheno 341. Secundus è Martino Bracharensi 572. Tertius ex Decreto Hilarii in *Synodo* Romana 465. Secundus à primo non differt, niſi quoad verba: uterque ut & tertius docet nonnullos Epiſcopos morti proximos Succeſſorem deſignaſſe, idque damnatum ut derogans Juri Epiſcoporum totius Provinciæ, Clerique, ac Plebis Civitatis Epiſcopalis, quorum erat eligere, qui ſuccederet. Tertius præterea inſinuat id etiam repugnare Juri Divino, (quod maximè notandum, cum ratione adjecta,) nimirùm, quia Dei res eſt ad Epiſcopalem Dignitatem vocare, quod facit per Electionem prædictam, cui ſuus ſpiritus præſidet. His Canonibus adjiciendus eſt Canon 17. Caus. VII. Quæst. I. in quo Zacharias denegat Sancto Bonifacio, Archiepiſcopo Moguntino, ſuo Vicario petitam licentiam Succeſſorem eligendi quamdiu longioris vitæ ſpes erit, concedit tamen, ut gratiam ſingularem, quod eâ horâ, quâ ſe migraturum è vita cognoverit, eumdem quem Coadjutorem eligerit conſecraveritque, Succeſſorem deſignet.

Poſterioris generis ſunt Canones primus, ſecundus, ſextus Caus. VIII. Quæst. I. In primo & ſecundo legitur Sanctum Petrum elegiſſe ſibi Succeſſorem Clementem. Primus deſumitur ex Epiſtola Joannis III. ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ anno 572. Secundus ex ſuppoſititia Clementis Epiſtola ad Jacobum Jerosolimitanum, ſed aliundè conſtat verum eſſe quod teſtatur. Tertius docet Moysem elegiſſe ſibi Succeſſorem ſuum nimirùm Josue; ſed hic Canon niſi remotè propoſitam Quæſtionem reſpicit, cùm ipſe Moyses nec Pontifex fuerit, nec Josue ad Pontificatum elegerit.

Inſinuatum eſt in Regula, Canones in Corpore Juris inſertos non loqui propriè & expreſsè de Reſignatione Epiſcopatuum in favorem; quia alii non ſunt, qui illam reſpiciant, quàm qui ſuprà citati ſunt; & horum nullus de illa propriè loquitur, ſed tantùm de re non abſimili, quod ſilentium mirum haberi non debet, cùm iidem Canones de hujuſmodi Reſignatione, prout alia ſpectat Beneficia, & in uſu eſt, nullam mentionem faciant.

REGULA XIV.

Nullus eſt Juris Textus ab Eccleſia Univerſali probatus, qui ab Epiſcopatu excludat, qui illum abdicarunt, ob aliam cauſam quàm propter crimen.

Duo tantùm ſunt Textus, qui loquantur de nova ad Epiſcopalem Dignitatem promotione illius, qui hanc abdicaverit; videlicet *Canon* 45. Caus. VII Quæst. I. *Cap.* 11. *De Renuntiat.* Priorem autem non probavit Eccleſia Univerſalis, tùm propter mentem, intentionemve, illorum qui eum condiderunt; fuit enim editus in VIII. *Synodo* Generali Constantinopolitana habita anno 880. ut excluderetur à regreſſu ad Patriarchatum *Conſtantinopolitanum* Ignatius, qui coactus fuerat à Photio, hujus Sedis Uſurpatore, ut Monachus fieret; tùm propter Doctrinam quam continet; indiſtinctè enim & abſolutè docet Epiſcopum qui abdicavit, ut fieret Monachus, ad Epiſcopatum

denuò

Digitized by Google

denuò promoveri non poſſe, quod falſum eſt; cùm vita Monaſtica diſponat ad Epiſcopalem Dignitatem, otium præbendo ad ſtudium Sacrarum Litterarum, necnon & anſam ſubminiſtrando exercendi præcipuas virtutes, atque in illis non parùm progrediendi. Poſterior Textus expreſsè tradit ſolam ob crimen Epiſcopatûs abdicationem à nova ad illum excludere promotione, pluresque proponit caſus, in quibus poſt abdicationem licet ad Epiſcopatum rurſùs aſcendere: Primus eſt, ſi quis propter ignorantiam Epiſcopatum abdicet, poterit denuò promoveri, poſtquàm ſcientiam requiſitam acquiſierit: Secundùs eſt, ſi quis parentum vel amicorum ſimoniâ ad Epiſcopatum inſcius promotus fuerit, ad alium provehi poterit poſt prioris abdicationem: Tertius, ſi quis propter perſecutionem perſonalem, vel propter ægritudinem abdicato Epiſcopatu, ad illum rurſùs eligatur, poſtquàm perſecutio vel ægritudo ceſſavit. Hic Textus deſumptus eſt ex Epiſtola INNOCENTII III. ad Epiſcopum FAVENTINENSEM ad Archiepiſcoparum RAVENNATENSEM electum anno 1208.

REGULA.

Nullus eſt Juris Textùs ſæculo XII. antiquior, qui Epiſcopatûs abdicationem inter Cauſas Majores annumeret.

Colligitur ex eo quòd Capitulum ſecundum *De Translat.* ſit unicus Juris Textus, qui id expreſsè faciat, is autem eſt anni 1198. Quod negatur de aliis patet ex Cononibus ſuprà citatis circa autoritatem, quâ facienda eſt Epiſcopatûs abdicatio. Hi enim ſoli ſunt Canones Corporis, de illa mentionem facientes. Hinc ſequitur, quomodò intelligenda ſint hæc citati Textûs verba, " non conſtitutione Canonicâ, ſed „ Inſtitutione Divinâ, abdicationis Epiſcopatûs admiſ„ ſionem Papæ reſervari„: nempè INNOCENTIUM III. exiſtimaſſe hanc ut Tranſlationem, & Depoſitionem Epiſcoporum in prærogativa Primatûs ſui includi, etiamſi anteà *Concilia* Provincialiam hanc autoritatem exercuiſſent, ut infertur ex ſuprà dictis, necnon ex dicendis circa Tranſlationem & Depoſitionem, factas illorum autoritate.

§. V.

De Epiſcoporum Tranſlatione, Regula è Corpore Juris Canonici, Concilioque TRIDENTINO *deſumpta.*

Circa Epiſcoporum Tranſlationem diſcutienda hæc ſunt. I. Quid ſit? II. Quis circa illam Canon antiquior, & an Veteri Jure damnata ſit? III. A quo olim facta? IV. A quo nunc facienda? V. Quæ cauſæ legitimæ? VI. Quæ pœnæ contra non Canonicè tranſlatos? VII. Quo ſæculo frequentiores fuerint? Sed priùs colligendæ totius Tranſlationis argumenti fundamentales Regulæ.

Tranſlationum Regulæ fundamentales.

REGULA I.

Suìs quiſque terminis contentus eſſe debet, nec ſuprà menſuram juris ſui augeri affectare. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 31.

REGULA II.

Mutare Sedem, non mutari in culpa eſt. *Ibidem.* Cap. 34. 35.

REGULA III.

Perfectorum eſt in alium locum ad laborem cum fructu migrare, quandò ſine fructu laborem ſuum eſſe conſiderant. *Ibid.* Cap. 49.

REGULA IV.

Pro Eccleſiarum neceſſitatibus Eccleſiis, providendum. Infertur ex Canonibus 35. 36. *Ibid.* & ex Cap. 3. *De Translat.*

REGULA V.

Quo maritus uxori, eodem Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ vinculo conjungitur. *De Tranſlat.* Cap. 2. 3. 4.

REGULA VI.

Qui ſpretâ quam habet Dignitate aliam ambitiosè acqurit, utrâque privandus eſt. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 31. *De Translat.* Cap. 4.

REGULA VII.

Nullus ſumat ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tamquàm Aaron. *De Translat.* Cap. 5. *in integr.*

REGULA VIII.

Circà Eccleſiaſticas Leges, Sacros Ordines, Sacraſve Dignitates reſpicientes juſtæ aliæ diſpenſandi cauſæ non ſunt, niſi Eccleſiæ urgens neceſſitas, vel evidens utilitas. *De Elect.* Cap. 30.

Aliaque innumera quædam de diſpenſatione collecta ſunt.

REGULA IX.

In eodem diſpenſationum genere ſunt aliæ aliis majores minoreſque, & tamen ad eumdem Prælatum pertinent. SESS. XXIV. *De Ref.* Cap. 6. SESS. XIV. *De Ref.* Cap. 7.

Exemplum habes in irregularitate ex homicidio voluntario, quæ etſi modò major, modò minor exiſtat, Papæ tamen ſemper reſervatur.

REGULA X.

Transferri, Epiſcopatum mutare, ex uno ad alium migrare uno relicto, alium accipere, ſunt in Jure ſinonima. *Tit. De Translat. toto Capite* 2. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 37. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 34. 35. *Ibid.* Cap. 9. 25. *De Translat.* Cap. 2. 4.

Hinc Tranſlatio eſt à dimiſſo, vel dimittendo Epiſcopatu ad alium aſſumptio: Hinc etiam cùm Epiſcopatui quis ligetur, ſolâ Electionis Confirmatione Electus confirmatus transferri dicitur, ſi dimiſſo ad quem electus eſt, alium accipiat.

REGULA XI.

In toto Juris Canonici Corpore nullus ſæculo IV. circa Translationes antiquior Canon.

Antiquiſſimus omnium eſt *Canon* 19. CAUS. VII. QUÆST. I. deſumitur è *Concilio* NICÆNO *Can.* 15. *ann.* 325. *celebrato.* In eo prohibetur, ne Epiſcopus ab una Eccleſia ad aliam tranſeat, irrituſque decernitur hujuſmodi tranſitus.

Qui citato Canoni proximè accedit, eſt *Canon* 25. *Ejuſd.* CAUS. & QUÆST. deſumitur è *Concilio* ANTIOCHENO *anno* 341. *celebrato.* Quamlibet Epiſcopi Tranſlationem prohibet, atque id præ cæteris circa eamdem rem Canonibus notatu dignum habet, quod teſtetur per Regulam olim à Patribus conſtitutam idem prohiberi; quibus verbis inſinuat Canones NICÆNO *Concilio* longè antiquiores ſimile quid vetuiſſe, qualis nullus in Corpore Juris occurrit: Verum quidem eſt inter Canones Apoſtolorum in calce Decreti relatos, *Canonem* 13. prohibere Epiſcopo ne relictâ propriâ Diœceſi alteri inſiliat; ſed cujus ſit temporis collectio hæc ignoratur; undè ſciri nequit an *Canon* 13. *Concilio* ANTIOCHENO antiquior ſit. Prætereà Canon iſte multùm differt à Canone ANTIOCHENO, ut infrà, dùm *De Cauſis Translaionum* notabitur.

REGULA XII.

Translationes damnaſſe videntur antiqui Canones, ſed reverà non omnes, ſed ſolas ambitioſas aliterque illegitimas reprobarunt.

Canones, qui illas damnare videntur, ſunt *Canon* 14. CAUS. VIII. QUÆST. I. qui illas indiſtinctè prohibet; *Canon* 15. *Ibid.* qui Epiſcopum transferri vetat, etiamſi à populis violenter attrahatur, vel ab Epiſcopis hoc ei ſuadeatur; *Canon* 1. *Ibid.* qui præcedentium Canonum doctrinam confirmat; *Canon* 13. *Apoſtolorum*, qui ait nefas eſſe relictâ Parochiâ Epiſcopum alteri inſilire. Cùm hi Canones jam citati fuerint, undè deſumpti ſint iterùm notare vanum judicatum eſt.

Ad eumdem Canonum numerum pertinet *Caput* 1. *De Clericis non Reſidentibus è Concilio* SARDICENSI, *anno* 347. *deſumptum*; in eo enim Epiſcoporum Tranſlatio abſolutè prohibetur; *Caput* 2. *De Elect. ex eodem Concilio deſumptum*; quòd Epiſcopum tranſlatum etiam ad clamorem populi, illum expetentis, communione, etſi in fine vitæ conſtitutum, privat. Canonem autem illum de Epiſcopo tranſlato loqui patet ex notis ANTONII AUGUSTINI in *Caput* 2. *De Elect. prima Collectioni*, in quibus id abundè probat tàm per Canonum Collectores, quàm per eorumdem Interpretes.

Citatos verò Canones Tranſlationes illegitimas, vel ſine juſta cauſa factas (quales quæ propriâ tranſlati temeritate fiunt) dumtaxat damnare colligitur: I. Ex eo quòd *Canon* 13. *Apoſtolorum*, poſt prohibitas abſolutè Tranſlationes, excipit caſum quo utiles ſunt. *Concilium* SARDICENSE Cap. 1. *De Cler. non Reſid.* afferens ſuæ prohibitionis cauſam, inſinuat ſe illas prohibere, quia ex ambitione procedunt, dùm ait: *Manifeſta enim eſt cauſa pro qua facere hoc attentat, cùm nullus ſit inventus Epiſcopus, qui ad minorem de majori Civitate tranſiret.* Idem *Concilium* Cap. 2. *De Elect.* Epiſcopum ad clamorem populi tranſlatum à ſe puniri ſignificat, quia præmio, vel mercede ad id populus excitatur.

Idem colligitur: II. Ex eo quòd cæteri Canones per iſtos explicandi ſunt, cùm ex prohibitionis ſuæ cauſa quam exprimunt vel indigitant, mentem ſuam explicent, ideòque aliis clariores ſint. Quæret fortè aliquis de quibus definitionibus loquatur *Concilium* CALCEDONENSE Cap. 16. CAUS. VII. QUÆST. I, dùm ait: *Propter eos Epiſcopos, qui de Civitate in Civitatem tranſeunt, placuit definitiones datas à Sanctis Patribus habere propriam firmitatem*; cui Quæſtioni reſpondendum quòd juxta PITHÆI notam marginalem, *Concilium* loquatur de definitionibus factis à *Concilio* NICÆNO; ſed cùm aliæ jam factæ eſſent ab aliis, ut à *Concilio* SARDICENSI, à *Concilio* ANTIOCHENO, à Sancto LEONE, & ab his è quorum ſcriptis vel ſaltem uſu deſumpti ſunt Canones qui dicuntur *Apoſtolorum*, veriſimilius videri *Concilium* CALCEDONENSE illas omnes confirmare, cùm indiſtinctè loquatur, PITHÆUM verò indicare exemplum non reſtringere ad Canonem *Concilii* NICÆNI factam à *Concilio* CALCEDONENSI Confirmationem.

REGULA. XIII.

INNOCENTII III. Pontificatu antiquior nullus Juris Textus genuinus extat, qui Papæ Tranſlationes reſervari expreſsè, vel æquivalenter dicat; creatus autem eſt anno 1198.

Omnium antiquiſſimus hanc circa rem Juris Textus eſt *Caput* 1. *De Tranſlat.* quod ex INNOCENTIO III. illud ſcribente anno 1198. deſumitur.

Non obſtat *Caput* 2. *De Elect. in Par. deciſ.* in quo PASCHALIS II. creatus anno 1099. *conqueritur Apoſtolicâ autoritate Tranſlationes non fieri.* Hinc enim non ſequitur illas tunc reſervatas fuiſſe, aut id PASCHALEM expreſsè dicere, ſed tantùm exiſtimaſſe illas à Summo Pontifice faciendas fuiſſe: Adde quòd illius querela ſpectat Archiepiſcopos Siciliæ, quorum ſtrictior poteſtas quàm cæterorum, ob peculiarem Summorum Pontificum circa illam Provinciam autoritatem.

Nec obſtat *Caput* 3. *De Offic. Leg.* in quo idem INNOCENTIUS III. anno 1202. de Legato, qui Epiſcopum tranſtulerat, ait: *Ex Tranſlatione Legatum ſprevisse Canonicas Sanctiones, quæ illam Papæ reſervant*, nam vel loquitur de ſuis Decretalibus, è quibus Capitula 1. 2. 3. 4. *De Translat.* deſumpta ſunt, quæque aliquot annis antiquiores ſunt Decretali, è qua fundamentum Regulæ eductum eſt, vel Sanctiones, de quibus loquitur, in Corpore Juris inſertæ non ſunt vel ſuppoſititiæ ſunt, vel in favorem Summorum Pontificum interpolatæ: qualis *Canon* 34. CAUS. VII. QUÆST. I. deſumptus ex Epiſtola ANTERO ſuppoſita, cui prout à GRATIANO refertur, duæ clauſulæ, *ut ita dicam*, Pontificiæ inſertæ ſunt. Id agnoſcunt Correctores Romani in notis circa illas clauſulas, quarum prima ita concipitur: *Autoritate hujus Sanctæ Sedis*: Altera ſic habet: *Non tamen ſine Sacroſanctæ Romanæ Sedis autoritate & licentia.* Idem quoque probant ex eo quòd nullus veterum Collectorum, ante GREGORIUM Presbyterum, POLICARPI Autorem, ideòque POLICARPUM vocitatum, harum clauſularum meminit; hic autem paulò ante GRATIANUM ſcripſit, & poſt IVONEM quibus accedit clauſulas iſtas non cohærere doctrinæ pſeudo ANTERI, qui ibidem docet Tranſlationem, ut & Ordinationem Epiſcoporum, ad Epiſcopos pertinere.

Non omittendum Canonem 34. citatum, deſumptum videri ex Decretali PELAGII II. BENIGNO Archiepiſcopo ſcripta anno 581. è qua deprompſit GRATIANUS Canonem 35. illud immediatè ſequens, Collatione utriuſque fiet probabiliſſima hæc conjectura: In utroque enim nedùm eædem cogitationes, ſed eædem quoque locutiones notabuntur.

Non obſtat *Caput* 4. *De Translat.* in quo idem INNOCENTIUS III. indulgentiæ à Prædeceſſore ſuo conceſſæ meminit, quâ HILDESIMENSI Epiſcopo licebat majorem Eccleſiam aſſumere, ſi ad illam vocaretur, dùm tamen nihil ei de Statutis Canonicis obviaret, nec enim hujuſmodi indulgentia, nec alia ſimilis in Corpore Juris inſertæ ſunt.

Non obſtat etiam *Caput* 1. *De Poſtul.* in quo Capitulum SENONENSE recurrit ad Papam, ut pro Archiepiſcopo habeat Epiſcopum ALTISSIODORENSEM, agnoſcens Tranſlationem Epiſcopi ad illum pertinere; *Caput* enim oppoſitum deſumitur ex Epiſtola INNOCENTII III. Decano & Capitulo SENONENSI ſcripta anno 1198. Prætereà cùm quæ ab Ordinariis fieri poſſint, à Papa etiam fieri valeant; ex eo quòd aliquid à Papa petitur, id illi reſervatum rectè non concluditur: Recurſus enim hujuſmodi provenire poteſt ex voluntate rem faciendi cum majori autoritate.

Ex ſtatuta mox Regula non ſequitur ante INNOCENTIUM III. reſervatas non fuiſſe Papæ Tranſlationes. Nam I. INNOCENTIUS III. *in citato Capit. De Tranſlat.* Patriarcham ANTIOCHENUM confirmandi facultate privat, ex eo quòd Epiſcopum APAMIENSEM in TRIPOLITANAM Eccleſiam tranſtulerat. II. Idem INNOCENTIUS Sanctiones citat, quæ haud dubiè aliæ erant quàm à ſe factæ, nondùm enim collectæ erant ipſius INNOCENTII III. Decretales, in quibus Papæ reſervari Tranſlationes dicit; quod colligitur ex eo quòd teſte PITHÆO in ſua Sinopſi Hiſtorica prior INNOCENTII III. Decretalium Collectio anno 1210. facta & publicata eſt: Citatæ verò ab eodem INNOCENTIO Sanctiones præceſſiſſe debebant annum 1202. III. Idem INNOCENTIUS *Capite* 3. *De Offic. Legati*, pœnâ dignum dicit Legatum ſuum, ex eo quòd contra generalem conſuetudinem, quæ Tranſlationes Papæ reſervat, transferendi facultatem ſibi vindicarat. IV. Accidere potuit ut Decretales, quæ Papæ Tranſlationes reſervatas dicebant, INNOCENTIO III. antiquiores, in Corpore Juris non fuiſſent collectæ. V. Textus in ea laudatus ſupponit hanc Reſervationem, tùm prætenſam à Sancta Sede, eamque certam declarat, ac etiam Divini eſt Juris.

REGU-

REGULA XIV.

Extant Juris Textus, ex quibus conjicere licet verſus ſæculum XII. invaluiſſe ſententiam, quæ Tranſlationes Papæ reſervabat.

Regulæ Fundamentum eſt Canon 34. Caus. VII. Quæst. I. in quo Collector XII. ſæculi clauſulas huic ſententiæ conformes inſeruit; quod aliundè non fluxiſſe videtur, quàm ex eo quòd eo tempore ſententia hæc invaluerat. Nec obſtat quòd apud omnes Collectores in citata Epiſtola Eusebius è parva Civitate Alexandriam autoritate Apoſtolicâ mutatus dicatur, cùm Tranſlatio ad Patriarchatum Papæ pertinere potuerit, ex eo quòd immediatè ſibi ſuberat Patriarcha. Inſertæ verò clauſulæ quamlibet Epiſcoporum Tranſlationem etiam ad ſimplices alios Epiſcopatus reſpiciant. Nec obſtat *Canon 39. ejuſdem* Caus. & Quæst. in quo pſeudo-Calixtus I. dicit: *Tranſlationes eſſe faciendas fratrum invitatione, & Sedis Apoſtolicæ autoritate*; Nam de Tranſlatione, quæ utilitatis tantùm causâ fit, loquitur. Tunc autem conſulendam eſſe Sedem Apoſtolicam propterrei gravitatem credidit.

REGULA XV.

Ex eodem Textu inferre fas eſt ſæculo VIII. nondùm natam prædictam ſententiam, aut ad majus vix naſci cœpiſſe.

Prior Pars petitur ex eo quòd Textus ille ex ſuppoſita Antero Epiſtola depromatur; illius autem Autor, ſicut & aliarum Summis Pontificibus uſque ad Siricium ſuppoſitarum maximè favit Sedi Apoſtolicæ, & verſus IX. ſæculum ſuppoſititium hunc fœtum peperit. Poſterior verò Pars petitur ex eo quòd pſeudo-Calixtus I. ſuprà citatus inſinuat interponendum eſſe.

Nota obiter ex *Capite* I. *De Renuntiat.* in quo Archiepiſcopus Lundonensis in Dania Archiepiſcopatum abdicandi licentiam ab Alexandro III. petit ann. 1180. inferri non poſſe, jam tunc Tranſlationes reſervatas fuiſſe Summo Pontifici; etſi rectè concludatur ſine Papæ autoritate Epiſcopum transferri non poſſe: ex eo quòd ſine prædicta autoritate Epiſcopatum cedere nequeat: nam dicere fas eſt illum Archiepiſcopum recurriſſe ad Papam, quia alium non habebat Superiorem.

REGULA XVI.

Exeunte ſæculo XII. erant adhuc, qui ſentirent ad eumdem Prælatum pertinere Tranſlationum permiſſionem, & Electionum Confirmationem.

In *Capite 1. De Translat.* Patriarcha Antiochenus ab Epiſcoporum Confirmatione ſuſpenditur, ex eo quòd ratione poteſtatis confirmandi Epiſcopum tranſtuliſſet. Additurque hujus pœnæ finem eſſe, ne ſimilia perpetrandi cæteris audacia tribuatur, *id eſt*, ne alii Electionum Confirmatores ex confirmandi poteſtate Tranſlationes permittere auderent, prædicti Patriarchæ exemplo freti. In *Capite 2. ejuſdem Tituli* ſuſpenduntur Archiepiſcopus Rothomagensis, & Archiepiſcopus Turonensis, ex eo quòd Electum ad Epiſcopatum Andegavensem ad Abrincensem tranſtuliſſent. Hinc colligere eſt Archiepiſcopos cum Pontificibus contendiſſe circa hanc transferendi poteſtatem, ſuoſque actus ſententiæ ſuæ utroſque conformaſſe.

Non obſtat *Caput 20. De Elect.* in quo *Capitulum* Vicor. *Electionis gratioſa, quæ poſtulatio dicitur, à Summo Pontifice Confirmationem petit, quæ alias ad Archiepiſcopum* Cantuariensem *pertinebat.* Nam I. Capitulum Vicor. ad Papam non recurrit, niſi quia Archiepiſcopus Confirmationem differebat dilationis cauſam tacens. Præterea non agebatur ibi de Tranſlatione, ſed de Diſpenſatione cum illegitimo, cui Alexander III. in *Concilio* Lateranensi III. omnem ad Epiſcopatum præcluſerat aditum.

Circa quod notandum, certum eſſe ad Electionis Confirmatorem pertinere cum Electo diſpenſare, niſi illius poteſtatem excedat Diſpenſatio. Dist. LX. Cap. 4. *De Elect. Cap.* 13. Confirmatoris enim eſt nedùm judicare an Canonica ſit Electio, ſed & illam ratam habere caſibus nonnullis. Facultatem autem ratum habendi qui habet, defectus, qui ab illo pendent, remittere poteſt; ſi enim meo nomine ſine mandato aliquid agis, qui poſſum id ratum habere, mandati defectum, qui me ipſum tangit, remittere poſſum. Hinc à pari, cujus eſt aliquem actum confirmare, ejus eſt per Diſpenſationem actûs defectus auferre, niſi alii Diſpenſationem reſervari conſtet.

REGULA XVII.

Quarto, ſexto, octavo ſæculo ad Epiſcopos Provinciæ pertinuiſſe Epiſcopi Tranſlationem variis ex Textibus colligitur.

Quoad IV. ſæculum *Canon* 57. Caus. VII. Quæst I. ex *Concilio* Carthaginensi IV. *anno* 398. *celebrato*, id manifeſtè docet; nam poſtquàm Epiſcopos per ambitionem transferri prohibuit, addit: *Sanè ſi utilitas Eccleſiæ fiendum ſivè transferendum Epiſcopum popoſcerit, Decreto pro eo Clericorum, & Laicorum Epiſcopis porrecto in præſentia Synodi transferatur*: Quæ verba nedùm oſtendunt ad Synodum Provincialem ſpectaſſe transferendi facultatem, ſed & confirmant quod dictum eſt ad Electionis Confirmatorem pertinuiſſe defectus Electi per Diſpenſationem tollere, id poſcente Eccleſiæ utilitate.

Quoad idem ſæculum, *Canon* 13. *Apoſtolorum* idem etiam clarè docet, dùm certo caſu Tranſlationem permittens, illam fieri multorum Epiſcoporum judicio ſtatuit; Collectionem autem iſtam ad IV. ſæculum pertinere creditur.

Quoad VI. ſæculum adduci poteſt *Canon* 36. Caus. VII. Quæst. I. in quo Pelagius II. anno 581. docet Tranſlationes Epiſcoporum faciendas Majorum exhortatione; per quos Majores, Provinciæ Epiſcopos intelligendos extrà dubium eſt.

Quoad VIII. ſæculum idem probat *Canon* 34. *ejuſdem* Causæ & Quæstionis, prout apud cæteros Collectores refertur, nempè Burchardum Panormicæ Autorem, Ivonem, &c. aſſerit enim eodem modo Epiſcoporum ad alias Sedes Tranſlationes ad Provinciæ Epiſcopos pertinere, quo ad eoſdem ſpectat Eccleſiis vacantibus Epiſcopos ordinare.

REGULA XVIII.

Undecimo ſæculo in Sicilia Tranſlationes factas ſine Sedis Apoſtolicæ licentia extrà dubium eſt.

Paschal II. *Cap.* 4. *De Elect.* in Parte decisa conqueritur, quòd Panormitanorum Archiepiſcoporum culpâ Tranſlationes fierent in ipſorum Provincia, non Apoſtolicâ autoritate, ſed nutu Regio; quæ poſtrema verba non ita ſumenda, quod Rex ipſe Epiſcopos transferret, ſed quòd Archiepiſcopi Panormitani, quos Rex ad alios Epiſcopatus præſentabat, pro voluntate ſua confirmarent & conſecrarent.

REGULA XIX.

Ab exeunte XII. ſæculo nullus extat Juris Textus, ex quo ſuſpicari liceat ad alium quàm ad Papam Tranſlationem pertinere.

Non obſtat *Cap.* 23. *De Privil.* in quo *Concilium* Lateranense anno 1216. Patriarcharum Privilegia renovans ſancit, ut *Patriarchæ accepto a Papa Pallio Metropolitanis ſibi ſubditis illud concedant, atque ut extra Romam ante ſe Crucem deferri facere poſſint.* Etſi enim ſummis his decorentur honoribus, non hinc ſequitur Tranſlationes permittere poſſe, cùm *Cap.* 2. *De Officio Legati*, id Legato non licere declaret, & *citatum*

Caput

Digitized by Google

Caput 1; Patriarchas Legato Papæ inferiores manifeſtè, doceat, dùm illis vetat, ne Crucem deferri faciant in locis, in quibus Apoſtolicæ Sedis inſigniis utens Legatus exiſtit.

Ex dictis hactenùs circa transferendi poteſtatem clarè colligitur, per prima decem ad minùs Eccleſiæ ſæcula con creditum Tranſlationes ad Papam pertinere; undè cùm improbabile omninò ſit, per tot ſæcula ignotum fuiſſe Divinum aliquod Jus ad Summum Pontificem ſpectans, conſequens eſt Tranſlationes Jure Divino ad illum non pertinere. Nec obſtat quod dicit Innocentius III. *in Capite* 1. *de Tranſlatione: Ceſſionem, Depoſitionem, & Tranſlationem, per quæ Spirituale Epiſcopi cum Eccleſia Matrimonium diſſolvitur, non tam Conſtitutione Humanâ quàm Divinâ Inſtitutione Papæ reſervari.* De ſumma ſiquidem tanti viri peritia præſumendum nihil aliud voluiſſe, niſi Jura iſta in Primatu Papæ, qui à Deo eſt, includi, ideòque ſicut Primatum à Deo quodammodò fluere: Sed ad præſumptionem recurrere opus non eſt; cùm *Caput* 1. *De Translatione* mentem ſuam eodem planè modo ipſemet explicet, transferendi facultatem, quam ſibi ſoli tribuit, referens ad privilegium Petro & in eo Eccleſiæ Romanæ conceſſum, ait enim: *Cùm ex illo generali privilegio, quod Beato Petro & per eum Eccleſiæ Romanæ Dominus noſter indulſit, Canonica poſtmodum manaverint Inſtituta, continentia Majores Eccleſiæ Cauſas ad Sedem Apoſtolicam perferendas, & per hoc Translationes Epiſcoporum, & Sedium mutationes, ad Summum Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem de Jure pertineant*; hactenùs Innocentius mentis ſuæ, qui haberi queat, teſtis optimus.

Nec obſtat quod idem Innocentius III. *Cap.* 3. *De Translat.* dicat: *Matrimonium Epiſcopi cum Eccleſia à Deo conjunctum, à ſolo Deo poſſe diſſolvi, ideòque illius diſſolutionem ad Dei Vicarium, nempè Papam, pertinere.* Hinc enim non ſequitur, Jure Divino Epiſcoporum Tranſlationes Papæ reſervari, alio quàm prædicto modo, cùm, ut Divinâ autoritate Epiſcopos transferat Summus Pontifex, ſufficiat ratione Primatûs à Deo accepti, illum id præſtare.

Dici non poteſt Innocentium III. non ſolùm *citatis Capitibus* 1. *&* 3. ſed etiam 4. *De Translat.* nimiùm evidenter ſibi tribuere, dùm ait Matrimonii Spiritualis quàm Matrimonii Carnalis vinculum fortius eſſe; Matrimonium tamen Spirituale Electione initiatum, Confirmatione ratum, Conſecratione conſummatum, acceptâ à Deo poteſtate diſſolvi poſſe à Summo Pontifice, idcircò illum nos fruſtrà excuſare, atque ab errore vitioque ſuperbiæ liberum oſtendere inutiliter conari: Hæc, *inquam*, aliaque ſimilia irreverentia erga Summum Virum plena dici non poſſunt. Nam I. Trita eſt charitatis Regula, proximi dicta, facta, ſcripta, ita benignè interpretanda, ut quoad fieri poteſt, culpâ vacare videantur. Hæc autem Regula locum maximè habet, quandò de proximo primi ordinis, qualis Innocentius III. qui inter Maximos Pontifices maximus fuit. II. Allatæ hactenùs interpretationes non violentæ, ſed naturales apparent. III. In loco mox oppoſito Innocentius III. aliud nolle videtur, quàm palàm facere cujus ſit neceſſitatis, ut Spiritualis Matrimonii diſſolutio ad Summum Pontificem pertineat; quod ut præſtet, hoc utitur ratiocinio, *Matrimonium Spirituale fortius ligat quàm Matrimonium Carnale, ſivè conſummatum, ſivè ratum; at Matrimonium ratum diſſolvi nequit, niſi à Summo Pontifice, ſi tamen diſſolvi queat; conſummatum verò nec etiam à Summo Pontifice decet. Ergò ut quo caſu Matrimonium Spirituale diſſolvi poteſt, à Summo Pontifice ſolo diſſolvatur.*

Cæterùm dicta hæc volumus ſalvo meliore tantoque Pontifice digniore interpretamento.

Ex eadem circa transferendi poteſtatem doctrina ſequitur, pœnæ reum fieri, qui ſine Summi Pontificis licentia alium transfert. *De Translat.* Cap. 1.

REGULA XX.

Ejuſdem ætatis ſunt Textus, quibus conſtat quod Summo Pontifici reſervata expreſsè fuerit Epiſcoporum Tranſlatio, & Textus, quibus palàm fit quòd ipſi ita reſervetur, ut Legatus à latere ſine ſpeciali licentia transferre non valeat, indultaque de tranſeundo ad alios Epiſcopatus ſtrictè interpretanda ſint.

Utrique petuntur ab Innocentio III. Cap. 1. *De Translat.* Cap. 3. 4. *De Offic. Leg.* Cap. 4. *De Translat.* In eo Innocentius III. docet vi Indulti, quo Epiſcopo permittitur ut ad majorem Sedem tranſeat, ad parem tranſire non poſſe.

REGULA XXI.

Ex collectis Canonibus circa poteſtatem transferendi ſequitur antiquiores ſæculo X. qui Papæ illam reſervant, ſuppoſititios eſſe, aliiſque forſan locum dediſſe.

Prima Pars patet ex eo quòd deſumantur ex Epiſtolis pſeudo Evaristi, pſeudo Calixti, & pſeudo Anteri, qui ſæculo IX. vixerunt in impoſtore conſiderati.

Altera Pars colligitur ex eo quòd prædictæ Epiſtolæ, jam jam à duobus ſaltem ſæculis receptæ erant ut legitimæ, quandò alii Canones de hac Reſervatione loquentes conditi fuerunt; cùm autem ſuppoſititii Canones Evaristi, Calixti & Anteri Pontificum II. vel III. ſæculi nomen ferrent. Hinc fortè factum quod Innocentius III. ſibi ſuaſerit poteſtatem Epiſcopos transferendi Sedi Apoſtolicæ Jure Divino reſervari; videns enim quod Pontifices adeò antiqui docuerant non transferendos Epiſcopos abſque Sedis Apoſtolicæ autoritate, ſuum in animum inducere potuit hanc doctrinam à Diſcipulis Apoſtolorum hos Pontifices accepiſſe, Diſcipulos ab Apoſtolis, & Apoſtolos à Chriſto.

REGULA XXII.

Ut Canonica ſit Tranſlatio, requiritur non ſolùm quòd legitimâ autoritate fiat, ſed etiam quòd juſta ſubſit cauſa.

REGULA XXIII.

In toto Juris Corpore non aliæ probantur Tranſlationum cauſæ quàm duæ, neceſſitas Eccleſiæ, illiuſque utilitas.

Inter Regulas circa Tranſlationes, cùm nulla ſit quæ certior eſſe & videri debeat, quàm quæ circa legitimas illarum cauſas verſatur, idcircò qui illam firmant Canones propriis verbis referentur, ſervato temporis ordine, atque ut illorum vis magis ſentiatur ad id neceſſariæ explicationes, obſervationeſque non omittentur.

Pſeudo Evaristus Cap. 11. Caus. VII. Quæst. I. dicit: *Abſque inevitabili neceſſitate Epiſcopo non licere Eccleſiam ſuam dimittere, ut alteri ſe conjungat.* Hujuſmodi neceſſitati quam etiam requirit pſeudo Calixtus *Cap.* 39. utilitatis cauſam addit.

Pluries citatus *Canon* 13. *Apoſtolorum* poſtquàm vetuit, ne Epiſcopus à Civitate in Civitatem tranſeat, hæc maximè notanda ait: *Niſi aliqua rationabilis cauſa ſubſit, quæ hoc ipſum facere vi adigat, nempè quòd plus lucri & utilitatis his qui illic* (quo ſcilicet transferendus) *ſunt, verbo pietatis conferre poſſit, neque hoc tamen à ſeipſo, ſed multorum Epiſcoporum judicio, & exhortatione maximâ.*

Exi-

Exigere ergò videtur hic Canon urgentem neceſſitem, dùm cauſam poſtulat, quæ vi adigat, & evidentem utilitatem, dùm requirit ut plus utilitatis percepturus ſit locus ad quem transferendus eſt Epiſcopus, quàm percipiat locus è quo transferendus eſt. De neceſſitate vel utilitate Tranſlationis judicium transferendo non dimittit, ne ſibi blandiens fallatur, ſed multis Epiſcopis, nempè illis, quibus tota conſtat Provincia Eccleſiaſtica in qua fieri debet. Translationem verò, tantùm abeſt, ut à transferendo quæri permittat, quin potiùs velit ab illo, non niſi Epiſcoporum exhortatione, acceptari.

Non prætermittendum nedum in relatis verbis, ſed nec in omiſſa parte ullum verbum legi, quo ſignificetur non poſſe quem tranferri, niſi à minori ad majorem Epiſcopatum, imò contrarium inſinuari, dùm docetur ſufficere, ut transferendus loco ad quem transferendus utilior futurus prævideatur.

Concilium CARTHAGINENSE IV. anno 398. celebratum, alterius ex Tranſlationum cauſis meminit, nempè utilitatis, dùm ait: *Sanè ſi utilitas Eccleſiæ transferendum popoſcerit Epiſcopum, &c.* Quibus verbis ſignificat, non aliam ſe probare Tranſlationis cauſam quàm prædictam Eccleſiæ utilitatem; nec mirùm cùm Eccleſiæ neceſſitas ad illius utilitatem etiam redundet.

PELAGIUS II. à BENIGNO Archiepiſcopo anno 581. conſultus an Tranſlationes Epiſcoporum licitæ forent, reſpondit alias eſſe licitas, alias illicitas; licitas, quæ ex juſta cauſa & legitima autoritate fiunt; illicitas, quæ ex iniqua cauſa & autoritate non legitima; cauſas juſtas eſſe neceſſitatem & utilitatem; iniquas verò præſumptionem, propriam voluntatem, avaritiam, dominationis vel delectationis amorem; uno verbo legitimas eſſe Tranſlationes in quibus Epiſcopus mutatur, non mutat; illegitimas, è contra in quibus mutat & non mutatur; mutari autem, qui ſolâ neceſſitatis vel utilitatis causâ, non ſpontè transfertur; mutare verò, qui alia ex cauſa & ſpontè transfertur.

Hactenùs PELAGII ſenſa tantùm retulimus, & clariori quo potuimus ordine, nunc propria ipſius verba tranſcribenda.

Sciat, Frater Dilectiſſime, aliud eſſe cauſam neceſſitatis, & utilitatis, aliud cauſam præſumptionis, vel propriæ voluntatis. Non ergò mutat Sedem, qui non mutat mentem, id eſt, *qui non causâ avaritiæ, aut dominationis, aut propriæ voluntatis, vel ſuæ delectationis, migrat de Civitate ad Civitatem, ſed causâ neceſſitatis, aut utilitatis mutatur; nam plurimorum utilitas unius utilitati, aut voluntati præferenda eſt; aliud eſt enim mutare, aliud mutari . . . . nam aliud eſt ſpontè tranſire, & aliud eſt coactè, aut neceſſitate venire; undè non iſti mutant Civitates, ſed mutantur, quia non ſpontè, ſed coactè hoc agunt . . . . . non ergò benè intelligunt Eccleſiaſticas Regulas, qui hoc negant causâ neceſſitatis, vel utilitatis fieri poſſe, quoties communis utilitas, aut neceſſitas perſuaſerit.*

Relata verba in *Canone* 35. CAUS. VII. QUÆST. I. leguntur. Hoc in loco habent, qui transferuntur, verum non adulatorium ſpeculum, in quo ſi velint, quid de Tranſlatione ſua ſentire debeant, clarè & ſine errore videbunt. Hinc, qui transferri volunt quia ſibi commodiores Sedes, vel digniores, vel opulentiores quærunt, ſe illegitimè transferri, judicabunt. Hinc, qui ſuâ contenti Sede transferri nolunt, etſi ipſorum Tranſlationem proximi utilitas poſtulet, diſcent ſe injuſtè recuſare, idque quia unius utilitati, & voluntati, plurimorum utilitas præferenda eſt. Hinc, qui propriâ ſeducti cupiditate ad majores Sedes ſe vocari putant, ac idcircò transferri appetunt, non legitimam fore Tranſlationem ſuam facilè advertent, idque quia non coactè ſed ſpontè transferuntur. Hinc, qui Tranſlationi conſentit, quia ſibi non aliis utilior, agnoſcet Tranſlationis ſuæ cauſam non eſſe Canonicam, quia communis illam utilitas non perſuadet.

Eadem in Epiſtola idem PELAGIUS *Can.* 36. *ejuſdem* CAUS. & QUÆST. exempla ſuppeditat, quibus judicare licet quandò neceſſitas vel utilitas ad Tranſlationem moveant. Neceſſitatis exemplum habes in prima Canonis Parte, quos enim perſecutio ad alias Civitates fugere cogit Epiſcopos, hoc juſtè transferri dicit; hæc autem ſunt illius verba: *Nec ipſi,* (id eſt, *Epiſcopi qui perſecutionem fugiendi causâ ad alias migrant Civitates*) *in hoc peccant Epiſcopi, quia non ſponte, ſed coactè hoc agunt.* Idem confirmat in fine Capitis his verbis: *Neceſſitatem patienti negat miſericordiam, qui Epiſcopum ejectum, & perſecutionem patientem causâ neceſſitatis, aut utilitatis inthronizari non permittit.* Quod in duobus his locis de Epiſcopis perſecutionem fugientibus dicitur, de perſecutione intelligendum, quæ adeò perſonalis videtur, ut Paſtoris diſperſione gregi nocere Perſecutorem velle non appareat. Id etiam extendendum ad eos, qui ratione ægritudinis, ex aëris intemperie ſibi non aliis nociva naſcentis, ad alium Epiſcopatum migrare cogitur; par enim utrobique videtur ratio.

Neceſſitatis & utilitatis exemplum habes in altera Capitis Parte §. 2. Hos etenim juſtè transferri aſſerit Epiſcopos, qui populis Epiſcopo maximè egentibus, vel doctiori, utiliorique in Paſtorem eo ſolo fine dantur. Hæc autem iſtis terminis exprimit: *Negat miſericordiam neceſſitatem patientibus, qui populis indigentibus Divinis Miniſteriis, & non habentibus proprium Epiſcopum, qui illos inſtruat, causâ utilitatis, atque neceſſitatis ex alia Civitate licèt minor ſit, in eam, quæ non habet Epiſcopum doctiorem vel utiliorem, meliori conſilio non ſpontè tranſeuntem, ſed Majorum exhortatione mutari.*

Quibus verbis PELAGIUS non ſolùm neceſſariæ, utiliſque Tranſlationis exemplum ſubminiſtrat, ſed præterea docet Tranſlationem hujuſmodi tanti æſtimandam, quanti faciendum eſt optimum miſericordiæ opus; nec in ea attendendum an Epiſcopatus ad quem transferendus eſt Epiſcopus deſerendo major vel minor, ſed an transferendo Epiſcopo grex egeat, iſtique profuturus non immeritò ſperetur.

Attamen non omittendum hanc Epiſtolam PELAGII, ex qua tot præclara, optimaque deſumpta ſunt, ſuppoſititiam haberi à Doctis, ut notat LABÆUS, dùm illam refert CONCIL. TOM. V. *p.* 931. Sed ſuppoſitionem in hoc non nocere, cùm Epiſtolæ utilitatem nequaquàm minuat.

Quod de Epiſcopis ob perſecutionem alias in Civitates migrantibus dixit PELAGIUS II. hoc explicat Sanctus GREGORIUS Cap. 49. CAUS VII. QUÆST. I. verbis ex ſecundo libro Dialogorum *Cap.* 3. deſumptis; mirumque in modum confirmat, docens perfectos hac in re vitæ conſervationi non attendere, ſed præ oculis id unum habere, ut deſertis quibus propter perſecutionem inutiles ſunt, aliis utiles fiant. Poſt notatos etenim caſus, quibus propter bonos mali portandi ſunt, nempè quoties hinc bonis fructus aliquis provenit, hæc addit: *Sæpè agitur in animo perfectorum, quod ſilentio prætereundum non eſt; quia cùm laborem ſuum ſine fructu eſſe conſiderent, in locum alium ad laborem cum fructu migrant,* quod illuſtriſſimo Divi Pauli probat exemplo, his ſubjunctis verbis: *Undè ille quoque egregius Prædicator, qui diſſolvi cupit, & cum Chriſto eſſe, cui vivere Chriſtus eſt & mori lucrum, qui paſſionum certamina non ſolùm ipſe appetiit, ſed ad toleranda hæc & alios accendit,* DAMASII *perſecutionem paſſus, ut poſſit evadere, murum, funem, ſportamque, quæſivit, ſeque latenter deponi voluit. Numquid* PAULUM *mortem dicimus timuiſſe, quam ſe ipſe pro amore Jeſu teſtatur appetere? Sed cum in eodem loco minorem fructum ſibi adeſſe conſpiceret, ad gravem laborem ſe alibi cum fructu ſervavit; fortis enim Prœliator Dei teneri intra Clauſtra noluit, certaminis campum quæſivit.*

Ex allato S. GREGORII teſtimonio quàm juſta ſit Tranſlationis cauſa proximi utilitas, nemo

non

non videt: Quis perfectorum, quis Pauli exemplum ſequens aberrare timebit? Unum tamen id maximè cavendum eſt, ne quis ſuo ductus lumine de ſperando fructu judicet ſua in cauſa, quem judicem eſſe res eſt periculi plena. Idcircò antequàm Epiſcopus Translationem meditans, mentem ſuam audiat ſibi dicentem illam proximo utilem futuram, meminiſſe oportet ſuprà dari à PELAGIO II. moniti, non ſpontè judicioque ſuo ad alium Epiſcopatum tranſeundum, ſed Majorum exhortatione, qui in aliena re Judices ſanius judicium ferent: Sicut imperfectorum eſt in perſecutionis fuga miſeræ vitæ conſervationem ſolùm vel præcipuè intendere, ita perfectorum eſt in illa ſolum animarum fructum quærere: Perfecti fugiunt & appetunt mortem, nec ideò ſibi ipſis contrarii ſunt, ex uno ſiquidem eodemque fonte fluunt & fuga & appetitus; nempè ex ardenti Dei amore, cùm mortem appetant, ut, quem ſupra omnia diligunt, Deo fruantur, mortem verò fugiant, ut cujus gloriam quærunt, Deo ſerviant.

Suppoſita ANTERO Epiſtola, quæ ineunte ſæculo IX. videri cœpit, multa habet circa Canonicas Tranſlationum cauſas, neceſſitatem nempè, & utilitatem, quæ ex priori PELAGII II. loco ſuprà citato deprompſit; allatis tamen à PELAGIO circa cauſas illas tria exempla addidit, quæ hìc notare convenit: Hæc autem ſunt: *Petrus Sanctus, Magiſter noſter & Apoſtolorum Princeps, de* ANTIOCHIA *utilitatis cauſa tranſlatus, ut Romam ut ibidem potiùs proficere poſſet.* EUSEBIUS *quoque de parva quadam Civitate mutatus eſt* ALEXANDRIAM. *Similiter* FELIX *de Civitate in qua ordinatus erat, propter doctrinam, bonamque vitam tranſlatus eſt* EPHESUM.

Ex his exemplis primum verum eſſe conſtat, de cæteris non conſtat.

Exeunte XII. ſæculo INNOCENTIUS III. eaſdem Juris Regulas ſequutus: non alias Tranſlationum cauſas agnoſcit quàm neceſſitatem, utilitatemve Eccleſiæ; illius rei teſtimonium habemus in *Cap.* 3. *De Tranſlat.* in eo enim referens quomodò reſervatâ ſibi Epiſcopos transferendi poteſtate Summus Pontifex utatur, *illum* ait *Epiſcopos transferre Eccleſiarum neceſſitate, vel utilitate penſatâ.*

Similia docet idem INNOCENTIUS Cap. 3. *de Poſtul. Prælat* in quo Cardinalem ab Eccleſia RAVENNATENSI in ipſius Archiepiſcopum poſtulatum denegat, dicens: *Utiliorem eſſe Romanæ Eccleſiæ, imò & Eccleſiæ Generali, quàm futurus eſſet Eccleſiæ* RAVENNATENSI, *& ſpeciali utilitati communem, & minori majorem preferendam eſſe.* Quibus verbis manifeſtum fit ex tanti Pontificis ſententia primam Tranſlationum cauſam eſſe publicam Eccleſiæ utilitatem. Eadem inſinuat idem INNOCENTIUS III. Cap. 4. *De Tranſlat.* dùm dicit: *Epiſcopum cui indultum eſt, ut ad Majorem Sedem poſſit transferri, ex illa indulgentia parem accipere non poſſe, idque quia ad majorem propter majorem utilitatem faciliùs diſpenſari ſoleat.* Idem quoque docet *Cap.* 30. *De Elect.* in quo Epiſcopi CONVENARUM ad Epiſcopatum TOLOSANUM Tranſlationem, ſi neceſſaria vel utilis ſit, approbat.

Ejuſmodi rei confirmandæ cauſâ infiniti propemodùm huc adduci poſſent Canones, quibus, dùm *De Diſpenſationibus*, oſtenſum eſt circa Leges publicam Eccleſiæ utilitatem reſpicientes, diſpenſandum non eſſe, niſi id poſtulent urgens Eccleſiæ neceſſitas, vel evidens illius utilitas, inter Diſpenſationes ſiquidem non minima eſt Epiſcoporum Tranſlatio.

Quæ de Canonicis Tranſlationum cauſis huc uſque dicta ſunt, impugnari poſſent per *Caput* I. SESSIONIS XXIII. *De Reform* in quo *Concilium* TRIDENTINUM à reſidendo Diſpenſationis quatuor cauſas recenſet; nempè Chriſtianam charitatem, debitam obedientiam, urgentem neceſſitatem, evidentem Eccleſiæ vel Reipublicæ utilitatem. Sed Objectionis hujus vis facilè retunditur; cauſarum etenim illarum prima & ſecunda ad tertiam & quartam reducuntur, cùm Chriſtiana charitas exigat, ut Eccleſiarum neceſſitati provideatur, utilitative conſulatur; obedientia verò non debeatur, niſi juſta ſint quæ præcipiuntur; juſtum autem non ſit circa Tranſlationes præceptum, niſi neceſſariæ utileſve ſint.

Circa cauſas obſervandum contingere poſſe, vel vitio populi, vel Epiſcopi defectu, ut Epiſcopus magnæ Diœceſis inutilis, vel minùs utilis ſit, parvæ verò profuturus prævideatur. Epiſcopi defectui ob maximam animi dotium mediocritatem; vitio populi, ob iſtius in illum odium, atque ideò ut illius Tranſlationem à magno Epiſcopatu ad parvum neceſſitas, utilitaſque Eccleſiæ poſtulent. Quod de Epiſcopatu dictum eſt, ad Archiepiſcopatum extendendum, ſivè cum alio comparetur, ſivè cum Epiſcopatu.

Nec obſtare obſervationi expoſtulationem INNOCENTII III. contra Patriarcham ANTIOCHENUM, qui electum & confirmatum in Archiepiſcopatum APPAMIENSEM, in Epiſcopatum TRIPOLITANUM tranſtulerat, his conceptam verbis: *Miramur quod* APPAMIENSEM *electum in* TRIPOLITANAM *Eccleſiam tranſtuliſti, & novo quodam mutationis genere partificaſti majorem, & magnum quodammodò minoraſti; Epiſcopare Archiepiſcopum, imò potiùs dearchiepiſcopare præſumens*: Expoſtulatio enim hujuſmodi ex ipſo Tranſlationis genere non naſcitur, ſed ex eo quòd ſine legitima autoritate facta eſt, & ſine juſta cauſa, imò ex injuſta fortè; nempè ex malitia, aliave ſimili prava animi affectione. Nec etiam obſtare in toto Juris Corpore nullum ejuſmodi Tranſlationis exemplum extare ab eodem probatum: Hinc enim inferre non licet illam nunquàm fuiſſe factam, quia non Canonica viſa eſt, cùm aliundè provenire poſſit prædictum Juris circa hanc rem ſilentium, nempè rarum admodùm ſit aliquem reperiri adeò humilem, modeſtumque, ut tali Tranſlationi conſentire velit.

Obſervandum etiam *Concilium* SARDICENSE Cap. 1. *De Cler. non Reſid.* inſinuare, quòd ſi ex ambitione Epiſcoporum Tranſlationes non procederent, à majori ad minorem Eccleſiam tranſirent, ſicut à minori ad majorem, nimirùm quoties minori Eccleſiæ neceſſarii eſſent, vel utiliores illi quàm ſuæ ſe futuros ſperarent.

Obſervandum quoque neceſſariam eſſe Epiſcopi Tranſlationem, quandò in Eccleſia vacante Prælatorum Prædeceſſorum negligentiâ, aliave de cauſa Hæreſeos peſtis invaluit, atque ad illam extirpandam alius non occurrit æquè idoneus, ſivè litterarum ſcientiâ, ſivè converſationis ſuæ exemplo ac prædictus Epiſcopus: Hoc autem manifeſtè docere INNOCENTIUM III. Cap. 30. *De Elect.* dùm Epiſcopi CONVENARUM Tranſlationi conſentit, ſi ſimilis ſubſit transferendi cauſa.

Obſervandum iterùm ad Epiſcopi conſecrati Tranſlationem majorem requiri cauſam, quàm ad Epiſcopi non conſecrati Tranſlationem, quia majus eſt vinculum.

Non omittendum quæ de Epiſcopalium Tranſlationum cauſis dicta ſunt, ad alias Tranſlationes etiam Monachales extendenda; ideòque *Caput.* 2. *De Statu Monach.* docere non transferendos Priores Conventuales, niſi pro neceſſitate majoris Officii.

Circa transferendi autoritatem notandum, de Epiſcoporum Tranſlatione non idem eſſe ac de abſolutione à cenſuris Papæ reſervatis: In iſtis enim nonnulli ſunt caſus quorum abſolutio Ordinario permittitur, ut patet in excomunicatione Canonis *Si quis ſuadente*, quorum caſus alii ſoli Papæ, alii Epiſcopo, vel Abbatibus competunt: In illa verò minores caſus ut majores Papæ reſervantur; ad illum enim æquè pertinet Tranſlatio electi & confirmati in Epiſcopum, ac Epiſcopi conſecrati, etſi illius vinculum multominùs ſit quàm iſtius, eodem planè modo, quo quis minùs ligatur Matrimonio rato quàm Matrimonio conſummato, cùm poſt prius liceat in Religionem tranſire, ſecus poſt poſterius.

Obſer-

Obſervandum XII. ſæculo nondum benè creditum Tranſlationem Epiſcopi, ſaltem non conſecrati, reſervatam fuiſſe Summo Pontifici, cùm *Cap. 1. De Tranſlat.* Patriarcha ANTIOCHENUS Epiſcopum hujuſmodi transferat, & *Cap. 2. ejuſdem Tituli* Archiepiſcopus ROTHOMAGENSIS, & Archiepiſcopus TURONENSIS, Electum ad Epiſcopatum ANDEGAVENSEM ad ABRINCENSEM transferant.

REGULA XXIV.

Contra non Canonicè Tranſlatum duplex tantùm pœna à Jure decernitur.

I. A Communione Laica etiam in fine vitæ excluditur. *De Elect.* Cap. 2.

II. Eccleſiâ ſpretâ & Eccleſiâ ambitâ privatur. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 31. 32. *De Tranſlat.* Cap. 3. *De Elect.* Cap. 23. *in Parte deciſa.*

Circa priorem pœnam nota, illam à *Concilio* SARDICENSI anno 347. latam, apud GREGORIUM IX. reſtringi ad impœnitentiæ caſum; ſed nec apud DIONISIUM *Exiguum*, nec in prima antiquarum Collectionum hujuſmodi reſtrictionem legi, rigidæ quoque illius temporis diſciplinæ non convenire; huic pœnæ decernendæ cauſam dediſſe Epiſcoporum ambitionem, qui ſine juſta cauſa, improbâ fraude, ſeipſos transferebant; illorum etiam nonnulli præmio & mercede corruptum populum movebant, ut illos poſtularent, atque ut ambitioſam excuſarent Tranſlationem, illius populi litteras producebant, quibus ſe illos in Paſtores expetere ſignificabant. Communione Laicâ hîc intelligi Euchariſtiæ participationem inter Laicos, vel eo modo quo Laici, ut oſtenſum dum de Excommunicatione Clericis propria.

Circa poſteriorem quoque pœnam nota illius autorem eſſe Sanctum LEONEM anno 445. id probat *Can.* 31. citati inſcriptio, qui illius primus meminit: à *Concilio* MELDENSI anno 845. renovatam, ut patet ex inſcriptione *Canonis* 31. etiam citati: & ab INNOCENTIO III. executioni mandatam contra Epiſcopum HILDESEMENSEM, non Canonicè Tranſlatum; cujus rei fidem facit *Cap. 3. De Tranſlat.* quoque citatum: Pœnam iſtam in priore includi, cùm probabile nequaquam ſit Eccleſiæ Epiſcopalis adminiſtrationem relictam eſſe Epiſcopo, qui Communione Laicâ etiam in morte indignus habebatur: LEONEM tamen illius Autorem eſſe, quia illam primus expreſsè decrevit, aliam verò ut duriorem abrogatam voluiſſe, cùm illius mentionem nullam faciat: veroſimillimum eſſe concupitâ Eccleſiâ ita privari ambitioſum, ut illam adminiſtrare, nec quoad temporalia, nec quoad ſpiritualia ſibi liceat; ſi verò illam adminiſtret, eo ipſo excommunicatus ſit. *Cap. 3. De Tranſlat. prout habetur in integra*: Decretam à LEONE pœnam ſub HILARIO non ſervatam anno 461. *Canone enim* 30. CAUS. VII. QUÆST. I. IRENIO ad PARCINONENSEM Eccleſiam non Canonicè Tranſlato primam Sedem dimiſit, contentus ipſum concupitâ privari, vel potiùs propter Eccleſiaſticarum Legum ignorantiam huic Epiſcopo peperciſſe HILARIUM; quod inſinuant iſta verba: *Per ſacerdotalem modeſtiam ſedatis voluntatibus, quæ per ignorantiam Legum Eccleſiaſticarum deſiderant obtinere, quod non licet:* Veniâ autem dignum fuiſſe, quia à Nundinario Succeſſore expetitus fuerat, & à TARRACONENSI Metropolitano ſuo, & à Conſuffraganeis conceſſus fuerat.

REGULA XXV.

Nullo ſæculo Epiſcoporum Tranſlationes fuere frequentiores quàm IV. ſæculo, ſi ex Corpore Juris Canonici de hoc judicatur.

Regulæ Fundamentum: Quarto ſæculo Epiſcoporum Tranſlationes à quatuor *Conciliis* prohibitas fuiſſe docent relati in Corpore Juris Textus. Hæc autem eſſe *Concilium* NICÆNUM anno 325. *Concilium* ANTIOCHENUM anno 341. *Concilium* SARDICENSE anno 147. *Concilium* CARTHAGINENSE IV. anno 398. Ex quibus duo Generalia ſunt, alia duo Particularia; ſed celeberrima *Conciliorum* illorum cùm alia ſint Eccleſiæ Orientalis, qualia NICÆNUM & ANTIOCHENUM; alia Eccleſiæ Occidentalis, qualia SARDICENSE & CARTHAGINENSE; alia in Aſia, alia in Africa, alia in Europa celebrata ſint; alia initio IV. ſæculi; alia in medio; alia verſus finem; conſequens eſt ut in utraque Eccleſia, ac in qualibet Mundi Parte, toto hoc ſæculo, ſi non eodem ſaltem diverſo tempore, viguerint. Canones non fruſtrà condi, mala ſubſequi, non prævenire curationem, non præſervationem intendere certum eſt: Locis ergo & tempore de remedio cautum eſt, morbum invaluiſſe oportet. Morbi autem hujus cauſam fuiſſe creditur ardens quo ARRIANI flagrabant ſtudium, ſuum ubique diffundendi venenum, cui mirum in modum inſerviebant Tranſlationes.

Sunt qui exiſtiment XII. ſæculo Tranſlationes frequentiſſimas fuiſſe, idque ex Decretalibus GREGORII IX. autoritate collectis colligi; ſed ex iis tantum inferre licet INNOCENTII III. tempore complures factas fuiſſe, quinque enim ſunt ſub Titulo *De Poſtulatione* Capitula, & quatuor ſub Titulo *De Tranſlatione* quæ de diverſis Tranſlationibus ſub INNOCENTIO III. factis mentionem faciunt, ac utraque ad illum Pontificem pertinent: Prætereà *Cap.* 23. 30. 40. *De Elect.* ad eumdem INNOCENTIUM III. ſpectantia de Tranſlatione ſermonem faciunt; alia autem in tota GREGORII IX. Decretalium Collectione Capitula circa Tranſlationem non reperimus.

Inter ſuppoſititias Summorum Pontificum Epiſtolas, quæ in favorem Sedis Apoſtolicæ confictæ, extant nonnullæ, quæ agnoſcant Tranſlationes Epiſcoporum fieri poſſe autoritate Metropolitani: Talia eſt præ cæteris Epiſtola prima PELAGII II. ſuprà citata; hæc enim habet, ſcribens BENIGNO Archiepiſcopo: *Epiſcopum ſuper quo conſulere voluiſti mutâ cauſâ neceſſitatis aut utilitatis, & alios fratres noſtros, quos ad id faciendum neceſſitas, vel utilitas compulerit agere doce. Concil.* Tom. 5. *p.* 934. *E.* Hæc de Tranſlatione de qua fusè egimus, quia de illa plurimi Textus Juris.

§. VI.

Regula de erigendis Epiſcopiis è Corpore Juris Canonici, Conciliöque TRIDENTINO *deprompta.*

Circa erigenda Epiſcopia pauca diſcutienda occurrunt; hæc enim omnia reducuntur ad tria puncta, I. A quo? II. Quibus de cauſis? III. Quæ in Erectione ſervanda.

REGULA I.

Nullus eſt Juris Textus, qui Epiſcopatuum Erectionem Papæ expreſsè reſervet.

Non obſtat *Cap. 4. De Offic. Legat.* cùm in illo de Primatiæ Erectione agatur: hîc verò de erigendis Epiſcopiis, quod multò minus eſt, etſi iſtud ex illo inferri poſſet; non probaret hic Textus Epiſcopatuum Erectionem in Jure Papæ expreſsè reſervari; cùm majora ſine minoribus reſervari queant.

Non obſtat *Canon* 53. CAUS. XVI. QUÆST. I. in quo GREGORIUS II. Legato ſuo BONIFACIO *præcipit, ut vigore Apoſtolicæ Sedis Epiſcopos conſtituat:* Is enim Textus probat tantùm Epiſcopatus Papam erigere poſſe, ſed non probat id ſibi reſervari; Præterea hoc in Textu agitur de Epiſcopiis erigendis in Regione, in qua vix alius erat quàm

Papa, vel Legatus illius, qui erigere poſſet, nempè Germania, cujus Bonifacius prædictus Apoſtolus fuit; vel tamdem dicendum clauſulam vigore Apoſtolicæ Sedis poſitam ad obſtacula cuncta tullenda.

Non obſtat *Can.* 1. Dist. XXII in quo Nicolaus II. ait: *Romanam Eccleſiam cunctas Epiſcopatuum Cathedras inſtituiſſe.* Id enim intelligendum vel de Eccleſia Univerſali, cujus Caput eſt Romana Eccleſia, vel deceptus eſt Nicolaus ab Epiſtolis ſuppoſititiis, quæ ſingulas Eccleſias à Romana Eccleſia fundatas dicunt, quod ipſi veræ Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Tirones nunc falſum eſſe norunt.

Non obſtat *Canon* 1. Dist. XI. in quo Innocentius I. ait: *Manifeſtum eſſe in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, Siciliam, Inſulaſque interjacentes, nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Petrus, ejuſque Succeſſores conſtituerunt Sacerdotes.* In eo enim non agitur de Epiſcopatuum Erectione, ſed de Eccleſiarum fundatione, inter quas enumerandæ ſunt Parochiales, ſicut & Epiſcopales; undè ſi hinc conclodere liceret Epiſcopatus Erectionem ad Papam pertinere, inferri idem poſſet de Eccleſiis Parochialibus. Prætereà ex eo quòd quædam ab Apoſtolicis viris facta ſunt, malè concluditur illa reſervari ei à quo miſſi ſunt, cùm multa ſibi convenirent ut Epiſcopis, & ut Presbyteris.

Non obſtant *Canones* 11. 12. Caus. II. Quæst. VI. in quibus Vigilius & Gregorius IV. aiunt: *Eccleſiam Romanam aliis vices ſuas commiſiſſe, eaſque vocaſſe in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis*: Nam priùs oſtendendum eſſet Epiſcopatuum Erectionem ad poteſtatis plenitudinem pertinere, quod nullo Juris Textu fieri poteſt. Prætereà ex eodem facti errore manaſſe videntur citata verba, nimirum *Aliarum Eccleſiarum Matrem eſſe Eccleſiam Romanam, ipsâ illarum fundatione.*

Nec obſtat *Canon* 25. Caus. XXV. Quæst. II. in quo Gelasius Civitatem, quæ Epiſcopum ſuum ſemel & iterùm interemit, Dignitate Epiſcopali exuit; etſi enim major requiratur autoritas ad tollendum Epiſcopatum quàm ad erigendum juxta Innocentii III. effatum, *Cap.* 2. *De Tranſlat.* ex oppoſito facto nihil concludi poteſt, niſi in quibuſdam locis à Papa erigi poſſe Epiſcopatus, ſicut in quibuſdam tollere poteſt.

REGULA II.

Apud Gaatianum extant Textus, qui à *Conciliis* Particularibus Epiſcopatus erigi poſſe oſtendunt.

Textus hujuſmodi ſunt *Canones* 50. 51. Caus. XVI. Quæst. I. In his enim *Concilium* Carthaginense II. celebratum anno 390. *Concilium* Africanum anno 424. certis caſibus Epiſcopatus erigendi facultatem prædictis *Conciliis* concedunt, aliis renuunt.

REGULA III.

Apud Gregorium IX. extat etiam Textus, qui XIII. ſæculo Metropolitanum adhuc potuiſſe Epiſcopatus erigere evincit.

Habetur is Textus *Capite* 16. *De Major. & Obed.* in eo enim Gregorius IX. anno 1229. refert Archiepiſcopum Colocensem in Hungaria Monaſterium in Epiſcopatum erexiſſe, eamqoe Erectionem probat: nec ullam à Papa commiſſionem ſupponere convenit, cùm ex nullo Textu appareat anteà reſervatam Papæ Epiſcopatuum Erectionem.

REGULA IV.

Nec in Corpore Juris, nec in *Concilio* Tridentino quidquam legitur, ex quo certò inferre liceat Epiſcopatùs Erectionem Papæ reſervari.

Non obſtat *Caput* 4. *De Officio Legati.* Ex eo enim quòd Primatia à ſolo Papa erigi poſſit, certò non couconcluditur ab ipſo ſolo Epiſcopatus erigi poſſe, cùm Primatia ſit aliquid longè majus quàm Epiſcopatus ſimplex.

Nec etiam id colligere licet ex eo quòd Epiſcopatus unire ſolius ſit Summi Pontificis, cùm Epiſcopatum ſupprimere, quod vi Unionis fit, Epiſcopatùs Erectione quid ſit præſtantius.

Non obſtat *Caput* 2. *De Translat.* in quo Innocentius III. Depoſitionem & Ceſſionem Epiſcoporum Summo Pontifici reſervari aſſerit. Ad illa enim propter Matrimonii Spiritualis diſſolutionem major poteſtas requiritur quàm ad Epiſcopatum erigendum. *De Tranſlat.* Cap. 2.

Nec obſtat *Cap.* 8. *De Rebus Eccleſiæ alien.* in quo Coelestinus III. ſcribens Archiepiſcopo Ravennatensi dicit: *Ex fidelitatis Sacramento teneri ſine Sede Apoſtolica nihil alienare*; unde colligi poſſe videtur nullam fieri poſſe inconſulto Pontifice Erectionem novi Epiſcopatùs ex alienatione rerum ad alium Epiſcopatum pertinentium. Juramentum ſiquidem, de quo citato Capite, Archiepiſcopo Ravennatensi, aliiſque ſimilibus Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubditis, peculiare fuiſſe videtur, cùm juramentum quod Epiſcopi communiter præſtare tenentur de alienatione inconſulto Papâ non facienda, nullam mentionem faciat; hoc autem juramentum refertur, *Cap.* 4. *De Jurejurando.*

Prætereà cùm in odioſis verſemur (Reſervationes enim odioſæ ſunt) ab alienatione rerum temporalium ad Plebis Clerique alienationem, quæ in Epiſcopatùs Erectione fit, conſequentia non valet.

Non obſtat *Cap.* 5. *De Præb.* Extravag Comm. in quo Joannes XXII. plures erigit Epiſcopatus, idque ad ſuum officium pertinere dicit. Tot enim hoc in facto inſolitæ implicantur, ut nihil certi concludi queat pro ſimplici Epiſcopatùs Erectione; cùm revera Joannes XXII. ibidem Epiſcopatum Tholosanum in Metropolim erigat, eumdem Epiſcopatum quoad ſpiritualia & temporalia in quatuor Epiſcopatus dividat, eoſdemque tamquam Suffraganeos novo Metropolitano ſubjiciat, Epiſcopatus plures præter Tholosanum Narbonensi Archiepiſcopo ſubſtrahat, ut Tholosano ſubjiciat, nullâ tamen factâ Narbonensi Archiepiſcopo indemnitate. Prætereà in citato Textu nonnihil feciſſe Joannem XXII. legitur quod Pontificalem haud dubiè excedat poteſtatem, Villas quatuor in Civitates erigendo extra Ditionem ſuam temporalem, & Civitatum nomine inſigniendo; undè cùm in illo nimium ſibi tribuat, Textus iſte invictè probare non poſſet ad Papam ſolum Epiſcopatùs Erectionem pertinere, etſi id expreſsè diceret. Nec ad id quod de Villarum in Civitates Erectione dictum eſt, reſpondere licet Joannem id feciſſe, conſentiente poteſtate temporali, cujus id erat; nam cuicumque, etiam Regi, ne illorum quæ mandat executionem impediat, prohibet; excommunicatque qui impedierit, niſi intra octo dies reſpuerit.

Non obſtat *Caput* 1. *Ne Sede vacante*, tùm quia in illo dicitur tantùm à Papa erectum eſſe Epiſcopatum, & per Papam fieri poteſt quod per inferiores effici quoque poteſt: tùm quia Papa ibidem erigit & unit erectum Epiſcopatum alteri Epiſcopatui; Unio autem Epiſcopatuum Papæ reſervatur. *De Off. Leg.* Cap. 4.

Ex dictis circa neceſſariam ad Epiſcopatum erigendum poteſtatem, patet illam Erectionem inter Cauſas Majores, in Corpore Juris clauſas, numerandam non eſſe.

REGULA V.

In Occidentali Eccleſia jam diu invaluit uſus, ut à ſolo Pontifice Epiſcopatus erigantur, etiam in Gallia.

Regulæ hujus tot habemus teſtimonia, quot erecti ſunt à tribus quatuorve ſæculis Epiſcopatus; quod ex Epiſcopos confirmandi Iure, quo ſaltem à XIII. ſæculo in Occidentali Eccleſia gaudet Papa, introductum eſſe videtur.

REGULA VI.

Generales erigendi cauſæ, ad quas expreſſæ in Jure reducuntur, non ſunt aliæ quàm urgens neceſſitas, vel evidens utilitas.

Patet ex ſequenti.

REGULA VII.

Epiſcopatûs erigendi cauſæ non aliæ in Jure exprimuntur quàm iſtæ.

I. Si fide Dei creſcente, populus multiplicatus proprium deſideret habere Epiſcopum. Caus. XVI. Quæst. I. *Cap.* 50. Prout eſt in Correctutis Romani nota. *Ibidem.* Cap. 53.

II. Quandò tàm lata diffuſaque Diœceſis, ut unicus Paſtor quæ Paſtoris ſunt implere nequeat, populoque durum eſt ad unum habere recurſum. *De Præb.* Cap. 5. Extrav. Comm.

III. Si Epiſcopatûs latitudini juncta opulentia luxûs materiam ſubminiſtret. *Ibidem.*

Hinc colligere licet quantùm hallucinati ſint, qui parum adeò neceſſarios Epiſcopos ſenſerunt, ut unum in Regno quolibet ſufficere exiſtimaverint.

REGULA VIII.

Epiſcopatum erigentis non alii eſſe debent fines quàm Laus Dei, Eccleſiæ Exaltatio, fidelium Salus. *Ibidem.*

REGULA IX.

Ex his quæ ad erigendum Epiſcopatum requiruntur, non alia in Jure exprimuntur quàm iſta.

I. Ut populus, cui novus dandus eſt Epiſcopus, illum deſideret. Caus. XVI. Quæst. I. *Cap.* 50. junctâ Correctoris Romani notâ.

II. Ut Epiſcopus, cui prædictus populus ſubeſt, conſentiat; idem dicendum de ipſius Capitulo. *Ibid.* Cap. 51. *de Majorit. &c.* Cap. 17.

III. Locus in quo conſtituitur Epiſcopus, is eſſe debet, ut ex loci qualitate non viſeſcat Epiſcopatûs Dignitas, ideò non Viculus, non Vicus, non Caſtellum, non Villa, ſed major populus, Civitas frequentior. *Ibid.* Cap. 53. Dist. LXXX. Cap. 3. 4. 5. *De Privil.* Cap. 1.

IV. Patronus, cujus intereſt, conſentire debet; Patroni autem intereſſe poteſt, ſi Eccleſia Epiſcopalis, cujus populi pars detrahitur ut Epiſcopo novo ſubjiciatur, Patronata ſit, vel ſi Eccleſia, quæ in Epiſcopalem erigitur, à Patrono etiam dependeat. *De Ædif. Eccl. Cap.* 3. Etſi loquatur tantùm de Parochiæ Erectione, ad Epiſcopatûs Erectionem Jure extenditur ob rationis paritatem.

V. Si ad Epiſcopatûs erigendi dotationem alicui Eccleſiæ bonorum ſuorum pars detrahatur, vel Eccleſia cum reditu ſuo uniatur, tunc quæ ad alienationem vel ad Unionem requiruntur, ſervanda ſunt.

VI. Ut Epiſcopo novo mille ducatorum reditus ſaltem aſſignetur. Sess. XXIV. Cap. 13.

VII. Vocandi quorum intereſt, ſed ſingulorum conſenſus neceſſarius non videtur, nec etiam ad hoc ut valeat Epiſcopatûs Erectio, neceſſaria apparet hujuſmodi vocatio, ſed ad ſolemnitatem tantum requiri.

Primum infertur ex *Cap.* 16. *De Majorit.* Si enim Archidiaconus Erectioni Monaſterii ſui Diſtrictûs in Epiſcopatum conſenſiſſet, in illud poſteà Juriſdictionem ſibi non vendicaſſet, ex *Cap.* 1. *Ne Sede Vac.* Nam ſi Monaſterium Glaston. ſui Diſtrictûs in Epiſcopatum Erectioni aſſenſum præbuiſſet, diſſolvi illam Erectionem deinde non petiiſſet, nec petitio ejus audita fuiſſet. Secundum patet ex Clementina II. *De Rebus Eccleſiæ non alienandis*, quæ Beneficii Rectoris conſenſum non requiri declarat, ut illius Unio valeat; ex *Cap.* 3. *De Ædificandis Eccleſiis*, in quo ad Erectionem Parochiæ novæ intra veteris limites, iſtius Rectoris conſenſus non exigitur, ſed ſolus Fundatoris aſſenſus; ex *Cap.* 5. *De Præb.* Extravag. Comm. in quo Joannes XXII. Archiepiſcopatum Tolosanum erigit inconſulto Archiepiſcopo Narbonensi, cui non ſolùm Tolosanum Epiſcopum, ſed plures alios Suffraganeos ſubtrahebat. Hoc autem in Gallia non toleratur.

Secundum ex primo colligitur; nam ſi inter vocandos ſint quorum conſenſus non requiritur, ſequitur quòd illorum vocatio non ad actûs ſubſtantiam, ſed tantùm ad ſolemnitatem pertineat.

Verùm neutrum pro certo datur: citati namque Textus, vel de Epiſcopatu non loquuntur, vel nimiùm probant, vel non oſtendunt aliquorum ex his quorum intereſt defuiſſe, quod ex cujuſque illorum diſcuſſione mox patebit.

Non repugnat Archidiaconum de quo *Cap.* 16. *De Majorit.* conſenſiſſe, ut Monaſterium ſui Diſtrictûs in Epiſcopatum erigeretur, & poſteà priora in illud jura petere perrexiſſe, quia Erectioni huic conſentiens exiſtimare potuit, eâ mutatione, jura ſua ſe non amiſſurum.

Quidni etiam Monaſterium Glaston. de quo *Cap.* 1. *Ne Sede Vac.* potuerit ſuæ in Epiſcopatum Erectioni conſentire errore, vel incuriâ, & poſteà melius conſultum, vel proprio uſu expertum, ſuam in perniciem hanc vergere Erectionem, contra ſuum factum, ut relevaretur petere; imò rem ita ſeſe habuiſſe veroſimillimum eſt, cùm Monaſteriom exponat quòd hâc Erectione diſſolveretur Religio, fraudaretur Eleemoſyna, & Hoſpitalitas tolleretur: Papa verò dicat ſe ad Monaſterii ſtatum relevandum intendere. Nec in hoc novi quidquam eſt; læſæ namque Eccleſiæ contra acta ſua in integrum reſtitui conſueverunt tàm Juris Civilis, quàm Juris Canonici Beneficio. *De in integrum Reſtit.* Cap. 1. 2.

Tantum intereſt diſcrimen inter Unionem Rectore non conſentiente factam, de qua Clementina II. *De Rebus Eccleſiæ non alienandis*, & Epiſcopatûs intra alterius limites Erectionem, inconſulto Epiſcopo veteri ſuſceptam, ut ab illa ad iſtam conſequentia non valeat. Quid enim ex Unione Rector amittit, niſi reſignandi facultatem? Ex Erectione verò de qua hîc Epiſcopatûs portionem ſui perdit Epiſcopus.

Non negandum invito Parochiæ Rectore intra illius limites juſta de cauſa erigi poſſe, juxta *Cap.* 3. *De Eccleſiis ædificandis*: Sed hinc non ſequitur Epiſcopatum intra alterius Diſtrictum erigi poſſe, Epiſcopo non conſentiente; nam præterquam quòd ſine perſonarum acceptione, alia haberi poteſt de Epiſcopo tario, alia de ſimplici Parochiæ Rectore, ſunt Textus, qui Epiſcopi veteris conſenſum expreſsè poſtulant; talis autem *Can.* 51. Caus. XVI. Quæst. I. ſunt etiam qui id non obſcurè inſinuant; talis eſt *Cap.* 17. *De Majorit.* quod ad compoſitionem ſuper Epiſcopatûs Jure non ſolùm Epiſcopi, ſed & Capituli conſenſum exigit. Ad eludendos hos Textus oporteret ut extarent, qui his quoquo modo derogarent, eo uſque illos ſuam habere vim juſtè exiſtimatur.

Multò minùs urget Extravag. V. *De Præb.* Ex illa enim patet Joannem XXII. Archiepiſcopatum Tolosanum non erexiſſe ordinariâ viâ, ſine ſervata forma, ſed extraordinariâ, ſive plenâ poteſtate, nullis ligatâ formis: Undè cùm ſimilis agendi modus multis in Regionibus jam non toleraretur, hinc concludere fas non eſt, Epiſcopo non conſentiente, Epiſcopatum novum intra ſuum erigi poſſe.

VIII. Ut ipſi ſibi Epiſcopi longo intervallo minimè disjungantur, ne in alicujus ordinatione Epiſcopi convenire non poſſint. Dist. LXXX. Cap. 6.

IX. Ut Erectio non fiat vacante Sede Epiſcopali Diœceſis in qua novus Epiſcopatus erigitur. *Ne Sede Vac.* Cap. 1.

Nota ex citatis Textibus, qui in Villis, ſimilibuſque locis parvis Epiſcopos inſtitui vetant, clarè colligi falſum eſſe per quatuor ſaltem prima Eccleſiæ ſæcula non alias fuiſſe Eccleſias quàm Epiſcopales, vel ſi quæ aliæ fuerint, non alios habuiſſe Rectores quàm Epiſcopos; nam *Concilium* LAODICENUM ex quo antiquior: nempe *Canon* 5. DIST. LXXX., deſumitur, anno ſaltem 360. celebratum eſt, non enim ab ullo ſeriùs collocatur. *Concilium* autem illud citato Canone docet triplex fuiſſe Eccleſiarum genus, alias nimirùm quæ ab Epiſcopis regerentur, alias quæ à Viſitatoribus, alias, quæ à Presbyteris. Præcipit enim ut Viſitatores inſtituantur in locis, in quibus Epiſcopos conſtitui vetat; hos Viſitatores à Presbyteris diſtinguit, & veroſimillimum illos inſtitutos, ut iſtos viſitarent; utroſque etiam Epiſcopo ſubjicit, cùm utriſque præcipiat, ne quid inconſulto Epiſcopo agant; vel ſaltem Viſitatores, iſti Eccleſiarum, quas viſitare debebant, Rectores erant, vel ſub ſe, qui illas regerent, habebant; Improbabile enim omninò videtur, illas Plebes, quæ ante prohibitionem factam à *Concilio* ſatis magnæ credebantur, ac à Civitate ſatis remotæ, ut proprium haberent Epiſcopum, coactas fuiſſe cum Civitatis Plebe eidem adeſſe.

§. VII.

De Tranſlatione Sedium Epiſcopalium.

His quæ dicta ſunt de Tranſlatione Epiſcoporum & de Erectione Sedium Epiſcopalium, ſubjungimus quæ dicenda ſunt de Sedium eorumdem Tranſlatione, ob maximam quam iſta habet cum utraque affinitatem; nam I. Convenit in omnibus cum Tranſlatione Epiſcoporum, iis exceptis, quæ pœnas concernunt, cùm ſicut illa fieri nequeat niſi autoritate Apoſtolicâ, & ob cauſas publicas Religionis commodum concernentes, quæ ad neceſſitatem urgentem, & ad evidentem Eccleſiæ utilitatem reducuntur; pœnæ verò nullæ decernantur in Prælatos, qui transferunt Sedes ſuas non ſervatis ſervandis, & ſtatutæ ſint in illos, qui propriâ autoritate ſe transferunt ex uno Epiſcopatu in alium.

II. Eadem Sedium Epiſcopalium Tranſlatio convenit cum Erectione earumdem Sedium in tribus præcipuis articulis; quorum primus eſt ipſa autoritas quâ facienda eſt, cùm ad utrumque neceſſaria ſit Papæ autoritas. Secundus ſpectat qualitatem loci ad quem Sedes transferenda eſt; is enim eſſet debet, quo non vileſcat Dignitas Epiſcopalis propter anguſtiam, aut infructuoſa non fiat ob aëris intemperiem, aliamve cauſam, quæ à Reſidentia avocare poſſit; quæ duo neceſſaria ſunt in loco, in quo Epiſcopatus erigendus eſt. Tertius attinet ad ſolemnitates ſervandas, quæ eædem, tùm quoad vocationem eorum quorum intereſt, tùm quoad conſenſum nonnullorum ex vocandis.

Cùm autem Tranſlatio Sedis Epiſcopalis nocere poſſit duobus locis; nempè illi à quo facienda eſt, qui que hinc deſertionis periculo quandòque exponitur; necnon & loco ad quem transferenda eſt Sedes, ſi quæ immunitas Epiſcopo ſuæque familiæ concedantur; in hac Tranſlatione utriuſque loci Incolæ audiendi ſunt, maximè Clerici Eccleſiæ Dignitate Epiſcopali decoratæ, ſive qui in loco remanſuri ſunt, ſive qui Epiſcopum ſecuturi ſunt; audiendi quoque Patroni Eccleſiæ derelictæ, ut & Patroni Eccleſiæ in Epiſcopalem ipsâ Tranſlatione Sedis erigendæ.

Paululùm immorati ſumus in connectendo hoc Titulo cum duobus præcedentibus; ad id coacti ſumus, quia non extat Juris Textus, qui de Tranſlatione Sedium Epiſcopalium expreſſam mentionem faciat, niſi unus, qui tantùm de una ex illius cauſis loquitur; ideòque ſatis explicari nequeunt, quæ illam reſpiciunt, niſi ex affinitate quam habet cum aliis rebus, de quibus Textus Juris loquuntur, quarumque præcipuæ Tranſlatio Epiſcoporum & Erectio Epiſcopatuum, de quibus his duobus Titulis egimus. Notandum ergò fuit quæ & qualis affinitas eſſet, ut hinc diſceretur quid ſciendum eſt circa Epiſcopalis Sedis Tranſlationem. Quod autem dictum eſt de Juris Textuum ſilentio circa Tranſlationes Sedium Epiſcopalium, non deſtruitur à *Canone* 11. CAUS. VII. QUÆST. I. prohibente Epiſcopo, ne relictâ principali Cathedrâ ad aliam Eccleſiam in Diœceſi conſtitutam ſe conferat; etſi enim de Tranſlatione Sedis Epiſcopalis illum intelligat BALZAMO, de illa tamen non loquitur, ſed de abſentia Epiſcopi à principali Eccleſia, in qua reſidere debuerat. Hoc patet ex poſteriori Canonis Parte, quæ eamdem abſentiam reſpicit, ſed ortam ex mora Epiſcopi apud ſuos vel aliundè, hæc enim habet: „ Vel in re propria diutiùs quàm oporteat conſ„ titutum, curam vel frequentationem propriæ Ca„ thedræ negligeres „.

Textus exceptus, ſeu loquens de Sedium Epiſcopalium Tranſlatione, eſt *Canon* 44. CAUS. VII. QUÆST. I. in quo duo præſertim notanda: I. Sermonem facit de Tranſlatione, quæ fit propter hoſtium, Barbarorumve incurſiones. II. De illa loquitur, ut de re uſitata; nam cùm locus dictus AVANATA, qui erat Sedes Epiſcopalis Epiſcopi VELITRANI, turbaretur & moleſtaretur à Barbaris, illam transfert Sanctus GREGORIUS ad locum ejuſdem Diœceſis, Sancti ANDREÆ nomen ferentem, narrato priùs quòd in ſimilibus caſibus Epiſcopales Sedes transferri ſoleant; ſed ſatiùs illum loquentem audire, ſcribit ad JOANNEM Epiſcopum VELITRANUM his verbis: *Temporis qualitas admonet Epiſcoporum Sedes antiquitùs certis Civitatibus conſtitutas, ad alia quæ ſecuriora putantur, ejuſdem Diœceſis loca tranſponere, quo & habitatores nunc degere, & barbaricum poſſint periculum faciliùs declinare; propterea te* JOANNEM *fratrem Coepiſcopum noſtrum* VELITRENSIS *Civitatis, Sedemque tuam in loco quondam* ARANATA *ad Sanctum* ANDRÆAM *præcipimus exindè tranſmigrari, quatenùs ab hoſtilitatis incurſu liberior exiſtere valeas, & illic conſuetudinem ſolemnium feſtivè diſponas.*

§. VIII.

Regula circa Epiſcopatuum Uniones & Diviſiones, è Corpore Juris Canonici, & ex Concilio TRIDENTINO *deſumptæ.*

Quæ de Unione vel Diviſione Epiſcopatuum dicenda hìc ſunt, paucis expediemur; non enim ſunt niſi quatuor Textus, qui de illa unione expreſſè loquantur, & de Diviſione nonniſi duplex extat, qui illam proximè ſpectet; de neutra vero expreſſam mentionem facit *Concilium* TRIDENTINUM. Præterea memorati Textus clari ſunt & legitimi; nihil ergò occurret diſcutiendum, elucidandumve quod longo ſermone egeat; quapropter ſolitam methodum lubens omitterem, contentus referre Textus ad rem pertinentes, niſi contrarium utilius commodiuſque exiſtimarem. Retento igitur conſueto tractandi per Regulas more, ſequens ordo ſervabitur: I. Quid & quotuplex Unio? II. Quâ autoritate facienda? III. Quibus de cauſis? IV. Quæ ſervanda in reſciſione Unionis non ritè factæ? V. Undè petenda cætera quæ ſcienda ſunt circa iſtam Unionem?

REGU-

REGULA I.

Ex Textibus Juris circa Epiſcopatuum Unionem colligitur nihil aliud eſſe, quàm actum quo ex pluribus unus fit; id autem nonniſi tribus modis effici, nempè ſuppreſſivè, acceſſoriè, vel principaliter.

Prior Pars patet ex *Canonibus* 48. 49. Caus. XVI. Quæst. I.

Poſterior deducitur ex *citatis Canonibus*, & ex *Cap.* 8. *De Exceſſib. Prælat.* ſed eget explicatione, quæ ſic ſe habet.

Per Unionem ſuppreſſivam intelligitur illa, quâ unus ex uniendis Epiſcopatibus ſupprimitur, ita ut in proviſione Epiſcopi nulla fiat mentio illius, ac ſi numquam fuiſſet; ſed ferat tantùm nomen Epiſcopatûs ſubſiſtentis, in favorem cujus alter extinguitur: Hujus generis fuit Unio Epiſcopatûs Trium Tabernarum cum Epiſcopatu Veliterno. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 49.

Unio acceſſoria eſt illa, quâ unus Epiſcopatus alteri accedit: fitque illius quaſi acceſſorium, ſeu annexa, ut loquuntur Canoniſtæ. De illa Unionis ſpecie ſermonem facit *Cap.* 8. *De Exceſ. Prælat.* dum loquitur de Unione, quâ Eccleſia Epiſcopalis alteri itidem Epiſcopali ſubjicitur. Idem dicendum videtur de *Cap* 1. *Ne Sede Vacante*, quod meminit Monaſterii Glaston. erecti in Eccleſiam Cathedralem cum ſubjectione Eccleſiæ Bathoniensi, jam jam Epiſcopali.

Epiſcopatus uniri principaliter dicuntur quando uterque ſervatur, & neuter alteri ſubjicitur, cujus ſigna ſunt: I. Proviſus utriuſque nomen gerit, & ne videatur alius alii præferri conjunctim nominantur in proviſione, in contractibus, in ſubſcriptionibus; ut ſi *verbi gratiâ* Meldensis Epiſcopatus unitur principaliter cum Silvanectensi, promotus ad utrumque vocaretur Meldosilvanectensis vel Selvanomeldensis: II. Epiſcopus utriuſque Eccleſiæ optionem habet reſidendi in alterutra Eccleſia, ita ut modò in una, modò in alia commoretur, prout expedire videbitur animarum ſaluti. Unionis hujus generis meminit *Canon* 48. docens Eccleſiam Cumanam Eccleſiæ Misenatensi ita fuiſſe conjunctam, ut Epiſcopo ad utramque ſimul promoto liceret, in qua vellet, Reſidentiam facere.

REGULA II.

Nullus eſt Juris Textus, qui loquatur de Unione Epiſcopatuum ab alio facta, quàm à Papa. Unde factum, ut dictum ſit, rem notam eſſe, hanc Uniooem ad illum pertinere.

Ex quatuor Textibus, qui de illa Unione loquuntur, tres ſunt, qui narrant illam factam à Papa. Tales ſunt autem *Can.* 48. & 49. Caus. XVI. Quæst. I. qui dicunt Sanctum Gregorium feciſſe Uniones, quas commemorant: Talis quoque *Caput* 1. *Ne Sede Vacante*, qui docet Unionem, de qua loquitur, factam fuiſſe à Prædeceſſore Innocentii III. Quartus verò Textus, qui eſt *Cap.* 8. *De Exceſſibus Prælat.* expreſſè dicit: *Quòd unire Epiſcopatus ad Summum Pontificem pertinere dignoſcitur.*

REGULA III.

Non deſunt Canones è quibus inferte licet Uniones Epiſcopatuum ritè fieri non poſſe, ſioe conſenſu Principis, tùm ob feuda illis annexa, tùm ob alias res immobiles, undè fluunt alii illorum proventus.

Probatur Regula: I. Ex *Cap.* 3. *De Judiciis*, & Cap. 3. *De Ord. Cognit.* in quibus Innocentius III. & Honorius III. agnoſcunt ſe nullam ſupra feuda Juriſdictionem habere, adeòque de illis non poſſe judicare, etſi annectantur rebus ſpiritualibus, ut peccatis, vel natalibus dubiis. Hinc enim ſequitur illos à fortiori agnoviſſe etiam ſe non poſſe feuda Epiſcopatui uni annexa, alteri unire cum ipſo Epiſcopatu, Principe non conſentiente, cujus eſt feuda Legibus regere.

Probatur II. ex *Canone* 1. Dist. VIII. qui docet poſſeſſiones temporales, etſi ad Eccleſiam pertinentes, Lege Principum regi, & gubernari, quæ illarum dominia & fruitionem transfert; ita ut nullus dicere poſſit, hæc villa, hæc domus eſt mea, niſi vi hujuſmodi Legis.

III. Probari etiam poteſt ex *Cap.* 1. *Ne Sede Vacante*, quia in illo proponitur voluntas Regis, ut ratio reſcindendæ Unionis anteà factæ. Hinc enim ſequitur quòd voluntas Regis juſta cauſa eſſe poſſit non faciendæ Unionis.

REGULA IV.

Cauſæ Unionis Epiſcopatuum, vel ſunt generales, vel particulares: De generalibus nullus Textus expreſsè loquitur: De particularibus verò duo expreſſam mentiooem faciunt, nempè *Canones* 48. 49. Caus. XVI. Quæst. I

Cauſæ generales ſunt urgens neceſſitas Eccleſiæ, vel evidens illius utilitas. Ejuſmodi enim Unio proximè reſpicit publicam Eccleſiæ adminiſtrationem, cujus finis eſt ſalus populi Chriſtiani, ideòque ut juſta ſit, oportet ut neceſſaria vel utilis ſit animarum ſaluti. De hac loquendum, ut *De Lege & De Diſpenſatione*, quarum idem finis, nempè ſalus publica, at neutra juſta eſt niſi urgens neceſſitas vel evidens utilitas Eccleſiæ illam requirat. Inferri ergo poteſt, quæ eſſe debeant cauſæ generales Unionis hujuſmodi, ex *Can.* 2. Dist. IV. qui exponit cauſas generales Legum; & ex *Cap.* 20. 23. *De Elect.* quæ loquuntur de cauſis generalibus Diſpenſationis Eccleſiaſticæ.

Particulares cauſæ Unionis Epiſcopatuum, nihil aliud ſunt quàm caſus, ſive circumſtantiæ, in quibus occurrit prædicta vel neceſſitas, vel utilitas Eccleſiæ.

Duo autem ſunt caſus, qui memorantur in citatis Textibus; alter eſt is in quo tanta facta eſt populi defectio in Civitatibus Epiſcopalibus, ut non conveniat quòd quælibet ſuum habeat Epiſcopum, quia ab uno impleri rectè poterunt, quæ olim à duobus fieri oportebat. Hujus caſûs meminit prior Textus citatus: prædicta enim populi defectio, ſeu clades contingere poteſt vel bello, vel peſte, vel incendio, vel terræ motu.

Alter caſus eſt is, in quo Civitas Epiſcopalis ab hoſtibus ita everſa eſt, ut reparari nequeat, magnaque facta eſt populi diminutio. Hunc caſum commemorat poſterior Textus; legendus uterque, hiſtoricus eſt, narratque res notatu dignas. Non omittendum in his duobus Unionis exemplis nullam factam fuiſſe Inquiſitionem de commodo & incommodo, quia illius neceſſitas, utilitaſve, notoriæ erant; & de notoriis inquirere ſuperfluum videbatur, aut ſaltem nullam illius inquiſitionis fieri mentionem in citatis Textibus.

Ex iis, quæ hactenùs dicta ſunt circa Epiſcopatuum Unionem, ſequitur illam vitioſam eſſe poſſe, vel defectu poteſtatis legitimæ, vel defectu juſtæ cauſæ, vel defectu ſolemnitatum requiſitarum, cùm autem quodlibet illorum vitiorum grave ſit, reſciſſioni locum, anſamque ſubminiſtrare poteſt; quæ etſi vera, certæque ſunt, nihilominùs de ſecunda tantùm cauſa reſciſſionis Canones Corpori Juris inſerti meminerunt, nec aliud docent quàm quod ſequens Regula comprehendit.

REGULA V.

Unicus eſt Juris Textus, qui de Unionis ritè non factæ reſciſſione loquatur; nempè *Cap.* 1. *Ne Sede vacante.* Nec indè aliud infertur, niſi non licere

de reſciſſione agere, pendente vacatione Sedis, etiamſi Unio pernicioſa probaretur.

Prior Pars Regulæ admittenda donec contrarium pateat.

Poſterior infertur eo eo quòd INNOCENTIUS III. Aotor hujus Canonis, remiſerit Partes ad tempus quo Epiſcopatus futurus erat plenus, etſi contra Unionem allegaretur. I. Quòd per illam diſſolveretur Religio, fraudaretur Eleemoſina, tolleretur Hoſpitalitas. II. Quòd Rex cum Magnatibus, & Epiſcopi quidam diſſolutam illam cuperent.

Notandum obiter eumdem Pontificem ibi inſinuare injuſtas eſſe Uniones, quæ fiunt in commodum perſonæ, quæque ideò *Perſonales* vocantur, dum aliam adducens cauſam prædictæ remiſſionis ait: *Quòd cùm ipſe à Prædeceſſore inchoatam Unionem, perfeciſſet, ſi reſcinderet Unionem non audito Epiſcopo Succeſſore, videretur plus faviſſe perſonæ quàm Eccleſiæ, quod ſibi injurioſum foret.* Undè ſequitur illo Canone confirmari Articulum 49. *Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ*, quo Uniones perſonales, ſive ad vitam rejiciuntur.

REGULA VI.

Non alii Textus loquuntur de Diviſione Epiſcopatuum quàm *Canon* 51. CAUS. XVI. QUÆST. I. & Caput 5. *De Præb.* EXTRAVAG. COMM.

Prior deſumitur ex *Canon.* 20. *Concilii* AFRICANI anno 424. & docet multis Conciliis ſtatutum eſſe, ut non erigatur novus Epiſcopatus in Diſtrictu alterius, ſine conſenſu Epiſcopi illius Diſtrictûs.

Poſteriorem ſubminiſtrat JOANNES XXII. ac in eo docet Diviſionis cauſas, tùm exemplo ſuo, tùm narratione cauſarum, quibus impulſus fuit ad dividendum Epiſcopatum TOLOSANUM in quatuor alios Epiſcopatus, ipſo in Metropolim erecto; etenim inter eas recenſet: I. Illius tantam latitudinem, ut unus Epiſcopus non ſufficeret ad implenda ſingula Paſtoris Officia erga ſibi commiſſas oves, tùm propter illarum multitudinem, quàm propter nimiam, quæ incolunt ab Epiſcopali Civitate, diſtantiam.

II. Inter eaſdem cauſas annumerat itidem nimiam redituum abundantiam, quæ luxûs, pluriumque aliorum vitiorum occaſionem præbet.

Sunt qui ex eodem Textu inferant quòd ad Papam pertineat Epiſcopatuum Diviſio, ut patet ex illius ſummario; id petentes, tùm ex eo quòd hanc poteſtatem ſibi ibidem Pontifex arroget, tùm ex eo quòd deindè juxta ſuam doctrinam agens, Epiſcopatum TOLOSANUM diviſerit.

Alii idem colligunt ex *Capite* 8. *de Exceſſib. Præl.* docente quòd Epiſcopatus plures ſimul uniendi poteſtas reſervata ſit Summo Pontifici, exiſtimantes hinc ſequi idem ſentiendum de poteſtate illos dividendi, quia ejuſdem eſſe videtur dividere ac unire.

Nonnulli eamdem rem probant ex Textibus qui, ut putant, oſtendunt ad Papam pertinere Epiſcopatuum erectionem, ac freti ratione quòd in qualibet Epiſcopatûs unius in plures Diviſione, fiat novi Epiſcopatûs erectio.

Quidquid ſit de his, aliiſque ſimilibus ratiociniis, certum eſt jamdiù uſum invaluiſſe, quòd à ſolo Summo Pontifice, etiam in Gallia, Epiſcopatus dividantur. Cæterùm in hac Diviſione neceſſaria eſt inquiſitio de commodo & incommodo, ſicut in Unione Epiſcopatuum, & revocatione illius, in Tranſlatione Sedium Epiſcopalium, in erectione illarum, & in Tranſlatione Epiſcoporum: Nec ſufficit notorietas naſcens ex rei evidentia, de iſta enim conſtare debet inquiſitione ſcripto facta.

§. IX.

De Epiſcoporum Depoſitione Regulæ, prout inter cauſas Majores recenſetur, è Corpore Juris Canonici deſumptæ.

Dum *De Cenſuris* in ſpecie tractabamus, Depoſitionem inter cenſuras collocantes illam generatim conſideravimus, ideòque illa tantùm examinavimus, quæ circa eam communia ſunt, tùm Clericis, tùm Epiſcopis; nunc autem illam ſpeciatim conſiderantes, quæ ſibi peculiaria ſunt, prout Epiſcopos ſpectat, diſcutere aggredimur. Hæc autem cùm ad id redigantur quòd Epiſcoporum Depoſitio inter Cauſas Majores annumeretur, proindèque ſoli Romano Pontifici reſervetur, idcircò Tractatum hunc inſcripſimus *De Epiſcoporum Depoſitione*, prout inter Cauſas Majores recenſetur; illum autem intra Corpus Juris continemus, ne delineatis circa alia argumenta Canonica Tractatibus abſimilis ſit, neve in immenſum creſcat ſuſceptum opus; ne demùm quod à plurimis jam actum, citra neceſſitatem iterùm agamus. Iiſdem de cauſis non ſingulas circa prædictam Reſervationem, ſed præcipuas Quæſtiones diſcutiemus, nimirùm: In quo ſita ſit? Quo tempore cœperit? Quare facta ſit?

QUÆSTIO I.

Quid circa Epiſcoporum Depoſitionem Summo Pontifici reſervetur?

Antequam propoſita Quæſtio definiatur quæ proponendi cauſa exponendum, ne ſupervacanea Quæſtio videatur; hæc autem eſt: *Textus, qui Depoſitionem Epiſcopi Summo Pontifici reſervant, plerique ſunt ſuppoſititii, atque ex Epiſtolis ſub nomine Pontificum priorum Eccleſiæ Sæculorum confictis deſumpti*; cùm ergò Epiſtolarum illarum Fabricator, emunctæ naris, exactique judicii vir haudquaquam fuerit, hujuſce vitii notam omnibus præ ſe ferunt dicti Textus effigiem: ſed in eo præcipuè, quòd inter ſe non conſentiant circa id quod reſervant, atque etiam nonnulli ſibi ipſis non conſtant; alii autem Textus illorum doctrinam ſecuti ſunt, atque ideò per illos explicandi videntur. Hinc fit ut quærere cogamur quid circa Depoſitionem Epiſcoporum Summo Pontifici reſervetur.

Verùm ut quod quærendum eſt inveſtigari poſſit, quicumque de illa reſervatione loquuntur Textus, referendi ſunt, ſervato temporis ordine, utpote congruentiori, cùm indè alterius Quæſtionis definiendæ via facilior aperiatur; ab hoc ordine non excipiendi Textus ſuppoſititii, etſi eodem tempore; nempè ineunte ſæculo IX. tùm quia hinc ſine labore diſcetur quo quilibet illorum quibus ſuppoſiti anno creatus ſit, & an qui antiquioribus ſuppoſiti ſunt, minùs faveant, quàm qui poſteriorum nomen ferunt.

ANACLETUS ineunte ſæculo II. ad Pontificatum evectus, *Epiſtolâ* 1. *Cap.* 3. prohibitis judiciis peregrinis, præcipit ut Epiſcoporum cauſæ judicentur à Metropolitano cum duodecim Epiſcopis, ſi minores ſint, majores verò apud Primatem; ſed utroque caſu ſalvam vult eſſe Sedis Apoſtolicæ autoritatem; initium hujus citati Textus refertur. CAUS. III. QUÆST. VI. *Cap.* 13. & Pars altera *Cap.* 15.

SIXTUS I. verſus annum 130. ad Pontificatum promotus, *Epiſtola* 1. *Cap.* 2 docet reſervata eſſe ab Apoſtolis Sedi Apoſtolicæ Epiſcoporum judicia, ideòque Epiſcopos accuſatos ad illam recurrere debere, etſi auſi non fuerint, vocatos ſaltem ab eadem accedere oportere. En evocationis cauſarum ad Sedem Apoſtolicam prima mentio & fortè origo. Hujus Capitis Pars citatur CAUS. II. QUÆST. VI. Cap 4.

HIGINUS circa annum 150. creatus Pontifex *Epiſtolâ* 1. *Cap.* 2 præcipit, ut Epiſcopi à Metropolitano cum Comprovincialibus judicentur, ſed ſalvum vult eſſe in omnibus Sedis Apoſtolicæ privilegium; habetur CAUS. IX. QUÆST. III. Cap. 4.

Idem Higinus *in eadem Epiſtola Cap.* 4. prohibet judicia peregrina, attamen cuique egenti opem ferre paratum ſe dicit. Pars illius refertur Caus.III.Quæst. VI. *Cap.* 12. ſub nomine Sixti III.qui eadem habet, ut inferius videbimus.

Anicetus anno 167 electus *Epiſtolâ primâ Cap.* 3. præcipit ut Metropolitanus incorrigibilis Sedi Apoſtolicæ deferatur, quia præceptum eſt ut huic Sedi Epiſcoporum judicia omnia referantur; habetur Caus. XI. Quæst. III. Cap. 6.

Eleuterius anno 177. Pontifex factus, Epiſcopis Galliarum ſcribit definitivum Clericorum judicium Epiſcopis dimiſſum, ne Sedi Apoſtolicæ oneri eſſet: Epiſcoporum verò eidem ita reſervatum ut Epiſcopo à *Concilio* depoſito nullus ſuffici poſſit, niſi ab illa confirmata fuerit Depoſitionis ſententia; habetur Caus. III. Quæst. VI. Cap. 7.

Victor anno 194 creatus *Epiſt.* 1. *Cap.* 3. arguit Theophilum, Eccleſiæ Alexandrinæ Epiſcopum, cui ſcribit quòd inconſultâ ſuâ Sede Epiſcopos deponat, alioſque depoſitis ſubroget, docetque definitivam circa Depoſitionem Epiſcoporum ſententiam huic Sedi pertinere, ita ut quicumque Epiſcopus ſe apud Metropolitanum, vel Patriarcham, vel Primatem Diœceſeos gravatum putaverit, ad Sedem Apoſtolicam appellare poſſit, nec alius ſibi ſubſtitui queat, lite apud eamdem pendente; quod privilegium nedum ab Apoſtolis, ſed etiam à Deo ipſo manare dicit. Caus. II. Quæst. VI. Cap. 7.

Zepherinus anno 203. creatus *Epiſtolâ primâ* iterùm atque iterùm dicit Epiſcoporum cauſas ab Apoſtolica Sede finiendas, idque ita ab Apoſtolis conſtitutum fuiſſe, quâ finitione intelligit ultimum judicium Apoſtolicæ Sedi reſervari; agnoſcit enim Epiſcopos à duodecim Epiſcopis à ſe electis judicandos, ſed vult ut primum judicium executioni non mandetur antequàm à Sede Apoſtolica confirmetur; habetur Caus. III. Quæst. VIII. Cap. 1.

Fabianus anno 238. electus *Epiſt.* 3. *Cap.* 2. prohibet peregrina judicia, ſed ſalvam vult Sedis Apoſtolicæ autoritatem; de Epiſcopis verò ſigillatim dicit audiendos in Provincia, ſi accuſentur, quia accuſatus alibi quàm in foro ſuo audiendus non eſt; ſed ſi Judicem ſibi adverſum ſenſerit, appellare poſſe & debere. Capitis illius Partes plures referuntur Caus. II. Quæst. VI. *Cap.* 1. 2. 20. 21. Sed præcipua refertur Caus. III. Quæst. VI. Cap. 1. 2. 3.

Sixtus II. anno 260. invitat Epiſcopos oppreſſos ut ad Sedem Apoſtolicam, tamquàm ad Matrem, ea Epiſcoporum judicia Apoſtolorum & Canonum Inſtitutione illius diſpoſitioni reſervantur. Capitis hujus prior Pars habetur Caus. II. Quæst. VI. Cap. 5 & Caus. III. Quæst. VI. *Cap.* 5. in quo additur Epiſcopis à Concilio depoſitis alios non ſubrogandos, dùm illorum cauſas Summus Pontifex denuò agit, quia ultima definitio ad illum pertinet.

Stephanus anno 255. creatus *Epiſt.* 2. *Cap.* 7 poſita Regula *Nullum Epiſcopum extra Provinciam accuſandum*, excipit caſum appellationis ad Apoſtolicam Sedem; refertur *eadem* Caus. III. Quæst. VI. Cap. 4.

Marcellus anno 304. creatus *Epiſt.* 1. ait Epiſcopos, qui volunt, vel quibus opus, ad Sedem Apoſtolicam tamquàm ad Caput ſuffugere poſſe, illorumque negotia ab illa eſſe facienda. Pars prior hujus Capitis refertur. Caus. II. Quæst. VI. Cap. 6.

Julius I. anno 337 electus *Epiſt.* 2. *Cap.* 30. inter Sedis Apoſtolicæ privilegia recenſet, quòd Epiſcopos judicet & reſtituat, ſi injuſtè damnati ſint; refertur Caus. II. Quæst VI. *Cap.* 10. Idem Julius *eadem Epiſtolâ Cap.* 2. idem dicit quod Marcellus, ſed *Cap.* 3. & 4. adjicit Epiſcopo à *Concilio* damnato alium non ſubſtituendum, inconſulto Romano Pontifice, & qui gravatus fuerit adire poſſe Univerſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ Papam, ſicut in Primatem Diœceſeos. De eodem privilegio meminit Julius Caus III. Quæst. VI. Cap. 9. *anno* 361.

Felix II. ad Epiſcopos in *Concilio* Alexandrino congregatos *Cap.* 19 præcipit, ut Epiſcopi gravati à Concilio Comprovincialium ad Sedem Romanam appellent. Caus. II. Quæst. VI. *Cap.* 16. Anteà juſſerat ne Epiſcoporum judicium definiretur abſque Romanæ Eccleſiæ autoritate.

Anno 341. *Concilium* Antiochenum *Can.* 14. docet Epiſcopos criminaliter accuſatos ab Epiſcopis Provinciæ judicandos; ſi verò iſti Epiſcopi in judicando non convenerint, vocandos aliquos è provincia vicina, ut controverſiam tollant, ac quod per eos ſimul ac Comprovinciales Epiſcopos juſtum viſum fuerit approbandum; habetur Caus VI. Quæst. IV. Cap. 1. *junctâ nota Correctoris Romani*. Et *Canone* 15. tradit eoſdem criminaliter accuſatos, ab Epiſcopis Provinciæ uno animo condemnatos, ab aliis ulteriùs non judicandos, ſed unanimem ſententiam ratam, firmamque eſſe debere. *Eâdem* Caus. & Quæst. *Can.* 5.

Anno 347. *Concilium* Sardicense *Can.* 4. probat quamdam appellationis umbram, ut honoretur Sancti Petri memoria, permittit enim ut ſi Epiſcopus ab Epiſcopis Provinciæ damnatus, petat ut judicium ſuum renovetur, tunc vel ab Epiſcopis, qui cauſam examinaverint, vel etiam ab aliis, qui in Provincia proxima morantur, Romano Epiſcopo ſcribatur; & ſi judicaverit renovandum eſſe judicium, renovetur, & det Judices; ſi autem probaverit cauſam eſſe, ut non refricentur quæ acta ſunt, quæ decreverit Romanus Epiſcopus, confirmata erunt. *Eâdem* Caus. & Quæst. Cap. 7.

Canoni huic addendus ejuſdem *Concilii* Canon proximus, tùm propter affinitatem, tùm quia neceſſarius ad explicationem Textuum allatorum & adducendorum, maximè ſuppoſititiorum. In hoc autem Canone legitur poſt recurſum Epiſcopi damnati ad Romanum Pontificem, ſibi alium non ſubrogandum, donec ab iſto ſententia confirmata fuerit.

In Canone 7. ejuſdem Concilii eadem habentur, quæ in quarto, præter rationes duas, ſivè vias, quibus recurrenti ad Papam opem ferat. Prima eſt ut Epiſcopis finitimæ Provinciæ ſcribat qui diligenter omnia inquirant, & juxta fidem veritatis definiant. Altera eſt, ut de latere ſuo mittat Presbyteros, qui cum Epiſcopis judicent, quo majoris ſit autoritatis judicium. Caus. II. Quæst. VI. Cap. 36.

Damasus anno 367. creatus *Epiſt.* 4. *Cap* 9. inſinuat Epiſcopum poſſe à Sede Apoſtolica judicari, dùm ait extra Provinciam judicari non poſſe abſque præceptione Apoſtolica; refertur Caus. III. Quæst. IX. *Cap.* 7. In eadem Epiſtola *Cap.* 2. expreſsè dicit à Comprovincialibus judicari poſſe Epiſcopum, ſed illius cauſam finiri non poſſe, niſi ab Apoſtolica Sede, idque habetur Caus. III. Quæst. VI. Cap. 6.

Anno 390. *Concilium* Carthaginense II. *Cap.* 10. præcipit, ut ſi Epiſcopus in aliquem reatum inciderit, pluresque quàm duodecim Epiſcopi congregari non poſſint, ab iis audiatur, idque ne in crimine permaneat. Quæ ratio oſtendit hujuſce *Concilii* Patres non permiſſuros fuiſſe Papæ primum de iſtiuſmodi Epiſcopo judicium, cùm hinc diutiùs in crimine permanendi occaſionem ſumere potuiſſet. Eadem ratio oſtendit etiam auditionis nomine judicium comprehendi, quia auditio ſola non aufert peccandi facultatem, ſed ad id opus eſt ipsâ plectente ſententiâ. Hoc autem maximè obſervandum, quia inter Textus circa Epiſcoporum Depoſitionem ſuppoſititios, ſunt non pauci, qui hâc voce, *audiatur*, abutantur, indè occaſionem ſumentes ſolam auditionem Epiſcopis tribuendi. Citatus Canon habetur Cap. 4. Caus. XV. Quæst. VII.

Innocentius I. anno 404. ad Victricium Rothomacensem *Can.* 2. poſtquàm præcepit, ut contentiones inter Clericos, tàm Superioris Ordinis quàm Inferioris exortæ, ſecundùm Nicænum *Concilium*

congregatis omnibus ejuſdem Provinciæ Epiſcopis judicium (meliùs jurgium) terminetur: Addit: *Nec alicui liceat abſque præjudicio Romanæ Eccleſiæ ad alios Judices recurrere.* Quâ additione docet Epiſcopos potuiſſe ad illam confugere, ſed poſtremâ ejuſdem Capitis Parte docet etiam id fieri non debere, niſi poſt Epiſcopale judicium. Habetur CAUS. XI. QUÆST. I. *Cap.* 26. Ad id uſque quod adjectum eſſe diximus, habetur etiam inter Decreta INNOCENTII I. *Cap.* 10. collecta à DIONYSIO *Exiguo.*

Anno 416. *Concilium* MILEVITANUM *Canone* 22. permittit Presbyteris, iiſque inferioribus Clericis, de Epiſcoporum ſuorum judiciis conquerentibus, ut ab aliis Epiſcopis de ſuorum conſenſu audiantur; quòd ſi ab iſtis etiam provocare voluerint, ne extra Africam provocent ſub excommunicatione prohibet. CAUS. II QUÆST. VI. *Cap.* 35. Cùm in hac prohibitione de Epiſcopis mentio non fiat, ſunt qui inferant Concilium permiſiſſe Epiſcopis extra Africam appellare, ſed non rectè: fieri enim potuit, ut factæ à Presbyteris, iiſque inferioribus ultramarinæ appellationes, Canoni cauſam præbuerint, ideòque de ſolis Presbyteris, iiſque inferioribus meminerit; quæ ratio confirmari poteſt ex eo quòd anteà, ſaltem non legimus, ullum Africanum Epiſcopum extra Africam appellaſſe, ac proindè neceſſarium non fuerit ut appellationes hujuſmodi Epiſcopis prohiberentur.

Si vera ſunt, *ut credimus*, quæ circa allatum Canonem conjicimus, locum ſuum hîc poſtulabat, cùm demonſtret in Africana Eccleſia, Epiſcoporum Depoſitiones Sedi Apoſtolicæ tunc reſervatas non fuiſſe.

Non omittendum ex prædicta prohibitione appellationum ultramarinarum videri ſumptum, quod toties repetitum legimus in Textibus ſuppoſititiis *De Judiciis peregrinis vitandis*, non tàm ut abhorrerentur illa judicia, quàm ut clauſula *niſi appellatum fuerit, vel Salvâ Apoſtolicâ autoritate* reciperetur, cùm accuratè adeò prohibitioni illorum judiciorum annectatur, eâque annexione vana fiat hujuſmodi prohibitio. Impoſtoris ergò mens fuiſſe videtur, ut Diſciplinam Africanam, & Antiochenam, his appellationibus contrariam everteret.

BONIFACIUS I. anno 418. ad Pontificatum promotus *Epiſt.* 2. de MAXIMO VALENTINÆ Civitatis Epiſcopo variis criminibus accuſato loquens, agnoſcere videtur ad Epiſcopos Provinciæ pertinuiſſe, ut illum judicarent. Hæc enim habet illos alloquens: *Decrevimus veſtrum debere eſſe intra Provinciam judicium, & congregari Synodum ante diem, &c.* Sed cùm in eadem Epiſtola pluries mentio fiat de cognitione Provinciali delegata, dubium remanet an allata verba de judicio delegato intelligenda ſint, an verò de judicio ordinario, quod ſolvi poſſe videtur ex eo quòd in eadem Epiſtola legatur MAXIMUM ſæpiùs ſubterfugiſſe judicium. Hinc enim conjicere licet illum appellaviſſe ad Sedem Apoſtolicam, ut ſententiam meritam protelaret, cujus rei conſcii Pontifices cauſam remiſiſſe Epiſcopis Provinciæ, ideòque Provincialem cognitionem vocatam fuiſſe delegatam, ſed impropriè, cùm remiſſio ad eos Judices non ſit delegata.

SIXTUS III. anno 432. creatus, *Epiſtolâ ad Orientales ſibi ſuppoſitâ*, Epiſcopos prohibet peregrina judicia cum duabus clauſulis, quæ oſtendunt, eâ non obſtante prohibitione, poſſe quem ad Sedem Apoſtolicam recurrere, etſi primum facta ſit ut recurſus ille impediretur; hæ autem ſunt, *Salvâ in omnibus autoritate Apoſtolicâ*, & *Niſi appellatum fuerit.* Refertur CAUS. III. QUÆST. VI. Cap. 12.

GALASIUS anno 492. creatus JUSTINO Archidiacono & FAUSTO Defenſori ſcribens, præcipit ut Epiſcopum ſuum, ſi delinquat, Sedi Apoſtolicæ denuncient. Refert GRATIANUS CAUS. II. QUÆST. VII. *Cap* 48. Inſcriptio ex IVONE deſumpta eſt PART. III. Cap. 151.

VIGELEUS anno 540. ad Pontificatum promotus *in Epiſtola ad Eleuterum Cap. ult.* ſcribit Romanam Eccleſiam cæteras omnes fundaſſe, aliiſque poteſtatis ſuæ partem commiſiſſe, undè majora negotia Sedi Apoſtolicæ reſervata fuiſſe, & inter alia Epiſcoporum appellantium judicia. Habetur CAUS. II. QUÆST. VI. *Cap.* 12. Obſervandum quæ habet hîc VIGILIUS ea partim mutuaſſe ex Sancti LEONIS ad Vicarium ſuum THESSALONICENSEM Epiſtola duodecima poſtremæ Editionis, iiſdem enim verbis utitur, nempè: *In partem ſollicitudinis alios vocatos, non in plenitudinem poteſtatis.* Quod convenit Vicariis Apoſtolicis, qui ſunt Delegati, non Epiſcopis, qui ſunt Ordinarii, quibus licet quod non eſt prohibitum.

PELAGIUS II. anno 577. creatus *Epiſt.* 1. *omnibus Epiſcopis*, poſt determinatum numerum Civitatum ad conſtituendam Metropolim, vel Provinciam, docet intra illam judicandos Epiſcopos, niſi fuerit appellatum; cùm autem exceptio hæc bis exprimatur, nullaque hoc ſæculo occurrerit neceſſitas determinandi quot cujuſque Provinciæ debeant eſſe Civitates, veroſimillimum hæc conficta fuiſſe omnia, ut aliquid in favorem appellationi ad Sedem Apoſtolicam conſtitueretur, vel potiùs conſtitutum fingeretur, nam ſuppoſititia eſt iſta Epiſtola. CAUS. VI. QUÆST. III. Cap. 2.

Circa idem tempus MARTINUS BRACHARENSIS pro Eccleſia ſua adoptavit Canonem ANTIOCHENUM, quo præcipitur, ut ſi circa judicandum Epiſcopum Epiſcopi Provinciæ diſſentiant, aliqui è finitima vocentur, qui cum aliis judicent. CAUS. VI. QUÆST. IV. Cap. 2.

Anno 602. Sanctus GREGORIUS ad JOANNEM Epiſcopum *Primæ* JUSTINIANÆ Sermonem facit de PAULO DOCLEATINÆ Civitatis Epiſcopo, propter lapſum carnis Epiſcopali ſententiâ depoſito, & de NEMESIO eâdem autoritate ejus loco ſubrogato, & utrumque probat. Refertur CAUS. II. QUÆST. VII. Cap. 44.

Sub nomine *Synodi* ROMANÆ, circa Epiſcoporum Depoſitionem quædam refert GRATIANUS CAUS. III. QUÆST. VI. *Cap.* 16. quæ in Capitulis HADRIANI leguntur *Cap.* 5. 9. 10. Hæc autem ſunt §. 1. *Illæ quæ ſunt per unamquamque Provinciam, ipſius Provinciæ Synodus diſpenſet, ſicut in* NICÆNO *conſtat Decretum eſſe Concilio.* Huic Paragrapho additur apud GRATIANUM clauſula, ſalvo Eccleſiæ Romanæ in omnibus Primatu. §. 2. *Ultra Provinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur. Omnis accuſatio intra Provinciam audiatur, & à Comprovincialibus terminetur, niſi Prælatus fuerit, qui accuſatur.* Quæ exceptio apud HADRIANUM non extat, neque apud IVONEM, locis citatis in margine *Citati Can.* 16. CAUS. III. QUÆST. VI.

GREGORIUS IV. anno 827. creatus *Epiſtolâ* 1. loquens de ALORICO CÆNOMANENSI Epiſcopo, qui, apud Comprovinciales accuſatus, & ab iiſdem judicatus, ad Sedem Apoſtolicam appellaverat, vetat ne alibi quàm apud eamdem judicetur, præcipitque ut Epiſcopus maneat, donec illius cauſam prædicta Sedes definierit; quod utrumque juſtum eſſe ut pateat, varia adducit teſtimonia: De ALORICO illo mentio fit in *Concilio* SUESSIONENSI II. *anno* 853. *celebrato Cap.* 4. undè patet, aut quibus accuſabatur criminum non fuiſſe convictum, aut ex Indulto Apoſtolico in ſua Sede remanſiſſe. Citat hanc Epiſtolam GRATIANUS CAUS. II. QUÆST. VI. *Cap.* 11. Sed plura ex his quæ retulimus, ex ipſa Epiſtola TOMO CONCILIORUM VII. inſerta deſumpſimus p. 1571.

In *Canone* 13. CAUS. II. QUÆST. VI. NICOLAUS I. agnoſcit Epiſcopos judicari poſſe ab Epiſcopis Comprovincialibus, cùm in cauſa ROTALDI *Sueſſionenſis* Epiſcopi ab HINCMARO in *Concilio* SUESSONICO dejecti, de alio non conqueratur, quàm de eo quòd poſt appellationem ad Sedem Apoſtolicam depoſitus ſit. An autem jure conquereretur

NICOLAUS,

Digitized by Google

Nicolaus, diſcutere inſtituti noſtri non eſt, ſed unum notaſſe ſufficiat, quòd *Concilium* Sardicense, quod circa appellationes ſervabatur in Gallia, illas tantùm probavit, quæ ſententiam ſubſequebantur; undè ſi Rotaldus ante ſententiam appellavit, Hincmarus nihil egit contra illud *Concilium*, dùm appellationi Rotaldi non detulit.

Idem Nicolaus in *Canone* 10. Caus. III. Quæst. VI. eamdem in Epiſcopis provinciæ agnoſcit poteſtatem, ſcribit enim Salomoni Britonum Regi, Archiepiſcopum in Concilio Provinciali duodecim Epiſcopis compoſito, Epiſcopos Britones Suffraganeos, criminum gravium convictos Sedibus dejicere, aliuſque dejectis ſubrogare potuiſſe.

Gregorius VII. ad Pontificatum promotus anno 1073. in *Epiſtola* ad Herimannum Epiſcopum Metensem (*vigeſima prima eſt libri octavi*) ſupponere videtur Epiſcoporum Depoſitionem Sedi Apoſtolicæ reſervari, dùm ait: *Illam poſſe milites à juramento fidelitatis abſolvere, ſicut abſolvit à ſimili juramento ſubditos illorum Epiſcoporum, qui autoritate Apoſtolicâ à Pontificali gradu deponantur.* Refertur Caus. XV. Quæst. VI. Cap. 3. Concil. Tom. X. *p.* 270. L. C. Præterea idem docet in *Dictatu* 30. quod Papa ſolus poſſit deponere Epiſcopos. *Ibid. p* 110.

Exeunte ſæculo XII. Innocentius III. ſcribens Decano & Capitulo Andegavensi Cap. 2. *De Translat.* Depoſitionem recenſet inter ea, quæ Sedi Apoſtolicæ reſervantur, atque ut oſtendat id ita eſſe debere, ſic ratiocinatur: *Spiritualia difficiliùs diſſolvuntur quàm Carnalia, cùm ergò diſſolutio Matrimonii Carnalis ſoli Deo reſervetur, à fortiori oportet ut ſolus Deus poſſit Matrimonium Spirituale diſſolvere, proindèque ſi Matrimonium Spirituale diſſolvatur, ut diſſolvi experientiâ tot ſæculorum conſtat, à ſolo Deo in Romano Pontifice, qui eſt Chriſti hominis Dei Vicarius diſſolvatur*; de quo ratiocinio in Quæſtione tertia.

En Textus Corpori Juris incluſi, ex quibus eliciendum quid circa Depoſitionem Epiſcoporum Summo Pontifici reſervetur; ſed priùs advertendum I. In Textibus ſuppoſititiis nonnulla eſſe, quæ à Textibus legitimis mutuata ſunt, eaque eſſe omnia, in quibus conveniunt cum legitimis, quoad illa autem Conciliis Particularibus favere; alia verò eſſe quæ ab Impoſtore addita ſunt. Talia in quibus à legitimis Textus illegitimi differunt, & quoad iſta Sedi Apoſtolicæ ſuffragantur, eamque extollunt.

Advertendum II. Impoſtorem ideò nova veteribus miſcuiſſe, ut eo faciliùs nova reciperentur, quo fraus ſua eâ arte minùs pateret; non immeritò timuit ne ſi totam deponendi Epiſcopos poteſtatem Summo Pontifici tribuiſſet, Epiſcopi adulatione nimiùm ſibi perniciosâ offenſi, rem ſeriùs diſcuterent, eoque examine ſuppoſitionem detegerent; quod haud dubiè eveniſſet ob maximam diſciplinæ quam adinveniſſent cum praxi præcedentium ſæculorum repugnantiam.

Advertendum III. Nihili facienda, quæ ab Impoſtore excogitata ſunt circa Epiſcoporum Depoſitionem in favorem Sedis Apoſtolicæ, in decidenda controverſia, quæ circa hanc rem inter eamdem ac Epiſcopos agitatur, quia lites non dirimendæ falſis inſtrumentis, falſitate detectâ. Cætera verò quæ à Textibus legitimis hauſit eo libentiùs admittenda, quo vera & æqua ab ipſo Sedis Apoſtolicæ Exaltatore agnita fuerunt.

His prænotatis ſequentes Regulas colligimus ex allatis ſuprà Textibus.

REGULA I.

Inter Juris Textus circa Epiſcoporum Depoſitionem, nullus eſt qui Epiſcopis Provinciæ Collegas ſuos judicare expreſsè prohibeat.

Non obſtant *Textus, qui ſolam auditionem Epiſcopis concedere videntur*: Quia quod de auditione dicunt ex *Concilio* Carthaginensi II. deſumunt, & iſtud *Concilium* ſub auditione (*ut oſtenſum eſt*) judicium comprehendit.

Non obſtant etiam *Textus, qui dicunt definitivum Epiſcoporum judicium Sedi Apoſtolicæ reſervari*: Quia judicio definitivo ultimum judicium intelligere videntur.

Præterea utrique ſuppoſititii ſunt, ac ſi aliter quàm expoſuimus intelligendi ſint, quod dicunt ex nullo vero Textu deſumpſerunt, ideòque non audiendi.

REGULA II.

E contra plurimi ſunt Textus, qui docent Epiſcopos reos à Collegis Judicandos.

Hujuſmodi Textus tot ſunt quot extant, qui prohibeant judicia peregrina: Hujus autem generis quàmplures ſunt, inter eos multi quidem ſuppoſititii, ſed quod de vitandis judiciis peregrinis dicunt, à Textibus legitimis mutuarunt, nempè à Canone Antiocheno, à Canone Sardicensi, è Canone *Concilii* Carthaginensis II. à Canone Milevitano, ex Innocentio I.

Exceptiones verò quas prædicti Textus ſuppoſititii adjiciunt, ſcilicet *Salvâ Sedis Apoſtolicæ autoritate*, & *Niſi appellatum fuerit*, in Textibus legitimis non leguntur; præſertim prima. Quoad alteram, ſi reſtringatur ad appellationem poſt judicium, ex *Concilio* Sardicensi deſumitur; ſi verò extendatur ad appellationem ante judicium, de qua nonnulli ſaltem intelligi poſſunt, ex cerebro Impoſtoris deprompta eſt.

Præter Textus peregrina judicia prohibentes, ſunt alii, qui etiam docent Epiſcopos à Collegiis judicandos; ejus generis ſunt, qui facta hujuſmodi judicia Pontifices probaſſe oſtendunt.

REGULA III.

Ante ſuppoſititios Textus nullus eſt, qui dixerit inconſulto Pontifice Epiſcopum deponi non poſſe: Poſt illos verò Textus habemus nonnullos legitimos, qui agnoſcunt id fieri poſſe.

Prior Pars collectos Textus percurrenti patebit. Poſterior conſtat ex Textibus petitis à Gregorio IV. & Nicolao I. qui inſinuant eo tantùm caſu Epiſcopos à Collegis judicari non poſſe, quo Sedem Apoſtolicam appellarunt. Eadem Pars clariùs colligitur ex Textu, in quo Nicolaus approbat factas ab Archiepiſcopo Turonensi in Concilio Provinciæ Epiſcoporum Depoſitionem, ac Depoſitorum loco aliorum ſubrogationem.

REGULA IV.

Si per, reſervari ſoli Pontifici Epiſcoporum Depoſitionem, intelligatur ipſius ſolius eſſe Depoſitionis ſententiam in illos ferre; ante ſæculum XII. nullus extat legitimus Textus, qui eam Depoſitionem Sedi Apoſtolicæ reſervet.

Ex dictis patet: quotquot enim Textus legitimos anteà habemus ipſis Provinciæ Epiſcopis primum Collegarum ſuorum judicium dimittunt.

Non obſtat *Prior Textus è* Gregorio VII. *deſumptus*; quia ut verus ſit, ſufficit aliquos Epiſcopos autoritate Apoſtolicâ deponi, vel primo vel ultimo judicio. Primo, ſi de Epiſcopis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectis agatur. Ultimo, ſi de Epiſcopis, qui poſt primum judicium appellarunt, Quæſtio vertatur. Nec poſterior; quia vel ſuppoſititius eſt, vel nimius, ut oſtenſum eſt in everſione ſententiarum ultramontanarum ex ipſis ſuis fundamentis.

Hinc

Hinc credere fas eſt INNOCENTIUM III. non exiſtimaſſe Epiſcoporum Depoſitionem ita Summo Pontifici reſervari, ut ab eo ſolo proferri poſſit prima ſententia, cùm veroſimile non ſit à Legibus, quæ ad ſuum uſque ſæculum viguiſſe videntur, recedere voluiſſe, præſertim cùm dicat hanc Reſervationem novum non eſſe privilegium Conſtitutione Canonicâ introductum; ſed vetus, Divinâ Inſtitutione conceſſum, quod in alio ſitum eſſe non poteſt, quàm quod acceptæ à Chriſto Capitis Dignitati conveniat, ut propiora ſibi membra non reſecentur, ipſo inconſulto, è Corpore Epiſcoporum, ad quod ſufficit ut ultima ſententia ipſi reſervetur.

QUÆSTIO II.

A quo tempore Reſervatio Epiſcopalis Depoſitionis Summo Pontifici facta ſit?

In prædicta Reſervatione plura ſunt diſtinguenda; Primum quòd Depoſitio Epiſcopalis una ſit ex cauſis propter quas Vetus Jus permiſit, ut Epiſcopi provocarent ad Summum Pontificem, & hoc ante *Concilium* SARDICENSE viſum non eſt. Undè ſequens Regula confici poteſt.

REGULA V.

Ante ſæculum IV. nulla extat Lex, quæ propter Depoſitionem Epiſcopis depoſitis permittat, ut ad Sedem Apoſtolicam provocent; proindeque nulla, quæ eo modo Sedi huic reſervet Depoſitionem Epiſcopalem.

Alterum eſt quòd Depoſitio Epiſcopalis ex cauſis fuerit, quas Pontifici licuit olim ad ſe evocare, & hoc ante Decretales ſuppoſititias ignotum fuit. Undè ſequens Regula.

REGULA VI.

Ante ſæculum IX. quo ineunte ſuppoſitæ Summis Pontificibus, præſertim quatuor priorum ſæculorum editæ fuerunt, Epiſcopalis Depoſitio annumerata non eſt inter cauſas, quas ad ſe evocare iiſdem licebat, proindèque nec anteà iſto altero modo, Epiſcopalis Depoſitio Sedi Apoſtolicæ reſervata eſt.

REGULÆ RATIO: Ante has Decretales nullus eſt Textus Juris, qui ex Lege prohibente judicia peregrina exceperit autoritatem Apoſtolicam, his aliiſve verbis: *Salvo Primatu Eccleſiæ Romanæ*, vel *Salvâ Apoſtolicâ autoritate.* Hæc autem exceptio ſi occurrat in eadem Lege cum clauſula, *Niſi appellatum fuerit*, ſignificare aliud non poteſt quàm ſalvam intelligendam evocandi facultatem.

Tertium eſt quòd lata ab Epiſcopis Provinciæ Depoſitionis ſententia, inconſulto Pontifice, executioni mandari non poteſt. Iſtud etiam ante eaſdem Epiſtolas latuit. Undè ſequens Regula.

REGULA VII.

Ante mox dictum ſæculum viſum non fuit quòd Epiſcopalis Depoſitio Sedi Apoſtolicæ reſervata fuerit, adeò ut ſine conſenſu Pontificis reverà deponi non poſſet Epiſcopus, etſi ferri poſſet, eo inſcio, Depoſitionis ſententia in eumdem.

Ex dictis patet Regula; jamjam enim obſervatum eſt inter adductos Textus quoſdam eſſe, qui non vetant, ut Epiſcopi Provinciæ Collegam ſuum judicent, ſed tantùm ne inconſulto Pontifice judicium iſtud finiatur, eoſque eſſe omnes ſuppoſititios.

Poſtremum eſt quòd nonniſi à Summo Pontifice proferri poſſit Depoſitionis Epiſcopalis ſententia. Hic autem articulus, cùm incertum ſit an aliquo Juris Textu reſervatus fuerit, incertum quoque eſt quo tempore cœperit reſervari.

Forſitàn dicet aliquis, quomodò incertum eſſe poteſt an, *verbi gratia*, ſæculo XII. ſententia Depoſitionis Epiſcopalis Summo Pontifici reſervata fuerit? Cùm illinc conſtet ex INNOCENTIO III. Depoſitionem Epiſcopalem inter reſervata Summo Pontifici recenſitam fuiſſe, hinc etiam certum ſit eo ſaltem ſæculo ad Sedem Apoſtolicam etiam in minimis rebus, tàm ex Gallia, ex Anglia, quàm ex Hiſpania, & ex Italia appellatum fuiſſe. Hoc enim utroque poſito, oportet per *Depoſitionem Epiſcopalem reſervari*, non intelligi ultimum circa Depoſitionem judicium reſervari, alioquin Depoſitio hujuſmodi à minimis rebus peculiare nihil habuiſſet; per prædicta ergò verba intelligendum eſt primum circa Depoſitionem judicium reſervari.

Objectio huic jam factum ſatis, dum dictum eſt ab Epiſtolis ſuppoſititiis, jam diù ante INNOCENTIUM introductum, ut inconſulto Pontifice, Epiſcopus deponi reverà non poſſet, altero ſibi ſuffecto. Hoc enim ſufficiebat ut Depoſitio Epiſcopalis Sedi Apoſtolicæ reſervata diceretur, atque inter minimas & illam Depoſitionem maximum intercederet diſcrimen.

Addet alius: *Si tempore* INNOCENTII III. *Depoſitio Epiſcopalis ex eo tantùm reſervata fuiſſet Summo Pontifici, quòd illo inſcio lata hujuſcemodi Depoſitionis ſententia executioni mandari non poſſet, impropriè admodùm locutus fuiſſet* INNOCENTIUS, *cùm eo caſu non Depoſitio ipſa, ſed Depoſitionis potiùs Confirmatio reſervata fuiſſet, ut nonniſi impropriè diceretur reſervata Electio, ſi ſola Electionis Confirmatio reſervaretur.* Sed hoc nullius roboris, cùm poſterior locutio adeò impropria foret, quòd loquendi uſus invaluit, ut Confirmatio ab Electione diſtinguatur. Prior verò locutio impropria habenda non eſſet, cùm per nonnullas, ſaltem ex Epiſtolis ſuppoſititiis, Depoſitio & Confirmatio Depoſitionis pro eodem ſumantur; quod patet ex eo quòd Summo Pontifici nihil aliud reſervet, quàm ut confirmet Depoſitionem. INNOCENT. autem credendus ſumpſiſſe locutionem ſuam ex Textibus, undè ſumpſit doctrinam ſuam.

At utcumque ſeſe res habuerit, certum eſt eam eſſe Epiſcoporum Dignitatem, ut ſemper decuerit à *Concilio* non minori quàm duodecim Epiſcoporum numero compoſito judicari; quò enim major eſt judicandi Dignitas, eò à pluribus ejuſdem Ordinis Judicibus judicandus eſt, eaque de cauſa Senator à Senatu judicatur; proindèque præſumendum Epiſcopos eo modo judicatos fuiſſe, niſi de contrario conſtiterit. Undè donec clariùs oſtenſum ſit, tempore INNOCENTII III. Epiſcopos à ſolo Papa judicatos, juſtam credendi cauſam habebimus id factum in *Concilio* Provinciæ, aliove ſaltem cui aliquis nomine Papæ præſideret. Quod ad celeriorem proceſſus hujuſcemodi finitionem introductum eſſet, ultrò conſentientibus provinciæ Epiſcopis.

QUÆSTIO III.

Quare Depoſitio Epiſcopalis Summo Pontifici reſervata ſit?

Propoſitam Quæſtionem ad cauſas in Corpore Juris expreſſas reſtringemus, tùm quia potiſſimæ ſunt, tùm quia Inſtituti noſtri ratio id poſtulat.

REGULA ULTIMA.

Quocumque ex prædictis quatuor modis, de quibus in Quæſtione ſecunda, ſpectetur Epiſcopalis Depoſitionis Reſervatio, non aliæ in Jure, illius Reſervationis cauſæ exprimuntur, quàm quæ ſequuntur.

I. Depo-

I. Depoſitio Epiſcopalis una eſt ex Majoribus Cauſis, quæ ſuam ob gravitatem ad primam Sedem referendæ ſunt. *Can.* 9. Caus. III. Quæst. VI.

II. Sedes Romana Prima, Caput & Mater omnium Eccleſiarum; ideòque quicumque illius ope egent, ad illam recurrere poſſunt, debentque. Epiſcopis ergò qui ſe gravatos ſentiunt, vel ne graventur timent, ad illam confugere fas eſt. Æquum quoque ut quæ de omnium Eccleſiarum commodo ſollicita eſſe debet, valeat ab eis malos Paſtores removere, bonos conſervare. *Ibid.*

III. Ut honoretur memoria Beati Petri Caus. II. Quæst. VI. Cap. 11.

IV. Vinculum Matrimonii Spiritualis quod eſt inter Eccleſiam & Epiſcopum, ſicut & vinculum Matrimonii Carnalis à ſolo Deo ſolvi poteſt; ideòque à ſolo Papa, qui primus eſt Chriſti hominis Dei Vicarius. *De Tranſlat.* Cap. 2.

Sunt præterea aliæ cauſæ, quæ ad prædictas reducuntur. Talis eſt inter alias, quæ ex eo petitur quòd Eccleſia Romana aliis vices ſuas commiſit, eaſque vocavit in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis, & quod ad illam plenitudinem Depoſitio Epiſcopalis pertineat. Hæc enim ad ſecundam reducitur.

Ex prædictis cauſis una eſt quæ Depoſitionem Epiſcopalem peculatim reſpiciat; eaque ſpectata ut ab Innocentio proponitur, Reſervationis juſtitiam deſtruere videtur. Cùm enim Epiſcopi ſint Chriſti Vicarii, ſicut & Papa illorum Caput, ſi Papa ex eo quòd ſit Chriſti Vicarius, Depoſitione Matrimonium Spirituale ſolvere poteſt, idem poterunt & Epiſcopi utpotè eodem honore gaudentes: Injuſtè ergò Depoſitio hæc Summo Pontifici reſervatur. Verùm ſi conſideretur ut à nobis expreſſa eſt, ſua conſervatur Reſervationi juſtitia.

In iis quæ idem Pontifex habet circa hanc Reſervationem, alia ſunt quæ explicatione etiam egent, nam I. Eo utitur ratiocinio, quòd oſtendit ipſa Depoſitione non ſolvi vinculum, quo Epiſcopus Eccleſiæ ligatur, cùm comparans Matrimonium Spirituale cum Matrimonio Carnali, ait fortius eſſe ac difficiliùs ſolvi. Hinc enim ſequitur, quòd cùm Matrimonium Carnale ſolâ morte rumpi poſſit, idem à fortiori dicendum de Matrimonio Spirituali. II. Ex eodem ratiocinio ſequitur Matrimonium Carnale etiam conſummatum à Summo Pontifice, ut Chriſti Vicario, ſolvi poſſe, cùm Innocentius dicat ipſum ut Chriſti Vicarium ſolvere poſſe Matrimonium Spirituale quod eſt fortius.

Ut ergò vitio duplici laborans ratiocinium vi ſuâ non careat, dicendum comparationem ab Innocentio III. adductam, eò tendere, ut hinc demonſtretur difficilimè ſolvendum Matrimonium Spirituale, nec niſi ex cauſa graviſſimi momenti, ideòque illius Reſolutionem præcipuo Chriſti Vicario reſervandam.

§. X.

De Coadjutoribus, præſertim Epiſcopalibus, Regulæ è Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino *deſumptæ.*

Cùm Coadjutores vario ſub reſpectu conſiderari poſſint, de illis etiam variis in locis tractari poteſt; nempè dùm *De Cauſis Majoribus*, cum Coadjutorum quorumdam Deputatio inter Majores Cauſas collocetur; dùm *De Vicariis*, cùm Vicariorum munus obeant; dùm *De Reſignationibus*, cùm Coadjutor petitus ab eo cui datur, abſimilis non ſit Reſignatario; dùm *De Regulis Cancellariæ*, cùm Coadjutor cum futura Succeſſione viventis Beneficium obtineat; dùm *De Gratiis Expectativis*, cùm Coadjutoria hujuſmodi expectativæ genus ſit; dùm *De Penſionibus* ob aſſignandam Coadjutori ſuſtentationem, conſtitutâ ad hoc ſummâ.

Verùm quæcumque de Coadjutoribus dicenda ſunt, cuique ex prædictis locis non conveniunt, ſed quædam tantùm illorum pars; undè ſi ſimul illa non colligantur, huc illucque divagari cogetur Lector. Ne id ergò fiat, plenum de Coadjutoribus Tractatum ſuſcipimus, de iis quæ prædictorum locorum nulli conveniunt fusè; de aliis verò quantùm opus erit ad Tractatûs perfectionem.

Coadjutor in Jure dicitur quicumque cum Eccleſiæ Rectore, Rectoris onus vel ſolus portat.

Coadjutorum alii ſunt *propriè*, alii *impropriè* dicti; alii *voluntarii*, alii *neceſſarii*; alii à *Judice dati*, alii ab *adjuto Electi*; alii *juſta de cauſa dati*, alii *ſine hujuſmodi cauſa*; alii *ad temporalia*, alii *ad ſpiritualia*, alii *ad utraque*; alii *ad Majora Beneficia*, alii *ad minora*; alii *temporales & revocabiles*, alii *perpetui & irrevocabiles*; alii *cum futura ſucceſſione*, alii *ſine tali ſucceſſione*.

De Coadjutore propriè dicto & neceſſario, ſivè ad tempus, ſivè ad vitam ſuam, juſtè vel injuſtè, tàm ad minora quàm ad majora Beneficia dato, vel ad temporalia, vel ad ſpiritualia, vel ad utraque ſimul dato, hîc ſermo fit.

Sed ante omnia fundamentales totius Tractatûs Regulæ referendæ ſunt, quæ cùm notiſſimæ ſint certiſſimæque cuique videantur, ſine ulla citatione, aliâque nullâ quàm punctorum diſtinctione referentur. Afflicto addenda non eſt afflictio. Miſeriæ miſerendum. Innocens non eſt puniendus. Animarum periculis providendum eſt. Qui ſine ſcandalo non poſſunt miniſtrare ut miniſtrent permittendi non ſunt. Nemo ad impoſſibile tenetur. Qui temporalia ſubminiſtrant, ſpiritualia recipere debent. Carnalia è contra metere debent qui ſpiritualia ſeminant. Dignus eſt Operarius mercede ſuâ. Eccleſiaſticorum bonorum conſervationi conſulendum eſt.

REGULA. I.

Coadjutor propriè dictus, is eſt, qui Rectori, quoad aliquam muneris ſui partem vel impotenti vel incapaci, datur. Talis eſt qui imperito vel ægroto datur. De illo loquitur *Cap.* 17. Caus. VII. Quæst. I. Item *Cap.* 6. Sess. XXI. *De Ref. Concil.* Trid.

REGULA II.

Qui Paſtori ad totum munus ſuum impotenti vel incapaci datur, Adminiſtrator potiùs eſt quàm Coadjutor.

Talis eſt qui dementi vel paralitico, tàm quoad linguam & manus, quàm quoad reliquas Corporis partes. *De Cler. Ægrot.* Cap. 5.

REGULA. III.

Coadjutor vir providus & honeſtus eſſe debet, tàm populo quàm Coadjuto utilis.

REGULA IV.

Rectoribus Epiſcopo ſubditis Coadjutor ab Epiſcopo datur ad tempus. Sess. XXI. *De Reform.* Cap. 6.

REGULA V.

Suffraganeis poterat ad tempus dare Coadjutores Metropolitanus. *De Cler. Ægrot.* Cap. 5.

REGULA VI.

Epiſcopis aliiſque ſimilibus Coadjutorem dare ad Papam pertinet, ſivè ad tempus, ſivè in perpetuum; ſed antequàm à Papa id fiat, ab ipſo Epiſcopo, ſi ſanæ mentis aſſumi poteſt, ſin autem à Capitulo eligi poteſt. *De Cler. Ægrot. in* 6. Cap. 1. Seſs. XXV. *De Ref.* Cap 7.

REGULA VII.

Coadjutores cum futura ſucceſſione nemini ſunt dandi; ſed ſi Cathedralis Eccleſiæ, vel Monaſterii urgeos neceſſitas, vel evidens utilitas id poſtulat, non aliàs dandus eſt Coadjutor, quàm cauſâ à Papa diligenter cognitâ, eâque lege, ut qualitates Prælato ipſi neceſſarias habeat Coadjutor. Seſs. XXV. *De Ref.* Cap. 7.

REGULA VIII.

Ad dandum hujuſmodi Coadjutorem requiritur Patrooi conſenſus.

Id probant Textus omnes, qui ſine Patroni conſenſu Beneficia Patronata conferri vetant.

REGULA IX.

Ex Coadjuti reditibus Coadjutori congrua aſſignanda eſt portio, ſivè ad tempus, ſivè cum futura ſuceſſione detur. Seſs. XXI. *De Ref.* Cap. 6. *De Cler. Ægrot.* Cap. 3. *E. T. in* 6. Cap. 1.

Citati Textus de Coadjutore ad tempus dumtaxat dato loquuntur; ſed cùm par ſit ratio, ad alium extendendi videntur, non enim iſtius quàm illius minor eſt labor.

REGULA X.

Coadjutor Epiſcopi ab alienatione quavis abſtinere debet, Coadjuto ſi ſanæ mentis rationem reddere, ſin autem Capitulo vel Coadjuti Succeſſori. *De Offic. Judic. Deleg.* Cap. 37. *De Cleric. Ægrot. in* 6. Cap. 1. In priori ſermo fit de Coadjutore dato dilapidatori, cui, ſicut & iſti, omue genus alienationis prohibetur. In poſteriori agitur de Coadjutore dato ob infirmitatem mentis vel Corporis.

In citatis Canonibus de Coadjutore temporali ſermo fit. Ad perpetuum extendi non poteſt quidquid dicunt; non enim rationem reddere poteſt Succeſſori. Quantùm ad cætera videtur, quòd ſi Coadjutus ſanæ mentis non ſit, alienationes quas differre non licet, facere poteſt, atque à reddenda Capitulo satione eximitur; ſi verò Coadjutus ſanæ ſit mentis, ſine illius conſenſu nihil facere poteſt, illique rationem reddere tenetur.

REGULA XI.

Ex cauſis propter quas dandus eſt Coadjutor, in Corpore Juris iſtæ dumtaxat exprimuntur.

I. Si Rectores Eccleſiarum uſque adeò lepræ maculâ infecti ſint, quòd Altari ſervire non poſſint, nec ſine magno ſcandalo illorum, qui ſani ſunt, Eccleſias ingredi, ipſis dandus eſt Coadjutor, qui ſolus Eccleſias adminiſtret, ab illarum adminiſtratione penitùs amotis prædictis leproſis. *De Cler. Ægrot.* Cap. 3. 4.

II. Quandò Rector alio gravi & incurabili morbo ita laborat, ut Paſtorale Officium exercere non valeat, dandus eſt ſibi Coadjutor. *Ibid.* Cap. 5.

III. Qui morbo paralytico laborans linguæ officium amiſit, Coadjutore eget. *Ibid.* Cap. 6.

IV. Si ſenio vel valetudine gravatus, vel aliàs adeò impeditus perpetuò, ut Officium nequeat exercere, Coadjutor dandus eſt. Ad impedimentum perpetuum cæcitas, ſurditas, referri poſſe videntur. *Ejuſ. Tit. in* 6. Cap. 1.

V. Si ſanæ mentis non ſit, ita ut quæ velit, aut quæ nolit exprimere neſciat. *Ibid.*

VI. Si de dilapidatione ſuſpectus ſit. *De Off. Jud. Deleg.* Cap. 37.

VII. Si imperitus ſit, ſed honeſtæ vitæ. Seſs. XXI *De Ref.* Cap. 6.

Ex dictis circa Coadjutores dandi cauſas ſequitur ad abſolutam, ſivè totalem, & aliqualem ſivè partialem ſuum implendi munus impotentiam, omnes reduci; iſtam autem oriri vel ex defectu, vel ex culpa, ex defectu qualis quæ ex ſenectute, ex ægritudine, ex cæcitate, ex ſurditate, ex dementia, ex culpa, qualis quæ ex dilapidatione, aliove perverſæ adminiſtrationis vitio.

REGULA XII.

Nullus eſt Juris Textus, qui Coadjutores dari vel permitat, vel præcipiat, quàm animarum curam habentibus.

Infertur ex eo quòd omnes citati Textus loquantur vel de Epiſcopo, vel de Parocho, vel de Archidiacono.

Cujus rei ratio: Illorum Officium maximè neceſſarium eſt, undè cùm ab illis impleri nequit, ab aliis ſupplendum eſt. De aliorum verò Officio ſecus.

REGULA XIII.

Nullo Juris Textu Coadjutoria cum futura ſucceſſione probatur, niſi Decreta *Concilii* TRIDENTINI inter Juris Textus collocentur, quod fieri non conſuevit.

Exceptio deſumitur ex *Cap.* 7. Seſs. XXV. *De Ref.*

Nec obſtat *Canon* 12. CAUS. VII. QUÆST. I. *in quo* PAULINUS *teſtatur* AUGUSTINUM VALERIO *ita datum eſſe Coadjutorem, ut illi ſuccederet*: Nam præterquàm quòd ſe ita ordinatum gemit AUGUSTINUS, non factus eſt propriè Coadjutor cum futura ſucceſſione, hujuſmodi enim Coadjutor non fit Epiſcopus Eccleſiæ quam coadminiſtraudam ſuſcipit: AUGUSTINUS verò cùm ex PAULINO factus ſit VALERIO Coepiſcopus, oportet ut HIPPONENSIS ordinatus ſit Epiſcopus, ita ut duo ſimul eſſent HIPPONENSES Epiſcopi, quòd cum Sacris Canonibus vetitum eſſet *Cap.* 34. CAUS. VII. QUÆST. I. AUGUSTINO gemendi cauſa fuit.

Nec etiam obſtat *Canon* 17. *ejuſd.* CAUSÆ & QUÆSTIONIS *in cujus Epigraphe dicitur dandum eſſe ſeni Coadjutorem, qui ſibi morienti ſuccedat*: Senſus enim hujus Epigraphes, talem eſſe debere Coadjutorem, qui dignus eſſet, ut Coadjuto moriente; in Succeſſorem eligeretur, aliàs Textui non conveniret: In eo enim BONIFACIO Archiepiſcopo MOGUNTINO, Germanorumque Apoſtolo, cedendi aliumque ſibi ſufficiendi licentiam petenti reſpondet ZACHARIAS, ſe id permittere non poſſe, vetante Canone, ſed BONIFACIUM Coadjutorem eligere debere, & morti proximum, ſi dignum illum arbitratur: Succeſſorem illum eligere.

REGULA XIV.

Ne cum futura ſucceſſione Coadjutores dentur, variis Juris Textuum generibus prohibetur.

REGULA XV.

Omnia hæc Juris Textuum genera reducuntur.

I. Ad illos, qui in quovis argumento alienæ mortis vel captandæ, vel deſiderandæ locum dare prohibent. *De Conceſſ. Preb. in* 6. Cap. 3.

II. Ad illos, qui antequàm vacent Beneficia promitti vetant, ſivè hoc vel illud nominatim, ſivè nullo nominato primum vacaturum promittatur. *Totis Titulis De Conceſſ. Preb.*

III. Ad

III. Ad illos, qui Beneficia non vacantia concedere, vel impetrare, vel acceptare prohibent. *Ibid.*

IV. Ad illos, qui ſucceſſionem, imò & ſucceſſionis umbram in Beneficiis deteſtantur; ſucceſſioni enim hæreditariæ via aperiretur, ſi prædictæ Coadjutoriæ permitterentur. *De Fil. Presb.* Cap. 11. Sess. XXV. *De Ref.* Cap. 7.

V. Ad illos, qui ne Rectori non omninò impotenti vel incapaci alius ordinetur, prohibent, niſi iſte eum Superioris licentia cedat. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 13.

VI. Ad illos, qui Rectori Officium implere impedito vel adminiſtratorem dari vel Succeſſorem præcipiunt; Adminiſtratorem, ſi conſentire non poſſit, ut Succeſſor ſibi detur, qualis demens. *Cap.* 14. Caus. VII. Quæst. I. Succeſſorem, ſi conſentire poſſit, & reverà conſentiat, qualis qui lucida habet intervalla & dùm ſanæ mentis eſt, cedit.

VII. Ad illos, qui duos ejuſdem loci ordinari Epiſcopos vetant; nam Coadjutor cum futura Succeſſione, Eccleſiæ cujus eſt Coadjutor, quodammodò Epiſcopus eſt. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 12.

VIII. Qui Succeſſores ſibi eligere Prælatis vetant; cùm per Coadjutorias cum futura ſucceſſione Prælati ſoleant Succeſſores ſibi eligere. Caus. VII. Quæst. I. Cap 3. 4. 5.

R E G U L A. XVI.

Coadjutorias cum futura ſucceſſione quoad inferiora Epiſcopatibus & Abbatiis Beneficia abſolutè prohibet *Concilium* Tridentinum *Cap.* 7. Sess. XXV. *De Ref.* Quoad Epiſcopatus & Abbatias permitit, ſi illas urgens neceſſitas, evidenſque utilitas poſtulent. *Ibid.*

Ex quatuor præcedentibus Regulis ſat patet non vituperandos eſſe, qui Coadjutorias deteſtantur, vel deteſtandas eſſe dicunt, cùm oſtendant Veteri Jure variis modis damnari, *Conciliumque* Tridentinum unum tantùm excipere caſum, nempè, quo maximè neceſſaria eſt Diſpenſatio, idque tantùm in favorem Epiſcopatuum & Abbatiarum. Undè inferre licet numquàm permitti, niſi ex Diſpenſatione, eamque locum non habere extra Epiſcopatus & Abbatias.

Hinc etiam patet exceptum caſum rariſſimum eſſe debere, cùm Epiſcopatibus & Abbatiis, quæ propter aliquod impedimentum vel infirmitatis, vel ſenectutis, à Prælatis adminiſtrari, ut par eſt, non poſſunt, per Coadjutores ad tempus datos, ſufficienter provideri ſoleat.

Præstereà, quæ alia urgens neceſſitas fingi poteſt, niſi ea, quâ imbecillæ mentis Epiſcopus Coadjutorem ſibi dari conſentire non vult, niſi cum futura ſucceſſione, electumque à ſe virum alioquin ad id maximè idoneum. Quæ evidens utilitas concipi aliàs poteſt quàm quæ contigeret, ſi quis ſcientiâ, pietate, prudentiâ clarus è Regno egreſſurus, in eo retineretur Coadjutoria cum futura ſucceſſione; quæ aliàs juſtè ſperaretur Eccleſiæ, cui datur Coadjutor mirum in modum profutura. Hi autem caſus ſunt maximè infrequentes.

Regulis, quibus circa Coadjutores quæ certa ſunt collegimus, addendæ Quæſtiones, Obſervationeſque, quibus circa eoſdem quæ dubia ſunt, diſcutiamus.

Q u æ s t i o I.

Quæritur I. An Coadjutor Beneficia conferre poſſit?

Certum eſt, datum quoad temporalia tantùm Coadjutorem Beneficia conferre non poſſe; conferendi ſiquidem poteſtas ſpiritualium Pars eſt, ideòque Prælatis dimiſſa ſicut & cætera ſpritualia. Nec obſtat *quod ſequatur quandòque temporalia, ut eorum ergò ſit qui vacationis tempore fructus Prælaturæ temporales percipiant.* Gloſſa in *Verbo fructus* Cap. 3. *De Elect. in* 6. tunc enim nullus eſt qui conferat, niſi cuſtos, qualis eſt, qui prædictos fructus percipit; tunc temporalia, tamquàm feudum, cui præſentandi vel conferendi jus annectitur, conſiderantur. Jura autem honorifica, qualia mox dicta, fructus ſunt poſſeſſionem feudi ſequentes.

Certum eſt Coadjutorem quoad ſpiritualia ob inordinatam Coadjuti vitam, perverſamque in ſpiritualibus adminiſtrationem Beneficia conferre poſſe, ad id enim partim datus eſt.

Certum eſt Coadjutorem quoad ſpiritualia ob ſolam Corporis infirmitatem conferre Beneficia non poſſe, niſi ad id Coadjutus conſentiat; quid enim hic poteſt, non conſentiente Coadjuto, qui cum illo, onus portandi causâ, ſub illius juſſione datus eſt? Huc faciunt Zachariæ, ad Bonifacium Moguntinum circa Coadjutorem, quem ſibi eligere permiſerat, ſequentia verba, quæ in *Canone* 17. Caus. VII. Quæst. I. §. 3. *in fine* leguntur, *Volumus ut tibi miniſtres, & ſis in Evangelium Chriſti Adjutor.*

De Coadjutore, qui ad tempus Prælato non ſanæ mentis datur, dubitandi locus eſt, an Beneficia conferre poſſit; hujuſmodi ſiquidem Epiſcopus haberi poteſt ut mortuus; Epiſcopo autem mortuo, Beneficiorum Collatio futuro Succeſſori reſervatur, niſi conjunctim à Capitulo conferrentur, quo caſu Capitulum ſolum confert. Ex alia parte, id Coadjutoris genus eſt velut Adminiſtrator à Papa datus, cùm à ſolo Papa dari poſſit, & plenam adminiſtrandi habeat poteſtatem. Adminiſtrator verò à Papa datus vacante Sede conferre poteſt. *De Suppl. Negl. Præl. in* 6. Cap. 4. §. 5.

Verùm ſecunda ſententia primæ prævalere debet; nam ſi toto tempore, quo Prælatus demens eſt, vacantia Beneficia Succeſſori reſervarentur, diutiùs vacarent; ideòque cùm tunc alius non ſit qui conferre poſſit, ad Coadjutorem id videtur pertinere.

Quoad Coadjutorem cum futura ſucceſſione ſanæ mentis Prælato datum, certum eſt conferre non poſſe, niſi ipſo conſentiente Prælato; non enim ex ſpe futuræ ſucceſſionis illi minùs ſubeſt, quàm ſi ad tempus datus eſſet. Quòd ſi non ſanæ mentis Prælatu datus ſit, certum eſt conferre poſſe, cur enim hic minori polleret poteſtate, quàm ſi ad tempus datus eſſet?

Q u æ s t i o II.

Quæritur II. An cuivis Coadjutorum generi alienatio prohibeatur?

Certum eſt Coadjutori dilapidatoris alienationem ſimpliciter non prohiberi, ſed cum hac clauſula, *ſine Papæ licentia.* De Offic. Jud. Deleg. *Cap.* 37.

Certum quoque videtur, alienationes adeò urgentes, quæ differri non poſſunt, Coadjutori Prælati non ſanæ mentis permitti, maximè ſi cum futura ſucceſſione datus ſit, cujus rei causâ, plenus Adminiſtrator, qualis hic Coadjutor, neceſſariam rectæ Adminiſtrationis, poteſtatem habere debet; prædicta autem alienandi facultas ad hujuſmodi poteſtatem videtur pertinere.

Q u æ s t i o III.

Quæritur III. An & in quibus conveniat, vel differat cum Expectativa, Coadjutoria futuræ ſucceſſioni conjuncta?

Certum eſt aliam cum alia convenire, atque in hoc ſaltem. I. Quòd vi utriuſque ad Beneficium vacaturum ſpes certa detur. II. Quòd ab alia neutra dari ſoleat quàm à Papa, propter captandæ, procurandæque alienæ mortis, cui exponunt periculum. III. Quòd ſicut expectanti, ita & Coadjutori locus aſſignetur à die obtentæ poſſeſſionis, non à die conceſſæ gratiæ.

Certum eſt quoque alteram ab altera differre, ſed in his præcipuè. Expectativa ad nullum determinatum Beneficium dabatur; Coadjutoria ad Beneficium

determinatum. Expectativa Beneficium non conferebat, ſed promittebat; Coadjutoria confert. Undè quandò expectatum vi illius Beneficium vacabat, expectanti ut conferretur opus erat, & cùm ſperatum vi Coadjutoriæ Beneficium vacat, novâ Collatione non indiget Coadjutor, ſed ſufficit quòd de novo in poſſeſſionem mittatur. In Expectativa Expectantis commodum inſpiciebatur: In Coadjutoria cum futura ſucceſſione Coadjuti ut Coadjutoris utilitas non perpenditur, ſed ſolum Eccleſiæ bonum.

QUÆSTIO IV.

Quæritur IV. An de quovis Coadjutore dici queat eaſdem in illo qualitates requiri, quæ in Prælato requiruntur.

Dubicandi Ratio: Quandò homini peritiſſimo prudentiſſimoque ob corporis debilitatem ex morbo, vel ex ſenectute naſcentem, ad tempus Coadjutor datur, in iſto ſufficere videtur corporis vigor, cùm ſibi neceſſarias ſcientiam & prudentiam in Coadjuto habeat.

Eo tamen non obſtante cædem etiam in iſto qualitates quoad Sacra Munia obeunda, quæ in Coadjuto, requiruntur. Qualitates etenim hujuſmodi ratione munerum requiruntur, quæ Coadjutoris ergò æquè gravia, æquè Sancta, æquè difficilia ac Coadjuti reſpectu. Eſto quòd in his, in quibus alieno egebit conſilio, quæque adeò differre poſſit, ut illud ſine periculo expectare liceat, in Coadjuto quo eget, reperiat. Eſto quod Coadjutoris dubia Coadjutus reſolvere poſſit, quòdque uno verbo ſcientiam, maturitatem à Coadjuto Coadjutor, dùm opus erit, interdùm mutuari poſſit; id tamen ſemper non poterit; nam, prædicanti, examinanti ordinandos, Confeſſores alioſque hujuſmodi viſitantive, poteritne adeſſe Coadjutus? Præterea ſi illa valeret ratio? imperitum & imprudentem ad Prælaturas eligere & promovere liceret, dummodò virum & peritum & prudentem ſecum habere poſſet, qui ſcientiæ prudentiæque defectum ſuppleret, imò qui ſecum viros pios habere poſſet, etſi ipſe impius eſſet, eligi poſſet; hæc autem quàm abſurda ſint, quàm carni faventia, nemo non videt.

Si in Coadjutore ejus generis quæ dicta ſunt, vera habeantur, ut haberi debent, de aliis nullum remanet dubium, præſertim de Coadjutore cum futura ſucceſſione. Nam ex quo iſte Coadjutor eſt, ex hoc adeò Prælatus eſt, ut ſi Coadjutus vel cederet vel decederet, ſine nova proviſione Prælaturâ ipſâ frueretur. Idcircò *Cap.* 7. Seſs. XXV. *De Ref.* pluries laudatum de hoc Coadjutore expreſsè docet, ipſum hujuſmodi qualitates omnes habere debere.

QUÆSTIO V.

Quæritur V. An Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione propter eaſdem prohibeantur cauſas, propter quas aliàs vetabatur, ne quis ſuum eligeret Succeſſorem?

Certum eſt cauſam proximam eamdem non eſſe, cùm prior prohibitio proximè fieret, ne quod conſilio *Synodi*, Epiſcoporumque judicio pertinebat, vel quod Dei eſſe credebatur, privatus quis ſibi vindicaret. Sic enim loquuntur Canones, qui Electionem hujuſmodi prohibent, dùm prohibitionis cauſam afferunt. *Cap.* 3. 4. 5. CAUS. VIII. QUÆST. I.

Tempore autem noſtro, cùm per Reſignationes in favorem ſucceſſoris Electio permittatur, ob prædictam cauſam Coadjutoriæ prohiberi non poſſunt, ſed potiùs ne captandæ procurandæque mortis alienæ occaſio detur: Hinc tamen non ſequetur prohibitionem, *Ne quis aſſumeretur Coadjutor cum futura ſucceſſione*, eamdem habuiſſe cauſam ac prohibitionem, *Ne quis Succeſſorem ſibi eligeret*. Agitur enim de tempore, uſuque præterito, non de præſenti.

QUÆSTIO VI.

Quæritur VI. Quo tempore inter Cauſas Majores annumerari cœperit Coadjutorum Epiſcoporum Datio.

Exeunte ſæculo XIII. id factum colligitur ex *Cap. unico De Cler. Ægrot. in* 6. in eo enim anno 1298. condito, ſic loquitur BONIFACIUS VIII. *Paſtoralis officii debitum exequentes, declaramus atque ſtatuimus Coadjutorum Epiſcoporum & Superiorum Prælatorum Dationem intelligendam eſſe de Cauſis Majoribus & referendam ad Sedem Apoſtolicam, & ab ea, non obſtante Conſuetudine contrariâ tantummodò poſtulandam.* Undè evidenter patet à BONIFACIO Jus Novum condi tàm propter illa verba: *Declaramus atque ſtatuimus intelligendam eſſe de Cauſis Majoribus*, ex quibus clarè infertur ita anteà intellectum non fuiſſe, tùm propter iſta: *Non obſtante contrariâ conſuetudine*, quæ manifeſtè oſtendunt huc uſque rem aliter fieri conſueviſſe.

QUÆSTIO VII.

Quæritur VII. An quod de Epiſcoporum Coadjutoribus à BONIFACIO *conſtitutum eſt, ad Abbatum Coadjutores extendendum ſit.*

Rem ita ſe habere inferri poteſt, ex eo quòd Abbates Epiſcopis æquiparantur; undè ab iſtis ad illos valere conſequentiam quoad res ad Dignitatem pertinentes. Nihilominùs contrarium tenendum videtur, quia ſi BONIFACIUS in Conſtitutione ſua Abbates comprehendere voluiſſet, de hia expreſſam mentionem feciſſet, vel ſaltem Prælatorum nomine Abbatibus cum Epiſcopis communi uſus fuiſſet. Non obſtat quod dictum eſt *Abbates Epiſcopis æquiparari*, Quia in quibuſdam tantùm id verum eſt; nempè in caſibus in Jure expreſſis, ſimilibuſve. Hic autem de quo agitur, in eo non exprimitur. Prætereà in odioſis, qualis Reſervatio, ab expreſſis ad non expreſſa non fit extenſio, præſertim quandò non eſt ſimilis ratio, qualis non occurrit in caſu præſenti; Epiſcopatus ſiquidem longè major Dignitas eſt quàm Abbatia, ideòque Epiſcopis Coadjutores dare multò majus negotium eſt quàm Abbatibus Coadjutores itidem dare in ſimili materia. *Cap.* 4. *De Sent. Excom. in* 6. exemplum ſubminiſtrat ad rem maximè appoſitum: in illo Epiſcopi à cenſuris ſententiæ latæ declarantur exempti, niſi in his nominatim exprimantur; nec auſus eſt quiſquam privilegium hoc ad Abbates extendere, etſi erga Monaſteria Abbatum munus neceſſarium minùs non ſit quàm Epiſcoporum munia erga ſibi ſubditos.

Dici non poteſt *Concilium* TRIDENTINUM BONIFACIANAM Conſtitutionem aliter interpretatum fuiſſe, dùm Papæ reſervans Epiſcoporum Coadjutorum Dationem, Abbates Epiſcopis jungit. SESS. XXV. *De Ref. Cap.* 7. Nam I. *Concilium* loquitur de Coadjutore cum futura ſucceſſione; BONIFACIUS verò de Coadjutore temporali; Coadjutorem autem perpetuum dare longè majus negotium quàm temporalem tantùm dare. II. *Concilium* non interpretatur hîc BONIFACII Conſtitutionem, ſed Novum Jus conſtituit.

QUÆSTIO VIII.

Quæritur VIII. An Coadjutorum Datio inter Cauſas Majores apud Gallos recenſeatur.

Certum eſt non recenſeri ſi de aliis agatur quàm de Coadjutoribus cum futura ſucceſſione, iſtos verò dari non poſſe, niſi à Papa quoad Epiſcopatus, & Abbatias, aliaque Beneficia nominationis Regiæ, cùm à Rege nominari debeant, & Papæ præſentari.

QUÆSTIO IX.

Quid concludendum ex Regulis ſuprà collectis circa Cauſas Majores invicem comparatas.

Poſt explicatam ſeorſim quamlibet ex Cauſis Majoribus, ſingulos Tractatus conferendos inter ſe duximus, ut quæ hinc notatu digniora conſequantur inſimul colligamus.

Primum ac præcipuum eſt, quod plurimæ ex confictis ſub nomine veterum Pontificum Epiſtolis, Cauſas Majores reſpiciant, Sedique Apoſtolicæ hac in re faveant; indèque conſequens ſit eâ mente illas confictas fuiſſe, ut Sedes hæc exaltaretur.

Secundum eſt, quod [illegible] Cauſis Majoribus nulla ſit circa quam plures confictì ſint Textus, quàm ipſa Epiſcoporum Depoſitio, quod ortum videtur ex duplici Capite. I. Quandò facta eſt prædicta ſuppoſitio, jamjam extabant plurimi Canones legitimi, atque ipſo diuturno uſu confirmati, qui *Conciliis* Provinciæ adſcribebant judicium Epiſcoporum, etiam in caſu depoſitionis. Undè neceſſarium exiſtimatum ut illis opponeretur major adhuc numerus falſorum Canonum, confingereturque ſub venerabili nomine Pontificum quatuor priorum Sæculorum, qui illud ad Papam pertinere dicerent; indèque ſperatum fore ut conjunctis ſimul autoritate & numero, iſti aliis prævalerent.

II. Poſito, ſtatuto, firmatoque quòd judicium Epiſcoporum depoſitioque ad Summum Pontificem pertineat, conſequi videtur idem dicendum de cæteris negociis, quæ Epiſcopos ſpectant, ut illorum Tranſlatio, Electionum Confirmatio, Poſtulatio, Ceſſio; quia Reſervatio petitur ex Dignitate Perſonarum, quæ eadem eſt in omnibus Epiſcoporum negotiis. Sperare ergò potuit Impoſtor futurum ut Textus, quos confingebat circa Epiſcoporum Depoſitionem, ad alia Epiſcoporum negotia extenderentur propter rationis paritatem.

Hinc fortè factum quòd nullos Canones ſuppoſuerit circa mox recenſita negotia Epiſcoporum, exceptâ Tranſlatione; quod autem ſperavit, vel ſperare potuit, eveniſſe videtur, cum prædicta negotia inter Cauſas Majores collocata fuerint, nullo antiquo Canone ad id cogente, ſed potiùs ducto argumento ex depoſitione Epiſcopali, junctâ rationis paritate.

Tertium quod notandum eſt, in eo potiſſimùm conſiſtit, quòd nonnullis Epiſtolis ſuppoſititiis, quæ *Conciliis* tribuunt facultatem transferendi Epiſcopos, additæ ſint clauſulæ, quæ illam pertinere ad Sedem Apoſtolicam inſinuant. Hæ autem ſunt: I. *Autoritate Sedis Apoſtolicæ.* II. *Non tamen ſine hujus Sedis Autoritate.* Hujus rei exemplum allatum eſt ex Epiſtola pſeudo ANTERI *Cap.* 34. CAUS VIII QUÆST. I. Huic additioni fortè locum dedit Epiſtola pſeudo-CALIXTI *Cap.* 39. *Ead*, CAUS. & QUÆST. dicit enim Tranſlationem faciendam autoritate Sedis Apoſtolicæ: Undè ſequitur non ſolùm Autorem ſuppoſitarum Epiſtolarum Summis Pontificibus quatuor priorum ſæculorum, falſi crimen commiſiſſe ad exaltationem Sedis Apoſtolicæ, ſed & alios in idem crimen incidiſſe.

Quod quarto loco notandum venit, eſt quod inter allatos Textus in favorem Epiſcoporum circa Cauſas Majores, nullus ſuppoſititius ſit, etſi tot confictì ſint in favorem Pontificum; neque id mirum cùm major ſemper fuerit hominum Zelus erga Sedem Romanam exaltandam quàm circa alias. Prætereà ſpes erat maxima felicis futuri exitûs ſuppoſitionis favorabilis Summis Pontificibus, propter ſummam illorum autoritatem: è contra timendum erat ne ſuppoſitio quæ faveret Epiſcopis incaſſum fieret, prævalente admodùm hâc autoritate, ſupra autoritatem Epiſcoporum. Ad hæc ſi de conſenſu Curiæ Romanæ ut nonnulli ſuſpicantur, facta fuerit prædicta ſuppoſitio, facilè concipitur ratio diſcriminis obſervati inter Papam & Epiſcopos, cùm ille habuerit Officiales qui Impoſtorem locarent vel largitione, vel promiſſione præmii, Epiſcopi verò ſimile quid etiam ſperare non potuerunt, cùm nullum unquam habuerint, qui nomine omnium ageret.

Notatu etiam dignum eſt quod Textus, qui dicunt Cauſas Majores Jure Divino Papæ reſervari, innitantur loco DEUTERONOMII *Cap.* 17. ut videre eſt in *Capite* 13. *Qui Filii legitimi*; is autem id non probat: Nam I. Is locus pertinet ad præcepta vel ceremonialia, vel judicialia, cùm determinet modum finiendarum controverſiarum tàm circa Religionem, quàm circa alias res, in quibus decidendis Judices Inferiores diſſidebant. Hæc autem præcepta jamjam à primo Eccleſiæ ſæculo abolita ſunt. Non obſtat *quod Summus Pontifex veteris Legis nihil aliud fuerit quàm figura Summi Pontificis novæ Legis, atque ideò cum veritas longè potioris ſit conditionis quàm figura, ſi privilegio prædicto potitus eſt antiquus, à fortiori illo gaudere debet novus Pontifex*: Non obſtat, *inquam*, hæc ratiocinatio, quia in his quæ pendent ex mera Dei voluntate, hujuſmodi ratiocinatio à majori non habet locum.

II. Objectus locus loquitur de Sanedrio, ſive Supremo Judæorum Tribunali, cujus Caput erat Summus Pontifex; quæ enim ſequuntur verba, id docent: *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, lepram & lepram, cauſam & cauſam, & judicium inter portas videris variari, venies ad Sacerdotes Levitici generis & Judicem, qui fuerit illo tempore, qui indicabunt tibi judicii veritatem, & facies quæcumque dixerint tibi.* Hæc ſunt ipſa verba, quæ leguntur in *Cap.* 13. *Qui Filii Legitimi, ſupra citato.* Hæc autem clarè oſtendunt hîc agi de Supremo Tribunali, quod poſt conſtructum Templum reſedit in Civitate Jeroſolimitana. Nec dicas cum Autore hujus Textûs quod DEUTERONOMIUM interpretur ſecunda Lex, ideòque vi verbi comprobetur, ut quod ibi decernitur, in Novo Teſtamento debeat obſervari; quia ipſi Tirones in Sacris Litteris norunt quod DEUTERONOMIUM dicatur ſecunda Lex quia continet Legem denuò datam poſt fractas primas Tabulas.

Expoſitio Diſpenſationum Summo Pontifici reſervatarum, per Regulas è Corpore Juris Canonici & ex Concil. TRID. *deſumptas.*

REGULA I.

Pauciſſimæ ſunt in Corpore Juris Diſpenſationes Summo Pontifici reſervatæ, eæque reſpiciunt impedimenta vel ad Ordines, vel ad Matrimonium, vel vota Ultramarina, vel Cauſas Majores.

Patebit Regula ex ſequenti Collectione hic repetita, ob Lectoris commodum, ex Tractatibus quos circa irregularitates circa Diſpenſationes Matrimoniales, circa vota & circa Cauſas Majores delineavimus.

REGULA II.

Quæ dicunt Canones de Diſpenſationibus circa Ordines, locum habent in Diſpenſationibus circa Beneficia.

REGULA III.

Non aliæ reſervantur Summo Pontifici Diſpenſationes circa Ordines quàm iſtæ.

I. Solus Papa diſpenſat circa Ordinationum tempora. Infertur ex *Capitibus* 1. & 3. *De Temporibus Ordin.* In iis legitur ſolum Summum Pontificem poſſe Sacros Ordines conferre extra ſtatuta tempora, & indè ſequitur ſolùm poſſe id alicui permittere. Addere fas eſt *Caput.* 8. *Eod. Titulo*, in quo punitur Epiſcopus ob uſurpatam hanc poteſtatem.

II. Qui à Papa ad Sacrum Ordinem promotus eſt, ab ullo Epiſcopo ad alios evehi nequit ſine Papæ licentia. *Eod. Tit.* Cap. 12.

III. Prohibetur Epiſcopis, ne permittant ſubditis, ut uno die duos Sacros Ordines recipiant. *Eod. Tit. Cap.* 15. Sunt qui idem inferant ex *Capite* 13. *Eod. Tit.* in eo freti, quòd puniatur Epiſcopus Bononienſis propter collatos uno eodemque die duos Sacros Ordines; ſed id non eſt certum, nam puniri potuit, quia abſque urgentiſſima neceſſitate, qualis eo caſu requiritur, ad duos Ordines eodem die promoverat. Non negandum tamen probabile eſſe, quia Papa prioris cauſæ tantùm meminit.

IV. Inſinuatur vetitum Epiſcopo, ne diſpenſet cum promoto ſcienter ad Sacros Ordines per Epiſcopum, qui Ordini Epiſcopali renuntiavit. *De Ordinat. ab Epiſc. qui renuntiavit, &c. Cap.* 1. idque dum declaratur Epiſcopum poſſe diſpenſare cum promoto hujuſmodi, ſi ignoranter promotus fuerit, modò prababilis fuerit ignorantia. Caſus hic in Gallia non accidit, cùm ibi nemo renuntiet Ordini Epiſcopali.

V. Simile quid inſinuatur circa eum, qui ſciens promotus eſt ab Epiſcopo excommunicato, dum declaratur poſſe Epiſcopum cum hojuſmodi promoto diſpenſari, ſi excommunicationem ignoraverit. *Eod. Tit. Cap.* 2. Caſus hic rarus admodùm eſt, quia communicare nunc licet cum Epiſcopo non denunciato; rariſſimum autem eſt ut denuncietur Epiſcopus; rariuſque adhuc quòd Epiſcopus excommunicatus denuociatus Ordines conferat.

VI. Circa ætatem ad Ordines, vel Beneficia requiſitam ſolus Papa diſpenſat, paucis exceptis caſibus.

Sunt qui id inferant ex *Capite* 14. *De Temporibus Ordin.* & ex *Capitibus* 2. *&* 3. *De Ætate.* In priori punitur Epiſcopus, qui puero tredecim annorum Diaconatum contulerat. In altero punitur Epiſcopus, qui Eccleſias donarat pueris decem annorum, & irritas decernit, quæ fient in poſterùm, ſimiles Collationes. In poſtremo prohibetur Epiſcopis, ne minoribus quatuordecim annorum conferant Eccleſias, ſub pœna quòd Collationes factæ hujuſmodi irritabuntur, & Collator graviter punietur.

Conſequentiam iidem fundant in eo quòd Epiſcopi prædicti, ſi potuiſſent diſpenſare circa ætatem, excuſationem paratam habuiſſent, ſe nempè diſpenſaſſe circa ætatem; ſed reſponderi poteſt, in primo & ſecundo caſu pœnam infligi, quia nimiæ erant Diſpenſationes; in poſtremo, quia indecens, cùm, ut ibidem dicitur, indecorum ſit Eccleſias regendas tradi, qui ſe ipſos regere neſciunt.

His Textibus adjici potuiſſet *Caput* 4. *De Temporibus Ordin.* puniens Epiſcopum infanti tonſuram conferentem, & ſimilis ſolutio afferri.

Meliùs deducitur prædicta Reſervata ex *Capite unico De Ætate. in* Sexto. Bonifacius VIII concedit Epiſcopis, ut poſſint diſpenſare cum habentibus vigeſimum annum completum, ut obtineant Perſonatum & Dignitates, quibus animarum cura non imminet. Hoc enim ſupponere videtur hanc Diſpenſationem anteà Epiſcopis vetitam, ſolique Pontifici reſervatam. Nullus autem Textus Juris eſt, qui hanc nominatim Diſpenſationem Epiſcopis vetuerit; undè inferre eſt illam prohibitam fuiſſe ipſâ Conſuetudine Diſpenſationes circa ætatem Summo Pontifici reſervante, quæ tamen in tota Occidentali Eccleſia nondùm recepta erat anno 1565. cùm eo anno celebratum Andegavenſe *Concilium Can.* 8. declaret Epiſcopum poſſe diſpenſare circa ætatem ad Beneficia neceſſariam, ex evidenti Eccleſiæ neceſſitate. Hæc enim habet poſt prohibitas hujuſmodi Collationes: *Niſi ex cauſa evidenti per Ordinarium fuerit diſpenſatum.*

VII. Nec ad Beneficia, nec ad Ordines admittendus homicida voluntarius abſque Summi Pontificis Diſpenſatione.

Infertur ex *Capite* 4. *De Judiciis*, docente non poſſe Epiſcopum cum Clericis homicidis, etiam poſt peractam pœnitentiam, diſpenſare, dum declarat poſſe tantùm diſpenſare cum adulteris, aliiſque, qui minoribus criminibus obnoxii ſunt; id inſinuat *Caput* 1. *De Cler. Pugn. in duello* cùm enim dixerit Epiſcopum diſpenſare poſſe cum Clerico monomachiæ ſeu duelli reo, excipit caſum quo in duello vel occidit vel mutilat.

Concilium Tridentinum Seſs. XXIV. *Cap.* 6. idem ſupponit tamquam conſtans, dum permittens Epiſcopo, ut diſpenſet ab omni irregularitate occulta Sedi Apoſtolicæ reſervata, excipit eam, quæ ex homicidio voluntario naſcitur.

VIII. Cum Prælato per ſimoniam electo, ut ea vice Prælaturam habeat, ſolus Papa diſpenſare poteſt.

Infertur ex *Capito* 27. *De Simon.* dicente Epiſcopum de jure non poſſe hujoſmodi Diſpenſationem concedere. Idem habet *Caput* 59. *De Elect.* confirmatque, addens Epiſcopi Diſpenſationem circa Beneficium ſimplex tolerari. Eadem exceptio Regulam confirmans, infertur ex *Cap.* 27. *De Simonia*, Reſervationem reſtringente ad Prælaturas. Gonzal. *in illud. n.* 3.

IX. Qui furtivè duos Ordines Sacros uno die ſuſcepit contra expreſſam Epiſcopi prohibitionem, ſub pœna anathematis non poteſt ſuſceptos Ordines exercere ſine Papæ Diſpenſatione, etiam poſt peractam pœnitentiam in ſtatu Religioſo. *De eo qui furtivè, &c.* Cap. 3.

Caſus iſte differt à tertio, in eo quòd Papæ Diſpenſatio reſervatur etiam poſt ingreſſum Religionis adeò favorabilem circa Diſpenſationes ab irregularitate, ut Reſervationi prædictæ finem imponere debuiſſe videretur.

Ex inſcriptione *hujus Capitis* 3. colligitur ante creationem Honorii III. jam prohibitam fuiſſe Epiſcopo Diſpenſationem cum iis, qui duos Ordines Sacros eodem die ſuſceperant; nam ex illa patet Cælestinum III. illius Textûs eſſe Autorem: Cælestinus autem creatus eſt anno 1198. & Honorius creatus anno 1216. Undè conſequitur quòd cùm citatus in tertio caſu Honorius III. dicit *Cap.* 15. *De Tempor. Ordin.* non potuiſſe Metropolitanum permittere, ut quis uno die duos Ordines ſuſciperet, quia à Canone ſibi permiſſum non erat, non permiſſum ponit pro *vetito*, ideòque ex hoc Textu malè concludi Epiſcopos non poſſe diſpenſare, niſi in caſibus, in quibus Diſpenſatio ſibi à Canone expreſsè permittitur.

X. Reſervat Bonifacius VIII. Sedi Apoſtolicæ Diſpenſationem à defectu natalium, quoad Ordines Sacros, & Beneficia curam animarum habentia. *De Filiis Presbyt. in* 6. Cap. 1. Gregorius IX. jam eidem reſervaverat eamdem Diſpenſationem. *De Filiis Presbyt.* Cap. 18.

XI. Declarat Honorius III. quòd etiam Legatus Sedis Apoſtolicæ non poteſt diſpenſare cum filio, ut habeat Eccleſiam, quam pater nullo medio habuit, quodque illa Diſpenſatio Sedi Apoſtolicæ reſervatur. *De Filiis Presbyt.* Cap. 17.

XII. Gregorius IX. *Capite* 54. *De Elect.* præcipit caſſari Electionem habentis plura Beneficia incompatibilia, ſi illa abſque Diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ teneret, quandò electus eſt; eoque modo docet hanc Diſpenſationem Sedi Apoſtolicæ reſervatam fuiſſe. Quæ doctrina certa eſt, ut patet ex *Concilio* Lateranensi 1216. celebrato; ideòque ante creationem Gregorii IX. factam anno 1227. Poſtquàm enim vetuit *Cap.* 28. *De Prabendis*, ne quis plures Dignitates, Perſonatus, Parochiales Eccleſias ſimul habeat, eximit à Regula Perſonas ſublimes, & Litteratas Perſonas, ſi per Sedem Apoſtolicam cum illis diſpenſetur. Idem ſupponunt

Digitized by Google

ponunt *Cap.* 3. *De Officio Ord* in 6. *Cap.* 4. *De Præb.* Extrav. Comm.

XIII. Nonnulli colligunt ex *Cap.* 10 *De Elect.* Summum Pontificem poſſe diſpenſare circa irregularitates à Prædeceſſoribus ſuis, vel à *Conciliis* Generalibus ſtatutas; idque inferunt ex eo quòd Innocentius III. aſſerens ſe poſſe diſpenſare cum eo, qui patitur defectum natalium, ut ad Dignitates aſcendat, poteſtatem fundet in eo quòd eâdem poteſtate gaudeat, quâ Alexander III. qui in *Concilio* Lateranensi 1179. vetuit ne illegitimus ad Epiſcopatum, aliaſve Dignitates promoveatur, & par in parem non habeat imperium. Undè ſic diſcurrunt: *Si* Innocentius III. *exiſtimat ſe poſſe diſpenſare à prædicta Lege, quia ejuſdem ſit poteſtatis, ac qui illam tulit, conſequens eſt, ut ſenſerit eum qui minoris eſt poteſtatis quàm Legiſlator à Lege illius non poſſe diſpenſare.* Verùm quàm maximè vacillat hujuſmodi generalis Reſervatio, eodem planè modo, quo illius fundamentum quod ſuprà everſum eſt, dùm monſtrabamus poſſe quem à Lege diſpenſare, quin ſit ſuperior illam condente, vel par ipſi, tùm quia Papa diſpenſat à *Conciliis* Generalibus, in locis, quæ tenent eum eſſe inferioris quàm iſta autoritatis; Epiſcopi quoque diſpenſant à Decretis *Concilii* Provincialis quo ſunt inferiores; tùm quia diſpenſandi poteſtas oritur ex poteſtate gubernandi, proindèque qui à Spiritu Sancto poſiti ſunt ut regant Eccleſiam Dei, ab eodem immediatè vel mediante Eccleſiâ habent, ut poſſint à Legibus Eccleſiaſticis diſpenſare, quoties utilitas Partis quam regunt id poſtulat: His addere poſſem plurima exempla, quibus patet *Concilia* Provincialia non pauca exiſtimaſſe Epiſcopos poſſe diſpenſare à Decretis *Conciliorum* Generalium, id exigente juſtâ causâ; exemplorum illorum pleraque collecta ſunt, tàm in Tractatu *De Diſpenſationibus Matrimonialibus*, quàm in Tractatu *De Irregularitatibus*; undè, ne quod jam actum eſt iterùm agamus, ſufficiet unum alterumve aliundè petitum hic adducere: Subminiſtrat primum citatus Andigavensis Canon, qui docet urgente neceſſitate poſſe Epiſcopum diſpenſare circa ætatem ad Beneficia neceſſariam, quæ à *Concilio* III. Lateranensi inter Generalia collocato ſtatuta aut confirmata *Cap.* 3. Alterum deſumo è *Concilio* Narbonensi 1551. *Cap.* 51. in quo conſentit, ut Epiſcopus permittat unâ tantùm vice Matrimonium publicari, licèt Concilium Lateranense ſub Innocentio III. per antonomaſiam Generalem nuncupatum, pluries promulgari juſſerit, & Diſpenſationem Epiſcopis expreſsè non conceſſerit.

XIV. Ex *Cap.* 15. *De Reſcript. in* 6. patet Summos Pontifices conceſſiſſe aliàs Diſpenſationes perpetuas à Reſidentia, & Bonifacium VIII. illas revocaſſe, niſi in favorem Eccleſiarum conceſſæ fuiſſent mediâ Unione Beneficiorum Reſidentiam exigentium cum aliis ſimilibus, de Diſpenſationibus hujus generis ab Epiſcopis conceſſis mentionem ullam fieri: Undè colligere licet conceſſionem hujuſmodi Diſpenſationum Sedi Apoſtolicæ tunc reſervatam, cùm à veriſimilitudine longè alienum ſit Bonifacium VIII. duriùs acturum fuiſſe cum Pontificibus, quàm cum Epiſcopis. Id genus Diſpenſationum in Gallia non toleratur.

REGULA IV.

Non alii deducuntur è *Concilio* Tridentino Diſpenſationum caſus Summo Pontifici reſervati, quàm iſti circa Ordines & Beneficia.

I. Facultates de promovendo, *id eſt*, recipiendo Ordines à quocumque. *Cap.* 11. Sess. VII. Non recipiuntur in Gallia.

II. Facultas de non promovendo intra tempus à Jure præfixum, petitur à Summo Pontifice, annalis eſſe debet, ſi ex legitimo impedimento poſtuletur. *Ead.* Sess. *Cap.* 12. Non video, cur Epiſcopus illam concedere non poſſit, cùm tempus non curiat legitimè impedito. Proindèque hinc Diſpenſatio aliud non ſit quàm impeditum ad promotionem non teneri: Ad hæc *Conc.* Ver. exipit caſus in Jure expreſſos, quibus ille annumeratur.

Si ex alia cauſa quàm ex legitimo impedimento petitur, haud juſta videtur.

III. Confirmat Reſervationem Diſpenſationum circa incompatibilia Sedi Apoſtolicæ factam. *Cap.* 5. *Ibid.*

IV. Supponit Summum Pontificem poſſe diſpenſare à tota pœna ab Epiſcopo juſtè inflicta, vel à parte illius. *Cap.* 5. Sess. 13. Sunt qui dicunt id Diſpenſationis genus non admittendum in Gallia, quia eo admiſſo aperitur via latiſſima deferendi cauſas ad Sedem Apoſtolicam, omiſſo medio, & enervandi diſciplinam Eccleſiaſticam ob facilitatem Officialium Curiæ Romanæ in concedendis Diſpenſationibus.

V. Loquitur de Diſpenſatione ab homicidio caſuali, & à neceſſario ad ſui defenſionem perpetrato, tamquàm de re Sedi Apoſtolicæ reſervata, cùm præcipiat ut committatur Ordinario loci; ſed ſenſus *Concilii* Cap. 7. Sess. 14. eſt quòd ſi hujuſmodi Diſpenſatio petatur à Sede Apoſtolica, in forma commiſſoria concedatur, propter rei gravitatem. Interpretationi huic favet ratio; nam in reſervatis Summo Pontifici, quæ ad rem reſervatam certò & perfectè non pertineant, Reſervationi non ſubjacent; exemplum habes in voto Caſtitatis, quæ etſi reſervata Sedi Apoſtolicæ, attamen ſi dubia ſint, aut imperfectè emiſſa, qualia quæ minùs deliberatè, vel minùs liberè, vel in alio voto ut vota incluſa non nubendi, vel ingrediendi Religionem, Diſpenſationi Epiſcopali obnoxia ſunt. Undè cùm homicidia caſuale & neceſſarium ſint imperfectè voluntaria, Summo Pontifici reſervata non ſunt cenſenda, etſi homicidium voluntarium eidem reſervatum ſit.

IV. Inſinuat Sedi Apoſtolicæ reſervari Diſpenſationem cum promoto per ſaltum, qui ſuſceptum Ordinem exercuit, cùm Epiſcopus nolit diſpenſare, niſi cum iis, qui non miniſtraverint in Ordine per ſaltum recepto. Sess. XXIII. Cap. 14.

VII Conſervat Sedi Apoſtolicæ omnes Diſpenſationes, quæ ſibi tunc reſervabantur circa irregularitates ex delicto, quandò ex delicto publico natæ ſunt; vel ſi ex occulto profectæ ſunt, delictum factum eſt publicum, quia delatum eſt ad Tribunal contentioſum cum effectu; ita ut de illo, vel accuſati ipſius confeſſione in judicio facta conſtiterit, vel convictione per teſtes, per indicia juncta depoſitionibus, vel reſponſionibus ipſius rei, coram Judice factis, patuerit. Conſervat Reſervationem Diſpenſationis ab irregularitate orta ex homicidio occulto voluntario. Sess. XXIV. Cap. 6.

Cùm autem hæc Reſervatio reſtringatur ad homicidium voluntarium, inferre licet *Concilium* permiſiſſe, vel dimiſiſſe Epiſcopis Diſpenſationes circa irregularitatem provenientem ex homicidio caſuali, vel neceſſario culpæ obnoxio; utrique enim homicidium voluntarium opponitur, utpotè ab utroque maximè diſtans; quod utique confirmat obſervationem factam numero quinto contra Reſervationem Diſpenſationis ab homicidio caſuali, vel neceſſario, in favorem Papæ prætenſam.

REGULA V.

Factæ Reſervationes, circa Diſpenſationes matrimoniales in favorem Sedis Apoſtolicæ nullæ leguntur, nec in Corpore Juris, nec in *Concilio* Tridentino.

Prior Pars patet ex eo quòd duo tantùm Textus in Corpore Juris extant, qui de Diſpenſationibus Matrimonialibus autoritate Apoſtolicâ conceſſis agant: uterque eſt in *Titulo De Conſanguinitate.* Lib. IV. Decretal. *Tit.* 14. Alter in *Capite* 3. In eo Coelestinus III. refert à Legato Sedis Apoſtolicæ cum In-

colis Norvvegiæ diſpenſatum circa ſextum & ſeptimum gradum: Hinc enim non ſequitur Sedi Apoſtolicæ reſervatas fuiſſe Diſpenſationes à ſexto aut ſeptimo gradu; agebatur enim de ingenti populo, & de Diſpenſatione perpetua; ideòque potuit populus ad Legatum potiùs quàm ad Epiſcopos recurrere. Alter verò in *Capite* 6. In iſto ſcribit INNOCANTIUS III. Nobilem contraxiſſe Matrimonium cum propinqua in quinto gradu, & poſt contractum petiiſſe à Sede Apoſtolica facultatem remanendi cum uxore ſua, atque ut illam obtineret expoſuiſſe quòd utilitas prolis hoc expoſceret, & proles jam obierat. Deindè Epiſcopum ſubreptionis prædictæ certiorem factum Sedem Apoſtolicam conſuluiſſe, quæ reſpondit, diſſimulandum hujuſmodi Matrimonium ſi Partes ſine ſcandalo ſeparari non poſſint: Textus autem hic nullam habet inſcriptionem; & in antiquis Collectionibus ab ANTONIO AUGUSTINO editis non reperitur; undè neſcitur cujus Regionis eſſent Partes, quæ ad Pontificem recurrerant, & fortè ex qualitate Regionis naſcebatur cauſa recurſùs; ad hæc ſolus recurſus ad Pontificem propter aliquam rem, non evincit illam fuiſſe ſibi reſervatam, ut ſuprà oſtenſum eſt, ex eo quòd in gratiis concedendis Papa concurrat cum Ordinario, ideòque ab eo peti poteſt, quod & ab eo Ordinario impetrari licet.

Extat quidem alius Textus, qui de Diſpenſatione Matrimonii conceſſa autoritate Sedis Apoſtolicæ loqui videtur. Habetur *Capite* 9. *De Divortiis.* In eo INNOCENTIUS III. dicit non ſeparandos Livonienſes noviter converſos ad fidem, qui ante converſionem contraxerant ritu Moſaico, cum relictis fratrum ſine prole defunctorum; at non permittendum in poſterùm ut converſi ad fidem talia Matrimonia contrahant. Videtur autem Pontifex diſpenſare, quia utitur his verbis: *Propter infirmitatem gentis concedimus ut Matrimoniis contractis cum relictis fratrum utantur*; quorum verborum ſenſus eſt: *Declaramus licitum eſſe uſum talium Matrimoniorum*; alioquin vanam Diſpenſationem dare voluiſſet INNOCANTIUS, cùm Matrimonia hujuſmodi valida eſſent, nec converſione ad fidem invalida fierent, eodem planè modo, quo Matrimonia in gradu prohibito tantùm à Jure Canonico contracta valebant, nec converſione ad fidem irritabantur, ut idemmet Papa decidit. *Cap.* 8. *Eod. Tit.* & Cap. 4. *De Conſang.*

Alium Textum citant Canoniſtæ Ultramontani; nempè *Caput* 2. *De eo qui cognovit*, &c. quo probare prætendunt Summum Pontificem diſpenſare poſſe à Matrimonio contracto, non conſummato, ipſique ſoli id reſervari, ſed infauſto conatu; cùm ALEXANDER III. in eo tantùm dicat hanc Diſpenſationem concedi poſſe; undè ſequitur tàm ad Epiſcopos quàm ad Summum Pontificem pertinere; cùm jam ſuprà oſtenſum ſit, quòd quoties Canon dicit permiſſam eſſe Diſpenſationem, Epiſcopi ut & Papa illam concedere poſſint.

Idem Titulus IV. alios Textus 6. 9. 10. 11. continet, qui videntur docere Diſpenſationem ab affinitate contracta poſt Matrimonium ad Papam pertinere, idque quia Partes ad illum recurrerunt ad ejus impetrationem: ſed non docent, cùm recurſus (*ut pluries dictum eſt*) ad Summum Pontificem ob certam rem non evincat, illam ſibi reſervari; cùmque prætereà in his Textibus INNOCENTIUS III. & GREGORIUS IX. nihil aliud dicant, niſi permittendum, ut non obſtante affinitate ſic contracta Partes ſimul coeant; idque quia Pars, quæ culpâ vacat, punienda non eſt: Undè agitur de Juris declaratione circa dubium propoſitum à Papa interrogato facta, & non de Juris relaxatione ad ſupplicantis preces conceſſa.

Inter Epiſtolas Decretales, quæ in antiquis Collectionibus Decretalium habentur, & prætermiſſæ ſunt in Collectione GREGORII IX. extat una *Cap.* 4. *Qui Clerici vel vov. Collect.* 1. quæ meminit Diſpenſationis conceſſæ ab ALEXANDRO III. ab impedimento Ordinis Subdiaconatùs; ſed in illa ne verbum legitur quod oſtendat hanc Diſpenſationem à ſolo Pontifice concedi potuiſſe.

REGULA VI.

Nullum habes in *Concilio* TRIDENTINO locum, qui doceat Diſpenſationes Matrimoniales Sedi Apoſtolicæ reſervari.

Regula patet ex eo quòd *Concilium* non loquatur de Diſpenſationibus Matrimonialibus, niſi in *Capitibus* 1. & 5. SESS. XXIV. *De Reform. Matrim.* In priore autem declarat permiſſum Epiſcopo, ut à denunciationibus diſpenſet. In poſteriore Regulas præſcribit circa Diſpenſationes ab impedimentis, quæ gradus habent communes Summo Pontifici & Epiſcopis.

REGULA VII.

Nullus eſt apud GREGORIUM IX. Textus, qui doceat Diſpenſationem à votis ſubſtantialibus Religionis, Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ, Summo Pontifici reſervari.

Patet Regula ex eo quòd unicus ſit apud eum Textus, qui de hujuſmodi Diſpenſatione loquatur, & is docet illam concedi non poſſe etiam à Sede Apoſtolica. *Cap.* 6. *De Stat. Regular.* Abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia Caſtitatis, ita annexa eſt Regulæ Monachali, ut contra illam, nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere.

REGULA VIII.

Si EXTRAVAGANTES COMMUNES collocentur inter Partes Corporis Juris, non dubium quin in Corpore Juris reſervatæ dicantur Sedi Apoſtolicæ Diſpenſationes à voto Caſtitatis, à votis Religionis, & à votis Ultramarinis, ſeu eundi Jeruſalem, vel ad Sanctum Jacobum, vel ad limina Apoſtolorum.

Regula patet ex *Capite* 5. EXTRAVAG. COMM. *De Pœnitent.* in quo SIXTUS IV. loquitur de hac Reſervatione, tamquàm de re jam conſtituta, ibi enim declarat ſe nolle, ut, in commiſſione generali diſpenſandi à Sede Apoſtolica conceſſa, Diſpenſationes prædictæ comprehendantur.

Per vota Religionis intelligenda videntur vota ſubſtantialia Religionis jam emiſſa, non votum Religionis amplectendæ, cùm in voto iſto Religionis votum Caſtitatis comprehendatur. Et SIXTUS IV. votum Caſtitatis à votis Religionis expreſsè diſtinguit, quæ diſtinctio optimè quadrat, ſi per vota Religionis intelligantur vota ſubſtantialia Religionis; quia votum Caſtitatis jure ab illis diſtinguitur, cùm ſit ſimplex & iſta ſolemnia, Matrimonium dumtaxat impediat, iſta verò illud dirimant.

Reſervatio voti Ultramarini non viget, ſaltem in Gallia; diſpenſant ſiquidem ab hoc voto Epiſcopi Gallicani.

REGULA IX.

Diſpenſationes Summo Pontifici reſervatæ, quæ inter Majores Cauſas recenſentur, non aliæ ſunt quàm iſtæ.

Poſtulatio ad Dignitates, ſi admittatur. *Toto Titulo De Poſtulat.*

Ceſſio Epiſcopatùs, ſi approbetur. *De Renunt.* Cap. 10. *De Tranſlat.* Cap. 2.

Idem de Abbatia Exempta. *De Renunt.* Cap. 15.

Tranſlatio Epiſcopi ab uno Epiſcopatu ad alium ſi permittatur. *De Tranſlat.* Cap. 2.

Idem dicendum de Abbate Exempto, ſi admittatur ejus Tranſlatio ab una Abbatia ad aliam. Infertur ex *Capite* 15. *De Renuntiat.* Nam ſi Abbas

Ex

Exemptus egeat gratiâ Sedis Apoſtolicæ, ut dimittat Abbatiam, eâdem eget ut ad aliam tranſeat, cùm ad id Dimiſſio ſit neceſſaria.

REGULA X.

Nonnullæ ſunt Diſpenſationes Sedi Apoſtolicæ reſervatæ, quæ in Jus Commune tranſierunt.

Regula patet ex uſu Gallicano circa Reſignationes in favorem, quæ à Papa rejici non poſſunt, niſi conditiones inſolitas contineant.

REGULA XI.

Extant quoque ejuſdem generis Diſpenſationes, quæ concedi non conſueverunt.

Colligitur ex Decreto *Concilii* TRIDENTINI Seſs. XXII. *Super Petitione Calicis*, quo ejuſdem Calicis conceſſio juſto permittitur Pontificis arbitrio, & hujuſmodi Diſpenſatio nemini hactenùs à Sede Apoſtolica conceſſa eſt.

REGULA XII.

Reſcripta ad reclamandum contra Profeſſionem, vel Sacri Ordinis Subdiaconatûs, vel Diaconatûs ſuſceptionem, vi factam, non ſunt Diſpenſationes.

RATIO REGULÆ: Reclamatio hujuſmodi Jure Communi permittitur. SESS. XXV. *De Regular.* Cap. 19.

Idem dicendum de Relevatione à lapſu quinquennii, ſi impetrans à reclamatione legitimè impeditus fuerit, *cùm tempus non currat legitime impedito.*

TITULUS VIII.

De Canonicis, ubi quæcumque illos ſpectant explicantur: I. Per Deciſiones Juris propriis ipſius verbis relatas. II. Per Regulas indè deſumptas III. Per Canones aliundè quàm ex Corpore Juris depromptos.

SECTIO I.

Quomodò, & quâ ætate admittantur.

I. CAnonici Fratres dicuntur Epiſcopi. *De his quæ fiunt a Prælatis*, &c. Cap. *Quantò*. LIB. III. DECR. *Tit.* 10. Cap. 5.

II. Canonici Eccleſiæ Senatus dicitur. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 12. *fin.*

III. In omnibus Eccleſiis duo vel tres faciunt Congregationem ſeu Collegium. *De Electione* Cap. *Nullus, cum Gloſſa.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 1.

IV. Ad Epiſcopum pertinet Collatio Beneficii ſeu Præbendæ, ad Capitulum & Decanum inſtitutio in Capitulo & Stallo. *Gloſſa* Verbo *Ordinatione*. Hinc Inſtallatio vulgò *Priſe de Poſſeſſion.*

V. Origo Canonicorum Regularium. *Concil.* TURON. III. *anno* 813. *Can.* 24. TOM. VII. CONC. *pag.* 1264. Ibi fit mentio Abbatum Monaſteriorum, in quibus Canonica vita antiquitùs fuit, vel tunc eſſe videbatur, præcipiturque ut in illis regularis vita ſervetur.

VI. *Concil.* MELDAN 845. Cap. 53. TOM. VII. CONC. *p.* 1835. providetur ut Clauſtra pro Canonicis conſtruantur ad vitam Regularem ducendam.

VII. Presbyteri & Clerici cujuſcumque Eccleſiæ non ſunt unum Corpus, ita quod Capitulum appellentur. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Dilecta uniz.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 14.

VIII. Præbenda Canonica dicitur. *Conc.* TURON. *anno* 1060. Cap. 8. TOM. IX. CONC. *p.* 1109.

IX. Canonicus eſt quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, Sæculari, vel Regulari Eccleſia Divinis mancipatus eſt Officiis. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Ref.* Cap. 4. *init.* CLEMENTINA II. *De Ætate & Qualit.*

X. Proviſi de Canonicatibus in Eccleſiis Cathedralibus. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. *De Reform.* Cap. 12. *med.*

XI. Obtinentes in Cathedralibus Eccleſiis, vel Collegiatis, Canonicatus & præbendas, ſunt Canonici. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECRET. II. *De Reform.* Cap. 12. *med.*

XII. Ad Ordinationem Canonicorum neceſſe eſt idonea & honeſta perſona, cui Epiſcopus vacante in Eccleſia Præbendâ, duxerit conferendam, præſentetur Decano & Capitulo. *De Conceſſione Præbendæ* Cap. *Poſt Electionem. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 8. Cap. 7.

XIII. In Litteris Epiſcopi directis Capitulo, de Decano mentio habeatur, per cujus manum debet Canonicus in Capitulo inveſtiri. *Ibid.* §. 1. *Cùm igitur*, LIB. III. DECR. *Tit.* 8. Cap. 7.

XIV. Capitulum inveſtit Canonicum de Canonicatu, & ſolemniter inſtallat. *Ibid.* §. 3.

XV. Quæ ſigna Poſſeſſionis, vel quaſi poſſeſſionis Canonicatûs admittere in Canonicum, & recipere in Canonicum, & ea quæ ad Canonicatum pertinent cum Stallo Chori, & loco Capituli alicui aſſignare. *De Præb* Cap. *Pro illorum.* LIB. III. DECR. *Tit.* 5. Cap. 11.

XVI. Exiſtit in Canonicatûs poſſeſſione, vel quaſi, habendo Stallum in Choro, locum in Capitulo, legendo & cantando ut Canonicus, & cùm ad tractatus ac Electiones Dignitatum Perſonarum, quæ occurrerunt pro tempore faciendæ, tanquam Canonicus eſt vocatus. *De Electione.* Cap. *In Geneſi.* §. 2. *med.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 55.

XVII. Epiſcopi nemini infra annum 14. conſtituto, Perſonatum cujuſlibet Eccleſiæ concedere præſumant; quòd ſi contraria præſumpſerint, quod fecerint irritabitur. *De Ætate & Qualitat.* Capite *In decorem* LIB: I. DECR. *Tit.* 14. Cap. 3. *Append. Concil.* LATERAN. *Parte* 25. Cap. 2.

Perſonatus hic accipitur pro Rectoria, vel Rectoratu cujuſque Eccleſiæ non Collegiatæ, non autem pro Præbenda habente adminiſtrationem, cujus generis & nominis ſunt quædam Præbendæ in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis ac præeminentiam conferente.

SECTIO II.

De Dignitatibus, ut vocant, Eccleſiarum Cathedralium, ad quid inſtituta ſint, cujus ætatis, & quales eſſe debeant, qui ad illas aſſumuntur?

I. Dignitates in Eccleſiis præſertim Cathedralibus ad conſervandam, augendamque Eccleſiaſticam Diſciplinam fuerunt inſtitutæ, ut qui eas obtinerent pietate præcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos operâ & officio juvarent. *Concilio* TRIDENTINO, SESS. XXIV. *De Refor.* Cap. 12.

II. Meritò qui ad eas vocantur tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpondere poſſint. *Ibid.*

Nemo ad Dignitates quaſcumque, quibus aliarum cura ſubeſt, promoveatur, niſi qui ſaltem 25. ſuæ ætatis annum attigerit, & in Clericali Ordine verſatus, doctrinâ ad ſuum munus exequendum neceſſariâ, ac morum integritate commendetur. Juxta Conſtitutionem ALEXANDRI III. in *Concilio* LATERANENSI promulgatam, quæ incipit: *Cùm in Cunctis. Concil.* TRID. *Ibid.* SESS. XXIV. *De Ref* Cap. 12.

III. Decanatum, Archidiaconatum, & alia quæ curam animarum habent annexam, nullus omninò ſuſcipiat, niſi qui jam 25. ætatis annum attigerit, & ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat. *De Electione.* Cap.

Cùm in cunctis. §. 2. *Inferiora*. Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 7.

IV. Ad cæteras Dignitates, vel Perſonatus, quibus aliarum cura nulla ſubeſt, Clerici alioquin idonei & 22. annis non minores adſciſcantur. *Concil.* Trid. Seſs. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 12. *poſt initium.* Permittitur ut Epiſcopi cum his qui 20. annum compleverint, quòd Dignitates, vel Perſonatus, quibus aliarum cura non imminet valeant obtinere, poſſint (ſi aliud non obſtat Canonicum) liberè diſpenſare. *In 6. De Ætate & Qualitate.* Cap. unico. Lib. I. *Tit.* 10. Cap. unico.

V. In Cathedralibus, Metropolitanis, & Collegiatis Eccleſiis, in quarum Statutis cavetur expreſsè, quòd nullus ibidem Dignitatem, Perſonatum, Adminiſtrationem, vel Officium obtinere poſſit, niſi in illis actu Canonicus exiſtat, Canonicos ad effectum dumtaxat inibi obtinendi Dignitatem, Perſonatum, Adminiſtrationem vel Officium, ſed non conſequendi primam Præbendam vacaturam creat Romanus Pontifex. *Concordatorum Tit.* 2. *med.*

Si verè non ſunt Canonici, debent petere à Summo Pontifice Canonicatum ad effectum tantùm, ubi Statuta Eccleſiæ volunt illos eſſe Canonicos.

SECTIO III.

Quoſcumque qui ad Canonicatum, ſeu Dignitatem, admittuntur, teneri profeſſionem fidei emittere, ac ſolita præſtare juramenta, aliaſque honeſtas dumtaxat conſuetudines ſervare.

I. Proviſi de Canonicatibus & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, non ſolùm coram Epiſcopo ſeu ejus Officiali, ſed etiam in Capitulo orthodoxæ ſuæ fidei publicam facere profeſſionem teneantur. *Concil.* Trident. Seſs. XXIV. Decr. II. *De Reform.* Cap. 12.

II. Contingit in nonnullis Eccleſiis de earum conſuetudine obſervari, quòd Canonici, cùm de recipiendis ibidem novis Canonicis agitur, aliter non recipiantur in ipſis, niſi jurent Statuta & Conſuetudines ipſarum Eccleſiarum ſcripta & non ſcripta, inviolabiliter obſervare. *In 6. de Jurejurando.* Cap. *Contingit*. Lib. II. *Tit.* 11. Cap. 1. Nicolaus III.

III. A quibuſcumque ſcientibus contineri in prædictis Conſuetudinibus & Statutis, illicita, impoſſibilia, vel Libertati Eccleſiaſticæ obviantia, juramenta hujuſmodi aliquatenùs præſtari non debent; & talia juramenta eâ intentione facta, cùm etiam ſub tali Intentione præſtari non poſſint abſque Divinæ Majeſtatis offenſa, in hujuſmodi illicitis, impoſſibilibus, ſeu Libertati Eccleſiaſticæ obviantibus, non ſunt ſervanda. *Ibid. in 6.* Lib. II. *Tit.* 11. Cap. 1. *med.*

IV. Si ſub forma prædicta vel ſimili aliquos ignorantes prædicta illicita, ſeu impoſſibilia, vel Libertati Eccleſiaſticæ obviantia jurare contigerit, ad obſervanda dumtaxat licita, poſſibilia, & non obviantia Libertati Eccleſiaſticæ, jurantium referri debet intentio *Ibid.*

V. Gregorius III. innovavit hanc Conſtitutionem Nicolai Papæ III. *Bulla 93. inter Apoſtolicas anno* 1584. Bullarii Tom. II. *p.* 478.

VI. Juramenta ſub omni generalitate qualitercumque, & ſub qualicumque verborum forma præſtita vel præſtanda, ad licita, poſſibilia, & Libertati Eccleſiaſticæ non obviantia, tantùm extenduntur, ipſique jurantes ad alia per præſtationem juramenti hujuſmodi non tenentur. *In* Sexto *De Jurejurando.* Cap. *Contingit*. Lib. II. *Tit.* 11. Cap. 1. §. *Declaramus.*

VII. Clericus, qui juravit ſe Statuta in Eccleſia ſua edita ſervaturum, promittens poſteà Statutum quod poſtmodùm ſubſecutum eſt, fideliter obſervare, non tenetur ad illius obſervationem ex debito præſtiti juramenti. *De Jurejurando.* Cap. *Clericus.* Lib. II. Decr. *Tit.* 24. Cap. 35.

VIII. Canonicus, qui jurat ſe ſervaturum Statuta edita, non tenetur vi illius juramenti ſervare Statuta poſtmodùm edita, licèt promittat illa ſe ſervaturum, per idem juramentum tenetur illa ſervare ex ſua promiſſione, non ex debito juramenti. *Gloſſa.*

IX. Tranſgredi tamen non debet quod promiſit. *Ibidem.*

X. Sancta *Synodus* Tridentina deteſtatur quòd in pluribus Eccleſiis; tàm Cathedralibus quàm Collegiatis, ex earum Conſtitutionibus, aut ex prava Conſuetudine obſervari intelligitur in admiſſione ad poſſeſſionem Canonicorum, aut Præbendarum certæ conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationes, vel illicitè interponantur. *Concil.* Trid. Seſs. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 14. *initio.*

Huc attinet nota Guimerici *in Tit. De Annatis* Pragmaticæ Sanctionis, nempè Reſervatio fructuum vacantium Beneficiorum in utilitatem privatorum non valet, in utilitatem verò Eccleſiæ ſervanda.

XI. Epiſcopi quæcumque hujuſmodi in uſus pios non convertuntur, atque ingreſſus eos, qui ſimoniacæ labis ob ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem habent, fieri non permittant, ipſique diligenter de eorum Conſtitutionibus, ſivè Conſuetudinibus, ſuper prædictis cognoſcant, & illis tamen, quas ut laudabiles probaverint, exceptis, reliquas ut pravas ac ſcandaloſas rejiciant & aboleant; non obſtantibus quibuſcumque Statutis, Conſtitutionibus, Conſuetudinibus, etiam Immemorabilibus, etiam Apoſtoli autoritate firmatis. *Ibid. Concilio* Trid. Seſs. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 14.

XII. Si fructus Beneficiorum, quæ in ſua Diœceſi vacabunt, Eccleſiæ Fabricæ, ſeu alteri uſui, de ſpeciali Conſuetudine, Privilegio, vel forſitan Statuto debeantur, præjudicium aliquod huic ſpeciali non generatur. *De Reſcript. in 6.* Lib. I. *Tit.* 3. Cap. 10.

XIII. Ad reſtaurandam Fabricam Eccleſiæ ſtatutum eſt, ut quilibet Canonicorum aliquam ſuorum redituum portionem deputet. *De his, quæ fiunt à majori.* Cap. *fin. Ex parte.* Lib. III. Decr. *Tit.* 11. Cap. 4.

XIV. Pro relevatione oneris debitorum, fructus Beneficiorum, quæ vacare contigerit, liceat retinere. *De Verbor. Signif.* Cap. *Tua nobis.* Lib. V. Decr. *Tit.* 40. Cap. 32.

XV. Etſi Canonici quamdam Conſuetudinem prætendant, quòd prandium habere debeant, à Canonico recepto de novo, tali Conſuetudine non obſtante, ei qui receptus eſt in Canonicum, ſicut uni ex aliis, in proventibus & Præbenda providere debent. *De Sim.* Cap. Jacobus. Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 44.

SECTIO IV.

Canonicatus & Dignitates exigere certos Ordines Sacros, quos ſtatuto tempore ſemper ſuſcipere tenentur, qui illa obtinent, & quid requirant, ut Canonici vocem habeant in Capitulo.

I. Clerici, qui Eccleſias, ſeu Beneficia habent Eccleſiarum, & ordinari, quo liberiùs vivant, ſubterfugiunt: cùm ab Epiſcopis invitati fuerint, ſi ad Ordines promoveri contempſerint, Eccleſiis & Beneficiis eorum priventur. *Concilium* Londin. *anno* 1125. *Can.* 6. Tom. X. *Conc. p.* 915.

II. In omnibus Eccleſiis Cathedralibus omnes Canonicatus ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterii, Diaconatûs, vel Subdiaconatus. *Conc.* Trident. Seſs. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 12. *med.*

III. Dimidia ſaltem Pars Presbyteri ſint, cæteri verò Diaconi. *Ibid.*

IV. Uti Conſuetudo habet, ut plures vel omnes ſint Presbyteri conditio obſervetur. *Ibid.* Qui Dignitates, Perſonatus, Officia, Præbendas, Portiones, ac quælibet alia Officia in Cathedrali, vel Collegiata, Sæculari, vel Regulari Eccleſia obtinent, aut in poſſerùm obtinebunt, quibus onera varia ſunt annexa, videlicet ut alii Miſſas, alii Evangelium, alii Epiſtolas dicant, ſeu cantent, quorumque privilegio, exemptione, prærogativâ, generis nobilitate ſint inſigniti, teneantur, juſto impedimento ceſſante, infra annum Ordines ſuſcipere requiſitos. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Ref.* Cap. 4. *med.*

V. Qui Dignitates, Perſonatus, Officia, vel Præbendas, quibus certi Ordines ſunt annexi, pacificè obtinent in Cathedralibus, vel Collegiatis, Sæcularibus, vel Regularibus Eccleſiis, vel obtinebunt in futurum, niſi (juſto impedimento ceſſante) ad omnes Ordines promoveri ſe fecerint intra annum, ex tunc, (*id eſt* anno elapſo. *Gloſſa.*) donec ad eos promoti fuerint nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem. CLEMENTINA. *Ut ii. De Ætate & Qualitate, &c.* §. 1. *init.* CLEMENTINARUM LIB. I. *Tit.* 6. *Cap.* 2. Ipſis diſtributionum, quæ dantur his, qui certis horis interſunt, pars dimidia ſubtrahatur, non obſtantibus quibuſlibet Conſuetudinibus vel Statutis: Pœnis aliis, quæ contra tales promoveri ad Ordines recuſantes ſtatuuntur in Jure, nihilominùs in ſuo robore permanſuris. *Ibid. fin.* CLEMENTINA. *Ut ii. De Ætate & Qualitate.* CLEMENTINARUM LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 2.

VI. Hanc Conſtitutionem *Concilii* VIENNENSIS, quæ incipit, *Ut ii qui*, Decreto ſuo innovat Sancta *Synodus* TRIDENTINA, ut illas pœnas incurrant, qui infra annum Ordines non ſuſceperint requiſitos. *Conc.* TRID. SESS. XXII. *De Reform.* Cap. 4.

VII. Capitulum neminem ad Dignitatem Canonicatûs, aut Portionem recipiat, niſi qui eo Ordine Sacro, aut ſit initiatus, quem illa Dignitas, aut Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate, ut infra tempus à Jure ſtatutum initiari valeat.

VIII. Ut ii, qui divinis in Cathedralibus, vel Collegiatis Sæcularibus, vel Regularibus Eccleſiis ſunt mancipati Officiis, vel mancipabuntur in poſterùm, ad ſuſcipiendos Sacros Ordines propenſius inducantur, nullus in omnibus Eccleſiis vocem in Capitulo habeat (etiamſi hoc ſibi ab aliis liberè concedatur) niſi ſaltem in Subdiaconatûs Ordine fuerit conſtitutus. CLEMENTINA. *Ut ii. Qui de Ætate, &c. init.* CLEMENTINARUM LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 2.

IX. Quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, Seculari, vel Regulari Eccleſia Divinis mancipatus Officiis in Subdiaconatûs Ordine ſaltem conſtitutus non ſit, vocem in hujuſmodi Eccleſiis in Capitulo non habeat, etiam ſi hoc ſibi ab aliis liberè fuerit conceſſum. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Reform.* Cap. 4. *init.*

SECTIO V.

Teneri eos, qui Canonicatus, ſeu Dignitates obtinent, per ſe implere Officia illis annexa, atque bono ubique exemplo eſſe.

I. Omnes obtinentes in Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſiis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, Divina per ſe & non per ſubſtitutos compellantur obire Officia, & Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti adſiſtere, & inſervire, atque in Choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, diſtinctè, devotèque laudare. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 12. *poſt med.*

II. Cogant Epiſcopi eos, qui Dignitates, Perſonatus, Officia, Præbendas, Portiones, ac quælibet alia Beneficia, in dictis Eccleſiis obtinent, diebus ſtatutis Ordines requiſitos per ſe ipſos exercere, ac cætera omnia Officia, quæ debent in Cultu Divino præſtare. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Reform.* Cap. 4. *fin.*

III. Veſtitu inſuper decenti tàm in Eccleſia quàm extrà aſſiduè utantur. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 12. *fin.*

IV. Ab illicitis venationibus, aucupiis, choreis, tabernis, luſibusque abſtineant, atque eâ morum integritate polleant, ut meritò Eccleſiæ Senatus dici poſſit. *Ibid.*

Conc. AQUISGRAN. *ann.* 816. *Cap.* 125. damnat Canonicos, qui relictâ veſte, quâ à Monachis diſcernebantur, induebant cucullas, quæ iſtorum propria veſtis erat, ac damnationis cauſas plures refert.

His quæ hic colliguntur circa veſtitum & mores, addi poſſunt quæ ſuprà collecta ſunt circa vitam & honeſtatem Clericorum, quia Canonici ſunt nunc illorum præcipui, ex eo ſcilicet quòd ſunt, vel eſſe debeant Senatus Conciliumque Epiſcopi.

SECTIO VI.

Capitula Cathedralium, ſeu Collegiatarum Eccleſiarum teneri ad perſolvendum, ac celebrandum Divinum Officium, & quâ ratione id præſtari debeat?

I In Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis, horis debitis devotè pſallatur. CLEMENTINA. *Gravi. De Celebrat. Miſſar.* §. *ult. med.* CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

II. Septem Synaxes Sancti Patres canendas conſtituerunt exceptione. *Cap.* 28. TOM. VI. CONC. *p.* 1588. Vide *Concil.* AQUISGRAN. *anno* 813. Cap. 126. TOM. VII. CONCIL. *p.* 1395. *Cap.* 131. ubi multa notanda circa modum celebrandi has horas, & explicationem myſteriorum, illarum numero comprehenſorum.

III. Eccleſia debito tradatur Clericorum ſervitio, cùm Præbendæ vacant. *De Clerico Excommunicato.* Cap. *Propoſuit. init.* LIB. V. DECR. *Tit.* 27. Cap. 8.

IV. In cunctis Cathedralibus, ac Collegiatis, Eccleſiaſticis horis debitis, ſignis congruâ pulſatione præmiſſis, Laudes Divinæ per ſingulas horas non curſim ac feſtinanter, ſed tractim & cum pauſa decenti, præſertim in medio cujuſlibet Verſiculi Pſalmorum, debitam faciendo inter ſolemne & feriale Officium differentiam, reverenter ab omnibus perſolvantur. PRAGMATICA SANCTIONE. *Tit.* 10.

V. Qui occaſionem ceſſationi à Divinis dedit, Eccleſiæ debitum Officium ejus eſt culpâ ſubſtractum. *In* 6. *De Officio Ordin.* Cap. *Si Canonici.* §. 2. *init.* LIB. I. *Tit.* 16. Cap. 2.

VI. Prophetâ dicente: *Septies in die Laudem dixi tibi*, ſeptenarius numerus impletur, ſi Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſperæ, & Completorii tempore, noſtræ ſervitutis Officia perſolvamus. *De Celebrat. Miſſar.* Cap. *Presbyter. med.* LIB. III. DECR. *Tit* 41. Cap. 1. Vide *Concil.* AGATHENSE, anno. 506. *Canon.* 30. unde deſumptus eſt relatus Textus. TOM. IV. CONCIL. *pag.* 1388. *Concil.* TARASCON. *anno.* 516. *Canon.* 7. TOM. IV. CONCIL. *p* 1564. qui jubet ut Diaconi cum Presbyteris, alternâ Hebdomadâ Officium Divinum celebrent, dieque Dominicâ omnes Clerici ad illud coeant.

VII. Cathedrales, & Conventuales Eccleſiæ, prætextu Miſſæ ſemel in die pro anniverſario celebrandæ, Sacra Miſſarum Solemnia, quæ ratione diei, vel feſti, ſolent ſolemniùs celebrari, prætermittere non debent. *De Celebrat. Miſſar* Cap. *Cum Creatura. init. ex Collectione.* GONZALES. LIB. III. DECR. *Tit.* 41. Cap. 11. Vide *Concilium* VASENS. vulgò III. verè II. *anno.* 529. *Cap.* 5. ubi præcipitur poſt *Gloria Patri* addi *ſicut erat.* TOM. IV. CONCIL. *p.* 1680.

VIII. Nullum in ſe torporem negligentiæ obrepere per-

Digitized by Google

permittant, quominùs & pro anniverſariis defunctorum, & pro feſto vel feria, ſecundum temporum congruentiam, Miſſarum ſolemnia conventualiter celebrent. *Ibid. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 41. Cap. 11. Vide *Concil.* AURELIANUM III. *anni* 578. *Canone* 14. TOM. V. CONCIL. p. 299. jubente Miſſam celebrari horâ tertiâ, quo faciliùs Officio expedito intra horas competentes, Sacerdotes poſſint ad Officia Veſpertina convenire. Vide *Concil.* BRACARENSE II. *anni* 563. Cap. 1. 2 & 12. CONC. TOM. V. *p.* 840. Præcipiunt, ut eædem lectiones in Vigiliis, & Miſſis legantur, & eodem modo Epiſcopi & Presbyteri ſalutent populum, dicentes: *Dominus vobiſcum*: nihilque pſallatur quàm ex Divinis ſcripturis. *Cap.* 12. *Concil.* TOLET. IV. anno 633. *Can* 2. TOM. V. CONCIL. *p.* 1704. ubi veterem diſciplinam jubet, ut unaquæque Provincia pſallendi, & miniſtrandi, parem conſuetudinem teneant, ne ſit aliqua ſpecies ſchiſmatis, vel ſcandali.

IX. Inſtitutio Miſſarum, ſicut in Metropolitana Eccleſia agitur, ita in Dei nomine in omnibus Provinciis, tàm ipſius Miſſæ ordo, quàm pſallendi, vel miniſtrandi conſuetudo ſervetur. *De Conſecrat.* DIST. II. Cap. 13. *Inſtitutio* In *Concilio* legitur in Provincia TARRACON. Collectores ad omnes Provincias extenderunt.

X. Olim omnes Clerici Civitatis diebus ſolemnibus conveniebant ad Officium in Canonicis. Vide *Regulam* CHRODOG. Cap. 8. TOM. VII. CONCIL. *pag.* 1450. ubi hæc habet *In diebus Dominicis & Feſtivitatibus, omnis Clerus, qui extra Clauſtra eſt, ad Nocturnas & Matutinas veniant.*

XI. Ad celebranda Divina Officia Ordinem, quem Metropolitani tenent, Comprovinciales obſervare debebunt. *De Conſecrat.* DISTINCT. II. Cap. 31. *Altaria. fin.*

XII. Ut omnes Eccleſiæ publicæ Canonicis horis curſum ſuum habeant cum reverentia. *Concilium* CALCHUTHENSE *anno* 787. Cap. 7. TOM. VI. CONC. *p.* 1865.

XIII. Divinæ Laudis Officia, debitæ ſervitutis obſequio exhibentur. EXTRAVAG. JOANNIS XXII. *inter Canones. Docta Sanctorum. init. De vita & honeſtate.* LIB. III. EXTRAVAG. *Tit. I. Cap. unico.* Docta Sanctorum Patrum decrevit autoritas, ut Divinæ Laudis Officiis, quæ debitæ ſervitutis obſequio exhibentur, cunctorum mens vigilet, ſermo non ceſpitet, & modeſta pſallentium gravitas placidâ mudulatione decantet. *Ibid. init.*

XIV. Indè in Eccleſiis Dei pſalmodia cantanda præcipitur, ut fidelium devotio excitetur: In hoc nocturnum diurnumque Officium, & Miſſarum celebritates aſſiduè Clero ac populo, ſub maturo tenore, diſtinctaque gradatione decantentur, ut eâdem diſtinctione collibeant, & maturitate delectent. *Ibid.*

XV. Non eſt prohibitum, quibus interdùm diebus Feſtis præcipuè, ſivè ſolemnibus in Miſſis, & Divinis Officiis aliquæ conſonantiæ, quæ melodiam ſapiant, ſupra cantum Eccleſiaſticum ſimpliciper proferantur: maximè cùm hujuſmodi conſonantiæ auditum demulceant, devotionem provocent, & Pſallentium Deo animos torpere non ſinant. *Ibid. fin.*

XVI. Quæ neceſſaria erunt Miniſtris, & ſi qua hujuſmodi *Synodus* Provincialis, pro cujuſcumque Provinciæ utilitate, & moribus, certam cujuſcumque formulam præſcribet. *Concil.* TRIDENT. SESS. XXIV. DECR. *De Reform. Cap.* 12. Conſtitutionem GALTERI Archiepiſcopi SENON. mortui *ann.* 923. Cap. 8. TOM. IX. CONCIL. *pag.* 578. ubi ſtatuit, quæ Capitula facere teneantur circa Officium Divinum, ſecundum numerum inſtitutorum, & facultates Eccleſiarum.

XVII. Inter ea verò Epiſcopus non minùs quàm cum duobus Canonicis, quorum unus ab Epiſcopo, alter à Capitulo eligatur, in iis, quæ expedire videbuntur, poterit providere. *Concil.* TRID. *Ibid.* SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 12.

SECTIO VII.

Canonicos omnes teneri intereſſe Divino Officio, & quomodò, & an cantare illud teneantur?

I. In cunctis Cathedralibus, & Collegiatis, ac Eccleſiis non curſim, ac feſtinanter, ſed tractim & cum pauſa dicent. Laudes Divinæ, per ſingulas horas reverenter ab omnibus perſolvantur. PRAGMATICA SANCTIONE. *Tit.* 10.

II. Omnes compellantur per ſe, & non per ſubſtitutos in Choro ad pſallendum inſtituto; Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter diſtinctè, devotèque laudare. *Concil.* TRID. SESS. XXII. DECR. II. *De Reform.* Cap. 12. Vide *Concil.* VENNETICUM. *anno* 465. 14. & 15. TOM. IV. CONC. *p.* 1057.

III. Eccleſiarum Miniſtri offerre Deo Sacrificium laudis, fructum labiorum ſuorum in puritate conſcientiæ, & animi devotione debent, horas Canonicas dicere, ſeu pſallere, non tranſcurrendo, non ſyncopando, non extranea & plerumque vana, profana, & inhoneſta intermiſcendo colloquia. CLEMENTINA *Gravi. De Celebrat. Miſſar. init.* CLEMENTINARUM. LIB. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

IV. Non tardè ad Chorum conveniendo, non Eccleſiam ipſam ante finem Officii exeundo, in corona, veſtibus, & tonſura, Divina celebrare aut eis intereſſe debent. *Ibid.*

V. Cùm pſallendi gratiâ ibidem conveniant, muta aut clauſa labia tenere non debent, ſed omnes præſertim qui majori funguntur honore, in Pſalmis, in Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulentur. PRAGMATICA SANCTIONE. *Tit.* 10.

VI. Horas Cannnicas dicturi cum Tunica Talari, ac Suppelliciis mundis ultra medias Tibias longis, vel Cappis, juxta temporum & Regionum diverſitatem, Eccleſias ingrediantur. *Ibid.*

VII. Cùm in Choro fuerint, gravitatem ſervent; quam & locus & Officium exigunt, non inſimul aut cum aliis confabulantes, ſeu colloquentes, aut litteras, ſeu ſcripturas alias legentes. *Ibid.*

VIII. Cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino, audiant ii, quibus pſallendi in Eccleſia Officium eſt, Deo non voce ſed corde cantandum. DISTINCT. XCII. Cap. 1. *Cantantes.*

IX. Numquid verborum multitudine flecti Deus ut homo poteſt. Non verbis tantùm, ſed corde orandus eſt Deus. *De Conſecratione.* DIST. V. Cap. 24. *Non mediocriter. med.*

X. Cùm dicitur *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto*, omnes conſurgant. Cùm nominatur illud nomen glorioſum JESUS, in quo omne genu flectitur Cœleſtium, Terreſtrium, & Infernorum, omnes caput inclinent. PRAGMATICA SANCTIONE. *Tit.* 10.

XI. Nemo ibidem dùm horæ in communi cantantur legat, vel dicat privatim Officium, nam non ſolùm obſequium, quo obnoxius eſt, Choro ſubſtrahit, ſed & alios pſallentes perturbat. PRAGMATICA SANCTIONE. *Tit.* 10.

XII. Super his debitè obſervandis, aliiſque ad Divini Officii proſecutionem, ac Chori diſciplinam ſpectantibus, cui onus incumbit diligenter invigilet, indè ne quid inordinatè fiat circumſpiciens. PRAGMATICA SANCTIONE. *Tit.* 10.

XIII. Si quis Principem ſæculi rogaturus, habitu honeſto, geſtu decenti, prolatione non præcipiti, ſed diſtinctâ, attentâ quoque mente, ſe ipſum ac verba ſtudeat componere; quantò diligentiùs in hoc Sacro loco Omnipotentem oraturus Deum, hæc omnia facere curabit. *Ibid.* PRAGM. SANCT. *Tit.* 19. *init.*

XIV. Horum tranſgreſſores, illius horæ Diſtributiones, in qua circa prædicta exceſſerint, vel aliâ majori, prout tranſgreſſionis gravitas exegerit, plectantur pœnâ, ſalvis tamen laudabilibus conſuetudinibus, ſtatutis, ac obſervantiis ſpecialibus Eccleſiarum ſingularum Regni, & Delphinatûs. *Ibid.* PRAGM. SANCT. *Tit.* 10.

SEC-

SECTIO VIII.

Canonicis, qui interſunt Officio, dandas eſſe diſtributiones peculiares, aut aliquid quod illas ſuppleat, & quo tempore intereſſe debeant, ut illas lucrentur?

I. Diſtributiones quotidianæ, aliàs manualia Beneficia, ſeu victualia nuncupantur. *In 6. De Clericis non Reſid.* Cap. unico Lib. III. *Tit.* 3. *Cap. unico.* In quibuſcumque rebus conſiſtant, Canonicis, ac aliis Beneficiatis, & Clericis Cathedralium, & aliarum Collegiatarum Eccleſiarum, qui Divinis Officiis in ipſis Eccleſiis adfuerint, tribuantur juxta Eccleſiæ cujuslibet ordinationem rationabilem jam factam, ſeu etiam faciendam. *In 6. De Clericis non Reſidentibus.* Cap. unic. §. *Statuimus.* Lib. III. *Tit.* Cap. unico.

II. Etiam victualia appellantur. *De Clericis non Reſidentibus.* Cap. *De cætero.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. *Cap.* 1. 3. Appellantur etiam portiones quotidianæ. *De Præbend.* Cap. *Dilectus.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 19.

III. Diſtributiones quotidianæ illis, qui horis interſunt, Canonicis tribuuntur. *In 6. De Sententia Excommunic* Cap. *Alma Mater.* §. 1. *Adjicimus. med.* Lib. V. *Tit.* 51. Cap. 24.

IV. Recepto in Canonicum & conceſſo ſibi ſtallo in Choro, cùm Officio adeſt, portiones quotidianæ quæ fiunt in Eccleſia, ſine diminutione qualiber, debent aſſignari. *De Præbendis.* Cap. *Dilectus* §. *ultimo fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. *Cap.* 19. Diſtributiones, qui ſtatutis horis interfuerint, recipiant. *Concil.* Trident. Seſs. XXIV. Decreto II. *De Reformat.* Cap. 12. *med.*

V. In illis Eccleſiis, in quibus ſingulis horis diſtributiones ſtatutæ non ſunt, omninò eam de groſſis fructibus, ſi opus ſit, deputentur, ut juxta menſuram laborum, plus minuſve quiſque capiat emolumenti. Pragm. Sanct. *Tit.* 10. *fin.*

VI. In Eccleſiis tàm Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, ut veriſimiliter negligantur; tertia pars fructuum, & quorumcumque proventuum, & obventionum, tàm Dignitatum, quàm Canonicatuum, Perſonatuum, Portionum, & Officiorum, ſeparari debet, & in diſtributiones quotidianas converti, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros Divinis intereſſentes Officiis proportionaliter, juxta diviſionem ab Epiſcopo, eam tanquàm applicato Apoſtolicæ Sedis Delegato, in ipſa prima fructuum deductione facienda dividentur: Salvis tamen Conſuetudinibus harum Eccleſiarum, in quibus non reſidentes, ſeu non ſervientes, nihil, vel minus tertiâ parte percipiunt; non obſtantibus Exemptionibus, ac aliis Conſuetudinibus, etiam immemoralibus, & appellationibus quibuſcumque *Concil.* Trident. Seſs. XXI. Decr. *De Reform.* Cap. 3.

VII. Illa bladi quantitas, & pecuniæ Summa, quæ pro quolibet menſe, vel hebdomada, Canonicis miniſtrantur, non debent pro quotidianis diſtributionibus computari, ſed illa tantùm, quæ præfatis Canonicis pro diurnis & nocturnis horis diſtribuuntur ſine fraude. Extravag. Comm. *Cum Nonnulla.* §. 2. *fin. De Præbend.* Lib. III. Extravag. *Tit.* 2. Cap. 11.

VIII. Epiſcopi etiam tanquàm Delegati Apoſtolici, ex fructibus & proventibus quibuſcumque omnium Dignitatum, Perſonarum, & Officiorum, in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis exiſtentium, tertiam partem in diſtributiones eorum arbitrio aſſignandas dividere poſſint. *Concil.* Trident. Seſs. XXII. *De Reformatione.* Cap. 3. *init.*

IX. Qui Matutinis, ante finem Pſalmi *Venite Exultemus*: in aliis horis ante finem primi Pſalmi; in Miſſa ante ultimum *Kyrie eleizon*, uſque in finem Divino Officio non interfuerit, niſi fortè neceſſitate cogente, ac petitâ & obtentâ à Præſidente Chori licentiâ diſcedere oporteat, pro illa hora abſens cenſeatur, ſalvis Eccleſiarum Conſuetudinibus, ſi quæ fortè circa hæc arctiores exiſtant. Pragmat. Sanct. *Tit.* 11. 12.

X. Idem in his obſervetur, qui à principio uſque ad finem in proceſſionibus non permanſerint. *Ibid.*

XI. Pro usûs rei executione deputetur aliquis onus habens notandi perſonas ſingulas, ſtatuto tempore non convenientes, juramento adſtrictus agere fideliter & nulli parcere. *Ibid.* Pragm. Sanct. *Tit.* 10.

SECTIO IX.

Diſtributiones non solùm negandas eſſe iis, qui non reſident in ſuis Eccleſiis, ſed etiam qui licèt reſideant, Divino Officio non interſunt.

I. Victualia non conſueverunt abſentibus exhiberi. *De Clericis non Reſidentibus.* Cap. *De cætero. fin.* Lib. III. Decret. *Tit.* 4. Cap. 7.

II. Diſtributiones quotidianæ tantùm reſidentibus tribuuntur. *In* Sexto. *De Clerico non Reſidente.* Cap. *Conſuetudinem.* Lib. III. *Tit.* 3. Cap. unico.

III. Quotidianæ diſtributiones tantùm reſidentibus in Eccleſiis, eis qui interſunt horis Canonicis, exhibentur. *De Præbendis.* Cap. *Licet. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 32.

IV. Conſuetudo, quâ Canonici, & alii Beneficiati, ſeu Clerici Cathedralium, & aliarum Collegiatarum Eccleſiarum, Diſtributiones quotidianas qualitercumque in Civitatibus, ſeu aliis locis (in quibus ipſæ conſiſtunt Eccleſiæ) ſint præſentes, licèt Divinis Officiis non interſunt, ex integro percipiunt, ac ſi continuè ipſis Eccleſiis in iiſdem Officiis deſervirent, penitùs improbanda eſt. *In 6. De Clericis non Reſidentibus.* Cap. unico. *init.* Lib. III. *Tit.* 3. Cap. unico.

V. Tollendus prorsùs abuſus ille, quo in una duntaxat hora præſens, totius diei diſtributiones uſurpat. Pragmat. Sanct. *Tit.* 10. *fin.*

VI. Tollendus etiam ille abuſus, quo Præpoſiti, vel Decani, aut alii Officiales, ex hoc ſolùm quòd Officiales ſunt, licèt actualiter pro utilitate Eccleſiæ non abſint, quotidianas diſtributiones percipiunt. *Ibid.* Pragmat. Sanct. *Tit.* 10. *fin.*

VII. Qui aliter de diſtributionibus quicquam receperit, cùm Divinis Officiis in ipſis Eccleſiis abfuerit; rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas; imò ad omnium reſtitutionem, quæ contra hujuſmodi Conſtitutionem receperit, teneatur. *In 6. De Cleric. non Reſident.* Cap. *Conſuetudinem.* §. 1. Lib. III. *Tit.* 3. Cap. unico.

VIII. Qui ſtatutis horis non interfuerint, quâvis colluſione aut remiſſione excluſâ, diſtributionibus careant, juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit *Conſuetudinem*, quod Sancta *Synodus* Tridentina in uſum revocat, non obſtantibus quibuſcumque Statutis & Conſuetudinibus. *Concil.* Trident. Seſs. XXIV. Decr. II. *De Reformat.* Cap. 12.

IX. Qui Dignitates, Perſonatus, & Officia in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis, obtinent, ſi perſonaliter competens ibi ſervitium quolibet die ſtatuto non impleverint, illius diei diſtributionem amittant, nec ejus quoquo modo dominium acquirant, ſed Fabricæ Eccleſiæ quatenùs indigeat applicetur. *Concil.* Trid. Seſs. XXII. *De Reform.* Cap 3.

SECTIO X.

Quinam percipere poſſint Diſtributiones, etiamſi Officio non interſint, & quomodò procedi poſſit contra eos, qui ſine cauſa non interſunt.

I. Qui divinis Officiis in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, non adfuerit, diſtributionum dominium non acquirit, exceptis illis, quos infirmitas, ſeu juſta, & rationabilis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſaret. *In 6. De Clericis non Reſidentibus.* Cap. *Conſuetudinem* Lib. III. *Tit.* 3. Cap. unico.

II. Quotidianæ diſtributiones tantùm conceduntur intereſſentibus Divinis Officiis, niſi talis Canonicus

eſſet

Digitized by Google

eſſet infirmus,qui debet etiam habere quotidianas diſtributiones, licèt ſit abſens, ut *in Cap.* 1. *De Clerico Ægroto. Gloſſa in* Cap. 30. *De Elect. in 6. circa finem caſus.*

III.Sancta *Synodus* TRIDENTINA BONIFACII VIII. DECR. quod incipit *Conſuetudinem*,in uſu revocat.*Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Ref.* Cap. 12.

IV. Creſcente non ſervientium coutumaciâ, liceat contra eos procedere, juxta Juris ac Sacrorum Canonum diſpoſitionem. *Concil.* TRID. SESS. XXI. *De Reform.* Cap. 3.

V. Creſcente contumaciâ eorum, qui perſonaliter competens in Eccleſiis ſervitium non impleverint, contra eos juxta Sanctorum Canonum Conſtitutiones procedatur. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Reform.* Cap. 3. *med.*

VI. Si quis Presbyter, aut Diaconus, vel quilibet Clericus Eccleſiæ deputatus, ſi intra Civitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi Officium, Matutinis, Veſpertinis horis ad Eccleſiam non convenerit, deponatur à Clero, ſi tamen caſtigatus veniam ab Epiſcopo per ſatisfactionem noluerit promereri. DIST. XCII. *Cap.* 9. *Si quis Presbyter.*

SECTIO XI

Teneri Canoeicos Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ad reſidendum in Eccleſiis ſuis, ut per ſe Miniſteria Eccleſiaſtica exerceant, & quanto tempore impunè abeſſe poſſint?

I. Cùm Eccleſia vel Eccleſiaſticum Miniſterium committi debuerit, talis ad hoc perſona quæratur, quæ reſidere in loco, & curam ejus valeat per ſe ipſam exercere. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Quia nonnulli.* §.*Cum igitur.* LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 3. *ex Concilio* LATERAN. *ex* Cap. 4. ſequenti. *Relatum eſt.* Ut Epiſcopi in Civitatibus ſuis Sacerdotes ſuos ad hoc conſtringant, ut Eccleſias ſuas non derelinquant, & alicubi habitare præſumant. *Concil.* PONTIGON. *ann.* 876. Cap. 8. TOM. IX. CONCIL. *p.* 287.

II. Epiſcopus jus habet monendi Eccleſiæ ſuæ Canonicum, ut debitam in eadem Eccleſia Reſidentiam faciat, quoniam indignum eſt per ejus aliorumve ſubterfugium prædictam Eccleſiam debitis obſequiis defraudari. *De Appellationibus.*Cap.*Pervenit juxta Collectionem* GONZALIS.LIB. II. DECR. *Tit.* 28. Cap.28.

III. Singula Officia in Eccleſiis aſſiduitatem exigunt perſonarum. *De Prabendis.* Cap.*Ad hac. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 5. Cap. 13.

IV Qui aliquantiſper tantùm abſunt, ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe.*Concil.*TRID. SESS. XXIII. *De Reform.* Cap. 1. *med.*

V. Obtinentibus in Cathedralibus; aut Collegiaris, Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuſlibet Statuti aut Conſuetudinis, ultra tres menſes ab iiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe: Salvis nihilominùs earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Ref.* Cap. 12. *med.*

SECTIO XII.

Quomodò procedi poſſit contra Canonicos non reſidentes, & quæ pæna in eos decerni debeant?

I. Epiſcopis inferiores quævis Beneficia Eccleſiaſtica perſonalem Reſidentiam de Jure, ſivè Conſuetudine exigentia in Titulum ſivè Commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodùm eis, pro bono Eccleſiarum Regimine & Divini cultûs augmento, locorum & perſonarum qualitate penſatâ, expediens videbitur, opportunis Juris remediis reſidere cogantur. *Concil.* TRID. SESS. VI. *De Reform.* Cap. 2. *init.*

II. Epiſcopus Canonicum diligenter & ſtudioſè commoneat, ut in ſua Eccleſia debitam, omni morâ poſtpoſitâ, Reſidentiam faciat. *De Appellationibus* Cap.*Pervenit juxta Collectionem* GONZALIS. LIB. II. DECR. *Tit.* 28. Cap. 28.

III. Scribat Epiſcopus Decano, quod ſuum ibidem Officium debeat exercere. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Ex parte.* §. *Quia ergò* LIB. III. DECR. *Tit.* 4.Cap. 8.

IV. Cùm Canonici Eccleſiæ, qui reditus ex ea percipiunt & Præbendas, in ipſa Reſidentiam non faciunt quam deberent, propter quod Eccleſia debito fraudatur obſequio ſervitiorum, Epiſcopus eos ad faciendam Reſidentiam, ſicut Jus & Eccleſiæ Conſuetudo depoſcit, per cenſuram Eccleſiaſticam compellere poteſt. INNOCENTIUS III. *Epiſtolar.* LIB. I. *Epiſtola.*GONZALES TOM. II. *ad Tit.* 4. *De Cler. non Reſid.* Cap. 4. *in Commentario. init.*

V. Qui ultra tres menſes ab Eccleſiis ſuis abfuerint, primo anno privetur unuſquiſque dimidiâ parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ ac Reſidentiæ fecit ſuos. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Ref.* Cap. 12.

VI. Quòd ſi iterùm eadem fuerit uſus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. *Ibidem.*

VII. Creſcente verò contumaciâ contra eos juxta Sacrorum Canonum Conſtitutiones procedatur. *Ibid.*

VIII. Contra eos procedatur, ut ipſos per ſuſpenſionis & excommunicationis ſententiam Epiſcopus ad obedientiam ſuam venire compellat. *De Cler. non Reſiden.* Cap. *Ex tua.*§. *Contra.*LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 11.

IX. Cùm Eccleſia, multis è ſervitoribus ejus abſentibus, eſt ferè deſtituta Miniſtris Epiſcopus debet abſentes Canonicos revocare ad reſidendum in ſua Eccleſia, & ſi non venerint, de ipſorum Beneficiis, dùm abſentes fuerint, ipſi Eccleſiæ faciat congruè deſerviri, in utilitatem ejuſdem, quod ex præfatis Beneficiis ſuperfuerit, convertendo. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Cùm ſint.* LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 16.

X. Clerici abſentantes ſe citandi ſunt, & expectandi congruo tempore, antequàm priventur ſuis Beneficiis, *Gloſſa.*

XI. Quòd ſi nec ſic eorum malitia poterit emolliri, à Spiritualium adminiſtratione removeantur, & quibus præſunt Eccleſiis de perſonis idoneis faciat Epiſcopus provideri. *Ibid. de Cler. non Reſid.* Cap. *Ex tua* §. *Contra.*LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 11.

XII. Clerici, qui Eccleſias, vel Præbendas ſibi conceſſas, ſine juſta & neceſſaria cauſa deſerunt (Epiſcopi præſertim non accedente conſenſu) poſtquàm congruo tempore fuerint expectati, niſi redierint ad illas poſſunt eis juſtè privari, dummodò non ſint juſto impedimento detenti. *Ibid. De Cler. non Reſid.* Cap. *Inter quatuor.* LIB. III. DECR. *Tit.* 4. *Cap.* 10. Juſto impedimento detenti non debent ſuis Beneficiis ſpoliari. *Gloſſa.*

XIII. Clericos ſuæ Juriſdictionis Beneficia, quæ Reſidentiam exigunt, aſſecutos, ſi ad alterius Diœceſim abſque licentia ſua morandi causâ tranſierim, liceat Epiſcopo, ſi moniti non redierint, dictis Beneficiis (niſi excuſationem rationabilem oſtenderint) ſpoliare. *De Clericis non Reſid.* Cap. *Clericos.* LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 17.

XIV. Clerici in Eccleſia ſua, ſivè cum licentia, ſivè abſque licentia, non reſidentes, priùs monendi ſunt quàm contra ipſos procedatur. *Gloſſa hoc verbo.* Et ſi excuſationem rationabilem, quare venire non poſſint, oſtenderint, non puniantur. *Gloſſa.*

XV. In Eccleſiis eorum, qui ſe fraudulenter abſentant, nec ad ipſos valet citatio pervenire, trinæ citationis edictum faciat Epiſcopus publicari. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Ex tua. init.* LIB. III.DEC. *Tit.* 4. Cap. 11.

XVI. Si nec ſic curaverint obedire, & ultra ſex menſes ſuas deſeruerint Eccleſias, juxta Sanctiones Canonicas, eis debent meritò ſpoliari. *Ibid.* Cap. *Ex tua.* LIB. III. DECR. *Tit.* 4. Cap. 11.

XVII. Cùm Canonicus fruſtratoriæ dilationis causâ videbitur appellaſſe, ſtudioſè moneatur, ut in Eccleſia Reſiden-

Digitized by Google

Reſidentiam faciat, vel intra terminum appellationem ſuam proſequatur. *De Appellationibus.* Cap. *Pervenit.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 18.

XVIII. Quòd ſi præfatus Canonicus alterum iſtorum adimplere neglexerit, Epiſcopus Præbendâ ſuâ privet eumdem, & eam alii idoneæ perſonæ concedat. *Ibid. fin.* Lib. II. Decret. *Tit.* 28. Cap. 28.

SECTIO XIII.

Canonicos, qui abſunt propter utilitatem ſuæ Eccleſiæ, poſſe percipere fructus Præbendæ ſuæ, & quot modis ſic abeſſe poſſint?

I. Quia dignum eſt, & conveniens ut Eccleſiæ Canonici, donec circa Epiſcopum in ejus ſervitio morantur, communitatis portionem recipiant, ſtatutum eſt, ne Canonicis, donec in ſervitio Epiſcopi fuerint, quidquam ſubtrahi vel auferri debeat quod ſibi de Beneficio communitatis debetur, niſi fortè victualia ſint, quæ non conſueverunt abſentibus exhiberi. *De Cler. non. Reſid.* Cap. *De cætero. juxta Collectionem* Gonzalis. Lib. III. Decr. *Tit.* 4 Cap. 7.

II. Canonici, qui ſunt in ſervitio Epiſcopi non tenentur reſidere, cùm Canonici Eccleſiarum ſuarum proſequentes utilitatem cenſeri debent reſidentes, fructus Beneficiorum ſuorum, quæ obtinent in illis Eccleſiis, quarum negotia proſequuntur, & etiam aliorum, quos reciperent, aut poſſent recipere in ipſis Eccleſiis reſidendo, integrè quotidianis diſtributionibus duntaxat recipiant exceptis. *In 6. De Electione.* Cap. *Cùm non doceat. med.* Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 30.

III. Duo tantùm ex Canonicis poſſunt eſſe in ſervitio Epiſcopi; quod enim conceditur de duobus, intelligitur prohiberi de pluribus. *Gloſſa.* Verbo *Ut duo.*

IV. Duo ex Canonicis Eccleſiæ in Epiſcopi ſervitio exiſtentes, ſuarum fructus integrè percipiant Præbendarum, non obſtante Conſtitutione peculiari illius Eccleſiæ, vallatâ juramento, & autoritate Sedis Apoſtolicæ confirmatâ, ut Canonici qui non reſident in eadem ſuarum priventur fructibus Præbendarum, illis exceptis, quos infirmitas excuſaret, ſive in Apoſtolicæ Sedis ſervitio contingeret detineri, quos jure peregrinationis labor, aut ſtudia traherent litterarum. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Ad audientiam.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 15. *Juxta Collect.* Gonzalis.

V. Abſentes dici non debent, ſed præſentes, qui cum Epiſcopo, pro ſuo & ipſius Eccleſiæ ſervitio, commorantur. *Ibid fin*

Cenſentur præſentes qui ſunt in ſervitio Epiſcopi & Eccleſiæ. Canonicus, qui præſtitit de facienda Reſidentia in Eccleſia, in qua Præpoſituram obtinet, juramentum, cum proſequendo Præpoſituræ jura, reſidere interdùm non poſſit, ſi ſe non abſentando in fraudem Præpoſituræ ſuæ jura fideliter proſequatur, (cùm ex hoc cenſeri debeat reſidens) perjurium non incurrit. *Ibid. De Cleric. non Reſid.* Cap. *Ex parte. Juxta Collectionem* Gonzal. Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 13.

VI. Qui abeſt pro tuendis Præbendæ ſuæ juribus, cenſetur reſidere. Qui abſens eſt pro utilitate Eccleſiæ ſuæ, præſens reputatur. *Gloſſa.*

VII. Cùm Canonicus alicujus Eccleſiæ Sedi Apoſtolicæ jugiter impendit obſequia, non minùs ſi ſit abſens quàm præſens eidem Eccleſiæ utilis habetur. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Cum dilectus. Juxta Collectionem* Gonzalis. Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 54. *init.* Qui eſt in ſervitio Domini Papæ, Eccleſiæ ſuæ deſervire dicitur. *Gloſſa*

VIII. Eidem Canonico in Romani Pontificis ſervitio commoranti, ob reverentiam Apoſtolicæ Sedis, annuatim fructus Præbendæ ſuæ integraliter aſſignandi ſunt, non obſtante Conſtitutione, quæ contra abſentes Canonicos emanaverit. *Ibidem.* Percipere debet omnes fructus ſuæ Præbendæ, exceptis diſtributionibus, de quibus hic Papa non mandat.

IX. Familiares Papæ, qui circa eum ſe obſequiales exhibent univerſis, minori non debent prærogativâ gaudere, quàm aliorum Canonicorum ſinguli, quorum negotia per ſe ipſos ſæpiùs promoventur. *De Cleric. non Reſid.* Cap. *Cùm Dilectus. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 14.

X. Dicuntur præſentes qui in ſervitio Papæ ſunt. *Gloſſa.* Verbo *Obſequiales.*

Qui ad Apoſtolicam Sedem venerint, eam circa Eccleſiarum negotia inſtructuri (cùm tales Eccleſiarum ſuarum proſequentes utilitatem, cenſeri debeant reſidentes) fructus Beneficiorum ſuorum quæ obtinent in illis Eccleſiis, quarum negotia proſequuntur, & etiam aliorum, quos reciperent, vel poſſent recipere in ipſis Eccleſiis reſidendo, integrè (quotidianis diſtributionibus dumtaxat exceptis) recipiant, ad Sedem propterea veniendo eamdem, ibidem hac de cauſa morando, & ad ipſas Eccleſias redeundo, ac ſi perſonaliter in iiſdem Eccleſiis reſiderent; non obſtantibus quibuſlibet Conſuetudinibus, vel Statutis Eccleſiarum ipſarum contrariis, ſeu Privilegiis quibuſcumque, per quæ præmiſſorum effectus poſſet quomodolibet impediri. *In 6. De Electione,* Cap. *Cùm non deceat.* Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 30.

SECTIO XIV.

Canonicos, qui docent Theologiam, vel illi ſtudent in celebri aliqua Studiorum Univerſitate, cenſeri reſidentes, ac percipere poſſe fructus Præbendæ ſuæ.

I. Docentes in Theologica Facultate, dùm in Scholis docuerint, percipiant de licentia Sedis Apoſtolicæ proventus Præbendarum & Beneficiorum ſuorum, non obſtante aliquâ aliâ Conſuetudine vel Statuto, cùm denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes. *De Magiſtris.* Cap. *Super ſpecula.* §. *ult.* Lib. V. Decr. *Tit.* 5. *Cap.* 5. In univerſis Epiſcopis, ſubjectiſque Plebibus, & aliis locis, in quibus neceſſitas occurrerit, omninò cura, & diligentia adhibeatur, ut Magiſtri & Doctores conſtituantur, qui ſtudia litterarum, Liberaliumque Artium dogmata aſſiduè doceant; quia in his maximè Divina manifeſtantur atque declarantur Mandata. Dist. XXXVII. Cap. 12.

II. Docentes Theologiam, vel Sacram Scripturam non tenentur reſidere, quamdiù docuerint in Univerſitate. *Concil.* Trid. Docentes ipſam Sacram Scripturam, dùm publicè in Scholis docuerint, privilegiis omnibus de perceptione fructuum Præbendarum, & Beneficiorum ſuorum, in abſentia à Jure Communi conceſſa planè gaudeant & fruantur. *Concil.* Trid. Sess. V. *De Reform* Cap. 1. *fin.*

III. Studentes in Theologica Facultate integrè per annos quinque percipiant de licentia Sedis Apoſtolicæ proventus Præbendarum & Beneficiorum ſuorum, non obſtante aliquâ aliâ Conſuetudine vel Statuto. *De Magiſtris.* Cap. *Super Specula.* §. *ult. fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 5. *Cap.* 5. Studentes in Theologica Facultate per quinque annos non teneantur reſidere.

IV. Studentes in Scholis, ubi generale regitur ſtudium, recipiunt integrè proventus ſuos Eccleſiaſticos. *In 6. De Privil.* Cap. 2. Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1. *fin.*

V. Cùm Canonici, quibus ſtudiorum gratiâ eſt indultum, ut in abſentia ſua fructus percipiant Præbendarum ſuarum, ſe ad Villas transferunt vel Caſtella, in quibus nullum eſt, vel minùs competens ſtudiorum exercitium, eis, qui hujuſmodi fraudem committunt, præfata indulgentia competere non debet, nec Præbendarum ſuarum fructus ſunt conferendi. *De Cler. non Reſid.* Cap. *Tuæ fraternitatis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. *Cap.* 12. modò ſtudeant in Univerſitate celebri.

VI. Licèt conceſſerit Summus Pontifex ut Canonico in ſacra pagina cupienti ſtudere, proventus ſui Eccleſiaſtici miniſtrentur; non vult tamen, ut quotidianæ Diſtributiones ei tribuantur. *De Præbendis.* Cap. *Licet.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. *Cap.* 32. Recipere non poſſunt diſtributiones.

VII. Scholares, qui in ipſis Scholis ſtudent, privilegiis omnibus de perceptione fructuum Præbendarum & Beneficiorum ſuorum, in abſentia à Jure Communi conceſſa, plenè gaudeant & fruantur. *Concil.* Trid. Sess. V. *De Reform.* Cap. 1. *fin.*

SECTIO XV.

Canonicos ægrotantes cenſeri reſidentes, ac poſſe percipere fructus Præbendæ ſuæ, quacumque ex cauſa oriatur mala ſeu mentis, ſeu Corporis, habitudo.

I. Clericum ad percipienda quæ conſueta ſunt ab Eccleſia ſua, ægritudo ſua non debet impedire; quia ſi alii ejus eſſent exemplo deterriti, fortè non poſſet, qui militaret Eccleſiæ, inveniri. *De Cler. Ægrotante.* Cap. *Cùm percuſſio.* Lib. III. Decret. *Tit.* 6. Cap. 1. *init.* Clerici in ægritudine ſtipendiis ſuis privari non debent. *Gloſſa* Verbo, *Ægrotantt.*

II. Clerico ſecundum ejus Ordinem, quæcumque ei, ſi ſanus eſſet, poterant miniſtrari, de ipſa exiguitate, quæ Eccleſiæ poteſt accedere, præbeantur ægrotanti. *Ibid. De Cleric. Ægrot.* Cap. *Cùm percuſſio. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 6. *Cap.* 1. Infirmus ſervire intelligitur Eccleſiæ, & omnia percipere debet, ac ſi ſanus eſſet, ſatis enim affligitur ipſâ infirmitate. *Gloſſa.*

III. Afflicto afflictio non eſt addenda, imò potiùs ipſius miſeriæ miſerendum. *Ibid. De Cler. Ægrot.* Cap. *Ex parte.* §. *Verùm init.* Lib. III Decr. *Tit.* 6. Cap. 5.

IV. Cùm percuſſio corporalis imminet, utrum pro purgatione, an pro vindicta contingat, Dei in hoc judicium ignoratur, & ideò non debet à nobis addi flagellatis afflictio, ne nos (*quod abſit*) offenſa reſpiciat. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 2. *Cùm percuſſio.* Undè proveniat ægritudo ignoratur, ideò non eſt afflictis addenda afflictio.

V. Satiùs arbitratur Eccleſia quamlibet infirmitatem ad pœnam peccati, quàm ad ipſum pertinere peccatum, cui magis conſulendum ſit, & compatiendum, quàm poniendum, vel aliquo modo feriendum. Caus. III. Quæst. IX. Cap. 14. *Indicat. fin.*

VI. Per hoc quod invitus patitur juſtum non eſt, ut Eccleſiæ ſtipendio privetur. Colligitur ex Dist. V. Cap. 4. *Ad ejus med.*

SECTIO XVI.

An & quomodò Indulgentiæ ad non reſidendum conceſſæ valere poſſint?

I. Omnes indulgentiæ perpetuæ perſonis, non Eccleſiis, vel Dignitatibus, datæ à Bonifacio VIII. vel Prædeceſſoribus, de percipiendis fructibus Beneficiorum ſuorum, diſtributionibus quotidianis dumtaxat exceptis, ſeu in Scholis, ſeu alio certo loco, ſeu ubicumque reſiderent, penitùs ſunt revocatæ. *In* 6. *De Reſcript.* Cap. *Quia per ambitioſ.* Lib. I. *Tit.* 3 Cap. 15.

II. Nulli Privilegia ſeu Indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiendis ſuffragantur. *Conc.* Trident. Sess. VI. *De Reform.* Cap. 2. *med.*

Ex his inſolentiæ oriuntur vagandi, & diſſolutionis præparatur materia, minuitur Cultus Divinus, quem Eccleſia deſiderat augeri, & officium plerumque omittitur. *In* 6. *De Reſcriptis.* Cap. *Quia per ambitioſam.* Lib. I. *Tit.* 3. Cap. 15. *fin.*

III. Indulgentiæ & Diſpenſationes temporales ex veris & rationabilibus cauſis tantùm concedantur, & coram Ordinario legitimè probentur. *Concil.* Trid. Sess. VI. *De Refor.* Cap 2. *fin.*

SECTIO XVII.

Quomodò ſufficiendus ſit vel minuendus antiquus Canonicorum numerus, cum Eccleſiæ non ſuppetunt facultates?

I. Cùm Laici non debeant in Canonicorum numero computari, nec differri debeat quominùs ſtatutus numerus de aliis Clericorum perſonis idoneis ſuppleatur, tales ad ſupplendum numerum inveniri curetur, per quos Deo in Divinis Officiis, per Eccleſiaſticos Ordines, congruè ſerviatur. *De Inſtitutionibus.* Cap. *In Eccleſia.* §. *Cum Laici.* Lib. III. Decr. *Tit* 7. Cap. 2.

II. Non ampliùs ſuſcipiantur in Monaſterio Clericorum, quàm quot ſe regere de bonis Eccleſiæ abſque penuria poſſint. *Ibid. De Inſtitutionibus.* Cap. *Non.* Lib. III. Decr. *Tit.* 7. Cap. 1. Clarius apud Gonzal. ubi hæc leguntur: *Niſi quantum ratio permittit, & eodem Monaſterio, abſque neceſſariarum rerum penuria degere poſſunt.* Numerus Clericorum debet inſtitui in Eccleſiis Collegiatis ſecundum facultatem ipſarum. *Satriana.*

III. Nullus in Eccleſiis, ultrà quam facultates earum ſuſtineant, Clericis inſtituatur invitis. *Ibid.* Cap. *Antoritate.* Lib. III Decr. *Tit.* 7. Cap. 4.

IV. Cùm quædam Præbendæ in aliqua Eccleſia vacant, in qua non ſunt diſtinctæ Præbendæ, nec Canonicorum numerus certus, ſi Eccleſiæ ſuppetant facultates, ſecundum Conſuetudinem hactenùs obſervatam, Clerici à legitimo Collatore inſtituti pro Canonicis haberi debent. *De Conceſſione Præbendæ.* Cap. *Ex parte.* Lib. III. Decr. *Tit.* 8. Cap. 10.

V. Si conſtiterit olim Canonicos, ne ulteriùs in ſua Eccleſia aliquod eſſet Officium, communiter ſtatuiſſe, ac Statutum ipſum autoritate Sedis Apoſtolicæ fuiſſe poſtmodùm confirmatum, debet illud in ſuo robore permanere; niſi poſteà dicti Canonici contravenerint, aliquem videlicet in illud Officium eligendo. *De Conſtitutionibus.* Cap. *Cùm acceſſiſſent.* §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 2. Cap. 8.

VI. Olim de Communi tàm Canonicorum, quàm Epiſcopi conſilio providâ fuerat deliberatione ſtatutum, & Apoſtolicæ protectionis præſidio roboratum, quod ſi Canonici, ut eò amplius ſuos reditus augmentarent, quo proventus Eccleſiæ, (qui dividi conſueverant inter plures) in uſus cederent pauciorum, minorem Præbendarum numerum in ſua Eccleſia contra antiquam Conſuetudinem ſtatuerent; in Conſtitutione prædicta & Confirmatione Sedis Apoſtolicæ, vel fuit, vel eſſe debuit, ſicut conſuevit, expreſſum, niſi in tantum excreſcerent Eccleſiæ facultates, quòd pluribus poſſent ſufficere competenter. *Ibid. De Conſtitut.* Cap. *Cùm M.* Lib. I. Decr. *Tit.* 2. Cap. 9.

VII. Si poſtmodùm iidem Canonici ad Præbendas alios receperunt ultra numerum conſtitutum, etiamſi illos ſine præjudicio dictæ Conſtitutionis in Canonicos receperint voluntariè contra Conſtitutionem ſuam veniſſe, & in derogationem ipſius recepiſſe. *Ibid. De Conſtitution.* Cap. *Cum M.* Lib. I. Decret. *Tit.* 2. Cap. 9.

VIII. Si Canonici propriis commodis inhiantes, ſine conſenſu ſui Epiſcopi, Præbendarum numerum ab antiquo in Eccleſia ſua ſtatutum (licèt non ſint ejus diminuti reditus) reſtrinxerint; quia Divini Numinis Cultus minui non debet, ſed potiùs augmentari, antiquus Canonicorum numerus ſervandus eſt, & Præbendæ, quas à tempore ultimi Statuti contigerit vacaſſe in Eccleſia, (non obſtante aliquâ Conſtitutione ſuper hoc à Canonicis ipſis factâ, vel Confirmatione à Sede Apoſtolica ab eiſdem obtentâ) perſonis idoneis cum conſilio Epiſcopi conferri debent. *De Conſtitut.* Cap. *Ex parte.* Lib. I. Decrat. *Tit.* 2. Cap. 12.

IX. In Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis inſignibus, ubi frequentes adeòque tenues ſunt Præbendæ, ſcilicet cum diſtributionibus quotidianis, ut ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & perſonarum qualitate non ſufficiant, liceat Epiſcopis cum conſenſu Capituli, aliquot ſimplicia Beneficia, non tamen Regularia, iis unire. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref.* Cap. 15. *init.* Si hac ratione provideri non poſſit, liceat aliquot ex iis ſuppreſſis, cum Patronorum conſenſu (ſi de jure Patronatûs Laïcorum ſint) quarum fructus & proventus reliquarum Præbendarum diſtributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem

ciorem numerum reducere; ita tamen ut tot ſuperſint, quæ Divino Cultui celebrando ac Dignitati Eccleſiæ commodè valeant reſpondere; non obſtantibus quibuſcumque Conſtitutionibus aut Privilegiis. *Ibid. Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decret. II. *De Reform.* Cap. 15.

X. Prædictæ Uniones, aut ſuppreſſiones tolli, ſeu impediri non poſſunt ex quibuſcumque proviſionibus, etiam vigore Reſignationis, aut quibuſvis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus. *Ibid. fin.*

SECTIO XVIII.

An & quomodò augeri poſſit Canonicorum numerus in aliqua Eccleſia?

I. In Eccleſia, in qua non eſt certus numerus Præbendarum, nullâ etiam vacante, in Canonicum quis poteſt aſſumi; cùm intelligatur ad quoddam jus eligi, quod ex Electorum aſſenſu de novo creatur; & cùm Electo in Canonicum naſcitur, & deſinit cum defuncto. *De Præbendis.* Cap. *Dilecto* §. 4. *Præterea. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 25.

II. In Eccleſia, quæ determinatum habet numerum Præbendarum, uno individuo jure vacante, duo ſimul eligi non poſſunt ad illud, eò quòd hujuſmodi Spirituale Jus dividi, ſeu communicari nequeat inter eos. *Ibid.* Lib. III Decr. *Tit.* 5. Cap. 25. §. *Præterea.*

III. Si duo unicam præbendam haberent, id eſſet contra Turonense *Concilium* (*eodem Titulo de Præbendis.* Cap. *Majoribus.* Lib. III. Decret. *Tit.* 5. Cap. 8.) quod Præbendarum inhibet ſectionem. *Ibid.* §. 3. *Procurator.*

IV. Interdùm hi, ad quos ſpectat Electio de communi aſſenſu augmentare valent numerum Præbendarum, quoddam Jus Spirituale de novo creando, niſi fortè Statutum aliquod obviet, quod ſit juramento firmatum, vel cui Sedis Apoſtolicæ confirmatio acceſſerit, hujuſmodi clauſulâ prohibitionis adjectâ: *Ut ſi quicquam contra id fieret, non valeret.* Ibid. *De Præbendis.* Cap. *Dilecto.* §. *Præterea med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 25. Ubi Princeps confirmat idem eſt ac ſi ſententiam ferat. *Gloſ.* Verbo. *Hujuſmodi Clauſula.*

V. Cùm in Eccleſia certus eſt Præbendarum numerus, etſi Capitulum poſt liberam alterius Canonici reſignationem duobus Canonicis ſtallum in Choro, & locum in Capitulo aſſignet, ſuum tamen numerum augmentare minimè intendit, vel jus aliquod de novo creare. *Ibid. fin.*

VI. Si conſtiterit Eccleſiam habere certum Numerum Canonicorum juramento firmatum, hujuſmodi exceptio eſt legitima ad non recipiendum novum Canonicum. *De Appellationibus.* Cap. *Dilecto.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 63. §. *Quoniam.*

VII. Cùm per Canonicorum induſtriam fuerit procuratum, ut Canonicorum reditus non modicùm augmentarentur, ſuper excreſcentes reditus, vel novis Canonicis aſſignabuntur, vel in communes Canonicorum uſus, ſivè aliter prout meliùs videbitur convertentur. *De Conſtitutionib.* Cap. *Cùm. med.* §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit* 2. Cap. 9.

SECTIO XIX.

Non poſſe Canonicos pro lubitu decernere de Præbendarum proventibus.

I. Non valet novum, quod Canonici propriis inhiantes commodis, & aliorum profectibus invidentes, fecerunt in ſua Eccleſia Conſtitutum, ut eis tàm in præſentia ſua, quàm in abſentia reditus ſuos ex integro percepturis, qui in eadem Eccleſia poſt illam Conſtitutionem fuerint inſtituti, reditus in abſentia non recipiant, ſed tunc ſolùm, cùm fuerint reſidentes; ſi ſecundum ipſius Eccleſiæ Conſuetudinem omnes in hoc

conſueverint eſſe pares. *De Conſtitutionib.* Cap. *Cùm omnes.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 2. Cap. 6.

II. Si Conſuetudo fuit quòd omnes Canonici æquales haberent Præbendas, & eſt immutata, debet ad ſtatutum priſtinum reformari. *Gloſſa.*

III. In abſentia poteſt quis percipere Beneficium ſine peccato, ſi Conſuetudo ſit; ſecùs eſt de Jure Communi. *Gl.* Verbo *Conſuetudinem.* Nunc non poteſt propter *Conc.* Trid. quod cuivis Conſuetudini expreſsè derogat.

IV. Non valet etiam Statutum, quo Canonici ſtatuunt, ut (cùm ſingulis Præbendis annexæ ſint vineæ) ipſis ſuas, dùm vixerint, poſſidentibus, vineæ decedentium ad Succeſſores non tranſeant, ſed proventus earum inter ſingulos dividantur. *Ibid.* §. 2. Lib. I. Decr. *Tit.* 2 Cap. 6.

V. Antiqui Canonici junioribus in perceptione fructuum tàm Præbendarum, quàm vinearum coæquari, vel præferri debent, ſecundùm priorem Eccleſiæ Conſuetudinem. *Ibid.* §. *ult.* Lib. I. Decr. *Tit.* 2. Cap. 6. In præbendis percipiendis æqualiter vel inæqualiter Conſuetudo attenditur. *Gloſſa.*

VI. Cùm in Eccleſia (in qua Conſuetudo habetur, quòd antiquiores Canonici gradatim meliores, ſi voluerint, poſſint, cùm vacant per ſe, vel per alios optare Præbendas) poterunt ipſi antiquiores juxta Conſuetudinem eamdem optare, cùm Præbenda vacabit. *In 6. De Conſuetudine.* Cap. *Cùm in tua. init.* Lib. I. *Tit.* 4. *Cap.* 4. Valet Conſuetudo ut antiquior Canonicus poſſit optare Præbendam vacantem, & ſuam dimittere. *Gloſſa.*

VII. Cùm forſan eſt Eccleſia in qua Canonicorum, non autem portionum numerus, vel Præbendarum diſtinctio habetur, quantò inter pauciores cujuſvis Eccleſiæ dividuntur proventus, tantò majores fieri poſſunt ſingulorum percipientium portiones. *In 6. De Conceſſ. Præb.* Cap. *Quoniam.* §. *Cùm.* Lib. III. *Tit.* 7. *Cap.* 8. In Eccleſia in qua eſt certus numerus Canonicorum, putà viginti, ſed non eſt certus numerus Præbendarum, mortuo uno de Canonicis numerariis, portio ſuperſtitum eſt augenda. *Gloſſa in caſu.*

SECTIO XX.

Quandonam Canonicis prohibitum ſit Capitula celebrare, & quandò valeant Conſtitutiones ab illis factæ?

I. Prohibitum eſt ut tempore Miſſæ Majoris, præſertim diebus ſolemnibus, Capitula, ſeu actus Capitulares, aut alii Tractatus per Canonicos non celebrentur, ni fortè urgens & evidens ingrueret neceſſitas. Pragmatica Sanctione. *Tit.* 17.

II. Quod duæ partes Capituli faciunt, totum facere docetur. *De Elect.* Cap. *Cùm nobis. poſt med. in inr.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 19.

III. In cunctis Eccleſiis, quod pluribus & ſanioribus fratribus viſum fuerit, incunctanter debet obſervari. *De his quæ fiunt, &c.* Cap. *Cùm in cunctis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 11. Cap. 1. *init.*

IV. Niſi à paucioribus & inferioribus aliquid rationabiliter objectum fuerit, & oſtenſum, appellatione remotâ, prævaleat ſemper & ſuum conſequatur effectum, quod à majori & ſaniori parte Capituli fuerit conſtitutum. *Ibid. De his quæ fiunt.* Cap. *Cùm in cunctis.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 11. Cap. 1.

V. Si quis majoris & ſanioris partis Capituli Statutis duxerit reſiſtendum, obtineat ſententia plurimorum. *Ibid. De his* Cap. *Ex parte.* §. *Statuimus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 11. Cap. 4.

VI. Inhibitum eſt, ne Capitulum abſque Epiſcopi ſui conſenſu immutet Eccleſiæ ſuæ Conſtitutiones, & Conſuetudines approbatas, vel novas etiam inducat. *De Conſuetudin.* Cap. *Cùm Conſuetudinis.* Lib. I. Decr. *Tit.* 4. *Cap.* 9. Si quas fortè Capitulum fecerit, irritæ decerni debent. *Ibid. fin.*

VII. Capitulum querimoniam deferre poteſt, cùm Eccleſiæ ſuæ præjudicium generali conſpicit. *De Majorit.* Cap. *Dilecti init.* L I B. I. D E C R E T. *Tit.* 33. Cap. 13.

VIII. Canonici, qui litteras ſub nomine majoris partis Capituli deſtinant, cùm conſtet per atteſtationes, longè majorem partem Capituli non fuiſſe conſciam hujuſmodi litterarum, tamquàm falſarii ſunt puniendi. *De Teſtib.* Cap. *Tam litteris*, §. *ult.* L I B. II. D E C R. *Tit.* 20. Cap 33. *juncta Gloſſa* Verbo *fin.*

IX. Quæ in Capitulo aguntur, non facilè poſſunt, niſi per Canonicos ipſos probari. *Ibid. De Teſtib.* Cap. *Veniens.* §. *ult. fin.* L I B. II. D E C R. *Tit.* 20. Cap. 38.

X. Quod totum Capitulum, aliquibus exceptis, affectat, nec ab illis aliquid rationabile objectum eſt & oſtenſum, tenere debet. *De Conceſſ. Præb.* Cap. *Ex parte.* §. *Nos igitur. fin.* L I B. III. D E C R. *Tit.* 8. Cap. 10.

S E C T I O XXI.

Quomodò Canonici Jure Ordinario corrigi poſſint ac debeant?

I. Exceſſus Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ, qui conſueverunt corrigi per Capitulum, per ipſum in illis Eccleſiis, quæ talem hactenùs Conſuetudinem habuerunt, ad commonitionem vel juſſionem Epiſcopi corrigantur, intra terminum competentem ab eo præfigendum. *De Officio Jud. Ord.* Cap. *Irrefragabili. in init. med.* L I B. I. D E C R. *Tit.* 31. Cap. 13.

II. Alioquin extunc Epiſcopus Deum habens præ oculis, ipſos, ut animarum cura requirit, per cenſuram Eccleſiaſticam corrigere non poſtponat. *Ibid. fin.* L I B. I. D E C R. *Tit.* 31. Cap. 13.

III. Ex declaratione Cardinalium, Epiſcopus ſua Capitula viſitare poteſt & corrigere, ſi non eſſent exempta. *De Accuſationibus. Tit.* 7. Cap. 2 *p.* 116.

IV. Si verò exempta eſſent, ſervanda præſcripta à *Concilio.* S E S S. XXV. *Cap.* 6. *De Reform. Ibid.*

V. Ex declaratione Cardinalium Congregatio cenſuit hoc procedere in Capitulis exemptis tantùm. *De Accuſationibus. Tit.* 7. Cap. 20. *p.* 141.

VI. Capitula Cathedralium, & aliarum majorum Eccleſiarum, illorumque perſonæ, nullis Exemptionibus, Conſuetudinibus, Concordiis, quæ ſuos tantùm obligent Autores, etiam Succeſſores, tueri ſe poſſint, quominùs à ſuis Epiſcopis & aliis majoribus Prælatis, per ſe ipſos ſolos, vel illis quibus videbitur adjunctis, juxta Canonicas Sanctiones, toties quoties opus fuerit viſitari, corrigi, & emendari, etiam autoritate Apoſtolicâ, poſſint & valeant. *Concil.* T R I D. S E S S. VI. *De Reform.* Cap. 4.

VII. Statuit Sancta *Synodus* T R I D E N T I N A, ut in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, Decretum ſub felicis recordationis P A U L O III. quod incipit *Capitula Cathedralium*, obſervetur, non ſolùm quandò Epiſcopus viſitaverit, ſed & quoties ex Officio, vel ad petitionem alicujus contra aliquem, ex contentis in dicto Decreto procedat. *Concil.* T R I D E N T. S E S S. XXV. D E C R. II. *De Reformatione* Cap. 6.

VIII. Sacerdotes ſint ſubjecti Epiſcopo proprio, ſecundum Canonicam autoritatem, nec per contumaciam, ab Epiſcoporum poteſtate diſſiliant, neque Sæculari poteſtati ad hoc eis commendare ſe liceat, aut eos quilibet recipere audeat, ut extra Canonicas Leges, & debitam Epiſcopi poteſtatem, quodam modo defenſentur hujuſmodi Sacerdotes, Epiſcopalis illicò cenſura diſciplinis Eccleſiaſticis ſubdat. *Concilium* P O N T I G O N. *anno* 876. Cap. 8. T O M. IX. C O N C. *p.* 287.

S E C T I O XXII.

Quomodò Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſuccedat Epiſcopo in Juriſdictione, & in quibus ejus vices ſupplere poſſit, ubi Sedes Epiſcopalis vacaverit?

I. Vacante titulo ſuccedit Capitulum illius Eccleſiæ, niſi pro bono pacis, aliquid ſit exceptum. *Sutriana.*

II. Vacante Eccleſiâ Capitulum exercet vicem Prælati. *Gloſſa.*

III. De Jure Communi vacante Eccleſiâ Prælato, transfertur poteſtas ad Capitulum, & ita vacante, poteſt Capitulum judicare, abſolvere & excommunicare. *Gloſſa* Verbo *Pro bono pacis.*

IV. Quandò Eccleſia habens Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem ipſa vacabit, Capellani & Clerici manualem obedientiam, & reverentiam, & honorificentiam omnem, ac cætera, quæ Prælato debebant, eidem Eccleſiæ reverenter, niſi ſit aliquid Jure Particulari exceptum, exhibeant. *De Majoritate.* Cap. *Hiſque.* §. *Quandò. fin.* L I B. I. D E C R. *Tit.* 33. Cap. 11.

V. Clerici ipſi, Sede vacante, Hæreticos judicare poſſunt. *De Hæreticis.* Cap. *Ad abolendam.* §. 1. *fin.* L I B. V. D E C R. *Tit.* 8. Cap. 9.

VI. Capitulum, Sede vacante, Officialem, ſeu Vicarium, infra octo dies poſt mortem Epiſcopi, conſtituere, vel exiſtentem confirmare omninò teneatur, qui ſaltem in Jure Canonico ſit Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs, quantùm fieri poterit, idoneus. *Concil.* T R I D. S E S S. XXIV. D E C R. II. *De Reform.* Cap. 16. *poſt. init.*

Si ſecùs factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio hujuſmodi devolvatur. *Ibid.*

VII. Non liceat Capitulis Eccleſiarum, Sede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimiſſorias, ſeu reverendas, ut aliqui vocant, tàm ex Juris Communis diſpoſitione, quàm etiam cujuſvis Privilegii, aut Conſuetudinis vigore, alicui, qui Beneficii Eccleſiaſtici recepti, ſivè recipiendi occaſione, arctatus non fuerit, concedere. *Concil.* T R I D. S E S S. VII. *De Reform.* Cap. 10. Vide *De Ordinibus.* S E S S I O N E 14.

VIII. Epiſcopali Sede vacante, poteſt Capitulum, ſeu is, ad quem Epiſcopalis Juriſdictio tunc temporis noſcitur pertinere, iis, quibus poteſt Epiſcopus ſi viveret, ab excommunicationis ſententia, ſivè Juris, ſivè hominis fuerit, abſolutionis Beneficium impertiri: Niſi ei fuerit à Sede Apoſtolica ſpecialiter interdicta poteſtas. *In 6. De Majoritate.* Cap. unico L I B. I. *Tit.* 17. Cap. unico.

IX. Capitulum, Sede vacante, poteſt excommunicare.

X. Capitulum, quocumque modo vacet Eccleſia, ſupplet vicem Epiſcopi in Juriſdictione. *Gloſſa.* Verbo *Sed Capitulum.* Si Epiſcopus à Paganis, aut Schiſmaticis capiatur, non Archiepiſcopus, ſed Capitulum, ac ſi Sedes per mortem vacaret illius, in ſpiritualibus, & temporalibus, miniſtrare debebit, donec eum libertati reſtitui contigerit. *In 6. De Suppl. Negl. Prælat.* Cap. *Si Epiſcopus.* L I B. I. *Tit.* 8. Cap. 3.

S E C T I O XXIII.

An & quomodò Capitulum, Sede vacante, conferre poſſit Beneficia?

I. Nuſquàm invenitur cautum in Jure, quòd Capitulum, vacante Sede, fungatur vice Epiſcopi in Collationibus Præbendarum. *Ne Sede vacante.* Cap. *Illa. med.* L I B. III. D E C R. *Tit.* 9. Cap. 2.

II. Nec Sede vacante poteſt dici poteſtas conferendi Præbendas, ad Capitulum per Superioris negligentiam devoluta, cùm non ſit ibi Superior, qui eas poſſit de facto vel de jure conferre. *Ibid. fin.* L I B. III. D E C R. *Tit.* 9. Cap. 2.

III Capitulum non poteſt conferre Beneficia, quod eſt Juriſdictionis Voluntariæ. Capitulum Sede vacante, Bene-

Beneficia, quæ ad Collationem Epiſcopi pertinent, conferre non poteſt. *In 6. De Inſtitutionibus.* Cap. *Etſi.* Lib. III. *Tit.* 6. Cap. 1.

IV. Poteſt Capitulum inſtituere ad præſentationem Patroni, quod eſt Juriſdictionis Neceſſariæ. *Ibid.*

V. Præſentatos à Patronis poteſt admittere, ſi ſint idonei, & eos inſtituere in Beneficiis, ad quæ fuer nt præſentati, licèt ad Epiſcopum (ſi ſupereſſet) admiſſio & inſtitutio hujuſmodi pertineret. *Ibid. in 6. De Inſtitutionibus.* Cap. *Etſi.med.* Lib. III. *Tit.* 6. Cap. 1.

VI. Eccleſiâ vacante Capitulum ſupplet vicem Epiſcopi in confirmationibus Prælatorum. *Gloſſa.*

VII. Cùm Eccleſiâ Cathedralis vacat, Electionem ſuam confirmandam, prout de jure fuerit, vel eam infirmandam, præſentent Capitulo Prælati inferiores, qui indigent Epiſcopi Confirmatione. *De Majoritate.* Cap. *Cum olim.* §. 2. Lib. I. Decret. *Tit.* 33. Cap. 14.

VIII. Capitulum eſt neceſſarius non voluntarius Adminiſtrator. *Gloſſa in* Clementina I. *De Hæreticis.* Verbo *Capituli.* Lib. V. Clement. *Tit.* 3. Cap. 1.

IX. Incertum, an Capitulum poſſit admittere permutationes Beneficiorum. Vide Chopinum. Lib. I. *De Sacra Politia. Tit. 6. num.* 4.

X. Epiſcopali Sede vacante, poteſt ad alium quàm ad Capitulum Epiſcopalis Juriſdictio tunc temporis pertinere. *In 6. De Majoritate.* Cap. unico. *Gloſſa colligit.* Lib. I. *Tit.* 17. Cap. unic. *init.*

XI. Si ad Epiſcopum & Capitulum communiter pertineat Collatio Præbendarum, mortuo Epiſcopo, vel à Beneficiorum Collatione ſuſpenſo, poterit Capitulum vacantes conferre Præbendas; etiamſi Epiſcopus intereſſe habeat in Collatione hujuſmodi, ut Prælatus. *In* Sexto. *Ne Sede Vacante.* Cap. unic. *init.* Lib. III. *Tit.* 8. Capite unico.

XII. Cùm verò ad ſolum Epiſcopum Præbendarum ſpectat Collatio cum conſilio ſui Capituli vel aſſenſu, defuncto Epiſcopo vel ſuſpenſo (niſi Epiſcopus in petenda relaxatione ſuſpentionis hujuſmodi ſit in mora) Capitulum ſe non poteſt intromittere de eiſdem. *Ibid. In 6 Ne Sede Vacante.* Cap. unico. §. 1. Lib. III *Tit.* 8. Cap. unic.

SECTIO XXIV.

Regulæ de jure optandi ex Corpore Juris Canonici Deſumptæ.

REGULA I.

Optandi Jus, de quo hîc, in hoc poſitum eſt quòd antiquiores Canonici, meliores, ſi velint, poſſint, cùm vacant, optare Præbendas, niſi vacanti ſimul Beneficio inſeparabiliter annectantur. *De Conſuet. in 6.* Cap. 4.

Ad Regulæ primæ intelligentiam, Præbendarum genus duplex diſtinguendum: Aliud illarum, quæ Dignitatibus, vel Perſonatibus, adeò annexæ, ut cum illis ſemper tranſeant: Aliud illarum quæ Canonicis quidem nulli Canonicatui ita annexæ, ut cum illa ſemper tranſmittantur, quin imò unus idemque Canonicus ſingulas ſucceſſivè poſſidere poſſit.

REGULA II.

Quot Juris Textus extant, qui doceant, poſteriores prioribus culpâ vacantibus non præferendos, majora ſuperioribus largienda commoda, diuturnius ſervitium ampliorem manere debere mercedem, aliave ſimilia, tot ſunt qui optandi Juri faveant. Textus hujuſmodi ſunt, *Cap.* 5. 9. Dist. LXXIV. Cap. 45. 66. 67. Caus XII. Quæst. II. Cap. 1. *De Sepult.* Cap 5. 11. *De Majorit. & Obed.*

Patet Regula ex eo quòd optandi jure, qui priùs recepti ſunt Canonici in perceptione Præbendarum, poſterioribus præferuntur ordine ſeu ſeſſione, ſuperiores majoribus gaudent commodis: denique, qui diutiùs ſervierunt potiorem habent mercedem: Ex his Juris optandi fundamentis colligitur non eſſe odioſum, ſed favorabile, utpotè Juris Communis Regulis valdè conſonum.

Circa Textus, qui tamquam Juris optandi fundamenta indicati ſunt, notandum, Primum à *Conc.* Agath. deſumi; in illo prohiberi, ne poſterior ſive ordine, ſive receptione, quoad promotionem ad honores majores, priori præferatur.

Secundum ſubminiſtrare Gelasium Victori Epiſcopo ſcribentem; præcipit in illo Gelasius, ut ſi quando Diaconi ad Presbyteratum promoveri nolunt, etſi Presbyteris egeat Eccleſia, Subdiaconi ad illum evehantur, eo fine, ut dum viderint Diaconi Subdiaconos ſibi inferiores & ordine, & commodis, in utroque ſibi Prælatos promotioni ſuæ, dum opus erit, non reſiſtant.

Tertium & Quintum deſumi ex S. Greg.

Quartum verò ex *Conc.* Tolet. IV. In illis docetur, juſtum eſſe, ut qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium, conſequantur ſtipendium, ac promiſſa in benemeritorum Clericorum remunerationem eſſe ſervanda, quia dignus eſt Operarius mercede ſuâ; Eccleſiaſticis utilitatibus deſudantes Eccleſiaſticâ dignos eſſe remuneratione: Hæc autem, cùm ita intelligenda ſint, ut pro labore merces tribuatur, oſtendunt eos, qui præ cæteris laboris ſervitiique onus ſenſerunt, præ cæteris quoque remunerationis commodum ſentire debere.

Sextum peti ex Leone III. In illo dicit Leo conſolationum ſocium eſſe debere, qui paſſionum ſocius fuit; ideòque Paſtorem, qui alibi quàm in Parochia ſepulturam eligenti per vitam ſacramenta miniſtravit, tertiam pro ſepultura relictorum partem habere debere: undè etiam ſequitur, quòd qui præ aliis laboris ſocius eſt, præ aliis mercedis eſſe debet.

In Septimo Honor. III. docere denario ſuo defraudandos non eſſe in vinea Domini laborantes, undè cùm denarius, ſive ſtipendium pro labore dati debeat, ſequitur diuturniori ſervitio majus ſubſidium deberi.

In Octavo S. Greg. præcipere ut prior & major habeatur, qui priùs ordinatus eſt. Et in Nono Greg. III. jubere ut Presbyteri primum locum, Diaconi ſecundum, Subdiaconi tertium, & ſic de cæteris, etiam ſi poſteriùs admittantur; atque ut qui major eſt ordine potior ſit quoque in percipienda portione, quæ poſtrema verba clarè docent, qui alios ſeſſione præcedunt Præbendas habere debere pinguiores.

Contra juris optandi æquitatem, quam hactenùs dicta commendant, objicere licet: Eo jure remunerationes dari cæco modo fortuito, ſine certa meritorum cognitione, indèque ſæpè contingere, vel contingere poſſe pinguiores ſortiri Præbendas, qui ſuæ Eccleſiæ nedum minùs utiles, vel inutiles, ſed etiam pernicioſi fuere.

Cui objectioni reſpondetur: Leges in ſe utiliores quandoque exitioſas eſſe; non propetereà tamen optimas minùs haberi: Hujus generis eſſe optandi Legem, interdum quidem exitioſam eſſe minùſve commodam, ſed non ideò minoris faciendam; non enim de rebus judicandum ex raro illarum eventu, ſed ex iis quæ ut plurimùm efficiunt.

Non diffitendum quòd ſi quæ pinguiores ſunt Præbendæ dignioribus conferri vel reſignari ſolerent, ſatius futurum, ut per Collationem, vel Reſignationem, potiùs quàm per optandi jus acquirerentur; ſed cùm ex carnali affectu & reſignentur & conferantur, præſtat ut antiquiori optandi jus illas acquirat, quàm ut alii vel Collatione vel Reſignatione comparentur.

Adde quòd Juris optandi ex charitatis bene ordinatæ præceptis in Corpore Juris incluſis, ac dum de Eleemoſyna collectis, commendari poſſit; ibi enim dictum pro proximi indigentia proximo ſuccurrendum, hoc autem optandi jus optimè facit; creſcente enim hominum ætate humanarum miſeriarum numerus creſcit, cui ut fiat ſatis antiquiores Canonici majori egent ſubſidio.

Dici non poteſt optandi jus ex eo odioſum videri,

quod deſiderandæ mortis alienæ occaſionem præbeat; nam ſi quæcumque talem præbent occaſionem odioſa ſunt, naturalis ab inteſtato ſucceſſio odioſa erit; Teſtamenta, Donationes causâ mortis, odioſæ erunt; tàm decantata Eccleſiæ Africanæ Conſuetudo, quâ antiquior Provinciæ Epiſcopus illius Primas erat, odioſa fuit; Decanatus omnis antiquiori debitus odioſus erit, maximè quandò præter honorem emolumenti aliquid ipſi annexum eſt.

REGULA III.

Optandi juris nullo Juris Canonici Textu reprobatum eſt.

Nec obſtat *Cap. De Conſtitutionibus* in quo INN. III. Archiepiſcopo SENON. & Epiſcopo TRECENSI ſcribens, damnat introductam in favorem ſeniorum inæqualitatem, circa illam, inter alia dicendo: *Non debere Majores Minoribus, Seniores Junioribus invidere.* Non obſtat is Textus; nam ſi jure optandi pinguioribus Præbendis gaudeant ſeniores, id naſcitur ex bono juſtæ inæqualitatis uſu, non ex injuſta inæqualitate, quam damnat INNOC. quæque in hoc poſita erat, quòd antiquiores non reſidendo fructus locrarentur, joniores non item; antiquiores vineas Præbendis annexas retinerent dum victuri eſſent, ad Succeſſores verò non tranſirent, ſed illarum proventus inter ſingulos dividerentur; utrumque autem contra Conſuetudinem, quâ pares erant omnes Canonici. Hunc autem eſſe INNOCENTII ſenſum, patet ex fundamento deciſionis ſuæ, quod eſt: *Quemque debere uti jure quod in alium ſtatuit, & pati legem quam tulit.*

REGULA IV.

Sunt Textus qui optionem præcipere expreſsè videantur.

Hujuſmodi eſt *Cap. 15, De Major.* & Cap. 13. *De Conſtit.* Sed maximè primum quod ad illius Declarationem factum eſt: In his enim præcipitur ut ordine majores potioribus gaudeant portionibus, etſi poſteriùs recepti ſint, quod ſine optione fieri non poteſt, niſi in pecunia, aliave ſimilive portiones poſitæ ſint, atque ex diſtriboendo ſummo plus detur Presbyteris ſingulis, quàm Diaconis, plus iſtis quoque quàm Subdiaconis: Hunc autem ad caſum reſtringere ſuam Conſtitutionem voluiſſe GREG. IX. non eſt probabile, cùm inſtinctè loquatur.

REGULA V.

Conſuetudine particulari introductum eſt jus optandi.

BONIFAC. VIII. ſolus eſt qui de illo loquatur, idque dumtaxat in *Cap. 4. De Conſuetudine in 6.* Talibus autem verbis illius meminit, ut ex peculiari Eccleſiæ ad cujus Prælatum ſcribit, Conſuetudine natam inſinuet.

Nonnullis nimirùm accidere poſſet, quòd jus hujuſmodi adeò æquum, communibuſque Juris Regulis conforme, peculiari tantùm uſu introductum ſit: ſed præterquam quòd plerumque contingat, ut res optimæ particulari Conſuetudine introducantur, Lege Communi optandi jus inſtitui non potuit, eo ſaltem tempore, quo patere cœpit, cùm in plurimis Eccleſiis, vel Præbendæ non eſſent diſtinctæ, vel ſi diſtinctæ æquales eſſent.

Dicet aliquis, ſi Conſuetudine particulari optandi jus introductum ſit, favorabile eſſe non poteſt; quidquid enim ſic introducitur Juri Communi contrarium eſt, quod autem Juri Communi adverſatur, æque odioſum eſt ac Commune Jus favorabile eſt.

Ad id reſpondendum; I. Conſuetudinum particularium duplex eſſe genus. Alias nempe, quæ Juri Communi jam conſtituto ac in integritate ſua vigenti derogant, has autem favorabiles eſſe non poſſe, cùm Juri maximè favorabili contrariæ ſint. Alias autem eſſe particulares Conſuetudines, quæ nulli hujuſmodi Juri derogant, ſed quod Jus Commune eſſe deberet introducunt. Conſuetudinem autem quâ optandi Jus introductum eſt, poſterioris generis eſſe, cùm Jus illud rationi, æquitati, juſtitiæ conſonum adeò eſſe oſtenſum ſit, ut Jus commune eſſe debere, nemo negare poſſit.

II. Ex Regula 3. & 4. patere nullo Juris Textu optandi Jus reprobari, imò à nonnullis confusè præcipi ac conſequenter prohibenti Juri Communi non impugnare, præcipienti vero eidem Juri Communi conforme eſſe.

III. Particularem initio Conſuetudinem, ſuccedente tempore, generalem interdùm fieri agnitâ Conſuetudinis æquitate, eâque probatâ, id autem illi quæ induxit optandi jus, Conſuetudini contigiſſe videri; nam ſi Capitulorum, in quibus inæquales Præbendæ ſunt, uſus diſquiratur, in majori illorum parte optandi Jus vigere patebit.

REGULA VI.

Conſuetudo, quâ introductum eſt optandi jus, eſt Canonica, utpote rationabilis & legitimè præſcripta.

Infertur partim ex *Cap. 11. De Conſuet.* quæ duo hæc requirit ad Canonicam Conſuetudinem, partim ex ſuprà dictis, quibus patet illam rationi conformem eſſe, eaque propter Jure Canonico probari tacitè locis citatis ſub Regula 2. & expreſsè *cit. Cap. 4. De Conſuet. In 6.* Necnon ut legitimè Conſuetudo ſit legitimè præſcripta, quatuor annorum poſſeſſio non turbata, dùm de re Eccleſiaſtica agitur, tantùm requiritur, & optandi Conſuetudo jam à multis ſæculis pacificè viget.

REGULA VII.

Indulta, quibus ad Beneficia vacatura jus datur, optandi Juri non derogant.

Cit. Cap. 4. De Conſuet. In 6. id expreſsè dicit de Mandatis Apoſtolicis, quæ cùm ſint illorum Indultorum præcipua, ſi optandi juri non derogant, cætera multo minus derogare debent: Adde quod Mandatarii recipiebantur in Canonicos ante vacationem Præbendæ, expectantes primam vacaturam, quo jure non gaudent hodierni expectantes; plerumque enim iſti non recipiuntur in Canonicos, niſi poſt optionem jam factam, cùm pluſquam 20. dies intercedere ſoleat inter vacationem Præbendæ jam factam, & illius Collationem in favorem expectantium; ipſis enim non confertur, niſi poſt requiſitionem à vacatione aliquot dies diſtantem, nec immediatè poſt illam, Collatoribus nonniſi coactè illis conferentibus: Præterea ipsâ vacatione acquiritur jus illam optandi, Canonicis receptis, ideòque Indultarii illam petere non poſſent, & obtinere in præjudicium optare volentium, abſque violatione Regulæ, *de non tollendo jure alteri quæſito.*

REGULA VIII.

Beneficiorum apud Sedem Apoſtolicam vacantium Reſervatio optioni obſtat.

Cit. Cap. 4. Beneficia hujuſmodi ab optione nominatim excludit. Uſus Galliæ hoc extendit ad Beneficia, durante Regaliâ, vacantia.

REGULA IX.

Hunc ad effectum apud Sedem Apoſtolicam vacare dicuntur, quæ in Curia per obitum vacant.

Fundamentum hujus explicationis: Tempore BONIF. VIII. non alia dicebantur apud Sedem vacare, quàm quæ per obitum in Curia vacabant: Explicanda autem ſunt BONIFACII verba prout tempore ſuo intelligebantur, cùm juſtus & legitimus ſit hic interpretandi modus, utpotè reſtringens rem odioſam ad ſtatum, in quo erat tempore quo excepta eſt.

REGU-

REGULA X.

A vacatione per obitum apud Sedem Apoſtolicam, ad vacationem per alium modum apud eamdem, extendenda non eſt prædicta exceptio, nec ab hoc genere Reſervationis ad alia Reſervationum genera.

Infertur utraque Regulæ Pars ex *Cap* 15. *De Reg. Jur. In* 6. quòd docet odia reſtringenda, ac conſequenter ultra caſus expreſſos non extendenda; nam quæ optioni derogant odioſa ſunt, cùm, ut ſuprà oſtenſum eſt, favorabilis ſit, utpotè æquitati & charitati valdè conſona.

Nec dici poteſt in hoc ſaltem optandi jus Communi Juri contrarium, quòd vi Juris illius Beneficium novum ſive titulo novo acquiritur; nam Præbenda Beneficium non eſt, cùm Beneficium jus ſit ad reditus Eccleſiaſticos ratione Officii Spiritualis non commiſſi, ſed nomine proprio exercendi; ſed Beneficii reditus, cum ratione Canonica, quæ Officium eſt Spirituale, non commiſſum, ſed proprio nomine obeundum percipiatur.

Contra utramque Regulæ Partem objici poſſet Bonifacium exceptionis quam facit rationem afferre, nempè quòd de Beneficiis apud Sedem Apoſtolicam vacantibus, per Romanum Pontificem ordinetur: Illam autem rationem extendi tùm ad alios quàm per obitum in Curia vacandi modos, tùm ad alia Reſervationum genera. Cui Objectioni reſpondere fas eſſet, hujus exceptionis nullam afferri rationem à Bonifacio, ſi Textus, ut eſt apud Molinæum in ſuis circa illum annotationibus, legatur: Mutatio nempè *cum*, in *ubi*; ſed ut differentia faciliùs concipiatur, clariùſque pateat, referenda utraque lectio: Apud Pithæum legitur per modum clauſulæ vel parenthesis (cùm de illis per Romanum Pontificem ordinatur (apud Molinæum verò ſine parentheſi *ubi*, nempè in Sede Apoſtolica, de illis Beneficiis per Romanum Pontificem ordinatur: Undè in iſto nulla eſt, quæ cauſam deſignet, vox, ſeu, ut aiunt, particula cauſalis: In illo verò extat vox hujuſmodi. Dici etiam poſſet, & meliùs, nec apud Pithæum particulam *cum* eſſe Cauſalem, ſed pro *quandò* poni, ita ut ſenſus ſit, non ſemper Beneficia in Curia vacantia ab optione excipi, ſed tunc tantùm quandò à Papa conferuntur; idque quia poſt menſem conferri poſſunt ab Ordinario, eoque caſu optioni ſubſunt.

REGULA XI.

Ex Jure ſcripto, in quovis vacationis genere, optio locum habet.

Infertur ex *eod. Cap.* 4. *cit.* indiſtinctè enim dicit optionem aperiri cùm vacant Præbendæ; ſed non ſola Juris litera, imò ipſa quoque illius mens, quodlibet vacationis genus reſpicit, ut patet ex allatis ſuprà optandi juris fundamentis.

Ad Jus ſcriptum reſtringitur Regula, quia Conſuetudo introducere potuit & poteſt, ut Beneficia, quæ permutationis cauſâ vel Reſignationis in favorem vacant, optioni obnoxiò non ſint.

REGULA XII.

Optandi Jus antiquiori non ita competit ut iſto nolente vel negligente ſequens optare nequeat.

Infertur ex *cit. Cap.* 4. in quo antiquioribus jus illud pertinere dicitur; nam cùm ſuccedens antiquiori nolenti vel negligenti, aliorum ergò antiquior ſit, comprehendi videtur in antiquioribus qui optare poſſe dicuntur.

REGULA XIII.

Dicendum de incapaci quod de nolente, vel neligente dictum eſt. Idem eſt iſtius ac præcedentis Regulæ fundamentum.

Hinc ſi Præbendæ, quæ vacant, Subdiaconales vel Diaconalès ſint, & qui antiquior eſt Canonicus Subdiaconus non ſit &c. nec intra 20. dies eſſe poſſit, qui Subdiaconus erit, etſi poſteriùs receptus, optabit. Idem dicendum de irregulari vel ſuſpenſo, ſi antiquior ſit, & intra dictum tempus abſolvi nequeat, tunc proximos non impeditus optabit.

REGULA XIV.

Intra viginti dies, Jure optandi utendum eſt, alioquin amittitur.

Id expreſsè dicit *cit. Cap.* 4. *De Conſuet. in* 6.

Nec obſtat quòd terminus hic præfigatur in favorem expectantium, ne ſcilicet optare volentes nimiâ optionis dilatione expectantibus moleſti forent & noxii; etſi enim hæc fuerit præfixi termini cauſa, hoc non impedit quin ad alios quàm ad expectantes extendi debeat iſta determinatio, cùm ad alios extendatur determinationis cauſâ.

Excipiendus caſus legitimi impedimenti, quale morbus; nam tempus non currit legitimè impedito.

REGULA XV.

An à die vacationis an à die notitiæ numerandus ſit prædictus terminus, Juris Textu expreſsè definitur, ſed à notitiæ numerandum inferre licet ex Textibus ſimiles negligentiæ caſus concernentibus.

Præcipuus ex cit. Textibus eſt *Cap.* 3. *De Suppl. Negl.* In quo ſemeſtre tempus ad conferendum conceſſum non currit, niſi à die notitiæ contra negligentes illo uti, cujus rei ratio in ignorante circa rem ignoratam negligentia nulla eſſe poteſt.

REGULA XVI.

Cuilibet optandi Jure gaudenti idem ad optandum tempus concedi ex c. t. mox Textibus colligi videtur.

Dubitandi Ratio: Cum optandi jus pluribus ſucceſſivè competat, ſi idem cuivis detur terminus, iterùm atque iterùm creſcet expectantium moleſtia, ad quam minuendam brevis 20 dierum terminus præfixus eſt; Prætereà intra idem tempus quilibet prævidere facilè poteſt, quæ ſibi optanda Præbenda contingit, ac dijudicare an ſibi conveniat. *Decidendi cauſâ:* Ex dilatione Collationis majus naſcitur incommodum quàm ex dilata optione, cùm iſta dilatio privato tantùm noceat, illa verò Eccleſiæ, cui Rector Collatione dandus; nihilominùs Collatores, quorum alii aliorum negligentiam gradatim ſupplent, ſemeſtre quilibet ſucceſſivè habent ad conferendum: Hæc autem deciſio pro certa non datur, quia Textus loquentes de devolutione Collationis expreſsè docent cuilibet Collatori ſemeſtre competere ad conferendum: Textus verò loquens de optione generatim dicit quod optare volentes per 20. dies expectandi ſint. Sed de hoc fuſiùs in Quæſtionibus circa optionem mox ſubjiciendis. *Cap.* 3. *De Suppl. Negl. Præl.*

REGULA XVII.

Quibus optare competit, per alios ut per ſe optare poſſunt.

Expreſsè habetur in *cit. Cap.* 4. *De Conſuet. in* 6.

REGULA XVIII.

Conceſſa circa Canonicatum Coadjutoria cum futura ſucceſſione non impedit ne Coadjutus optet, ſi optioni locus detur.

Colligitur ex *eod. Cap.* 4. *De Conſuet. in* 6. nam ex illo antiquiori optandi facultas datur, ex Coadjutorio verò hujuſmodi Canonicus cui datur Coadjutor antiquitatem ſuam non amittit.

REGULA XIX.

Quamvis Naturali Divinoque Juri innitatur optandi facultas, attamen ſi quâ Lege Eccleſiaſticâ conſtituatur ut Majores optare poſſint Præbendas pinguiores, Conſtitutio iſta futurum tantùm reſpicit, non præteritum, niſi de illo expreſsè caveatur.

Regulæ Ratio: Hujuſmodi Lex novam obligationem inducit; Jus enim Naturale Divinumque eſt quidem fundamentum illius obligationis; ſed ſolâ Lege inducitur.

Divinum Jus non ſumitur pro Poſitivo Juri Naturali pro voluntate ſua à Deo adjecto, ſed pro naturali ab ipſo Deo esplicato, quale in axiomate, *Dignus eſt operarius mercede ſuâ, vel cibo ſuo*, continetur; id enim axiomatis ex Juris Naturalis fonte fluens erga Miniſtros ſuos Chriſtus ſervandum declaravit, eaque de cauſa quodammodò Divinum dici poteſt.

SECTIO XXV.

Quæſtiones circa Jus optandi.

Superſunt nonnullæ difficultates circa optionem ſubſequentibus elucidandæ Quæſtionibus.

Quæstio I.

Quæritur an Præbendæ quæ vacant tempore quo Regalia aperta eſt optioni ſubſint?

Subeſſe huic Juri videntur, quia citatus circa optionem Textus excipit ab illa ſolas Præbendas, quæ apud Sedem Apoſtolicam: Hic autem Textus, cùm unicus ſit, pro Regula in hac materia habendus. Adde quòd Edictum circa Regaliam 1682. declaret, Regem non aliud jus exercere velle, quàm quod Epiſcopus vel Archiepiſcopus exerceret, ſi Sedes plena foret, quæ autem ſede plenâ vacant, Præbendæ optioni ſubſunt.

Tenendum nihilominùs, cum Juriſconſultis Gallicanis, Præbendas Regaliæ ſubjectas ab optione excipi, tùm quia Regalia longè anterior eſt quàm Canones qui optionem expreſsè probarunt, ideòque illam reſtringere non potuerunt, Rege non conſentiente, & Regem huic reſtrictioni conſenſiſſe non apparet; tùm etiam quia Regalia non minori favore proſequenda eſt quàm Reſervatio Prædendarum vacantium *in* Curia, cùm ſit veluti quædam Reſervatio titulo oneroſo ad Regem ſpectans, nempè ex dotatione Epiſcopatuum: Reſervatio verò in Curia nullo titulo oneroſo ad Papam pertineat. Hinc patet Textum objectum contra Regaliam non militare quoad Edictum objectum. Dicendum quòd in loco citato loquatur de jure concernente modum providendi Beneficiis vacantibus, tempore apertæ Regaliæ, ita ut ſenſus ſit quòd Rex nolit his providere aliis viis quàm provideret Epiſcopus Sede plenâ, nempè vel Præſentatione, vel Inſtitutione, vel Collatione.

Quæstio II.

Quæritur II. An Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ minor annis 14. poſſet petere reſtitutionem in integrum, ſi intra tempus præfinitum optare negligeret.

Videtur quòd non poſſet, quia Jure communiter recepto, qui major eſt annis decem idoneus habitus ad Canonicatum poſſidendum in Eccleſia Collegiata, proindèque ad adminiſtranda jura huic annexa, inter quæ jus optandi annumeratur.

Contrarium tamen infertur ex *Cap. 3 De Judiciis, in 6.* in quo Bonif. VIII. præcipit, ut *qui minor eſt annis 14. per ſe agere non poſſit in judiciis, ſed tantùm per Curatorem ab Ordinario ſibi datum.* Hinc enim ſequitur quòd ut minor in Beneficiis habeatur, ideòque admittendus ſit ad utendum Beneficio minorum; iſtud autem eſt, quòd poſſint petere reſtitutionem contra ea, in quibus læſionem paſſi ſunt.

Non obſtat *Ratio objecta*, cùm Textus citatus ſupponat minores annis 14. aptos ad Beneficia poſſidenda per ſe, declaretque tamen incapaces adminiſtrandi per ſe jura Beneficiorum ſuorum.

Quæstio III.

Quæritur III. An optio locum habeat contra devolutarios, qui Beneficium obtinuerunt, ut vacans, ob incapacitatem Poſſeſſoris, quæ anteceſſit iſtius proviſionem, vel ex nullitate tituli provenientis ex defectu formæ.

Sunt qui ſentiant neutro caſu admittendam eſſe optionem; idque I. Ne retardetur diligentia devolutariorum in accuſando injuſto Poſſeſſore. II. Quia eo tempore quo devolutarius obtinet Beneficium Canonici, qui potuiſſent optare jamjam amiſerunt optandi jus ob negligentiam illo utendi intra terminum præfixum.

Verùm hæc ſententia non tenetur, quia adverſatur Textui citato, quo jus optionis regitur; iſte enim neutrum caſum ab optione excipit, & verſamur in materia odioſa, cùm devolutarius vices delatoris agat, qui occuſati ſpolia perſequitur, quod certè odioſum eſt; undè non æquum videtur ut à Lege eximatur, quæ illum comprehendere præſumitur, dùm illum nominatim non excipit.

Eadem ſententia repugnat fini juris optandi, qui alius non eſt, niſi ut juniores antiquioribus non præferantur; hoc enim accideret, ſi *v. g.* devolutarius obtineret Canonicatum ejus, qui quintum locum habet, cùm eo caſu in Præbenda præferendus eſſet illis quatuor Canonicis ipſo devolutario antiquioribus.

Quæstio IV.

Quæritur IV. An Præbendæ Theologi, vel Præceptoris, vel Pœnitentiarii, juri optandi obnoxiæ ſint; ipſe verò Theologus, Præceptor, Pœnitentiarius, viciſſim gaudeant illo jure erga alias Præbendas.

Propoſita Quæſtio pendet ex alia, nempè ex iſta, *An Præbendæ, quibus gaudent iſti Beneficiarii inſeparabiliter unitæ ſint illorum Beneficiis*, ſicut in pluribus locis nonnullæ Præbendæ eo modo uniantur Dignitatibus Capitularibus. Poſterior autem Quæſtio deciditur ex illorum Beneficiorum inſtitutione, necnon & ſubſequenti uſu, utrimque enim patet Canonicatibus Theologi, Præceptoris, & Pœnitentiarii unitas fuiſſe, ita ut qui illas poſſident, iſtis quoque potiri debeant; de hoc fidem facit Pragmat. Sanct. *Tit. de Collat. C. 2. §. 10. Concord. Tit. 5. Ordinatio* Aurelian. 1560 *Art. 8. Ordin.* Blesens. 1579. *Art. 34.*

Non obſtat, quòd hoc poſito, *Theologus, Præceptor, & Pœnitentiarius ſint pejoris conditionis quàm cæteri Canonici, cùm plerumque Præbendæ annexæ ipſorum Canonicatibus ſint minoris reditûs quàm multæ ex reliquis, ac aliundè iſti Beneficiarii ob gravitatem munerum ſacrorum ſibi commiſſorum ſpeciali favore ſint proſequendi.*

Non obſtat, *inquam*, hoc incommodum, cùm vix vitari poterit, forte ſeu potiùs Providentiâ Divinâ id ita eſſe volente; placuerat enim *Conc.* Basileense ſub Eugenio IV & Carolo VII. & *Conc.* Lateran. V. ſub Leone X. & ſub Francisco I. ut prima vacatura Præbenda aſſignaretur Theologo: Idem quoque placuerat Autoribus Ordinationum ſuprà laudatarum, undè ubicumque inæquales erant Præbendæ; neceſſe erat ut Theologus exponeretur ad habendum hîc minimam, illic mediocrem, ſicuti alibi maximam; quod dictum de Theologo, dicendum de Præceptore & de Pœnitentiario; ſed ſi quid ſit incommodi, ut *v. g.* Theologus, qui minimam habet Præbendam, numquam majorem habere poſſit; & qui mediocrem, numquam maximâ potiri queat, non contemnendum commodum eſt, ut quis incipiat à Præbenda mediocri, vel etiam à maxima, numquam obnoxius minimæ poſſidendæ, quod contigit iis Theologis, qui mediocrem vel maximam ſortiti ſunt Præbendam eo tempore, quo inſtitutum eſt illorum Beneficium.

Quæsi-

Quæstio V.

Quæritur V. An liceat Legato, vel etiam Summo Pontifici derogare Statuto vel Conſuetudini optionis jus concedenti.

Inferre eſt ex *Cap. 1. De Conſtit. in 6* quòd utrique liceat hujuſmodi Derogatio; docet ſiquidem non præſumendam ex eo quòd alteruter facit Conſtitutionem huic Statuto vel Conſuetudini repugnantem; ſed neceſſarium, ut declaret ſe velle derogare, factâ mentione de Statuto vel Conſuetudine hujuſmodi.

Adde quòd uterque derogare poſſit Conſtititutioni Pontificis optionem approbanti ac autoranti, à fortiore ergò derogare valebit Statuto vel Conſuetudini optandi jus tribuenti, cùm longè minoris ſit autoritatis hujuſmodi Statutum, vel Conſuetudo, quàm Conſtitutio Pontificia.

Verùm in Gallia non liceret hujuſmodi Derogatio, eam vetante *Art. 64. Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ*; Conſuetudo namque jus optandi concedens, eſt profectò ex his Conſuetudinibus, quæ laude dignæ habentur, in Francia receptis, Papæ autoritate probatis, quibus Papa nequit derogare, abſque abuſu.

Quæstio VI.

Quæritur VI. Num referat ad praxim ſcire ſi extent Eccleſiæ, in quibus optantes mutent Canonicatum cum Præbenda.

Id inferre videtur, quia ubicumque optio extenditur ad Canonicatum ſicut & ad Præbendam, ita ut optans acquirat novum Canonicatum quemadmodùm & novam Præbendam, ibidem etiam optans ſuſpenſus ſit, vel excommunicatus, ab optione excluditur, cùm hujuſmodi cenſuræ inhabilem efficiant ad obtinenda Beneficia; ubi verò optans acquirit tantùm novam Præbendam ſuſpenſos vel excommunicatus ab optione excludendus non videtur, cùm cenſuræ iſtæ non reddant incapacem acquirendi rem temporalem; qualis eſt Præbenda optionum prioris generis: Exemplum habes in optione titulorum Cardinalium. Soller *in Titulum ultimum.* Lib. II. *Paſtor De Benef. Eccleſiaſt.* ſupponit extare Eccleſias, in quibus Præbendæ ita annexæ ſunt Canonicatibus, ut optari nequeant, quin etiam optentur Canonicatus.

Quæstio VII.

Quæritur VII. An optio ſecum invehat quædam incommoda.

Reſpondetur nonnullis obnoxiam eſſe ex culpa optantium, *v. g.* Si Præbendæ conſiſtant in ægrorum quorumdam, vel domorum fruitione, qui minores Præbendas poſſident, negligunt meliorare agros domoſve, nolentes pro aliis laborare, niſi ea ſit optionis faciendæ Lex, ut quis ad illam non admittatur, niſi fidem fecerit, ſe agros domoſve Præbendæ ſuæ melioraſſe. Idem ſimileve incommodum locum habet, quandò Præbendæ conſiſtunt in perceptione decimarum hujus vel illius Parochiæ; eo enim caſu, jus optionis anſam præbet, negligendi reparationem & decorationem Eccleſiæ loci, ex quo decimæ præcipiuntur; Poſſeſſores enim Præbendarum inferiorum, dùm attendunt ſe pro aliis ſibi mox ſucceſſuris, expenſas facturos, à reſtauranda decorandaque Eccleſia avocantur; ſed hoc præcaveri poteſt, vel præfigendo annuam ſummam ſolvendam à quolibet Præbendato ad hujuſmodi reparationem vel decorationem, vel compellendo optare volentem, ut his provideat ante optionem.

Quæstio VIII.

Quæritur VIII. An tempus 20. dierum præfinitum ad optionem in Cap. 4. De Conſuetud. in 6. *reſpiciat omnes optionis caſus.*

Reſtringendum ſtatim videtur ad eum ſimilemve Caſum, de quo expreſsè loquitur, hic eſt nimirùm, in quo Mandatarius Apoſtolicus expectat Præbendam vacaturam; ſunt enim in illo Capite nonnulla verba, quæ inſinuant Summum Pontificem adeò breviaſſe tempus, ne expectans jam dictus majori dilatione moleſtaretur: Hæc autem ſunt: *Ne prætextu ejuſdem Conſuetudinis Proviſiones autoritate Apoſtolicâ faciendæ, ultra debitum differantur: Statuimus, ut executores ſuper ipſis Proviſionibus deputati optare volentes per 20. dies dumtaxat expectent.*

In Confirmationem hujuſce obſervationis adduci poſſent duo Textus, qui tribuunt menſem integrum ad acceptandum Beneficium. *Cap. 6. De Elect. in 6.* Clem. *Unica. De Conceſſ.* In priore ſermo fit de Electo ad Dignitatem: In poſteriore de Mandatorio: Utrique autem datur menſis ad deliberandum an accepturus ſit: Hinc enim deduci videtur, quòd dandus fuiſſet menſis ad optandum, præſertim reſpectu Eccleſiarum, in quibus Canonicatus optatur ſimul cum Præbenda, cum ubi præbenda tantùm optatur, acquiratur pars non modica Beneficii; & in prædictis Eccleſiis, in quibus optatur Canonicatus cum Præbenda, acquiratur Beneficium integrum.

Verùm etſi *citatum Caput De Conſuetud.* loquatur de caſu ſpeciali circa optionem quoad tempus ad id præfinitum, ad omnes tamen optionis caſus extendi ſolet, non obſtantibus Textibus objectis.

Circa idem tempus eſt alia difficultas ſuprà primum delibata, nunc definitè reſolvenda, nempè an 20. dies cuilibet optare volentium & valentium dentur, ita ut ſi vacet, *v. g.* Præbenda, quæ eſt ordine quarta, dentur 60. dies, viginti ſcilicet pro quolibet illorum Canonicorum, quibus optare competit vacantem Præbendam; nonnullas utriuſque ſententiæ rationes ſuprà attulimus.

Nunc addendum quòd ex ſolutione hujus Quæst. VIII. ſequatur intra eoſdem 20. dies quemlibet ex optare volentibus & valentibus optare teneri, cùm certum ſit, *citato Capite* non majus dari tempus optantibus in caſu de quo expreſsè meminit, ac aliundè obſervatum ſit ad omnes alios optionis caſus præfinitum hoc tempus extendi ſolitum eſſe, ac ſi de ſingulis illis caſibus expreſſam mentionem feciſſet.

Quæstio IX.

An jus optandi vim habeat contra Graduatos.

Colligi videtur ex diſpoſitione *Cap. 4. De Conſuet. in 6.* id ita eſſe cùm ex eadem locum habeat in præjudicium Mandatariorum, & juxta Concordata Gallica Mandatarii Graduatis præferantur. Contrarium tamen ſentit Pastor. Lib. II. *C.* 18. *n* 5. ad id adductus, quòd Beneficia reſervata generali Reſervatione optioni non ſunt obnoxia, quia hujuſmodi Reſervatio vim Legis habet optioni derogantis: Beneficia autem Graduatis affecta ipſis generali Reſervatione reſerventur. Sed huic ſententiæ obſtat quòd ſuprà oſtenſum eſt in *citato Capite* 4. ab optione non alia excipi Beneficia reſervata, quàm quæ in Curia vacant per obitum.

TITULUS IX.
De Dignitatibus Eccleſiarum in particulari.

SECTIO I.
De Decano.

I. Decanatus curam animarum habet annexam, *De Electione.* Cap. *Cum in Cunctis.* §. *Inferiora.* Lib. I. Decr. *Tit.* VI. Cap. 7.

II. Decanatum nullus omninò ſuſcipiat, niſi qui jam 25. annum attigerit, & ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat. *Ibid.*

III. Decanus decertare poteſt cum Epiſcopo, ſuper Juriſdictionem Contentioſam, cùm aliquem ad Juriſdictionem ſuam ſpectare firmiter aſſerit. *De Appell.* Cap. *Dilectis. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* XXVIII. Cap. 55.

IV. Ec-

IV. Eccleſia Decani Officio defraudari non debet. *De Clericis non Reſidentibus* Cap. *ex Parte*. §. *Quia igitur*. Lib. III. Decr. *Tit*. 4. Cap. 8.

V. Quod ſit Officium Decani ex Conſuetudine colligitur. *Gloſſa*. Verbo *Officio*.

Suum ibidem Officium, ut Decanus debet exercere, tenetur ad Reſidentiam. *Ibid. Gloſſa*.

VI Si Decanus admonitus non fuerit præfixo à Canonibus tempore in Presbyterum ordinatus; ab illo removeatur Officio & alii conferatur, qui velit & poſſit illud convenienter implere. *Ibid. De Electione*. Cap. *Cum in cunctis*. §. *Inferiora*. Lib. I. Decr. *Tit*. 6. *Cap*. -. De hac promotione loquuntur plura *Conc*. anteriora ejuſdem ſæcul. XII. Sed præcipuè *Concil*. Tolos. *ann*. 119. *Can*. 2. *Concil*. Lateran. *ann*. 1123. *Can*. 2. *Concil*. Londinense. *ann*. 1125. *Can*. 7. *Concil*. Londin. *ann*. 1127. *Can*. 4. *Conc*. Remense. *ann*. 1131. Cap. 8. Concil. Tom. X.

VII. Decanus poteſt interdictum hujuſmodi promulgare, ut Epiſcopo in Civitate præſente à Divinis in Eccleſia ceſſetur. *De Appellat*. Cap. *Dilectis*. §. *Verum*. Lib. II. Decr. Cap. 55.

VIII. Si per decem annorum ſpatium Eccleſia Decani præſentiam tenere nequivit, ſcribi eidem debet quòd uum debet Officium exercere. *Ibid. De Cleric. non Reſid*. Cap. *Ex Parte*. Lib. III. Decr. *Tit*. 4. *Cap*. 8. Si non reſidet, citari debet.

IX. Quòd ſi vocatus venire noluerit, eligendi alium, qui præeſſe Eccleſiæ valeat, & prodeſſe, Canonicis concedi debet libera facultas. *Ibid. fin*.

X. Nec proſit ei Appellationis refugium, ſi fortè in Conſtitutionis iſtius tranſgreſſione per Appellationem voluerit ſe tueri.

XI. Si Canonici à Divinis ceſſare voluerint, prout in Eccleſiis aliquibus ſibi ex Conſuetudine, vel aliàs vendicant, antequàm ad ceſſationem hujuſmodi quoquomodò procedant in inſtrumento publico, vel patentibus litteris ſigillorum ſuorum, aut alterius authentici munimine roboratis, ceſſationis ipſius cauſam exprimant, & illud inſtrumentum, vel illas litteras ei contra quem ceſſare intendunt, aſſignent. *In* 6. *De Officio Ordin*. Cap. *Si Canonici*. *init*. Lib. I. *Tit*. 16. Cap. 2. *Gloſ. in* Verbo *Eccleſiis* hæc habet: Ut Lugdunensi, Viennensi, Claremotensi, Atrebatensi, & aliis.

XII. Si Canonici abſque manifeſta & rationabili cauſa, maximè in contemptum Epiſcopi ceſſaverint à Divinis, Epiſcopus, ſi voluerit, nihilominùs celebret in Eccleſia Cathedrali. *De Officio Jud. Ord*. Cap. *Irrefragabili*. §. 3. *init*. Lib. I. Decr. *Tit* 31. Cap. 13.

XIII. Metropolitanus ad querelam Epiſcopi, tanquàm ſuper hoc delegatus à Sede Apoſtolica, taliter Canonicos per cenſuram Eccleſiaſticam, cognitâ veritate, caſtiget, quòd metu pœnæ talia de cætero non præſumant. *Ibid*. Lib. I. Decr. *Tit*. 31. *Cap*. 13. Ratio hujus Delegationis propter Canonicos exemptos necnon neceſſitatem promptiùs amovendi ſcandalum.

Uſus obtinuit Decanos vocari Præpoſitos, &c. *Conc*. Aquises. *anno* 813. Cap. 139. Tom. VII. Conc. *pag*. 1402.

SECTIO II.

De Theologo.

I. Ordinarius Collator in unaquaque Cathedrali ac etiam Metropolitana Eccleſia, Canonicatum & Præbendam Theologalem ibi conſiſtentem conferre teneatur uni Magiſtro, ſeu Licentiato, aut Baccalaureo formato in Theologia, qui per decennium in Univerſitate ſtudiorum gratiâ privilegiata ſtuduerit, ac onus Reſidentiæ Lecturæ & Prædicationis actu ſubire valuerit. *Concordatorum Tit*. 3. *De Collationibus*. *init*. Pragmat. Sanctio. *De Collat*. Cap. 2. §. 10. *Primum*.

II. Metropolis Eccleſia habeat Theologum, qui Sacerdotes & alios in Sacra pagina doceat & in his præterea informet, quæ ad curam animarum ſpectare noſcuntur. *De Magiſtris*. Cap. *Quia*. §. 1. *init*. Lib. V. Decr. *Tit*. 5 Cap. 4.

III. Statutum in *Concilio* Generali de Magiſtris Theologis per ſingulas Metropoles ſtatuendis inviolabiliter obſervetur. *De Magiſtris*. Cap. *Super ſpecula*. *init*. Lib. V. Decr. *Tit*. 5. Cap. 5.

IV. Præbenda, Præſtimonium, aut Stipendium hujuſmodi, non niſi perſonis idoneis, & quæ per ſe ipſas id munus explere poſſint, conferantur, & aliter facta proviſio nulla ſit & invalida. *Concil*. Trid. Sess. V. *De Reform*. Cap. 1.

V. Is Theologus bis autem ſemel ad minus per ſingulas hebdomadas, impedimento ceſſante legitimo, legere debeat; & quoties ipſum in hujuſmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium Capituli per ſubſtractionem diſtributionum totius hebdomadæ puniri poſſit. *Concordat. Tit*. 3. *poſt init*.

VI. Ut liberiùs ſtudio vacare poſſit, etiamſi abſens fuerit à Divinis, habeatur pro præſente, ita ut nihil perdat. *Ibid*.

VII. Et ſi Reſidentiam deſeruit, de illis Canonicatu aut Præbenda alteri provideri debeat. *Ibid*.

VIII. In illis Eccleſiis, in quibus Præbenda aut Præſtimonium pro Lectoribus Sacræ Theologiæ deputatum reperitur, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates & alii locorum Ordinarii, eos, qui Præbendam aut Præſtimonium hujuſmodi obtinent, ad ipſius Sacræ Scripturæ expoſitionem & interpretationem per ſe ipſos ſi idonei fuerint, alioquin per idoneum ſubſtitutum, ab Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, & aliis locorum Ordinariis eligendum, etiam per ſubſtractionem fructuum cogant & compellant. *Concil*. Trid. Sess. V. *De Reform*. Cap. 1.

SECTIO III.

De Poenitentiario et de Cancellario.

Canones de Pœnitentiario.

I. In omnibus Cathedralibus Eccleſiis, ubi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis cum Unione Præbendæ ab Epiſcopo inſtituatur. *Concil*. Trid. Sess. XXIV. Cap. 8. *fin*. Decr. II. *De Ref*.

II. Is Magiſter ſit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Jure Canonico, & annorum quadraginta, ſeu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur. *Ibid*.

III. Is dum Confeſſiones in Eccleſia audiet, interim præſens in Choro cenſeatur. *Ibid. fin. Concil*. Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Ref*. Cap. 8.

Hæc Decreta à *Conciliis* Gallicanis celebr. in executionem hujus *Conc*. patet per extracta illorum in I. Tom. data. De Pœnitentiariis ſermo ſit in *Cap*. 1. *De Tempor. Ordinat. in* 6 ubi hæc leguntur: *Omnibus Pœnitentiariis noſtris inhibentes diſtrictè ne abſque licentia noſtra ſpeciali, cum taliter Ordinatis diſpenſent, vel ſuas tradant litteras, per quas ab aliis diſpenſentur. Agitur de Clericis alienis ab Epiſcopis Italiæ Ordinatis abſque legitima poteſtate.*

Canones de Cancellario.

Cancellariæ Officium Spirituale, vel Spirituali annexum videtur exiſtere, cùm Cancellarius ex officio ſuo multa facere debeat, quæ Spiritualia eſſe noſcuntur. *De Officio Archid*. Cap. *Ut noſtrum*. *med. in int*. Lib. I. Decr. *Tit*. 23 Cap. 9.

Non Mediolanensis Archiepiſcopi, ſed Mediolanensis Eccleſiæ Cancellarius eſſe ſcribitur, nec vacante Sede Cancellarii perdit Officium. *Ibid*.

Cantor, Præcentor, ſeu Primicerius. Vide Gonzales *ad Titulum De Officio Primiceriis, Succentoria de Exceſſibus Prælat*. Cap. *Inter* Lib. V. Decr. *Tit*. 31. Cap. 11. Sed priùs lege Textus ſub *Tit*. 25. 26. 27. Lib. I. Decr. ſpectantes Primicerium, Sacriſtam, & Cuſtodem, qui erant Miniſtri Archidiaconi, quorumque Officium deſcribitur. *Ibid*.

SEC

SECTIO IV.

Quid ſit Archidiaconus, & qualis aſſumi debeat, & quale generatim ſit ejus Officium?

I. De Archidiaconatu nullatenùs dubitatur quin ſit Dignitas & Officium Spirituale. *De Officio Archid.* Caput. *Noſtrum in init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 9.

II. Oculus Epiſcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Epiſcopi per Epiſcopatum proſpiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat & emendet; niſi adeò fuerint ardua negotia quòd abſque Majoris ſui præſentia nequeant terminari. *De Officio Arcind.* Cap. *Ad hæc.* §. 4. *In quadam.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 7.

III. Archidiaconus de Archidiaconatu in aliquibus locis per annulum inveſtiebatur. *De Sententia & Re Jud.* Cap. *Cum olim. init.* LIB. II. DECR. *Tit.* 27. Cap. 12.

IV. Negari non poteſt quin Archidiaconatus Perſonatus exiſtat. *De Electione.* Cap. *Dudum.* §. 4. *med.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. *Cap.* 54. Perſonatus hìc ſumitur pro Dignitate, cùm à jam benè multis ſæculis Jure Communi ſit major poſt Epiſcopatum Dignitas.

V. Qui contra juſtitiæ Regulam in Archidiaconatum alterius ſe provehi conſenſit, ab ejuſdem Archidiaconatûs honore deponitur. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 4. *Cum qui. init.*

VI. Archidiaconi, qui oculi Epiſcopi ſunt, in omnibus Eccleſiis, ubi fieri poterit, Magiſtri in Theologia, ſeu Doctores, aut Licentiati in Jure Canonico ſint. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 12. *poſt init.*

VII. Archidiaconatum nullus omninò ſuſcipiat niſi qui jam 25. annum ætatis attigerit, & ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat. *De Collect.* Cap. *Cum in cunctis.* §. 3. LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 7.

VIII. Archidiaconatus curam animarum habet annexam. *Ibid. De Elect.* Cap. *Cum in cunctis.* §. 3. LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 7.

IX. Archidiaconus poſt Epiſcopum ſciat ſe Vicarium eſſe ejus in omnibus, & omnem curam in Clero (tàm in Urbe poſitorum, quàm eorum qui per Parochias habitare noſcuntur, ad ſe pertinere) ſivè de eorum conſervatione, ſivè honore, & reſtauratione Eccleſiarum, ſivè doctrina Eccleſiaſticorum vel cæterarum rerum ſtudio; & delinquentium rationem coram Deo redditurus eſt. *De Officio Archidiaconi.* Cap. *Ut Archidiaconus. init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 1.

X. Evidenter apparet quod Archidiaconatus curam habeat animarum annexam. *Ibid. De Elect.* Cap. *Dudum.* §. 4. *med.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 54.

XI. Jure cautum eſt, ut Archidiaconus non Presbyter, ſuæ Juriſdictionis obtentu, Archipresbytero præferatur. *Bulla* 15. EUGENII IV. *Non mediocri.* §. 13. *poſt init. anno* 1439. BULLARII TOM. I. *p.* 351. *Concil.* EMERI *anno* 666. Cap. 10. *p.* 503. *Concil.* AQUISGRAN. II. *anno* 8,6. Cap. 3. *Can.* 4. TOM. VII. *pag.* 1710. *Concil.* LONDIN. II. *anno* 1127. *Can.* 6. TOM. X. *pag.* 921.

XII. Secundum Romani Ordinis Conſtitutionem Archidiaconus major poſt Epiſcopum, & ipſius Epiſcopi Vicarius reperitur, omnem ſollicitudinem & curam, tàm in Clericis quàm in Eccleſiis eorum, prout meliùs ſecundum Deum poterit, impendendo, cum ſuper his ſit redditurus rationem in diſtricti examinis judicio. *De Officio Archid.* Cap. *Ad hæc.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 7. §. 2.

XIII. De Jure Communi ad Archidiaconi ſpectat Officium repræſentare ordinandos Epiſcopo. *Ibid. De Officio Archidiaconi* Cap. *Ut noſtrum. med.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 9.

XIV. Sollicitudo Parochiarum & jurgia ad Archidiaconi pertinent curam; Pro reparandis Diœceſanis Baſilicis ipſe ſuggerit Sacerdoti ſuo Epiſcopo: Ipſe inquirit Parochias cum juſſione Epiſcopi, & ornamenta vel res Baſilicarum Parochiarum: Geſta Libertatum Eccleſiaſticarum idem Epiſcopo refert. DIST. XXV. *Cap.* 1. *Perlectis.* §. 11. *Archidiaconus. med.* In originali habetur Parochianorum. PITHÆUS.

SECTIO V.

An & quomodò Archidiaconus viſitare poſſit Parochias ſibi ſubjectas.

I. Juriſdictio, Correctio, & Viſitatio ad Jus Archidiaconale ſpectant. *De Officio Archid.* Cap. *Dilecto.* §. 2. *Coram* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 10.

II. Archidiaconus viſitat & inquirit, quæ viderit inquirenda, & procurationes ratione Viſitationis recipit. *De Elect.* Cap. *Dudum.* §. *med.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 6. Cap. 54.

III. Archidiaconi in iis Eccleſiis ubi hactenùs Viſitationem exercere legitimè conſueverant, debeant quidem aſſumpto Notario, de conſenſu Epiſcopi per ſe ipſos tantùm ibidem viſitare. *Concil.* TRIDENT. SESS. XXIV. DECR. II. *De Reform.* Cap. 3. *poſt init.*

IV. Archidiaconi Viſitationis factæ intra menſem rationem reddere, & depoſitiones teſtium ac integra acta Epiſcopo exhibere teneantur. *Ibid.* SESS. XXIV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 3.

V. Parochiam univerſam circumeat Archidiaconus, & cuncta, quæ emendatione indigent, ad vicem ſui Epiſcopi, corrigat & emendet. *De Officio Archidiaconi.* Cap. 1. *fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 1.

VI. Prohibeatur Archidiacono, ne ad Eccleſias ſui Archidiaconatûs viſitandas, niſi ſemel in anno accedat, niſi fortè talis cauſa emerſerit, propter quam ipſum oporteat præfatas Eccleſias ſæpiùs viſitare. *Ibid. De Officio Archid.* Cap. *Mandamus.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 6.

VII. Archidiaconi Presbyteros, qui ſunt in Juriſdictione ſua conſtituti, quaſi filios & fratres benignè ac ſummâ caritate fovere debent. *Append. Concil* LATER. III. *ſub* ALEX. III. Cap. 7. *De Simonia.* TOM. X. CONC. *p.* 1562.

VIII. Archidiaconi Parochias viſitantes ita procedant, ut non quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu quærere videantur; nec ſumptuoſas epulas quærant; ſed cum gratiarum actione recipiant, quod honeſtè ac competenter illis fuerit miniſtratum. *De Cenſibus.* Cap. *Cum apius.* §. 1. *Quocirca.* LIB. III. DECR. *Tit.* 33. Cap. 6.

IX. In prædictos Presbyteros tallias & indebitas exactiones exercere non præſumant, nec eos inviolabiliter gravent vel inhoneſtè extractent. *Ibid. Conc.* CABILLON. II. *anno* 813. *Can.* 15. TOM. VII. CONC. *pag.* 1275.

X. Archidiaconi nullas exactiones, ſivè tallias in Presbyteros ſeu Clericos exercere præſumant. *Ibid. De Cenſibus.* Cap. *Cum Apoſtolus.* §. 2. *fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 39. Cap. 6.

XI. Injunctum eſt ut cùm Archidiaconi Eccleſias ipſas viſitaverint, ſecundum quod Canones præcipiunt Viſitatoris officium exerceant, nec Eccleſias Viſitatione ſuâ gravent, ut magis inſtituto informationis & correctionis quàm affectu comeſſationis videantur viſitare. *Appendice Concil.* LATERAN. III. *Cap.* 6. TOM. X. CONC. *p.* 1562.

XII. Si juxta Apoſtoli ſententiam Epiſcopi non debent eſſe dominantes in Clero, ſed forma facti gregis ex animo, multò minùs facere Archidiaconi hoc debent, ſed contenti ſint Regularibus Diſciplinis, & teneant propriam menſuram, & quod ab Epiſcopis eis injungitur hoc per Parochias ſuas exercere ſtudeant, nihil per cupiditatem & avaritiam præſumentes. DIST. XCIV. Cap. 3. *Dictum eſt.* §. *Si enim.*

SECTIO VI.

An & qualis Juriſdictio Archidiaconis competat ?

I. Epiſcopus non poteſt Eccleſias à Conſuetudine & obſequio Archidiaconorum liberas conſtituere & immunes, per quod reditus diminuat eorumdem. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Ad hac. init.* Lib. V. Decret. *Tit.* 31. Cap. 2.

II. Epiſcopus Eccleſias Archidiaconis ſubjectas ab eis liberare non poteſt. *Gloſſa.* Epiſcopi jura Diaconorum diminuere non poſſunt. *Gloſſa.*

III. Attendi debet Conſuetudines eſſe ſuper Archidiaconi juriſdictione diverſas. *De Officio Archidiaconi.* Cap. *Dilecto. med. juxta Collationem* Gonzal. Lib. I. Decret. *Tit.* 23. Cap. 10.

IV. Si Archidiaconus petat, ut cùm Monaſterium infra metas ſui Archidiaconatûs ſitum ſit, Abbas & Monachi ſibi obediant in his, quæ Archidiaconi ſolent & debent rationabiliter injungere, niſi conſtiterit Archidiaconum, vel Prædeceſſores ipſius de pacifica ſic obtenta Conſuetudine Juriſdictionem aliquam in Monaſteria hactenùs habuiſſe: Monaſterium ab Archidiaconi impetitione penitùs abſolvi debet, & perpetuum ſuper hoc ipſi Archidiacono ſilentium imponitur. *Ibid. De Officio Archidiac.* Cap. *Dilecto.* §. 4. Lib. I. Decret. *Tit.* 23. Cap. 10.

V. Si de præmiſſis conſtiterit, eadem Juriſdictio dumtaxat adjudicetur eidem Archidiacono, in Monaſterio ipſo, quam ipſum, vel Prædeceſſores habuiſſe conſtiterit, ſuper aliis perpetuum ei ſilentium imponatur. *Ibid.* §. *ult.* 6.

VI. Juriſdictio Archidiaconi potiùs ex Conſuetudine quàm ex Jure juvatur. *Gloſſa. in* Cap. *Ad hac. De Exceſſibus Prælatorum.* Verbo *Conſuetudines.* Lib. V. Decret. *Tit.* 31. Cap. 2.

VII. Per majores Eccleſiæ Cathedralis Canonicos, qui habere debent de hujuſmodi Conſuetudine notitiam pleniorem, ſollicitè ſuper ea Juriſdictione veritas inquiri debet. *Ibid.* §. 4.

VIII. Archidiaconis Conſuetudines, quas Presbyteri in Eccleſiis ſuorum Archidiaconatuum debent, plenariè conſerventur, & illis debitam reverentiam exhibeant & honorem. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Ad hac. fin.* Lib. V. Decret. *Tit.* 31. Cap. 2.

IX. Juriſdictio Archidiaconi potiùs ex Conſuetudine quàm ex Jure juvatur. *Gloſſa.* Verbo *Conſuetudines.*

X. Archidiaconus Presbyterum eò quòd ad præſentiam ſuam vocatus venire contempſit, vinculo excommunicationis adſtringit. *De Prabend.* Cap. *Referente.* Lib. III. Decret. *Tit.* 5. Cap. 7. *Gloſſa in* Verbo *Adſtrinxit.* infert Archidiaconum poſſe excommunicare; quod confirmat per *Cap.* 1. *De eo qui furtivè, proximè citandum.*

XI. Ab aliquo Archidiaconorum, vel Prælatorum ſub Anathematis interminatione prohibetur ab Ordinibus ſuſcipiendis. *De eo qui furtive, &c.* Cap. 1. Lib. V. Decret. *Tit.* 30. Cap. 1.

XII. Conſuetudines ſuper Archidiaconi Juriſdictione diverſæ ſunt. *De Officio Archidiac.* Cap. *Significaſti. in init. fin.* Lib. I. Decret. *Tit.* 23. Cap. 8.

SECTIO VII.

An Archidiaconi habeant Juriſdictionem Contentioſam & quomodò illam aliquandò exerceant ?

I. Archidiaconis non videtur de Eccleſiaſtica Inſtitutione licere (niſi autoritas Epiſcoporum acceſſerit) in aliquos ſententiam promulgare. *De Officio Archidiac.* Cap. *Archidiaconis* Lib. I. Decret. *Tit.* 23. Cap. 5. *Appendice Concilii* Lateran. XXXVI. Cap. 4. *Gloſ. in* Verbo *Promulgare*, ait: Id de Jure Communi verum, non de Conſuet. & interpretatur de Sent. Excom.

II. Archidiaconus aliquis de Conſuetudine ſuſpendit, excommunicat, & abſolvit Presbyteros & Priores, & Parochiales Eccleſias interdicit. *De Elect.* Cap. *Dudum.* § 4. *Tandem. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 54.

III Poſſunt excommunicare de Conſuetudine, aliiſque cenſuris uti. *Gloſ. in* Verbo *Suſpendit.*

IV. Poſſunt habere Officiales qui excommunicent, & eorum ſententias Epiſcopus non poteſt immediatè relaxare. *Cap.* 3. *De Appellat. in* 6.

V. Interdicti, Suſpenſionis, vel Excommunicationis ſententias latas ab Officialibus Archidiaconorum, Epiſcopus & ejus Officialis (omiſſis ipſis Excommunicatoribus) non relaxent, ſalvâ contrariâ ſuper hoc Conſuetudine ſi quam habent. *In* Sexto *De Sententiis Excommunicationis.* Cap. *Romana init.* Lib. V. Decret. *Tit.* 11. Cap. 5.

VI. Ab Officiali Archidiaconi ad Epiſcopum appellari debet, non ad Archiepiſcopum, omiſſo medio.

VII. Ab Archidiaconis, & eorum Officialibus, ad Suffraganeos ipſos debet, & non ad Curiam Archiepiſcopalem (omiſſis dictis Suffraganeis) appellari; niſi aliud Metropolitanæ Eccleſiæ de Conſuetudine competat in hac Parte. *In* 6. *De Appellationibus.* Cap. *Romana.* §. 1. Lib. II. *Tit.* 15. Cap. 3.

VIII. Archidiaconus aliquis quempiam eò quòd ad præſentiam ſuam vocatus venire contempſit, vinculo excommunicationis adſtrinxit. *De Prebendis* Cap. *Referente.* Lib. III. Decret. *Tit* 5. Cap. 7.

IX. Officialis Archidiaconi Rhemensis excommunicationis ſententiam promulgavit. *De Solutionibus* Cap. Odoardus. *init.* Lib. III. Decret. *Tit* 23. Cap. 3.

X. Presbyteros, qui ſunt in Juriſdictione ſua conſtituti, ſine ordine judiciario excommunicare non præſumant. *Appendice Concilii* Lateran. III. *ſub* Alexand. III. *De Simonia.* Cap. 7. Tom. X. Concil. *p.* 1562.

Archidiaconus non præſumat perſonas ſuſpendere, vel Eccleſias interdicere. *De Officio Archidiaconi.* Cap. *Mandamus. in int. med.* Lib. I. Decret. *Tit.* 23. Cap. 9. *prout eſt apud* Gonzal. Adde *Abſque juſta cauſa*: Hæc verba: *Pro annua & indebita exactione*, id inſinuant.

SECTIO VIII.

De Cuſtodia Eccleſiarum vacantium, quæ aliquandò pertinet ad Archidiaconos, & de Inveſtitura eorum, qui iiſdem Eccleſiis præficiuntur.

I. Jus Cuſtodiæ Eccleſiæ, defunctâ perſonâ Eccleſiæ, tantùm datur. *De Appel.* Cap. *Bona memoria.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 51.

II. Jus Cuſtodiæ differt à Jure Dominii & Poſſeſſionis. *Ibid. colli.*

III. Aliquibus in locis defunctâ perſonâ Eccle-

ſiæ Archidiacono tantùm ejus Cuſtodia datur. *Ibid. De Appell.* Cap. *Bonæ memoriæ.* §. 1. Lib. II. Decret. *Tit.* 28. Cap. 51.

IV. Archidiaconus neminem gravat, cùm Eccleſiam vacuam cujus cuſtodiendæ jus habet, imò quam ex Officio cuſtodire tenetur, cuſtodiendam ſuſcepiſſe noſcitur. *Ibid. poſt med. in int.*

V. Cùm Archidiaconis, qui fuerunt pro tempore, tàm de Jure Communi, quàm de generali Conſuetudine Provinciæ, in Eccleſiis Univerſis, ejuſdem Diœceſis jus eſt Cuſtodiæ, fuiſſe ſemper uſos, fuit ſufficienter probatum, illi utendo jure ſuo nemini injuriam facere videntur. *Ibid. poſt med.*

VI. Parochus non cenſetur nomine Archidiaconi Eccleſiam poſſidere, qui Archidiacono aliquam Procurationem, & certam penſionem nomine Eccleſiæ annis ſingulis exſolvit, nec indè probat jus Cuſtodiæ in illam Eccleſiam. *Ibid. junctâ Gloſſâ. De Appell.* Cap. *Bonæ memoriæ.* §. 1. *fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 51.

VII. In Cap. *Cùm veniſſent. De Inſtitutionibus.* agitur de jure Cuſtodiæ, an Epiſcopo, an Archidiacono competat. Lib. III. Decret. *Tit.* 7. Cap. 6. Vide *Integram apud* Gonzal. Vide *Appendicem Concil.* Lateran. XXIV. *Cap.* 1. Jus Cuſtodiæ Epiſcopo pertinere poteſt, illudque ab illo accipere Archidiaconus, vel commiſſione ſoli perſonæ conceſſâ, vel Dignitati iſtius annexâ.

VIII. Si Archidiaconi ſe in Eccleſias, quæ in ſuis Archidiaconatibus vacant, autoritate propriâ intrudere non verentur, eos, qui tali modo Eccleſias occupant, vel occupatas detinent, Epiſcopus ad eas dimittendas Cenſurâ Eccleſiaſticâ compellere debet. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Ad Aures.* Lib. V. Decret. *Tit.* 31. Cap. 3.

IX. Cùm ex parte Epiſcopi fuit propoſitum, quòd quidam Prædeceſſores ipſius quibuſdam Archidiaconis, tàm inſtitutionem, quàm Cuſtodiam Eccleſiarum vacantium perſonaliter commiſerunt, & Archidiaconus videt quòd Epiſcopus tàm inſtitutiones, quàm Cuſtodias, non perſonaliter Archidiacono, qui tunc erat, ſed perpetuò de conſenſu Capituli Archidiaconatui, reali conceſſione donavit; & Archidiaconatus ipſe in continua poſſeſſione iſtarum libertatum multorum Epiſcoporum & Archidiaconorum temporibus extiterit; Archidiaconus eſt in plena libertatum ejuſdem Archidiaconatis poſſeſſione tuendus, donec probatum legitimè fuerit ex adverſo, libertates ipſas Archidiaconis ab Epiſcopis perſonaliter fuiſſe conceſſas. *De Inſtitutionibus.* Cap. *Cùm veniſſent.* Lib. III. Decr. *Tit.* 7. Cap. 6.

X. Inſtitutio corporalis tàm ſuper Beneficiis, quàm etiam Dignitatibus ad Archidiaconum debet pertinere. *De Officio Archidiaconi.* Cap. *Ad hæc.* §. 4. Lib. I. Decret. *Tit.* 23. Cap. 7.

Prava illa Conſuetudo debet aboleri, per quam pro Eccleſiarum inveſtitura Archidiaconi aliquid ſibi dari poſtulant, vel certam ſolvi pecuniæ quantitatem. *De Simonia.* Cap. *In tantum.* §. *ult. fin.* Lib. V. Decret. *Tit.* 3. Cap. 36.

SECTIO IX.

De Archipresbyteris.

I. Ut ſingulæ Plebes Archipreſbyterum habeant propter aſſiduam erga Populum Dei curam, qui non ſolùm imperiti vulgi ſollicitudinem gerat, verùm etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam jugi circumſpectione cuſtodiat, & quâ unuſquiſque induſtriâ Divinum Opus exerceat, Epiſcopo ſuo renuntiet. *De Officio Archipresbyteri.* Cap. *Ut ſingulæ. init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 24. Cap. 4. *ex Synodo* Raven. *anno* 85. Cap. 15. Tom. VIII. Conc. *p.* 66.

II. Vide Gonzal. *in Notis.* Habetur inter Canones quos Antonius Augustinus tribuit *Concilio* Rom. *ſub* Joanne IX. *anno* 904. Tom. IX. Concil. *p.* 507. Cap. 12.

III. Nec contendat Epiſcopus non egere Plebem Archipresbytero, quaſi ipſe eam gubernare valeat; quia etſi valdè idoneus ſit, decet tamen ut ſua onera partiatur; & ſicut ipſe Matrici Eccleſiæ præeſt, ita Archipresbyteri præſint Plebibus, ut in nullo titubet Eccleſiaſtica ſollicitudo. *Ibid.* §. 1.

IV. Archipresbyteri cuncta referant ad Epiſcopum, nec aliquid contra ejus Decretum ordinare præſumant. *Ibid. fin.*

V. Chriſmatis & Olei diſtributio à Decanis ſummâ diligentiâ & honeſtate fiat. *Concilium* Rothomagens. *anno* 682. *Can.* 3. Tomo IX. Concil. *p.* 1226.

VI. Oportet ut tales Decani eligantur, qui ſciant ſubditos redarguere & emendare, quorum vita non ſit infamis, ſed meritò præferatur ſubditis. *Ibid. Can.* 15. *fin. pag.* 1228.

Decani, de quibus hîc, iidem ſunt ac Archipresbyteri, à quibus longè differunt Decani Eccleſiarum Cathedralis vel Collegiatæ, qui Canonicis præſunt, de quibus ſuprà actum eſt.

Regulæ

Circa Capitula deprompta è Jure Canonico quemadmodùm obſervatur in Gallia.

Poſtquàm obſervatum fuerit, verbum *Capituli* accipi pro Corpore Canonicorum, aut pro eorumdem Conventibus, aut pro loco in quem congregantur, monendum eſt, idem hîc accipi in primo & ſecundo ſenſu.

Monendi ſunt adhuc omnes, omnia, quæ docentur à Jure Canonico quoad Capitula, redigi ad Capita ſequentia.

I. *Ad originem & vetuſtatem nominis Capituli.*

II. *Sciendum eſt, quænam alia nomina in Jure habeant?*

III. *Quid requiratur ad Capitulum faciendum?*

IV. *Quot ſint Capitulorum genera?*

V. *Quid hæ varia Capitulorum ſpecies commune habeant, & particulare?*

VI. *Quænam ſint Jura Capitulorum ſpectatorum aut in corpore, aut in membris?*

VII. *Ad quænam ipſa teneantur?*

VIII. *Quæ neceſſaria ad validitatem Actorum Capitularium?*

Debent adhuc moneri omnes, quorum intereſt, Libros Juris, ex quibus hæ Regulæ depromentur, illos eſſe, qui componunt Corpus Juris Canonici; nempè Decretum, Decretales, Sextum, Clementinas, Extravagantes, quibus additur *Concilium* Tridentinum, ex quo partim factus eſt VII. Decretalium Liber.

Tandem notum eſſe debet omnibus, quòd quemadmodùm Praxis eſt finis Studii Juris, annotabitur accuratè uſus Galliæ, quotieſcumque Juri Communi adverſabitur.

TITULUS X.

Unde impoſitum ſit nomen Capituli Corpori Canonicorum, & ipſorum Synodis, & à quo tempore illud factum ſit?

Quamvis inutile prorsùs videatur, ſi noverint ob quam cauſam Corpus Canonicorum vocetur Capitulum, unum tamen verbum proferetur in gratiam illorum, qui delectantur non ignorare, quæ hac de re dicuntur. En igitur ea, quæ veriſimiliora hac de re ſciuntur, & cognoſcuntur. Hoc nomen Capituli datum eſt Monachorum Conventibus, propter eorum conditionis ac ſtatus exercitia, ut legitur in *Capitibus 69.70. addi tonis prima ad Capitularia* TOM. *I. Capitul.p* 587. LUDOVICI PII. Poſteà tranſiit ab iis Capitulis congregatis ad Corpora, quæ eadem congregabant, aut ad alia ſimilia, & quemadmodum ſunt præcipua ex iſtis Corporibus Canonicorum Corpora, illud iiſdem remanſit nomen. Quantum ad ejus originem, creditur illud ortum fuiſſe ex eo, quòd initio aut fine illorum Conciliorum legebatur una ex his parvis Lectionibus Officii, quæ appellantur Capitula.

Quoad tempus, quo Corpori Canonicorum, nomen Capitulorum primò impoſitum eſt, nihil aliud dicendum mihi incumbit, niſi quòd nullum repererim in Jure locum antiquiorem, in quo Corpus Canonicorum ſic nominetur, præter *Decretalem* ALEXANDRI III quæ circa dimidium XII. ſæculi ſancita eſt; & legitur *in* 3. *Capite.Tit.* 10. LIBRI III. DECRETALIUM, ex quo poteſt hæc Regula fieri.

REGULA.

Minimè eſt improbandum, quòd nomen Capituli à Corporibus Monachorum ad Corpora Canonicorum tranſmiſſum fuerit, ſed ante XII. ſæculum non videtur in Jure, quòd hoc nomen illis datum fuerit.

Regula CRODEGANDI Epiſcopi *Metenſis* in gratiam Canonicorum facta, & aliorum hujus urbis Clericorum, regnante Rege PIPINO, præſcribit Canonicis in Clauſtro manentibus, ut unoquoque die Capitulum adeant, audituri ibi legentes aliquid, quod pietatem ædificet, & accepturi conſilia, quibus opus habent; illa idem etiam Clericis injungit, qui extra Clauſtrum morantur, ſed ſolùm Diebus Dominicis.

TITULUS XI.

Quænam alia nomina à Jure imponantur Corpori Canonicorum?

REGULA. I.

Nulla alia in Jure nomina dantur Corpori Canonicorum præter nomen Capituli, quàm ſequentia.

I. Vocatur Clerus ſimpliciter. *Cap.* 48. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 7. *De his, quæ fiunt à Prælato.*

II. Clerici ſimpliciter. Cap. 7 *De his quæ fiunt à Prælato* Inſcriptio hujus Tituli concipitur his verbis in prima Collectione: *De his quæ conceduntur ab Epiſcopo ſine conſenſu Clericorum.* Cap. 47. 48. *Can.* 12. QUÆST. II.

III. Clerici de Corpore Eccleſiæ. *Cap.* 5. *Eod. Tit.*

IV. Presbyterium aut Cœtus Presbyterorum. *Cap.* 7. CAUS. XVI. QUÆST. I.

V. Eccleſiæ Senatus. *Ibid. Conc.* TRID. SESS. XXIV. Cap. 12.

VI. Collegium. *Cap.* 6. *De his quæ fiunt à Prælatis.*

VII Fratres. *Paſſim. C.* 5. *De his.* In quo Capitulum vocatur etiam Corpus Epiſcopi, *in parte rejecta.*

VIII Major Eccleſia. *Cap.* 8. *De his quæ fiunt.* Cap. 2. *Collect.* 3. *De his quæ fiunt ſine conſenſu Capituli.*

IX. Conſilium Epiſcopi. *C.* 1. *De his quæ fiunt à Maj.*

X. Concilium. *In antiquis Collect.* 2. verbum *Concilium* jungitur verbo *ſuum*, quæ non fieret unio, niſi acciperetur ut Synodus Corporis Epiſcopi. *Cap.* 73. CAUS. XII. QUÆST. II.

Annotandum eſt ſuper hæc nomina, quòd, quamvis digniora tantùm conveniant Canonicis Eccleſiarum Cathedralium, non malè ſit, ſi ea aliis juncta fuerint, colligendo nomina quæ à jure dantur Corpori Canonicorum; nam hîc conſiderantur Capitula in generali: at quemadmodùm quæ ſpeciebus propria ſunt, conſentanea ſunt quoque generi, quòd eas continet in ſe; ita pariter omnia, quæ peculiaria ſunt variis Capitulorum generibus, accommodari debent Capitulis generatim ſpectatis, quorum hæc diverſa genera ſunt tantùm partes.

Obſervandum adhuc eſt, quòd cùm mentio facta eſt, nuncque fit, de Eccleſia in qua eſt Capitulum, per verbum Eccleſiæ Capitulum intelligitur. *Cap.* 2. *De Teſtam.* Cap. 19. *De Verb. Sign.*

TITULUS XII.

Quid requiratur ad faciendum Capitulum? Quis poſſit illud conſtituere?

Errat LOTARIUS cùm dicit, *Cap.* 1. *De Elect.* loqui tantùm de numero requiſito ad Electionem; nam cuique legenti patebit, illud requirere tantùm numerum duorum aut trium ad Electionem, quia ſaltem duo aut tres homines neceſſarii ſunt, ut Corpus efficiant.

REGULA I.

Numerus hominum ſufficiens in Capitulo eſt, ſi adſint duo aut tres.

Quod in hac prima Regula præſcribitur, fundatur in *Verſ.* 20. Cap. 18. S. MATTH. Cap. 1. *De Elect.*

REGULA II.

Non ſufficit, ut Capitulum fiat, quòd multi homines uni ſubjiciantur, ſed prætereà par eſt, ut unum Corpus efficiant & armis communibus & ſigillo eodem utantur.

Cap. 14 *De Exceſſ. Præl.* PANORMITANUS *in illud Caput.*

Hæc ſubjectio multorum hominum alteri eò minùs hodiè ſufficit, quòd pleraque Galliæ Capitula illam præſcripſerint contra ſuos Decanos aut Præpoſitos.

REGULA III.

Juxta Canones in Corpore Juris contentos, autoritas Papæ non eſt neceſſaria ad Conſtitutionem Capituli; licentia Epiſcopi ſufficit.

Cap. 25. *De Jure Patr.* Cap. 73. CAUS. XII QUÆST. II. Cap. 12. 13. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 9. *De Vit. & Honeſt.*

Canones citati videntur formales; nam hoc legitur in primo, quòd, *Eccleſia Conventualis, ſolà autoritate Epiſcopi conſtituta*; in tribus qui ſequuntur, *Epiſcopi conſenſus ſufficit in ſtabiliendis Monaſteriis*; in eo qui poſteà ſubjungitur, Papa præſcribit Epiſcopis, *ut Capitula confirment, in quibus membra vivunt in communi.* Prætereà ne una quidem è conditionibus requiſitis ad Capitulorum Conſtitutionem, poteſtatem Epiſcopi tranſgreditur. Quæ dixi, ſpectant ad Conſtitutiones Capitulorum Eccleſiarum Cathedralium, quemadmodùm & aliarum, ſi erigerentur ſeparatim ab Epiſcopatibus, ut fieri poſſet in Italia, in qua multi ſunt Epiſcopatus abſque Capitulo. Poſt citatos Canones nulla videtur Reſervatio in gratiam Papæ, quæ hos Canones abrogaverit.

Digitized by Google

TITULUS XIII.

De Diverſis Capitulorum Speciebus, de quibus in Jure mentio fit.

REGULA I.

Omnia Capitula in Jure expoſita, ad duplex geous reducuntur, nempè ad Capitula Eccleſiarum Cathedralium, & ad Capitula Eccleſiarum non Cathedralium.

Hæc duo Capitulorum genera clarè videntur in *Cap. 9. De Magiſtr.* & multis in locis, quæ poſteà citabuntur.

Ratio eſt: Quòd, ſi in Eccleſiis, in quibus ſunt Canonici, extet & Epiſcopatus, Cathedrales habentur; ſin verò minùs, non Cathedrales appellantur; & quòd prætereà Capitula utrarumque, nihil diverſum habeant, undè debeant diſtingui alia ab aliis; nam omnia Capitula Eccleſiarum non Cathedralium differunt tantùm in eo, quòd alia ſunt in Eccleſiis Parochialibus, & alia in aliis Eccleſiis non Parochialibus, & hæc differentia non ſufficit, ut diverſæ ex illis ſpecies fiant, nam jura & obligationes, quæ ex iis oriuntur, non ſunt gravis momenti, & incognita ſunt Juri Communi. Cap. 21. *De Elect. in 6.* loquitur de Ecclefiis Collegiatis Parochialibus. Mentio fit de Capitulis Eccleſiarum non Parochialium in *Cap. 16. De Privileg.*

Capitula Cathedralium differunt tantùm in illis, in quibus Eccleſiæ eorum diſcrepant; nempè quòd aliæ ſint tantùm Epiſcopales, aliæ Archiepiſcopales, Primatiales, Patriarchales, &c. Hoc verò non ſufficit, ut ſtatuantur diverſæ Capitulorum ſpecies in Cathedralibus, *Cap. 14. De Major. &c.* loquitur de Capitulis Metropolitanarum; & *Cap. 17. Ejuſdem Tit.* loquitur de Capitulo Primatiarum. *Cap. 20. De Elect.* differit de Capitulo Patriarchali ſub nomine *Canonicorum Conſtantinopolitanorum.*

REGULA II.

Utraque ſunt aut Sæcularia aut Regularia.

Sermo habetur de Capitulis Sæcularibus in pleriſque Textibus *Titulor. De Elect. De Preb. De Conceſſ. Preb. De his, quæ fiunt à Prælato, &c. De his, quæ fiunt à majori parte Capit.*

Tres primi Canones Quæst. III. *Can. 19.* loquuntur de Capitulis Regularibus, prohibent Tranſlationem Canonicorum Regularium in Monaſteriis, præter quoſdam caſus. Primus illorum Canonum eſt ex *Concilio habito* Augustoduni *ſub* Gregorio VII. *ann.* 1077. Mentio adhuc de hoc fit *Cap. 11. De Ætat. & Qualit* Cap. 10. *De Majorit. &c.* Cap. 4. & 5. *De Statu Monach.* & in inſcriptione *hujus Tit.* hoc intelligitur ex his verbis, *& Canonic. Regularium.*

REGULA III.

Omnes Textus Juris ſpectantes ad Capitula debent intelligi de Capitulis Sæcularibus, niſi horum verba ad contrarium compellant.

In hoc de Capitulis idem eſt, ac de Beneficiis, quæ cùm omnia in prima origine fuerint Sæcularia, præſumuntur Sæcularia, donec contrarium probetur, nam omnes Canonici, Sæculares fuerunt à prima origine, quamvis in communi viverent; cùm Regula Crodegandi, Epiſcopi *Metenſis*, quæ prima in ipſorum gratiam facta fuit, non cogebat illos, ut proprium ſibi non ampliùs vindicarent; & idem eſt de illa, quæ definita eſt à *Concilio* Aquisgranensi. Tantùm ſæculo XI. viſi ſunt primùm Canonici Regulares, ſic vocati, quia Religioſorum vota faciebant, & ea vitæ Clericali adjiciebant.

TITULUS XIV.

In quo Capitula Cathedralium conveniant & differant cum aliis Capitulis.

REGULA I.

Capitula Eccleſiarum non Cathedralium, noo habeot tamquàm Capitula, neque jus, neque obligationes, quæ alia quoque non habeant, & hæc nullum habent particulare jus, niſi ratione Digoitatis Eccleſiarum, quarum ſunt Capitula.

Veritas Reg. demonſtrabitur per Canones, quibus ſtatuuntur jura & obligationes Capitulorum.

Regulæ Ratio eſt: Quia idem eſt de Capitulis Eccleſiarum non Cathedralium erga alia, ac de Epiſcopis erga Archiepiſcopos, qui cùm præſint Epiſcopis, habent omnia jura & omnes obligationes Epiſcoporum, & in re nulla diſcrepant ab illis, niſi propter Dignitatem Archiepiſcopi, quâ Superiores illis ſunt; nam Capitula Eccleſiarum Cathedralium ſunt in gradu eminentiori, quàm alia, quemadmodùm Archiepiſcopi ratione Epiſcoporum, & hanc ab cauſam debent habere omnia jura & omnes obligationes aliorum, & diverſa, ſi habeant, oriuntur à Dignitate ſola, quam poſſident, & quam debent qualitati Eccleſiarum, quarum ſunt Capitula. Reverà ſi ſint Corpus, Conſilium, Senatus, Fratres; Epiſcopi ſi ejus Juriſdictioni ſuccedant, cùm Sedes vacat aut facto aut Jure; ſi quibuſdam in rebus Epiſcopi indigeant eorum conſenſu; ſi eorum Canonici poſſint à Sancta Sede delegari; ſi quis, ut in illis recipiatur, debet eſſe & ætate provectior & peritior, omnia hæc oriuntur ex eo quòd ſunt Capitula Eccleſiarum Cathedralium; attamen hæc ſunt (ut mox videbimus) præcipua jura & obligationes ipſis peculiares & propriæ.

TITULUS XV.

De Juribus Capitulorum.

Multis rationibus adducor, ut dividam hunc Titulum & illum ſubdividam diverſas in Partes: I. Materia illius ampliſſima eſt: II. Par eſt, ut ſeparetur, quod convenit in hoc puncto tùm Capitulis Eccleſiarum non Cathedralium, cùm aliis, ab iis quæ ſunt illis propria: III. Sunt exceptiones ſuper quædam Jura, quas explicari ſeparatim neceſſe eſt. In prima Parte diſſeram de juribus, omnibus Capitulis communibus, ea ſubdividens cùm res expoſtulabit. In ſecunda tractabo de juribus propriis Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, ea etiam dividens, ſi neceſſe fuerit. In tertia de juribus membrorum Capitulorum in particulari ſpectatorum, ſeu ut membra ſunt, ea etiam, ſi opus fuerit, ſubdividens.

Pars I.

De Juribus Capitulorum, in qua mentio fit de Juribus Communibus Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, & Eccleſiarum non Cathedralium.

REGULA I.

Nulla leguntur in Corpore Juris Canonici alia jura communia Capitulis, quàm ſequentia juxta Jus Decretalium.

I Poſſunt providere conjunctim cum ſuis Capitibus, Beneficiis ſuæ dependentiæ, niſi antiqua Conſuetudo aut aliquod Privilegium hoc reſervet Conductori ſuo, aut alicui alteri. *Cap. 6. De his quæ fiunt à Præl.* Cap. 4. *De Reſcript. in 6.* Cap. *Omnes Ruſtica. De Conſecr.* dat proviſionem omnium Beneficiorum Epiſcopo.

II. Poſſunt inconſulto Epiſcopo mutare Statuta ſua & uſus in rebus, quæ pertinent tantum ad Capitula; non poſſum autem in iis, quæ ad Epiſcopum ſpectant. *Cap. 9. De Conſuetud. quemadmodum eſt in quinta Collectione.* Cap. 30. *de Elect.* Cap. 11. *De Renunt.* Hic Articulus tantùm verus eſt quoad bona temporalia, ut ſolutiones diſtributionum, locationum, &c. Præterea requiritur conſenſus Epiſcopi ad alienationes. Regula eſt, quòd Capitula poſſint ſtatuere circa fructus & uſus, non autem circa fundum ſine conſenſu Epiſcopi.

III. Poſſunt per compromiſſum tranſmittere aliquibus perſonis ſuam poteſtatem eligendi, aut aliud ſimile faciendi.

IV. Litteræ Capitulorum tanto in pretio habentur, ut illi, qui Beneficia poſſident, ſi has litteras adulterent & corrumpant, debeant denuntiari, ut ſuſpenſi ab Officio ſuo & Beneficio, donec obtinuerint abſolutionem à Sancta Sede. *Cap. 33. De Teſtib.*

V. Eorum Præpoſitus non poteſt facere alienationes rerum, quæ ad ipſa ſpectant ſine eorumdem Capitulorum conſenſu. *Cap. 15. De Simon.*

VI Decanus Capitulorum, cum maxima & ſincetiſſima parte eorumdem Corporis, poteſt ordinare, ut quiſque Canonicus conferat ad reparationem Eccleſiarum eorumdem Capitulorum, non obſtante oppoſitione portionis eorum minoris. *Cap. ultimo. De his quæ fiunt à Majori Parte Capituli.*

VII. Dignitas Capitulorum facit, ut quandò aliqua inſtituuntur in gratiam Eccleſiarum, in quibus ſunt Capitula, Capitula intelligantur per Verbum Eccleſiæ abſolutæ ſumptum. *Cap. 12. De Teſtam.* Cap. 19 *De Verbor. Signif.*

VIII. Licet Canonicis ſeorſim, non ſimul junctis, habere Eccleſias Parochiales. *Cap. 16 De Privileg.* Hic Canon loquitur procul dubio de Parochiis unitis Canonicatibus, aut qui ab eis aliquomodò pendent. In Gallia Canonici non poſſident Parochias unitas Canonicatibus, niſi tanquàm Curati Primitivi; & tenentur in eis habere Vicarios perpetuos; præterea in Gallia opus habent Litteris Patentibus.

IX. Poſſunt cum autoritate Epiſcopi augere aut minuere numerum Canonicatuum, ut eorum reditus augetur aut minuitur. *Cap. 8. 9. & 10. De Conſtit. & Gloſſa in* Verb. *Diminuti*. Cap. 25. *De Preb.*

X. Poſſunt ſtatuere modò faciant juxta Regulas juſtiæ, ſervando æqualitatem inter homines æquales. *Cap 6 De Conſtit.* Poſſunt ſtatuere ſervatâ proportione præſcriptà. *Num* 1.

XI. Poſſunt ſupprimere Perſonatum, aut aliquam Dignitatem, & reditum partiti illius inter Canonicos, & quamvis hæc ſuppreſſio ſit poſteà confirmata à Sancta Sede, poſſum eidem derogare, & reverà faciunt, ſi quem eligant ad Perſonatum ſuppreſſum. *Cap. 8. De Conſtit* Vide Cap. 4. *Tertia Collect. eod. Tit.* Hæc ſuppreſſio debet fieri ab Epiſcopo, conſentiente Capitulo, Juſſu Regis, & cauſa cognitâ, ſine quâ non ſtaret. Idem dicendum eſt de reſtitutione Dignitatis ſuppreſſæ.

XII. Sex menſes conceſſi ſunt ad conferenda Beneficia ſuæ Collationis, qui non currunt, dum legitimè impediuntur; ſi verò poſt ſex menſes conferant, Collatio eorum vana eſt, niſi tolleretur à Superiore, cui eſt devoluta. *Cap. 2. De Elect. in Collect. quinta.* Cap. 3. & 4 *De Supplenda Negl. Prel.*

XIII. Ad eos pertinet corrigere Canonicos in locis, in quibus ille uſus invaluit, ſi verò negligant eos emendare intra tempus definitum ad hoc ab Epiſcopo; hoc jus devolutum eſt Epiſcopo. *Cap. 23. De Offic. Judic. Ordinarii.* Hoc tantùm habet locum in Capitulis exemptis, & nulla eſt in Gallia immunitas niſi cum Titulo Conſuetudo non ſufficeret.

Hic locus loquitur de Capitulis Cathedralium, extendo illum ad alia, quia cùm longè diſtent à conſpectu Epiſcopi, magis conveniens eſt ut jus habeant correctionis in Canonicos. Poſſunt habere Juriſdictionem Contentioſam in Clericos addictos Officio eorum Eccleſiæ. *Cap. 13. De Foro Compet.*

XIV. Poterant ordinare ceſſationem Officiorum Divinorum propter cauſas manifeſtas & juſtas, & tunc Epiſcopus debebat ſervare hanc ceſſationem, aliter non debebat. Manifeſtum eſt, hunc locum loqui de Capitulis Cathedralium propter illa, quæ de Epiſcopo dicit; poteſt tamen ad alia extendi, quia ceſſatio à Divinis olim ad omnes Eccleſias pertinebat. Hic Articulus reſtringitur in Gallia ad Capitula, quæ habent Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ut Capitulum aut Theſaurarius Sanctæ Capellæ PARISIENSIS. *Cap. 8. de Offic. Ord. in 6.* CLEM. I. *De Excomm.* loquuntur de poteſtate faciendi ceſſare Officia Divina tanquàm de re omnibus Capitulis Communi. Hæc pœna, quà ratione differt ab Interdicto majori, non habetur in uſu à diuturno admodùm tempore.

XV. Antequàm comprobaverint pactiones à ſuo Præpoſito factas ſine ſuo conſenſu, poſſunt eas infringendas mandare, atque pro irritis habere.

XVI. Poſſunt per Privilegium aut Conſuetudinem, jus habere judicandi in materia criminali Clericos addictos ſervitio ſuo. Inde poteſt inferri quòd Jure Communi id tantum quoad Civile valeat. *Cap 13. De For. Compet.* Hic Articulus ſupponit Exemptionem, quæ, ut dictum eſt, ſupponit Titulum.

XVII Poſſunt Juriſdictionem habere in Laicos. *Cap. 13. De Teſtib. & Atteſt.* In Gallia nulla eſt Juriſdictio in Laïcos, niſi in materia merè Spirituali; Capitulis non major gratia quàm Epiſcopis. *Artic. 2. Ordination.* 1539. Excipiendi ſunt Manſionarii, qui licèt Laici, tamen Epiſcopo ſubjiciuntur pro negotiis Fabricæ temporalibus. *Cap 5. De Tranſact.*

XVIII. Decanus cujuſdam Capituli poteſt eſſe omninò exemptus à Juriſdictione Epiſcopi, & aliquam habere in Eccleſiam & Sacerdotes, qui ſunt ipſi ſubjecti, & poteſt ideò cenſuras ferre. *Cap. 51. De Appel.*

XIX. Capitula, in quibus numerus Canonicorum determinatus eſt, poſſunt rejicere aliquem proviſum à Papa præter numerum, ſi per hujus litteras mentio hujus numeri non habeatur.

Quod oritur ex eo, quòd hæc omiſſio faciat illas Litteras Pontificias ſubreptitias. *Concil.* TRID. Cap. 19. Seſs. XXIV. hunc articulum irritum facit abolendo Mandata.

XX. Poſſunt imponere honeſta munera Præbendis vacantibus. *Cap. 51. De Preb.* In Gallia non poſſunt alia conſtituere quàm tranſitoria; præterea operæ pretium eſt, ut ea collocentur ad bonum Eccleſiæ, non verò ad commodum privatorum. *Cap. 20. 25. 26. De Preb.*

XXI. Poſſunt concedere Præbendam duobus, poſtquàm diviſa fuerit, conſentiente Epiſcopo; aliter id non poſſunt validè facere. *Cap. 20. 25. 26. De Preb.* Apud Gallos requiritur adhuc Regis licentia

XXII Poſſunt injuſſu Papæ derogare alicui Conſuetudini, Statuto, quod definit numerum Canonicorum, quamvis à Papa confirmatum fuerit. *Cap. 9. 10. De Conſtitut.*

XXIII. Cùm multi impetrantes ſeſe offerunt ad eumdem Canonicatum, & non apparet cujus ſit jus potius, Capitula, ad quæ pertinet accipere Canonicos, liberè poſſunt eligere inter Competitores quem voluerint; poſito tamen quòd ſint virtute pares & ſcientiâ, alio modo dignior foret anteponendus. *Cap. 14. De Reſcript. in 6. §. Quòd ſi* Hic Articulus verus eſt uſque ad primum judicium vindiciarum.

XXIV. Ubi jus optionis conſtitutum eſt à Conſuetudine, aut aliquo alio titulo, antiquiores Canonici poſſunt ſibi ſumere Præbendas commodiores, ſi voluerint. *Cap 4. De Conſuet. in 6. Idem Ibidem.* Mandata Apoſtolica, quibus prima Præbenda vacans tribuitur Mandatario, non derogant huic Juri. *Idem. ibid.* habent viginti dies ad deliberandum.

Hic locus poteſt adhiberi tanquàm ratio contra Indultarios, Mandatarios Regis, cùm non debeant

eſſe majori donati privilegio, quàm qui à Papa veniunt. *Id. m. Ibid.* Hæc conſideratio maximè ſolida eſt; & cùm Capitula obtinuerunt Litteras Patentes, quibus confirmatur eorum optandi modus, Regalia ad eum non derogat, alio verò modo, ſecùs.

Eſt in hoc puncto exceptio quoad Præbendas vacantes in Curia, fundata in eo, quòd ipſe Papa illas conferat; habet etiam locum quoad Regaliam, quæ cùm ſit ipſo optionis jure antiquior, ipſi ſubeſſe non debet. Juxta *Gloſſam* adhuc una eſt exceptio quantùm ad Præbendas vacantes in caſu permutationis. *Gloſ.* Cap. *Cit. in Caſ.*

XXV. Canonici poſſunt in Electionibus ſuum dare ſuffragium per Procuratorem: ſed ad hoc par eſt, 1. Ut hic Procurator non ſit alienus, niſi Capitulum conſentiat: 2. Oportet ut ſi velit nominare aliquem illius nomine cujus eſt Procurator, & alterum ſuo proprio nomine, in Procuratione, perſona, quam vult nominare loco abſentis, ipſi ſit determinata: 3. Si cum aliis Procurator conſtituatur, debet à Capitulo eligi, ſi alii ſeſe cum illo præſentent, aut ſeſe prior offerat. *Cap. 46. De Elect. in 6.* Hic Articulus erat verus quoad Electiones ſolemnes Epiſcoporum, non autem quoad Electiones aut Collationes aliarum Dignitatum & Canonicatuum: Judicatum illud fuit Senatuſconſulto Parlamenti Pariſienſis 20. *Julii* 1617. Mornac. *in Leg. 39. §. De adoptione.* Verus adhuc eſt quoad eaſdem Electiones Epiſcoporum in Regionibus, in quibus illæ adhuc ſunt in uſu; quemadmodùm in Germania obſervatur quoque in Electione Superiorum generalium Ordinum Regularium; aut Congregationum ſivè Regularium, ſivè Sæcularium; adhuc adhibetur in Electione Decanorum aliquarum Eccleſiarum.

XXVI. Cùm Rector Capituli aut Collegiatæ Eccleſiæ Juriſdictionem habet, eadem ipſi ſuccedit in hoc puncto, dùm vacat Dignitas; quemadmodùm Capitulum Cathedralis Epiſcopo eodem in caſu ſuccedit, necnon & in eadem materia. *Cap. 11. De Majorit.*

XXVII. Dignitates Eccleſiarum Cathedralium, aut Collegiatarum, qui nullam exercent Juriſdictionem, aut adminiſtrationem, nullumque recitant in Eccleſiis Officium, ſed qui cùm habeant in Diœceſi Parochias ſuæ Dignitati addictas, poſſunt conſiderari Curas adminiſtrando, quaſi ſi iiſdem Eccleſiis ſervirent, poſito tamen quòd aliquâ Conſuetudine aut Statuto non priventur tertiâ parte redituùs, quem ex iis percipiunt. Seſs. XXII. *Cap. 3.* Multa erant in Gallia Capitula, quorum Cantores ſimilibus privilegiis frui ſe debere aſſerebant; declarata ſunt abuſiva; & ſtatim atque Cura reperta eſt ſeparata ab Eccleſia eorum Reſidentiæ & commorationis, omnia Senatuſconſulta, quæ ſunt innumera, ſex menſes ipſis conceſſerunt, & aliquandò annum integrum, ot eligerent aut Curam, aut ſuam Dignitatem, cujus defectu declarabantur impetrabiles.

XXVIII. Dignitates aut perſonatus poſſunt eſſe 1. Conſervatores privilegiorum conceſſorum à Sancta Sede quibuſdam perſonis. 2. Poſſunt deputari ab eadem Sancta Sede. *Cap. 15. De Judi. Deleg. in 6.* Cap. 11. *De Reſcript. in 6.*

XXIX Poſſunt habere ſignum & ſigillum commune. *Cap. 14. De Exceſſib. Prel.*

Pars II.

De Juribus Capitulorum, in qua mentio fit de Juribus peculiaribus Capitulis Cathedralium.

Materia hujus Secundæ Partis Jurium Capitulorum tàm ampla eſt, ut cogamur illam ſubdividere in multos Paragraphos.

§. I.

Continens Regulas Generales quoad Jura Capitulorum Cathedralium.

REGULA I.

Jura nobiliora & generaliora Capitulorum Eccleſiarum Cathedralium ſunt, quòd multa

non valeat Epiſcopus exequi ſine eorum conſenſu, & alia quæ nequit ſine cujuſdam conſilio agere.

REGULA II.

Duo hujuſmodi Jura differùnt tantùm in duobus punctis.

I. In rebus, in quibus conſenſus Capituli neceſſarius eſt; quæ fiunt ab Epiſcopo ſine hoc conſenſu, nulla ſunt: In illis autem in quibus ſolùm indiget Conſilio Capituli, quæ facit abſque hoc conſilio, valida ſunt, quamvis hæc ſint illicita.

II. Canones, quibus Epiſcopus cogitur conſilium expoſcere Capituli, quibuſdam in punctis, non obſervantur: Alii, quibus Epiſcopus tenetur conſenſum ejuſdem habere quibuſdam in caſibus, partim adhuc habentur in uſu.

REGULA III.

Epiſcopus non deberet opus habere conſenſu Capituli, niſi in rebus, quas Epiſcopus cum eodem Capitulo in communi poſſidet; talea ſunt plerumque illæ, quæ à Juriſdictione pendent; & conſilium Capituli non deberet Epiſcopo ſufficere, niſi in iis, quæ in proprio poſſidet; talia ſunt illa quæ ſpectant ad ordinem.

Tertia Regula poteſt fundari in 29. *De Reg. Juris in 6. quod omnes tangit ab omnibus approbari debet:* Ex quo colligitur ex una parte, quòd in iis, quæ in communi poſſidentur, requiritur conſenſus illorum omnium, quorum hæc ſunt; & ex altera, quòd in illis, quæ alicui peculiaria ſunt, ejus ſufficit conſenſio.

REGULA IV.

Nulla alia ſunt ab Epiſcopo facienda, in quibus conſenſus Capituli expreſsè requiratur à Canone, quàm hæc.

I. Si intendat vendere, dare, mutare, aut alienare quovis alio modo bona Eccleſiæ.

II. Si voluerit tribuere Religioſis reditus Parochiæ reſervando Curato portionem congruam.

III. Si in animo habeat Prælatus dare in perpetuum Eccleſias Baptiſmales aut Parochias Monaſterio, aut alicui alteri Eccleſiæ, quibus Jus Patronatùs earumdem conceſſum eſt.

IV. Si detur Parochia, aut alia Eccleſia Diœceſis ut in Monaſterium convertantur. *Cap. 2. 3. 7. 8.* Cap. 1. *De his quæ fiunt à Prel.* Cap. 2. *& 7. De Donat.* Cap. 9. *Eod. Tit.* Cap 8. *Eodem Tit.* Cap. 73. Caus. XII. Quæst. II.

Regula. Omnes caſus in quibus Epiſcopus indiget conſenſu Capituli, ad unum reducuntur, ſcilicet ad illum, in quo de re agitur ad Capitulum, ut Capitulum, propiùs contingente; qualis occurrit in eorum, quæ ae Menſam Capitularem ſpectant proximè vel remotè, alienatione, in Collatione Beneficiorum communi Capitulo & Epiſcopo, in unione aut ſuppreſſione Beneficiorum Capituli.

Epiſcopus poteſt tamen erigere Parochias ſumptibus Capitulorum, quæ ſont Summi Decimatores, ſine eorum conſenſu; poteſt etiam ſine eodem conſenſu, unire aliqua Beneficia eorum Collationis.

* Eccleſia de qua loquitur Canon, vocatur *Parochiana*, ex quo verbo intelligere licet, unum ex duobus, quæ inſerta ſunt in Collectione, quæ ex eodem facta eſt; quia circa VI. ſæculum. & etiam multa retrò poſteriora ſæcula, verbum *Parochia* ſignificavit Diœceſim, necnon & Parochiam.

V. Si concederetur Religioſis tota & integra Eccleſia, conſentiente Patrono, aut nova illius portio tribueretur. *Cap. 9. Eod. Tit.*

Hi quinque caſus rediguntur ad alienationem: in iis

requiritur conſenſus Capituli ,non ſolùm ut reddatur alienatio difficilior , quia vergit in præjudicium & incommodum Eccleſiæ,ſed etiam ut ſervetur Regula Juris;quæ docet illud debere approbari ab iis,ad quos hoc pertinet ; nam alienatio bonorum Epiſcopatûs ad Capitulum ſpectat , aut directè , poſito quòd Epiſcopus hæc bona poſſideat in communi cum Capitulo , aut indirectè , poſito quòd propria ſint Epiſcopo , cùm faciat totum cum illo, & Corpus ſit Epiſcopi,quemadmodùm Epiſcopus eſt Rector Capituli. *Cap. 4. De his quæ fiunt a Præl.* Cap. 5. *Ibidem.*

VI. Si conferantur Beneficia , quorum Collatio pertinet ad Capitulum , necnon ad Epiſcopum. *Cap. 13. De Reſcrip . in 6.*

VII. Si quis inſtituatur, aut promoveatur ad Dignitates , aut deponatur ab iiſdem Dignitatibus. *Cap. 4. De his quæ fiunt a Prælat.*

VIII. Si ferendæ ſint cenſuræ in Sacerdotes. *Cap. 1. De Exceſſ. Præl.*

IX. Si unienda ſint Beneficia pauperibus Canonicatibus , aut aliqui Canonicatus ſupprimendi , & aſſignandus & diſtribuendus aliis eorum reditus. *Cap. 15. §. 24. De Reſor.*

X. Si Epiſcopus velit aſſumere Coadjutorem. *Cap. unico. De Cler. Ægrot. in 6.* Cùm Electiones ſolemnes ſubſiſtebant , Coadjutor cum futura ſucceſſione non poterat aliter dari. Epiſcopi præſcripſerunt contra Capitulum ſuum in omnibus, in quibus requirebatur hujus Conſilium.

Conſenſus Capituli non ſanè neceſſarius eſt in Gallia ad deponendum à Dignitatibus , aut cenſuris notandum Sacerdotes,ſi aliundè Epiſcopus illis litem inferendam juſſerit , & hanc pati pœnam mereantur.

R E G U L A. V.

Non videntur in Canone alii Caſus , in quibus Epiſcopus debeat cónſilium expoſcere à Capitulo, præter illos.

I. Si agatur de Collatione Beneficiorum , quæ propria eſt Epiſcopo , qualis eſt illa , quæ ſpectat ad Beneficia , quæ ſunt extra Cathedralem. *Cap. unico. Ne Sede Vacante. in 6.*

II. Si neceſſe ſit , ut confirmentur Electiones. *Cap. 5. De his quæ fiunt à Præl.*

III Si de aliis rebus magni momenti agatur. *Idem.* Hic caſus videtur eſſe in *Cap. 6.* Sess. XXV. in quo licentiam habet Epiſcopus convocandi Capitulum propter Eccleſiæ negotia.

IV. Si ſtatuendum ſit. *Ibid.*

V. Si corrigendi ſunt abuſus , aut homines. Hic caſus ut & VI. VII. poſſunt fundari in *Cap. 6.* Sess. XXV. in quo legitur duos Canonicos eligendos eſſe , qui ſint Aſſeſſores Epiſcopi in judiciis contra Canonicos. *Cap. 3. De Conſuet. in 6.*

VI. Si aliquis puniendus ſit. *Eadem.*

Hi ſex Articuli expreſsè colliguntur è *Cap. 5. De his quæ fiunt a Præl.*

VII Si Sacerdotes cenſuris ſint percutiendi.*Cap. 1. De Exceſſ. Præl.*

VIII. Si qui ſint ad Dignitates promovendi , aut aliqui in Dignitate conſtituti deſtituendi. *Cap. 4. De his quæ fiunt a Præl.*

IX. Si providendum ſit Theologalis cultui,ſeu ſuſtentationi.

X. Si eligendus ſit Præceptor , qui debeat Pauperes Grammaticam docere. Cùm Præbenda aſſignata, eſt victui & veſtitui alicujus Pædagogi , eligitur per Epiſcopum & per Capitulum conſiliis vocatis ; aliter ſolus Epiſcopus illâ re ſeſe implicat. *Cap. 1. §. 5. De Ref. Ead.*

XI. Si neceſſitas cogat applicare ad quædam opera , quod deſtinabatur ad alia : In hoc caſu Epiſcopus tenetur tantùm petere Conſilium à duobus Capitulis. Colloco promotionem ad Dignitatem & depoſitionem eorumdem honorum ſub duabus Regulis ; quia Decretalis , in qua nitor , mentionem facit ſolùm de conſilio in Compilatione Gregorii IX. & mentionem adhuc facit de conſenſu , quemadmodùm extat in prima antiquarum Collectionum.

Hac de re animadvertendum eſt , quòd quemadmodùm hæc Decretalis in utroque loco , irritam declarat depoſitionem Dignitatis,factam abſque conſortio Capituli , inferri poteſt , illam non ſolùm conſilium requirere , ſed etiam conſenſum : nam conſilium ideò capitur , ut aliquid rectiùs agatur ; itaqua valet , quamvis conſilium aſſumere omiſſum ſit , niſi irritetur illud à Canone , cùm factum eſt abſque conſilio requiſito ; conſenſus verò hominum expoſcitur ; ut plena habeatur illud faciendi poteſtas , atque ideò valere non poteſt abſque aſſenſu,ſi quandò requiritur.

Ut verbum , *Judicium* , poteſt ſignificare conſilium aut conſenſionem , pono ſub utroque VII. Articulum.

Canones, quibus cogitur Epiſcopus à Capitulo conſilium petere in caſibus , quos modò collegi,non ampliùs obſervantur ; quod oritur ex eo quòd Conſuetudine contrariâ valuerint aboleri. *Cap. 3. De Conſuet. in 6.* agnoſcit hanc Conſuetudinis potentiam,& docet adhuc illam abrogaſſe Canones , quibus tenetur Epiſcopus conſilium à Capitulo expoſcere , ut inquirat , puniat , emendet. *Concilium* Trident. videtur voluiſſe in loco citato nonnullos reſtituere , ſed eadem Conſuetudo hoc conſilium inutile fecit.

Cap. 5. *De his quæ fiunt.* oſtendit quòd , in omnibus caſibus , in quibus Epiſcopus capere conſilium à ſuo Capitulo compellitur , ſufficit ut illud à ſinceriſſima parte aſſumat.

Quamvis plerique Canones collecti ſub hoc §. abrogati ſint , eorum notitia non eſt inutilis , non ſolùm ad Hiſtoriam , ſed etiam ad praxim ; quia locus eſt credendi exemptionem Capitulorum cauſam eſſe hujus abrogationis ; ex quo colligitur , majus malum , quàm bonum exindè exortum fuiſſe ; nam jura , quæ ipſis acquiſivit , nihil ſunt præ illis , in quorum jacturam ipſa induxit.

Ex eadem Collectione adhuc intelligitur , quanto in pretio haberentur Capitula Cathedralium ; quod demonſtrat etiam Regula aſſerens , quòd in rebus odioſis Eccleſia Cathedralis non comprehendatur ſub expreſſione generali Eccleſiarum Urbis. *Cap. 4. De Præbend. in 6.*

§. II.

Continens Regulas particulares quoad Jura propria Capitulis Cathedralium.

R E G U L A. I.

Nulla depromuntur è Corpore Juris alia Jura propria Capitulis Cathedralium, præter hæc.

I. Quòd ad illa pertineat Epiſcopum eligere. Sed nunc fruuntur tantùm hoc Jure in Germania. *Paſſim in Tit. De Elect.*

II. Poſſunt comparare Conſuetudine legitimè præſcriptâ jus eligendi Canonicos injuſſu Epiſcopi;quamvis hæc Electio ad Epiſcopos ſpectet,ut & ad Capitula. *Cap. 3. De Elect.* Cap. *Dilecto. De Supl. Negl. Præl.* Cap. 2. *De Conc. Præb.* Cap. 15. *Eodem Tit.*

III. Epiſcopi non poſſunt facere alienationes gravis momenti ſine eorumdem conſenſu expreſſo aut tacito , anteriori aut poſteriori.

Dico res gravis momenti , quia poſſunt alienare res parvas ſine hoc conſenſu. *Cap 1. 2. 3. 7. 8. 9. De his quæ fiunt à Præl.* Cap. 3. *De Exempt.* Cap. 2. & 7. *De Donationib.* Cap. 6. *De Inſtitutionibus* .Cap. 12. Quæst. II. Cap. *Terrulas.*

Dico ſine conſenſu expreſſo aut tacito , quia ſufficit ut Capitula cognoſcentia alienationes factas ab Epiſcopis , ſileant. *Cap. 2. De his quæ fiunt à Prælatis.*

Dico ſine conſenſu anteriori aut poſteriori , quia alienatio valet , modò Capitulum conſentiat eidem , poſtquàm facta eſt.*Cap. 3. Eod. Tit.* Cap. 7. *De Donationibus.*

Exceptio

Exceptio eſt in hoc puncto, nempè ſi agatur de alienatione boni Eccleſiaſtici à Laico poſſeſſi, qui renuit illud dare alteri Eccleſiæ, quàm cui idem pertinet; nam in hoc caſu conſenſio Epiſcopi ſufficit, ut reditus illius boni ad Eccleſiam facilius tranſeat. *Cap. 7. eod. Tit.*

IV. Epiſcopi non debent inſtituere aut deſtituere perſonas in Dignitate conſtitutas, aut alias res gravis momenti facere ſine conſilio & approbatione ſui Capituli; quòd ſi agant, Sanctos Canones violant,& quæ faciunt irritantur.

V. Mittunt Deputatos ad Concilia Provincialia.*Cap. 4. & 5. eod. Tit* quemadmodùm extant in prima Collectione. Hoc deberet eſſe; tamen in noſtris ultimis Conciliis Provincialibus nulli videntur; fortaſſe illis aderant & non hoc fuit expreſſum in actis; hujuſce fit mentio expreſſa in Actis *Concilii* RHEMENSIS *ann.* 1564. Cap. 10. *& ultim. eod. Tit.* Cap. 2. *De his quæ fiunt à Par. majori, &c.*

VI. Potuerunt ferre cenſuras, & nonnulli ex eorum Corpore id quoque valuerunt unanimi omnium conſenſu, aliter nullo modo potuerunt. Hoc verum eſt, ſi habeant Juriſdictionem.

Hoc jus approprio Capitulis Cathedralium, quia Caput, in quo fundatur, loquitur de Capitulis, in quæ Epiſcopus intrat tanquam Canonicus,&quia hic bonor, quo habent Epiſcopum ut corporis membrum, non convenit aliis Capitulis.*Cap. 15. De Conc. Præb* Loquitur de Capitulis, quæ Epiſcopus adit tanquam Canonicus. *Cap. 11. De Appell. in 6.* idem agit. *Cap. 16. De Priv.*

VII Inſtitutio ad Beneficia Patronatus pertinet ad Capitula, Sede vacante. In Gallia Patronus præſentat Regi; excipe quod ſpectat ad Curas ſimplices.

VIII Si Epiſcopus eligat contra formam Capituli, *Cùm in cunctis*, jus eligendi devolutum eſt Capitulis. *Cap. 7. De Elect.* Hic Articulus non verus eſt in Gallia, certum autem eſt, quòd ab Epiſcopo non ſit devolutio ad Capitulum, ſed ad Archiepiſcopum; hoc reperitur in omnibus noſtris Diœceſibus. Jus devolutum conſideratum eſt tanquam jus ſuperioritatis, quia eſt conſtitutum in pœnam negligentiæ eorum, qui in tempore præſcripto non conferunt; aut malitiæ & imprudentiæ, in providendo homine indigno.

Canon tribuens jus devolutum Capitulo, ſi quandò Epiſcopus Officio ſuo deerat in proviſione Beneficiorum, illud reputavit, quaſi jus Societatis, ex eo, quòd Capitulum & Epiſcopus unum & idem ſint Corpus, cujus Epiſcopus Caput eſt & Capitulum membra, & quemadmodùm Caput ſupplet membrorum defectui, ita pariter membra ſupplere debent Capitis defectui.

Quod debet reſtringi ad caſum, in quo Capitula nullam partem habuerunt Electioni nullæ & irritæ ab Epiſcopo factæ.

IX. Capitula Cathedralium ſuccedunt Juriſdictioni Epiſcopi, cùm Sedes vacat, in rebus etiam ad Hæreticos pertinentibus, & quoad illa, quæ ſunt immunia, & contra quæ Epiſcopus procedere non valet, niſi tanquàm Delegatus à S. Sede. *Cap. 9. De Hæret.*

X. Pertinet ad Capitula Cathedralium, aut Metropolitanarum vacantium, confirmare Electiones, quas Epiſcopi earumdem approbarent, ſi Sedes repleretur. *Cap. 14. De Major. & Obed*

XI. Epiſcopus non poterat ferire Sacerdotes cenſuris, neque eorum Eccleſiam interdicere ſine judicio Capituli; quod poſſunt interpretari de conſilio aut conſenſu. *Cap. 1. De Exceſſ. Præl.*

XII. Capitula ſuccedunt Juriſdictioni Epiſcopi, dùm Sedes vacat, in omnibus quæ non prohibentur ipſis, exceptâ Collatione Beneficiorum, quæ deberet illis expreſſè permitti, ut loco Epiſcopi conferre valerent. Ratio exceptionis eſt, quòd hæc Collatio ſit unus è fructibus, qui poſſunt reſervari Epiſcopo, & quòd hi omnes fructus ipſi conſervari debeant. Cum hac diſtinctione conciliantur Canones, qui hac de re videntur contrarii. *Cap. His quæ.* Cap. *Cùm olim. De Majorit.* Cap. 2. *Ne Sede Vacante.* Cap. 16. *De Priv.*

XIII. Cùm Epiſcopus mortuus eſt aut ſuſpenſus, Capitulum poteſt conferre Beneficia, quæ conferret conjunctim cum illo, niſi mortuus aut ſuſpenſus foret; necnon & illa, quæ debebat conferre unà cum ſuo conſilio. *Cap. unico. Ne Sede Vacante. in 6.*

XIV. Requirebatur in Gratiis Expectativis, quoad Canonicatus, conſenſus Capitulorum, quemadmodùm & Epiſcoporum, quia receptio Canonicorum conjunctim ſpectat ad utroſque. Requiritur adhuc hodiè in eadem circumſtantia, ut perficiatur Indultum Dominorum Curiæ PARISIENSIS, & pro Diplomatibus jurisjurandi fidelitatis aut læti adventûs. *Cap. 13. De Reſcript. in 6.*

XV. Epiſcopus olim coactus eſt conſilium petere à ſuo Capitulo, cùm agebatur de informatione, punitione, aut correctione. Niſi ampliùs ad id teneatur, hoc oritur à Conſuetudine legitimè præſcripta, aut ab aliquo alio ſimili titulo, ſi liberetur ab hac obligatione. *Cap. 3. De Conſuet. in 6.*

XVI. In genere Collationis ſupplere poſſunt Epiſcopi negligentiam. CLEM. V. *De Præb.* Suprà dictum eſt negativè, niſi Epiſcopus & Capitulum eſſent Collatores Communes; nam tunc, uno inhabili facto, aut negligente, alter confert. Capitulum adminiſtrabat Eccleſiam vacantem per ſe, ſine Magno Vicario. *Cap. 13. De Sponſalib.*

XVII. Dùm Sedes vacat, abſolutio ab Excommunicatione, ſive à jure, ſive ab homine, ſpectat ad Capitulum: Quemadmodùm hæc cenſura omnium major eſt, ex hoc inferri poteſt, quòd Capitulum hoc in eodem caſu tantam habeat poteſtatem quoad aliorum abſolutionem.

XVIII. Adminiſtratio Cathedralium, tàm in Temporali, quàm in Spirituali, pertinet ad Capitula, cùm Epiſcopus, aut defunctus, aut captivus eſt. *Cap. 3. De Suppl. Negl. in 6.*

Temporale ad Regem ſpectat. Si quis Epiſcopus apprehenſus fuiſſet à Gentilibus aut ab aliis Chriſtianis, Capitulum hoc jure non frueretur: Textus Juris veram deſignat ſervitutem inter infideles In primo caſu Miniſtri Epiſcopi continuarentur in ſuis muneribus, aut Epiſcopus haberet licentiam aliquos inſtituendi. Schiſmatici, de quibus loquitur adhuc Textus citatus in hoc Articulo poſſunt non eſſe infideles.

XIX. Eadem poſſunt dare Coadjutorem Epiſcopo ſuo, mente capto & dementi.

XX. Epiſcopus non poteſt abſque eorum approbatione Coadjutorem ſumere.

XIX. & XX Neutrum eſt in uſu ab extinctione Electionum, in Regionibus in quibus extinctæ fuerunt. *Cap. unic. De Cleric. Ægrot. in 6. Idem.*

XXI. Eorum Canonici poſſunt à Sancta Sede delegari, quamvis non valeant eſſe Conſervatores privilegiorum ab eadem Sancta Sede conceſſorum. *Cap. 11. De Reſcript. in 6.* Cap 15. *De Leg. in 6.*

XXII. Nulla poteſt illis inconſultis accommodatio fieri quoad jus Primatiæ. *Cap. 17. De Major.*

XXIII. Pacta Epiſcopi olim ad Capitulum ſuum pertinebant. *Cap. 15. De Teſtam. §. Secùs.*

XXIV. Epiſcopus debet cum conſilio Capituli eligere Præceptorem qui docere debeat Grammaticam pauperes. *Cap. 1.* SESS. V. *De Ref.* Suprà de illo mentio facta eſt.

XXV. Epiſcopus debet conſulto Capitulo providere cultui & victui Theologalis. *Idem.* 25. Ordinationes ad id providerunt.

XXVI. Cùm funda alicui operi deſtinata non poſſunt ad id applicari ob juſtas rationes, Epiſcopus poteſt cum conſilio duorum de Capitulo, quos ipſe eliget, ea ad aliud applicare. *Cap. 8.* SESS. XXV. Hic caſus non eſt in uſu.

XXVII. Indulgentiæ, quæ promulgari debebant à Mendicantibus, debent examinari ab Epiſcopis, comitantibus ipſos duobus de Capitulo. *Cap. 9.* SESS. XXI. Hic caſus non eſt in uſu, neque duo ſequentes.

XXVIII. Epiſcopus debet ſumere duos adjunctos Capituli in illis, quæ ſpectant ad erectionem, fundationem, aut aſſignationem reditûs neceſſarii ad ſuſtentationem Seminarii, aut ſi accipiat rationes collocationis hujus reditûs. *Cap.* 18. Sess. XXIII.

XXIX. Epiſcopus non poteſt procedere ad correctionem Canonicorum Exemptorum ſine conſenſu unius è duobus Canonicis, quos Capitulum debet eligere, ut ſint adjuncti Epiſcopi in hoc litigio. *Cap.* 6. Sess. XXV.

XXX. Si quis eorum, quos Concilium Provinciale aut Synodus Diœceſana eligit, ut committatur in negotiis, quæ debent tractari in partibus ſuper loca, moriatur, Epiſcopus alterum debet ſubrogare, conſulto Capitulo uſque ad primum Concilium Provinciale aut Synodum Diœceſanam. *Cap.* 10. Sess. XV.

REGULA II.

Jus exprimit tantùm caſus ſequentes in quibus adminiſtratio Cathedralium pertinet ad Capitula illarum Eccleſiarum.

I. Cùm Epiſcopus fato functus eſt. *Cap.* 9. *De Hæret.* Cap. 3. *De Suppl. Negl. Præl. in* 6.

II. Quandò eſt ſuſpenſus. *Cap. unic. Ne Sede. in* 6.

III. Quandò eſt captivus. *Cap.* 3. *De Sup. Negl. in* 6.

IV. Cùm incidit in dementiam. *Cap. unic. De Cler. Ægrot. in* 6.

§. III.

Continens Exceptiones Regulæ quoad Jura propria Capitulorum Cathedralium.

Exceptio I. Epiſcopus poteſt alienare ſine conſenſu Capituli.

I. Si de re levi agatur. *Cap. Terrulas.* Caus. XII. Quæst. II.

II. Si ipſi Papa hanc facultatem conceſſerit, poſito tamen quòd hæc licentia data fuerit cum cognitione cauſæ. *Cap.* 9. *De his quæ fiunt à Præl.*

III. Si agatur de operibus piis, in quorum gratiam poteſt tribuere uſque quinquageſimam partem bonorum ſuæ Eccleſiæ. *Ibid.* Quod ſecundus & tertius Articulus continent, hodiè fieri non poteſt injuſſu Regis, tanquam Protectoris bonorum Galliæ Eccleſiarum.

IV. Si agatur de recuperatione boni Eccleſiaſtici à Laico poſſeſſi, qui negat illud reſtituere; niſi eâ lege ut detur alteri Eccleſiæ, ad quam illud non pertinet. *Cap.* 7. *Eod. Tit.*

Exceptio II. Capitula non omnia ſuccedunt Juriſdictioni Epiſcopi, dùm Sedes vacat.

Cap. 3. *De Tempor. Ord. in* 6. Cap. 10. Sess. XXIII. *De Reform.*

§. IV.

Continens Jura certa Capitulorum Cathedralium dum Sedes vacat.

Jura hîc certa appello, quæ clarè exprimuntur in Jure.

REGULA I.

Inter jura attributa Capitulis, Sede vacante, recenſentur tantùm ſequentia, quæ clarè in Jure exprimuntur.

Sunt qui credant Capitulum, Sede vacante, nihil poſſe quàm quod Vicarius Generalis valet exequi pro ſua Commiſſione generali: Hæc Regula videtur falſa; nam Capitulum poteſt concedere dimiſſorias arctatis & aliis ſaltem poſt quoddam definitum tempus; Vicarius Generalis opus habet ſpeciali ad hoc poteſtate.

I. In Jure exponitur Electio Epiſcoporum. *Toto Tit. De Elect.*

II. Confirmatio & Caſſatio Electionum. *Cap.* 14. *De Majorit.* ſupponit Capitulum, Sede vacante, Jus habere exercendi Juriſdictionem Neceſſariam.

III. Inſtitutio & Promotio ad Beneficia, & hoc ſine diſtinctione caſuum, in quibus Gratificatio locum habet inter alios. *Cap.* 1. *De Inſtit. in* 6. Regalis cauſa fuit, cur amiſſa fuerint tria prima ex iſtis juribus, & fermè etiam quintum in Gallia.

IV. Juriſdictio etiam contra Hæreticos, licèt exemptos. *Cap.* 9. *De Hæret.*

V. Collatio Beneficiorum, quæ conjunctim cum Epiſcopo antè conferebant, quàm Sedes vacaret. *Cap. unico. Ne Sede Vacante. in* 6.

Aliorum vero Beneficiorum Collatio reſervatur Succeſſori, quaſi fructus ipſi peculiaris & proprius, necnon & alia, quæ poſſunt conſervari, commoda.

VI. Poſſunt ferre cenſuras etiam Majores. *Cap.* 11. *De Majorit.*

VII. Abſolutio ab Excommunicatione ad ipſa pertinet. *Cap. unic. De Majorit. in* 6.

VIII. Valent concedere dimiſſorias, poſt, & per annum, urgentibus & opus habentibus; per quos intelligendi ſunt illi, qui Beneficio ſuo ita tenentur promoveri ad quoſdam Ordines, ut ſine iiſdem Ordinibus, præcipuas ejuſdem Beneficii functiones facere non valeant. Canonici, qui per ſuos Canonicatus aut eſſe Sacerdotes coguntur, aut Diaconi aut Subdiaconi, ſunt in numero opus habentium computandi, de quibus loquitur *Concil.* Tridant. VII. Sunt in Gallia Capitula, *Verbi gratiâ*, Augustodunense, quæ etiam poſt Concilium ſe continuarunt, & adhuc ſtant, ut dent dimiſſorias ad Ordines etiam non arctatis primo anno. Concilium non eſt Lex Univerſalis pro omnibus Regni Eccleſiis.

IX. Licentiam habent nominandi Oeconomum propter bona Epiſcopatûs, cùm habent adminiſtrationem illorum bonorum. *Cap.* 16. Sess. XXIV. Regalis cauſa fuit, cur Capitula Galliæ amiſerint Oeconomatum temporalis Epiſcopatuum. Ante *Concilium* Tridentinum Capitula regebant Eccleſias vacantes per Magnos Vicarios. *Concil.* Tolet. 1347. *Cap.* 3.

X. Eligere valent Magnum Vicarium & Officialem. *Eadem.* Sess. XXIV.

XI. Accipere demiſſionem Beneficiorum incompatibilium.

Inter illos caſus collectos, cùm ſint multi ſpectantes ad Juriſdictionem Voluntariam, errat qui dicit, Capitulum non poſſe exercere hanc Juriſdictionem. Extravag. *Unic. De Præb.* Joannis XXII.

REGULA II.

Sedes Epiſcopalis pluries vacat, quin Epiſcopus moriatur; & illud evenit, quoties haberi poteſt ut mortuus quoad ſuæ Adminiſtrationem Eccleſiæ.

Prima Pars expreſſè inſeritur *in Cap. unic. Ne Sede Vacante. in* 6. in quo Bonifacius VIII. ponit ſuſpenſionem Epiſcopi in eodem ordine ac mortem, habitâ ratione Sedis vacantis.

Secunda depromitur ex *eodem Capite*; nam ſi Sedes vacet cùm Epiſcopus eſt ſuſpenſus, hoc oritur ex eo, quòd ſuſpenſione efficitur quaſi mortuus quoad Adminiſtrationem ſuæ Eccleſiæ. Par eſt igitur, ut in aliis caſibus, in quibus haberi poteſt velut mortuus quantùm ad ſuam Eccleſiam, Sedes cenſeatur vacans. *Cap.* 1. *De Supplen. Neglig. in* 6. ad rem etiam ſpectat Secunda Regula non poteſt tradi ut certa. Fagnanus *in Cap. Quia Diverſitatem. De Conceſ. Prabend.* probat in hoc caſu recurrendum eſſe ad Papam; hoc ego ſic exiſtimo, & in caſu neceſſitatis urgentis, ad Metropolitanum, quia tunc impedimentum non veretur perpetuum, ſicut reputatur in ſervitute apud Barbaros: Opponi poteſt hanc contra rationem impedimentum ſuſpenſionis non eſſe perpetuum, & tamen Bonifacium VIII. illud collocare in ordine mortis, quæ eſt plus quàm impedimentum perpetuum.

Nullus poteſt objicere *Caput citatum* loqui ſolùm de caſu particulari, & ex eo caſu non poſſe colligi conſequentiam generalem; nam certò conſtat, quòd in hoc Capite agitur tantùm de Collatione Beneficio-

rum

Digitized by Google

rum; quæ Epiſcopus confert conjunctìm cum Capitulo, & in eo dicatur ſolùm, ſi Epiſcopus ſuſpenſus ſit à Collatione Beneficiorum, Capitulum poſſe per hanc ſuſpenſionem hæc Beneficia conferre; ſed illud non impedit, quin ex eo poſſit inferri ſuſpenſionem facere Sedem quaſi vacantem quoad Capitulum; nam quarè ſuſpenſio Collationis Beneficiorum reddit Sedem vacantem, quoad illam, quæ ſpectat conjunctìm ad Epiſcopum & ad Capitulum; & quarè ſuſpenſio totalis vacantem eamdem non reddet, quoad alias functiones, quibus Capitulum ſuccedit Epiſcopo? Minuſne valet ſuſpenſio totalis quoad totum quàm partialis quantùm ad partem? Prætereà ſi, quia ſuſpenſus Epiſcopus eſt à Collatione Beneficiorum, Capitulum poſſit illa conferre, quæ conferebat conjunctìm cum Epiſcopo, id oritur ex eo quòd Epiſcopus ſuſpenſus eſt quaſi mortuus quoad functionem, à qua eſt ſuſpenſus, quòd cùm ita ſit, par eſt, ut Epiſcopus ſuſpenſus ab omnibus ſuis functionibus cenſeatur & reputetur ut mortuus quoad omnes & ſingulas, atque ita, qui ipſi ſuccedit in caſu ſuſpenſionis partialis, ipſi etiam ſuccedat in caſo ſuſpenſionis totalis.

Non poteſt objici *Cap. 9. De Tempor. Ordin. in 6*, in quo Epiſcopus, cùm ſit ſuſpenſus à Collatione Ordinum, Capitulum non illi ſuccedit in poteſtate concedendi dimiſſorias; nam id fit, ex eo quòd jus permittat in hoc caſu Ordinandis, ut ab Epiſcopis vicinis ordines accipiant ſine dimiſſoriis; & hoc fit, ut pœna Epiſcopi ſuſpenſi ſuæ culpæ ſit proportionata, & quemadmodùm ordinavit Diœceſanos alterius abſque illius licentia, ita pariter alii etiam ordinent, qui pertinent ad illum ſine ipſius facultate, & ſine poteſtate etiam ipſorum, qui exercent ejus Juriſdictionem.

Aliquis poſſet quærere an Bonif. VIII. in *Cap. 10. Ne Sede Vacante. in 6.* introduxerit Jus Novum, & meritò poſſet, ex eo quòd in *Cap 5. De Conceſſ. Prab.* Capitulum non ſuccedit Epiſcopo ſuſpenſo à Collatione Beneficiorum. Ad quod reſpondendum eſt, nihil videri in hoc Capitulo quod ſignificet illud, quod ſtatuit eſſe novum; nihil poſſe dare locum credendi contrarium, præter contradictionem apparentem, quæ eſt inter hoc *Caput* & *Caput 5. De Conceſſ. Preb.* Sed ſi conferantur hæc duo loca, convincemur, illa nullo modo eſſe contraria, caſus de quibus loquuntur, eſſe diverſos. In *Cap. De Conceſſ Prabend.* mentio fit de Collatione Beneficiorum, quæ pertinet ad ſolum Epiſcopum, & in eo dicitur quòd, cùm Epiſcopus eſt ſuſpenſus à Collatione Beneficiorum, Capitulum non poteſt conferre. In 2. *Capite* mentio fit de Collatione, quæ ſpectat ad Epiſcopum & ad Capitulum, & in eo dicitur, quòd, dum Epiſcopus ſuſpenditur à Collatione Beneficiorum, Capitulum valet conferre Beneficia, quæ pendent à Collatione Epiſcopi & Capituli. Quòd ſi, cùm Epiſcopus ſuſpenditur à Collatione Beneficiorum, quæ ipſi peculiaris eſt, Capitulum non conferat hæc Beneficia, illud oritur, inquit Honorius III. *Cap. 2. Ne Sede vacante*, quia nullo Canone expreſsè permittitur Capitulo Epiſcopi munere fungi in genere Collationis Epiſcopo propriæ, licèt Sedes vacet; undè fit, ut quamvis Capitulum non poſſit conferre Beneficia pendentia à ſola Collatione Epiſcopi ſuſpenſi, poſſit tamen exercere ejuſdem Juriſdictionem in aliis punctis per eamdem ſuſpenſionem. Adde quòd ſi Capitulum Juriſdictionem non habeat Epiſcopi ſuſpenſi, nullus poteſt eam exercere; nam I. Cùm Epiſcopus ſit ſuſpenſus, Magnus ejus Vicarius quoque ſuſpenſus eſt: II. *Cap. 1. De Supplend. Negl. Pral. in 6.* declarat, quòd in hoc caſu Juriſdictio ad Metropolitanum non tranſeat; ex quo ſequitur, quòd neque ad Primatem, neque ad Papam tranſmittatur, quia devolutum non habens locum in Metropolitano Superiori immediato, longè minùs par eſt, ut fiat devolutio ad Superiores remotos. Gonzales in *Cap. 5. De Conceſſ. Prab.* penitùs aufert prædictam contradictionem, oſtendendo ſuſpenſionem, de qua hic Textus, eſſe ſuſpenſionem facti, provenientem ex exilio Epiſcopi, quo impediatur uti juribus ſuis, etiam ſpiritualibus, ideòque per illam nulla fiebat devolutio.

§. V.

Continens neceſſaria ad intelligentiam eorum, quæ Jura dubia Capitulorum Cathedralium, Sede Vacante, reddunt.

REGULA I.

Inter jura attributa Capitulis Cathedralium, nonnulla quoad Sedem Vacantem iiſdem non arrogantur, imò diſputantur.

Talia ſunt I. An ſuccedant Juriſdictioni quam habent Epiſcopi, tamquàm Delegati à Sancta Sede. Quemadmodùm prætendunt Galli & aſſerunt, Epiſcopos uti ſuâ poteſtate ordinariâ in caſibus, in quibus Concilium exoptat, ut procedant tamquàm Delegati. Exiſtimamus ipſis Capitula ſuccedere.

II. An valeant accipere permutationes & reſignationes ſimplices. Suprà negatum eſt.

III. An poſſint Viſitationem facere, concedere Beneficia, dare in Commendam, tribuere indulgentias, abſolvere à Cenſuris. Dubium eſt quoad indulgentias; non verò quoad cenſuras.

Agitur unum, ut ſciamus quare hæc Jura diſceptentur; in quo notandum eſt. 1. Omnes convenire, quòd Sede Vacante Capitula ſuccedant Juriſdictioni Ordinariæ Epiſcoporum. 2. Quòd poſt ipſos ſint præfecti in rebus neceſſariis, *id eſt*, illis, quæ non poſſunt differri abſque præjudicio tertiæ Partis, aut Eccleſiæ.

Quòd de primo nulla controverſia habeatur propter *Capita 11. His quæ. & 14. Cum Jam de Maior.* ſed præſertim ob *Capita* 10. Seſs. VII. Cap. 10. Seſs. XXIII. Cap. 16. Seſs. XXIV.

Quod de ſecundo quiſque conveniat ratione locorum Capitulis tribuentium Confirmationem Electionum, & ad Beneficia promotionem: Hæ res neceſſariæ. Citati Textus in loco, in quo collecta ſunt Jura Capitulorum Cathedralium.

4. Quod apud omnes conſtat, in iis, quæ non ſunt neceſſaria, Capitula non ſuccedere, cùm fundentur in *Cap. 3. Ne Sede Vacante*, & Cap. unico *Eodem Tit. in 6.* in quo Collatio Beneficiorum, ſpectans ad Epiſcopos, reſervatur eorum Succeſſoribus, cùm vacant, Sede Vacante. Animadvertendum adhuc eſt, Juriſdictionem, quam habent Epiſcopi tamquàm Deputati à Sancta Sede, aut eſſe Dignitati Epiſcopali addictam, aut commiſſione particulari traditam, & hanc haberi poſſe ut Ordinariam cùm omnes Epiſcopi pro ſua Dignitate illam poſſideant. Tandem annotandum eſt, quòd in punctis ſecundi & tertii numeri quædam accedat neceſſitas, quædam gratia; *Verbi gratiâ* in permutatione exiſtit neceſſitas, in eo quòd Beneficia ſolùm tribuantur compermutantibus: Eſt gratia, in eo quòd ſolvantur compermutantes à loco, in quo alligantur Eccleſiis, quas derelinquunt. Eſt aliquandò neceſſitas in ſimplici reſignatione tùm ex parte recipientis, cùm ex parte reſignantis, in eadem reperitur & gratia; nam per hoc reſignans levatur. *Cap. 5. De Conceſſ. Prab.* non adverſatur *Capit. 1. Ne Sede Vacante in 6.* quia loquitur de Collatione Beneficiorum Epiſcopo peculiari, illud autem differit de Collatione Beneficiorum communi & Epiſcopo & Capitulo, quòd Viſitatio ſit generalis aut particularis & ſint caſus, in quibus hæc non poſſit differri ſine præjudicio locorum, in quibus debet fieri.

Quod Commenda fiat, aut ad totam hominis vitam, aut ſolùm ad aliquot menſes, & hæc ſit aliquandò neceſſaria, Sede Vacante: Commendæ temporales non agnoſcuntur in Gallia, quia in eadem Regione,

Digitized by Google

gione, præventione irritantur; quòd nonnulli etiam caſus eveniant, in quibus eſt neceſſaria indulgentiarum conceſſio, & abſolutio à cenſuris; & nonnulli ſint in quibus utrumque horum non ſit neceſſarium. Semper operæ pretium eſt, ut ad pœnitentiam & abſolutionem pœnitens humiliatus admittatur; Itaque nulli Autores in dubium revocarunt, quio Vicarius Capituli poſſit à cenſuris abſolvere. Aliqui videntur in compilatione inſignium Tractatuum Juris Canonici & Civilis facta juſſu Gregor. III.

His ita annotatis facilè intelligitur, quòd ſi jura, de quibus mox deſſcruimus, in controverſiam vocentur, illud oritur ex eo quòd alii ea non conſiderent per eamdem faciem; ſed alii per unam, alii per alteram: *Verbi gratiâ*, qui negant Capitula ſuccedere Juriſdictioni, quam Epiſcopi habent tamquàm Delegati à Sancta Sede, eam reſpiciunt, ut Delegata eſt, & confundunt illam cum ea, quam habent per commiſſiones particulares; alii ſentientes contrarium, conſiderant hanc Juriſdictionem eo modo quo addicta eſt Dignitati Epiſcopali: Quoad alia jura, quædam Capitulis diſputantur à quibuſdam, quia ea reputant ut continentia aliquam gratiam, aut habentia aliquid, quod poteſt differri: Qui eadem ipſis arrogant, ea conſiderant ratione eorum, quæ habent neceſſaria, & quæ non debent in longum protrahi.

Omittendum non eſt obſervare, quòd, ſi Capitula in locum Epiſcoporum ſufficiantur quibuſdam in rebus, id fit, quia eas poſſident, aut poſſidebant olim in communi; quod legitur in *Cap. unico. Ne, Sede Vacante. in 6.*

Ad hæc jure dubia Capitulorum (*Sede Vacante*) poteſt adjungi jus conferendi Parochias Collationis Epiſcopi: Hoc jus factum eſt certum per uſum, quod videtur aptiſſimum ex obſervationibus ſequentibus.

Hoc jus dubium efficitur ex eo quòd ex una parte *Cap. 35. De Præb. in 6.* ſtatuit, Curas, quæ vacabunt in Curia, Sanctâ Sede Vacante, ab Ordinario tradendas eſſe, nonobſtante Reſervatione Beneficiorum vacantium in Curia, quæ illud ordinat, quia longa vacatio Parochiis nocet; *Ne diutina illarum Eccleſiarum vacatio animabus periculum valeat afferre*; & quia eadem ratio locum habet erga eaſdem Curas, cùm vacant, Epiſcopali Sede vacante, & quòd aliundè omnia non ſint æqualia; nam in caſu *Capitis citati* agitur de jure Reſervationis quod eſt odioſum, & in hòc de jure ordinario, commodo, & opportuno; prætereà provideri poteſt animarum ſaluti, ſi dentur Curæ in Commendam, donec Sedes repleatur, ut obſervatur in locis, in quibus Parochiæ dantur in concurſu, juxta ordinem præſcriptum à *Cap.* 18. *Seſs.* XXIV. *De Reform.* Prima ratio aliis eſt anteponenda ſivè quia Commendâ temporali exponuntur Beneficia præventioni Papæ, quod adverſatur propoſito ea conſervandi Ordinario; ſivè quia bonum animarum præponendum eſt conſervationi Collationis in gratiam Ordinarii.

Quoad jura Capitulorum, Sede vacante, quædam eſt præclara Quæſtio examinanda; nempè an certò conſtet, illa nihil aliud valere, niſi quòd expreſsè ipſis à Jure permittitur. Honorius III. occaſionem præbet huic Quæſtioni, quæ eſt in *Capite 2. Ne Sede Vacante, &c.* in quo decidit; quòd, Sede Vacante, Capitulum non poſſit conferre Præbendas Collationis Epiſcopi, ſuper hoc fundamentum, quod in Jure non exprimatur in hoc puncto & caſu Capitulum facere functionem Epiſcopi.

Hac de Quæſtione validæ rationes redduntur pro & contra: Omnes & ſingulæ mox exponentur, ut quiſque per ſe judicare valeat, quid de hac Quæſtione cogitare debeat.

Hæc Quæſtio à prima fronte videtur inutilis; nam dicere poteſt aliquis, quid proderit deciſio Honorii III. nonnè ſubruitur ad fundamenta, cùm aſſeritur, à Capitulo fieri hæc poſſe, quæ non expreſsè permittuntur eidem? nonne illa nutat, cum illis, in quibus fundatur? Si quæ prætenduntur, inveniantur vera? Honorius ſupponit tamquàm certum, quòd in hoc loco revocatur in dubium. Hoc dubium nonne injurioſum eſt huic Summo Pontifici? Nonnè temerarius eſt ille, qui perpendit certitudinem alicujus ſententiæ à Papa datæ tamquàm certæ? Oportet, ut accedat aliqua Regula, quâ diſcernatur quid poſſit Capitulum, Sede vacante, ab eo, quod non poteſt facere: Honorius hanc dedit, aut potiùs eam ſuppoſuit. Quarè ab ea quis diſcederet? In quodnam opprobrium non incurrit, qui eam rejicit? Quodnam incommodum metuendum eſt, ſi hæc accipiatur?

Aliundè nonne dici poteſt, ſententiam Honorii ſpectare ſolùm ad caſum, ad quem eamdem applicat? Nonne fieri hoc debet? Sunt-ne alia puncta tàm gravis momenti? Agitur-ne de gratia, quæ pendeat à ſola voluntate illam concedentis, quemadmodùm in puncto præſenti? Sunt-ne Canones contrarii aliis punctis, quemadmodùm ſunt huic oppoſiti? Nonne fructus debent reſervari futuro Succeſſori? Nonne libera Collatio fructus eſt pretioſus? Juſtum-ne eſt Innocentem punire? Nonne autem aliquomodò punitur Innocens, cùm privatur Collatione homo, qui nondum poteſt conferre? Quo Titulo conferret Capitulum? An in qualitate Conſociati? Hoc fieri non poteſt, cum ſupponatur Collatio ſpectare tantùm ad Epiſcopum. An tamquàm Cuſtos? Hoc minimè valet, cùm cuſtodis munus ſit fructus conſervare, qui poſſunt conſervari, qualis eſt libera Beneficiorum Collatio. Quidnam eſt Capitulum, Sede vacante, niſi Vicarius à jure conſtitutus? Poteſt-ne autem Vicarius conferre, niſi expreſſam habeat facultatem id faciendi? Cùm ſit igitur tanta inter hoc punctum & alia differentia, & Epiſcopi functio in libera Beneficiorum Collatione prohibita Capitulo videatur tot ex locis, par erat, ut Collatio Præbendarum expreſsè permitteretur Capitulo, ut poſſet dici eamdem ad illud pertinere: Itaque ſententia Honorii in aliquo puncto valebit, & locum non habebit in aliis; certò conſtabit, quòd, cùm functio generatim prohibetur Capitulo, pars hujus functionis non poteſt ad illud ſpectare, niſi hæc expreſsè eidem permittatur; falſum erit quòd in genere functionum, quæ non generatim vetitæ, aut in ſe ipſis, aut in ſuis principiis, Capitulum nihil aliud poſſit, quàm cujus expreſſam habet facultatem: Reverà ex omnibus punctis Capitulo conceſſis, quorum Jus mentionem facit ante aut poſt Honorium, ne unum quidem eſt, quod à Jure non ſupponatur permiſſum; quo ut convincamur, Canones ſuprà citati percurrendi ſunt. §. 4. *Regul.* 1. Nam nullus reperitur qui dicat, idem jus permittere talem aut talem rem Capitulo, aut aliquid ſimile: & quomodò poſſet hoc in eodem reperiri, cùm unus tantùm colligatur è Conſtitutione? Omnes autem alii depromantur è litteris Conſultationum, in quibus plerùmque ſolum applicatur Jus jam conſtitutum ad caſus particulares. Quoad Conſtitutionem, quæ eſt Extravag. unica. *De Præbendis.* Joannis XXII. nedum non ſtatuit ullum jus novum in favorem Capituli; ſed clarè ſupponit, illud poſſe, quòd ordinat; nam illud expreſsè ponit inter Ordinarios, qui poſſunt accipere demiſſiones, quas ipſa ſtatuit; & hoc ſuppeditat novam rationem credendi, quod, Sede vacante, Capitulum omnia poſſit, quæ non ipſi prohibentur; cùm in omnibus, quæ ſunt Juris Communis, quæ non expreſsè vetantur Ordinario, cenſentur eidem permitti.

Si, Sede vacante, Capitulum non poſſit, quàm ea, quorum expreſſam habet poteſtatem (addi poteſt in confirmationem ſententiæ qualis propugnatur) poteſtas Capituli erit incerta, & in caſu poſito non valebit facere functiones, quas neceſſe eſt ut faciat; ſed nullas habebit exercendas, quàm illas, in quibus ortæ fuerint difficultates; nam in Corpo-

re

re Juris nulla Conſtitutio facta eſt eâ mente, ut poteſtatem Capituli definiat; nulla in eo hac de poteſtate, niſi per occaſionem, leguntur, quædam in eo puncta exprimuntur, eò quòd caſus propoſiti ſint Summis Pontificibus ſuper hæc puncta; talia & talia non in eodem inſeruntur, quia Papæ non fuerunt de his conſult.; eventu ſanè feliciori Conſultationes factæ diverſis in locis & temporibus à variis hominibus, ordinaviſſent ea, quæ Capitulum poteſt, & quæ non poteſt, Sede vacante: Magnus igitur locus eſt credendi talem non eveniſſe caſum.

Nihil prodeſt dicere Gregor. IX. inſeruiſſe in ſua Compilatione locum collectum ex Honorio III. poſtquàm vidiſſet omnia, quæ Capitulum debet facere, Sede vacante, includi in *Decretalibus*, quas colligebat, aut in *Decreto* Gratiani; nam, qui ita loquitur, ille divinat. Si Gregorius nunc accuratè examinaſſet, an omnia puncta Juriſdictionis Epiſcopalis, quæ par eſt Capitulum exerceat, Sede vacante, in jure inſerantur, hujus curæ probationes dediſſet, colligendo, in *Tit. Ne Sede Vacante*, Textus Juris qui diſſerunt de iis, quæ poteſt Capitulum, Sede vacante, & ex Canonibus citatis intelligere eſt multos eſſe inter illos Textus extra Titulum, *Ne Sede Vacante.*

§. VI.

Jura Epiſcopalia à quibus Capitula expreſſè excluduntur, Sede Vacante,

REGULA.

Neque in Corpore Juris, neque in *Concilio* Tridentino legitur, Capitula excluſa eſſe ab aliis Juribus Epiſcopalibus, Sede vacante, quàm à ſequentibus.

I. Nullam poſſunt facere innovationem. Undè ſequitur illa non poſſe conſentire, Unionem factam Epiſcopatui per vitam Epiſcopi infringi poſt ejus mortem, dùm Sedes vacat. Ex eo adhuc ſequitur non poſſe quidem per hoc tempus alienari propria eorum funda. Sequitur etiam illis non licere pati Eccleſiam ſuam uniri alteri, aut erectione alterius Epiſcopatus divelli, aut Suffraganeos Sedis eorum alteri dari per Conſtitutionem novæ Metropolis, aut ad judicium litium Epiſcopatûs procedi.

Titulus quidam expreſſus in Decretalibus Gregorii IX. prohibet innovationem, Sede vacante. Eſt alius ſimilis in Sexto. Aliundè primus ex his duobus Titulis ſuppeditat duo Capita formalia ſcilicet *Caput* 1. & 2. quæ confirmant conſequentias ex hoc principio depromptas; quæ verò ſpectat ad alienationem confirmatur etiam à *Cap.* 42. *Can.* 12. Quæst. II.

II. Non poſſunt providere Beneficiis liberæ diſpoſitionis Epiſcopi atque ideò nec ea conferre, quæ ſunt ex ejus Collatione, neque præſentare ad ea, ad quæ ipſe præſentat, præter quàm quod agatur de Curis. *Cap.* 2. *Ne Sede Vac.* & Cap. 1. *Ne Sede Vac. in* 6. Hic Articulus non poteſt eſſe in uſu apud Gallos, niſi in eo caſu, in quo Epiſcopus habeat Beneficia Regularia conferenda, ratione Unionis alicujus Abbatiæ aut Prioratûs Epiſcopatui; ſolet enim hic Rex, Sede vacante, providere Beneficiis, quæ ad diſpoſitionem Epiſcopi pertinent.

III. Non poſſunt permittere Clericum Diœceſis in aliam transferri. *Cap.* 5. Dist. LXXI.

Si agatur de Tranſlatione perpetua per Beneficium, conſenſus Capituli non eſt neceſſarius ad validitatem, requiritur tantùm ad decorum; ſed ſi quæſtio ſit, Clericum Eccleſiæ commodare ad tempus Litteris vocatis *Exeat*, procul dubio requiritur conſenſus Magni Vicarii Capituli, & licentiam habet illum tribuendi. Denique ſi in perpetuum ſit commodandus, hoc tranſit Capituli poteſtatem.

IV. Non poſſunt judicare cauſas Feudorum in clientela Epiſcopatûs, aut eidem addictorum. *Cap.* 7. *De Foro Compet.* Hic Articulus non uſitatur in Gallia, quia Capitula in ea Regione non habent adminiſtrationem bonorum Epiſcopatuum vacantium.

V. Non poſſunt exercere per ſe Juriſdictionem Epiſcopi, ſed intra octo dies debent eligere Magnum Vicarium. *Concil* Trident. Sess. XXIV. Cap. 16.

VI. Non poſſunt dare dimiſſorias, anno primo vacante, niſi illis, qui neceſſitate adſtringuntur, ut Ordines recipiant ratione Beneficii quod jam habent, aut quod ipſis offertur. Sess. VII. *Cap.* 10.

Uſus eſt Romanæ Curiæ, ut nullum mittatur Reſcriptum ad Miniſtros Capituli, Sede vacante, ſed ad Epiſcopum proximiorem. Hæc praxis videtur contraria principiis explicatis in noſtra praxi Epiſcopali in Inſtitutiones poſteà verſa, loquendo de Officiis Epiſcopi quoad Diſpenſationes. Hæc ſunt, quòd Epiſcopus præſit tamquàm Ordinarius in executione Diſpenſationum ſpectantium ad ſuam Diœceſim, quia ſi agatur de Diſpenſatione reſervata Sedi Apoſtolicæ, commiſſio removet Reſervationem, quæ impediebat ne Epiſcopus procederet; ſi verò agatur de Diſpenſatione, quæ poterat ab Epiſcopo quemadmodùm à Papa concedi, Deputatio ſolùm eſt remiſſio ad Ordinarium; nam exindè ſequitur, Capitulum cùm ſuccedat Juriſdictioni Ordinariæ Epiſcopi, hæc Reſcripta Curiæ Romanæ ſpectantia etiamſi ad Diſpenſationes, mittenda eſſe ad Miniſtros Capituli, Sede vacante.

Pars Tertia,

Verſans circa Jura membrorum Capitulorum in particulari ſpectatorum.

Materia hujus Tertiæ Partis, quemadmodùm & Secundæ, requirit, ut illam ſubdividam in Paragraphos.

§. I.

Quænam ſunt membra Capitulorum.

REGULA.

Quamvis in Capitulis ſint alii viri (quales Beneficiarii) quàm Canonici, iſti tamen tantùm ſunt membra Capitulorum. *Cap.* 16. *De Cler. non reſid.* vocat illos Aſſiſios. *Cap.* 6. Sess. XXV. *De Ref.* loquitur de illis qui adſunt Capitulis, nec tamen ex Capitulo ſunt.

Quod dictum eſt de Beneficiariis, extendendum eſt ad Capellanos, qui ſunt iiſdem inferiores.

§. II.

Continens enumerationem Jurium membrorum Capitulorum.

REGULA.

Canones contenti in Corpore Juris Canonici nulla videntur attribuere jura membris Capitulorum, quàm ea quæ mox notabimus.

I. Conſident in Choro. *Cap* 9 *De Præb.*

II. Aditum habent & ſuffragium in Cœtibus Corporis, quæ vocantur Capitula. *Ibid.*

III. Debetur illis una Præbenda. *Ibid.*

IV. Participatio diſtributionibus ad eadem quoque pertinet. *Cap.* 3. *De Elect. in* 6. Cap. unico. *De Cleric. non Reſident. in* 6.

Bonif. VIII. *in Capite collecto è* Sexto, diſtinguit Diſtributiones duplicis generis; aliæ ſunt pro Officiis; aliæ pro funerum juſtis & anniverſariis; & ſtatuit ut ea ſerventur quoad iſtas, quæ præſcripſit, quoad alias; undè ſequitur, quòd Canonici jus idem habeant in diſtributiones pro funerum juſtis, quàm in alias.

§. III.

§. III.

Continens conditiones neceſſarias, ut Canonici, ſola Capitulorum membra, fruantur ſuis Juribus.

REGULA *De Suffragio.*

Ut Canonicus habeat Suffragium, Canon nil aliud requirit, niſi

I. Ut ſit in poſſeſſione, aut quaſi poſſeſſione. *Cap. 55. De Elect.*

II. Ut ſit præſens Electioni per ſe aut per Procuratorem, ſi agatur de Electione ſolemni; aut in propria perſona ſolùm, ſi agatur de alia Electione. *Cap.* 18. 19. 28. *De Electio e.*

III. Ut non ſit impubes. *Cap.* 32. *De Elect. in* 6.

IV. Ut neque ſit excommunicatus, neque ſuſpenſus ab Officio. *Cap. unic. Ne ſede Vac. in* 6.

V. Ut ſit ſaltem Subdiaconus. Hæc conditio tertiam includit. CLEMENT. II. *De Ætate, &c.* SESS. XXII. *De Reform. Cap.* 4.

VI. Ut ſit in ordine annexo ſuo Canonicatui, poſito quòd tempus, ipſi conceſſum ad ſuſcipiendum illud, elapſum ſit. CLEMENT. II. *De Ætate, &c. Concil.* TRID. *Ibid.*

REGULA.

Quoad participationem ad Diſtributiones.

Diſtributiones ſunt tantùm pro illis, qui adſunt Officiis, exceptis tribus caſibus. *Cap. unic. De Cleric. non reſid. in* 6.

In quibuſdam Eccleſiis Canonici lucrabantur diſtributiones, modò eſſent in locis, in quibus ſitæ erant eorum Eccleſiæ. Contra hanc Conſuetudinem BONIF. VIII. Conſtitutionem ſancivit contentam in *Cap. unico. De Cler. non Reſid.*

I. Propter morbum, quo quis impeditur, ne exeat aut habeat attentionem quæ requiritur, cùm Officio intereſt. *Eodem in Capite.*

II. Ob juſtam & rationabilem neceſſitatem corporis, qualis eſt in detentis, & captivis. *Eodem in Cap.*

III. Propter evidentem utilitatem Eccleſiæ; qualis eſt in illis, qui per Officia applicantur adminiſtrationi Sacramentorum, ut evenire poteſt Pœnitentiariis & Parochis; aut cùm ſeſe ad functiones ſuas præparant, ut poteſt accidere iiſdem Curatis & Theologalibus. *Eodem in Capite. Monumenta Cleri.* TOM. IV. *p. Eod.* 166. quoad Pœnitentiarios, *Cap.* 8. SESS. XXIV. *De Ref.* Ratione ejuſdem utilitatis duo Canonici de Comitatu Epiſcopi *C.* 15. *De Cler. non Reſid.* deputati ad negotia Capituli aut Cleri lucrantur pariter ſuas diſtributiones, necnon & Conſiliarii Clerici, & Sacri Miniſtri Regis, & Infantium Galliæ, uſque ad illum vocatum primum Principem Regii ſanguinis, incluſivè Capellani, Muſici & Regis Cantores. Mentio fit de Canonicis, qui ſunt de Comitatu Epiſcopi, qui dicuntur Commenſales. *Cap. De Sacr. politia.* LIB. III. *Tit.* 3. *p.* 504. LIB. II. *Monaſt. n.* 14. *p.* 217. *memor.* TOM. II. *Tit.* 4. *n.* 11..... Uſus non eſt uniformis quoad Conſiliarios Clericos: Nonnullæ Eccleſiæ dant ipſis diſtributiones; quædam illis denegant; non debentur jure iiſdem.

Prima & ſecunda ex his tribus exceptionibus fundantur in impotentia involuntaria Officiis intereſſendi, aut ut par eſt. Tertia depromitur ex eo quòd occupatio illorum hominum, ad quam illa ſpectat exceptio, utilior eſt Eccleſiæ, quàm ſi adeſſent Officiis.

Eamdem ob cauſam includendi eſſent in tertia exceptione Canonici Profeſſores, & Canonici Studentes; ſed ſi ratio illis faveat, uſus adverſatur nonnullis in Regionibus.

Quæri poteſt per tranſennam, an tres hujus Regulæ exceptiones debeant extendi ad diſtributiones pro funerum juſtis, ut ad diſtributiones pro Officiis. Reſpondendum eſt, *Caput citatum* non diſtinguere in hoc puncto diſtributiones pro funerum juſtis ab aliis; imò verò expreſsè dicere, ea ſervanda eſſe quoad eaſdem diſtributiones, quæ anteà quoad alias præſcripta ſunt. §. *De Diſtributionibus.* Benemulus in Eccleſiis dantur diſtributiones in funerum juſtis, illis tantum qui eiſdem adſunt anniverſariis.

REGULA.

Unus tantùm in Jure exprimitur caſus in quo illi, qui Officiis interſunt, omnibus non fruuntur diſtributionibus.

Inſeritur in II. CLEMENT. *De Ætate, &c.* quæ ſtatuit, ut priventur dimidiâ parte diſtributionum ii, qui anno poſt tranquillam poſſeſſionem non promoventur ad Ordinem ſuo Canonicatui addictum; Accuſari debent iſti Canonici & contra illos procedendum, ut teneantur Ordines accipere, & uſque ad ſententiam non poſſunt privari ſuis diſtributionibus.

Hæc eſt Regula generalis in Gallia, ut in foro exteriori pœnæ juris, habentes effectus exteriores, eoſdem non producant, niſi poſt ſententiam, quâ declaratur illas pœnas fuiſſe incurſas.

Per hanc præcautionem prævenitur turba conſcientiarum timoratarum; *Verbi gratiâ:* Si Jus Commune aut Particulare cuidam actioni addixit privationem ab Officio, Judex Superior qui hoc agit, aut ejus ſubjecti, qui hanc fieri actionem vident, aut ab ipſo factam norunt, poſſunt turbari abſque juſta cauſa; quia fieri poteſt, ut actio in circumſtantiis Legis non facta fuerit: Poſſet etiam accidere, ut Miniſter præfectus verè inciderit in caſum Legis, & nihilominùs pergat exercere ſuum Officium, & qui rem cum illo haberent, metuant ne culpæ ejus participent, aut injuriam ipſi inferant, ſi ab ejuſdem communione abſtineant. Super hoc fundamentum nonnullarum Congregationum Eccleſiaſticarum Conſtitutiones expreſsè declarant, pœnas ipſo facto incurrendas effectum ſuum tantùm habituras poſt ſententiam, quæ pronunciaverit illas fuiſſe incurſas. Unum quoddam exemplum depromitur in illis, quæ ſpectant ad Congregationem Doctrinæ Chriſtianæ. LIB. III. C. 3. 4. *Declaramus pœnam ipſam ex tranſgreſſione prædictorum nunquam incurri ante ſententiam vel declarationem Superioris, etſi in Conſtitutionibus vel Capituli Ordinationibus decernatur, pœnam aliquam ipſo facto incurrendam; quod etiam intelligi debet de pœna privationis ab Officio, in quam incurri nolumus, niſi ubi eam incurrentes convicti fuerint coram Superiore, & per ejus ſententiam condemnati.*

Simile aliquid videtur in Conſtitutionibus Carmelitarum Reformatorum: Collectionem eorum feci in caſibus ad cenſuras pertinentibus, necnon & ad ſatisfactionem.

TITULUS XVI.

De Obligationibus Capitulorum.

MAteria hujus Tituli Septimi requirit, ut dividatur in Paragraphos.

§. I.

Obligationes communes omnibus Capitulis.

REGULA.

Nullæ aliæ in Jure videntur obligationes communes omnibus Capitulis quàm iſtæ.

I. Non debent eadem obſervare conſuetudines rationi & Sacris Canonibus contrarias; quamvis juraverint, ſe eaſdem ſervaturas; debent alias obſervare. *Cap.* 10. *De his, quæ fiunt à major.*

II. Non tenentur ſolvere debita contracta ſine conſenſu majoris & ſanioris partis, & quæ non converſa fuerunt in utilitatem Capitulorum; alia debent perſolvere. *Cap.* 9. *Collect.* 5. *De his quæ fiunt à Prælat.*

III. Ca-

III. Capitula debent accipere Canonicos habitâ proportione eorum reditûs; quod propriè illis convenit, quorum numerus non eſt determinatus, aut quorum bona non ſunt partita; illud nihilominùs Capitulis convenit, in quibus numerus Canonicorum definitus eſt; in quorum gratiam concludi poteſt; in iis poſſe & debere minui hunc numerum Canonicorum, cùm eorum reditus non ſufficit ad eos alendos. *Cap. ult. De Verb. Signif.* Cap. 4. *De inſtit.*

IV. Capitula debent convertere in commodum ſuæ Eccleſiæ reditûs ſui incrementum; & non licet illis illud inter Canonicos partiri. *Ead.* Senatuſconſultum menſis Junii ultimi in gratiam Massiliæ adverſatur huic Regulæ; fortaſsè etiam non eſt aptum.

V. Eadem debent conſtituere in ſua Eccleſia Magiſtrum docentem gratuitè Clericos & Scholaſticos pauperes, & ipſi aſſignare redituum unius Præbendæ per omne tempus, quo docebit. *Cap. 1. & 4. De Magiſt.*

Hic omnes debent moneri, has omnes Conſtitutiones non eſſe in uſu in Gallia: in quibuſdam Eccleſiis Capitula Præbendam dereliquerunt pro mercede Præceptoris: & Epiſcopus hujus Capituli illum nominat Conſulibus vocatis.

VI. Debent dare gratis facultatem docendi, non ſolùm Magiſtris, quos tenentur ſolvere, ſed etiam aliis. *Cap. 1. 2. 3. De Magiſtris.*

In aliis Eccleſiis Scholarum Magiſter, in Dignitate conſtitutus, hanc habent nominationem & inſpectionem in parvos Regentes. Imponimus hanc obligationem inter illas, quæ ſpectant ad Capitula; quia debent invigilare in Magiſtros, quos conſtituunt in Eccleſia ſua, contra quorum avaritiam hic Canon videtur ſancitus. In Gallia Epiſcopus in Præceptores invigilat.

In aliis Eccleſiis aſſignatur Præbenda onerata penſione Urbi factâ, pro mercede parvi Regentis; quòd cùm ita fiat, Capitulum & Canonici liberantur curâ cognoſcendi de Regente, qui ab Epiſcopo, juxta Ordinationes, pendere debet.

VII. Debent reſtituere, quæ exegerunt pro facultate docendi, iis, à quibus illa exegerunt. *Cap. 2. De Magiſtr.* ..... Tandem nonnullæ ſunt Eccleſiæ, in quibus hæc inſtitutio facienda eſt.

VIII. Non illis licet prohibere, ne erudiantur illi, qui ad ſtudium litterarum apti ſunt, aut eoſdem à propoſito avertere: Aliter qui ex illorum Corpore utrumque faciunt, digni ſunt, qui priventur omni Officio, Beneficio, & Dignitate Eccleſiaſticâ. *Cap. 3. De Magiſtris.* Mentio fit de Præceptore in Ordinatione Blesinsi *Art.* 33. Aurelianensi *Artic.* 9.

IX. Debent tribuere fructus majores Canonicis docentibus in Univerſitatibus, dùm in iis docent, non obſtante omni Conſuetudine & Statuto contrario. *Cap. ultimo. De Magiſtris* Sess. V. Cap. 1. *De Ref.* Cùm reditus Canonicorum omnes conſiſtunt in diſtributionibus, datur exemptis à Reſidentia tertia pars illarum diſtributionum.

X. Debent etiam dare per quinque annos majores fructus Canonicis, qui ſtudent Theologiæ in Univerſitatibus, non obſtante omni Conſuetudine & Ordinatione contrariâ. *Ead.* In Francia eos concedimus fructus, iis etiam, qui dant operam humanioribus litteris, & Philoſophiæ, &c. Rebuffus *in Concord.* Verbo. *Omnis reſident.* Papon. *Tit.* 3. *p.* 32. Lovet. Lib. III. & VI. *Monum. Cler.* Tom. I. Cap. 2. *n.* 21. Hos illis concedimus, necnon & aliis, dum ſtudent.

XI. Non debent negligere Canonicos emendare in locis, in quibus hæc correctio ad illos pertinet. *Cap. 13. De Off. Jud. Ordin.*

XII. Debent formare ſubjectos, qui poſſint adjuvare Epiſcopum in Prædicatione & in Adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ. *Cap. 15. De Offic. Jud. Ord.*

XIII. Debent dare primam Præbendam, quæ vacat, illi, qui receptus eſt in Canonicum, nec tamen ullam aſſignaverunt Præbendam eidem. *Cap. 9. De Præb.*

XIV. Cùm reditus Canonicatuum non ſufficit Canonicorum victui & veſtitui, Capitula debent curare, ut illi augeantur per Unionem Beneficiorum ſimplicium, ex quibus colligitur fructus ſupra illam, qui eſt neceſſarius ad Officium, ſeu ſervitium, quod fiet illorum curâ, quibus reliquum fructuum illorum Beneficiorum proderit. *Cap.* 33. *De Præb.*

XV. Debent tantùm dare Canonicatus illis viris, qui tribuant illis locum ſperandi, ſe omnia, ut par eſt, eorum Officia impleturos; quod rectè his verbis exprimitur: *Per quos Deo in Officiis Divinis per Eccleſiaſticos Ordines congruè ſerviatur.* Cap. 2. *De Inſtit.*

XVI. Capitula non tenentur de depoſito facto uni ex eorum membris, niſi converſum fuerit in eorumdem commodum; quo in caſu actio debet adhuc intentari contra ſequeſtrem. *Cap. 1. De Depoſito.* Hæc deciſio non eſt multùm utilis, niſi conſiderentur Capitula, tantùm in hoc caſu, nam hic caſus eſt rarus; ſed ſi conſiderentur Capitula, prout ſunt Corpora, res alio modo ſe habet, nam caſus poteſt eſſe frequens.

XVII. Canonici qui componunt Capitula, debent vivere Canonicè juxta Regulas Scripturæ & Sanctorum Patrum. Expedit, ut manducent & dormiant unà ſecum in unoquoque Epiſcopatu, quantum fieri poteſt; nihil debent agere injuſſu Epiſcopi; imò par eſt, ut vacent lectioni, & Capiti ſuo pateant. *Can.* 34. *De Conſ.* Dist. V. Hic locus qui depromitur è Lib. V. *De Capitul. Cap* 115. eſt antiquiſſimus ex illis, qui ſunt in Corpore Canonico, qui loquuntur de Canonicis.

XVIII. Cùm mandata Apoſtolica erant in uſu, Capitula, quibus illa mittebantur, ea debebant exequi; ſi verò acceptio Canonicorum ad illos pertineret, quos recipiebant in executione horum Mandatorum, autoritate ordinariâ accipiebantur; ſi verò ad illos non pertineret, aut Papa juberet, ut illi admitterentur ejus autoritate, autoritate Apoſtolicâ recipiebantur. *Cap. 4. De Reſcript. in 6.* Sunt qui dicant, eſſe adhuc in uſu in Italia, quòd ſi ita ſit, id quod continetur in hoc Articulo ibi obſervatur aut ſaltem ſervari poteſt.

XIX. Debent recuſare majores fructus Canonicis, qui ſine juſta cauſa & Diſpenſatione non reſident, ſaltem novem menſes, & Diſtributiones illis, qui non interſunt Officiis, etiam cùm ea Diſpenſatio, quæ immunes illos facit à reſidendo, concedit ipſis perceptionem fructuum Beneficiorum ſuorum; quia diſtributiones ſemper in hoc excipiuntur. *Cap. ult. De Reſcript. in* 6. Cap. 30. *De Elect. in* 6. Sess. XXIV, Cap. 12.

XX. Non debent pati, ut quis ſine Diſpenſatione Papæ occupet ultra Perſonatum, Dignitatem, Officium perpetuum cum Præbenda. *Cap. 1. De Conſuet. in 6.* Non recipitur in Gallia Diſpenſatio pro pluralitate Canonicatuum; ſed ibi permittitur ut quis ſine Diſpenſatione habeat Dignitatem, vel Perſonatum, vel Officium cum Canonicatu, etſi illi iſte non annectatur.

XXI. Qui eliguntur ad Eccleſias Collegiatas, & Parochiales, obligantur intra annum promoveri ad Sacerdotium: Si hoc non impleant, non ob hoc ſolùm privantur ſuo Beneficio, ſed merentur ſolùm eodem privari: in quo jus aliis favet, cum illi, qui promoventur ad Eccleſias Parochiales, quæ non ſunt Collegiatæ, eodem priventur ipſo facto, niſi intra annum ſint Sacerdotes. Hic favor oritur fortaſsè ex eo, quòd illi non exerceant per ſe ipſos functiones curiales, aut habeatur ratio eorum Dignitatis, propter quam minùs ſeverè tractantur: Hæ duæ rationes locum præbent extendendi hunc favorem Dignitatibus Capitulorum, quibus animarum cura annexa eſt. *Cap. 14. De Elect. in 6.* Hæc differentia non obſervatur in Gallia, ubi Canonici Curati privantur ſuo Beneficio ipſo facto, ſi non promoveantur in tempore à Jure definito. In Gallia tenentur promoveri in utroque caſu intra annum & diem tranquillæ poſſeſſionis, *id eſt*, intra duos annos, ſi quieti fuerint. Vide *Art.* 27.

XXII. Debent convertere in utilitatem ſuæ Eccleſiæ bona derelicta à Prælato, aut ea conſervare pro Succeſſoribus ſuis; ex eorum Corpore illa capiunt; ſunt ſuſpenſi ab omni Officio, & Beneficio, donec plenè reſtituerint. *Cap* 40. *De Elect. in* 6. Non eſt in uſu in Gallia, ubi parentes ſuccedunt ab inteſtato.

XXIII. Canonici ita tenentur reſidere & miniſtrare, ut, niſi hoc faciant, nihil de ſuo Beneficio percipere debeant, aut minùs quàm tertiam partem; quòd ſi perſeverent non reſidere, poſtquàm juridicè moniti fuerint, poſt privationem partis dimidiæ fructuum primo anno, omnium ſecundo anno, Beneficio privandi ſunt tertio anno. Colligit. FAGNANUS ex *Conc.* TRID. SESS. XXI. *Cap.* 3. SESS. XXIV. Cap. 12.

Poſſunt iidem puniri aut per cenſuram, aut ſequeſtrationem & ſubſtractionem fructuum, per privationem ejuſdem Beneficii. SESS. XXIII. Cap. 1.

XXIV. Cùm adſunt Choro ad cantandum deſtinato, laudare debent Sanctum Dei nomen cum reverentia, diſtinctè & piè. SESS. XXIV. Cap. 12.

XXV. Debent ſemper indui veſtibus aptis, ſuoque ſtatui congruis, tùm extra Eccleſiam, cùm in Eccleſia. *Ibid.*

XXVI. Debent ipſi Officium celebrare, nec ſatis habere, ſi viri ſubſtituti illud faciant. *Ibid.* & SESS. XXII. Cap. 4. & Cap. 12. SESS. XXIV. Idem eſt de exercitio Ordinum ſuo Beneficio alligatorum. *Eadem* SESS. XXII. Cap. 4.

XXVII. Canonici & alii ſimiles debent intra annum ad Ordines requiſitos à ſuo Beneficio promoveri, aliter privantur dimidiâ ſuarum diſtributionum parte. *Cap* 12. SESS. XXIV.

Hic annus numeratur à die, quo reputantur quieti Poſſeſſores, *id eſt*, à primo ſecundi anni die, poſito quòd in primo anno non fuerint turbati in ſua poſſeſſione. Hoc infertur ex CLEMENT. I. *De Ætate in hoc loco renovata a Concilio* TRIDENTINO, quæ præſcribit tantùm pœnam, de qua loquitur, contra tranquillos Poſſeſſores, qui negligunt ad Ordines intra annum promoveri. *Cap.* 4. SESS. XXII. Confer hunc Articulum cum Articulo XXI.

XXVIII. Debent, ubi primùm Beneficia ipſis conferuntur, habere ætatem, ſcientiam, & alias, quæ requiruntur, conditiones & qualitates, aliter eorum proviſio nulla eſt & irrita. *Ibid.*

Ætas Dignitatum, quibus animarum cura credita eſt, eſt 25. annorum inceptorum. SESS. XXIV. *Cap.* 12. Ætatem alii debent attigiſſe 22. annorum inchoatorum. *Ibid.*

Scientia debet accommodari ad munus uniuſcujuſque. Per Concilium alia ætas requiritur, quâ promoveantur aliquis intra primum annum, ad Ordinem requiſitum à Beneficio. *Ibid.* §. *Neminem.* Sed hic Concilii locus ſpectat tantùm ad Beneficia quorum ætas non determinata eſt, vel meliùs reſpicit dumtaxàt Canonicatus, quibus aliquis Ordo Sacer annexus eſt, quique obligant ad ætatem habendam Ordinis ipſis annexi. Vide *uſum Galliæ in noſtro Tractatu. De irregularitate.* 2. *part. art. De Defectu ætatis.*

XXIX. Operæ pretium eſt, ut in Cathedralibus, & famoſis inſignibuſve Collegiatis, Canonici pro dimidia parte ſint Doctores in Theologia aut in Jure Canonico.

XXX. Debent bona exempla tradere, & eſſe vitæ morumque integri. *Circa initium & ſub finem hujus* Cap. 12.

XXXI. Debent abſtinere à rebus vetitis, & particulatim ab iis, quæ fiunt in volatibus avium, in ſaltationibus, cauponis, & aleis. *Sub finem hujus Cap.* 12. Debent abſtinere à frequentationibus cum mulieribus ſuſpectis. SESS. XXV. Cap. 14.

XXXII. Debent vivere in communi, cùm Epiſcopus illud ipſis præſcribit, & iſte poteſt ad id illos compellere per cenſuras. *Cap.* 9. *De Vita & hon.* exoleviſſe videtur.

XXXIII. Non debent derogare oneribus addictis Beneficiis per fundationem ſuam, aut aliam aliquam cauſam juſtam, ſi verò in diſpoſitione, quam faciunt de Beneficiis, his derogent oneribus, cenſetur ſubreptitia. *Cap.* 5. SESS. XXV. *De Reform.*

Seſſio Canonicorum Ordinis diverſi debent ordinari pro Dignitate ſuorum Ordinum, & non per tempus eorum receptionis. *Cap* 14. 20. 24. 26. DIST. XCIII. Cap. 1. 15. *De Majorit.*

§. II.

Obligationes propriæ Capitulis Cathedralium.

REGULA.

Nullæ aliæ in Jure Canonico videntur obligatiooes propriæ Capitulis Cathedralium præter illas.

I. Capitula Metropolitanarum debent conſtituere Theologum in ſua Eccleſia, qui doceat Sacerdotes, & alias Scripturas Sacras, & ea omnia, quæ cognoſci debent qnoad animarum curam, & aſſignare illi Theologo reditus unius Præbendæ, quamdiu docebit. *Cap.* 4. *De Magiſtris. Concilium* TRIDENTINUM extendit hoc Statutum ad Cathedrales, necnon ad Collegiatas locorum amplorum, & in quibus numeroſus eſt Clerus.

II. Capitula Cathedralium, ſive Metropolitanarum, ſive aliarum, tenentur, Sede vacanre, eligere intra octo dies Magnum Vicarium, aut Officialem aliquem, aut confirmare ſeu continuare illum, qui erat anteà. *Concilium* TRIDENT. SESS. XXIV. Cap. 16.

III. Debent nominare Oeconomum pro bonis Epiſcopatùs, ſi hujus adminiſtrationem habeant. *ibid.*

IV. Rationem reddere de Scripturis Epiſcopatùs, ſi quas habeant illius, qui ad hoc munus eligitur. *Ibid.* Tertius & Quartus Articulus non ſunt in uſu in Gallia, ubi Regis Miniſtri occupant omnes effectus ad Epiſcopatum pertinentes.

V. Abſtinere à dandis dimiſſoriis primo anno Sedis vacantis, aliis quàm arctatis ratione ſui Beneficii, ſub pœna incurrendi Interdicti ipſo facto. SESS. VII. *Cap.* 10. De eo ſuprà mentio facta eſt dùm *De Juribus Capitulorum.*

VI. Pati debent, ut Epiſcopi & alii eorum Superiores eadem viſitent, quoties neceſſarium illud cenſebunt, non obſtante omnis generis exemptione. SESS. VI. Cap. 4.

VII. Coguntur pati adhuc, ut Epiſcopus illa convocet in negotiis, quæ non ſpectant ſua, neque parentum ſuorum commoda, colligat & excerpat eorum ſuffragia, & juxta eadem concludat. SESS. XXV. *Cap.* 6. Artic. Septimus, Octavus & Nonus, non accipiuntur in Gallia.

VIII. Par eſt ut eligant, ineunte uno quoque anno, duos Canonicos, qui ſint Aſſeſſores Epiſcopi, aut ſui Vicarii quibuſdam in judiciis, in quibus unam tantùm vocem habent, ita ut, niſi cum Epiſcepo conſentiant, par ſit eligant cum illo tertium. *Ibid.*

IX. In Eccleſiis Cathedralibus Ordo Sacer debet addici cuique Canonicatui, in iis debent Canonici pro dimidia parte ad Sacerdotium promoveri. SESS. XXIV. *Cap.* 12. Diſtributio fieri debet ab Epiſcopo cum conſilio Capituli prout expedire videbitur.

X. Coguntur adminiſtrare ſuam Eccleſiam, ſi vacet, diligenter & fideliter; quod niſi agant, Archiepiſcopus poteſt, poſtquàm illos vocaverit & culpam eorum agnoverit, dare Viſitatorem, qui illos emendet. *Cap.* 4. *De Suppl. Negl. Pral. in* 6. Archiepiſcopus non ſe implicat in Galliæ ſuæ Provinciæ Diœceſeon negotiis, niſi in appellationis, non verò Officii caſu. Juxta hoc conſilium poſita eſt in Tractatu Magni Vicarii una Regula quoad poteſtatem Archiepiſcopi in Gallia.

XI. Dignitates necnon & Canonici tenentur profiteri Fidem Catholicam, & promittere ſe manſuros uſque ad mortem in Eccleſiæ Romanæ obedientia, ante Epiſ-

Digitized by Google

Epiſcopum aut Magnum ejus Vicarium, necnon & in Capitulo. Cap. 12. Seſs. XXIV.

XII Debent relinquere Epiſcopo licentiam eligendi locum, quem voluerit non ſolùm in Choro, & in proceſſionibus, ſed etiam in Capitulo, cùm jus habet illud adeundi. MARECHALL. *De Jurib. honorif. p.* 101. 102. refert Senatuſconſulta, ex quibus intelligitur (Cap. 6. SESS. XXV.) Curatum poſſe ſemper eligere locum honorificentiſſimum ſuæ Eccleſiæ, quod concludit à fortiori pro Epiſcopo.

ANNOTATIONES *quoad Præceptorem de quo ſuprà facta eſt mentio* §. 1. *n.* 5. *deprompta è Corpore Juris Canonici, & è Concilio* TRIDENTINO.

In ſæculo IX. EUGENIUS II. Papa conſtitutus *ann.* 824. ſtatuit *Cap.* 12. DIST. XXXVII. in Eccleſiis Magiſtros eligi, qui docerent Litteras & Artes Liberales, declarans ſe adduci ad faciendam hanc Ordinationem, quia audivit, Magiſtros non reperiri, Litteras negligi, etſi adeò neceſſarias ut præcipuè Litterarum adjumento Mandata Divina, uti par eſt, intelligantur.

Hic locus videtur eſſe antiquior Juris Canonici, qui pertineat, ad Præceptores; in iis non providetur ſuſtentationi Pædagogorum, quorum Conſtitutio in iis ordinatur; hæc cura Epiſcopis relinquitur, quibus mandata eſt Canonum executio.

Circa medium ſæculi XII. videtur ex Epiſtola ALEXANDRI III. Papæ electi *ann.* 1199. (*hæc Epiſtola eſt in ſecunda Collect. Tit. De Magiſtr.*) quòd à longo tempore Præceptores eſſent conſtituti in Eccleſiis LAUDUNENSIBUS & TORNACENSIBUS, & in pleriſque magnis Eccleſiis Galliæ; quìd affectatum fuiſſet Beneficium, *id eſt* quædam penſio aut aliquod terræ fundum, ut alerentur illi Magiſtri; nam hanc ſignificationem videtur in hoc loco habere hoc verbum, *Beneficium*, ſed quòd ab aliquo jam tempore avaritiâ Eccleſiaſtici adducti fuerant ad convertendum hoc Beneficium in uſum ſuum communem; undè acciderat, ut Magiſtri carentes honorariis non ampliùs docerent, atque ideò ignorantia introducta fuerat in Eccleſiis Galliæ. ALEXANDER. III. hoc malo commotus, & volens huic mederi, mandat Archiepiſcopo RHEMENSI, ad quem ſcribit, ut viſitet has Eccleſias LAUDUNENSES & TORNACENSES, ut in iis executioni mandet Decretum *Concilii* LATERANENSIS, quoad modum conſulendi ſuſtentationi Pœdagogorum, aut per reſtitutionem antiqui fundi Magiſtro affectati, aut aſſignationem novi, undè oriretur magnum bonum, tùm Divitibus, qui ſtudere defectu Præceptoris non poterant, tum pauperibus, qui pecuniâ deficiente non valebant Litteris operam dare.

Epiſtola mox citata ſcripta fuit poſt *Concilium* LATERANENSE ſub ALEXAND. III. mentionem illius facit. Hoc Concilium celebratum fuit *ann.* 1179. Ejus Decreto ſancitur *cap.* 1. *De Magiſtr.* ut Præceptores conſtituendi ſint in unaquaque Cathedrali, & cuiquè concedendum ſit Beneficium ſufficiens, & ut hic Præceptor gratis docturus ſit Clericos Eccleſiæ Cathedralis, & alios Scholaſticos pauperes. Cùm terminus generalis pauperis Scholaſtici non reſtringatur, nequè ad Cathedralis, neque ad Urbis pauperes, neque Diœceſis, locus eſt credendi Concilium voluiſſe cogere Magiſtrum, ut acciperet indifferenter & promiſcuè omnes pauperes, qui ſeſe offerrent; hâc Conſtitutione Concilium ſibi proponit tribuere Magiſtris, undè alantur, & Scholaſticis undè doceantur. Canon *Concilii* LATERANENSIS habiti ſub ALEXAND. III. confirmatus fuit ab altero *Concilio* LATERANENSI celebrato ſub Papa INNOCENT. III *ann.* 1215. productus etiam fuit ab eodem Concilio (*cap.* 4. *ejuſd. Tit.*): Nam cùm primus tantùm præſcriberet conſtitutionem Præceptorum in Cathedralibus, ultimus illam definit in omnibus Eccleſiis fieri, quæ facilè poſſunt hunc ſumptum facere, In omni reliquo hæc duo Concilia ſunt conformia quoad Præceptorem, niſi in tribus caſibus. Primus eſt, quòd *Concilium* LATERANENSE ſub INNOCENT. III expreſsè jubet, ut Præceptor non ſolùm Eccleſiæ Clericos docturus ſit, in qua conſtituetur, ſed etiam alios, quantum poterit fieri; alter autem nihil ſimile præſcribit, niſi ſub nomine Scholaſtici Clericos comprehendat. Secundus eſt, quòd Concilium ſub INNOCENT. III. annotat, quomodò Magiſter ſit eligendus, nempè per Epiſcopum & per majorem & ſaniorem Capituli partem; alter verò illum non obſervat modum: Tertius eſt, quòd *Concilium* LATERANENSE ſub INNOCENT. III. explicet, quid intelligat per Beneficium ſufficiens, ſtatuendo dandum eſſe Præceptori reditum unius Præbendæ, nec tamen intelligit ex hoc illum fieri Canonicum; alter illud minimè explanat.

In aliis Libris, ex quibus conſtat Corpus Juris Canonici, ne unum quidem verbum de Magiſtro profertur; quod oritur, aut ex eo, quòd Decreta *Conciliorum* LATERANENSIUM cùm executioni ſint mandata, non ampliùs neceſſe fuit, ut Leges quoad Præceptores fierent, aut ex eo, quòd Conſtitutio Collegiorum multis in locis avertit ab ordinandis rebus novis hac de materia.

Quod ſpectat ad *Concilium* TRIDENTINUM, hac dè re *cap.* 1. SESS. XXV. *De Ref.* nihil aliud ſtatuit, niſi, ut in Eccleſiis, quæ non poſſunt nec debent habere Theologum, ſivè quia ſunt pauperiores, ſivè quia pauciores ſunt Clerici, & paucior populus, ſaltem Præceptor conſtituatur, qui doceat Clericos & alios pauperes Scholaſticos; ut hic Magiſter eligatur ab Epiſcopo & à Capitulo; & illi detur pro ſuſtentatione ſua reditus Beneficii ſimplicis, quo fruetur tantùm, quamdiù docebit: Quòd ſi hoc non poſſit fieri, ſtatuit *Concilium* TRID. ut provideatur cultui & veſtitui ejuſdem Præceptoris, ſi aut aſſignetur illi aliqua portio reditùs Manſæ Capitularis, aut Epiſcopi, aut alio aliquo modo quem Epiſcopus judicabit convenientem ſuæ Diœceſi: Ordinat etiam idem Concilium, ut in locis in quibus ſunt Præceptoriales, eædem conferantur tantùm Doctoribus, aut Licentiatis Theologis aut in Jure Canonico ſub pœna nullitatis; & ut in neceſſitate teneantur docere in Seminariis pauperes Clericos, [*ſi Epiſcopo placuerit*] Cap. 18. SESS. XXIII. *De Ref.* §. *Deindè &* §. *Quòd ſi.*

Conſequentiæ colligendæ ex his ANNOTATIONIBUS *cum aliquibus Conſiderationibus hac eadem de re.*

Sequitur ex his Annotationibus, quòd in omni Corpore Juris, juxta modum quo in eo comprehenditur *Concilium* TRIDENTINUM, ſex tantùm ſint Conſtitutiones quoad Præceptorem; duæ ex duobus Summis Pontificibus, aliæ ex tribus Conciliis Generalibus: In nulla probatur, Magiſtrum eſſe Canonicum, exceptâ ultimâ. *Concilium* etiam LATERANENSE ſub INNOCENTIO III. hoc expreſsè vetat, in unaquaque potiùs reputatur Penſionarius, quàm Beneficiarius, ſi excipiatur ſeptima. *Concilium* LATERANENSE modò citatum, necnon & *Concilium* TRIDENTINUM, terminant penſionem Præceptoris ad tempus quo docebit; idem debet judicium ferri de aliis Conſtitutionibus, quamvis iſtæ in ſuprà dictis Annotationibus non inſerantur. Magiſter, cui ſola aſſignatur penſio, compellitur Officio ſuo ſatisfacere, metuens, ne eadem ab ipſo auferatur: Cui verò conceditur Beneficium, immunis ab hoc timore, ille non eſt tàm attentus, ut ſuis muneribus fungatur; niſi in illo charitas, quod in aliis cupiditas, faciat. Prætereà Præceptor abſque Beneficio liberior eſt, & fortaſsè utilior. Cùm functiones Canonici, ferè

omninò illum detineant, jure & meritò ſtatutum eſt, ut Præceptor non eſſet Canonicus; reditus Præbendæ Præceptoris ſuſtentationi deſtinatus, dat locum ut ipſe Canonicus evadat: Si Magiſtro tribuatur Beneſici cujuſdam reditus, ſatius eſt, ſi detur ipſi reditus & fructus Beneſici ſimplicis, quàm fructus Præbendæ, cùm onera hujuſce ab altero quàm Præbendæ cura, faciliùs repleantur.

TITULUS XVII.

Quæ requirantur ad validitatem Actuum Capitularium.

REGULA.

JUs tantùm requirit quæ ſequuntur, ut validi ſint Actus Capitulares.

I. Par eſt, ut ii omnes, qui jus habent ſuffragii, vocentur, niſi abſint. *Cap.* 16. *&* 28. *De Elect.*

II. Oportet, ut pars major & ſanior illorum, qui congregantur, iis antè vel poſt conſentiat. *Cap.* 18. *&* 2. *De Elect.* Cap. 3. *De Tranſactionibus.* Cap. 7. *De Donationibus.*

III. Neceſſe eſt, ut in Actibus, qui ſpectant ad perſonas in iis non agant inæqualiter de perſonis æqualibus, ut accideret, ſi in Conſtitutione quadam præciperent: 1. Ut Canonici recepti fructus ſuæ Præbendæ ſint percepturi, ſive abſint, ſive interſint; & ut illi, qui poſteà admittentur, non ſint fruituri fructibus & emolumentis ſuæ Præbendæ, niſi cùm aderunt: 2. Ut Præbendæ, quæ vacabunt, non aſſignandæ ſint illis, qui Canonicatibus ſuccedent, ſed fundum earum inter Canonicos jam receptos dividendum ſit. *Cap.* 6. *De Conſtitut.*

IV. Operæ pretium eſt, ut ſuffragia ſint libera. *Cap.* 50. *De Elect.* Cap. 3. *Eod. Tit.*

V. Ut ad hæc non accedat ſimonia. *Cap.* 27. *De Sim.*

EXCEPTIONES REGULÆ.

De iis quæ requiruntur ad validitatem Actuum Capitularium.

EXCEPTIO I. Si qui non ſunt vocati ad Actum, ad quem debebant vocari, de illo conſentiant poſtquàm illud norunt, Actus ſubſiſtit; quia illo modo recipit quòd ipſi deeſt, nempè approbationem eorum, qui jus habent illum faciendi irritum. *Cap.* 28. *De Elect.* Cap. 3. *De his quæ fiunt à Prælatis.* Cap. 10. *De Reg. Jur. in* 6. MOLINÆUS *in Reg. De Infirmis n.* 55. circa hunc articulum legendus.

EXCEPTIO II. Major & ſanior pars convocatorum non prævalet minori. *Cap.* 19. *De Elect. in coll.* 3. Cap. 1. *De His quæ fiunt à Major.*

I. Si quod iſta opponit, æquum ſit, & tale illud eſſe oſtendat, ut accidit, quandò major pars elegit hominem indignum.

II. Si vetus quædam Conſuetudo hactenùs obſervata & confirmata à Sancta Sede, contrarium perſuadeat, aut eidem faveat, in iis quæ major pars ſtatuit, videtur ille eſſe horum verborum ſenſus, *aliud ſuaſerit obſervandum*, quæ poſſunt adhuc ita explicari, ut majorem partem ſequi neceſſe ſit, niſi aliqua legitima Conſuetudo conſenſum omnium requirat, ut neceſſarium eſt in caſu alienationis. *Cap.* 1. *De his, quæ fiunt à Major. &c. in* 2. *Coll.*

EXCEPTIO III. Si illi, qui liberè ſuffragium non dederunt, poſteà liberè aliis aſſentiant. *Cap.* 1. *De His quæ vi metuſve cauſâ.*

Canones citati quoad primam Exceptionem, ad iſtam quoque pertinent; nam ſi defectus conſensûs dandi tempore Actus reparatur per conſenſum poſteà datum, defectus aſſensûs vi extracti poteſt reparari, per conſenſum conſequentem datum cum libertate

EXCEPTIO IV. Actus, cui ſimonia intervenit, bonus eſt, ſi ille in cujus gratiam factus eſt, nullam habeat partem eidem Actui, & ſimonia fiat ad nocendum illi. *Cap.* 27. *De Simon.*

EXCEPTIO V. Appellandi ſunt abſentes ad receptionem Canonicorum & ad Beneficiorum collationem, cùm illud commodè poteſt fieri; ut *verbi gratiâ*, ſi non longè diſtent, & poſſit utraque differri ſine præjudicio jurium Capituli; quòd ſi id non poſſit commodè fieri, aut Conſuetudo contraria legitimè conſtituatur, non ſunt appellandi. *Cap.* 33. *De Preb. in* 6.

TITULUS XVIII.

Jura & Obligationes Epiſcoporum, contenta in Corpore juris & in Concilio TRIDENTINO, *quoad Capitula, de quibus hactenùs actum eſt.*

IN Regulis præcedentibus collegimus jura & obligationes Capitulorum, & per hanc recollectionem multa obſervata fuerunt, quæ ſpectant ad Capitula conſiderata quoad Epiſcopos; operæ pretium eſt, ut nunc mentionem faciamus de juribus & Epiſcoporum obligationibus quoad Capitula, ut animadvertantur aliæ res, quæ ſpectant ad Capitula conſiderata ex parte Epiſcoporum; aliter hæc monumenta circa Capitula, manerent imperfecta; jungimus jura & obligationes Epiſcopales quoad Capitula, ut vitemus repetitiones, cùm quædam ex his juribus poſſint annumerari inter obligationes, & aliquæ obligationes in numerum jurium valeant adſcribi.

REGULA.

Jura aut Officia Epiſcoporum quoad Capitula, contenta in Corpore Juris & in *Concilio* TRIDENTINO, non alia ſunt, quàm ſequentia.

I. Poſſunt & debent eadem emendare; undè fit, ut ſi illa negligant conferre Beneficia, aut ſi perſonis indignis conferant, Epiſcopis detur facultas conferendi, & id teneantur facere: Idem dicendum eſt, ſi Capitula ipſa, cùm habeant jus correctionis in ſua membra, negligant eodem uti in tempore ab Epiſcopo præſcripto Quare Canonicus immunis emendatur ut Monachus exemptus delinquens extra Clauſtrum. *Cap.* 13. *De Off. Jud. Ordin.*

II. Poſſunt judicare Prælati cauſas Canonicorum tàm criminales, quàm civiles. *Cap.* 13. *De Foro Compet.*

III. Si Epiſcopus Capitulum adeat ut Canonicus, & Capitulum deſit alicui ex ſuis Officiis, poteſt reparare culpam Capituli. Cap. 15. *De Conceſſ. Prebend* Cap. 12. *De Appellat. in* 6.

IV. In rebus, quas Epiſcopus jus habet faciendi conjunctim cum Capitulo, Epiſcopus ſolus valet eas facere, ſi Capitulum ſit ſuſpenſum, aut omnia ejus membra ſint excommunicata; à fortiori ratione hoc jus haberet, ſi teneretur tantùm petere conſilium à Capitulo. Cap. 1 *Ne Sede Vacante in* 6.

V. Epiſcopus poteſt augere reditum Præbendarum pauperem, per unionem Capellarum ad Præbendas, aut ſuppreſſionem nonnullarum, & unionem reditûs ad alias. *Cap* 33. *De Preb* Cap. 15. SESS. XXIV. *Conc.* TRID.

VI. Epiſcopus jus habet impediendi, ne Capitulum concedat indulgentias Cap. 14. 15. *De Pœnit.* Cap. 1. 3. *E. T. in* 6. CLEMENTINA II. *E. T.* oſtendunt, conceſſionem Indulgentiarum pertinere ad poteſtatem Epiſcopalem.

VII. Po-

Digitized by Google

VII. Poteſt accipere duos Canonicos, quos adhibeat juxta neceſſitates Diœceſis, & hac de re eos diſpenſare non ſolùm à præſentia ad Officium, ſed etiam à Reſidentia, ſi illos ſecum ducat ad Viſitationem; aut ipſos deputet, ut ipſi viſitent; aut propter alia negotia Eccleſiaſtica. *cap. 7. 15. De Cler. non Reſid.*

VIII. Poteſt revocare Canonicos abſentes, quamvis diſpenſatos à Reſidentia à Sancta Sede, niſi alii ſufficientes ſint, qui celebrent Officium Divinum cum decentia neceſſaria. *cap. 16. De Cler. non Reſid.*

IX. Si Capitulum ſtatuat in materia gravi ſine conſenſu Epiſcopi, Statutum eſt nullum. *Gloſ. in* Cap. 6. *De Conſtitut.* Cap. 19. *De Præb.*

X. Cùm receptio Canonicorum pertinet ad Epiſcopum & ad Capitulum, & Epiſcopus conſentit receptioni cujuſdam ſupernumerarii, debet eidem conferre primam, quæ vacabit, Præbendam: decet, ut idem faciant in gratiam illius, cui Præbendam conceſſit, affectatam alteri, & qui eam hac de cauſa amiſit. *cap. 17. De Præb.*

XI. Poteſt unam Præbendam in duas partiri, cùm ſufficit pro honeſta ſuſtentatione duorum hominum, & cùm cauſa juſta hanc diviſionem requirit, ut ſi Canonicorum numerus ſufficiens non ſit à quibus decenter Officium celebretur Divinum. *cap. 26. De Præb.*

XII. Poteſt illos compellere, ut adſint Synodo, quamvis ſint exempti. *cap. 2.* Seſs. XXIV. 9. *Synodi.* Cap. 5. *De Conceſſ. Præb.*

XIII. Epiſcopus abſolutus à ſuſpenſione poteſt conferre Præbendas ſuæ Collationis, quæ vacaverunt, dùm ſuſpenſus erat; licèt collatæ fuerint à Capitulo, in Regionibus etiam in quibus devolutum ab Epiſcopo ad Capitulom non rejicitur; quia locum non habet in hoc caſu, niſi agatur de Præbendis, quas Capitulum confert conjunctim cum Epiſcopo. *cap. 9. Ne Sede Vac. in 6.* Cap. 2. *De his quæ fiunt à Major. part. Capituli.*

XIV. Fundatur in jure quòd dantur Confeſſores illis, qui componunt Corpus Capituli. *cap 17. De Pœnit. & Remiſſ.* Cap. 2. *De his quæ fiunt à Majori, &c.*

XV. Si qui Canonici interdicant Eccleſiam Cathedralem ſine conſenſu Epiſcopi, quamvis id faciant ad bonum Capituli, Epiſcopus non debet ſervare Interdictum, nec pati ut illud ſervetur.

XVI. Epiſcopus jus habet impediendi, ne Capitulum det Monitoria, & idem faciendi quoad Archidiaconos. *cap. 3.* Seſs. XXV. *De Ref.* Cap. 4. Seſs. VI.

XVII. Poteſt Prælatus viſitare Capitula etiam exempta, non obſtante omni tranſactione, judicio, Conſuetudine. Concilium non derogat præſcriptioni, quia ſupponit Capitula non poſſe præſcribere exemptionem Viſitationis.

XVIII. Poteſt relinquere in ſuſpenſione, quandiù aptum judicabit, Canonicos, qui intra primum annum vacationis Epiſcopatûs, Sacros ad Ordines promoti ſunt ſuper dimiſſorias Capituli. *cap. 10.* Seſs. VII.

XIX. In locis, in quibus Capitula jus habent viſitationis, Viſitatores eorum opus habent approbatione Epiſcopi, & loca, quæ eadem Capitola viſitaverint, poterunt adhuc ab Epiſcopo viſitari, aut ab iis quos ad hoc eliget. *cap. 3.* Seſs. XXIV, Cap. 16. Seſs. XXIV.

XX. Epiſcopus recenter promotus valet rationem poſtulare adminiſtrationis Eccleſiæ vacantis à Miniſtris deputatis à Capitulo, quamvis jam eamdem reddiderint Capitulo, & ab eodem receperint approbationem geſtionis & liberationem; poteſt adhuc petere à Capitulo rationem Titulorum ſive Documentorum Epiſcopatus.

XXI. Poteſt etiam procedere extra tempus Viſitationis contra Canonicos immunes, modò id faciat cum Canonicis duobus adjunctis, Electis anno ineunte à Capitulo, qui unum tantùm habent Suffragium; ſi verò àliter ſentiant ac Epiſcopus, debent eligere tertium cum eodem Epiſcopo; quòd ſi non conveniant in Electione hujus tertii, Epiſcopus vicinus jus habet id faciendi. *cap. 6.* Seſs. XXV.

XXII. Jus habet occupandi primum locum in Choro, in Capitulo, in Proceſſionibus, & in omnibus aliis actibus publicis, & habendi principalem partem, & autoritatem in omnibus negotiis Eccleſiaſticis. *Ib.*

XXIII. Si quid proponendum habeat Epiſcopus Canonicis, quod neque ad ſua, aut parentum commoda ſpectet, jus habet Capitulum convocandi, colligendi ſuffragia, & concludendi. *Ibid.*

XXIV. Ad Epiſcopum pertinet conſtituere diſtributiones quotidianas in Eccleſiis, quæ carent iiſdem, & eas augere, ſi quibuſdam ſint in locis tàm parvæ ut contemnantur, applicare ad illas tertiam partem redituum cujuſque Dignitatis & Præbendæ, & ordinare ea, quæ Dignitates & Canonici lucrari debent unâquâque horâ. *cap. 3.* Seſs. XXI.

XXV. Si Dignitates, Perſonatus, Officia Eccleſiarum Cathedralium, aut Collegiatarum, nullam habeant functionem convenientem in iiſdem Eccleſiis, poteſt iiſdem aliquam addicere faciendam, ut ipſi videbitur opportunum, & convertere tertiam partem reditûs horum Beneficiorum in diſtributiones, quas Poſſeſſores amittent, quoties omittent functiones ſuas præſcriptas adimplere. *cap. 3.* Seſs. XXII.

XXVI. Poteſt adhibere Clericos Seminarii in adminiſtrandis Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis, diebus Dominicis & Feſtis. *cap. 18.* Seſs XXIII.

XXVII. Si teneatur Seminarium ſuum alere, per penſiones in Clerum Diœceſis, poteſt & debet comprehendere Dignitates, Perſonatus, Officia, Canonicatus, in taxa imponenda ad Conſtitutionem harum penſionum. *Ibid.*

XXVIII. Poteſt cogere Canonicos omnes diſpenſatos à Reſidentia, ut Diſpenſationem oſtendant, & hujus probent expoſitum. *cap. 2.* Seſs. VI.

XXIX. Idem valet exigere ab omnibus Canonicis qui habent aliud Beneficium incompatibile; ſive quia in altero loco eſt, & cogit ad Reſidentiam, ſive quia extat in eodem loco, & functiones habet adimplendas, quæ ſimul cum illis, quæ ad Canonicatum ſpectant, fieri nequeunt.

XXX. Epiſcopi eſt approbare Imagines, Reliquias, Miracula, quoad omnem Eccleſiam etiam exemptam. *De Invocat. Sanctorum.* Seſs. XXV. ac proindè quoad illam, in qua extat Capitulum.

XXXI. Jus habet viſitandi Parochias unitas Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis, & providendi ut illæ adminiſtrentur à Vicariis, dotibus requiſitis ornatis, & poteſt aſſignare portionem Vicariis, quam cenſebit congruam. *cap 7.* Seſs. VII.

XXXII. Jus habet Epiſcopus ſolus ordinandi Clericos Sæculares ſubjectos Capitulis Eccleſiarum etiam Cathedralium, atque ideò ſolios eſt Epiſcopi dare ipſis litteras dimiſſorias. *cap. 10.* Seſs XXIII.

XXXIII. Jus habet exigendi profeſſionem fidei ab omnibus illis, quibus collatæ ſunt Dignitates, necnon & collati Canonicatus Eccleſiarum Cathedralium. *cap. 12.* Seſs. XXIV.

XXXIV. Spectat ad Epiſcopum, ut cum Capituli conſilio determinet Ordinem Sacrum, qui debet addici cuique Præbendæ, & ordinet numerum Subdiaconorum, Diaconorum & Sacerdotum, qui debent eſſe in Capitulo. *Ibidem.*

XXXV. Poteſt cogere Canonicos, etiam in Dignitate conſtitutos, ipſi miniſtrare, cùm celebrat Pontificaliter, & celebrare hoc modo in locis immunibus à dependentia Capitulorum. *cap. 12.* Seſs. XXIV. Clementina II. *De privil.*

XXXVI. Poteſt impedire, ne Canonici audiant peccata ſine ſua approbatione, niſi ſint Curati aut Pœnitentiarii, & iſti coguntur habere litteras vulgò dictas *Viſa* ab Epiſcopo. *cap. 15.* Seſs. XXIII.

XXXVII. Jus habet impediendi, ne Canonici Capitulorum etiam immunium prædicent contra ejus voluntatem, necnon & jus habet nominandi Prædicatores in ſua Cathedrali, quemadmodùm in aliis omnibus Diœceſis ſuæ Eccleſiis. *cap. 4.* Seſs. XXIV.

XXXVIII. Jus habet illos examinandi ad Ordines, quemadmodùm & ad alia omnia, in quibus opus habens ejus approbatione. *cap.* 12. Sess. XXIII. Subjicit expreſsè huic examini immunes Regulares, quorum exemptio eſt opportunior.

In Gallia Epiſcopus non poteſt ſupprimere, neque dividere Præbendas, & nullum iiſdem onus imponere temporale abſque autoritate Principis; quia hæ mutationes quoad temporale fieri non poſſunt, niſi à potentia temporali, quæ reſidet in Principe; aliundè Princeps habet notabile incommodum in his mutationibus, ratione ſui Juris Regalis. Ob hanc ultimam rationem Epiſcopus non poteſt attribuere & addicere Ordinem Sacrum Præbendis ſine approbatione Regis; ſi cogeret tantùm ad Ordinem Sacrum promoveri illum, qui promotus attigiſſet ætatem requiſitam, ita ut Canonicatus poſſent adhuc conferri illis, qui ſunt 14. annos nati. Epiſcopus non præſidet in Urbe Metensi, ſed primum locum occupat; utrumque illi denegatur Augustoduni.

Sunt etiam nonnulla Capitula in Gallia; quæ non reddunt Epiſcopo honoses, qui ipſi videntur debiò: Talia ſuns illa, quæ neque primum illi locum tribuuns, neque Præſidentiam in Capitulo, quia Capitulum adit quaſi Canonicus. Hæc ratio non eſt ſufficiens; nam 1. *Concilium* Tridentinum hos duos tribuis honores ſine ulla diſtinctione: 2. Epiſcopus Castrensis, cùm turbaretur & nou poſſet frui his honoribus, *Sanctius Conſilium* prohibuit, ne hac de re ſollicitaretur, & in aliis honoribus à Præſidentia pendentibus, ut jure convocandi Capitulum, colligendi ſuffragia, concludendi ad pluralitatem vocum 26. Aprilis 1670. 3. Quemadmodùm Epiſcopo primus locus non denegatur in Choro, non obſtante omnis generis exemptione, ita pariter illi non debet primus locus in Capitulo denegari, nam hæc ratio nulla alia eſt, niſi quia eſt Caput Diœceſis, nec minùs eſt in Capitulo, quamvis illud adeat tanquàm Canonicus, quàm in aliis omnibus Conventibus, quia qualitate Canonici non amittit Capitis prærogativam; Quapropter Archiepiſcopi Rothomagensis & Albiensis, & Epiſcopus Cadurcensis præſident in Capitulis, quæ adeunt tanquàm Canonici; ob eamdem adhuc rationem *Concilium* Rothomagense 1581. in ſua 12. Expoſtulatione ad Papam Gregorium XIII. petebat ab eodem, ut permitteret Epiſcopis unire Præbendas Dignitati eorum, ut per hanc viam jus habentes adeundi Capitulum, in eo præſiderent; 4. Arreſtum Parlamenti Parisiensis ann. 1564. in gratiam Epiſcopi Catalaunensis ſuper Matronam, declarat præſidentiam in Capitulo pertinere ad Epiſcopum; nam illum manutenet in poteſtate illud convocandi pro negotiis Eccleſiæ & Regis, & convocatio Capituli poſita eſt inter jura Præſidentiæ in Senatuſconſulto Castrensi.

Articuli ſpectantes ad Viſitationem Curarum unitarum Capitulis, Confeſſionem, Prædicationem, obſervantur in Gallia. *Edict. Juriſdictionis* 1695. *Art.* 10. 15. 55. Reſervatis Eccleſiis, in quibus eſt titulus, aut poſſeſſio legitima ad nominationem Prædicatorum, Epiſcopus ſolam habet approbationem & miſſionem. *Idem. Art.* 50. *citatus.*

Idem eſt de Articulis quoad ordinationem, & dimiſſorias. Senatuſconſultum *Conſilii* Sanctioris contra Capitulum Augustodunense *an.* 1662. 28 Martii in eo formale eſt. Idem dicendum eſt de Edicto facto ab eodem Conſilio, in gratiam Capituli Metensis *ann.* 1670. 14. Februarii; præterquam quod excipias caſum, in quo Epiſcopus abeſt, nec debet ordinationem conferre. Quo in caſu declarat, permitti Capitulo Cathedralis dare dimiſſorias, Dignitatibus, & Canonicis ſolùm; excludit expreſsè ab hoc privilegio alia Capituli ejuſdem membra, Cantores Eccleſiarum Collegiatarum S. Laurentii, & S. Theobaldi, concedens his duobus Capitulis unum menſem, ut mittant acta probatoria ſuæ poſſeſſionis, & dent dimiſſorias, prohibet intereà, ne dent iſtas Canonicis aut aliis ſui Corporis membris. Arreſtum in gratiam Epiſcopi Catalaunensis ſuper Matronam 15. Februarii *ann.* 1664. idem demonſtrat; nam Epiſcopo facultatem conſervat dandi dimiſſorias. Jus examinis ad ordinationem ſequitur jus ordinationis; itaque Senatuſconſultum Augustodunense ſuprà citatum ſubjicit expreſsè Canonicos examini Epiſcopi, & etiam Magni Vicarii. Arreſtum Sanctioris *Conſilii* 26. Aprilis *ann.* 1670. ſupponit, Epiſcopum jus habere examinis in omnes ordinandos, cùm permittat Magno Archidiacono huic examini intereſſe.

Senatuſconſultum 15. Aprilis *an.* 1663. in gratiam Epiſcopi Noviodunensis ſupponit Epiſcopum jus habere, ut ſibi Pontificalia exercenti aſſiſtant Canonici Cathedralis; illud enim ordinat, ut cùm Epiſcopus Pontificio ritu celebrabit, duo Canonici teneant duas ſummitates ſui Pluvialis in omnibus locis, in quibus ſolet teneri.

Idem Arreſtum vetat ne Capitulum idem excommunicationum fulmina vibret. Arreſtum *Magni Conſilii ann.* 1617. 30. Martii idem prohibet Archidiacono Tricensi. Senatuſconſultum Parisiense *an.* 1659. 19. Januarii idem agit quoad Archidiaconos Parisienses.

Per multa Senatuſconſulta conſervatur Epiſcopis jus, ut ſoli promulgent Jubilea & alias indulgentias Sanctæ Sedis: Talia ſunt 1. Senatuſconſultum Ambianense *an.* 1644. 26. Januarii; Senatuſconſultum Noviodunense *ann.* 1663. 15. Decembris. Arreſtum Sanctioris *Conſilii* in gratiam Urbis Metarum *an.* 1670. 14 Februarii. Articuli à Clero Gallicano ſtatuti Regulares, *ann.* 1645. declarant promulgationem Indulgentiarum pertinere ad Epiſcopum. *Art.* 10. Arreſtum in gratiam Urbis Metarum ſupponit, Capitula Cathedralis cogi ad mittendos Deputatos Synodo, nam 1. aſſignat locum illorum Commiſſariorum, & ſtatuis, ut ſedeant prope Epiſcopum, & Magnus Vicarius à tergo & infra Cathedram ejuſdem Epiſcopi; ſi Magnus Vicarius Synodum teneat, eidem præſidet, & Deputati ejuſdem Eccleſiæ immediatè poſt illum ſedent. 2. Dat ſuffragium conſultivum quoad Statuta Synodalia iiſdem Deputatis.

Curæ viſæ ſunt cum Canonicatibus non congruentes per Arreſta multa, ita ut Canonicus Curatus coactus fuerit intra definitum quoddam tempus optare, excepto caſu, in quo Canonicatui pro ſua inſtitutione Cura addicitur. *Arreſt. Parlamenti* Parisiensis 1675. 1. *Auguſti.*

Cætera jura & prærogativas Epiſcoporum erga Capitula collecta habes in novis Commentariis *Cleri Gallicani* Tom. II. ubi præcipuè notandum Decreta *Conc.* Trid. quæ Epiſcopis jubent, ut procedant cum conſilio Capituli, ſeu vocatis duobus Canonicis, non ſervari in Gallia.

Appendix ad VIII. & IX. Titulos,

Ubi colliguntur ſelecti Canones circa Canonicos & Dignitates, aliundè quàm ex Corpore Juris deprompti, quibus ſupplentur ea, quæ in illo deſiderantur.

Divisio Collectionis.

Qui colligendi, circa Canonicos, Canones ad Decem Sectiones *reducuntur.*

I. Nomen, eoque nomine ſignificata peculiaris obligatio. II. Dignitas. III. Dignitatibus peculiaria. IV. Requiſita in Canonico, ſcilicet Ætas, Mores, Scientia, Ordo. V. Quomodo recipiendus? VI. Ad quæ teneatur receptus?

eaque

eaque ſunt, facere Fidei profeſſionem, promoveri ad Ordines, reſidere, aſſiſtere Divinis Officiis, canere, Miſſam vice ſuâ celebrare, ſive in ea miniſtrare, aliave munia per hebdomadam obire, Capitulis adeſſe. VII. Seſſionis Ordo inter Canonicos ejuſdem vel diverſarum Eccleſiarum. VIII. Quæ Epiſcopi autoritas in Canonicos quoad delectum eorum, quibus in negotiis Eccleſiaſticis utatur, quoad Capitula convocanda, quoad viſitationem, quoad Statuta examinanda, approbanda, reformanda IX. Quæ obſervantia Canonicorum erga Epiſcopum? X. Quæ peculiaria Canonieis Regularibus?

SECTIO I.

NOMEN, *eoque nomine ſignificata peculiaris obligatio.*

Hoc nomen, *Canonicus*, vel latè vel ſtrictè ſumitur: Latè ſumptum ſignificat Clericum in Canone Eccleſiæ inſcriptum, eoque ſenſu accipitur in *Cap.* 15. *Conc*, ARVER. *ann.* 535. *celebrati*: Hoc autem Caput ſic ſe habet quoad rem præſentem: *Si quis ex Preſbyteris, aut Diaconis, qui neque in Civitate, neque in Parochiis Canonicus eſſe dignoſcitur, ſed in villulis habitans, in Oratoriis Officio deſerviens, dicta Myſteria celebrat, &c.*

Idem nomen ſtrictè acceptum ſignificat Clericum Canonicam Diſciplinam peculiariter profitentem, eoque ſenſu hic accipitur:,, Qui ad Clericatum accedunt, ,, quod nos Canonicam vitam nominamus, volumus, ,, ut illi Canonicè ſecundùm ſuam Regulam omnimodis ,, vivant, & Epiſcopus eorum regat vitam, ſicut Ab- ,, bas Monachorum ,,. *Capitul. Carm. ann.* 789. *n.* 72. *Capitul.* Cap. 1. *n.* 69.

I. Ipſos Canonicos, cùm à Canone nomen ſortiti ſint, volumus, & jubemus eam vivendi regulam ſibi præſcribere, quæ aliis ſit ſanctæ converſationis exemplum. *Conc.* TURON. *ann.* 1583.

II. Ideò Canonici appellati eſtis, quòd Canonicas Regulas vos velle obſervare cæteris arctiùs devoviſtis. Ivo. *Epiſt.* 69. *ad ipſos Canon. Stirpenſes. Conc.* MEDIOL. I. Cap. 38. *Conc.* RHEM. *Tit.* 21. *n.* 1. *ann.* 1583. *Conc.* TURON. Cap. 23. *ann.* 1583. *idem Conc.* AQUILE. *ann.* 1596. Cap. 16. *Concil.* NARBON. *ann.* 1609. Cap. 30. SOUCHET *in Epiſt.* 69. IVONIS notat quòd in LEMOVICENSI Diœceſi extat Cœnobium Canonicorum Regularium vulgò dictum *de Lectreppres Sancti Petri de ſtirpo.*

III. Canonici Cathedralium Eccleſiarum eâ ſint morum integritate ornati, ut nomen ſuum tueri & retinere poſſint, ac præ cæteris Clericis Canonici ſeu Regulares ex obſervata Eccleſiaſticæ diſciplinæ perfectiùs Regula nominari mereantur, à quibus cæteris ſtudium & amorem, arctamque regulam Cultùs Divini non pigeat accipere *Syn.* ROTHOM. *an.* 1581. *Syn.* AQUEN. *ann.* 1585. *De Canonicis* AVEN. *ann.* 1594. C. 13.

IV. Ut de Canonicis paucis dicamus, reſpondeat eorum vita titulo; reſpondeat nomini; ſint reipsà, ut ſunt nomine, Canonici, *id eſt*, Regulares; neque enim clàm eſt, jam eorum originem Monaſticæ diſciplinæ fuiſſe; imitentur Apoſtolos & naſcentis Eccleſiæ Miniſtros, quorum erat cor unum & anima una, &c. *Actuum Apoſt.* 2. *Conc.* COLON. I. *Part.* 3 C. 3. *p.* 1536.

V. Quòd quidem (à negotiis ſæcularibus abſtinere) Apoſtolicis documentis & omnium Sanctorum Patrum inſtitutis, non ſolùm Monachis, verùm etiam Canonicis maximoperè imperatur; nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus. Utriſque etiam præfatorum Patrum exemplis perſpicacibus circumquaque, ut Mundo mortui ſint, evidentiſſimâ ratione præcipitur. BONIF *in Concil.* ROMANO. *ann.* 510.

VI. Canonicos, qui ad hoc inſtituti ſunt, ut exemplo Levitarum in Eccleſiis, certis & frequentibus horis Deum orent, & ei laudes canant & Sacra Myſteria peragant; purâ mente & Corpore Deum colere oportet, ut dùm pro omni populo precantur, & imprimis accepti ſint, & luceat lux eorum coram hominibus. *Conc.* BITURIC. *ann.* 1584. *Tit.* 34. *init.*

VII. De Monaſteriis, quæ infra Parochias eorum ſunt, vigilanter curent, ut Canonici ſecundum Canones, & Regulares ſecundum Regulam vivant; & ubi aliter, quàm ordo popoſcerit, invenerint, emendare ſtudeant, & ſi emendare nequiverint, nobis nuncietur. *Capitul. Carm. ann.* 801. *num.* 38.

VIII. Canonici autem pleniter vitam obſervent Canonicam, & in domo Epiſcopali, vel etiam in Monaſterio, cum omni diligentia ſecundum Canonicam Diſciplinam erudiantur, nequaquàm foris vagari ſinantur, non turpis lucri dediti curis... non litigioſi, non iracundi, non elati, non ebrioſi; ſed caſti corde & corpore; humiles, modeſti, ſobrii, manſueti, pacifici, ut Filii Dei, digni ad Sacros Ordines promoveri. *Capitul. Carm. ann.* 802. *n.* 22.

IX. Lecti ſunt Sancti Canones, ut quiſque Canonicus Legem, vitamque ſuam minimè ignoraret, quod omnimodis non expedit, ſicut in Decretali legitur INNOC. I. *Conc.* RHEM. *cap.* 8. *ann.* 813.

X. In omnibus, quantùm humana fragilitas permittit, decrevimus, ut Canonici Clerici Canonicè vivant, obſervantes Divinæ Scripturæ Doctrinam & Documenta Sanctorum Patrum, & nihil ſine Epiſcopi ſui, vel Magiſtri conſilio incompoſitè agere præſumant. In unoquoque Epiſcopatu ut ſimul manducent & dormiant, ubi his facultas id faciendi ſuppetit; vel qui de rebus Eccleſiaſticis ſtipendia accipiunt, in ſuo Clauſtro maneant, & ſingulis diebus manè ad lectionem veniant, & audiant quid eis imperetur, ad Menſam verò ſimiliter lectionem audiant & obedientiam ſecundum Canones Magiſtris ſuis faciant. *Capitul.* LIB. V.

SECTIO II.

CANONICORUM DIGNITAS.

I. Qui nunc vocantur Canonici, iidem habentur ac illi, quos HYERON. vocat Eccleſiæ Senatum. *cap.* 7. CAUS. XVI. QUÆST. I. *Epiſt. ad Ruſticum.*

II. Novit tuæ directionis prudentia, qualiter tu & fratres tui unum corpus ſitis, ita quòd tu Caput, & illi membra eſſe probantur, undè non decet, te, omiſſis membris, aliorum conſilio in Eccleſiæ negotiis uti; cùm id non ſit dubium & honeſtati tuæ & SS. PP. Inſtitutionibus contrarium. ALEX. III. *Patriarch.* JEROSOLIM. *in cap.* 4. *& de his, quæ fiunt à prel.* Vide §. *Innotuit.* Cap. 4. in quo iidem qui ſupra fratres & corpus Patriarchæ vocantur, fratres & Canonici appellantur *fratrum tuorum Canonicorum.*

III. Dignitatum & Canonicatuum... Electionem & probationem indicimus faciendam cognitione & judicio, ut idoneos, quos caro & ſanguis non revelavit, eligant, ſpectatæ probitatis morum, etiam probatæ doctrinæ, ut meritò Senatus Eccleſiæ dici poſſit: In quo ſibi perſuadeant fore ad Eccleſiaſticum gubernaculum dirigendum benè incitatæ voluntati maximum & perpetuum adjumentum, pertinent enim qui Dignitates obtinent Canonici ad Caput, qui eſt Epiſcopus, tamquàm nobiliora; pertinent verò ratione Miniſterii, & Dignitatis, & loci propinquitate, & Ordine Eccleſiæ, ut nihil ſit in horum altero, quod ad alterum non pertineat *Concil.* AQUILEI *ann.* 1596. Cap. 10.

IV. Canonicos præſertim Cathedralium Eccleſiarum, qui Epiſcopi Conſiliariorum nomine cenſentur. *Concil.* TURON. Cap. 13. §. *Divinis verò*

SECTIO III.
Dignitatibus peculiaria.

I. Cùm Dignitates, in Eccleſiis præſertim Cathedralibus, ad conſervandam, augendamque Eccleſiaſticam Diſciplinam fuerint inſtitutæ, ut, qui eos obtinerent, pietate præcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos operâ & Officio juvarent: Meritò qui ad eas vocantur tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpondere poſſint. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Cap. 12. *an.* 1563. Rothom. *De Capitul. n.* 25. *an.* 1581. Burdigal. Cap. 17. *an.* 1563. *Conc.* Bitur. Tit. 34. Cap. 5. *an.* 1584. *Conc.* Mechlin. 1607. Tit. 59. Cap. 2. *& an.* 1570. *cap.* 2.

II. Quoniam Dignitates eò ſunt inſtitutæ, quò accuratiùs officia peragantur Divina, gravitaſque Sacerdotum in primis Chori ſubſelliis aſſiſtentium eluceſcens, quemlibet exemplo ſuo ad ſua munia ritè perſolvenda impellat, &c. *Conc.* Burdig. Cap. 9. *n.* 11. *an.* 1624.

III. Si alicui ex Dignitatibus de Jure vel de Conſuetudine, Juriſdictio, Adminiſtratio, vel Officium non competat; ſed extra Civitatem in Diœceſi animarum cura immineat, cui is, qui Dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo, in Curata Eccleſia reſederit, ac miniſtraverit, tanquàm præſens in Cathedralibus habeatur. Hæc in iis tantum Eccleſiis inſtituta intelligantur, in quibus nulla eſt Conſuetudo vel Statutum, ut dictæ Dignitates non ſervientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem fructuum aſcendat. *Conc.* Trid. Sess. XXII. Cap. 3. *an.* 1562 *Concil.* Burdig. *an.* 1583. *cap.* 17.

IV. Dignitates, ſcilicet Præpoſiti, Archidiaconi, Sacriſtæ, & Præcentores, Miſſam Majorem canant Feſtis ſolemnioribus. *Conc.* Aquen. *an.* 1585. *De Canonicis.*

V. Si Præbendas non habent Dignitates non perpetuò unitas, ſerventur in qualibet Eccleſia ea, quæ Miniſteria, ad eos, qui Dignitates obtinent, pertinentia, fuerint Statutis aut Conſuetudinibus recepta. *Concil.* Tolet. *Art.* 3. *cap.* 9. *an.* 1566.

Nec habet Ordo Canonicus, ut in ea Eccleſia quis præpoſtero ſaltu præpoſitus ſit, in qua numquàm meruit eſſe ſuppoſitus. Ivo *Carnot. Epiſt* 95 *circa an.* 1100.

VII. Abuſionem (quâ Canonicis à fructuum perceptione ſuſpenſis reſtituuntur) omni penitus colore careatem ipſis Præpoſitis inhibemus, volentes, ut vel ipſi retineant, convertendos in utilitatem propriam illos fructus, ſi Eccleſia eorum opus non habuerit reparatione tectorum; vel Eccleſiæ ipſi ad ornamenta fructus hujuſmodi largiantur, potiùs quàm eos indignis, *hoc eſt*, inobedientibus, reſtituant, & in ſua inobedientiæ taliter animent, ac ſic ipſi præpoſiti inobedientia ſint Autores. *Conc.* Colon. *an.* 1260. *cap.* 12. Sunt alia in eod. Canon. circa Præpoſitos notanda.

VIII. Cùm Epiſcopus rem Divinam faciet ſolemniter, qui Dignitates obtinent, & antiquiores atque capaciores ex Canonicis, ei inſerviant, debitamque præſtent aſſiſtentiam. *Conc.* Rhem. *an.* 1583. Tom. XXI. *n.* 7. *Conc.* Rhotom. *an.* 1581. *Conc.* Mediol. *an.* 1565. Cap. 38. *Part.* 2.

IX. Ordinis quoque ea ſervanda venit ratio, ut poſt eos, qui aliqua in Dignitate ſunt conſtituti, primi Canonici Sacerdotes ſedeant: Secundi Diaconi: poſtremi Subdiaconi ſubſequantur. *Conc.* Tolet. Cap. 9 *Art.* 3. *an.* 1566. Mediol. III. Cap. 14. *Conc.* Tolos. *an.* 1590. *Regula* Chrodegand. Cap. 2. vixit ſub Pipino, qui regnavit ab anno 752 ad 768.

X. Scholaſtici & Cancellarii, tàm Cathedralium, quàm Collegiatarum, cùm lecturus aut decantaturos in his Eccleſiis Matutinatum Lectiones, Evangelia, Epiſtolas, docere teneantur, quo puncta & accentus legendo, vel cantando debitè obſervent; hoc munus ſub pœna privationis fructuum ſuorum Officiorum arbitrio Capituli vel Epiſcopi, ſollicitè exequi præcipimus, injungentes omnibus aliis dictarum Eccleſiarum Dignitatibus ea, quæ ſunt ſuæ functionis, ſub eadem pœna adimplere. *Conc.* Turon. *an.* 1583. *Conc.* Tolos. *an.* 1590. Cap. 21. *n.* 3.

XI. Si Dignitates vel Perſonatus habentes infra annum non ſe fecerint promoveri, à perceptione fructuum & obventionum, donec ad dictos Ordines ſint promoti, eo ipſo noverint ſe ſuſpenſos; &, ſi durante ſuſpenſione hujuſmodi, ſe ingerere præſumpſerint, prædictis Dignitatibus & Perſonatibus ſint ipſo facto privati. Volumus, quòd fructus amiſſi in utilitatem Dignitatum & Perſonatuum per Ordinarium & Capitulum integrè convertantur. *Ibid.* Cap. 51. *Conc.* Avenio. *an.* 1337.

XII. Qui Dignitates vel Canonicatus in Eccleſia Cathedrali obtinent, & alii ejuſdem Eccleſiæ Clerici, Dominicis ac Feſtis diebus ſolemnibus ſemper; Quadrageſimæ autem & Adventûs tempore, quàm ſæpiſſimè, Verbi Dei Conciones in eadem Eccleſia audiant. *Conc.* Mediol. I. Cap. 6. *an.* 1565.

XIII. Capitula Cathedralium & aliarum Eccleſiarum tàm quoad Canonicos & Dignitates obtinentes, quàm quoad Capellanos, Vicarios & alios Eccleſiarum, habituatos in Civilibus & Criminalibus Epiſcopum poterunt prævenire iis caſibus, quibus hactenùs Juriſdictionem habuerunt; quam quidem præventionem autoritate Epiſcopi citatio, etiam ſine textu deputatorum facta, excludet. *Ibid. De Correct. Cleric.* Cap. 1. 2. *Conc.* Mechlin. *an.* 1570.

XIV. Canonici omnes tàm perſonales, quàm alii, ſuos Clericos tenere debeant, ſicut fuit aliàs conſtitutum, dummodò tales teneant, qui aliàs in dicta Eccleſia non ſint Beneficiati nec intitulati, ſeu aliquid certum penſum de Eccleſia pro ipſa percipiant. Contra facientes autem in tantùm de ſuo Beneficio puniantur, in quantùm Clerici, quos tenere deberent, poſſent commodè ſuſtentari. *Num.* 14. *Conſtitut.* Nicos. *an.* 1320. quæ citatur hic Conſtitutio eſt *an.* 1248. quod ad rem facit, ſic ſe habet *N.* 54. *Volumus, ut Perſona duas Clericos non Aſſiſias, & Canonicus unum in domo, ſecum habeant, qui eos aſſocient, & ex quibus numerus ſervientium in Eccleſia augmentetur.* Non deſunt etiam nunc in Gallia Eccleſiæ, in quibus Dignitates habere tenentur ſimiles Clericos.

XV. Epiſcopi etiam tanquàm Delegati Apoſtolici ex fructibus & proventibus quibuſcumque omnium Dignitatum in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis exiſtentium, tertiam partem in diſtributiones eorum arbitrio aſſignandas dividere poſſunt, ut ſcilicet, qui eas obtinent, ſi perſonaliter ſibi competens ſervitium juxta formam ab eiſdem Epiſcopis præſcribendam, quolibet die ſtatuto non impleverint, illius diei diſtributionem amittant, nec ejus quoquomodo dominium acquirant; ſed Fabricæ Eccleſiæ, quatenùs indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarii, applicetur. *Conc.* Trid. Sess. XXII. Cap. 3. *an.* 1562. *Conc.* Mediol. IV. *an.* 1576. *Par.* 2. Cap. 13.

XVI. *Concil.* Burdigal. Cap. 17. *an* 1583. præcepit, ut ad muneris functionem Dignitates ab Epiſcopis compellantur per amiſſionem fructuum, vel etiam Dignitatum privationem. Idem habet *Conc.* Narb.

SECTIO IV.
Quæ ſunt requiſita in Canonico? Scilicet, Ætas, Mores, Scientia, Ordo Sacer, quæ omnia Jure Communi ex Dignitate petuntur.

§. I. Ætas.

Conc. Raven. II. Cap. 16. *ann.* 1310. exigit 14. an. completum ad Canonicatum Cathedralium, & 12. etiam completum ad Canonicatum Collegiatæ, ipſarum Cathedralium Canonicos non minores 22. debere inſtitui decernens. *Conc.* Turon. *ann.* 1583. Cap. 13. *Conc.* Tolos. Cap. 2. *n.* 5. *Par. Conc.* Aquilæ. Cap. 10. *an.* 1596. Idem velle debent quæcumque cum *Conc.* Trid. annectunt his Canonicatibus Ordines Sacros. Horum Canones colliguntur infra §. 4. *hujus Tit.*

§. II.

§. II.

Mores.

I. Ut Canonici & Clerici Civitatum, qui in Epiſcopiis converſantur, in Clauſtris habitantes, ſimul omnes in uno Dormitorio, ſimulque in uno reficiantur Refectorio, quo faciliùs poſſint ad horas Canonicas celebrandas occurrere, ac de vita & converſatione ſua admoneri & doceri; victum & veſtimentum juxta facultatem Epiſcopi accipiant, ne paupertatis occaſione compulſi per diverſa vagari ac turpibus ſe implicare negotiis cogantur, dimiſſoque Eccleſiaſtico Officio incipiant indiſciplinatè vivere & propriis deſervire cupiditatibus. *Conc.* Turon. *Cap.* 23. *ann.* 813.

II. Ut Epiſcopi in Civitatibus ſuis proximum Eccleſiæ Clauſtrum inſtituant, in quo ipſi cum Clero ſecundùm Canonicam Regulam ideò militent. *Capitul. Car.* Calvi. 877 Cap. 9.

III. Quàm à vero aberrent, qui exiſtimant, ſeſe non alicujus Officii in Eccleſia exercendi, ſed quietis & inertiæ tantùm causâ Canonicatus eſſe adeptos: perindè atque ſatis ſit, paucis quibuſdam Clericis admodum ignavis, tenui pretio conductis, curam Divini committi, quod deindè ejuſmodi Mercenarii, non ſervans temporum interſtitiis, ſincopando tranſcurrunt, interim Canonicis totâ vitâ torpentibus. *Conc.* Colon. *ann* 1536. *par.* 3. Cap. 5.

IV. Nec ſuperpelliceis patulis, curioſiùs elaboratis & veluti altioribus pinnis ornatis, uti licere decernit; ridiculum eſt enim ad faſtum & oſtentationem abuti eo quod ad demonſtrandam ſimplicitatem animorum, & corporum puritatem, eſt religioſè introductum. *Conc.* Turon. *ann.* 1583.

V. Non ſinantur (*Canonici*) Sæcularium hominum, aut litium, aut negotiorum, Procuratores eſſe, aut Actores, aut in Laicorum domibus habitare, & quas habuerint de Capitulis, turpis lucri gratiâ, Laicis locare, aut Mercaturam exercere, aut ad uſuram dare, aut alium inhoneſtum quæſtum ſectari, aut illicitis luſibus, cibis, & epulis, aut aliis rebus vetitis deditì eſſe, aut cum ſuſpectis & ſcandalo notatis viris & mulieribus verſari, ne propter illos Dei & Eccleſiæ nomen blaſphemetur, & Capitula ipſa infamentur. *Conc.* Rothom. *ann.* 1581. *Conc.* Bitur. *Tit.* 34. Cap. 8. *ann.* 1584. *Conc.* Mediol. I. Cap. 34. *ann.* 1565. *Conc.* Turo. Cap. 14. *ann.* 1583.

VI. Capitula verò diſciplinæ, quæ vocant, multò majori diligentiâ obſerventur, atque hactenùs: id ita fiet, ſi non tam Prophanæ quàm res Sacræ in his tractentur, ſi de moribus inquiratur, ſi vita expendatur ſingulorum; & quod olim SS. PP feciſſe dignoſcuntur, ex temporali Oratione interdùm commoneantur fratres. *Conc.* Colon. I. *par.* 3. Cap. 14. 15. 36.

VII. Si quos Decanus rebelles cernat, ſi Divini Cultùs atque Officii ſui negligentiores, ſi rixoſos, ſi litigioſos, ſi percuſſores, ſi aleatores, ſi ſcorta foventes, aut aliis publicis criminibus irretitos, atque hi fraternam correptionem audire recuſaverint, agat in his Capitulis quod jubet Paulus. *Peccantes coram omnibus argue, &c. ibid.* Cap. 15.

Idem habet Syn. August. 1548. Cap. 9. in utroque loco Decano tribuitur poteſtas à Sacris arcendi inobedientes.

VIII. Quoniam in toto Ordine Clericali Canonicos decet præ cæteris eſſe conſpicuos, idcircò ab ipſis multò potiore jure morum gravitatem, totiuſque corporis habitûs decentem quamdam ſpeciem Synodus depoſcit: Curabunt ergo, tàm in Eccleſia quàm extra virtutum ſtudio cæteris prælucere. *Conc.* Aven. Cap. 33. *ann.* 1594.

IX. In Dignitatibus vel Perſonatibus conſtituti, vel Canonici Cathedralium Eccleſiarum per Civitates incedentes, portent habitum decentem, videlicet Cappas vel Chlamydes. *Concil.* Raven. III. *Cap.* 10. *ann.* 1314. *Conc.* Raven. IV. Cap. 4. *ann.* 1317.

X. Ut uniformitas in almutiis Beneficiatorum ſervetur, ſtatuendum duximus, quòd Canonici Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum utantur almutiis nigris, forratis, minutis, variis: & alii beneficiati in dictis Eccleſiis, etiam nigris, non tamen forratis minutis variis. *Concil.* Paris. Cap 2. *ann.* 1346.

XI. Quæcumque de vita & honeſtate Clericorum ſtatuta fuerint, quàm diligentiſſimè omnibus Canonicis aliiſque Eccleſiarum Metropolitanarum Cathedralium & Collegiatarum Beneficia obtinentibus, ſive Dignitates, aut Officia ſint, obſervari præcipimus: Cùm tales deceat à Canonicis Sanctionibus ne tranſverſum quidem unguem recedere, qui propterea Canonici ſunt appellati. *Conc.* Narbo Cap 3. *ann.* 1609. *Concil.* Aquen. *ann.* 1585. idem dixerat.

XII Cætera, quæ ad vitam & honeſtatem Canonicorum ſpectant, diligenter obſerventur. *Conc.* Rothom. *De Capitul. n.* 35.

Memoratas itaque Sanctorum Patrum ſententias, quibus Clericalis Ordo ad benè vivendum inſtruitur, ſedulò perlegat, & diligenter pertractet quiſquis Canonicam profeſſus eſt vitam. Quas cùm benè perſcrutatus fuerit, patenter inveniet, quòd illi non enervatè, ſed Religioſè vivendum ſit *Conc.* Aquisgr. Cap. 113. *in fine, ann.* 816.

Continuatio Canonum ad Mores pertinentium.

XIII. Scripturis Sacris nitentes decernimus, ut omnes ſint unamines Officiis Divinis, lectionibuſque Sacris aſſidui, atque ad obedientiam Epiſcopi ſui, Præpoſitique, ut Ordo Canonicus depoſcit, parati, charitate connexi, Zelo bono, ferventiſſimoque amore conjuncti, à litibus, vel ſcandalis, ſeu odio ſemoti. *Prolog. Reg* Crodegano. *Sæc.* VIII.

XIV. Si quis circa hoc, quod de Choro, vel ejus honeſtate ſtatuimus, deliquerit per Cantorem, ſi fuerit in minoribus Ordinibus, vel per Decanum ſi fuerit in majoribus Ordinibus, corrigatur. *Conſt* Nicol. *ann.* 1248.

XV. Si qui Canonici ſuſpenſi deceſſerint, Eccleſiæ annis gratiæ & eorum fructibus non fraudentur poſt obitum cujuſlibet ex Conſuetudine currentibus, ſed ipſis cedant Eccleſiis pro reditibus perpetuis comparandis ad communem utilitatem Eccleſiarum: Ne Eccleſiæ ipſæ ex alieno delicto jacturam ſentiant. *ibid.* Cap. 14. *Conc.* Colon. *ann.* 1310.

XVI. Fructus Canonicorum ſuſpenſorum, durante ſuſpenſione eorumdem, cedant Capitulis ad communes uſus Eccleſiarum ſuarum, prout in Eccleſia noſtra Coloniensi obſervatur, cui expedit in hoc caſu cæteras maximè Diœceſis & Provinciæ Eccleſias conformari; ne ipſi Canonici ſic ſuſpenſi, eoſdem fructus, per aliquas alias perſonas ſingulares, ſibi ex aliqua Conſuetudine, imò potiùs corruptela, ipſos competere aſſerentes, recuperent. *Ibid.* Cap. 18.

XVII. Præcipimus, ut Conſuetudines Cathedralium Eccleſiarum redigantur in ſcriptis, ne valeant ignorari. Cap. 8. *Conc.* Castri. Gontier. *ann.* 1231.

XVIII. Cohibeant Epiſcopi Cantores, Organiſtas, & Campanarios, & alios quoſcumque à laſcivia militari, & quavis indecora muſica, in cantu, organis & campanis, ſub pœna ſtuſetorum ad pios uſus, arbitrio Epiſcoporum applicanda. *Conc.* Mechlin. *ann.* 1570. *De Officio.* Cap. 10.

§. III.

Scientia, *quâ comprehenduntur gradus Academici illam authentantes.*

I. Hortatur etiam Sancta Synodus, ut in Provinciis, ubi id commodè fieri poteſt, Dignitates omnes & ſaltem dimidia pars Canonicatuum in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis inſignibus, conferantur tantum Magiſtris: vel Doctoribus; aut etiam Licentiatis in Theologia, vel Jure Canonico. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Cap 12. *ann.* 1563.

II. *Conc.* Toletan. *ann.* 1566. *Act.* 2 Cap. 29. præcipit

cipit. ut ſervetur in Provincia Tolet. relatum Decretum; idque, quia in illa commodiſſimè ſervari poteſt: Vult præterea, ut Canonicatus, qui ſemel in Decreti hujus executionem Graduatis collati fuerint, aliis deinceps conferri nequeant.

III. Idem Decretum *Concil.* Roth. C. *De Epiſcopis & Capitul. ann.* 1581. recepit, ſed illud ad Decanum, ſive Præpoſitum, Archidiaconum, & Pœnitentiarios reſtringit. Idem facit *Concil.* Bitur. *Tit.* 34. C. 5.

IV. *Concil.* Rhem. *ann.* 1583. extendit ad omnes Canonicatus, ſicut & ad Dignitates: hæc enim habet: „ Qui ad Canonicatus & Digtutates in Eccleſiis „Cathedralibus,ſive Collegiatis inſignibus aſſumentur, „ ſint Magiſtri, vel Doctores in Theologia, aut etiam „ Licentiati in Theologia,vel Jure Canonico,qui eminenti ſcientiâ,ſi decorari nequiverint,ſaltem competentem habeant, quam hi cenſentur habere, qui „ poſſunt expeditè quæ ſui Officii ſunt explicare & „ exequi „. *De Capitul. n.* 2.

V. Divinis Officiis peractis Canonicos præſertim Cathedrales oportet Libros præſertim Sacros legere, non verò huc & illuc diſcurrere, & vagari, aut deſides eſſe: Multum etenim *Reip.* Christ. intereſt, ut ſint in Eccleſia viri Docti, qui cæteros ad juſtitiam & pietatem invitent & erudiant. *Concil.* Turon. C. 17. §. *Divinis ann.* 1583. *Idem Conc.* §. 5. dixerat Eccleſias Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, cæteris debere viris litteraturâ micantibus prælucere.

VI. Monentur Epiſcopi & Capitula Eccleſiarum,quæ jus Electionis, Collationis aut Proviſionis habent, ut neminem ad Canonicatus ſeu Præbendas admittant niſi quem doctrinâ competenti præditum agnoverint. *Concil.* Bitur. *Tit.* 34. C. 1. *ann.* 1584.

VII. Curent diligenter Prælati, ut ubi, & quandò commodè fieri potuerit, juxta *S. Concil.* diſpoſitionem, ſaltem dimidia eorum [Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis] pars, vel in Sacra Pagina,vel in Jure Canonico Doctores, aut Magiſtri,aut Licentiati exiſtant. *Statut. Eccl. Mexic. p.* 1. Cap. 8. §. 1.

VIII. Canonicos quos in conſilium adhibere ſolent Epiſcopi . . . eruditione valere æquum eſt . . . ut Officii Dignitatem probabili opinione apud vulgus ſuſtineat. *Conc.* Tolos. C. 2. *n.* 1.

IX. Ea ſit in litteris ſcientia, & in Eccleſiaſticis Doctrina, ut Ordinem aſſequi Præbendæ valeant; niſi enim idonei in examine ad Ordinem Præbendæ, quæ confertur, extiterint, inhabiles ad Canonicatum pronunciamus; Collationem verò, aut quamcumque promotionem de illis ad Canonicatum irritam & caſſam declaramus. *Concil.* Aquilei. C. 10. *ann.* 1596.

§. IV.

Ordo, quem requirit Canonicatus.

I. Neminem deinceps ad Dignitatem, Canonicatum, aut portionem, recipiant, niſi in eo Ordine Sacro ſit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit,aut in tali ætate, ut infra tempus à Jure & ab hac S. Synodo ſtatutum initiari valeat. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Cap. 12. *ann.* 1563.

II. In omnibus Eccleſiis Cathedralibus omnes Canonicatus ac Portiones habeant annexum Ordinem Presbyterii, Diaconatùs, Subdiaconatùs. *Ibid.*

III. Quibus Canonicatibus ac Portionibus non eſt annexus Ordo Presbyteratùs, Diaconatûs & Subdiaconatùs, his Epiſcopus cum conſilio Capituli ſingulis ſingulos Ordines annectat. *Conc.* Mediolan. I. C. 38. *ann.* 1565.

IV. *Conc.* Tolet. *ann.* 1566. *Act.* 3. C. 9. præcipit, ut cuique Canoticatui Ordo annectatur, dummodò dimidia pars ſit Sacerdotum.

V. *Conc.* Mediolan. V. *ann.* 1579. *Part.* 3. C. 3. ubi primòm unicuique, vel Canonicatui, vel Portioni Sacer aliquis Ordo annexus ab Epiſcopo eſt, ad eum Ordinem ſuſcipiendum Canonicus, etiam qui jam illud obtinebat, compellatur.

VI. *Conc.* Turon. *ann* 1585. ſupponit Subdiaconatum Canonicatui Cathedr. Eccleſiæ ſaltem annecti, dùm vetat, ne conferatur iis „ qui minores ſunt 22. annis. Vid. §. 1. *hujus Tit.* 3.

VII. Si in quibuſdam Eccleſiis nonnullæ Præbendæ Subdiaconis deſtinatæ ſint, Conſuetudo ſervetur. *Concil.* Bitun. *ann.* 1584. *Tit.* 34. C. 2.

VIII. Eccleſiæ majeſtati & amplitudini conſulentes nullum in album Canonicorum in Cathedrali adſcribi volumus, qui Subdiaconatûs Ordinem adeptus non ſit, aut ſaltem in ea ætate non ſit conſtitutus, quâ intra annum Subdiaconatu donari poſſit. *Conc.* Tolos. *ann.* 1590. *Part.* 1. C. 2. *n.* 1.

IX. Ætas promovendorum ad Canonicatus ea ſaltem debet eſſe, quæ Sacro Ordini Præbendæ conveniat. *Conc.* Aquilei. *ann.* 1596. C. 10.

Quæ verba oſtendunt *Concilium* ſupponere aliquem ex Sacris Ordinibus Canonicatibus annexum eſſe.

Conc. Narb. *ann.* 1605. *cap.* 30. ſupponit annexos eſſe à *Conc.* Trid. Sacros Ordines Canonicatibus, dùm vetat Canonicatus conferri iis,qui ætatem à *Conc.* Trid. præſcriptam non attigerint; non enim aliter ætatem ad Canonicatum præſcripſit, quàm Sacros Ordines illi annectendo.

SECTIO V.

Quomodò recipiendus?

I. Si qua adhuc pro Conſuetudine antiqua publicè exigant Decanus & Cantor, & alii Miniſtri ab his, qui Canonici fiunt, me contradicente & perſequente, Romanæ Eccleſiæ Conſuetudine ſe defendunt. in qua dicunt, cubicularios Miniſtros Sacri Palatii multa exigere à conſecratis Epiſcopis vel Abbatibus, quæ Oblationis vel Benedictionis nomine palliantur, cùm nec calamus, nec charta gratis ibi (*ut aiunt*) habeatur, & hoc quaſi lapide conterunt frontem meam; cùm non habeant, quid reſpondeant, niſi Evangelium illud, quod dicunt, *ſervate & facite, ſed ſi aliud faciunt, ſecundum opera eorum nolite facere.* Ivo *Carnot. Epiſc.* 133. Richardo *Legato.*

II. Verùm exactio, quæ pro Canonicorum ingreſſu in pleriſque locis ſuſpicione ſimoniæ, ſeu ſordidæ avaritiæ non caret, fieri nullo modo permittatur, quamvis laudabiles conſuetudines, in *Concilio* Trident. non damnatas approbemus, eorum quæ in uſus pios conferri ſolent. *Concil.* Rhem. *ann.* 1583. *De Simon. n.* 11. *Concil.* Avenion. C. 33. *ann.* 1594. citat etiam *Concil.* Trid. *& Bullam* Pii V. *quæ eſt* 106. *Citatum autem Concil. Decretum eſt in* Cap. 14. Sess. XXIV. *an.* 1563. *Concil.* Aquilei. *an.* 1596. C. 5. *Concil.* Bitun. *Tit.* 33. C. 4. *ann.* 5584.

III. Nullus inſtituatur vel recipiatur in Fratrem & Canonicum alicujus Eccleſiæ Cathedralis & Collegiatæ . . vel Canonicum Regularem, ſine licentia ſpecialis Ordinarii loci ac Metropolitani, ſi videatur opportunum Ordinario loci . . . decernentes ex nunc prout ex tunc irritum & inane quidquid contra factum fuerit,ſeu attentatum. *Concil.* Raven. IV. C. 5. *ann.* 5317.

„ Id autem prohibere dicit, quia indigni ſæpiùs „ recipiebantur,vel importunitate Laicorum, vel affi„ nitate,ſeu conſanguinitate,vel inordinatâ dilectione.

IV. Etſi deceat & ſatis conſonet Rationi & Juri quibuſcumque Clericis Collegiatarum Eccleſiarum, certum & determinatum numerum habere Clericorum, tantò magis Canonicis Cathedralium hoc competit, quantò tanquàm Caput aliorum in ſeipſis debent oſtendere, qualiter inferiores in domo Dei converſari debent; non plures in quibuſcumque Eccleſiis debent inſtitui, quàm ex bonis ipſarum vivere poſſint, hoc maximè in Cathedralibus ſervari debet, ne propter inordinatam Conſtitutionem cogantur ipſorum Canonici in opprobrium totius Cleri miſerabiliter mendicare. *Conc.* Raven. IV. C. 8. *ann.* 5753.

„ Hinc

„ Hinc nata videtur diviſio Præbendarum, quâ „ factâ? timendum non erat, ne plures seciperentur „ quàm Eccleſiæ facultates alere poſſent „.

V. Nec ferendus nobis diutiùs videtur mos ille irrationabilis, quoad unam Præbendam receptus, ob ſuos in eadem Præbenda Anteceſſores non receptos (à quibus jus non habet, ſed potiùs à conferente vel inſtituente) pecuniariam ſtatuariam ſæpiùs exolvere compellitur. Nec ignoramus, quoſdam Decanos & Capitula in eo eſſe uſu, ut hæc pecuniaria onera (qoibus recèns recepti contra Sacrorum Canonum diſpoſitionem, gravantur) in dies novis quibuſdam adinventionibus graviora, ac tandem importabilia efficiant, quod penitùs improbamus. *Conc.* COLON. I. *ann.* 1536. *par.* 3. *C.* 22.

SECTIO VI.

Ad quæ teneatur receptus? eaque ſunt, 1. Facere Fidei profeſſionem. 2. Promoveri ad Ordines. 3. Reſidere. 4. Aſſiſtere Divinis Officiis. 5. Canere. 6. Miſſam celebrare, ſive in ea miniſtrare, aliave munia per hebdomadam obire. 7. Capitulis adeſſe.

§. I.

FIDEI PROFESSIO.

I. Proviſi de Canonieatibus & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedsalibus non ſolùm coram Epiſcopo, ſeu ejus Officiali, ſed etiam in Capitulo idem facere (profeſſionem fidei intra duos menſes) teneantur, alioquin prædicti omnes proviſi fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur. *Conc.* TRID SESS. XXIV. Cap. 12. *ann.* 1563. *Conc.* MEDIOLAN. I. *ann* 1565. *par.* 1. *C.* 1. *Conc.* ROTHOM. *De Capitul. n.* 19. addit, repetendam eſſe quatenùs in Capitulis Generalibus. Idem habet *T. De Fide* Formula, quam probat, ea eſt, quæ à PIO IV. præſcripta eſt. *Conc.* RHEM. *ann.* 1583. vult, illam profeſſionem fieri ante admiſſionem ad Canonicatum, & juxta eamdem formulam. *C.* 2. *n.* 1. idem præcipit. *Conc.* BURDIGAL. *ann.* 1583. *Tit.* 1. *in fine. Conc* TURO. *ann.* 1583. *Tit.* 3. tres menſes concedit ad eamdem profeſſionem; vetat, ne fiat per Procuratorem, amiſſos fructus applicat Seminariis erigendis.

II. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584. *Tit.* 1. exigit etiam à Canonicis recipiendis profeſſionem fidei, juxta Bullam PII IV. Idem præſcribit *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585. *Tit.* 1. *Conc.* MEXICAN. I. *Tit.* 1. §. 1. ſequitur diſpoſitionem *Concil.* TRIDENT. Eamdem fidei profeſſionem poſtulat à Canonicis *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. *n.* 4. *Tit.* 1.

III. *Conc.* AVENION. *ann.* 1594. *Tit* 6. deſcribit locum *Concil.* TRIDENT. ſuprà relatum. Idem facit *Conc.* AQUIL. *ann.* 1596. *C.* 1. Utrumque mandat ſervari hac in re *Conc.* TRIDENT. Decretum *Conc.* MECHLIN. *ann.* 1607. *tit.* 1. *c.* 2 idem Decretum innovat. *Conc.* NARBO. *ann.* 1609. *c.* 1 vocat intruſionem, Canonicatùs profeſſionem, non factâ fidei profeſſione, præcipitque, quòd, ſi proviſus ſit abſens, eam faciat coram Ordinario loci, in quo reſidet.

IV. *Conc.* BURDIGAL. *ann.* 1622. *tit.* 1. *n* 1. declarat, tutâ conſcientiâ retineri non poſſe fructus Beneficii, non factâ priùs fidei profeſſione;

V. Inquiratur de ejus, cui proviſum eſt, fide & antè acta vita, ne ſit de quo poſteà Capitulum pudeat aut pœniteat. Idem fiat de his, quibus à Sede Romana provideatur in forma dignum. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *de Epiſt. n.* 18.

§. II.

Promoveri ad ORDINES.

Ordines Sacri Canonicis neceſſarii ſunt, vel ad gaudendum juribus, quæ Canonicis in Sacris conſtitutis reſervata ſunt, vel ad obeunda munia, quæ Canonicatibus ſuis peculiariter ſunt annexa. Colligendi Canones vel primum, vel alterum caſum reſpiciunt, vel utrumque ſimul.

I. Ut ii, qui Divinis in Cathedralibus, vel Collegiatis, Sæcularibus, vel Regularibus Eccleſiis, ſunt mancipati Officiis, vel in poſterum mancipabuntur, ad ſuſcipiendos Sacros Ordines propenſiùs inducantur, Statuimus, ut nullus de cætero in hujuſmòdi Eccleſiis vocem in Capitulo habeat, (etiamſi hoc ab aliis liberè concedatur) niſi ſaltem fuerit in Sacro Subdiaconatùs Ordine conſtitutus; illi verò, qui Dignitates, Perſonatus, Officia, vel Præbendas, quibus certi annexi Ordines, pacificè nunc obtinent in eiſdem Eccleſiis, vel obtinebunt in futurum, niſi juſto impedimento ceſſante ad hujuſmodi Ordines ſe fecerint promovere intra annum, extunc, donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem, ipſiſque diſtributionum, quæ dantur iis, qui certis horis interſunt, pars dimidia ſubſtrahatur, non obſtantibus quibuſlibet Conſuetudinibus vel Statutis; pœnis aliis, quæ contra tales promoveri recuſantes ſtatuuntur in Jure, nihilominùs in ſuo robore permanſuris. CLEMENTINA II. *De Ætate & Qualit.* regnavit CLEMENS V. ab anno 1305. ad annum 1313. *Conc.* TRID eam CLEMENTIN. iiſdem ferè verbis relatam expreſsè innovat. SESS. XXII. *C.* 4. *ann.* 1561.

Decani, quicumque promotionis ſuæ tempore non fuerint in Sacris Ordinibus conſtituti, eos incunctanter recipiant gradatim de Ordine ad Ordinem aſcendendo. *Conc.* COLON. *ann.* 1260.

Intra tempus in Jure expreſſum Ordinem Sacerdotalem recipiant, receptionem non præſumant protrahere, niſi ſpecialiter à noſtra licentia valeant obtinere. *Ibid.*

II. Canonicus Sacrum Subdiaconatûs Ordinem non adeptus, vocem in Capitulo non habeat, nec ſtalum ſuperiorem in Choro aſcendat, nec Canonicos Presbyteros præcedat, alioſque in Sacris conſtitutos. *Conc.* TURON. *ann.* 1583. *Conc.* BITUR. *ann.* 1484. *Conc.* BURDIGAL. *ann.* 1583. *C.* 17. *Conc.* NARBON. *ann.* 1609. *C.* 30. Neque Beneficia conferre poſſit. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584.

III. Canonici ad Sacros Ordines intra ætatis tempus à Jure præſcriptum promoveantur; & cùm honorem Sacerdotalem adepti fuerint, ante ſemeſtre Miniſterio Altaris inſervire incipiant, &c. *Conc.* ROTHOM. *De capit. n.* 20. *ann.* 1581.

IV. Qui ad eumdem Ordinem (Sacerdotalem) promovebitur, Miſſam primam, intra trimeſtre à die promotionis, celebrare compellatur. *Conc.* RHEM. *C.* 21 *n.* 3. *ann.* 1583.

V In omnibus Eccleſiis Cathedralibus, omnes Canonici & alii Officio Divino addicti, ſint vel Presbyteri, vel Diaconi, vec Subdiaconi. . . . ita ut dimidia pars Presbyterorum ſit; ubi verò Conſuetudo laudabilis habet, ut plures vel omnes ſint Presbyteri, omninò ſervetur. *Conc.* TRID. Cap. 12. SESS. XXIV. *De Ref. Conc.* BURDIGAL. *C.* 17. *ann.* 1583.

VI. In ea ætate inſtitutis injongimus, ut intra annum à die pacificæ poſſeſſionis ad Sacrum Subdiaconatùs Ordinem promoveantur, illis alioqui fructus Præbendarum ſuarum, donec promoti fuerint, minimè percepturis. *Conc.* TURON. *ann.* 1583. *C.* 13.

Notanda duo hîc occurrunt: 1. Annum numerandum à die pacificæ poſſeſſionis, Id innuerat CLEMENT. citata: 2. Non promotum intra tempus fructus Præbendæ amiſſurum, quæ pœna nec à CLEMENT. nec à *Conc.* TRID. exprimitur.

VII. Idem habet *Conc.* BURDIDAL. *c.* 57. *ann.* 1583. recepti verò Canonici, vel ad Dignitatem admiſſi, qui jam ſunt in ea ætate, ut promoveri poſſint, moneantur, ut intra tempus à Jure præfixum, Ordinibus Sacris requiſitis initientur. Quòd ſi monitioni parere neglexerint, hoc tempore elapſo ſuarum Præben-

Præbendarum vel Dignitatum fructibus, per Capitulum juxta Sacrorum Sanctiones priventur.

VIII. Compellantur Canonici ab Epiſcopis vel Capitulis intra annum à die receptionis, ubi ætatem idoneam attigerint, Sacrum Subdiaconatûs Ordinem ſuſcipere, reliquoſque intra tempora Sacris Canonibus conſtituta adipiſci. *Conc.* Bitur. *ann.* 1584. *Tit.* 34. *C.* 2.

Subintelligenda eſt conditio pacificæ poſſeſſionis, quia in iis Legibus exceptus cenſetur caſus legitimi impedimenti, & tale eſt iis circa Beneficium Ordinem requirens.

IX. Eâ tamen lege, ut quamprimùm 25. ætatis attigerit, Presbyteratu initietur. *Concil.* Tolos. *an.* 1590. 1. *Part. C.* 2. *n.* 1.

Præmiſerat promovendum ad Canonicatum debere eſſe Subdiaconum tempore promotionis, vel intra ætatem ad hoc requiſitam; undè ſequitur *Concilium* Subdiaconatum in Canonicu poſtulare, non ut in eo permaneat, ſed ut gradum, qui ad ſperandum inducat illum ad Sacerdotium aſcenſurum.

X Ne Sacrorum Canonum rigore remiſſo Dignitatem obtinentes in minoribos adhuc conſtituti negligant promoveri: Decernimus, eos, juſto impedimento ceſſante, infra annum ad Sacrum Presbyteratûs Ordinem promovendos; aut ſecùs ex eo tempore, donec ad eumdem Ordinem promoti fuerint; dimidiam illis partem diſtributionum, quæ dantur his, qui certis horis interſunt, ſubſtrahendam eſſe, non obſtantibus quibuſcumque Conſuetudinibus, vel Statutis, præcipimus: Creſcente verò negligentiâ altis etiam eos pœnis ad præſcriptum Sacrorum Canonum afficiendos, atque adeò uſque ad privationem Dignitatis ab Ordinariis coercendos. *Conc.* Burdigal. *ann.* 1624. *C.* 9. *n.* 9.

§. III.

Residere.

Infiniti propemodùm ſunt Canones, qui de Reſidentia Canonicorum expreſsè vel tacitè loquuntur. Notabiliores tantùm hic colligentur, nec omnes ſub iſto Titulo, imò moltò plures ſub proximo, quia ad Reſidentiam potiſſimùm ex eo tenentur, quòd Divinis Officiis adeſſe debeant.

I. Obtinentibus Dignitates, Canonicatus, Præbendas, Portiones, non liceat vigore cujuſlibet Statuti aut Conſuetudinis ultra tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſalvis nihiluminùs earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt. Alioquin primo anno privetur unuſquiſque dimidiâ parte fructuum, quos ratione Præbendæ ac Reſidentiæ fecit ſuos. Quòd ſi iterùm eâdem fuerit uſus negligentiâ, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: Creſcente verò contumaciâ, contra eos procedatur juxta Canonum Conſtitutiones. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Cap. 12

II. Conſtitutiones citatæ præcipiunt, ut hujuſmodi priventur Beneficiis ſois: Tales ſunt *C.* 2.4.6.8.9.10.11.

III. *Concil.* Tolet. *an.* 1566. *Art.* 2. *C.* 30. præcipit hujus Decreti obſervationem, hæc addens: *Sic quidem, ut præmiſſâ vocatione per Edictum, ſequeſtratione fructuum, & applicatione eorum partis, quæ quidem pars vel in pios uſus, vel in Fabricæ Eccleſiæ utilitatem expendi debet: ejuſque Oeconomo tradi, adverſus abſentes procedatur; qui, ſi contumaces fuerint, citari priùs perſonaliter, vel ad domum, ſi id commodè fieri poſſit, alioqui per Edictum, etiam privatione puniantur.*

IV. *Concil.* Mediol. XIII. *ann.* 1565. & *Concil.* Tolos. *ann.* 1590. de Reſidentia Canonicorum non reſidentium præcipiunt, ut Canonicorum non reſidentium nomina tertio quoque menſe Epiſcopo deferantur. *Concil.* Mechlinense *ann.* 1570. *Tit. de Miniſtris* tres tantùm menſes abſentiæ concedit, etiam Dignitatibus.

V. Omnes Canonicos, & qui Dignitatem in Eccleſiis Cathedralibus obtinent ad Reſidentiam actualem obligari decernimus, ſub pœna amiſſionis fructuum, niſi ex legitima cauſa explicanda & ſcriptis tradenda, abſentes fuerint: Ita tamen, ut contra Dignitatum, Canonicatuum & Præbendarum fundationes & inſtitutiones non poſſit Capitulum judicare, *Concil.* Rothom. *ann.* 1581. *De Capit. r.* 23. *Concil.* Trid. Decreti mentionem non facit, excipit fundationes, de quibus nihil dicit. Trid. Decretum cauſam relaxationis vult ſcriptis tradi, de cauſa judicium Capitulo tribuit.

VI. Inter abſentes juſta de cauſa recenſet Canonicos de comitatu. *Num.* 24.

VII. Admiſſus reſideat, nec ei diutiùs, quàm trimeſtri liceat abeſſe, (ſi tamen tantùm temporis abſentiam patiatur illa Eccleſia, nec majorem aſſiduitatem deſideret) ſub pœnis in *Conc.* Trid. contentis.

Quòd ſi legitimam abſentiæ cauſam proferat, de ea ita Superior judicet, & nihil ei ſtatuere liceat contra Dignitatum & Canonicatuum Conſtitutiones, & fundationes. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583. *C.* 21. *r.* 3.

VIII. Executioni mandat Decretum Trid. addit exceptionem juſtæ cauſæ quæ ſubintellecta eſt in Decreto; de illa judicium tribuit Superiori, vetat derogari fundationibus.

IX. *Conc.* Burdig. *ann.* 1583. *C.* 17. idem habet de conceſſo abſentiæ tempore quod Decretum Trid.

X. Groſſos Canonici non percipiant, donec perſonaliter recepti fuerint, & Divinis Officiis, ſaltem ſingulis annis, per tempus in ſingulis Eccleſiis groſſis fructibus percipiendis præſtitutum, interfuerint, dummodò nimiùm breve non ſit, quale triduum foret. *Concil.* Turon. *ann.* 1383. *C.* 13.

XI. Cum aſſiduis laboribos aliquod temporis intervallum ad requiem intermittendum ſit, permittit, ut Præbendati 60. diebus ad requiem potiantur, quos etiam ipſi eligere poterunt. *Concil.* Mexic. *ann.* 1585. *Tit.* 6. § 2.

XII. Humanæ infirmitati, aliquo, ut par eſt, indulgentiæ præſidio ſubvenire volens, quò ſuavior atque ferventior Officiorum celebratio fiat, ſingulis omnium Cathedralium Eccleſiarum Præbendatis 70. dierum requiem quolibet anno concedit; quemadmodùm in Titulo *De Clericis non Reſidentibus* inviolabiliter obſervandâ Sanctione decrevit: idem *Concilium* Statut. *Par.* 3. *C.* 7. §. 1.

XIII. In præfatione meminit Decreti Trid. ſuprà relati: locus hic non convenit cum præcedenti deſumpto ex Tit. *De non Reſidentib.* in numero dierum, undè probabile quòd illud, *quemadmodum*, cadit ſuper requiem, non ſuper durationem.

XIV. Ediſcimus illos dici verè & propriè reſidentes, qui ad Divina in Eccleſiam convenientes, laudes Deo perſolvunt, ex inſtituto Eccleſiæ, munera obeunt, vel communia, vel propria, Divinis animo, ore, toto corpore intendont. *Concil.* Aquil. *ann.* 1596. *C.* 7.

XV. *Concil.* Mechlin. *ann.* 1607. *Tit.* 19. *C.* 2. jubet ſervari Decretum Trid. circa Reſidentiam Canonicorum.

XVI. Sed & illa fraus longè amovenda, quâ, quod cuilibet Canonico per tres menſes abeſſe concedatur, quidam tuti nullam ferè Reſidentiam Eccleſiis exhibere dignoſcuntur. Decernimus igitur tres illos abſentiæ menſes ita numerandos eſſe, ut in iiſdem omnes dies ſive continui, ſive non continui, & interpolati, concludantur: Undè, qui à Reſidentia ultra tres menſes eo modo reductos abfuerit, pœnis à Sacris Canonibus contra abſentes latis feriri, & Capitulum in hoc contra Sacros Canones diſpenſare non poſſe, cenſemus. *Concil.* Burdigal. *ann.* 1624. *C.* 9. *n.* 7.

XVII. Si qui in celebri Univerſitate Theologiæ, aut Sacrorum Canonum profeſſioni ſtudium, ſtrenuamque operam navare deſiderant, licentiâ, privilegioque percipiendi in abſentia fructus Præbendarum, ita

demùm

lemùm potianeur, ſi minores tribus aunis eaiſtentes docibiles fuerint judicati; & poſtquàm præſentes recepti, & promoti fuerint, ſaltem ad Subdiaconatum, nec quicquam tale indultum ultra quinquennium ſuffragetur. Quandò autem in Univerſitatibus ſtudiorum causâ manebunt; tamdiù Præceptorum ſuorum teſtimonium litteris authenticis confirmatum quotannis exhibere tenebuntur, ſe ſeriò ſtudiis incumbere, aſſignatam ſtudiorum cauſâ portionem, nec quamvis aliam, haud aliter aſſecututi. *Conc.* Turo. *ann.* 1510. *Conc.* Tolet. *ann.* 1339. C. 3. *Conc.* Colon. I. *p.* 3. C. 21. *ann.* 1536. *Conc.* Colon. II. *ann.* 1549. C. 5. 6. *med.* 1. in quo plura notanda. *Conc.* Tolet. *Art.* 3. C. 23. *ann.* 1339. *Conc.* Tolos. *ann.* 1590. C. 2. 1. *par. n.* 5. & *par.* 4. C. 7. *n.* 9 10 11. *Conc.* Aquil. *ann.* 1596. C. 7.

XVIII. Qui optimæ indolis juniores Canonici non vulgarem futuræ eruditionis expectationem concitarint, perfecta prima Reſidentia, in Academiis exteriſque Univerſitatibus, perficiendorum ſtudiorum causâ, per quinquennium ad ſummum poterunt detineri. Hi verò temporis fideliter exacti, ſtudiorumque progreſſus Capitulum ſingulo quoque anno admonebunt; cujus rei ſtatim à Capitulo certior fiet Epiſcopus. *Conc.* Tolos. *ann.* 1590. *p.* 1. C. 2. *n.* 5. *Conc.* Aquilei. vult cœpta ante 30. annos ſtudia, poſt eos annos continuari poſſe. Idem *Conc.* Mediol. I. C. 27. dixerat. Quæ in *Conc* Colon. notanda hæc ſunt. 1. Tot mittendi, quot patitur Canonicorum numerus: 2. Non minùs quàm triennii tempus dandum; 3. Tempus prorogandum, ſi miſſi proficiant: 4. Fructus integri concedendi exceptis diſtributionibus, vel quæ ad victum, veſtitum, & libros, neceſſaria, vel præſcriptum, ſi quod ſit ſubſidium: 5. Si mittendi ſint in minoribus Ordinibus, cautionem dare debent, ſe non deſerturos inſtitutum Eccleſiaſticum: 6. Decanus & Capitulum deſignant Academiam, ad quam profecturi ſint. Loquens de Privilegio percipendi fructus tanquam membra ſeu ſuppoſita Univerſitatis, hæc præcipit: 1. Ut nullus recipiatur, niſi ſtudiis aptus ſit: 2. Ut non gaudeat, niſi quandiu ſtudiorum causâ permanet in Univerſitate & de profectu ſpes eſt.

Conc. Tolos. præcipit, ut minores 25. annis ſint; cùm ſtudia incipiunt *n.* 10. C. 7. *p.* 4. & intra annum ad Subdiaconatum aſcendant.

Conc. Tolet. *ann.* 1339. C. 3. Juſſerat, ut ad ſtudia unus ſaltem ex decem ad id aptis accedere compelleretur.

Juxta *Conc.* Aquen. C. *De Reſident.* ſufficit, ut ſint minores 30.

XIX. Decernit quòd obſervetur ſtatutum *Concilii* Constantiensis, & Pragmaticæ Sanctionis: *De Reſidentia Canonicorum & aliorum Eccleſiæ Miniſtrorum in Divino Cultû, & etiam de Pſalmodia lentè & cum certa morula facienda.* *Conc.* Bitur *an.* 1438. C. 2. 12. poſt Concordata inter Leonem X. & Francisc. I. quæ non meminerunt citati Decreti; undè inferre eſt tunc non creditum, abrogata ſingula Pragmaticæ Sanctionis Decreta, quæ in Concordatum inſerta non ſunt.

XX. Canonici Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum noſtræ Provinciæ, lucrentur & percipiant, poſt eorum receptionem in fratres, groſſos fructus, & alios quoſcumque ſuarum Præbendarum perſonaliter reſidendo, & deſerviendo ſuis Beneficiis, æqualiter inter ſe diſtribuendo, niſi ex fundatione eorumdem locorum ſpeciali & legitimâ, ſufficienter probatâ, prædicti groſſi fructus pro certo tempore aliis Eccleſiis, aut piis uſibus, expreſsè pertineant; damnabilem illam Conſuetudinem judicantes, quâ in certis Eccleſiis prædicti fructus ad certum tempus in utilitatem cedunt jam receptorum, ſive, quâ cavetur, ut ad certum tempus de novo recepti, ſint expectantes. *Conc.* Senon. *ann.* 1528. C. 21.

XXI. Pravam, quæ in nonnullis Eccleſiis invaluit, Conſuetudinem, ut Canonici, certos groſſos ſuis (ut prætendunt) Canonicatibus & Præbendis annexos aliosque earumdem Præbendarum fructus, nullâ præcedente receptione & Reſidentiâ percipere poſſint, tamquàm Sacris Canonibus inimicam abrogantes, &c. *Conc.* Turo. *ann.* 1510. C. 13.

XXII. Ne multis Eccleſiæ Miniſtris eodem tempore abſentibus Divinus Cultus deſeratur, Canonici, & qui præterea Choro, vel Eccleſiæ addicti ſunt, quo tempore eis à Jure Communi vel à Sacro Tridentino *Concilio* permiſſum eſt, ut ab Eccleſia abeſſe poſſint à Præſidente Chori, ſi triduo reverſuri ſunt; ſi diutiùs abfuturi, ab Ordinario facultatem diſcedendi petant. Si quid prætereà ab eo, qui diſceſſurus eſt, ejus Eccleſiæ Conſtitutiones requirunt, in eo Conſtitutionibus pareat. Nemini autem ita proſit abſentiæ licentia, ut eo tempore diſtributiones quotidianas percipiat. *Conc.* Mediol. I. *ann.* 1565. C. 36.

XXIII. *Conc.* Aquilat. *ann.* 1596. C. 7. præcipit ut ſaltem remaneat dimidia pars, monens prætereà certa tempora excipienda, & conceſſo abſentiæ tempore non abutendum, quod utrumque ſic exprimit.

„ Monemus omnes in Domino abſentiam Jure permittente ex cauſis rationalibus indulgeri, ut humanis ſit neceſſitatibus conſultum; non ut Canonici ad luxum, & venationes, & illa quæ modeſtiam Clericalem non decent, per occaſionem indultæ abſentiæ diffluant, quod illos meditari apud ſe & perpendere æquum eſt. Abſentiam ab Eccleſia monemus omninò non ſuſcipi Dominici Adventûs tempore, Quadrageſimæ, Nativitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, itemque Corporis Christi „.

XXIV. Si non reſideant [Canonici] nihil percipiant de eadem [Eccleſia] niſi de licentia Archiepiſcopi cum conſenſu Capituli fuerint abſentes ſtudiorum causâ; aut captivi ab Hoſtibus teneantur; vel pro negotiis Eccleſiæ, aut Capituli, ſi cùm ab Archiepiſcopo cauſam habeant abſentes fuerint, & tunc ſulus conſenſus Capituli exigatur. *Conſtitut.* Nicol. *ann.* 1248. C. 10.

§. IV.

Aſſiſtere Divinis Officiis.

I. Statuit Sancta Synodus, in Eccleſiis tàm Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, ut veriſimiliter negligantur, tertiam partem fructuum & quorumcumque proventuum & obventionum, tàm Dignitatum quàm Canonicatuum, &c. ſeparari debere, & in diſtributiones converti, quæ inter cæteros Divinis intereſſentes, proportionabiliter juxta diviſionem ab Epiſcopo, etiam tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato, in ipſa prima fructuum deductione facienda dividantur; ſalvis tamen Conſuetudinibus Ecclesiaeum, in quibus non ſervientes, nihil vel minùs tertiâ parte percipiunt. *Conc.* Trid. Sess. XXI. C. 3.

II. *Conc.* Tolat. *ann.* 1566. *Act.* 3. C. 8. addit majores diſtributiones majoribus horis, Feſtiſque aſſignandas; fructus non alios excipit, quàm qui ad alia ſpeciatim deſtinati ſunt.

III. Idem habet *Conc.* Mediol. IV. *ann.* 1576. C. 53. præcipitque prætereà, ut Diſtributiones aſſignentur ſingulis horis, necnon & Officiis extraordinariis.

IV. *Conc.* Turo. præcipit, ut omnes Præbendarum fructus vel ſaltem tertia pars ſolis præſentibus Divinis Officiis diſtribuantur. C. 13. *ann.* 1510.

V. Quoniàm in quibuſdam Eccleſiis, aut nullæ ſunt illis horis adſcriptæ diſtributiones, aut certè adeò tenues, ut earum jacturam facere non dubitent Canonici, & ſe à Divino Officio ſubtrahunt, tertia pars de tota maſſa diſtrahatur, quæ in diſtributiones convertatus, & ſingulis cujuſlibet diei horis & Miſſæ diſtribuatur. *Conc.* Rhem. C. 21. *n.* 11.

Conc. Burdigal. *ann.* 1583. C. 17. ſequitur & refert diſpoſitionem *Concilii* Tridentini. Idem facit *Conc.* Aven. C. 34.

Conc. Maclin. *ann.* 1607. *Tit.* 12. C. 3. præcipit, ut ſecundùm præſcriptum *Conc.* Tridentini ad ter-

tiam partem fructuum diſpenſentur. Idem dixerat *Conc.* CAMERAC. *ann.* 1586. *tit.* 6. Cap. 9.

Conc. NARB. *ann.* 1686. idem mandat quod *Conc.* TRID. iiſdemque verbis.

VI. Statuimus, in omnibus Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis noſtræ Provinciæ, omnium fructuum & obventionum tertiam partem in diſtributiones à publicatione Concilii trimeſtri, iiſdem duntaxat qui Divinis interfuerint Officiis impendendas, convertendam; quo tempore elapſo teneatur Capitulum, Epiſcopum ſuum certiorem facere, ſe præſenti Decreto ſatisfeciſſe; aut ſecus ex eo tempore idem Epiſcopus auctoritate Concilii quotam illam per ſe in diſtributiones convertendam detrahere poſſit; Capitulum contradicens per ſequeſtrationem fructuum compellendo, deque toto negotio ad Metropolitanum ſcribendo, qui vicibus conjunctis in rebelles agens, eorum contumaciam compeſcat. *Conc.* BURDIGAL. *ann.* 1624. C. 9. *n.* 3. Concilia Gallicana non derogarunt Juri Communi circa diſtributiones, nec quidquam addiderunt notatu dignum.

VII. Statuimus, ut in cunctis Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis, congruâ Campanarum pulſatione præmiſsâ, Divinæ laudes per ſingulas horas ab omnibus dignè perſolvantur, quas non curſim, ac præfeſtinanter, imò tractim, & cum decenti pauſa, nempè circa cujuſque Pſalmorum verſiculi medium, cenſemus decantandas, ſed ita ut inſignis inter ſolemne ac feriale Officium agnoſcatur diſtinctio. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. *Conc.* BASIL. *ann.* 1438. C. 21. *Conc.* BITUR. *ann.* 1528. C. 15. *Concil.* BURDIG. *ann.* 1583. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. qui Altari ſervit, de Altari vivat, & qui eidem non ſervit, nec de eodem vivere debet, ne contra omnem æquitatem præmio efficiantur pares, qui ſimul eumdem laborem non ſuſtinuerunt. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584.

VIII. Si diſtributiones quotidianæ cuiquam, contrà quàm Jure Communi & ejuſdem *Conc.* TRID. Decretis definitum ſit, datæ fuerint; qui acceperit nec in conſcientia, nec alio modo ſuas faciat; ſed eas reſtituere teneatur, diſponaturque de illis juxta probatas illius Eccleſiæ Conſtitutiones: Volumus ab hoc Decreto excipi eos, qui infirmitate detinentur, vel aliâ juſtâ cauſâ à Sacris Canonibus permiſsâ. Inter juſtas abſentiæ cauſas habeatur, ſi unum aut duos ex Dignitates obtinentibus, vel Canonicis Epiſcopus mittat, aut ſecum pro conſilio deducat ad viſitandam Diœceſim, vel ad Concilium Provinciale, aut ad aliud pro Religione vel Diœceſi urgens negotium; non tamen diutiùs excuſabuntur, quàm duraverit negotii neceſſitas. Excuſentur item, qui pro negotiis Capituli, & de ejuſdem licentia aberunt; nec numerentur in diebus abſentiæ dies receſſûs & reditûs. *Conc.* ROTHO. C. *De Capit.* *n.* 24. *ann.* 1581. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1583. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585.

IX. *Conc.* CONSTANT. SESS. X. concedens fructus abſentibus, ut Concilio adſint, excipit diſtributiones. *Conc.* BASIL. SESS. I. *n.* 20. Decretum hoc applicat ſuppoſitis *Conc.* & SESS. XXI. *n.* 4. prohibet, ne Officialibus dentur diſtributiones, niſi pro utilitate Eccleſiæ actualiter abſint. *Conc.* SENON. *ann.* 1528. C. 20. *Conc.* ROTHOM. *De Epiſcopis* *n.* 20. *ann* 1581. *Conc.* MECLIN. *ann.* 1570. *De Officio*. C. 3. 4. 5. 6. in quibus hæc notanda 1. Præcipit, ut præſentibus præſcripto modo dentur Symbola meritæ diſtributionis, quæ *Plumbeta* vocat. 2. Abrogat Statutum de diebus recreationis, quibus abſentes pro præſentibus habebantur 3. Præſentes cenſet äërem mutantes pro recuperanda valetudine. 4 Inter debitè occupatos numerat nedùm Epiſcopum, Archidiaconum, Pœnitentiarium, ſed omnes, qui Præbendarum ſuarum munia obeunt. 5. Præſentem habet, qui celebrat, aut ad celebrandum ſe præparat, modò ſtatim redeat in Chorum poſt abſolutum Sacrificium. *Conc.* ROTHOM. C. *De Capitul.* *n.* 30. & AQUEN. C. *De Canonic.* præcipiunt ut Decreta *Conc.* BASIL. circa Divina Officia ſerventur.

X. Juxta Statuta Eccleſiæ MEXICAN. C. 9. *part.* 4. obventiones & manualia non dantur, niſi verè & realiter aſſiſtentibus. Pro talibus habentur miniſtrantes Prælato extra Eccleſiam ſuam Pontificalia exercenti, vel ab eodem vocati à Choro, necnon & ægrotantes, ſecùs de iis, qui ſunt de Comitatu, ac quibuſvis aliis.

Idem habet *Conc.* MEXIC. *L.* III. *Tit.* 6. §. 6. *De obventionibus anniverſariorum non dandis, niſi præſentibus, ſed neminem excipit.*

XI. Ut Divina tàm in Cathedralibus, quàm in aliis Collegiatis Eccleſiis, decentiùs celebrentur, volumus, ut à cætero omnes & ſinguli in Choro exiſtentes, ad Cantoris juſſum, vel alterius per Capitulum in Choro præpoſiti, vel præponendi (ſalvo cuique Eccleſiæ ſuo more) obedire teneantur, ſub pœna carceris & emendæ, Epiſcopi vel Capituli arbitrio pro modo culpæ taxanda, non obſtante quacumque appellatione aut recuſatione, dummodò mulcta 100. ſolidos, aut carcer octo dies non excedat. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. C. 13.

XII. *Conc.* TOLET. *Art.* 3. C. 6. *ann.* 1566. idem præcipit, & præcepto ſuo comprehendit Sacerdotes, qui iiſdem diebus Miſſam non celebrant: Feſtis hic expreſſis addit Feſtum Sancti Petri.

Simile Decretum condit *Conc.* MECLIN. *ann.* 1570. C. 6. *tit.* I. de *Miniſtr.* & extendit ad omnes Beneficiatos.

XIII. Qui Clerici ſunt tantùm, vel Diaconi, vel Subdiaconi, iis ipſis diebus [Dominicis & magis ſolemnibus Feſtis] in fine Majoris Miſſæ ad majus Altare Sacram Communionem recipiant; futurum eſt enim, ut populus eorum exemplo ad frequentiùs communicandum incitetur. *Conc.* TUR. *ann.* 1583. *Conc.* AQUEN. *ann* 1585. vel ſaltem diebus Paſchæ, Pentecoſtes, Natalis Domini, Aſſumptionis B. Mariæ, omnium Sanctorum, & Patroni Eccleſiæ; alioquin per Superiorem ſuſpendi poterunt, ſalvâ Conſuetudine illarum Eccleſiarum, ubi Sacræ Communionis frequentior uſus eſſe ſolet. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. *Conc.* TOLET. *ann.* 1566. *Art.* 3. C. 6. reos privant quotidianis ſtipendiis.

Longè frequentiorem Communionem præcipit *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585. C. *De Cler.* Diaconus & Subdiaconus bis in menſe, & quoties Feſto die Altari miniſtrat: Cæteri ſemel ſaltem ſingulis menſibus communicent; atque etiam in majoribus CHRISTI ſolemnitatibus, & Aſſumptionis, & omnium Sanctorum.

Cap. *Verò. De Canonic.* dicit Canonicos ad omnia, quæ ſtatuit de vita & honeſtate Clericorum ſtrictiùs obligari.

Conc. MEXIC. *L.* III. *T.* 5. C. *De uſu freq. Euch.* præcipit Diaconis & Subdiaconis, ut præter ſolemnia Feſta in præmiſſis Canonibus memorata, primâ Dominicâ Adventûs & Quadrag. communicent. *Conc.* AVENION. *ann.* 1594. C. 52. Clericis Communionem menſtruam injungit.

XIV. Cùm ſit præcipuum munus Canonicorum Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum offerre ad Dei iram contra populos ex peccatis ſuis concitatam placandam, præcipit Synodus ſingulis Provinciæ Capitulis & ſingulis de Capitulo, ut omnes alternatim Dominicis & Feſtis diebus per hebdomadam, Majorem Miſſam celebrent, cui aſſiſtant duo ex Canonicis in Sacris Ordinibus Subdiaconatûs & Diaconatûs conſtituti, &c. *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581.

XV. Quia multi ſunt de Aſſiſiis & Beneficiatis, qui ſe ipſos decipiunt & aliis detrahendi de iis præbent exemplum, exeuntes Chorum, quaſi volentes celebrare Miſſam, & non celebrant, volentes huic morbo ſalubri remedio providere, volumus quòd ille qui punctat defectus in Eccleſia, punctet omnes exeuntes de Choro; & ille, qui eſt in Sacriſtia, punctet omnes celebrantes Miſſam, ita quòd ſi punctatus in Choro, non reperiatur punctatus in Sacriſtia, pœnâ duplici, ſicut de aliis defectibus, puniatur. *Conſtitut.* NICOL. *ann.* 1320. C. 7.

XVI. Ut

Google

XVI. Ut minores horæ non negligantur, pro illis certæ diſtributiones aſſignentur; aut minores illæ horæ majoribus adjungantur, ita ut in majoribus illis horis nemo diſtributione gaudeat, niſi qui in minoribus quoque horis debitè interfuerit. *Conc.* Meclin. *Tit.* 11. C. 3. *ann.* 1607.

XVII. Ut hujuſmodi Conſtitutio, (quæ diſtributionibus diei unius privat, qui Matutinis, vel Miſſæ, vel Veſperis intereſſe negligunt) meliùs obſervetur, deputentur aliqui à ſingulis Capitulis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum; qui abſentias & negligentias talium notent & ſcribant. *Conc.* Buoens. *ann.* 1279. C. 45. *Conſtitut.* Nicol. *ann.* 1320. C. 2. *&* 7. loquitur de punctuatione, tanquàm de re jamjam uſitata.

Conc. Rhem. præcipit, ut ſingulis horis aſſignentur diſtributiones, aſſignataſque perdat qui non adfuerit. *Ann.* 1583. *De Capit. idem Conc.* Meclin. *ann.* 1570. *De Off.* C. 2. addit, ne tam exiguæ ſint, ut negligantur.

XVIII. Canonici & alii, qui diſtributiones & anniverſaria recipiunt in principio horarum, intrent Chorum ipſis horis anniverſariis, & ad Miſſam interſint, à primo Pſalmo uſque ad finem illius horæ & anniverſarii; necnon in introitu Miſſæ à prima collecta uſque ad finem totius ipſius Miſſæ, continuè remanſuri. Quòd ſi in præmiſſis defecerint ſine cauſa rationabili, diſtributiones, ſive anniverſaria illius horæ eo ipſo perdant, & illis applicentur, quibus applicarentur, ſi iidem nullatenùs interfuiſſent. *Conc.* Anoeg. *ann.* 1365. C. 18. *Conſtitut.* Nicol. *ann.* 1248. C. 15. *Conc.* Camer. *ann.* 1565. *Tit.* 6. C. 9. *Conc.* Rothom. *De Epiſcopis. n.* 30. *Conc.* Aquilei. *ann.* 1596. privat emolumentis, qui non adſunt à principio, quandò Epiſcopus intereſt Divinis. C. 4.

XIX. Nullus Canonicus Cathedralis, ſeu Collegialis Eccleſiæ, ſeu alii Clerici perpetui Beneficiati in iiſdem Eccleſiis, cujuſcumque Dignitatis aut conditionis exiſtant, etiam prætextu alicujus aſſumpti Officii, vel etiam ſervitii colorati, diſtributiones quotidianas, quæ ſolis horis Canonicis intereſſentibus dari debent, recipiat; niſi in iiſdem horis perſonaliter interſit, aut occaſione dicti Officii & pro negotiis Capituli utilibus, omni fraude ceſſante, fuerit perſonaliter occupatus, aut infirmitate detentus. *Concil.* Vaurent. C. 51. *ann.* 1368. Idem dixerat. *Conc.* Avenion. *ann.* 1327. C. 50. . . .

XX. Diſtributiones quotidianæ ad breviſſima quædam momenta, puta ad lectionem Epiſtolæ, ſeu unius Pſalmi, aut Reſponſorii, ſed integris ac totis Officiis, aut horis aſſignentur, & iis modò tribuantur, qui Officiis Divinis, de quibus hæc emolumenta dantur, ab initio uſque ad finem interfuerunt. *Conc.* Mogunt. *ann.* 1549. *n.* 71. Si qui infirmitate aut legitimâ cauſâ impediuntur ſe excuſent apud Prælatum aut alium cui de Conſuetudine competit, & veniam abſentiæ ſuæ impetrant. *Ibid. Conc.* Betur. *Tit.* 11. C. 5. 6. 7. 8. *Conc.* Turon. C. 13. 15. 83.

XXI. Canonicos per actus Capitulares ab ingreſſu Chori, quandiù Capitulis interſunt, & non diutiùs excuſari volumus, in qua re Decanos; aut quibus ea cura pro tempore incumbit, monemus, eiſdem præcipientes, ne extra neceſſitatem Capitula indicent in eam horam, quà Divina Officia peraguntur. *Ibid. Concil.* Camer. *T.* 6. C. 15. *ann.* 1565. *Conc.* Tolet. C. 9. *Act.* 3. *ann.* 1473. jubet, ut Feſtis ſolemnioribus, majores diſtributiones dentur.

XXII. Mandamus quòd omnes Canonici percipientes Præbendam, debeant intereſſe Divino Officio diebus ſingulis; niſi juſta de cauſa excuſarentur, de qua eorum conſcientias oneramus; & tunc Clericos ſuos, quos tenent, & debent tenere, mittere teneantur: Aliàs autem, ſi contrà fecerint, pœnâ denariorum ſex puniantur, & punctentur ſicut cæteri & pro eorum Clericis ipſorum Domini teneantur. *Conſtit.* Nicol. *Ann.* 1320. C. 2.

XXIII. Obſecramus in Domino, licèt autoritatem habeamus imperandi, quòd in Altari Majoris Eccleſiæ ſoli Canonici adminiſtrent tàm in Miſſis, quàm in Epiſtolis & Evangelus, & quòd alternis vicibus per ordinem fiant Hebdomadarii & Cantores in diebus ſolemnibus, propter Sedis autenticum Principatum. *Conſtitut.* Nicol. *ann.* 1313. C. 17. *Conc.* Rothom. *ann.* 1581. *De Epiſ. n.* 32.

XXIV. Sicut gubernationem & diſpenſationem in Domo Domini habere videris, ita tibi ſubjectos bonis moribus ornare contende; & eos in Divina laude devotiſſimè fac conſiſtere, & quod Angeli ſemper agunt in Cœlis, hoc tui Clerici jugiter faciant in Eccleſiis. *Tuum eſt præcipere, illorum obedire; tuum eſt præire, illorum ſubſequi*: Omnium itaque in ſervitio Dei una debet eſſe voluntas, ut una fiat in Regno Dei remuneratio; nullus horis Canonicis ſe Divinis ſubtrahat laudibus, ne propter aliquam negligentiam alicujus locus in conſpectu Dei vacuus, inveniatur. C. 81. *Reg.* Crodegano. *interpolata*

XXV. Divinum Officium in Choro meliùs de die pariter & de nocte, ad Dei gloriam & honorem, necnon ædificationem populi, & debitum Miniſtrorum Eccleſiæ fideliùs perſolvendum; nam ſi de die, pauci nunc ad Chorum veniunt, de nocte multò veniunt pauciores, & cùm pro labore ſuo recipiant bona ſtipendia & pinguia, debent ea fideliter & ſine fraude qualibet promereri. *Conſtitut.* Nicol. *an.* 1313. *n.* 20.

§. V.

Canere.

I. Ubique credimus Divinam eſſe præſentiam & oculos Domini ſpeculari bonos & malos; maximè tamen hoc ſine aliqua dubitatione credamus, cùm ad opus Divinum adſiſtimus; & ideò ſemper memores ſimus, quod ait Propheta: *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*; & iterùm *Pſallite ſapienter, in conſpectu Angelorum pſallam tibi*; nam ſi, cùm hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non præſumimus, niſi cum humilitate & cum reverentia; quantò magis Domino Deo univerſorum cum omni humilitate & puritatis devotione ſupplicandum eſt. *Reg.* Crodegandi. C. 7. *in ead. Reg. interpolata.* C. 28. Autor Capitis Epiſcopum alloquens; eumque conſiderans, prout eſt reverà, tanquàm Canonicorum imprimis Paſtorem, hæc habet de illorum canendi obligatione. *Eos in Divina laude devotiſſimè fac conſiſtere. & quod Angeli ſemper agunt in Cœlis, hoc tui Clerici jugiter faciant in Eccleſiis; tuum eſt præcipere, illorum obedire; tuum eſt præire, illorum ſubſequi.*

Nullus horis Canonicis ſe Divinis ſubtrahat laudibus, ne propter aliquam negligentiam alicujus locus in conſpectu Dei vacuus reperiatur. *Ibid.*

II. Omnibus tàm Cathedralibus quàm Collegiatis Eccleſiarum Clericis præcipimus, ſub pœna privationis ſuarum diſtributionum, vel aliâ arbitrio Superiorum infligendâ, quatenùs ſervitium Divinum in ſuis Eccleſiis tractim atque devotè, & horis congruentibus decantent, & in Pſalmorum decantatione pauſas faciant in medio verſuum, prout convenit; nec pars Chori pſallitura alium verſum incipiat antequàm ab alia parte ſit omninò alius verſus finitus. *Conc.* Paris. *ann.* 1429. C. 1.

III. Cùm pſallendi gratiâ ibidem conſedeant, muta aut clauſa labia non teneant; ſed omnes præſertim, qui majore funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis & Canticis, Deo alacriùs modulentur. Nemo ibidem, dùm horæ cantantur, legat, vel dicat privatim Officium; nam non ſolùm obſequium, cui obnoxius, Choro ſubſtrahit, ſed alios pſallentes perturbat. *Conc.* Senon. *an.* 1527. *Conc.* Turon. *ann* 1583. *Conc.* Basil. Sess. XXI. *Conc.* Mediol. I. C. 38. addens, eò ſtudioſiùs facere debere, quo cæteris gradu præſtant. Idem

habet *Conc.* AQUILEI. *an.* 1596. *C.* 4. & *C.* 7. *Conc.* NARBO. *ann.* 1609. C. 3. *Conc.* COLON. *ann.* 1536. *par.* 3. C. 5.

IV. Dum pſallitur, Canonici omnes & Sacellani, niſi per invaletudinem, aut per aliam legitimam cauſam impediantur, pſallant, nec maneant in ſedibus ſuis otioſi, neve putent ſe Officio functos, ſi Vicariâ tantùm operâ Cultum Divinum celebrari curent. *Conc.* CAMERAC. *ann.* 1586. *Tit.* 6 *C.* 7. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1583. *Conc.* MEDIOL. *ann.* 1565. *C.* 38. addens, cui Officio ſi defuerint, pro abſentibus habeantur, & earum horarum diſtributionibus mulctentur.

V. Docta Sanctorum Patrum decrevit autoritas, ut in Divinæ Laudis Officiis, quæ debitæ ſervitutis obſequio exhibentur, cunctorum mens vigilet, ſermo non ceſpitet, & modeſta pſallentium gravitas placidâ modulatione decantet; nam *in ore dulcis reſonabat ſonus.* ECCLES. 47. Dulcis quippe omninò ſonus in ore pſallentium reſonat, cùm Deum corde ſuſcipiunt, dum loquuntur verbis; in ipſum quoque Cantibus devotionem accendunt; indè etenim in Eccleſiis Dei pſalmodia cantanda præcipitur, ut fidelium devotio excitetur, in hoc nocturnum, diurnumque Officium & Miſſarum celebritates aſſiduè Clero ac Populo ſub maturo tenore, diſtinctaque gradatione cantantur, in eadem diſtinctione collibeant & maturitate delectent. JOAN. XXII. *ann.* 1322 Cap. 1. *De Vita & boneſt. Cleric.* EXTRAVAG. *Commun.*

VI. Tales ad legendum, cantandum & pſallendum in Eccleſia conſtituantur, qui non ſuperbè, ſed humiliter debitas Domino laudes perſolvant, & ſuavitate lectionis & melodiâ, & doctos demulceant, & minùs doctos erudiant; pluſque velint in lectione vel cantu populi ædificationem quàm popularem vaniſſimam adulationem. Qui verò hæc doctè peragere nequeunt, erudiantur priùs à Magiſtris, & inſtructi hæc adimplere ſtudeant, ut audientes ædificent. AQUISGRAN. LIB. I. C. 133.

VII. Pſalmi in Eccleſia non curſim, & excelſis, atque inordinatis, ſeu intemperatis vocibus; ſed planè ac dilucidè, & cum punctione cordis recitentur, ut & recitantium mens illorum dulcedine paſcatur, & audientium aures illorum pronuntiatione demulceantur; quoniam quamvis cantilenæ ſonus in aliis Officiis excelſâ ſoleat edi voce, in recitandis tamen Pſalmis hujuſmodi vitanda eſt vox. AQUISGR.

VIII. Quoniam multitudine ſuffragiorum, Precum & Pſalmorum addititiorum, in pluribus Eccleſiis propter temporis anguſtiam, fieri vix poteſt ut attentè, devotè, ac religioſè, ea omnia vel cantentur, vel legantur: Placet S. Syn. per Epiſcopos & duos de Capitulo ea reſcindi, quæ adjecta & adventitia in ſervitio Divino cognoverint, ut ſanctiùs & devotiùs perfici poſſit, ſitque aliquod tempus relictum ſtudiis vel Sacratarum litterarum interpretationi, ſit autem ejus rei poteſtas penès Epiſcopos & Clerum in Synodo Diœceſana. *Conc.* CAMER. *ann.* 1586. *Tit.* 6. *C.* 7. *Conc.* FRISING. *ann.* 1440. *C.* 6. punit eos, qui per ſe, vel per alium hebdomadam non obit.

§. VI.

Miſſam celebrare, ſive in ea miniſtrare, aliave munia per hebdomadam obire.

I. Volentes Divinum Officium ampliùs pro viribus ampliare, ſtatuimus, quòd quilibet reſidens inſtituſtus in Eccleſia Cathedrali vel Collegiata, Regulari vel Sæculari, habens hebdomadam ſibi aſſignatam Officiorum Eccleſiæ in Ordine, in quo fuerit conſtitutus: Si Presbyter dicere Miſſam, Diaconus Evangelium, & ſic de aliis, & prædicta habeant executioni demandari per Deputatum vel Deputandum, per eorum Superiores, qui præſunt Eccleſiis ſuprà dictis, & ſi qui prædicti inferiores non obediant Prælatis ſuis, vel illis, qui per eos fuerint deputati, per ſubſtractionem Præbendæ unius ſeptimanæ, ut ſuo Prælato videbitur, puniatur. *Conc.* CAMER. *ann.* 1586. *Tit.* 6. *C.* 7. *Conc.* ROTHOM. *Conc.* AQUEN.

II. Conſtituatur ex Canonicis Sacerdotibus Hebdomadarius, qui Miſſam & Veſperas canat, cui octavo die ſuccedat alius ejuſdem Ordinis, idque ſemper aut in orbem fiat, aut alio modo, pro Eccleſiæ Conſuetudine; is ſi Officio ſuo defuerit trium dierum diſtributionibus careat, quas Epiſcopus arbitrio ſuo vel cæteris Choro operam dantibus dividat, vel in locorum piorum uſum conferat, tributâ tamen aliquâ parte Canonico, qui Collegæ munus expleverit. *Conc.* MEDIOL. I. *ann.* 1565. *C.* 38. *Par.* 2.

III Ab Epiſcopo cum conſilio Capituli ſic Altaris Miniſterio conſulatur, ut non tantùm Sacerdotum Miniſter, & is, qui in Diaconatum & Subdiaconatum quâlibet hebdomadâ ſervire Altari debeat, ſit ordine quodam deſignatus. *Conc.* TOLET. *Act.* 3. *C.* 9. *ann.* 1473.

IV. Non ſit licitum ulli, quàm Epiſcopo, Dignitati, & Canonico, ad majus Altare Miſſam celebrare, quam ipſi Decani. . . . . & qui Dignitates obtinent, ſuo Ordine per hebdomadas, ſicut & alia Divina Officia per ſe perſolvere...... teneantur. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Capitul.* *n.* 32. Omnes Canonici, etiam Dignitates obtinentes, ſuâ quiſque hebdomadâ Miſſam Magnam celebrare, aliaque Divina Officia peragere, per ſe ipſos. *Conc.* RHEM. *ann.* 1583. *C.* 21. *n.* 6.

V. Omnes alternatim Dominicis & Feſtis diebus per Hebdomadam Miſſam Majorem celebrent, cui aſſiſtant duo ex Canonicis in Sacris Ordinibus Subdiaconatûs & Diaconatûs conſtituti, ſi reperiantur; & finitâ à Canonico hebdomadâ ſuâ ſuccedat alter; & ſic ſequantur per orbem uſque ad ultimum. *Conc.* AQUAN. *ann.* 1585. *De Canon.*

VI. Singulis quibuſcumque per hebdomadam proximam peragendorum rationem, & ordinem in tabula præſcribere, &c. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1624. *C.* 9. *n.* 3.

VII. Miniſtris Altaris ſpecialis quædam portio, majoris quidem vel minoris gradûs habitâ ratione, diſtribuatur. *Conc.* TOLET. *Loc. cit.* Alterius vices gerenti debetur hæc portio, ac omnia jura ex hoc munere provenientia. *Ibid.*

VIII. Sed & is, qui abſque cauſa juſta à Miniſterio Altaris ſe excuſaverit, puniatur arbitrio Epiſcopi; & prætereà intra 15. dies reſtituere teneatur Fabricæ, quantum ipſe, ſi per ſe miniſtraſſet, habiturus foret. *Ibid.*

IX. Intellesimus quòd quamquàm in quibuſdam Eccleſiis Vicarii adſtricti ſint ſuas ſeptimanas ſervare, celebrando Miſſas in principali, ſeu Summo Altari & cæteras horas quaſcumque, lectiones tamen legere & verſus cantare in eiſdem Eccleſiis, de Conſuetudine prohibentur; propter quæ occaſione Canonicorum abſentium contingit interdùm, in eiſdem Eccleſiis Matutinas cum cantu prætermitti. Attendentes igitur, abſurdum eſſe, quòd majora & ſolemniora, ut eſt dictum, ipſis Vicariis permittantur, utpotè Miſſarum celebrationem, in Summo Altari, & minima denegentur, præcipimus Decanis, ut Vicariis deinceps injungant verſus cantare & lectiones legere, prout viderint expedire; eos, qui non paruerint, ſicut in cæteris corrigendo: Salvâ correctione contra Canonicos, qui in præmiſſis fuerint negligentes. *Concil.* COLON. *C.* 7. *ann.* 1310.

X. Ut cuncta in Domo Dei ordinatè procedant, & quilibet ſciat, quid agendum immineat, ſtatuatur tabula aliqua continuè pendens in Choro, in qua quid per unumquemque ex Canonicis, vel aliis Beneficiatis in ſingulis horis per hebdomadam, per aliud majus tempus legendum, cantandumve ſit, contineatur; qui autem ſecundùm quod ibi deſcriptum fuerit facere per ſe, vel alium neglexerit, pro qualibet hora diſtributiones unius horæ amittat. *Conc.* BASIL. SESS. XXI. *Conc.* SENON. *ann.* 1527. *Statut. Eccl.* MEXIC. *par.* 1. *C.* 5. in quo etiam Cantoris & Succentoris eſſe dicitur,

quæ

quæ in tabula nota ida præſcribere; & *par.* 3. C. 4. §. 1. quo jubetur ut anniverſaria quâlibet hebdom. celebranda notentur. *Conc.* SENON. *ann.* 1528. C. 20. *Conc.* NARB. *ann.* 1551. C. 45. addens, ſervanda quæ ſcripta ſunt, & ſi Scriptor erraverit, ut vitetur ſcandalum, Officioque peracto, curandum ut error corrigatur.

XI. Ordinamus, quòd tàm Sacerdotes, quàm Diaconi & Subdiaconi, & alii Clerici, qui per hebdomadas ſervire debent, intereſſe debeant ad celebrandum, & ſerviendum in ſua hebdomada in hora congrua, quòd ſi repertus non fuerit, alius pro eo ſervire debeat in Ordine abſentis, & habere à tali abſente ſex denarios, niſi juſtâ cauſâ fuerit impeditus, quam ante Miſſæ horam Decano notificare debeat. *Conſtitut.* NICOS. *ann.* 1320. C. 18. TOM. XI. *p.* 147. *Conc.* MEDIOL. I. Illum trium dierum diſtributionibus privat RHEM. *De Capitul. n.* 6. *ann.* 1583.

§. VII.

Capitulis adeſſe.

I. Canonici ad Capitulum ſtatis diebus accedant, & aliis item diebus extra ordinem eò vocati conveniant omnes; nec cuiquam, illo per præfectum non dimiſſo, antè diſcedere liceat, niſi ex cauſa Præfecto probata, miſſioneque ab eodem impetrata: Qui contra fecerit, arbitrio Præfecti mulctetur. *Conc.* MEDIOL. I. C. 14. *ann.* 1565.

II. Cùm Synodus ... ſtatuit, ne in Capitulorum tractandis negotiis quiſquam, cujuſvis Dignitatis. . . aut conditionis exiſtat, verbis rixoſis & contumelioſis utatur, volentes modeſtè, ſeriatim, ſuoque ordine, non verò interruptè ſua vota, ſeu ſuffragia emittere; ita ut uno ſuo ordine loquente, cæteri taceant; bis injungendo ut Decano, aut cuicumque Præſidenti obediant omnes ſub pœna carceris. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. *Conc.* MEDIOL. III. C. 14. *Conc.* COLON. I. *p.* 3. C. 14. *ann.* 1536.

III. Quotidiani Capitulorum Conventus, aut maturiùs ſub ſummam Miſſam, aut ſtatim poſt illam ſervandi ſunt, ne ob illos Divinum Officium vel ſuſpendatur, vel præcipitetur, vel denique ab ipſis Canonicis negligatur; debet enim Dei cauſa omnibus aliis anteponi. *Conc.* COLON. I. *p.* 3. C. 18. *ann.* 1536.

IV. Canonici convenientes ad Capitula, primùm tractent de celebratione Divini Officii, & quoſcumque defectus delinquentium corrigant, tùm de temporalibus agant. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584. *Tit.* 32. C. 9.

V. In Capitulo, de iis primùm, quæ ad Divinum Cultum ſpectabunt, tùm de juſta morum Reformatione, delictorumque debita animadverſione, demùm de privatis rebus, temporalibus negotiis agant. *Conc.* TOLOZ. *par.* 2, C. 2. *n.* 7. *ann.* 1590.

VI. Capitula Diſciplinæ multò majori diligentiâ obſerventur atque hactenùs: id ita fiet, ſi non tàm profanæ quàm res Sacræ in his tractentur; ſi de moribus inquiratur; ſi vita expendatur ſingulorum. *Conc.* COLON. *par.* 3. C. 14. Legantur ſingulis annis in Capitulis Generalibus Capitulorum Statuta. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584. *tit.* 34. *Can.* 12.

VII. Coercenda illa immoderata in Capitulis juramentorum exactio, per quam neceſſe eſt, ut multi in ancipitia perjuria corruant, quorum non tantùm illi qui pejerant, ſed & qui temerè exigendo perjurii præſtant cauſam. *Ibid.* C. 10.

VIII. Non conveniant in Capitula diebus Feſtis, nec aliis tempore Majoris Miſſæ, qui illis diebus & horis Capitula indixerit, illius diei diſtributionibus careat; qui verè ex ejus mandato convenerint, pari pœnâ puniantur, & quæ ab illis definita fuerint, irrita & nulla cenſeantur. *Conc.* BITUR. *tit.* 34. C. 10, *ann.* 1584. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Epiſ. n.* 31. RHEM. *ann.* 1583. *De Capit. n.* 9. *Conc.* AQUEN. *De Capitul.* 1585. *Conc.* AVENION. *ann.* 1594. C. 33.

SECTIO VII.

Præcipui Canones circa Seſſionis Ordinem inter Canonicos ejuſdem vel diverſarum Eccleſiarum.

I. Placuit, ut quicumque deinceps ab Epiſcopis ordinantur per Provincias Africanas, literas accipiant ab Ordinatoribus ſuis manu eorum conſcriptas, continentes Conſulem & diem, ut nulla alteratio de poſterioribus & anterioribus oriatur. C. 89. *Cod. Eccl. Afr.* deſumptus eſt hic *Can.* è *Conc.* MILEVIT. *ann.* 402. *celebr.* docetque inter habentes eumdem Ordinem ſimul convenientes ſedere ita debere, ut qui illum priùs ſuſcepit, alios præcedat qui poſteriùs receperunt.

II. Sit honoris iſta diſtinctio, ut ipſe prior & major habeatur, qui priùs communitatis conſilio & concordi fuerit actione ordinatus. Cap. 1. *De Major. & Obed. deſumitur ex* S. GREG. *L. XII. Ep.* 15. *ad* AUG. ANGL. *Epiſc. ann.* 604. Locus hic interpolatus eſt, nam verba hæc *communitatis conſilio & concordi actione* ad illum non pertinent, & pro *communitatis* apud GREGOR. legitur *commune*: Agitur de ordine Seſſionis inter Epiſcopum LONDONIENS. & Epiſcopum EBORA.

III. Ordines ſuos Canonici ita conſervent, ut ordinati ſunt in gradibus ſuis ſecundum legitimam inſtitutionem Eccleſiæ Romanæ, exceptis his, quos Epiſcopus in altiori gradu conſtituerit, vel degradaverit. *Reg.* CRODEGAND. C. 2. *VIII. ſæcul. ſub* PIPINO.

Notanda plura ſeſe offerunt: 1. Præſcriptus hic ſeſſionis ordo in Eccleſia Romana uſurpabatur: 2. In poteſtate Epiſcopi poſitum eſt, ut ex iis, qui in eodem ordine ſunt conſtituti alios aliis præficiat, atque etiam ut in punitionem alicujus culpæ eos, qui ſunt in ſuperiore Ordine, aliis ſubjiciat.

IV. Quoties Miſſa celebratur in Eccleſia, & aliqui defecerint, qui deberent Sacerdoti in Altari Diaconi vel Subdiaconi loco ſervire, ita quòd aliquis Sacerdos haberet tunc ſubſtitui, non celebret in Officio Subdiaconatùs, niſi fuerit Sacerdos, qui deberet ſervire loco Diaconi: Aliter Sacerdos ſemper Diaconis inſerviendo præponatur. *Conſtitut.* NICOSIEN. *ann.* 1313. *n.* 79. RHEM. *De Capit.*

V. Statuimus, ut Presbyteri primum locum, Diaconi ſecundum, Subdiaconi tertium, & ſic de reliquis obtineant ordinatim, etiam ſi poſteriùs admittantur; & qui major eſt ordine, etiam ſi poſteà ſit receptus, in portione percipienda eſſe volumus potiorem. Cap. 15. *De Major. & obed. deſumitur è* GREG. IX. *ſcribente Archipresbytero* S. MARIÆ MAJORIS DE URBE, *circa ann.* 1228.

Præcedentes Canones loquebantur de aſſignanda Sede inter habentes eumdem Ordinem; hic verò de Seſſione determinanda inter eos, qui ſunt diverſi Ordinis; eo ſcilicet caſu, quo ii, qui in minori ordine conſtituti ſunt, priuſquàm alii recepti fuerint; præcipitque, ut ſolus Ordinis gradus, & non receptio ſpectetur.

VI. In omnibus conſeſſibus quæcumque Collegia & Monaſteria (etiam exempta) Capitulis ſeu Cathedralibus Eccleſiarum digniorem locum deferant, non ſolum in Eccleſiis & locis Patronatùs Cathedralium; ſed etiam in Eccleſiis & locis dictorum Collegiorum & Monaſteriorum. *Conc.* MECLIN. *tit. De Miniſtr. Eccleſiæ.* C. 4. *ann.* 1570.

VII. Canonicis, quibus in Eccleſia alia non eſt eaque probata Conſuetudo, hæc ſit ſedendi, publicèque & proceſſionaliter incedendi præſcripta ratio: primum locum poſt eos, qui aliquâ præditi ſunt Dignitate teneant Canonici, qui Presbyterales, ſecundum, qui Diacon. tertium, qui Subdiacon. Præbendas obtinent.

Veroſimile eſt in Eccleſia MEDIOL. Præbendas Diaconales Presbyteris non dari, nec Subdiaconales Diaconis, atque etiam qui Subdiaconalem habet ad

Sacerdotium non promoveri, alioquin contingere poſſet, ut Presbyterum Diaconus præcederet.

Qui ordo ſervetur etiamſi Presbyter Canon. Præb. Presbyteralem poſt obtinuit quàm Diaconus aut Subdiaconus Canonicus.

In Canonicis autem Presbyterales Præbendas obtinentibus, is loco prior ſit, qui tempore etiam prior Præbendæ poſſeſſionem adeptus. *Conc.* MEDIOL. *C.* 14. *ann.* 1573.

Nulla habetur ratio prioritatis Ordinationis. Idem habet *Conc.* TOLETAN. 1445 *Act.* 3. *C.* 9.

VIII. Antequàm promotionem (ad Subdiaconatum) Presbyteros, aliosque in Sacris conſtitutos, ordine ſeu ſeſſione præcedere, antiquioris receptionis prærogativâ, & quâcumque in contrarium Conſuetudine non obſtante, prohibentes. *Conc.* TURO. *C.* 13. *ann* 158..

Ratio Canonis exigit, ut quod dicit de Canonicis in Sacris conſtitutis in Seſſione alios, etſi priùs receptos, præcedere debere, extendatur ad eoſdem conſideratos illorum ergò qui etiam in Sacris conſtituti ſunt ſed in Ordine inferiori; petitur enim ex Dignitate Ordinum Sacrorum, qui ut majores ſunt Ordinibus Minoribus, ita inter ſe alii aliis ſuperiores ſunt, ideòque majori honore digni.

IX. Ut pace & tranquillitate concordes Viri Eccleſiaſtici Corpus unum conſtent, nullisque diſſidiis inter ſe contendant, unicuique juxta eam, quâ eminet, Dignitatem, aut juxta munus, quo fungitur, honorem, locum, ſedemque conſtitui maximè neceſſarium eſt *Conc.* MEXIC. LIB. I. *Tit.* 13. §. 1. *ann* 1585.

Nomine Dignitatis Ordo hic comprehenditur, cùm quod dictum eſt poſteà Epiſcopali Ordini applicetur.

X. Decanus ad Sedis Prælato deſtinatæ latus dextrum, & penes Decanum Cantor, ac tertio loco Theſaurarius, quinque deinceps Canonici, tres poſteà Portionarii integri, tres denique Dimidii unus poſt alium, juxta traditæ cuique poſſeſſionis prioritatem conſideant. Ad ſiniſtrum autem ejuſdem, ſed ad Archiepiſcopale latus, 1. Archidiaconus, 2 Scholaſticus, quinque ſubinde Canonici, ſex demùm integri & dimidii Portionarii ſequentes ſucceſſivè ſedeant, ſervato ejuſdem antiquitatis ordine. *Eccl.* MEXIC. *Statut. Part.* 1. *C.* 2 §. 1.

Cùm Seſſionis Ordo petitus ex antiquitate receptionis excludat alium, qui ex Dignitate Ordinum deſumitur atque etiam de priori hic mentio dumtaxat habeatur, credere eſt non alium in Eccleſia MEXICANA ſervari inter Canonicos & Portionarios.

XI. Ordinis quoque ea ſervanda venit ratio, ut poſt eos, qui in aliqua ſunt Dignitate conſtituti, primi Canonici Sacerdotes ſedeant; ſecundi Diaconi, poſtremi Subdiaconi ſubſequantur. *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. *C.* 2. *num* 2. 1. *Par.*

Differt hic Canon à Canone *Concil* MEDIOL. ſuprà citato in eo quòd TOLOSANUS ordinem Seſſionis à Dignitate Ordinum dumtaxat deſumat: Canon verò MEDIOL. illum petat à Præbenda, habitâ tamen ratione ordinum Præbendæ annexorum.

XII. Sed quod præcipuè Eccleſiarum decorem, & ordinem Eccleſiaſticum valdè commendat, conſeſſus nimirùm cuilibet pro ordine attributus, placuit nobis inter cunctos Canonicos hunc ordinem ſervari, quo Sacerdotem Diacono, Diaconum verò Subdiacono præferri Jura præſcribunt: Quamvis hi ratione antiquioris receptionis illos antecedere cenſeantur, donec ad Presbyteratum promoti debitum ſibi ratione receptionis locum repetere poſſint. *Conc.* BURDIGAL. *ann.* 1624. *C.* 9. *n.* 10.

Notatu dignum eſt, quod de recuperatione loci poſt promotionem dicitur; oſtendit enim, nullam rationem haberi prioritatis ordinationis.

SECTIO VIII.

Quæ Epiſcopi autoritas in Canonicos quoad illorum Capitula convocanda, quoad illos viſitandos, illorum Statuta examinanda, approbanda, reformanda, duoſque aſſumendos, ut illum in nonnullis negotiis gravis momenti adjuvent.

§. I.

Quoad Capitula convocanda.

I. Quòd ſi aliquid Canonicis ad deliberandum proponant, nec de re ad ſuum vel ſuorum commodum ſpectante agatur, Epiſcopi ipſi Capitulum convocent, vota exquirant, & juxta ea concludant. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. *Cap.* 6. quod paulò poſt Epiſcopi Vicarium ab hoc jure expreſsè excludit.

II. Quò faciliùs in Eccleſia ſibi commiſſa & Divinum Cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamque charitatem conſervare, & Canonicalem Diſciplinam tueri poſſit, ſingulis menſibus, aut ſaltem ſæpè in anno, Capitulo intereſſe ſtudeat, vel eo loco, ubi haberi ſolet, vel alio, quo illud ſ ad ſe convocare maluerit; convocet autem cujuſvis rei cauſâ, ob quam expedire judicaverit . . . . . . quòd ſi Capitulum exemptum ſit, poſſit Epiſcopus ex Decreto *Concilii* TRIDENTINI illud convocare arbitrio ſuo, eo ſolo caſu, quandò ipſe vult aliquid Canonicis proponere in re, quæ ad ſuum, ſuorumve commodum non ſpectat, & tunc in loco dumtaxat conſueto. *Conc.* MEDIOL. III. *C.* 11. *ann.* 1573 Notandum diſcrimen poſitum inter Capitula exempta & non exempta, quoad illorum convocationem ab Epiſcopis. *Conc.* MEXIC *ann* 1585. LIB. I. *Tit.* 13 §. 1. Cætera *Concilia* TRIDENTINO poſteriora, vel non loquuntur de poteſtate convocandi Capitula, vel Epiſcopis non favent.

§. II.

Quoad Viſitationem.

In Viſitatione primùm cognoſcant de Fide, Vitæ Sanctimonia, & Moribus, ſive Viſitatio fiat in Monaſteriis, ſive Capitulis tàm Cathedralibus quàm Collegiatis. . Cognoſcant deindè de Regula ac Statutis, an ſerventur, an negligantur; & ſingula ritè ac ordinatè conſtituantur. *Conc.* CAMER. *ann.* 1565. *Tit.* 13. *C.* 2 Poſteriora *Concilia* recenſent Capitula Cathedralia inter loca ab Epiſcopo viſitanda, abſque ulla diſtinctione. *Conc* NARBON. *ann.* 1609. *C.* 30. nominatim exprimit Capitula exempta.

§. III.

Quoad aſſumendos duos Canonicos, quibus in negotiis Eccleſiaſticis utatur, prout iis opus habet, alioſque eligendos, quibuſdam caſibus à Iure expreſſis, pro inſtantibus negotiis, in quibus Capituli conſenſus vel conſilium requiritur.

I. Statuimus, ne Canonicis, donec in ſervitio tuo fuerint, quicquam ſubſtrahi debeat vel auferri, quod de communitatis ſibi Beneficio debetur, niſi forte victualia ſint, quæ non conſueverunt abſentibus exhiberi. *Cap.* 7. *De Cler. non Reſid.* ALEX. III. *ann.* 1159. *creatus.* Primus Canon, qui de Privilegio Canonicorum de comitatu meminerit.

II. Decernimus ut duo ex Canonicis Eccleſiæ in tuo ſervitio exiſtentes ſuarum fructus integrè percipiant Præbendarum, cùm abſentes dici non debeant, ſed præſentes, qui tecum pro tuo & ipſius Eccleſiæ ſervitio commorantur. HONOR. III. *creatus ann.* 1216. *in C.* 15. *De Cler. non Reſid.* Primus Canon qui de numero Canonicorum de comitatu loquatur.

III. *Conc.* MECLIN. Cap 4. *Tit. De Officio*, occupatos ab Epiſcopo recenſet inter eos, qui diſtributiones lucrantur, etiamſi Divinis Officiis non adſint.

IV. Inter juſtas abſentiæ cauſas habetur, ſi unum, aut duos de Dignitatibus, vel Canonicis Epiſcopus mittat, aut ſecum pro conſilio deducat ad viſitandam Diœceſim, vel ad Concilium Provinciale, aut ad aliud pro Religione vel Diœceſi urgens negotium; non tamen diutiùs excuſabuntur, quàm duraverit negotii neceſſitas. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. *C. De Capitul. n.* 24. *Conc.* AQUEN. *De Canonic.* idem habet, & iiſdem verbis.

V. Cùm quilibet Prælatus duos Præbendatos in Curæ ſuæ Paſtoralis ſubſidium deligere & occupare Pontificio jure poſſit, hoc Mexicanâ declarante Synodo ſtatuitur duos Capitulares hujuſmodi à Prælato ad effectum prædictum nominandos, annuis Præbendarum ſuarum emolumentis (præterquàm obventionibus & manualibus, quæ nonniſi verè & realiter aſſiſtentibus dantur) integrè gaudere poſſe, ita ut in celebrioribus Feſtivitatibus præmiſſis §. 2. C. 7. ad Matutinum & alias horas, niſi tunc juſto actualis occupationis impedimento caruerint, ſuper quo eorum conſcientia oneratur, intereſſe non debeant. *Conc.* MEXIC. *Statut. p.* 3. C. 8. §. 1.

VI. Juſta autem cauſa (quæ Canonicos à Miniſterio Altaris excuſat) ea cenſeri debet, quæ probabitur ab Epiſcopo, vel eo abſente, ab ejus Vicario cum duobus de Capitulo, quorum unus ab Epiſcopo vel ejus Vicario, alter à Capitulo eligatur. *Conc.* TOLET. *ann.* 1366. *Art.* 3. C. 9.

VII. Epiſcopis cum duobus Canonicis Cathedralibus, quorum unus ab Epiſcopo, alter à Capitulo eligetur, Synodus committit, ut viſitatis & repurgatis Eccleſiarum ordinationibus & ceremoniis, ſtatuant, quod viderint, pietati, decori Eccleſiæ, & populi ædificationi, convenire. *Conc.* MECLIN. *De Officio, &c.* C. 17.

VIII. Idem habet *Conc.* REEM. C. 4. *n.* 1. *De Reformandis Brev. Miſſal. &c. Conc.* TRID. SESS. XXIV. *Cap.* 18. præcipit, ut ad inſtitutionem Seminarii Epiſcopus procedat cum conſilio duorum Canonicorum, quorum unum ipſe eligat. Idem *Conc.* TURON. *ann.* 1583. C. 21. ipſum Decretum ſervari mandans ad ipſius formæ (contribuendi Seminariorum ſuſtentationi) executionem, Epiſcopus ſecum aſſumet duos, quos voluerit, modò de Capitulo unus, & alter de Civitatis Epiſcopalis Clero eligatur, quibus Capitulum tertium de ſuo gremio adjunget, & Clerus Civitatis quartum. *Conc.* ROTHOM. *De Seminar.* n. 3. & *n.* 8. Eligere debet Epiſcopus duos Canonicos ad gubernationem Seminarii.

Omnes Beneficiarii ad inſtitutionem Seminarii conferant, juxta taxationem ab Epiſcopo cum duobus de Capitulo, ſecundum *Concilii* TRID. Decretum, faciendam. *Conc.* RHEM. C. 17. *n.* 4. *ann.* 1583.

Adſcitis ad conſilium duobus Canonicis transfert ad tempus Seminarium ad aliam Cathedralem, in qua ſit Univerſitas. *Conc.* BURDIG. C. 24. *ann.* 1583. Qua in re (inſtitutione Seminarii) conſilio & operâ Canonicorum aliquâ ſuæ Eccleſiæ utentur. *Ibid. in fine.*

IX. Quandò Dignitati attribuendum eſt aliquod munus, Epiſcopus id facere debet, adhibitis duobus Canonicis, quorum unum ipſe eligat. *Conc.* MEDIOL. I. C. 36. *ann.* 1565.

X. Quòd ſi magis expedire Epiſcopo videatur, ut pecuniâ mulctentur, qui Synodo adeſſe neglexerunt, pecuniaria mulcta in pios uſus conſilio duorum Canonicorum, quos Epiſcopus in conſilium adhibebit, convertatur. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1583. C. 33.

XI. *Conc.* AQUEN. C. *De Capitulis* jubet, ut Statuta Eccleſiæ Metropolitanæ revideantur cum duobus de Capitulo *ann.* 1583. Idem de inſtitutione Seminariorum. C. *De Seminar.*

XII. Canonicos, quos ſenioribus in rebus advocare & in conſilium adhibere ſolent Epiſcopi, non vitæ ſolùm integritate & eruditione valere, verùm etiam ætate judicii maturitatem præ ſe ferre æquum eſt; tùm ne ætatis tyrocinio fortè labantur, tùm ut Officii Dignitatem probabili opinione apud vulgus ſuſtineant. Eccleſiæ igitur majeſtati & amplitudini conſulentes nullum deinceps in numerum Canonicorum in Cathedralibus noſtris adſcribi volumus, qui Subdiaconatûs Ordinem adeptus non ſit, aut ſaltem in ætate conſtitutus, quæ intra annum Subdiaconatu donari poſſit; eâ tamen lege, ut quamprimum 25. annum attigerit, Presbyteratu initietur. *Conc.* TURON. *ann.* 1583. C. 25. *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. RHEMS TIT. 21. *n.* 2.

XIII. Divinis Officiis peractis, ipſos Canonicos (præſertim Eccleſiarum Cathedralium, qui Epiſcopi Conſiliariorum nomine decorantur) oportet Libros præſertim Sacros legere, non verò huc illocque vagari, aut deſides eſſe; multùm enim intereſt Reipublicæ Chriſtianæ, ut ſint viri docti, qui cæteros ad juſtitiam & pietatem invitent & erudiant, qui ne ob librorum penuriam ſe excuſent, provideatur in unaquaque Eccleſia Cathedrali & Collegiata de Bibliotheca, in qua boni libri & ab Eccleſia Catholica recepti, potiſſimùm Sacri, Juriſque Divini & Canonici, recondantur, cujus curam habeant Decanus, Archidiaconus, Scholaſticus, ſive Cancellarius, aut alii ab Epiſcopo & Capitulo deputandi. *Conc.* TORON. *ann.* 1583. Cap. 15.

Notandum, quòd hujuſmodi habere debeant votum deliberativum, ideòque numero impari aſſumendi, ne diviſione votorum in pares partes negotiorum deſitutio tumiùm retardetur.

XIV. In omnibus Eccleſiis Cathedralibus omnes Canonicatus ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterii, Diaconatûs & Subdiaconatûs: Epiſcopus autem cum conſilio Capituli deſignet, ac diſtribuat prout viderit expedire, quibus quiſque Ordo ex Sacris annexus in poſterum eſſe debeat, ita tamen ut dimidia ſaltem Pars Presbyteri ſint, cæteri verò Diaconi, aut Subdiaconi; ubi verò Conſuetudo laudabilior habet, ut plures vel omnes ſint Presbyteri, ſervetur. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. Cap. 12. *ann.* 1563. *Concil.* BURDIGAL. *ann.* 1583. *C.* 17. *Concil.* BITUR. *ann.* 1584. præcipit, ut omnes ad Sacerdotium promoveantur, niſi extent Præbendæ Subdiaconales ex Conſuetudine. *Tit.* 34. *C.* 2. *Idem Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. ſine exceptione. *C.* 2. 5. *Part. n.* 5. *Concil.* AQUILEI. *ann.* 1596. §. 4. ſequens diſpoſitionem *Concil.* TRID. addit Majores Ordines Majoribus Præbendis annectendos. *Concil.* NARBON. *ann.* 1609. *C.* 30. nominatim exprimit Capitula exempta.

§. IV.

Quoad Statuta examinanda, approbanda, reformanda, aliave cum iis quodammodò connexa: Ad rem faciunt n. 7. 8. & 11. §. præcedentis. Hujus autem jus hîc eſt.

I. Præcipimus Capitulis, ut infra tres menſes omnia ſua Statuta bonâ fide ſuis Epiſcopis communicent, quæ ad hanc Synodum debuerant afferre; curent autem Epiſcopi de Statutorum illorum obſervatione, in quibus cum ipſorum Capitulorum conſilio, aut immutent, aut addant, quæ videbuntur expedire, dummodò Juri Communi & Sacris Canonibus non adverſentur, quod præſens Decretum volumus quotannis in Syn. Diœceſ. & Capitul. Generalibus publicari. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Capit. n.* 33. *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585. *de Capit. Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. *Conc.* AQUEN. vult Statuta aliorum Capitulorum conformari Statutis Eccleſiæ Metropolitanæ. *Conc.* AVENIO. *ann.* 1594. præcipit, ut conficiantur pro his, quæ non habent, ab Epiſcopo probanda. C. 33. *Conc.* AQUILEI. *ann.* 1596. Confecta Statuta & Conſuetudines ſcriptas Epiſcopi correctioni ſubjicit. C. 4. §. *Conſuetudines.* C. 10. §. *in Eccleſiis.*

II. Quæcumque in hac Provincia immunitatem aliquam prætexunt, nec ullis Epiſcoporum, ſed ſolis Apoſtolicæ Sedis Legibus ſe ſubjacere profitentur Capitula, Conciliorum Provinciæ Sanctionibus, Decretiſque, vel ipſâ Sede Apoſtolicâ jubente, obſtricta ſe eſſe norint. *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. Idem dixerat. *Conc.* MEDIOL. IV. C. 14. *Part.* 2. *ann.* 1576 eamque rationem inſinuaverat, Capitula potioris eſſe conditionis quàm Epiſcopos, non debere Epiſcopos autem illis Decretis ſubeſſe.

III. Quæcumque Dignitatibus, Perſonatibus, Officiis, munera Jure Communi, vel probatis cujuſque Eccleſiæ Conſtitutionibus, vel illorum inſtitutione attribuuntur, ea omnia magnâ curâ, ſummâque diligentiâ ſtudeant Epiſcopi ab omnibus ſervari, & quæ antiquata ſunt ad uſum revocare; ſi quod ſit, cui nullo modo munus attributum ſit, aut quod ſit non ſatis conſtet, Epiſcopus duobus de Capitulo adhibitis, quorum alter ab Epiſcopo, alter à Capitulo delegatur, aſſignant proprium munus. *Conc.* MEDIOL. I. C. 36. *ann.* 1565.

IV. Operæ pretium videtur Statutorum volumina inter viſitandum excutere, & quæ Evangelicæ puritati atque fraternæ charitati, denique Diſciplinæ Eccleſiaſticæ minus conſentanea reperta fuerint, reſecare, cavereque, ne poſthac ulla nova Statuta in iiſdem Eccleſiis, (niſi tamen noſter acceſſerit calculus) edantur. *Concil.* COLON. I. *Par.* 3. *C.* 19. *ann.* 1530. Vox *noſter*, hic intelligenda eſt de quolibet Epiſcopo ſeorſim ſumpto.

V. *Concil.* SENON. *ann.* 1528. hæc circa eumdem Magiſtrum præceperat: „ Sit Magiſter ceremoniarum „ in ſingulis Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis; aut „ ſi deſit, alius inſtituatur „ Hic Canon ad rem non facit, niſi poſito quòd Capitula hujuſmodi ſtatuerent, hoc enim Statutum, ut & alia, Epiſcopi examini ſubjiceretur.

VI. Epiſcopis cum duobus Canonicis Eccleſiarum Cathedralium, quorum unus ab Epiſcopo, alter à Capitulo eligetur, Syn. committit, ut viſitatis & repurgatis Eccleſiarum Ordinationibus & ceremoniis, ſtatuant, quod viderint pietati, decori Eccleſiæ, & populi ædificationi convenire. *Concil.* MECLIN. *ann.* 1570. *De Offi.* C. 17.

Quod de Magiſtro ceremon. hîc dicitur, *Concil.* BITUR. extendit ad Collegiatas Eccleſias. *Tit.* 12. Cap. 14. *ann.* 1584. non produci.

In unaquaque Cathedrali Magiſter ceremoniarum ab Epiſcopo & Capitulo conſtituatur, qui Sacerdos ſit, probatis moribus & in Divinis Officiis & ceremoniis valdè exercitatus, cui æquis ſumptibus Capituli, Epiſcopi Fabricæ ſtipendium detur: Magiſtri autem ceremoniarum officium erit, tàm aſſiſtentes Choro, quàm Altari Miniſtros Officii admonere, &c. *Concil.* MEXIC. LIB. III. *Tit.* 15. *v.* 3. *Concil.* AVENIO. *ann.* 1594. *C.* 22. præcipit, ut Capitula inſtituant ab Epiſcopo probandum, utque à Congregatione Rituum non modò ediſcat, verùm etiam edoceat.

Adminiſtratores teneantur rationem reddere coram Capitulo, propoſitâ pœnâ ad Epiſcopi arbitrium; rationem quoque anniverſariorum & piorum legatorum reddant Epiſcopo ſingulis annis, ſi celebrata illa fuerint, hæc verò ſi executioni mandata. *Idem. Conc.* C. 33. MEXIC. LIB. III. *tit.* 15. *v.* 3.

VII. Epiſcopi in Eccleſiarum Cathedralium Viſitatione ſollicitè curent, ut ipſarum Eccleſiarum Statuta, quæ alioqui diſperſa oblivioni tradi ſolent, & in deſuetudinem abire, in unum volumen redigantur; & ea quæ emendatione indigere videbuntur, juxta Canonicas Sanctiones & Juris ordine ſervato emendentur; atque omninò publicè in Capitulo, ſaltem quolibet anno ſemel, tempore ab eodem Epiſcopo conſtituto, omnibus Canonicis præſentibus, legantur. *Conc.* TOLET. *ann.* 1566. *Art.* 2. DECR. 8. *Conc.* MECLIN. *ann.* 1570. DECR. *De Reviſend. ſtat.*

VIII. Si in quibuſdam Eccleſiis bellorum injuriâ aut caſu aliquo fortuito Statuta perierint, autoritate Epiſcopi aut Superioris condantur. *Concil.* BITUR. *ann.* 1584. *tit.* 34. C. 12.

SECTIO IX.

Quæ obſervantia Canonicorum erga Epiſcopum?

I. In Regula CRODEGANDI interpolata. C. 82. Epiſcopum cum Canonicis comparans dicit: *Tuum eſt præcipere, illorum obedire; tuum eſt præire, illorum ſubſequi.*

II. Pacis ubique ſint amantes Canonici, nec cum Epiſcopis animosè contendant, aut ſuperbè reſpondeant; ſed illis honorem & reverentiam cum ſumma modeſtia exhibeant, & ſi quæ lites ſuboriri cœperint, utrique amicè componant. *Concil.* RHEM. *ann.* 1583. C. 21. *n.* 12.

III. Quotieſcumque Epiſcopi accedent ad Eccleſias locorum ubi ſunt Capitula, vel Conventus, certioratis illis de ſuo adventu, pulſatis campanis, cum cottis & pluvialibus, ſi habuerint, aquâ benedictâ & incenſo, & cruce, pſallendo ſeu cantando, proceſſionaliter & devotè eis obviam reverenter occurrant uſque ad portam Eccleſiæ, vel uſque ad limen Cœmeterii; & ipſi Domini Epiſcopi ſuper ſe ponendum crateos proſtratos ante Altare, dictâ cum cantu oratione per Sacerdotem, ſurgentes oſculati fuerint Altare, impendunt benedictionem ſolemnem. *Conc.* RAVEN. III. C. 6. *ann.* 1314.

IV. Epiſcopis in Eccleſia & in conceſſu Presbyterorum ſublimior ſedeat. *Conc.* CARTHAG. IV. C. 35. *ann.* 398.

V. Eadem docet Collectio Canonum Arab. 84. præter 20. vulgatos C. 63. cujus Epigraphe hæc eſt, *Nemini fas eſt ſedere ſupra Epiſcopum.* Canon autem his verbis concipitur. *Ubi ſedent Chorepiſcopus & Archidiaconus in ſedilibus Eccleſiæ, & in ea præſentes ſunt, nemini Sacerdotum Eccleſiæ, Diaconorum, & reliquorum Clericorum, fas eſt ſupra ipſos ſedere, aut præcedere, niſi ſolus Epiſcopus, quia hi ſunt loco duarum manuum & duarum alarum, quibus volat Epiſcopus.*

VI. Epiſcopis prætereà ubique is honos tribuatur, qui eorum Dignitati par eſt, eiſque in Choro & in Capitulo, in proceſſionibus, & aliis actibus publicis, prima Sedes & Locus, quem ipſi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum autoritas. *Conc.* TRID. SESS. XXV. Cap. 6. Idem habet quoad Chorum *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Epiſcopis. n.* 29. *Conc.* RHEM. *De Epiſcopis. n.* 10. *Conc.* TURON. dicit idem, dùm ſupponit primos honores Epiſcopis debitos, quia cæteris ſunt Superiores. C. 12. *ann.* 1583. *Conc.* MEXIC. LIB. I. *Tit.* 13. §. 1. *ann.* 1585.

VII. Cùm certum ſit, Eccleſiam Cathedralem ab Epiſcopi Cathedra denominari, ac Epiſcopum ad eam inſtitui & de ea poſſeſſionem capere, ſatis abſurdam quorumdam opinionem exiſtamamus, aſſerentium omnem in Cathedralibus Eccleſiis autoritatem penès Capitulum & Decanos permanere, proindè declarat hæc Sancta Syn. præcipuam in ipſis autoritatem & rerum gerendarum poteſtatem ad Epiſcopos pertinere, eoſque conſilio & operâ Capitulorum & Dignitatum juvari debere, ut membrorum capiti cohærentium. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Epiſcop. num.* 28.

VIII. Præcipit Sancta Synodus, ut Prælato ægrotanti, ac Sanctiſſimæ Euchariſtiæ & Extremæ Unctionis Sacramentum petenti, Capituli Præſidens pluviali aureo ornatus, Præbendatis omnibus, nemine excepto, unà cum Parochis, Capellanis, & Eccleſiæ Miniſtris, reliquiſque Sacerdotibus qui congregari poſſint, ſuperpelliceis indutis, proceſſionis ordine comitantibus, Cruce quoque cum luminaribus ditioribus præcedente, eamdem Sanctiſſimam Euchariſtiam, quâ decet

Digitized by Google

decet reverentia & devotione miniſtret, Præbendatisque ſingulis huic actui deficientibus emolumenta ſingulorum menſium per eos emerita, inter alios qui interfuerint diſtribuenda, detrahi jubeat. Mixie. *Eccleſ. Statut. Part.* 4. *C.* 4. §. 1.

IX. Cùm multorum querelis didicerit *Synodus* Abbates, Capitula, & alias perſonas Eccleſiaſticas feriâ quartâ Cinerum, die Jovis in Cœna Domini, die Sanctâ Veneris, quibus quidem diebus Epiſcopi in Cathadralibus publicas abſolutiones populo indicere & impartiri conſueverint, iiſdem illos hujuſmodi abſolutiones in ſuis Eccleſiis aſſignare, dieſque feſtas & abſtinentias, quarum tranſlationes fieri decrevit Eccleſia, certis de cauſis in alios dies, quàm qui per Epiſcopum ſunt præſcripti transferre: Sitque interdictum, duos in eadem Civitate Epiſcopos eſſe; prorſuſque abſurdum in una Civitate hos carnibus uti, & operibus vacare, illos abſtinere utriſque, ne hæc fiant, prohibet ſub excommunicationis in perſonas particulares & interdicti in excommunicatos pœna ipſo facto incurrenda. *Conc.* Turon. *C.* 24. *ann.* 1583.

X. Epiſcopis præſentibus Benedictionem Cerearum, Palmarum, & rerum ſimilium, nemo facere præſumat: Monebunt tamen illi Capitulum, ſi facere nolint. Cùm autem aberunt, Decanus, vel Hebdomadarius, eo poterit officio defungi. *Concil.* Rhem. *ann.* 1583. *C.* 22. *n.* 11.

XI. His Canonibus adjicere licet, omnes, qui jubent Cononicis, ut Epiſcopo Pontificialia exercenti non ſolum in Cathedrali ſed & in aliis Eccleſiis miniſtrent. Inter cæteros tales ſunt, *cap.* 12. Sess. XXIV. *Concil.* Trid. *De cultu & Officio Divino, cap.* 13. *Conc.* Camer, *ann.* 1565. *C.* 38. *Conc.* Mediol. *an.* 1565. *Concil.* Rotho. *ann* 1581. *De capit. n.* 52. Rhem. *C.* 22. *n.* 7. *Conc.* Avenion. *C.* 34. *ann.* 1327.

SECTIO X.

Quæ peculiaria ſunt Canonicis Regularibus tàm quoad animarum curam, quàm quoad alia.

I. Clerici Regulares ab hoc Officio [animarum cura] nec penitùs ſunt removendi, nec ind ſcretè admovendi; nam ſi penitùs removentur, Canonico Ordini non exigua fit injuria, cui tanto ſecuriùs eſt credenda correctio alienæ vitæ, quanto majorem diligentiam adhibuit vitæ ſuæ corrigendæ: ſi verò indiſcretè Regularibus Clericis hoc onus imponitur, in quibuſdam Eccleſiaſtica Diſciplina frangitur, & ipſi fratres, qui in Clauſtris, tanquàm in Caſtris, contra tentationes fortiter ſtabant & vincebant, cùm ſoli ad pugnam prodeunt, in tentationibus facilè ſuperantur. Ivo Carnot. *Epiſt.* 69. *Canon. ſtirpens Eccl.*

II. Si qui ſunt in Collegio veſtro viri prudentes & maturi & igne tentationum examinati, quibus hoc onus (animarum cura) imponi velitis, eos deducite ante præſentiam Epiſcopi, ut ab eo animarum curas ſuſcipiant, ſine cujus arbitrio, ſi meminiſtis, ſecundùm Canonicas Sanctiones, nec criminales ſententias, quilibet Presbyter poteſt injungere, nec peractâ pœnitentiâ Pœnitentes Sacris Altaribus reconciliare. *Ibid.*

De Curis Sæcularibus hîc agitur, quarum capaces ſemper fuerunt Canonici Regulares, ut declarat Innocentius in *cap.* 5. *De Statu Monachor. & Canonicor. Regula.* in quo habes exceptionem Regulæ Generalis, *Regularia Regularibus, Sæcularia Sæcularibus*, perindè ac in Epiſcopatibus, qui licèt ſint Sæculares, Regularibus tamen conferri poſſunt: Hujus prærogativæ cauſas affert Gonzalez in *cap. lauaatum*; ſed in fine Commentarii nunc dubium eſſe inſinuat, an illâ gaudere poſſint ſine diſpenſatione Papæ; illud egere Deciſione Pontificiâ. Faonanus verò in *idem* Cap. *n.* 17. conclud t, hanc Diſpenſationem nunc eſſe neceſſariam. Interdictum aliàs fuit Canonicis Regularibus, ne in Conventus Monachorum tranſirent, id teſtantur *cap.* 1. 2. 3. Caus. XIX. Quæst. III.

Hùc adduci poſſent Canones ſuprà relati ex Regula Chrodegandi, ſive ſincera ſive interpolata, cùm Canonici Regulares ex Regula ſpeciali Regulares dicti ſint; ſed cùm controverſum ſit, idque meritò, an Canonici, pro quibus præfata Regula condita fuit, Regulares fuerint, prædicti Canones Cononicis Regularibus certò convenire non poſſunt, niſi prout ſunt Canonici; quâ ratione hîc non ſpectantur. Thomassin. *Part.* 3. Lib. I. *cap.* 30. hanc controverſiam tractat, cujus diſcuſſio hujus loci non eſt.

TITULUS XIX.

De Parochis, ſive Rectoribus Eccleſiarum Parochialium, ubi quidquid ad illos attinet exponitur, tùm per Deciſiones Juris, propriis ipſius verbis expreſſas, tùm per Canones aliundè quàm ex Corpore Juris deſumptos.

SECTIO I.

Quid ſint Parochi, & quibus nominibus in Jure appellentur, & quale ſit generatim illorum Officium?

I. Parochus, ſive Sacerdos dicitur, qui in Parochiali Eccleſia Prælationis Officio fungitur. *De Clerico Ægrotanto.* Cap. *Tua nos.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 6. Cap. 4.

II. Parochi, ſive Rectores Eccleſiarum, qui curam habent animarum. *Ibid. De Cler. Ægr.* Cap. *De Rectorib.* Lib. III. Decr. *Tit.* 6. Cap. 3.

III Plebanus, ſeu Officium Plebani exercens, ad Eccleſiarum Parochialium Regimen poſitus. *De Statu Monachorum.* Cap. *Quod Dei.* §. 1. & 2. Lib. III. Decret. *Tit.* 35. Cap. 5.

IV Plebano Jure. *De Elect.* Cap. *Querelam.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 24. *apud* Gonzalez. *n.* 2. Plebani nomine donatur. Cap. 3. *De Offic. Ord.*

V. Parochialium Eccleſiarum Curati, ſive Rectores, qui miniſtrare habent Eccleſiaſtica Sacramenta, quibus noſcitur de jure competere, prædicare, ſeu proponere Verbum Dei, & Confeſſiones audire. Clementina *Dudum. De Sepulturis.* §. 9. *Verum. init.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 7. Cap. 2. *Concil.* Aquisgran. II. *ann.* 836. Cap. 3. *Can.* 5. Tom. VII. Conc. *p.* 1711.

Presbyter ſeu Parochus, qui Plebem habet ſibi commiſſam. Caus. II. Quæst. V. Cap. 13. *Presbyter.*

VI. Una Eccleſia unius debet eſſe Rectoris. *De Jure Patronatus.* Cap. *Quoniam. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 38. Cap. 3. Parochi in veteribus Eccleſiæ Canonibus ſimpliciter Presbyteri dicebantur. Vide Gonzalez *ad* Cap. 2. *De Parochiis.* Lib. III Decr. *Tit.* 29. & *De Conſecr.* Dist. IV. Cap. 106. *omnis Presbyter. Concil.* Rom. *ann.* 826. Cap. 8 9. 10. Tom. VIII. Conc. *p.* 107. *Concil.* Valent. III. *ann.* 855. *Can.* 9. Tom. VIII. Conc. *p.* 139.

SECTIO II.

Quales inſtitui debeant in Eccleſiis Parochialibus; quæ ætas ad id requiratur?

I. In Parochialibus Eccleſiis Presbyteri per Epiſcopos inſtituantur, qui eis reſpondeant de animarum cura, & his quæ ad Epiſcopum pertinent. Caus. XVI.

XVI. Quæst. II. Cap. 6. *Sanè*. §. *In Parochialibus*. Urbanus. II. *ann.* 1093. in Gallia tales inſtituantur, qui Epiſcopis reſpondeant de cura animarum.

II. Ne conductitiis Presbyteris Eccleſiæ committantur; & unaquæque Eccleſia, cui facultas ſuppetit, proprium habeat Sacerdotem. Caus. XXI. Quæst. II. Cap. 5. *Præcipimus*, *inter Decreta* Eugenii. II. *ann. circ.* 824. Cap. 11. 107. *Concil. p.* 1342. Innoc. II. *In Synodo* Romana. *ann.* 1139. Conductitiis Presbyteris Eccleſiæ committi non debent *Conc.* Tol. IV. *ann.* 633. *Canonib.* 26. & 27. Tom. V. Conc. *p.* 1713. *Concilium* Rhemensa *ann.* 1131. *Can.* 9. Tom. X. Conc. *p.* 985.

III. Statutum, quòd Parochiales Eccleſiæ in Civitatibus, aut Villis muratis exiſtentes, nonniſi Graduatis ſimplicibus, aut nominatis, aut ſaltem qui per tres annos in Theologia, vel altero Jurium ſtuduerint, ſeu Magiſtris in Artibus, qui in aliqua Univerſitate privilegiata Studentes Magiſterii gradum adepti fuerint, conferantur. *Concordatorum. Tit.* 3. *fin.*

IV. Parochiæ Urbium Graduatis aut Artium Magiſtris conferantur.

V. Nullus omninò ſuſcipiat Parochialis Eccleſiæ Regimen, niſi qui jam 25. annum ætatis attigerit, & ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat. *De Electione*. Cap. *Cum in cunctis*. §. 3. *Inferiora*. Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 7.

VI. Beneficia Eccleſiaſtica, curam animarum habentia, perſonis dignis & habilibus, juxta Conſtitutionem Gregorii X. in Generali Lugdunensi *Concilio*, quæ incipit, *Licet Canon*. editam, conferantur. *Conc.* Trid. Sess. VII. *De Reform*. Cap. 3.

VII. Ut periculoſa negligentia Parochorum juris executione ſuppleatur, ſtatutum eſt, ut nullus ad Regimen Parochialis Eccleſiæ aſſumatur, niſi ſit idoneus moribus, ſcientiâ, & ætate, ita ut Collationes de Parochialibus Eccleſiis, his qui non attigerint 25. annum de cætero faciendæ, viribus omninò careant. *In* 6. *De Elect*. Cap. *Licet Canon*, *poſt init*. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 14. Si conferatur Parochia nondum habenti 25. annum, non valet Collatio.

SECTIO III.

Intra annum teneri Eccleſiarum Parochialium Rectores ad Sacerdotium promoveri, & quomodò annus computetur, & quæ pœnæ decretæ ſint, tàm in eos, qui ſtatuto tempore non promoventur, quàm in eos, qui intendunt non promoveri.

I. Is, qui ad Regimen Parochialis Eccleſiæ aſſumetur, intra annum à ſibi commiſſi Regiminis tempore numerandum, ſe faciat ad Sacerdotium promoveri. *Ibid. in* 6. *De Elect*. Cap. *Licet*. §. 1. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 14. aliter facta Collatio, ſive proviſio omninò irritetur. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. VII. *De Ref.* Cap. 3.

II. Quòd ſi intra idem tempus promotus non fuerit, Eccleſia ſibi commiſſa (nullâ etiam præmiſſâ monitione) ſit præſentis Conſtitutionis autoritate privatus. *Ibid. fin.*

Statutum felicis recordationis Gregorii Papæ X. de his, qui ad Parochialium Eccleſiarum Regimen aſſumuntur, promovendis ad Sacerdotium intra annum, alioquin eiſdem ſint privati, eſt pœnale. *Ibid. in* 6. *De Elect*. Cap. *Statutum*. *init*. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 22. *Ideoque reſtringendum*.

III. Hoc Statutum ad Collegiatas Eccleſias, etiamſi aliàs Parochiales extiterint, & aſſumptos ad earum Regimen non extenditur; ſed antiqua jura ſervari debent potiùs in eiſdem. *Ibid.* Cap. 22.

IV. Antiquum Jus, ut talis ad Regimen Eccleſiæ Parochialis aſſumptus, ſi monitus præfixo à Canonibus tempore non fuerit in Presbyterum ordinatus; à Regiminis ejuſdem amoveatur Officio, & alius conferatur, qui & velit & poſſit illud convenienter implere. *De Electione*. Cap. *Cum in cunctis*. §. 3. *Inferiora*. Lib. I. Decret. *Tit.* 6. Cap. 7. & *In* 6. *De Electione*. Cap. *Licet*. *poſt init*. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 14.

V. Felicis recordationis Gregorius Papa X. ſtatuit in *Concilio* Lugdunensi, ut ad Regimen Parochialium Eccleſiarum aſſumpti, ſe ad Sacerdotium promoveri faciant intra annum à ſibi commiſſi Regiminis tempore connumerandum; alioquin ſi intra idem tempus promoti non fuerint, hujuſmodi Eccleſiis abſque monitione alia ſint privati. *In* 6. *De Elect*. Cap. *Cum ex eo*. *init*. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 34.

VI. Commiſſa alicui Parochialis Eccleſia, quanquàm tantum de anno tranſiverit, quod intra ipſum nequeat juxta Statutum Generalis *Concilii* Lugdunensis ad Sacerdotium promoveri, non eſt, niſi tunc demum, cùm ex toto fuerit ipſe annus elapſus, cenſenda vacare; nec poteſt alteri aliàs, ipſo nolente, conferri. *In* 6. *De Elect*. Cap. *Commiſſa*. *init*. Lib. I. *Tit.* 6. *Cap.* 35. Ante elapſum annum integrum Eccleſia Parochialis non vacat, non ſuſcepto Sacerdotio.

VII. Annus hujuſmodi à tempore illo incœpit, quo ipſius Eccleſiæ Regimen commiſſum extitit, & poſſeſſionem ejus pacificam habuit, vel per eum ſtetit, quominùs haberet eamdem. *Ibid.* Cap. 35. §. 1.

Annus hujuſmodi non currit, ſi promoveri juſto impedimento detentus intra tempus hujuſmodi nequivit. *Ibid.*

VIII. Si intra dictum tempus non fuerit rationabili causâ ceſſante promotus, ei Eccleſia ipſa, quâ dicti Statuti autoritate jam privatus exiſtit, nullatenùs eâ vice poterit iteratò conferri. *Ibid.* § 2. *Porrò*. *in* 6. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 33.

IX. Si promoveri ad Sacerdotium non intendens, Parochialem receperit Eccleſiam, ut fructus ex ea per annum percipiat, ipſam poſtmodùm dimiſſurus, niſi voluntate mutatâ promotus fuerit, tenebitur ad reſtitutionem fructuum eorumdem, cùm eos receperit fraudulenter. *Ibid. in* 6. *De Elect*. Cap. *Commiſſa*. §. 3. *Cæterum*.

X. Qui verò alicui Eccleſiam Parochialem contulit, cùm eum non crederet ad hujuſmodi Ordinem promovendum; præter Divinam quam exindè incurrit offenſam, ad ſervandam indemnem eamdem Eccleſiam obligatur. *Ibid.* §. *ult*. *in* 6. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 35.

XI. Si is, ad quem Rectoris præſentatio in aliqua Parochiali Eccleſia noſcitur pertinere, quempiam non conſtitutum in Sacris præſentet ad eam, ipſe (dummodò aliàs ſit idoneus, & intra tempus à Jure ſtatutum ad Ordines, quos ipſius Eccleſiæ cura requirit, valeat promoveri) eſt admittendus. *In* 6. *De Inſtitutionib*. Cap. *Si is*. Lib. III. *Tit.* 6. Cap. 2.

XII. Præſentatus ad Parochialem Eccleſiam nondùm in Sacris conſtitutus, admitti debet; modò intra annum ad Sacerdotium promoveri poſſit. Idque jam eſt de Jure Communi, non verò ſolùm ex diſpenſatione, ut olim ex Cap. *Præterea*. *De Ætate*. Lib. I. Decr. *Tit.* 14. Cap. 5.

XIII. Ad Regimen Parochialis Eccleſiæ in minoribus Ordinibus conſtituti conſueverunt aſſumi, dùm tamen tales ſint, quod infra breve tempus (hìc appellatur breve tempus annus; in anno enim poteſt aliquis promoveri ad Sacerdotium, *Gloſſa hoc Verbo*.) poſſint in Presbyteros ordinari. *De Ætate & Qual*. Cap. *Præterea*. Lib. I. Decr. *Tit.* 14. Cap. 5.

XIV. Facultas diſpenſandi lata in 6. *De Elect*. Cap. *Cùm ex eo*. ut Epiſcopi poſſint diſpenſare cum Parochis, ut propter ſtudia uſque ad ſeptennium promoveri ad Sacerdotium minimè teneantur, non videtur eſſe uſu recepta. *In* 6. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 34.

XV. Proviſi de Beneficiis quibuſcumque curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ poſſeſſionis, ad minùs intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito, coram Generali ejus Vicario, ſeu Officiali, Orthodoxæ ſuæ fidei publicam

facere

facere profeſſionem. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 12. *med.* Alioquin prædicti proviſi fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur. *Ibid.*

SECTIO IV.

An & quomodò Parochialium Eccleſiarum Rectores prædicare teneantur, & quæ debeant Plebes ſibi commiſſas docere.

Vide *Concil.* Vasense *vulgò* III. *verè* II. *ann.* 529. *Can.* 2. Tom. IV. Concil. *p.* 16. *Concil.* Clovesiovię. II. *ann.* 747. *Can.* 9. 10. 11. Tom. VI. Concil. *p.* 1576.

I. Ad Eccleſiarum Parochialium Regimen in Presbyteros ordinati, ex eo debent Prædicationis Officium exercere: *De Statu monach.* Cap. *Quod Dei.* §. 1. *med.* Lib. III. Decret. *Tit.* 35. Cap. 5. Doceant ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem; annuntientque e s, cum brevitate & facilitate ſermonis, vitia quæ eos declinare, & virtutes quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant. *Ibid. Concil.* Trid. Sess. V. Cap. 2. *De Refor.*

II. Sit Rector diſcretus in ſilentio, utilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat: Nam ſicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiſcretum ſilentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Distinct. XLIII. Cap. 1. *Sit Rector. init.* Gregor. I. *Part* 2. *cui Paſtoralis.* Cap. 4. *ann.* 590.

III. Ne oves Chriſti eſuriant, neve parvuli panem petant, & non ſit, qui frangat eis; mandat Sancta *Synodus* Tridentina Paſtoribus & ſingulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Miſſarum celebrationem vel per ſe, vel per alios, ex iis quæ in Miſſa leguntur, aliquid exponant; atque inter cætera Sanctiſſimi hujus Sacrificii myſterium aliquod declarent, diebus præſertim Dominicis & Feſtis. *Concil.* Trid. Sess. XXII. *Doctrina de Sacrificio Miſſæ.* Cap. 8.

IV. Parochi inter Miſſarum ſolemnia, aut Divinorum celebrationem, Sacra Eloquia & ſalutis monita vernaculâ Linguâ ſingulis diebus Feſtis vel ſolemnibus explanent, eademque in omnium cordibus, poſtpoſitis inutilibus Quæſtionibus inſerere, atque eos in Lege Domini erudire ſtudeant. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 7. *fin.*

V. Ut fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat, præcipit Sancta Synodus Tridentina Epiſcopis omnibus, ut non ſolùm cùm hæc per ſeipſos erunt populo adminiſtranda, priùs illorum vim & uſum pro ſuſcipientium captu explicent; ſed etiam idem à ſingulis Parochis piè prudenterque etiam Linguâ vernaculâ, ſi opus ſit, & commodè fieri poterit, ſervari ſtudeant, juxta formam à Sancta *Synodo* in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 7. *init.*

Hanc Catecheſim Epiſcopi in vulgarem Linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus populo exponi curabunt. *Ibid. med.*

SECTIO V.

Teneri Parochos Lege Naturali, Divinâ & Eccleſiaſticâ, ad reſidendum in ſuis Eccleſiis, & quomodò abeſſe ab iis poſſint?

I. Cùm Eccleſia, vel Eccleſiaſticum Miniſterium committi debuerit, talis ad hoc perſona quæratur quæ reſidere in loco, & curám ejus per ſe ipſam valeat exercere. *De Cleric. non Reſid.* Cap. *Quia nonnulli.* §. 1. *Cùm igitur.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 3.

II. In Lateranensi *Concilio* ſtatutum eſt, ut perſonæ tali, Eccleſia vel Beneficium Eccleſiaſticum conferatur, quæ reſidere in loco, & curam ejus per ſe valeat exercere. *Ibid. De Cler. non Reſid.* Cap. *Relatum eſt. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 4.

III. Beneficia Eccleſiaſtica, curam animarum habentia, perſonis, quæ in loco reſidere, ac per ſeipſos curam ipſam exercere valeant, juxta Conſtitutionem Alexandri III. in Lateranensi, quæ incipit, *Quia nonnulli*, editam, conferantur. *Concil.* Trid. Sess. VII. *De Refor.* Cap. 3.

Curati inferiores, & alii quicunque, qui Beneficium aliquod, curam animarum habens, obtinent, diſcedendi licentiam ultra bimeſtre tempus, niſi ex gravi cauſa, non obtineant. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *fin.*

Quandòcumque eos abeſſe contigerit, Vicarium idoneum cum debita mercedis aſſignatione relinquant. *Ib.*

In abſentia Curatorum Officium ſit Epiſcoporum, tanquàm in hac parte à Sede Apoſtolica Delegatorum, providere, ut per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignatione, cura animarum nullatenùs negligatur, nemini quoad hoc privilegio, ſeu exemptione quâcumque ſuffragante. *Concil.* Trid. Sess. VI. *De Reform.* Cap. 2. *fin.*

IV. Cùm Præcepto Divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre, Verbique Divini Prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum, curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere; quæ omnia nequaquàm ab iis præſtari & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt; ſed Mercenariorum more deſerunt: Sacroſancta *Synodus* Tridentina eos admonet & hortatur, ut Divinorum Præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio & veritate paſcant & regant *Conc.* Trid. Sess. XXIII. *De Refor. Cap.* 1. Oportet, Sacerdotes, quibus Domini populus commiſſus eſt, cum magna animi conſtantia vigilare ſuper Dominicas oves, ne lupinis morſibus, *id eſt*, Diaboli ſtimulis lanientur. Dist. LXXXI. Cap. 23. *Oportet. init. Concil.* Meldense. *ann.* 845. Cap. 36. Tom. VII. Concil. V. *p.* 1831.

V. Is, qui ad Parochialis Eccleſiæ Regimen aſſumetur, ut gregis ſibi crediti diligentiùs curam gerere poſſit, in Parochiali Eccleſia, cujus Rector extiterit, reſidere perſonaliter teneatur. *In* 6. *de Elect.* Cap. *Licet Canon.* §. 1. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 14.

VI. Gregorius Papa X. ſtatuit in *Concilio* Lugdunensi, ut ad Regimen Parochialium Eccleſiarum aſſumpti perſonaliter reſideant in eiſdem. *In* 6. *De Elect.* Cap. *Cùm ex eo. init.* Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 34.

SECTIO VI.

Quæ pœnæ decreta ſint in Parochos, qui nec prædicant, nec reſident in Eccleſiis ſuis?

I. Si quis eorum, qui Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias, quocunque modo obtinent, per ſe, vel alios idoneos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis & Feſtis ſolemnibus Plebes ſibi commiſſas pro ſua & earum capacitate paſcere ſalutaribus verbis negligat, etiamſi ab Epiſcopi Juriſdictione, quâvis ratione exemptum ſe eſſe prætenderet, etiamſi Eccleſiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui Monaſterio etiam extra Diœceſim exiſtenti forſan annexæ vel unitæ, modò reipſa in Diœceſi ſint, provida Paſtoralis Epiſcoporum ſollicitudo non deſit, ne illud impleatur, *parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, ubi ab Epiſcopo moniti, trium menſium ſpatio muneri ſuo defuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu alias ad ipſius Epiſcopi arbitrium cogantur. *Concil.* Trid. Sess. V. *De Refor.* Cap. 2. §. *Archipresbyteri. fin.*

II. Etiamſi ſic Epiſcopo expedire viſum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præſter,

honeſ-

honeſta aliqua merces perſolvatur; donec principalis ipſe reſipiſcens Officium ſuum impleat. *Conc.* Trid. *Ibid. in.*

III. Epiſcopi Inferiores quævis Beneficia Eccleſiaſtica perſonalem Reſidentiam de Jure ſive Conſuetudine exigentia, in Titulum ſive Commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodùm eis pro bono Eccleſiarum Regimine, & Divini Cultûs augmento, locorum & perſonarum qualitate penſatâ, expediens videbitur, opportunis juris remediis reſidere cogantur. *Concil.* Trid. Sess. VI. *De Refor.* Cap. 2.

IV. Eadem omninò etiam quoad culpam & amiſſionem fructuum; & pœnas de Curatis inferioribus, & aliis quibuſcumque, qui Beneficium aliquod Eccleſiaſticum, curam animarum habens, obtinent, ac de Epiſcopis non reſidentibus, Sacroſancta *Synodus* Trid. declarat, & decernit. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *fin.*

V. Si quis eorum contra Eccleſiæ diſpoſitionem abfuerit, mortalis peccati reatum incurrit. *Concil.* Trid. *ibid.* Sess. XXIII. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

VI. Pro rata temporis abſentiæ, fructus ſuos non facit; nec tutâ conſcientiâ, aliâ etiam declaratione non ſecutâ, illos ſibi detinere poteſt; ſed tenetur illos Fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibitâ quâcumque conventione vel compoſitione. *Ibid. med.* Quòd ſi per Edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces fuerint, liberum eſt Ordinariis, per cenſuras Eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem & ſubſtractionem fructuum, aliaque Juris remedia, etiam uſque ad privationem compellere. *Ibid. fin.*

Nec executio hæc quolibet privilegio, licentiâ, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuſcumque Beneficii, pactione, Statuto, etiam juramento, vel quâcumque autoritate confirmato, Conſuetudine etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela cenſenda eſt, ſine appellatione, aut inhibitione ſuſpendi poteſt. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. *De Reform.* Cap. 1. *fin.*

SECTIO VII.

Ob quas cauſas Parochi legitimè excuſentur à reſidendo in ſuis Eccleſiis. *

I. Cùm is, qui tenet Eccleſiam ſtudiorum vel peregrinationis, vel aliâ hujuſmodi causâ ſe abſentaverit, nec infra præfixum tempus Judici poteſt ſuam præſentiam exhibere, non cenſetur ſe per contumaciam abſentare. *De Officio & Poteſt. Judicis Delegat.* Cap. *Conſultationibus. in integra. apud* Gonzales Lib. I. Decr. *Tit.* 29. Cap. 10. *med.*

II. Admiſſi in Eccleſiis, qui reſidere contradicunt, poterunt amoveri; niſi fortè de licentia ſuorum Prælatorum, vel ſtudio litteratum, vel pro aliis honeſtis, cauſis contigerit eos abeſſe. *De Clericis non Reſid.* Cap. *Relatum eſt.* §. *Cùm igitur.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 4.

III. Patrocinari non debet eis appellationis diffugium, ſi contra hujuſmodi intentionem Decreti fuerit interjectum. *Ibid. fin.*

IV. Si quis Presbyter pro quibuſdam ſe ſuis ordinandis negotiis relaxans, ægritudinis causâ per duorum menſium ſpatium ſuæ Eccleſiæ defuerit, nullum ei debet præjudicium generari. Caus. VII. Quæst. I. Cap. 3. *Præſentium.*

V. Super Reſidentia in Parochiali Eccleſia perſonaliter facienda, poſſit Ordinarius gratiam Diſpenſationis ad tempus facere, prout cauſa rationabilis id expoſcit. *In* 6. *De Elect.* Cap. *Licet Canon.* §. *ult.* Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 14. De reditibus Parochialium Eccleſiarum. *Conc.* Emerit. *ann.* 666. Cap. 16. 18. 19. Tom. VI. Conc. *p.* 507. De Miſſis, quas tenentur Parochi celebrare. *Ibid.* Cap. 19.

* *Vide* Quomodò ſit contra eos procedendum Sect. XII. *Tit.* 8. *De Canonicis*, ibi enim ſimul *De Parochi* actum eſt; & idem eſt modus.

SECTIO VIII.

Quomodò regenda unaquæque Parochia & quomodò figendi illius limites.

I. De Diœceſi videtur intelligendum. Unaquæque Parochia ſub Epiſcopi proviſione regatur. Theodulphus Aurelianensis *ann.* 797. *In Capitulari.* Cap. 14. Tom. VII. Conc. *p.* 1139.

Epiſcopi, pro tutiori animarum eis commiſſarum ſalute, diſtincto populo in certas, propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum peculiarem Parochum aſſignent, qui eas cognoſcere valeat, & à quo ſolo licitè Sacramenta ſuſcipiant. *Concil.* Trident. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 13. *fin.*

II. Sicut in unaquaque Eccleſia unus Presbyter debet eſſe, ita ipſa, quæ ſponſa vel uxor ejus dicitur, non poteſt dividi inter plures Presbyteros; ſed unum tantummodò habebit Sacerdotem, qui eam caſtè & ſincerè regat. Caus. XXI. Quæst. II. Cap. 4. *Sicut. initio.*

III. Nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat; ſed ſit unuſquiſque ſuis terminis contentus. Caus. XIII. Quæst. I. Cap. 1. *Eccleſiæ.* Eccleſias ſingulas &c. *Ibid.* Caus. XIII. Quæst. I. Cap. 1. *De Domicilio.* Vide Lib. I. Decr. *Tit.* 3. *De Reſcriptis.* Cap. 29. *Dilectus.* Gl. Verbo *Domicilio.*

IV. Plures Baptiſmales Eccleſiæ in una terminatione eſſe non poſſunt, ſed una tantummodò cum ſuis Capellis.

V. Si contentio fuerit de terminatione duarum Matricum, Plebes utrarumque diſcernant; & ſi non convenerint, lis Dei Judicio diſcernatur. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 54. *Plures.* Senſus eſt: Plures Eccleſiæ Baptiſmales non poſſunt eſſe intra eoſdem limites, ita quòd habeant eoſdem limites; ex quo enim ſunt Baptiſmales, debent habere diſtinctos limites. *Gl.* Verbo *In una.* & Verbo *Non poſſunt.* Tribuitur *Conc.* Tolet. *an.* 400. in quo non eſt; & *Concil.* Aquigranens. *an.* 816. quale nullum hujus anni: quàm certum eſt, nempè ætatem tenebroſam ſapere quod dicit de lite dirimenda Dei judicio, quo Deus ipſe tentatur.

SECTIO IX.

Rectores debere ſingulis annis Chriſma petere à ſuis Epiſcopis & illud cuſtodire.

I. Presbyteri, qui per Diœceſes Eccleſias regunt, non à quibuſlibet Epiſcopis, ſed à ſuis, nec per juniorem Clericum, ſed omni anno, aut per ſe ipſos, aut per illum qui Sacrarium tenet, ante Paſchæ ſolemnitatem Chriſma petant. Dist. XCV Cap. 4. *Presbyt. Ex Conc.* Carthag. Cap. 36. *ann.* 398. *Ex Concil.* Valentino *ann.* 374. Tom. II. Concil. *p.* 907.

Concil. Germanicum *ann.* 742. Cap. 3. Tom. VI. Conc. *p.* 1534. *Concil.* Suession. *ann.* 744. Cap. 4. *fin.* Tom. VI. Concil. *p.* 1553.

II. Placuit, Epiſcopum Chriſma facere & per Diœceſim deſtinare; ita ut de ſingulis Eccleſiis ad Epiſcopum ante diem Paſchæ Diaconi deſtinentur, aut Subdiaconi, ut confectum Chriſma ab Epiſcopo, deſtinatum ad diem Paſchæ, poſſit occurrere. *Conc.* Tolet. *ann.* 400. *Can.* 20. Tom. II. Conc. *p.* 1226.

III. Per ſingula territoria Presbyteri, vel Miniſtri ab Epiſcopis, non prout libitum fuerit à vicinioribus, ſed à ſuis propriis per annos ſingulos Chriſma petant appropinquante ſolemnitate Paſchali; nec per quemcumque Eccleſiaſticum, ſed ſi qua neceſſitas, aut Miniſtrorum occupatio eſt, per Subdiaconum; quia inhonorum eſt inferioribus ſumma committi. Optimum autem eſt, ut ipſe ſuſcipiat, qui in tradendo uſurus eſt; ſi quid obſtat, ſaltem is, cujus Officii eſt, Sacrarium diſponere & Sacramenta ſuſcipere. *Concil.* Vasense II. *ann.* 442. *Can.* 3. Tom. III. Conc. *p.* 1457. *Conc.* Antissiodor. *ann.* 578. *Can.* 6. Tom. V. Conc. *p.* 958.

Ut

Ut Presbyteri ſub ſigillo cuſtodiant Chriſma, & nulli ſub prætextu Medicinæ, vel cujuſlibet rei donare præſumant; genus enim Sacramenti eſt, & non ab aliis niſi à Sacerdotibus contingi debet; quod ſi fecerint, honore priventur. *Concil.* ARELAT. VI. *ann.* 813. *Can.* 18. TOM. VII. CONC. *p.* 1238. *Conc.* MOGUNTIACUM *ann.* 813. *Can.* 27. TOM. VII. CONC. *p.* 1249. *Concil.* TURON. III. *ann.* 813. *Can.* 20. TOM. VII. *p.* 1264. his adde C. 1. *De Cuſtodia Euchariſtiæ, Chriſmatis &c.* ubi GONZAL. alios Canones colligit de eodem Chriſmate loquentes, necnon de Parochorum Officio circa illud.

SECTIO X.

Parochialium Eccleſiarum Rectoribus deberi jura Parochialia, & cur debeantur, & quæ illa ſint?

I. Fuerunt Parochiæ limitatæ, quatenùs ſingularum Parochiarum proventus in uſus Eccleſiæ cederent neceſſarios, & ſtipendia Miniſtrorum. *De His quæ fiunt à Prælatis.* Cap. *Paſtoralis. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 10. Cap. 9.

II. Ne Parochialium Eccleſiarum Curati ſive Rectores, fidelium debitis & neceſſariis Beneficiis defraudentur; cùm operariis mercedis exhibitio debeatur. CLEMENTINA *Dudum. De Sepulturis.* §. 8. *Verum. init.* CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

III. Prælati ſibi nullam in eos Juriſdictionem oſurpent, nec ab eis temporalia exigant, quibus ſpiritualia non miniſtrant. *De Parochiis.* Cap. *Significavit.* §. *Fraternitati.* LIB. III. DECR. *Tit.* 29. Cap. 5. *fin.*

IV. Parochiani alicujus Eccleſiæ Parochialia jura illi debent. *De Præſcript.* Cap. *Ex tranſmiſſa.* LIB. II. DECR. *Tit.* 26. Cap. 10.

V. Si Clerici ſecundarias Eccleſias habeant, non debent Matrici Eccleſiæ Parochialia jura ſubtrahere; quòd ſi ſubtraxerint, cogi debent illa Matrici Eccleſiæ memoratæ reſtituere. *Ibid.*

Jus Parochiale complectitur decimas, oblationes, jus ſupelliendi & obventiones alias. *Ibid. De Præſcript.* Cap. *Ex tranſmiſſa.* LIB. II. DECR. *Tit.* 26. Cap. 10.

SECTIO XI.

An & quomodò fiant Parochiani alicujus Eccleſiæ, & an debeant in Parochiis ſuis Divina audire?

I. Vide *Statuta Eccleſiæ* RHEMENSIS *per Dominum* SONNATIUM. Cap. 7. TOM. V. CONC. *p.* 1693. in quo dicitur, Paſtorem debere ovi ſuæ injungere, Miſſæ Sacrificio, diebus ſolemnibus & Dominicis, intereſſe.

II. Qui ad habitandum in aliqua Civitate ſe conferunt, illius loci fiunt Parochiani. *De Parochiis.* Cap. *Significavit.* LIB. III. DECR. *Tit.* 29. Cap. 5.

III. In Parochiis legitimus eſt ordinariuſque conventus. *De Conſecr.* DIST. I. Cap. 35. *Si quis.* Sacerdotes & populus in unum ad Miſſarum publicam celebrationem conveniant. *Ibid. De Conſecr.* DIST. I. Cap. 52. *& hoc. §. Sacerdotes.*

IV. Miſſæ peculiares, quæ per dies ſolemnes à Sacerdotibus fiunt, non ita in publico fiant, ut propter eas populus à publicis Miſſarum ſolemnibus abſtrahatur. *Ibid.* Cap. 52. *init.*

V. In Dominicis vel Feſtis diebus, ſi alterius Parochianus in Eccleſia ſit, qui, proprio contempto Preſbytero, ibi velit Miſſam audire, ad ſuam Parochiam redire compellatur. CAUS. IX. QUÆST. II. Cap. 4. *De Parochiis.* Cap. *Ut Dominicis.* LIB. III. DECR. *Tit.* 29. Cap. 2. *In Dominicis, fin.*

VI. Epiſcopi moneant populum, ut frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus Dominicis & majoribus Feſtis accedant. *Conc.* TRID. SESS. XXII. *Decreto De Obſervandis &c. fin.*

VII. Locorum Ordinarii non ſolùm ea ipſa, ſed quæcumque alia huc pertinere viſa fuerint, mandent, ſtatuant, atque ad ea inviolatè ſervanda cenſuris Eccleſiaſticis fidelem populum compellant, non obſtantibus Privilegiis, Exemptionibus, Appellationibus; ac Conſuetudinibus quibuſcumque. *Ibid. fin.*

VIII. Moneat Epiſcopus populum diligenter teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commodè id fieri poteſt, ad audiendum Verbum Dei *Concil.* TRID. SESS. XXIV. *De Refor* DECR. II. Cap. 4. *poſt. med.*

SECTIO XII.

Quomodò Epiſcopi providere poſſint Parochiis, ſi earum Parochi inepti, vel indigni ſint, vel vitam finiant?

I. Expedit maximè animarum ſaluti à dignis atque idoneis Parochis gubernari. *Concil* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 18. *initio.*

II. Illiterati & imperiti Parochialium Eccleſiarum Rectores Sacris minùs apti ſunt Officiis. *Concil.* TRID. SESS. XXI. *De Refor.* Cap. 6. *init.* Vide *Concilium* AURELIANENSE IV. *ann.* 541. *Can.* 6. TOM. V. CONC. *p.* 382.

III. Paſtoris vita eſſe Diſcipulis ſemper debet in exemplo. CAUS. II. QUÆST. VII. Cap. 58. *Cùm Paſtoris. init.*

IV. Mali Parochialium Eccleſiarum Rectores propter eorum vitæ turpitudinem potiùs deſtruunt, quàm ædificant. *Conc.* TRID. SESS. XXI. *De Ref.* Cap. 6. *poſt init.*

V. Epiſcopi etiam, tanquàm Apoſtolicæ Sedis Delegati, illiteratis & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, Coadjutores aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter providere poſſint, quâcumque appellatione & exemptione remotâ. *Conc.* TRID. SESS. XXI. *De Refor.* Cap. 6. *poſt init.*

VI. Eos verò, qui turpiter & ſcandaloſè vivunt, poſtquàm præmoniti fuerint, Epiſcopi coerceant ac caſtigent. *Ibid.* CONC. TRID. SESS. XXI. *De Ref.* Cap. 6.

VII. Si adhuc incorrigibiles in ſua nequitia perſeverent, eos Beneficiis juxta Sacrorum Canonum Conſtitutiones, exemptione & appellatione quâcumque remotâ, privandi facultatem habeant. *Ibid. fin.*

VIII. Cùm Parochialis Eccleſiæ vacatio per obitum contigerit, debeat Epiſcopus ſtatim habitâ notitiâ vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit; idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione, conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat; donec ei de Rectore provideatur. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 18.

SECTIO XIII.

Quomodò Epiſcopi providere poſſint Parochialium Eccleſiarum inſtaurationi, adminiſtrationi, vel dotationi, ac novarum erectioni?

I. Eccleſias Parochiales, etiamſi Juris Patronatûs ſint, vetuſtate vel aliàs collapſas, refici & inſtaurari procurent Epiſcopi, ex fructibus & proventibus quibuſcumque ad eaſdem Eccleſias quomodòcumque pertinentibus. *Concil.* TRID SESS. XXI. *De Refor.* Cap. 7. *med.*

II. Si illi proventus non fuerint ſufficientes, omnes Patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis provenientes percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus opportunis remediis ad prædicta cogant, quâcumque appellatione, exemptione, & contradictione remotâ. *Ibid.* SESS. XXI. *De Refor.* Cap. 7.

III. Quòd ſi nimiâ egeſtate omnes laborent, ad Matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferantur, cum facultate dictas Parochiales dirutas in profanos uſus, non ſordidos, erectâ tamen ibi Cruce, convertendi. *Ibid. fin.*

IV. Epiſcopi, etiam tanquàm Apoſtolicæ Sedis delega-

delegati in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & Cultui Divino peragendo; cogant Rectores, vel alios ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & Cultum Divinum celebrandum. *Concil.* Trid. Sess. XXI. *De Refor.* Cap. 4. *init.* Hoc verbo *aſſumere* tribuitur Parocho Electio Vicariorum.

V. In Parochialibus Eccleſiis, quarum fructus æque adeò exigui ſunt, ut debitis nequeant oneribus ſatisfacere, curabit Epiſcopus, ſi per Beneficiorum Unionem, non tamen Regularium, id fieri non poſſit, ut primitiarum vel decimarum aſſignatione, aut per Parochianorum ſymbola ac collectas, aut quâ commodiori ei videbitur ratione, tantùm redigatur, quod pro Rectoris ac Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 13. *med.* Cujus ratio: Non immeritò præfertur ſpeciali utilitati communis, & minori major. *De Poſtulatione Prælatorum.* Cap. *Bona memoria.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 5. Cap. 3.

Si quis ſine conſenſu Archiepiſcopi Parochias dividere præſumpſerit, ad integritatem priſtinam revocandum erit. *De Præb.* Cap. *Avaritia. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 10.

Ex eo quod dicit *ſine conſenſu Archiepiſcopi*, videtur quòd de conſenſu ipſius hoc facere poſſint, & diminuere & Parochias dividere; quod verum eſt juſta de cauſa. *Gloſ.* Verbo *Reditus.* Agebatur de Eccleſia Eboracensi, quæ eſt Archiepiſcopalis. Quod ergò dicitur de Archiepiſcopo, locum habet in Epiſcopo.

VI. In iis, in quibus ob locorum diſtantiam, ſive difficultatem, Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & Divina Officia audienda accedere non poſſunt; novas Parochias etiam invitis Rectoribus juxta formam Conſtitutionis Alexandri III. quæ incipit *Ad audientiam*, conſtituere poſſint. *Concil.* Trid. *ibidem* Sess. XXI. *De Reform.* Cap. 4 *med.*

VII. Cùm Villa tantùm diſtat ab Eccleſia Parochiali, ut tempore Hiemali cùm pluviæ inundaverint, non poſſint Parochiani ſine magna difficultate eam adire, undè non valent Eccleſiaſticis Officiis congruo tempore intereſſe; & Parochialis Eccleſia ita in reditibus abundat, quòd præter illius Villæ proventus, Miniſter illius convenienter valeat ſuſtentationem habere; poteſt Epiſcopus Eccleſiam ibi ædificare, & in ea Sacerdotem, ſublato appellationis obſtaculo, ad præſentationem Rectoris Eccleſiæ majoris cum Canonico Fundatoris aſſenſu inſtituere. *De Eccleſiis Ædificandis.* Cap. *Ad audientiam. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. *Cap.* 3. Ex juſta cauſa nova Eccleſia fieri poteſt in alterius Parochia, eâ invitâ. *Gloſſa.*

Præſentatio Matrici Eccleſiæ ſervatur, & honor competens.

VIII. Provideatur tamen, ut competens in ea honor pro facultate loci Matrici Eccleſiæ ſervetur. *Ibid. De Eccleſiis Ædif.* Cap. *Ad audientiam.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 3.

IX. Si perſona Matricis Eccleſiæ virum idoneum præſentare diſtulerit, vel opus illud impedire voluerit, nihilominùs Epiſcopus faciat idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum appellationis ceſſante diffugio, inſtituere non omittat. *Ibid. De Eccl. Ædif.* Cap. *Ad audientiam, fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 3.

Illis Sacerdotibus, qui de novo erunt Eccleſiis noviter erectis præficiendi, competens aſſignetur Portio arbitrio Epiſcopi, ex fructibus ad Eccleſiam Matricem quomodocumque pertinentibus. *Concil.* Trid. Sess. XXI. *De Refor.* Cap. 4.

Ad ſuſtentationem ſuam ejuſdem loci obventiones Eccleſiaſticas percipiant. *De Eccleſiis Ædifi.* Cap. *Ad audientiam. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 3.

Si neceſſe fuerit, Epiſcopus compellere poſſit populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum ſuſtentandam, quâcumque reſervatione generali, vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus. *Concil.* Trid. Sess. XXI. *De Refor.* Cap. *fin.*

Neque hujuſmodi Ordinationes & erectiones poſſint tolli nec impediri, ex quibuſcumque proviſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſvis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus. *Ibid. fin.*

SECTIO XIV.

Vicarios perpetuos cenſeri habere Beneficium Eccleſiaſticum, & iiſdem Legibus teneri ac Parochos.

I. (*a*) Alicujus Eccleſiæ perpetuus Vicarius non carere Beneficio Eccleſiaſtico dici debet, cui competenter de perpetuæ Vicariæ proventibus eſt proviſum. *De Reſcriptis.* Cap. *Poſtulati.* §. 2. Lib. I. Decr. *Tit.* 3. Cap. 27.

II. (*b*) Perpetuus Vicarius Canonicè inſtituitur, & habere debet congruentem de ipſius Eccleſiæ proventibus Portionem. *De Præbendis.* Cap. *Extirpandæ.* §. 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 30.

III. (*c*) Perpetuus Vicarius Eccleſiæ ſuper decimis coram Judicibus convenitur, ut habens titulum, & ſuper ſimilibus reconvenit alios. *De Fide Inſtrument.* Cap. 9. *Perpetuus. init.* Lib. II. Decret. *Tit.* 22. Cap. 12.

IV. Si perſona alicujus Eccleſiæ, Vicario, quem in eadem Eccleſia inſtituit, de aſſenſu & autoritate Diœceſani Epiſcopi, certam aſſignaverit Portionem, is, qui perſonâ illâ defunctâ, in Perſonatum illius ſubſtituitur, non poteſt eumdem ab Eccleſia removere, vel aſſignatam ſibi minuere Portionem: niſi aliquid committat, propter quod per Judicem in Vicaria ſit, vel Beneficio condemnandus. *De Officio Vicarii.* Cap. *Ad hæc.* Lib. I. Decr. *Tit.* 28. Cap. 3.

Vicarios perpetuus æquiparatur Prælato, ut eo vivente non poſſit à Vicaria expelli, licèt titulum non habeat, niſi propter culpam ſuam, ſicut nec Prælatus. *Gloſſa.*

V. Quæ de Eccleſiarum curam animarum habentium Rectoribus promovendis ad Sacerdotium, & de eorum ætate à Jure ſtatuta noſcuntur, in perpetuis Eccleſiarum Parochialium Vicariis & aſſumptis ad eas debet obſervari. Clementina *unica. De Officio Vicarii.* Lib. I. Clementinarum *Tit.* 7. *Cap. unico.* Ætas 25. annorum requiritur in promovendo ad Vicariam perpetuam.

VI. Perpetuos Vicarios, ut in Eccleſiis, in quibus Vicarias obtinent, reſideant, & ſe in Presbyteros, ut eorum cura exigit, faciant promoveri, per ſubſtractionem proventuum, vel ipſarum Vicariarum, Epiſcopus poteſt compellere. *De Officio Vicarii.* Cap. *Ex parte.* §. *Mandamus.* Lib. I. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 6. Perpetuus Vicarius debet in Vicaria reſidere. *Gloſſa.* Debet eſſe Sacerdos. Quod quidam in Eccleſiis, quibus perpetuas obtinent Vicarias, debitam Reſidentiam facere, ut in Presbyteros promoveri contemnunt, abuſus eſt. *De Offici. Vic.* Cap. *Ex parte. in init.* Lib. 1. Decr. *Tit.* 28. Cap. 6.

Perſona eſt is, cui incumbit animarum cura: Vicarius verò is, cui transfertur illius curæ exercitium.

SECTIO

(*a*) Vicarii tenentur Eccleſiis & propriis perſonis deſervire. *De Offic. Vicarii.* Cap. *Veniens. in ini. fin.* Lib. I. Decret. *Tit.* 28. Cap. 2.

(*b*) Vicaria Eccleſiæ reſtitui debet alicui, dummodò velit & debeat in Presbyterum ordinari & per ſemetipſum in eadem Eccleſia deſervire *Ibid.*

(*c*) Vicarius perpetuus debet promoveri ad Sacerdotium intra annum.

SECTIO XV.

Quid ſint Archipresbyteri ſeu Decani Rurales, & quæ eorum cura eſſe debeat?

I. Archipreſbyteri à pluribus Decani nuncupantur. *De Officio Archidiaconi.* Cap. *Ad hæc* §. 2. Lib. I. Decr. *Tit.* 23. *Cap.* 7. Vide etiam Dist. XXV. Cap. 1. §. 12.

II. Decani Rurales, qui pro tempore ſtatuuntur, etiam dicuntur Archipresbyteri. *Ibid.* §. *ult.* Archipresbyteri ſeu Decani rurales commune Epiſcoporum & Archidiaconorum Officium exercent. *Ibid.* Ita Gonzalez in hunc locum.

III. Ut ſingulæ Plebes, ſeu Parochiæ, Archipresbyterum habeant, propter aſſiduam erga populum Dei curam, ſingulis Plebibus Archipresbyteri eſſe debent, qui non ſolùm imperiti vulgi ſollicitudinem gerant, verùm etiam Presbyterorum, qui per minores titulos (*hoc eſt*, Parochorum, quorum Parochiæ minores tituli dicuntur) habitant vitam jugi circumſpectione cuſtodiant; & quâ unuſquiſque induſtriâ Divinum opus exerceat, Epiſcopo ſuo renuntient. *De Officio Archipresbyteri.* Cap. *Ut ſingula init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 24. Cap. 4. *fin.* Archipresbyter Parochorum & Laïcorum Plebaniæ ſuæ curam gerit.

IV. Non contendat Epiſcopus non egere Plebem Archipresbytero, quaſi ipſe eam gubernare valeat; quia, etſi valdè idoneus ſit, decet tamen, ut partiatur onera ſua; & ſicut ipſe Matrici Eccleſiæ præeſt, ita Archipresbyteri præſint Plebibus, ut in nullo titubet Eccleſiaſtica ſollicitudo. *Ibid. De Officio Archipresbyteri.* Cap. *finali. med.* Lib. I. Decr. *Tit.* 24. Cap. 4.

V. Archipresbyteri cuncta ad Epiſcopum referant, nec aliquid contra Decretum ejus ordinare præſumant. *Ibid. fin.* Contra Decretum Epiſcopi nihil ordinare poteſt Archipresbyter.

SECTIO XVI.

Quæ ſit Vicariorum Temporalium Juriſdictio?

I. Vicarii, qui vices alicujus gerunt, & Juriſdictionem recipiunt ab eodem. *In* 6. *De Officio Vicarii.* Cap. *Romana.* Lib. I. *Tit.* 13. Cap. 1.

II. Qui in Eccleſia miniſtrat, ſed perpetuus Vicarius ejus non eſt, non habet titulum, ſive jus in Eccleſia. *De Filiis Presbyterorum.* Cap. *Conſtitutus. Gloſſa colligit.* Verbo, *Perpetuus Vicarius.* Lib. I. Decr. *Tit.* 17. Cap. 8.

III. Vicarii tenentur perſonis & Eccleſiis deſervire. *De Officio Vicarii.* Cap. *Provideas.* §. *Quia.* Lib. I. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 2. Alienum eſt ab ordine Juris ut Vicariam quis habeat præter unam. *Ibid. fin.*

IV. Clericos in Presbyteratu conſtitutos, in Vicariis Eccleſiarum, quas adepti ſunt, alios ſibi ſubſtituere non permittitur; cùm id ſit ſatis abſonum & abſurdum. *Ibid.* Cap. *Clericos.* Lib. I. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 4. Vicarius non poteſt ſibi Vicarium ſubſtituere. Vide Gonzalem.

V. Juriſdictio Vicarii non extenditur extra locum Vicariatûs. *Ibid.* Cap. *sua nobis.* Colligitur. Lib. I. Decr. *Tit.* 28. Cap. 5.

SECTIO XVII.

Quæſtiones & Regulæ de Parocho è Corpore Juris Canonici Concilioque Tridentino *deſumptæ.*

Plurima ſunt de Parocho inquirenda. I. De nominibus præcipuis, quæque explicatione egent. II. De antiquitate Parœciarum, earumque erectione. III. De dotibus in Parocho requiſitis. IV. De Officiis. V. De Juribus. VI. De Vicariis. Sed priùs notandum, quòd etſi in toto Juris Corpore unicus ſit Titulus de Parocho expreſsè agens, iſque quatuor tantùm conſtans Capitulis, nempè *Tit.* 29. Lib. III. Decr. Greg. IX. innumeri tamen ſunt Juris Textus Parochum reſpicientes, idque tùm propter affinitatem quam habet cum Epiſcopo, Archidiacono, Archipresbytero, Canonicis, Monachiſve, animarum curam habentibus; tùm propter non exiguum Officiorum numerum, indèque naſcentium jurium Parochialium; tùm ob varias animi corporiſque dotes in Parocho requiſitas, quarum neceſſitas ex Officiis, juribuſque proficiſcitur. Hinc ad Parochum pertinent Distinctiones omnes, in quibus Gratianus explicat per ipſos Canones quæcumque D. Paulus in Epiſcopo requirit; quæque ſunt à XXIV. ad L. Ad eundem ſpectant Caus. VII. IX. X. XVI. XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVI XXXVII. Dist. VII. *De Pænit.* Distinct. *De conſecrat.* quia in his locis ſermo fit de Tranſlatione Prælatorum; vel de illorum poteſtate in alienos ſubditos; vel de autoritate Epiſcopi circa Eccleſias, præſertim Parochiales, eaſque regendi modo; vel de diſtinctione Parochiarum; vel de juris decimandi, funerandive præſcriptione; vel de incapacitate; vel capacitate circa animarum curam; de poteſtate Papæ in derogando juri Parochorum, aliorumve circa decimas; vel de adminiſtratione Sacramenti Matrimonii, vel Pœnitentiæ, vel Baptiſmi, vel Euchariſtiæ; vel de Celebratione Miſſarum. Ad eumdem Parochum quoque pertinent quicumque *Tit. Collectionum* Greg. IX. Bonif. VIII. Clem. V. Joann. XXII. & Extravag. Commun recenſita mox argumenta concernentes, quibus adjiciendi *Tit. De Elect. De Renuntiat. De Ætat. & Qualit. præficiend. De Vita & Honeſt. Cleric. Cohabitat. Cleric. cum Muliere. De Cler. Conjugat. De Cler. non Reſid. De Preb. De Capellis Monach. Qui Monachi vel Cler. De Ædific. Eccleſ. De Cenſibus.* Aliique ſimiles, qui de Viſitatione Prælatorum erga Parochias. *Tit. De Privileg.* qui de Indultis circa Decimas, Sepulturas, Celebrationem Divinorum, ſub quibus nonnulla Sacramenta comprehenduntur.

REGULA.

Inter nomina, quibus donatur Parochus, præ aliis hæc notanda ſunt ac exponenda.

I. Vocantur Presbyteri, qui Eccleſias Diœceſanas regunt; Diœceſana pro Parochiana ſumitur. *Cap.* 123. *De Conſecr.* Dist. IV. Cap. 4. Dist. XCV. Prior ſub nomine *Conc.* Valent. Poſterior ſub nomine *Conc.* Carthag. IV. *ann.* 398. Prior ex Poſteriore ſumptus videtur; ſed à *Conc.* quod illum adoptavit, ſuæ Diœceſis diſciplinæ accommodatus.

II. Dicuntur Parochiales Clerici à *Conc.* Bracar. III. *an.* 572. & Parochiales Presbyteri à *Conc.* Tolet. VIII. *Cap.* 4. Hæc vox Parochialis ſumitur eo ſenſu, quo nunc, nempè pro pertinente ad illas Diœceſeos partes, quæ *Parochiæ* vocari ſolent. Hæc obſervatio neceſſaria, quia XII. etiam ſæculo Diœceſis interdùm adhuc vocatur Parochia. *Cap.* 4. *De Paroch* deſumitur à Cælest. III. creato 1191. & mortuo 1198. C. 1. *Can.* 10. Quæst. III. C. 8. *ibid.*

III. Vocantur Epiſcoporum fratres & ſocii. (*Cap.* 7. *Can.* 10. Quæst. III.) è *Conc.* Cabillon. II. *ann.* 813. Hinc invehendi locum ſumit in exactiones Epiſcoporum erga Parochos.

IV. Appellantur proprii Sacerdotes. C. 5. *Can.* 21. Quæst. II. *Cap.* 12. *De Pænit. & remiſſ.*

Sic autem dicti videntur; quia ii, qui ſibi ſubſunt, propriæ ſunt illorum oves, & conſequenter ipſi ſunt proprii illorum Paſtores. Hunc ſenſum indicat prior Canon; opponit enim Parochum Titularem alicujus Plebis, Presbytero Conductitio illam regenti; inſinuatque, quòd Parochus Titularis ille ſit Paſtor proprius, cujus oves propriæ audiunt vocem; Presbyter verò Conductitius, ſit ille Mercenarius, qui non curat de ovili, vel ille alienus, quem oves non ſequuntur. Joan. C. 10.

V. Nuncupantur Plebani. *Cap.* 3. *De Off. Jud. Or.* Cap. 3. *De His quæ vi.* Cap. 10. *Ne Cler. vel.*

Hanc vocem interpretatur Bonif. VIII. Cap. 1. *Ne Clerici vel Mon. in* 6. de Parocho, cui ſubſunt alii

Parochi; nam Capellani perpetui, quos ſubeſſe Plebano dicit, ſunt Parochi. *Cap.* 3. *De filiis Presbyter.* nonnulli Canones Plebanos vocant Parochiarum Incolas. *Cap.* 5. *Can.* 9. QUÆST. II.

VI. Vocantur Capellani, *Cap.* 4. *De Feriis*, & Cap. *citato in Nota praecedenti.* Hoc ſcire refert, ne exiſtimetur, hanc vocem eodem ſenſu in Jure accipi, quo nunc ſumitur, nempè pro Preſbytero, ut ita dicam, Miſſali omnique animarum curâ carente.

VII. Dicuntur Rectores. *Cap.* 3. *De Eccleſ. Ædific.*

QUÆSTIO I.

An ex Corpore Juris colligi queat, per quatuor priora Eccleſiæ ſæcula Parochos extitiſſe?

Quatuor ſunt inter alios Juris Textus, qui anta V. ſæculum Parochias fuiſſe evincere videntur: Primus deſumitur ex *Conc.* NEOCÆSAR. *celebr. ann.* 314. refertur *Cap.* 12. DIST. XCV cujus hæc ſunt verba. *Presbyteri ruris, in Eccleſia Civitatis, Epiſcopo præſente, vel Preſbyteris ipſius Urbis, offerre non poſſunt, nec panem ſacrificatum dare, calicemque porrigere. Si verò abſentes hi fuerint, & ad dandam orationem vocentur, ſoli dare debebunt*: Quid enim illi ruris Preſbyteri, quibus prædicta prohibentur vel permittuntur, quàm Parochi, quibus extra Eccleſiam Civitatis offerre & Euchariſtiam diſpenſare licebat, non in illa, præſente Epiſcopo vel Urbis Preſbyteris, idque quia illic offerre Euchariſtiamque diſpenſare digniores erant quàm alii quicumque Preſbyteri ibi degentes. Hic verò Epiſcopus & Preſbyteri Urbis, ruris Presbyteris digniores erant. Quid iterùm illi Presbyteri, niſi Parochi, quibus, ſi abeſſent Epiſcopus & Urbis Presbyteri, tùm offerre quàm oblata diſtribuere in Eccleſia Civitatis permittebatur, modò ad id vocarentur? Si Preſbyteris ruris offerre & oblata diſpenſare extra Civitatis Eccleſiam non licuiſſet, ſuamne ad hunc caſum reſtrinxiſſet Concilium prohibitionem? Et ſi extra hunc caſum non licuiſſet, cùm rariſſimus eſſet, ad quid profuiſſet ſacrificandi, & ſacrificata diſtribuendi poteſtas illis Presbyteris per ordinationem collata? Nec contra Urbis Presbyteros recurrit poſtremum ratiocinium; cùm quoad Euchariſtiam diſpenſandam non ſufficeret Epiſcopus; cùmque aliàs tot oneratur negotiis, ut ſæpiùs per ſeipſum offerre non poſſet.

Hæc autem ſi ſe ita habeant, extitiſſe Parochos ante IV. ſæculum luce clarius eſt. De Presbyteris ruris ſiquidem loquitur *Concil.* NEOCÆS. tanquàm de re uſitata, & omnibus nota, ſaltem in Regione, in qua celebratum eſt.

Secundus Juris Textus è *Concilio* LAODIC. *celebr. juxta* PITHÆUM *ann.* 320. *juxta* GOTOFREDUM *in Philoſtorgium ann.* 360. eruitur *Cap.* 5. DIST. LXXX. refertur. Textus autem hujus his concipitur verbis. *Non debere in Vicis & Villis Epiſcopos ordinari; ſed Viſitatores*, id eſt, *qui circumeant, conſtitui. Hos autem, qui antehac ordinati ſunt, nihil agere cenſemus, ſine conſcientia Epiſcopi Civitatis. Similiter etiam Presbyteri nihil ſine precepto & conſilio Epiſcopi agant.*

Per hunc Textum nonne *Concilium* tria locorum genera diſtinguere videtur? Aliud illorum, quæ ab Epiſcopis regenda; aliud à Viſitatoribus gubernandorum; aliud eorum, quæ ſub Preſbyterorum cura exiſtunt. Si vera ſit, qualis apparet hæc Diſtinctio, quid erunt Viſitatores ad quædam loca, Epiſcoporum vice regenda deputati? Quid illi Preſbyteri, quibus alia loca gubernare incumbit, niſi Parochi, quorum alii aliis Superiores? Quomodò loca, quæ Epiſcopo non egere videbantur, ſine proprio Rectore eſſe poterant? Veroſimile-ne eſt, hujuſmodi locorum Incolas adſtrictos fuiſſe, ut locorum ab Epiſcopis Rectorum Sacrificio adeſſent? Honeſtum-ne fuiſſet, ut fœminæ cujuſque ætatis è locis remotioribus, Eccleſiam Civitatis adirent, Sacris aſſuturæ? Æquum-ne, ut tàm ſenes, quàm juvenes cujuſque ſexûs, quâvis tempeſtate, ad id incommodi cogerentur, nullâ id exigente neceſſitate?

Si Vicos, in quibus conſtituebantur Viſitatores non rexiſſent, quarè Chorepiſcopi vocitati fuiſſent? Nonne Chorepiſcopus & vicis Superintendens idem ſignificant? Quæ illorum munia fingi poſſunt, erga loca, in quibus conſtituebantur, ſemotâ gubernatione? Hæc autem quid aliud quàm Parochorum Officium, qui ea propter Rectores nuncupantur? Nec dici poteſt, Viſitatores idem eſſe ac Circumcurſores; iſtos autem deputatos tantùm fuiſſe ad Sacra, ex Civitatis Eccleſia, ad rurales Eccleſias portanda; quomodò enim id convenit cum eo, quod relatus Textus præcipit, ut Epiſcopi in Vicis jam jam conſtituti ad ſtatum Viſitatorum redigantur? Quanta enim fuiſſet hujuſmodi degradatio? Epiſcopi ad unum è minoribus Ordinibus reduſſent.

Tertium Textum è *Concil.* CARTHAG. II. *ann.* 390. *celebr.* depromimus. Hunc refert GRATIANUS Cap. 5. CAUS. XVI. QUÆST. I. iiſque verbis: FELIX *Epiſcopus* SELEMSELITANUS *dixit*: *Etiamſi hoc placet Sanctitati veſtra, inſinuo, ut Diœceſes, quæ nunquam Epiſcopum habuerant, non habeant, & illa Diœceſis, quæ aliquando habuit, habeat proprium. Secundum autem hanc proſecutionem Sanctitas veſtra æſtimet, quid fieri debeat. Ab univerſis dictum eſt: Placet.*

His addunt Correct. Rom. tanquàm Canonis hujus Partem, quæ ſequuntur: *Et ſi accedente tempore, creſcente fide Dei, populus multiplicatus deſideraverit proprium habere Rectorem, ejus videlicet voluntate, in cujus poteſtate eſt Diœceſis conſtituta, habeat Epiſcopum.*

Quid enim per Diœceſes intelligitur, niſi Parochiæ, quarum aliæ dignæ erant, ut ab Epiſcopo regerentur quales, quæ in celebri loco conſtitutæ, ingenti fidelium numero habitabantur: Aliæ verò eo honore dignæ non erant; quales, quarum nec loci celebritas, nec incolarum numerus ad id ſufficiebant. Iſtarum autem, quis proprius, quis proximus Rector, niſi Preſbyter? Quis enim in his Sacramenta miniſtraſſet, & prædicaſſet? De Communi & de remoto quæſtio non eſt. Illum eſſe Epiſcopum nemo ambigit, cùm Canon ipſe ſupponat ipſas Epiſcopo ſubjectas Parochias, quæ à Preſbytero regebantur, cùm aliis ſubeſſent (nimirùm illis, quæ Sedes erant Epiſcoporum) Populus, Clerus, Preſbyter, ipſe Rector, qui in Epiſcopatus erigi ambiebant. Epiſcopi verò, cùm eò majori honori ſibi eſſet, quò plures ſibi Parochiæ ſubjiciebantur; ne, quæ aliàs habuiſſent Epiſcopos, iterùm haberent, impediebant; cumque ſua referret, ne, quæ ſemper à Preſbytero gubernatæ fuerant, Epiſcopum acciperent, hinc, ut iſtæ in Epiſcopatus erigerentur, Epiſcoporum, quibus ſuberant, conſenſus requirebatur. His de cauſis Canon relatus conſtituit, ut Diœceſes, quæ aliquandò habuiſſent Epiſcopum, proprium haberent; quæ verò non habuiſſent, non haberent; niſi id exigeret populi multiplicatio, & Epiſcopos, cujus intererat, conſentiret.

Quartus Textus à *Concil.* CARTH. IV. *celebr. ann.* 398. deſumitur. Apud GRATIANUM legitur *Cap.* 4. DIST. XCV. Ecce ipſa illius verba: *Presbyteri, qui per Diœceſes Eccleſias regunt, non à quibuslibet Epiſcopis, ſed à ſuis, nec per juniorem Clericum, ſed omni anno, aut per ſe ipſes, aut per illum, qui ſacrarium tenet, ante Paſchæ ſolemnitatem Chriſma petant.*

Idem Textus apud eumdem GRATIANUM refertur *Cap.* 123. *De Conſec.* DIST. IV. cum hoc tamen diſcrimine, quòd *Concilio* VALENTINO tribuatur, quòdque non legatur *per Diœceſes*, ſed *per Diœceſanas*, nec *per illum qui Sacrarium tenet*, ſed *per illum, qui ejuſdem Ordinis ſit.* A PITHÆO reſtituitur *Conc.* CARTHAG. ſed propter poſtremum diſcrimen ab alio *Conc.* uſurpatum æſtimamus iſtum Canonem, atque ab eo prædictum locum mutatum.

Si de aliis, quos hactenùs retuleramus Textibus, dubitare licuit, an de Parochis loquantur; de mox relato ambigere fas non eſt. Presbyteri ſiquidem per Diœceſes Eccleſias regentes, aliud nihil eſſe poſſunt, quàm

Paro-

Parochi : Undè quantùm hic aliis præſtet, nemo non videt, cùm de re quæſita expreſſim faciat mentionem; alii non item.

Verùm etſi de Eccleſiarum Rectoribus, non Epiſcopis, adeò expreſsè non loqueretur Textus mox relatus, per id quod addit, illos ſatis deſignaret; non enim aliis convenit, quàm Parochis Chriſmate opus habere, & ab eo, cui ſubſunt, Epiſcopo petere teneri.

Forſitan dicet aliquis prædictos Presbyteros conſtitutos tantùm ad baptiſandum, dùm neceſſitas urgeret, ideòque Chriſmate opus habuiſſe; ſed conſtitutus ut, dùm exigit neceſſitas, baptiſet, vocarine poteſt Eccleſiarum Rector? Per Baptiſmi ſolius adminiſtrationem regiturne Eccleſia? Præterea quis ille Sacrarium tenens, per quem petendum eſt Chriſma, nonne Sacriſta, cui Sacra ad ſacrificandum Vaſa credita ſunt? Cur ante Paſchæ ſolemnitatem petendum Chriſma, niſi quia ad Baptiſmum, eo tempore ſolemniter dandum requirebatur? Undè luce clarius prædictos Presbyteros ad baptiſandum in neceſſitate non fuiſſe tantùm conſtitutos.

Quod de primo Textu notatum eſt, nempè de Eccleſiarum Rectoribus non Epiſcopis, illum loqui tanquàm de re uſitata, ad alios ſubjectos extendendum eſt; undè relati Textus, non pro eo tantùm tempore probant, quo conditi, ſed pro longè antiquiori.

Si cui autem ab hac extenſione excipiendus videretur LAODICENUS Canon, idque ex eo, quòd Presbyterorum, ſeu Viſitatorum, de quibus loquitur, Conſtitutionem præcipiat, illum meminiſſe ſufficeret ejus, quod dictum eſt: Veriſimile nequaquàm eſſe loca, quæ ab Epiſcopis regi digna viſa fuerant, proprio Rectore caruiſſe.

Quæ ex Corpore Juris Canonici eruta ſunt circa Parochiarum Rectores, confirmari poſſunt pluribus aliis teſtimoniis aliundè deſumptis; *Verbi gratiâ* CYPRIANUS circa medium III. ſæculi, LIB. I. *Epiſt.* 8. LIB. IV. *Epiſt.* 10. meminit Clericorum Urbicorum. *Concil.* ELIBERITANUM *ann.* 305. Cap. 77. loquitur de Diacono Plebem regente; *Concil.* SARDIC. *ann.* 347. C. 6. prohibet, ne Epiſcopi ordinentur in locis, ubi unus Presbyter ſufficit: Hæc enim prohibitio ſupponit extitiſſe jam loca à ſolis Presbyteris gubernata, ambitionemque incolarum, vel Sacerdotum, nonnulla illorum ad Dignitatem Epiſcopalem evexiſſe abſque neceſſitate, atque cum non levi hujus Dignitatis detrimento, ſi extabant Plebes à Diaconis gubernatæ, quantò magis credendum eſt fuiſſe, quæ à Presbyteris regerentur; poſtremò Clerici Urbici dicti videntur ex eo, quòd eſſent alii, qui Ruſtici dicebantur.

QUÆSTIO II.

An iiſdem primis ſæculis extiterint Parochi, quibus alii ſubeſſent, quique olim Plebani, nunc verò Archipresbyteri, vel Decani vocitantur?

Inferre licet ex *Cap.* 57. *Concilii* LAODICENI in præcedenti Quæſtione citati, extitiſſe primis ſæculis Parochos, quibus alii ſubeſſent, quique in Corpore Juris *Plebani* vocitari ſolent; ii ſiquidem Circuitores, vel Viſitatores Epiſcopo ſubditi, nihil aliud eſſe videntur quàm Parochi, qui aliquot alios viſitandi jus haberent, ideòque in illos Juriſdictionem nonnullam; non abſimiles hodiernis Archipresbyteris Ruralibus, qui in alios Curatos Viſitationis jure fruuntur, ac cauſas illorum leviores judicandi.

QUÆSTIO III.

Quæ peculiaria Plebanis extent in Corpore Juris?

REGULA.

Unum alterumve in Corpore Juris continetur Plebano peculiare, utrumque abrogatum.

I. Plebanus poterat excommunicare. *Cap.* 3. *De Off. Judicis Ordin.*

II. Plebano vetitum erat ſub Excommunicatione ipſo facto incurrenda, Leges Civiles audire in Scholis publicis. *Cap.* 10. *Ne cler. vel Mon. Cap.* 1. *E. Tit. in* 6.

QUÆSTIO IV.

An Plebanus ſit ex iis, qui delegari poſſunt à Sede Apoſtolica?

In citatis mox Textibus. *Ne Cler. vel Mon.* Plebanus recenſetur inter Perſonatum habentes, & Cap. 11. *De Reſcript. in* 6. Perſonatum habentes enumerantur à BONIF. VIII. inter illos, qui delegari poſſunt à Sede Apoſtolica.

Non obſtat CLEMENTINA II. *De Reſcriptis*, quæ ab hoc honore excludit Officiales foraneos, inter quos Plebani collocantur in aliquibus Diœceſibus; nam non liquet tempore *Concil.* VIENN. *ann.* 1311. Plebanos vocitatos Officiales foraneos; & conſtat ſub BONIF. VIII eoſdem recenſitos inter Perſonatum habentes, & iſtos inter delegandos à Sede Apoſtolica.

QUÆSTIO V.

An determinatus ſit à Jure Incolarum numerus ad conſtituendam Parochiam?

Sunt qui ſentiant Cap. 3. *Can.* 10. QUÆST. III. determinare, quis ſufficiat ad Conſtitutionem Parochiæ Incolarum numerus: Hæc autem in eo habet *Conc.* TOLET. 16. *C.* 5. *ann.* 693. *Eccleſia, quæ uſque ad decem habuerit mancipia, ſuper ſe habeat Sacerdotem; quæ verò minus decem habuerit mancipia, aliis conjungatur Eccleſiis*; Ex numero mancipiorum ab Eccleſia poſſeſſorum colligunt numerum incolarum; rati *verbi gratiâ* unamquamque familiam Eccleſiæ mancipium tunc donaſſe, undè concludunt decem familias ad conſtituendam Parochiam ſufficere. Sed aberrare videntur, qui ita ſentiunt; ex verbis enim quæ relata præcedunt, infertur *Concilium* loqui de jam cuſtitutis Parochiis, & determinare quis eſſe debeat cujuſlibet proventus, ut ſuum proprium habeat Sacerdotem, eumque colligit ex numero mancipiorum ab eadem poſſeſſorum: Vetuerat, ne plures Eccleſiæ ab uno Sacerdote obtinerentur; undè quod objici poterat de inſufficientia proventûs præoccupans addit, quòd, ſi quæ ſunt Eccleſiæ, quarum reditus ad Sacerdotis ſuſtentationem non ſufficiant, uniendæ ſint aliis; judicatque illam reditûs inſufficientis, quæ minus decem mancipia habuerit, ſufficientis verò, quæ tot habet mancipia.

QUÆSTIO VI.

Quæ in Parochiæ erectione ſervanda ſunt?

Hac in re pro norma habentur Cap. 3. *De Ædif. Eccleſ.* & Cap 4. SESS XXI quo aliud innovatur nonnullis additis: docent I. Erigendas novas Parochias, quoties Parochiani non poſſunt ſine magno incommodo Parochiam veterem adire ad audienda Divina, & percipienda Sacramenta.

Docent II. Incommodum hoc peti vel ex locorum diſtantia, vel ex ipſorum difficultate, propter pluviarum inundationes, fluvios, torrenteſve trajiciendos, nives, glacieme.

Docent III. Fundatorum Parochiæ veteris aſſenſum requiri, non item Rectoris.

Docent IV. Diſtrictum novæ Parochiæ aſſignandum, illius diſtrictus obventiones, novo Parocho debitas, ipſi præterea portionem fructuum ex Matrice Eccleſia detractam tribuendam.

Docet V. Cap. *De Ædific. Eccl.* providendum, ut Matrici Eccleſiæ competens honor in nova ſervetur, pro loci facultate; excipiendus videtur caſus, in quo vetus Eccleſia, matrixve, novo Parocho ſubminiſtrat ad ſuſtentationem neceſſaria; cùm conveniens non eſſet,

ex eo, quòd novus Parochus à Matrice Eccleſia perciperet, aliquid eidem exhiberet, quodque unâ manu caperet, aliâ redderet. Præterea *citatum Caput* ſupponit Eccleſiam novam habere, undè ſolvat competentem honorem Matrici Eccleſiæ; id indicant hæc verba: *Pro facultate loci*, & clariùs, quæ ſequuntur: *Quod quidem fieri poſſe videtur, cùm Dominus Villa viginti acras terra frugifera, velit ad uſus Sacerdotis conferre.* Hinc fit, ut Parochiæ aliquæ Matrici Eccleſiæ aliquid quotannis ſolvant; aliæ verò nihil ſolvant: Solvunt, quæ aliundè quàm expenſis Matricis Eccleſiæ eriguntur: Non ſolvunt, quæ ex ea dotem accipiunt, ut in Provincia fieri ſolet.

Docent VI. Cogendos Parochianos ad alendum novum Parochum, ſi Matricis Eccleſiæ reditus non ſufficiunt ad portionem competentem eidem ſolvendam. *Cap.* 4. Sess. XXI.

Docent VII. Solam Parochianorum multitudinis magnitudinem non eſſe cauſam ſufficientem erigendæ novæ Parochiæ; ſed tunc tantùm augendum Vicariorum Coadjutorum numerum. *Ibid.*

De petendo Parochianorum conſenſu, nihil dicunt *citata Capita*; quia ad illorum requiſitionem Parochiarum Erectio fieri ſolet.

Cætera, quæ in bujuſmodi erectione ſervanda ſunt, petenda ex *Cap.* 6. Sess. VII. In eo dicit *Concil.* ad Uniones Benef. faciendas, vocandos, quorum intereſt, & coram ipſis verificandas juſtas Unionum cauſas: Hac enim in re erectioois Parochiarum ac Unionis Beneficiorum eadem ratio: cùm conſtare debeat iis, quorum intereſt, juſtam eſſe erigendæ Parochiæ cauſam; ad id autem neceſſariò vocandi ſint, & inquirendum coram illis de commodo & incommodo; quamvis Epiſcopi ſit aſſignare limites novæ Parochiæ; ſubortas verò deindè circa conſtitutos limites controverſias non dirimit; ſed Judex Laicus, ad quem Quæſtiones facti pertinent.

Quæstio V.

Quæ animi corporiſve dotes in Parocho requiſita?

Tria ſunt, quæ potiſſimùm in Parocho requirantur, ætas, ſcientia, & mores; ideò frequens Canonum locutio Parochum maturitate ætatis, ſcientiâ & motibus commendandum eſſe. *Cap.*4. & 44. *De Elect.* Cap. 4. *De Ætate & Qualitate præfic.* Cap. 14. *De Elect. in* 6.

§. .

Quam ætatem in Parocho poſtulent Canones?

Attigiſſe debet 25. annum, alioquin nulla eſt proviſio. *Cap.* 7. *De Elect.* Cap. 14. *De Elect. in* 6. Clementina I. *De Statu Monach.* §. 7. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. *Cap.* 12. Quilibet iſtorum Canonum deſumitur è *Conciliis* inter Generalia recenſitis. Primus eſt *Conc.* Lateran. *ann.* 1179. Secundus eſt *Concil.* Lugdun. ſub Greg. X. *ann.* 1273. Tertius eſt *Concil.* Vienn. *ann.* 1311. Quartus eſt *Concil.* Trid. *ann.* 1563.

Nullum eſt Beneficium, cujus ætas præſcribatur à tot, tantiſque Conciliis, quæque in ejus definitione æquè conveniant, quæ circumſtantiæ attentione maximè dignæ, atque expoſcere videntur, ne in decidendis controverſiis circa ætatem in Parocho deſideratam, à præfata Canonum diſpoſitione diſcedatur. Memorata nullitatis pœna à ſolo ſecundo Canone expreſsè fertur; alii ſubſcripſiſſe cenſentur, quia huic pœnæ non derogarunt, ideòque malè concluderetur, *Concil.* Trid. hanc pœnam abrogaſſe, ex eo quòd innovat Canonem Lateranensem, qui illius pœnæ non meminit, & de cæteris Canonibus ne ullum verbum habet. Sunt alia ad ætatem Parochi pertinentia, quæ collecta ſunt in Tractatu *De Irregularitate.*

§. II.

Quanta in Parocho ſcientia deſideretur?

Expoſuimus fusè in *eodem Tract.* quæ Canones docent circa ſcientiam Parochi, tùm expreſsè, dùm de ea loquuntur; tùm tacitè, dùm de ſcientia in Presbytero neceſſaria agunt: Hæc omnia uno verbo comprehendam ſi dixero, ſcientiam requiri, non eminentem, quæ in promptu ſolvit omnes difficultates ad curam animarum ſpectantes, ſed ſufficientem, quæ prædictas difficultates ſaltem frequentiores capit, nec ignorat, quorum librorum ope ſolvere poteſt. *Cap.* 10. *De Renunciat.* Addam Honorium. III. adeò horruiſſe in Prælato ſcientiæ defectum, ut promotum ignarum deponendum eſſe cenſuerit. *Cap.* 15. *De Ætate & Qualitate.* idque ad Parochum congruentiſſimè extendi. Non omittendum ea, quæ de ſcientia Parochi in genere dicta ſunt. cuique Parocho pro qualitate loci applicanda eſſe, ita ut major minorve requirenda, quo major minorve eſt cui præficitur locus.

§. III.

Qui mores in Parocho exigantur à Canonibus?

Selectiores de Parochi moribus Canones habes in citatis Diſtinctionibus primæ Partis Decreti Gratiani Ibid. abundè *de Continentia, de Sobrietate, de Prudentia in vitandis periculis ſuis & alienis, de Manſuetudine, de Fugienda avaritia, de Vigilantia, de Correctione cautè facienda, de Sollicitudine circa temporalia, de Æquanimitate, de Supportandis proximi infirmitatibus*, aliiſque hujuſmodi, quæ Parocho maximè neceſſaria, ſola recta ratio dictat, docetque: Similes Canones exhibent *Tit. De Vita & Honeſt. Cler. De Cler. Conjug. De Cohabitatione Cler. & Mulier. Ne Cleric. vel Monach. De Cler. Percuſſore. De Cler. Venatore. De Excom. Miniſtr. non Ordinato Miniſtr. per ſaltum promoto furtivè Ordinato. De Exceſſib. Prælat. Qui Cler. vel voventes.* Præterea plerique hi Canones quoſcumque Clericos reſpiciunt, ac Parochum non ſpectant, niſi quà Clericus, quave aliis Præpoſitus, ut illis præluceat; his omnibus adducti cauſis, prædictos Canones indicaſſe ſat eſſe arbitramur.

Quæstio VIII.

Quæ Parochi Officia ſive Obligationes?

Plurima ſunt Parochi Officia, quibus explicandis immorantur Canones, [*Cap.* 1. Sess. XXIII.] iis quoque immorabimur, ideòque hic agemus: *De Obligatione ſuſcipiendi Presbyteratus Ordinem, ſi nondum ſuſceperit; de Officio inſtruendi Parochianos, de Officio adminiſtrandi Sacramenta, dicendique Miſſam, celebrandi Divina Officia, de Obligatione ſublevandi pauperes, de vitanda exactione in adminiſtratione Divinorum, de Obligatione reſidendi, fugiendique plurium incompatibilium poſſeſſionem.*

§. I.

De Promotione ad Presbyteratum Parocho injuncta à Canonibus.

Regula I.

Ante ſæculum XII. non extant Juris Textus, qui Parochis præcipiant, ut intra annum ad Sacerdotium promoveantur. Cap. 7. *De Elect.* eſt omnium primus, deſumitur à *Concilio* Later. 1179.

Prædicti ſilentii multiplex cauſa eſſe potuit. Prima, Parochiæ conferebantur ſolis Presbyteris. Secunda, ordinabantur Presbyteri ſub Titulo Parochiæ, ideòque fiebant ipsâ Ordinatione Parochi; ſi quibus conferebatur Parochia antequàm Presbyteri eſſent, non negligebant ad Sacerdotium promotionem, vel ſaltem negligentia non erat frequens.

REGULA II.

Ab anno 1273. qui intra annum à die pacificæ poſſeſſionis, ad Sacerdorium non promovetur, ceſſante omni legitimo impedimento, amittit ipſo facto Parochiam.

Nullus Canon hanc pœnam tulit, ante Capitulum *Licet*, Cap. 14. *De Elect.* deſumptum eſt à *Concil.* Later. ſub Greg. X. *ann.* 1275.

Annum à die pacificæ poſſeſſionis numerandum docet *Cap.* 35. *De Elect. in* 6. idemque addit exceptionem legitimi impedimenti, quæ ſubintelligenda eſſet, ſi non fuiſſet expreſſa, quia tempus non currit legitimè impedito.

REGULA III.

Quoties neceſſitas vel utilitas Eccleſiæ id poſtulabat, poterat Epiſcopus per ſeptennium à prædicta promotione intra annum cum iis diſpenſare, qui ſtudio litterarum in Academiis inſiſtebant; ſed jam diu inolevit hujuſmodi Diſpenſatio. *Cap.* 34. *De Elect. in* 6. Bonif. VIII. conceſſerat hoc privilegium in favorem litterarum illi ſubrogatum: Quod *Concil.* Basileens. conceſſit litteratis & *Concilium* Lateran. ſub Leone X. confirmavit, ut iis liceat vacantia intra certum tempus Beneficia requirere, necnon quòd Parochiales Eccleſiæ conferri nequeant, niſi Graduatis, vel qui ſaltem per tres annos in Theologia vel in altero Jurium ſtuduerint, vel Magiſterii gradum in Artibus adepti fuerint.

§. II.

De impoſita Parocho docendi neceſſitate per Canones explicata.

Quæ ſuprà dicta de ſcientia Parocho neceſſaria, oſtendunt illum teneri ad docendum, cùm in eo ſcientia non requiratur, niſi quia ad docendum adſtringitur: eo autem modo diſcurrit *Concil.* Tolet. IV. *ann.* 633. dùm ait: Ignorantia mater cunctorum „ errorum, maximè in Sacerdotibus vitanda eſt, qui „ docendi Officium in populis ſuſceperunt „. *Cap.* 1. Dist. XXXVIII. Hinc non aggredimur hanc Parochi obligationem per Canones probare; ſed illam per eoſdem Canones explicare.

REGULA I.

Quicumque Canones, qui aut dicunt, aut ſupponunt docendi Officium ad Sacerdotes pertinere, de Parochis ut plurimùm loquuntur. *Cap.* 1. Dist. XXXVIII.

Cap. 5. *Ejuſd.* Dist. id ſupponit, dùm inter libros, quos habere debet Parochus, Homilias Dominicis, & Feſtivitatibus aptas recenſet. Idem ſupponunt quotquot de neceſſitate ſcientiæ in Parocho loquuntur. Idem ſupponit *Cap.* 19. qui aliis quàm Sacerdotibus vetat prædicare.

Ratio Regulæ: Parochos nomine Sacerdotum donare ſolent Canones, præſertim antiqui; tùm quia nulli, aut pauci erant Sacerdotes, qui non eſſent Parochi; tùm quia inter Sacerdotes ſimplices Parochi primum locum habent. Ideòque quæcumque dicunt de ſcientia Sacerdotum, Parochos proximè ſpectant.

REGULA II.

Quæcumque habemus in Corp. Juris & in *Concil.* Trident. circa Officium docendi à Parocho exercendum, ad iſta reducuntur.

I. Ad docendi præceptum.

II. Ad docendi modum, ſive ad varia docendi genera. *Cap.* 2. Sess. V. Cap. 4. Sess. XXIV. Cap. 1. Dist XLIII. & Dist. XLV. Cap. 2. Sess. V.

III. Ad ea, quæ docenda. Dist. XXXVIII. Quæ enim ſcire debent, ea quoque tenentur docere. *Cap.* 2. Sess. V.

IV. Ad illos qui docendi ſunt. Cap. 4. Sess. XXIV.

Præcipit Parocho etiam parvulos docere, *Cap.* 3. *De Vit. & Honeſt.* Injungit Parocho, ut parentes moneat, ut filios mittant ad Catechiſmum, utque illos eum omni caſtitate erudiat. *Ibid.* & Cap. 2. Sess. V.

V. Ad tempus quo docendum.

Cap. 5. Dist. XXXVIII. qui Textus docet, Dominicis & Feſtis diebus Parochum teneri docere.

VI. Ad facultatem aliis concedendi ut doceant. Clement. *De Sepult.* Extravag. Comm. qui Canones vetant Religioſis, ne in Eccleſiis, Parœcialibus prædicent, Parocho non permittente, niſi Epiſcopo aliud placeat, juſta tamen de cauſa; cùm non in deſtructionem, ſed ad ædificationem ſibi data ſit in Parochos poteſtas.

Quos circa hanc Regulam adduxi Canones, exempla ſunt illorum qui afferri potuiſſent; ſingulos non colligimus, quia non poſſumus, cùm nimios ſit illorum numerus; nec debemus, quia agitur de re notiſſima.

Circa ea, quæ à Parocho docenda ſunt notandum, quòd illa uno verbo comprehendat *Conc.* Trid. Cap. 14 Sess. XXIII. dùm exigit à Presbytero, quòd capax ſit docendi populum ea quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem: Hoc enim à fortiori requiritur in Parocho, qui poteſtatem completam docendi habet, & non incompletam; qualis eſt, quæ per ſuſceptionem Presbyteratûs acquiritur, cujuſque capax eſſe debet ad illum promovendus. *Cap.* 2. Sess. V. Jam dixerat *Conc.* prædicta à Parocho docenda: Ut autem ſuum Officium docendi adimplere queat, oportet ut Parochiani teneantur adeſſe inſtructionibus ipſius Parochi: ideircò *Concilium* præcipit Parochis, ut moneant populum, ut frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus Dominicis & majoribus Feſtis accedant: Eadem du caoſa idem *Concilium* injungit Epiſcopo, ut moneat populum diligenter, unumquemque teneri Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi id commodè fieri poteſt (cujus judicium eſt penès eumdem Epiſcopum) ad audiendum Verbum Dei.

§. III.

De Officio Parochi in adminiſtratione Sacramentorum.

Sacramenta ſpectari poſſunt, vel conjunctim, vel diviſim: ut ergò pateat, quod ſit Officium Parochi erga Sacramenta, conſiderandum eſt quid poſſit & valeat circa illa utroque modo ſpectata.

REGULA I.

Extra dubium eſt ad Parochum pertinere omnium Sacramentorum adminiſtrationem, præter Confirmationem & Ordinem Epiſcopis reſervata, & circa iſta Officio obligatione ve non vacare.

Patet Regula ex *Cap.* 2. Dist. XXXVIII. in quo *Conc.* Tolet. IV. præcipit ut Epiſcopus Parocho quem ordinat libellum Officialem largiatur, ne in Sacramentis Divinis offendat; additque, illum redditurum Epiſcopo rationem de ſuſcepto hoc adminiſtrandi Sacramenta Officio, quandò ad Litanias, vel *Concilium* venerit. Patet quoque ex *Cap.* 5. *ejuſd.* Distinct.

In eo Bena aliuſve collocat librum Sacramentorum inter eos, quos Parochus habere debet.

REGULA II.

Quæ Jure Communi præſcribuntur Parocho circa Sacramentorum adminiſtrationem, hæc ſunt.

I. Ne ceremonias, rituſve Sacramentorum immutet. *Cap.* 13. *De Sacram.* Sess. VII.

II. Ut vim & virtutem Sacramentorum pro captu ſuſcipientium in illorum adminiſtratione explanet. *Cap.* 7. Sess. XXIX.

III. Ne quidquam exigat ante illorum Adminiſtrationem. *C. 4. De Sim.*

IV. Ut malè tractantibus Sacramenta obeſſe attendat. *C. 99. Can.* 1. QUÆST. I.

V. Ne judicium ſanguinis agitet, truncationesque membrorum per ſe ipſum inferat, aut inferendas procuret. *C.* 30. *Can.* 23. QUÆST. VIII.

Hinc ſequitur teneri Parochum, quidquid ad praxim Sacramentorum attinet apprimè callere.

ARTICULUS I.

De Officio Parochi erga Baptiſmum.

REGULA I.

Ideò certum eſt adminiſtrationem Baptiſmi ad Parochum pertinere, ut Eccleſiæ *Parochiales* vocentur, vel deſignentur per id quod in illis Baptiſmus conferatur. C. 54. *Can.* 56. QUÆST. I. C. 45. 46. *Can.* & QUÆST. Correc. Rom. In C. 46. alium Canonem referunt qui idem habet.

REGULA II.

Tota Doctrina Canonum circa Baptiſmum ad adminiſtrationem refertur.

Patet ex DIST. IV. *De Conſecrat.* compoſita ex 156. Canonibus, qui omnes reſpiciunt vel ritus accidentales Baptiſmi, quales Exorciſmus, Linitio, Unctio, Signatio, Catechiſmus, & abrenuntiationes factæ mundo, carni & Diabolo; vel ſubſtantiales, quales materia & forma; vel Miniſtrum, ſive quæ requirantur ex parte Miniſtri; vel effectus populo ut materiam & formam exponendos; vel tempus quo baptiſandum, ſive ſolemniter, ſive non, ut in caſu neceſſitatis; vel locum ubi Baptiſmus conferendus. Idem patet ex *Tit. De Baptiſmo*, tùm in *Collect.* GREG. IX. tùm in CLEMENTINIS, qui docent immerſioni jungenda hæc verba: *Ego te baptiſo in Nom. Patr. Fil. & Sp. Sancti*: in dubio baptiſandum ſub conditione: Baptiſandos parvulos, etſi fidei incapaces, per Baptiſmum ipſis peccatum originale remitti; Baptiſmum omninò involuntarium, qualis eſt dormientis, vel amentis, qui ante non cupierunt caracterem imprimere, ſemivoluntarium verò quaſi ſuſcipientis ad vitanda mala temporalia, quæ aliter vitare nequit: Neminem poſſe ſe ipſum baptiſare: Salivam vicem aquæ ſupplere non poſſe: Non iterandum Baptiſma ob malitiam Miniſtrorum extra caſum neceſſitatis: baptiſandum non eſſe extra Eccleſiam Parochialem, niſi filios Regum, aut Principum, CLEMENTINA *Unic. De Bapt.* Baptiſmum eſſe remedium ſalutis tàm adultis, quàm parvulis; gratiam habitualem, cum virtutibus utriſque infundi. Idem dicendum de 14. Canonib. *Concilii* TRIDENT. circa Baptiſmum, nam vel eadem dicunt, ac qui mox expoſiti ſunt; vel effectus Baptiſmi populo explicandos, ut baptiſatum toti Legi Chriſti ſubjici, & præceptis Eccleſiæ: Subſequentia peccata non remitti ſolâ Baptiſmi recordatione: Baptiſma, cùm caracterem imprimat non amitti ſubſequenti infidelitate.

Hinc nihil docent Canones circa Baptiſmum, ad cujus cognitionem Parochus non teneatur.

ARTICULUS II.

De Officio Parochi circa Confirmationis Sacramentum.

REGULA.

Ex iis, quæ Canones inſerti Corpori Juris vel *Concilio* TRID. tradunt circa Confirmationis Sacramentum, pauca admodùm ſunt, quæ populum docere Parochus non teneatur.

Colligitur Regula partim ex dictis ſuprà circa Officium docendi; partim ex natura eorum, quæ prædicti Canones tradunt circa hoc Sacramentum: Oſtenſum eſt enim, Parochum teneri docere, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem; & conſtat ex lectione prædictorum Canonum, pauciſſima continere, quæ ſcitu neceſſaria non ſint ad ſalutem; quod ſic oſtendo. Prædicti Canones habentur DIST. IV. *De Conſecr. circa finem, & initio* DIST. V. *Op. E. C.* 1. *De Sacram. non iterand. C.* 1. *De Cognat. Spirit.* §. 2. *in* 6. *C.* 9 *De Sacram. & Can.* 3. *De Confirm.* SESS. VII. *C.* 2. SESS. XXIV. Hi autem Canones loquuntur, vel de materia & forma hujus Sacramenti, vel de Miniſtro, vel de Diſpoſitionibus ad ſuſcipiendum requiſitis, vel de effectibus, eorumque ſequelis, vel de exiſtentia, vel de præcepto ſuſcipiendi. Nam ut à poſtremis incipiamus, C. 2. SESS. XXIV. loquitur de cognatione contracta ex præſentatione ad hoc Sacramentum, illiuſve adminiſtratione; ſicuti *Cap.* 1. *De Cognat. Spirit. in* 6. Cap. 3. SESS. VII. loquitur de Miniſtro, docetque Epiſcopum eſſe Ordinarium hujus Sacramenti Miniſtrum; ſicut *Cap.* 4. & 6. DIST. V. *De Conſecrat.* C. 119. 120. DIST. IV. *De Conſecr. Can.* 2. *ead.* SESS. VIII, loquitur de effectibus; inſinuat enim, Confirmationem conferre Spiritum Sanctum, dùm anathematiſat eos, qui dicunt injuriam fieri Spiritui Sancto, ſi tribuatur Chriſmati aliqua virtus; de eodem effectu loquitur *Cap.* 119. DIST. IV. *De Conſecr.* & Cap. 5. & 6. DIST. III. *De Conſecr.* Cap. 9. *De Sacram.* enumerat Confirmationem inter Sacramenta caracterem imprimentia. Idem docent *Cap.* 8. & 9. *De Conſecr.* DIST. V. dùm prohibent pluries conferre vel ſuſcipere hoc Sacramentum. *Cap.* 1. *De Confirm.* definit exiſtentiam hujus Sacramenti. Id ſupponunt jam citati Canones circa effectus Confirmationis. Idem faciunt *Cap.* 2. 3. 4. DIST. V. *De Conſecr.* qui illam Sacramentum vocant. Hi Textus non probant niſi pro VIII. vel IX. ſæculo, quia ex pſeudo URBANO I. ex pſeudo MELCHIADE, ex pſeudo EUSEBIO deſumpti ſunt, ac ſuppoſitio iſta creditur facta alterutro ſæculo.

De Diſpoſitionibus præfatis loquuntur *Cap.* 6. 7. DIST. V. *De Conſecr.* & hæ ſunt Jejunium & Confeſſio. *Cap.* 1. & 6. *ejuſdem* DIST. probant confirmationem præcipi: Prior enim docet, Chriſtianos confirmari, ut pleni inveniantur Chriſtiani: Poſterior neminem poſſe eſſe Chriſtianum perfectum, niſi confirmatus fuerit. De materia loquuntur idem *Cap.* 6. DIST. V. *De Conſecr.* Cum Cap. 1. 3. 4. *Ejuſd.* DIST. & Cap. 119. 120. 125. & Cap. 1. *De Sacram.* docent, in hoc Sacramento manûs Impoſitionem & Chriſmationem adhiberi, ſupplendamque Chriſmationem, ſi omiſſa fuerit. His adde *Cap. unic. De Sacra Unct.* §. 7. quod de materia & Miniſtro Confirmationis agit.

ARTICULUS III.

De Officio Parochi circa Sacramentum Pœnitentiæ.

REGULA I.

Circa Sacramentum Pœnitentiæ duplex eſt Parochi Officium, prius docendi, poſterius adminiſtrandi.

REGULA II.

Officium docendi circa hoc Sacramentum demonſtrant Canones, quicumque tradunt illud ad ſalutem neceſſarium eſſe.

Regula patet ex dictis: Oſtenſum eſt enim, teneri Parochum docere, quæ ad ſalutem neceſſaria, & ex *C.* 5. SESS. XIV. *De Pœnit.* & ex *C.* 6. *ejuſdem* SESS. conſtat Confeſſionem Sacramentalem, neceſſariam eſſe ad ſalutem Jure Divino.

REGULA III.

Canones inſerti Corpori Juris evincunt adminiſtratiooem Sacramenti pœnitentiæ, ad Parochum Jure Communi pertinere. Idem faciunt Decreta *Conc.* Trid.

Prior Regulæ Pars colligitur ex eo quòd Eccleſia unicam præcepit in anno Confeſſionem, & hanc vult à Parocho excipi, ita ut declaret nullam quæ alii fiet, utpotè receptam à non habente legitimam Juriſdictionem *Cap.* 12. *De Pœnit. & Remiſſ.* De Parocho interpretur, quod dicit de proprio Sacerdote, quia conditum eſt à *Concilio* Latir. ſub Innocentio III. *anno* 1216. & *ſub* Greg. IX. *creato anno* 1229. Unusquiſque tenebatur adhuc confiteri Superiori proximo & immediato, qualis eſt Parochus erga Parochianos. Id demonſtrat *Cap.* 16. *ejuſd.* Trid. in eo concedit Epiſcopis, eorumque Superioribus, necnon Prælatis exemptis, ut poſſint ſine conſenſu Superioris ſui eligere Confeſſarium; cùm ergò extra omnem probabilitatem ſit Prælatos non fuiſſe pejoris conditionis, quàm ipſos eorum ſubditos, inferre jure licet, ſubditis illorum permiſſum non fuiſſe, aliis quàm proximo Superiori peccata ſua confiteri. Prætereà Clementina II. *De Sepult.* Extravag. II. *ejuſd. Tit.* Extravag. Cap. *De Privil.* expreſſè agnoſcunt in Parocho facultatem hanc à Jure Communi emanatam, ſed inſimul evertunt, dùm permittunt Mendicantibus Confeſſiones audire volentium ſibi confiteri, etiam ſine licentia Parochorum.

Eamdem facultatem tuetur Extrav. II *De Treuga & pace*; conſervat jus audiendi Confeſſiones Parochianorum in Paſchate: dùm vetat Mendicantibus, ne prædicent illos non teneri proprio Sacerdoti confiteri, eo tempore probat poſteriorem Partem *Cap.* 15. Sess. XXIII. in quo *Concilium* Trid. ſtatuit, Parochum poſſe vi Beneficii ſui Confeſſiones audire. Idem faciunt *Cap.* 5. Sess. XIV. *De Pœnit. & Can.* 8. *ejuſdem* Sess. dùm confirmant Canonem citatum *Concilii* Later. illumque executioni demandari præcipiunt.

REGULA IV.

Quæcumque Parochus docere, debet circa pœnitentiæ Sacramentum, collecta habes in Corpore Juris, & io *Concil.* Trid.

Regula patet ex lectione Dist. VII. *De Pœnit. in ſecunda Parte* Gratiani. Caus. XXXIII. Quæst. III. *Titulorum de Pœnit. & Remiſ. apud* Gregor. IX. Bonif. VIII. Clem. V. Extravag. Comm. & Sess. XIV. *De Pœnit.* quæ Sess. ſpectanda eſt ut Epitome optima omnium, quæ citatis aliis in locis continentur. His adde Sess. VI. *De Juſtificat.* quæ certè pertinet, tàm ad eam, quæ fit ipſo Pœnitentiæ Sacramento, quàm ad eam, quæ fit ipſo Baptiſmo. Undè ſi quis methodicè diſcere velit, quæ cæteri Canones citati doceant, circa Pœnitentiæ Sacramentum, ad ea Capita reducere debet, quæ explicanda ſuſcepit *Concil.* Trid. Utraque Sess. nempè ad cauſas juſtificationis, ejuſque fructum, necnon jacturæ utriuſque, atque etiam ad partes Sacramenti Pœnitentiæ, abſolutionem, ipſiuſque Miniſtrum & formam, contritionem, ipſiusque ab attritione differentiam, Confeſſionem Divinam, ipſius inſtitutionem, ipſiuſque conditiones abſolutè neceſſarias ut valeat, ſatisfactionem & ſatisfactoria opera. Cùm autem Sacramentum Pœnitentiæ ſæpiùs fructu ſuo fruſtretur, quia diſpoſitiones requiſitæ non afferuntur, ideò inter legenda loca indicata, Parochus iis immorari præcipuè debet, quæ de his diſpoſitionibus loquuntur; undè cùm è præcipuis ſint *Cap.* 5. *De Pœnit.* Cap. 6. Sess. VI. Cap. 4. Sess. XIV. iis multùm attendat, oportet: In primo advertet, non abſolvendum unquàm, qui animum peccandi non depoſuit, ſed præparandum cum crebris, ſalutaribuſque monitis, Pœnitentiæ indictæ conjunctis. Secundus docebit quemvis peccatorem, qui juſtificari velit; debere incipere diligere Deum tanquàm fontem omnis juſtitiæ. Tertius locus monebit contritionem includere propoſitum non peccandi de cætero; proindèque dolorem, qui voluntatem peccaodi non excludit, non ſufficere etiam cum Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum obtinendam: Hinc cùm voluntas non peccandi non excludatur, niſi voluntate contrariâ, nempè voluntate Deum amandi ſuper omnia, ſeu quod eòdem redit, voluntate adimplendi omnia Præcepta Divina; conſequitur, oullum dolorem ſufficienter diſponere ad Sacramentum Pœnitentiæ, niſi ſit conjunctus voluntati ſuper omnia Deum diligendi.

Iis locis, ſi velit Parochus, impugnabit abuſus abſolvendi permanentes in occaſione proxima peccandi; ipſâ inevitabili neceſſitate non coactos; abuſus non probandi peccatorem conſuetudinarium uſque ad ſigna pœnitentiæ, quibus moraliter certum fiat, reum à peccando abſtinere verè velle.

Alios abuſus circa impoſitionem Pœnitentiarum, ſicut & circa Confeſſiones quodammodò dimidiatas *Cap.* 8. *ejuſd.* Sess. exponet, quæ ſatisfactio ſit imponenda, docetque, in earum moderatione non ſequendum ſenſum, affectumque carnis, ſed ipſam prudentiam Spiritûs, ſervandamque nonnullam proportionem inter qualitatem & quantitatem exceſſûs, & qualitatem, quantitatemque ſatisfactionis; atque ut ſervetur hæc proportio, confitendas circumſtantias notabiliter aggravantes.

Articulus IV.

De Officio Parochi circa Euchariſtiam.

Cùm Euchariſtia ſit Sacrificium ut & Sacramentum, cumque in re permanenti conſiſtat, non in actione momentanea, ut cætera Sacramenta; hinc fit, ut multiplex ſit Parochi Officium circa Euchariſtiam. Quænam autem ſint hæc Officia, quibus innitantur Canonibus, quæ circa quodlibet notanda, ſequentibus Regulis exponendum.

REGULA I.

Nullum eſt Parochi Officium circa Euchariſtiam, cujus oon meminerint Canones, Corpori Juris ioſerti, *Conciliumve* Tridentinum. *Decretum de obſervandis in Celebrat. Miſſ* Sess. XXII. *Propius.* Cap. 14. Sess. XXIII. *C.* 1. *De Parochis.*

REGULA II.

Prædicta Officia alia noo ſunt, quàm iſta.

I. Conficiendi quoties gregis neceſſitas poſtulat, ideòque Dominicis Feſtiviſque diebus, quibus Sacro intereſſe debet, ſi defuerint Hoſtiæ ad communicandos infirmos; ſi quis ſepeliendus ſit eo tempore, quo Miſſam celebrare. *Cap.* 9. *de Conſecr.* Dist II. Cap. 1. *De Celebr. Miſſa.* Cap. 19. 23. *Can.* 13. *Licet.* Quæst. II. Cap. 44. *De Conſecrat.* Dist. I.

II. Diſpenſandi omnibus, qui petierint, dummodò manifeſtè indigni non ſint, præſertim tempore Paſchali. *Cap.* 12. *De pœnit.* Cap. 9. Sess. XIII.

III. Aſſervandi ad infirmos communicandos. *C.* 6. Sess. XIII. C. 7. *ejuſd.* Sess. C. 6. & 7. Caus. XXVI. Quæst. VI.

IV. Ad eoſdem deferendi in decenti habitu, cum omni reverentia & timore, lumine ſemper præcedente. *Ibid. &* Cap. 29. *De Conſecr.* Dist. II. Cap. 10. *De Celebr. Miſſ.*

V. Cuſtodiendi ſub clave aſſervatas Hoſtias, ne manus temeraria ad illas extendatur, ad aliqua horribilia vel nefanda exercenda. *Cap.* 1. *De Cuſtodia Euchar.*

VI. Circumgeſtandi in ſupplicationibus publi cis juxta Conſuetudinem Eccleſiæ generalem, necnon & particularem cujuſvis Eccleſiæ Parochialis, ab Epiſcopo approbatsm. *Cap.* 5. *Can.* 6 Sess. XIII.

VII. Fidelium adorationi proponendum juxta Communis ac Diœceſani præſcriptum. *Ibid.*

VIII. Docendi veritatem hujus Sacramenti, ſeu realem Corporis & Sanguinis Jesu Christi ſub ſpeciebus Panis & Vini exiſtentiam, necnon Euchariſtiam eſſe verum Sacrificium, vices gerens omnium Veteris Legis Sacrificiorum, vim & virtutem cùm Sacrificii, tùm Sacramenti; quibus diſpoſitionibus utriuſque fructus percipiatur; quâ demùm reverentiâ utrumque colendum; pro diſpoſitione magis minuſve frequenter communicandum. *Cap.* 2. Ssss. V. Csp. 7. Sess XXIV. Cap. 10. *De Celebr. Miſſ.*

Illarum omnium rerum teſtimonia ſubminiſtrat Dist. II. *De Conſecratione.* In ea enim fusè agitur per Canones non modicæ autoritatis de Euchariſtia ſumpta ut Sacrificio, & ut Sacramento, de veritate Sacrificii & Sacramenti, de modis, quibus utrumque ſit proficuum, de reverentia utrique debita, de communicandi uſu magis vel minùs frequente, prout quiſque diſpoſitus eſt. Adde huic Dist. *Cap.* 7. *&* Canon. 7. *De Euchariſt.* Sess. XIII. Loquuntur de Diſpoſitionibus maximè neceſſariis ad eam recipiendam.

Articulus V.

De Officio Parochi circa Miſſam.

In Sectione præcedente expoſita ſunt nonnulla Officia Parochi circa Miſſam, idque *n.* 1. Cætera nunc hic esplicanda.

Regula I.

Parochi Officia circa Miſſam, vel reſpiciunt etiam alios Sacerdotes, & Communia ſunt; vel ſolum Parochum, & Propria ſunt.

Regula II.

Propria Parochi Officia circa Miſſam hæc ſunt, quæ in Corpore Juris, vel in *Concilio* Tridentino commemorantur.

I. Invigilare debet, ne alieni Parochiani relictâ Parochiâ propriâ, ſine juſta cauſs vel itineris, vel negotii peculiaris Parochiali Miſſæ ſuæ interſint. *C.* 4. 5. *Can.* 9. Quæst. II. Cap. 2. *De Paroch.*

II. Curare tenetur, ut Clerus populuſque Feſtis ſolemnioribus Natalis, Epiphaniæ, Paſchæ, Aſſenſionis, Pentecoſtes, & diei Patrono loci dedicatæ Miſſæ Parochiali adſit; ac ne quis eam in Oratoriis exceptâ infirmitatis cauſâ audiat. *Cap.* 35. *De Conſ.* Dist. II. Cap. 52. *Ejuſd.* Dist.

III. Cavere debet, ut Miſſæ peculiares, quæ in ipſo Parochiæ loco, vel in circuitu celebrantur, eâ horâ celebrentur, ut non avertant populum, Clerumve ab audienda Miſſa Parochiali.

IV. Quoties plurimi Parœciani Majori Miſſæ intereſſe nequeunt, minor manè dicenda, à Parocho procuranda eſt. *Cap.* 51. *Ejuſd.* Dist.

V. Inter Miſſarum Solemnia explicare debet, quæ ad Miſſam ſpectant, aliaque ſimilia ſcitu neceſſaria ad ſalutem. *Cap.* 7. Sess XXIV.

VI. Attendere debet, ut Sacerdotes in Parochis ſua celebrantes communia circa Miſſam Officia adimpleant. *Cap.* 10. *De Reg. Juris.* Idem oſtendunt, quicumque Canones docent, Sacerdotes in Parochia commorantes ſubeſſe Parocho, ac inter illius oves computari; ideòque teneri tanquàm illorum Paſtorem ab iis omne malum pro viribus ſuis avertere. *Cap* 1 Sess, XXIII.

VII. Quantùm in ſe eſt, efficere debet, ut Parœciani ſui die Dominico Miſſam totam audiant. *Cap.* 64. *De Conſ.* Dist I.

VIII. Fundatas Miſſas celebrare per ſeipſum vel per alium obligatur. *Cap.* 2. Sess. XXV.

Regula III.

Non ſunt alia Parocho cum aliis Sacerdotibus communia Officia, circa Miſſam in Corpore Juris, vel in *Concilio* Trid. expreſſa, quàm iſta.

I. Ne in locis non ſacratis vel benedictis celebret. *Cap.* 11. 12. 13. 14. 15. Dist. I. *De Conſecr.*

II. Neque in Eccleſiis ſeminis vel ſanguinis, effuſione criminoſâ, vel inhumstione excommunicati denunciati pollutis. *Cap.* 18. *De Sent. Excem. in* 6. Cap. 7. 10. *De Conſecr. Eccleſ.* Cap. 18. *De Excom. in* 6.

III. Neque in Eccleſiis interdictis

IV. Ne utatur vaſculis ligneis vel cereis. *Cap.* 44. 45. *De Conſecr.* Dist. I. Cap. 14. *De Celebr. Miſſar.*

V. Ne ſine igne, ſine aqua, ſine pane azimo, celebret. *Cap.* 14. *De Celeb. Miſſ.*

VI. Ne poſt cibum celebret. *Cap.* 49. *De Conſecr.* Dist. I.

VII. Ut communicet, quoties celebrat. *Cap.* 11. *De Conſecr.* Dist. II.

VIII Ne inceptum Sacrificium alii perficiendum dimittat. *Cap.* 57. *De Conſecr.* Dist. I.

IX. Ut ſi infirmus celebret, ſecum alium Sacerdotem propè vel non longè habeat, qui, ſuperveniente aliquo caſu infauſto, qui præpediat, ne Miſſam abſolvat, abſolvere poſſit. *Cap* 18. *De Conſ* Dist. I.

X. Ne plures unâ die Miſſas celebret, niſi urgenta neceſſitate, & ab Epiſcopo tali judicatâ. *Cap.* 53. *Ibid.* Cap. 3. 12. *De Celeb. Miſſa.*

XI. Ut plus Vini, quàm Aquæ in Calice ponat. *Cap.* 13. *De Celeb. Miſſæ.*

XII. Ut nunquàm fingat, ſe celebrare omittendo vel immutando Conſecrationis verba, ne in peccato mortali celebret; ſed eo caſu vel à celebratione abſtineat, ſi poſſit, vel ſi non poſſit, & Confeſſarii copiam non habeat, doleat de peccato, & cum propoſito illud confitendi quàm citiſſimè poterit, celebrare licebit. *Cap.* 7. *De Celeb. Miſſ.* Cap. 7. Sess. XIII. & *Can.* 11. *Ejuſd.* Sess.

XIII. Ut ſemper Vino, digitos, Calicemque, perfundat, poſtquàm totum perceperit Euchariſtiæ Sacramentum. *Cap.* 5. *De Celeb. Miſſ.*

XIV. Ne, ſi ſit Romanæ Eccleſiæ ritus ſervare adſtrictùs, diebus profeſtis dicat Hymnum Angelicum, neque Symbolum, etſi Miſſam dicat in honorem Spiritûs Sancti, Sanctæ Mariæ, & S. Crucis, & cum propris præfatione. *Cap.* 4. *E. T.*

XV. Ne ſi Parochiani voluerint ut ſibi Miſſa cantetur, aliam dicat, quàm diei, ſive pro vivis ſive pro defunctis cantari voluerint.

Articulus VI.

De Officio Parochi circa Extremam Unctionem.

Pauciſſima habentur in Corpore Juris circa Sacramentum Extremæ Unctionis; quia de illo raræ ſubortæ ſunt Quæſtiones, quæ Canonibus deciſæ ſint, atque etiam infrequentes fuere de illa loquendi aliæ occaſiones. E contrâ verò *Concilium* Tridentinum totam hujus Sacramenti materiam ex profeſſo expoſuit, quia Hæretici ad quorum condemnationem congregatum eſt, plures errores in idem Sacramentum protulerant, Blaſphemiaſque evomuerant: Plura tamen è Corpore Juris hîc colligentur quàm ex *Concil*, Trid. quia, quæ illud habet minùs nota, huc illucque diſperſa, atque ad praxim magis neceſſaria.

Regula I.

Canones Corpori Juris inſerti, extra dubium ponunt adminiſtrationem Extremæ Unctionis ad Parochum propriè pertinere.

Clementina I. *De Privil.* excommunicat ipſo facto Religioſos, qui ſine licentis Parochi hoc Sacramentum adminiſtrant Clericis vel Laïcis. Idem inferre licet ex *Cap.* 3. Dist. XCV. In eo docet Innocentius I. adeò invaluiſſe uſum, ut ſoli Parochi hoc Sacra-

menta-

mentum conferrent, ut in dubium vocaretur, an id quoque fas eſſet Epiſcopis.

REGULA II.

Iidem Canones adhuc plura alia ad praxim ſpectantia docent, & hæc ſunt.

I. Non adminiſtrandum hoc Sacramentum impœnitentibus. *Cap.* 3. DIST. XCV. *ex* INNOCENTIO I.

Quod is de pœnitentibus publicis dixerat ſecundùm ſui ſæculi diſciplinam, denegandam illis eſſe Unctionem, quia genus Sacramenti, & pœnitentibus publicis cætera negantur Sacramenta, ad impœnitentes accommodarant Collectores Canonum, quia durius ſibi videbatur inſpecto ſui ævi uſu, ut pœnitentibus Sacramentum aliquod negaretur.

II. Nihil exigendum pro adminiſtratione hujus Sacramenti, nec antè, nec poſt. *Cap.* 15. CAUS. I. QUÆST. III. INNOC. II. *in Syn.* ROM. Cap. 8. *De Serm.*

III. Non denegandum peccatoribus publicis ad ſe reverſis in ſolo mortis periculo. C. 1. *Can.* 26. QUÆST. VII. THEODOR. CANTUAR. *circa finem* VII. *ſæculi.*

IV. Conferri poſſe ante Euchariſtiam, ſi talis ſit Diœceſis uſus, vel ſi id Epiſcopus probaret. *Eod.* Cap. 1. *mox citato*, quod teſtatur collectum tunc fuiſſe ante Euchariſtiam.

V. Adminiſtrandum duntaxat languidis, infirmiſque in periculo mortis poſitis. *Ibid* & Cap. 3. DIST. XCV. Cap. 3. SESS. XIV.

VI. In hoc Sacramento utendum Oleo Sacro. *Cap.* 3. DIST. XCV. C. 15. *Can.* 1. QUÆST. III. C. 1. *Can.* 26. QUÆST. III. Cap. 8. *De Simonia, cum nota* PITHÆI, *in* Verbo *Olei exceptione.*

VII. Conſecrationem ab Epiſcopo faciendam. *Cap.* 3. DIST. XCV. in quo INNOC. materiam hujus Sacramenti vocat Chriſma, quia ungit, & dicit Epiſcopi eſſe, illud conficere.

VIII. Sacerdotem (ſeu Parochum) uno Clerico præſente, vel ſolum poſſe infirmum ungere. *Cap.* 14. *De Verb. Signif.*

REGULA III.

Collecta ex Corpore Juris Parochi Officia circa Extremam-Unctionem confirmat *Concilium* TRIDENTINUM, ac ex ipſius Doctrina unum adhuc alterumve eruere licet, ac opus eſt.

I. Eſt quòd Parochus teneatur eiſdem conferre pluries, ſi petant, in diverſis infirmitatibus. *cap.* 3. SESS. XIV.

II. Eſt, quòd doceat, quæ à *Concilio* definita & expoſita à *Concilio* TRID. utpotè ſcitu neceſſaria ad ſalutem, nempè Eccleſiam Romanam, Doctrinam de Extrema-Unctione hauſiſſe ex JACOBO, ac cum eodem tenere: 1. Unctionem hanc faciendam infirmis, *ſi quis infirmatur, &c.* oleo ungentes, à Presbyteris, *inducat Presbyteros*, Unctioni jungendam Orationem, *& orent ſuper eum*; utrumque ſimul junctum operaturum ſanitatem, aut ſaltem levamen, & peccatorum remiſſionem, ſi quæ ſint in infirmis, *Oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit Dominus, & ſi in peccatis ſit remittentur ei*, eamque indè meritò inferre, Extremam-Unctionem eſſe Sacramentum propter alligatam ipſi promiſſionem gratiæ ſanctificantis, quæ à ſolo Deo fieri poſſit, cùm ſolus illam implere poſſit; ex hac autem promiſſione ſequi, Sacramentum hoc contemni non poſſe ſine injuria Spiritùs Sancti; contemni verò Domini Sacramentum, ſi, cùm poſſit commodè ſuſcipi, negligatur.

ARTICULUS VII.

De Officio Parochi circa Sacramentum Ordinis.

REGULA I.

Quæ ſunt Parochi Officia circa Sacramentum Confirmationis, eadem ſunt circa Sacramentum Ordinis, nempè docendi, & Confeſſione Communioneque præparandi ſuſcepturos.

Colligitur ex omnibus Canonibus, qui docent Parochum redditurum, nedum Epiſcopo, ſed & Deo rationem de ovibus ſuis: Hinc enim ſequitur, eum teneri pro viribus, conari, ne qui ſuæ curæ commiſſi ſunt, Sacramenta ulla indignè ſuſcipiant.

Præterea diſpoſitiones requiſitæ ad dignam Sacrorum ſuſceptionem, ſunt eorum, quæ ſcitu neceſſaria ſunt ad ſalutem, tum ſuſcipientium, tùm Parentum ut plurimùm ad Ordines filios vocantium, aut ſaltem impellentium.

Ratio conformitatis prædictæ petitur ex eo, quòd utrumque ad aliùs, quam Parochi adminiſtrationem pertineat; undè reſtat, totum illius Officium poſitum in præparando ad illa Sacramenta, & per Doctrinam, & per Sacramentorum Pœnitentiæ & Euchariſtiæ ad illa maximè diſponentium Collationem.

REGULA II.

His Officiis Parochi circa Sacramentum Ordinis nonnulla alia adjiciuntur, & hæc ſunt.

I. Atteſtandi de vita, moribus Ordinandorum in Parochia commoratorum. *Cap.* 5. SESS. XXIII.

II. Propoſitis nominibus & deſiderio volentium promoveri publicè in Eccleſia, de ipſorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirendi, & litteras teſtimoniales, ipſam inquiſitionem factam continentes, ad Epiſcopum quàm primum tranſmittendi.

III. Pro voluntate prudentiaque ſua Clericis in minoribus Ordinibus conſtitutis, ſi qui ſint ad illos exercendos Parochiis adſcripti, munus à quolibet exercendum aſſignandi.

IV. Si quos præſentat ad Ordines Sacros ſub titulo ſuæ Parochiæ, illos gratis præſentandi, nec ullâ interveniente promiſſione eorum, qui præſentabuntur, ſe nihil poſtulaturos. *Cap.* 37. *De Simon.*

V. Ordinandos examini præſentandi, vel per ſe ipſos, vel per Archipresbyteros, quibus ipſi illos præſentarent. *Cap.* 5. DIST. XXIV. Ivo legit *Presbyteris* pro *Archipresbyteris*. Hæc lectio ad interpretationem quam ſecuti ſumus nos impulit, determinavitque.

REGULA III.

Quandò Pſalmiſtatus inter Ordines minores collocabatur, Parochus inter Miniſtros hujus Ordinis recenſebatur. *cap.* 20. DIST. XXIII.

Deſumitur è *Concilio* IV. CARTAG. *ann.* 398. quod eſt velut primum Eccleſiæ Occidentalis quoad Collationem Ordinum Pontificale: Quod dicit de Presbytero, cujus juſſione Cantor ordinatur, de Parocho interpretor; quia agitur de Presbytero Eccleſiam regente, ac ideò habente ſubditos, quibus poſſit præcipere, quæ ad rem Divinam ſpectant, & Officia pro voluntate aſſignare Eccleſiaſtica; utrumque verò Parocho rectè convenit. Præterea ſunt, qui ſentiant, per Presbyterum abſolutè ſumptum, & per antonomaſiam dictum, intelligendum eſſe Parochum; id advertit FLEZACUS, Doctor Sorbonicus in *Tractatu De Origine Parœciarum.*

ARTICULUS VIII.

De Parochi Officio circa Sacramentum Matrimonii.

Tria ſunt Officiorum Parochi genera circa Sacramentum Matrimonii; nempè communia, propria, & maximè propria. Communia ſunt illa, quæ Parochus habet etiam circa alia Sacramenta, ut docendi quæ ad illud Sacramentum pertinent, atque præparandi ad idem Sacramentum ſuſcipiendum, tùm monitis exhor-

exhortationibuſque, tùm Sacræ Pœnitentiæ & Euchariſtiæ adminiſtratione. Propria ſunt, quæ reſpiciunt denuntiationes tres ante celebrationem Matrimonii ab eodem Parocho faciendas; ſed hæc non ita propria, ut ad nullum aliud Sacramentum extendantur, cùm, ut jam obſervatum, ſimiles proclamationes fiant circa promovendos ad Ordines majores, quæ præter Subdiaconatum ſunt Sacramenta. Maximè propria voco, quæ in eo poſita quòd nuptiæ fiant præſente Parocho cum aliquot teſtibus ſub pœna nullitatis ipſo facto. Hinc prænotatam diviſionem ſequentibus Regulis explicamus.

REGULA I.

A Parocho docendi ſunt contrahentes, quæcumque ſcire debent, ut licitè validèque contrahant.

C. 1. Seſs. V. docet Parochum teneri docere populum, quæ ſcitu neceſſaria ſunt ad ſalutem; eorum autem quæ ſcienda ſunt ut licitè & validè contrahantur Matrimonia cognitio neceſſaria eſt ad ſalutem contrahentium. Hinc *Conc.* Trid. C. 1. Seſs. XXIV. præcipit Epiſcopis, ut curent à Prochis (quoties id expedire judicaverint) idem Caput promulgari, utpotè continens præcipua ex his, quæ ſcitu neceſſaria ſunt, ut licitum ſit, validumque Matrimonium.

REGULA II.

Illicitum eſt Matrimonium, quoties invalidum; ſed non eſt invalidum, quoties illicitum.

Patet Regula ex eo, quòd illicitum ſit, quoties fit contra Leges, vel prohibentes ſolùm, vel prohibentes & irritantes ſimul; ſi autem lædat tantùm Leges purè prohibentes, illicitum eſt duntaxat; ſi verò irritantes ſimul, irritum eſt perindè ac illicitum.

REGULA III.

Leges purè prohibentes circa Matrimonium, vel ſunt communes omni Sacramento, vel propriæ Matrimonio, Communes, quæ prohibent in peccato actu illud ſuſcipere, vel abſque Confeſſione & Communione ad id præceptis: Propriæ, quæ prohibent Matrimonium celebrare ab Adventu ad Epiphaniam, à die Cinerum ad Dominicam in Albis incluſivè; vel poſt prohibitionem judicis; vel votum ſimplex Caſtitatis; vel abſque Denunciationibus.

REGULA IV.

Leges Matrimonia irritantes, vel ſunt veteres & in Corpore Juris contentæ, vel novæ à *Concilio* Trid. conditæ.

REGULA V.

Novarum Legum aliæ veteres Leges confirmant, ut quæ denunciationes ſpectant; aliæ veteres Leges partim abrogant, ut quæ impedimenta gradus habentia ad pauciores reſtringunt; aliæ veteribus addunt, ut quæ irritant Matrimonium contractum aliter quàm coram Parocho ac duobus teſtibus.

REGULA VI.

Quæ præmiſſis Regulis continentur, ea ſunt, quæ populum Parochus docere tenetur, præſertim offerentes ſe ad Matrimonium contrahendum.

REGULA VII.

Denunciationum Matrimonialium nulla in Jure mentio ante Alex. III.

Infertur Regula ex eo quòd antiquiores Juris Textus, qui illarum denunciationum meminere, ſunt *Cap.* 8. *De Teſtib.* Cap. 4. *Qui Matrimonium acc. poſſ.* qui duo Textus in prima Antiquarum Collect. relati, deſumpti ſunt ex *Epiſtol.* Alex. III. *ad Electum* Papiensem, docentque in *Eccleſia* Papiensi conſuetum fuiſſe, ut, ſi quandò dubitaretur, an inter Matrimonium contrahere volentes, aliquod eſſet impedimentum, promulgaretur in Eccleſia futurum Matrimonium à Parocho præcipiente Parochianis ſuis, ut revelarent, ſi quod ſcirent impedimentum.

REGULA VII.

Denunciationes Matrimoniales præceptæ non fuerunt per Univerſam Eccleſiam, niſi ſæculo XIII. ineunte.

Colligitur Reg. ex *Cap.* 3. *De Cland. Deſponſ.* in quo *Concil.* Later. III. *ann* 1216 illas denunciationes præcipit, dicens, ſe ad omnes Eccleſias extendere ſpecialium locorum Conſuetudinem; locorum iſtorum nulla in Jure mentio præter Textus in præcedenti Reg. citatos, & *Cap.* 17. *De Sponſalib.* Cap. 6. *qui Matrim. acc. poſſ.* quod utrumque teſtatur. *Eccleſiam* Belvacensem conſueviſſe Matrimonia contrahenda in Eccleſia proclamare, ut eo modo impedimenta detegerentur.

REGULA IX.

Nulla Lex ſcripta univerſalis antiquior exeunte ſæculo XVI. quæ certum numerum denunciationum Matrimonalium præſcribat.

Decretum primum Seſs. XXIV. eſt prima omnium legum hujus generis, & hoc Decretum *ann.* 1563. conditum eſt *Citati Textus* demonſtrant tantùm quòd præfigebatur terminus, intra quem revelanda erant impedimenta: Verum quidem eſt, illos Textus, qui de Eccleſia Belvac. meminerunt, uti voce plurali *Bannis*, *Banna*, ideòque videri inſinuare, quòd plures promulgationes fierent; ſed præterquàm quòd agitur ibi ſolummodò de Conſuetudine ſpeciali, vox pluralis, *Banna*, pro voce *Bannum* uſurpari potuit, denique ſi plures denunciationes adhiberentur, neſcitur, quis illarum numerus: Decretum autem citatum præcipit, ut per totam Eccleſiam per Parochum Matrimonia ter denuncientur publicè in Eccleſia.

REGULA X.

Ut in aliis Sacramentis, ſic in Matrimonio verba adhibenda ſunt à Parocho, ſed cum hoc diſcrimine, quòd in aliis, eadem ab omnibus totius Eccleſiæ Occidentalis uſurpantur; in Sacramento verò Matrimonii varia, juxta receptum cujuſque Provinciæ ritum. *Cap.* 1. Seſs. XXIV.

REGULA XI.

Ex omnibus Sacramentis ſolum Matrimonium ad ſui valorem requirit plurium teſtium præſentiam. *ibid.*

REGULA XII.

Ex Sacrementis, quorum adminiſtratio ad Parochos ſpectat, nullum eſt præter Matrimonium, cujus adminiſtratione ſine licentia legitima, ſuſpenſus fiat, ipſo facto, quivis Sacerdos alius, quàm proprius Parochus. *ibid.*

REGU-

R E G U L A XIII.

Ut legitima ſit dicta licentia, neceſſe eſt illam concedi vel ab Ordinario loci, vel ab ipſo Parocho: Solet autem dari, vel pro omoibus Matrimoniis Parochiæ, donec revocetur, ut fit in Vicario Coadjutore, & hæc à ſolo Ordioario concedi poteſt; vel ad unum determinatum Matrimonium, & iſta tam à Parocho quàm ab Ordinario. *Ibid.*

R E G U L A XIV.

Quæ ſunt Officia Parochi erga primum Matrimonium, eadem ſunt erga ſecundum, præter Officium benedicendi in Miſſa contrahentes, quos ſub pœna ſuſpenſionis totalis Officii & Beneficii, ipſo facto incurrenda, & Sedi Apoſtolicæ reſervata, in ſecundo beoedicere prohibetur. *C.* 1. *De Secundis Nuptiis.*

R E G U L A XV.

De facienda à Parocho benedictione Sponſalium, ſeu promiſſionis mutuæ futurarum Nuptiarum, ſermo nullus ſive in Corpote Juris, ſive in *Concilio* TRIDENTINO.

Quàm plurima eſſent alia notanda circa Matrimonium, cùm de eo fusè adeò agatur in Corpore Juris, ut totum occupet IV. LIB. DECRETALIUM compoſitum 21. Tit. IV. itidem SIXTI DECRETALIUM & CLEMENTINARUM, cum X Cauſis apud GRATIANUM, à 27. ad 36. incluſivè, & in *Concilio* TRIDENTINO ut tota SESS. XXIV. *De Ref. Matrim.* conſtans 12. Canonibus & 10. Capitibus circa ſolum Matrimonium verſetur; ſed quia Parochum remotiùs reſpiciunt, ideò ſatiùs eſt, ut ad Tractatum *De Matrimonio* remittantur.

R E G U L A XVI.

Ex Cooſtitutionibus Canonicis Jus Commune continentibus, nulla eſt, quæ præcipiat Parocho, ut habeat librum, in quo Conjugum, teſtiumque oomioa, diem & locum contracti Matrimooii deſcribat, præter eam, quæ habetur in *C.* 1. SESS. XXIV. *De Ref. Matrim.*

§. IV.

De Parochi Officio erga Divina Officia, ſive Horas Canonicas decantandas.

R E G U L A.

Duplicem tantùm Juris Textum habemus, qui decanendo Officio Divino à Parocho meminerit.

Alium in *C.* 1. *Tit. De Celebr. Miſſ. & Divin. Officio*; alium in *Cap.* 3. *Tit. De Vita & Honeſt.*

In primo præcipitur Parocho, ut expleto matutinali Officio, penſum ſuæ ſervitutis, videlicet Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperamque, perſolvat; ita tamen ut competentibus horis juxta poſſibilitatem, aut à ſe, aut à Scholaribus publicè compleantur. Vox *horis* omiſſa eſt in hoc Textu; habetur in *C.* 2. DIST. XCI. ubi idem Textus refertur. Ibidem deſumi dicitur è *Concilio* NANNET. quod ſæculo IX. collocari ſolet incerto anno; ſed in illo non repetitur, nec in *Concilio* AGATH. cui apud GREG. IX. tribuitur. Sunt quædam Verba in eodem Textu, prout apud GRATIANUM refertur, quæ illum AGATH. *Concilii* non eſſe demonſtrant, cùm in iis citetur S. BENEDICTUS huic *Concilio* poſterior, & nomine Beati donetur.

Alter Textus præcipit Parocho ut habeat domi ſuæ Clericum, qui ſecum cantet, & lectionem legat: Tribuitur variis Conciliis, nempè MUTTCANSI, NANNETENSI, PICTAVIENSI; ſed in nullo reperitur. ANT. AUGUST. in hunc Can. 1. Collect. & T. C. 7.

Prior Textus oſtendit Parochos obligatos fuiſſe privatim recitare Officium quod publicè canere non poterant, cum duplicem diſtinguat recitationem; primam, quæ tota ſimul fiat, ad exeundum ad opus rurale, ſi neceſſe fuerit; ſecundam, quæ competentibus horis publicè fiat.

§. V.

De Officio Parochi erga pauperes.

Circa pietatis opera tanta eſt Parochi cum Epiſcopo affinitas, ut quæ Canones dicunt de Epiſcopo habitâ ratione ad iſta opera, applicari juſtè queant ipſi Parocho. Ea propter hac in re *Concilium* TRIDENTINUM junxit Parochum cum Epiſcopo, utrumque ſub nomine Rectorum comprehendens. *C.* 1. SESS. XXIII. In quo inter Officia Rectorum, iſta collocat, omnium bonorum operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere.

Huc ergo adduci poſſunt: I. C. 1. DIST. LXXXII. in eo *Concilium* AUREL. præcipit Epiſcopo, ut iis, qui debilitate faciente non poſſunt ſuis manibus laborare, victum & veſtitum, in quantùm ſibi poſſibile fuerit, largiatur.

II. C. 1. DIST. LXXXIV. in eo S. GREG. arguit Epiſcopum, quòd pauperes oppreſſi, ejus erga ſe dilectionis ſtudium non ſentiant, nec aliquam ſupplicantibus, in quibus juſtum eſt, opem defenſionis accommodet.

III. C. 1. DIST. LXXXV. in quo idem Papa declarat Epiſcopatu indignum quemdam Archidiaconum, quia adeò tenax eſt; ut nullus amicus domum ſuam ad charitatem unquàm introeat.

IV. C. 6. DIST. LXXXVI. idem GREGORIUS docet, Lectionem & Orationem Epiſcopo non ſufficere, ſed largam manum habere debere, neceſſitatem patientibus concurrere, alienam inopiam ſuam credere, alioquin vacuum Epiſcopi nomen tenere.

V. C. 18. *Ejuſd.* DISTINCT. S. AMBR in eo dicit, Sacerdoti maximè convenire impenſas miſericordiæ frequentare, peregrinis competentia largiri, compati alienis calamitatibus, neceſſitates aliorum juvare quantùm poteſt.

VI. C. 1. 2. 3. 4. in quibus GELASIUS docet, Viduarum & Orphanorum cauſas Epiſcopali curæ ſpecialiùs committi, & ad Pontificalem conſcientiam pertinere egentium commodis piam ſollicitudinem non negare.

§. VI.

De Exactione in adminiſtrandis Divinis.

Per Divina hìc intelligimus omnia, quæ Sacra ſunt, qualia nedùm Sacramenta, Sacrificium Miſſæ, ſed etiam Sepultura, Benedictiones, & quæcumque preces publicæ. Eodem nomine donamus res illas omnes, quia vel in ſe Divina, ut Sacramenta & Sacrificium; vel quia Divina ſunt, in proximo fine, utpotè Divino Cultui dicata.

De Exactione loquimur, non de Acceptione, ſupponentes iſtam licitam eſſe, quia dona libera recipientium Sacra nihil aliud ſunt, quàm ſigna gratitudinis. Non ignoramus nonnullos Canones aliquid pro Baptiſmo dare prohibuiſſe. *C.* 104. *can.* 1. QUÆST. I. deſumptum è C. 48. *Concilii* ELIBERITANI. *ann.* 305. ſed cùm hæc prohibitio ad ſpeciem mali vitandam fieret, nimirùm ne Sacerdos vendere Baptiſmum videretur, ceſſavit cum ipſa prohibendi cauſa, videlicet quandò Chriſtiani effecti ſunt capaciores prædicta dona ſaniùs interpretandi. Nec etiam neſcimus hodierno tempore acceptionem donorum pro adminiſtrando Sacramento

Pœnitentiæ, ploribus in locis improbati; quia maximè periculoſa eſt, attamen de ea acceptione agere animus non eſt, quia Parochum ſpecialiter non reſpicit, multòque minùs omnia illius munia, quæ ſimul hic conſideramus. Exactio autem fieri poteſt vel ante vel poſt adminiſtrationem Divinorum; de utraque loqui intendimus.

REGULA I.

Exactionem quamcumque circa adminiſtranda Divina veteres Caoones vetuerunt indiſtinctè, volentes fidelium Oblationes circa illa omuinò liberas eſſe. *Cap.* 105. *Can.* 1. Quæst. I. Cap. 9. *De Sim.*

REGULA II.

Prohibitio hujuſmodi integra duravit uſque ad *Concilium* Later. ſub Innoc. III. *ann.* 1216. celebratum. Hanc autem partem iſtud *Concilium* revocavit, permittens, ut qui Divina adminiſtrarunt, illos qui ſoſceperunt cogant ad ſolvendas laudabiles Conſuetudines, adhibitâ ad hoc Epiſcopali autoritate. *Cap.* 42. *De Sim.*

Duxit *Concilium* has Conſuetudines habendas ut Leges, quas fideles ſibi impoſuerant, eò magis ab illis ſervandas, quò libentiùs eas ſanxerunt.

REGULA III.

Exactio præcedens adminiſtrationem Divinotum nullâ Lege Eccleſiaſticâ permiſſa eſt.

§. VII.

De Officio reſidendi in Parochia.

Pleraque Parochi Officia hactenùs expoſita præire debuere Officio reſidendi; quia iſtud ex illis oaſcitur: Si enim Parochus reſidere teneator, id haod dubiè provenit ex eo quòd obligetur ad inſtruendum ad Sacramenta adminiſtranda, ad Miſſam pro populo dicendam, ad celebranda Divina Officia, ad adjuvandos pauperes; ea propter *Concil.* Tridentin. ex recenſitis obligationibus Rectorum, obligationem reſidendi colligit; cumque autem dicat prædictas obligationes è Jure Divino emanare, inſinuat conſequenter idem de obligatione reſidendi ſentiendum eſſe, cùm declaret, illas adimpleri rectè non poſſe ſine Reſidentia: Hinc antiquiores Canones Parochorum Reſidentiam reſpicientes, ſupponunt illos ad illam teneri: Tales ſunt *Can.* 14. *Apoſtol.* & *Can.* 3. *Concilii* Antioch. *relatus* Cap. 24. Caus. VII. Quæst. I. deponunt Presbyterum, qui relictâ Parochiâ in alia diu moram traheret. Gratianus malè legit perpetuò *manere*; legere debuerat *multo tempore commorari*, ut videre eſt apud Justellum Tom. I. *Biblioth. vet. Jur. per Canon. p.* 44. & apud Labbæum *Concil.* Tom. II. *p.* 563. Quam tulerunt hi Canones depoſitionis pœnam, executioni mandari curarunt Caoones poſteriores; hoc demonſtrat *Cap.* 2. *De Cler. non Reſid.* teſtatur enim Anastasium Cardinalem in *Synodo* Rom. 68. Epiſcoporum depoſitum fuiſſe, quia jam à quinque aonis extra ſuam Parœciam commorabator. Circa quod notandum obiter exemplum hoc ſeveritatis contra non reſidentes primum eſſe, quod in Corpore Juris legatur, & Parochum reſpicere: Ex gravitate pœnæ judicare licet, quanti æſtimetur momenti Parochi Reſidentia. Idem inferre multò magis fas eſſet ex *Cap.* 3. Caus. VII. Quæst. I. in quo Epiſcopus Parochum deponit propter bimeſtrem abſentiam, niſi judicium hujuſce Epiſcopi condemnatum eſſet à S. Greg. tùm quia licentiam ab Epiſcopo Parochus obtinuerat juſta de cauſa; nempè negotia ſua ordinandi; tùm quia per illud tempus æger fuerat; aut ſi quid Papa adjeciſſet, quo ſignificaſſet, ſe probare depoſitionem Parochi propter bimeſtrem illius abſentiam ex culpa procedentem.

Eamdem ſeveritatem probarunt quicumque Canones præcipientes, ot, ſi cui Eccleſia Parœcialis collata ſit, ſi reſidere nequeat, eâ privetur. Hinc enim ſequitur à fortiori, privandum ſimili Beneficio, qui reſidere non vult, cùm majori culpâ teneatur. Horum autem Canonum primus eſt *Cap.* 3. *de Cler. non Reſid.* deſumitur è *Concil.* Later. *ann.* 1179.

Hanc qooque ſeveritatem expreſsè confirmavit *Concilium* Trident. Cap. 1. Sess. XXIII. permittit enim Ordinariis, ut, ſi Curati non reſidentes moniti juridicè, vel citati per Edictum non reſederint, adhibitis fruſtrà aliis Juris remediis, nempè cenſuris, & fructuom ſubſtractione, ad privationem contra eos procedant.

§. VIII.

De Officio Parochi erga Beneficia incompatibilia, ſi quæ habet, vel obtinet.

Subjungimus Officium non poſſidendi plura incompatibilia Officio reſidendi, quia prius naſcitur ut plurimum ex poſteriori, cùm Beneficia ſoleant eſſe incompatibilia ex eo, quòd ſita ſint in diverſis locis, & in his eodem tempore reſidere obligent. Verùm in agendo de Officio Parochi erga incompatibilia, breviſſimi erimus; quia ea in re nihil eſt, quod Parocho peculiare ſit; unâ ergò alterâve oovâ Obſervatione contenti, quidquid dicturi adhuc eramus de Officiis Parochi, finiemus ad illius jura tranſituri.

REGULA I.

Nunquàm licuit Beneficia Curata ſimul plura poſſidere, niſi urgente neceſſitate, nec etiam nunc licet, extra hunc caſum.

REGULA II.

Obtinenti plura aliàs optio data eſt, poſteà juſſum ut privaretur. Deindè privatus eſt ipſo jure primo ſtatim ut alterum acquiſivit, & ſi retinere utrumque voluerit, utroque privatus fuit ipſo jure: His pœnis adjectum eſt, ut qui retinuerit ſimul plura Curata, fieret inhabilis ad Ordines, & ad Beneficia accipienda. Denique privatus eſt ipſo jure primo, tùm utroque, ſi ſimul retinere voluerit. *Cap.* 7. *De Preb.* Cap. 3. *De Cleric. non Reſid.* Cap. 28. *De Preb.* Extravag. IV. Joann. XXII. *E. T.* Cap. 4. Sess. VII.

Quæstio IX.

Quæ Parochi Jura ſpiritualia & temporalia?

Inter Officia Parochi ſuperiùs expoſita nonnulla ſunt, quæ itidem & illius jura vocari poſſunt, quia io illius poteſtate eſt cæteros, ab illis exercendis excludere: Hujus generis ſunt Officia inſtruendi, adminiſtrandi Sacramenta, Sacrificium Miſſæ offerendi pro populo certis diebus; hæc enim Officia in quibuſdam circumſtantiis, ita propria ſunt Parocho, ut jus habeat prohibendi, vel impediendi, ne ab aliis præſtentur; idque quia Parochis illorum exercitium peculiariter præcipitur. De iſtis juribus hîc non eſt ſermo, ſed de illis tantùm, quæ eo nomine ſpecialiùs donantur. Ea ſunt jura decimandi, funerandi, & Oblationes percipiendi. Decimandi jus jam abundè explicuimos,

dùm

dùm *De Decimis* egimus, & quidquid circa illud Parocho propriè competit, obſervavimus: Nunc tractandum de reliquis, primùm de jure funerandi; deindè de jure oblata percipiendi; ſed anteà notandum pacta inita à Parochis cum Religioſis circa Jura Parochialia valere, ſi à prioribus cum conſenſu Conventuum ſuorum inita fuerint, etſi à Sede Apoſtolica comprobata non fuerint, nec à Miniſtris Generalibus, nec à Provincialibus, nec à Capitulis itidem Provincialibus. *Cap. 3. De Pactis, in 6.*

§. I.

De Parochi Jure circa Sepulturas.

Præter Titulum *De Sepulturis*, quæ in tribus Collectionibus Juris Communis, nempè Greg. IX. Bonif. VIII. & Clem. V. habetur, non deſunt alii Textus Juris, qui de Sepulturis meminerint: Horum autem præcipuos habet Caus. XIII. Quæst. II. & Caus. XVI. Quæst. I. Animus non eſt, ſingulos colligere exponereque, ſed illos duntaxat, qui proximè reſpiciunt Parochum; cæteros enim collegimus, dùm de cenſura Interdicti egimus, iſtorum verò plura ſunt genera, alii de jure ſepeliendi, alii de commodis ex illo profluentibus.

REGULA I.

Nullus Juris Textus de Jure ſepeliendi Parochianos, quod habet Parochus, meminit, qui non ſupponat illud Parocho pertinere. Leo III. creatus *ann.* 795. declarat, hoc Parochi jus conforme eſſe Patrum Inſtitutis.

REGULA II.

Canones inferunt illud Jus ex Officio adminiſtrandi Sacramenta, præſertim ultima, ſicuti & jus decimandi. C. 1. *De Sepult.*

REGULA III.

Hinc cui Ecclesiæ tribuunt jus decimandi, eidem adſcribunt quoque jus funerandi. C. 6. Caus. XIII. Quæst. I.

REGULA IV.

Hinc ſi quis decedat non electâ ſepulturâ, in Parochia ſepeliendus, niſi ſit in poteſtate alterius, qui velit illum alibi ſepeliri, vel habeat ſepulturam paternam alibi ſitam. Inferre eſt ex C. 6. *in parte deciſa*, & 10. *De Sepult.*

REGULA V.

Hinc etiam, qui præter Parochum ſepeliendi jus habent, ex privilegio id tenent. *C. 1. E. T. in 6.*

REGULA VI.

Hinc ſi hujuſmodi privilegiati Parochianum alienum ſepelierint in Eccleſia ſua, probare tenentur illum ſuam ibi ſepulturam elegiſſe. C. 10. *De Sepult.*

REGULA VII.

Hinc quotieſcumque Parochianus extra Parochiam ſepelitur, pars emolumentorum funeralium Parœciali Eccleſiæ ſolvenda eſt. C. 10. *De Praeſcript.*

Non obſtant collectis Regulis Canones, qui dicunt liberam eſſe ſepulturam, *id eſt*, cuicumque, qui ſui juris ſit, licere eligere quam voluerit Eccleſiam, vel Cœmeterium ad corporis ſui ſepulturam; nam hoc ipſum Parochianis Indultum, eâ lege, quæ demonſtrat ad Parochum pertinere, ſuos quoslibet Parochianos, in ſua Parochia ſepulturæ tradere. C. 1. *De Sepult.* C. 6. Caus. XIII. Quæst. I. Hoc autem conceſſum eſt, quia æquum judicatum eſt, ut qui poſſunt cui volunt bona ſua dimittere, poſſint etiam cui volunt Eccleſiæ corpus ſuum ſepeliendum relinquere, ita diſcurrit Paschalis II. *C. 2. De Sepult. in prima Compil.* juxta Statuta Juris Civilis; liberam bonorum diſpoſitionem concedentis iis, qui in aliena poteſtate non ſunt. Undè ab hoc Indulto excludendi eſſent incolæ locorum, in quibus Conſuetudo de bonis decedentium diſponit. Iiſdem Canonibus, qui præmiſſis Regulis adverſari videntur, reſponderi etiam potuiſſet, extare Canones, qui vetant, ne ſepultura paterna dimittatur ſub excommunicatione ipſo facto: Talis eſt C. 7. Caus. XIII. Quæst. I. ſed cùm ſit ſuppoſititius, alioſque ſimiles non legerimus, hanc ſolutionem aſſerre non placuit. Verum quidem eſt C. 3. *De Sepult.* ſimile quid dicere ac *C. 7. cit.* ſed interpretandum de caſu, in quo vel dolo, vel contemptu dimittitur ſepulchrum Majorum. Non obſtat . 6. Caus. XIII. Quæst. II. in quo *Concilium* Tribur. *ann.* 895. recenſens Eccleſias, in quibus Parochianus ſepeliri poteſt, tertio tantùm loco Parochiam numerat, dato primò Eccleſiæ Epiſcopali, ſecundo Eccleſiæ Canonicorum, vel Monachorum, vel Monialium; nam Canonis ſenſus eſt, licere juſtis de cauſis, Eccleſias prædictas Eccleſiæ Parœciali præferre, eaſque ſeſe offerre nonnunquam.

Eaſdem Regulas confirmat *Cap. 1. De Sepult. in prima Compil.* quod excommunicat Monachos ſepelientes in ſuis Eccleſiis, illos, qui, dùm viverent, in alia Eccleſia Sacramenta ſuſceperunt ſine conſenſu iſtius Eccleſiæ: Adſcribitur hic Canon S. Greg. apud quem non reperitur; ſunt veteres Codices, qui illum tribuunt Eugenio.

REGULA VIII.

In ſolvendis Juribus Eccleſiæ Parœciali debitis, ex electione ſepulturæ in alia Eccleſia, ſtatur Conſuetudini. C. 9. *De Sepult.*

Non obſtat Clementina II. *De Sepultur.* quæ obligat Prædicatores & Minores ad ſolvendum Parocho quartam Portionem omnium ipſis relictorum, vel occaſione mortis donatorum, ad quemcumque uſum vel quomodòcumque, etſi de illis nec Jure, nec Conſuetudine deberetur Canonica Portio; nam præter quàm quòd hæc Clementina non reſpicit niſi Prædicatores & Minores, non ſervari certum eſt.

REGULA IX.

Sub Clemente III. *ann.* 1188. creato, Conſuetudo erat, ut in nonnullis Eccleſiis media pars ſolveretur, in aliis tertia, in aliis quarta. Hæc varietas etiam nunc viget. C. 9. *De Sepult.*

REGULA X.

Huic juri ſubjiciebantur, quæcumque relinquebantur occaſione mortis, loco in quo ſepulturæ eligebantur. C. t. 10 *De Sepult.*

REGULA XI.

Inter ea autem, quæ huic oneri ſubdebantur, nonnulla ſunt, quorum fit ſpecialis mentio in Jure, alia verò, quæ ſpecialiter excipiuntur.

Specialiter memorantur : I. Oblationes qualeſcumque. *Cap.*10. *De Sepult.*

II. Lecti mortuorum. *Ibid.*

III. Summæ pecuniarum. *Ibid.*

Specialiter excipiuntur:I.Equi & arma Hoſpitalariis Legata. *Cap.*10. *De Sepult.* Cap.20. *De Teſtam.*

II. Legata in ornamenta Eccleſiaſtica, vel ad Fabricam Eccleſiæ reparatione indigentis, aut in Luminaria Eccleſiæ. *Cap* 31. *De Verbor. Significatione.* Extravag. I. *De Privil.*

III. Legata pro anniverſario ſeptimo, trigeſimo, vel vigeſimo faciendis. *Ibid.*

IV. Legata perſonis ſpecialiter, niſi ratione Eccleſiæ facta eſſe appareat. *Ibid.*

Non obſtat tertiæ *Except.* Cap.30. *De Verb.Signif.* decidens deberi portionem Canonicam de his, quæ offeruntur pro ſeptimis, & trigeſimis, & anniverſariis: nam vel loquitur de oblatione facta die ſeptimo vel trigeſimo, vel anniverſario; vel reſtringendum ad caſum, quo præſcripta eſt Portio Canonica de Legatis pro ſeptimis, trigeſimis vel anniverſariis, de quo ſermo erat.

REGULA XII.

Hodierno uſu circa Canonicam Portionem Parochus nihil percipit ex legatis Eccleſiæ, in qua ſepulturam elegit ſuus Parochianus; ſed tantùm mediam partem, vel tertiam, quartam funeralium, *id eſt*, cereorum cum funere delatorum.

Undè ſequitur, Conſuetudinem ſtatuiſſe,quod inſtituere tentarat in favorem Mendicantium Benedict. XI. Extravag. I. *De Privil.* exemerat illos à ſolvenda Portione, ex relictis occaſione mortis, idque quia pauperes & legata pauperibus falcidiæ non ſubjiciuntur; reſervatâ tantùm Parocho vel Epiſcopo medietate funeralium. Hæc exemptio abrogata fuit à Clem. V. *Cap.*2. *De Sepult.* & ipſo uſu teſtituta.

REGULA XIII.

Ut Parochus percipiat Portionem funeralium, neceſſe non eſt, ut qui extra Parochiam, in qua moritur, elegit ſepulturam in ea, anteà illam haberet.

Cap.2. *De Sepult. in 6.* declarat eo caſu non deberi Portionem Eccleſiæ Dimiſſæ,ſeu in qua ſepultura habebatur, ſed Eccleſiæ Parœciali, in qua decedit Parochianus.

REGULA XIV.

Si quis habuerit duas Parochias, quia in duabus æqualiter commoratus eſt, Portio inter illas dividenda erit ſi in neutra ſepeliatur. *Cap.*2. *De Sepult. in 6.*

REGULA XV.

Decedens in Villa rurali,in qua degebat recreationis causâ, vel ruralia exercendi, in Parochia propriæ habitationis ſuæ ſepeliendus eſt, ſi aliam non habeat ſepulturam, & abſque periculo deportari valeat. *Cap.* 3. *Ibid.*

REGULA XVI.

Mulier, quæ non elegit ſepulturam, ſepelitur in ſepulchro mariti: Si plures habuerit, cum viro ultimo, cujus retinet domicilium & honorem, tumulanda eſt. *Ibid.* §.1.

REGULA XVII.

Impuberes juxta locorum Conſuetudinem poſſunt vel nequeunt eligere ſepulturam; pubes verò, ubi viget Jus Commune: legare autem non poteſt ſine aſſenſu patris, niſi habeat peculium Caſtrenſe. *Cap.*3. *Ibidem.*

In Gallia, quandiu filius eſt in poteſtate Parentum, eligere non poteſt ſepulturam, multò minùs legare teſtamento.

REGULA XVIII.

Non licet Parocho Parochianos inducere, ut voveant aut jurent, ſe extra illam non electuros ſepulturam; ſi illos ad hoc induxerit, illos non poteſt in Eccleſia ſua ſepelire; ſed ſepeliendi ſunt, ubi ſepeliendi fuiſſent, ſi non voviſſent vel juraſſent; & ſi illos in Eccleſia ſua ſepeliat, reſtituere tenetur corpora, ſi petantur, & quæcunque percepit occaſione ſepulturæ. *Cap.* 1. *De Sepult. in 6.*

REGULA XIX.

Ad ſimilem reſtitutionem tenetur, qui defunctum ſepelit contra ultimam ipſius diſpoſitionem ſive tacitam,ſive expreſſam: Tacitam, ſi nullam elegerit ſepulturam; hoc enim ſilentio ſignificavit, ſe ſepeliri velle,vel in Parochia, vel in ſepultura majorum, ſi talem extra Parochiam habuerit: Expreſſam, ſi de illa in teſtamento meminerit.

REGULA XX.

Portio Canonica ex Jure ſepeliendi proveniens Præſcriptione amitti poteſt.

Cap. 10. & 18. *De Præſcript.* loquuntur de Portione debita Epiſcopo, nataque ex veteri diviſione proventuum ſingularum Diœceſis Eccleſiarum, in tertiam aut quartam partem, quarum una Epiſcopo pertinebat, cujus Portionis meminerunt adhuc *Cap.* 29. & 31. *De Verbor. Signif.* deſumpta ex Honor. III. creato ann.1216. Hi autem Textus *De Præſcript.* ideò ad portionem debitam Parocho ex funeralibus extenduntur, quòd non ſit potioris conditionis quàm Portio Epiſcopalis, de qua dictum eſt. Confirmat hanc extenſionem *Concil.* Trid. *Cap.* 12. Sess. XXV. dùm reſtituit Epiſcopis & Parochis quartam funeralium jam ante annos 40. ab aliis non poſſeſſam; excipit enim caſum hujuſce poſſeſſionis quadragenariæ, quia Jure Communi ſufficit ad Præſcriptionem.

REGULA XXI.

Secùs dicendum de Parochiali jure ducendi corpora ad ſepulturam extra Parochias electam.

Inſertur ex *Cap.* 16. *Can.*16. Quæst. III. qui inſinuat contra bonum publicum, certis caſibus præſcribi non poſſe; nam Sacræ Reipublicæ intereſt, ne quis Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradatur, niſi conſtet, illum deceſſiſſe in Fide Catholica, & de illo conſtare non poteſt (ut par eſt) niſi Parochus, cujus eſt ultima Sacramenta miniſtrare, & ad mortem præparare, id publicè atteſtetur in loco ſepulturæ: Intereſt etiam Reipublicæ Civili, ut qui regeſtis publicis ſcribere tenetur locum diemque ſepulturæ, eidem teſtis aſſiſtat: Hæc autem cura Parocho committitur per Edicta Regia; id fusè oſtenſum eſt in Diſſertatione Gallica jam à 12. annis compoſita..

REGULA XXII.

Religioſi,quibus à Sede Apoſtolica indultum eſt ut poſſint ſepelire quoſcumque in ipſorum Eccleſia ſepulturam eligentes, renuntiare poſſunt huic Indulto. *Cap.* 1. *De Sepult. in 6.*

REGU-

REGULA XXIII.

Religioſi ſepelientes Confratres ſuos, uſque ad mortem in propriis domibus commoratos, ſuiſque potitos rebus, non eximuntur à ſolvendis juribus Parochialibus.

Cap. 32. De Privil. Simile dicit de juribus Epiſcopalibus. Inferre idem licet ex *Cap. 3. E. T.* §. 4. qui dicit hujuſmodi Confratres Juriſdictioni Epiſcopi remanere ſubjectos; id enim extendi poteſt ad Parochum.

§. II.

De Parochi Jure circa Oblationes.

Pauciſſima habemus de jure Parochi circa Oblationes in libris continentibus Jus Commune, ſequentibus obſervationibus comprehendenda.

I. *Concilium* TRID. nihil expreſsè dicit de Oblationibus: quod autem iis applicari poſſit & Curatum ſpectet, hoc unum habet *Cap.* 12. SESS. XXV. hortatur omnes & ſingulos pro Chriſtiana charitate, debitoque erga Paſtores ſuos munere, ut de bonis ſibi à Deo collatis.... Parochos, qui tenuioribus præſunt Eccleſiis, largè ſubvenire ad Dei laudem, atque ad Paſtorum ſuorum, qui pro eis invigilant, Dignitatem tuendam, non graventur.

II. In Corpore Juris non alios legimus Textus circa Oblationes ad Parochum pertinentes, quàm iſtos. *Cap.* 1. *De Cenſibus*, quo nihil in Jure antiquius circa iſtas Oblationes adſcribitur *Concilio* GUARMAC. ſeu VORMAC. habetur verò in *Capitul.* AQUISGRAN *Tit.* 16. Præcipit, ne ex Oblationibus ullum ſervitium faciat Parochus quàm Eccleſiaſticum, contra locorum dominos, qui temporalia ſervitia ex iis exigebant.

Capit. 13. *De Verbor. Signif.* PASCHALIS II. (ut videre eſt in 1. *Compit. & in notis* ANTON. AUGUST.) creatus ann. 1099. in eo hæc dicit: *Primitiæ, Decimæ, & Oblationes in ſolis Eccleſiarum bonis præcipuè numerantur: Oblationes verò dicimus, quæcumque de propriis & licitis rebus Eccleſiæ à fidelibus offeruntur.* Confirmat Pontifex, quod ſuprà dictum eſt, Oblationes immunes eſſe ab omni onere ſæculari, dum dicit, illas inter bona Eccleſiaſtica cum quibuſdam aliis præcipuè accenſeri. Explicat etiam quid per Oblationes ab Eccleſia admittendas intelligere debeamus, & dicit ea eſſe, quæ à fidelibus, non infidelibus, de rebus propriis, non alienis, de licitis, qualia quæ licitè acquiſita ſunt, non quæ viâ illicitâ ſunt comparata. In *Tit. De Decimis*, qui extat in omnibus antiquis Collectionibus *Decretalium* & in Collectionibus GREG. IX. BONIF. VIII. & CLEM. V. Oblationes junguntur Primitiis, ac Decimis, duobus juribus Parocho debitis. Sed in illis nulli reperiuntur Textus, qui peculiariter reſpiciant Oblationes, præterquàm in prima & ſecunda ex Antiquis. In prima habes *Cap.*20. in quo JOANNES Papa (non additur quantus hujus nominis) dicit convenire ex Oblationibus vivorum & mortuorum ali, qui ſpontaneam elegerunt paupertatem; in eadem habes etiam *C.* 30. in eo ALEX. III. loquitur de Hoſtia partim converſa in Corpus Chriſti; ita ut caro videretur occaſione cujus fiebant Oblationes in Eccleſia Parochiali, in qua aſſervabatur iſta miraculoſa Hoſtia, poſſidebatur tunc temporis ea Parochia à Canonico ATREBATENSI; ideòque poſt tranſlationem ejuſdem Hoſtiæ in Eccleſiam ATREBATENSEM prætendebat Oblationes, quæ fiebant ATREBATI: Epiſcopus verò volebat illas inſumi ad reparationes Eccleſiæ ATREBATENSIS: Canonico ſuffragatur Pontifex. In ſecunda habes *C.* 8. CLEM. III. conſultus quomodò ſuccurrendum Parocho, cujus Parochia penè tota à Judæis occupabatur, quique propterea juribus Parochialibus ferè omnibus fruſtrabatur; reſpondet Papa cogendos Judæos per privationem omnis commercii cum Chriſtianis, ut decimas, alioſque proventus quos Parochus conſequeretur à Chriſtianis, ſufficienter compenſarent; Oblationes ſunt profectò ex iis proventibus, qui compenſandi erant; ideòque iſte Textus huc adductus propter eandem cauſam afferri etiam poteſt. *Cap.* 1. *De Decimis, in* 6. GREG. X. prohibet Prædicatoribus, & Minoribus, ne retrahant fideles à ſolutione decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum, cùm Oblationes, ut jam oſtenſum eſt, ex his rebus ſint, quæ Parochiis debentur.

Cùm nomine obventionum Oblationes comprehendantur, ideò his Textibus adjicere licet *Cap.* 3. *De Ædif. Eccl.* adſcribens Parocho obventiones Diſtrictûs ſui.

Capitulum 29. *De Verbor. Signif.* ultimus eſt illorum Textuum, quos hactenùs inveni. In eo HONORIUS III. docet, quàm latè pateat Oblationis nomen, eoque comprehendit omnia, quæ in Feſtivitatibus Sanctorum mittuntur ad loca Sacra, vel portantur ad domum Sacerdotis intuitu defunctorum, quæ in Cimili (lege in Cimalio) ponuntur, quod de Altari ſuſcipit, & facit per Eccleſiam deportari, quæ ante Crucem vel in Miſſa Trinitatis, quæ deſponſatis dantur, & lampades ex oleo, quæ dantur nuntio ad ea omnia recipienda deſtinato, primitiæ, decimæ, dona pro Miſſis defunctorum, pro ſeptimis, trigeſimis, anniverſariis, oblata intra hebdomadam mortuorum judicia.

Prætereà idem HONOR. docet tertiam iſtarum Oblationum deberi Parochiæ principali à Parochia Succurſali, vel potiùs Eccleſiam Parochialem illam debere alii Eccleſiæ, quæ habet in ipſam Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem: Agitur enim haud dubiè de Eccleſia Parochiali, quæ prædicta ſub nomine Oblationum comprehenſa poſſidet, ipſa ſola Textûs lectura id demonſtrat, atqui non convenit Eccleſiæ Parochiali Succurſali illa jura percipere, ſed Eccleſiæ principali Parochiali reſervari ſolent, & Succurſali aliquantula pars aſſignari.

SECTIO XVII.

Hodiernum Jus Gallicanum circa Parochos alioſque ſimile Beneficium habentes.

Quoniam in paucis differunt Parochus & Vicarius perpetuus, ut patet ex notandis in fine hujus Tractatûs, quæ collecturi ſumus ex Jure Gallicano hodierno circa Parochos, ſpectabunt quoque ad Vicarios perpetuos, de quibus poſteà locuturi ſumus, & notaturi ſeorſim, quæ circa illos peculiaria docet: Hanc autem Collectionem incipiemus ab iiſdem, de quibus Jus Commune vel ſilet omninò, vel ferè nihil habet; hinc tranſituri ad ea, quorum utrumque Jus commeminit.

§. I.

Quæ peculiaria Juri Gallicano circa Parochos, Vicarioſque ſimul conſideratos?

Conficere debet quotannis Parochus quiſque duo Regiſtra ad deſcribendum in iis Baptiſmos, Sepulturas, & Matrimonia, quorum unum remanſurum eſt apud Parochum, aliud Actuario Publico Judicis Regii remittendum. *Ordin.* 1667. *Tit.*20. *Art.* 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

In deſcribendis Baptiſmis notare debet, diem nativitatis, nomina Pueri, Patris, Matris, Patrini, Matrinæ. In deſcriptione Matrimoniorum, præter nomina conjugum, teſtiumque, diem & locum contracti Matrimonii, quæ notata voluit *Concilium* TRIDENT. Notanda etiam ſunt cognomina, ætates, qualitates, & habitationes contrahentium; ſi ſint filiifamilias ſub Tutore, Curatore, ſive in alterius poteſtate; ſi teſtes, qui quatuor eſſe debent, propinqui, qua ex parte, & in quo gradu. In ſepulturis deſcribendis notandus præcipuè dies mortis. Hic Articulus à duobus è propinquioribus, qui ſepulturæ adfuerint, ſubſcribendus, ſi ſcribere ſciant, aliàs declarandum dixiſſe ſe neſcire ſcribere, de hoc à Curato rogatus: Articulus Baptiſmi à Patre, ſi adſit, & à Patrino & Matrina;

Matrimonii verò à contrahentibus & quatuor teſtibus qui adfuerint, pariter ſubſcribendus; circa eadem Regeſta nonnulla alia præſcribuntur, quæ citato loco legenda ſunt: Non omittendum licere Parocho tranſumpta ex illis dare, & pro his exigere decem veteres ſolidos pro locorum qualitate. *Declar.* 1630. *Art.* 1.

Ab aliis Ordinationibus alia adjecta ſunt deſcribenda in Regeſtis Matrimonialibus; nempè Bannorum Publicatio, eorumdem Diſpenſatio, & hujus Diſpenſationis Inſinuatio, ab Impedimentis Matrimonialibus Diſpenſatio, ac iſtius Inſinuatio, ſub pœna emendæ 50. librarum Hoſpitalibus applicandæ, quotieſcumque omittitur deſcriptio alicujus eorum, quæ mox recenſita ſunt. *Ordin.* 1692. 16. *Febr.*

Si Parochus Matrimonio conjungat, qui ſunt in aliorum poteſtate, ſine eorum conſenſu, habetur tanquàm fautor criminis raptûs *Ordin. Bleſ. ann.* 1579. *Art.* 4.

Ut quis contrahentium Parochus ſit ad celebrandum illorum Matrimonium, oportet ut commorati fuerint in ipſius Parochia per ſex menſes, ſi ejuſdem Diœceſis; & per annum integrum, ſi alterius Diœceſis. *Edictum menſis Mart. ann.* 1697.

Idcircò Parocho injungitur, ut ante celebrationem diligenter inquirat à quatuor teſtibus, qui ſcribere ſciant, quique ſint digni fide, & habeant domicilium in loco, ſi tot inveniri poſſint de domicilio contracturorum, æque ac de illorum ætate & qualitate, an ſint in aliorum poteſtate, ut iſtorum habeatur aſſenſus; injungitur quoque eidem Parocho, ut notas faciat teſtibus pœnas ab eodem Edicto latas contra deponentes falſum circa hujuſmodi res.

Adducitur pœnæ temporales contra Parochum conjungentem alienos Parochianos abſque licentia à proprio Parocho, illiuſve Ordinatio ſcriptis conceſſa: Altera eſt privatio omnium fructuum Beneficii ſui, eo tantùm detracto, quod ad ſuſtentationem ſui neceſſarium eſt, quod in majoribus locis non excedet 600. libras; in aliis verò 300. idque pro prima vice: Altera eſt exilii novennis pro ſecunda vice.

Cogi non poteſt Parochus, ut in Prono publicet acta juſtitiæ, cæterave concernentia privatorum commodum. *Edict. ann.* 1695. *Art.* 22.

Idem quoque de his, quæ tangunt utilitatem Regni. *Declar.* 16. *Decem.* 1698.

Jus habet publicandi Monitoria, ita ut nullus alius illa poſſit publicare, niſi eo recuſante. *Ordinatio Crim. ann.* 1670. *Art.* 5.6.7.10. Ad publicandum ea cogi poteſt captione illius redituum temporalium, & diſtributione illorum Hoſpitalibus, vel Pauperibus, ſi contumax fuerit. Pro publicatione exigere poteſt decem ſolidos: Ejus eſt conſequenter revelationes excipere, & pro quolibet exigere poteſt quantùm pro qualibet publicatione.

Senatus-Conſulta circa redditionem Panis Benedicti in Parochia, illiuſque diſtributionem, necnon perſonas, per quas colligendæ ſunt Eleemoſynæ eo die, quo redditur, 23. *Decem. ann.* 1672.

Senatus Conſulta & Ordinationes prohibentia, ne erigantur Confraternitates abſque Litteris Regis Patentibus, ne Confratres cogantur ad ſolvendum annuum Canonem, vel ad Matricularii munus ipſarum Confraternitatum.

Taxæ Epiſcopales præſcribentes quid poſſint vel non poſſint exigere Parochi pro exercitio munerum ſuorum, qualis PARISIENSIS à Domino de HARLAY, cum Additionibus factis à Domino Cardinali DE NOAILLES: Talis GRATIANOPOLITANA facta à Domino Cardinali LE CAMUS: Circa quas taxas notandum, quòd, etſi temporalia reſpiciant, quæ à ſola poteſtate temporali pendent, Epiſcopi tamen, qui illas faciunt, non uſurpant jus poteſtatis temporalis, quia id agunt ex conceſſa à Rege autoritate, ut patet ex *Edicto ann.* 1695. præcipiente, ut Epiſcopi præſcribant, quis honor, ſeu retributio, dandus ſit Clericis pro munerum Sacrorum exercitio, ac conſequenter, ut finiant lites inter ipſos Clericos ſubortas circa ejuſmodi honorem.

Senatus-Conſulta circa jus ſpolii, quo potiuntur quidam Archidiaconi in Diſtrictu ſuo, decedentibus ipſis Parochis ejuſdem Diſtrictûs; in eo poſitum, quòd poſſint Archidiaconi ſumere meliorem lectum, veſtem talarem, cingulumque, ſuperpelliceum, almotiam, pileum quadratum, equum, mulumve; & jus inhumationis, poſitum in celebratione Miſſæ & Officii ſepulturæ, cum perceptione Ceræ & Oblationum, 20. *Julii ann.* 1684. Senatus-Conſulta prohibentia Parochis, ne quid exigant propter recitatam Paſſionem 16. *Febr. ann.* 1670.

Ordinationes præcipientes, ut Parochiani domum præbeant Parocho ad illius & Vicariorum coadjuvantium habitationem, illamque ſartam tectam teneant. Idem de Senatus-Conſultis 18. *Febr. ann.* 1661. *Edict. ann.* 1695. *Art.* 22. *Arreſt.* PARIS. 16. *Decemb. ann.* 1684. 8. *Aug. ann.* 1690. 13. *Febr. ann.* 1692.

Edicta & Senatus-Conſulta circa modum adminiſtrandi. *Ordin. ann.* 1609. 16. *Martii.*

Reditus Fabricarum per Matricularios, illorum Electionem, muneris durationem, Computorum auditionem, honores illis debitos, inter quæ ſunt, quæ peculiariter Parochum reſpiciunt, ut quæ ipſi tribuunt jus audiendi computa quolibet anno, quæ Epiſcopus vel Archidiaconus non viſitat. *Senatus-Conſult. ann.* 1673. 28. *Aprilis. ann.* 1675. 6. *Febr.*

Ordinationes vetantes, ne Parochus retineat penſionem ſuper Beneficio ſuo, ſi illud reſignet, niſi per 15. annos completos poſſederit & ſervierit, *ann.* 1671. *men. Jun.*

Ordinationes præcipientes, ut Parochi Oppidorum mœniis cinctorum ſint Graduati. *Declar.* 9. *Mart. ann.* 1551. *verificata* 9. *Martii ann.* 1552.

Ordinationes prohibentes exactionem Decimarum inſolitarum. *Ordin.* PHILIP. IV.

Declarationes præcipientes, ut liceat Parochis adeſſe Cœtibus convocatis ad adminiſtrationem rerum ad Hoſpitalia pertinentium; & cùm plures ſint Parochiæ in eadem Civitate, quilibet per annum jure illo potiatur, incipiendo ab antiquiori. *Declar. ann.* 1698. *menſ. Decemb.*

Senatus-Conſulta circa jus deportûs, ſive percipiendi reditus Eccleſiarum Parœcialium vacantium, ut & illas adminiſtrandi. *Louet L. D.*

Senatus-Conſulta, quæ permittunt, ut quid exigatur à Curato, pro aperienda vel effodienda terra Cœmeterii vel Eccleſiæ, in quibus electa eſt ſepultura, quæque oſtendunt Canones id vetantes in Gallia non recipi. Talis eſt inter alios *Can.* 13. *De Sepult. Senatus-Conſ.* PARIS. 8. *Aug. ann.* 1690.

§. II.

Præcepta Juris Communis circa Parochum Ordinationibus Regiis ac Senatus Conſultis confirmata.

I. Ut Parochus poſſit excipere Teſtamenta Parochianorum ſuorum ſervatis Legibus & Conſuetudinibus locorum. *Cap.* 10. *De Teſtam. Ordin.* BLES. *ann.* 1579. *Art.* 63. *Conſuet.* PARIS. *Art.* 130.

II. Ut teneatur ad reparationes Eccleſiæ Parochialis, quando ſufficientes ad id habet reditus. *Cap.* 1. *&* 4. *De Eccleſ. Ædif. Declar. ann.* 166. .8. *Febr.*

III. Ne habeat aliud Beneficium incompatibile, ut Canonicatum vel aliam Parochiam. *Cap.* 28. *De Prab.* Cap. 4. SESS. VII. *Senatus Conſ.* PARIS. *ann.* 1654. 9. *Jun. ann.* 1659. 7. *Maii. Declar. ann.* 1681. 7. *Januar.*

IV. Ut reſideat. *Cap.* 1. *de Cler. non Reſid.* Cap. 1. SESS. XXIII. *Ordin.* AUREL. *Art.* 5. BLES. *Art.* 14.

V. Ut nequeat penſionem retinere, niſi illâ retentâ remaneant Parocho 300. libræ immunes omni onere & obventiones *Edictum. ann.* 1671. *men. Jun.*

VI. Beneficia Curata Regularia Regularibus conferantur. *Conc.* TRID. SESS. XIV. Cap. 10. *&* 11. *Concord. T.* 5. §. 9. *Senatus-Conſ. Magni Conſilii* 28. *Auguſt. ann.* 1683.

VII. Ut Curati Regulares ſubſint Epiſcopo, non ſolùm quoad munia Curialia, ſed etiam quoad mores, niſi quibuſdam caſibus. Infertur ex *Cap.* 12. Sess. XXV. *De Regular. Senatus-Conſ.* Paris. 7. *Maii ann.* 1646. 8. *Febr. ann.* 1656.

VIII. Ut Curati ſubditi Juriſdictioni Prælatorum inferiorum viſitari & corrigi poſſint ab Epiſcopo. *Senatus-Conſ.* 1. *Jun. ann.* 1646.

IX. Ut Parochus potiatur jure oblationum, aliiſque Parochis percipi ſolitis. *L.* 6. *Capitular. n.*167. *Ordin.* Bles. *ann.* 1579.

X. Ut ſepeliat ancillas Monialium extra Monaſteria famulantes. *Senatus-Conſ.* 7. *Maii*, & 8. *Jun. ann.* 1689.

XI. Ut immunis ſit à talliis perſonalibus, etiamſi conducat decimas Parochiæ; id privilegii extenditur ad Colonos illius. *C.* 4. *De Immunit.* *C.* 1. 3. *E.T. in* 6. *Arreſt. Conſilii* 9. *Sept. ann.* 1675.

XII. Ut quartam funeralium aliamve portionem majorem minoremve habeat. *C.* 1. *De Sepult.*

XIII. Ut jus habeat celebrandi Matrimonia à Parochianis contrahenda, aliiſve Sacerdotibus illud communicandi. C. 1. Sess. XXIV. *De Refor. Matrim. Edict. menſis Maii ann.* 1677.

SECTIO XVIII.

Circa Parochiarum Vicarios Regulæ è Corpore Juris Canonici, atque ex Concilio Trident. *deſumpta.*

REGULA I.

Parochiarum Vicariorum non eſt, niſi triplex genus.

Regulæ fundamentum: Parochiarum Vicarii, vel conſtituuntur ad juvamen alius, qui actu animarum curam exercet, & hi vocantur Coadjutores à Congregatione *Concilii* Trident. interprete, vel conſtituuntur ad gerendas vices alius, qui ex cauſa temporali impeditur, ne animarum curam exerceat; & hi dicuntur vulgò *Provicarii* in Provincia Provinciæ; in aliis verò Galliæ Provinciis Vicarii Primarii vel Deſervientes: vel conſtituuntur ad animarum curam, illius loco, qui ex cauſa perpetua exercere nequit, & hi appellantur ſimpliciter *Vicarii*.

De quolibet Vicariorum genere hîc agemus, quidquid circa illud docetur in Corpore Juris Canonici, & in *Concilio* Trident. accuratè collecturi.

REGULA II.

Vicarii Coadjutoris nulla ſit in Corpore Juris Canonici ſaltem expreſſa mentio; in *Concilio* autem Tridentino unus eſt tantùm circa illum locus, nempè *Cap.* 4. Sess. XXI. *De Reform.* cujus hæc ſunt verba: *Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegati, in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Sacramentis miniſtrandis, & Cultui Divino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere; quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & Cultum Divinum celebrandum.*

Hunc circa locum notandum: I. Baptiſmalibus Eccleſiis intelligendas videri Eccleſias Succurſales, vel Coadjutorias, ut loquitur Congregatio *Concilii* interpres, quæ ad Sacramenta ſaluti neceſſaria, in urgenti neceſſitate adminiſtranda potiſſimùm eriguntur.

II. Unicum eſſe caſum, in quo Coadjutores Vicarii aſſumendi ſunt, nempè quo tanta eſt populi multitudo, ut quæ populo debet Parochus, ſolus implere nequeat.

III. Muniri hîc Epiſcopos autoritate Apoſtolicâ, ut *Concilii* Decretum exequi poſſint erga Eccleſias exemptas.

IV. Inferri hinc Parochos impediri non poſſe, ne in tali caſu Coadjutores ſibi adjungant, cùm ad id cogendi dicantur.

V. Electionem Coadjutorum hujuſmodi ad Rectores pertinere, ut verbis illis denotatur; *Sibi adjungere.*

VI. Ad Vicarios perpetuos extendendum, quod de Rectoribus dictum eſt; deſignari enim videntur per hæc verba: *Vel alios ad quos pertinet.*

VII. De retributione Coadjutorum non fieri mentionem, nec de petenda illorum ab Epiſcopis approbatione, hoſque defectus ſupplendos aliis *Concilii* locis, nempè C. 2. Sess. V. C. 6. Sess. XXI. C. 15. Sess. XXIII. *De Reform.* quorum primus & ſecundus loquuntur de Provicariis atque de illorum aſſignanda portione; tertius verò ſermonem facit de approbatione ab Epiſcopo accipienda.

Dixi nullum Juris Textum Vicarii Coadjutoris expreſſè meminiſſe, quia ſunt aliqui è quibus inferre eſt, nonnullos Parochos, Vicarios Coadjutores habuiſſe: Talis eſt inter alios *Cap.* 18. Caus. VII. Quæst. I. deſumitur è *Concilio* Tolet. XI. Præcepit Presbyteris, ut quandò ſacrificant, alium Sacerdotem propè habeant, qui Sacrificium perficere poſſit, ſi quis infauſtus caſus impediat, ne ipſi illud abſolvant, præceptumque reſtringit ad loca, ubi (ut ait) copiæ Cleri non ſuffragantur.

Deſcribens ſuprà Vicarium Coadjutorem, ſignificavi ſermonem hîc fieri de Vicario Presbytero, qui Parochum juvet in animarum cura; ideòque non rectè tunc adduceretur *Cap.* 3. *De vita & Honeſtate Clericorum*, ut Textus qui de Vicario Coadjutore meminerit; cùm *Caput* illud de Clerico tantùm loquatur, qui cum Parocho cantet, & Epiſtolam & Lectionem legat. Idem dic de C. 1. *De Celebratione Miſſarum*, quod de Scholaribus Divinum Officium canentibus, abſente Parocho vel cum ipſo præſente Cantantibus, loquitur. Idem quoque dici poteſt de *Cap.* 4. Caus. X. Quæst. I. In eo Leo IV. inſinuat, in Parochis extitiſſe Clericos Sacerdotibus junctos ad Sacerdotes adjuvandos. Cùm autem Canon hîc dicat, unamquamque Parochiam regendam eſſe per Sacerdotes, eâque locutione plurali ſignificare videatur plures ſimul conjunctos fuiſſe Sacerdotes ad regendam Parochiam, adduci poſſet ad oſtendendum in Corpore Juris extare ſaltem Textus, ex quibus inferre eſt, nonnullos fuiſſe Vicarios Coadjutores, eoque magis, quòd veriſimile non ſit, quòd ſi plures ſimul eamdem regerent Parochiam, id factum eſſet ſine unius alteri ſubjectione.

Verum etſi nullus extaret Juris Textus, qui obſcurè ſaltem doceret, ante *Concilium* Tridentinum extitiſſe in Parochiis Coadjutores, ex prædicto ſilentio, non rectè concluderetur non extitiſſe, cùm naſci potuerit ex eo, quòd data non ſit occaſio condendi Canones circa hos Coadjutores Vicarios; vel Collectores Textuum Juris prætermiſerint illos, qui de his loquebantur: Hinc autem oriri veroſimillimum eſt, cùm *Concilium* nihil dicat, quod doceat inveniſſe novum modum ſubveniendi Parochiis numeroſioribus, quàm ut onus Miniſter poſſet incolis ſingulis Sacramenta adminiſtrare, atque ex variis Synodalibus Conſtitutionibus conſtet extitiſſe in Parochiis Presbyteros Parocho ſubjectos, illoſque obligatos illum coadjuvare; ex iis nonnulla loca collegi in Appendice ſubjicienda Tom. II.

REGULA III.

A Coadjutore Vicario præcipuè differt Provicarius in eo, quòd ille animarum curam ſub Rectore vel Vicario exercet, eidem rationem redditurus: Provicarius verò illam immediatè exercet ſub Epiſcopo, cui de illa rationem reddere debet.

Patet ex *Cap.* 4. *ſuprà citato* cum mox laudandis collato.

REGULA IV.

In toto Juris Canonici Corpore nnicus eſt locus, qui de Provicario loquatur, nempè *Cap.* 34. *De Elect. in* SEXTO, in quo præcipitur Epiſcopo, ut Parocho ſtudiorum cauſâ non reſidente, Vicarium ſufficientem deputet, aſſignatâ,neceſſariâ eidem ex Eccleſiæ proventibus ſuſtentatione; Non obſtat *Cap.* 5. *De Elect. in* SEXTO in quo *Concil.* LUGDUN. *ann.* 1273. permittit commendari Parochias ad ſex menſes; & ſi enim adminiſtratio Parochiæ Commendario daretur, differebat tamen à Provicario quia illius proventus percipiebat; Provicarius illorum portionè tantùm fruitur.

Varia ſunt in *Concil.* TRID. loca circa eumdem Provicarium.

Primò: Jubet Epiſcopis, ut quoties Parochua à reſidendo per certum tempus eximitur, per Vicarii idonei Deputationem cum congruæ Portionis aſſignatione, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegati provideant, ne animarum cura ullatenùs negligatur. *Cap.* 1. SESS. VI. *De Reformatione.*

Secundò: Parochis præcipit, ut quandocumque eos, cauſâ priùs per Epiſcopum cognitâ & probatâ, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum ab Epiſcopo approbandum cum debitæ mercedis aſſignatione relinquant. *Cap.* 1. SESS. XXIII. *De Reform.*

Tertiò: Si Parochiarum Rectores imperiti ſint, permittitur Epiſcopis, etiam tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, Coadjutores, vel Vicarios deputare, partemque fructuum pro ſufficiente victu eiſdem aſſignare. *Cap.*6. SESS. XXI.

Quartò: Habitâ notitiâ vacationis Eccleſiæ Parochialis Epiſcopus debet, ſi opus eſt, idoneum in ea Vicarium, cum congruæ ejus arbitrio Portionis aſſignatione, conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec de Rectore ei provideatur:

Circa loca citata notandum in primo & quarto caſu Vicarii Electionem Epiſcopis evidenter tribui, in tertio Parochis, in ſecundo non exprimi à quo facienda ſit; ſed inſinuari tamen ad Epiſcopum pertinere his verbis: *Per Vicarii Deputationem*; cùm deputatus à deputante eligi ſoleat, Deputatio autem Epiſcopis eò loci tribuatur.

Notandum etiam in primo & in tertio caſu Epiſcopos Apoſtolicâ autoritate muniri, non in aliis: Primum à Tertio caſu differre in eo, quòd in illo Diſpenſatio à reſidendo per Indultum ad annos aliquot à Papa conceſſa; in iſto verò licentia non reſidendi per bimeſtre tantùm ab Epiſcopo impetrata; undè patet, quare in illo autoritate Apoſtolica muniantur Epiſcopi; in iſto verò non muniantur; nempè id peti vel ex gravitate, vel ex qualitate Eccleſiarum, quæ exemptæ eſſe poſſunt.

Notandum etiam, Canones, qui à reſidendo Canonicos ſtudii cauſâ eximunt, non præcipere, ut Vicarios pro abſentiæ tempore relinquant: Canones verò, qui idem Parochis privilegium concedunt, hujuſmodi Vicariorum Conſtitutionem jubere. Cujus diſcriminis ratio evidens eſt; nam præterquàm Canonici abſentis defectum facilè ſupplent alii Canonici, Parochi verò abſentis defectum non ſunt Collegæ, qui ſuppleant: Prætereà Canonici munia cum Parochi muneribus comparata minimæ neceſſitatis eſſe videntur.

Notandum iterùm, Provicarium comparari poſſe cum Eccleſiæ vacantis Epiſcopalis, vel Abbatialis Adminiſtratore; nam pro voluntate Parochialem Eccleſiam regit, ſicut pro voluntate iſtas Adminiſtratore hujuſmodi gubernat.

Vicarium verò Coadjutorem ſimilem videri Epiſcopi Vicario, qui alia agere non poteſt, quàm quæ ab illo acta vult Epiſcopus: Undè ſequitur, quòd ex Canonibus, quibus præcipitur ut Provicarii conſtituantur, peſſimè inferretur, tempore quo conditi ſunt, Parochos Coadjutoribus caruiſſe; cum, ut dictum eſt, plenior ſit Provicarii poteſtas, quàm Coadjutoris, atque in prædictis caſibus Provicarii autoritas neceſſaria judicari potuerit; cumque propter ſimiles rationes ſimilibus caſibus Provicarii etiam nunc conſtituantur, etſi plerique Parochi hujuſmodi Coadjutores habeant.

Antequàm de Vicariis ex perpetua cauſa conſtituendis tractemus, obſervare nonnulla neceſſe eſſe exiſtimamus, ut, quæ dicenda ſunt, faciliùs capiantur. Perſona & Rector à Canone vocari ſolent ii, quibus immediatè ſubſunt Vicarii prædicti, ut videre eſt *Cap.* 2. *De Suppl. Neglig.* Cap. 4. 8. 11. *De Filiis Presbyter.* Cap. 1. 3. *De Officio Vicarii.* Cap. 30. *De Præb.* Cap. 16. SESS. XXV. *De Reform.* Cap. 6. *De Exceſſib. Prel.* Toto Tit. *De Officio Vicarii.* Cap. 30. *De Præb.* Vicarius verò dici ſolet Vicarius SESS. II. & paſſim in *Concilio* TRIDENT. necnon in Titulo *De Filiis Presbyt.* vel Presbyter, ſervitiu depotatus. *Cap.* 30. *De Præb.* vel Presbyter Parochialis, vel Sacerdos Parochialis. *Ibid.* Paſtor & Parochus nomina ſunt Rectori & Vicario communia. *Cap.* 8. SESS. XXII. *De Sacrific. Miſſ.* Cap. 1. SESS. XXIV. *De Reform. Matrim.*

REGULA V.

Vicarium ex cauſa perpetua conſtituendum, perpetuum eſſe Canones docent non pauci.

Hæc veritas patet; nam I. Quicumque Canones Vicariarum, quæ à præfato Vicario poſſidentur, mentionem faciunt, de iis loquuntur, tanquàm de Beneficiis animarum curam habentibus, illaſque in omnibus æquiparant, cùm declarent illas erigi non poſſe, niſi ab Epiſcopis. *Cap.* 2. *De Supplen. Neglig.* Cap. 10. *De Præb.* Nec cum perſonatu vel Rectoria ſimul poſſideri, nec cum alia Vicaria. *Cap.* 2. *Eod. Tit.* Ad reſidentiam obligare. *Cap.* 6. *Eod. Tit.* Atque ad Presbyteratûs ſuſceptionem. *Ibid.*

Undè ſequitur, perpetuos Vicarios eſſe conſtituendos, quandò ei impedimento perpetuo conſtituuntur, cùm cætera Beneficia non ad tempus, ſed in perpetuum dentur.

II. Variis in locis Canones Vicarium hujuſmodi vocant Vicarium perpetuum: Talia ſunt *Cap.* 8. *De Fil. Presb.* Cap. 30. *De Præb.* SESS. XVI. SESS. XXIII. *De Reform.*

III. Nonnulli Canones expreſsè præcipiunt, ut in Beneficiis, quorum Poſſeſſores ex impedimento perpetuo animarum curam per ſe ipſos exercere nequeunt, Vicarii perpetui conſtituantur: Tales ſunt *Can.* 30. *De Præb.* §. 2. Cap. 7. SESS. VII. Nec obſtat exceptio quam Decreto ſuo ſubdit Concilium: *Niſi aliter expedire videbitur Epiſcopis*; nam in quolibet circa Diſciplinam conſtituto comprehenſa intelligitur hujuſmodi exceptio.

IV. Alii id tacitè præcipiunt, dùm vetant, vel Vicarios hujuſmodi ſine crimine deponi: Quales ſunt *Cap.* 3. *De Officio Vicarii.* C. 1. *De Capellis Monachor.* vel Eccleſias Presbyteris Conductitiis, quibus ſimiles ſunt Vicarii ad nutum amovibiles, committi: Talis eſt autem *Cap.* 5. CAUS. XXI. QUÆST. II.

V. Sunt qui idem docent nominibus ipſis, quibus Vicarios inſigniunt: Mariti ſiquidem nomen ad vitam dari, Parochiam vel Vicariam deſignat, hoc autem nomen Vicario datur *Cap.* 4. *Can.* 21. QUÆST. II. dùm Parochia vocatur ſponſa uxorque.

REGULA VI.

Conſtituendi Vicarii perpetui cauſa triplex duntaxat exprimitur.

Prima: Si Monaſteriis, quorum Monachi animarum curam per ſe exercere non valent, Parochialis Eccleſia poſſidenda concedatur. *Cap.* 1. *De Capel. Monach.* Deſumitur è *Concilio* CLAROMONTANO ſub URBANO II. celebrato. Prior Pars *Cap.* quæ à GREGORIO IX. omiſſa eſt, habetur in *Collect.* prima *ejuſd. Tit. & Cap.* 2. CAUS. XVI. QUÆST. VII.

in

in omiſſa autem legitur ibi agi de Eccleſiis Parochialibus Monaſteriis, qualia diximus, poſſidendis, conceſſis, qualiaque erant tunc temporis omnia Monaſteria.

Secunda: Si Dignitati vel Præbendæ Eccleſia Parochialis annectatur. *Cap.30. De Preb.* Cap.7. Sess. VII. *De Reform.*

Tertia: Si Parochialis Eccleſia in Beneficium ſimplex convertitur. *Cap.16.* Sess. XXV. *De Ref.* Hæc tertia cauſa à *Concilio* expreſsè reprobatur; quia converſio hujuſmodi in privatorum commoditatem fieri ſolet, non in Eccleſiæ utilitatem, ac in Beneficii converſi detrimentum plerumque vergit.

REGULA VII.

Vicarii perpetui conſtituendi cauſæ non ſunt aliæ, quàm quas in Jure exprimi dictum eſt.

Nec obſtat *Concilii* Cap.18. Sess. XXIV. *De Reformatione*, quòd de Vicariis conſtituutis in Eccleſiis, in quibus Canonicis animarum cura incumbit, qui per ſeipſos illam exercere poſſent, ideòque non ſunt perpetuò impediti, ne exerceant; nam in his Eccleſiis Beneficium Curatum Vicariæ Conſtitutione in ſimplex convertitur.

REGULA VIII.

Quicumque Canones Beneficiorum diviſionem prohibent, Vicariæ perpetuæ erectionem vetant; qui illam præcipiunt vel permittunt, iſtam quoque præcipiunt, vel permittunt.

Prohibent hanc diviſionem *Cap. 4.* Caus. XXI. Quæs. II. Cap.8. *De Preb.* Permittunt *Cap.4. De Reg. Juris*, Cap.11. *De Conſ.* Dist. I. *Cap.2. De Obſervat. Jejun.*

REGULA IX.

Vicarius Jure Communi ad eadem tenetur erga Epiſcupum & populum, ad quæ Rectur, cujus vices gerit.

Dictum eſt *Jure Communi*, quia extant non pancæ Diœceſes, in quibus Vicarius ab omni onere temporali erga Epiſcopom eximitur.

REGULA X.

Quæ Epiſcnpu debet Vicarius, non ſunt alia, quàm quæ ad Legem Juriſdictionis vel ad Legem Diœceſanam pertinent; quæ verò populo debet, eadem ſunt, ac illa, quæ à Parocho fieri curet Epiſcopus oportet.

Vide *Tractatum De Vicar. Generali. Part. 2. Tit. 1. & 5.* Quæ Epiſcopo populove debet colliguntur etiam in *Tractatu De Paroche.*

REGULA XI.

Quæ animi Corporiſve dotes in Rectore requiruntur, in Vicario quoque poſtulantur.

Sequitur ex ſecunda præcedentis Parte; nam ſi utriuſque eadem munia, eædem quoque dotes eſſe debent. Hinc eadem ætas, eadem ſcientia, eadem judicii maturitas.

REGULA XII.

Quoad Jura ſive Spiritualia, ſive Temporalia, non omnibus gaudet Vicarius, quibus Rector.

Infertur ex *Cap.3. De Ædif. Eccleſ.* quo docemur, Rectorem quandoque eſſe Patronum alterios Eccleſiæ; nempè quandò ex ſuis proventibus iſta erecta eſt, eoque caſu ſibi deberi honorem competentem, quo penſio annua communiter intelligitur, infertur etiam ex *Cap.12. 30. De Preb.* Cap.1. *De Preb. in* Sexto. Clement. I. *De Jure Patronat.* Cap.7. Sess. VII. *De Ref.* pluribuſque aliis, quibus Rectoriæ Portio tantùm datur Vicario, reliquum Rectori dimittitur.

Notandum circa *Cap. 3. De Ædif. Eccleſ.* quòd, ſi honore competente intelligatur Cenſus annuus, ut intelligendos, probatur ex eo quod additur, illum honorem ſervari poſſe, quia ad id Eccleſiæ erigendæ ſuppetent facultates, omni Rectori ex cujus redditibus alia erigitur Eccleſia, honor iſte non debetur; cùm & multa alia Capita doceant, ſi Eccleſia, quæ erigitur, Vicaria ſit, à Rectore penſio ſolvi debet Vicario; quo caſu ſi quis honor Rectori debeatur, alius eſſe nequit, quàm jus præſidendi, celebrioribuſque Feſtis Officium ſolemniter celebrandi.

REGULA XIII.

Aſſignanda Vicario Portio congruens eſſe debet: Talis eſt autem, ſi ſufficiat honeſtæ pro locorum qualitate Vicarii ſuſtentationi, ferendiſque Vicariæ oneribus, ex quibus duo tantùm exprimuntur iis in locis, quæ de Portione iſta peculiariter loquuntur, nempè Jurium Epiſcopalium ſolutio, ac Hoſpitalitatis exercitium.

Deſumitur ex *Cap.12. 30. De Prebend. C. De Prebend. in* Sexto. Clem. I. *De Jure Patronatûs.*

Notandum in aliquibus ex citatis locis vocari Rectores eos, quibus aſſignanda eſt Portio, etſi Vicarii tantùm ſint; ſicut clarè colligitur ex eo, quòd ad Portionem redocantur. *Cap.30. De Prebend.*

Notandum etiam, Portionem, quæ congruens dicitur, ſufficientem vocari in eodem Canone, undè hæc duo ſinonima ſunt habenda.

Notandum quoque *Cap. 1. De Cenſib.* quod etiam legitur *Cap.25.* Caus. XXIII. Quæst. VIII. contrarium videri citatis locis quoad hoc; quòd Vicarii Portionem gravari pluribus oneribus patiantur, cùm *Cap. De Cenſibus* deſtinatum Presbyteris Parochialibus ſuſtentandis fundum ab omni onere liberum eſſe velit; verumtamen nullam eſſe veram inter iſtud & alia contrarietatem; quia loquitur de onere ſæculari; alia verò loquuntur de onere Eccleſiaſtico, quod in *Cap. 1. De Cenſib.* videri poſſet exceptum eis per hæc verba: *Neque de Manſo prædicto ſervitium faciant præter Eccleſiaſticum.*

Notandum denuò, congruæ Portionis finem eſſe, ne egeſtate Vicarius ad turpia cogatur, contrarium autem fini hoic uſum futurum, quo obventiones fortuitæ Portionis iſtius pars fierent.

REGULA XIV.

Cujus ſummæ eſſe debeat Vicarii Portio, nec in Corpore Juris Cannnici, nec in *Concilio* Tridentino, determinatum eſt, ſed in utroque illius determinatio Epiſcopi arbitrio relinquitur.

Nonnulla tamen in *Conc.* Trid. loca ſunt, ex quibus colligere licet, quæ ſumma aſſignanda ſit, & quomodò aſſignanda. *Cap. 1. De Preb. in 6.* Clem. I. *De Jure Patr.* præcipiunt, ut Portionem Epiſcopi aſſignent. *Cap.7.* Sess. VII. *De Reformat.* ait: *Pro Epiſcopi arbitrio aſſignandam.*

Idem *Cap. 7.* docet, aſſignandam Vicario tertiam fructuum partem, niſi majorem vel minorem partem adſcribendam judicet Epiſcopus, pro Beneficii facultatibus, Vicariæque qualitate; ejuſdem verò *Concilii* C.13. Sess. XIV. *De Reformatione* dicere videtur pro Vicarii Portione ſummam 100. ducatorum aſſignandam eſſe, dum vetat, ne Parochialibus Eccleſiis, quæ illam ſummam non excedunt, penſiones imponantur; id enim non minori jure inferri poteſt, quàm Epiſcopi reditum ad minus mille Ducatorum eſſe debere: Colligitur ex eo, quòd ibidem Epiſcopatus hanc non excedens ſummam penſionibus onerari prohibetur.

Quoad aſſignandæ Portionis modum præ aliis *Conc.* Trid. *Cap. 7. cit.* probat illum, quo ſuper re certa aſſignatur, qualis eſt ager, domus, penſio in perpetuum conſtituta.

REGU-

REGULA XV.

Oneribus ſingulis temporalibus Rector ſubjicitur; Vicarius obnoxius non eſt habendus.

Colligitur è locis, quæ illum ad Portionem ſingulis iſtis oneribus ferendis omninò imparem redigunt.

Hinc Vicarius ad magnas Eccleſiæ ſuæ reparationes adſtringendus non videtur.

Nec obſtat *Cap.* 1. *De Ædific. Eccleſiis*, in quo *Concilium* MOGUNTIN. præcepit, ut quilibet Eccleſiaſticum habens Beneficium adjuvet ad Eccleſiaſtica reparanda; loquitur enim de illo, qui ſine ſocio ad id oneris adſtricto Beneficium poſſidet; vel qui illam Beneficii Portionem obtinet, quæ reparationum magnarum oneri ſufficiat: Hunc autem locum ita interpretandum docet *Cap.* 4. *E. T.* in quo ALEX. III. Parochiarum Rectores ad reparationes magnas non obligat, niſi de ſuperfluo ſuarum Eccleſiarum reditu.

REGULA XVI.

Jure Communi quandò Vicaria intra alterius Vicariæ limites erigitur, aſſignatâ novæ certâ populi veteris parte cum plena Vicarii in illum poteſtate, veteri nova nulla in re ſubjicitur.

Infertur ex eo quòd nullus ſit Juris locus, ex quo colligi poſſit hujuſmodi ſubjectio: E contrà extant nonnulla, ex quibus contrarium inferre fas eſt: Talia ſunt *Cap.* 50. 51. *Cap.* 53. in quibus Epiſcopatui intra cujus limites alius erigitur, nulla in novum ſervatur Juriſdictio. *Cap.* 3. *De Eccleſ. Ædif.* Cap. 4. Seſs. 21. *De Reform* quo illud innovatur: In iis enim Rectori Eccleſiæ Matricis nulla reſervatur Juriſdictio in Parochiam, nedùm intra ipſius limites erectam, ſed etiam ex ipſius facultatibus, dotatam.

Confirmatur ratio ex eo, quòd ſola Cathedralis Eccleſia in alias Jure Communi habeat Juriſdictionem: Aliæ verò in alias Juriſdictione non potiantur, niſi ſibi expreſsè conceſſa fuerit. FAGN. *in cit.* Cap. 3. *De Eccleſ. Ædific.*

Obſervatâ hactenùs Juris Communis Doctrinâ circa Vicarios, comparatâ cum Doctrina ejuſdem Juris circa Parochos, colligitur Vicarium à Parocho non differre, niſi in ſequentibus: I. Vicarius Portionem tantùm Parochiæ fructuum percipit. II. Subeſt Curato Primicerio; & ſi bona temporalia Parochiæ adminiſtrat, ipſi de illis rationem reddit. III. Ad reparationes non tenetur. IV. Perſonæ nomine non donatur. V. Longè recentior Parocho. VI. Favorabilior Parœciarum quàm Vicariarum erectio.

SECTIO XIX.

Gallicanum Jus Hodiernum circa Vicarios Parochiarum.

REGULA

A Communi Jure non multùm diſcrepat Jus Gallicanum hodiernum circa Parochiarum Vicarios.

Utriuſque Juris Præcepta conferenti patebit Regulæ veritas: Ut autem facilior ſit collatio, hujuſmodi Juris Communis Præceptis ſuprà collectis Juris Gallicani Præcepta ſubjiciuntur, non omnia tamen, ſed poſtrema tantùm, quorum cognitio ad præſentem collationem ſufficit.

Vicariorum Coadjutorum uſus adeò frequens eſt, ut Rectorum pars major Vicarios hujus generis habeat. Qui Rectorum ſuſtentationi neceſſaria ſubminiſtrare debet, erga Vicarios Coadjutores idem præſtare tenetur: Præfinita ad hoc ſumma eſt centum & quinquaginta librarum: Iſtorum Vicariorum inſtitutio ad Epiſcopos pertinet; nominatio ad alios ſpectare poteſt. *Edit.* LUDOV. XIV. *ann.* 1686. *condito.*

Vacante Parochiâ Coadjutores Vicarios conſtituere debet is, ad quem jus & poſſeſſio providendi pertinet; eademque ſumma iſtis danda eſt, quæ Parochis daretur.

Quandò Parochia per obitum vacat, aliaſque Juris vias, qualis ſunt ſimplex Dimiſſio, Depoſitio, aliæque ſimiles, Provicarios in illa conſtituere debet is, qui in hujus rei jure & poſſeſſione exiſtit; qualis eſſe poteſt nedùm Epiſcopus, ſed etiam quicumque Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem exercet; illiſque eadem, quæ Rectori, Portio aſſignanda.

Quod de prædicto caſu mox dictum eſt, ad caſum, quo Parochus ab adminiſtratione Parochiæ ſuſpenſus eſt, extendendum eſt: Suſpenſio autem iſta fieri poteſt, vel propter Parochi imperitiam, vel propter corruptos mores, ſimileſve cauſas *Ibid.*

Conſtituti ex impedimento perpetuo Vicarii perpetui eſſe debent, exceptis iis, qui à Congregationibus Regularibus vel Clericalibus ex Corpore ſuo conſtituuntur in Parochiis ſibi unitis; quod Privilegium Congregationibus iſtis conceſſum eſt, ne illarum ſubditi ad Vicarios promoti obedientiam dedocerentur; vel ne qui nimiâ cum ſecularibus converſatione à Regulari vel Clericali Diſciplina diſtrahi viderentur, æternæ ſalutis periculo expoſiti diutiùs remanerent: Hujus tamen Privilegii ea Lex eſt, ut ſine conſenſu Epiſcopi, Vicarii hujuſmodi revocari non poſſint. *Declarat. diei* 29. *Januarii. ann.* 1686. jubet, ut conſtituantur Vicarii perpetui.

Vicario perpetuo centum librarum ſumma pro Portione aſſignatur: Ab omni onere aliàs immunis erat; nunc Decimis Regiis aliiſque juribus ſubjecta ad uſque quinquaginta, vel ſexaginta; præter hanc Summam novalibus potitur, quæ è terris coli cœptis proveniunt, ex quo ab ipſo vel à Prædeceſſoribus aſſignatæ Portionis optio facta eſt: Fruitur & Oblationibus, aliiſque obventionibus omnibus ex celebratione Miſſarum, Sacramentorum adminiſtratione Sepulturis, variarumque rerum Benedictione, provenientibus; iis adde reditus ex legatis ad Miſſas, preces, aliaque pia opera à Vicario præſtanda. *Declarat. diei* 29. *Januarii. ann.* 1686. *Declarat. diei* 30. *Junii ann.* 1690.

Quorum vices gerunt Vicarii perpetui, *Curatos Primitivos* vocant Galli; inter jura quæ Curatis iſtis competunt, nonnulla ſunt Canonibus non præſcripta: Nam præter quàm quòd Vicarios juxta Canones præſentant, præcipuis anni Feſtivitatibus, ipſâque Patroni die, ſolemnis Divinorum celebratio in Vicariorum Eccleſiis ad ipſos pertinet; quibus diebus, ſi Divina pro jure ſuo celebrent, dimidiâ Oblationum illarum dierum parte fruuntur. *Declarat. diei* 3. *Junii, ann.* 1690. Cap. 3. *De Eccleſiis Ædif. Declarat. ann.* 1690. *Senatus-Conſult.* PARIS. 8. *Auguſt. ann.* 1690. 13. *ann.* 1692. Continent Concordata quæ ad rem facient utiliterque legentur.

Quandò inter Capitulorum Eccleſias Vicariæ exercentur, Curialium muniorum nonnulla Capitulis reſervantur, ac præ aliis ſolemnis Fontium Baptiſmalium Benedictio: Extant Senatus-Conſulta quæ Vicarium obligant ad ſolvendum jus Procurationis Archidiacono, illoque onere eximunt Decimatorem, qui videbatur huic eſſe obnoxius, cùm teneatur Portionem congruam præbere Parocho immunem ab omni onere.

Si quæ habent Curati Primitivi commoda, nonnulla quoque habent onera: Debetur ab ipſis congrua Portio: Id expreſsè docent citatæ Declarationes, quandò onere hoc liberatur Curatus Primitivus: dimittendas decimas ipſi Vicario eadem Decla-

Digitized by Google

Declaratione ann. 1690. Si verò idem onus partim proceſſerit ex eo, quòd Eccleſiæ Parochialis dote potiatur prædictus Curatus, tunc dimiſſis decimis liber non ſit à ſolvenda Portione; ſed tenetur vel integram ſolvere, vel dotem dimittere totam; quia Vicarii ſuſtentatio primus eſt ejuſdem dotis finis, quamvis dicta Portio ad pecuniæ ſummam redacta fuerit. Curatus Primitivus non ſemper tenetur numeratâ pecuniâ illam ſolvere; nam, *Verbi gratiâ*, ſi Vicarius habeat aliquem agrum aliàs ſibi pro portione aſſignatum, ſed valoris non ſufficientis, cogi poteſt, ut illum retineat, exiſtimato priùs illius pretio vel à Partibus ipſis, vel ab Arbitris ab iiſdem electis, vel ab Æſtimatoribus à Judice commiſſis Curati Primitivi expenſis; quod verò deerit debitæ ſummæ numeratâ pecuniâ exigere poterit Vicarius. *Eadem Declarat. ann.* 1690.

Ad reparandam Eccleſiam domumque Presbyteralem non tenetur Vicarius Portionarius; ſed domus ſancta tecta tenenda eſt à Matriculariis, vel à Parochianis: Ab iiſdem Matriculariis reſtauranda eſt Eccleſia, ſi ad id ſufficiant Fabricæ proventus, quibus deficientibus reparatio Chori fit ſumptibus Decimatorum, navis verò ab Incolis. *Declaratione ann.* 1661. *& Edicto ann.* 1695. *Art*, 21. 22.

In Civitatibus, in quibus 300. libr. non ſufficiunt ad Provicarii ſuſtentationem honeſtam, Epiſcopis licet majorem Portionem illi aſſignare. *Declarat. ann.* 1710.

Portionario Vicario fas non eſt penſionem ex reſignata Vicaria retinere. *Edict. ann.* 1671. vult, ut Reſignatarius habeat ſemper 300. libr. immunes ab omni onere, & obventiones omnes, & in his duobus conſiſtere ſolent Vicariæ reditus.

SECTIO XX.

Teſtimonia de Regiſtris Parochialibus circa Baptiſmum & Matrimonium, Concilio TRIDENT. *anteriora.*

Supponimus hoc *Concilium* præcepiſſe Parochis, ut haberent Regiſtra, quodque ſupponimus ex *Cap.* 1. *&* 2. SESS. XXIV. *De Reform. Matrimonii*: In priori hæc leguntur: *Habeat Parochus librum, in quo Conjugum & teſtium nomina, diemque & locum contracti Matrimonii deſcribat, quem diligenter apud ſe cuſtodiat*: In poſteriori loquens de Patrinis præcipit, ut in libro eorum nomina deſcribat. Hæc Decreta continent primam Legem Generalem, præcipientem haberi Regiſtra de Baptiſmis & Matrimoniis; quam plurimæ particulares præceſſerunt & ſimiles ſubſecutæ ſunt, hæ illam executioni mandarunt & collectæ ſunt in Extractis *Conciliorum* Provincialium *Concil.* TRID. poſteriorum, ad executionem illius Decretorum celebratorum. Hæc Extracta habentur in TOM. I. hujus Operis, ideòque illorum teſtimonia hìc prætermittenda ſunt.

I. Ad Regiſtra Parochiæ referri poteſt quod præcipit *Concil.* CARTHAGIN. IV. *Cap.* 85. circa baptiſandum, nempè quòd nomen ſuum det ante Baptiſmum, hæc enim habet: *Baptiſandi nomen ſuum dent, & diu abſtinentiâ vini & carnium, ac manûs impoſitione crebrâ examinati, Baptiſmum percipiant.* HINCMARUS in *Concil.* SUESS. II. *Act.* 1. hujus usûs meminit, illoque oſtendit, quòd geſta per ſcripta probari ſolerent; proindèque inſinuat baptiſandorum nomen datum fuiſſe, ut hinc Baptiſmus probari poſſet; quò collimant hodierna Baptiſatorum Regiſtra.

II. *Omnes Sacerdotes animarum curam habentes, de bonis ipſarum Eccleſiarum emant Chartularia, in quibus quolibet anno, ſaltem in quadrageſima, conſcribant nomina Parochianorum, qui ad Pœnitentiam venerunt, & dicta Chartularia teneant & cuſtodiant diligenter, ipſa, quando ab Eccleſia receſſerint; penès Eccleſiam dimittentes. Nomina autem illorum, qui in quadrageſima non fuerint ad Confeſſionem faciendam proprio Sacerdoti, vel alii de licentia ipſius in Syn. poſt Paſcha, per proprios Sacerdotes in ſcriptis ad Diœceſ. Epiſcopum deferantur. Concil.* ARELAT. *ann.* 1275. Cap. 19. Præcipit quoque *Concil.* TOLET. *Cap.* 5. *ann.* 1339. ut ſcribantur confitentes, ut ſatisfiat Canoni *Utriuſque Sexûs.*

III. *Singulis Presbyteris curam animarum habentibus, de prædictis bona fieri Regiſtra, & in Parochiis illa perpetuò cuſtodiri præcipimus.* Regiſtrum autem poterit eſſe ſub hac forma. *Ego N. Presbyter, Vicarius, ſeu Curatus (qualis erit) Parochiæ N. anno & die &c. baptiſavi N. Filium N. & N. Patrini N. & N. Matrina N. &c.* Syn. SENON: *ann.* 1524. ſimile quid præcipit circa Matrimonia.

IV. Idem habet *Synod.* CARNOT. *ann.* 1526. quoad Baptiſmum: Quoad Matrimonia verò docet præterea, illa in Regiſtris jam anteà ſcribi ſolita in pluribus Diœceſibus: Hæc enim habet: *Quia ex defectu probationis Matrimoniorum, multa contigerunt ſcandala, inhærendo Statutis Epiſcoporum circumvicinorum, ſtatuimus, quod quilibet Curatus, aut Vicarius de Matrimoniis in ſua Parochia contractis, proprium faciat Regiſtrum & fidele, quod ab eis fideliter conſervetur, & perpetuò in Domo Presbyterali maneat.*

V. *Sera fait Regiſtre en forme de preuves des Baptêmes, qui contiendront le tems, l'heure de la nativité; & par l'extrait du Régiſtre ſe pourra prouver le tems de majorité ou minorité, & fera pleine foi a cette fin.* FRANCISCUS I. *ann.* 1539. *Art.* 51. *Ordonnons que les Régiſtres des Sépultures & de Baptêmes ſeront ſignes d'un Notaire avec celuy des Chapitres & Couvens, & avec le Curé, ou ſon Vicaire General reſpectivement, & chacun en ſon regard, qui ſeront tenus de ce faire, ſur peine des dommages & interêts des Parties, & de groſſes amendes envers Nous.* Ibid. Art. 52. *Leſquels Chapitres, Couvens & Curés ſeront tenus mettre leſdits Régiſtres par chacun an pardevers le Greffe du prochain Siége, du Bailly ou Seneſchal Royal, pour y être fidelement gardés, & y avoir recours quand meſtier & beſoin ſera.* Ibid. Art. 53.

VI. *Baptiſatos, mortuoſque in Codicem referant; ſed quia puerorum vulgò quæſitorum, parentes nomen edere nolunt, ſatis erit ſuſceptorum nomina ſcribere: Liber autem in Templo ſervabitur, quem auferri, vel alio modo alienari prohibemus; ita ut ſi diſtractus, aut ſubreptus fuerit, à Parocho & Rectore ſit exigendus.* Conc. NARB. *ann.* 1551. Cap. 53. de Matrimoniis non loquitur, quia de his citata FRANCISCI I. Lex locuta non erat. *Cap.* 11. *E. Conc.* docet, Atteſtationes de ætate & de legitimitate datas fuiſſe à Judice loci Ordinario etiam ad Ordines recipiendos; cujus ratio eſt quòd cuſtos erat Regiſtrorum.

Teſtimonia de iiſdem Regiſtris Concilio TRIDENT. *poſteriora.*

I. *Pour éviter les preuves par témoins que l'on eſt ſouvent obligé faire en Juſtice touchant les Mariages, Naiſſances, Morts, Enterremens, enjoignons à Nos Greffiers en chef de pourſuivre par chacun an tous Curés & leurs Vicaires du reſſort de leurs ſujets, d'apporter, dedans deux mois après la fin de chaque année, les Régiſtres de Baptêmes, Mariages, & Sépultures, faits en telle année, leſquels Régiſtres leſdits Curés en perſonne ou par Procureur ſpécialement fondés, affirmeront judiciairement contenir vérité; autrement & à faute de ce faire par leſdits Curés & leurs Vicaires, ils ſeront condamnés ès depens de la pourſuite faite contr'eux, & neanmoins contraints par ſaiſie de leur temporel d'y ſatisfaire, & ſeront tenus leſdits Greffiers de garder ſoigneuſement leſdits Régiſtres pour y avoir recours, & en délivrer Extraits aux Parties qui le requereront.* Ord. de BLOIS. *ann.* 1579. Art. 181.

Hæc

Hæc Ordinatio ſupponit Regiſtra Matrimonialia jamjam in uſu fuiſſe, etſi nullâ Ordinatione aliâ præcepta fuiſſent; uſus autem ille oriri potuit ex Statutis Synodalibus, quæ illa pluries haberi juſſerant.

II. Huc attinent Ordinationes *anni* 1667. *Tit.* 20. *Art.* 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. præſcribunt, quomodò facienda hujuſmodi Regiſtra, quid in quolibet ſcribendum circa Baptiſmom, Matrimonia, & Sepulturas, quibus viis ſupplendus illorum defectus ex jactura vel neglectu proveniens.

Hos Articulos non deſcribimus, quia ſolos Gallos reſpiciunt, & in manibus cujuſque illorum eſt Ordinatio laudata, vel eſſe poteſt.

Ex collectis teſtimoniis ſequitur: 1. Uſum Regiſtrorum Parochialium antiquiſſimum eſſe, cùm illius indicia ſint in IV. ſæculo: 2. Illum præceptum fuiſſe tam Legibus Sæcularibus, quàm Eccleſiaſticis: 3. Iſtas illis præiviſſe: 4. FRANCISCUM I. jam circa illa Legem condidiſſe, ſed nihil in illa de Matrimoniis præſcripſiſſe: 5. Hunc defectum ſuppleviſſe Ordinationem BLESENSEM: 6. Statuta SENONENSIA & CARNOTENSIA, tam de Matrimoniis, quàm de Baptiſmo & Sepulturis Regiſtra ante iſtas Ordinationes præcepiſſe: 7. CARNOTENSIA mutuata fuiſſe ex SENONENSIBUS quod hac de re juſſerunt; idque ex eo factum eſſe, quòd tunc Epiſcopus CARNOTENSIS ſuffraganeus eſſet Archiepiſcopi SENONENSIS: 8. *Conc.* NARBON. utpotè anterius *Conc.* TRIDENTINO & Ordinationi BLESENSI, de Regiſtris Matrimonii ſiluiſſe.

SECTIO XXI.

Kalendæ aliique Curatorum Conventus explicati per Canones juxta temporis collectos, in quibus illorum antiquitas, autoritas, convocatio, quæ in illis vitanda vel facienda, varius locorum uſus, aliave ſcitu neceſſaria exponuntur.

I. Ut quandò Presbyteri per Kalendas ſimul conveniont, poſt peractum Divinum Myſterium & neceſſariam collationem, non quaſi ad prandium (BURCHARD legit non quaſi ad plenam refectionem; ſed quaſi ad prandium, eſt melius) ibi ad fabulas reſideant, & per tales inconvenientes paſtellos ſe invicem gravent: quia inhoneſtum eſt & onerosum: Sæpè enim tardiùs ad Eccleſias ſuas redeuntes, majus damnum de reprehenſione conquirunt, & mutuâ gravedine contrahunt, quàm lucrum ibi faciunt. . . . . & ideò peractis omnibus, qui volueront panem cum charitate & gratiarum actione in domo Confratris ſui ſimul cum fratribus ſuis frangant, & ſingulos biberes accipiant, maxime autem ultra tertiam vicem poculum non contingant. HINCMAR. *in Capitul. datis Presbyteris an.* 852.

Horum autem Capitul. Collector fuit, non Autor, ut inferre eſt ex ipſa latinitate, que longè minùs barbara in Opuſculis ab HINCMARO ſcriptis. *Concil.* NANNET. *Cap.* 16. REGINO. LIB. I. *Cap.* 216. in quo inſcribitur de Kalendis; BURCH. LIB. II. *Cap.* 164. qui BORBONAM correxit.

II. Ut quandò ad Conventum, quod ipſi Conſortia appellant, veniunt, Religiosè equitent: Juniores Prioribus Fratribus debitum honorem impendant: Si quando autem in cujuſlibet anniverſario ad prandium Presbyteri invitantur, cum omni pudicitia & ſobrietate à procaci loquacitate & ruſticis cantilenis caveant, nec Saltatrices in modum filiæ Herodiadis, coram ſe turpes facere ludos permittant; ſed in unum convenientes, ſicut reliquos cibi & potùs Miniſtros, ita Lectorem Sacræ ædificationis conſtituant, quoniam Sacerdotalem reverentiam laudabili maturitate exhibeant, & in eorum Sanctis motibus Deus honorificetur per Jeſum Chriſtum. VALTER. AUREL. 2. *Ordin. ſua ann.* 871. *juxta* CELLOTIUM.

III. Rationi quoque proximum eſſe ſanximus, ut in unoquoque menſe, ſtatutâ die, *id eſt*, in Kalendis uniuſcujuſque menſis, per ſingulas Decanias Presbyteri ſimul conveniant, & convenientes non paſtis vel potationibus vacent; ſed de ſuo Miniſterio & Religioſâ converſatione, atque de iis, quæ in eorum Parochiis accidunt, ſermonem habeant, &c. RICULF. SUESS. *Conſtit.* Cap. 2. 889.

IV. Cujus petitioni Dominos Epiſcoporum aſſentiens . . . . illud Altare ordinavit . . . . ita quidem ſalvâ Juſtitiâ in Synod. & Kalend. ut Sacerdos illius loci Prælatis ſuis obediat. *Carta. ann.* 1081. *apud* SAMMARTH. *in Abbatibus Vallis Secret.*

V. Monemus 1°. 2°. 3°. & unâ monitione pro omnibus, omnes & ſingulos Decanos & Archipresbyteros, & iis inhibemus, ne ipſi aliquas convocationes Capellanorum faciant per ſe, vel per alios ſine noſtra licentia ſpeciali. GALO CARDIN. in Syn. factus eſt Epiſcopus PARIS. juxta DEMOCHAREM *ann.* 1104.

VI. Volumus, quòd Archid. in ſuis Capitulis has Conſtitutiones noſtras faciant evidenter exponi, in ſingulis Eccleſiis ipſarum copiam facientes. *Synod.* DUNELM. 1255.

VII. Cùm affectantes Sacerdotum & ſubditorum inſtructionem, aliàs conſtituerimus, quòd Archipresbyteri & Decani ſingulis annis certis diebus infra octavam Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, Sacerdotes ſubditos ſibi certis Diœceſibus confinibuſque quæ non mutarentur, convocarent, ut dictos Archipreſbyteros Sacerdotes conſulerent ſuper pertinentibus ad Synod. Statuta. *Synod.* ANDEGAV. 1272. 1276.

VIII. Statuimus etiam de Clericis non deferentibus Tonſuram, quòd ipſi moneantor in Synodo, in Eccleſiis Cathedralibus, atque Parochialibus, & etiam à Decanis ruralibus in ſuis Kalendis, ut ipſi Tonſuram & habitum deferant congruentes. *Cap.* 21. *Conc. apud Pont.* AUDOM. 1279.

IX. Capitula, quæ de tribus in tres vel de quatuor in quatuor ſeptimanas celebrant Officiales, Archidiaconorum aliorumque ſimilium Ordinariorum in locis Decanatuum inſignibus, vel ſaltem in quibus victualia commoniter valeant inveniri venalia, de cætero celebrentur, ſuorumque ſumptibus dominorum, tàm in hujuſmodi celebratione Capitulorum, quàm in aliis actibus, quos pro ſuis exercent Dominis, faciant, quæ incumbunt. *Concil.* LONDIN. 1342. Cap. 8. *deſumptum è Conc.* LONDIN. 1321. Cap. 7.

X. *Conc.* ROTHOM. 1335. *Cap.* 1. præcipit, ut in Kalend. publicentur Conſtitutiones *Concilii*, & *Cap.* 11. mandat, ut in illis exponantur caſus Sedi Apoſtolicæ vel Epiſcopo reſervati; quia per Præcepta Synod. Curati & Eccleſiarum Rectores debent ſe ipſos & populum ſibi creditum in via mandatorum Dei dirigere.

XI. Ut ipſi Curati & Rectores in eiſdem præceptis meliùs inſtruantur, ſtatuimus diſtrictè præcipiendo, quatenùs Decani, dum ſuas Minores Synodos celebrabunt, ſua Præcepta Synodalia ſecum deferant, & ea per Curatos ſui Decanatùs deferri faciant, & ipſos ſuper iiſdem diligenter examinent, & ſi aliqui ea non detulerint, vel in iis legendis defecerint, volumus eos pœnâ arbitrariâ puniri. *Statut. Synod. Eccleſ. Trec.* 1. *Edita* 1399. 2. 1400. 3. 1530.

XII. Ad faciendum delectum eorum puerorum in Seminario edocandorum, Epiſcopus ante Kalendas cujuſque Decanatùs ſignificabit per Decanum ruralem omnibus Curatis, ſive Vicariis, ut die Kalendarum ſecum adducant ad locum aſſignatum omnes ſuæ Parochiæ juvenes à 12. ann. uſque ad 20. ann. *Concil.* ROTHOM. 1581. *De Seminar. Fundatione.* n. 14.

XIII. Parochus verò Eccleſiæ, in qua Congregatio futura eſt, die Dominico, qui illam proximè antecedit, ejus habendæ tempus populo ſignificet, illumque hortetur, ut illo ipſo die ad Eccleſiam conveniat, tùm ut Orationum, quæ pro vivis & pro mortuis ibi fient, particeps ſit, ac indulgentiam 40. dierum conſequatur, quam ab unoquoque Epiſcopo in ſua Diœceſi illis concedendam decernimus, qui Divinis Officiis tunc celebrandis interfuerit; tùm etiam ut Sacram Concio-

nem

nem audiat, quæ eo tempore in Miſſæ celebratione habebitur. *Conc.* Mediol. II. Decret. 30. *ann.* 1569.

XIV. Ut autem in his ſtudiorum exercitationibus unuſquiſque Sacerdos majores progreſſus habere poſſit, in qua Parochia quinque ſaltem Sacerdotes erunt, eos in ſingulas hebdomadas bis ad privatas inter ſe ſtudiorum diſceptationes Parochus convocet. *Ibid. Idem Concil.* Tolos. *ann.* 1590.

XV. Vicarii foranei Regionis ſibi commiſſæ Presbyteros cujuſcumque conditionis curam animarum habentes, ſemel ſingulis menſibus, modò in unam, modò in aliam ejus Parochiæ Eccleſiam cogant, idque in orbem eodem ordine ſemper faciant; pridiè ejus diei quàm conveniant, peccata ſua omnes confiteantur; ſequenti die in ea Eccleſia, in quam coacti fuerint, Miſſam ſinguli celebrent, tùm univerſi in Choro Miſſam Conventualem pro Mortuis, vel de Spiritu Sancto ſolemni more canent, in qua eorum aliquis à Vicario Prius admonitus, concionem ad populum habeat.

XVI. Confectis Sacris & habitâ Proceſſione circa Cœmeterium, Orationibuſque conſuetis, in domo Rectoris illius Eccleſiæ unico tantùm ferculo contenti, eâ quâ decet modeſtiâ & charitate cibum capiant: Deindè conferant inter ſe, quæ ad boni Paſtoris Officium, & ad curam animarum rectè gerendam pertinent; & conſulant de difficultatibus & incommodis ſuæ Parochiæ, quorum explicatio vel remedium, aliorum conſilium & operam requirat. Iidem autem Vicarii libellum de caſibus, Epiſcopis & Sedi Apoſtolicæ reſervatis, Metropolitani curâ edendum, reliquis Sacerdotibus legent, &c. *Conc.* Mediol I. *Par.* 2. Cap. 29. *ann.* 1565. Eadem *Conc.* Aquen. *T. de Vicar. foran.* addit legendum in menſa aliquid Sacri. *Idem Conc.* Tolos. Cap. 6.

XVII. Calendarum uſus antiquiſſimus eſt uſus, & abuſus, nec aliud ſignificant, quàm Cleri vocationem ad cenſuram morum agendam: In his perpetuò fuit damnata pecuniarum exactio & ebrietas, quæ plerumque in iis exercentur potiùs, quàm ulla reformatio ad Cleri levamen; tres in anno ſufficere judicamus, unam Epiſcopi aut pro eo Viſitatoris, & duas Decanorum ruralium: Nec deinceps in tabernis & popinis convocetur Clerus, ſed in Eccleſiis; celebreturque Miſſa, cui omnes aſſiſtant in habitu Sacerdotali, & omnia ibi agenda coram Deo in ſanctitate & veritate tranſigantur. Si præſentibus placuerit unà cibum capere, in Presbyterio aut alio honeſtiori loco præparetur ad ſobrietatem & non ad crapulam; quiſquis verò ſurrexerit inebriatus, aut indecorè ſe geſſerit, graviſſimè puniatur. *Conc.* Rotho. *T. De Epiſcopor. Offic. ann.* 1581. *n.* 34. In ipſis. (*Synod. Diœc.*) Archidiaconi & Decani rurales de Curatis tam præſentibus, quàm abſentibus Epiſcopo debent reddere rationem, & omnia in Viſitatione & Kalendis audita & comperta referri, examinari, ac judicari, & ſtatuenda publicari. *Ibid. n.* 31.

XVIII. In Synodis Decani rurales rationem reddant eorum, quæ in ſuis Kalendis & Viſitationibus egerint & compererint: Illæ Kalendæ bis ad ſummum in anno habeantur, ne Clerus nimio labore & ſumptu gravetur; & in iis aſſiſtant Curati & Vicarii cum habitu & tonſura decenti; ſintque omnes modico cibo potuque contenti, ne populo ſuâ intemperantiâ aliquod Scandalum afferant. Controverſias, cauſaſque perſonales, quas inter Viros Eccleſiaſticos ſuboriri comperierint, qui Synodo vel Kalendis præerit, amicè, ſi fieri poſſit, componat. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583. *De Syn. Diœceſ. n.* 4. 5. 6.

XIX. Monuimus ſuprà *Concilia* Aquen. *ann.* 1585. & Tolos. *ann.* 1590. idem dicere de Calendis, quod *Conc.* Mediol. adduntque in menſa aliquid pium legendum.

XX. De congregatione Caſuum conſcientiæ ſingulis menſibus habenda, Vicarii Foranei præcipuè agant, ut nunquàm prætermittatur; illam verò ſervato ordine vocent, Menſe ante futuram Congregationem exhibeant Clero ſuæ Regionis duos aut tres caſus in Congregatione excutiendos & decidendos: In Congregatione ſervetur ordo, ut Statutâ die, quæ Feſta eſſe non debet, ſummo manè omnes ad ſuum Vicarium conveniant, & facto ab omnibus Sacro cum Miſſa de Spiritu Sancto fiat Congregatio, in qua caſus ante exhibiti decidantur. Ad Congregationem evocentur omnes, qui ſunt de Regione Vicarii; contumaces pœnâ pecuniariâ plectantur; mulctæ in expenſas Congregationis librorum emendorum, curſorum diſcurrentium inſumantur: Liber penès Vicarium ſit Succeſſori tradendus, in quo ſcribantur Congregationes cum die & menſe & anno, ipſi etiam caſus & deciſiones, præſentia Curatorum, qui Congregationi interfuerunt, abſentium vel excuſatio legitima, vel contumacia, vel contumaciæ pœna. *Conc.* Aquileiens. Cap. 18. *ann.* 1596. Quod de celebrandis Kalendis die profano jam præceperat *Conc.* Mediol. II. Decret. 30. *ann.* 1569.

XXI. Capitula Paſtorum ſinguli Archipresbyteri quotannis celebrent, præcisè illo die, quem Ordinarius illis ſtatuet; ut ita Ordinarius, ſi ita expedire judicaverit, vel aliquem ad ea mittere, vel iis ſignificanda ſcripto ſignificare poſſit. *Conc.* Mechlin. *ann.* 1607. Cap. 14. 7. 17.

XXII. Archidiaconi, qui Epiſcoporum oculi dicuntur, ac Decani rurales in ſuis Synodis quæ ſancita fuerint in Provinciali ſeu Epiſcopali *Concilio*, publicabunt, & ad eumdem modum, qui in Viſitatione præſcriptus eſt, vitiis extirpandis, ac virtutibus inferendis ſtudeant, criminibus publicis, magis per Pœnitentias Canonicas, quàm pecuniæ exactionem, puniendis intenti. *Conc.* Colon. I. *ann.* 1536. *Par.* 14. Cap. 19.

Archidiaconi in Decanatuum ſuorum Conventibus Sacerdotes maximè in his (Sacramentis) ſtudeant erudire, docentes eos qualiter circa Baptiſmum, Pœnitentiam, Euchariſtiam, Matrimonium, debeant ſe habere. *Concilium* Londinensa *ann.* 1237. Cap. 2.

Ex collectis Canonibus circa Conventus Curatorum, Kalendas ut plurimùm vocatos inferre eſt: I. *Concilium* Rothomagense *ann.* 1581. jure merito dixiſſe Kalendarum uſum & abuſum antiquiſſimos eſſe nam IX. ſeculo Hincmarus de illis loquitur, ut de re jam jam uſitata, & nonnullos abuſus proſcribit.

II. Hos Cœtus variis eſſe donatos nominibus, vetuſtiſſimum omnium & vulgatiſſimum eſſe Calendarum nomen; cætera, quæ ſunt *Capitula*, Decanorum vel Archidiaconorum *Synodi*, *Conventus*, *Conſiſtorium*, *Congregatio*, poſteriora eſſe, ac in paucis Canonibus aliquo illorum inſigniri.

III. Conventus hujuſmodi Kalendas vocitari, quia primo cujuſque menſis die convocabantur, *n.* 3. aliorum verò nominum rationem non inquirendam cùm ſint aliis communia, ideòque generalia, utpotè convenientia *Conciliis* quibuſcumque Synodiſve Diœceſanis, aut Cœtibus Canonicorum vel Monachorum, quæ Capitula appellari ſolent.

IV. Eoſdem Conventus uſitatos fuiſſe nedùm in Gallia, ſed etiam in Anglia, in Italia, in Germania, in Belgio, quod ex fontibus, è quibus deprompti ſunt collecti Canones, manifeſtum eſt: Sunt enim *Concilia* vel Londinensia vel Coloniens. vel Mechlinensia, vel Mediolanensia, vel Aquileiense, vel Concilia Nannetens. Agrisgransn. Rothomag. Remens. Aquense, Tolosan. vel Statuta Rhemensia, Trecensia, Andegavensia, Parisiensia, Suessionensia.

V. Illorum Conventuum cauſas varias recenſeri, nempè deciſionem Caſuum Conſcientiæ in præcedenti propoſitorum, vel unicuique miſſorum; expoſitionem caſuum reſervatorum; lectionem, publicationem, explicationem Statutorum

Synodalium vel Provincialium ; amicam controverſiarum inter Parochos ſubortarum compoſitionem ; difficultatum emergentium in Parochiis decurſu temporis ab uno Conventu ad alium Conventum reſolutionem ; præparationem eorum, quæ in Synodo proxima proponenda ſunt.

VI. Abuſus vitandos in cibo potuve ſimul ſumendo & in confabulationibus.

VII. Pœnas imponendas circa prædicta delinquentibus, & quibus uſibus applicandas pœnas pecuniarias ?

VIII. Etſi juxta ſignificationem nominis Kalendarum hi Conventibus dati, ſingulis menſibus celebrandi eſſent, attamen quoſdam ex Collectis Canonibus docere ad tres per annum redactos fuiſſe propter Cleri levamen, ut patet *n.* 17. alios verò inſinuare in quibuſdam Diœceſibus ubi duæ Synodi Diœceſanæ cogebantur, duos tantùm quotannis Conventus, de quibus agitur, convocatos fuiſſe, *n.* 7.

SECTIO XXII.

QUÆSTIO I.

An Parochi Jure præſint Canonicis in propria eorum Eccleſia, ſive per Officium, ſive extra Officium ?

Non hîc mentio fit de Eccleſiis Parochialiabus, Cathedralibus, aut Collegiatis, & non comparantur Curati earumdem Eccleſiarum, cum Canonicis iſtarum ; ſupponitur, quòd in his Eccleſiis Canonici cùm reperiantur in corpore cum Epiſcopo, aut immediato ſuo capite, Curatus qui non conſtat ex Corpore, debet ſedere poſt Canonicos ; unio Corporis eum Capite hoc expoſtulat ; itaque ex hoc ortum eſt, quod Epiſcopi, qui non facti ſunt Cardinales, locum habuerunt poſt Cardinales etiam non Epiſcopos, cùm fuerunt in Corpore cum Papa, iſti tanquàm membra Capitis, cui priores partes debitæ erant, digni fuerunt, qui participarent ejus gloriæ, cùm eidem juncti videbantur ; hæc Regula poteſt ad hoc applicari : *Una eademque res non debet diverſo jure cenſeri.* Canonici in Corpore unum & idem ſunt cum ſuo Capite, & hanc ob rem debent frui juribus ejus honorificis ; præſente Capite, nihil juſtius quàm ut honor Capiti debitus, in Corpus reſiliat : Indè oritur deciſio GREGORII XIII. à *Concilio* ROTHOMAGENSI conſulti *ann.* 1561. declarans *Canonicos Cathedralium procedentes in Capitulo*, id eſt, *in Corpore unà cum Epiſcopo, debere præeſſe Abbatibus, Benedictis, infulatis, & Jus Baculi habentibus, licèt iſti jure habeant primum locum poſt Epiſcopum à ſuo Capitulo ſeparatum.* Quâdam aliâ ratione adhuc ad id adductus eſt, nempè quia non poterat abſque aliquo monſtro horrendo dividi Caput à ſuo Corpore, ut Abbates inter utroſque collocarentur ; quippe cùm neque partem Capitis neque Corporis facerent. Unum adhuc ſupponitur quòd, ſi Canonici in Corpore jus habeant antecedendi Parochis ad Officium quod in Choro celebratur, jure eodem fruuntur extra idem Officium : Ratio eadem utriſque favet ; nam depromitur à Superioritate Capitulorum in Corpore ſuper Curatos, quæ locum habet extra Officium, ſicut in Officio.

Eadem Ratio adhuc requirit, ut Capitula in Corpore præſint Curatis, etiam in eorumdem Eccleſia ; nam Eccleſiæ Parochiales inferiores ſunt Eccleſiis Collegiatis, cùm pro magno ſuo honore erigantur in Collegiatas. Vide BARB. *De Off. & Poteſt. Paroc.* Cap. 9. *n.* 10.

Hîc tantùm agitur de Canonicis privatis, qui in Eccleſiis Parochialibus, cum ejuſdem Eccleſiæ Parocho reperiuntur ; & quæritur quiſnam eorum debeat præeſſe ? Quod facilè deciditur, aliquibus diſtinctionibus. Nam aut Canonici in Parochia extant ratione domicilii ; & cùm tunc ſint Parochiani, evidenter patet, Curatum debere illis præſidere ; aut ſunt in Parochia tanquàm iter facientes, aut tanquàm homines in ea negotiis particularibus detenti ; in his autem caſibus ſunt Parochiani, in Feſtis, in Officiis, in Jejuniis, & in iis quibus opus habent Sacramentis ; itaque nulla in hoc, quoad Præſidentiam in Eccleſia, altercatio poteſt haberi ; aut tandem hi Canonici in Eccleſia Parochiali morantur, tanquàm à Capitulo deputati, Curato Primitivo, in diebus, in quibus jus habet in eadem Eccleſia Officium celebrandi, & tunc primæ partes illis abſque dubio debentur, quoad hoc Officium, propter quod fruuntur juribus honorificis. *Declaratione menſis Julii ann.* 1690. Poſſet confirmari hæc deciſio, ſi neceſſarium eſſet, per TAMBURIN. *De Jure Abbat. Diſput.* 25. QUÆST. II. *n.* 24. 25. in qua aſſerit, poſt alios quos nominat, Canonicos inferiores eſſe debere Curatis in propria eorumdem Parochia.

QUÆSTIO II.

An Parochis, an Canonicis Jus Præſidentiæ attribuatur extra Eccleſiam ?

Ut reſolvatur iſta Quæſtio, & clarè & ſolidè ſimul, ſupponendum eſt, eſſe quædam Noſocomia, aut alias domos pias à Canonicis directas, à Curatis & Civibus, & Adminiſtratores eligi à Curia ex Epiſcopo compoſita ex quibuſdam Magiſtratibus, & aliis viris in Dignitate conſtitutis ; Canonicos ita electos, Canonicos eſſe Cathedralis, & Parochos eſſe Urbis Curatos. Hoc poſito, difficultas verſatur, an primæ partes pertineant ad hos Canonicos, an ad illos Curatos ? In quo dicitur, ſi conſiderentur hæc duo Beneficia, quoad functiones ordinarias, Cura videtur Canonicatui anteponenda, quia functiones Curiales eædem ſunt ac Epiſcopales, exceptâ Ordinatione Miniſtrorum Sacrorum, Conſecratione Eccleſiarum, Altarium, Calicum, & aliorum Vaſorum Altaris, necnon & Benedictione Oratoriorum, præter Benedictionem Veſtium & Ornamentorum Sacrorum ; nam Curatus jus habet celebrandi Miſſam ſolemnem coram populo. *C.* 4. SESS. XXIV. Prædicandi. *Ibid. &* SESS. V. Adminiſtrandi Sacramenta. *C.* 4. SESS. XXI. Viſitandi ſuos Parochianos, necnon & eos emendandi : Undè requiritur major ſcientia ad Curam, & hanc ob cauſam gradus, qui ſint hujus rei tanquàm ſigna. PRAGMATIC. SANCT. *Tit.* 4. *ſ.* 17. *Concord. T.* 5. §. 10. Præterea requiritur Sacerdotium. *C.* 7. *De Elect.* C. 14. C. 35. *De Elect. in* 6. Functiones autem ordinariæ Canonicatûs ſunt, ut laudes Deo canantur ; itaque MOLANUS *De Canonic.* his rationibus fundatus, aſſerit Curam nobiliorem eſſe Canonicatu. Vide BARBOSAM, *in Cap. citat. n.* 2. Sed ſi hæc Beneficia quoad prærogativas conſiderentur, quas jus iiſdem tribuit, Canonicatus Cathedralis Curæ anteponendus ; nam I. Reddit hominem capacem, qui à Sancta Sede deputetur. *C. Statutum.* 11. *De Reſcript. in* 6. II. Per hunc Canonicatum fit aliquis Epiſcopi Conſiliarius. *Tit. De His, quæ fiunt à Prælat. ſine Conſenſu Capituli.* Denique ſi ſpectentur hæc Beneficia juxta uſum præſentem, Cura videtur ſuperior Canonicatui ; nam fruitur ſuis functionibus ut olim ; Canonicatus autem ferè amiſit ſuas prærogativas, nam Canonici rarò ab Epiſcopis conſuluntur, multò minus à Papa delegantur.

Sunt, qui citent *C.* 16. *De Præb. in* 6. in gratiam Parochi, & prætendunt, illud eſſe deciſivum in eo

quod

quod Bonif. VIII. ſupponit tanquàm principium certum, Beneficia, quibus animarum cura credita eſt, capaciora eſſe, atque ideò digniora, quàm Dignitates & Perſonatus Capitulorum, quibus animarum onus non eſt addictum; ſed hæc probatio parum ſolida videtur; nam quamvis Theologalis Pœnitentiaria majorem exigit ſcientiam & doctrinam, quàm benemultæ Capitulorum Dignitates, quàm ullus expoſcat Perſonatus, hæ Dignitates & Perſonatus nihilominùs dant jus præcedendi Theologalibus & Pœnitentiariis.

Quæstio III.

Quemnam locum in Choro debeat habere Curatus Cathedralium?

Sunt nonnullæ Cathedrales, in quibus olim animarum cura mandata eſt Capitulo, & hanc exercebant Vicarii amovibiles, quaſi iſti fuiſſent Miniſtri Capituli, quamvis ejuſdem ſæpiſſimè eſſent Paſtores: Inſidebant Cathedris inferioribus, quemadmodùm & Beneficiarii, & alii conſtituti ad adjuvandos Canonicos in cantu, & ideò reputati ut Officiarii: Undè potuit eveniſſe, ut Vicarii facti perpetui, juxta diſpoſitionem Canonum, & Edictorum Regiorum, quibus hæc executioni mandantur, relicti ſunt in loco, quem habebant anteà, quod non eſt æquum propter duas rationes. I. Hic locus non conveniebat Dignitati functionum ſuarum, multò nobiliorum, quàm functiones ordinariæ Canonicorum ſunt. II. Per hanc mutationem, cùm ſint Curati in titulo, non poſſunt ampliùs haberi tanquàm Adjutores Canonicorum, itaque cauſa cùm deſierit, qua fuerant in Sedibus Inferioribus collocati, rectus ordo exigit, ut ad Sedes Superiores aſcendant. Utraque ratio vim præcipuam habet in locis, in quibus Caput Capituli, non eſt Curatus illorum, ex quibus idem componitur; nam cùm tunc Vicarius perpetuus ſit Curatus Canonicorum, tam in Dignitate conſtitutorum, quàm aliorum omnium, non poteſt ſedere in Inferioribus Cathedris, quin patiatur parem contemptum, ac ferret Superior infra Inferiores collocatus, cùm tanquàm Paſtor Superior ſit omnium & ſingulorum. Quoad Eccleſias Cathedrales, quorum Capitulum nunquàm oneratum eſt animarum curâ, non poteſt intelligi, quam rationis umbram Capitulum poſſit habuiſſe, Curatum in Sedibus Inferioribus collocandi; imprimis cùm Sacramenta Canonicis adminiſtret tanquàm ſuis ovibus; itaque veriſimile non eſt, eſſe aliquas Eccleſias, in quibus Curatus locum habeat tam parùm aptum; & poſito quòd nonnullæ exiſterent, hic certè abuſus dignus eſſet reformatione, ab illo qui jus haberet, quamvis vetuſtiſſimus eſſet; nam nulla eſt Præſcriptio contra venerationem Superiori debitam. *Cap.* 12. *De Præſcript.* Undè factum eſt ut *Concilium* Trident. cùm vellet reſtituere Epiſcopo honorem debitum à Capitulo, ſtatuit illum in Capitulo primum locum habiturum eſſe, quemadmodùm & in Choro, nullâ habitâ ratione poſſeſſionis contrariæ. *Cap.* 6. Sess. XXV. *De Reform.* At verò ad Reformationem hujus abuſûs, nulla res convenientior eſſet, quàm ut Curatus ad Superiores Sedes aſcenderet immediatè poſt ultimum Canonicum, nam tunc Capitulum eſſet inter duos Paſtores ſuos, cùm Epiſcopus in Capite ſederet, & Paſtor in Cauda; Corpus non ſepararetur à ſuo Capite, cùm nullus ſit inter Epiſcopum & Capitulum, & cùm Curatus aliquo modo reperiretur immediatè poſt Epiſcopum occupantem Sedem proximiorem Capituli, quod unum cum ipſo Corpus componit; aliundè poſt Epiſcopum junctum ſuo Corpori, nullus in Eccleſia vir præſtantior eſt, quàm Curatus; & hac de cauſa locus immediatus poſt ultimum Canonicum debet illi attribui, quemadmodum primus poſt Clerum locus pertinet ad Patronum;

quia nullus eſt illo dignior, qui Fundator eſt Eccleſiæ, & Officii celebrati à Clero Miniſtro Domini, quem voluit fundatione ſuâ decorare.

Sectio XXIII.

An Monaſterium Sæculare factum, & erectum in Eccleſiam Collegiatam Sæcularem, debeat præcedere Eccleſias Parochiales, quæ anteibant illi antequàm Sæculare factum fuerit?

Certum eſt, Clerum Sæcularem debere prægredi Clerum Regularem, tàm Monaſticum, quàm Mendicantem & Canonicum Regularem; nam Monachi ſunt Laici pro ſua conditione, & vocati per Diſpenſationem ad functiones Clericales: Mendicantes, licèt deſtinati ad has functiones inſtitutione ſuâ, vocantur tantùm ad illas ut copiæ auxiliariæ; & Canonici Regulares medium tenent inter utroſque, cùm Clerici fuerint, antequàm vitam Religioſam profiterentur; ſed quemadmodùm habent fratres Laicos, ut Religioſi, tàm Monachi, quàm Mendicantes, non poterant prætendere Clero Sæculari præeſſe, & nolle ut Laici Clericos antecederent, & ideò à Clericis tantoperè diſtinguuntur in Corpore Juris Canonici, ut de illis ſeparatim agatur, & vulgò junguntur Monachis; nam poſtquàm tractatum fuerit *De Vita & Honeſt. Clericorum* in *Tit.* 1. Lib. III. Decr. & de aliis eorum Officiis in *Titulis ſequentibus*, expreſſa ſit mentio de Canonicis Regularibus in *Tit. De Statu Monachor. & Canonicorum Regular.* 35. *Ejuſd. Libri*, & in Clementinis ſub eadem Inſcriptione *Tit.* 10. Lib. III. Quamobrem Barbosa *De Off. & Poteſt. Paroch. Part.* 1. *Cap.* 9. diſſerens de Curati Præſidentia, & ſupponens *n.* 13. illam deberi Clero Sæculari in Clerum Regularem, moratur in referendis Decretis habitis à Summis Pontificibus Clemente VIII. & Greg. XV. qui hoc ita deciderunt, juxta mentem Congregationis Rituum, & addit, hæc Decreta obſervari per totam Hiſpaniam, & Ordinarios locorum curare, ut illa executioni mandentur, cùm id requiret Clerus Sæcularis. Fagnanus ſupponit etiam diverſis in locis, Canonicos Regulares gradum habere tantùm poſt Clerum Sæcularem. Vid. *Ejuſdem Commentarium in* Cap. 1. *De Majorit. & Obed.* & Caput 5. *De Statu Monachorum*, in quo dat illis præeſſe omnibus Religioſis poſt Cleros Sæculares.

Hoc principio poſito, videtur, quòd cùm Sæculare ſit Monaſterium, & de eo Eccleſia Collegiata Sæcularis componitur, iſta debet cedere gradum Eccleſiis Parochialibus Sæcularibus, quæ jam exiſtebant; nam primus conſeſſus debetur his Eccleſiis, duobus titulis: I. Ratione antiqui eorum ſtatûs ſæcularis, cùm prioritas temporis ſit juſtum fundamentum Præſidentiæ inter homines ejuſdem generis. *Cap.* 1. *De Majorit. & Obed.* S. Gregorius hoc clarè dicit; undè Regula orta eſt, *Qui prior eſt tempore, potior eſt Jure.* II. Ratione poſſeſſionis, in loco ubi fit Sæculariſatio, cùm hæc nova Eccleſia aliàs reperitur frui Præſidentiâ in Monaſterium, unde originem ſuam ducit.

Adde his rationibus, præſumendum eſſe Papam, qui concedit gratiam Sæculariſationis, id facere ſine præjudicio alieno, & conformiter ad Regulam, *De Jure alteri quæſito non tollendo*, Clauſula (*Salvo jure alieno*) cùm tunc ſubaudiatur, ſicut in omni alia gratia, quæ poteſt ſubſiſtere ſine præjudicio tertii. Super hoc fundamentum Bonifacius VIII. *Cap.* 8. *De Reſcript. in* 6. docet, Reſcriptum reſtitutivum gratiæ revocatæ non derogare juri acquiſito, ante renovationem, aut reſtitutionem ejuſdem gratiæ: Non refert, ut addat, niſi in eo exprimatur contrarium; nam hæc exceptio confirmat Regulam; itaque poſito quòd in Sæculariſatione, de qua agitur, Papa

non derogaret Juri Eccleſiarum Parochialium Sæcularium, deberent contineri in Præſidentia, quâ anteà fruebantur.

Non autem nihilominùs dare hanc deciſionem tanquàm certam, quia menti occurrit Objectio, quæ difficilè poteſt reſolvi; nempè quòd Eccleſiæ Collegiatæ Superiores ſunt Eccleſiis Parochialibus, quemadmodùm docuit ſuprà Baraosa, *De Off. & Poteſt. Paroch. Part.* 1. *Cap.* 3. ubi hoc fundamento nixus, aſſerit, Capitula tùm Eccleſiarum Collegiatarum, cùm Eccleſiarum Cathedralium præeſſe Curatis; & illud locum habere, vel cùm Eccleſiæ Collegiatæ ſunt poſteriores Eccleſiis Parochialibus, cùm etiam in erectione eſſet clauſula, *ſalvo præjudicio tertii*: Ratio hujus rei eſt, ait, quòd illæ Eccleſiæ in ſe ipſis nobiliores ſint, quàm Eccleſiæ Parochiales, cùm ſint Ordinis Superioris, quemadmodùm Eccleſiæ Cathedrales ſunt erga Eccleſias Archidiaconales, aot ab aliis, quæ pendent ab Archidiaconis; undè Monaſterium ſubditum Juriſdictioni Archidiaconi, ab eo immune fit, ubi primùm erigitur in Epiſcopatum. *C.* 16. *De Majorit. & Obed.* In eodem videtur, quòd Archiepiſcopus Colossensis in Hungaria, cùm erexiſſet in Epiſcopatum Monaſteriom De Chofur, ſitum in territorio Archidiaconatûs, & cùm iſte voluiſſet ſoam in Epiſcopum Juriſdictionem exercere, & ejuſdem Eccleſiam, ut anteà exercebat in Superiorem & Monaſterium; Archiepiſcopus de hoc conqueſtus eſt cum Gregorio IX. qui juſſit, ut prohiberetur arctè à ſe Papa, ne hic Archidiaconus ullum faceret actum Juriſdictionis in Epiſcopum, ſalvâ nihilominùs incommodorum præſtatione, quæ ipſi debebitur ratione præjudicii creati ob hanc erectionem: Ratio Summi Pontificis eſt, quòd quantùm conveniens eſt, ot Superior liget & ſolvat inferiorem, tantùm eſſet indecens, ut inferior ligaret & ſolveret Superiorem, & filius poteſtatem haberet in patrem.

Hæc objectio, ut fatendum eſt, videtur fortior; nam agitur in hoc Textu de Monaſterio inferiori Eccleſiæ Archidiaconali, quod nihilominùs evadit Superius eidem Eccleſiæ, ſuâ erectione in Epiſcopatum, & conſequenter ſuâ elevatione in Eccleſiam Cathedralem; & in caſu propoſito agitur de Monaſterio inferiori in gradu Eccleſiis Parochialibus, & facto eiſdem Superiore ſua erectione in Eccleſiam Collegiatam Sæcularem.

Sed non deeſt Reſponſio; nam certò conſtat Eccleſias Collegiatas, ut Collegiatas, non eſſe Superiores Eccleſiis Parochialibus, cùm Monaſteria ſint Eccleſiæ Collegiatæ Regulares, & nihilominùs inferiores in gradu Eccleſiis Parochialibus: Eſt adhuc certum Eccleſias Collegiatas, etiam Sæculares, conſideratas ratione ſuarum functionum, non eſſe Superiores Eccleſiis Parochialibus; nam functiones iſtarom ſunt certè multò nobiliores, quàm functiones ordinariæ aliarum; nam Adminiſtratio Sacramentorum, Prædicatio, Directio animarum, quæ ſunt functiones Curiales, procul dubio anteponuntur cantui laudum Domini, in Celebratione ſive Officii Divini, ſive Miſſæ in Corpore; & aliundè hæ functiones pertinent etiam ad Eccleſias Parochiales, ſaltem pro diebus Dominicis & Feſtis: Plura ſunt has functiones exercentia Monaſteria, etiam ſingulis diebus, quemadmodùm Eccleſiæ Collegiatæ Sæculares, & nihilominùs cedunt honoris gradum Eccleſiis Parochialibus: Præthereà ſunt nonnullæ Parochiæ, in quibus ſingulis diebus cantatur Officium, & in quibus etiam reperitur magnus numerus Sacerdotum affectorum, qui excedit numerum Canonicorum multarum Collegiatarum; ſic non videtur, quare poſſint majori in pretio eſſe ut Collegiatæ, multò minùs quomodò Collegiatæ Canonicorum majoris ſint valoris, & quâ ratione dignæ ſint, quæ anteponantur illis?

Quoad Uſum, tantam habet poteſtatem in genere Præſidentiæ, ut deroget Juri Poſitivo. Tamaur. *De Jure Abbat.* Tom. I. *Diſput.* 25. Quæst. II. *n.* 31. Itaque in locis, obi dat ſine reſtrictione Eccleſiis Collegiatis Præſidentiam io Eccleſias Parochiales, debet quiſque illum ſequi donec reformetur, nam tenet locum Legis uſque ad hoc.

Cæterùm ſi Eccleſiæ Parochiales eſſent Collegiatæ, in ſenſu quo vulgò accipitur hic terminus, nempè pro Eccleſia non Cathedrali, in qua certus eſt Canonicorum numerus, quemadmodùm in Cathedrali, procul dobio deberent præeſſe Monaſteriis Sæcularibus factis, & ex hoc erectis in Eccleſiam Collegiatam; qoia tunc ante illas poſitæ fuiſſent Dignitate Eccleſiæ Collegiatæ Sæcularis, cui conſociati fuiſſent ſuâ Sæculariſatione.

SECTIO XXIV.

De Seſſionis Ordine in Cœtibus Eccleſiaſticis, tùm Sacris, tùm Profanis, Regulæ ex Corpore Juris, Concilioque Tridentino *deſumpta.*

Quam diſcutiendam ſuſcepimus Quæſtio, aliam in ſe continet, nempè de præſidendi jure in iiſdem Cœtibus: Utramque autem de induſtria, ſeorſimque tractare aggredimur, propter frequentiores circa Seſſionis Ordinem, præſidendique jus, controverſias. Tractationem noſtram intra Canones in Corpore Juris, atque in *Concilio* Tridentino comprehenſos claudimus, ne præſcriptos nobis limites tranſgrediamur. Ad Regulas reducemus, quæ ex his colligemus, ut ſolito more, nedùm certa ab incertis, generalia à particularibos, ſecernamus; ſed etiam quæ minus generalia, poſt generalia magis collocemus, quæque omninò ſingularia ultimum locum occupent; quæ omnia per Regulas tùm faciliùs, tùm clariùs fiunt. Hoc autem loco ſequentes Regulas collocamus, tùm quia ſingulos Eccleſiæ Miniſtros ſpectant, de quibus agimus, tùm quia confirmant præcedentem deciſionem.

REGULA I.

Sedes primo digniori debetur: Clericorum autem Dignitas ex Sacris Ordinibus deſumitur. Colligitur ex *C.* 5. 15. Dist. XCIII. quæ docent, inferiores ad Superiores debitum honorem exhibendum obligari, quæque inter Clericos Superioritatem ex Ordinibus deſumunt.

REGULA II.

Inter Eccleſiaſticos ab ordinatione petitur Seſſionis Ordo. *C.* 1. 15. *De Majorit.* *C.* 20. Dist. XCIII.

REGULA III.

Inter conſtitutos in diverſo ordine, qui ad majorem promoti ſunt, præcedere debent minorem habentes. *C.* 15. *De Majorit.* *C.* 5. 20 26. Dist. XCIII.

Citatorum Canonum prior è Greg. IX. deſumitur: Hic autem, etſi ſæculo XIII. ſcribens, quo Officia debitum Ordinibos locum jamdio occupabant, in priſtinum ſtatum Ordines reſtituit, Antiquorum Canonum autoritate motus; ſed multò magis benè ſibi notâ ipſorum Ordinom Dignitate.

In 2. *Synod.* Rom. ſub Silvestro præcipit, ut qui in minori Ordine conſtituti ſunt, ad Superiores promotis debitum exhibeant honorem, atque ideò honorabiliorem ſedendi locum cedant. Canon hic, ſuppoſititius licèt, ex longiſſimo uſu roboris nonnihil habet.

In 3. à Diaconis uſurpatum Presbyteris honorem reſtituit *Concil.* Toletan. nonnihil; namque Diaconi in tantam eruperant ſuperbiam, ut ſeſe Presbyteris anteponerent, atque in primo Choro, ipſi priores ſtare præſumerent, Presbyteris in ſecundo Choro conſidentibus

denibus ; quocirca præcepit prædictum *Concilium*, ut Presbyteri in eodem Choro cum Diaconis ſederent (ſervatâ Presbyteratûs Dignitate :) Quod infertur, ex eo, quòd in primo Choro Presbyteros collocavit, ut ſe Diaconis Superiores agnoſcerent.

In VI. *Synod.* Constantinopolit. hoc citatis Canonibus addit : „ Quòd Diaconi, etſi in Officio conſ„ tituti, ante Presbyteros ſedere non debeant, caſu „ uno excepto, de quo poſteà „. His omnibus Decretis prævivit *Cap.* 18. *Conc.* Nic. I. vetans, ne Diaconi ante Presbyteros Euchariſtiam accipiant.

REGULA IV.

Inter Clericos in eodem Ordine conſtitutos, qui illum priùs ſuſceperunt, alios præcedere debent. *Cap.* 7. Dist. XVII. Cap. 1. Dist. XVIII. Cap. 1. *De Majorit.* Cap. 7. Dist. LXXV.

In 1. S. Greg. Siagrio Augustodun. ſcribens *ann.* 597. decernit Epiſcopos ſecundùm Ordinationis tempus conſedere, ſuorum ſibi prærogativam Ordinum vindicare, quæ Ordinum prærogativa nulla inter Epiſcopos alia eſſe poteſt, quàm antiquioris Ordinationis ratione præſeſſio.

In 2. *Conc.* Brachar. I. præcipit, ut Epiſcopi ſecundùm ſuæ Ordinationis tempus alii aliis locum deferant.

In 3. Idem Greg. Aug. Anglorum Epiſcopo ſcribens *ann.* 604. hæc habet : *Sit iſta honoris diſtinctio, ut ipſe prior & major habeatur, qui priùs communitatis conſilio & concordi fuerit actione ordinatus.*

In 4. Gelasius vetat, ne cujuſlibet utilitatis causâ Presbyter, vel Diaconus illis præferantur, qui ante ipſos fuerint Ordinati : Quæ ſententia cùm generalis ſit, tàm de Seſſionis honore, quàm de aliis intelligenda eſt.

Quod in citatis Canonibus habetur, confirmat *Cap.* 89. Carthag. *ann.* 419. celebrati, in quo præcedentium Africæ *Conciliorum* Decreta recitata & confirmata ſunt ; hoc enim in Canone præcipitur, ut Epiſcopi pro conſervationis ſuæ antiquitate in Cœtibus Eccleſiaſticis ſedeant.

REGULA V.

A tertia Regula expreſsè excipitur caſus, nempè quo in Ordine inferiori conſtitutus Patriarchæ vel Metropolitani locum tenet. *Cap.* 26. Dist. XCIII.

Hinc ob ſimilem cauſam Diaconi ab Epiſcopo deputati Presbyteros præcedere deberent. Hinc ſi magna ſatis eſſet antiquioris Ordinationis prærogativa, priùs ordinati locum tenens ut locum tenens conſideratus, poſteriùs ordinatos præcederet.

Hinc factum ut Papæ Legati, etſi non Epiſcopi, in Conciliis Sedes primas occuparint.

Hinc quoque ſi ratione Officii Archidiaconalis Archidiacono, quamvis in Diaconatu tantùm conſtituto, Archipresbyter in Presbyteratu exiſtens ſubjectus ſit ; id ex eo provenit, quòd Archidiaconus tamquàm Epiſcopi Vicarius habitus ſit.

Hinc etiam (propter parem rationem contigit) ut Decanus, Præpoſitus, aliuſve, quovis nomine inſignitus, Capituli cujuſvis Caput antiquiores Presbyteros Presbyter ipſe junior antecedat.

Quod de Capituli Capite dictum eſt, ad Conventûs Prælatum extendendum eſt.

REGULA VI.

Qui Ordine pares ſunt, Officio verò diſpares, pro Officii Dignitate alios vel antecedunt, vel aliis poſtponuntur; qui verò pares Ordine Officioque, ſed in receptione ad Officium diſpares, pro illius antiquitate ſedent. *Cap.* 1. Dist. XVIII.

quod docet Metropolitano primam Sedem deberi ratione Primatûs ; alias verò cæteris pro Ordinationis tempore. Idem habetur *Cap.* 1. *De Elect. in prima Collect.* Cap. 26. Dist. XCIII. ex quo colligitur Metropolitanos & Patriarchas, etſi tantùm ſint Epiſcopi, alios Provinciæ, vel Patriarchatûs ſui, Epiſcopos præcedere. Dist. XXII. in qua de Patriarcharum ſuprà alios Epiſcopos Præeminentia, ac ſtatuta inter illos ſubordinatione. *Cap.* 23. *De Privil.* ubi etiam de utroque. *Cap.* 7. Dist. XXVII. Cap. 5. Dist. XVIII. *Cap.* 1. *De Majorit.*

REGULA VII.

Ut abſente illo, cui pertinet Officium, ab alio, qui vel ex Lege, vel ex eruditione proximus eſt, exerceri debet ; ita quoque ab iſto occupatur illius locus.

Munia Sacra ſunt, quæ eruditionem requirunt, undè in iis, quæ pro aliis hæc obeunt, eruditio deſideratur, eaque propter eruditione proximus aliis præfertur. *Cap.* 1. Dist. XXV. §. 13. Legendus hic paragraphus, ut faciliùs Regula intelligatur, ejuſque claritas clariùs pateſcat.

Hinc colligitur Seſſionis Ordinem peti poſſe, vel ex Lege, vel ex perſonarum merito : Quod de Lege dicitur, ad Conſuetudinem indiſtinctè extendendum videtur, ſi de humana, ut par eſt, intelligatur Lege ; nam ſi de Divina, reſtringendum ad illam Conſuetudinem, quæ Legi conſormis eſt.

REGULA VIII.

An Ordine Superiores, Officio verò Inferiores, illos, qui ſibi Officio Superiores ſunt in Cœtibus, quibus adſunt, ratione Officii præcedere debeant, nullus Juris Textus definit.

Non obſtat *Cap.* 26. Dist. XCIII. *in quo Ordine inferior ſibi Ordine Superiores ratione Officii præcedit :* Nam quandò, *verbi gratiâ*, Diaconus Metropolitani locum tenens præcedit Epiſcopos, honoratur in illo Metropolitani Dignitas, nec qui Diacono honorabiliorem locum cedunt Epiſcopi, ex hoc inhonorantur, cùm Metropolitano Superiori ſuo hunc honorem referant. Sed ſi quis in propria Diœceſi ſimul Epiſcopus & Canonicus aſſiſtens vel Choro vel Capitulo, poſt Dignitatem ſibi, ut Epiſcopo inferiorem, ſed ut Canonico Superiorem ſederet, Epiſcopum inhonoraret, cùm quem Epiſcopus deferret honorem Canonico, iſte ad illum, nec ad alium ſibi & Epiſcopo Officio abſolutè Superiorem, referre nequiret, neminem enim tunc Canonicus Epiſcopo Superiorem repræſentaret.

Dici non poteſt Epiſcopum, quà Canonicum, Decano inferiorem eſſe, ideòque ſicut eâ ratione minorem habet Portionem, ita & poterit eâ ratione inferiorem habere locum ; non enim Epiſcopum dedecet reditum minorem ex Canonicatu percipere, quàm Decanus ex Decanatu habeat ; ſed indecens omninò videtur, ut Epiſcopus totius Cleri Diœceſeos Caput membris ſuis quovis caſu locum potiorem cedat, eo tantùm dempto, quo membra Metropolitani vices gererent.

REGULA IX.

Inter Seſſionis Ordinem pro Dignitate Sacrorum Ordinum à Deo inſtitutorum præſcriptum, & eumdem Seſſionis Ordinem pro qualitate Ordinum, vel Officiorum ab Eccleſia inſtitutorum præfinitum, hoc potiſſimùm intereſt quòd prior immutabilis, poſterior verò mutationi obnoxius ſit. *Cap.* 11. *De Conſuet.*

 Ordi-

Ordines à Deo inſtituti comparari poſſunt, vel inter ſe, vel cum Ordinibus ab Eccleſia inſtitutis; ad utroque modo comparatos ſpectat Regula.

In *cit. C.* GREG. IX. docet Divino Juri derogare non poſſe Conſuetudinem, ac conſequenter nullum aliud Humanum Jus; Juri verò Humano Poſitivo derogari poſſe per Conſuetudinem, proindéque per quodvis aliud Juris Humani genus: Undè ſequitur, quòd, cùm prior Seſſionis Ordo à Jure Divino fluat, mutari nequeat Lege Humanâ; poſterior verò, cùm Humani Juris ſit opus, ab eodem mutari poſſit.

Hinc cùm Ordines, qui ſunt Sacramenta, à Deo certò inſtituti ſint, ſequitur, quòd qui ratione iſtorum Ordinum aliis Superiores ſunt, illos ſemper præcedere debeant, quâvis Conſtitutione vel Præſcriptione non obſtante; hac profectò de cauſa *Concil.* LATER. *ann.* 1179. *ſub* ALEX. III. Cardinales, etſi jamdiu fratres denominatos, & re, non nomine tantùm, Papæ conſilium, poſt Epiſcopos recenſet, minoremque viſitantibus evectionis numerum permittit *Cap.* 6. *De Cenſibus.*

Cùm autem alii Ordines ab Eccleſia inſtituti ſint; ſequitur, quòd qui ratione iſtorum aliis inferiores ſunt vel Eccleſiaſticâ Lege, vel Conſuetudine legitimè præſcriptâ, illos præcedere poſſint: Quod de Ordinibus his dictum eſt, ad Officia extendendum, cùm illi nonniſi mera Officia ſint.

Quapropter Lege uſuve fieri poteſt ut Officiales, Vicarios Generales, vel iſti illos præcedant. Eadem de cauſa pro Eccleſiæ voluntate Parochorum Ordo mutatus eſt *Cap.* 16. 18. *De Offic. Jud. Ordin.* cùm ſubſint Monaſteriis, vel illorum Prælatis, qui cum Monaſteriis Parochis ſuberant.

R E G U L A X.

Quandò Seſſionis Ordo, qui ſolo Humano Jure præſcribitur, Jure Communi vel Peculiari definitus non eſt, Epiſcopi cujuſque eſt in Diœceſi ſua illum definire. *Cap.* 16. 18. *De Offic. Jud. Ordin.*

In priore HON. III. docet, motarum in Diœceſi controverſiarum Judicem Ordinarium eſſe Epiſcopum, dùm ait Juriſdictionem omnium cauſarum ad Epiſcopum pertinere: In poſteriore idem HON. eadem docet, dùm decidit cauſarum examinationem & deciſionem ad Juriſdictionis Legem ſpectare; Juriſdictio enim per totam Diœceſim Epiſcopalis poteſtatis præcipua pars eſt.

R E G U L A XI.

Pro Ordinum vel Officiorum ab Eccleſia inſtitutorum Dignitate, Seſſionis honor illis aſſignandus: digniores autem habent, qui ad Ordines à Deo inſtitutos magis accedunt.

Hinc ob maximam Acholiti cum Diacono ſimilitudinem, Acholito inter minores Ordines primus locus aſſignatus eſt. Ob parem Abbatis cum Epiſcopo conformitatem, poſt Epiſcopum Abbas primam Sedem occupat. Cùm ea quæ Vicario Generali committuntur, magis accedant ad ea, quæ facit Epiſcopus ratione Ordinis Epiſcopalis, quàm quæ Officiali delegantur, eo reſpectu Vicarius Generalis Officialem præcedere debet.

R E G U L A XII.

Circa Seſſionis Ordinem Conſtitutiones vel Conſuetudines inconſulto Epiſcopo à Capitulis immutari non poſſunt, nec novæ induci. *Cap.* 9. *De Conſuet.*

Cit. Caput ex HON. III. *Capitulo* PARISIENSI ſcribente circa annum 1221. deſumitur. Undè ſi verum ſit ALEXANO. III. Diploma, quo *Capitulum* PARIS. ab Epiſcopi Juriſdictione eximit, ad exempta Capitula extendenda erit Regula: Hujus Diplomatis meminit *De Exemptionibus* Cap. 4. *n.* 8.

R E G U L A XIII.

Quod de Præcedentia in ſupplicationibus, in tumulandis defunctis, in deferenda umbella, aliiſve ſimilibus, decet *Concil.* TRID. circa Seſſionis Ordinem locum habet. *Cap.* 13. SESS. XXV. *De Regul.*

Ex rationis paritate colligitur, quæ eſt, maximum ex controverſiis circa Præcedentiam naſci ſcandalum, ac ideò ad publicam ſpectare utilitatem controverſias hujuſmodi quantociùs terminari; quæ ratio locum quoque habet in controverſiis circa Seſſionis Ordinem.

Hinc quæcumque ſint perſonæ, inter quas oriuntur circa Seſſionis Ordinem controverſiæ, ſive Regulares, ſive Sæculares, ſive Exemptæ, ſive non Exemptæ, dommodò quoad Cœtus, de quibus agitur, Epiſcopo ſubſint, ab Epiſcopo definiendæ ſunt.

Circa quod notandum, controverſias hujus generis dirimi poſſe: I. Quoad Cœtum præſentem & convocatum quem deferre non licet: II. Quoad Cœtus omnes donec appareat, ad quem juris præcedendi proprietas pertineat: III. Quoad illam proprietatem ad definitionem primi generis, illum, cujus eſt publicas turbas ſedare vel impedire, partes ſuas, ſi opus ſit, interponere debere, aliàs Epiſcopum ſufficere.

Definitionem ſecundi generis, nempè poſſeſſoriam alicubi ad Sæcularem Judicem ſpectare.

Definitionem tertii generis ad Judicem Eccleſiaſticum haud dubiè pertinere; ſed nonnullas eſſe Regiones, in quibus poſt definitionem poſſeſſoriam ad petitorium actio denegatur; idque profectò, quia poſſeſſorium ibidem judicatur ponderatâ Tituli æquitate. Ita in Gallia.

R E G U L A XIV.

Circa Seſſionis Ordinem facta extemplo pro bono pacis proviſo, nec petitorio nec poſſeſſorio præjudicare debet.

Infertur ex *Conc.* TRID. *De Modo Vivendi.* §. *Inſuper.* SESS. II. Infertur quoque ex *Decreto de loco Oratorum, in continuatione* SESS. XXV. *habito.*

R E G U L A XV.

Ad Clericorum vel Regularium Collegia extendenda ſunt, quæ de Clericis vel Regularibus ſeorſim ſumptis, circa Seſſionis Ordinem hactenùs dicta ſunt.

Hinc propter Epiſcoporum Dignitatem, cum quibus Capitula Cathedralia, tantam habent connexionem, Capitulis Cathedralibus primus locus debetur, ſive Regularia ſive Sæcularia ſint. Hinc quandò Capitula Cathedralia concurrunt cum aliis, quæ ad Majores Epiſcopos pertinent, præ cæteris honoranda. Hinc Clericorum Capitula Monachorum Collegia præcedere debent. Hinc Capitula non Cathedralia pro Dignitate locorum, vel Eccleſiarum, ſi paris antiquitatis ſint; ſin autem antiquiora, alia præponenda ſunt.

Regularia Collegia pro ſtatus Dignitate collocanda ſunt. Hinc Capitula illorum quorum ſtatus ſimul eſt Sæcularis & Regularis, præcedere debent Collegia illorum, quorum ſtatus merè Regularis eſt: Hanc ob rem Capitula Canonicorum Regularium Monachorum quorumcumque Collegia antecedere debent. Quod de Cathedralibus Capitulis dictum eſt,

Digitized by Google

eſt, de Abbatialibus Collegiis dicendum videtur: Nempè cœteris ejuſdem Ordinis præponenda eſſe, inter quæ priùs collocanda quæ Digniores habent Abbates.

Collegia non Abbatialia ejuſdem Ordinis, quò antiqoiora ſont, locom potiorem habere debent, niſi peculiaris cum Abbatialibus connexio contrarium poſtulet; ſi enim Abbatialium membra fiant, illorum Dignitati participare cenſentur.

Monaſtica diverſi Ordinis Collegia non ex qualitate Ordinum, ſed ex ſola antiquitate locum ſortiuntur: Antiquitas ſumitur, vel ex inſtitutione Ordinum, vel ex receptione Monaſteriorum in Urbe obi ſita ſunt, juxta Regulam 54. *in 6. Qui prior eſt tempore potior eſt Jure.*

REGULA XVI.

Ex Doctrina circa Seſſionis Ordinem, quid circa Præſidentiam tenendum ſequendumque, facilè colligitur.

Cùm Præſidentia nil aliud ſit, quàm prima Seſſio, evidens eſt circa Præſidentiam Doctrinam in Doctrina circa Præcedentiam contineri.

REGULA XVII.

An præſidere debeat Epiſcopus, ejuſque Vicarius in Diœceſanis Cœtibus, nullum dubium.

Ex ipſo Antiſtitis nomine, quo Epiſcopus inſignitur, ſi probatione egeret, Regula colligeretur; Antiſtes enim eſt, qoi ante ſtat. *Cap* 1. DIST. XXI. Idem quoqoe inferretor ex Prælati nomine, quo paſſim in Jure donatur. Idem quoque ex nomine Capitis, quo deſignatur. *Cap. 4. De his quæ fiunt à Prel. &c.* Idem etiam ex eo quòd, nedùm in Eccleſia, ſed in quovis Presbyterorum conſeſſu, ſublimior ſedere debeat. *Cap.* 10. DIST. XCV. Idem ex eo, quòd Presbyteris non licet ante Epiſcopum ingredi & in Tribunalibus ſedere. *Cap. 8. Ibid.* DIONISIUS *Exiguus* verbo, in ſubſelliis, *id eſt*, habere debent Sedem inferiorem. Idem ex eo quòd propter prærogativam Dignitatis ampliori fulgere bonore Epiſcopum conveniat. *Cap.5. De Sent. & Re. in 6.*

REGULA XVIII.

Quod de Metropolitano à Canone definitum eſt, in Conciliis Provincialibus primam Sedem ſibi deberi, ad Primatem, ad Patriarcham, imò ad cujuſvis Corporis Eccleſiaſtici Prælatum extendendum. *Cap.* 1. DIST. XVIII.

Rationis paritas veram demonſtrat eſſe Regulam; is enim datur Metropolitano locus, quia Provinciæ primus eſt, ut docent hæc citati Capitis verba: *Servato Metropolitani Primatu.*

REGULA XIX.

Poſt *Concilium* TRIDENTINUM extra dubium eſſè videtur, Epiſcopo deberi primam Sedem in Choro & in Capitulo, etſi utrique adſit ut Canonicus.

Colligitur ex eo, quòd TRID. *Conc.* Sess. XXV. *De Ref.* Cap.6. §. *Epiſcopis prætereà*, poſtquàm præcepit, ut Epiſcopis ubiqoe is honor tribuatur, qui eorum Dignitati par eſt, addit: *Eiſque in Choro & in Capitulo in Proceſſionibus, & aliis actibus publicis, ſit prima Sedes.* Hæc enim verba, cùm indiſtinctè proferantur, tàm de Epiſcopis ut Canonicis, quàm de Epiſcopis ut Epiſcopis, intelligenda videntur.

Concilii Fundamentum: Epiſcopus etſi Canonicus, Epiſcopus Decani ſui eſſe non deſinit. Ob parem rationem GREG. IX. Cap. 16. *De Major. & Obed.* Abbatem DE CITON cujus Abbatia in Epiſcopatum erecta erat, non ſubeſſe ampliùs Archidiacono, intra cujus Diſtrictum extat Abbatia, declarat: Nec dici poteſt, Abbatiam, de qua *cit. Cap.* ipsâ erectione in Cathedralem deſiiſſe eſſe ejuſdem Diœceſis, ac Archidiaconatûs, cui priùs ſuberat; nam ratio propter quam GREG. dicit, Eccleſiam iſtam Cathedralem Archidiacono ſubeſſe non debere, quæ eſt, non decere ut filios poteſtatem habeat in parentem, ſupponit Archidiaconum, de quo quæſtio, fuiſſe in Diœceſi nova illius Epiſcopi; quia etſi Archidiaconus in Ordine filiorum ſit, Epiſcopus verò in Ordine Patrum, falſum eſt, Archidiaconum filium eſſe Epiſcopi, cui non ſubeſt, Epiſcopum verò illius parentem.

Præoccupata ſuprà Objectio ac obiter facta, dùm de Seſſionis Ordine diceretur, urgeri hìc poſſet. Hæc autem eſt: Ex aliis juribus, quæ habet Epiſcopos tamquàm Canonicus, de ſedendi jure, quod eodem Titulo habet, judicandum eſt: Atqui in his juribus Epiſcopus aliis non præfertur Canonicis; cùm nec potiorem habeat Præbendam, nec vocem aliis prævalentem, ſive in conſerendo, ſive in eligendo, ſive in judicando. Verùm reſpondendom: I. Indecens non eſſe in Præbenda aliis Canonicis æqualem eſſe Epiſcopom ut Canonicum conſideratum; hæc enim æqualitas Epiſcopum nullo modo inhonorat. Nec obſtat GREG. IX. juſſiſſe, ut qui potior eſt Ordine majorem habeat Portionem; hoc enim reſtringendum ad perſonas erga Epiſcopos gradûs inferioris; de his enim loquitur ac inter illas hanc juſtitiæ inſtituit Regulam: „ Ut quæ ratione majoris Ordinis majora exhibent ſervitia, majorem quoque percipere debeant Portionem „.

II. Reſpondendum, nullam fieri Epiſcopo injoriam, ex eo quòd vox, quam habet tamquàm Canonicus, aliorum Canonicorum voci non præponderet, imò id ipſius lucro cedere, quia præponderantem vocem habere non poſſet, niſi Capitis vicem gereret, atqoe ut Prælatus adeſſet, quo caſu, devolutionis, necnon appellationis recipiendæ jus amitteret; undè ſi Capitulum Collationem negligeret, vel indigno conferret, Collatio ad Epiſcopum ut Epiſcopum non devolveretur; nec ſi ab Actu Capitulari appellaretur, ad ipſum appellari poſſet; utrumque autem jus Canones tribuunt Epiſcopo, ſi in Capitulo Canonici ſimplicis vocem tantùm habeat: Prius in *Cap. 15. De Conceſſione Prabend.* legitur. Poſterius verò in *Cap.11. De Appell. in 6.*

APPENDIX *ad* REGULAS *de Seſſionis Ordine, in quo nonnullæ circa eumdem Ordinem Quæſtiones diſcutiuntur.*

Circa Seſſionis Ordinem, cùm adeò valeat Conſuetudo, ut pleræque ea de re controverſiæ ex illa decidantur, operæ pretium duximus de hujuſmodi Conſuetudine, quæ quæri poſſunt, hic diſcutere: Hæc autem ad Regulas non redegimus, quia vix fieri id poterat: Hoc verò remiſimus, tùm ne dubia certis commiſceremus; tùm ut poſt demonſtrationem certorum, facilior fieret dubiorum reſolotio.

QUÆSTIO I.

Quæritur I. Undè ortæ ſint contrariæ circa Seſſionis Ordinem Conſuetudines, & quâ ratione utraque approbari poſſint? V. gr. ſunt loca, ſunt tempora, in quibus Officii, Ordinisſve ſui qualitate inſpectâ inferior Superioris in utroque, vel in alterutro locum tenens, Sedem, quam iſte haberet, occupat; ſunt etiam loca, ſunt tempora, in quibus Ordine Officiove inferior numquàm præcedit in utroque vel alterutro Superiores, etſi iſtorum Superiorum vices gerat; aterque autem uſus ab Ec-

Digitized by Google

cleſia probatur : Quomodò ergò fieri poteſt ut vituperanda non ſit Eccleſia , uſus contrarios , vel ſimul, vel ſucceſſivè probans ?

Dubitandi Ratio : Dictum eſt inter ordinatos ex Ordinis Dignitate , vel ex Ordinis citiore vel tardiore ſuſceptione inter conſtitutos in Officio merè Eccleſiaſtico , ex Officii qualitate Sedium aſſignationem petendam eſſe : Quæ cùm ita ſint , quomodò fieri poteſt , eadem probante Eccleſiâ , ut qui alium repræſentat , illius locum modò occupet , modò non occupet ? hic vel nunc æquum vel congruum ſit , Superiores ſibi ordine vel Officio præcedere , illic verò aliove tempore congruat poſt eoſdem ſedere.

Decidendi Ratio : In locum tenente conſiderari poteſt Ordo proprius , Officiumve proprium , vel Ordo Officiumve illius , cujus vices gerit : Juxta primam conſiderationem , locum tenens poſt Superiores ſibi Ordine Officiove ſedere debet : Juxta alteram conſiderationem eoſdem præcedere debet. Cùm ergò æquum eſſe & congruum poſſit , ut in ipſo Ordo proprius conſideretur , & in Superioribus ſibi illorum in Ordine vel Officio prærogativa ſuſpiciatur , ac honoretur ; ita æquum & congruum eſſe poteſt , ut non ſpectato quod in ipſo proprium eſt , ſed eo ſolùm quod repræſentat , nec comparatis eum ipſo , ſed cum illo quem repræſentat, ſuis Superioribus , repræſentati à ſe Dignitas debito afficiatur honore ; ac conſequenter conſiderato vices gerente ſub diverſo reſpectu , probari poteſt , ut vel diverſis locis , vel diverſis temporibus Superiores ſibi , vel præcedat , vel ſubſequatur.

Quæstio II.

Quæritur II. An ex eo quòd in Superioribus quarumdam Regionum Tribunalibus Epiſcopi poſt Præſides ſedeant , oſtendi poſſit , illos pari modo in Capitularibus Cœtibus poſt Præſides Capitulorum ſedere debere , ſi in illis tamquàm Canonici adſint ?

Id ita eſſe videtur , quia Dignitas Epiſcopalis Præſidum Dignitati præcellit ; undè ſi Epiſcopi in prædictis Comitiis poſt illos ſedeant , id provenire non poteſt , niſi ex eo , quòd tamquàm Conſiliarii iis tantùm interſint. Verùm longè aliter ſeſe habent res , nam Pontificalis Dignitas propriè loquendo , nec Superior , nec Inferior Præſidum Dignitati dici poteſt , quia eſt alterius Ordinis ; inter res autem diverſi Ordinis nulla jure dicitur alia Superior vel Inferior : Undè argumenti fundamento ruente , argumentum ipſum ruere debet.

Quæstio III.

Quæritur an tolerandus ſit uſus quarumdam Eccleſiarum , quo , nullâ habitâ cujuſque Canonici Ordinis ratione , pro illius receptione prior vel poſterior ſedet ; undè fit quandoque , ut Presbyteros , nedùm Diaconi , vel Subdiaconi , vel Acolyti , ſed ſimplices Clerici præcedant ?

Tolerandum hunc uſum ſentiendi Ratio.

I. Communis eſt & antiquus. II. Choro non adſunt Canonici ratione Ordinis , ſed ratione Canonicatùs ; undè oportet , ut qui præſtantiorem vel æqualem priùs poſſidet , alii præponi debeat.

His non obſtantibus , uſus hic abuſus videtur , eò minùs tolerandus , quò communior eſſet & antiquior ; cùm ex his circumſtantiis periculoſior fieret.

Sententiæ hujus Fundamentum : Inſtitutis à Deo Ordinibus debitus ſervandus eſt honor , maximè in Choro ; alioquin Naturale Divinumque Jus violatur, injuriaque in Deum illorum Ordinum Inſtitutorem reſilit : Præterea omninò dedecet , ut quibus in Capitulo votum denegatur , quia Subdiaconi non ſunt , in Choro Presbyteros præcedant , quia antiquiores Canonici ſunt.

Nec obſtat , *quòd Semipræbendarum Presbyteri Canonicis etiam non Subdiaconis ſubſint* ; nam Superioris ſunt gradûs Canonici, & Epiſcopi , cujus ſunt Aſſeſſores , Conſiliarii : Senatûs, membra præcipua. Dignitati participant.

Nec obſtat , *quòd Archidiaconus Archipresbytero præſit* ; id enim habet ex Officio ſuo , vi cujus Vicarius eſt Epiſcopi , ac conſequenter locum tenens privilegio , de quo ſuprà , potitur.

Nec obſtat , *quod ab Eccleſia probati ſint Religioſi Ordines , in quibus Clerici Laicis ſubjiciuntur , ac ideò Laici quàm Clerici potiores Sedes habent : Tales ſunt autem Ordo Equitum Melitenſium , Ordo Fratrum* Joannis de Deo , *vel Fratrum* de Charitate *nuncupatorum.* Summa enim eſt differentia inter caſum , de quo agitur , & caſum oppoſitum, cùm hic utilitas maxima , quæ ex his Ordinibus , à tota percipitur Eccleſia , Ordinis à Deo ſtatuti everſionem excuſare poſſit ; illic verò nihil ſimile excuſet : Undè hic juſtiſſima cauſa occurrere videatur, illic verò nulla. Idem ſentiendum de everſione Ordinis in Congregatione fontis Everardi , in eo ſita , quòd fœminæ præſunt viris , etiam in Ordinibus conſtitutis ; quia Prælata repræſentat Sanctam Virginem Dei Matrem , & ut talis recipit honorem debitum à S. Joanne Dei Matri , quam in Matrem quoque acceperat à Christo.

Quæstio IV.

Quæritur IV. An poſito , quòd plures , qui Dignitate in titulum poſſeſſâ , alii aliis Superiores ſunt in eodem Cœtu , ratione Officii ſibi commiſſi occurrunt , alios tunc præcedere debeant , qui Dignitate Superiores ſunt ? Verbi gratiâ , *ſi ſint tres Vicarii Generales , quorum primus ſit Præpoſitus Capituli , alter Archidiaconus , tertius Cantor ; Præpoſitus præcedetne alios Vicarios in cœtu , cui adſunt omnes Vicarii ; & in eodem Cœtu Archidiaconus præcedetne Cantorem ?*

Dubitandi Ratio : Alia Dignitas in Cœtu extranea eſt : Præterea Dignitas ex ſcientia , zelove petita , hîc potiùs, quàm ulla alia, conſideranda videtur ; ad hæc ex voluntate Committentis pendet , quem à ſe commiſſi inter ſe locum habeant.

Nihilominus contrarium veroſimilius videtur ; nam I. Etſi par ſit Officium , ratione cujus Cœtui omnes adſunt , hoc non impedit , quin ſpectanda ſit Officialium Dignitas , aliundè quàm ex Officio petita , cùm iſta eos diſpares efficiat , iſtaque diſparitas ſufficiat , ut alius alium præcedendi juſtam cauſam habeat.

II. Faciliùs certiùſque judicatur de Præeminentia Dignitatis Beneficialis , quàm de Præeminentia meritorum ; ideòque convenientius eſt , ut ratione prioris aſſignetur ſedendi locus , quàm ratione poſterioris.

III. Ubi quis idem Officium eodem tempore duobus commiſit , illoſque pares in Officio eſſe voluit, jam non pendet ex voluntate illius , ut alius alium præcedat ; ſed æquus Judex digniori priorem Sedem aſſignare debet :

Hinc ſi ex duobus Vicariis Generalibus eodem tempore commiſſis & receptis , alius Canonicus , alius Archidiaconus ejuſdem Eccleſiæ,vel alius Decanus Eccleſiæ Collegiatæ , alius ſimplex Canonicus Eccleſiæ Cathedralis , vel alius Abbas , ſive Commendatarius, ſive Titularis , alius verò Præpoſitus Eccleſiæ Metropolitanæ , Vicarius , Canonicus Vicario, Archidiacono ſub-

ſideæ

Digitized by Google

ſidere deberet. Idem dicendum de Vicario Decano, & de Vicario Abbate erga Collegas ſuos. Cùm ergò rationes decidendi, oppoſitas deſtruant, illis reſpondere neceſſe non eſt.

QUÆSTIO V.

Quaritur V. An Vicarius Generalis, Eccleſiæ Cathedralis Præpoſitus, Archidiaconum ejuſdem Eccleſiæ Vicarium Generalem, & in alia Diœceſi Abbatem, præcedere debeat?

DUBITANDI RATIO: Si Poloniæ Rex, Princeps qooque Saxonum Circulo Germanico adeſſet, nulla haud dubiè Dignitatis ipſius Regiæ ratio haberetur, quia Imperialis non eſt: Ita ſi Archidiaconus AURELIANENSIS Abbas GAMALACENSIS Synodo AURELIANENSI ut Vicarius Generalis adeſſet, Abbatiæ illius nulla habenda ratio videretur. Attamen contrariam ſententiam præferendam videri ducimus; nam ut Abbas alium Prælatum inferiorem præcedat, non attenditur, in qua Diœceſi ſita ſit Abbatia, ſed ipſa Abbatiæ Dignitas conſideratur; hac enim in re Abbatiæ ſitus eſt quid merè extraneum; eodem plane modo quo Archiepiſcopus CLAUDIOPOLIS factus Vicarius TRAVERENSIS Synodo TREVSREN. ſi adeſſet, Præpoſitum præcederet, etſi ipſe Canonicos tantùm eſſet, idque, quia Epiſcopus cujuſcumque Diœceſeos ſit, Præpoſito cuivis præeminet.

Non obſtat allatæ paritati *quod Vicarius* TREVERENSIS *& Archiepiſcopus* CLAUDIOPOLIS *cum Vicario* AURELIANENSI *& Abbate* GEMALACENSI *ejuſdem Ordinis non ſit*: In inſtituta ſiqoidem comparatione conſideratur tantùm Diœceſeos diverſitas. Excipiendæ Regiones in qoibus prima Dignitas Cathedralis præcedit Vicarios Generales. Cæterum agnoſcimus priorem ſententiam non carere ſolido fundamento.

QUÆSTIO VI.

Quaritur VI. An Archidiaconus pracedere debeat Vicarium Generalem?

DUBITANDI RATIO: Archidiaconos ex Dignitate ſua habet quòd Vicarius ſit, Vicarius verò id tantum habet ex commiſſione: Dignius autem eſt ex ſe ipſo aliquid habere, quàm ex ſola commiſſione poſſidere.

Præthereà Archidiaconi Dignitas eſt perpetoa, Vicarii verò non perpetua, utpotè à ſola Epiſcopi volontate pendens. Demùm Archidiaconus eſt Officialis neceſſarius, Vicarius verò voluntarius; ſunt enim, qoæ ſine Archidiacono facere non poteſt Epiſcopus; nihil aotem eſt quod per Vicatium facere teneatur, niſi ſit impeditus, vel aliàs incapax.

Contrariom tamen ſentiendum viderur; nam I. Pletiqoe Archidiaconi nullam eaercent Juriſdictionem; qui aliquam exercenr, illam habent tantùm in aliquam Diœceſeos partem; nec Epiſcopi exercent Juriſdictionem, ſed propriam; undè ab ipſis ad Epiſcopum appellatur: Vicarius verò Generalis in tota Diœceſi Epiſcopi exercet Juriſdictionem, ita ut ab illo ad Epiſcopum appellare non lierat.

II. Verum quidem eſt, Archidiaconum Epiſcopi Vicatium natum eſſe; ſed de illo Vicario erga Vicarium Generalem idem planè eſt ac de Legato nato, qui Legationis jure non potitur, comparato cum Legato ex commiſſione Legationem exercente ſuam.

QUÆSTIO VII.

Quaritur VII. An Abbas Epiſcopo ſubjectus Vicarium Generalem præcedere debeat?

Pro Abbate dici poteſt: I. Abbatem Epiſcopo quodammodò æquiparari, illumque pœnè eſſe erga Regulares, quod Epiſcopus erga Sæculares: II. In Jure pluries nominari Abbates immediatè poſt Epiſcopos, ut videre eſt *Cap.* 15. *De Off. Deleg.* Cap. 9. *De Off. Jud. Ord. in* 6. III. Abbates ornamentis Pontificalibus gaudent, & quædam Otdinis Pontificalis munia exercere poſſunt, ut Ordines Minores cooferre, Calices conſecrare: IV. Abbates benedicuntur: V. Conciliis Generalibus adeſſe, in iiſque vocem definirivam habere poſſunt.

Vicarii cauſa ſic defendi poteſt. Vicarii & Epiſcopi una videtur eſſe perſona, idem utriuſque Tribunal, exhibitus Vicario honor in Epiſcopum reſilit. Vicarius Epiſcopum repræſentat, ideòqoe vel ſecundam ſedem, dùm præſens eſt Epiſcopus, vel primam, ſi abſens ſit, occupat. Qui vices alicujus gerit, illius locum occupare debere ſuprà dictum eſt; ſi Abbas Vicarium præcederet, Superiorem præcederet ſuom; Vicarius enim, cùm Epiſcopi Juriſdictionem habeat, eoſdem habet pro ſubditis, quos habet Epiſcopus; abſente Epiſcopo vel impedito Cœtus Eccleſiaſticoa convocat Vicarius, atque in illis Epiſcopi vices gerit; quomodò ergo in eiſdem Abbas poterit Vicarium præcedere, quin Epiſcopi deprimatur autoritas? Allaris utrimque Rationibus benè perpenſis, Vicarii cauſa ſuperior eſſe dicitur.

QUÆSTIO VIII.

An certum ſit Jure Divino primum Sedem digniori, eâ ratione quâ dignior eſt conſiderato, deberi in Cœtibus Eccleſiaſticis?

DUBITANDI RATIO: Seſſionis honor adeò pendet ex Conſuetudine, ut introduci poſſit digniorem poſtremo loco ſedere; imò tam introductum ſit, ut in ſupplicationibus publicis dignior poſtremos incedat & in Choro remotiorem ab Altari locum occuper: Nullâ Divinâ Lege Seſſionis honor præſcribitur: cùm ex moribus hominum is pendeat, idcircò hominum determinationi relictus eſt; CHRISTI Lege, qui major eſt, aliorum Miniſter eſſe debet, ideòque non oportet ut præſit, ſed ut proſit; ſi filius Monachus fiat, antequam pater eamdem profeſſionem in eodem Monaſterio amplectatur, ſuccedente tempore filius præcedet patrem, etſi Jure Divino filius Patre minor ſit: Ergò Sedes in Sacris Cœtibus digniori, etiam Jure Divino, non ſemper debetur, eâ ratione quâ dignior eſt conſiderato.

Contrarium ſeotiendi cauſæ hæ ſunt.

I. Quandocumque alicui Sedes honorifica aſſignatur, id fit, ut debita ipſius Dignitati exhibeatur reverentia; undè ſi honorabilior majori Dignitate non aſſignetur, minor, quàm debeatur, exhibetur reverentia: Ideòque in illam tàm Naturalem, quàm Divinam Legem peccatur, quæ præcipit, *Ut ſuum cuique Jus reddatur*; quæque à Juriſconſultis inter prima Legis Humanæ Præcepta, atque principia collocatur, necnon in illam à Divo Paulo commendatam, hiſque conceptam verbis, *Cui honorem*, cujus ſenſus eſt, ut debitus cuique honor exhibeatur.

II. In qualibet Dignitate honos ab onere ſeparari non debet, nonus autem eſt onus; Præcedentia, Præſidentiaque honos eſt; qui ergò munere fungitur, honore debito frui debet; hoc autem totum ex Jure Naturali, Divinoque fluit, quod præcipit, ut commodum ſentiat, qui ſentit incommodum.

Non

Non obſtant *Rationes oppoſitæ* : Ex conſuetudine non pendet, ut honorabilior locus minùs digno detur; ſed ejus eſt determinare, quis honorabilior locus habendus ſit. Nullâ quidem Lege Divinâ expreſsè, diſtinctè, & nominatim præcipitur, ut digniori dignior locus aſſignetur, ſed extant ex quibus id clarè infertur, quales, quæ ſuprà allatæ ſunt. Christi Legis ſenſus eſt, ut Prælatus Eccleſiaſticus non præeſſe, ſed prodeſſe quærat, ſeu ut Prælatus, in ſuſcipienda vel exercenda Prælatura, honores hinc percipiendos non inſpiciat, ſed ſubditorum profectum, aliumque, quàm Phariſæi, qui animarum lucrum non curantes, primas Sedes ambiebant, animum habeat.

Filius profeſſione Religioſâ, quam pater, antiquior, Patrem præcedit; quia in Monachorum Cœtibus non ordo naturæ, ſed gratiæ conſideratur: Hic omnes habentur, ut fratres; qui priùs receptus eſt aliorum natu major eſt, hinc filius prædictus patre ſuo major eſt.

Quæstio IX.

Quæritur an Conſuetudine introduci poſſit, ut Senatores quoad majorem partem Laici in Eccleſiæ ipſius Choro præcedant pleroſque illius Canonicos, eaque ſit Canonica?

Dubitandi Ratio: Laici aliàs à Chori ingreſſu arcebantur, à fortiori nunc ſaltem arcendi eſſent à Sedibus Canonicorum Corpori deſtinatis. Cujuſvis Eccleſiæ Miniſtris præcipuis debentur præcipui honores, qualia ſunt ſuperiora ſubſellia: Canonici verò in Eccleſia ſive Cathedrali, ſive Collegiata præcipui ſunt illius Miniſtri. His non obſtantibus videtur, quòd hujuſmodi Conſuetudo nulli Canoni, qui abrogari non poſſit uſu contrario, non adverſatur; quia eo caſu Canonici, ut & Dignitates Senatoribus præſidentes, totum Canonicorum ac proindè præcipuorum hujus Eccleſiæ Miniſtrorum Corpus exhibent; undè qui ſubſident Senatoribus, iiſdem præſidere reputantur, ut pars incluſa in Corpore Canonicorum, quod præcedit in præcipuis membris.

Hujus Conſuetudinis origo hinc educi poſſe videtur, quòd cùm inter Senatores eſſent nonnulli Canonici Collegæ illorum, ut Dignitas Senatoria in Collegis ſingulari honore gauderet, in ſubſelliis ſuperioribus poſt Dignitates & paucos Canonicos admiſerunt.

Alii etiam huic Conſuetudini tribuunt originem, petuntque ex Sede honorabili conceſſa Patronis Laicis in Choro, tàm pro ſuis, quàm pro ſeipſis; idque ex eo quòd ſunt Eccleſiæ Benefactores & Defenſores, cujus defenſionis participes, cùm ſint Senatores, æquum viſum fuit, ut ſimili Privilegio gauderent. Sed refelluntur ex differentia, quæ hac in re inter utroſque occurrit, cùm Patroni Sedem honorabiliorem non habeant, niſi poſt Clericos & inter Laicos, Senatores verò nonnullis Clericis, etiam ex præcipuis, præponantur.

Appendix ad Titulum de Parochis *è Corpore Juris deſumptum, quâ deſiderati in eo Canones aliundè deprompti exhibentur.*

Summa ſeu Conſilium Operis.

Canones Curatum reſpicientes ſub his Titulis colligentur, ubi actum eſt de origine hujus nominis *Curatus*.

I. A quo teneat animarum curam: II. Requiſita in Parocho. III. Parochi in Clericos Parochiæ poteſtas, & ad quæ erga illos teneatur. IV. Officia & Jura Parochi.

Cùm autem circa utraque plurimi ſint Canones illa ſpectantes, in tot §. ſubdividentur, quot ſunt præcipua Officia, vel Jura; ſed priùs circa nomen aliquid colligendum.

Caput I.

De Nomine.

Curatorum nomen, ne in Reſidentia deſideant, curæ animarum eos memores efficiat. *Conc.* Rothom. *ann.* 1581.

Emuntur & venduntur Curæ Paſtorales, ſcilicet Eccleſiæ Parochianæ, tàm à Laicis, quàm à Clericis, inſuper etiam à Monachis; quod ne ampliùs fiat, interdictum eſt. *Conc.* Rothom. *ann.* 1012. Cap. 13.

Rectores, ſeu Curati Parochialium Eccleſiarum, Parochianos ſuos autoritate propriâ excommunicare non poſſunt pro jure ſuo. *Conc.* Turon. *ann.* 1230. *C.* 6. Qui Canon ita inſcribitur, *Ut Curati ipſi, &c.*

Caput II.

A quo teneat animarum Curam?

§. 1. *Canones XI. Priorum Sæculorum.*

Ex colligendis ſub hoc Capite Canonibus patebit, à Christo ad nos ſemper creditum animas curandi poteſtatem in Epiſcopis potiſſimùm reſidere, alioſque ab Eccleſia accipere; ſed priùs notandum, Canones deficientes ad perficiendam ſeriem Traditionis, collectos reperiri ſub Titulo *De Dimiſſoriis ad ſuſcipiendos Ordines, vel ad exercendos jam ſuſceptos*; nam poteſtas ordinandi, & poteſtas permittendi ut exerceantur Ordines, ex poteſtate curandi animas emanant, tanquàm rivuli è fonte ſuo. Hùc etiam faciunt Canones de Titulo Clericali, ad uſque ſæculum XII. Ordinaria animas regendi poteſtas ex hoc Titulo nata eſt; & Titulus ab Epiſcopo cum Ordinibus ſuſceptus eſt.

I. Pro aliqua neceſſitate Presbyteri illi, quos Epiſcopus conſtituerit in qualicumque loco, licentiam habeant baptiſandi. *Conc.* Vernen. *ann.* 753. Cap. 7.

II. Omnes Presbyteri, qui in Parochiæ Diœceſi ſunt, ſub poteſtate Epiſcopi eſſe debent, & de eorum Ordine nullus præſumat baptiſare, nec Miſſas celebrare ſine juſſione Epiſcopi. *Ibid.* Cap. 8.

III. Præcipimus, ut Epiſcopus res Eccleſiæ in poteſtate habeat; nam ſi pretioſæ hominum animæ fidei ejus committendæ ſunt, multò utique magis oportuerit & de pecuniis mandatum dare, &c. *Cap.* 40. *Apoſt.* deſumptus videtur è *Conc.* Antioch. *ann.* 341. *Cap.* 24. in quo hæc leguntur: *Quin etiam adminiſtrari res Eccleſiæ convenit cum judicio & poteſtate Epiſcopi, cui omnis populus commiſſus eſt, & animæ eorum, qui in Eccleſia congregantur.*

IV. Ut nullus vagantem ex aliena Parochia audeat recipere, aut ſecum commorandi, aut Miſſam celebrandi causâ, niſi permiſſione noſtrâ; nec ullius Eccleſiæ aut Plebis gubernacula ſuſcipiendi, niſi præveniente conſcientiâ noſtrâ; qui ſecùs fecerit excommunicabitur. *Capitul. Abiton.* Basil. *Epiſcopi n.* 13. IX. *ſæcul.*

V. In numerum Subdiaconorum ne referte priùs, quàm ad nos retuleritis; vel ſcitote, Laicum futurum, qui ſine noſtra ſententia in Miniſterium admiſſus fuerit.

VI. Basil. Chorepiſcopis, quid de Parocho Miniſtro Sacramentorum dixiſſet (vixit IV. ſæculo) Veraciter noſſe deberis & ſemper meminiſſe; quia nos, quibus regendarum animarum cura commiſſa eſt. Theodulf. Aurel. *ann.* 797. ad Parochos ſuos *n.* 1. iiſdem paulò poſt dicit: *Scitote veſtrum gradum noſtro gradui ſecundum*: Quibus verbis oſtenditur, Parochos non eſſe comprehenſos ſub illa voce *Nos*; ſed ſolos Epiſcopos; quia dicuntur eſſe in primo gradu.

VII. Riculf. Suess. *ann.* 889. *n.* 1. idem ponens diſcrimen inter Epiſcopos & Parochos, inſinuat iſtos inſtitutos, ut ſub Epiſcoporum imperio animas regerent. Idem clarè docet *Concil.*

Tros-

TROSLEYA. 909. dicens : *Epiſcopos irritaturos iram Dei ſibi imminentem, propter populorum ſibi commiſſorum ignorantiam, ſi per ſeipſos aut per Parochos, quos Conſacerdotes ſecundi Ordinis vocat, inſtruant.* C. 15.

VIII. CAROLUS MAGNUS in Edicto circa annum 800. arguit Comites, quòd Presbyteros Eccleſiis ſuis præficiendos Epiſcopo non præſentarent, in LIB. VII. *Capitulariorum n.* 145. Curatis præcipitur, ut ſingulis annis rationem reddant Epiſcopo Miniſterii ſui. Habetur etiam LIB. V. *Cap.* 2. quod deſumitur è *Capit.* 744. Citat Ivo *Part.* 6. Cap. 246. ex *Conc.* MOGUNT. ſub RICULFO celebrato *ann.* 813. *Cap.* 2. in quo non eſt.

IX. *Concil.* BITURICENSE 1031. C. 22. ut nullus Laicus Presbyteros in ſuis Eccleſiis mittat, ac ſit in manu Epiſcopi ſui, quia Epiſcopus curam animarum debet unicuique commendare Presbytero de Parochiis Eccleſiarum ſingularum.

Objectio contra præcedentia teſtimonia.

Non adverſatur collectis Sæculi IX. teſtimoniis *Can.* 2. CAUS. XVI. QUÆST. I. in quo JOANNES VIII. *anno* 872. concedit Monachis, ut in poſſeſſis à ſe Eccleſiis Sacerdotes inſtituant; nam vel loquitur de ſimplici Sacerdotum Parochialium inſtitutione, quæ idem eſt ac Collatio pleno jure, relicta tamen Epiſcopo ut mos erat, inſtitutione autoriſabili, & in eo ſita, ut ab Epiſcopo animarum cura accipiatur; vel loquitur de Eccleſiis non Parochialibus; id autem inferre licet ex eo, quòd ſermonem faciat de Eccleſiis pro quiete Monachorum, *id eſt*, ut pro ſe ſuiſque Sacrificium offerant, aliaque Divina Officia tranquillè celebrent. Propoſita ſiquidem Quæſtio his concepta eſt verbis: „ Utrum „ Eccleſiæ pro quiete Monachorum à Sanctis Conciliis „ Catholicis, quæ Epiſcopis eis traditæ, per Sacerdo- „ tes ab eis ordinatos & inveſtitos debeant inſtitui „?

§. II.

Continuatio Canonum circa fontem è quo fluit poteſtas Curatorum quoad animas ab XI. Sæculo ad XVII.

I. Nullus omninò Archidiaconus, aut Archipresbyter, aut Præpoſitus, aut Decanus, animarum curam ſine conſenſu Epiſcopi alicui tribuat; imò, ſicut Sanctis Canonibus conſtitutum eſt, animarum cura in judicio Epiſcopi & poteſtate permaneat. Si quis contra hæc facere præſumpſerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur. *Concil.* LATERAN. *ſub* CALIXT. II. *ann.* 1122. refertur CAUS. XVI. QUÆST. VII. *Can.* 2. Idem quoad ſenſum habetur *Can.* 18. *ejuſdem Concilii*: Non extat antiquior *Can.* qui de ſimili uſurpatione mentionem fecerit.

II. In illis Eccleſiis, quas hactenùs habuerunt abſque calumnia, in juſtitia reditus, Beneficiaque obtineant: Presbyter tamen de cura animarum & de Chriſtianitatis Miniſterio Epiſcopo reſpondeant. *Concil.* PICTAV. 1078. *Cap.* 6. loquitur de Abbatibus habentibus Eccleſias Parochiæ ſibi ſubditas.

III. Nullus Presbyter Capellanus alicujus Laici eſſe poſſit abſque conceſſione ſui Epiſcopi. *Concil.* CLARAMONTAN. *Cap.* 18. 1095. idem ſubdit expreſsè de Principe, quod de Laico dixit. In Eccleſiis ſuis, quæ ad eos pleno jure non pertinent Presbyteros Epiſcopo præſentent, ut eis quidem de Plebis Cura reſpondeant. *Concil.* LONDON. 1200. *Cap.* 14. loquitur de Hoſpitalariis, quod hic inſinuatur de Eccleſiis pleno jure ad Hoſpitalarios pertinentibus; in eis ſcilicet inconſulto Epiſcopo ſuſcipi poſſe curam animarum; explicandum eſt per *C.* 4. TOLET. XIII. 1324. docet enim duplicem diſtinguendam inſtitutionem: Aliam quæ Beneficii titulum conferat, & hæc in Eccleſiis ad alios pleno jure pertinentibus quàm Epiſcopos, ab alio quàm Epiſcopo fieri poteſt: Aliam verò quâ quis approbatur ad curam animarum, & hæc quæ vocatur autoriſabilis, à ſolo Epiſcopo accipitur.

IV. Statuimus, quòd ſeptem Canonici, qui in Villa BRIOCENSI Præbendas ſuas percipiunt ad Parochiam BRIOCENSIS Eccleſiæ Vicarium unum eligent, quem Epiſcopo præſentabunt, & qui ab eo curam animarum accipiet. *Decreta* JUHOLLI *Archiepiſcopi* TURON. 1233. CONC. TOM. XI. *p.* 476.

V. Perſonæ Eccleſiaſticæ in Eccleſiis Parochialibus inſtituendæ, cum ſequenti ſolemnitate inſtituantur: 1. Vacante Eccleſiâ intra tempus à Jure ſtatutum, inſtituendos à Patrono Clerico vel Laico, Archidiacono vel Decano rurali præſentetur, & poſteà Diœceſano, vel alii Jus Epiſcopale habenti, qui antequàm tradat perſonæ inſtituendæ curam animarum ab eodem priùs recipiat juramentum, quod nihil promiſit vel dedit, nec alius pro eo, quod ſciat, pro illo Beneficio obtinendo, & ſi ſciret, quòd aliquid datum eſſet, vel promiſſum, dimitteret: His expletis, Diœceſanus, vel alius Epiſcopale jus habens, tradat eidem curam animarum, ſi aliàs idoneus habeatur, quâ traditâ, iterùm jurabit quòd Diœceſano & Magiſtris ſuis obediens erit, & ſi iſta forma fuerit omiſſa, inſtitutio fiat irrita. *Conc. Apud Caſtrum.* GONTER. *ann* 1237.

VI. Item decretum eſt, ut nullus Laicorum alicui Presbytero ſuam commendet Eccleſiam, præter conceſſum Epiſcopi; ſed eum priùs mittat Epiſcopo ſuo, vel ejus Vicario, ut probetur, ſi ſcientia, ætate, moribus, talis ſit, ut ſibi populus Dei commendetur. *Concil.* SALEGUNSTADIENSE Cap. 13. 1122.

VII. Sanè quia Monachorum quidam Epiſcopis ſua auferre contendunt, ſtatuimus, ne in Parochialibus Eccleſiis, quas tenent, abſque Epiſcoporum conſilio, Presbyteros collocent; ſed Epiſcopi Parochiæ curam, cum Abbatum conſenſu Sacerdoti committant, ut hujuſmodi Sacerdotes de Plebis quidem cura Epiſcopo rationem reddant; Abbati verò pro rebus temporalibus ad Monaſterium pertinentibus debitam ſubjectionem exhibeant, & ſic cuique ſua jura ſerventur. *Concilio* CLAROMONTANO 1095. CONC. TOM. X. *pag.* 589.

VIII. Rectores Eccleſiarum, qui in Scholis, vel alibi, de noſtra licentia ſunt abſentes, bonos & ſufficientes ſubſtitutos dimittant, nobis primitus præſentatos. *Cap* 10. COPRIMAC. *in Provincia* BURDIGAL. 1260.

IX. Vicarii non ponant pro ſe Sacerdotes Conducitios, niſi de ſpeciali licentia noſtra. ALEX. *Epiſcopi* CONVENTRENSIS *conſtitutio anno* 1237. Cap. *De Aqua Benedicta.*

X. Nonnulli Eccleſiarum Rectores alienas Parochiales Eccleſias præcipiunt deſerviendas, quòd propter illorum Eccleſiæ, & aliæ deſerviendæ, ſic receptæ defraudarentur debito ſervitio, & quia noſtra intereſt ſuper hoc remedium adhibere, hoc fieri de cætero ſub pœna ſuſpenſionis inhibemus. *Synodus* ANDEGAV. 1274. *Conc.* CASTR. GONTER. 1231. *Stat. Synodus Eccleſiæ* TRIDENTINÆ.

XI. Prohibentes ne talium Curatarum Eccleſiarum Rectores de cætero abſque Diœceſanorum conſenſu, quibus Eccleſiæ ipſæ ſubjiciunt, aliquos inſtituant, vel inſtitutos in eis ſuſtineant: Quæ contrà fecerint, proventibus Eccleſiæ per annum ſint ipſo Jure privati, dictique fructus de Mandato Diœceſani Epiſcopi in libro Ornamentorum Eccleſiaſticis ad opus ejuſdem Eccleſiæ irrevocabiliter expendantur. *Conc.* BIDON. *ann.* 1279. C. 16.

XIII. An aliqui ſe gerant Rectores vel Vicarios, qui non ſunt per Epiſcopum inſtituti, inquiſitiones per Archidiaconos LINCOLN. faciendæ. *Cap.* 39. *ann.* 1233.

XIV. In Beneficiis, quibos licet per Vicarios deſervire, volumus ſic ſervari, ut veri [illegible] Epiſcopo præſententur, qui per ſe, vel per [illegible] Epiſcopus in Vicariis perpetuis ſufficientem [illegible] Eccleſiarum redditibus Portionem conſtituat, alioquin [illegible] Epiſcopi trimeſtri elapſo providere curabunt. [illegible] SALTZBURG. 1264.

XV. Ne Monachi in Eccleſiis Parochialibus deſerviant, niſi ab Epiſcopo in caſibus permiſſis curam receperint animarum. *Concil.* TURON. *ann.* 1239. Cap. 13.

XVI. Ne quis Capellanom capiat vel habeat in Eccleſia ſoa, niſi nobis vel Mandato noſtro ſpeciali præſentatum, & à nobis vel Mandato noſtro receptum. *Synodus* ANDEG. *ann.* 1262. *Synod.* NEMAUSENSIS *ann.* 1284.

XVII. Prohibemus, ne aliqois Prior, vel Rector alicujus Eccleſiæ, ſive Regularis fuerit, ſive Sæcularis, præſumat in Eccleſiam ſuam ponere aliqoem Capellanum ad curam animarum exercendum ſine noſtro conſilio & conſenſu. *Ead. Synod.* Cap. ult.

XVIII. Inhibemus, ne Rectores Eccleſiarum Parochialiom Sæculares, vel Religioſi, Subcapellanos, vel Presbyteros ad executionem poteſtatis Sacramenta adminiſtrandi in Eccleſiis ſuis admittant, & ne ipſi Subcapellani earumdem executionem uſurpent ſine neceſſaria ſpeciali licentia, ſub pœna trimeſtris excommunicationis ipſo facto ab utriſque incurrendæ. GALLERUS *Epiſcopus* PICTAVUS *ann.* 1280. NEMAUS. *ann.* 1284.

XIX. Inhibemus, ut nullus Sacerdos celebrare præſumat donec loci Ordinario fuerit præſentatus, & per ipſum, ut convenit, approbatus; quod etiam de Capellanis Magnatum intelligi volumus, quibus Confeſſiones audire, Pœnitentias dare, aut alia Sacramenta miniſtrare, firmiter prohibemus. *Cap.* 39. *Synodus* WIGORN. *ann.* 1240.

XX. Presbyteri quoad curam populi per Monachos in eorum Eccleſiis præſententur Epiſcopis, & inſtituantur ab ipſis, cùm debeant eſſe perpetui, Conſoetudine vel Statuto quovis non obſtante contrario; ab eiſdem neqoeont Eccleſiis, niſi per Epiſcopos, & ex caoſa rationabili, amoveri. *Cap. unic. De Capell. Monach. in* 6.

XXI. Cùm de Jure nullus Sacerdos alteri ſubditum ſine ſui Superioris commiſſione, ſeu licentia, ſolvere valeat, vel ligare: Nos quamdam Conſuetudinem, ſeu potiùs abuſionem animarum, plenam periculis, quod videlicet Sacerdotes aliqui per nonnullos Prælatos Sæculares, ſeu Regulares, quibus in certis Eccleſiis Parochialibus Rectorum inſtitutio de Conſuetudine competit, in eiſdem Eccleſiis inſtituti, ſine ſui Epiſcopi autoritate, commiſſione, vel licentia Parochiales Eccleſiarum ipſarum, qui ipſius Epiſcopi ſubditi eſſe noſcuntur, præſumunt ſolvere & ligare in præjudicium animarom ſuarum, &c. *Conc.* RAVEN. IV. *Cap.* 5. *an.* 1317.

XXII. Inter Epiſcoporum ſollicitudines illa debet eſſe præcipua, quæ verſatur circa Curam, ſeu Regimen animarum, quæ in Epiſcoporum poteſtate conſiſtunt. Propterea ne aſtutia Satanæ eos decipiat, propter Rectorum ignorantiam vel defectum, & ſanguis ſubditorum de eorum manibus requiratur: Statuimos Sacro approbante *Concilio* quòd nullus in Curato Beneficio adminiſtret, donec in eo per Diœceſanum Epiſcopum inſtitutione aotoriſabili fuerit inſtitutus, ſeu ſibi cura commiſſa fuerit animarum: Alioquin jure quod habebat in prædicto Beneficio, non obſtante contrariâ Conſuetudine, ſit privatus. *Concilio* TOLET. *Cap.* 4. *ann.* 1324.

XXIII. Quia aliqui plerumque in Parochialibus Eccleſiis inſtituuntur per alios, quàm per Diœceſanos, ſine autoritate ipſorum, ſtatuit idem *Concilium*, quòd quoties aliquem, ſic de cætero inſtitui contingent, inſtitutus infra 40. dies à tempore corporaliter adeptæ poſſeſſionis, coram Diœceſano ſeu Vicario comparere debeat perſonaliter, fidem facturus debitam de titulo, ſi quem habet in Beneficio ſic adepto, ac præſtiturus de obedientia, fidelitate & Reſidentia, & aliis conſoetis, debitum & ſolitum juramentom. *Concil.* ROTHOM. Cap. 9. *ann.* 1335.

XXIV. Præſentari ab alio, quàm ab Ordinario cui de Jure competit in Eccleſia Parochiali ſe inſtitutus nullatenùs patiatur. *Con. il.* AVENTINO. *ann.* 1324. Cap. 32.

XXV. Nullus Clericus vel inſtitutus in Eccleſia Parochiali à Clerico vel Laico adminiſtrare præſumat, donec à Diœceſis Epiſcopo curam perceperit animarum, quâcumque Conſuetodine contrariâ non obſtante, quæ potiùs dicitur corruptela: Quicumque contrarium fecerit, ipſo facto, jure quod habet, vel habere credit, ſit privatus eâ vice. *Concil.* VAUR. *ann.* 1368. Cap. 78.

XXVI. *Concil.* SALTZBURG. *ann.* 1420. *Cap.* 25. ſupponit, quoſcumque Parochos ab Epiſcopo, ejuſve Miniſtris, qualis Archidiaconus & Vicarius Generalis, accipere curam animarum; hæc enim habet loquens de Curatis, tàm Religioſis quàm Sæcularibus.

„ Inhibemus, ne quis alienum Parochianum cujus „ Cura per Epiſcopum vel Archidiaconum, ſeu ejus „ Vicarium alii eſt conceſſa „: eodem modo interpretandi ſunt Canones alii, qui Archidiacono aliiſque hujuſmodi facultatem committendi, vel curam animarum tribuere videntor. Interpretationem hanc confirmat *Concilium* COLON. *ann.* 1536. *Part.* 1. Cap. 12. docens Archidiaconum nomine Epiſcopi examinare præſentatos ad Parochiarum Regimen: Hæc enim habet: *Archidiaconi noſtri, ad quorum curam inter alia pertinet, ut noſtro nomine Parochias ordinent, & Miniſtris Eccleſiæ ipſis præſentatos inquirant, ſciant ſui muneris eſſe negligentiam Patronorum ſupplere.*

XXVII. *Concil.* NARBON. *ann.* 1551. *Cap.* 31. loquens de inſtitutione autoriſabili vice Curati, illam uni tribuit Epiſcopo, ejuſque Vicario: „ Cogantur Sa„ cerdotes omnes, Regulares ſive Sæculares ſint, qui „ animarum curam ſuſceperint, quantumvis magnum „ in Eccleſia honorem adepti, Epiſcopis vel eorum Vi„ cariis Generalibus ſingulis annis offerre ad eas regen„ das, adminiſtrandaſque Eccleſias, niſi ſo excommuni„ cationis ſententia incedere velint „.

XXVIII. Rector ſit aos Vicarius, Mercenarios an ordinariâ autoritate admiſſus necne. *Conc.* COLON. I. *an.* 1536. *Part.* 14. Cap. 9. *Idem Concil. Part.* 4. *Cap.* 6. vetat, ne quis Vicariatus fiat abſque examine & permiſſu Epiſcopi.

De Eccleſiis Parochialibus.

XXIX. Si qui ſint inſtituti proviſi, vel etiam per Apoſtolicam Sedem, nihilominus Diœceſani eos examinent, & ſi minùs idonei inventi fuerint, ad adminiſtrationem Beneficii non admittantur; ſed loco eorum per Epiſcopos conſtituantur Vicarii idonei, quibus congrua Portio aſſignetur. *Ex Concil.* SENON. *ann.* 1528. Cap. 8.

XXX. Non liceat Curato in ſua abſentia depotare Vicarium in Eccleſia ſua Parochiali ad adminiſtrationem Sacramentorum, niſi fortè ad paucos dies, ut puta ad ſummum per 12. aut 15. dies, ſine noſtra, aut Vicariorum noſtrorum commiſſione. *Synod.* CARNOT. *ann.* 1526.

XXXI. Inhibemus, ne aliqois curam animarum exercere faciat per Presbyteros, Subdiaconos, ſeu Allocatos nominatos, ceſſante neceſſitate, niſi prædicti fuerint per nos approbati. *Ibid.*

XXXII. Prælati, quibus eſt poteſtas conferendi pleno jure, conferunt Eccleſias Parochiales, nullo præcedente examine: Cenſuimus hanc rem ad Summum Pontificem deferendam, petendamque Sedis illios proviſionem irritantem tales Collationes, quas vocant *pleno jure*, niſi præcedat Epiſcopale judicium. *Conc.* COLON. II. *ann.* 1549. CONC. TOM. XIV. p. 641.

XXXIII. Statuimus juxta Apoſtoli ſententiam, quæ dicit: *Nemini cito eſſe manum imponendam*; ne cui temerè cura aoimarum committatur; itaque probetur priùs per Epiſcopum vel ejus Officialem etiam Religionem profeſſus; nec liceat ulli, Vicarium Eccleſiæ & Plebi ſuæ ſufficere, ſine autoritate Epiſcopi aut Vicarii. *Conſtit. ad Cler. German. n.* 10. *anno* 1524.

XXXIV. Curati adminicularios Sacerdotes non recipiant ad Miniſterium Sacramentorum & reliqua munera

Digitized by Google

munera quâcumque mercede, niſi Epiſcopo oblati, acceptique ab eo, & approbati fuerint, & ejus conceſſionis litteras habeant, & Paſtoribus oſtendant. *Concil.* CAMER. *ann.* 1565. *Tit.* 7. *Cap.* 7. Hujus autem rei hanc affert rationem Can. præcedens, quoniam populus ejus Curæ commendatus eſt, à quo iidem Rectores poteſtatem, quam vocant *Curam animarum*, accipient. Loquitur de Vicariis in Curis unitis collocandis.

XXXV. Curam animarum non præſumant Sacerdotes, niſi titulum Parochialis Eccleſiæ, vel aliàs munus Curæ animarum ab Ordinario obtinuerint, aut aliàs Canonicè obtentum, ſcilicet à Papa, eidem exhibuerint, ut noverit Epiſcopus à quo animarum ſibi commiſſarum rationem eſt petiturus. *Concil.* NARB. *ann.* 1609. Cap. 32.

XXXVI. Ne quis virtute cujuſlibet Indulti aut cujuſvis tituli primitivi, Parochi, Præpoſiti, aut alterius qualitatis prætextu, quælibet Sacramenta adminiſtrare poſſit abſque prævia approbatione Ordinarii, & licentia obtenta. *Concil.* BURDIGAL. *ann.* 1624. *Tit.* 5. *n.* 6. *p.* 2.

XXXVII. Cùm ſatis abſurdum ſit & SS. Patrum Inſtitutionibus alienum, ut Archidiaconi propriâ autoritate curam animarum committant, ægrè nimis ferimus quòd tu, ſine Mandato Epiſcopi tui, perſonis curam animarum committis.... Mandamus ut nemini de cætero ſine licentia, & Mandato Epiſcopi tui, curam animarum committere præſumas. ALEX. III. Cap. 3. *De Inſtitut. in prima Collect. Archid.* HALIENSI *in Anglia* ſcribit. *ab anno* 1159. *ad ann.* 1181. Pontifex fuit. Canoni huic adjungi poteſt *Cap.* 1. *De Capell. Monachor.*

XXXVIII. Curati non inſtituantur, niſi idonei & ab Epiſcopo probati. *Concil.* BITUR. *Tit.* 35. Cap. 1. *ann.* 1584.

XXXIX. Et quoniam non rarò accidit, ut Presbyteri & Clerici Beneficia Curata abſque inſtitutione, ſeu commiſſione vel noſtra, vel Vicarii noſtri, de facto occupent, atque nullâ ligandi vel abſolvendi poteſtate præditi populum Dei decipiant, volumus & mandamus, ut quilibet Decanus, vel Camerarius in Capitulo proximo ſui Decanatus litteras hujuſmodi commiſſorum ſibi petat exhiberi, nobiſque aut Vicario noſtro, ſi quis nullas habuerit, intra menſis ſpatium ſignificet. *Synodus* AUGUST. *ann.* 1548. Cap. 8.

XL. Cogantur Sacerdotes omnes, ſive Regulares ſive ſæculares ſint, qui animarum curam ſuſceperint, quantumvis in Eccleſia honorem adepti, Epiſcopis vel Generalibus eorum Vicariis, ſingulis annis offerre ad eas regendas, adminiſtrandaſque Eccleſias, in quibus perpetuò reſidere non tenentur ob Juris relaxationem, propter legitimas cauſas, Miniſtros, qui eorum munere fungantur, idoneos, & qui ſuſceptæ Provinciæ poſſint reſpondere. *Concil.* NARBON. *ann.* 1551. Cap. 31.

Ex collectis in hoc *Capite* teſtimoniis ſequitur, impetratas à Sede Apoſtolica proviſiones in forma *dignum* de Beneficiis Curatis dirigendas eſſe ad ſolum Epiſcopum Diœceſanum, ideòque id ita faciendum judicarunt INNOCENTIUS X. & ALEX. VII. Hinc etiam confirmatur *Art.* 3. *Edicti De Juriſdictione Eccleſiaſtica, ann.* 1695. qui ſubjicit examini Epiſcopi quoſcumque proviſos, etiam in forma gratioſa, de Beneficiis animarum curam habentibus, ut ab illo illam recipiant. Hinc quoque poteſtas Epiſcoporum derogandi poteſtati Parochorum, modò tamen ſubſit juſta cauſa, cùm ſit Ordinaria, dumtaxat illi ſubordinata, & per Canones, quos Epiſcopi obſervare tenentur, praſtituta.

CAPUT III.

Requiſita in Parocho, nempè, Ætas, Scientia, Mores, Ordo Sacerdotalis.

§. I.

De his omnibus permixtim.

I. In Eccleſiis, ubi Monachi habitant, populus per Monachum non regatur; ſed Capellanus, qui populum regat ab Epiſcopo per conſilium Monachorum inſtituatur; ita ut ex ſolius Epiſcopi arbitrio, tàm Ordinatio ejus quàm Depoſitio, & totius vitæ pendeat converſatio. URBAN. III. *ab anno* 1185. *ad annum* 1187. *in* Cap. 1. *De Capell. Monach.* Errat PITH. dùm notat URBANUM III. hunc condidiſſe in *Concil.* CLAROMONTANO, cùm nullum *Concilium* hujus nominis ſub URBANO III. celebratum ſit, nec reperiatur quid ſimile in hoc *Conc.*

II. Idem dixerat *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1074. *Cap.* 5. ut nulli Monacho Parochia regenda committatur. Non deſunt alii Canones huc facientes, quod videre eſt apud GRATIANUM CAUS. XVI. QUÆST. I.

III. Licèt aliquis ad Perſonatum Parochialis Eccleſiæ non debeat, niſi Subdiaconus, admitti, diſpenſativè tamen in Minoribus Ordinibus conſtituti conſueverunt admitti, dummodò tales ſint, qui, infrà breve tempus, Subdiaconatum, vel Diaconatum recipere poſſint. ALEX. III. *Epiſcopo Lexo. Append. poſt Concil.* LATERAN. *Part.* 25. *C.* 5. In hoc Parochus tunc ab Epiſcopo differebat; cùm ad Epiſcopatum nullus aſſumi poterat, niſi ſaltem Subdiaconus eſſet.

IV. Prohibemus, ne quis inſtituatur in aliqua Eccleſia, cui ſit cura animarum annexa, niſi loci illius loquatur & intelligat idioma, & ſi contra præſumptum fuerit, inſtitutus privetur Beneficio, & inſtituentes poteſtate inſtituendi careant illâ vice. *C.* 65. *Concil. apud Caſtrum* GONTER *ann.* 1231.

V. Quia circa majora periculum vertitur, præcipimus quòd animarum cura perſonis idoneis committatur; talibus enim ſunt Eccleſiæ Parochiales concedendæ, qui verbo poſſunt proficere pariter & exemplo. *Concil.* BITUR. *an.* 1246. Cap. 35. *Conc.* AVENION. *ann.* 1209. Cap. 14.

VI. Quia quidquid agimus debet tendere, ut animarum ſaluti provideatur; præcipimus Archiepiſcopo & Epiſcopis, ut in ſuis Eccleſiis Magiſtros Capellanos, qui curam animarum agere teneantur, tales inſtituant, qui alicujus litteraturæ exiſtant; ut Artium Artis, curæ videlicet animarum, aliquam habeant peritiam & tanquàm dociles ad ſtudium excitentur. *Conſtitut.* NICOSIEN. *ann.* 1248. *n.* 4.

VII. Statutum antiquum invenimus editum per hæc verba: *Statuimus ut Clerici in Minoribus Ordinibus conſtituti, ad Regimen Parochialium Eccleſiarum præſentati in Eccleſiis, per Diœceſanum inſtituti, fructibus non gaudeant, donec fuerint in Sacris Ordinibus, ſed in utilitatem Eccleſiæ, ſecundum quod Diœceſano expedire videbitur, convertantur. Conc.* BITUR. Cap. 5. *an.* 1285. Similis lex eſt, quæ Canonicos in minoribus conſtitutos nonnullis juribus privat, utriuſque idem finis, ne promotio negligeretur.

VIII. Cùm ſit Ars Artium Regimen animarum, juvenibus & inexpertis committere illud reputamus abſurdum valdè, donec per merita virtutum & experientiam diutinam digni efficiantur ad tanti oneris ſarcinam ſupportandam: Quapropter ſtatuimus ne quiſquam Presbyterorum primo ordinationis ſuæ anno, ad curam Parochiæ ullatenùs admittatur, illis tamen duntaxat exceptis, qui tenentur propriis Eccleſiis deſervire. *Synod.* EXON. *ann.* 1287. Cap. 36.

IX. Nullus Epiſcopus exerceat (conferat) Curatum Officium, niſi præmiſſâ ſummariè causâ cognitionis vitæ & morum. *Concil.* MARCIAC. *ann.* 1326. C. 1.

X. Nullus Clericus ad curam animarum admittatur, niſi juraverit quòd in adeptione illius non commiſit

Simoniam. *Conc.* SALTZBURG. *an.* 1450. *T.* 19. *&* *T.* 20. ſuſpendit ipſo facto inſtituentem illum, qui promiſit Patrono partem decimarum; eâdem plectit pœnâ, eum qui contentus portione decimarum reliquum Patrono ex pacto dimittit. *Tit.* 30. addit collationem eſſe irritam, Rectoremque non facere fructus ſuos.

XI. Statuimus quòd Parochiales Eccleſiæ in Civitatibus aut Villis muratis, nonniſi perſonis præmiſſo qualificatis, graduatis debito modo, aut ſaltem qui per tres annos in Theologia, aut alteri Jurium ſtuduerint, ſeu Magiſtris in Artibus, qui in aliqua Univerſitate ſtudentes Magiſterii gradum adepti fuerint, conferantur. *Concil.* LATER. *ſub* LEONE X. probans inita inter illum & FRANCISCUM I. *Concord. Tit.* 19. *ann.* 1516.

Gradus nunc abſolutè neceſſarius eſt, prædictumque ſtudii teſtimonium non ſufficeret. Idem præceperat *Concil.* BASILEEN. SESS. XXXI. 6. In Eccleſiis *an.* 1438. adjecerat exceptionem, quæ ſemper ſubintellecta cenſetur, nempè, *Si fieri poſſet.*

EXCEPTIONIS RATIO: Non ordinantur ut Eccleſiis ſuis deſerviant, niſi qui debitè examinati capaces reperti ſunt.

XII. Ex ipſis probatis ab Examinatoribus ad id in Synodo electis, nos eum eligemus quem magis idoneum judicaverimus, ſi agitur de Eccleſia, quæ ad plenam noſtram diſpoſitionem pertineat, ut illi & non alteri à nobis fiat Collatio; ſi verò Juris Patronatus Eccleſiaſtici & inſtitutio ad nos pertineat, quem Patronus inter probatos digniorem judicaverit, nobis præſentare teneatur. *Conc.* REMEN. *an.* 1564. *Stat.* 7. *Conc.* TOLET. *Act.* 2. DECR. XXIV. *an.* 1566.

XIII. Eccleſiaſtica inferiora Beneficia, præſertim curam animarum habentia, perſonis dignis & habilibus, & quæ in loco reſidere, ac per ſe ipſos curam ipſam exercere valeant, juxta Conſtitutionem ALEX. III. in *Lateran.* quæ incipit: *Quia nonnulli*; & aliam GREG. X. quæ incipit *Licet*, conferantur. *Conc.* TRID. SESS. VII. *C.* 3. Hinc ergò patet, in eo cui conferenda eſt Parochia requiri, ut aliud Beneficium Reſidentiam itidem poſcens non habeat.

XIV. Volumus ac decernimus nullum deinceps Eccleſiæ regendæ præficiendum, niſi qui prævio examine per concorſum, juxta formam à Sacris Canonibus & PII V. Conſtitutione præſcriptam, huic oneri par & magis idoneus inventus & electus fuerit. *Ibid.* *Conc.* TURON. *an.* 1583. *T.* 4.

XV. Salus gregis, integritas Paſtoris; nihil enim eſt quod Eccleſiæ CHRISTI magis noceat, quàm cùm homines indigni ad animarum curam & Eccleſiaſtica munia admittuntur; quarè piè & ſalubriter ſtatutum, ut Beneficia idoneis tantùm hominibus, qui ſuum Officium ritè obire ſcirent ac vellent, conferrentur, nec ullum, cui animarum cura incumberet, alicui, niſi priùs diligenti de ejus vita, moribus, doctrina, inquiſitione & examinatione habitâ, committeretur. *Concil.* BURDIG. *an.* 1583. examinationem autem fieri per concurſum in ſingulis Provinciæ Diœceſibus injungit.

XVI. Cùm ex D. GREGORII NAZIANZENI ſententia, Ars Artium ſit, & ſcientia ſcientiarum hominem regere, animal omnium maximè varium & multiplex, atque animarum curam gerere, & qui Parochiis præficiuntur, earum præcipuam poſt Epiſcopos ſolicitudinem habere debeant, ideòque maximè cavendum ſit, ne indignis conferantur: Ipſos Epiſcopos, alioſque omnes, ad quos jus Parœcias conferendi ſpectat, monemus, eiſdem nonniſi de viris litteratis, quorumque ſit ſpectata fides & morum integritas, providere. *Concil.* TURON. *an.* 1583.

XVII. Scriptum eſt: *Cæcus ſi Ducem agat ambo in foveam cadunt*: ideò abſurdum eſt cæcis cæcos Duces præficere: quapropter iis animarum cura committenda non eſt, qui mente cæci, ſuis affectibus præcipites per ſcelera volutantur; ſed ii ſunt deligendi, qui ſibi ipſis imperare norint, quique doctrinâ & moribus, cæteris præluceant. *Concilium* BITUR. *an.* 1584. *T.* 15. ita quoque interpretata fuerant verba Chriſti *Conc.* NARB. *an.* 1551. nempè de cæcitate ex pravis affectibus proveniente.

XVIII. Monaſteriis Præfecti, qui jus præſentandi habent, Curatos idoneos nominent Epiſcopo, qui in illis Divina Officia celebrare, Verbum Dei prædicare, Sacramenta dignè adminiſtrare poſſint, nec Monachi ad munus Parœciæ admittantur. *Concil.* BITUR. *an.* 1584. *Conſtitutio ad Cleri German Ref. n.* 12. *an.* 1524.

XIX. Nec quidquid illi deeſſe perſonæ, penès quam Religionis ſumma & ſubſtantia diſciplinæ, æſtimet quis pretium Dominici gregis, ut ſciat quod meritum conſtituendi deceat eſſe Paſtoris. HORMISDAS *Epiſcopus ad Epiſcopos Hiſpan. C.* 1. *creatus an.* 514. *mortuus anno* 523.

XX. Monachi Beneficiis Curatis non præficiantur, ſed Sæcularia Sæcularibus, & Regularia Regularibus tantùm conferantur. *Conc.* BITUR. *T.* 35. *C.* 10. *an.* 1584. ſupponit hîc omnia Beneficia Curata eſſe Sæcularia, exiſtimavit ergò Canonicos Regulares, ut Clericos Sæculares habendos, vel ex Diſpenſatione tantùm Curas poſſidere.

Canon ſequens ad Officia & Jura Parochi pertinet. Quia equum eſt ut unuſquiſque fidelium propriam Parochiam, ubi Sancta Sacramenta ſuſcipit recognoſcat, ſtatuatur ut poſtquàm mulier aliqua pepererit, intra menſem propriam Parochiam adeat, ibique Miſſam audiat, ac pro Beneficio accepto Omnipotenti Deo gratias agat; ſi verò ſine juſta cauſa id ampliùs differat, Epiſcopi arbitratu puniatur. *Conc.* MEXIC. *De Parochiis V.* 3. *an.* 1585.

Conc. AQUEN. ſupponit hoc Jus Parochiale eſſe. *T. De Parochis*, hæc enim habet: „ Parochus puerperam ne benedicat, niſi in Eccleſia, cui etiam ſolùm detur aliqua Sacra imago Dei oſculanda, cum aſperſione Aquæ Benedictæ, neque ullo modo detur Panis Benedictus ſub Hoſtiæ forma, aut quid ejuſmodi „

XXI. Cùm ad reliquorum cuſtodiam Parochorum ſollicitudo vocetur, debent hi quidem non gregatim adſciſci, aut inconſultò provehi; ſed Canonicè, *id eſt*, maturè & ſervatis ſervandis. *Concil.* AQUILEIE. *an.* 1596. *C.* 9. præcipit deindè ea de cauſa ut præſcripta à *Concilio* TRID. forma concursûs ſervetur, in conferendis Beneficiis Curatis.

XXII. Nullum deinceps ad animarum curam admittent Epiſcopi, qui non priùs apertè teſtatus fuerit, ſe ab Epiſcopi Imperio & Juriſdictione nequaquàm exemptum & immunem eſſe, fidemque ſuam Epiſcopi Diœceſ. Mandatis per totum Præfecturæ tempus obſtrinxerit, privilegiiſque omnibus, exemptioniboſque declinatoriis palàm renunciaverit. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. *C.* 3. *n.* 9. *part.* 1.

XXIII. In Curatis præter vitæ probitatem duo præcipuè requiruntur, ſcientia & poteſtas. *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585. *Conc.* ROTHO. *ann.* 1587. *T.* 4.

§. II.

Præcipui Canones circa ætatem ad Parochiales Eccleſias requiſitam, quibus patet quantùm Eccleſiæ menti adverſetur Collatio illarum minori 25. annis.

Canones XI. ſæculo antiquiores non legimus, qui permiſerint Presbyterum ordinari ante 30. annum, undè quia ad uſque XII. ſæculum eodem actu Ordo Presbyteralis cum animarum cura conferebatur, credere eſt ante XI. ſæculum, Eccleſias Parœciales non collatas minori 30. annis, idque inferre eſt ex Canonibus relatis in *Diſciplina Eccleſiæ Part.* 3. LIB. I. *Cap.* 27. *&* *Part.* 4. LIB. I. *C.* 26. qui oſten-

oſtendunt etiam Sæculo XI. adhuc viguiſſe prohibitionem non ordinari Presbyterum ante 30. annos.

I. Sed nec Parochialis Eccleſiæ Regimen, niſi qui jam 25. annum ætatis attigerit & ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat. *Conc.* LATER. *ann.* 1179. Cap. 3. refertur in *Tit. De Elect.* Cap. 7. *Concil.* ROTHOM. *an.* 1074. vel aliud antiquum huic conjunctum. *Cap.* 6. jam inſinuarat Eccleſiam Parœcialem conferri poſſe conſtituto in 25. ann. prohibendo ne extra ſummam neceſſitatem Presbyter ordinetur ante 30. annum, eo autem caſu non ante 25. alioquin nimia fuiſſet relaxatio.

II. Licèt Canon à *Felic. record.* ALEX. III. Papa Prædeceſ. noſtro editus inter cætera ſtatuerit, ut nullus Regimen Eccleſiæ Parœc. ſuſcipiat, niſi 25. ann. ætatis attigerit, ac ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat; præſenti Decreto ſtatuimus ut nullus ad Regimen Parœcial. Eccleſiæ aſſumatur, niſi ſit idoneus, moribus, ſcientiâ & ætate: Decernantes Collationes de Parœcialibus Eccleſiis bis, qui non attigerint 25. ann. de cætero faciendas, viribus omninò carere. *Concil.* LUGD. *ſub* GREG. X. *ann.* 1273. *Syn. Colon.* 1300. Cap. 1. *Conc.* AUSCIT. Cap. 13. 1300.

Primus Canon, qui irritam decernat Collationem Coræ factam minori 25. ann. eoque Decreto docet, exprimendam eſſe hanc pœnam ut ſecùs habeat.

III. Cæterùm Prioratus Conventuales alicui, qui non attigerit 25. ann. conferri nequeant, aut committi. *Concil.* VIEN. *an.* 1312. Cap. 1. *De Statu Monach. vel Canon.* §. 7.

Ætas 25. ann. ad prædictos Prioratus non requiritur, niſi quia animarum curam annexam habent.

Circa hos Prioratus mutatio aliqua facta eſt; Concordata enim dicunt ſufficere ad illorum poſſeſſionem ut quis in 23. ann. conſtitutus ſit. *Tit.* 6. §. *Prioratus.* Circa Eccleſias Parochiales, nihil immutatum, quod inferre eſt ex eo quòd de ætate ad Eccleſias neceſſaria omninò ſilent; ideòque ſalvum manet Jus Commune quod 25. poſcebat annos.

Concil. TRID. SESS. XXIV. *Cap.* 12. innovat Canonem LATER. *Conc.* 1179. ſuprà relatum circa ætatem ad Beneficia Curata requiſitam, hæc enim habet: *Nemo deinceps ad Dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoveatur, niſi qui ſaltem 25. ſuæ ætatis annum attigerit, juxta Conſtitutionem* ALEX. III. *in Conc.* LATER. *promulgatam, quæ incipit Cum in cunctis, ann.* 1596.

In *Conciliis* TRIDENTINO poſterioribus nullum Canonem invenimus circa ætatem ad Beneficium Curatum neceſſariam, præterquàm in *Concilio* BITUR. *ann.* 1584. & in *Concil.* AQUILEN. Illud *Tit.* 35. *Cap.* 1. unum tantùm verbum de ea habet: *Curati non inſtituantur niſi 25. annos nati.* Iſtud verò *ann.* 1596. *Cap.* 9. ait: „Qui ad Curatas Eccleſias aſſu-„muntur, 25. annos ſaltem incedere debent, pro-„viſionem de minori factam viribus carere decer-„nimus„.

Ex prædicto ſilentio, necnon ex eo quòd de dicta ætate *Concil.* TRID. expreſsè non loquatur, inferre licet, Commune Jus 25. annum exigens ſervatum tunc ubique fuiſſe & probatum.

Notandum inter relatos Canones haberi è quatuor *Conc. Generalib.* deſumptos; ex illis *Concil.* duo in Gallia celebrata fuiſſe, *Concil.* LUGDUN. & VIENNENS. ab iis *Conciliis* maximè detractum antiquæ diſciplinæ, circa ætatem Sacerdotalem, cùm à 30. ann. ad annum 25. reduxerint, ætatem autem hanc deinceps judicatam adeò neceſſariam ad Sacerdotium, ut Canones omnes circa illam conditi 25. annos ad minus requiſierint; horum Canonum fundamentum eſſe, ante hos annos non acquiri maturitatem Sacerdotio neceſſariam.

Conſiderationes illæ Magiſtratum movere cogere-

que deberent, ne autoritate ſuâ muniat Collationes Parœciarum factas minori 25. annis.

Non obſtat *Cap.* 2. *De Inſtitut. in* 6. quo BONIFAC. VIII. ait: *Præſentatum ad Eccleſiam Parœcialem non rejiciendum ex eo, quòd non eſt in Sacris conſtitutus, dummodo ſit idoneus & intra tempus à Jure ſtatutum ad Sacros Ordines valeat ordinari*; nam hâc voce *idoneus* ſignificat præſentatum ejus eſſe ætatis, quæ à Jure expreſsè requiritur, quæque, ut docent collecti Canones, debet eſſe 24. annorum completorum; ætas enim à Canone requiſita una eſt ex dotibus, quæ præſentatum prædictum idoneum efficiunt.

CAPUT IV.

Parochi in Clericos Parochiæ poteſtas. Ad quæ erga illos teneatur?

I. Clericos Parochiali Eccleſiæ adſcriptos Parocho ſubeſſe, ut oves Paſtori, ut membra Capiti, extra dubium eſt: Undè THEODUL. AUREL. *an.* 797. ad Parochos ſcribens *Cap.* 15. ita ſupponit Clericos hujuſmodi Parocho ſubjici, ut de his loquatur tanquam de re ad illum pertinente, quâque privari ab alio non poteſt abſque injuſtitia; Hoc quoqoe modis omnibus prohibemus, ut nullos veſtrum alterius Clericum ſollicitet, aut recipiat, quia gravis de hac re in Sacris Canonibus ſententia eſt. Applicat THEODULFUS Parochis quod Canones de Epiſcopis dicunt. Idem THEODULFUS *Cap.* 46. præcipit, ut Sacerdotes, qui in circuitu Urbis, & qui in eadem Urbe ſunt, ad Miſſæ Parochialis celebrationem conveniant.

Ad eumdem Titulum referri poſſet Canon 65. *Conc.* AGATH. prohibens, ne Diaconus ſedeat coram Presbytero, niſi ex juſſione Presbyteri, cùm de Presbytero Parocho à fortiori intelligendus ſit.

II. Studeant Plebani Clericorum, ſibi ſubjectorum diligenter curam gerere, ipſos ad obſervantiam Conſtitutionum Provincialium, & hujus Sanctæ Synodi Ordinationum, morum honeſtatem, Clericaliſque habitûs decentiam reſpicientium inducendo, nec patiantur eos deferre habitus à Sacris Canonibus vel Provincialibus *Conciliis* interdictos. *Syn.* SALTZBURG. *ann.* 1420. Cap. 6.

III. Plebanis prohibemus, ne in adjutorium curæ animarum, aut ad Capellanatum, vocent Presbyteros Luſores, Potatores, Ebrioſos, aut Laicorum convivia frequentantes, per quos multùm Plebs ſcandaliſatur fidelis. *Synod.* SALTZBURG. Cap. 5. *ann.* 1420.

Supponit Canon ad Parochum pertinere, ut eligat Coadjutores ſuos, utque etiam illos dimittat juxta regulam, *Ejus eſt deſtituere, cujus eſt inſtituere.*

IV. Presbyteri in Eccleſiis Parochialibus, earumque Annexis celebrantes, debent intereſſe Cancello, Matutinis, Veſperis, & aliis Divinis Officiis, debitis horis, induti Superpelliceis, quæ ſub propriis expenſis providebont, ſi fuerint requiſiti, etiam commoniti ſoper bis per Præſidentes:.non reddant ſe claros, nec erigant verticem contra Præſidentes, nec propter boc excitabunt aliquos, qui foveant & protegant. *Conſtitut.* SIMON. MEPHAM. *Archiep.* CANTUARIÆ, *an.* 1332. *Synod.* EBORAC. *ann.* 1466. in qua jurant ſe ſervituros ad voluntatem Parochi.

V. Presbyteri, necnon alii Sacerdotes ſtipendiarii, propriis ſumptibus, vel per annos ſuſtentati, Divina celebrantes, in Archiepiſcopatu noſtro non recipiant Oblationes, Portiones, Denarios pro requiſitis, Tricennalia, aut aliquam certam quotam, præſertim Oblationes pro corporibus mortuorum præſentibus, non obtentâ licentiâ à Rectoribus, &c. *Ibid.*

VI. Inhibemus omnibus Capellanis „curam animarum non habentibus, ne ipſi, ſub pœna excommunicationis, in Eccleſiis Parochialibus abſque licentia & aſ-

ſenſu Rectorum, ipſarumque Eccleſiarum Parochialium, Miſſam celebrare præſumant, niſi Capellanias in ipſis Eccleſiis obtineant, quo caſu ſi celebraverint, omnes Oblationes, quæ in exequiis mortuorum, aut aliàs ad manus ſuas offeruntur, reddent integraliter dictis Rectoribus, nihil præter dictorum Rectorum voluntatem de his retinendo. AIMERIC PICTAV. *in Synodo an.* 1567.

Non dubitandum quin ex mente hujus Concilii, Parochus requirere poſſit, ut hujuſmodi Sacerdotes illum adjuvent. Ad id illos adſtringit *Concil.* NARBON. *an.* 1551. C. 40. ſub pœna excommunicationis & privationis omnium emolumentorum, quæ poſſunt ex Parochia percipere.

VII. Qui præſunt Fabricis Eccleſiarum, nullos Sacerdotes admittant ad ſuffragia & Sacrificia Legatorum piorum causâ præſtanda, niſi ab Epiſcopo aut ejus Vicario probatos, & ad id Miniſterium deſtinatos Paſtoris voluntate, cui quoad Officium Eccleſiaſticum pareant, ne per licentiam aditus improbis & vagis ad Eccleſias concedatur, cum detrimento & ſcandalo publico, & qui admiſſi fuerint Paſtorem adjuvent in Cultu & Officio Divino. *Conc.* CAMER. *ann.* 1565. TOM. VII. *C.* 9.

VIII. Qui in Eccleſiis Parochialibus Beneficia quæcumque, etiam ſimplicia, & quibus alioqui nulla incumbit animarum cura, obtinent, quorum ratione in iiſdem Eccleſiis ſervire tenentur, & qui eorum loco ſerviunt tempore Quadrageſimæ, quo Plebs ad Indulgentias ex Jubilei forma conſequendas peccata confiteri debet, teneantur omninò ipſos Preſbyteros Parochiales in audiendis ſubditorum Confeſſionibus coadjuvare, licentiâ priùs ab Ordinario obtentâ, alioquin ab ipſis Ordinariis eorum arbitrio puniantur. *Concil.* TOLET. *an.* 1566. *C.* 21. *Actio.* 3.

IX. Declaramus omnes Preſbyteros conſtitui pro hominibus in iis, quæ ſunt ad Deum, ut pro populo Sacras omnes functiones obeant, ideòque quemlibet addictum eſſe Parochiæ quam incolit, ut ei inſerviat pro populo in omnibus Officiis, quæ ſunt ad Deum, & in eo diſtingui à populo; qua de cauſa quiſquis de Preſbyteris venerit in Eccleſiam, & in habitu detrectatit cum Curato, & aliis de Preſbyterio Divina Officia facere, tanquàm non Preſbyterum ſuſpenſum eſſe jubemus à Divinis ipſo facto, & ad Laicam Communionem cum Sæcularibus redigi, &c. *Synod.* EBROIC. *an.* 1576.

X. Quandòquidem omnia cum ordine fieri oportet in Eccleſia, ſicut Curati & Vicarii ſubſunt Epiſcopo, Archidiacono, & Decano, ita par eſt omnes alios Preſbyteros habituatos in Parochia, ſive aliundè advenientes ſubeſſe Curato, vel ejus Vicario, ac niſi de eorum aſſenſu quidquam audere in Eccleſia, in pœnam, ipſo facto, ſuſpenſionis, ut caveatur Schiſmatis occaſio. Videant tamen ne poteſtate in ſuos auxiliarios abutantur. *Synod.* EBROIC. *ann.* 1576. *Concil.* ROTHOM. *De Curator. Officio. n.* 18. *ann.* 1581. *Concil.* AQUEN. *De Parochiis. ann.* 1585.

XI. Ad Parœciale ſervitium perficiendum præſertim Dominicis diebus & Feſtivis, non ſolùm obligantur Curati & Vicarii, ſed omnes ejuſdem Parœciæ Preſbyteri, qui illi adſcripti ſunt; niſi in habitu Sacerdotali, cum Superpellicco horâ competenti convenerint, & ad finem uſque cantantes, aut adminiſtrantes, perſtiterint, damus Curatis poteſtatem poſt trinam admonitionem eos ſuſpendendi à Divinis. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. AQUEN. *ann.* 1585. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. *Conc.* TOLOS. *an.* 1590. *Conc.* NARBON. *ann.* 1609. Cap. 32.

XII. Ne Parochiani Clerici Divinis Officiis aſſiſtentes, debitâ mercede fruſtrentur, partem Fundationum, ſeu Anniverſariorum, ac etiam Obſequiorum Funeralium juxta cujuſque Diœceſis ritum, vel Eccleſiæ facultates, locorum & perſonarum habitâ ratione, à Rectoribus & Fabricarum Procuratoribus illis perſolvi ordinamus. *Concil.* TURON. *ann.* 1583. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585.

XIII. Oblationes omnes, quæ in Eccleſiis Parochialibus, & Capellis, intra metas earumdem exiſtentibus offeruntur, ſaltem pro tertia parte, niſi majorem portionem percipere conſueverint, ad eoſdem Parœciarum Rectores ſpectare declaramus. *Concil.* TURON. *ann.* 1583.

XIV. Preſbyteri & alii Clerici, qui in Parœciis ſunt, aut in his domicilium habent, publico Eccleſiæ Parochialis Officio, cum habitu decenti, pileo quadrato, & ſuperpelliceis interſint, ac cum Rectore Miſſas, Matutinas, & alias horas, celebrent, alioquin Eccleſiæ commodis & proventibus, eo ipſo, ſint privati; quòd ſi contumaces extiterint, excommunicentur. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584. *Conc.* MEDIOL. III. *C.* 10. *ann.* 1573. *Concil.* RHEM. *ann.* 1564. *Stat.* 15. *Concil.* TURON. *Conc.* XIV. *ann.* 1583. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590.

XV. Parochus, ſi quinque in ſua Parochia Sacerdotes habeat, iis privatas bis quâque hebdomadâ renovandas diſceptationes inſtituat: Hæ vel de Catechiſmi Romani interpretatione, aut de Caſibus Conſcientiæ, aut denique de certis hujus *Concilii* Decretis erunt. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. Idem penè *Concil.* MEDIOLAN. II. DECRET. XXX. præceperat, ut Collationes privatæ ad Kalendas præpararent.

XVI. Privatis diſputationibus Clericos omnes Parochiæ fines incolentes Parochi intereſſe hortentur; ſic fiet ut inſtructiores & paratiores ad Sacra munia Sacerdotes habere poſſint; quòd ſi fortè Mandato renuentes Clericos cognoverint, Epiſcopum certiorem de ea re ſtatim faciant, qui eos quâcumque poterit ratione & autoritate ad id præſtandum adigat. *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. *Conc.* MEDIOL. II. DECR. XXX. *ann.* 1569.

XVII. Epiſcopi etiam, tanquàm Apoſtolicæ Sedis Delegati, in omnibus Eccleſiis Parochialibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & Cultui Divino peragendo, cogant Rectores ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficient, &c. *Concil.* TRID. SESS. XXI. *Cap.* 4. *ann.* 1561. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. *Part.* 1. *C.* 3. *n.* 12. *Sibi adjungere*; hæc verba denotant in Parocho facultatem eligendi.

Præcipitur Preſbyteris, ut Clericos cujuſcumque ſint Ordinis, in Parochia ſua commorantes moneant, ut Tonſuram congruentem & honeſtum habeant habitum, juxta Canones, & ſi aliqui in hoc inobedientes vel rebelles fuerint, monitione præmiſſâ ab ingreſſu Eccleſiæ arceantur; quòd ſi aliquis de hujuſmodi præſumptoribus tantæ ſit poteſtatis, quòd ſine ſcandalo à Preſbytero, prædicto modo exerceri non poſſit, Epiſcopo nuncietur. *Additiones* WILLEMI PARIS. *Epiſcop. C.* 1. *ante medium XIII. ſæculi.*

Statuimus, & diſtrictè præcipiendo mandamus, ut à Vicario noſtro in ſpiritualibus Generali, aliiſque Prælatis viri graves, docti, & ad curam animarum idonei habendam deligantur, diligenſque & anniverſaria de eorum vita & moribus inquiſitio habeatur. *Synodo* AUGUST. *ann.* 1548. *C.* 4.

CAPUT V.

Officia Juraque Parochi.

Parochi Officiis jura quoque conjunguntur, quia multa ex iſtis Officia ſunt & jura; Canones autem qui de iis conjunctim vel ſeorſim agunt, vel promotionem

nem ad Ordinem requiſitum, vel Reſideutiam, vel Miſſaro, vel Prædicationem, vel Sacramentorum Adminiſtrationem, vel Sepulturas, vel Oblationes, vel rei temporariæ ad Parochiam quoquo modo pertinentis uſum, vel Synodum, vel ſcienriam, vel Portionem congrucntem reſpiciunt, vel ipſius mores, vel denique ad Jura Officiaque promiſcuè tractanda, ſpectant.

§. I.

Promotio ad Ordinem requiſitum.

Qui præfixo à Canonibus tempore in Presbyterum Ordinatus non fuerit, etſi admonitus, ab iſto removeatur Officio, & aliis conferatur, qui velint & poſſint illud adimplere? *Cap. 7. De Electione.* Deſumitur è *Concil.* LATER. 1179. Quod de tempore dicit intelligendum eſt de diebus Ordinationis.

Intra annum ſibi commiſſi Regiminis tempore numerandum, ſe faciet promoveri, quod ſi non faciet, Eccleſià commiſsâ ſit autoritate præſentis Conſuetudinis privatus. *Concil.* LUGOUN. *in Concl. 14. De Elect. in 6. ann.* 1273.

Conjugium & Ordo libera ſint, quæ unicuique ipſa percipere, vel non, liberum eſt; hoc excepto quòd qui curam habent animarum compelli ad Ordines, vel curam ſuſceptam dimittere, Sacri Canones decreverunt. *Synod.* OXONIEN. *ann.* 128. Cap. 1.

An aliquis Rector vel Vicarius ſit in Ordine quem ſua cura exigit. *Cap. 23. Inquiſi. per Archi.* 1233.

Eccleſiarum Rectoribus præcipimus, ut ad Ordinem, quem benè ſui cura requirit, ſe faciant ordinari infra tempus à Canone inſtitutum, alioquin quod de non reſidentibus eſt prædictum circa fructus non percipiendos, & privationem Beneficii, intelligi volumus in Eccleſiis. *Concil.* SALTZBURG. 1274. Hoc autem CONC. VIII. à perceptione fructuum non reſidentes ſuſpendit, & ſi ſuſpenſi ſeſe ingeruot, privat ipſo facto Beneficiis.

Si aſſumptus ad Parochialem Eccleſiam; quia in multis Canonibus & frequenter ſtatutum, ut qui curam animarum habent, debeant ad Sacerdotium promoveri; mandamus ut, qui Eccleſias Parochiales habent, ad Sacerdotii gradum promoveantur, & ibi ſerviant ut tenentur. *Concilio* NARBON. *an.* 1227. SESS. XVIII. Idem habet *Concil.* BITUR. *an.* 1240. *Cap.* 21. addens ad quod per ſubſtractionem Beneficiurum, ſi neceſſe fuerit, compellantur, *an.* 1246. *Concil.* LUGDUN. *an.* 1274. privat, ipſo facto, Beneficiis, qui non intra annum promoventur *Cap. 13. idem Concilium ejuſdem an.* 1279. Cap. 20. *Conc.* RAVEN. IV. *Cap.* 3. addit ad idem Beneficium non poſſe promoveri, BONIFACIUS VIII. Nullus Parochialem recipiat Eccleſiam, non intendens ad Sacerdotium promoveri, ut fructus ex ea percipiat per annum; niſi quia mutatâ voluntate promotus extitit, ad reſtitutionem eorumdem tenebitur: Conferens qui ipſum non credebat ad Sacerdotium promovendum, præter Divinam quam indè incurrit offenſam, remaneat ad ſervandam indemnem Eccleſiam obligatus. *Concil.* AUSCIT. *& Compend.* Cap. 50. *ann.* 1300. *Cap.* 35. *De Electione in 6.* docet annom numerandum à pacifica poſſeſſione habita, vel quæ haberi potuit. Hæc enim habet: „ Cæterùm, ſi promoveri ad „ Sacerdotium non intendens, receperis Eccle- „ ſiam, ut fructus ex ea per annum percipias, „ ipſum poſt modum dimiſſurus (niſi voluntate mu- „ tatâ promotus fueris) ad reſtitutionem eorum- „ dem teneberis, cùm eos receperis fraudulenter. „ Illum autem, qui eam ſibi contulit, cùm te non „ crederet ad hujuſmodi Ordinem promovendum „ (præter Divinam, quam indè incurrit offenſam) „ ad ſervandam indemnem eamdem Eccleſiam decer- „ nimus obligari „.

Ei qui infra annum non ordinatus ad Eccleſiam Parochialem, ipſa Eccleſia non poteſt iteratò conferri; & ſi non intendens promoveri Parochialem Eccleſiam receperit, ut fructus per annum recipiat; eam poſtmodùm dimiſſurus, niſi mutatâ voluntate promotus fuerit, teneatur ad reſtitutionem eorumdem & nos omnes ſervantes hujuſmodi Statuta quoad reſtitutiones fructuum taliter perceptorum, excommunicationis ſententiâ innodamus. *Stat. Synodi Eccleſiæ* RHEM. à GUILLELMO *De* TRIPA *digeſta*, is erat avunculus PHILIPPI VALESII, & obiit *ann.* 1334.

Ut Presbyteri nullatenùs ubicumque hoſpitari ſinantur, aut aliquo modo ipſi præſumant; ſed aſſiduè apud ſuas Eccleſias eſſe ſtudeant, propter Sacra Myſteria, ſeu Miniſteria fidelibus exhibenda. *Concil.* MEAN. Cap. 36. *ann.* 845.

Curati poſſeſſione adeptâ Ordines Sacros ſecundùm tempora à Canonibus conſtituta ſuſcipere non deferant, ut Miniſterium ſibi creditum quàm citiſſimè per ſe ipſos adimpleri poſſit, ſub pœnis à Jure conſtitutis. *Concil.* BITUR. XXXV. *ann.* 1584.

§. II.

RESIDENTIA.

I. ANASTASIUS Presbyter Cardinalis Tit. S. MARCELLI, ab omnibus depoſitus eſt, eo quòd Parœciam ſuam per annos quinque contra Canonum Statuta deſeruit. *Cap. 2. De Cler. non Reſid.* deſumitur ex geſtis Pontificum. Depoſitio ſub LEON. IV. *circ. ann.* 850. facta eſt; is autem nihil aliud quàm Curatus erat.

II. Is, qui ad hujuſmodi Regimen aſſumetur, ut gregis ſibi crediti diligentiùs curam gerere poſſit, in Parœciæ Eccleſia reſidere perſonaliter teneatur. *Concil.* LUGOUN. 1275. Cap. 14. *De Electione. in* SEXTO.

III. Subripiens licentiam non reſideodi, vel abutens juſtè conceſsâ, revocantur, *p. 5. n.* 1298.

IV. Inſtitutus ab alio quàm ab Epiſcopo intra 40. dies Diœceſano jurare Reſidentiam tenetur, & ad id cogi poteſt per detentionem fructuum. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1335. Cap. 9.

V. Curati Reſidentiam faciant, niſi ex cauſa per Superiorem fuerit diſpenſatum, vel aliàs legitimè impediti: Si ſine cauſa ſe abſentaverunt ultra menſem, à perceptione fructuum ſint ſuſpenſi: Si per ſex menſes, elapſis iis, Eccleſiis ſint eo ipſo privati. *Concil.* ANDEGAV. *an.* 1365. Cap. 17.

VI. Tenens Beneficium animarum curam habens, ſi ſe abſentaverit non habens licentiam non reſidendi, nullumque ibi dimiſerit pro Regimine Beneficii & cura animarum: Si ſteterit per ſex menſes, eo ipſo quòd citatus fuerit io loco Beneficii trino Edicto vel uno pro omnibus, autoritate præſentis Statuti & noſtra poterit à Beneficio deponi & privari. *Syn.* LING. *ann.* 1404. *a Cardin.* LUDOV. DE BARRO *Collecta & Reform.*

VII. Quilibet Curatus, ſeu Vicarius perpetuus Reſidentiam teneatur facere perſonalem, niſi ſecum fuerit ex urgentibus & rationabilibus cauſis Canonicè diſpenſatum, & Vicarium, niſi licentia Superioris poteſtatem habentis ſuper Regimen Parochialium Eccleſiarum, & Sacram adminiſtrationem & per præcedens examen approbatum deputare non poſſit, & litteras officiandi ab eo vel ejus Vicario Generali ipſe probatus obtinuerit. *Claud.* LONGHI. *Epiſcop.* LING. *ann.* 1537.

Continuatio Canonum circa Reſidentium Parochorum.

VIII. Eadem omninò quoad culpam, & amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis Sacroſancta Syno-

Synodus decernit ; ita tamen ut quandocumque eos, cauſâ priùs per Epiſcopum cognitâ & probatâ, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquant, diſcedendi licentiam in ſcriptis gratiſque concedendam, ultra bimeſtre tempus niſi ex gravi cauſa non obtineant. *Concil.* TRID. SESS. XXIII. Cap. 1. *Concil.* MEDIOL. I. Cap. 27. *ann.* 1565. *Conc.* CUMEN. *Tit.* 12. Cap. 1. *Concil.* RHEM. *ann.* 1583. *Concil.* TURON. *ann.* 1583. 1565. *Concil.* TOLET. *ann.* 1566. DECRET. XXV. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. *Part.* 1. Cap. 3. *n.* 12. *Conc.* AQUILEI. *ann.* 1596. Cap. 6.

IX. Fruſtrà præcipitur Reſidentia, niſi reſidendi fiat poteſtas : Curatis itaque venientibus ad Reſidentiam ex Dei & Eccleſiæ Mandato par eſt Vicarios poſſeſſione & Presbyterio cedere, & de damno cum Curatis amicè paciſci, ſi quod evidens fuerit & apparens ; alioquin Dei & Eccleſiæ Mandatum fieret irritum & abſurdum ; neque enim reſidere poteſt in Beneficio cujus poſſeſſionem non habet, nec habitationem, nec Sacramentorum adminiſtrationem, aut aliam functionem, niſi Vicarii licentiâ & indulgentiâ. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Epiſcop. Offic. n.* 6.

Si obſtinati perſtiterint, Epiſcopi Officii ſui memores Deique ac SS. *Conciliorum* Præcepta & Decreta ſecuti, poſt dictum temporis ſpatium curabunt Juris adhibere remedia, & deſertas Parochias tandem benemeritis viris ut vacantes conferre. *Concil.* RHEM. *ann.* 1564. 32. *Statut.* inſinuat *Concilium*, Deum, Curatis præcipere, ut reſideant, idcòque ipſos Divino Jure ad Reſidentiam obligari.

Scimus in Reſidentia Curatorum potiùs requiri perſonæ induſtriam & diligentiam, quàm Corporis in eodem loco deſidentiam & inertiam, atque inter reſidentes numerandos potiùs, qui abſentes Corpore, Spiritu & aſſidua ſpeculatione gregi invigilant, quàm qui præſentes corporaliter ſe ipſos paſcunt potiùs quàm gregem, cui ſcandalo ſunt. Attamen in Moyſe fideli Dei ſervo, atque aliis vigilantiſſimis Paſtoribus, fuit ſemper compertum, diuturnam ipſorum corporum abſentiam aliquod & magnum malum ovibus attuliſſe. *Syn.* EBROIC. *ann.* 1576.

Ad Reſidentiam Presbyterio opus eſt & pro Parœciæ conditione, habitaculo opportuno, ut in neceſſitate conſtituti, ſciant Parœciani quò debeant confugere & ubi Medicum invenire ; ſi defuerit, provideatur Curato de domo commoda, juxta Eccleſiam Parochialem, idque Fabricæ ; ſeu Parœcianorum ſumptibus, qui de Jure vel Conſuetudine tenentur : ſicut illi obligantur ad habitationem ſuis Rectoribus præparandam, ita oportet iſtos in ædibus ſibi aſſignatis habitare, neque excuſari, niſi ex evidenti & legitimo impedimento, quo occurrente non liceat Laicis quibuſcumque locare, aut ad manendum etiam gratiâ tendere, ſed tantùm Presbyteris, qui Curatorum in neceſſaria Sacramentorum adminiſtratione vices gerunt. *Concil.* ROTHOM. *an.* 1587. Idem præceperat *Conc.* NARBON. *ann.* 1551. *Cap.* 32. Voluit Conc. ut Parochi & Rectores, ſive qui eorum vicem obeunt Sacerdotii, ſive Beneficii domum, & non aliam habitent.

Nullus Capellanus Parochialem regens Eccleſiam cum alio commoretur, ſed domos habeat locis congruis, ubi aſſiduè commoretur & valeat inveniri, ut exindè per eum neceſſitatibus Pœnitentium commodiùs occurratur. *Cap.* 17. COPRINIAC *in Provincia* BURDIGA. *ann.* 1260.

Super Reſidentia poſſit Ordinarius gratiam Diſpenſationis ad tempus facere, prout cauſa rationabilis id expoſcit. *Concil.* LUGDUN. *ann.* 1274. *De Elect. in* 6. BONIF. VIII. Eod. Tit. C. 34. declarat ſtudiorum cauſam, juſtam eſſe Diſpenſationis cauſam, eaque de cauſa concedi poſſe ſeptenne non reſidendi Indultum, inſinuatque idem habere locum in Docente quod de Studente dicit. Jam ceſſare videtur plurimis in Eccleſiis, iiſque ſcilicet, quæ *Conc.* TRID. Decretum de conferendo ad concurſum Beneficia Curata receperunt, illudque etiam nunc obſervant. *Conc.* NARBON. *ann.* 1551. *Cap.* 27. jungit huic cauſæ ſtudiorum alias plures ; nempè Officii apud Epiſcopum, Juſtitiæ vel Juriſdictionis exercendæ, vel Officii perpetui in Cathedralibus, quæ cauſæ in Gallia ſaltem non admitterentur.

Licèt Rectoribus Eccleſiarum, qui à Reſidentia excuſantur, mandaverimus in proximo *Concilio*, quatenùs perſonas idoneas ordinarent in Eccleſiis ſuis in perpetuos Vicarios inſtitui, trimeſtri tempore ad hoc indulto : Tamen, quia in hoc ſe exhibuerunt aliqui negligentes, inſtitutionem hujuſmodi ad noſtram præſidentiam revocamus. *Concil.* SALTZBURG. *ann.* 1281. Cap. 11.

BURDIG. Cap. 14. *ann.* 1583. idem præcipit quod *Concil.* TRID. *Concil.* AVENIO. *ann.* 1594. vetat ne tridui ſpatio longiùs abſint à Parœcia, eoſque vult ab Ordinario facultatem obtinere, cauſâ abſentiæ expoſitâ, ſubrogato interim altero, qui vices ſuas gerat. Cap. 39.

Concil. NARBON. *ann.* 1609. *Cap.* 32. prohibet ne licentia diſcedendi detur ultra duos menſes abſque graviſſima cauſa, neque confirmetur, niſi urgente neceſſitate. Addit, ſtatim ac conceſſa eſt, ſufficiendum Vicarium, eique litteras Regiminis dandas, ſine quibus quicumque reget Parochiam, incarcerandus eſt.

Ne quis ſe defunctum munere ſuo, ſi otioſus in Eccleſia reſideat, intelligat, quoniam Divino Præcepto mandatum eſt omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas cognoſcere, pro his Sacrificium offerre, Verbique Divini & Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam pro viribus gerere, quæ omnia nequaquàm ab his præſtari & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non aſſiſtunt, neque invigilant. *Concil.* RHEM. *an.* 1564. *Stat.* 1. *Conc.* CAMER. *ann.* 1565. *Tit.* 12. Cap. 2. RHEM. *an.* 1583. *De Curat. n.* 9. Nec eiſdem Curatis etiam concedendæ de non reſidendo litteræ, nec ipſorum Vicariis de regendo, niſi cauſâ cognitâ, quâ expenſâ & Vicariis idoneis præmiſſo examine compertis, teneantur prædicti curam animarum habentes, ſic per ſe vel ſuos Vicarios procedere, ut debita Hoſpitalitas & pauperum ſubventio obſerventur. *Concil.* BITUR. *ann.* 1528. *Decret. De Parochis.*

§. III.

Miſſa Parochialis.

I. THEODULP. Epiſcopus AUREL. Parochis ſcribens *ann.* 797. præcipit in 35. 45. & 46. ut caveant ne in Eccleſiis ſuis vel in Oratoriis Miſſæ celebrentur, quæ à Miſſa Parœciali avocent.

II. Nullus Presbyter alterius Parochianum, niſi in itinere fuerit, vel ibi placitum habuerit, ad Miſſam recipiat. *Capitul.* LIB. I. Cap. 147.

III. Nullus Presbyter in alterius Parochia Miſſam cantare præſumat, niſi in itinere fuerit. *Ibid.* 148.

Prior Canon videtur ſumptus è *Concilio* NANNET. quod IX. ſæculo celebratum conſtat ; ſed quo anno id affirmare non audemus, quia *Concil.* potuit illum Canon. ex *Capitul. Reg. Francorum* mutuari ; REGINO illum refert, non notato undè ſumat ; at fortè quia ſubjungit alii deſumpto ex *Conc.* NANNET... ſuſpicari eſt ex eodem *Concilio* mutuatum eſſe. Poſteriorem quoque refert, & notat ſe ex *Capitular.* ſumere.

IV. Idem habet *Concil.* COPRINIAC. CONC. TOM. XI. *p.* 7. 46. *Cap.* 12. Caveant Sacerdotes ne quartam Miſſam de die dimittant in magnis locis & populoſis celebrare, propter illam quæ non ſit de die. *Syn.* NEMAUS. *De Celebratione Miſſar. ann.* 1284. *Conc.* RAVENNEN. IV. *ann.* 1317. *Rubric.* 52. vetat ne dum Miſſa Major cantatur aliæ celebrentur.

V. Præcipimus ſtatuendo quòd Eccleſiarum Recto-

res

res Miſſas in ſuis Eccleſiis celebrantes, ſaltem unum Clericum Superpelliceo indutum, qui ſibi miniſtret, in obſequio Divinorum neceſſaria habere teneantur. *Conc.* Marciacen. *in Prov. Auſcit.* Cap. 18. *an.* 1326.

VI. In ſingulis Parochiis tabella una in loco publico collocetur, in qua Miſſæ, Feſta, Anniverſaria, in Eccleſia hujuſmodi celebranda deſcribantur, hæcque tabella ab Officialibus, ſeu Viſitatoribus, & à Notario, ſubſcripta ſit. Quandò verò Parochi Feſta colenda populo annunciaverint, ei quoque Feſtum aut Anniverſarium eâ hebdomadâ celebrandum notum faciant. *Concil.* Mexic. *ann.* 1585. Cap. 3. *Tit.* 8. §. 8.

VII. Curatus in ſua Eccleſia nullum permittat celebrare, qui ſcriptis facultatem ab Epiſcopo non exhibuerit, & eam licentiam, quam anno uno vetuſtiorem repererint, ne admittant. *Concil.* Aquen. *an.* 1585. *De Celebratione Miſſæ.*

VIII. In Eccleſiis, in quibus biennationes (binæ Miſſæ ab eodem) in uſu fuerunt, ut ancillis & famulis de matutinali Miſſa provideretur; vult Synodus ut illis ſublatis, Epiſcopi commodam rationem retineudæ Miſſæ matutinæ, & imprimis accuratè ſe informent de operibus Sacellaniarum in Parochiis erectarum, ut illarum Poſſeſſores ad Reſidentiam compellant, &c. *Conc.* Meclin. *ann.* 1570. *De Offic.* Cap. 15.

IX. Ne facultatem bis uno die faciendi Sacrum Epiſcopi largiantur, niſi Sacerdoti ſpectatæ probitatis, idque graviſſimis de cauſis, quæ facultas brevi etiam tempore circumſcribatur, nec ad plures dies quàm ad Dominicos, & Feſtos, & in diverſis Eccleſiis. Burdig. Cap. 4. *ann.* 1583.

X. Ut honor debitus Parochialibus Eccleſiis reddatur, & animarum periculis obvietur, ſalubriter duximus ſtatuendum, quòd Parochiani diebus Dominicis & Feſtivis ad ſuam Parochialem Eccleſiam veniant Miſſas integras audituri, & ſi per duos Dominicos dies continuos, Miſſas in dictis Eccleſiis non audiverint, extunc habeant Parochiales Presbyteri commonere non venientes, ſe revelaturos nominatos poſteà excommunicandos. *Concilium* Vauren. *ann.* 1368. Cap. 84. *Concil.* Marciac. *ann.* 1326. Cap. 26. *in Prov. Auſcitana.*

XI. Quia Laici ſtatum ſuum & Eccleſiæ Mandata ſcire non valent, niſi Dominicis diebus, quibus in Eccleſia hæc recitari conſueverunt, ad Parochias ſuas pro Divinis audiendis conveniant; diſtrictiùs inhibemus ne Religioſi in Eccleſiis ſuis, aut Capellis eos diebus Dominicis recipiant ad Divina, nec illis horis, in ſuis locis populo publicè prædicent, quibus in Parochiis Miſſarum ſolemnia celebrantur. *Cap.* 15. *Concil.* Arelat. *ann.* 1260.

XII. Non ſine admiratione referimus quòd aliqui Religioſi, & utinam non omnes, Civitatis Necosiens. falcem in alienam Meſſem mittentes Parochianos Necosiens. Eccleſiæ, quæ unica eſt in Civitate Eccleſia Parochialis Latinorum, paſſim recipiant ad Divina, quos etſi non reprimit naturalis Regula, videlicet ut *quod ſibi fieri nolunt, non faciant aliis*, ſaltem Jura Canonica ab hujuſmodi eos revocare deberent, quæ prohibent alienos Parochianos recipi ad Divina diebus Dominicis & Feſtivis. *Conſtit.* Nicol. Cap. 28. *ann.* 1253.

XIII. Præcipimus Parochis in Prono Parochiam monere, excommunicationis pœnam minitantes, ut unuſquiſque ad Miſſam Parochialem veniat, diebus præſertim Dominicis, & Domeſticos omnes ſecum ducat, neque exeant, quouſque Sacerdos Auditores benedixerit. *Concil.* Narbon. *ann.* 1551. *Cap.* 36.

XIV. Nullus præſumat Miſſam diebus Dominicis celebrare ſine licentia Curati ante Miſſam Parochialem, & maximè ante Pronum dictæ Miſſæ Paroch. completum, ne per hoc revocentur Parochiani ab audiendo Miſſas Parochiales. *Synod.* Senon. *ann.* 1524. *Syn.* Carnot. *ann.* 1526.

XV. Prohibemus, Miſſis Parochialibus durantibus, ne in eadem Eccleſia, aliæ Miſſæ, cujuſvis fundationis vel Confraternitatis colore celebrentur. *Concil.* Turon. *ann.* 1583.

Inter Miſſas charitatis monendus eſt populus non prætermittendas Miſſas Parœciales propter aſſiſtentiam in aliis, quæ ex devotione ſunt. *Synod.* Rothom. *ann.* 1581.

Alii Canones circa Miſſam Parœcialem collecti ſunt inter eos, qui Miſſam peculiatim reſpiciunt.

§. IV.

Prædicatio, aliave Inſtructio.

I. Ordinarii Verbi Miniſtri, Eccleſiarum Parochialium legitimi Rectores & Parochi ſunto. *Concil.* Colon. *ann.* 1536. *Part.* 4. Cap. 6.

II. Ex his quæ diximus, conſequitur illum morem qui alicubi irrepit penitùs irrationabilem, ne dicamus execrabilem, abuſum eſſe, quo legitimi Eccleſiarum Parochi jurejurando adiguntur affirmare ſeſe in his Eccleſiis Mendicantes ad Verbi Miniſterium, etiamſi ipſimet pro ratione ſuſcepti ac concrediti muneris, eo fungi velint, perpetuò admiſſuros; quid enim hoc more aliud agitur quàm ut Parocho Officium, quo ſe Christo & Eccleſiæ obſtringit, adimatur ac in alium relegetur?

III. Ignorantia Mater cunctorum errorum maximè vitanda eſt in Sacerdotibus Dei, qui docendi Officium in populis ſuſceperunt. *Concil.* Tolet. IV. Cap. 25. *ann.* 633. Etſi Canon hic de Epiſcopis intelligendus videatur, quia idem *Concil. Cap.* 26. Sacerdotis nomine Epiſcopum intelligit, ut & Curatum nomine Presbyteri, quia tamen Sacerdotis nomen Epiſcopis & Presbyteris commune erit, & quæ relatus *Can.* ſubdit Presbyteris & Epiſcopis conveniunt, nempè obligatio ſciendi Scripturas & Canones, ac ædificandi Doctrinâ & Opere, non malè aptatur Curatis.

IV. Symbolum, quod eſt fidei ſignaculum, & Orationem Dominicam diſcere ſemper admoneant Sacerdotes Populum Chriſtianum, volumusque ut diſciplinam condignam habeant: qui hæc diſcere negligunt, ſive in Jejunio, ſive in alia caſtigatione emendentur, propterea dignum eſt ut filios ſuos donent ad Scholam, ſive ad Monaſteria, ſive forâs Presbyteris, ut Fidem Catholicam rectè diſcant, & Orationem Dominicam, ut domi alios edocere valeant, & qui aliter non potuerit, vel in lingua ſua diſcat. *Conc.* Mogunt. Cap. 45. *ann.* 813.

V. Animarum curam gerere, earum morbis mederi, & eas ad Deum ducere, omnis Curatorum Officii ratio verſatur; ubi de animarum ſalute agitur quælibet negligentia valdè periculoſa; Parochi impoſitum ſuis humeris onus attentè conſiderent, & eis qui ſpirituali ſubditorum utilitati conſulant, promiſſum præmium animadvertant, ac negligentibus ſtatutum ſupplicium ob oculos ponant. *Concil.* Mexic. Lib. III. T. II. *ann.* 1585.

VI. Presbyteri per Villas & Vicos Scholas habeant, & ſi quilibet fidelium ſuos parvulos ad diſcendas literas eis commendare vult, eos ſuſcipere & docere non renuant; ſed cum ſumma charitate eos doceant, nihil ab eis pretii pro hac re exigant, nec aliquid ab eis accipiant, excepto quod eis parentes charitatis ſtudio ſuâ voluntate obtulerint. *Capitul.* Theod. Cap. 20. *ann.* 797.

VII. Unuſquiſque Presbyter, qui Plebem regit, Clericum habeat, qui cantet, & Epiſtolam, & Lectionem legat, & qui poſſit Scholam tenere, & admoneat Parochianos, ut filios ſuos ad Pſalterium diſcendum mittant ad Eccleſiam, quos ipſe cum omni caſtitate erudiat. *Concil.* Nannet. Cap. 9. Sieburch. Lib. II. Cap. 56. Regin. Lib. I. *Cap.* 207. Non extat in *Conciliis Nannetenſib.* Regnone antiquioribus.

VIII. Comperimus quòd, propter ignorantiam Articulorum fidei, plurimi erraverunt: Pueri quoque à ſeptennio & ſuprà, ad Eccleſiam à Parentibus adducantur diebus Dominicis & Feſtivis, ut in Fide Catholica inſtituantur: *Credo in Deum*, & *Pater Noſter*, & *Salutationem Beatæ Virginis*, addiſcant. *Cap.* 18. *Conc.* ALBIEN. *ann.* 1254.

IX. Præcipimus quoque quòd Sacerdotes Parochiales per ſe vel per alios ſæpiùs ſtudeant exponere populo, Diebus Dominicis, Articulos fidei ſimpliciter ac diſtinctè, ne valamen ignorantiæ deinceps prætendere quiſquam poſſit. *Conc.* ALBIEN. Cap. 17. *ann.* 1254.

X. Parochialibus Presbyteris injungat Ordinarius, ut Conſtitutiones continentes caſus, quibus excommunicatio incurritur, diligenter & intelligibili Linguâ maternâ exponant prima Dominica cujuſlibet menſis, ne populus ſubditus in cauſam craſſæ ignorantiæ in animarum ſuarum periculum prolabatur. *Conc.*ROTHOM. Cap. 10. 1335.

XI. *Conc.* COLON. *ann.* 1536. *Part.* 7. Cap 15. & *Cap.* 17. præcepit: ut populus inſtruatur circa Miſſam; hæc enim habet: ,, Docendus populus generatim, quid in Miſſa agatur, & quibus partibus conſtet. Conſtat ſiquidem Pſalmodiâ, quam vocamus *introitum*; invocatione & glorioſa celebratione Sanctiſſimæ Trinitatis, quæ in Canticis *Kirie Eleiſon* & *Gloria in Excelſis Deo*, peraguntur; precatione ſui collectâ, recitatione Verborum Propheticorum aut Apoſtolicorum, quam vocamus *Epiſtolam*; Sacris Canticis, quæ vocamus *Gradualia*, & *Alleluia*, & quæ ſequuntur; lectione Evangelicâ; Symboli recitatione, ſeu Profeſſione Fidei Catholicæ; Cantico quod, non ſine Miſterio, *Offertorium* appellatum eſt, gratisrum actione, quæ dicta eſt *Præfatio*; Religioſâ Commemoratione Mortis & Conſecratione Corporis & Sanguinis, quæ fit in Canone; rursùs Precationibus inter quas eſt Oratio Dominica, quæ eſt Symbolum Chriſtianæ charitatis; mox Communio; rursùs Canticum quod *Commune* appellatur,,.

XII. Idem *Concil.* COLON. Cap. 17. hæc tradit: ,, Docendus eſt populus quale ſit Miſſæ Sacrificium, nempe Repræſentativum. Semel quidem CHRISTUS mortuus juſtus pro injuſtis; verus Deus & Homo verus ſemel tantùm in Cruce pependit, offerens Patri ſemetipſum, Hoſtiam vivam & paſſibilem immortalem vivorum & mortuorum Redemptionis efficacem, & tamen quotidiè immolatur in Sacramento; non quòd CHRISTUS toties occidatur; ſed quòd illud unicum Sacrificium myſticis ritibus quotidiè renovetur; quotidianâque recordatione mortis Domini, quâ liberati ſumus, in edendo & potando Carnem & Sanguinem, quæ pro nobis oblata ſunt, hoc ipſum repræſentetur, quod olim factum eſt, facitque Oblatio moneri nos, tamquàm videamus præſentem Dominum in Cruce; elicientes ſubindè nobis ex illo fonte inexhauſto gratiam ſalutarem; immolamuſque Hoſtiam pro vivis & defunctis, dùm pro illis Patrem per Filii mortem deprecamur,,.

XIII. Paſtoribus injungimus, ut doceant frequenter populum, quòd Chriſtianorum ſit integro Sacro auſcultare, quo participes fiant Confeſſionis, quam Sacerdos pro tota Plebe facit, & omnium Orationum & Benedictionis, quâ eos dimittit. *Concil.* COLON. II. *ann.* 1549. *Cenſur.* & DECRET. *N.* 181.

XIV. Docendus eſt populus ab exterioribus iſtis ceremoniis, quibus nonnullæ res vel benedicuntur, vel conſecrantur, ut ſignatis potiùs quàm ſignis inhæreat ac intendat. Quod & in omnibus aliis obtinet ceremoniis, alioquin parum ad pietatem profuturis; nam qui in exterioribus iſtis conſiſtit, ac non potiùs illis admonetur, ut ad Deum reſpiciat, confugiat, ac totam ſuam fiduciam in illum collocet, huic citiùs externa iſta in ſubverſionem, quàm in ædificationem erunt. *Concil.* COLON. *an.* 1536. *Part.* 9. Cap. 15.

XV. Parochi populum doceant, loca, Veſtes, & Vaſa uſibus profanis exempta & Sacramentorum CHRISTI Miniſterio mancipata, ideò conſecrari & benedici, ut ſciamus nonniſi Sacris & Divinis rebus vacandum, gratiâ Dei, ſeu Numine Divino præſente. Prætereà res alias humanis uſibus neceſſarias in nomine CHRISTI per Orationem Miniſtri & Verbum Dei benedici, ut nobis Divina Beneficia contra adverſarias poteſtates, & machinationes inimici pertinaciter nos oppugnantes proſint. *Syn.* AUGUST. *N.* 23. *an.* 1548.

XVI. A Parochis de ceremoniarum ſignificationibus populum doceri volumus; veluti cereos ad laudem & gloriam ejus, qui lucem inacceſſibilem inhabitat, & omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat, accendi; Thura incenſa ſignificare Orationes & deſideria noſtra cum odore bonorum operum ad Deum aſcendere oportere. Proceſſiones lætas, noſtram de CHRISTI triumpho & gloria exultationem; Lugubres, noſtrum in hac lacrimarum valle exilium indicare, ex illis Deo gratias agi, his veniam peccatorum & pro vindicta miſericordiam implorari. *Ibid.*

XVII. Idem etiam, ſaltem Dominicis & aliis Feſtivis diebus, pueros in ſingulis Parochiis fidei rudimenta & obedientiam erga Deum & parentes diligenter ab iis, ad quos ſpectabit doceri curabunt, & ſi opus ſit etiam per cenſuras Eccleſiaſticas compellent. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. Cap. 4. *ann.* 1563.

XVIII. Parochi ſingulis Dominicis, & aliis Feſtis diebus, qui Eccleſiæ Præcepto agi ſoleant, pueris ſingulis in ſuis Parochiis initia fidei tradant; eoſque ad obedientiam primùm Deo, deindè Parentibus, præſtandam erudiant; ac propterea à prandio, ſtatâ horâ, proprio campanæ Sono, ad id munus aſſignato, ad Eccleſiam convocandos curabunt. *Concil.* MEDIOL. *ann.* 1565. *Part.* Cap. 4.

XIX. Clerici quicumque Dominicis Feſtiſque diebus, quâ horâ in Choro Divinis Officiis adſtricti non ſunt, Parochum, intra cujus Parochiæ fines habitant, in Doctrinæ Scholis ubicumque loci intra fines illius Parochiæ conſtitutis, adjuvent, idque in Urbe & Diœceſi, ad præſcriptum eorum, quibus id curæ ab Epiſcopo datum erit. *Concil.* MEDIOL. IV. *ann.* 1576. *Part.* 1. Cap. 26.

XX. Dominicis Feſtiſque diebus fidei præcipua Capita Parochos ipſos, aut alios eorum nomine pueros rudioreſque è papiolo pomeridianis horis palam in Templo edocere, & benè vivendi, orandi, confitendi, communicandique rationem iiſdem explicare omni vigilantiâ compellant. *Concil.* TOLET. *Part.* 3. Cap. 13.

XXI. Curent Epiſcopi, ut omnes ſuæ Diœceſis Curati ſingulis Dominicis & aliis Feſtis diebus, pueris in ſuis Parochiis initia fidei tradant, eoſque ad obedientiam Deo, Parentibus, Superioribus, præſtandam erudiant: Propterea à prandio conſtitutâ horâ, certis campanæ ictibus ad Eccleſiam eos convocare non omittant. *Concil.* AQUEN. *an.* 1585.

XXII. Diebus Feſtis & maximè Dominicis, expleto Veſpertino Officio, jubet Sancta *Synodus* Ludimagiſtros docere eadem rudimenta Fidei & Cathechiſmi pro captu & ingenio juventutis; huic negotio tàm in Pagis quàm Oppidis Paſtores incumbant, aut Sacellani, aut Clerici, ſeu Matriculi. *Conc.* CAMER. *ann.* 1565. & quantùm fieri poſſit in ſcholis puerilibus puellæ à pueris ſeparentur. *T.* III. Cap. 2.

XXIII. In omnibus Parochiis ſint qui doceant jam juventutem, maximè in his quæ numeroſam Plebem habent, Paſtorque ſingulis menſibus diligenter inquirat quantùm proficiat pueritia; idque maximè provideat, ut à teneris annis imbuatur timore & amore Domini. *Ibid.* Cap. 5.

XXIV. Cùm omnibus Fidelibus ad ſalutem neceſſarium ſit Chriſtianæ Fidei rudimenta ſcire, ideò curabunt Epiſcopi ſinguli, ſaltem Dominicis, pueros in ſingulis Parochiis fidei rudimenta & obedientiam erga Deum & Parentes diligenter doceri per Parochos alioſque animarum quovis modo Curatores, ad quos præci-

puè

puè hoc munus ſpectat. Quo verò ſtudioſius Parochi in eam curam incumbant; id etiam curet Epiſcopus, ut in ſingulis Diœceſis ſuæ Oppidis & Vicis, ubi id commodè fieri poteſt, Doctrinæ Chriſtianæ ſodalitas inſtituatur, quæ in eo munere ipſos Parochos adjuvet. *Concil.* AVENION. *ann.* 1594. Cap. 8.

XXV. Quoniam rudis populus ſæpè ex ignorantia ſuperſtitionibus inquinatur, Parochi ſubditos ſuos diligenter de illis doceant, & inter cætera eſſe ſuperſtitioſum, exſpectare quemcumque effectum à quacumque re, quem res illa, nec ex natura ſua, nec ex Inſtitutione Divina, nec ex Ordinatione, vel approbatione Eccleſiæ, procedere poteſt. *Concil.* MECLIN. *ann.* 1607. *T.* XV. Cap. 3.

XXVI. Scholas Dominicales frequentantes præcipuè inſtituantur in rudimentis fidei, & ante omnia doceantur *Orationem Dominicam*, *Salutationem Angelicam*, *Symbolum Fidei*, *Præcepta Decalogi & Eccleſiæ*, *Modum confitendi*, *ac Miſſæ Sacrificio inſerviendi*; & qui grandiores ſunt *rationem etiam ſe parandi ad Communionem*. Concil. MECLIN. *ann.* 1607. *T.* XX. Cap. 5.

XXVII. Eadem Syn. *eod. T. Cap.* 3. declarat ſe optare, ut puellæ à mulieribus, pueri à viris, inſtruantur, præcipitque ut, ubicumque id fieri non poterit, ſeorſim inſtituantur à viris. Ut populus quod bonum eſt à malo diſcernere, & quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, ſcire valeat: Parochi omnes, ſingulis diebus Dominicis, in Scadafallo Eccleſiæ, ac inter Miſſarum ſolemnia, populo nunciabunt quæcumque per nos & Coepiſcopos noſtros conſtituentur, & nominatim diſtinctâ, & intelligibili voce recitabunt Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolicum, Dei & Eccleſiæ Præcepta, ſeptem Peccata Mortalia, Virtutes Theolog. & Cardinales, & fuſiùs ea populum docebunt, quibus ad virtutem allici & à vitio abduci poſſit; negligentes verò Parochi à locorum Ordinariis puniantur. *Conc.* NARBON. *ann.* 1609. Cap. 2.

XXVIII. Præcipimus omnibus Rectoribus, Vicariis perpetuis, & aliis animarum curam habentibus, ut ſingulis diebus Dominicis poſt prandium, dato campanæ ſigno, Patresfamilias cum pueris in Eccleſia convocent, ubi eos fidei rudimenta edoceant & ſuper eiſdem diligenter interrogent, formam Catechiſmi inſequentes. *Ibid.*

XXIX. In omni Eccleſia Parochiali ſingulis Dominicis anniverſaria, quæ in hebdomadam proximè ſequentem in eadem celebranda erunt, denuncientur: Idem de ſeptimo & trigeſimo & alio hujuſmodi Officio præſtetur. *Concil.* MEDIOL. VI. Cap. 17. *ann.* 1581.

XXX. Dominicis diebus Parochus non ſolùm Feſtos dies populo denunciet; ſed etiam illum ſæpè doceat, quæ Officia, tùm in illis, tùm in eorum Vigiliis colendis ab eo religioſè præſtari oporteat. Eumdem doceat Chriſtianum hominem non decere opus aliquod ſuſcipere, aggredive, antequàm Dei auxilium religioſis precibus imploret; dicit enim Dominus, *ſine me nihil poteſtis facere.* Concil. AQUEN. *ann.* 1585.

XXXI Pronis tum Primæ, tùm Majoris Miſſarum Parœcialium, *Pater*, *Ave*, *Credo*, *Confeſſionis Methodum*, *Decalogum*, *cum Eccleſiæ Præceptis*, *Sacramentorum numerum*, *nomina*, *vim & effectum* ſigillatim linguâ vernaculâ populo declarent. *Concil.* BURDIG. *ann.* 1583.

XXXII. Presbyter, ſeu Miſſalis Sacerdos, in diebus Solis & Miſſalibus, Evangelii ejus intellectum populo dicet Anglicè, & ipſorum etiam *Pater Noſter & Credo*, toties quoties poterit ad eos inſtruendos adhibere; & ut Symbolum Fidei memoriter diſcant, Chriſtianamque ſuam teneant Confeſſionem, monente hoc Domino & Prophetâ inquiente: *Canes muti non poſſunt latrare, oportet nos latrare & exhortari Laicos, ne fortè pro defectu inſtructionis perdamus eos.* Canon ÆLSR. Seculo X.

XXXIII. Obſervent Parochi ſui gregis vitia, & communia, vel propria cujuſque peccata, iiſque corrigendis cum omni manſuetudine & charitate cùm publicè omnes, tùm privatim ſingulos admonendo, diligentiam adhibeant: ſi qui contentione diſcordes fuerint, vel odia in ſe viciſſim ſuſceperint, aut ſimultates excreverint, curent eos quamprimùm ad pacem & fraternam concordiam revocare. *Concil.* BURDIG. *ann.* 1583.

XXXIV. Sicut ſtudendum eſt Sacerdotibus ut Auditores ſui Myſterium Baptiſmatis intelligant, & Deo opem ferente operibus compleant, ita procurare debent, ut abrenunciationes, quas in Diabolum, ſuaque opera, & pompas, fecerunt, intelligant, & his intellectis, ne denuò ad eas redeant, ſollicitè invigilent. Abrenunciare Diabolo eſt illum penitùs reſpuere, ſeque & unumquemque ab eo alienare: Opera ejus ſunt quæ operibus Salvatoris contraria exiſtunt, primùm ſuperbia, cæteraque vitia, quæ ex radice illius prodeunt, pompa Diaboli, *hoc eſt*, quæ pompa mundi, *id eſt*, ambitio omniſque cujuſlibet rei ſuperfluitas in humanis uſibus. *Concil.* PARISIANS. VI. LIB. I. Cap. 11.

Ne patiatur Parochus cujuſvis Ordinis Regulares in Eccleſiis ſui Ordinis intra Parochiam ſitis Concionem habere, niſi ex ſcripto teſtimonio perſpexerit à Superioribus facultatem obtinuiſſe, & ab Epiſcopo benedictionem petiiſſe, neque itidem in alienis Eccleſiis, niſi facultatem ab Epiſcopo conceſſam oſtendant. *Concil.* MEDIOL. III. *Cap.* 3. *ann.* 1573.

Cæteros Canones circa Prædicationes Parochi collectos habes ſub Titulo *Concionator.*

§. V.

Sacramentorum Adminiſtratio.

I. Librum, qui dicitur *Manualis* habeant ſinguli Sacerdotes Parochiales; ubi continetur ordo ſervitii Extremæ Unctionis, Catechiſmi, Baptiſmi, & hujuſmodi. ODO PARIS. *Conſtit.* Cap. 8. *N.* 4. *circa ann.* 1200.

II. Quia animarum cura ad viros Eccleſiaſticos pertinens, in ſeptem Sacramentis Eccleſiaſticis, & eorum adminiſtratione, potiſſimum conſiſtit, idcirco, &c. *Syn.* LINGON. *ann.* 1404.

III. Vetamus, ne quis extra licentiam audeat conferre Sacramenta. *Conc.* RHEM. *ann.* 1583. *De Sacrament.*

IV. Quandò Presbyteri in Parochiis ordinantur Libellum Officialem (*Manuale*) à Sacerdote ſuo accipiant, ut ad Eccleſias ſibi deputatas inſtructi ſuccedant, ne per ignorantiam etiam Divinis Sacramentis offendant. *Concil.* TOLET. IV. Cap. 16. *ann.* 633.

V. Nemo tempore Quadrag. Pœnitentium Confeſſiones audiat, præter Paſtorem; hujus enim intereſt ovem recognoſcere pro qua ſuam animam fœnerat Domino. *Statut. Synod. Eccleſiæ* RHEM. *per* SONNATIUM *ſecul.* VII. *circa annum* 630.

VI. Nullus cujuſcumque Dignitatis Eccleſiaſticæ percipiat gradum, qui non baptiſandi perfectè noverit ſupplementum. *Concil.* TOLET. VIII. *ann.* 653. Cap. 8.

VII. Singuli Sacerdotum Sacramenta, quæ circa Baptiſmate initiandum Chriſtianum agenda ſunt, & quæ ad viſitandum infirmum pertinent, exponere valeant. WALTER. C. 20. 47. *ann.* 871.

VIII. Omnibus quibus animarum cura incumbit, Sacramenta ipſa ſanè intelligere, ac ſcire Plebi

ſibi

ſibi commiſſæ ritè conferre, expedit & oportet, & tantò circa eorum Collationem cautiùs ſe habere, quantò utiliora ſunt & magis neceſſaria ad ſalutem. *Synod.* Exon. Cap. 1. *ann.* 1287.

IX. Presbyteros monemus in Domino Noſtro Jesu Christo, ſive conficientes, ſive miniſtrantes Sacramentum, quòd circa hæc diligentes ſint, & attenti ad ea quæ dicunt, habendo intentionem actualem & virtualem ad minus faciendi illud Sacramentum, & ideò prununtiens diſtinctè, nec feſtinanter, ne aliquid omittant; exhortamur ut ante adminiſtrationem ſint contriti, & confeſſi, & cum magna fide, reverentia, gravitate, modeſtia, & cautela, ſuis miniſtrent Parochianis. *Synod.* Carn. *ann.* 1526.

X. Emendari placuit, ut qui baptiſantur, ut fieri ſolet, nummos in concham non immittant, ne Sacerdos quod gratis accepit diſtrahere videatur. *Conc.* Eliber. Cap. 4. *ann.* 305.

XI. Baptiſandis pretia nulla præfigant, quo, vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis ſui cauſas adire deſpiciant. Decret. Gelas. Cap. 5. *ann.* 494.

XII. Si pro baptiſandis pretia quælibet vel præmia voluntariè oblata ſuſceperit Presbyter, tribus menſibus excommunicatione plectatur. *Cap.* 8. *Conc.* Tolet. *ann.* 675.

XIII. Ne pro Sacramentis conferendis, vel collatis aliquid exigatur diſtrictiùs prohibemus. *Concil.* Later. *ann.* 1179. Cap. 9. *De Simonia.* Idem vetat *Concil.* Lond. *ann.* 1200. Cap. 8. *& Concil.* Later. *ann.* 1216. Cap. 42. *De Simonia. Synod.* Galon. Epiſcopis Pariſienſ.

XIV. Conſtituit *Synod.* ne aliquis Sacerdos quicquam exigat pro adminiſtratione aliqua Sacramentorum, quo uſque ex toto fuerit miniſtratum, & tunc ſecundum Eccleſiæ Conſuetudinem, poterit quod juſtum eſt expetere, à ſuis invenerit Prædeceſſoribus ordinatum. *Concil.* Burdig. *ann.* 1255. Cap. 26.

XV. Ut nullus Presbyter Sacrum Officium, Sancti Baptiſmatis Sacramentum, aut aliquid donorum ſpiritualium, pro aliquo pretio vendere præſumat, ne vendentes & ementes in Templo columbas imitentur, ut pro his qui ſunt adepti gratiam Divinam, non pretia concupiſcant terrena, ſed ſolam Regni Cœleſtis gloriam promereantur accipere. *Capitul. ann.* 801. *n.* 12.

XVI. Ne quis pro Baptiſmo, ſive pro Euchariſtia, aut infirmorum Viſitatione, quidquam exigeret. *Concil.* Rem. *ann.* 1049. Cap. 5. *ſub* Leone IX.

XVII. Ut Parochi de ſuis ovibus rationem reddere poſſint, cùm neceſſe fuerit ſingulis annis, quatuor Libros, ſeu Indices, conficiant in quorum uno Baptiſatorum, & Suſcipientium, Parentumque nomina cum die & anno deſcribant; in altero contineantur omnes, qui ſtatuto ab Eccleſia tempore ad Confeſſionem & Communionem venerint; in tertio recenſeantur, qui Matrimonium in facie Eccleſiæ contraxerunt; in quarto mortui & ſepulturæ Chriſtianæ traditi enumerentur. *Concil.* Burdig. *ann.* 1583. *Concil.* Aurel. *an.* 1260. *Conc.* Rothom. *an.* 1581. Alia *Concilia* ſecundo Libro ſubrogant Librum Confirmatorum. *Concil.* Mexic. *ann.* 1585. Aven. *ann.* 1594. Aquil. *ann.* 1596. Cap. 6. *Concil.* Narbon. *ann.* 1609. Cap. 32.

XVIII. Parochi ſint zelantes in ſalute fidelium procuranda, ſint diligentes in Sacramentis miniſtrandis, & cùm ea miniſtrant, animadvertant & ſervent diligenter Sanctas Eccleſiæ ceremonias, ut fideles ex eo ædificentur; ſint ſtudioſi in Verbi Dei Prædicatione; ſit vigilans eorum cura erga infirmos; ſint diligentes & ſolliciti in Divinis Officiis, in Funeralibus, in Proceſſionibus; ſit maxima eorum diligentia in exercitatione populi ad ſtatutas Orationes; ſit accurata inſtantia in Feſtorum dierum Cultu obſervando; ſit diligens eorum cura in Scholis Doctrinæ Chriſtianæ; ſint ſolliciti in ſpeculatione populi; ſint eorum monita ſalutaria; ſit magna vigilantia in reliquis Parochialis muneris partibus, præcipuè verò in obſervatione Decretorum hujus Synodi. *Concil.* Aquen. *ann.* 1585.

XIX. Quamvis nefaria ſit & ſimoniaca pro Sacramentorum adminiſtratione pactio & licitatio, nihilominus qui catechiſatur debet miniſtrare in omnibus ei, qui catechiſat, & rependere temporalia ſeminanti ſpiritualia. Proindè ſicut damnamus Curatorum exactiones, ita non tantùm ingrati animi, ſed contra naturæ debitum & Jus Divinum nitentis, & corrupti eſſe judicamus, diſpenſanti Sacramenta ad ſalutem requiſita, non ſuppeditare victui neceſſaria. *Concil.* Rothom. *an.* 1581.

Præcipimus Presbyteris Saltzburg. quatenùs ſine pactione, aut conventione prævia, Eccleſiaſtica Sacramenta adminiſtrare debent; explodere verò antiquas & laudabiles Eccleſiarum Conſuetudines, piâ fidelium devotione introductas, non intendimus. *Concil.* Saltzburg. *ann.* 949. 1420. Cap. 7.

XX. De adminiſtratione Sacramentorum paciſci, aut aliquid ab initio exigere, nemo poſſit aut debeat, & propter ejuſmodi à Parochianis neglecta, non liceat aliquod Sacramentum denegare: Refert *Cleric. Germ. ann.* 1524. *Cap.* 6. Parochialia Jura quæ uſus recepit, non abrogamus. *Ibid.* Provideant Diœceſani, ne Eccleſiarum Parochi Rectores indebitas exactiones pro Sacramentorum adminiſtratione faciant. *Concil.* Sen. *ann.* 1528. *Cap.* 2. Prohibemus ne poſthac pro adminiſtrandis Eccleſiæ Sacramentis pecuniæ quicquam exigatur. *Concil.* Narbon. *ann.* 1551. Cap. 41.

XXI. Illud diligenter caveant, ne pro illis adminiſtrandis ab ullo vel omnium rerum inope Sacerdote, verbis, aut etiam ſignis, quicquam prorsùs vel minimum quovis modo petatur, exigaturve.

Poſtquam dixit exigentem puniendum ut Simoniacum, addit Laicos cogendos ad ſervandas piè introductas Conſuetudines. *Concil.* Aquen. *ann.* 1585. *De Sacramentis.* Idem habet *Concil.* Tolos. *Part.* 2. *ann.* 1590. Idem *Concil.* Aven. *ann.* 1594.

XXI. Ne Sacerdotum in Sacris tractandis negligentia & incuria populi pietatem imminuat, præcipimus, ut præſcriptas à majoribus noſtris in Sacramentis adminiſtrandis ceremonias, non ſolùm diligenter, ſed ſumma cum animi attentione & religioſè obſervent, nihil omninò addentes, nihil detrahentes. *Concil.* Burdigal. *ann.* 1583. Quæ aut in Divino Cultu ornatum augent, aut mentes hominum ad pias & utiles cogitationes excitare poſſunt, diligenter retinendas cenſemus, præſertim eas, quas ex multa antiquitate profectas & per totam Eccleſiam obſervatas, ut per manus traditas accepimus, quales ſunt quæ in adminiſtratione Sacramentorum adhiberi conſueverunt. *Concil.* Mogunt. Cap. 40. *Ex his quæ ad fidem pertinent.*

XXIII. Si quis dixerit acceptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato Miniſtris pro lubitu omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, Anathema ſit. *Concil.* Trident. Sess. VII. Cap. 13. *an.* 1547.

XXIV. Ceremoniæ omnes, quæ ſignacula ſunt pietatis & Religionis Chriſtianæ, quaſque vel ab Apoſt. vel ab Eccleſiæ Catholicæ traditione, quaſi per manus accepimus, ut ſanctè & piè ſunt invectæ, ſic religioſè conſerventur in Eccleſiis.

Novæ autem ceremoniæ nullæ in Eccleſiis recipiantur ſine Epiſcopi judicio, qui ſecùs fecerit puniatur; ſerventurque Decreta *Concil.* Trid. *De Ceremon. Conc.* Camerac. *an.* 1565. Tom. Cap. 6.

XXV. Ut fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta, majori cum reverentia, atque omni devotione, accedat, Parochi noſtri ſtudeant quàm familiariſſimè poterunt, pro ſuſcipientium captu, priùs illorum vim & uſum, juxta Catholicæ Eccleſiæ Doctrinam, ver-

nacula

nacula Lingua explicare, ad eorumque dignam perceptionem capaces incitare, ne Plebs imperita ignoret quantum ſit ſibi à Chriſto relictum contra peccata remedium, vel eo abutatur ad mortem & damnationem, quod illi præparavit Salvator Noſter ad ſalutem & beatitudinem. *Statut.* 2. *Conc.* REM. *ann.* 1564. *Concil.* TRIDENT. SESS. XXIV. Cap. 7.

XXVI. Per ſe ipſos Sacramenta miniſtrent, & munera atque Officia Eccleſiarum ſuarum præſtent, neque ab ipſis etiam ſecundariis, niſi juſta de cauſa detenti, fieri aut miniſtrari permittant. *Conc.* AQUEN. *an.* 1585. NARBON. *an.* 1609. Cap. 32.

XXVII. Sive cùm baptiſant, ſive cùm abſolvunt, ſive cùm aliud Sacramentum conferunt, juſtum quidem eſſet ac pium ab ipſis aliquâ præfatione in Lingua vulgari explicari vim & virtutem Sacramenti, quod ipſis à *Concilio* TRIDENTINO mandatur. Si tamen donec aliter Proviſum fuerit ad id præſtandum minùs idonei ſunt, ſaltem ſignorum exteriorum honeſtate ac dignitate, oſtendant res Divinas ac Sacras ibi contineri, & vocis ac geſtus honore & gravitate, eaſdem à ſe tractari ac donari. *Syn.* EBROIC. *an.* 1576. *Decret. Eccleſiæ Gall. L.* II. *T.* 1. *C.* 36. *Concil.* ROTHOM. *an.* 1581. *Concil.* TOLOS. ad petendam à Catechiſmo 7. RUM. hanc explicationem.

XXVIII. Fidelibus piè Sacramenta miniſtrent, ſemperque afferant quod ad explicandam utilitatem Sacramentorum & inſtitutionem pertinet. *Statut.* REM. per *Dominum* SONNATIUM *circa annum* 630.

XXIX. Ut fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione, accedat, præcepit Sancta Synodus Epiſcopis omnibus, ut non ſolùm cùm per ſe ipſos erunt populo adminiſtranda, priùs illorum vim & uſum pro ſuſcipientium captu explicent; ſed etiam idem à ſingulis Parochis piè prudenterque, etiam vernaculâ Linguâ, ſi opus ſit & commodè fieri poterit, ſervari ſtudeant juxta formam à Sancta Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribenda, quam Epiſcopi in vulgarem Linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus populo exponi curabunt. *Conc.* TRID. SESS. XXIV. Cap. 7. *an.* 1562.

XXX. Ceremoniarum varietas non mediocriter Chriſtianos offendere conſuevit, ne id accidat diligentiſſimè eſt præcavendum, uniformis itaque Sacramentorum adminiſtratio, quantùm fieri poterit, religioſiſſimè ab omnibus obſervetur, quod ut faciliùs fiat, in Rituum Libro deſcriptas ceremonias unuſquiſque perdiſcere, & exequi pro viribus conabitur. *Concil.* TOLOS. *an.* 1590. *Part.* II. Cap 1. *N.* 3. Fiat brevis formula rerum, quæ neceſſariæ ſunt Linguâ Gallicâ, de materia, forma, & ritu cujuſvis Sacramentorum, pro Parochis Provinciæ. *Concil.* AUREN. *an.* 1594. Cap. 11.

XXXI. Curati omnes, tàm Seculares quàm Regulares, In Sacramentis adminiſtrandis præſcriptam in Rituali Provinciæ formam teneant, quouſque à Sede Apoſtolica, Rituale ad uſum Univerſalis Eccleſiæ evulgetur; ſi qui verò aliter Sacramenta adminiſtraverint, tamquàm perturbatores Eccleſiaſtici Ordinis punientur. *Concil.* MEXIC. L. I. TOM. V. §. 2.

XXXII. Sacroſancta verba, quæ in Miſſæ celebratione & Officio Baptiſmi ſolemniter dicuntur, interpretari, atque exponere poſſe propriâ Linguâ, qui neſciunt, diſcant; necnon & ipſa Sacramenta, quæ in Miſſa ac Baptiſmate, vel in aliis Eccleſiaſticis Officiis viſibiliter conficiuntur, quid ſpiritualiter ſignificent & diſcere ſtudeant, ne vel in ipſis interceſſionibus, quibus pro populi delictis Deum exorare noſcuntur, vel Miniſterii ſui Officiis inveniantur quaſi muti & ignari, ſi non intelligunt nec verborum ſuorum ſenſum, nec Sacramenta, quibus per eos alii ad æternam proficiunt ſalutem. *Concil.* CLOVESHOVIÆ. II. *anno* 747. idem habet; ſed fuſiùs *Conc.* COLON. I. *an.* 1536. loco ſuprà citato, dum *De Prædicatione.* Quod fiet (*hoc eſt* excitabitur fidelium devotio) cùm Parochus ſub adminiſtratione cujuſlibet Sacramenti, Sacrâ Concione populum breviter admonuerit quid in ea re agatur. *Ibid.* Cap. 2. *In cit. Conc.* COLON.

XXXIII. Nullus Presbyter pro pecuniis vendat ſuum Miniſterium, nec pro eodem quidpiam petat neque pro alio aliquo Miniſterio exequendo, ne ſit eorum ſimilis, quos de Templo CHRISTUS ipſe flagro expulit, quòd mercaturam nequiter exercebant in eodem; Dei ſiquidem Miniſtri non faciant Miniſteria, ut pecuniam indè ſibi conſciant, ſed gloriam mereantur ſempiternam. *Can. Alfrici. N.* 27. *ſæcul.* X.

ARTICULUS I.

Peculiares Canones circa Baptiſmum.

I. Clericos, qui in Oratoriis quæ ſunt intra domos Sacra faciunt, vel baptiſant, hoc illius loci Epiſcopi ſententiâ facere debere decernimus, quare ſi quis Clericus hoc non ſic ſervaverit, deponatur. *Concil.* TRULL. Cap. 31.

II. Parocho baptiſandi munus ita proprium ut hinc Eccleſiæ Parochiales dictæ ſunt *Baptiſmales*; Eccleſias Baptiſmales nullatenùs Laici tenere debeant; ſed per Sacerdotes gubernatæ fiant. *Capitul. anno.* 793. *N.* 2.

III. Ut audiant Epiſcopi Baptiſterium Presbyterorum, ut ſecundum morem Romanum baptiſent. *Capitul.* 3. *anno* 789. Ut ſignaculum & Baptiſterium memoriter teneat. *C.* 3. 1. *Capitul. datis Presbyteris* 804. TOM. I. *p.* 7.

IV. De quibus dubium eſt utrùm ſint baptiſati an non, omnimodò abſque ullo ſcrupulo baptiſentur, his tamen verbis præmiſſis: *Non te baptiſo; ſed ſi nondum baptiſatus es, baptiſo te in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti.* Capitul. *L.* VI. *N.* 84. Non notatur undè deſumatur. Idem ferè habetur in Decretis BONIF. Archiep. MOGUNT, his Libris antiquioribus.

V. De Baptiſmo unuſquiſque Archiepiſcopus ſuos Suffraganeos diligenter, ſtudioſèque admoneat, quatenùs per ſtudium Sacræ Lectionis imbuti de Sacramento Baptiſmatis unuſquiſque illorum in propria Parochia, Diœceſi, perfectè ſtudioſèque Presbyteros inſtituere non negligat. *Concil.* ARELAT. VI. Cap. 3. *ann.* 811.

VI. Epiſcoporum ſit magna ſollicitudo, ſuis Presbyteris tradere Bapt. Sacram. & quid in eodem renunciandum, quidve credendum: Renunciatur Diabolo & omnibus operibus ejus, & omnibus pompis ejus. Opera ejus intelliguntur & ſunt, homicidia & alia ſimilia, quæ nemini Diabolico inſtinctu priùs cogitatione concipiuntur quàm opere perpetrentur; pompæ ejuſmodi ſunt ſuperbia, jactantia: ex *Concil.* TURONENS. *ann.* 813. Cap. 18.

VII. Si parvulus ægrotans ad quemlibet Presbyterum, Baptiſmi gratiâ, de cujuſlibet Parochia allatus fuerit, ei Baptiſmi Sacramentum nullo modo negetur; ſi quis hoc munus petenti concedere detractaverit, & ille parvulus abſque Baptiſm. gratia mortuus fuerit, noverit ſe ille, qui eum non baptiſavit, pro ejus anima rationem redditurum. *Capitul.* 53. THEODULF. *N.* 17. *ann.* 797. Idem Canon refertur inter eos, qui falsò attributi ſunt ſextæ Synod. quique ex eodem Capitul. deſumpti.

VIII. Perpendant Presbyteri quanti diſcriminis ſit animas innocentium per eorum negligentiam à Regno Dei excludi: Si enim gaudium eſt in Cœlo ſuper uno peccatore Pœnitentiam agente, quid putas quanta ira, & indignatio ſuper illum erit, qui per ſuam negligentiam januas Paradiſi innocentibus clauſit? & ideò Presbyteri ſummâ diligentiâ caveant, ne animas, pro quibus *Sanguis* CHRISTI effuſus eſt, per ſuam incuriam à Cœleſti Beatitudine ſeparent. REGIN. LIB. I. C. 129.

C. 129. *ex Pœnitentiali ſcripſit* & ANGOR. 130. Culpa hæc ſubjicitur Pœnitentiæ trium annorum, quorum jus eſt in pane & aqua.

IX. Ut Plebibus denuncient qui filios & filias ſpirituales, quos in Baptiſmate ſuſcipiunt, & eis Fidejuſſores & Sponſorex fidei exiſtunt, & pro eis Diabolo, cui anteà mancipati fuerant, abrenunciant, & ideò uſquè dùm adulti fuerint, & eis fidei ſuæ ſponſionem & abrenunciationis expoſuerint & reddiderint, in ſua providentia habeant, & quòd illi, qui pro eis ſpoponderant, ab eis eadem reſponſa exigant. *Capitul.* AHITON. *n.* 25. *Sæculo IX.*

X. Quoniam Chriſtiani, & Satanam, & Mundi faſtus pompaſque ipſo Baptiſmate ejurant, abſurdum ſanè videtur, magnifico adeò luxu, inanibuſque ſumptibus, diem quo Baptiſmus confertur tranſigi ſolemnem; itaque illam Muſicorum concentuum concomitationem, riſus, jocoſque effuſiores, & illas per Eccleſiam deambulationex tollimus, oſcula demum in Eccleſia omninò dari prohibemus, *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. *Concil.* NARBON. *ann.* 1609. Cap. 16.

XI. Curatus à Compatribus & Comatribus fidei rudimenta ſibi recitari faciat, examinato priùs an tales ſint quales eſſe debeant. *Concil.* AQUEN. *De Baptiſm. ann.* 1585.

XII. GREG. XIII. reſpondens ſextæ difficultati propoſitæ à *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. circa Baptiſmi Adminiſtrationem, hæc habet: *Ceremonias Baptiſmi ſupplendas eſſe præcedente in adultis abjuratione Hæreſis & reconciliatione.* Idem quoque *Concil.* NARBON. *ann.* 1609. *Cap.* 14. Idem quoque dixerat *Synod.* EBROIC. *ann.* 1576. Idem habet *Concil.* REM. *ann.* 1583

XIII. Præſenti prohibemus Edicto, ne quis de cætero in Aulis vel Cameris, aut aliis privatis domibus, ſed duntaxat in Eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc fontes deputati, aliquos, niſi Regum vel Principum, quibus valent in hoc caſù deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, propter quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi, audeat baptiſare. *Concil.* VIENNENSE *an.* 1311. CLEM. *Unic. De Baptiſmo*

XIV. Si exactis novem noctibus per negligentiam infans non baptiſatus mortuus fuerit, componatur apud Deum, & ſolvantur præterea illi Parochiæ oræ duodecim; quòd infans tandiù fuiſſet Ethnicus. *Leges Presbyterorum Northumbrenſium decimo ſæculo* CONC. TOM. IX. *pag.* 721.

XV. Presbyteri, per ſe ipſos, aut per eum qui Sacrarium regit, à ſuis Epiſcopis Chriſma petant. *Concil.* CARTHAG. IV. Cap. 38. 390.

XV. Nullum Miniſtrorum, qui baptiſandi recepit Officium, ſine Chriſmate unquam debere progredi. *Concil.* ARAUS. I. Cap. 2. *ann.* 441.

XVI. Presbyteri à propriis Epiſcopis, per annos ſingulos Chriſma petant, appropinquante ſolemnitate Paſchali; nec per quemcumque Eccleſiaſticum, ſed ſi qua occupatio Miniſtrorum eſt per Subdiaconum, quia indignum eſt inferioribus ſumma committi, *Conc.* VAS. Cap. 3. *ann.* 443.

XVII. Si verò puer baptiſatur à Laico, præcedentia & ſubſequentia immerſionem expleantur à Sacerdote. RICHARD. POORA *Epiſcop. Sarum. ann.* 1217. *n.* 19. CONC. TOM. XI. *p.* 253.

XVIII. Idem dicunt & addunt in Romano: „ Sub „ eadem forma doceant frequenter Sacerdotes Laicos „ baptiſare debere pueros in neceſſitate, & poſt mun- „ dationem ea facient Sacerdotes pueris, quæ ſolent „ fieri poſt immerſionem „. ODO PARIS. *Conſtit.* Cap. 3. *n.* 1. ſucceſſit MAURITIO mortuo *an.* 1196. Antiquiorem Canonem, qui de omiſſis in Baptiſmo extra Eccleſiam propter periculum mortis collato ceremoniis ſupplendis loquatur, nullum invenimus, in eo que etiam notandum non omnes adjectas fuiſſe; ſed eas tantùm quæ immerſionem ſubſequebantur. Idem docet *Concil.* LONDIN. *ann.* 1200. *Cap.* 3. ut patet his verbis, *Si in neceſſitate puer baptiſetur à Laico* ... *ſequentia immerſionem non præcedentia per Sacerdotem expleantur*: E contrà *Conſtitut.* à RICHARD. POORE. *Epiſcopo Sarum. ann.* 1217. *Cap.* 19. hæc habent, quæ *n.* 16. relata ſunt. Conſtitutiones Sancti EDMUNDI *Archiepiſcopi* CATUAR. *Cap.* 12. cujus hæc ſunt verba: *Si puer baptiſatus fuerit à Laico præcedentia & ſubſequentia immerſionem a Sacerdote compleantur.* circa annum 1236. Cùm reſtringantur hi Canones ad Baptiſmum à Laico collatum, inferre eſt nihil adjectum, ſi à Clerico Baptiſmus collatus eſſet, ſi verò puer baptiſatus à Laico præcedentia & ſubſequentia immerſionem compleantur à Sacerdote. Idem dicunt. *Syn.* WIGORN. *ann.* 1240. præcepit ſuppleri quæ conſequuntur immerſionem. *Syn.* LINGOU. *ann.* 1404. *Synod.* SENON. *ann* 1524. *Synod.* CARNOT. *ann.* 1526. præcipiunt idiſtinctè, ut ſi quis extra Eccleſiam baptiſatus fuerit propter mortis periculum, ſuppleantur in Eccleſia quæcumque omiſſa ſunt. Harum *Synod.* loca à BOCHEL. referuntur LIB. II. T. 3. Cap. 35. 37. 38. *Syn.* NEMAUS. *ann.* 1284. vetat fieri Catechiſmum, atque omitti poſſe Olei Unctionem. *Concil.* MOGUNT. *ann.* 1549. præcipit iis, in quibus omiſſæ ſunt ceremoniæ, juxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem ſuppleri curent.

Si domi baptiſatus poſteà vixerit, omninò intra nonum ab ortu diem, vel cùm primùm per valetudinem licuerit, eum in Eccleſia ſiſtant, ubi ſi rectam Baptiſmi formam ſervatam eſſe conſtiterit, ei tantùm ritus Eccleſiæ ac ceremoniæ Baptiſmi adhibeantur. *Concil.* MEDIOL. *ann.* 1565. *Part.* 2. Cap. 2. *Concil.* REM. *ann.* 1583. *De Bapt. n.* 9. *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585. De uſu ſupplendi ceremonias omiſſas in Baptiſmo fuſè actum eſt in TOM. II. *Conſultationum Canonic. De Sacram. Conſul.* 1.

XIX. Ex antiquorum Chriſtianorum more & traditione præcipimus, quamprimùm commodè fieri poterit, natos pueros ad Baptiſmum deferri, aliter ſine juſta cauſa agentes cum Curatis id fieri non improbantibus, excommunicatione & ſuſpenſione dignos judicamus. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Bapt. n.* 3. Idem *Concil.* BURDIGAL. *ann.* 1583. præter pœnam, additque: *Neque diu Parentes exſpectent Suſceptores, ne dum in vana ad Baptiſmum pompa apparanda tempus ineptè teritur, animas* CHRISTI *Sanguine redemptas graviſſimo periculo, è quo emergere nunquam poſſint, exponant.*

XX. Circa non differendum Baptiſmum idem habet *Concil.* TUR. *ann.* 1583. *Concil.* BITUR. *ann.* 1584. *Concil.* TULOS. *ann.* 1590. *Concil.* AVEN. prohibent ne ultra tertium diem protrahatur, niſi aliter viſum fuerit Epiſcopo. *Concil.* MECLIN. *ann.* 1607. Cap. 7. *De Baptiſm.* vult ut Obſtetrices jurent ſe curaturas infantes intra tres dies baptiſari, aut delaturas Paſtori, qui, id ne fiat, impediet.

XXI. Curati, gravi illis pœnâ arbitratu Epiſcopi infligendâ, in poſterum Sacramentum Baptiſmi ne miniſtrent iis, qui ad Eccleſiam accedunt cum timpanis, & aliis inſtrumentis ſtrepitum ac clamorem cum riſu & aliis inanis lætitiæ ſignis excitantibus. *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585. *De Bapt.*

XXII. Baptiſmus infantis, qui domi ob neceſſitatem baptiſatus eſt, in Libro Baptiſatorum à Parocho de more referatur, notato Patrini nomine, & ejus, qui domi ad Baptiſmum, & qui in Eccleſia ad Catechiſmum & exorciſma adhibitus eſt. *Ibid.*

XXIII. Nemo niſi Parochus, aut is, cui ille, Epiſcopusve nominatim conceſſerit, in Baptiſmo miniſtrando Sacras illas ſolemneſque ceremonias adhibeat, etiamſi ob neceſſitatem miniſtret. *Ibid.*

XXIV. In Baptiſmo Compater ne ſit, qui confirmatus non eſt, eademque cautio de Comatre ſit. Proindè Parochi erit, de hoc ſtudioſè antè perquirere. Compater ne adhibeatur Regularis aliquis, nec paſſim Clericus Sæcularis Sacris initiatus, aut Beneficium obtinens, nec minor 14. anno. *Ibid. Synod.* AUGUST. 1548. C. 16.

XXV.

Digitized by Google

XXV. Quoniàm in Baptiſmo unuſquiſque profitetur piè ac religioſè ſe operibus Satanæ renunciare, ejuſque pompas deſerere, id Parochus cùm uſu teſtuerit, populum doceat, præſertimque Baptiſmi tempore, non ſolùm quomodò & quàm ſimplici amictu ad illud infans deferendus ſit, ſed quàm Religioſâ in Deum pietate, quo Spiritu, & quantâ etiam veſtium moderatione Compatres Comatresve adeſſe debeant, nec illum vel ornamentum, vel aliud quidquam quod Mundi hujus pompam præ ſe ferat adhiberi patiatur, cùm minimè conſentaneum ſit in ipſo vitæ Chriſtianæ ingreſſu ſtatim in rebus ſtudere, quibus potiſſimùm ſolemni ſponſione renunciatur. *Ibid. Concil.* Colon. *ann.* 1536. *Part.* 7: Cap. 6.

Articulus II.

Canones peculiares circa Confirmationis Sacramentum.

I. Sonnatius Archiepiſcopus Rhem. in Statutis circa annum 630. inter ea, quæ diſcere debet Curatus, ut doceat, hoc de Confirmatione habet: *Confirmationis Sacramentum habet donum roborantis Spiritûs Sancti, & uberiorem gratiam profert, ideoque non negligatur.* Cap. 5.

II. Quandocumque Jure Canonico Epiſcopus circumierit Parochiam ad confirmandos populos, Presbyter ſemper paratus ſit ad ſuſcipiendum Epiſcopum, cum Collectione & Adjutorio populi, qui ibi confirmari debet. *Concil.* German. *ſub* Carolo Magno *ann.* 742. Cap. 3. Confirmatur hic Canon cum cæteris ejuſdem *Concilii* à *Concil.* Lintin. *ann.* 743. ſub eodem Principe celebratum. Locum hunc refert Anton. August. *Epitome Veteris Jur. Canon.* Lib. XXIV. *Tit.* 14. Cap. 6.

III. Adnuncient Presbyteri populis, ut quàm citiùs potuerint, ſuos infantulos ad confirmandos Epiſcopo præſentare faciant. *Capitul.* Lib. VI. Cap. 177. Eumdem Canonem citat Ivo *Part.* 1. C. 253. *ex Concilio* Vormat. *Cap.* 2. in quo additur, „ quòd ſi „ neglexerint Presbyteri & populus, Canonicis Diſci- „ plinis ſubjaceant „.

IV. Presbyterorum, qui præſunt Eccleſiæ, Miniſterium eſſe videtur, ut de omnibus hominibus, qui ad eorum Eccleſiam pertinent, per omnia curam gerant. . . . Poſt Baptiſma Sacrum acceptum ſine manûs impoſitione Epiſcopi non remaneat. *Concil.* Aquisgran. II. *ann.* 836.

V. Sacerdotes frequenter moneant populum ad Confirmationem puerorum. Odo Paris. *Succeſſor* Mauritii, *mortuus an.* 1196. *Sancti* Edmundi *Archiepiſcopi* Cantuar. *Conſtitut.* Cap. 39. *an.* 1236. *Statut.* Rhemens. *circa annum* 1330. *Statut. ann.* 1400. Ling. *ann.* 1404. idem eiſdem verbis habent. Pleriſque his in locis additur non expectandum diù Epiſcopum, ſed ad eum ducendos confirmandos.

VI. Sacerdos ad quem declinabimus, accepto noſtro Nuntio, Epiſcopum viſitare ſubditos ſuos moneat, & inducat, quòd pro Confirmationis Sacramento recipiendo, cùm neceſſitas exiſtat, noſtro conſpectui ſe præſentent. *Conc.* Burdig. Cap. 4. *an.* 1262. *Synod.* Bajoc. Cap. 5. *ann.* 1300. *Syn.* Exon. Cap. 3. *an.* 1287. Moneantur Confeſſiones dare priùs, ut mundi donum Spiritûs Sancti valeant accipere. Herard. *Archiepiſcopus* Turon. Cap. 75. *ann.* 858. Grat. *De Conſecrat. D. S. Cap.* 6. refert & adſcribit *Conc.* Aurel. & nullum hujus nominis *Concil.* eſt quod ſimile quid dicat. Burch. & Ivo *ibidem* citati eidem *Concil.* tribuerunt. Odo Paris. S. Edmundus, aliique non pauci idem præcipiunt.

VII. Confirmandi ſi fuerint decem annorum vel ultra, priùs Sacerdotibus ſuis confiteantur quàm confirmentur. *Syn.* Colon. *ann.* 1280.

VIII. Præcipimus Curatis, ut moneant hoc Sacramentum ſuſcepturos, ut ſint Jejuni ſi commodè fieri poſſit, & ſi adulti fuerint, ſint contriti & confeſſi; & quòd ſi voluerint, poſſint mutare ſua nomina, dummodò abſit fraus & dolus. *Synod.* Carn. *an.* 1526. *Syn.* Senon. *an.* 1524. Quod de mutatione jam dixerat Odo Paris.

IX. Nec expedit ut pueris conferatur, donec habeant memoriam competentem, propter quam excitandam alapantur. *Synod.* Senon. *an.* 1524. *Synod.* Carnot. 1526.

X. Sacerdotes ſuos inſtruant Parochianos, ne Pater aut Mater, Vitricus aut Noverca Puerum ſuum, nec Vir Fœminam, nec Fœmina Maſculum, aut qui confirmatus non fuerit, ab Epiſcopo teneat confirmandum. *Synod.* Exon. Cap. 3. *an.* 1247.

XI. Inter tenentes pueros ad confirmandum, ex una parte, & ipſos confirmatos, & Parentes eorum ex altera, ſicuti in Baptiſmo, cognatio contrahitur ſpiritualis, propter quam ad invicem matrimonium contrahere prohibentur. *Ibid.*

Articulus III.

Canones peculiares circa Sacramentum Pœnitentiæ & Euchariſtiæ.

I. Qui causâ Orationis ad limina 6. Apoſtol. pergere cupiunt, domi confiteantur peccata ſua, & ſic proficiſcantur; quia à proprio Epiſcopo, aut Sacerdote, ligandi aut exſolvendi ſunt, non ab extraneo. Ahito Basil. *Epiſcopus n.* 18, *circa annum* 822. à facultate prædicta Papam excludere videtur.

II. Unuſquiſque Parochianus habeat ſemel in anno omnia ſua peccata confiteri proprio Sacerdoti, & ad minùs ad Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum reverenter ſuſcipere, juxta Decretum: *Omnis utriuſque Sexus*, & ſub pœnis in eo contentis. *Conc.* Roth. *an.* 1445. Cap. 10.

III. Eaſque litteras, quibus caſus Epiſcopales, qui Religioſis committuntur, in eiſdem nominatim exprimendi, Curatis Eccleſiarum exhibeant, ut Eccleſiæ populo patefieri valeant. *Conc.* Dertusan. *an.* 1429. Cap. 17.

IV. Nullus Clericus Sæcularis, ſine Diœceſani, vel Ordinarii, aut proprii Curati licentia, in Eccleſiis Parochialibus ad audiendas Confeſſiones admittatur. *Ibidem.*

V. Inhibemus, ne quis alienum Parochianum, exceptâ neceſſitatis causâ, quæ Legem non habet, ad Confeſſionem recipiat non obtentâ licentiâ proprii Sacerdotis; cùm minimè incerti juris, ſed indubitati juris exiſtat, talem à tali crimine ſolvi non poſſe aliquatenùs vel ligari, & ex hoc Ordinem Eccleſiæ per majores & Sanctos Patres Divinâ providentiâ inſtitutum confundi & perturbari. Et hoc præſens Statutum per univerſos Plebanos ſingulis temporibus, & in præcipuis Feſtivitatibus, coram ſuis Parochianis præcipimus publicari. *Conc.* Saltzburg. *ann.* 1420. Cap. 25.

VI. Ad faciliorem Canonis: *Omnis utriuſque ſexûs*, obſervationem, quilibet Parochus nomina Parochianorum ſuorum, qui ad annos diſcretionis pervenerint, annuatim deſcribant, & illos, qui ſibi vel alteri poteſtatem habenti, de quo conſtet, & confeſſi fuerint, conſignet, eoſque ad accipiendam Euchariſtiam excitet. *Conc.* Tolet. Cap. 5. *ann.* 1339. Idem de omnibus Parochianis præcipiunt varia *Concilia*, idque ut cognoſci poſſint à Parocho. *Concil.* Avenion. *an.* 1594. Cap. 42.

VII. Qui alteri quàm ſuo Parocho confeſſus eſt, is, ſi non factæ Confeſſionis ſuſpectus habeatur, teſtimonium afferet ſe confeſſum eſſe, cujus etiam conſcientiam verus ipſe Parochus in principalibus Chriſtianiſmi Articulis excutere non omittet,

ac generatim ſinguli Parochiani rudiores, anno ſaltem ſemel, cùm adibunt Menſam Dominicam, examinandi priùs in Præceptis Domini, Articulis Fidei, Oratione Dominica, ac Eccleſiæ Sacramentis, maximè Baptiſmi & Euchariſtiæ. *Concil.* COLON. 1536. *Part.* 7. Cap. 20.

Nota obiter anno 827. quo prodierunt quatuor Priores Libri Capitularium, nomine *Proprii Sacerdotis* intelligebatur Parochus, ut patet LIB. I. *Capitul.* C. 1. 7. REGIN. LIB. I. *Cap.* 43. Denominationis autem hujus origo hæc videtur eſſe; uni Presbytero multæ Eccleſiæ committebantur; poſteà conſtitutum eſt, ut ſuum quæque Presbyterum haberet, qui ſibi deſerviret, ſibique proprius eſſet.

VIII. Cùm ſecundùm Canonicas Sanctiones, *Omnis utriuſque ſexûs*, Sacramenta Eccleſiaſtica, eidem neceſſaria ſeu convenientia, ſingulariter à proprio debeat recipere Sacerdote, & nonnulli Laici ſubditi noſtri Sacerdotibus, quibus animarum cura non eſt, ab Epiſcopo vel alio habente autoritatem Apoſtolicam, abſque licentia noſtra, vel proprii Sacerdotis, ſcienter præcipere non formident, in ſuarum periculum animarum, cùm à tali abſolvi nequeant vel ligari: Nos volentes, quà poſſumus cautelà obviare, ne ſanguis eorum de manibus noſtris requiratur, talia fieri generaliter prohibemus. *Synod.* PICTAV. C. 3. *ann.* 1284. Hic Canon primus eſt, qui expreſsè doceat Epiſcopum poſſe ſicut Parochus permittere Parochianis, ut alii quàm Parocho confiteantur, ſi juſta cauſa ſubſit; poſt illum ſunt plures alii, qui idem docent, ut patet ex ſubſequentibus illo poſterioribus: Juſta cauſa alia non videtur niſi injuſta Parochi illius licentiæ denegatio. Epiſcopus enim juri Parochi derogare non debet ſine cauſa rationabili. *Cap.* 3. *De Offic. Judic. Ordinar.* & nulla alia niſi prædicta rationabilis eſſe videtur, illa ſiquidem quæ petitur ex eo quòd Parochus ſit Parochiano infenſus, ideòque ſuſpectus, ad aliam reducitur, cùm præſumatur fore ut injuſtè deneget, ſed eo caſu ſatiùs eſt ut Epiſcopus licentiam non concedat, niſi poſt denegationem à Parocho factam.

IX. Ut omnis Presbyter omnibus Parochianis ſuis Symbolum & Orationem Dominicam, aut ipſemet inſinuet, aut aliis inſinuandum injungat; & cùm ad Confeſſionem tempore Quadrageſimali veniunt, hæc ab unoquoque memoriter ſibi decantari faciat, nec ante Sanctam Communionem alicui tradat, niſi hæc ex corde pronunciare noverit, ſiquidem ſine horum ſcientia nullus ſalvus eſſe poterit. REGIN. LIB. I. C. 272. *ex Concilio* RHEM. *Tit.* 20. Idem habet AHTO BASIL. Epiſcopus *Capit. n.* 2. vixit IX. ſæculo & addit diſcenda hæc tàm vernaculè quàm Latinè, ut intelligantur.

X. Omnem rationem init Deus, iſque cui Paſtoralis traditus eſt Principatus, ut errantem ovem reducat, & ei quod eſt à ſerpente vulneratum medeatur, & neque per deſperationis præcipitia impellat, nec ad diſſolutionem vitæ & contemptum fræna relaxet; ſed unà quidem omninò ratione, ſive per actiora, ſive per aſtringentia, ſive per molliora & laxiora medicamenta, affectioni reſiſtat, & ad ulceris obductionem annitatur, fructus Pœnitentiæ examinans, & ſapienter diſpenſans, & gubernans hominem, qui ad ſuperiorem illuminationem vocatur. *Cap.* 102. *Concil.* TRULL. 692.

XI. Commoneant Sacerdotes mulieres prægnantes de Parochia ſua, ut cùm tempus partûs intelligunt inſtare, ſibi proſpiciant, quòd aquam habeant promptam, & paratam, & quòd, propter mulieris periculum, confiteantur, antequàm in puerperio jacuerint, omnia peccata ſua Sacerdoti, ne ſubitò præoccupatæ non poſſint, cùm voluerint, habere copiam Sacerdotis. *Conſtitut.* 5. EDM. *Arch.* CANTUAR. Cap. 37. *ann.* 1223.

XII. Quoniam Parochialibus Presbyteris ſpecialiter & præcipuè cura commiſſa eſt animarum; ſtatuimus, inhibentes quòd infirmantium Confeſſiones non niſi per ipſos, ſi haberi potuerint, vel per alios Presbyteros Sæculares vel Regulares, de ipſorum licentia, audiantur, quam licentiam dari volumus & præcipimus ab eiſdem liberaliter & libenter cùm fuerint requiſiti. *Concil.* ARELAT. *ann.* 1275. Cap. 21.

XIII. Mandat Synodus Paſtoribus omnibus, ut Regiſtrum conficiant omnium, quorum, tempore Quadrageſimæ, Confeſſiones recipiunt, atque ut in illud omnes alii, etiam Religioſi ad Confeſſiones audiendas admiſſi, eos deſcribi curent, quorum Confeſſiones exceperunt, & à Paſtoribus auditi non ſunt, nec alios quàm ſic deſcriptos ad Sacramenta, etiam Matrimonium aut ſepulturam admittant. *Concil.* MECLIN. *ann.* 1570. *De Pœnit. Sacram.* Cap. 5. *Conc.* BURDIGAL. ROTHOM. *Concil.* TOLET. *ſupra citat. Conc.* MEDIOL. IV. *ann.* 1576. *Conc.* AQUENSE *Tit. De Pœnit.*

XIV. Alienum Parochianum Laicum, in præjudicium proprii Sacerdotis, vel ad Confeſſionem, vel ad Communionem Euchariſtiæ, vel ad Sepulturam, ſcienter aliquis Sacerdos admittat, & præcipuè in ſolemnitate Paſchali, quòd ſi ab aliquo de cætero fuerit attentatum, ad damna reſarcienda illius, cui imputatum eſt, compellatur; aliàs etiam à nobis puniendus conſtitit. *Synod. Epiſc.* ANGLIC. *anonimi* 1237. *C. Concil.* PARIS. *de ann.* 1212. *Part.* I. Cap. 10.

XV. Nullus Presbyterorum alienum Parochianum ad Confeſſionem, vel Communionem Corporis CHRISTI præſumat admittere ſine licentia proprii Sacerdotis, niſi privilegio audiendi Confeſſiones à Summo Pontifice ſit munitus (de Privilegio ab Epiſcopo probato loquitur:) Cùm autem à Sacerdote licentia petitur alteri confitendi, Sacerdos perſonam deſignet, cui debeat confiteri, ne quiſpiam tali velamine, nemini confitendo, Pœnitentiæ diffugiat Sacramentum. *Synodus* CICESTRENS. *Cap.* 20. *ann.* 1289. Sunt etiam nunc non pauci Curati, qui præmiſſam licentiam concedentes aſſignant Parochiano Confeſſarium, ne laxiores eligantur: ut autem certiores fiant de facta Confeſſione exigunt ab illo ut ſcriptum Confeſſarii teſtimonium afferant.

XVI. Nullus Sacerdos alterius Parochianum recipiat ad pœnitentiam, niſi de licentia ſui Presbyteri, vel Epiſcopi. *Concil.* LAMBETH. *ann.* 1330. Cap. 2.

XVII. Qui in infirmitate petit Pœnitentiam, ſi caſu dùm ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phræneſim verſus fuerit, dent teſtimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam, & ſi continuò creditur moriturus, reconcilietur per manûs impoſitionem, & infundatur ori ejus Euchariſtia; ſi ſupervixerit admoneatur à teſtibus ſuæ petitioni ſatisfactum, & ſubdatur ſtatutis Pœnitentiæ Legibus, quamdiu Sacerdos, qui Pœnitentiam dedit, probaverit. *Concil.* CARTHAG. IV. Cap. 76. 398.

XVIII. Quòd ſi voluerit aliquis alii confiteri, quàm proprio Sacerdoti, petita ab eo modeſtè licentia non negetur, dùm tamen Sacerdoti per aſſertionem alicujus diſcreti Sacerdotis conſtiterit, quòd ei conſcientiæ ſuæ vulnera patefecit, alioquin pro non confeſſo teneatur. *Synod.* WIGORN. *ann.* 1240. Cap. 17.

XIX. Iſta commiſſio data Religioſis abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis, ad caſus, in quibus Catholicus quilibet confiteri ſemel in anno peccata ſua proprio Sacerdoti, nullatenùs extendatur, niſi ipſius Sacerdotis habità ſuper hoc voluntate. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1299. Cap. 6.

XX. *Concil.* RHEM. *ann.* 1583. *De Pœnit.* prohibet Parochianis, ne alii quàm Parocho confiteantur ſine illius obtenta licentia; declaratque illos aliter abſolvi non poſſe.

XXI. Statutum eſt ſiquidem quòd mulieres prægnantes

tes, quàm citò erunt vicinæ partui, veniant ad Eccleſiam confiteri peccata ſua, & recipiant Pœnitentiam, & Corpus Domini pro maximis periculis evitandis: Si quæ in hoc negligens extiterit, ad arbitrium ſui Prælati diſciplinæ ſubdatur. *Concil.* CORNIAC. Cap. 24. *Circa annum* 1260.

XXII. Ut Presbyteri de occultis juſſione Epiſcopi Pœnitentes reconcilient, & infirmos abſolvant & communicent. *Herald.* TURON. *Archiepiſcopus.* Cap. 59. *ann.* 858. Collectionem autem fecit præcipuè ad utilitatem Curatorum ſuæ Diœceſis.

XXIII. In infirmitate poſiti abſque dilatione reconcilientur. *Ibid. Cap.* 22. Eadem habentur in Libris Capitul. locis hujus Collect. ſuprà deſcriptis.

XXIV. Ab infirmis in periculo poſitis per Preſbyteros pura eſt inquirenda Confeſſio, non tamen illis imponenda quantitas Pœnitentiæ, ſed innoteſcenda. *Concil.* MOGUNT. *Cap.* 26. *ann.* 847.

XXV. Presbyter, qui præeſt Eccleſiæ, ſi finem alicujus urgentem perſpexerit, commendet animam Chriſtianam Domino Deo ſuo, more Sacerdotali, cum acceptione Sacræ Communionis. *Concil.* AQUISGAAN. *Part.* III. *Cap.* 5. *ann.* 836.

XXVI. Presbyter Euchariſtiam ſemper paratam habeat ad infirmos, ne ſine Communione moriantur. *Excerptione* EGBERTI. Cap. 22.

XXVII. Nulli Religioſo, etiam ad Confeſſiones audiendas admiſſo, licere volumus, cuiquam Laico Sacroſanctæ Euchariſtiæ Communionem ſine ſpeciali conſenſu Parochi porrigere. *Concil.* MOGUNT. *ann.* 1549. Cap. *Ad fidem pertinet.* 27. Deindè Parochis vetat ne alienos Parochianos ad ullum Sacramentum admittant extra neceſſitatem, vel conſenſum proprii Parochi, quem dari vult juſtam cauſam allegantı.

XXVIII. Nullus Parochianus ab alio, quàm à ſuo vero Plebano Communionem recipiat, niſi de hoc Privilegiis authenticis ſit munitus, contrarium facientes à perceptione Corporis CHRISTI abſtineant quouſque ipſi Plebano ſatisfecerint pro contemptu. *Conc.* COLON. *ann.* 1310. *Cap.* 20.

Parochi Paſchæ tempore Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum iis tantùm miniſtrent, qui non modò tunc in Parochiæ ſuæ finibus habitant, verùm etiam majorem anni partem, aut ſex ſaltem menſes, in ea habitarent; niſi qui paucioribus ante diebus, menſibuſve, illuc habitatum venerint eo animo, ut in ea domicilium habeant; niſi item qui ab Epiſcopo, propriove Parocho facultate ſcripto conceſſum exhibeant in alio loco communicandi. *Concil.* MEDIOL. *ann.* 1569. DECRET. XII.

ARTICULUS IV.

Canones notabiliores circa Sacramentum Extremæ-Unctionis.

I. Quandò Sanctiſſimæ Euchariſtiæ & Extremæ-Unctionis Sacramenta alicui Præbendato ægrotanti miniſtranda fuerint per Parochum, ſub cujus ille Parochia degerit, ſerico pluviali ornatum, accenſis cereis, deputandiſque à Præſidente Miniſtris comitantibus, ei ægrotanti, cui duo Capitulares ſuperiùs nominati in reliquis neceſſariis adſint, miniſtrentur. *Eccleſia* MAXIC. *Statut. Part.* IV. Cap. 5. §. 1. CONC. TOM. XV. *p.* 1374.

II. Feratur ægrotis vaſe honeſto & lumine antecedente & præeunte. SONNATIUS *in Statut. Eccleſia* RHEM. *N.* 10. *circa annum* 630.

III. Poſtquam infirmus Sacrâ Unctione fuerit delibutus, ſtatim Corpore & Sanguine Domini recreandus eſt. REGIN. L. I. *Cap.* 119. *Idem. p.* 23. *N.* 18.

IV. Sacra cum Unctione Dei animati ſecundum Statuta Sanctorum Patrum communicatione Viatici reficiantur. *Concil.* MOGUNT. Cap. 26. *ann.* 847.

V. In Cœna Domini Oleum petat. *Concil.* SUASSON. Cap. 4. *ann.* 744.

VI. In inquiſitione à Viſitatore facienda *n.* 18. hoc recenſetur de Curato inquirendum, ſi viſitet infirmos, ſi eos reconciliet, ſi eos Ungat Oleo. „ Curati nulli Parochiano, cujuſcumque conditionis „ vel ſexûs, in Feſto Paſchæ, nec in octo diebus im„ mediatè præcedentibus & ſubſequentibus, conce„ dant licentiam recipiendi, nec etiam alicui conferen„ di Sacramentum Euchariſtiæ, niſi ex cauſa infirmita„ tis extra Eccleſias ſuas Parochiales vel alias Eccle„ ſias, ubi per ipſos Curatos miniſtrari exiſtit conſuetum „. *Concil.* BITUR. I. *ann.* 1351.

Extrema-Unctio deferatur laboranti & petenti, eumque Paſtor ſæpiùs inviſat & piè viſitet, eum ad futuram gloriam animando & debitè præparando. *Statut. Eccleſiæ.* RHEM. *Perſonantium. Sæculo* VII. CONC. TOM. VI. Cap. 15. *pag.* 1694.

VII. Quamvis Sacramentum Extremæ-Unctionis ſit adminiſtrandum iis, qui in extremum vitæ periculum adducti eſſe videntur; tamen non eo uſque differendum eſt, dùm æger omnibus pœnè ſenſibus deſtitutus ſit. *Concil.* BURDIGAL. *ann.* 1583.

VIII. Parochus caveat ne mors Unctionem præveniat, vel morbo invaleſcente ſemimortuus non ſentiat. *Concil.* RHEM. *ann.* 1583.

IX. Adminiſtretur tempeſtivè à Sacerdote Extrema-Unctio Olei Sancti, ita ut Chriſtianus, mente adhuc integrâ, Sacramenti efficaciam agnoſcere poſſit. *Concil.* BITUR. *ann.* 1588.

X. Commonefaciendi ſunt ægrotantes dùm adhuc in illis ratio viget, ut hoc Sacramentum ad ſalutem ſuam dignè & devotè ſuſcipiant: Quoniam qui taliter præmonitus & mentis adhuc compos inungi contempſerit, hunc Eccleſiaſticâ ſepulturâ indignum decernimus. *Synod.* PARIS. Extremæ-Unctionis Sacramentum curet Parochus ut ægroto, dùm adhuc integris eſt ſenſibus, adhibeatur. *Concil.* PRÆDIOL. I. *Part.* II. *Cap.* 8. Si tamen, vel curantium negligentiâ, vel morbi vi, vel repentino caſu, ſenſum omnem amiſerit, ut nihil planè intelligat, illius Decreti ſententiâ vetitum non eſſe declaramus, quin Extremæ-Unctionis Sacramentum ei miniſtrari liceat, ſi modò adhuc vivat, & dum uſum rationis haberet, animi ſignificationem dederit, ut juſtè judicari poſſit eum Sacramentum petiturum, ſi adhuc integrâ mente eſſet. *Concil.* MEDIOL. III. *Part.* II. Cap. 9.

XI. Cum reverentia deferatur Oleum Sanctum ad infirmos, exeat Sacerdos cum magno honore & orationum celebritate, quæ ad hoc ſunt ordinatæ. ODO PARIS. *Succeſſor* MAURITII *mortui anno* 1196. *Conſtitut.* Cap. 8. *N* 1. RICHAR. Cap. 69. *ann.* 1217.

XII. Ad Sacramentum Extremæ-Unctionis moneant populum Sacerdotes, non tantùm divites & ſenes, ſed etiam pauperes & juvenes omnes à tempore diſcretionis, maximè à 14. anno & ſuprà. *Ibid. N.* 1. RICHARD. *Cap.* 68. Utrumque habetur in *Conſtitut. Synod. Epiſcopi Anonimi Britan.*

XIII. Ad hoc exequendum Sacramentum Extremæ-Unctionis Sacerdotes promptos ad ægrotos procedere, horis quibuſcumque fuerint accerſiti *Synod.* WIGORN. *ann.* 1240. *Cap.* 19. Sacerdos, qui ſe pigrum exhibet in viſitandis infirmis, noverit condignâ animadverſione plectendum. Quidam abhorrent hoc Sacramentum percipere, quod ſibi vix in ipſo mortis articulo ſuſtinent exhiberi, propter quod forſan accidit, quòd ejus expertes plurimi ab hac luce ſubtrahuntur: Contra hunc igitur errorem, cum aliis eos per Sacerdotes ſuos crebris exhortationibus præcipimus præmuniri. *Ibid.*

XIV. Cum reverentia, Aqua Benedicta & Cruce præcedentibus, Sacerdos deferat Oleum Sacrum ad infirmos, & dicat ſeptem Pſalmos. Si via fuerit longa,

Digitized by Google

dicat Litanias, & alias Orationes ad hoc conſtitutas. *Synod.* Colon. *ann.* 1280. Cap. 6.

XV. Nec propter paupertatem, ſeu defectum candelarum, vel indumentorum lincorum, quæ in hoc Sacramento ſolent, causâ reverentiæ, adhiberi, à Sacerdote inunctio dimittatur; ſufficit enim una candela, & quòd infirmi cuncta membra ſingulariter & diligenter extergantur cum ſtupa, quæ poſt exterſionem in igne comburatur. *Ibid.*

XVI. Si qui ex morbi gravitate in amentiam inciderint, conſideranda eſt eorum vita præcedens, qui ſi laudabiliter vitam duxerint anteactam & Chriſtianè, ab ejus Sacramenti perceptione arceri non debent. *Synod.* Paris. *ann.* 1557.

XVII. Illud ſuperfluum videmus adjectum; quòd de Epiſcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium eſt; nam idcircò Presbyteris dictum eſt, quia Epiſcopi aliis occupationibus impediti, ad omnes languidos ire non poſſunt. *In n.* 1. *Decentio Eugubino.*

Sepulturæ.

I. Aliquis non recipiat alienum Parochianum ad ſepulturam, niſi de licentia ſui Capellani, vel aliorum, ad quos ſepultura ejus pertinet, tamen de Jure ſuo priùs ſatisfacto. Aliàs præter pœnam excommunicationis, cui contra facientes ſupponimus, tàm recipientes, quàm hæredes recepti, prædictis Capellanis,& aliis quibus Sepultura ejus pertinet,ad intereſſe eorum juramento declarandum noverint ſe teneri. *Concil.* Burdigal. *ann.* 1263. Cap. 3.

II. Curet Paſtor ovem ſuam & non negligat, ei injungat intereſſe Miſſæ Sacrificio, diebus ſolemnibus & Dominicis, agnoſcat ejus faciem, & ſi bis abſit in anno prohibeatur eidem Eccleſiæ ingreſſus, & careat Paſtorali ſepulturâ, & conſolatione. *Cap.* 7. *Statut. Eccleſ.* Rhem. *perſonantium* VII. *Sæculo. Concil.* Tom. VI. *p.* 1693.

III. Ut honor debitus Matrici Eccleſiæ per ejuſdem Parochianos & ſubditos, obſervetur, in qua conſueverunt Cœleſti pabulo reſici, dum vivebant, & juxta Apoſtolum ſint conſolationis ſocii,qui fuerunt paſſionum, Statuimus quòd quicumque extra Parochialem Eccleſiam elegerit ſepulturam, ejus corpus ante ipſius ſepulturam, ſi in ſua Parochia, vel extra deceſſerit, vel illud ad ipſam deportari contigerit, Matrici Eccleſiæ ſolenniter præſentetur, ſi hoc de Conſuetudine, vel de uſu habeatur, & eiſdem reddatur de funeralibus debitum, prout de Jure vel in Parochia decedentis eſt fieri conſuetum. *Concil.* Vauren. Cap. 64. *anno* 1638. *Conc.* Maciacens. idem dixerat *anno* 1326. Cap. 24.

IV. Deſiderabiliter affectantes, ut Parochiales Eccleſiæ, quæ Maternos imitantur affectus, piis in Domino ſuorum defunctorum juribus Parochialibus non fraudentur: Declarando ſtatuimus, quòd per illos apud quorum Eccleſias, ſeu Cœmeteria, defunctos ipſos extra loca obitûs transferendos deponi continget, de funeralibus & legatis eiſdem Parochialibus reſpondeatur eiſdem, ac ſi in ipſis, in quibus corpus eſt depoſitum, ſepulturam perpetuam elegiſſent. *Concil.* Vauren. 65. Cap. *anno* 1368. *Concil.* Narbon. Cap. 50. *ann.* 1374.

V. Curatis præcipimus,ne ſinant in eiſdem Cœmeteriis Choreas duci, aut alios luſus & inſanias fieri; ſed potiùs ea quæ luctûs & mortis memoriam inducant, atque ſanctam, & ſalubrem cogitationem pro mortuis exorandi excitant. *Concil.* Rothom. *n.* 24. *ann.* 1581. *De Curat. Officio.*

Colligendi hîc Canones Parochum Officii ſui monentes circa ſepulturas.

Statutum eſt ab initio & nos volumus obſervari, ut Parochiani per ſuos Capellanos compellantur,ubi contradictio erit, Procurationes annuas exhibere: Inſuper monemus Miſſivas & Oblationes in præcipuis Solemnitatibus, & alia Jura Parochialia, Capellanis ſuis ſolvere, & ſi gratis noluerint Eccleſiaſticâ cenſurâ præcipimus coërceri. *Concil.* Burdig. *ann.* 1255. Cap. 25.

Oblationes.

Ultimus Canon circa Jura & Officia Funeralia Curatorum Oblationes quoque proximè reſpicit.

I. Oblationes, aliaque emolumenta Paſtoribus inhibet, ne per ſe, aut per alium, directè, vel indirectè, ſtipulentur, promiſſis votivis; ſed quod eis ſponte oblatum fuerit, accipiant; caveant quoque ne ſtipendiuoi plurium Miſſarum ſimul venentur,ſcilicet pro una. *Concil.* Meclin. *De Decan. Chriſtianitatis* 11. *ann.* 1570.

II. Cùm pretio nummario Sacramenta neqoeant æſtimari, nec quanti ſit quàmque neceſſarium ad victum poſſit, niſi ex ratione temporum, locorum, & perſonarum, definiri; rectè Majores noſtri ad evitandam avaritiæ & ſordium ſuſpicionem, ad laudabiles Conſuetudines occurrerunt. *Concil.* Rothom. *ann.* 1581. *De Curat. Officio n.* 26.Oblationes deindè inter laudabiles Conſuetudines collocat.

III. Oblationes omnes, quæ in Eccleſiis Parœcialibus & Capellis, intra metas eorumdem exiſtentibus, offeruntur, ſaltem pro tertia parte, niſi majorem Portionem percipere conſueverint, ad eoſdem Parœciarum Rectores pertinere declaramus. *Concil.* Turon. Cap. 14. *ann.* 1583. *Concil.* Rothom. *ann.* 1581. *Concil.* Aquen. *ann.* 1585.

IV. Oblationes Curatis ſolis pertinere declarant. *Idem Concil.* Narbon. *ann.* 1609. Cap. 32. quibus in Eccleſiis neminem ſine Rectoris conſenſu & autoritate inhumare liceat. *Concil.* Turon. Cap. 18. *ann.* 1583.

Caput V.

Rei temporariæ ad Parochiam quoquomodo pertinentis uſus & adminiſtratio.

I. Ut Christi Fidelium eleemoſynæ in uſum, pro quo erogantur, vertantur; non liceat Vitricis Fabricarum, in ſingulis Eccleſiis, quidquam de pecuniis ad Fabricam provenientibus diſtribuere, aut in ædificiorum, vel alterius rei uſum diſpenſare, ſine Rectoris ſcitu, ſed ad armaria Fabricæ reponantur, ut hactenùs ſervatum eſt, duabus vel tribus clavibus pro loci Conſuetudine tenendis: Quarum una ipſi Rectori ſervanda tradatur, obſervato uſu, in clavibus & rationibus reddendis,à Principibus & Superioribus hactenùs recepto. *Conſtit. ad Cleric. Germ. Ref. n.* 18. *ann.* 1524.

II. Quilibet Ordinarius, omnibus perpenſis, beneque & ſufficienter examinatis,ſuper prædictis (diſſidiis inter Parochos & Parochianos circa Jura Parochialia) certam Legem Ordinationemque unà cum Principum aut Dominorum Sæcularium conſilio, quos iſta negotia tangunt, conſtituat; ne viduæ, pupilli, & alii pauperes nimiùm ultra vires injuſtè graventur. *Eadem Conſtitut. ad Cleric. Germ. Ref. n.* 7. *ann.* 1524.

III. Congruè ducimus à Curatis Parœciarum, in quibus celebrantur, quæ Sacra ab ipſis (confratribus) fiunt, regi ac diſponi non ab alio Sacerdote, niſi de Curatorum conſenſu, ſine quibus quicquam agi non putamus æquum, cùm debeant Deo & Epiſcopis de omnibus, quæ fiunt in eorum Eccleſiis, rationem reddere. *Conc.* Rothom. *ann.* 1581. *De Off. Curator. n.* 34.

IV. Si qoid in his, atque aliis fraternitatibus noſtræ Diœceſis correctione dignum occurrerit, de hoc

volu-

Digitized by Google

voluoıus nos à Curatis certiores fieri. *Syn.* Eboic. *ann.* 1576.

V. Curent res ſuæ Eccleſiæ, & moneant Epiſcopos ſi quid de illius, vel Fabricæ fundo fuerit alienatum; pecunias autem Fabricarum, & eas, quæ ſupererunt ex collectis, impendi curent, vel ſuffragiis faciendis pro mortuis, vel Fabricis reparandis, vel comparandis Ornamentis, vel aliis piis uſibus, & ſi ſecùs factum ab Ædituis, Epiſcopo vel ejus Officiali ſignificent. *Conc.* Rhem. *De Curat. N.* 8.

VI. Fabricıani aut Quæſtores collectarum, quæ pro defunctis fieri ſolent, Curato rationem reddant, & pecunias indè provenientes ſingulis diebus eidem & aliis Presbyteris, pro ea parte, quæ ſingulos contingit, bonâ fide perſolvere compellantur. *Conc.* Bitur. *ann.* 1584. *T.* 55. Cap. 14.

Synodus.

I. Cùm aliàs pluries injunxerimus Capellanis Curatis, ut ipſi omnes & ſinguli habeant apud ſe Conſtitutiones Synodales & Provinciales: Nos omnibus & ſingulis Capellanis & Curatis, ſub pœna excommunicationis, & duarum marcarum argenti, præcipimus diſtrictè, & injungimus eiſdem, ut ipſi dictas Conſtitutiones apud ſe habeant & obſervent. Aimeric. Pictav. *Epiſc. in* Syn. *ann.* 1567.

Alii Canones collecti ſunt in Diſſertatione *De Autoritate ſecundi Ordinis in Synodo Diœceſ.* ubi fusè de Parochorum Officiis erga Synodum.

Scientia fovenda.

I. Quicumque Paſtores ſunt, quæ ad inſtruendum populum & gregem pertinent, diſcant ut ſciant. Sonnatius *Archiepiſcopus* Rhem. *in Statut. Synod. circa ann.* 630.

II. Oportet vos & aſſiduitatem habere legendi, & inſtantiam orandi, quia vita viri juſti lectione inſtituitur, ornatur, & aſſiduitate lectionis munitur homo à peccato, juxta illum, qui dicebat: *In corde meo abſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi:* Hæc ſunt enim arma, *Lectio* videlicet & *Oratio*, quibus Diabolus expugnatur. Hæc ſunt inſtrumenta, quibus æterna beatitudo acquiritur: His armis vitia comprimuntur, his alimentis virtutes nutriuntur. Theodulf. Aurel. *Capit. N.* 2. *ann.* 797.

III. Per Archidiaconos inveſtigetur intellectus & Doctrina Presbyterorum Cardinalium.... *Intellectus* quomodò ſit idoneus unuſquiſque ſuos fratres in fide Sanctæ Trinitatis erudire, &c. *Doctrina*, qualiter eos, qui tardiores ſunt, de Fide, Spe, Charitate, cæteriſque virtutibus, verbo & probabili exemplo, eos, qui indigent, poſſit inſtruere, ſecundum Evangelicam, & Apoſtolicam, atque Canonicam inſtructionem, qualiter indeclinabiliter vivant, & à quibus vitiis eos oporteat abſtinere, ne cum Diabolo in æternam damnationem demergantur. Valterius Aurel. *ann.* 871. *ad Paroch. N.* 2.

Notandum diſcrimen inter ea, quæ Parochus tardiores docere debet, & ea quæ alios: tardiores inſtruendi ſunt de virtutibus & vitiis, alii de Myſteriis.

IV. Ut ſinguli Sacerdotum Sacramenta, quæ circa initiandum Baptiſmate Chriſtianum agenda ſunt, & quæ ad viſitandum & reconciliandum infirmum pertinent, & quæ defunctorum exequiis impendenda ſunt & Canones memoriter coram nobis recitare & exponere valeant: Gradus quoque Eccleſiaſticos ſimiliter commendatos habeant, & undè unicuique gradui in Veteri Teſtamento origo fuerit, & quomodò Novum in id ipſum concordet, & quemadmodùm Salvator eoſdem gradus in ſe compleverit, ſano intellectu noverint explanare. *Ibid. n.* 20.

V. Quod Valter. dicit de Canonibus reſtringendum videtur ad Pœnitentiales in Diœceſi uſitatos; alii etenim infiniti ferè erant; quod ſubdit de gradibus ad laudandam curioſitatem pertinere nunc videretur, potiuſquam ad neceſſariam cuilibet Parocho ſcientiam.

VI. Ut Parochus ſuo Officio defungi queat, Catechiſmum Romanum Latinè & Gallicè habeat, & ex ejus præſcripto, Doctrinam de Symbolo Apoſtolorum, de Decalogo, de Sacramentis atque aliis ad ſalutem neceſſariis tradat; frequenter quoque & libenter in Bibliis Sacris & Homiliis Patrum legat; undè ad captum populi ſui & ædificationem, quæ videbuntur conducere, ſeligat; habeat inſuper Conſtitutiones Synodi Provinc. & Diœceſis, ut cognoſcat quomodò ſe ac populum admonere & regere debeat. *Conc.* Rothom. *ann.* 1581. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583. *Conc.* Burdig. *ann.* 1583. *Conc.* Aquen. *ann.* 1585. *Conc.* Tholos. *ann.* 1590. *Conc.* Avenio. *ann.* 1594. Habeant Libros Sacræ Scripturæ, Caſuum Conſcientiæ, ac Inſtitutiones, quæ autoritate hujus Syn. edentur, & alios præterea Libros Parochis & animarum Curatoribus neceſſarios. *Conc.* Aquen. *ann.* 1585.

VII. Laudamus & legi mandamus in Syn. Diœceſanorum Libellum Sancti Thomæ de Aquino *De Articulis Fidei & Sacramentis Eccleſiæ*, quòdque præcipiatur Curatis, ut partem, quæ eſt de Sacramentis habeant & ſtudeant diligenter Statuta in *Conc.* Colon. comprobata *ann.* 1452. §. *inſuper.*

VIII. Librum, qui dicitur *Manuale*, habeant ſinguli Presbyteri Parochiales, ubi continetur ordo Baptiſmi, Extremæ-Unctionis, & hujuſmodi; necnon Libros alios, in quibus poſſint tàm diurnum quàm nocturnum celebrare Officium. *Conc.* Burd. *an.* 1279. Cap. 42. His addit *Concil.* Narb. *ann.* 1551. *Cap.* 34. Vetus & Novum Teſtamentum cum Poſtillis in Evangelia & Epiſtolas communes per totum annum.

IX. Ignorantia, quæ mater cunctorum errorum eſſe dignoſcitur, in Clericis, qui ad animarum curam, & docendi Officium aſſumendi ſunt, eſt diligentiùs evitanda, ideòque ab eis ſtudioſè vigilandum eſt, ut per ſollicitudinem ſtudii eam à ſe abjiciant, quaſi peſtem. *Concil.* Palent. Cap. 20. *ann.* 1322.

X. Quæ ipſis Sacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum, *id eſt*, Sacramentarium, Lectionarium, Antiphonarium, Baptiſterium, Computus, Canon Pœnitentialis, Pſalterium, Homiliæ, per anni circulum diebus Dominicis, & ſingulis Feſtivitatibus aptæ (quæ omnia reducuntur ad Miſſale, Breviarium, Rituale, Summam Caſuum Conſcientiæ, & Concionum Collectionem) ex quibus omnibus ſi unum defuerit, Sacerdotis nomen vix in eo conſtabit; quia valdè periculoſæ ſunt minæ, quibus dicitur: *Si cæcus cæco ducatum, &c. Capitul.* Ahiton. *n.* 6. De aliis Scripturæ Libris, quàm de Pſalterio meminit Ahito, quia quæcumque ex iis præcipuè ſcienda erant, in Sacramentario & Lectionario continebantur. Pleraque Parochi Officia in unum congeſta habes in 2. *Par.* Cap. 1. *n.* 5. *Conc.* Aquisgr. *ann.* 836.

Eadem habet Valter. *n.* 7. ad Parochos *ann.* 871. additque: „ Ut unuſquiſque Capituli habeat de majoribus, ſeu minoribus vitiis, ſeu etiam virtutibus, „ per quæ cognoſcere poſſit, vel prædicare ſubditis „ ſuis, ut caveant ab inſidiis Diaboli „.

Eadem ferè legis in Conſtitut. Riculf. Suess. *ann.* 889. *n.* 6. aliaque addit è quibus id unum referre juvat: *Si quis autem omnes Veteris Teſtamenti Libros habere nequiverit, ſaltem hoc ſtudioſiùs elaboret, ut totius Hiſtoriæ Divinæ Librum, Geneſim videlicet, ſibi correctè tranſcribat, cujus ex lectione totius mundi exactionem dignoſcere valeat;* quæ verba ſupponunt ſingulos Novi Teſtamenti Libros, quemvis Parochum habere debuiſſe; oſtenduntque inter Veteris Libros, Geneſim maximè neceſſariam judicatam fuiſſe: Recenſitis à Walt. & Riculf. Libris non malè reſpondent, quæ in *Conc.* Mediol. IV. leguntur circa Libros à Parochis habendos, quæque his verbis exprimuntur: *Exhibeat item Libros proprios, quos ex Decretis Provincialibus, aut ex Viſitationum, aliiſve Epiſcopi ſui juſſio-*

nibus habere debet , utpotè Breviarium , Miſſale, Kalendarium proximè editum , librum Ritualem, ſeu Sacramentorum , Homiliarum, Pſalterium, volumen Bibliorum , Catechiſmum Romanum , Codices Conciliorum T R I D. *Provincialium,& Diœceſanorum.* Art. 3. *Cap.* 3. circa finem.

Portio congrua.

I. Tantùm de decimis Parochiarum ipſarum Rectoribus per quoſcumque percipientes eaſdem , tàm exemptis , quàm non exemptis aſſignari faciant , ordinatur , quòd exindè poſſint commodè ſuſtentari & Epiſcopalia jura ſolvere , & alia incumbentia onera ſupportare. *Conc.* MARCIAC. *in Provinc.* AUSCIT. Cap. 37. *ann.* 1326.

II. Presbyteri, qui nondùm dotem , juxta quod in Capitularibus Domini , ac Senioris Noſtri CAROLI *Calvi* , videlicet Glorioſiſſimi Regis , necnon & Avi, & Patris ejus 85. continetur, ad ſuas Eccleſias conſecuti ſunt, ad nos referant, & Divino Adjutorio, noſtroque conſilio , à Senioribus ſuis impetrent ; & ſi aliquid amplius habuerint , debitum ſervitium ſuis Senioribus impendant. VALTER. AUREL. *ad Paroch. n.* 9. *ann.* 871.

III. CAROL. M. & LUDOV. PII Conſtitutio, de qua VALTERUS,ea eſſe videtur quæ legitur LIB. VI. *Capitul. n.* 69. & ſic ſe habet: *Ut miſſi noſtre una cum Epiſcopis propriis magnam curam habeant quatenùs Eccleſiæ ..... quæ dotata non ſunt , vel quæ dotem ſuam perditam vel ſubſtractam habent , pleniter & Canonicè dotentur* : Sed quod dicit VALTER. meliùs convenit Conſtitutioni quæ habetur *Capitul.* LIB. I. *Cap.* 85. & deſumpta eſt è *Capitul.* LUDOV. PII *an.* 816.& refertur inter *Capit.* CAROL. CALVI. *Tit.* 37. Cap. 11.

IV. Sancitum eſt,ut unicuique Eccleſiæ unus Manſus integer, abſque ullo ſervitio, attribuatur, & Presbyteri in eis conſtituti non de decimis , neque de Oblationibus fidelium , non de domibus , neque de atriis,vel hortis juxta Eccleſiam poſitis,neque de præſcripto Manſo,aliquod ſervitium faciant præter Eccleſiaſticum: Et ſi aliquid amplius habuerint, indè Senioribus ſuis debitum ſervitium impendunt.

V. Quæ (congrua portio) computatis certis fructibus , & emolumentis , ac incertis , ſeu accidentalibus, quæ ad certam ſummam communibus tribus aut quatuor annis ultimè præteritis redigi poſſint , in ſingulis Parochiis non infrà 20. in nullis ſuprà 40. libr. Groſſor. Flandriæ conſtituatur,moderatione Epiſcopi ſemper ſalvâ. *Conc.* MECLIN. *De Decan. Chriſtianitatis.* Cap. 1. *ann.* 1570. *&* 1607. *Tit.* 17. Cap. 3. *Concil.* RHEM. *ann.* 1583. præcipit,ut non minor ſit 100.lib. omnibus deductis. *De Curatis n.* 3. *& n.*4. Ut ſententia demandetur , non obſtante quâvis appellatione. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1583. Cap. 183. jubet, ut ex decimis conſtituatur portio congrua. *Conc.* TURO. *ann.* 1583. Cap. 14. modum convenientiſſimum , ut juſtè aſſignetur hæc portio.

CAPUT VI.

Promiſcua Jura & Officia , necnon prætermiſſa circa Argumenta Capitis IV.

I. Nullus omninò ſuſcipiat Eccleſiæ Parœcialis Regimen, niſi qui jam 25. annum attigerit , & ſcientiâ & moribus commendandus exiſtat , cùm autem aſſumptus fuerit , ſi admonitus , non fuerit præfixo à Canonibus tempore in Presbyterum Ordinatus , & ab iſto removeatur Officio , & aliis conferatur , qui velint , & poſſint illud convenienter implere. *Cap.* 7. *De Elect. deſumptum è Conc.* LATER. *ann.* 1179.

II. Nulla fœmina cum Presbytero in una domo habitet , quamvis enim Canones Matrem & Sororem & hujuſmodi perſonas, in quibus non ſit ſuſpicio , cum illo habitare concedant, hoc nos modis omnibus amputamus ; quia in obſequio , ſive occaſione illarum veniunt aliæ fœminæ, quæ non ſunt ei affinitate conjunctæ , & eum ad peccandum illiciunt. THEODUL. AUREL. *ann.* 797. *ad ſuos Paroch. n.* 12.

III. Obſervandum vobis eſt , ut & vos ab ebrietate abſtineatis .... neque per tabernas eatis bibendo aut comedendo , neque domos , aut vicos curioſitate quâlibet peragretis , neque cum fœminis , aut cùm quibuſlibet impuris perſonis convivia exerceatis , niſi fortè Paterfamilias vos ad domum ſuam invitaverit , & cum ſua conjuge & prole velit vobiſcum Spirituali gaudio lætari , & verborum veſtrorum refectionem accipere , & vobis refectionem carnalem charitatis Officio exhibere ; oportet enim , ut ſi quandò quilibet fidelium carnalibus vos reficit epulis , à vobis reficiatur epulis ſpiritualibus. *Ibid. n.* 13.

IV. Ut juxta Sanctorum Patrum interdicta nullus Sacerdotum quamlibet ſexûs muliebris in domo ſua cohabitare permittat ; neque ſine arbitris vel teſtibus idoneis cum aliqua ſolus loqui præſumat; ne fortè ſibi aut alicui famulorum derogationis ſuſpicio oriatur. VALTERIUS AUREL. *ad Parochos. n.* 3. *ann.* 871. *n.* 10. prohibet fidejuſſiones , venationes, & uſuras ; & *n.* 16. tabernas & ſcurrilitates, quod de poſtremo vitio habet , dignum eſt quod deſcribatur:
„ Nec ſcurrilitatibus Cachinnum moventibus con-
„ ſueſcant; ſcientes quòd de omni verbo otioſo ratio-
„ nem reddent , hi maximè , quorum ſermo omni
„ tempore ſale debet eſſe conditus , ut verbo & opere
„ exemplo ſint , & formæ cunctis cernentibus, præſ-
„ tentque gratiam audientibus „ .

V. Nullus Presbyter ex ineptia bibat plus quàm decet , nec alium provocet ad bibendum ultra quod deſiderat , ne fortè minimè compos fuerit , cùm vel infans baptiſandus , vel moriturus Viatico ſit donandus. Quod ſi non acciderit , haud tamen fiat ebrius , quia Dominus Miniſtris ſuis interdixit ebrietatem. *Concil.* ALFRICI. *n.* 27. *Sæculo* X.

VI. In formula inquiſitonis faciendæ à parochiam perluſtraturo multa habes,quæ ad mores Parochorum ſpectant ; eaque ſunt præcipua: *n.* 17. Si ſuſpicioſus de aliqua fœmina , aut in domo ſua aliquam ſubintroductam mulierem habeat: *n.* 22. Si ſit ebrioſus vel litigioſus: *n.* 24. Si Canum aut avium jocis deſerviat: *n.* 25. Si in tabernis bibat: *n.* 37. Si xenium vel quodcumque emolumentum temporale , imò detrimentum Spirituale , quocumque publicè peccante , vel inceſtuoſo , accipiat,ut Epiſcopo vel ejus Miniſtris peccatum reticeat : *n.* 38. Si aliquem minùs dignè pœnitentem favoris , aut familiaritatis , aut conſanguinitatis gratiâ ad reconciliationem adducit , & ei reconciliationis teſtimonium ferat: *n.* 41. Si uſuras exigat & conductor ſui ſenioris exiſtat. Hæc formula refertur à REGIN. LIB. I. & ab HINCMARO.

VII. Presbyter nec ſit Mercator , nec mercaturæ cupidus , nec omiſſo Theologiæ ſtudio ſe ad mundanas conferat ſermocinationes , nec arma ferat , nec Cauſidicus ſit, nec lites agat, nec in œnopoliis bibat, more ſæculariorum juramentum etiam ne jurato : Semper autem & ſimpliciter verum dicat abſque mendacio , ut ſervi Dei. *Cap.* 30. ALFRICI ad VULFINUM *Epiſcopum Angliæ.*

VIII. RIGULFI SUESSION. Epiſcopi ad Parochos , *n.* 2. *ann.* 889. *De Moribus*, hæc habet : *Oportet unumquemque Sacerdotem vitâ & moribus, & actibus bonis, cum Dei auxilio populo ſibi commiſſo,cæteriſque ſubditis excellere , ut in eo videant quid imitari & ſequi benè operando poſſint , caſtitatis videlicet , humilitatis, modeſtiæ, aliarumque virtutum, Divinâ gratiâ largiente, exemplum præbeat* , ut juxta Apoſtoli vocem , *Doctrinam Dei noſtri in omnibus ornet.* *n.* 13. prohibet ne tabernas adeant causâ convivandi. Et *n.* 14. ne cum mulieribus cohabitent.

IX. Parochorum vita & Officium D. Paulo adeò curæ fuerunt , ut his rectè ſe habentibus , de reliquis

non

non admodùm magnam ſollicitudinem habuiſſe videatur, nec immeritò; res enim ipſa declarat, ac priſca ſæcula meminerunt, quàm tranquilla, quàm florens, quàm fructificans, quàm denique felix Eccleſia fuerit dùm talibus eſſet Parochis inſignis, qui Evangelicis Apoſtoliciſque inſtitutis, Sanctorumque Patrum regulis adducti, non tantùm vocabulo, ſed & facto præſtabant quod dicebantur. *Conc.* COLON. I. *Par.* 5. *C.* 1. *an.* 1536.

X. Ubique fermè, cùm de Parochis ſermo incidit Scriptura vitam doctrinæ copulat: Nimirùm quòd qui vitam agit doctrinæ contrariam, plus exemplo deſtruat, quàm ædificet verbo; oportet enim & fieri ſermonem, non tantùm dici. *Ibid. C.* 2. Non opes, ſed animas venantes, non auri, ſed hominum piſcatores. *Ibid. C.* 4.

XI. Convivia Presbyterorum, quæ in exequiis, & fraternitatibus publicè in tabernis hucuſque exhibita ſunt, prorsùs abrogamus, quòd plerumque Laicis ſint ſcandalo; ſi autem convivium, vel Conſuetudo, vel locorum diſtantia exigat, fiat illud in domo Sacerdotis, honeſtèque, non ad luxum, ſed ad neceſſitatem, inſtruatur. *Conſtit. ad Cleric. German. Ref. n.* 8. *ann.* 1524.

XII. Neſciat Parochi domus comeſſationes crapuloſas, execretur comporationes ad æquales hauſtus obligatorias: Sit procul à Symbolorum (ut vocant) dationibus: Turpiſſimum putet, niſi causâ neceſſitatis, intrare tabernam, quaſi domum non habeat ad edendum & bibendum. *Concil.* COLON. I. *Part.* 5. Cap. 6. *ann.* 1536.

XIII. Ad vos dictum eſſe ſcitote: *Mundamini, qui fertis Vaſa Domini*: Ubi non tantùm intelligendum eſſe putetis, quod de Calice & Patena, ubi Corpus & Sanguis Domini conficitur, dictum ſit; ſed de Corporis munditia & mentium puritate; ut enim B. GREG. dicit cum de Parabola decem Virginum tractaret: *Vaſcula noſtra ſunt corda, in quibus ferimus cuncta quæ cogitamus*, habemus itaque fragile vas, *id eſt*, corpus noſtrum, quod ſemper ſummoperè mundum ſervare debemus, ut dùm Oblationes mundas Deo porrigimus, ipſi quoque ante Sanctum Altare illius Hoſtiæ acceptabiles efficiamur. RICULFUS *ad Parochos ann.* 889. *n.* 4.

Alia Promiſcua Officia & Jura.

I. Nolumus quicquam novi in Eccleſiis nobis inconſultis introduci, ſive in Ceremoniis, ſive in Cantu, ſive in Imaginibus, ſive in Officio Divino, ſive in Fraternitatibus, aut aliis quibuſcumque modis. *Syn.* EBROIC. *ann.* 1576.

II. Prohibemus ne qua mulier ad Miſſam ſeu Purificationem poſt partum, niſi.... diù antequàm pulſatur Miſſa, denunciari fecerit Sacerdoti, ſe velle venire ad purificationem; ut ſic deliberatione habitâ à Sacerdotibus admittendas admittant, & repellendas repellant, & hæc denuncient Sacerdotes Parochianis ſuis. *Synod.* ANDEG. *ann.* 1270.

III. Statuit quòd Parochi ſive Curati ſub pœnis arbitrariis viſitent ſuas Curas perſonaliter ſemel in anno ad minus, maximè in Paſchate, ſalvis tamen in omnibus Privilegiatorum Exemptionibus. *Conc.* BITUR. *C.* 19. *ann.* 1528.

IV. Secundum Evangelicam veritatem Mercenarius judicatur, non Paſtor, qui in Beneficiis Eccleſiaſticis temporalia principaliter contemplatur. Prohibemus igitur, ne Parochiales Eccleſiæ, quæ quotidianam inſtantiam, & præſentiam Paſtorum ſuorum deſiderant, ad Firmam tradantur ſine ſpeciali Diœceſani & expreſſo conſenſu: Nec tunc ad arbitrium Rectoris Eccleſiæ taxabitur Firma, ſed ad judicium Diœceſani. *Conc.* LANGES. *C.* 8. *ann.* 1278.

V. Etſi abuſus locandi Parochias jamdiu exoleverit, relatus Canon non eſt inutilis, quia docet Parochum intendere debere gregis ſalutem, non ſuum commodum, ſibique non licere gregem, cui totum ſe debet, deſerere.

VI. Nullus in diebus Dominicis & Feſtivis agros colere audeat aut Artificia Manualia exercere præſumat, niſi urgente neceſſitate, & evidenti pietatis causâ, & tunc de ſpeciali licentia Sacerdotis. *Conc.* PALENT. *C.* 4. *ann.* 1322.

VII. Cùm frequenter varia ſequantur incommoda ex eo quòd in una eademque Eccleſia plures Paſtores autoritate pares toti Parochiæ præſunt.... Epiſcopus in hujuſmodi locis unicuique Paſtori peculiarem aſſignet populum.... qui ſub ſe tot Adjutores habeat, quot neceſſarii erunt. *Conc.* MECLIN. *De Dec. Chriſtianitatis. C.* 8. *ann.* 1570.

VIII. Paſtores ab omnibus ad ſuas Parochias commigrantibus ſuper viſa & fide illorum litteras ultimi Paſtoris teſtimoniales requirant, quas ſi non exhibeant, Curiæ Epiſcopali inſinuent, ut eas exhibere compellantur. *Conc.* MECLIN. *ibid. C.* 10. *Conc.* ROTHOM. *De Curator. Off. n.* 12. *Concil.* TOLOS. *C.* 3. *n.* 3. *Part.* 1. *ann.* 1590.

IX. Parochi in Urbe & in Oppidis, ſaltem inſignioribus, conſtituti, ut à reliquis Sacerdotibus animarum curam non gerentibus internoſcatur, ſignum aliquod; quod proprium illorum inſigne ſit ab Epiſcopis in Diœceſ. Syn. eis præſcribendum ferant; cùm domo exeunt, ſupra veſtem exteriorem & ſupra Superpelliceum cum in Eccleſia ſunt, aut Proceſſiones, aliaſque hujuſmodi publicas actiones peragunt. *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585. *de Paroch. Conc.* TOLOS. *C.* 3. *n.* 13. id reſtringit ad tempus, quo munia Sacra obiit, declaratque illud ſignum proprium eſſe Capucium.

X. Ad inſtar Patris Evangelici, plures Operarios in vineam ſuam mittentis, ut quod unius non valet explere ſollicitudo, perficiat plurimorum: Præſentialiter definimus, ut in ſingulis Parochialibus Eccleſiis, quarum Parochia diffuſa eſt, duo ſint vel tres Presbyteri, penſatâ pariter magnitudine Parochiæ, & Eccleſiæ facultate; ne fortè, quod abſit, ægrotante uno Presbytero, aut alio debilitato, Parochianis infirmantibus, aut Divinis volentibus intereſſe Officiis, Officia debita ſubtrahantur, vel negentur Sacramenta. *Conc.* OXON. *ann.* 1222. *C.* 16.

XI. Rectores, per Religioſos, in Eccleſiis, in quibus Jus habent Patronatûs, præſentati, & per Epiſcopos inſtituti, ab eis, niſi per Epiſcopos, & ex cauſa rationabili, non valeant amoveri; quia ex quo inſtituti in eis ſunt, cenſentur perpetui, Conſuetudine vel Statuto quolibet contrario non obſtante. *Conc.* MARCIAC. *ann.* 1326. *C.* 36.

XII. Sacroſanctam Euchariſtiam Sacerdos celebraturus ſe præparet & probet; & ut nimium bis in menſe id faciat. SONNATIUS *Archiep.* RHEM. *in Statut. Syn. n.* 9. *circa ann.* 630.

XIII. Inquirat ſtudioſè de pauperibus Parochiæ ſuæ, præſertim de puellis nubilibus, de viduis, orphanis, ægrotis, ſenio confectis, aliiſque indigentibus; quibus & ipſe pro viribus opitulari, & alios ſuo exemplo & hortatu ad id officium incitare ſtudeat: Præcipuè verò, de iis omnibus certiorem faciat Epiſcopum, ut qui communis eorum Pater eſt, iiſdem paternam curam & pietatem, quâcumque poteſt ratione, præſtet. *Conc.* MEDIOL. I. *C.* 28. *ann.* 1565.

XIV. Quæcumque excommunicationum ſententiæ, quibus ipſo facto, vel jure homines irretiuntur, hæ omnes ſummatim vulgari ſermone expreſſæ, & in tabella relatæ, die primo Dominico Quadrageſimæ, in ſingulis Cathedralibus Eccleſiis, de ſuggeſtu, frequenti populo, de ſcripto legantur, quo fideles meminerint diligenter ab illis cavendum eſſe; idque etiam fiat in Parochialibus Eccleſiis, quibus id fieri Epiſcopus expedire conſuevit.

XV. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1355. *C.* 10. id fieri juber primâ Dominicâ cujuſque menſis. Id ipſum Presbyteris præcipimus, ut nullus majora negotia ad ſe deſideret, quàm à proprio Epiſcopo

concedatur, niſi in ſolo Baptiſmo & ægritudine infirmorum tantùm. *Synod. apud* Celichy. *ann.* 816. Cap. 11. *in Provincia* Cantuariæ.

XVI. Quia Parochiani ad ædificationem & reparationem domûs Presbyteralis, & Presbyteralis Manualis tenentur, aliquandò dictam domum Presbyteralem, unà cum Presbyterio prædicto, in bono & competenti ſtatu repararunt, Manualeque Presbyterium Rectori tradiderunt; ſed interdum malâ adminiſtratione Rectoris interveniente in ruinam collabuntur: Vulumus & ordinamus, quia dicti Rectores meritò ad dictas reparationes tenentur, ipſorum Rectorum etiam bona ad dictas reparationes hypothecari. *Syn.* Lingon. *ann.* 1455. *Boch.* C. 6. Decr. *Eccleſ. Galliæ.* T. 4. Cap. 71.

XVII. Ut Epiſcopi diligenter diſcutiant per ſuas Parochias Presbyterorum Fidem, Baptiſma Catholicum, & Miſſarum Celebrationem, ut Fidem rectam teneant, & Miſſarum preces benè intelligant, & ut Pſalmi dignè ſecundum diviſiones Verſuum modulentur, & Dominicam Orationem ipſi intelligant, & omnibus prædicent intelligendum, ut quiſquis ſciat quid petat à Deo, & ut *Gloria Patri* cum honore omni apud omnes cantetur, & ipſe Sacerdos, cum ipſis Angelis, & populo Dei, communi voce *Sanctus Sanctus & Sanctus* decantet. *Capitul.* Aquisgran. Cap. 70. 789. Riculf. Suess. *an.* 889. Cap. 5.

XVIII. Ab ortu nativitatis cujuſque ad ſe pertinentis prædictam curam habeat, ne aliquis eorum abſque renatione Sacri Baptiſmatis moriatur; poſt acceptum autem Sacrum Baptiſmum ſine impoſitione manûs Epiſcopi non remaneat; ac deindè imbuatur ſcire Orationem Dominicam, atque Symbolum; poſteà verò qualiter vivere debeat, doceatur. Si fortè vitioſus vel criminoſus apparuerit, qualiter corrigatur, provideat: Si autem infirmitate depreſſus fuerit, ne Confeſſione atque Oratione Sacerdotali, necnon Unctione ſanctificati Olei per ejus negligentiam careat. Denique ſi finem urgentem perſpexerit, commendet animam Chriſtianam Domino Deo ſuo, more Sacerdotali, cum acceptione Sanctæ Communionis, Corpusque ſepulturæ, non, ut mos eſt Gentilium, ſed ſicut Chriſtianorum. *Concil.* Aquisgr. *ann.* 836. Cap. 2. *Part.* 2. *n.* 5.

Canon hic paucis verbis complectitur ſingula Parochi erga quemlibet Parochianum Officia à nativitate uſque ad mortem, conſignationem verò infantium tàm maſculorum quàm fœminarum unius vel plurium, necnon Parochianorum ſingulas obligationes, quibus expletis vitam æternam conſequuntur, euque modo reſpiciendus eſt velut Epilogus totius Collectionis.

TITULUS XX.

De aliis Eccleſiæ Miniſtris, ſive de Clericis.

SECTIO I.

Undè dicti, & quid ſint Clerici, & quid nomine Clericorum in Jure intelligatur?

I. Cleros & Clericos hinc appellatos credimus, quia Matthias Sorte electus eſt, quem primum per Apoſtolos legimus ordinatum; κλῆρος enim Græcè, *Sors* Latinè vel *Hereditas* dicitur. Dist. XXI. Cap. 1. *Cleros.* Isidorus. Lib. *Officiorum. Concil.* Aquisgran. *ann.* 813. Cap. 99. Tom. VII. Conc. *p.* 1269. *Concil.* Aquisgran. *ann.* 813. Cap. 1. 94. Tom. VII. Conc. *p.* 1362.

II. Propterea dicti ſunt *Clerici*, quia de ſorte Domini ſunt, vel quia Domini partem habent. *Ibid.*

III. Si κλῆρος Græcè, *Sors* Latinè appellatur, proptereà vocantur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini, vel quia Dominus ſors, *id eſt*, pars Clericorum eſt. Caus. XII. Quæst. I. Cap. 5. *Clericus. poſt init.*

IV. Clericus, qui Christi ſervit Eccleſiæ. Caus. XII. Quæst. I. Cap. 5. *Clericus. init.*

V. Clerici paſcunt oves & de Altari vivunt. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 6. *Alia. init.*

VI. Clerici in Presbyteratu, vel in aliis inferioribus Ordinibus conſtituti ſunt. *De Officio Vicarii.* Cap. *Clericos. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 28. Cap. 4.

VII. Clerici Jesu Christi obſequio deputantur, ut ipſa nominis ratio perſuadet, cùm enim à κλῆρος quod eſt *Sors* vel *Hæreditas*, Clerici appellentur, quia in ſui ordinatione, vel aſſumuntur in Hæreditatem Domini, vel aſſequuntur Hæreditatem in ipſo, ut verè poſſint pſallere cum Propheta: *Dominus Pars Hæreditatis meæ. De Præbendis.* Cap. *Cum ſecundum. poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 16.

VIII. Clerici appellationem à κλῆρος quod eſt *Sors* ortum habuiſſe conſtat ex Hyeronimi Epiſtola ad Nepotianum; quia de ſorte Domini ſunt, vel quia Dominum Partem habeant, ut ſe ſciant tales exhibere, ut & à Domino poſſideantur, & ipſi viciſſim Dominum poſſideant, dicentes: *Dominus Pars Hæreditatis meæ.* Conventus Milod. *Tit.* 16. *init.*

IX. Semper Deus aſſuevit quoſdam ex hominibus aſſumere, ut pro hominibus conſtituat in his, quæ ſunt ad Deum. *Ibid.* κλῆρος Græcè, Latinè *Sors* dicitur, indè hujuſmodi homines vocantur Clerici, *id eſt*, ſorte electi; omnes enim Deus in ſuos elegit. Caus. XII. Quæst. I. Cap. 7. *Duo ſunt. poſt init.*

X. Cœtus Clericorum longè præeminet Cœtui Monachorum; ut ita loquendò bonus Monachus vix bonum Clericum faciat: *De Converſ. Conjug.* Cap. *Conjugatus. in init. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 32. Cap. 5.

Continuatio Sectionis I. *Quæ perſonæ in Jure deſignentur per voces Clerici, Sacerdotes, Prælati? Quid per Tonſuram conferatur, & quibus conferenda?*

I. Sciendum eſt appellatione *Clericorum*, etiam Presbyteros & Diaconos contineri. Verba Legis ſunt iſta: *Presbyteros autem Diaconos, & Subdiaconos, Cantores, & Lectores, quos omnes Clericos appellamus.* Caus. XI. Quæst. I. Cap. 38. *De Perſona. fin.*

II. Appellatio vocabuli *Clericorum* Diœceſis, aliquandò tàm ad Canonicos quàm ad non Canonicos extenditur: ſeu appellatio Clericorum, non ſolùm alios, ſed etiam Canonicos comprehendit. *De Verborum Signific.* Cap. *Cùm tibi. fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 40. Cap. 18.

III. Nomine *Sacerdotis* intelliguntur inferiores, *id eſt*, non ſolùm Presbyter, ſed Diaconus & Subdiaconus. *De Cohabitatione Clericorum.* Cap. *Si quiſquam. Gloſſa colligit.* Lib. III. Decr. *Tit.* 2. Cap. 2. *init.* & Caus. XV. Quæst. V. Cap. 1. *De Crimine.* Si quiſpiam Sacerdotum, *id eſt*, Presbyter, Diaconus & Subdiaconus. *De Cohab. Cler.* Cap. *Si quiſpiam. in init. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 2. Cap. 2.

IV. Appellatione *Prælatorum* non comprehenduntur inferiores Clerici. *Gloſſa colligit ex* Cap. *Prælatis. De Homicidio. in* 6. Lib. V. *Tit.* 4. Cap. 2.

V. Non ſolùm quidam minores Clerici, verùm etiam aliqui Eccleſiarum Prælati. *De Celebrat. Miſſ.* Cap. *Dolentes. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 41. Cap. 9.

VI. Nihil eſt in hac vita, &c. Dist. XL. Cap. 7. Ante omnia Clerici, ſive in Sacris Ordinibus, ſive in Inferioribus, conſtituti. *De Cohabit.* Cap. *Si autem. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 2. Cap. 6.

VII. Appellatio Vocabuli Clericorum tàm ad Canonicos quàm ad non Canonicos extenditur, &c.

De

De Teſtam. Cap. *Cùm tibi. in init. med.* LIB. III. DECR. *Tit.* 26. Cap. 13.

VIII. Per primam Tonſuram juxta formam Eccleſiæ datam Clericalis Ordo confertur. *De Ætate, &c.* Cap. *Cùm contingat. fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 14. Cap. 11.

IX. Qui agit ut Clericus ſe mentitur Clericum, cùm nondùm eſt in Clericum tonſuratus. *De Tranſactionibus.* Cap. *Ex litteris. med.* LIB. I. DECR. *Tit.* 36. *Cap.* 6. Veſtis datur in Collatione Tonſuræ. *In* 6. *De Pœnis.* Cap. *Degradatio.* §. *ult. med.* LIB. V. *Tit.* 9. Cap. 2.

X. Tales ad Miniſterium eligantur Clerici, qui dignè poſſint Dominica Sacramenta tractare; meliùs eſt enim Domini Sacerdoti paucos habere Miniſtros, qui poſſint dignè opus Dei exercere, quàm multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant. DIST. XXIII. Cap. 4. *Tales.*

XI. Primâ Tonſurâ non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non Sæcularis Judicii fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem Cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe. *Concil.* TRID. SESS. XXIII. *De Reform.* Cap. 4.

XII. Nullus Epiſcopus, vel quivis alius infanti, ſeu illitterato, Clericalem præſumat conferre Tonſuram. *In* 6. *De Tempor. Ordinat.* Cap. *Nullus.* LIB. I. *Tit.* 9. Cap. 96. *finali.*

Ab infantia, *id eſt*, ſeptimo anno. *Gloſſ. hoc verbo ex* ZOZIMO *ann.* 418. Eccleſiaſticis Myſteriis nomen dari poteſt. DIST. LXXVII. Cap. 2. *In ſingulis. init.*

Obſervatio circa ſequentes Sectiones.

Inter Clericorum Officia ſeu Obligationes, alia ſunt communia omnibus, & ejuſmodi ſunt ut plurimùm, quæ mores reſpiciunt, cùm majores minoribus prælucere debeant; alia verò propria Clericis Inferioribus, eaque ſunt quæ ex eorum ſtatu inferiori oriuntur. Hinc Sectiones ſequentes comprehendunt omnes Clericos, tàm majores, quàm minores. Quotieſcumque de Officiis communibus in iis agitur, Clerici nomen in tota ſua amplitudine ſumitur; è contra ſolos Clericos Inferiores contingunt, quandòcumque de Officiis propriis Clericis inferioribus ſermo fit; ideòque ibi nomen Clerici accipitur in ſtricta ſignificatione, ſeu prout dari ſolet iis qui ſunt in ſimplici Tonſura, vel in minoribus Ordinibus dumtaxat conſtituti. Monere Lectores neceſſarium ducimus de duplici hac ſignificatione ſeu acceptione vocis *Clerici*, ut cuivis confuſioni vel obſcuritati obviam eatur, verbaque interpretanda ex ſubjecta materia. Hinc eximimur à reſtrictionibus adhibendis cuique Canoni ſolos inferiores Clericos reſpicienti.

SECTIO II.

Qualis eſſe debeat Clericorum vita, quis habitus, qua forma exterior?

I. Nihil eſt quod alios magis ad pietatem, ac Dei Cultum aſſiduè inſtruat, quàm eorum vita & exemplum, qui ſe Divino Miniſterio dedicarunt; cùm enim à rebus ſeculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tanquàm in ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitentur. *Conc.* TRID. SESS. XXII. *De Refor.* Cap. 1. *init.*

II. More Romano Clerici tonſi ſunt. *Conc. Sancti* PATRICII *ann.* 450. CAUS. VI. TOM. III. CONCIL. *pag.* 1478.

III. Clericus profeſſionem ſuam & habitu & inceſſu probet, & ideò nec veſtibus, nec calceamentis, decorem quærat. DIST. XLI. Cap. 8. *ex Conc.* CARTHAG. Cap. 45. *ann.* 398.

IV. Sic decet omninò Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus, nihil niſi grave, moderatum, ac Religione plenum, præ ſe ferant; levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. *Ibid. Conc.* TRID. SESS. XXII. *De Reform.* Cap. 1. *poſt init.*

VI. Clericorum vita generare non debet ſcandalum Laicis, ſed præſtare honeſtatis exemplum. *De Vita & Honeſtate Clericorum.* C. *Ex litteris.* LIB. III. DECR. *Tit.* 1. Cap. 16. *Conc.* TOLET. IV. *an.* 633. *Can.* 21. TOM. V. CONC. *p.* 1712. *Can.* 41. *p.* 1716. *Concil.* GERMAN. I. *an.* 742. Cap. 7. TOM. VI. *Con. p.* 1535. *Gloſſ. nov. an.* 747. *Can.* 7. 8. 21. 22. TOM. VI. CONC. *p.* 1575.

VII. Clericus interpretetur primò vocabulum ſuum; & nominis definitione probatâ nitatur eſſe quod dicitur; qui enim vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, ut & ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur à Domino. CAUS. XII. QUÆST. I. Cap. 5. *Clericus. init.*

VIII. *Concilio* NICÆNO II. *Can.* 16. TOM. VII. CONCIL. *pag.* 6. 10. *Conc.* ROM. *ann.* 826. Cap. 12. TOM. VIII. CONCIL. *p.* 108.

X. Clerici ſe in Officiis Eccleſiaſticis & aliis bonis ſtudiis exerceant diligenter. *De Vita & Honeſtate Clericorum.* Cap. *Clerici.* LIB. III. Etſi habitus non faciat Monachum, oportet tamen Clericos veſtes proprio congruentes Ordini ſemper deferre, ut per decentiam habitûs extrinſeci, morum honeſtatem intrinſecam oſtendant. *Conc.* TRID. SESS. XIV. *De Reform.* Cap. 6. *init.*

XI. Ut Clerici patentes coronas habeant. *Concil.* LONDON. *an.* 1102. *Can.* 19. *p.* 729.

XII. Veſtimenta vel Calceamenta Clericis, niſi quæ Religionem deceant, uti aut habere non liceat. DIST. XXIII. Cap. 22. *fin.*

XIII. Nullus eorum, qui connumerantur in Clero, veſtimentum indecens habeat, ſive in Civitate degens, ſive in itinere ambulans. CAUS. XXI. QUÆST. IV. Cap. 2. *Nullus. init. ex* VI. *Synodo.* Cap. 27. *ann.* 692. INNOCENTIUS II. *in Concil.* LATERAN. Cap. 4. *ann.* 1139. *renovatum ab* EUGENIO III. *in Concilio* ROMAN.

XIV. Tàm Epiſcopi quàm Clerici in ſtatu mentis, in habitu Corporis, Deo & hominibus placere ſtudeant; & nec in ſuperfluitate, aut colore veſtium (quorum forma & exemplum eſſe debent) offendant aſpectum; ſed potiùs quod eorum deceat ſanctitatem, præ ſe ferant. CAUS. XXI. QUÆST. IV. Cap. 5. *Præcipimus.*

XV. Sine ornatu Sacerdotali extra domos Sacerdotes apparere non convenit, ne, ut aliquis Sæcularium, injurias patiatur. CAUS. XXI. QUÆST. IV. Cap. 4. *Sine ornatu.* LEO *Papa* IV. *in Synodo* ROM. *ann.* 853.

XVI. Clerici, juxta Apoſtolum, comam non nutriant, ſed deſuper caput in modum ſpheræ radant. DIST. XXIII. Cap. 21. *Prohibente.*

XVII. Non oportet Clericos comam nutrire, & miniſtrare; ſed attonſo capite, patentibus auribus, & ſecundum AARON talarem veſtem induere, ut ſint in habitu ornato. *Ibid.* DIST. XXIII. Cap. 32. *Non liceat.* §. *Nec oportet.*

XVIII. Clerici Coronam & Tonſuram habeant congruentem. *De Vita & Honeſtate Clericorum.* Cap. *Clerici.* LIB. III. DECR. *Tit.* 1. Cap. 15. *med. Concil.* MOGUNT. I. *ann.* 857. Cap. 15. TOM. VIII. CONC. *p.* 46. *Concil.* PONTIG. *an.* 876. Cap. 9. TOM. IX. CONC. *pag.* 281.

XIX. Grandis Dignitas Sacerdotum, ſed grandis ruina ſi peccent. *Concil.* VI. *ann.* 829. Cap. 12. *ex Sancto* HYERONIMO X. *Conc. p.* 1607. Sacerdoti in tabernas à Sacris Canonibus ingredi prohibetur. *De Pignoribus.* Cap. *Nullus*, *in init. med.* LIB. III. DECR. *Tit.* 21. Cap. 1. *Concilium* TURON. III. *ann.* 813. *Can.* 7. 8. TOM. VII. CONC. *p.* 1362. *Conc.*

CABIL.

Digitized by Google

Catil. *ann.* 813. *Can.* 9. Tom. XI. Tom. VII. Conc. *p.* 1274.

XX. Nemo ampliùs nocet in Eccleſia, quàm qui perversè agens nomen vel Ordinem Sanctitatis habet; delinquentem namque hunc nemo redarguere præſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quandò pro reverentia Ordinis peccator honoratur. *Concil.* Aquisgran. *ann.* 816. Cap. 27. Tom. VII. Conc. *p.* 1344.

XXI. Omnis jactantia & ornatura corporalis à Sacrato Ordine aliena eſt; à priſcis enim uſque temporibus omnis ſacratus vir cum mediocri & vili veſte converſabatur. Omne quippè quod non propter neceſſitatem ſuam, ſed propter venuſtatem, accipitur, elationis habet calumniam. Caus. XXI. Quæst. IV. Cap. 1. *Omnis. in* VII. *Synodo ann.* 787.

XXII. Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Sæcularibus indumentis non utantur, niſi, ut condecet, tunicâ Sacerdotali. Caus. XXI. Quæst. IV. Cap. 3. *Epiſcopi.* Zacharias *Papa in Synodo* Rom. *ann.* 743. *Concil.* Bituricens. *ann.* 1031. *Can.* 7. Tom. IX. Conc. *p.* 866.

XXIII. Clericos non pudeat Tonſuram indictam portare. *Convent.* Meldo. *Tit.* 17. *Art.* 11. *Concilium* Roman. *ann.* 1131. *Can.* 2. Tom. X. Conc. *p.* 893.

SECTIO III.

Quæ potiſſimum fugere ac vitare Clerici debeant?

I. Nemo in Eccleſia nocet ampliùs, quàm qui perversè agens nomen vel Ordinem Sanctitatis habet. Dist. LXXXIII. Cap. 2. *Nemo. init.*

II. Clericis Lege Patrum cavetur, ut à vulgari vita ſecluſi, à mundi voluptatibus ſeſe abſtineant; non ſpectaculis, non pompis interſint; convivia publica fugiant; privata non tantùm pudica, ſed & ſobria colant; uſuris nequaquàm incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cujuſquam ſtudium appetant; amorem pecuniæ, quaſi materiam cunctorum criminum fugiant. Dist. XXIII. Cap. 3. *His igitur. init.*

III. Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, quibus ducendi uxores licentia non eſt, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia: Nec his Cœtibus miſceantur, ubi amatoria cantantur & turpia, aut obſcœni motus corporum Choreis & Saltationibus efferuntur: ne auditus aut obtutus Sacris Myſteriis deputati turpium ſpectaculorum, atque verborum contagione polluantur. Dist. XXXIV. Cap. 19. *Presbyteri. ex* Agathensi *Conc. p.* 39. *ann.* 506.

IV. Ab Eccleſiaſtico Ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet. *Concil.* Trid. Sess. XXI. *De Reformat.* Cap. 10. *init.*

V. Clerici edendi vel bibendi causâ tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi. Dist. XLIV. Cap. 4. *Clerici. Cod. Eccleſia Afric. Canone* 4. Tom. II. Conc. *pag.* 169.

VI. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aleæ atque ebrietati deſerviens, aut deſinat, aut certè damnetur. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor, ſimilia faciens, aut deſinat, aut Communione privetur. Dist. XXXV. Cap. 1. *Epiſcopus. ex Canonibus Apoſtolorum* 43. 44.

VII. Sciendum eſt, quia tunc convivia ex charitate veraciter prodeunt, cùm in eis nulla abſentium vita morderur, nullus ex irriſione reprehenditur, nec in eis inanes ſecularium negotiorum fabolæ, ſed verba Sacræ Lectionis audiuntur, cùm non plus quàm neceſſe eſt, ſervitur corpori, ſed ſola ejus infirmitas reficitur, ut ad uſum exercendæ virtutis habeatur. Dist. XLIV. Cap. 6. *Convivia. poſt. init.*

VIII. A crapula & ebrietate omnes Clerici diligentur abſtineant, undè vinum ſibi temperent, & ſe vino; nec ad bibendum quiſquam incitetur, cùm ebrietas & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incentivum. *De Vita, & Honeſtate Clericorum.* Cap. *A crapula.* Lib. III. Decr. *Tit.* 1. Cap. 14.

IX. Clerici tabernas prorsùs evitent, niſi fortè causâ neceſſitatis in itinere conſtituti. *Ibid. De Vita & Honeſtate Clericorum.* Cap. *Clerici. poſt initium.* Lib. III. Decr. *Tit.* 1. Cap. 15. *Concil.* Turon. III. *anno* 813. *Canone* 21. Tom. VII. Conc. *pag.* 1264.

X. Si quis Clericus in caupona comedens deprehenſus fuerit, ſegregetur, præterquàm ſi in publico diverſorio in via propter neceſſitatem diverterit. *Canone Apoſtolico* 53.

XI. Ad aleas & taxillos non ludant, nec hujuſmodi ludis interſint. *De Vita & Honeſt. Cler.* Cap. 15.

XII. Mimis, Joculatoribus, & Hiſtrionibus non intendant. *Ibid.*

XIII. Ludos voluptuoſos (occaſione quorum ſub quadam curialitatis imagine ad diſſolutionis materiam devenitur) in Clericis penitùs improbat Eccleſia & peſtes hujuſmodi extirpare proponit. *De Exceſſibus Prælat.* Cap. *Inter dilectos.* §. 2. *med.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 11.

XIV. Excuſatio, quæ per pravam Conſuetudinem, Gallicorum Clericorum, quâ ferè univerſi Clerici ſic frequenter ludunt, (quæ corruptela dicenda eſt) palliatur, frivola reputanda eſt. *Ibid.*

XV. Turpis verbi vel facti eſſe Joculatorem, vel jocum ſæcularem diligere: Aleas amare: Ornamentum inconveniens propoſito ſuo quærere: In deliciis vivere velle: Gulam & ebrietatem ſequi: Ecce talia Miniſtris Altaris Domini omninò contradicimus. *Ne Clerici, vel Monachi.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 1. *med.*

XVI. Clericos nihil poſſe facere ſine licentia proprii Epiſcopi, Cunctis fidelibus & ſummoperè Preſbyteris, & Diaconis, & reliquis Clericis, attendendum eſt, ut nihil abſque Epiſcopi proprii licentia agant. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 41. *Cunctis.* Clement. I. *Epiſt.* 3.

XVII. Non utique Miſſas ſine Epiſcopi juſſu quiſpiam Presbyterorum in ſua Parochia agat, non baptiſet, nec quidquam abſque ejus permiſſu faciat. *Ibid. Concil. Quiniſextum in Trullos Canone* 24. Ne cui liceat eorum, qui in Sacerdotali Ordine enumerantur ſcenicos ludos ſuſtinere. Tom. VI. Conc. *pag.* 1153. *Ibid. Canone* 27.

Contentus tegumento & alimento tuo, cætera dona iniquorum reproba; quia non ſumit lucerna, niſi quo alitur. *Secunda Synodus Sancti* Patricii *poſt annum* 450. *anno incerto. Canone* 2. Tom. III. *Concil. pag.* 1482. Conc. Suessionense *anno* 744. Cap. 3. Tom. VI. Conc. *pag.* 1553. *Concil.* Francòfòrd. *anno* 794. *Canone* 19. Tom. VII. Conc. *pag.* 1061.

Quòd non oporteat Sacro Miniſterio deditos à Presbyteris uſque ad Diaconos, & reliquum Eccleſiaſticum Ordinem, ſed & uſque ad Subdiaconos, Lectores, Cantores, Exorciſtas, & Oſtiarios ingredi tabernas. *Concil.* Laodic. Cap. 24. Dist. XLIV. Cap. *Non oportet.* Miniſtros Altaris, vel quoſlibet Clericos ſpectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut ſcenis exhibentur intereſſe. *De Conſecrat.* Dist. V. Cap. 37. *Non oportet. Concilium* Rhemense *ann.* 1448. *Canone* 2. Tom. X. Conc. *pag.* 1109.

SECTIO IV.

Quæ pœnæ decreta ſint in Clericos, qui, ſeu veſtem congruentem non deferunt, ſeu aliquid eorum agunt, quæ ſuperiori Sectione Clericis vetita eſſe relatum eſt?

I. Omnes Eccleſiaſticæ Perſonæ, quantumcumque exemptæ, quæ, aut in Sacris fuerint, aut Dignitates, Perſo-

Perſonatus, Officia, aut Beneficia qualiacumque Eccleſiaſtica, obtinuerint; ſi poſtquàm ab Epiſcopo ſuo etiam per Edictum publicum moniti fuerint, honeſtum habitum Clericalem, illorum Ordini & Dignitati congruentem, & juxta ipſius Epiſcopi Ordinationem, & Mandatum non detulerint; per ſuſpenſionem ab Ordinibus, ac Officio, & Beneficio, ac fructibus, redditibus & proventibus ipſorum Beneficiorum, coerceri poſſint, & debeant. *Conc.* TRID. SESS. XIV. *De Reform.* Cap. 6. *med.*

II. Si ſemel correcti, denuò in hoc deliquerint, etiam per privationem Officiorum & Beneficiorum hujuſmodi coerceri poſſint & debeant. *Ibid. fin.*

III. Qui abjectis veſtibus proprio congruentibus Ordini, alias ſumere, & in Publico portare rationabili causâ ceſſante præſumit, poſſeſſorum illius Ordinis prærogativâ ſe reddit indignum. CLEMENTINA *Quoniam. init. De Vita & Honeſtate Clericorum.* LIB. III. CLEMENTINARUM. *Tit.* 1. Cap. 2. *Conc.* MATISCON. I. *ann.* 581. *Canone* 5. TOM. V. CONCIL. *p.* 968. *Concil.* ROM. I. *ſub* ZACHARIA *ann.* 743. Cap. 3. TOM. VI. CONC. *p.* 1546.

IV. Statuit Sancta Synodus TRIDENTINA, ut quæ aliàs à Summis Pontificibus, & Sacris *Conciliis* de Clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaque retinenda, ac ſimul de luxu, comeſſationibus, Choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcumque criminibus, necnon Sæcularibus negotiis fugiendis, copiosè ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem in poſterum, iiſdem pœnis vel majoribus, arbitrio Ordinarii, imponendis, obſerventur. *Conc.* TRID. SESS. II. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

V. Nec appellatio executionem hanc quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. *Ibid. fin.* Contrarius inventus, aut deſinat, aut Canonicæ ſubjaceat ultioni. CAUS. XXI. QUÆST. IV. Cap. 4. *Sint. in fine.*

VI. Si Clerici moniti ab Epiſcopis, emendare noluerint, Eccleſiaſticis careant Beneficiis. CAUS. XXI. QUÆST. IV. Cap. 5. *Præcipimus. fin.*

VII. Si qua ex his in deſuetudinem abiiſſe Ordinarii comperierint, ea quamprimùm in uſum revocari, & ab omnibus accuratè cuſtodiri ſtudeant; non obſtantibus Conſuetudinibus quibuſcumque; ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas Deo vindici pœnas perſolvant. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXII. *De Refor.* Cap. 1. *fin.*

VIII. Clericos, qui comam nutriunt, & incedunt in habitu Laicali, niſi ad commonitionem Epiſcopi depoſuerint comam, & Clericalem ſervaverint, tàm in veſtibus, quàm in aliis, honeſtatem, uſque ad correctionem idoneam à Beneficiorum ſuorum perceptione, ſublato appellationis obſtaculo, ſuâ fretus autoritate Epiſcopus ſuſpendat. *De Off. Archidacon.* Cap. *Significaſti. med. in initio.* LIB. I. DECR. *Tit.* 23. Cap. 8. *apud* GONZAL.

IX. Ut nullus Clericus comam laxare præſumat, ſi quis Clericus comam laxare præſumpſerit, anathema ſit. *Concil.* ROM. I. *ſub* ZACHARIA *ann.* 743. Cap. 8. TOM. VI. CONCIL. *p.* 1548.

SECTIO V.

An & ſub quibus pœnis vetitum ſit Clericis uſuras & turpia lucra ſectari?

I. Non decet in tantum aliquem Clericalis modeſtiæ oblivisci, ut inhoneſtis quæſtibus anhelando, deſideret cum aliena jactura ditari. *De Pœnis.* Cap. *Suam.* §. *Quia igitur. init.* LIB. V. DECR. *Tit.* 37. Cap. 9.

II. Generalis *Concilii* decrevit autoritas, ut nullus conſtitutus in Clero, vel hoc, vel aliud genus uſuræ exercere præſumat. *De Uſuris.* Cap. 1. LIB. V. DECR. *Tit.* 19. Cap. 1. *init.* Citatum *Concilium* celebratum eſt ſub ALEXAND. III. habitumque TURON. *ann.* 1160. *Concilium* PICTAVIENSE *ann.* 1078. Cap. 1. *Conc. p.* 368. *Concilium* LONDIN. *ann.* 1125. *Can.* 14. 10. *p.* 916. *Concil.* LONDON. *ann.* 1138. *Can.* 9. TOM. XIII. CONC. *p.* 994.

III. Si poſt hujuſmodi conſtitutum in Clero quiſquam extiterit, qui deteſtandis uſurarum lucris inſiſtat, Eccleſiaſtici Officii periculum patiatur. *Ibid. in* LIB. V. DECR. *Tit.* 19. Cap. 1.

IV. Epiſcopus Parochianis ſuis uſuras recipere interdicat, ſi Clerici parere contempſerint, eos ab Officio Beneficioque ſuſpendat. *Ibid. De Uſuris.* Cap. *Præterea.* LIB. V. DECR. *Tit.* 19. Cap. 7.

V. Si quis Clericus pecuniam dederit ad uſuram, aut Conductor alienæ rei voluerit eſſe, aut turpis lucri gratiâ aliquod negotiationis exercuerit, depoſitus, à communione alienus fiat. *Concil.* ARELAT. II. *ann.* 452. *Can.* 14. TOM. IV. CONCIL. *p.* 1013.

VI. Non licet fœnorari Miniſtris Altaris, vel in Sacerdotali Ordine conſtitutis, vel uſuras accipere. DIST. XLVI. *Cap.* 9. *Non licet.*

VII. Quoniam multi Clerici, avaritiæ cauſâ turpia lucra ſectantes, obliti ſunt Divini Præcepti; ſtatuit Sanctum *Concilium* NICÆNUM, ut ſi quis inventus fuerit uſuras accipere, vel ex quolibet tali negotio turpia lucra ſectari, dejiciatur à Clero, & alienus ab Eccleſiaſtico habeatur gradu. CAUS. XIV. QUÆST. IV. Cap. 8. *Quoniam.*

VIII. Sicut non ſuo, ita nec alieno nomine aliquis Clericorum exercere fœnus attentet: Indecens enim eſt crimen ſuum commodis alienis impendere. DIST. XLVI. Cap. 10. *Sicut. init.*

IX. Clerici, aut ab indignis quæſtibus noverint abſtinendum, & ab omni cujuſlibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum, aut in quocumque gradu ſint poſiti, mox à Clericalibus Officiis abſtinere cogantur; quoniam domus Dei, domus orationis & eſſe debet & dici, ne per Officia negotiationis potiùs ſit latronum ſpelunca. DIST. LXXXVIII. Cap. 2. *Conſequens. fin.*

X. Vide CAUS. XIV. QUÆST. IV. Cap. 1. *Quoniam.* Multi ſub Regula conſtituti. *Concil.* NICÆN. *Can.* 17.

XI. Si quis Clericus oblitus timorem Domini fœneraverit, aut ex quolibet negotio turpe lucrum quæſierit, de gradu ſuo dejectus, alienus habeatur à Clero. CAUS. XIV. QUÆST. IV. Cap. 4. *Si quis.* Vide *Concil.* CARTHAG. III. *Can.* 15. TOM. II. CONCIL. *p.* 1169. *Concilium* AURELIANUM III. *ann.* 538. *Canone* 27. TOM. V. CONCIL. *p.* 302. *Synod.* REGIATICINA *ann.* 850. Cap. 19. TOM. VIII. CONCIL. *p.* 68.

XII. Quicumque tempore Meſſis, aut Vindemiæ non neceſſitate, ſed propter cupiditatem comparat annonam vel vinum . . . hoc turpe lucrum dicimus. CAUS. XIV. QUÆST. IV. *Cap.* 9.

XIII. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, uſuras à Debitoribus exigens, aut deſinat, aut certè deponatur. *Definitione* 47. Cap. 1. *Ex Can. Apoſt.* 44. *Verſ.* DIONYS. *Exigui.*

XIV. Statutum eſt, ut non liceat Clericis fœnerari: Cæterùm de quibus apertè Scriptura dixit, non differenda ſententia eſt, ſed potiùs exequenda; proindè quod in Laicis reprehenditur, id multò magis in Clericis oportet prædamnari, ac ſi dixerint, nemo contra Prophetas, nemo contra Evangelia facit ſine periculo. *Concil.* CARTH. I. *ann.* 348. *Can.* 13. TOM. II. CONC. *p.* 718. *Cod. Eccl. Afric. Can.* 5. TOM. II. CONC. *p.* 1052.

Illud ſecundùm Scripturarum autoritatem vel Patrum inſtitutionem addendum credimus, ut ne quis Clericus, qui negotiandi ſtudium habere voluerit, uſuras accipiat; quia ſcriptum eſt: „ Qui pecuniam ſuam „ non dedit ad uſuram: (Et alio loco) in plateis „ ejus uſura & dolus; manifeſtum eſt beatitudinis non „ poſſe conſequi gloriam, qui à Præceptis Divinis deviaverit„. *Conc.* TURON. I. *ann.* 461. *Can.* 13. TOM. IV. CONC. *p.* 1052. In collectis Canonibus notandum uſuras vetari Clericis, quia à Deo prohibitæ ſunt, id-

que

que à pluribus evidenter declarari; undè ex peculiari prohibitione facta uſuræ Clericis, inferre non licet illam Laicis licitam eſſe.

SECTIO VI.

An & quæ ſæcularia negotia vetitum ſit Clericis exercere, & ſub quibus pœnis?

I. Clerici officia vel commercia ſæcularia non exerceant, maximè inhoneſta. *De Vita & Honeſt. Cler.* Cap. *Clerici. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 1. Cap. 15. *Concil.* Forojulienſe. *ann.* 791. Cap. 5. Tom. VII. Conc. *p.* 1003.

II. Decrevit Sancta & Magna Synodus Chalcedonenſis, neminem eorum, qui in Clero connumerantur, aut conducere poſſeſſiones, aut miſceri Sæcularibus Procuratoribus, niſi fortè, qui Legibus ad minorum ætatum Tutelas, ſive Procurationes inexcuſabiles attrahuntur, aut cui Civitatis ipſius Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula, vel Orphanorum ac Viduarum, quæ indefenſæ ſunt, & earum perſonarum, quæ maximè Eccleſiaſtico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Distinct. LXXXVI. Cap. 26. *Pervenit. med.* & Caus. XXI. Quæst. III. Cap. 1.

III. Contingit interdùm, quòd dum Clericali caractere inſigniti ad turpia lucra divertunt, & ſæcularibus negotiis ſe immiſcent, Clericale nomen abominabile redditur cordibus infirmorum. *De Sententia Excommunicationis.* Cap. *Contingit. in integra apud* Gonzalem. Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 45. *init.* Vide *Epiſtolam* 9. Gelasii *anno* 494. Cap. 15. Tom. IV. Conc. *p.* 1192.

IV. Negotiari aliquandò licet, aliquandò non licet; antequàm enim Eccleſiaſticus quis ſit, licet ei negotiari; facto jam non licet. Dist. LXXXVIII. *Cap.* 10. *Fornicari. Autor Quæſtionum Veteris & Novi Teſtam.* Quæst. 127. *Append.* Tom. III.

V. Clerici, qui illicitis ſæcularibus negotiationibus intendunt, facto hujuſmodi Privilegium abjiciunt Clericale. *De Vita & Honeſtate Cleric.* Cap. *Ex litteris. in integra. apud* Gonzalem. Lib. III. Decr. *Tit.* 1. Cap. 16. *finali. Concil.* Vernense *anno* 755. *Canon.* 16. Tom. VI. Conc. *p.* 1668.

VI. Clericus fidejuſſionibus inſerviens abjiciatur. *De Fidejuſſoribus.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 22. Cap. 1.

VII. Si quis enim tranſgreſſus fuerit hæc Præcepta, correctioni Eccleſiaſticæ ſubjaceat. *Cap.* 1. Caus. XXI. Quæst. III. *fin.*

VIII. Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel Clerici, non ſint Conductores, neque Procuratores, neque ullo modo turpi vel inhoneſto negotio victum quærant; quia reſpicere debent ſcriptum eſſe: *Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus.* Tom II. Conc. *p.* 716. Cap. 6. 7. 9 *ann.* 348. C. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 19. *De Oblig. ad Ratiocin.*

IX. Frequenter & lucri cauſâ, quaſi illam Artem profitens, contentiones, vel lites, vel rixas amare. In Palatiis Sæcularibus diſputare, exceptâ defenſione Orphanorum, aut Viduarum. Conductores ſæcularium rerum, aut Procuratores eſſe. Nogotium injuſtum exercere. Ecce talia & his ſimilia Miniſtris Altaris Domini omninò contradicimus, de quibus ait Apoſtolus: *Nemo militans Deo, implicet ſe negotiis ſæcularibus. Ne Clerici vel Monachi. Cap.* 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 1. *Ex Conc.* Mogunt. *anno* 813. *Canon.* 14. Tom. VII. Conc. *p.* 1245. & Mogunt. I. *anno* 857. Cap. 13. Conc. Tom. VIII. *p.* 46.

X. Sacerdotes & Clerici ne Miniſtri Laicorum fiant, nec in rebus eorum Procuratores exiſtant. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Sacerdotibus. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 2.

XI. Clerici in Subdiaconatu, & ſuprà in Ordinibus quoque minoribus, ſi ſtipendiis Eccleſiaſticis ſuſtententur, coram Sæculari Judice Advocati in negotiis ſæcularibus fieri non præſumant: Niſi propriam cauſam, vel Eccleſiæ ſuæ, fuerint proſecuti, aut pro miſerabilibus fortè perſonis, quæ proprias cauſas adminiſtrare non poſſunt. *De Poſtulando.* Cap. *Clerici.* Lib. I. Decr. *Tit.* 37. *Cap.* 1. Sub interminatione Anathematis prohibitum eſt, ne Clerici cauſâ lucri negotientur. *Ibid. Ne Cler. vel Monach.* Cap. *Secundum. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. *Cap.* 6. Ne villici fiant. *Concil.* Cabillon. II. *ann.* 813. *Canon.* 12. Tom. VII. Concil. *p.* 1275.

XII. Canonicis Statutis firmatum eſt, ut quicumque in Clero eſſe voluerit, emendi viliùs, vel vendendi cariùs ſtudio non utatur. Quod certè ſi voluerit exercere, cohibeatur à Clero. Caus. XIV. Quæst. IV. Cap. 3. *Canonum Concil.* Tarracon. *anno* 516. C. 2. *p.* 1563.

XIII. Qui ſerviunt Deo, & annexi ſunt Clero, non accedant ad actiones, ſeu adminiſtrationes, vel procurationes Dominorum Sæcularium: Apoſtolorum ſtatuta ſunt, quæ dicunt: *Nemo militans Deo, implicet ſe negotiis ſæcularibus.* Caus. XXI. Quæst. III. Cap. 2. *Credo.*

XIV. Nonniſi pro ſeipſo, vel Eccleſia ſua, vel ſi neceſſitas immineat, pro perſonis conjunctis, aut miſerabilibus, Sacerdoti licitum, id eſt, ſtudioſâ cupiditate. *Gloſſa.*

XV. Quod frequentiam ſonat, ut verbum exercere, eſt poſtulare. *De Poſtulando.* Cap. ult. Lib. I. Decr. *Tit.* 27. *Cap.* 3. Super eo quòd Clerici ſuæ Diœceſis conferunt ſe ad mercimonia Laicorum: Nonnulli quoque, &c. *De Elect.* Cap. *Transmiſſam*, Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 15.

XVI. Jure olim & providenter vetitum eſt, ne Clerici vel Monachi mercaturam (ne fœnus dicamus) exercerent: *Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus,* ait Apoſtolus. *Conſtitutionum* Mediolan. *Tit.* 17. *fin. Concilium* Lond. *anni* 1102. *Can.* 8. L. 4. 10. *Canone p.* 729. Vide Dist. LXXXVIII. Cap. 1. & 2. Qui ſerviunt Deo, & annexi ſunt Clero, non accedant ad actus, ſeu quamdam Miſſionem vel Procurationem Domini. *Concil.* Carth. I. Nec Procurationes Villarum, aut Juriſdictiones etiam Sæculares, ſub aliquibus Principibus & Sæcularibus viris, ut Juſtitiarius eorum fiat, Clericorum quiſquam exercere præſumat. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Sed nec. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 4.

XVII. Si quis adverſus hæc venire tentaverit, quia contra Doctrinam Apoſtoli dicentis: *Nemo militans Deo implicat ſe ſecularibus negotiis*, ſæculariter agit, ab Eccleſiaſtico Miniſterio fiat alienus, pro eo quod (Officio Clericali neglecto) fluctibus ſæculi, ut Poteſtatibus placeat, ſe immergit. *Ibid.* Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, Sæculares curas non ſuſcipiat, alioquin deponatur. *Canonum Apoſtol. Can.* 6. Tom. XXVI. Conc. Vide *Cap.* 1. *Conc.* Paris. *anno* 829. Cap. 28. Tom. VIII. Conc. *p.* 1619. innovat Canones Calcedonenses ſuprà relatos.

SECTIO VII.

An & quomodò vetitum ſit Clericis arma ferre, & ſub quibus pœnis?

I. Quicumque ex Clero eſſe videntur, arma militaria non ſumant, nec armati incedant; ſed profeſſionis ſuæ vocabulum Religioſis moribus, & Religioſo habitu præbeant. Caus. XXIII. Quæst. VIII. *Cap.* 6. *Quicumque. init. Conc.* Meld. C. 37. *an.* 845. *Germanicum* I. Cap. 2. *ann.* 742. Tom. VI. Concil. *pag.* 1535. Vide Lib. V. Decr. *Tit.* 25. *De Clerico Percuſſore.* Cap. 4.

II. Quòd ſi contempſerint, tanquàm Sacrorum Canonum Contemptores, & Eccleſiaſticæ Sanctitatis Profanatores, proprii gradus amiſſione mulctentur, quia non poſſunt ſimul Deo & ſæculo militare. *Ibid. fin.*

fin. Vide *Conc.* Tolet. IV. Cap. 45 *anno* 633. Tom. V. *Can.* 45. *p.* 1717. Depoſitioni addit detruſionem in Monaſterium.

III. Eos, qui ſemel in Clero taxati fuerint, neque ad militiam, neque ad honores ſæculares venire debere. Caus. XX. Quæst. III. Cap. 3. *Eos qui. init.*

IV. Eos autem, qui hoc auſi fuerint facere, & non ejus rei pœnitere maluerint, ut ad hoc idem revertantur, quod antè obtentu Dei ſibi propoſuerunt; convenit anathematiſari. Caus. XX. Quæst. III. Cap. 3. *Eos qui. fin.*

V. Nullus Sacri Ordinis arma militaria, pro quacumque ſeditione portare audeat. *Conc.* Pontigon. *anno* 876. Cap. 9. Tom. IX. Conc. *p.* 287.

SECTIO VIII.

Quæ Officia, quas Artes, exercere Clericis vetitum ſit?

I. Clericis in Sacris Ordinibus conſtitutis, Tabellionatûs Officium per Beneficiorum ſubſtractionem appellatione poſtpoſitâ interdicatur. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Sicut.* §. *Fraternitati.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 8.

II. Nec ullam Chirurgiæ Artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ ad uſtionem vel inciſionem inducit. *Ibid. Ne Clerici.* Cap. *Sententiam. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 9.

III. Jubetur ſub interminatione anathematis, ne quis Sacerdos Officium habeat Vicecomitis aut Præpoſiti Secularis. *Ne Clerici.* Cap. *Clericis.* §. *Jubemus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 5.

IV. Si quis contra hoc venire præſumpſerit, & commonitus emendare noluerit, excommunicationi ſubjaceat. *Ibid. fin.*

V. Clerici Clericalis Ordinis Dignitati non modicùm detrahunt, qui ſe Joculatores faciunt, aut Goliardos, aut Bufones. *In* Sexto. *De Vita & Honeſtate Cler.* Cap. unico. Lib. III. *Tit.* 1. Cap. 1. *init.*

VI. Si per annum Artem illam ignominioſam exercuerint, ipſo jure, ſi autem tempore breviori, & tertiò moniti non reſipuerint, careant omni privilegio Clericali. *Ibid. fin.* Monitionum contemptus culpam tantùm aggravat, quantùm diuturnitas temporis unius anni.

VII. Nullus Clericus Ruptariis, vel Balliſtariis, aut hujuſmodi viris ſanguinum præponatur. *Ne Clerici.* Cap. *Sententiam. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 9. Gonzalez. *n.* 3.

Quicumque Clericorum in arenis militaverint, & Beneficium, & Conſortium Clericorum amittant. *Concilium* Turon. *anno* 1060. Cap. 7. Tom. IX. Conc. *p.* 1110.

VIII. Ne aliquis Clericus arma deferat. Conc. Claromontanum *anno* 1095. Cap. 4. Tom. I. Conc. *p.* 507.

IX. Sacerdotibus pugnare licitum non eſt. Qualis enim victoria dari poteſt, ubi Sacerdotes unâ horâ, Dominica pertractant Myſteria, & Chriſtianis Corpus Dominicum porrigunt pro animarum ſuarum redemptione. *Epiſtola* Zachariæ *ad Frances* Tom. VI. Conc. *p.* 1545.

X. Clerici, qui in quacumque ſeditione arma volentes ſumpſerint, aut ſumpſerunt, reperti, amiſſo Ordinis ſui gradu, in Monaſterium Pœnitentiæ tradantur. Caus. XXIII. Quæst. VIII. Cap. 5. *Clerici.*

XI. Clerici arma portantes excommunicentur. *De Vita & Honeſtate Cleric.* Cap. *Clerici.* Lib. III. Decr. *Tit.* 1. Cap. 2.

XII. Cùm neceſſitas imminet, nullus per ſuæ Eccleſiæ nomen, aut alio modo, excuſetur à murorum Vigiliis; ſed omnes ad hoc generaliter compellantur, quatenùs cunctis vigilantibus meliùs valeat civitatis cuſtodia procurari. *De Immunitate Eccleſiaſtica.* Cap. *Pervenerit. juncta Gloſſa.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. C. 2. Gonzalez refert Textum poſteriorem huic contrarium, conciliatque, docens quod præceptum prioris viget quamdiù ſufficiens urget neceſſitas; prohibitio poſterioris locum habet, ſi abſit ſufficiens neceſſitas, cujus rei judicium relinquendum videtur exercitûs Præfecto.

XIII. Reprehenſibile valdè conſtat eſſe, quòd major Epiſcoporum pars diu noctuque cum aliis fidelibus contra Piratas maritimos invigilet; cum militum ſit ſervire ei cui militant, ſecundum quod ſcriptum eſt: *Nemo militans Deo implicet ſe negotiis ſæcularibus.* Si ſæculi milites ſæculari militiæ ſtudent, quid ad Epiſcopos & milites Christi, niſi ut vacent Orationibus? Caus. XXIII. Quæst. VIII. Cap. 19. *Reprehenſibile.* Nicol. I. *ad* Ludov. & Carol. *Reges.*

XIV. Diœceſanis locorum diſtrictè præcipitur, ut Clericos Carnificum, ſeu Macellariorum, aut Tabernariorum Officium publicè & perſonaliter exercentes, nominatim & tertiò moneant, ut ſic ab hujuſmodi Officiis intra convenientem terminum, monentium ipſorum arbitrio moderandum, deſiſtant, & quòd ipſa nullo unquàm tempore reaſſumant. Clementina *Diœceſani. De Vita & Honeſtate Clericali.* Lib. III. Clementinarum. *Tit.* 1. Cap. 1. *init.*

XV. Quòd ſi taliter moniti ab his non deſtiterint aut ipſa reſumpſerint, Privilegium Clericale, quamdiu præmiſſis inſtiterint, eo ipſo amittant. *Ibid.* §. 1.

XVI. Adverſus verò alios Clericos negotiationibus vel commerciis ſæcularibus, vel Officiis non convenientibus Clericali propoſito publicè inſiſtentes, vel arma portantes, ſic Diœceſani Canonica ſervare ſtudeant Inſtituta, quòd & illi ab exceſſibus compeſcantur hujuſmodi, & ipſi de damnabili circa hæc negligentia reprehendi nequeant. *Ibid.* Clementina *Diœceſani.* §. 2. *De Vita & Honeſtate Cleric.* Lib. III. Clementinarum. *Tit.* 1. Cap. 1.

SECTIO IX.

Quas negotiationes, & quas Artes licitum ſit Clericis exercere?

I. Non decet eos, qui Divino Miniſterio adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere. *Conc.* Trid. Sess. XXI. *De Reform.* 2. Cap. 2. *init.*

II. Conſtitutiones Riculphi *anno* 889. Cap. 15. Tom. IX. Conc. *p.* 421. *Cap.* 13. continent ſigillatim quid liceat & quid non liceat.

III. Clericus victum & veſtitum ſibi Artificiolo, vel Agriculturâ, abſque Officii ſui dumtaxat detrimento, paret. Dist. XCI. Cap. 3. *Clericus.*

IV. Juſtum negotium non eſt contradicendum Miniſtris Altaris Domini propter neceſſitates diverſas, quia legimus Sanctos Apoſtolos negotiatos fuiſſe: Et in Regula Beati Benedicti præcipitur provideri, per quorum manus negotia Monaſterii procurentur. *Ne Clerici vel Monachi. &c.* Cap. 1. *med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 1.

V. Quamquàm omne turpe lucrum indignum ſit Sacerdoti, ne ubi theſaurus, illic ſit & Cor; honeſto artificiolo, ut Scripturâ, Picturâ, Arimethicâ, & decenti Suturâ, non ſordidâ aut inhoneſtâ, victum quærere liceat; neque enim hoc puduit Apoſtolum ipſum. *Conſtitutionum Conventus* Melodun. *Tit.* 17. *Articulo ultimo.*

SECTIO X.

Quæ privilegia Jure Publico, Communi, Canonico Clericis conceſſa ſint, & quomodò illis conveniant perſonaliter, an illorum ſtatui?

I. Clerici Privilegium retinent Canonis (Si quis, à ſuadente Diabolo) ab Innoc. Papa II. editi in favorem totius Ordinis Clericalis. *In 6. De Clericis Conjugatis.* Cap. unico. Lib. III. *Tit.* 2. Cap. unico.

II. Illâ Clerici debent immunitate gaudere, quâ pro temeraria manuum injectione facta in Clericum, excommunicatus quis ipſo jure notatur. *De Sententia Excommunicationis.* Cap. *In audientia. poſt init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 23.

III. Ut Eccleſiaſticus honor, & Sacerdotalis, atque Clericalis, reverentia debita, competentique ſinceritatis Religione ab omnibus complectatur. *Concilium* Pontigonenss *anno* 876. Cap. 4. Tom. IX. Conc. *p.* 286.

IV. Primum Privilegium appellatur Canonis in eo ſitum, quòd qui manus violentas in Clericum injicit, ipſo jure ſit excommunicatus: Vide *Tit. De Excommunicatione. Sectione prima.* Refertur Caus. XVII. Quæst. IV. Cap. 29. *Concilium* Rhem. *anno* 1131. *Canone* 13. Tom. X. Conc. *p.* 986. *Concilium* London. *anno* 1138. *Canone* 10. Tom. X. Conc. *p.* 996.

V. Ille Canon non tàm in favorem Clerici ordinati quàm in favorem Ordinis Clericalis fuit promulgatus. *Ibid. De Sententia Excommunicationis.* Cap. *Contingit. poſt med.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 36.

VI. Cùm (juxta Paris. *Concilium*) nullus Clericus diſtringi, aut condemnari debeat à Judice Sæculari; declaratum eſt Clericos pro commiſſis ab eis exceſſibus, vel delictis, trahi non poſſe criminaliter aut civiliter ad Judicium Sæculare, nec ab ipſis Sæcularibus Judicibus eos debere perſonaliter, vel etiam pecunialiter ullatenùs condemnari. *In 6. De Clericis Conjugatis.* Capite unico. §. 1. Libro III. *Tit.* 2. Cap. unico.

VII. Clericale fori privilegium efficit ut Clericali caractere inſigniti, ſuper exceſſibus ad publica judicia non pertrahantur. *De Sententia Excommunicationis.* Cap. *Contingit. in* 2. §. *ultimo. fine.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 45.

VIII. Illa immunitas pro Clericorum tutela, & Laicorum violentia coercenda dignoſcitur inſtituta. *Ibid. De Sententia Excommunicationis.* Cap. *Contingit. in* 2. §. *ultimo. fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 45.

IX. In criminali actione Clerici non ſolùm inviti, ſed etiam voluntarii paciſci non poſſunt, ut ſæcularia judicia ſubeant; cùm non ſit Beneficium hoc perſonale, cui renuntiare valeant; ſed potiùs toti Collegio Eccleſiaſtico ſit publicè indultum, cui privatorum pacto derogari non poteſt. *De Foro Competenti.* Cap. *Si diligenti. fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 2. Cap. 12.

X. Secundum privilegium appellatur fori, in eo ſitum, quòd ſi Clerici committant delictum, non puniuntur per Judicem Sæcularem, ſed remittuntur ad Judicem Eccleſiaſticum. *Gloſſa ad* Caput unicum. *De Bigamis. in 6. init.* Lib. I. *Tit.* 12. Cap. unico Refertur Caus. XI. Quæst. I. Cap. 2. *Nullus. & De Foro Competenti.* Cap. *Nullus.* Lib. II. Decr. *Tit.* 2. Cap. 2.

XI. Omnes Clerici pro Officio Religionis ab omni publica Juriſdictione, atque labore, habeantur immunes. *Concilium* Tolet. IV. *anno* 633. *Canone* 47. Tom. V. Conc. *p.* 3. Privilegium eſt exemptio à talliis & oneribus, & aliis hujuſmodi, *ſub* Alex. III. *anno* 1179. Cap. 19. refertur. *De Immunitate Eccleſiaſtica.* Cap. *Non minus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 4. Hoc Caput eſt *Concilii* Lateran. ſub Innoc. III. Cap. 46. *anno* 1216.

XII. Eccleſiæ jura, quæ vetuſti Principes aſſiduâ ſanctione firmaverunt, imperitis Clericis non negentur. Caus. XI. Quæst. I. Cap. 13. Gelasius *Papa*, Crespino & Sabino, *Epiſcopis circa annum* 494.

XIII. Nullum Jus Laicis in Clericos eſſe volumus. *Concilium* Melfit. *in Apulia anno* 189. Cap. 11. Tom. X. Conc. *p.* 477. legendus etſi non ſervetur.

XIV. Nullus Clericos, nec Monachos in Curiam ſuam ad Sæculare Judicium cogat venire. *Concilium* Nemaus. *anno* 1096. Cap. 14. Tom. X. Conc. *p.* 608. *Concilium* Turon. *anno* 1163. *Canone* 1. *fin.* Tom. X. Conc. *p.* 1423.

XV. Adverſus Conſules & Rectores Civitatum, vel alius, qui Eccleſias & Eccleſiaſticos viros talliis, ſeu collectis & exactionibus aliis aggravare nituntur, volens Immunitati Eccleſiaſticæ Lateran. *Concil.* providere, præſumptionem hujuſmodi ſub anathematis diſtrictione prohibuit: Tranſgreſſores & fautores eorum excommunicationi ſubjacere præcepit, donec ſatisfactionem impenderint competentem. *De Immunitate Eccleſiaſticorum.* Cap. *Adverſus.* Lib. III. Dec. *Tit.* 49. Cap. 7.

XVI. Sicut Presbyteri liberi facti ſunt ad ſuſcipiendum gradum, & agendum Officium Divinum, ita nihil ab iis præter Divinum Officium exigatur. *De Succeſſionibus ab inteſtato.* Cap. *Sancto.* Lib. III. Decr. *Tit.* 27. Cap. 2.

SECTIO XI.

Quid requiratur ut Clerici Privilegiis ſui ſtatûs gaudeant?

I. Primâ Tonſurâ initiatus, aut tantùm in Minoribus Ordinibus conſtitutus, fori privilegio non gaudeat, niſi Beneficium Eccleſiaſticum habeat; aut Clericalem habitum & Tonſuram deferens, alicui Eccleſiæ ex Mandato Epiſcopi inſerviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Univerſitate, de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad majores Ordines ſuſcipiendos verſetur. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. *De Reformatione.* Cap. 6. init.

II. Si qui Clericali caractere inſigniti ſunt, nec in modo Tonſuræ, nec in veſtimentorum forma, nec in qualitate negotiorum, de Clerico quicquam oſtendunt, poſtquàm ab Epiſcopo Diœceſano commoniti ſeipſos contempſerint emendare, illius efficiantur immunitatis extorres, quæ pro Clericorum tutela & Laicorum violentia coercenda dignoſcitur inſtituta. *De Sentent. Excommunicationis.* Cap. *Contingit.* §. 2. Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 45. *in integra apud* Gonzal.

III. Uſque ad tertiam admonitionem gaudent Clerici privilegio Clericali. *Gloſſa ad* Cap. finale. *De Vita & Honeſt. Cler.* Lib. III. Decr. *Titulo* 1. Cap. 16.

IV. Clerici, qui arma militaria (relicto habitu Clericali) geſtare nullatenùs erubeſcunt; ſi à Prælatis ſuis tertiò commoniti militaria noluerint arma deponere, de privilegio Clericorum ſubſidium aliquod habere non debent. *De Sent. Excom.* Cap. *In audientia.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 25.

V. Clerici aut Presbyteri, qui contempto Clericali habitu, enormitati ſe inverecundè immiſcent, privilegium Canonis amittunt. *Ibid. De Sent. Excom.* Cap. *Cum non ab homine.* §. 2. *Colligitur.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 14.

VI. Clerici qui, relicto Ordine Clericali & habitu ſuo, in Apoſtaſia tanquàm Laici converſantur, ſi ita criminibus comprehenſi teneantur, per cenſuram Eccleſiaſticam non præcipimus liberari. *De Apoſtatis.* Cap. 1. *Præterea.* Lib. V. Decr. *Tit.* 9. Cap. 1.

VII. Cùm reddenda ſint quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo; & publici uxorati Clerici non exiſtant, dùm ſe ſic negotiis ſæcularibus implicant: Rex poteſt juſtitias debitas, & ſervitia conſueta, velut ab aliis uxoratis exigere, & recipere ab eiſdem. *De*

Clericis

Clericis Conjugatis. Cap. *Ex parte.* §. *ult.* *in integra apud* Gonzalem Lib.III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 9.

VIII. Bigami omni privilegio Clericali ſunt nudati, & coercitioni fori ſæcularis addicti. *In* 6. *De Bigamis.* Cap. *Altercationis.* Lib. I. *Tit.* 12. Cap. unico.

IX. Bigamis ſub anathemate probibitum eſt deferre Tonſuram vel habitum Clericalem. *Ibid.*

X. Quiſquis Clericus, aut viduam, aut certè conjugem ſecundam duxerit, omni Eccleſiaſticæ Dignitatis privilegio mox nudetur. Dist. LXXXIV. Cap. 5. *Quiſquis.* Siricius *Papa Epiſtola* 1. Cap. 11. *anno.* 385.

XI. Clerici negotiationibus ſæcularibus privilegium abjiciunt Clericale. *De Vita & Honeſtate Clericorum.* Cap. *Ex litteris.* *in init. fin.* Lib. III. *Tit.* 1. Cap. 15. *ultimo.* Vide Gonzalem *in Commentario.*

XII. Clericus, qui uxorem legitimam duxit, etiam Tonſuratus, ſeu Tonſuram deferens Clericalem, non poteſt privilegio Clericali gaudere. *De Clericis Conjugatis.* Cap. Joannes. §. *Mandamus.* Lib.III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 7. Uſus Gallicanus circa privilegium fori Clericis conceſſum in re criminali habetur in *Articulo* 38. *Edicti De Juriſdictione Eccleſiaſtica.* 1695. *cum Expoſitionibus, quæ leguntur in Actis Cleri nova edit.* Tom. VII.

SECTIO XII.

A quo corrigi poſſint ac debeant delinquentes Clerici?

I. Sacerdotes Epiſcopalis cenſura Diſciplinis Eccleſiaſticis ſubdat; nec fas eſt omnium eorum ſollicitudinem Epiſcopos non gerere, quibus in committendis Sacris Ordinibus dignum viſum eſt communicare. *Concilium* Pontigon. *anno* 876. Cap. 8. Tom. IX. Conc. *p.* 287.

II. Nemo Sæcularis Clericus cujuſvis perſonalis privilegii prætextu tutus cenſeatur, quominùs ſi deliquerit ab Ordinario loci, tanquàm ſuper hoc à Sede Apoſtolica Delegato, ſecundum Canonicas Sanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat. *Conc.* Trid. Sess. VI. *De Reform.* Cap. 3.

III. Ab Eccleſiarum Prælatis, nullus Clericus per Sanctæ Synodi Tridentinæ Statuta cujuſvis privilegii prætextu tutus cenſetur, quominùs juxta Canonicas Sanctiones viſitari, puniri, & corrigi poſſit. *Conc.* Trid. Sess. XIV. *De Reform.* Cap. 4. *init.*

IV. Si Eccleſiarum Prælati in Eccleſiis ſuis reſiderint, quoſcumque Sæculares Clericos qualitercumque exemptos, qui aliàs ſuæ Juriſdictioni ſubeſſent, de eorum exceſſibus, criminibus & delictis, quoties, & quandò opus fuerit, etiam extra Viſitationem, tanquàm ad hoc Apoſtolicæ Sedis Delegati, corrigendi, & caſtigandi facultatem habeant; non obſtantibus quibuſcumque exemptionibus, Declarationibus, Conſuetudinibus, Sententiis, Juramentis, Concordatis, quæ tamen ſuos obligent Autores, ipſis Clericis, ac eorum conſanguineis, Capellanis, Familiaribus, Procuratoribus, & aliis quibuſlibet ipſorum exemplorum contemplatione & intuitu minimè ſuffragantibus. *Conc.* Trid. Sess. XIV. *De Reform.* Cap. 4.

V. Nullâ ratione Clerici, aut Sacerdotes habendi ſunt, qui ſub nullius Epiſcopi diſciplina & providentia gubernantur. Dist. XCIII. Cap. 8. *Nulla.*

Hic omittitur C. 6. Sess. XXV. *De Ref.* quia proximè reſpicit Canonicos exemptos; in hac verò Sectione ſermo fit de correctione Clericorum in genere ſpectatorum.

SECTIO XIII.

An Clerici, qui Tonſuram, vel Minores Ordines aſſumpſerunt, ſtatum mutare poſſint, & cogendi ſint, ſtatu mutato, deſerre Tonſuram & habitum Clericalem?

I. Clerici infra Subdiaconatûs Ordinem conſtituti, qui carnis devicti vitio continere non valent, uxores accipere poſſunt. *De Clericis Conjugatis.* C. *Quod a te.* *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 3. Vide *Concil.* Toletanum vulgò II. verè I. *anno* 531.

II. Ut Clerici Clericaturam ſuam dimittentes, ab aliis ſeparentur. *Conc.* Bituriceense *anno* 1031. *Canone* 23. Tom. IX. Conc. *p.* 868.

III. Si qui ſunt Clerici extra Sacros Ordines conſtituti, qui ſe continere non poſſint, ſortiri uxores debent. Dist. XXXII. Cap. 3. *Si qui.* *init.* & Caus. XII. Quæst. I. Cap. *Quia tua.* §. 1.

IV. Cùm cum oporteat ſæcularibus negotiis immiſceri, qui uxorem legitimam duxit; Tonſura ipſius ſæcularia exercentis videretur in Miniſterii noſtri vituperium redundare. *De Clericis conjugatis.* Cap. Joannes. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 7.

V. Qui uxorem legitimam duxit, pro eo quòd priùs in Acolythum fuerat ordinatus, moleſtari non debet, ut Tonſuram deferat Clericalem. *Ibid.* Cap. Joannes. *poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 7. Leo VII. *Epiſtola* 3. Tom. IX. Conc. *p.* 598. *Epiſtola* 1. Zachariæ. Cap. 2. Tom. VI. Conc. *p.* 1498.

VI. Miles, qui olim in minori conſtitutus ætate; Tonſuram & Coronam Clericalem aſſumpſit, non eſt cogendus deferre habitum Clericalem. *Ibid.* *De Clericis Conjugatis.* Cap. finali. Lib. III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 10. *Conc.* Rhemense *anno* 1148. *a Canone* 3. Tom. X. Conc. *p.* 1108.

VII. Sancta Romana Eccleſia Clericos, tàm Exorciſtas, Oſtiarios, Lectores ac Acolythos, ſi extra votum & habitum Monachi inveniantur, & continentiam profiteri noluerint, uxorem ducere Virginem cum Benedictione Sacerdotali permittit. Dist. XXXII. Cap. 14. *Seriatim.* *init.* Vide *apud* Thomassin. *Diſciplinæ Part.* 4. Lib. 1. Cap. 32. *n.* 9. ultimum ſtatum Diſciplinæ circa Clericos conjugatos etiam in Gallia.

SECTIO XIV.

Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, hoc eſt Subdiaconos, Diaconos, & Sacerdotes, non poſſe contrahere Matrimonium?

I. Qui in Subdiaconatûs Ordine conſtitutus de facto tantùm) quia de jure non potuit) duxit uxorem, non poteſt in veritate dici maritus: cum inter ipſum & illam non fuerit vinculum maritale contractum. *De Bigamis.* Cap. *A nobis* Lib. I. Decr. *Tit.* 21. Cap. 7. Vide Tom. V. Conc. *p.* 1656. *Canone* 12.

II. Subdiaconum, ſive hominem interſecerit, ſive non, Matrimonium non poſſe contrahere, Sacrorum Canonum cenſura demonſtrat. *Qui Clerici vel Voventes, &c.* Cap. 1. *fin.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 1. *Append.* *Conc.* Lateran. Sess. XXVI. Cap. 21.

III. Cum extra Clericalem Ordinem conſtitutis nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum; ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur, ut & qui habent, ſint tanquàm non habentes, & qui non habent permaneant ſingulares. Dist. XXXII. Cap. 1. *Omnium.* *poſt init.* *Concil.* Roma. *anno* 868. *Canone* 9. Tom. VIII. Conc. *p.* 948.

IV. Quòd ſi in hoc Ordine, qui quartus eſt à Capite, dignum eſt cuſtodiri, *hoc eſt* ab Epiſcopatu, quantò magis in primo vel in ſecundo tertiove ſervandum eſt, ne aut Levitico Miniſterio, aut Presbyterali honore, aut Epiſcopali excellentiâ quiſquam idoneus æſtimetur, qui ſe à voluptate uxoria necdùm frænaſſe detegitur. *Ibid.* *fin.* Dist. XXXII. Cap. 1. *Omnium.* *Conc.* London. *anno* 1102. *Canon.* 4. 5. 6. *&c.* Tom. X. Conc. *p.* 729.

V. Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, quæ non nuptiæ, ſed contubernia ſunt potius nuncupanda. *De Clericis Conjugatis.* Cap. *Sanè.* *init.* Lib.III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 4.

VI. Lex continentiæ eadem eſt Altaris Miniſtris, quæ Epiſcopis, atque Presbyteris: qui cùm eſſent Laici, ſive Lectores, licitè & uxores ducere, & filios pro-

procreare poterant ; ſed cùm ad prædictos pervenerunt gradus, cœpit eis non licere , quod licuit. Dist. XXXI. Cap. 10. *Lex.* Leo I. *Epiſt.* 9. Cap. 3. 443. *Concilium* Turon. II. *anno* 567. *Canon.* 19. Tom. V. Conc. *p.* 857. Vide Dist. XXVIII. Cap. 5. *med.*

VII. Si quis eorum , qui ad Clerum accedunt , voluerit nuptiali jure mulieri copulari , hoc ante Ordinem Subdiaconatûs faciat. Dist. XXXII. Cap. 7. *Si quis. De Ætate & Qualitate præfici.* Cap. *A multis.* §. 3. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 14. Cap. 9.

VIII. Ad ſimilitudinem Diaconi & Presbyteri Subdiaconus debet continentiam obſervare. *De Ætate & Qualitate. Cap. A multis.* §. 3. Lib. I. Decr. *Tit.* 14. Cap. 9.

IX. Nulli unquàm Subdiacono , (exceptis illis , quibus Eccleſiaſtica Regula permittit) uxorem ducendi licentia datur. Dist. XXXII. Cap. 4. *De illo fin.*

X. Diaconus non poteſt contrahere Matrimonium. *Qui Clerici vel Voventes. in integra apud* Gonzalem. Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 1. *Appendice Conc.* Lateran. Sess. XXVI. Cap. 21.

XI. Aliter ſe Orientalium Traditio habet Eccleſiarum : Iſtius Eccleſiæ, vel Occidentalium nullus Sacerdotum à Subdiacono uſque ad Epiſcopum licentiam habet Conjugium ſortiendi. Dist. XXXI. Cap. 14. *fin. Aliter.* Stephanus *Papa IV anno* 769. Vide *Epiſtolam* Verani *Epiſcopi* Tom. V. Conc. *p.* 978.

XII. Presbyteris , Diaconis, Subdiaconis, & Monachis, concubinas habere , ſeu Matrimonia contrahere penitùs interdictum eſt. Contracta quoque Matrimonia ab hujuſmodi perſonis disjungi, & perſonas ad Pœnitentiam redigi debere , juxta Sacrorum Canonum definitiones judicatum eſt. Dist. XXVII. Cap. 8. *Presbyteris.* Urbanus II. *circa annum* 1090. *in Concilio* Cap. 2. Vide *alia Capita.*

XIII. Sacerdoti , cui ſemper pro populo offerenda ſunt Sacrificia , ſemper orandum eſt , ſemper Matrimonio carendum eſt. Dist. XXXI. Cap. 7. *Si Laicos.* *Sanctus* Hieronimus *contra* Joannem Lib. X. *anno* 390.

SECTIO XV.

Quis Canon antiquior , qui diremerit Matrimonium ſubſequens Ordinem Sacrum, atque præcipui inter poſteriores ?

I. Presbyteris , Diaconis , Subdiaconis , & Monachis , concubinas habere , ſeu Matrimonia contrahere penitùs interdicimus : Contracta quoque Matrimonia ab hujuſmodi perſonis disjungi , & perſonas ad Pœnitentiam redigi debere , juxta Sacrorum Canonum definitiones judicamus. Gratianus tribuit hunc Canonem Calixto II. & iſtius eſſe videtur cùm in *Conc.* Lateranens. ab ipſo habito *ann.* 1122. *Can.* 21. iiſdem verbis extet. Correct. autem Romani illum adſcribunt Urbano II. creato *ann.* 880. Hæc enim habent: *Hic Canon inventus eſt in Codice Vatican. Biblioth. in fragmento cujuſdam Concilii ab* Urbano II. *habiti.* C. 2. Ex eodem verò *Concilio* ſunt Canones *Alienationis* 12. Quæst. II. Et *Paternarum* 24. Quæst. III. Sed in hoc nulla contrarietas , cùm Calixtus poſterior Urbano ab illo hunc Canonem mutuari potuerit ; nec hinc aliud ſequitur , niſi quòd juxta notam citatam, prædictus Canon paulò antiquior ſit , cùm Urbanus II. obierit inclinante ſæculo XI. proindèque tributum ſibi *Concilium* anteà celebrari debuerit.

II. Ut Lex continentiæ & Deo placens munditia in Eccleſiaſticis perſonis , & Sacris Ordinibus , dilatetur ſtatuimus , quatenùs Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi , Subdiaconi, Regulares Canonici , Monachi , atque Converſi Profeſſi , qui Sacrum tranſgredientes Propoſitum , uxores ſibi copulare præſumpſerint , ſeparentur ; Hujuſmodi namque copulationem , quam contra Eccleſiaſticam Regulam conſtat eſſe contractam, Matrimonium non eſſe cenſemus. *Can.* 40. Caus. XXVI. Quæst. I. Deſumitur ex *Conc.* Lateran. ſub Innoc. II. *ann.* 1139. celebrato. Conc. Tom. X. *p.* 1003. Cap. 7. uterque Canon nullitatem Matrimonii poſt Ordinem Sacrum contracti, clarè enunciat: Prior jubendo ut diſſolvatur: *Contracta Matrimonia disjungi* Poſterior dicendo : *Non eſſe Matrimonium.* Hinc poſteriores Textus ſupponunt omnes Matrimonii id genus irritum eſſe : exemplum habes evidens in *Cap. ultimo. De Bigamis* ſequenti n. referendo, notato priùs Clementinam *De Conſanguin.* æquiparare impedimentum Ordinis Sacri cum impedimento Conſanguinitatis.

III. Ille autem , qui in Subdiaconatûs Ordine conſtitutus , de facto tantùm (quia de Jure non potuit) duxit viduam in uxorem , profectò Bigamus non exiſtit ; ſed nec dici poteſt in veritate viduæ maritus , cùm inter ipſum & illam non fuerit vinculum maritale contractum. *Cap. A nobis.* Decr. Lib. I. Cap. 7. Deſumitur ex Innoc. III. qui tot nullitatis probationes ſubminiſtrat , quot ferè verba profert; cùm doceat illum Subdiaconum voluiſſe Matrimonium contrahere , *Duxit viduam in uxorem* : Sed id non valuiſſe , *de Jure non potuit* : Hinc factum illum dici verè *non poſſe viduæ maritum eſſe*: Non obſtat *quòd tanquàm Bigamus habeatur* ; quia id non fit ex eo quòd verè ſit Bigamus, ſed propterea quòd crimine ſuo hanc pœnam incurrit : Cum eo tamen contra Doctrinam Apoſtoli , tamquàm cum marito viduæ diſpenſare non licet , non propter Sacramenti defectum, ſed affectum intentionis cum opere ſubſecuto.

IV. Si quis dixerit , Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos , vel Regulares caſtitatem ſolemniter profeſſos , poſſe Matrimonium contrahere, contractumque validum eſſe, non obſtante Lege Eccleſiaſticâ, vel voto . . . . . Anathema ſit. *Can.* 9. Sess. XXIV. *De Sacram. Matrimon.*

Hic eſt primus Canon Eccleſiæ Univerſalis in forma definitionis editus circa nullitatem Matrimonii poſt Ordinem Sacrum contracti.

SECTIO XVI.

Quas pœnas incurrant Subdiaconi, Diaconi, vel Sacerdotes, qui uxores accipere tentant , & an poſſint poſteà vel miniſtrare in ſuſceptis Ordinibus , vel ad majores aſcendere ?

Vide S. Basilium *in Epiſt.* 2. *Can.* 27. Tom. II. Conc. *App. p.* 1738. & *C.* 26. *Conc.* Quinisext. ex alio deſumptum, uterque privat omni munere Sacerdotali, qui per ignorantiam nefarias contraxit nuptias relictâ ei Cathedrâ: agitur de ignorantia facti, quæ excuſat.

I. Ut ii , qui in Ordine Subdiaconatûs & ſuprà , uxores duxerint , aut concubinas habuerint , Officio atque Eccleſiaſtico Beneficio careant ; cùm enim ipſi Templum, Vaſa Domini, & Sacrarium Spiritûs Sancti debeant eſſe , & dici indignum eſt eos cubilibus & immunditiis deſervire. Dist. XXVIII. Cap. 2. *Decernimus.*

Si quis Sacerdotum, vel Diaconorum, vel Subdiaconorum, Officium contumaciter deſerens, fœminam ſibi potiùs elegit , ſicut ſponte ob fornicationem dimittit Officium, ita ob prævaricationem dimittere cogatur etiam invitus Beneficium. Dist. LXXXI. Cap. 17. Alexand. II. *Clero* Mediolanensi. *an. cir.* 1065.

II. Si quis Clericorum in Subdiaconatu & aliis Superioribus Ordinibus, uxores accepiſſe noſcuntur, eos uxores dimittere, & Pœnitentiam agere de commiſſo, per ſuſpenſionis & excommunicationis ſententiam compellere procuret Epiſcopus. *De Clericis Conjugatis* Cap. 1. §. *Sed ſi.* Lib. III. Decr. *Tit.* 3. Cap. 1.

III. Presbyter ſi uxorem duxerit, ab Ordine ſuo illum deponi debere. Dist. XXVIII. Cap. 9. *Presbyter. init.*

IV. Cle-

IV. Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos Matrimonia contrahentes, refrenare metu pœnæ ab hujuſmodi eorum temeritatis audacia cupiens Sedes Apoſtolica, ipſos excommunicationis ſententiæ ipſo facto decernit ſubjacere. CLEMENTINA *unica. De Conſanguinitate. med.* CLEMENTINARUM LIB. IV. *Tit. unico.* Cap. *unico.* Religioſos & Moniales complectitur.

V. Præcipit Eccleſiarum Prælatis, ut illos, quos eis conſtiterit taliter contraxiſſe, excommunicatos publicè tamdiù nuncient, ſeu à ſuis ſubditis faciant nunciari, donec ſuum humiliter recognoſcentes errorem, ſeparentur ab invicem, & abſolutionis obtinere Beneficium mereantur. *Ibid.* Si quis Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus, fœminam acceperit; vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat, uſque dùm ad ſatisfactionem veniat, nec aliquam portionem de rebus Eccleſiaſticis habeat. DIST. LXXXI. Cap. 16. *Si quis.* ALEXANDER II. *Epiſcopis & Regi* DALMATIARUM. *ann. circ.* 1065.

VI. Per prædicta juribus, quæ ſic contrahentibus alias pœnas imponunt, in nullo derogatur. *Clement. unic. De Conſang. fin.*

VII. Qui in Subdiaconatûs Officio conſtitutus, quamdam ſibi in conjugem copulavit, quam eundem abjurare fecit Epiſcopus, ſi ad Monaſticum Ordinem tranſire voluerit, & Epiſcopo poſt laudabilem converſationem ipſius viſum fuerit, eum ad majores Ordines promoveri concedat. *Qui Clerici vel Voventes, &c.* Cap. *Ex litterarum.* LIB. IV. DECR. *Tit.* 6. Cap. 2.

VIII. Quòd ſi ad Religionem ſe transferre noluerit, cum neque in Subdiaconatu miniſtrare, neque ad altiores permittat Epiſcopus Ordines promoveri, donec perfectè pœnitens, & perfectæ vitæ videatur ex Deciſione ſequenti, in minoribus tamen Ordinibus poterit miniſtrare. *Ibid. fin.* LIB. IV. DECR. *Tit.* 6. *Cap.* 2. De Diacono, qui uxorem accepit, ſi contritu & humiliato corde ad Eccleſiam redire voluerint, dimiſſâ illâ quam accepit in uxorem, & abſolutione obtentâ de exceſſu, poſt peractam Pœnitentiam diſpenſativè poterit Epiſcopus ei Diaconatûs Officium reddere: Et ſi perfectæ vitæ & converſationis fuerit, eum in Presbyterum ordinare. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *De Diacono.* LIB. IV. DECR. *Tit.* 6. *Cap.* 1. Epiſcopus poteſt diſpenſare cum his, qui in Sacris Ordinibus Matrimonium contrahunt. *Gloſſa.*

Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, poſt longam Pœnitentiam & vitam laudabilem continentes, Officio ſuo reſtitui poterunt, & ex indulgentia ſui Epiſcopi ejus executionem habere. *De Clericis Conjugatis.* Cap. *Sanè.* LIB. III. DECR. *Tit.* 3. Cap. 4. *Concilium* MELPITANUM *in Apulia. ann.* 1089. Cap. 1. 3. *&c.* TOM. X. CONC. *p.* 476. Non attendebatur enormitas criminis, ſeu infamia facti proveniens ex publicitate peccati, quæ tollitur per Pœnitentiam publicè notam. Quoad pœnas incurrendas ab eo, qui poſt Sacrum Ordinem nuptias contrahit, eædem eſſe debent ac pœnæ anteà præſcriptæ contra Clericos, qui concubinas accipiebant, cùm à tempore, quo Sacer Ordo factus eſt impedimentum dirimens, accipere uxorem ac accipere concubinam, idem planè eſſe debet, erga quemcumque in eo Ordine conſtitutum.

SECTIO XVII.

Quàm grave crimen ſit Clericos concubinas habere? Qui dicendi publici Concubinarii? Quis contra eos agere debeat, & quomodò, quave pœnæ ſint in eos decreta?

I. Quàm turpe, ac Clericorum nomine, qui ſe Divino Cultui addixerunt, ſit indignum, in impudicitiæ ſordibus, immundoque concubinatu verſari, ſatis res ipſa communi fidelium omnium offenſione, ſummoque Clericalis militiæ dedecore teſtatur. *Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 14. *init.*

II. Sacerdotes Latini nullas poſſunt ſibi matrimonialiter copulare, nec illis habere licet concubinas. *De Conſanguinit.* Cap. *Quod ſuper his. med. in int.* LIB. IV. DECR. *Tit.* 14. Cap. 5. EUGENIUS II. *ann.* 824. *circ. Decr.* Cap. 2. TOM. VII. CONCIL. *p.* 1541. *In Conc.* RHEM. *Concilium* TICINENSE. *Præfat.* BENEDICTI VIII. *ann. circ.* 1012. TOM. IX. CONC. *p.* 820. *Concil.* BITURIC. *ann.* 1031. *Can.* 5. TOM. IX. CONC. *p.* 865. *Conc.* PICTAV. *ann.* 1078. Cap. 9. TOM. X. CONCIL. *p.* 368. *Concilium* RHEMENSE *anni* 1119. *Can.* 5. TOM. X. CONC. *p.* 865. *Conc.* LATERAN. I. *ann.* 1123. *Can.* 21. TOM. X. CONC. *p.* 868. *Conc.* LONDIN. II. *ann.* 1127. *Can.* 7. TOM. X. CONC. *p.* 921.

III. Ut ad eam, quam decet continentiam, ac vitæ integritatem Miniſtri Eccleſiæ revocentur, populuſque hinc eos magis diſcat revereri, quo illos vitâ honeſtiores cognoverit; probibitum eſt quibuſcumque Clericis ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio, in domo vel extrà detinere, aut cum iis ullam conſuetudinem habere audeant. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 14.

IV. Si qui, ab Epiſcopo commoniti, à ſuâ noluerint præſumptione deſiſtere, per ſuſpenſionem Officiorum, & Beneficiorum ſubtractionem ad id compellere valeat. *Ibid.* Vide *Concilium* AURELIAN. III. *ann.* 538. *Can.* 9. TOM. V. CONC. *p.* 298.

V. Publici Concubinarii intelligendi ſunt, non ſolùm ii, quorum Concubinatus, per ſententiam, aut Confeſſionem in jure factam, ſed per rei evidentiam, quæ nullâ poſſit tergiverſatione celari, notorius eſt; ſed etiam qui mulierem de incontinentia ſuſpectam & diffamatam tenent, & per ſuum Superiorem admoniti, ipſam cum effectu non dimittunt. *Concordatorum Titulo* 8. *med. &* PRAGM. SANCT. *Tit.* 20. *§.* 7. Non eſt notorium factum quoad pœnas, niſi poſt ſententiam declaratoriam notorietatis, ſecùs eſt quoad ſcandalum.

VI. Hujuſmodi publicum Concubinarium ut primum talem eſſe noverit, mox ſuus Superior monere teneatur, ut infra breviſſimum terminum concubinam dimittat. *Ibid. Concordat. Tit.* 8. *&* PRAGM. SANCT. *Tit.* 20. *§.* 1. Clericos ſuæ Juriſdictionis, qui in Subdiaconatu & ſuprà, fornicarias habuerint, ſtudioſè monere curet Epiſcopus, ut à ſe illas removeant, eas ulteriùs minimè admiſſuri. *De Cohab. Cler.* Cap. *Sicut.* LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 4. *init.*

VII. Supradictorum cognitio, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores; ſed ad Epiſcopos ipſos pertineat, qui ſine ſtrepitu, & figura judicii, & ſolâ facti veritate inſpectâ, procedere poſſint. *Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Refor.* Cap. 14. *fin.* Quæ procedendi ratio inſufficiens videtur, ſi accuſatus ſe innoxium prætendat.

VIII. Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, qui publicè tenent concubinas, per ſuſpenſionis & interdicti ſententiam debet Epiſcopus arctiùs cogere, ut mulieres ipſas à ſe ita removeant, quòd de illis ſiniſtra ſuſcipio non poſſit haberi. *De Cohabitatione Cler.* Cap. *Clericos. init.* LIB. III. DECRET. *Tit.* 2. Cap. 3.

IX. Quicumque Clericus cujuſcumque conditionis, ſtatûs, Religionis, Dignitatis, etiamſi Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui fuerit publicus Concubinarius, à perceptione fructuum omnium Beneficiorum ſuorum, trium menſium ſpatio ſit ipſo facto ſuſpenſus, quos ſuus Superior in Fabricam, vel aliam evidentem Eccleſiarum utilitatem, ex quibus ii fructus percipiuntur, convertat. *Concordat. Tit.* 8. *init.* PRAGM. SANCT. *Tit.* 20. *init.*

X. Si monitus concubinam non dimiſerit, vel dimiſſam aut aliam publicè reſumpſerit, jubetur ut Superior ipſum omnibus ſuis Beneficiis omninò privet. *Ibid. Concord. Tit.* 8. *&* PRAGM. SANCT. *Tit.* 20. *§.* 1.

XI. Si Clerici (ſive in ſacris Ordinibus, ſive & inferioribus conſtituti) fornicarias detinent; niſi eas

ad ſecundam vel tertiam commonitionem à ſe dimiſerint, eaſdem de cætero contempturi, liceat Epiſcopo eos Eccleſiis, vel earum portionibus, appellatione poſtpoſitâ, ſpoliare, Officio ipſis nihilominùs interdicto. *De Conſtitutione Cler.* Cap. *Si autem*. LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 6.

XII. Nihilominùs ii publici Concubinarii, uſque quo eam eis per ſuos Superiores, poſt ipſarum concubinarum dimiſſionem, manifeſtamque vitæ emendationem, fuerit diſpenſatum, ad ſuſceptionem quorumcumque honorum, Dignitatum, Beneficiorum, Officiorumve ſint inhabiles. *Ibid.* Itaque *Conc.* reſtituit quoad hunc caſum irregularitatem naſcentem ea publicitate criminis.

XIII. Si poſt Diſpenſationem recidivo vomitu ad hujuſmodi publicum concubinatum redierint, ſine ſpe alicujus Diſpenſationis, ad prædicta prorsùs inhabiles exiſtant. *Ibid* Relapſi ſemper duriùs habiti.

XIV. Si poſtquàm concubinas ſemel dimiſerint, intermiſſum conſortium repetere, aut alias hujuſmodi ſcandaloſas mulieres ſibi adjungere auſi fuerint, præter prædictas pœnas excommunicationis gladio plectantur, nec quævis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat, aut ſuſpendat. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Refor. Cap.* 14. De Religioſis videtur intelligendum, ac de Clericis quoad paritur illorum ſtatus.

XV. Si ii quorum Deſtitutio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat per Concilia Provincialia, aut ſuos Superiores propter concubinatum publicum, reperiantur privatione digni; ſtatim cum proceſſu inquiſitionis, ipſi Summo Pontifici deferantur. *Concordat. Tit.* 8.

XVI. Eadem diligentia & inquiſitio in quibuſcumque Generalibus Capitulis, etiam Provincialibus, quoad eos ſervetur. *Ibid.*

SECTIO XVIII.

Quæ pœna decreta ſint in Superiores, qui negligunt punire publicos Concubinarios, in concubinas & filios, & quæ pœna decreta ſint in Clericos Concubinarios Beneficia non obtinentes?

I. Quòd ſi ii, ad quos publicorum Concubinariorum correctio pertinet, eos, ut prædictum eſt, punire neglexerint, eorum Superiores, tàm in ipſos de neglectu, quàm in illos pro concubinatu, modis omnibus dignâ punitione animadvertant. *Concordat. Tit.* 8. & PRAGM. SANCT. *Tit.* 20. §. 4.

II. In Conciliis etiam Provincialibus & Synodalibus adversùs tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per ſuſpenſionem à Collatione Beneficiorum, vel aliâ condignâ pœnâ ſeveriter procedatur. *Ibid.*

III. Ipſas concubinas, aut ſuſpectas, Prælati, omnibus modis, curent à ſuis ſubditis per auxilium & brachii ſæcularis invocationem, ſi opus fuerit, penitùs arcere. *Ibid. Concord. Tit.* 8. *ante finem.* & PRAGM. SANCT. *Tit.* 20.

IV. Illi etiam filios ex tali concubinatu procreatos, apud Patres ſuos cohabitare non permittant. *Ibid. Concordat. Tit.* 8. PRAGM. SANCT. *Tit.* 20.

V. Clerici Beneficia Eccleſiaſtica, aut penſiones non habentes, juxta delicti & contumaciæ perſeverantiam, & qualitatem, ab Epiſcopo carceris pœnâ, ſuſpenſione ab Ordine, ac inhabilitate ad Beneficia obtinenda, aliiſve modis, juxta Sacros Canones puniantur. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Ref.* Cap. 14. *fin.*

VI. Suſpenſionis ſententia in Presbyterum lata, qui detinet fornicariam, & ad crebram admonitionem dimittere non vult, tandiù debet obſervari, donec fornicariam ſuam à ſe prorſus abjiciat, & vivat ſicut decet Presbyterum continenter. *De Cohabitatione Clericorum.* Cap. *Super eo. in integra apud* GONZALEZ. LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 5.

VII. Injungitur omnibus Sæcularibus viris, etiamſi Regali præfulgeant Dignitate, ne ullum qualecumque inferant impedimentum, quocumque quæſito colore, Prælatis, qui ratione Officii ſui, adversùs ſubditos ſuos pro hujuſmodi concubinatu, & aliis caſibus ſibi à Jure permiſſis, procedunt. *Concordat. Tit.* 8. *fin.* & PRAGM. SANCT. *Tit.* 20. §. 1.

SECTIO XIX.

Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos continenter & caſtè vivere debere; & quibus pœnis puniantur ii, qui incidunt in aliquod luxuriæ peccatum?

I. Ut Clericorum mores & actus in melius reformentur, continenter & caſtè vivere ſtudeant univerſi, præſertim in Sacris Ordinibus conſtituti, ab omni libidinis vitio præcaventes, maximè illo, propter quod venit ira Dei in filios diffidentiæ, quatenùs in conſpectu Omnipotentis Dei puro corde ac mundo corpore valeant miniſtrare. *De Vita & Honeſt. Cler.* Cap. *Ut Clericorum. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 1. Cap. 13. Vide *Epiſtolam* 6. JOANNIS II. *ann.* 534. ubi referuntur Canones contra Clericos impudicos, & indicantur loca, ubi GRATIANUS illos adducit. TOM. IV. CONCIL. *p.* 1757. GONZALEZ in Cap. 4. *De Exceſſ. Prel.* fusè agit de pœnis peccati contra naturam, notatque Eccleſiam non poſſe in illud, quamvis atrociſſimum, alias pœnas ſtatuere, quàm ſpirituales, ac ii qui Canones pœnas capitales tulerint, id feciſſe Conventus, in quibus conditi ſunt; erant Comitia mixta, quibus Rex aderat cum ſuis Officiariis. *Ibid.* Indicat alia Juris loca, quæ de hoc peccato loquuntur, illaque explicat. Præcipuum eſt *Cap.* 4. *De Rapt.* docens Prælatum delegatum à Principe, in punitionem hujuſce criminis, teneri illi reſervare pœnas ſanguinis.

II. Indecens & rationi contrarium eſt, ut ii, qui Altari ſerviunt fœminarum amatores ſint, cum eos ſobrios & caſtos eſſe oporteat. *Appendice Concil.* LATER. *Part.* 18. Cap. 15. *ultimo.* Vide *Concil.* VENETICUM *ann.* 465. *Can.* 11. TOM. IV. CONC. *p.* 1056. DIST. XXXIV. Cap. *Presbyteri.* HINCMARUS *in Capit. anni* 852. Cap. 21. 108. *Concil. p.* 574. *Concil.* LOND. *ann.* 1125. *Can.* 13. TOM. X. CONC. *p.* 916. Vide *Conc.* TURON. I. *an.* 461. *Can.* 1. TOM. IV. CONC. *p.* 1050. *Concil.* CLAROMONT. *ann.* 1095. Cap. 9. 10. TOM. X. CONC. *p.* 507.

III. Eos, qui, ut fornicari eis liceat, Divinum Officium derelinquunt, & à Deo recedentes, Diabolo & ejus operibus ſerviunt, ſicut ſe juſtiſſimè ab Officio alienos faciunt, ita Beneficio Eccleſiarum privatos eſſe adjudicamus. DIST. LXXXI. Cap. 18. *Eos etiam.* ALEXANDER II. *populo* MEDIOLANENSI. *circ. ann.* 1065.

IV. Placuit, ut condecet Sacros Antiſtites, & Dei Sacerdotes, necnon & Levitas, vel qui Sacramentis Divinis inſerviunt, continentes eſſe in omnibus, quo poſſint ſimpliciter, quod à Deo poſtulant, impetrare; ut quod Apoſtoli docuerunt, & ipſa ſervavit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. DIST. LXXXIV. Cap. 3. *Cum in Præterito. med. cum ex Conc.* CARTHAG. II. Cap. 2. *anno* 390.

V. Qui Sancti non ſunt, Sancta tractare non poſſunt. DIST. LXXXI. Cap. 6. MAXIMIANUS. *fin.*

VI. Cavendum eſt ne (contra Apoſtolum,) infirmorum corda malâ famâ Sacerdotum percutiantur, & ne vituperetur Miniſterium noſtrum, neque ſecuriores Presbyteri exiſtentes in peccatum licentiùs prolabantur. *De Adulteriis.* Cap. *Significaſti.* §. *Ideòque.* LIB. V. DECR. *Tit.* 16. Cap. 5. *Concil.* MOGUNT. *ann.* 888. Cap. 19. TOM. IX. CONC. *p.* 409.

VII. Presbyteri publicè Fornicarii degradentur. *Concil.* NEMAUSENSE *anni* 1096. Cap. 12. TOM. X. CONC. *p.* 608.

VIII. Sa-

VIII. Sacri Canones præcipiunt, ut Presbyter talem acceſſum, vel frequentationem, ac cohabitationem cum fœminis non habeat, undè mala ſuſpicio, & inconveniens Sacerdoti fama poſſit exire. *Conc.* TRUSLEIANUM. *ann.* 909. Cap. 9. TOM. IX. CON. *p.* 548.

IX. Ne verò facilitas veniæ incentivum tribuat delinquendi, ſtatutum eſt, ut qui comprebenſi fuerint incontioentiæ vitio laborare, prout magis aut minus peccaverint, puniantur ſecundum Canonicas Sanctiones, qoas efficaciùs, & diſtrictiùs præceptum eſt obſervari, ut quos Divious timor à malo non revocat, temporalis ſaltem pœna cohibeat à peccato. *De Vita & Honeſt. Cler.* Cap. *Ut Clericorum.* §. 1. LIB. III. DECR. *Tit.* 1. Cap. 13.

X. Si Presbyteri convicti fuerint in Presbyterio filios procreaſſe, à Sacerdotali removeantur Officio, atque alieni efficiantur à Miniſterio, quod vivendo illicitè polluerunt. DIST. LXXXI. Cap. 6. MAXIMIANUS, *fin.*

XI. Sacerdotes, ſi in fornicationis laqueum ceciderint, & criminis manifeſtus ſive oſtenſus fuerit actus, Sacerdotis non poſſunt habere honorem ſecundum Canonicæ Inſtitutionis autoritatem. DIST. L. Cap. 33. *Sacerdotes.*

XII. Si quiſquam Sacerdotum, *id eſt*, Preshyter, Diaconus, vel Subdiaconus de quacumque fœmina crimine fornicationis ſuſpectus, poſt primam, ſecundam, & tertiam admonitionem inveniatur fabulari, & aliquo modo converſari cum ea, excommunicationi ſubdatur; fœmina verò canonicè judicetur. *De Cohabitatione.* Cap. *Si quiſquam.* LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 2.

XIII. Si conſtiterit Diaconum mulierem traditam alieui in uxorem carnaliter cognoviſſe, ab Officio & Beneficio ſoſpendi debet. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Quam ſit.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 9.

XIV. Pudicitia Sacerdotalis, ut non ſolùm ab opere ſe immundo abſtinear, verùm à jactu oculi, & cogitationis errore, mens CHRISTI corpus confectura ſit libera. *Concilium* AQUISGRANENSE *ann.* 816. Cap. 10. *fin.* TOM. VII. CONC. *p.* 1323.

XV. Si cootigerit Presbyterum cum alterius conjuge intra Eccleſiam dormiviſſe, & mulier id publicè detegar, atque negante adultero, mulier in confeſſione perſiſtat, ſi Sacerdos perſectè ſe purgare non poterit, Epiſcopos ipſum ab Officio ſuo ſuſpendere nullâ ratione poſtponat. *De Adulteriis.* Cap. *Significaſti.* LIB. V. DECR. *Tit.* 16. Cap. 5.

Quiconque Clerici illâ incontinentiâ, quæ contra naturam eſt, (propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, & quinque Civitates igne conſumpſit) deprehenſi fuerint laborare, dejiciantur à Clero, vel ad agendam Pœnitentiam in Monaſteriis detrudantur. *De Exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Clerici.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 4. *init.* Vide *Cap.* 4. *De Raptor.*

SECTIO XX.

Quomodò agendum erga Clericos, qui ſive ante, ſive poſt Ordinationem, deprehenduntur in alia quoque gravia crimina prolapſi; & an vitari tum debeant, aut aliquandò poſſit cum iis diſpenſari, & à quo?

I. De his, qui Sacros Ordines habentes, antè, vel poſt Ordinationem contaminaros ſe eſſe capitalibus criminibus confitentur, hæc diſtantia eſſe debet, ut hi, qui deprehenſi, vel capti fuerint publieè in perjurio, furto, atque fornicatione, & cæteris hujuſmodi criminibus, ſecundum Sacrorum Canonum Inſtituta, à proprio gradu decidant; quia ſcandalum eſt populo Dei tales perſonas ſupra ſe poſitas habere, quas ultra modom vitioſas eſſe conſtat: Nempè indè retrahuntur bomines à Sacrificio Dei, & eorum pravis exemplis quotidiè pejores fiunt. *C.* 34. DIST. L. Hanc diſtinctionem confirmat GREGOR. IX. *C.* 77. *De Temporib. Ordin.* his verbis: *Quæſitum eſt de Sacerdotibus, vel aliis Clericis, qui per reatum adulterii, perjurii, homicidii, vel falſi teſtimonii, bonum conſcientiæ rectè perdiderunt . . . Si propoſita crimina ordine judiciario comprobata vel alias notoria non fuerint, non debent hi præter homicidii reos, poſt Pœnitentiam in ſuſceptis, vel ſuſcipiendis Ordinibus impediri.* Reſtrictio exceptionis ad homicidium non probat alia crimina occulta irregularem non efficere, cùm poſſit referri ad crimina memorata, adulterium, perjurium, falſum teſtimonium.

II. De his verò, qoi de prædictis peccatis abſconditè à ſe admiſſis, per occultam confeſſionem coram oculis Dei, præſente etiam Sacerdote, qui eis indictus eſt Pœnitentiam, confitentur, & ſemetipſos graviter deliquiſſe queruntur; ſi ſe per jejunia & eleemoſynas, vigiliaſque, & Sacras Orationes purgare certaverint his etiam gradu ſervato, ſpes veniæ de miſericordia Dei promittenda eſt. *Ibid.* DIST. L. Cap. 34. *de his. med.* RABANUS à falſis Decretalibus deceptus, qoæ introduxerunt diſtinctionem occulti & publici criminis, quoad exercitium Ordinum poſt Pœnitentiam. VAN-ESPEN *in* DIST. L. GRATIANI.

III. Hos, qoi Altari deſerviunt, ſi ſubitò in flenda carnis fragilitate corruerint, & Domino reſpiciente, dignè pœnituerit, ita ut mortificato corpore, cordis contriti Sacrificium Deo offerant, maneat in poteſtate Pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos proliziore tempore ab Eccleſiæ Corpore ſegregare. DIST. L. Cap. 52. *Hi qui. ex Concilio* ILARDENSI Cap. 5. *ann.* 524. TOMO IV. *Concil. p.* 1612. *Conc.* VORMAT. *ann.* 868. *Can.* 11. TOM. VIII. CONC. *p.* 948. *Conc.* ROM. III. *ann.* 1099. Cap. 13. TOM. X. CONC. *p.* 616.

IV. Quæſitum eſt de Clericis in fornicationem prolapſis, ſi eorum ſit Officium, priuſquàm illos pœnituerit, audiendum; verùm etſi quemliber pro mortali peccato, qooad ſe ipſum conſtet eſſe ſuſpenſom, non debet tamen in Officiis evitari: quia quantùm ad alios etiam in caſu propoſito ſuſpenſus non eſt, niſi peccatum hujuſmodi ſit notorium per ſententiam, ſeu per confeſſionem ſactam in jure, aut per evidentiam rei, quæ tergiverſatione aliquâ celari non poſſit. *De Cohabitatione Clericorum.* Cap. *Quæſitum.* LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 10. *fin.* Confirmat ibi GREGORIUS IX. memoratam ſupeà diſtinctionem.

V. Sine dubitatione tenendum quòd à Clericis & Presbyteris, quanquàm Fornicariis, quandiù tolerantur, nec habent operis evidentiam, licitè Divina Myſteria audiantur, & alia recipiantur Sacramenta Eccleſiaſtica. *De Cohabitatione Clericorum.* Cap. *Veſtra. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 7.

VI. Secundùm titulos antiquorum Patrum Sancto Spiritu ſuggerente conſcriptos, Clerici in Adulterio deprehenſi, aut ipſi confeſſi, aut ab aliis convicti, ad honorem redire noo poſſunt. DIST. L. Cap. 29. *Si quis Diaconus.* §. 1.

VII. Quòd ſi eos duriſſimam Pœnitentiam per plures annos videremus agere, tunc nos & ſaluti eorum poſſemus conſulere, & Statuta Canonum deberemus temperare. *Ibid.* DIST. L. Cap. 29. *Si quis Diaconus.* §. 2. *init* ZACHAR. *ann.* 743. TOM. VI. CONC. *p.* 1546. Cap. 2. *Concil.* ROM. I. *Sub Concil.* SUESSION. *an.* 743. Cap. 8. TOM. VI. CONC. *p.* 1554. *Concil.* BRACAR. IV. *ann.* 673. Cap. 5. TOM. V. CONC. *p.* 565. *Concil.* MATISCON. I. *ann.* 581. *Can.* 1. TOM. V. CONC. *p.* 967. *Concil.* LUGDUN. III. *ann.* 583. *Can.* 1. TOM. V. CONC. *p.* 974. *Concil.* TURON. II. *ann.* 567. *Can.* 10. TOM. V. CONC. *p.* 854. Vide *Concil.* TURONICUM I. *ann.* 461. *Can.* 3. TOM. IV. CONC. *p.* 1051. *Concil. incerti loci poſt annum* 615. *Can.* 8. TOM. V. CONC. *p.* 1656. *Concil.* FOROJU. *ann.* 791. Cap. 4. TOM. VII. CONC. *p.* 1003. *Concil.* AGATH. *ann.* 506. *Can.* 10. TOM. IV. CONC. *p.* 1384. *Concil.* TOLETAN. IV. *ann.* 633. *Can.* 42. TOM. V. CONC. *p.* 1716. *Concil.* NICÆN. I. *Can.* 3. Vide *Concil.* ARELATENSE II. *ann.* 452. *Can.* 2. TOM. IV. CONCIL. *p.* 1010. *apud* DIONYSIUM *Exiguum.*

Concil. Ilerdense *ann.* 524. *Can.* 15. Tom. IV. Conc. *p.* 1613. *Concil.* Tolet. vulgò II. verè I. *an.* 531. Cap. 3. Tom. IV. Conc. *p.* 1733. *Conc.* Avern. *an.* 535. *Can.* 16. Tom. IV. Conc. *p.* 1806.

VIII. Si quis Clericus adulteraſſe aut confeſſus, aut convictus fuerit, depoſitus ab Officio, Communione conceſsâ, in Monaſterio toto vitæ ſuæ tempore detrudatur. Dist. LXXXI. Cap. 10. *Si quis Clericus. Conc.* Lond. II. *ann.* 1127. *Can.* 5. Tom. X. Conc. *p.* 921.

IX. Nullus Diaconus, vel Prebyter, & Epiſcopus, ad Cellarii ſecretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam. *Conc.* Arelat. II. *ann.* 452. *Can.* 4. Tom. IV. Conc. *p.* 1011.

SECTIO XXI.

Cum quibus fœminis liceat Clericis habitare, aut quomodò cum eis colloqui, ac converſari debeant?

I. Interdixit per omnia Sancta Magna Synod. Nicæna non Epiſcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omninò qui in Clero eſt, licere ſubintroductam habere mulierem, niſi fortè aut Matrem, aut Sororem, aut Amitam, aut etiam eas idoneas perſonas, quæ fugiant ſuſpiciones. Dist. XXXII. Cap. 16. *Interdixit. Conc.* Nannetense. *Can.* 3. Tom. IX. Conc. *p.* 469.

II. Fœminas non alias eſſe patimur in domibus Clericorum, niſi eas tantùm, quas propter ſolas neceſſitudinum cauſas habitare cum iiſdem, Synodus Nicæna permiſit. Dist. LXXXI. Cap. 31. *Fœminas.*

III. Cum omnibus omninò Clericis extraneæ fœminæ non cohabitent; ſed ſolæ Matres, Aviæ, & Materteræ, Amitæ, Sorores & Filiæ Fratrum, aut Sororum, aut quæcumque ex familia domeſticâ neceſſitate, etiam antequàm ordinarentur, jam cum eis habitabant; vel ſi filii eorum, jam ordinatis Parentibus, uxores acceperunt. *Cap.* 27. Distinct. LXXXI.

IV. Cujus licentiæ cauſa eſt quod cum omnibus ejusmodi etiam ſecundum ſententias Ethnicorum naturale fœdus inter tales perſonas, nihil permittit ſævi criminis ſuſpicari. *De Præſumptionibus.* Cap. *Cum in juventute.* §. 1. Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 15. *Concil.* Pontig. *ann.* 876. Cap. 9. Tom. IX. Conc. *ann.* 287. *Concil.* Rhemen. II. *ann.* 813. *Can.* 22. Tom. VII. Conc. *p.* 1257.

V. Clerici familiaritatem extranearum fœminarum noverint eſſe vitandam, nonniſi à Sororibus, aut Amitis ſuis, aut à Matribus, conſolentur; quia ſicut bonum non eſt homini ſolum eſſe, ita familiares eſſe Clericos fœminis non oportet extraneis; quia frequenter plurimorum ruinas ſub hac occaſione deflemus. *Concil.* Andegav. *an.* 453. *Can.* 4. Tom. IV. Conc. *p.* 1021.

VI. Sacerdotes cum fœminis habitare nefarium eſt, & contra Sanctorum Canonum ſancita; obi enim talis fuerit commorantium cohabitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt; ideòque admonendi ſunt, ut non antiqui hoſtis decipiantur fraude, quatenùs juxta Apoſtoli vocem: *Non vituperetur Miniſterium noſtrum.* Ibid. Dist. LXXXI. Cap. 23.

VII. *Concil.* Nicæn. cautum erat Sacerdoti, & Diacono, ne cum mulieribus cohabitarent, niſi fortè cum Matre, Sorore, Avia, Amita, vel Matertera: nunc autem ſi tàm dura non patitur hoc ſæculum, ſaltem cavendum ab omni ſuſpecta mulierum cohabitatione. *Conventus* Meloo. *Tit.* 17. *Art. penult. Concil.* Mogunt. *ann.* 888. Cap. 10. Tom. IX. Conc. *p.* 407. *Concil.* Meten. *ann.* 888. *Can.* 5. Tom. IX. Conc. *p.* 414. Vide *Concil.* Aurel. III. *ann.* 538. *Can.* 4. Tom. V. Conc. *p.* 296. *Concil.* Cabil. *ann.* 650. *Can.* 3. Tom. VI. Conc. *p.* 388.

VIII. Inhibendum eſt, ut nullus Sacerdos fœminas, de quibus ſuſpicio poteſt eſſe, retineat. *De Cohabitatione Clericorum.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 2. Cap. 1. Sed neque illas, quas Canones concedunt, Matrem, Amitam, aut Sororem, quia inſtigante Diabolo, & in illis ſcelus perpetratum reperitur, aut etiam in pediſſequis earumdem. *Ibid. De Cohab. Cler.* Cap. 1. §. 1. Lib. III. *Tit.* 2. Cap. 1.

IX. Cum Clericis Epiſcopus non permittat mulierculas habitare, niſi fortè de illis perſonis exiſtant, in quibus naturale fœdus nihil permittit ſævi criminis ſuſpicari. *Ibid. De Cohabitatione Clericorum.* Cap. *A nobis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 2. Cap. 9.

X. In omnibus obſervare convenit, ut certus quis, & certo tempore, & certo loco, & certis perſonis, vel apparere Clericus, vel loqui debeat mulieribus, ut excludatur omnis nefanda ſuſpicio. Dist. LXXXI. Cap. 26. *In omnibus.* Additur *ibidem*, certè ſolum & ad ſolam accedere nulla Religionis ratio permittit.

XI. Hoſpitiolum tuum aut raró, aut nunquàm mulierum pedes terant; quia non poteſt toto corde cum Deo habitare, qui fœminarum acceſſibus copulatur. Dist. XXXII. Cap. 17. *Hoſpitiolum.* Non eſt de levi credendum, quòd poſtquàm Clericus ad ſenilem pervenit ætatem turpiter abjecerit jugum Domini, fœtores libidinis amplexando; cùm labes hujuſmodi, quæ nonnunquàm in juventute contrahitur, in ſenectute frequentiùs expietur. *De Præſumptionib.* Cap. *Cùm in juventute. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 23. Cap. 15.

SECTIO XXII.

Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos teneri ad recitandas privatim Horas Canonicas, & quomodò?

I. Duobus conſtat totum Presbyterorum Miniſterium, quorum alterum eſt, ut in commiſſum ſibi populum Deum reddere propitium nitantur, piis precibus, ac Sacrificiis: Alterum verò ut ſint Religionis Magiſtri, meditantes in Lege Domini die ac nocte. *Conventus* Melod. *Tit.* 16. *Art.* 3.

II. Quicumque Beneficiati, vel in Sacris conſtituti, ad Horas Canonicas tenentur. *Pragmatica Sanctio. Tit.* 13. Qualiter horæ Canonicæ ſint dicendæ extra Chorum. *Ibid. Gloſſ.* Verbo, *Teneantur:* ubi fusè de hac obligatione & diſpenſatione circa illam. Ejuſdem obligationis meminit *Concil.* Later. *ann.* 1514. Conc. Tom. XIV. *p.* 227. præſcribit tempus intra quod proviſus de Beneficio, Officium dicere, aut recitare debeat, & quot omiſſiones neceſſariæ ad privationem Beneficii. *De eadem Obligatione* Vid. Thomas. *Part.* 4. Lib. Cap. 41.

III. Ad Sacros Ordines promoti Canonicarum Horarum Officium, & preces dicant, diebus ſingulis. *Conv.* Melod. *Tit.* 18. Presbyter manè matutinali Officio expleto penſum ſervitutis ſuæ, videlicet Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperamque, perſolvat. *De Celebrat. Miſſarum.* Cap. 1. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 41. Cap. 1. & Dist. XCI. Cap. 2. *Presbyter.* Hincmarus. Cap. 9. Tom. VIII. Conc. *p.* 570.

IV. Prophetâ dicente: *Septies in die laudem dixi tibi:* qui ſeptenarius numerus à nobis impletur, ſi Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſperæ & Completorii tempore, noſtræ ſervitutis Officia perſolvamus. Ergò his temporibus laudes Creatori noſtro ſuper judicia ſuæ juſtitiæ referamus. *Ibid. De Celebrat. Miſſarum.* Cap. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 41. Cap. 1. Vide *Concil.* Geruno. *ann.* 517. *Can.* 1. Tom. IV. Conc. *p.* 1568. & Cap. 10.

V. Si quis Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, vel Clericus, Symbolum, quod inſpirante Sancto

Spiritu,

Digitized by Google

Spiritu, Apoſtoli tradiderunt, & fidem Sancti Athanasii Præſulis irreprehenſibiliter non recenſuerit, ab Epiſcopo condemnetur. *Concil.* August. *Sancti* Leodegarii. *an. circiter* 670. Tom.VI.Conc. *p.* 536. *Conſtitutiones* Riculphi *ann.* 889. Cap. 3. Tom. IX. Conc. *p.* 417.

VI. Sacerdotes dicant Horas Canonicas more ſuo; ſed Miſſam celebrare, priùs quàm Officium matutinale compleverint, non præſumant. *Bulla* Innoc. IV. *Sub Catholica. n.* 11. *ann.* 1243. Confiteor me Horas meas Canonicas ſæpiùs neglexiſſe. *Canon ſub* Edgar. Rege. *Pro Confeſſione.* Cap. 8. Tom. IX. Conc. *p.* 68. *Inſcriptio horum Canonum, de Ordinatorum vivendi formulâ.*

VII. Clericis, qui circa comeſſationes ſuperfluas, & confabulationes illicitas, medietatem noctis expendunt, & ſomno reſiduum relinquentes, vix ad diurnum concentum avium excitantur, tranſcurrendo undique continuâ ſyncopâ Matutinum, diſtrictè præcipitur in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum, pariter & diurnum, quantùm eis Deus dederit, ſtudiosè celebrent pariter & devotè. *Ibid. De Celebrat. Miſſarum.* Cap. *Dolentes.* Lib. III. Decr. *Tit.* 41. Cap. 9.

VIII. Si orationes ſuas Deo acceptas fore cupiunt, non in guttur vel inter dentes, ſeu deglutiendo, aut ſyncopando, dictiones, vel colloquia, vel riſus intermiſcendo; ſed ſive ſoli, ſive aſſociati, diurnum nocturnumque Officium reverenter, verbiſque diſtinctis peragant, ac tali in loco undè à devotione non retrahantur; ad quem ſe diſponere, & præparare debent, juxta id quod ſcriptum eſt: *Ante Orationem præpara animam tuam, ne ſis quaſi qui tentat Deum.* Pragmat. Sanct. *Tit.* 14.

IX. Apprimè maxima cum attentione ex affectu cordis, & elevata mente, nocturnum diurnumque Officium referant, undè non minùs quàm ex alio quovis privato ſtudio fructus provenire facilè judicabunt. *Conventus* Melodun. *Tit.* 16. *De Vita & Honeſt. Clericorum in genere. Art.* 3. *fin.* Puritas, animi ardor, & ſumma attentio, requiruntur in precibus horariis recitandis. *Ibid. Art.* 4. *init.* Alexander III. *Epiſtola* 19. *Append.* 1. Tom.X.Conc.*p.*1260.

SECTIO XXIII.

Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, maximè Sacerdotes, non debere ſine licentia ſui Epiſcopi, in aliis Eccleſiis miniſtrare, & niſi certò conſtet de illorum Ordinatione.

I. Extraneo Clerico extra Civitatem ſuam ſine commendatitiis litteris proprii Epiſcopi nuſquàm penitùs liceat miniſtrare. Distinct. LXXI. Cap. 7. *Extraneo.*

II. Clericis non liceat de loco ad alium, ſine Epiſcopi permiſſione, tranſire, nec ſine commendatitiis Sacerdotum ſuorum litteris commeare. *Concil.* Andegav. *ann.* 453. *Can.* 1. Tom. IV. Concil. *p.* 1020. Vid. *Append. Concil.* Later. *Part.* 26. Cap. 20.

III. Non ambiant ſibimet Epiſcopi vendicare Clericos poteſtatis alienæ. *De Conſecr.* Dist. I. Cap. 6. *init.*

IV. Juxta Sanctorum Canonum Inſtituta, in Eccleſiis aliundè veniens Presbyter non ſuſcipiatur, niſi fuerit ab Eccleſiæ Epiſcopo conſecratus, aut ab eo per commendatitias litteras ſuſcipiatur. *Cap.* 8. Dist. LXXI.

V. De Clericis, qui in remotis Regionibus ordinati litteras eorum proponunt à quibus ſibi ſit manus impoſita, cùm incertum ſit, utrùm eorum ſint ſigilla quæ præſentant, tutius eſt ut in ſuſpenſione aliquo tempore habeantur, in quo videntes pleniùs de ipſorum actibus inſtituantur. *Ibidem.*

VI. Clericum alterius Diœceſis abſque commendatitiis litteris ſui Epiſcopi non debes recipere. *De Clericis non Reſid.* Cap. *Fraternitati. in init. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 4. Cap. 5.

VII. Clericum alienum, niſi concedente ejus Epiſcopo nemo audeat, vel retinere, vel promovere in Eccleſia ſibi credita. Dist. LXXII. Cap. 2. *Clericum.*

VIII. Alienum Clericum, invito Epiſcopo ipſius, nemò ſuſcipiat. Caus. XIX. Quæst. II. Cap. 1.

IX. Alienum decretum eſt in Canonibus Clericum non debere de ſuo Epiſcopatu ad alium tranſire, ſine commendatitiis litteris ſui Epiſcopi; quòd propter criminoſos conſtitutum eſt: ne videlicet infames ab aliquo Epiſcopo ſuſcipiantur perſonæ: Solebant enim Officia ſua, cùm non poterant in ſuo Epiſcopatu, in alieno celebrare, quod jure præceptis & ſcriptis deteſtatum eſt. Caus. XIX. Quæst. II. Cap. 2. *Duæ ſunt. med.*

X. Quoniam diverſarum Eccleſiarum Clerici ſuas, in quibus ordinati ſunt, Eccleſias relinquentes, ad alios concurrunt Epiſcopos, & ignorante proprio Epiſcopo, in alienis conſtituuntur Eccleſiis; nullus Clericorum omninò in quocumque gradu ſit, licentiam habeat ſine dimiſſoriis litteris ſui Epiſcopi in altera conſtitui Eccleſia. Caus. XXI. Quæst. II. Cap. 5. *Quoniam. init.*

XI. De inferioribus Ordinibus oportet inquiri; quia poſſet contingere, ut aliquibus prætermiſſis ſaltum faciant. *Ibid.* His peractis, ſi digni inventi fuerint, circa eos poterit diſpenſari. *Append. poſt Concil.* Later. III. *Part.* 26. Cap. 20. Vid. *ibid.* Cap. 26.

Nullus externorum Epiſcoporum, vel Presbyterorum, vel Diaconorum, ſine commendatitiis recipiantur, iiſque afferentibus examinentur. *Can.* 32. *Concil.* Francoford. *ann.* 794. *Can.* 27. Tom. VII. Conc. *p.* 1061. Si quis in Clerum electum ſe dicat, ſi Sacerdotem ſe denominet, hoc ſcrutandum eſt, quia non ſine periculo eſt, in talibus communicatio indiſcuſſa. Extravag. *Injunctæ.* §. 1. *med. De Elect. inter communes.* Extravag. Comm. *Tit.* 3. Cap. 1. *Synodus* Regiatic. *ann.* 850. Cap. 18. Tom. VIII. Conc. *p.* 68.

Juxta Sacrorum Canonum Inſtituta Clericus abſque Epiſcopi ſui licentia peregrinari non poteſt. *De Voto.* Cap. *Magnæ. in init. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. *Cap.* 7. Si quis Presbyter, vel Diaconus, vel omninò ex Clericis, relictâ ſuâ Parochiâ, in aliam abſceſſerit, & cùm penitùs tranſierit, præter ſui Epiſcopi ſententiam, in alia Parochia manens, eum non ampliùs celebrare jubemus, maximè ſi eum adhortante Epiſcopo, ut rediret, non paruerit, in contumacia & inſolentia perſeverans. *Can. Apoſt.* 14.

Clerici ad alienam Diœceſim ſine ſuorum Ordinariorum litteris venientes, nec in ſuis recipiantur Ordinibus, nec ad Superiores aſcendant. Extrav. *Injunctæ.* §. 1. *med. De Electione. inter communes* Extrav. Com. *Tit.* 3. Cap. 1. *Conc.* Rothomag. *ann.* 1074. Cap. 2. Tom. X. Conc. *p.* 315. *& Conc. apud* Vuint. Cap. 3. *ibid. p.* 312.

Niſi legitimè Epiſcopo conſtiterit, ſive per litteras, ſive per teſtes, de Clericorum Ordinatione Canonica, qui penitùs ſunt ignoti, non debet Epiſcopus ipſos permittere in ſuis Plebibus celebrare. *De Clericis Peregrinis.* Cap. *Tua Fraternitatis.* §. 2. Lib. I. Decr. *Tit.* 22. Cap. 3.

Ut Clerici non, abſque Sacerdotum ſuorum commendatione, ad alias Provincias, ſive Civitates, ambulare diſponant. *Concil.* Turon. I. *ann.* 461. *Can.* 12. Tom. IV. Conc. *p.* 1052.

Nunc ſi quis Clericus acquirat Beneficium, vel Officium perpetuum, in aliena Diœceſi, non eget licentiâ prioris Epiſcopi ad deſerendam Diœceſim, atque in alia commorandum: hanc exemptionem induxit uſus de conſenſu tacito Epiſcoporum.

SECTIO XXIV.

LITTERÆ DIMISSORIÆ.

Pars Prima.

De Dimiſſoriis ad Ordinum ſuſceptionem.

Litteræ, quibus permittitur, ut ſuſcepti Ordines in alia Diœceſi exerceantur, quæque vocitari ſolent *Exeat*, eodem aliàs nomine donabantur, quo litteræ, quibus permittitur, ut Ordines ab alieno Epiſcopo ſuſcipiantur; utræque enim *Dimiſſoriæ* vocabantur. *Cap.* 17. *Conc.* Tauli. Cap. 40. *è Capit. excerptis ex Lege* Longobard. Tom. I. *Capitul. p.* 355. idque meritò, quia illis ſubditus dimittitur, ut & iſtis: retento ergò antiquo nomine, utrumque Litterarum genus explicabimus: Collectis juxta temporis Ordinem qui de iis loquuntur Canonibus, à priori ordiemur; tùm quia antiquum nomen ubique ferè conſervavit; tùm quia altero longè frequentius.

I. Si quis auſus fuerit aliquem, qui ad alterum pertinet, ordinare in ſua Eccleſia, cùm non habeat conſenſum Epiſcopi ipſius à quo receſſit Clericus, irrita ſit hujuſmodi Ordinatio. *Concil.* Nicæn. Cap. 16. *ann.* 325. *Exceptiones* Egbert. Ebor. *n.* 50. Antiquiorem Canonem circà Litteras Dimiſſorias à proprio Epiſcopo nullum habemus. De Epiſcopo Beneficium loquitur: Epiſcopus enim Ordinationis idem erat tunc ac Epiſcopus Beneficii; quia, qui Ordines conferebat, ſuæ Eccleſiæ alligabat, quibus illos conferebat; hæc autem obligatio nihil aliud erat, quàm quod nunc *Beneficium* vocitamus. Cum Depoſitio graviſſima ſit pœna, atque etiam irritatio Ordinationis, quoddam Depoſitionis anticipatæ genus ſit; hinc inferre eſt quàm gravis culpa haberetur, quâ quis extraneus abſque licentia proprii Epiſcopi ordinabatur. Idem habet *Conc.* Sardic. Cap. 19. *ann.* 347. his verbis: *Conſtituimus ut quicumque ex alia Parochia voluerit alienum Miniſtrum ſine conſenſu Epiſcopi ipſius & voluntate ordinare, non ſit rata Ordinatio ejus.*

II. Privatus Epiſcopus Vegeselitanus dixit: *Suggero Sanctitati veſtræ, ut ſtatuatis non licere, nec Laicum uſurpare ſibi de Plebe aliena, ut eum ordinet ſine conſcientia ejus Epiſcopi de cujus Plebe eſt.* Gratus Epiſcopus dixit: *Hæc obſervantia pacem cuſtodivit; nam & memini in Sanctiſſimo Conc.* Sardic. *ſtatutum, ut nemo alterius Plebis hominem uſurpet; ſed ſi fortè erit neceſſarius, petat à Collega ſuo, & per conſenſum. Conc.* Carthag. I. Cap. 5. *ann.* 348. Quod *Concil.* Sardic. dixit de Clerico alieno, hoc Gratus de Laico alieno interpretatur, quia par ratio eſſe videtur quodammodò; cùm in utroque caſu res aliena uſurpetur. Canon hic confirmat quod circa Canonem 44. *Conc.* Carthag. III. primo loco obſervavimus; demonſtrat enim 50. annos ante *Concil.* Carth. III. agnitam fuiſſe originem Epiſcopi ejuſque autoritatem.

III. Numidius Epiſcopus dixit: *Fuit ſemper hæc licentia huic Sedi* (Carthag.) *ut undè vellet, & de cujus nomine fuiſſet Conventus, pro deſiderio cujuſque Eccleſiæ ordinaret Epiſcopum.* Cap. 55. Cod. Eccl. Afr. deſumptus è *Conc.* Carthag. III. *ann.* 397. Cap. 45. Facultas hæc Epiſcopi Carthag. ſubditos alienos ordinandi extendebatur ad Presbyteros, cæteroſque Clericos ordinandos: patet ex reliquo Canonis, in quo Postuminianus Epiſcopus dicit: *Si habet alius abundantes Clericos, debet mihi alia Plebs ſubvenire.* Cui reſpondet Aurelius: *Quomodò Eccleſiæ alterius eu ſubveneris perſuadebitur ille qui plures habet Clericos in unum tibi ordinandum largiatur.*

IV. Epigonius Epiſcopus dixit: *In multis Conciliis hoc ſtatutum eſt, etiam nunc hoc confirmandum eſt, veſtrâ providentiâ, (Fratres Beatiſſimi) ut Clericum alienum nullus ſibi præcipiat Epiſcopus præter ejus arbitrium cujus fuerit Clericus, dico autem* Julianum *ita temerarium, & audacem extitiſſe, ut eum, qui à me baptiſatus, cum eſſet puer egentiſſimus, mihi ab eodem commendatum, cumque multis annis à me aleretur, atque increſceret, ac Lector duobus annis in mea Eccleſia, hunc, neſcio quo contemptu, idem* Julianus *arripuit, quem dicit, quaſi proprium civem ſui loci.* Numidius Epiſcopus dixit: *Si non poſtulatâ, neque conſultâ tuâ dignatione id videatur feciſſe* Julianus, *judicamus omnes iniquè factum.* Concil. Carthag. III. Cap. 44. *an.* 397. Sunt qui hinc inferant nullam tunc rationem habitam de Epiſcopo loci, in quo quis natus erat ſecundum carnem; ſed non rectè, cum Epigonius dicat: „ Hunc ſibi civem à proprio Epiſco„ po commendatum, ideòque dimiſſum „. Allegat equidem alios tres titulos; nempè quòd baptiſaverit, aluerit, Lectorem creaverit, ſed hi priorem non deſtruunt. Antiquiora *Concilia*, quæ vetuerint expreſſè Epiſcopis, ne alienos Clericos ſibi vendicent, eoſque ad majores gradus promoveant, non legimus alia quàm quæ laudavimus, at extat certè aliud *Conc.* idem in alia re prohibens, tale eſt *Conc.* Antioch. *Cap.* 3. in eo ſcilicet quòd vetat Clericis ne in alias Eccleſias ſe transferant: Hinc enim patet, quòd nullus Clericus ſe alii Epiſcopo dare poſſit.

In eo quòd dicit Epigonius ſe aluiſſe, quem Julianus ipſi commendaverat, habemus quoddam veſtigium tituli Ordinationis deſumpti ex commenſalitate.

V. *Conc.* Taurin. *ann.* 397. *Cap.* 3. & 7. prohibet quoque ne alieni Clerici ordinentur. „ Ut „ de aliena Eccleſia Clericum ordinare nullus uſur„ pet, niſi ejus Epiſcopus, precibus exoratus, „ concedere voluerit „. Innocen. I. Victricio Rothom. *ann.* 404. Cap. 7.

Difficiliùs concedebantur tunc Dimiſſoriæ quàm nunc, oſtendunt hæc verba: *Precibus exoratus*; & meritò, quia antiquis Dimiſſoriis nedùm committebatur Ordinatio; ſed & ordinandus donabatur, hodiernis verò delegatur tantùm Ordinatio.

„ Transmarinos homines in Clericatûs honore „ (Gratianus legit honorem, & ſecundum hanc lec„ tionem huc pertinet) nolite ſuſcipere, niſi 5. aut 10. „ amplius Epiſcoporum Chirographis ſint deſignati „. Anastasius *an.* 398. *creatus Epiſt. I. ad omnes German. ac Burgund. Epiſcopos.* Conc. Tom. II. Quamvis ſuppoſititia ſit hæc Epiſt. citamus tamen, quia ex relato *Can.* alii inferiùs adducendi deſumpti videntur.

VI. Si qui alienos cives, aut alibi conſiſtentes ordinaverint, nec ordinati in ullo accuſantur, aut ad ſe eos revocent (proprii Epiſcopi) aut gratiam ipſis eorum impetrent, cum quibus habitant (nempè Ordinatores). *Conc.* Araus. I. Cap. 9. *ann.* 441. Poſt *Can.* 5. Carthag. I. antiquior non eſt Canon ullus, qui expreſſam Epiſcopi originis & domicilii mentionem fecerit.

VII. Si quis conſiſtentem Clericum ordinandum putaverit, priùs deſpoliat, ut cum ipſo habitet, nec eum ſine conſultatione ejus Epiſcopi, cum quo habitavit, ordinare præſumat; quia non ſine cauſa diù ab alio non ordinatus remanſit. *Ibid.* Cap. 8.

VIII. Si aliquo commorationis tempore invito Epiſcopo ſuo, in aliena Eccleſia habitans, ab Epiſcopo loci Clericus fuerit ordinatus, ordinatio hujuſmodi irrita habeatur. *Conc.* Arelat. Cap. 2. C. 13. Prior hujus Canonis pars oſtendit hìc agi de promotione ad Superiorem Ordinem.

Hinc patet Patres Arelat. credidiſſe domicilium novum acquiri non poſſe, reclamante Epiſcopo, neque vi Domicilii hujuſmodi Clericum Majores Ordines accipere. *Hoc Conc. celebratum ann.* 452.

IX. Epiſcopi quoque, ab aliis Epiſcopis ordinatos, ſine permiſſu eorum, à quibus fuerint promoti, ad Superiorem Ordinem ordinare non præſumant, ne concordiam fraternam injuria illata contaminet. *Concilium* Veneticum. *Can.* 10. *ann.* 465. *in Armorica.* Nullam fert pœnam, quia jam extabat aliqua

pœna

pœna in Provincia conſtituta contra eos qui pacem turbabant.

X. Ut nullus Clericum, ſeu Lectorem alienum, ſine ſui ceſſione Pontificis, vel promovere, vel ſibi quibuſlibet conditionibus audeat vindicare. *Concilium* Aurelian. V. *ann.* 549. Ordinatum & Ordinatorem ſuſpendit: Ordinatum ad arbitrium Epiſcopi contempti: Ordinatorem per ſex menſes à Miſſarum celebratione: Hæc enim addit: *Quòd ſi quis hanc Conſtitutionem fuerit quâcumque præſumptione tranſgreſſus, memorata perſona, ab eo, cui ſunt debitæ, ſeu Eccleſiaſtico Jure, ſeu Proprio, revocata, quia illicitâ vagatione diſceſſerant, ab honore vel Officio ſuſcepto, juxta arbitrium ſui Pontificis ſuſpendantur: Epiſcopus verò, qui ordinaverit, ſex menſibus Miſſas facere non præſumat.* Ibid. Concil. V. *p.* 392. Eòdem ſpectat. Cap. 8. *Concil.* Bracharensis II. *ann.* 563. hæc habens: *Placuit, ut nullus Epiſcopus Clericum alterius ordinare præſumat*; ſicut & antiqui Canones vetuerunt, niſi fortè ſignata ipſius Epiſcopi ſcripta ſuſceperit; quid enim aliud ſcripta ſignata quam Dimiſſoriæ? Huc uſque deſcripti Canones memoratæ hic prohibitionis teſtes ſunt fide maximâ digni. Vid. *Citatum* Conc. Tom. V. *p.* 840. & 841.

XI. Multiplici prohibitione ſancitum eſt, ut alterius Clericum nemo ſollicitare, nemo fugientem recipere, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare. *Conc.* Tolet. XV. Cap. 11. *ann.* 683.

XII. Nullus Epiſcopus alterius Parochianum præſumat retinere, aut ordinare abſque ejus voluntate, aut judicare, quia ſicut irrita erit ejus Ordinatio, ita & Judicatio, quoniam cenſemus nullum alterius Judicis, niſi ſui ſententiâ, teneri, nam qui eum ordinare non poterit, nec judicare. Hadrian. ad Ingilranum *Metenſem Epiſcopum.* Cap. 18. *ann.* 785.

XIII. Ut nulli Epiſcopo liceat alterius Clericum recipere, aut ordinare in aliquo gradu ſine Dimiſſorio ſui Epiſcopi de cujus Parochia eſt. *Cap.* 4. *ex Capitul. Excerptis ex Lege* Longobar. 801. *Capitul.* 794. C. 25.

XIV. Dictum eſt præterea de quibuſdam fratribus, quòd eos quos ordinaturi ſunt, jurare faciant, quòd obedientes ſint Epiſcopo, qui eos ordinat, & Eccleſiæ in qua ordinantur; quòd juramentum, quia periculoſum eſt, omnes unà inhibendum ſtatuimus. *Conc.* Cabilon. II. Cap. 13. *ann.* 813. Origo juramenti hic prohibiti petenda videtur ex eo quod legitur *Cap.* 22. *Conc.* Mogunt. de Clericis vagis, qui ſine Capite vivebant, & abſque litteris Dimiſſoriis quolibet circumcurſabant.

XV. Si quis Epiſcopus judicaverit, vel ordinaverit alterius Parochianum ſine conſenſu & voluntate ſui Epiſcopi, oportet non ſine increpatione in communi *Concilio* admitti, ita ut Eccleſiaſticum ultrà non ſolvat Canonem. *Conc.* Mogunt. ſub Arnulf. *Imperat. ann.* 888. Cap. 15. Idem habetur. Cap. 14.

Notanda omninò videtur comparatio Ordinationis cum judicio, in eo quòd utramque Juriſdictionem poſcat in faciente, ita ut actus abſque ea factus nullus ſit; Judex loci judicat incolas, ſive ibi nati ſint, ſive alibi, ita Epiſcopus illos ordinare poteſt utroque caſu. Idem habetur iiſdem verbis in *Conc.* Mogunt. Cap. 4. *ann.* 888. *Capitul.* Lib. VII. C. 308. *alias* 229. & *addit.* 4. C. 23.

XVI. Si Presbyter in aliena Diœceſi Ordinationem obtinuerit injuſtè, 12. oris mulctetur, Diaconus 6. & exuatur Ordine, niſi Diœceſanus Epiſcopus Ordinationi pepercerit. *Leges Presbyt.* Northumbrens. *n.* 12. *Sæculo* X. *circa ann.* 988. *Spelman.* Ejuſdem X. Sæculi uſum demonſtrant, tum formula inquiſitionis faciendæ ab eo, qui Parochias luſtrat, relata à Regin. Lib. I. nam inter inquirenda iſtud recenſetur, *Si de alia Parochia oſtendat litteras commendatitias quas formatam vocant*, tum earumdem litterarum formula, quæ ab eodem referuntur in eodem Libro, *Cap.* 438. & *Cap.* 439. In illis enim formulis alienus Epiſcopus à proprio rogatur, ut ad Munia Eccleſiaſtica admittat Clericum dimiſſum, & litteræ ipſæ *Dimiſſoria* dicuntur. Hic locus pertinere videtur ad Dimiſſoriarum ſpeciem, quæ *Exeat* nuncupantur; quia intelligi poteſt de admiſſione ad exercitium Ordinum jam receptorum, ſicut de admiſſione ad promotionem ad Ordines Superiores.

XVII. *Conc.* Rothom. à Mulgerio Archipræſule celebr. *ann. Chr.* 1050. *Cap.* 9. ut Epiſcopus alterius Clericum, niſi ſub legatione, aut probabilibus ſignis, ordinare præſumat.

XVIII. Ordinati ab alio quàm à ſuo Epiſcopo non recipiantur. Greg. VII. *in Conc.* Rom. *incerti anni*, is autem fuit Pontifex ab *anno* 1073. *ad* 1086. Inter Dictatus hujus Pontificis, qui ſunt Privileg. & Prærogativæ, ſed Apoſtolicæ, unus recenſetur, qui ad rem facit: *Quòd de omni Eccleſia quemcumque voluerit Clericum valeat ordinare.* Eruditi exiſtimant Dictatus illos non eſſe Greg. VII. tùm quia inter duas Epiſtolas, referuntur (nempe 55. & 56. Lib. II.) & ad neutram pertinent, tùm quia inter Dictatus extant nonnulla, quæ in operibus hujuſce Pontificis non reperiuntur. Verùm cujuſcumque ſit Autoris Dictatus relatus, certum eſt, ex Doctrina quam continet, optas facultates de promovendo à quocumque ſæculo XVI. frequentiſſimas. Hæc autem Prærogativa ſimilis eſt ei quâ Epiſcopus Carthaginensis fruebatur IV. ſæculo.

XIX. Lugdunensis Parochiæ Clericos, quos contra Statuta Canonum ab alterius Parochiæ Epiſcopis ordinatos litterarum tuarum ſignificatione monſtraſti, cum graduum ſuorum honore recipere Religionis tuæ prudentia poterit, ſi eos aliàs Canonicè & ſine pravitate aliqua ordinatos conſtiterit; ſi tamen eorum probabilem vitam id indulgentiæ perſpexeris promoveri, legimus quippe S. Epiph. ex Diœceſ. S. Joan. Chrysost. quoſdam Clericos ordinaſſe: quod Sanctus vit omninò non feciſſet, ſi ei detrimentum fore perpenderet: Quos igitur tua moderatio arbitrata fuerat recipiendos, injunctâ ſatisfactionis gratiâ propter Eccleſiam quam offenderunt congruâ Pœnitentiâ, miſerationis intuitu, in ſuo quemque honore recipies, ſalvâ in omnibus Sanctorum Canonum diſciplinâ. Urban. II. Hugon. Lugdun. Archiepiſcopo *circa ann.* 1096. Hæc verba: *Cum graduum honore* iſtis juncta *Probabilem vitam, id indulgentia perſpexeris promoveri*, docent Ordinatos ſine Dimiſſoriis tunc incurriſſe ſuſpenſionem ab Ordine ſuſcepto. Deſumpta ex S. Epiphanii exemplo ratio probare nimiùm videtur, nam ſi S. Epiph. culpâ vacavit, ordinans alienos ſubditos ſine Dimiſſoriis, cur præcipit Urbanus, ut ordinati abſque Dimiſſoriis puniantur; quòd ſi pro Urbano reſpondeatur ſe id juſſiſſe, quia tùm extabant Leges illas Ordinationes prohibentes, & non extabant tempore Epiphanii; exemplum ad rem non eſſe reponetur, atque etiam falſum ſupponi, ut patet ex dictis. At fortè voluit tantùm Urbanus allato exemplo culpam excuſare, ac quodammodò minuere.

XX. Quia quidam Clerici deſperantes ab Epiſcopis ſuis ordinari, vel propter imperitiam, vel vitæ incontinentiam, vel nativitatis conditionem, aut tituli defectum, aut ætatem minorem, extra Provinciam ſuam interdùm, etiam à tranſmarinis Epiſcopis ordinantur, vel ordinatos ſe mentiunt, ignota ſigilla Epiſcopis ſuis deferentes; ſtatuimus talium Ordinationem irritam eſſe habendam; ſub interminatione anathematis inhibentes, ne à quoquam ad Officii ſui executionem ſuſcipiantur. Epiſcopus quoque noſtræ Juriſdic. qui talem ſciens & prudens ordinaverit vel ſuſceperit, ab illius Ordinis Collatione, ad quem eum ordinavit, aut ſuſcepit, uſque ad condignam ſatisfactionem ſe noverit eſſe ſuſpenſum. *Conc.* London. Cap. 5. *ann.* 1175.

XXI. Clericorum Ordinationes, qui ad Ordines Sacros promovendi fuerint, ab Epiſcopo Veprim. poſtulabunt, ſi quidem Catholicus fuerit, & gratiam Apoſtolicæ Sedis habuerit, & gratis, ſine aliqua pravitate

vitate, voluerit exhibere, alioquin ab alio quem maluerint Præſule Catholico ſuſcipiendi Ordines libetam habeant facultatem, ſicut in privilegio PASCH. II. & ALEX. III. INNOC. III. in Cap. 19. *De Preſcript.* Etſi relatus locus, ex Epiſtola XIII. ſæculo ſcripta, deſumatur, hunc tamen XII. ſæc. collocamus, quia privilegium de quo meminit XII. ſæculo conceſſum eſt, ac propter hoc privilegium præcipuè adducimus, idque non immeritò, tùm quia nihil ſimile hactenùs obſervatum, tùm quia hinc conjicere licet facultates de promovendo à quocumque, adeò odioſas deinceps factas propter abuſum, juſta ex cauſa inirium duxiſſe. Abuſus in eo ſitus quòd innoxii habeantur, ut rei haberi poſſunt.

XXII. De Clericis, qui examen proprii Epiſcopi declinantes ab extra, Provincialibus, vel tranſmarinis Epiſcopis, Ordinem conſequuntur . . . . . Statuimus ut ab Epiſcopis ſuis, in adminiſtratione Ordinis ita adepti nullâ ratione recipiantur. WALTER *Archiepiſcopus* ROTHOM. *in Conc. ann.* 1189.

XXIII. *Conc.* ROTHOM. 1231. ſub MAURITIO Archiepiſcopo *Cap.* 12. Prohibemus, ne aliquis Clericus ab aliquo, quàm à ſuo Epiſcopo faciat ordinari, niſi ſuper hoc Diœceſani ſui litteras habuerit ſpeciales, vel licentiam. SS. Patres ſtatuerunt, ne quiſquam Epiſcoporum alterius Diœceſis Clericos ordinaret abſque ſui Epiſcopi licentia, & Litteris Commendatiis, alioquin tàm Ordinatores, quàm Ordinatos ab executione ſui Officii ſuſpenderunt.

XXIV. Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd cùm Clericus Græcus Epiſcopo Latino ſubjectus, à Græco Pontifice ordinatur, niſi de Mandato vel licentia ſui Epiſcopi fiat, interdicenda eſt ei Ordinis executio ſic ſuſcepti, tanquàm ab alieno Pontifice, ſine Mandato, vel licentia ſui Præſulis, ordinato. INN. III. Cap. 11. *De Tempor. Ordin. circa ann.* 1202. Supponit INNOC. Græcos Latinis Epiſcopis ſubditos teneri ſervare Leges, quæ vetant, ne abſque Dimiſſoriis Ordines ab alienis Epiſcopis ſuſcipiantur, nec mirum, cum nonnullæ ex *Conc.* NICÆ. & *Concil.* TRULL. Eccleſiæ Græcæ maximè venerandis deſumantur.

XXV. Si aliquis ſine licentia Epiſcopi Latini & Domini temporalis in Regno Cypri ſe fecerit ordinare, Græcus Epiſcopus, qui taliter eum promovit in Regno, ab Officio conferendi Ordines, ab Epiſcopo Latino ſuſpendatur, & taliter ordinatus ad conſuetum Domini ſui ſervitium reducatur. *Compoſitio inita inter Græcos & Latinos Regni Cypri edita a Conſtit.* NICOSIE. *circa medium* XIII. *Sæculi facta eſt.*

XXVI. Quot extant Textus ſub Titulo, *De Temporibus Ordin. in* 6. tot habes Leges prohibentes, ne alieni Clerici abſque Dimiſſoriis ordinentur. Ordinati à non ſuis Epiſcopis, vel aliàs aliquâ irregularitate Canonicâ notati, ad nos mittantur, pro gratia, ſi digni fuerint, obtinenda, ſi ſit caſus in quo ex noſtro Officio poſſimus de Jure miſericorditer diſpenſare. *Syn.* CICESTRENS. *ann.* 1289. *Cap.* 14. Hujuſmodi ordinati irregularibus conjunguntur, nec Ordines exercere ſinuntur ſine Epiſcopi Diſpenſatione.

XXVII. Nos volentes animarum periculis obviare ſtatuimus, ut nullus Epiſcoporum Italiæ de cætero aliquem Ultramontanum Clericum ordinare præſumat, niſi à nobis ſpecialem licentiam habeat, vel ab Epiſcopo de cujus Diœceſi traxit originem ordinandus, vel in cujus Diœceſi Beneficiatus exiſtit, per ejus Parentes Litteras cauſam rationabilem continentes, quare ipſum nolit, aut nequeat ordinare: Eos verò quos contra præmiſſa contigerit ordinari, manere volumus abſque ſpe Diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinendæ ſuſpenſos; ordinantes puniri pœnâ condignâ. *Cap.* 1. *Tit. cit.* CLEM. IV. *circa ann.* 1265.

Duo nova hìc habentur nempè: 1. Quòd licentia S. Pontificis ſuppleat Dimiſſoriarum Ordinarii vices. In tota Africana Eccleſia ſimili gaudebat privilegio Epiſcopus CARTHAG., ut enim poterat ſubditos alienos ordinare, ſic & illorum Ordinationem aliis committere. *Cap.* 55. *Cod. Afr. Eccl.* 2. Quòd abſque Dimiſſoriis ordinatus perpetuò ſuſpenſus ſit, careatque ſpe Diſpenſationis.

XXVIII. Eos, qui Clericos Parœciæ alienæ, abſque Superioris ordinandorum licentia, ſcienter ſeu affectatâ ignorantiâ, vel quocumque alio figmento quæſito, præſumpſerit ordinare, per annum à Collatione Ordinum decernimus eſſe ſuſpenſos, his quæ Jura ſtatuunt contra taliter ordinatos in ſuo robore duraturis. *Cap.* 2. *E. T.* GREG. X. *in Conc.* LUGDUN. *ann.* 1273. Quod de pœna ordinantis dicitur novum eſt. CLEM. IV. eam arbitrio Superiorum dimiſerat.

XXIX. Cùm nullus Clericum Parœciæ alienæ, præter Superioris ipſius licentiam debeat ordinare: Superior intelligitur in hoc caſu Epiſcopus de cujus Diœceſi eſt is, qui ad Ordines promoveri deſiderat, oriundus, ſeu in cujus Diœceſi Beneficium obtinet Eccleſiaſticum, ſeu habet, licèt alibi natus fuerit, domicilium. *In* eod. Cap. 3. *E. T.* BONIFAC. VIII. *circa an.* 1299.

Prima Lex quæ determinavit qui Epiſcopi proprii nomine intelligantur: In eodem Capite, alia ſunt plura nondùm notata, eaque reſpiciunt, tùm eos qui Juriſdictionem Epiſcopi exercent, vel abſentis, vel mortui, tum privilegiatos Prælatos, quibus indultum eſt à Sede Apoſtolica, ut ſubditos ſuos, à quo voluerint, ordinari faciant.

XXX. Inferiores quoque Prælati, Religioſi, vel alii, niſi eis, quòd ſuos Clericos, aut ſubditos poſſint à quo Epiſcopo voluerint facere ordinari, à Sede Apoſtolica ſpecialiter ſit indultum, vel Officialis Epiſcopi (cùm ad hoc ſe ipſius Officium non extendat) hujuſmodi nequeunt licentiam impertiri; Epiſcopo autem in remotis agente, ipſius in Spiritualibus Vicarius Generalis, vel Sede vacante, Capitulum, ſeu is ad quem tunc temporis adminiſtratio ſpiritualium noſcitur pertinere, dare poſſunt licentiam ordinandi. *Ibid.* Ejuſdem Cap. §. *ultimus* aliquid novi etiam docet, nempè Religioſos ad nutum Superiorum alicubi commorantes, ibidem Ordines ſuſcipere poſſe ab Epiſcopo loci. Religioſi verò à ſuis Superioribus in non exemptis Prioratibus, Deputati Priores, & eorum Socii, poſſunt à locorum Diœceſanis, quamdiu morantur in ipſis Prioratibus, ordinari licitè, licèt non ſint de eorum Diœceſibus oriundi. *Ibid.*

XXXI. Nullus Epiſcopus vel quivis alius . . . . . Homini Diœceſis alienæ abſque ſui Superioris licentia Tonſuram præſumat conferre Clericalem . . . . . Qui contra fecerit, ut in eo in quo peccaverit puniatur, per unum annum à Collatione Clericalis Tonſuræ duntaxat noverit ſe ſuſpenſum. *Ibid. Cap.* 4. Idem BONIF. *Quivis alius.* Hæc verba addita propter Abbates, quibus Tonſuram licet conferre.

XXXII. Prohibemus, ne aliquis Clericus Diœceſis noſtræ ab alio ſe faciat ordinari, niſi licentiam à nobis ſuper hoc obtinuerit ſpecialem, nec taliter ordinati, in Ordine ſic ſuſcepto, miniſtrare præſumant ſine noſtra licentia, vel ſententia ſpeciali. *Synod.* BAJOC. Cap. 3. *ann.* 1300. Canon hic duo oſtendit: 1. Receptam fuiſſe in Diœceſi BAJOC. ſuſpenſionem Ordinatorum abſque Dimiſſ. 2. Sedi Apoſtolicæ reſervatam non fuiſſe ipſius abſolutionem.

XXIII. *Conc.* AUSCIT. Cap. 12. *ann.* 1300. idem habet quod BONIF. VIII. in Cap. 3. & 4. *De Temporib. Ordin.* circa Dimiſſ. proprii Epiſcopi & determinationem quis ſit proprius Epiſcopus.

XXXIV. Epiſcopus alienum Parochianum, ſeu alterius Diœceſis, non debet ordinare ſine litteris proprii Epiſcopi ipſius ordinandi. *Syn.* LINGO. *ann.* 1404. BOCHEL. *Eccl. Galli.* DECR. LIB. III. *Tit.* 2. Cap. 89.

XXXV. Nos eorum temeritatem, qui abſque litteris Dimiſſoriis ſe faciunt ad Sacros Ordines promoveri, tali caſtigatione reprimentes, ut aliis in poſterum committendi ſimilia aditus præcludatur valitura: Statuimus quòd omnes, & ſinguli, qui abſque litteris Dimiſſoriis ad aliquem ex Sacris ſe fecerint promoveri, à ſuorum Ordinum executione, ipſo jure

ſuſpen-

ſuſpenſi ſint. Pius II. *Conſtitut.* 7. §. 12. *ann.* 1461.

XXXVII. Dimiſſoriæ non dentur promovendis, niſi debitè examinati fuerint ab Ordinario, & idonei inventi. Si qui promoti fuerint ad Ordines Sacros, non habitis Dimiſſoriis, ſuſpendantur à celebratione Miſſarum per tempus quod convenire videbitur ordinario, & ſi jam promoti incapaces inveniantur, corporaliter puniantur arbitrio Diœceſani. *Concil.* Bitur. Cap. *ann.* 1528. *Suſpendantur*, hæc vox denotat ſententiæ ferendæ eſſe ſuſpenſionem, in præcedentibus verò Canonibus eſt ſententiæ latæ. Fortè agitur hic tantum de executione, quæ facienda eſt, illorum canonum.

XXXVIII. Injungimus noſtris Suffraganeis, ut ſi quandò Litteras Dimiſſ. indulgere voluerint, ne indigni aſſumantur, obſervent Ordinem, qui ſequitur: *Volentes impetrare Dimiſſorias accedant ad Diœceſanos, qui ſuper præmiſſis Ætate, Litteraturâ, Moribus, Beneficio, ſeu Patrimonio inquirant, ſerventque prædictas ſolemnitates perindè ac ſi in propria ordinare vellent*, &c. *Conc.* Senon. *ann.* 1528. *p.* 2. Cap. 5.

XXXIX. Nemini poſthac (ubi digna & juſta cauſa non eſt) dentur licentiatoria Ordines extra ſuam Diœceſim recipiendi, niſi priùs ſit juxta modum præſcriptum in ſua Diœceſi examinatus; ad hoc enim comperimus quoſdam licentiatoria petere, ut examen ſubterfugiant, *Act. d.* 2. *n.* 3. *Conc.* Colon. *an.* 1549.

XL. Commiſſariis noſtris ſeriò inhibemus, ne alicui Litteras Dimiſſorias ad aliam Diœceſim, ſine magna & neceſſaria cauſa, quam benè exploratam habere debent, concedant: Qui in aliena Diœceſi Ordines ſuſceperint ad executionem Ordinum, quos ſe habere aſſeverant, non admittantur, niſi priùs Vicariis noſtris de ſuſceptis Ordinibus legitimo documento fidem fecerint, & ab eiſdem quod admitti debeant Litteris Patentibus obtinuerint. *Concil.* Mogunt. *ann.* 1549. Cap. 84.

XLI. Nullus poſt hæc, qui Diœceſi præſit, Litteris Dimiſſoriis inſerat clauſulam illam: *Negligentia potiùs quam rectè adminiſtrati muneris, teſtem videlicet conſcientiam noſtram exonerantes*; ſed per Litteras ſuas teſtetur eos, idoneos, & qui provehantur dignos; quibus hanc inſeret clauſulam: *Quem idoneum reperimus*, aut nulla Litteris fides habebitur. *Ibid.* Cap. 12.

Facultas de promovendo à quocumque non ſuffragetur, niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam à propriis Epiſcopis ordinari non poſſint, in Litteris exprimendam. *Conc.* Trid. Seſs. VII. *an.* 1547. Cap. 11.

XLII. Placuit Synodo, quæ vulgò *Dimiſſoriæ Litteræ* dicuntur, nemini concedendas eſſe ad Sacros Ordines, præterquàm eruditis, optimiſque moribus præditis, titularis, & aliàs debitè qualificatis, & qui à Judice Ordinario loci, in quo nati fuerint, vel quem habitare ſoliti ſint, Litteras acceperint, quibus teſtentur & fidem faciant de ætate legitima, & ſe viros probos, ex legitimo Matrimonio, probatæ conſuetudinis, & à criminibus immunes, niſi hæc Epiſcopo perſpicuè innoteſcant. *Concil.* Narbon. *ann.* 1551. Cap. 11.

Notandum eſt, quod dicit de Atteſtationibus, de Ætate, Legitimitate, Moribus, Beneficio, Patrimonio, concedendis à Judice loci Ordinario, ad dimittendos alieno Epiſcopo ordinandos, cùm hæ dari ſoleant à Prælatis Eccleſiaſticis, ſive Epiſcopo, ſive Vicario Generali, ſive curato.

XLIII. Jubemus noſtris Diœceſanis, ne alterum Epiſcopum adeant pro Clericali Tonſura, aut aliis Ordinibus ſuſcipiendis, abſque noſtris ad id permittendum Litteris, ſub pœna excommunicationis, & mulctæ pecuniariæ. *Synod.* Paris. *an.* 1557.

XLIV. Facultates de promovendo à quocumque non ſuffragentur, niſi habentibus cauſam ob quam à propriis Epiſcopis ordinari non poſſint, in Litteris exprimendam. *Conc.* Trid. Seſs. VII. Cap. 11. *an.* 1547.

Dùm exponebamus *Cap.* 19. *De Præſcript.* de facultatibus, de quibus hìc meminimus, eaſque factas odioſas diximus; hoc autem confirmatur ex mox relato *Cap.* Trid. palam enim facit adeò frequentes fuiſſe tunc temporis, atque ſine juſta cauſa conceſſas, ut eas ad certos caſus limitare *Conc.* Trid. coactum fuerit.

XLV. Unuſquiſque à proprio Epiſcopo ordinetur, quòd ſi quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujuſvis privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus, permittatur, niſi ejus probitas, ac mores, Ordinarii ſui teſtimonio commendentur. Si ſecùs fiat, ordinans à collatione Ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum Ordinum executione quandiu proprio Epiſcopo videbitur expedire, ſit ſuſpenſus. *Conc.* Trid. Seſs. XXIII. Cap. 8. *ann.* 1563.

Litteræ, de quibus hìc *Conc.* non ſunt, niſi Teſtimoniales, eaſque requirit etiam erga eos, quibus indultum eſt alienos ſubditos ordinare, idque ſub ſuſpenſione ipſo facto incurrenda; quid juſſiſſet in eos, qui, ſine tali Indulto, ſimiles Ordinationes attentarent? indultum hujuſmodi vim nullam habet in Gallia.

XLVI. Epiſcopus familiarem non ſubditum ordinare non poteſt, niſi per triennium ſecùm fuerit commoratus, & Beneficium, quâcumque fraude ceſſante, ſtatim reipsà illi conferat, conſuetudine quâcumque etiam immemorabili, in contrarium non obſtante. *Ibid.* Cap. 9.

Exceptio eſt capitis præcedentis variis modis limitata; nam neceſsè eſt: 1. Ut Commenſalis ſit: 2. Ut Commenſalitas ſit triennalis: 3. Ut alligetur Diœceſi collatione Beneficii verâ & non fictâ.

Cùm caput iſtud indiſtinctè loquatur de Ordinatione, intelligi poteſt de Promotione ad Subdiaconatum, ut & de collatione Superiorum Ordinum, ideòque ſupponit commenſalem ordinari poſſe Subdiaconum, titulo Patrimonii vel Penſionis.

XLVII. *Conc.* Aquil. *ann.* 1596. idem habet de Commenſali. *Cap.* 11. *in fine.* Idem quoque *Conc.* Bitur. *ann.* 1584. & confirmatintereà interpretationem datam, cùm expreſsè dicat: „Epiſcopum domeſticos ſuos „ordinare poſſe, tàm Patrimonii, quàm Beneficii Titulo.

Liceat Epiſcopis familiares & domeſticos ſuos ordinare ſine Litteris Dimiſſoriis, dummodò per triennium apud eos vixerint, ſive ad Titulum Patrimonii quod ad vitam honeſtè ſuſtentandum eis ſufficiat, ſi modò Epiſcopus judicaverit eos ordinandos pro neceſſitate & commoditate Eccleſiarum ſuarum, quibus Eccleſiis adſcribere eos debebit, ut ibi ſuo fungantur munere, ſive ad Titulum Beneficii, quod reipſa illis conferre teneatur, juxta *Concil* Trid. præſcriptum. 221. *Cap.* 6. Hinc colligere eſt citata *Concilia* exiſtimaſſe animum habitandi etiam per triennium in aliqua Diœceſi non ſufficere ad acquirendum Domicilium, vi cujus Ordines ſuſcipere quis poſſit ab illius Epiſcopo, cùm preterea triennalem habitationem ſimul & commenſalitatem requirant. In actis Comitiorum *Ecclef. Galliæ.* idem Decretum. *Concil.* Trid. inſeritur inter ea ejuſdem *Concilii* Decreta, circa Ordines, quæ ab eadem Eccleſia recipiuntur.

XLVIII. Nullum alienæ Diœceſis admittant, niſi acceptas ab Ordinario ſuo Litteras, ſibi conceſſæ facultatis, & anteactæ vitæ, morumque, ac Religionis teſtes exhibeat, quæ vetuſtiores non appareant, quàm quæ intra annum ſcriptæ ſunt. *Conc.* Burdigal. Cap. 5. *ann.* 1583.

XLIX. Ne quis in aliena Diœceſi, niſi Litteras facultatis à ſuo Epiſcopo acceptæ, proferat, cujus teſtimonio ejuſdem probitas ac mores commendentur, in album ordinandorum referatur. *Ibid.* Cap. 14.

L. Qui alienæ Diœceſis eſt, hæc ab Ordinario ſuo habeat: Litteras Dimiſſorias de Ordine ſuſcipiendo ... neque vetuſtiores ſint duobus aut tribus menſibus à die Sacræ Ordinationis ſupputandis; niſi ex cauſa aliud Epiſcopo videatur. *Concil.* Aquen. *an.* 1585. *De Ord.* idem *ibid.* requirit decennalem habitationem, ut quis ſit Diœceſanus ratione domicilii. Idem requiſierat *Concil.* Mediol. IV. §. 2. Cap. 8. Conc. Tom. XV. *p.* 463. Alia *ibid.* habet in Dimiſſoriis ſervanda, quæ collecta ſunt inter Requiſita ad Ordines.

LI. Nullus niſi à proprio ordinetur: quod ſi ob legitimam cauſam ab alio Epiſcopo promoveri quis petat, nullatenùs ei permittatur, niſi ejus probitas, ac mores, Ordinarii ſui teſtimonio commendentur. *Conc.* Mexic. *an.* 1585. Lib. I. T. 4. *De Mod. Confer. Ord.* §. 1.

LII. Ad abolendam pravam conſuetudinem contra Decreta hujuſmodi, in hanc Provinciam introductam, quâ multi alienigenæ ab alio, quàm à proprio Epiſcopo, & abſque ejus conſenſu, & approbatione, ad Titulum quem vocant *Domicilii*, ſive *Jurati*, ordinari conſueverunt, præſtito ſolùm juramento ſibi eſſe in animo, in ea Diœceſi, ubi promoti fuerint permanere: Interdicit hæc S. Synodus, ne quiſquam ad Titulum hujuſmodi ordinetur, aut ordinari permittatur, niſi per tantum tempus in ea Diœceſi vitam duxerit, ex quo probabile ſit velle ſe ibi permanere. Quòd ſi aliqui contra hoc Decretum ſuerint promoti, ipſo facto ab executione ſuſceptorum Ordinum ſuſpendantur, & cujuſque Beneficii ſeu adminiſtrationis Indorum ſint incapaces per triennium. *Ibid.* §. 2.

LIII. Qui in una Diœceſi ordinari cœperint, in alia, quamvis ibi per tres annos fuerint commorati, reliquos Ordines non ſuſcipiant, niſi à proprio Prælato cum Litteris dimittantur, & unuſquiſque proprium Paſtorem agnoſcat. *Ibid.* Hinc patet Mexicanos Patres ſenſiſſe, ut par eſt, non convenire, ut qui inferiores contulit, ſpolietur jure conferendi majores, ex eo ſolo, quòd qui ab eo illos accepit, extra ipſius Diœceſim commoratur.

LIV. Felicis recordationis PII II. & aliorum Prædeceſſorum, qui per ſuas Conſtitutiones contra hujuſmodi malè promotos (abſque Litteris Dimiſſoriis) diverſas pœnas inflixerunt, veſtigiis inhærentes, eoſdem Clericos poſthac malè promotos ab executione Ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe, & facultate ad alios ſuperiores aſcendendi perpetuò ſuſpenſos declaramus. SIXTUS V. *Conſtitut.* 9. *ann.* 1588. §. 3. Prædeceſſores quos laudat, à ſuperiorum ſuſceptione expreſſè non interdixerant; ſed eam pœnam in perpetua ſuſpenſione comprehenderant.

LV. Quicumque abſque Epiſcopi ſui Dimiſſoriis Litteris, in ſubreptitiam Ordinum quorumvis promotionem occultè ſe inſinuarint ipſo ſe jure ſuſpenſos eſſe, & ſi ſic ſuſcepto Ordine miniſtrarint, PII II. Conſtitutione irregularitatem ſe ſubiiſſe noverint, ob quam & pœnis aliis Jure ſancitis, & Beneficiorum privatione mulctentur. Id ne facilè accidat junctam huic Conſtitut. SIXTI V. de malè promotis Bullam, & in Diœceſana Synodo quotannis promulgari, & pridiè illius diei, quo Ordines conferentur, ordinandis Clericis palam legi edicique præcipimus. *Conc.* TOLOS. *an.* 1590. *C.* 7. *n.* 1. *Part.* 2. Idem habet. *Conc.* AQUEN. *an.* 1585. *Tit. De Ordine.* Eo excepto quòd de ſolis Sacris Ordinibus loquatur, ut & PII Conſtitutio, nec de Conſtitutione SIXTI mentionem faciat.

LVI. Promovendi etiam ad minores, peæterLitteras Dimiſſorias, teſtimonium afferant de vita & moribus... qui alienæ eſtDiœceſis hæc afferatLitterasDimiſſorias, &c. *Conc.* AVENION. C. 19. *an.* 1594. Colligitur ex priori hujus canonisParte in Provincia *Avenion.* litter. Dimiſſor. de vita & moribus mentionem tum non feciſſe.

LVII. Clericos alienos cum legitimis Dimiſſotiis recipere, ſi fuerint eorum Epiſcopi impediti, & examinatos dimiſerint, laudabile & honeſtum. *Concil.* AQUILEI. *ann.* 1596. *C.* 11.

LVIII. Epiſcopi ſubditos ſuos nonniſi jam probatos & examinatos ad alium Epiſcopum dimittant, juxta Decretum *Conc.* TRID. *Concil.* MECLIN. *ann.* 1607. *C.* 5. TOM. IX.

LIX. Si infirmitate, aut alio legitimo detentus impedimento, Epiſcopus proprius ad alium remiſerit eum, qui eſt ordinandus, hoc faciet Litteris Dimiſſoriis, quas non concedet pro quocumque Ordine, niſi ita priùs examinato & approbato, ac ſi ipſe eundem ordinem pro quo dimittitur eidem conferre debet. *C.* 1. *Conc.* NARB. *ann.* 1609.

LX. Nullæ externorum admittantur Dimiſſoriæ, niſi ſint Regulares, qui per annum in Regno reſederint, & ibidem ab Ordinariis Regni Dimiſſorias obtinuerint. *Ibid.*

LXI. *Conc.* BURDIG. *an.* 1624. *T.* 6. *n.* 9. loquens ex profeſſo de Dimiſſoriis tria vetat: 1. Ne dentur abſque vera neceſſitate: 2. Ne concedantur non examinatis: 3. Ne quis ordinetur vi facultatis de promovendo à quocumque, abſque Litteris Commendatitiis Ordinarii, ſub pœna à *Conc.* TRID. præſcripta.

LXII. URBAN. VIII. *Conſtit.* 37. *v.* 3. *an.* 1624. innovat Conſtitut. CLEM. IV. contra promotos abſque Litteris Dimiſſoriis, & addit illos plectendos aliis pœnis ad arbitrium Summi Pontificis; hæc enim habet: *Inſuper promotos hujuſmodi (abſque Litteris Dimiſſoriis) non ſolùm prædictis pœnis (perpetuâ ſuſpenſione abſque ſpe Diſpenſationis) verùm etiam majoribus, arbitrio noſtro, & pro tempore exiſtentis Pontificis, infligendis pœnis.*

Quæ ex collectis Canonibus inferre liceat?

Relati Canones in hacce Prima Parte demonſtrant.

I. Nulli unquam Jus Commune permiſiſſe, ut à quocumque vellet Ordines ſuſciperet: nec cuiquam ad id plures quàm tres Epiſcopos conceſſiſſe origines Domicilii & Beneficii.

II. Ante ſæculum XIII. mentionem expreſſam non fieri de Epiſcopo Beneficii; antiquior enim circa id Canon eſt CLEM. IV. *ann.* 1265. creati; nec mirum, tùm quia de Beneficio propriè, dicto, de quo hîc agitur, nullus ſermo ante ſæculum XII. tùm quia ad uſque idem tempus Ordinatione ipſâ Beneficium conferebatur; nam ALEX. III. primus Ordinationes Titulo Patrimonii probavir.

III. De Epiſcopo domicilii dicendum quod de Epiſcopo Beneficii dictum eſt, ſiquidem BONIF. VIII. *ann.* 1294. creatus, primus eſt qui illius expreſſè meminerit; cujus rei ratio: Quandiù reprobatæ ſunt Ordinationes abſolutæ, quod factum (ut mox dictum eſt) uſque ad ſæculum XII. Clerici inferiores ratione Domicilii nunquam ordinabantur, cùm ſe in aliam Diœceſim transferre non poſſent, abſque Dimiſſoriis Epiſcopi, à quo primum Ordinem ſuſceperant, quique illos ordinando ſuæ Diœceſeos Eccleſiæ alicui alligarat: Ex alia Parte ante ſæculum XIII. pauciſſimi ſunt Canones, qui de Epiſcopo Laicorum, quoad Ordines loquantur; illi verò, qui illius meminerunt, admodum generales ſunt, & ita concepti, ut de Epiſcopo originis, perinde ac de Epiſcopo Domicilii intelligi poſſint, quod percurrenti collectos Canones facillimè patebit & clariſſimè: Primus enim, ſcilicet CARTHAG. his verbis utitur: *Laicum de alienaPlebe, ut poteſt quis eſſe de Plebe duplici modo, origine & domicilio.* Secundus, nempe ARAUSICANUS has voces adhibet: *Alienos Cives, & Civis fieri quis poteſt tàm domicilio quàm origine.* Tertius, nimirum HAORIANICUS ſic loquitur: *Alterius Parochianum.* Idem habet. MOGUNTINUS, qui eſt quartus, &c. *& Parochiatus acquiritur & origine & domicilio.* Alios autem non colligimus qui de Epiſcopo Laicorum ſermonem faciant, præter *C.* 4. *De Temp. Ord. in* 6. quod etiam voce generali utitur. Prætereà hic Textus poſterior eſt laudato Textu BONIFACIANO.

IV. Facultates de promovendo à quocumque, ante ſæculum XII. non viſas, ab initio cauſas juſtas habuiſſe, ſcilicet quòd Ordinarius, vel Hæreticus eſſet, vel Schiſmaticus, vel gratis Ordines conferre nollet, nec ordinandis qui laxiores Epiſcopos quærere potuiſſent datas, ſed illorum Superioribus, quorum intererat, idoneos ad id Epiſcopos eligere; non enim aliis quàm Monaſteriis, aut Abbatibus concedebantur. Progreſſu temporis paſſim & omni petenti datas, atque etiam ordinandis qui illis abuti poſſent, & plerumque abſque juſta cauſa, denique illarum conceſſionem prohibitam, niſi juſta cauſa ad id cogat, eaque ut verificari poſſit in facultate exprimatur. In quo prærogativa Papæ valdè diſcrepabat à privilegio Epiſcopi CARTHAG. qui alienos Diœceſanos non ordinabat, vel aliis ordinandos non committebat, niſi requiſitus ab Eccleſiis, quæ illis egebant.

V. Canones vetantes Epiſcopis, ne alienos ſubditos ad Ordines admitterent, non, conſentiente Epiſcopo proprio, non excepiſſe ab hac Lege Summum Pontific.

Non obſtant *Canones, qui probant facultates promovendi ab alio quàm à ſuo, nec etiam hi, qui ſupponunt Summum Pontificem diſpenſare poſſe ab habendo Dimiſſorio:* Hi etenim, aliique ſimiles Canones nihil aliud evincunt,

cunt, niſi utramque exceptionem, uſu potiùs introductam fuiſſe, quàm Lege, tolerari & non probari, præſertim in Gallia, aliiſque nonnullis Eccleſiis: Harum autem ſententia in eo nititur, quòd vocatio ad Ordines Epiſcopo pertineat, illiuſque ſolus Judex, & de illa rationem non debet, niſi Deo.

VI. Dimiſſoriarum formam variam fuiſſe, ac etiam nunc eſſe, quoad tempus durationis, vel quoad numerum Ordinum, vel quoad examen dimiſſorum, quod aliàs remittebatur Epiſcopo ordinaturo, ejuſque conſcientia reddendæ illius rationis Deo onerabatur; ſed illa clauſula *ſuam conſcientiam onerantes*, à pluribus rejecta fuit, utpote odioſa, exactaque à dimittente, ut de illo examine reſponderet, nec dimitteret niſi examinatos & probatos.

PARS SECUNDA.

De Literis Dimiſſoriis Exeat *nuncupatis.*

I. Si quis Presbyter, vel Diaconus, vel omninò ex Clericorum Catalogo, relictâ ſuâ Parochiâ, in aliam abſceſſerit, & cùm penitùs tranſierit, præter Epiſcopi conſcientiam in aliena Parochia maneat, eum non ampliùs celebrare jubemus; maximè ſi eum adhortante Epiſcopo, ut rediret, non paruerit, in contumacia & inſolentia perſeverans: Is tamen ut Laïcus communicet. *C.* 14. *Apoſtol.* GENTIANO HERVETO *Interprete.*

Ab hoc Canone incipimus, non quòd aliis mox adducendis antiquiorem exiſtimemus; ſed quia Canones Apoſtolorum primorum ſæculorum Diſciplinam continere communis opinio ſit.

Non depouit Canon, niſi obſtinatos, ideoque mitior Canone TRULLANO, infrà referendo *n.* 13. deponente, ſine ulla contumaciæ conditione, Diœceſin deſerentes ſine Dimiſſoriis *Exeat* nuncupatis.

Decimus quintus eſt apud DIONYSIUM *Exiguum*, qui illum ita punctuat, ut culpa conſiſtat in eo quod Clericus abſque Epiſcopi licentia Parochiam ſuam deſerat; virgula enim collocatur poſt illa verba, *præter Epiſcopi conſcientiam.*

II. Omninò viſum eſt, ut Conſuetudo, quæ præter Canonem in nonnullis partibus invenitur, tollatur, ut à Civitate in Civitatem, nec Presbyter, nec Diaconus tranſeat: Si quis tale quippiam aggreſſus fuerit, quod factum erit omninò infirmabitur, ei Eccleſiæ reſtituetur cui Presbyter ordinatus. *Concil.* NICÆN. *C.* 15. *ann.* 325. *ex interpretatione* HERVETI. Dimigrationem ex una Parochia in aliam *Concil.* NICÆN. non damnat, niſi quia fiebat abſque Superioris conſenſu, ſicut & ſine juſta cauſa.

III. Nullus externus ſine pacificis ſuſcipiatur. *C.* 7. *Concil.* ANTIOCH. *ann.* 341.

IV. Nec Presbyteris, qui ſunt in Pagis, dent Canonicas, vel ad ſolos vicinos Epiſcopos, Epiſtolas emittant: Coepiſcopi autem nulli reprehenſioni affines dent pacificas. *Ibid. C.* 8. *ex verſione* HERVETI.

DIONIS, ita interpretatur Canonem, ut doceat Presbyteros agrorum poſſe literas ad vicinos Epiſcopos tantùm, non ad omnes Coeſpicopos, nec poſſe dare generales Epiſtolas, niſi ſint irreprehenſibiles.

ISIDOR. reſtringit *Can.* 7. ad peregrinos Clericos, alii abſolutè vertunt, quoad cætera cum DION. penè omninò convenit. Cùm Presbyteros agrorum à Coepiſcopis diſtinguat, per Presbyteros agrorum aliud intelligere non eſt quàm Parochos rurales, quibus alii non ſuberant, in quo à Coeſpicopis differebant, quibus alii ſuberant.

V. Sæpe Theſſalonicam ex Provinciis Presbyteri & accedunt, & brevis temporis morâ non contenti permanent, & omne tempus illic agentes tranſigunt, vel vix tandem ad ſuas Eccleſias poſt plurimum tempus reverti coguntur: De iis ergo definiendum eſt. OSIUS Epiſcopus dixit: *Ea Decreta, quæ de Epiſcopis conſtituta, (nempe ut excommunicentur, ſi tribus Dominicis continuis abſint à Diœceſi) ſerventur etiam in ejuſmodi perſonis.* Conc. SARDIC. *ann.* 347. C. 16. *in Verſione* HERVET. C. 20. *in aliis.*

VI. De Clericis, qui de Civitate in Civitatem tranſeunt, placuit eos, qui à Sanctis Patribus editi ſunt Canones, vires obtinere. *Conc.* CALCED. *C.* 5. Confirmat ergo hic Canon Canonem ANTIOCH. expreſsè prohibentem, ne Clericus externus abſque Commendatitiis recipiatur, atque etiam Canonem APOST. Canonem NICÆN. Canonem SARD. idem quodammodo vetantes.

VII. Quidam putant unde iſtam habeas poteſtatem Fr. Cariſſ. ut cenſuerimus, cenſeamuſque quicumque de illis ad noſtras Regiones veniunt, ſine tua non ſuſcipiendus eſſe *formata.* ZOZIM. *Ep.* 11. *ad* PATROCLUM *Epiſcopum* ARELAT. creatus eſt Pontifex *ann.* 417.

VIII. Nullus Clericus cujuſcumque Ordinis, non Diaconus, non Presbyter, quâcumque occaſione faciente, propriam relinquat Eccleſiam; ſed omnimodis, aut excommunicetur, aut redire cogatur. *Conc.* ARELAT. II. *C.* 13. *ann.* 452. Loquitur de Clerico, qui exivit ſine Literis Epiſcopi, præcipitque ut revocetur, ac, niſi paruerit, excommunicetur.

IX. Ne Presbyter territorii alieni, ſine conſcientia ſui Epiſcopi, in alterius Civitatis teritorio præſumat Baſilicis atque Oratoriis inſervire, niſi fortè Epiſcopus ſuus illum cedat Epiſcopo illi, in cujus territorio habitare diſpoſuit. In quo ſi exceſſum fuerit, Epiſcopus, cujus Presbyter fuerit, fratri ſuo noverit culpabilem ſe futurum, qui Clericum juris ſui illicita facientem ſciens, à ſcandali admiſſione non revocat. *Concil.* EPAON. *ann.* 517. *C.* 5.

Epiſcopus ad celebrationem Divinorum alienum Clericum admittens, ſibi à proprio Epiſcopo non dimiſſum, particeps furti habetur: Qui verò cedit ad tempus Clericum ſuum alii Epiſcopo, illum corrigere tenetur, ſi intra ſeſſionis tempus deliquerit.

X. Presbytero, vel Diacono, ſine Antiſtitis ſui Epiſcopi ambulanti communionem nullus impendat. *Ibid. C.* 6. Idem dixerat *Conc.* AGATH. *C.* 52. *ann.* 506. Ex hoc Canone inferre licet, præcedentem loqui de Clericis Litteras Commendatitias habentibus, cùm prohibeat tantùm, ne in Miniſterio Sacro retineantur, niſi dimittantur à ſuis Epiſcopis.

XI. Incognitos peregrinos ad Ordines Eccleſiaſticos, nullâ ratione ſuſcipias, quia ... plurimi peregrini etiam in minoribus conſtituti ad fortiores honores prætendiſſe ſæpe probati ſunt. S. GREG. LIB. II. *Ep.* 25. *ad* JOANNEM *Epiſcopum* SQUILLATINUM. Canonem hunc intelligimus de exercitio Ordinum ſuſceptorum, quia illa verba, *fortiores honores prætendiſſe*, ſignificant illos ſibi Ordines attribuiſſe, quos non ſuſceperant.

XII. Si Clericus, proficiſcens de Civitate ad alias Civitates voluerit aut Provincias pergere, Pontificis ſui Epiſtolis commendetur: Quòd ſi ſine Epiſtulis profectus fuerit manifeſtis, nullo modo recipiatur. *Concil.* RHEM. *ann.* 625. *C.* 12 *Manifeſtis* idem ſignificare videtur quod *patentibus.*

XIII. Nullus omninò Clericus, in quocumque gradu ſit, poteſtatem habeat ſine proprii Epiſcopi ſcripta Dimiſſoria in alienæ Civitatis Catalogum referri; qui enim hoc non ſervaverit, ſed quod in ſe eſt, eum qui illi manus impoſuit dedecore affecerit, deponatur & ipſe, & qui eum præter rationem ſuſcepit. *Conc.* TRULLAN. *C.* 17. *ann.* 691. Canonis Præfatio docet communem tunc fuiſſe damnatum abuſum, indeque Clericos inſolentes & inobedientes fuiſſe dedecus quo Epiſcopus proprius afficiebatur, duplici eſt capite; nam temnebatur ejus autoritas, anſa quoque præbebatur de illo pravi aliquid ſuſpicandi.

XIV. De Clericis; qui proprias Eccleſias relinquunt, quid de iis agi debeat, ex Canone Sanctorum Apoſtolorum *Capite* 15. ita continetur: *Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quilibet de numero Clericorum, relinquens propriam Parochiam, pergat ad alienam, & omninò demigrans propter Epiſcopi ſui conſcientiam, in aliena Parochia commoretur, hunc ulterius miniſtrare non patimur, præcipuè ſi vocatus ab Epiſcopo redire contempſerit, in ſua inquietudine perſeverans, verumtamen tanquam Laicus ibi communicet.* ZACHARIÆ ad PIPINUM C. 16. is creatus eſt Pontifex *ann.* 741.

Cùm ſuſpenſus ad Ordines majores promoveri non poſſit, memorati Clerici dum à ſuſceptis ſuſpendun-

Digitized by Google

tur à majoribus ſuſcipiendia prohibentur. Pro Epiſcopis, qui alterius Clericos ſuſceperunt, ut excommonicentur. *In eod. Canon. Cap.* 16. continetur: Epiſcopus verò apud quem memoratos eſſe conſtiterit, ſi contra eos decretam ceſſationem pro nihilo reputans, tanquam Clericos forte ſuſceperit, velut Magiſter inquietudinis Communione privetur. *Ibid.* Cap. 17.

XV. Nullus Epiſcoporum de alterius Titulo Preſbyterum, aut Diaconum ſuſcipere præſumat, abſque cauſa rationabili, & Litteris Commendatoriis. *Conc.* CALCHUTENS. *ann.* 787. Cap. 6.

XVI. Presbyteros peregrinos vel abſolutè ordinatos ſine Litteris Commendatitiis circumeuntes Provincias nuſquam eos miniſtrare patimur, vel Sacramenta tradere, abſque conſcientia Epiſcopi: quæ verò neceſſaria, placuit eos (videtur legendum eis) adminiſtrare: ad miniſteria tamen Sacrotum tales nolumus admitti ſine grandi diſcretioue. EGBERT. EBORAC. Archiep. inclinante Sæculo VIII. idem refert. Cap. 17. *Conc.* NIC. *in Excerpt. n.* 50. *&* Cap. 6. *Conc.* CALCHD. *n.* 51.

XVII. unuſquiſque Epiſcoporum Parochiam ſuam diligenter perſcrutari nitatur, ne aliquis Presbyter ab alterios Parochia in ſuam commigrans Officium celebrare præſumat, ſine litteris Commendatitiis, ſicut olim multis in locis actum eſſe repertum eſt. *Conc.* TURON. III. Cap. 13. *ann.* 813.

XVIII. Nullus vagantem ex aliena Parochia audeat recipere, aut ſecùm commorandi, aut Miſſam celebrandi, niſi permiſſione noſtrâ. *Capitul.* AHITON. *Ep. Baſil. n.* 19. *Sæc.* IX.

XIX. Inter ea quæ requirenda ſunt à Parocho dùm Parochia viſitatur, unum eſt quod Commendatitias Litteras reſpicit; hoc autem eſt: Si de alia Parochia oſtendat Litteras Commendatitias, quas *formatam* vocant. REGIN. LIB. I. *p.* 28. *n.* 79. *Sæc. X.*

XX. Duo ſunt in IVONA *Ep.* 4. quæ ad rem facere videntur: 1. Dicit dimiſſos à ſe Monachos aliquos ad cuſtodiam animarum, queriturque illos ab Abbate in Monaſterio detineri, hæc enim habet: „Contra inſti„tuta Majorum quoſdam fratres ſemel à nobis dimiſ„ſos ad cuſtodiam animarum apud vos detinetis „ 2. Inſinuat ad Epiſcopum pertinere ut de diſceſſione Monachorum à Monaſterio cognoſcat, cauſamque diſcutiat; ſic enim loquitur: „Tranſmittatis Domi„num GALTERIUM quondam Monaſterii *Bonæ-Vallis* „Abbatem, quatenus auditâ ab eo ſuæ diſceſſionis „cauſâ, ſolutio ejus ſi probanda eſt, à nobis probetur, „vel ſi approbanda non eſt, conſilio & auxilio coope„ratorum noſtrorum in Officio & loco ſuo pleniſſi„mè reformetur. „ Scripta eſt *Epiſtola* BERN. Majoris Monaſterii Abb. circa *an.* 1090. ut SOUCHET arbitratur.

XXI. Quòd extranei Clerici ſine Commendatitiia Litteris non recipiantur. *Conc. apud* WINTONIAM. Cap. 3. *ann.* 1076.

XXII. Ad hæc inhibemus diſtrictiùs, ne Sacerdotes ignoti de quorum Ordinatione non conſtat, ad Divinorum celebrationem admittantur ſine Litteris Teſtimonialibus, vel Teſtimonio bonorum virorum; & eos qui contravenerint puniendos decernimus arbitrio Prælatorum. *Conc.* PARIS. *Part.* 1. Cap. 9. *ann.* 1212. Hæc verba *De quorum Ordinatione non conſtat* denotare videntur Literas Dimiſſorias requiſitas fuiſſe duntaxat ut de Ordinatione conſtaret, non autem ut de licentia ab Epiſcopo conceſſa pateret, ſed veroſimillimum illam circumſtantiam notatam tanquam præcipuam; aliam verò non omiſſam, velut non neceſſariam: qui inferre liceret Teſtimonium de moribus non fuiſſe neceſſarium, cùm de illo *Conc.* PARIS. ſileat; reformandus abuſus in eo ſolo ſitus erat, quòd permitteretur Ordinum Sacrorum exercitium illis, quos non conſtabat hos Ordines ritè ſuſcepiſſe; in hujus reformatione potiſſimè immoratum eſt.

XXIII. Presbyteri, qui non ſunt de hac Civitate, vel de Diœceſi, ad celebrandum Divina ut Presbyteri non admittantur, cùm ignoretur an Presbyteri exiſtant aut aliquâ irregularitate innodati. *Conc.* COPRINIAC. *in Provincia* BURDIG. Cap. 6. *ann.* 1260.

Canon hic ſupponit Epiſcopi eſſe examinare Litteras Dimiſſorias aliaque extraneo Clerico neceſſaria, ut ſibi permittatur Divinorum celebratio, in eo enim jure fundatur qoam facit prohibitio.

XXIV. Nullus Clericus noſtræ Legationis in qoovis Ordine conſtitutus, peregrinari extra regnum vel Provinciam ſuam præſumat abſque Diœceſanorum Epiſcoporum, vel aliorum Ordinariorum ſuorum licentia ſpeciali. *Conc.* BUDEN. *an.* 1279. *Cap.* 31. Per alios Ordinarios intellegi poſſunt Abbates, ſive habeant Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſive non, Capitula quorum membra ſunt diſcedentes, aliove Titulo adſtricti.

XXV. Ne quis Rector vel Prior alicujus Eccleſiæ Diœceſis, nemo præſumat tenere aliquem Sacerdotem alterius Diœceſis, niſi priùs eum cum Litteris Teſtimonialibus ſui Epiſcopi præſentaverit coram nobis. *Concil.* NEMAUS. *ann.* 1284.

Etſi prædictus Presbyter Epiſcopo præſentandus eſſet duplici de cauſa, & quia ab alio animarum curam ſuſcipere non poterat, & quia ut Clericus extraneus ab Epiſcopo exercendi Ordines licentiam ſuſcipere deberet, de poſteriori ſit tantùm mentio, quia peculiaris extraneo Sacerdoti.

XXVI. Clericum noſtræ Diœceſis ab alieno Epiſcopo ordinatum ad celebrandum in noſtra Diœceſi non admittant, donec Litteras Commendatitias ſui Ordinatoris inſpexerint, per quas conſtet taliter ordinatum à nobis priùs Litteras Dimiſſorias habuiſſe; aliter enim ſuſpenſus remaneat, quouſque ſecum duxerimus diſpenſandum. *Synod.* OXON. *ann.* 1287. *Cap.* 37. De ſuſpenſione ordinatorum abſqoe Dimiſſoriis Synod. loquitur, tanquam de re obique recepta. Hæc verba: *Secum duxerimus diſpenſandum* oſtendunt Diſpenſationem hanc Sedi Apoſtolicæ in hac Diœceſi reſervatam non fuiſſe, ideòque quod habet CLEM. IV. Cap. 1. *De Tempor. Ord. in.* 6. vel non receptum in Anglia, vel intellectum de ſolis Italiæ Epiſcopis, ideoque ut odioſum ad alios reſtringendum.

XXVII. Nullus talium admittatur omninò (loquitur de Presbyteris non oriundis de Cypro) niſi ſui Ordinatoris vel Succeſſoris oſtendat Litteras omni ſuſpicione carentes, ſuſcepti Ordinis mentionem expreſſam, & cauſam peregrinationis idoneam continentes; vel aliàs de bona vita, fama & converſatione antiqua, & quòd in terra de qua venit Sacerdotio fungebatur in habitu ſæculari, faciat plenam fidem, alioquin tàm recipiens, quàm receptus puniatur ad arbitrium *Concilii* ſubſequentis. *Conſtitut.* NICOS. *an.* 1298. Cap. 10. Quod de exprimenda peregrinationis cauſa nondum notatum, ut non ſemper ita nec ubique uſurpatum.

XXVIII. Statuimus quòd nullus in Eccleſia ſua recipiat Clericum peregrinum ad officiandum ſine Litteria Commendatoriia Ordinarii & licentia ſui Epiſcopi, alioqui Clericus peregrinus ſententiam excommunicationis incurrat. *Cap.* 1. *Conc.* NUGAROL. *in Provincia* AUSCIT. *an.* 1303. *Conc.* MARCIAC. *in ead. Provincia* Cap. 1. *ann.* 1326. *Licentia Epiſcopi*, hæc verba videntur intelligenda de *Epiſcopi recipientis*, alioquin ſuperflua, niſi iſta *Commendatoriis Ordinarii* de illo intelligantur, vel unum intelligatur de Litteris Teſtimonialibus de vita & moribus, & alterum interpretemur de permiſſione eſuſdem Ordinarii, ut demiſſus maneat in aliena Diœceſi. *Ejuſd. Conc. Cap.* 2. ad recipientes excommunicationem extendit, ſi ad Sacramenta miniſtranda recipiant ſine ſoorum Diœceſanorum recommendatoriis; idem habet dictum *Conc.* MARCIAC. *Cap.* 2. quæ confirmant poſtremam explicationem.

XXIX. Sed nec aliquis Presbyter in Civitate, aut Diœceſi audeat celebrare, qui nobis, aut Prædeceſſoribus noſtris, non præſtiterit obedientiam, prout decet, *Priorum Conſtitut. ejuſdem Provinciæ n.* 22. NICOS. *ann.* 1313. Canon nullus de præſtanda obedientia ab extraneo Clerico anteà locutus eſt expreſsè, ſed illum ad ipſam obedientiam omnes obligant dum exigunt, ut licentiam exercendi Ordines petat, nam licentiam hanc poſtulans agnoſcit ſuum Epiſcopum eſſe eum à quo illam poſcit, ſeſeque illius imperio ſubjicit.

XXX. Omnes Clerici de partibus alienis venientes certificent Epiſcopum, in cujus Diœceſi eligunt reſidere,

ſidere,

ſidere, de ſuſceptis Ordinibus per literas, vel per Teſtes, & aliter eos non ordinet ſi requirant, nec permittat eos Sacramenta Eccleſiaſtica miniſtrare. *Conſtitut.* Nicos, *ann.* 1313. *n.* 22. Quod de Teſtibus dicitur nunc non ſufficeret, niſi producerentur ad Literarum amiſſionem probandam.

Ordinati in Hibernia, Valliæ, vel Scotia maximè ſine Literis ſui Diœceſ. & noſtris Commendatoriis, ſeu Dimiſſoriis, non admittantur ad Ordinis ſic ſuſcepti executionem in Epiſcopatu noſtro, niſi magna neceſſitas, ut cum eis diſpenſetur, à nobis aliud inducat. *Concil.* Lameth. *in Provincia.* Cantuar. *ann.* 1330. *Cap.* 6. Supponit *Concil.* hujuſmodi ordinatos ipſâ inordinatâ promotione incurrere ſuſpenſionem. Quod dicit de Commendatitiis habendis à Metropolitano nondum obſervatum, id ita fortè cautum erat, quia in alieno Regno Ordines ſuſcipiendi erant. Hinc *Concilium* unum alterumve docet: 1. Receptam in *Provincia* Cantuar. ſuſpenſionem ordinatorum abſque Dimiſſoriis: 2. Epiſcopos ad ea abſolvere potuiſſe, ſed non debuiſſe, niſi urgente ſummâ neceſſitate.

XXXI. Statuimus quòd Ordinarii Clericos aut Religioſos quoſcumque de alienis & remotis Diœceſibus, ſe ad ſuas Diœceſes transferentes, ad Divina Officia publicè non admittant ſine ſuorum Literis Prælatorum. *Concil.* Vauren. Cap. 22. *ann.* 1368. Idem dixerat *Conc.* Marciac. Cap. 2. *ann.* 1326.

Vox *Publicè* notanda; nam cautela de qua agitur adhibetur, ut ſcandalum evitetur, & nullum timendum eſt ex clandeſtina celebratione; præterea in occultis ſuæ quiſque dimittitur conſcientiæ.

XXXII. Firmiter Inhibemus, ne Presbyteri peregrini vel ignoti ad Miſſarum ſolemnia celebranda in publico admittantur, niſi per Litteras Teſtimoniales, vel Canonicè de ipſorum Ordinatione fiat fides. *Conc.* Saltzburg. Cap. 15. *ann.* 1386.

Disjunctiva *vel* in ſecundo membro poni videtur pro conjunctiva; nam Teſtimoniales ſolos mores reſpicere ſolebant.

XXXIII. Statuimus ut pro Littera Dimiſſoria, quâ cuique ſe ad alias partes transferendi licentia conceditur, poſſint ſex marabetini & duo denarii pro Cancellaria, & unus marabetinus pro regeſto, & non ampliùs recipi ullo modo. *Concil.* Tolet. Cap. 4. *ann.* 1347. Primus Canon, qui de taxâ Litterarum *Exeat.* dictarum locutus fuerit.

XXXIV. Nullos Capellanos admittatur ad celebrandum in aliqua Diœceſi *Provinciæ* Cantuar. in qua oriundus, ſive ordinatus non fuerit, niſi ſecùm deferat Litteras Ordinum ſuorum, atque Litteras Commendatorias Diœceſani ſui, & nihilominus aliorum Epiſcoporum, in quorum Diœceſi interim per magnum tempus converſatus fuerit: in quibus expreſſè caveri volumus de moribus ejuſdem... Alioquin tàm ipſe celebrans, quàm ipſum ſic celebrare permittentes, ad arbitrium Ordinarii acriter puniantur. *Cap.* 10. *Concil.* Oxon. *ann.* 1408.

Relatorum hactenus Canonum primus hic eſt, qui præter Dimiſſorias exigat Litteras Ordinum; iſtarum autem vices ſupplere poterant Dimiſſoriæ, quia expreſſam de Ordinatione dimiſſi mentionem faciebant, quæ narratio cùm fieret ab eorumdem Ordinatio, qui Dimiſſorias conceſſiſſet, non minorem merebatur fidem, quàm ipſæ Ordinum Litteræ. Idem *Can.* 1. quoque, qui meminerit Teſtimonialium conceſſarum ad Epiſcopo, in cujos Diœceſi dimiſſus poſtremò aliquandiù commoratus eſt.

XXXV. Mandamus univerſis noſtræ Diœceſis Prælatis, Decanis, Eccleſiarum Rectoribus, Plebanis, & Viceplebanis, ne de cætero aliquem alienæ Diœceſis, ſeu ignotum, etiàm peregrinum ſe pro Presbytero gerentem, ad ipſorum Conſortium Sacramentorum & Sacramentalium Adminiſtrationem, vel aliàs ad Regimen quoquo modo admittant, niſi de ſuper Litteris noſtris, aut Vicarii, noſtri Patentibus, aut aliis legitimis documentis fuerint certificati. *Concil.* Frisingen. *ann.* 1440. Cap. 1.

XXXVI. Clericis Curatis & non Curatis ubilibet per Provinciam conſtitutis præcipimus, Sacro approbante *Concilio*, ne Clericos extraneos ad Sacramentorum adminiſtrationem recipiant, aut in ſuis Eccleſiis miniſtrare permittant, noſtra, vel Epiſcoporum in quorum Diœceſ. moram traxerint, non obtentâ atque edoctâ commendationis licentiâ. *Concil.* Tolet. *an.* 1473. *Cap.* 4. Archiepiſcopus, qui de hoc Concilio loquitur, ſe in illius Præfatione Primatem Hiſpaniarum nuncupat. Fortè ergò prætendit poſſe ſic licentiam exercendi Ordines, per omnes Hiſpanias Clericis extraneis concedere; atque is eſt vocis *noſtra* ſenſus: vel reſtringenda ad Diœceſim Toletanam, vel ad Provinciam cujus erat Concilium.

XXXVII. Quod attinet ad ordinatos in Urbe, vel in alienâ quacumquè Diœceſi, ſancimus, ut & illi ſuarum Ordinationum Litteras & Titulos oſtendant, & ſimili modo ad Divina peragenda priùs non admittantur, quàm ab Epiſcopo, vel Vicario, ſeu Officiali fuerint ritè admiſſi. *Cler. German. Reform. ann.* 1524. Cap. 4. Per Urbem intelligitur Roma: Agitur de ordinato extra Diœceſim, habetur ut ſuſpenſus, cùm Divina celebrare nequeat, niſi ritè admiſſus. Intellegi etiam poteſt de Clericis extraneis non recipiendis, niſi probati fuerint ab Ordinario loci.

XXXVIII. Ut Paſtor vocem ovis agnoſcat, & illa viciſſim vocem Paſtoris audiat, tollaturque omnis vagandi occaſio; ordinamus, quòd Presbyteri peregrini & ignoti ad Miſſarum Sacrificium non admittantur; nec ultra menſem in conſortio Sacerdotum tolerentur, niſi exhibeant Litteras admiſſionis Epiſcopi in cujus Diœceſim ſe transtulerint, ac Documenta & Litteras Teſtimoniales ſui Ordinarii è cujus Diœceſi proximè diſceſſerunt, quibus de eorum Ordinibus & honeſtate conſtet. *Ibid. Cap.* 17. Adhibita hîc cautela admodum neceſſaria erat, ut Paſtores Germani ad iter agendum propenſi reſidere cogerentur, ſperandumque ut ex Reſidentia fructum populus perciperet.

XXXIX. Statuit *Concilium* alienæ Diœceſis Presbyteros ad Sacra & Ordinum Executionem nullo modo recipiendos, niſi Commendatitias ſuorum Epiſcoporum Litteras oſtenderint, eaſque, ut par ex, compoſitas; nimirum quibus de vita, moribus, ipſorumque Ordinibus laudabile Teſtimonium perhibeatur.

Præterea ab Epiſcopo ad quem accedunt, ſive ejus Vicario, de contentis ipſis in Litteris & neceſſaria rerum cognitione periculum fiat, neque niſi idonei admittantur. *Concil.* Narbon. Cap. 13. *an.* 1551. Excipit Viatores, iiſque permittit, ut celebrent clanculum ſemel tantùm, factâ de Litteris fide Parochis.

XL. Nullus Clericus peregrinus ſine Litteris Commendatitiis ſui Ordinarii ab ullo Epiſcopo ad Divina celebranda & Sacramenta adminiſtranda admittatur. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. Cap. 16. Rhem. *ann.* 1564. *Stat.* 12.

XLI. Clericis alienæ Diœceſis rei Divinæ faciendæ facultatem ne permittat Epiſcopus, niſi oſtendant Litteras Teſtimoniales ſeu Dimiſſorias Ordinarii ſui, duobus tantùm menſibus antè, ſi in Provincia; ſi extra Provinciam in Italia, quatuor; pluribus ſi extra Italiam datas, vel ſi eæ antiquiores ſint; afferant etiam ſcriptum Teſtimonium de vita & moribus ab iis Ordinariis, in quorum Diœceſi poſt illud tempus aliquandiù permanſerint. *Conc.* Mediol. I. Cap. 5. *ann.* 1565.

XLII. Parochus, ubi primùm cognoverit in Parochia ſua Eccleſiaſticum hominem alienæ Diœceſis vel Domicilium conſtituiſſe, vel apud aliquem divertiſſe, vel in Caupona Hoſpitio exceptum eſſe, ut aliquot dies commoretur, quàm citiſſimè poterit, octo ad ſummum dierum ſpatio, ejus nomen & Patriam, ſi in Urbe eſt, Epiſcopo, ejuſve Vicario; ſin autem, in Diœceſi, foraneo Vicario denunciet. *Concil.* Mediol. II. *Tit.* 2. Decr. I. *ann.* 1569.

Præceptâ hic cautelâ ſcandalum omne prævenitur, nedum ex Divinorum celebratione, ſed etiam ex prava Clericorum extraneorum converſatione profectu-

rum. *Conc.* MEDIOL. III. *ann.* 1573. Cap. 10. loquitur *De Dimiſſ.* ad ordines quod habet, referetur inferiùs ex *Concil.* TOLOS.

XLIII. Præcipit Eccleſiarum Rectoribus ne ignotum Sacerdotem ſine licentia ſuiDiœceſani in ſcriptis obtenta ad celebrationem Miſſarum aut ad Sacramentorum adminiſtrationem admittant . . . Epiſcopi autem prædictam licentiam non concedant, niſi viſis Litteris Sacerdotii & Commendatitiis & Teſtimonialibus Epiſcopi, vel Vicarii loci ultimæ eorum Reſidentiæ . . . Nullus peregrinus quantumcumque notus, recipiatur ad habitationem & deſervituram alicujus Beneficii in aliena Diœceſi ſine Litteris Commendatitiis Epiſcopi à quo ultimè diſceſſit. *Concil.* MECLIN. Cap. 8. 9. *De Miniſtr. Eccleſ. ann.* 1570. Litteræ Teſtimoniales à Commendatitiis diſtiguuntur in eo quod iſtæ contineant licentiam exeundi; illæ verò bonos mores atteſtantur. Utrumque ſimul habetur in eiſdem Litteris, ut patet ex Canone proximo & ex Canone *Conc.* MEDIOL. I.

XLIV. Nullum alienæ Diœceſis admittant, niſi acceptas ab Ordinario ſuo Litteras, ſibi conceſſæ facultatis & anteactæ vitæ, morumque ac Religionis teſtes exhibeat, quæ vetuſtiores non appareant, quàm quæ intra annum ſcriptæ ſunt. *Conc.* BURDIG. Cap. 5. *ann.* 1583. Confer hunc Canonem cum Canone *Conc.* MEDIOL. I. ſuprà relato & nota Canonem BURDIGAL. benigniorem eſſe Canone MEDIOL. ex utroque eædem Litteræ ſunt Permiſſoriæ & Teſtimoniales.

XLV. Omnibus Clericis ſaltem uno Sacrorum Ordinum caractere inſignitis, etiam Muſicis prohibemus, ne ſua Domicilia, aut Parœcias deſerant inconſultis ſuis Epiſcopis,Capitulis,aliiſve Eccleſiaſticis, quibus ſunt adſcripti, & abſque cauſæ (cut id fiat) expreſſione & cognitione, ſcriptoque probatâ licentiâ, debitèque atteſtatâ omnibus Epiſcopis . . . Monaſteriis vetamus, ne dictos Clericos recipiant, vel ad Sacra peragenda admittant, abſque Litteris Teſtimonialibus probato ſigillo firmatis ac diligenti ſuper eorum vita & moribus inquiſitione, niſi etiam legitimè docuerint de ſua ad Ordines promotione per Ordinarium loci approbata. *Conc.* TURON. *an.* 1583. *Cap.* 14. De utroque Dimiſſoriarum genere hîc mentio, de vocitatis, *Exeat*, in priori parte, in qua notandum quod præter Ordinarii licentiam poſtuletur etiam permiſſio Eccleſiæ, cui adſcriptus eſt qui diſcedit, atque in ea ſit exprimenda diſceſſionis cauſa. Io poſteriori de Dimiſſoriis ad Ordines ſuſcipiendos, cùm in ea requiratur, ut Clericus peregrinus non ſolùm oſtendat ſe ordinatum, ſed etiam id factum, probanre ſuo Epiſcopo, ſi ab alio quàm ab iſto ordinatus fuerit, ideòque commemoratio Dimiſſorii ad Ordines recipiendos merè accidentalis eſt.

XLVI. A Miſſæ celebratione prohibeantur vagi,qui Litteras Commendatitias ſui Paſtoris non habuerint. *Conc.* BITURIC. *ann.* 1584. *Tit.* 23. *Cap.* 4. Idem habet. *Tit.* 26. *Cap.* 3. extenditque ad omnia Sacra. Paratio cum licentia exeundi è Diœceſi ad quodvis Sacrorum Ordinum exercitium extra illam neceſſaria ſit.

XLVII. Peregrinorum nullus abſque ſui Epiſcopi Dimiſſoriis Litteris, bimeſtri, ſi in Provincia ſit; ſemeſtri, ſi in Gallia; anno, ſi extra Galliam, non vetuſtioribus, quibus loci, ſi quis ſit, cui inſerviendo adſcribi, dimittique ſe poſtularit, mentio habeatur, ad Divina facienda, vel Sacramenta miniſtranda, à Parochis, Regularibus, imò nec ab Epiſcopis, admittatur. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. *Cap.* 6. *n.* 2. *Part.* 2. Deſumptus eſt ex *Concil.* MEDIOL. III. *ann.* 1573. quoad determinationem temporis quo Litteræ duraturæ ſint.

XLVIII. Non admittatur Sacerdos alterius Diœceſis ad celebrandam Miſſam, & alia Divina Officia, qui non habeat Litteras Dimiſſorias. *Conc.* AVENION. *Cap.* 22. *ann.* 1594.

XLIX. *Conc.* MEXIC. præcipit ſub pœna ſuſpenſionis ad arbitrium Ordinarii, ut ſervetur Decretum *Concilii* TRID. circa Clericos peregrinos, quo vetatur, ne recipiantur abſque Litteris Commendatitiis ſui Ordinarii, atque etiam ut hæ Litteræ examinentur. *Cap.* 1. *Tit.* 7. §. 1. Idem præcipit. *Concil.* AQUIL. *ann.* 1596. *Cap.* 4.

L. Ex Sacerdotibus alienigenis, ſi quis in Regionem venerit, ne admittatur ad celebrationem Miſſæ, niſi licentiam à foro Epiſcopali obtentam in ſcriptis habuerit. *Conc.* AQUIL. *ann.* 1596. *Cap.* 18.

LI. Vago & ignoto Sacerdoti, etiam Regulari, Miſſam celebrare non liceat, niſi oſtenſis Teſtimonialibus vel Commendatitiis ſui Ordinarii. *Conc.* MECLIN. *ann.* 1607. *Tit.* 12. *Cap.* 15.

LII. Non permittant Rectores Eccleſiarum quemquam Sacerdotem in ſuis Eccleſiis celebrare, niſi viſâ licentiâ eidem in ſcriptis conceſſâ per Epiſcopum, aut Vicarium Generalem Diœceſanum: Facultatem autem hujuſmodi non concedant Epiſcopi, niſi viſis Litteris Ordinum Clerici & Atteſtatione proprii Epiſcopi de vita & moribus eo anno conceſſis: quam Atteſtationem Clerici peregrini ab Epiſcopis, in quorum Diœceſibus morati fuerint, diſceſſuri obtineant. *Conc.* NARB. *Cap.* 20. *ann.* 1609. à Regularibus exigit obedientiam in forma obtentam. *Ibid. Cap.* 43. *Vita* Officialibus foraneis ne licentias hujuſmodi dent vi facultatis de promovendo à quocumque abſqueLitteris Commendatitiis Ordinarii ſub pœna à *Concil.* TRID. præſcripta.

LIII. Sacerdotes ex alia Diœceſi in Civitatem accedentes in Eccleſiis hujuſmodi Civitatis, etiam Religioſorum, abſque Ordinarii licentia in ſcriptis obtenta, atque adeò in Monialium Monaſterio, niſi ex ſpeciali Mandato io Litteris approbationis expreſſo ad Sacrum faciendum non admittantur; ſintque difficiles Ordinarii ad eos Sacerdotes admittendos, qui paupertate preſſi ſingulas Provincias peragrantes, facilè inducuntur ad præſcripta Canonum tranſgredienda. *Tit.* 3. *n.* 2. *Conc.* BURD. *ann.* 1624.

Quæ ex hac Collectione inferenda ſunt.

Ex Collectis Canonibus colligitur ſemper & ubique vetitum ne Clerici extranei ad Ordinum ſuorum exercitium admittantur, abſque licentia Epiſcopi in cujus Diœceſim ſe tranſtulerunt, nec ab hac lege expreſsè exceptum Romanum Pootificem: Colligitur etiam prohibitionem ſemper & ubique abſolutam fuiſſe, nec Conſuetudinem, nec Privilegium excepta fuiſſe: Colligitur etiam ad id neceſſariam fuiſſe licentiam Epiſcopi loci, quem adiere, cujuſque erat approbare ad celebranda Divina qualiacumque: Colligitur quoque Conſuetudinem contrariam, quæ ſit rationabilis & legitimè præſcripta introduci non potuiſſe, cùm conditi quolibet die ac quovis loco Canones præſcriptioni aditum præcluſerint, impedientes, tùm bonam fidem, tùm pacificam poſſeſſionem: Colligitur denique illos, qui jactitant ſibi indultum, ut inſcio Epiſcopo Sacerdotes extraneos aliquandiu in Diœceſi commorantes ad Miſſæ celebrationem admittere poſſint, vel ſubreptitium habere Privilegium, vel quod habent malè interpretari, vel illud receptum non fuiſſe.

Hinc etiam dignoſcuntur cauſæ utriuſque diſciplinæ. Præcipua prioris petitur ex eo quod Epiſcopus Ordinationis Juriſdictonem habeat in illos,quos proprio nomine ordinavit, eâque perTranſlationem illorum in aliam Diœceſim privetur, proindèque ut juſta ſit Tranſlatio ejus conſenſus requiritur,alioquin furtum committitur. Poſterioris rationem ſumunt ex eo quod Epiſcopus Tranſlationis etiam temporaneæ certus eſſe debeat quod tranſlati legitimè ordinati ſint, dignique quibus Divinorum celebratio vel adminiſtratio concredatur; undè tranſlati tenentur illi exhibere Litteras Ordinum ſuorum, & Litteras Teſtimoniales de bonis moribus.

Ex

Ex iiſdem Canonibus inferre etiam licet varias pœnas latas fuiſſe contra Clericos diſcedentes ſine dimiſſoriis, eaſque eſſe, vel depoſitionem, ſive ante contumaciam, ſive poſt, vel ſuſpenſionem, ſive à Jure pronunciatam, ſivè pronunciandam ab Ordinario; vel excommunicationem, cujus ſeveritatis ratio eſt quòd ut deſertores haberentur.

Quoad Dimiſſoriarum, de quibus agitur, durationem nihil Canones collecti definiunt, determinationem illius concedentibus Epiſcopis relinquunt. Aliud dicendum de Litteris teſtimonialibus, de vita & moribus; ſunt nonnulli illorum, qui illarum durationem præfiniunt, prout neceſſarium judicarunt, petitâ diverſitatis ratione ex locorum diſtantia, ex quibus dimiſſi venerunt, vel aliundè, ut videre eſt *n.* 44. 47. Hodiernus autem uſus eſt, ut licentia exeundi è Diœceſi ad tempus præcisè determinatum detur, vel cum clauſula *quoad uſque placuerit dimiſſum revocare.* Juxta mentem Canonum clauſula hujuſmodi ſubintellecta cenſetur, niſi Epiſcopus abundans Presbyteris, nonnullos dimittat, ut in alia Diœceſi Sacerdotalia munera exerceant; tunc enim præſumendum videtur ex abundantia ſua Confratres ſui penuriam ſublevare velle, ſed ſi quis Sacerdotes ſuperfluos habeat à ſe ordinatos peccat in Canones, qui vetant, ne fiant Presbyteri plures quàm neceſſitas poſtulet.

Varii uſus fuere circa formam dictarum Dimiſſoriarum, ſed omnes Diœceſes omni tempore convenerunt, quod de legitima ordinatione dimiſſorum, necnon de bonis moribus, necnon de libertate ab omni cenſura, & irregularitate, ac de juſta cauſa dimiſſionis fidem facerent: Inter cauſas recenſentur peregrinatio ad loca Sancta, neceſſitas Eccleſiarum, vel Monaſteriorum negotia urgentia. Secunda potiſſima eſt & memoratur in teſtimonio Ivonis. Dimiſſio ut plurimùm temporanea fuit, & tunc dimiſſus remanſit ſubditus correctioni Epiſcopi dimittentis, id teſtatur *Canon.* Epaonensis: Si quandò perpetua fuit Tranſlatio, vera extitit, eoque caſu dimiſſus ſolutus eſt à lege dimittentis, factuſque omninò Clericus recipientis; tales erant profectò qui ab *Epiſcopo* Carthag. ſumebantur ex una Diœceſi in utilitatem alterius.

Tanta eſt Dimiſſoriarum, de quibus mox actum eſt, cum Ordinibus, ſive recipiendis, ſive exercendis, connexio ut Collectioni Canonum circa utrumque Dimiſſoriarum genus optimè ſubjungatur Collectio ſequens Canonum circa Ordinationum praxim.

SECTIO XXVI.

Canones circa Ordinationum praxim extra Corpus Juris vagantes, quibus explicantur ac confirmantur, qui in illo extant, ſuppleturque ea quæ in illo deſunt.

Dividuntur in quinque Partes. Prima continet Canones Ordinationis tempora, dieſque reſpicientes. Secunda eſt, eorum qui ſpectant ad examen Ordinandorum. In Tertia recenſentur, qui loquuntur de requiſitis in ordinandis, generaliter ſumptis. Quarta comprehendit Canones, qui præſcribunt, quæ requiruntur in promovendis ad Ordines Majores. Quinta eſt eorum, qui Ordinationis formam reſpiciunt.

Seliguntur hic Canones praxim proximè reſpicientes, quos Ordinatores, eorumque Miniſtri, necnon & ordinandi præ aliis noſſe tenentur. Qui ad Theoriam pertinent colligentur dum *De Sacramento Ordinis.* Cæterùm in facienda hac Collectione non prætermittentur notabiliores Canones de veteribus abuſibus mentionem facientes, multòque minùs cauſæ illorum condemnationis: Hinc enim fiet hodiernus uſus æſtimabilior ſimul ac venerabilior. Præferentur quoque Canones ob Gallos præſertim conditi, quorum notitia illis acceptior eſſe debeat; non negligentur omninò Canones aboliti, ſed ſeligentur aptiores, ut ad conſervandum Sacris Ordinibus debitum Ordinem, qui præcipuus hujus Collectionis finis.

§. I.

Notabiliores Canones Ordinationis tempus proximè ſpectantes à Christo *ad nos juxta antiquitatis Ordinem digeſti.*

I. Cognovimus ſanè quod non potuimus ſilentio præterire à quibuſdam fratribus ſolos Epiſcopos tantum diebus Dominicis ordinari, Presbyteros verò & Diaconos, circa quos par Conſecratio fieri debet, paſſim quolibet die Dignitatem Officii Sacerdotalis accipere, quod contra Canones & Traditiones Patrum uſurpatio corrigenda committit. S. Leo. *Ep.* 4. *C.* 6.

II. Quod à Patribus noſtris propenſiore curâ novimus eſſe ſervatum, à vobis hoc voluimus cuſtodiri, ut non paſſim omnibus diebus Sacerdotalis vel Levitica Ordinatio celebretur; ſed poſt diem Sabbathi ejus noctis, quæ luceſcit in prima Sabbathi exordia deligantur, in quibus, his qui conſecrandi ſunt Jejunis & à Jejunantibus Sacra Benedictio conferatur; quod ejuſdem obſervantiæ erit, ſi manè ipſo Dominico die continuato Sabbathi Jejunio celebretur; nam præter autoritatem Conſuetudinis quam ex Apoſtolica novimus venire Doctrina, etiam Sacra Scriptura manifeſtat. S. Leo. *Ep.* 11, C. 1.

III. Anatolius adeò nimiâ commotione turbatus, ut conſecrationem Presbyteratûs quam pro injuria dabat Archidiacono ſexta Sabbathi, Traditionis Apoſtolicæ, aut neſcius, aut oblitus, inferret, quaſi non ad Epiſcopum magis quàm ad Presbyterum Ordinationis illius vitium pertineret. S. Leo. *Ep.* 84. C. 2.

IV. Ordinationes etiam Presbyterorum, Diaconorumque, niſi certis diebus & temporibus exerceri non debeant, *id eſt*, primi & quarti menſis Jejunio, ſeptimi & decimi, ſed etiam Quadrageſimalis initii ac medianâ Quadrageſimâ die, Sabbathi Jejunio circa Veſperam noverit celebrandas. Decr. Gelas. C. 11. Regin. Lib. I. C. 440. Ivo *Part.* 6. C. 74. Grat. Dist. LXXV. *C.* 7. Greg. II. *Epiſt.* 4. idem habet. Conc. Tom. VI. *p.* 1443. *ab ann.* 714. *ad* 731.

V. In multis *Conciliis* hoc ſtatutum eſt, etiam nunc confirmatum à Veſtra prudentia, Sanctiſſimi Fratres, ut primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis horum Sacerdotum debeant fieri Ordinationes. Qui norunt Canonum ſeriem, obſervent, & qui neſciunt, meditentur, nedum fuerint lapſi, Canonicæ ſuccumbant ſententiæ. Zachar. *in Concil.* Rom. *ann.* 743. C. 11.

VI. Revoluta ſunt Patrum Statuta, & inventum eſt, quia graduum Ordinationes rectè fiunt per menſem Martium, Junium, Septembrem quoque, atque Decembrem, Sabbatho, videlicet 12. Lectionùm, quandò Jejunia Quatuor Temporum aguntur, ubi ſi tanta fuerit ordinandorum multitudo, ut Sabbatho non poſſit omnes Epiſcopus conſecrare, in craſtina Dominica uſque ad horam ſextam à manè qui ſuperfuerunt debent ordinari. *Concil.* Lemovic. *ann.* 1038. Sess. II. Conc. Tom. IX. *p.* 90.

Archidiaconi conſtitutis Quatuor Temporibus tales Clericos ad Ordines ducant, qui perfectè totum Pſalterium, Hymnos & Cantica, Epiſtolas, Evangelia, & Orationes ſciant. *Concil.* Coyac. *ann.* 1050. C. 5.

VII. Ne fiant Ordines, niſi quatuor certis temporibus & Sabbatho, mediante Quadrageſimâ; & tunc protrahatur Jejunium uſque ad Veſperas, & ſi fieri poteſt uſque ad craſtinum, ut magis appareat in die Dominico Ordines fieri. *Conc.* Claramont. *ann.* 1095. C. 24.

VIII. Reſpondemus quod licitum eſt Epiſcopis, Dominicis & aliis Feſtivis diebus, unum aut duos ac Minores Ordines promovere. Sed ad Subdiaconatum, niſi in Quatuor Temporibus, aut Sabbatho Sancto, vel in Sabbatho ante Dominicam de Paſſione, nulli Epiſcoporum, præterquam Romano Pontifici, licet aliquos ordinare. Alex. III. C. 3. *De Temp. Ordinat.*

IX. Sex Sabbathis in anno celebrantur Ordines, ſcilicet quatuor Sabbathis Quatuor Temporum, Sabba-

rho ante Dominicam in Paſſione & Sabbatho Sancto in Vigilia Paſchæ. *Syn.* LINGON. *ann.* 1404.

X. Cùm itaque ſicut Dignorum relatione nonniſi moleſtè accepimus, quòd nonnulli Clerici extra tempora à jure ſtatuta ſe faciunt ad Sacros Ordines promoveri, nos eorumdem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, ut aliis in poſterum committendi ſimilis aditus præcludatur valitura; ſtatuimus quod omnes & ſinguli qui abſque Diſpenſatione Canonica, aut legitima licentia, extra tempora à Jure ſtatuta, ad aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoveri, à ſuorum Ordinum executione ipſo jure ſint ſuſpenſi. PIUS. II. *Conſtit.* 7. §. 1. & 2. 1461.

XI. Dominico illo die, qui Quatuor ſtatuta Jejunii Tempora, quibus Ordinis Sacramentum miniſtratur, proximè antecedit, Parochi ſolemne illud Jejunium hujus rei cauſâ inſtitutum denuncient. *Conc.* MEDIOL. *Tit.* 1. DECR. XXII. *ann.* 1569. *Conc.* AQUEN. *an.* 1585. *Conc.* TOLOS. 1590. Cap. 7. *N.* 7.

§. II.

Ordinandorum Examen ad quos pertinet? Non committendum, niſi in neceſſitate, & quibus hoc caſu, quâ diligentiâ faciendum tàm à Commiſſario quàm à Committente? Circa quæ verſetur idem ante Dimiſſorias, ac ante Ordines? In illo novi & veteres Canones ferè conveniunt circa diſpoſitiones & obices ad Ordines.

I. Si qui Presbyteri ſine examine ſunt provecti, vel cùm diſcuterentur peccata ſua confeſſi ſunt, & homines contra Canones commoti manus confeſſis imponere temaverunt, taler Regula non admittit, quia quod irreprehenſibile eſt Catholica defendit Eccleſia. *Conc.* NIC. *ann.* 325. Cap. 9. DION. EXIGUO *Interprete. Conc.* AQUISGRAN. *ann.* 769. Cap. 2.

II. Qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi naturâ ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vitâ caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper negotiis ſuis cavens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi litteratus, ſi in Lege Domini inſtructus, ſi in Scripturarum ſenſibus cautus, ſi in Dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat, &c. *Concil.* CARTH. IV. *ann.* 398. Præcedenti anno *Conc.* CARTH. III. *Cap.* 22. de cujuſvis Clerici Ordinatione hæc dixerat: „ Ut nullus Clericus ordinetur, ni probatus „ vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimo- „ nio „.

III. Epiſcopus quando Ordinationem facere diſponit, omnes qui ad Sacrum Miniſterium accedere volunt, Feriâ quartâ ante ipſam Ordinationem evocandi ſont ad Civitatem, unà cum Archipresbyteris, qui eos repræſentare debent, & tunc Epiſcopus à Latere ſuo dirigere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros Legis Divinæ, & exercitatos in Eccleſiaſticis Sanctionibus, qui ordinandorum vitam, genus, Patriam, ætatem, Inſtitutionem, locum ubi educati ſunt, ſi ſint benè litterati, ſi in Lege Domini inſtructi, diligenter inveſtigent. *Conc.* NANNET. Cap. 11. *ante medium ſeculi* IX. REGIN. LIB. I. Cap. 441. *Conc.* NARBON. *ann.* 1551. Cap. 3. TOM. XV. CONC.

IV. Ipſi autem, quibus hoc committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cujuſcumque muneris cupiditate illecti, à vero devient, ut indignum, & minùs idoneum, ad Sacros Gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent; quod ſi fecerint, & ille qui indignè acceſſit, ab Altari removebitur, & illi qui donum Spiritùs Sancti vendere conati ſunt, coram Deo jam condemnati, Eccleſiaſticâ Dignitate carebunt; igitur per tres continuos dies diligenter examinentur; & ſic Sabbatho, qui probati inventi ſunt Epiſcopo repræſententur. *Ibid. Conc.* SALMUR. *Cap.* 3. *ann.* 1315. Suſpendit examinatores, qui à dignis pecunias exigunt, vel recipiunt, uſque ad reſtitutionem.

V. Placuit ut ordinatis Epiſcopis, vel Clericis, priùs ab Ordinatoribus ſuis placita Conciliorum eorum auribus inculcentur, ne ſe aliquid contra Statuta feciſſe illos pœniteat. *Cod. Eccleſ. Afr.* Cap. 18.

VI. Presbyter priuſquam ad Conſecrationem Preſbyteratus accedat, maneat in Epiſcopio diſcendi gratiâ Officium ſuum tamdiu donec poſſint & mores & actus ejus animadverti, & tunc ſi dignus fuerit, ad Sacerdotium promoveatur. *Conc.* TURON. III. Cap. 12. *ann.* 813. CONC. TOM. VII. *p.* 1262. Hic Canon & ſequens continent antiqua Seminariorum veſtigia.

VII. Qui ex noſtris Parochiis, aut ad Titulum, aut abſolutè ordinari petuntur, nullatenus ordinentur, niſi aut in Clero certo & Religioſo; vel etiam in Civitate, ſaltem uno anno immorentur; ut de vita & converſatione, atque Doctrina illorum certitudo poſſit agnoſci. *Conc.* MELD. *ann.* 845. Cap. 52. CONC. TOM. VII. *p.* 1835.

VIII. Epiſcopi nullum de Clericis ſeu Monachis ordinet, niſi priùs ejus vitam qualis, extiterit, vel tunc quæ motum probitas ac ſcientia fidei exiſtat, manifeſtè perquirant; quâ namque ratione poterit aliis integritatem fidei prædicare, Sermonis ſcientiam conferre, peccatoribus diſcretionem Pœnitentiæ indicare, niſi priùs vigilanti intentione hæc pro viribus ingenioli ſui ſtudeat ediſcere, ut juxta Apoſtolum *potens ſit exhortari in Doctrina ſana.* Conc. CLOVESHOV. II. *ann.* 747. *in Anglia.*

IX. Quia penitùs indigni ad Dignitatem Sacrorum Ordinum contra Canonicas Sanctiones in partibus hujus Legationis hactenus ſunt admiſſi; præcipimus ut quilibet ordinandus examinetur de vita, ſcientiâ & moribus diligenter. *Conc.* BITERR. Cap. 6. *ann.* 1233. *à.* VALTHERO *Epiſcopo* TORN. *Sedis Apoſt. Leg.*

X. Cùm Sacris Ordinibus conferendis fidele, ſolemne, & devotum præcedere debeat ſcrutinium, Examen in ſcientia, moribus, & ætate, ſtatuimus, ne Epiſcopi aliquos ad Sacros Ordines præſumant promovere., niſi ſint ætatis, probæ vitæ, & converſationis honeſtæ, &c. *Conc.* SENON. *ann.* 1485. Cap. 2.

XI. Promovendi ad Sacros Ordines, Ordinario aut deputandis Examinatoribus tali tempore ſe præſentent, quod ab illis benè & maturè poſſint examinari, nec recipiantur aliqui ad Ordines ipſos, niſi per examinationem ſufficientem & debitè factam reperiantur ætatis & qualitatum aliarum, quas Sacri Canones definiunt. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1445. Cap. 15.

XII. Religionis noſtræ aditum pervigili curâ cuſtodire volentes, Epiſcopos per viſcera miſericordiæ Domini Noſtri JESU-CHRISTI hortamur, & in virtute obedientiæ monemus, quatenus ſi Ordinum celebrationi, & promovendorum ad Ordines examini perſonaliter non adfuerint, duos ſaltem viros idoneos ſcientiâ & moribus approbatos deputent, quibus Officium examinationis pariter committant; injungendo eiſdem ſub excommunicationis pœna, ut onus hoc ſibi creditum fideliter exequantur, nec quidquam dolo, prece, negligentiâ, munere, vel aliàs indebitè agant. *Conc.* TOLET. *ann.* 1473. Cap. 3.

XIII. Attendant Epiſcopi, cui Divina Sacramenta committant, ne ſi ultra debitam menſuram alicui credant, aut infidelitatis, ſi ſcienter; vel imprudentiæ, ſi ignoranter, in diſtricto Dei judicio valeant culpâ notari; ſed providi ad Sacros Ordines de ætate, moribus, & ſcientia debito ſubjiciantur examini; & circa eos quæ Jure Communi & Particulari conſtituta ſunt ſerventur; nec ſpe futuri profectùs aliquis ordinetur, niſi actualiter tempore promotionis reperiatur idoneus, & promori inſufficientes reperti ab Officio Sacerdotali ſuſpendantur, uſ-

quæ

que ad acquiſitam debitam ſufficientiam. *Conc.* DERTUSAN. *ann.* 1429. Cap. 5.

XIV. Cum quanta reverentia, cordis contritione, & animi devotione, ad Sacramentum Ordinis ſit accedendum, ex eo patet, quòd niſi à Summo Sacerdote, & hoc certis temporibus, & Jejunio non ſolùm ab ordinandis, ſed ab univerſa Plebe. Hinc eſt quòd Sanctorum Canonum Statuta ſervantes, prohibemus, ut nullus ad Ordines accedat vel admittatur, niſi fuerit Canonicè examinatus. *Conc.* LAMETH. *ann.* 1330. Cap. 6. *Sive Conſtitut. Provinciales* SIMON. MEPHA. *Archiep.* CANTUAR. *apud* LAMETH. *edita.*

XV. Nullus ad examen per Sacrorum Ordinum ſuſceptionem aliquatenus admittatur, niſi recenter confeſſus fuerit omnia ſua delicta idoneo Sacerdoti. Et quia pauci ſunt, qui ſua delicta cum ſequelis intelligant, per diſtrictum informatorem debet inſtrui ordinandus, an expediat ſibi ordinari, an verò irregularitatis alicujus prætexsu ei potiùs ſit abſtinendum. *Conc.* SALTZBURGENSE. *ann.* 1420. Cap. 5.

XVI. Idem habent Stat. *Syn. Eccleſ.* TREC. *ann.* 1530. *ultimò* editæ & pleraque *Concilia* Provincialia. Poſt *Conc.* TRID. *Conc.* ROTHOM. præcipit ut Pœnitentiarius interroget an aliquâ irregularitate, aut excommunicatione obſtricti teneantur ordinandi maximè ad Sacerdotium.

XVII. Vicariis noſtris, quos diſquiſitioni circa ipſos peragendæ deputamus, ipſiſque noſtra autoritate in eo munere adjungendis Theologis, ſe repræſentent examinationique eorum ſubmittant, à qua neminem excipimus, etſi Magiſterii Titulum prætexat, niſi quem publicum ſit, & vitam integram egiſſe, & ea quæ Ordo impertiendus requirit facilè callere. *Conc.* COLON. *ann.* 1536. *Part.* 1. Cap. 24. & 25.

XVIII. Eos, qui ad Sacerdotalem Benedictionem ſuſcipiendam accedunt, & jam à Congregatione ſunt electi; examinent priùs Chorepiſcopus & Archidiaconus ſimul; & videant an probè ſciant Scripturarum Sacrarum Lectionem; & in Sacerdotalibus Legibus ac Statutis Eccleſiaſticis ſint periti; quòd ſi cognoverint illos dignos eſſe, qui Sacerdotes conſtituantur; & quòd à Deo qui ſecretè novit, ſint electi, tunc recitentur ſuper illos preces abſolutoriæ, ut digni efficiantur purificatione & propitiatione. *Cap.* 65. *Canonum Conc.* NIC. *Arabicorum Collectionis verſa ab* ABRAH. ECHELL. MARON. & 60. *Collect. verſa ex* TURRIA. Horum Canonum ætas ignoratur, ſed à viris doctiſſimis exiſtimatur certum ſummæ autoritatis illos eſſe in Eccleſiis Orientalibus, illarum jus etiam nunc uſurpatum continere.

XIX. Ad hæc ut ordinandi ſcientia explendis ſaltem Eccleſiæ Miniſteriis ſufficiens, non titulis, ſed diligenti conſtet examinatione .... Pro examinatione verò nullam ab his; qui à nobis ad hoc deputati fuerint, pecuniam exigi debere præcipimus; quod hactenus in Eccleſia noſtra factum fuiſſe compertum habemus. *Syn.* AUGUST. *ann.* 1548. *Statut.* 5.

XX. Sancta Synodus antiquorum Canonum veſtigiis inhærendo, decernit ut, quando Epiſcopus ordinationem facere diſpoſuerit; omnes; qui ad Sacrum Miniſterium accedere voluerint, Feriâ quartâ ante ipſam Ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad Civitatem evocentur, Epiſcopus autem Sacerdotibus & aliis prudentibus viris, peritis Divinæ Legis ac Eccleſiaſticis Sanctionibus exercitatis ſibi adſcitis, ordinandorum genus, perſonam, ætatem; inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inveſtiget & examinet. *Conc.* TRID. SESS. XXIII. Cap. 7. *ann.* 1563.

XXI. Eos, qui Eccleſiæ miniſtrant (Subdiaconos) recepta olim in Eccleſiis Conſuetudo diligentiſſimè probatos admittebat; & omnis eorum vitæ agendæ ratio curioſè inquirebatur, an non eſſent maledici, an non ebrioſi, an non prompti ad pugnas, an ſuam juventutem inſtituerint, ut poſſent Sanctificationem rectè gerere ſine qua nemo Dominum aſpicit: Et hæc quidem examinabant Presbyteri ac Diaconi, qui cum eis verſabantur. Referebant autem ad Chorepiſcopos, qui acceptis ſuffragiis à ſinceris teſtibus; & eorum admonito Epiſcopo, Miniſtrum deinde in Sacerdotalem numerum cooptabant. S. BASIL. *ad Chorepiſcopos* CONC. TOM. II. *p.* 1767. *ſæculo* IV.

XXII. Deinde rè per ſummam ſocordiam tractatâ Presbyteris & Diaconis permiſiſtis, quos voluerint; vitâ eorum non examinatâ, ex affectione vel cognationis vel alicujus alterius amicitiæ indignos in Eccleſiam introducere. *Ibid.* De integro autem fiat eorum à vobis examinatio, & ſi veſtro ſuffragio ſunt digni, ſuſcipiantur. *Sæculo* IV.

XXIII. In numerum autem ne referte, priuſquam ad nos retuleritis, vel ſcitote Laicum futurum, qui ſine noſtra ſententia in Miniſterium admiſſus fuerit. *Ibid.* Quoniam ad ædificationem populorum omnia à nobis facienda ſunt, hæc veſtra obſervet pietas, ut ſi eſt quidem ordinandus Clericus de vita ejus inquirat, & an uxorem habeat an non, & quomodo duxit & abſtinuit, ſi non eſt aliquis ex his, qui ejecti ſunt à Sanctiſſimo Epiſcopo vel ex Monaſterio, &c. CYRILL. *Epiſc. Alex. ad quoſdam Epiſcopos ſæcul.* V.

XXIV. Volentes impetrare literas dimiſſorias accedant ad Diœceſanos, qui ſuper Ætate, Litteratura; Moribus, Beneficio, ſeu Patrimonio, inquirant, ſerventque diligenter prædictas ſolemnitates, perinde ac ſi in propria Diœceſi ordinare vellent, & tunc ſic examinato concedantur Litteræ Dimiſſoriæ; remittaturque ita examinatus cum litteris ipſis. *Conc.* SENON. & BITUR. *ann.* 1528. Cap. 15. REGIN. POLUS, *De Reform. Angl. ann.* 1556. DECR. VI. *Conc.* RHEM. *ann.* 1583. *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. Cap. 7. *n.* 4. irritas facit Literas Dimiſſorias, in quibus examinis nulla fiet mentio. *Conc.* MECHLIN. *ann.* 1607. TOM. IX. Cap. 5. NARBON. Cap. 21. *ann.* 1609.

XXV. Non putent Epiſcopi ſe muneri ſuo ſatis fecisſe, ſi eorum qui ordinandi ſunt examinatione ad alios rejectâ, manus tantùm ipſi impoſuerint; ita enim plerumque fit, ut qui inutiles & indigni ſunt, eos, ab aliis temerè quos ea cura non tangit admodum, dignos judicatos Sacris Ordinibus præter conſcientiam inſigniant; quapropter omnes & ſingulos Epiſcopos hortamur, iiſque mandamus ut ipſimet hoc munus examinandi omni ſtudio & diligentiâ exerceant. REGIN. POLUS *Decretorum Angl. ann.* 1556. *Decret.*

XXVI. Simile quid dixerat *Conc.* COLON. II. MEDIOL. II. *n.* 26. *ann.* 1549. adjeceratque poſt factam ab his, quibus peculiari jure pertinet examinationem, Epiſcopos poſſe, & debere admiſſos iterum examinare, vel examinandos aliis committere.

XXVII. In examinatione eorum, qui ordinandi ſunt, hoc præcipuè attendi debet, ne quâ ii ſint Hæreſi infecti, ut ſint legitimis natalibus orti; & in ætate à Sacris Ordinibus requiſita conſtituti, omnique defectu careant propter quem jure ab Ordinibus repellantur, ſintque vitæ ac morum honeſtate & probitate commendabiles; ac litterarum ſcientiâ pro cujuſque Ordinis ratione prædit. *Ibid.*

XXVIII. Quamobrem, reformandam nempe Eccleſiam, vitandaque incommoda graviſſima ex malis Miniſtris naſcentia, in primis ſtatuimus, ne quis ad Sacrorum Ordinum perceptionem admittatur, niſi diligenter examinatus, de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos Ordines, de ſcientia quæ ſufficiat ad Ordinis, quem petit, Miniſteria explenda, de moribus Ordinem decentibus; & ætate legitima. *Conc.* COLON. II. MED. II. *n.* 5. *ann.* 1549.

XXIX. Quoniam diverſi Ordines alias atque alias

requi-

requirunt conditiones, viſum fuit præſenti *Concilio* expedire, ut extarent formulæ, ad quas examinarentur ordinandi ſecundum diverſos ſuſcipiendorum Ordinum gradus. *Ibid. n.* 8.

XXX. Cùm quis in examen venerit, ejus vultus & habitus corporis, & veſtitus, & inceſſus, & geſtus, & ſermo inſpiciatur diligenter . . . Ne ad ullam examinis rationem ei aditus fiat, niſi decenti veſte amictus & Tonſurâ præſcriptâ, &c. . . . Ne antea fiat quàm ætatis, natalium, aut Diſpenſationis conceſſæ Beneficii Eccleſiaſtici vel penſionis, Patrimonii-ve teſtificationes ſcriptas à Vicario Epiſcopali, recognitas, ſignatas attulerit, niſi aliter viſum ſit Epiſcopo. *Conc.* Mediol. V. Cap. 2. *Part.* III. *ann.* 1579.

XXXI. Si à ſervitio Principis pii noſtri aliquis Clericorum venerit, ut alicui Civitati præponatur Epiſcopus, timore caſto ſollicitè examinetur, nec præſumat illiteratum & cupiditate nimiâ cæcatum, redditurus facti ſui rationem, populo Dei præficere. *Concil.* Valent. *ſub* Lothar. Cap. 7.

XXXII. Neque Epiſcopus, neque Abbas in Monaſterio, viliorem meliori plus diligat, cùm propter conſanguinitatem ſuam vel aliquam adulationem melioribus ſuis præferre ſtudeat, & talem nobis offerat ordinandum, cùm meliorem eo habet occultatum & oppreſſum, quod nequaquam fieri volumus, quia inviſio & deluſio noſtra hæc fieri videtur, ſed tales in Monaſterio nutriantur ad ordinandum, in qoibus & nobis merces, & profectus accreſcat Commendatoribus ſuis. *Capitulares ann.* 802. *n.* 16.

XXXIII. Omnes ad quos ſpectat dicta examinatio ad Ordines, & præſentatio ad Ordines, ſive ratione Officii, ſive ratione Commiſſionis, qui de cætero à promovendis aliquid receperint, ſeu exegerint hac occaſione: ſi Sacerdotes fuerint, ſuſpenſionis; ſi verò non Sacerdotes fuerint, excommunicationis ſententias incurrant ipſo facto, à qua nullatenus abſolventur quo uſque recepta per eos ſive exacta reſtituerint cum effectu. *Concil.* Salmur. *ann.* 1315. Cap. 3.

XXXIV. Illi verò ad quos ratione Dignitatum, vel Perſonatuum quos obtinent, competit examinare Clericos, & ad Ordines præſentare, propenſiùs caveant, ſi hujuſmodi cupiunt honore gaudere, ne defectum ſuper hoc patientes, ſcienter ad Ordines audeant præſentare (de ſcientia loquitur) *Concil.* Vauren. Cap. 20. *ann.* 1368. Poteſtatem autem diſpenſandi ſuper his ex cauſa, & quatenus à Jure permittitur, per hoc non intendimus Epiſcopis interdictam. *Ibid.*

Fusè de examine actum eſt, quia fons eſt bonæ ac malæ Ordinationis.

§. III.

Requiſita in ordinandis quibuſcumque, vel ſemper vel extra neceſſitatem. Quæ in neceſſitate ſufficiant? Perpetua & conſtans Diſciplina ferè in omnibus, in paucis varia.

I. Didicimus etiam licentes ac liberè inexploratæ vitæ homines, quibus etiam fuerint numeroſa conjugia, ad præfatas Dignitates (Sacerdotalem & Leviticam) prout cuicumque libuerit aſpirare, quod non tantùm illis, qui ad hæc immoderatâ ambitione perveniunt, quantùm Metropolitanis ſpecialiter Pontificibus, imputamus. Siric. Decret. Cap. 4.

II. Ut Epiſcopus ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, ita ut civium conniventiam & teſtimonium quærat. Addunt antiqui Codices quòd ſi præ accepta Ordinatione in fraude inventus fuerit, ipſi qui eum teſtimoniant, quamdiu Epiſcopo viſum fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceantur. *Concil.* Carthag. IV. *ann.* 328. Cap. 22.

III. Illud quoque per nos fuit providere, ut ſicut Pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum, ita & poſt pœnitudinem ac reconciliationem nulli umquam Laico liceat honorem Clericalem adipiſci, quia quamvis ſint omnium peccatorum contagione immunes, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum inſtrumenta ſuſcipere, qui dudum fuerint vaſa vitiorum. *Ibid.* Cap. 14.

IV. Ut is, qui viduam, licet Laicus, duxit uxorem, ſive ante Baptiſmum, ſive poſt Baptiſmum, non admittatur ad Clericatum, quia eodem vitio videtur excluſus, in Baptiſmo enim crimina dimittuntur, non acceptæ uxoris conſortium relaxatur. Innocent. I. Decret. Cap. 12. & *Cap.* 51. ubi addit non ſolum Eccleſiam Romanam, ſed etiam omnes tàm Orientis quàm Occidentis Eccleſias viduarum maritos à Clericatu arcere & promotos deponere.

V. Præterea frequenter quidam ex fratribus noſtris Curiales, vel quoſlibet publicis functionibus obligatos Clericos facere contendunt, quibus poſtea major triſtitia cum de revocandis eis aliquid ab Imperatore præcipitur, quàm gratia naſcatur de adſcitis. *Ibid.* Cap. 18.

VI. Laici, qui ſic ſe inſtituerint, ut opinio eorum in nullo vacillet, ut aut Clericis juncti ſint, aut Monaſteriis, ex quo baptiſati ſunt, hæſerint, ſi non concubinam non pellicem noverint, ſi in bonis operibus vigilaverint, non prohibentur hujuſmodi ad Clericatus ſortem aſſumi. *Ibid.* Cap. 31.

VII. Noſtræ Lex eſt Eccleſiæ venientibus ab Hæreticis, qui tamen illic baptiſati ſunt, per manus impoſitionem Laïcam tantum tribuere Communionem, nec ex his aliquem in Clericatûs honorem vel exiguum ſubrogare. *Ibid.* Cap. 54.

VIII. Abſtineatur etiam ab illicitis Ordinationibus, nullus ex Laicis, nullus bigamus, nullus qui ſit viduæ maritus, aut fuerit, ordinetur, ſed irreprehenſibilis, & qualem elegit Apoſtolus fiat . . . Ad hanc ergo eligantur formulam Sacerdotes, & ſi quæ factæ ſunt Ordinationes illicitæ removeantur. Coelest. Decr. Cap. 19.

IX. Audivimus quaſdam propriis deſtitutas Rectoribus Civitates Epiſcopos petere velle de Laicis, tantumque faſtigium tam vile credere, ut hoc his, qui non Deo ſed ſæculo militaverunt æſtiment nos poſſe conferre; non ſolum malè de ſuis Clericis in quorum contemptum hoc faciunt judicantes, ſed de nobis peſſimè quos credunt hoc poſſe facere ſentientes . . . quid proderit per ſingula Clericos ſtipendia militaſſe & omnem egiſſe in Dominicis caſtris ætatem . . . ſi quibus præfuturi ſunt ex Laïcis requiruntur, qui vacantes ſæculo & omnem Eccleſiaſticum Ordinem neſcientes, ſaltu præpoſtero in alienum honorem ambiunt immoderatâ cupiditate tranſcendere & in aliud vitæ genus calcatâ reverentiâ Eccleſiaſticæ Diſciplinæ tranſire. *Ibid.* Cap. 21.

X. Admittuntur paſſim ad Ordinem Sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum Dignitas ſuffragatur, & qui à Dominis ſuis libertatem conſequi minimè potuerunt, ad faſtigium Sacerdotii, tanquam ſervilis vilitas hunc honorem capiat, provehuntur, & probari Deo poſſe creditur, qui Domino ſuo nec dum probare ſe potuit. S. L e o.

XI. Si quis de Religioſo propoſito, & Diſciplinis Monaſterialibus eruditus ad Clericale munus accedat, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur, vel ſi nullo gravi facinore probatur infectus, ſi ſecundam non habuit fortaſſis uxorem, nec à marito relictam ſortitus oſtenditur, ſi Pœnitentiam publicam fortaſſis non geſſit, nec ullâ Corporis parte vitiatus appareat, ſi ſervili aut originariæ non eſt conditioni obnoxius, ſi

curiæ

Curiæ jam probatur nexibus abſolutus, ſi aſſecutus eſt litteras ſine quibus vix fortaſſis Oſtiarii poſſet implere Miniſterium. Gelas. Decr. Cap. 2.

XII. Si de Laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus Officiis, tantò ſollicitiùs in ſingulis quæ ſuperiùs comprehenſa ſunt hujuſmodi decet examinari perſonam, quantùm inter mundanam Religioſamque vitam conſtat eſſe diſcriminis . . . . tantòque magis, quod Sacris aptum eſſe poſſit ſervitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantùm de tempore quo fuerant hæc aſſequenda, decerpitur, ut morum habere doceatur hæc probitas, quod prolixior Conſuetudo non contulit, nec per occaſionem ſupplendæ penuriæ Clericalis, vitia potiùs Divinis Cultibus intuliſſe judicemur, non legitimæ familiæ confutemur procuraſſe compendia. Gelas. Decr. Cap. 3.

XIII. Nec tantùm de Laicis conſervari inhibemus, ſed nec de Pœnitentibus quidem quiſpiam ad hujuſmodi gradum profanus temerator aſpiret, ſatis illi poſtulanti ſit venia, quâ conſcientiâ abſolvat reum, qui ſe peccata ſua populo ſcit teſte confeſſum? Quis enim quem paulò ante vidit jacentem, veneretur Antiſtitem? Præferens miſerandi criminis labem non habet lucidam Sacerdotii Dignitatem. *Hormiſd. Ep. ad Epiſcopos Hiſpaniæ.* Cap. 1.

XIV. Interdicimus, ut nullus Epiſcoporum audeat, juxta Sanctorum Canonum Inſtituta, quemlibet Clericum bigamum, aut qui viduam duxerit uxorem, ad Sacros Ordines promovere, aut alterius Civitatis Clericum ſine Dimiſſoriis ſui Epiſcopi ſuſcipere, vel ordinare, neque cum uſurpet, niſi Epiſcopus ejus precibus exhortatus concedere voluerit. Zachar. *in Conc. Rom. ann.* 743.

XV. S. Greg. poſtquam dixit lapſos Clericos ad exercendos Ordines ſacros non admittendos, etiam poſt Pœnitentiam, hæc addit: „Ne umquam, ii qui ordinati
„ ſunt pereant, provideri debet quales ordinentur, ut
„ priùs aſpiciatur, ſi vita eorum continens in annis
„ plurimis fuit, ſi ſtudium Orationis, vel Lectionis, ſi
„ eleemoſynæ morem habuerint „. *Epiſt.* 6. Lib. 3.

XVI. Promovendi non ſum qui in aliquo crimine detecti ſunt, qui ſcelera aliqua per Pœnitentiam publicam admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in Hæreſim lapſi ſunt, qui in Hæreſi baptiſati, aut rebaptiſati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, qui ſecundæ uxoris conjunctionem ſortiti ſunt, qui viduam vel marito relictam duxerunt, aut corruptarum fuerunt mariti, qui concubinas ad fornicationes habuerunt, qui ſervili conditioni obnoxii ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophiti, aut Laici, qui Sæculari militiæ dediti, qui Curiæ nexibus obligati ſunt, &c. *Conc.* Tolet. IV. *ann.* 633. Cap. 19.

XVII. Sacer Ordo eò eſt digno digniùs conferendus, quò ab ordinato Sacramenta cætera conferuntur. Quare cùm periculoſum ſit minùs dignos, idiotas, illegitimos, irregulares, & extraneos, aut ſine titulo certo & vero aliquos ordinari; ſtatuimus, ut ante Collationem Ordinum de his omnibus per Epiſcopum indagatio diligens habeatur. Et ne approbatis clanculò ſe valeant immiſcere reprobati, in examinatione ſcribantur numerus, & nomina approbatorum, & qui ſcripti fuerint, poſtmodum in Ordinationis limine perlectâ ſcripturâ diſcretione ſollicitâ requirantur, ipſaque ſcriptura apud Epiſcopum vel Eccleſiam conſervetur. *Conc.* London. *ann.* 1237. Cap. 6.

XVIII. Prohibemus, ut nullus Abbas, vel Prior, Monachos ſuos, vel Canonicos, ab alienis Epiſcopis faciat ordinari, niſi cum litteris ſui Epiſcopi Diœceſani, vel gerentis vices ſuas, aſſenſum ſuum exprimentibus. *Cap. 6. Conc.* Lameth. *ann.* 1330.

XIX. De Clericorum præmittenda converſione, id omnimodis obſervetur, ne ullus ex Laicis ante annualem converſionem vel ætatem legitimam, Diaconus, vel Presbyter ordinetur; ita ut de ipſis quoque, qui ordinandi ſunt Clerici Regulari cuſtodiatur ſtudio, ne aut duarum uxorum vir, aut renuptæ maritus, aut Pœnitentiam profeſſus, aut ſimus corpore (fortè ſervus) vel qui publicè aliquando arreptus eſt, ad ſupraſcriptos Ordines promoveatur. *Concil.* Aurel. III. Cap. 6. *ann.* 538.

XX. Decernimus, ut deinceps non liceat iis, qui volunt aliquos ad Clerum adducere, ad ejus cui manus imponitur, genus reſpicere; ſed examinantes an digni ſint juxta expoſita in Sacris Canonibus Decreta, in Cleri Catalogum referri, ut eos Eccleſiaſticè promoveant, ſive ſint ex majoribus ſuis Sacerdotibus, ſive non. *Conc.* Trull. Cap. 33. *ann.* 706. Damnatus hic abuſus vigebat apud Armenos, ut patet ex omiſſa Canonis Præfatione. Similis huic ſucceſſit erga Beneficia, quæ ut plurimùm aut proximis reſignantur aut conferuntur.

XXI. Ut quicumque ad gradus Eccleſiaſticos condignè aſcendere voluerint, unuſquiſque intelligeret qualiter ſecundum poſſibilitatem intellectùs ſui in eo gradu ubi conſtitutus eſt (legendum videtur conſtituendus) Deo militans & ſe ipſum valeret cuſtodire. *Conc.* Rhem. II. Cap. 3. *ann.* 813.

XXII. Sed dicitur vera ac juſta legitimi Sacerdotis Benedictione auferri omne vitium, quod à vitioſo fuerat injectum: Ergo, ſi ita eſt, applicentur ſacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei, quia per Benedictionem Ordinis crimina vel vitia putantur auferri, nullus ſit Pœnitentiæ locus, quia id poteſt præſtare Ordinatio quod longa ſatisfactio præſtare conſuevit. Innoc. I. *Decret.* 53. & 54.

XXIII. Quoniam illi ſunt ad honores Eccleſiaſticos promovendi, qui moribus, ætate, & ſcientiâ pollere noſcuntur, ſtatuimus prohibentes, ne ad Sacros Ordines promoveantur, niſi perſonæ quæ Grammaticam ſciant, ſeu Latinis verbis loqui valeant competenter. *Conc.* Vauren. Cap. 20. *ann.* 1368. *Conc.* Tolet. Cap. 3. *ann.* 1475.

XXIV. Conſtitutione Pii II. Pont. Max. quicumque Clericum abſque Dimiſſoriis Ordinarii ſui litteris ad liquem Sacrum Ordinem promoveri fecerint, ab ſuorum Ordinum quos ſuſceperint executione ipſo jure ſuſpenſi ſint. *Conc.* Mediol. III. Cap. 10. *ann.* 1573.

XXV. Videat Epiſcopus, ne cuiquam, antequam Sacræ Ordinationis tempus proximè inſtet, Litteras hujuſmodi Teſtimoniales, Dimiſſoriaſque pro Ordinibus ab alio Epiſcopo ſuſcipiendis, ſine cauſa neceſſaria, unquam concedat, neque iiſdem Litteris facultatem det plures Ordines ſuſcipiendi, quàm illos ipſos tantùm quos uno eodemque tempore ab eo ſuſcipi voluerit, ac per Sacros Canones licuerit; præſumat in illis ipſis certum tempus ſuſcipiendi Ordines, tempus menſtruum ſcilicet vel bimeſtre, vel longius, vel quod pro loci diſtantia, aliave ejuſmodi cauſa opus eſſe viderit. *Conc.* Mediol. IV. Cap. 13. *ann.* 1576. *Conc.* Aquen. *ann.* 1585. *Tit. De Ordin. Conc.* Tolos. Cap. 7. *n.* 6. *ann.* 1590. *Conc.* Narbon. Cap. 21. *ann.* 1609. *Conc.* Bundig. Cap. 6. *n.* 9. *ann.* 1624.

XXVI. Superioribus Monaſteriorum, in quibus Religioſi fixam & firmam commorandi ſedem habent, prohibemus, ne Litteras Dimiſſorias Religioſis ſuis, ut à quocumque ordinentur, concedant, ſed à ſuo Pontifice, aut ab alio de ejus licentia ordinandos eſſe dumtaxat decernimus: Eos verò, qui pro inſtituto ad varia domicilia certis temporum intervallis transferuntur, cum litteris Provincialium ſuorum, de voto Religionis emiſſo fidem facientibus, ab Ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantùm præcipimus: Ab aliis nunquam, niſi atteſtatione præ habitâ à Pontifice loci, ſeu Vicario Generali obtentâ, quæ cur nequiverunt apud ſe ordinari perhibeatur. *Concil.* Bundig. Cap. 6. *n.* 12. *ann.* 1624.

XXVII. Omnes autem Litteras Ordinis proximè ſuſcepti ordinanti Epiſcopo exhibere aut alias de eodem facere fidem teneantur. *Conc.* Macrin. *ann.* 1607. exigit ut litteras exhibeant. *Tit.* 9. Cap. 4.

XXVIII. Propter abuſus, quos experimento cognovimus

vimus in extraneis, qui ſub falſis & fictis Dimiſſoriis ad Ordines ſuſcipiendos, & ut examen à Sanctis Sanctionibus ordinatum evitare poſſint, in Galliam veniunt; ſtatuimus ut nullæ externorum Dimiſſuriæ admittantur; ſed cùm illis à ſuſceptione Ordinum rejiciantur, niſi ſint Regulares, qui ſaltem per annum intra Regnum reſederint, & ibidem ab Ordinariis Regni præſentis Dimiſſorias obtinuerint. *Conc.* Narbon. Cap. 21. *ann.* 1609.

XXIX. Vehementer exoptans Synodus præterita damna reſarcire, Eccleſiaſticumque Ordinem in priſtinum Dignitatis ac ſplendoris locum reſtituere quantùm poteſt, Epiſcopos hujus Provinciæ exhortatur, ne contra Apoſtoli Præceptum citò manus imponant, ſed cum omni diligentia examinent & merita expendant, neque eos, qui minùs idonei fuerint, paucitatis Miniſtrorum prætextu, ad Sacros Ordines ſuſcipiendos ullatenùs admittant, cùm Divinus Cultus animarumque commodum paucis dignè quàm multis indignè miniſtrantibus accreſcant. *Conc.* Mexic. L. 1a. l. T. IV. Cap. *De Scientia*, *&c.* §. 1. *Cleri Germ. Reform.* Cap. 13. *ann.* 1524. in quo hæc notanda, quæ in plurimis etiam *Conciliis* habentur, præſtat paucus bonos & doctos quàm plures indoctos & imperitus habere Miniſtros.

XXX. Ne quis exiſtimet nos lucrum per exactiorem Ordinum collationem aucupari, aut quærere, Sanctis Synodis obſequentes pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonſuræ, ſive pro Litteris Dimiſſoriis aut Teſtimonialibus, ſive pro ſigillo aut alia quacumque de cauſa, etiam ſpontè oblatum, non licere nobis, ſive Miniſtris noſtris quidquam quovis prætextu accipere declaramus. *Conc.* Rhem. *Stat.* 16. *ann.* 1564.

XXXI. Cùm nullus debeat ordinari qui, judicio ſui Epiſcopi, non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis; Syn. veſtigiis *Can* 6. *Conc.* Calced. inhærendo, ſtatuit, ut nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus neceſſitate aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur Sedibus. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. Cap. 16.

XXXII. Cùm indiſtinctè loquatur *Conc.* & præterea innovet *Canonem Conc.* Calced. de omnibus Ordinibus intelligendum eſt. *Conc.* Burdig. *ann.* 1624. ad Tonſuram extendit.

Ex Collectis patet inter Requiſita ad Ordines, quædam eſſe Juris Naturalis vel Divini, quæ non ſubſunt Diſpenſationi, ut boni mores, ſcientia ſufficiens, prudentia: alia Juris merè Eccleſiaſtici, atque ideò Diſpenſationi obnoxia urgente neceſſitate, vel evidenti Eccleſiæ utilitate id poſtulante.

§. IV.

Requiſita peculariter in promovendis ab Ordinibus Minoribus ad Majores. Hujus peculiaritatis cauſa patebit ex Canonibus colligendis, oſtenſuris Majores Majora requirere.

I. Quicumque ſe Eccleſiæ vovit obſequiis, à ſua infantia ante pubertatis annos baptiſari, & Lectorum debet Miniſterio ſociari, qui ab acceſſu adoleſcentiæ uſque ad trigeſimum ætatis annum ſi probabiliter vixerit, Acolytus & Subdiaconus eſſe debebit, poſt quæ ad Diaconi gradum ſi ſe ipſe primitùs, continentiâ præeunte dignum probavit, accedat, ubi ſi ultra quinque annos laudabiliter miniſtraverit, congruè Presbyterium conſequetur, & exindè poſt decennium Epiſcopalem Cathedram poterit adipiſci; ſi tamen per hæc tempora integritas vitæ, ac fides ejus fuerit approbata. Siricii Decr. Cap. 9. *Idem* Innoc. I. *in Epiſt.* 23. *ad Syn.* Toletan. *Cap.* 5. Adjiciens, vel ſi majores ſunt, cùm fuerint gratiam Dei conſecuti, ſtatim ſe Eccleſiaſticis Ordinibus mancipaverint.

II. Ut de aliena Eccleſia Clericum ordinare nullus uſurpet, niſi ejus Epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit. Innocen. I. Decrat. Cap. 14.

III. Ita ſanè ut in eos Laicos ad Clericatum altiùſve promovendos tempora à majoribus conſtituta ſerventur, nec citò quilibet Lector, citò Acolytus, citò Diaconus, citò Sacerdos fiat; quia in Minoribus Officiis, ſi diu perdurent, & vita eorum pariter & obſequia comprobantur, ut ad Sacerdotium poſteà emeriſis ſtipendiorum meritis, veniant, nec præripiant quod vita probata meretur accipere. *Ibid.* Cap. 32.

IV. Ne quis penitùs contra Canonum Præcepta, qui Eccleſiaſticis Diſciplinis imbutus, per ordinem non fuiſſet & temporis approbatione Divinis ſtipendiis eruditus, nequaquam ad Summum Eccleſiæ Sacerdotium aſpirare præſumeret, & non ſolùm in eo ambitio ineſficax haberetur, verùm etiam in Ordinatores ejus, ut carerent eo Ordine, quem, ſine ordine, contra Præcepta Patrum crediderant præſumendum. Zozim. Decr. I.

V. Si Officia ſæcularia principem locum, non veſtibulum actionis ingreſſis, ſed per plurimos gradus examinatis temporibus deferunt: Quis ille tam arrogans, tam impudens invenitur, ut in Cœleſti Militia, quæ propenſiùs ponderanda eſt, & ſicut aurum repetitis ignibus explorandum, ſtatim Dux eſſe deſideret, cùm tiro ante non fuerit, & priùs velit dicere quam diſcere. *Ibid.*

VI. Aſſueſcat in Dominicis caſtris, in Lectorum primitùs gradu, rudimenta ſervitii, nec illi vile ſit Exorciſtam, Acolytum, Subdiaconum, Diaconum per Ordinem fieri, nec hæc ſaltu, ſed ſtatutis Majorum Ordinationi temporibus. Jam verò ad Presbyteri faſtigium talis accedat, ut & nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia ante acta teſtentur. *Ibid.* Cap. 2.

VII. Si ab infantia Eccleſiaſticis Miniſteriis nomen dederit inter Lectores, uſque ad vigeſimum ætatis annum continuatâ obſervatione perduret; ſi major jam, & grandævus acceſſerit, ita tamen ut poſt Baptiſmum ſtatim ſe Divinæ Militiæ deſideret mancipari, ſive inter Lectores, ſive inter Exorciſtas, quinquennio teneatur; exindè Acolytus, vel Subdiaconutus quatuor annis, & ſic ad Benedictionem Diaconaûs, ſi meretur, accedat; in quo ordine quinque annis, ſi inculpatè ſe geſſerit, hærere debebit; exindè ſuffragantibus ſtipendiis, per tot gradus, datus propriæ fidei documentis, ad Presbyterii Sacerdotium poterit promoveri; de quo loco, ſi cum exactior ad bonos mores vita produxerit, Summum Pontificatum ſperare debebit. *Ibid.* Cap. 3.

VIII. Debet antè eſſe Diſcipulus, quiſquis Doctor eſſe deſiderat, ut poſſit docere quod didicit. Omnis vitæ inſtiturio hac ad id quo tendit ſe ratione confirmat. Qui minimè litteris operam dederit, Præceptor eſſe non poteſt Litterarum: qui non per ſingula creverit, ad emeritum ſtipendii ordinem non poteſt pervenire: Solum Sacerdotium inter iſta, rogo, vilius eſt, quod faciliùs tribuitur, cùm difficiliùs impleatur? Cælest. Decr. Cap. 16.

IX. Urgente neceſſitate Monachus continuò Lector vel Notarius, vel Deffenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat Acolytus; maximè ſi huic ætas etiam ſuffragatur, ſexto menſe Subdiaconi nomen accipiat; ac ſi modeſtæ converſationis honeſtæque voluntatis exiſtit, nono menſe ſit Diaconus, completoque anno ſit Presbyter; cui tamen, quod annorum fuerant interſtitia collatura, Sancti propoſiti ſpontè ſuſcepta doceatur præſtitiſſe devotio Gelas. Decrat. Cap. 2. Quorum (Laicorum) promotionibus ſex menſes nihilominùs ſubrogamus. *Ibid. Cap.* 3. pro qualibet promotione, idque quia majori egebant probatione, proindèque longiori interſtitio ſeu ſtipendio.

X. Me-

X. Meritò Sanctorum Patrum venerabiles Sanctiones, cùm de Sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos Sacris Adminiſtrationibus cenſuerunt, quorum omnis ætas, à puerilibus exordiis uſque ad provectiores annos, per Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet, ut unicuique teſtimonium prior vita præberet, nec poſſet de ejus provectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro caſtis moribus, pro actibus ſtrenuis, celſioris loci præmium deberetur. S. Leo *Epiſt.* 1. Cap. 4.

XI. Quamvis inculpati quiſquam ſit meriti antequam Sacerdos ordinetur, per diſtinctos Ordines Eccleſiaſticis exerceatur Officiis, videat quod imitetur, diſcat quod doceat, informetur quod teneat, ut poſtea non debeat errare qui eligitur, ſed viam ſalutis errantibus demonſtrare. S. Greg. Lib. VII. *Epiſt.* 111.

XII. Cùm ſcriptum ſit, *ut prius quis probetur, & ſic miniſtret*; multò ampliùs ante probandus eſt, qui Populi Interceſſor aſſumitur, ne fiant cauſa ruinæ Populi Sacerdotes mali. Ordinatè ad Ordines aſcendendum eſt; nam caſum appetit, qui ad ſumma loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum. *Ibid.*

XIII. Ex Laico ad gradum Sacerdotii nemo veniat, niſi priùs anno integro in Officio Lectorum vel Diaconatûs Diſciplinam Eccleſiaſticam diſcat; & ſic per ſingulos gradus eruditus ad Sacerdotium veniat; nam ſatis reprehenſibile eſt, ut qui non didicit, jam docere præſumat, dum & antiquis hoc Patrum Inſtitutionibus interdictum ſit. *Conc.* Brac. I. Cap. 10. *ann.* 561.

XIV. Eligere Epiſcopos dignos Domino, item Preſbyteros & Diaconos viros pios, juſtos, manſuetos, non cupidos habendi, veraces, probatos, Sanctos, liberos à vitio acceptionis perſonæ, idoneos ad docendum verbum pietatis, & qui Domini dogmata rectè tractent. *Conſtitut.* Apost. Cap. 7. & 32.

XV. Nullus Dignitatis Eccleſiaſticæ percipiat gradum, qui non totum Pſalterium, vel Canticorum uſualium & Hymnorum, ſive baptiſandi perfectè noverit ſupplementum. Abſurdum ſiquidem eſt, eos, qui cæteros ſimpliciores & Laicos habent docere (quibus & Diſciplinæ, & vitæ debent eſſe veluti quoddam ſpeculum) Legem Dei ignorare. *Conc.* Tolet. VIII. *ann.* 653. Cap. 8.

XVI. Qui ad Ordines promoveri volunt habeant Beneficium ad alimonium ſufficiens, idque ad examinationem virorum proborum & juratorum. *Statut. Eccl.* Rhem. *per* Sonnatium. *Cap.* 12. Sub Dagoberto Conc. Tom. VI. *p.* 1694. Hâc voce *Beneficium*, tunc intelligebatur fundus ad uſumfructum gratioſè datus. Sine Titulo Patrimoniali 100. Solid. Turon. ad minus, vel competente Beneficio Eccleſiaſtico, ſicut in Jure Canonico cautum eſt, ordinandus de cætero nullatenus admittatur. *Conc.* Biterr. Cap. 6. *ann.* 1233.

XVII. Si quis ordinaverit, ſeu ad Ordinem præſentaverit aliquem, promiſſionem vel juramentum ab illo recipiens, quòd ſuper proviſione ſua non inquiret eumdem, Ordinator à Collatione, Præſentator ab executione Ordinum per triennium, & ordinatus ab Ordine ſic ſuſcepto, donec Diſpenſationem ſuper hoc per Sedem Apoſtolicam obtinere meruerit, noverint ſe ſuſpenſos. *Cap.* 45. *De Simon.* Hujus Autor Greg. IX. *ab ann.* 1227. *ad* 1241. Pontifex.

XVIII. Promovendi habeant Beneficium, ſeu Patrimonium, vel Titulum verum & non fictum à ſuis parentibus & propinquis ſine fraude, in quo ſi quis ſuos datores aut promotores circumvenerit ſuorum ſint Ordinum executione ſuſpenſi. *Conc.* Rothom. *ann.* 1445. *Cap.* 16. Ordinat quòd de cætero non admittantur aliqui ad Sacros Ordines, niſi ſint inſtructi expreſsè in Articulis fidei, Præceptis Decalogi, Sacramentis Eccleſiæ, & quod ſciant diſtinguere inter peccata & peccata, & opera miſericordiæ, corporalia & ſpiritualia, & alia, prout convenit tanto Ordini, præſertim Sæculares Beneficiorum Curatorum capaces. *Idem Conc.* Rothom. Cap. 8. *ann.* 1445.

XIX. Agri Dominici cultura non eſt indignis Operariis committenda; ſed illi dumtaxat conducendi ſunt in Domo Domini, qui ſecundùm Apoſtolum ſciant quæ ſit longitudo, latitudo, ſublimitas, & profundum, & inter lepram & lepram diſcernere noverint. Ideòque Sacro approbante *Concilio*, ſtatuimus nullum ad Sacros Ordines de cætero promovendum, niſi ſciat Latinaliter loqui. *Conc.* Tolet. *ann.* 1473. *Cap.* 3. Idem exegerat *Conc.* Tolet. *an.* 1339. Cap. 2. Litteraliter vel litteratè ſciat loqui. *Conſt.tui.* Nicos. *ann.* 1313. *n.* 6.

XX. Provehantur ad Eccleſiaſticam Poteſtatem, qui plurimo tempore probantur, tàm verbo fidei, quàm rectæ converſationis exemplo. Et juxtà Excerpta Martini; Ut non liceat Populo electionem facere, ſed judicium ſit Epiſcoporum, ut ipſi eum qui ordinandus eſt probent, ſi in ſermone & fide & ſpirituali vita edoctus ſit. *Can.* 8. *ex his qui relati ſunt in Conc.* Tull. I. *ann.* 859. Hæc verba, *Excerpta* Martini, de *Collect.* Martini Brachar. intelliguntur.

XXI. Cùm Ordines Sacri, Sancto aſtlante Spiritu, ſint ad augmentum gratiæ ſuſcipientium illos maximè conſtituti; & ob hoc conferendi ſint præcipuè viris ſcientia & vitæ ſanctitate præditis. *Conc.* Ravenn. III. Cap. 1. *ann.* 1314.

XXII. Quoniam Dominus Ordinem Levitarum quorum locum obtinent Clerici voluit eſſe diſcretum à Populo, ut coram eo ſtarent ſemper & audirent ſapientiam ejus, & ſpecies Cœli eſt gloria Stellarum, & in antiquis eſt prudentia, cùm nemo eligat tirones, quos non conſtat eſſe prudentes, ſtatuimus quòd nullus ad Sacerdotium, niſi vigeſimum quintum; ad Diaconatum, niſi vigeſimum; ad Subdiaconatum, niſi decimum ſextum annum ætatis attigerit. In præſcribenda ætate Presbyteri & Diaconi *Conc.* conforme Clem. III. *de Ætate Præf.* non item in determinanda ætate Subdiaconi; exigit enim Clementina decimum octavum annum ad illum Ordinem; attamen dicendum non eſt *Concilium* in hoc derogatum voluiſſe citatæ Clementinæ, cùm in lucem edita non ſit, niſi duobus annis & ampliùs poſt iſtud *Concilium*, cùm publicatæ à Joanne XXII. *ann.* 20. ſui Pontificatûs, & promotus fuerit *ann.* 1316. 7. *Idus Auguſti.*

XXIII. Ad Minores Ordines promovendi, bonum à Parocho & à Magiſtro Scholæ, in qua educantur, teſtimonium habeant. Hi verò, qui ad ſingulos Majores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, aut alteri cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus ac deſiderio eorum, qui volent promoveri, publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat; ac Litteras Teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimùm tranſmittat. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. Cap. 5. *an.* 1563. Eadem diacrat Reginaldus, *De Reform. Angl. ann.* 1556. Decr. VI. Præter ea, quæ publicationem faciendæ Ordinationis & temporis determinationem, quo ordinandus præſentari debeat Epiſcopo, eadem quoque habet *Conc.* Aquen. *ann.* 1585. Similia diaerat *Conc.* Colon. II. *ann.* 1549. Mediol. II. *n.* 4. *&* 5. ubi poſt exacta prædicta teſtimonia addit, *ut Epiſcopo conſtare poſſit an irreprehenſibiles ſint.*

XXIV. Hortatur Syn. omnes qui ad Subdiaconatûs, Diaconatûs, aut Presbyteratûs Ordines promovendi ſunt, ut antequam accedant, de peccatis omnibus totius anteactæ vitæ generaliter confiteantur, ac ſpirituales aliquas exercitationes ab Epiſcopo præſcribendas obeant, &c. *Conc.* Mediol. *Conc.* Aquen. *ann.* 1585. *Conc.* Burdig. *ann.* 1624. Cap. 6. *n.* 4.

XXV. Quicumque de veſtitu Eccleſiaſtico, de frequenti Sacramentorum uſu, de Eccleſiaſticis functioni-

bus,de vitâ & morum Diſciplina Litteras teſtificationis exhibiturus eſt,eas recenter datas, aut renovatas, confirmataſque afferat; ita ſcilicet, ut ne vetuſtiores ſint duobus vel tribus menſibus ante Ordinationis diem: Si quis verò à domicilio ſuo diù abſuerit, quamobrem vetuſtiores teſtificationis Litteræ accipi debeant, recentiores ſimul à quibus debet, afferat eo loco datas, ubi proximè moratus eſt. Et ſi locus extra Diœceſim eſt, ab ejuſdem loci Epiſcopo obſignatas, vel ejus autoritate communitas. *Concil.* Aquen. *an.* 1585. *De Sacram Ordinis.Conc.*Mediol. *Conc.*Mexic.Quod non dentur,niſi ad unum Ordinem.

XXVI. Nulli ad Sacros Ordines, & maximè ad Sacerdotium promoveantur, niſi ſint vitâ & moribus commendabiles, ac literaturâ, ſeu ſcientiâ ſufficientes. *Conc.* Andeg. *ann.* 1448. Cap. 2. *Concil.* Narb. *ann.* 1551. *Cap.* 5. in quo hæc leguntur: *Æquum eſt enim moribus clerum eſſe, cujus exemplo alii meliores fieri debeant.*

XXVII. Satiùs eſt promovendos ad Sacros Ordines, diù multùmque anteà probare & explorare, quàm de temerè admiſſis poſteà pudere, & pœnitere. Quapropter Sanctarum Synodorum veſtigiis inhærendo, conabuntur Epiſcopi ſuos Clericos gradatim, tanti adhibitâ cautione, ordinare. *Conc.*Rhem. *Statut.* 8. *ann.* 1564.

XXVIII. Unuſquiſque qui ad Eccleſiaſticos gradus eſt acceſſurus, non ante honoris Conſecrationem accipiat, quàm placiti innodatione promittat,ut Fidem Catholicam ſincerâ cordis devotione cuſtodiens,juſtè & piè vivere debeat, & ut in nullis operibus ſuis, Canonicis Regulis contradicat. *Conc.* Tolet.XI.Cap. 10. *ann.* 675.

Hac ex Collectione infertur, quod prout par eſt ad Superiores Ordines, habitâ ratione illorum Dignitatis, requiritur major Ætas, Pietas,Scientia, Probatio, Cautela, in Dimiſſoriis concedendis, & Ordinibus conferendis, prætereà Titulus Clericalis, publicatio Ordinationis, ut impedimenta detegantur.

§. VI.

Canones Ordinationum formam, vel modum proximè præcedentem, vel comitantem, vel ſubſequentem, reſpicientes.

I. Quod ipſum videmus, de Divina autoritate deſcendere, ut Sacerdos, Plebe præſente; ſub omnium oculis deligatur,& dignus atque idoneus publico judicio & teſtimonio comprobetur, ut Plebe præſente,vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & ſit Ordinatio juſta & legitima, quæ omnium ſuffragio & judicio fuerit examinata, id etiam in Diaconorum Ordinationibus obſervaſſe Apoſtolos animadvertimus. S. Cyprian. *ad Clerum & Plebes in Hiſpania conſiſtentes.*

II. De iis, qui ordinandi ſunt, hæc erit forma, ut quidquid eſt Sacerdotalis Ordinis conſentiat; & eligat, & tunc Epiſcopus approbet, vel certè ordinet in media Eccleſia, aſſentiente ipſi Sacerdotali Ordine, præſente Populo, & Epiſcopo interrogante, *an etiam ferre ei poſſit populus teſtimonium.* Ordinatio autem non fiat clanculùm; Eccleſiâ enim pacem habente decet, præſentibus Sanctis, Ordinationes pro Eccleſiis fieri. Theoph.Alexand. Cap.6.Conc.Tom. II *p.* 1800.

III. Ordinandorum Parochus, aut alter cui magis expedire videbitur, committatur, qui nominibus,ac deſiderio eorum, qui volent promoveri per tres Dies Dominicos aut Feſtivos,publicè in Eccleſia proclamatis, ſicut fit in Matrimoniis, de ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis inquirat; & Litteras Teſtimoniales,ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimùm tranſmittat. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. Cap. 5. *ann.* 1563. *Conc.* Rhem. *ann.* 1564. *Statut.* 14. *Conc.* Rothom. *ann.* 1581. *Conc.* Turon. *ann.* 1583. Quod de numero publicationum additum eſt à *Conciliis* Provinc. *Conc.* Trid. ſubjunctis. Idem habent *Conc.* Aquen. *ann.* 1585. *Conc.*Mexican.*an.* 1585. *Concil.* Tolos. *ann.* 1590. *Conc.* Turon. vetat ne fiat Proclamatio, ſi veriſimilis ſit ſuſpicio malevolos homines Clericos innoxios ab Ordinum ſuſceptione velle deterrere.

IV. Eadem cautela præcipitur à *Concil.* Colon. II. Mediol. II. *n.* 4. quod etiam loquitur de trina proclamatione facienda: Hoc autem *Concilium* anno 1549. celebratum. Undè ſequitur præfatam Diſciplinam inſtitutam antequàm quidpiam de ea præciperet *Conc.* Trid.Undè fit ut ſicuti publicationes Matrimonii ortum habuere à Gallia, ita proclamationes Ordinationis à Germania.

V. *Conc.* Burdigal. loquens de loco Ordinationis hæc notanda habet: „ Quod autem ordinatis in „ ipſa eorum Ordinatione multum proderit & memi„ niſſe juvabit, ſe quaſi intra Cœleſtes Choros fuiſſe „ conſtitutos,ut hinc aſpirent ad eam puritatem,quæ „ à Miniſtris Eccleſiæ Dei expectatur „.

VI. Ordinationes Sacrorum Ordinum, ſtatutis à jure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, etiam ad majus Altare,& inter Miſſarum ſolemnia celebrentur; ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior quantùm fieri poterit Eccleſia ſemper adeatur. *Conc.* Trid. Sess. XXIII. Cap. 8. *ann.* 1563. Bitur. *ann.* 1584. *Conc.* Roth. *ann.* 158. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583. *Conc.* Aquen. 1565. *Conc.* Aquil.T. 11.*Conc.* Meclin. T. 9. Cap. 3. *ann.* 1007.*Conc.* Burdig.*ann.* 1624. Cap. 6. *n.* 8. *Conc.* Mediol. IV. Cap. 13. *ann.* 1576. *Conc.* Rhem. *ann.* 1564. *Statut.* 14.

Quæ ad ritus Ordinationum ſpectant colligentur dùm *de Sacramento Ordinis.* Quoad illa quæ ſubſequuntur Ordinationem,legenda allocutio Epiſcopi in fine Ordinationis, quâ monet Ordinatos de Officio, & imponit Pſalmos Pœnitentiales, vel nocturnum dici, vel Miſſas tres dicendas.

Impedimenta ad Ordines etiam nunc recepta.

Ac ut ab initiis exordientes, quaſcumque priùs perſonas ineptas, & à Sacris alienas ſecludamus; hinc ad ſingulos gradus progreſſuri declaramus in primis, quoſcumque Sacramento Chryſmatis non confirmatos, rudes & ignaros, criminoſos, ſolemniter pœnitentes, neophytos, ebrietati & gulæ deditos, impudicos, lapſos poſt Ordinem ſuſceptum, perjuros, uſurarios manifeſtos, infames, ratiociniis obligatos, ſervos, corpore vitiatos, inſigniter deformes, illegitimè natos, peregrinos & ignotos, bigamos, irregulares, quovis modo ſuſpenſos, interdictos, excommunicatos, dementes, morbo caduco laborantes, energumenos, ab Ordinationibus Cleri longè arcendos, ſalvâ tamen Epiſcoporum poteſtatè in caſibus à jure permiſſis diſpenſandi. *Concil.* Burdig. Cap. 6. *n.* 1. *ann.* 1624.

Præcipui Canones cujuſque ſæculi circa Titulum Clericalem ſeu Ordinationis.

Inter collectos Canones circa Requiſita ad Ordines, nonnulli de Titulo Clericali meminerunt,inſufficientes omninò ad docendum quæcunque de illo noſſe neceſſe eſt; ut ergò hæc non ignorentur, adjiciendos alios de illo agentes duximus, atque ad hos ſeligendos cujuſque ſæculi notabiliores, præſertim qui praxim hodiernam ſtabiliunt, aut confirmant, aut illuſtrant: Hinc quodammodo texetur Hiſtoria Eccleſiaſticæ Diſciplinæ circa hunc Articulum ex monumentis authenticis,oſtendeturque inter cætera Titulum Clericalem, qui aliàs fuit unicus,nempè Eccleſiæ, cui ordinandus, addicebatur. in ea perpetuò ſervitutus, factum multiplicem, nempè Beneficii, Patrimonii, paupertatis, mutatumque illius finem, quæ omnia

omnia explicabuntur, ſubjunctis notis cuique Canoni illis indigenti, vel in fine Collectionis in conſecutionibus inde eliciendis, ac inſimul conjungendis.

I. De fermento verò, quod die Dominicâ per Titulos mittimus ſuperfluè nos conſulere voluiſti, cùm omnes Eccleſiæ noſtræ ſint intra Urbem conſtitutæ. INNOC. I. *Decret.* Cap. 5.

Eccleſiæ Titulorum nomine inſigniuntur, eoque nomine etiam extra Romam intelligebantur, cùm INNOC. hîc reſpondeat Epiſcopo EUGUBINO. Is ſciens, quòd Pontifex Romanus Euchariſtiam miſerit Presbyteris proximè ſibi ſubditis, interrogaverat INNOCENTIUM *an idem ſibi facere liceret*; reſpondet INNOCENTIUS *ſuos Presbyteros intra Urbem conſtitutos, ac propter creditam Plebem ſecum Sacrificio adeſſe non poſſe, ideòque, ne viderentur à ſua Communione ſeparati, ſe ad illos Euchariſtiam mittere. Presbyteros verò Epiſcopo* EUGUBINO *proximè ſubjectos extra* EUGUBIUM *manere, ideòque ad illos non mittendam Euchariſtiam, cùm longe non ſint portanda Sacramenta, atque etiam Presbyteri extra Urbem conſtituti jus faciendi ſacrum habeant.*

II. Quòd non oporteat in villulis, aut in agris, Epiſcopos conſtitui Viſitatores, (ſeu Circuitores) *Conc.* LAODIC. *Cap.* 57. longè ante finem ſæculi IV. certiſſimè celebr. non enim ſeriùs collocatur quàm *anno* 364. Hinc patet verſus medium ſæculi IV. jam determinatos locos, quibus alligarentur, qui ad Dignitates Eccleſiaſticas promoverentur, undè ſequitur Diſciplinam, quæ certis Eccleſiis inerat, anteà inſtitutam, illam enim jam firmam ſupponit hujuſmodi diſtinctio.

III. Nullum abſolutè ordinari debere Presbyterum, aut Diaconum, aut quemlibet in gradu Eccleſiaſtico, niſi ſpecialiter Eccleſiæ Civitatis, aut Poſſeſſionis, aut Martyrii, aut Monaſterii, qui ordinandus eſt pronuncietur: qui verò abſolutè ordinantur, decrevit Sancta Synodus irritam haberi hujuſcemodi manûs impoſitionem, & nuſquam poſſe miniſtrare, ad ordinantis injuriam. *Conc.* CALCED. Cap. 6. *ann.* 451. DIONIS. *Interprete.*

Vox *Poſſeſſionis* anſam præbuit diſtinguendi duplicem Titulum Clericalem, nempè Beneficium & Patrimonium. Qui exindè diſtinctionem hanc commenti ſunt, non adverterunt verbum Græcum, quod DIONISIUS *Poſſeſſionem* vertit, ſignificare vicum, & *Poſſeſſionem* pro *vico* accipere DIONISIUM, ſenſumque eſſe, ordinandum, qui Eccleſiæ Civitatis non alligatur, debere alligari Eccleſiæ vici, aliive ſimili, *id eſt* ſi non majori, ſaltem minori.

Legèm ſcriptam circa Titulum Clericalem habemus nullam, quæ ſit Canone illo antiquior; ſed quod præcipit, jam Conſuetudine introductum fuiſſe conſtat exemplis tùm PAULINI, qui dum in Eccleſia BARCINONENSI ordinaretur, petiit, ne huic Eccleſiæ neve alii Eccleſiæ addiceretur, tùm HIERONIMI, tùm PAULIANI Fratris ejus, ſimiles gratias poſtulantium. Idem oſtendunt. *Conc.* ARELAT. *an.* 314. Cap. 21. *Conc.* NICÆN. Cap. 15. *Conc.* ANTIOCHEN. *Cap.* 3. vetantia Tranſlationes, nedum Epiſcoporum, ſed etiam Presbyteri, ac Diaconorum; fundantur enim in eo quòd Eccleſiæ alligati erant, cui deſerviendæ ordinati fuerant.

IV. Nec illum quiſquam ordinet, qui localem ſe futurum primitùs non ſpoponderit: Ut per hoc nullus à Regula, vel Diſciplina Eccleſiaſtica, deviare permittatur impunè. *Conc.* VALENT. *in Hiſpania.* Cap. 6. *ann.* 524. Hinc patet in Hiſpania tunc extitiſſe, qui à *Canone* CALCED. eximi volebant, eorumque voluntati tanquam iniquæ *Concilium* reſtitiſſe.

V. Si quos quâlibet occaſione à Clericatu in Monaſticam converſionem venire contigerit, non liceat eis ad eamdem, vel aliam, quarum milites fuerant, ſuâ voluntate remeare, niſi talis vitæ fuerit Monachus, ut Epiſcopus, cui ante militaverit Sacerdotio dignum prævideret, ut ab eo debeat eligi, & in loco quo judicaverit ordinari. S. GREG. LIB. I. *Epiſt.* 40. Supponit Pont. Max. quemvis Clericum alicui Eccleſiæ alligatum, docetque Profeſſione Monaſticâ vinculum illud relaxari, ſeu, ut nunc loquimur, Beneficium vacare ob tacitam quam includit renunciationem; docet etiam idem Papa Clericum Monachum non ordinandum Presbyterum abſque Titulo.

VI. Qui ad Ordines promoveri volunt, habeant Beneficium ad alimonium ſufficiens, idque ad examinationem virorum proborum, & juratorum. *Statuta Eccleſ. Rom. per Dominum* SONNATIUM *ante medium ſeptimi Sæculi.* Sunt qui propter quædam vocabula, quæ videntur hoc ævo paulò minùs antiqua, inferant illorum Statutorum SONNATIUM Autorem non eſſe. Qui aliud ſentiunt, reſpondent *quaſdam voces immutatas ut faciliùs Statuta intelligerentur.*

VII. Dictum eſt de quibuſdam fratribus, quò deos, quos ordinaturi ſunt jurare cogant, quòd obedientes ſint Eccleſiæ in qua ordinantur. *Conc.* CABILON. II. *Can.* 13. *ann.* 813.

VIII. In eadem Synodo (CALCEDON.) ut nullus abſolutè ordinetur, & ſine pronuntiatione, & ſtabilitate loci ad quem ordinatur. *Capitul.* CAROLI MAGNI *ann.* 789. *Cap.* 24. *Capitul.* TOM. I. *p.* 223. Caput hoc referens REGIN. LIB. I. *Cap.* 387. poſteriorem Partem ſic legit: *Sine pronuntiatione ſtabilitatis loci ad quem ordinatur.* Eodem modo habetur LIB. I. *n.* 25. utravis lectio rectè explicat *Can.* CALCED. docetque germanum illius ſenſum eſſe, nullum ordinandum quin promittat ſe determinatæ Eccleſiæ deſerviturum, illamque Eccleſiam non relicturum.

IX. Ut non abſolutè ordinentur. *Capitul.* CAROLI MAGNI *ann.* 794. *n.* 26. Idem repetit in *Capitulari* 1. *anni incerti n.* 11. his verbis: *Ut nullus abſolutè ordinetur.* Idem quoque habes in *Append.* 1. LIB. IV. *n.* 12. quòd non oporteat abſolutè quoſlibet ordinare.

X. Clericum permanere oportet in Eccleſia, cui in initio ab Epiſcopo prætitulatus eſt, ac ſortitus eſt, ad quam confugit quaſi ad potiorem, hoc autem refutantes revocari debere ad ſuam Eccleſiam, in qua ordinatus eſt. *Capitul.* LIB. I. *Capitul. n.* 28. ISAAC. LINGON. *Tit.* 10. Cap. 1. & ISAAC. *Cap.* 2. Ut Presbyteri, qui in Titulis conſecrantur, ſecundùm Canones antequam ordinentur promiſſionem ſtabilitatis loci illius faciant. *Ibid. n.* 12. & ISAAC. Cap. 3.

XI. Ne paſſim Epiſcopus multitudinem Clericorum faciat, ſed ſecundùm meritum, vel reditum Eccleſiarum. LIB. VI. *Capit.* C. 127 ... 3. *Cap.* 37. Inſinuatur hic Clericos alicui Eccleſiæ in ſua Ordinatione alligatos ex cujus reditu ſuſtentandi ſunt. Qui verò ex noſtris Parochiis, aut ad Titulum, aut abſolutè ordinari petuntur, nullatenus ordinentur, niſi aut in Clero certo, aut Religioſo, vel etiam in Civitate, ſaltem uno anno immorentur, ut de vita & converſatione, atque doctrina illorum certitudo poſſit agnoſci, & nemo abſolutè quemquam ordinare præſumat, Sancti Canones ſanxerunt. *Conc.* MELD. Cap. 52. *an.* 845.

Favet hic Canon Ordinationi ratione domicilii.

XII. Ut qui proprium Titulum non habet, præter illos qui in Monaſteriis converſantur, in noſtra Parochia vel extra licentiam miniſtrandi non præſumat. *Capitula* GUILLEBERTI *Epiſcopi de Interdict.* Cap. 2. *Capitularium* TOM. II. *p.* 1377. BALUS. ſuſpicatur eumdem eſſe ac GUILLEBERTUM, qui ſubſcripſit *Capit.* CAROLI CALVI *an.* 877.... Plura Canon hic docet: 1. Abſque Titulo Monachos tunc, ſicuti & nunc, licitè ordinatos fuiſſe: 2. Extitiſſe etiam Clericos, qui ſine Titulo ordinarentur: 3. Eamque Clericorum Ordinationem ita illicitam fuiſſe, ut GUILLEBERTUS non pateretur Clericos eo modo ordinatos in Diœceſi ſua miniſtrare, niſi datâ à ſe veniâ, nec in hoc ſuos ab alienis Clericos diſtinguere. Huc pertinet *Cap.* 14. *Statutorum Syn. apud* RAVENNAM *an.* 877. jubens ut qui Presbyterum ordinare neceſſarium ducit, deputet Eccleſiæ in qua Domino ſerviens jugiter perſeveret. CONC. TOM. IX. *p.* 302.

XIII. Si ſit de eadem Parochia, inquirendum eſt à quo Epiſcopo fuerit Ordinatus, vel ad quem locum

prætitulatus REGIN. L1a.I.p.328.deſumitur è formula inquiſitionis faciend.r ab i.s,qui Diœceſes perluſtraut. Scripſit Collectionem ſuam REGIN. *ann.* 1306. oſtenditque juſtè inquiri ſub quo Titulo quis ordinatus ſit duobus Canonibus relatis *Cap.* 386. 387.

XIV. Poſtquam antiphonam ad introitum dixerint, datâ oratione, annuat Pontifex in populum dicens:,,Auxiliante Domino & Salvatore JESU CHRISTO ,,eligimus in Ordinem Diaconi,ſive Presbyterii, illum ,, Subdiaconum , ſive Diaconum de Titulo. Si quis ,, habet aliquid contra hos viros , pro Deo & propter ,, Deum, cum fiducia exeat & dicat; verumtamen me- ,, mor ſit communionis ſuæ ,,. *Ex Pontif.*EGBER.EBORAC. 900. *annis antiquiore Ord. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus.* Cap. 1.

XV.Poſtquam antiphonam & introitum dixerint,datâ oratione,dicat Archidiaconus:*Poſtulat Sancta Mater Eccleſia Catholica,ut hunc præſentem Subdiaconum ad onus Diaconi, vel Diaconum ad onus Presbyterii ordinetis.*Interroget Epiſcopus:*Scis illum eſſe dignum ad hujus onus Officii* ? Reſpondeat Archidiaconus,*Quantum humana fragilitas noſce ſinit, & ſcio & teſtificor ipſum dignum eſſe ad hujus onus Officii.* Poſtea admonet Populum Pontifex dicens: *Auxiliante,*&c.*Ex MS. Pontific. Anglic. Monaſterii* GEMENTIC. *ann.* 900. *Ord.*3. *ibid.*

XVI. Si Presbyter Eccleſiam ſponte ſua deſeruerit in quam ordinatus eſt. Id idem emendatæ *Leges Presbyter.* NORTUMBRANS. Cap. 28. *ſæculo* X.

XVII. Sanctorum Canonum Statutis conſona ſentientes decernimus, ut ſine Titulo facta Ordinatio irrita habeatur. URBAN. II. *in Syn.* PLACENT. *Can.* 15. *ann.*1095. Pœna, quam ſubjicit URBANUS Legi ſuæ, palam fit, ſe innovare Canonem CALCEDONENSEM; ex iis enim , qui huc uſque collecti ſunt, ſolus eſt,qui irritam fecerit Ordinationem abſolutam. Aliorum etiam plerique citant referuntque potiùs CALCEDON. *Legem* , quàm novas condunt.

XVIII. Ut omnis Clericus ad eum Titulum ad quem primitùs ordinatus eſt ſemper ordinetur. *Conc.* CLAROMONT. ad hoc circiter tempus *ann.* 1005. *Cap.* 13. pertinere videtur. Cap. 28. *Ex Canonib.*ÆLFRICI ad VULFINUM *Epiſcopum:* Veriſimile enim eſt VULFINUM iſtum eumdem eſſe ac illum, qui *Concilio* WESTMONASTERIENSI adfuit *an.* 1066. cùm alium non inveniamus Epiſcopum Anglum ejus nomine , qui undecimo ſæculo , in quo illos refert LABBÆUS, vixerit.

XIX. Is autem *Can.* ſic ſe habet : ,, Nullus itemque ,,Presbyter , ex quacumque lucri vel cupiditatis cau- ,, ſa , ab una Eccleſia ad aliam tranſeat , ad mortem ,,uſque in eadem hæreat cui primitùs ordinatus fuit ,, Oſtenditque Presbyteros dum ordinarentur Eccleſiæ cuidam alligatos fuiſſe.

XX. Non licet ulli Epiſcopo ordinare Clericos, & eis nulla alimonia præſtare , ſed duorum alterum eligat , vel non faciat Clericos, vel ſi fecerit , det illis unde vivere poſſint. *Cap.* 2. *De præben.*

In inſcriptione dicitur deſumi ex Corpore Canonum; at Collectionem Canonum nullam adhuc vidimus,quæ habeat hunc Textum; neſcimus ergo de quo Corpore Canonum hic ſermo fiat. Obſervat PITHÆ. hunc Textum peti ex *Nov.*JULIANI 5.& 2.Idem jam notaverat ANT. AUGUST.quæ obſervatio lucem præit ad interpretandas has *Cit. p.* 5. quæ leguntur in antiqua Collectione ante iſta verba *ex Novell.* indicatque ſignificare Ilum Textum eſſe *Partem* V. *Novell.* JULIANI. Quod habet hic *Julianus* ſumpſiſſe dicitur ex *Novell.* 3. JUSTINIANI *Cap.* 2. in quo prohibet ne ultra numerum à ſe præfinitum in Eccleſia *Conſtantinop.*aliiſve, aliquis ordinaretur,tùm quia iniquum videretur, ut quis ſuis ſtipendiis militare cogeretur,tùm quia futurum eſſet ut poſitæ Legi fraus fieret ; idque ita interpretatus Julianus, aut non ordinandi Clerici, aut ſi ordinentur, ordinaria præſtanda ſunt alimonia. Hinc patet Textum hunc Ordinationes abſolutas non reſpicere illius fonte , at illas certè reſpicit ex mente tùm Autoris primæ Collectionis,& ALEX. III. qui illam probavit , tum ex mente RAIMUNDI DE PEGNAFORT. & GREGORII IX. cujus juſſu quam citavimus Collectionem fecit, perindeque pertinet ad ſæculum VI. quo vixit JUSTINIANUS, non ad ſæcula XII. & XIII. quibus cæteræ Collectiones citatæ factæ ſunt. Vid. GONZALEM *in* Cap 2. *De Præb.*

XXI. Nullus in Presbyterum, nullus in Diaconum, niſi ad certum Titulum ordinetur ; qui verò abſolutè ordinatus fuerit , ſumptâ careat Dignitate. *Cap.* 8. *Conc.* LONDIN. *ann.* 1125.

XXII. Epiſcopus, ſi aliquem ſine certo Titulo , de quo neceſſaria vitæ percipiat,in Diaconum,vel Presbyterum ordinaverit, tamdiu ei neceſſaria ſubminiſtret, donec in aliqua ei Eccleſia convenientia ſtipendia Clericalis militiæ aſſignet: Niſi fortè talis,qui ordinatur , extiterit, qui de ſua vel paterna hæreditate ſubſidium vitæ poſſit habere. *Conc.* LATER. *ſub.* ALEX. III. Cap. 5. *ann.* 1179. CONC. TOM. X. *p.*1511. *refertur etiam* Cap. 4. *De Præb.*

Conc. ſtatutæ jam pœnæ mentionem non facit , nempe ut irrita eſſet Ordinatio, & pœna , quam fert, illi non adverſatur , ita ut utraque ſimul ſtare poſſit: Hinc fit ut exiſtimandi ſit locus *Concilium* noluiſſe priorem pœnam abrogare, ſanè ita illud interpretatus videtur INNOC. III. Cap. 16. *De Præb.* de quo poſteà. In eo enim ſupponit pœnam hanc eo tempore , quo ſcribebat , adhuc viguiſſe, cùm abrogationem ſibi ipſi adſcribat. De Subdiacono etiam ſilet *Conc.* idque fortè quia nundum in illo vim ſuam plenè habebat Lex irritum faciens Clericorum in Sacris conſtitutorum Matrimonium.

XXIII. Illud etiam juxtà tenorem LATER. *Conc.* firmiter obſervari præcipimus,ut ſi Epiſcopus aliquem ſine certo Titulo in Diaconum vel Presbyterum ordinaverit, tamdiu ei ſubminiſtret, donec ei in aliqua Eccleſia convenientia ſtipendia militiæ Clericalis aſſignet , niſi fortè, qui ordinatur, talis extiterit,qui de ſua vel paterna hæreditate ſubſidia vitæ habeat. *Conc.* LONDIN. Cap. 6. *ann.* 1200. In eo quod hactenus retulimus hoc unum præſtat *Conc.* ut Decretum *Concilii* LATER.executioni mandetur. Poſteà duo adjicit: 1. Decretum illud ad Subdiaconatum extendit: 2. Archidiaconum prædictos Clericos ſine Titulo ad Ordines præſentantem eidem,cui ſubeſt Epiſcopus, illos conferens ſubmittit. Idem in Subdiaconi Ordinatione ſtatuimus,adjungentes, ut ſi Archidiaconus citra ſpeciale Mandatum Epiſcopi ſui aliquem prædictorum Ordinationi præſentaverit , & is ad ejus præſentationem ordinatus fuerit , prædictæ pœnæ ſubjaceat.

XXIV. Cùm ſecundùm Apoſtolum, *Qui ſervit Altari vivere debeat de Altari , & qui ad onus eligitur repelli non debeat a mercede* , patet à ſimili , ut Clerici vivere debeant de Patrimonio JESU CHRISTI cujus obſquio deputantur. Licèt autem Prædeceſſores noſtri Ordinationes eorum, qui ſine Titulo promoventur, irritas eſſe voluerint & inanes, nos tamen benigniùs agere cupientes , tamdiu per Ordinatores vel Succeſſores eorum providere volumus, donec per eos Eccleſiaſtica Beneficia conſequantur. INNOC. III. ZAMOR. *Epiſcopo circa annum* 1210. Loquitur Pontifex ac ſi ipſe primus ſtatueret pœnam latam à *Conc.* LATER. citato ; hoc autem facit , quia pœnam hanc antiquam primus ſubrogat , & ad Succeſſores extendit , ideoque novum quid circa illam conſtituit. Sunt & alia in eodem Canone notanda ; nam in priori ipſius parte , fundamentum pœnæ prædictæ , necnon & extenſionis illius indigitatur, cùm nemo ordinandus ſit,niſi ut Altari ſerviat,& ex eo quòd quis ei ſervit , jus habeat petendæ ſuſtentationis ab eo, cujus eſt huic ſervitio providere, quique alius non eſt quàm Epiſcopus.

XXV. Quidam Clerici deſperantes ordinari ab Epiſcopis ſuis , vel ob imperitiam , vel ob defectum Tituli , extra Provinciam ſuam etiam à tranſmarinis Epiſcopis ordinantur.*Conc.*LONDON. *an.* 1175.Cap.5.

XXVI.

XXVI. Niſi cum eo fuerit miſericorditer diſpenſatum, necad Superiores aſcendere, nec in ſuſcepto debet Ordine miniſtrare. Innoc. III. Cap. 37. *De Simonia.* Loquitur de promoto ad Subdiaconatum cum Titulo Simoniaco.

XXVII. Si quis ordinaverit, ſeu ad Ordinem præſentaverit aliquem, promiſſionem vel juramentum ab eo recipiens, quòd ſuper proviſione ſua non inquiret eundem, Ordinator à Collatione, Præſentatur ab executione Ordinum per triennium, & Ordinatus ab Ordine ſic ſuſcepto, donec Diſpenſationem ſuper hoc per Sedem Apoſtolicam obtinere meruerint noverint ſe ſuſpenſos. *Cap.* 45. *De Simon.* Hujus Autor Greg. IX. *ab ann.* 1227. *ad ann.* 1241. Pontifex. Cùm provideri poſſit ſuſtentationi alicujus, nedum Collatione Beneficii, ſed etiam & penſione, de utravis uſurpata in hoc Capitulo iſta vox *Proviſio* intelligi poteſt: pœna lata à Greg. eſt ſententiæ latæ, verba hæc, *Noverint ſe ſuſpenſos*, id demonſtrant.

Circa Simoniam ratione Tituli Clericalis antiquius nihil habemus quàm Caput anteà proximè relatum & ex Innoc. III. deſumptum.

XXVIII. Caveant ad Sacros Ordines promovendi, ut Titulum habeant ſufficientem, ſine quo omnibus ad Sacros Ordines accedere interdicimus facultatem. Alioquin ipſos tanquam furtivè promotos decrevimus reputandos, eò quòd intentionis noſtræ non eſt, aliquos aliter ordinare. *Synod.* Exonie. *an.* 1287. Cap. 8.

XXIX. Sine Titulo Patrimoniali centum ſolidorum Turonenſium ad minus, vel Eccleſiaſtico Beneficio competenti, ſicut in Jure Canonico cautum eſt, Ordinandus de cætero nullatenus admittatur. *Conc.* Biterr. Cap. 6. *ann.* 1233. Loquitur tantum de Sacris Ordinibus, ut patet his verbis *Sacrorum Ordinum Dignitatem*, quæ leguntur in Priori Canonis Parte. In eo quod habet de Titulo Patrimoniali, duo ſunt nova, ipſa locutio, & determinatio valoris: primus videtur eſſe qui illam fecerit.

XXX. Si Epiſcopus, cui nullis perſonis deſignatis in genere commiſiſti, ut vice tuâ in tua Diœceſi (quod locum frequenter habet in Epiſcopis vices gerentibus vel ſuffraganeis) ad Ordines Sacros promoverit quempiam Titulum non habentem; ei (cùm in culpa fuerit, taliter ordinando eumdem) tenebitur vitæ neceſſaria miniſtrare, donec ſibi per eum vel alium de competenti Beneficio ſit proviſum. Si verò certas commiſiſti eidem ordinare perſonas, ut fieri ſolet per Litteras Dimiſſorias, tu (qui prævidere hoc caſu debuiſti, an haberent Titulum) taliter ordinato ad prædicta, donec per ſe Beneficiatus fuerit, obligatus exiſtis. Idem ſi alicui licentiam dederis à quocumque voluerit Ordines ſuſcipiendi. *Cap.* 37. *De Præb. in* 6. Bonif. VIII. *ab ann.* 1294. *ad ann.* 1303. *Pontifex.* His verbis *per te*, addenda *vel per alium*, quia Beneficium undecumque profectum tollit paupertatem, quæ illum Ordinarium obligat, ut Beneficium conferat.

XXXI. Qui etiam Titulum habent de promovendo ad Sacros Ordines in re certa, & Litteram ad hoc illius Domini vel Dominæ, firmam & ſtabilem, qui vel quæ ſibi Titulum aſſignavit, multi enim victum promittunt pariter & veſtitum de novo accedentibus ad Ordines, & poſteà cùm Ordinati repetunt reddere contradicunt, & oportet eos in vituperium Dei & Ordinis quem acceperunt, ſub eorum confidentia viliſſimè, ut eſt notorium, mendicare. *Conſtitut.* Nicosian. XIII. *n.* 9.

XXXII. Non admittatur quiſquam, niſi ſufficiens habens Beneficium pro ſuſtentatione competenti; qui portaverint Litteras de Patrimonio, jurent ordinandi, & Teſtimonium ſufficiens producant, quod talia cuncta bona, non ſint eis à vivis adhuc donata; ſed quòd dantium ad ipſos ex ceſſione, vera hæreditaria devoluta, ut ipſorum ſint propria, & libera, & non aliàs ſub aliquo eis data ſint colore, ſed quòd eiſdem uti & gaudere debeant, poſſint & velint, nec illa bona eadem dimittere, aut reſtituere teneantur, nec velint, quouſque de Beneficio ſufficienti, ut ſuprà, eis fuerit proviſum; item præſentari per paſtores ad Vicarios Eccleſiarum Parochialium, niſi Eccleſiæ ſint incorporatæ. *Ex MS. Pontificalis Eccleſiæ* Mogunt. *annorum circiter* 400. Lib. I. *De Antiquis Eccleſiæ Ritibus ann.* 471.

Ex Ordinibus quos R. P. Marcenus edit, antiquior nullus, qui de Titulo Patrimoniali montionem faciat quàm mox citatus; quæ in eo Titulo requirit notatu digna ſunt, poſtulat enim: 1. Quòd bona quibus conſtat, à mortuo teneantur, non à vivo, idque probent Juramento & Teſtimonio, id eſt duobus aut tribus Teſtibus idoneis: 2. Quòd libera ſint, ſuoque nomine poſſideat ordinandus; non alieno: 3. Quòd poſſit vel velit ea retinere, donec habeat Beneficium ſufficiens. Notatu quoque dignum quod exigit ut Vicaria habeatur pro Titulo, nempè quòd ſit incocporata atque inter Beneficia recenſeatur.

XXXIII. Nullus admittatur ordinandus vel promovendus ad Ordinem ſuper Vicaria, (niſi ſit perpetua) à qua non poſſit ad inordinatum placitum amoveri. *Conc.* Saltzburg. Cap. 5. *ann.* 1420.

In margine notatur Parentheſim abeſſe à quibuſdam MS. videtur etiam ſuperflua, quia nihil dicit, quod in ſubſequentibus verbis non comprehendatur; perpetuum enim habendum eſt, quod ſine juſta cauſa tolli non poteſt. Finis quoque Canonis non poſtular perpetuitatem abſolutam, ſed eam tantùm, quæ rationi congruit, nempè quòd Titulus Clericalis conſervari poſſit.

XXXIV. Cùm aliquis ordinatur ad Subdiaconatum, habeat Titulum Patrimonii aut Beneficii. *Synod.* Lingon. *an.* 1404. Pâtrimonium Beneficio præponit, quia Titulus Patrimonialis communior erat quàm Titulus Beneficii.

XXXV. Ad celebrandos Sacros Ordines Epiſcopus indutus plenis Pontificalibus cum debito Miniſtro, & Ordine, Miſſam dicturus ad Altare procedat, & dictâ primâ Collectâ, vocentur ordinandi hoc modo per ſe, vel per alium ad Titul. S. Mariæ *de Domo*, Oſtiarii, Lectores, Exorciſtæ, Acolythi ordinandi procedant; & ſic fit ad omnes gradus ordinandos. *MS. Pontif. Eccleſ.* Mogunt. *an. circiter.* 400. *ideò verſus quintum decimum Sæculum collocandum.*

XXXVI. Ipſi promovendi habeant Beneficium, ſeu Patrimonium, vel Titulum verum, & non fictum à ſuis parentibus & propinquis ſine fraude, in quo ſi qui ſuos datores aut promotores circumvenerint, ſuorum ſint Ordinum executione ſuſpenſi. *Concil.* Rothom. Cap. 16. *ann.* 1445.

XXVII. Non concedantur Dimiſſoriæ ad Sacros Ordines non Beneficiatis, ni prius fecerint fidem de Titulo Patrimoniali. *Conc.* Bitur Cap. 20. *ann.* 1528.

XXXVIII. In grave Clericalis Ordinis ſcandalum ac dedecus videmus haud paucos Sacerdotes nudos ac mendicos. Prohibemus itaque, ne aliqui ad Sacrum Subdiaconatùs Ordinem aſſumantur, niſi ſub Titulo Beneficii viginti Librarum Pariſien. ad minus, vel Patrimonii ſimilis valoris. Super quo diligens inquiſitio fiat. Si Patrimonii Titulus ex ceſſione pervenerit, diligenter inquiratur, an aliqua fraus interceſſerit, & uterque, cedens ſcilicet. & ceſſionarius, juret quòd nulla fraus intervenerit . . . . Prohibemus ne ordinatus ad Tit. Patrimonii, eumdem vendat, vel alienet, ſine permiſſione ordinantis, donec Beneficium aut Patrimonium prætaxati valoris fuerit aſſecutus. *Conc.* Senon. Cap. 4. *an.* 1524. Notandæ cautelæ ad fraudem præveniendum præceptæ. Idem de valore Tit. quem adeò ſufficientem duxit. *Synod.* Paris. 29. abhinc annis duplum exegerit.

XXIX. Litteras Dimiſſorias concedere volens, de Beneficio aut Patrimonio priùs inquirat, & in Litteris ſemper fiat expreſſa mentio de Beneficio vel Patrimonio. *Ibid.* Idem habet *Conc.* Tolos. Cap. 7. *n.* 5. *an.* 1590. Idem quoque præceperat *Conc.* Mediol. III.

 Cap.

Cap. 10. *ann.* 1573. & etiam diligenter animadvertendum eſt, ne ſimulato, aut minus ſufficienti quiſque Titulo promoveatur; qui poſteà in Ordinis Clericalis dedecus aut mendicare, aut quod maximè nefarium eſt, Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium quaſi venale facere cogatur. Reginald. Polus, *De Reform. Angl.* Decr. VI. *ann.* 1556. Quod de timenda Miſſarum venalitate ex Ordinatione abſoluta, quotidianâ experientiâ confirmatur: ſi enim ordinatos cum Titulo paupertas cogit quandoque ut Miſſas quodammodo vendant, quid non timendum de iis qui ſine Titulo ordinarentur?

In fine hujus Decreti nonnulla habet Regin. unde inferre licet ſe poſtulaſſe Titulum ad Minores Ordines; ait enim in eis curam habendam omnium quæ dicta ſunt, & in iis ſermo factus eſt de Titulo.

XL. Neminem ad Sacros Ordines, niſi Titulo Beneficii debitè fundati, volumus admitti: quòd ſi nonnulli Patrimonium ſufficiens habeant, eos itidem admitti volumus, jurejurando primitùs præſtito, quòd Patrimonium illud non vendent, nec ullo alio modo alienabunt, donec Beneficium ejuſdem valoris habeant, qui eſt 40. Libr. Pariſ. quòd fraus omnis abfuerit. *Syn.* Paris. *ann.* 1557.

XLI. „ Défendons à tous Prélats .... recevoir à „ l'Ordre de Prêtriſe .... n'ayant auſſi bien temporel „ ou Benefice ſuffiſant pour ſe nourrir & entretenir, „ lequel revenu ſera certifié ſans fraude devant le Ju„ ge ordinaire de la valeur de 50. liv. par an, au moins „ par quatre Bourgeois ou Habitans du lieu, ſolva„ bles, qui ſeront tenus fournir & faire valoir la ſom„ me. Avons déclaré le revenu inalienable, & non „ ſujet à aucunes Obligations & Hypothéques créées „ depuis la promotion du Prêtre & durant ſa vie. „ *Ordin.* Aurel. *Art.* 12. *ann.* 1560.

„ L'Archevêque ou Evêque, qui contreviendra à „ cette Ordonnance, ſera nourrir à ſes dépens celui „ qu'il aura promu à l'Ordre de Prêtriſe, & ſera con„ traint par ſaiſie de ſon Temporel, juſqu'à ce qu'il „ l'aura pourvu de Bénéfice competant „. *Ibid. Art.* 13. Ordinatio loquitur tantùm de promotione ad Presbyteratum, ſub eo fortè nomine alios Sacros comprehendit.

XLII. Nemo ad Sacros Ordines in poſterum promoveatur, qui ex Beneficii, Patrimonii, aut Penſionis fructibus ſeu emolumentis annuis non habeat ad minimum triginta Carolinos, qui Titulus erit in Regiſtris Epiſcopi, & litteris Ordinationum exprimendus. *Conc.* Meclin. *De Ordin.* 3. *ann.* 1530. Poſſint nihilominus Epiſcopi ob Eccleſiæ neceſſitatem quoſdam ætate & moribus idoneos, etiam ſine Titulo, ad Sacros Ordines promovere, cum conditione tamen quòd illis de congruo Titulo providebunt. *Ibi.* Cap. 5.

Quod de juramento de non alienando Titulo habetur *Cap.* 4. infra referetur dum colligetur Teſtim. *Conc.* Meclin. *ann.* 1607.

XLIII. Tituli Subdiaconatum quærentium non recipiantur, niſi Decani ruralis, vel Officialis, vel utriuſque Teſtimonio per Litteras expreſſo comprobentur; ſintque ut minimum quinque Librarum groſſorum in ſingulos annos. *Conc.* Camer. *an.* 1565. *Tit.* 7. Cap. 4.

XLIV. Ne Clerici cum Ordinis ſui dedecore mendicare, aut ſordidum quidqiam exercere cogantur; nullus juxta Sanctorum Patrum Decreta ad Sacrum Subdiaconatûs Ordinem recipiatur, niſi priùs legitimè conſtet Beneficium Eccleſiaſticum, & quidem non controverſum, obtinere, quod poſteà reſignare non poterit, niſi aliundè habeat, unde commodè honeſtèque vivere poſſit; & ne in ea re fraus committatur, nullam reſignationem admittant Epiſcopi, niſi priùs verè exploratum habuerint Beneficium quod reſignandum proponitur, Tituli loco non eſſe. Ad Patrimonii vel Penſionis Titulum nullus admittatur, qui non ſit utilis aut neceſſarius alicui Eccleſiæ aut pio loco; ſed & priùs perſpiciendum erit, an Patrimonium verè illud obtineat, & utrum ad vitam illius honeſtè ſuſtentandam ſatis eſſe poſſit; id verò nullomodo alienare liceat, niſi priùs Beneficium obtineat, vel habeat unde vivere poſſit. *Conc.* Trid. Seſs. XXI. Cap. 2. *ann.* 1562. *Conc.* Turon. *ann.* 214. *Conc.* Burdigal. *an.* 1583. *Conc.* Aquilei. *an.* 1596. T. 11. *Conc.* Rhem. *an.* 1564. *Conc.* Camerac. *Tit.* 7. Cap. 4. *ann.* 1565.

Anteriora teſtimonia de Penſione locuta non ſunt; novum ergo quod de illa habet Canon citatus. Idem dicendum de cautela ab eodem præcepta, ne quis Beneficium Ordinationis ſuæ Titulum illegitimè reſignet. *Conc.* Burdigal. tranſcribit Decretum *Conc.* Trid. illud tamen expreſsè non laudat. Qui ſub Titulo Beneficii ad Sacros Ordines promotus fuerit, huic nullo modo cedere queat (cætera ut in *Conc.* Burdigal. præterquam iſta) aliàs ceſſio nulla ex *Conc.* Trid. Decr. cenſeatur.

XLV. Qui autem Titulum Beneficii promovendus non habuerit, habeat Patrimonium arbitrio Epiſcopi æſtimandum, an illi ſit ſatis ad vitam ſuſtentandam; quod alienare nequeat, niſi aliunde ſuppetat victûs facultas, ac niſi conſultus Epiſcopus conſenſerit. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583. *De Ordine n.* 7.

Novum eſt quod dicit *Conc.* de determinatione valoris Patrimonii arbitrio Epiſcopi derelicta, oſtenditque ſenſiſſe vim Legis non habere, quod hac de re habet relatus ſuprà *Art.* 12. *Ordinat.* Aurelian. ubi id ad victum non ſufficit.

XLVI. Nullus Sacerdos abſque ſufficienti Titulo ſive Patrimoniali, ſive Eccleſiaſtico, aut quomodocumque legitimo & idoneo, ſervatis iis, quæ à Concilio Tridentino continentur, ordinetur; ne eum inopia ad malos mores & actus improbos per carnis infirmitatem traducat. *Conc.* Bituric. *ann.* 1584. *Tit.* 26. Cap. 1. *Tit.* 24. Cap. 6.

XLVII. Novum hic tangitur incommodum, nempe, ne paupertas ad turpia cogat, quoniam primitivæ Eccleſiæ facies, quoad inſtitutionem miniſtrorum attinet, paulatim innovata fuit; nimirum dotatis Templis, Sacerdotiiſque, ac certis ſtipendiis miniſtrantibus conſtitutis. Viſum ſubinde Sanctis Patribus non abſque multa ratione fuit, ne quiſquam ſine certo Titulo, qui illi victum neceſſarium ſuppeditaret, ad majores, quos & Sacros Ordines vocamus, ordinaretur; adhibitâ etiam non levi ſeveritate in Epiſcopos, qui ſecùs facere præſumpſiſſent. *Conc.* Golon. *ann.* 1536. Cap. 2. *Part.* 1. Ante dotationem unicus Miniſtrorum reditus ex oblatione fidelium, & ſub illius ſpe ordinabantur.

Loquitur *Conc.* de Titulo ſumpto pro Beneficio, vel ſaltem pro reditu ex Eccleſia proveniente, idque poſcebat tractandi argumenti natura, acturum enim erat de recta Beneficiorum conferendi ratione: Nec quiſquam ordinandus recipiatur, niſi ad certum Titulum Eccleſiaſtici Beneficii, quod ſit perpetuum, à quo non poſſit ad inordinatum alicujus placitum amoveri, aut cui de proprio Patrimonio ſufficienter ſit proviſum. *Conc.* Mogunt. *an.* 1549. *Part.* 2. *n.* 81. Prior Pars Canonis deſumpta videtur è *Conc.* Saltzburg. ſuprà citato.

XLVIII. Nemo Sacros Ordines conſequatur, cui ſpeciatim deſtinata ad victum bona non ſint; ſive à Sacerdotio, ſeu Beneficio aliquo, ſive à Patrimonio petantur. Reditus autem annuus erit triginta ſaltem Librarum Turonenſium; cujus rei fidem faciet teſtatione tabularum à Judice Ordinario loci, ubi Beneficium vel Patrimonium ſitum eſt, acceptarum. Ipſæ autem tabulæ, vel earum exemplar, ab eo, qui eſt à ſecretis Epiſcopo retinebuntur; jurabitque promovendus apud Epiſcopum, ſe nullo modo alienaturum illud Patrimonium, niſi fortè ad pinguiorem fortunam pervenerit. Quod ſi fraude, aut dolo, aut aliâ quâvis iniquâ & non permiſſa conventione, deſierit poſſidere, ita ut mendicare & egeſtate urgeri deprehendatur, Officii adminiſtratione ab Epiſcopo privetur, quouſque ipſum recuperarit, ejuſque fructibus gaudeat. *Conc.* Narbon. *ann.* 1551. Cap. 8.

Quæ

Quæ de valore Tituli, teſtificatione Judicis circa illum, juramento non alienandi, pœnâ alienantis, notatu digna ſunt. Loco Tituli censûsve teſtificatio præſtitæ Profeſſionis Regularis.

XLIX. Epiſcopus, ne Clericum Regularem, ne Sæcularem, qui Regulatium more in communi vitæ Diſciplina ſit, Beneficiumque Eccleſiaſticum non habeat, Ordinibus Sacris adſcribat, niſi à Superiore fidem ille attulerit, ſe Religionis, cui adſcriptus eſt, Profeſſionem confeciſſe, juratuſque affirmet, ſcripto manu ſuâ ſubſignato coram Epiſcopo, ſe id ſponte feciſſe, aut ratum habuiſſe. Illud autem ſcriptum in Archivo aſſervandum Epiſcopus curet. Hoc autem Decretum citatur à *Concil.* MEDIOL. V. *Part.* 3. Cap. 3. *ann.* 1579.

Si metûs cauſa ſeu vis adhuc maneat, juramentum præfatum non impediret, quominùs in foro exteriori obligatio ad continentiam irritanda vel relaxanda cenſeretur,

L. Minora Beneficia etiam ejuſdem Eccleſiæ ſic uniantur, ut ſi non ſufficiant ad honeſtum & tolerabilem victum, ſaltem ad Titulum, in promotione ad Sacros Ordines requiſitum, poſſint ſufficere. *Concil.* MECLIN. *ann.* 1570. *De Unionibus.* Cap. 4. Mirum omninò videtur, quod ex una parte Titulus requiratur, ne Clericus mendicet, ex alia verò in Titulum admittatur Beneficium ad victum inſufficiens.

LI. Seminarii Titulus ad Sacros Ordines adipiſcendos ſuis alumnis erit ſufficiens, quouſque Sacerdotium aliquod ab Epiſcopo eis collatum fuerit. *Conc.* BURDIG. *De Inſtitut. Semin.* Cap. 9. *ann.* 1583.

Locus hic explicandus per deſumpta loca è *Concil.* MEDIOL. circa eamdem rem: Nemo Titulo Seminarii Sacris Majoribus Ordinibus adſcribatur, neque Titulo Beneficii, aut Penſionis, alteriusve cenſus quem ei ad victum Epiſcopi judicio ſat eſſe non conſtet, quod alio *Concilio* vetitum eſt, ne Seminarii Titulo cuique Epiſcopus Ordinem Sacrum conferat. *Conc.* MEDIOL. IV. *an.* 1576. Id decernimus locum habere, niſi cùm Beneficii, unionis jure adjuncti, uſui & cultui Miniſterium eſt ab illo præſtandum, tuncque cenſus annuus conſtituatur, undè qui eo Titulo Ordinem ſuſcepit ſuſtentari poſſit judicio Epiſcopi. *Concil.* MEDIOL. V. Cap. 3. *ann.* 1579.

LII. Si quis ei, qui Sacris initiandus eſt, verè ſpondeat certâ cautione, ſe quæ ad vitæ cultum ſunt neceſſaria ſuppeditaturum, ſaltem donec ei aliundè proviſum ſit, huic ob Sacerdotum penuriam ab Epiſcopo Sacer Ordo conferatur, licèt ſine alio Titulo. *Ibidem.*

LIII. Qui Titulum Beneficii in gratiam promotionis ſuæ tantùm acceperit, cum conditione de eo reddendo, tàm ipſe, quàm qui in fraudem Eccleſiæ ei reſignant, à ſuo Gradu & Ordine dejiciantur. *Ibid.* Hactenus nihil de fraude relata circa Titulum Beneficii; pœna autem quâ punitur admodum conveniens eſt; Sacrorum enim Ordinum muniis perpetuò indigni habendi ſunt, qui illos indignè adeò ſuſceperunt. *Concil.* MEXIC. *ann.* 1585. ſuſpendit, ipſo facto, qui fraudes circa Titulum Clericalem committunt. Idem *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585.

LIV. Cenſum item Eccleſiaſticum, vel Laicalem, quem & pacificè & ſuum verè eſſe conſtet, quantùm ad vitæ ejus uſum ſuſtentandæ ſatis eſſe cenſuerit Epiſcopus, aut cenſus loco ſponſionem certâ cautione factam ab aliquo, ſe quæ ad vitæ cultum neceſſaria ſunt, illi qui Sacris initiandus eſt, ſuppeditaturum, ſaltem donec eis aliundè proviſum fuerit, eaque donatio ſponſiove verè & ſine fraude dolove facta ſit, ejuſque Tabulæ ritè & rectè confectæ. *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585. Hunc autem Titulum publicari præcipit, nedum in Parochia originis domicilii ultimi, ſitus bonorum, quibus conſtat præcipuè, ſed etiam in Cathedrali & ubicumque Epiſcopo viſum fuerit, & de ea publicatione fidem fieri; quæ omnia ſimul nuſquam ſervantur. *Concil.* MEDIOL. *ann.* 1576. Cap. 8. *Part.* 2. publicationis primùm meminit.

LV. Perpendens Syn. quanta in hac Provincia ſit neceſſitas Miniſtrorum, maternam indigenarum linguam callentium; decernit, ut qui aliquam Indorum linguam noverint, ad Sacros Ordines promoveantur, etiamſi Beneficium, Patrimonium, vel Penſio ab eis obtenta talia non ſint, quæ congruè victum ſuppeditare poſſint. *Conc.* MEXIC. LIB. I. T. 4. §. 1. *De Titul. Beneficii*, &c. Hujus diſpenſationis hanc affert cauſam, quòd timendum non ſit, ne hujuſmodi Miniſtri mendicare cogantur, ſi rectè vexerint, ac munia ſua obierint. Sunt plures in Gallia Provinciæ, in quibus relata Diſpenſatio neceſſaria eſſe poteſt, tales inter cæteras Britannia minor, Vaſconia, ipſaque Provincia.

LVI. Juxta *Concilii* TRIDENTINI Decretum, illi tantùm Patrimonium, vel Penſiones obtinentes, ordinari poſſunt, quos Epiſcopus aſſumpſerit pro commoditate alicujus Eccleſiæ, cui adſcripti eſſe debent ad Munera Eccleſiaſtica obeunda, neque eam ſine Ordinarii licentia deſerere poſſunt. Verùm, quia multi ad Titulum Patrimonii vel Penſionis promoti, facilè Eccleſiam, cui adſcripti ſunt, relinquunt; jubetur ut Eccleſiæ deputatio, in Titulis Ordinum ſcripta inſeratur, Viſitatores quoque inquirant an prædicti, quæ præſtare tenentur muneribus functi fuerint; quòd ſi contra ſe geſſiſſe compererint, ad præſcriptum *Concil.* TRIDENT. ab Ordinum executione ſuſpendantur, &c. *Concil.* MEXIC. *eod. Tit.* §. 3. Idem dixerat *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. & *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585.

LVII. *Concil.* BURDIGAL. vetat, ne quis ordinetur ad Titul. Patrim. ſi non ſit utilis aut neceſſarius alicui Eccleſiæ. Nemo ad Titulum Patrimonii ordinetur, qui reverà Patrimonium ad congruam ſuſtentationem non habuerit, quique alicui Eccleſiæ adſcribatur; quod diligentiſſimè obſervent Epiſcopi. *Concil.* AVAN. *Tit.* 12. *ann.* 1594. *Conc.* MEDIOL. V. Cap. 3. *ann.* 1579. Etſi Teſtimonium hoc nihil contineat, quod in quibuſdam ex præcedentibus non habeatur, notandi tamen quid novum occaſionem præbebit, nempè eum, qui ordinatus Titulo Patrimonii alicui Eccleſiæ adſcribitur, duplici Titulo quodammodo gaudere, nempè Patrimonii, quo ſuſtentetur, & Eccleſiæ cui deſerviat, ejus emolumentis potiturus.

LVIII. Regularis hæc teſtata faciet ... loco Tituli emiſſam Regulæ Profeſſionem. *Ibid.*

Secundus locus, qui de Titulo Regulari expreſsè loquatur, quique eſt Titulus paupertatis Religioſæ. Primus in *Conc.* MEDIOL. V. *Epiſcopi recipientis ad Ordinationem ſuam Clericos alienos, non eſt Titulos ab Epiſcopo dimittente probatos judicare. Concil.* AQUIL. T. 2. *ann.* 1596.

LIX. Tituli Patrimoniales, & Beneficiales ſint deinceps ad minimum quadraginta florenorum, nec ullus eorum, niſi viſis Litteris in debita forma expeditis admittatur: Nemo ad Ordines Titulo Beneficii quantumvis opimi promoveatur, niſi Canonicam Inſtitutionem, & pacificam poſſeſſionem ejuſdem antea obtinuerit. *Concil.* MECLIN. *an.* 1607. T. 9. Cap. 6. 7.

De Inſtitutione Canonica non loquuntur præcedentia Teſtimonia.

LX. Juret deinceps quilibet ordinandus ad Titulum Patrimonialem, aut Beneficialem, quòd Titulum, quem pro futura ſua promotione exhibet, verè & ſine ulla fraude poſſideat; quòdque illum non reſignabit, vel alienabit, niſi ei de alio ſufficienti Titulo ſit proſpectum; neque tunc quidem aliter, quàm ſcitu & conſenſu ſui Epiſcopi, in Litteris ipſius reſignationis aut alienationis exprimendo. Item quòd Titulum illum, qui in locum prioris ſucceſſerit, abſque ſimili conſenſu non reſignabit vel alienabit. *Ibid.* Cap. 8. Quod de Juramento non reſignandi, &c. anteà non notatum, niſi in *Concil.* MECLIN. *an.* 1570. *De Ordin.* Cap. 4. *Conc.* MEDIOL. VI. *Cap.* 16. idem circa Patrimonium exigit.

LXI. Litteræ Dimiſſoriæ illis tantùm conferantur, ... quique vel Titulo Beneficii, vel Patrimonii

Digitized by Google

valorem 30. aureorum annuis reditibus actualiter poſſideant; & ne talis ſupponatur Titulus, illum non recipient, niſi inſtrumento publico atteſtatum per Officiarios & Conſules loci, in quo erunt bona Patrimonii, qui dicant & teſtentur bona expreſſa in dicto Titulo verè poſſideri à conſtituente, & ipſum ære alieno non gravatum, talia bona dare poſſe quæ ad valorem annuum redinis præfati aſcendunt; cujus Tituli & atteſtationum copiam penes ſe, debitè ſignatam, reſervabit Epiſcopi Secretarius. *Concil.* Narbon. *ann.* 1609. Cap. 21. *Concil.* Burdig. *ann.* 1624. præcipit inſeri in Regiſtro Curiæ Eccleſiaſticæ omnia acta Titulum Clericalem concernentia. *Cap.* 6. *n.* 4.

LXII. Nulli Epiſcopi Ordines, vel Litteras conferant Dimiſſorias, niſi his, quos ſciverint de ſua Diœceſi oriundos, aut in ea per tres annos Beneficium pacificè poſſederint annui reditùs valoris ſupra dicti triginta aureorum. *Idem Concil.* Narbon. Cap. 21. *ann.* 1609. Canonis hujus ratio. Rejecti ut indigni Beneficia mendicabant, in alia Diœceſi, vi quorum Ordines, vel Dimiſſorias obtinebant, ipſam affert in Præf. loci relati. Qui titulo ſufficienti ad vitam honeſtè ſuſtentandam, vel Eccleſiaſtico, vel Patrimonii, valoris habitâ ratione annonæ noſtræ Provinciæ centum viginti Librarum ad minus annui, muniti ſint. *Conc.* Burdig. Cap. 6.

LXIII. Inſuper promotos hujuſmodi, ſic etiam eos, qui cum falſis, vel fictis, aut fiducialibus Patrimonii Titulis, ſcienter ſe ad Ordines hujuſmodi promoveri fecerint, non ſolùm prædictis (perpetuæ ſuſpenſionis, abſque ſpe Diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinendæ, ipſo facto incurrendæ) verùm etiam majoribus arbitrio noſtro & pro tempore exiſtentis Pontificis infligendis pœnis. Urbanus VIII. *Conſt.* 35. §. 3. *ann.* 1624.

§. *Ultimus.*

Quæ ex collectis Canonibus circa Titulum Clericalem inferenda?

Vetuſtiores de illo loquentes ſupponunt, illum jam inſtitutum uſuque receptum, illi autem fuit ineuntis ſæculi IV. Ex illius perpetuitate factum, ut Canones coætanei & poſteriores pluries vetuerint migrationem & tranſlationem ab una Eccleſia ad aliam. Dictus videtur Titulus ex eo quòd ſub illo ordinari ab Eccleſia, in cujus ſervitium deſtinabantur, denominari ſolerent; quod ſubſiſtit adhuc erga Epiſcopos nomen diſtinctivum ſumentes, ab Eccleſia Ordinationis vel Tranſlationis, prioris loco ſubrogatæ, etiam quoad Titulares ita dictos quòd Titulum habent ſine re, nempè nomen Eccleſiæ, cui ordinati ſunt, carentque Clero, & populo, quibus illa conſtare debet. Undè ſi verùm eſt, quod fertur nonnullos Epiſcopos ſæculo VIII. & IX. conſecratos fuiſſe ſine Titulo, ſive addictione alicui Eccleſiæ, nullo Eccleſiaſtico nomine inter ſe diſtinguebantur, ſed ex patria denominabantur; ideòque cùm ex Scotia venirent, *Scoti* vocitabantur. De his loquitur *Concil.* Cabil. II. *ann.* 813. *Can.* 43. è quo ſumptum *Cap.* 65. *addit.* 3. *Capitular.*

A prædicta Lege, ſive ſcripta, ſive non ſcripta, vetante Ordinationes ſine Titulo, jam diſpenſatum ſæculo IV. juſta de cauſa cum Sanctis viris. Patet, exemplis ſuprà notatis SS. Paulini, Hieronimi, & Pauliani fratris iſtius. Hinc fortè natus frequens abuſus à *Canone* 6. *Conc.* Caldedon. *ann.* 451. repreſſus, qui renovatus eſt, quoties idem abuſus renatus eſt; quod oſtendunt plurimi Canones poſteriores, hujus Canonis expreſſam mentionem facientes; ſed hic abuſus verſatus eſt circa Ordines Epiſcopatu inferiores, qui cùm ut plurimùm conferrentur multò pluribus, quàm quos Eccleſiæ locorum alere poſſent; neceſſe erat, ut non pauci ſine Titulo ordinarentur; è contra Epiſcopatus quilibet uni tantùm conferri poterat, tùm propter illius dignitatem, quæ impatiens conſortis eſt, quæque diviſa inter plures vileſceret, tùm propter modum, quo illi providebatur, nempè electione, quæ à Clero Diœceſano, Plebeque plerumque fieri ſolebat, in plures hujus inſimul Poſſeſſores haud facilè conſentientibus; tùm propter Epiſcoporum Provinciæ, & Metropolitani, necnon & Principis, neceſſariam conſenſionem ad novorum Epiſcoporum promotionem.

Cum Canone Calcedonensi innovata quoque pœna irritæ Ordinationis, ſive quoad ſubſtantiam, ſive quoad executionem Ordinum, abſque Titulo receptorum, uſque ad ſæculum XII. quo antiquo Eccleſiæ, vel Beneficii, ut poſtea nuncupata eſt, adjectus alius Titulus, nempè Patrimonii, ſive ex malè intellecto Canone Calcedonensi, ut ſuprà expoſitum eſt, ſive ex indulgentia conceſſa cupientibus ordinari, abſque adſcriptione alicui Eccleſiæ, quorum alii agebantur cupidine vagandi, alii amore lucri ex libertate ſperati, alii devotione aliam non expendi functionem Sacerdotii, quàm Miſſarum celebrationem.

Poſt introductum hunc novum Ordinationis Titulum, alius Legi vetanti Ordinationes ſine Titulo attributus eſt finis; nempè ne Clerici ad mendicitatem aliave Clericalem ſtatum dedecentia cogerentur, à veteri multum diſcrepans, qui erat, nè ulla Eccleſia Miniſtro egeret; atque ut illi, quos haberet, ſtabiles eſſent in ipſius ſervitio, necnon meliùs probarentur per Inferiores ad Superiores gradus in eadem tranſeuntes. Hinc prior finis longè utilior, nobilior, præſtantiorque, cùm animarum ſalutem, Divinumque Cultum proximè reſpiceret; poſterior verò ad ſolum exteriorem Eccleſiæ honorem pertineret. Succeſſu temporis, Epiſcopis ſæpè ſæpiùs negligentibus, tùm veteres, tùm novos Canones, contra Ordinationes ſine Titulo, Eccleſia ut huic malo mederetur, illiuſque augmento obviam iret, pœnam efficaciorem contra Epiſcopos hujuſmodi Canones tranſgreſſuros conſtituit, præcipiendo, ut qui ſine alterutro Titulo Clericos ordinarent, ad eos alendos cogerentur, donec Beneficium ipſis contuliſſent, vel ab alio obtinuiſſent, vel bona acquiſiviſſent. Prior pœna, nempè Ordinationis irritatio cadebat potiùs ſuper Ordinatos, quàm ſuper Ordinatores, qui indè nullum vel modicum damnum paterentur, etſi majori culpâ tenerentur quàm alii. Poſterior unicè petit Epiſcopos, onerans illos mali reparatione, quod intulerint. Hæc pœna inſtituta eſt ſæculo XIII. ab Innocentio, qui inſimul abolevit, quod utrumque poſt plura ſæcula confirmatum eſt à *Concilio* Tridentino, nec ullas mutationes paſſum eſt; hodièque pro Regula habetur cui Clerici ſoli Sæculares ſubſunt, cùm circa alios Titulus Paupertatis invectus ſit, dummodò communem vitam agant, nec ab his alius exigi potuit, cùm hi voti paupertatis peculio carere teneantur, paucis exceptis, quibus permiſſum eſt habere Beneficia. Quo tempore inſtitutus Patrimonialis ad Ordines illius valor præfixus non eſt, ſed ſtatutum dumtaxat, ut ad vitam honeſtè ſuſtentandum ſufficeret, ut contigit circa portionem congruam Vicariis perpetuis aſſignandam, quæ initio determinata non fuit, niſi hoc verbo *congruam*, quod ſignificat illam ſufficere debere ad victum, & veſtitum, oneraque portanda. Primus Canon, qui valorem præſcripſit, eſt *Concilii* Biterrensis: Poſteà factæ variæ præfixiones, pro locorum & temporum diverſitate, inter quas plures ſunt, quæ ad finem hujus Tituli non reſpondent, cùm inſufficientes ſint ad honeſtam ſuſtentationem. Quod dictum eſt de hoc Titulo, producendum ad Titulum Beneficialem, qui ejuſdem conditionis, ac etiam nunc eſt, adeò ut diſſerere liceat, quod Littera Canonum ſervetur & ab illorum mente recedatur, ſed hac in re, ut in aliis benemultis, quæ Diſciplinam

ſpectant,

ſpectant, uſui Eccleſiæ ſuæ quiſque adhærere debet, donec reformetur, ſed unà ſimul cavere periculum ex modicitate Tituli, tùm Patrimonialis, tùm Beneficialis proveniens, in eo ſitum quòd egeſtas ad turpia, ut aſſolet, Miniſtrum Sacrum compellat, quorum alia conſcientiæ obſunt, ot quæ in ſe mala ſunt, qualia ut plurimum, nimirum indulgentia, ſeu munerum aviditas, lucri cupiditas, alia honori Clericatûs, qualis mendieitas, quæ nedum vivâ voce exercetur, ſed captatione alienæ Menſæ, interdum ſæcularium ſæculariter viventium; quorum exceſſus in cibo & potu, ut placeat, vel ne diſpliceat, imitatur.

Cætera quæ ex collectis Canonibus inferuntur ad quatuor reduci poſſunt, nempè: 1. Quòd Titulus Patrimonialis conſtitui poſſit, nedum in re immobili, ſed in uſufructu, cenſu, penſione, atque ad illum ſufficiat ſponſio adminiſtrandi neceſſaria debitè ſueta: 2. Quòd Titulus Seminarii eodem redit ac Titulus Beneficii, cùm ex *Concil.* Meoiolan. illum permitteote, conſiſtat in ceſſione fructûs Beneficii Seminario uniti: 3. Quòd Simonia committi poſſit circa Titulum Patrimonialem, ſicuti circa alium, committaturque quoties à præſentato ad Ordines promittitur ſe non exacturum rem promiſſam ſibi, cenſum, penſionem, alimenta, vel dimiſſurum datori datæ rei fruitionem, ac incurratur ab eo ſuſpenſio ipſo facto: 4. Quòd omnis cautela adhibenda ne fraus fiat, ideoque juramentum exigi queat nullam interveniſſe, nec etiam Simoniam.

SECTIO XXVII.

Peculiares Canones circa Requiſita in Epiſcopo, tàm conſecrando quàm conſecrato.

Ordinandum eſſe Epiſcopum de quo in nulla re ſit querela, & qui ſit à cuncto populo ex optimis quibuſque electus. Princeps Epiſcopus percontetur Presbyteros, & populum, *an ipſe ſit, quem præeſſe petunt*; & illis annuentibus, rurſus percontetur *an tribuant ei omnes Teſtimonium, quod dignus ſit hoc magno & illuſtri munere præſidendi; an quæ ad pietatem erga Deum pertinent rectè peregerit; an jura adverſus homines ſervaverit; an domum ſuam reſque domeſticas benè adminiſtraverit; & an vita ei per omnia honeſtè & laudatè acta fuerit?* Conſtitut. Apost. Lib. VIII. Cap. 4.

I. Ut in Sacerdotibus ordinandis, quæ ſunt à Patribus præſcripta, & definita cogitetis, quia ſicut eſt Caput Eccleſiæ Christus, Christi autem Vicarii Sacerdotes, ſic & in eligendis his curam oportet eſſe perſpicuam, irreprehenſibiles eſſe convenit quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis, nec quidquid illi deeſſe perſonæ penès quam eſt Religionis ſumma, & ſubſtantia diſciplinæ. Æſtimet quis pretium Dominici gregis, ut ſciat quod meritum conſtituendi deceat eſſe Paſtoris. Hormis. *Ep. ad Epiſcopos Hiſpaniæ.*

II. Omni curâ vigilandum eſt, ut Rector cogitatione ſit mundus, operatione præcipuus, diſertus in ſilentio, utilis in verbo, ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus, benè agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per zelum juſtitiæ erectus. S. Greg. *Ep.* 24. Lib. I.

III. Attende quid exigitur à te, ut ſis devotior in oratione, in lectione ſtudioſior, in caſtitate cautior, parcior in ſobrietate, patientior in curis, in riſu rarior, ſuavior in converſatione, gravior in vultu, geſtu, & habitu, moderatior in verbis, profuſior in lachrymis, in charitate ferventior. *P.* Bles. *De Inſtitut. Epiſcop.*

IV. Epiſcopum non oportere nimiùm profuſis incumbere conviviis, ſed parco & moderato contentus ſit cibo, ne videatur Domini abuti ſententiâ, dicentis: *Attendite ne graventur corda veſtra in crapula, & ebriitate*, & quamdiu convivatur, potiùs Sacra Lectio ante menſam ejus recitetur, quàm otioſa à ſuſurronibus reſonent verba *Conc.* Turon. III. Idem *Conc.* Burdigal. *ann.* 1583. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583. Aquen. *ann.* 1585.

V. Ab omnibus quæcumque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, undè vigor animi emolliri poſſit, (quod de aliquibus generibus Muſicarum, aliiſque nonnullis rebus ſentiri poteſt) Dei Sacerdotes abſtinere debent; quia per aurium oculorumque illecebras, vitiorum turba ad animam ingredi ſolet, hiſtrionum quoque turpium, & obſcænorum inſolentias jocorum, & ipſi animo effugere, cæteriſque Sacerdotibus effugienda prædicare debent. *Idem Conc.*

VI. Officii ſui eſſe putent eos excipere atque audire, qui ipſos vel tamquam Judices, vel tamquam Parentes, vel Conſultores, Adjutoreſque adeunt; itique his peractis, quæ ad Divinum Cultum, Religionis Officia, & animi, ſpiritûſque pia ſtudia pertinent, omnibus adeuntibus ſe faciles benignoſque præbeant; ita tamen, ut ne à gravitate recedant, in auditorio omnibus ſatisfacere ſtudeant, ac ne infimos quidem audire negligant; ſed hos vel in primis, cùm adſunt, ad ſe accerſant, expediant ſtatim quæ rectè poſſunt, omnibus autem, vel re ipſâ, vel conſilio, vel conſolando prodeſſe ſtudeant. *Conc.* Aquen. *ann.* 1585.

TITULUS XXI.

De aliis præcipuis Obligationibus Clericorum, tùm omnibus communibus, tùm pleriſque, tùm plurimis.

SECTIO I.

De Vocatione Divina ad Clericatum, & quibus modis dignoſci poſſit?

§. I.

Neceſſitas Vocationis Divinæ.

I. Gratiâ fidei omnibus præſtatur, gratia autem Clericatus non omnibus, ſed dignis; quia in illa cauſa ſalutis eſt, in iſta autem Diſpenſatio Miniſterii. *Apud.* S. Chrisostom. *Homil.* 53. *in* Matth.

II. Nonnulli Epiſcopatum, qui nonniſi meritis præcedentibus datur, non Divinum munus, ſed hæreditarium putant eſſe compendium: pleriqne Sacerdotes in mortis confinio conſtituti feruntur alios in locum ſuum, deſignatis nominibus, ſubrogare, quod quàm grave eſt æſtimare, atque hanc licentiam auferamus, ne quod turpe dictu eſt, hujuſmodi ſe putet debere homini quod Dei eſt. Hilar. *in Synod.* Roman. *ann.* 461.

III. Eſſe quidem Chriſtianum in noſtra poteſtate eſt, Apoſtolos verò & Epiſcopos non eſt, ſed potiùs penès Deum, qui chariſmata tribuit. *Conſtit.* Apostolic. Lib. VIII. Cap. 1.

Quod in injuriam Dei (loquitur de vetita Ordinatione) à quo ſpecialiter Sacerdotalium eſt gratia Dignitatum, dedicerimus admiſſum, nec Epiſcopalis honor hæreditarium jus putetur, quod nobis ſolâ Dei noſtri benignitate confertur. Hilarius Ascanio, *& univerſis Epiſcopis Tarracon. Proverb.*

IV. Cùm hujus Divini Sacerdotii Sacramentum etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem curritur, nec quod caro & ſanguis creavit eligitur; ſed ceſſante privilegio, Patrum & familiarum ordine prætermiſſo, eos Rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus Sanctus præparavit; ut in populo adoptionis Dei, cujus univerſitas Sacerdotalis atque Legalis eſt, non prærogativa terrenæ originis, obtineat unctionem, ſed dignatio Cœleſtis gratiæ gignat

gignat Antiſtitem. S. Leo. *Serm.* 2. *in anniverſar. aſſumpt.* C. 1.

V. Audeat ne quis veſtrûm terreni alicujus Reguli, non præcipiente aut etiam prohibente eo, occupare Miniſteria, præripere Beneficia, negotia diſpenſare: nec tu Deum putes, qui in magna domo ſua à vaſis iræ aptis in interitum ſuſtinet, approbare. S. Bernardus. *De Converſ. ad Cler.* C. 27.

VI. Quid iſtud temeritatis eſt? Imo quid inſaniæ eſt? Ubi timor Dei? Ubi mortis memoria? Tu irreverenter irruis, nec introductus, nec vocatus, uſurpati auſus Sacerdotii Sacrificium in Sacrilegium, & vitam convertis in mortem. S. Bero. *Declam.* C. 5. *Bleſ. Ep.* 116. & 139.

VII. Curritur paſſim ad Sacros Ordines, & reverenda ipſis quoque Spiritibus Angelicis Miniſteria homines apprehendunt ſine reverentia, ſine conſideratione. Curritur in Clero paſſim ab omni ætate & Ordine, à doctis pariter ac indoctis, ad Eccleſiaſticas Curas, tanquam ſine curis jam quiſque victurus ſit, cùm ad Curas pervenerit. S. Bernardus. *De Converſ. ad Cler. C.* 29. *Ep.* 42. *ad* Henric. *Senon. C.* 7.

VIII. Initium Epiſcopalis culminis poſt Divinam Prædeſtinationem eſſe videtur, quomodo quiſque ad culmen hujus honoris pervenit.

Nullus Epiſcopale Miniſterium per ambitionem munerum attentare præſumat. *Concil.* Aquisgran. II. *ann.* 836. *C.* 1.

IX. Sacrum Regimen, ſicut à nullo eſt temerè uſurpandum, ita petente Eccleſiâ à nullo tuo ſimili eſt vitandum, quoniam tantorum perditionis reus eris, quantorum ſaluti exemplo & doctrinâ prodeſſe potuiſſes. Joan. XVIII. *ad Sanctum* Odilonem, *qui Archiepiſcopatum* Lugdun. *recuſaverat.* Is. autem creatus fuit Papa *ann.* 1024.

X. Quòd non oportet Epiſcopum fratri, vel filio, vel alii cognato gratificantem, humanâ affectione ad Epiſcopatus Dignitatem, quem vult eligere: Epiſcopatûs enim hæredes facere juſtum non eſt, ea quæ Dei ſunt largientem; ſi quis autem hoc fecerit, irrata quidem electio maneat, ipſe autem ſegregatione mulctetur. Apost. *C.* 75.

XI. Illud magnopere commonentes, ut ii, qui non Dei gratiâ, ſed promiſſione rerum Eccleſiaſticarum præmiſſâ, præmiis ad Sacerdotium conantur accedere, deſideriorum talium reprimantur, affectus priventur effectu, aut ab hujuſmodi ſe intentione cohibeant, aut vindictis Canonum ſciant ſe ſine dubitatione ſubdendos. Symmachus *Cæſar. Arelat. C.* 2. *ann.* 502. Conc. Tom. IV. *p.* 1295.

XII. Sunt nonnulli, qui eximia virtutum dona percipiunt & pro exercitatione cæterorum magnis muneribus exaltantur; ſi vocati ſuſcipere renuunt, ipſa ſibi plerumque dona adimunt, quæ non pro ſe tantum, ſed etiam pro aliis acceperunt. S. Gregorius. Lib. I. *Paſtor. C.* 5. *Concil.* Aquisgran. *C.* 17.

XIII. Sunt nonnulli, qui ex ſola humilitate refugiunt, ne his, quibus ſe impares æſtimant, præferantur, quorum profectò humilitas, ſi cæteris virtutibus cingitur, tunc ante Dei oculos vera eſt, cùm ad reſpuendum hoc, quod utiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt; neque enim verè humilis eſt, qui ſuperni nutus arbitrio, ut debeat præeſſe intelligit, & tamen contemnit. *Ibid.*

XIV. Vir Eccleſiaſticus & crucifigi mundo per mortificationem propriæ carnis debet, & Diſpenſationem Eccleſiaſtici Ordinis, ſi ex Dei voluntate provenerit, nolens quidem, ſed humilis gubernandam ſuſcipiat. *Ibid.* Lib. III. *C.* 33. *Concil.* Aquisgran. *C.* 18.

XV. Quòd ſi cognoverint Corepiſcopos & Archidiaconos eſſe dignos, qui Sacerdotes conſtituantur, & quòd à Deo qui ſecreta novit, ſint electi, tunc, &c. *Canon Arab.* 84. *ex verſ. Abrae. C.* 65.

XVI. Monendos in primis Sacerdotes putavimus, ut ad tantæ poteſtatis adminiſtrationem noverint ſe Sanctos eſſe debere, quia Sanctus eſt qui illos ad tam ſublime Miniſterium vocavit. *Conc.* Rhem. *ann.* 1583.

§. II.

Vocationis indicia 1. Morum innocentia ſeu probitas, &c. 2. Recta intentio. 3. Apta in iſtâ re media.

Indicium I.

Morum probitas aliaque animi corporiſque dotes ad Ordines requiſita.

I. Irreprehenſibiles eſſe convenit quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis; emendatiorem eſſe convenit populo quem neceſſe eſt orare pro populo. Hormisdas. *ann.* 514. *creatus Papa.*

II. Neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, ut ſi in ipſis Cœlis collocatus foret, inter Cœleſtes illas virtutes medius ſtaret. S. Chrisostomus Lib. III. *De Sacerdot. C.* 2.

III. Per Sacrum Ordinem aliquis deputatur ad digniſſima Miniſteria quibus ipſi Christo ſervitur in Sacramento Altaris, ad quod requiritur major Sanctitas interior quàm requirat etiam Religionis ſtatus. S. Thom. 2ª. 2ª. *q.* 184. *a.* 8.

IV. Si homo apud hominem, de quo minimè præſumit fieri interceſſor, erubeſcit, quâ mente apud Dominum interceſſoris locum pro populo arripit, qui familiarem ipſe ejus gratiæ per vitæ meritum neſcit? S. Gregor. *Paſtor. Part.* 1. *C.* 11.

V. Idcircò nos ille elegit, ut ſimus quaſi luminaria, ut Magiſtri cæterorum efficiamur, & veluti Angeli cum hominibus converſemur. S. Chrisostom. *Homilia* 10. *in primo ad* Timoth.

VI. Merita debent præire bonorum operum, ut dignus habeatur: ad Ordinationem viros probatos oportet eligi, non probandos. Ambrosius, *in* Lib. I. Timoth. 5. S. Bernard. Lib. IV. *De Conſid. C.* 4.

VII. Ita age & vive, ut Clericus eſſe merearis, & nullâ ſorde adoleſcentiam commacules, ut ad Altare Christi, quaſi de thalamo virgo, procedas. S. Hyeronimus *ad* Ruest. *Epiſcop.* 4.

VIII. Poſt plenitudinem ac reconciliationem nulli unquam Laico liceat honorem Clericatûs adipiſci, quia quamvis ſint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum inſtrumenta ſuſcipere, qui dudum fuerint vaſa vitiorum. Siric. *Epiſtol.* 1. *C.* 14.

IX. Tales eſſe convenit Dei Cultores, graves, prudentes, irreprehenſibiles, immaculatos, ut quiſquis viderit eos ſtupeat, & admiretur, & dicat, hi homines ſunt Dei, quorum talis converſatio. S. August. *De Vita* Christi *C.* 9.

X. Illi, qui Divinis Miniſteriis applicantur, perfecti in virtute debent eſſe. S. Thomas *in* 4. *Diſtinct.* 24. *q.* 3. *Art.* 5.

XI. Ergo ad ovile ovium intrat per oſtium, qui intrat per Christum; ipſe autem per Christum ingreditur, qui de eodem Creatore Redemptore Generis Humani vera ſentit, & prædicat, prædicata cuſtodit, curæ quoque ſuſcepti ovilis celeriter invigilat, ne oves Dei, aut perverſi homines prava loquentes dilanient aut maligni ſpiritus oblectamentum vitiorum perſuadentes devaſtent. S. Gregorius. *Regeſt.* Lib. IX. *Epiſtol.* 40.

XII. Sed dicitur vera ac juſta legitimi Sacerdotis Benedictio auferre omne vitium quod à vitioſo fuerat injectum. Ergo ſi ita eſt, applicentur ad Ordinationem Sacrilegi, Adulteri, atque omnium criminum rei, quia per Benedictionem Ordinationis crimina vel vitia putantur. Nullus ſit Pœnitentiæ locus, quia id poteſt præſtare Ordinatio, quod longa ſatisfactio præſtare conſuevit. *N.* 1. *Decret.* LIII. LIV.

XIII.

XIII. Ex Pœnitentibus, quamvis ſit bonus Clericus, non ordinetur; ſi per ignorantiam Epiſcopi factum fuerit, deponatur à Clero quia ſe Ordinationis tempore non prodidit fuiſſe Pœnitentem; ſi autem ſciens Epiſcopus ordinaverit talem, etiam ipſe ab Epiſcopatus ſui ordinandi duntaxat poteſtate privetur. *Concil.* CARTHAG. IV. *C.* 68. CONC. TOM. II. *p.* 1205.

XIV. Si tales quærimus ad Sacros Ordines promovendos, quibus nulla ruga, nullumque vitæ contagium mentes & corpora præpediat; quanto magis ſi poſt Ordinationem ſuam quiſquam in lapſum ceciderit, & prævaricationis peccato deprehendatur obnoxius, omninò prohibendus eſt cum manibus lutulentis atque pollutis Miſterium noſtræ ſalutis tractare. S. MARTIN. *Epiſ. ad* AMANDUM *Epiſcopum* ULTRAJECTENSEM. CONC. TOM. VI. *p.* 383.

XV. Si Regulæ præcedentium Patrum eos, qui Pœnitentiam in diſcrimine mortis accipiunt ex devotione, & nulla de ſe manifeſta ſcelera confitentur, ſi adſit tamen in his & talibus probitas morum, ad Eccleſiaſticos gradus pervenire permittunt, quanto magis &c. *Concil.* TOLET. XIII. *C.* 10. CONC. TOM. VI. *p.* 1265.

XVI. Conſiderandum quoque eſt, quia cùm cauſam populi electus Præſul ſuſcipit, quaſi ad ægrum Medicus accedit; ſi ergo adhuc in ejus opere paſſiones vivunt, quà præſumptione percuſſum mederi properat, qui in facie vulnus portat. S. GREGORIUS. *C.* 9. LIB. I. *Paſtor. Concil.* AQUISGRAN. C. 14.

XVII. Si eſt Clericus ordinandus, inquirat de vita ejus, tunc ſi inculpatus Inventus fuerit, ordinet, ita enim & noſtram conſcientiam puram conſervabimus, & inculpatum Sacrum ac venerabile Miſterium. S. CYRILLUS *Epiſcop. Alex. ad quoſdam Epiſcopos.*

INDICIUM II.

Recta intentio.

I. Qui per Clericatûs Officium aliud quærit quàm Deum, nec à Deo electus eſt, nec Deum elegit. IVO *Carnot. Serm. De excellenti Sacramento Ordinationis.*

II. Quo affectu accedunt ordinandi, videndum; num videlicet Dei tantùm causâ ad Ordines capeſcendos aſpirent, quærentes quæ ſua ſunt, non quæ CHRISTI... Quiſquis ergò talis eſt non Dei Filius, nec ovili CHRISTI idoneus Paſtor futurus, ſed Mercenarius eſt. *Concil.* COLON. *ann.* 1536. *Part.* 1 CONC. XXI.

III. Si gradus Eccleſiaſticos eo quærit animo, ut hujus vitæ habeat neceſſaria, Evangeliſat ut manducet, & perverſo nimis Ordine Cœleſtibus terrena mereatur. *C.* 5. S. BERNARD. *Declam.* C. 5.

IV. Hodiè in promotione quorumdam prima quæſtio eſt, *quæ ſit ſumma redituum*, non *quæ eſt converſatio ſubjectorum*, verumtamen Deus non irridetur. PETRUS BLES. *Epiſ.* 5. *ad Epiſc.* CARNOT.

V. Obſecro te ne Officium Clericatûs genus antiquæ militiæ putes, *id eſt*, ne lucra ſæculi in CHRISTI militia quæras. S. HYERONIMUS *ad Nepot. Epiſt.* 2.

VI. Ille ad ovile ovium intrat per oſtium, qui culmen Regiminis ad Officium portandi oneris ſuſcipit, non ad appetitum gloriæ & tranſitorii bonoris. S. GREGOR. LIB. VII. *Epiſt.* 48. LIB. IX. *Ep.* 4.

VII. Plerique Sacerdotes, ſuæ magis utilitatis cauſâ, quàm gregis præeſſe deſiderant, nec ut proſint Præſules fieri cupiunt; ſed magis, ut divites fiant & honorentur; ſuſcipiunt ſublimitatis culmen, non pro Paſtorali Regimine, ſed pro ſolius Regiminis vel honoris ambitione. LIB. III. *C.* 34. *Concil.* AQUISGRAN. LIB. I. *C.* 15.

VIII. Plerumque qui ſubire Magiſterium Paſtorale cupiunt, nonnulla quoque bona opera animo proponunt, & quamvis hac elationis intentione appetant operaturos tamen ad magna pertractant, fitque ut aliud in imis intentio ſupprimat, aliud tractante animo ſuperficies cogitationis oſtendat, ... ac penſet quiſque quid ſubjectus egerit, & repentè cognoſcit, ſi Prælatus bona agere, quæ propoſuerit, poſſit, quia nequaquam valet in culmine humilitatem diſcere, qui in imis poſitus non deſiit ſuperbire. S. GREGORIUS *in Prol. Paſtor. Concil.* AQUISGRAN. LIB. I. *C.* 14.

IX. Admonendi ſunt omnes, & hortandi in primis erunt ne, ad Ordines ſuſcipiendos accedant proprii commodi gratiâ, nec quærentes quæ ſua ſunt, ſed tantùm quæ JESU CHRISTI. REGINALDUS POLUS, *De Reformat. Angl. ann.* 1556. *Decret.* 6.

INDICIUM III.

Non injuſta media.

I. Quid enim refert ſpondeas pecuniam? Sed pecuniæ loco adularis, ſubornas, multaque machinaris; quot fucatæ humilitatis ſervitia quis exhibuit, quaſi tot pecuniarum ſummas appendit. S. CHRISOSTOM. *Tom.* 3. *in* ACTA. S. DAMAN. *Ep.* 22. *contra Clericum. aulet. C.* 2.

II. Tria dicuntur eſſe munerum genera, ſcilicet munus à manu, munus ab obſequio, munus à lingua. Et munus quidem à manu, pecunia; munus ab obſequio, obedientia ſubjectionis; munus à lingua, favor aſſentationis. S. DAM. *ibid.*

III. Non intrat per oſtium ad Eccleſiam qui per Laicalem portam intrat, non enim Laicis ſpiritualia dona tradita ſunt, ſed Domini Vicariis. S. AUGUSTIN. *ad Fratres in eremo. Epiſt.* 47.

IV. Alius pro alio, alius fortè & pro ſe rogat; pro quo rogaris ſit ſuſpectus; qui ipſe rogat pro ſe, jam judicatus eſt: non intereſt per ſe aut per alium quis roget. S. BERNARD. LIB. IV. *De Conſid. C.* 4.

V. Quicumque reverà voluntatem Dei addiſcere volunt, ſuam priùs voluntatem mortificare debent, abdicatis omnibus affectionibus, in neutram partem magis vergentes, Divinæ voluntatis cogitationem perceperunt. S. JOAN. *Clem. Grat.* 26. *C.* 4.

VI. Pendeat inter utrumque voluntas noſtra, aut ſaltem neutri parti nimis inhæreat, cogitans ſemper ne fortè magis altera pars Deo placeat. S. BERNARD. *Serm. Quomodo voluntas.*

VII. Nemo ſibi ſufficit ad electionem utilium: intolerabilis eſt ſuperbiæ argumentum exiſtimare ſe nullius egere conſilio. S. BASIL. *Orat. De Felicit. in* PSALMO *Conſ.* 1. *verſ.* 26.

VIII. Propterea quòd naturaliter ſe ipſum quiſquis amat, & quia quiſquis in ſe ipſum propenſus eſt, ideò in veritatis judicio fallitur: porro ab alio cognoſci, curarique facile eſt. S. BASIL. *Inſtit. Monaſt. C.* 22.

IX. Vehementer claudit oculos cordis amor privatus, quia privato nos amore diligimus, clauſis oculis, in noſtra nobis deceptione blandimur. Sæpè mens de ſe ipſa mentitur & fingit ſe bono opere amare quod non amat; de mundi autem gloriæ non amare quod amat. S. GREGOR. *Homil.* 4. *in* EZECHIEL. *Part.* 5.

X. Quis tam præſumptor & cœcus ſit, qui ſe audeat ſuo judicio & diſcretioni committere, cùm vas electionis indiguiſſe ſe Coapoſtolorum ſuorum Collatione teſtetur. *Caſſ. Colla.* 2. *C.* 15.

XI. Omnia fac cum conſilio, nec tamen omnium, aut quorumcumque, ſed tantùm bonorum; ad conſilium ſoli eligantur qui prudentès eſſe videantur. S. BERNARD. *Epiſ.* 28. & 42.

XII. Quiſquis Sacerdotium non ad elationis pompam, ſed ad utilitatem adipiſci deſiderat, priùs vires ſuas cum hoc quod ſubiturus eſt onere metiatur, ut ſi impar eſt abſtineat, & ad id cum metu etiam qui ſe ſuffi-

ſe ſufficere exiſtimat, accedat. S. Gregorius. Lib. VII. *Epiſt.* 110.

XIII. Nullus Laicus ad quemlibet gradum Eccleſiaſticum repentè promoveatur, niſi, poſt mutatum habitum ſæcularem, diuturnâ converſatione inter Clericos comprobatus fuerit. *Concil.* Rom. *ann.* 1059. Cap. 13. *Conſtabat* 113. *Epiſcopis.*

XIV. Saulus factus repentè Paulus, repentè vas electionis, repentè Doctor Gentium: Hæc mutatio dexteræ excelſi, non tam exemplum, quàm miraculum; ſi occurrat de Ambrosio, quòd de Tribunalibus ad Sacerdotium ductus fuerit, non me valde conturbat, cùm à puero mundam in Mundo duxerit vitam. S. Bernard. *Ep.* 8. *ad* Brun. *Colon. Epiſ.*

XV. Diſcipuli ſimul Magiſtrique pietatis creantur heri Sacrilegi, hodie Sacerdotes, heri profani, hodie Sacrorum Antiſtites, veteres vitio, pietate rudes & recentes. S. Gregorius Nazian. *Orat.* 21.

XVI. Quid eſt manus citò imponere, niſi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam Diſciplinæ, Sacerdotalem honorem tribuere non probatis. S. Leo. *Epiſt.* 87.

XVII. Quales eſſe in Sacris Ordinibus poterunt qui ad hoc non merito, ſed præmio provehuntur? quid eſt aliud in Templo columbas vendere, niſi in Sancta Eccleſia eam, per quam Spiritus Sanctus, datur, ad pretium manûs impoſitionem dare? Sed Cathedræ vendentium columbas everſæ ſunt, quia talium Sacerdotium in Sacerdotio non deputatur. S. Gregorius. Lib. IX. *Epiſt.* 4.

XVIII. Placuit etiam, ut Sacrum ejus Pontificii honorem non votis quærat, ſed meritis, nec Divinum Munus videatur rebus comparare, ſed moribus, atque eminentiſſimæ Dignitatis apicem electione conſcendat omnium, non favore paucorum, non patrocinia Potentum adhibeat, non calliditate ſubdolâ, ad conſcribendum Decretum, alios hortetur præmiis, alios timore compellat, quod ſi quis fecerit, Eccleſiæ, cui indignus præeſſe cupit communione privabitur. *Conc.* Avern. *ann.* 535. Cap. 5.

XIX. Ut illa pernicioſa Conſuetudo, & inexplebilis avaritiæ corruptela funditùs eradicetur, quâ multos pernicioſa munera undequaque collegiſſe audivimus, quibus Principem Regni, & familiares ejus corrumpere valeant, ut ad Epiſcopatûs honorem valeant pervenire, quod nullâ quidem humilitate, ſed ambitioſâ dominatione fieri non dubium eſt: Undè hanc peſtem à finibus Eccleſiæ repellendam judicamus, ne gratiam Sancti Spiritûs, vilis mercaturæ compendiis appretiabilem facere videamur. *Concil.* Rothom. Cap. 2. *ann.* 1050.

XX. Nemo per pecunias ordinandus eſt, nec per munera Eccleſiam debet occupare, quod ſi factum fuerit, & ipſe, & Ordinator ejus ſunt deponendi; quia manifeſtum eos Simoniacâ Hæreſi ægrotare, & talem non per oſtium in ovile ovium, ſed aſcendentem aliunde, furem eſſe, & latronem, & non ſolùm ipſi qui hoc faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus, excommunicandi ſunt. *Capitul.* Ahiton. *ſæculo.* IX.

XXI. Nullus per ambitum ad Epiſcopalem honorem permittatur accedere; nam cùm hic exceſſus in Laica converſatione culpetur, quis dubitat quod Religioſis & Deo ſervientibus inurat opprobrium? Si quis Epiſcopatum deſiderat, datâ pecuniâ potentes perſonas minimè ſuffragatrices adhibeat. Symmach. *ad Cæſar.* Arelat. Cap. 6. Conc. Tom. IV. *p.* 1295.

SECTIO II.

Canones circa primam Tonſuram, Clericaturam vulgò vocitatam, aliunde quàm ex Corpore Juris deſumpti.

I. Duplex eſt Tonſura, alia Monachalis, quæ fit à Prælato in ſuſceptione habitûs Monachalis, vel Regularis; alia Clericalis, quæ communiter fit ab Epiſcopo, in iis qui ſtatum Clericalem amplectuntur. De utraque loquitur *Cap.* 1. *De Regularibus* infrà colligendum. Ad poſteriorem Collectio hæc reſtringitur. In hacce facienda ordo temporis ſervabitur; in illis qui ſunt diverſi ſæculi, ſelegentur præcipuè Canones, qui de requiſitis ad illam Tonſuram loquuntur, nempè ætate, ſcientiâ, exemptione ab impedimentis ad Ordines, intentione, necnon ii qui de illius prærogativis mentionem faciunt, ac de delictis quibus amittuntur: Quæ in illis conjunctim ſumptis notanda erunt in fine colligentur, quæ peculiaria cuique ad calcem illius ſubjicientur; recentiores antiquioribus præferentur, quia ad praxim utiliores ſunt. Nulli ex omnibus permittant, juxta Ordinem eorum, qui ſunt in Clericorum Ordinem relati, populo in ſuggeſtu Divinas Scripturas recitare, niſi is Sacerdotali Tonſurâ uſus fuerit, & Benedictionem à ſuo Paſtore Canonicè ſuſceperit. Si quis præter facere deprehenſus fuerit, ſegregetur. *Conc.* Trull. Cap. 33. *an.* 692.

II. Nulli Tonſura detur, niſi idoneo, & ad Sacros Ordines poſteà probabiliter aſcenſuro: quid opus enim mittere panem filiorum canibus, & ſpiritualia Mundi amatoribus? Cap. 13. *Statut.* Rhem. *Eccl. per Dominum* Sonnatium VII. *Sæculo.*

III. Prætermittitur hic *Canon* 14. *Concil.* Nicæni II. *ann.* 787. relatus à Gratiano *Can.* Dist. LXIX. Quia licet pro Tonſura Clericali citari ſoleat, illam non reſpicit, ſed ad Lectoratum ſpectat, quo deficiente nullus ad ambonem aſcendere poterat, cujus rei cauſâ datur hoc Canone Abbatibus Benedictis & Presbyteris facultas illam conferendi ſubditis ſuis Monachis.

IV. Deinceps cavendum eſt, ut nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontanea voluntate. *Concil.* Mogunt. *ann.* 813. Cap. 23. Cap. 1. *De Regularibus.* Per legitimam ætatem intelligitur ætas pubertatis, quæ ad eligendum vitæ genus à Legibus præſcribitur.

V. Clericus, ſi Tonſurâ dimiſſâ uxorem acceperit qui quidem ſi ſine gradu nec Monaſteriis apparentibus traditus, uxorem permittatur habere, & iterum tondeatur, nec in vita ſua uxorem dimittere audeat. *Conc.* Tribur. *exeunte ſæculo* IX. Aliter refertur à Gratiano Cap. 6. *q.* 1. *Canon.* 20. Neutro modo habetur in illo *Concilio*, Concil. Tom. IX. Sed quod non abſimile legitur in *Concilio* XXVIII. quod præcipit de iteranda Tonſura reſpicit Clericum in minoribus Tonſuratum, qui non obſtante Matrimonio, Tonſuram deferre tenebatur. Gonzal. *in illum Textum*, qui Tonſuram Monachalem cum Clericali confundit.

VI. Cùm in ſeptima Synodo, per primam talibus Abbatibus, Benedictis, & Presbyteris, juxta formam Eccleſiæ datam Clericalis Ordo confertur. Innoc. III. Rothom. *Archiepiſcop.* qui ab eo quæſierat an per Tonſuram ab Abbatibus datam Laicis ad Monaſteria tranſvolantibus *anno* 13. Pontificatûs, qui cœpit circa finem ſæculi XII.

VII. Statuimus, ut nullus etiam ad primam Tonſuram de cætero admittatur, niſi ſciat legere, & cantare, & de libero utero, & legitimo Matrimonio ſit procreatus, niſi ex cauſa viſum fuerit Epiſcopo loci ſuper procreatis ex contubernio diſpenſandum. *Concil.* Bitur. *ann.* 1233.

VIII. Nullus Epiſcopus, vel quivis alius, infanti (niſi fortè Religionem intraret) ſeu illiterato, ſed nec abſque Superioris ſui licentia homini Diœceſis alienæ, Clericalem præſumat Tonſuram conferre; nec etiam conjugato, niſi volenti Religionem intrare, aut ad Sacros Ordines promoveri, prout eſt Sacris Canonibus definitum, *id eſt* uxore conſentiente & Epiſcopo approbante. Qui contra fecerit, per unum annum à Collatione Clericalis Tonſuræ noverit ſe ſuſpenſum. *Cap.* 4. *De Temporibus Ordin. in* Sexto. Bonif. VIII. *ab ann.* 1294 *ad annum* 302. *Pontifex, ſuaque Collect. editor. ann.* 1298.

IX. *Conc.*

IX. *Concil.* Auseit. *ann.* 1300. *Cap.* 12. idem prohibet quod Bonif. VIII. mox citatus prohibuit.

X. Prout Ordo eſt Sacramentum, & imprimit caracterem, prima Tonſura non eſt Ordo; ſed prout Ordo largo modo ſumitur, & pro tunc non eſt Sacramentum, ſed quædam diſpoſitio ad Divinum Officium, ſic Tonſura eſt Ordo. *Synod.* Ling. *ann.* 1404.

XI. Inhibemus ſub excommunicationis pœna & 20. libr. Turon. licitis uſibus vertendarum, ne aliquis aliquem puerum coram Reverendo Patre vel ejus gentibus adducat, vel adduci faciat pro Clericali recipienda Tonſura, niſi idem puer ſeptimum annum compleverit. *Stat. Synod.* Trec. *edita* 1°. *an.* 1399. 2°. *an.* 1440. 3°. *ann.* 1530.

XII. Non Sacram capillorum inciſionem, quam Clericalem Tonſuram dicunt, adiſpicantur, niſi ſeptimum annum attigerint. Narbon. *ann.* 1551. Cap. 4.

XIII. Si aliqui ex noſtra Diœceſi velint eſſe de ſorte Domini, & ſtatu Clericali, & voluerint à nobis primam Tonſuram habere, tales ſint de legitimo thoro, non ſervi, nec ſervilis conditionis, nec uſurarii, nec infames, nec membris truncati, & valdè deformes, non furioſi, nec Diabolicâ afflictione vexati, non bigami, aut ſimoniaci, non uxorati, non ſint minoris ætatis quàm ſeptem annorum. *Synod.* Senon. *ann.* 1524. Exemptio ergò ab omni irregularitate ad Tonſuram requiritur, ſicut ad Sacros Ordines; eſt janua, ſeu præambula diſpoſitio, in quo convenit cum ſponſalibus, quæ exigunt exemptionem ab omni impedimento, perindè ac Matrimonium cujus ſunt præparatio.

XIV. Inhibemus omnibus ſubditis, ne ſe temerario auſu ingerant, ad ſuſcipiendam à nobis primam Tonſuram, niſi ſint majores 7. annis & de legitimo Matrimonio, ſalvâ tamen Summi Pontificis, aut noſtrâ Diſpenſatione. *Synod.* Carnot. *ann.* 1526. De Diſpenſatione idem omninò habet Synod. Senon. mox citata. Unumquemque Ordinem præcedere debet Clericalis, quæ dicitur Tonſura quâ quis initiari cupiens nothus eſſe non debet, aut ſi nothus ſit, neceſſe eſt ut cum illo ſit diſpenſatum. *Syn.* Paris. *ann.* 1557.

XV. Primâ Tonſurâ non initientur, qui Sacramentum confirmationis non ſuſceperint & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non Sæcularis judicii fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. Cap. 4. *Concil.* Rothom. *ann.* 1581. *Conc.* Burdig. *ann.* 1583. *Concil.* Aquisen. *Cap.* 11. *Is qui ad Ordines. Conc.* Rhem. *ann.* 1564. *Statut.* 9. *Conc.* Tolet. *ann.* 1566. *Act.* 3. Cap. 2. *Conc.* Narbon. Cap. 21. *ann.* 1609. *Diſpoſitiones requiſitæ ad Tonſuram.*

XVI. Tonſurâ inſignitus Privilegio Clericali non gaudeat, niſi Beneficium Eccleſiaſticum habeat, aut Clericalem habitum deferens & Tonſuram alicui Eccleſiæ ex Mandato noſtro inſerviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, aut Univerſitate de licentia noſtra, quaſi in via ad Majores Ordines ſuſcipiendos verſetur. *Concil.* Rhem. *ann.* 1560. *Stat.* 9. Notandæ conditiones neceſſariæ ad fruendum Privilegio Clericali.

XVII. Hæc propterea teſtimonia afferet, qui primâ Tonſurâ initiari voluerit, ſe Sacro Chriſmate confirmatum eſſe, in Eccleſia frequenter religioſèque verſatum eſſe, ſpem eſſe ſe in Clericalis Ordinis diſciplina permanſurum; hoc verò teſtimonium, à Parocho habeat; Sacram item Communionem crebrò per annum ſuſcepiſſe. *Concil.* Aquen. *De Sacram. Ordinis.* Idem quod ſuprà *n.* 15. notandum.

XVIII. Nullus, niſi priùs præſtito juramento de intentione permanendi in habitu Clericali admittatur, nec ad primam Tonſuram promoveatur; ille verò ante quartum decimum annum poterit primâ Tonſurâ initiari, qui in Cathedrali Eccleſia Clericali togâ & ſuperpelliceo induti per duos ſaltem annos Divino Cultui inſervierint, ſi priùs eorum Parentes vel Tutores propoſitum ſibi eſſe juraverint in Eccleſiæ Miniſterio conſervandi. *Concil.* Mexic. Lib. I. Tom. IV. Cap. *De Sententia &* §. 2.

XIX. *Concil.* Tolos. *ann.* 1590. Cap. 7. *n.* 2. recenſet tonſurandos inter eos quorum Ordinatio publicanda eſt.

XX. Quiſquis tonſurandus eſt ad examen veſtitu Clericali indutus accedat. *Conc.* Avenion. Cap. 19. *ann.* 1594.

XXI. Quæcumque à Sacris Canonibus & maximè à Sacroſancta *Synodo* Trident. conſtituta ſunt, in conferendis Ordinibus inviolabiliter ab Epiſcopo obſerventur; iis verbis idem *Concil.* præcipere videtur ut *Concil.*. Trident. Decreta circa Tonſuram cuſtodiantur; ſolet enim ſub nomine Ordinis latè ſumpto comprehendi. Eadem quoad ſenſum habet *Concil.* Mediol. *Part.* 2. *Cap.* 9. undè idem inferre eſt.

XXII. Ne cuiquam, antequàm primâ Tonſurâ is initietur, Clericalem habitum ſumere liceat, ſine Epiſcopi conceſſu, eoque ſcripto dato. *Concil.* Mediol. III. *ann.* 1573. *Cap.* 20. Non ſervatur, ſed ſervandum eſſet, ne, ut ſæpè fit, publicu contemptui objiceretur.

XXIII. Epiſcopi non alios ad primam Tonſuram admittant, quàm eos, quibus ſtatim Beneficium aliquod Eccleſiaſticum ſit conferendum, aut quos conſtiterit eo ſtudio Litteris operam dare, ut in via ad Majores Ordines ſuſcipiendos, juxta *Concil.* Trid. formam, verſari videantur; vel quos viderint expedire Miniſterio alicujus Eccleſiæ deputari. Eccleſiarum verò Miniſteriis non alios deputent, quàm eos, qui ſecundum Conſuetudinem cujuſque Eccleſiæ in Altaris vel Chori vero Miniſterio, aut in iis, quæ ad ordinarios ritus & ceremonias Divinorum Officiorum pertinent, eiſdem Eccleſiis ſervire debeant. *Conc.* Tolet. *Act.* 3. Cap. 2. *ann.* 1565.

XXIV. A jejuniis & confeſſis tantùm recipiantur Ordines; Tonſura autem Clericalis, quovis tempore opportuno & convenienti, pro more Eccleſiæ *Concil.* Bitur. *ann.* 1584. *Tit.* 24. Cap. 5.

XXV. Quicumque ad primam Tonſuram eligi poſſunt, oportet ut ejus ſint ætatis, in qua quid agant & quam viam ſibi aperiant dignoſcere poſſint, cumque ea ſit, quæ circa 12. annum verſatur, ſtatuimus, nullum deinceps ad primam Tonſuram admitti debere, quin id ætatis annum attigerit, *Concil.* Burdig. Cap. 6. *n.* 2. *ann.* 1624. Ita verò promotus certæ ſtatim alicui Eccleſiæ Epiſcopo ita ordinante adſcribatur. Inſervitius habitum Clericalem quotidiè geſtet, Sacerdotibus pareat ad nutum, obedientiam præſtet, humilitatem præ ſe ferat, & ritus Eccleſiaſticos diſcat. Sin autem habitum Clericalem ponat, Eccleſiæ Dignitati non inſerviat, & frequenter in ea Sacramenta non ſumat, Privilegiis Clericatûs ſui privari, ac de cætero inhabilem, tùm ad Beneficia Eccleſiaſtica, tùm ad Ordines ſuſcipiendos cenſemus. Primus Canon, qui tonſuratos negligentes Officia ſua Clericali Privilegio privet.

Notandæ in collectis Canonibus conjunctim ſumptis.

Primò, Tonſura, de qua agitur, paſſim vocatur *Prima Tonſura*, nonnumquàm verò *Tonſura Clericalis*, *n.* 11. & 12. Quandòque, ſimpliciter *Tonſura*, eoque caſu intelligi poteſt de Monachali ac Clericali, niſi addantur hæc verba: *Ab Sacros Ordines ſimu-*

ſimulare. Interdum etiam dicitur *Tonſura Sacerdotalis*, ut in *n.* 10. idque quia à Sacerdote Epiſcopo datur.

Secundò. Examen præmittendum ante illius Collationem. *n.* 20. Illud verſatur circa ætatem, quæ ut plurimùm ſeptennis eſſe debuit, niſi juſta cauſa ſubeſſet diſpenſandi eum tonſurando. *n.* 14. Nunc verò vel 12. vel 14. annorum. Circa legitimitatem, aliaque neceſſaria ad Ordines, quorum eſt veluti janua, circa ſcientiam, ſciat prima rudimenta fidei, legere & ſcribere; circa Sacramenta Baptiſmi, Confirmationis, & Pœnitentiæ, an illa receperit; circa intentionem, an propter Tonſuræ prærogativas, habendi Beneficia, exemptionem à foro ſæculari, atque ab oneribus bonorum Patrimonialium, an verò ob ſtudium melioris vitæ, ac ſeipſum, alioſve ſanctificandi per ſuſceptionem Sacrorum Ordinum illorumque exercitium, unde aliàs promiſſio ſtabilitatis nonnullis in locis exigebatur, etiam juramento firmata. *n.* 15. 16. 17. Quæ promiſſio exigebatur quandoque à Parentibus, aut Tutoribus, aliiſve, in quorum poteſtate erat, qui ad Tonſuram præſentabatur.

Tertiò, Atteſtatio bonæ converſationis, & qualia continere debet?

Quartò, Adſcriptio alicui Eccleſiæ ab Epiſcopo, cui inſerviturus eſſet, in minoribus Miniſteriis, donec ab eodem ad majora vocaretur.

Quintò, Conditiones requiſitæ, ut privilegiis Clericalibus gaudeat, nempè ut habeat Beneficium, vel ſaltem ſit in ſervitio actuali alicujus Eccleſiæ.

Sextò, qui non implet obligationes, Officiave Tonſuræ Clericalis, illa Privilegia amittit, fitque inhabilis ad Sacros Ordines. *n.* 25.

SECTIO III.

Præcipui cujuſque ſæculi Canones circa Tonſuram Clericalem.

Tonſura, de qua hìc, differt ab illa de qua mox dictum eſt, in eo quòd iſta ſit gradus & ingreſſus ad Ordines, illa verò inſigne ſit ſtatûs Eccleſiaſtici.

Quæ in ſequentibus Canonibus præſertim ſunt attendenda, 1ᵘᵐ. eſt, quòd inter Canones de Tonſura Clericali loquentes, ſunt plures, qui tria eo nomine comprehendunt, nempè: 1. Crinium inciſionem, ſeu detonſionem: 2. Raſuram verticis per modum ſphæræ & Coronæ. 3. Raſuram barbæ. Hujus denominationis exemplum habes evidentiſſimum in *Concil.* Bitur. *ann.* 1031. ubi poſtquam juſſit, ut qui Miniſterium in Eccleſia tractant, Eccleſiaſticam Tonſuram habeant, hæc verba ſic interpretatur: hoc eſt, *Barbam raſam, & coronam in Capite.* Conc. Tom. IX. *p.* 866. Hic Canon infrà integer refertur: 2ᵘᵐ. eſt, Quæ ſit origo Tonſuræ, quæ Coronæ: 3ᵘᵐ. Quæ forma: 4ᵘᵐ. Quæ in his mutationes: 5ᵘᵐ. Quæ pœnæ contra delinquentes circa Canonica his de rebus præcepta: poſtremùm, Quæ indè utilitas quoad hodiernum uſum vel abuſum.

I. Clericus nec comam nutriat, nec barbam. *Conc.* Carthag. IV. C. 44. *ann.* 398.

II. Duo ſunt genera Chriſtianorum: Eſt autem unum genus, quod mancipatum Divino Officio, & deditum contemplationi & orationi, ab omni ſtrepitu temporalium ceſſare convenit, ut ſunt Clerici .... indè dicti, quia ſorte electi, omnes enim Deus in ſuos elegit. Hi namque ſunt Reges, *id eſt*, ſe & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo Regnum habent; & hoc deſignat corona in capite: hanc coronam habent ab Inſtitutione Eccleſiæ Romanæ, in ſignum Regni quod in Christo expectatur; raſio verò Capitis eſt temporalium omnium depoſitio. *C.* 7. *Can.* 12. *q.* 1. *ex D.* Hyeron. *circa annum* 410.

III. Non oportet Clericos comam nutrire, & ſic miniſtrare, ſed attonſo capite, patentibus auribus. Martin. Bracar. *ſæculo VI. exeunte.* Lib. IV. C. 66.

IV. Tonſuræ Eccleſiaſticæ à Nazareis (ni fallor) uſus exortus eſt, qui priùs ſervato crine, denuò poſt magnam vitæ continentiam, devotione completâ, caput radebant, & capillos in igne Sacrificii ponere jubebantur; ſcilicet ut perfectionem devotionis ſuæ Domino conſecrarent; hujus ergo exempli uſus ab Apoſtolis introductus eſt, ut hi, qui in Divinis Cultibus mancipati Domino conſecrantur, quaſi Nazaræi, *id eſt*, Sancti Dei, crine præciſo innoventur. Isidor. Lib. II. *Off. Eccleſiaſt.* C. 4. *ſæculo VII.*

V. Omnes Clerici, vel Lectores ſicut Levitæ & Sacerdotes, detonſo ſuperiùs toto capite, inferiùs ſolam circuli coronam relinquant: Non ſicut hucuſque in Galliciæ partibus facere Lectores videntur; qui prolixis, ut Laici, comis, in ſolo capitis apice modicum circulum tondent; ritus enim iſte in Hiſpania hucuſque Hæreticorum fuit. Undè oportet ut pro amputando Eccleſiæ ſcandalo, hoc ſignum dedecoris auferatur, & una ſit Tonſura ... ſicut totius Hiſpaniæ fuit uſus. *Concil.* Tolet. IV. C. 41. *ann.* 633.

VI. Quoniam videmus ſine manûs impoſitione à parvula ætate Tonſuram Clericos quoſdam accipientes, nondùm ab Epiſcopo manûs impoſitione perceptâ, ſuper ambonem irregulariter in collecta legentes, præcipimus non modò id minimè fieri. *Conc.* Nicæn. II. *ann.* 787.

VII. Si quis ex Clericis laxaverit comam, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertiò: *Anathema ſit.* Gregor. II. *in Conc.* Rom. *ann.* 721. C. 17.

VIII. Clericus ſi, Tonſurâ dimiſſâ, uxorem acceperit, qui quidem ſit ſine gradu, nec ad Monaſterium aliquod à Parentibus traditus, ſi uxorem habere permittitur, iterum tonderi cogatur; nec in vita ſua Tonſuram negligere audeat. Hunc *Can.* refert Ivo *Part.* 7. C. 15. ex *Conc.* Tribur. *ann.* 895. Res ſive ſenſus in *C.* 27. habetur.

IX. Docemus ut nemo in ſacris Ordinibus conſtitutus cæſariem alat, nec tonderi perperam ſe permittat, ſi Dei Benedictionem & S. Petri & noſtram, &c. *Canon. ſub* Edgaro. *n.* 47. *ſæculo.* X.

X. Ut Archidiaconi, Abbates, Præpoſiti, Capiſcholi, Canonici, Oſtiarii, & omnes qui Miniſterium intra Sanctam Eccleſiam tractant, Tonſuram Eccleſiaſticam habeant, hoc eſt, barbam raſam & coronam in capite. *Concil.* Bitur. *ann.* 1031. C. 7.

XI. Presbyteri, Diaconi, qui Miniſterio Eccleſiæ funguntur, ſemper coronas apertas habeant. *Concil.* Coyac. *ann.* 1050. C. 3.

XII. Clerici, qui comam nutriunt ab Archidiacono etiam inviti tondeantur. *Concil* London. *ann.* 1175. C. 4. C. 4. 5. 7. *De Vita & Hon. Cler.*

XIII. Præcipimus etiam, quòd tàm Epiſcopi quàm Clerici in habitu corporis Deo & hominibus placere ſtudeant, nec in Tonſura, intuentium, quorum forma & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum. *Conc.* Later. II. *an.* 1139. C. 4. *Conc.* Rhem. *an.* 1148. C. 2.

XIV. Clerici Raſuram & Tonſuram teneant Clericalem, qui autem hoc non fecerit ab Epiſcopo diſtrictione Canonicâ compellatur *Concil.* Dalmatic. *ann.* 1199. C. 7.

XV. Statuimus inſuper, ut Clericus Gathedralis vel Conventualis Eccleſiæ, vel alterius, qui de Beneficio vivit Eccleſiaſtico, talem Tonſuram ferat, quæ gradum non habeat, ſed dirigatur in gyrum; ita quòd capilli, qui inter inferiorem & ſuperiorem raſuram remanent, propter ſuam rotunditatem, meritò dici poſſint corona. *Concil.* Monspel. *ann.* 1215. C. 4.

XVI. Tonſuram & coronam habeant congruentem. *Conc.* Later. Cap. 16. *ann.* 1215.

XVII. Edicto perpetuo prohibemus ne Clerici comam nutriant; maximè Sacerdotes, qui taliter tondeantur, ut pateant eis aures. Cæteri inferioris Ordinis Clerici in Tonſura non multùm diſcrepent ab eiſdem, coronam & deſuper congruentem habeant, nec ipſi (Archidiaconi, Decani & ſimiles) nec alii

Cleri-

Clerici comam nutriant, ſed honeſtè tonſi & coronati incedant. *Cap.* 33. *Conc.* Oxon. *ann.* 1222.

XVIII. Nec crines, nec comam nutriant, ſed decenter & circulariter tundeantur, coronam habentes decentis amplitudinis, prout exegerit Ordo, quo fuerint inſigniti... Si ſecùs actum fuerit, tàm ipſi, quàm Archidiaconi, qui fuerint deſides correctores, ſe noverint peculiariter ad pios uſus, per Epiſcopum puniendos, &c. *Synod.* Wigor. Cap. 21. *ann.* 1240. Peculiariter hîc à peculio derivatur, & pro pecuniariter accipitur; ſubjuncta verba *ad pios uſus* id demonſtrant.

XIX. Coronam & Tonſuram habeant congruentem, quod ſic intelligi volumus & ſervari, ut omnes Prælati & Regulares perſonæ ſupra aures in gyrum, ita quòd aures omninò pateant, ſint attonſi; alii verò in rotundum, ad minus uſque ad medium aurium tondeantur. *Conc.* Albiense. *Can.* 48. *ann.* 1254. Conc. Tom. XI *p.* 732.

XX. De Clericis non deferentibus Clericalem Tonſuram... præcipimus, ut Tonſuram comæ, quæ Clericalis ſit, habeant, & ſuas coronas competentes, & eas radere non omittant. Quod tamen invenimus aliquos omittere, quod deteſtamur, dum tales, & taliter ſe gerentes privilegio quidem Clericali gaudere contendant, & tamen ſignum illius privilegii aſpernentur. *Conc.* Colon. *ann.* 1260. Cap. 4.

XXI. Statuimus quòd Epiſcopi in ſuis Synodis, Archidiaconi & Decani in ſuis Capitulis, Rectores Eccleſiarum Parochialium in ſuis Eccleſiis, ter in anno publicè denuntient omnibus, qui privilegio Clericali gaudere voluerint, quòd Tonſuram decentem, & coronam capitis raſi deferant competentem, maximè coram Ordinariis ſuis in Eccleſiis & in Congregationibus Clericorum, nec erubeſcant ipſius portare ſtigmata, qui pro eis ſpineam non dedignatus eſt portare coronam... comminaturi eis, quòd qui ſignum Salvatoris erubuerint frontibus ſuis imponere, fruſtrà Salvatoris debebunt auxilium implorare. *Conc.* Lambeth. *ann.* 1261. *ſive Conſtitut. eo anno in hoc Conc. a* Bonif. *Archiep.* Cantuar. *edita.*

XXII. Statuimus, quòd ipſi Prælati coronam & Tonſuram patentibus omninò auribus circularem, juxta Regularium, ſeu Religioſorum Generalem Conſuetudinem approbatam, cùm nulla Religio Pontificali Religione ſit major, de cætero deferant, ab omni exceſſu in capillis & defectu notabili in corona protinùs abſtinentes: Sic enim ſervantes, ſibi ſubditos in prædictis poterunt reformare. *Conc.* Buden. *ann.* 1279. Cap. 1.

XXIII. Quilibet Clericus... nec crines deferat. Prohibemus, ne... Decanus, Archid. notabiliter infrà aures *Conc.* Tolet. *ann.* 1323. *Cap.* 2. & alii Beneficiati veſtes breves vel botonitas ante pectus deferant, nec capucia cum longa corneta... *Conc.* Andegav. *ann.* 1365. *Cap.* 12. Idem de Clericis *Cap.* 13. qui addit veſtes ad minùs propendere debere uſque ad genu.

XXIV. Clerici Comam & Tonſuram patentibus auribus habeant congruentes. *Conc.* Budense. *ann.* 1279. Cap. 8.

XXV. Coronam etiam condecentem portent; per quam deſignetur Regalis eſſe generis, & ſperare ſe aſſequi debere partem hæreditatis Divinæ, quæ ſcilicet ſit rotunda; & ita tonſi ſint inferiùs, quòd aures pateant; ita quòd ſi ſit in Sacris, aut Beneficiatus in Eccleſia Cathedrali vel Collegiata venerabili, ſecundùm condecentiam ſui ſtatûs, potter latiorem, &c. *Conc.* Ravenn. III. Cap. 10. *ann.* 1314.

XXVI. Iſtud idem (Statutum privans diſtributionibus certo caſu Clericos, vel arbitrariæ Ordinarii punitioni ſubdens) in Clericis crines nutrientibus, barbamque prolixam, ſeu Tonſuram inhoneſtam deferentibus, volumus obſervari. *Conc.* Senon. *Loco* 4. *ann.* 1320.

XXVII. Omnes Clerici cujuſcumque ſtatûs aut conditionis exiſtant, coronam rotundam deferant non nimià parvitate notandam, infrà octo dies ex quo illam receperint... & ſingolis menſibus (juſtâ ceſſante cauſa) rali facere teneantur, alioquin Beneficia obtinentes in Provincia pœnam centeſimæ fructuum hujuſmodi Beneficiorum, quoties defecerint, ipſo facto incurrant; non habentes, in pœnam duodecim denariorum monetæ currentis incidant ipſo facto, in uſus pios Ordinariorum arbitrio convertendam. *Conc.* Avenion. *ann.* 1337. Cap. 41.

XXVIII. Licèt Clericorum geſtus exemplum eſſe debeat & informatio Laicorum; tamen Clericorum abuſus, qui plus ſolito invaluit, in Tonſuris, abominabile ſcandalum populo generavit, dum Eccleſiaſticas Dignitates, Perſonatus, Præbendas honorabiles, & Beneficia Curata obtinentes, in Sacris etiam Ordinibus conſtituti coronam, quæ Regni cœleſtis & perfectionis eſt indicium, deferre contemnunt, & crinium extenſorum, quaſi ad ſcapulas utentes, diſcrimine velut effœminati, &c. *Conc.* Lond. *ann.* 1342. Cap. 2.

XXIX. Clericus, qui gaudere volet privilegio Canonis, Tonſuram ſeu Clericam quantitatis inferiùs deſcriptæ deferat... Tonſuræ autem formam, ad omne ambiguitatis tollendum dubium, hîc fecimus circumſcribi; quam in eadem menſura per ſingulos Prælatos, ſeu eorum Vicarios vel Officiales, jubemus imprimi loco utique publico & patenti, in valvis Eccleſiarum Cathedralium & aliarum majorum Eccleſiarum locorum inſignium Diœceſum earumdem. *Conc.* Palent. *ann.* 1388. Cap. 3.

XXX. Nullus Clericus Officiis Eccleſiaſticis vacans, deferre audeat tortos crines; cùm ſecundùm Petrum Apoſtolum, talis cultus ſit habitus Mulierum... Quicumque contrarium fecerit, non recedens à tali habitu muliebri, Eccleſiam & ejus Beneficium, ſi quod in ea percipit, ſibi pro pœna noverit interdictum. *Conſtitut.* Nicos. *ann.* 1313. *n.* 8.

XXXI. Canonici & alii Beneficiati, ſive majoris Eccleſiæ, ſive noſtræ Diœceſis, in habitu corporis & ſtatu mentis, Deo & hominibus ſtudeant placere; ut nec in ſuperſtitioſis veſtibus aut Tonſura, intuentium, quorum forma & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum... nec capillos habeant deſcendentes ultra extremitatem ultimam auris. *Conſt.* Nicos. *ann.* 1320. *n.* 4.

XXXII. Volentes cavere, ne favore Eccleſiaſticæ libertatis, quidquam illicitum attentetur, quod vel Divinam offendat Majeſtatem, vel ſcandalum inducere poſſit, ſtatuimus ut de cætero Clerici in minoribus conſtituti, tàm conjugati quàm non conjugati Tonſuram quantitatis unius regalis deferant.

XXXIII. Ad reformationem moris Eccleſiaſtici ſtatûs, ordinamus & ſtatuimus, quòd Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & alii Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti, de cætero Tonſuram deferant Clericalem, atque crines longos, & tamen ſic detonſos, quòd auribus patentibus incedant: Ita quòd ſtatus & gradus cujuſlibet eorumdem diſcerni commodè poſſint. *Conc. Colon.* 1452. Conc. Tom. XIII. *p.* 1380. §. *Inſuper.*

XXXIV. Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti, ſi velint gaudere Privilegiis Clericalibus, Tonſuram deferant quantitatis unius Regalis. *Conc.* Tolet. Cap. 14. *an.* 1473.

XXXV. Clerici à novitatibus ſcandaloſis, & deformitatibus monſtroſis... in coma capitis per capillorum dilatationem & defluxum circa nuda colli, & uſque ad ſuperficiem frontis & oculorum... abſtineant. Illis adhærentes ad Ordines, Beneficia, muniaque qualiacunque Eccleſiaſtica, non admittantur. *Cap.* 6. *Conc.* Senon. *ann.* 1485.

XXXVI. Clerici Sacros Ordines conſecuti, coronam gerant grandem, rotundam, & apertam, Ordinibus ſuis congruentem. *Conc.* Narb. Cap. 15. *ann.* 1551.

XXXVII. Presbyteri, Diacòni, Subdiaconi, cæterique Clerici, Clericali Tonſurâ inſigniti ſint, ad eam formam, quam ratio cujuſque Ordinis Epiſcopi arbitrio poſtu-

Digitized by Google

poſtulabit, ita ſint abraſo Capillo, ut Tonſura conſpicua ſit omnibus, comam . . . ne ſtudioſè nutriant, capillis ſimplicem cultum adhibeant. *Con.* MEDIOL. *ann.* 1565. Cap. 23. *Concil.* MEXIC. *an.* 1585. *De Vita & Honeſt. Cler. Conc.* AVEN. *ann.* 1594. *Cap.* 32. reſtringit ad Clericos in Sacris conſtitutos, aut Beneficiatos; præcipit, ut renovetur octavo quoque die.

XXXVI. Capillitium dependens à fronte ad auriculas ſenſim & rotunditer præcidatur; Tonſuram & Coronam, in vertice conſpicuam, & notabilis magnitudinis, pro gradu Ordinis ſui ſemper gerant. *Conc.* MECLIN. *ann.* 1570. *De Vita & Honeſt.* Cap. 1.

XXXVII. Coronam in vertice capitis morem antiquum inſequendo deferant. *Conc.* ROTHOM. *an.* 1581. *De Epiſcopis. n.* 21.

XXXVIII. Tonſurâ utantur, ampliori quàm Sacerdotali. Loquitur de Abbatibus Commendatariis. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Monaſt. n.* 4. *Conc.* AQUEN. *De Monaſt.*

XXXIX. Receptionis in Seminario Clericorum, non alia ſit ceremonia, quàm in vertice capitis raſura; quæ aliud non eſt quàm Corona. *Conc.* ROTHOM. *an.* 1581. *De Seminar. fundatione. n.* 16. Clerici omnes Tonſuram gerant; crines calamiſtratos, ac retortos non habeant. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584. *Tit.* 25. Cap. 2.

XL. Tonſura ſit conſpicua; non ea quidem in omnibus Clericis una; ſed major Sacerdotalis digitis tribus undequaque à vertice pateat; duobus Diaconalis; ſemidigito Subdiaconalis anguſtior, Minorum Ordinum omnium minima, & digito undique ſit diducta. *Conc.* TOLOS. Cap. 4. *n.* 5. *Part.* 1. *ann.* 1590.

XLI. Inſigne Clerici Tonſura eſt . . . Qui igitur in militiam Clericalem adſcitus eſt, norit hoc à ſe primùm requiri, ut Tonſuram deferat; qui non detulerit, ſciat ſe pœnis Juris ſubjacere. *Conc.* AQUILEI. Cap. 11. *an* 1596. addit præterea plura notanda: 1. Clericum qui Tonſuram negligit, non gaudere privileg. fori: 2. Eundem, ſi Beneficiatus ſit, Beneficio privandum: 3. Se præſcripſiſſe formam Clericæ (ſic vocat Coronam cujuſque Ordinis) ut per Clericum dignoſceretur cujuſvis Ordo.

XLII. Quilibet Tonſuram habeat ſuo gradui & Ordini congruam, eamque ſemper conſpicuam. *Conc.* MECLIN. *ann.* 1607. *Tit.* 18. Cap. 2.

Conſequentiæ hinc inferendæ.

Ex Collectis Canonibus, ſequitur: 1. Nullum eſſe ſeculum à IV. ad XVII. quod non ſubminiſtret Canones, circa Tonſuram, nec ullam Eccleſiam celebrem, quæ illam non præceperit; atque in hoc Eccleſiarum concordiam non immeritò attendendam: 2. Illam ſemper & ubique ſpectatam fuiſſe, tanquam inſigne ſtatûs Eccleſiaſtici, quo à Laicali diſcernitur; ideòque in illam negligentes, ſed præcipuè contumaces, variæ pœnæ conſtitutæ ſunt, pro locorum vel temporum indigentia; has eſſe excommunicationem, mulctas, Beneficiorum jacturam, necnon privilegiorum Clericalium: 3. Tonſuræ originem deſumptam ex uſu Nazaræorum, eamque ſignificare Clericos renunciare ſæculo, Dominumque in hæreditatem ſuam eligere; junctamque illi Coronam, ut hinc diſcerent ſe Reges eſſe debere erga affectus ſuos, ac etiam illorum, quorum Duces ſunt, & Miniſtros illius, qui Coronam ſpineam pro ipſis ipſorumque ſubditorum ſalute geſtavit: 4. Coronam eò majorem eſſe debere, quò major eſt cujuſque Ordo, atque plura *Concilia* in præſcribendo quæ & qualis debeat, immorata fuiſſe, & typum effinxiſſe, ne anguſtior, aut latior, quàm par eſt, deferretur, Tonſuramque in rotundum faciendam præcepiſſe: 5. Nihil frequentius in his Canonibus, quàm capillos ita detonſos eſſe debere, ut pateant aures: 6. Archidiaconis & Decanis à nonnullis Canonibus præceptum eſſe, ut invigilarent obſervationi Sacrarum Regularum circa Tonſuram & Coronam, & punitionis minitatos ſi ſuo in hoc Officio deeſſent: 7. Tonſuram variis in Regionibus vocari *Clericam*.

SECTIO IV.

Notabiliores Canones circa habitum Clericalem à CHRISTO *ad nos juxta ordinem temporum collecti, cum Generalibus indè deductis Regulis.*

Quæ in Canonibus circa Clericorum habitum præcipuè notanda ſunt, ad hæc Capita reducuntur.

I. Quæ materia, ſcilicet an laneus, an lineus, an ſericeus?

II. Quæ forma, an brevis, an longus, an apertus, an clauſus?

III. Quis color, an niger, an albus, an rubeus, an purpureus?

IV. Quæ diſtinctio in hoc inter Prælatos & alios, inter Clericos & Laicos, quæ inter veſtes interiores & exteriores, inter illas, quæ domi & in itinere permittuntur, & alias?

V. Quæ peculiaria circa tegumentum capitis, tibiarum, pedum?

VI. Qui abuſus damnati?

VII. Quæ pœnæ?

VIII. Quæ potiſſimæ mutationes?

Hæc autem omnia ſingulatim & accuratè notabuntur in fine Collectionis; quæ verò ſpeciali notâ egebunt in Canonibus ſeorſim ſumptis, ad calcem illorum neceſſariæ obſervationes apponentur, undè exurget Hiſtoria Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, circa Clericales veſtes ex certiſſimis monumentis deſumpta. Cæterùm tanta eſt connexio Clericalis habitus cum Clericali Tonſura, ut multi Canones de iſta loquentes, de illo quoque mentionem faciant, & è converſo. Hujus autem rei ratio, quòd veſtis & Corona, ſint inſimul Clericatûs inſigne potiſſimum; undè fit ut utriuſque generis Canones, præ aliis maximè vetent circa Tonſuram, ut circa veſtes, illa, quæ clericos cum Laicis confunderent, ſi Clerici illa diligenter non effugerent.

I. Clericus profeſſionem ſuam & in habitu, & in inceſſu probet, & ideò nec veſtibus, nec calceamentis decorem quærat. *Conc.* CARTH. IV. Cap. 45. *an.* 398.

II. Veſtimenta vel calceamenta, etiam iis Clericis, niſi quæ Religionem deceant, uti vel habere non liceat. *Cap.* 20. *Conc.* AGATH. *ann.* 506.

III. Nullus Clericus ſagum, aut veſtimenta, vel calceamenta Sæcularia, niſi quæ Religionem deceant, induere præſumat. *Conc.* MATISCON. I. Cap. 5. *an.* 581.

IV. Non oportet Clericos comam nutrire, & ſic miniſtrare; ſed attonſo capite, patentibus auribus, & ſecundùm Aaron talarem veſtem induere, ut ſint in habitu ornato. *Martin.* BRACAR. LIB. I. *Cap.* 66. Ea Collectio approbata creditur à *Conc.* LUCENS. II. *ann.* 572.

V. Nullus Clericorum veſtimenta purpurea induat, quæ ad jactantiam pertinent mundialem, non ad Religioſam Dignitatem, ut ſicut eſt devotio in mente, ita & oſtendatur in corpore. *Conc.* NARB. *an.* 589. Cap. 1.

VI. Nullus eorum, qui in Cleri Catalogum relati ſunt, veſtem ſibi non convenientem induat, neque in Civitate degens, neque iter ingrediens; ſed utatur veſtibus, quæ iis, qui in Clerum relati ſunt, attributæ fuere. Si quis autem tale quid fecerit, unâ ſeptimanâ ſegregetur. *Cap.* 27. *Conc.* TRULLA. *ann.* 692.

VII. Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus, ſæculari indumento minimè utantur, niſi ut condecet Tunicâ Sacerdotali; ſed nec dum ambulaverit in Civitate, aut in via, aut in plateis ſine operimento præſumat ambulare, præter ſi in itinere longo ambulaverit. *Cap.* 3. *Conc.* ROM. I. ZACHAR. *ann.* 743.

VIII. Omnis jactantia & ornatura corporalis aliena eſt à Sacrato Ordine; eos ergo Epiſcopos vel Clericos, qui ſe fulgidis & claris veſtibus ornant, emendari oportet. Quòd ſi in hoc permanſerint, Epitimio tradantur. Similiter eos, qui unguentis inunguntur . . . Priſcis temporibus omnis Sacratus vir, cum mediocri

ac vili

Digitized by Google

ac vili veſte converſabatur. Omne quippe quod non propter neceſſitatem ſuam, ſed propter venuſtatem accipitur, elationis habet calumniam. *Cap.* 16. *Conc.* Nic. II. *ann.* 787.

IX. Sicut non eſt communicatio lucis ad tenebras, neque participatio juſtitiæ & iniquitatis; ita neque divitiarum concupiſcentia & mollium amictus veſtimentorum, amictut ad Evangelicam formam atque Hiſtoriam. Aſterius Amiſen laudatus in *Conc.* Nic. II. Conc. Tom. VII. *p.* 487. *ann.* 787.

X. Sunt enim quidam ignorautes menſuram ſuam, & tantæ ſtoliditatis ac ſocordiæ, ut & in motu & in inceſſu & in habitu & in ſermone communi riſum ſpectantibus tribuant, & quaſi intelligentes quid ſit ornatus, comunt ſe veſtibus & munditiis corporis, & lautioris menſæ epulas parant, cùm omnis iſtiuſmodi ornatus & cultus ſordibus fœdior ſit. *Concil.* Aquiscr. L. I. Cap. 9. *ann.* 816. Conc. Tom. VII.

XI. Ut Presbyteri non vadant, niſi ſtolâ vel orario induti. Et ſi in itinere Presbyteri ſpoliantur, vel vulnerantur, aut occiduntur, non ſtolâ veſtiti, ſimplici emendatione ſuâ ſolvantur; ſi autem cum ſtola, tripliciter. Prior Pars reperitur in *Conc.* Mogunt. *ann.* 813. *Cap.* 28. Pars altera non eſt in venta. Totum locum refert Regin. L. I. Cap. 333. *ex Conc.* Tribur. quod eſt *ann.* 895. & ſæculo X. referri etiam poteſt, quia hic Collector ineunte hoc ſæculo opus ſuum edidit.

XII. Quærere Deum potiùs cultum cordis quàm corporis, evidentibus Scripturæ Sanctæ patet indiciis; proinde Canonicis totis viribus laborandum eſt, ut indumenta virtutum habeant interiùs, & per immoderatum cultum caveant dehoneſtare Religionem exteriùs. *Conc.* Aquisgr. Cap. 124. *ann.* 816.

XIII. Quoniam propter incompoſitum habitum quorumdam Regularium & Sæcularium Clericorum jam adeò Laici ſcandaliſantur, quorum frequenter nobis ſunt oblatæ querelæ, quòd non ſolùm in reverentia Viros Eccleſiaſticos habere contemnunt, verùm etiam ipſos & Eccleſias aggravant multipliciter & moleſtant; non credentes his Clericis magis deferendum eſſe quàm Laicis ..... Jubemus, ut quilibet Archiepiſcopus, vel Epiſcopus talaribus veſtimentis & camiſiâ lineâ ſuper alios pannos extra domum ſuam, ſi pedes vadat, ſemper utatur. Idem obſervet in domo cùm Curiam publicè cum extraneis tenet. Chlamydem quoque talarem habeat ſuper ſcapulas conſutam more Romano, &c. *Conc.* Moncpel. Cap. 1. *ann.* 1214.

XIV. Admonemus Presbyteros, ut Populum Dei bonis exemplis, habitu Sancto doceant, & Doctrinâ erudiant, & informent. *Conſtitutiones* Odon. *Archiep.* Cantuar. *ann.* 943. *n.* 4.

XV. Docemus, ut nec Miſſalis Sacerdos, nec Parochialis aliquis, intra Oſtium Eccleſiæ veniat, vel intra Cancellos, abſque Superiori ſuo indumento. *Canon ſub* Edgaro *n.* 46. *ann.* 967.

XVI. Presbyteri & Diaconi, Miniſterio Eccleſiæ fungentes .... Veſtimentum unius coloris & competens habeant. *Conc.* Coyac. *ann.* 1050. Cap. 3.

XVII. Ut omnia ſcandala, omneſque occaſiones Laicis ſubtrahantur, ſciſſis veſtibus Clericos abuti ulteriùs prohibemus, & ne pompoſis induantur exuviis admonemus. Penſandum namque eſt quantùm viris flagitii adſcribatur, à quibus cura Paſtoris exigit & fœminas prohibere. *Conc.* Melfitan. *ann.* 1089. Cap. 13.

XVIII. Tàm Epiſcopi quàm Clerici in ſtatu mentis, in habitu corporis, Deo & hominibus placere ſtudeant, nec in ſuperfluitate, ſciſſura, aut colore veſtium, nec in Tonſura, intuentium, quorum forma & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum. *Conc.* Later. II. *ann.* 1139. *Cap.* 4. Idem habet *Conc.* Rhem. *ſub.* Eug. III. *ann.* 1148. Cap. 2.

XIX. Prohibemus ne Sacerdotes cappis manicatis utantur, & conſtituti in Sacris Ordinibus manicas conſutitias, ſolutares roſtratos, veſteſque rubri coloris habeant. Galo. Parts. quem *ann.* 1209. adfuiſſe coronationi Ludov. *Junioris* refert Ciaconius: Veſtimentis etiam vel calceamentis, niſi quæ honeſtatem & Religionem deceant, eos uti non liceat.

XX. Si quis autem contra hæc facere præſumpſerit, & commonitus emendare noluerit, excommunicationi ſubjaceat. *Conc.* Lond. Cap. 4. *ann.* 1175.

XXI. Clauſa deferant deſuper indumenta nimiâ brevitate, vel longitudine non notanda. Pannis rubeis aut viridibus, necnon manicis aut ſotularibus conſutitiis, aut aliam ſuperfluitatem gerentibus non utantur .... Fibulas omninò non ferant, neque corrigias auri vel argenti ornatum habentes; ſed nec annullos, niſi quibus competit ex Officio Dignitatis. *Conc.* Later. Cap. 16. *ann.* 1215.

XXII. Ut Clericalis Ordinis honor debitus ſervetur, authoritate præſentis *Conc.* decernimus, ut tàm Archid. quàm Decani, & omnes alii in Perſonatibus & Dignitatibus conſtituti, & omnes Decani rurales, & Presbyteri, decenter incedant in habitu Clericali & cappis clauſis utantur, &c. *Cap.* 32. *Conc.* Oxon. *ann.* 1222.

XXIII. Ne Clerici de ſuperbia ſint notabiles, præcipimus ut juxta Statuta *Conciliorum* pannis ſericis, aut viridibus, aut rubeis non utantur ... Cappas deferant clauſas Sacerdotes & Perſonatum habentes ... Si ſecùs actum fuerit, tàm ipſi, quàm Archidiaconi, qui deſides fuerint in hac parte Correctores, ſe noverint per Epiſcopum peculiariter ad pios uſus puniendos. *Synod.* Wigor. Cap. 21. *ann.* 1240.

XXIV. Antiquos Canones, qui in Clericis ſuperflua & inhoneſta prohibent, ad memoriam reducentes, ſtatuimus, quòd nullus Clericus ſuper-tunicale vel tabardum poſt menſem à præſentis Conſtitutionis publicatione; deferat ita longum; quòd ſi ad pedes contingat, nullatenus tamen per terram trahatur, cùm hæc non honeſtas, ſed ſuperfluitas & indecentia cenſeatur. Qui contra fecerit, ſuper-tunicale ipſo facto amittat, per proprium Epiſcopum, ſeu ejus Vicarium, aut Officialem, pauperibus erogandum. Caveant mantellos ſeu Chlamydes nimiâ longitudine notandos, nec cum chordis nimis longis, nec tunicarum manicas nimis breves, ita ut brachia nuda appareant. *Conc.* Tolet. *ann.* 1324. Cap. 2.

XXV. Quoniam qui abjectis veſtibus, proprio congruentibus Ordini, alias aſſumere & in publico portare præſumit, profeſſorum illius Ordinis prærogativâ ſe reddit indignum; ſancimus quòd quicumque Clericus virgatâ vel partitâ veſte publicè utetur, vel caligis ſcacatis, rubeis aut viridibus, à Beneficio ſuſpendatur ſi habeat, ſin autem ad obtinendum inhabilis fiat. Clem. II. *De Vita & Hon. Clericorum.*

XXVI. Cùm inceſſus, habitus & veſtimenta Clericorum in gravitate, forma, ac colore diſtincta ſæpiùs non videantur ab habitu Laicorum; quemadmodum eſſe deberent: Proinde ſtatuimus pro honeſtate Ordinis Clericalis, quòd nullus Clericus portet veſtimenta alterius coloris, quàm jure permiſſi, quæ deſuper clauſa ſint, atque talaria. *Conc.* Ravenn. III. Cap. 10. *ann.* 1314. *Conc.* Raven. IV. Cap. 4. *ann.* 1317.

XXVII. Sacerdotes & alii in Sacris conſtituti, per Civitates & ſuburbia incedentes, portent habitum decentem, videlicet Cappas vel Chlamydes; extra Civitates & ſuburbia, ſaltem tabardos talares portent. In Eccleſia utantur Cappis nigris, vel ſaltem coctis albis. *Ibid.*

XXVIII. Ordinamus ut Clerici Beneficiati, tàm Cathedralium quàm Collegiatarum Eccleſiarum, ſive ſint Capellani, Canonici, Vicarii, ſeu ſimplices Choriales, caligis rubeis, viridibus, ſcacatis croceis, ſeu albis, ita publicè non utantur, ſed caligis nigris, ſeu aliis honeſtis tantummodò ſint contenti: quòd ſi à delatione dictarum caligarum Canonicè moniti non deſtiterint, ipſo facto medietate diſtributionum, &c.

cos privamus ; quod extendetur ad Presbyteros Ordinarii arbitrio puniendos. *Conc.* Senon. *Loco* 4. *ann.* 1320.

XXIX. Canonici Cathedralium & Collegiatarum, necnon Rectores, perpetui Vicarii, & Capellani Curati Parochialium Eccleſiarum .. veſtes ſuperiores clauſas non nimiâ brevitate notandas, cum manicis decenter longis pariter & rotundis ... portare adſtringantur; alioquin veſtibus ſint ipſo facto privati. *Conc.* Avenion. Cap. 47. *ann.* 1337.

XXX. Si qui Clerici publicè incedentes io veſte ſuperiori, brevi & ſtricta notabiliter, aut ea cum longis & latis manicis exceſſivè, cubitos circumquaque non tangentibus, ſed pendulis, annulis ſuis utantur publicè, vel aliis quibuſdam præmiſſorum exceſſerint (zonis pretioſis miræ magnitudinis, caligis rubeis, etiam ſcaccatis, viridibus ſotularibus; adeò quòd à Laicis vix aut nulla patet diſtinctio Clericorum) ipſo facto ſuſpenſionem ab Officio incurrant, ſi intra ſex menſes moniti non ſe correxerint; in qua ſi tres menſes ſteterint, ſint eo ipſo ſuſpenſi à Beneficio, à quo abſolvi non poſſint, niſi ab Epiſcopo, & poſt ſolutam quintam redituum annuorum partem, pauperibus locorum per Ordinarios erogandam. *Conc.* Londin. Cap. 2. *ann.* 1342.

XXXI. Statuimus injungentes omnibus Decanis, Capitulis, & aliis Judicibus Eccleſiaſticis, in virtute Sanctæ obedientiæ, quatenùs Canonicos & Clericos ſibi ſubditos, moneant, ut incedant cum Tonſura & habitu congruo & decenti, eoſdem per ſubſtractionem diſtributionum, & aliàs Canonicè ad hoc compellentes. *Conc.* Novionen. Cap. 11. *ann.* 1344.

XXXII. Prætereà cùm ſit certum, eos, qui abjectis veſtibus proprio convenientibus Ordini, alias aſſumere & in publico portare, rationabili cauſâ ceſſante, præſumunt, ſe indignos reddere prærogativâ illius Ordinis profeſſorum; Statutum Provincialis *Conc.* (Senon. *an.* 1320. ſuprà relatum) extendimus ad Presbyteros utentes corrigiis inhoneſtis, ſeu annulis in manibus, aut ſotularibus ad bucletas argenteas. *Conc.* Paris. Cap. 2. *ann.* 1346.

XXXIII. Cùm nos & Epiſcopi Suffraganei Capellos detulerimus rotundos & in ſuperiori parte laneos, nullatenùs ſericos, cum nigra & non alterius coloris fodratura portemus. *Conc.* Tolet. Cap. 1. *ann.* 1347.

XXXIV. Cùm in *Conc.* Turon. ſalubriter fuerit ordinatum, ne Presbyteri prodeant in publicum ſine Cappis vel mantellis clauſis, & quòd etiam portent clauſa ſupertunicalia: Nos latiùs prohibere volentes, prohibemus, ne aliqua perſona Eccleſiaſtica ... veſtes breves in publico deferat ... Si Canonicus, à voce Capituli & diſtributionibus per menſem eo ipſo ſit ſuſpenſus; ita ut vox ſit nulla, & diſtributiones ad uſum aſſignentur, cui diſtributiones abſentium committuntur. Si aliàs Beneficiatus, à fructibus Beneficiorum per menſem ſit ſuſpenſus. *Conc.* Andegav. Cap. 12. *ann.* 1365.

XXXV. Dignitates & Perſonatus veſtes Superiores clauſas deferant, & honeſtas; niſi eos contingeret equitare, vel aliàs juſta cauſa ſubeſſet, per quam, qualitatem prædictam deberent rationabiliter immutare, ſupertunicales tales deferant, quòd non poſſint de inhoneſtate notari. *Conc.* Vaurens. Cap. 47. *ann.* 1368.

XXXVI. Epiſcopi, & Prælati, & aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ, quantùm in eis fuerit, faciant, ut nullus familiaris ipſorum ſotulares deferat cum polanis, nec veſtes nimiâ brevitate notandas; ſed in tali & tam convenienti longitudine quamdiu erunt in eorum ſervitio, quòd de honeſtate potiùs commendari valeant, quàm de inhoneſtate reprehendi. *Ibid.* Cap. 48.

XXXVII. Nullus Clericus Cathed. vel Convent. Eccleſiæ, vel alius de Beneficio Eccleſiaſtico vivens, indumentis, vel caligis rubeis, vel viridis coloris, vel manicis conſutitiis, vel capillis ferratis, vel annulo, vel cappâ utatur manicatâ. Archid. verò, Decani, Cantores, & alii, qui in Eccleſiis Cathedr. vel Convent. obtinent Perſonatus, ſuperiorem veſtem, ſive lanea ſit, ſive linea, clauſam habeat & talarem, quod obſervari volumus à Clericis curam habentibus animarum. *Cap.* 3. *Conc.* Monspel. *ann.* 1215.

XXXVIII. Prælati de cætero cùm equitant, vel etiam in publico pedeſtres incedunt, habeant cappas rotundas ſub quibus habeant camiſcias albas, ſeu roſetas, quas ſemper ſub cappis, ſive mantellis, ante pectus vel poſt collum connexis deferant, cùm in publico, hoc eſt, extra habitationis ſecreta ipſos contigerit ire vel ſtare. *Conc.* Rotom. *ann.* 1279. Cap. 2.

XXXIX. Permittimus, quòd poſſint habere mantellos rotundos, ſive tabarda longitudinis moderatæ, eoſque deferre cum caputiis ſeparatis tempore pluvioſo, nivoſo, ſive pruinoſo, &c. *Ibid.*

XL. Ne Prælati, aut alii in Dignitatibus, Perſonatibus, Canonicatibus, aut Eccleſiis habentibus curam animarum, aut Sacerdotio conſtituti manicas deferant conſutitias, nec togas, ſive guarnacias, ſeu ſupertunicalia, aut quæcumque alia veſtimenta deſuper portent aperta; ſed ipſa ſuperiora indumenta circumcircà uſque ad fimbrias habeant clauſa, nulla collaria, niſi in tabardis vel mantellis ad equitandum, circumcircà omninò, rotunda; vel botones, ſive fibulas aureas, vel argenteas, aut aliquid auri vel argenti habens ornamen in aliquibus ſuis veſtibus deferentes. Quòd ſi contrarium fecerint, veſtes ejuſmodi per Ordinarios ſuos auferantur in uſus pauperum, aut alios pios convertendæ. *Ibid.* Cap. 3.

XLI. Item quia periculoſum eſt & turpe, quòd habitus Sacerdotales, ut ſunt cappæ rotundæ clauſæ, quibus ambulando per vias & plateas Miniſtri Eccleſiaſtici à cunctis popularibus diſcernuntur, perfidis Judæis, & Infidelibus cum eiſdem Christi Sacerdotibus ſint communes, &c. *Conc.* Arelat. *ann.* 1260. *in Append. ad* Tom. XI. Conc. *Conc.* Albiensa *ann.* 1254. *Cap.* 64. Obligans Judæos ut ferant cappas cum manicis æquè longis ac ſunt ipſæ cappæ.

XLII. Veſtes non deferant, niſi clauſas, quas omnimodo prohibemus à latere aperiri. Argentatis aut quocumque metallo ordinatis (fortè ornatis) ſingulis; fibulis, modulis, in manicis, & capitiis non utantur; ſed nec procedant in publicum circumcincti veſte ſuprema. In pileis ſuffuraturas non habeant, niſi fortè de nigro cenlato vel panno, aut nigrâ pelle agunâ, (fortè agninâ) Caudata pilea diſtrictiſſimè prohibemus. *Conc.* Saltzburg. Cap. 11. *ann.* 1274.

XLIII. Clericos in Sacris conſtitutos, vel Beneficiatos ſericum præterquam ab inreriori ſutura Chlamydis aut capucinlorum, quæ vulgariter *forrata* appellantur, nec rubeas, ſeu claras virides veſtes induere, aut caligas ejuſdem coloris, ſeu ſotulares albos ... niſi cum nigris deſuper ſotularibus calciare de cætero prohibemus. *Conc.* Tolet. *ann.* 1473.

XLIV. Cum veſtitu honeſto incedant quem Paulus alicubi præſcripſit, quapropter ſingulari curâ intendat quiſque Prælatus, ne hi, quibus præeſt in Sacris Ordinibus conſtituti, veſtes varii coloris velut virgatas & fimbriatas deferant, ſed longis atque talaribus utantur ... tùm ſummoperè curantes, ne quem Laicorum indecentiâ veſtitûs offendant, ut Sacris Canonibus cautum eſt. *Conſtit. ad Cler. Germ. Ref. ann.* 1524.

XLV. Omnes Clerici ſemper deferant habitum Clericalem, niſi talis neceſſitas immineat, quòd ad tempus poſſint apud Deum & homines excuſari. Et qui contrarium attentare præſumpſerit, timeat verbum Domini crudeliter increpantis omnes illos, qui induunt veſtem peregrinam. *Conſtit.* Neos. *ann.* 1313. *n.* 8.

XLVI. Cùm omnis jactantia laſciviæ corporalis à Sacro Ordine fieri debeat aliena; penitùs à S. Canonibus & Sanctis Patribus providè prohibetur, ſub gravibus pœnis & cenſuris, ne viri Eccleſiaſtici in Sacris Ordinibus conſtituti, potiſſimè Sacerdotes ... deferant veſtes

nimiâ

nimiâ brevitate ridiculoſas vel notandas, nec in calceamentis quærant gloriam & decorem. *Conc.* Ebo-rac. *an.* 1367. C. 7. Explicans inferiùs quæ ſint illæ veſtes nimiùm breves, dicit illas eſſe, quæ medium tibiarum non attingunt.

Statuimus univerſos Clericos, veſtes non rubei coloris nec viridis deferre deſuper clauſas, ſic quòd ſuperior aliis ſupermineat, ut inferior nequeat maximè in ſummittate apparenter videri, birretum capiti ſuperpoſitum cum caputio humeris impoſito portare ipſis in publico deambulantibus. *Conc.* Frising. C. 4. *an.* 1440.

XLVII. Ne Clerici præſertim in Sacris conſtituti longas & amplas cornetas in ſuis caputiis deferant, ſed breves & decentes; nec fimbrias foderatas habeant ſuperiùs & inferiùs in tunicis ſuis, quæ nimiâ longitudine aut brevitate notari poſſint. *Concil.* Rothomag. C. 32. *ann.* 1445. Clerici veſtes deferant competenter longas, decentes, & honeſtas, in lateribus clauſas, juxta morem & Conſuetudinem Diœceſium, ſeu locorum. *Concil.* Colon. *ann.* 1452. §. *Inſuper.*

XLVIII. Statutis Canonicis quæ olim ſunt prodita pro honeſtate Clericorum ac vita, illud duximus adnectendum, ut aliquis Clericus botones vel firmallos aureos, vel argenteos, deauratos, vel deargentatos, deferre in aliquibus veſtibus non præſumat. *Concil.* Albic. *ann.* 1254. C. 47.

XLIX. Canonici & Parochi decenti indumento, nempè talari veſte, incedant ornati, niſi fortè urgentia negotia curaturi gradum accelerent: Tunc enim ſaltem ad genua demiſſam æquum eſt eos deferre... cujus color Sacerdotem deceat, quam nec longitudo nimia, nec brevitas deformem reddat. Prohibetur Clericis omnibus Sacris ſumptuoſiſque veſtibus uti, iis exceptis qui in Dignitate, dummodò modeſtiam ſervent. *Concil.* Narbon. C. 15. *ann.* 1551.

L. Perſonæ Eccleſiaſticæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in Sacris fuerint... aut Beneficia qualiacumque obtinuerint, ſi, poſtquam ab Epiſcopo ſuo, etiam per Edictum publicum moniti fuerint, honeſtum habitum Clericalem, illorum Ordini & Dignitati congruentem, & juxta ipſius Epiſcopi Ordinationem & Mandatum non detulerint, per ſuſpenſionem ab Ordinibus, Officio, Beneficio, & ſi ſemel correcti denuò deliquerint, per privationem coerceri poſſint & debeant. *Conc.* Trid. Sess. XIV. *ann.* 1551. Cap. 6.

LI. In omni veſtitu color tantùm niger adhibeatur, niſi fortè alium colorem requirat Dignitatis gradus. Omnem habitûs & Ornamenti novitatem Clerici fugiant; ne ſerico veſtimento domi aut foris utantur; externa veſtis ſimplex ac talaris erit toga, quod *mantelletum* vocant, aut æquè cum tunicæ longitudine, aut nemini permittatur, niſi ſit ex numero Prælatorum, quibus ex Dignitatis gradu judicio Epiſcopi interior ejuſdem generis, ad talos demittatur. *Concil.* Mediol. I. Cap. 23. *ann.* 1565. *Conc.* Mediol. II. *T.* 2. *Decret.* 31. in quo nominantur, quibus mantelleti uſus permittitur ex lege ut talare ſit.

LII. Quo hujus vani ſæculi luxus à Dei Miniſtris arceatur, nullus Clericorum nimis pretioſis, aut ſtatui incongruentibus in poſterum utatur veſtibus, neque caligis ſollicantibus, & peregrinâ formâ levitatem præferentibus. Dum in publicum prodeunt, qui in Sacris Ordinibus conſtituti ſunt, pileum Sacerdotalem & veſtem geſtent talarem, potiſſimùm qui in Oppidis agunt; qui verò ruri, ad dimidium tibiarum uſque promiſſam ad minimum habere debeant. *Concil.* Meclin. *De Vita & Honeſt. C.* 2. 3. *ann.* 1570.

LIII. Modeſto, atque abſque ſericis in Eccleſia togis, & extra eam decenti habitu utantur. *Conc.* Rothom. *De Epiſ. & Canon. ann.* 1581.

LIV. Veſte Eccleſiaſticâ, eâque talari ac decenti, utantur omnes Clerici: nec ſine illa Pallium breve aut longum deferant, aut nunquam prodeant in publicum; nec criſpatis induſiis vel arte ſciſſis calceis diſſolutorum Laicorum perſonas referant. *Concil.* Rhem. *De Cler. in genere. ann.* 1583.

LV. Qui Sacris Ordinibus initiati ſunt, vel qui Beneficia etiam ſimplicia obtinent.... habitum Ordini ſuo atque Dignitati congruentem gerant; alioqui mulctentur privatione redituum illius anni, quos Epiſcopus pro ſuo arbitratu piis rebus attribuet. Veſtes eorum ſint talares; neque foris, neque domi veſtimento ullo ſerico, alteriuſve quàm nigri coloris, niſi cauſâ Dignitatis id eis liceat, ullo modo utantur. *Conc.* Burdigal. *ann.* 1583. C. 21. Eccleſiaſticos omnes tàm Sæculares quàm Regulares honeſtos ac Ordini ſuo convenientes habitus, deferre; neve penulati, maximè in Civitatibus & Oppidis, incedant; ſed togis talaribus, non tamen ſericeis. *Conc.* Turon. *T.* 13. *an.* 1583.

LVI. Clerici omnes veſtibus talaribus utantur, ita ut manicas non ab humeris dependentes, nec diſſectas, ſed brachiis indutas habeant. Sericeis indumentis, alteriuſve quàm nigri coloris omnes Eccleſiaſtici abſtineant, iis exceptis, quibus id ratione Dignitatis conceſſum eſt. *Conc.* Bitur. *T.* 25. C. 2. 3. *ann.* 1584.

LVII. Veſtes coloris tantùm nigri, ac ſimplices, ſericis omnibus ornamentis excluſis, adhibeant; exteriorem quidem talarem, interiorem ſaltem uſque ad tibiæ medium; quamquam in Civitate utraque talaris eſſe debet; in itinere verò breviores quidem permittimus, ſed ne omninò ſuprà genua ſint vetamus. *Concil.* Aquen. *De Vita & Honeſt. Cleric. ann.* 1585.

LVIII. Habitum honeſtum deferant, tunicas clauſas, aut alterius generis cum pallio quod *mantellum* vocant, ad talos uſque dimittant, & in omni veſtitu non alium quàm nigrum colorem adhibeant; verumtamen ſi iter faciendum ſit, contractiori habitu & ad iter accommodato, nigri tamen coloris, & parùm infrà genu demiſſo, eis uti liceat, ut ex habitu Clericos eſſe ubique appareat. *Conc.* Mexic. Lib. III. *T.* 5. *n.* 2. *an.* 1585.

LIX. Quo major Ordini autoritas concilietur, honeſto decentique habitu incedant; quæque ſuper hac re à Sanctiſſimo Domino noſtro Sixto. V. Bulla huic *Concil.* inſerenda ſancita ſunt, debitè obſervent. Veſtem talarem utramque, ſi fieri poſſit, adhibeant, ſin minus exteriorem ſaltem, alteram verò ad ſuræ imum demiſſam. Hoc autem diſcriminis intererit, ut qui interiori talari utentur, pallium ad talos uſque extenſum geſtare poterunt; ſola aliis toga, eaque ſumptis admotiſque brachio manicis, niſi fortè domi privatimque, concedetur. *Conc.* Tolos. *Part.* 1. C. 4. *n.* 3. 4. *ann.* 1590.

LX. Habitus Clericorum ſit decens, & honeſtus, nec nimiùm elegans, nec ſordidus; ſed hujuſmodi, qui ipſorum vocationi & ſtatui reſpondeat, totus nigri coloris, non vanus, non effœminatus, non militaris. Clerici omnes Beneficiati, vel in Sacris conſtituti, duas talares veſtes geſtabunt, vel ſaltem tunicam uſque ad genua demiſſam ſub altero indumento, quod talos contingat. *Conc.* Avenion. *ann.* 1594. C. 32.

LXI. Habitum Clericalem in Civitatibus, terris, & oppidis dicimus eſſe veſtem talarem collo constrictam cum pallio ſuperiore longo; colorem nigrum modeſtiæ Clericali aptum, convenientemque dicimus; Colores alios quoſcumque etiam in manicis & fibulis caligarum damnamus & prohibemus. Statuimus veſtem Clericalem itinerantium eam eſſe, quæ ſaltem uſque ad genu longitudine producta, genu Clerici ſtantis operiat; hæc autem coloris nigri eſſe debet, & Clericaliter ad collum formata. *Conc.* Aquil. *T.* 11. *an.* 1596.

LXII. Tunicas exteriores manicatas, & Clericale biretum, quod eſt Eccleſiaſticorum hominum proprium, ſemper gerant; galerum verò non adhibeant, niſi cum ob adverſam valetudinem, aut aëris intemperiem .... qui tamen ſericus non ſit, aut ad inſtar militarium turbinatus. *Conc.* Meclin. *T.* 18. C. 4. *ann.* 1607.

LXIII. Quoniam mundana curioſitas quotidianas adinvenit levitates, omnis ille habitus Eccleſiaſticis interdictus ſit, à quo Epiſcopus abſtinendum mandarit; & qui ab Epiſcopo moniti, etiam per Edictum publicum, honeſtum habitum Clericalem non geſtaverint, per ſuſpenſionem ab Ordinibus, Officio,

Beneficiò, ac fructibus ipſorum; necnon ſi ſemel correcti, iterum in hoc deliquerint, etiam per privationem Officiorum & Beneficiorum coerceantur. *Ibid. Concil.* MEDIOL. III. C. 10. *ann.* 1573.

LXV. Veſtes non ſericas aut ſerico foderatas, aut quocumque modo diſſectas, vel bombicino limbo ornatas nec caligas tumentes geſtent, non ſordidas, ſed decentes; ne in nimio cultu vanitas, in abjecta incuria ruſticitas accuſetur. *Concil.* NARBON. Cap. 41. *ann.* 1609.

LXVI. Si qui ſuæ ſortis, & Calicis & hæreditatis Domini immemores, eadem à ſe abjiciant, & Canonicum, ſeu Clericalem, tanti momenti ad exiſtimationem Eccleſiaſticam conſervandam, ornatum induere renuerint: ii omnes quamprimùm à ſuo Ordinario ter moneantur, ut infrà competentem terminum Clericalem habitum & Coronam geſtare habeant, aut ſecùs creſcente contumaciâ ſuâ, omnibus ſuis Beneficiis priventur, & de cætero ad alia obtinenda inhabiles cenſeantur. *Concil.* BURDIGAL. Cap. 13. *n.* 4. *ann.* 1624.

Alii Canones notabiles de eadem re ex Bullario deprompti.

I. Qui in ſortem Domini ad Eccleſiæ decus & ornamentum ſunt vocati, & ex eo Clerici nomen conſecuti, quique Eccleſiaſtico cenſu vivunt, ſingulari aliquo ſigno, à reliquo populo, diſtingui debent, ne cui eorum dici poſſit, quomodò huc intraſti non habens veſtem nuptialem? *Bulla* XCII. SIXTI V. *Cum Sacroſanctam.* §. 1. *ann.* 1589. BULLARII TOM. II. *pag.* 658.

II. Clerici, qui Clericali honore neglecto in veſtibus Laicalibus incedunt, eo ſe mirifico indignos privilegio reddunt. *Ibid.*

III. Sacris Canonibus, *Conciliis* Generalibus, & Apoſtolicis Conſtitutionibus, certus circa eorum, qui Clericali charactere inſigniendi ſunt, habitum, ætatem, & alias qualitates eſt preſcriptus modus, & contra Clericos in habitu Clericali, & Tonſura non incedentes impoſita pœna; nempè ut gratiis, immunitatibus, & aliis privilegiis Clericalibus, minimè gaudeant. *Ibid.*

IV. Præceptum eſt & mandatum omnibus & quibuſcumque Clericis, non ſolùm in Sacris, ſed etiam in aliis Minoribus Ordinibus conſtitutis, & Clericali tantùm Tonſurâ inſignitis, & nedum Beneficia Eccleſiaſtica, qualiacumque etiam ſimplicia obtinentibus, & in illis vel ad ea jus habentibus, verùm etiam Penſiones ſuper quibuſvis fructibus, reditibus, aut proventibus, quarumcumque Eccleſiarum, Monaſteriorum, Præpoſiturarum, Canonicatuum, Præbendarum & Beneficiorum quorumcumque Eccleſiaſticorum Sæcularium, & quorumvis Ordinum Regularium, Tonſuram & habitum Clericalem, veſtes ſcilicet talares, & quàcumque remotâ excuſatione aſſumere, & jugiter deferre. *Ibid.* §. 2.

SECTIO V.

Notabiliores Canones de Interdicto Clericis cum Mulieribus Conſortio, ex purioribus Juris fontibus deprompti, ſervatoque temporis Ordine à CHRISTO *ad nos digeſti, ac notis neceſſariis illuſtrati.*

Non infrequentes Clericorum lites, vel querelæ adverſus Statuta Synodalia, quibus ætas & qualitas famulorum, quos in ſervitio ſuo habere poſſint, præſcribitur, Collectioni, quam ſuſcipimus, anſam præbuerunt. Ad illarum deciſionem neceſſaria viſa eſt, cùm oſtendat illa Statuta continuæ Eccleſiæ praxi ab ipſius fundatione ad ſæculum noſtrum uſque, conformia eſſe, quod unum ſufficit, ut illa juſta eſſe omnibus notum certumque fiat; in hac autem videbitur, quæ & qualia *Concilia* Clericorum cum Mulieribus conſortium prohibuere, quibus de cauſis, quæ Mulieres in prohibitione comprehenſæ, quæ exceptæ, quomodo exceptiones reſtrictæ ſunt, quæ reſtrictionum, necnon & exceptionum motiva, quæ cautelæ adhibendæ ne exceptiones noceant, aliaque non pauca, quæ in eliciendis ex illa conſequentiis enucleabuntur.

I. Epiſcopus, vel quilibet Clericus alius; aut Sororem, aut Filiarum Virginem, dicatam Deo, tantùm ſecum habeat, extraneam verò nequaquam ſecùm habeat. *Concil.* ELIBERIT. Cap. 27. *an.* 305.

II. Vetuit omninò magna Syn. ne liceat Epiſcopo, nec Presbytero, nec Diacono, nec ulli penitùs eorum, qui ſunt in Clero, introductam habere Mulierem, præterquàm utiquè Matrem, vel Sororem, vel Amitam, vel eas ſolas perſonas, quæ omnem ſuſpicionem effugiunt. *Concil.* NICÆN. Cap. 3. *an.* 325. *Concil.* CARTHAG. III. Cap. 17. *ann.* 397.

III. Paſtoris cura, quantùm debet & poteſt, præmoneat, ut nullis liceat, ab affectu abſtinentibus carnali, apud extraneas pariter commorari: occaſiones enim amputandæ ſunt peccatorum, & tollendæ ſuſpiciones, quibus ſobtilitas Diaboli, ſub prætextu charitatis & dilectionis incautas animas, vel ignaras irretire conſuevit. *Concil.* CARTHAG. *ann.* 348. Cap. 3.

IV. Clerici, vel continentes, ad viduas, vel Virgines, niſi ex juſſu vel permiſſu Epiſcoporum, aut Presbyterorum, non accedant, & hoc non ſoli faciant, ſed cum Conclericis, vel cum his, quibus Epiſcopus, aut Presbyter juſſerit; nec ipſi Epiſcopi & Presbyteri ſoli acceſſum habeant ad hujuſmodi fœminas: ſed ubi aut Clerici præſentes ſunt, aut graves aliqui Chriſtiani. *Cod. Eccleſ. Afric. Cap.* 38. Codex creditur à Doctis nonnullis conditus *an.* 419. *Can.* verò deſumitur è *Concil.* CARTH. III. *ann.* 397. Cap. 25.

V. Si quis Clericus à gradu Diaconatûs in ſolatio ſuo Mulierem, præter Aviam, Matrem, Filiam, Neptem, vel Converſam, ſecùm uxorem habere præſumpſerit, à communione alienus habeatur; par quoque & Mulierem, ſi ſe ſeparare noluerit, pœna percellat. *Concil.* ARELAT. II. Cap. 3. *ann.* 452.

VI. Nullus Diaconus, vel Presbyter, vel Epiſcopus, ad cellarii ſecretum intromittat Puellam, vel Ingenuam, vel Ancillam. *Cap.* 4. *Ejuſd. Conc.*

VII. Quia nullum Diabolò locum dari oportet, hoc præcipuè cuſtodiendum decrevimus, ut nullam Clerici cum extraneis fœminis habeant familiaritatem, ne ullum malè loquendi, vel ſentiendi hominibus aditum tribuant; quia frequenter, per hanc indecentem occaſionem contigit, ut Diabolus, qui inſidiatur, ſicut Leo in cubili ſuo, de ruina Servorum Dei triumphaverit. Si quis verò Clericus poſt interdictum Epiſcopi ſui illicitis familiaritatibus extranearum fœminarum voluerit inhærere, à Communione habeatur alienus. *Conc.* TURON. I. *ann.* 461. Cap. 3.

VIII. Id etiam ad cuſtodiendam vitam & famam ſpeciali Ordinatione præcipimus, ut nullus Clericorum extraneæ Mulieri, qualibet conſolatione, aut familiarite jungatur; & non ſolùm in domo illius extranea Mulier non accedat, ſed nec ipſe frequentandi ad extraneam Mulierem habeat poteſtatem. *Cap.* 10. *Conc.* AGATH. *ann.* 506.

IX. De his, quibus cura pro parentelæ proximitate haberi permittitur, ut cautela eorum neceſſitates ſuſtentent, pietatis Beneficia quæ ipſis neceſſaria longiùs præbeant: Ipſi verò pro viſendis eis, cùm ingreſſi fuerint, celeri ſalutatione recurrant, nec inibi manſionem faciant: Qui tamen, cùm ad earum viſitationem pergunt, teſtem ſolatii ſui fide & ætate probatum adhibeant ſecùm. *Concil.* TARRACON. Cap. 1. *ann.* 516.

X. De converſione vitæ id ſtatuere placuit à Pontifice uſque ad Subdiaconum, poſt ſuſcepti honoris officium, ſi qui ex conjunctis fuerint ordinati, ut

ſine

Google

ſine conjuge habitent; quòd ſi habitare voluerint, alterius fratris utatur auxilio, cujus teſtimonio vita ejus debeat clarior apparere. *Cap.* 6. *Conc.* GERAND. *ann.* 517.

XI. De his verò, qui ſine conjugibus ordinantùr & familias domi habent, habito ſecum pro vitæ converſatione fratre in teſtimonium, non per quamcumque fœminei ſexûs perſonam ejus ſubſtantia gubernetur; niſi aut per puerum, aut per amicum ſuam domum debet ordinare. *Ibid.* Cap. 7.

XII. Epiſcopo, Presbytero, & Diacono, vel cæteris Clericis, horis præteritis, *id eſt*, meridianis, vel veſpertinis, ad fœminas probibemus acceſſum; quæ tamen, ſi cauſa fuerit, cum Presbyterorum, aut Clericorum teſtimonio videantur. *Cap.* 20. *Conc.* EPAON. *ann.* 517.

XIII. Illud, præterea ſpeciali ordinatione decrevimus, quòd nec antiqua *Concilia* in univerſis penè *Conciliis* ſiluerunt, ut nullus Clericorum à gradu Subdiaconatûs & ſuprà, in conſortii familiaritate habeat Mulierem vel Ingenuam, vel Libertam, aut Ancillam... Sanè ſi poſt datam hanc monitionem, quiſquis horum conſortio frui voluerit, noverit ſe non ſolùm à Clericatûs Officio retrahi, vel Eccleſiæ foribus pelli; ſed etiam ab omnium Catholicorum, Clericorum, vel Laicorum Communione privari. *Cap.* 3. *Conc.* TOLET. II. *ann.* 531.

XIV. Fugiatur his (Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis) extranearum Mulierum culpanda libertas... in cubiculo, atque cellario, vel familiari ſervitio; neque Sanctimonialis ulla, neque extranea Mulier, atque Ancilla, ullo modo admittatur. Quòd ſi quis Præceptorum Dei immemor crediderit contemnendum, ſciat ſe autoritate Canonicâ Communionis ſubire jacturam; quòd ſi Antiſtes culpam hanc in Presbytero, aut Diacono diſtringere Canonico rigore noluerit, ipſe ſeveritate ſententiæ teneatur. *Cap.* 16. *Conc.* ARVER. *ann.* 535. *Concil.* MATISC. I. Cap. 1. *ann.* 581.

XV. De familiaritatibus Mulierum licèt crebriùs ſit in Canonibus replicatum, attamen neceſſe eſt, ut ſi ſectâ virgultâ, quæ malè pullulaverant, redeant, rurſus fidei falce ſuccidantur: Nullus ergò Clericorum pro occaſione neceſſitatis, aut causâ ordinandæ domûs, extraneam Mulierem in domo ſua præſumat. Et cùm jubeamur victum aut veſtitum Artificiolo quærere, & propriis manibus laborare; quid opus eſt in domo ſerpentem includere pro veſte, quæ multiformem veſtem non propterea deponit, ut nudetur; ſed ut ſe, dùm renovatur, oſtendat clariorem. *Cap.* 10. *Conc.* TURON. II. *ann.* 567.

XVI. Habeant Miniſtri Eccleſiæ, utique Clerici; qui Epiſcopo ſerviunt, & eum cuſtodire debent, licentiam extraneas Mulieres de frequentia cohabitationis ejicere. *Ibid.* Cap. 13.

XVII. Sancimus, ut nullum Clericum, ab Ordine Sancto Antiſtitis uſque Subdiaconi gradum, Mulierem præter Matrem, Amitam, Sororem in hoſpitio ſuo habere liceat. *Conc.* LUGDUN. Cap. 1. 583.

XVIII. Si qui Clericorum, præter Matrem, aut Germanam, vel etiam, quæ proximâ affinitate junguntur, alias aliquas quaſi adoptivas fœminas ſecum retinent, & cum ipſis habitant, ſicut PRISCILLANI Secta docuit, anathema ſit. Refert MARTIN. BRACAR. LIB. I. Cap. 32. *ex Conc.* BRACAR. I. *Cap.* 15. Quod autem jure primum appellandum venit, ſine Canonibus habes. 10. *Conc.* 2. *p.* 1508. Is ſcripſit exeunte ſæcul. VI.

XIX. Nec Mulieres alloquantur, aut domi retineant. *Stat.* RHEM. *n.* 7. per SONNATIUM *circa an.* 630.

XX. Eâ tamen circa Monachos, (qui Moniales dirigunt) diſciplinæ cautelâ ſervatâ, ut remoti ab earum peculiaritate, nec uſque ad veſtibulum habeant accedendi familiare permiſſum; ſed nec Abbati, vel ei qui præficitur, extra eam quæ præeſt, loqui Virginibus CHRISTI aliquid, quod ad inſtitutionem morum pertinet, licebit; nec cum ſola quæ præeſt, frequenter cum eis loqui oportet; ſed ſub teſtimonio duarum aut trium Sororum; ita ut rara ſit acceſſio, & brevis omninò locutio. *Cap.* 11. *Conc.* HISPAL. II. *ann.* 619.

XXI. Omnem fornicandi occaſionem auferre cupientes, id omnimodâ ſancimus autoritate tenendum, ut nullus de Clero abſque honeſto & competenti teſtimonio (exceptâ ſolâ Matre) cum quibuſlibet fœminis ſecretè ſe præſumat adjungere... ne licentia Sororum vel propinquarum Mulierum familiarior habeatur ad perpetrandum ſcelus. *Cap.* 5. *Concil.* BRACAR. IV. *ann.* 675.

XXII. Neque Presbyteri, vel Diaconi, vel quilibet de Clero... quaſi Viſitationis, vel Prædicationis causâ, ſine permiſſu Epiſcopi, ſibi licentiam tribuat incundi Monaſteria Puellarum; quin etiam nec Epiſcopus abſque Sacerdotibus, vel Clericis ſuis, ut decet, & honeſtè convenit, adire illuc licentiùs ſe exiſtimet; ſed ſive ipſe, ſive alius, alienus ab illicita ſuſpicione, cum idoneis teſtibus peragant, ne propter incautam præſumptionem Sanctæ Eccleſiæ infametur Angelicus Ordo. *Concil.* FOROJUL. Cap. 12. *ann.* 791.

XXIII. Nullus eorum, qui in Sacerdotali Catalogo degunt, extra eas, quæ in Canone recenſentur, à ſuſpicione alienas perſonas, Mulierem poſſideat, vel Ancillam, ſe nulli reprehenſioni affinem ex hac ſervans. *Concil.* TRULL. *an.* 692. Cap. 5.

XXIV. Nullus (Presbyterorum vel Diaconorum) in domo ſua Mulieres habitare permittat. *Capitulare* I. CARLOMAN. *ann.* 742. LIB. V. *Capitul.* Cap. 2.

XXV. In eadem Synodo (NICÆNA) interdictum eſt Presbyteris, & Diaconis, vel omnibus, qui in Clero ſunt, Mulierem habere in domo ſua propter ſuſpicionem, niſi Matrem, aut Sororem, vel eas tantùm perſonas, quæ ſuſpiciones effugiunt. *Capitul.* AQUISGRAN *ann.* 789. LIB. I. *Capitul.* Cap. 4.

XXVI. Si quis autem Presbyter, ſive Diaconus, poſthac in domo ſua ſecùm Mulieres extra Canonicam licentiam habere præſumpſerit, honore ſimul & hæreditate privet, utriuſque ad noſtram præſentiam (privet, id eſt Comes). *Capitul.* *ann.* 802.

XXVII. Omnibus Clericis fœminas ſecùm in domibus ſuis habere ultra licentiam Cononum firmiter ſit contradictum. *Concil.* MOGUNT. Cap. 49. *ann.* 813.

XXVIII. Nullus ergò deinceps Clericorum pro occaſione neceſſitatis veſtes faciendi, aut causâ ordinandi domus, extraneam Mulierem in domo ſua habere præſumat. *Additio* 4. *Capitul.* Cap. 87. *ex Concil.* TURON. II.

XXIX. Ut in Monaſteria Puellarum, nonniſi probatæ vitæ & ætatis provectæ viri, ad quaſcumque earum neceſſitates vel miniſtrationes, permittantur intrare; ad faciendas verò Miſſas qui ingreſſi fuerint, ſtatim exacto Miniſterio regredi feſtinabunt. Aliàs autem nec Clericus, nec Monachus juvenis ad Puellarum Congregationem habebit acceſſum, niſi aut paterna, aut germana neceſſitudo probetur admittere. *Concil.* ARELAT. VI. Cap. 7. *ann.* 813. *Con.* TURON. III. Cap. 29. *ann.* 813.

XXX. Presbyteris, qui in Monaſteriis Puellaribus Miſſarum ſolemnia celebrare debent, extra Monaſterium ſit locus, & Eccleſia, ubi cum Miniſtris ſuis habitent, & Divinæ ſervitutis obſequium expleant, & nonniſi ſtatuto tempore Monaſterium ingrediantur, & cum eis Diaconus tantùm & Subdiaconus qui ſcilicet & vitæ honeſtate clareſcant, & non ſe, ſed CHRISTUM amare cupiant... & ampliùs ibi commorentur, niſi in Miſſarum Celebrationibus ad Sanctimoniales publicè faciendis. Quibus ritè ac devotè celebratis foras egrediantur. Sanctimoniales autem poſito, ut moris eſt, horas Canonicas & Miſſarum ſolemnia celebrent... Nulla illarum cum Presbyteris aliiſque Miniſtris aliquam ſermocinationem familiarem habeant; ſi qua Sacerdoti peccata ſua confiteri voluerit, id in Eccleſia faciat, ut ab aliis videatur,

Digitized by Google

dicatur, ſicut in dictis Sanctorum Patrum continetur, exceptis infirmis, quibus in domibus id facere neceſſe eſt, unam Presbyterum, Diaconum & Subdiaconum, qui utique boni ſint teſtimonii ſecum habeat ob vitandam detractionem. *Conc.* AQUISGR. LIB. II. Cap. 17. *ann.* 816.

XXXI. In domibus Sacerdotum, propter malæ opinionis famam habitatio fœminarum penitùs tollatur, neque illi in domos earum intrare indiſcretè præſumant, ne nomen Dei, quod abſit, per illos blaſphemetur, per quos laudari piè & jugiter debet. *Capitul.* CAROL. CALVI. *an.* 877. Cap. 9.

XXXII. Ut nullus in domo ſua pro aliqua occaſione fœminam teneat, præter eam, quæ Eccleſiæ deſervierit, juxta Eccleſiam collocare ſtudeat ... ab Eccleſia ei domum provideat, & non per ſe, ſed per ſuos Miniſtros neceſſaria præbeat. *Capitul.* GUILLEBERTI *Epiſcopi. De Interdictis.* Cap. 5. BALUS. ſuſpicatur eumdem eſſe ac GISLEBERTUM *Epiſcopum* CARNOT. qui ſubſcripſit *Capitular.* CAROL. CALVI. *ann.* 877.

XXXIII. Neque Mulieres quamcumque frequentationem habeant in locis, in quibus Presbyteri aliquem recurſum habuerint. *Conc.* MELD. *ann.* 845. Cap. 36. REGIN. LIB. I. Cap. 83. legit *habitationem.*

XXXIV. Nullus Sacerdos eas perſonas fœminarum, de quibus ſuſpicio eſſe poteſt, in domo ſua habeat; ſed neque illas, quas Canones concedunt (quia inſtigante Diabolo, etiam in illis ſcelus frequenter perpetratum reperitur, aut etiam in pediſſequis illarum) ſed ſi quis de his habuerit, talem neceſſitatem patientem, cui ſit neceſſaria ſuſtentatio Presbyteri, habeat in vico, aut villa, domum longè à Presbyteri converſatione, & ibi eis ſubminiſtret quæ neceſſaria ſunt. *Conc.* NANNET. *Cap.* 3. *ſecul. IX.* Annus autem neſcitur. CONC. TOM. IX. *p.* 469.

XXXV. Inquirendum ... ſi aliquis Presbyterorum Mulierum frequentationem inibi fieri permiſerit, vel quod turpius eſt, tales Mulieres ibi habuerit, quæ lanificium ſuum exerceant, & curam domûs agant; & ad eadem loca Presbyter incongruè recurrerit, frequentaverit, vel manſerit, quoniam contra Decreta Canonum hoc malum agitur. HINCMAR. *in Capitul. datis Presbyteris.*

XXXVI. Beatus GREGORIUS ad Miniſtros Eccleſiæ Romanæ ſcripſit. B. AUG. nec cum Sorore habitare conſenſerit, dicens: *Quæ cum Sorore mea ſunt, Sorores meæ non ſunt:* Et ex hoc dicit S. GREG. *Docti ergo viri cautela magna nobis eſſe debet inſtructio; nam inhoneſtæ præſumptionis eſt, quod fortis pavet, minus validum non timere; ſapienter enim illicita ſuperabit, qui didicerit etiam non uti conceſſis. Conc.* TROSLEIAN. *ann.* 909. Cap. 9.

XXXVII. Illud quoque non minùs periculoſum eſſe didicimus, quod in quorumdam Epiſcoporum Parochiis quoſdam Presbyteros, contra interdicta Sanctorum Canonum, fœminas in domibus ſuis, non ſolùm habitare, ſed etiam ſibi faciunt miniſtrare, quas & laqueum Sacerdotibus perſæpè extitiſſe, & multos hac occaſione in ſcandalum, & in detractionem corruiſſe cognovimus. *Conc.* AQUEN. *ann.* 836. Cap. 2. *Part.* 2. *n.* 7.

XXXVIII. Ut juxta Sanctorum interdicta Patrum, nullus Sacerdotum quamlibet ſexûs muliebris in domo ſua cohabitare permittat; neque ſine arbitris, vel teſtibus idoneis cum aliqua ſolus loqui præſumat, ne fortè ſibi, aut alicui famulorum detogationis ſuſpicio oriatur. WALTERUS AURELIAN. *in ſuis Capitul. n.* 2. Hunc ſedere cœpiſſe *ann.* 870. conjicit CELLOTIUS & *ann.* 871. hæc Capitula feciſſe, quia in inſcriptione dicitur WALTERUS ea promulgaſſe *anno* 1. *Ordin.*

XXXIX. Obſervandum quoque monemus, ne Presbyteri, vel Clerici fœminis cohabitent, neque detrahendi ſe locum donent: De qua re CLEMENS Sanctæ Sedis Romanæ Eccleſiæ Præſul ita edocet: *Clericus*, inquiens, *ad fœminæ tabernaculum non accedat, neque properet:* Nec Presbyter ſolus cum ſola fœmina fabula miſceat, definiente S. NICÆNO *Concilio*, neque Presbytero, neque Diacono, neque ullo Clerico licere habere ſecum Mulierem extraneam: Nos verò etiam à Matribus, Amitis, Sororibus, vel propinquis cavendum dicimus, &c .... Quod ſi aliquis veſtrûm eas ad conveſcendum vocaverit, expleto convivio, ad domos ſuas, vel hoſpitia à domo Presbyteri remota, cum luce diei eas remeare faciat. RICULF. SUESS. *Conſtitut.* Cap. 14. *ann.* 889.

XL. Docemus etiam, ut nullus Sacerdos Mulierum conſortium plus æquo diligat; ſed propriam uxorem diligito, *id eſt*, Eccleſiam. *Canones dati ſub* EDGAR. *Rege.* Cap. 60. *De Ordinat. vivendi form.*

XLI. Quoniam impudici Sacerdotes bonorum famam lædunt, & Miniſterium Sanctum vituperant; inſuper & Canonica Sanctorum Statuta violant Patrum, quibus interdicitur cum fœminis acceſſus & frequentatio ac cohabitatio Clericorum; cogimur & priorum quædam commemorare Decreta Patrum, & contra nova recrudeſcentium ſemper genera morborum nova quærere experimenta medicamentorum, *Concil.* TROSLEIAN. *an.* 909. Cap. 9.

XLII. Epiſcopus ſicut nullam habebit (fœminam) ita cum nulla penitùs habitabit. Quod ſi fecerit, & noſtris Regulis & mundanis Legibus concordantibus, honore, quo ſe ipſe fecit indignum, abjicietur. *Cap.* 2. *Concil.* TICIN. *ſub* BENEDICT. VIII. *an.* 1012. *Pontifice creato, & mortuo ann.* 1024.

XLIII. Presbyteri & Diaconi, qui Miniſterio Eccleſiæ funguntur ... Mulieres ſecum in domo non habeant, niſi Matrem & Sororem, aut Amitam, aut Novercam. *Conc.* COYAC. Cap. 3. *ann.* 1050.

XLIV. Epiſcopus cum nulla unquam Muliere habeat tectum, cum nulla habeat lectum: quod ſi fecerit, ſervato antiquo & moderno Eccleſiæ judicio, deponatur. Eritque tantò caſus gravior, quantò gradus altior. HENR. II. *Imp.* confirmans *Can.* 1. *Conc.* TICIN. *mox cit.* 15. regnavit ab anno 1001. ad ann. 1024.

XLV. Decreverunt primùm tùm omnes unanimi cogitatione, ut neque Epiſcopus, neque Sacerdos Miſſalis, neque Diaconus, neque qui verè eſt Canonicus in domo ſua ſecum haberet aliquam Mulierem, niſi Matrem, vel Sororem ſuam, Amitam, vel Materteram ſuam; & qui aliter fecerit Ordine & gradu ſuo privaretur. *Canon* ÆLFRICI ad WULFINUM *Epiſcopum, n.* 5. Horum ætas incerta LABBÆO. Illam conjicere eſt ex ſubſcript. *Conventus* WESTMONASTER. *an.* 1066. in his enim 3. loco recenſetur WULFINUS *Epiſcopus. Ego* WULFINUS *Epiſcopus conſenſi & ſubſcripſi.*

XLVI. Videſne quòd penitùs Clericis conjugale Opus interdicatur, qui pro ipſa cohabitatione fœminarum, non ſolùm de Miniſterio Altaris, ſed de Clericatu ſuo periclitari jure cenſentur. Hæc addit GREGORIUS VII. in Apologetico pro Decretis ſuis, *n.* 11. poſt relatum NICÆNUM *Can.* qui vetat Clericis ne habeant ſecum Mulieres extraneas, circa *an.* 1077.

XLVII. Ut in domibus Clericorum nullas liceat habitare Mulieres, niſi quas S. Canones permittunt. *Conc.* CLAROM. *ſub* URBAN. II. *ann.* 1095. Cap. 10.

XLVIII. Nullus Sacerdos vel Cappellanus teneat in domo ſua aliquâ occaſione Mulierem, niſi Matrem, aut Sororem, aut talem, de qua viſum ſit Epiſcopo, quod careat omni ſuſpicione inhoneſtâ. ODO *Pariſ. Succeſſor* MAURITII. *ann.* 1196. *defunctis. n.* 12. *T. De Præcep. Comman.*

XLIX. Excommunicamus ... quoſcumque Clericos, qui, poſt legitimam admonitionem, Mulieres, de quibus ſuſpicio mala ſuboriri poſſit, in domibus propriis vel alibi ... duxerint retinendas. Moneantur quoque ne Matres vel Uxores, aliaſque conjunctas perſonas ſecum habeant, cum quibus etſi nihil ſævi criminis fœdus naturale exiſtimari permittat, tamen frequenter, ſuggerente Diabolo, cum talibus noſcitur fuiſſe facinus perpetratum. *Cap.* 1. *Conſtitut.* GALLO. *ann.* 1208.

L.

L. Fœmina familiaris eſt inimicus, habitans non procul ſed propè; non extrà ſed intrà; nam virtut ejus in lumbis ejus, & fortitudo illius in umbiculo ventris ejus. Numquam fugatur, niſi cùm fugiuut; numquam mactatur, niſi cùm maceratur. Nos autem in Sacris Ordinibus conſtituti, jam ex neceſſitate tenemur pudicitiam cuſtodire. INNOCENT. III. *in Conc.* LATER. 1215. CONC. TOM. XI. *Part.* 1. *p.* 138. Idem Papa paulò anteà ſcripſerat Epiſcopo *Piſtorienſi*; Cum Clericis quoque non permittat habitare mulierculas, niſi fortè de illis perſonis exiſtant, in quibus naturale fœdus nihil permittat ſævi criminis ſuſpicari. *Cap.* 9. *De Cohabitatione Clericorum & Mulierum.* In antiqua legitur *exiſtimari.*

LI. An aliqui frequentent Eccleſiam Monialium ſine cauſa rationabili inquire. *Archidiaconi* LINCOLNIENS. *n.* 7. *ann.* 1233.

LII. Nullus Clericus Beneficiatus, aut in Sacris Ordinibus conſtitutus, Mulieres aliquas in domibus ſuæ habitationis retinere, vel alibi eis cohabitare præſumat: Qui verò ipſas nunc tenent, niſi intrà tres menſes eas à cohabitatione ſua prorsùs ejecerint, vel qui ejectas reſumpſerint, vel eis cohabitaveriot, extunc ſe ſciant excommunicationis ſententiâ innodatos. *Cap.* 12. *Conc.* BUOEN. *ann.* 1279.

LIII. Monemus in generali unâ monitione perhibitâ pro omnibus, ne Clerici Beneficiati, & alii in Sacris Ordinibus conſtituti, Mulieres undè ſuſpicio mala ſuboriri poſſit in domibus propriis, vel alibi teneant, alioquin ſciant ſe excommunicationis ſententiâ innodatos. GALTER. *Epiſ. Piſlav. ann.* 1280. Cap. 8. *in fine* CONC. TOM. XI. *p.* 1141.

LIV. *Ex Concil.* MOGUNT. inhibendum eſt, ut nullus Sacerdos fœminas, de quibus ſuſpicio poteſt eſſe, retineat; ſed nec illas, quas Canones concedunt, matres, &c. quia inſtigante Diabolo, etiam in iis ſcelus perpetratum eſſe reperitur, aut etiam in pediſſequis earum; quod intelligimus ubi dictæ Mulieres ſunt ſuſpectæ. *Syn.* ANDEGAV. *ann.* 1312. Ultimæ clauſulæ ſenſus non eſt citatum Canonem loqui tantùm de propinquis ſuſpectis, alioquin falſus eſt, & ſibi ipſi contrarius, cùm vetet conſortium cum omni Muliere de qua eſſe poſſit ſuſpicio, ſed Synodum Partem ultimam ad propinquat ſuſpectas reſtrictam velle.

LV. Nullus Clericut, maximè inter Sacros Ordines conſtitutus, ſuſpectam Mulierem teneat, vel habeat in domo ſua, de qua poſſit apud Deum vel homines incontinens diffamari. Quicumque contrarium fecerit, ſit excommunicatus, privatus à Beneficio, ſuſpenſus ab Ordine, donec mereatur reſtitui. *Cap.* 10. *Conſtitut.* NICOS. *ann.* 1313.

LVI. Nullus Sacerdos, vel Clericus Regularit aut Sæcularis, aliquam fœminam teneat intra ſepta Eccleſiæ, de qua mala ſuſpicio valeat exoriri. *Conc.* ALBIEN. *an.* 1254. Cap. 41.

LVII. Conſtitutionet addimus, în quibus omnibus indiſtinctè, tàm Clericis quàm Laicis, prohibuimus ad eaſdem (*Moniales*) acceſſum, ſine noſtra, ſeu Vicarii noſtri, vel aliûs loci Ordinarii, ſeu Vicarii ejus, nobis ſeu Ordinario loci in remotis agentibus, licentiâ ſpeciali, pœnas pecuniarias, & ſententias excommunicationis certo modo in contra facientes promulgantes. *Conc.* RAVENN. IV. Cap. 23. *ann.* 1317.

LVIII. Nullus Clericus, Sponſalibus, Baptiſmo, Nuptiis Filiorum ſuorum, aut Filiarum, aut Nepotem rectè deſcendentium, audeat intereſſe: Alioquin ſi Clericus Beneficiatus fuerit, ipſo facto medietate fructuum Beneficii, vel Beneficiorum, illo anno quo interfuerit, in uſum Fabricæ convertenda privetur; ſi non fuerit Beneficiatus, uſque ad annum eo ipſo inhabilis ſit ad Beneficium obtinendum. *Conc.* PALENT. Cap. 6. *ann.* 1322. Id vetitum videtur propter interdictum Clericis cum fœminis conſortium; his enim Feſtivitatibus adeſſe ſolent fœminæ comptiùs ornatæ ac amari ſtudentes.

LIX. Publici Concubinarii intelligendi non ſolùm hi, quorum concubinatus per ſententiam, aut per confeſſionem in Jure factam, ſeu per rei evidentiam, quæ nullâ tergiverſatione celari poſſit; ſed qui Mulierem ſuſpectam & infamatam tenet, & per ſuum Superiorem admonitus ipſam cum effectu non dimittit. *Conc.* BASIL. *ann.* 1435. GUIMIER. *in Pragmat. Sanct.* *p.* 534. *editionis Penſonianæ.*

LX. Mulieres ſuſpectas Prælati modis omnibus curent à ſuis ſubditis etiam per Brachii Sæcularis auxilium, ſi opus fuerit, penitùs arcere. *Conc.* BASIL. *ann.* 1435. SESS. II. DECR. I. *Conc.* FRISING. *ann.* 1440. Cap. 5. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1445. Cap. 21, GUIDO LING. *Ep. in Syn. ann.* 1456.

LXI. Inhibet ipſa Synodus omnibus in Sacris conſtitutis Ordinibus, ne Mulieres aliquat, niſi de illis ſint in quibus naturale fœdus nihil permittit ſævi criminis ſuſpicari, ſecum teneant. *Conc.* ROTHOM. *an.* 1445. *n.* 22.

LXII. Honeſtas Sacerdotum eſt, in conſortio & ſocietate bonarum perſonarum . . . . . Non teneant Mulieres de incontinentia ſuſpectas; poſſunt in ſua cohabitatione habere Matrem, Aviam, Neptem, quæ tamen non habeant pediſſequas, aut ſervitrices ſuſpectas.

LXIII. Præcipimus ſub pœna Juris & excommunicationis cum ſuſpectis nullatenus converſari. *Syn.* LING. *ann.* 1404. PHILIP. *Ep.* LING. *in Syn.* 1452. Addit pœnam 10. lib. Turo. prout ſibi videbitur applicandarum.

LXIV. Cùm per incontinentiam nomen Sacerdotum contemptibilius fiat, eorum bona temporalia, tempus, corpus, anima, charitas Dei, & dilectio proximi malè perdatur: Sacrorum Generalium *Conc.* Conſtitutiones innovantes, inhibemus omnibus & maximè Sacris initiatis, ne Mulieres de incontinentia ſuſpectas, ſecum in domibus ſuis, aut alibi quocumque prætextu, habeant . . . . . Ut quiſque à carnis contagione immaculatum ſe ſervet, abſtineat à frequentatione Mulierum, confabulationibus, converſationibus & locis maximè ſolitariis. *Syn.* SENON. *ann.* 1524. & *Syn.* CARNOT. *ann.* 1526.

LXV. Rariſſimè, aut nunquam Sacerdoti cum Mulieribus familiaritas intercedat; imò & nomen earum neſciat. Non poteſt enim toto & ſincero pectore Deum colere, qui fœminarum domot habitat; cùm fœmina ſecum habitantis conſcientiam exurat. *Concil.* NARBON. *ann.* 1551. Cap. 22.

LXVI. Qui cæteris præeſſe cupiunt, ſummo nitantur ſtudio ſuam famam ſervare illæſam, ne puſillis ſcandalum pariant, aut majores ludibrio afficiant; quapropter cùm Sanctorum Patrum Decretis ſuſpecta Mulierum cum Clericis cohabitatio interdicta fuerit, omnibus Clericit nobis ſubditis, maximè iis qui in Sacris Ordinibus ſunt conſtituti, interdicimus ne ſecum ullam Mulierem ſuſpectam habeant, aut alibi frequentent, undè ſiniſtra poſſit oriri ſuſpicio; quod niſi ab hujuſmodi ſcandalo temperent, ab Officio & Beneficio donec reſipiſcant ſuſpendimus; ut quos Divinus timor à malo non retrahit, temporalis ſaltem pœna cohibeat. *Syn.* PARIS. *ann.* 1557.

LXVII. Clericis in Sacrit conſtitutis non liceat fœminas cujuſcumque conditionis & ætatis ſint, nec manu, nec ſecum equitando eodem jumento ducere: Alioqui tàm ipſæ fœminæ, quàm Clerici eas ſic ducentes, ſint ipſo Jure excommunicati; nec Epiſcopi poſſint ullo modo, quod hoc Decreto prohibetur, cuiquam permittere. *Concil.* TOLET. *Actio.* 2. Cap. 22. *an.* 1565.

LXVIII. Quia frequenter vitam & honeſtatem Presbyterorum dehoneſtant & deturpant conſortia mulierum ſuſpectarum, propter hoc omnibus Presbyteris, ſeu cæteris viris Eccleſiaſticis noſtræ Diœceſis prohibemus, ne Mulieres aliquas in domibus ſuis, vel alibi præſumant tenere, de quibus aliquod ſcandalum in populo oriri valeat. *Synod. Statut. Eccleſ.* TREC. *ann.* 1399. 1440. & 1530. *edita.*

LXIX. Conſortium Mulierum Sacerdoti non convenit, quem caſtitas & continentia ornare perpetuò debent; & ut ut caſtitas ſervari queat in muliebri conſortio

Digitized by Google

ſortio, raròtamen bonum nomen retineri poteſt; quare præcipit Sancta Synodus, ne qui Sacros Ordines ſuſceperit, in familia ſecum habeat Mulierem extràneam, de qua ſuſpicio facilè ſiniſtra concipi poſſit, quam ſuſpicionem vitare nequeunt, qui juvenes cultas, procaces, otioſas, impudentes .... ſecum alunt, vel frequenter aut adeunt, aut admittunt. *Conc.* CAMER. *Tit.* 8. Cap. 3. *ann.* 1565.

LXX. In ædibus, in quibus Clerici habitant, fœminas quaſcumque, etiam quovis ſanguinis, cognationis, aut affinitatis vinculo conjunctas, habitare prohibemus; niſi Epiſcopus in alicujus urgenti neceſſitate aliter faciendum eſſe duxerit; cujus conſcientiam in hoc valdè oneramus. *Conc.* MEDIOL. *ann.* 1565. Cap. 24.

LXXI. Sicut populus ſuos Rectores, & quoſcumque Clericos eò magis reveretur, quò eos honeſtiore vitâ eſſe cognoverit. ... Quibuſcumque Clericis prohibemus, ne Mulieres, de quibus ſuſpicio eſſe poſſit, in domo vel extrà retinere, nec cum illis ullam conſuetudinem habere audeant. *Conc.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Curatorum Officiis n.* 8.

LXXII. Ante omnia munditiam cordis & caſtitatem corporis tamquam proprium & præcipuum Clericorum Ornamentum, omni ſtudio ſervare ſtudeant, & ab omni incontinentiæ ſuſpicione famam ſuam integram liberamque cuſtodiant. Nec mulieres, de quibus propter ætatem, inverecundiam, aut anteactæ vitæ turpitudinem ſiniſtra ſuſpicio poſſit haberi, in domo, vel extrà detinere, aut cum illis ullam conſuetudinem habere audeant; alioquin pœnis à Sacris Canonibus, vel Statutis Eccleſiarum impoſitis puniantur. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1583. Cap. 21. *De vita & Moribus Clericorum.*

LXXIII. Ut Eccleſiaſtici, qui ferè omnes, propter nonnullorum laſciviam, & libidinem, apud bonos & graves malè audiunt, & ab hujuſmodi ignominia & ſcandalo liberentur; omnibus præcipit hæc Syn. à Mulierum de incontinentia ſuſpectarum conſortio, familiaritate, cohabitatione, non obſtante cujuſvis conſanguinitatis, aut affinitatis prætextu, omninò abſtinere; vetando ne illas, quâcumque neceſſitate, etiam faciendæ aut reſarciendæ veſtis, aut ornandæ ſupellectilis, vel rei familiaris gratiâ admittant. *Syn.* TURO. *ann.* 1583. Cap. 15. *De Parochis, &c.*

LXXIV. Continentiæ ſint amantes, peſtemque libidinis, cane prius & angue, quod dicitur, exoſam habeant. *Conc.* RHEM. *De Clericis in genere. n.* 5. *an.* 1583. Canonici, Vicarii, Capellani & alii Capitulorum Miniſtri, Mulieres de incontinentia ſuſpectas nec clam nec publicè domi retineant. *Ibid. De Capitulis & Canonicis, n.* 13.

LXXV. CHRISTUS Dominus, continentiæ, ſicut & cæterarum virtutum, Magiſter Sacerdotum Evangelicorum, quibus ſe tanquam exemplar imitandum propoſuit, mentes puras, & corpora caſta eſſe vult, ut imaginem ejus quam præ ſe ferant, cum omni quidem vitæ ſuæ tempore, tùm maximè in Sacrificii Altaris oblatione fideliter cuſtodiant .... Omnes Sacerdotes, ac Clerici Beneficiati, Mulierum, quæ ejus ætatis erunt, cujus ratione oriri poſſit ſiniſtra ſuſpicio, conſortio, ſive intra, ſive extra domum prorsùs abſtineant. *Conc.* NARBON. *ann.* 1551. *Cap.* 12. Idem quoad ſuſpicionem ex ætate ortam. *Conc.* BITUR. *ann.* 1584. *Tit.* 32. *De Concubinariis, Can.* 1.

LXXVI. Ne cum Mulieribus cujuſvis generis, & conditionis cohabitent, præterquàm cum Matribus & Sororibus, ſine Ordinarii licentia ſcriptis conceſſa: Fœminas autem Ancillas eis habere non liceat, niſi quæ 50. ætatis annum exegerint, & vitam non ſuſpectam duxerint; qua in re perſcrutanda, omnem diligentiam adhibeat Epiſcopus; neque ejus rei facultatem, ulli cuipiam, niſi ſcriptis concedat, ut qui in ſortem Domini vocati ſunt, Clerici ejus curæ commiſſi, non culpâ tantùm, ſed etiam omni culpæ careant ſuſpicione. *Conc.* AQUEN. *ann.* 1585 *De Vit. & Hon. Cler.*

LXXVII. Non permittatur Mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio, cum Clericis cohabitare. Ancillæ dummodò ſint provectæ ætatis, quæ ſcilicet 50. annum expleverint, nec aliàs impudicè vixerint, obtentâ priùs licentiâ in ſcriptis ab Ordinario, concedantur. *Conc.* AVENION. *ann.* 1594. *Tit.* 32. Caveant Clerici, ne partem domûs quam inhabitant, Laico habenti uxorem, vel alias Mulieres de quibus poſſit haberi ſuſpicio, etiamſi ſit Frater, locent. *Ibid.*

LXXVIII. Curati omninò ad quodcumque vel vile Miniſterium fœminas non adſciſcant ſibi in familiam, quæ aliquandò infames corpore fuerint, vel infamibus domeſtico Miniſterio inſervierint, aut propter ætatem & alia ſuſpectæ eſſe poſſint. *Conc.* AQUILEIEN. *ann.* 1595. Cap. 4. §. *Domus.*

LXXIX. Mulierum ſuſpectarum contubernium, & familiaritatem declinent & fugiant Clerici; de Epiſcopis enim fas non eſt ſuſpicari, ne mali ſuſpicione laborent, vel periculoſæ rei tractatione tabeſcant. *Idem. Conc.* Cap. 2. §. *Mulierum.*

LXXX. Si qui ſint (Clerici) ſuſpectam cum Mulieribus conſuetudinem habentes, juxta Decreta Canonum & *Concilii* TRIDENTINI rigoroſè puniantur, & hujuſmodi Mulieres, ſi monitæ ab Ordinario, ſe ab eorum conſuetudine non ſejunxerint, extra Oppidum vel Diœceſim, invocato etiam, ſi opus fuerit, Brachio Sæculari, ejiciantur. *Conc.* MECLIN. *ann.* 1607. *Tit.* 18. Cap. 8.

LXXXI. Neque verò ubi fuerit Sacerdotum cum Mulieribus habitatio antiqui hoſtis ſtimuli deerunt .... Mulieres, de quibus ſuſpicio eſſe poſſit propter ætatem, aut inverecundiam, aut anteactæ vitæ turpitudinem, in domo vel extrà detinere, vel cum illis ullam conſuetudinem habere non audeant Clerici; alioquin pœnas ex Sacris Canonibus, aut Statutis Eccleſiarum de illis legitimas Superiores expoſcant. *Conc.* NARBON. *ann.* 1609. Cap. 41. §. *Obſcœna. &* §. *Concubinas.*

LXXXII. Quoniam vel minimam criminis ſuſpicionem perſonis Eccleſiaſticis affingere, plurimos offendit, quoſcumque Presbyteros in noſtra Provincia degentes exhortamur, ne pro charitate erga Sorores & Neptes exercenda, eas ſecum ſolas in eadem domo retinere, ſed potiùs extrà alere procurent: Numquam ſecum in eodem cubiculo quieſcere ſinentes, curent Epiſcopi, ne ſub eodem parentelæ titulo quoſvis Sacerdotes cum Mulieribus cohabitare, antequam de conſanguinitatis veritate plenè ſibi conſtet, permittant. BURDIG. Cap. 13. *n.* 2. *ann.* 1614.

Quæ inferenda ex præmiſſa Collectione?

Ex Collectis Canonibus ſequitur: I. Quòd per totum Orbem Chriſtianum, conſortium Clericorum cum Mulieribus vetitum fuit quovis ſæculo, cùm deſumpti ſint ex pluribus *Conciliis* Generalibus, nempè NICÆNO, TRULLANO, LATERANENSI III. & IV. BASILIENSI, necnon & TRIDENTINO, ac innumeris propè *Conciliis* Particularibus, ſive Africæ, ſive Galliarum, ſive Hiſpaniarum, ſive Germaniarum, ſive Italiæ, inſimulque ex plurimis Summarum Pontificum Decretis CLEMENTIS I. GREGORII I. GREGORII VII. URBANI II. ALEXANDRI III. INNOCENTII III.

II. Quòd hæc prohibitio primùm facta ſit à *Concilio* ELIBERITANO, quòd habetur velut Codex Canonum Eccleſiæ Hiſpanicæ trium priorum ſæculorum.

III. Quòd Canon NICÆNUS ſit omnium celeberrimus, normaque ſubſequentium, qui illum, vel expreſsè innovarunt, vel nullâ factâ illius mentione executioni mandarunt, idem vel ſimile prohibentes.

IV. Quòd nonnulli illum reſtrinxerunt quoad id quod excipit, permittitque, nimirùm cohabitationem Clericorum cum fœminis propinquioribus, de quibus ſuſpicio prava oriri non ſolet, quòdque circumſtantiæ peculiares quibuſdam Regionibus ad hanc reſtrictionem impulerunt, ſcilicet patrata ſcelera cum hujuſmodi Mulieribus, vel earum pediſſequis, quæ ut plurimùm in illarum ſervitio commorantur: Hæc autem

reſtric-

reſtrictio potiſſimùm habetur in *Concil.* NANNETENSI & in *Conc.* MOGUNTINO ſæculo IX. habitis, quæ meminerunt præfatæ circumſtantiæ, ut reſtrictionis cauſæ impulſivæ.

V. Quod inter collectos Canones extent nonnullæ Leges Sæculares conditæ à Regibus vel Franciæ, nempe CAROLO MAGNO; LUDOVICO PIO, CAROLO CALVO; vel Angliæ, qualis EDGARUS; vel Germaniæ totius Imperii, qualis S. HENRICUS II. undè factum quòd inter pœnas, quibus prohibitum conſortium punitum fuit, quædam ſunt merè temporales; qualis privatio bonorum temporalium, aliæ mixtæ; qualis privatio Beneficiorum; prædictæ autem Leges latæ ſunt, non ſolùm ut confirmarentur Canones, ſed etiam ut obviam iretur adulteriis, inceſtis, ſacrilegiis ex hoc conſortio plerumque provenientibus, quæ mala temporalia ſunt in Republica.

VI. Prohibitio, de qua agitur, plura continet ſeorſim explicanda: Primum eſt, quòd Clerici retineant in domo ſua mulieres extraneas, per quas intelliguntur illæ quæ propinquæ non ſunt, cùm opponi ſoleant propinquis: 2um. Quòd ad illas accedant, vel cum illis ſine neceſſitate colloquantur: 3um. Quòd apud ipſos admittant & confabulentur ſine juſta cauſa.

VII. Hujus prohibitionis plures cauſæ afferuntur; quarum præcipua eſt periculum incontinentiæ; quâ Status Eccleſiaſticus dehoneſtatur; nomen Dei blaſphematur; Miniſterium Sacrum vituperatur; Eccleſia injuriâ afficitur; Res Eccleſiaſticæ dilabuntur; tempus, corpus, anima, charitas, Dei dilectio & proximi malè perduntur; fideles ſcandalizantur; Religio Chriſtiana ingens detrimentum patitur; Sacramenta profanantur adminiſtratione & receptione indignâ, necnon & Sacrificia Sacrilegâ confectione & oblatione; eaque omnia in CHRISTI contumeliam inſignem vergunt: Hoc autem periculum quale & quantum ſit demonſtrant collecti Canones; Alii dicendo quòd mulier eſt velut ſerpens in ſinu Clerici cum illa cohabitantis vel confabulantis; Alii quòd familiaris eſt inimicus maximè timendus, qui numquam jugatur, niſi cùm fugitur.

VIII. Prætextus, quibus conſortium vetitum coloratur, variis modis refelluntur. Præcipui ſunt, neceſſitas ſervitii muliebris; cui reſpondetur, quòd per viros fieri poſſit, quod fit per mulieres; imò ipſi Clerici illud ſibi exhibere poſſint; qui, ſi neceſſe eſt, Artificiolo parare ſibi neceſſaria debeant. Inopia vel penuria propinquarum aliarumve, quibus Clerici ſubvenire tenentur; cui reſpondetur, illud auxilium dari poſſe per Miniſtros mulieribus extra domum Clericorum habitantibus. Indigentia opis ſpiritualis; cui reſpondetur, quòd quoties neceſſaria eſt, teſtes ſecum habere debeant, ut omnis occaſio aliquid inhoneſti vel indecentis agendi, vel aliis ſuſpicandi, vel detrahendi occaſio tollatur.

Quod mox dictum eſt de auxilio ſpirituali mulieribus præſtando, in Monialibus præſertim locum habet, de quibus propterea frequens mentio in collectis Canonibus, & præfata cautela ſæpiſſimè præcipitur.

IX. Ut prohibitio in Canonibus collectis contenta ſervetur, pœnæ diverſi generis adhibentur, eæque præter temporales ſuprà notatas; hinc excommunicatio, ſuſpenſio ab Officio, Beneficioque, depoſitio; quæ ſunt vel ferendæ ſententiæ, quas monitio præcedere debet; vel latæ, quæ ipſo facto incurruntur.

SECTIO VI.

Canones cõgruo ordine digeſti circa Concionatores.

DIVISIO.

Quinque Claſſes ſunt Canonum ad Concionatorem pertinentium; alii loquuntur de requiſitis in Concionatore; alii, de perſonis quæ prædicare debent; alii, de poteſtate committendi, prædicandi munus; alii, de rebus prædicandis; alii denique, de modo prædicandi & fine. *Conc.* BURDIGAL. *ann.* 1624. *Cap.* 12. Canones cujuſque Claſſis ſubminiſtrat.

§. I.

Quæ in Concionatore requirantur?

I. Tria ſolent in Prædicatore requiri: ſanctitas converſationis, plenitudo ſcientiæ, fœcundior eloquentiæ vena. Sanctitas converſationis... Cujus vita contemnitur, reſtat ut & Prædicatio contemnatur. Perfectio ſcientiæ... ut habeat Prædicator, unde poſſit de Theſauro cordis ſui proferre nova & vetera... ut ſciat, quibus debeat lac potùm dare, non eſcam, quibus ſolidiorem cibum habeat miniſtrare. Eloquentia... quia ſicut ſi non habuerit ſcientiam, non habebit quid dicat; ita niſi habuerit eloquentiam, non habebit quomodò dicat. Utrumque neceſſarium... Sententiarum ſiquidem excellentia ſermonis elegantiam quærit, ut verborum dignitas rerum majeſtati reſpondeat, & ſibi invicem quaſi concentu quodam res & verba concurrant. ARNULP. LEXOV. *Ep. in Conc.* TURON. *ſub Alexand.* III. *ann.* 1163.

II. Ad id verò exequendum (concionandum) ſcientia Divinæ Legis expoſcitur; deſideratur Ordo; & vitæ integritas etiam poſtulatur; ſcriptum eſt enim: *Tu ſcientiam repuliſti; & ego te repellam, ne Sacerdotio fungaris mihi; quia labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & Legem requirunt ex ore ejus:* Aliàs, prout ad eum pertinet, inter peccatum & peccatum non poſſet diſcernere, nec peccator exiſtens Dei deberet enarrare juſtitias, & teſtamentum ejus aſſumere per os ſuum; nam cujus vita deſpicitur, conſequens eſt, ut ejus Prædicatio contemnatur. BENEDICT. XI. *ann.* 1304. Cap. 1. *De Privileg.* EXTRAVAG. COM. §. *Verum quia poſt.*

III. Definiunt Rhetores Oratorem; qui ſit vir bonus, dicendi peritus, antè vitâ quàm linguâ irreprehenſibilis; quæritur ut doctus meritò ſuſcipiatur; perdit enim auctoritatem dicendi, cujus ſermo opere deſtruitur. *Conc.* AQUISGR. L. 1. Cap. 9. 816. *Conc.* ROTHOM. requirit quoque ut Prædicatores ſint irreprehenſibiles. *De Off. Curator. n.* 4. *ann.* 1581.

IV. Scit Propheta quædam eſſe peccata, quæ ex ore auferunt verbum veritatis; peccatori enim dixit Deus: *Quare tu enarras Juſtitias meas?* Non enim ait: *Quare memor es juſtitiarum mearum?* Sic peccatorem monuit eum, qui in peccato permanſiſſet, Prædicationis Officio abſtinere; vult enim liberum à crimine eſſe Doctrinæ Cœleſtis Prædicatorem; vult eloquia ſua à caſti corporis caſto ore tractari. S. HILAR. *in* PSAL.

V. Non à Doctrina, ſed ab opere incipiat Prædicator; quæque alios agere monet, prior ipſe agat; ne dum recta docet & perverſa facit, operum exempla, quæ plus verbis excitant, vim ſuæ Prædicationis evacuent. Si quis claudicans formam doceat rectè ambulandi, nonne riſum omnibus movet pluſquàm attentionem? NICOL. DE CLEMANG. *De Studio Theol.* T. VII. *ann.* 144. LUC. DACHERI.

VI. Poſſet aliquis Auditorum audacior frontem talis Prædicatoris magno his verbis rubore perfundere: „Te, qui nobis in via morum, & laudabiliter „agendæ vitæ Ducem profiteris; in ipſa quam doces „& noſti via præcedere oportuerat, nos ſequi, qui „neſcimus: quid tanta nobis de pudicitia prædicas, „Præceptor impudicus, verba facis? ſi ea ad Paradiſum via eſt, quam prædicas, cur illam non tenes, „ſed per contrarium incedis„? *Ibid. p.* 145.

VII. Quæ res majorem homini gratiam, majorem amorem apud populum conciliat, quàm bona vita, bona doctrina, & zelus fervens ſalutis

animarum? quæ ſi in aliquo cernantur, ita colitur & diligitur, ut felicem ſe is exiſtimet, de cujus ille dignatur bonis accipere. Invitatur ille, undique trahitur, undique urgetur, undique fortunata indicatur Domus, quæ talem meretur hoſpitem accipere: numquid tali magnum imminet periculum ne fame laboret? NICOL. DE CLEMANG. *De Stud. Theolog. T. VII. p.* 145. LUC. DACHERI. Suſtentatio vitæ indubius eſt Prædicationis fructus; ſed illius finis eſſe non debet. Poſtrema Pars pertinet ad quintam Claſſem.

VIII. Non dubitandum reliquos fideles ad Religionem, innocentiamque faciliùs inflammandos, ſi Præpoſitos ſuos viderint, non ea quæ mundi ſunt, ſed animarum ſalutem & Cœleſtem Patriam cogitare. Inprimis ergo, quod eſt præcipuum prædicandi genus, ita mores ſuos componant, ut cæteri ab eis pietatis, frugalitatis, modeſtiæ, continentiæ & humilitatis, quæ nos tantoperè commendat Deo, exempla petere poſſint. *Syn.* ROTHOM. *ann.* 1581. *De Epiſcopis & Capitulis. n.* 9.

IX. Duabus ex cauſis inefficacem ſpiritualium rerum conſtat eſſe doctrinam. Nam aut ille qui docet, inexperta commendans, vano verborum ſono inſtruere nititur Auditorem, aut certè nequam, ac vitiis refertus Auditor, ſalutarem Spiritualis viri Sanctamque doctrinam obturato corde non recipit. CASSIAN. *Collat.* 14. C. 18. *Conc.* MEDIOL. I. C. 6. *ann.* 1565. Maximè caveant, ne quod præceptis & hortatu ædificant, id vitâ & moribus deſtruant.

§. II.

Quis prædicare teneatur?

I. Præcipitur Sacerdotibus, ut frequenter Dominicis, aliiſve Feſtis diebus, in aliqua parte Sermonis proponant fideliter populo Symbolum Fidei, & omnes diligenter diſtinguant Articulos Fidei, & in ſingulis confirment populum autoritatibus & rationibus Sacræ Scripturæ pro poſſe ſuo. ODO *Pariſ. Epiſcop. in Syn. obiit ann.* 1208. *Conc.* MEDIOL. I. C. 6. *ann.* 1565. Evangelii Symboli, Orationis Dominicæ, Angelicæ Salutationis, primorum Præceptorum, Sacramentorum Eccleſiæ, & Sacrorum Rituum dilucidam explicationem verſent. Hujus Canonis potiſſima Pars ſpectat quoque ad quartam Claſſem.

II. Cùm per Generalis *Concilii*, (LATERAN. *ſub* INNOCENTIO III.) Statuta, Sanctè ordinatum exiſtat quòd quælibet Eccleſia Metropolitana teneatur & debeat unum habere Theologum, qui ſuâ doctrinâ & prædicationibus fructum ſalutis afferat; ordinat hæc Sancta Synodus, quòd extendatur etiam hujuſmodi Ordinatio ad Eccleſias Cathedrales, quòd quilibet Collator ipſarum Præbendarum unam conferat uni Magiſtro . . . . qui onus Reſidentiæ, Lecturæ, & Prædicationis ſubire voluerit. *Concil.* BASIL. SESS. XXXI. *n.* 3. *ann.* 1438. Supponit *Conc.* BASIL. Theologum inſtitutum fuiſſe à *Conc.* LATERAN. ad prædicandum, quod tamen expreſſum non eſt in hoc *Concilio*, ſed dicto Theologo impoſitum duntaxat docendi onus Sacerdotes & alios in Sacra pagina, quod Lectionibus Theologicis, ut & Prædicationibus fieri poteſt.

III. Scriptura deſiderat Paſtores omnes eſſe potentes exhortari populum in doctrina ſana, & contradicentes revincere . . . ferè fit etiam ut oves libentiùs vocem proprii Paſtoris audiant, quàm Mercenarii: æſtu fidei & ſalutis populi ſui ardeant, ita uſu veniet, ut qui loqui non audebant, vel non poterant; Magiſtri in Iſraël repentè fiant. *Syn.* EBOIC. *ann.* 1576.

IV. Ad Evangelizandum miſſi ſunt Parochi; væ ergo illis ſi non Evangelizaverint; ſi quis autem eorum ſapientiâ indiget, *ſcrutetur Scripturas, & poſtulet à Deo qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei.* Concil. COLON. *ann.* 1536. *P.* 6. *C.* 8.

V. Quoniam inter præcipua Epiſcoporum Paſtorumque munia jure Divini Verbi Prædicatio numeratur; propterea autoritatem S. *Concil.* TRIDENTINI, veterumque Patrum ſecuti, RR. Coepiſcopos imprimis monemus & exhortamur, ut ipſimet in ſuis Eccleſiis tam neceſſarium munus obeant, aut ſi in conſcientia verè præpeditos ſe noverint, viros, idoneos probitate, doctrinâ & Religionis ardore præſtantes, adſciſcant, qui ea in parte vices ſuas gerant. *Conc.* BURDIG. *ann.* 1583. *Conc.* MEDIOL. C. 6. *ann.* 1565.

VI. Nos ergo, ut B. ait GREGOR. pereunte populo, Autores mortis exiſtimus, cùm Duces eſſe ad vitam debuerimus; ex noſtro enim peccato populi turba proſtrata eſt, quia faciente noſtrâ negligentiâ ad vitam erudita non eſt; quam terribilem nimis & imminentem, nobis & ipſis damnationem, & per nos & per ſecundi Ordinis Conſacerdotes, omnimodis evadere conemur; erudientes aſſiduè commiſſos nobis, & fidei verbis, & bonorum operum exemplis. *Conc.* TROSLEIAN. Cap. 15. *ann.* 909. Pars ultima ad primam Claſſem pertinet.

VII. Si fortè non fuerit Epiſcopus in domo ſua, aut infirmus eſt, aut alia aliqua ex cauſa exigente non valuerit, nunquam tamen deſit qui, diebus Dominicis aut Feſtivis, Verbum Dei prædicet, juxta quod intelligere vulgus poſſit. *Concil.* MOGUNT. *ann.* 813. *C.* 25.

VIII. Perdifficile eſt Epiſcopis; præſertim in latioribus Diœceſibus, Eccleſias omnes perluſtrare, & in iis Concionem habere. Eos hortatur Synodus, ut Apoſtolorum exemplo populos ſæpè per litteras inviſant; & conſolentur; idque potiſſimùm iis temporibus, quibus anniverſaria Redemptionis noſtræ Myſteria celebrantur. Hæc frequenti populo perlegentur, quo is paternam charitatem, propenſumque Paſtoris erga ſe animum agnoſcere poſſit. *Concil.* TOLOS. *ann.* 1590. *Part.* 1. *Cap.* 5. *n.* 5. Ad quintam Claſſem pertinet, cùm doceat fructuoſiſſimum prædicandi modum.

IX. Hoc etiam pro ædificatione omnium Eccleſiarum, & pro utilitate totius populi placuit, ut non ſolùm in Civitatibus, ſed etiam in omnibus Parochiis verbum faciendi daremus Presbyteris poteſtatem. *Conc.* VASENS. II. *ann.* 529. *Can.* 2. Huc pertinet ultimus §. 5. Hinc patet ad Prædicationem teneri: 1. Epiſcopos: 2. Curatos: 3. Theologos Canonicos. Huc pertinet *Can.* 16. *quintæ Claſſis.*

§. III.

Quis ad prædicandum alios mittere vel committere poſſit, quique eâ commiſſione indigeant, quâ ratione mittendi?

I. Quòd ſi præſtare non poſſunt (puſillanimes conſolari, pios exhortari, & eos qui contradicunt arguere) viros doctrinâ & vitâ inſignes ſubſtituant, qui Vicariam præſtent operam; nec ſine eorum licentia quiſquam ad Verbi Dei prædicationem admittatur. *Concil.* RHEM. *ann.* 1583. *n.* 16. *De Epiſc.*

II. Nullus in Diœceſi noſtra ad prædicandum, ſive annuntiandum Verbum Dei admittatur, niſi miſſus ſit, & de miſſione ſua conſtiterit. *Concil.* FRISINGENſ. *ann.* 1440. C. 16. Synodus eſt Diœceſana magnæ autoritatis quæ inter *Concilia* recenſetur, ut Synodus ALTISSIODORENSIS *ann.* 578. quæ eodem honore potitur.

III. In Civitatibus & in Diœceſi, in quibus ipſorum fratrum loca conſiſtunt, ac in locis vicinis, nullatenùs ad prædicandum admittantur, niſi loci Diœceſanis Canonicè præſentati fuerint priùs, & admiſſi. *Concil.* SALTZBURG. *ann.* 1386.

IV. Nemo Regularis ad Prædicationis munus obeundum admittatur, niſi qui ab Epiſcopo de vita, moribus, & ſcientia, examinatus & approbatus fuerit... Re-

gulares

Digitized by Google

gulares miſſi teneantur licentiam ſuam exhibere Curatis, ac cum ipſis de correctione populi, Prædicationis ædificatione, atque hora & loco convenire. *Concil.* BITUR. *ann.* 1584. *Syn.* ROTHOM. *ann.* 1581. *Conſtit. ad Cleri German. Ref. n.* 1. *ann.* 1524. OXON. *ann.* 1408. *C.* 1. *Conc.* TOLET. *ann.* 1473. *C.* 13. *Concil.* COLON. *ann.* 1536. *Part.* 4. *C.* 7. *Conc.* ROTHOM. monet Parochos impediendos non eſſe à Regularibus ne prædicent, quia iſti Subſidiarii duntaxat ſunt. Idem habet *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585. *De Concionib.* §. *Et quoniam.* Idem quoque dixerat *Concil.* COLON. I. *ann.* 1536. *Part.* 4. *C.* 8.

V. Regulares, cujuſcumque ſint Ordinis, prædicare non præſumant, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum, niſi priùs examinati & approbati à ſuo Superiore, & impetratâ ab Epiſcopo, aut ejus Vicario, Benedictione & licentiâ. *Concil.* MEDIOL. *ann.* 1565. *Concil.* BITUR. *ann.* 1584. *T.* 3. *C.* 4. Aliaque paſſim CONCILIO TRIDENTINO poſteriora. Licentia jungitur Benedictioni, quia utrumque neceſſarium, cùm, Epiſcopo contradicente, prædicare nequeant.

VI. Stationarii Regulares juſto ſpatio ante tempus Adventûs & Quadrageſimæ licentiam petant, ut ſi illi non fuerint capaces, ſibi de aliis providere poſſit Epiſcopus. *Concil.* ROTHOM. idem præcipit de his qui præſentandi Prædicatorem jus habent *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585. *De Concionibus.*

VII. In Eccleſiis quæ ſuorum Ordinum non ſunt, ultra licentiam Superiorum ſuorum, etiam licentiam Epiſcopi in ſcriptis habere teneantur, ſine qua .... nullo modo in iiſdem Eccleſiis prædicent. Ipſam licentiam Epiſcopi gratis concedant, quæ licentia non ſuffragetur, niſi tempore in eadem præfinito. *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585.

VIII. Cùm omnibus ſit perſpicuum ob non adhibitam ſeligendis Concionatoribus & Verbi Dei Interpretibus diligentiam, ortas Hæreſes vix evelli poſſe, novoſque errores in dies exoriri; ſtatuimus ne in poſterùm quiſquam Sancto concionandi & Verbum Dei interpretandi muneri præficiatur, qui non ſit Sacro, ſaltem Diaconatûs, Ordine inſignitus, & accurato examine ab Epiſcopo, aut ab eo deputando probatus; quique ſui ad concionandum mandati, litteris manu Epiſcopi & ſigillo, ſeu ejus Vicarii & Secretarii ſigno firmatis, gratiſque concedendis, fidem faciat. *Concil.* TURON. *ann.* 1583. *T.* 4.

IX. Quin imò vetamus, ne quis Parochus aut Vicarius in poſterum ex ſuo ingenio concionari, & Evangelium interpretari præſumat, antequam à ſuo Epiſcopo examinatus, ad id idoneus repertus fuerit, & in ſcriptis expreſſam concionandi licentiam habuerit: Sed illis ſatis ſit homilias à nobis, & Coepiſcopis noſtris approbatas, ex ſcripto populo recitare. *Concil.* BURDIGAL. *ann.* 1583. *Tit.* 20. *Conc.* NARBON. Cap. 32. *ann.* 1609. BURDIGAL. *ann.* 1624. Cap. 12. *n.* 5. Quod juſtum, ut & neceſſarium fuit propter Curatorum imperitiam, & exortas non ita pridem Hæreſes confirmandi periculum; iis ceſſantibus cauſis, injuſtum eſſet, & appellationis quaſi ab abuſu materiam ſubminiſtraret.

X. Quæ Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ rationibus accommodata (vel aliàs) ab illis (Concionatoribus) ſervanda cenſuerit, illis litteris deſcribi jubeat, quibus vel concionandi facultas permittetur, vel præſentationis, poſtulatæque Benedictionis teſtimonium fiet. *Concil.* MEDIOL. III. *C.* 3. *ann.* 1573. Quæ cautela neceſſaria, ut detegi poſſint, qui concionantur non probati ab Ordinario. Cætera, quæ ibidem habentur, ad hoc reducuntur, quòd inſtructiones tempori congruere debeant.

XI. Epiſcopi ſolùm ſit, abrogatis quibuſcumque contrariis Conſuetudinibus & Privilegiis, & in Eccleſia Cathedrali, & in aliis, non modò Juriſdictioni ſuæ ſubjectis, ſed etiam in exemptis, quæ Curatæ ſunt, Concionatorem liberè deligere, atque conſtituere: Idemque ad eum ſpectet in Regularium etiam Eccleſiis, ubi pro majore commoditate moris eſt populi, Univerſitatiſve, aut pii loci, Scholæ, aut Conſtatriæ, etiam Laicalis ſumptibus, vel eleemoſynis collectis, vel legato pio, aliâve hujuſmodi ratione, quotannis certo ſtato tempore permiſſu Epiſcopi concionem haberi. *Conc.* MEDIOL. V. *Part.* 1. C. 2. *ann.* 1579. In his ſtatur Conſuetudini vel fundationi.

XII. Cùm prædicandi Officium privilegiatum exiſtat, ad cujus executionem exigitur induſtria perſonarum pollentium ætate, gravitate morum, vitæ ſanctitate, ſcientià, & ſermone; & indifferenter alicubi admittantur, & recipiantur tales, ex quorum receptione ſcandalum & animarum periculum dicitur proveniſſe ... diſtrictiùs prohibemus, quòd ad Prædicationis Miniſterium, qui 30. ad minus non attigit anum, cujuſcumque Religionis exiſtat, de cætero nullatenus admittatur; nec etiam Quæſtuarii ad id Officium recipiantur. *Concil.* RAVENN. *Cap.* 13. *ann.* 1311. Hic Canon adprimam Claſſem ſpectat, in eo quòd de dotibus in Concionatore requiſitis loquitur.

XIII Si Prædicator errores aut ſcandala diſſeminaverit in populum, etiamſi in Monaſterio ſui vel alterius Ordinis prædicet, Epiſcopus ei Prædicationem interdicat. Quòd ſi Hæreſes prædicaverit, contra eum ſecundùm Juris diſpoſitionem aut loci Conſuetudinem procedat, etiam contra exemptum, Sedis Apoſtolicæ autoritate Epiſcopis hac in re conceſsâ. *Concil.* ROTHOM. *ann.* 1581. *Concil.* AQUEN. *ann.* 1585. *de Concion. Conc* NARBON. *ann.* 1609. *Cap.* 4. *Aliaque paſſim Concilia Concilio* TRIDENT. *poſteriora.*

XIV. Declarat hæc Sancta Synodus, non licere Abbatibus, Capitulis, in Eccleſias ſuas Concionatores introducere abſque Epiſcopi autoritate, cujus eſt Prædicatores Verbi Dei probare vel reprobare, quapropter prohibet juxta Sacros Canones, ne cujuſvis privilegii, exemptionis, Conſuetudinis prætextu, aliqui Concionatores non probati ab Epiſcopo in aliqua admittantur Eccleſia. *Conc.* TURON. III. *ann.* 813. Hic canon notandus ob expreſſam mentionem reſervationis juris approbandi Prædicatores, factæ Epiſcopo ineunte ſæculo IX. tamquam rei jamjam per Canones præcedentes ſtatutæ.

§. IV.

Quæ prædicanda ſunt ?

I. Sermo Sacerdotalis debet eſſe purus, ſimplex, apertus, tractans de Myſteriis Legis, de doctrina fidei, de virtute continentiæ, de diſciplina juſtitiæ, plenus gravitate & honeſtate, plenus ſuavitate & gratiâ, unumque diverſâ admonens exhortatione, juxta profeſſionis, morumque qualitatem, videlicet ut praenoſcat, quid, cui, quandò, vel quomodò proferat. ISID. *L.* II. *De Off.* C. 5. *ſæculo* VII. Hic Canon pertinet etiam ad modum prædicandi, de quo §. 5.

II. Concionatores, Feſtis quibuſque diebus, ambas Lectiones, quæ Epiſtolæ & Evangelium, Miſſæ ejus diei dicuntur, ad verbum enarrabunt, deindè regrediantur ad utriuſque Lectionis brevem dilucidationem, denuntiabunt quoque quid Eccleſia Dei eo die Deum potiſſimùm oret, ac precetur, quod in precationibus ſeu collectis continetur. *Idem p.* 6. *C.* 22. *Conc.* BITUR. 1584. *T.* 23. *C.* 3. Addit his Miſſæ ipſius Myſteria itidem exponenda.

III. Illud proprium ac peculiare ſit, non ſolùm Epiſcopi, ſed etiam parochi, genus docendi, ut Beati Pauli Epiſtolarum exemplo ſigillatim cujuſcumque ſtatûs homines uterque inſtruat, & præcipua virtutum Officia demonſtret, modò filios, modò parentes, nunc ſervos, nunc Dominos, nunc viros, nunc uxores, nunc ſenes, nunc juvenes erudiens, ac diligenter quæ cuique propria ſunt præſcribens. *Con.* MEDIOL. IV. *C.* 25. *ann.* 1576.

Inter collectos ſub §. 2. nonnulli ſunt qui ad hunc §. 4. pertinent, ſed præcipuè 1. Idem de §. 5. in quo jus huic rei convenit.

§. V.

Quomodò & quâ mente prædicandum eſt?

Cùm Prædicatio,ut & alia Sacra munia ad gloriam Dei, animarumque ſalutem præcipuè tendat, evidens eſt collectos ſuprà Canones huc quodammodo pertinere; nam illis non ſervatis Prædicatio conferre nequit in utrumque finem, illiſque gaudere.

I. Summopere vobis videndum, Dilectiſſimi & Venerabiles Paſtores ... ut Presbyteri, quos mittetis per Parochias, ad regendum & prædicandum per Eccleſias Populum Deo ſervientem, rectè & honeſtè prædicent, & non ſinatis nova, vel non Canonica, aliquos ex ſuo ſenſu, & non ſecundùm Scripturas Sacras, fingere & prædicare populo, ſed & voſmet ipſi utilia honeſtè, quæ ad vitam æternam ducunt, prædicare, alioſque inſtituere ut hæc eadem prædicent. L. 1. *Capitul.* Cap. 76. *Conc* Tolet. Cap. 3. *Act.* 3. *ann.* 1566. Abſtineant ſe à fabuloſis.

II. Si Sacerdos ſciat pro certo aliquem eſſe reum alicujus criminis ... & emendare noluerit ..., non debet eum arguere nominatim, ſed indeterminatè; ſicut dixit Christus: *Unus veſtrùm me traditurus eſt.* Alexand. III. Cap. 2. *De Off. Jud. Ord. Ibid.* Peccata & vitia tantùm reprehendant, perſonas verò nec nominatim, nec quibuſdam notis perſtringant. *Conc.* Tolet. Cap. 3. *Act.* 3. *ann.* 1566. *Conc.* Mediol. I. Cap. 6. *ann.* 1565. In reprehendendis vitiis ita ſe gerant, ut pietatis & charitatis ſtudio eos adductos, non hominum ſed peccatorum odio id facere, omnes intelligant.

III. Quæ docentur in Academiis, & diſceptantur in Scholis, & inter Scholaſticos agitantur, ſint inter illos, qui ingenia exercent & animos acuunt: In Prædicatione mentes fidelium inſtituantur, & ſtudio pietatis vocentur ad obſervationem Mandatorum Dei, ut virtutes Chriſtianas colant, vitia declinent, & ad futuræ vitæ præmia implorato Dei auxilio contentis ſtudiis aſpirent. *Conc.* Aquilei. *ann.* 1596. *Cap.* 3. *In fine. Conc.* Meclin. Cap. 3. *Tit.* 11. *ann.* 1607.

IV. Inter concionandum à ſcommatis, maledictis, & convitiis omninò abſtinendum; prædicetur purè & ſincerè Verbum Dei juxta Eccleſiaſticam Traditionem, & Patrum ab Eccleſia Catholica approbatorum interpretationem. Erit quoque Parochus in reprehendendis criminibus vehemens atque acer. Conſtitutus eſt enim, ut annuntiet Populo ſcelera eorum; ſic tamen ut in ſuggeſto vitia tantùm reprehendat, non perſonas nominatim perſtringat. *Conc.* Colon. *ann.* 1536. *Part.* 6. Cap. 13. 15. *Conc.* Mediol. I. Cap. 6. *an.* 1565. *Conc.* Burdig. Cap. 20. *an.* 1583. *Conc.* Meclin. *ann.* 1607. Cap. 3. *Tit.* 11. *Conc.* Narb. IX. *ann.* 1609. Cap. 4.

V. Magna ex parte Chriſtianum decus vileſcit; quando renati in Christo, ea quibus in Baptiſmate renuntiaverunt, nec intelligere curant, nec ab hiſce, ut Christo polliciti ſunt, abſtinere ſatagunt. Quæ ſi intellexiſſent, procul dubio, adjuvante Christi gratiâ; ſe ab his vigilantiùs cuſtodiſſent, undè neceſſe eſt, ut Prædicatores in admonendo, & Auditores in diſcendo & opere complendo, abhinc, ut ſuum cavere periculum poſſint, majus adhibeant ſtudium. *Conc.* Paris. VI. L. 1. & 11. *Capitul.* L. 6.

VI. Sicut bonus Paterfamilias triticum ſpargit in terram ad hoc diſpoſitam, ut fructum plus afferat; mandamus & volumus, ut Prædicator in prædicando Clero vel populo; ſecundùm materiam ſubjectam honeſtè ſe habeat, ſpargendo ſemen ſecundùm convenientiam ſubjecti Auditorii, Clero præſertim prædicans de vitiis pullulantibus inter eos; & Laicis de vitiis inter eos communiter uſitatis. *Cap.* 3. *Conc.* Oxon. *ann.* 1408.

VII. Sint memores non eoſdem eſſe omnium mores, atque ideò oportere varietate, quæ ſemper Chriſtianam Charitatem exigat, uti, ut juxta Auditorum conditionem, nunc hoc, nunc illud vitium improbent ... modò acres ſint & vehementes in criminibus reprehendendis. *Conc.* Tolet. Cap. 3. *Act.* 3. *ann.* 1566.

VIII. Diligentes ſint & vehementes in iis vitiis & peccatis exagitandis, in quibus magis volutatum populum, aut ad ea procliviorem vident. In pravas Conſuetudines invehantur, & in eas quæ etſi malæ non videntur, tamen facilè peccandi anſam afferunt. *Conc.* Mediol. I. Cap. 6. *ann.* 1565.

IX. Ne in Ordinem ullum, ſtatum, aut vitæ genus, ab Eccleſia receptum invehantur. Ne Epiſcopos, alioſve Prælatos, neve Civiles Magiſtratus, cum Auditorum offenſione aſperiùs objurgent; ſed piè potiùs admoneant, populumque doceant, Præpoſitis ſuis, etiam Diſcolis, obedire. *Conc.* Mediol. I. Cap 6. *ann.* 1563. *Conc.* Burdig. Cap. 20.

X. Ne oſtendendæ Doctrinæ & Eloquentiæ causâ, difficiles atque inanes Quæſtiones ... orationis & pigmenta conquirant, unde ſui ipſius potiùs quàm Jesu Christi Prædicatores eſſe videantur. *Ibid.* Si gravi oratione, & ab omni vel artificii, vel hominis ſua ſpectantis; alienâ ſuſpicione tractetur; inde fructum, juvante Domino, fore ſperandum. *Conc.* Mediol. IV. *Part.* 1. Cap. 25. *ann.* 1576.

XI. Id planè ſibi proponat, optimè noſſe, quæ in populo vitia, peccatave potiſſimùm evellenda, quæ rursùs virtutes diſſeminandæ ſint; eòque intendat maximè omnem vim Prædicationis ſuæ. Nec verò ſemel atque iterùm, ſed ſæpè, prout uſu venerit, in eodem unius, vel virtutis ſuadendæ, vel vitii deteſtandi ſtudio verſetur; quoad, quantum in ſe eſt, perenni quâdam Doctrinæ perſeverantiâ, & perpetuâ quaſi pugnâ & contentione, id quod olim Sanctiſſimos Epiſcopos; Ambrosium, Augustinum & Chrysostomum, feciſſe conſtat; fidelium animos etiam in malè agendo penè obfirmatos expugnet, depravatoſque vivendi mores jam inveteratos, radicitùs juvante Deo evellat. *Ibid.*

XII. Quoniam vel ſola avaritiæ ſuſpicio in omnibus Eccleſiaſticis, tùm verò maximè in Verbi Dei Concionatoribus populum non mediocriter offendit, cavebunt quàm diligentiſſimè Concionatores, ne Concionum ſuarum mercedem paciſcantur: Quòd ſi populus eleemoſynam Concionatoribus præbere neglexerit, Epiſcoporum erit dare operam, ut iiſdem victu & congruâ eleemoſynâ provideatur. *Con.* Tolos. *ann.* 1590. Cap. 5. *n.* 8. *Part.* 1. Idem *Conc.* Aquens. *ann.* 1585. quod addit pactiones has ſapere Simoniam. Idem habet *Conc.* Narbon. *ann.* 1609. Cap. 4.

XIII. Pro fine utiquè proponatur gloria Dei, & ſalus animarum pro medio non curioſiores Quæſtiones & oblectamenta verborum auribus prurientia. *Conc.* Aquilei. *ann.* 1596. *n.* 3.

XIV. Miſſi atque probati Evangelicum negotium tractabunt rectè, ſobriè, purè; loca quæque intellectu difficilia, juxta ſenſum Sanctorum Patrum, & ab Eccleſia receptorum DD. præcipuè Cypr. Chrysost. Ambros. Hieron. August. Gregor. interpretentur; omni etiam opere ſtudeant, ne pro veris ſomnia & aniles fabulas, pro certis dubia, pro receptis apocripha depromant: Idque omni modeſtiâ, ne unquam eos ad convitia injuriaſque delabi contingat. *Conſtit. ad Cleric. Germ. Reform. n.* 1. *ann.* 1524.

XV. De Prædicationis ſemper Miniſterio cogitet, intentiſſimo timore conſiderans, quòd receſſurus ad percipiendum Regnum Dominus, & talenta ſervis diſtribuens, dicat: *Negotiamini donec venio.* Quod profectò negotium tunc verè nos agimus, ſi vivendo, & loquendo proximorum animas lucramur, ſi infirmos quoſque;

Cœleſtis

Cœleſtis Regni gaudia prædicando, in ſuperno amore roboramus, ſi protervos ac tumidos gehennæ ſupplicia terribiliter inſonando flectimus. Si nulli contra veritatem parcimus; ſi ſupernis amicitiis deditî, humanas inimicitias non timemus. S. Greg. Lib. II. *Ep.* 39.

XVI. Nos proindè noſtri gradum Ordinis, vel ſuſcepti Regiminis modum magnoperè cogitare debemus, ut qui Officium Prædicationis (ad ſecundam claſſem pertinet) ſuſcepimus, nullis curis à Divina Lectione privemur . . . Inſiſtendum ergo ſemper erit majoribus, ut quos ſub Regiminis ſui cura tuentur, fame Verbi Dei perire non ſinant. *Concil.* Tolet. II. *C.* 2. *ann.* 675.

XVII. Prædicationis Officium, quod animarum pabulum eſt ſpirituale, illis duntaxat eſt commendandum, qui non ambitione temporalis ſubſtantiæ, ſed animarum zelo intendant & profectui. *Concil.* Tolet. *ann.* 1473. *C.* 23.

SECTIO VII.

De Divinis Officiis Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino depromptæ.

Divisio Tractatus.

Præmiſſo Argumento proprio Tractatûs & Generalibus Regulis, ſpectatur:

I. Diſtinctio Divinorum Officiorum à Sacrificio Miſſæ ex eo petita, quòd ſint Sacrificium laudis, oris, & cordis, iſtud verò ſit Sacrificium reale, ut & laudis, in quo victima offertur & immolatur in honorem Dei, ut Holocauſtum, in remiſſionem peccatorum, ut Sacrificium expiationis, in impetrationem gratiarum neceſſariarum; & in gratiarum actionem pro receptis Beneficiis, ut Hoſtiæ pacificæ.

II. Quæ diverſa illorum nomina iſtorumque explicatio & origo?

III. Quæ & quot ſpecies, quæ omnibus communia, quæ cuique peculiaria, ubi de nominibus, tùm communibus, tùm propriis, de partibus item communibus vel propriis; qui Textus circa omnes & ſingulàs ſive ſuppoſititii, ſive legitimi; illorum ætas, expoſitio, conciliatio; qui uſus circa illas antiquiores, medii, & recentiores? qui illarum fontes?

IV. Quæ regula, ordo, forma, in his recitandis tàm erga Monachos quàm erga Clericos; quæ utrorumque obligatio, ſive privatim, ſive publicè recitandi?

V. Quæ obligatio Laicorum circa illa, ſive publica, ſive domeſtica?

VI. Quis finis proximus vel remotus, ſive erga Deum ſive erga homines?

VII. Quæ pœnæ contra negligentes vel recitare, vel aſſiſtere: ubi nonnihil notabile circa diſtributiones, de quibus fusè in fine Tractatûs de Reſidentia, illarum proprio loco?

VIII. Quæ remunerationes in favorem diligentium circa recitationem vel aſſiſtentiam?

IX. Mutationes diſciplinæ circa illa hiſtoricè explicatæ, prout Textus Juris teſtantur. In iſtis ſervatur Ordo temporis & rerum quoad fieri poteſt.

De Divinis Officiis tractaturi ad illa Tractatum reſtringimus, quæ in recitatione quarumdam precum certo numero, rituque dicendarum conſiſtunt. Hic ergo Officia Divina à Miſſa, Sacramentis, aliiſque ſimilibus, quæ ad Divina Officia pertinere poſſunt diſtinguimus; de iſtis alio loco congruentiùs acturi.

Intereà tamen Juris Textus, qui de prædictis Officiis, ac de Miſſa intelligi poſſunt, non prætermittemus, ne imperfectus remaneat Tractatus; ſed priùs Regulæ Generales præmittendæ ſunt.

REGULA I.

Quæ in Officio exteriora ſunt, de voluntate Eccleſiæ pendent; iſta verò Lege vel Conſuetudine declaratur.

REGULA II.

Circa Officium Divinum Juriſdictionem habent Epiſcopus, Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius; Epiſcopus in tota Diœceſi; Archidiaconus & Archipresbyter in Eccleſia Matrice & in Diſtrictu ſuo; Primicerius in Eccleſia Matrice.

REGULA III.

Hac in re, ut in aliis, Prælatus Inferior Superiori ſubeſt, ita ut iſte, ne ſubditus ſuus Juriſdictionem ſuam exerceat, impedire poſſit.

REGULA IV.

In præcipiendo circa Officium Archipreſbytero Archidiaconus major eſt; in celebrando verò Archipresbyter Archidiacono præfertur.

Prior Pars infertur ex *Capite* 2. *De Officio Archidiacon.* quòd Archidiaconum omne Officium providere docet, & Poſterior ex *Capit.* 1. *De Officio Archipresbyt.* in quo Archipresbyter Epiſcopi vices gerit in Divino celebrando Officio.

REGULA V.

Officium Feſti alicujus differre debet ab Officio illius commemorationis. *Cap.* 4. *De Celebr. Miſſ.*

REGULA VI.

Cujus eſt Miſſam ſolemnem celebrare, ejus eſt Officio præeſſe.

REGULA VII.

Qui Divina Officia nuncupat, rem de qua hìc, Juris Textus antiquior nullus occurrit quàm qui legitur. *Capite* 7. *De Conſecr.* Dist. I. *deſumitur à* Gelasio *ann.* 494.

REGULA VIII.

Officium Divinum de quo hîc, non aliis in Jure donatur nominibus quàm iſtis.

I. Eccleſiæ ſervitium. *C.* 1. Dist. XCI.

II. Servitutis Clericalis penſum. *C.* 2. Distinct. XCI.

III. Pſallendi ordo. Hîc enim per pſallendi Ordinem idem intelligitur ac Officium circa quod præcipitur, ut in eadem Provincia unum idemque Officium ſit. *C.* 13. 14. Dist. XII.

IV. Horæ Canonicæ. *C.* 2. *De Offic. Archipresb.* Cap. 4. 2. *De Off. Cuſtodis.*

REGULA IX.

Prædicti Officii genus multiplex diſtingui poteſt, nempè

I. Publicum & privatum. *Cap.* 54. *De Conſecr.* Dist. I.

II. Solemne & non ſolemne. *Cap.* 1. Dist. XXV. §. 13. his verbis: *Pro ſolemnitate temporum.* Cap. 2. *De Offic.* Cap. 16. *De Conſ.* Dist. I.

III. Nocturnum & diurnum. *Cap.* 9. *De Celebr. Miſ.*

IV. Vivorum & mortuorum. *Cap.* 7. *De Conſecr.* Dist. I.

V. Duplex & ſimplex. *Cap.* 1. *De Reliq. & Vene. in* 6.

REGULA X.

Privatum Officium duplex eſſe videtur, nempè quòd nullo extraneo præſente, vel januis clauſis à Collegio celebratur, vel quòd quilibet ſeorſim recitat.

Prioris privati Officii generis mentionem facere videtur *Canon.* 13. Dist. XII. in quo *Concilium* Toletanum XI. hæc habet: „ Abbatibus ſanè indultis Officiis, quæ juxta voluntatem Epiſcopi re„gulariter ab illis implenda ſunt, cætera Officia pu„blica, *id eſt*, Veſperas, Matutinum, ſive Miſſam, „aliter quàm in Principali Eccleſia celebrare non „liceat „. Hinc enim colligi poſſe videtur Monachos, præter Officia publica mox enumerata, quæ eodem ac Principalis Eccleſia celebrabat modo celebrare tenebantur, aliud habuiſſe quod aliter quàm Eccleſia Principalis celebraret, celebrare poterant; iſtudque non publicum fuiſſe, cum à publico expreſsè hîc diſtinguatur; quid autem, per illud Officium non publicum, aliud intelligi poteſt, quàm Officium, januis clauſis, vel nullo extraneo admiſſo, à Monachis ſimul collectis celebratum?

Alterum privati Officii genus commemorat *Canon.* 2. Dist. XCI. Cap. 54 *De Conſ.* Dist. I. nam in priori, agitur de Parocho, qui, neceſſitate cogente, plures Officii ſui partes ſeorſim recitat, quas per ſe vel per alium recitare publicè poſteà tenetur; in poſteriori, ſermo fit de Officio privato, à Collegio vel à privato indiſtinctè celebrando.

REGULA XI.

Quoad Officium ſolemne, hoc unum dici poteſt, Officium Feſti conditionem ſequi. *Cap.* 2. *De Feriis.* Cap. 16. *De Conſ.* Dist. I.

REGULA XII.

Nocturnum Officium *Vigiliarum* nomine etiam inſignitur.

REGULA XIII.

Sub iſto quàm ſub illo nomine longè citiùs apparet in Jure.

Vigiliarum nomen legitur in *Can.* 3. Dist. XCI. deſumpto è *Concilio* Carthaginensi *ann.* 398. *Nocturni* nomen conjunctum Vigiliis ante annum 506. non videtur in Textibus Juris, cùm nullus ſit antiquior quàm *Caput* 1. *De Celebrat.* quod *Concilio* Agathensi illo anno celebrato adſcribitur; conjunctum verò cum Officio non legitur in Jure ante ſæculum XIII. cùm antiquior nullus locus in illo habeatur, quàm in *Cap.* 9. *De Celebratione Miſſarum*, deſumpto è *Concilio* Lateranensi IV. *anno* 1215.

REGULA XIV.

Non ubique ſæculo VI. celebratas fuiſſe Vigilias diebus non Feſtivis, conjicere licet ex *Canone* 1, Dist. XCI. in quo Gelasius I. refert juſſu ſuo Eleuterium Epiſcopum promiſiſſe, ut quotidianis diebus in ſua ipſius Eccleſia Vigiliæ celebrarentur.

REGULA XV.

Quarto & ſexto ſæculo Clericos multo minùs aſſiduos Vigiliis, quàm aliis Officii Partibus, ſignificant *Canon.* 1. & *Canon.* 3. Dist. XCI. qui de Clericorum negligentia circa Vigilias conqueruntur, pœnaſque præſeribunt.

REGULA XVI.

Diurnum Officium aliud erat Matutinum, aliud Veſpertinum, utrumque à tempore quo fiebat nuncupatum. *Cap.* 13. Dist. XII. Cap. 50. *De Conſecr.* Dist. I.

REGULA XVII.

Quoties Veſpere Miſſa dicebatur, Miſſæ Veſpertina Officii Pars jungebatur. *Cap.* 50. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 13. *De Conſ.* Dist. V.

Uſûs hujus exemplum habes in Miſſa Sabbathi Sancti, quæ manè dici ſolet, eodem planè modo quo aliàs initio noctis dicebatur.

REGULA XVIII.

Pro defunctis Officium, in locis, inconſulto Pontifice conſecratis, celebrari poterat, ſed publicâ frequentatione vel proceſſione ceſſante. *Cap.* 7. *De Conſ.* Dist. I.

Circa quod notandum, Epiſcopos Italiæ nulli Metropolitano ſubditos, ſine Summi Pontificis licentia, Eccleſiam vel Oratorium, in quibus publicum Officium celebraretur, conſecrare non potuiſſe: Eccleſiam ſæculo V. non ſolùm pro defunctis oraſſe; ſed pro ipſis ſolis Officium aliquod celebraſſe: Citatum Textum de Miſſa intelligi poſſe, ac de alio quovis Divino Officio, hæc enim verba, *Miniſteria pro ſolemnitate præſtanda*, Miſſæ ac alii Officio conveniunt; Si autem de Miſſa intelligantur, locum hîc habes qui Miſſam pro defunctis privatam eo tempore celebratam fuiſſe oſtendat.

REGULA XIX.

Circa Officium duplex non alius eſt Juris Textus quàm citatus, id unum docens, conveniens eſt ut Feſta Majora ſub Duplici Officio celebrentur.

REGULA XX.

Officium octo conſtat Partibus, quæ ſunt, Nocturnæ Vigiliæ, Matutinum, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, Completorium; quælibet è tempore, quo dicitur, nomen habet, præter ultimam.

Quæ *Pars Nocturna Vigiliæ* dicebatur, nunc *Matutinum* vocatur, quia manè jamdiù recitari ſolet, pleriſque in locis; quæ verò *Matutinum* vocabatur, nunc *Laudes* dicuntur.

Qui de ſingulis Officii Partibus mentionem faciant Textus non ſunt antiquiores, quàm *Canon* 2. Dist. XCI. *Canon* 1. *De Celebr. Miſſar.* è *Concilio* Nannetensi, *fortè anno* 890. *celebrato, deſumpti.* Circa quod notandum in *Canone* 1. *De Celebrat. Miſſ. Canonem* Nannetens. *Concilio* Agathensi tribui, ſed ad illud *Concilium* pertinere non veroſimile.

REGULA XXI.

Quælibet Officii Pars componitur his ſequentibus, vel omnibus, vel illorum aliquibus; Antiphonis, Pſalmis, Hymnis, Capitulis, Benedictionibus, Lectionibus, Reſponſoriis, Orationibus.

Ex Regulis quæ ſubjicientur patebit Regula.

REGU-

REGULA XXII.

Incunte ſexto ſæculo ubique viguit hic Officii Ordo, ut poſt Anriphonas Collationes *, per Ordinem ab Epiſcopis vel Preſbyreris dicerentur, & Hymni Marurini, vel Veſpertini, diebus omnibus decantarentur, & in conclusione Matutinarum vel Veſpertinarum Miſſarum poſt Hymnos, Capirula de Pſalmis dicerenrur, & Plebs collecta Oratione ab Epiſcopo cum Benedictione mitteretur. *Cap.* 13 *De Conſ.* DIST. V. *è Concilio* AGATHENSI *ann.* 506. *celebrato.*

* Vetus Codex *Collectiones* habet, quod haud dubiè magis quadrat; Collationes enim legebantur, non dicebantur, cùm nil eſſe poſſint, quàm Patrum Collationes, ac ſi lecta fuiſſent non ab Epiſcopis vel Presbyteris id factum eſſet, ſed à Lectoribus, aliiſque inferioribus Miniſtris; Collectiones verò, quæ idem ſunt ac Orationes, ab iis, qui Officiis præſunt, dici debent, quales Epiſcopi & Preſbyteri. Præterea magis convenit ut poſt completas Antiphonas Orationes dicerentur, quàm ut Collationes legerentur cùm Collationes Patrum lectas in Officio non conſtet, ac poſt quaſlibet Antiphonas completas, legi non potuerint, ſed in iis tantùm horis, quibus lectio fiebat.

Ex eo quod de ſolis Hymnis Matutinis & Veſpertinis dicitur illos quotidiè dici, inferre licet, alios quotidiè dici non conſueviſſe.

Per *Matutinas & Veſpertinas Miſſas*, non Miſſæ Sacrificium quod manè vel veſperè offerretur, intelligendum eſt, ſed illa Officii Pars, quæ *Matutinum* vel *Veſpera* dicitur; improbabile omninò videtur poſt Sacrificium dictos eſſe Hymnos & Capitula de Pſalmis. Prætereà inſinuatur id factum eſſe quotidiè, cùm id factum eſſe dicatur poſt Hymnos, qui quotidiani erant; Sacrificium autem Miſſæ Veſpere non celebrabatur, niſi Jejunii diebus, qui pauci erant comparati cum aliis.

Populi Benedictio ab Epiſcopo fiebat, quia Epiſcopi erat ſolius Populum benedicere.

REGULA XXIII.

Eodem ſæculo ineunte, poſt Matutinas & Veſperas, à Sacerdote proferenda erat Oratio Dominica. *Cap.* 14. *De Conſ.* DIST. V. *deſumitur è Concilio* GERUNDENSI *ann.* 517. *celebrato.*

Inter Orationes, quibus componitur Officium, velut præcipua. poſt præcipuas horas, dicebatur Oratio Dominica; tanquam omnium bonarum petitionum epilogus habebatur iſta Oratio.

REGULA XXIV.

Quamlibet Officii Partem ex Scriptura Sacra deſumi nullus Juris Textus requirit: ſunt è contra qui de Hymnis illud non neceſſarium eſſe docent, atque idem de aliis nonnullis judicandum.

Prima Pars impugnari non poteſt; nullus enim extat Textus ipſi contrarius.

Secunda Pars patet ex *Canone* 54. *De Conſ.* DIST. I. in quo *Concilium* TOLETANUM IV. *ann.* 633. variis oſtendit rationibus in Officio recitandos Hymnos, etſi ab hominibus compoſitos. Rationum illarum prima eſt, Beatiſſimi HILARIUS & AMBROSIUS in honorem Martyrum Hymnos ediderunt: Secunda, Hymnus, qui cuilibet Pſalmo jungitur, hiſque conceptus verbis: *Gloria & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, in ſæcula ſæculorum, Amen*, ab hominibus compoſitus eſt: Tertia, Hymnus *Gloria in excelſis* dictus, ab hominibus quoque compoſitus eſt.

Tertia Pars Regulæ ex eodem *Capite* infertur; dicitur enim ibi PAULUM præcipere, ut Obſecrationes, Poſtulationes, Orationes, gratiarum Actiones, fiant; hujuſmodi autem Preces pro petendæ rei qualitate neceſſariò diverſas ab hominibus componendas eſſe; quòd ſi Preces & Hymni ab hominibus facti in Officio recitandi non ſunt, Officia manca ſunt Eccleſiaſtica; cujus concluſionis ratio eſt, quòd magnâ ſui Parte carerent.

REGULA XXV.

Circa Antiphonas nihil in Jure antiquius quàm citatus AGATHENSIS *Concilii* locus.

REGULA XXVI.

Ex Antiphonis componebatur Liber *Antiphonarius* dictus, inter illos recenſitus quos Sacerdos adeò diſcere debebat, ut ſi unum neſciret, Sacerdotis nomen vix in illo conſtaret. *Canone mox citando in Regula conſequenti.*

REGULA XXVII.

Libri hujuſmodi ſunt, Liber Sacramentorum, Lectionarius, Antiphonarius, Bapciſterium, Computus, Canon Pœnitentialis, Pſalterium, Homiliæ per circulum anni Dominicis diebus & ſingulis Feſtivitatibus aptæ. *Cap.* 5. DIST. XXXVIII. *ex* BEDA *Anglo deſumitur. ann.* 720.

REGULA XXVIII.

Ex eo quòd Antiphonarius à Pſalterio diſtinguitur, ſuſpicari licet, vel Antiphonas aliud fuiſſe quàm ſimplices Pſalmorum verſus, vel ad Cantum notatas fuiſſe, ita ut Pſalmorum Liber nimiùm excreviſſet, ſi Antiphonæ Pſalmis junctæ fuiſſent.

REGULA XXIX.

Circa Antiphonas alii non extant Juris Textus quàm citati.

REGULA XXX.

Quot Pſalmis conſtare debeat quælibet Officii Pars, nullus eſt Juris Texrus qui doceat.

REGULA XXXI.

De Solis Matutinis in Jure exprimitur quot in illis Pſalmi dicendi ſint; illa autem determinatio non omnem locum, ut nec omne tempus reſpicit, ſed illa tantùm quæ morem Eccleſiæ Romanæ ſequuntur, *Cap.* 15. *De Conſ.* DIST. V.

REGULA XXXII.

Is autem mos eſt, ut in die Reſurrectionis uſque in Sabbathum in Albis, & in die Pentecoſtes uſque in Sabbathum ejuſdem, tres Pſalmi tantùm cantentur & legantur: omnibus diebus aliis per rotum annum, ſi Feſtivitas eſt, novem Pſalmi; aliis verò diebus, Pſalmi duodecim; in Dominicis Diebus, exceptis Paſchate & Pentecoſte, Pſalmi octodecim. Is mos antiquus dicitur à GREGORIO VII. Autore hujus Canonis *ann.* 1078.

REGULA XXXIII.

Ex numero Pſalmorum ad Matutinas præſcripto, quis aliarum Officii Partium fuerit, colligi non poteſt.

Regulæ Ratio: Aliis aliæ longiores eſſe debent, ſunt enim diei tempora, quibus per longius temporis ſpatium orandum eſt, quale noctis tempus propter amicum Orationi ſilentium, quietemque, conſuetos illius temporis comites.

Non obſtat *Can.* 14. Dist. XII. in quo idem pſallendi ordo in Matutinis, vel Veſpertinis ſervandus dicitur, quia de Ordine inter Partes cujuſque Partis Officii ponendo ſermo fit, non de cantando Pſalmorum numero. *Cap.* 24. *De Conſ.* Dist. V.

REGULA XXXIV.

In præfigendo Pſalmorum numero, cuique Officii Parti, hoc imprimis ante oculos habendum eſt, indiſcretam Pſalmorum decantationem menti & corpori obeſſe, atque melius eſſe quinque Pſalmos cum cordis puritate, ſerenitate, & ſpirituali hilaritate decantare, quàm totum Pſalterium modulari cum anxietate cordis & triſtitia. *Cap.* 24. *De Conſecr.* Dist. V.

Cujus Regulæ habenda eſt quoque Ratio in Pœnitentia imponenda, quæ in precum recitatione conſiſtat.

REGULA XXXV.

Extra neceſſitatem in Eccleſia Romana à Subdiaconis ſolis cantandi erant Pſalmi. *Cap.* 2. Dist. XCII.

REGULA XXXVI.

Adeò proprii ſunt Divino Officio Pſalmi, ut idem ſit Officium illud ac pſallendi ordo. *Cap.* 14. Dist. XII. Cap. 1. Dist. XXI. §. 5.

REGULA XXXVII.

Ex Inferioribus Eccleſiæ Miniſtris unus ordinabatur ad Pſalmos canendos; ideòque Pſalmiſta vocabatur; apud Hiſpanos Oſtiario præponebatur; apus Africanos verò eidem poſtponebatur. *Ibid.* Cap. 2. Dist. XXIII. *cum præcedentibus collato.*

REGULA XXXVIII.

Pſalmiſtis cum Orariis pſallere non licebat. *Cap.* 28. Diſt. XXIII.

REGULA XXXIX.

Officium ex Pſalmis componendi uſus ex Divi Pauli Doctrina deſumptus. *Cap.* 54. *De Conſ.* Dist. V.

REGULA XL.

Quod de Pſalmis mox dictum eſt ad Hymnos quoque extendendum; hoc autem peculiare Hymno, quòd Hymni uſus ex Christi exemplo depromatur. *Ibid.*

REGULA XLI.

Anathemate plectendi ſunt, qui Hymnos ex eo rejiciunt ab Officio, quòd ex Divinis Libris non deſumantur. *Ibid.*

REGULA XLII.

Ut quidam annui Miſſarum Hymni Pœnitentiæ tempore intermittuntur, ita & quidam annui Officii Divini Hymni intermittuntur, tàm Pœnitentiæ, quàm Paſſionis tempore. *Cap.* 55. *De Conſ.* Dist. V.

In Miſſa intermiſſi Hymni ſunt: Hymnus *Gloria in excelſis*, & Hymnus *Alleluia*. In Officio intermiſſi Hymni ſunt: Hymnus *Alleluia*, & Hymnus *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*. quorum prior Pœnitentiæ tempore intermittitur; poſterior Paſſionis tempore; de poſterioris intermiſſione nulla mentio in Jure. Myſticam hujus intermiſſionis cauſam in citato *Can.* lege, ſi placet.

REGULA XLIII.

Nomine *Laudum* Hymni intelligi videntur. *Cap.* 1. Dist. XXV. §. 13.

REGULA XLIV.

Conjugati Clerici ad canendos ex Officio Pſalmos admittebantur. *Cap.* 3. Dist. XXXII.

Hæc Regula jungenda eſt his, quæ ad Pſalmos pertinent.

REGULA XLV.

Hymnorum aliqui Angelici dicuntur, tales ſunt *Gloria in excelſis* & *Alleluia*. Cap. 55. *De Conſ.* Dist. I.

REGULA XLVI.

De Capitulis aliud nihil docet Jus Canonicum, quàm illa ex Pſalmis deſumpta olim, & poſt Hymnos dicta. *Cap.* 13. *De Conſ.* Dist. V. *è Concilio* Agathensi *deſumitur. an.* 506.

REGULA XLVII.

Circa Capitula alius non eſt Juris Textus, quàm mox citatus.

REGULA XLVIII.

Tàm ad Lectiones Officii Divini, quàm ad Lectiones Miſſæ, Lectoris Ordo inſtitutus eſt. Qui utraſque legeret unus idemque erat Lector.

REGULA XLIX.

Nullus in pulpito legere debet, niſi ſit ex illis, qui ab Epiſcopo Lectores ordinati ſunt. *Cap.* 3. Dist. XCII. colligitur è *Capitulari* Martini Bracharensis *collecto anno* 572.

REGULA L.

Ex his, quæ præceperat *Concilium* Carthaginense IV. Lectori dicenda, dum ordinabatur, inſerre licet nonniſi ex Verbo Dei Lectiones tunc deſumptas fuiſſe. Idem colligi poſſet ex animi dotibus, quæ in illo requiruntur.

Patet Regula ex *Can.* 18. Diſt. XXIII. in quo hæc leguntur: „ Lector cùm ordinatur, faciat de illo Epiſcopus verbum ad Plebem, indicans ejus fidem, & vitam, atque ingenium; poſt hæc ſpectante Plebe tradat ei Codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum: *Accipe & eſto Relator Verbi Dei, habiturus, ſi fideliter & utiliter impleveris Officium, Partem cum eis, qui Verbum Dei miniſtraverint* „.

Circa relatum *Caput* notandum, quòd ad aliorum inferiorum Ordinum Collationem, quòd de ordinandis non loquebatur Epiſcopus ad Plebem, nec apud illam illorum fidem, vitam, ingeniumque commendabat; cùm autem id fieret in Lectoris Ordinatione, credendum id factum propter Ordinis Dignitatem, quæ aliundè peti non poteſt, quàm ex Verbi Dei legendi Officio. Notandum etiam tanti fieri Lectoris Officium, ut eadem Lectori promittatur ac Prædicatoribus merces,

ces ſi, ut pat eſt ; impleverit illud; Prædicatores autem tunc temporis non alios fuiſſe quàm Paſtores.

REGULA LI.

Sub Gelasio Pontifice Lectiones nonnullæ ex Sanctorum Patrum Homiliis deſumebantur. *Cap.* 3. Diſt. XV.

REGULA LII.

Ceſſante neceſſitate, in Eccleſia Romana, juxta Sancti Gregorii Conſtiturionem, ſolis Subdiaconis Lectiones exhibere licebat, Diaconis & Presbyteris vetabarur. *Cap.* 2. Dist. XCII. Pſalmos inter Lectiones viderur comprehendere his verbis: *Pſalmos ac reliquas Lectiones*, ac hîc *Lectionis* nomen impropriè ſumit.

REGULA LIII.

Orariis uri Lectoribus non licebat, multòque minùs cum iis legere. *Cap.* 28. Dist. XXIII. Idem prohibetur Pſalmiſtis in Regula XXXVII.

REGULA LIV.

Lectores populum ſalutare non debebant, dicendo ſcilicet, *Dominus vobiſcum.* Cap. 5. Dist. LXXVII.

REGULA LV.

Primicetio Lectores ſuberant; quis Clericorum Lectiones dicere deberet Primicerii erar determinare, id autem per Diaconos faciebat. *Cap. unic. De Officio Primicerii.* Hujus loci verum eſſe ſenſum patebit illum legenti.

REGULA LVI.

Quoad illa omnia Archidiacono ſuberat Primicerius, ad illum ſiquidem pertinebat in Eccleſia Matrice Lectores auſcultare, ita ut nullus ab ipſo nonauſcultatus Lectionem in Eccleſia legeret.

REGULA LVII.

Divini Officii Lectiones ſeorſim ab aliis illius Partibus in uno Libro habebantur; is Liber *Lectionarius* dicebatur; in illorum numero quos ſcire debebat Sacerdos, ſi Sacerdotis nomen retinere vellet, collocabatur. *Cap.* 5. Dist. XXXVIII.

Nota, colligi non poſſe ſæculo VIII. in Anglia Sacerdotes Lectiones legiſſe, ex eo quòd Beda *Anglus*, quæ mox relata ſunt, eo ſæculo dicat; nam cognitio Lectionarii eſſe potuit neceſſaria Sacerdoti, ex eo quòd Lectoribus, quomodò legere deberent, monſtrare tenebatur.

REGULA LVIII.

Si in *Capite* 13. *De Conſ.* Dist. V. *Collationes* non *Collectiones* legendum eſſet, per illa verba, *poſt Antiphonas*, ſignificaretur, poſt alternatum cantum, & *per Collationes* Lectiones intelligerentur, quæ ex Collationibus fierent, eoque modo Lectiones, eodem quo nunc ordine ponerentur.

REGULA LXI.

Exeunte ſæculo XI. jam ex antiquo more, per Octavas Paſchæ & Pentecoſtes, tres tantùm Lectiones ad Nocturnas dicebarur; omnibus verò diebus per totum annum, ſi Feſtivitas eſſet, novem Lectiones dicebantur; aliis verò diebus tres tantùm Lectiones; Dominicis autem novem Lectiones. *Cap.* 15. *De Conſ.* Dist. V.

Eodem tempore extabant Eccleſiæ, quæ quotidiè tres tantùm Lectiones legerent; idque factum dicitur, non ex Regula Sanctorum Patrum, ſed ex faſtidio & negligentia. *Ibid.*

Circa Lectiones, ſicut & circa alias Officii Partes, in Eccleſia Romana, maximè ex quo Teutonici Pontificatum regere cœperunt, ordo antiquus mutatus fuerat, à Gregorio VII. reſtitutus in *Concilio* Generali habito *anno* 1078.

REGULA LX.

Circa Lectionem Sancti Evangelii hoc peculiare ut omnes venerabilirer curvi ſtantes audire tenerentur. *Cap.* 28. *De Conſ.* Dist. I.

REGULA LXI.

De Lectionibus aliarum Officii Partium, nullus Juris Textus expreſſam diſtinctamque mentionem facit.

Patet Regula ex eo quòd alius Textus non eſt, qui de Lectionibus Divini Officii loquatur, quàm qui ſupra citati; horum autem nullus præter proximè citatum, de Lectionibus alicujus Partis ſeorſim meminit; iſte verò de ſolis Matutinarum Lectionibus mentionem facit.

REGULA LXII.

Benedictionum multiplex eſt genus, ſed duplex tantùm ad Officium Divinum ſpectat: Prius eſt illarum, quæ Lectoribus dantur antequam legant: Poſterius eſt illarum, quæ in fine Officii dantur.

REGULA LXIII.

Circa utrumque hæc Jure colliguntur.

I. De utroque verum eſſe Majorem à Minori non benedici. *Cap.* 6. Dist. XXI. indiſtinctè loquitur, ideòque utrique convenit; undè teſte Nicolao I. imprætermiſſa Eccleſiæ Romanæ conſuetudo eſt, ut anterior Lectionem pronunciaturus ſtans Benedictionem quidem poſtulet, ſed inferior nullus benedicere illum audeat. *Ibidem.*

II. Ad Primicerium pertinere, ut determinet quis Clericorum Benedictiones dicere debeat. *Cap.* 1. Dist. XXV. §. 3. Cùm autem Archidiacono ſubſit Primicerius, *Cap. unic. De Officio Primic.* quæ dicta ſunt, ita intelligenda eſſe, niſi per ipſum facere velit, quod per Primicerium facit; de qua verò Benedictione interpretanda ſint dubitari poſſe, quia Lectionibus ſubjunguntur Benedictiones, quæ prætermittendæ erant, ſi ad Lectiones pertinerent; ſed nihilominùs de Benedictionibus circa Lectiones, intelligenda veroſimiliùs; præcedentia & ſubſequentia ſatis indicant hic mentionem fieri de Benedictionibus, quæ ad Officium pertinent; ſubſequentia verò inſinuant de Benedictione in fine Officii danda hîc non agi, cùm Pſalmus, Laudes, Reſponſoria præcedant, non ſubſequantur Benedictionem finalem; quæ interpretatio pro certa non datur, quia in prædicta enumeratione potuit Autor non naturalem, ſed arbitrarium, vel fortuitum ordinem ſequi, ſcribendo ſcilicet res prout ſeſe menti offerebant ſuæ.

III. Benedictionem, quæ in fine Officii datur, ab Epiſcopo dandam, ſi præſens ſit. *Cap.* 14. *De Conſ.* Dist. V. Ipſo verò abſente, ab Archipresbytero, qui circa Officium Divinum Epiſcopi abſentis vices gerit. *Cap.* 1. Dist. XXV. *Cap.* 1. *De Offic. Archipresbyt.*

Vel

Vel à quovis alio, qui hoc in caſu, quæ Epiſcopus facere deberet, per ſeipſum facit.

REGULA LXIV.

De Reſponſoriis duo tantùm Juris Textus meminerunt, nempè *Cap.* 1. Dist. XXV. Cap. 2. *De Offic. Archid.*

Prior nihil aliud docet, quàm Primicerii eſſe, ut, quis Clericorum Reſponſoria dicere debeat, determinet; deſumitur ex *Epiſtola* Isidori *ad* Ludifredum *ann.* 633. An Textus iſte de Reſponſoriis Officii Divini loquatur, dubitari poſſet.

Dubitandi cauſa: In illo ſubjunguntur Reſponſoria Offertorio, quod ad Miſſam tantùm pertinet; ſed cùm alia eo in Textu præpoſterè collocentur, fieri poteſt, ut Reſponſoria ſuum ibi locum non occupent. Ad id, verò quod de Primicerio dicitur addendum, *annuente Archidiacono*, cui ſubeſt Primicerius.

In poſteriori legitur: *Nemini licere in Matrice Eccleſia Reſponſoria legere, vel cantare, quin priùs ab Archidiacono auſcultatus fuerit & probatus*; deſumi dicitur è *Concilio* Toletano; de quo notatur nondum inventum eſſe quotum ſit.

Eo in Textu Reſponſoria Lectionibus mox ſubjunguntur, qui illorum naturalis eſt locus; mox poſt Epiſtolam collocantur, undè inferre eſt illa tàm ad Miſſam, quàm ad Officium Divinum pertinere.

Utrumque teſtimonium ſæculo VII. collocatur ab eo, qui Corpori Juris Canonici Chronologicas Notas inſeruit.

In *Capite* 64. Dist. L. Reſponſorii fit mentio, ſed ad Ritum Pœnitentiæ publicæ, non ad Officium Divinum pertinet. *Concilio* Agathensi *Caput* hoc à Gratiano tribuitur, ideòque ineunte ſæculo VI. & nominis & rei uſus jam extitit, ſi vera ſit inſcriptio, ſed in illo *Concilio* nil quidquam ſimile reperitur.

REGULA LXV.

Orationes quæ ad Officium Divinum pertinent Collectæ dicuntur, æquè ac illæ, quæ ad Miſſam ſpectant.

Colligitur ex *Capite* 13. *De Conſ.* Dist. V. in quo ut oſtenſum eſt, Collectiones pro Orationibus ponuntur. Textus autem eſt anni 506. Colligitur etiam ex *Capite* 1. Dist. XXV. *&* Cap. 1. *De Officio Archipresbyt.* in quibus collecta pro Oratione ſumitur, & tàm ad Officium, quàm ad Miſſam pertinere poteſt, quod de ea dicitur: Hæc autem teſtimonia ſæculi VII. eſſe creduntur.

REGULA LXVI.

In Orationibus, quæ in Officiis Sanctorum dicuntur, pro Sanctis orandum non eſt.

Regulæ Ratio: Sancto, ſive ſit Confeſſor, ſive ſit Martyr, injuria fit, ſi pro ipſo oretur. *Cap.* 6. *De Celebr. Miſſar.* §. 2.

REGULA LXVII.

Ab eo, qui Officio præeſt, dicendæ ſunt Collectæ; præeſſe autem debet, vel Epiſcopus, vel Archipresbyter, vel Presbyter. *Cap.* 13. 14. *De Conſ.* Dist. V. Cap. 1. Dist. XXV. Cap. 1. *De Offic. Archiep.*

Non obſtat quod duo ultima *Capita* de Miſſa loquantur, quia cujus eſt Miſſam ſolemnem cantare, ejus eſt Officio præeſſe.

REGULA LXVIII.

Ab Apoſtolis traditus mos eſt, ut à Paſcha ad Pentecoſten uſque, genibus flexis Orationes non dicantur, ſed erecto vultu Deus oretur, idemque fiat diebus Dominicis. *Cap. ult.* Dist. XXX. Cap. 8. Dist. LXXVI.

Violatam alicubi Conſuetudinem hanc *Concilium* Nicænum reſtituit. *Cap.* 10. *De Conſ.* Dist. III.

REGULA LXIX.

Apoſtolica quoque Traditio eſt, quòd verſâ ad Orientem facie Orationes proferantur. *Cap.* 5. Dist. XI.

Circa prædictas Traditiones, nota: I. Quòd ſub Alexandro III. adeò vigeret prædicto tempore non flectendi genu mos, ut eo tempore nonniſi ſecretò & devotionis gratiâ id facere liceret. *Cap.* 2. *De Feriis.* Quod locum habebat non ſolùm dum Collectæ dicerentur, ſed etiam dum Corpus & Sanguis Christi elevarentur. *Cap.* 10. *De Celebr. Miſſar.* II. Quod altera Traditio jam à multis ſæculis ſecum amiſerit vigorem, cujus rei fidem faciunt quàmplurima Eccleſiarum etiam vetuſtarum Altaria Orientem verſùs non constructa, etſi in illis præcipua ſint.

REGULA LXX.

Præter citatos circa omnes Officii Divini Partes, Textus, nullus eſt, qui de aliis loquatur, quàm de Matutinis & Veſpertinis horis.

REGULA LXXI.

Quæ de iſtis duabus Partibus dicuntur, vel toti Officio conveniunt, vel ſolis Matutinis, vel ſolis Veſpertinis, vel utriſque ſimul.

REGULA LXXII.

Toti Officio communia ſunt, quòd circa illas horas idem ſervetur in Comprovincialibus Eccleſiis, qui in Metropolitana ſervatur ordo. *Cap.* 13. 14. Dist. II. Cap. 31. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 31. *De Conſ.* Dist. II.

REGULA LXXIII.

Matutinis peculiare, quòd his certus Lectionum numerus pro tempore diverſus annectatur. *Cap.* 15. *De Conſ.* Dist. Quòd qui his adeſſe negligunt Clerici, ſtipendio privati excommunicentur. *Cap.* 3. Dist. XCI.

REGULA LXXIV.

Veſpertinis peculiare, quòd tempore Jejunii nonniſi poſt Veſperas cœnandum ſit. *De Cap.* 50. *De Conſ.* Dist. I. Quòd Plebs ad Veſperas collectâ Oratione cum Epiſcopi Benedictione mittatur. *Cap.* 13. *De Conſ.* Dist. V.

REGULA LXXV.

Matutinis & Veſpertinis communia, quòd de utriſque ſimul junctis ſigillatim dicatur, eumdem in tota Provincia ordinem ſervandum eſſe. *Cap.* 13. 14. Dist. XII. Quòd publica Officia dicantur. *Cap.* 13. *cit.* Quòd poſt utraſque Oratio Dominica dicenda ſit. *Cap.* 14. *De Conſ.* Dist. V. Quòd qui illas monitus cum aliis non cantaverit, deponatur. *Cap.* 9. Dist. XCII. Quòd quotidiè dici, iiſque Clerici adeſſe debeant. *Cap.* 9. *cit.*

De Ordine in Officiis Divinis ſervando citati Canones deſumpti ſunt, vel è *Concilio* Epaunensi *anno* 517. *celebrato*, vel ex *Concilio* Gerundensi *eodem anno convocato*, vel ex *Concilio* Bracharensi I. *anni* 563. vel ex *Concilio* Toletano XI. *anni* 675. Circa eum-

eumdem ordinem alii in Jure non habentur Canones. Ex citatis nullus ampliùs requirit quàm, ut ejuſdem Provinciæ Eccleſiæ quem ſervat Metropolitana eumdem & illæ ſervent; de extendenda illa Metropolitanæ prærogativa ad Primatialem, aliamque Superiorem ne verbùm quidem. Quod circa ordinem in Officiis Divinis ſervandum dictum eſt, ad Miſſam extendunt *Concilium* Toletanum & *Concilium* Gerundense jam citata: prius *Capite* 13. Dist. XII. poſterius *Capite* 31. *De Conſ.* Dist. II. Eccleſias Regulares expreſsè ſubjicit huic Legi *Caput* 13. mox citatum; idque tantùm quoad Officia publica, *id eſt*, Veſperas, Matutinum, ſive Miſſam; Diſciplinæ hujus cauſam exprimit citatum *Caput* 13. his verbis: *Juſtum eſt, ut indè unuſquiſque ſumat Regulas Magiſterii, undè honoris Conſecrationem accipit, ut juxta Majorum Statuta Sedes, quæ unicuique Sacerdotalis Dignitatis eſt Mater, ſit Eccleſiaſtica Magiſtra rationis*: Quæ cauſa in Regularibus locum habet ac in Sæcularibus Eccleſiis. Metropolitani Conſecratio, cùm ad Primatem non pertineret; allatâ causâ erga Metropolitanum uti non poterat Primas. Quod de Primate dictum eſt, de Patriarcha quoque dicendum.

Hinc ſequitur ad ſolum Metropolitanum olim pertinuiſſe circa Officia Divina ſtatuere; ſed Statuta, quæ condebat, cùm omnes Provinciæ ſuæ Eccleſias tangerent, ab omnibus illarum Epiſcopis probanda erant, juxta Regulam XIX. *in* 6.

REGULA LXXVI.

Ad Ritum Metropolitanæ in Officio ſequendum ſingulas cujuſque Provinciæ Eccleſias varii Juris Textus obligant. *Cap.* 13. Dist. XII. *Cap.* 31. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 31. *De Conſ.* Dist. II.

REGULA LXXVII.

Convenit Eccleſiæ ordinem ab omnibus æqualiter cuſtodiri, ab eo tamen, ſi juſta ſubſit cauſa, eximi quis poteſt. *Cap.* 13. *De Conſ.* Dist. V. Clement. II. *De Celebr. Miſſarum.*

Ordo hîc ſumi videtur pro Officii Directorio, quod etiam nunc ordo dicitur: ſaltem certum eſt formam ſequendam in Officio dicendo; ſive ex ſcripto, ſive ex uſu ſumatur, ſignificare.

REGULA LXXVIII.

Ab Ordine Eccleſiæ ſuæ jure quis eximitur, ſi Cardinalis, vel Pontificis Commenſalis fuerit, alterum Ordinem ſequentis. Clem. II. *mox. cit.*

REGULA LXXIX.

Ne Sanctimoniales cum Canonicis, vel Monachis, in Eccleſia in uno Choro conveniant ad pſallendum, prohibetur. *Cap.* 25. Caus. XVIII. Quæst. II.

Regulæ Ratio: Sicut in eodem Officio ſociari non decet qui diſparis ſunt profeſſionis, ita nec qui diſparis ſunt ſexûs. *Cap.* 22. Caus. XVI. Quæst. VII.

REGULA LXXX.

Cum Hæreticis, aut cum Schiſmaticis orare non licet, nec etiam cum peccatoribus publicis. *Cap.* 67. Caus. I. Quæst. I.

Certa eſt Regula erga notorios notorietate Juris, mandarique facilè poteſt in executionem: erga notorios notorietate facti, non uſquequaque certæ nec facilis executionis.

REGULA LXXXI.

Tàm ex Gratiano quàm ex Gregorio IX. clarè colligitur Officium privatim ſaltem recitandi obligatio.

Apud Gratianum *Concilium* Toletanum IV. *an.* 633. Cap. 54. *De Conſ.* Dist. I. refert Hymnum, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, in fine*, in publico privatoque Officio quotidiè dici. Privato autem Officio nihil aliud intelligere poteſt quàm Officium privatim recitatum; quotidiè verò privatim recitatum fuiſſe veroſimile non eſt, niſi Lex aliqua ad illud coegerit.

Apud eumdem, *Concilium* Nannetense *ann.* 890. celebratum præcipit, ut Presbyter, qui, cogente operis ruralis neceſſitate, rus petiturus eſt, prius dicat Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperam, eaſdem per ſe, vel per alios publicè cantaturus, illamque recitationem vocat penſum ſervitutis, ſolutionemque: ſi legitimè impeditus ne Officium recitaret publicè, privatim recitare tenebatur; quid de non impedito credendum eſt? Alioquin negligens, vel contemnens potioris conditionis eſſet quàm nullus culpæ reus.

Apud eumdem ſunt alii Textus, ex quibus conjicere licet, Clericos publicè Officium non cantantes ad illud privatim recitandum obligatos fuiſſe; nam *Cap.* 3. Dist. XCI. deſumptum ex *Concilio* Carthag. IV. *ann.* 398. *Caput eadem* Dist. deſumptum è Pelagio I. *ann.* 557. decernunt Clericos, qui Vigiliis adeſſe negligunt, vel contemnunt, correctione, pœnis, modiſque omnibus ad id compellendos; inter hos autem modos, cùm ad privatam Officii recitationem obligatio non minimus eſſet, adhibitum fuiſſe non improbabile. Prætereà Officium Divinum à Clericis celebrandum inſtitutum fuit, ut ab illis pro aliis Deus laudetur & oretur; idque quia ad utrumque munus pro aliis obeundum deputati ſunt; undè ſi publicè id non præſtent, ut privatim præſtent obligatos fuiſſe exiſtimare eſt. De illa deputatione expreſsè meminit *Canon.* 15. Caus. X. Quæst. I.

Dici poſſet ex qualitate pœnarum, quibus plectuntur Clerici, qui moniti Divinis Officiis non adſunt, colligi eos, qui publicis Officiis non aderant, illa privatim recitare obligatos non fuiſſe, cùm excommunicentur & deponantur. *Cap.* 3. Dist. XC. Cap. 9. Dist. XCII. Cumque inter privatam & publicam recitationem parùm adeò interſit, ut vix credi poſſit, qui privatim dixiſſet horas, ob id ſolùm quod publicè cum aliis non recitarit, tantis pœnis punitum fuiſſe: Verùm ſi quis ſic diſcurreret, non rectè diſcurreret, nam præterquam quod de privata recitatione non conſtat, contumax publicorum Officiorum contemptus grande ſcandalum generat, ideòque tantis dignus eſt pœnis.

Inſtari poſſet: Qui à Divinis aberant Officiis toto ſtipendio privabantur, nam ſtipendio indiſtinctè privandi dicuntur *Capite* 3. Dist. XCI. Atqui ſi ad privatum Officium obligabantur, ſtipendii tantùm parte privandi erant. Sed illa inſtantia non urget; citatus enim locus de eo, qui à Vigiliis tantùm abeſt, loquitur, quique ideò toto privandus non eſſet ſtipendio, attamen propter contumaciam toto privatur.

Apud Gregorium IX. Canon, quem Gratianus *Concilio* Nannetensi tribuit, eoque ſub nomine ſuprà expoſitus, iiſdem refertur verbis: *De Celebrat. Miſſarum, & Sacramento Euchariſtiæ*: & *Divinis Officiis*, & *Concilio* Agathensi tribuitur. Idem Canon habetur *Cap.* 1. *De Suffrag.* Lib. 5. *Tit.* 22. *in ſecunda Collectione*, apud Antonium Augustinum, eidemque *Concilio* Agathensi tribuitur; hîc autem quædam leguntur, quæ apud Gregorium IX. non leguntur, nempè poſt hæc verba, *Temporis qualitate*, additur, *opportunitate*, & ante illa, *Propheta dicente*, additur *ex dictis Beati* Benedicti; quædam verò omittuntur, quæ apud Gratia-

NUM

NUM ſunt, nempè verbum *item* mox relata præcedens.

Ex prima additione infertur, pro negotiorum neceſſitate Horas Canonicas ſeriùs, vel citiùs dici poſſe.

Ex altera colligitur, Canonem iſtum non pertinere ad *Concilium* AGATHENSE, citatus enim BENEDICTUS illo *Concilio* poſterior eſt, & in illo Canone *Beati* titulò donatur. Iſtius additionis ſenſus eſt, Beatum BENEDICTUM laudaſſe Prophetæ DAVIDIS verba, *Septies in die laudem dixi tibi*, ut oſtenderet, in ſeptem Partes Officium diurnum rectè dividi, vel fortè meliùs, quæ ſequuntur ex Beato BENEDICTO deſumi, quod confirmari poteſt ex verbo, *item iſta ex dictis Beati* BENEDICTI; præcedenti, quo GRATIANUS citationes diverſas denotare ſolet. Quæ cùm ita ſint, ſequitur ex GREGORIO IX. ut ex GRATIANO clarè inferri ad Officium privatim recitandum Clericos obligatos. Apud eumdem GREGORIUM ſunt alia loca, ex qoibus ſubodorari licet rem ſeſe ita habuiſſe; nempè quæcumque Capitula; quibus juſta de cauſa non reſidentibus Beneficiorum fructus percipiendi dimittuntur; vix enim credi poteſt id Indulti iis conceſſum fuiſſe, qui fructus pro aliis laudandi, orandique Deum gratiâ donatos, privatâ ſaltem Officii recitatione lucrati non fuiſſent.

Sunt etiam apud BONIFACIUM VIII. Textus ex qoibus idem ſubodorari fas eſt; ſed illi maximè qui reſidentes, qui à Divinis Officiis ſine juſta cauſa abſunt, ſolis privant diſtributionibus; dimiſſo etiam reis reliqoo proventu; id enim non facerent, niſi privatâ ſaltem Officii recitatione; ut & reſidendi onere illum proventum lucrarentur.

Citatis ſuprà ex GRATIANO Textibus alius ex eodem ſumptus adduci poteſt, qui inſinuare videtur Laicos; qui Divinis adeſſe Officiis non poterant; partem, cui non aderant, privatim recitare obligatos fuiſſe; is autem eſt *Caput* 50: *De Conſ.* DIST. I. *ex Capitulari* THEODULPHI *Aurelianenſis depromptum* in quo hæc habentur: *Si quis neceſſitate conſtrictus ad Miſſam venire non valeat* (de Miſſa Veſperis juncta loqui præcedentia docent) *æſtimata Veſpertina Horâ completâ Oratione ſua Jejunium ſolvat*. Quid enim per illa verba: *Completâ Oratione ſuâ* ex præcedentibus interpretanda aliud ſignificat, quàm Veſperis recitatis. Si autem interpretatio hæc, quam ut conjecturam damus, vera eſſet, relatus Textus maximè valeret ad oſtendendum Clericos; qui Officiis publicis adeſſe, vel non poterant, vel nolebant; ad privatim recitandum Officium obligatos fuiſſe. Huic accedit validior alius, nempè *Caput* 2. DIST. XCII. è S. GREGORIO deſumptum, in quo prohibet, ne in Eccleſia Romana Officio Cantoris fungantur Diaconi, neve iſti aliud canant, quàm Sanctum Evangelium, qua prohibitione Diaconi à toto Officio, exceptâ Miſsâ, eximebantur; ſi ergo qui publico Officio non aderant, privatum, quod recitarent, Officium, non haberent, è præcipuis Eccleſiæ Miniſtris nonnulli erant, qui pro aliis orandi onere præcipuis ſaltem Miniſtris impoſito liberi erant.

Non obſtat deſumpto ex *Conciliis* vel AGATHENSI, vel NANNETENSI argumento, quòd apud GRATIANUM & apud ANTONIUM AUGUSTINUM, poſt hæc verba: *Penſum ſervitutis tuæ*, vox *canendo* addatur, quâ de Officio publico *Concilia* loqui inſinuatur: *canere* ſiquidem eo loci idem ſignificat ac *dicere*; *recitare*; ut ex ipſo Canonis contextu videre eſt; vocem autem hanc eo ſenſu quandoque uſurpari, DUCANGE in verbo plura exempla refert; idemque MABILLONIUS *in Liturgia Gallicana*.

REGULA LXXXII.

Antiquo Jure nedum Presbyter ac Diaconus, ſed etiam quilibet Clericus Eccleſiæ deputatus, Officio publico adeſſe nominatim obligati dicebantur, idque jure merito, quia ipſi Presbyter & Diaconus non alio Titulo ad Officium tenebantur, quàm deputationis Eccleſiæ ſervitio. *Cap.* 9. DIST. XCII.

REGULA LXXXIII.

Jure Novo ad Officium privatum vel publicum tenentur Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, & quilibet Beneficii Poſſeſſor.

Duplex ergo nunc erga Clericos dicendi Officii obligationis fons; nempè Ordo Sacer, & Beneficium. Quod de Beneficio dicitur, confirmatur ex *Capite* 15. *De Reſcript. in* SEXTO; quod docet Beneficium dari propter Officium, quodque hinc concludit ab iis, qui non adſunt Officiis cùm poſſunt, Beneficiorum fructus non percipiendos eſſe. Dictum eſt erga Clericos de quibus ſolis agebator, ut inſinuaretur quòd alio nomine Monachi ad illud obligaotur, nempè profeſſione Religionis, exceptis Converſis.

REGULA LXXXIV.

Epiſcopus diebus Dominicis, niſi infirmus eſſet, Eccleſiæ, cui proximus erat, deeſſe non debebat. *Cap.* 4. *De Conſ.* DIST. III.

REGULA LXXXV.

Quandiù Clericis inferioribus ab Eccleſia permiſſum fuit, ut & uxores & Beneficia retinerent, Clerici conjugati, ad Officium obligati fuerunt. *Cap.* 3. DIST. XXXII.

REGULA LXXXVI.

Diebus Feſtivis populus Divinis Officiis adeſſe debet, atque ad id per Judices ac per Sacerdotes cogendus eſt. *Cap.* 2. *de Conſecr.* DIST. III.

REGULA LXXXVII.

Quod de aſſiſtente Divina celebranti dando dicitur, ne ſcilicet ex repentino caſu celebrante incapaci facto imperfecta remaneant, tàm Officium prout à Miſſa diſtinguitur, quàm Miſſam reſpicit. *Cap.* 58. *De Conſ.* DIST. I.

REGULÆ RATIO: Utrioſqoe Canon expreſsè meminit, etſi major neceſſitas pro Miſſa, quàm pro Officio Divino.

REGULA LXXXVIII.

Extant Juris Textus, quibus conſtat ob Jejunium certis diebus omiſſum Miſſæ Sacrificium; ſed nullus extat, qui propter eamdem cauſam prætermiſſam fuiſſe Officii Divini decantationem doceat.

Regula colligitur ex *Capite* 13. *De Conſ.* DIST. III. in quo INNOCENTIUS I. oſtendere volens jejunandum eſſe, Feriâ Sextâ, & Sabbatho cujuſlibet Hebdomadæ, his utitur rationum momentis: „ Sicut „ dies Dominica eſt dies lætitiæ, quia in eo fit Re„ ſurrectionis CHRISTI memoria, atque diem, quo illa „ ab Apoſtolis celebrata eſt, exhibet; eodem planè „ modo Feria Sexta, & Sabbathum, ſunt dies triſtitiæ, „ quia illo biduo aliàs CHRISTUS paſſus, mortuus, & „ ſepultus, & in ſepulchro remanſit; & ſicut die Domi„ nicâ propter prædictam lætitiæ cauſam, ita illo „ biduo

„ biduo propter memoratam triſtitiæ cauſam jeju- „ nandum eſt, prætereà Apoſtolorum exemplum ad „ id quoque ferre debet, quos adeò certum eos „ illo biduo jejunaſſe, ut Eccleſiæ tradirio habeat „ illo biduo Sacramenta penitùs non celebrari „ „. *Sacrificium Miſſæ*, per verbum illud Sacramenta hic intelligimus; quia per illud quid aliud hîc ſignificari poſſe non videmus: Miſſæ ſiquidem Sacrificium propter excellentiam ſuam *Sacramenta* ſimpliciter vocari poteſt; quæ ſine ſolemnitate dantur in neceſſitate, Sacramenta hic comprehendi veroſimile non eſt. Officia Divina à Sacrificio Miſſæ ſeparata Sacramenta dici non ſolent.

Nec obſtat verbum, *penitùs*; hîc enim nihil ſignificare videtur, niſi nec umbram Sacrificii prædicto biduo celebrari, eo nomine donamus Sacrificium præſanctificatorum, quo Miſſæ Sacrificium repræſentatur.

Exiſtimare quis poſſet INNOCENTII I. tempore, diebus quibus jejunabatur Miſſæ Sacrificium offerre non licuiſſe, atque ita ſentire, quòd ipſe concludat Apoſtolos prædicto biduo jejunaſſe, ex eo quòd his diebus Sacramenta non celebrari traditum ſit.

Si quis ita diſcurreret, non rectè ratiocinaretur, quia de Jejunio non interrupto INNOCENTIUS I. loqui videtur; unde ex INNOCENTII diſcurſu concludi tantùm poſſet, ab antiquis judicatum non eſſe celebranda hoc biduo Sacramenta; quia non congruebat, ut quo tempore tanto affecti erant Apoſtoli mœrore, quòd ab omni cibo abſtinuerint, Miſſæ Sacrificium offerretur. Prætereà rectè diſcurritur, dùm dicitur: *Hodie ex Apoſtolica Traditione non ſacrificatur in memoriam mœroris, quo affecti ſunt Apoſtoli pari die; eo ergo tempore Apoſtolos jejunaſſe oportet*; ſed malè diſcurreretur, ſi diceretur: *Hodie jejunatur, ergo non ſacrificandum, niſi Lege, vel Conſuetudine introductum ſit, ut quovis Jejunii die non ſacrificetur; majus eſt enim mœroris ſignum Sacrificii ſuſpenſio, quàm Jejunium etiam per duos dies continuatum*; undè cùm plus contineat quod eſt minus, non è contra, ex eo quòd propter dictum finem non ſacrificatur, inferre eſt quòd jejunatum ſit ab Apoſtolis, ſed ex eo quòd ſimpliciter jejunatur, concludere nefas eſt ſacrificandum non eſſe.

REGULA LXXXIX.

Qui concubinam palàm ducit Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, aut ductam retinet, in Presbyterio, ſeu Choro manere non debet, nec partem ab Eccleſia habere. *Cap.* 6. DIST. XXXII.

REGULA XC.

Quando pro decem, *verbi gratiâ*, Officium dicitur, nihil minùs quàm ſi pro uno quolibet diceretur, accipitur. *Cap.* 24. *De Conſ.* DIST. V.

Reſtringenda videtur ad Preces publicas de quibus loquitur.

REGULA XCI.

Laicis, multominùs fœminis, intra Chorum pſallentibus deſtinatum, ſtare, vel ſedere non licet. *Cap.* 1. *De Vita & Honeſt. Clericorum.* Cap. 1. *De Cohabit. Cler. & Mulier.*

REGULA XCII.

Per ſingulas horas Canonicas tintinnabulorum ſigna jubente Archidiacono pulſanda ſunt à Cuſtode. *Cap.* 1. 2. *De Offic. Cuſtodis.*

REGULA XCIII.

Cujuſque Superioris eſt, quâ valet in ſubditos poteſtate, quæ circa Divinum Officium delicta fiunt corrigere. CLEM. I. *De Celebr. Miſſarum.*

REGULA XCIV.

Circa Officia Divina ſtatutæ ſunt à Jure pœnæ & remunerationes; pœnæ contra illos, qui in illa peccant; remunerationes erga illos, qui, ut par eſt, Officiis adſunt.

REGULA XCV.

Prædictæ pœnæ aliæ in Jure non recenſentur, quàm ſequentes.

I. Stipendii Divini privatio latæ ſententiæ. *Cap.* 3. DIST. XCI.

II. Excommunicatio ferendæ ſententiæ. *Ibidem.*

III. Depoſitio ejuſdem generis. *Cap.* 9. DIST. XCII.

IV. Suſpenſio ejuſdem generis. *Cap.* 9. *De Celebr. Miſſarum.*

V. Annexarum certis Officii partibus diſtributionum amiſſio. *Cap. unic. De Cler. non Reſid.*

REGULA XCVI.

In Divina Officia peccant, tàm qui, cùm adeſſe debeant & poſſint, non adſunt; quàm qui debito modo non interſunt, quales qui ſeriùs, vel continuatâ ſincopâ celebrant, vel dùm celebrantur vanè confabulantur.

REGULA XVCII.

Contra peccantes in Divina Officia Juris pœnæ aliæ ſunt ab ipſo Jure determinatæ, aliæ Superioris judicio relictæ.

REGULA XCVIII.

Determinatæ ſunt, quæ ſuprà recenſitæ ſunt.

REGULA XCIX.

Ex recenſitis quædam ſunt, contra illos, qui ab Officiis abſunt, quales omnes præter ſuſpenſionem; aliæ contra eos, qui indebitè adſunt, qualis ſuſpenſio.

REGULA C.

Ex iis quæ determinatæ ſunt, aliæ ſunt abrogatæ, aliæ adhuc vigent.

REGULA CI.

In Clericos, qui Vigiliis ſine juſta cauſa deerant à *Concilio* CARTHAGINENSI IV. ſtatuta anno 398. partim abrogata eſt, partim viget.

Pœna hujuſmodi eſt, quòd ſtipendio privati excommunicentur, atqui abrogata eſt illa pœna quoad excommunicationem, etſi diurno privabantur hi Clerici ſtipendio; quoad pœnæ quotitatem etiam abrogata eſt,. etſi quoad genus ſubſiſtat; qui enim nunc à Matutinis abſunt, huic horæ annexâ diſtributione duntaxat privantur.

REGULA CII.

Pro diſtributionum origine, & inſtituentis intentione, illarum ſubſtractio iis, qui Officiis non adſunt, pœna eſt, vel non; pœna, ſi ex ipſo Beneficio detrahantur, & in negligentes tantùm feratur; non pœna, ſi aliundè

deſumantur & abſentes ex quacumque cauſa reſpiciat.

De priori diſtributionum genere hîc agere convenit. Ee poſteriori dum *De Remunerationibus.*

REGULA CIII.

Diſtributionum privationis pœna ex citato *Concilio* CARTHAGINENSI ortum ſumpſiſſe videtur.

REGULÆ RATIO: Ut CARTNAGINENSIS re debitâ privat & legitimè impeditos non reſpicit, ita & diſtributionum ſubſtractio quæ pœna eſt, debitâ re privat, & contra ſolos negligentes ſtatuta; ea propter omnium hujus generis antiquiſſima eſt, ideòque aliarum exemplar eſſe potuit.

Non obſtat quòd Conſtitutiò CARTHAGINENSIS à lata pœna ſolos excipiat infirmos; nam etſi alios non exprimat, non ideò tamen illos excludit, imò excipiens infirmos alios æquè ac infirmos legitimè impeditos excipiendos inſinuat: Hinc excepti intelliguntur captivi injuſta de cauſa carcerati, atque ob evidentem Eccleſiæ utilitatem, vel abſentes, vel in loco Reſidentiæ occupati.

REGULA CIV.

Nihilominùs pœnarum, quæ à Jure determinatæ ſunt, nulla viget præter quintam.

REGULÆ RATIO: Prima vi Legis, quæ illam tulit, non ſubſiſtit; ſed ex ſola ipſius cum poſteriùs inſtituta, ſimilitudine, imò propriè non ſubſiſtit in ſe ipſa, ſed in alia illius ad inſtar conſtituta.

Secunda in genere ſuo abrogata eſt, nam excommunicatio minor, ſivè quæ Clericis propria, quæque poſita erat in privatione alicujus Communionis, ipſis peculiaris; ſive quæ Laicis & Clericis communis, quæque ut nunc facit, Sacramentorum participatione exchadebat, jam diu in deſuetudinem abiertunt, præter caſum commuticationis cum excommunicato denunciato, in quo poſterior adhuc incurritur.

Tertia durior apparet, præſentique diſciplinæ non conveniens, quâ nullus titulo Beneficii privatur propter obſtinatam à Choro abſentiam, niſi contumaci non Reſidentiæ conjuncta ſit.

Quarta, nempè ſuſpenſio contra eos, qui irreverenter Officia Divina celebrant, ſi alicubi incurratur, non vi Canonis, ſed vi Statuti, vel Epiſcopalis, vel Capitularis, incurritur.

REGULA CV.

De indeterminatis Juris pœnis contra peccantes in Divina Officia duo tantùm extant Textus qui mentionem faciant.

Prior eſt *Caput* 1. DIST. XCI. ſoloſque ſpectat Clericos, præcipiens ut modis omnibus ad Vigilias compellantur. Poſterior eſt *Caput* 1. *De Conſ.* DIST. III. Laicoſque tantùm reſpicit, jubens ut Sacerdotum ac Judicum curâ impediatur, ne ſaltationibus ac Canticis turpibus deturbentur Officia, iiſque adeſſe cogantur.

REGULA CVI.

Conceſſæ à Jure remunerationes iis, qui Divinis adſunt Officiis, temporales ſunt vel Spirituales.

REGULA CVII.

Remunerationes temporales ſunt diſtributiones aliàs indebitæ, præſentibus tantùm conceſſæ, eo fine, ut alacriùs aſſiſtant, tales autem eſſe deberent quæcumque legitimè impeditis denegantur.

Hinc diſtributiones, quæ è Præbenda deſumuntur, inter has remunerationes collocari non debent, cùm largitiones ſint è bonis illius, cui dantur, factæ; illarumque inſtitutio eſt pœnalis, non gratioſa, contra negligentes facta.

REGULA CVIII.

Etſi æqua admodùm ſit prædicta inter diſtributiones diſtinctio, in Jure non ſervatur, niſi in defunctorum anniverſariis.

Regula patet ex *Capite* 32. *De Præb.* in quo HONORIUS III. abſentes ſtudiorum cauſâ quotidianis frui diſtributionibus non debere declarat.

Exceptio deducitur ex eo quòd fundationes ſtrictè interpretandæ ſunt, undè niſi legitimè impeditis diſtributiones expreſsè adjudicent, illis frui non debent.

REGULA CIX.

In eo quòd ad Officia frequentanda, quæ ſpirituales res ſunt, temporalis commodi ſpe excitantur Clerici, timenda non eſt Simonia. *Cap.* 9. DIST. LXXIV.

REGULÆ RATIO: Tantum non eſt commodum, ut credi debeat, quem propter ipſum ſolum Officia frequentare, & ſi quis adeò eſſet lucri cupidus, ut diſtributionis lucrandæ cauſâ Officiis adeſſet, non Simoniacus, ſed Mercenarius habendus eſſet; dici enim non poteſt Eccleſiam, quæ diſtributiones inſtituit, ab iis, qui Divinis interſunt, lucrandas, ab aliis verò perdendas, eo dato pretio Officia emere velle, aut qui adſunt Officiis, illa vendere velle, aut æquivalens quid ab illis fieri.

REGULA CX.

Remunerationes Spirituales nihil aliud ſunt quàm Indulgentiæ certis Officiis annexæ, tùm pro abſentibus, tùm pro celebrantibus.

REGULA CXI.

Duo tantùm ſunt Officia, quibus à Jure annexæ ſint Indulgentiæ, nempè Officium Corporis & ſanguinis CHRISTI, & Officium Conceptionis Beatæ Virginis: dantur centum dies pro primis Veſperis, centum pro Matutinis, centum pro Miſſa, centum pro ſecundis Veſperis, & quadraginta pro Horarum parvarum qualibet, quadraginta quoque pro Completorio, centum pro Officio toto cujuſlibet Octavarum diei. Clem. I. *De Reliquiis &c.* EXTRAVAG. I. *eod. Tit.*

In hac remuneratione proportio ſervata non videtur, cùm 560. dies dentur pro Officio Feſti, & 100. pro Officio cujuſque diei Octavæ: ſed hæc enormis inæqualitas neceſſaria judicata eſt, ut augmentum notabile ſolemnitatis & devotionis primi diei.

REGULA CXII.

Quæ notatu digniora circa Officia Divina in Corpore Juris Hiſtorica referuntur, ad ſequentia reducuntur, ſolo numero diſtincta, ſervato ut plurimùm ſæculorum Ordine.

I. Exeunte ſæculo IV. Vigiliæ ſive Nocturna, quæ nunc *Matutinum* nuncupantur, jamjam inſtitutæ ſupponuntur, atque iis adeſſe Clericos debuiſſe adeò certum declaratur, ut qui ſine juſta cauſa ab

iis

ſis abeſſent, ſtipendio privati excommunicandi eſſent. *Concil.* CARTHAG. IV. *ann.* 398. *relatum in* Cap. 3. DISTINCT. XCI. Eodem tempore ſolemnes Paſchæ & Pentecoſtes Vigiliæ fieri conſueverant; inter iſtas & illas hoc interfuiſſe veroſimile, ut omnes fideles in prædictis ſolemnibus cum Clero per totam noctem Orationibus inſiſterent, in aliis verò communibus ſoli Clerici noctis partem orationi darent. *Cap.* 9. DIST. LXXVI. *è Divo* AMBROSIO *deſumptum.*

Dicet non nemo: „ Vigilias CARTHAGIN. *Concil.* „ non alias fuiſſe quàm Vigilias ſolemnes, ſeu quæ „ Feſtivitates ſolemnes præcedunt, idque colligi ex „ pœnarum gravitate, quibus illarum neglectus puni„ tur „. Verùm præterquàm quòd *Canon* CARTHAGINENSIS de ſolis Clericis loquitur, Vigiliæ autem ſolemnes, tàm Laicos quàm Clericos reſpiciebant, cùm utriſque præceptæ eſſent; privatio ſtipendii & excommunicatio minor comminatoria, qualis eſt haud dubiè de qua prædictus Canon, cùm Clericos tantùm ſpectet, nec ullam in ſe habeat anathematis notam, ſeveriores non videntur pœnæ pro contumaci Vigiliarum ſolemnium neglectu, qualem arguit ferendæ excommunicationis comminatio. Præterea GRATIANUS DIST. XCII. §. *Quod autem* per *Vigilias*, de quibus Canon CARTHAGINENSIS, Matutinas intelligit, eoque modo confirmat, quam ſecuti ſumus interpretationem.

Ineunte ſæculo V. decantandæ preces *Officia* vocabantur. *Cap.* 24. *De Conſ.* DIST. V. cujus hæc ſunt verba: *Nonne rationabilis homo Dignitatem amittit, qui vel Jejunium Charitati, vel Vigilias prefert ſenſus integritati, ut propter abſtinentiam immoderatam, atque indiſcretam Pſalmorum, vel Officiorum decantationem, &c.* Deſumitur hic locus è Monachorum Regula, quæ apud HIERONYM. habetur; ſed illam Regulam HIERONYMI non eſſe, colligitur ex eo quòd in fine citati *Capitis* legitur, quòd quandò Pſalmus, Miſſave, pro cunctis animabus dicuntur, non minùs quàm ſi pro uno quolibet ipſorum diceretur, accipitur; ſimiles enim Quæſtiones nondum agitari cœperant; quia nondùm factæ fuerant donationes cum onere certi numeri Precum vel Miſſarum. Sæculo IV. Pſalmorum recitatio Monachalium exercitationum non minima erat. *Cap.* 33. *Ead.* DIST. In eo enim Sanctus HIERONYMUS ad ruſticum Monachum de vivendi forma hæc habet: *Dicatur Pſalterium ad verbum*, legendum *diſcatur*, ſed cum Pſalterium diſceretur or recitaretur, utraque lectio ad propoſitum facit.

II. PELAGIUS I. *anno* 557. coegerat ELEUTHERIUM, ut promitteret ſe curaturum Vigilias in Eccleſia ſua quotidiè celebrari, promiſſio ſcripto Mandata in ſcrinio ſervabatur, ELEUTHERIUS quod in ſe erat faciens, ut promiſſa res impleretur, Clericis nolentibus impleri non poterat; idcircò de Clericis apud PELAGIUM conqueſtus, qui reſpondit, *illos debita objurgatione compeſcendos, & modis omnibus Vigiliis vacare compellendos.* Refertur *Capite* 1. DIST. XCI.

Præter relatum locum nullus in toto Juris Corpore reperitur, qui adeò clarè doceat Matutinas vel Nocturnum Officium Vigilias nuncupata fuiſſe; non enim aliud per *Vigilias quotidianas* intelligere eſt quàm *Matutinas*; de aliis verò locis idem dici non poteſt, *Vigilias* in iis aliud eſſe non poſſe quàm *noſtras Matutinas*;

III. Certum ex exeunte ſæculo IV. quotidianum pſallendi Officium quoad Matutinas & Veſpertinas viguiſſe, Clericos autem iis adeſſe adeò obligatos fuiſſe, ut niſi moniti ſeſe corrigerent, graviter punirentur; utrumque enim clarè docet *Concilium* TOLETANUM I. *eo tempore celebratum* & Caput 9. DISTINCT. XCII. *relatum ex Concilio* MARTINI *Papæ*, id eſt, *ex Capitulis* MARTINI BRA-

CHARENSIS quæ eo nominè citat GRATIANUS. Certum eſt quoque, initio ſæculi VI. Matutinas & Veſpertinas in Provincia NARBONENSI quotidiè dictas, necnon in Provincia TARRACONENSI; nam *Concilium* AGATHENSE celebratum anno 506. & *Concilium* GERUNDINENSE celebratum anno 517. dicendas fuiſſe quotidiè ſupponunt; prius, dum præcipit, ut omnibus diebus dicantur Matutini Veſpertini Hymni; poſterius verò, cum poſt Matutinas & Veſpertinas Orationem Dominicam omnibus diebus proferri jubeat. Textus in quibus hæc habentur, ſunt *Capit.* 13. 14. *De Conſecrat.* DIST. V. Certum eſt iterùm eodem tempore de Pſalmis fuiſſe deſumpta Capitula, cùm id expreſsè dicat *Concilium* AGATHENSE Cap. 13. *De Conſ.* DIST. V. Certum eſt ante ſæculum VI. in Provincia ſaltem TARRACONENSI, nec Matutinas, nec Veſpertinas finitas fuiſſe per Orationem Dominicam, atque hanc Orationem poſt alias Horas, ſi quæ erant, ibi dici non conſueviſſe; cùm GERUNDINENSE *Concilium anni* 517. poſt Matutinas & Veſpertinas hanc Orationem dici præcipiat. *Cap.* 14. *De Conſecratione* DIST. V.

IV. An ex Hiſpania, an ex Gallia ortum habuerit præclariſſima ſimul & juſtiſſima circa Officium Divinum Regula, quoad Officii Ordinem Eccleſias cujuſque Provinciæ ſeſe conformare debere Metropolitanæ, neſcitur; eodem anno nempè 517. celebrata ſunt *Concilium* APONENSE in Gallia; & *Concilium* GERUNDENSE in Hiſpania. Prioris Canon refertur *Capite* 31. *De Conſ.* DIST. I. Poſterioris *Capite* 31. *De Conſ.* DIST. II. Ex his autem *Conciliis*, quorum Canones in Corpore Juris referuntur, nullum eſt antiquius, nec Galliæ, nec Hiſpaniæ *Concilium*, nec aliud cujuſvis Regionis, in quo prædicta Regula legatur.

Ratio verò hujus Regulæ, petita ex eo quòd Comprovinciales Epiſcopi à Metropolitano conſecrantur, in ſolo TOLETANO XI. *Concilio ann.* 675. celebrato legitur; & qui illam Canon continet, habetur *Capite* 13. DIST. XII. Ex quo cœperunt Pontifices Epiſcoporum Conſecrationem ſibi vindicare, ita ut vel ipſi illos conſecrarint, vel Conſecrationem commiſerint, ex eo cunctas Eccleſias Officio Romanæ Eccleſiæ ſubjicere potuerant.

Quod de ratione dictum eſt, de pœna contra Regulæ illius tranſgreſſores dicendum. Pœna autem hæc in eo ſita eſt, quòd ſex menſibus Communione privati apud Metropolitanum ſub Pœnitentiæ cenſura permaneant corrigendi, quatenùs apud illum & Pœnitentiæ tranſgreſſionis culpam lacrimis diluat, & neceſſariam Officiorum doctrinam addiſcat. Quæ pœna non abſimilis videtur illi quâ quis in Seminario Metropolitani ſub ejus oculis detineretur.

Circa annum 530. FELICIS III. vel IV. de octava Dedicationum Eccleſiarum mentionem facit, ut de re ſervanda *Cap.* 17. *De Conſ.* DIST. I.

V. Verſus medium ſæculi VI. in Monaſteriis contrariæ principalis Eccleſiæ uſui circa Officia Conſuetudines jamjam introductæ erant; *Concilium* etenim BRACHARENSE I. *anni* 563. prohibet, ne Monaſteriorum Conſuetudines cum Regula Eccleſiaſtica permiſceantur; ſicut autem per Eccleſiaſticam Regulam Principalis Eccleſiæ uſum intelligit, ita per Conſuetudines Monachales, quas cum illa Regula permiſceri vetat, illas conſuetudines intellectas vult quæ principalis Eccleſiæ uſui contrariæ ſunt. Cùm BRACHARENSE *Concilium* mox citatum, relatum *Capite* 14. DIST. XII. prædictas Monachales Conſuetudines non abroget, ſed prohibeat tantùm illas introduci in Eccleſiam Principalem, indicat Monachis jam permiſſum fuiſſe nonnulla Officia, aliter quàm in Eccleſia Principali fiebat, celebrare: officia autem circa quæ id Monachis indultum erat, illa profectò erant quæ januis clauſis, extraneoque

nullo admiſſo celebrabant, ſed quoad publica Officia, nempè Veſperas, Matutinum, ut etiam & Miſſam verſus ſæculi VII. finem, nondum ab uſu Principalis Eccleſiæ diſcedere ſibi licebat; hoc ſaltem ita conſtitutum erat à *Concilio* TOLETANO XI. *ann.* 675. celebrato, ut videre eſt in *Capite* 13. DIST. XII. in quo etiam legitur *quòd peculiare in Officiis habebant, id ab Epiſcopis indultum fuerat, & juxta illorum voluntatem implendum erat.*

VI. Sæculo VII. in Gallia ac in Hiſpania extabant Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, & ex quolibet iſtorum genere aliqui Hymnos ab hominibus in laudem Dei compoſitos, utpote res è Scripturis non ſumptas, rejicientes; hos autem *Concilium* TOLETANUM IV. *anni* 633. damnavit, prohibens, *Ne ullus eorum, qui Concilium componebant*, quique nonniſi Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi eſſe poterant, *hujuſmodi Hymnos ulteriùs improbaret*; atque ut omnibus Decreti ſui æquitas pateat, in illo varias rationes inſerit, quibus oſtendat, hujuſmodi Hymnos recipiendos, inter quas potiſſima videtur, quòd Preces, ſive Orationes, aliundè quàm ex Sacra Scriptura deſumptæ, in Officio uſu receptæ ſint. Pœnam autem Decreto adjicit, nempè excommunicationem majorem ferendæ ſententiæ, cujus pœnæ gravitate, quanti momenti putet Decretum ſuum, manifeſtum facit. Relatum Decretum legitur *Capite* 54. *De Conſ.* DIST. I. in quo inter Hymnos rejectos recenſet, quos Beatiſſimi HILARIUS & AMBROSIUS in laudem Dei, & in Apoſtolorum, & Martyrum triumphos ediderant.

Ineunte ſæculo VIII. Officii Lectiones in unum Corpus redactæ erant; idem factum fuerat de Antiphonis: Id teſtatur BEDA, de Lectionario & Antiphonario mentionem faciens *Capite* 5. DIST. XXXVIII. Eodem ſæculo exeunte fideles diebus Jejunii Veſpertinis Officiis adeſſe tenebantur, ac ſi cùm adeſſe poterant ab illis abeſſent, non jejunare decebantur; ad Jejunium enim requirebatur, ut ad Miſſam concurreretur, & auditis Miſſarum ſolemnibus, & Veſpertinis Officiis, & largitis eleemoſinis ad cibum accederetur.

Ex eo quòd teſtante NICOLAO I. *ann.* 864. *Cap.* 56. *De Conſ.* DIST. I. Hymnus *Gloria in Excelſis* die in Cœna Domini inter Miſſarum ſolemnia in Eccleſia Romana dici conſueverat, inferri certò non poteſt *Alleluia* in Officio tunc etiam dici ſolitum fuiſſe; quia triſtitiæ ſigna hoc die quoad Miſſam tantùm intermittuntur; ſed ex eo quòd idem NICOLAUS inſinuat, extra hunc diem in Quadrageſima *Gloria in Excelſis* dici non conſueviſſe, inferre licet idem factum de *Alleluia*, quia eadem eſt conditio hujus ac illius Hymni conditio quoad illorum intermiſſionem tempore triſtitiæ. Utrumque à Septuageſima ad Paſcha intermitti conſueviſſe ſæculo XI. fidem facit LEO IX. *ann.* 1050. Cap. 55. *De Conſ.* DIST. I. in quo hujus intermiſſionis affert cauſam myſticam ævo noſtro non probandam.

Capite 1. *De Conſ.* DIST. III. è *Concilio* LUGDUNENSI ignoto tempore celebrato deſumptum, quod tamen conjicere fas eſt ante ſæculum IX. vel X. non fuiſſe celebratum, ex eo quòd Feſti Aſſumptionis Beatæ Virginis antea incogniti meminit, duo docet apud GRATIANUM alibi non reperienda: 1. Feſta, ideòque Officia, à Veſpera ad Veſperam celebranda: 2. Nonnulla Officia per octo dies celebranda. Prius apud GREGORIUM IX. quoque habetur *Capite* 1. *De Feriis* è *Concilio* apud COMPENDIUM ignoti temporis deſumptum. Poſterius verò tùm apud GREGORIUM eumdem *Capite* 4. *De Feriis*, tùm in CLEMENTINIS, CLEMENTINA *unica De Reliquiis*, *&c.* tùm in *Capite* 1. *eod. Tit.* EXTRAVAG. COMMUN.

Concilium Generale ſub GREGORIO VII. celebratum *ann.* 1078. Cap. 15. *De Conſ.* DIST. V. refert tunc temporis extitiſſe, qui quotidianis diebus tres tantummodò Pſalmos & tres Lectiones celebrarent, atque *illos non ex Regula Sanctorum Patrum, ſed ex faſtidio & negligentia probari hoc facere.*

In Italia verſus ſæculum XII. introductum fuerat, ut Sanctimoniales cum Canonicis vel Monachis in uno Choro convenientes pſallerent, quod tamquam rem indecentiâ ac periculo plenam prohibuit INNOCENTIUS II. *in Concilio* ROMÆ habito *ann.* 1139. Refertur *Canone* 25. CAUS. XVIII. QUÆST. II. §. *Simili modo.*

Paulò poſt medium ſæculi XII. declaratum eſt Moïſis Præceptum circa Feſtorum principium & finem *à Veſpera ad Veſperam, celebrabitis Sabbatha veſtra*, in Chriſtianorum Feſtis locum non habere, ſed pro iſtorum qualitate & diverſatum Regionum Conſuetudine priùs, vel tardiùs tùm incipienda, tùm finienda; & circa Feſtorum qualitatem hoc obſervandum, quòd illorum magnitudo exigat, illa priùs incipere, tardiùs terminari. Refertur *Capite* 2. *De Feriis* deſumpto ex ALEXANDRO III. ad Archiepiſcopum TARDONENSEM, STRIDONENSEM vel STRIGONIENSEM ſcribente; ALEXANDER autem III. ad Pontificatum *ann.* 1159. promotus eſt.

Anno 1212. INNOCENTIUS III. docuit quomodò interpretandæ Orationes, quibus petitur, ut Officia divina Sanctis proficiant; illiuſque Doctrinæ ſumma hæc eſt, ſenſum illarum Orationum eſſe, ut à fidelibus Sancti magis ac magis glorificentur, vel ſi quâ gaudent in Cœlo Gloria augeri poſſit augeatur: hæc habentur *Capite* 6. *De Celebrat. Miſſarum* in quo INNOCENTIUS variis ab Archiepiſcopo LUGDUNENSI propoſitis Quæſtionibus reſpondet, inter quas hæc erat, cur Sacra Beati LEONIS his concepta verbis, *Annue nobis, ut animæ famuli tui* LEONIS *hæc proſit oblatio* in iſtam mutata eſſet: *Annue ut interceſſione Beati* LEONIS *hæc nobis proſit oblatio.* Cui reſpondens §. 2. poſtquam dixit Sanctos, tàm Confeſſores quàm Martyres, noſtris non egere Orationibus, quia Beati; ſed è contra nos illorum interceſſione indigere, quæ relata ſunt addit.

Eodem anno nempè 1212. INNOCENTIUS III. Archiepiſcopo BRACHARENSI ſcribens teſtatur in Eccleſia Romana diebus profeſtis ſæpiùs dimitti, *Te Deum* in Laudibus Matutinis, quàm dicatur, idque ut inter ſolemnitatem & commemorationem differentia oſtendatur. *Cap.* 4. *De Celebr. Miſſar.* Hinc colligere eſt *Te Deum* ad Laudes tunc pertinuiſſe.

Concilium Generale ſub INNOCENTIO III. celebratum *anno* 1216. circa Officium hæc habet: „ Dolentes referimus, quòd non ſolùm quidam minores „ Clerici, verùm etiam aliqui Eccleſiarum Prælati „ in comeſſationibus ſuperfluis & fabulationibus „ illicitis (ut de aliis taceamus) ferè medietatem „ noctis expendunt, & ſomno reſiduum relinquentes, „ vix ad diurnum concentum avium excitantur, „ tranſcurrendo undique continuatâ ſincopâ Matu„ tinum.

Hinc videre eſt Nocturnum Officium inter Clericos abrogari cœpiſſe, eò quòd voluptuoſa illorum vita ad Officium canendum pigros effecerit. Videre eſt etiam Nocturnum Officium jam dictum Matutinum, idque ex tempore, quo illud dicebatur; de eodem abuſu pſallendi tranſcurrendo & ſincopando loquitur *Concilium* VIENNENSE *anni* 1312. CLEMENTINA I. *De Celebr. Miſſar.* in qua præterea notatu digna hæc leguntur: „ Quòd Clerici nedum ad Cho„ rum tardiùs veniebant, ſed ante finem Officii ſine „ juſta cauſa frequenter exibant, aves interdùm por„ tabant, vel portari faciebant, caneſque ſecum duce„ bant venaticos, & quaſi nihil prætendentes de Cleri„ cali militia, in Corona, Veſtibus & Tonſura, Di„ vina etiam Officia nimis indevotè celebrare præ„ ſumebant. Nonnulli eorum Laicis permixti in „ Feſtorum certorum Vigiliis, dùm Eccleſiis Ora„ tioni inſiſtere debebant, non verebantur in ip„ ſis, earumque Cœmeteriis, Choreas facere diſſolutas „ &

Google

& interdùm canere cantilenas, ac multas inſolentias perpetrare, ex quibus Eccleſiarum, Cœmeteriorumque violationes, inhoneſta, variaque quandòque delicta ſequebantur, & Eccleſiaſticum plerumque Officium perturbabatur, in Divinæ Majeſtatis offenſam & adſtantium ſcandalum populorum. Ex eadem cauſa naſcente *ann.* 1312. CLEMENS V. in *Concilio* VIENNENSI circa Officium Feſti Corporis & Sanguinis CHRISTI ſic loquitur: „ Nos CHRISTI „ Fideles ad colendum tantum Feſtum & celebran„dum donis volentes ſpiritualibus animare, omni„bus verè Pœnitentibus & confeſſis, qui Matutinali „ Officio Feſti ejuſdem in Eccleſia, in qua idem cele„brabitur, interfuerint, centum; qui verò Miſſæ, „ totidem; qui verò Veſperis ipſius Feſti primis in„terfuerint, ſimiliter centum; qui in ſecundis, to„tidem; qui Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, ac Com„pletorii Officiis interfuerint, pro qualibet Hora„rum ipſarum, quadraginta; illis autem, qui per „ Octavas illius Feſti Matutinalibus, Veſpertinis, „ Miſſæ, ac prædictarum Horarum Officiis interfue„rint, centum dies ſingulis Octavarum diebus, de „ Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum „ Apoſtolorum ejus Petri & Pauli autoritate confiſi, „ de injunctis ſibi Pœnitentiis relaxamus „. Refertur CLEMENTINA *unica*, *De Reliquiis*.

Primam hîc habes conceſſam à jure Indulgentiam pro fidelibus, ad Divino Officio certis diebus aſſiſtendum, excitandis. Qui illud celebrant Clerici inter illos qui indulgentiam lucrantur comprehendi nemini dubium videri poteſt, etſi de iis ſolùm, qui interſunt, ſermo fiat, nam celebrantes interſunt.

Cùm de Laudibus hìc nulla fiat mentio, etſi ſingulas Horas *Concilium* recenſeat, credere licet Laudes de Matutino comprehendi.

Ad lucrandam indulgentiam non ſufficit Officii Horæ cui annectitur adeſſe, ſed prætereà requiritur, ut aſſiſtentes verè pœnitentes ſint & confeſſi. Indulgentia conceſſa in relaxatione de injunctis pœnitentiis poſita eſt.

Quamquam Matutinæ cum Laudibus duplo longiores ſint quàm Veſperæ, ac minus opportuno tempore dicantur, non major his Horis quàm iſtis annectitur Indulgentia, quod haud dubiè provenit ex eo quòd Veſperæ, ut principium & finis Feſti, maxima cum ſolemnitate dicerentur.

Feſtum Corporis CHRISTI ſub duplici Officio fuiſſe tunc celebratum patet ex eo quòd de duabus Veſperis mentio fit; alias Officii Partes duplices non habuiſſe colligere eſt ex eo quòd de illis non meminit citata CLEMENTINA, iiſque ut & Veſperis Indulgentia annexa fuiſſet, ſi extitiſſent.

Quam *Concilium* VIENNENSE conceſſit in honorem Feſti Corporis & Sanguinis CHRISTI Indulgentiam, eamdem SIXTUS IV. *ann.* 1477. extendit ad illos, qui circa Feſtum Conceptionis fecerint, quæ circa Feſtum Corporis CHRISTI facienda ſunt, ut Indulgentiæ illius fructus obtineatur. Refertur in EXTRAVAGANT. I. *De Reliquiis*, *&c.* Nonnulla tamen hìc peculiaria ſunt.

I. De celebrantibus expreſſa fit mentio, quod confirmat interpretationem factam.

II. Miſſa & Officium Beatæ Virginis dicenda ſunt juxta Ordinationem Magiſtri LEONARDI DE NOGAROLIS Clerici VERONENSIS, SIXTI Notarii & juxta Inſtitutionem, quæ à SIXTO emanavit.

III. Indulgentiam priorem ab URBANO IV. primùm conceſſam, & à *Concilio* VIENNENSI tantùm confirmatam.

IV. Peccatorum remiſſionem vocat SIXTUS quam CLEMENS V. relaxationem de injunctis nuncupavit; Indulgentia autem *peccatorum remiſſio* dicitur, quia pœnam peccati remittit.

Eodem *ann.* 1312. ab eodem *Concilio* VIENNENSI Cardinalium & Epiſcoporum Commenſalibus indultum eſt, ut illorum Officium dicere poſſint, quin ad proprium teneantur. CLEMENT. II. *De Celebratione*.

BONIFACIUS VIII. nonnullorum Prædeceſſorum ſuorum, qui ſpecialis devotionis affectum proſequentes aliquorum Feſta Sanctorum ſub duplici Officio celebranda ordinaverunt, veſtigiis inhærens præcipit ſub duplici Officio celebrari præcipuas Apoſtolorum, Evangeliſtarum, & Confeſſorum Feſtivitates. Qui fuerint illi Prædeceſſores, an Antiqui an Moderni, cùm non exprimat BONIFACIUS, hinc divinare non licet, quo tempore celebriores Sancti coli ſub duplici Officio cœperint, certum eſt tantùm ante BONIFACIUM. VIII. hoc jam introductum fuiſſe.

Quid per Officium duplex intelligeretur, credere eſt nil aliud quàm iteratum Officium, nec de illo duplici Officio ex hodierno judicandum; certum eſt enim ſub ALEXANDRO III. jamjam conſuetum fuiſſe, ut pro magnitudine ſua dies Feſti celebrarentur, ita ut quo majores erant priùs inciperent & tardiùs terminarentur, undè ſicut temporis duplum Feſtorum quorumdam celebrationi inſumebatur, ita quoque ut duplex Officium in illo temporis ſpatio fieret, conveniens erat.

In Corpore Juris circa ritum Conſtitutio Pontificum, quâ per totam Eccleſiam ritus quidam ſervari præcipiatur, antiquior nulla quàm mox citata.

Nec obſtat *Caput* 71. *De Conſ.* DIST. I. nam 1. Germanos & Gallos tantùm reſpicit: 2. Falſitate ſuſpectus eſt iſte Textus, tùm propter inſcriptionem, tùm quia CAROLUM MAGNUM in Gallias primùm Romanæ Eccleſiæ ritum invexiſſe conſtat.

SECTIO VIII.

Regulæ circa Cantum Eccleſiaſticum, è Corpore Juris Canonici depromptæ.

Pauca de Cantu in Jure, ſed hæc continent quidquid de illo ſcitu dignius; nempè I. An Cantus proprius ſit Officio publico, & quomodò? II. Quæ origo illius? III. Quis finis proximus? IV. Quæ ſignificent hæc verba *Concentor*, *Præcentor*, *Succentor*? V. In quo differant, pſallendi ordo, & pſallendi modus? VI. Quot cantandi modi, & quod diſcrimen inter illos? VII. Quæ diſpoſitiones mentis & corporis afferendæ ad Cantum? VIII. Quibus Clericis competebat, vel non, cantandi Officium, an Lectoratus ordinem illud expoſcebat? IX. Quæ poteſtas Epiſcopi, Archidiaconi, Primicerii circa Canonem, hac in re quod inter illos diſcrimen? X. Quæ erga Monachos, Monialeſve circa cantum notanda? XI. An obligati ad Cantum per ſe ſemper canere teneantur; quæ, & qualis exceptio?

REGULA I.

Loquentes de Cantu Eccleſiaſtico Canones Officium publicum, non privatum, reſpiciunt: de illo tamquam de re præcepta loquuntur.

REGULÆ RATIO. Utrumque cantari poteſt, & propter quas cauſas quis eximendus ab Officio publico, propter eaſdem eximendus eſt à canendo privato; illæ autem cauſæ aliæ non ſunt quàm quæ legitima impedimenta dicuntur; qualia ſunt infirmitas, evidens Eccleſiæ utilitas, cæteraque hujuſmodi, quæ non patiuntur, ut quis Officium privatum canat: ſed nullum extat Præceptum de Cantu privati Officii; ſed frequens de Cantu publici.

REGULA II.

Cantûs Eccleſiaſtici Autorem CHRISTUM, Apoſtoloſque, indigitant nonnulli Juris Textus.

Huc facit 1. *Cap. ult. De Conſ.* DIST. I. in quo *Concilium* TOLETANUM IV. *ann.* 633. Hymnos in Eccleſia canendos probat, tùm exemplo CHRISTI poſt Cœnam Paſchalem Hymnum canentis, tùm PAULI Præcepto,

EPHES. *Cap.* 5. verſ. 11. 18. 19. ſic concepto: *Implemini Spiritu Sancto, loquentes vobis ipſis in Pſalmis, Hymnis & Canticis Spiritualibus.*

Huc etiam facit *Cap.* 1. DIST. XCII. in quo S. HIERONYMUS ex ultima versûs 19. mox citati parte à *Conc.* TOLETANO omiſſâ, nempè *Cantantes & pſallentes in cordibus noſtris Domino*, colligit quomodò cantandum ſit, atque exiſtimat præceptum à Paulo cantum tàm corde quàm ore faciendum.

REGULA III.

Notatus à Jure Eccleſiaſtici Cantûs finis eſt, ut ad compunctionem excitetur audientium animus. *Cap.* 1. DIST. XXI. §. 15. vel quod eòdem recidit, ut fidelium devotio accendatur. *Cap. Unic. De Vita & Honeſtate.* EXTRAVAG. COMMUN. Hinc qui contrarium operari poteſt effectum, Cantus omnis prohibetur.

REGULA IV.

Qui cum aliis canit, Cantoris nomine dignus non eſt, niſi Concentor etiam ſit, concinit autem qui conſonat. *Ibid.* §. 16.

REGULA V.

Cantor vel Concentor alius eſt Præcentor, alius Succentor. Præcentor, qui vocem præmittit in Cantu; Succentor, qui ſubſequenter canendo reſpondet. *Ibidem.*

REGULA VI.

Pſallendi ordo cum pſallendi modo confundendus non eſt: Prior idem videtur ac forma in componendo Officio ſequenda, tàm quoad partium qualitatem, quàm quoad illarum diſpoſitionem; is autem eſt quem immediatè pendere à Metropolitano diximus. Pſallendi modus idem videtur ac canendi modus. Proximam circa illam poteſtatem Primicerio tribuit. *Cap.* 1. DIST. XXV. §. 13. Quod ad executionem reſtringendum eſt.

Nec obſtat quòd pſallendi modus pſallendi ordini ibidem conjungatur, quia uterque debet eſſe diverſus pro diverſitate temporum, quod inſinuant hæc verba ſequentia, *in Choro pro ſolemnitate temporum.*

REGULA VII.

Pſallendi modi alii congruunt Cantûs Eccleſiaſtici fini, alii non congruunt.

REGULA VIII.

Prioris generis ſunt illi, qui dignos faciunt Cantores, ut de illis dicatur quòd dulcis in eorum ore reſonat ſunus, quòdque corde ſuſcipiunt Deum dum loquuntur verbis. EXTRAVAG. *unic. De Vita & Honeſt.* Sunt etiam illi, quibus ſub maturo tenore, diſtinctaque gradatione cantatur, ita ut eâdem diſtinctione collibeant & maturitate delectent. *Ibidem.*

REGULA IX.

Poſterioris generis illi ſunt, qui à S. HIERONYMO moduli Theatrales vocantur. *Cap.* 1. DIST. XCII. Sunt illi, quibus Eccleſiaſtici Cantus integritas læditur: Quales autem ſunt in quibus Cantores melodias hocquetis interſecant, diſcantibus lubricant, triplis & motelis vulgaribus inculcant, adeò ut interdum Antiphonarii & Gradualis fundamenta deſpiciant, ignorent ſuper quo ædificant, tonos neſciant quos non diſcernunt, imò confundunt; cùm ex notarum multitudine aſcenſiones pudicæ, deſcenſioneſque temperatæ, plani Cantus, quibus toni ſecernuntur ad invicem obfuſcentur: Currunt enim & non quieſcunt; aures inebriant & non medentur; geſtibus ſimulant quod depromunt, quibus devotio quærenda contemnitur, vitanda laſcivia propalatur EXTRAVAG. *unic. De Vita & Honeſt. Cleric.*

REGULA X.

Ad congruum cantandi modum pertinent quicumque Canones, quibuſcum animi corporiſque diſpoſitionibus cantandum ſit docentes.

REGULA XI.

Hujus generis Canones non alii ſunt quàm *Cap.* 9. *De Celebrat. Miſſar.* in quo præcipitur, ut Officium tàm Nocturnum quàm Diurnum devotè ſtudioſèque cantetur. *Cap.* 24. *De Conſ.* DIST. V. quod cum puritate cordis & ſerenitate ac hilaritate ſpirituali canendum dicit. CLEM. I. *De Celebr. Miſſar.* quæ præterea docet in corona, veſte, & Tonſura convenienti, pſallendum eſſe.

REGULA XII.

Sicut nec canendi modo, ita nec exemplo cuiquam Cantores ſcandalo eſſe debent, nec iſto, aliove modo Deo diſplicere.

Hinc Cantori dum ordinabatur, dicebatur: „ Vide „ ut quod ore cantas, corde credas, & quod ore cre- „ dis, operibus comprobes „. *Cap.* 20. DIST. XXIII. Hinc de Cantore dicit S. HIERONYMUS: „ Non vo- „ ce, ſed corde Deo cantare debere, nec in Tragœdo- „ rum modum guttur, fauceſque dulci medicamine „ liniendo ad cantum ſe præparare; ſed in timore, „ in opere, in ſcientia Scripturarum „. *Cap.* 1. DIST. XCII. Hinc S. GREGORIUS conqueritur, quòd dum in Cantore blanda vox quæritur, congrua vita quæri negligatur, quodque indè accidat, ut Cantor Deum moribus ſtimulet, cùm populum vocibus delectat.

REGULA XIII.

In pulpito pſallere non licet, niſi ordinatis ab Epiſcopo Lectoribus. *Cap.* 3. DIST. XCII.

Huic Canoni adverſari videtur *Canon* 20. DIST. XXIII. in quo Cantori ſola Presbyteri juſſione ordinato plena cantandi poteſtas tribuitur, cùm Cantor hujuſmodi Lector non eſſet ab Epiſcopo ordinatus; ſed *Canon* 20. de pulpito mentionem non facit, ideoque ad Cantum extra pulpitum reſtringi poſſet; quæ tamen conciliatio non placet, vix enim credere eſt quem ad canendum ordinatum à canendo in pulpito excluſum; quapropter ex locorum diverſitate, temporumve, quibus conditi ſunt, Canones prædictos conciliare mallemus.

Pro priori conciliatione quæ rejecta eſt, dicere poſſet aliquis: „ *Canon* 3. *citatus* manifeſtè inſinuat „ extra pulpitum pſallere poſſe qui Lector non eſt „ ordinatus, ideòque duplex eſſe Cantorum genus, „ aliud nempè illorum, quibus in pulpito pſallere fas „ eſt, aliud illorum, qui nonniſi extra pulpitum pſal- „ lere poſſunt „: Sed nihilominùs rejicienda eſt illa conciliatio; verum enim quidem eſt extitiſſe Cantores, quibus in pulpito pſallere nefas erat; illos autem fuiſſe ad canendum ordinatos, propter allatam ſuprà rationem, negamus, credimuſque è contra non alios illos fuiſſe quàm Laicos canendi peritos, quibus in Eccleſia cantare licuiſſe veroſimillimum eſt, tùm

propter

propter Divi Pauli verba ſuprà citata, quæ ad omnes fideles diriguntur; tùm propter S. Apollonii Abbatis dictum apud Palladium relatum & à Gratiano citatum *Cap.* 16. *De Conſ.* Dist. III. nempè diem Dominicam Hymnis, & Pſalmis & Canticis ſpiritualibus tranſigendam; Apollonius enim, ad inſtar Divi Pauli, Cantum qui fit in Eccleſia ab alio hac in re non diſtinguit, nec à Clericis Laicos. Hæc Regula XIII. jamdiu in Gallia ſaltem exolevit, Laici canunt in pulpito.

REGULA XIV.

In Eccleſia Romana Diaconos ad Cantoris Officium eligere non licebat. *Cap.* 2. Dist. XCII.

REGULA XV.

Cantoribus Orariis uti & cum illis pſallere prohibetur. *Cap.* 28. Dist. XXIII.

Sicut præcedens Regula Diaconis Cantoris Officium interdicit, ita & præſens Diaconalis ornamenti uſum Cantoribus prohibet. Quòd prohibitio poſterior quàm prior conveniens ſit, oſtendit, indicans tàm dedecere Diaconum, ut multùm inferioris ſibi Cantoris Officium exerceat, quàm dedecet, ut Cantor Diaconi ſibi pluribus gradibus ſuperioris ornamentum aſſumat.

Prioris ejuſdem prohibitionis juſtitia aliis ex Titulis in Jure comprehenſis declaratur: I. Quòd vocis modulationi tempus inſumerent Diaconi, ſive extra Chorum, ſive in Choro, quod ipſis neceſſarium erat ad Prædicationis Officium, & ad eleemoſinarum ſtudium, ſive Diſpenſationem, majoris autem momenti Officium alii minoris utilitatis præponendum nemo dubitat.

II. Dum blanda vox quærebatur, quæri congrua vita negligebatur. Adde quòd, ut vulgò dicitur, Doctores quales eſſet debent, Diaconi Cantores eſſe non conſueverint, quòdque è contra qui ad Cantum bene diſpoſiti ſunt, ad ſcientias minùs apti ſint.

REGULA XVI.

Jure Communi ſingulas Officii horas per ſe & Clericos ſuos, vel per Clericos ſolos, cùm per ſe non poteſt, canere tenetur Parochus. *Cap.* 1. *De Celebrat. Miſſ.*

Non obſtat hunc Canonem à *Concilio* Particulari deſumptum, ideòque non Generalem, qualis quæ ad Jus Commune ſtabiliendum requirtur, autoritatem habere; ex eo enim quòd in Corpore Decretalium inſertum fuit, eamdem habuit ac iſtud autoritàtem, proindeque univerſalem.

REGULA XVII.

Quoad maximam Parochiarum partem Juri Communi derogavit uſus, quo in illis jamdiù ceſſavit publica Horarum decantatio, ſaltem quotidiana.

REGULA XVIII.

Monachi & Moniales intra Clauſtra Officium canere cœperunt ſtatim atque à communi fidelium Conventu exempti ſunt.

REGULA XIX.

Quandò Monialibus Presbyter præponi cœpit, Moniales Officium in Oratoriis ſuis cantare cœperunt.

REGULA XX.

Etſi de Præpoſito Monialibus Presbytero, nullus Juris Textus loquatur antiquior quàm *Canon* II. Caus XVIII. Quæst. II. qui eſt ſæculi IV. tunc demùm inſtitutionem hanc ortum habuiſſe certum non videtur.

Posterioris Partis Ratio: *Concil.* Carthaginense IV. *anni* 398. præſupponit Præfectum hujuſmodi jam inſtitutum, cùm dumtaxat præcipiat ut Religioſis fœminis præponendus ab Epiſcopo probetur.

REGULA XXI.

Circa Cantum de Monialibus, aliiſve ſimilibus, non aliud expreſsè dicitur in Jure Canonico, quàm illas cum Canonicis vel Monachis in uno Choro cunvenire non debere ad pſallendum. *Cap.* 25. Caus XVIII. Quæst. II. §. *Simili modo.*

Regulæ Ratio petitur, vel ex indecentia, vel ex periculo, vel ex utroque ſimul juncto.

REGULA XXII.

Quicumque ad Officia Divina publicè recitanda tenentur, ad canendum obligantur.

Recitatio publica à privata ſolo Cantu differt: Hinc ſicut qui privatim recitare tenentur, per ſe recitare debent, & ſi per alium recitent, obligationi ſuæ non ſatisfaciunt; ſic qui publicè recitare tenentur, Officio deſunt ſuo ſi per alios recitent. Id fusè oſtenſum eſt, dum *De Canonicis* in Collectione Canonum extra Corpus Juris maxima ex parte vagantium.

REGULA XXIII.

Sine juſta cauſa Vicarios, ſive perpetuos; ſive temporaneos, Canonici inſtituere non debent, inſtituti autem in canendo præſentes Choro Canonicos juvare tantùm debent, non ipſi ſoli cantare.

Vicariorum ad canendum inſtitutorum genus duplex diſtinguendum eſt, alii nimirùm ſunt, qui abſentium ſive aliàs impeditorum vices ſupplere debent; alii, qui ad præſentes coadjuvandos deſtinantur.

De utroque genere loquitur prior Regulæ Pars; idque non immeritò, nemini ſiquidem licet proprium in alios onus tranſmittere, nec cum aliis illud partiri retentâ ſibi oneris mercede, niſi legitimè impeditus ſit, vel ferendo oneri non ſit.

Poſterior Regulæ Pars patet ex eo, quòd Vicarii poſterioris generis ſimiles ſint Vicariis Parochorum Coadjutoribus, qui *in partem oneris* vocantur.

Neutrum faciendum ſine Superioris autoritate; qui de neceſſitate judicet, & à ſervitio perſonali diſpenſet, ſi talis viſa fuerit, quæ hanc Diſpenſationem requirat.

Cætera, quæ ad Cantum Eccleſiaſticum pertinent; habes in præfata Collectione, ubi de illo variis locis amplè agitur.

SECTIO IX.

De Clericorum Reſidentia Regulæ è Corporè Juris Canonici, Conciliioque Tridentino *deſumptæ.*

Circa Clericorum Reſidentiam alia ſunt certa & ab omnibus ita habita, alia controverſa: Quæ certa, per Regulas explicabuntur: Quæ controverſa, per Quæſtiones tractabuntur. Regularum aliæ ſunt Generales; & cæterarum velut fundamenta; aliæ verò Particulares, & illarum velut conſequentiæ. Generales hæ ſunt.

REGULA I.

Beneficium datur propter Officium; ſive quod eòdem recidit, Beneficia ad Cultum Divinum & ad Sacra Munia obeunda conſtituta ſunt. *Cap. 15. De Reſcript. in 6.* Cap. 3. Sess. XXII. *De Ref.*

REGULA II.

Officium propter quod dari dicitur Beneficium, in privara Breviarii recitatione poſitum non erat, ſed in publico bono Eccleſiæ, in qua erant ſervitia exhibenda.

Infertur ex eodem *Cap. 15. De Reſcript. in 6.* in eo enim Bonifacius VIII. incommoda, quæ ex perpetuis de non reſidendo Indultis naſcuntur, recenſens, ex his ſequi ait: *Ut Officium propter quod datur Beneficium plerumque omittatur, Officii autem privati recitatio ubique fieri poteſt.*

REGULA III.

Si operarius dignus eſt cibo ſuo vel mercede ſuâ, utroque indignus eſt qui non operatur.

REGULA IV.

Si denario defraudandus non eſt in Vinea Domini laborans, nullus dandus eſt non laboranti. *Cap. 5. De Magiſtris.*

REGULA V.

Officii quod quis implere non valet, ſtipendia ſibi vindicare non debet.

REGULA VI.

Paſtoris excuſatio non admittitur, ſi oves lupus rapiat & Paſtor neſciat. *Cap. 10. De Reg. Juris.*

Hinc gregi intendere & vigilare debet, oves agnoſcere, Prædicatione Verbi Dei, bonorum operum exemplo, & Sacramentorum adminiſtratione paſcere, miſerabilium perſonarum, quales Viduæ, Orphani, Pupilli, Extranei, Inopes, curam paternam gerere. *Cap. 1.* Sess. XXIII. *De Ref.*

REGULA VII.

Pro gregis qualitate major vel minor in Paſtore requiritur vigilantia. *Cap. 3. De Elect. in 6.*

REGULA VIII.

Plura ſunt in quibus per alium facere quis non poteſt quod per ſe ipſum facere poteſt. Vide Canisium *in 68. & 72. Regulis Juris.* Talia ſunt præcipuè quæ induſtriam vel laborem perſonalem requirunt. Vide *qua dicta ſunt ſuprà de Juriſdictione delegata.*

REGULA IX.

Plus continet quod eſt minus. *Cap. 35. 53. 76. De Reg. Juris in 6.*

Unde majus ſervitium quod Eccleſiæ exhibetur, exhibendum minus includit.

REGULA X.

Autoritate Superioris juſta de cauſâ melior res cum minus bona commutari poteſt. Idem de pari cum pari. *Cap. 1. De Voto.*

REGULA XI.

Reipublicæ cauſâ abſens pro præſenti habetur. *Cap. 3. De Poſtulat. Prælat.* Cap. 15. *De Cler. non Reſid.*

REGULA XII.

Canones qui prohibent Clericis, ne de Civitate in Civitatem migrent, perpetuò manendi cauſâ, quales plures citati ſunt, dùm *De Tranſlat.* Reſidentiam proximè non reſpiciunt, ſed Reſignationes, Permutationes, Tranſlationes, aliaque ſimilia, quibus Beneficium dimittitur.

REGULA XIII.

Ad Reſidentiæ materiam propriè pertinent Textus Juris, qui plura ſimul in diverſis Eccleſiis Beneficia habere vetant: Quales quamplurimi collecti, tàm aliundè quàm ex Corpore Juris, dùm *de pluralitate Beneficiorum* diſſeruimus.

Hinc inter Beneficia Reſidentiam exigentia collocari poſſunt, de quibus dicitur cum aliis ejuſdem vel diverſi generis in diverſo loco ſitis poſſideri non poſſe. Hæc de Generalibus Regulis circa Reſidentiam, nunc de Particularibus. Sed antequam has Particulares Regulas colligamus, notandum Titulum *De Clericis non Reſidentibus* in antiquis Collectionibus ſic inſcribi; in prima *De Clericis non Reſidentibus in Eccleſia Præbendata*; in ſecunda, *De Clericis non Reſidentibus in Eccleſia Præbendaria*; in tertia, *De Clericis non Reſidentibus Præbendatis*; apud Gregorium verò IX. inſcribi, *De Clericis non Reſidentibus in Eccleſia vel Præbenda.* Sed qualiſcumque ſit differentia illa, certum eſt ſub diverſa inſcriptione eadem Beneficii genera comprehendi, ut Tituli *Capita* percurrenti patebit. Undè quoad illorum mentem qui prædictas inſcriptiones compoſuerunt, non re, ſed nomine illos tantùm differre conſequens eſt.

Notandum etiam nullum in Jure extare Textum ſæculo XIII. antiquiorem, qui Beneficiorum diviſionem, in illa quæ Reſidentiam exigunt, & illa quæ Reſidentiam non exigunt, clarè indigitet. Primus enim in quo id ſit, eſt *Cap. 17. De Clericis non Reſidentibus*, è Gregorii IX. *Epiſtola ann.* 1231. *deſumptum.* Ne mirum tàm ſerò patuiſſe hujuſmodi diviſionem, cùm fundamentum illius uſque ad hæc tempora ignotum fuerit; nempè quòd à Bonifacio ſejunctum ſit obſequium certæ Eccleſiæ, vel certo loco ab ipſius Poſſeſſore exhibendum; quodque Beneficia aliud ſint quàm ex hujuſmodi obſequio reditus percipiendi jura.

Nec obſtat quòd de ſimplici Beneficio mentio fiat ab Alexandro III. *Cap. 2. De Cler. Conjug. in prima Compilatione*, permittente Beneficium hujuſmodi Clerico conjugato dimitti, ſi in minoribus tantùm conſtitutus ſit; nam præterquam quod etiam nunc ſint Beneficia ſimplicia, quæ Reſidentiam exigant eamdem, Alexander *Cap. 6. Tit. & Compil. eiſdem*, quid per Beneficium ſimplex intelligat, explicat, dum ſimili Clerico Beneficium, undè ſuſtentari valeat extra fratrum conſortia, conferri præcipit, de quibus fuſiùs dum *De Beneficiorum Diviſionibus.*

REGULA IV.

Juxta Canonum mentem reſidere eſt eò loci cum effectu commorari in quo ſervire quis debet. *Cap. 4. De Cler. non Reſ.* in quo verba cum effectu accipienda dicuntur.

REGULA V.

Quæcumque in Canone colligi poſſunt Reſidentiæ fines cauſæve, ad ſervitium Beneficio annexum reducuntur.

Ex hoc Reſidentiæ fine patet quæ Beneficia ad Reſidentiam obligare debeant, quæ non; ſi enim ſervitium Beneficio annexum tale eſt, ut per alium quis exhibere non valeat, nec à ſe ipſo extra certum locum, evidens eſt Beneficium, ad illud ſervitium deſtinatum, ad Reſidentiam obligare; ſecùs verò ſi oneri annexo, vel ab alio vel extra certum locum à Rectore ſatisfieri poſſit.

REGULA XVI.

Ex Beneficiis, quorum Officium Reſidentiam exigit, alia ſunt de quibus in Jure id nominatim dicitur; alia de quibus id colligitur.

REGULA XVII.

Prioris generis Beneficia ſunt hæc.

I. Epiſcopatus, variique illius gradus. *Cap. 9. De Cler. non Reſid.*

II. Cardinalatus. *Cap. 2. De Cler. non Reſid.* Cap. 3. *De Poſtulat.*

III. Dignitates. *Cap.* 3. Quarum exprimuntur Præpoſitura. *Cap.* 13. Decanatus. *Cap.* 3.

IV. Canonicatus ſive Præbenda. *Cap.* 7. 10. 12. *&c.*

V. Aſſiſiatus. *Cap.* 16.

VI. Eccleſia Parœcialis. *Cap.* 3.

VII. Vicaria perpetua. *Cap.* 6. *De Off. Vicar.*

REGULA XVIII.

Poſterioris generis ſunt quæcumque ad Officia vel illorum aliquod obligant, quæ mox recenſitis annectuntur.

REGULA XIX.

Annexa prædictis Beneficiis Officia reducuntur ad exterius interiuſve animarum Regimen; ad publicam Divinorum Officiorum Celebrationem.

Exterius Regimen fit per Leges, Judicia, Punitiones, Diſpenſationes Officiorum Beneficiorumque Diſtributiones. Hinc Abbatiæ, Prioratus Conventuales, quibus ſimile Regimen annectitur, Reſidentiam exigunt.

Interius fit præcipuè per Sacramentorum Adminiſtrationem, ſalubres Monitiones, Exhortationes, Prædicationes. Hinc Prioratus Clauſtrales ad tale Regimen deſtinati reſidere obligant.

REGULA XX.

Officiorum Divinorum duplex genus; nempè Miſſarum ſolemnia, & Divinarum Laudum recitatio.

Hinc ad Reſidentiam obligant ratione Divinorum Celebrationis Capellaniæ, quibus Evangelium vel Epiſtolam canendi onus, in ſolemni Miſſa annectitur, vel quarum Officium partim ſitum eſt in Divinis Laudibus canendis.

REGULA XXI.

Vicariæ perpetuæ ſub Eccleſia Parochiali comprehenſæ cenſentur. Infertur ex CLEMENTINA *unica De Offic. Vicar.* in qua Vicariæ iſtæ quoad incompabilitatem Eccleſiis Parochialibus æquiparantur.

REGULA XXII.

Sub Dignitatis vel Præbendæ nomine Archidiaconatus & Archipresbyteratus comprehendentur.

REGULÆ RATIO: Annexas habent Præbendas; Juriſdictio quoque ad illos pertinet, vel ſaltem habent Juriſdictionem Dignitati propriam. Hinc ob parem Præbendæ annexionem, Perſonatus qualis Præcentoria; Officia, qualis Sacriſtia, ſub Præbendæ nomine comprehenſa intelligi poſſunt.

REGULA XXIII.

Qui in diverſis Eccleſiis Beneficia ejuſdem vel diverſi generis ſimul poſſidere nominatim prohibent Canones, illa inter Beneficia Reſidentiam exigentia collocant. Exempla habes quoad Archidiaconatus. *Cap. 14. De Præb.* quoad Perſonatus. *Cap. 28. De Præb.*

REGULA XXIV.

Quando Eccleſiam vel Miniſterium Eccleſiaſticum committi vetat Jus Canonicum ei, qui reſidere vel non poſſit, vel nolit, Eccleſiæ vel Miniſterii Eccleſiaſtici nomine intelligere eſt quodvis Beneficii genus, cui perſonale muous certo loco obeundum annectitur.

Hinc Officium Cuſtodis, de quo Titulo *De Offic. Cuſtodes.* Sacriſtæ Officium, de quo Titulo *De Offic. Sacriſta.* Officium Primicerii, de quo Titulo *De Offic. Primicer.* Etſi Canonicatus non eſſent, nec Præbendæ ad Reſidentiam obligarent, quia annexa habent munia perſonalia certo loco obeunda. Hinc ubicumque Magiſtérium Eccleſiaſticum, de quo ALEXANDER III. *Cap. 2. De Cler. Conjug. in prima compilatione* Beneficium eſt à Canonicatu diſtinctum, Reſidentiam exigit, quia ſibi annexum eſt munus perſonale certo loco obeundum.

REGULA XXV.

Sæculo GREGORII IX. Beneficia quæ Reſidentiam non requirebant extitiſſe certum eſt; ſed quæ fuerint, incertum.

Prima Pars patet ex *Capite 17. De Cler. non Reſid.* in quo GREGORIUS IX. ſupponit Beneficia extitiſſe, quæ ad Reſidentiam non obligarent, dum hæc habet: *Clericos Beneficia, quæ Reſidentiam exigunt aſſecutos, &c.*

Secunda colligitur tùm ex eo quòd nullus eſt Juris Textus, qui Beneficii Reſidentiam non exigentis nominatim meminerit, tùm ex eo quòd Beneficiorum, de quibus mentio fit in Jure, nullum eſt de quo dici poſſit quòd Reſidentiam tunc temporis non requireret; non enim id convenit Perſonatui, qui infra decimum quartum annum haberi poterat. *Cap. 3. De Ætate & Qualit.* cùm ſibi annexa eſſet Eccleſiam gubernandi cura. Non Capellis, quæ Canonicatibus uniuntur. *Cap. 33. De Præb.* cum Presbyteris reſervetur congrua portio ad delatum ibi ſervitium exhibendum. Non Capellis ad Monachos pertinentibus, quæ regendæ erant per Presbyteros Sæculares. *Cap. 1. De Capellis Monach.* cùm illarum Rectoribus regendi populum cura incumberet. Non Altaribus, quæ Epiſcopi ante *Concilium* CLAROMONTANUM Monaſteriis vendiderant. *Cap.* 4. CAUS. I. QUÆST. III. cùm ibidem Eccleſiæ decimæ vocentur, quæ nomina Parœciis conveniunt. Non Prioratibus Regularibus, quos ob facultatum tenuitatem regendos per Clericos Sæculares præcipit HONORIUS *Cap. 4. De Capel. Monach.* cùm ad Reſidentiam adeò obligarent, ut ob id ſolùm Clericis regendi concedantur, quia Monachi cum ſociis ibidem reſidere nequirent. Non Beneficio ſimplici, de quo ſuprà ALEXANDER. III. idque ob rationem ibidem allatam.

Hinc

Hinc cùm veriſimile non ſit Beneficia, quæ Gregorius IX. ſupponit ad Reſidentiam non obligare, illa eſſe, quæ in Jura nominatim dicuntur Reſidentiam exigere; conſequens eſt, ut de aliis intelligatur prædicti Pontificis ſuppoſitio. Nec dici poteſt à tempore, quo Textus ſuprà citati circa Beneficia, de quibus in Jure expreſsè dicitur ad Reſidentiam obligare, conditi ſunt, ad Gregorium IX. ſat temporis effluxiſſe, ut introduci potuerit Conſuetudo ab hac obligatione eximens; nam præterquàm quòd quidam de Beneficiis loquuntur, quæ ſemper Reſidentiam poſtulaſſe extra dubium eſt, qualia Epiſcopatus & Eccleſia Parochialis, alii ex Innocentio III. vel Honorio, vel ex ipſo Gregorio IX. deſumuntur; ab Innocentio autem ad Gregorium mutatiò hæc fieri non potuit, cùm aſſiſiatum, qui inter prædicta Beneficia minimus eſt, tempore Greg. IX. ad Reſidentiam obligaſſe idem Greg. doceat *Cap.* 16. *De Cler. non Reſid.*

REGULA XXVI.

Etſi *Concilium* Tridentinum Beneficiorum, quæ Reſidentiam non requirunt, meminerit, attamen non exprimit quæ ſint. *Cap.* 2. Sess. VI. *De Ref.* C. 17. Sess. XXIV. *De Ref.*

Ex hac & proximè præcedenti Regula ſequitur nec in Corpore Juris, nec in *Concilio* Tridentino, determinari quæ Beneficia ad Reſidentiam non obligent.

REGULA XXVII.

Reſidentiæ onus vel ex Lege, vel ex Conſuetudine, vel ex Fundatione.

REGULA XXVIII.

Ex Lege oritur erga Beneficia, quæ inter Reſidentiam exigentia ſupra collocata ſunt, quorum illa ſunt quæ Lege Divinâ illam exigant; alia quæ Humanâ Lege.

REGULA XXIX.

Ex Conſuetudine oriri poteſt hoc onus erga Beneficia, quæ Jure ad Reſidentiam non obligant, qualia illa de quibus ſuprà Gregorius IX. ad illam non obligare ſupponit.

Id inſinuat *Concilium* Tridentinum Cap. 1. Sess. VI. *citato*, dum duo Beneficiorum genera diſtinguit; aliud nempè quod Jure Reſidentiam requirit; aliud quod Conſuetudine. Præterea quod Jure ſcripto ſtatui poteſt, id etiam Conſuetudo introducere valet. Reſidentia autem erga quædam Beneficia Humanò tantùm Jure ſtatuta eſt. Adde quòd ex *Cap.* 6. *De Conſtitut.* inferri poſſit quòd Canonicatus, qui Jure ad Reſidentiam obligant, Conſuetudine poſſint ad illam non obligare, in eo enim mentio fit Conſuetudinis quâ Canonici Trecenses fructus perciperent etſi non reſiderent. Hinc ſi perſonatus qui aliàs *Prioratus ſimplex* dicitur, Jure Reſidentiam non requirat, illam ex Conſuetudine exigere valebit.

REGULA XXX.

Fundatione quoque Canonicâ, Beneficio annecti poteſt Reſidentiæ onus.

Colligitur ex locis, qui docent acceptatam Fundatorum voluntatem ſervandam eſſe; nam Fundatoribus licet ad Reſidentiam obligatos velle Beneficiorum quæ fundant Rectores, atque hæc voluntas ab Eccleſia probari poteſt. Vide *Dicta circa Patronos.*

REGULA XXXI.

Quibus viis Beneficio annectitur Reſidentiæ onus, iiſdem ab illo eximitur. *Cap.* 1. *De Reg. Jur.*

Hinc Cardinalatus, qui Jure Reſidentiam exigebat, Conſuetudine non exigit. Conſuetudo autem iſta ante *Concilium* Trident. viguiſſe videtur, atque ab eo probata fuiſſe: nam *Cap.* 1. Sess. VI. Cap. 1. Sess. XXIII. *De Ref.* de obligatione ad Reſidentiam agens, & Prælatos, qui ad eam tenentur recenſens, Cardinalium non meminit. Idem dic de Capellis ad Miſſam tantùm obligantibus, ex quibus facta eſt major pars Beneficiorum ad Reſidentiam non obligantium.

REGULA XXXII.

À præcedenti Regula excipienda Beneficia quibus Jure Divino annectitur Reſidentiæ onus.

Juri Divino derogari non poſſe, nec Conſuetudine, nec Conſtitutiona Humanâ, nec Fundatione, adeò notum eſt, ut exceptionis, de qua Regula, veritas & juſtitia neminem latere queat.

REGULA XXXIII.

De nullo quidem Beneficio expreſsè dicitur, ſive in Corpore Juris Canonici, ſive in *Concilio* Tridentino, quod Jure Divino ad Reſidentiam obliget.

REGULA XXXIV.

De Beneficiis tamen, quibus actu animarum cura annexa eſt Jure Divino, ad Reſidentiam obligare in *Concilio* Tridentino non obſcurè inſinuatur.

Colligitur ex *Cap.* 1. Sess. VI. Cap. 1. Sess. XXIII. *De Ref.* in quibus duo docet *Concilium*: 1. Paſtores Præcepto Divino teneri gregem ſuum paſcere, ducere, cuſtodire, curare: 2. Hæc ſine Reſidentia fieri non poſſe.

Ad Regulæ explicationem notandum eſt: I. Nonnulla Beneficia Jure Divino habere ſibi annexa munia, quæ Reſidentiam exigunt; aliis verò Jure tantùm humano hujuſmodi munia annecti, *verbi gratia*, Epiſcopatibus, Parœciis, Jure Divino munia annectuntur, quæ Reſidentiam poſtulant; quia ſine illa, ut par eſt, obiri nequeunt; quid enim Epiſcopus vel Parochus aliud ſunt quàm Paſtores? Paſtoris autem eſt Jure Divino invigilare, ne quid gregi noceat, devias reducere oves, morbidas pro viribus curare, paſcere Verbo Dei, exemplò bonorum operum, Sacramentorum Adminiſtratione, illarum ſaluti proſpicere. Pœnitentiariæ Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtrandi munus annectitur; Theologali verò Præbendæ prædicandi munus; utrumque tamen Jure tantùm Humano.

Non obſtat quòd Eccleſia diſpenſet interdùm Epiſcopos & Parochos à Reſidentia, ut & alios Beneficiatos, quorum Beneficiis Jure tantùm Humano annexa eſt Reſidentia: Hinc enim colligi non poteſt Epiſcopatum & Eccleſiam Parochialem ad Reſidentiam non obligare Jure Divino, cùm Eccleſia diſpenſare poſſit ab hoc jure, ut patet ex *Cap.* 1. *De Voto.* atque ex veteri, conſtanti, ac quotidiana praxi.

Non obſtat etiam quòd *Concilium* Trident. noluerit definire de Epiſcopatu quòd ad Reſidentiam adſtringat Jure Divino: Hinc enim non ſequitur quòd hæc obligatio non ſit Juris Divini, aut ſaltem incertum ſit id ita eſſe, ſed tantùm *Concilium* viſum fuiſſe non expedire, ut id definiret; ſed ſat eſſe ut doceret Paſtores teneri Jure Divino implere munia, quæ ſine Reſidentia vix impleri queunt.

Notandum II. eodem Jure Beneficia Reſidentiam requirere, quo munia, quorum ratione illam requirunt,

quirunt, ſibi annectuntur; nempè Divino, ſi illo Jure facta ſit hujuſmodi annexio; Humano, ſi Humano tantùm jure facta ſit: Dici quidem poſſe poſterioris generis Beneficia Divino etiam Jure ad Reſidentiam obligare, non ſolùm quia Jure Divino Eccleſiæ obedire tenemur, ſed præcipuè quia eâ Lege dantur ab Eccleſia illorum Beneficiorum reditus, ut munia ipſis annexa, ut par eſt, obeantur, eoque modo obiri ſine Reſidentia nequeant; ut autem Jure Divino liceat, quod ſub conditione datur, percipere, implenda eſt conditio; ſed hoc ad Jus Divinum remotè tantùm pertinere, cùm à Deo nuſquam præcipiantur, ut ſint, *verbi gratià*, Canonici, qui quotidiè locis & horis præfixis Divina Officia percantent; jubeat verò, ut ſint Paſtores, qui, quæ ſalutis ſunt, adminiſtrent.

Notandum III. Beneficiorum, quibus annexa ſunt munia Reſidentiam exigentia, nonnulla eſſe, quæ deficiente populo in quem illa munia exerceantur, talia habenda ſunt quoad reſidendi obligationem, ac ſi illa munia ſibi annexa non eſſent, quoquo jure annexio facta ſit.

Notandum IV. non reſidendi conſuetudinem circa Beneficia animarum curam actu habentia à *Concilio* TRIDENTINO loco poſteriùs citato vocari corruptelam, eamque nullo modo excuſare à peccato; hujus autem rei cauſam eſſe, quod nonniſi reclamante Divino & Humano Jure, Conſuetudo hujuſmodi ſtabiliri queat, ideòque ſemper tamquam irrationabilis, nec unquam legitimè præſcripta ubicumque rejicienda. *Cap. ult. De Conſuet.*

Si quis plura cupiat circa Divinum Præceptum de perſonali Reſidentia Paſtorum, videat FAGNANUM in *Cap. Ex parte. De Cler. non Reſid.* ubi præcipua, quæ Theologi & Canoniſtæ circa illud docent, accuratè collegit.

REGULA XXXV.

Beneficia quæ Reſidentiam exigunt, non æqualem exigunt, ſed alia aliis majorem, quod in Beneficiis ejuſdem generis etiam locum habere videtur.

Prima Pars colligitur ex *Cap. 3. De Jure Patron. in tertia Compil.* quòd docet Beneficium Curatum, quàm Præbendam ad rigidiorem Reſidentiam obligare.

Secunda verò deſumitur ex *Cap.* 1. SESS. XXIII. *De Ref.* in quo *Concilium* inſinuat Parochum, quàm Epiſcopum ad Reſidentiam ſtrictiùs obligari. Nam I. longiorem abſentiam quolibet anno Epiſcopo permittit quàm Parocho, hanc ad tres menſes extendens, iſtam ad duos reſtringens. II. Parocho abeſſe non permittit, niſi duplici Lege; nempè quòd cauſam Epiſcopo exponat, eamque Epiſcopus probet; quòdque licentiam ſcriptis ab iſto obtineat: Epiſcopo verò abeſſe permittens, nullam talem, nec aliam Legem imponit. Hanc ſecundam pro certa non damus, quia ex aliis cauſis dicta differentia naſci poteſt; nempè ex majori ſubjectione Parochi erga Epiſcopum, quàm Epiſcopi erga Superiorem ſuum; necnon ex eo quòd per ſeipſum Epiſcopus providere poteſt ſuæ Diœceſi pro abſentiæ ſuæ tempore; Curatus verò id non poſſit ſine Epiſcopi autoritate.

Primæ Parti favet *Canon* 29. CAUS. VII. QUÆST. I. in quo Presbyter & Diaconus, ſi per tres hebdomadas adfuerint, ſeverè puniuntur, aliis verò Clericis longè majus abſentiæ tempus impunè dimittitur.

REGULA XXXVI.

Sunt tempora, quibus minùs abeſſe licet. *Cap.* 21. CAUS. VII. QUÆST. I. Quod de temporibus dictum eſt, dicendum eſt de locis quando plura eidem Beneficio ſubduntur.

UTRIUSQUE PARTIS REGULÆ RATIO: ſunt tempora, ſunt loca, quibus Beneficiorum ſervitia neceſſaria magis ſunt.

REGULA XXXVII.

Circa loca hoc tantùm in Jure, *Conſilioque* TRIDENTINO, legitur.

I. Ne cui liceat relictâ Principali Cathedrâ, ad aliquam Eccleſiam in Diœceſi conſtitutam ſe transferre. Deſumitur è *Concilio* CARTHAGIN. IV. *ann.* 398. quod mox relatum eſt; Etſi de Epiſcopis dictum ſit, ad Abbates, alioſque omnes Prælatos in plura loca Juriſdictionem habentes, extendendum eſt; quia ad illos citati Textûs ratio extenditur.

II. Ne Epiſcopi ab Eccleſia ſua Cathedrali, temporibus de quibus infrà, ullo pacto abſint, niſi Munia Epiſcopalia illos aliò vocent. *Cap.* 1. SESS. XXIII. §. *Eoſd.*

Exceptio maximè notanda eſt, atque ad alios Prælatos, de quibus mox dicebamus, extendenda: congruum ſiquidem eſt, ut ſicut circa Reſidentiam in Diœceſi, vel Abbatia; neceſſitas excipitur, ita circa Reſidentiam in præcipuo Diœceſeos vel Abbatiæ loco eadem neceſſitas excipiatur.

Regula hæc locum habere videtur in Curato, qui Parochiæ ſuæ Capellas, Eccleſiaſve alias annexas habet.

REGULA XXXVIII.

Circa tempora quibus præcipuè reſidendum, non alia in Jure, *Concilioque* TRIDENTINO habentur, quàm iſta.

I. Si quis in Clero conſtitutus, diebus Solemnibus defuerit, *id eſt*, Nativitate Domini, Epiphania, Paſcha, Pentecoſte, dùm potiùs ſæcularibus lucris ſtudet, quàm ſervitio Dei, convenit ut triennio à Communione ſuſpendatur. *Cap.* 29. CAUS. VII. QUÆST. I. Recenſitis Feſtivitatibus nunc addenda eſt Patroni locorum Feſta dies.

Excommunicatio, de qua hic, cùm ſit ad tempus determinatum, nonniſi minor eſſe poteſt, & minorum antiquarum non alia quàm ab Euchariſtia.

De abſentia propter res temporales ſermonem facit citatus Canon, illamque punit ob nimium lucri ſæcularis ardorem, in Clericis præſertim, ſervitiò Dei longè poſtponendi.

Clerici inferiores, quorum Beneficia maximè ſimplicia erant, ad Reſidentiam tenebantur, & quanta eſſet hæc obligatio quoad Feſtivitates ſolemniores, ex gravitate pœnæ, qua horum dierum abſentia plectitur, ſat judicare licet.

II. Intra tempus quo Epiſcopis abeſſe licet à Diœceſi, Adventum, Quadrageſimam, Feſtivitates Nativitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, Corporis CHRISTI non comprehendi declaratur. *Cap.* 1. SESS. XXIII. §. *Eoſdem.* Cujus ratio: His diebus maximè refici, & in Domino gaudere Paſtoris præſentiâ oves debent, utpotè ſibi magis neceſſariâ.

Quæ circa loca ſuprà facta eſt exceptio, circa tempora locum quoque habet.

Hæc quoque Regula Parocho, necnon Canonico, Theologo, & Pœnitentiario, valdè convenit.

REGULA XXXIX.

Quæcumque dicta ſunt de Divina Paſtorum obligatione ad Reſidentiam, ad Abbates, Priores Conventuales, necnon & Clauſtrales extendenda ſunt, exceptis pœnis.

Colligitur Regula ex Decretis TRIDENTINIS citatis, quæ docent hanc obligationem peti ex Muniis Sacris circa ſubditorum ſalutem, quæ Prælatis hujuſmodi incumbunt; ſunt enim propriè Paſtores aliis nominibus donati. Hanc extenſionem probat TAMBURINUS *De Jure Abbatum.* TOM. I. *Diſput.* 14. ubi de Reſidentia Prælatorum hujuſmodi fuſiùs agit.

Exci-

Digitized by Google

Excipiuntur ab illa pœnâ, quia pœnæ, ut res odioſæ, locum non habent, niſi in caſibus expreſſis; citata verò Decreta de Prælatis prædictis mentionem expreſſam non faciunt. Hanc exceptionem admittit TAMBURIN. *loco citato* QUÆST. VII. *n.* 3. aliamque rationem adducit, nempè Prælatos Regulares non reſidentes demiſſius quoad pœnas Statutis Ordinum ſuorum; ibidem refert Conſtitutionem PII V. in Gallia non receptam, quæ Prælatorum non Reſidentium ſpolia Cameræ Apoſtolicæ reſervat.

REGULA XL.

In numerandis diebus abſentiæ permiſſæ, vel ſervitii debiti, computandi nedum continui, ſed etiam interpolati.

Infertur ex *Cap.* 1. SESS. XXIII. *De Refor.* ubi *Concilium* TRIDENTINUM loquens de permiſſa Epiſcopis abſentia per duos vel tres menſes per ſingulos annos, hæc habet: *Sacroſancta Synodus, vult illud abſentiæ ſpatium ſingulis annis, ſive continuum, ſive interruptum, proindeque intendit, ut dies abſentiæ interpolati computentur, ſicut & continui.*

Illationis ratio eſt, quòd cæteri Beneficiati potioris conditionis eſſe non debeant, quàm Epiſcopi, ideòque computandi ſint dies interpolati, in numerando bimeſtri vel trimeſtri abſentiæ illis conceſſo.

REGULA XLI.

Statuta circa abſentiæ tempus Beneficiatis ad Reſidentiam obligatis conceſſum, prævalent Juri Communi, ſi ſtrictiora ſint; ſecùs ſi laxiora.

Eruitur ex *Cap.* 12. SESS. XXIV. *De Reform.* ubi *Concilium* TRIDENTINUM concedens Canonicis, ut poſſint tribus menſibus abeſſe quotannis, excipit caſus, in quibus Statuta longius ſervitii tempus exigunt; eâque exceptione inſinuat, indultum à Jure Communi Beneficium odioſum eſſe; Statuta verò rigidiora favorabilia, ideòque iſta illi præferenda; hoc autem eò notandum magis, quòd Jus Commune ſpectari ſoleat, ut favorabile, Statuta verò ut odioſa.

RATIO REGULÆ. *Concilii* TRIDENTINI mens fuit, ut abuſum veterem, nimiumque communem non reſidendi tolleret, vel quoad poſſet, moderaretur, eaque de cauſa innovavit Canones ad Reſidentiam obligantes, & timens ne fruſtranea eſſet hæc innovatio, ſi aliquot menſes abſentiæ non concederet, tres indulſit eâ lege, ut ii, de quibus nihil timeret, Statuta quæ majorem Reſidentiam exigebant, ſervare pergerent; uno verbo minus malum permittendo, majus arcere voluit, non ſolâ tolerantiâ, quæ non aufert peccatum, ſed Diſpenſatione, quæ à culpa liberat.

Quod dictum eſt de Statutis, dicendum quoque de Conſuetudine ac Fundatione, cùm pro utraque eadem ratio militet.

REGULA XLII.

Quantacumque ſit reſidendi obligatio, & ex quocumque Jure naſcatur, ſuper illam cadit Diſpenſatio, dummodo juſta ſubſit cauſa. *Cap.* 2. SESS. VI.

REGULA XLIII.

Quò major reſidendi obligatio, quæ ex digniori Jure naſcitur, eò major ſubeſſe debet diſpenſandi cauſa.

Patet ex dictis, dum *De Diſpenſationibus*, & ex infrà dicendis.

REGULA XLIV.

A Reſidentia juſtæ diſpenſandi Cauſæ aliæ ſunt Generales, aliæ Particulares.

REGULA XLV.

Scriptæ Generales omnes hæ ſunt.

I. Chriſtiana charitas, vel erga Eccleſias Paſtore deſtitutas vel erga miſerabiles perſonas. *Cap.* 1. SESS. XXIII. *De Reform.*

II. Urgens neceſſitas perſonalis periculi imminentis. *Ibid.*

III. Debita obedientia erga Superiorem, juſta de cauſa, vel manifeſtè non injuſta, ad ſe vel aliò vocantem. *Ibid.*

IV. Evidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ utilitas; Eccleſiæ, quando abſentia Parochi, vel Canonici, toti prodeſt Diœceſi, vel Epiſcopi abſentia toti prodeſt Provinciæ; Reipublicæ, quando Epiſcopus aliuſve Prælatus Eccleſiaſticus adminiſtrandæ, vel tuendæ Reipublicæ utilior eſt, quàm quivis ad Reſidentiam ſimilem non obligatus. *Ibid.*

Eo loco *Concilium* loquitur de Beneficiis, quæ Jure Divino ad Reſidentiam obligant; undè ſequitur illas cauſas magis vigere circa alia Beneficia, quæ Jure tantùm Humano ad Reſidentiam obligant; Nullus autem Canon hujuſmodi cauſas ſigillatim ſimul recenſuerat.

REGULA XLVI.

Particularium aliæ ſunt ſcriptæ, aliæ non ſcriptæ.

REGULA XLVII.

Non ſcriptæ ſunt, quæcumque ſcriptis ſimiles ſunt.

REGULA XLVIII.

Scriptæ diſpenſandi Cauſæ Particulares ſunt.

I. Infirmitas. *Cap.* 13. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 5. *De Cler. non Reſid.* Cap. unic. *De Cler. non Reſid. in 6.*

II. Juſta & rationabilis corporis neceſſitas, qualis injuſta in carcere, vel alibi detentio. *Cap. unic. De Cler. non Reſid. in 6.*

III. Literarum ſtudium ſive amor, quod tàm docentes, quàm ſtudentes ſpectat. *Cap.* 15. *cit.* Cap. 5. *De Magiſt.* Cap. 34. *De Elect. in 6.* Cap. 1. SESS. V. *De Ref.*

IV. Peregrinationis labor, ex Voto ſcilicet à Prælato probato. *Cap.* 15. *cit. in parte deciſa.*

V. Commoratio in ſervitio Eccleſiæ Romanæ. *Cap.* 14. *Tit. cit.* de Canonico METENSI Papæ familiari loquitur; Jure hoc uti poteſt Decanus Cardinalium, Decanatûs fructu potiri volens.

VI. Commoratio in ſervitio Epiſcopi. *Cap.* 7. *Ejuſd. Tit.* & Cap. 5. *cit.*

VII. Proſecutio Jurium Beneficii ſui, vel Eccleſiæ in qua ſitum eſt. *Cap.* 13. *Ejuſdem Tit.* Cap. 30. *De Elect. in 6.* Prius de Præpoſito loquitur Præpoſituræ Jura proſequente. Poſterius de Eccleſiæ ſuæ utilitatem proſequente.

VIII. Privatorum ſuorum negotiorum ordinatio. *Cap.* 3. CAUS. VII. QUÆST. I. de Parocho loquitur.

Prædictæ Particulares cauſæ præter octavam, aliud non ſunt, quàm exempla Cauſarum Generalium; nam prima, ſecunda, quarta ad neceſſitatem pertinere videntur; tertia ad utilitatem Eccleſiæ & Reipublicæ, quinta & ſexta ad eamdem Eccleſiæ utilitatem, & ad debitam obedientiam; ſeptima ad Eccleſiæ utilitatem. Ex iiſdem Particularibus Cauſis aliud commodum colligi poteſt, nempè cognitio propter quas alias cauſas à reſidendo diſpenſari poſſit. Ex Particularium Cauſarum ad generales redactione ſequitur, quòd Particulares in Beneficiis Jure Divino Reſidentiam exigentibus locum habeant, ſicut & in aliis, cum hoc tamen diſcrimine, quòd in illis intra idem cauſæ genus quid majus requiratur, *verbi gratiâ*, major infirmitas.

REGU-

REGULA XLIX.

Prædictæ Particulares Cauſæ à Reſidentia excuſarent, etſi juramento promiſſa eſſet. *Cap. 13. Ejuſd. Tit.* De ſola ſeptima facit quidem mentionem, ſed cùm eadem ſit ratio, imò in quibuſdam potior, ad omnes extendendum videtur: Hæc autem ratio eſt, quòd in Juramento excepti intelliguntur Diſpenſationis à Jure probatæ caſus caſus verò ſuprà notati, omnes à Jure probentur.

REGULA L.

Cum quo à reſidendo diſpenſatur propter memoratas Cauſas, tàm Generales, quàm Particulares, groſſos omnes fructus lucratur; ſed quoad quotidianas diſtributiones, excepto tantùm propter infirmitatem, vel corporalem neceſſitatem juſtam & rationabilem, vel propter evidentem Eccleſiæ utilitatem, à Jure conceduntur. *Cap. 1. De Cler. non Reſid. in 6.*

Regulæ Ratio *quoad Primàm Partem*: Hujuſmodi exempti pro præſentibus habentur.

Quoad Secundum, ſeu quoad Exceptionem: Diſtributiones quotidianæ reſidentibus in locis, in quibus ſita ſunt Beneficia, non dantur, niſi Divinis Officiis adſint, vel legitimè impediantur ne adſint. *Cap. unic. De Cler non Reſid. in 6.*

Dici non poteſt exceptionem reſpicere tantùm reſidentes, ac ſolùm in ipſorum favorem factam: etſi enim occaſione abusùs ſolos reſidentes reſpicientis, in eoque ſiti quòd diſtributiones perciperent, etſi Officiis non adeſſent; dùm adeſſe poterant, exceptio prædicta facta ſit, non ideò ad illos reſtringenda; cùm Decreti occaſio non ſpectanda ſit, ſed ratio quæ eſt: *Ad impoſſibile nemo tenetur: Puniendus non eſt qui mercedem meretur: Qui autem abeſt ex infirmitate, reſidere non poteſt: Qui verò propter Eccleſia utilitatem abeſt, propter abſentiam remunerandus, non puniendus.*

Ad explicationem Cauſarum propter quas non reſidenti diſtributiones dantur: Nota I. quòd ut qui ex infirmitate non reſidet, diſtributiones percipere queat, infirmitas ea eſſe debeat, quæ illum reſidere non patiatur ſine gravi ſalutis, vel valetudinis detrimento, quòdque etiam debeat eſſe ſufficienter nota, qualis quæ manifeſta eſt, vel quæ Medicorum fide dignorum teſtimonio comprobatur.

Nota II. per juſtam rationabilemque corporis neceſſitatem ab infirmitate diſtinctam, intelligi aliud non poſſe, quàm injuſtam incarcerationem, vel quid ſimile; ad injuſtam verò reſtringendam interpretationem; juſta ſiquidem incarceratio, qualis quæ propter incarcerati crimen, ex parte non reſidentis, juſta ac rationabilis non videtur, corporis neceſſitas, quæ diſtributionum perceptionem mereatur.

Hujus rei Ratio: Impotentia reſidendi, quæ ex tali incarceratiune naſcitur, ac intuitu cujus diſtributiones darentur, in ſe quidem culpâ caret, ſed in cauſa ſua culpâ non caret; undè cùm ex malitia ſua nemo commodum reportare debeat, propter crimen incarceratus diſtributiones lucrari non debet. Nec dici poteſt Canones infirmo indiſtinctè dare, non conſideratâ infirmitatis cauſâ; id enim factum eſt, quia in Clericis ex alia quàm ex peccato cauſa infirmitatem naſci præſumitur; ſed veriſimile non eſt, quòd ſi ex crapula, vel ebrietate, aliove gravioti peccatu, quod in foro contentiuſo probari poſſet, non reſidentis orireturs infirmitas, Canonum mens foret, ut hujuſmodi infirmus diſtributiones haberet.

Hac in re incarcerationi ſimilia habenda ſunt captivitas & exilium, atque cùm eadem, vel par ratio ſit, ad utrumque extendendum, quod de incarceratione dictum eſt.

Eadem in re incarcerationi quoque ſimilis reſidendi impotentia, quæ ex juſto metu proficiſcitur, cùm vitandæ mortis neceſſitas juſtiſſima ac maximè rationabilis corporis neceſſitas eſſe videatur.

Nota III. Tàm infirmitatem, quàm prædictam Corporis neceſſitatem, ut ſint juſta diſtributiones percipiendi cauſa, unicam non reſidendi cauſam, vel ſaltem præcipuam eſſe debere: Hinc, *verbi gratia*, ſi quis proſequendæ domeſticæ rei cauſâ abeſſet & ante finitam litem in morbum incideret, vel in carcerem injuſtè mitteretur, diſtributiones non lucraretur, cùm infirmitas, vel incarceratio ſuæ non Reſidentiæ cauſa, vel una, vel præcipua non eſſent.

Nota IV. Ad ſanè judicandum de iis, quæ propter evidentem Eccleſiæ utilitatem à reſidendo excuſant, ſine diſtributionum jactura, certa ab incertis ſtatim ſecernenda.

Certum eſt Bonifacium VIII. *in Cap. unic. De Cler. non Reſid.* circa cujus explicationem verſantur Obſervationes iſtæ, cauſarum propter quas non reſidenti diſtributiones dantur, numerum augere, vel minuere non intendiſſe, ſed receptam Jure Communi, vel uſu exceptionem ſervari, nec ultra caſus eo modo exceptos non reſidenti diſtributiones dari voluiſſe.

Certum eſt *Caput 7. De Clericis non Reſidentibus*, Canonicis in Epiſcopi ſervitio commorantibus victualia denegare, ac prætereà docere abſentibus illa dari non conſueviſſe; victualia autem idem eſſe ac diſtributiones, cùm *Capite unic. De Clericis non Reſid.* ſinonima ſint diſtributiones, Victualia, Manualia Beneficia.

Certum eſt à nullo Juris Textu ante *citatum Caput unic. De Cler. non Reſid.* abſenti, quantumcumque ex juſta cauſa, diſtributiones *expreſsè* conceſſas fuiſſe, nec ullum, qui Officiis non adeſt deberi, agnoviſſe, vel ſignificaſſe.

Nec obſtant Textus, qui abſentes ſtudendi, vel docendi cauſâ, vel commorantes in Epiſcopi ſervitio, ſuorum Beneficiorum fructus integrè percipere præcipiunt: Quales *Cap. 15. De Cler. non Reſid.* Cap. 5. *De Magiſtris.* Hujuſmodi enim Textus, quod præcipiunt, reſtringunt ad Præbendarum fructus, iſtos autem à diſtributionibus tunc diſtinctos haud dubium eſt; nam eodem tempore Honorius III. *Cap. 32. De Præbendis*, illos à diſtributionibus ita diſtinctos ſupponit, ut velit illos dari Theologiæ ſtudio vacanti, abſque quotidianis diſtributionibus; atque ut id æquum oſtendat, addit has diſtributiones ſolis reſidentibus, qui Divinis Officiis adſunt, exhiberi, & quod fortius eſt, *in eodem Capite* in quo vetat diſtributionès dari, præcipit, ut Præbendarum fructus integrè concedantur. Imò longè anteà Alexander III. *Cap. 7. De Cler. non Reſid.* Præbendarum fructus à Diſtributionibus diſtinxerat: Quid enim per Victualia, quæ abſentibus exhiberi non conſueviſſe ait, aliud intelligit, quàm quotidianas diſtributiones, cùm, ut dictum eſt, idem omninò ſint Victualia ac Diſtributiones quotidianæ. Vide Regulas quæ *De Diſtributionibus* infrà ſubjiciuntur.

Certum eſt, nec etiam *Concilium* Tridentinum ulli abſenti quotidianas diſtributiones conceſſiſſe; attamen ex Decretis illius, ſicut ex *Capite unic. De Cler. non Reſid. in 6.* colligi poſſe, abſenti illas dari licere, quoties majus commodum ex illius abſentia Eccleſia manifeſtè percipit, quàm ex præſentia perciperet; diſtributiones ſiquidem Pœnitentiario munus ſuum obeunti dùm Divina celebrantur Officia, *Cap. 8. Seſs.* XXIV. *De Reform.* tribuit; id autem non facit, niſi quia Pœnitentiarius, ut cuique evidens eſt, munus ſuum exercendo, quàm Divinis aſſiſtendo Officiis, Eccleſiæ multò plus prodeſt.

Certum eſt Conſuetudine introductum, ut nonnullis ex cauſis abſentibus diſtributiones concedantur,

tur, nempè Deputatis ad *Concilia*, in ſervitio Epiſcopi vel Papæ commorantibus, ad negotia Eccleſiæ proſequenda miſſis: Conſuetudinem autem hanc æquiſſimam videri, & Juri Communi maximè conformem, quia prædicta abſentia Eccleſiæ manifeſtè prodeſt, ideòque in caſu evidentis Eccleſiæ utilitatis exiſtit.

Nec dici poteſt, diſtributiones quotidianas inſtitutas tantùm in favorem Divinis Horis aſſiſtentium, ac conſequenter illas percipi non poſſe, niſi ab iis, qui actu iis adſunt, vel qui cùm proximè poſſent & vellent legitimè impediuntur ne adſint. Verus enim diſtributionum illarum inſtituendarum finis non alius eſt, quàm qui à *Conc.* TRID. *Cap.* 3. SESS. XXII. *De Ref.* exprimitur, nempè, *Ne Cultus Divinus minuatur, ſed debitum in omnibus illi præſtetur obſequium.* Hic autem finis obtinetur duobus modis, proximè, & remotè: Proximè, dum qui ad id tenentur, Divinis adſunt Officiis: remotè, dum circa Divinum Cultum abuſus corriguntur, dum bona è quibus deſumuntur Diſtributiones, conſervantur: Primum autem fit per Deputatos ad *Concilia* ac etiam per commorantes in Epiſcopi vel Papæ ſervitio: Secundum verò per proſequentes Eccleſiæ negotia fieri ſolet, interdum verò per Deputatos ad *Concilia*; fiunt enim quæ ad bonorum bujuſmodi conſervationem utilia ſtatuunt.

REGULA LI.

Ceſſante à reſidendo Diſpenſationis cauſâ ceſſare debet Diſpenſatio. *Cap. 16. De Cler. non Reſid.*

Hinc ſi quæ neceſſaria erat vel Eccleſiæ proderat Diſpenſatio, neceſſaria eſſe deſinat, vel Eccleſiæ noceat, revocanda eſt.

REGULA LII.

A Reſidentia exempti Vicarios conſtituere debent, niſi Collegas habeant, qui vices ipſorum ſupplere poſſint. *Cap. 32. De Præb.* Cap. 5. *De Magiſtris.*

Prior Pars patet ex *Cap. 34. De Elect. in 6.*

Poſterior colligitur ex *Cap. 7. 14. 15. De Cler. non Reſid.* in quibus Canonici à reſidendo exempti per Vicarios deſervire non obligantur; quod aliundè non provenit, niſi ex eo quòd Collegas habeant, qui vices abſentium ſupplere queant.

REGULA LIII.

Sine cauſa juſta, & perſonis indignis conceſſa à reſidendo Diſpenſatio, plura & gravia ſecum trahit incommoda.

REGULA LIV.

Quæ in Jure exprimuntur hæc ſunt.

I. Hinc inſolentiæ oriuntur vagandi. *Cap. 15. De Reſcript. in 6.*

II. Præparatur materia diſſolutionis. *Ibid.*

III. Minuitur Divinus Cultus. *Ibid.*

IV. Officium, propter quod Beneficium, omittitur. *Ibid.*

REGULA LV.

A reſidendo Diſpenſatio vel eſt temporalis, vel perpetua. *Cap. 15. De Reſcript. in 6.* De Perpetua Cap. 5. *De Magiſtris*, de temporali loquitur item *Cap. 2.* SESS. VI. *De Ref.*

REGULA LVI.

Vel à Jure, vel ab homine. *Cap. 13.* CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 34. *De Elect. in 6.* Cap. 4. 16. *De Cler. non Reſid.*

REGULA LVII.

Juxta Textus in Corpore Juris incluſos, circa Reſidentiam diſpenſare poſſunt.

I. Papa. *Cap. 32. De Præb.* Cap. 5. *De Magiſtris.* Cap. ult. *De Reſcript. in 6.*

II. Epiſcopus. *Cap. 4. 16. De Cler. non Reſid.*

III. Capitulum. *Cap. 15. De Cler. non Reſid.* quod docet, *Capitulum* MELDENSE Statutum feciſſe, quo quatuor perſonarum genera ſine Reſidentia fructus ſuos percipiebant.

Nec obſtat quòd confirmatum à Sede Apoſtolica fuerit, quia confirmatio valuiſſe ſupponit.

IV. Metropolitanus erga Epiſcopos. *Cap. 1.* SESS. XXIII. *De Ref.* Atque id inferunt ex *Cap. 4. De Cler. non Reſid.* Prælatum Epiſcopo inferiorem addunt nonnulli; ſed verba hæc, *Prælatorum ſuorum licentia*, de Epiſcopis intelligi poſſunt; in eo enim ALEXANDER III. Archiepiſcopo EBORACENSI ſcribit, qui plures ſub ſe Suffraganeos habebat, de quibus rectè explicari poſſunt citata verba: Alii id colligunt ex *Cap. 14. De Elect. in 6.* quo hæc poteſtas tribuitur Ordinario, cujus nomine Prælatus inferior comprehenditur. Vide TAMBURINUM, *De Jure Abbatum.* TOM. I. *Diſput.* 14. QUÆST. III. ubi idem aliis mediis probat.

REGULA LVIII.

À tempore quo citati Canones conditi ſunt, nullus factus eſt quo à reſidendo Diſpenſatio Sedi Apoſtolicæ reſervetur.

Non obſtat *Caput 15. De Reſcript. in 6.* aliaque hujus generis, in quibus extra Italiam circa Reſidentiam pluries à Papa diſpenſatum legitur. Quod enim ab Ordinario impetrari poteſt, à Papa quoque peti poteſt; ob majorem autem quæ in Papa poteſtatem multoties ab illo gratiam habere malunt quàm ab Ordinario.

Non obſtant *Caput 28. De Præb.* Caput 9. *De Conceſſ. Præb.* Cap. 54. *De Elect.* quæ docent Summo Pontifici reſervati Diſpenſationem circa incompatibilium poſſeſſionem. Etſi enim Diſpenſatio illa Diſpenſationem à Reſidentia includat, certum tamen non eſt illam ideò Papæ reſervari, quòd iſtam ſecùm trahat, cùm aliam gratiam contineat, nempè plura ſimul Beneficia retinendi facultatem, quæ plura ſecùm alia incommoda invehit, quàm Reſidentiæ defectum, atque ideò gravioris ſit momenti Diſpenſatio, circa incompatibilia quàm ſimplex à reſidendo Diſpenſatio.

Nec dici poteſt in Diſpenſatione circa incompatibilia pluralitatem non conſiderari, cùm plura Beneficia compatibilia ſine Diſpenſatione retineri valeant; ſunt enim incompatibilia propter animarum curam ſibi annexam, quæ ſimul qui retinet, non eximitur ab animabus per alium regendis, à vigilandi onere; ſuper Vicarium, à ratione coram Deo tàm Vicarii quàm animarum reddenda; oportet ergo, ut in Diſpenſatione circa plura illorum ſimul poſſidenda, pluralitas conſideretur, cùm ad multiplex onus ferendum majores vires requirantur quàm ad unum ejuſdem ponderis. Prætereà extant Beneficia incompatibilia, quæ ſimul poſſideri poſſunt ſine Diſpenſatione à Reſidentia, qualia quæ ſunt in eodem loco.

REGULA LIX.

Inter Diſpenſationes à reſidendo à Jure conceſſas nulla eſt propriè perpetua.

Non obſtat *Cap. 1.* SESS. V. *De Ref.* in quo ſine ulla temporis limitatione Sacram Scripturam docentes, ipſiuſque ſtudio vacantes, à Reſidentia eximuntur: nam quoad docentes, Diſpenſatio limitatur his verbis: *Dum publicè docuerint*; quoad ſtudentes, iſtis: *Scholares qui in ipſis ſcholis ſtudent*; verum

quidem

quidem eſt Diſpenſationes illas perpetuas quodammodò eſſe, prout à Jure ſunt, cùm ab opere pendeant, quod perpetuum eſſe poteſt.

Quod de Diſpenſatione Profeſſorum Theologiæ dictum eſt, de commorantium in ſervitio Epiſcopi, vel Papæ Indulto dicendum, nempè ſuo frui effectu quandiù durat ipſius cauſa, ſeu prædictum ſervitium, ideòque quodammodò perpetuum eſſe, cùm pendeat ab opere, quod perpetuum eſſe poteſt.

REGULA LX.

Temporales à reſidendo Diſpenſationes à Jure conceſſæ, vel nominatim probatæ ſunt, vel indeterminati temporis, vel determinati temporis.

REGULA LXI.

Indeterminati temporis ſunt.

I. Diſpenſatio commorantium in ſervitio Epiſcopi.

II. Diſpenſatio commorantium in ſervitio Papæ.

III. Diſpenſatio infirmorum.

IV. Diſpenſatio juſta & rationabili Corporis neceſſitate detentorum.

V. Diſpenſatio abſentium propter evidentem Eccleſiæ utilitatem.

VI. Diſpenſatio Sacræ Theologiæ Profeſſorum.

Non obſtat *Canon.* 13. CAUS. VII. QUÆST. I. in quo Diſpenſatio Epiſcopo ob infirmitatem conceſſa, ad quadriennium limitatur. Nam 1. Epiſcopus ille jam anteà diu abſuerat: 2. Conceſſum non eſt ipſi quadriennium, ut reſtringeretur ipſius à reſidendo Diſpenſatio; ſed ut intra illud tempus recuperandæ ſaluti vacans, vel illam recuperaret, vel agnoſceret recuperandæ ſpem ſibi non ſupereſſe, eâque amiſsâ ſpe pro ſuo erga ſibi commiſſum gregem zelo ſeſe abdicaret: 3. Agitur hìc de Diſpenſatione ab homine conceſſa, non de Diſpenſatione à Jure indulta; non enim ibi conſtituitur, ne ultra quadriennium infirmo abeſſe permittatur, ſed exemplum refertur ſimili in caſu ſequendum.

Ex prædictis de non reſidendo Diſpenſationibus ad tempus indeterminatum à Jure conceſſis, antiquiſſima eſt, quæ ſub Regula primò recenſita eſt; illam ſiquidem conceſſit ALEXANDER III. *ann.* 1170. aliæ verò ſunt, vel ab HONORIO III. vel à BONIFACIO VIII. vel à *Concilio* TRIDENTINO conceſſæ.

Non obſtat *Caput* 13. CAUS. VII. QUÆST. I. ſupra oppoſitum circa conceſſam infirmo non reſidendi Diſpenſationem, quod ex S. GREGORIO deſumitur; jam enim dictum eſt, de Diſpenſatione ab homine, non de Diſpenſatione à Jure mentionem facere.

REGULA LXII.

Temporales à reſidendo Diſpenſationes à Jure conceſſæ ad tempus determinatum, hæ ſunt:

Diſpenſatio ſtudentium Sacræ Theologiæ ad quinquennium. Circa quam notandum, ut quis illâ gaudeat, requiri, ut in publicis Scholis ſtudeat, atque ad illud ſtudium, vel ab Eccleſiarum Prælatis, vel à Capitulis mittatur; illam ab HONORIO III. conceſſam *ann.* 1220. *Cap.* 5. *De Magiſtris*; INNOCENTIUM III. Cap. 12. *De Cler. non Reſid. ann.* 1214. mentionem facere Indulti Canonicis conceſſi, ut ſtudiorum gratiâ abſentes Præbendarum fructus perciperent; ſed hanc Diſpenſationem differre ab illa, de qua nunc, tùm in eo quòd ab homine eſſet; tùm in eo quòd ſolos Canonicos reſpiceret; tùm in eo quòd ad Theologiæ ſtudium non reſtringeretur; tùm in eo quòd de Miſſione ad ſtudium mentionem non faceret: HONORII verò Diſpenſatio ſit à Jure: quoad perſonas, quibus conceditur, generalis ſit, quoad ſtudium, ad Theologicum reſtringatur, Miſſionem ad illud requirat.

Ejuſdem generis eſt Diſpenſatio Parochorum ad ſeptennium ſtudiorum cauſâ. *Cap.* 34. *De Elect. in* 6. Hujus Indulti Autor BONIFACIUS VIII. exponit ad illius conceſſionem ſe motum ex eo quòd Eccleſia ad ſui Regimen Viris Litteratis maximè indigeat, & ſine tali Indulto talibus Viris Eccleſiæ Parochiales quandoque careant. Hanc autem circa Diſpenſationem nota, Parochos propter ſtrictiorem reſidendi obligationem excipiendos à præcedenti Diſpenſatione viſos fuiſſe; ſed cùm ipſis ſcientia longè magis neceſſaria ſit, quàm aliis, de quibus præcedens Indultum, rectiſſimè BONIFACIUS VIII. nedum in illo Indulto comprehenſos ſignificare voluiſſe, ſed, quod majus eſt, duos illi annos adjicere; quoad fruitionem verò hujus Indulti ad Epiſcopum pertinere, ut judicet, an hic, illeve Parochus, hoc vel illo tempore Indulti commodo gaudere debeat.

Ejuſdem generis eſt Diſpenſatio Parochorum; quoad bimeſtre, longiuſve tempus, ſi gravis cauſa id exigat; gratis tamen ac ſcriptis concedenda: Quæ Diſpenſatio pendere etiam videtur ex Epiſcopi judicio; ſi enim ſcriptis concedenda; à quo alio id fieri poteſt, quàm ab Epiſcopo?

Epiſcopis duos aut tres menſes continuos, aut interruptos impunè abeſſe permittitur, modò aliqua adſit æqua cauſa, cujus æquitatis judicium ipſorum conſcientiæ relinquitur. *Cap.* 1. SESS. XXIII. Undè hæc abſentiæ parvæ licentia, à conceſſo non reſidendi per longum tempus Indulto differt, cùm iſtud exigat cauſam manifeſtam à Superiore probandam.

Canonicis trimeſtrem abſentiam idem *Concilium* Cap. 12. SESS. XXIV. concedit, niſi Conſuetudine, vel Statuto minor tantùm indulgeatur, nec ullam exigit abſentiæ hujus cauſam præter illam, quæ Chriſtianorum multòque magis Clericorum actionum princeps cauſa eſſe debet, nempè charitatem: Hinc maximè confirmatur, quod ſuprà dictum eſt, Beneficia quædam quàm alia rigidiorem exigere Reſidentiam.

REGULA LXIII.

Non Reſidentiæ reus à proximo Superiore monendus, ut reſideat.

REGULA LXIV.

Duplex eſſe poteſt prædictæ monitionis finis: Prior, ut moniti negligentia, aliâ quàm Beneficii privationis pœnâ plectatur: Poſterior, ut monitus, ſi contumax fuerit, Beneficio privetur.

REGULA LXV.

Ad quem non reſidentis correctio proximè pertinet, ad eumdem proximè ſpectat prius monitionis genus, poſterius verò ad illius Eccleſiaſticum Judicem.

REGULA LVI.

Quovis prædictorum fine non reſidens moneatur; ſi monitus reſidere negligat, illius vices alii committere licet, cui aſſignanda eſt ex negligentis reditibus congrua portio, etſi Collegas habeat, qui abſentis defectum ſupplere poſſint. *Cap.* 16. *De Cler. non Reſid.* Cap. 18. *De Appellat.* Utrumque de Canonicis loquitur.

Hinc inter ſine licentia non reſidentes, & cum licentia non reſidentes, hoc intereſt, quòd in eodem Beneficii genere illi Vicarios conſtituere cogantur, iſti non item; nullibi enim legitur Canonicos à Reſidentia exemptos ad conſtituendum Vicarios obligatos fuiſſe, & in citatis mox Textibus Canonici ſine licentia non reſidentes adſtringuntur, ut per Vicarios deſerviant: Hi Textus quoad Vicariorum ſubſtitutionem abrogati videntur.

REGULA XXVII.

Quòd abſentiæ tempus requiratur, ut quis Beneficii privatione dignus habeatur, nec in Corpore Juris, nec in *Concilio* TRIDENTINO determinatur.

Non obſtat *Canon* 3. CAUS. VII. QUÆST. I. in quo Parochus ob bimeſtrem abſentiam ab Epiſcopo ſuo deponitur, quia depoſitionem hanc damnat S. GREGORIUS, depoſitumque reſtitui jubet.

Non obſtat *Canon* 13. *ead.* CAUS. & QUÆST. in quo Epiſcopus abſens per quadriennium expectatur; hic enim de juſta abſentia agitur, illud tempus Epiſcopo datur, ut ſanitati recuperandæ vacet, antea jamdiu expectatus fuerat; intra prædictam tempus non rediens deponendus non erat, ſed ſibi ipſi permittenda erat Epiſcopatûs abdicatio, ſi ſibi placeret.

Non obſtat *Cap.* 2. *De Clericis non Reſid.* in quo ob quinquennalem abſentiam deponitur ANASTASIUS Presbyter Cardinalis Beati MARCELLI; nam I. Revertendi animum non habuiſſe ANASTASIUS videtur, cùm de eo dicatur poſt illud quinquennium in alienis adhuc demoratum fuiſſe. II. Hinc ſolùm inferre licet quinquennalem abſentiam in Parocho; qualis erat ANASTASIUS, ſufficere ad illius depoſitionem, non autem totum id temporis ad illam requiri.

Non obſtat *Cap.* 8. *eod. Tit.* in quo præcipitur, ut MAGDEBURGENSIS Decanus à decem annis abſens deponatur, ſi vocatus redire noluerit, aliuſque eligatur; ex hoc enim quod poſt decennalem abſentiam adhuc monendus eſt, decennium ſolùm non ſufficere jure meritò infertur; undè ſequitur à Jure non determinari decem annorum tempus, ut quis Beneficii privatione dignus habeatur.

Non obſtat *Caput* 9. *eod. Tit.* in quo Capitulo RAGUSIENSI permittitur, ut ſi Archiepiſcopus ſuus ultra quadriennium expectatus non redierit intra menſem, alium eligat, cùm poſt quadriennium & ultra adhuc per menſem expectandus ſit abſens Archiepiſcopus.

Non obſtat *Caput* 11. *eod. Tit.* in quo ultra ſex menſes ſuam deſerens Eccleſiam, ea meritò ſpoliandus eſt; tempus enim illud à citatione numerandum eſt; citatio verò quo facienda ſit tempore ibidem nec alibi definitur, undè indefinitum manet requiſitum ad Beneficii privationem abſentiæ tempus.

Noo obſtat *Cap.* 1. SESS. VI. in quo *Concilium* TRIDENTINUM præcipit, ut Epiſcopus, vel Metropolitanus per annum abſens intra tres menſes Papæ denuncietur; hæc enim denunciatio non ideò facienda eſt, ut ſtatim Epiſcopus abſens deponatur, ſed ut pro ſua in abſentia perſeverantia quiſque puniatur; quod patet ex his verbis: *Qui in abſentes, prout major vel minor cujuſque contumacia exegerit, ſuæ ſupremæ Sedis autoritate animadvertere &c.* Quid enim major hæc vel minor contumacia, quàm major minorve in non reſidendo perſeverantia.

Ex ſolutis hactenùs locis, qui Regulæ adverſari videbantur, nihil certi concludi poteſt, nec quoad tempus abſentiæ requiſitum, ut quis Beneficio privandus ſit, nec quoad modum, quo quis poſt requiſitum tempus illo privandus ſit, nempè an ſine monitione, an adhibitâ monitione, cum in iis viſum ſit alios poſt longius tempus, & nonniſi monitione præcedente privatos eſſe, *Cap.* 8. *De Cler. non Reſid.* Alios poſt brevius tempus, & ſine ulla monitione. *Cap.* 2. *eod. Tit.*

REGULA LXVIII.

Quòd circa requiſiti abſentiæ, ut quis Beneficio privari poſſit, temporis indeterminationem dictum eſt, ad Monitiones ad eamdem rem neceſſarias extendendum

Colligitur Regula è *Capite* 11. De Cl.

in quo fraudulenter abſens tribus Edictis in Eccleſia ſua citandus dicitur; quid enim hæ citationes, quàm monitiones, quæ ideò tribus Edictis publicis in Eccleſia abſentis fiunt, quia alibi propter occultationis ſuæ fraudem citari nequit?

Non obſtat *Cap.* 2. *de Cleric. non Reſid.* in quo non reſidens Beneficio privatur abſque prævia monitione; non enim requiritur, ut Textus quilibet de hac privatione mentionem faciens de monitione præmittenda loquatur; ſive quia plerùmque contingit, ut rei propoſitæ id non conveniat; ſive quia quoties res generatim præcipitur, vel facta generatim narratur, modus quo facienda eſt, vel quo facta eſt, non exprimitur; ſed ſubintelligitur facienda, vel facta juxta communem & ſolitum modum.

Non obſtat *Caput* 10. *eod. Tit.* in quo non reſidens congruo tempore expectatus deponendus dicitur.

Non obſtant etiam *Capita* 8. 9. 17. aliaque ſimilia, in quibus nulla fit monitionum mentio, vel de una tantùm; nam præterquàm quòd recurrunt huc prædictæ ſolutiones, addere licet, ad ſervandam Regulæ veritatem ſufficere, ut aliquis Juris Textus monitiones præceperit, illarumque numerum determinarit, at nequaquam requiri, ut utrumque in quolibet legatur.

Sunt qui dicant *Caput* 11. *De Cler. non Reſid.* ad caſum de quo loquitur reſtringendum, nempè fraudulentæ occultationis; ſed allucinari videntur, cum ſeſe fraudulenter occultans non alia de cauſa ter citetur, quàm quia quilibet alius abſens, ſine juſta cauſa, ter monendus eſt: eo autem modo citatur, ne gravioris culpæ reus potioris fiat conditionis, quàm minori culpâ ligatus.

REGULA LXIX.

Privationem Beneficii contra non Reſidentiæ reum à Jure præceptam per ſententiam ferendam eſſe, variis ex Juris Textibus colligitur, ſed ex nullo certo concluditur.

Inter Textus per quos probari poteſt prior Regulæ Pars, præcipuus eſt *Caput* 2. *De Cler. non Reſid.* in quo hujuſmodi privatio per ſententiam lata legitur à *Concilio* ROMANO ſexaginta & ſeptem Epiſcoporum; quæ autem in Jure facta referuntur & probantur, vim Legis habent; non enim alio fine referuntur, quàm ut juxta illa in poſterum judicetur.

Cæteri ſunt quicumque docent depoſitionem ab homine, quæ à Jure præcipitur, per ſententiam fieri; quàmplurimi autem ſunt Textus hujuſmodi, illoſque videre eſt ſimul collectos in Tractatu *De Depoſitione, Titulo De Caſibus*, in quibus à Jure depoſitio præcipitur. Editus eſt in Libro cui Titulus: *Uſus Gallicani circa Cenſuras.*

Poſterior Pars patet ex *Can.* 3. CAUS. VII. QUÆST. I. & ex *Cap.* 8. 9. *De Cler. non Reſid.* in quibus non Reſidentiæ reus deponitur, nullâ factâ ſententiæ mentione; in primo enim narratur, non reſidentis loco alium ordinatum fuiſſe; in aliis permittitur, ut ſi non Reſidentiæ reus intra certum tempus non redierit, alius eligatur; ſi autem his in caſibus non lata ſit in forma conſueta privationis ſententia, id fortè provenit, quòd rei in ſe tulerant ſententiam ſuâ contumaciâ, vel pro derelicta habuerant Eccleſiam ſuam, eique renunciarant; in ſimilibus caſibus, ſi occurrerent, ſententia ferenda eſſet ante Collationem.

REGULA LXX.

Cootra non Reſidentiæ reum præter Beneficii privationem aliæ ſunt Juris pœnæ ſententiæ ferendæ, hæ autem ſunt.

I. Suſpenſio à communione per triennium. *Cap.* 29. CAUS. VII. QUÆST. I.

II. In Monaſterium intruſio, ſi monitus non emendetur. *Ibid.* Cap. 20.

III.

Digitized by Google

III. Fructuum ſubſtractio. *Cap.* 6. *de Off. Vicar.* Cap. 1. Sess. VI. *Cap.* 12. Sess. XXIV. *De Ref.*

REGULA LXX.

Prædictæ ſuſpenſionis à communione duplex eſt caſus: Alter quo Clericus ſine juſta cauſa ab Eccleſia ſua abeſt ſolemnibus Feſtis: Alter quo Presbyter, Diaconus, etiam ſine juſta cauſa à ſuis Eccleſiis per tres hebdomadas abſunt. *Cap.* 25. Caus. VII. Quæst. I.

REGULA LXXI.

An illam pœnam monitio præcedere debeat non conſtat.

Patet Regula ex eo quòd hinc à Jure non præcipitur hoc caſu monitio? prætereà agitur de cenſura tempore determinato duratura: Ad cenſuram autem hujuſmodi monitio non neceſſaria videtur, niſi ſine contumacia, pro culpæ qualitate, durior ſit, illinc verò dici ſolet cenſuras non ferri, niſi in contumaces.

REGULA LXXII.

Prædicta ſuſpenſio jam diu abrogata eſt, attamen aliàs viguiſſe ſcitu non inutilis res eſt.

Prior Pars patet tùm ex eo quòd excommunicatio ad tempus determinatum jamdiù exolevit, niſi id genus excommunicationis erga Clericos idem ſit ac hodierna ſuſpenſio, quod veriſimile non eſt, cùm excommunicatio ad tempus determinatum Clericis communis eſſet & Laicis, iiſdem in utroſque verbis feratur. *Cap. unic.* Caus. XXXI. Quæst. III: Tùm ex eo quòd executionis hujus pœnæ in non Reſidentiæ reos, vel illius innovationis nulla extet memoria.

Poſterior Pars colligitur ex eo quòd pœnæ gravitas quantùm habitum ſit non Reſidentiæ crimen; clarò indicet, hoc autem ſcire referat.

Priori Parti non obſtat *Cap.* 1. Sess. XXIII. §. *Eadem.* juxta quod Epiſcopo licet per cenſuras non reſidentem coercere, nam de uſitatis loquitur, non de exoletis.

REGULA LXXIII.

Unicus in Jure Textus circa intruſionem in Monaſterium propter obſtinatam non reſidendi culpam, ſoliuſque Epiſcopi meminit; ſed à majori ad omnes ejuſdem culpæ reos extendi poteſt: Hic autem Textus eſt *Canon* 20. Caus. VII. Quæst. I. *ſuprà citatus.*

REGULA LXXIV.

Prædictam intruſionem inter Juris remedia, quibus non reſidentem compellere poteſt Epiſcopus, juxta *Caput* 1. Sess. XXIII. *De Ref.* §. *Eadem*, comprehendere fas eſt.

Circa memoratæ intruſionis pœnam nota: I. Illam aliàs maximè viguiſſe, atque unicum publicæ Pœnitentiæ genus fuiſſe, cui Clerici ſubderentur, aut ſaltem præcipuum.

II. Pœnitentiam publicam qualemcumque Dignitati Clericali multùm detrahere, ideòque nonniſi ob graviſſimas culpas illi ſubjici Clericos debuiſſe; idcircò cùm inter Clericos primum locum habeat Epiſcopus, & Epiſcopus obſtinatè non reſidens in Monaſterium includatur, ut contumacem Epiſcopi abſentiam pro maxima culpa habuerit citatus Canon oportet.

III. Hujus Canonis Autorem S. Gragor. Magni nomine ab aliis diſtinctum, de peccatorum gravitate, tùm ob periciam, tùm ob prudentiam, ſaniſſimum, Judicem fuiſſe.

REGULA LXXV.

Inter fructuum ſubſtractionis caſus, alii ſunt ſententiæ ferendæ, alii ſententiæ latæ.

REGULA LXXVI.

Prioris generis ſunt.

I. Si Vicarius perpetuus reſidère nolit in Eccleſia in qua Vicariam habet, ad Reſidentiam per proventuum ſubſtractionem compellendus eſt. *Cap.* 6. *De Offi. Vicar.*

II. Idem dicendum de Parocho, qui per Edictum citatus, etiam perſonaliter, abeſſe perſeverat. *Cap.* 1. Sess. XXIII. §. *Eadem.*

III. Si Canonicus, cui ex Conſuetudine abſentia trimeſtris permittitur, ultra tres menſes ſine juſta cauſa à Superiore probata volens abfuerit, primo anno dimidiâ fructuum, quos reſidendo lucratus eſt, parte privandus eſt; quòd ſi iterùm eâdem uſus fuerit negligentiâ, omnibus fructibus eodem anno, quos reſidendo lucratus fuerit, privari debet. *Cap.* 12. Sess. XXIV. §. *Alioquin.*

Etſi non alii ferendæ ſententiæ caſus in Jure, *Conciliove* Trident. exprimantur quàm mox relati, hinc non ſequitur in aliis ſimilibus pari pœnâ uti non licere; relati exempla tantummodò, quæ in illis præſcribuntur, indicant quid in aliis faciendum.

Ex tertio Primus & Secundus explicandus eſt, eaque propter Vicarius vel Parochus non reſidentes, fructibus, quos reſidendo lucrati ſunt, privari debent, non iis tantùm quos ex non Reſidentia lucrari neglexerunt: Etſi in utroque ſtrictior reſidendi obligatio, non omnibus ſtatim fructibus privandi ſunt, ſed parte majori vel minori pro culpæ qualitate: ùt in Canonico ſic in Parocho ſecunda culpa ſeverius punienda quàm prima.

REGULA LXXVII.

Fructuum ſubſtractionis caſus, qui eſt latæ ſententiæ, duplex eſt. Alter, quo Epiſcopus ultra ſex continuos menſes abſens, ſine ulla legitima cauſa, quartæ partis fructuum unius anni pœnam eo ipſo incurrit. *Cap.* 1. Sess. VI. *De Ref.* Alter, quo idem Epiſcopus abeſſe perſeverans quartam aliam eo ipſo amittit. *Ibidem.*

Utroque autem caſu amiſſa fructuum Pars Fabricæ vel pauperibus loci per Superiorem Eccleſiaſticum applicanda eſt. *Ibidem.* Superior his in caſibus eſt Metropolitanus, vel antiquior Provinciæ Epiſcopus, ſi de Epiſcopo agatur, ſi Metropolitanus reus eſt, & Primati vel Patriarchæ ſubſit, Superior tùnc Primas vel Patriarcha; ſi verò immediatè ſubjiciatur Summo Pontifici, Superior tunc eſt ipſe Papa.

Quod de applicatione fructuum ipſo facto ob non Reſidentiam amiſſorum dictum eſt, ad fructus per ſententiam eadem de cauſa perdendos extendendum eſt, eoque caſu pro Judicis arbitrio huic vel illi cauſæ piæ applicatio eſt facienda.

REGULA LXXVIII.

Fructuum ſubſtractio, quæ illos fructus tantùm reſpicit, quos non reſidens ſuos non facit, pœna non eſt, ſed coacta debiti ſolutio. Hujuſmodi autem ſunt, qui impenſo pro Beneficio labori deberentur, ideòque ei indebiti, qui hunc non impendit laborem; adeò clara & certa eſt Regula ut probatione non egeat: Hinc *Concil.* Trident. *Cap.* 1. Sess. XXIII. prohibet ne ab illa reſtitutione quis eximatur, factâ compoſitione pro fructibus malè perceptis, quibuſcumque aliàs debeantur.

REGULA LXXIX.

Fructuum ſubſtractio, quos non reſidens aliàs reſidendo vel alio modo ſuos fecit, verè propriéque pœna eſt, eaque realis eſt, utpotè in rei ad punitum pertinentis privatione conſiſtens.

REGULA LXXX.

Fructuum ſubſtractio quæ pœna non eſt, mera Juris Naturalis executio eſt; ſubſtractio verò pœnæ Poſitivi Juris additio eſt eidem Juri Naturali facta.

REGULA LXXXI.

Fructuum ſubſtractionem qui indiſtinctè præcipiunt Textus de utraque intelligendi videntur.

Regulæ Ratio: Subſtractio, pœna ab alia ſejuncta, pœna non eſt, cùm ſubſtractioni huic ſubjectus de alieno ſolvat, non de ſuo. Hinc qui ſubſtractionem pœnam diſtinctè præcipiunt Textus, etſi de alia taceant, illam quoque præcipere præſumendi ſunt.

REGULA LXXXII.

Subſtractio non pœna ab alia in eo etiam differre videtur, quòd in foro conſcientiæ prioris reus ipſe executor eſſe debeat, nullâ interveniente ſententiâ; poſterioris verò non item.

Prior Regulæ Pars colligitur ex *Cap.* 1. Sess. XXIII. *De Ref.* in quo *Concilium* Trident. de Epiſcopis non Reſidentibus dicit non facere fructus ſuos, nec tutâ conſcientiâ, etiam nullâ aliâ declaratione ſecutâ, ſibi detinere poſſe, atque ad Parochos, quod de Epiſcopis dixit, poſteà extendit.

Poſterior Regulæ Pars infertur ex eo quòd Juris Poſitivi pœnæ effectu non gaudent ſuo, niſi poſt Judicis ſententiam, quæ vel pœnam incurſam declarat, ſi latæ ſententiæ pœna ſit, vel in executionem Juris hoc vel illo modo hanc illamve pœnam irrogari præcipientis, præceptam pœnam infligit, ſi ferendæ ſententiæ ſit.

Non obſtat Priori Parti quòd de Beneficiis, quæ Jure Divino Reſidentiam exigunt, *Concilium* Trid. dumtaxat loquatur; in hoc enim quòd non reſidentes fructus non faciunt ſuos, potioris conditionis non ſunt Beneficiorum Jure tantùm humano Reſidentiam exigentium Poſſeſſores, quàm qui alterius generis Beneficia habent, cùm de Canonicis non Reſidentibus *Concilium idem* fructus non lucrari inſinuet. *Cap.* 12. Sess. XXIV. §. *Alioquin.* Canonicatus verò Jure Humano tantùm ad Reſidentiam obliget. Idem infertur ex *Cap. unic. De Cler. non Reſid. in* 6. nam quod dicit de percipientibus diſtributiones ſibi indebitas, illos ſcilicet illarum dominium non acquirere, extenditur ad perceptores fructuum ſibi indebitorum ob neglectam Reſidentiam.

Nec etiam obſtat eidem Parti verbum, *ſtatuit*, quo *Concilium* utitur dicens: *Se ſtatuere Epiſcopum non reſidentem pro rata temporis non facere, &c.*

Nec enim hinc certò inſerre licet à *Concilio* Jus Novum condi, cùm *ſtatuere* hoc in caſu pro *declarare* à *Concilio* uſurpari potuerit; prætereà etſi Legem novam *Concil.* hìc ederet, Lex iſta aliud non eſſet quàm clarior Juris Naturalis explicatio quoad illa quæ impenſo alibi pro Beneficio labori non debentur; quoad alia verò Juris Poſitivi additio, eamque propter additionem *ſtatuere* verbo *Concilium* uti potuit & debuit. Verùm ut Lectori diſtinctio hæc probari poſſit, advertat Beneficiis quædam ineſſe onera, quibus extra Reſidentiæ locum fieri ſatis poteſt, atque onera illa implenti mercedem labori congruam deberi: Hinc ſequi Poſitivi Juris aliquid ineſſe in eo quòd non reſidens nullos fructus faciat ſuos, eaque de cauſa in *Concilii* Trident. Decreto Poſitivum Jus Naturali Juri commixtum eſſe. Naturale Jus in hoc ſitum, ut debiti fructus propter onera, quæ non reſidens vel non implet, vel ſi impleat, ut par eſt, non facit, ab eo non percipiantur. Poſitivum verò Jus in hoc poſitum, quòd propter impleta alibi onera ſibi debetur, in culpæ ſuæ pœnam amittat.

SECTIO X.

De Controverſis circa Reſidentiam.

QUÆSTIO I.

Quæritur I. An extra caſus ſibi nominatim permiſſos à reſidendo diſpenſare valeant Epiſcopi?

Quærendi Cauſa: Jure Communi præcipitur Reſidentia; præcipitur à *Conciliis* Generalibus; præcipitur à Summis Pontificibus; in his autem omnibus utpote ſupra Epiſcopum exiſtentibus, nihil aliud poteſt quàm quod ſibi expreſſe permittitur: Sunt prætereà Canones, qui docere videntur à reſidendo Diſpenſationem Papæ reſervari.

Nihilominùs contrariam ſententiam præferendam exiſtimamus, his ducti rationum momentis: I. Dum *De Diſpenſationibus* in Tractatu *De Juriſdictione Eccleſiaſtica*, vel *De Vicario Generali* agebamus, oſtendimus Diſpenſationes expreſsè Epiſcopo non prohibitas ab ipſo concedi poſſe, iis exceptis, quæ Majores Cauſas ſpectant, quæque ſicut iſtæ Papæ reſervatæ ſunt, illi quoque reſervari debent; II. Quotquot Canones, quibus Epiſcopum à reſidendo diſpenſare poſſe conſtat, hanc in illo ſupponunt poteſtatem, non illam illi conferunt.

Non obſtat *Caput* 34. *De Elect. in* 6. in quo Bonifacius VIII. expreſsè permittit Epiſcopo, ut diſpenſet cum Parocho ſtudiorum cauſâ per ſeptem annos; nam Diſpenſatio quam Epiſcopo permittit, cadit ſupra non promotionem ad Sacerdotium, ideòque ad Reſidentiam non pertinet.

Non obſtat *Caput* 5. *De Magiſtris*, nec *Caput* 1. Sess. V. *De Ref.* quibus permittitur, ut cum docentibus & cum ſtudentibus à reſidendo diſpenſetur; his enim in locis non permittitur Epiſcopo, ut diſpenſet, ſed præcipitur, vel potiùs Jus ipſum diſpenſat, ſolaque Diſpenſationis executio Epiſcopo committitur.

Alexander III. in *Concilio* Lateran. *ann.* 1179. Cap. 3. *De Cler. non Reſid.* ne Eccleſia vel Eccleſiaſticum Miniſterium aliis quàm iis, qui reſidere poſſint & velint, conferantur, prohibet; Idem tamen *Cap.* 4. *Eodem Titulo* agnoſcit, de licentia Prælatorum juſtâ cauſâ conceſſa, ab Eccleſia ſua quem abeſſe poſſe, etſi circa prædictum *Concilii* Lateranensis Decretum Epiſcopo diſpenſandi facultatem expreſsè non conceſſerit, nec illo Decreto, nec alibi.

Poſteà Innocentius III. *Cap.* 10. *Eod. Tit. anno* 1214. eamdem quoque poteſtatem in Epiſcopo agnoſcit, dum decidit: *Abſentem ſine juſta cauſa & ſine Epiſcopi ſui licentia, poſt certum tempus Beneficio ſuo privandum*: Hinc enim inſinuat contrarium dicendum de abſente cum licentia prædicta.

Gregorius IX. *anno* 1230. *Cap.* 16. *Eod. Tit.* Epiſcopo cum Canonicis & Aſſiſiis diſpenſare licuiſſe teſtatur, dum propter Eccleſiæ neceſſitatem conceſſas à Prædeceſſoribus iſtius licentias Patriarchæ Antiocheno revocare præcipit.

Nec obſtat quòd is, cui ſcribit, Patriarcha ſit, quia nullibi legitur in hoc Patriarcham plus potuiſſe quàm ſimplex Epiſcopus poſſet.

Nec obſtat quòd Patriarcha iſte Sedis Apoſtolicæ Legatus fuerit, quia de Prædeceſſoribus illius fuiſſe itidem Legatos non conſtat; prætereà ibidem diſtinguit Papa Diſpenſationes à Prædeceſſoribus Patriarchæ conceſſas ab Apoſtolicis Diſpenſationibus, quòd non feciſſet ſi à Legatis ſuis, ut Legatis, conceſſæ fuiſſent.

Idem Gregor. *Cap.* 17. *Eod. Tit.* ſupponit etiam in Epiſcopi poteſtate eſſe, ut à reſidendo diſpenſet, cùm inter non reſidentes eos ſolos puniat, qui ſine Epiſcopi licentia abſunt.

Inter relatos Canones, qui in Epiſcopo ſupponunt à reſidendo diſpenſandi poteſtatem, nullus eſt qui illam ad determinatos caſus reſtringat.

Sunt nonnulli, qui dicentes Epiſcopum poſſe diſpenſare à Reſidentia, utuntur verbo permiſſivo *poſſit*: Talis eſt *Cap.* 14. *De Elect. in* 6. ubi Gregorius X. in *Concilio* Lugdunensi II. *ann.* 1275. hæc ea de re habet: *Super Reſidentia vero, ut præmittitur facienda, poſſit Ordinarius gratiam Diſpenſationis ad tempus facere, prout cauſa rationabilis expoſcit*; ſed is Textus, aliive ſimiles intelligi poſſunt de modo diſpenſandi, nempè ad tempus, & causâ Diſpenſationis, ſcilicet neceſſitate, vel utilitate Eccleſiæ, quæ ſolæ ſunt legitimæ Diſpenſationum cauſæ, declarantque his in circumſtantiis Epiſcopo licere diſpenſare.

Quæstio II.

Quæritur II. An Capitulum propriâ autoritate aliquod ex membris ſuis à reſidendo diſpenſare valeat?

Dubium naſcitur ex eo, quòd Honorius III. *Cap.* 5. *De Magiſtris.* Capitulis præcipit, ut ſtudiorum causâ Canonicorum ſuorum aliquos à reſidendo diſpenſent. *Cap.* 15. *De Cler. non Reſid.* Statutum à Capitulo Meldensi factum à reſidendo nonnullos eximens commemorat.

Nihilominùs veroſimillimum eſt Capitulum propriâ autoritate concedere non valere hujuſmodi Diſpenſationem, niſi Juriſdictionem habeat, quaſi Epiſcopalem.

Hujus rei Cauſa: Canonicis Jure Communi præcipitur Reſidentia; Jus autem Commune à Capitulis non conditur, nec in illo conſtituendo votum ſuum habent; undè cùm ejus ſit ſolvere, cujus eſt ligare, & per quaſcumque cauſas res naſcitur, per eaſdem diſſolvatur, conſequens eſt, ut Capitula à vinculo reſidendi, quod nullo modo formarunt, liberare nequeant.

Nec obſtat *Cap.* 5. *De Magiſtris.* hic enim de ſola Diſpenſationis à Jure conceſſæ executione agitur.

Nec etiam obſtat *Cap.* 15. *De Cler. non Reſid.* Etſi enim Epiſcopi autoritatem in illo conſtituendo Statuto interveniſſe non legatur, id tamen ita ſeſe habuiſſe credendum eſt: quòd ſi Epiſcopi autoritas defuerit, illius defectum ſupplevit Papæ confirmatio.

Quæstio III.

Quæritur III. An Collegiatæ Eccleſiæ Canonici in Epiſcopi Comitatu commorantes Præbendarum ſuarum fructus percipiant?

Dubitandi Ratio: Nullus Juris Textus Canonicis hujuſmodi id Privilegii tribuit; qui enim de illo loquuntur, vel de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis expreſſam mentionem faciunt, *Cap.* 15. *De Cler. non Reſid.* Vel de illis intelligendi ſunt, quia eos, de quibus loquuntur, ſine ullo additamento Canonicos nuncupant, quod maximè convenit Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, qui præcipui ſunt inter Canonicos. Nihilominùs certum videtur Collegiatæ Eccleſiæ Canonicos eodem, quo Canonici Cathedralis Eccleſiæ Privilegio gaudere, ſi in Epiſcopi ſervitio commorentur; nam I. De Privilegio in honorem Eccleſiæ Cathedralis conceſſo non agitur, ſed de Privilegio in Eccleſiæ utilitatem dato: II. Expreſſa in Jure hujus Privilegii cauſa, tàm Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ convenit, quàm aliis, hæc enim eſt: *Præſentes non abſentes dici debere, cum Epiſcopo, pro Epiſcopi ipſiuſque Eccleſiæ ſervitio, commorantes.* Cap. 15. *De Cler. non Reſid.* III. Inter Canonicos Eccleſiæ Collegiatæ interdum reperire eſt, qui Diœceſi utiliores eſſe queant, ſi cum Epiſcopo commorentur, quàm quivis Eccleſiæ Cathedralis Canonicus: IV. Bonifacius VIII. Canonicos Eccleſiæ Collegiatæ Canonicis Eccleſiæ Cathedralis æquiparat, quoad diſtributionum perceptionem, quoties juſta cauſa non patitur ut Divinis adſint. *Cap.* 1. *De Cler. non Reſid. in* 6. Jure ergo æquiparantur in prædicto Privilegio.

Oppoſitis rationibus uno verbo reſpondere eſt: 1. Textus, qui expreſſè loquuntur de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis id facere, quia de iis agebatur in caſu, de quo Papa interrogatus fuerat: 2. Alios, qui de Canonicis indiſtinctè loquuntur, indiſtinctè intelligendos, quia res quæ agitatur favorabilis eſt.

Quæstio IV.

Quæritur IV. An Sede vacante à reſidendo valeat diſpenſare Capitulum Eccleſiæ Cathedralis?

Dubitandi Ratio: Eo caſu neceſſariæ tantùm Juriſdictioni ſuccedere videtur Capitulum; hujuſmodi autem Diſpenſatio ad Juriſdictionem Voluntariam, cùm ſit gratia, non ad Juriſdictionem Neceſſariam, ea quæ ſunt Juſtitiæ reſpicientem, pertinere.

Nihilominùs veroſimile eſt, Sede vacante, à reſidendo diſpenſare poſſe Capitulum; nam I. toti Epiſcopi Juriſdictioni ſuccedit, exceptâ liberâ Beneficiorum Collatione: II. Etſi à reſidendo Diſpenſatio gratia ſemper ſit eo ſenſu, quòd illam concedere nemo compelli poſſit, quandoque tamen adeò neceſſaria eſt, ut tanquam debita haberi poſſit, ac conſequenter juſtitiæ rem eſſe, undè eo ſaltem caſu ad Capitulum, Sede vacante, pertinere poſſet: Hic autem Caſus pluries contingere poteſt, Sede vacante, ut Sede plenâ, occurrentibus negotiis urgentibus Parocho, aliive ſimili, quæ illum abeſſe cogant.

Quæstio V.

Quæritur V. An non reſidendi licentia idem ſit, ac à reſidendo Diſpenſatio?

Ridicula videtur hæc Quæſtio, ſed non inutilis: Sunt Autores magni nominis, qui licentiam non reſidendi ab indulgentia à non reſidendo diſtinguant; eaque in re diſtinctionem ponant, quòd licentia juſtam cauſam exigat & ſupponat, indulgentia verò non; finxerant autem hanc diſtinctionem hi Autores, qui ſolum Papam à reſidendo diſpenſare poſſe exiſtimantes & plures Juris Textus legentes, quibus Beneficiorum Poſſeſſores cum Prælatorum ſuorum licentia abeſſe poſſe dicuntur, iſtos cum opinione ſua conciliare aliter non valebant.

Non fruſtrà ergo quæritur *An licentia ab indulgentia differat*; Cui Quæſtioni nihil aliud reſpondendum habemus, niſi errorem ſecùm alium errorem trahere, ſicut peccatum aliud ſecùm trahit peccatum: Error eſt ſolum Papam à reſidendo diſpenſare poſſe; error quoque & maximus, Papam ſine cauſa diſpenſare poſſe; error denique, indulgentiam conceſſam ſine cauſa per Diſpenſationem ſignificari. De primo diximus ſuprà, dùm *De Diſpenſatione à Reſidentia* egimus. De ſecundo fuſè admodum in Tractatu *De Juriſdictione Eccleſiaſtica. De Vicario Generali*, Titulo *De Diſpenſationibus.* De tertio nihil eſt, quod dicamus, niſi quòd Indulgentia, Privilegium, Diſpenſatio ſint ſinonima, atque aliud nihil ſignificarent quàm gratiam, quæ juſta eſt, ſi cum cauſa juſta; quæ injuſta, ſi ſine juſta cauſa.

Quæstio VI.

Quæritur VI. An Conſuetudo, quâ Parochi per Vicarios Parochias ſuas regunt, probanda ſit?

Dubitandi Ratio: Parochis Reſidentia (ut dictum eſt) à Deo præcepta videtur, quia præcipua quæ

 ipſis

ipſis credidit munia, à non reſidente ritè obiri nequeunt. Contrà verò quamplurimi ſunt Parochi quibus à Jure indultum eſt, ut per Vicarios Parochias ſuas gubernent; nam I. Parochiæ omnes Præbendis annexæ Parochos hujuſmodi habent; tales autem Parochiæ benè multæ ſunt. II. Parochiarum in Beneficia ſimplicia ſine unione, ſed ſola Vicariæ perpetuæ erectione converſarum Rectores, per Vicarios Parochias regunt ſuas; hujus autem generis paucæ non ſunt. III. Si placeat Epiſcopo, poteſt Parochus ſtudiorum causâ per ſeptem annos à Parochia ſua abeſſe, & per totum illud ſeptennium per Vicarium Parochiam ſuam adminiſtrare; Epiſcopus autem quilibet pluribus Parochis id permittere poteſt.

Quæ cùm ita ſint, conſuetudine introduci poſſe oportet ut per Vicarios Parochias ſuas regere Parochis liceat, aut in perpetuum, aut ſaltem ad longum tempus; quod enim Jus ſcriptum poteſt, id quoque Conſuetudo poteſt.

Ad Quæſtionis ſolutionem nota, indulgentiam à Jure conceſſam, qua quibuſdam caſibus Parocho licet per Vicarium Parochiam ſuam gubernare, legitimam eſſe, quando duo concurrunt, nempè juſta cauſa cum legitima autoritate; alterutro deficiente, Divino Juri contrariam videri; de Conſuetudine verò, ac de Jure circa eamdem indulgentiam idem dicendum eſſe: Hinc fieri poſſe, ut Conſuetudo prædictam indulgentiam inducens, quandoque valeat, quandoque non valeat; valeat, ſi Prælato non reclamante, & juſtâ exigente causâ ſtabiliatur; non valeat, ſi Prælatus reclamet, vel juſta deſit cauſa. Prælatum cujus conſenſus hîc deſideratur eum eſſe cujus eſt à Reſidentia diſpenſare; juſtam cauſam non aliam agnoſci, quàm quæ ad legitimam Diſpenſationem requiritur, ac de qua actum eſt dum *De Diſpenſationibus*. Prædicta Conſuetudo, quæ erigeret Vicariam perpetuam in Beneficio Curato, in Gallia non toleraretur, quia conſtare debet de utilitate hujus erectionis, hoc autem ritè fieri non poteſt ſine inquiſitione de commodo & incommodo debitè facta, vocatis vocandis, & auditis quorum intereſt, nec ab illa eximit qualiſcumque facti notorietas.

Quod de Parocho quæſitum eſt, de Canonicis quoque quæri poteſt, quibus ut & Parocho per ſeipſos & non per ſubſtitutos Officia obire præcipitur. Circa quam Quæſtionem dicendum, quòd etſi Jure tantùm Eccleſiaſtico ad Reſidentiam obligentur Canonici, ipſorum obligationi contraria Conſuetudo valere nequit, niſi juſta ſubſit cauſa, & legitima autoritas interveniat; tolli enim Lex Eccleſiaſtica non poteſt, niſi concurrente Eccleſiæ vel neceſſitate vel utilitate, & Legiſlatoris conſenſu; magnum tamen diſcrimen inter utrumque caſum, quoad cauſam, nam major cauſa requiritur in priori quàm in poſteriori, cùm Reſidentia Parochi ſit de Jure Divino; Canonici verò de Jure purè Eccleſiaſtico; quoad cætera convenire videntur, etiamſi ſit perpetua Diſpenſatio, dummodò Parochia & Canonicatus non ſint immediatè ſubdita Papæ, cùm agatur tunc de unione Beneficiorum Epiſcopatui inferiorum & Epiſcopo ſubjectorum. *Cap.* 8. *De Exceſſibi. Prælat.* Quo caſu unio non eſt propriè Diſpenſatio à Reſidentia, ſed ſeparatio muniorum Parochi vel Canonici ab ipſo reditu, cujus major pars in Beneficium, cui unio fit Vicaria perpetua, erigatur, ut fit in unione Parochiæ alteri Beneficio; vel totus tranſmittitur, quando Vicaria non erigitur, ut fit plurimùm in unione Canonicatûs alteri Beneficio.

Quæstio VII.

Quæritur VII. An Jure Decretalium *non Reſidentiæ rei omnibus Beneficiorum ſuorum fructibus priventur?*

Sentiendi Ratio: Qui à Reſidentia eximunt Canones, volunt ut exempti omnes Beneficiorum ſuorum fructus percipiant, his exceptis, quæ iis, qui Divinis adſunt Officiis, reſervantur: Hi autem exempti illis opponuntur, qui ſine Diſpenſatione abſunt; carere ergo debent iſti omnibus Beneficiorum fructibus. *Cap.* 7. 14. 15. *De Cler. non Reſid.* Cap. 32. *De Præb.* Cap. 5. *De Magiſtris.* Cap. 1. *De Reſcrip.* Cap. 30. *De Elect. in* 6. E contra prædicti Canones ut integri Beneficiorum fructus à Reſidentia exemptis darentur, præcipere potuerunt ob aliam cauſam, nempè quia abſentes ſine Diſpenſatione aliquam fructuum partem amittebant; undè ut inter illos & exemptos à reſidendo juſtum intereſſet diſcrimen, præcipiendum erat, ne exempti aliquid perderent ex his, quæ præſentes lucrabantur.

Quæſtionis ſolutio ex âlia pendet, nempè num aliquod Beneficii munus tunc annexum eſſet, quod abſentes obire poſſent? Circa quam dicendum videtur, ex quo quotidianæ Diſtributiones inſtitutæ fuerunt, ab iis qui Divinis Officiis aſſiſterent, dumtaxat percipiendæ, oportuiſſe ut alia Beneficiis munia annexa eſſent quàm Divina Officia celebrandi munus; quæ obeuntes alios Beneficiorum fructus lucrarentur; ſi autem talia fuerunt munia, probabile non eſſe ex his nullum fuiſſe, quod extra Beneficii locum obiri non poſſet, præſertim cùm ex ipſo Juris Corpore colligatur, jam VI. vel IX. ſaltem ſæculo privatum Officium in uſu fuiſſe, cujus rei fidem facit *Cap.* 1. *De Celebrat. Miſſarum*, quod apud Gregorium *è Concilio* Agatensi *ann.* 506. celebrato deſumitur; apud Gratianum verò *Cap.* 2. Dist. XCI. *è Concilio* Nannetensi *ann.* 890. celebrato. Si autem Beneficiis munus hujuſmodi quod alibi quàm loco Reſidentiæ obiri poſſet, annectebatur, non Reſidentiæ rei fructus omnes perdere non debebant, niſi illos privandos iis, quæ lucrabantur, in culpæ ſuæ pœnam diceretur: Odioſæ cùm ſint pœnæ, ad id quod diſtinctè expreſſum eſt reſtringendæ, tale autem nihil in Jure diſtinctè exprimitur. Sed de his alio loco fuſiùs, nempè dùm *De Divinis Officiis*, necnon dùm *De Uſibus*, quibus inſumendi ſunt Beneficiarii reditus.

Quæstio VIII.

Quæritur VIII. An fructuum privatio quâ plectitur non Reſidentiæ reus, ipſo facto incurratur?

Circa propoſitam Quæſtionem ſunt quædam certa. Certum I. juxta *Concilium* Tridentinum prædictam pœnam quibuſdam in caſibus ipſo facto incurri. *Cap.* 1. Sess. VI. Cap. 1. Sess. XXV. Cap. 12. Sess. XXIV.

Certum eſt II. apud Gratianum hujus pœnæ mentionem non fieri.

Certum eſt III. nullum Juris Textum præcipere ut Reſidentiæ reus moneatur, priuſquam Beneficiorum fructibus privetur.

Certum eſt IV. in toto Juris Corpore nullum legi Textum, qui de non Reſidentiæ reis expreſsè dicat Beneficiorum fructibus eo ipſo privari, præter *Cap.* 30. *De Præb.* quod tàm de reſidentibus quàm de non reſidentibus Parochis explicari poteſt; privat enim ipſo facto, qui per ſeipſos deſervire nolunt in Ordine, quem Eccleſiæ ipſius cura requirit, quod Reſidentibus æquè convenit ac non Reſidentibus.

Hinc

Hinc incertum an extra *Concilium* Tridentinum prædicta pœna ſit ſententiæ latæ : Nec dici poteſt, quòd veriſimilius ſit apud Gregorium IX. latæ ſententiæ eſſe, idque colligi ex eo quod inter pœnas à Jure præſcriptas, nulla ſit quæ non ſit vel latæ vel ferendæ ſententiæ, quodque privatio fructuum apud Gregorium ferendæ ſententiæ eſſe nequeat, cùm circa eamdem materiam, volens Beneficii privationem ferendæ ſententiæ eſſe, non Reſidentiæ ſeum priuſquàm Beneficio privetur, pluries moneri præcipiat, nihil autem ſimile præcipiat circa fructuum privationem : Hoc, *inquam*, fruſtrà dicitur, cùm nullus Textus præfiniat tempus intra quod reſidere quis debeat ſub pœna privationis fructuum, quod neceſſarium videtur, ut quis poſſit illam pœnam ipſo facto incurrere ; undè *Concilium* Tridentinum volens, ut ſubſtractio fructuum quam præcipiebat contra non reſidentes, incurri poſſet ipſo facto, tempus præfixit intra quod ad Eccleſias ſuas redire tenerentur.

Non obſtat *Cap.* 30. *De Præb.* in quo *Concilium* Lateranense ſub Innocentio III. celebratum, Parochum non reſidentem Beneficio ſuo privatum declarat, nullà adhibità monitione ? hic enim Textus ad rem non facit, cùm proximè reſpiciat tantùm Parochos illos, qui ad Ordinem requiſitum non promoti, & per alios ſervientes, Parochiarum reditus percipere volebant ; ideoque ob ſolam non Reſidentiam fructibus privari non ſunt ipſo facto.

Hujus explicationis Ratio: Ad promotionem prædictam extabat aliquod à jure determinatum tempus, *Cap.* 7. *De Elect.* undè eo lapſo non promoti ſe privatos noſſe poterant abſque ulla monitione, ſententiæve : nullum autem erat præfinitum tempus intra quod reſidere tenerentur ; undè non reſidentes, quandò ſe privatos Beneficio habere deberent, noſſe non poterant ; ideoque monitione opus erat ante privationem Beneficii ob non Reſidentiam ; quæ ratio ad fructuum privationem ſeſe extendit.

Quæstio IX.

Quæritur IX. An ut, verbi gratiâ, *Canonicus propter Eccleſiæ utilitatem abſens, quotidianas diſtributiones percipere poſſit, utilior eſſe debeat quàm ut Præbendæ ſuæ fructus lucretur ?*

Certum eſt Canonicum, qui abſens Eccleſiæ ſuæ non minùs utilis eſt quàm ſi præſens eſſet, lucrari Præbendæ ſuæ fructus. *Cap.* 14. *De Cler. non Reſid.*

Certum eſt etiam evidentem Eccleſiæ utilitatem Canonicum excuſare ob aſſiſtendo Divinis Officiis, juſtamque ipſi eſſe cauſam percipiendi diſtributiones horarum, quibus non adeſt. *Cap.* 1. *De Cler. non Reſid. in* 6.

Utriuſque Conſtitutionis Ratio : Qui Reipublicæ causâ abeſt, præſens habetur ; abſens ergò propter Eccleſiæ utilitatem illi præſens cenſendus eſt. *Cap.* 15. *De Cler. non Reſid.* cùm Reipublicæ Sacræ causâ abſit.

Certum eſt quoque, quò Canonicus abſens Eccleſiæ utilior eſt, eò majori dignum gratiâ, cum autem cui abſenti, & Præbendæ fructus & quotidianæ diſtributiones dantur, duplici donari Beneficio ; poſterius verò alio longè majus videri, cum nonnullis, quibus prius conceditur, poſterius denegetur, ut videre eſt in ſtudentibus & docentibus Sacram Theologiam.

Certum eſt denique, non diſtinguere Canonem inter utilitatem, quæ Eccleſiæ obventura eſt, ex abſentia Canonici, ut Diſtributiones percipiat, & illam quæ eidem contingere debet, ut fructus groſſos lucretur.

His ſuppoſitis, hinc videtur utilitatem, quæ ad percipiendos fructus ſufficit, ſufficere etiam ad lucrandas diſtributiones, illic verò contrarium colligitur.

Quid ſentiendum dubitatur ; ſed dubium facilè reſolvitur, non enim neceſſarium eſt ut Canon inter utilitatem priori caſu requiſitam, & illam, quæ poſteriori exigitur, diſtinguat ; ſed ſufficit rei naturam poſtulare, ut inter utramque diſtinguatur ; ex his autem, quæ ut certa ſuppoſita ſunt, manifeſtum eſt in Quæſtione propoſita, naturâ rei conſideratâ, prædictam diſtinctionem nonniſi injuſte rejici poſſe, cùm plus exigatur ab eo, qui plus accipit.

Quæstio X.

Quæritur X. An Indultum de non reſidendo per quinquennium ſtudiorum causâ à Jure conceſſum ſolos Canonicos reſpiciat ?

Dubitandi Ratio : Cap. 5. *De Magiſtris.* Cap. 1. Sess. V. *De Ref.* quæ Indulti hujus meminerunt, ſe de Canonicis loqui inſinuant, dum Beneficia quorum fructus ea de cauſa abſentibus tribuunt, Præbendas nuncupent ; præterea *Cap.* 5. *De Magiſtris* tale Indultum non concedit, niſi ut docti Theologi pro Metropolitanis Eccleſiis reperiri queant, iſti autem è Canonicis deſumendi erant ; adde quòd ſolis Capitulis committi videatur hujus Indulti executio, cùm per Eccleſiarum Prælatos, qui Capitulis junguntur, illorum Capita intelligi poſſint : Quod de *Cap.* 5. *De Magiſtris* mox dictum eſt, idem ferè dici poteſt de *Cap.* 1. Sess. V. *De Ref.* cùm utriuſque idem finis & eædem penè locutiones.

Nihilominùs ex iiſdem locis colligi poteſt ad alios quàm ad Canonicos extendendum eſſe prædictum Indultum : nam I. iis quibus datur, conceditur, nedum ut Præbendarum, ſed & ut Beneficiorum fructus percipiant, undè ſi Præbendæ nomen ad Canonicos reſtringit Indultum, ad omnes Beneficiorum Poſſeſſores Beneficii vocabulum extendit. II. *Præbendæ* nomine Beneficia quæcumque à Dignitatibus diſtincta intelliguntur, ut patet ex *Titulo De Præb. & Dignit.* in quo non ſolùm de Canonicatibus, ſed etiam de quibuſvis Beneficiis ſimplicibus tractatur, ſicut & de Dignitatibus, tàm non Capitularibus, quàm Capitularibus. III. Indulti memorati præcipuus nunc finis eſt, ut floreat ſtudium Theologicum, ac Literatos Viros, quibus maximè indiget, Eccleſia habeat. IV. Etſi conceſſum eſſet Indultum ut Metropolitanæ Eccleſiæ idoneos habere poſſent Theologos, non ideò eſſet reſtringendum ad Canonicos, cùm falſum ſit è ſolis Canonicis Theologos deſumendos eſſe, cùm eligi poſſint ex aliis Beneficiatis ad Reſidentiam obligatis, quales ſunt Capellaniarum Sacerdotalium, vel Semipræbendarum Poſſeſſores, qua de cauſa Parochis olim ſeptennium ad ſtudium dabatur. *Cap.* 34. *De Elect. in* 6. demùm contingere poteſt ut inter non Canonicos, ſint nonnulli ad ſtudium aptiores quàm inter Canonicos.

Quæstio XI.

Quæritur XI. An Capellanus ad Reſidentiam ex fundatione obligatus, ex cauſa à Jure probata à reſidendo eximi poſſit, Patrono Laico inconſulto ?

Dubitandi Ratio : Conceſſum à Jure Indultum indiſtinctè loquitur, ideoque tàm de Beneficiis Patronatis intelligendum quàm de aliis ; præterea inter Canonicatus, de quibus nominatim meminit pluribus in locis prædictum Indultum, ſunt nonnulli Collationis vel Præſentationis Laicæ, iſti autem ab aliis nullibi diſtinguntur.

Atta-

Attamen tantò digni ſunt favore Patroni Laici, ut ſi vellent, ne præſentati à ſe per aliquot annos à reſidendo eximerentur, impedire poſſent.

Hujus Ratio : A Lege fundationis, inaudito Patrono, diſpenſare non licet.

* Nec obſtat quòd Beneficiorum Inſtitutiones ad Eccleſiæ utilitatem fiant, quòdque ideò cùm Eccleſiæ utilitas poſtulat, ut aliquis à reſidendo eximatur, is Diſpenſationem obtinere debeat, ſive Patronus conſentiat, ſive diſſentiat. Nam ſi alicujus Eccleſiæ commodum exigit, ut hæc Diſpenſatio concedatur, diſſentiente Patrono, magis ad Eccleſiæ univerſalis utilitatem pertinet, ne à fundationum Lege etiam ad tempus diſpenſetur, illo invito cujus intereſt.

Quæstio XII.

Quæritur XII. An per trimeſtrem abſentiam ſibi conceſſam Canonici diſtributiones lucrentur?

Quærendi Cauſa : Eodem loco in quo *Concilium* Tridentinum Cap. 12. Seſs. XXIV. prædictam Canonicis concedit Indulgentiam, indiſtinctè præcipit, ut ii tantùm diſtributiones recipiant, qui ſtatis Horis interfuerint; præterea innovat Bonifacii VIII. Conſtitutionem *Capite unic. De Cler. non Reſid.* relatam, quæ diſtributiones denegat quibuſcumque à Divinis abſentibus, niſi illos excuſet vel infirmitas, vel corporalis neceſſitas, vel evidens Eccleſiæ utilitas, quæ excuſationes locum non habent in propoſito caſu; ad hæc qui Studiorum causâ abſunt, diſtributiones non lucrantur, etſi juſtior ſit hæc non reſidendi cauſa quàm quæ prædicto trimeſtri à reſidendo Canonicos excuſat.

E contrà verò ex ipſo *Concilio* colligi videtur, caſu propoſito diſtributiones Canonicos lucrari; eodem enim loco *Concilium* inſinuat ab illis Canonicis per illud tempus ſervitium non exigi; undè ſequitur illos nihil amittere debere; verba autem *Concilii* quæ huc faciunt, hæc ſunt: Poſtquam Canonicis prædictum Indultum conceſſit, addit clauſulam iſtam: *Salvis Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt*; quibus verbis *Concilium* detegit cauſam propter quam trimeſtri abeſſe Canonicis permiſerit, nempè abuſum, quo quibuſdam diebus præſens omnes fructus lucrabatur, tollendi ſtudium; hunc autem abuſum corrigit novem menſium ſervitium exigens ab his Canonicis, qui ad minus tenebantur.

Quoad rationes adverſas reſponderi poſſe ducitur: I. *Concilii* prohibitionem, *ne aliis quàm qui Divinis adſunt, diſtributiones concedantur*, reſtringendam ad tempus quo Canonici ſervire tenentur: II. Bonifacii Conſtitutionem factam contra abuſum, quo reſidentes diſtributiones percipiebant, etſi Divinis non adeſſent, ejuſque finem alium non eſſe quàm ut qui ſervire tenentur, Divinis adſint: III. In ſtudentibus ſerviendi obligationem remanere, undè quantum poſſunt, ſervire tenentur, ſed per prædictum trimeſtre nulla eſt ſerviendi obligatio.

Verùm, re accuratiùs penſatâ, priores rationes prævalere poſterioribus ſentimus; idque petitur ex eo quòd citatus Tridentini *Concilii* locus, qui ex iſtis potior validiorque eſt ratio, malè explicatur, cùm de ſervitio loquatur neceſſario ad lucrandos fructus, non autem de ſervitio requiſito ad percipiendas diſtributiones, quæ, ut oſtenſum eſt dum de illis actum, non debentur, niſi iis, qui adſunt Divinis, vel legitimè impediuntur ne adſint, quales dici nequeunt qui recreationis causâ abſunt: Hinc Fagnanus, hanc ſententiam tamquam certam ac indubitatam ſupponens, docet Canonicum abſentem tempore vacationis non potiri diſtributionibus; idque concludit ex eo quòd infirmitas ratione cujus conceditur vacatio non eſt cauſa abſentiæ à Choro, ſed ipſa vacatio juncta cum voluntate non aſſiſtendi Divinis Officiis, quâ voluntate renunciatur diſtributionibus.

Quæstio XIII.

Quæritur XIII. An, verbi gratiâ, *qui anno abeſſet Canonicus, prædicti trimeſtris fructus lucraretur?*

Ex mox dictis ſuppono hunc Canonicum non lucrari diſtributiones; idem videtur dicendum de fructibus, ſed aliâ ratione; prædictum trimeſtre in ſervitii labore pleni levamen dari videtur, quo gaudere non debent qui non ſervierunt.

Nihilominùs veroſimile, eſt ſaltem quoad forum exterius, prædictum abſentem fructus lucrari, ut Canonici, qui novem menſes reſederunt, deducendoſque è ſumma quam per abſentiam ſuam amiſit, niſi Statuto vel Conſuetudine peculiari, qui per totum annum non ſerviunt, nihil lucrentur; vel qui requiſitum ſervitii tempus non impleverunt, dimiſſi ſervitii Privilegio non potiantur.

Hujus rei Cauſa: Privilegium non ſerviendi, niſi per novem menſes Jure Communi conceſſum iis, qui aliàs ad ſervitium longius non tenentur, pejoris non eſt conditionis quàm Privilegium Canonicis, qui apud Reges quamdam anni partem Officium aliquod exercent, Indultum, aliiſque à Reſidentia exemptis; iſti autem omnes, ſi reliquâ anni parte non reſideant, non amittunt, niſi quod per illam reſidendo lucrati fuiſſent: Cujus rei ratio alia non eſt, niſi quia ad longius ſervitium non teneantur. Præterea in Eccleſiis, quæ novem tantùm menſium ſervitium exigunt, Canonici ad ſervitium majus non tenentur; ſi autem per tres reliquos menſes ſervire non teneantur, non eſt quod illius temporis fructus amittant, per illud tempus non ſervientes.

Oppoſitæ verò rationi reſpondendum, prædictum levamen non unicam eſſe remiſſi per tres menſes ſervitii cauſam. Veroſimile ſiquidem eſt, tempus illud quoque conceſſum, ut negotiis ſuis quiſque vacet. Quæſtio deciſa eadem videtur ac iſta: *An abſens ſine juſta cauſa per annum alios fructus amittat, quàm illos pro quibus lucrandis reſidere tenebatur*: Hoc autem modo propoſita ſolutu facilior apparet, cùm nullus Textus ſervitium majus ab abſente exigat, quàm à præſente; iique qui obligant tantùm ad ſervitium novem menſium de trimeſtri indiſtinctè loquuntur, ideòque tàm de abſentibus quàm de præſentibus intelligi poſſunt.

Quæstio, XIV.

Quæritur XIV. An Canonicus, qui ratione Officii ſui per quatuor menſes à Beneficii ſui ſervitio eximitur, præter iſtos, alios tres, de quibus ſuprà, alio Jure ſibi conceſſos, habere debeat?

Dubitandi Ratio : Dictum eſt prædictum trimeſtre concedi, ut ſuis quiſque negotiis vacet; inter negotia autem Canonici de quo Quæſtio, collocare licet ſervitium ad quod Officii ſui ratione tenetur; ideòque trimeſtre omnibus ſui Capituli Canonicis conceſſum, intra quadrimeſtre peculiare ſibi propter Officium indultum, comprehendendum videtur.

Contrarium tamen probabilius ducimus, hac moti Juris Regulâ in pari caſu à Bonifacio VIII. allegatâ *Cap. 30. De Elect. in 6.* hiſque conceptâ verbis: *Non decet alicui ſuum Officium eſſe damnoſum*: ex Officio enim ſuo Canonicus prædictus indultum aliis conceſſum amitteret; præterea quoad iſtum Cano-

Canonicum ſervitium Beneficio ab ipſo exhibendum in aliud mutatur, ideoque ſi trimeſtre memoratum in levamen detur, illo (ut alii) gaudere debet. Adde quòd Officiarius apud Regem, vel in Curia, ut aiunt, Parlamenti, utilior eſt Capitulo quàm ſi Canonici munus impleret, ac conſequenter iniquum eſſet, ut conceſſo aliis Privilegio non potiretur. Prædictum Officium ſitum in eo eſſe poſſet, quòd Canonicus per aliquot menſes Capellæ rurali deſerviret, vel Capitulare feudum, aliave bona immobilia adminiſtraret, vel Parochialia munia obiret, vel aliquid ſimile præſtaret.

Dubitandi rationi reſpondendum, ſervitium à Canonico exhibendum Officii ſui ratione, inter privata negotia, quibus agendis trimeſtre conceditur, collocandum non eſſe, ſed potiùs inter publica, quæ qui implet, pro præſenti in Eccleſia ſua habendus eſt.

Quæstio XV.

Quæritur XV. An Statuto vel Conſuetudine introduci poſſit, ut qui per triginta, vel quadraginta, vel quinquaginta annos Canonici munus obierunt, reliquo vitæ tempore à ſervitio exempti diſtributiones lucrentur etſi Divinis non adſint atque, ut dici ſolet, Jubilati fiant? Uno verbo, an Canonicorum qui Jubilati *dicuntur, Privilegium Statuto vel Conſuetudine introductum licitum ſit?*

Dubitandi Ratio: Ex Privilegio Jubilati liciè fiunt; quidni Statuto ab Epiſcopo non reprobato, vel Conſuetudine eodem non reclamante introductâ, fieri etiam poterunt?

Multa tamen ſunt, quæ contrarium ſuadere videntur. Bonifacius VIII. *Cap. 1. De Cler. non Reſid. in 6.* morum, non Diſciplinæ, Legem condens, Conſuetudine, quâ qui ſine juſta cauſa Officiis non adeſt, ex eo quòd reſideat, diſtributiones lucretur, penitùs improbatâ; ſtatuit, ut quem infirmitas vel corporalis neceſſitas juſta & rationabilis, vel evidens Eccleſiæ utilitas non excuſat, quas percipit diſtributionum non acquirat dominium, nec faciat ſuas; ſed ad reſtitutionem teneatur.

Circa quam Legem notandùm, Conſuetudinem quam improbat hic Bonifacius, non ideò malam eſſe quia illam improbat, ſed è contra illam à Bonifacio improbari, quia illam malam judicat; judicari autem malam, quia iniquum videtur, ut qui Officiis adeſſe debet & poteſt, diſtributiones præſentibus ſolis debitas lucretur, eademque ſit non laborantium ac laborantium conditio.

Ad cujus rei confirmationem, in memoriam revocandum eſt ad bonam Conſuetudinem requiri duo: Primum, quòd ſit legitimè præſcripta: Secundum, quòd rationabilis ſit: In re autem præſenti legitimè præſcripta eſt Conſuetudo, quando requiſito ad Præſcriptionem Eccleſiaſticam tempore durat, nempè quadraginta annos, & bona fides, & pacifica poſſeſſiò cum duratione concurrunt: Hæc autem concurrunt, cùm in re indifferenti multitudo contra Legem agens illam non utilem, imò potius exitioſam exiſtimat, nec ſunt viri prudentes & probi, qui multitudinis opinionem vituperent; Superior verò qui reclamare poteſt & debet, Conſuetudinem ſic ſtabiliri ſciens non reclamat. Undè, *verbi gratia*, ſi Epiſcopus in his, quæ poteſtatem non excedunt, Conſuetudinem per quadraginta annos durare ſciens & volens patiatur, contra Legem legitimè præſcribitur, ſi aliundè multitudo in re, nec bona, nec mala, contra utilitatem publicam agere ſe, nec putat, nec putare debet, ob contrariam virorum, tùm ſapientium, tùm proborum ſententiam. Si verò ex his unum defuerit, legitimè præſcripta non eſt Conſuetudo, undè ſi de Lege agatur, quæ à ſolo Papa abrogari poſſit, & Conſuetudinem huic Legi contrariam introduci Papa neſciat, vel ſciens reclamet, innovatâ Lege, aut facto Ordinariis Mandato, ne Legem violari permittant, non legitimè præſcribitur contra Legem, quantumcumque duret illius inobſervatio.

Cùm utilitas publica ſit Legum ratio, quæcumque utilis eſt Conſuetudo, rationabilis eſt; utilis autem non eſt quæ utiliori Legi derogat; nulla enim utilitas: imò verò pernicies, minori bono majus bonum impedire. Hinc patet quid ſentiendum de Conſuetudine, quâ poſt aliquod annorum ſervitium ab Horis Divinis quis eximitur; utcumque enim legitimè præſcripta eſſet, rationabilis videri non debet, cùm publicæ Eccleſiæ utilitati non faveat, imò ipſi adverſetur ſervitio quod adhùc exhibere poteſt Canonicus illam fruſtrans; & quod longè majus eſt, Cultum Divinum ſine juſta cauſâ diminuat, ideòque Dei maledictionem in Eccleſiam attrahere valeat.

Quòd ſi quis dicat: Juſtam ſubeſſe cauſam, in eoque ſitam quòd Jubilatorum Indulto potiendi ſpes Canonicos Eccleſiæ aliundè valdè utiles moveat, ut Canonicatus retineant, qui illos junioribus Nepotibus alioquin reſignarent. Cui Objectioni reſpondemus. Prædictam ſpem in pios Canonicos aliquid poſſe, veritati proximum non eſſe; propter alios verò Legi, quæ iis, qui debent & poſſunt, nolunt tamen Divinis adeſſe, diſtributiones denegat, derogare non æquum eſt; cùm enim quæ ex illis provenit utilitas, nonniſi temporalis ſit, ideò ſufficere non videtur Divini Cultûs minuendi cauſa. Porrò nec etiam legitimè præſcripta eſſe poteſt prædicta Conſuetudo, tùm quia (ut oſtenſum eſt) evidens eſt illam rationabilem non eſſe, Conſuetudini autem quæ talis eſt neceſſariam bonam fidem deeſſe; tùm quia improbabile Paſtorem vigilantem contra Conſuetudinem id Indulti inducentem ſemel & iterum non reclamaſſe, ac conſequenter ut & bonam fidem, ſic pacificam poſſeſſionem deſiderari.

Ad Statutum extendenda videntur, quæ de Jubilatorum Conſuetudine Privilegium inducente dicta ſunt; hæc enim ad legitimam poteſtatem & juſtam cauſam, quæ Statuto pariter neceſſaria ſunt, reducuntur; hæc autem Statutis ſimile Privilegium concedentibus, ſi quæ ſunt deeſſe ſolent; ad hoc enim requireretur ut is, qui Legi contrariæ derogare poteſt, autoritatem præſtaret; requireretur etiam, quæ non occurrit, major Eccleſiæ utilitas quàm quæ ex contrariæ Legis obſervatione, aut ſaltem æqualis.

Hactenus explicatam Bonifacii Conſtitutionem innovat *Concilium* Tridentinum; quibuſcumque contrariis Conſuetudinibus derogat, unde huic Conſtitutioni nova addita eſt autoritas, nempè illa quâ tota pollet Eccleſia.

Objectæ rationi reſpondendum, nonnulla Privilegio concedi poſſe, quæ Conſuetudine introduci non poſſunt, ut dum *De Decimis & De Præſcriptionibus* dictum eſt.

Quoad Privilegia, ſi quæ ſunt, ab Apoſtolica Sede conceſſa, vel importunitate extorta ſunt, vel ſubreptitiè ſunt obtenta, falſi ſuggeſtione: Exponendo, *verbi gratia*, inveteratâ Conſuetudine, nullo reclamante introducta ea quæ ſine ſcandalo reformari non poſſunt, vel præſumptæ ſenum infirmitati fundantur, nihilque operantur aliud quàm ut Jus Commune confirmando, impediant ne circa diſtributionum perceptionem ſenes inquietentur, vel demum ab his Horis illos tantùm eximunt, quibus adeſſe nequeunt, quin perdendæ ſalutis periculo ſeſe exponant.

Aliæ Objectiones addi poſſunt: Dicere namque licet: 1. Militiam Sacram non eſſe pejoris conditionis quàm Militiam aut armatam aut togatam; undè ſicut in iſtis ſunt Milites emeriti, Conſiliarii emeriti, ita in illa eſſe debent Canonici emeriti: Sed huic Objectioni facilis eſt Reſponſio, nempe Militem eſſe nullum, qui ſervitio quod exhibere poteſt exemptus, eadem omninò percipiat emolumenta; Conſilia-

ſiliarios emeritos Juribus honorificis gaudere, ſed nullo modo emolumentis. Emeritos Scientiarum Profeſſores, ſi ſervire deſinant, etſi adhuc poſſint, Cathedrarum ſuarum emolumenta non retinent.

2. Dici poteſt Canonicorum munus labore plenum eſſe, ideòque æquum eſſe ut poſt aliquot annorum ſervitium Indulto aliquo potiantur.

Huic Objectioni reſpondendum: Hinc à fortiori oſtendi Parochos Jubilariorum Privilegio gaudere debere, cùm illorum ſervitium longè laborioſius ſit.

Nec obſtat quòd ad Paſtorale munus Jure Divino Parochi teneantur; Canonici verò ad Officium celebrandum Jure tantùm Eccleſiaſtico, quia à quocumque Jure fluat munus laborioſum & lucroſum, iniquum eſt quem ſine juſta cauſa labore eximi & lucrum retinere.

Præterea Evangelii vinitoribus non abſimiles videntur Canonici, cùm ut iſti ad diurnum opus pro diurno denario adſtringantur; undè quemadmodum qui in vinea totâ die non laborarunt, denarium diurnum exigere non poſſunt, quantumcumque temporis anteà in eadem vinea laboraverint, ita Canonici poſt quantumcumque temporis ſervitium actu ſervientibus debitum ſalarium petendi jus ſibi injuſtè vindicarent.

Præter detectas in Jubilariorum Indulto injuſtitias; aliæ duæ ſeſe offerunt non prætermittendæ.

Priorem in eo ſitam ducimus, quòd tàm qui Divinis Officiis aſſidui non fuerunt, quàm qui aſſidui, eodem potiantur Indulto, undè ſi Indultum hujuſmodi merces ſit, indigni æquè ac digni mercedem recipiunt.

Poſteriorem in eo ponimus, quòd cùm ad Canonicatum in ætate tenera puberique promoveantur; paſſim contingeret ut Canonici quadrageſimum vel quinquageſimum annum vix agentes à ſervitio eximerentur ac conſequenter ſervire deſinerent, cùm utiliùs ſervire inciperent.

SECTIO XI.

De diſtributionibus quotidianis Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deprompta.

REGULA I.

Triplicis diſtributionum generis mentio fit in Corpore Juris Canonici, vel in *Concilio* TRIDENTINO, quarum aliæ quotidianæ ſunt, & ratione Divini Officii debitæ; & omnibus communes; aliæ ſtatutis tantùm diebus debentur, & ratione Officii peculiaris illis diebus implendi, nec aliis quàm quibus prædictum Officium competit; aliæ demùm pro defunctorum anniverſariis juxta Fundatorum voluntatem largiendæ.

Regula patebit ex ſequentibus.

REGULA II.

Rei per diſtributiones ſignificatæ nulla in Jure mentio ante duodecimum ſæculum.

Qui illius prior meminit Juris Textus eſt anni 1170. & habetur in *Cap. 7. De Cler. non Reſid.* deſumpto ex ALEXANDRO III.

Non obſtat *Cap.* 3. DIST. XCI. è *Concilio* CARTHAGINENSI IV. *ann.* 398. celebrato deſumptum; nam ſtipendium quo privatur Clericus qui abſque Corporis ſui inæqualitate Vigiliis deeſt, multùm differt à diſtributionibus quotidianis, cùm tunc temporis ſtipendium illud totus eſſet Clericorum proventus; diſtributiones verò prædictæ tertiam illius partem ut plurimum non excedant.

REGULA III.

Diſtributiones quotidianæ ſunt Jura Canonicis aliiſque ſimilibus, qui Divinis adſunt Officiis dietim debita.

Hinc quotidianæ communiter dicuntur, etſi quotidiè non ſolvantur.

REGULA IV.

Aliis duobus donantur etiam in Jure nominibus, ſed communius eſt diſtributionum nomen.

Pars Prima patet ex *Capite unico De Cler. non Reſid. in 6.* in quo & Victualia, & Manualia *Beneficia* vocantur.

Secunda Pars verò patebit ex citatis circa illas Textibus.

REGULA V.

In eodem Jure *Victualium* nomen aliis antiquius.

Patet ex eo quòd victualia nuncupentur antè ſæculum XIII. *Cap. 7. De Cler. non Reſid.* aliis verò nominibus non donentur, niſi ineunte ſaltem ſæculo XIII.

REGULA VI.

Sub diſtributionum nomine non apparent antè ſæculum XIII.

Patet ex eo quòd HONORIUS III. eo ſub nomine primus meminerit *ann.* 1222. Cap. 32. *De Preb.*

REGULA VII.

Manualium nomen non habent, niſi in *Capite unic. De Clericis non Reſid. in 6.* idque *ann.* 1298.

REGULA VIII.

Diſtributionum quotidianarum finis eſt, ne Cultus Divinus minuatur, ſed è contra ut debitum Deo hac in re, ſicut in cæteris rebus, præſtetur obſequium. *Cap.* 3. SESS. XXI. *De Ref.*

REGULA IX.

Tàm in Cathedralibus quàm in Collegiatis Eccleſiis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues ut negligantur, Epiſcopi eſt etiam, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, in illas tertiam Præbendæ cujuſlibet fructuum partem in diſtributiones convertere; quæ inter Divinis Officiis præſentes dividantur, juxta diviſionem ab Epiſcopo faciendam in ipſa prima fructuum deductione. *Ibidem.*

REGULA X.

Epiſcopi quoque eſt etiam, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, è Dignitatum, Perſonatuum & Officiorum proventibus tertiam partem deducere in diſtributiones convertendam, quas lucrabuntur qui perſonaliter ſibi competens Officium juxta formam ab Epiſcopo præſcribendam quolibet die ſtatuto implebunt, alioquin amittent. *Cap.* 3. SESS. XXII. *De Ref.*

Hinc Præbendæ Theologalis tertiam partem in diſtributiones convertere poſſet Epiſcopus, & cuique vel Prædicationi vel Lectioni certum quid aſſignare.

In utroque loco autoritate Apoſtolicâ Epiſcopus munitur à *Concilio* propter Eccleſias Exemptas.

REGU-

REGULA XI.

Diſtributiones pro defunctorum Anniverſariis largiendas examinare, probare, Epiſcopi eſt, dum fundationes fiunt, & poſtquam factæ ſunt, ſi tenues nimium ſint, aliis functis augere. *Cap.* 4. SESS. XXV. *De Ref.*

REGULA XII.

Etſi juxta Juris rigorem diſtributiones quotidianæ non debeantur, niſi iis, qui Divinis adſunt Officiis, ex indulgentia tamen aliis conceduntur.

I. Infirmis; quod intelligendum eſt de illis, quorum tanta eſt infirmitas, ut Choro intereſſe nequeant, ſolaque vel præcipua Choro non aſſiſtendi cauſa illis eſt; hoc autem locum habet, ſive infirmi in loco Beneficii, ſive alibi degant, dummodò infirmitas abſentiæ cauſâ ſit, ut fit in eo, qui recuperandæ ſalutis cauſâ abeſt, vel etiam in eo; qui alia de cauſa abſens, dum reditum ſeriò meditatur, qui illum impediat morbo afficitur. *Cap. unic. De Cler. non Reſid. in* 6.

II. Præpeditis ab eodem Officio ex juſta ac rationabili corporis neceſſitate: Neceſſitas autem hæc prout ab infirmitate diſtincta, nihil aliud eſſe videtur quàm incarceratio, vel captivitas, vel propter perſecutionem, juſtumve vitæ perdendæ periculum. Circa quod notandum, Paſtori non ſufficere ortum ex perſecutione periculum, niſi perſonalis ſit perſecutio; ortum verò ex peſte nullo modo; erga alios verò otrumque ſufficere: Hujus diſcriminis cauſa videtur petenda ex eo quòd Paſtor ad id quod Paſtoris eſt Præcepto Divino teneatur; Canonicus verò, *verbi gratia*, ad id quod Canonici eſt ex Præcepto tantùm Eccleſiaſtico obligetur, cùm Paſtores à Deo inſtituti ſint, ab Eccleſia Canonici. *Ibid.*

III. In evidentem Eccleſiæ utilitatem vocatis & occupatis. *Ibid.*

Inter quos *Concilium* TRIDENTINUM Pœnitentiarios munus ſuum obeuntes collocavit; *Concilium* BASILEENSE & *Concilium* LATERANENSE ſub LEONE X. Theologos Canonicos; Uſus verò Canonicos in Epiſcopi comitatu commorantes annumerat. REGIUM *Conſilium ann.* 1636. iis adjicit Generales Cleri Procuratores, ad Comitia ejuſdem Cleri delegatos; Vicarios Generales; Archidiaconos dum viſitant; Sindicos cujuſque Diœceſis.

FEVRETUS TOM. I. *p.* 245. 246. agens de iis, qui ſine abuſu Beneficiorum ſuorum fructus percipiunt, etſi non reſideant, de ſolis, qui abſunt ptopter Communia Eccleſiarum ſuarum negotia, vel qui Vicarii Generalis, Officialiſve munus obeundi cauſâ, dicit quotidianas diſtributiones lucrari.

Acta Cleri Gallicani iis addunt Officiales, Promotores in Ordinationibus *ann.* 1635. & 1645. quæ adjiciunt ab Epiſcopo miſſos ad viſitandum, vel ad proſequenda Eccleſiaſtica ipſius negotia.

Caput 30. *De Elect. in* 6. ab hoc Indulto Eccleſiarum, quarum membra ſunt, negotia proſequentes expreſsè excludit.

Circa quod notandum, ad Epiſcopum pertinere, ut judicet an ex evidenti Eccleſiæ utilitate à Divinis Officiis quis abſit, idque non ſolùm, quia Epiſcopi eſt Canones juridicè interpretari, ſed etiam quia illa eſt Epiſcopi circa ſimilia autoritas, ut, illo reclamante, Conſuetudo oova inducens, quem Divinis Officiis non præſentem, quotidianas diſtributiones lucrari, quantumvis aliàs utiliter occupatus videatur, non valeat.

IV. Canonicis, qui & Parochi, ex Eccleſiæ Parochialis annexione ipſi Canoniæ, cùm in Parochia reſident. *Cap.* 3. SESS. XXII. *De Ref.*

Si qui hujuſmodi nunc eſſent, cogerentur ex his duobus Beneficiis unum optare, ſaltem in Gallia. *Senatus Conſult.* PARIS. *ann.* 1665. *pro Eccleſia* LAUDUNENSI. *n.* 23.

Sunt qui non probent eos, quibus diurnum ſtipendium ſolvitur ad vacandum Eccleſiaſticis negotiis, diſtributiones lucrari, exiſtimantes illis has dari ne Officium ſuum ſibi damnoſum ſit, damnum autem vitari ipsâ ſtipendii perceptione; ſed non rectè ii ſapiunt, cùm ſtipendium plerumque non æquet expenſas, multòque minus labori reſpondeat, cujus tamen maximè ratio habenda.

REGULA XIII.

Prædictæ indulgentiæ contraria Statuta non derogant, ſive re, ſive ſpecie tantùm contraria ſint.

Infertur ex *Capitibus* 14. 15. *De Cler. non Reſid.* quæ docent Canonicos in ſervitio vel Papæ, vel Epiſcopi commorantes, Beneficiorum ſuorum fructus percipere debere, non obſtante contrario Statuto à Sede Apoſtolica confirmato; indulgentia etenim quâ reſidentes, ne Divinis adſint Officiis legitimè impediti, diſtributiones percipiunt, pejoris non eſt conditionis, quàm facultas percipiendi Præbendarum fructus abſentibus juſta de cauſa conceſſa, cùm illa ut iſta Juris Communis ſit, & in Corpore Juris contineatur.

Nec obſtat quòd, ut mox dicetur, ad pauciores caſus prior ſeſe extendat quàm poſterior; hoc enim non impedit quominùs ſit Juris Communis, ideòque Statutum ſibi contrarium valere non debeat, cùm Statuta quæ Juri Communi adverſantur, nulla ſint. Excipiendi videntur caſus, in quibus omnes Canonici conſentirent, vel Statutum fundationis Lex eſſet.

REGULA XIV.

Quicumque extra caſus à Jure exceptos diſtributiones percipit, etſi Divinis Officiis non interſit, illarum dominium non acquirit, illaſque reſtituere debet. *Cap. unic. De Cler. non Reſid. in* 6.

Hinc is, in cujus commodum cedunt amiſſæ ab aliis diſtributiones, illis dare non poteſt, alioquin Lex ſuo fraudaretur fine.

REGULA XV.

Etſi BONIFACIUS VIII. omnes prædictos caſus omnium primus commemorarit, exceptionis tamen hujus Autor non eſſe videtur.

Prior Regulæ Pars adeò certa eſt, ut quod contra illam objici queat, nihil occurrat.

Poſterior Pars patet ex *Capite* 16. *De Verb. Signif.* in quo INNOCENTIUS III. diſtributiones dat ei, quem à reſidendo exemerat juſta de cauſa; eamdem quoque ex modo quo exceptio concipitur, inferre licet, *Exceptis illis quos infirmitas, ſeu juſta & rationabilis Corporis neceſſitas, vel evidens Eccleſia utilitas excuſaret;* hoc enim verbo, *Excuſaret*, BONIFACIUS inſinuare videtur hos exceptos iri, etiamſi non exciperet, idque quia ipſa impedimenti natura ab aſſiſtendo per ſeipſam ilos excuſat.

Eadem Poſterior Regulæ Pars confirmari poteſt ex Conſtitutionis cauſa, nempè Conſuetudine, quâ reſidentes, etſi Divinis non adeſſent, quotidianas diſtributiones percipiebant; nam extra dubium eſt legitimè impeditos, ne Divinis aſſiſterent, ex numero prædictorum eſſe: BONIFACIUS autem, dum ſuâ Conſtitutione hanc Conſuetudinem abolet, legitimè impeditos excipit, undè ſeqoitur quòd iſtis primus diſtributiones quotidianas non conceſſit, ſed expreſsè conſervavit.

Non obſtat Priori Parti *Caput* 15. *De Cler. non Reſid.*

Reſid. quo infirmis datur Præbendarum fructus, nam de diſtributionibus quotidianis expreſsè non meminit.

Nec obſtat, quòd in Capite objecto exceptio quoad infirmos iiſdem verbis exprimatur ac in Textu BONIFACIANO, ita ut BONIFACIUS locutionem ſuam indè ſumpſiſſe videatur: Dici enim poteſt BONIFACIUM interpretatum eſſe Caput objectum, atque declaraſſe diſtributiones quotidianas comprehendi ſub his verbis: *Præbendarum ſuarum integre percipiant fructus.*

REGULA XVI.

Quotquot diſtributiones quotidianas percipere nunc poſſint Canonici, etſi Divinis Officiis non interſint, Beneficiorum fructus percipere quoque poſſunt, etſi non reſideant, ſed non è contra.

REGULA XVII.

Ex non reſidentibus Eccleſiæ utilitatis cauſâ, quibus Beneficiorum fructus à Jure conceduntur, de ſolis non reſidentibus ſtudiorum cauſâ vel propter Eccleſiarum ſuarum negotia expreſsè dicitur quotidianas habere diſtributiones non debere. *Cap.* 32. *De Præb.* Deſumitur ex HONORIO III. *ann.* 1222. Cap. 30. *De Elect. in* 6. ex BONIFACIO VIII. *ann.* 1299.

Non obſtat, in eo dici diſtributiones non exhiberi, niſi reſidentibus, ac idcircò abſenti ſtudiorum cauſâ denegari; verum enim ſemper eſt de ſolis abſentibus ſtudiorum cauſâ, vel ad proſequenda Eccleſiarum ſuarum negotia, nominatim exprimi diſtributiones illis non eſſe dandas.

Non obſtat *Cap.* 15. *De Reſcript. in* 6. mentionem faciens de Indultis, quibus non ſolùm ſtudentes, ſed & in altera Eccleſiarum ſuarum reſidentes, necnon & Romæ commorantes, Beneficiorum ſuorum fructus percipiebant, exceptis diſtributionibus; Non obſtat, *inquam*, hoc Caput, cùm Regula loquatur de Textibus, qui declarant abſentes nonnullos etiam Eccleſiæ utilitatis cauſâ, diſtributiones quotidianas non percipere.

REGULA XVIII.

Ex eo quòd non reſidentibus ſtudiorum cauſà tunc denegarentur diſtributiones, certo inferre non licet, infirmis quoque & corporali neceſſitate detentis, atque etiam ob evidentem Eccleſiæ utilitatem abſentibus, denegatas fuiſſe.

REGULÆ RATIO: A reſidendo Diſpenſatio propter ſtudia à Jure Poſitivo fluit: Diſpenſatio propter tres ſubſequentes cauſas à Jure Naturali manat, undè ab illo ad iſtod non æqua eſt conſequentia.

Nec obſtat quòd ad Eccleſiæ utilitatem vergat Diſpenſatio à Reſidentia propter ſtudia; nam quæ hinc provenit utilitas evidens dici non poteſt, cùm ex futuro pendeat, ac idcircò incerta ſit.

Nec obſtat *Cap.* 15. *De Cler. non Reſid.* infirmitatem inter cauſas poſitivas Diſpenſationis à reſidendo collocari. Non enim hinc ſequitur illam non eſſe naturalem cauſam, ſed poſitivam; quidni potuerint hic jungi omnes hujus Diſpenſationis cauſæ? Verum quidem eſt naturalem Diſpenſationis cauſam ſubintellectam ſemper cenſeri, ideòque neceſſarium non eſſe ut exprimatur; attamen ne ullus ſuperſit dubitandi locus, quandòque exprimitur, atque in objecto Textu ita factum eſſe ſentire fas eſt.

In Quæſtionis elucidationem, an BONIFACIUS memoratæ exceptionis ſit Autor, plura adhuc hinc indè adduci poſſent, ſed curioſa potiùs quàm utilia cùm ſint, hactenùs dictis adjeciſſe ſufficiet, hac in re certum videri diſtributiones in victualibus poſitas, quæ in refectionis loco conſumendæ erant, eodem loco non præſentibus ſemper denegatas, ſed illas communem vitam degentibus dumtaxat veniſſe diſtributiones in victualibus poſitas, quo libebat loco conſumendas, necnon quæ in pecunià fiebant juſta de cauſa abſentibus, cùm præſentes cenſeantur pro Eccleſiarum uſu, ſtatutove concedi & denegari potuiſſe, exceptis infirmis & corporali neceſſitate detentis, quibus afflictis non addenda afflictio, ſed eorum miſeriæ potiùs miſerendum.

REGULA XIX.

Veroſimillimum eſt quotidianas diſtributiones excipi conſueviſſe in Indultis, quibus in perpetuum concedebatur non reſidenti integra Præbendæ fruitio.

Colligitur ex eo quòd in præcipuis hujuſmodi Indultis, illæ diſtributiones excipiebantur, ut videre eſt in *Capite ultimo De Reſcript.* Hoc enim docet exceptas fuiſſe in Indultis perpetuis, vel ratione ſtudii vel ratione commorationis in Curia Romana, vel ratione Beneficiorum incompatibilitatis; hæc autem inter hujus generis Indulta præcipua eſſe nemo negabit.

REGULA XX.

Quibus in rebus conſiſtere debeant diſtributiones, à Jure non determinatur, imò in quibuſcumque conſiſtere poſſe ſupponitur. *Caput. unic. De Cler. non Reſid. in* 6.

REGULA XXI.

In pecunia ſolutas ſemper non fuiſſe conſtat ex victualium nomine.

REGULA XXII.

Quandiu victualia in diſtributiones data ſunt, abſentes diſtributionibus caruiſſe certum eſt. *Cap.* 7. *De Cler. non Reſid.*

REGULA XXIII.

Si in re portatu & attrectatu facili ſolutæ non fuiſſent, Beneficia Manualia dictæ non fuiſſent.

REGULA XXIV.

Tenues adeò eſſe non debent, ut negligantur; idcircò tertia Præbendæ pars in illas convertenda, & ſi Præbenda adeò modica ut tertiâ illius parte in diſtributiones converſâ, tenues nimiùm adhuc eſſent, vel augenda Præbenda, vel major illius pars in dictum uſum deputanda. *Cap.* 3. SESS. XXI. *De Ref.*

REGULA XXV.

Diſtributionis percipiendæ capax eſt quicumque cum aliis Officia Divina collegialiter celebrare tenetur.

Dictum eſt, *tenetur*, propter illos, qui honoris cauſâ tantùm gaudent jure aſſiſtendi Officiis cum Canonicalibus inſigniis.

REGULA XXVI.

Illorum, qui hujuſmodi ſunt, nominatim memorantur Dignitates, Perſonatus, Portiones, Officia, Canonicatus poſſidentes. *Cap.* 3. SESS. XVI. *De Ref.*

Bene-

Beneficiati alii, ſi qui ſunt, demùm Clerici Eceleſiarum, in quibus Officia fiunt. *Cap. unic. De Cler. non Reſid. in 6.*

REGULA XXVII.

Quicumque in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, Sæcularibus, vel Regularibus, Dignitates, Perſonatus, Officia, vel Præbendas, quibus certi Ordines annexi ſunt, pacificè obtinent, ſi intra aonum, quantùm in ipſis eſt, ad illos Ordines promoti hoo fuerint, dimidiâ diſtributionum parte privandi ſunt. CLEM. II. *De Ætat. & Qualit.*

Hîc ſolùm eſt ferendæ ſententiæ diſtributionum privatio, alibicumque eſt ſententiæ latæ.

REGULA XXVIII.

Si Dignitatis, Perſonatûs vel Officii Poſſeſſor, cui aliquid muneris certo die obeundum eſt, hac die non obierit, iſtius diei diſtributiooem ad hoc deſtinatam amittit. *Cap.* 3. SESS. XXII. *De Ref.*

Hinc, *verbi gratiâ*, Theologus, qui diebus, quibus tenetur, non prædicat, vel non legit, illorum dierum diſtributiones ad illa munia deſtinatas amittit, eoque æquiùs quòd locum teneant aſſiſtentiæ Divinis Officiis.

REGULA XXIX.

Amiſſæ hujuſmodi diſtributiones, vel Fabricæ quatenùs indigeat, vel alteri pio loco, Epiſcopi arbitrio, applicandæ ſunt. *Ibid.*

Hinc illam pœnam remittere oon licet, nec Epiſcopo, nec Capitulo: Hinc hujuſmodi diſtributiones non accreſcunt ſoriis muneris omiſſi & ab iſtis impleti.

Quod de hujuſmodi diſtributionibus dicitur, de quotidianis dici etiam poteſt.

Non obſtat quòd diſtributiones ratione peculiaris Officii debitæ ex proprio Beneficiati reditu deducantur, cùm idem fiat quandoque de diſtributionibus quotidianis.

Præterea in accreſcendi jure; quo amiſſæ ab aliis diſtributiones aliis accreſcunt, non conſideratur undè illæ deſumantur; ſed unicus hinc proveniens fructus, nempè major Divinis Officiis aſſiduitas.

Hæc omnia pendent, vel ex Fundatoris mente, vel ex voluntate Eccleſiæ, vel ex peculiari locorum, vel perſonarum conditione.

REGULA XXX.

Circa diſtributiones juris accreſcendi nulla mentio, nec in Corpore Juris Canonici; nec in *Concilio* TRIOENTINO.

Non obſtat *Caput* 4. *de Privil.* EXTRAVAG. COMM. quod docet non reſidentium fructus non accreſcere Capitulo, quia debitum ab illis ſervitium non impendit; præterea dantur propter Reſidentiam, quâ ceſſante Beneficiato non debentur, ſed iis, qui Beneficiorum vacantium Annalia habent, accreſcere debent; quia ſunt proventus quorum Annalia habent. Hæc enim Decretalis circa diſtributiones accreſcendi jus non reſpicit, cùm de iſtis non agatur, ſed de fructibus, quos reſidentes lucrantur, & non reſidentes amittunt; prima tamen ratio ſumpta in ſenſu contrariu prædicto juri applicari poſſet, cùm Canonici præſentes abſentis officium impleant.

Ad hujus rei elucidationem nota, accreſcendi jus æquiſſimum videri, quia præſentibus ex aliorum abſentia major labor, ideòque retributio major debetur; ſed id incommodi ſecùm trahere, quòd reus per aliorum negligentiam deinceps recuperet quidquid per ſuam negligentiam amiſerit; undè ſi in Capitulo, *verbi gratia,* decem Canonicorum, in quo jus accreſcendi vigeret, inter ſe convenire omnes vellent, ut quod ex aliorum abſentia præſentes lucrarentur, abſenti redderent, quilibet alternatim unâ die ab Officio abeſſe poſſet, quin aliquid amittèret, cujus incommodi ratio non habetur in jure accreſcendi diſtributiones pro Anniverſariis ſpectante, quia ex mente Fundatoris tota retributio ad hæc relicta, ſolis præſentibus dividenda, ideòque ſimilis conventio fieri nequit.

REGULA XXXI.

Quòd eirea diſtributiones pro Divinis Officiis decrevit BONIFACIUS VIII. *unic. De Cler. non Reſid.* ſervari etiam vult circa diſtributiooes pro defunctorum Anniverſariis.

Circa quod notandum, hujus Decreti duplicem eſſe Partem: In priori, à diſtributionum perceptione excludi reſidentes, qui Divinis non adſunt Officiis: In poſteriori, ex illo numero excipi infirmos, aliosque ſimiles: Dubitari autem, an exceptio ad diſtributiones pro defunctorum Anniverſariis ſeſe extendat; diſcutiendum ergò quid de hoc dubio ſentiendum.

REGULA XXXII.

Probabiliſſimum eſt exceptionem Decreti circa quotidianas diſtributiones pro Divinis Officiis ſeſe non exteodere ad diſtributiones pro defunctorum Anniverſariis.

REGULÆ RATIO: Poſterioris generis diſtributiones percipiendi modus à Jure Communi non pendet, ſed à Fundatorum voluntate; undè niſi Fundatores prædictæ exceptionis meminerint, eamque probarint, exceptio illa locum non habet in diſtributionibus pro defunctorum Anniverſariis; id enim Fundatoribus favorabilius, idcòque ab ipſis intentum præſumendum.

Nec obſtat quòd illa exceptio ad Jus Naturale pertinere videatur; id enim verum dumtaxat eſt, quoad diſtributiones pro Officiis Divinis, non autem quoad alias.

Hujus diſcriminis Ratio: Prioris generis diſtributiones aliud non ſunt quàm Beneficii pars ſubſtracta, quâ privatur Poſſeſſor, ſi Officiis Divinis adeſſe neglexerit, illam lucraturus, ſi dum poterit & debebit, interfuerit; unde ſequitur quòd æquitate naturali vetante, ſi propter infirmitatem aliudve ſimile, vel non poſſit, vel non debeat, aliò vocatus propter evidentem Eccleſiæ utilitatem, illis diſtributionibus privandus non ſit.

REGULA XXXIII.

Diſtributiones pro defuoctorum Anniverſariis nullo alio Jure mihi debentur quàm fundationis adimpletiooe; undè ſi illam noo adimplevero, ex quacumque cauſa oriatur hæc omiſſio, mihi meritò denegantur.

Controverſia magni momenti circa diſtributiones.

Aotequam de diſtributionibus Tractatum finiamus, nonnulla dubia non negligenda decidenda ſeſe offerunt, idcircò I. Quærere abs re non erit, *An juxta Canonum mentem Præbendæ nomine diſtributiones cum groſſis fructibus intelligantur, poſt diſtributionum inſtitutionem.*

Quærendi cauſa: Diſtributiones cùm è Præbendis detrahantur, illarum pars eſſe videntur; diſtributionum à Præbendis diſtinctio odioſa eſt, ſub Præbendis ergo comprehendi debent, niſi expreſsè excipiantur: Hinc quoties Præbendæ fructus abſenti concedunt Pontifices, ab illis quotidianas diſtributiones excipere ſolent, ſi illas exceptas velint.

Contra verò poſt diſtributionum à Præbenda diviſionem, ſuo nomine donatæ, eædem à Præbenda diſtingui cœperunt, undè ſub Præbenda comprehendi non debuerunt.

t Poſt eamdem diviſionem conceſſa abſentibus Præbendam integrè percipiendi Indulta, ita interpretantur Pontifices, ut ab his quotidianas diſtributiones exceptas velint. *Cap. 15. De Reſcript. in 6.* Cap. 32. *De Preb.*

Inter diſtributiones & Præbendam tantum eſt diſcrimen, ut diſtributiones non dentur, niſi reſidentibus, qui Horis interſunt. *Cap. 32. De Preb.* Præbenda verò abſentibus juſta de cauſa, ſicut & reſidentibus percipi permittatur. *Cap. 5. De Magiſtris & alibi paſſim.*

Ad propoſitæ Quæſtionis ſolutionem notandum, genus duplex diſtributionum eſſe: Aliud nempè quæ ex Præbendis numquam detractæ ſunt; quales quæ in victualibus politæ ſunt, illas autem ſub Præbenda comprehendi haud dubium videri: Aliud verò quæ ex Præbenda deductæ ſunt; quales quæ factæ ſunt ex Decretis *Concilii* TRIDENTINI *Cap. 3.* SESS. XXI. Cap. 3. SESS. XXII. *De Ref.* nempè ex tertia Præbendarum parte; iſtas autem, ſi Præbendæ pars in diſtributiones converſa à corpore diſtributionum diſtincta adhuc remaneat, ſub Præbenda comprehendi poſſe, præſertim ſi in Præbendæ conceſſione vox *aliqua* adhibeatur, quæ totam, integramque dari ſignificet, ut in eis *De Cler. non. Reſid.* Cap. 32. *De preb.* Cap. 5. *De Magiſtris.* Undè ſequitur quòd diſtributiones, quas excipit *Cap. 32.* è Præbendis deductæ non eſſent: Hinc factum videtur quòd Jure Gallicano excuſati à Reſidentia diſtributiones hujuſmodi percipiant, ac illis ſolis excludantur, quæ aliundè quàm ex Præbenda deſumptæ ſunt; quales cenſentur, quæ in Choro & in pecunia præſentibus tantùm dantur. Si verò pars ex Præbenda deducta, ſimilibus ex aliis Prebendis etiam detractis commixta ſit, adeòque confuſa ut nulla remaneat diſtinctio, ſub Præbenda diſtributiones comprehenſas non videri, etiamſi totam dari ſignificetur.

Non omittendum, diſtributionum prioris generis mentionem facere non ſolùm Textus, qui de diſtributionibus in victualibus poſitis loquuntur, ſed etiam, qui reſidentibus nonnullis Præbendam dari ſine diſtributionibus. *Cap. 4. De Magiſtris*, vel diſtributiones ſine Præbenda concedi ſignificant *Cap. 13. De Preb.* Cap. 8. *De Conceſſ. Preb.*

II. Quæri etiam poſſet, *An quicumque abſentes, qui pro præſentibus habendi ſunt, quotidianas percipere debeant diſtributiones?*

Solutu facilis Quæſtio; nam vel de præſentia in Choro ſermo eſt, eoque caſu abſens pro præſenti habitus haud dubiè gaudere debet diſtributionibus; vel de præſentia in loco Beneficii agitur, & tunc extra dubium eſſe videtur hujuſmodi abſentem diſtributiones petere non poſſe.

Hujus rei Ratio: Omnis juſta de cauſa abſens pro præſenti habetur (ſi cum Superioris licentia abſit) in loco Beneficii, non in Choro.

III. Scire volet fortè non nemo, *An in Corpore Juris Canonici de Dignitatibus Cathedralium vel Collegiatarum mentio fiat, quæ nullas percipiant diſtributiones, etſi Divinis Officiis adſint, quibus aſſiſtentes Canonici diſtributiones recipiunt?*

Huic curioſitati ut faciamus ſatis, dicimus 1. Exemplum hujuſmodi nullum in Jure reperiri, nec etiam in *Conc.* TRIDENTINO; iſtud quidem loco ſuprà citato de Collegiatis Eccleſiis tàm Cathedralibus quàm ſimplicibus loqui, in quibus diſtributiones nullæ aſſignabantur iis, qui Divinis Officiis intererant, ſed hunc locum tàm Canonicos quàm Dignitates reſpicere.

2. *Caput 32. De Preb.* de Archidiacono EBROICENSI, cui diſtributiones debebantur quando Divinis Officiis intererat, mentionem facere; præcipiens enim ut prædicto Archidiacono, ſtudiorum causâ abſenti, Præbendæ ſuæ fructus darentur, excipit diſtributiones, quia ſolis illis, qui Divinis aderant Officiis, debebantur.

3. BONIFACIUM VIII. de Dignitatibus quæ diſtributiones perciperent loqui. *Cap. 15. De Reſcript.* dum ait *Indulta de percipiendis Beneficiorum fructibus ſine Reſidentia, perſonis non Dignitatibus conceſſa, ſe revocare.*

4. Eumdem BONIFACIUM *Cap. unic. De Cler. non Reſid.* Legem quidem circa diſtributionum perceptionem condere, in qua nulla Dignitatum fit mentio, ſed ſub Canonicorum vel Beneficiatorum nomine comprehendi, cùm Dignitates Collegiatarum Eccleſiarum illarum ſint præcipui Canonicatus vel præcipua Beneficia.

5. Dignitates, quæ diſtributiones non percipiunt, etſi Divinis adſint Officiis, non eſſe Capitulares, nec eo nomine Officiis intereſſe, ſed Diœceſis Dignitates eſſe, eoque nomine Divinis adeſſe; Juris autem Textus, qui dum de diſtributionibus Dignitatum mentionem faciunt, de Capitularibus loquuntur, non de aliis.

IV. Circa eaſdem diſtributiones Quæri etiam poteſt, *An in Corpore Juris vel in Concilio* TRIDENTINO *ſingulis Horis ſingula diſtributiones aſſignentur, ita ut quis ab una abeſſe nequeat, quin aliquid amittat?*

Huic Quæſtioni reſpondendum neutro in loco expreſſum quidquam circa prædictam aſſignationem reperiri, verùm ex utriuſqoe Textibus, qui diſtributiones indiſtinctè denegant iis, qui Officiis Divinis non interſunt, vel qui indiſtinctè tribuunt iis qui illis adſunt, colligi poſſe, tàm in Corpore Juris quàm in *Concilio* TRIDENTINO ſupponi, vel ſingulis Horis ſingulas diſtributiones aſſignatas fuiſſe, vel pro omnibus ſimul aliquid præfinitum, cujus tamen parte privaretur pro Prælati judicio, qui alicui ex Horis Divinis non adeſſet. Si quis autem, omiſſâ facti Quæſtione, quid hac in re de Quæſtione Juris ſentiendum ſit quærat, quod dicamus nil habemus, niſi diſtributiones inſtitutas ut Divina non negligantur Officia, ab iis quibus ea celebrandi cura incumbit; undè colligi poteſt ſingulas diſtributiones ſingulis Horis aſſignandas eſſe, cùm pro qualibet Hora eadem militet ratio; verùm quidem alias aliis gravioris eſſe momenti; ſed nulla eſt tamen cujus neglectus præcavendus non ſit. Hæc ergo Horarum differentia ad id unum movere debet, ut pro cujuſque qualitate major vel minor diſtributio cuique annectatur, non autem ut in minoribus Horis nulla omninò aſſignetur; quapropter *Concilium* BASILEENSE & ex illo *Pragmatica Sanctio*; juſſit ut ſi aliquibus Eccleſiis ſingulis Horis diſtributiones certæ ſtatutæ non ſunt, omninò etiam (ſi opus ſit) de groſſis fructibus deputentur. Cujus Conſtitutionis hanc affert cauſam, ut juxta menſuram laborum plus minuſve quiſque capiat emolumenti. *Pragmat. Tit. 11. §. 2. Jubet.*

Non omittendum *Caput unicum. De Cler. non Reſid. in 6.* inſinuare, qui à Divinis Officiis abſunt pro qualitate Horæ neglectæ privandos diſtributionibus; referens etenim, damnanſque abuſum, quo, qui Officiis non aderant, Beneficia Manualia percipiebant, hanc notat circumſtantiam, illa Beneficia ab illis ex integro percipi, quæ circumſtantia, niſi Beneficia Manualia propter aliud darentur, quàm propter Divini Officii decantationem, oſtendere videtur, ut ſicut nihil percipere debebant, qui omninò Divinis non aderant, ita non totum, qui non toti Officio intererant, ſed quæ minor majorque Officii neglecta pars, minori majorique diſtributionum parte privandi erant.

V. Tractatûs hujus initio diximus diſtributiones victualia in Jure vocari, ad id probandum Textus duos adduximus, nempè *Cap. 7. De Cler. non Reſid.* & Cap. 1. *Eodem Tit. in 6.* In priori dicitur victualia

abſen-

abſentibus dari non conſueviſſe : In poſteriori verò diſtributiones aliàs manualia & victualia nuncupari : ex iſto Textu alium expoſuimus ; circa hanc autem expoſitionem quæri poteſt an certum ſit, quòd illa Textui conformis ſit ?

Dubitandi Ratio petitur ex eo quòd in citato Textu non dicatur victualia illa iis tantùm, qui Divinis Officiis adſunt, dari, ſed abſentibus denegari, diſtributiones verò id peculiare habeant, ut ſolis qui Officiis interſunt Divinis tribuantur.

Ad propoſitæ Quæſtionis ſolutionem notandum, 1. Priorem Textum ex ALEXANDRO III. deſumi: Poſteriorem verò ex BONIFACIO VIII. ab illo autem ad iſtum ſat temporis effluxiſſe, ut quæ reſidentibus, ſive Divinis abeſſent, ſive adeſſent, victualia darentur, jam ſolis, qui divinis intererant, diſtribuerentur : 2. Contingere etiam potuiſſe aliud genus victualium, propter eos tantùm, qui Divinis adſunt Officiis, introductum fuiſſe, atque ita tùoc duo victuallum genera extitiſſe; aliud nempè quod in communi refectionis loco diſtribueretur, quodque ad reſidentes pertineret, non conſideratâ Divinis præſentiâ vel abſentiâ; aliud quod in Eccleſiâ daretur, quodque ſolos, qui Officiis adeſſent, ſpectaret. 3. ALEXANDRUM quidem dixiſſe abſentes ab victualibus, de quibus loquebatur, fuiſſe excluſos, ſed nullo modo qui reſiderent, ipsâ ſolâ Reſidentiâ, illa lucratos eſſe.

His notatis, Quæſtioni reſpondendum : Prædicti *Capitis 7. De Cler. non Reſid.* explicationem, quoad victualia, de quibus loquitur, non eſſe quidem certò veram, ſed veroſimilem videri.

VI. Dictum eſt ſuprà ad Epiſcopum pertinere, ut diſtributiones aſſignet : Hinc quæri poteſt an res hæc Epiſcopum ſemper ſpectarit ?

Quærendi cauſa : BONIFACIUS VIII. *Cap.* 1. *De Cler. non Reſid. in* 6. præcipiens, ut iis tantùm, qui Divinis Officiis affuerint, diſtributiones dentur, idque juxta cujuſque Eccleſiæ ordinationem faciendam vel factam; inſinuat cuique Eccleſiæ pertinere, pro judicio ſuo diſtributiones dividere & aſſignare. Attamen Textus hic prædictam aſſignationem non adjudicat alteri quàm Epiſcopo, cùm cujuſque Eccleſiæ præcipuus ſit Rector, cùmque iis, quæ à quolibet ſtatuuntur & ordinantur, autoritatem præſtet.

VII. Spectatâ ad quam progreſſa ſit laxior circa mores doctrinâ, dubitari aliquis poſſet, num Lex quæ diſtributionibus privat Divina Officia negligentes purè pœnalis ſit ?

Dubitandi autem cauſam hinc petere poſſet, quòd prædictæ privationi nulla adjiciatur cenſura. Cui inauditæ hactenùs dubitationi ut fiat ſatis, notandum, Legem purè pœnalem eſſe non poſſe quæ rem aliàs præceptam negligentes punit; ſi quæ enim ſit Lex purè pœnalis circa rem aliàs indebitam verſari debere videtur, cùm optionem relinquat vel faciendi rem quam præcipit, vel pœnam quam irrogat ſolvendi ; prætereà id genus Legum Politiam externam reſpicere tantùm docent, qui illud exiſtere exiſtimant.

His notatis, reſpondetur privantem diſtributionibus Legem purè pœnalem non eſſe, cùm præceptam ; Clericis quos afficit, Officiorum decantationem eſſe, oſtenſum ſit, iſtamque Legem non Politiam externam, ſed Divinum Coltum, atque non minimam illius partem ſpectare certum ſit.

VIII. Dubiolum alius forſan adjiciet, nempè an quibus nulla aſſignata eſt diſtributio Horis, iis adeſſe teneantur Canonici : dicet enim diſtributionis privatione obligationem deſignari, undè ſequi videtur nullam ineſſe obligationem, cùm nulla adeſt diſtributionis privatio ? Hoc autem dubiolum facilè ſolvitur, pœna enim etſi Præceptum deſignet, ſupponatque, hinc tamen non ſequitur nullum adeſſe Præceptum, cùm nulla adeſt pœna, cùm plurima extent Præcepta, quibus nulla adjieitur pœna.

Inſtabit idem & dicet, ideò ſtatutam eſſe contra illos qui alias Horas negligunt pœnam, quia impoſita eſt illas publicè recitandi obligatio, oportere ergo quo caſu nulla pœna ſtatuta eſt, eodem nullam adeſſe obligationem. Verùm quàm vitioſa ſit hujuſmodi ratiocinatio cuique patet conſideranti, culpas non omnes puniri, magnas quandoque impunitas dimitti ; leves autem, quales Horarum, quibus non aſſignatur diſtributio, neglectus pluribus de cauſis pœnâ plecti non ſolere ; nam præterquàm quòd vulgò dicitur *de minimis non curare Prætorem*, culpæ leves nonniſi levi pœnâ plecti poſſunt, leves autem pœnæ facilè ſpernuntur, quæ verò contemnuntur, pœnæ fruſtrà conſtituuntur.

IX. Quæri poſſet, num extet aliquis Juris Textus qui de diſtributionibus pecuniariis mentionem faciat; Huic Quæſtioni reſpondendum nullum extare, qui illarum expreſsè meminerit, ſed illas poſſe comprehendi ſub nomine Beneficiorum Manualium, quo donantur diſtributiones. *Cap. unic. De Cler. non Reſid. in 6.* Hinc diſcrimen quod ponitur in Gallia inter diſtributiones pecuniarias, & alias, erga Canonicos qui abſentes juſta de cauſa ab Officiis Divinis pro præſentibus habentur, ideòque diſtributiones lucrantur, expreſſum non habet in Jure fundamentum.

QUÆSTIO I.

Quare Epiſcopi Italici impedierint, ne Concilium TRIDENTINUM *definiret Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini ?*

Facti, de quo agitur, veritatem ſupponimus, quia Hiſtorici *Concilii* TRIDENTINI circa illud conſentiunt; illud etiam videtur in *Epiſt.* GENTIANI HERVETI, qui Theologus erat Cardinalis à LOTHARINGIA, ad P. SALMERONEM Jeſuitam : Illius autem facti cauſam inveſtigamus. Circa quod ſciendum eſt, in ultramontanis quorum præcipui ſunt Itali, duo ingentia eſſe plerumque obſtacula, quæ eos impediant quominùs credant Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini. Primum obſtaculum menti inſidet, & provenit ex eo quòd putent Epiſcopatum non eſſe ex Inſtitutione Divina, ſed Pontificem eſſe Epiſcoporum Inſtitutorem, eum omnia ipſorum munera, ſeu Officia aſſignaviſſe, atque præſcripſiſſe, pariterque ipſis Reſidentiæ ad ea obeunda neceſſariæ obligationem impoſuiſſe. Aliud obſtaculum cordi inhæret ; cupiunt illi, ambiuntque Officia Curiæ Romanæ, perinde ac Epiſcopatus, voluntque illa cumulatim poſſidere, volunt quoque Cardinalatum, Legationes, Nunciaturas conjungere cum Epiſcopatibus, Porrò ex optata adipiſci nequeunt, niſi Pontifex eos pro beneplacito ſuo diſpenſare poſſit à Reſidentia ; Secus, conſcientiæ ſtimulis urgerentur, quia ſibi conſcii non ſunt aliquam neceſſitatem, aut evidentem Eccleſiæ utilitatem ſemper requirere ejuſmodi Diſpenſationes ; at quantumvis exiguam habeant cognitionem Dignitatis Juris Divini, nequeunt ignorare non licere Pontifici ab eo diſpenſare pro arbitrio ſuo : credentes autem Pontificem eſſe Juris Eccleſiaſtici Poſitivi Dominum, parùm curant ſecùm diſpenſare abſque ulla Canonica cauſa, ſed ipſis ad ſecuritatem conſcientiæ ſufficit, ut Pontifex eos diſpenſare velit, ſive ex mera indulgentia ; ſive ex alio humano quovis motivo.

Præmiſsâ hac obſervatione, facilè percipimus Epiſcopos Italos, qui impedierunt quominùs *Concilium* TRIDENTINUM definiret Reſidentiam Epiſcoporum Jure Divino præceptam eſſe, ad id impulſos fuiſſe ab ipſorum peculiari commodo, necnon à Pontificio, cujus valdè ſtudioſi erant ob multas rationes, ſed præſertim quia à ſuo ſecerni non poterat. Profecto eorum referebat hoc Caput indeciſum manere, quia tunc licebat credere obligationem Reſidentiæ quoad Epiſcopos à Jure Poſitivo ſolùm proficiſci ; hanc autem juxta opinionem facilè exonerari poterant ab illa obligatione, 1°. per Conſuetudinem legiti-

legitimè præſcriptam, ad quam ſufficiunt 40. anni non Reſidentiæ, ſine ulla Superioris quamvis ſcientis querela: 20. Per Diſpenſationem Pontificiam expreſſam aut tacitam: Expreſſam, qualis eſt ea, quæ per Litteras ad hunc effectum conceptas conceditur: Tacitam, qualis eſt ea, quam impetrat Epiſcopus, qui, conſcio Pontifice, Officium aliquod in Romana Curia adipiſcitur, vel qui ad illud ab ipſo Pontifice promovetur, vel qui ab eodem accipit aliquam commiſſionem incompatibilem cum Reſidentia in Diœceſi. E Pontificio quoque commodo erat, ut non definiretur Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini; nam quamdiu licebit credere eam Juris eſſe Humani tantùm, tandiu in Curia ſua magnum habebit numerum Epiſcoporum, ſuum favorem & gratiam venantium, poteritque inter famulos habere Epiſcopos etiam magnarum Sedium, ipſis dare aut vendere Officia Curiæ ſuæ, eoſdem abſque neceſſitate Nuntios aut Legatos mittere, cognatis aut familiaribus ſuis plures Epiſcopatus conferre, nec tamen eos conſpectu ſuo privare; denique illi, qui Diœceſes ſuas deſerere audebunt, ut Curiam ſequantur, omnem ſcrupulum excutere poterunt, credendo opinionem à Pontifice toleratam à peccato excuſare.

Cum Itali ſint primi, quibus profit extraordinaria poteſtas, quam Ultramontani Pontifici attribuunt, quia plerique ex illis hujus ſubditi aut aulici ſunt, Epiſcopis illius Nationis haud fit injuria, dum creditur eos opiniones Sedis Apoſtolicæ magnitudini faventes amplecti, ob ſui emolumenti amorem; Jure igitur præſumimus illorum ambitionem, non minùs quàm immodicum gloriæ Pontificiæ ſtudium, valdè influxiſſe in machinationes, quibus illi ad avertendam definitionem de qua agitur, uſi ſunt.

Sed, inquies, qui fieri poteſt, ut nequitia aliquot Patrum Concilii Generalis impediat, quominùs fiant definitiones Eccleſiæ tàm neceſſariæ, quàm deciſio Inſtitutionis Divinæ Epiſcoporum, necnon obligationis ad Reſidentiam è Jure Divino; non autem efficere poſſit ut deciſiones falſæ fiant?

Huic difficultati ſic occurrimus: Concilium Generale non poteſt facere definitiones circa fidem veritati contrarias, quin deſtruatur Eccleſia quam illud repræſentat; hæc enim corrueret, ſi portæ Inferi adversùs eam prævalerent; hoc autem fieret ſi Concilium Generale à quo repræſentatur definitiones erroneas conficeret, quia tunc ea fidem amitteret ſuper quam ædificata fuit. Aliundè Eccleſia conſiſtere poteſt ſine definitionibus, de quibus agitur, quandoquidem tot ſæculis floruit antequam eas faciendi rationes naſcerentur. Uno verbo CHRISTUS Eccleſiæ infallibilitatem promiſit, hæc autem promiſſio illam præſervavit quominùs faceret definitiones erroneas in Concilio Generali; non verò promiſit fore ut omnes veritates revelatas ſimul ipſi detegeret, ſed ſucceſſivè prout ipſe volet: Nos Eccleſiæ Hiſtoria compellit, ut ſic exponamus hunc locum; *Paraclitus autem Spiritus quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omnia quæ dixero vobis*; illa enim docet præcipuas definitiones circa fidem per quas veritates revelatæ certò cognoſcuntur factas fuiſſe ſucceſſivè, ita ut ab alia ad aliam non mediocre tempus effluxerit.

QUÆSTIO II.

An æquale ſit, ſeu indifferens, Decreta Conciliorum concipi eorum nomine, vel nomine Præſidentis, expreſſam mentionem faciendo conſenſûs Epiſcoporum, qui cum Præſidente congregati ſunt?

Principio videtur id promiſcuum eſſe, quia hinc Decreta quocumque modo concipiantur, nec majorem nec minorem autoritatem habent, nec magis, nec minùs perſpicua ſunt; aliundè verò id quod Legum autoritatem & perſpicuitatem nec auget, nec minuit, merum accidens videtur nullius momenti. Quoad perſpicuitatem vel obſcuritatem, manifeſtum eſt neutram naſci poſſe, ex eo quòd Præſidens loquatur in Decretis, vel ex eo quod Synodus ipſa loquatur. Quoad autoritatem, hæc ſervatur per expreſſionem conſenſûs aliorum Epiſcoporum, hæc enim oſtendit Decreta facta fuiſſe ab Epiſcopis perinde atque à Præſidente, & proinde eſſe opus Corporis congregati, non verò unius capitis.

Ubi tamen altiùs penetramus, reperimus nonnihil referre, ut Decreta nomine Synodi concipiantur potiùs quàm nomine Præſidentis, quamvis hic expreſsè dicat Collegas ſuos conſenſiſſe. Sanè hæc forma concipiendi Decreta prorſus convenit formæ Regiminis Eccleſiæ, quod eſt Ariſtocratico-Monarchicum, at in Regimine Ariſtocratico Leges concipiuntur nomine Senatûs, qui illas conficit, non verò nomine Præſidentis, cui unicum ſuffragium, ſicut aliis Senatoribus, competit. Quod profectò æquiſſimum eſt, quia Leges gerere debent nomen eorum, in quibus ſita eſt poteſtas illas conficiendi. Porro in Regimine Ariſtocratico, autoritas reſidet in Senatu, qui eſt Collegium Primatum; Caput verò eſt ſolum Miniſter Collegii, ſive Corporis, & electum eſt ſolùm ad illius juſſa exequenda. Inde eſt procul dubio quòd Apoſtoli Decretum ſuum circa obſervationes Legales adſcripſerunt Concilio, non verò S. PETRO. *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*, ait Apoſtolus *Cap.* 15. Veriſimile eſt autem, quòd ſi haberemus Acta aliorum Conciliorum, in quibus Decreta ſcripto fecerunt idem Apoſtoli, vel potiùs ſi talia Decreta in aliis Conciliis feciſſent, communis eſſet omnium eorum forma. Indè eſt etiam quòd omnes Synodi Generales in Oriente habitæ novem prioribus ſæculis, Decreta & Canones ſuos nomine ſuo conceperint, inter Occidentales verò præcipuarum pleræque idem fecerunt, ut videre eſt in *Concil.* PISANO I. in CONSTANTIENSI, in BASILEENSI, in TRIDENTINO. Concilia hæc aliis multis Generalibus anteponimus, ideò qnòd habita fuerint ad reſtaurandam autoritatem Conciliorum Generalium à Pontificibus uſurpatam, ſive quoad fidei definitiones, ſive quoad Canones reformationis generalis, à qoa immunes ſe eſſe hi contendebant. Quòd ſi natura Regiminis Eccleſiaſtici poſcat, ut Decreta Conciliorum horum nomini adſcribantur, inde ſequitur illa nomine Præſidentis concipiendo, recedi ab illius Regiminis forma, quamvis expreſſa mentio fiat conſenſus aliorum Epiſcoporum; hæc enim expreſſio non impedit, quominùs Decreta, in quibus ſolus Præſidens loquitur Regimen Monarchicum ſapiant, & ſignificent ad ejus ſolius Officium pertinere, ut condat Leges, & reliquos, qui earum participes dicuntur eſſe meros Conſiliarios, quorum conſenſum adhibet Præſidens, ut majus Conſtitutioni ſuæ pondus attribuat. Imò cùm clauſula, *de conſilio & aſſenſu Fratrum noſtrorum*, in Decretis Pontificis apponatur ſolùm ob Conſuetudinem ſtyli, metuendi locus eſt ne clauſulæ, *de Concilio & aſſenſu Coeſpicoporum noſtrorum*, vel *approbante Concilio*, quæ leguntur in Conciliorum Conſtitutionibus Præſidentis nomine conceptis, eodem vitio laborent. Adjice quòd Decreta Conciliorum Præſidenti non ſine aliqua injuſtitia adſcribuntur, quia Præſidenti attribuitur id quod magis ad reliquam Synodum quàm ad ipſum pertinet, nam Decreta fiunt juxta pluralitatem ſuffragiorum, perè votum Peæſidentis unici ſuffragii vim habet, itaque cæteri Patres Concilii ſimul juncti majorem habent partem in ejus Decretis, quàm ſolus Præſidens, præſertim ubi numerus Patrum magnus eſt. Cùm, *v. gr.* ſi centum Patres Decreto conſenſerint, Præſidens ſi ex illis eſt centeſimam duntaxat partem habet, ſive non influit niſi ex centeſima parte.

Dicimus, *ſi ex illis eſt*, quia nonnunquam accidit, ut Decreta fiant contra votum Præſidentis, quando Corpus aut major ipſius pars ſententiam tenet contrariam

Google

trariam opinioni Capitis ſeu Præſidentis, quo in caſu contra ſuàm ſententiam concludere debet, necnon pronuntiare, ſive edere Corporis nomine Decreta quæ ipſe non probat, unde nova naſcitur ratio non concipiendi Decreta nomine Præſidentis, nam in caſu quo ſententia corporis vincit opinionem Præſidentis, deceetne ut hic loquatur in Decretis, & dicat ſe prohibere, id quod volebat, & fortè etiam vellet præcipere, aut permittere; vel ſe præcipere, id quod vetare voluiſſet, atque etiamnum cuperet, ſi res à ſuo arbitrio penderet?

Cùm igitur forma concipiendi Decreta nomine Præſidentis multis incommodis obnoxia ſit, quorum plura ordinaria ſunt; nullum autem ſequatur, ex eo quòd illa Concilio abſcribantur, imò hoc bonum ſit; conſtare debet indifferens, ſeu promiſcuum non eſſe alterutram formam uſurpari; ſed è contra valdè referre, ut poſterior priori anteponatur.

Quæstio III.

An poſt Concilium TRIDENTINUM *reperiantur Concilia Particularia, quorum Decreta confecta ſint ſub Archiepiſcopi nomine, cum Suffraganeorum conſilio, & conſenſu: & quænam illa ſint?*

Synodos Particulares, quoad formam Decretorum ſuorum, Conciliis Generalibus immediatè præcedentibus conformare ſe ſolere conſtat, & ex obſervationibus ſequentibus patebit.

I. Antè *Concilia* LATERAN. quæ Generalibus annumerantur, & quorum primum *ann.* 1121. *ſub* PASCHALI II. habitum fuit, nullum eſt Concilium Generale, cujus Decreta ſub nomine Pontificis tanquam Præſidentis Concilii concepta fuerint. Anteà loquebatur ipſa Synodus. Indè eſt quòd Synodi Particulares ante ſæculum XI. habitæ numquam Decreta ſua conceperint ſub nomine Præſidentis, ſed ſuo: credebatur, & meritò, quòd cùm illa ex communi Epiſcoporum congregatorum autoritate, non verò ſolius Prælati Præſidentis fierent, deceret ut illa omnibus adſcriberentur & proinde loqueretur Synodus.

Poſt *Concilia* LATERAN. & alia Concilia, quæ eorum exemplum ſecuta ſunt, qualia ſunt utrumque LUGDUN. necnon VIENNENSE, multas reperimus Synodos Particulares, in quarum Decretis loquitur Præſidens, tanquàm à ſui unius autoritate ea profecta eſſent, & aliis Epiſcopis uſus eſſet tanquam Conſiliariis, quorum conſenſum requiſiverat. Multa ſunt exempla in TOM. II. CONC. *Part. I. & II.* & præ cæteris, *Concilium* CANTUAR. *ann.* 1200. NARBON. *an.* 1227. & 1258. BURDIGAL. *ann.* 1237. & 1258. quatuor *Concilia* RAVEN. *ann.* 1286. 1311. 1314. 1317. Multas prætermitto Synodos itidem Particulares, quibus Legati Pontificii præfuerunt, ideòque Decretis earum nomen ſuum præfixerunt. Præcipuæ ſunt PARIS. *ann.* 1212. LONDIN. *ann.* 1268. BUDENSIS *ann.* 1279.

II. Poſt *Concilia* PISAN. *ann.* 1408. CONSTANT. *ann.* 1414. BASIL. *ann.* 1431. quæ Decreta ſua nomine ſuo conceperunt, extant Synodi Particulares, quæ illa imitatæ ſunt; talis eſt ROTHOMAGENSIS *an.* 1445. in cujus quadraginta Canonibus verba hæc *Sancta Synodus* exprimuntur, aut ſubaudiuntur.

Cùm igitur certum ſit *Concilia* PARTICULARIA in Decretorum ſuorum forma ſequi formam Conciliorum Generalium immediatè præcedentium, credibile eſſet Concilia Provincialia poſt TRIDENT. celebrata ſuo ipſorum nomine Decreta ſua concepiſſe; tamen multum abeſt, quominùs id verum ſit; nam pluſquam ſunt duodecim ex illis, in quibus Archiepiſcopus loquitur, & dicit ſe ſtatuere ex conſilio & conſenſu Suffraganeorum ſuorum: Talia ſunt ſex *Conc.* MEDIOLAN. *Conc.* ROTHOMAG. *ann.* 1581. *Concil.* REM. *ann.* 1583. *Conc.* AQUENS. *ann.* 1587. *Conc.* TOLOS. *ann.* 1590. *Conc.* AVENION. *ann.* 1594. *Conc.* AQUIL. *ann.* 1586. *Conc.* NARBON. *ann.* 1609. ut patet ex initio uniuſcujuſque *Concilii.*

In pleriſque aliarum Synodorum poſt TRIDENT. habitarum ipſa Synodus loquitur: Tales ſunt RHEM. *ann.* 1564. CAMBRAC. *ann.* 1565. TOLETANA *ann.* 1566. MECHLIN. *ann.* 1570. TURON. *ann.* 1583. BITUR. *ann.* 1584. MAXIE. *ann.* 1585. MACHLIN. *ann.* 1607. Quoad Synodos BURDIGAL. *ann.* 1583. & 1624. quarum forma diverſa eſt, Archiepiſcopus loquitur unà cum Suffraganeis, ut videtur in fine quarti Decreti prioris Synodi, *Nos & Coepiſcopi noſtri*, & in Præfatione *Cap.* 1. poſterioris; *quod non modò nos, ſed & Reverendiſſimi Coepiſcopi.*

Quæstio IV.

Quamnam utilitatem Gallia reſpectivè ad Curiam Romanam traxit, nolendo publicare Concilium TRIDENTINUM?

Quò magis attendimus ed ea, quæ geſta ſunt propter denegationem publicationis *Concilii* TRIDENTINI in Gallia, eò magis agnoſcimus eam denegationem Galliæ utilem fuiſſe.

I. Quidem omnes molitiones Curiæ Romanæ, ſive mittendo Nuncios & Legatos, ſive urgendo Regios apud Pontificem Oratores, tùm machinationes, quas à factione Hiſpano-Catholica, necnon ab aliquot Epiſcopis Sedi Apoſtolicæ devotis fieri procuravit, adeò ut illud publicaretur ſine conſenſu Regio, oſtendunt illam Curiam crediidiſſe publicationem eſſe neceſſariam, ut Concilium haberet vim Gallos obligandi; porrò opinio illa tàm ſæpè manifeſtata notabiliter confirmat Regulam Gallicanam circa neceſſitatem publicationis Legum in locis ipſis, ut eorum incolas obligare valeant. Hinc eò majus in Galliam commodum oritur, quò illi ipſi, qui hanc Regulam criminantur, multoties eam ſolemniter approbaverunt.

II. Jus Galliæ competens modificandi Decreta Pontificum & Conciliorum Generalium, validam confirmationem accepit ex deliberationibus vario tempore factis publicandi TRIDENT. cum aliquot ea his clauſulis, ſublato eo quod tranquillitati Nationis officere poſſet, ſalvis exemptionibus Capitulorum, ſalvo Jure Regio, ſalvis Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ aliiſve ſimilibus à Curia Romana approbatis; nam prætetquam hoc hæ clauſulæ inſertæ fuerant Edicto; quod HENRICUS IV. meditabatur, & CLEMENS VIII. approbaverat, credibile eſt Cardinalem ab qui pluries ſcripſit omnia obſtacula vinci poſſe unius *ſalvo* ope, id non facturum fuiſſe, niſi certus fuiſſet Pontificem conſentire receptioni cum modificatione.

III. Quantùm certum eſt Pontificem CLEMENTEM VIII. diſpoſitum fuiſſe ad approbandam publicationem *Concilii* TRIDENT. cum clauſula *Salvis Eccleſiæ Gallicanæ Libertatibus*, tantùm emolumenti cepit Gallia, ex eo quòd Pontificem ad authenticam approbationem Libertatum ſuarum adduxerit reſiſtendo publicationi quam cupiebat.

IV. Qoamdiù Pontifices aliquam ſpem habuerunt impetrandæ publicationis *Concilii* TRIDENT. in Gallia, tamdiù faciles fuerunt, in concedendis rebus quas petebat. Plura exempla afferre facile foret; verùm ſufficiet allegare abſolutionem HENRICI IV. quam Rex Hiſpaniæ tantis conatibus Romæ impediebat; quæque tandem conceſſa eſt ob ſpem quòd Rex publicationem TRIDENTINI in Gallia procuraret.

Quæstio V.

Momenta precum frequentium Pontificum, ut Concilium TRIDENTINUM *in Gallia publicaretur.*

Cùm attendimus ad Sedem, quam in Eccleſia obti-

net Ponti'ex, qui eſt Caput Miniſtrorum à Spiritu poſitorum ad regendas animas fuelium, proclives ſumus ad credendum molitiones Pontificum ad obtinendam publicationem *Concilii* TRIDENT. in Gallia profectas eſſe à zelo ſalutis animarum; ſperabant quippè fore ut Decreta iſtius Concilii, valdè idonea eſſent ad morum Reformationem, atque eorum publicatione reſtitutum iri rectum ordinem. Sed dum conſideramus, quòd licèt alios ſupra homines evecti, nihilominùs homines ſunt, quòdque magna ſublimitas humanam ſæpè infirmitatem auget, poſſumus abſque injuria præſumere, quòd amor ſui ipſorum emolumenti multùm contulerit ad vehemens illorum erga publicationem ſtudium: nam TRIDENT. plura confecit Decreta Sedi Apoſtolicæ honorifica; talia ſunt.

I. Illud quod Pontificem Concilio Generali præponere videtur, petendo à Pontifice confirmationem omnium TRIDENTINI Conſtitutionum.

II. Illud quod declarat mentem ſuam non fuiſſe, ut Pontificia autoritas ullo ſuo Decreto reſtringeretur, *ſalvâ in omnibus Sedis Apoſtolicæ autoritate*, undè eadem conſequentia elici poteſt.

III. Illa, in quibus Pontifici reſervatur cura conficiendi Catechiſmi, conceſſio Calicis, interpretatio Decretorum ſuorum, continuatio, vel abrogatio Commendarum, cognitio cauſarum Epiſcoporum.

IV. Illa, in quibus conventum eſt, ut ſolis Legatis competeret facultas proponendi argumenta diſcutienda, aut deliberanda, utque Decretis infereretur clauſula, *proponentibus Legatis*.

QUÆSTIO VI.

An Principes aliquam partem habuerint in Conciliis Provincialibus poſt TRIDENTINUM *habitis ad procurandam executionem Decretorum ipſius; & poſito quòd aliquam habuerint, an indè elici poſſit aliquid illi Concilio favorabile?*

A Poſteriori Quæſtione exordiemur, quippè, quæ finis ſit prioris: ſolutio illius Lectorem inducet ad evolvenda facta, per quæ prior deindè decidetur. Duo autem præſupponenda ſunt. Omnia illa Concilia aliquatenùs acceperunt Decreta TRIDENT: alia expreſsè ſanxerunt executionem omnium illius Conſtitutionum: Talia ſunt, CAMERAC. *ann.* 1565. MEDIOLAN. *ab anno* 1565. *ad* 1582. *habita.* TOLET. *ann.* 1566. MECHLIN. *ann.* 1570. MEXIC. *ann.* 1585. AVENION. *ann.* 1594. AQUIL. *ann.* 1596. alia ſuis Decretis pleraque illius Decreta inſeruerunt, vel ad verbum, vel æquipollenti ſermone, ſive illud nominatim laudando, ſive ejus mentione omiſſâ: Talia ſunt omnia Concilia apud Gallos habita, uti per illorum excerpta comprobavimus.

Aliud Caput eſt, quòd non appareat ullum Principem Synodis in Ditione ſua habitis vitio vertiſſe, quòd ſic Decreta TRIDENT. accepiſſent.

His præſuppoſitis manifeſtum eſt, multùm ponderis adjectum iri TRIDENT. ſi Principes aliquam partem in Conciliis poſterioribus habuerint, ſive jubendo, ſive invitando, aut exhortando, ut illa celebrarentur, ſive idem permittendo; & precibus Prælatorum annuendo, ſeu denique ſanciendo executionem Decretorum, ab illis Synodis confectorum, nam ſic validè probatur eos approbaviſſe Decreta *Concil.* TRIDENT. & conſenſiſſe, ut in ſua Ditione, vel ex integro, vel ex parte obſervarentur.

Operæ igitur pretium eſt inveſtigare, an Principes aliquam partem habuerint in Conciliis poſt TRIDENT. habitis, & quænam illa fuerit?

Inter Synodos, quarum Principes participes fuerunt laudare non poſſumus RHEM. *ann.* 1564. quia non ſuperſunt inſtrumenta convocationis & publicationis, aut ſimilia, in quibus, ut plurimùm reperiuntur veſtigia rei quam Princeps erga Synodum geſſit.

Adjice contumeliam Galliæ à Concilii Patribus inuſtam, qui noluerant Oratoribus Gallicis primas quas poſſidebant ante Hiſpaniam dare, adeò recentem fuiſſe, aliaſque offenſas adeò crudas, ut credibile ſit RHEM. de qua agitur Synodum, ſine conſenſo expreſſo Regis habitam fuiſſe, vel hunc tacitè duntaxat conſenſiſſe. Aliud eſt de CAMERAC. edita & habita die 3. *Aug. ann.* 1565. nam inſtrumento editionis expreſſè dicitur PHILIPPUM II. Hiſpaniæ Regem ad quem Provincia CAMERAC. tùm pertinebat excitaviſſe Epiſcopos, ut eam celebrarent: *Huic autem indictioni noſtra addidit animum Invictiſſimi atque Religioſiſſimi Principis* PHILIPPI *Regis Catholici omnium optimi ac maximi pietas, (in cujus Ditione penè tota Provincia patet) qui cùm id ſibi vehementer placere ac probari, pro ſuo erga rem Chriſtianam ſtudio declaraſſet; &c.*

S. CAROLUS in Oratione, quâ primam *Synodum* MEDIOLAN. exorſus eſt *ann.* 1565. inſinuat Regem PHILIPPUM, alioſque MEDIOLAN. agri Principes aliquam in iſta Synodo partem habere: *Hoc optimus maximus Rex* PHILIPPUS *in cujus dignitate, ut verbo complectar, Sacerdotalem animum licet agnoſcere; hoc cæteri hujus Provinciæ Principes de populorum ſalute ſolliciti à nobis deſiderant, quorum ſtudia & Officia non vereor, ne nobis Sanctiſque hujus Synodi Decretis ſemper adſint, eamque poteſtatem, quam à Deo acceperunt, ad Dei; & Cultum, & voluntatem libentiſſimè conferant.*

In reliquis *Synodis* MEDIOL. nihil reperitur, quod ſaltem remotè reſpiciat influxum Principum in illas Synodos; quod fortè provenit ex eo quòd S. CAROLUS unamquamque earum conſiderando tanquam continuationem prioris, quia ad perficienda prioris cœpta habebantur, crediderit conſenſum Regium ad priorem prorogari ad reliquas, ita ut illud taceri poſſet in reliquis, propterea quòd ſatis expoſitum fuiſſet in priore.

Conjectura hæc eò veriſimilior eſt, quòd aliæ Synodi in Ditione Regis Hiſpaniæ habitæ, hunc earum fuiſſe participem doceant, ut jam notavimus erga *Synodum* CAMERAC. & mox oſtendemus erga *Synodum* TOLETAN. in cujus exordio Præſidens dicit eam haberi ob operam & curam PHILIPPI Regis Hiſpaniæ, &c. *Igitur favente Deo Opt. Max. Reverendiſſimi Epiſcopi hujus Provinciæ juxta præſcriptum Sanctæ Synodi Generalis* TOLET. *convenientes, Concilium, cui nos licèt indigni præfuimus, celebraverant, id etiam agente & curante Invictiſſimo Religioſiſſimo Principe & Domino noſtro* PHILIPPO *Hiſpaniarum Rege Catholico, cui conſervandæ rectæ fidei tantus ardor, tantus amor reſtituendi Eccleſiaſticas Leges inſedit, ut meritò cum Sanctiſſimis illis Imperatoribus* CONSTANTINO *&* THEODOSIO *Deo dilectis conferri poſſit & debeat, &c.*

Similes habemus probationes quòd Reges Hiſpaniæ ſimiliter contulerint, ad *Concilium* MEXIC. *ann.* 1585. & ad *Concilium* MECHLIN. *ann.* 1607. Duo ſunt prioris loca, quæ ad rem faciant; primus eſt in Præfatione, ubi dicitur illud Concilium à Regio Senatu Indiarum diſcuſſum fuiſſe; *Subjectum fuit hoc celebre Concilium integerrimæ cenſuræ Senatus Regii Indiarum, de cujus licentia & approbatione, Romam tranſlatum eſt Autoritate Apoſtolica firmandum.* Secundus eſt in Inſcriptione Statutorum pro Eccleſia MEXIC. compoſitorum. *Statuta ordinata à Sancto Concilio Provinciali* MEXIC. *tertio, ann. Domini* 1585. *ex præſcripto Sacroſancti Concilii* TRIDENTINI SESS. XXIV. Cap. 12. *De Ref. verbo cætera, reviſa à Catholica Majeſtate, & à Sacroſancta Sede Apoſtolica confirmata ann. Domini* 1585. Regem Hiſpaniæ contuliſſe ad celebrationem *Synodi* MECHLIN. probatur ex Præfatione Synodi PROVINCIALIS: *Convocationem exiſtimavimus non diutius differendam, ſed eam proximâ æſtate Deo opitulante celebrandam, idque prout etiam Sereniſſimæ ſuæ Celſitudini viſum eſt in Civitate* MECHLINIENSI. Et hæc ſunt omnia Concilia poſt TRIDENT. habita in Ditione

Regis

Regis Hiſpaniæ, quæ conjunximus, neglecto ordine temporum, ne interrumperetur ordo teſtimoniorum, quæ probant Regem Hiſpaniæ contuliſſe ad celebrationem Synodorum in ipſius Ditione habitarum. Simili de cauſa Synodos in Gallia habitas ſeorſim & ſucceſſivè luſtrabimus, ut ſine ullo intervallo exhibeamus poteſtatem, quam Rex exercuit, quoad Concilia in Gallia habita. Sed priùs obſervandum eſt *Edictum* MELOOUNENSE *ann.* 1580. *Art.* 1. his verbis præcepiſſe, ut Concilia Generalia celebrarentur.

Premierement nous admoneſtons les Archevêques Metropolitains de nôtre Royaume; & néanmoins leur enjoignons de tenir les Conciles Provinciaux dans les ſix mois prochainement venans, & dès lors en avant de trois ans en trois ans, en tel lieu de leur Province, qu'ils connoitront être plus propre & convenable pour cet effet, pour pourvoir à la Diſcipline, Correction des Mœurs, & Direction de la Police Eccleſiaſtique, & Inſtitution des Seminaires & Ecoles, ſelon la forme des Saints Decrets.

Obſervandum eſt præterea, omnes Synodos in Gallia habitas poſt *Conc.* TRID. huic Edicto poſteriores eſſe, exceptâ RHEM. *ann.* 1564. undè concludere licet, quòd licèt deficerent probationes ſpeciales circa partem, quam in iis Synodis Rex habuit, ſuppeteret generale argumentum ex eo ſumptum, quòd earum celebrationem juſſerit, & quòd earum celebratio ſit hujus juſſionis effectus.

Propter hoc fortè Edictum *Synodus* TURON. *ann.* 1583. Deo gratias agit, ideò quòd Regi inſpiraverit conſilium procurandi celebrationem Conciliorum, &c. *Imprimis Deo Opt. Max. hac Synodus gratias referendas cenſuit, prout refert, quod Divini ejus Spiritus afflatu, Chriſtianiſſimus Rex noſter, Eccleſiæ Dei ſtatum & ordinem roborare diſponens, Conciliorum Provincialium in univerſo Galliæ Regno celebrationem gratam non ſolum habuerit, ſed eam etiam indici procuraverit: Hinc futurum ſperant, ut quæ ſummo noſtro malo diutiùs graſſata ſunt Hæreſes radicitùs extirpentur, & quibus turpiter Eccleſia deformatur prorſus aboleantur abuſus.* Igitur ſi aliquot è *Synodis* GALLIC. de quibus locuturi ſumus, nihil dicant, quo probari poſſit Regem ad eas contuliſſe, ex earum ſilentio concludi non poterit ipſas abſque ejus participatione habitas fuiſſe, quia nulla eſt earum, quæ habita non fuerit; propter Generale Præceptum Regium celebrandi Concilia Provincialia. Præterea ſilentium hoc provenire poſſet ex neglecta mentione juſſionis, aut permiſſionis, aut ſuggeſtionis Regiæ, ad Concilii celebrationem, quandoquidem extant Synodi ejuſdem ferè temporis, quæ illam circumſtantiam exprimunt. Porrò nulla eſt ratio propter quam Rex his potiùs quàm illis Synodis ſe immiſceret.

Synodi, in quibus hoc ſilentium obſervatur; ſunt BITUR. *ann.* 1584. AQUENS. *ann.* 1585. TOLOS. *ann.* 1590. NARB. *ann.* 1609. BURDIGAL. *ann.* 1624. *Syn.* ROTHOMAG. *ann.* 1581. quæ prima habita eſt in Gallia poſt MELOUN. Edictum confirmat obſervationem ſuperiorem; nimirùm Regem contuliſſe ad omnes Synodos ſubſequentes, nam Cardinalis BORBONIUS rationes convocationis afferens, expreſſè loquitur, de judicio quod Rex & Regni Ordines tulerant, circa neceſſitatem Conciliorum Provincialium. *Regemque noſtrum Chriſtianiſſimum, ac cunctos hujus Regni Status & Ordines, nihil magis congruum & neceſſarium quàm frequentem in unaquaque Provincia Synodorum celebrationem exiſtimaſſe, in quibus & attrita reſarciantur, collapſa reſtituantur, maculæ, quibus facies ſponſæ* CHRISTI *fœdata eſt, abluantur, & ſtatuantur denique quæ ſuo reddendo Eccleſiæ ſplendori, Duce Spiritu Sancto, judicantur neceſſaria.* CONC. TOM. XV. *pag.* 877. Expreſſum hoc *Synodi* ROTHOMAGENSIS teſtimonium, quòd convocata fuerit ad obtemperandum Edicto laudato, ſuadet reliquas Synodos, quæ de Regis opera ſilent, partim ob eamdem cauſam convocatas fuiſſe. Prima inter reliquas Synodos eſt RHEM. *ann.* 1583. in cujus inſtrumento convocationis leguntur hæc verba: *Necnon Chriſtianiſſimi Regis noſtri* HENRICI *conſenſu ſimul & hortatu.* Quibus conſona ſunt alia hæc verba actûs publicationis: HENRICO *Rege Noſtro Chriſtianiſſimo nos piè admodùm cohortante;* ſic loquebatur Cardinalis GUISIACUS referendo rationes, quibus inductus fuit ad cogendam hanc Synodum.

Synodus BURDIGAL. ex iis quoque eſt, in quas aliquo actu ſpeciali Rex influxit, ut certò cognoſcitur ex inſtrumento editionis in quo Archiepiſcopus Regem deprecatur, ut ejus Decretis ſuam protectionem impertiatur, eodem cum ſtudio quo ad illam celebrandam Prælatos hortatus erat. *Ut autem hæc abſque ullo impedimento nobis & Reverendiſſimis Fratribus Coepiſcopis, aliiſque, quibus hæc ex Officio cura incumbit, liberè & integrè præſtari, implerique poſſint, Regem noſtrum* HENRICUM *Chriſtianiſſimum, quo poſſumus animi ſenſu rogamus, atque in Domino obſecramus, ut pari pietate, cura, & ſollicitudine, hanc Synodum tueatur, ejuſque Sancta Decreta ſervari omninò jubeat, quâ nos ad eamdem cogendam & habendam pro ſingulari ſua in Religionem, Deique Cultum, propenſione adhortatus eſt.* Cùm Princeps protegere legitimè, atque obſervanda jubere Concilii Decreta non poſſit, niſi ſimul illa approbet, dicendum eſt, Preces *Synodi* BURDIGAL. Regi oblatas, ut ipſius Decreta protegere, atque obſervanda jubere, dignaretur, includere ſupplicationem, ut illa approbaret.

Suprà oſtenſum fuit *Synodum* TURON *ann.* 1583. commemorare juſſionem HENRICI III. ut Concilia Provincialia haberentur, atque eorum celebrationem illi juſſioni attribuere. Idem legitur in Epiſtola Archipræſulis TURONEN. ad eumdem HENRICUM; nam poſt enumerata bona, quæ gignuntur à Synodis Provincialibus, ſic pergit: *Quorſum hæc? quid ad rem hæc omnia? nimirum; ut oſtendam quàm rectè, quàm prudenter, quàm in totius Eccleſiæ Chriſtianæ rem feciſti, cùm univerſo Galliarum Clero Provincialium Conciliorum celebrationem permiſiſti.* . . .

Ex eadem Epiſtola diſcimus ejus Concilii Patres plus ponderis virium, atque autoritatis Decretis ſuis conciliare volentes, ea obtuliſſe Regi, ut illa confirmaret, eorumque defectus ſuppleret. Factum hoc legi meretur, fuſiùſque relatum eſt in Obſervationibus circa *Concilium* TRID. *Tit. Peculiaria notabilia circa Public:* TRID.

Cùm hìc aliquatenùs agatur de autoritate Principum quoad Concilia Particularia, non abs re fuerit obſervare id quod in eadem Epiſtola legitur de Procuratore Regio, qui Synodis aderat. *Quin etiam, ut ne quid ex Regia decerperetur dignitate & autoritate, aderat ibi Regius Procurator, quem appellabant* Executorem; *qui in exequendis contra Sæculares Eccleſiæ Decretis operam navaret ſtrenuam & efficacem.*

Verùm redeamus ad probationes operæ, quam Rex ad celebrationem Synodi TURON. contulit: una ſupereſt luculenta in gratiarum actione & dimiſſione Conventûs, facta ab Archiepiſcopo; hic enim loquens de perſonis quibus agendæ grates erant; ob celebrationem Concilii, ſecundo in gradu Regem Chriſtianiſſimum collocat: *Agendæ prætereà . . . Regique Chriſtianiſſimo* HENRICO *ob liberè permiſſa Concilia gratiæ, ſi coram in os nobis loqui liceret.* Inſtrumentum hoc ſolius permiſſionis Regiæ mentionem facit; laudata Epiſtola juſſionem adjicit: *Cujus non ſolùm permiſſu, ſed pio juſſu coacta eſt hæc Synodus.*

Et hæc ſunt omnia Concilia Gallicana TRID. poſteriora, quæ locuta ſunt de influxu Regis in Concilia Ditionis ſuæ.

Quoad reliqua extra Galliam & Hiſpanicos Status celebrata, duo tantùm à P. LABBÆO referuntur, nempè AVENION. *ann.* 1594. & AQUIL. *ann.* 1596. Nihil eſt in eorum Actis, quod doceat Principes earum Regionum aliquid ad eas contuliſſe, quod nemini mirum eſſe debet; nam Avenio eſt Civitas Capitalis Comitatûs Vin-

Vindoſcini, cujus Pontifex eſt Dominus temporalis: Porrò PIUS IV. præceperat, ut Synodi Provinciales haberentur, ſanciendo executionem Decretorum TRIDENT. inter quæ unum injungit Metropolitanis, ut Concilia Provinciæ ſuæ tertio quoque anno celebrent, itaque haud neceſſarium erat, ut CLEMENS VIII. ſub quo Synodus hæc habita fuit, autoritate ſuâ uteretur, ut ea convocaretur.

Quoad *Synodum* AQUIL. dici poteſt Titulum *Principis*, quem Archiepiſcopus in inſcriptione aſſumit, oſtendere eum non aliâ autoritate temporali præter ſuam indiguiſſe, ut Synodos in ſua Provincia celebraret.

SECTIO XII.

De Feſtis, Regulæ ex Corpore Juris Canonici; Conciliоque TRIDENTINO *deſumptæ.*

Feſta conſiderabuntur: I. In Genere. II. In Specie.

DE FESTIS IN GENERE.

REGULA I.

Etſi Divinum Jus in Scripturis habeamus *Cap.* 1. DIST. VIII. quidquid in Scripturis continetur Divinum Jus non eſt.

REGULÆ RATIO: Præterquàm in Scripturis leguntur facta, quæ nec præcipi, nec vetari à Deo debent, cùm nil charitati contrarium vel neceſſarium contineant, nonnulla ſunt in Novo Teſtamento, quæ ſolis Apoſtolis tamquàm Eccleſiæ Rectoribus præcepta ſunt, vel ad tempus tantùm, quale Decretum de abſtinendo ab Idolothito & à ſuffocato; vel propter rationem myſticam, quale Decretum de orando nudo Capite.

Hinc ſequitur colligi non poſſe, *Verbi gratiâ*, à Deo præcipi diei Dominici celebrationem, ex eo quòd varia Novi Teſtamenti loca teſtentur eum celebratum ab Apoſtolis fuiſſe. 1. COR. 16. ℣. 2. APOCAL. 1. ℣. 10. *Actuum* APOSTOL. Cap. 20. ℣. 7.

REGULA II.

Divinum Jus aliud Naturale, aliud Poſitivum: de iſto ſermo fiet quoties circa Feſta aliquid à Deo præcipi negabitur.

REGULÆ RATIO: Circa Feſtos dies à Jure Canonico plurima ſtatuuntur, quæ ex ipſo Juris Naturalis fonte fluunt, nempè quòd Deus certis diebus in ſe, vel in CHRISTO, vel in Sanctis colatur, quòd ad illum Cultum hæc vel illa, quæ neceſſaria videntur, adhibeantur.

REGULA III.

Etſi Feriarum nomine Feſta comprehendantur, non omnis tamen dies Feria dictus, feſtus eſt. *Toto Tit. De Feriis*, & Cap. 16. *De Conſ.* DIST. I.

REGULA IV.

Feſta ſunt precum, quietis, & lætitiæ dies: hinc Feſtorum celebrationi repugnant, quæcumque Orationi, quieti, & lætitiæ adverſantur.

REGULA V.

Exterior Feſta celebrandi modus à Conſuetudine totus pendet, ut à Lege. *Cap.* 2. *De Feriis.*

Ad exteriorem modum Regula reſtringitur, quia Deus in ſe vel in Sanctis, niſi Fidei, Spei, Charitatis actibus interiùs non colitur; iſte autem Cultus immutabilis cùm ſit, à Lege, vel Conſuetudine mutabili pendere non poteſt, ita ut illis mutatis ipſe mutetur.

REGULA VI.

Quod de modo mox dictum eſt, ad diei determinationem quoque extendendum. *Cap.* 14. *De Verb. Signif.* §. 1.

REGULA VII.

Exterior Feſta celebrandi modus ſub ſe comprehendit Cultum in ceremoniis poſitum; Cantum magis, minùſve ſolemnem; Officium citiùs incipiens & tardiùs finiens; majori minorive Pſalmorum Lectionumve numero conſtans; operis ſervilis, Jejuniique ceſſationem, vel permiſſionem.

Hinc patet cujus ſit Feſta inſtituere; eorum enim eſt à quibus mox dicta pendent. Hinc etiam Cultum exteriorem, ut & interiorem ad hæc duo reduci, ad opera facienda, & ad opera vitanda.

REGULA VIII.

Quâ autoritate ager, vel domus, vel ſervus, vel famulus poſſidetur, eâdem colitur ager, vel domus conſtruitur, ſua præſtant opera ſervus, famuluſve. *Cap.* 1. DIST. VIII.

Hinc patet quâ ceſſare debeant autoritate opera ſervilia.

REGULA IX.

Circa præcipua Feſta, conſona & conveniens per omnes Eccleſias Conſuetudo cuſtodienda eſt. *Cap.* 10. *De Conſ.* DIST. III.

Hinc abroganda huic contraria quævis particularis Conſuetudo. Vide *Regulas De Conſuetudine.*

REGULA X.

Illa quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum Orbe obſervantur, datur intelligi, vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis Conciliis, quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima autoritas commendata, atque Statuta retineri. *Cap.* 11. DIST. XII.

Per non ſcripta hìc intelliguntur, quæ in Scriptura Sacra non habentur, nam quæ à Conciliis Statuta & commendata retinentur, ſcripta ſunt. Hinc quæ à Conciliis conſtituta non leguntur, quorumque initium ignoratur, ab Apoſtolis manaſſe credendum eſt.

REGULA XI.

Ad Feſti quo ab opere ſervili abſtineatur inſtitutionem, ſat non eſt ut ratio myſtica etiam maxima adſit, ſed præterea requiritur, ut res id publica ferat.

Colligitur ex *Capite* 3. *De Feriis.* quod die Dominico opus ſervile permittit, id exigente publicâ alicujus populi neceſſitate; Hinc enim ſequitur, quòd, pari caſu, Feſtum non eſt inſtituendum.

REGULA XII.

Uſurpatum in *Capit.* 21. 22. *De Conſ.* DIST. III. axioma, quòd membra non debeant à Capite diſſidere, in Feſtis, etiam præcipuis, locum non habet.

Colligitur ex *Capite* 3. in quo ALEXANDER III. quod ab Eccleſia Romana non ſervari Trinitatis Feſtum teſtatur, ab aliis ſervari conſentit; Feſtum

enim

enim illud, ſi non ſolemnitate, ſaltem dignitate, inter præcipua collocandum eſt.

REGULA XIII.

Etſi Moyſis Leges circa Feſta Chriſtianos non obligare ſemper creditum fuerit, nihilominùs ex Judæorum Feſtis in Chriſtianorum Feſta multa invecta ſunt.

Poſterior Pars patet ex *Capitibus.* 1. 2. *De Feriis.* Cap. 17. *De Conſ.* DIST. I. Cap. 1. *De Conſ.* DIST. III.

Prior certa habenda donec contrarium appareat, idque quia extra dubium eſt, Legem Ceremonialem, ad quam Feſta pertinent, ab Evangelii publicatione non obligaſſe.

Non obſtat quòd *Concilium* LUGDUNENSE Cap. 1. *De Conſ.* DIST. III. præcipiat ut à Veſpera ad Veſperam dies Dominica celebretur, idque ne Chriſtiani Judaiſmo capiantur, *id eſt*, vincantur: Hinc enim patet Lege Moyſis circa Feſta Chriſtianos non teneri, ſed piâ æmulatione à Judæis ſe vinci pati non debere.

REGULA XIV.

Ut Conſuetudo Particularis derogat Conſtitutioni Particulari, ita Conſuetudo Generalis Conſtitutioni Generali derogat. Idque ſervatur incipiendo Officium Feſti ſubſequentis à Veſperis diei præcedentis.

Hinc factum ut etſi Conſtitutione Univerſali, qualis quæ à Traditione Apoſtolica, vel à Concilio Generali emanat, Paſſio Domini pari ſolemnitate S. AUGUSTINI tempore, ac ejus Reſurrectio celebraretur, Conſuetudine abrogata eſt hæc ſolemnitas quoad ea quæ Feſtis propria ſunt.

REGULA XV.

Cujus eſt Feſta inſtituere, ejus eſt & diſpenſare, juxta Regulam, *Cujus eſt ligare, ejus eſt & ſolvere.*

REGULA XVI.

Manifeſta eſſe debet inter ſolemnitatem & commemorationem differentia. *Cap.* 4. *De Celebr. Miſſ.*

REGULA XVII.

Devota & Religioſa Feſtorum celebratio ad pietatem augendam facit. SESS. XXV. *De Ref.* DECRET. *De Diebus Feſtis.*

REGULA XVIII.

Abſque Romanæ Eccleſiæ autoritate quemquam pro Sancto venerari non licet, etiamſi per eum miracula fierent. Id ita eſſe declarat ALEXANDER III. *ann.* 1170. de quo fusè dum *De Canonizatione Sanctorum.*

REGULA XIX.

Quo tempore genuflexio prohibetur, duo excipiuntur caſus, devotionis nempè, & neceſſitatis: Devotionis, quâ genu flecti clam poteſt: Neceſſitatis, quâ in Ordinatione quæ eo tempore fit pro Conſecrationis ritu conſecrans & conſecratus genua flectere poſſunt. *Cap.* 2. *De Feriis.*

REGULA XX.

Ex abſoluta Martyrum natalitia in Quadrageſima celebrandi prohibitione, certò colligitur apud Græcos Sabbatho vel Dominico die illa celebrata non fuiſſe, quandò iis diebus occurrebant.

Dici non poteſt, Feſti Sanctorum celebrationem in eo poſitam eſſe, ut in illorum honorem Deo offeratur, atque id fieri in commemoratione Martyrum; ideòque totum diſcrimen in hoc conſiſtere, quòd propter Jejunium dierum, quibus occurrunt, illorum Feſtorum celebratio in dies, quibus non jejunatur, transferenda ſit. Nam ſi hoc ita eſſet, illorum Feſtorum celebratio abſolutè non prohiberetur, ſed illa excepta eſſent, quæ die Dominico & Sabbatho occurrerent. Vid. REG. LXV. ubi de eadem re ſermo fit.

REGULA XXI.

Textus Juris nulli ſæculo IV. antiquiores, qui Feſtorum meminerint, ſed iſti Feſta quorum tàm ſera mentio fit, jamdiu anteà inſtituta ſupponunt.

Regula patet ex eo quòd in Jure circa Feſta antiquius nihil habeamus quàm *Capita* 10. 15. 23. 26. *De Conſ.* DIST. III. Cap. 7. DIST. XXX. *Caput* autem 10. è *Concilio* NICÆNO *anno* 325. deſumatur. *Caput* 15. è *Concilio* CÆSARAUGUSTINO *ann.* 380. Caput 23. è *Concilio* CARTHAGINENSI IV. *ann.* 398. Caput 26. è *Concilio* ARELATENSI *ann.* 319. Caput 7. è *Concilio* GANGRENSI *ann.* 329. & ſingula de Paſchate, vel de die Dominico loquantur, quæ ita inſtituta ſupponunt, ut celebrandi modum tantùm determinent. Ejuſdem ſæculi eſt *Can.* 9. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. in quo *Concilium* LAODICENSE Martyrum natalitiorum meminit, illaque jam conſueviſſe celebrari teſtatur. Ejuſdem ſæculi eſt *Caput* 9. DIST. XXX. quo memorias Sanctorum Martyrum contemnentes, necnon quæ in iis fiunt Oblationes, Anathemate feriuntur.

Non obſtat *Cap.* 19. *De Conſ.* DIST. III. è Papæ EUSEBII *Epiſtola* 3. *ann.* 307. *vel* 322. ſcripta deſumptum; etſi enim Textibus citatis paulò antiquius ſit, eſt tamen ſæculi IV. & præterea ſuppoſititium eſſe conſtat, ut Epiſtola è qua deſumitur.

Non obſtat *Cap.* 20. *ead.* DIST. in quo PIUS I. *ann.* 157. ex revelatione HERMÆ, facta ab Angelo ſub habitu Paſtoris, ſeſe oſtendente, probat Paſcha celebrandum eſſe die Dominico; DECRETALEM ſiquidem è qua ſumitur, ſuppoſititiam eſſe apud eruditos in confeſſo eſt.

Nec etiam obſtat *Cap.* 21. *ead.* DIST. *è prima* VICTORIS DECRETALI *ann.* 186. *ſcripta* deſumptum, in quo Prædeceſſorum exemplo idem quod PIUS conſtituit, nempè die Dominico Paſcha celebrari; nam ſuppoſititia quoque eſt hæc DECRETALIS ex unanimi Criticorum conſenſu.

Non obſtat *Cap.* 14. *ead.* DIST. in quo MELCHIADES diei Dominici meminit; nam præterquàm quòd ex eodem judicio ſuppoſititia eſt Epiſtola, è qua deſumitur, *ann.* 314. collocatur.

REGULA XXII.

In toto Juris Corpore nullus extat Textus, qui Feſtorum celebrationem damnet.

Non obſtat *Cap.* 11. CAUS. XXVI. QUÆST. V. in quo *Concilium* CARTHAGINENSE IV. *ann.* 398. hæc habet: *Auguriis vel Feriis inhærentem ab Eccleſia Conventu ſeparandum præcipimus*: Feriæ enim hîc pro Feſtis non uſurpantur, ſed in ſenſu oppoſito; inhærere autem Feriis idem hîc eſt, ac dies obſervare profanos, hâc vel illâ re, *verbi gratiâ*, die Lunæ abſtinere vel hoc illudve facere, quia dies Lunæ vel primus non ſacer hebdomadæ dies.

REGULA XXIII.

Feſtorum quæ in Eccleſia celebrantur, nullum eſt de quo aliquis Juris Textus dicat à Deo inſtitutum fuiſſe.

Non obſtat *Cap. 13. De Feriis*, in quo ALEXANDER III. de ſeptimo die dicit: *Illum tam Novi Teſtamenti quam Veteris paginam ad humanam quietem deputaſſe;* ALEXANDRI etenim ſenſus eſt in Novo Teſtamento mentionem fieri de ſeptimi diei ad quietem deputatione, ſed nullatenùs dicit hanc à Deo deputationem factam.

Dici non poteſt, ALEXANDRUM deputationem à Novo Teſtamento factam, deputationi à Veteri factæ conjungendo, inſinuare ſeſe ſentire illam, ut iſtam, à Deo factam, atque Teſtamentum pro Autore Teſtamenti hìc uſurpare. Ut enim (quòd ſufficit) propoſitionis ALEXANDRI veritas ſervetur, ſatis eſt ut verum ſit, ſeptimum diem à Novo Teſtamento quieti deputari, ſive ab Apoſtolis id fiat, ſive à Deo: Adde quòd idem ALEXANDER poſteà ſubjiciat hunc diem, ſicut & alios Divinæ Majeſtati deputatos obſervandos, Eccleſiam decreviſſe, atque hinc inſinuare Eccleſiam Spiritûs Sancti lumine ductam, hunc diem alioſque, quos præcipuis hominis Dei Myſteriis Deus conſecravit, honore debito celebrandos, interpretatam fuiſſe.

Non obſtat *Cap. 11.* DIST. XII. in quo AUGUSTINUS Feſta, vel Apoſtolicâ Traditione, vel Conciliorum Generalium Conſtitutione ubique ſervatâ, referens, diei Dominicæ non meminit, etiamſi quæ ſubjungit illam ubique ſervatam manifeſtent; undè ſequitur illum exiſtimaſſe neutrâ viâ diem Dominicam fuiſſe inſtitutam, ideòque Deum habuiſſe Autorem. Non obſtat, *inquam*, cùm exempla rerum alterutrâ viâ inſtitutarum, eò loci tantùm referat, additâque clauſulâ (& ſi quid aliud tale occurrerit quod ab univerſa ſervetur Eccleſia) inſinuet, alia extare exempla tàm ex Feſtis quàm ex aliis rebus deſumenda, quæ à ſe hùc adduci non conveniret.

Nota 1. ex Regula non ſequi, nullum novæ Legis Feſtum à Deo præcipi poſitivo etiam Præcepto, quia alibi quàm in Canonici Juris Corpore inveniri poteſt.

Nota 2. Monitum Regulæ Secundæ ſuum hìc habere locum, nempè eò loci non agi de Præcepto Naturali & Divino.

REGULA XXIV.

Ex Juris Textibus, qui de operis ſervilis ceſſatione diebus Feſtis facienda mentionem habent, nullus eſt qui doceat à Deo præcipi; ac ſi quis id doceret, id unum ſignificare videretur, Eccleſiam, Dei exemplum in Lege Moyſis ſcriptum ſecutam, ab opere ſervili abſtinere juſſiſſe.

Priori Regulæ Parti contrarium nihil apparet, pro certa ergo habenda.

Poſterior patet ex eo, quòd de operis ſervilis ceſſatione diſcurrendum videatur ac de decimis: ſicut enim Eccleſiæ Præceptum circa illas, Divini Præcepti circa eaſdem imitatio eſt, ita quando ceſſationem operis ſervilis diebus Feſtis præcipit, quod in Lege Deus fecerat, imitatur.

Nec dici poteſt id inferre licere, ex eo quòd ceſſationem ab opere ſervili à Judæis Chriſtianorum figura, exegerit Deus; nam ſi qua pari ratiocinio vis ineſſet, nimium probaret, nempè ab accendendo igne die Dominicâ abſtinere debere Chriſtianos: Adde quòd prædicta ceſſatio ab opere ſervili pertinet ad Legem Ceremonialem, abrogatam per publicationem Evangelii.

REGULA XXV.

Illorum qui de ceſſatione ab opere ſervili expreſsè loquatur Textuum ſæculo IV. antiquior nullus; neque ille qui omnium primus alios quàm Monachos ſpectare videtur, nempè *Caput 10. De Conſecr.* DIST. III.

Citatus Textus ex dictis S. APOLLONII deſumitur, eſtque *ann.* 388. Ad Monachos reſtringitur, quia omnem omninò operationem interdicit, ac prætereà Abbas erat, & apud PALLADIUM, inter dicta ad Monachorum inſtitutionem, refertur.

REGULA XXVI.

Quæ ſint opera ſervilia Feſtorum ergò non extat Juris Textus, qui in genere determinet, nec etiam ullus, qui in ſpecie ſingula recenſeat.

Non obſtat *Cap. 3. De Conſ.* DIST. III. quòd diebus quibuſdam Feſtivis ſervos & ancillas ab opere relaxari præcipit, nam 1. in eo de Feſto die non agitur, ſed de die ſupplicationum. 2. Si opera quæ hìc relaxanda dicuntur, die Feſto ceſſare debent apud Chriſtianos, Paraſceve inſtituenda erit, cùm prædicta opera, tàm ea, quæ ad victum ſpectant, quàm ea, quæ ad cubitum aliaque domeſtica ſervitia, reſpiciant.

Non obſtant Textus, qui nonnulla diebus Feſtis opera fieri prohibent; In his enim de quibuſdam tantùm ſermo fit, idque quia vel ad tollendos abuſus quoſdam conditi ſunt, vel reſponſa ſunt, quibus, ad ea tantùm quæ quæſita erant, reſpondetur.

Non obſtat *Cap. 16. De Conſ.* DIST. III. in quo omnis operatio prohibetur: nam 1. de ſolo die Dominico loquitur: 2. Monachos, ut dictum eſt, dumtaxat reſpicit: 3. Operationis nomine tàm non ſervilia quàm ſervilia opera intelliguntur.

REGULA XXVII.

Opera quibus die Feſto tamquam ſervilibus abſtinendum docent Canones, non alia in Corpore Juris Canonici exprimuntur quàm iſta.

I. Inter ſervilia opera peccata numerantur; nam præterquàm quod Concilium apud *Compendium* habitum, peccata inter opera Die Dominico vitanda comprehendit, dum præcipit, ut illo die ab omni opere illicito abſtineatur, haud dubiè enim peccata ſunt opera illicita, maximè die Feſto. *Cap. 1. De Feriis* ALEXANDER III. Cap. 3. *eod. Tit.* per opus ſervile actionem peccati præcipuè intelligendam expreſsè ſignificat, idque profectò quia qui peccat, ſervus eſt peccati.

II. Inter eadem opera Mercatum collocatur, dum idem Concilium prohibet, ne Mercatum illo die fiat.

III. Judicia criminalia, dum vetat, ne quis ad mortem vel ad pœnam judicetur, quo loco ſicut pœnas Capitales omnes mors, ita vox, *pœna*, omnes non Capitales comprehendit.

IV. Sacramenti præſtatio, niſi pro pace, vel alia neceſſitate, idque fortè propter actûs ſolemnitatem tali ſtipatam ſtrepitu, qui feſtivæ quieti repugnaret. *Cap. 1. De Feriis.* Cap. 17. CAUS. XXII. QUÆST. V.

V. Piſcatio ſaltem quoad diem Dominicum & Majora Feſta, de iis enim ſolis expreſsè loquitur. *Cap. 3. De Feriis.*

VI. Omnis actus judicialis, ita ut Partibus etiam conſentientibus proceſſus habitus non teneat, nec ſententia lata valeat. *Cap. 5. De Feriis.*

REGU-

REGULA XXVIII.

Crimen in opere ſervili poſitum, quale injuſta allenæ meſſis exaratio, vel terminorum agri eradicatio, ex eo quod de Feſto fiat maximè augetur. *Cap.* 24. Dist. XXXVI.

REGULA XXIX.

Ex operibus quæ inter prohibita diebus Feſtis mox recenſita ſunt, de non recenſitis judicare licet.

Ex dictis patet Regula.

Hinc, quæ à Divino Cultu magis aut æquè avocant opera prædictis, adduci poſſunt, *verbi gratia*, agricultura, aliaque opera ruralia; mercium, aliarumve rerum ſimilium venalium expoſitio; tranſactiones, contractus emptionis, venditionis, locationis, aliique ſimiles.

REGULA XXX.

Excepto peccato nullum eſt ex prædictis operibus ſuper quo non cadat Diſpenſatio, modò juſta ſubſit cauſa.

REGULA XXXI.

Quòd de piſcatione & de ſtrepitu judiciali quoad Diſpenſationis cauſas dicitur, ad alia opera extendendum eſt; hoc autem, propter utiliratem publicam, urgentem neceſſitatem, ſuadentem pietatem, ab iis diſpenſari poſſe. *Cap.* 5. *De Feriis.*

Hinc opera militaria, ruralia, aliave, quæ ſine publico privatove gravi detrimento differri non poſſunt, permittuntur: Hinc etiam licent quæ ad vitæ conſervationem proximè neceſſaria ſunt: Hinc quoque Tranſactiones, Teſtamenta, Donationes cauſâ mortis, Matrimoniales Conventiones, Notarii recipere poſſunt: Hinc pauperum, Orphanorum, viduarum, aliarumve miſerabilium perſonarum cauſæ tractari amicabiliter, dirimique poſſunt.

REGULA XXXII.

Cùm evidens ſit opera ſervilia pendere à poteſtate temporali cujus Legibus reguntur, conſequens eſt illâ non conſentiente ceſſationem illorum operum ab Eccleſia præcipi non poſſe. *Cap.* 1. Dist. VIII.

REGULA XXXIII.

Qui Sabbatho aut die Dominico otiandum docet, Antichriſti Prædicator dicitur. *Cap.* 12. Dist. III. è S. Gregorio *ann.* 600.

Hujus rei Ratio: Antichriſtus Dominicum diem celebrare faciet, quia ſe reſurrexiſſe finget; Sabbathum quoque ut judaïſando Judæos ſibi comparet. *Ibid.* Hinc non ſequitur ſimilem Græcorum uſum vituperandum eſſe, cùm alius iſtius finis ſit, æquè in ſe bonus ac ille in ſe malus eſt; intendunt ſiquidem diem Creationis ac diem Reſurrectionis Christi pariter honorare.

REGULA XXXIV.

Feſtorum alia ſunt Univerſalia; alia Particularia; alia cùm operum ceſſatione; alia ſine tali ceſſatione; alia ſolemnia; alia non ſolemnia; alia præcepta; alia devotioni cujuſque relicta.

REGULA XXXV.

Univerſalia ſunt quæ per totum obſervantur Orbem, vel Traditione Apoſtolicâ, vel plenariorum Conciliorum Conſtitutione.

Talia dicuntur eſſe Paſſio Domini, Reſurrectio, Aſcenſio, Adventus Spiritus Sancti. *Cap.* 11. Dist. XXII. in quo refertur illa ſingula anniverſaria ſolemnitate celebrari, ex S. Augustino deſumitur: Undè patet illius tempore Paſſionem Domini pari ſolemnitate cum prædictis celebratam, etſi tanta cum triſtitia, quanta cum hilaritate cætera celebrabantur.

REGULA XXXVI.

Particularia Feſta, quæ Epiſcopi in Diœceſibus celebranda ducunt propter peculiares his Diœceſibus cauſas; qualia Patronorum Feſta; qualia etiam Dedicationes Eccleſiarum, Epiſcoporum, Sacerdotumque Conſecrationes: Undè de illis *Cap.* 1. *De Conſ.* Dist. III. dicit: *Vicinis tantùm commorantibus indicenda eſſe, non generaliter omnibus*, *Concil.* Lugdun. *incertæ ætatis.*

REGULA XXXVII.

Sine operum ceſſatione eſſe videntur; quæ Epiſcopus dicitur ſine populo celebrare: cum dicta verò ceſſatione, quæ cum Clero populoque ab Epiſcopo celebrari dicuntur. *Cap.* 1. *De Conſ.* Dist. III. Cap. 5. *De Feriis.*

REGULA XXXVIII.

Præcepta Feſta illa ſunt, de quibus dicitur quod ferianda ſunt. Devotioni relicta illa ſunt, de quibus dicitur quod ad illa ferianda nec cogendi fideles, nec prohibendi. *Cap.* 1. *De Conſ.* Dist. III.

REGULA XXXIX.

Sine ceſſatione operum celebrari tàm Feſtis Univerſalibus quàm Particularibus convenit.

De Univerſalibus exemplum habes. *Cap.* 11. Dist. XII. in Paſſione Domini pari cum Paſcha ſolemnitate aliàs celebrata. Multa quoque alia frequens uſus tibi ſubminiſtrat; nam diem tertium tùm Paſchatis, tùm Pentecoſtes, ſine operum ceſſatione plures Diœceſes celebrant. Nullus eſt Apoſtolorum cujus Feſtus dies ab univerſa Eccleſia non celebretur quoad Officium; nonnulli tamen ſunt, quorum non celebratur quoad operum ceſſationem, ſaltem in quibuſdam Eccleſiis: Adde quòd Sabbathum apud Græcos dies Feſtus erat, undè eo die Jejunium ſicut die Dominico vetabatur. *Cap.* 65. Apostolorum; attamèn *Concilium* Laodicense eo die otiari prohibebat. *Cap.* 29.

De Particularibus exempla leguntur in locis ſuper Regula præcedenti citatis.

REGULA XL.

Solemnia Feſta ſunt, in quibus inſignia Dei Beneficia commemorantur: Non ſolemnia, in quibus minora Dei Beneficia celebrantur.

REGULA XLI.

Feſtorum ſolemnium prærogativæ ſunt.

I. Quòd Feſtis ſolemnibus Jejunium præmittatur, Vigilia celebretur, orationi vacando pernoctetur. *Cap.* 9. Dist. LXXVI.

II. Quòd Clerici, qui ſine legitima cauſa à ſuis Eccleſiis diebus ſolemnibus abſunt, puniantur. *Cap.* 29. Caus. VII. Quæst. I.

III. Quòd diebus ſolemnibus miſſa non celebrari nec audiri debeat in Oratoriis privatis, ſed iis diebus celebrari & audiri debet in Parochiis aut Eccleſiis, in quibus legitimus Ordinariuſque Conventus eſt. *Cap.* 35. *De Conſ.* Dist. I.

IV. Quòd iis diebus nedum Miſſa tota audiri debet, ſed & communio percipi. *Cap.* 62. *Ibid.*

V. Quòd his Feſtis die Sabbatho occurrentibus abſtinentia à carne ceſſat. *Cap.* 31. *De Conſ.* Dist. V. Gregorius VII. verſus finem ſæculi XI. quòd jamdiu fuit ubique abrogatum.

REGULA XLII.

Prærogativæ prædictæ non omnes omnibus Feſtis ſolemnibus conveniunt, ſed nullum eſt cui aliqua non conveniat.

REGULA XLIII.

Feſta quæ in Jure Vigilias habere dicuntur, ſunt.

I. Paſcha. *Cap.* 9. Dist. LXXVI.

II. Pentecoſtes. *Ibid.*

III. Duodecim Apoſtolorum, præter Joannsm Evangeliſtam, Jacobum & Philippum, S. Bartholomæi Vigilia, ſicut & illius Feſtivitas è Conſuetudine pendet. *Cap.* 2. *De Obſerv. Jejunii.*

IV. Christi Nativitas. *Ibidem.*

V. Aſſumptio Beatæ Virginis. *Ibid.*

REGULA XLIV.

Feſta, quibus Clerici non reſidentes puniuntur, ſunt, Natalis Domini, Epiphania, Pascha, Pentecostes. *Cap.* 19. Caus. VII. Quæst. I.

Quâ plectuntur pœna eſt triennalis à Communione ſuſpenſio. *Ibid.*

Punitionis tanta Cauſa: Quòd in caſu graviſſimo lucris temporalibus ſervitium Dei poſtponunt. *Ibid.*

REGULA XLV.

Feſta etiam Laicis in Parochiis celebranda, ſunt præter quatuor mox memorata, Aſcenſio Domini, Natalis Sancti Joannis Baptiſtæ, & ſi qui maximi dies in Feſtivitatibus habeotur, quòd de Patronorum Feſtis intelligendum eſt. *Cap.* 35. *De Conſ.* Dist. I. Qui iis diebus in Oratoriis privatis, Epiſcopo non jubeote, vel noo permittente, Miſſas celebrant, Clerici Communione privandi ſunt. *Ibid.*

Etſi Laici hujus Conſtitutionis tranſgreſſores rei eſſent, perindè ac Clerici, iſti, non illi, puniuntur. Hujus rei Ratio eſſe poteſt, quòd Laicorum culpæ cauſa eſſent ipſi Clerici; ſi enim nullus in Oratoriis celebraſſet, nullus ibidem Miſſas audiſſet.

REGULA XLVI.

Majorum Feſtivitatum, quibus die Sabbathi occureotibus carnis abſtinentia ceſſare debeat, nulla in Jure nominatim exprimitur; aliæ autem eſſe non poſſunt quàm Nativitatis Domioi, omoium Sanctorum Aſſumptionis, ſimileſque Feſtivitates, quæ Sabbatho occurrere cùm poſſint, magnâ ſolemnitate celebrantur.

REGULA XLVII.

Feſta, quibus Communio percipienda eſt, olim tria erant, nempè Natalis Domini, Paſcha, Pentecoſtes. *Cap.* 16. 19. 21. *De Conſ.* Dist. II. Nuoc autem unum. *Cap.* 12. *De Pœnit. & Remiſſ.*

Non obſtat *Caput.* 8. *eod. Tit.* in quo Innocentius III. jubet ut Livonienſibus, etſi nondum plenè inſtructis, conſuetis Feſtivitatibus, ut & mortis articulo, Communio detur; quibus verbis plures Feſtivitates fuiſſe, in quibus communicandum erat; nam *Caput.* 12. duobus annis poſterius eſt & omnium primum quod Communionis præceptum ad unam Communionem reducit.

REGULA XLVIII.

Feſtorum alia ſunt, quæ eodem menſis, ſed non hebdomadæ die celebrantur; alia quæ eodem hebdomadæ die, ſed non eodem menſe: iſta dicuntur mobilia reſpectu menſis, licèt reſpectu diei hebdomadæ immobilia ſint. Alia è contra immobilia reſpectu menſis, etſi alio reſpectu mobilia ſint.

Feſta poſterioris generis ſunt Paſcha, Aſcenſio, Pentecoſte, Feſtum Corporis Christi. Ex Paſchate cætera pendent. De Paſchatis mobilitate loquuntur *Capita* 22. 25. *De Conſ.* Dist. III.

Prioris generis ſunt omnia alia Feſta.

REGULA XLIX.

Nonnulla novæ Legis Feſta in Sancta Scriptura memorari à Canone dicuntur. *Cap.* 3. *De Feriis*, quod nonniſi diei Dominico, de quo mentio fit citatis ſuprà Novi Teſtamenti locis, convenit.

REGULA L.

Inrer Feſta, quæ præcedentes habent Vigilias, alia die Luoæ occurrere poſſunt; alia non: Poſterioris generis ſunt tantùm Paſcha & Pentecoſtes: Prioris verò cætera; iſta autem cùm eo die occurrunt, præcedeoti Sabbatho Vigilia celebratur. *Cap.* 2. *De Obſerv. Jejun.*

REGULA LI.

Tàm Dominicis quàm Feſtis aliis hæc communia ſunt.

I. His diebus Epiſcopis licet Virgines Deo dicatas conſecrare, Ordines Minores conferre. *Cap.* 1. 3. *De Tempor. Ordin.*

II. Comeſſationes & Compotationes in honorem Sanctorum faciendæ non ſunt. *Cap.* 1. Dist. XLIV.

III. Non ſaltationibus vacandum, ſed Divinis Officiis adeſſe oportet. *Cap.* 2. *De Conſ.* Dist. III.

IV. Miſſa tota audienda eſt, & in Parochia, niſi nimiùm diſtet. *Cap.* 4. 5. Caus. IX. Quæst. II. Cap. 35. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 62. *Ibid.*

V. Monendus populus, ut ſaltem diebus Dominicis & majoribus Feſtis ad Parochias ſuas accedat. *Conc.* Trid. *in Decreto De Sacrificio Miſſa.*

VI. Ad audiendum Verbum Dei iis Feſtis diebus, quibus Parochus prædicare tenetur, ad Parochias quoque accedere debet populus. *Cap.* 4. Sess. XXIV. *De Ref.*

VII. His diebus continere expedit, ſed ſolùm ex mutuo conſenſu. *Cap.* 1. 2. 4. 5. Caus. XXXIII. Quæst. IV. De conſenſu mentio fit. *Cap.* 11. *ibid.*

VIII. Qui die Dominico, vel Feſto, Miſſam ſibi cantari volunt, de die illam audire debent pro ſalute vivorum & etiam defunctorum. *Cap.* 2. *De Celebrat.*

Hujus Regulæ Ratio: Officio conformari debet Miſſa, præſertim publica, ſive pro mortuis, ſive pro vivis dicatur.

REGULA LII.

Feſtorum Catalogi ſeu Indices duo tantùm extaot in Corpore Juris Canonici.

In *Capite* 1. *De Conſ.* Dist. III. prior habetur: Quæ in eo recenſentur, hæc ſunt: *Dominica, Natalis Domini, Sanctus* Stephanus, *Sanctus* Joanness. *Evangeliſta,* Innocentes, *Sanctus* Sylvester, *Octava Domini, Theophania, Purificatio Beata Maria, Sanctum Paſcha cum tota hebdomada, Rogationes tribus diebus, Aſcenſio Domini, Pentecoſtes, Sanctus* Joannes Baptista, *Sancti duodecim Apoſtoli, maximè tamen* Petrus *&* Paulus, Laurentius, *Aſſumptio*

Sancta

Digitized by Google

Sanctæ Mariæ, Nativitas ejuſdem, Dedicatio Eccleſiæ S. MICHAELIS *Archangeli, Dedicatio cujuſcumque Oratorii, omnes Sancti*, S. MARTINUS, *Feſtivitates quas Epiſcopus cum Clero & populo collaudaverit.*

Hunc Indicem *Concilio* LUGDUNENSI, cujus nec annus, nec numerus notatur, tribuit Epigraphe ſæculo X. Antiquiorem eſſe conjicitur, ex eo quòd totam Paſchæ hebdomadam inter Feſta enumeret, atque etiam de Pentecoſte idem ſentiendum inſinuet, dicendo ſine ulla reſtrictione Pentecoſtes dies celebrandos eſſe, cùm Feſtum iſtud Paſchæ Feſto æquiparatum ſemper fuiſſe videatur; nam in Feſtorum Catalogo ſub CAROLI MAGNI Nepotibus facto, quatuor tantùm Feſti dies in hebdomada Paſchæ celebrabantur: Hi autem ſæculo IX. regnaverunt.

Ante LUDOVICUM *Pium* celebrari non potuit Concilium hoc, cùm Aſſumptio ſub illo Principe celebrari cœperit, ut patet, tum quia ſub CAROLO MAGNO, an celebranda eſſet dubitabatur, atque deliberatum fuerat quærendum eſſe quid circa illius celebrationem faciendum eſſet, LIB. I. *Capitul.* C. 164. tùm qoia in Catalogo ſub LUDOVICO PIO facto inter Feſta celebranda ptimùm apparet. Refertur hic Catalogus LIB. II. *Capitularium.*

In relati *Concilii* LUGDUNENSIS Indice Feſtorum multa notanda occurrunt, ſed ante omnia GRATIANUM Collectioni ſuæ illum inſerendo ſignificaſſe à ſæculi ſui uſu non aliena continere; de GRATIANI mente ex GREGORII IX. animo, dum Compilationi ſuæ ſimilem Indicem inſeri curavit, judicare licet; iſte autem hac inſertione aliud nihil voluit quàm in praxi quid ſequendum ante occulos ponere. Præterea ni prædicto uſui relatus Index conveniſſet, alium profectò retuliſſet praxi temporis ſui conformiorem.

I. Nulla in eo mentio de Annunciationis Feſto, nec de Transfigurationis Feſto, nec de Circumciſione, hoc tamen Feſtum ſub Octava Natalis poteſt comprehendi.

II. Præter Virginis Feſta nollus fœminæ Feſtum ibidem recenſetur.

III. Sanctorum Patrum tùm Græcorum, tùm Latinorum nullus enumeratur.

IV. Ex Sanctis Pontificibus ſolus SYLVESTER memoratur.

V. Etſi in Gallia factus ſupponatur dictus Index, nec Sancti REMIGII, nec S. DIONISII ulla mentio, nec ollus in eo Provinciæ LUGDUNENSI peculiaris Sanctus legitur, quamvis *Concilio* LUGDUNENSI tribuatur.

VI. Rogationum dies feriabantur.

VII. Singuli Apoſtoli, ut patet his verbis *maximè tamen* PETRUS *&* PAULUS, ex quibus alii colligunt in Feſto communi omnibus Apoſtolis, præ aliis PETRUS & PAULUS honorandi ſunt.

VIII. In eo quòd Octavæ Domini apud GRATIANUM legitur, nullum Myſterium, non ſolùm quia apod alios Collectores Octava legitur, ſed etiam quia Octavæ non in recto, ſed in obliquo, non in Nominativo plurali, ſed in Genitivo ſingulari, & ad vocem dies refertur.

IX. Confeſſores duo tantùm numerantur, nempè SYLVESTER & MARTINUS, nam JOANNES Evangeliſta pro Martyre habetur.

X. Oratorii dedicationis Anniverſarium ſine Octava; per *Oratorium* autem intelligat Eccleſias oportet, eaſque Cathedrales, aut ſaltem Parochiales, nam Oratorium privatum tanti non fiebat, ut ejus dedicatio Feſto, in quo opera ſervilia ceſſarent, celebraretur; Eccleſiæ verò, quæ nec Cathedrales, nec Parochiales erant, pro Oratoriis privatis habebantur.

XI. De Litania Majore quæ ſub GREGORIO I. Romæ jam celebrabatur, non loquitur.

XII. Duplicis Octavarum generis meminit: Prius eſt illarum, quæ octo diebus Feſtis conſtant, hujus generis eſt Octava Paſchatis, quod cum tota hebdomada feriari præcipitur: Poſterius eſt illarum, quarum primus dies cum aliquot ſequentibus & poſtremo feriandus eſt; qualis eſt Natalis Domini Octava, qui cum quatuor ſequentibus & poſtremo feriandus dicitur.

XIII. Iidem Feſti dies Natali Domini junguntur, qui illum nunc ſequuntur, nempè S. STEPHANI & S. JOANNIS Evangeliſtæ Feſti; quibus alii duo adduntur, qui etiam nunc eamdem Natalem proximè ſequuntur, ſed non celebrantur ubique per operum ſervilium ceſſationem, ut tunc celebrabantur: Hi autem ſunt S. INNOCENTES & S. SYLVESTER.

Etſi omnibus his diebus feriatiò æqualiter præcipiatur, ſtrictiùs tamen obſervanda erant quò ſolemniora erant Feſta, & quoad iſta minor diſpenſandi erat locus, ut patet ex ſeptimo Articulo.

Poſterior Feſtorum Index in *Cap. 5. De Feriis* legitur cum paucis exceptis, Feſta in eo recenſita eadem ſint, ac quæ in præcedenti numerantur. Non tranſcribetur, ſed quæ peculiaria habeat, dumtaxat notabuntur.

I. Prior factus eſt ut doceat qui dies feriandi quoad omnia opera ſervilia: Poſterior verò tantùm ut doceat qui feriandi quoad actus judiciales.

II. De Circumciſione expreſſa mentio.

III. Generatim dicitur omnes Virginis ſolemnitates celebrandas eſſe.

IV. Paſchati junguntur ſeptem dies qui præcedunt, ſicut & ſeptem qui ſequuntur.

V. Pentecoſte junguntur tantùm duo dies.

VI. Sancti MARTINI non fit mentio.

VII. Omittitur cujuſque Oratorii dedicatio.

VIII. Deſumitur è Conſtitutione GREGORII IX. circa *annum* 1230. facta; in fine Indicis GREGORIUS decernit irritos proceſſus prædictis diebus habitos, ſententiaſque nullas, etiamſi partes conſenſerint, inſinuando feriationem diebus Feſtis præceptam differre à feriatione Meſſium & Vindemiatum cauſa conceſſa, atque in eo ſitum eſſe diſcrimen quod prima feriatio ad Dei, Sanctorumque ejus gloriam, honoremque pertineat, quibus detrahere quidquam partibus non licet; ſecunda verò ſolam Partium utilitatem, cui renunciare poſſunt, reſpiciat.

IX. Nullitas actuum factorum diebus Feſtis lata cenſenda pro locis Ditionis Apoſtolicæ, quoad alia vigere non potuit, niſi de conſenſu Principum illorum. Beatæ Virginis Feſtivitates Apoſtolorum Feſtis præmittuntur propter Virginis Dignitatem, non autem propterea quòd antequàm Apoſtolorum Feſta celebrarentur.

X. Diebus, quos enumerat, non alia de cauſa actus judiciales prohibet, quàm quia quoad alia opera ſervilia vacant; hæc enim habet: *Quamvis non prorogari, ſed expediri deceat quæſtiones, debet tamen ſtrepitus Judicialis diebus conquieſcere feriatis, qui ob reverentiam Dei noſcuntur eſſe ſtatuti.* Quibus verbis clarè oſtenditur his diebus judiciales actus prohiberi, quia ſunt feriati & dies quietis; tales autem non ſunt, niſi per ceſſationem operum ſervilium.

REGULA LIII.

Præter Feſta in Prædictis Calendariis recenſita non alia in Corpore Juris leguntur quàm iſta.

I. Feſtum Trinitatis. *Cap.* 2. *De Feriis.*

II. Feſtum Inventionis Sanctæ Crucis. *Cap.* 19. *De Conſ.* DIST. III.

III. Feſtum Exaltationis ejuſdem Crucis. *Cap.* 6. *De Voto & Vot. Redempt.*

IV. Feſta Conſecrationum Epiſcoporum & Sacerdotum. *Cap.* 16. *De Conſ.* DIST. I.

V. Feſtum Corporis Chriſti. CLEM. *unic. De Reliquiis.*

VI. Feſtum Conceptionis Sanctæ Virginis. *Cap.* 1: 2. *De Reliquiis.* EXTRAVAG. COMM.

REGULA LIV.

Ex eo quòd ante ſæculum VI. in honorem Sanctorum Confeſſorum Oratoria publica cooſtrui ſolerent, colligere licet, Feſta ſaltem localia eodem fine celebrata fuiſſe.

Textus, qui de Oratoriis hujuſmodi loquuntur, ſunt *Canones* 26. 27. CAUS. XVI. QUÆST. VII. *ex Literis* GELASII *ann.* 494. *ſcriptis* ad SENECAONEM Epiſcopum deſumpti; in his Eccleſias & Baſilicas in honorem S. VITI & S. MARTINI, qui ibidem Confeſſores nuncupantur, conſtrui permittit.

Illata ex his Textibus conſequentia patet; vero etenim ſimile nequaquam eſt, adveniente die, quo Sancti illi mortui credebantur, peculiarem illis honorem Fundatorum curâ exhibitum non fuiſſe.

REGULA LV.

Nullo Juris Textu præcipitur ut à Veſpera ad Veſperam ſingula Feſta celebrentur.

Non obſtat *Cap.* 1. *De Conſ.* DIST. III. nec *Cap.* 1. *De Feriis*, quæ à Veſpera ad Veſperam celebrari Feſta præcipiunt, quia de ſolis Dominicis loquuntur.

REGULA LVI.

Tam Jure DECRETALIUM quàm Jure DECRETI in Epiſcopo agooſcitur Feſta inſtituendi poteſtas.

Colligitur ex *Cap.* 1. *De Conſ.* DIST. III. & Cap. 5. *De Feriis*, in quibus ſupponitur Feſta ab Epiſcopo inſtitui poſſe, dum inter Feſta ſervanda collocantur, quæ Epiſcopus cum Clero & populo collaudaverit, vel obſervanda duxerit.

Colligitur etiam ex *Cap.* 2. *De Obſervat. Jejun.* in quo Feſtorum celebratio à Conſuetudine pendere dicitur, cùm ſine Epiſcopi conſenſu Conſuetudo valere nequeat.

REGULA LVII.

Jure poſteriori ablata non eſt Epiſcopis hæc poteſtas.

Nullus extat, nec in 6. nec in CLEMENTINIS, nec in EXTRAVAGANTIBUS, huic poteſtati derogans; quodque fortius eſt, *Concilium* TRIDENTINUM *Cap.* 12. *De Regular.* SESS. XXV. hanc in Epiſcopo agnoſcit poteſtatem, Regularibus præcipiens, ut, quos Epiſcopus Feſtos ſervandos præceperit, ſervent.

REGULA LVIII.

A prædicta poteſtate excipiendus eſt caſus, quo is, cujus Feſtum inſtituere vellet Epiſcopus, nondum pro Sancto habetur.

Colligitur ex *Cap.* 1. *De Reliquiis*, in quo ALEXANDER III. *ann.* 1170. declarat quemquam pro Sancto venerari abſque Romanæ Eccleſiæ autoritate non licere.

REGULA LIX.

Qui Feſta inſtituere poteſt, illa quoque tra nſferre poteſt.

Colligitur ex Regula: *Plus continet quod eſt minus.*

Colligitur etiam ex *Cap.* 14. *De Verb. Signif.* in quo ALEXANDER III. dicit ex conſuetudine pendere *anno* etiam Biſſextili Feſtum S. MATTHIÆ die 24. vel die 25. celebretur. Hinc enim ſequitur quòd anno illo Feſtum illud Epiſcopo transferre liceat à 24. ad 25. diem, cùm ab Epiſcopi approbatione Conſuetudo Diœceſana vim ſuam accipiat.

Antiquæ Feſtorum Tranſlationis veſtigium habes in *Cap.* 9. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. in quo *Concilium* LAODICENSE Martyrum Feſta diebus Quadrageſimæ, quibus jejunatur, occurrentia ad Sabbathum, Dominicamve transfert.

REGULA LX.

Ex Inſtituendi Feſtos poteſtate, circa illos diſpenſandi, illoſque abrogandi facultas rectiſſimè infertur.

Quod de diſpenſatione dicit Regula, patet ex *Cap.* 35. *De Regulis Juris in* SEXTO, cujus hæc ſunt verba: *Plus ſemper in ſe continet, quod eſt minus*, nam profectò majus quid eſt Legem condere, quàm à Lege quemquam eximere, vel Legi caſum quemdam ſubtrahere.

Quod de abrogatione additur, patet ex eo quòd ſi ſervanda Feſta ſunt, quæ ſervari vult Epiſcopus, oportet ut non ſervanda ſint, quæ ſervari vetat, hoc autem eſt Feſta abrogare.

Non obſtat *Cap.* 3. *De Feriis*, in quo Archiepiſcopus BRACHARENSIS pro populis ſibi commiſſis à Papa petit, ut die Dominico Halecia piſcari illis permittat. Falſum enim eſt hanc à Papa Archiepiſcopum petere Diſpenſationem, cùm Archiepiſcopus à Papa tantùm quærat, *an publicà neceſſitate exigente id permitti poſſit*; Papa verò conſultus reſpondeat *id indulgeri poſſe*, eodemque tempore id indulgeat. Præterea à Papa quandoque petuntur, quæ Ordinarii poteſtatem non excedunt.

Non obſtat Pars deciſa, in qua prout apud ANTONIUM AUGUSTINUM habetur, hæc leguntur: *Nos tamen, cui ab omnium Proviſore Eccleſiæ eſt Regimen commiſſum, ſuper his, quæ neceſſitas exegerit*, CHRISTI *Fidelibus tenemur commodum providere, ut ſi quando eos non ſervili operi*, id eſt, *actioni peccati, ſed victus & veſtitus neceſſaria quærendo fortè intendere contigerit, volumus ut eis Apoſtolicæ Sedis miſericordia conſuetà ſubveniatur; &c.*

Relata non obſtant, quia dum ALEXANDER dicit *ſe fidelium neceſſitati providere teneri*, ideòque ſe diſpenſare ratus quòd urgeat vera neceſſitas; non negat in Epiſcopo eaſdem eſſe tàm poteſtatem quàm obligationem, tantùm quantùm patet ipſius Diœceſis.

Nota obiter, non ſequi majores ſolemnitates Jure Divino inſtitutas ex eo quòd Papa à Diſpenſatione expreſſè excipiat, cùm hæc exceptio fieri potuerit, tùm quia indecens viſum fuerit, ut his diebus opera ſervilia exercerentur; tùm quia Feſta ſolemnia pauciora ſunt quàm ut ex vacatione ab opere ſervili magnum detrimentum creari poſſit: Hæc enim ad tria reducuntur, & uno die quoad ſolemnitatem, terminari ſolent.

REGULA LXI.

Ad quæ Feſta inſtituendi poteſtas ſeſe extendit, ad eadem quoque ſeſe extendit circa illa diſpenſandi facultas.

Colli-

Colligitur ex eo quòd *plus continet quod eſt minus.*

Hinc circa quæcumque Feſta, quæ ab Eccleſia inſtitui poſſunt, ab eadem diſpenſari poteſt, & ad quæ opera, Feſtorum inſtitutio obligat, ab iiſdem eximere poteſt Diſpenſatio, ſi ea ſint circa quæ cadat Diſpenſatio, ac conſequenter ab operibus faciendis, ut ab operibus vitandis, præter peccatum, quod Diſpenſationi non ſubeſt.

REGULA LXII.

A parte Cultûs exterioris eximi quis poteſt & ad aliam adſtrictus remanere.

Patet ex *Capitib.* 3. 5. *De Feriis*, quæ à ſola operis ſervilis ceſſatione eximunt.

REGULA LXIII.

Qui operum ſervilium aliquod die Feſto permittit, ab his tantùm Religionis operibus faciendis eximit, quæ cum permiſſo opere fieri non poſſunt.

Odia reſtringi convenit.

REGULA LXIV.

Sacra Religionis opera, quibus quis eximitur, cum aliis quæ facere poteſt, commutare debet. *Caput 3. De Feriis*, quod ad eleemoſinas obligat quibus piſcationem permittit.

Hactenùs de Feſtis in genere, nunc de his in ſpecie.

De Festis in Specie.

REGULA I.

Apud Græcos Sabbathum cum Dominica multa communia habet, ſed non alia in Jure exprimuntur quàm iſta.

I. Sabbatho jejunare non licet, uno dempto, nempe Sabbatho hebdomadæ magnæ. *Cap.* 65. Apostol.

II. Sabbatho Quadrageſimæ, ut & Dominicâ, offerre licet. *Cap.* 9. Caus. XXXIII. Quæst. IV.

III. Pro Martyrum commemoratione Quadrageſimæ Sabbathis offerre licet. *Ibid.*

IV. Sicut nec Dominico, ita nec Sabbatho, Martyrum Natalitia celebrantur *Ibid.*

Apud Latinos cum die Dominico nihil ſimile habet, niſi ſicut die Dominico, à Papa Ordines conferri poſſunt, & ab Epiſcopis continuato Jejunio; ita & Sabbathis nonnullis ab eodem Papa & ab Epiſcopis. *Cap.* 13. *De Temp. Ordin.* Hinc à Judaiſmi ſpecie Latini quàm Græci magis recedunt.

REGULA II.

Die Dominico cujuſlibet hebdomadæ diei Paſchatis, quo Reſurrectio Jesu-Christi honoratur, imago frequentatur. *Cap. 3. De Conſ.* Dist. III.

REGULA III.

Præter Reſurrectionem Domini alia ſunt quæ die Dominico Myſteria celebrantur.

Patet ex *Cap.* 5. Dist. LXXV. & ex Decreto *De Vivendi Ordine* Sess. II. in quibus dicitur die Dominico Mundum conditum & Spiritum Sanctum in Diſcipulos infuſum.

REGULA IV.

De nullo Feſto antiquiores Juris Textus habemus quàm de Dominico, nec plures.

Prior Pars patet ex dictis; allati enim circa Feſta Textus vetuſtiores de die Dominico loquuntur.

Poſterior ex dicendis patebit.

REGULA V.

Jejunare hoc die variis Juris Textibus prohibetur, idque tùm peculiari, tùm communi cum Feſtis ſolemnibus causâ.

Omnium antiquiſſimus deſumitur è Papa Melchiade; refertur *Capite* 14. *De Conſ.* Dist. III. hujus verba ſunt: *Jejunium Dominici diei nemo celebrare debet, ut inter Jejunium Chriſtianorum & Hæreticorum vera, non falſa, diſcretio habeatur.* Nonnulla hic omittimus, quæ Jejunium quintæ Feriæ, quod etiam probibet, reſpicere videntur.

Textus hic ſuppoſititius eſt, ſicut Epiſtola è qua ſumitur; relatus eſt tamen, ne oblivione prætermiſſus crederetur. Huic tempori proximus *Canon* 7. Dist. XXX. his conceptus terminis: *Si quis tanquam hoc continentia convenire judicans, die Dominico jejunaverit in ejuſdem diei contemptum, anathema ſit. E Concilio* Gangrensi deſumitur anno 324. celebrato.

Suum hic locum habet *Caput.* 15. *De Conſ.* Dist. III. *è Concilio* Cæsaraugustano. *anno* 380. *celebrato*; Quod hùc facit, ſic exprimitur: *Ne quis jejunet die Dominico causâ timorie* (legendum *temporis*, id eſt, quia eſt dies Dominicus) *aut perſuaſionis, aut ſuperſtitiens.*

Anno 572. Martinus Bracharensis in Compilatione ſua Canonem ad propoſitum facientem refert; citatur à Gratiano *Cap.* 17. Dist. XXX. hæc illius ſunt verba: *Si quis Presbyter propter publicam pœnitentiam à Sacerdete acceptam, abſque aliqua neceſſitate, die Dominico pro quadam Religione jejunaverit, ſicut* Manichæi, *anathema ſit*, Correctot Romanus delendam vocem *Presbyter*, legendum *prater*, non *propter*, rectè monet. Relatus Canon inter alia docet à Lege, quæ die Dominico Jejunium prohibet, excipiendos caſus neceſſitatis, qualis quæ naſcitur ex impoſita pœnitentia publica, quæ ex ſuperſtitione non jejunari manifeſtabat. Circa quod notanda optima morum Regula; *Quòd quoties res in ſe indifferens vetatur propter ſpeciem mali quam habet, non eſt publicè facienda, niſi manifeſtum ſit illam non fieri ex cauſa propter quam prohibita eſt.*

Hujus Regulæ Ratio: Ab omni mali ſpecie abſtinendum eſt, cavendum eſt ſcandalum; propter eamdem rationem ex devotione, votove publicè jejunare non licebat, niſi Jejunii cauſa publica eſſet.

His Textibus addendus *Canon* 65. Apostolorum, cujus hæc ſunt verba: *Si quis Dominicum diem, aut Sabbathum, uno dempto jejunare deprehenditur, deponitor ſi Clericus ſit, ſi vero Laicus Communione ejicitor.* Canon hic eo loco collocatur, quia neſcitur quo tempore conditus ſit; ex pœnæ gravitate, quâ die Dominico jejunans ex citato ſuprà Canone plectitur, quanta eſſet ejus culpa judicare licet.

Adducti hactenùs Textus cauſam peculiarem propter quam Jejunium diei Dominici prohibetur, indicant, nempè deteſtationem Manichæorum, qui eo die jejunandum docebant, quia quem eo die reſurrexiſſe credebant Catholici, illum mortuum non credebant; odium verò ſuperſtitionis, vanæque perſuaſionis Massalianorum, vel Eustathianorum, qui eo die, quo Deum colebant alii lætitiâ, ſe illum abſtinentia perfectiùs colere exiſtimabant.

Non omittendum à *Concilio* Ganbrensi exiſtimatum diei Dominici Jejunium in illius diei contemptum vergere; adducendi mox Textus eadem de cauſâ diei Dominici Jejunium prohibent, quâ aliis diebus Feſtivis prohibebatur.

Primus è *Concilio* AGATHENSI *ann.* 506. celebrato deſumitur, & refertur *Capite* 9. *De Conſ.* DIST. III. his verbis: *Placuit, ut omnes Eccleſiæ Filii, exceptis diebus Dominicis, in Quadrageſima, etiam die Sabbathi, Sacerdotali Oratione* (legendum *ordinatione*) *& diſcretionis Communione* (legendum *diſtrictionis comminatione*) *jejunent.*

Quantumvis Quadrageſimæ Jejunium neceſſarium judicaretur, ab eo tamen Dominici dies excipiebantur.

Hujus Exceptionis Ratio: Alia eſſe non poteſt quàm triſtitiam, cujus Jejunium ſignum eſt, ſummæ, quacum celebrandus eſt dies Dominicus, lætitiæ non aptè conjungi.

Pari de cauſa diebus Feſtivis non jejunabatur; cujus rei veſtigium adhuc habemus in die Natalis Domini, quo etiam abſtinentia à carne ceſſat, ſi in diem Veneris ceciderit; in Feſto JOANNIS Evangeliſtæ quod Vigilia caret, quia intra Natalem Domini cadit; in Feſto Sanctorum JACOBI & PHILIPPI & in Feſto Aſcenſionis, quæ Vigiliâ quoque carent, quia intra Feſtivos dies Quinquageſimæ, qui propter lætifera Reſurrectionis, Aſcenſioniſque Myſteria, quæ eo tempore commemorantur, in lætitia tranſigendi ſunt, occurrunt.

Alius Textus, qui die Dominico non jejunandum docet, eſt in *Cap.* 1. *De Obſervat. Jejun.* ex INNOCENT. III. deſumitur *ann.* 1213. Clero Sancti Petri MAGALONENSIS ſcribente. Illius Summa eſt die Sabbathi jejunandas Vigilias, quæ die Dominico cadunt, quoties ſecunda Feria ad quos pertinent Feſti dies, occurrunt. De tribus tantum Feſtis interrogatus fuerat INNOCENTIUS, nempè Natali Domini, Aſſumptione Beatæ Mariæ, Feſtivitate Apoſtolorum, ideòque de his dumtaxat definit quod relatum eſt; ſed *Capite ſequenti eodem Titulo* ſcribens Archiepiſcopo BRACHARENSI, de omnibus Sanctorum Feſtis Vigilias habentibus, dicit *Sabbatho illorum Vigilias jejunandas quoties die Lunæ ipſa Feſta occurrunt.*

Propoſitæ INNOCENTIO III. Quæſtionis difficultas in eo ſita non erat, an die Dominico prædictæ Vigiliæ jejunandæ eſſent, ſed an omittendæ, ſicut omittuntur, quæ tempore, quo non jejunatur, cadunt, an præcedenti Sabbatho jejunandæ?

Pro omiſſione alia quoque ratio militabat, ALEXANDER enim III. *Cap.* 14. *De Verbor. Signif.* interrogatus circa S. MATTHIÆ Vigiliam inter alia docet non jejunandum, ſi in die Dominica ceciderit, hæc enim habet: *In qua utique Vigilia, niſi in Dominica venerit, Jejunium celebretur.* Sed hanc profectò ignorabant Clerici MAGALONENSES INNOCENTIUM III. interrogantes, cùm ab eodem quærerent *an in Vigilia* S. MATTHIÆ *jejunandum eſſet;* Quod non quæſiſſent, ſi prædictam ALEXANDRI Doctrinam ſciviſſent; non negamus potuiſſe fieri ut ALEXANDRI deciſio ipſis diſpliceret ob omiſſionem Vigiliæ, ſed prior ſolutio veroſimilior.

REGULA VI.

Ante ſæculum VII. extitiſſe, qui Paſchalem Quinquageſimam ex devotione jejunantes die Dominico abſtinentiam ſolvebant.

Ex ipſis Juris Textibus conſtat *Cap.* 10. DIST. LXXVI. atque etiam poſteà (ſalvo quoque Dominico) idem licuiſſe. Ibidem ISIDORUS HISPALENSIS *ann.* 636. mortuus id teſtatur de ſuo ſæculo, ac etiam refert exempla quarti.

REGULA VII.

Præter Paulum Apoſtolum & cum eo credentes die Dominico jejunaſſe nullus Juris Textus docet. De illis autem expreſsè dicit *Cap.* 11. DIST. LXXVI. deſumitur ex Sancti HIERONYMI Epiſtola ad LUCINIUM, ad hoc citat ACTUS APOSTOLORUM, in quibus ſimile nihil legitur.

REGULA VIII.

Præter Jejunium ſunt alia triſtitiæ ſigna, quæ die Dominico prohibentur, ſed non omnia tamen prohibentur.

Prior Pars patet ex Textibus citatis, dum *De Divinis Officiis*, qui die Dominico flecti genua prohibent, eamque prohibitionem ab Apoſtolis manare inſinuant.

Poſterior patet ex eo quòd in Septuageſima uſque ad Paſcha, Hymni, qui ab Angelis decantati in Novo Teſtamenro leguntur, nempè *Gloria in excelſis & Alleluia*, intermittuntur, tàm diebus Dominicis quàm aliis; hæc enim intermiſſio eſt ſignum triſtitiæ.

REGULA IX.

À Veſpera ad Veſperam aliàs celebranda erat dies Dominica.

Patet ex *Cap.* 1. *De Conſ.* DIST. III. in quo *Concilium* LUGDUNENSE id præcipit, & ex *Cap.* 1. *De Feriis*, in quo Concilium apud COMPENDIUM idem præcipit. Inferri poteſt ex *Cap.* 5. DIST. LXXV. in quo S. LEO diem Reſurrectionis à Veſpera incipere dicit.

REGULA X.

Sunt Feſta, quæ alio quàm Dominico die celebrari non poſſunt; & alia non ſunt quàm Paſcha & Pentecoſtes. *Cap.* 13. 21. 22. *De Conſ.* DIST. III.

REGULA XI.

Die Dominicâ nihil aliud agendum quàm Deo vacandum. Nulla operatio in illa Sancta die agatur, niſi tantùm Hymnis & Pſalmis, & Canticis Spiritualibus dies illa tranſigenda eſt. *Cap.* 16. *De Conſ.* DIST. III.

REGULA XII.

Ob debitam diei Dominico reverentiam aliàs prohibitum erat, ne eo die (niſi de concordia & pacificatione) juraretur. *Cap.* 17. CAUS. XXII. QUÆST. V. Cura, ſollicitudo, ſtrepitus, horum juramentorum comites, huic reverentiæ adverſari judicabantur, bonum autem pacis & charitatis illa incommoda excuſabat.

REGULA XIII.

Pro corporis neceſſitate lavari quis non prohibetur, ſed tantùm, ut aliis diebus, pro luxuria & pru voluptate. *Cap.* 12. *De Conſ.* DIST. III.

REGULA XIV.

Virginum conſecratio, quæ Diebus Dominicis fieri non valebat ſub GELASIO, nec etiam fortè ſæculo VIII. quo vixit Pſeudo-ISIDORUS, iiſdem diebus fieri poterat ſub ALEXANDRO III. nunc autem quolibet die, ſi de ſolemni agatur profeſſione, quæ huic ſucceſſiſſe videtur.

Prima pars colligitur ex *Canonibus* 11. 15. CAUS. XX. QUÆST. I. in quorum priore GELASIUS vetat, ne

alias

Digitized by Google

aliis diebus quàm Epiphaniorum, Alborum Paſchalium & Natalitiorum Apoſtolorum; in poſteriori pſeudo-Iſidorus Pium I. eadem vetantem inducit.

Altera legitur in *Capite* 1. *De Temporibus Ordinat.* in quo Alexander III. Epiſcopos die Dominico Virgines conſecrandi facultatem habere dicit.

De hodierno uſu adeò notus eſt, ut teſtibus non egeat, quibus probetur quoad profeſſionem, de qua dictum; quoad verò veram Virginum conſecrationem, patet ex *Pontificali pag.* 17. faciendam eſſe ſaltem die Dominico. Ex dictis circa hanc conſecrationem, quæ hodiè ferè abolita videtur, videre eſt quanti olim fiebat, eòque pluris quàm Tonſura Clericalis, Ordineſque minores, qui diebus non Feſtivis dari valent.

REGULA XV.

Tempore Ordinationi deſtinato manè dici Dominici Ordines etiam Sacros conferre licuit, dummodò Sabbati Jejunium continuaretur. *Cap.* 4. 5. Dist. LXXV. ex Sancto Leone deſumpto.

Hujus rei Ratio: Veſpera Sabbathi, quâ hi Ordines conferri ſolebant, ad diem Dominicum pertinebat, cùm iſte à Veſpera Sabbathi præcedentis inciperet. Utraque in *Capite* 1. Ratio legitur.

REGULA XVI.

Quamdiu Dominicus dies à Veſpera ad Veſperam celebratus eſt, & dierum quibus jejunabatur Miſſa veſpere tantùm dicta eſt, die Dominico Ordinatio facta eſt, ſicuti etiam fieri volebat Sanctus Leo. *Cap.* 5. Dist. LXXV.

REGULA XVII.

Sacros Ordines conferre die Dominico ſoli Papæ nunc licet. *Cap.* 1. *de tempor. Ordin.* Cuique Epiſcopo aliàs licuit. *Cap.* 4. Dist. LXXV.

REGULA XVIII.

Præ cæteris diem Dominicum, ut par eſt, celebrare tenetur Epiſcopus, idque in Eccleſia cui proximus fuerit, niſi infirmitate præpediatur.

Colligitur ex *Capite* 4. *De Conſ.* Dist. III. in quo *Concilium* Aurelianense I. *ann.* 511. Epiſcopo nominatim præcipit, ne die Dominico Eccleſiæ, cui proximus eſt, deſit, niſi infirmus fuerit: Peculiare ſiquidem Præceptum, obligationem peculiarem denotat.

REGULA XIX.

A die Dominico Paſcha differt in eo quòd in Paſchate ſola Reſurrectio celebratur, ſed die Dominico prætereà honoratur Creatio Mundi, & Spiritûs Sancti in Diſcipulos Infuſio. *Cap.* 5. Dist. LXXV. *Concil.* Trid. Sess. II. Decret. *de Vivendi Modo.*

REGULA XX.

Eæ ſunt Paſchæ prærogativæ, ut:

I. Inter ſolemnes Feſtivitates prima ſæpè nominetur. *Cap.* 1. *De Conſ.* Dist. III. *Cap.* 16. *De Conſ.* Dist. II. Prima etiam recenſetur inter illas, quæ ab antiquo propriam Præfationem jam habebant, inclinante ſæculo VI. *Cap.* 71. *De Conſ.* Dist. I.

II. Illius Feſtivitas per quinquaginta dies durat. *Cap.* 8. Dist. LXXVI. Undè Quinquageſima inſtar Dominicæ haberi dicitur, quod ad Officium reſtringendum, ab opere enim nunquam ceſſatum.

III. Reſumptum *Alleluia*, quo die Domini Reſurrectio celebrari incipit per illud totum tempus non intermittatur. *Cap.* 55. *De Conſ.* Dist. I.

IV. Nec per illud tempus genu flectatur in Orationibus. *Cap. ult.* Dist. XXX. Cap. 8. Dist. LXXVI. Cap. 10. *De Conſ.* Dist. III.

V. Nec jejunetur. *Cap.* 8. *cit.* etiam Vigiliis Apoſtolorum & Aſcenſionis. *Cap.* 2. *De Obſervat.*

VI. Per quadraginta Jejunii dies Filii Eccleſiæ ad hunc Feſtum diem præparentur. *Cap.* 6. *De Conſ.* Dist. III.

VII. Quinquageſimam à Paſcha ad Pentecoſten in villa tranſigere non liceret. *Cap.* 5. *De Conſ.* Dist. III. *cum Nota Correctoris Romani.*

VIII. Per ſeptem dies Paſcha ſequentes, ut & per præcedentes, ab actu omni judiciali abſtinetur. *Cap.* 5. *De Feriis.*

IX. Prædicti ſequentes dies aliàs feriabantur omninò. *Cap.* 1. *De Conſ.* Dist. III.

X. Solemnis Baptiſmus die Paſchæ præcedenti præcipuè conferendus erat. *Cap.* 22. *De Conſ.* Dist. III. Cap. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. *De Conſ.* Dist. IV.

XI. Eodem die præcedenti non ſolùm jejunabatur, ſed & Vigiliæ celebrabantur, & Orationi pernoctabatur. *Cap.* 9. Dist. LXXVI.

XII. A tempore Gelasii eo die jamjam fieri ſolebat Ordinatio. *Cap.* 7. Dist. XXV.

XIII. Alba Paſchalia à Gelasio recenſentur inter Feſta, quibus Virgini Sacræ valamen imponere licet. *Cap.* 11. 15. *juncta Correctoris Romani Nota*, Caus. XX. Quæst. I.

XIV. Cui propter immane crimen carnis eſus interdicebatur, eidem ipſo Paſchatis die permittebatur. *Cap.* 8. Caus. XXXIII. Quæst. II.

XV. A Septuageſima ad Octavam Paſchæ Nuptiæ interdicuntur. *Cap.* 9. 10. Caus. XXXIII. Quæst. IV. Cap. 4. *De Feriis.*

XVI. A ſeptuageſima ad Paſchæ Octavam in bellis privatis treugæ ſervandæ erant. *Cap. unic. De Treug. & Pace.*

XVII. Ex antiquo uſu à Paſcha ad Dominicum in albis nocturna tantùm Pſalmis, tribuſque Lectionibus jamjam conſtabant. *ann.* 1028. Cap. 15. *De Conſ.* Dist. V.

Inter recenſitas Paſchæ prærogativas quædam ſunt, quæ Paſchæ Feſto cum quibuſdam aliis communes ſunt, quas tamen ideò omittere non debuimus, cùm in animo eſſet ſingulas colligere illius prærogativas, & iſtæ erga Feſta, quibus non conveniunt, pro prærogativis habendæ ſint.

REGULA XXI.

Quotquot circa diem Dominicum antiquos Juris Textus habemus, hos etiam pro Paſcha habemus.

Infertur ex *Cap.* 13. *De Conſ.* Dist. III. in quo dies Dominicus cujuſlibet hebdomadæ Paſchatis imago, ſive repræſentatio dicitur.

REGULA XXII.

Qui die Dominico Paſcha celebrari præcipiunt Juris Textuum nullus eſt, qui indicet Romanam Eccleſiam eo die Paſcha celebrare nondum cœpiſſe.

REGULA XXIII.

Suppoſiti Pio & Victori Textus & *Capit.* 21. 22. *De Conſ.* Dist. III. relati, dum Eccle-

ſiam Romanam die Dominico Paſcha celebraſſe teſtantur, nihil niſi verum teſtantur, nec falſi quidquam habent, niſi quòd iis, qui teſtimonium illud non tulerunt, tribuant.

REGULA XXIV.

Etſi memorati Textus ſæculo VIII. antiquiores non ſint, teſtimonium quod in priori ex Libro HERMÆ, ſive PASTORIS affertur, eſſet ſæculi II. ſi in prædicto Libro inveniretur, ſed in illo nequaquam reperitur, ut videre eſt, TOM. I. *Bibliothecæ Patrum Latinorum.*

Non obſtat, quòd prædictus locus ex eodem Libro in *Pontificali* DAMASI citetur; nam ſuppoſititius Liber hic eſt, & DAMASO longè poſterior ab Autore falſarum Epiſtolarum confectus, ut hâc impoſturâ aliam confirmaret, iſtaque ab illa itidem confirmaretur.

REGULA XXV.

Quicumque Juris Textus, ut die & Tempore uno Paſcha celebretur jubentes, id unum volunt, ut cæteræ Eccleſiæ, uſum Romanæ, die Dominico poſt quatuordecimum Lunæ Martis proximo Paſcha celebrantis, ſequatur. Hujus generis ſunt Canones 23. 26. *De Conſ.* DIST. III.

Dictæ interpretationis Ratio: Controvertebatur an Eccleſiæ Romanæ uſus ſequendus eſſet, hic autem erat talis, qualis in Regula dictos eſt. Pars, quæ à Romana diſſidebat, & numero & dignitate longè minor erat. Dum ergò Canones citati controverſiam dirimentes dicunt, uno die & tempore Paſcha celebrandum, definiunt cæteras Eccleſias hac in re Romanæ Eccleſiæ uſui conformes eſſe debere, quod eò ſimilius eſt vero quò è Conciliis Regionum, quæ Romanæ Eccleſiæ uſum hac in re ſequebantur, nempè Galliæ & Africæ deſumantur; hæc enim Concilia ſunt *Concilium* ARELATENSE I. quod à SYLVESTRO confirmatum dicitur, & *ann.* 314. celebratum, & *Concilium* CARTHAGIN. IV. *ann.* 398. convocatum. Prius etſi Particulare univerſalem ſibi autoritatem tribuere videtur, dum ait: *Statuimus, ut uno die, ac tempore, per omnem Orbem Paſcha celebretur;* quòd ita interpretandum duceremus; Concilium definire, tantùm eodem die & tempore per totum Orbem celebrandum Paſcha, non autem præcipere, ut id fiat, per univerſum Orbem. Quòd ſi propter verbum, *Statuimus*, Concilii dictum de præcepto intelligendum eſt, illius ſenſus eſt, ut quâquâ patet ſua autoritas uno die temporeque Paſcha celebretur, Diſtrictum verò ſuum omnem Orbem vocat, quia ex Epiſcopis nedum Galliæ, ſed & Siciliæ, Italiæ, Hiſpaniæ, Africæque, conſtabat, atque etiam Papæ & Imperatoris autoritate convocatum erat.

REGULA XXVI.

Propter Feſti Paſchæ mobilitatem, ſervandamque in eo celebrando uniformitatem, ineunte ferè ſæculo IV. Litteras mittendi, quibus Paſcha ſignificabatur, Conſuetudo jamjam vigebat. *Cap.* 26. *de Conſ.* DIST. III. *Deſumptum è Concilio* ARELAT. *ann.* 314.

REGULA XXVII.

Dum formatæ in uſu erant, illarum ſubſcriptione venerabilis Paſchæ dies omnibus intimandus erat. *Cap.* 14. *De Conſ.* DIST. III.

Formatæ Litteræ Communionis Litteræ erant, quibus ſignificabatur illum, cui concedebantur, nec Hæreticum, nec Excommunicatum eſſe, atque ad Communionem, tùm Civilem, tùm Sacram, admittendum. Formatæ autem dicebantur è forma juxta quam ſcribendæ erant, potiùs quàm ex ſigillo peculiari, quo muniebantur.

REGULA XXVIII.

Verſus finem ſæculi VI. in Hiſpania poſtquàm ea, quæ in Conciliis Provincialibus definienda erant, terminata fuerant, à Metropolitano dies Paſchæ venturi intimabatur. Cæteri verò Epiſcopi & reliquus Clerus in breviculo ſubnotabant, unuſquiſque in Eccleſia ſua advenientem Domini Natalem poſt Evangelicam Lectionem annunciaturus. *Cap.* 25. *De Conſ.* DIST. III. deſumptum è *Concil.* BRACHAR. *ann.* 572. celebrato.

REGULA XXIX.

Quo autem pacto diem Paſchæ ſciret Metropolitanus citato loco non notatur; credere eſt, vel ipſum ſupputaſſe, vel ſupputari curaſſe, vel Eccleſiæ Romanæ Litteris id didiciſſe ipſo quærente, vel proprio motu & ex more miſſis.

REGULA XXX.

Inſerta Juri Quinquageſimæ Paſchali privilegia tria ſunt.

I. Non jejunatur.

II. Genu non flectitur.

III. Laus Deo dicitur, *Alleluia* cantatur. *Cap.* 8. DIST. LXXVI. Non adverſatur tertio privilegio. *Cap.* DIST. I. in quo de *Alleluia* dicitur, per Septuageſimam intermitti, & poſteà iterùm cantari: Hinc enim concludi non poteſt circa *Alleluia* Quinquageſimam peculiare nihil habere, cùm enim de Quinquageſima ſpecialiter notetur in illa *Alleluia* cantari, ut in ea frequentiùs ſaltem cantetur oportet.

REGULA XXXI.

Circa Aſcenſionis Feſtum nullus Juris Textus extat, qui Feſto huic peculiare quid dicat.

Colligitur Regula ex eo quòd ſeptem tantùm ſint Textus Juris, qui de Aſcenſionis Feſto mentionem faciant.

Primum habes in *Capite* 11. DIST. XII. in quo AUGUSTIN. Aſcenſionis Feſtum inter illa, quæ Apoſtolos inſtituiſſe credere fas eſt, connumerat, idque quia ab univerſa Eccleſia ſervabatur, atque à Conciliis Plenariis inſtituta non videbatur. Hic mirari ſubit, quomodò Feſtum, quod AUGUSTINUS celebratum ab univerſa Eccleſia dicit, inter Feſta celebranda in nulla Juris Romani Lege *De Feriis* connumeretur.

Secundum Textum legis in *Capite* 35. *De Conſ.* DIST. I. in quo *Concil.* AGATHEN. Aſcenſionis Feſtum, inter Feſta ſolemnia in Parochiis celebranda recenſet.

Tertius eſt *Canon* 3. *De Conſ.* DIST. III. qui hæc habet: *Rogationes*, id eſt, *Litanias ante Aſcenſionem Domini placuit celebrari, ita ut præmiſſum triduanum Jejunium in Dominica Aſcenſionis ſolemnitate ſolvatur, per quod triduum ſervi & ancillæ ab opere relaxentur, quo magis Plebs univerſa conveniat, quo triduo omnes abſtineant & quadrageſimalibus cibis utantur.*

Textus autem hic Rogationes directè reſpicit, circa quas docet eas ac Litanias, ſive ſupplicationes idem eſſe; triduum his conſecrari, hoc triduo ab opere nedum Artium, ſed etiam domeſtico abſtinendum, eoque etiam triduo jejunandum; quod Jejunium interpretandum de illo Jejunio, quod in abſtinentia

&

& uſu Quadrageſimalium ciborum conſiſtit, tùm propter ultimam Canonis clauſulam, quæ quod de triduano Jejunio anteà dictum eſt, exponere videtur; tùm quia Rogationes tunc temporis, ut etiam nunc, cum Aſcenſione intra Quinquageſimam cadebant, intra quam integrum Jejunium vetabatur, tùm quia niſi verus ſit prædictus ſenſus, clauſula ultima pura purà repetitio videbitur.

Objiciet fortè aliquis; prædictum Textum intelligi etiam poſſe de perfecto Jejunio, cùm ad illud nihil aliud requiratur, quàm abſtinentia per certum tempus, & Quadrageſimalium ciborum uſus.

Huic Objectioni Reſpondendum: Per abſtinentiam intelligi hìc non ab omni cibo abſtinentiam per quoddam tempus, ſed abſtinentiam à carne abſolutè dictam abſtinentiam; atque ideò abſtinentiæ præceptæ de Quadrageſimalium ciborum uſu præceptum jungi; quia uſus hic abſtinentiam à carne comitari non ſoleret. Ex *Concilio* AUREL. I. *ann.* 511. calebrato deſumitur relatus Textus.

Quartus Textus eſt in *Can.* 5. *De Conſ.* DIST. III. deſumpto ex *Concilio* LUODUN. cujus nec numerus, nec ætas ſcitur. Hoc in Textu de Aſcenſione nihil habetur, niſi quòd inter dies feriandos collocatur, ſuumque habeat locum inter Rogationes & Pentecoſten. Rogationes autem hìc feriantur, ut ad ſupplicationes major populi concurſus ſit. Undè inferre licet, quòd finitis ſupplicationibus ab opere abſtinendi obligatio ceſſabat.

Quintus Textus eſt in *Capite* 4. *De Feriis*: deſumitur ex CLEMENT. III. *ann.* 1190. ſcribente ad Epiſcopum, cujus Sedes non notatur; in iſto autem Textu hoc unum habetur, Aſcenſionem cum Rogationibus intra tres ſeptimanas, quibus ante Feſtivitatem JOANNIS BAPTISTÆ celebratio Nuptiarum prohibetur, comprehendi, illaſque à Rogationibus numerari. Circa quod notandum Nuptias prohibitas, tàm propter temporis ſolemnitatem, quàm propter temporis triſtitiam; quod patet, nedum ex relato loco; ſed ex reliqua Capitis parte, in qua legitur, Nuptias vetitas fuiſſe in Eccleſia Romana à Septuageſima ad Pentecoſtes Octavam.

Sextus Textus eſt in *Capite* 5. *De Feriis*; hoc ſcripſit GREGOR. IX. *ann.* 1231. De Aſcenſione hoc unum dicitur; *eo die ab omni judiciali actu abſtinendum.*

Septimum ſubminiſtrat PELAGIUS II. *ann.* 585. in eoque hoc unum circa Aſcenſionem habetur, quòd inter Feſta numeretur, quæ propriam ab antiquo Præfationem habebant. Factum hoc continet *Cap.* 71. *De Conſ.* DIST. I. Textum hunc ſuſpectionis ſuſpectum eſſe oſtenſum eſt, dum *De Officiis*.

REGULA XXXII.

Pentecoſtes Feſtum ab Apoſtolis inſtitutum dubitare non licet, ſi ex Canonici Juris Textibus ea de re judicetur.

Colligitur ex *Canone* 11. DIST. XII. in quo AUGUSTINUS id concludit ex eo quod ab univerſa ſervabatur Eccleſia, & à nullo Concilio plenario inſtitutum eſſe conſtabat.

Addita Regulæ reſtrictio petitur ex ſilentio Legum *De Feriis* circa Pentecoſtes Feſtum; contra quod dici poteſt, Pentecoſten in die Dominico comprehenſam.

REGULA XXXIII.

Plurima cum Paſchate communia Pentecoſte habet. Quæ in Jure exprimuntur, hæc ſunt.

I. Non minore lætitiâ quàm Paſcha celebratur. *Cap.* 9. DIST. LXXVI.

II. Sabbatho præcedenti jejunatur. *Ibid.*

III. Eodem Sabbatho Vigiliæ celebrantur. *Ibid.*

IV. Eodem Sabbatho Orationibus pernoctatur. *Ibid.*

V. Eodem Sabbatho Baptiſmus ſolemnis confertur.

VI. Intra Paſchale tempus, quo genua non flectuntur, comprehenditur. *Cap. ult.* DIST. XXX. Cap. 8. DIST. LXXVI. Cap. 10. *De Conſ.* DIST. III.

VII. Hebdomada Pentecoſtes aliàs feriabatur. *Cap.* 1. *De Conſ.* DIST. III. in quo plures Pentecoſtes Feſto Dies dantur; illorum numero non determinato, undè conjicere licet tot fuiſſe ac dies Paſchæ, qui tunc ſeptem erant. Attamen ſub GREGORIO IX. ut nunc, duos tantùm ſolemnitatis ſuæ comites dies jamjam habebat. *Cap.* 5. *De Feriis.*

VIII. Pentecoſte cum ſeptem ſequentibus diebus intra tempus, quo in Eccleſia Romana Nuptiæ non permittuntur, æquè ac Paſcha comprehenditur. *Cap.* 4. *De Feriis.*

Nuptiæ hìc à Matrimonio expreſſè diſtinguuntur, adeò ut Matrimonium ſemper permitti dicatur, non item de Nuptiis. Nuptiæ hic nihil aliud ſunt, quàm Feſtivitas, pompa, ſolemnitas, lautitia, lætitiaque Matrimonii.

IX. Propriam habebat jam ab antiquo Præfationem VI. incluiante ſæculo. *Cap.* 71. *De Conſ.* DIST. I.

X. Sabbatho Pentecoſtes, ut & Sabbatho Paſchæ, qui aquam ad domus aſperſionem vult, illam recipere debet ante Chriſmatis infuſionem. *Cap.* 126. *De Conſ.* DIST. IV.

XI. Sicut in honorem Paſchæ Sabbatho Sancto, etſi Ordinationis dies ſit, triſtitiæ ſigna remittuntur, ita in honorem Pentecoſtes, triduano intra illius Octavam Jejunio, ea triſtitiæ ſigna remittuntur. *Cap.* 3. DIST. LXXVI.

XII. Pentecoſtes die Communio percipienda erat, ſicut & die Paſchæ, *ann.* 506. Cap. 19. *De Conſ.* DIST. II.

XIII. A die Pentecoſtes uſque ad ejuſdem Sabbathum, tres tantùm Pſalmi, ac tres Lectiones in Nocturnis dicuntur. GREGORIUS VII. *in Concilio Generali ann.* 1078. idque ex antiquo uſu. *Ibidem Cap.* 15. *De Conſ.* DIST. V.

REGULA XXXIV.

Quæ in Jure exprimuntur diſcrimina Paſcha inter & Pentecoſten, hæc ſunt.

I. De Pentecoſte dicitur, quòd caret Octavis, *id eſt*, octavo ſolemnitatis die, idque tàm apud Romanos apud quos Trinitatis Feſtum, Pentecoſte proximam Dominicam non occupat, quàm apud alios, qui eo die Trinitatis Feſtum celebrant. *Cap.* 2. 4. *De Feriis*; De Paſchate autem quidquam ſimile nullus Textus dicit, imò contrarium docere videntur. *Cap.* 1. *De Conſ.* DIST. III. Cap. 5. *De Feriis.*

II. In Feſto Paſchatis ſeptem dies poſt Paſcha quoad Actus Judiciales feriantur; in Feſto Pentecoſtes duo tantùm. *Cap.* 5. *De Feriis.*

III. Sabbatho Pentecoſtes cuiquam Sacros Ordines conferre non licet, idque quia ſequenti ſeptimanâ (receptâ Spiritûs Sancti gratiâ) celebrantur. *Cap.* 2. *De Tempor. Ordinat.*

IV. Ob reverentiam Feſtivitatis Pentecoſtes alicubi per hebdomadas proximè illam præcedentes duas & per hebdomadam ſequentem Nuptiæ vetabantur. *Cap.* 4. *De Feriis.* Cap. 10. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. In honorem verò Paſchæ à Septuageſima uſque ad Dominicam in albis Nuptiæ non permittebantur. *Cap.* 10. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. Ideòque tempore longè breviori propter Pentecoſten Nuptiæ ſuſpendebantur, quàm propter Paſcha.

V. In privatis bellis nullæ treugæ in honorem Pentecoſtes in Jure inſtitutæ leguntur; in honorem verò Paſchæ treugæ ab omnibus ſervandæ erant à Septuageſima ad Octavas Paſchæ. *Cap. unic. De Treuga & Pace.*

VI. Pentecoſte tanquàm Paſchæ Pars à SIRICIO habita eſt, dum de tempore Baptiſmi ſolemniter con-

conferendi loquens, ait: *Paſcha cum Pentecoſte ſuo privilegium hoc ubique habere.* Cap. 15. *De Conſ.* DIST. IV.

VII. Tempore Pentecoſtes privilegium non dicendi, niſi tres Pſalmos, & tres Lectiones, in Matutinis durat tantùm diebus ſeptem; tempore Paſchatis octo, quod provenit ex eo quod, ut dictum eſt, Pentecoſte caret Octavis. *Cap.* 15. *De Conſ.* DIST. V.

REGULA XXXV.

Circa Trinitatis Feſtum ſæculo IX. antiquiorem Juris Textum habemus nullum; imò qui hujus ſæculi eſſe videtur, an ad illud pertineat incertum eſt.

Colligitur ex *Capite* 2. *De Celebratione Miſſarum*, quod apud GREGOR. IX. & apud ANTON. AUGUST. *Concilio* TRIBUR. tribuitur exeunte ſæculo IX. celebrato; ex eo tamen quod in *Concilio* TRIBUR. non reperitur, in *Concilio* verò SALEGUNSTAD. ineunte ſæculo XI. convocato legatur, infertur ad iſtud, non ad illud pertinere; ſed illatio neceſſaria non eſt, cùm *Concilium* SALEGUNSTAD. ex alio ſumpſiſſe fieri poſſit, & Collectores, ne bis tranſcriberent, in uno Concilio Textum collocaſſe. Vel quod TRIBUR. *Concilio* debuerat, alii tribuiſſe eoſdem Collectores. Apud ANTON. AUGUSTINUM refertur tamquam ab ALEXANDRO III. citatum, in Epigraphe legitur ALEXAND. III. ex *Concilio* TRIBUR. In prædicto autem Capite dicitur, quòd Laicorum quidam in Conſuetudine haberent, ut per ſingulos dies Miſſas *De Sancta Trinitate* audire vellent, quòdque Conſuetudo hæc ut abuſus ſit tollendus, atque ideò ne ſimile quid ulterius fiat, Concilium prohibet, addens: „ Extra tempus ſuum Miſſam hanc non eſſe cantan„ dam, etſi quandoque dici poſſit ſecretò in Reve„ rentiam Sanctæ Trinitatis & ut petentium devotioni „ ſatisfiat „. Senſum non verba Canonis retulimus, ex quo non obſcurè infertur quemdam diem extitiſſe, quo Miſſa Trinitatis canebatur, qui alius haud dubiè non erat quàm Feſtus dies Trinitatis.

Non obſtat *Cap.* 71. *De Conſ.* DIST. I. in quo PELAGIUS II. *ann.* 585. ſcribens Epiſcopis Germaniarum & Galliarum, de Sancta Trinitate Præfationis meminit; nam vel PELAGIUS per *Præfationem de Sancta Trinitate* intelligit Præfationem quotidianam, in qua tota Trinitas commemoratur; vel potiùs Epiſtola, è quâ objectum *Caput* deſumitur, ſuppoſititia eſt, vel falſo PELAGIO II. adſcripta, in ea enim dicitur, longam retrò vetuſtatem prædictam Præfationem cum aliis quarum meminit in Eccleſia Romana ſervaſſe, & ALEXANDER III. Eccleſiam Romanam hoc Feſtum non noviſſe teſtatur, ut patet ex Reg. ſequenti.

REGULA XXXVI.

ALEXANDRO III. Pontificatum regente, Trinitatis Feſtum in Eccleſia Romana celebratum non fuiſſe, certum eſt.

Cap. 2. *De Feriis* in quo ALEXAND. III. id expreſſè dicit, hujus rei hanc afferens cauſam: „ Per ſingu„ los dies id Feſtum celebrari, per ea quæ in hono„ rem Sanctæ Trinitatis dicuntur, quale inter cæte„ ra eſt *Hymnus Gloria Patri, & Filio, & Spiritui* „ *Sancto* „.

REGULA XXXVII.

Mox dictum Eccleſiæ Romanæ uſum circa Trinitatis Feſtum mutatum fuiſſe, poſterior Juris Textus nullus demonſtrat, imò extant ex quibus contrarium ſuſpicari licet.

Prior Pars pro certa tenenda donec occurrat Textus huic contrarius, qualis nullus ſeſe offert.

Poſteriori favet *Cap. ult. De Feriis*, in quo GREGOR. IX. texens Catalogum Feſtorum, Feſti Sanctæ Trinitatis non meminit.

CONTINUATIO SECTIONIS XII.

DE FESTIS, *cui adduntur nonnulla cum illis maximè affinia de Sanctorum Canonizatione, Regula è Corpore Juris Canonici, Conciliòque* TRIDENTINO *deprompta.*

De Feſtis Tractatui illa, quæ de Sanctorum Canoniſatione in Corpore Juris, *Conciliòque* TRIDENTINO habentur, ſubjungimus, ut quibus Feſti dies conſecrari poſſint, clariùs pateat. Barbaro autem Canonizationis vocabulo utimur, non ſolùm quia omnibus notum eſt, ſed etiam quia, de qua agitur, rem meliùs exprimit. Sed priùs notandum, hic non agi, nec de Canonizatione Martyrum, quæ ipsâ perpeſſione mortis pro CHRISTO fiebat, undè ex quo conſtabat de illorum Martyrio, illorum Acta in Eccleſia legebantur, & ut Sancti colebantur, tùm invocatione publicâ, tùm Sacrificiis Deo oblatis, in illorum honorem oblatis; nec de Canonizatione, quæ fiebat ſolâ voce Cleri & populi, ob manifeſtam vitæ ſanctitatem, miraculis confirmatam; qualis fuit Canonizatio Sanctorum Patrum Eccleſiæ, tùm Græcæ, tùm Latinæ, de quibus *in Cap.* 3. DIST. XV. ubi *Beatorum* nomine donantur, quo ſecernantur ab aliis Doctoribus, quorum itidem Opera probantur, abſque hujuſmodi denominatione: Verùm animus eſt ſermonem tantùm facere de Canonizatione quæ fieri ſolet, adhibitis quibuſdam ſolemnibus, Juridica, à Prælatis in Conciliis, vel in alio Cœtu Conciliorum vices gerente.

REGULA I.

***Canonizare* vocabulum, nec in Corpore Juris, nec in *Concilio* TRIDENTINO reperitur: Quòd per illud ſignificatur Juris Textus, hâc vel illâ periphraſi, pro Sancto quem venerari permittere, vel Sanctorum Catalogo annumerare, exprimere ſolent.** *Cap.* 1. *De Reliq. & Vener.* Cap. 52. *De Teſtib. Cog. in Par. Dec.*

REGULA II.

Ante ſæculum XII. in Corpore Juris, rei per Canonizationem ſignificatæ nulla mentio, ſed Textus circa illam antiquiores illam jamjam ſtatutam ſupponunt.

Regulæ Prior Pars patet ex eo, quòd hanc circa rem in Corpore Juris nihil antiquius habeatur quàm *Cap.* 5. *De Releq. & Venerar.* hoc autem ex ALEXAN. III. *ann.* 1170. ſeribente deſumitur.

Poſterior verò colligitur, ex eo quòd citato loco id unum dicat ALEX. *pro Sancto abſque Romana Eccleſia autoritate quemquam venerari non licere*, quibus verbis palam facit, ſeſe Novum Jus non conſtituere, ſed Vetus ſolummodò declarare.

REGULA III.

Communis cum rebus Sacris, ad Chriſtianam Religionem ſpectantibus, Canonizationis finis eſt Gloria CHRISTI & nominis Chriſtiani. *Cap.* 2. *De Teſtib.*

REGULA IV.

Canonizationis finis proximus alius non eſt quàm ut aliquis Cultus Sanctis debitus deferatur.

Regula ex ſequentibus patebit.

REGULA V.

Quod de Cultu dictum eſt, de publico, non de privato, intelligendum.

Infertur Regula ex *utroque Cap. citato.* In priori enim refertur quòd quidam Diabolicâ fraude decepti homioem quemdam in potatione & ebrietate occiſum, quaſi Sanctum more infidelium venerarentur; qui abuſus, cùm ad aures ALEX. III. veniſſet, illum, ut par erat, damnavit, ſententiæ ſuæ hanc afferens cauſam: „ Quod pro hojuſmodi mortuis, cùm „ ex divo PAULO ebrioſi à Regno Dei excludantur, vix „ orare liceat, quòdque abſque autoritate Romanæ „ Eccleſiæ pro Sancto quemquam venerari non permit„ tatur „. Hoc autem in Textu multa ſont quæ de Coltu publico ibidem agi oſtendant: Nam 1. Cultus quem infideles ebrioſis, vel ebrioſorum Deo, Baccho ſcilicet, exhibebant, publicus erat. 2. Pro mortuis in peccato publico non privatim, ſed publicè tantùm orari vetatur. 3. Scandalum publicum Mandato ſuo tollere voluit ALEXANDER. Quæ cùm ita ſe ſe habeant, ut Cultus autoriſante Eccleſiâ Romanâ Sanctis exhibendus publicos ſit oportet, utpotè damnato, qui publicus erat, directè oppoſitus.

In poſteriori prout eſt apud GONZALEM, HONOR. III. *ann.* 1220. CORISOTON. & TRECORENS. Epiſcopis ſcribens, hæc habet: „ Venerabili Fratri „ noſtro Epiſcopo, & Capitulo CORSSOTON. ac „ univerſis Abbatibus apud CISTERCIUM in Generali „ Capitulo congregatis, multiſque Epiſcopis aliis, „ & Religioſis: unà cum Abbate & Conventu S. MAU„ RITII Monaſt. CISTERC. Ordinis CORISOTON. Diœ„ ceſis olim nobis inſinuantibus, piæ memoriæ MAU„ RITIUM Abbatem præfati Monaſterii Divino munere „ claris coruſcare miraculis, adeò ut Monaſterium ip„ ſum quâdam uſurpatione uſus, ſeu potiùs qoadam „ anticipatione futuri nominis, ab ejus nomine nomen „ ſortiatur, & humiliter ſupplicantibus, ut ipſum an„ numerati Sanctorum Catalogo faceremos, ut quod „ Populus devotâ præſumptione, ut ſic dixerimus, nunc „ uſurpat, ſeu etiam Divino inſtinctu anticipat, illum „ appellando Sanctum, & abſque autoritate Sedis Apoſ„ tolicæ venerando, ritè tandem juſſione Apoſtolicâ „ faciat ad gloriam CHRISTI & Chriſtiani nomi„ nis: Nos eorum devotis precibus, in qoantum de„ cuit, annuentes, venerabili Fratri noſtro Epiſcopo „ LEONENSI, & dilecto filio Abbati Sancti LUPI „ CORISOTON. Diœceſis dedimus in Mandatis, ut „ ſuper prædicti viri vita & miraculis inquirerent di„ ligentiſſimè veritatem, & eam nobis fideliter inti„ marent, ut eâ pleniùs compertâ, pro ſupplican„ tium deſiderio pleniùs annuere videremus „. Hactenus HONORIUS, qui relatis verbis luce clariùs patefacit in Canonizatione MAURITSI de publico illi Cultu deferendo actum fuiſſe; quid enim à Papa petitur, quàm ut Sanctorum Catalogo referatur: & quis tunc, quiſve nunc Sanctis in Catalogo relatis Coltus exhiberi ſolitus, nonne publicus? In quo præcisè ſita eſt gratia quam prædicti Epiſcopi Abbates poſtulant, nonne ut autoritate Apoſtolicâ Cultum accipiat, quem anteà privatâ autoritate recipiebat; Hic autem Cultus num poblicus erat? Quis unquam propter miracula publica & decantata privatim tantùm cultus eſt? Num continget ut Monaſterium totum, ot populus numeroſus, quem colat privato tantùm Cultu, & propter talem Cultum, ut is inter Sanctos collocetur, Sedi Apoſtolicæ ſupplicetur? GONZALEZ loco citato refert Hiſtoriam Canonizationis hojus S. MAURITII.

REGULA VI.

Quicumque de Canonizatione loquuntur Textus, eam Eccleſiæ Romanæ, vel Sedi Apoſtolicæ reſervatam ſupponunt; pertinere autem ad illas dicunt, non ad Summum Pontificem, quia ea eſt hujus negotii natura & Dignitas, ut non à ſolo Romano Pontifice fieri debeat, ſed ab illo ex Cardinalium Conſilio, utpotè Eccleſiæ Romanæ Capitulo vel Senatu.

REGULA VII.

Verſus medium ſæculi XII. poteſtatem illam Sedi Apoſtolicæ jamjam reſervatam fuiſſe ex ipſo Jure conſtat; ſed hæc reſervatio pro Lege univerſali haberi non potuit, niſi poſt *ann.* 1230.

Prior Pars conſtat ex *Cap.* 1. *De Reliq. & Vener.* in qoo abſque illius Sedis autoritate pro Sancto quemquam venerari non licere aſſeritur, declaraturve.

Poſterior patet ex eo quòd hæc reſervationis Lex publicata non fuerit, niſi poſt Collationem GREGOR. IX. ad Univerſitates miſſam, ut publicaretur, & in Scholis & in Judiciis ſervaretur.

REGULA VIII.

Prædictæ reſervationis cauſæ, præter negotii Dignitatem, quæ ex Corpore Juris colligi poſſunt, hæ ſunt, malitia Diaboli, populi ſimplicitas. *Cap.* 1. *De Reliq.* in quo ex utraque factum legitur, ut ebrioſus in ebrietate occiſus à qoibuſdam tamquàm Sanctus coleretur.

REGULA IX.

Ex his quæ ad alicujus Canonizationem ritè faciendam debent concurrere, non alia in Jure exprimuntur quàm iſta.

I. Canonizandi vita Sancta, & miracula quæ ſanctitatem teſtentur, inquirenda.

II. Populi, Clerique deſiderium, qood vel Sanctum appellando, vel illum aliter venerando ſignificarint.

III. Humilis ſupplicatio Sedi Apoſtolicæ facta, ut inter Sanctos illum annumeret.

IV. Delegatio ad teſtes ſuper vita & miraculis audiendos, ab eadem Sede emanans.

V. Teſtium auditio, & examinatio eâ, quâ ſolet & debet in communi teſtium receptione, diligentiâ, adhiberi.

VI. Ut depoſitiones teſtium, proprio delegatorum ſigillo munitæ ad Sedem Apoſtolicam mittantur.

VII. Ut præter ſanctitatem nonnulla ſaltem adſint miracula, per teſtes juratos, nominatos, ſigillatim eâ, quâ dictum eſt, diligentiâ examinatos.

VIII. Sententia ejuſdem Sedis, quâ quis declaratur Sanctus, & colendus proponitur.

Quæ huc uſque relata ſuot ut ad Canonizationem neceſſaria ex *Cap.* 52. *De Teſtibus* deſumpta ſunt, ac S. MAURITII Canonizationem ſpectant, ut ex transcripta citati Capitis Parte patet; in qua etiam quatuor prima ex requiſitis clarè continentur, poſteriora itidem quatuor ex reliqua Parte colliguntur, quæ ideò hic referenda eſt.

Pergit ergo HONORIUS his verbis: „ Idem Epiſ„ copus & Abbas, nempè delegati, quamdam nobis „ paginam tranſmiſerunt propriorum ſigillorum ap„ penſione munitam, in qua multa quidem & magna „ miracula continentur facta, *ut dicitur*, à Domino, „ meritis dicti viri, quæ licèt probata per teſtes jura„ tos & nominatos in ipſa pagina innuuntur, non ta„ men apparet per paginam ſuprà dictam quòd teſ„ tes ipſos examinaverunt ſigillatim, & quòd eos ſu„ per his, de quibus teſtificati ſunt, & circumſtantiis „ cum ea interrogaverunt diligentia, quæ ſolet &

„ debet

„ debet in teſtium receptione adhiberi : undè licet „ humana devotio prompto debeat affectu hono- „ rare, quos dignatio Divinæ benignitatis honorat, „ tutiùs tamen eſſe cenſemus hoc differre negotium „ quàm in eo ſententiam minùs conſideratè proferre, „ Nolentes autem deeſſe ſupernæ gratiæ muneri, ſed „ adeſſe diſcretioni veſtræ, (Epiſcopis Corissopt. & „ Trec. loquitur) Mandamus quatenùs teſtes quos „ Abbas & Monachi S. Martin. Cisterc. Ordinis „ ſuper vita & miraculis piæ memoriæ Mauritii „ Abbatis Monaſterii ſuprà dicti duxerint producen- „ dos examinare ſigillatim curetis, cum ea diligentia, „ quæ ſolet & debet in teſtium receptione adhiberi „.

Ex hac autem Citatione *Cap.* 52. 22. *Parte* præter prædicta colligi alia poſſunt; nempè I. Teſtium examinationem aliis committi poſſe, quàm iis, qui illos audierunt, cùm in Mauritii Canonizatione teſtes audiiſſent Epiſcopus Leon & Abbas S. Lupi, & ad illos teſtes examinandos committantur Epiſcopus Corissop. & Epiſcopus Trecorensis.

Secundò, quamvis pluribus magniſque miraculis per teſtes aliàs fide dignos relatis, manifeſta videatur alicujus ſanctitas, præſcriptas tamen à Jure ſolemnitates omitendas non eſſe; gravior ſiquidem digniorque res Sanctorum Canonizatione, quàm ut ullum, quo certio fieri poſſit teſtium depoſitio, medium negligatur.

Tertiò, in Sanctorum Canonizatione duo intervenire Judicia, Divinum & Humanum: Divinum Miraculis fieri; his enim, ſi vera ſint, cum ſoli Deo competant, Deus Sanctum manifeſtè declarat, cujus meritis, precibusque illa operatur: humanum, præcipuè Dei in terris Vicario reſervatum, Divino inniti debet, illudque ſequi; ideòque antequam humani hujus judicii ſententia proferatur, diligenti miraculorum inquiſitione certa Divini Judicii quærenda eſt notitia.

REGULA X.

Ex eo quòd initio Pontificatus Alexand. III. quidam publicè venerati ſunt, qui à Sede Apoſtolica Sanctus declaratus non erat, certò colligere non eſt, ante illius Pontificatum id vetitum non fuiſſe.

Ex *Cap.* 2. *De Teſtibus ſæpius citato* Regula depromitur, cum ſexginta circiter annis poſt initium Alexand. Pontificatus, Mauritium Abbatem nedum populus, ſed & Monachi, tamquam Sanctum venerati ſunt, Sanctumque appellarunt, priuſquàm à Sede Apoſtolica inter Sanctos relatus eſſet: non obſtante declaratione ab illo factâ, id non licere, imò Honorius non vituperavit Cultum ſic exhibitum S. Maur. nec hinc avocatus eſt à proceſſu ad Canonizationem illius, ſed potiùs ad illum excitatus apparet, poſtquàm de illo Cultu certior factus fuerat, necnon de illius fundamento.

REGULA XI.

Cujus eſt novos Sanctos publicè colendos proponere, ejus eſt reliquias novas, ſeu recèns inventas ad incognitos Sanctos pertinentes, probare, probataſque publicæ venerationi exponi permittere.

Colligitur Regula ex *Cap.* 2. *De Reliq. & Vener*, in quo Concilium Generale *ſub* Innoc. III vetat, ne Reliquiæ recèns inventæ à quoquam publicè colantur, quin priùs autoritate Romani Pontificis probatæ fuerint: Hæc ſiquidem prohibitio ſuprà memoratæ novorum Sanctorum Cultûs prohibitioni planè ſimilis eſt; undè credere eſt poſteriorem hanc prohibitionem de Reliquiis illorum, qui inter Sanctos nondùm relati ſunt, ſermonem facere.

Quod de Reliquiis Sancti nondùm vindicati, ſeu non canoniſati, ad illius imagines, ſtatuaſque extendendum. Ad Reliquias hujuſmodi Sancti Regula reſtricta eſt, quia Reliquiæ Sancti ab Eccleſia pro Sancto habiti, etſi, de novo repertæ, ab Epiſcopo cum Theologorum conſilio, aliorumque virorum piorum probari poſſunt, & probatæ colendæ proponi *Cap.* 2, Sess. XXV. *De Invocatione Sanctorum.*

Non diffitemur, ex diverſitate temporis conciliari poſſe *Concilium* Trident. cum *Concilio* Lateran. ſed ad Conciliationem iſtam, quæ Jutium Correctionem, facilè non admittendam, ſecum involvit, recurrendum non eſſe arbitramur.

REGULA XII.

De ultimo Actu Canonizationis, ne verbum quidem in Corpore Juris, nec in *Concilio* Tridentino, proindèque nec de illius forma: Is autem conſiſtit in ſententia, quâ quis, inquiſitione de vita & miraculis debitè factâ & examinatâ, declaratur Sanctus, præcipiturque ut debitus Sanctis Cultus illi exhibeatur.

Prior Pars Regolæ habenda ut certa, donec reperiatur Textus, qui contrarium doceat.

Poſterior colligitur ex Van-Espen, qui docet, poſt inſigniores Autores, qui de Canonizatione ſcripſerunt, quoſque laudat, prædictâ ſententiâ Canonizationem abſolvi, perficique, *Supplem. Par.* 1. *T.* 22. *Cap.* 7. Quoad formam ſententiæ illius ſcire ſufficiat, quod cum Canonizatio, de qua agitur, fiat ut plurimum per modum judicii, formam hanc peti ſoleat ex re poſtulata, ut formæ cæterarum ſententiarum judicialium: relata autem fuit & explicata in *T.* 1. dum de Congregationibus Cardinalium actum eſt.

Dictum *ut plurimùm*, quia nonnumquàm fit per inſertionem nominis alicujus, in Breviario Romano ſic fertur: Gregor. VII. canoniſaſſe omnes Pontifices Siricio Prædeceſſores, quod tamen non fuit vera Canonizatio, ſed potiùs Confirmatio ejus, quæ facta fuerat more recepto IV. prioribus ſæculis; cùm jamjam per plura ſæcula, ut Sancti honorati fuiſſent, vel per ſimplex *Breve*, ut parcatur ſumptibus ad Canonizationem ſolemnem neceſſariis; eoque modo canonizati dicuntur Joannes de Matha, & Felix Valesius.

Cætera, quæ adduci poſſent, de Jure Noviſſimo circa eamdem rem, paucis expoſita ſunt loco citato, utpotè ad Congregationem Rituum & ad Conſiſtorium, tùm privatum, tùm publicum, de quibus dicebamus, pertinentia.

Peculiaria circa Cultum SS. Martyrum ex Canonibus Extravagantibus deſumpta.

In iis legendis, hæc notanda ſunt: I. Hujus Cultûs Antiquitas. II. Illius inſtitutio. III. Quibus modis exhibitus; nempè Oblationibus, Sacrificiis, Feſto Generali, vel Speciali, Lectione cujuſque Actorum in Eccleſia, Conſtructione Oratoriorum vel Eccleſiarum, Reliquiarum Veneratione. IV. Cautelæ adhibitæ ne falſi, pro veris, Martyres colerentur. V. Conatus Diaboli, ut hic Cultus impediretur.

I. De Martyribus præcipimus vobis, ut in omni bonore ſint apud vos, ut apud nos fuerunt Jacob. Epiſcopus, & Condiaconus noſter Stephanus, hos enim & Deus Beatos fecit, & Viri Sancti honorarunt & fuerunt puri omnis delicti, & neque ad peccatum flecti, neque à virtute deterreri potuerunt. Hæc dicta ſunt de veris Martyribus, non autem de falſis.. qui enim in Martyrio non fallaciter pro veritate exceſſit è vita, hic eſt verus teſtis & autoritate dignus. *Conſtitut.* Apost. Lib. V. Cap. 7. & 8. Lib. VI.

Lib. VI. *Cap.* 14. ſupponit Jacobum Alphæi adbuc ſuperſtitem, non idem ergò harum Conſtitutionum Autor aut infauſtæ memoriæ.

II. Oblationes pro Natalitiis annuâ die facimus. Tert. *De Corona Milit.*

III. S. Cypr. *Ep.* 37. Pomel. 12. *Edit. Oxonien.* Denique & dies eorum, quibus excedunt, annotate, ut Commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare poſſimus.

Significet mihi dies, quibus in carcere Beati Fratres noſtri ad immortalitatem glorioſæ mortis exitu tranſeunt, & celebrentur hîc à vobis Oblationes & Sacrificia ob commemorationes eorum, quæ citò vobiſcum Domino protegente celebrabimus. *Ep.* 34. Pomel. 39. *Oxon.*

Item Patruus ejus & Avunculus Laurentinus & Ignatius, in Caſtris & ipſi quondam ſæcularibus militantes, ſed veri & ſpirituales Dei milites: dum Diabolum Christi congreſſione proſternunt, palmas Domini, & coronas illuſtri paſſione meruerunt; Sacrificia pro eis ſemper, ut meminiſtis, offerimus, quoties Martyrum Paſſiones & Anniverſaria commemoratione celebramus.

IV. Si quis ſuperbiæ uſus affectu, Conventus abominatur, qui ad Confeſſiones Martyrum celebrantur, & miniſteria, quæ in eis fiunt, ſimul cùm eorum memoriis execratur, Anathema ſit. *Conc.* Gangr. *ann.* 329. *Can.* 20. Dionis. *Interprete.*

V. Quòd non oporteat in Quadrageſima Martyrum Natalitia celebrari, ſed eorum Sancta commemoratio in diebus Sabbathorum & Dominicorum fieri conveniat. *Conc.* Laodic. *Can.* 51. Dionis. *Interprete. ann.* 372. ſub Silvest. à nonnullis collocatum, ſed longè poſterius, ut alibi notatur.

VI. Martyrum dignitatem nemo prophanus infamet, neque ad paſſiva corpora, quæ Sepulturæ tantùm, propter miſericordiam Eccleſiaſticam, commendari mandatum eſt, redigat; ut aut inſaniâ præcipitatos, aut aliâ ratione peccati diſcretos; non ratione vel tempore competenti, quo Martyria celebrentur, Martyrum nomine appellet. *Concil.* Cart. I. *ann.* 348. Cap. 2.

VII. Liceat etiam legi paſſiones Martyrum cùm anniverſarii dies eorum celebrantur. *Cod. Ecl. Afr. Can.* 46. deſumitur è *Conc.* Carthag. *ann.* 397. *celebrato C.* 47. Notat Labbæus pertinere ad aliud Conc. ſub Bonifac. celebratum, idque quia in certis Conciliorum Libris de Bonif. facit mentionem.

VIII. Placuit, ut Altaria quæ paſſim per agros aut vias, tamquam memoriæ Martyrum conſtituuntur, in quibus nullum Corpus aut Reliquiæ Martyrum collectæ probantur, ab Epiſcopis, qui eiſdem locis præſunt, ſi fieri poteſt, evertantur. Si autem hoc propter tumultus populares non ſinitur, Plebes tamen admoneantur, ne illa loca frequentent. Nulla memoria Martyrum probabiliter acceptetur, niſi aut ibi corpus, aut aliquæ certæ Reliquiæ ſint; aut ubi origo alicujus habitationis, vel poſſeſſionis, vel Paſſionis fideliſſimâ origine traditur. *Conc.* Carth. V. *ann.* 398. *Cap.* 14. Eadem fere habet Mart. Bracar. Lib. I. *C.* 68.

IX. Quæ à veritatis hoſtibus falſo confictæ ſunt Martyrum Hiſtoriæ, ut Dei Martyres ignominiâ afficerent, & qui eas audituri eſſent ad infidelitatem deducerent in Eccleſia non publicari jubemus, ſed eas igni tradi; qui eas tamen admittunt, vel tamquam veris iis mentem adhibent, anathematiſamus *Conc.* Trull. *ann.* 692. *C.* 63.

X. Ut nulli novi Sancti colantur, aut invocentur, nec memoriæ eorum per vias erigantur; ſed ii ſoli in Eccleſia venerandi ſint, qui ex autoritate paſſionum, aut vitæ merito electi ſunt. *Capitulare* Francoford. *ann.* 794. *Can.* 42.

XI. Illas Feſtivitates Martyrum obſervare decrevimus, quorum in unaquaque Parochia Sancta corpora requieſcunt. *Capitular.* Lib. II. *C.* 35.

XII. Vitæ Patrum ſine probabilibus Autoribus minimè legantur; nam ab Orthodoxis titulatæ & ſuſcipiuntur, & leguntur: magis enim paſſiones Sanctorum Martyrum Sacri Canones cenſent, ut liceat eas etiam in Eccleſia legi, cum anniverſarii dies eorum celebrantur. Adrianus *ad* Carolum *Imper. C.* 17.

XIII. Ut aliud in Eccleſia non legatur, aut cantetur, niſi ea, quæ autoritatis Divinæ ſunt, & Patrum Orthodoxorum ſanxit autoritas. Ahton. Basil. *Epiſ. Capitul. n.* 19. *ſæc. IX.*

XIV. Legendas & Hiſtorias Patrum, quæ legi ſolent in Eccleſiis, Epiſcopi diligenter per ſe, vel alios, quos ad hanc rem delegerint, examinent, ac repurgent, ne ſpuria & incerta pro veris, certis, & germanis Hiſtoriis legantur: Et ea ſic repurgata, nec curſim, nec lentiùs legantur in Eccleſiis; utroque impeditur Auditor, ne intelligat; legantur autem diſtinctè, preſſè, & intelligenter. *Conc.* Camer. *ann.* 1565. *T.* 6. Cap. 8. Quod dicit de expurgatione maximè neceſſarium in Breviario Romano.

In Festo Martyrum Legendi Canones.

Aliquarum Provinciarum mos eſt jam antiquus, ut in Prima legantur quidam Canones, Officio diei convenientes. In illarum uſum factæ fuerunt Collectiones, cuique Officio accomodatæ. Tales ſunt duæ ſequentes Feſtis Martyrum & Confeſſorum Pontificum deſtinatæ, quæ hîc ſubjiciuntur.

Collectio Prima.

Pro Commemoratione Sanctorum Martyrum.

I. Curet ſervus bonus & fidelis, fide non fictâ ſervare charitatem, plus æſtimans animæ vitam quàm corporis, minùs horrens interitum carnis quàm fidei. S. Bern. *Epiſt.* 42. *ad* Henric. Senon.

II. Melius eſt mihi in hoc ſæculo mori quàm alicujus privati potentiâ dominante caſtam veritatis virginitatem corrumpere. Hilar. Lib. I. *ad.* Constantium August.

III. Iſti ſunt Sacerdotes, qui Fidem Catholicam, ſi ita neceſſitas poſcat, membrorum ſuorum laceratione defendunt, pro qua totis viribus retinenda, miſſis facultatibus ſuis, etiam mori parati ſunt. Lib. I. *De Vita Contemplat.* Cap. 25.

IV. Convitia eorum non timemus, fuſtes, & gladios, & lapides non perhorreſcimus; necare non poſſunt, niſi eis Dominus necare permiſerit. Milites Christi armati ad prælium fide pariter & vigore vinci non poſſunt, & hoc ipſo invicti ſunt, quia mori non timent. S. Cypr. *Epiſt.* 25. *ad* Cornelium.

V. Cujus fortitudo eſt Dominus tàm non cadit, quàm non cadit Dominus. Quantæ fiduciæ vox, *Omnia poſſum in eo qui me confortat*; nihil omnipotentiam Dei clariorem reddit, quàm quod omnipotentes facit omnes, qui in ſe ſperant. S. Aug. *in* Psal. CXVII. S. Bern. *Serm.* 85. *in Cant.*

VI. Illos aſſumito, qui præter Dominum timeant nihil, nihil ſperent niſi à Deo; illos aſſumito, qui Regibus Joannem exhibeant; Ægyptiis Moïsem; fornicantibus Phynees; Eliam Idololatris; Heliseum avaris; Petrum mentientibus; Paulum blaſphemantibus; negotiantibus Christum; minas Principum non paveant, ſed contemnant. S. Bern. Lib. IV. *De Conſid.* Cap. 4.

VII. Si res Eccleſiæ exegerit, pro juſtitia, & libertate Eccletiæ non dubites facultates tuas raptoribus, famam ludubrio, fortunam periculis, & caput hoſtilibus gladiis objectare: delectabile ſpectaculum eſt Angelis, ſi ſit homo pro juſtitia opprobrium abundantibus, & deſpectio ſuperbis. B. Bles. *De Inſtit. Epiſcop.*

VIII. Non idcircò relinquenda eſt nobis Eccleſiaſtica Diſciplina, aut Sacerdotalis ſolicitudinis cenſura, quoniam convitiis infeſtamur, aut terrioribus quatimur: Sacerdos Dei Evangelium tenens, & Christi Præcepta cuſtodiens, occidi poteſt, vinci non poteſt. Cypr. *Ep: 5. ad* Cornel.

Spectat ad Doctorem Paſtoralem conſtantia, prudentia: Prudentia, ut ſit in eo facultas, veritas, & bonitas; Conſtantia dat ne ſuccumbat adverſis, ne cedat convitiis, vel injuriis, ne rumoribus falſis & indignis, vel infletur ad gloriam, vel conſtabeſcat ad ignominiam. Neque enim Gladiator (ſicut dicit Chrisostomus) plus habere debet animam in manibus, hoc eſt ultrò date morti quàm Prædicator. Gerson *in Conc.* Rhem. *refert Vochel* Lib. I. *T.* 3. *C.* 66.

Ut Coronam percipias labori inſiſte: Pollicetur enim Deus perſeverantibus in finem ſalutem, nec te minæ terreant, nec dejiciant terrores, ſed fixam in Deo tenens fiduciam veritatis verbum denuntia, erit enim adjutorio Domini protectio: tantùm ſit bonum in voluntate opus. Greg. II. *ad* Bonif. *Epiſc. Ep.* 8. Conc. Tom. VI. *p.* 1447.

Collectio Secunda.

Pro Commemoratione Confeſſorum Pontificum.

Sint ſubditis norma vivendi; ita videlicet ut verbis & exemplis populo ad æternam Patriam pergenti ducatum præbeant; ut vita eorum & doctrina nequaquam diſcordent, ſed quæ dicunt, faciant; & quæ faciunt docere ſtudeant; Et Prædicatione aſſiduâ Plebem admoneant, & falce juſtitiæ à credentium mentibus vitiorum ſpinas eradicent, & Verbi Dei ſemine agros mentis eorum ad fœcunditatem perducant. *Conc.* Cabil. *ſub* Car. Max. *ann.* 813. *Cap.* 1.

Opportunum ducimus ut humilitatem atque Religionem & in vultu, & in opere, & in habitu, & in ſermone demonſtrent; ut benè agentes & habitu & vultu demulceant: malè verò agentibus ipſo ſuo viſu terribiles ſint. *Ibid. Cap.* 4.

Hoc autem quòd ad me Epiſcopatûs Ordinem cognoveris perveniſſe, ſi diligitis, plangite; quia hîc hujus Mundi tantæ occupationes ſunt, ut per Epiſcopatûs Ordinem penè ab amore Dei me videam eſſe ſeparatum, quod inceſſanter defleo, atque ut pro me Dominum exoretis rogo. S. Greg. *Ep.* 19. Lib. I.

Quod verò os Domini, quod lucernam dicitis, quod loquendo multis prodeſſe, multiſque lucere perhibetis, æſtimationem mihi meam, fateor, in dubietatem maximam perduxiſtis; conſidero qui ſum, & nihil in me ex hujus boni ſigno deprehendo; conſidero qui eſtis, & vos mentiri poſſe non arbitror; cùm ergo credere volo quod dicitis, contradicit mihi infirmitas mea; cùm diſcutere volo quod in laude mea dicitur, contradicit mihi ſanctitas veſtra; ſed quæſo, vir ſancte, nobis aliquid de hoc certamine noſtro conveniat, ut & ſi non quod dicitis ita eſt, ſit ita quia dicitis. Ita S. Greg. *Ep.* 25. Lib. I. *ad* Anastasium *Patriarch.* Antiochen. *ibid. Ep.* 7.

Ex conſideratione hujus Ordinis Epiſcopatûs mentem meam, fateor, tranſverberat vis doloris; grave namque eſt pondus Sacerdotii, prius quippe eſt Sacerdoti neceſſe ut cæteris ad exemplum vivat, ac deipde ſervandum ut mentem per oſtenſa exempla non elevet: ad hoc ego pondus meæ Infirmitatis expaveſco, & quod accepto Regno Paterfamilias redeat, rationem nobiſcum poſiturus, aſpicio, ſed quâ eam mente ſuſtineo, cui de ſuſcepto negotio animarum lucrum, aut nullum, aut pene nullum reperio. S. Greg. *Ep.* 39. *L.* II.

Triſte eſt quidquid aſpicitur; quidquid delectabile creditur, cordi meo lamentabile apparet; penſo enim ab alto quietis meæ culmine corruens, ad quantum dejectus exterioris provectus culmen aſcendi, & pro culpis meis in occupationis exilium, à facie dominantis miſſus, quaſi deſtitutæ viduæ vocibus cum Propheta dico, *qui conſolatur me longè receſſit à me.* S. Greg. *Ep.* 6. Lib. I.

Undique cauſarum fluctibus quatior, ac tempeſtatibus deprimor, ita ut rectè dicam: Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. Redire poſt cauſas ad cor deſidero; ſed vanis ab eo cogitationum tumultibus excluſus redire non poſſum. Ex hoc ergo mihi longè factum eſt quod intra me eſt, ita ut obedire nequeam Propheticæ voci: *Redite prævaricatores ad cor*, ſed ſtultis preſſus cogitationibus ſolummodò exclamare compellor: *Cor meum dereliquit me.* S. Greg. *Ep.* 5. Lib. I.

Nos quos paſtoralis curæ conſtringit Officium diligamus fratres, ipſos quoque adverſarios noſtros, propter Mandatum Dominicum, noſtro circa nos copulemus affectu, pacem ſequamur cum omnibus, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum, in piis verſemur operibus, virtutibus polleamus, fulgeat in noſtro pectore rationale judicii, cùm ſit in lingua ſermo, ſit zeli fervor in animo. S. Greg. Lib. V. *Ep.* 62.

Quantùm quis præcelſi culminis obtinet locum; tantùm neceſſe eſt præcedat cæteros gratiâ meritorum, ut in eo quod præſidet ſingulis, ſingulariter ornetur eminentia ſanctitatis, habens ſemper in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis; *ut* juxta Paulum, *potens ſit exhortari in Doctrina ſana, & contradicentes revincere. Cap.* 5. Tolet. XI. *ann.* 675.

Quia juxta Scripturæ teſtimonium vota noſtra tenemur reddere Domino Deo noſtro; ſalubriter decernimus advertendum, ut Epiſcopi formam ſuæ profeſſionis in ſua conſecratione prolatam bis in anno coram ſe legi faciant diligenter; ut tantò meliùs profeſſionis ſuæ recordentur, quantò ſæpiùs eorum fuerit auribus inculcata. *Conc.* Oxon. *Cap.* 2. *ann.* 1222.

Ita caſtus & humilis noſtris temporibus eligatur Epiſcopus, ut quocumque locorum pervenerit, omnia vitæ propriæ integritate purificet; non pretio, ſed precibus ordinetur. Antiſtes tantùm ab ambitu debet eſſe ſepoſitus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat, ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſandi; profectò enim indignus eſt Secerdotio, niſi fuerit ordinatus invitus. *Imper.* Leo.

Ut Epiſcopi, qui cæteris prælati ſunt; cum ſumma veneratione ac diligentia ſubjectis ſibi præeſſe ſtudeant; non potentivâ Dominatione, vel Tyrannide, ſibi ſubjectos premant, ſed ſimplici dilectione cum manſuetudine & charitate, vel exemplis bonorum operum commiſſum ſibi gregem ſollicitè cuſtodiant. *Capitu.* Car. Mag. *ann.* 802. *n.* 11.

Intelligant conſervi veſtri viventes in diebus malis ſicut & nos, quibus nondum revelata ſunt abſcondita tenebrarum, & manifeſta conſilia cordium, ſicut nec nobis, ex imperfectione ſua imperfectionem noſtram; neque feſtinent incerta judicare, ſed ſi forſitan ab ligna cædenda ſimpliciter incedunt, videant, ne per immoderatum ictum ferrum de manubrio fugiat, & aliquem de Filiis Prophetarum occidat. Ivo *Carnot. Ep.* 133. Richaro. *Legato.*

Is ad

Digitized by Google

Is ad Epiſcopale Officium perveniat, ſi ſecundùm Apoſtolum vivat, *id eſt*, irreprehenſibiliter, ſobriè, pudicè, prudenter, ornatè, cum hoſpitalitate, cum Doctrina, non vinolenter, non injurioſè, modeſtè, non litigioſè, non cupidè. Oportet etiam Pontificem propriæ domui eſſe benè præpoſitum, & teſtimonium habere bonum ab his, qui foris ſunt, ut Doctrinâ Dei exornetur in omnibus: Nos autem etiam adjungentes, & ab his, qui intùs ſunt converſantes cum Epiſcopo, habere teſtimonium omnem Epiſcopum oportet. *Conc.* AQUISGR. II. *ann.* 836. Cap. 1. *De Vita Epiſcoporum n.* 1.

Veraciter noſſe deberis, & ſemper meminiſſe, quia nos, quibus regendarum animarum cura commiſſa eſt pro his, qui noſtrâ negligentiâ pereunt rationem reddituri ſumus, pro his verò, quos verbis & exemplis lucrati fuerimus, præmium æternæ vitæ percipiemus; nobis enim à Domino dictum eſt, *vos eſtis ſal terræ*; quòd ſi populus fidelis cibus eſt Dei, ejus cibi condimentum nos ſumus. THEODAL. AURELIAN. *n.* 7. CONCIL. TOM. VII. *p.* 1137.

Admonendi ſunt Epiſcopi, quatenùs cum omni honeſtate & modeſtia in Sanctæ Religionis pietate prædicent, & oſtendant exempla bona omnibus; ut ſuas Parochias omni anno cum omni vigilantia, prædicando Verbum Dei, circumeant; ne aliquis per incuriam Paſtoris, per devia cujuſlibet ignorantiæ errans, lupinis pateat morſibus lacerandus; ne quis turpis lucri gratiâ, ſed ſpe mercedis æternæ, gregem ſibi commiſſum paſcere ſtudeat; quod enim gratis accepimus gratis impendere non differamus; abſque ullo timore, vel adulatione, cum omni fiducia Verbum veritatis prædicare, Regi, Principibus populi ſui, omnibus Dignitatibus; & numquam veritatem ſubterfugere; neminem injuſtè damnare, neminem niſi juſtè communicare, omnibus viam ſalutis demonſtrare. *Conſtitut.* ODON. *Archiep.* CANTUAR. *ann.* 943. Cap. 3.

Nulli fidelium dubium eſt, quòd Eccleſia Dei in Pontificibus, & Sacerdotibus reliquis, quibus populus Domini commiſſus eſſe dignoſcitur, conſtet, & eis ſicut domus quibuſdam ſuis innitatur columnis. Sed quorumdam pravorum hominum mentibus, ac moribus, qui ſe in domo Eccleſiæ, nomine potiùs quàm rectâ converſatione, videri appetunt, tantæ ſtoliditatis ineſt amentia, ut non intelligant, quia ſtatus Eccleſiæ ita Sacerdotibus, quod abſit, aliqua impulſione nutantibus infirmatur, ſicuti excuſſis columnis domûs totius Fabricæ ruinam minatur. *Con.* TROSLEIAN. Cap. 5. *ann.* 909.

Hæc eſt Dei Patris ordinatio, hæc Lex exiſtit Eccleſiæ Almæ Matris, ut qui obſequiis Eccleſiaſticis mancipati exiſtunt, ſolerti curâ ac Providentiâ Præſulis, ſincerè & purè in domo Domini converſentur; & ut cordis oculus nube erroris obductus, illuſtrationis lumine ſit ſerenus. *Concil.* PALENT. *ann.* 1322. *in Præfat.*

Plena ſanctiſſimis Myſteriis cùm ſit conſecratio Epiſcopi, præter multa, quæ tempore, loco & formula ejus, Patrum Inſtitutis præcepta ſunt, illud à FELICE IV. Pontifice Maximo conſtitutum etiam eſt, ut Anniverſarius ejus conſecrationis dies celebraretur. Quod inſtitutum, jam diu intermiſſum, ut in hac Provincia ad uſum revocetur; ſtatuimus, ab unoquoque Epiſcopo Anniverſarium conſecrationis ſuæ diem ſolemni ritu agi. *Con.* MEDIOL. III. *ann.* 1573. Cap. 12. *Concil.* AQUILEI. Cap. 8. *ann.* 1596. jubet, ut hic dies cum die conſecrationis Metropol. in Kalendario cujuſque Diœceſis indicetur.

Sunt Epiſcopi Mundi lumina, populorum Duces, quod ſanè decus ut ſingulis à Deo communicatum eſt, qui tamquam Aaron ad animarum Præfecturam vocati fuere, ita purum ac illæſum ab iiſdem conſervari par eſt; Gregi itaque invigilent Epiſcopi, ſtrenuè in vinea ſibi commiſſâ laborent, virtutes omnes tùm ipſi colant, tum à ſuis ſubditis coli ſedulò curent: Vitia, quacumque tamdem ratione valent, eradicent ac profligent; ita tamen ut omnia prudenter ac maturâ præviâ conſultatione gerantur. Eorum Miniſterio, ac etiam conſilio utantur Epiſcopi, quos Dei honorem animarumque lucrum zelare viderint, quique magis prodeſſe, quàm præeſſe ſtudeant. *Concil.* AVENIO. Cap. 1. *ann.* 1594.

Canones extra Corpus Juris deſumpti continentes peculiaria circa Primam.

I. CASSIANUS LIB. III. *C.* 4. loquens de Prima hæc habet: *Sciendum tamen hanc Matutinam, quæ nunc obſervatur in occiduis vel maximè Regionibus, Canonicam functionem noſtro tempore, noſtroque Monaſterio primitùs inſtitutam, ubi Dominus noſter* JESUS CHRISTUS, *natus ex Virgine, humana infantia ſuſcipere incrementa dignatus, noſtram quoque adhuc in Religione tenera & lactentem infantiam ſuâ gratiâ confirmavit.* De eadem inferiùs addit tribus conſtare Pſalmis ſecundùm modum, qui in obſervatione Tertiæ, Sextæ, vel Nonæ Trinæ Confeſſionis Exemplo ſtaturus eſt, ut fides. S. ATHAN.

II. Nullus antequam Matutinas dixerit, Canonicas, & Primam, præſumat aliquâ neceſſitate celebrare Miſſam. ODO PARIS. *Epiſcopus in Synodo verſus ann.* 1200.

III. Nullus antequam Matutinas, Canonicas, & Primam dixerit, Miſſam celebrare præſumat aliquâ neceſſitate. *Simo galon. Legat.* INNOC. III.

IV. Sacerdotes volentes celebrare Miſſam non præſumant celebrare, niſi de commiſſis peccatis ſint contriti & confeſſi, & Matutinas, atque Primam priùs pro ipſo die dixerint. *Synod.* LINGON. *ann.* 1404. *Conc.* LAMETH. *Prov.* CANTUAR. Cap. 3. *ann.* 1330.

V. Nullus Sacerdos celebret, niſi jejunus & confeſſus, & Horas Canonicas & Beatæ Virginis uſque ad Tertiam excluſivè dixerit. *Synod.* SENON. *ann.* 1524.

VI. Sacerdotes celebrare caveant, niſi jejuni & confeſſi, & Horis ſeptem, tàm de die, quàm de Beata Virgine priùs abſolutis, ſaltem ad Tertiam uſque cum devotione, quæ requiritur, citra populi ſcandalum. *Syn.* PARIS. *ann.* 1557.

SECTIO XIII.

Regulæ de Vigiliis ex Corpore Juris Canonici deſumptæ.

Quæ præcipuè attendenda circa Vigilias ſunt: I. Quid antiquius, recentiuſve hac de re in Jure habeatur? II. In quo differant à ſimplici Jejunio, nempè pernoctatione in Orationibus? III. Quotuplex; nimirum privata & publica ex devotione, vel ex præcepto, vel ex voto Regulari quotidiana & unici diei? an mentio fiat de laude perenni olim uſitata in pluribus Monaſteriis, de adoratione perpetua Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti nunc vigente in plurimis? IV. Quando abrogatæ Vigiliæ, an abrogatis illis abrogatum Jejunium, an abrogato Feſto abolitæ ſint quoque Vigiliæ vel Jejunium? V. Quando Vigilia cadente in die Dominico tranſlata eſt in diem præcedentem, & à quo juſſa eſt hæc Tranſlatio?

Per Vigilias, dies hìc intelligimus, quibus jejunatur, & in decantandis Dei laudibus inſomnis nox tranſigitur; duo ergo in his diebus conſideranda ſunt, Jejunium & inſomnis in Oratione pernoctatio; priùs in Vigilia loco generis eſt; id enim

commune cum aliis omnibus, quibus jejunatur diebus; pro differentia verò poſterius habet. Sicut Jejuniorum alia ſunt privata, alia publica; privata, quæ devotionis causâ fiunt; publica, quæ communi pluribus Lege fiunt; ita Vigiliarum aliæ privatæ, quæ peculiari devotione fiunt: aliæ publicæ, quæ Lege pluribus communi celebrantur. De publicis ita agemus, ut quæ circa privatas in Jure reperiemus, non omittamus.

REGULA I.

In Jejunio Vigiliæ aliàs ſemper conjunctæ eſſent necne, ex nullo Juris Textu certò colligi poteſt.

Regula patet ex eo quòd nullus extet Textus, qui Vigiliam Jejunio in genere ſumpto conjungat, nullus eſt, qui diebus Jejunii quibuſdam non vigilari dicat. Ex iis qui Jejuniis dies Feſtos præcedentibus Vigilias conjungunt, certi nihil concludi poteſt contra alia Jejunia, cùm id ſilentii naſci potuerit ex non data id dicendi occaſione. Ex eo etiam quòd quædam Jejunia Vigiliæ nominentur & non alia, nihil certi colligi poteſt, cùm id fieri potuerit ex eo quòd alia Jejunia aliis nominibus diſtinguebantur, iſta verò nullo alio diſtingui poterant; vel ex eo quòd majores iſta Vigiliæ ſequi ſolebant.

REGULA II.

Vigiliæ ſive publicæ, ſive privatæ, quantumcumque Sanctæ ſint, ſenſûs integritati præferendæ non ſunt. *Cap.* 24. *De Conſ.* DIST. V.

Ex S. HIERONYMO deſumitur, contra indiſcretas Vigilias facit; indiſcretæ autem cenſendæ, quæ pro vigilantium complexione, vel corporis ſaluti, vel mentis integritati graviter nocent.

REGULA III.

Circa Vigilias expreſsè Jejuniis conjunctas unicus extat in Jure Textus; iſteque eſt *ann.* 399. è Sancto AMBROSIO deſumitur, & de die Paſchatis, vel Pentecoſtes Feſtum proximè præcedenti loquitur; in *Cap.* 9. DIST. LXXVI. refertur.

Hinc nec ante ſæculum IV. nec poſt, de hujuſmodi Vigiliis in Jure fit expreſſa mentio; expreſſam mentionem dicimus, quia de Vigiliis plures alii Textus meminerunt; ſed in iis & jejunari & vigilari ſimul diſtinctè non dicunt.

Ut autem in quibus ab aliis Textus hic differat clariùs pateat, quæque circa illum notanda ſunt faciliùs concipiantur, tranſcribendum duximus, ecce ergo illius verba: „ Non minore lætitiâ celebramus diem Pentecoſtes quàm Sanctum Paſcha „ curavimus, tunc enim, ſicut modò fecimus, „ Sabbatho jejunavimus, Vigilias celebravimus, Orationibus pernoctantes inſtitimus.; undè neceſſe „ eſt ſimilem obſervantiam ſimilis lætitia ſubſequatur „: Vel potiùs è contra, prout habet originale.

Relatum Textum GRATIANUS ita interpretatur ut ſenſus ſit, tempore AMBROSII in honorem Pentecoſtes eadem facta fuiſſe, quæ in honorem Paſchæ facta fuerant; ſed cum eo diſcrimine, ut in Paſchate ex Præcepto, in Pentecoſte verò ex devotione; quam interpretationem confirmare volens ex ISIDORO Textum mutuatur, qui docet poſt Paſcha uſque ad Pentecoſten Jejunia relaxari, ſed ex devotione tamen jejunari poſſe. Undè inferre licet, Sabbatho Pentecoſtes GRATIANI ſæculo jejunatum non fuiſſe nec vigilatum, vel ſi id factum, ex devotione id tantùm fieri creditum eſſe. Sententiam GRATIANUS deprompſerat ſuam ex *Cap.* 8. DIST. LXXVI. in quo AMBROSIUS docet quinquaginta poſt Paſcha dies pro Feſtis habitos & per iſtos non jejunari; Textus tamen hic non evincit quod GRATIANUS ſentit, inter quinquaginta dies unus dies adeò parum eſt ut pro nihilo reputari poſſit. Textus AMBROSII alter quo Sabbathum Pentecoſtes jejunatum oſtenditur, clarior eſt quàm oppoſitus, cùm id diſtinctè dicat, ille verò tantùm confusè; quod autem obſcurum explicandum per id quod clarum, & confuſus Textus per diſtinctum, & non è contra.

In eodem Textu Jejunio Vigiliæ & in Orationibus pernoctatio junguntur, idque quia ejuſdem ſolemnitatis Feſtum eſſe Pentecoſten ac Paſcha credebatur; ea autem tria ad Vigiliam propriè dictam ita pertinent, ut illorum aliquod ſi deſit, Vigilia de qua loquimur, nequaquam ſit. Vox, *pernoctare*, demonſtrat non noctis partem, ſed totam noctem inſomnem tranſactam fuiſſe, necnon Orationis laborem Vigiliæ incommodum comitatum fuiſſe, ut à Vigiliis profanis Vigilia Sacra, per illud quod ſibi peculiare eſt, diſtingueretur.

REGULA IV.

Præter relatum Textum quatuor de Vigiliis, quibus jejunatur, tantùm alios habemus, nempè *Cap.* 3. DIST. LXXVI. Cap. 1. & 2. *De Obſer. Jejun.* Cap. 14. §. 1. *De Verb. Signif.* DECR. LIB. V. *Tit.* 40.

Primus è *Concilio* SALEGUNSTADIENSI *ann.* 1022. celebrato deſumitur: ſumma illius eſt, Jejunia quarti & decimi menſis ita illis in menſibus collocanda, ut illorum Sabbathum non concurrat, nec cum Vigilia Pentecoſtes, nec cum Vigilia Natalis Domini.

In ſecundo, qui ex INNOCENTIO III. Clericis S. PETRI *Magalonenſis ann.* 1213. ſcribente depromitur, deciditur: 1. Vigilias Natalis Domini, vel Aſſumptionis Beatæ Mariæ, vel cujuſdam Apoſtoli die Dominico occurrentes Sabbatho præcedenti jejunandas eſſe. 2. Beati MATTHIÆ Vigiliam jejunari decere.

In tertio docet INNOCENTIUS III. anno eodem Romæ ſingulas Apoſtolorum Vigilias jejunatas fuiſſe, alibi verò non omnes; hac in re Conſuetudini ſtandum eſſe.

Quartus, ex ALEXANDRI III. Epiſtola *ann.* 1175. ſcripta deſumptus, definit anno biſſextili inter Vigiliam & Feſtivitatem Beati MATTHIÆ interponendum non eſſe diem eo anno additum, ſed Vigiliam Feſto proximè cohærere debere.

Interpoſitio autem hæc ex eo contingebat quòd tranſlata ex die vigeſimo quarto ad vigeſimum quintum MATTHIÆ Feſtivitate, Vigilia vigeſimo tertio relinquebatur. Definit quoque ibidem ALEXANDER III. Beati MATTHIÆ Vigiliam jejunandam eſſe, niſi die Dominicâ occurreret.

REGULA V.

Prædictorum Textuum nullus meminit quòd iis diebus vigilaretur.

Hinc tamen non ſequitur undecimo, duodecimo, tredecimo ſæculo Vigiliarum diebus vigilatum non fuiſſe: cùm enim de ſolo Jejunio his in Textibus ageretur, de ſolo Jejunio mentionem fecerunt.

Præterea ex *Cap.* 13. *De Tempor. Ordinat.* conjicere eſt *ann.* 1200. Vigilias nondum abrogatas, cùm de Ordinatione à Veſpera Sabbathi ad mane Dominicæ continuata mentionem faciat, & hujuſmodi continuatio Ordinationis in Eccleſia Vigiliam requirat.

Ad

Digitized by Google

Ad hæc *Cap.* 4. *De Conſecratione Eccleſiæ vel Altaris*, INNOCENTIUS III. COMPOSTELLANO Epiſcopo ſcribens *ann.* 1212. de Vigiliis in Eccleſia S. JACOBI eo tempore factis meminit, hæc enim habet: „ Propoſuiſti quòd venientibus ad Eccleſiam S. JACOBI „ ex diverſis Regionibus peregrinis, & volentibus aliis „ ab aliis per contentiones & rixas Altaris de nocte „ cuſtodiam vindicare, homicidia contingunt fieri „ interdum, & aliquandò vulnera inferuntur „. Quæſtioni autem propoſitæ INNOCENTIUS reſpondens, ne verbum quidem dicit, quo propter prædicta ſcandala Vigilias improbet, damnet, prohibeatque.

Non obſtat quòd eo in Textu de Feſtorum Vigiliis non agatur, ſed de aliis; cùm enim propter abuſus iſtis & illis communes abrogatæ fuerint Vigiliæ, inferre licet Feſtorum Vigilias tunc abrogatas non fuiſſe, ex eo quòd aliæ adhuc vigerent eodem tempore.

REGULA VI.

Exeunte ſæculo XII. imò nec ineunte XIII. occurrentes die Dominicâ Vigiliæ præcedenti Sabbatho nondum ubique celebrabantur.

Ex *Cap.* 14. *De Verb. ſignif.* & ex Cap. 1. 2. *De Obſervat. Jejun.* certò colligitur Regula. In priori enim ALEXANDER III. *ann.* 1175. Vigiliam S. MATTHIÆ eo die quo occurrit jejunandam eſſe definiens, caſum excipit, quo die Dominicâ cadit, nec quidquam addit, quo præcedenti Sabbatho jejunandum inſinuet, imò contrarium indigitat, cùm Vigiliam Feſto proximè cohærere velit.

In poſteriori ab INNOCENTIO III. *ann.* 1213. quæritur quid faciendum circa Vigilias, quæ die Dominico occurrunt, & in utroque, prout apud GREGORIUM ſunt, reſpondet præcedenti Sabbatho jejunandas.

REGULA VII.

Ante ſæculum XIII. Vigilia die Dominico occurrens, præcedenti Sabbatho jam alicubi jejunabatur.

Infertur ex *Cap.* 1. *De Obſervat. Jejun.* prout apud ANTONIUM AUGUSTINUM legitur; in eo enim circa Quæſtionem propoſitam INNOCENTIUS docet, eum Eccleſiæ Romanæ uſum tunc temporis fuiſſe, ut præcedenti Sabbatho jejunaretur in honorem Feſti ſecundâ feriâ cadentis, illumque allegat uſum prout Legem, quæ Eccleſiam Romanam liget, eo planè modo quo alios ejuſdem Eccleſiæ uſus circa alia Jejunia citat; ut autem hujuſmodi uſus ſtabiliatur, quadraginta annorum ſpatium requiritur.

REGULA VIII.

De jejunata non celebrati Feſti Vigilia Textus Juris nullus meminit: extant è contra ex quibus inferre eſt, id non decere.

Poſterior Regulæ Pars, quæ ſola probari poteſt & debet, colligitur ex *Cap.* 9. DIST. LXXVI. in quo S. AMBROSIUS Pentecoſten cum Paſcha comparans dicit: „ Quos par Jejunii & in Orationibus „ pernoctationis labor vel triſtitia ad Pentecoſten „ ac ad Paſcha præparavit, pari lætitiâ illam ce„ lebrare debere, ac Paſcha celebrarunt „: Hinc enim ſequi videtur, ſublatâ Feſti lætitiâ Jejunii triſtitiam tolli quoque decere, eòque magis quòd fruſtranea appareat ad id quod fieri non debet præparatio.

REGULA IX.

De Vigiliis à Jejunio ſejunctis tot extant Juris Textus quot ſunt qui de Officio Nocturno loquantur, quique dum *de Officiis Divinis* collecti ſunt.

Ex dictis GRATIANI ſuprà relatis ſub Regulâ III. circa Vigiliam Pentecoſtes quidam collegerunt hanc Vigiliam non eſſe præceptam, ſed ſoli fidelium devotioni derelictam, contra hos ſcribit NAVARRUS *Conſilium* I. *De Obſervatione Jejuniorum*, in quo rectè, ſolidèque illam eſſe certò præceptam oſtendit.

SECTIO XIV.

De Jejuniis Quatuor Temporum, Regulæ ex Corpore Juris Canonici deſumptæ.

Circa Jejunia Quatuor Temporum potiſſimùm attendenda: I. Eorum inſtitutio, an Divina, an Humana; quæ illius cauſæ, an propter Ordinationes facta ſit, an iis temporibus ſemper iſtæ factæ ſint? II. An hæc Jejunia ſerventur apud Græcos, an universaliter recepta apud Latinos? III. Qui modi illa computandi? varii uſus circa illos: & quot diſcrimina hac in re inter Eccleſiam Romanam & alias Eccleſias Occidentales? quo tempore cœpit uſus hodiernus? & quàm ab ortu uſque ad nos conſtans fuerit? IV. An dies Feſti occurrentes his temporibus ab abſtinentia carnis illa exemerint? V. Qui Textus certò ſuppoſititii, qui dubii, qui certò legitimi, an aliqui ſint in Jure extra GRATIANUM & GREG. IX. qui in eodem hiatus circa illa? quomodò ſupplendi?

REGULA I.

Ex citandis Juris Textibus patebit, Jejunium quatuor Temporum ex eo ita dictum, quòd in qualibet quatuor anni tempeſtate ſervetur, triumque tantùm dierum eſſe, nempè quartæ, ſextæ & ſeptimæ Feriæ.

REGULA II.

Ex iiſdem patebit quoque prædictum Jejunium vocitatum etiam Jejunium primi, quarti, ſeptimi & decimi menſis, nec aliis quàm his duobus donari in Jure nominibus.

REGULA III.

Circa Jejunium quatuor Temporum ſimul vel ſeorſim ſumptum ſæculo V. antiquiorem Textum habemus nullum, ſed qui antiquitate primus eſt, de illis Jejuniis tamquam de re uſitata loquitur. Omnium antiquiſſimus qui de omnibus ſimul ſumptis loquatur è *Sermone* 8. S. LEONIS *De Jejunio* decimi menſis circa *ann.* 449. ſcripto deſumitur, & refertur *Canone* 6. DIST. LXXVI. in eòque horum Jejuniorum obſervationis jam uſurpatæ cauſa tantùm explicatur.

Non obſtat *Canon* 1. *ead.* DIST. ex CALIXTO I. *ann.* 222. deprömptum, in quo Jejunium trium temporum jam ſervari ſupponens, quartum tempus addit, hancque additionis cauſam affert, quòd annus per Quatuor tempora volvitur. Suppoſitum CALIXTO Textum hunc nemo neſcit.

Textuum verò, qui de illorum aliquo ſeorſim ſumpto loquatur, antiquiſſimus ex ejuſdem S. LEONIS *Sermone* 2. *ann.* 442. ſcripto de Jejunio Pentecoſtes deſumitur, totuſque in eo ponitur, ut quare poſt Pentecoſten jejunetur exponat; refertur *Canone* 3. *ead.* DIST.

REGULA IV.

Quæ de illorum Jejuniorum antiquitate teſtimonia habemus, eadem quoque pro nominum ipſorum antiquitate militant.

In priori primi nominis cauſam legimus, dum dicitur *in quatuor anni tempeſtatibus Jejunia hæc ſervari.* In poſteriori nedùm alterius cauſam, ſed & ipſius nominis, dùm de Jejunio ſeptimi & decimi menſis expreſſa mentio fit.

REGULA V.

Ineunte ſæculo V. Jejunia prædicta nondùm ubique agnita, ex *Canone 7. ead.* Dist. inferre licet.

Deſumitur ex *Commentario* S. Hieronymi *in* Zachariam, in eoque explicat Hieronymus cauſas Jejuniorum, quæ apud Judæos primo, quinto, ſeptimo, & decimo menſe celebrabantur, nec verbum quidem habet de ſimili apud Chriſtianos ſervato Jejunio; hæc autem Hieronymus in Palæſtina ſcribebat *ann.* 408.

REGULA VI.

Ubicumque Sabbatho jejunatum non eſt, vel non jejunatur, ibi Quatuor Temporum Jejunia non viguerunt, vel non vigent.

Hine cùm ineunte ſæculo VI. in Gallia, quibuſdam ſaltem in locis, Sabbatho non jejunaretur etiam in Quadrageſima. *Cap. 9. De Conſ.* Dist. III. certum eſt ibidem prædicta Jejunia tunc temporis non ſervata. Hine cùm apud Græcos Sabbathum Sanctum, Jejunia Quatuor Temporum apud illos locum non habuiſſe manifeſtum eſt.

REGULA VII.

Qandiu quartâ, ſextâque cujuſlibet hebdomadæ Feriâ jejunatum eſt, tamdiu jejunia Quatuor Temporum iis in locis non viguerunt, nec nunc vigent, ſicubi iiſdem Feriis adhuc jejunatur.

Hinc cùm ſæculo IV. in Oriente quartâ & ſextâ Feriis jejunaretur, idque ea præcepto, ut dum de illo jejunio oſtenſuri ſumus, certum eſt in eodem Oriente Jejunia Quatuor Temporum ſervata non fuiſſe.

REGULA VIII,

Ex diverſo circa Quatuor Temporum Jejunia uſu, de quo jam, & adhuc poſtea, à Deo nec inſtituta, nec præcepta rectè concluditur.

Regula patet tùm ex eo quod, nec ubique ſervata, nec etiam ubique nunc ſervari oſtendimus; tùm ex eo quod eodem tempore ſervata non fuiſſe oſtendemus.

Non obſtat *Canon 6.* Dist. LXXVI. in quo S. Leo inſinuat illa Jejunia ex Spiritùs Sancti Doctrina fluxiſſe; quod enim Eccleſia facit, id Spiritui Sancto Beatus Leo tribuit, ratus illam Spiritu Sancto regi.

REGULA IX,

Quod de quibuſdam illorum dicit *Canon* 5. Dist. LXXVI. ad alia extendi poteſt, nempè Conſuetudine introductâ.

Regulæ Ratio: Nullus Juris Textus extat, qui Jejunia illa inſtituat.

REGULA X.

Quantumvis antiqua ſit prædicta Conſuetudo, Traditio Apoſtolica (ſi ſtrictè loqui velimus) dicenda non eſt.

Colligitur ex *Canone* 11. Dist. XII. in quo S. Augustinus docere videtur, ut quid ab Apoſtolis traditum eſſe dicatur, requiri ut toto terrarum Orbe id obſervetur; nam ſi juxta ipſius Regulam quod eo modo ſervatur, & à Conciliis Generalibus inſtitutum non invenitur, ab Apoſtolis traditum cenſendum eſt; à contrario ſenſu, oportet ut quod eo non obſervatur modo, juxta exacti ſermonis rigorem ab Apoſtolis traditum dici non debeat. Circa quod notandum obiter, ab Apoſtolis aliquid manere poſſe vel proximè vel remotè; proximè, ex illorum præcepto; remotè, ex illorum Doctrina; quod autem priori modo ab ipſis fluit, exactè loquendo traditum dici; ſecùs de illo quod poſteriori modo ab illis manat.

REGULA XI.

Cauſarum propter quas Jejunia Quatuor Temporum celebrantur, non aliæ in Canone exprimuntur quàm iſtæ.

I. Ut quod præcedenti tempore negligens libertas vel inordinata licentia præſumpſit, caſtigetur, *Canon 5.* Dist. LXXVI. ex S. Leone deſumitur, de Jejunio Pentecoſtes tantùm loquitur; ſed cum ratio par ſit, ad alia extenditur; illius verba præclara adeò ſunt, ut quæ tranſcribantur digna videantur.

„ Poſt Sanctæ lætitiæ dies quos in honorem Do-
„ mini à mortuis reſurgentis, ac deindè in Cœlos aſ-
„ cendentis exigimus, poſtque acceptum Sancti Spi-
„ ritùs donum ſalubriter & neceſſariè Conſuetudo
„ eſt ordinata Jejunii, ut ſi quid fortè inter ipſa Feſ-
„ tivitatum gaudia negligens libertas, vel inordinata
„ licentia præſumpſit, hoc Religioſæ abſtinentiæ
„ cenſura caſtiget „.

II. Per totius anni circulum diſtributa ſunt Jejunia, ut Lex abſtinentiæ omnibus ſit adſcripta temporibus. *Cap. 6. ead.* Dist. in quo S. Leo præterea dicere videtur per quatuor anni tempeſtates quid facere debeamus Eccleſiam nos docere; quemadmodùm Deus per ipſius Mundi Cardines, tamquam per quatuor Evangelia, ineffabili tubâ nos docet quod & prædicemus & agamus.

REGULA XII.

Nullo ex Juris Textu Jejunia Quatuor Temporum iſtituta fuiſſe, ut in iis Sacri Ordines conferrentur, colligi poteſt: Plures è contra extant, qui de hoc cogitatum non fuiſſe doceant.

Utraque Regulæ Pars patet ex eo quod præter citatos Textus, qui de prædictorum Jejuniorum cauſis loquantur, nullus extet; in illis autem de tali fine ne verbum quidem, quod omiſſum non fuiſſet, cùm de Jejuniorum illorum cauſis ageretur. Qui ſint illi Textus & quot, ex Regula præcedenti patet.

Non obſtant Textus, qui Ordines Sabbatho Quatuor Temporum conferre præcipiunt: Hinc enim inferre tantùm licet, quod Eccleſia Sabbathum illud Ordinationi Sacræ conveniens exiſtimans, tùm propter Jejunium, tùm propter illius ſitum vel Sedem, hunc ad finem elegit; quemadmodùm propter rationem ſimilem eidem uſui, Sabbathum ante Dominicam de Paſſione, & Sabbathum Sanctum accommodavit; quod confirmatur ex eo quòd Evangelium Sabbathi, quo fit Ordinatio, nihil habeat, quod illam peculiariter reſpiciat.

REGU-

REGULA XIII.

Ex quo Jejuniis illis Ordinatio annecti cœpit, ex eo illorum obſervationis cauſa nova fuit; ſed hinc circa inſtitutionis cauſas immutatio nulla facta fuit.

Prior Regulæ Pars colligitur ex eo, quod veroſimillimum ſit à tempore illo ad Ordinationes utiles à Deo impetrandas Jejunia cum Orationibus referri cœpiſſe.

Poſterior patet ex eo quòd, addita obſervantiæ cauſa inſtitutionis cauſas non deſtruit, cùm illis nullo modo adverſetur.

REGULA XIV.

Vetuſtiſſimus Juris Textus, qui de Ordinibus Sacris in Jejuniis Quatuor Temporum conferendis mentionem facit, exeunte ſæculo V. ſcriptus eſt, ſed nonnullis dubiæ fidei eſſe videtur.

Infertur ex eo quòd hac de re nullus Textus occurrit, qui *Canonem* 7. Dist. LXXV. antiquitate ſuperet, hic autem eſt anni 493.

Falſitatis notæ, quæ io illo Textu apparent, ſunt

I. Sanctus Leo anno 449. Ordinationes Quatuor Temporibus faciendas non dicit; etſi ad Jejunia illa ritè celebranda impellere, movereque velit, atque ad id cogitatio hujuſmodi plurimùm valeat. *C.* 6. Dist. LXXVI.

II. Anno 445. idem Sanctus Leo vituperatis his, qui quolibet tempore Ordines Sacros conferebant, ut die Dominico, qui præcedentis Sabbathi Veſperâ incipit, Ordines hujuſmodi duntaxat conferantur, præcipit. Gelasius verò anno 493. Quatuor Temporum Jejuniis, aliiſque duobus diebus, Ordinationes tantùm fieri debuiſſe ſupponit; quid enim aliud ſignificat dum dicit, *Ordinationes Presbyterorum & Diaconorum, niſi certis temporibus, & diebus, exercendas non eſſe*: Nonne per hæc verba: *Certis temporibus & diebus* idem intelligendum eſt ac ſi diceret: *Fixis & ſtatutis ſuiſque demum temporibus*? Hæc cùm ita ſint, intra triginta & octo annos tantùm circa Ordinationum tempora factam fuiſſe mutationem, ut nedum intra Dominicas clauſæ ſint, ut Leo volebat, ſed intra ſex Sabbatha, ut Gelasius ſupponit; ſed, ud oſtenſum eſt, dum de Quadrageſima, hujuſmodi notæ ruere videntur, dum conſideratur Galasianum Canonem citatum eodem modo haberi in Codice Decretorum Pontificum & apud Labbæum.

REGULA XV.

A Gelasio ad Alexandrum III. nullus extat Juris Textus, qui de Sacris Ordinibus in Jejuniis Quatuor Temporum conferendis loquatur.

Pro certa habenda Regula donec contrarium probetur.

REGULA XVI.

Ex tot ſæculorum ſilentio circa faciendas Quatuor Temporibus Ordinationes inferre non licet per totum illud intervallum his temporibus Ordinationes non factas.

Regulæ veritas patet ex eo quòd extra Corpus Juris Canonici non deſunt Canones, qui Quatuor Temporibus Ordines Sacros conferre præcipiant, quales inter alios ſubminiſtrant Gregorius *Junior* & Zacharius, illos autem legere eſt apud Patrem Thomassinum *part.* 2. C. 18. *n.* 2.

Præterea in *Canone* 6. Dist. LXXV. ex Ordine Romano, qui anno 800. collocatur, diſtinguitur inferiorum Ordinum Collatio uſque ad Subdiaconatum ab Ordinum Majorum Collatione, atque in eo diſcrimen ponitur, quod prior quandò & ubi libitum fuerit, fieri poſſit; poſterior verò niſi in publica Ordinatione fieri nequeat; ex hoc autem diſcrimine ſequitur ad Diaconatûs & Presbyteratûs Collationem determinatum aliquod tempus extitiſſe; quod per diem Domin. quemlibet, Feſtaque communia eſſe non poterat, cùm illud tempus eſſet quo inferiorum Ordinatio Clericorum fieri poterat.

Regulæ non obſtat, quod circa Quatuor Tempora Canones Gratianus accuratè collegerit, nulluſque ex his de Ordinationibus tunc faciendis mentionem faciat, etſi inter illos, quos refert, extent qui vel ad IX. vel ad X. vel ad XI. ſæculum pertinent. Certum enim eſt Gratiani mentem fuiſſe loqui de ſolis Quatuor Temporum Jejuniis, cùm id claré ſignificet initio Distinct. LXXVIII. in qua prædictos Canones collegit, his illam verbis incipiens: *Quibus temporibus Jejunia celebranda ſint determinat, &c.*

Ex Argumento Canonum quos ibidem collegit mentem quoque ſuam Gratianus declarat; iſti enim vel Quatuor Temporum Jejunia ſervari præcipiunt, vel qua in anni parte celebranda ſint, determinant.

Si circa conferendos Ordines Sabbatho Quatuor Temporum Canones Gratianus colligere voluiſſet, multos ad id congruos facilè inveniſſet; ſunt etenim non ſolùm in *Capitularibus Regum Francorum*, quæ Gratianus pluries citat; ſed de tempore, quo prædicta Jejunia celebranda eſſent, adeò occupatus Gratiatus erat, ut *Concilii* Moguntini Canonem referens quæcumque illa Jejunia celebrandi modum reſpiciunt reſecuerit.

Quod de Ordinationibus in Jejuniis Quatuor Temporum faciendis in Dist. LXXVI. tractare Gratianus noluerit, nihil clariùs palam facit quàm quod præcedenti Distinct. LXXV. de induſtria egerit de tempore quo Ordines Sacri conferendi ſunt.

Non oſtat quod occaſione Ordinationis, de qua Dist. LXXV. loquutus eſt Gratianus, de Jejuniis Quatuor Temporum tractet. Dist. LXXVI. aliud enim eſt occaſio, aliud cauſa tractationis; iſti occaſio non influit, niſi remotè; cauſa verò toti tractationi dominari debet, qui enim de re aliqua agit alterius explicandæ cauſâ, iſtius explicatioem ob oculos habere debet.

Imò è contra Gratianus Regulæ potiùs favet quàm obſit, cùm Dist. LXXV. colligat Canones Gelasii docentes Ordinationes faciendas eſſe Jejuniis Quatuor Temporum, & referat locum Ordinis Romani præſcribentis tempus Collationis Ordinum Majorum, & inſinuantis illam faciendam ſtatutis diebus ad Ordinationem publicam, quorum numero recenſebantur prædictorum Jejuniorum dies.

REGULA XVII.

In jejuniis Quatuor Temporum Ordines Sacros conferre Græci non tenentur, etiamſi Latinis debitè dimiſſis illos conferant. *Cap.* 11. *De Tempor. Ord. ex* Innoc. III.

Regulæ Ratio: Apud Græcos Jejunia illa non fiunt, illorumque Epiſcopis licet juxta Eccleſiæ ſuæ ritus Sacras Ordinationes facere.

REGULA XVIII.

Quotquot Juris Textus circa Jejunia Quatuor Temporum habemus, de illis tamquam de re præcepta loquuntur, vel illa expreſsè præcipiunt.

Digitized by Google

Colligitur Regula ex eo quòd hac de re alios Juris Textus non habeamus, quàm quos refert Gratianus Dist. LXXVI. *Cap.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. Ex his Textibus primus & ſecundus Jejunia illa claré præcipiunt; alii veró de illis, tamquam de præcepta re, loquuntur.

REGULA XIX.

Quâ anni parte celebranda ſint Jejunia Quatuor Temporum, ex duplici illorum nomine rectè colligitur, ſi juxta Eccleſiæ ſenſum, vel morem explicentur.

Patet Regula tùm ex eo quòd per Quatuor Tempora, quatuor anni Tempeſtates, ſcilicet Ver, Æſtatem, Autumnum, Hiemem intelligamus; tùm ex eo quòd annum à Martio Eccleſia olim inchoabat, undè dùm Jejunia prædicta primi, quarti, ſeptimi & decimi menſis Jejunia vocantur *Cap.* 7. Dist. LXXV. Cap. 6. 12. Dist. LXXVI. Per primum menſem intelligendus Martius, & conſequenter per quartum Junius, per ſeptimum September, & per decimum December. cùm autem illorum quilibet in diverſa anni tempeſtate occurrat, & Jejuniuḿ, quod eodem menſe celebrandum eſt, in eadem quoque tempeſtate cadat; ex poſteriori quatuor Temporum Jejuniorum nomine quâ anni parte celebrandum claré colligitur.

REGULA XX.

Ex ea anni parte, quâ prædicta Jejunia celebrantur, primum vocatum eſt *Vernum*, ſecundum *Æſtivale*, tertium *Autumnale*, quartum *Hiemale*. Cap. 6. Dist. LXXVI.

REGULA XXI.

Vernum Jejunium in nullo Juris Textu Jejunium primi menſis vocatur; ſed ex eo quòd menſe Martio Quadrageſima occurrere ſoleat, Jejunium Quadrageſimalis initii in Jure appellatur. *Cap.* 7. Dist. LXXVI.

REGULA XXII.

Ob eandem rationem in Quadrageſima fixum eſt prædictum Jejunium, atque in Romana Eccleſia ante medium ſæculi V. id jam factum erat. *Cap.* 6. Dist. LXXVI. in quo Jejunium Vernum in Quadrageſima S. Leo. collocat.

REGULA XXIII.

In Gallia ineunte ſæculo IX. Quadrageſimæ initio nondum celebrabatur primum Jejunium. *Cap.* 2. Dist. LXXVI. in quo *Concilium* Moguntin. ſub Carolo Magno *an.* 813. celebratum, præcipit, ut primum Jejunium hebdomadâ primâ menſis Martii fiat, quæ extra Quadrageſimam cadere poteſt.

REGULA XXIV.

Ineunte ſæculo XI. in Germania idem Jejunium Quadrageſimæ initio nondum fiebat. *Cap.* 3. Dist. LXXVI. in quo *Conc.* Salegunstad. *an.* 1022. celebratum jubet, ut Jejunium illud primâ menſis Martii hebdomadâ celebretur, ſi Kalendæ Martiæ quartâ illius Feriâ vel anteà ceciderint; ſi poſteà veró occurrerint, hebdomadâ ſecundâ Jejunium prædictum ſervetur.

REGULA XXV.

Ex Canonibus, quibus ſæculo XI. Papæ prædictorum Jejuniorum tempus præfixerant, interruptum fuiſſe Romanæ Eccleſiæ uſum, circa primum Jejunium celebrandi tempus, rectè non concluditur.

Canon hujuſmodi habetur *Can.* 4. Dist. LXXVI. Regulæ Ratio: Id genus Canonum condi potuit, ut cæteræ Eccleſiæ Romanæ Eccleſiæ uſum ſequi adſtringerentur.

REGULA XXVI.

Sæculo XII. in Occidentali Eccleſia Quadrageſimæ initio Jejunium Vernum ubique celebratum fuiſſe, certò non infertur ex eo, quòd eodem ſæculo, non obſtante quâvis contrariâ Conſuetudine, quoſlibet Epiſcopos Pontifices Summi obligabant, ut non niſi Quatuor Temporibus, ſicut & aliis duobus Eccleſiæ Romanæ Ordinationum diebus, Ordines Sacros conſerrent.

Regulæ Ratio: Alio quàm in Romana Eccleſia Jejunium Vernum celebraretur tempore, celebrari potuit: Ordines tamen noniſi in Quatuor Temporibus conferri. *Verbi gratiâ*, ſi in Germania Jejunium illud primâ Martii hebdomadâ fiebat, & Quadrageſima ſecundâ tantùm illius menſis hebdomadâ occurrebat, extra tempus Eccleſiæ Romanæ fieri Jejunium potuit, & cum eadem in ſolis Quatuor Temporibus Ordines Sacri conferri potuerunt, ſi primâ Martii hebdomadâ Ordinationes Sacræ fierent. Hic enim ſervatus eſſet mos Romanus quoad tempus Ordinaonis, etſi quoad tempus Celebrationis Quatuor Temporum non eſſet ſervatus.

REGULA XXVII.

Jejunium Vernum, etſi Quadrageſimæ initio fixum, à Jejunio Quadrageſimæ tamen diſtinguebatur, in eo quòd Sabbatho hujus triduani Jejunii Ordines Sacri conferebantur, aliis veró Sabbathis non item. *Cap.* 7. Dist. LXXV. quod, ut pluries dictum eſt, è Gelasio deſumitur.

Ex *Sacramentario* Gregor. & ex *Sacramentario* Gelasiano mox dictum diſcrimen clariùs patet; in eo enim Sabbathum illud dicitur Sabbathum in duodecim Lectionibus, quod Ordinationum Sabbathis proprium eſt.

Hinc ſunt, qui dicant Sabbathum ante Dominicam de Paſſione, Ordinationis diem non fuiſſe eo tempore, quo *Sacramentaria hac* ſcripta ſunt, quia Sabbathum in duodecim Lectionibus ibidem non inſcribitur, undè Gelasii Textum ſuprà citatum, aut ſuppoſititium, aut corruptum concludunt, quod cùm ſuſcepti Operis metas tranſgrediatur, diſcutiendum aliis relinquimus.

REGULA XXVIII.

Æſtivale Jejunium, ſive quarti menſis, anno 442. hebdomadâ Pentecoſten ſequenti jam celebrabatur. *Cap.* 5. Dist. LXXV. in quo S. Leo anno prædicto Jejunium illud, non ſolùm Jejunium Pentecoſtes, vocat, ſed illud explicans, poſt acceptum Spiritûs Sancti donum fieri dicit.

REGULA XXIX.

Ineunte ſæculo IX. nec Gallia, nec Germania hunc Romanæ Eccleſiæ uſum adhuc ſuſceperant. Infertur ex *Can.* 2. Dist. LXXV in quo *Conc.* Mogunt. *an.* 813. dictum Jejunium in ſecunda Junii hebdomada celebrari præcipit. Concilium autem hoc Gallis & Germanis commune fuit.

REGULA XXX.

Nec etiam ineunte ſæculo XI. uſum illum Germania ſequebatur.

Colligitur ex *Can.* 3. *ead.* Dist. in quo *Concilium* Salegunstad. *ann.* 1022. Jejunium Junii ſecundâ menſis hebdomadâ celebrari jubet, ſi primus illius dies, aut Feriâ quartâ, aut anteà occurrat; tertia verò hebdomada, ſi quintâ Feriâ, vel ſequentibus ceciderit; utroque tamen caſu ad ſolemnem Pentecoſtes hebdomadam Jejunium transfertur, ſi hebdomada Pentecoſtes proximè præcedenti juxta prædictam Regulam occurrat, idque quia Jejunium Quatuor Temporum cum Vigilia Pentecoſtes ſimul celebrari non debet; quod aliundè provenire non videtur, niſi ex Officii diverſitate.

REGULA XXXI.

Exeunte ſæculo XI. Eccleſiæ Romanæ uſus in Generalem Legem converſus eſt.

Colligitur ex *Can.* 4. Dist. LXXV. in quo Urbanus II. in *Concilio* Placent. *ann.* 1095. præcipit, ut hebdomada Pentecoſtes ſecundum jejunium fiat, quæ hebdomada alia non eſt, quàm illa intra quam Pentecoſtes Octava celebratur.

REGULA XXXII.

Quæ in Germania triſtitiæ ſigna remiſerat *Concilium* Salegunstad. ſi Jejunium ſecundum intra Octavam Pentecoſtes celebrandum foret, in aliis quoque Occidentis Regionibus eadem uſu remiſſa ſunt. Concilium autem illud remiſerat. I. Quòd Diaconi Dalmaticis non induantur. II. Quòd *Alleluia* non cantetur. III. Quòd genu flectatur, & *flectamus genua* dicatur. *Cap.* 3. Dist. LXXVI.

Uſum talem eſſe, qualis dictus eſt, adeò notum, ut qui id atteſtarentur Autores, fruſtrà allegarentur.

REGULA XXXIII.

Sub Alexandro III. Jejunium Junii ubique celebratum intra Pentecoſtes Octavam, ex Jure ipſo colligere fas eſt.

Capite 1. *De Tempor. Ordin.* Regula innititur; in eo Alexander III. *ann.* 1156. prohibet, ne Sabbatho Pentecoſtes Ordinationes Sacræ fiant, quia ſequenti ſeptimanâ ſolemnis Ordinatio fit.

Non obſtat, quòd Epiſcopo Anglo ſcribat; quod enim huic ſcribit, cuivis alii etiam ſcripſiſſet, ſi caſus occurriſſet, cùm illius ratio à locis pendere non videatur.

REGULA XXXIV.

Sæculo XI. antiquior Textus Juris nullus extat, qui hebdomadam, quâ Jejunia ſeptimi & decimi menſis celebranda ſint, determinet.

Colligitur ex eo quòd *Caput* 2. ex *Concil.* Mogunt. *ann.* 813. celebrato deſumptum omnium primum cuique Jejunio hebdomadam aſſignet, nempè tertiam Jejunio Junii, quartam Jejunio Septembris, ut primam primo, ſecundam ſecundo aſſignarat.

REGULA XXXV.

Determinato à prædicto Concilio inter Jejunia Quatuor Temporum Diſtinctionis ordine, nec faciliorem, nec clariorem ullum invenire licet.

Patet Regula ex eo quòd Concilium prædictum, cuique Jejunio aſſignet ejuſdem numeri hebdomadam, cujus eſt ipſum inter Jejunia memorata, quo nihil clarius faciliuſque excogitari nequit.

REGULA XXXVI.

Quem *Concilium* Moguntin. determinavit Ordinem, *Concilium* Salegunstad. *ann.* 1022. ſequens ita explicuit, ut tertium Jejunium, niſi poſt completam Septembris hebdomadam ſecundam; quartum verò ſemper finiatur Sabbatho ante Vigiliam Natalis Domini.

Explicationis hujus Cauſa: Si de hebdomadis inchoatis intelligeretur *Concil.* Moguntinum, ſæpè contingeret ut, *Verbi gratiâ*, Jejunium tertium ſecundâ hebdomadâ celebraretur; quartum verò tertiâ.

Si verò quartum ante Natalis Domini Vigiliam non finiretur, cùm iſtius Vigilia concurrere poſſet, quod ob maximam Officiorum diverſitatem fieri non convenit.

REGULA XXXVII.

Ut poſt completam Septembris hebdomadam ſecundam Jejunium tertium incipiat, menſem ante quartam hebdomadæ Feriam incipere, Jejunium verò non inchoari, niſi poſt devolutam bis Feriam, à qua menſis incipit, iſtâ excluſâ, requiritur. *Cap.* 3. Dist. LXXVI.

Regula patet, *Verbi gratiâ*, ex eo quòd ſi menſis à Feria quarta incipiat, & Jejunium ab illa ſecundo revertenti inchoetur, intra ſecundam hebdomadam Jejunium incipiet, ac ideò non in tertia, ſed in ſecunda Jejunium tertium celebrabitur; ſi verò poſt revolutam bis illam Feriam Jejunium inchoetur in tertia hebdomada, tertium Jejunium tunc verè celebratur: undè autem hoc, niſi quia poſt completam ſecundam hebdomadam, & revolutam bis Feriam à qua menſis incœpit, iſtâ excluſâ, celebratur. Quod de quarta Feria dictum eſt, de ſequentibus quoque dicendum. Undè fit, ut in ſeptennio in hebdomada tertia Septembris prædictum Jejunium ter celebretur, in quarta verò hebdomada quater.

REGULA XXXVIII.

Sæculo XI. exeunte omnes Occidentis Eccleſiæ eodem tempore tertium & quartum Jejunium celebraſſe, ſunt Textus qui evincant; qui verò hanc circa rem aliquid mutatum teſtetur, nullus extat.

In Can. 4. Dist. LXXVI. Urbanus II. *ann.* 1095. cuique Quatuor Temporum Jejunio ſuam aſſignans hebdomadam; poſt aſſignatas primo & ſecundo competentes, de aliis duobus, ut more ſolito fiant, præcipit: circa tertium ergo & quartum Jejunium Eccleſias omnes conſentire Urbanus ſupponit, cùm Conſtitutionis ſuæ alium non habuerit ſcopum quàm ut circa Jejunia Quatuor Temporum uſus in omnibus Eccleſiis unus idemque eſſet.

Mos autem de quo Urbanus, haud dubiè is erat, ut Autumnale Jejunium tertiâ vel quartâ Septembris hebdomadâ; Hiemale verò quartâ vel tertiâ Decembris, prout ſuprà expoſitum eſt, celebraretur.

REGULA XXXIX.

Prædictus hebdomadas, intra quas tertium & quartum Jejunia celebranda ſunt, computandi modus ſuam *Concilio* Salegunstadiensi debet originem, ſi ex Juris Textibus de hoc judicetur, tantique æſtimatus eſt, ut toti Occidentali Eccleſiæ communis factus ſit.

Prior Regulæ Pars: in nullo alio Textu, quàm qui è prædicto Concilio deſumitur, memoratus in Regula computandi modus reperitur.

Poſterior patet ex uſu jam veteri omnibuſque noto.

REGU-

REGULA XL.

Intermiſſum quandoque quatuor Temporum Jejunium propter concurrentem cum illo Feſtivitatem, ex nullo Juris Textu certò concluditur.

Non obſtat Regulæ *Can.* 31. *De Conſ.* DIST. V. in quo GREGORIUS VII. in Synodo Romæ celebrata Pontificatûs ſui *anno ſexto*, CHRISTI verò nati *ann.* 1078. præcipiens, ut Sabbatho quolibet à carne ubique abſtineatur, excipit caſum, quo major Feſtivitas eo die occurrit; nam I. Majorem Feſtivitatem toti Eccleſiæ communem Jejuniis Quatuor Temporum occurrere potuiſſe veroſimile non eſt, cùm ex antiquis Sacramentariis pateat majores Feſtivitates mobiles prædictis Jejuniorum diebus cadere non potuiſſe, neque etiam quæ certis diebus fixæ ſunt.

II. Si iiſdem diebus major Feſtivitas occurrere potuiſſet, objectus Textus non evinceret ob illam Jejunium intermittendum fuiſſe, cùm à carne abſtinentia faciliùs relaxanda ſit, quàm Jejunium.

III. In Conſtitutione GREGOR. de introducenda carnis abſtinentia agebatur in locis, qui illam nondum admiſerant, idcircò faciliùs potuit GREGOR. prædictum caſum excipere.

Nec dici poteſt, Jejunium, cùm ſit majus triſtitiæ ſignum, quàm ſimplex à carne abſtinentia, Feſtivitati majori magis adverſari, ideòque à fortiori Jejunium ceſſare debere quoties ceſſare debet illa abſtinentia; nam maximum eſt diſcrimen Jejunium inter & abſtinentiam, præſertim illud de quo agitur, cùm multò magis neceſſarium ſit, quàm abſtinentia, ac idcircò ut remittatur, multò major exigitur cauſa.

REGULA XLI.

Ex Corpore Juris Canonici colligere licet ante ſæculum XIII. Jejunia Quatuor Temporum ſoluta non fuiſſe, niſi veſperè.

Id oſtendere videtur *Caput* 13. *De Tempor. Ordinat.* in quo *ann.* 1200. INNOCENT. III. de Sabbatho Ordinationum loquens intelligendum tradit, eo tempore cœnâ tantùm hujus diei Jejunium ſolutum fuiſſe; cœnam autem veſpertinam eſſe refectionem nemo neſcit: in eo enim ait, *Sabbatho ante cœnam, ſicut & Dominicâ ante prandium, jejunos homines eſſe intelligi*; quâ oppoſitione Sabbathi contra Dominicam in eo ſita, quòd Dominicâ prandetur, Sabbatho verò tantùm cœnatur, ſatis patet veſpere tunc ſolutum fuiſſe Jejunium.

Nec obſtat, quòd *citatum Caput* de Sabbatho Ordinationum in Quadrageſima conſtituto intelligi poſſit; in illo ſiquidem nihil eſt, quod ad Sabbathum hujuſmodi illud reſtringat, quapropter intelligi quoque poteſt de Jejuniis Quatuor Temporum.

Dici non poteſt prædicti Sabbathi refectionem cœnam dictam, non ex eo quòd erat, ſed ex eo quòd antea fuerat; ut enim ad explicationem adeò violentam recurrere liceret, Mutinæ, cujus Epiſcopo INNOC. ſcribit, exeunte ſæculo XII. ante veſperam ſolutum Jejunium luce clariùs oſtendendum eſſet.

REGULA XLII.

Quo in Jejuniis Quatuor Temporum ciborum genere utendum erat, nullo Juris Textu determinatur.

De illis Jejuniis loquentes Textus, nec in genere, nec in ſpecie de cibis utendis meminerunt. Hinc quoad hunc articulum communi Jejuniorum Legi ſubjiciebantur prædicta Jejunia: Lex autem illa duplex erat, ſcripta & non ſcripta: Quæ ſcripta erat, dum *De Quadrageſima*, expoſuimus, quæ & qualis fuerit: Lex non ſcripta, ſive Conſuetudo, cùm de illa nullus Juris Textus meminerit, dicere non potuimus.

SECTIO XV.

Regulæ de Quadrageſima è Corpore Juris Canonici, Concilioque* TRIDENTINO *deſumptæ.

In Regulis circa Quadrageſimam notandum: I. Quæ præcedunt, nempè Septuageſima, Sexageſima, Quinquageſima, illarum ſignificatio, origo, antiquitas, necnon quòd cuique peculiare eſt: II. Quæ comitantur, nimirùm quot diebus conſtet, varius uſus circa illum numerum, quot Ordinationes in ea fiant? Quid certum, quid incertum, circa Textus de illis loquentes? An Feria quinta alicubi non ſit jejunata? An abſtinentia ſervata ſemper diebus Dominicis? Undè Feſta in ea non celebrentur? Quid peculiare illi circa pœnitentiam publicam, pœnitentium reconciliationem, confectionem Chriſmatis, Baptiſma ſolemne, ceſſationem Sacrificii Miſſæ certis diebus, qualitatem ciborum, unitatem refectionis, originem Collationis vetuſtam, illius verbi acceptionem eo ſenſu quo nunc ſumitur? Quid peculiare Africanis circa Feriam quintam hebdomadæ Sanctæ? quid eidem diei & duobus ſequentibus ubique? Quot diſcrimina inter Græcos & Latinos circa illam? III. Quæ illam ſequuntur, ſcilicet Paſcha Dominica in Albis, permiſſio nuptiarum ab illo die, celebratio Feſtorum quæ in hebdomada Sancta occurrerunt, Quinquageſima Sancta.

REGULA I.

Qui de Quadrageſima expreſsè loquatur antiquior Juris Textus nullus quàm *Cap.* 3. DIST. XVIII. deſumitur è *Concilio* NICÆNO *ann.* 325.

Non obſtat *Cap.* 8. *De Conſ.* DIST. III. quòd à PITHÆO *ann.* 320. collocatur; nam *Concilium* LAODICENSE, à quo deſumitur, juxta ſaniorem ſententiam *ann.* 360. celebratum eſt.

Non obſtat *Cap.* 8. DIST. XXX. *è Concilio* GANGRENSI *an.* 324. celebrato deſumptum, in quo Concilium communia Eccleſiæ Jejunia rejicientes damnat: Nam 1. etſi per Jejunia illa Quadrageſimam Concilium intelligeret, de Quadrageſima tamen expreſsè non loquitur. 2. Per Jejunia prædicta Quartæ & Sextæ Feriæ Jejunia intelligere poteſt Concilium, cùm tunc temporis (ut ſuo loco oſtenditur) communia eſſent Feriarum iſtarum Jejunia.

Non obſtat *Can.* 68. APOSTOLOR. qui Sacram Quadrageſimam non jejunantes punit; nam præterquam quod quo tempore facta ſit Canonum Apoſtolorum Collectio neſcitur, credere eſt citatum Canonem ſæculo VI. nondum inter Apoſtolicos relatum fuiſſe, cùm illo ſæculo è Græco ſermone, qui circumferebantur Canones Apoſtolicos, in Latinum vertens DIONYSIUS EXIGUUS, hunc aliis non junxit: De origine hujus Collectionis fuſiſſimè actum in *prima* TOM. I. *Parte*.

Non obſtat *Caput* 4. DIST. IV. in quo TELESPHORUS *ann.* 147. de Jejunio ſeptem hebdomadum à Clericis obſervando mentionem facit; notiſſima enim res eſt Textum hunc adulterinum. Nec dici poteſt à Divo AMBROSIO *Cap.* 5. *ead.* DIST. illum citari, cùm Sermones eo loci S. AMBROSIO adſcripti adulterini quoque ſint.

REGULA II.

Paucioribus quàm quadraginta diebus compoſitam fuiſſe Quadrageſimam, nullus Juris Textus ullo modo teſtatur, ſed extant, qui pluribus & conſtitiſſe & conſtare debere non obſcurè docent.

Ex ſequentibus patebit,

Digitized by Google

REGULA III.

Quinquageſima, tamquam labor quo denarius lucro ſit, haberi poteſt, quinquageſima verò Paſchalis tamquam denarius ipſe. *Cap.* 24. DIST. V. *De Conſ.*

REGULA IV.

Plurimis ex Juris Textibus colligitur prioribus Eccleſiæ ſæculis, ut & poſterioribus, Quadrageſimæ Jejunium præceptum fuiſſe.

REGULA V.

Qui id oſtendant alii non extant Juris Textus quàm ſequentes.

Caput 8. *De Conſ.* DIST. III. ſuprà citatum in quo, qui aliquem Quadrageſimæ diem ſine juſta cauſa non jejunat, totam Quadrageſimam inhonorare dicitur, inhonorari autem res nulla poteſt, niſi per honoris debiti injuſtam denegationem.

Caput 8. DIST. XXX. etiam citatum, quo commune Eccleſiæ Jejunium, quale Quadrageſimale, contemnens Anathemate plectitur.

Caput 9. *De Conſ.* DIST. III. in quo *Concilium* AGATHENSE *ann.* 506. præcipit, ut omnes Eccleſiæ filii totâ Quadrageſimâ jejunent, atque ad id Ordinatione Sacerdotali, & diſtrictionis comminatione adſtringantur; Canonis ſenſus prout à Correctoribus Romanis reſtituitur, relatus eſt.

Si *Capit* 5. *ead.* DIST. vera GRATIANI lectio eſſet, legendumque foret *Quadrageſima ſolemnitate*, non *Quinquageſima*, *Concilium* AURELIANENSE I. *ann.* 511. eo loci evidenter doceret Quadrageſimæ obſervationem præceptam eſſe, cùm Quadrageſimæ ſolemnitatem in Civitate tranſigere juberet, cùmque res devotioni relicta hoc illove loco fieri nullatenùs præcipiatur, niſi insertâ ſaltem conditione ſi fiat; ſed juxta Romanæ Correctionis notam *Quinquageſima* legendum eſt. Atque ſenſus eſſe videtur Pentecoſtes Feſtum, ſicut Natalis & Paſchæ Feſta, in Civitate celebranda eſſe.

In *Capite* 16. *De Conſ.* DIST. V. S. GREGORIUS *ann.* 593. vetat, ne Quadrageſimæ Jejunium ullo modo ſolvatur, idque quia per Quadrageſimam dierum decima ſolvitur, eaque perinde ac bonorum decima debeatur.

In *Capite* 6. DIST. IV. idem GREGORIUS *ann.* 603. diem quo Clerici Quadrageſimam, diem quoque quo Laici illam incipere debeant, præſcribens, utriſque præceptum eſſe manifeſtè inſinuat.

In *Capite* 50. *De Conſ.* DIST. I. THEODULPHUS *Aurelianenſis ann.* 797. quâ horâ & quomodò Quadrageſimæ ſolvendum ſit Jejunium definiens, præceptum eſſe indigitat.

In *Capite* 4. DIST. IV. Pſeudo-TELESPHORUS, qui ſæculo IX. vixiſſe creditur, ſupponens Laicos ad ſex hebdomadarum Jejunium adſtrictos fuiſſe, ut Clerici iis hebdomadis ſeptimam addant, præcipit, ejuſque rei hanc affert rationem, Clericos, ſicut Ordine, ita & vitâ à Laicis diſtinguendos eſſe.

Eodem ſæculo Pſeudo-EUSEBIUS Papa, *Capite* 17. *De Conſ.* DIST. V. generatim docens Jejunia Eccleſiæ ſine rationabili neceſſitate ſolvenda non eſſe, Quadrageſimam, quæ illorum præcipuum eſt, præceptam eſſe manifeſtè oſtendit.

Ab INNOCENTIO III. Cap. 2. *De Obſervat. Jejun.* quæritur, cui pœnitentiæ ſubjiciendi ſint, qui diebus Quadrageſimalibus, tempore quo tantæ famis inedia ingruebat, quòd magna pars populi propter inopiam annonæ periret, carnes comedere coacti fuerant?

Quæſtionis autem hujus propoſitione manifeſtum ſit, tunc creditum fuiſſe nedum Quadrageſimam præceptam eſſe, ſed etiam rigidum à Deo præceptum hoc eſſe, ut urgens neceſſitas ab eo non excuſaret.

REGULA VI.

Qui diſtinctè dicat ab omnibus Quadrageſimam jejunandam Textus Juris unus eſt, nimirum *Cap.* 9. *De Conſ.* DIST. III. Cæteri qui jejunandam quoque dicunt, indiſtinctè loquentes, ad omnes id extendi oſtendunt.

REGULA VII.

A Quadrageſimæ præcepto Textus Juris nullus alios quàm infirmos nominatim excuſat, diràque fame preſſos: Qui autem infirmos eo modo excipit, unus eſt, nempè *Cap.* 16. *De Conſ.* DIST. V. Qui verò fame preſſos, etiam unus eſt, nimirùm *Cap.* 2. *De Obſervat. Jejun.*

REGULA VIII.

Præter prædictos alii non obſcurè, ſed generatim tantùm in eodem Jure excipiuntur, nempè quicumque in neceſſitate rationabili conſtituti ſunt. *Cap.* 17. *ead.* DIST. quales quicumque ſine gravi ſalutis ſuæ periculo jejunare non valent, nam hujuſmodi neceſſitas omninò rationabilis eſt: Hinc pueri, ſenes, nutrices, mulieres gravidæ, artifices, à Jejunio excepti fuere; quæ exceptio valere non videtur, niſi prædicto periculo Jejunium illos exponere à viris peritis probiſque judicetur.

De pueris Eccleſiæ Conſuetudo invaluit, ut niſi poſt completum vigeſimum primum annum ad Jejunium indiſtinctè non obligentur.

REGULA IX.

Quadrageſimalis Jejunii cauſa duplex in Corpore Juris refertur; nempè quòd dierum ſolvendæ ſint decimæ, quòdque Sacrum CHRISTI Jejunium quadragenarium pro hominum infirmitate imitandum ſit. *Cap.* 16. *De Conſ.* DIST. V.

REGULA X.

Longiorem Clericorum quàm Laicorum Quadrageſimam aliàs fuiſſe certum eſt, ſed quo illud diſcrimen tempore cœperit, ex nullo Juris Textu certò colligi poteſt.

Prior Pars patet ex *Cap.* 6. DIST. IV. in quo GREGORIUS I. AUGUSTINO Anglorum Epiſcopo ſcribens *ann.* 603. hæc habet: *Sacerdotes & Diaconi & Reliqui omnes, quos Dignitas Eccleſiaſtici Gradûs exornat, à Quinquageſima propoſitum jejunandi ſuſcipiant, quo & aliquid ad penſum Sanctæ Inſtitutionis adjiciant, & illorum, qui in Laicali Ordine conſiſtunt obſervantiam, ſicut loco, ita & Religione, præcellant.*

Alii quoque Textus extant, in quibus idem clarè legitur, nimirùm *Capita* 4. *&* 5. *ead.* DIST. in quorum priori Pſeudo-TELESPHORUS hæc dicit; *Statuimus, ut ſeptem hebdomadas plenas ante Sanctum Paſcha omnes Clerici in ſortem Domini vocati à carne jejunent, quia ſicut diſcreta eſſe debet vita Clericorum à Laicorum converſatione, ita & in Jejunio debet eſſe diſcretio:* In poſteriore Pſeudo-AMBROSIUS ſic loquitur: *Quadrageſima ſex ſeptimanas habet*, cui addit TELESPHORUS Pontifex *ſeptimam hebdomadam, & vocatum eſt hoc tempus Quinquageſima.*

Textus autem hi, etſi ſuppoſititii, ſuam tamen habent vim ad oſtendendum prædictum diſcrimen extitiſſe; ad hoc enim ſuppoſiti videntur, ut inſtitutæ jam rei illuſtres Autores, confirmatoreſque darentur.

Quòd autem hujus diſcriminis prima origo ex

nullo

nullo Juris Textu certò colligitur, patet ex eo quòd Textus, qui de illo loquantur, tres tantùm ſunt, iique ſoli qui relati ſunt; horum autem Textuum ſecondus & tertius Autores habent incertos; ſi à Pſeudo-Isidoro confecti ſunt, nullius roboris ſunt ad prædicti diſcriminis originem detegendam, cùm ſæculo VIII. vel IX. prædictus impoſtor vixerit, eoque ſæculo jam antiqoom fuiſſe ſæpiùs memoratum diſcrimen, primus Textus demonſtret; ex iſto verò hanc differentiam ortum habuiſſe veroſimile non eſt, quia S. Gregorius prudentior erat quàm ut perfectionis inſtitutionem in populo adhuc ferè Neophito inciperet. Præterea in cæteris rebus Eccleſiæ Romanæ uſum, quoad populi locorumque qualitas ferebat, inſtituendum curat, in iſta verò novum quid inſtituiſſe, quis credet? Incerta ergò prædicti diſcriminis ætas, ſed vetuſtior S. Gregorio ideòqoe ſæculo VII.

REGULA XI.

Clericorum quàm Laicorum Jejunium unâ tantùm hebdomadâ longius erat.

S. Gregorius citato loco id docet, præcipiens Clericis ut Jejunium à Quinquageſima inciperent, Laïcos verò à Quadrageſima incipere ſat eſſe inſinuat; id unum ſiquidem in Laïcorum uſu reformatum valet, quòd de Dominica Quadrageſimæ vel carne abſtinerent, vel ſaltem uſque ad medias noctes ſeſe non ingurgitarent, tantâque intemperantiâ ſacræ abſtinentiæ obſervationem non ſuſciperent.

Citati alii Textus præfatam diſcrimen in eo quòd dictum eſt poſitum fuiſſe clariùs demonſtrant, ita ut ea de re dubitare non liceat.

Non obſtat quòd ſuppoſititii ſint; cùm probabilis ſuppoſitionis cauſa non alia videatur quàm ut receptus uſus tamquam ab Apoſtolis, illorumve proximis Succeſſoribus inſtitutus haberetur, eaque de cauſa accuratiùs ſervaretur; vix enim credi poteſt impoſtorem ſolâ voluptatis causâ hos Textus confinxiſſe, alium verò finem pravum habuiſſe res ipſa non fert: qooad bonos fines, vel allatum, vel ut prædictus uſus ſtatueretur, habere debuit; de poſteriori nulla veri ſpecies; quomodò enim ſperare potuit ut ignotus perfectioribus Eccleſiæ ſeculis VIII. vel IX. ſæculo adeò imperfecto ſtabiliretur?

REGULA XII.

Prædictum diſcrimen non cuivis Occidentis Eccleſiæ probatum fuit.

Ex *Cap.* 6. *De Conſ.* Dist. III. colligitur; in eo enim prohibet *Concilium* Aurelianense I. *ann.* 511. omnibus Sacerdotibus, ne ante Paſchæ ſolemnitatem Quinquageſima teneatur. Hinc patet ineunte ſæculo VI. memoratum diſcrimen jam notum fuiſſe.

Factæ autem à *Concilio* Aurelianensi prohibitionis ratio ex eo deſumi potuit, quod etſi in Quinquageſima quid perfectius ſit, cùm longius tempos pœnitentiæ conſecret, conformior tamen Jejunii iſtius fini Quadrageſima quàm Quinquageſima, cùm Quadragenario Christi Jejunio magis reſpondeat, ad cujus imitationem Quadrageſima inſtituta eſt.

REGULA XIII.

Ex diebus, quos juxta diverſos Eccleſiarum uſus Quadrageſimæ addere vel non addere debebant Clerici, major Pars omnibus Fidelibus ſuccedente tempore præcepta eſt.

Colligitur Regula ex *Capite* 16. *De Conſ.* Dist. V. in quo S. Gregorius dicit: *Quadraguita diebus Jejunio conſecratis quatuor addi, ut Dominicorum Dierum, quibus non jejunatur, locum ſuppleant.*

Colligitur etiam ex *Capite* 64. Dist. L. quo docemur in capite Jejunii Quadrageſimalis ſolemnem pœnitentiam impoſitam fuiſſe, atque inter ea, quæ hac in ceremonüs ſervabantur multa fuiſſe, quæ Dominico die congruenter non fierent, utpotè triſtitiæ plena, undè inferre licèt à die Dominico Quadrageſimam tunc temporis non incœpiſſe.

REGULA XIV.

Circa tempus, quo prædicta additio facta ſit, hoc unum habemus, ex citatis Textibus tranſitoriè conſideratis colligi ſæculo VI. jam factam eſſe; attamen certum non eſſe tunc temporis jam extitiſſe, ſi Textus criticè diſcutiantur.

Prior Pars Regulæ patet ex eo quòd Textus Prior à Pithæo collocetur *ann.* 593. Poſterior verò *ann.* 506.

Altera Pars deducitur ex eo quòd in ipſa S. Gregorii *Homilia* 16. *in Evangelia*, ex qua quidquid in Priori Textu legitur, ſi additionem excipias, deſumptum videtur: Prædicta additio nedùm non reperiatur, ſed etiam Gregorii menti verbiſque contraria ſit; nam 1. Citata Homilia circa Evangelium primæ Dominicæ Quadrageſimæ verſatur, atque in ea Gregorius expreſsè dicit ab illa Dominica Quadrageſimam inchoari, ab hac die ſex hebdomadas, quæ Jejunio conſecrantur, tamquàm anni decimæ, computari.

Noo obſtat quòd in Gregoriano *Sacramentario* Feriâ quartâ ante prædictam Dominicam Caput Jejunii vocetur, quòdque io Miſsâ hujus diei & ſequentium uſque ad Dominicam, de Jejunio mentio fiat, quia, ut Hugo Menardus in Miſſam prædictæ quartæ Feriæ obſervat, poſt Gregorii obitum ipſam additam, idque ex citata Homilia oſtendere conatur. Eadem Pars etiam colligitur ex eo quòd Textus poſterior in *Concilio* Agathensi non reperiatur, nec inter ea, quæ ad illud verè pertinent, nec inter ea quæ huic Concilio adſcribuntur, ut apud Labbæum videre eſt. Prætereà *Canon* 63. Dist. L. qui citatum immediatè præcedit in *Concilio* Agathensi invenitur, & in eo pœnitentiam imponendi forma traditur, ac etiam nonnulla, quæ in ſequenti extant, paulò aliter refert.

REULA XV.

Ante ſex priora Eccleſiæ ſæcula Quadrageſimæ tempori proprios cibos extitiſſe varii Juris Textus demonſtrant.

REGULA XVI.

Textuum hujuſmodi duplex eſt genus, alii nempè qui id in genere teſtantur; alii qui cibos illos nominatim recenſent.

Prioris generis ſunt *Canon* 8. *De Conſ.* Dist. III. in quo *Concilium* Laodicense *ann.* 360. celebratum, per Quadrageſimale Jejonium eſcis abſtinentiæ convenientibus, *id eſt*, aridioribus, utendum dicit.

Hoc in loco Pithæus notat illa verba, *id eſt aridioribus*, ſuo Codici deeſſe; attamen juxta communiorem interpretationem Concilium aridiorum uſum eo tempore præcepit, poſt illa verba *totos quadraginta dies jejunare oportet*, hæc addens *aridis veſcentes*; per *arida*, panis, aqua, ſal, & alicubi etiam legumina intelliguntur. Thomassinus *Part.* 1. Cap. 12. *De Jejun.* Cap. 8. Caus. VIII. Quæst. II. Jejunii in pane, aqua, ſale meminit. *Canon.* 3. *De Conſ.* Dist.

Dist. IV. ejuſdem eſt generis ; in hoc enim *Concil.* Aurelianense I. præcipit, ut Rogationum diebus Quadrageſimalibus eibis Fideles utantur.

Poſterioris generis ſunt : I. *Can.* 7. *De Conſ.* Dist. III. in quo Martinus Brachar. *ann.* 572. *Canon.* 50. Laodic. *Concilii* referens hæc Concilii verba *aridis veſcentes* juxta Pithæi Lectionem ſic interpretatur : *Sicera abſtinentes ; ſicera autem ut Hebræo Sermone, ſic & Eccleſiaſtice interpretatur, potio omnis quæ inebriare poteſt.*

II. *Canon.* 6. Dist. XXXV. *Canon.* 5. Dist. IV. in quo S. Gregor. *ann.* 603. de Quadrageſima August. ſcribens hæc habet : „ Par eſt autem, ut quibus „ diebus à carne animalium abſtinemus, ab omni- „ bus quoque quæ ſementinam carnis trahunt ori- „ ginem, jejunemus, à lacte videlicet, caſeo & „ ovis . . . Cæterùm piſcium eſus ita Chriſtiano re- „ linquitur, ut hoc ei infirmitatis ſolatium, non „ luxuriæ pariat incendium ; denique qui à carne „ abſtinet, nequaquam ſumptuoſiora marinarum „ belluarum convivia præparet . . . vinum quoque ita „ bibere permittitur, ut ebrietatem omninò fugia- „ mus, alioquin ut omnia quæ libent corpori, ſimi- „ liter faciamus „.

Cibi ergo quos ex relato loco Quadrageſimæ diebus prohibitos fuiſſe colligere licet, ſunt caro animalium, lac, caſeus, ova, piſces, quorum eſus luxuriam provocare poſſet, belluæ marinæ nimii ſumptus, vinum non tanquam infirmitatis remedium, ſed prout lætitiæ ſignum, ideòque ultra naturæ neceſſitatem ſumptum.

REGULA XVII.

Quicumque Juris Textus, qui refectionem, quâ Jejunium Quadrageſimale ſolvitur, *Cœnam* vocant, quique veſperè ſolvendum Jejunium docent, unicam Jejuniorum diebus refectiooem fuiſſe demooſtrant.

Prioris generis ſunt *Caput* 13. *De Tempor. Ordin.* Poſterioris ſunt *Canon.* 50. *De Conſ.* Dist. I.

REGULA XVIII.

Refectiunculæ quam *collationem* vocant in Jure nulla mentio, nec eſſe potuit ante ſæculum XIII. in eo tamen vox eodem penè ſenſu uſurpatur.

Prima Pars pro certa habenda donec contrarium appareat.

Secunda patet ex *Capite* 13. *De Tempor. Ordin.* in quo Innoc. III. *ann.* 1200. Cœnâ Jejunium ſolvi conſueviſſe teſtatur.

Tertia colligitur ex *Canone* 9. Dist. XLII. cujus hæc ſunt verba : „ Quando Preſbyteri per Kalendas ſimul „ conveniunt, poſt peractum Divinum Myſterium „ ad neceſſariam collationem, non quaſi ad plenam „ refectionem, ſed quaſi ad prandium ibi ad ta- „ bulas reſideant „ ; quid enim illa non plena refectio collatio tunc dicta quàm refectiuncula, & quæ nunc quoque *collatio* dicitur, quoad quantitatem ſaltem non abſimilis.

REGULA XIX.

Quandiu Jejuniorum diebus unica eaque veſperè ſumpta eſt refectio, nullum potuit eſſe dubium an liquidum Jejunium frangeret.

Infertur ex *Capite* 13. *De Tempor. Ordin.* in quo jejunantes uſque ad cœnam jejuni ſupponuntur & dicuntur, etiam quoad Sacram Communionem; Jejunus autem non eſt qui bibit, nec unquam dictus eſt.

REGULA XX.

Poſt permiſſam ab Eccleſia refectiunculam veſpertinam, quæ *collatio* dicitur, exrra refectionis horas bibere, æquè ac anteà vetitum fuit.

Hanc firmat Regulam Bonifac. Juris Regula 15. *De Regulis Juris in* 6. ſi enim odia reſtringi convenit, prædicta licentia cùm odioſa ſit, reſtringenda eſt, ac conſequenter extra hanc refectiunculam potus non permittendus, ſicut quandò refectio unica erat, extra illam bibere non licebat.

REGULA XXI.

Extra refectionis horas à potûs abſtinentiâ ſola vera urgenſque neceſſitas excuſat, ſervatâ debitâ proportione, nam ſola hæc neceſſitas à carnis abſtioentia excuſat.

Colligitur ex *Capite* 2. *De Obſervat.* in quo æquè ac carnis eſus prohibetur. Exceptio petitur ex eo quòd, *verbi gratiâ*, potus aquæ minùs nutriat ac delectet, quàm eſus carnis, ideòque Jejunio minùs adverſatur, proindèque minor neceſſitas ad potum aquæ quàm ad eſum carnis.

REGULA XXII.

Ex incluſis in Corpore Juris Textibus certò colligirur apud Catholicos à Quadrageſimæ Jejunio diem Dominicum ſemper & ubique exceptum.

Ex dictis, dum *De Feſtis*, patet Regula, hîc enim oſtenſum eſt à Jejunii præcepto ſemper & ubique exceptum fuiſſe diem Dominicum.

Prætereà extant Textus, qui nominatim illum excipiant : Tales ſunt : I. *Canon* 9. *De Conſ.* Dist. III. in quo *Concilium* Agathense præcipit, ut ſingulis diebus Quadrageſimæ jejunetur, exceptis Dominicis.

II. *Canon.* 16. *De Conſ.* Dist. V. in quo S. Gregorius expreſsè dicit è Quadraginta abſtinentiæ diebus Dominicos ſex dies ſubſtractos.

Extant quoque alii Textus, qui idem non obſcurè inſinuant ; nam *Canon* 65. Apostol. ab exemptione à Jejunio apud Græcos Dominico & Sabbatho competenti Sabbathum magnæ hebdomadæ excipiens, nullum verò diem Dominicum, oſtendit quemvis diem Dominicum à Jejunio pariter exemptum eſſe.

REGULA XXIII.

À Quadrageſimali abſtinentia Textus Juris nullus diem Dominicum expreſsè eximit ; ſunt è contra qui abſtinentiæ huic illum ſubeſſe declarare videntur.

Regulæ Pars Prior certiſſima eſt.

Poſteriori verò favet : I. *Canon* 8. *De Conſ.* Dist. III. in quo *Concilium* Laodic. præcipit, ut per totam Quadrageſimam cibis aridis Fideles veſcantur.

Non obſtat ; quòd idem Canon etiam jubeat ; ut totâ Quadrageſimâ jejunetur, & tamen à Jejunio diem Dominicum exceptum oſtendimus ; magnum enim eſt diſcrimen inter abſtinentiam & Jejunium, cùm extent Juris Canones, qui diem Dominicum à Jejunio expreſsè eximunt ; nullus verò ſit, qui illum abſtinentiæ Quadrageſimali abſtrahat : nam *Can.* 16. *De Conſ.* Dist. V. in quo dies Dominici ab abſtinentia excepti dicuntur, pro Jejunio abſtinentiam uſurpat ; idem de aliis ſimilibus Textibus dicendum. Nec dici poteſt, Textus Dominicum diem à Jejunio eximentes abſtinentiam in Jejunio comprehendere ; etſi enim Jejunium ſecum abſtinentiam trahat, quandò

agitur de Jejunii præcepto, illam non trahit quandò agitur de exemptione à Jejunio, idque quia ſine abſtinentia Jejunium eſſe non poteſt, abſtinentia verò remanere poteſt ſublato Jejunio, ut patet ex Litaniis majori & minori, & ex Feria ſexta & Sabbatho.

II. Favet *Canon* 7. *ead.* Dist. in quo Martinus Bracharensis idem ferè omninò dicit ac citatus Laodicensis *Canon*.

III. Favet *Canon* 49. *De Conſ.* Dist. I. in quo *Concilium* Africanum *anno* 404. die Cœnæ Domini Jejunium relaxat, permittens etiam eo die à non jejunis celebrari; quemadmodum enim relaxato eo die Jejunio, abſtinentia non relaxabatur, ita nec exemptus à Jejunio dies Dominicus ab abſtinentia quoque eximebatur.

IV. Favent Textus quicumque quadraginta dies pœnitentiæ conſecrandos docent, idque quia totidem Jejunio Christus conſecravit; qualis inter alios *Canon* 16. *De Conſ.* Dist. V. Hinc enim ſequi videtur Dominicos Quadrageſimæ dies in abſtinentia ſaltem tranſigendos fuiſſe.

Non obſtat, quòd noſtri Jejunii cum Christi Jejunio comparatio ad partem quam Textui aſſutam diximus, pertineat, nempè ad illam, quæ quatuor dierum additionem Quadrageſimæ factam reſpicit; prædictâ ſiquidem comparatione in eadem Homilia Gregorius utitur, ſed alium ob finem, nimirùm ut ex quadragenario Christi Jejunio, ſicut & ſimilibus Mosis & Eliæ Jejuniis, oſtendat Chriſtianos quadragenariam pœnitentiam convenienter peragere: Impoſtor verò Christi exemplo utitur ad oſtendendum juſta de cauſa quatuor dies Quadrageſimæ addi, ut Dominicorum dierum quibus non jejunatur, locum ſuppleant.

V. Ejuſdem Regulæ Poſteriori Parti maximè favet *Canon* 5. Dist. IV. in quo prima Dominica Quadrageſimæ Laicos plus ſolito carnium cibos appetiiſſe, novâque aviditate ad medias noctes ſeſe ingurgitaſſe refertur; quæ enim hujus deteſtandi abusûs probabilior cauſa cogitari poteſt quàm quadragenaria, quæ hunc diem ſequebatur, à carnibus abſtinentia? verone ſimile eſt tantam carnium aviditatem à continuata ſex dierum ab illis abſtinentia genitam fuiſſe?

Nec dicas per ſex priora Eccleſiæ ſæcula abſtinentiam Feſtivitati conjunctam inauditam eſſe; nam *Concilium* Aurelianense *anno* 511. ſimilis abſtinentiæ meminit, cùm per triduum Rogationum, quo opera omnia etiam domeſtica ceſſare vult, Quadrageſimalem abſtinentiam præcipiat.

Contra Poſteriorem hanc Regulæ Partem plura objici poſſunt: I. Sæculo XI. in quo obſcura de Feſtorum prærogativis circa Jejunium & abſtinentiam antiquæ diſciplinæ veſtigia vix remanebant, Gregorius VII. in *Concilio Generali* Romæ *habito anno* 1078. carnium eſum die Sabbathi prohibens, caſum quo major eo die Feſtivitas occurrerit excipit. Sed Objectionis hujus nulla vis; nec enim de Quadrageſimæ tempore agitur, cùm omninò improbabile ſit ſæculo XI. extitiſſe, qui die Sabbathi Quadrageſimalis carnes comederent, nec de Feſto communi, quales dies Dominicus, ſed de Solemni quod rarum eſt, rariùſque die Sabbathi contingit. Præterea etſi Gregorius VII. ab abſtinentia exemerit diem Sabbathi, in quo occurrit major Feſtivitas, inauditum quòd dies Sabbathi, in qua occurrerit Feſtum Annunciationis, quod inter majora non minimum eſt, exemptus fuerit à prædicta abſtinentia.

II. Ob eaſdem cauſas ceſſare debet abſtinentia die Dominico, ob quas eo die ceſſare debet Jejunium, nempè quòd lætitiæ dies ſit quòd errores Manichæorum ac Eustathianorum die Dominico prava de cauſa jejunantium horrore proſequendi ſint; propter cauſas autem illas Dominici Quadrageſimæ dies Jejunio eximuntur, ergo & abſtinentia quoque eximatur oportet. Sed ſi Dominicus dies lætitiæ dies ſit, ſinguli Quinquageſimæ dies læti quoque dies eſſe debebant; attamen tres Rogationum dies ineunte ſæculo VI. in Quadrageſimali abſtinentia tranſigendi erant. *Cap.* 3. *De Conſ.* Dist. III. Præterea Quadrageſimæ tempus cùm pœnitentiæ conſecratum ſit, hujus temporis lætitia, triſtitiæ commixta eſſe debet, ideòque ſi diebus Dominicis Jejunii exemptione ſignificetur lætitia, iiſdem diebus per abſtinentiam triſtitia ſignificanda eſt.

Prædicti errores Quadrageſimæ obſervatione poſteriores ſunt, undè propter illos à carne abſtinendi uſus etiam die Dominico immutandus non erat.

III. Vigiliæ, quæ die Dominico occurrebant, ſub Alexandro III. nedum non jejunabantur, ſed nec etiam abſtinentia die Dominico ſervabatur. Verùm hinc pro Quadrageſimæ Dominicis nihil concludere licet; nam præterquam quod circa Vigiliam, quàm circa Quadrageſimam faciliùs diſpenſatur, cùm longè ſtrictioris ſit obligationis Quadrageſima quàm Vigilia, diebus Dominicis Quadrageſimæ non ideò abſtinentia ſervatur, quia in his occurrunt Jejunia Quadrageſimalia, ſed quia ad quadragenariam, quæ pœnitentiæ conſecratur, pertinent. Objecta comparatio peccat etiam in eo quòd, Vigilia occurrens die Dominica transferri poteſt in diem præcedentem, & tranſlatio Jejunii ſine tranſlatione abſtinentiæ fieri nequit; abſtinentia verò Quadrageſimalis occurrens die Dominico transferri non valet in diem præcedentem, huic abſtinentiæ, necnon & Jejunio, jam addictam.

REGULA XXIV.

Præter Dominicum à Jejunio Quadrageſimali, Sabbathum quoque Græci eximunt. *Can.* Apostolorum 65. Latini è contra Jejunio illud expreſsè ſubdunt. *Cap.* 9. *Conſ.* Dist. III.

REGULA XXV.

In Quadrageſima Feſtorum celebratio; nullo Juris Textu præcipitur, nullo expreſsè permittitur, quibuſdam verò prohibetur.

Prima & ſecunda Pars pro certis habendæ ſunt donec contrarios Textus occurrat, qualis hactenus nullus repertus eſt. Hinc quibus Feſta inſtituendi poteſtas competit monentur, ne quæ inſtituent Quadrageſimo tempore, aliove ſimili collocent.

Tertia Pars patet ex *Canone* 8. Caus. XXXIII. Quæst. IV. in quo *Concilium* Laodicense *anno* 360. hæc habet: *Non oportet in Quadrageſima Natalitia ulla celebrare.* Senſum, non verba, retuliſſe videtur Gratianus, & duos Canones ſimul junxiſſe; per hæc enim verba, *qualibet Natalitia*, non obſcurè inſinuat ſe tàm Sacra quàm profana intelligere: Sacra autem aliud non ſunt quàm Sanctorum Feſta.

Patet etiam ex *Canone* 9. *ead.* Caus. et Quæst. in quo Martinus Bracharensis *anno* 572. *Concilii* Laodicensis Canonis mox relati verba refert, eique alium ejuſdem Concilii adjicit: „ Non „ licet in Quadrageſima Natalitia Martyrum cele„ brare, ſed tantùm Sabbatho & die Dominico „ pro commemoratione eorum oblationes offerri, ſed „ nec Natalitia . . . . . in Quadrageſima celebrare „ liceat „.

Totum Martini Textum tranſcripſimus, quia præcedentem explicat, quæque circa illum diximus confirmat.

Ob alias quoque cauſas illum exſcribere debuimus, multa

Digitized by Google

multa enim ſcitu digna docet, nimirùm: I. Diebus Jejunii pro Sanctis Miſſas celebrare non licuiſſe, ſed pro eorum Commemoratione offerri potuiſſe Sabbatho, & Dominicâ: II. Feſtorum Celebrationem tunc temporis prohibitam fuiſſe, non ſolùm quia Jejunia non comparerentur, ſed etiam quia ſine Miſſa celebrari non conveniebat, Miſſam autem Sanctorum eo tempore dicere non dicebat: III. Sabbathum & Dominicam Deo, Christove, adeò non conſecrata fuiſſe, ut iiſdem diebus Sanctorum Commemorationem facere non liceret: IV. Sanctorum Feſta ſæculo IV. jam conſuevisse, ſed ſolùm Martyrum: V. Sanctorum Martyrum Feſta Natalitia dicta, quia eo die fit quoad vitam æternam nati ſunt: VI. Quadrageſimæ tempore apud Græcos ſolis Sabbatho & Dominicâ Miſſam celebratam fuiſſe: VII. Per alia Natalitia, quæ etiam celebrari vetat, intelligi poſſunt dies Natales, tùm Reipublicæ adminiſtratorum, tùm privatorum; intelligi quoque poſſunt dies Epiſcoporum Conſecrationum, quia cùm eo die Rempublicam Sacram adminiſtrandam ſuſcipiat Epiſcopus, novam vitam recipere videtur; illa autem Natalitia non celebranda docet propter magnam, quæ illa comitari decet, lætitiam, cum Jejunio præſertim Quadrageſimali, incompatibilem. Ex hac ultima conſideratione ſequitur, quod Patres noſtri celebrarent Natalitia Martyrum cum majori lætitia quàm diem Dominicum, multòque tamen minus neceſſariam illorum celebrationem quàm iſtius exiſtimarent, cùm à Natalitiis celebrandis abſtinerent, ne illorum ſolitam turbarent lætitiam, & Dominicum diem non intermitterent.

Non obſtat *Canon* 49. *De Conſ.* Dist. I. in quo *Concilium* Africanum *ann.* 404. præcipiens, ut à Jejunis hominibus Sacramenta Altaris celebrentur, excipit diem, quo Cœna Domini anniverſariè celebratur, quâ exceptione ſignificat hunc diem tamquam Feſtum celebratum, cum eo die rigidum, ſtrictumque adeò, ac ultimæ hebdomadæ Jejunium ſolveretur. Non obſtat, *inquam*, hic Textus, quia I. ſine Feſtivitate Jejunium ſolvi poteſt. II. Quod prædictam Jejunium ſolvendi facultatem comitatur Privilegium, quod nulli etiam ex Solemnioribus Feſto competit. III. Si ex eo quòd in Africa die Cœnæ Domini ſolvi Jejunium permitteretur, ibidem Feſtus dies erat, oporteret ut in Græcia & in Hiſpania dies Feſtus non eſſet, cùm quoad Græciam *Concil.* Laodicenss C. 8. *De Conſ.* Dist. III. & quoad Hiſpaniam Martinus Bracharensis *C.* 7. *Ead.* Dist. eo die Jejunium ſolvere vetent.

REGULA XXVI.

Totum inhonorat Quadrageſimam, qui ſine juſta cauſa aliquo illius die Jejunium ſolvit. *Cap.* 7. 8. *De Conſ.* Dist. III.

REGULA XXVII.

A primis Eccleſiæ Sæculis Præfationem propriam Quadrageſimalis Miſſa habuit.

Colligitur ex *Canone* 71. *De Conſ.* Dist. I. in quo Pelagius II. *ann.* 585. Quadrageſimalem Præfationem inter illas, quas longa retrò vetuſtas in Eccleſia Romana ſervaverat, recenſet; quid enim ſæculo VI. per longam vetuſtatem intelligi potuit quàm prima Eccleſiæ ſæcula? Sed diſſimulandum non eſt teſtimonium hoc uſquequaque certum non videri, tùm propter inauditam Epiſtolæ, è qua ſumitur, inſcriptionem, quæ hæc eſt: Pelagius II. *Romana Eccleſia & Apoſtolica Sedis Epiſcopus*; tùm quia novem tantùm Præfationes in Sacro Romanæ Eccleſiæ Catalogo ſe inveniſſe, aliaſque ab illa non teneri nec cuſtodiri Epiſtolæ Autor refert, attamen in *Sacramentario* S. Gregorii proximi Pelagii II. Succeſſoris infinitæ propemodùm Præfationes aliæ inveniuntur. Prætereà Præfationem communem Apoſtolis Pelagius dicit: in *Sacramentario* S. Gregorii quilibet Apoſtolus habet ſuam; quam memorat Pelagius, de apparitione Domini, Præfatio apud Gregorium non legitur, imò nec in eo de apparitione prædicta, quæ aliud non eſt, quàm transfiguratio, mentio ulla fit; ad hæc in eodem Textu pro albis Paſchalibus una tantùm legitur Præfatio; idem etiam de Pentecoſte & in *Sacramentario* Gregorii quilibet alborum Paſchalium dies, necnon quælibet Octavæ Pentecoſtes dies ſuam habet Præfationem; tùm quia Germaniarum & Galliarum Epiſcopis, ut has Præfationes & non alias in Miſſis legant, præcipit; vero autem ſimile non eſt ſæculo VI. à Sede Apoſtolica Reſcripta emanaſſe, quibus Eccleſiæ adeò remotæ in Officiis Divinis illius ritum ſequi obligarentur, Galliarumque Eccleſias, Apoſtolica Mandata adeò parvipendiſſe, ut Caroli Magni tempore Eccleſiæ Romanæ ritus tantùm acceperint.

REGULA XXVIII.

Circa Quadrageſimam, præter Jejunii Præceptum, alia in Corpore Juris omnibus communia leguntur, & hæc ſunt.

I. Nulli Civium Quadrageſimæ ſolemnitatem in villa celebrare licebat. *Cap.* 5. *De Conſ.* Dist. III. ſi vera Gratiani lectio ſit; dubitandi enim locus eſt, cùm Ivo habeat Quinquageſimæ, & Burchardus Pentecoſtes.

II. Nec ad alienas villas agendorum Conventuum cauſâ convenire debent. *Cap.* 15. *Ead.* Dist.

III. Nec toto Quadrageſimæ tempore ab Eccleſiis Fideles deeſſe debent. *Ibidem.*

IV. Nec in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in ſuſpicionibus perſeverant habitare. *Ibidem.* Idque quia eo caſu habitatio hæc erroris, ſchiſmatiſque, non obſcurum indicium eſt.

V. Exemplum & Præceptum Sacerdotum cuſtodire debent. *Ibidem.*

REGULA XXIX.

Nullo unquam anni tempore Ordines Sacri frequentiùs collati ſunt quàm intra Quadrageſimam, ſi ex Textibus Juris, prout in eo habentur, hac de re judicetur.

Colligitur ex *Canone* 7. Dist. LXXV. in quo Gelasius *ann.* 493. tunc temporis ter celebratas fuiſſe Ordinationes teſtatur, nempè Quadrageſimalis initii, ac medianæ hebdomadæ, & Sabbathi Sancti, Jejunio; alio verò tempore nonniſi quarti, ſeptimi, decimi menſis Jejunio.

Colligitur etiam ex *Capite* 3. *De Tempor. Ordinat.* in quo Alexander III. *circa annum* 1168. docet, Ordines conferendos tantùm eſſe quatuor Temporum Jejuniis, Sabbatho Sancto, & Sabbatho ante Dominicam Paſſionis; ex quibus Textibus patet intra quadraginta dies Quadrageſimæ totidem fieri Ordinationes, quot in reliquo anni tempore fiunt, idque à V. Eccleſiæ ſæculo.

Reſtringentis clauſula cauſa: Sunt qui exiſtiment Gelasii Textui addita eſſe hæc verba, *non debent*, ſequuntur tamquam explicationem iſtorum *certis temporibus & diebus*, extra quos Ordinationes fieri vetat. Illorum inter alias conjecturæ ratio, quod S. Leonis tempore *anno* 445. quolibet Dominico die Ordines conferre licebat, ut ex *Can.* 4. Dist. LXXV. conſtat; veroſimile autem non eſt eodem ſæculo adeò reſtrictum fuiſſe Ordinationis tem-

Digitized by Google

pus, ut extra Quatuor Tempora & Quadrageſimam illam facere fas non eſſet: Præterea in eodem Gelasii Textu ne verbum quidem legitur quo novum Jus à ſe ſtatui ſignificet, imò hæ voces, *id eſt*, vetus Jus ſe explicare oſtendere videntur.

Quidquid ſit de his conjecturis, certum eſt Canonem hunc eodem modo legi in Codice Decretorum Pontificum à Dionysio Exiguo apud Justellum edito. *Biblioth. Veter. Juris Canon.* Tom. I. *p.* 242.

REGULA XXX.

Imponendæ publicæ pœnitentiæ, necnon reconciliandis pœnitentibus Quadrageſimæ tempus deſtinatum erat; die Cinerum, *Jejunii Capite* dicto, pœnitentiæ impoſitionis ceremonia fiebat, reconciliatio verò die Cœnæ Domini.

Prior Regulæ Pars legitur in *Canone* 64. Dist. L. in quo *Concilium* Agathense, vel rectiùs Ordo Romanus hæc habet: „ In Capite Quadrageſimæ omnes pœnitentes, qui publicam ſuſcipiunt, vel ſuſceperunt pœnitentiam, ante fores Eccleſiæ ſe repræſentent Epiſcopo Civitatis, ſacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demiſſis, reos ſe eſſe ipſo habitu & vultu proteſtantes. Iis adeſſe debent Archipresbyteri Parochiarum, & Presbyteri pœnitentium, qui eorum converſationem diligenter inſpicere debent, & ſecundùm modum culpæ per præfatos gradus pœnitentiam injungere. Poſt hæc eos in Eccleſiam introducant, & cum omni Clero pœnitentiales Pſalmos in terra proſtratus Epiſcopus cum lacrymis pro eorum abſolutione decantet: Tunc reſurgens ab Oratione, juxta quod Canones jubent, manus eis imponat, aquam benedictam ſuper eos ſpargat, cinerem priùs mittat, deindè cilicio capita illorum cooperiat; & cum gemitu & crebris ſuſpiriis denuntiet eis, quòd ſicut Adam projectus eſt de Paradiſo, ita ipſi pro peccatis ab Eccleſia abjiciantur: Poſt hæc jubeat Miniſtris, ut eos extra januas Eccleſiæ expellant; Clerus verò proſequatur eos cum reſponſorio: *In ſudore vultûs tui veſceris pane tuo*, &c. ut videntes Eccleſiam pro facinoribus ſuis tremefactam, atque commotam, non parvipendant pœnitentiam „. Regino Balusii. *p.* 135. eadem eiſdem verbis refert.

I. Ex tranſcripto loco collige, ſuprà rectiſſimè obſervatum, adeò triſtem, legubremque pœnitentiæ impoſitionis ritum eſſe, ut veroſimile non ſit die Dominicâ pœnitentiam impoſitam fuiſſe, ideòque Quadrageſimam à Dominica tunc temporis non incœpiſſe.

II. Pœnitentiam ſolemniter impoſitam non ſolùm iis, qui nondum ſuſceperant, ſed etiam iis, qui aliâ vice ſuſceperant, ſed ſuſceptam nondum compleverant.

III. Ab Archipresbyteris Parochiarum, & à Parochis pœnitentes examinatos fuiſſe, & ab Epiſcopo pœnitentiam impoſitam pro relatione ab illis ſibi facta.

IV. Pœnitentes in habitu & vultu pœnitentium ſeſe repræſentare debuiſſe.

V. A quibus è foribus Eccleſiæ intra eamdem introducti fuerant, ab iiſdem poſt decantatos Pſalmos ſupra ipſos, & factam illis exhortationem extra Eccleſiam ejiciebantur, & ad illius fores reducti ibidem dimittebantur.

Poſterior Regulæ Pars patet 1°. ex *Can.* 17. *De Conſ.* Dist. II. ex Pſeudo-Sotere deſumpto, vel ex *Concilio* Cabillonensi II. *anno* 813. celebrato, vel aliundè. 2°. Ex *Canone* 64. Dist. L.

REGULA XXXI.

Sunt Canones, qui die Cœnæ Domini Chriſma conficere præcipiunt; ſunt è contra qui declarant omni tempore confici poſſe; hac de re in uno conveniunt quòd ante Paſchæ ſolemnitatem ab Epiſcopis Parochi per ſe ipſos, vel per alios petere debebant.

Circa primam Partem habemus *Canonem* 18. *De Conſ.* Dist. III. è Pſeudo-Fabiano deſumptum, è quo id unum certum elici poteſt, VIII. ſcilicet ſæculo in Eccleſia Romana die prædicto Chriſma confici conſuevisse.

Pro Secunda Parte ſtat *Canon* 124. *De Conſ.* Dist. IV. in quo Martinus Bracharensis hæc habet: *Omni tempore Epiſcopo liceat Chriſma conficere.*

Huic Parti quoque favent Textus omnes, qui de conficiendo Chriſmate loquentes, nullum ad id præfigunt tempus: Tales autem ſunt *Canones* 122. 123. *De Conſ.* Dist. IV. *Cap.* 4. Dist. XCV. Qui Textus collati cum præcitatis indicant hac de re uſus diverſos fuiſſe.

Tertiam Partem ſtabiliunt *Canones* 123. 124. *De Conſ.* Dist. IV. *Cap.* 4. Dist. XCV.

REGULA XXXII.

Eodem Cœnæ Domini die apud Africanos non ſolùm Jejunium ſolvere licebat, ſed & poſt cibum ſumptum communicare. *Cap.* 49. *De Conſ.* Dist. I. quod ex *Concilio* Africano *anno* 424. celebrato deſumitur: Apud Græcos Jejunium ſolvere non licebat, nec etiam poſt cibum communicare. *Cap.* 8. *De Conſ.* Dist. III. Quod de Græcis, idem dicendum de Hiſpanis. *Cap.* 7. *ead.* Dist.

REGULA XXXIII.

Eodem die Communionem Sacram alicubi præceptam aliàs fuiſſe ex ipſo Jure conſtat. *Cap.* 17. *De Conſ.* Dist. II. in quo Pſeudo-Soter, vel *Concilium* Cabillonense II. prædictam Communionem præcipit.

REGULA XXXIV.

Biduo antè Paſcha Sacramenta penitùs non celebrari ineunte ſæculo V. Eccleſiæ Traditio habebat. *Cap.* 13. *De Conſ.* Dist. III. ex Innocentio I. *anno* 416. ad Decentium ſcribente: Usûs hujus hanc affert Innocentius cauſam, Apoſtolos toto biduo antè Christi Reſurrectionem ſummâ affectos fuiſſe triſtitiâ, atque conveniens eſſe ut & illa triſtitia & cauſa illius memoretur.

REGULA XXXV.

Si biduum illud à media Jovis diei nocte ad mediam Sabbathi noctem numeretur, varii extant Juris Textus, qui uſum hunc diu non duraſſe oſtendant.

Textus hujuſmodi alii non ſunt quàm iſti. I. S. Leo *anno* 445. Cap. 4. & 5. Dist. L X X V. docet quolibet Sabbatho Presbyteratum & Diaconatum conferri poſſe, idque quia Veſpera Sabbathi diei Dominici pars eſt, dieque Dominico Ordinationes has fieri maximè convenit; cùm ergo Sabbathum ſanctum ex illis Sabbathis non excipiatur, & ſine Miſſæ Sacrificio Ordinatio unquam facta non legatur, conſequens eſt ut paucos poſt Innocentii I. mortem annos prædictus uſus non ſubſtiterit.

II. Gelasius *ann.* 493. Cap. 7. *ead.* Dist. Ordinationes Sabbatho Sancto circa Veſperam celebrandas expreſsè dicit.

III. Pelagius *ann.* 556. Dist. LXXVI. præcipit, ut Diaconus ad Epiſcopatum electus Romam mittatur Sabbatho Magno poſt horam Baptiſmi ordinandus, qua

Digitized by Google

quæ fuiſſe determinata videtur, tàm quoad durationem quàm quoad initium, cùm locutio hæc: *Poſt horam Baptiſmi*, determinatum tempus denotet.

REGULA XXXVI.

Attamen biduum illud ita interpretandum, ut duorum Sacrificiorum ſuſpenſionem includat.

Regulæ Ratio: Innocentius in hoc traditæ Diſciplinæ ſeveritatem ponit, quòd per duos dies Sacrificia penitùs non celebrentur, ita ut ſuper quolibet ſeveritas cadat.

REGULA XXXVII.

Exceptis primo Quadrageſimæ die, primâ quoque illius Dominicâ, die Cœnæ Domini, Sanctoque Veneris die, non ſunt Quadrageſimæ dies, de qnibus in Jure ſpecialis mentio fiat, quàm Sabbathum ſecundum, Sabbathum ante Dominicam Paſſionis, & Sabbathum Sanctum.

REGULA XXXVIII.

De aliis diebus, præter Sabbatha memorata, in Jure non legitur quàm quæ de iis hactenùs dicta ſunt.

REGULA XXXIX.

De primo & ſecundo ex dictis Sabbathis aliud non dicitur quàm illis diebus Ordines Sacros conferendos eſſe. *Cap.* 7. Dist. LXXV. Cap. 3. *De Tempor. Ordin.*

REGULA XL.

De Sabbatho Sancto hæc tantùm habentur.

I. Eo die Ordinationes ſacras fieri. *Cap.* 7. Dist. LXXV. Cap. 12. Dist. LXXVI. Cap. 3. *De Tem. Ord.*

II. Baptiſmum ſolemnem dandi præcipuum eſſe diem, cùm Sabbatho Sancto Pentecoſtes dari permiſſum dumtaxat ſit, ut qui ante Paſcha baptizari non potuerant, baptizarentur. *Cap.* 13. *De Conſ.* Dist. IV. Sabbathum verò Sanctum ad Baptiſmum ſolemnem deſtinatum, quia eo tempore, quo Myſteria in Baptiſmo repræſentata celebrantur, occurrit; nempè mortis, ſepulturæ triduanæ, & Reſurrectionis: Mors autem in Baptiſmo repræſentatur, quia mors intervenit interfectione peccati; ſepulturam triduanam imitatur trina immerſio; & ab aquis elevatio reſurgentis inſtar eſt de ſepultura. *Eod. Can.*

III. Eo die Baptiſmatis Fontes benedicuntur. Colligitur ex *Canone* 126. *De Conſ.* Dist. IV. in quo præcipitur, ut qui Sabbatho Sancto Aquam conſecratam ad aſperſionem in domo ſua recipere voluerit, ante Chriſmatis infuſionem recipiat; quid enim per Aquam conſecratam intelligitur, quàm Aquam ad baptizandum benedictam? & cur ante infuſionem Chriſmatis ad aſperſionem domûs accipienda eſt, niſi quia poſteà ad ſolum Baptiſmum adhibenda ſit?

REGULA XLI.

Quoad Pœnitentiæ, triſtitiæque ſigna, inter hebdomadam Sanctam & Quadrageſimæ reliquum, nullum in Jure diſcrimen legitur quàm quod apud Græcos Sabbatho Sancto jejunatur, aliis non jejunatur; apud Latinos verò Feriâ ſextâ & Sabbatho Sacramenta penitùs non celebrabantur.

REGULA XLII.

Sicut ad Paſcha præparat Quadrageſima, ita & Concilium ante Quadrageſimam celebrandum, & ſignorum lætitiæ intermiſſio per duas hebdomadas præcedentes, & lectio lapsûs primi parentis, & in eo totius generis humani ruinæ, ad Quadrageſimam præparabant.

De Concilio mentionem facit *Concilium* Nicænum *ann.* 325. *in Canone* 3. Dist. XVIII. in quo id Concilium præcipiens, præcepti finem hunc exprimit, ut omnibus, ſi quæ ſint, ſimultatibus amputatis, mundum Jejunium & ſolemne Deo munus offerri poſſit.

De ſecunda præparatione meminit *Canon* 55. *De Conſ.* Dist. I. in quo Leo IX. à ſeptuageſima ad Paſcha Hymnos Angelicos *Gloria in Excelſis* & *Allelnia* intermitti dicit; cujus rei cauſam affert myſticam, quam, ſi lubet, leges.

De tertia præparatione ibidem diſtincta fit mentio; illius quoque non obſcurè meminit *Canon* 3. Dist. XV. §. 82.

REGULA XLIII.

Dominicæ tres quæ proximè præcedunt primam Quadrageſimæ Dominicam, Quinquageſimæ, Sexageſimæ, Septuageſimæ, nomen ſumpſerunt, non à numero dierum, quibus à Paſchate diſtant, ſed ex eo quòd quam præcedunt tes Quadrageſima vocetur.

REGULA XLIV.

De Sexageſima mentio in Jure nulla, ſed extitiſſe meritò infertur ex exiſtentia Septuageſimæ.

REGULA XLV.

De Septuageſima & de Quinquageſima, eo quo nunc ſenſu ſumptis, meminerunt quidam Textus, iique ineuntis ſæculi VI.

Patet Regula ex *Canone* 6. Dist. III. in quo *Concilium* Aurelianense I. *ann.* 511. ne ante Paſcha Quinquageſima celebretur, prohibet: Hujus ſiquidem prohibitionis ſenſus eſt, ne Quadrageſimale Jejunium, vel abſtinentia à Dominica, quæ Quadrageſimam præcedit, quamque ideò *Concilium* Quinquageſimam vocat, exordiatur.

Patet etiam ex *Canone* 10. Caus. XXXIII. Quæst. IV. in quo *Concilium* Ilerdense *ann.* 517. præcipit, ut à Septuageſima ad Octavam Paſchæ Nuptiæ ſuſpendantur.

Non obſtat Regulæ *Canon* 5. Dist. IV. in quo S. Ambrosius *ann.* 380. hæc habet: *Quadrageſima ſex ſeptimanas habet*, cui addidit Telesphor. *ſeptimam*, & vocatum eſt hoc tempus Quinquageſima; ſuppoſititium etenim Textum hunc eſſe jam diximus; cui rei adjiciendum nunc eſt confictum videri ab Epiſtolarum Telesphori, aliorumque Pontificum confictore, idque ut hâc alterâ confictione prior minùs detegeretur.

REGULA XLVI.

Poſt ſæculum VI. nihil habes in Jure memorandum circa Septuageſimam, quàm quod legitur in *Capite* 4. *De Feriis*, Nuptias in Eccleſia Romana interdictas fuiſſe à Septuageſima ad uſque ſeptimum diem poſt Pentecoſten; deſumitur à Clemente III. creato *anno* 1188. & mortuo *anno* 1191.

REGULA XLVII.

Inter Eccleſiam Occidentalem & Eccleſiem Orientalem circa Quadrageſimam diſcrimina hæc ex Juris Textibus deducuntur.

I. Apud Græcos Sabbatho non jejunatur, excepto Sabbatho Sancto. *Can.* 65. APOSTOLORUM.

II. Feſta tàm Sacra quàm profana apud Græcos per illud tempus interdicuntur, & quæ eo tempore celebranda eſſent, Sabbatho & die Dominico illorum memoria tantùm agitur. *Can.* 8. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV.

III. Aridorum uſus per Quadrageſimam apud Græcos præcipitur. *Can.* 8. *De Conſ.* DIST. III.

IV. Apud Græcos die Dominico Sabbathoque tantùm offertur, aliis diebus propter Jejunium intermittitur. *Can.* 8. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. Hinc cùm apud illos extra Sacrificium Communio Sacra non ſumatur, conſequens eſt, ut diebus Jejunii non communicent.

V. Jejunium quintæ Feriæ hebdomadæ Sanctæ ſolvi prohibebatur, quantâcumque lætitiâ Euchariſtiæ Inſtitutionis memoria celebranda ſit. *Cap.* 7. 8. *De Conſecr.* DIST. III. Cap. 41. *Codicis Eccleſiæ Africanæ.*

SECTIO XVI.

Regulæ circa Jejunia è Corpore Juris Canonici, Concilioque TRIDENTINO *deſumptæ.*

In colligendis Regulis præcipuè notanda ſunt: I. Quæ diſcrimina inter antiquam Diſciplinam & novam circa Jejunia? II. Quot genera Jejuniorum, Perfecta & Imperfecta, Simplicia & Multiplicata, Generalia & Specialia, Monachalia & Communia, quod cuique generi proprium? III. Quæ præcepta vel vetita Jejuniorum diebus, ſingulorum explicatio? IV. Qui dies à Jejunio exempti? V. Quibus auſteriora? VI. Qui actus Jejuniorum comites, & quæ peculiaria Jejuniis dierum Ordinationis? VII. An immoderata permittantur, & quomodò? VIII. Quæ peculiaria Quinquageſimæ Paſcha præcedenti, quæ ſubſequenti? IX. Quæ poteſtas Epiſcoporum circa illorum indictionem, vel ab iis Diſpenſationem, quæ utriuſque cauſæ? X. An alicubi Sacra Communio vetita ſit jejunantibus? XI. Quæ diſcrepantia inter Græcos & Latinos circa Jejunia? XII. An eſus volatilium quandòque permiſſus his diebus? XIII. Quomodò explicanda quæ dicuntur de quotidianis Jejuniis?

REGULA I.

Omnium Legum Poſitivatum prima Jejunii ſive abſtinentiæ Lex eſt, *Cap.* 8. DIST. XXXV. Ex S. AMBROSIO deſumitur, atque in eo fundatur quòd homini prima Lex data eſt, ut ab eſu fructûs ſcientiæ boni & mali abſtineret: ſed de hoc Jejunio, neque de ullo alio, quod Eccleſiæ peculiare non ſit, hìc agere meus non eſt.

REGULA II.

Jejunare quandòque nihil aliud ſignificat quàm abſtinere, ſicut abſtinentia interdùm uſurpatur pro Jejunio.

Prioris Partis exempla habes *Cap.* 4. DIST. IV. *Cap.* 11. *De Conſ.* DIST. III.

Poſterioris exempla extant in *Capite* 16. *De Conſ.* DIST. V.

REGULA III.

Per duodecim priora Eccleſiæ ſæcula jejunare idem fuit ac non prandere, & non jejunare idem ac prandere.

Colligitur Regula ex eo quòd anno 1200. diebus Jejunii adhuc cœnabatur, Jejuniumque per ſolam cœnam ſolvi dicebatur. *Cap.* 13. *De Temp. Ordin.* Anteà verò praxi huic contrarius Textus Juris nullus extat.

REGULA IV.

Jejuniorum alia ſunt toti Eccleſiæ Communia, alia verò vel cuidam Eccleſiæ Peculiaria, vel Monachis Peculiaria: alia quoque ſunt vel Simplicia, vel Duplicata, Multiplicataque.

REGULA V.

Communia toti Eccleſiæ Jejunia antiquiores Juris Textus inſtituta ſupponunt.

Ex citandis circa quodlibet hujuſmodi Jejunium Textibus Regula patebit.

REGULA VI.

Textus Juris nullus extat, qui carnis abſtinentiam Jejunio neceſſariam memorans tamquam de re jam uſitata non loquatur.

Ex citandis patebit.

REGULA VII.

Qui ante Veſperam ſolvi Jejunium permittat Juris Textum nullum habemus; qui id prohibeant non deſunt.

Pro certa habenda prior Regulæ Pars, donec contrarium appareat.

Poſterior in *Capite* 50. *De Conſ.* DIST. I. clarè legitur.

REGULA VIII.

Ut gratum ſit Deo Jejunium hos habere debet comites.

I. A peccato ſaltem mortali abſtinentiam; nihil enim prodeſt homini jejunare, niſi mens ab iniquitate revocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur. *Cap.* 23. *De Conſ.* DIST. V. Imperfectum eſt Jejunium ſi ab iniquitatibus & illicitis ſæculi voluptatibus non abſtineatur. *Cap.* 25. *ibid.*

II. Eleemoſinas facultatibus convenientes. *Cap.* 50. *De Conſ.* DIST. I. in quo THEODULPHUS *Aurelianenſis.*, ad cibum accedere jejunantibus prohibet, niſi priùs largitis eleemoſinis.

III. Orationem tempori conſonam. *Eod. Cap.* 50. in quo idem vetat ne quis comedat, niſi priùs auditis Miſſarum ſolemnibus & veſpertinis Officiis, vel Oratione ſuâ completâ, ſi Miſſæ & Officiis veſpertinis adeſſe non poſſit.

IV. Temperantiam in refectione, quâ Jejunium ſolvitur. Quod enim HIERONIM. dicit *Cap.* 19. *De Conſ.* DIST. V. de Jejunio voluntario, rectè quoque dicitur de Jejunio neceſſario; nempè, quod ea eſſe debeat refectio, ut ſatietatem fugiat, nihilque proſit toto die vacuum portare ventrem, ſi poſt pariter obſtruatur.

V. Obedientiam Præceptis Eccleſiæ, quoad ciborum genus & refectionis horam. *Cap.* 50. *cit.* Cap. 7. 8. *De Conſ.* DIST. I. ac quævis alia, quæ Jejunium ſpectant, qualia Præcepta uxorem non ducendi. *Cap.* 11. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. Nuptias non celebrandi *Cap.* 8. *ibid.* Convivia non faciendi, *Cap.* 11. *cit.* Ab uxore continendi. *Cap.* 3. 6. *ibid.* Non cædendi, nec jurgandi, etiam licitâ Juſtitiæ viâ *Cap.* 5. *ibid.* quandiu ſunt in uſu.

REGULA XIX.

Qui cibos, quibus Jejunii diebus utendum eſt, præſcribunt Juris Textus, de Quadrageſimali Jejunio dumtaxat loquuntur, attamen ad alia totius Eccleſiæ Jejunia extendi poſſunt.

Prio-

Priorem partem demonſtrant Textus prædicti, hi enim alii non ſunt quàm *Capita* 7. 8. *De Conſ.* Dist. III. *Cap.* 6. Dist. IV.

Non obſtat *Cap.* 4. Dist. IV. in quo de Jejunio Quinquageſimæ agitur, in eoque Jejunio carnis eſus prohibetur: Nam præterquàm quòd Quinquageſima Quadrageſimæ Pars erat, quæ Clericis præcipiebatur, veroſimile omninò eſt eo in Textu non Jejunium, ſed ſolam à carnibus abſtinentiam Clericis præcipi.

Non obſtat *Cap.* 11. *De Conſ.* Dist. III. quòd de Quartæ & Sextæ Feriæ Jejunio loquens à carne abſtinentiam à prima nocte illarum Feriarum uſque ad lucem proximæ Feriæ præſcribit; hic enim non de Jejunio perfecto, ſed de ſimplici aſtinentia à carne ſermo fit, etſi iſta abſtinentia jejunatio ibidem vocetur; alioquin in qualibet hebdomada duo Jejunia extitiſſent auſteriora ipſo Quadrageſimæ & Quatuor Temporum Jejunio, quod omnium durius ſemper habitum eſt, conſequens autem patet cùm dimidia parte longiora fuiſſent iſta Jejunia.

Non, obſtat *Cap.* 2. *De Obſervatione Jejun.* in qoo Innocentius III. circa abſtinentiam à carne alia Jejunia Quadrageſimali Jejunio jungit; ibi enim Innocentius, quibus utendum eſt Jejuniorum diebus, cibos non præſcribit, ſed præſcriptos ſupponens circa eſum carnis Diſpenſationis caſum decidit.

Poſterior Regulæ Pars colligitur ex *Cap.* 6. Dist. IV. in quo S. Gregorius de Quadrageſimali à carne abſtinentia loquens hanc tradit Regulam: *Par eſt ut quibus diebus a carne animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam carnis trahunt originem, jejunemus, à lacte videlicet, caſeo & ovis:* Regula autem hæc Jejunia cætera reſpicit æque ac Quadrageſimale.

Præterea Textus Juris nullus extat, qui auſteriorem in Quadrageſima abſtinentiam exigat quàm in aliis Jejuniis.

Quod ſi apud Latinos memorata Regula in Jejuniis Quatuor Temporum, Vigiliarumve non ſervetur, non ex Lege ulla, quæ in Corpore Juris referatur, ſed ex Conſuetudine id provenit.

In eadem Regula *animalium* vocabulum quærendi anſam præbere poſſet, an tempore S. Gregorii abſtinentia à carne ad ſolam animalium carnem reſtringeretur, an verò ad avium quoque carnem extenderetur, aves ſiquidem ab animalibus ita diſtingui ſolent, ut ſub iſtis non comprehendaotur.

Cui Quæſtioni ut fiat ſatis, attendere ſufficit an Gallinæ inter aves collocandæ ſint; ſi enim pro avibus habendæ ſunt, evidens eſt S. Gregorium animalium vocabulo tàm oves quàm animantes comprehendiſſe, cùm ex eo quòd ab animalium carne abſtinendum eſt, ab ovis quoque abſtinendum eſſe inferat; ova autem quibus abſtinere oportet non alia eſſe poſſint quàm Gallinarum ova, proindèque cujuſdam avium generis; ſin autem ex verbis S. Gregorii colligere non eſt aves cum animantibus comprehendere voluiſſe, ſed nec inferre illas excluſiſſe, cùm ad propoſitum non pertineret de iis mentionem facere; nam quid intendebat aliud S. Gregorius quàm ob oculos ponere diebus Jejuniorum à lacte, caſeo, & ovis abſtinendum? Quâ illud ratione oſtendere volebat, niſi eâ quàm expreſſit, nempè, lacticinia in carne comprehendi, quia ſementinam carnis trahunt originem? Ad hoc autem nonne ſufficiebat, ut animalium, quorum prædicta fructus ſunt, mentionem faceret io genere ſine expreſſa ſpeciei cujuſquia denominatione, cui peculiares vel communes ſunt prædicti fructus, vel omnes vel aliqui?

Nec obſtat poſteriori Regulæ Parti quod *Concilium* Aurelianense I. Cap. 3. *De Conſ.* Dist. III. ſupponere videatur cibos Quadrageſimæ à cibis aliorum Jejuniorum ita diſtinctos, ut triduanum Jejunium ante Aſcenſionem præcipiens Quadrageſimalium ciborum uſum præſcribat: Non obſtat, *inquam*, hic locus, cum oſtenſum ſit, dum *De Rogationibus*, *Concilium* Aurelianense Jejunium perfectum non præcepiſſe, ſed abſtinentiam communem, quæ die Veneris fiebat, ſufficere his diebus; atque ut crederetur addidiſſe, illo triduo cibis Quadrageſimalibus utendum ideòque abſtinentiam Quadrageſimalem præcepiſſe,

Qui cibi Quadrageſimæ fuerint, dùm de Quadrageſima expoſitum eſt; iis tamen, quæ hac de re ibi dicta ſunt addere non piget Martinum Bracharensem *ann.* 572. ſiceram prohibere, & S. Grigorium *ann.* 603. vinum permittere; ſed hæc conciliari poſſe ex locorum diverſitate, pro Hiſpanis ſcripſit Martinus, pro Angelis Gregorius; Addere etiam juvat videri poſſe Pithæi lectionem rejiciendam eſſe, idque quia Laodicensis *Concilii* Textus, quem eo loci Martinus refert, non convenit; Quæ enim inter illa Concilii verba: *Aridis veſcentes*, & iſta Martini: *Sicerâ Abſtinentes*, ſimilitudo? Sed hæc non impedire quòd Pithæi lectio probanda ſit, cùm Canonum Collectores tempori ſuo, ſuæque Regioni, quos referunt Canones in nonnullis aptare ſoleant.

REGULA X.

Circa præſtitutam, quâ ſolvendùm erat Jejunium, refectionis horam, unus eſt Juris Textus, qui illam expreſsè præfigat, is autem de Quadrageſimali tantùm loquitur; non deſunt ex quibus idem certò colligatur.

Textus expreſſus, de quo Regula, eſt *in Cap.* 50. *De Conſ.* Dist. I. quæ ad propoſitum faciunt verba hæc: „ Solent plures, qui ſe jejunare putant, quî „ in Quadrageſima!, mox ut ſignum audierint ad „ horam nonam comedere, qui nullatenùs jejunare „ credendi ſunt, ſi antè manducaverint quàm veſ„ pertinum celebretur Officium; concurrendum eſt „ enim ad Miſſas, & auditis Miſſarum ſolemniis ad „ cibum accedendum. Si qui neceſſitate conſtrictus „ fuerit, ut ad Miſſam venire non valeat, æſtimatâ veſpertinâ horâ . . . jejunium ſolvat„.

Ex relato loco videre eſt: I. Non ex conſilio, ſed ex Præcepto veſpere ſolvendum fuiſſe Jejunium: II. Præceptum hoc ita ligaſſe, ut qui hanc præveniebant horam non jejunare dicerentur. III. Qui ne Officiis adeſſent legitimè impediti, ut veſpertinam horam expectarent adſtrictos fuiſſe.

REGULA XI.

Textuum, ex quibus certò colligitur ſolvendi Jejunii hora, duplex eſt genus, nempè, 1. Illi qui de Miſſis veſpertinis loquuntur: 2. Illi quoque qui Ordinationes Sacras fieri vel faciendas veſperè docent.

Patet Regula, tùm ex eo quòd Miſſarum Veſpertinarum alia aſſerri nequeat ratio, quàm ex Jejunio veſperè ſolvendo deſumpta, tùm ex eo etiam quòd propter id ſolum veſpertinâ horâ Ordinationes faciendæ ſunt, & fuerunt, quia & die Jejunii, & à Jejunis, & in Miſſa faciendæ ſunt & fuerunt.

Dici non poteſt, per Veſpertinas Miſſas intelligî poſſe defunctorum Miſſas, quas veſperè celebrare neceſſitas quandoque cogebat; nam I. Pro defunctis celebrare pranſis Sacerdotibus vetuit *Concilium* Africanum *ann.* 424. Cujus rei fidem facit *Cap.* 49. *De Conſ.* Dist. I. io quo prædictum Concilium,

ad

ot pomeridiano tempore pro defunctis etiam Epiſcopis commendario ſolis Orationibus fiat, ſi qui facturi ſunt, pranſi inveniantur.

II. Quæ circa Veſpertinas Miſſas præcipiuntur, defunctorum Miſſis non conveniunt, ſicut ex citandis Textibus mox patebit.

Objiciet aliquis *Caput* 48. *De Conſ.* Dist. I. in quo horâ tertiâ Miſſæ celebrari præcipiuntur, excepto Nativitatis Christi die; ſed vana eſt hujuſmodi Objectio, nam 1. Ex ſuppoſita Thelesphoro Epiſtola Textus hic deſumitur. 2. Poſt horam tertiam celebrare non vetat, ſed tantùm ante illam horam.

REGULA XII.

Qui de Veſpertinis vivorum Miſſis loquuntur Textus hi ſunt.

Caput 15. *De Conſ.* Dist. V. *ex Concilio* Agath. deſumptum, in quo Concilium præcipit, ut in concluſione Miſſarum Veſpertinarum poſt Hymnos Capitula de Pſalmis dicantur.

Etſi Gratiani dicta Textûs vim non habeant, inter Textus tamen recenſere licet illa, quæ de temporis ſui uſu dicit, idcircò allato Textui paragraphum *In Jejuniis De Conſ.* Dist. I. *Cap.* 50. ſubjunctum aſſuemus; in hoc autem Paragrapho Gratianus teſtatur in Jejuniis, tàm Quatuor Temporum, quàm Quadrageſimæ circa veſpertinas horas Miſſarum ſolemnia inchoata fuiſſe, Sabbatho verò Sancto circa noctis initium.

REGULA XIII.

Textus, qui faciendas veſpere Ordinationes docent, ſunt.

I. *Caput* 4. Dist. LXXV. in quo S. Leo *ann.* 446. hæc habet: „ Non omnibus paſſim diebus Sacerdo„ talis vel Levitica Ordinatio celebretur, ſed poſt „ diem Sabbathi ejus noctis, quæ luceſcit in prima „ Sabbathi exordia, conſecrandi eligantur, in qui„ bus his, qui conſecrandi ſunt, jejunis & à jeju„ nantibus Sacra Benedictio conferatur „.

Idem S. Leo *Cap.* 5. *ead.* Dist. veſpere Sabbathi Ordinationem faciendam adeò agnoſcit, ut hac de cauſa die Dominico, quo fieri debet, illam fieri dicat.

II. *Caput* 7. *ead.* Dist. in quo Gelasius *ann.* 493. ſic loquitur: „ Ordinationes Presbyterorum & Dia„ conorum, niſi certis temporibus & diebus exerceri „ non debent, *id eſt* quarti menſis, ſeptimi, decimi, „ Jejunio, ſed & etiam Quadrageſimalis initii, & me„ dianæ hebdomadæ, & Sabbathi Jejunio circa Veſ„ peram noverint celebrandas „.

III. *Cap.* 12. Dist. LXXVI. in quo Pelagius *an.* 556. Petro *Epiſcopo* Pontino ſcribens, præcipit, ut Diaconus in Epiſcopum electus Sabbatho magno poſt horam Baptiſmi ordinetur, ac conſequenter non niſi poſt Solis occaſum, cùm ad id uſque temporis Baptiſmi ſolemnis adminiſtratio durare ſoleret.

IV. *Caput* 13. *De Tempor. Ordinat.* in quo Innoc. III. Ordinationem, quæ continuato Jejunio manè diei Dominici fit, ad Sabbathum pertinere oſtendit, itíque ex eo quòd Jejunii continuatione, vel Sabbathi Veſpera ad diei Dominici manè, vel manè diei Dominici ad Sabbathi Veſperam trahatur; hîc autem de ſola Sabbathi Veſpera meminit Innoc. quia veſperè tantùm Ordinatio fiebat, continuabatur Jejunium ad mane diei Dominici, quandò eò uſque continuanda erat Ordinatio.

V. Cùm de re facti agatur, atque in ea teſtimonium fide dignum è Corpore Juris deſumptum adhibere ſufficiat, allatis Textibus quod circa eamdem rem dicit Gratianus afferri poteſt, hæc autem habet: §. *Cæterorum.* Dist. LXXV. „ Ordina„ tiones, maximè Sacerdotum & Levitarum, non niſi „ certis diebus & temporibus fieri debent, veſpere „ videlicet Sabbati, vel mane diei Dominici conti„ nuato Jejunio „.

REGULA XIV.

Veſpere ſolutum tantùm Jejunium adhuc oſtendunt Textus quicumque dicunt, vel cœnâ Jejunium ſolvi; qualis eſt *Caput* 13. *De Tempor. Ord.* Vel prandiis Jejunium relaxari; qualis *Cap.* 10. Dist. LXXVI. Idem quoque de iis dicendum in quibus hæc vox *pranſus* pro iſta *non jejunus* ſumitur, qualis *Cap.* 49. *De Conſ.* Dist. I.

Non obſtat iis, quæ dicta ſunt de neceſſaria ad Jejunium refectionis unitate, *Cap.* 20. *De Conſ.* Dist. V. in juncta nota Romani Correctoris Pimenius Eremita hæc habet: *Sint tibi Jejunia pura, continua, moderataque*, id eſt, *quotidie eſurire, quotidie prandere.*

Non obſtat, *inquam*, quia per *prandium* Pimenius intelligit cœnam adeò moderatam, ut prandium dici poſſit, prandium autem eo tempore refectiuncula erat.

REGULA XV.

Quod de diebus, quibus jejunandum eſt, dicit S. Hieronymus *Cap.* 11. Dist. LXXVI. hoc ad ciborum genus, refectionis unitatem, horamve extendendum eſt.

De illis diebus autem hæc dicit: *Unaquæque Provincia abundet in ſenſu ſuo, & Præcepta Majorum Leges Apoſtolicas arbitretur.*

Regulæ Ratio: His in rebus, quod Regioni huic convenit, alii non convenit.

REGULA XVI.

Idem dicendum non eſt de obedientia Præceptis Eccleſiæ, nec de Oratione, nec de Eleemoſinis, nec de abſtinentia à peccato, quæ inter neceſſarios Jejunii comites collocavimus.

Regulæ Ratio: E Regionum qualitate non pendent hujuſmodi res; nam obedientia Eccleſiæ præſtanda Regulæ Hieron. fundamentum præcipuum eſt; Jejunium ſine Oratione hypocryſis eſt, cùm jejunans peccatorum veniam petere videtur, quam tamen non petit, niſi oret; Jejunium ſine Eleemoſinis avaritia eſt, quia quæ conſumerentur, theſauriſantur: Jejunium ſine abſtinentia à peccato, priorem auget culpam, quia offendens quem Jejunio placare vult, de illius offenſa ſe parùm curare ſignificat, eoque modo priori culpæ contemptum addit.

REGULA XVII.

Ex cæteris circa Jejunia Eccleſiæ Præceptis quædam de ſola Quadrageſima loquuntur, quædam de Jejunio in ſe ſumpto.

Prioris generis ſunt:

I. Uxorem non ducendi; quod in cortice ſpectatum id unum præcipere videtur, ne è Patris domo in mariti domum cum pompa traducatur, ſed prima illius mens eſt, ne continentiæ Præceptum tunc vigens violetur.

II. Nuptias non celebrandi Præceptum, quo quoad Litteram conſiderato id tantùm juberi videtur, ne cum ſolemnitatibus ſolitis Matrimonium contrahatur, ſed eadem illius ac præcedentis mens.

III. Præceptum convivia non faciendi.

Poſterioris generis reliqua omnia.

REGULA XVIII.

Etſi præcepta priora de ſola loquantur Quadrageſima, quod aliis Jejuniis quoque non conveniant, non indicant.

REGU-

Digitized by Google

REGULA XIX.

Circa continentiam jejunio conjungendam Textuum alii adeò diſtinctè loquuntar, ut dubitari nequeat quin conjuuctionem hanc præſcribant; alii verò eo modo loquuntur, ut aliter illos interpretari liceat.

Qui collocentur in prima Claſſe alii non ſunt, quàm *Canones* 3. *&* 6. Caus. XXXIII. Quæst. IV. In priore juncta Correctoris Romani Nota Ambrosius de diebus Jejuniorum loquens dicit: „ Fratres, „ non ſolùm debetur ab omni immunditia abſtinere, „ ſed etiam ab uxoribus ſtudioſiſſimè contineatis „. *Summa Autor* hunc locum ita interpretatur, *diebus Jejuniorum à propriis uxoribus abſtinere oportet.* In prædicto loco referendo poſtrema illius verba, utpote aliud nihil dicentia quàm præcedentia, omiſſa ſunt, hæc autem ſunt: *Nullus omninò Uxori ſuæ Jejuniorum diebus conjungatur*; illa in eodem Sermone ac præcedentia non haberi, nempè in Sermone de Adventu Domini, ſed in Sermone de Quadrageſima legi juxta Correctoris Romani Notam; undè patet Gratianum more ſuo ex duobus locis unum eumdemque Textum confeciſſe, non citato poſterioris fonte.

Prædicti Sermones quamvis S. Ambrosio ſuppoſiti eſſent, quod illic circa continentiam Jejuniorum diebus ſervandum docet, ipſi falsò non tribueretur, cùm aliis locis eadem doceat, nempè *Sermone* 37. qui ſi falſus quoque eſſet, verum remaneret, quod tempore ſuppoſitionis, quæ haud dubiè antiqua eſt, continentia Jejunio conjungenda credebatur.

In eadem Claſſe collocatus quoque *Can.* 6. hæc habet: „ Qui in caſtigatione victûs ſe dicit, agere pœ„ nitentiam, fruſtrà hoc Sermone promittit, niſi „ de cubili egrediatur & continentiam Jejunio jun„ gat „. Tribuitur hic locus Chrisostomo à Gratiano, ſed ad S. Hieronymum in *Cap.* 1. pertinere Pithæus notat.

Poſterioris generis ſunt *Canon.* 4. & 5. *ibid.* Deſumuntur ex Hilario *Diacono in Epiſtolam primam ad* Corinthios. Ab uſu conjugii dies proceſſionis excipit, quos in *Canon.* 4. à diebus Feſtis expreſsè diſtinguit: Per illos autem dies, quid aliud intelligere poteſt, quàm dies Cœtûs Sacri, aliis diebus quàm Feſtivis, convocati, quorum numero Jejuniorum dies includuntur? Hos autem dies Hilarium intelligere patet ex continentiæ ſervandæ cauſa, quam affert *Can.* 5. nempè *à licitis abſtinendum eſſe, ut faciliùs impetrari poſſit, quod poſtulatur*: His enim verbis palam facit de Orationum diebus ſe loqui, ac conſequenter etiam de Jejuniorum diebus, qui inter Orationum dies collocantur: Per Orationes autem, quibus vacaturi, anteà continere debebant, publicæ intelligendæ ſunt, quibus continentia præmittenda erat, tùm quia Divus Paulus faciendum id ita eſſe dixit. I. *Cor.* 8. Tùm quia variis in Regionibus ex antiquo more Eccleſiam, intra quam illæ Orationes fiebant, poſt uſum conjugalem ſtatim ingredi non licebat; ſed priùs & lotio adhibenda, & poſt lotionem aliquod temporis ſpatium tranſigendum erat. *Cap.* 7. Caus. XXXIII. Quæst. IV.

REGULA XX.

De Præcepto non cædendi, nec jurgandi unus tantùm extat Textus ex citato Hilario deſumptus. Hujus autem hæc ſunt verba: „ Secundum Legem, *in Jejunio cædere &* „ *jurgari non licet*, Isaiæ *Cap.* 58. ℣. 3. poſteà licet, „ quia major reverentia cauſis Dei debetur „.

Judiciorum duo genera cùm ſint, nempè criminale & civile, utrumque hìc Jejuniorum diebus interdicitur, cujus prohibitionis cauſa additur, nempè ad rebus Divinis vacandum id temporis deputatum eſſe.

REGULA XXI.

A Præceptis Jejunii quidam dies eximuntur.

REGULA XXII.

Ex iis, qui aliàs vel etiam nunc exempti ſunt, non alii in Jure notantur, quàm iſti.

I. Dies Dominicus tàm apud Græcos, *Can.* 65. Apostol. quàm apud Latinos, *Cap.* 14. 15. *De Conſ.* Dist. III. *Cap.* 1. 2. *De Obſervat. Jejun.*

II. Sabbathum apud Græcos omnes. *Can.* 65. Apostol. & apud nonnullos Latinos, idque quoad quædam tantùm ſæcula, *Cap.* 9. *De Conſ.* Dist. III.

III. Alicubi Feria quinta. *Cap.* 14. *De Conſ.* Dist. III. *ex Epiſtola* Melchiadi *ſuppoſita, in margina notatur ad* Eusebium *Emiſſinum hoc caput pertinere.*

IV. Quinquageſima poſt Paſcha. *Cap.* 8. Dist. LXXVI. in eo Ambrosius indiſtinctè dicit, illam ut Dominicum à Jejuniis eximi, quia pro die Dominica habetur, ideòque ad utramque Eccleſiam Ambros. locus extendi poteſt.

V. Quibus Majores Feſtivitates occurrunt. *Cap.* 31. *De Conſ.* Dist. V. *Cap.* 3. *De Obſervat.* ut autem eo privilegio gaudere queant, eo ordine in Kalendario collocatæ ſunt, ut nec die Jejunii occurrant, nec Jejunium iiſdem cadere poſſit.

REGULA XXIII.

Ex devotione, ex voto ſimplici, ex obſervantia Regulari ubique licet. *Cap.* 3. *De Obſervat.* Aliàſque licuit, modò non ex errore quem jejunare conſtaret. *Cap.* 17. Dist. XXX. *juncta Correctorum Romanorum Nota.*

REGULA XXIV.

Si Rogationes propter operum omnium ceſſationem Feſti dies verè aliàs fuerunt, Jejuniumque iis diebus ſervandum perfectum fuerit, in illis vetus perfecti Jejunii cum Feſtivitate conjunctionis exemplum habemus.

Colligitur ex *Cap.* 3. *De Conſ.* Dist. III. in quo *Concilium* Aurelian. *ann.* 511. ceſſationem omnium operum toto Rogationum triduo, Jejuniumque præcipit.

REGULA XXV.

Quicumque Textus Jejunia perpetua conſtituendi poteſtatem alicui tribuunt, eidem quoque temporanea indicendi facultatem vindicant.

Regulæ Fundamentum: Plus continet quod eſt minus.

REGULA XXVI.

Jejunia indicere Epiſcopis nullus Juris Textus prohibet; è contra extant, qui Epiſcopos id poſſe clarè teſtantur.

REGULA XXVII.

Hujuſmodi ſunt quicumque indictorum ab Epiſcopis Jejuniorum exempla habent, hi autem non pauci ſunt.

REGULA XXVIII.

Prædictorum exemplorum duplex genus; Alterum illorum, quæ ab Epiſcopis ſeorſim

ſumptis

ſumptis indicta ſunt: Alterum illorum, quæ Epiſcopi in Concilio Particulari congregati præceperunt.

Exempla primi generis habes in *Capite* 1. DIST. LXXVI. quod non ex CALIXTO, ſed ex ATTONA *Vercellenſi* Epiſcopo deſumitur, quæ enim CALIXTO I. falsò triboit, ut ab ATTONE verè Præcepta refert THOMASSINUS *in Tractatu De Jejuniis Part.* 2. *Cap.* 18. hæc autem ſunt: „ Jejunium quod ter in „ anno apud nos celebrari didiciſtis, nunc per Qua„ tuor Tempora fieri dicimus, ut ſicut annus per „ quatuor volvitur tempora, ſic & nos juxta ZA„ CHARIÆ vocem, &c „. Quibus verbis ATTO *Vercellenſis* contra Eccleſiæ ſuæ uſum triplici Jejunio quartum addit.

Non obſtat Jejunium illud jam celebratum fuiſſe per totam ferè Occidentis Eccleſiam: non enim ideò erga Eccleſiam VERCELLANSEM minùs novum eſt.

Ejuſdem generis videtur quod *Capite* 17. *De Conſ.* DIST. III. dicitor; illius autem hæc ſunt verba: „ Jejunia in Eccleſia à Sacerdotibus conſtituta „ ſine rationabili neceſſitate non ſolvantur „. GRATIANUS EUSEBIO Papæ tribuit; ex *Capitularibus* deſumi PITHÆUS arbitratur; ſed quidquid ſit de Authore, certum eſt citatum Textum de Jejuniis ab Epiſcopo indictis intelligi poſſe.

Ejuſdem quoque generis eſt *Cap.* 8. DIST. LXXVI. in quo S. AMBROSIUS ſic loquitur: „ Per hos quin„ quaginta dies, nempè Paſchæ, nobis eſt jugis & „ continuata Feſtivitas, ita ut hoc omni tempore „ neque ad obſervandum indicamus Jejunia „. Quibus verbis AMBROSIUS clarè ſignificat Epiſcopos quidem indicendi Jejonia poteſtate gaudere, ſed tempore Paſchali illâ non oti.

Poſterioris generis exempla habes: I. In *Cap.* 3. *De Conſ.* DIST. III. in quo *Concilium* AURELIANENSE I. Jejunium triduanum indicit.

II. In *Capite* 9. *De Conſ.* DIST III. in quo *Concilium* AGATHENSE Quadrageſimæ Sabbatha apud Gallos à Jejunio anteà exempta Jejunio ſubjicit.

III. *In Capite* 2. DIST. LXXVI. in quo *Concilium* MOGUNTINUM ignota Gallis & Germanis Quatuor Temporum Jejunia apud illos ſtatuit.

IV. In *Capite* 5. *De Conſ.* DIST. III. in quo *Concilium* LUGDUNENSE præcipit ut indictum Jejunium quandò denunciatum fuerit, ab omnibus obſervetur: Quod de Jejunio ab illo Concilio indicto dictum eſt, de aliis ab Epiſcopis ſimul vel ſeorſim ſumptis indicendis intelligi poteſt.

REGULA XXIX.

Quicumquè Textus ex Conſuetudine particulari nonnulla Jejunia pendere docent, circa indicenda Jejunia Epiſcoporum poteſtatem confirmant.

REGULÆ RATIO: Ab Epiſcopis vel ſeorſim ſumptis, ſi Diœceſim non tranſgrediantur, vel ſimul conjunctis, ſi per totam Provinciam extendantur, Conſuetudines particulares ſuam habent vim.

Quid autem circa Jejunia indicenda Conſuetudo poſſit, patet ex *Cap.* 2. *De Obſervatione Jejunii*, in quo circa Jejunia ſervanda vel non ſervanda ad Conſuetudinem INNOCENTIUS III. pluries remittit; interrogatus enim an Singulæ Apoſtolorum Vigiliæ jejunandæ ſint? An Feſtum S. BARTHOLOMÆI celebrandum? Ac conſequenter an illios Vigilia jejunanda? An in Advento Domini jejunandum quoque ſit? His omnibus reſpondet, Eccleſiarum conſuetudines ſervandas eſſe; Romæ ſingulas Apoſtolorum Vigilias jejunari, præter Vigilias PHILIPPI, JACOBI, & JOANNIS Evangeliſtæ, tempore quo jejunare non decet occurrentes (ſic in antiquis refertur hæc Reſponſio) jejunari; inſinuans eam ob cauſam ibi jejunandum eſſe, alibi verò ſi conſuetum non ſit jejunandum non eſſe: Circa BARTHOLOMÆUM Regionis Conſuetudini ſtandum.

Dici non poteſt de peculiaribus Jejuniis indicendis eo in Textu non agi, ſed de ſervandis vel non, quæ ab Eccleſia Univerſali jam diu ſtatuta ſunt. Nam 1. Vigiliæ, quæ in quibuſdam Regionibus jejunabantur, in aliis verò non; in illis ob id ſolum jejunabatur, quia ab Epiſcopis aliàs indictum erat Jejunium; in iſtis verò non jejunabatur, quia Jejunium indictum non fuerat. 2. Ponamus Jejuoia, quæ alicubi ſervabantur, alibi verò non, ab Eccleſia Univerſali aliàs indicta fuiſſe, & propter non ſervandi Conſuetudinem ita abrogata fuiſſe, ut ſervandi obligatio extincta ſit: Hinc circa indicendom Jejunium Epiſcopi poteſtas non minùs eluceſcit, cùm ad abrogandam Legem Univerſalem in aliqua Regione non minor requiratur poteſtas, quàm ad Particularem in illa condendam Legem.

REGULA XXX.

Ex Epiſcopi circa indicenda Jejunia poteſtate illius circa illa diſpenſandi facultas rectè, colligitur.

Regulam ſtabiliunt Textus quicumque oſtendunt ejuſdem eſſe ſolvere & ligare.

Idcircò hanc in Epiſcopo agnoſcit poteſtatem INNOCENTIUS III. Cap. 2. *De Obſervat. Jejun.* in fine. Archiepiſcopo BRACHARENSI cui ſcribit dicens: *Infirmorum eſum carnium petentium, in ſolemnibus Eccleſia Jejuniis, deſiderium ſupportare poſſe.*

REGULA XXXI.

Probata Juri circa jejunia diſpenſandi cauſa, non alia in illo legitur quàm neceſſitas, non qualiſcumque, ſed urgens.

Infertur ex *Cap.* 16. *De Conſ.* DIST. IV. & ex *Cap.* 2. *De Obſervation. Jejunii*, in utroque inter neceſſitatis exempla infirmitas collocatur; ſed ne qualemcumque infirmitatem ſufficere quis putaret, in Secundo INNOCENTIUS III. monet eam eſſe debere ut urgens ſit Jejunii ſolvendi neceſſitas, majuſque quàm infirmitatis augmentum, periculum vitandum. In Secundo aliud neceſſitatis exemplum memoratur, quæ manifeſtè talis eſt, ut pro urgenti habendam nemo non videat; hæc autem eſt tantæ famis inedia ut propter annonæ inopiam populi Pars magna pereat.

Tranſcriptos neceſſitatis caſus pro exemplis adduximus, ut alios in quibus urgens neceſſitas à viris probis prudentibuſque ineſſe æſtimatur, excludere nolle indicaremus.

REGULA XXXII.

In concedenda debilibus infirmiſve Diſpenſatione, Regionum Conſuetudinis habenda eſt ratio, ita tamen ùt illis periculum non emergat. *Cap.* 2. *De Obſervat. Jejun.*

Hinc in Regionibus, in quibus propter debilitatem caro ſumi non conſuevit, & ſi quis ſumat, ab aliis moleſtè feratur, & indè illis occaſio detrahendi; major neceſſitas requiritur, difficiliùſque diſpenſandum eſt.

REGULA XXXIII.

Textus Juris plures extant, qui Jejunia immoderata, ſeu quibus mors evidenter accceleratur, damnare videntur; nonnulli è contra extant ex quibus illa Jejunia excuſari poſſunt.

Prioris generis ſunt *Cap.* 18. *De Conſ.* DIST. V. in quo HIERONYMUS hæc habet: „ Non dico hebdomadas, non doplicata, non multiplicata Jejunia, „ ſed

Digitized by Google

„ ſed per ſingulos dies abſque ciborum luxuria tranſigamus.

Caput 19. *ead.* Disᴛ. in quo idem Hieronymus ſic loquitur: *Sint tibi quotidiana Jejunia.*

Caput 20. Idem Hieronymus dicit: *Sint tibi Jejunia quotidiana, moderataque*, id eſt *quotidiè eſurire & quotidiè prandere*: Apoſtolos inquit: *Noli adhuc aquam bibere, ſed modico utere vino propter infirmitates tuas, curat enim vulnera delinquentis, curatoſque ſanctificat Jejunium;* habetur in Vitis Patrum juxta Correctores Romanos. Pirnenius apud S. Hieronymum ad Nepotianum hæc tantùm habet: *Sint tibi pura, caſta, ſimplicia, moderata, non ſuperſtitioſa Jejunia*: Superſtitioſa autem fortè dicuntur, quæ veræ Religioni, quâ nemini ſeipſum necare licet, adverſari videntur.

Cap. 24. *Ead.* Dist. in quo idem Hieronymus damnat illos, qui mentis, corporiſque ſaluti nocent per immoderatam abſtinentiam, aut amentiæ aut triſtitiæ notam incurrentes.

Cap. 32. *ead.* Dist. in quo Fructuosus Monachis perpetuam abſtinentiam præcipiens ægrotos excipit.

Poſterioris generis eſt *Cap.* 21. *ead.* Dist. in quo S. Ambrosius hæc habet: *Contraria ſtudioſè ſunt Divinæ cognitioni Præcepta Medecinæ: à Jejunio revocant.*

Canon 4. Caus. XVI. Quæst. I. in quo Hieronymus dicit: *Monachus plangentis habet Officium, qui vel ſe, vel Mundum lugeat, & Domini pavidus præſtolatur adventum.*

Canon 8. *ibidem*, in quo Eugenius Papa dicit: *Quòd Monachus idem ſit quod unus triſtis.*

Quòd autem hinc excuſentur immoderata Jejunia, patet; nam ſi Medicorum, qui à Jejunio revocant, Præcepta non ſunt audienda, qualeſcumque ſint Medici, indiſtinctè enim loquitur, oportet ut immoderata, quæ ab ipſis prudentioribus Medicis damnantur Jejunia, licita ſint.

Si perpetuo planctu, triſtitiâque, quales eſſe debent planctus & triſtitia Monachorum, corporis ſalutem lædere licet, quidni immoderatis Jejuniis id facere licebit?

Si Medici audiendi non ſunt, quia illorum Præcepta Divinæ cognitioni contraria ſunt, quidquid huic cognitioni contrarium eſt, rejiciendum eſt, quidquid conforme amplectendum; immoderatis ergo Jejuniis vacandum, quia maximè quadrant cum Divina cognitione, quâ miſera hæc vita contemnitur, ut beata comparetur; quâ Divus Paulus dicebat ſe cupere diſſolvi, ut eſſet cum Christo, ut ſibi Chriſtum vivere ſic mori lucrum; ſe propter Legem mortificari totâ die, ſe ex gloriæ Divinæ zelo, quæ ex Judæorum ſalute proventura erat, optaſſe pro fratribus anathema fieri, *id eſt*, morti ſicut & execrationi deſtinari; animam ſuam ſeipſo pretioſiorem non facere, omnia propter Christum tamquam ſtercora arbitratum; vitam hanc exilium ſibi reputari, aliaque non pauca, quibus quàm flocci faceret vitam, ſignificabat.

Quæ cùm ita ſint, quomodò Jus ipſum ſibi conſtabit? Si immoderata excuſat, quâ ratione damnat? Si condemnet, quâ ratione probat? Utrumque tamen facit, & juſtè facit; immoderatum quod ex proprio motu, ſoloque carnis ductu Jejunium ſuſcipitur, juſtè damnatur; immoderatum quod ex Divino inſtinctu à Prælatis ut Divino agnito, Jejunium quis amplectitur, non immeritò approbatur; ſi enim ex tali inſtinctu Virginibus ſeſe necare licuit, ut ſe puras Christo conſervarent, ſi aliis Martyrio ſeſe offerre licuit, quidni ex eodem motu pœnitentiæ, auſteritate & immoderato Jejunio mortem accelerare licebit?

REGULA XXXIV.

Præcipuis diebus, quibus jejunabatur, ne juraretur, niſi pacis causâ, vetitum erat. *Cap.* 17. Caus. XXII. Quæst. V. in quo *Concilium apud* S. Medardum *ann.* 853. erga Adventum, Quadrageſimam & Quatuor Tempora id prohibet.

REGULA XXXV.

Ex eo quòd diebus Jejunii apud Græcos non offerebatur, colligi non poteſt Communionem Sacram à Jejunio ſejunctam apud illos fuiſſe.

Regula patet ex eo quòd quibus diebus non offerebatur, præſanctificatorum Miſſa celebrabatur; Miſſa autem hæc, Conſecratione exceptâ præſertim quoad Communionem, eadem erat ac Miſſa communis. Canones qui in Eccleſia Græca diebus Jejunii non oblatum fuiſſe docent, ſunt *Can.* 9. Caus. XXXIII. Quæst. IV. in quo *Concilium* Laodicense intelligendum dat in Quadrageſima Sabbatho tantùm & Dominico oblatum fuiſſe; *Caput* 11. Disᴛ. XII. in quo Augustinus dicit: *Alicubi Dominico & Sabbatho dumtaxat ſacrificari*, quòd de Græcis intelligi ſolet, & ad dies Jejunii reſtringi.

REGULA XXXVI.

Quicumque Textus quotidianam Communionem alicubi viguiſſe oſtendunt, ibidem Communionem Jejunio conjunctam quoque comprobant.

Qui uſum hunc atteſtatur Textus, hi ſunt *Cap.* 13. 14. *De Conſ.* Dist. 2 Cap. 11. Dist. XII. illis autem adjici poſſent *Capita* 10. & 18. *ead.* Disᴛ. *Can.* 9. Apostolorum, ſi in Regionibus, in quibus quicumque Sacrificio aderant, communicare tenebantur, quotidianum Sacrificium fuerit, illique aſſiſtere Fideles quoſlibet oportuerit, quæ ita ſeſe habuiſſe alicubi veriſimillimum eſt. Ex citatis Canonibus quidam Orientalem, quidam Occidentalem Eccleſiam ſpectant.

REGULA XXXVII.

Qui diebus Jejunii ratione Jejunii communicari præceperit, vel vetuerit, Textus nullus Juris extat.

Non obſtat *Cap.* 17. *De Conſ.* Dist. II. quod die Cœnæ Domini communicare præcipit; nam præterquam quod ſuppoſititius eſt hic Textus, utpotè ex *Epiſtola* Soteri ſuppoſita deſumptus, Communio ibi non præcipitur, ut Jejunio conjungatur, ſed ut hinc Euchariſtiæ Inſtitutionis memoria honore congruo celebretur.

REGULA XXXVIII.

De nonnullis actibus in Jure prohibetur, ne ab aliis quàm à jejunis fiant, hi autem ſunt Miſſæ Celebratio, Communioque Sacra. *Cap.* 49. *De Conſ.* Dist. I. *Juramentum. Cap.* 16. Caus. XXII. Quæst. V. idque ob debitam rei Sacræ ſuper qua juratur reverentiam; Confirmationis Adminiſtratio, Suſceptioque. *Cap.* 6. 7. *De Conſ.* Dist. V.

REGULA XXXIX.

Peculiaris cuidam Eccleſiæ Jejunii nullum in Jure habemus exemplum, præter Rogationum Jejunium, ſi verè Jejunium fuerit & in ortu ſuo conſideretur.

Colligitur Regula ex eo quòd alius Juris Textus nullus ſit quàm *Cap.* 3. *De Conſ.* Dist. III. in quo

peculia-

peculiaris cuidam Eccleſiæ Jejonii mentio fiat, Textus autem hic de Rogationibus loquitur, de quibus dubitator an verè jejun.tæ fuerint, & quas certum eſt VIENN. Ecleſiæ, quæ illas inſtituit, nec Eccleſiæ AURELIAN. quæ ad illius imitationem pariter præcepit, diu peculiares non fuiſſe. *Vide* Notas BINII ſubjunctas *Epiſtolis* HILAR. Papæ ubi probat antiquis teſtimoniis MAMMERTUM VIENN. Eccleſiæ Epiſcopum in medio ſæculi V. non inſtituiſſe Rogationes, ſed reſtituiſſe longè anteà in Galliis inſtitutas, ac ſucceſſu temporis neglectas. CONCIL. TOM. IV. *p.* 1047.

REGULA XL.

Monachis peculiaria Jejunia alia ſunt Perfecta, alia Imperfecta: Priora in unica refectione, cibiſque pœnitentiæ convenientibus poſita ſunt: Poſteriora in ſola à carne abſtinentia poſita ſunt.

REGULA XLI.

De Perfectis Monachorum Jejuniis loquitur *Caput* 10. DIST. LXXVI. in quo ISIDOR. de Sanctis ANTON. & PAOLO dicit, per Quinquageſimam à Lege Jejunii exemptam in Eremo abſtinuiſſe, nec aliâ ſolviſſe abſtinentiam quàm die Dominicâ.

Canones quicumque de quotidianis Jejuniis mentionem faciunt, quales *Capita* 18. 19. 20. *De Conſ.* DIST. V. in quibus S. HIERONYM. & Abbas PIMSN. ad continua, quotidianaque Jejunia Monachos hortantur. dummodò refectio eujuſque diei, nec nimia ſit, nec minor quàm ur ſuſtentandis viribus par ſit.

REGULA XLII.

Imperfecta Monachorum Jejunia reſpiciunr *Caput* 32. *De Conſ.* DIST. V. Caput 6. *De Statu Monach.* in Cap. 32. FRUCTUOS. *an.* 656. hæc habet: „ Carnem cuiquam Monacho nec ſumendi, nec „ guſtandi conceſſa eſt licentia, non quòd creatu„ ram Dei judicemus indignam, ſed quòd abſtinen„ tia utilis & apta Monachis æſtimetur, ſervato ta„ men moderamine pietatis erga ægrotos; quòd ſi „ quis violaret & contra ſanctionem, Regulam, uſum„ que veterum veſci carnibus præſumpſerit, ſex men„ ſium ſpatio retruſioni & pœnitentiæ ſubjacebit, „ ſervato tamen pietatis moderamine erga ægrotos.

In relato Textu multa ſunt notanda I. Deſumitur hic Textus ex Regula FRUCTUOSI:

II. Qui carnis eſum damnarent extitêre Hæretici, contra quos *Concil.* GANGRENSE Canonem hunc condidir: „ Si quis carnem manducantem ex fide cum Reli„ gione, præter ſanguinem & Idolo immolatum & „ ſuffocatum, crediderit coudemnandum, tamquam „ ſpem noti habentem, qui eam manducat, Ana„ thema ſir „.

Ne ergo quam facit Monachis carnis manducandæ prohibirio prædicto errore inſperſa videretur, prohibitioni veras illius cauſas adjicit, nempè *proveni entem indè Monachis utilitatem & veterum uſum.*

III. In quavis Eccleſiæ lege circa abſtinentiam infirmi, ægrotiqoe excipiuntur, & præcepta ab Eccleſia abſtinencia ad tempus tantùm eſt ac plerumque breviſſimum.

Excipiendi ergo erant ægroti à perpetua abſtinentia, quæ ipſis præcipiebatur, idque quantum illorum ægritudini & Monachali ſtatui conveniebat; quapropter prohibitioni ſubjungitur, ſervato tamen pietatis moderamine erga ægrotos.

IV. Ut ex pœnæ gravitate, quàm gravis eſſet in Monacho extra permiſſos caſus carnis comeſtio; conſcius culpæ hujus Monachus per ſex menſes retruditur, pœnitentiæque ſubjicitur.

In *Capite* 6. *De Statu Monac.* INNOC. III. hæc præcipit: „ In refectorio nullus omninò carne veſ„ catur, nec in quibuſdam ſolemnitaöbus, ſicut ali„ quando fieri conſuevit, Conventus exeat cum „ Abbate paucis ibi relictis, ut extra refectorium „ edant carnes, cùm illis diebus præcipuè Regularis „ Diſciplina ſit ſtudioſiùs obſervanda „. *Abbati & Conventui* SUBLOCENSI *ſcribit ann.* 1213.

REGULA XLIII.

Per ſimplicia Jejunia unius diei tantùm Jejunia intelliguntur; quævis Eccleſiæ Lex circa Jejunia de ſimplicibus loquitur. Illorum expreſsè meminit Nota Correctorum Romanorum in *Caput* 2. *De Conſ.* DIST. III.

REGULA XLIV.

Jejunia non ſimplicia ſunt, quæ per plures dies continuantur; illorum alia ſunt duorum dierum, & dicuntur *Duplicata*; alia plurium quàm duorum dierum, inſra tamen hebdomadam & dicuntur *Multiplicata*; alia totius hebdomadæ. De triplici hoc non ſimplicium Jejuniorum genere meminit *Caput* 18. *De Conſ.* DIST. III.

SECTIO XVII.

De Statis cujuſvis hebdomadæ Jejuniis, Semijejuniisve, Regulæ è Corpore Juris Canonici deſumptæ.

Per Semijejunia abſtinentiam à carne pluries in die comedendi, bibendique facultati conjunctam intelligimus; cùm ergo abſtinentiam hanc cum Jejuniis perfectis communem habeant, idcircò de Jejuniis agentes, de Semijejuniis aliquid dicendum operæ preoum duximus.

In legendis ſequentibus Regulis attendendum: I. Quæ origo Semijejuniorum? II. Diſcrimen inter illa? III. In quo differant Græci à Latinis, & Latini inter ſe, necnon ratio cujuſque differentiæ: IV. Quæ uſûs mutationes, earumque cauſa? V. A quo tempore præcepta ſunt Lege ſcripta? VI. Quid ſentiendum de præcepto abſtinentiæ Sabbatinæ, & quomodò ſolvantur dubia circa illud? VII. An par ſit obligatio cujuſque Semijejunii? VIII. Quæ obſervanda circa Rogationes & Litaniam majorem, quæ ad Semijejunia pertinet, ubicumque viget abſtinentia carnis his diebus?

REGULA I.

De abſtinentia à carne, prout à Jejunio ſejuncta eſt, quâcumque die ab Eccleſia præcepta fuerit, per plura ſæcula iiſdem diebus ex devotione anteà ſervatam, atque ex illa devotione Conſuetudinem natam, & ex Conſuerudine ſcriptam Legem, certiſſimum eſt.

Ex citandis Textibus Regula patebit, in iis enim prædicta abſtinenöa antè ſervata quàm ullâ Lege præcepta videbitur, hujuſmodi autem Conſuetudines ex devotione oriri ſolent.

REGULA II.

Circa prædictam abſtinentiam Eccleſiæ præceptum multò minùs ligat, quàm votum ſimplex, obſervantiaque Regularis *Caput* 2. *De Obſervat. Jejun.* in quo illud cedit majori Feſto, votum verò non cedit.

REGULA III.

In aliqua Occidentalis Eccleſiæ parte quolibet cujuſvis hebdomadæ die Mercurii ex Eccleſiæ præcepto jejunatum fuiſſe nullus Juris Textus demonſtrat, ſecùs de abſtinentia à carne.

Regulæ Pars Prior pro certa habenda donec quid adverſum ſeſe offerat.

Poſterior

Poſterior *ex Capite* II. *De Conſ.* Dist. III. deſumitur, in quo Leo IV. *ann.* 850. Epiſcopis Britanniæ ſcribens, vetuſtiſſimum Eccleſiæ Britanniæ à carne abſtinendi uſum die Mercurii quolibet probat his verbis: „ De eſu carnium apud vos vetuſtiſſima „ & non improbanda traditio ſemper eſt tenenda, „ ut à Cœnæ termino quæ fit in principio noctis quar„ tæ Feriæ quæ luceſcit in quarta Feria, uſque ad „ diluculum quintæ Feriæ. . . . . Jejunatio protenda„ tur „. Quibus ex verbis colligi poſſe videtur, abſtinentiam hanc toto die & ſeſquialtero duraſſe, cùm per diluculum principium diei naturalis intelligi ſoleat: ſed fortè hoc in loco principium noctis quintæ Feriæ illius diluculum vocatur, ſicut & principium noctis quartæ Feriæ illius diluculum eſſe inſinuatur, dum de illo dicitur quòd in quarta Feria luceſcat.

REGULA IV.

Quoad Eccleſiam Orientalem, die Mercurii quâlibet hebdnmadâ jejunatur, idque in deteſtatinnem criminis Judæ quod en die in cœptum fuerat; Jejunium autem non ex devotione, ſed ex præcepto ſervatum fuiſſe ex ipſn Jure certum eſt, ſed quandiu uſus hic duraverit, ex eodem Jure diſci nnn poteſt.

Ex *Capite* 16. *De Conſ.* Dist. III. Pars Prior Regulæ colligitur: in eo enim S. Apollonius Abbas inter legitima Jejunia diei Mercurii Jejunium collocat, illudque non ſolvendum dicit, ſolventem verò ſine juſta neceſſitate cum Juda Christum tradere videri.

Citatum *Caput inſcribitur* Ex dictis ſancti Apollonii *in Nota Correctorum Romanorum, Caput hoc apud* Palladium *in Vita illius Abbatis haberi dicitur.*

Poſterior ex eo colligitur, quòd de ea re nullus alius Textus, & prædictus de Jejunii hujus duratione non meminerit, ſed tantùm ſignificat exeunte ſæculo IV. extitiſſe qui Jejunium illud ſolvendum doceret, ideòque oportuiſſe ut ſanctus Abbas relato modo ad illud ſervandum Jejunium hortaretur.

REGULA V.

Circa ſtatum diei Mercurii Jejunium, vel Semijejunium, aliud nihil habemus in Jure quàm qund hactenùs relatum eſt.

Indè pauca de eo dicere cogimur, quod provenit haud dubiè quòd rara ſeſe obtulerit de illo loquendi anſa.

REGULA VI.

Diem Veneris quâlibet hebdomadâ Romæ jejunatum, idque propter Paſſionem Domini, quæ ut Feriâ ſextâ contigit, ſic eâdem Feriâ memoratur, certum eſt.

E *Capite* 13. deſumitur; in eo Innocentius I. jejunandum die Sabbathi probat ex eo quòd die Veneris jejunatur, iſto verò die propter allatam cauſam jejunandum; cui cauſæ aliam quæ ad priorem reducitur addendam inſinuat, nempè quòd Paſſionis die Apoſtoli jejunarint; illud *Caput* Innocentius ſcribebat *anno* 416. tamquam de re jam uſitata de prædicto Jejunio loquitur.

REGULA VII.

An verò alia in parte Eccleſiæ Occidentalis prædictum jejunium ſervatum fuerit, an Romæ diù duraverit, ex nullo Juris Textu cognoſci poteſt.

Patet Regula ex eo quòd Textus qui illius meminerit Jejunii, quoad Occidentalem Eccleſiam, nullus alius exter quàm adductus, in iſto verò aliud nihil ad propoſitum faciens quàm quod notatum eſt, habeatur.

REGULA VIII.

Certum quoque eſt memnratum ſextæ Feriæ Jejunium in Eccleſia Orientali ſervatum fuiſſe, idque ſaltem ſæculo IV. atque ex præcepto.

In *Capite* 16. *De Conſ.* Dist. III. id docet S. Apollonius, hujus diei Jejunium inter legitima collocans, addenſque cum Judæis Salvatorem crucifigere quicumque abſque juſta neceſſitate Jejunium illud ſolvit.

Ex quo loco colligitur, Eccleſiam Romanam & Eccleſiam Orientalem conveniſſe tum in Jejunio, tum in præcepto, tum in cauſa Jejunii & præcepti.

REGULA IX.

Circa ſtatam cujuſvis Feriæ ſextæ à carne abſtinentiam à Jejunio ſejunctam Textus Juris nullus ſæculo IX. antiquinr, is autem omnes Occidentis Eccleſias non reſpicit; longioris quàm nunc ſit, meminit; illumque jamdiu ſervatum dicit.

Ex eo colligitur Regula quòd *Caput* II. *De Conſecr.* Dist. III. omnium qui de prædicta abſtinentia loquuntur Textuum antiquiſſimus ſit, is autem ſit *anni* 850. ſolas Britanniæ Eccleſias ſpectat, deſumitur quippe ex Leonis IV. *Epiſtola* vel Decreto ad *Epiſcopos* Britanniæ cujus meminit abſtinentia, à Cœnâ quintæ Feriæ ad Sabbathi lucem, & pro cujuſque vel devotione vel obligatione, ad majorem illius diei partem, extendebatur, eamque ex vetuſtiſſima Traditione, quæ cùm improbanda non ſit ſemper tenenda eſt, originem ſuam habere aſſerit. Verba hujus Decreti hæc ſunt: „ Similiter (loquitur de vetuſ„ tiſſimo à carne abſtinendi uſu) ut à cœna noctis „ ſextæ Feriæ quæ luceſcit in ſexta Feria non impe„ ritè Jejunatio uſque ad Sabbathi lucem, quantùm „ de diei parte aliquis jejunare maluerit vel debue„ rit, protendatur „.

Ex eo quòd Decretum, cujus poſterior pars mox relata eſt, prior verò ſuprà, diem de quartæ Feriæ abſtinentia definiat, prædictum uſum ſervandum eſſe conjicere licet, inter Britannos aliquos an ſervandus eſſet dubitaſſe, atque ut dubium hoc tolleretur, Leo IV. conſultus definiit illum uſum, utpotè habentem quæ ad conſuetudinem legitimè præſcriptam requiruntur, nempè longiſſimam poſſeſſionem quæ per illa verba, *vetuſtiſſima traditio*, ſignificatur, & quòd rationabilis ſit, quæ conditio per iſtas voces, *non improbanda*, exprimitur, retinendum ſervandumque eſſe.

Hoc in Decreto verbum, *debuerit*, ſi ſtrictè ſumatur, ita ut obligationem denotet, de privata obligatione interpretandum, nempè de ea quæ vel ex voto, vel ex impoſita pœnitentia oritur.

Prædictum dubium credendi locum ſubminiſtrat, uſum Eccleſiæ Britannicæ cum aliis ſibi communem tunc non fuiſſe.

REGULA X.

Qui Feriæ ſextæ abſtinentiam per Univerſam Eccleſiam Occidentalem ſervari expreſſè præcipiat, nullus Juris Textus invenitur, ſed tres extant ex quibus colligere eſt à ſæculo XI. jam ubique ſervatam.

Primus eſt in *Capite* 31. *De Conſ.* Dist. V. in quo Gregorius VII. *anno* 1078. Sabbathi abſtinentiam præcipiens, de Feriæ ſextæ abſtinentia ne verbum quidem habet, iſtam autem haud dubiè potiùs præcepiſſet, ſi jamjam ſervata non fuiſſet, cùm Feriâ ſextâ quàm Sabbatho abſtinendi cauſa longè major ſit.

In *Capite* 2. *De Obſervat. Jejun.* alterum Textum habes, in eo circa abſtinentiam Sabbathi dubium

Digitized by Google

INNOCENTIU III. proponitur *ann.* 1213. quod circa Feriæ Sextæ abſtinentiam quoque propoſitum fuiſſet, niſi antiqua jam fuiſſet illius obſervantia; ab illo enim Pontifice quæritur, an permittendus carnis eſus Sabbatho ipſis debilibus: ad Sabbathum reſtringitur Quæſtio, quia recens in illo abſtinendi obligatio, laxiorque quàm quæ Feriam Sextam ſpectabat.

Tertius Textus eſt in *Cap.* 3. *eod. Tit. Epiſcopus* PRAGENSIS HONORIO III. *ann.* 1222. proponit an Feriâ ſextâ à carne abſtinendum quandò eo die CHRISTI Nativitas occurrit, de Sabbatho verò idem non quærit; quod diſcrimen aliundè proficiſci non poteſt, niſi ex eo quod Feriæ Sextæ abſtinentia, utpote antiquior potiorique ratione introducta ſtrictiùs ſervanda putaretur.

Ex dictis ſequi videtur, Feriâ Sextâ abſtinendi Obligationem ex Conſuetudine ortam, hanc autem Conſuetudinem privatorum devotioni originem debere ſuam extra dubium eſt.

REGULA XI.

Sabbatho per annum apud Græcos non jejunatum per quinque Sexve priora ſæcula ex ipſo Jure conſtat.

Deſumitur Regula ex *Can.* 65. APOSTOLORUM qui eâ Lege Sabbatho jejunare prohibet et Clericum eo die jejunantem deponi velit, Laicum verò excommunicari; Canon autem hic ſæculo V. aliis nondùm conjunctus erat, cum intra quinquaginta non ſit quos DIONYSIUS EXIGUUS exeunte hoc ſæculo collectos invenit, eaque de cauſa in Latinum converſos edidit.

Ex pœnæ gravitate quâ Sabbatho jejunans plectitur, inferre licet, Sabbathi Jejunium in Oriente prohibitum, non in corporis levamen, cui ſine culpa renunciare quis poteſt, ſed propter aliam cauſam publicam, cui quilibet volens nolenſque ſuberat. Qui apud Græcos Sabbatho ſolutum Jejunium ſenſerunt propter Feriæ Sextæ Vigiliam, illos hæc nota Jugulat; confictus ſiquidem voluptatis causâ prædictus Canon dici non poteſt, cum à Græcis Diſciplinæ ſuæ antiquæ non ignaris illiuſque amantiſſimis jamdiu receptus fuerit.

Ex *Cap.* 11. DIST. XII. id ita ſeſe habuiſſe quarto, quintoque ſæculo, aliqui colligunt; quod enim in eo AUGUSTINUS dicit, Regiones eſſe quaſdam in quibus Sabbatho & Dominico tantùm offertur, de Græcis intelligunt, aiuntque Sabbatho Græcos obtuliſſe quia non jejunabatur. Si ea fuit Auguſtini mens, quod dicit ad Quadrageſimæ tempus reſtringendum videtur: certum enim eſt, ac Auguſtino ignotum eſſe non potuit, Feſta plurima tum CHRISTI, tum Martyrum, Græcos tunc habuiſſe in quibus haud dubiè offerebatur.

Ex *Canonibus* 8. 9. CAUS. XXXIII. QUÆST. IV. certiùs colligitur prædictis ſæculis Græcos Sabbathum non jejunaſſe. In iis *Concilium* LAODICENSE, ne natalitia Martyrum in Quadrageſima celebrentur prohibens, addit: Sed tantùm Sabbatho & Dominicâ pro eorum Commemoratione Oblationes offerendas: Ad Sabbathum enim Martyrum Commemorationem non remittit, niſi quia eo die non jejunabatur & proptereà offerebatur.

REGULA XII.

Quoad Eccleſiam Occidentalem, ex ipſo Jure certum eſt ſæculo IV. & V. Sabbatho Romæ jejunatum, Mediolani verò non jejunatum: circa alia ſæcula in illo nihil habetur.

Ex *Cap.* 11. DIST. XII. & ex *Cap.* 1. *De Conſ.* DIST. III Regula depromitur. In priori AUGUSTINUS *ann.* 400. JANUARIO ſcribens, refert AMBROSIUM à ſe conſultum de Jejunio Sabbathi, reſpondiſſe: Quandò Romæ ſum, Sabbatho jejuno; cum MEDIOLANI ſum, Sabbatho non jejuno; cujus rei hanc affert rationem, ſequendum cuique Eccleſiæ morem in qua eſt, ideòque quia Sabbatho Romæ jejunatur, ibidem eo die jejunandum; quia verò MEDIOLANI Sabbatho non jejunatur, iſtic eo die non jejunandum.

In poſteriori INNOCENTIUS I. *ann.* 416. *Decentio* EUGUBINO ſcribens Sabbatho jejunandum probat his rationum momentis, Sabbathum inter triſtitiam Paſſionis & lætitiam Reſurrectionis incluſum fuiſſe; Apoſtolos eo die mærore fuiſſe & propter Judæorum metum ſe occuluiſſe conſtat; Apoſtolos eo die jejunaſſe adeò extra dubium eſt ut Traditio habeat, ne eo die Sacramenta celebrentur, quodlibet autem Sabbathum illius imago eſt, atque ideò in quolibet illius Commemoratio ſemper celebranda eſt, eodem planè modo quo quâlibet hebdomadâ, Sexta Feria, & dies Dominica celebratur.

Tantâ curâ tot rationes INNOCENTIUS non collegiſſet, quibus Sabbatho jejunandum oſtenderet, ni qui contra ſentirent, extitiſſent. Etſi generales ſint hæ rationes. INNOCENTII mens non fuit ut dicto die ubicumque jejunaretur, ſed ut juſta de cauſa jejunari crederetur, ubicumque talis eſt conſuetudo, qualis Romæ.

Si ex eo quòd Sabbatho jejunaverat PETRUS, ut contra SIMONEM pugnaturus prælio ſeſe præpararet, illo die Romæ jejunandi mos introductus creditus tunc fuiſſet, illam cauſam INNOCENTIUS non omiſiſſet.

REGULA XIII.

In Africa, quarto quintoque ſæculis, Sabbatho Jejunatum fuiſſe extant Juris Textus qui oſtendant, ſed pro cæteris nullus.

Pars Regulæ Prior *Cap.* 23. DIST. XII. deſumitur. In eo S. AUGUSTINUS hæc refert: „ Mater mea „ MEDIOLANUM me conſecuta invenit Eccleſiam Sab„batho non jejunantem. Cœperat fluctuare quid age„ret „. Undè enim S. MONICÆ fluctuatio, niſi ex eo quod in Africana Eccleſia ex qua venerat MEDIOLANUM, Sabbatho Jejunabatur. Certè quæ ſequuntur hinc dubium natum oſtendunt: AUGUSTINUS ſiquidem poſt relatam quam ab AMBROSIO à ſe hac de re conſulto accepit ſolutionem, nempè non Eccleſiæ è qua quis venit morem ſequendum, ſed illius ad quam venit, Matri ſuæ ſic loquitur: „ Sic „ etiam tu ad quam fortè veneris Eccleſiam ejus mo„rem ſerva, ſi cuiquam non vis eſſe ſcandalo, nec „ quemquam tibi „. Additque poſteà his auditis Matrem ſuam fluctuare deſiiſſe dicens: *Hoc cum Matri renunciaſſem, libenter amplexa eſt.*

REGULA XIV.

In Gallia Sexto adhuc ſæculo extitiſſe, qui Sabbatho per annum non Jejunandum crederent, ex ipſo Jure certò colligitur.

Cap. 9. *De Conſ.* DIST. III. Regulæ veritatem demonſtrat. In eo *Concilium* AGATHENSE *ann.* 506. præcipit ut quadrageſimæ Sabbathis etiam Jejunetur; de iis autem diebus mentionem talem non faceret, niſi qui eo die non Jejunandum crederent, in Gallia tunc extitiſſent: quis enim Quadrageſimæ Sabbatis Jejunare recuſaſſet, ut facibant ii contra quos prædictus Canon conditus eſt, niſi Sabbatho propter peculiarem huic diei cauſam, non Jejunandum exiſtimaſſet.

REGULA XV.

Quicumque Sabbatho alicubi Jejunatum Canones oſtendunt, ibidem à carne abſtinentiam eo die ſervatam certiſſimè probant.

Colligitur ex indubitata omnium Eccleſiarum praxi circa Jejunii cum prædicta abſtinentia conjunctionem.

REGU-

REGULA XVI.

E contra qui per ſex priora Eccleſiæ ſæcula Sabbatho alicubi non jejunatum probant, ibidem Sabbatho à carne abſtinentiam non ſervatam oſtendere videntur, exceptis tamen Quadrageſimæ Sabbathis, ſi ex ſolo Jure hac de re judicetur.

Ex eo colligi videtur Regula, quòd per illa ſæcula, extra Quadrageſimam & Rogationes, à Jejunio ſejunctam abſtinentiam fuiſſe, juſtam exiſtimandi cauſam in Jure non habemus.

REGULA XVII.

Circa Sabbathi abſtinentiam id peculiare, quòd ſcriptâ lege in Corpore Juris incluſâ præcipiantur.

Ex *Cap.* 31. *De Conſ.* Dist. V. hujuſmodi Legem circa dictam abſtinentiam extare patet, nempè à Gregorio VII. factam; id autem ſibi peculiare ex dictis clarè colligitur.

REGULA XVIII.

De prædicto præcepto Textus Juris ſæculo XI. antiquior nullus extat.

Colligitur ex eo quòd citatus Textus unicus ſit, qui Sabbatho abſtinere præcipiat, cæteri enim præceptum ſupponunt: Textus autem citatus è Concilio Generali Romæ celebrato ſub Gregorio VII. *ann.* 1078. deſumitur.

REGULA XIX.

A citato Textu abſtioentiam præcipi, non una ratio ex illo deſumpta demonſtrat.

Infertur I. ex eo quòd prædicti Concilii Decretum ſit, quia Sabbatho in Eccleſia Romana abſtinentia ſemper ſervata eſt; hæc eoim habet prior illius Pars: „ Quia dies Sabbathi apud Sanctos Patres noſ„ tros in abſtinenaia celebris eſt habitus, nos eorum„ dem autoritatem ſequentes. „ &c. Cur autem Concilium veterem Romanæ Eccleſiæ uſum allegat, niſi ut æquum, conveniensque, quòd præcepturum eſt, probet? Cur etiam Patrum Sanctorum autoritatem indueret, ſi ad rem meri conſilii hortari tantùm vellet? ideòque Decreti ratio hîc abſtinentiam præcipi palam facit.

Infertur II. etiam ex eo quòd Concilium inſinuet Chriſtianæ Religionis participem fieri non deſiderare, qui Sabbatho abſtinere non vult; ſic enim pergit Concilium: „ Salubriter admonemus, ut quicumque „ Religionis Chriſtianæ participem eſſe deſiderat, ab „ eſu carnium eâdem die abſtineat. „ De eo qui conſilium ſequi nolet, diceturne Religionis Chriſtianæ participem eſſe nolle?

Infertur III. ex eo quòd quæ in præceptis hujuſmodi excipi ſolent, Concilium excipit, nempè infirmitatem & majorem Feſtivitatem.

Non obſtat verbum, *admonemus*; nam præterquàm quòd de eo ad quod quis tenetur, moneri poteſt, in eo Decreto tot præcepti ſigna ſunt, ut etſi aliis in locis verbum hoc conſilium tantùm deſignaret, hic non impediret quominùs prædictum Decretum præceptum contineret.

Nonnemo fortè dicet: Fateris ante prædictum Concilium, nullum de præcepto abſtinentiæ Sabbathinæ extare Juris Textum, de quo ergò præcepto Concilium monebit?

Huic Objectioni id unum reſpondere eſt, monere quem poſſe de recipiendo præcepto quod ſit, de eoque ſervando.

In oſtendendo *Concilium* Romanum ſub Gregorio VII. abſtinentiam Sabbathinam præcepiſſe, paululùm immorati ſumus, quia non deſunt qui contrarium ſentiant.

Qud de ſervata à Sanctis Patribus Sabbathi abſtinentia Concilium dicit, ad Eccleſiam Romanam reſtrinximus, Eccleſiæ autem illæ quæ ab illa immediatè pendent ſubintelligendæ videntur, iſtas enim illius uſum imitatas veroſimillimum eſt.

REGULA XX.

An de Sabbathioa abſtinentia prædicti Concilii præceptum receptum, ſervatumque fuerit, necne, & quibus in locis, & quo Tempore, Textus Juris nullus eſt qui doceat.

REGULA XXI.

Hac de re id unum certum ex Jure colligitur, quod in Luſitania ineunte ſæculo XIII. adeò rigidè ſervabatur Sabbathi abſtiocotia, ut ad carnis eſum debilibus debilitas ſua oon ſufficeret, etiam cum Prælati liceotia.

Traditur Regula in *Cap.* 2. *De Obſerv. Jejunior.* in eo Innocentus III. *ann.* 1213. ab Archiepiſcopo Bracharansi conſultus quid ſibi faciendum eſſet circa Regionis ſuæ Conſuetudinem, quâ Sabbatho ſi debiles carnes ſumerent, ab aliis moleſtè ferebatur, iiſque detrahendi occaſio dabatur; Reſpondet Conſuetudinem hanc ſervandam eſſe, ita tamen ut hinc debilibus periculum non emergat, quo reſponſo tàm prudentis Pontificis inter alia docemur, præceptis devotionique ita favendum, ut charitas non lædatur.

REGULA XXII.

Poſt ſæculum XII. io aliqua Regione, Sabbatho abſtinentiam noo ſervatam concludere non eſt, ex eo quòd illius Epiſcopus dubium, quod tàm Sabbathi, qoàm Feriæ ſextæ abſtineotiam reſpicit, proponens, de ſola Feria ſexta meminit.

Factum de quo Quæſtio in *Cap.* 3. *De Obſervat. Jejun.* refertur; in eo autem conſiſtit, quod Epiſcopus Pragensis ab Honorio III. *ann.* 1222. quærit: *An Nativitate Domini die Veneris adveniente, hujus diei abſtinentia ſervanda ſit?* Et de Sabbatho circa quod dubium ſimile proponi poterat, ne quidquam dicit, quod etiam in reſponſione Honorius imitatur.

Regulæ Ratio: Feriæ ſextæ abſtinentia ſtrictior eſt; idcircò quæ illo caſu eam relaxat ſolutio, à fortiori ad Sabbathi abſtineotiam extenditur, plus enim continet quod eſt minus; quod ad ſolvendum majus vinculum, ad minus ſolvendum haud dubiè ſufficit. Prætereà propoſitum dubium quoad Sabbathum, expreſſo Juris Textu ſolutum erat, nempè *Cap.* 31. *De Conſ.* Dist. V. *ſuprà citato*, cùm Christi Nativitas ex Majoribus Feſtivitatibus non minima ſit; quoad verò Feriam ſextam indeciſum erat, ideòque de ſola Feria ſexta mentio facienda erat.

REGULA XXIII.

Abſtinentia Sabbathi a Feriæ ſextæ abſtinentia differt, nedum in eo quòd recentior ſit, ſed etiam in eo quòd à Feriæ ſextæ abſtioeotia ſolam Christi Natalis Feſtivitatem jus ipſum eximat, ab abſtinentia verò Sabbathina omoes majores Feſtivitates excipiat.

Ex dictis patet Regula.

REGULA XXIV.

Inter communem omnibus Fidelibus abſtinentiam, & illam, quæ Monachis peculiaris, diſcrimen hoc intereſt, quòd iſta propter ſolemnitates noo intermittatur. *Cap.* 32. *De Conſ.* Dist. V. Cap. 3. *De Obſerv.* Cap. 6. *De Stat. Monach.* illa verò hanc ob cauſam relaxetur. *Cap.* 31. *De Conſ.* Dist. V. Cap. 3. *De Obſervat.*

Google

De aliis Semijejuniis per annum ſervatis.

REGULA I.

Præter ſupradicta Semijejunia, alia in Jure non memorantur, niſi Rogationes & Litania major.

REGULA II.

De Rogationibus tres tantùm Juris Textus mentionem faciunt.

In Primo, qui eſt *Caput* 3. *De Conſ.* DIST. III. circa Rogationes dicitur, per triduum illarum cibis Quadrageſimalibus utendum, ſervos & ancillas ab opere relaxandos. Ex *Concilio* AURELIANENSI *anno* 511. *deſumitur*.

Secundus eſt in *Capite* 1. *eâd.* DIST. In eo autem *Conſilium* LUGDUNENSE verſus Sæculum IX. celebratum, de Rogationibus dicit, illas feriendas eſſe, eoque oomine illas inter Feſta collocat.

In Tertio, qui eſt *Canon* 17. CAUS. XXII. QUÆST. V. Rogationes recenſentur inter dies, quibus jurare non licet, niſi pro pace: Dies autem iſti ſunt, vel feſtivi, vel dies Jejuniorum, vel pœnitentiæ dies. *E Concilio apud* S. MEOARDUM *habito deſumitur*.

REGULA III.

De Litania Majori hæc tantùm habentur, illam ſcilicet inter dies numerari, quibus ne juretur vetitum, niſi de concordia & pacificatione. *Eod. cap.* 17. CAUS. XXII. QUÆST. V.

Inter Semijejunia autem Litaniam majorem collocamus, quia eo die, Romæ ſaltem, undè in alias Eccleſias fluxit, abſtinentia ſervata creditur.

SECTIO XVIII.

Obligatio Clericorum ad lenitatem, aliæve ſimiles ubi nonnihil de ſtabilitate in Diœceſi ſua, necnon in ſtatu ſuo.

§. I.

An & quomodò Clericus incurrat irregularitatem, jus ſuum coram Judice Sæculari in Malefactores perſequendo?

I. Clerici à poteſtatibus ordinaris tuitionem petere poſſunt, non quia inimicos perſequantur; ſed quia ſe defendant adverſus illicitas violentias. CAUSA XXIII. QUÆSTIONE III. Cap. 3. *Noſtri*.

II. Clericus, qui Judici Sæculari tradidit interſignia de fure aliquo, quibus receptis Judex Latronem tradidit puniendum, undè poſteà de medio eſt ſublatus, à ſuſceptione Sacrorum Ordinum nullatenùs eſt arcendus. *De Homicidio*. Cap. *Tua nos* §. 2. *ad ultim. fin.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 12. *Cap.* 19. Nulla in hoc difficultas apud Gallos, qui ad irregularitatem ex Homicidio requirunt proximum influxum in illud.

III. Si Clerico querimoniam ſimpliciter deponente, Rex in rebelles traditam ſibi exercuerit poteſtatem, eorum erit duritiei imputandum, ſi ad ſolutionem debitorum non abſque ſanguinis effuſione coercentur. *Ibid. De Homicidio*. Cap. *Poſtulaſti*. LIB. V. DECRET. *Tit.* 12. Cap. 21.

IV. Si Clericus conqueratur de Laico coram Poteſtate Sæculari, ſi propter inobedientiam ipſius Laicum duriùs puniat, quàm natura querimoniæ petat, Clerico non imputatur. *Ibid. Gloſſa*.

V. Non imputatur Clerico civiliter juſtitiam petenti de Laico, ſi Judex in Laicum exercet vindictam ſanguinis. *Ibid. Summa*. Hæc enim præter intentionem Clerici, iſtiuſque facti exigentiam; nihil enim aliud petit, niſi ut damna ſibi illata reſarciantur.

VI. Prælatis, vel Clericis quibuſcumque, qui de Laicis ſuis malefactoribus querelam penes ſæcularem Judicem deponentes, petunt emendam ſibi fieri, & provideri, ne contra eos talia de cætero præſumantur; de Jure non debet pœna ſanguinis imputari, ſi Judex mortem malefactoribus inferat, juſtitiâ exigente. *In* SEXTO DE *Homicidio. Cap. prælatis* LIB. V. *Tit.* 4. Cap. 2.

VII. Proteſtando expreſſè quòd ad vindictam, ſeu pœnam ſanguinis non intendunt, imputari non debet; alioquin ſi Prælati, aut Clerici, propter metum hujuſmodi, quia Judex ad pœnam ſanguinis poteſt procedere, de ſuis malefactoribus taliter conqueri non auderent; daretur pleriſque materia trucidandi eoſdem, & ipſorum bona liberè deprædandi. *Ibid. De Homicidio*, Capite *Prælatis, fin.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 4. *Cap.* 2. Proteſtatio hujuſmodi inutilis videtur, ſi conquerens ſubminiſtret probationes rei, quarum accuſatus morte damnatur, deſtruetur facto ſubſequenti ipſius proteſtantis, eodem planè modo, quo proteſtatio ſimilis teſtium, qui proximè influunt in condemnationem: neutra in uſu eſt apud Gallos, rejiciturque ut ſuperflua.

VIII. Cùm Clericos per Eccleſiaſticum Judicem ſæculari traditur Curiæ puniendus, pro eo debet, Eccleſia efficaciter intercedere, ut citra mortis periculum circa eum ſententia moderetur. *De Verborum Significatione*. Cap. *Novimus*. Hæc interceſſio, ſicut prædicta proteſtatio, unicè inſerviunt demonſtrandæ lenitati Eccleſiæ: erit in Gallia cum degradatione & traditione Curiæ Sæculari; ibi enim in crimine mixto uterque ſimul procedit, & poſt prolatam ſententiam à Judice Eccleſiaſtico alius ſuam pronunciat.

§. II.

An & quomodò Clericus incurrat irregularitatem exercendo Officium Chirurgorum, vel Medicorum?

I. Monachi & Sacerdotes multùm delinquunt alienum Officium uſurpando, quod ipſis minimè congruit; ſed dum volunt Chirurgorum more cum ferro tumorem aliquem aperire, irregularis factus eſt. *De Homicidio*. Cap. *Tua nos*. §. 1. LIB. V. DECRET. *Tit.* 12. Cap. 19.

II. Si Monachi & Sacerdotes cauſâ pietatis & non cupiditatis id agunt, & periti ſunt in exercitio Chirurgiæ, omnemque ſtudent, quam debent, diligentiam adhibere, non ſunt, ex eo quòd per culpam infirmi contra conſilium eorum accidit, adeò reprobandi, quòd non poſt ſatisfactionem condignam cum iis miſericorditer agi poſſit, ut Divina valeant celebrare. *Ibid. fin.*

Notandus caſus, in quo poſt adhibitam omnem diligentiam, homicidium purè caſuale imputatur ex eo ſolo quòd rei illicitæ vacabatur.

III. Si cauſâ cupiditatis id agunt, & periti non ſunt in exercitio Chirurgiæ, omnemque non ſtudent, quam debent, diligentiam adhibere, interdicenda eſt eis Sacerdotalis Ordinis executio, ſi poſtquàm tumorem aperuerunt quocumque modo contingat ut infirmi ex vulnere vitam finiant. *Ibid. fin.* Hæc deciſio confirmatur *Cap. ult. De injur.* quod docet damnum imputari illatum ex negligentia vel imperitia.

IV. Qui in Arte Medecinæ eruditus, pluribus juxta ipſius Artis traditionem exhibuit cum diligentia Medicinam, poteſt ad Sacros Ordines promoveri licèt pluries in contrarium ſucceſſerit, & quibus putabat adhibere medelam, Medecinis perceptis, mortis periculum incurrerunt. *De Ætate, Qualitate & Ordine Præficiendorum*. Cap. *Ad aures Summa & prima Gloſſa*. LIB. I. DECRET. *Tit.* 14. *Cap.* 7. Hoc reſtringendum ad caſus, in quibus, nec uſtio, nec amputatio præcipitur. *Cap.* 9. *Ne Cler. vel Monach.*

V. Quòd ſi ſuper præmiſſis, *id eſt*, ſuper eruditione, vel diligentia, conſcientia ſua eum remordeat, ad majores Ordines non debet aſcendere. *Ibid. fin. Poſt. Sibi*. De hoc remorſu judicandum ex *Cap.* 44. *De Sent. Excommun.* ex PRAGMATICA SANCTIONE ac ex *Concordatis*. Conceditur graduatis in Medicina ut poſſint Gradûs Beneficia requirere.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

An & quandò incurratur irregularitas, quando dubium eſt utrum homicidium perpetratum ſit, & quomodò id judicandum?

I. Diligenter inveſtigare & omni niſu ſcrutari oportet, quatenùs inveniri valeat, utrùm percuſſione Presbyteri, an alio caſu, homo extinctus eſt. Dist. L. *Cap.* 39. *Studeat poſt init.*

II. Si vir à Presbytero non ad mortem percuſſus eſt, ſed quodam caſu ex equo cadens cervice fractâ interiit, ſecundùm arbitrium Sacerdotis, pro percuſſione, incautè agenti Presbytero pœnitentia competens indici debet, & aliquanto tempore à Miſſarum ſolemniis ſuſpendi, denuò poſt hæc ad Sacerdotale Officium rediturus. *Ibid.*

III. Quòd ſi veraciter qualicumque percuſſione ipſius Presbyteri vir ille mortuus eſt, nullâ hic ratione miniſtrare Sacerdotis more permittitur; quoniam etſi voluntatem occidendi non habuit, furor tantùm & indignatio ex quibus motio illa mortifera prodiit, præcipuè in Dei Miniſtris inhibetur. *Ibid. fin.* Verùm ſi Presbyter veſtro ſtudio adeò noxius fortè claruerit, tale ſibi Beneficium Eccleſiæ ſuæ concedatur, quo ipſe & ſui ſufficienter habere poſſint ſuſtentationis ſolatium. *Ibid.*

IV. Cùm dubium habetur utrùm occaſione vulneris, quod verberante Presbytero fortuitò contigit, aliquis deceſſerit, convenit, ut Presbyter in Sacris Ordinibus non miniſtret. *De Homicidio.* Cap. *Ad audientiam. med. Quia verò.* Lib. V. Decr. *Tit.* 12. Cap. 12.

In hujuſmodi dubiis ſemitam debemus eligere tutiorem. *Ibidem.*

Ratio: Quia certa Lex eſt, & dubium factum contra illam.

V. Si ille vulneratus ex alia infirmitate obierit, poterit Presbyter, ſicut erat ſolitus, Divina Officia miniſtrare. *Ibid. fin.*

VI. Si poſtquam Presbyter rem aliquam projecit in terram, reperiatur aliquis circa eumdem locum ſemivivus, inquiri debet ab eodem Sacerdote ſi priuſquam jaceret rem illam, circumſpexerit ſollicitè an eſſet aliquis juxta eumdem locum. *De Homicidio.* Cap. *Ex litteris.* §. *Nos autem.* Lib. V. Decr. *Tit.* 12. Cap. 14.

VII. Si aſſerat Sacerdos quòd diligenter circumſpexit, & quòd viderit aliquem deneget; liberè permitti debet exequi Officium Sacerdotis, niſi contra eumdem grave ſcandalum ſit exortum vel magna laboret infamia. *Ibid. fin.*

Propter ſolum ſcandalum vel infamiam Presbyter ſe gerere debet ut irregularem. *Ibid. Colligitur.*

VIII. Si Presbyter arrepto inſtrumento furem Eccleſiæ Ornamenta aſportantem percutiat, aliique in eodem loco protinùs occiderunt, ſed ignorat Presbyter ipſe & alii an ad mortem fuerit ictus hujuſmodi quem inflixit inquirendum utrùm conſtare poſſit quòd præfatus Sacerdos non inflixit percuſſionem lathalem de quâ, ſi aliorum non fuiſſent vulnera ſubſecuta, percuſſus minimè interiiſſet; ſecundò, ſi percuſſor voluntatem non habuerit occidendi; tertiò, ſi neque ipſius ſtudio, conſilio, vel mandato proceſſerint alii contra illum. *De Homicidio.* Cap. *Significaſti.* §. 1. *Nos.* Lib. V. *Tit.* 12. Cap. 18.

IX. Si diſcerni non poſſet ex cujus ictu percuſſus interiit; in hoc dubio tanquam homicida haberi debet Sacerdos, & ſi fortè homicida non ſit, à Sacerdotali Officio abſtinere debet. *Ibid.* §. 3. *Quod ſi.*

X. In hoc caſu ceſſare eſt tutius quàm temerè celebrare, pro eo quòd in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum timeatur. *Ibid.* §. 3. *fin.*

XI. Si tale ſit inſtrumentum cum quo Sacerdos percuſſit, quod non ſolet levem plagam inferre, & talis pars in qua fuit ille percuſſus, in qua de modico ictu quis lethaliter lædi ſolet, quale eſt Caput, non videtur idem Sacerdos à pœna homicidii penitùs excuſari. *Ibid.* §. *Ut fin.*

XII. Si certa apparuerit percuſſio ab eodem Sacerdote inflicta, tàm modica & tàm levis in ea parte corporis, in qua quis de levi percuti non ſolet ad mortem, ut peritorum Judicio Medicorum talis percuſſio aſſereretur non fuiſſe lethalis; & voluntatem non habuerit occidendi, neque ipſius ſtudio, conſilio, vel mandato, alii occiderunt, poſt pœnitentiam ad cautelam injunctam in Sacerdotali poterit Officio miniſtrare. *Ibid.* §. 2. *Et quidem.*

XIII. In his duobus credendum eſt Sacerdoti, qui non accuſatur vel denuntiatur ab aliquo, ſed per ſe ipſum conſilium appetit ſalutare. *Ibid. med.*

Si percuſſio eſſet levis, & Sacerdos voluntatem habuiſſet occidendi, aut ipſius ſtudio, conſilio, vel mandato, alii occiderunt, eſſet irregularis. *Ibid. Cum Summa.*

XIV. Si Clericus pro eo quòd, in conflictu contra inimicos nominis Chriſtiani, aliquos percuſſit, irregularitatem metuit incurriſſe, ſi de interfectione cujuſquam ſua conſcientia ipſum remordet, à Miniſterio Altaris abſtinere debet reverenter. *De Homicidio.* Cap. *Petitio fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 12. Cap. 24.

Conſultius eſt in hujuſmodi dubio abſtinere quàm temerè celebrare. *Ibid. fin.*

XV. Si forſitan eorum aliqui ſecretò ex devotione celebrare voluerint, poterunt ſuſtineri. *De Clericis Peregrinis.* Cap. *Tuæ fraternitatis.* §. *ult.* Lib I. Decr. *Tit.* 22. *Cap.* 3. Hic locus convenit cum ſeptimo ſumpto in contrario ſenſu: ibi enim celebratio Sacerdoti non prohibetur, niſi ratione ſcandali, undè infertur quòd ceſſante ſcandalo poteſt celebrare: hoc autem loco decimo quinto nullum timendum erat ſcandalum, cùm ignota eſſet celebratio.

XVI. Niſi de Clericorum Ordinatione Canonica per idonea conſtiterit argumenta, eos in illis ſuſcipere non debet Epiſcopus, præſertim antequàm converſatio eorum fuerit approbata. *Ibid.* Cap. *Inter quatuor.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 22. Cap. 2.

XVII. Nullus Clericus peregrinus ſine commendatitiis ſui Ordinarii litteris ab Epiſcopo ad Divina celebranda, & Sacramenta adminiſtranda, admittatur. *Concil.* Trid. Sess. XXIII. *De Reform.* Cap. 16.

XVIII. Clericus alterius Diœceſis abſque litteris commendatitiis ſui Epiſcopi, niſi pro eis preces, aut Mandata Sedis Apoſtolicæ acceperis, non teneris, nec etiam debes recipere. *Appendice Conc.* Lateran. *Parte* 30. Cap. 6. *fin. Concil.* Tribur. *ann.* 895. *Can.* 28. Tom. IX. Conc. *p.* 455. Secunda Pars intelligenda videtur de Clericis à proprio Epiſcopo Papæ dimiſſis, vel Clericis, qui à Papa alii commendabantur.

§. IV.

Clericos in Sacris conſtitutos, qui abjiciunt habitum Clericalem, fieri Apoſtatas, & quomodò puniendi ſint?

I. Clerici, qui ſunt de apoſtaſiæ crimine infamati, qui videlicet abjecerunt habitum Clericalem, non ſunt in ſeculari habitu tolerandi, ſed per diſtrictionem Eccleſiaſticam coercendi. *De Apoſtatis.* Cap. *Tua.* Lib. V. Decr. *Tit.* 9. Cap. 3. Innocent. III. ibi loquitur indiſtinctè de Clericis, hic ergò Textus reſtringendus non eſt ad illos, qui in Sacris conſtituti ſunt; illum tamen Gonzal. intelligit de iſtis, refert pœnas tùm ſæculares tùm Eccleſiaſticas, quibus hi Apoſtatæ puniuntur.

Concil. Tibur. *anni* 895. *Can.* 27. Tom. IX. Conc. *p.* 454. *Conc.* Rom. *ann.* 1059. *Can.* 10. Tom. IX. Conc. *p.* 1096. Nullus eſt in hoc Conc. Canon, qui de Clericis apoſtatis loquatur.

II. Nullibi qui ſunt in Sacerdotio & Perſonatibus conſtituti, niſi juſta cauſa timoris exegerit, habitum transforment. *De Vita & Honeſtate Clericorum.* Cap. *Clerici. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 1. Cap. 15.

Digitized by Google

III. Clerici, qui comam nutriunt, etiam inviti tondeantur. *Ibid. De Vita & Honeſtate Clericorum.* Cap. *Clericus.* LIB. III. DECR. *Tit.* 1. Cap. 7. & DIST. XXIII. Cap. 22.

IV. Si quis ex Clericis comam relaxaverit, Anathema ſit. *Ibid.* Cap. *Si quis.* LIB. III. DECR. *Tit.* 2. Cap. 4. & DIST. XXIII. Cap. 23. *Si quis.*

: V. De Clericis apoſtatis, qui minis vel blanditiis nullatenùs poſſunt induci ut abjectum habitum reaſſumant, tales poſſunt ſub gravi cuſtodia carcerari, ita quòd ſolùmmodo vita ſibi miſera reſervetur, donec à ſuæ præſumptionis nequitia reſipiſcant. *De Apoſtatis.* Cap. *A Nobis.* LIB. V. DECR. *Tit.* 9. Cap. 5. *Juncta Gloſſa.*

. Clerici Apoſtatæ poſſunt in carcere detineri donec à ſua nequitia reſipiſcant. *Gloſſ.*

VI. Clerici qui relicto Ordine Clericali & habitu ſuo in apoſtaſia tanquam Laici converſantur, ſi in criminibus comprehenſi teneantur, per cenſuram Eccleſiaſticam ne liberentur. *De Apoſtatis* Cap. *Præterea.* LIB. V. DECR. *Tit.* 9. Cap. 5. *Append. Concil.* LATERAN. *Part.* 26. Cap. 16.

VII. Clerici apoſtatæ in criminibus deprehenſi, amittunt privilegium Canonis, ſeu non gaudent privilegio Clericali. *Gloſſa.*

VIII. Clerici qui, relicto Clero, ſe ad ſæcularem militiam & ad Laicos contulerint, non injuſtè ab Eccleſia quam reliquerunt amoventur. *Conc.* ANDEGAV. *ann.* 453. *Can.* 7. TOM. IV. CONC. *p.* 1021. Vide *Concilium* TURON. I. *ann.* 461. *Can.* 5. *Tit.* 4. *Concil. ann.* 1051.

Collecti Canones jamdiu exoleverunt in Gallia quoad Clericos inferiores; iis licet ſtatum Clericalem impunè addicare.

SECTIO XIX.

Obligationes Clericorum circa Eccleſias, ſivè Templa ac Baſilicas, & ea quæ ad illas pertinent.

I. Ædificari debere Eccleſias ſeu Templa, & quidem ab Epiſcopo, ſi populi indigeant, abſque tamen antiquiorum Eccleſiarum detrimento.

II. Judæi loca, in quibus ſacrificabant Domino, Divinis habebant ſupplicationibus conſecrata; nec in aliis quàm Deo dicatis locis munera Domino offerebant: Si Judæi, qui umbræ Legis deſerviebant, hæc faciebant; multò magis nos, quibus veritas patefacta eſt, & gratia per JESUM-CHRISTUM data eſt, Templa Domino ædificare, & prout melius poſſumus ornare debemus. *De Conſecrat.* DIST. I. Cap. 2. §. 1. *Fecit* FELIX IV. *cujus Epiſtola ſpuria eſt*: Ritus quos refert poſt illum inſtituti ſunt, id notat VAN-ESPEN in hanc DISTINCT.

III. Nemo Eccleſiam ædificet antequam Epiſcopus Civitatis veniat, & ibidem crucem figat. *De Conſecratione.* DIST. I. Cap. 9. *Nemo. init.*

Ut Eccleſiæ antiquitùs conſtitutæ, nec decimis, nec aliâ ullâ poteſtate priventur. *Conc.* ARELAT. VI. *ann.* 813. *Can.* 20. TOM. VII. *ann.* 1238. *Conc.* MOGUNT. *ann.* 813. *Can.* 41. TOM. VII. CONCIL. & *p.* 1251. *Can.* 48.

IV. Ille, qui ut in loco publico ædificare poſſit, à Principe impetravit, ædificare cum alterius incommodo non valebit, niſi & hoc ipſum à Principe poſtulatum fuerit & conceſſum. *De Novi Operis.* Cap. *Cùm de injuncto. init. med.* LIB. V. DECR. *Tit.* 23. Cap. 2. *Concil.* HISPAL. II. *ann.* 619. *Can.* 7. TOM. V. *Concil. p.* 1666. *Conc.* MOGUNT. I. *ann.* 857. Cap. 11. TOM. VIII. CONC. *p.* 45.

V. Quicumque voluerit in ſua proprietate Eccleſiam ædificare, & conſenſum & voluntatem Epiſcopi habuerit in cujus Parochia ei licitum ſit. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 44. *Quicumque init.* CAROLI MAGNI *Capitulari* 40. *Imperii anno, dato ad* SALTZ. *ann.* 804. Cap. 3. CONC. TOM. VII. *p.* 1181.

VI. Verumtamen omninò providendum eſt Epiſcopo, ut aliæ Eccleſiæ antiquiores, propter novas, ſuam juſtitiam aut decimam non perdant; ſed ſemper ad antiquiores Eccleſias perſolvatur. *Ibid.* CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 44. *Quicumque. fin.* Vide *Concil.* EPAON. *ann.* 517. *Can.* 25. TOM. IV. CONC. *pag.* 1579. *Conc.* MOGUNT. *ann.* 888. Cap. 13. TOM. IX. CONC. *p.* 408.

VII. Nulla Eccleſia in præjudicium eſt alterius conſtruenda. *De Novi Operis Nunciatione.* Cap. *Intelleximus.* §. *Quia. fin.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 32. Cap. 1.

VIII. Occaſione juramenti quod de rebus Eccleſiæ non alienandis Epiſcopus ſe aſſerit præſtitiſſe, in locis ſui Epiſcopatûs, in quibus populi habitantes Oratoriis egere videntur, formidare non debet Eccleſias erigere. *De Eccleſiis Ædificandis.* Cap. *Tua nos.* LIB. III. DECR. *Tit.* 48. Cap. 6.

IX. Non obſtante juramento de rebus Eccleſiæ non alienandis, poteſt Epiſcopus propter indigentiam novam Eccleſiam ædificare. *Summa.* Juſta cauſa ædificandi Eccleſiam cùm populus indiget.

X. Epiſcopus illius juramenti occaſione nullatenùs prætermittat, quin populo indigenti ſuper Baſilicarum inſtitutione ſtudeat ſalubriter providere. *Ibid. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 48. Cap. 6.

Si quibus permittitur Eccleſiam cum Cœmeterio ſibi conſtruere, caveant ut injurioſi veteribus Eccleſiis de jure Parochiali nequaquam exiſtant: quod tis pro pietate conceditur ad aliorum injuriam non debet redundare. *De Eccleſiis Ædif.* Cap. *Cùm dicat.* LIB. III. DECR. *Tit.* 48. Cap. 2.

XI. Cautum eſt etiam legitimâ Sanctione ut is cui fuerat opus novum nunciatum ante remiſſionem ædificaverit, deinde agere cœperit jus ſibi eſſe ita ædificatum habere, ſibi debeat denegari. *De Novi Operis.* Cap. 1. *De Injuncto irreg. init. poſt. med.* LIB. V. DECR. *Tit.* 32. Cap. 2. Vide *Epiſtolam* ZACHARIÆ. Cap. 15. TOM. VI. CONC. *p.* 1511. *Conc.* ROMA. *ann.* 868. CONC. *p.* 955.

XII. Cùm Eccleſia eſt denuò fundanda, Epiſcopus locum ſignat, & Primarius lapis benedictus in fundamento ſecundùm Conſuetudinem collocatur. *De Officio Deleg.* Cap. *Coram. ante med. in init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 29. Cap. 34.

XIII. In vicis, in quibus ſuperexcreſcit populi multitudo, Eccleſia denuò fundari. *Ibid.*

XIV. Eccleſiæ antiquitùs conſtitutæ nec decimis nec aliâ ullâ poſſeſſione priventur, ita ut novis Oratoriis tribuantur. *Excerptiones* EGBERTI. Cap. 24. TOM. VI. CONC. *p.* 1588.

Ne novæ Capellæ fiant ſine conſenſu Epiſcopi. *Concil.* LONDON. *ann.* 1102. *Can.* 15. TOM. X. CONC. *p.* 720.

TITULUS XXII.

Tractatus de Religioſis, prout Eccleſiæ Miniſtris, vel Prælatis, in TRES PARTES *mox explicandas diviſus.*

RELigioſorum nomine comprehenduntur, I. Monachi, ſive Solitarii, vel Anachoretæ. II. Cœnobitæ, ſeu in communi viventes, quorum alii ſunt Mendicantes, quia nihil poſſident, etiam in communi; alii non Mendicantes, ſeu aliquid in communi poſſidentes. III. Canonici Regulares, qui ex inſtitutione ſua ſunt partim Clerici, quia deſtinantur ad Munia Eccleſiaſtica anima-

rum

Digitized by Google

rum curam ſpectantia ; partim Regulares, quia cuidam Regulæ addicti, potiſſimùm illi quæ S. Augustini eſſe dicitur.

Sub eodem nomine intelliguntur, tàm Fœminæ, quàm Maſculi, quoad ſexûs qualitas pati poteſt.

Hic autem de Religioſis tractandum eſt, quia duplici modo ſunt ex Miniſtris Eccleſiæ, de quibus hactenùs actum eſt in genere & in ſpecie, quique ſunt Episcopi, illorumque Superiores, Canonici, & Dignitates, Curati, Clerici qualeſcumque, necnon Prælatorum Vicarii Particulares vel Generales. Prius Religioſorum Miniſterium eſt, in orando pro univerſis Eccleſiæ neceſſitatibus, tàm in Prælatis, quàm in ſubditis, tàm circa animam, quàm circa corpus ; Poſterius eſt in exercendis Muneribus Spiritualibus, in defectum, vel ſubſidium Clericorum Miniſtrorum naturalium, vel ut Clerici vitam regularem Clericatui attexentes.

Verùm etſi Gregorius IX. in Collectione ſua *De Religioſis* non agat in *Primo Libro* qui eſt De Personis, idemque ſit de præcedentibus & de ſubſequentibus earumdem Decretalium Collectoribus, ad illius imitationem aliorumve antiquiorum Collectorum, nos tamen in iſtum locum ob dictas cauſas transferemus, quæ de Religioſis dicenda ſunt, eaque in *Tres Partes* dividemus.

In Prima colligentur Deciſiones Juris circa Religioſos propriis ipſius verbis conceptæ,

Secunda comprehendet Regulas ex illis depromptas ad illorum explicationem.

In Tertia examinabuntur potiſſimùm : 1. Benedictio Abbatum & Abbatiſſarum : 2. Commendæ Abbatiarum & Prioratuum Conventualium : 3. Uſus Ornamentorum hujuſmodi Prælatis conceſſorum.

PARS PRIMA.

Continens Deciſiones Juris propriis ipſius verbis conceptas, & methodicè digeſtas.

De Statu Religiosorum, *quos vulgò appellant* Regulares.

CAPUT PRIMUM.

De Voto.

SECTIO I.

Votum non conſiſtere in ſolo propoſito, ſed in promiſſione ; quid ſit votum ſimplex, quid ſolemne?

I. Qui hæc verba ſecùm protulit (non diù hic morabor) proponens in animo quòd Religionis habitum eſſet aliquando ſuſcepturus, ſi plus non eſt proceſſum in Voto tranſgreſſor judicari non poterit, etſi non impleat quod dixit. *De Voto.* Cap. *Litteraturam.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 3.

II. Simpliciter proponens Religionem ingredi, licèt non ingrediatur, non eſt reus Voti. *Gloſſa. init.*

III. Simplex propoſitum non ſufficit ad Votum, requiritur animus ſe obligandi. *Ex Gloſſa.*

IV. Votum fecit qui ſe ad Religionem tranſiturum promiſit. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *Meminimus fin.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 3.

V. Votum ſimpliciter obtulit, qui continentiæ Votum promiſit. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *Veniens.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 5.

Votum de certa Religione intranda emiſſum, ſimplex eſt. *In* 6. *De Regularib.* Cap. *Qui poſt.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 5.

Qui Religionem etiam laxiorem ingreditur, & profitetur in ipſa, Votum ſolemne emittit. *Ibid. in* 6. *De Regularib.* Cap. *Qui poſt.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 5.

Voti ſolemnitas ex ſola Conſtitutione Eccleſiæ eſt inventa. *In* 6. *De Voto.* Cap. unic. Lib. III. *Tit.* 15. Cap. unic.

Illud ſolùm Votum debet dici ſolemne, quantùm ad poſt contractum Matrimonium dirimendum, quod ſolemniſatum fuerit per ſuſceptionem Sacri Ordinis, aut per profeſſionem expreſſam factam alicui de Religionibus per Sedem Apoſtolicam approbatis. *Ibid. in* 6. *De Voto.* Cap. unic. Lib. III. *Tit.* 15.

Votum ſolemne quod eſt ad dirimendum matrimonium efficax. *Ibid.*

SECTIO II.

An, & quomodò Votum obliget?

I. Simplex Votum apud Deum non minùs obligat quàm ſolemne. *Qui Clerici vel Voventes* Cap. *Rurſus. init.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 6.

II. Qui bona agunt, ſi meliora agere deliberant, & poſt deliberata non faciunt : licèt in bonis prioribus perſeverent, in conſpectu tamen Dei ceciderunt ex deliberatione. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 4. *Qui bona.* Sunt quædam quæ etiam non voventes debemus ; quædam etiam quæ niſi voverimus non debemus : Sed poſtquàm hæc Deo promittimus neceſſariò reddere conſtringimur. Caus. XVII. Quæst. I. Cap. 1. *Sunt quædam.*

IV. Non videtur contra Votum licitum ut quis veniat, cùm vox clamet Prophetica : *Vovete & reddite Domino Deo veſtro* ; ut primum ad conſilium, ſecundum ad Imperium referatur. *De Voto* Cap. *Magnæ.* §. 3. *med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 7.

V. Quod cuiquam antequam voviſſet licebat, cùm id ſe nunquam facturum voverit, non licebit ; ſi tamen id voverit quod vovendum fuit, ſicuti eſt perpetua Virginitas, vel poſt experta connubia ſolutis à vinculo conjugali, vidualis caſtitas. Caus. XXXII. Quæst. VIII. Cap. unic. *Non ſolùm. med.*

VI. Hæc, & ſi qua alia ſunt, quæ rectiſſimè voventur, cùm homines voverint, nullâ conditione rumpenda ſunt, quæ ſine ulla conditione voverunt. *Ibid. fin.*

Deliberata voluntas eſt vera promiſſio.

VII. Cùm quiſque non reddit quod non imperio compulſus, ſed conſilio commonitus vovit, tantò magis fraudati Voti auget iniquitatem, quantò minùs habuit vovendi neceſſitatem. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 41. *Nuptiarum* §. *ult. fin.*

VIII. Si, quod nullo modo dubitandum eſt, ad offenſionem Christi pertinet, cùm membrum ejus fidem non ſervat marito ; quantò graviùs offenditur, cùm illi ipſi non ſervatur fides in eo quod exigit oblatum, qui non exegerit offerendum. *Ibid.* Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 41. *Nuptiarum.* §. *ult. med.*

IX. Si inter homines ſolent bonæ fidei contractus nullâ ratione diſſolvi, quantò magis iſta pollicitatio, quam cum Deo quis pepigit, ſolvi ſine vindicta non poterit. Caus. XXVII. Quæst. II. Cap. 2. *Viduas.* §. *fin.* Minus malum exiſtit viam Domini non agnoſcere, quàm poſt agnitam retroire. *De Apoſtatis.* Cap. *Quidam. fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 9. Cap. 4.

X. Simplicia Vota quantò manifeſtiùs ſunt emiſſa, tantò propter plurimum ſcandalum & exemplum, durior pœnitentia tranſgreſſoribus debetur. *In 9. De Voto* Cap. unic. §. *Reliqua.* Lib. III. *Tit.* 15. Cap. unic.

XI. Quicumque vovit ſe nihil proprium habere, videat ne pollicitationem ſuam irritam faciat, &c. Caus. XII. Quæst. I. Cap. 9. *Sermus.* §. 1.

XII. Licèt univerſis liberum ſit arbitrium in vovendo, uſque adeò tamen ſolutio neceſſaria eſt poſt Votum, ut ſine propriæ ſalutis diſpendio alicui non liceat reſilire. *De Voto.* Cap. *Licet. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 6.

XIII. Electionem meliorum deſeruiſſe tranſgreſſio eſt. Caus. XX. Quæst. III. Cap. 1. *fin.*

XIV. Vide *Concilium* Calchut. *ann.* 787. Cap. 18. Tom. V. Conc. *p.* 1870. Canon hic multa habet lectu digna, utiliaque, etiam quoad praxin, illi qui propriâ voluntate Deo Votum vovit, & non reddidit, Dominus in peccatum reputat. *Conc.* Aquisgr. II. Lib. I. *ad.* Pipinum *Aquitan. Regem.* Cap. 38. *ann.* 836. Tom. VII. Conc. *p.* 1744.

XV. In virginali & viduali continentia excellentia muneris amplioris expetitur, &c. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 41. §. 1. Viduæ ſi propriâ voluntate, profeſſam priſtini conjugii caſtitatem mutabili mente calcaverit, periculi earum intererit, quali Deum debeant ſatisfactione placare. Caus. XXVII. Quæst I. *Cap.* 42.

XVI. Filius, cujus fidei Pater ſub interminatione maledictionis paternæ Votum exequendum commiſit, quique intellecta pia voluntate Parentis, ſe id impleturum ſine dilatione qualibet promiſit, onus ſibi à Patre injunctum, & ab ſe ſpontè ſuſceptum, quantociùs exſolvere & humiliter proſequi debet, nec occaſione quâlibet detrectare, & ad id ſub anathematis vinculo compellitur. *De Voto.* Cap. *Licet.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 6.

SECTIO III.

An Virginitas, aut perpetua caſtitas voveri poſſint, & quale peccatum ſit poſteà velle nubere?

I. Si quis dixerit ſtatum conjugalem anteponendum eſſe ſtatui Virginitatis vel Cœlibatûs, & non eſſe melius ac beatius manere in Virginitate, aut cœlibatu, quàm jungi Matrimonio, anathema ſit. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. *Canone* 10.

II. Dominus ſub exemplo trium Eunuchorum Virginitatis infert Beatitudinem, quæ nullâ carnis Lege tenetur. Caus. XXXIII. Quæst. VII. Cap. *Omnes caſtationes fin.*

III. Donum eſt caſtitatis præmium. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 1. *init.* S. Hieron. *in Epiſt. ad* Amand. *circ. fortè an.* 388.

IV. Si quis dixerit poſſe omnes contrahere matrimonium, qui non ſentiunt ſe caſtitatis, etiamſi eam voverint, habere donum, anathema ſit; cùm Deus in rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos ſuprà id quod poſſumus tentari. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. *Canone 9. fin.*

V. Si quis vel Virginitatem, vel continentiam profeſſus tamquam abominabiles nuptias judicet, & non propter hoc ſolùm, quod continentiæ, & Virginitatis bonum, ſanctum propoſitum eſt, Anathema ſit. Dist. XXX. Cap. 5. *Si quis. Ex concil.* Gangr. Cap. *9. ann.* 324.

VI. Integritas corporis expetenda à vobis eſt, quam ego pro conſilio ſuadeo, non pro imperio præcipio; ſola etiam Virginitas, quæ ſuaderi poteſt, imperari non poteſt, res magis, voti eſt, quàm præcepti. Caus. XXXII. Quæst I. Cap. 13. *Integritat.*

VII. Conjugalem affectum laudabiliùs tranſcendit, & vincit Cœleſtia cogitans animus Chriſtianus: ſed quoniam ſicut ait Dominus; *Non omnes capiunt verbum hoc, qui poteſt capere capiat; quæ ſe non continet nubat; qua non capit deliberet, qua aggreſſa eſt perſeveret, nulla adverſario detur occaſio, nulla* Christo *ſubtrahatur oblatio.* Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 41. *Nuptiarum. init.*

VIII. Firma tunc erit Virginitatis profeſſio ex quo adulta jam ætas eſſe cœperit. Caus. XX. Quæst. I. Cap. 1.

IX. In virginali & viduali continentia excellentia muneris amplioris expetitur, quâ expetitâ & electâ & voti debito oblatâ, jam non ſolùm capeſſere nuptias, ſed etiamſi non nubant, nubere velle damnabile eſt; nam ut hoc demonſtraret Apoſtolus non ait: *Cùm in deliciis egerint in* Christo *nubunt*, ſed *nubere volunt; habentes*, inquit, *damnationem, quoniam primam fidem irritam fecerunt; etſi non nubendo, tamen volendo:* Non quia ipſæ nuptiæ, vel talium damnandæ judicentur, ſed damnatur propoſiti fraus, damnatur fracta voti fides, damnatur non ſuſceptio à bono inferiore, ſed ruina ex bono ſuperiore. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 41. *Nuptiarum.* §. 1.

X. Si enim inter homines ſolent bonæ fidei contractus nullâ ratione diſſolvi, quantò magis pollicitatio quam cum Deo pepigit ſolvi ſine vindicta non poterit. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 2. *Viduas.* §. 1. *fin.*

XI. Puella, ſi ante duodecim ætatis annos ſponte ſua ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit, poſſunt ſtatim parentes ejus, &c. Caus. XX. Quæst. II. Cap. 2. vel tutores irritum facere, ſi voluerint. Hujuſmodi vota nunc irrita ſunt, nec rata fiunt Parentum ſilentio. *Cap.* 15. Sess. XXV. *De Regular.*

XII. Quiſquis non alligatus uxori continentiam Deo voverit, nullo modo debet iſtâ compenſatione peccare, ut ideò credas uxorem ſibi eſſe ducendam, quia promiſit illa quæ nuptias ejus appetit, futuram ſe eſſe Chriſtianam. Caus. XXXII. Quæst. VIII. Cap. unic. *Non ſolum. poſt init.*

XIII. Non poſſum quidem dicere à propoſito meliore lapſas, ſi nupſerint, fœminas, adulteria eſſe, non conjugia; ſed planè non dubitaverim dicere lapſus & ruinas à caſtitate ſanctiore, quæ vovetur Deo, adulteriis eſſe pejores. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 41. *Nuptiarum.* §. *ult. init.* Viduæ habitâ ſecum deliberatione promiſſam Deo pudicitiæ fidem debent cuſtodire; nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, ſed ſolùm adhortationes præmii ſempiterni, pœnaſque proponere Divini judicii, ut & noſtra ſit abſoluta conſcientia, & illarum pro ſe rationem Deo reddat intentio. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 42. *De Viduis.* §. 1.

XIV. Qui votum caſtitatis emittens juravit ſe quamdam ducturum poſteà in uxorem, pro eo quòd juravit temerè pœnitentiam agat: & votum, quod Deo fecit, ſtudeat obſervare. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *Rurſus. init.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 6

SECTIO IV.

Quæ Regulæ obſervari debeant ad judicandum de firmitate Voti, illiuſque obligatione?

I. Deus non exigit ſi quis ex alieno aliquod voverit; ſed potiùs uſurpare vetat alienum. Caus. XXXIII. Quæst. V. Cap. 6. *Una ſola fin.*

II. Ab ineptis Votis & promiſſis abſtinendum. S. Basil. *Epiſt. Canone* 2. *Canon.* 28. Votum eſt ridiculum, non abſtinentia neceſſaria; agitur de voto abſtinentiæ à carnibus ſuillis.

III. Decet & expedit ut conſcientiæ puritati non deſit judicium rationis; ne undè ſpiritualis profectus quæritur, ſalutis diſpendium ſubſequatur. *In 6. De Regularib.* Cap. *Non ſolum* §. 1. *Init.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 2.

IV. In

IV. In malis promiſſis reſcinde fidem ; in turpi voto muta Decretum ; quod incautè voviſti ne facias ; impia enim eſt promiſſio quæ ſcelere adimpletur. Caus. XXII. Quæst. IV. Cap. 5. *In malis.*

V. Meliùs eſt non vovere, quàm vovere id quod ſibi is, cui promittitur, nolit exſolvi ? Non ſemper promiſſa ſolvenda omnia ſunt. Caus. XXII. Quæst. IV. Cap. 8. *Unuſquiſque.* §. 1. & 2.

VI. Stulta Vota frangenda ſunt. Caus. XXII. Quæst. IV. Cap. 15. *Non pejerabo, fin.*

VII. In jurando, ac in omni quod agimus, hæc eſt moderatio ſolertiùs obſervanda, ut ſi fortè in talem lapſum verſuti hoſtis inſidiis inciderimus, ex quo ſine peccati contagio ſurgere non poſſimus, illum potiùs evadendi aditum petamus, in quo minùs periculi nos perpeſſuros eſſe cernimus. *Ibidem.* Cap. 7.

VIII. Ipſum votum quod ex ſui forma ſanctum & honeſtum eſt, ex perſona voventis minùs licitum aliquandò videtur. *De Voto.* Cap. *Magna.* §. 5. *Ipſum etiam. init.* Lib. III. Decrat. *Tit.* 34. Cap. 7.

IX. Si aliqoandò fortè nos incautiùs juraſſe contigerit, quod obſervatum pejorem vergat in exitum, liberè illud conſilio ſalubriore mutandum noverimus. *Ibid. Can.* 6.

X. Tria præcipuè in tali negotio attendenda ſunt : Qoid liceat ſecundùm æquitatem : Quid deceat ſecundùm honeſtatem : Et quid expediat ſecundùm utilitatem. *Ibid. de Voto.* Cap. *Magne.* §. 3. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 7.

XI. Cùm conſtat de voto emiſſo, & ſervatum non vergit in diſpendiom ſalutis æternæ, ſervari debet. *De iis quæ vi, &c.* Cap. *Cùm dilectus.* §. 1. *juncta Gloſſa.* Lib. I. Decr. *Tit.* 40. Cap. 6.

XII. Si qoi proponant, quòd per vim & dolum ſeducti pariter & coacti fuerint, ut Votum emitterent ; ſi conſtet de Voto emiſſo, ipſumque ſervatum non vergat in diſpendium ſalutis æternæ, audiri noo debent, non obſtante violentiâ illatâ, quæ nec metum mortis continuerit, nec corporis cruciatum ; nec obſiſtente dolo, quo ſe proponunt ſeductos, cùm talis dolus non tàm ad circumventionem, quàm ad fatuitatem eorum debeat retorqueri. *Ibid. De iis quæ vi, &c.* Cap. *Cùm dilectus.* Lib. I. Decr. *Tit.* 40. Cap. 6.

XIII. Cùm conſtat de Voto emiſſo ab aliquibus, quòd Regulam *Ciſtercienſium* obſervarent, non obſtante dolo, quo ſe proponunt fuiſſe ſeductos cùm talis dolus non tàm ad circumventionem prædictorum Ciſtercienſium quàm ad fatuitatem eorum debeat retorqueri, ſuper reſtitutione petita ſilentium eis eſt imponendum. *De iis quæ vi.* Cap. *Cùm Dilectus.* §. 2. Lib. I. Decr. *Tit.* 40. Cap. 6. *ult.*

XIV. Quamvis falſa ſit cauſa per quam ad ſuſceptionem veli mulier eſt inducta, ſi ſe Voto adſtrinxerit ad obſervantiam Regularem, compelli poteſt ut Religionis propoſitum exequatur. *De Converſ. Conjug.* Cap. *Ex parte.* §. *penult.* & *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 32. Cap. 14. *Vide* Cap. 16. *Venienſ.* & Cap. 20. *Dudum.*

XV. Grave crimen eſſe impedire propoſitum Religionis.

XVI. Si quis propoſitum caſtitatis Viduæ, vel Virginis, impedierit, à Sancta Communione, & à liminibus Eccleſiæ arceatur. *Con.* Tolet. III. *ann.* 589. Cap. 10. Tom. V. Conc. p. 1011.

XVII. Dolus, quo quis inducitur ad bonum, animæ non imputatur, nec impedit propoſitum melioris vitæ. *Gloſſa.*

XVIII. Licèt dolus interveniat in hujuſmodi ſpiritualibus, non tamen ſubvenitur dolum paſſo, licèt dolus det cauſam contractui. *Gl.* Verbo *ad fatuitatem.*

XIX. Non conſideratur, quæ fuerit cauſa impulſiva ; nam in hujuſmodi ſpiritualibus etiam dolus adverſarii non vitiat contractum, nec conſideratur cauſa vel intentio contrahentis. *Gloſſ.* Verbo *Falſa ſit cauſa.*

Nonnulla ſunt in hac Sectione quæ contraria invicem ſibi ejuſmodi ſunt, quæ leguntur, *n.* 3. 10. 17. 18. Nam ſi judicium rationis neceſſarium ſit in Voto, ſi in iſto attendendum ſit quid liceat ſecundùm æquitatem, Quid deceat ſecundùm honeſtatem, Quid expediat ſecundùm utilitatem, Quomodò verum eſſe poteſt quòd dolus non irritet Votum, etſi det illi cauſam, quodqoe in Voto dolus adverſarii non imputetur ? Hæc aliaque ſimilia diſcuſſa ſunt dum *De Contractibus,* ubi de dolo actum eſt, ac concluſum quòd ſi talis ſit dolus quòd libertatem tollat, Votum irritat, quia liberum conſenſum exigit.

SECTIO V.

Quid agendum cùm Votum adimpleri non poteſt?

I. Super his diligens diſcretio eſt adhibenda, ne quid prece vel pretio, amore vel odio, ſive occaſione quâcumqoe, contra ſalutem animæ vel utilitatem Eccleſiæ quomodolibet attentetur. *De Voto.* Cap. *Quod ſuper his. in integra apud* Gonzal. Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 8.

II. De his, qui propter infirmitatem, vel paupertatem, vel aliam juſtam cauſam Votum peregrinationis non poſſunt utiliter adimplere, diſtinguendum eſt inter illos, qui temporalem, & eos, qoi perpetuam impedimenti cauſam creduntur habere ; quòd primis indulgenda eſt dilatio ; ſecundis autem eſt redemptio injungenda ; ac rerum facultate penſatâ, quas poſſunt, aut quas facturi eſſent expenſas, perſonarum præterea compenſato labore tranſmittant, exequentes per alios quod per ſe nequeunt adimplere. *Ibid. De Voto.* Cap. *Quod ſuper.* §. 3. Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 8.

III. Rurſus in illis, qui Votum peregrinationis emittunt, principalis cauſa Voti an ſit Eccleſiæ utilitas, an labor itineris, ſecundùm intentionem voventis debet attendi ? Unde ſi quis voventium eſt inutilis ad finem Eccleſiæ, quamvis habilis ad eumdem, meliùs eſt redimere Votum, quàm expenſas conſumere. *Ibid. de Voto.* Cap. *Quod ſuper.* §. 4. *Rurſus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 8.

IV. Pricipalis cauſa Voti conſideranda eſt, & ſecundùm illam diſpenſari debet. *Gloſſa.*

V. Quilibet poteſt commutare Vota peivata in Votum Religionis : Epiſcopus poteſt commutare Votum peregrinationis, vel circa illud diſpenſare. Conſiderari debet cooditio perſonæ, & cauſa commotationis, & quid Deo ſit magis acceptum.

VI. Votum juſta de cauſa redimitur, dummodò voventis facultates ad id ſufficiant.

VII. Non eſt ſecurus quoad Deum is cum quo Papa diſpenſat, niſi ſubſit cauſa diſpenſandi. *Gloſſ.* Verbo *Adimplere.* Habebit tamen exceptionem quoad Eccleſiam, cum quo ſine cauſa diſpenſatum eſt. *Ibid.*

SECTIO VI.

Quibus modis tolli poſſit Voti obligatio? Ex colligendis patebit hanc obligationem ceſſare, Irritatione, Redemptione, Commutatione, Diſpenſatione.

I. Puella, ſi in puerili ætate ſita, in domo Patris, illo neſciente, juramento ſe conſtrinxerit, & Pater ejus, ut audierit ſtatim contradixerit ; Vota ejus & Juramenta irrita erunt, & faciliùs emendabitur. Caus. XXII. Quæst. V. Cap. 15. *Pueri.*

II. Pater irritare poteſt Vota filiorum impuberum. Caus. XXXII. Quæst. II. Cap. 14. 15. ubi Gratian. captâ occaſione ex iis, quæ dicit de neceſſitate conſenſûs Patris ad filii conjugium, nonnulla ſubdit de eodem conſenſu circa Vota impuberum.

Mulier, ſi quidpiam voverit, &c. Caus. XXXII. Quæst.

Digitized by Google

Quæst. II. *Cap.* 14. quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate puellari, & pater contradixerit, votum irritum erit.

III. Si pro re aliqua per alium aſſequenda præcipuè votum emiſerit, eo ſublato de medio, quia ceſſavere cauſæ, faciliùs ceſſare potuit & effectus. *De Voto.* Cap. *Magne.* §. *ult. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 7. Gonzal. *n.* 5. Ceſſante causâ propter quam votum emiſſum eſt, ceſſat voti obligatio.

IV. Scripturæ Sacræ teſtimonio declaratur, quòd ſpiritualis homo propoſitum non mutat, cùm pro ſalute animæ ſuæ aliquid utilius meditatur; indè eſt quòd reus fracti voti non habetur, qui temporale obſequium, in perpetuam noſcitur Religionis obſervantiam commutare. *De Voto.* Cap. *Scriptura. in integra apud* Gonzal. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 4. favet *Regula XXXV. In* 6. Plus ſemper continet, quod eſt minus; aliæve ſimiles in hanc laudatæ ab Henrico Canisio.

V. Non eſt dicendus voti tranſgreſſor, qui quod vovit de autoritate Sedis Apoſtolicæ, juſta tamen ex causâ diſtulerit adimplere. *De Voto.* Cap. *Non eſt. in integra. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 5. Si dilationis cauſa ſit vera, & certa impotentia, temporis diſpenſatio tunc neceſſaria non eſt, *Regula VI. In* 6. Idem hoc caſu de Voto, quod de reſtitutione, quæ jure differtur ſine diſpenſatione.

VI. Non propoſitum aut promiſſum infringit, qui in melius illud commutat. *De jurejurando.* Cap. *Pervenit. il ſecundo.* §. 1. Lib. II. Decr. *Tit.* 24 Cap. 3. idem *n.* 4.

VII. Si quis Sepulchrum Dominicum, vel alia limina Sanctorum viſitare propoſuerit; & infirmitate, vel aliâ rationabili causâ occurrente, Religionis habitum aſſumere, atque Deo ſervire voluerit, liberè recipi valet. *De Voto* Cap. *Script. in integra.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 4. Voto ſimplici per ſolemne noſcitur derogatum. *In 6. De Regularib.* Cap. *Qui poſt. med.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 5. *Eadem Nota recurrit.*

VIII. Qui poſt votum à ſe de certa Religione intranda emiſſum, Religionem aliam etiam laxiorem ingreditur, & profitetur in ipſa; poteſt, voto non obſtante priori, manere licitè in eadem: pro votu tamen non completo, erit eidem pœnitentia imponenda. *In 6. De Regularibus.* Cap. *Qui poſt.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 5. Idem hic ac in matrimonio contracto cum alia quàm ſponſa de futuro.

IX. Manifeſtum eſt ita voluiſſe legem fœminam eſſe ſob viro, ut nulla vota ejus quæ abſtinentiæ causâ voverit reddantur ab ea, niſi author vir fuerit permittendo. Caus. XXXIII Quæst. V. *Cap.* 11. *Manifeſtum. init. Vide de Matrim. Tit.* 12. *Sect.* 5. Eadam hic mariti poteſtas circa uxoris vota, ac Patris circa vota filii ac eadem hujus poteſtatis cauſa.

X. Monacho non licet votum vovere ſine conſenſu Abbatis ſui; ſi autem voverit, frangendum erit. Caus. XX. Quæst. IV. *Cap.* 2. *Monacho.*

XI. Fœminam ſub patre antequàm nubat, & ſub viro nuptam, noloit lex illa vovere aliquod Deo adverſus animam ſuam, *id eſt*, in aliquarum rerum licitarum, atque conceſſarum abſtinentia, ut in eiſdem votis fœminea (non) valeat autoritas, ſed virilis. Caus. XXXIII. Quæst. V, *Cap.* 16. Noluit juxta correctionem Rom. Hùc producenda nota *n.* 9.

XII. Si adhuc innuptæ jam conceſſerat pater vota perſolvere; ſi antequàm perſolverit, nupſerit; & viro ejus hoc cognitum non placuerit, non perſulvat, & ſit omninò ſine peccato: Neque hoc contra Deum fieri putandum eſt, cùm ipſe Deus hoc præceperit, hoc voluerit. *Ibid.*

XIII. Cùm in Lege Veteri, in qua non minùs Præceptum Domini obligabat, quàm votum hodiè obligat in Eccleſia; primogenita quæ Domino mandabantur offerri, quædam Domino redderentur, quædam redimerentur, quædam commutarentur in aliud; ex hoc attendendum, quòd votum commutari poſſit in opus aliud pietatis. *De Voto.* Cap. *Magne.* §. 6. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 7.

XIV. Bonæ memoriæ Alexan. Papa votum peregrinationis redimi poſſe, vel in aliud commotari reſpondit requiſitus. *Ibid. in integra.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 7. *Scil.* hoc titulo circumſpecta Sedis Apoſtolicæ benignitas fidelium quorumlibet ſtatui conſulere, & interdùm vota ab eis emiſſa in alia pietatis opera commutare conſuevit, prout in Domino conſpicit ſalobriter expedire. Ex formula ordinaria diſpenſationum ex Dataria promanantium. *Initio. Vide* Corradum. Lib. 7. *Diſp. Apoſt.* Cap. 10. p. 381.

SECTIO VII.

Quorum Votorum commutatio, ſeu Diſpenſatio ſit ſoli Sanctæ Sedi Apoſtolicæ reſervata, & quæ pœna decreta ſint contra aliter agentes.

I. Jus conſtitutum eſt generale, ut non paſſim Prælatis quibuſlibet illos abſolvere liceat, qui voverunt peregrinationem Hieroſolymitanam, quamvis eorum ſunt Juriſdictioni commiſſi: illis autem ſolummodò jus hoc exequendum incumbit qui ſuper hoc mandatum receperiot à Sede Apoſtolica ſpeciale. *De Voto* Cap. *Ne multa.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 9.

II. Ad Epiſcopum ſpectat judicare, an votum ſit redimendum, an commotandum, an ſuper eo diſpenſare debeat. *Cap.* 1. *De Voto &c.* Conſiderare debet qualitatem perſonæ, & ejus facultates, & cauſam commutationis. *Ibid.*

Secundum quod votum, vel ejus commutatio erit Deo magis accepta, poterit diſpenſare ſuper Voto. *Ibid.*

Juſta cauſa commutandi voti, ſenectus. *Cap.* 7. *De Voto &c.*

III. Infans pro infanti dari poteſt in Monaſterio, quamvis alter votus ſit, attamen melius eſt votum ſolvere; item pecora æquali pretio, ſi neceſſe eſt, ſunt redimenda. Caus. XX. Quæst. I. *Cap.* 7.

IV. Neque ad Epiſcopos, neque ad Religioſos, illius executio juris ſpectat, niſi per Apoſtolicam Sedem eis ſpecialiter delegetur. *Cap.* 3. *De Voto. &c. fin.* Juſta cauſa voti commutandi, cum emiſſum eſt in ætate puerili, & à patre irritatum non eſt.

V. Nullus Confeſſorum, per quempiam cujusvis Statûs, Gradûs, Ordinis, vel Conditionis exiſtat, & quâcumque Eccleſiaſticâ, etiam Epiſcopali, vel majori dignitate præfulgeat, emiſſa peregrinationis ultramarinæ, & viſitationis liminum Apoſtolorum Petri & Pauli, S. Jacobi in *Compoſtella*, & caſtitatis ac Religionis vota, niſi ex ſpeciali licentia & certa ſcientia Sedis Apoſtolicæ, de qua demum conſtare cenſeatur, cùm in ſignatura deſuper manu Pontificis ſcriptum, aut in Litteris Apoſtolicis expreſſum fuerit, vel in articulo mortis conſtitutom, & tunc in caſibus in quibus ſatisfactio fuerit impendenda, factâ ſatisfactione, vel idoneâ præſtitâ cautione, commutare præſumat. *Extravaganti, Etſi Dominici* 2. *ante finem. De Pœnitentiis & Remiſſ. Extravagantium communium* Lib. VI. Cap. 5. Sixtus IV. *ann.* 1478.

VI. Quinque Vota quorum commutatio ſoli Sedi Apoſtolicæ eſt reſervata. Votum peregrinationis Hieroſolym. ad limina Apoſtolorum, ad S. Jacobum de *Compoſtella*, Votum caſtitatis perpetuæ, ac votum Religionis.

VII. Si aliqui Confeſſorum contra iſtam Conſtitutionem excepta vota prædicta commutare attentaverint, commutatio hujuſmodi nullius ſit roboris,

vel

Digitized by Google

vel momenti : & contrafacientes eo ipſo Excommunicationis Sententiam incurrant, à qua, niſi in mortis articulo conſtituti, ab alio quàm à Romano Pontifice abſolvi non poſſint, non obſtantibus litteris ac Conſtitutionibus & Ordinationibus quibuſcumque. *Ibid.* In Gallia non viget quoad vota ultramarinæ peregrinationis nec viget quoad votum Religionis profitendæ.

SECTIO VIII.

Quomodò ſoleat Sedes Apoſtolica commutare vota ſibi reſervata, ſeu ſuper illis diſpenſare.

I. Sancta Romana atque Univerſalis Eccleſia religioſa & pia vota benigno favore proſequitur. *Extravaganti, Sancta Romana, de Religioſis domibus. Init. Extravag.* JOANN. XXII. *Tit.* 7. Cap. unico.

II. Si Apoſtolica Sedes ſuper abſolutione à voto quandòque aliquibus litteras indulget; illis qui perſonas & facultates eorum pleniùs noverunt hoc modo ſcribit, ut ſuper impedimentis expoſitis, inquiſitâ diligentiùs veritate, ſtatuant circa illos, quod animarum ſaluti & ſuccurſui Terræ Sanctæ, utilitati Eccleſiæ magis noverint expedire. *De Fide inſtrumentorum.* Cap. *Quod ſuper his.* LIB. II. DECR. *Tit.* 22. Cap. 7.

III. Sedes Apoſtolica providet attentiùs ne quid in fraudem voti fallaciter confingatur. *Ibid. D. Fide inſtrum.* Cap. *Quod ſuper his.* §. 2. *med.* LIB. II. DECR. *Tit.* 22. Cap. 7.

IV. Si aliquos per ſuppreſſionem veritatis, aut falſitatis expreſſionem, litteras Apoſtolicas, etiam certas, conſtiterit impetraſſe, carere vult impetratis, & eis non obſtantibus ad voti executionem compelli. *Ibid. fin.*

V. Sedes Apoſtolica licentiam concedit votum peregrinationis Hieroſolymitanæ taliter commutare, ut expenſas, quas quis fuerit in eundo, morando, & redeundo facturus, alicui (Religioſo) committat in neceſſarios uſus Terræ illius ſine diminutione qualibet transferendas; laborem etiam laboribus recompenſet, ſollicitiùs inſtando vigiliis, devotiùs vacans orationibus, & in jejuniis fortiùs ſe exercens. *De Voto.* Cap. *Magne.* §. *penult.* LIB. III. DECR. *Tit.* 34. Cap. 7.

Sedes Apoſtolica Epiſcopo, ſeu illius Vicario committit, quatenus conſtito ſibi legitimè de veritate petitionis, votum caſtitatis, Oratori ad hoc, ut matrimonium ſemel dumtaxat legitimè contrahere poſſit, in frequentiam Sacramentalis Confeſſionis peccatorum ſuorum ſingulis ſe menſibus, ſemel, vel quoties illi videbitur, ac in alia pœnitentiæ opera per eum injungenda, inter quæ ſint etiam aliqua quæ quotidiè facere teneatur, ad eum finem, ut ea adimplens meminiſſe ſemper poſſit obligationis quâ hujuſmodi voto adſtringebatur, prout ſecundum Deum ipſius animæ ſaluti expedire judicaverit, ſecumque & cum illo deſuper dictum votum diſpenſando, Apoſtolicâ autoritate commutet, ita quòd ſi dictus Orator mulieri cum qua contrahet ſupervixerit, maneat poſteà cœlebs, & eodem voto, ut priùs, obligatus. *Ex Formula Ordinaria diſpenſationum ex dataria promanantium.* Vide CORRAD. LIB. VIII. *Diſpenſat.* Cap. 10. *p.* 381.

Sacra Pœnitentiaria diſcreto Viro Confeſſori committit, quatenùs ſi eſt, ita latorem auditâ priùs Sacramentali Confeſſione, à mutatione propoſiti abſolvat, hac vice tantùm, injunctâ ei pœnâ ſalutari, ſibique votum caſtitatis ad hoc tantùm, ut matrimonium legitimè contrahere, & in eo debitum conjugale exigere & reddere licitè poſſit: diſpenſando commutet in Sacramentalem Confeſſionem quolibet menſe, & in alia pœnitentiæ opera per eum injungenda, tamdiù duratura quamdiù commutationi præfatæ locus erit, inter quæ ſint aliqua pietatis, quæ quotidiè facere teneatur, ad eum finem ut ea adimplens meminiſſe ſemper poſſit obligationis, quâ hujuſmodi Voto adſtringebatur, prout ſecundum Deum ipſius animæ ſaluti expedire judicaverit in foro conſcientiæ, ita quòd, ſi mulieri cui conjungetur ſupervixerit, caſtitatem ſervet, utpote eodem Voto, ut priùs, obligatus, & ſi extra matrimonium fornicatus fuerit, aut mortuâ dictâ muliere aliud matrimonium contraxerit, ſciat ſe contra votum hujuſmodi facere, & debitum conjugale exigere non poſſe. *Ex formula ordinaria diſpenſ. ex Sacra Pœnitentiaria promonantium. Ibid. apud* CORRADUM *&* *Manuductio.*

Obſervandum eſt, cùm diſpenſatio neceſſaria eſt pro foro externo, illam eſſe requirendam à Dataria, tumque ipſum Summum Pontificem autoritate Apoſtolicâ Epiſcopo, aut ejus Vicario, ſeu Officiali hanc diſpenſationem committere, unde ſemper incipit à nomine Pontificis pro tempore regnantis: cum verò diſpenſatio neceſſaria eſt, tantùm pro foro conſcientiæ, ac votum eſt omninò occultum, tunc illa requirenda eſt tamen à Sacra Pœnitentiaria, cujus litteræ incipiunt à nomine Cardinalis Sacræ Pœnitentiæ præpoſiti, ſeu, ut aiunt, Magni Pœnitentiarii, & inſcribuntur diſcreto Viro Confeſſori duntaxat, vel etiam Magiſtro in Theologia, vel Decretorum Doctori, & valent tantùm pro foro conſcientiæ, nec alio modo executioni demandari debent ac poſſunt, quàm in Sacro Pœnitentiæ Tribunali, auditâ priùs pœnitentis confeſſione. Eadem formula ſervatur pro commutatione Voti Religionis, in qua injungi præcipiuntur aliqua opera religionis, quam ingreſſurus fuiſſet Orator, quæ quotidiè facere teneatur ad eum finem, ut ea adimplens meminiſſe ſemper poſſit obligationis quâ hujuſmodi Voto adſtringebatur.

SECTIO IX.

Quæ ſint cauſæ magis ordinariæ propter quas Sedes Apoſtolica votorum commutationem injungat.

I. Sedes Apoſtolica mulierem, quæ ex Voto Hieroſolymam ſe profecturam propoſuit, quia in Partibus illis præſentia ſua non poſſet eſſe utilis, ſed damnoſa, à Hieroſolymitano itinere revocat. *De his qui filios occiderunt.* Cap. *Veniens. in Integra.* LIB. V. DECR. *Tit.* 10. Cap. 1.

II. Dominus Papa votum revocat & commutat, etiamſi de Jure Naturali debeatur. *Gloſſa.*

III. Sedes Apoſtolica eum qui in puerili ætate conſtitutus Hieroſolymam diſpoſuit proficiſci, à Voto quod in ætate tenera, facilitate potiùs, quàm ex arbitrio diſcretionis promiſit, abſolvit: ita tamen quòd idem votum eleemoſynis redimat, & juxta Conſilium Sedis Apoſtolicæ, toto vitæ ſuæ tempore, uni pauperum CHRISTI, dummodo ad hoc ſuæ facultates ſufficiant, debeat providere. *De Voto.* Cap. *Venientis.* LIB. III. DECR. *Tit.* 34. Cap. 2.

IV. Ætatis jam ſeneſcentis defectus atque canities, quæ vix labores ac dolores ſuos tolerare poſſunt, etiam in quiete, ad commutandum votum peregrinationis Hieroſolymitanæ ſpecialiter inducunt Sedem Apoſtolicam. *De Voto.* Cap. *Magnæ.* §. 4. LIB. III. DECR. *Tit.* 34. Cap. 7.

V. Sedi Apoſtolicæ exhibita petitio continet, quòd aliàs dictus N.. Deo vovit ſe caſtitatem ſervaturum; cùm autem dictus N.. ita ſtimulis carnis agiteretur, ut continentiam ſervare poſſe non ſperet, ac propterea matrimonium contrahere deſideret, Summus Pontifex ipſum à quibuſvis cenſuris abſolvens, & abſolutum fore cenſens, hujuſmodi ſupplicationibus intentus, diſcretioni Vicarii Epiſcopi per Apoſtolica ſcripta mandat, quatenùs Votum prædictum caſtitatis, diſpenſando autoritate Apoſto-

licâ

Digitized by Google

l... commutet. *Ex formula Diſpenſationum ex Dataria promanantium. Apud.* Corradum. Lib. VII. *Diſpenſ. Apoſt.* Cap. 10. *p.* 381.

VI. Magno Pœnitentiario oblata petitio continet quòd lator præſentium aliàs ſimpliciter vovit caſtitatem ſervare, cùm autem dictus lator continenter vivere poſſe diffidat, ideò pro ſuæ conſcientiæ qoiete cupit per Sedem Apoſtolicam ſibi votum præfatum, ad effectum contrahendi matrimonium, in alia pœnitentiæ opera commutari. *Ex formula commutationis Votorum a Sacra Pœnitentiaria promanantium. Manuductio. p.* 51.

VII. Pro commutatione voti Religionis cauſæ, etiam magis ordinatiæ, ſunt, vel quòd lator continenter vivere poſſe diffidat; pro caſu etiam illi permittitur matrimonium contrahere: vel quòd lator habeat pauperrimos parentes quibus ex proprio labore victum quærere teneatur; vel quòd per ætatem, infirmitatem, aliave de cauſa onera Religionis ſuſtinere non poſſit, vel quòd mulier non habeat dotem ſufficientem: quibus in caſibus commutatur votum Religionis, dummodò lator vitam cælibem ducat.

S E C T I O X.

Epiſcopos poſſe commutare alia omnia vota: ac quomodò?

De peregrinationis votis, an Eleemoſynis redimi poſſint, vel pro neceſſitate in alind commutari? Reſpondetur quòd ab ejus qoi præſidet pendet arbitrio, ut conſideret diligentiùs qualitatem perſonæ, & cauſam commutationis; ſcilicet an ex infirmitate, ſeu affluentia divitiarum, an alia cauſa probabili peregrinatio, an recompenſatio melior fuerit & Deo magis accepta, & ſecundùm hoc habeat exindè diſpenſare. *De Voto.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 1. *Appendice Concilii* Lateran. *Part.* 49. Cap. 19.

S E C T I O XI.

Quomodò Vota antiqua ſolvi debeant à fidelibus, & quâ ratione à Clericis exigi?

I. Cùm aliqui à longis retrò temporibus à Votorum ſolutione ceſſarunt, ſi non conſtet ad quam menſuram Anteceſſores eorum prædicta Vota ſolverint; ut ſciatur ad quam menſuram ſolvere illa cogendi ſint, diſtinguendum eſt, utrum habitatores regionis illius qui ea continuè perſolverunt ad unam & eamdem menſuram hujuſmodi Vota perſolvant, an ad varias & diverſas. *De Cenſib.* Cap. *Ex parte.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 18.

II. Si communiter omnes unâ & eâdem menſurâ in ſolutione Votorum utuntur; ad eamdem & illi ſolvere ſunt cogendi. *Ibid. in Integra.*

Succeſſor tenetur ad id quod Anteceſſor ſolvere conſuevit. *Gloſſa.*

III. Quòd ſi ſolutio per menſuras diſtinguitur varias & diverſas, & illi volunt ſolvere ad minorem; non ſunt utique compellendi, ut ad majorem perſolvant. *Ibid. in Int.*

Minor pars tenetur facere qood major *Gloſ.*

IV. Cùm hujuſmodi Vota gratuita fuerint ab initio, benigniùs ſunt à Viris Eccleſiaſticis exigenda; ne tanqoam exactores nimiùm videantur lucris temporalibus inhiare. *Ibid. in Int. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 18.

In dubiis liberum eſt ſequi quod magis placuerit. *Gloſſa.* Adverſatur Regulæ, in dubiis tutius eſt eligendum. Tollitur contrarietas à *Gloſſa* ſequenti, quæ gratis ſunt oblata benignè ſunt exigenda. *Gloſſa.* Intelligi etiam poteſt Prior Regula de Votis Pœnalibus, in quibus, ut in pœnis, benignior interpretatio eſt facienda.

Clerici lucris temporalibus inhiare non debent. *Gloſſa.*

S E C T I O XII.

Ad quid teneantur qui Religionis Votum emiſerant, ſeu, qui Votum ſimplex emiſerunt ſuſcipiendi habitum Religionis?

I. Qui etiam infirmitate gravatus Votum ut fieret Monachus ſe aſſerit emiſiſſe; talis ut fiat Monachus, & reddat Domino, quæ promiſit, erit utique compellendus. *De Reg.* Cap. *Porrectum.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 13.

Qui Votam facit, ut fiat Monachus, compellendus eſt reddere Domino quod promiſit. *Gloſſa.*

II. Qui cùm voviſſent Religionis habitum ſoſceperunt, & antequàm eſſent vinculo profeſſionis adſtricti ad priorem ſtatum ſunt reverſi; ſi auſteritatem Religionis, ad quam migraſſe noſcuntur, ſervare noluerint, ad minorem Religionem cogendi ſunt per tranſire, ne contra votum ſuum quod Domino fecerunt, in animarum ſuarum periculum, comprobentur venire. *De Reg.* Cap. *Super eo in Int.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 9.

III. Si is qui convertitur propoſuerit abſolutè vitam mutare, ut ſub habitu Regulari Omnipotenti Deo de cætero famuletur, debet, ut regulariter vivat, ad laxiorem ſaltem regulam tranſire. *De Reg.* Cap. *Conſulti.* §. *Licet.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 20.

IV. Si verò propoſuerit conditionaliter experiri obſervantiam Regularem, ut ita demùm, ſi intra annum ſibi placuerit, profiteatur Ordinis Diſciplinam, aut ſi fortè non placuerit, moribus emendatus ad ſtatum priſtinum revertatur, poteſt ad ſæculum, non tamen ut vivat ſæculariter, remeare. *De Reg.* Cap. *Conſulti.* §. *Licet.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 20.

V. Qui deſiderans ad frugem melioris vitæ tranſire Officium Plebani reſignavit, & de ſua converſione promiſſionem fecit, neque profeſſionem ſolemnem emittens, neque habitum Religionis aſſumens; etſi Parochiani aliique illum poſtulent miniſtrare ibidem, niſi Summus Pontifex annuendum duxerit poſtulatis, non poteſt exercere Plebani Officium. *De Statu Monachorum.* Cap. *Quod Dei timorem.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 5.

VI. Qui ſuſcipiendi habitum Regularem votum emiſit, & poſtmodùm promiſit ſe infra certum tempus Votum quod emiſerat impleturum; cùm vocatus fuerit ad regimen Eccleſiæ Cathedralis, ſi ſuam omnino ſanare deſiderat conſcientiam, regimen reſignet Eccleſiæ memoratæ, ac reddat Altiſſimo Vota ſua. Quòd ſi poſtmodùm Canonicè fuerit electus, electionem recipere poterit de ſe factam. *De Voto.* Cap. *Per ſuas.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. Cap. 10. Videretur quòd cùm electio ad Epiſcopatum liberet à Votis emiſſis Religionis, multò magis eximere debet à Voto in illam intrandi.

VII. Si quiſquam qui ſe Religioni devovit, non profeſſionem, ſed Votum ſolummodò fecit, & ſe ad Religionem tranſiturum promiſit; licèt poſteà matrimonium contraxerit, non eſt cogendus ad Religionem tranſire, & matrimoniale Votum reſcindere. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *Meminimus. fin.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 3. Matrimonium contractum prævalet Voto Religionis amplectendæ, ſicut prævalet anterioribus cum alia ſponſalibus.

VIII. Quamvis aliquandò ſpes alicui data fuerit, quòd cibis ad libitum in Monaſterio poſſit uti, ac proprium retinere, & etiam appetitum libidinis extinguere in eodem, per quam ſe proponit inductum, ut ſe caſtitatem ſervaturum promitteret, & Monaſterii obſequio ſe devoveret, ſi tamen eo tempore, quo ſe devovit purè, ſimpliciter, ac voluntariè, pro amore Dei, & remedio animæ ſuæ ſolummodò ad Votum, & ad alia ſuprà dicta noſcitur proceſſiſſe; propter hoc à Conſortio ſæcularium hominum debet diſcedere, vitamque mutare. *De Converſione Conjugatorum.* Cap. *Dudum.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 32.

Cap.

Cap. 20. Conditio retentionis bonorum, utpotè contraria ſubſtantiæ Profeſſionis Religioſæ, iſtam irritat.

IX. Si inter aliquos mutuus intervenerit per verba de præſenti conſenſus, conſummandum eſt Matrimonium jam contractum; niſi eorum aliquis ſe voto adſtrinxerit ad obſervantiam Regularem: in quo caſo compelli poteſt, ut relicto ſæculo Religionis propoſitum exequatur. *De Converſ. Conjugatorum*, Cap. *Ex parte*. Lib. III. *Tit.* 32. Cap. 14.

X. Si quiſquam qui ſe Religioni devoverit, & habitu ſuſcepto profeſſionem fecerit; poſtmodùm aliquam ſibi copulaverit; eſt ab ea cogendus recedere; & ad Eccleſiam, cui ſe contulit, debet ſine contradictione tranſire. *Append. Conc.* Later. III. *Parte* 6. Cap. 9.

XI. Si habitum non ſuſcepit nec profeſſionem, ſed ſolummodò votum fecit, & ſe ad Religionem tranſiturum promiſit; licèt poſteà Matrimonium contraxerit, non eſt ad Eccleſiam cogendus tranſire, & Matrimonii votum reſcindere. *Ibid.*

XII. De Virginibus, quæ in propoſito Virginali ſemper ſe ſimulaverunt permanere, ſi nupſerint, aliquanto tempore bis agenda pœnitentia eſt, quia ſponſio earum à Domino tenebatur. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 2.

XIII. Si quæ Vidua propriâ fuerit voluntate continentiam profeſſa, ejus intentio pro ſe reddat rationem Deo; quia, ſicut ſecundùm Apoſtolum, ſi ſe continere non poterat, nullatenùs nubere vetabatur: ſic ſecùm habitâ Deliberatione promiſſam fidem pudicitiæ Deo debet cuſtodire. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 8.

XIV. Hæ quæ in propoſito virginali ſemper ſe permanere ſimulaverunt, licet relatæ non fuerint; ſi fortè nupſerint, his agenda eſt aliquanto tempore pœnitentia, quia ſponſio earum à Domino tenebatur. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 9. *Hæ verò*. Vide Thomas. *Diſcipl. Eccleſiæ*, *Part.* 1. Lib. I. Cap. 50. *Part.* 2. Lib. I. Cap. 41. 42. ubi oſtendit Virgines & viduas ſeſe obligaſſe ad continentiam ante ſuſceptionem ſolemnem velaminis, ac ideò quæ ut ad illam obligatæ ſemper ſe geſſerant, à propoſito ſuo reſilire non potuiſſe: ſimulare, hìc videtur ſumi pro ſe gerere; vel ſi quæ aſſumpto habitu religioſo, fingebant ſe velle in ſtatu illo permanere, pro Religioſis habebantur: ex habitu judicabatur de intentione.

XV. Excipiuntur à facultate abſolvendi à caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, nedum vota peregrinationis ultramarinæ, ſed etiam caſtitatis, & Religionis vota. *Cap.* 5. *De Pœnitentiis. Extravagant. Communium.*

Verba illa, *Religionis Vota*, intelligi poſſunt, de votis jàm emiſſis, quæ verè Religionis ſunt, cùm Religioſum efficiant, ac de votis emittendis ex voto intrandi in Religionem: hinc Quæſtio, an priori modo ſumenda, an poſteriori? Cùm autem agatur de reſervatione etiam ſpeciali, quæ duplici titulo odioſa eſt, nimirùm, ut reſervatio cùm detrahat poteſtati Ordinariorum, ac etiam, ut ſpecialis, cùm reſtringat facultatem diſpenſandi etiam in illis, qui generalem à Papa ab hujuſmodi facultatem obtinuerint, conſequens videtur, priorem interpretationem præferendam poſteriori, idque ob Regulam, in odioſis benignior interpretatio facienda.

Hâc ratione fretus pluries reſpondi, votum Religionis amplectendæ non reſervari Summo Pontifici, ſed ab Ordinariis liberè & validè poſſe circa illud diſpenſari.

Caput II.

De Ingreſſu in Religionem, ac Profeſſione Religioſa ipſoque Religionis ſtatu.

Sectio I.

An, & cur neceſſaria ſit probatio, quam vulgò dicunt Novitiatum ad Profeſſionem Religioſam, & quanto tempore fieri debeat ad Profeſſionis validitatem?

I. Sacer Monaſticus Ordo à Deo inſpiratus, & ab ipſis Apoſtolis fundatus, ſeu à Nominatiſſimis ac Sanctiſſimis Patribus excultus. *Concil. ad* Theodonis Villam. *an.* 844. Cap. 3. Tom. VII. Conc. *p.* 1802.

II. Si aliqui mundo abrenunciare & Monaſticam vitam ſectari voluerint, debent quidem viri virorum adire Cœnobium, Fœminæ verò Mulierum ingredi Monaſterium. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 2. *Definimus. init.*

III. Tempus probationis à Sanctis Patribus eſt indultum, non ſolùm in favorem Converſi, ſed etiam Monaſterii, ut & ille aſperitates iſtius, & iſtud mores illius valeat experiri: Quod utrimque diligenter eſt obſervandum, præſertim cùm ab utroque de reliquo certa notitia non habetur. *De Regularib.* Cap. *Ad Apoſtolicam.* §. 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 16.

IV. Prohibitum eſt Abbatibus, ne paſſim ante tempus probationis quoſlibet ad Profeſſionem recipiant, & ſi contra formam præſcriptam quoſlibet indiſcretè receperint, animadverſione ſunt debitâ corrigendi. *Ibid. De Regularib.* Cap. *Ad Apoſtolicam.* §. *Ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 16.

V. In ſubſidium fragilitatis humanæ ſpatium probationis eſt regulariter inſtitutum. *Ibid. fin.*

VI. Quâcumque ætate quis habitum Religionis ſine probatione ſuſceperit, eam quam voluerit liberè poteſt traducere in uxorem, ſi alia rationabilis cauſa non obſiſtat. *De Regularib.* Cap. *Ad noſtram*, §. *Quocirca* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 8.

VII. Canonica inſtitutio interdicit Monachum ante unius anni probationem effici. Caus. XVII. Quæst. II. Cap. 1. Gonsalo. *med.*

VIII. Monachum fieri ante unius anni probationem Regularis inſtitutio interdicit. *De Regularibus*, Cap. *Ad Apoſtolicam.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 16.

IX. In virtute obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis, autoritate Apoſtolicâ diſtrictiùs inhibitum eſt Fratribus Prædicatoribus & Minoribus, ne ante annum probationis elapſum quemquem ad Profeſſionem ſui Ordinis, ſeu renunciationem in ſæculo faciendam recipere, nec conſtitutum infra hujuſmodi annum aliquatenùs impedire, quominùs infra ipſum ad aliam Religionem quam maluerit tranſeat, vel omninò ad ſæculum redeat, ſicut de ſua voluntate proceſſerit, præſumant. *In* 6. *De Regularib.* Cap. *Non ſolùm.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 2. Inſinuat Textus hâc præproperâ profeſſione prædictos Religioſos ſua commoda quæſiviſſe.

X. Quòd ſi contra hanc prohibitionem quempiam recipere præſumpſerint, is qui taliter receptus fuerit, nullatenùs illorum Ordini alligatus, ipſique à receptione quorumlibet ad profeſſionem ejuſdem Ordinis, ſunt ipſo facto ſuſpenſi, & inſuper pœnæ ſubjiciendi, quæ Fratribus ipſius Ordinis pro culpis infligi gravioribus conſuevit. *Ibid. in* 6. *De Regularibus.* Cap. *Non ſolùm.* §. *Ult.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 2.

XI. In quacumque Religione, tàm Virorum quàm Mulierum, qui minore tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum, in probatione ſteterit, ad profeſſionem non admittatur. *Concil.* Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Reform.* Cap. 15. *Comitiorum* Blas. *Articulo* 28.

XII. Profeſſio anteà facta ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſervationem, aut ad alios quoſcumque effectus. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Reform.* Cap. 15. *fin.*

XIII. Annus probationis eſt maximè in ſubſidium fragilitatis humanæ regulariter inſtitutus. *In* 6. *De Regularibus.* Cap. *Non ſolùm*, §. 1. *med.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 2. Alexand. II. Tom. IX. Conc. p. 1134. *Epiſt.* 26. declarat profeſſionem Coſaldi Presbyteri

irritam, ex eo quòd facta fuerat non præmiſsâ annuâ probatione, præcipitque ut illi reſtituatur Beneficium: abdicaverat ob futuram ſtatus mutationem. Hinc illuſtratur famoſus *Canon.* 1. Caus. XVII. Quæst. II. laudari ſolitus, ut oſtendatur, quod reſignans metu mortis, ſalvus vel ſanus factus, regredi poſſit in Beneficium ſic reſignatum.

XIV. Hoc ſpatio vita moreſque eorum quos in converſione ſuſceperint, comprobentur, ne quis eorum aut non ſit contentus eo quod voluit, aut ratum non habeat quod elegit; nam cum grave ſit inexpertos hominum ſociari obſequiis, quis poſſit dicere quàm ſit gravius ad Dei ſervitium improbatos applicari. Causa XIX. Quæst. III. *Cap. 6. Monaſteriis med.* S. Gregor.

XV. Conſtitutio quæ prohibet Converſorum profeſſionem recipi ante annum probationis elapſum in Fratrum prædicatorum & Minorum Ordinibus; eadem ad aliorum Mendicantium Ordines fuit prorogata. *Ibid. in 6. De Regularib. Cap. Conſtitutionem. init.* Lib. III. *Tit.* 14. *Cap.* 5. Hanc ad omnes & quoſvis Religioſos produxit *Concil.* Trid. *loco ſupra cit.*

XVI. Poſt decimum quartum ætatis annum, an cum voluntate parentum, an ſuæ devotionis ſit ſolitarium votum, erit filiis licitum Religionis aſſumere cultum. Causa XX. Quæst. II. *Cap.* 1. *vid. Bullam* 71. *&* 72. Sixti V. *ann.* 1587. *&* 1588. *Bullarii Tomo* II. *p.* 606. *&c.*

XVII. Ex quo Novitiatus fieri cœpit in habitu Religioſo, probatio duplex neceſſaria, altera ad habitûs receptionem, altera ad profeſſionem.

SECTIO II.

Neminem cenſeri poſſe Religioſum ſine profeſſione expreſſa; quâ ætate fieri debeat, & quomodo?

I. Is qui Religionem ingreditur, Religioſus cenſeri eum effectu non poteſt, donec ſit tacitè vel expreſsè profeſſus. *In 6. De Sententia excommun. Cap. Religioſo.* §. *Quamvis. init.* Lib. V. *Tit.* 11. *Cap.* 21. Galli non admittunt profeſſionem tacitam.

II. *Conc.* Turon. III. *ann.* 813. *Can.* 28. Profeſſio an. 25. niſi aliquâ cogente neceſſitate, pro qua licitum eſt hæc Statuta mutare. Tom. VIII. *Conc. p.* 1265. loquitur de Conſecratione Virginum, quæ non ſiebat ante annum 25.

III. S. Basil. *in Epiſt.* 2. *Canon. Cap.* 19. Tom. II. Conc. *Append. p.* 1734. profeſſiones virorum non novimus, præterquam ſi qui ſe ipſos Monachorum Ordini addixerint .... ſed in illis illud præcedere oportere, ut ipſi interrogentur, & evidens ipſorum accipiatur profeſſio.

IV. Monachum facit non habitus, ſed profeſſio Regularis. *De Regularib. Cap. Porrectum.* §. *Inquiſitioni. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. *Cap.* 13.

V. Per profeſſionem, Monachi & Regulares Canonici fiunt. *De Electio. Cap. Cum in magiſtrum.* §. *mandamus. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. *Cap.* 49.

VI. Qui ſe ac ſua ad participationem orationum Monaſterio alicui pietatis intuitu obtulit, non proptereà Monachus efficitur. *De Succeſſionibus ab inteſtato. Cap. Cum dilectus. init. colligitur. Gloſſa* Verbo *Participationem.* Lib. III. Decr. *Tit.* 27. *Cap.* 3.

VII. Monachum propria profeſſio facit. Causa XX. Quæst. I. *Cap.* 3. *Monachum. ex Concil.* Vormat. *ann.* 868. *Can.* 23. Tomo VIII. Conc. *p.* 930. Habetur in Textu (aut Paterna devotio) ſed jam hoc non eſt in uſu.

VIII. Nullus tondeatur, niſi in legitima ætate & ſpontanea voluntate. *De Regularib. Cap. Nullus* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. *Cap.* 1.

IX. In quacumque Religione, tàm Virorum, quàm mulierum, profeſſio non fiat ante decimum ſextum annum expletum. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Refor. Cap.* 15. *init. Comitiorum* Bles. *articulo* 28.

X. Profeſſio anteà facta ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ vel Religionis, vel Ordinis obſervationem, aut ad alios quoſcumque effectus. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Refor. Cap.* 15. *fin.*

XI. Si quis dum infirmitate laboraret, apud Monaſterium aliquod ſibi petiit habitum Monaſticum indulgeri; & recuperatâ poſtmodùm ſanitate ad Monaſterium illud gratiâ complendi votum acceſſerit, ibidem moram aliquantulam faciens, non proptereà Monachus efficitur. *De Renunciatione. Cap. Ex tranſmiſſa.* Lib. I. Decr. *Tit.* 9. *Cap.* 3. *init. colligitur.*

XII. Is qui Religionem causâ probationis intravit, ac exindè nullâ factâ profeſſione infra annum exiit, ad Regularem obſervantiam non tenetur. *De Teſtibus. Cap. Nuper. in Integra. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 20. *Cap.* 51.

XIII. Si conſtiterit quòd mulier fuit inter Moniales recepta timore violentiæ & rapinæ, & propoſitum profitebatur ſe habuiſſe nubendi, cùm inter eas moram faceret, præfato Monaſterio non tenetur, non tamen factum illud contractum matrimonii poteſt dirimere, etſi fortè poſſet matrimonium contrahendum impedire. *De Converſ. conjug. Cap. Charius. In int. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 32. *Cap.* 11. Qui præſens ſeculum profeſſione vocis & habitu reliquerunt. *De Uſuris. Cap.* 1. *in Init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 19. *Cap.* 1.

Nullus habitum Monachi ſuſcipit, ſpem, aut promiſſionem habens, ut Abbas fiat. Caus. XVI. Quæst. VII. *Cap.* 20. *Per Laicos. med.*

SECTIO III.

Quandonam Novitii admitti debeant ad Profeſſionem? Quis illam acceptare poſſit?

I. Novitius expleto probationis ſuæ anno, ſecundum quod Regula præcipit, indè faciet. *Concil. Aquiſgran. ann.* 817. *Cap.* 34. Tom. VII. Conc. *p.* 1509. Ipſe verò nec tondeatur, nec veſtimenta priſtina immutet, priuſquam obedientiam promittat. *Ibid.*

II. poſtquàm per annum geſtaverint habitum Monachalem, Regulam ſecundum formam Ordinis profiteantur. *De Regul. Cap. Ex parte.* §. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. *Cap.* 22.

III. Finito tempore Novitiatûs, Superiores, Novitios, quos habiles invenerint ad profitendum, admittant; aut è Monaſterio eos ejiciant. Conc. Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Reform. Cap.* 16. *med.*

IV. Per hæc, *S. Synodus* Trid. non intendit quin Religio Clericorum Societatis Jesu, juxta pium ſuum inſtitutum, Domino & ejus Eccleſiæ inſervire poſſit. *Ibid.* Conc. Trid. Hac unicâ exceptione expreſsâ, inſinuatur cæteros Religioſos relato Decreto annui Novitiatûs ſubeſſe.

V. Qui habitum recipit & profeſſionem emittit Abbate per ſe vel per alium profeſſionem recipiente Monaſticam, & Monachalem habitum concedente; obligatur, per profeſſionem emiſſam pariter & acceptam, ad obſervantiam regularem, & verè Monachus eſt cenſendus. *De Regularib. Cap. Ad Apoſtolicam.* §. 2. *med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. *Cap.* 16.

Profeſſio debet recipi per Abbatem ſeu Superiorem, aut per ejus Delegatum. Per profeſſionem emiſſam pariter & acceptam fit Monachus.

VI. Mulier quæ mutavit habitum, & Religionis velamen aſſumpſit, nec in manu alicujus Epiſcopi, Abbatis, vel Abbatiſſæ profeſſa eſt, vel obedientiam promiſit, poſtmodùm anno elapſo poteſt abjecto Religionis habitu nubere. *Qui Clerici vel voventes. Cap. Conſuluit. init.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. *Cap.* 4.

VII. Ex quo à convertendo votum emittitur & recipitur ab Abbate, talis ut reddat Domino quæ promiſit, erit utique compellendus. *De Regular. Cap. Porrectum.* §. *inquiſitioni. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 34. *Cap.* 13. Profeſſionem ab eo tempore judicamus, quo ætas rationis complementum habuerit; non enim puerıles voces omninò in his eſſe ratas exiſtimare oportet, ſed etiam quæ ſuprà ſexdecim

Digitized by Google

ſexdecim annos nota fuerit, rationiſque compos, & diù examinata probataque perſeveraverit, & ut admitatur precibus contendat, tùm oportet in Sacratum Virginum Catalogum referri. *Ibid.* Cap. 2. ejuſque Profeſſionem ratam habere. S. Basil. *in Epiſt. Canonica. Canon.* 18. Tom. II. Conc. *Append. p.* 1734.

VIII. Profeſſionis tempore benedicantur veſtes quæ profitentibus conceduntur, ut Novitiorum habitus à Profeſſorum habitu diſcernatur. *De Regul.* Cap. *Statuimus. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 23. Hic colligi potuiſſent Deciſiones profeſſionem tacitam approbantes.

SECTIO IV.

Simoniacum eſt pecuniam exigere, vel ex pacto & conventione propriè dictis, vel pro ipſo ingreſſu in Religionem, recipere, vel ſub prætextu ſimulatæ paupertatis: & quæ pœna in Simoniacos hujuſmodi ſint decreta?

I. Nullus Abbas pretium ſumere, vel exigere ab eis qui ad converſionem veniunt, aliquâ pacti occaſione præſumat. Caus. I. Quæst. II. Cap. 5. *Nullus.* Vide *Conc.* Nicæn. II. *Can.* 19. Tom. VII. Conc. *p.* 614. Exactionès ex avaritia factas damnat, Oblationes parentum ex charitate vel juſtitia probat. *Conc.* Francof. *ann.* 794. *Can.* 16. Tom. VII. Conc. *p.* 1060. *Conc.* Arelat. VI. *ann.* 813. *Can.* 27. *Ibid. p.* 1217. Priùs docet Regulam S. Benedicti exactiones damnare; poſterius tollit prætextum exigendi, vetando ne plures recipiantur quàm ali poſſint. *Concilium* Melfitanum *in Apulia. ann.* 1089. Cap. 7. Tom. X. Conc *p.* 476. Nullus Abbas pretium exigere ab iis qui ad converſionem veniunt, ullâ placiti occaſione, præſumat.

II. Exactiones certas pecuniarum pro recipiendis Monachis, Canonicis & Sanctimonialibus condemnamus. *Conc.* London. II. *an.* 1127. Tom. X. Conc. *p.* 921.

III. Abbatibus & Abbatiſſis, Prioribus, Prælatis quibuſlibet, & Officialibus eorumdem, ſub interminatione anathematis diſtrictiùs inhibitum eſt, ne per Simoniacam pravitatem aliquos præſumant recipere. *De Simonia.* Cap. *Dilectus. il ſecundo. fin. in integræ.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 30.

IV. In Monaſteriis & Religioſis locis reperitur Simoniaca pravitas, cùm in eis aliqui pretio ſunt recepti, qui potiùs gratis recipi debuiſſent, imò etiam ad Religionis obſervantiam invitari. *Ibid. De Simonia.* Cap. *Dilectus. il ſecundo. Poſt init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 30.

V. Si Abbas & Fratres Monaſterii nolùnt aliquem in Monachum recipere, quouſque illis pro Monachatu certam ſummam dare convenerit, conventione autem factâ ſtatim eum Monaſticum habitum induant; quoniam factum hujuſmodi pernicioſum videtur, Abbas & Monachi, ad reſtituendam pecuniam præfato Fratri tàm indignè receptam, cum omni diſtrictione compellendi ſunt; & Abbas & majores perſonæ Monaſterii, pro tantæ pravitatis exceſſu, ab Officii executione ſunt ſuſpendendi: & præcipi debet dicto Fratri, ut in alio Monaſterio in habitu Monaſtico Domino ſtudeat deſervire. *De Simonia.* Cap. *Veniens.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 19.

VI. Quoniam Simoniaca labes adeò pleraſque Moniales infecit, ut vix aliquas ſine pretio recipiant in Sorores; paupertatis prætextu volentes hujuſmodi vitium palliare: ne id de cætero fiat, penitùs prohibitum eſt. *De Simonia.* Cap. *Quoniam. init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 40.

VII. Vide *De Simonia.* Cap. 30. loquitur de Abbate de Simonia accuſato, quæ præſumitur potiſſimùm commiſſa per exactiones de quibus agitur.

VIII. Quia non ſatis utiliter avaritia in populo redarguitur, ſi ab his qui in Clero conſtituti videntur, & præcipuè contempto ſæculo Religioſorum nomen profitentur & Regulas, modis omnibus non cavetur; prohibitum eſt, ne ab eis qui ad Religionem tranſire voluerint aliqua pecunia requiratur. *Append. Conc.* Later. III. *De Sim.* Cap. 10. Tom. X. Conc. *p.* 1563. *De Simonia.* Cap. *Non ſatis. in Int. init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 7. vel. 8.

IX. De Regularibus Canonicis, ſeu Monachis, qui per Simoniam ingreſſum ipſis ſcientibus habuerunt, reſpondetur, ut totum quem taliter adepti ſunt, omninò dimittant, & ſolitudines, ſeu alia Monaſteria diſtrictiora adeant, in quibus tàm execrabilem exceſſum ſine intermiſſione deplorent. *De Simonia.* Cap. *De Regularib.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 25.

X. Si ignorantibus ipſis pecunia data fuerit, cogantur ad renunciandum loco eidem, & poſtmodùm in ipſum reducantur, ſi ibi abſque ſcandalo potuerint remanere, vel in alio, qui ſit in Ordine ipſo, ad ſerviendum Deo poterunt collocari. *Ibid.*

XI. Statutum eſt, ut quæcumque Moniales paupertatis prætextu, talem commiſerint pravitatem, tàm recipiens quàm recepta, ſive ſit ſubdita; ſive Prælata, ſine ſpe reſtitutionis de ſuo Monaſterio expellatur; in locum arctioris Regulæ ad agendam perpetuam pœnitentiam retrudenda. *Ibid. De Simonia.* Cap. *Quoniam. Poſt init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 40. Vide Gonzalez *in verbo Prætextu. n.* 2. ubi concludit quòd ſi vera ſit Paupertas, juſta eſt dotem exigendi cauſa.

XII. Hoc etiam circa Monachos & alios Regulares decernitur obſervandum. *Ibid.* §. *de his. fin.*

XIII. Univerſis Abbatib. Priorib. Decanis, Præpoſitis & Magiſtris, nec non Abbatiſſis & Priorиſſis; aliiſque Prælatis, quovis nomine nuncupatis, & eorum Officialibus, quarumcumque etiam Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, Domorum, & Locorum quorumlibet, Religionum, Ordinum etiam Militarium, tàm Exemptorum, quàm non Exemptorum, quocumque nomine cenſeantur, ac Capitulis, & Conventibus, & Singularibus perſonis eorum, autoritate Apoſtolicâ (quamvis ſit eis à jure inhibitum) diſtrictiùs inhibitum eſt, ne tàm à maribus, quàm à mulieribus volentibus ingredi eorum Religionem, Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, Domus, ſeu Loca; in earumdem Perſonarum receptione, aut ante, vel poſt illam, quoſcumque paſtus, prandia, ſeu cœnas; pecunias, jocaria, aut res alias etiam ad uſum Eccleſiaſticum, ſeu quemvis pium uſum alium deputata, vel deputanda, directè vel indirectè petere vel exigere quoquo modo præſumant: Sed eas potiùs cum omnimoda pietate recipiant, ac in victu & veſtitu, ſicut alias Perſonas ſuarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, Domorum, & locorum, ſincerâ charitate pertractent. *Extravag. Sanè ne in vinea Domini. De Simonia. Extravag. commun.* Lib. V. *Tit.* 1. *De Simonia.* Cap. 1. §. 2. *Nos igitur.* Urbanus IV. *alias* V. *anno Christi* 1262. Felinus Sandæos *Ferrarienſis* Sacri Palatii Apoſtolici Auditor dicit ſe audiviſſe à fide dignis, quòd Urbanus V. non intendebat comprehendere Moniales pauperes quæ conſueverunt, aliquid recipere vigore Conſuetudinis. *Gloſſa.* Verbo *Sanè.*

XIV. Qui ſecùs egerint, ſi ſint Singulares Perſonæ tàm dantes, quàm accipientes hujuſmodi, excommunicationis; ſi Capitulum, vel Conventus fuerit, ſuſpenſionis ſententiis eo ipſo decretum eſt ſubjacere: A quibus, præterquàm in mortis articulo, abſolvi nequeant abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali. *Ibid.*

XV. In Monaſteriis & Domibus, tàm virorum & mulierum, bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantùm numerus conſtituatur ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus propriis Monaſteriorum; vel ex conſuetis Eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari. *Conc.* Trident. Sess. XXV. Decr. *De Regul.* Cap. 3. *fin.*

XVI. Non ampliùs ſuſcipiantur in Monaſterio Monachorum, aut Clericorum, ſeu etiam puellarum, quàm quot ſe regere de bonis Eccleſiæ abſque penuria poſſint: *De Inſtitutionib.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 7.

Cap. 1. GONZALEZ legit *degere*, non *ſe regere*, quod congruentius. Hic Textus ac præcedens, aliique Canones, obviam erunt prætextui exigendi à Recipiendo, quia in hac exactione, etiam juſta, occurrit quædam ſpecies mali quam vitare expedit, iis præſertim qui ad perfectionem ſpecialiter vocantur.

SECTIO V.

Poſſe Ingredientes Religionem liberè ſe & ſua offerre, & Recipientes quæ ſponte oblata ſunt liberè recipere, & quo tempore illa donari poſſint?

I. Aliud eſt ſua ſpontè offerre; aliud exacta perſolvere. ANNA mater SAMUELIS non exacta, neque petita, ſed ſpontè munera Sacerdotibus obtulit: non ergò permittitur Rectoribus ab ingreſſuris aliquid exigere, ſed ſpontè oblata ſuſcipere, quia illud damnabile eſt, hoc verò minimè. GRATIANUS, CAUSA I. QUÆST. II. *init.* §. 2. *Hinc liquido.*

II. Abbates & Abbatiſſæ, Priores & Plati quælibet, illud duntaxat gratanter accipiant quod fuerit ſine taxatione gratis oblatum. *De Simonia.* Cap. *Dilectus. Il ſecu do, fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 3. *Cap.* 30.

III. Cum conſtat quòd aliquis Monaſterio ſe & ſua obtulit humiliter & devotè, nec ex adverſo probatur quòd oblationis tempore fuerit minor annis, tenet donatio. *De Probationibus.* Cap. *In præſentia* §. 2. LIB. II. DECR. *Tit.* 19. *Cap.* 8.

IV. Univerſi Abbates, Priores, Decani, Præpoſiti & Magiſtri, necnon Abbatiſſæ & Prioriſſæ, aliique Prælati quovis nomine nuncupati, illa duntaxat, quæ perſonæ ipſæ ingredientes purè & ſpontè, & plenâ liberalitate, omnique pactione ceſſante, dare vel offerre Eccleſiis, Monaſteriis, prioratibus, domibus & locis hujuſmodi voluerint, cum gratiarum actione licitè recipiant. *Extravaganti Sane ne in vinea. med. de Simonia. Extravagantium Communium*, LIB. V. *Tit.* 1. *Cap.* 1.

V. Ante profeſſionem, excepto victu & veſtitu Novitii vel Novitiæ illius temporis quo in probatione eſt quocumque prætextu à parentibus vel propinquis, aut Curatoribus ejus, monaſterio nihil ex bonis ejuſdem tribuatur; ne hac occaſione diſcedere nequeat quod totam vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat: nec facilè, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECRET. *De Refor.* Cap. 16. *med.*

VI. Præcipit Eccleſia ſub anathematis pœna dantibus & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat; & ut abeuntibus ante profeſſionem, omnia reſtituantur quæ ſua erant: quod ut rectè fiat, Epiſcopus etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellat. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. I. *De Refor.* Cap. 16. *fin.*

Nulla renunciatio aut obligatio intelligatur effectum ſuum ſortiari, niſi ſecuta profeſſione; aliter verò facta, etiamſi cum hujus favoris expreſſa renunciatione, etiam jurata, ſit irrita & nullius effectûs: *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regularib.* Cap. 16. *poſt init.*

SECTIO VI.

An libera ac planè ſpontanea fieri debeat profeſſio, & quid ſi fiat per dolum?

I. Si quis eo tempore quo poſitus extra mentem aſſeritur, indutus fuit habitu Monachali, cùm alienatus non ſentiat, ac per hoc non valeat conſentire, denunciari debet ab obſervatione Monaſtici Ordinis abſolutus. *De Regularib. Cap. ſicut tenor.* LIB. III. DECR. *Tit.* 31. Cap. 15.

II. Cavendum ut nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontanea voluntate. *Conc.* MOGUNTIARUM *ann.* 813. *Can.* 23. TOM. VII. CONC. *p.* 124. *De Regularib. Cap.* 2.

III. Sciendum eſt, quoniam aliæ ſunt virtutes ſine quibus ad vitam ingredi non poſſumus, aliæ verò quæ non niſi ab ſponſore requiruntur, &c. NICOL. I. *ad Conſulta* BULGAROR. Cap. 87. TOM. VIII. CONC. *p.* 545.

IV. Non eſt quiſquam Monachus, niſi, mentis ſuæ factus compos, voluntate ſpontaneâ profeſſionem fecerit Monachalem. *Ibid. De Regular.* Cap. *Sicut tenor. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 31. *Cap.* 15.

V. Quicquid neceſſitate fit, citò ſolvitur; quod voluntate arripitur, perſeverat. *De Conſecrat.* DIST. V. Cap. 27. *Quicquid.* S. HIERONY. *in.* Cap. 7. *Oſea. ann.* 408.

VI. Voluntarium ſibi militem legit CHRISTUS. CAUSA XV. QUÆST. I. Cap. 10. *Non eſt. fin.*

VII. Uſquedùm Divinâ inſpiratione compunctus aliquis propriâ voluntate Regulæ ſe ſubdat; liceat eum in Canonica degere vita. CAUSA. XX. QUÆST. III. *Cap.* 4. *Præſens. fin.*

VIII. Inutile eſt ut coacta ſervitia Domino præſtentur. CAUSA XX. QUÆST. I. *Cap.* 10. Quod quis non elegit, nec optat, profectò non diligit; quod autem non diligit, facilè contemnit: nullum quippè bonum niſi voluntarium. Idcircò Dominus non tenendam in via virgam per quam violentia ulli inferatur, præcipit. Quapropter conſultiùs agitur, ſi piis ſuaſionibus ad contemptum mundi & amorem Dei, quàm violentiam inferendo, ad cœleſtem amorem aliquis accendatur. *Ibid.* CAUS. XX. QUÆST. III. Cap. 4. *Præſens. verſus finem.*

IX. Hi qui inviti ſine juſtæ offenſionis cauſa in Monaſteria ſunt intruſi; niſi volentes non teneantur: quia quod non petunt, non obſervant. CAUSA XX. QUÆST. I. Cap. 9. *Sicut, poſt init.*

X. Si quis manumiſerit mancipium hac conditione, ut Monachus fieret, & in aliquo Monaſterio permaneret, adjiciens ut, ſi contrà faceret, ſervituti iterùm ſubderetur, illi Monaſterium deferendi nulla eſt facultas, & manumittentis voluntas non valet præteriri. *De Conditionib. appoſitis. Cap. Cum ſit proprium.* LIB. IV. DECR. *Tit. V. Cap.* 2. Servi cenſebantur ut poſſeſſiones, quas Dominus pro voluntate ſua dare poteſt, nec in hac donatione voluntas illorum attendebatur.

Abbates qui non in fructum animarum, ſed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoſlibet homines circumveniendo totonderunt, & res eorum tali perſuaſione ſubripuerunt; pœnitentiæ Canonicæ ut potè turpis lucri ſectatores ſubjaceant: hi verò qui illecti comam depoſuerunt, in eo quod cœperunt perſeverare cogantur: res verò eorum hæredibus reddantur. CAUS. XX. QUÆST. III. Cap. 5. *Conſtituit.* Quod etiam refertur CAUS. XVI. QUÆST. VII. Cap. 42. *Vide* VAN-ESPEN. in hunc Textum *p.* 147. *Col.* 2. Ex *Concilio* CABILLONENSI II. Cap. 7. *ann.* 813. dolus ceciderat non in profeſſionem, ſed in donationem bonorum, quæ ideò corruit ſtante profeſſione.

In hujuſmodi ſpiritualibus, dolus adverſarii non vitiat contractum. *Gloſſa.* verbo, *ſpes.* Senſus illius Gloſſæ & ſequentis eſt. Monachos prædictos ſine dolo perſuſos fuiſſe ſibi expedire ut Religionem intrarent; dolus in ſpiritualibus non reſcindit contractum, quia non fit conditio illius.

SECTIO VII.

Nullam eſſe omninò ac planè irritam perfectionem Religioſam quæ per vim & metum cadentem in conſtantes fuit emiſſa.

I. Pſalmographi verba recoli debent, quibus voluntariè ſe Deo ſacrificare pronuntiat, voluntaria oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Dei obſecrat, qua-

quapropter filius quem pater extra omnem illius voluntatem cucullâ induit, quique numquam ſe fieri Monachum conſenſit, minimè debet exiſtimari ſub tali violentia fieri Monachus. Caus. XX. Quæst. III. Cap. 4. *Præſens.med. Concil.* Eugenii II. *ann.* 826. Cap. 32. Tom. VIII. Conc. *p.* 111. loquens de Profeſſis invitis, Quod non petunt, non obſervant, ideòque tales conſiderandi ſunt magis peccata committere quàm plangere. Joannes VIII. *Epiſt.* 126. Tom. IX. Conc. *p.* 163. ait de muliere profeſſa quod non elegit, ut perferat non eſſe cogendam.

II. Nullus Epiſcopus, vel Abbas, ſeu Monachorum Reliquorum Conventus, illum Regulis invitum ſubjacere compellat; neque ullo modo Fratres ejus per hanc occaſionem licentiam habeant paternâ ſeu maternâ illum hæreditate privare. *Ibid. verſus finem.*

III. Satis inutile eſt ut coacta ſervitia Domino præſtentur. Caus. XX. Quæst. I. *Cap.* 10. *Illud fin.*

IV. De S. Leonis Papæ Conſtitutione refertur Caus. XX. Quæst. I. Cap. 8. *Puella.* Per contrarium ſenſum aſſumitur, ut puellæ quæ coactæ parentum Imperio virginitatis habitum ſuſceperunt, ipſum poſſint ſine prævaricatione deſerere. *De Regularibus.* Cap. *Cum virum. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 12. Hinc uterque textus docet liberam eſſe debere profeſſionem.

Benedictionem nonniſi in ætate diſcretionis recipiunt quæ velantur; tuncque, quia liberum habent arbitrium, in electione præpoſiti, ſequi parentum non coguntur voluntatem. *Ibid. De Regularib.* Cap. *Cùm virum. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 12.

SECTIO VIII.

Quod ſit juris remedium cùm Religioſi prætendunt ſe non fuiſſe profeſſos; & quandonam audiri debeant?

I. Quicumque Regularis prætendat ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile; velitque habitum dimittere quacumque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum: non audiatur niſi intra quinquennium tantùm à die profeſſionis. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regularib* Cap. 19. *init.*

II. Tunc non aliter audiatur, niſi cauſas quas prætenderit deduxerit coram Soperiore ſuo & Ordinario. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regularibus.* Cap. 19.

III. Quòd ſi anteà habitum ſponte dimiſerit, nullatenùs ad allegandam quamcumque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur; & tamquam Apoſtata puniatur; interim verò nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur. *Ibid. Conc.* Trid.

IV. Is cujus experientiæ Sedes Apoſtolica cauſam Regularis duxerit committendam, tàm Regularem ipſum quàm Superiorem & Monachos præſcripti Monaſterii ante ſuam præſentiam convocare debet, cauſam diligentiſſimè auditurus, & fine Canonico terminaturus. *De his quæ vi, &c.* Cap. 1. *In Integra.* Lib. I. Decr. *Tit.* 40. Cap. 1.

V. Quòd ſi legitimè probatum fuerit non timore gravi prædictum Regularem Religionem intraſſe, aut quod fecit ratum poſteà habuiſſe; ipſum ad Monaſterium redire Cenſura Eccleſiaſtica compellere debet. *Ibid. De His quæ vi.* Cap. 1. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 40. Cap. 1.

VI. Quæ aſſerit ſe Benedictionis munus invitam ſuſcepiſſe, non videtur Monaſticæ profeſſionis à ſe poſſe jugum excutere, cùm eam non conſtat evidenter contradixiſſe, cùm Benedictionem accepit; præſertim ſi ratihabitione ſecutâ, etſi eam quandoque contradixiſſe conſtiterit, quod ante geſtum fuerat, roboratur. *De Regularibus.* Cap. *Cum virum. in Integra.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 12. *med.*

VII. Cùm in emiſſione Voti quod præceſſit, nulla vel modica coactio adfuit, quam patientia & perſeverantia ſequentis temporis penitùs profugavit; Regularis ad ſervandum quod vovit, moneri & induci debet, & ſi opus fuerit per Cenſuram Eccleſiaſticam coërceri. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *Inſinuante.* §. *ult.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 7.

SECTIO IX.

Quomodò probari debeat profeſſio à Religioſis facta, & ad quid obliget?

I. Omnes fœminæ venientes ad Sacram Religionem, conſcriptam roboratamque profeſſionem faciant, poſt quam ſcripturam, non ſinantur relabi ad prævaricationis audaciam. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 36. *Omnes Fœminæ. Conc.* Tolet. X. *ann.* 656. Uſum ſcribendi profeſſionem, eamque ſcriptis probandi, jamdiu Gallia ſequitur.

II. Si Superior ad probandum quòd aliquis profeſſionem fecerit, quoſdam Ordinis ſui teſtes inducat; illorum teſtimonio, niſi jurati depoſuerint, in alterius præjudicium credi non debet. *De Teſtib.* Cap. *Nuper.* Lib. II. Decr. *Tit.* 20. Cap. 51. Hæc probatio non admittitur, ubicumque profeſſio ſcriptis conſignanda eſt.

III. Profeſſio expreſſè emiſſa etiam ſæculari habitu non mutato, illi Religioni præciſè obligat quam profitens eſt profeſſus. *In 6. De Regular.* Cap. *Conſtitutionem.* §. *aliis. poſt init.* Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 3.

Quæ Sanctæ Religionis obtinere propoſitum voluerit, Sacerdoti, vel Miniſtro ſcriptis profeſſionem faciat, à ſe aut ſigno aut ſubſcriptione notatam; continentem, ſe & Religionis propoſitum velle, & hoc perenniter inviolatè ſervare. Caus. XX. Quæst. I. Cap. 16. *Vidua. init.* Scriptura non minùs neceſſaria videtur in profeſſione quàm in matrimonio: paria incommoda utrimque ex defectu probationis.

IV. Cùm conſtat quòd aliquis bis Monaſterio ſe obtulit, nec ſufficienter fuit ex adverſo probatum utrùm in ſecundæ oblationis tempore minor fuerit, ſilentium imponi debet. *De Probationib.* Cap. *In Præſentia.* Lib. II. Decr. *Tit.* 19. Cap. 8.

V. Religionum approbatarum profeſſio ad caſtitatis cuſtodiam, & abdicationem temporalium, & ſui Superioris obedientiam, ſuos profeſſores adſtringit. *Extravag.* Joan. XXII. *antiqua. De Voto & Voti redemptione. Verſus finem. Extravag.* Joan. XXII. *Tit.* 6. Cap. *unic.*

VI. Mulieres quæ nulli promittunt obedientiam, nec propriis renuntiant, neque profitentur aliquam Regulam approbatâ, Religioſæ nequaquam exiſtunt. Clementina. *Cum De Quibuſdam. De Religioſis Domib. init.* Clementinarum. Lib. III. *Tit.* 11. Cap. 1.

VII. Cùm Votum determinatum cujuſlibet habeat cadere ſub certo, vovens Regulam non poteſt dici teneri ex vi Voti hujuſmodi ad ea Conſilia Evangelica quæ in Regula non ponuntur. Clementina I. *Exivi.* §. *cum igitur. p.* 316. *De Verb. Signif.* Lib. V. Clement. *Tit.* 11. Cap. 1.

VIII. Monachi Abbatibus omni obedientiâ & devotione ſubjaceant. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 16. *Abbates* § 1. *Monachi. init.*

IX. Monachi de obedientia & ſubjectione Abbatis eſſe noſcuntur. *De Accuſationib.* Cap. *Ex parte ſua.* §. 1. Lib. V. Decr. *Tit.* 1. Cap. 11.

X. Religioſi arbitrium non ex ſuâ, cùm velle vel nolle non habeat, ſed ex illius quem vice Dei ſupra caput ſuum poſuit, & cujus imperio ſe ſubjecit, voluntate dependet. *In 6. De Electione.* Cap. *Si Religioſus.* Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 27. *init.*

XI. Ex profeſſione ſuæ Regulæ tenentur vivere in obedientia, in caſtitate, & ſine proprio. *Vide cætera* Clementina. *De Verb. Signif. ante medium.* Religioſus velle vel nolle non habet. *In 6. De Teſtament.* Cap. *Religioſus. init.* Lib. III. *Tit.* 11. Cap. 2. *Et de Sepulturis.* Cap. *Religioſi.* Lib. III. *Tit.* 12. Cap. 5. *Finali.*

Digitized by Google

XII. Religioſi Viri abnegantes ſalubriter ſemetipſos, elegerunt in paupertate CHRISTO pauperi ad placitum famulari, tamquàm nihil habentes, & omnia poſſidentes. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Nimis iniqua. init.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 16.

XIII. Abdicatio proprietatis, & ſicut & cuſtodia caſtitatis, adeò annexa eſt Regulæ Monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere. *De Statu Monach.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

XIV. Monachi proprium non habent. *De Accuſ.* Cap. *Ex Parte ſua.* §. 1. LIB. V. DECR. *Tit.* 1. Cap. 11. & Cap. *Olim.* 26. *fin.*

SECTIO X.

Quid non poſſint Religioſi per ſe facere ſine licentia Superioris, Canone vel Regulà ipſis vetante?

I. Cùm alicujus Congregationis Fratres non ſolùm facultatibus ſed voluntatibus propriis renunciaverint, & ſe per promiſſam obedientiam penitùs aliorum poteſtati & imperiis in CHRISTO & pro CHRISTO ſubdiderint; certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare, vel accipere debere ſine Superioris licentia. CAUS. XII. QUÆST. I. Cap. 11. *Non dicatis.* §. 2. *init.*

II. Monacho non licet Votum vovere ſine conſeoſu Abbatis ſui, ſi autem voverit, frangendum erit. CAUS. XX. QUÆST. IV. Cap. 2.

Conc. FRANCOFORD. *ann.* 794. *Can.* 11. TOM. VII. CONC. *p.* 1060. vetat ne ad ſæcularia negotia nec ad placita exercenda accedant, ſicut Regula præcepit.

Conc. AQUISGRAN. II. *ann.* 836. Cap. 2. *Can*: 2. TOM. VII. CONC. *p.* 1710. idem habet quoad Senſum his verbis, abſque Canonicæ autoritatis jugo per ſæcularia minimè diſcurrere.

III. Quòd ſi propinquus, vel amicus, vel quilibet fratrum cuiquam aliquid offerre voluerit; primo quidem Priori inſinuetur, & ſic ſuſcipiatur ſi ipſe mandaverit: De quo tamen nihil fiat aliud niſi quod Priori placuerit. *Ibid. fin.*

IV. Religioſus, executor ab aliquo in ſua voluntate ultima deputatus, non poteſt hujuſmodi Officium ſuſcipere vel exequi, niſi à Superiore ſuo petità ſuper hoc licentià & obtentà. *In* 6. *De Teſtamentis.* Cap. *Religioſus. init.* LIB. III. *Tit.* 11. Cap. 2.

V. Religioſi, niſi à propriis Monaſteriis adeò forſitan ſint remoti, quòd ad ea cum moriuntur commodè portari non poſſint, nequeunt, cùm velle vel nolle non habeant, ſibi eligere ſepulturam, ſed ſunt apud ſua Monaſteria tumulandi. *In* 6. *De Sepulturis.* Cap. *Religioſi.* LIB. III. *Tit.* 12. Cap. 5. *Finali.*

VI. Ne quis Religioſus abſqoe majoris partis Capituli & Abbatis ſui licentiæ pro aliquo fidejubeat. *De Fidejuſſorib.* Cap. *Quod quibuſdam. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 22. Cap. 4.

VII. In exequendis Teſtamentis dari conſilium, ipſorum ſtatui non obſiſtit, cum ex hoc ipſis circa bona Temporalia oulla Juriſdictio, ſive animo in Judicio, ſive diſpenſatio tribuatur. CLEMENTINA I. *Exivi.* §. 8. *proindè. fin. De Verbor. ſignif.* LIB. V. *Tit.* 11. Cap. 1.

VIII. Amariſſimum habeo, de iſto propoſito ad Defenſoris Officium homines deduci, in quo nullo modo quæ à Monachis Deo promiſſa ſunt valeant adimpleri, omnimoda enim eſt illius habitùs & iſtius Officii diverſitas: illic enim quies, oratio, labor manuum &c. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 20. *De Præſentium.* PELAGIUS circa *ann.* 580. ANTONINÆ. *Patriciæ, & Deciæ.*

IX. Religioſus non poteſt ſine ſui Superioris licentiæ procurationis Officium ſuſcipere, niſi pro ſuo in eadem lite conſorte. CLEMENTINA *Religioſus. De Procurator. med.* CLEMENTINARUM. LIB. I. *Tit.* 10. Cap. 3.

X. Ne qois ſine ſui Superioris licentia, prædicationis vel lectionis, vel cujuſvis pii operis prætextu ſubiciat ſe obſequio alicujus Prælati, Principis, vel Univerſitatis, vel Communitatis, aut alterius cujuſcumque Perſonæ ſeu loci; neque ei aliquod Privilegium aut facultas ab aliis ſuper iis obtenta ſuffragetur: Quòd ſi contrafecerit, tamquàm inobediens arbitrio Superioris puniatur. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regularib.* Cap. 4. *init.* Idem habetur *Conſtitut.* MELODUN. *Tit.* 23. *Art.* 21. Collectis Caſibus unum generalem addere jus eſt, quod in illis in quibus Abbas diſpenſare poteſt, vel quæ prudentiæ ſuæ dimittuntur, Religioſi egent Abbatis licentià.

SECTIO XI.

Quàm ſanctè Regulares in Monaſteriis vivere debeant, & à quibus actibus illorum profeſſio eos arceat?

I. Omni homini ad Monaſticam tendenti vitam, legaliter, ſanctè, & juſtè eſt peragendum. CAUS. XXXIII. QUÆST. V. Cap. 2. *Notificaſti. med.*

II. Religioſos decet puritatem omnimodam in ſuis obſervare actionibus, & ab his abſtinere propenſiùs, per quæ poſſit aliis exempli pernicies generari. *In* 6. *De Pactis.* Cap. *Quia ex eo.* LIB. I. *Tit.* 18. Cap. 3.

III. Religioſi debent eſſe viri perfecti. *De Jurejurando.* Cap. *Etſi* CHRISTUS. §. *ult. init.* LIB. II. DECR. *Tit.* 24. Cap. 26.

IV. Quantum poſſunt juramenti vinculum evitare debent: *Ibid. De Jurejur.* Cap. *Etſi* CHRISTUS. §. *ult.* LIB. II. DECR. *Tit.* 24. Cap. 26.

V. Ne Monachi ſæcularibus negotiis ſe immiſceant. Hoc Titulo *Ne Clerici. &c.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50.

VI. Nullus Monachorum forenſis negotii ſuſceptor vel executor exiſtat, niſi quod Monaſterii expoſcit utilitas, Abbate ſibi nihilominus imperante. CAUS XVI. QUÆST. I. Cap. 35. *Monachi. fin.*

VII. Monachorum profeſſio, quæ illorum vocem facit funeſtam, ipſos arcet à Judiciis, & publicis ſive Civilibus actibus. *Extravag. Comm. Debent Superior.* §. 2. *med. Extravag. Commun.* LIB. I. *Tit. De Offic. Jud. Ordin.* Cap. 1.

VIII. Conductores ſæcularium rerum, aut Procuratores eſſe, & his ſimilia, Monachos omninò contradicimus, de quibus ait Apoſtolus: Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Multa.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 1.

IX. Diſtrictiùs puniendum eſt, ſi Religioſorum quiſquam procurationes Villarum aut Juriſdictiones ſæculares ſub aliquibus Principibus & Sæcularibus viris ut Juſtitiarius eorum fiat, auſus fuerit attentare. *Ne Clerici. &c.* Cap. *Sed nec.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 4.

X. Quâlibet occaſione non permittantur Monachi commatres ſibi facere. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 20. *Pervenit. med.*

XI. Abbas vel Prior nunquam Monachis dabit licentiam egrediendi Monaſterium, ut infantes à Sacro Baptiſmatis fonte ſuſcipiant. *Conſtitution.* MELODUN. *Tit.* 23. *Art.* 12.

XII. Sub interminatione Anathematis prohibitum eſt, ne Monachi cauſà lucri negotientur. *Ne Cler. vel Monachi.* Cap. *Secundum.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 6.

XIII. Et ne Monachi à Clericis vel Laïcis ſuo nomine firmas habeant. *Ibid. Ne Clerici. &c.* Cap. *Secundum.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 6.

XIV. Monachorum inſtituta ad obedientiæ ac diſciplinæ rationem pertinent. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 45. *Ex Concil.* ACTIONE 5. *ann.* 880. *juxta* novam interpretationem.

SEC-

SECTIO XII.

An Regulares poſſint habere aliquid proprium, & quæ pœnæ decreta ſint in eos qui proprium aliquid poſſident?

I. Prohibitum eſt diſtrictè in virtute obedientiæ ſub obteſtatione Divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo poſſideat; ſed ſi quis aliquid habeat proprii totum incontinenti reſignet. *De Statu Monachorum.* Cap. *Cum ad Monaſterium.* §. 1. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 6. *Vide in Integra.*

II. Ingredientibus Monaſterium, convertendi gratiâ, ulteriùs nulla ſit teſtandi licentia, apertâ Legis definitione ſancitum eſt. *De Teſtam.* Cap. *Quia in int.* Lib. III. Decr. *Tit.* 26. Cap. 2.

III. Teſtamentum Abbatiſſæ nullum eſſe Legali ſanctione permittitur. *Ibid. fin. Vide* Gonzal. Ibid. *in Commentario.* Hac voce *permittitur* denotat, quod Lex approbavit proprii abdicationem, indèque ſequentem diſponendi incapacitatem.

IV. Reſpondit ſe non poſſe teſtari, quia ſe & ſua contulerat Monaſterio. *De ſucceſſ. ab int* Cap. 2. *med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 27. Cap. 2. *Vide de Sepult. Tit.* 28. Cap. 4.

V. Non æſtimet Abbas quod ſuper habenda proprietate poſſit cùm aliqoo Monacho diſpenſare. *Ibid. De Statu Monach.* Cap. *Cùm ad Monaſterium* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 6.

VI. Si quicquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum, non præſumat illud accipere; ſed Abbati, vel Priori, vel Cellario aſſignetur. *Ibid.* §. 5. *fin.*

VII. Monachi peculium non permittantur habere. *De Statu Monach.* Cap. *Monachi. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 2.

VIII. Nemini Regularium, tam virorum quàm mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuſcumqoe qualitatis fuerit, etiam quovis modo ab eis acquiſita, tamquàm propria, aut etiam nomine Conventûs poſſidere, vel tenere; ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. *Concil.* Trid. Seſs. XXV. *De Regularib.* Cap. 1. *init.*

IX. Nec liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſumfroctum, vel uſum, adminiſtrationem, aut commendam; mobilium vero uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſuppellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat: nihilque ſuperflui in ea ſit, nihil etiam qood ſit neceſſarium eis denegetur. *Concil.* Trid. *Ibid.*

X. Quòd ſi quis aliter quidquam tenere deprehenſus, aut convictus fuerit, is biennio activâ & paſſivâ voce privatus ſit; atque etiam juxta ſuæ Regulæ & Ordinis Conſtitutiones puniatur. *Concil.* Trid. *Ibid.* Seſs. XXV. *De Regul.* Cap. 1. *fin.*

XI. Qui peculium habuerit, niſi ab Abbate fuerit ei pro injuncta adminiſtratione permiſſum, à communione removeatur Altaris. *De Statu Monachorum.* Cap. *Monachi.* §. 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 2.

XII. Qui in extremis cum peculio inventus fuerit & dignè non pœnituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat Sepulturam; quod de univerſis Religioſis debet obſervari. *Ibid. De Statu Monachorum.* Cap. *Monachi.* §. 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 2.

XIII. Monachi & alii Regulares, qoi de obedientiis & reditibus quorum curam geſſerunt pecuniam congregaverunt, proprium io manibus Prælatorum ſuorum ſine difficultate reſignent, convertendum in otilitatem domûs, ſecundum Abbatis conſilium. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Quantò.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 7.

XIV. Ut Monachi juxta Regulam vivant & peculiare nullum habeant &c. *Concilium incerti loci & temporis, Can.* 4. Tom. V. Conc. *p.* 1656. De largitione munerum. *Vide Bullam* Clem. VIII. *ann.* 1594. *Bullarii* Tom. III. *p.* 36. & Urban. VIII. *p.* 158. *ann.* 1640. *Bullarii* Tom. IV. *p* 221. Tambur. explicat has Bullas *De Jure Abbat.* Tom. II. Dist. XXII. Quæst. 9.

XV. Non liceat Monachorum aliquem peculiare quicquam habere. *De Regul.* Cap. Joannes. *Med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 5.

Religioſus non poteſt Teſtamentum facere. *Vide* Gonzal. *ad* Cap. 2. *De Teſtamentis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 26.

XVI. Ad perfectionem per contemptom bonorum temporalium, & ipſorum expropriationem, via diſponitur, per hoc præcipuè, quòd ſollicitudo, quam temporalia in acquirendo, conſervando, & diſpenſando exigunt, quæ plerumqne ab actu Charitatis retrahit, amputetur. *Extravaganti.* Joan. XXII. *Ad Conditorem.* §. 1. *Quamquam poſt init. De Verb. ſignificatione. Tit.* 14. Cap. 3.

XVII. In omnibus ſic ſe gerant, quod ſe cunctis oſtendant in pecuniis, ſicut nec habent, penitùs nihil habere, quapropter præcipere, quòd & qualiter pecunia expendatur, computumque exigere de expenſa, eamque quomodocumque repetere, ſive deponere, aut deponi facere, capſulam pecuniæ, vel ejus clavem deferre, hos actus & conſimiles ſibi Fratres illicitos eſſe ſciant; prædicta enim facere ad ſolos Dominos pertinet. Clement. I. *Exivi.* §. 7. *Porrò. De Verb. ſignif.* Lib. V. *Tit.* 11. Cap. 1.

XVII. *Concil.* Mogunt. I. *an.* 857. Cap. 14. Tom. VIII. Conc. *p.* 46. Vetitâ Monachis proprii poſſeſſione, illis qui Parochi ſunt præcipit, ut de temporali, quod adminiſtrant, Epiſcopo rationem reddant.

Concil. Augustodun. S. Leodegar. *ann circ.* 770. *Can.* 1. *&c.* Tom. VI. Conc. *p.* 535. Prohibet Abbatibus & Monachis ne peculiare quid habeant, eâ lege ut Monachi ab Abbatibus victum & veſtitum conſuetum accipiant.

XIX. Neceſſe habent fratres, qui ſe expropriatione tantâ à temporalibus abſtraxerunt, ab omni eo quod dictæ expropriationi eſſet, vel poteſt videri contrarium, abſtinere. Clement. I. *Exivi.* §. 8. *Proindè med. De Verb. Signif.* Lib. V. Decr. *Tit.* 11. Cap. 1. Abbas vel Monachus, qui nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non poteſt. Dist. LIV. Cap. 22. *Abbati.*

XX. Ingredientibus Monaſterium convertendi gratiâ ulteriùs nulla ſit teſtandi licentia. Caus. XIX. Quæst. II. Cap. 7. Res eorum ejuſdem Monaſterii fiant, apertâ Lege Decretum eſt. Greg. V. *Eadem Epiſtola, ex* qua deſumpta deciſio, *n.* 2. ſuprà relata. Lex laudata eſt in *Novella* 5. & 129. Religioſi teſtamentum condere non poſſunt, adde nec donare, nec aliter de rebus ſuis diſponere, cum omnem proprietatem abdicarint, provenientem ex dominio directo, vel utili, ſeu jure diſponendi de rerum ſubſtantia earum vel fructibus, vel otriſqoe ſimul ut expoſitum eſt in *Tractatu de Jure & Juſtitia*, præmiſſo Tractatu de Contractibus, atque ad intelligentiam eorum, quæ ad votum paupertatis pertinent adeò neceſſariò, ut aliter intelligi nequeant.

XXI. Iis quæ dicta ſunt, Monachis non licere aliquid proprii habere, proindèque de re nolla diſponere poſſe, obſtare videtur *Cap.* 8. Caus. XIX. Quæst. III. ubi S. Greg. loquens de muliere converſa hæc habet; res omnes quas habere potuit, licet jure ſibi competere potuiſſent, tamen eaſdem Monaſterio, quod ingreſſa eſt, etiam ſpecialiter donationis titulo contuliſſe, ac factum probat.

Huic Textui aliiſque ſimilibus Reſpondere eſt, illos loqui de Converſis nondùm profeſſis, qui cum adhuc eſſent ſuarum rerum Domini, de his diſponere poterant, juxta Leges permittentes, ut illas Monaſterio conferrent, ante profeſſionem, qoâ emiſſâ quidquid impoſterum acquirebant, ad Monaſterium pertinebat.

Digitized by Google

tinebat. TAMBUR. *De Jure Abbat.* TOM. II. DIST. XXII. QUÆST. II. hunc locum examinans, eodem modo interpretatur, additque Mulierem, de qua agebatur, nihil Monaſterio donaſſe, quod ad illud non pertineret, Jure ſucceſſionis poſito, quod profeſſa fuiſſet inteſtata, ſed voluiſſe ſpeciali donationis titulo conferre, quod aliter acquiſiturum erat, quod rectè congruit his verbis, *licet ſibi competere potuiſſent*, quæ de Monaſterio intelligenda videntur. *Cap.* 9. proximè ſequens confirmat hanc interpretationem, dummodo prædicta Mulier liberis careret; docet ſiquidem perſonarum liberis carentium res pertinere ad Monaſterium in quo profeſſionem emittunt. In citata Quæſtione proponitur examinandum, utrùm Monachis ab initio, vel tractu temporis, proprium abſque Abbatis licentia retinere interdictum fuerit: Illam autem tractando allegat prædictum *Cap.* 8. cum pluribus Legibus, quæ, ut illud, proprii poſſeſſionem Monachis tribuere videntur: quibus, poſtquam concluſit contrarium ex Canonibus oppoſitis, huic & Legibus relatam ſolutionem affert. Eidem interpretationi ſuffragatur *Summa dicti Cap.* 8. quæ ſic ſe habet, *Poſt. Monaſterii ingreſſum, eidem Monaſterio omnia ſunt conferenda.* Huic quoque favet objectio quam GRATIANUS ſubdit, ſumpta ex eo quòd PAULUS primus Eremita Teſtamento colobium ſuum ATHAN. legaverit, & tunicam B. ANTON. quamque ſolvit dicens, vitam Eremiticam à Monachali in hoc differre, quòd Monachi ſe ſuaque tradunt Monaſterio, non item Eremitæ, hîc verò agi de Monachis: rectiùs dixiſſet Eremitas votum paupertatis non emiſiſſe.

Quæ ſuprà relata ſunt ex *Conc.* TRID. intelligenda juxta Deereta Conciliorum ſubſequentium, quæ illius mentem meliùs aſſecuta ſunt, quàm Autores quilibet qui poſt hæc Concilia ſcripſere. *Vide* THOMAS. *Diſcipl. Part.* 4. LIB. I. *Cap.* 49. *n.* 10. fideliter referentem tam iſtorum quàm *Conc.* TRID. DECR. contra prohibitam Religioſis proprietatem, necnon uſus ſeu potiùs abuſus ad illam conducentes.

CAPUT III.

De iis quæ pertinent ad Diſciplinam Monaſteriorum.

SECTIO I.

Qui eligi debeant in Abbates, ſeu Saperiores; & quomodò fieri debeat talis electio?

I. Eſt contra Regulares traditiones, quòd aliquis ſe pro Abbate gerat, qui non fuit ante Monachus; cùm habeatur CAUS. XVI. QUÆST. VII. Cap. 20. *Per Laicos. Med.* Vide *Tit.* 1. *Sect. I.* Nullam ſpem, vel promiſſionem habens, ut Abbas fiat, debeat Monachari. *De Elect.* Cap. *Cùm ad noſtram.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 37.

II. Prior potens ſit in opere & ſermone, ut exemplo vitæ verboque Doctrinæ Fratres ſuos & inſtruere poſſit in bono, & à malo etiam revocare; zelum Religionis habens ſecundùm conſcientiam, ut delinquentes corripiat & caſtiget; obedientes foveat & confortet. *De Statu Monach.* Cap. *Cum ad Monaſterium.* §. 6.

III. Qui eſt effectus Monachus in continenti non poteſt eligi in Abbatem; maximè ſi antequàm eſſet diſcipulus voluit eſſe Magiſter. *De Elect.* Cap. *Officii.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 38.

IV. Abbati omnes in omnibus reverenter obedient. *Ibid.* §. 7. *Init.*

V. Verùm poſtquam fuerit in Regula competenter inſtructus, ſi urgens neceſſitas & evidens utilitas ipſius Monaſterii poſtulaverit, purgatione receptâ poterit in Abbatem aſſumi. *Ibid. De Elect.* Cap. *Officii. fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 38.

VI. Ad Abbatem poteſtas tota Monaſteri pertinere convenit. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 9. *Nullam. fin.*

VII. Fideliter & ſtudioſè univerſa, quæ vel ad Divini Cultûs reverentiam, vel ad utilitatem Monaſterii pertinent, Abbatis ſollicitudo debeat adimplere. *Ibid.* CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 9. *Nullam. fin.*

VIII. Si ad ſolum Abbatem pertineat creatio Monachorum, eo defuncto nequibit novus Monachus à Conventu creari. *In 6. De Regularibus.* Cap. *Si ad ſolum init.* LIB. III. *Tit.* 14. Cap. 6. *finali.* Aliàs poterit, ſi eorum creatio ſpectat inſimul ad utrumque.

IX. Ex Officio ſuo tenentur Abbates Congregationum ſuarum negotia procurare; niſi fortè Abbatis & Conventûs negotia ſint omninò diſcreta. *De Reſcriptis.* Cap. *Edoceri. fin.* LIB. I. DECRET. *Tit.* 3. Cap. 21.

X. Ut Ordinationes Eccleſiarum ac Monaſteriorum, in quibus Religioſi electi extiterint, celeriùs & faciliùs valeant expediri, Superiores, ſuis irrequiſitis Conventibus, electis hujuſmodi conſentiendi & tranſeundi liberam dare valeant facultatem. *In 6, De Electione.* Cap. *Si Religioſus.* §. *Quia verò. fin.* LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 27.

XI. Nullus Religioſus ad Abbatiam, ſeu Prælaturam ſuæ, vel alterius, Religionis eligatur, niſi anteà fuerit Ordinem Regularem expreſſè profeſſus; quòd ſi ſecùs actum fuerit, eo ipſo irritum habeatur. *In 6. De Electione.* Cap. *Nullus.* LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 28.

SECTIO II.

Quales eſſe debeant Saperiores, & ad quid ſe extendat eorum autoritas?

I. Abbas quantò frequentiùs poterit, ſit cum Fratribus in Conventu vigilem curam & diligentem ſollicitudinem gerens de omnibus, ut de Officio ſibi commiſſo dignam Deo poſſit reddere rationem. *De Statu Monach.* Cap. *cùm ad Monaſterium.* §. 7. *init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

II. Prioratus Conventuales alicui, niſi 25. annum attigerit, conferri nequeant, aut committi. CLEM. I. *Ne in agro.* §. *Cæterum. De Statu Monach.* LIB. III. CLEM. *Tit.* 10. Cap. 1.

III. In Electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatiſſarum, atque aliarum Præpoſitarum, quò omnia rectè & ſine ulla fraude fiant, imprimis diſtrictè præcipit omnes ſuprà dictos eligi debere per vota ſecreta; ita ut ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 6. *init.*

IV. Nec liceat Provinciales aut Abbates, Priores, aut alios quoſcumque Titulares, ad effectum electionis faciendæ conſtituere; aut voces, & ſuffragia abſentium ſupplere. *Ibid.*

V. Si contra hujus Decreti Conſtitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita ſit; & is qui ad hunc effectum ſe in Provincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiſerit, deinceps ad omnia Officia in Religione obtinenda, inhabilis exiſtat: ſi facultates ſuper his concedantur, tamquam ſubreptitiæ habeantur. *Concil.* TRID. SASS. XXV. *De Reg.* Cap. 6.

CONTINUATIO ARGUMENTI SECTIONIS II.

Eccleſiam optare, quàm maximè, ut Monaſteria niſi Regularibus committantur, non verò Sæcularibus commendentur, & quæ Monaſteria commendari nequeant, quæ illorum inſignia, vel Ornamenta?

I. Cum pleraque Monaſteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, ex mala eorum quibus commiſſa

fuerunt adminiſtratione, non levia paſſa fuerint, tàm in Spiritualibus, quàm in Temporalibus, detrimenta, cupit S. *Synodus* Trid. ea ad congruam Monaſticæ vitæ Diſciplinam omninò revocare. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Reform.* Cap. 21.

II. Confidit Sanctiſſimum Romanum Pontificem, pro ſua pietate & prudentia curaturum, quantùm hæc tempora ferre poſſe viderit, ut iis, quæ nunc Commendata reperiuntur, & quæ ſuos Conventus habent, Regulares perſonæ præficiantur. *Ibid.*

III. Quæ verò in poſterùm vacabunt, nonniſi Regularibus ſpectatæ virtutis & ſanctitatis conferantur. *Ibid.*

IV. Quoad ea verò Monaſteria, quæ Capita ſunt, ac Primates Ordinum, ſive Abbatiæ, ſive Prioratus, filiæ illorum Capitum nuncupantur, teneantur illi qui ea in Commendam obtinent, niſi ſit eis de Regulari ſucceſſore proviſum infra ſex menſes, Religionem illorum Ordinum propriam ſolemniter profiteri, aut eis cedere; aliàs Commendæ prædictæ ipſo jure vacare cenſeantur. *Ibid.*

V. Dominus noſter Papa ordinavit, quòd in poſterùm Monaſteria, aut magni Prioratus Conventuales habere conſueti ultra decem Religioſos in Conventù, & Officia Clauſtralia, Dignitates majores poſt Pontificalem in Cathedralibus, ſive Eccleſiæ Parochiales, nulli Prælato, etiam Cardinali, dentur in Commendam. *In Appendice Concilii* Constant. *Concil.* General. *p.* 1453. *n.* 7.

VI. Cenſemus ut Status Monaſteriorum inviolatus juxta antiquam Regulæ Traditionem & Canonum conſtituta ſervetur, & ut Abbates ſint religioſæ perſonæ, &c. *Conc.* Trosl. *ann.* 909. Cap. 3. Tom. IX. Conc. *p.* 529.

VII. De Jure Communi omnis Congregatio Monachorum eligere ſibi debet Abbatem. *De Conſuet.* Cap. *Cum Dilectus. In integra. poſt. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 4. Cap. 8.

VIII. Non eligatur Abbas niſi de eadem Congregatione, quem ſibi propriâ voluntate conçors Fratrum ſocietas elegerit. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 5. *Quam ſit.* §. 2.

IX. Abbatem in Monaſterio illum ordinari decet, quem ſibi de ſua Congregatione Monachorum ellectio, & (quod magis obſervandum eſt) ordo vitæ ac meritum popoſcerit ordinari. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 3. *Abbatem*

X. In Magiſtrum aſſumi non debet, qui formam Diſcipuli aſſumpſit, nec eſt præficiendus, qui ſubeſſe non novit. *De Elect.* Cap. *Cum in Magiſtrum. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 49.

XI. Abbates eſſe non debent, qui per Profeſſionem Monachi & Regulares Canonici non fuerint; & ad amotionem eorum qui tales inventi fuerint, ſublato appellationis impedimento procedi debet. *De Elect.* Cap. *Cum in Magiſtrum.* §. *Mandamus.* Lib. I. Decr. *Tit* 6. Cap. 49.

XII. Iis Monaſteriis, quæ ſuos Conventus habent, Regulares perſonæ ejuſdem Ordinis expreſſè profeſſæ, & quæ gregi præire & præeſſe poſſint, præficiantur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. I. *De Ref.* Cap. 21. *Med.*

XIII. Sicut Neophytus tunc dicebatur, qui initio ſanctæ fidei erat, eruditione plantatus; ſic modò Neophytus habendus eſt, qui repentè in Religionis habitu plantatus ad ambiendos ſacros honores irrepſerit. Dist. XLVIII. Cap. 2. *Sicut.*

XIV. Prioratus aliquis, ſive adminiſtratio, committi alicui, vel conferri non poſſit, niſi expreſſè profeſſus fuerit Ordinem Monachalem. Clement. I. *Ne in agro. De Statu Monach.* §. *Cæterùm. fin.* Lib. III. Clement. *Tit.* 10. Cap. 1.

XV. Apoſtolicæ Sedis benignitas nonnullis Abbatibus, aliiſque Prælatis quibus non competit ex propria dignitate, conceſſit in Eccleſiarum ſuarum gloriam & honorem, quod mitrâ, & aliis Pontificalibus, uti poſſint. *In* 6. *De Privileg.* Cap. *Ut Apoſtolicæ. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 6. Urban. II. *in Concilio* Benevent. *ann.* 1091. Tom. X. Conc. *p.* 483.

XVI. Statutum eſt, ut Abbates & alii quibus mitræ uſus eſt ab Apoſtolica Sede conceſſus; Exempti quidem in Provincialibus Conciliis & Epiſcopalibus Synodis, quibus nonnulli eorum intereſſe tenentur, mitris tantummodò aurifriſiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus; uti poſſint; non Exempti verò ſimplicibus, & albis ac planis utantur. *Ibid. in* 6. *De Privileg.* Cap. *Ut Apoſtolicæ. med* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 6.

XVII. In aliis locis, à Conciliis Provincialibus & Epiſcopalibus Synodis, putà cùm celebrant in Eccleſiis ſuis vel alienis, *Gloſſ. V. aliis. fin* Exemptis & non Exemptis, mitris liceat illis uti, prout conceſſa eis ab eadem Sede indulta permittunt. *Ibid. in* 6. *De Privil.* Cap. *Ut Apoſtolicæ. fin.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 6. *Concil.* Pictav. *ann.* 1100 *Can.* 6. Tom. X Conc. *p.* 725. Ubi hæc leguntur, Nullus Abbatum utatur Chirotecis, Sandaliis, annulo, niſi quibus fuerit, per privilegium à Romana Eccleſia, conceſſum.

Huc faciunt Canones relati infra *Sect.* 16. *n.* 6. & 7.

SECTIO III.

Qui debeant in Officiis Monaſterii conſtitui, & quomodò procurentur Monaſterii negotia?

I. Tales ad agenda Officia Monaſterii deputentur, qui fideles fuerint & diſcreti. *De Statu Monach.* Cap. *Cum ad Monaſterium.* §. 5. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 6.

II. Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò poſſidenda, tamquàm in ſua ſibi vita locetur; ſed cùm oportuerit amoveri, ſine contradictione qualibet revocetur. *Ibid. De Statu Monach.* Cap. *Cum ad Monaſterium.* §. 5. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 6.

III. Nullus Monachorum forenſis negotii ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi id Monaſterii expoſcat utilitas Abbate ſibi nihilominùs imperante. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 35. *Monach.* 2. *fin. & De Poſtulando.* Cap. *Ex parte ſua. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 37. Cap. 2.

IV. Ne quis Religioſus ab aliquo pecuniam mutuam accipiat, ultra ſummam communi providentiâ conſtitutam; alioquin non teneatur Conventus pro his aliquatenùs reddere; niſi fortè in utilitatem domûs ipſius manifeſtè conſtiterit redundaſſe, & qui contra iſtud Statutum venire præſumpſerit, graviori Diſciplinæ ſubdatur. *De Fidejuſſoribus.* Cap. *Quod quibuſdam. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 22. Cap. 4.

V. Idem judicium de Canonicis Regularibus, quòd & de Monachis, quantùm ad ſupradicta, eſt obſervandum; licet de Monachis in Canone ſpecialiter ſit expreſſum. *De Poſtulando.* Cap. *Ex parte tua. fin.* Lib. I Decr. *Tit.* 37. Cap. 2.

VI. Judex provideat inter cætera, ut Fratres alicujus Monaſterii, cum autoritate & aſſenſu Prælati ſeu Superioris ſui ingrediantur negotium. *De Judiciis.* Cap. *Cauſam.* Lib. II. Decr. *Tit.* 1. Cap. 9.

VII. Si quidam Regularis ſigillum Capituli commune ſuſcipiens, quoddam inſtrumentum cuidam amico ſuo ſignavit, quo alienatio rerum Eccleſiæ immobilium tamquam ei facta continetur; & Procurator illud inſtrumentum aſſerat de aſſenſu Conventûs non fuiſſe collatum, ſed adulterinum, vel furtivum eſſe dicat: poteſt Fratres Regulares ad perhibendum teſtimonium producere. *De Probationibus.* Cap. *Tertio. in integrum.* Lib. III. Decr. *Tit.* 19. Cap. 5.

VIII. Si jurati dicant, quòd quoties de re iſta inter Fratres aliqua mentio erat, Conſilium totius Conventûs & vox fuit unanimis, quod nolebant alienationem rerum illarum, ſed res Domûs ſuæ fore

integras

Digitized by Google

integras & conſervari volebant ; ſecundùm aſſertionem teſtium duntaxat cenſendum eſt. *Ibid. De Probationib.* Cap. *Tertio. fin.* LIB. II. DECR. *Tit.* 19. Cap. 5.

SECTIO IV.

An, & quomodò proviſum ſit Monaſteriis, ne totius Conventûs bona per aliquos ex Religioſis, aut dentur, aut alienentur.

I. Si Abbatem donationem cum Priore & quibuſdam de Conventu, vel ſolùm Abbatem facere contigerit & poſteà Conventus pars reclamaverit ; datæ rei quantitas, & illius terræ conſuetudo, quæ tamen Sacris Canonibus non obviet, eſt diligentiùs attendenda, & ſecundùm hoc eſt donum ratum, vel irritum judicandum. *De Donationibus.* Cap. *Ceterum.* LIB. III. DECR. *Tit.* 24. Cap. 4.

II. Ut indemnitati Monaſterii provideatur ; ne propter defectum teſtium ſui juris ſuſtineat læſionem : Religioſi & Converſi poſſunt in cauſis ejuſdem, deficientibus aliis teſtibus, pro ipſo teſtimonium perhibere veritati. *De Jurejur.* Cap. *Etſi* CHRISTUS. §. *Ult. fin.* LIB. II. DECR. *Tit.* 24. Cap. 26.

III. Expedit parvo incommodo à ſtrepitu cauſarum Servos Dei quietos exiſtere, ut & utilitates cellæ per negligentiam non pereant, & Servorum Dei mentes ad opus Dominicum liberiores exiſtant. *De Syndico.* Cap. unic. *fin. in integra.* LIB. I. DECR. *Tit.* 39. Cap. unic.

IV. Liceat Religioſis in cauſis Eccleſiæ ſuæ ferre teſtimonium. *De Teſtibus.* Cap. *Inſuper. init.* LIB. II. DECR. *Tit.* 20. Cap. 6.

V. In Regula Beati BENEDICTI præcipitur provideri, per quorum manus negotia Monaſterii procurentur. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Multa. poſt med.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 1.

VI. Ab Abbate & Priore nomine ſuo, & in animas Conventuum, eorundem, vel majoris & ſanioris partis ipſorum, recipi poteſt juramentum de veritate dicenda. *In 6. De Teſtibus.* Cap. *Præſentium. poſt init.* LIB. II. *Tit.* 10. Cap. 2.

VII. Monachi de ſuis Fratribus ac Converſis teſtes in cauſis propriis producere poſſunt. *De Teſtib.* Cap. *Suis Quæſtionibus.* LIB. II. DECR. *Tit* 20. Cap. 39.

VIII. Illos teſtes producere abſque juramenti exhibitione non poſſunt, niſi fortè à parte remittatur adverſa. *Ibid. fin.*

IX. In cauſis Monaſterii Eccleſiæ, unus ex Religioſis vel duo ad agendum & reſpondendum inſtituantur, quorum teſtimonium in cauſis in quibus actores vel reſponſales ſunt inſtituti, non debet admitti. *De Teſtibus.* Cap. *Inſuper.* LIB. II. DECR. *Tit.* 20. Cap. 6.

X. Cauſa Monaſterii non poteſt terminari, cùm ejus nuncius ſuper procuratione, vel ratihabitione litteras non habet. *De Religioſis Domibus.* Cap. *Cum Dilectus.* §. 1. *init.* LIB. III. DECR. *Tit* 36. Cap. 8.

XI. Tàm Abbas, quàm Monachi, quam jurarunt conventionem compelli debent adimplere. *De Jurejur.* Cap. *Ex reſcripto.* LIB. II. DECR. *Tit.* 24. Cap. 9.

XII. Cùm legitimè conſtat quòd ab Abbate & Monachis fide datâ ſuper controverſiis compromiſſum eſt in aliquem, arbitrium ab illo prolatum eſt obſervandum. *De Arbitris.* Cap. *Cum tempore.* §. 2. LIB. I. DECR. *Tit.* 43. Cap. 5.

SECTIO V.

In quo potiſſimùm ſita ſit Diſciplina Religioſorum?

I. Monachi, Canonici, & alii Regulares debent in Clauſtro juxta Regularia Conſtituta Divinis obſequiis vigilare. *De Officio Judicis Ord.* Cap. *Quanto.* §. 1. *init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 7.

II. Quoniam non ignorat Eccleſia, quantùm, ex Monaſteriis piè inſtitutis & rectè adminiſtratis, in Eccleſia Dei ſplendoris atque utilitatis oriatur ; præcipit, ut omnes Regulares, tàm viri quàm Mulieres, ad Regulæ quam profeſſi ſunt præſcriptum, vitam inſtituant atque componant. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regularib.* Cap. 1. *init.*

III. Inprimis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicujus Regulæ & Ordinis peculiaria vota & præcepta, ad eorum reſpectivè eſſentiam, nec non ad communem vitam, victum & veſtitum conſervanda, pertinentia, fideliter obſervent. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regularib* Cap. 1.

IV. Univerſis Religioſis firmiter præcipitur, ut Priori ſuo in his quæ ad Deum pertinent, obediant. *De Majorit. & Obed.* Cap. *Cum in Eccleſiis.* §. 1. LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 10.

V. In Oratorio, Refectorio, & Dormitorio continuum ſemper ſilentium obſervetur. *De Statu Monach.* Cap. *Cum ad Monaſterium.* §. 3. LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

VI. In clauſtro quoque certis horis & locis, ſecundùm antiquam Conſuetudinem Monaſterii laudabiliter obſervatam, ſilentium obſervetur. *Ibid. De Statu Monach.* Cap. *Cùm ad Monaſterium.* §. 3. *fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

VII. Monachis propter infirmitatis neceſſitatem, aſperior (Abbatis licentia) Regula remittatur. Diverſo modo legitur ; alii Codices habent *permittatur* ; alii tollunt verbum *Licentia. Vide Correct. Rom. &* PITHÆUM. CAUS. XX. QUÆST. IV. Cap. 3. *Monachum.* §. 2.

VIII. Debiles & infirmi qui monitione indigent ; vel aliquâ medicinâ, non ſeorſùm in Cameris, ſed omnes in infirmitorio, quæ neceſſaria fuerint ſibi, tàm in Carnibus, quàm in aliis, recipiant competenter. *De Statu Monachorum.* Cap. *Cum ad Monaſterium.* §. 4. *med.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

IX. Singulis menſibus, tàm in Monaſteriis, quàm extra, ſublatâ occaſione quâcumque, ad Confeſſionem, ſaltem ſemel, accedant omnes & ſinguli Monachi. CLEMENT. *Ne in agro.* §. 5. *Sanè. init. De Statu Monachorum.* CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 10. Cap. 1.

X. In prima Dominica menſis cujuſlibet in Monaſteriis ſemper communicent, niſi ex cauſa fortè quam Abbati, Priori, aut Pœnitentiariis Monaſterii non differant intimare, eorumque judicio, vel abſtineant, vel accedant. *Ibid.*

XI. Ne hâc occaſione humani generis inimicus ſuâ Monachos (quod abſit) calliditate decipiat : ideò hujus præcepti ſerie commonentur Abbates, ut Mulieres in Monaſterio ſuo quâlibet occaſione non permittant aſcendere. CAUS. XVIII. QUÆST. III. Cap. 10. *Pervenit. poſt init.* legendum videtur, *in Monaſteria ſua.*

XII. Religio perimitur ſi à meritoria ſubditi obedientia ſubtrahantur ; magna quidem paupertas, ſed major integritas ; bonum eſt obedientia maximum ſi cuſtodiatur illæſa ; nam prima rebus, ſecunda carni, tertia verò menti dominatur & animo, quos velut effrænes & liberos ditioni alterius humilis jugo propriæ voluntatis adſtringit. *Extravaganti.* JOANN. XXII. *Quarundam.* § *Ult. poſt med. De Verb. ſignif. Tit.* 14. Cap. 1.

XIII. Juxta Regulam, degentes in Cœnobiis, tàm in Eccleſia, quàm in Refectorio, atque Dormitorio communiter eſſe debent. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 25. *Permicioſam.* INNOCENT. II. *In Concilium Romanum.* Cap. 26. *ann.* 1139.

XIV. Si quis Monachus contentiones vel rixas amaverit, vel manifeſtum convicium Fratri intulerit, juxta arbitrium Rectoris, modumque peccati, dioturnâ expietur pœnâ. Dist. XC. Cap. 5. *Si quis-Ex Concil.* Agath. *ann.* 506.

XV. Monachi qui cœptam obſervationis viam relinquunt, & abſque Epiſtolis & certis negotiis vel neceſſitatibus per regiones vagantur alienas, cognitâ diſtrictione ſi ſe non emendaverint, ab Abbatibus ſuis & à Sacerdotibus ad Communionem non admittantur. *Conc.* Andecan. *ann.* 453. *Can.* 8. Tom. IV. Conc. *p.* 1020.

SECTIO VI.

Quàm ſeverè diſciplina Regularis conſervari debeat, & quâ ratione id præſtandum ſit in Monaſteriis quæ Capitulis Generalibus ſubſunt?

I. Cùm ſit proprium diſciplinæ ab illicitis prohibere, & exceſſus culpas ſalubriter reſecare, ſtudioſè ejus ſervanda cenſura eſt; nam ſi negligitur, cuncta in confuſionem veniunt, dum alter deſtruit quidquid eam cuſtodiendo alter ædificat. *De Conditionib. appoſitis.* Cap. *Cum ſit Proprium. in integra. init.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 5. Cap. 2.

II. Ubi gubernaculum diſciplinæ contemnitur, reſtat ut Religio naufragetur. Clementina. *Attendentes. init. De Statu Monachorum.* Clementin. Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 2.

III. Compertum eſt à Superioribus non poſſe ea quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertineot relaxari; ſi enim illa quæ tales ſunt, & fundamenta totius Regularis Diſciplinæ exactè non fuerint conſervata, totum corruat ædificium neceſſe eſt. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. *De Regularib.* Cap. 1. *fin.*

IV. Superiores ſuis temporibus Viſitationes facere non prætermittant. *Conc.* Trid. *ibid.* Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 1. *fin.*

V. Omnis cura & diligentia à Superioribus adhibeatur, tàm in Capitulis Generalibus & Provincialibus, quàm in eorum Viſitationibus, ut Regulares ab illis non recedant, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent. *Conc.* Trid. *ibid.*

VI. In Singulis Regnis ſive Provinciis, fiat de triennio in triennium Commune Capitulum Abbatum atque Priorum Abbates proprios non habentiom; ad quod univerſi communicant præpeditionem Canonicam, non habentes, apud unum de Monaſteriis ad hoc aptum. *De Statu Monachorum.* Cap. 1. *In Singulis. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 7.

VII. Hujuſmodi Capitulum aliquot certis diebus continuè celebretur; in quo diligens habeatur Tractatus de Reformatione Ordinis & Obſervantia Regolari: & quod Statutum fuerit inviolabiliter obſervetur, omni excuſatione, contradictione & appellatione remotâ. *Ibid. De Statu Monach.* Cap. *In Singulis.* §. 2. *init* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 7.

VIII. Qui convenerint vitam ducant Communem; & faciant proportionabiliter. § *Omnes Communes expenſas:* Ita quòd ſi non omnes poterunt in eiſdem, ſaltem plures in diverſis domibus commorentur. *Ibid. De Statu Monac.* Cap. *In Singulis.* §. 3. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 7.

IX. Ordinentur etiam in eodem Capitulo Religioſæ ac circumſpectæ Perſonæ, quæ Singulas Abbatias ejuſdem Regni ſeu Provinciæ non ſolùm Monachorum, ſed etiam Monialium, ſecundum formam ſibi præfixam, vice Apoſtolicâ ſtudeant viſitare; corrigentes & Reformantes quæ Correctionis & Reformationis officio viderint indigere. *Ibid.* §. 4.

X. Canonici Religioſi Priori ſoo in his quæ ad Deum pertinent obediant. *De Majorit* Cap. *Cum in Eccleſiis.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 33. Cap. 10.

Si qui ſe contra Priorem in ſuperbiam erigentes ſuo Priori reſtiterint: & pro contumacia ſua nequiverint ad debitam obedientiam revocari; dictus Prior in eos excommunicationis ſententiam promulgare poteſt. *Ibid.* §. 2.

XI. *Concilium* Cæsaraugustin. III. *ann.* 689. Cap. 3. Tom. VI. Conc. *p.* 1313. docet Monachos fieri Sæculares ipſâ Sæcularium frequentatione.

SECTIO VII.

Ad Superiores primò pertinere correctionem Monachorum delinquentium; & quâ ratione illa fieri debeat, atque à Monachis ſuſtineri?

I. Abbas quemlibet ſubditorum ſuorum pro exceſſibus ſuis, juxta tenorem mandati quod in Regula continetur, & Inſtitutionem Ordinis, corrigat & caſtiget. *De Appellationib.* Cap. *Ad noſtram. in Integra.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 3.

II. Si quis Monachus per contumaciam extiterit indevotus, aut per loca aliqua vagari, aut peculiare aliquod habere præſumpſerit; omnia quæ acquiſierit ab Abbatibus auferantur, ſecundum Regulam, Monaſterio profutura. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 16. *Abbates.* §. 1.

III. Cùm Viſitatores ordinati à Generali Abbatum Capitulo proceſſerint ad Viſitationis Officium exequendum; de Satu Monachorum & obſervantiis Regularibus diligenter inquirant, & tàm in Spiritualibus, quàm in Temporalibus, corrigant & reforment quæ viderint corrigenda; ita quod Monachos delinquentes per Abbatem loci corrigi faciant, eiſque injungi Pœnitentiam ſalutarem. *De Statu Monach.* Cap. *Ea quæ.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 8.

IV. Ipſi etiam Viſitatores Monachos quos contumaces invenerint & rebelles juxta modum culpæ regulari cenſurâ percellant, abſque Perſonarum delectu, non parcendo rebellibus ob ſuam pertinaciam vel potentiam amicorum; quin ovem morbidâ ejiciant ab ovili, ne inficiat ſanas oves. *Ibid. De Statu Monach.* Cap. *Ea quæ.* §. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 8.

V. Sequentes Viſitatores perquirant Priorum Viſitatorum veſtigia diligenter; & eorum negligentias & exceſſus referant ſequenti Capitulo Generali, ut juxta culpam, publicè debitam pœnam portent. *Ibid. De Statu Monach.* Cap. *Ea quæ.* §. 3 *fin.*

VI. Hæc omnia etiam in Monaſteriis quæ non habent Abbates proprios, ſed Priores, præcipitur obſervari. *Ibid.* § *ult.*

VII. Cura eſt ſollicitudinis adhibenda, ut ea quæ pro quiete Monachorum, Religioſæque converſationis fuerint ordinata, nec diſſimulatio negligere, nec quædam valeat præſumptio perturbare. Sed ſicut hoc quod ratio exigebat utilitatis oportuit definiri, ita quod definitum eſt non debet violari. Caus. XXV. Quæst. II. Cap. 9. *Cum pia. med.*

VIII. Debent Superioribus ſuis reverentiam ſubditi; & dum ſalubriter ab eis pro culpis correctionem velut curantium medicamenta recipiunt, obedientiam exhibere tenentur. *Extravag. Commun. Debent. init. De officio Jud. Ordin. Extravagant. Communium.* Lib. I. *Tit.* 8. Cap. 1. *init.*

IX. Rursùs oportet Præpoſitos cum caritate corrigere; decet eos inferre humiliter quod docent, & paternâ ſubjectos dilectione fovere: Sic debitor delicatus effugitur, ſic oneroſus creditor minimè reperitur. *Ibid. Extravagant. Commun. Debent. init. De Officio. Jud. Ordin. Extravag. Comm.* Lib. I. *Tit.* 8. Cap. 1.

X. Correctio Regularium primò pertinet ad Prælatos ipſorum. *Gloſſ. in* Cap. *Quanto. De Offic. Jud. Ord.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 7.

XI. Corripiantur à Præpoſitis ſuis ſubditi Fratres, correptionibus de Charitate venientibos pro culparum diverſitate diverſis, vel minoribus, vel amplioribus. Caus. XXIV. Quæst. III. Cap. 17. *Corripiantur. init.*

Digitized by Google

XII.Monachi Abbatibus omni ſe obedientiæ devotione ſubiiciant;quòd ſi quis per contumaciam extiterit indevotus, &c. Decis. II. *Ex Conc.* Aurelian. I. *ann.* 511. *Can.* 19. Tom. IV. Conc. *p.* 1407.

XIII. Reum ſe ille Abbas futurum eſſe cognoſcat; qui hujuſmodi Perſonas, id eſt vagabundos Monachos, non regulari animadverſione diſtinxerit. *Ibid.*

SECTIO VIII.

Quâ ratione providendum ſit ut Diſciplina Monaſtica obſervetur in Monaſteriis, quæ nec Generalibus Capitulis, nec Epiſcopis ſubſunt?

I. Monaſteria omnia quæ Generalibus Capitulis aut Epiſcopis non ſubſunt, nec ſuos habent Ordinarios Regulares Viſitatores, ſed ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione ac directione regi conſueverunt, teneantur infra annum ſeſe in Congregationes redigere. *Conc.* Trident. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 8. *init.*

II. Vide *Comitia* Blesensia, *Art.* 17. *Edictum* Caroli IX. *ann.* 1571. *Art.* 7. & nota modificationes quas huic Decreto adjecerunt.

III. Ibi certæ Regulares Perſonæ deputentur, quæ de Statutis in eis exequendis deliberent & ſtatuant. *Citato* Cap. 8.

Generalia Capitula, & ab illis electi Præſides, vel Viſitatores, eamdem habeant autoritatem in hujuſmodi Monaſteria, ac Regulares in eis commorantes, quam in cæteris habent. *Ibid.*

Teneantur Monaſteria frequenter viſitare, & illorum reformationi incumbere; & ea obſervare quæ in Sacris Canonibus ſunt decreta. *Ibid.*

Quòd ſi prædicta exequi non curaverint, Epiſcopis, in quarum Diœceſibus loca prædicta ſita ſunt, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatis, ſubdantur. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 8. *fin.*

Cõtumaces quos *Conc.* ſubjicit 1. Metropolitano, deindè Epiſcopo, ſi in Contumacia perſtiterint, *Ordinat.* Blesensis ſtatim ſubdit Epiſcopo.

SECTIO IX.

Quomodò Epiſcopi invigilare debeant diſciplinæ Monaſteriorum, quæ illorum Juriſdictioni ſubſunt, tàm intra quàm extra Viſitationem?

I. Diœceſani Epiſcopi Monaſteria ſibi ſubjecta ſtudeant reformare. *De Statu Monachorum.* Cap. *In Singulis.* §. 6 Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 7.

II. Viſitandi exhortandique gratiâ ad Monaſterium, quoties placuerit ab Antiſtite Civitatis accedatur; ſed ſic Charitatis Officium illic Epiſcopus impleat, ut gravamen aliquod Monaſterium non incurrat. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 28. *Viſitandi.*

III. Non ſemel, ſed ſæpiùs in anno Epiſcopi viſitent Monaſteria Monachorum; & ſi aliquid corrigendum fuerit corrigatur. *Ibid.* Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 29. *Non ſemel.*

IV. Quia indecens eſt ut, Epiſcopo in Monaſterio Viſitationis Officium exercente, Sæculares interſint per qoos poſſit in Clauſtro diſſolutionis materia provenire; firmiter inhibitum eſt, ut nullos Sæculares in Capitulum, niſi duos vel tres de Canonicis Eccleſiæ ſuæ, in decenti habitu, aliis quos expedire viderit Religioſis adjunctis, ſecùm Viſitationis tempore introducat. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Ut juxta.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 17.

V. Ne ſit Epiſcopus oneroſus, decretum eſt, ut cùm ad Viſitationem faciendam in Monaſterio deſcenderit, in Viſitationis actu duas vel tres honeſtas perſonas Clericali caractere inſignitas, quarum una ad minus ſit Religioſa Ordinis ejuſdem; & unum Notarium ſecùm habeat, & non plures, Conſuetudine aliquâ obtentâ, & compoſitione quâlibet inter partes ipſas ſuper hoc in contrarium factâ hactenùs, non obſtante. *Extravag. Commun. Debent.* §. 2. *fin. De Offic. Jud Ordin Extravagant. Commun.* Lib. I. *T.* 17. Cap. 1.

VI. Mulieribus aditum Monaſteriorum virorum prohiberi, ut viris introitum Monaſteriorum Muliebrium. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 6. *Med.* Cap. 20. 21. 22.

VII. Ut mulieribus intra ſepta Monaſterii nullatenùs introire permittatur, &c. *Conc.* Turon. II. *ann.* 567. *Can.* 16. Tom. V. Conc. *p.* 856. *Conc.* Antissiod. *ann.* 578. *Can.* 26. Tom. V. Conc. *p.* 960.

Ut Mulieribus in Monaſterium Monachorum nullatenùs ingredi liceat. *Conc.* Augustodunense S. Leodegarii. *ann. circ.* 670. *Can.* 10. Tom. VI. Conc. *p.* 535.

VIII. Religioſos non poſſe Matrimonium contrahere. Id illis non ſolùm prohibent Canones citandi, dum de Matrimonio, ſed etiam & nuptiis adeſſe, ac quamcumque familiaritatem mulierum hujus generis, ſunt qui ſequuntur, *Conc.* Turon. II. *ann.* 567. *Can.* 15. Tom. V. Conc. *p* 856. *Conc* Antissiodor. *ann.* 578. *Can.* 23. 24. Tom. V. Conc. *p.* 959.

Qui hîc deſiderari poſſunt Canones, circa quamlibet rem, cui Epiſcopus debet invigilare, quoad Regulares, occurrunt his in locis, ubi de ſingulis ſeorſim actum eſt.

SECTIO X.

Non licet Religioſis à correctione appellare, niſi Superiores excedant in modo correctionis.

I. Monachi ad obſervantiam Regulæ, Appellatione remotâ, compelli debent. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Relatum.* Lib. III. Decr. *Tit.* 50. Cap. 7.

II. Conſtitutio, quâ commonito ad appellationis obſtaculum convolare licet, ad Regulares non extenditur, contra ſuas ſpeciales obſervantias. *De Appellationib.* Cap. *Cum ſpeciali.* §. *porro. fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 61.

III. Hoc in locis Religioſis debet obſervari, ne Monachi, ſive quicumque Religioſi viri, cùm pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra Regulam Prælati ſui, & Capituli diſciplinam, appellare præſumant: ſed humiliter ac devotè ſuſcipiant quod pro ſalute ſua eis fuerit injunctum. *De Appellationib.* Cap. *Reprehenſibilis. in Int.* §. *ult.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 16.

IV. Quia remedium appellationis non ideò eſt inventum, ut alicui à Religionis & Ordinis obſervantia exorbitanti dabeat in ſua nequitia patrocinium exhiberi; ſi quando quilibet ſubditorum, ne ipſum pro ſuis exceſſibus Abbas corrigat & caſtiget, ad remedium appellationis convolaverit: non ideò minùs eum Abbas, juxta tenorẽ mandati quod in Regula cõtinetur, & Inſtitutionem Ordinis, corrigat & caſtiget. *De Appellation.* Cap. *Ad noſtram.* Lib. II. Decr. *Tit* 28. Cap. 3.

A correctione non admittitur appellatio. *Gloſſa.*

V. De Priore qui non deferens appellationi, quemdam Religioſum ſuum puniri fecit, ſi rei veritate inquiſitâ invenitur quòd pro evitanda diſciplina prædictus Religioſus appellarit, eidem Priori propter hoc nulla pœna infligi debet: Quoniam Sacroſancta Romana Eccleſia hujuſmodi appellationem admittere non conſuevit, ne Monachis, vel Canonicis Regularibus præberetur audacia delinquendi. *De Appellation.* Cap. *De Priore. in Int init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 31.

Regulares contra ſuas obſervantias appellare non debent. *Gloſſa.*

VI. Si præfatus Religioſus Priorem propter ſuas enormitates manifeſtas, quæ ipſum notabilem reddunt, appellavit; & ipſe tali appellationi, deferre contempſit: de tanto exceſſu ſatisfacturus appellationi deferre compellatur. *Ibid. fin. De Appellationibus.* Cap. *De Priore. in Integra.* Lib. II. Decr. *Tit.* 28. Cap. 31.

Si

Digitized by Google

Si Prælatus modum excedat in correctione, bene admittitur appellatio à tali correctione. *Gloſſa.* Verbo *Contempſit.*

Non auditur Religioſus caſtigatus, aut caſtigandus, à Prælato ſuo appellans ne corrigatur ſecundùm Regulam ſuam. *Appendice Conc.* LATERAN. III. *Part.* 10. Cap. otlr. 32.

De appellatione à correctione fusè actum eſt, dum *De Appellationibus* in Tractatu *De Judiciis.*

SECTIO XI.

Quid agendum ſi vel Religioſi contumaces fuerint, vel ſi Superiores delinquentium correctionem neglexerint? An incorrigibiles ejici poſſint?

I. Religioſi, qui ſe contra Priorem in ſuperbiam erigentes, ſuo Priori per omnia reſtiterunt, ſi pro contumacia ſua nequiverint ad debitam obedientiam revocari, Prior in eos excommunicationis ſententiam promulgare poteſt. *De Majorit. & Obedientia.* Cap. *Cùm in Eccleſiis.* §. 2. LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 10.

II. Niſi Regulares ad commonitionem ſui Abbatis reſipuerint, ut ſecundùm ejus conſilium Regularem vitam obſervent; Epiſcopus Prælatos eorum commoneat. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Quanto.* §. 2. LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 7.

III. Si Prælati eorum, poſt Epiſcopi commonitionem id exequi negligenter omiſerint, per ſuſpenſionem Officii & Beneficii dictos Prælatos Epiſcopus, appellatione remotâ, compellat. *Ibid. fin.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 7.

IV. Epiſcopus Religioſos contumaces ut ad ſuum Clauſtrum redeant, & ad Prioris ſui obedientiam revertantur, per cenſuram Eccleſiaſticam compellat. *De Majorit.* Cap. *Cùm in Eccleſiis.* §. 4. LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 10.

V. Si Abbas prævaricator Ordinis fuerit aut contemptor, ſeu negligens, aut remiſſus, pro certo ſe noverit non ſolùm ab Officio deponendum, ſed & alio modo ſecundùm Regulam caſtigandum; cùm offeoſa non ſolùm propria, verùm etiam aliena de ſuis manibus requiratur. *De Statu Monac.* Cap. *Cùm ad Monaſterium.* §. *penultimo.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

VI. Si Abbates in corrigendis, juxta Viſitatorum Mandatum & Regularia Inſtituta in ſeipſis, ſeu Monachis, inventi fuerint negligentes, proclamentur & corripiantur, & ita puniantur publicè in Capitulo Generali, quòd pœna ipſorum ſit aliis in exemplum. *De Statu Monach.* Cap. *Ea quæ.* §. 2. LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 8.

VII. Nullus Abbas vel Monachus Canonicos Regulares à propoſito profeſſionis Canonicæ revocare, & ad Monaſticum habitum trahendo ſuſcipere audeat, &c. CAUS. XIX. QUÆST. III. Cap. 1. *Nullus. Ex Conc.* EDUCENSI, *ſive* AUGUSTODUNENSI I. ſub GREG. VII. *ann.* 1077. TOM. X. CONC. *p.* 364.

VIII. Si quis aliquid habet proprii, totum in continenti reſignet. Si verò poſt hæc, proprietatem aliquam habere deprehenſus fuerit, admonitione Regulari præmiſſâ, de Monaſterio expellatur, nec recipiatur ulteriùs, niſi pœniteat ſecundùm Monaſticam diſciplinam. *De Statu Monachorum.* Cap. *Cùm ad. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 6.

IX. Superiores requirant annuatim ejectos, qui ſi in Monaſteriis ſuis ſecundùm Ordinem Regularem recipi poſſint, Superiores monitione prævîâ per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ad receptionem ipſorum, ſalvâ Ordinis diſciplinâ. *De Reg.* Cap. *Ne Relig. poſt init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 31. Cap. 24. GREGOR. IX. qui ſupponit uſum ſtabilitum, Religioſos in quibuſdam caſibus expellendi, quorum præcipuus haud dubiè erat ipſamet incorrigibilitas.

X. Si Regularis Ordo non patitur, autoritate Apoſtolicâ provideatur, ut apud eadem Monaſteria in locis competentibus, ſi abſque gravi ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis Religioſis domibus ejuſdem Ordinis, ad agendam pœnitentiam; talibus vitæ neceſſaria miniſtrentur. *Ibid.* Hoc remedium congruentius quàm ejectio, cùm ſaluti mentis & corporis conſulat; at ejectio ejectos perditioni tradat.

XI. Si ejecti inventi fuerint inobedientes, excommunicandi ſunt, & ut tales tandiu nunciandi; donec ad Mandatum Superiorum humiliter revertantur. *Ibid.*

Hæc Conſtitutio GREG. IX. innovata eſt ab URBANO VIII. atque ea in re habetur pro Regula. Hinc patet Eccleſiæ mentem non eſſe, ut ullus Religioſus, quantumvis Superioribus ſuis inobediens, ſibi ipſi relinquatur, ita ut fiat ſui ipſius Dominus, ipſique liberum ſit divagari quò libuerit, ſuiſque pravis cupiditatibus ſervire in dedecus Status Religioſi, præſertim ſui Ordinis, & in publicum ſcandalum; imò Matrem adeò piam velle, ut certa conſtituantur loca, in quibus recipiantur, vel coacti includantur, quicumque incorrigibiles videntur, & quoad fieri poterit, eorum ſaluti ac aliorum provideatur, auferendo è medio fidelium oves morbidas, ne ſanæ inficiantur. Sed ut firmior appareat mox facta obſervatio, legendus FAGNANUS in eam, de qua agitur, Conſtitutionem, ubi fusè probat illam loqui de juſtè ejectis, & velle ut revocentur, quia ejectio illos tantum excludit à conſortio Fratrum, ſed non liberat à nexu Religionis, ideòque ſemper habendos ut Religioſos, quantumcomque mereantur cum aliis non communicare in exercitiis Regularibus, nec audiendos Regulares, qui aliter illam interpretantur; ſed adhærendum menti Canonum, qui contra ſentiunt. TOM. II. DECR. *p.* 416. *n.* 17. *& ſequent.*

SECTIO XII.

Non licet Religioſis Monaſterium ſuum deſerere. Quam pœnam incurrant qui habitum Religionis deſerunt, & ad quid cogendi?

I. Non licet Monacho temerarium juramentum facere quòd in Clauſtro Monaſterii, quo ſe vinculo profeſſionis adſtrinxit, non ſit cum alio Monacho ulteriùs moraturus, maximè cùm fidem profeſſionis frangeret, & ſtabilitatis ſuæ propoſitum evacuaret. *De Jurejurando.* Cap. *Sicut.* §. 1. LIB. II. DECR. *Tit.* 24. Cap. 13.

II. Ei, qui iracundiæ calore ſuccenſus juramento, id firmaverit: talis pœnitentia injungatur, ut alius quilibet exemplo ejus deterritus, ſimile aliquid facere pertimeſcat; ipſe verò in Clauſtro, quod licitè abjurare non potuit, cum ſtabilitate perpetua ſuam pœnitentiam exequatur. *Ibid. De Jurejur.* Cap. *Sicut.* §. 2. LIB. II. DECR. *Tit.* 24. Cap. 13.

III. Nullus Monachus Congregatione Monaſterii derelictâ, ambitionis & vanitatis impulſu, cellulam conſtruere, ſine Epiſcopi permiſſione, vel Abbatis ſui voluntate, præſumat. CAUS XVIII. QUÆST. II. Cap. 14. *Nullus.*

IV. Monachus ſit Clauſtro ſuo contentus, quia ſicut piſcis ſine aqua caret vitâ, ita ſine Monaſterio Monachus: Sedeat itaque Solitarius, & taceat, quia Mundo mortuus eſt, Deo autem vivit. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 8. *Placuit. med. Ex* EUGENIO *Papa fortè ann.* 826. Vide PITHÆUM.

V. Propoſitum Monachi proprio arbitrio & voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt abſque peccato. Quod enim vovit Deo, debet & reddere. Unde qui, &c. CAUS. XX. QUÆST. III. Cap. 1. *Propoſitum.*

VI. Monachis ad Mundum revertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſæculum interdicimus regreſſus. Caus. XX. Quæst. I. Cap. 3. *Monachum, fin.*

VII. Qui Monaſteria elegerunt, è Monaſteriis egredi non permittuntur. Caus. XX. Quæst. I. Cap. 9. *Sicut. init.*

VIII. Ut periculoſa Religioſis evagandi materia ſubtrahatur, diſtrictiùs inhibitum eſt, ne aliquis, quamcumque Religionem profeſſus, in Scholis, vel alibi, temerè habitum Religionis ſuæ dimittat. *In 6. Ne Clerici, &c.* Cap. *Ut periculoſa. init.* Lib. III. *Tit.* 24. Cap. 2.

IX. Quiſquis virorum, vel mulierum habitum ſemel induerit ſpontaneè Religioſum; in utroque ſexu prævaricator ad propoſitum invitus reverti cogatur. Caus. XX. Quæst. III. Cap. 2. *Praclivis.*

X. Regularis ad malè dimiſſum Religionis habitum reaſſumendum, & ſervandum quod vovit, Epiſcopus monere & inducere procuret, & (ſi opus fuerit) per cenſuram Eccleſiaſticam coercere. *Qui Clerici vel Voventes.* Cap. *Inſinuante.* §. *ult. fin.* Lib. IV. Decr. *Tit.* 6. Cap. 7. *finali.*

XI. Si quis Regularem habitum, ſe poſtulante, ſuſcepit, & ad obſervationem Religionis ſuâ ſe profeſſione ligavit, ad reaſſumendum habitum Eccleſiaſticâ eſt diſtrictione cogendus. *De Reg.* Cap. *Sicut.* §. 1. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 17.

XII. Quòd aliquis Religioſus per quindecim annos extra Religionem manſit, non in excuſationem ejus, ſed in majoris tranſgreſſionis augmentum meritò valet allegari. *Ibid. De Reg.* Cap. *Sicut. in int. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 17.

XIII. Ne Religioſi vagandi occaſionem habentes ſalutis propriæ detrimentum incurrant, & ſanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur, ſtatutum eſt ut Præſidentes Capitulis, ſeu Patres, Abbates, ſeu Priores, fugitivos & ejectos de Ordine ſuo requirant ſollicitè annuatim. *De Reg.* Cap. *Ne Religioſi. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 24. *finali.*

XIV. *Conc.* Paris. V. *an.* 615. *Can.* 12. Tom. V. Conc. *p.* 1652. excommunicat Apoſtatas ad uſque illorum regreſſum in Monaſterium ſuum.

XV. *Conc.* Tolet. VII. *an.* 646. Cap. 5. Tom. V. Conc. *p.* 1840. loquitur de diverſis modis revocandi ad Fratres ſuos Monachos, qui ab illis ſine juſta cauſa receſſerunt.

XVI. Puellæ, quæ non coactæ Parentum imperio, &c. Caus. XX. Quæst. I. *Cap.* 8. Vide *De Monialibus.* Si quæ coactæ fuerunt, egredi poſſunt, id vetitum eſſe debet illis, quæ ſpontè profeſſæ ſunt.

XVII. Qui Monaſteria elegerunt. *Ibid.* Cap. 9. *Suprà. n.* 7. Propoſitum Monachi, &c. Caus. XX. Quæst. IV. Cap. 1. Quod ſuprà relatum eſt *n.* 5.

XVIII. Quiſquis abolitione Tonſuræ, vel Sæcularis veſtis aſſumptione, detectus fuerit attigiſſe trangreſſionem & excommunicationes, cenſuram incurrat, & Religioni ſemper inhæreat. Caus. XX. Quæst. II. Cap. 1. *fin.*

XIX. Eos, qui ſemel in Monaſterio fuerint deputati, decernimus neque ad militiam, neque ad ſæculares honores venire. *Conc.* Calcedonense. Caus. XX. Quæst. III. *Cap.* 3. Tranſgreſſores jubet excommunicari.

XX. *Conc.* Vernense II. *ann.* 844. Cap. 4. Tom. VII. Conc. *p.* 1807. Apoſtatas duplici pœnâ plectit: 1. Incarceratione: 2. Pœnitentiâ publicâ.

XXI. *Conc.* Tribur. *ann.* 895. *Can.* 26. Tom. IX. Conc. *p.* 454. ſigillatim memorat pœnas à Canonibus decretas, laudatque iſtos Canones.

XXII. Statutum eſt ut fugitivi & Apoſtatæ, ſive habitum Regularem deſerant, ſive non, poſſint ac debeant, ab Epiſcopo loci, ubi moram trahunt, in carceres conjici, & Superioribus Regularibus conſignari, ſecundùm Regularia Inſtituta puniendi, ſalvâ in omnibus facultate Ordinariis locorum attributâ. *Decreto Conc.* Trid. *Cap.* 3. Sess. VI.

Decreta Congregationis Cardinalium *Conc.* Trid. Interpretum, probata ab Urbano VIII. *ann.* 1624. §. 4. *Bullaris.* Tom. IV. *p.* 63. *Concil.* Tolet. VI. *ann.* 638. Cap. 6. Tom. V. Conc. *p.* 1743.

Si quis hujus rei temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto. *Ibid. in 6. Ne Cleric. vel Monach.* Cap. *Ut periculoſa.* Lib. III. *Tit.* 24. Cap. 2. Vide *Conc.* Turonicum I. *ann.* 461. *Can.* 6. Tom. IV. Conc. *p.* 1051.

Si fugitivi in Monaſteriis recipi poſſunt ſecundùm Ordinem Regularem, abbates, ſeu Priores eorum, monitione præviâ, per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ad receptionem ipſorum, ſalvâ Ordinis diſciplina. *De Reg.* Cap. *Ne Religioſi.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 24.

Quòd ſi hoc Regularis ordo non patitur, provideant ut apud eaſdem Monaſteria in locis competentibus, ſi abſque gravi ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis Religionis domibus ejuſdem Ordinis, ad agendam ibi pœnitentiam, talibus vitæ neceſſaria miniſtrentur. *Ibid. fin.*

Si Apoſtatæ minis vel blanditiis nullatenùs poſſunt induci, ut abjectum Monachalem habitum reaſſumant, ita quòd ſolummodò ſibi vita miſera reſervetur, donec à ſuæ præſumptionis nequitia reſipiſcant. *De Apoſtatis.* Cap. *A nobis in int.* Lib. V. Decr. *Tit.* 9. Cap. 5. Tales, ſi voluerit, poteſt Epiſcopus ſub gravi cuſtodia carcerare.

Statutum ut Superiores teneantur fugitivos & Apoſtatas perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere ut apprehendantur. Decreta Congregationis Cardinalium *Concil.* Trident. Interpretum *probata ab* Urban. VIII. *ann.* 1624. §. 4. *fin. Bullarii.* Tom. IV. *p.* 63. *Conc.* Turon. *ann.* 1060. Cap. 10. Tom. IX. Conc. *p.* 1110. jubet excommunicari Prælatum nolentem recipere Monaſterii deſertorem, ſi pœniteat. *Conc.* Tolos. *ann.* 1119. *Can.* 10. Tom. X. Conc. *p.* 858. eâdem pœnâ plectit Monachum, Clericum, Canonicum intonſum, ambulantem.

SECTIO XIII.

Quomodò, & quibus in caſibus Religioſi licitè poſſint è ſuis Monaſteriis egredi, ac præcipuè propter ſtudia litterarum.

I. Diſſolutionis ac evagationis materia eſt Religioſis præ cæteris auferenda. *In 6. de Præbendis.* Cap. *Cum ſingula. init.* Lib. III. *Tit.* 4. Cap. 32.

II. Non liceat Regularibus à ſuis Conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi aut vocati fuerint. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Reg.* Cap. 4. *med.*

III. Qui ſine prædicto Mandato in ſcriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam deſertor ſui Inſtituti puniatur. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Reg.* Cap. 4.

IV. Monacho de Monaſterio in Monaſterium temerè migrare non liceat; ſed ſi hoc præſumpſerit, Monaſterio, in quo ab initio converſatus eſt, ſub Abbatis ſui Regula, competenti coercitione reddatur. *De Regularib.* Cap. Joannes. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 5.

V. Ex inſtitutione Patrum ii, qui in Monaſteriis profeſſionem faciunt, ſine Abbatis ſui licentia prohibentur de Clauſtro diſcedere; & diſcedentes in aliis Monaſteriis recipi. *De Regularib.* Cap. *Non eſt vobis. in int. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 7.

VI. Monachos vel Converſos poſt profeſſionem ſine Licentia Abbatum ſuorum Epiſcopi per Epiſcopatus

patus ſuos recipi nollatenùs permittant. *Ibid. De Regularibus*. Cap. *Non eſt dubium. Init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 7.

VII. Si qui ex eis ſine licentia Abbatum ſuorum de Monaſterio exire præſumpſerint, & commoniti celeriter non redierint, eos tamdiu, appellatione remotâ, Cenſurâ Eccleſiaſticâ percellant Epiſcopi, donec ad Monaſteria regredi compellantur. *De Regularibus*. Cap. *Non eſt vobis. fin. in Int.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 7.

VIII. Ut periculoſa Religionis evagandi materia ſubtrahatur, diſtrictiùs inhibitum eſt, ne aliquis quãcumque Religionem profeſſus accedat ad quævis ſtudia Litterarum, niſi à ſuo Prælato cum Conſilio ſui Conventùs, vel majoris partis ejuſdem, ſibi eundi ad ſtudium licentia primitùs ſit conceſſa. *In 6. Ne Clerici vel Monachi*. Cap. *Ut periculoſa*. Lib. III. *Tit.* 24. Cap. 2.

IX. Si quis hojus rei temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat Sententiam ipſo facto. *Ibid.*

X. Illi qui ſtudiorum cauſâ ad Univerſitates mittuntur, in Conventibus, tantùm habitent; alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regularib.* Cap. 4. *fin.* Cap. 26. *Conc.* Tribur. *ann.* 895. loquitur de caſibus ubi egreſſus ex Monaſteriis licitus eſt, ſive ad tempus, ſive in perpetuum.

SECTIO XIV.

An, & quomodò liceat Religioſis, in una Religione profeſſis, tranſire ad aliam Religionem? Et maximè, ſi ex illa Religione in qua indultum ne quis tranſeat invitis Superioribus, ad arctiorem tranſeat?

I. Nemo Regularis, cujuſcunque Facultatis vigore, transferatur ad laxiorem Religionem. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regularib.* Cap. 19. *Fin. Concil.* Bituric. *ann.* 1031. *Can.* 25. *ult.* Tom. IX. Conc. *p.* 868.

II. Statutum eſt ne profeſſionis Canonicæ quiſpiam, poſtquàm Dei vice ſupra caput ſibi hominem impoſuerit, alicujus levitatis inſtinctu, vel diſtrictoris Religionis obtentu, ex eodem clauſtro audeat ſine Patris totius Congregationis permiſſione recedere: diſcedentem verò nullus Abbatum, vel Epiſcuporum, nullus Monachorum ſine omni Litterarum cautione, ſuſcipiat. Caus. XIX. Quæst. III. Cap. 3. *Statuimus*. Urbanus II. *ann.* 1096.

Mandamus & interdicimus, ne quis Canonicus regulariter profeſſus, niſi, (quod abſit) publicè lapſus fuerit, Monachus efficiatur. Caus. XIX. Quæst. III. Cap. 2. *Nullus Abbas, &c. Ibid.* Cap. 1.

III. Nullus ex Profeſſoribus alicujus ex Ordinibus Mendicantium, in aliquem Monaſticum Ordinem (*Carthuſienſium* duntaxat exceptm) poſſit aut debeat per quemcumque recipi vel admitti, virtute alicujus licentiæ vel indulti, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali, ſub pœna excommunicationis, quam tàm recipientes quàm recepti ipſo facto incurrant; & nihilominùs ſecùs facta non teneant ipſo jure: hujuſmodi licentiis & indultis, necnon Conſtitutionibus Apoſtolicis, Litteris, etiamſi de illis mentio habita foret, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque. *Extravaganti. Communi viam ambitioſa.* §. *ult.* *De reg. Extravag. Commun.* Lib. III. *Tit.* 8. *De Regul.* Cap. 1. Martinus IV. *ann.* 1281.

IV. Subditus à Prælato cum humilitate & puritate debet tranſeundi licentiam poſtulare, ne Sonum obedientiæ contemnere videatur. Cap. *Licet.* Decr. Lib. III. *Tit.* 31. Cap. 18. §. 2.

V. Prælatus ſubdito ſine difficultate & pravitate qualibet debet tranſeundi licentiam indulgere, ne videatur propoſitum impedire Divinitùs inſpiratum. *Ibid.* §. 2. *fin.*

VI. Si probabiliter dubitetur, utrùm quis velit ad Ordinem arctiorem aut laxiorem, ex charitate an ex temeritate, tranſire, Superioris eſt judicium requitendum, ne fortè Angelus Satanæ in lucis Angelum ſe transformet. *Ibid.* §. 3. *init.*

VII. Religioſos, poſtquàm à Prælato ſuo tranſeundi licentiam poſtulavit, ex Lege privata, quæ publicæ Legi præjudicat, abſolutus, liberè poteſt Sanctioris vitæ propoſitum adimplere, non obſtante protervâ indiſcteti contradictione Prælati. *Ibid. De reg.* Cap. *Licet.* §. 1. *init.*

VIII. Licèt quibuſdam Monachis & Canonicis à Sede Apoſtolica ſit indultum, ne poſtquàm aliquis profeſſus fuerit apud eos, ad alium locum poſſit ipſis invitis, arctioris etiam Religionis obtentu tranſire; ut unuſquiſque ſecundùm Apoſtolum in ea vocatione permaneat in qua dignoſcitur eſſe vocatus: quia tamen ubi Spiritus Dei eſt, ibi libertas; & qui Dei Spiritu aguntur non ſunt ſub Lege, quia Lex non eſt poſita juſto: eâ ratione videtur hoc illis fuiſſe conceſſum, ne quis ea temeritate vel levitate in jactutam vel injuriam ſui Ordinis, ſub prætextu majoris Religionis, ad alium Ordinem tranſvolaret, ſicut frequenter à multis conſtat eſſe præſumptum: non quidem ut ei tranſeundi licentia denegetur, qui eam cum humilitate & puritate duxerit poſtulandam, ut non fictè, ſed verè, ad frugem melioris vitæ valeat tranſmigrate. *De Reg.* Cap. *Licet. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 18.

IX. Noverint univerſi quibus hujuſmodi Privilegium eſt conceſſum, ſe ad concedendam licentiam tranſeundi taliter poſtulantibus de jure teneri. *Ibid.* §. 2.

X. Ne ullus Ordinis *Capucinorum* Religioſus ad laxiorem abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ ad *Carthuſienſem* verò ſeu quemcumque alium Ordinem, vel Congregationem, niſi de Miniſtri Generalis pro tempore exiſtentis dicti Ordinis licentia in ſcriptis obtinenda, quovis prætextu aut ex quavis quantumvis juſta, legitima & privilegiata cauſa, ſub apoſtaſiæ & infamiæ perpetuæ nota, nec non excommunicationis ac privationis vocis activæ & paſſivæ, pœnis ipſo facto abſque ulla declaratione incurrendis tranſire quoquo modo audeat ſeu præſumat; Apoſtolicâ autoritate interdictum & probibitum eſt: *Bulla* 91. Urbani VIII. *Injuncti.* §. 2. *ann.* 1628. *Bullarii.* Tom. IV. *p.* 151.

XI. Virgines Sacræ, ſi pro lucro animæ ſuæ, propter diſtrictiorem vitam ad alıud Monaſterium pergere diſpoſuerint, ibidemque commanere decreverint, Synodus concedit. Caus. XX. Quæst. IV. Cap. 1.

XII. Nullus *Ciſtercienſis* Ordinis profeſſus ad alium quemcumque, præterquam *Carthuſienſium*, Ordinem, etiam prætextu Litterarum Majoris Pœnitenſiarii, etiamſi in illis plena & expreſſa de præſentibus mentio habeatur, abſque Patris Abbatis licentia ſpeciali cauſam rationabilem & urgentem, quare licentia hujuſmodi concedi debeat, Romanis Pontificibus expreſſè & ſpecificè allegantis, audeat vel præſumat quomodolibet ſe transferre. *Bulla* 16. Eugenii IV. *Regularem.* §. 2. *ann.* 1489. *Bullarii.* *p.* 353.

XIII. Decretum eſt contrafacientes correctioni ſui Abbatis & dictis Ordinis omninò ſubeſſe, eoſque tranſeuntes & Abbates eorum, ipſis ad alium, præterquàm dictum Ordinem *Carthuſienſium*, tranſeundi licentiam concedentes, ipſo facto Excommunicationis ſententiæ ſubjacere. *Ibid.* §. 3.

XV. Ut Apoſtatandi opportunitas Regularibus præripiatur, Statutum eſt ut nullus permittatur

ad arctiorem Religionem tranſire, niſi priùs Superiori legitime conſiteri, eam Religionem paratam eſſe illum recipere qui licentiam petit, túmque Regularis rectà ſe transferat ad arctiorem, quod ut reipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio & diligentiâ invigilet. *Decreta Congregationis Card. Conc.* Trident, *Interpretum probata ab* Urbano VIII. *ann.* 1624. §. 3. *Bullarii.* Tom. IV, *p.* 63.

SECTIO XV.

Quid agendum, ſi Religioſus ad aliam Religionem jam tranſierit, & an tranſlati gaudeant aliquibus Juribus, tàm in Monaſteriis è quibus tranſlati ſunt, quàm in iis ad quæ tranſierunt?

I. Cùm Monachus aliquis ad Fratres alterius Ordinis tranſmigravit, non ut Ordini ſuo aliquatenùs derogaret, ſed ut apud eos vitam duceret arctiorem; ſuper eo quod de corde puro & conſcientia bona & fide non ficta feciſſe dignoſcitur, nullatenùs moleſtari debet: quia Charitas eſt fons proprius, cui non communicat alienus. *De Regul.* Cap. *Licet.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 18.

II. De Canonico (Regulari) qui in aliqua Eccleſia Profeſſionem fecerit, at fugit ab eadem, & in Monachum à quodam Abbate receptus eſt; ſi locus ubi nunc permanet majoris Religionis quàm prior Eccleſia exiſtat, in eodem loco cum pura conſcientia remanere permittatur; alioquin ad priorem Eccleſiam redire compellatur. *De Regularib.* Cap. *Sane.* Lib. III. Decr. *Tit.* 31. Cap. 10.

III. Quia Regulares de uno ad alium Ordinem tranſlati, facilè à ſuo Superiore licentiam ſtandi extra Monaſterium obtinere ſolent; quo vagandi & apoſtatandi occaſio tribuitur: Nemo cujuſcumque Ordinis Prælatus vel Superior, vigore cujuſvis facultatis, aliquem ad habitum & Profeſſionem admittere poſſit; niſi ut in Ordine ipſo ad quem transfertur, ſub ſui Superioris obedientia in Clauſtro perpetuò maneat. *Concil.* Trid. Sess. XIV. *De Reform.* Cap. 11.

IV. Taliter tranſlatus, etiamſi Canonicorum Regularium fuerit, ad Beneficia Sæcularis, etiam Curata omninò incapax exiſtat. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XIV. *De Refor.* Cap. 11. *fin.*

V. Monachi tranſlati & aſſumpti in aliorum Monaſteriorum Abbates, non habent vocem in Capitulo prioris Monaſterii. *De Electione,* Cap. *Conſtitutis. Colligitur.* Lib. I. Decr. *Tit* 6. Cap. 47.

Monachus tranſlatus non habet vocem in Capitulo à quo tranſlatus eſt. *Gloſſa.*

VI. Ut Profeſſores cujuſvis paupertatis Ordinis eò libentiùs, in qua vocati ſunt vocatione perſiſtere, tranſeunteſque ad non Mendicantium Ordinem, in eodem converſari quietiùs ſtudeant, quò in ipſis diſcordiarum & Schiſmatum productiva ambitio reprimetur: Statutum eſt, Mendicantes quoſlibet qui ad non Mendicantium Ordines, etiam autoritate Apoſtolicâ, tranſibunt, inibi vocem aut locum in Capitulo non habere, etiamſi hoc ſibi ab aliis liberè concedatur. Clementina. *Ut Profeſſores. De Regular.* Clementinar. Lib. III. *Tit.* 9. Cap. 1.

VII. Ad Prioratus quoque, adminiſtrationes, aut quæcumque in antea non aſſumi Officia etiam tanquam Vicarios, ſeu Miniſtros, vel locum aliorum tenentes; ſtatutum eſt quoque animarum curam & regimen nec pro ſe poſſint, nec pro aliis exercere. *Ibid.* Clementina. *Ut Profeſſores.* §. 1. *De Reg.* Clementinar. Lib. III. *Tit.* 9. Cap. 1.

VIII. Quidquid autem in contrarium attentatum fuerit, ſit irritum ipſo jure, quovis Privilegio non obſtante. *Ibid. fin.*

Si quis Monachus ſe ad alios Monachos transferens, & habitum eorum aſſumens, ad Sacerdotii Ordinem in ipſo habitu eſt promotus, redeat ad prius Monaſterium, & niſi Canonicum aliud obviet, Officium Sacerdotis liberè exequi permittatur. *De Temporibus Ordinationum.* Cap. *Ex parte.* Lib. I. Decr. *Tit.* 11. Cap. 10.

SECTIO XVI.

Non poſſe Religioſos unius Ordinis obtinere Adminiſtrationes ſeu Prioratus Monaſteriorum alterius Ordinis ſine autoritate Sedis Apoſtolicæ.

I. Prohibitum eſt ne Prioratus, vel Eccleſiæ, aut adminiſtrationes, ſeu Officia unius Monaſterii, conſueta per ejuſdem Monachos gubernari, committantur, abſque autoritate Sedis Apoſtolicæ, alterius Monaſterii Monachis gubernanda. *In 6. De Præbendis.* Cap. *Cum ſingula,* §. 2. Lib. III. *Tit.* 4. Cap. 32.

II. Illis non licet habere locum in diverſis Monaſteriis, quorum unum ab alio non dependet, nec aliorum Monaſteriorum, niſi Canonicè transferantur ad ipſa, Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, vel Officia gubernare. *Ibid.*

III. Qui contra prohibitionem præſentem prædicta alienis Monachis commiſerint, eâ vice Ordinandi de ipſis ſint poteſtate privati, & de eis per Diœceſanos, ſi Exempta non fuerint, alioquin per Sedem Apoſtolicam, Ordinentur. *Ibid.*

IV. Ii autem qui ea ſuſcipere vel ſuſcepta præſumpſerint detinere, reddantur ineligibiles ipſo jure. *Ibid fin.*

V. Illud etiam prohibetur ne quis in diverſis Monaſteriis locum Monachi habere præſumat. *De Religioſis Domibus.* Cap. *Ne nimia. fin.* Lib. III. Decr. *Tit* 36. Cap. 9. *Finali.*

VI. Cùm Monaſterium ad eam diſſolutionem devenerit, quòd Fratres ejuſdem domûs obſervantiam Religionis & Ordinem abjecerunt, ad Epiſcopi admonitionis & adhortatationis inſtantiam, quemdam in eremo converſatum, boni teſtimonii virum, in Abbatem totis deſideriis poſtulare poſſunt, & poſtulationi eorum præſtari debet aſſenſus, & talis Ordinatio, ſicut Canonicè facta eſt, confirmari debet. *De Electione.* Cap. *Cum Monaſterium.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 13.

VI. Cùm rationi non congruat, ut homines diſparis profeſſionis vel habitûs ſimul in eiſdem Monaſteriis ſocientur, prohibitum eſt ne Religioſus aliquis in Abbatem vel Prælatum alterius Religionis vel habitûs de cætero eligatur. Quod ſi ſecùs actum extiterit, ſit eo ipſo irritum & inane. Clementina I. *De Elect.* Lib. I. Clement. *Tit.* 3. Cap. 1.

SECTIO XVII.

Quomodò, & quandò Eccleſiæ Regulares mutari poſſint in Sæculares, & viciſſim Sæculares in Regulares?

I. Quamdiù Monaſteria per Regulares remanere potuerint ordinata, non ſunt ad Sæculares Clericos transferenda. *De Religioſis domibus.* Cap. *Inter quatuor. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 5.

II. Si Regulares defuerint, propter eorum defectum, in eis Sæculares Clerici poterunt Ordinari. *Ibid. fin.* Quia neceſſitas legem non habet. *Gloſ.* Vid. *Regul. ris.*

III. Vide Præceptum Adalberonis Epiſcopi *Metenſis.* Tom. IX. Conc. *p.* 607. *an. circ* 941. quo Monachos Canonicorum loco conſtituit, conſentientibus Ottone Rege Romanorũ, necnon & Ottone Duce

Lotha-

Lotharingiæ ut Cœnobium S. Arnulfi reformaret.

IV. Si quis in Eccleſia Cathedrali Regulares Canonicos deſiderat ordinare, hoc devotioni illius autoritate Apoſtolicâ indulgeri poteſt, ſi illi Epiſcopus Diœceſanus conſenſerit in hac parte. *De Eccleſiis ædific.* Cap. *Ad audientiam. il 2. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 48. Cap. 5.

V. Verùm ſi Clerici Sæculares in ea adhuc ſupereſſe noſcuntur, eis, dum vixerint ibi vel alibi, neceſſaria provideantur. *Ibid.* Si Epiſcopus unam de Parochianis Eccleſiis ſuis Monaſterium dicare voluerit, ut in ea Monachorum regulariter Congregatio vivat, hoc de conſenſu Capituli ſui habeat licentiam faciendi. Qui etiamſi de rebus Eccleſiæ pro eorum ſubſtantia aliquid, quod detrimentum Eccleſiæ non exhibeat, eidem loco donaverit, ſit ſtabile. Causa XII. Quæst. II. Cap. 73. *Si Epiſcopus. init.*

SECTIO XVIII.

An & quomodò poſſint Religioſi ad Ordines promoveri?

I. Monachos, quos tamen morum gravitas & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendat, Clericorum Officiis aggregari & optamus & volumus. Causa XVI. Quæst. I. Cap. 29. *Monachos. init.*

II. *Concilium* Pictav. *ann.* 1100. *Can.* 5. Tom. X. Conc. *p.* 725. Ut nemo Monachorum deinceps utatur manipulis, niſi fuerit Subdiaconus ordinatus.

III. Cùm pro utilitate Eccleſiæ aliquos Monachorum Epiſcopus probaverit in Clericatûs Officio promovendos, cum Abbatis voluntate debent ordinari. Causa XVI. Quæst. I. Cap. 34. *Cùm pro utilitate. init.*

IV. Cùm Religioſi ad Superiores deſiderant Ordines promoveri, ſed Prælati eorum deſideriis contradicunt; non eſt in hac parte ſubjectorum deſiderium confovendum: quoniam eſſe poteſt quòd Prælati eorum commiſſa ſecreta noverint, ex quibus conſtat eis quòd ſalvâ conſcientiâ nequeunt ſublimari: quia non in ſublimitate graduum, ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei. *De Temporibus Ordinationum.* Cap. *Ad aures.* Lib. I. Decr. *Tit.* 11. Cap. 5.

V. Ad ampliationem Cultûs Divini, Monachi quilibet ad monitionem Abbatis ſe faciant ad omnes Ordines Sacros (excuſatione ceſſante legitimâ) promoveri. Clementina. *Ne in agro.* §. *penult. init.* *De Statu Monachorum.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 1.

VI. Regulares nec non in minori ætate quàm Clerici Sæculares, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur; privilegiis quibuſcumque quoad hoc penitùs excluſis. Conc. Trid. Sess. XXIII. *De Refor.* Cap. 12. *fin.*

VII. Monachus aliquem ſacrum Ordinem in apoſtaſia recipiens, quantumlibet ſuo fuerit reconciliatus Abbati, & receperit pœnitentiam, abſque diſpenſatione Romani Pontificis miniſtrare non poterit in Ordine ſic ſuſcepto. *De Apoſtatis.* Cap. *fin.* *Conſultationi.* Lib. V. Decr. *Tit.* 9. Cap. 6.

Continuatio Argumenti SECT. XVII. & XVIII.

Vice verſâ Clericos poſſe Religionis ſtatum amplecti.

I. Clerici qui Monachorum propoſitum appetunt, quia meliorem vitam ſequi cupiunt, liberos eis ab Epiſcopis in Monaſteriis largiri oportet ingreſſus; nec interdici propoſitum eorum qui ad contemplationis deſiderium tranſire nituntur. Causa XIX.

Quæst. I. Cap. 1. *Ex Conc.* Tolet. IV. Cap. 49. *ann.* 633. Tom. V. Conc. *p.* 1717.

Nemini poſſe interdici religionis ingreſſum.

II. Duæ ſunt leges, una Publica, altera Privata, quoad Clericorum ad Religionem tranſitum, & Religioſorum ad Clericatum. Causa XIX. Quæst. II. Cap. 2. *init* Lex Publica eſt Lex Eccleſiæ, quæ hujuſmodi tranſitum quandòque & in nonnullis circumſtantiis prohibet: Lex privata eſt Lex Spiritûs Sancti, quæ ab illa liberat, quoties ſufficienter nota eſt.

III. Si quis Clericorum in Eccleſia ſua ſub Epiſcopo populum retinet, & ſæculariter vivit, ſi afflatus Spiritu Sancto in aliquo Monaſterio vivere velit, in iſto recipiendus, etiam invito Epiſcopo. Causa XIX. Quæst. II. Cap. 2. *Duæ ſunt.*

IV. Non liceat Parentibus liberos ſuos ad ſolitariam vitam tranſeuntes abſtrahere de Monaſteriis. Causa XIX. Quæst. II. Cap. 10. *fin.* id expoſcit rationis paritas.

V. Si poſt decimum quartum annum, adoleſcentula vel adoleſcens ſervire Deo elegerit, non eſt poteſtas Parentibus prohibendi. Causa XX. Quæst. II. Cap. 2. *fin.* Nunc id prohibere poſſunt ad uſque annum 16, & etiam poſteà, ſi vocatio dubia ſit.

VI. *Conc.* Quinisextum *ann.* 692. Can. 43. Tom. VI. Conc. *p.* 1164. Licet omni Chriſtiano vitam exercitatricem eligere.... & qui germanè ac ſincerè accedit, acquieſcimus, favemus.

VII. Clericis Monachicum habitum ſequi cupientibus, pro remuneratione Divina, Sæcularibus ſpretis, arctiorem vitam adire volentibus, nullatenùs introeundi aditus ab Epiſcopo denegetur, ſed potiùs eos in tali converſatione perſtare exhortari conetur; ſicut in *Concilio* Toletano habetur, *Capitula* 50. *Synodus* Augustana *anni* 952. Cap. 7. Tom. IX. *Conc. p.* 636.

SECTIO XIX.

Quomodò provideri debeat ut Religioſi ad bonas artes ac ſtudia litterarum inſtituantur: & quas ſcientias ediſcere in publicis ſtudiis ipſis vetitum ſit, & ſub quibus pœnis? Nonnulla quoque de Monaſteriis erigendis.

I. Ut ipſis Monachis proficiendi in ſcientia, via opportuna non deſit, in ſingulis ipſorum Monaſteriis, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, idoneus teneatur Magiſter, qui eos in primitivis ſcientiis inſtruat diligenter. Clementina *Ne in agro.* § *penult. fin.* *De Statu Monachorum.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 1.

II. Qui in ſuis Monaſteriis religioſè reſidere debent, & vocum novitates, ut innoteſcant ſtudio, proferre ſatagunt, acerrimè ut præſumptores arguantur & comprimantur. *De Conſtitut.* Cap. *Canonum. in integra.* Lib. I. Decr. *Tit.* 2. *Cap.* 5 *fin.*

III. *Vide Comitiorum Aurelianenſium anni* 1560. *articulum* 20. *& Comitiorum* Blesensium *anni* 1579. *articulum* 25. uterque notanda continet præcipuè Gallis.

Concil. Remensa *anni.* 1131. *Can.* 6. Tom. X. Conc. *p* 984. Hujus eſt ſumma, ne Monachi aut Regulares Canonici Leges aut Medicinam lucri cauſâ diſcant.

Conc. Lateran. *Generale* II. *anni.* 1139. Can. 9. Tom. X. *Conc. p.* 1004. idem habet, ac iiſdem ferè verbis quod *Can.* 6 mox citatus, damnat in Monachis ſtudium Legum Forenſium, aut Medicinæ, lucri quærendi gratiâ, quantumlibet illas dedeceat momentis gravioribus demonſtrat.

IV. In Monaſteriis Monachorum, ubi commodè fieri queat, etiam lectio Sacræ Scripturæ habeatur, qua in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc, ut Sedis Apoſtolicæ Delegati, eos ad id opportunis remediis compellant. *Conc.* Trid. Sess. V. *De Refor.* Cap. 1. *med.*

V. In

V. In Conventibus verò aliorum Regularium, io quibus ſtudia cómodè vigere poſſunt, Sacræ Scripturæ lectio ſimiliter habeatur; quæ lectio à Capitulis Generalibus, vel Provincialibus,aſſignetur dignioribus Magiſtris. *Concil.* TRID. SESS. V. *De Reform.* Cap. 1.

VI. Legentibus per Monaſteria, Capitula, Conventus Collegia Exempta, & non Exempta, in ſtipendiis competentibus & ſumptibus providendum eſt,juxta Facultatum exigentiâ, Privilegiis & Exemptionibus quibuſcumque contrariis nequaquam obſtantibus. CLEMENTINA *Inter Sollicitudines.§.ult.fin. De Magiſtris.*LIB.V.CLEMINTINAR.*Tit.*1. Cap. 1.

VII. Ne occaſione ſcientiæ, Spirituales viri mundanis rurſus actionibus involvantur; Staturum eſt ut ne ulli omninò poſt Votum Religionis, & poſt factam in aliquo loco Religioſo profeſſionem,ad Phyſicam, Legeſve mundanas, (id eſt audiendas,ut patet ex Decretali HONORII III. deciſione ultimâ,) legendas permittantur exire. *Ne Clerici vel Monachi.* Cap. *Non magnoperè. med.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 3.

VIII. Si exierint,& ad Clauſtrum ſuum intra duorum menſium ſpatium non redierint, ſicut excommunicati ab omnibus evitentur: & in nulla cauſa, ſi Patrocinium præſtare voluerint,audiantur:Reverſi autem, in Choro, Capitulo, menſâ, & cæteris, ultimi Fratrum exiſtant: Et (niſi fortè ex miſericordia Sedis Apoſtolicæ) totius ſpem promotionis amittant. *Ibid. Ne Cler. vel Mon.* Cap. *Non magnoperè, fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 3.

IX. Quia Regulares quidam Clauſtrale ſilentium,& Legem Domini animas convertentem reſpuentes, abeunt poſt veſtigia gregum,& illicitè ſe convertunt ad pediſſequas amplectendas, quæ plauſum deſiderant populorum, contra hujuſmodi præſumptores, exeuntes ad audiendum Leges & Phyſicam, felicis memoriæ ALEXANDER inſtituit in *Concilio* TURONENSI, ut niſi infra duorum menſium ſpatium ad Clauſtra redierint, ſicut excommunicati ab omnibus evitentur, & in nulla cauſâ, ſi Patrocinium præſtare voluerint,audiantur: Reverſi autem,in Choro,& Capitulo, & menſâ, & cæteris,ultimi Fratrum exiſtant, &, niſi fortè ex miſericordia Sedis Apoſtolicæ,totius ſpem promotionis amittant. *Ibid. Ne Cler. vel Monach.* Cap. *fin. Super ſpecula. in Int.* LIB. III. DECR. *Tit.* 60. Cap. 10.

X. Tales ipſo facto Sententiam Excommunicationis incurrant, & prædictis pœnis obnoxii publicè nuncientur. *Ibid. Ne Cler.* Cap. *Super ſpecula.* §. 10. *fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 50. Cap. 10. *finali.*

XI. *Conc.*TURON.*ann.*1163.*Can.*8. TOM.X.CONC. *p.* 1421. Non ſolùm magnoperè antiqui hoſtis invidia infirma membra Eccleſiæ præcipitare laborat: Sed etiam manum mittit ad deſiderabilia ejus, & electos quoque nititur ſupplantare,dicente ſcripturâ, *Eſca ejus electa.* Moltorum ſiquidem caſum operari ſe reputat, ubi pretioſius membrum aliquod Eccleſiæ fuerit aliquâ calliditate detractum.

Hoc Procemio præmiſſo, oſtendit poſteà Monachorum ruinam Satanam tentare per ſtudium Legum & Medicinæ, hinc colore quæſito fore ut hujuſmodi notitiâ fient fratribus utiliores, quoad corpus curandum, & Monaſterio, quoad illius res conſervandas.

XII. Locorum Ordinarii non poſſunt licentiam ad novos Conventus cujuſcumque Mẽdicantium Ordinis,in Civitatibus,& locis eorum Ordinariæ Juriſdictioni ſubjectis, erigendos impertiri; niſi vocatis & auditis aliorum in eiſdem Civitatibus & locis exiſtentium Conventuum Prioribus,ſeu Procuratoribus,& aliis intereſſe habentibus:& cauſâ,ſervatis ſervandis,cognitâ conſtiterit in eiſdem Civitatibus & locis,novos hujuſmodi erigendos Conventus,ſine aliorum detrimento, commodè ſuſtentari poſſe. *Bulla Quoniam ad inſtitutam* CLEMENTIS VIII. *ann.* 1603. *die* 23. *Julii.* §. 1. *Collectionis Actorum Cler. Gallic.* TOM. I. Cap. 14. §. 12. *p.* 984. *Bullarii.* TOM. III. *p.* 143.

XIII. Monaſterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religioſorum, ſeu Regularium cujuſcumque, etiam Mendicantium, Ordinis, Societatis, & Inſtituti quocumque nomine nuncupentur, in quacumque Civitate, vel oppido, ſeu quocumque alio loco non erigantur: niſi in eo ſaltem duodecim Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex reditibus & conſuetis Eleemoſynis ſuſtentari valeant; ac Priores ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum, Conventuum, ſeu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, ſeu Inſtitutionum hujuſmodi, non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis, per quatuor millia paſſuum,circumvicinis locis ad id vocati & auditi fuerint, ac tali electioni conſenſerint: vel aliàs Ordinariis locorum conſtiterit, Religioſos Monaſterii, Conventûs, ſeu Domûs Regularis, ſic erigendi ſeu erigendæ, abſque detrimento Religioſorum in Monaſteriis, ſeu Domibus, anteà in Civitatibus ſeu locis hujuſmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè ac congruè manuteneri &; ali poſſe. *Bulla Cùm aliàs Felicis, &c.* GREGORII XV. *ann.* 1622. *die* 17. *Auguſti. dicto* TOM. 1. *Collectionis.* Cap. 14. §. 13. *p.* 986. *Bulla* 30. GREGORII XV. §. 2. *ann.* 1622. *Bullarii.* TOM III. *p.* 428.

XIV. Si verò novi Conventûs, Domûs, Congregatio, vel Societas hujuſmodi inſtituendæ erunt, nullique alii Regulares inibi reperiantur; Ordinarii locorum nihilominùs diligenter inquirant, an locorum incolæ & habitatores, quorum & conſenſum requirant ac adhibeant,duodecim Religioſos in Conventibus inſtituendis commodè alere & manutenere valeant. *Ibid.*

XV. Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum & aliorum inſtitutorum Regularium, Superioribus, quocumque nomine nuncupatis, cæteriſque perſonis ad quos ſpectat,in virtute Sanctæ obedientiæ, ac ſub privationis vocis activæ & paſſivæ,nec non Officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa & alia in futurum obtinenda, nec non etiam Excommunicationis *ipſo facto* incurrendis pœnis interdictum & prohibitum eſt, ne nova Monaſteria, Collegia, Domos, Conventus, & alia loca Regularia, niſi de expreſſa Ordinariorum licentia, ac ſervata in omnibus,& per omnia: Sacrorum Canonum & *Concilii* TRIDENTINI,nec non Conſtitutionis *felicis Record.* CLEMENTIS VIII. quæ incipit *Quoniam ad inſtitutum*, *ſub data Romæ apud Sanctum* MARCUM, *ſub annulo Piſcatoris die* 23. *Julii ann.* 1603. ac Decretorum de mandato ejuſdem CLEMENTIS, nec non ſimilis memoriæ GREGORII XV. Romani Pontificis, deſuper editorum forma recipere, erigere, fundare, ſeu aliàs quomodolibet inſtituere audeant ſeu præſumant. *Bulla Romanus Pontifex.* URBANI VIII. *ann.* 1624. *die* 14. *Auguſt.*, *eodem* TOM I. *Collectionis.* Cap. 14. §. 14. *p.* 988. *Bullarii.* TOM. IV. *p.* 62. *Bulla* 27. URBANI VIII.

XVI. Cùm fortè contigerit, quòd Canonicus Regularis in articulo mortis agens, licèt à Priore ſuo commonitus,proprium quod contra Regulam latenter habuerat, noluerit reſignare, & ſic diem clauſerit extremum,erit Chriſtianâ Sepulturâ privandus. *De Statu Monach.* Cap. *Super quodam.* LIB. III. DECR. *Tit* 35. Cap. 4.

Quòd ſi fuerit inter alios Fratres traditus ſepulturæ; ſi ſine maximo ſcandalo potuerit fieri, de ipſa projici dignus eſt Eccleſia, & extra Cœmeterium Eccleſiæ ſepeliri. *Ibid. fin. in integra.*

Circa

Circa quæ ſuprà Collecta ſunt de erectione Monaſteriorum, Vide uſom Galliæ *Inſtitutionum. Part.* 1. *Tit.* 61. ubi ſigillatim conditiones ad id requiſitæ obſervantur.

SECTIO XX.

Monachos poſſe Eccleſiaſticis Miniſteriis deputari: ſed non poſſe illa exercere ſine conſenſu Epiſcopi, & Abbatis ſui.

I. Aſſerentes Monachos, quia mundo mortui ſunt & Deo vivunt, Sacerdotalis Officii potentià indignos, neqoe pœnitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſolvere poſſe per Sacerdotalis Officii divinitùs ſibi injunctam poteſtatem, omninò labuntur. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 25. *Sunt nonnulli. init. Ex Decreto* BONIFACII *Papæ* IV. *in Concil.* ROMAN. *ann.* 610. TOM. V. *Conc. p.* 1619. *Ex Conc.* NEMAUS. *ann.* 1096. Cap. 2. 3. TOM. X. CONC. *p.* 606. In quibus plura habentur deſumpta ex illo Decreto, ut patet conferenti quæ refert GRATIAN. cum his quæ referuntur citatis Conciliorum locis: præfatum hoc Decretum, ut apocriphum rejicitur. VAN-ESPEN *Comment. in hanc Cauſam Quæſtionem.*

II. Neque Beatos BENEDICT. Monachorum Præceptor Almificus hojus rei aliquo modo foit interdictor; ſed cos Sæcularium negotiorum edixit fore expertes tantummodò. *Ibid.* §. 1. *Neque.*

III. Nos Sanctorum Patrum inſtituti exemplis, quibus periculoſiſſimum eſt refragari, credimus à Sacerdotibus Monachis, ligandi ſolvendique Officium, Deo operante, dignè adminiſtrari, ſi eos dignè contigerit hoc Miniſterio ſublevari. *Ibid.* §. 2. *Nos.*

IV. Sacerdotibus Monachis, Apoſtolorum figuram tenentibus, liceat prædicare, baptiſare, Communionem dare, pro peccatoribus orare, pœnitentiam imponere, atque peccata ſolvere. *Ibid.* CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 24. *Ex authoritate.*

V. Per antiquos Canones, etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari. *De Statu Monachorum.* Cap. *Quod Dei timorem.* §. 2. *med.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 5. *Vide* CAUS. XVI. QUÆST. II. Cap. 1. 6. & 7.

VI. Qui per civitates ſingulas, ſeu poſſeſſiones, in Monaſteriis ſunt, in locis in quibus ſemel ſe Deo devoverunt, permanentes, Eccleſiaſticis (juxta Germanam Verſionem) negotiis noo ſe immiſceant; niſi fortè jubeantur, propter urgentes neceſſitates ab ipſius civitatis Epiſcopo. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 12. *Qui vere.*

VII. Monachi, & Abbates, Epiſcopalia Jura & Officia, videlicet pœnitentiam, remiſſionem peccatorum, reconciliationem, decimas, & Eccleſias, abſque proprii Epiſcopi licentia, vel Apoſtolicæ Sedis autoritate, nullatenùs præſumere audeant; ſicut in CHALC. *Concilio* de hujuſmodi à Sanctis Patribus cautum eſt, & ſub anathematis vinculo, Monachis omnibus prohibitum. *Ibid.* CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 9. *Pervenit.*

VIII. Nullus ad Eccleſiaſticum Officium ex Monaſterio producatur Monachus, niſi quem Abbas loci admonitus, propriâ voluntate, obtulerit Epiſcopo. DIST. LVIII. Cap. 1. *Nullus. Concil.* PICTAV. *ann.* 1100. *Can.* 10. TOM. X. CONC. *p.* 725. Ne Monachi pœnitentiam euivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui. *Conc.* LONDON. *ann.* 1102. *Can.* 18. TOM. X. CONC. *p.* 730. *Vide Concil.* GLERD. *ann.* 524. *Can.* 5. TOM. IV. CONC. *p.* 1611.

IX. Monachi vagantes, ad Officium Clericatûs, niſi eis teſtimonium Abbas ſuus dederit, nec in Civitatibus, nec in Parochiis ordinentur. CAUS. XVI. QUÆST. 1. Cap. 33. *Monachi. init.*

X. Si neceſſe fuerit Clericum de Monachis ordinari, cum conſenſu & voluntate Abbatis præſumat Epiſcopus. *Ibid.* CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 35. *Monach.* §. 1.

XI. Nullus Monachus ſine teſtimonio & conceſſione Abbatis ſui, in Eccleſia aliquem locum teneat, vel ad aliquem promoveatur honorem. CAUS XVIII. QUÆST. II. Cap. 5. *Quam ſit.* §. 4. *Nullus.*

XII. Monachi à Monaſterio foràs egredientes, ne aliquod Miniſterium Eccleſiaſticum præſumant agere, prohibitum eſt; niſi fortè cum Abbatis imperio. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 35. *Monachi, init.*

SECTIO XXI.

Quid ſit Ordo Religioſus, & quæ Religiones approbatæ, & quomodò Canonici Regulares à cæteris Religioſis differant.

I. Ordo Religioſus vera perſona non eſt, ſed repræſentata & imaginaria potiùs eſt cenſenda; quare quæ ſunt facti ſibi verè convenire nequeunt, licèt ei poſſint congruere, quæ ſunt juris. *Extravag.* JOANN. XXII. *Quia quorundam.* §. 1. *med. De Verb. Signif. Extravag.* JOANN. XXII. *Tit.* 14. *& ult.* Cap. 5. *etiam ultimo.*

Facta quæ ſingulorum ſunt, veram perſonam exigunt & requirunt. *Ibid.* Congregatio eligit, Statuta facit, jam facta explicat, idque per membra ſua, quorum major pars illam repræſentat.

II. Eadem eſt ſubſtantia Religionis apud omnes Religioſos, (hoc eſt tàm in ſtricta, quàm laxiore Regula) ſed in qualitatibus differunt. *Gloſſa colligit ex* Cap. *Conſulti. De Regularib.* LIB. III. DECR. *Tit.* 31. Cap. 20.

III. Religiones & Ordines nondum approbationis meruere principium, qui nullam confirmationem Sedis Apoſtolicæ meruerunt. *Ibid. in* 6. *De Religioſis Domibus*, Cap. unic. *init.* LIB. III. *Tit.* 17.

IV. Fratrum Prædicatorum & Minorum Ordinem & Regulam Sedes Apoſtolica noſcitur approbaſſe. *De Exceſſib. Prælat.* Cap. *Nimis prava. init.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 17.

V. Prædicatorum & Minorum Ordines, evidens ex eis utilitas Eccleſiæ Univerſali proveniens, perhibet approbatos. *In* 6. *De Religioſis Domib.* Cap. unic. §. 2. *Sanè.* LIB. III. *Tit.* 17. Cap. unic.

VI. Eremitarum S. AUGUST. & Carmelitarum Ordines, quorum inſtitutio *Concilium Generale* LATER. *ſub* INNOC. III. *ann.* 1216. præceſſit, in ſolido ſtatu debent permanere. *Ibid. in* 6. *De Religioſis Domib.* Cap. unic. §. 2. *fin.* LIB. III. *Tit.* 17. Cap. unic.

VII. Noo putamus Canonicos Religioſos à Sanctorum Monachorum vita & conſortio ſejunctos. CAUS. XX. QUÆST. III. Cap. 4. *Præſens. fin.*

VIII. Canonici Regulares, etſi à Sanctorum Monachorum conſortio non putentur ſejuncti, Regulæ tamen inſerviunt laxiori. *De Statu Monachorum.* Cap. *Quod Dei.* §. 2. LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 5.

IX. Licèt in LATERAN. *Concilio* de Monachis caveatur, ne ſinguli per villas & oppida per quaſcumque Parochiales ponantur Eccleſias, tamen iſtud de Canonicis Regularibus ſpecialiter non cavetur. *Ibid. De Statu Monachorum.* Cap. *Quod Dei.* §. 2. *Licet. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 35. Cap. 5.

Circa prædicta diſcrimina inter Monachos & Canonicos Regulares notandum. I. Quòd in iſtis Monachiſmus acceſſit Clericatui, in illis verò Clericatus acceſſit Monachatui; hinc Canonicorum Regularium Ordo nobilior quàm Religioſorum inſtitutio, idque eâdem ratione quâ Clericatus præſtat Monachatui. II. Quòd ſi ſola attendatur vita Religioſa, quæ eò perfectior quò ſtrictior, præcellit Regulariom Religio, Canonicorum Regularium Religione; hinc tranſitus ab iſta ad illam cæteris paribus præferendus, ſolo inſpecto in pœnitentia progreſſu.

X. Ne in agro Dominico, Sacrâ videlicet Monachorum Nigrorum Religione, indecorum aliquid obrepat,

repat,aut vitioſum quicquam pernicioſè in ſegetem concreſcat, ſed ut in illa potiùs flores honoris & honeſtatis fructus in ubertate ſuccreſcant. CLEM. I. *Ne in agro. De Statu Monachorum.* LIB. III. CLEM. *Tit.* 10. Cap. 1. *init.*

XI. Pium Clericorum Societatis JESU inſtitutom à Sancta Sede Apoſtolica approbatum. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regularib.* Cap. 16. *med.*

Ex collectis Textibus patet, quòd hæc vocabula, *Ordo, Religio, Inſtitutum*, ſint Sinonima.

SECTIO XXII.

An & quomodò poſſint novæ Religiones inſtitui?

I. Ne nimia Religionum diverſitas gravem in Eccleſia Dei confuſionem inducat, firmiter prohibitum eſt, ne quis de cætero novam Religionem inveniat; ſed qoicumque ad Religionem converti voloerit, unam de approbatis aſſumat. *De Religioſis Domib.* Cap. *Ne nimia, init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 36. Cap. 9. *finali.*

II. Religionum diverſitatem nimiam, ne confuſionem induceret, Generale Concilium conſultâ prohibitione vetavit, atque repetitâ Conſtitutione diſtrictiùs inhibitum eſt, ne aliquis de cætero novum Ordinem aut Religionem adinveniat, vel habitum novæ Religionis aſſumat. *In 6. De Religioſis Domibus.* Cap. unic. *init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 17. Cap. unic.

III. Sancta Romana atque Univerſalis Eccleſia ſuperſtitioſos conatus inſolentium hominum deteſtatur, videlicet ne ſub ovina pelle gregem Dominicum truculentia Lopi rapacis invadat, ſub pietatis imagine virus hæreticæ pravitatis obrepat, & ſub prætextu Converſationis Angelicæ, incautis mentibus Spiritus malignus illudat: Cujus rei gratiâ Sacris Canonibus eſt interdictum, ne aliquis novum Ordinem aot Religionē inveniat, vel habitum novæ Religionis aſſumat; ſed quicumqoe ad Religionē venire voluerit ingrediatur unam de Religionibus approbatis. *Extrav.* JOANN. XXII. *Sancta Romana, init. De Religioſis Domibus. Extravag.* JOAN. XXII. *Tit.* 7. Cap. unic.

IV. Habitum Religionis & vivendi Ritum Regularem aliquibus concedere Epiſcopis ſeu eorum Superioribus, vel aliis Eccleſiarum Prælatis non licet contra formam Concilii Generalis. *Deciſione* 1. *Ibid. Extravag.* JOAN. XXII. *Sancta Romana, antè* §. 1. *De Religioſ. Domib. Extravagantium* JOAN. XXII. *Tit.* 7. Cap. unico.

V. Qui voluerit Religioſam Domum de novo fundare, Regulam & Inſtitutionem accipiat de approbatis. *De Religioſis Domibus.* Cap. *Ne nimia.* LIB. III. DECR. *Tit.* 36. Cap. 9. *finali. In Concil. Generali.* LATER. *ann.* 1216. *ſub* INNOC. III.

Novam Religionem non licet conſtituere ſine autoritate Romani Pontificis.

VI. Licet INNOC. III. in Generali Concilio interdixiſſet novas Religiones inſtitui, tamen Succeſſores ipſius, non obſtante interdicto hujuſmodi, plures leguntur Ordines confirmaſſe. *Extravag.* JOAN. XXII. *Quia quorundam.* p. 171. *De Verborum Signif. Tit.* 14. Cap. 5.

VII. Si igitur poſt interdictum Concil. Generalis licuit Summis Pontificibus non confirmatos in totum diſſolvere, non eſt mirum, ſi quod declarat circa Regulas Ordinum ſolus Summus Pontifex, vel ordinat, liceat ejus Succeſſoribus declarare, ſeu aliàs immutare. *Ibid.*

Notandum obiter JOANNIS XXII. ratiocinium ſupponere Concilium ipſo Pontifice ſoperius eſſe, cùm concludat mirum eſſe non debere, ſi declarationes circa Regulas Ordinum, à quibuſdam Pontificibus factæ ab iſtorum Succeſſoribus immutentur, ex eo quòd Pontifices *Conc.* LATER. IV. poſteriores illius Decreto vetanti inſtitutionem novarum Religionum derogaſſent; quod ut faciliùs intelligatur, ſubdendus §. 1. Cap. unic *De Religioſ. Domib. in* 6. cujus hæc ſunt verba: „Confirmatos autem per Sedem Apoſtolicam, poſt idem tamen Concilium inſtitutos, quibus „ad congruam ſuſtentationem reditus, aut poſſeſſiones habere profeſſio ſive Regula quælibet interdicunt, ſed per quæſtum publicum tribuere victum „ſolet incerta mendicitas: modo decernimus ſubſiſtere infrà ſcripto, ut videlicet Profeſſoribus eorumdem Ordinum ità liceat in illis remanere, ſi velint, „quòd nullum deinceps ad eorum Profeſſionem „admittant, nec de novo domum vel aliquem locum acquirant „.

Ex collectis Textibus circa novarum Religionum inſtitutionem, ſequitur nullos de illa expreſſè loquentes inventos fuiſſe ſæculo XIII. anteriores: hujus autem rei ratio eſt, quod Felix exitus Inſtitutiones Ordinum Mendicantium, Prædicatorum, & Minorum hoc ſæculo inſtitutorum, anſam præbuerat plures alios fundandi erigendique, undè incommoda non pauca, de quibus citato Textu.

SECTIO XXIII.

Quomodò novæ Domus, ſeu nova Monaſteria erigi debeant?

I. Monaſteriom novum, niſi Epiſcopo aut permittente aut probante, nullus incipere, aut fundare præſumat. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 12. *De Monachis.*

II. Cellolas novas, aut Congregatiunculas Monachorum abſque Epiſcopi notitia prohibitum eſt inſtitui. *Ibid* CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 13. *Cellulas.*

III. Placuit neminem, aut ædificare, aut conſtruere Monaſteria, aut Oratorii domum, ſine conſcientia ipſius civitatis Epiſcopi. *Ibid.* CAUS. XVIII. QUÆST. II. Cap. 10.

IV. Monaſteria non erigantur ſine Epiſcopi in cujus Diœceſi erigenda ſunt licentiâ prius obtentâ *Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regul.* Cap. 3. *fin.*

Nullus Monachus, Congregatione Monaſterii derelictâ, ambitionis & vanitatis impulſu, Cellulam conſtroere ſine Epiſcopi permiſſione, vel Abbatis ſui voluntate, præſumat. *Concil.* AUREL. I. *ann.* 511. *Can.* 22. TOM. IV. CONC. *p.* 1408.

V. Domus & hortus atque hoſpitia Abbatiſſæ tradantur, proprietatis jure poſſidenda, in qua domo, Monaſterium Virginum, ubi cum Congregatione ſua habitare poſſit, CHRISTO queat adjuvante conſtruere, & tàm ipſa, quàm quæ in ejus loco honoreque ſucceſſerit, prædictam domum atque hortum, cum omnibus ad ſe pertinentibus, quieto inconcuſſoque jure pietatis conſideratione conceſſa, valeat poſſidere. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 75. *finali. Religioſam. med.*

SECTIO XXIV.

Monaſteria ſemel inſtituta non poſſe in alios uſus deputari; ſed tantùm ex conſilio Epiſcoporum transferri in alium locum.

I. Quæ ſemel dedicata in alium locum Monaſteria cum conſilio Epiſcoporum, maneant perpetuò Monaſteria; & res quæ ad ea pertinent Monaſteriis reſervari oportet; nec poſſe ea ultrà fieri Sæcularia habitacula. CAUS. XIX. QUÆST. III. Cap. 4. *Quæ ſemel. init. Conc.* CALCEDON.

II. Nemini Regum, aut cuiquam hominum liceat Monaſterium tradere, vel commutare, vel quocumque commercio vendere; qood ſi factum fuerit, non valebit; ſed ipſum Monaſterium in priſtinum reformetur ſtatum. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 40. *Nemini. Juxta Correct. Rom.*

Vide

Vide *Concil.* Quinquasextum *ann* 692. *Can* 49. Tom. VI. Conc. *p.* 1165. innovat refertque *Canon.* Calceo. *Conc.* Cloveshoviæ. *ann.* 747. *Canon.* 5. Tom. VI. Conc. *p.* 1574. damnat rerum Sacratum tranſlationem in uſus profanos, ut injurioſam Divinæ Legi. *Conc. apud.* Calichyt. *in Anglia an.* 816. *Can.* 8. Tom. VII. Conc. *p.* 1487. nec ultra ullatenùs dominium, nec habitatio Sæcularium. *Conc. ad* Theodon. Villam *ann.* 844. Cap. 3. Tom. VII. Conc. *p* 1802. hunc abuſum vocat magnam offenſam, juſtam reprehenſionem, periculoſam ſine præcedentium exemplo præſumptionem. *Concil.* Meliens. *ann.* 845. Cap. 3. Tom. VII. Conc. *p.* 1833. aut Monaſteria Sæcularibus in allodium data. *Conc.* Mogunt. *ann.* 888. Cap. 25. Tom. IX. Conc. *p.* 411. de Monaſteriis Clericorum, Monachorum, Puellarum, quæ Clericis, ſive Laicis, Beneficii jure donata ſunt. De hoc Sacrilegio diſſerit Flesacus *Doctor* Sorbon. in Opere ad hoc peculiari. De eadem re fuſè agit Thomass. *Diſcipl. Part.* 3.

III. Quamdiù Monaſteria per Regulares remanere potuerint ordinata, non ſunt ad Sæculares Clericos transferenda. *De Religioſis Domib.* Cap. *Inter quatuor. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 5.

IV. Si Regulares defuerint, propter eorum defectum in eis Sæculares Clerici poterunt ordinari. *Ibid. fin.* Lib. III. Decr. *Tit* 36. Cap. 5.

V. Si quis vult Monaſterium ſuum ad meliorandum in alium locum ponere, fiat cum conſilio Epiſcopi, & Fratrum ſuorum. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 41. *Si quis. init.*

VI. Quia Monaſteria Sanctimonialium extra mœnia Urbis vel oppidi conſtituta, malorum hominum prædæ & aliis facinoribus, ſine ulla ſæpè cuſtodia, ſunt expoſita, curent Epiſcopi & alii Superiores, ſi ita videbitur expedire, ut Sanctimoniales ex iis ad nova, vel antiqua Monaſteria, intra Urbes, vel oppida frequentia, reducantur; invocato etiam auxilio, ſi opus fuerit, Brachii Sæcularis. Impedientes verò, vel non obedientes per Cenſuras Eccleſiaſticas parere compellant. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 5. *fin.* Loca dudùm Monaſteriis conſecrata, habitacula Clericorum, aut etiam Laicorum fieri non debent; quia Eccleſia nullo modo patitur, ut ſacra loca per Clericorum ambitum deſtruantur. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 26. *Pervenit. il ſecondo.*

VII. Prohibent Sacri Canones ne aliquis Laicus de Religione præſumat. *Conc.* Trosleian. *ann.* 909. Cap. 3. Tom. IX. Conc. p. 528. quomodò eorum Abbas erit, cum quibus nec edendi licentiam habet? Hæc aliave ex Regum Capitularibus deſumuntur, quæ Canonum pediſſequa vocat.

SECTIO XXV.

Novitios & Converſos gaudere privilegio Canonis, ſicut & alios Religioſos.

I. Præcipitur ne quis in Monachum, vel alicujus Religionis Converſum manus injiciat violentas; niſi ſe defendendo, aut de mandato ſuorum fecerit Prælatorum. *De Sentent. Excom.* Cap. *Ex tenore.* §. *Mandamus.* Lib. V Decr. *Tit.* 39. Cap. 10.

II. Non dubium eſt, quòd hi qui violentas manus in cujuſlibet Religionis Converſos injiciunt, ex conſtitutione Concilii, Sententiam Excommunicationis incurrunt; nec niſi in articulo mortis, ſine Romano Pontifice, abſolutionis poſſunt Beneficium impetrare. *De Sentent. Excomm.* Cap. *Non dubium.* Lib. V. Decr. *Tit* 39. Cap. 5.

III. Epiſcopi Parochianos ſuos, ſi qui in Monachos, vel Converſos violentas manus injecerint, ſublato appellationis remedio, ſecundùm tenorem generalis Decreti, excommunicatos publicè nunciari, ipſoſque faciant, ſicut excommunicatos, arctiùs evitari: donec læſis congruè ſatisfaciant, & Apoſtolico ſe conſpectui repræſentent. *Ibid. De Sentent. Excommunicationis.* Cap. *Parochianos.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 9.

IV. Quamvis is qui Religionem ingreditur, Religioſus cenſeri cum effectu non poſſit, donec ſit expreſsè profeſſus; ſi quis tamen violentas manus in eum injiciat, excommunicationis latæ à Canone vinculum non evadit. *In 6. De Sententia Excom.* Cap. *Religioſo.* §. *Quamvis.* Lib. V. *Tit.* 11. Cap. 21.

Relati Textus, ut par eſt, expoſiti ſunt in Tractatu Gallico *De Cenſuris*, ubi fusè de privilegio Canonis.

SECTIO XXVI.

Quid cautum ſit circa Beneficia Regularia à Religioſis obtinenda?

I. Prioratus Conventuales alicui, niſi 25. annum attigerit, conferri nequeant. Clem. I. *Ne in agro.* §. *Cæterùm. De Statu Monachorum.* Lib. III. Clem. *Tit.* 10. Cap. 1.

II. Qui Prioratus Conventuales habuerint, infra annum, computandum à tempore collationis ſibi factæ de eis, & poſſeſſionis eorum adeptæ, ſe faciant ad Sacerdotium promoveri. *Ibid.*

III. Prioratus alii curam animarum habentes, etſi cura ipſa per Sæculares habeat Presbyteros exerceri, cuiquam, niſi 20. annum peregerit, conferri nequeant.

IV. Qui Prioratus iſtos habuerint infra vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum, ſi ante annum ipſum non Conventuales Prioratus eis fuerint collati, ſe faciant ad Sacerdotium promoveri. *Ibid.*

Vide Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 22. 23. 24. quæ Innoc. & Gregor. tribuuntur, ſed recentiorem ætatem præferunt, ut ait Van-Espen in illa.

Si Religioſi habeant Beneficia, ipſis ſolvi debent decimæ & alii proventus.

Clericos poſſe fieri Monachos, ſicut Monachi Clerici, ideòque utroſque habere Beneficia ſtatui ſuo competentia, ut ſuprà oſtenſum eſt.

Vide *ibid.* Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 32. & Cap. 36. *Lege & Notas* Van-Espen circa illa.

V. Prioratus aut Adminiſtrationes extra Monaſteria obtinentes, non permittantur in Monaſteriis, ſed teneantur in ipſis Prioratibus, ſeu Adminiſtrationibus, quâcumque non obſtante conſuetudine, reſidere; niſi ex ſtudiorum, vel alia cauſa rationabili, ad tempus fortè, ab hujuſmodi reſidentia excuſentur. *Ib.* §. *Sanè.*

VI. Perpetuo prohibitum eſt Edicto, ne Monachi ſinguli in ſingulis ſibi commiſſis Adminiſtrationibus, vel Prioratibus, habitare præſumant. Clement. I. *Ne in agro.* §. *Ad hæc. De Statu Monachorum.* Lib. III. Decr. *Tit.* 10. Cap. 1.

VII. Si proventus Prioratuum, ſeu Adminiſtrationum hujuſmodi, duobus fortè non ſuppetant, iidem Prioratus, ſeu Adminiſtrationes, niſi per Abbates ad ſuſtentationem duorum ſufficientes reddantur, locis aliis vicinioribus ad eorum Monaſteria pertinentibus, vel ipſorum Monaſteriorum Officiis, aut inter ſe invicem, prout erit commodius, cum conſilio & aſſenſu Abbatum, per locorum ipſorum Ordinarios uniantur. *Ibid.*

VIII. Monachis locorum, quæ aliis unientur Prioratibus, ad Clauſtrum primitùs revocandis, & Clericis ſervituris de locorum ipſorum proventibus proviſio debita fiat. *Ibid. fin.*

IX. Priores, cùm in Eccleſiis Conventualibus per electionem Capitulorum ſuorum Canonicè fuerint inſtituti, niſi pro manifeſta & rationabili cauſa non mutentur; videlicet, ſi fuerint dilapidatores, incontinenter vixerint, aut tale aliquid egerint, pro quo amovendi meritò videantur; aut ſi etiam pro neceſſitate majoris Officii de conſilio Fratrum

fuerint

fuerint transferendi. *De Statu Monachorum.* Cap. *Monachi* § *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 2.

Quæ huic Sectioni deeſſe videntur, ſupplebuntur per Regulas huic Tractatui ſubjiciendas, ubi de antiquitate Beneficiorum Regularium agetur, necnon de benedictione Abbatum & Abbatiſſarum.

SECTIO XXVII.

An, & quomodò Religioſi ex Beneficiis habere poſſint peculium, & quâ ratione illo uti?

I. Monachi peculium non permittuntur habere, niſi ab Abbate fuerit eis pro injuncta adminiſtratione permiſſum. *De Statu Monachorum.* Cap. *Monachi.* § 1. & 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 2.

II. Perpetuo prohibitum eſt Edicto, ne quis Religioſus Monaſterio, Prioratui, Eccleſiæ, ſeu Adminiſtrationi cuivis præſidens, jura, reditus, aut poſſeſſiones ejuſdem, alicui ad vitam ejus ſeu aliud certum tempus, pecuniâ etiam indè receptâ, quovis modo concedat; niſi neceſſitas aut utilitas Monaſterii, Prioratûs, Eccleſiæ, ſeu Adminiſtrationis hujuſmodi hoc expoſcat; Conventûs ſui, aut ſi Conventum non habeat, Prælati proprii aſſenſu ad hoc nihilominùs accedente. Clementina I. *De reb. Eccleſ. non alien.* Lib. III. Clementi. *Tit.* 4. Cap. 1.

III. Si quis autem contra hoc fecerit, pœnam ſuſpenſionis ab Officio eo ipſo incurrat, nec ex conceſſione ipſius recipienti jus aliquod acquiratur. *Ibid.*

Verùm præmiſſa ad locationes, vel etiam redituum aut fructuum venditiones, ad tempus modicū faciendas, Declaratum eſt nullatenùs non extendi. *Ibid. fin.*

Juxta Eccleſiæ mentem, ac voti paupertatis naturam, Religioſi nec peculium habere poſſunt, nec illo uti ſine obligatione de illo rationem reddendi Superioribus: huc pertinent Textus ſuprà relati prohibentes Religioſis quid proprii habere.

SECTIO XXVIII.

Religioſos qui ad Epiſcopale faſtigium promoventur, non omninò eximi à legibus, quas per votum ſibi impoſuerunt, licet ab aliis abſolvantur.

I. De Monachis qui diù morantes in Monaſteriis, ſi poſteà ad Clericatûs Ordinem pervenerint, ſtatutum eſt non debere eos à priore propoſito diſcedere. Causa XVI. Quæst. I. Cap. 3. *De Monachis. Vide Gloſſam.*

II. Monachus, quem Canonica electio à jugo Regulæ Monaſticæ profeſſionis abſolvit, & Sacra Ordinatio de Monacho Epiſcopum facit, velut legitimus hæres, paternam ſibi hæreditatem, poſteà jure vendicandi poteſtatem habeat, ſed quicquid acquiſierat, vel habere viſus fuerat, Monaſterio relinquat. Causa XVIII. Quæst. I. Cap. 1. *Ex Concilio habito apud* Altheum *al. Altheim in Rhetia. ann.* 917.

III. Poſtquàm Epiſcopus ordinatur, ad Altare ad quod ſanctificatur & titulatur, ſecundùm Sacros Canones, quod acquirere poterit, reſtituat. *Ibid. fin.*

Circa hunc Textum, vide Commentarium Van-Espen in citatum locum, ubi notat in Belgio & in Gallia Religioſum factum Epiſcopum, non fieri capacem acquirendi bona paterna jure hæreditario, nec quæ poſt conſecrationem acquirit, ad Monaſterium pertinere, ſed de illis pro lubitu poſſe diſponere: ſi verò inteſtatus deceſſerit, quoad eadem conſanguinei ſuccedunt, etſi illis ſuccedere nequeat; quod iniquum videtur, cùm æqualitas non ſervetur; ſed non eſt, cùm hinc bonis Sæcularibus renunciat voto paupertatis, iſtic verò parentes Monachi facti Epiſcopi expenſas ad hujuſmodi promotionem neceſſarias ſubminiſtrant, undè ſucceſſio prædicta eſt veluti reſtitutio vel quædam compenſatio.

SECTIO XXIX.

An poſſint Epiſcopi, etiam in Monaſteriis quæ ſunt Ordinum Capita, ſuprà dicto Viſitationis Jure uti?

I. Abbates qui ſunt Ordinum Capita, ac cæteri Ordinum Superiores Epiſcopis non ſubjecti, quibus eſt in alia inferiora Monaſteria, Prioratuſve legitima Juriſdictio; eadem illa ſibi ſubdita Monaſteria & Prioratus ſuo quiſque loco atque Ordine ex Officio viſitent, etiamſi Commendata exiſtant. Conc. Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 20. *init.*

II. Hæc Monaſteria Commendata ſeu Prioratus cùm Ordinum ſuorum Capitibus ſubſint, in iis quæ Sess. XXI. *De Refor.* Cap. 8. de Viſitatione Monaſteriorum Commendatorum definita ſunt, non ſunt comprehenſa. *Ibid.* Conc. Trid. Sess. VXV. *De Regul.* Cap. 20 *Poſt init.*

III. Teneantur quicumque prædictorum Ordinum Monaſteriis præſunt, prædictos Viſitatores recipere, & illorum Ordinationes exequi. *Ibid.* Conc. Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 20. *med.*

IV. Ipſa quoque Monaſteria quæ ſunt Ordinum Capita, juxta ſanctæ Sedis Apoſtolicæ & cujuſque Ordinis Conſtitutiones, viſitentur. *Ibid.*

V. Quamdiu durabunt hujuſmodi Commendæ, Priores Clauſtrales aut in Prioratibus Conventum habentibus Superiores, qui correctiones & ſpirituale regimen exercent, à Capitulis Generalibus vel ipſorum Ordinum Viſitatoribus inſtituantur. *Ibid.*

In cæteris omnibus, præfatorum Ordinum privilegia & facultates, quæ ipſorum perſonas, loca, & jura concernunt, firma ſint & illæſa. *Ibid.* Conc. Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 20. *fin.*

VI. Locorum Ordinarii Eccleſias quaſcumque quomodolibet exemptas autoritate Apoſtolicâ ſingulis annis viſitare teneantur, & opportunis Juris remediis providere ut quæ reparatione indigent, reparentur; & curâ animarum, ſi quæ illis immineat, aliiſque debitis obſequiis, minimè defraudentur: appellationis privilegiis, conſuetudinibus etiam ab immemorabili tempore præſcriptis, Judicum deputationibus, & illorum inhibitionibus, penitùs excluſis. *Conc.* Trid. Sess. VII. *De Refor.* Cap. 8.

VII. Commendata Monaſteria, etiam Abbatiæ, Prioratus & Præpoſituræ nuncupatæ, in quibus non viget Regularis obſervantia; nec non Beneficia tàm Curata, quàm non Curata, Sæcularia & Regularia, qualitercumque Commendata etiam Exempta, ab Epiſcopis etiam, tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatis, annis ſingulis viſitentur, curentque iidem Epiſcopi congruentibus remediis, etiam per ſequeſtrationem fructuum, ut quæ renovatione indigent aut reſtauratione, reficiantur. Et cura animarum, ſi quæ illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obſequia rectè exerceantur, Appellationibus quibuſcunque, Privilegiis, Conſuetudinibus etiam immemorabili tempore præſcriptis, conſervatoribus, Judicum deputationibus, & eorum inhibitionibus, non obſtantibus. *Conc.* Trid. Sess. XXI. *De Reform.* Cap. 8. *init.*

VIII. Quæ de adhibenda ab Ordinariis diligentia in Beneficiorum etiam Exemptorum Viſitatione, (*Deciſione* 4. *&* 5. *ex Conc.* Trid. Sess. VII. *De Refor. ſub* Paulo III. Cap. 8. *&* Sess. XXI. *De Reform ſub* Pio IV. Cap. 8.) conſtituta ſunt, eadem etiam in iis Eccleſiis Sæcularibus obſerventur, quæ in nullius Diœceſi eſſe dicuntur, ut ab Epiſcopo cujus Cathedralis Eccleſia eſt proximior, ſi id conſtet; alioquin ab eo qui ſemel in Concilio Provinciali à Prælato loci illius electus fuerit, tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato, viſitentur; non obſtantibus privilegiis & Conſuetudinibus quibuſcumque, etiam immemorabilibus. *Conc.* Trid. Sess. XXIV. *De Refor.* Cap. 9.

SECTIO

Digitized by Google

SECTIO XXX.

Non poſſe Regulares ſine approbatione Epiſcoporum audire Confeſſiones Sæcularium, nec ſine eorumdem Epiſcoporum juſſu abſolvere à caſibus reſervatis autoritate Apoſtolicâ.

I. Declaratum, ſtatutum & ordinatum eſt, quòd omnia & ſingula Privilegia, exemptiones, immunitates, Facultates, Diſpenſationes, Conſervatoriæ, Indulta, Confeſſionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ, in his omnibus & ſingulis, in quibus illa Statutis & Decretis *Concilii* TRID. contrariantur, ipſo jure revocata, caſſata & annullata, ac ad ipſius Concilii terminos, atque limites reducta ſint & eſſe cenſeantur, nec quiſquam adverſus ipſa Decreta & Statuta quominùs ubique, & apud omnes obſerventur in aliquo ſuffragari poſſint, ſed ea perindè haberi, & reputari debere, ac ſi numquàm emanaſſent. *Bullâ* 94. PII. IV. *In Principis.* §. 2. *ann.* 1564. *Bullarii* TOM. II. *p.* 135.

II. Decretum eſt omnia & ſingula, quæ vigore Privilegiorum, Exemptionum, Immunitatum, & Diſpenſationum, Facultatum, Conſervatoriarum, Indultorum, Confeſſionalium, & aliarum quarumcumque gratiarum hujuſmodi fient, in iis in quibus dicti Concilii Decretis adverſantur, nulla, invalida, & irrita eſſe, & cenſeri, ac nemini etiam quantumlibet qualificato, tam in foro quod aiunt fori, quàm Conſcientiæ, ſuffragari poſſe & debere. *Ibid.* §. 3.

III. Statutum & ordinatum de omnibus Litteris & Conſtitutionibus, quæ à PIO. V. ſuper ſacris Canonibus, Confeſſionibus audiendis, pœnitentiis injungendis pro quorumcumque Regularium, etiam Mendicantium, Ordinibus, & Congregationibus, quomodolibet emanarunt, ac omnibus & quibuſcumque in eis contentis, eam diſpoſitionem atque deciſionem pro ſubjecta materia futuram eſſe, quæ ſive ex Jure Veteri, ſive ex Sacris, &c. *Bullarii* TOM. II. *pag.* 343.

IV. *Concilii* TRID. Decretis, ſive aliàs legitimè antè dictarum Litterarum & Conſtitutionum editionem erat, & ſi ipſæ non emanaſſent futura fuiſſet, ad quam diſpoſitionem & deciſionem, ſuumque priſtinum & integrum ſtatum ac terminum, omnia illa reducuntur. *Bulla* 9. GREGOR. XIII. *In ſanta.* §. 6. *ann.* 1513. *Bullarii.* TOM. II. *p.* 370.

V. Nullus Regularis poſſit Confeſſiones Sæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneus reputari, niſi aut Parochiale Beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Privilegiis & Conſuetudine quâcumque, etiam immemorabili, non obſtantibus. *Conc.* TRIDENT. SESS. XXIII. *De Reform.* Cap. 15.

VI. Decretum *Concilii* TRID. de approbatione Regularium, audiendis Confeſſionibus Sæcularium, Præpoſitorum ab Epiſcopis facienda, obſervari debet, etiam ab omnibus Regularibus quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, etiam ſub Regulari Diſciplina viventibus, etiam ſi ſint Lectores, aut in Theologia etiam de Superiorum ſuorum licentia graduati, vel promoti, vel à ſuis Magiſtris Generalibus, vel Provincialibus Miniſtris, Sæcularium Confeſſionibus audiendis expoſiti. *Bullâ* 133. PII V. *Romani Pontificis.* §. 2. *Quæ eſt* PII V. *die* 5. *Auguſti ann.* 1571. TOM. I. *Collectionis Actorum Cleri Gallicani.* Cap. 14. *pag.* 968.

VII. Inhibitum eſt quibuſcumque Regularibus, quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ne vigore deputationis, & approbationis ab eiſdem Magiſtris, & Miniſtris Provincialibus, etiam quòd illarum occaſione ab Ordinariis tolerati fuerint, abſque ſpeciali licentia, & approbatione ab aliis obtinenda, Sæcularium Confeſſiones audire præſumant; & irritum eſt, ac inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quâvis autoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari; non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & Litteris quibuſcumque Regularibus conceſſis, & forſan extenſis, Statutis & Conſuetudinibus, Privilegiis quoque, indultis quibuſvis Monaſteriis Regularibus locis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis conceſſis. *Ibid. Bulla Romani Pontificis.* §. 3. & 4. *Quæ eſt* PII V. *die* 5. *Auguſt. ann.* 1571. TOM. I. *Collect. &c. p.* 969.

VIII. Omnia & ſingula Indulta audiendi Sæcularium Confeſſiones abſque Ordinarii examine, & approbatione, quibuſvis Collegiis, Capitulis, Religionibus, Societatibus, etiam Societati JESU, Congregationibus & Ordinibus, tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, necnon Monachorum quorumcumque, ac quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, cæteriſque locis piis, ſive eorum & earum reſpectivè Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, etiam Generalibus, Provincialibus, Capellanis, Confeſſariis, & aliis quocumque nomine nuncupatis Superioribus, & Perſonis quibuſcumque, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectis, cujuſcumque dignitatis, præeminentiæ, & conditionis exiſtant, & quovis privilegio munitis, quomodolibet conceſſa, revocata ſunt, caſſata, ſublata, abrogata, & annullata, viribuſque & effectu vacua ſunt, nec ullo modo ſuffragari poſſunt. *Bulla. Cum ſicut accepimus.* §. 1. *quæ eſt* URBANI VIII. *die* 12. *Septemb. ann.* 1628. *dicto* TOM. I. *Collect.* Cap. 14. *p.* 975. *Bulla* 92. URBANI VIII. *Bullarii* TOM. IV. *p.* 152.

IX Regulares, quamcumque exemptionem allegare valeant, Confeſſiones audire non poſſint, niſi examinati & approbati ab Epiſcopo Diœceſano, aut ejus Vicario Generali; à quorum voluntate pendebit licentiam hanc Confeſſiones audiendi ad tempus, aut in perpetuum, aut ad talem quam volent limitationem, iis concedere, quæ approbatio gratis concedetur. *Conſtitutione pro Regularib. annorum* 1625. 1635. & 1645. *articulo* 6. TOM. I. *Collectionis Actorum Cleri Gallicani.* Cap. 14. *p.* 992.

X. Ut nullus Abbas, Monachus, vel quilibet alius Pœnitentiarius injungat, niſi quibus proprius Epiſcopus hanc curam dederit. *Conc.* PICTAV. *ann.* 1078. Cap. 5. TOM. X. CONC. *p.* 368.

XI. Ne quis Sacerdos Regularis Confeſſiones audiat, niſi Epiſcopi ſcripto teſtimonio ad hoc comprobatus fuerit, prævio examine, ſi Epiſcopo placuerit. *Conſtitutionum* MELODUN. *Tit.* 12. *articulo ult.* Vide *Decretum ſeu Arreſtum Concil.* REGII 4. *Martii ann.* 1669. *in gratiam Epiſcopi* AGENEN. TOM. I. *Collectionis Actor. Cler. Gall.* Cap. 8. *p.* 711.

XII. Magiſtri, Priores, Provinciales, & Miniſtri Ordinum Prædicatorum & Minorum, eligere ſtudeant perſonas ſufficientes, idoneas, vitâ probatas, diſcretas, modeſtas, atque peritas, ad tàm ſalubre Confeſſionum audiendarum Miniſterium & Officium exequendum, quas ſic ab ipſis electas repræſentent, vel faciant præſentari Præfatis, ut de eorum licentia, gratia, & beneplacito, in Civitatibus & Diœceſibus eorumdem, hujuſmodi perſonæ ſic electæ, Confeſſiones confiteri ſibi volentium audiant, imponant pœnitentias ſalutares, & beneficium abſolutionis impendant; extra Civitates & Diœceſes, in quibus fuerint deputatæ, Confeſſiones nullatenùs audituræ. CLEMENTINA *Dudum. De Sepulturis.* §. 3. *Statuimus. med.* CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

XIII. Regulares habentes facultatem abſolvendi ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, non ideò à caſibus Epiſcopo reſervatis poſſunt abſolvere. *Bullâ* 7. CLEMENTIS X. §. 7.

XIV. Vigore ſupradictorum privilegiorum nequaquam licet Regularibus, etiamſi ſatisfactâ parte, abſolvere pœnitentes à cenſuris quoad externum & judicia-

Digitized by Google

judiciale forum, & abſoluti ab eis in foro pœnitentiali, utique non cenſentur abſoluti taliter in exteriori judicio & contentioſo; quin imò cenſuris Eccleſiaſticis irretiti & denunciati ab Epiſcopis cogi poſſunt gerere ſe pro talibus, etiamſi à Regularibus fuerint abſoluti. *Ibid.*

XV. Per hujuſmodi conceſſionem nequaquam intendit Sedes Apoſtolica dictis perſonis, ſeu Fratribus ad id deputatis, poteſtatem in hoc impendere ampliorem, quàm in eo Curatis, vel Parochialibus Sacerdotibus eſt à Jure conceſſa; niſi forſan eis Eccleſiarum Prælati uberiorem in hac parte gratiam ſpecialiter ducerent faciendam. CLEMENTINA *Dudum. De Sepult.* §. 7. *Per hujuſmodi.* CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

XVI. Religioſis, in virtute ſanctæ obedientiæ & ſub interminatione maledictionis æternæ, diſtrictiùs inhibitum eſt, ne in caſibus Sedi Apoſtolicæ, aut locorum Ordinariis reſervatis, quemquam abſolvere præſumant. CLEMENTINA *Religioſi* §. 2. *med. De Privilegiis.* CLEMENT. LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

XVII. Ex facultatibus per mare magnum, aliave Privilegia Regolaribus cujuſcumque Ordinis, inſtituti, aut Societatis, etiam JESU, conceſſis, facta eis non eſt poteſtas abſolvendi in caſibus ab Epiſcopo ſibi reſervatis. *Bulla* 7. CLEM. X. *Superna.* §. 8. *ann.* 1670. *Bullarii* TOM. V. *p.* 495.

XVIII. Per confirmationes dictorum Privilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtolica poſt Sacrum *Concil.* TRID. obtinuerunt, nequaquam revixerunt Privilegia priùs ab eodem Concilio, aut deinde Apoſtolicis etiam Decretis, ſublata atque extincta, ſi quæ habebant abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis. *Ibid.* Bullæ ſuprà laudatæ circa obligationem Regularium etiam Exemptorum, quâ tenentur, ut ab Ordinario approbentur, priùs quàm Confeſſiones Sæcularium, eoſque abſolvant, referuntur in Editione nova *Actorum Cleri Gallicani* TOM. V. *Tit.* 5. *a n.* 31. *ad n.* 42. pluraque alia. *Ibid.* Extant eamdem rem ſpectantia lectu digniſſima; præcipua ſunt Cenſuræ ejuſdem Cleri Propoſitionum huic doctrinæ adverſantium; Reſolutio dubiorum ejuſdem generis ab INNOCENTIO X. Declaratio Superiorum Regularium, quâ agnoſcunt ſe & ſuos prædictæ obligationi obnoxios. De eadem re agetur, dum *De Sacramento Pœnitentia*, in quarto hujus Operis Tractatu.

SECTIO XXXI.

An, & quæ Monaſteria poſſint poſſidere bona immobilia? Et quomodò debeant illa adminiſtrari?

I. Conceſſum eſt omnibus Monaſteriis & domibus, tàm virorum quàm mulierum, & Mendicantium, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex Privilegio Apoſtolico non erat conceſſum, ut bona immobilia eis poſſidere liceat. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regul.* Cap. 3. *init.*

II. Religioſam vitam eligentibus congruâ oportet conſideratione proſpicere, ne cujuſquam neceſſitatis occaſio aut deſides faciat, aut robur (quod abſit) converſationis infringat. CAUS. XII. QUÆST. II. Cap. 75. *Religioſam. init.*

III. Excipiuntur domus Fratrum S. FRANCISCI Capucinorum, & eorum, qui Minorum de Obſervantia vocantur. *Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regul.* Cap. 3. *init.*

IV. Adminiſtratio bonorum Monaſteriorum, ſeu Conventuum, ad ſolos Officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amovibiles pertineat. *Conc.* TRID. SESS. XXV. DECR. *De Regul.* Cap. 2. *med.*

V. Ne quis Religioſus Monaſterio cuivis præſidens, jura, reditus, aut poſſeſſiones ejuſdem, alicui ad vitam ejus, ſeu aliud certum tempus, pecuniâ etiam inde receptâ, quovis modo concedat; niſi neceſſitas aut utilitas Monaſterii hoc expoſcat, Conventus ſui aſſenſu ad hoc nihilominùs accedente. CLEMENTINA *Monaſteriorum. De Rebus Eccleſiæ non alienandis.* CLEMENTIN. LIB. III. *Tit.* 4. Cap. 1.

VI. Si quis contra hoc fecerit, pœnam ſuſpenſionis ab Officio eo ipſo incurrat, nec ex conceſſione ipſius recipienti jus aliquod acquiratur. *Ibid.* Præmiſſa ad locationes, vel etiam redituum aut fructuum venditiones, ad tempus modicum faciendas, ullatenùs non extendantur. *Ibid. fin.* CLEM. LIB. III. *Tit.* 4. Cap. 1.

VII. Sed cùm Monachi quoddam manerium cum pertinentiis ſuis ab aliis Monachis ſub annuo cenſu fuerunt adepti; Prior eorum, Capitulo inconſulto, præſcriptum manerium acceptâ pecuniâ reſignare non poteſt. *De Simonia.* Cap. *Querelam.* LIB. V. DECR. *Tit.* 3. Cap. 15.

VIII. Monaſterio quod nondum eſt, aliqua fieri donatio non valet. *In* 6. *De Sententia, &c.* Cap. *Abbate* §. 4. *fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 14. Cap. 3.

IX. Sine proprio vivere non exigit, quòd ſic viventes nihil habeant in communi. *Extravag.* JOAN. XXII. *Quia quorumdam.* §. 1. *med. De Verb. Signif.* *Tit.* 14. Cap. 5.

X. Nec quicquam ex his inſurgat erroneè, quòd taliter propter Deum proprietatem omninò abdicantes tanquam homicidæ ſui, vel tentatores Dei, vivendi diſcrimini ſe committant; ſic enim ſeipſos committunt Divinæ Providentiæ in vivendo, ut viam non contemnant proviſionis humanæ; quin vel de his, quæ offeruntur liberaliter, vel de his, quæ mendicantur humiliter, vel de iis, quæ conquiruntur per laboritium, ſuſtententur. *In* 6. *De Verb. Signif.* Cap. *Exiit.* §. *Nec quicquam.* LIB. V. *Tit.* 12. Cap. 3.

XI. Si juxta promiſſum Salvatoris nunquam deficiet Fides Eccleſiæ, per conſequens nec opera miſericordiæ ſubtrahentur; ex quo CHRISTI pauperibus omnis ratio diffidentiæ cujuſlibet videtur eſſe ſublata. *Ibid.*

XII. Cum annuos reditus obtinere paupertati & mendicitati repugnet, nulla dubitatio eſt quòd prædictis Fratribus reditus quoſcumque, ſicut & poſſeſſiones, vel earum etiam uſum, cùm eis non reperiatur conceſſus, recipere vel habere, conditione conſideratâ ipſorum, non licet. CLEMENTINA I. *Exivi. De Verbor. Signif.* LIB. V. CLEM. *Tit.* 11. Cap. 1. §. *Cumque. circa medium.*

SECTIO XXXII.

Quæ ſpeciatim pertineant ad Abbates.

I. Ut Abbates, qui Presbyteri non ſunt, Presbyteri fiant, aut Prælationes amittant. *De Ætate & Qualitate, &c.* Cap. 1. LIB. I. DECR. *Tit.* 14. Cap. 1. *in integra. ex Concil.* PICTAVIENSI *ann.* 1078. Cap. 7. TOM. X. CONC. *p.* 368. Unum Abbatem duobus Monaſteriis præſidere interdicitur. CAUS. XXI. QUÆST. I. Cap. 4. *Unum.*

II. Abbas de dilapidatione ſuſpectus, ab adminiſtratione Abbatiæ eſt ſuſpendendus. *De Simonia.* Cap. *Licet* HELI. §. 2. *med.* LIB. V. DECR. *Tit.* 3. Cap. 31.

III. Ut Abbates, qui de aliqua publica infamia publicè reſperſi ſunt aut convicti, deindè in communi Capitulo commoniti, Prælationi cedere noluerint, appellandi non habeant facultatem. *De Appellation.* Cap. *Quia nos.* LIB. II. DECR. *Tit.* 28. Cap. 32.

IV. Nullus Religioſus ad Abbatiam ſeu Prælaturam ſuæ vel alterius Religionis eligatur, niſi anteà fuerit Ordinem Regularem expreſsè profeſſus. Quod ſi ſecùs actum fuerit, eo ipſo irritum habeatur. *In* 6. *De Elect.* Cap. *Nullus.* LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 28. Vide GONZAL. *ad* Cap. 3. *De Elect.* LIB. I. DECR.

V. Mi-

Digitized by Google

V. Miſerum eſt eum fieri Magiſtrum, qui necdùm didieit eſſe Diſcipulus. Dist. XLVIII. *init.* *ex* Innocentio, *Epiſt.* 12. ad Aurelium.

VI. Sint Abbates ſibi ſubditis benè vivendo Duces & prævii. *Concil.* Turon. III. *ann.* 813. *Can.* 24. Tom. VII. Conc. *p.* 1264.

VII. *Concil.* Eugenii II. *ann.* 826. Cap. 27. Tom. VIII. Conc. *p.* 110. accommodatitiè applicatur contra pluralitatem Abbatiarum, ut nullus habitum Monachalem ſuſcipiat, ſpem aut promiſſionem habens ut Abbas fiat. *Conc.* Rom. *ann.* 1063. *Can.* 11 Tom. IX. Conc. *p.* 5176. Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. *Per Laicos.*

SECTIO XXXIII.

Quæ ſint Privilegia Abbatum? Et Conciliorum loca, ubi de celebrioribus expreſſa mentio fit, permixtim citata vel relata, cum nonnullis deciſionibus ex Corpore Juris depromptis.

I. Ut Epiſcoporum dignitati, & Abbatum provideatur ſaluti, firmiter prohibitum eſt, ne quis Abbatum manus ad ea, quæ Epiſcopalis dignitatis ſunt, præſumat extendere; de cauſis Matrimonialibus cognoſcendo, iojungendo publicas pœnitentias, concedendo etiam Indulgentiarum Litteras, & ſimilia præſumendo; niſi forſan qoiſquam eorum ſpeciali conceſſione, vel aliâ legitimâ cauſâ ſuper hujuſmodi valeat ſe tueri. *De Exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Accedent.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 12.

II. Abbates, quos Apoſtolica Sedes in exhibitione benedictionis ſuper populum ſpeciali Privilegio inſignivit, in Eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno Jure, quandò in eis Divinæ Officia celebrant, poſſint poſt Miſſarum ſolemnia, & Veſpertinas, & Matutinas, benedictionem ſolemnem ſuper populum clargiri. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Abbates. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 3.

III. Alibi autem, publicè aot per vias, Civitates, Caſtra, & Villas, populis & Plebibus benedictionem facete, vel impertiri non valeant, niſi hoc eis expreſſo Apoſtolico Privilegio ſit conceſſum. *Ibid. in 6. De Privileg.* Cap. *Abbates* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 3.

IV. Nec Abbatibus licitum ſit, aliis quàm Monaſteriorom ſoorum converſis, & qui ad illa Convocaverint, & in quos Eccleſiaſticam, & quaſi Epiſcopalem Juriſdictionem obtinent, primam Clericalem conferre Tonſuram, niſi eis id competat ex pleno prædictæ Sedis Indulto. *Ibid. in 6. De Privil.* Cap. *Abbates. fin.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 3.

Jos Canonicum nonnulla prohibet Religioſis. *Concil.* Nemaus. *ann.* 1096. Cap. 16. Tom. X. Conc. *p.* 609. vetat illis, ne ad Sepulturam & Divina Officia accipiant excommunicatos vel interdictos: ut intra ſepta Monaſterii non baptiſetur, nec Miſſæ defunctorum, aut Sæcularium corpora ibidem ſepeliantur, forſitan permiſſu Pontificis. *Concilium incerti loci ac temporis, poſt ann.* 615. *Can.* 6. Tom. V. Conc. *p.* 1656. Omiſſa videtur vox *Niſi* ante *Forſitan*. *Concil.* Tolet. IV. *ann.* 633. *Can.* 51. Tom. V. Conc. *p.* 5717. Præcipiunt Canones ad Sanctam converſationem præmonere Abbates, aliaque Officia inſtituere, atque extra Regulam facta corrigere.

V. Ab omnibus Epiſcopis firmum illibatumque ſervetur, ut & ſuæ Eccleſiæ juvante Domino tantummodò ſint Jure contenti, & Monaſteria Eccleſiaſticis conditionibus, ſeu angariis, vel quibuſlibet obſequiis Sæcularibus nullo modo ſubjaceant, nullis Canonicis Juribus deſerviant, ſed remotis vexationibus, ac cunctis gravaminibus, Divinum Opus cum ſumma animi devotione perficiant. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 5. *Quam ſit.* §. *ult.*

Monaſterium Fescanense immediatè ad Romanam Eccleſiam pertinet. *De Elect.* Cap. *Conſtitutis. in integra.* Lib. V. Decr. *Tit.* 6. Cap. 47.

Antiquitùs exemptiones datæ fuerant per Epiſcopos ipſos.

VI. Super ſubjectione Eccleſiæ ex parte veſtra fuit propoſitum, quòd dicta Eccleſia Monaſterio veſtro pleno Jure debet eſſe ſubjecta; ad quod probandum inſtrumentum publicum conceſſionis B. quondam Veron. Epiſcopi Pars veſtra in medium producebat, quam conceſſionem Succeſſor ejus T. ratam habuit, & etiam confirmavit. Super his quoque tàm Romanorum Pontificû quàm Patriarcharum Aquilegiensium Privilegia, & Confirmationes induxit. *De Senten.* Cap. *Cum inter vos. init* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 13. Vide *Privilegium Monaſterii* S. Dionys. *in Francia conceſſum* à Lanoer. *Pariſienſis Eccleſiæ Epiſcopo, ann.* 658. Tom. VI. Conc. *p.* 487. Alsxand. II. Tom. IX. Conc. *p.* 1130. Vide *Privilegium Abbatiæ* Corb. *conceſſum*, Abertifrid. *Ambianenſium Epiſcopo conceſſum & confirmatum à* 15. *aliis Epiſcopis, petentibus Rege* Clotar. *& Regina* Batilde *illius Monaſterii Fundatoribus* S. Petri *Viv. Ibid. p.* 34. Tom. VI. Conc. *p.* 527. & *Formulas* Marculfi. *Ibid.* 532. & *Privilegia ſeu Exempt. Monaſteriorum. Concil.* Herudfolo. *ann* 673 *Can.* 3. Tom. VI. Conc. *p.* 537. qui, ut bene multi alii Canones, oſtendit Monachorum exemptiones ſpectaſſe illorum res temporales. Gonzal. *in* Caus. XVIII. Quæst. II. ubi de origine diſtinctionis exemptionum à Lege Diœceſana, & à Lege Juriſdictionis. *p.* 143. *col.* 1.

VII. *Anno* 1025. in *Concil.* Anseno Burchardus Archiepiſcopus Vienn. condemnatus eſt, quòd ſine conſenſu Gauslan. Epiſcopi Matiscon. Ordines Monachis contuliſſet in Abbatia Cluniac. nonobſtantibus Privilegiis, quæ Oodilo Abbas proferebat. Tom. IX. Conc. *p.* 859. Quibus reſponſum Chartam non eſſe ratam, quæ Canonicis non ſolùm non concordaret, ſed etiam contrairet ſententiis, idque poſt lectas præcipuas, quæ vetant ne Ordinationes fiant, ſine permiſſu Epiſcopi Diœceſani. Leo IX. confirmat Privilegia Cluniac. Abbatiæ. Tom. IX. Conc. *p.* 997. *Epiſtol.* 15. *ad* Hugonem Cluniacens. *Abbatem.*

Confirmatio Privilegii Abbatiæ Corbeiensis à Christophoro Papa *an.* 906. Conc. Tom. X. *p.* 516. Alex. II. *ann. circ.* 1070. Tom. IX. Conc. *p.* 1130. *Epiſt.* 19 *ad* Gervas. *Archiepiſcopum* Rhem. cui ſcribit ſe confirmaſſe, ut Monachis quietem procuraret, illudque illi commendans permittit, ut Ordines & Chriſma illis concedat, ſi Epiſcopus recuſaverit. Leo IX. *ann.* 1050. Tom. IX. Conc. *p* 998. ubi inter alia vetat, ne quis, etiam Rex, quicquam agat in iis, quæ pertinent ad Monaſterium, præter voluntatem iſtius.

Exemptio Caroloc. Cœnobii in Diœc. Matisc. *ann.* 886 à *Conc.* Cabillon. conceſſa Abbatis precibus, quâ confirmantur res illius temporales. *Privilegium Monaſterii* Floriac. *ad Ligerim in Concil.* Triecass. II. à Joann. VIII. *an.* 878. Tom. IX. Conc. *p.* 318. in honorem S. Benedicti ibi jacentis & ſecuritatem Cœnobii conceſſum.

Exemptio Monaſterii Solemniac. in Diœceſi Noviomag. à Martino I. *an.* 882. Tom. IX. Conc. *p.* 357. quâ patet illud fundatum à S. Eligio, iſtoque petente cum Rege Dagoberto, confirmatum in Monachorum quietem, ac ipſum Mart. illi conceſſiſſe, ut muniretur contra incurſiones Infidelium, necnon vetuiſſe, ne quis, etiam Rex, in iis, quæ ſua erant, perturbaret.

Exemptio Monaſterii Tornusinensis *ann.* 876. à Joanne VIII. *Epiſtola* 2. *Append.* Tom. IX. Conc. *p.* 2441. quâ immune ſit ab omni dominatione terrena in honorem B. Virginis, cui dicatum eſt,

& ab omni Epiſcopo, cui vetatur ne illud adeat, niſi invitatus; hæc autem datur, petente Carolo Calvo. Vide *pag.* 275. & 277. ubi dicitur fundatum in Comitatu Cabilonensi in honorem B. Valeriani Martyris, ejuſque bona ſigillatim recenſita confirmantur à quadraginta quinque Epiſcopis, vel Archiepiſcopis, atque etiam à Joanne VIII. cum aliis Epiſcopis.

Exemptio Monaſterii Solemniacensis in Arvernia in *Conc.* Suession. III. juſſu Nicol. I. convocato, renovata, quia priùs illius inſtrumentum *Nortmannorum* incendio perierat, à triginta tribus Epiſcopis, quibus Rex præerat, ut patet his verbis: *Adjectâ Regia Præſidentia autoritate*, *p.* 842. *ann.* 866. Tom. VIII. Conc. *p.* 840. Plura alia notanda in eodem Privilegio leguntur, ac inter alia quòd Monaſterium non detur in Commendam, nec Clerico, nec Laico.

Exemptio Monaſterii S. Vidasti, *Ibid.* Tom. VIII. Conc. *p.* 865. data eſt in *Conc.* Vermeriensi, petente Carolo Calvo, illius Fundatore, & ſubſcripta à magno Epiſcoporum & Abbatum numero; in ea recenſentur ſigillatim res, quæ huic donantur, quarum Ordinatio Abbati & Monachis reſervatur.

Monaſterium Vindocinense *ann.* 1040. Tom. IX. Conc. *p.* 938. fundatum à Gaufredo, Comite Andigavensi, & uxore ejus, in Diœceſi Carnot. ſub nomine S. Trinitatis, confirmatum cum bonis ſuis à multis Epiſcopis, ibi enumeratis, in Conventu habito ad illius dedicationem: à fundatione, Papæ immediatum fuit, ipſo etiam petente loci Ordinario. Alexan. II. Tom. IX. Conc. *p.* 1144. Dictis addit cenſum duodecim ſolidorum, reſervatum Sedi Apoſtolicæ; Abbatem eligendum è gremio, niſi dignus quis in illo defuerit, quo caſu ex *Cluniaco*, vel ex majori Monaſterio; Electo permiſſum, benedictionem, à quo vellet Epiſcopo, recipere.

Ejuſdem Monaſterii Correiensis Privilegium à Benedicto III. conceſſum *ann.* 855. Tom. VIII. Conc. *p.* 235. quo confirmat jam data Privilegia, ſive ab Epiſcopis, ſive à Principe, ſive à Sede Apoſtolica, jubetque ne in rebus turbetur, electio libera Abbatis impediatur, ſub cenſuris & interminatione Judicii Divini.

Correiæ Privilegium ab Nicolao I. Tom. VIII. Conc. *p.* 396. idem ac Benedictus III. habet quoad immunitatem à vexatione, ſive Spirituali, ſive Temporali.

Monaſterium Corbeïense *ann.* 847. *Synod.* Paris. Tom. VII. Conc. *p.* 1848. quod ſubſcriptum eſt à viginti Epiſcopis, & quatuor Abbatibus: libera electio Abbatis, quoquo modo Abbatia vacaverit, & libera rerum adminiſtratio conceduntur.

Exemptio Monaſterii Fontanellensis ab Ansberto in *Conc.* Rothom. *ann.* 692. Tom. VI. Conc. *p.* 1241. Hoc Concilium dicitur *Synodus Generalis*, quia conſtabat Epiſcopis diverſarum Provinciarum; aderant quoque plures Abbates, necnon tres Archidiaconi, magnuſque numerus Presbyterorum & Diaconorum.

Privilegium Monaſterio S. Dionysii habendi Epiſcopum. Tom. VI. Conc. *p.* 1776. qui Epiſcopus ex Monaſterio eligeretur, populo advenienti prædicaret, Ordinationes, & Conſecrationes faceret, à vicinis Epiſcopis conſecraretur, iiſque renuentibus à Papa quem ad hoc adiret, ac corrigeret corrigenda cum Abbatis conſenſu.

Exemptio Monaſterii S. Petri Vivi Senonis. *ann.* 672. Tom. VI. Conc. *Append. p.* 1878. à triginta quatuor Epiſcopis conceſſum, quos Emmo *Senonum* Archiepiſcopus, illius Fundator, ad hoc convocaverat.

VIII. Sicut in Privilegiis ab Apoſtolica Sede datis habetur, ſeu etiam ab Apoſtolicis viris, in initio naſcentis Eccleſiæ traditum eſt per Sanctos Canones, vel etiam à propriis poſſeſſoribus Monaſterium conſtitutum eſt, eâ Regulâ & obſervantiâ diſciplinæ ſuæ, Monaſtica Jura ſtudeant obſervare. *Conc. apud* Bacanceld. *ann.* 798. Tom. VI. Conc. *p.* 1149.

Privilegium Trenorciensis Monaſterii (Tournus.) à Calixto II. *ann.* 1122. Tom. X. Conc. *p.* 841. 842. *Epiſt.* 16. 17. 19. *ad.* Franconem *Abbatem ſcriptis*, recenſet Eccleſias, & res alias à Monaſterio poſſeſſas, & confirmat *Epiſt.* 18. Epiſcopo Matisconensi Altaria conſecraſſe, & Cœmeterium benedixiſſe in illo.

Idem Cluniacense Monaſterium. *Ibid. p.* 845. meminit omnium Pontificum, qui hucuſque Privilegia huic Monaſterio conceſſerant, ac omnium gratiarum, tàm Spiritualium, quàm Temporalium, huic collatarum, eaſque ſingulas confirmat Pontio Abbate id poſtulante. Et *p.* 910. ab Honorio II. memorat Pontifices, qui poſt Calixtum II. prædictas gratias confirmarunt, eaſque renovant, quaſdam alias addit Petri venerabilis Abbatis ſupplicatione.

Privilegium Abbatiæ Vizeliacensis à Sylvestro II. *ann. circ.* 999. Tom. IX. Conc. *p.* 779. meminit Fundatoris loci, ubi conſtructa eſt, & gratiarum ſpiritualium & temporalium, quibus ornatur.

Privilegium S. Remigii *Rhemenſis ann. circ.* 966. Tom. IX. Conc. *p.* 666. petente Adalberone Archiepiſcopo à Joanne XIII. conceſſum; in eo Monaſterium S. Remigii vocatur *Archimonaſterium*, illi datur Abbatia S. Timothei ad Hoſpitalitatem.

Privilegium Abbatiæ Cluniacensis Tom. IX. Conc. *p.* 620. ab Agapito Papa *ann. circ.* 947. meminit Teſtamenti Fundatoris ſuprà relati *p.* 565. illudque confirmat. Vide *ibid. p.* 811. Benedictus I. innovat Prædeceſſorum Privilegia, multaſque maledictiones pronunciat contra moleſtantes Monaſterium illiuſque ſubditos.

Privilegium Monaſterii S. Karilef. in Diœceſi Canomanensi à Nicol. I. Tom. VIII. Conc. *p.* 460. quo reſtituitur in priſtinam libertatem ab illo, jam à pluribus poſſeſſam, tàm quoad Temporalia, quàm quoad Spiritualia, ita ut Epiſcopo non liceat illud adire, niſi invitatus, Abbaſque poſſit eligi eo inconſulto; quæ ſecùs de depoſitione.

Privilegium S. Martini *Turon. in Conc.* Pistensi, *ann.* 862. *Append.* Tom. VIII. Conc. *p.* 1935. innovatum in *Conc.* Pistensi, ob damna, quæ Monaſterium paſſum erat à Normannis, aliiſque, ac ſubſcriptum à quinque Archiepiſcopis, octo Epiſcopis, & ſex Abbatibus.

Joannes VIII. *Epiſtolâ* 191. Tom. IX. Conc. *p.* 124. committit Archiepiſcopum Arelatensem, cum Archiepiſcopis Narbonensi & Aquensi, ut Epiſcopum Namausensem inducat ad reſtitutionem Monaſterii ad Sedem Apoſtolicam pertinentis, & uſque ad ſatisfactionem ſuſpendat.

Vide *Concil.* Senonense, *ann.* 852. Tom. VIII. Conc. *p.* 78. in illo Venilo, Archiepiſcopus Senonensis, confirmat privilegium S. Remigii, cum duodecim Epiſcopis, vel Archiepiſcopis, & duobus Abbatibus, & cum iiſdem ſubſcribit.

Confirmatio Privilegii S. Dionysii, *ann.* 862. à Landerico Epiſcopo Parisiensi conceſſi, & ab Ænea ejus Succeſſore innovati, ut Monachi vota quieti adimplerent, ſubſcripta à triginta tribus Epiſcopis, vel Archiepiſcopis, congregatis in Pistensi *Concilio*. Tom. VIII. Conc. *p.* 759.

Ut Privilegia antiqua à Sancta Romana Sede delata, omnibus Eccleſiis conſerventur. *Conc.* Calchutense, *ann.* 787. Cap. 8. Tom. VI. Conc. *p.* 1865.

IX. Monaſterium ſubjectum eſt Epiſcopo in cujus Diœceſi ſitum eſt, niſi probetur exemptum. *Summa.*

Cur

Cur Summi Pontifices exemerint Monaſteria, nempè ob vexationes, quas ab Epiſcopis patiebantur, docet *Epiſtola* 69. GREGORII VI. LIB. II. TOM. X. CONC. *p.* 120.

Omnia Monaſteria, niſi ſint exempta, ſpectant ad Epiſcopum loci. *Gl.*

Eo ipſo quòd Eccleſia ſita in Diœceſi alicujus, præſumitur ſibi ſubeſſe. *Gloſſa* I.

In laudandis Privilegiis diverſo tempore diverſis Monaſteriis, vel iiſdem conceſſis, ab antiquioribus exordiendum erat; quæque cuilibet data ſunt, ſeriatim memoranda, ſervato ordine temporis. Eodem quoque ordine colligenda erant, quæ à diverſis Monaſteriis obtenta fuerunt, eaque ſingula ſine interruptione referenda: Hinc factus eſſet Indiculus præcipuorum Privilegiorum ordine Hiſtorico digeſtus, qui docuiſſet, quot cuique conceſſa eſſent, Cauſa cujuſque & ſumma tenoris notanda erat; Innovationes à Confirmationibus diſtinguendæ erant; eâque curâ gratior utiliorque ſimul collectio fuiſſet futura. Quæ ab Autore facta eſt pro data occaſione confecta videtur. Secernenda quoque erant, quæ in Corpore Juris memorantur, ab illis quæ extrà deſumpta ſunt. Priora collegimus in Tractatu *De Privilegiis*, poſito ad calcem TOM. I. *Part. Poſter.* PROLEGOM. *Tit.* XII. hìc enucleat non pauca, quæ huic *Tit.* 40. ac ſequenti collecta ſunt. Vide TAMBUR. *De Jure Abbat. Diſput.* QUÆST. L in qua docet præcipua quæ circa Privilegia Regulara ſcienda ſunt. Mirum videri poſſet quod legere eſt in pleriſque Privilegiis ſuprà citatis à Regibus, qui vel fundaverant Monaſteria, vel fundationem confirmaverant, confirmationem poſtulaſſe à Summis Pontificibus, & quoad eadem confirmarent, paſſos eſſe ut ſibi interdiceretur donatarum rerum diſpoſitio; ſed mirandi locus ceſſat, cùm attenditur quòd per XII. priora ſæcula cenſuræ Eccleſiaſticæ maximè timebantur, atque ideò magis avocabant à rebus prohibitis, quàm pœnæ temporales.

CAPUT IV.

De Exemptione tàm Sæcularium quàm Regularium, ſeu Eccleſiarum, ſeu Perſonarum.

SECTIO I.

Quid ſit Exemptio, qui varii illius modi, qui effectus?

I. Libertas, quam nonnullis Apoſtolica Sedes Privilegio exemptionis indulſit, eſt, ut non poſſint locorum Ordinarii ſuam in ipſos Juriſdictionem exercere, ſalvis nihilominùs caſibus, in quibus eos Epiſcoporum Juriſdictioni ſubeſſe Canonica præcipiunt Inſtituta. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Volentes. Colligitur* LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 1. *Vide* Exemptionem Epiſcopi à ſuo Archiepiſcopo CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 52. *Frater* §. 1 *med.* ubi Epiſcopus THEBANUS eximitur à Juriſdictione JOANNIS I. JUSTINIANEÆ Archiepiſcopi, quæ exemptio debuit eſſe temporalis, nempè quoad mortem prædicti JOANNIS, qui illum læſerat. Ita quòd ad exemptos manum non extendas. *De Capellis Monach.* Cap. 4 *ult.* LIB. III. DECR. *Tit.* 37. HONORIUS III. ad Archiepiſcopum BURDIGALENSEM, cui jubens ne patiatur, ut quis Monachus ſolus habitet, juſſum ſuum ad non exemptos reſtringit.

II. Aliquandò Eccleſia nullo medio ad Romanam Eccleſiam pertinet. *De Capellis Monachorum.* Cap. *Dilectus.* §. *Ad hæc.* LIB. III. DECR. *Tit.* 37. Cap. 2.

III. Aliquandò Privilegia Monaſterium & ejus Eccleſias, Clerum & Populum ad Apoſtolicam Sedem, nullo mediante, ſpectare declarant. *De Privilegiis.* Cap. *Ex parte, poſt init.* LIB. V DECR. *Tit.* 33 Cap. 13.

IV. Aliquandò Cœnobium liberum eſt in Capite, tamquàm ab Epiſcopali Juriſdictione prorsùs exemptum, & ſoli Romanæ Eccleſiæ ſubjectum; tutelâ tamen ipſius alteri reſervatâ; in membris autem Diœceſano Epiſcopo ſubjacet. *De Privilegiis.* Cap. *Ex ore.* §. *ult. init.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 17.

V. Eccleſiæ ſunt utroque Jure Monaſteriis ſubjectæ, cùm in ſpiritualibus & temporalibus ſint illis ſubjectæ. *Ibid. De Privileg.* Cap. *Quoniam, juncta Gloſſa.* Verbo, *Utroque Jure.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 21.

VI. Cùm Diœceſanus Epiſcopus Epiſcopale Jus percipit in Eccleſia aliqua, per hoc eadem Eccleſia non pertinet ad Monaſterium pleno Jure. *De Privileg.* Cap. *Quoniam. in integra.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 21.

VII. Monialium Monaſteria alia exempta, quæ ità Sedi Apoſtolicæ, quòd nulli alii, ſubjecta noſcuntur. CLEMENTINA *Attendentes. De Statu Monachorum.* §. 1. CLEMENTINARUM LIB. III. *Tit.* 10. Cap. 2.

VIII. Exempta alia, quæ ſubſunt aliis quàm Epiſcopis, ſeu ſui Ordinis Religioſis. *Ibid.*

IX. Cùm libertas à Summis Pontificibus eſt indulta Monaſterio, ad jus profeſſionis ſive obedientiæ, quod eſt contrarium libertati, Monaſterium non tenetur. *De Privileg.* Cap. *Cùm olim.* §. *ult.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 14.

X. Si Epiſcopi aliquid ab Abbatibus contra libertatem Ordinis à Summis Pontificibus indultam exigunt, liberum ſit Abbatibus, autoritate Apoſtolicâ; quod petitur denegare. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Sanè.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 5.

XI. Prælati Statuta facere non poſſunt, per quæ derogatur Privilegiis exemptorum. CLEMENTINA *Frequens. De Exceſſibus Prælatorum.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 6. Cap. unico. *Ante* §. *Et gen.*

XII. Epiſcopi ac cæteri Eccleſiarum Prælati Religioſos exemptos capere & incarcerare in caſibus non conceſſis à Jure non poſſunt. *Ibid. poſt init.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 6. Cap. unico.

XIII. Non audeat in Monaſteriis Cathedram collocare Epiſcopus, vel quamlibet poteſtatem exercere imperandi, nec aliquam ordinationem quam leviſſimam faciendi, niſi ab Abbate loci fuerit rogatus. CAUS. XVI. QUÆST. XVIII. Cap. 6. *Luminoſo.*

XIV. Cùm Epiſcopus in quaſdam Eccleſias, in ſua Diœceſi ad Monaſterium aliquod ſpectantes, nullam Juriſdictionem Ordinariam aut etiam Delegatam, occaſione litterarum, quas ſuper correctione Clericorum illi Apoſtolica Sedes tranſmitit, non poteſt in eas Interdicti, ac in Clericos earumdem ſuſpenſionis ſententias promulgare; cùm Abbas ejuſdem Monaſterii eos corrigere eſt paratus. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Grave.* LIB. I. DECR. *Tit.* 31. Cap. 19.

Per Reſcriptum, quo Papa mandat Ordinario, ut corrigat Clericos ſuæ Diœceſis, non datur ei Juriſdictio ſuper exemptos. *Summa.*

XV. Per Privilegia Pontificum Romanorum addi, non autem ſubtrahi, conſuevit illis, quibus ſpecialiter indulgentur. *De Elect.* Cap. *Scriptum. med. in init.* LIB. I. DECR. *Tit.* 6. Cap. 40.

XVI. Ordinarius non habet Juriſdictionem in exemptos, niſi in caſibus à Jure permiſſis. *Gloſſa.*

Eccleſiæ PARISIENSIS familia ſub Epiſcopi ſeu Canonicorum Jure conſiſtit. *Epiſtola.* 64. PASCHALIS II. TOM. X. CONC. *p.* 680. *ann.* 1114. *Epiſtola* 24. CALIXTI II. TOM. X. CONC. *p.* 848.

Legatus non poteſt ſubjicere unam Eccleſiam alteri in præjudicium Diœceſani Epiſcopi; nec Papa per hujuſmodi confirmationes ſuper hoc obtentas intelligit Juribus Epiſcopalibus præjudicium generari. *Gloſſa.*

De Primatu LUGDUNENSIS Epiſcopi in Eccleſiam SENONENSEM, Vide *Epiſtolam* LUDOVICI VI. *ad* CALIXTUM *Papam.* TOM. X. CONC. *p.* 855. quæ evincit Eccleſiam SENONENSEM Eccleſiæ LUGDUNENSI immeritò ſubeſſe. *Conc.* CONFLUENTINUM *anni* 922. Cap. 6.

Tom. IX. Conc. *p.* 580. ipſi Monachi procul dubio E. iſcopis ſuis in omnibus obediant.

SECTIO III.

Omnes Eccleſias, tàm Sæculares quàm Regulares, Juriſdictioni illius Epiſcopi eſſe ſubjectas in cujus Diœceſi ſunt ſitæ, niſi probentur exemptæ.

I. Omnes Baſilicæ, quæ per diverſa loca conſtructæ ſunt, vel quotidiè conſtruuntur, ſecundùm priorum Canonum Regulam in ejus Epiſcopi poteſtate conſiſtant, in cujus territorio poſitæ ſunt. Causa XVI. Quæst. VII. Cap. 10. *Omnes Baſilicæ.*

II. Decretum eſt, ut omnes Eccleſiæ cum dotibus ſuis in Epiſcopi poteſtate conſiſtant, atque ad Ordinationem ſuam ſemper pertineant. Caus. X. Quæst. I. Cap. 3. *Decretum eſt.*

III. Ordinariorum intentio de Jure Communi fundatur. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Cum perſonæ.* §. 2. *Quod ſi tales. med.* & §. *ult.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 7.

IV. Epiſcopus, qui Eccleſiam cum ſuis pertinentiis petit, aſſerens eam ad ſe, tàm in Spiritualibus, quàm in Temporalibus, pertinere, alleget ante omnia Jus Commune, quia cùm conſtituta ſit in Diœceſi ſua, ſub ipſius debet conſiſtere poteſtate. *De Religioſis Domib.* Cap. *Cum venerabilis, init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 7.

V. Quia conſtat Eccleſiam conſtitutam eſſe in Diœceſi Epiſcopi, Epiſcopale Jus in omnibus ſpiritualibus eidem Epiſcopo adjudicatur in eadem, illis tantùm exceptis, quæ per authentica ſcripta ei dignoſcuntur eſſe ſubtracta. *Ibid. De Religioſis Domibus.* Cap. *Cùm venerabilis.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 7.

VI. Cùm Eccleſia eſt in Parochia alicujus ſita, debet de Jure Communi illius Eccleſiæ in omnibus ſubjacere, ſi nec Privilegium exemptionis habet, nec Præſcriptionem pro ſe poteſt allegare. *De Capellis Monachorum.* Cap. *Dilectus. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 2.

VII. Si conſtet Eccleſiam conſtitutam eſſe in Diœceſi aliqua, Epiſcopale Jus in omnibus Epiſcopo adjudicari debet in eadem, illis duntaxat exceptis, quæ per authentica ſcripta ei noſcuntur eſſe ſubtracta, cùm per Privilegium vel Præſcriptionem legitimam nullatenùs probatur exempta. *De Exceptionib.* Cap. *Cùm venerabilis.* §. *penultimo.* Lib. II. Decr. *Tit.* 25. Cap. 6.

VIII. Convenit Civitatis Epiſcopo curam ſollicitudinemque neceſſariam Monaſteriis exhibere. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 12. *Qui verè. fin.*

IX. Monaſteria vel Monachorum diſciplina ad eum pertineant Epiſcopum, in cujus ſunt territorio conſtituta. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 17. *Monaſteria.*

X. Juriſdictionem in Monaſterio Epiſcopus, cujus eſt Diœceſis, habeat. *De Religioſis Domib.* Cap. *Quia Monaſterium.* §. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 6. Cap. 2.

XI. Monaſterium quod eſt in Epiſcopi Diœceſi, & de illius debet ordinari conſenſu. *De exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Sicut. med.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 8.

XII. Si Monaſterium, quod, hoſtilitate faciente, eſt deſolatum, alteri Monaſtario in alia Diœceſi ſito cum omnibus rebus ſuis, vel quæ ei competunt actionibus, Papa ducat uniendum: Ipſum Monaſterium ſic Abbatis ordinationi committit, ut tamen Juriſdictionem illic non Epiſcopus, in cujus Civitate Monaſterium Abbatis eſt ſitum, ſed Epiſcopus, cujus eſt Diœceſis, habeat. *De Religioſis Domibus.* Cap. *Quia Monaſterium.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 2. Aliter incipit apud Gonzales.

XIII. Oportet Eccleſiam, ſi honores ſuos ſibi quibuſlibet argumentis ſtabili propoſuit mente defendere, aut generalitatis uſum ex non ſcripto ſequi, aut ex ſcriptis Privilegiis ſe tueri. Dist. C. Cap. 8. *Contra morem.* §. *ult. Colligitur. Conc.* Arelat. VI. *ann.* 813. *Can.* 6. Tom. VII. Concil. *p.* 1136.

XIV. Hic manifeſtè patet quòd Monaſteria & alia loca Religioſa pertinent ad Epiſcopum loci de Jure Communi, niſi oſtendant exemptionem. *Gloſſa ad* Cap. *De Xenodochiis. De Relig. Domibus.* Verbo, *In quorum Diœceſi.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 3.

Cùm Eccleſia eſt in alicujus Parochia ſita, debet de Jure Communi Eccleſiæ illi in omnibus ſubjacere, niſi ſe poſſit tueri ſpeciali Privilegio; vel eo ipſo, quòd Eccleſia ſita eſt in Diœceſi Epiſcopi, de Jure Comuni ſubeſt ei quoad ſpiritualia. *Gloſſa. Conc.* Coyacense *in Hiſpania. an.* 1050. *can.* 2. Tom. IX. Conc. *p.* 1064.

XVI. Monaſteria vel Monachorum diſciplina ad eum pertineant Epiſcopum, in cujus ſunt territorio conſtituta. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 17. *Monaſteria ex Conc.* Arelat. *an.* 554.

Abbatibus, qui neque ſub Epiſcopo &c. *Ibid.* Cap. 18. Paschalis II. *an. circ.* 1110. Cùm enim ſe nulli Epiſcopo ſubeſſe profiteantur, conſequens eſt ut nullus Epiſcoporum quæ ſua ſunt, eis tanquàm extraneis largiatur. *Ex Conc.* Aurelianensi I. *an.* 511. *Can.* 17. Tom. IV. Conc. 1407. *Ibid. Can.* 19. Abbates pro humilitate Religionis in Epiſcoporum poteſtate conſiſtant. *Ex Conc.* II. Cabillonensi. *ann.* 813.

XVII. Ut Monaſteria vel Monachorum diſciplina ad eum pertineant Epiſcopum, in cujus ſunt territorio conſtituta. *Conc.* Arelat. V. *anno* 554. *Can.* 2. Tom. V. Conc. *p.* 781. *Can.* 3. 5.

XVIII. Per unionem Monaſterii non fit præjudicium Epiſcopo in cujus Diœceſi eſt illud Monaſterium. *Gloſſa.*

Nihil Juris deperit Epiſcopo in cujus Diœceſi ſita eſt Eccleſia, quam Papa unit Eccleſiæ alterius Diœceſis. *Vide* Gonzales *ad* Cap. 24. *De Conſib.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39.

XIX. Mos & traditio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ plus non ſuppetit à Regimine Epiſopalis providentiæ Religioſa loca ſecernere. *Reſcriptum Papæ* Adeodati *ad univerſos Epiſcopos Galliæ.* Conc. Tom. VI. *p.* 524

XX. Nullus nova adinventione audeat extorquere. niſi quæ antiqua exigit Conſuetudo. Dist. LXIII. Cap. 28. *Quia Sancta. fin.* Stephanus *Papa. anno.* 816.

XXI. Ex furtiva uſurpatione nullum Superiori Eccleſiæ præjudicium generatur. Dist. XCIII. Cap. 22. *Illud. med.*

XXII. Emendandum eſt quòd non conceſſione Romani Pontificis, ſed ſolâ ſurreptione præſumitur. Dist. XCIII. Cap. 22. *Illud. fin.* Gregor. I. *Epiſt.* 54. *ann.* 593.

XXIII. Antiquitas vel longa Conſuetudo non dat Privilegium. *Glos.* Voce *Præſumptum.* Vide *Caput.* 11. *Perveniens. Synodus* Augustana *ann.* 952. Cap. 6. Tom. IX. Conc. *p.* 636.

Si Epiſcopus Eccleſiam viris Religioſis conferat de conſenſu Patroni, ex ipſius proventibus nullam debet Epiſcopus portionem habere, omnes proventus præter Cathedraticum in eorum uſus ſunt convertendi. *De Jure Patron.* Cap. *Paſtoralis* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 38. Cap. 7.

Quantumcumque Epiſcopus generaliter eximat Eccleſiam à ſe, ſemper intelligitur ſibi correctionem retinuiſſe. *Gloſſa.* Verbo, *Cathedraticum.*

Niſi à Juriſdictione ſua Exemptæ ſunt Eccleſiæ, exceſſus ſtudeat Epiſcopus rationabiliter emendare. *De Suppl. Negl.* Cap. *Sicut.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 10. Cap. 2. *ex Conc.* Calcedon. *ann.* 451. *ex Concil.* Arelat. *anno* 554.

Digitized by Google

Omnina Monaſteria, niſi ſint exempta, ſpectant ad Epiſcopum loci. *Gloſſa.*

SECTIO III.

Quibus in rebus Jus Canonicum concedat vulgò Religioſis Privilegium Exemptonis à Juriſdictione Epiſcoporum ?

I. Monachi ſemper maneant in Abbatum ſuorum poteſtate, ut remotis vexationibus, ac cunctis gravaminibus, Divinum Opus cum ſumma animi devotione perficiant. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 6. *Luminoſo. fin.*

II. Cùm Religioſi viri abnegantes ſalubriter ſemetipſos elegerint in paupertate Christo pauperi ad placitum famulare; Eccleſiarum Prælati quietem ipſorum inquietare non debent. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Nimis iniqua. init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 26.

III. Ne velint contra Regulam à Sede Apoſtolica approbatam & ſui Ordinis Inſtituta, Religioſis invitis, eorum Confeſſiones audire, ac eis injungere pœnitentias, & Euchariſtiam exhibere. *Ibid.*

IV. Corpus Christi in eorum Oratoriis reſervetur. *Ibid.*

V. Suſtineant Epiſcopi Religioſos habere Campanam & Cœmeterium benedictum, ſuiſque temporibus permittant ipſos celebrare Divina. *Ibid.*

VI. Fratres ipſorum defunctos ſinant in Eccleſiis ſuis ſepeliri & eorum exequias celebrari. *Ibid.*

VII. Quicquid etiam Religioſis, dum celebrant Miſſarum ſolemnia, intra domorum ſuarum ambitum piâ fidelium devotione donatur, ab ipſis Epiſcopi non extorqueant; nec quod eiſdem tàm in Ornamentis Altaris quàm in Libris Eccleſiaſticis abſolutè confertur, vendicent perperàm juri ſuo. *Ibid. fin.*

VIII. Ne Prælati eos ad Synodos ſuas cogant accedere, ac ſuis Conſtitutionibus ſubjacere. *Ibid. De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Nimis prava.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 17.

IX. Prælatis diſtrictiſſimè inhibetur ut Abbates, Priores, & alios Religioſos, ne ad ſua Generalia, vel provincialia vadant Capitula, impedire quomodolibet non præſumant. Clementina *Frequens. De Exceſſibus Prælatorum. fin.* Clementinarum Lib. V. *Tit.* 6. Cap. unico.

X. Miſſas publicas ab Epiſcopo in Cœnobio fieri omninò prohibemus: Neque audeat ibi Cathedram collocare, nec aliquam Ordinationem quàm leviſſimam faciendi, niſi ab Abbate loci fuerit rogatus. *Cap.* 3. 6. Caus. XVIII. Quæst. II.

XI. Ea quæ in jure Monaſterii de facultatibus offeruntur, in nulla Diœceſana Lege ab Epiſcopis contingantur. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 34. *Cum pro. fin. Ex Conc.* Ilbrrensi. Cap. 3. *an.* 324.

XII. Miſſas publicas per Epiſcopum vel Clericos in Monaſterio fieri omninò prohibemus. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 3. *Abbatem. fin.* Greg. I. Lib. IV. *Epiſt.* 43. *an.* 595.

Nullus Epiſcoporum præſumat de reditibus, &c. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 5. §. 1. *Infrà.*

In Monaſteriis non audeat Cathedram collocare Epiſcopus, &c. *Ibid.* Cap. 6. *med. ſuprà.*

XIII. Unuſquiſque Epiſcoporum poteſtatem habeat de Regularibus ad corrigendum, &c. *Conc.* Vernensi. *an.* 755. Cap. 2. Tom. VI. *Can.* 5. *Can.* 10.

XIV. Cùm piæ deſiderium voluntatis, &c. Caus. XXV. Quæst. II. Cap. 9.

XV. Prohibemus ut nullus Epiſcoporum aut Sæcularium præſumat de reditibus, rebus, vel Chartis Monaſterium, vel de cellis, vel de villis, quæ ad ea pertinent quocumque modò, quâlibet occaſione minuere, vel dolos, vel immiſſiones aliquas facere. *Conc.* Rom. III. *tempore* Gregorii. I. *ann. ci c.* 601. *poſt init.* Tom. X. Conc. *p.* 1607.

XVI. Pariter cuſtodiendum eſt ut invito Abbate ad ordinanda alia Monaſteria, aut ad Ordines Sacros vel Clericatus Officium tolli exindè Monachi non debeant. *Ibid.*

XVII. Deſcriptiones rerum & Chartarum Monaſterii ab Epiſcopo Eccleſiaſticas fieri omninò vetamus. *Ibid.*

XVIII. Obeunte quoque Abbate Epiſcopus deſcribendis, providendiſque rebus Monaſterii acquiſitis, vel datis perquirendis, nullatenùs ſe permiſceat. *Ibid.*

XIX. Ne Epiſcopi Capitula & ſcrutinia in locis Fratrum pro his corrigendis faciant. *De Exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Nimis prava. poſt init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 17.

XX. Secundùm Nicænas Regulas ſua Privilegia ſerventur Eccleſiis, prætterquàm ſi Apoſtolica Sedes aliquam Eccleſiam, vel ipſius Rectorem Privilegio decreverit honorare. Caus. IX. Quæst. III. Cap. 8. *Conqueſtus.* Nicolaus I. *an.* 864.

SECTIO IV.

Eccleſiam tàm Sæcularem quàm Regularem per Privilegium & per illud ſolùm Romani Pontificis probari exemptam ?

I. Cùm locum aliquem Papa libertati donat, id in ipſius Privilegiis continetur. *De in Integrum Reſtitutione.* Cap. *Auditis. med.* Lib. I. Decr. *Tit.* 41. Cap. 3.

II. Monaſterium ad jus & proprietatem Apoſtolicæ Sedis per privilegium Romani Pontificis pertinere monſtratur. *De Confirmatione Utili.* Cap. *Cum dilecta.* §. 2. *fin.* Lib. II. Decretal. *Tit.* 30. Cap. 4.

III. Privilegia vel Indulgentiæ libertatis, Monaſterium indicant ad jus & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere. *De Arbitris.* Cap. *Cum tempore.* §. *ult. fin.* Lib. I Decr. *Tit.* 43. Cap. 5.

IV. Cùm Jure Communi omnes Eccleſiæ per Orbem diffuſæ ad Romanam Eccleſiam pertineant, ſi exemptionis Privilegium alicui concedatur Eccleſiæ, vel de ea per ſententiam judicetur, ex hoc ipſius comprobatur exemptio: Ut Privilegii, nihil aliàs allatura, conceſſio ei, cui conceditur, & ſententia nullum aliter datura ſubſidium, Eccleſiæ (pro qua fertur) prærogativam (cùm verba aliquid operari debeant) conferat gratiæ ſpecialis. *In* 6. *De Privilegiis.* Cap. *Si Papa.* §. 1. *fin.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 10. Quòd ſupponit omnes Eccleſias ad Papam pertinere intelligendum de ſubjectione mediata vel immediata.

V. Si qui Religioſi ac Clerici, ex eo quòd Presbyter Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus, quibuſdam aliis Eccleſiis ac Clericis in Spiritualibus & Temporalibus contulit Monaſteria eorumdem, ipſi Epiſcopo obedire recuſant, & ei de Juribus Epiſcopalibus reſpondere, in ſuæ præſumptionis adjutorium inducentes confirmationes hujuſmodi Collationum à Sede Apoſtolica impetratas. Cùm nolit Sedes Apoſtolica Jura, quæ Diœceſanis debentur, per Collationes, ſeu Confirmationes prædictas minui ſeu lædi, occaſione hujuſmodi non obſtante; ipſi Epiſcopo reverentiam & obedientiam exhibere debent, eique de juſtitiis ſuis integrè reſpondere. *De Confirmatione Utili.* Cap. *Sua nobis.* Lib. II. Decr. *Tit.* 30. Cap. 9. *finali.*

Digitized by Google

SECTIO V.

Quandonam ex tenore Privilegii judicetur, vel non concedi Exemptionem, vel duntaxat Partialem quoad aliqua?

I. Si Papa in aliquo Privilegio vel Scriptura, non facta principaliter ſuper donatione vel ſententia Exemptionis ſeu etiam libertatis, aliquam Eccleſiam ad jus & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere, vel conſimilia verba, narret; non propterea illius Eccleſiæ exemptio eſt probata, niſi de libertate aliter doceatur. *In 6. De Privileg.* Cap. *Si Papa. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 10.

II. Si qui in proprios & ſpeciales filios Romanæ Eccleſiæ ſint ſuſcepti, tales exempti propterea non exiſtunt. *Ibid.* §. 2.

III. Per illa verba Privilegii: *In ſpeciales & proprios Eccleſiæ Romanæ filios vos recipimus*, Fratres exempti non intelliguntur. *In 6. De Verb. Signif.* Cap. *Veniens. init.* Lib. V. *Tit.* 12. Cap. 1.

IV. Clerici & Laici, qui Litteras protectionis oſtendunt, in quibus perſonæ ſuæ expreſſo nomine cum omnibus rebus ſuis ſub Apoſtolica protectione conſiſtere declarantur, per Litteras hujuſmodi ab Epiſcoporum ſuorum poteſtate omnimè ſubtrahuntur. *De Privil.* Cap. *Ex parte.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 18.

V. Si dicatur ſimpliciter, quòd aliqua Eccleſia Romanæ Eccleſiæ annuum cenſum ſolvat, non propter hoc exempta Eccleſia dici debet. *In 6. De Privil.* Cap. *Si Papa.* §. 2. Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 10.

VI. Idem dicimus ſi circa aliqua per Privilegium concedatur libertas, & clauſula, *De cenſu annuo perſolvendo*, ſequatur; ut ſi aliquibus, quòd ab alio, quàm à Papa ſeu ejus Legato excommunicari, ſuſpendi, aut interdici non poſſint, vel aliquid aliud ſpecialiter à Sede Apoſtolica ſit indultum; vel etiam dicatur, quòd in ſpeciales Romanæ Eccleſiæ filios ſint aſſumpti, & ſequatur in Privilegio, quòd Eccleſiæ Romanæ ad indicium libertatis perceptæ annuum cenſum ſolvant. His enim & conſimilibus caſibus, ſic in certis Privilegiati articulis, Ordinariorum Juriſdictioni, quantùm ad alia, ſunt ſubjecti. *Ibid. in 6. Privil.* Cap. *Si Papa.* §. 2. *fin.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 10.

Vide Lib. V. Decr. *Tit* 40. *Cap.* 22. Docet Privilegium latè interpretandum in præjudicium concedentis, ejuſque Succeſſorum.

Vide *Privil. Monaſterii* Fuldensis. *circ. an.* 747. à Zacharia. Tom. VI. Conc. *p.* 1528. Papa rogatus à Bonifacio Fundatore hujus Monaſterii Sedi ſuæ immediatè ſubjicit, ita ut nullus Epiſcopus, niſi invitatus ab Abbate in illo ullum munus Sacrum obire queat Et *Epiſtolam* Pipini *ad* Bonifacium *ann.* 751. *in Appendice* Tom., VI. Conc. *p.* 1880. quâ illud Privilegium autoritate ſuâ, prout opus eſt, confirmat, ac executioni mandare jubet; prætereà docet Privilegium conceſſum fuiſſe cum conſenſu Epiſcoporum Provinciæ.

Vide *Privil. conceſſa à* Stephano II. Tom. VI. Conc. *p.* 1646. *ann. circ.* 754. quibus eximit ab Ordinario ſingula Monaſteria in Francia conſtruenda in favorem Sulradi Abbatis S. Dionisii Martyris.

Vide *Privilegium Exemptionis* Gorziensis Monaſterii Grodegando Metensi ſub Pipino Rege *in Concilio* Compendiensi. *ann.* 756. Conc. Tom. VI. *p.* 1698. ab omnibus hujus Conc. Patribus approbatum &c. ſubſcriptum, ſub Regula S. Benedicti conſtructum, ac nomine Stephani Martyris, permiſſum ex alio Abbatem eligere. Per verbum *protectionis* non datur exemptio. *Gloſſa.*

Continuatio Argumenti SECT. V.

Regula Concilii* Constantiensis *circa Exemptiones à tempore* Gregorii XI. *conceſſas & in poſteram concedendas.

I. Cùm à tempore obitûs felicis recordationis Gregorii Papæ XI. nonnulli Romani Pontifices, aut pro Romanis Pontificibus ſe gerentes, & in ſuis diverſis obedientiis reputati, pro ſua voluntate, aut per importunitatem petentium nonnullas Eccleſias, Monaſteria, Capitula, Conventus, Prioratus, Beneficia, loca & Perſonas à Juriſdictionibus Ordinariorum tempore dicti Gregorii nullatenùs exemptas, vel exempta, de novo à dictorum Ordinariorum Juriſdictionibus exemerunt in grave ipſorum Ordinariorum præjudicium; ut hujuſmodi præjudicio obvietur, omnes Exemptiones Eccleſiarum Cathedralium, Monaſteriorum, Capitulorum, Conventuum, Prioratuum, Beneficiorum, locorum, Perſonarum quarumcumque, etiamſi ex prædictis aliquod Monaſterium fuerit exemptum, & poſteà ſubjectum Monaſterio diverſi habitûs vel coloris; à tempore obitûs dicti Gregorii XI. per quoſcumque pro Romanis Pontificibus ſe gerentes de novo factæ, quæ tamen ante exemptionem hujuſmodi nullâ exemptione gaudebant, ſed ſpecialiter ſubjiciebantur Ordinariæ Juriſdictioni, nullumque ante illud tempus initium habuerant, revocatæ ſunt: Eccleſias, Monaſteria, & alia prædicta in priſtinam Ordinariorum Juriſdictionem reducendo. *Concilium* Constantiense. Sess. XLIII. *Conciliorum* Labbæi. Tom. XII. *p.* 254. *Attendentes.* *Et in Appendice ejuſdem Concilii* Constantiensis *inter Decreta.* Cap. 6. *p.* 1452. Hæc Seſſio habita fuit *ann.* 1448.

II. Excipiuntur exemptiones, quæ uni toti Ordini, & quæ Eccleſiis, Monaſteriis, Capitulis, Conventibus, Beneficiis, ſive locis à prædicto tempore ſub modo exemptionis, aut conditione fundatis, aut contemplatione novæ fundationis, ſeu Univerſitatibus Studiorum Generalium, aut Collegiis Scholarium, aut per modum confirmationis, augmenti, aut additionis factæ fuerint aut conceſſæ, aut ſuper quibus, præſentibus audiis, quorum intererat, autoritate competente ordinatum fuerit, ſeu in quibus Ordinarii conſenſerint. *Ibid. Concil.* Constantiens. Sess. XLIII.

III. Omnes etiam exemptiones perpetuæ per inferiores à Papa factæ revocatæ ſunt. *Ibid.*

IV. Cæteris exemptionibus ante obitum dicti Gregorii habitis vel conceſſis, nullum per hoc præjudicium generatur. *Ibid.*

V. Inſuper non intendit Sedes Apoſtolica exemptiones de cætero facere, niſi causâ cognitâ, & vocatis quorum intereſt. *Ibid. fin.*

VI. Fuit per eamdem Sacram Congregationem Bituricensem receptum & acceptum in forma, & prout jacet Decretum Sacri Generalis *Concil.* Constantiensis, quod incipit: *Attendentes, &c.* per quod revocantur exemptiones conceſſæ per nonnullos Romanos Pontifices, vel eos, qui ſe dicebant Summos Pontifices à tempore Schiſmatis exorti in Eccleſia, & per ipſum Constantiense *Concilium* ſedati ſeu extirpati. Eadem quoque Sacra Congregatio cenſuit & declaravit non debere teneri, nec haberi pro exemptis eos, qui exemptionem à prædicto tempore obtinuerunt; imò vult eoſdem juxta formam ipſius Decreti ſubjectos eſſe Ordinariis locorum, ſicut ante ipſam exemptionem ſubjiciebantur. *Probationum Libertatum Gallicanorum.* Tom. II. Cap. 14. *Art.* 1. *p.* 321.

VII. Quòd Monaſteria & alia Beneficia qualiacumque, Sæcularia & Regularia, ſeu loca circa quorum exemptionem providit Sacrum Constantiense *Concilium* per quemdam Canonem, qui, ut dici-

dicitur, incipit *Attendentes*, quòd non ſunt habenda reſpectu dicti Decreti de cauſis, nec aliàs quovis modo pro exemptis, ſed veriùs pro non exemptis. PRAGMAT. SANCT. *Tit.* 5. *De Cauſis*. §. 9. *Viſum eſt. med.*

VIII. Poſtulaſti, an cùm aliqui Clerici deputati ſervitio Capituli BELUACENSIS, aut aliorum Clericorum tuæ Diœceſis ſuper exceſſibus impetuntur, ſint cogendi coram te, vel potiùs coram illis quibus ſerviunt, querelantibus reſpondere, cùm illi ſibi Juriſdictionem hujuſmodi vindicare contendant, licét illos excommunicare non valeant, vel aliàs etiam coërcere. Super quo taliter reſpondemus, quòd ad te (utpotè Ordinarium) debent conquerentes habere recurſum; maximè ſi ſuper his impetuntur, quæ in tua noſcuntur Diœceſi commiſiſſe: Niſi fortè hi, quibus delinquentes ipſi deſerviunt, ex indulgentia vel Conſuetudine ſpeciali Juriſdictionem hujuſmodi valeant ſibi vindicare. *De Foro Competenti.* Cap. *Cum contingat.* LIB. II. DECRET. *Tit.* 2. Cap. 13.

SECTIO VI.

Qualis eſſe ut plurimùm debeat tenor Privilegii, ut Eccleſia cenſeatùr exempta?

I. Si Papa Eccleſiæ vel Monaſterio exemptionis Privilegium concedendo, vel ſuper ipſius exemptione ſententiando (cùm de ipſius exemptionis negotio ageretur) aſſerat ipſam Eccleſiam fore exemptam; aut eam Juris Beati PETRI exiſtere; ſive ad Jus & proprietatem Romanæ Eccleſiæ, vel ad Romanam Eccleſiam ſpecialiter, aut ſine medio, vel etiam ſimpliciter pertinere; per hoc plenè debet exempta hujuſmodi Eccleſia judicari. *In 6. De Privileg.* Cap. *Si Papa.* §. 1. LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 10.

II. Eſt idem, ſi Privilegium contineat, vel ipſe Papa per modum exprimat ſuprà ſcriptum, quòd Eccleſia ſit libera; ſeu quòd potiatur Romanæ Eccleſiæ libertate; vel quòd in hoc prærogativâ gaudeat ſpeciali; aut ſi dicat indefinitè quòd Eccleſiæ Romanæ annuum cenſum ſolvat, ad perceptæ indicium libertatis; ſive quòd ipſam Eccleſiam eximit ab Ordinarii poteſtate; vel quòd non audeat illic Epiſcopus Cathedram collocare, aut imperandi (ſive Ordinationem quamvis leviſſimam faciendi) exercere aliquam poteſtatem. *Ibid.* §. 2. *In 6.* LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 10.

III. Similiter ſi aliqui recipiantur in proprios & ſpeciales ſubjectos, cenſentur exempti. *Ibid. in 6. De Privil.* Cap. *Si Papa.* §. 2. LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 10.

IV. Licèt autem ſic diverſi Privilègiorum, quibus Eccleſiæ ac Monaſteria eximuntur, tenores ad litium materiam amputandam deſigneatur; per hoc tamen aliis exemptionum (ſi reperiantur) ſeu aliarum libertatum modis, vel eorum effectibus, nullatenùs derogatur. *Ibid. in 6. De Privileg.* Cap. *Si Papa.* §. *ult.* LIB. V. *Tit.* 6. Cap. 10.

V. Si amiſſum fuerit Privilegium, & tàm per depoſitiones teſtium quàm per aſſertiones quorumdam virorum illuſtrium liquidò cognoſcatur talem dicti Privilegii fuiſſe tenorem, quòd videlicet ipſum Cœnobium nullo mediante ad Romanam Eccleſiam pertineat, & quòd non liceat alicui Epiſcopo eidem Monaſterio & ejus Eccleſiis excommunicationem indicere, ut Fratres illic Domino ſervientes ab omni poteſtate liberi, Romanæ Eccleſiæ libertatis gratiâ potiantur, & quòd nulla in eo mentio Diœceſani Epiſcopi habeatur: Decerni debet Privilegium illud illius fuiſſe tenoris, cujus per depoſitiones teſtium & aſſertiones noſcitur extitiſſe. *De Privileg.* Cap. *Cum olim.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 12. §. 2.

VI. Vide *Privilegium* ADEODATI Papæ pro Monaſterio S. MARTINI TURON. TOM. VI. CONC. p. 524.

LEO IV. *Epiſt.* 5. Ut ſemper ac perpetualiter ſub Jure ac poteſtate Sanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ jam factum Monaſterium conſiſtat, atque permaneat. TOM. VIII. CONC. p. 30.

SECTIO VII.

Ad quos extendatur exemptio quæ Eccleſiæ ſeu Perſonis conceditur?

I. Per exemptionem Eccleſiæ conceſſam ipſa Eccleſia & ipſius Monachi, vel Canonici, Clerici etiam & Converſi, perpetuòque oblati, intelliguntur exempti. *In 6. De Privileg.* Cap. *Per exemptionem. init.* LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 9.

II. Non autem Eccleſiæ ejuſdem Presbyter, qui Parochianorum curam habet, quoad ea, quæ ad curam eamdem pertinent, nec ipſi Parochiani etiam intelliguntur exempti. *Ibid.*

III. Per exemptionem conceſſam Monaſterio, Capellæ ſeu Eccleſiæ ſibi ſubjectæ non cenſentur exemptæ. *Summa* Cap. *Ex ore. De Privil.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 33. Cap. 17.

IV. Si Canonici alicujus Eccleſiæ eximantur, ipſi ſoli Canonici, non autem Eccleſia vel alii ejus Clerici ſunt exempti. *In 6. De Priv.* Cap. *Per exemptionem.* §. *Verum.* LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 9.

V. Si Clerici cujuſvis Eccleſiæ eximantur, tunc tàm Canonici, quàm alii Clerici eximuntur, non tamen Eccleſia, niſi aliud in exemptionis Privilegio exprimatur. *Ibid. in 6. De Privil.* Cap. *Per exemptionem. fin.* LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 9.

VI. Capitulum Privilegii, quod Monaſterio eſt indultum, ut nullus Epiſcopus Eccleſias utroque Jure illi ſubjectas interdicto ſupponere, vel Monachum ſeu Clericum ejuſdem Monaſterii excommunicare præſumat, intelligendum eſſe videtur de Monachis aut Clericis in ipſo Monaſterio permanentibus, vel ad Eccleſias deſtinatis, utroque Jure ſibi ſubjectas. *De Privil.* Cap. *Quoniam.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 21.

VII. Non obſtante illo Capitulo Privilegii, Epiſcopus poteſt interdicere Eccleſiam, & excommunicare Monachum ſeu Clericum ad ejus Eccleſiæ Regimen deputatum, cùm alterutrum de Jure fuerit faciendum, ſi Eccleſia non eſt Monaſterio utroque Jure ſubjecta. *Ibid. De Priv.* Cap. *Quoniam.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 21.

VIII. Canonici Capellæ, quæ gaudet hujuſmodi Privilegio, quòd nullus Archiepiſcopus vel Epiſcopus in perſonas Canonicorum ejuſdem Capellæ ſuſpenſionis vel excommunicationis aut Interdicti ſententias audeat promulgare; ſi Parochiales Eccleſias à Diœceſano Epiſcopo teneant, non poſſunt occaſione Privilegii prælibati, in his etiam, quorum Juriſdictio ad Epiſcopum pertinet, ita ſe dicere exemptos, ut quantumcumque graviter interdùm excedant, illius correctioni recuſent & ſententiæ ſubjacere. *De Privileg.* Cap. *Cum Capella. init.* LIB. V. DECRET. *Tit.* 33. Cap. 16.

IX. In quantum exempti ſunt ratione ejuſdem Capellæ, debet Epiſcopus Apoſtolicis Privilegiis deferre reverenter; ſed in quantum ratione Parochialium Eccleſiarum, vel aliàs Juriſdictionem Epiſcopi reſpicere dignoſcuntur, Officii ſui debitum Epiſcopus in eoſdem liberè proſequatur. *Ibid.* §. *Quocirca. De Privil.* Cap. *Cum. Capella fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 33. Cap. 16.

X. In eos quibus ne interdici, ſuſpendi, vel excommunicari à quoquam valeant, à Sede Apoſtolica eſt indultum; ſicut ſunt Religioſi quamplures, in quorum Privilegiis continetur, ne quiſquam Epiſcopus vel Archiepiſcopus Monaſterium ſuorum Monachos pro ulla cauſa, ullove loco interdicere, ſuſpendere, vel excommunicare præſumat; iidem Ordinarii Juriſdictionem ſuam quantùm ad

iſta

ita, ubicumque illi fuerint, penitùs exercere non poſſunt; niſi forſan ipſi Monachi ad Monaſteriorum ſuorum Prioratus Ordinariis eiſdem ſubjectos, ut vel gerant eorum Regimen, vel in eis tanquam proprii locorum ipſorum Monachi reſideant, fuerint deſtinati. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Volentes.* §. *fin. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

Exemptus ratione certæ rei vel loci, non cenſetur exemptus reſpectu alterius rei vel loci. *Summa.*

Iſti Canonici liberi ſunt & exempti ab Epiſcopo quantùm ad Capellam, & in his quæ ſpectant ad ipſam; ſed non ſunt exempti quantùm ad Parœcialem Eccleſiam.

SECTIO VIII.

Quomodò inſtitui debeat proceſſus, cùm Quæſtio vertitur inter Eccleſiam, Epiſcopum, & Monaſterium, ſuper illius exemptionem?

I. Cùm pro Epiſcopi parte proponitur, quòd cùm Monaſterium ſit ſitum in ſua Diœceſi, eſt Eccleſiæ ſuæ ſubjectum, Monachi Syndicum, vel Procuratorem eligere debent, qui in cauſis Monaſterii, & conſultè agat, & utiliter reſpondeat. *De in integrum Reſtitutione.* Cap. *Cum veniſſent.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 41. Cap. 2.

II. Cùm per Procuratorem ex parte Monachorum proponitur, quòd Monaſterium ipſum ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinet; Privilegia Pontificum, quæ Monaſterium illud ad jus & proprietatem indicant Sedi Apoſtolicæ pertinere, Monaſterii Procurator coram Judicibus exhibere debet. *Ibid. De in Integrum Reſtit.* Cap. *Cum veniſſent.* §. 3. Lib. I. Decr. *Tit.* 41. Cap. 2.

III. Etſi Monaſterii Procurator eadem Privilegia exhibere omiſerit negligenter, jus tamen non tàm ſuum, quàm Apoſtolicæ Sedis fuerit proteſtatus, videlicet, quòd Monaſterium ipſum ad Romanam Eccleſiam pertineret, ne ipſius negligentia in damnum, tàm Apoſtolicæ Sedis, quàm Monaſterii redundet, ad audientiam reſtitui debent Monachi. *Ibid. De in Integrum Reſt.* Cap. *Cum veniſſent.* §. 3. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 41. Cap. 2.

IV. Si Monaſterium fuit indefenſum, nec exhibita fuerunt coram Judicibus Privilegia libertatis, cùm eadem Privilegia non ſolùm pro libertate Monaſterii faciant, ſed exprimant Jus Summorum Pontificum, & Eccleſiæ Romanæ juſtitiam tueantur, ne in Sedem Apoſtolicam Monaſterii læſio redundet, ad Privilegia exhibenda, de gratia pars debet admitti. *De Privil.* Cap. *Cum olim.* §. 3. & 4. Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 14.

V. Cùm inter Monachos & Diœceſanum Epiſcopum ſuper Monaſterii ſui ſubjectione, ac libertate, controverſia vertitur, & Monaſterii proponit Procurator, quòd idem Monaſterium ab ipſa ſui fundatione liberum extitit & exemptum; ad hoc probandum Privilegia necnon Indulgentias Summorum Pontificum inducere debet, quorum uſum continuum à longis retrò temporibus per depoſitiones teſtium oſtendere nitatur. *De Privil.* Cap. *Ex ore. poſt init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 17.

VI. Si Epiſcopus cum Abbate & Monachis ſuper Plebe aliqua, & adjacentibus Capellis ipſius, litigat, inſtitutionem in eis, & alia ad Jus Epiſcopale pertinentia vindicans, ad fundandam intentionem ſuam Jus Commune principaliter allegare debet, cujus autoritate dicat univerſa ſpiritualia in prædictis locis, quæ ſunt in Diœceſi ſua conſtituta, ad ſe tanquàm ad Diœceſanum Epiſcopum pertinere. *De Præſcriptionibus.* Cap. *Cum olim. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 18.

VII. Ad eli[illegible]dam intentionem Epiſcopi Abbas Romanorum Pontificum Privilegia exhibere debet, per quæ tàm Monaſterium quàm Plebs & Capellæ prædictæ videantur libertate donatæ. *Ibid. De Præſcript.* Cap. *Cum olim.* §. 1. Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 18.

VIII. Si aliquod eſt arbitrium ſuper hoc promulgatum ab Arbitris à Partibus electis, quod ab utraque parte fuerit communiter approbatum, allegari debet. *Ibid. De Præſcript.* Cap. *Cum olim. init. in integra.* Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 18.

IX. In Quæſtione, quæ vertitur inter Epiſcopum & Abbatem ſuper Eccleſiis, quas Epiſcopus aſſerit ad ſe Diœceſanâ Lege ſpectare, Abbas autem eas eſſe ab ejus Juriſdictione prorſus exemptas; licèt utrinque ſit in cauſa concluſum, ſi tamen utraque Pars neceſſariam (ut aſſerit) probationem omiſit, æquitate penſatâ, utraque reſtitui debet contra reliquam ad probandam rationem omiſſam, ne alterutra Pars propter hujuſmodi negligentiam gravi jacturâ lædatur. *De in Integrum Reſtit.* Cap. *Auditis.* Lib. I. *Tit.* 41. Cap. 3.

X. Epiſcopus in Eccleſia, in qua Jus Patronatûs Monaſterio alicui recognoſcit, à Monachis Jus Epiſcopale petere poteſt, quoniam ſita eſt in Diœceſi ſua, & ideò de Jure Communi ei tenetur in Epiſcopalibus reſpondere, niſi tale jus ſit remiſſum legitimè. *De Religioſis Domib.* Cap. *Conſtitut. init. junctâ Rubricâ* Lib. II. Decr. *Tit.* 36. Cap. 6.

XI. In cauſa, quæ inter Abbatem & Conventum unum, & Priorem & Conventum alterum, ſuper eo quòd iidem Abbas & Conventus ſe ab ipſis Priore & Conventu poſſeſſione ſubjectionis ejuſdem Prioratûs aſſerunt ſpoliatos. *In 6. De Teſtibus.* Cap. *Præſentium.* Lib. II. *Tit.* 10. Cap. 2. *init.*

XII. Syndicus alicujus Eccleſiæ ab Oeconomo alterius Eccleſiæ in Scrutiniis, Baptiſmate, & Capitulo, & ſimilibus, ſubjectionem poſtulans, poſſeſſorium, & petitorium intentare poteſt. *De Capellis Monach.* Cap. *Dilectus. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 2. Cùm Epiſcopus pro ſubjectione habeat Jus Commune, affirmanti contrarium fides non eſt aliquatenùs adhibenda, niſi ſuper hoc Privilegium induxerit ſpeciale. *De Capellis Monachor.* Cap. *Dilectus. in integr. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 51. Cap. 2.

Abſonum eſt, ut Abbas neget illam Eccleſiam in ejus Epiſcopi Diœceſi conſtitutam ſuper qua inſtrumenta Prædeceſſoris ipſius oſtendit in Jure, Monaſterio fuiſſe conceſſa, per quæ Epiſcopale jus petebat expreſſè. *De Cenſib.* Cap. *Cum olim. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 19.

SECTIO IX.

Quomodò judicari debeat, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, in controverſia, quæ inſtituta eſt inter Epiſcopum & Monaſterium ſuper exemptione?

I. De Statu Monaſterii diutiùs dubitari non debet. *De Confirmatione Utili.* Cap. *Cum Dilecta.* §. 3. *Nolentes. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 30. Cap. 4.

II. In cauſa quæ inter Epiſcopum ex Parte una, & Abbatem & Conventum ſuper ſubjectione ipſius Monaſterii ex altera, vertitur, cùm invenitur pro Epiſcopo probatum, quòd recipiatur in ipſo Monaſterio proceſſionaliter cum incenſo, aqua benedicta, & vexillo Crucis, & quòd pulſantur ibi campanæ, ſicut in aliis Eccleſiis Civitatis, & quòd dictus Abbas quandoque ivit ad Synodum Epiſcopi: Si primò in his poſſeſſorio egerit Epiſcopus memoratus, ad poſſeſſionem, vel quaſi reſtitui debet prædictorum. *De Cauſa Poſſeſſionis.* Cap. *In cauſa.* Lib. II. Decr. *Tit.* 12. Cap. 8. *finali. in integra.*

III.

III. Cùm hinc indè petitoriis actum fuit, & utraque pars totum jus ſuum videtur in judicium deduxiſſe; ſi viſis Summorum Pontificum Privilegiis Monaſterium ipſum de Fratrum concilio liberum eſſe conſpiciatur, & immediatè ad Romanam Eccleſiam pertinere; illud in præmiſſis & aliis, quæ Juriſdictionem & ſubjectionem reſpiciunt, ab impetitione Epiſcopi abſolvi debet; non obſtante poſſeſſione circa prædicta probata, cùm non docuerit ſe tanto tempore talia percepiſſe, quòd per hoc fuerit libertatis Privilegiis derogatum. *Ibid. De cauſa poſſeſſ.* Cap. *finali.* Lib. II. Decr. *Tit.* 12. Cap. 8. *in integra.*

IV. Reſervari debent Epiſcopo, quæ ſibi circa Chriſma, Oleum Sacrum, Ordinatione Clericorum & alia in eiſdem Privilegiis ſpecialiter reſervantur. *Ibid. fin.*

V. Subortâ inter Epiſcopum & Monaſterium ſuper ipſius Monaſterii ſubjectione materiâ Quæſtionis, & Procuratoribus Partium litigantibus, ſi per confeſſionem Patris adverſæ conſtiterit eundem Epiſcopum, quaſi poſſeſſionem obedientiæ in eodem Monaſterio habuiſſe, ipſe reſtituendus eſt ad eamdem. *De Sententia.* Cap. *Suborta. init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 21.

VI. Si Privilegium Papæ libertatem Monaſterii plenariam exprimat, Epiſcopo in quaſi poſſeſſionem obedientiæ reſtituto, niſi contra Privilegium rationabile aliquid objiciat & probet, ſuper ſubjectione Monaſterii ſilentium imponi debet. *Ibid. De Sent.* Cap. *Suborta.* §. 7. *Verùm.* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 21.

VII. Cùm Eccleſia per Privilegia Sedis Apoſtolicæ non poteſt oſtendere ſe munitam, ſententialiter definitur contra eam. *De Conſuetud.* Cap. *Cùm inter vos, in integra.* Lib. I. Decr. *Tit.* 4. Cap. 5.

VIII. Si aliquod tentatum fuerit, quod nulli unquam alii Eccleſiæ conceſſum fuerit, ex furtiva uſurpatione præjudicium non generatur. Dist. XCIII. Cap. 22. *Illud.*

IX. Etiamſi in qualibet Eccleſia hoc præſumptum fuerit, emendandum eſt, quòd non conceſſione Romani Pontificis, ſed ſolâ ſurreptione præſumitur. *Ibid.* Greg. I. Lib. II. *Epiſt.* 54. *ann.* 593.

X. Cùm ſuper juribus inter duas Ecleſias Quæſtio vertitur, & teſtes presbyterum alterius diverſis temporibus ad Capitulum vocaſſe, aliumque veniſſe aſſerunt, quod & ipſe confitetur, Eccleſia Capitulo, quo ſe conqueſta fuerat ſpoliatam, ſalvo jure proprietatis, reveſtiri debet. *De Capellis Monachor.* Cap. *Dilectus, meâ.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 2.

XI. Cùm ſuper Juribus inter Eccleſias Quæſtio vertitur, & Presbyter unius ſponte confitetur, quod alteri ſcrutinium & Baptiſma debeat, in Baptiſmo & ſcrutinio eſt condemnandus. *Ibid.*

XII. Ex Privilegiis Romanorum Pontificum Eccleſiæ conceſſis, evidentiſſimè colligitur, poſſeſſionem ipſius Eccleſiæ aliquibus locis cum omni Juriſdictione, honore, atque Diſtrictu, juſtam fuiſſe. *De Probationib.* Cap. *Licet cauſam.* §. 4. *fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 19. Cap. 9.

XIII. Si utriuſque Partis rationibus diligenter inſpectis cognoſcatur, efficaciores eſſe Epiſcopi rationes, ſubjectio eidem adjudicari debet Monaſterii memorati, ut ibidem habeat tanquàm Diœceſanus Epiſcopus poteſtatem. *Ibid. De Sent.* Cap. *Suborta, fin. in integra.* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 21.

XIV. Etſi Monaſterium ad jus & proprietatem Apoſtolicæ Sedis per Privilegium Summi Pontificis pertinere monſtratur; ſi Diœceſana Eccleſia legitimam Præſcriptionem probaverit, niſi probata fuerit interruptio ex adverſo, ſubjectio ipſius Monaſterii adjudicari debet Diœceſano Epiſcopo, cùm conſtet ipſum in ſua Diœceſi conſtitutum. *De Confirmatione Utili.* Cap. *Cùm Dilecta.* §. *ult.* Lib. II. Decr. *Tit.* 30. Cap. 4.

SECTIO X.

Quomodo idem judicari debeat quoad Capellas, ſeu Eccleſias à Monaſteriis dependentes?

I. Cùm inter Monachos & Diœceſanum Epiſcopum ſuper Monaſterii ſui ſubjectione ac libertate, & ſuper Eccleſiis, quas Epiſcopus aſſerit ad ſe Diœceſanâ Lege ſpectare, Abbas autem eas eſſe ab ejus Juriſdictione prorsùs exemptas, controverſia vertitur; ſi in Privilegiis Summorum Pontificum, quiddam contineri perſpicitur, per quod idem Cœnobium videtur ad Juriſdictionem Epiſcopi pertinere, & à neutra Parte eſt probata Præſcriptio: Sententialiter definiatur, quòd Cœnobium liberum eſt in Capite, tanquàm ab Epiſcopi Juriſdictione prorſùs exemptum; in membris autem, quæ non probantur exempta Diœceſano Epiſcopo ipſum ſubjacere decernatur. *De Privil.* Cap. *Ex ore.* §. *ult.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 17. *Juncto* Capite *Auditis. De in Integrum Reſtit. init.* Lib. I. Decret. *Tit.* 41. Cap. 3.

II. Inſpectis privilegiis, ſi per illa conſtiterit quòd Eccleſiæ illæ ſint ille locus, quem Summus Pontifex libertate donavit, abſolvi debet Abbas ab impetitione Epiſcopi; & adjudicando illas Abbati pleno Jure ſubjectas, Epiſcopo ſuper illis ſilentium imponi debet. *De Præſcriptionib.* Cap. *Auditis.* §. 2. *Quocirca.* Lib. II. Decret. *Tit.* 26. Cap. 15. *fin.*

III. Si inter Abbatem & Monachos & Rectorem ſuper ſubjectione alicujus Eccleſiæ Quæſtio vertatur; quamvis fortè inſtrumento donationis non ſit plurimùm innitendum, nec confirmationibus, vel Privilegiis, quæ de ipſo cauſam & originem acceperunt, tùm tamen Jus ex ſententia factum eſt poſtquàm in rem tranſiit judicatam, & definiri debet, ut Rector, qui pro tempore fuerit, fidelitatem & obedientiam præſtet Abbati. *Cap. Cùm inter vos.* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 13.

IV. Inſpectis probationibus, & quæ ab utraque Parte fuere propoſita intellectis, decernitur ſuper Juribus Epiſcopalibus, quæ Epiſcopus in Eccleſiis & Capellis ſuæ Diœceſis ad Monaſterium aliquod ſpectantibus debet habere. *De Off. Jud. Ordin.* Cap. *Conquerente.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 16.

V. Cùm evidenter agnoſcitur ex Privilegiis Romanos Pontifices alicui Eccleſiæ libertatis Privilegium indulſiſſe, & quòd in ea poſſeſſione tamdiu fuerit liberatus, quòd aliis etiam ceſſantibus præſcripſiſſet, libertas ei à Romanis Pontificibus indulta confirmari debet, Epiſcopo ſuper hoc ſilentium imponendo. *De Privilegiis.* Cap. *Cùm olim.* §. 6. Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 14.

VI. Sententia, quæ Privilegiorum obtentu ſuper ſtatu Monaſterii lata eſt, inviolabiliter obſervari debet. *De Fide Inſtrum.* Cap. *Accepimus.* §. 1. *fin* Lib. II. Decr. *Tit.* 22. Cap. 4.

VII. Si conſtiterit Monaſterium eſſe à Juriſdictione Diœceſani Epiſcopi exemptum, eo non obſtante, quòd Abbas ab Epiſcopo circumventus, præter Fratrum ſuorum aſſenſum, ei obedientiam repromiſit; ſententia ab Epiſcopo in Abbatem lata judicari debet penitùs non tenere. *De Religioſis Domib.* Cap. *Cùm dilectus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 8.

VIII. Si Abbas in exemptionis probatione defecerit, nec legitimâ ſe poterit Præſcriptione tueri, Monaſterium judicari debet ei Eccleſiæ ſubjacere, in cujus eſt Diœceſi fundatum. *De Religioſis Domibus.* Cap. *Cùm dilectus.* §. 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 8.

IX. Si conſtiterit de exemptione vel legitima Præſcriptione, tàm Abbas quàm Monaſterium ab impe-
titione

Digitized by Google

tione Epiſcopi abſolvi debet. *Ibid. De Religioſis Domib.* Cap. *Cum dilectus.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 8.

SECTIO XI.

Epiſcopos & Exemptos pacificè in omnibus agere debere, ſuiſque terminis eſſe contentos.

I. Quia una eſt Regularium & Sæcularium, Prælatorum & ſubditorum, exemptorum & non exemptorum, Univerſalis Eccleſia, quorum omnium unus eſt Dominus, una Fides, unum Baptiſma, decet ut omnes, qui ejuſdem ſunt Corporis, unius ſint etiam voluntatis, & ſicut Fratres ad invicem vinculo charitatis ſint adſtricti. Clementina *Frequens.* §. 1. *Verum. De Exceſſib. Prælat.* Clement. Lib. V. *Tit.* 6. Cap. unic.

II. Decet ut & Prælati, & alii, tàm exempti quàm non exempti, ſuis Juribus ſint contenti; & alter in alterius injuriam non proſiliat, ſeu jacturam. *Ibid.* Clementin. Lib. V. *Tit.* 6. Cap. un.

III. Univerſis Prælatis Eccleſiarum diſtrictè præcipitur, ut viros Religioſos Exemptos, Privilegiatos, & non Exemptos, Mendicantes, & non Mendicantes, caritativè tractent & foveant, & ſua jura & Privilegia inviolabiliter eis ſervent. *Ibid. fin.* Clement. Lib. V. *Tit.* 6. Cap. un.

IV. Libertas quam nonnullis Apoſtolica Sedes Privilegio exemptionis indulſit, ſic integra obſervari debet, ut & illam alii non inſtingant, & ipſi ejus limites non excedant. *In* 6. *De Privilegiis.* Cap. *Volentes.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

V. Eccleſiarum Prælati quietem Religioſorum inquietare non debent; ſed ſubditos ſuos ab inferendis aliquibus gravaminibus arctiùs compeſcere. *De Exceſſibus Prælatorum.* Cap. *Nimis iniqua.* Lib. V. Decr. *Tit.* 31. Cap. 16.

VI. Sedes Apoſtolica univerſos Eccleſiarum Prælatos, cujuſcumque præeminentiæ, ſtatùs, vel dignitatis exiſtant, ac Sacerdotales, Parochiales, & Curatos, ſive Rectores, rogat & hortatur attentè, nihilominuſque eis diſtrictè præcipiendo mandat, quatenùs pro Divina & Apoſtolicæ Sedis reverentia Ordines Prædicatorum, & Minorum, & Profeſſores eorum, habentes effectu benevolo commendatos, Fratribus ipſis non ſe difficiles, graves, duros aut aſperos, ſed potiùs favorabiles, propitios, ac benignos, piâque munificentiâ liberales ſe ſtudeant exhibere. Sic eos in Prædicationis Officio, & propoſitionibus Verbi Dei, ac in omnibus aliis tanquam cooperatores eorum, idoneos & laborum ſuorum participes, promptâ benignitate recipiant, ac affectuoſè admittere non omittant, ut proindè illis æternæ beatitudinis præmium augeatur, & animarum ſalutis incrementa felicia procurentur. Clementina. *Dudum. De Sepulturis.* §. *ult.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

VII. Litem & ſeditionem inter Clericos Monachoſque eſſe ortam inſtigatione verſuti hoſtis nemo ambigat: Habet enim mille nocendi modos, nec ignoramus aſtutias ejus. Conatur namque à principio ruinæ ſuæ unitatem Eccleſiæ reſcindere, charitatem vulnerare, Sanctorum operum dulcedinem invidiæ felle inficere, & omnibus modis humanum genus evertere & perturbare. Dolet enim ſatis & erubeſcit, charitatem, quam in Cœlo nequivit habere, homines conſtantes ex lutea materia tenere in terra. Undè oportet ut omnes aditus nocendi ejus verſutiæ diligentiſſimè muniantur, ne mors ingrediatur per portas noſtras. Caus. XVI. Quæst. II. Cap. 1. *Viſis.* Joannes *Papa* Isaaco *Syracuſano Epiſcopo, fortè circ. ann.* 876. Vide plura *ibid.* Van-Espen in hunc Canonem, hanc Epiſtolam fictitiam eſſe ſuſpicatur, idque fieri ex contextu admodùm veriſimile aſſerit.

VIII. Diſtrictè præceptum eſt Diœceſanis Epiſcopis, ut per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcant Magnates & milites, ſeu quoſlibet alios, ne Monaſteria præſumant offendere, & ſi forſan offenderint, eos ad ſatisfactionem compellere non omittant, ut liberiùs & quietiùs Deo valeant famulari. *De Statu Monachorum.* Cap. *In Singulis.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 7.

IX. Sedes Apoſtolica provideri vult, ne libertates Monaſterio alicui à Prædeceſſoribus ſuis, ſeque conceſſas, à quoquam ſuſtineantur minui vel infringi. *De Reſtit. Spoliat.* Cap. *Gravis. fin. in integra.* Lib. II. Decr. *Tit.* 13. Cap. 51.

SECTIO XII.

Eccleſias per ſolam præſcriptionem non poſſe probare exemptionem quoad obedientiam, ſed tamen quoad aliqua Jura.

I. Cùm non liceat à Capite membra recedere, ſi Eccleſiæ aliquæ in Epiſcopi Diœceſi conſtitutæ, nullum exemptionis Privilegium prætendentes, ei obedire tanquam Epiſcopo ſuo contumaciter recuſent, illis diſtrictè præcipi debet, ut Epiſcopo ſuo & Eccleſiæ Diœceſanæ obedientiam & reverentiam debitam (ſicut alii Clerici ſuæ Diœceſis faciunt) ſine contradictione qualibet impendant, Præſcriptione temporis non obſtante. *De Præſcriptionibus.* Cap. *Cum non liceat. in integra.* Lib. II. Decret. *Tit.* 26. Cap. 12.

II. In Quæſtione, quæ vertitur inter Epiſcopum & Abbatem ſuper Eccleſiis, quas Epiſcopus aſſerit ad ſe Diœceſanâ Lege ſpectare, Abbas autem eas eſſe ab ejus Juriſdictione prorsùs exemptas, ſi cognoſcatur evidenter Eccleſias illas per Privilegia Romani Pontificis non eſſe ab Epiſcopali Juriſdictione ſubſtractas, videndum eſt utrum tanto tempore probantur, per teſtes ab Abbatibus pleno Jure poſſeſſæ, ut videantur in eis Jus Epiſcopale legitimè præſcripſiſſe. *De in Integrum Reſtit.* Cap. *Auditis.* Lib. I. Decr. *Tit.* 41. Cap. 3.

III. Si Epiſcopus interruptionem probavit circa proceſſionem, receptionem, ac procurationem Archidiaconi, circa cognitionem quoque cauſarum Matrimonialium; ſuper his Jus Epiſcopale adjudicari debet eidem. *De Præſcriptionibus.* Cap. *Auditis.* §. 2. *fin.* Lib. II. Decret. *Tit.* 26. Cap. 15.

IV. In cæteris Epiſcopo ſilentium imponi debet quæ Abbas præſcripſiſſe probatur. *Ibid. fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 15.

V. Cùm Abbas ſufficienter oſtendit Monaſterium ſuum ſuper inſtitutionibus, deſtitutionibus, & ordinationibus Plebani, & Clericorum Baptiſmo, Pœnitentia in levioribus culpis, Sepultura, Decimarum perceptione, ac Divinis Officiis celebrandis tàm in Plebe, quàm in Capellis, in excommunicando, atque interdicendo, & etiam abſolvendo, legitimâ Præſcriptione munitum; ſuper dictis Articulis ab impetitione Epiſcopi abſolvi debet. *De Præſcript.* Cap. *Cum olim.* §. 3. Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 58.

VI. Super aliis omnibus quæ ad Jus Epiſcopale ſpectare noſcuntur, Abbas quoad Plebem & Capellas adjacentes ſententialiter condemnari debet. *Ibid. De Præſcr.* Cap. *Cum olim.* §. 3. *fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 16. Cap. 18.

VIII. Nullâ ratione Clerici aut Sacerdotes habendi ſunt, qui ſub nullius Epiſcopi diſciplina & providentia gubernantur; tales enim acephalos, ſine Capite, priſca Eccleſiæ Conſuetudo nominavit. Dist. XCIII. Cap. 8. *Nulla. ex Conc.* Paris. *fortè ann.* 813.

VIII. Con-

VIII. Contra obedientiam non currit Præſcriptio. *Gloſſa.*

IX. Privilegiati, qui Papæ ſubſunt, non ſunt Acephali, cùm Papa Epiſcopi locum teneat. *Gloſſa*, Verbo *Acephalos.*

X. Eccleſia Præſcriptionem pro ſe non poteſt allegare, cùm alia Eccleſia illam præſcripſit. *De Capellis Monach.* Cap. *Dilectus. poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 2.

XI. Si Romanus Pontifex in Eccleſia aliqua uſque hodie inſtitutionem liberam exercet, in inſtitutione & deſtitutione, alteri Eccleſiæ perpetuum ſilentium imponi debet. *De Capellis Monach.* Cap. *Dilectus. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 2.

XII. In quibuſdam Juribus Epiſcopalibus poteſt præſcribi, ita quòd non propter hoc in aliis. *Gl.* Verbo *In Inſtitutione.*

XIII. Licèt Jus Epiſcopale præſcribatur in uno, non tamen in alio. *Gl.*

Continuatio Argumenti SECTIONIS XII.

An, & quomodò ex ſolutione censûs judicetur Eccleſiam eſſe exemptam, & quæ ſint ſigna ſubjectionis Diœceſano Epiſcopo?

I. Inſpicienda ſunt Eccleſiarum Privilegia, & ipſorum tenor diligentiùs attendendus, ut ſi fuerit deprehenſum quòd Eccleſia, quæ cenſum ſolvit, ſpecialiter Beati Petri juris exiſtat, & ad indicium perceptæ libertatis cenſus annuus conferatur, non immeritò poterit ſpeciali prærogativâ gaudere. *De Privileg.* Cap. *Recipimus.* §. *inſpicienda.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 8.

II. Si verò ad indicium perceptæ protectionis cenſus perſolvitur, non ex hoc Juri Diœceſani Epiſcopi aliquid videtur eſſe ſubſtractum. *Ibid. fin. De Privil.* Cap. *Recipimus* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 8.

III. Sicut non omnes qui ſpecialiter Beati Petri juris exiſtunt, annuatim Apoſtolicæ Sedi cenſum exſolvunt; ita non omnes cenſuales ab Epiſcoporum ſubjectione habentur immunes. *De Privileg.* Cap. *Recipimus. init.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 8.

Per ſolutionem censûs, quæ fit Romanæ Eccleſiæ, non probatur exemptio à Juriſdictione Epiſcoporum. *Summa.*

IV. Per inſtitutionem, deſtitutionem, Fratrum obedientiam, correctionem, repræſentationem ad Ordines, tonſurationem, ſuſceptionem Chriſmatis, Proceſſiones Rogationum, Litanias & alia ſimilia, plena ſubjectio Eccleſiæ declaratur. *De Sententia.* Cap. *Cùm inter. poſt init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 26. Cap. 13.

V. Cùm invenitur pro Epiſcopo probatum quòd recipiatur in Monaſterio proceſſionaliter cum incenſo, aqua benedicta, & vexillo Crucis, & quòd pulſantur ibi campanæ, ſicut in aliis Eccleſiis Civitatis, hæc Juriſdictionem & ſubjectionem reſpiciunt. *De Cauſa Poſſeſſionis.* Cap. *finali in integrà.* Lib. II. Decr. *Tit.* 12. Cap. 8.

VI. In Privilegio Pontificis quiddam contineri perſpicitur, per quod Cœnobium videtur ad Juriſdictionem Epiſcopi pertinere; videlicet quòd Abbas ejuſdem primum locum poſt Diœceſanum Præſulem ſemper obtineat; undè cùm locum ipſum obtinere non poſſit in Generali Concilio, neque in Provinciali, quoniam abſonum eſſet ut Abbas primus poſt illum ſuper alios Epiſcopos reſideret, relinquitur quòd locum illum in Epiſcopali Synodo intelligatur habere; quare tenetur ad Synodum Epiſcopalem accedere, ac per hoc ipſius Statuta recipere ac ſervare. *De Privileg.* Cap. *Ex ore* §. 1. *Porrò.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 17.

Monaſterium videtur ad Juriſdictionem Epiſcopi pertinere, cùm illius Abbas tenetur ad Synodum Epiſcopalem accedere, ac per hoc ejus Statuta recipere.

VII. In Privilegio Papæ quiddam continetur per quod Diœceſanus Epiſcopus in Cœnobio Juriſdictionem ſuam, etſi non in omnibus, in quibuſdam tamen retinuiſſe videtur, cùm in illo dicitur quòd Diœceſani Epiſcopi ab ejuſdem loci Fratribus aliquid injuſtè non exigant, ſed his tantùm contenti permaneant, quæ Prædeceſſores eorum Anteceſſoribus ſuis conſtat rationabiliter impendiſſe, undè conſtat quòd Abbates Epiſcopis aliqua de ſuis exhibere teneantur. *Ibid.* §. 2. Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 17.

Per Collationem ſpiritualium probatur cui ſubſit Eccleſia ſive populus. *Gloſſa in* Cap. 1. *De Religioſis Domibus.* Lib. V. Decr. *Tit.* 36. Cap. 2.

SECTIO XIII.

Privilegium exemptionis eo ipſo cenſeri irritum & ſimoniacum, quòd ſub aliqua penſione, ſeu potiùs cenſu fuerit conceſſum.

I. Nec inſolitum eſt nec novum, ut cùm Epiſcopi Eccleſias conceſſerint piis locis, aliquid ſibi reſervent in eis nomine penſionis. Ubicumque inveneris in hac decretali penſionem, expone, *id eſt*, cenſum; & hæc expoſitio probatur per illud quod Papa dicit *gratis cenſum acc pimus*, & ubi dicit censûs exprimimus quantitatem. Gloſſa, Verbo *Juxta ratum fin. De Cauſa Poſſeſſ.* Cap. *In cauſa.* Lib. II. Decr. *Tit.* 12. Cap. 8. *De Religioſis Domib.* Cap. *Conſtitutus.* §. *ult. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 6.

II. Romani quoque Pontifices cùm libertatis Privilegium, vel protectionis præſidium, aliquibus Eccleſiis indulgent, gratis accipiunt cenſum gratis oblatum; & in litteris ſuis, ad Succeſſorum ſuorum memoriam, censûs exprimunt etiam quantitatem. *Ibid. De Relig. Domib.* Cap. *Conſtitutus.* §. *ult* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 6.

III. Etſi Eccleſia, in qua quidem Jus Patronatûs Monaſterio recognoſcitur, ſita ſit in aliqua Diœceſi, Epiſcopo tamen non tenetur in aliquo reſpondere ſi aliquis ex Epiſcopis ejuſdem Diœceſis univerſas Eccleſias ad aliquod Monaſterium pertinentes, in Diœceſi ejus ſitas, & quidquid Juris tàm in Monaſterio memorato, quàm in eis Eccleſiis habebat in Emphiteuſim, ſub annua penſione, per publicum inſtrumentum Monaſterio illi conceſſit; ita videlicet, ut liceat Abbati & Fratribus, à quocumque velint Epiſcopo, tàm Ordinationem Clericorum, quàm Conſecrationem Altarium in Monaſterio ipſo, & prædictis Eccleſiis obtinere, & Papa, quod ab eo factum fuit, confirmavit. *Ibid. De Relig. Domib.* Cap. *Conſtitutus.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 6.

Nec dicat Oeconomus, Epiſcopi conceſſionem illam non tenere, utpotè continentem ſimoniacam pravitatem; quod ſuper Ordinationibus Clericorum & Altarium Conſecrationibus, quæ non eſt dubium quin ſpiritualia exiſtant recompenſationem certæ penſionis Epiſcopus acceperit: Neque etiam dicat, quòd confirmatio Apoſtolicæ Sedis fuerit per ſubreptionem obtenta, cùm in ea de penſione nulla mentio habeatur. *Ibid.*

Auditis propoſitis Monaſterium Epiſcopo (Eccleſiæ nomine) in ſolutionem penſionis prædictæ, & reſtitutionem ſubtractæ, etiam à 40. annis, condemnari debet, & ab impetitione Epiſcopi ſuper allis abſolvi. *Ibid. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 6. Gonzalez hanc Deciſionem refert in *C. ult. De Pactis n.* 10 Videſis. Videtur hæc conceſſio approbata ex eo quòd penſio erat modica, & reſervata ut indicium libertatis perceptæ.

Revert.

Reverà non fuit Contractus Emphiteuticus, in quo Contractu non transfertur Dominium directum in Emphiteutam, ſed utile; ſed fuit Cenſualis Contractus, in quo Dominium directum & utile tranſivit in Monaſterium, & hoc apparet ex illa littera, ubi dicit: *Quidquid Juris tàm in Monaſterio, quam in Eccleſiis in Diœceſi ejus ſitis habebat.*

IV. De ſpirituali ſubjectione tranſigere non licet. *De Tranſactionib.* Cap. *Præterea.* §. 1. Lib. I. Decr. *Tit.* 36. Cap. 10.

V. Si quædam Cella eximi velit à ſubjectione, quâ matrici domui tenebatur, & Fratres illius Cellæ ſe confiteantur in Jure illi domui quondam fuiſſe ſubjectos; ſed Quæſtione olim de hac ſubjectione motâ, eam fuiſſe Tranſactione ſopitam, eatenùs ut, quemdam annuum cenſum Eccleſiæ Matrici reddendo, eſſent à ſubjectione principalis domus exempti; Jure merito proponit Pars adverſa, quòd ex quo confeſſi fuerant ſe dudùm illi domui ſubjectos fuiſſe, & non ante Tranſactionem exemptos, conſtat illos fuiſſe rebelles eo ipſo quòd ante exemptionem ſe contendunt ab eadem Juriſdictione fuiſſe ſubſtractos, nec Tranſactio ſubſequens eos poteſt à tanto crimine inobedientiæ relaxare. *Ibid. in integra. med.*

Tranſactionem non ſufficere ad exemptionem, imò eſſe irritam & ſimoniacam. Vide *Gl.* Verbo *Conditione*, Lib. III. Decret. *Tit.* 13. *De Reſt. Spoliat.* Cap. 12. *Olim.* Conditio, de qua hîc, nec ullam Simoniæ ſpeciem continebat, cùm certum reſervaret in rebus Temporalibus datis ad erectionem Oratorii & Hoſpitalis. Vide *De Cauſa Poſſeſſ.* Cap. *In cauſa.* Lib. II. Decr. *Tit.* 12. Cap. 8.

Non committitur hîc, aut in conſimilibus exemptionibus, Simonia; quia iſtud non dicitur percipere propter aliquam recompenſationem, ſed potiùs in ſignum ſubjectionis. *Gl.* Verbo. *Recompenſatione.* Cap. 6. *De Religioſ. Domib.*

Certum eſt quòd ex prædicta Fratrum confeſſione contra eos ſententia, procedere debeat. *Ibid.* §. *ult.*

Illa Tranſactio iniquitatem ſimoniacam continuiſſe putanda eſt. *Ibid. fin.* Vide Gonzalez *in* Cap. 6. *De Relig. Domib. n* 5. ubi colligit ex hac clauſula, ex certa ſcientia, Papam à Simonia diſpenſare conventioni inſerta.

SECTIO XIV.

An, & quæ Jura Epiſcopalia poſſint Epiſcopi à Monaſteriis exemptis exigere, vel iiſdem de novo imponere?

I. Si evidenti ratione conſtiterit, quia tempore, quo dedicatum eſt Monaſterium, conditiones certæ penſionis nomine inter Epiſcopum, cujus ipſum Diœceſis eſt, & Monachos convenerint; ſervari eas præcipitur; nec aliquid ampliùs exindè ab aliquo exigatur. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 30. Eleutherius. *poſt med. ex* Pelagio I.

II. Si convenerit, ut quidquid dedicationis vel natalis Martyrum die, quorum in Monaſterio reliquiæ ſunt, per Fidelium Oblationes intraverit, medietatem quidem habeat ipſum Monaſterium, medietas autem Epiſcopo offeratur, omninò ſervetur. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 30. Eleuther. *med.*

III. Servitium quod Monaſteria, aut eorum Eccleſiæ, à tempore Gregorii VII. uſque ad hoc tempus fecerunt & concedit Sedes Apoſtolica. *Ibid.* Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 31. *fin. Servitium.*

IV. Cùm fides facta fuit quòd Eccleſiæ Monaſterii in alicujus ſunt Diœceſi conſtitutæ, per hoc ipſum, quòd inſtrumentis compoſitionum continetur expreſſè, ut Abbas de Epiſcopalibus Juribus Epiſcopo debeat reſpondere, Abbas ad integram ſolutionem, & ad præſtationem Procurationum, & aliorum Epiſcopalium Jurium, in prædictis Eccleſiis, debet condemnari. *De Cenſib.* Cap. *Cum Olim. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 19.

V. Religioſi quicumque pro Monaſteriis & Eccleſiis, quæ ad eos quocumque ſunt Titulo devoluta, jura Epiſcopalia & alia, præſtari pro ipſis antequàm ad eos perveniſſent ſolita, promptè ſolvere ſtudeant; niſi forſan Sedis Apoſtolicæ Privilegio, exemptione, vel aliâ cauſâ legitimâ, ab his ſe valeant excuſare. Clement. *Cùm ſit natura. De Cenſib. init.* Clement. Lib. III. *Tit.* 13. Cap. 1.

VI. Privilegia verò ſeu exemptiones hujuſmodi, ad Monaſteria, ſeu Eccleſias, quæ ad eos obvenire continget in poſterum, non extendantur. *Ibid. fin.* Clement. Lib. III. *Tit.* 13. Cap. 1.

VII. Si quis Presbyter novas Monaſterio Conſuetudines velit imponere; ſi ab initio hoc non fuerit, etiam labentibus temporibus, aliquid noviter non permittatur imponi. *De Cenſib.* Cap. *Scientes.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 3. Pelagius *Papa. anno* 557.

VIII. Non intelligitur quaſi novum imponi quod ab ipſa fundatione de Communi fuit Jure impoſitum. *De Cenſib.* Cap. *Cum venerabilis.* §. 2. Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 21.

Non debet Epiſcopus aliquid à Monachis exigere præter conditiones, quæ dedicationis tempore conſtitutæ ſunt. *Summa.*

IX. Calixtus II. *ann.* 1123. *in Concil.* Lateran. *Can.* 19. Tom. X. Conc. *p* 899. idem habet ac quod relatum eſt ſuprà. *n.* 3.

X. Nullus Epiſcopus gravamen ſeu ſervile ſervitium ex uſu contra Eccleſiaſticam Normam Abbatibus, ſeu Clericis ſuis imponat. Caus. I. Quæst. I. Cap. 124. *Nullus Epiſcopus. Deſumitur ex* Greg. VII. *in Conc. habito. ann.* 1078. Cap. 10.

XI. Super Juribus Epiſcopalibus poteſt fieri compoſitio. *Gloſſ.* Cùm inter Archiepiſcopum & ali quod Monaſterium Provinciæ ſuper Procurationibus controverſia vertitur, ſi Monaſterium nulla pro Parte ſua Privilegia Romanæ Eccleſiæ vel Archiepiſcopalis exhibeat, nec oſtendat longâ Conſuetudine ſe munitum, ſed Archiepiſcopus firmiter Procurationes in aliis Monaſteriis ſuæ Provinciæ aſſerat ſine contradictione præſtari, cùm intentio ſua Jure Communi & Prædeceſſorum ſuorum Conſuetudine adjuvetur, Monaſterium ſuprà dictum condemnari debet ad Procurationem, ſecundùm facultates ſuas, Archiepiſcopo, ſuiſque Succeſſoribus, exhibendam, *De Cenſibus.* Cap. *Sopita. in integra.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. Cap. 14.

XII. Parochiales Clerici ſervili more in aliquibus operibus Epiſcopo ſervire non cogantur, quia ſcriptum eſt: *Neque ut dominantes in Clero.* Caus. X. Quæst. III. Cap. 1. *Placuit. fin.*

SECTIO XV.

Quibus in caſibus generatim à Jure permittatur Epiſcopis Juriſdictionem exercere in exemptos, tàm Sæculares, quàm Regulares, non obſtante ſuâ exemptione?

I. Cenſuræ & interdicta, nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſerventur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Refor.* Cap. 12. *init.*

II. Dies Feſti, quos in Diœceſi ſua ſervandos Epiſcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, ſerventur. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. *De Regul.* Cap. 12. *fin.* & *Conſtitutionum* Melodun. *Tit.* 23.

III. Con-

Digitized by Google

III. Controverſias omnes de præcedentia, quæ perſæpè cum ſcandalo oriuntur inter Eccleſiaſticas Perſonas, tàm Sæculares quàm Regulares, cùm in Proceſſionibus publicis, tùm in iis quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, in deferenda umbella, & aliis ſimilibus, Epiſcopus, amotâ omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcumque, componat. *Conc.* Trid. *Ibid.* Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 13. *init.*

IV. Exempti omnes, tàm Clerici Sæculares, quàm Regulares, quicumque etiam Monachi, ad publicas Proceſſiones vocati, accedere compellantur; iis tantùm exemptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò vivunt. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 13. *fin.*

V. Si qui fuerint, qui à Lege Diœceſanæ Juriſdictionis exempti, ſoli ſubjaceant Sedis Apoſtolicæ poteſtati, nihilominùs in his, quæ ſunt contra Hæreticos inſtituta, Epiſcoporum ſubeant judicium, & eis in hac parte tanquam à Sede Apoſtolica Delegatis (non obſtantibus libertatis ſuæ privilegiis) obſequantur. *De Hæreticis.* Cap. *Ad abolendam.* §. *ult.* Lib. V. Decr. *Tit.* 7. Cap. 9.

V. Oratoria ſeu Capellas, in locis non exemptis, ſive Diœceſanorum locorum ipſorum licentiâ, exempti conſtruere non præſumant; neque in ſic conſtructis, nec tempore interdicti (in caſibus expreſſis in Jure dumtaxat exceptis) celebrent vel celebrari faciant Divina. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Autoritate. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 4.

Quòd ſi talia præſumpſerint, ab his per locorum ipſorum Ordinarios compeſcantur. *Ibid. med.*

SECTIO XVI.

Quandònam Epiſcopis Jure conceſſum ſit Juriſdictionem exercere in Religioſos & in Monaſteria exempta, puniendo vel viſitando?

I. Hoc tantùm ſibi in Monaſterio vendicent Sacerdotes, quod præcipiunt Canones, id eſt Monachos ad Regulam facta corrigere. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. I. *Hoc tantum.*

II. Alicui Monaſterio nec Epiſcopus, nec Preſbyteri, præter diligentiam diſciplinæ, aliquid moleſtiæ inferant. *De Statu Monach.* Cap. Theodosius. *init.* Lib. III. *Tit.* 35. Cap. 5.

III. Quantumcumque exempti gaudeant libertate, nihilominùs tamen ratione delicti ritè poſſunt coram locorum Ordinariis conveniri, & illi, quoad hoc, ſuam in ipſos Juriſdictionem (prout Jus exigit) exercere. *In 6. De Privil.* Cap. *Volentes.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

IV. Tamen nec coram Ordinariis, dummodò, ſit in loco exempto commiſſum delictum, nec ubi domicilium habent, ſi alibi delinquant, conveniri poſſunt aliquatenùs ſuper iſtis. *Ibid. in 6. De Privileg.* Cap. *Volentes. med.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

V. Nemo Regularis extra Monaſterium degens, etiam ſui Ordinis Privilegii prætextu, tutus cenſeatur, quominùs ſi deliquerit ab Ordinario loci, tanquàm ſuper hoc à Sede Apoſtolica Delegato, ſecundum Canonicas Sanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat. *Conc.* Trid. Sess. VI. *De Refor.* Cap. 3. *fin.*

VI. Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra Clauſtra Monaſterii degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore, intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeverè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 14.

VII. Sin minùs, ipſe à ſuo Superiore Officio privetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit. *Ibid.* Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 14. *fin.*

VIII. Si Monachi, Canonici, & alii Regulares alicujus Provinciæ, cùm deberent potiùs in Clauſtro juxta Regularia conſtituta Divinis obſequiis vigilare, de obedientiis & reditibus, quorum curam geſſerunt, pecuniâ congregatâ, Clauſtrum abhorrentes, per Curias Principum & Potentum diſcurrere non verentur; Quoſcumque tales Epiſcopus invenerit, niſi ad commonitionem ipſius reſipuerint, ut proprium in manibus Prælatorum ſuorum ſine difficultate reſignent, convertendum in utilitatem domûs, ſecundum Abbatis conſilium, & Regularem vitam obſervent: Si Prælati eorum poſt Epiſcopi commonitionem id exequi negligenter omiſerint, per ſuſpenſionem Officii & Beneficii, appellatione remotâ, eoſdem Prælatos compellat. *De Officio Jud. Ordin.* Cap. *Quanto.* Lib. I. Decr. *Tit.* 31. Cap. 7.

SECTIO XVII.

An, & quomodò licitum ſit Religioſis prædicare Verbum Dei?

I. Regulares cujuſcumque Ordinis, niſi à ſuis Superioribus de vita, moribus, & ſcientia, examinati & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum, prædicare non poſſint; cum qua licentia perſonaliter ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequàm prædicare incipiant. *Conc.* Trid. Sess. V. *De Refor.* Cap. 2. §. 5.

II. Nullus Regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum, contradicente Epiſcopo, prædicare præſumat. Ea, quæ de Prædicationis munere ſub Paulo III. decreta fuerunt, ſuum robur obtineant. *Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 4. *fin.*

III. In Eccleſiis verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, ultra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, ſine qua in ipſis Eccleſiis non ſuorum Ordinum nullo modò prædicare poſſint, ipſam autem licentiam gratis Epiſcopi concedant. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. V. *De Ref.* Cap. 2. §. 6.

IV. Non liceat Regularibus munus Prædicationis exercere, etiam conſentiente Epiſcopo, ſine ſui Superioris licentia, ſicut nec iiſdem licebit extra Monaſterium idem munus exercere cum Superioris licentia, niſi conſenſu Epiſcopi interveniente. *Conſtit.* Melodun. *Tit.* 23. Vide etiam *Conſtitutiones Cleri Gallicani in Comitiis Generalibus annorum 1625. 1635. & 1645 De Regularibus, Articulo* 52. Tom. I. *Collectionis Actorum Cleri Gallicani.* Cap. 14. *p.* 994. nunc Tom. VI. *Tit.* 2. *novæ Editionis.*

V. Prædicatorum & Minorum Ordinum Fratres in Eccleſiis & locis eorum liberè valeant Clero & populo prædicare, ac proponere Verbum Dei; horâ illâ dumtaxat exceptâ, in qua locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram ſe facere ſolemniter prædicari, præterquàm ſi aliud de Prælatorum ipſorum voluntate proceſſerit, ac licentia ſpeciali. Clem. *Dudum. De Sepulturis.* §. 2. *Nos autem. fin.* Clem. Lib. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

VI. In Eccleſiis autem Parochialibus Fratres illi nullatenùs audeant, vel debeant prædicare, vel proponere Verbum Dei, niſi Fratres prædicti à Parochialibus Sacerdotibus invitati fuerint vel vocati, & de ipſorum beneplacito & aſſenſu, ſeu petita licentia fuerit & obtenta; niſi Epiſcopus vel Prælatus ſuperior per eoſdem Fratres prædicari mandaret. *Ibid.* Clem. *Dudum. De Sepulturis.* §. 2. *Nos autem. fin.* Clem. Lib. III. *Tit.* 7. Cap. 2.

VII. Caveant omninò Prædicatorum ac Minorum Ordinum Fratres, ne horâ, in qua Diœceſani prædicabunt vel coram ſe facient prædicari, prædicent iidem

Fratres: Putamus etenim dignum, ut majori minor, & Superiori inferior deferat in hac parte; niſi forſan aliud circa hoc faciant de voluntate Diœceſanorum. EXTRAVAGANTI COMMUNI *Inter cunctas. De Privil.* §. 2. *poſt init.* EXTRAVAG. COM. LIB. V. *Tit.* 7. *Cap.* 1. In caſu excepto Diœceſani renunciant Juri ſuo.

VIII. In Eccleſiis Parochialibus Fratres ipſi, invitis eorum Rectoribus, ſeu Sacerdotibus (niſi juſſi à Superioribus eorumdem) non audeant prædicare. *Ibid.* §. 2. *fin.* Hæc Decretalis BENEDICTI XI. fuit revocata per CLEMENTINAM *Dudum. De Sepult.*

IX. Diſtrictiùs inhibitum eſt, ne Religioſi talia, quæ audientes à decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in ſermonibus ſuis, vel alibi proponere præſumant: Imò verbo & opere informent eoſdem, ut ad ſolutionem prædictorum promptæ voluntatis animo ſint intenti. *In* 6. *De Decimis,* Cap. *Diſcretioni.* LIB. III. *Tit.* 13. Cap. 1.

X. Religioſis etiam in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub interminatione maledictionis æternæ diſtrictiùs inhibitum eſt, ne in ſermonibus ſuis Eccleſiarum Prælatis detrahant, aut etiam trahant Laicos ab Eccleſiarum ſuarum frequentia vel acceſſu, indulgentias pronuntient indiſcretas. CLEMENTINA *Religioſi.* §. 1. *De Privileg.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

XI. Si qui præmiſſa attentare præſumpſerint, per duos menſes ſubjaceant pœnis illis, quæ ſecundum eorum Regulam, vel Statuta, pro gravibus criminibus, ſeu culpis, eis conſueverunt imponi; ſuper quibus abſque manifeſta neceſſitate cum eis non valeat diſpenſari. *Ibid.* CLEMENTINA *Religioſi.* §. 1. *poſt. med. De Privil.* LIB. V. CLEMENTINARUM. *Tit.* 7. Cap. 1. Vide *Conſtitutionem ſuprà dictam* TOMO I. *eodem* Cap. 14. *p.* 994. huc recurrit Nota n. 4. *fin.*

XII. Habeat Epiſcopus, tanquàm Apoſtolicæ Sedis Delegatus, autoritatem coërcendi, ac puniendi quoſcumque exemptos, tàm Sæculares quàm Regulares, qui in alienis Eccleſiis, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia, & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum, non petitâ illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. *Bullâ Inſcrutabili. med. quæ eſt* GREGORII XV. *die* 5. *Febr. anni* 1623. TOM. I. *Collect. Actorum Cleri Gallic.* Cap. 13. *p.* 923. nunc ut dictum eſt TOM. VI. *Tit.* 2.

XIII. Hoc ſpecialiter ſtatutum eſt, ut, præter Domini Sacerdotes, nullus audeat prædicare, ſive Monachus, ſive Laicus ille ſit, qui cujuſlibet ſcientiæ nomine glorietur. CAUS. XVI. QUÆST. I. Cap. 19. *Adjicimus. med. Deſumitur ex* S. LEONIS *Epiſt.* 63. Cap. 6. *ann.* 453. *ad* THEODORUM *ſcripta.*

SECTIO XVIII.

Quid Epiſcopis & Archiepiſcopis Jure Ordinario conceſſum ſit in locis exemptis? Quomodò illa viſitare teneantur, & quid in locis nullius Diœceſis?

I. Archiepiſcopo per quævis loca exempta ſuæ Provinciæ facienti tranſitum, aut ad ea forſitan declinanti, ut Crucem ante ſe liberè portari faciat, benedicat populo, Divina Officia privatim vel publicè ibidem audiat, & ea etiam in Pontificalibus celebret, & faciat in ſua præſentia ſine Pontificalibus celebrari, quovis Privilegio contrario non obſtante, conceſſum eſt CLEMENTINA *Archiepiſcopo, init. De Privil.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 2. Vide *Canonem Concilii* CARTHAGINENSIS *ſub* SEPARATO *Epiſcopo ann.* 534. TOM. IV. CONC. *p.* 1785. Diœceſano Epiſcopo conſervat Ordinationes Monachorum, eorumque Oratoriorum dedicationes: *ex cæteris ſubſequentibus deſumptum videtur Cap. quam ſit.* 5. CAUS. XVIII. QUÆST. XXV. GREG. tributum.

II. Simili modo conceſſum eſt Epiſcopo, ut in locis exemptis ſuæ Diœceſis poſſit populo benedicere exemptis ſuæ Diœceſis, poſſit populo benedicere, audire Divina Officia, & ea etiam celebrare, & in ſua præſentia facere celebrari. *Ibid.* CLEMENTINA *Archiepiſcopo.* §. 1. *De Privileg.* CLEMENTINARUM LIB. V. *Tit.* 7. Cap. 2. Vide *Conſtitutionem Cleri Gallicani in Comitiis Generalib. annorum* 1625. 1635. & 1645. *De Regularibus, articulo* 20. TOM. I. *Collectionis Actorum Cleri Gallic.* Cap. 14. *p.* 995. nunc TOM. VI. *Tit.* 2. *nova Edit.*

III. Tamen prætextu conceſſionis hujuſmodi, in locis ipſis exemptis, vel circa hoc privilegiatis, nullam aliam Juriſdictionem idem Archiepiſcopus vel Epiſcopus exerceat, nec perſonis exemptis vel privilegiatis moleſtiam inferat, vel gravamen, nullumque exemptioni vel Privilegiis eorumdem aliud præjudicium generetur, nec ipſis Archiepiſcopo vel Epiſcopo jus aliud quomodolibet acquiratur. *Ibid. fin.*

IV. Tàm Regulares, quàm Sæculares, quomodolibet exempti, nullis Privilegiis aut exemptionibus tueri ſe poſſint, quominùs ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, ab Epiſcopo loci, tanquàm ad hoc Sedis Apoſtolicæ Delegato, quoties & quandò opus fuerit, puniri & corrigi valeant. *Bulla* GREGORII XV. *Inſcrutabili. ann.* 1623. *die* 5. *Febr. Collectionis Actorum Eccleſiæ Gallicanæ.* TOM. I. Cap. 13. *Articulo* 13. *p.* 922. nunc TOM. IV. *nova Edit.*

V. Omnibus, & ſingulis cujuſcumque Ordinis & Inſtituti Regularium, etiam Mendicantium, Superioribus, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac privationis dignitatum & Officiorum per eos obtentorum, eo ipſo incurrendis pœnis, præceptum eſt & mandatum juxta prædictum *Concilium* TRID. Quilibet ipſorum Regularem, non ſubditum Epiſcopo intra Clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, ut populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeverè puniat, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, & aliàs Decretum ipſum in omnibus & per omnia exequatur. *Bulla* 39. CLEMENTIS VIII. *Suſcepti muneris.* §. 3. *ann.* 1596. *Bullarii* TOM. III. *p.* 53.

VI. Abbatibus, qui neque ſub Epiſcopo. &c. CAUS. XVIII. QUÆST. II. *Cap.* 18. Cùm enim nulli omninò Epiſcopo ſe ſubeſſe profiteantur, conſequens eſt, ut nullus Epiſcoporum, quæ ſua ſunt, iis tanquàm extraneis largiatur.

SECTIO XIX.

Quomodò prædicare poſſint Regulares in ſuis vel alienis Eccleſiis?

I. Decretum & declaratum Regulares qui in Eccleſiis ſuis prædicare voluerint, teneri ab Epiſcopo Diœceſano benedictionem petere; prædicare tamen poſſe quamvis illam non obtinuerint. *Bulla* 7. CLEMENTIS X. *ann.* 1670. §. 3. *Bullarii* TOM. V. *p.* 494.

II. Quòd ſi Epiſcopus benedictionem, non ſolùm non conceſſerit, ſed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Eccleſiis licet Regularibus prædicare, eoſque contravenientes ab illo, tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato, cenſuris, aliiſque pœnis Eccleſiaſticis in vim Conſtitutionis felicis recordationis GREGORII

XV. inci-

XV. incipientis, *Inſcrutabili Dei Providentiâ coërceri & puniri poſſe*: Epiſcopum tamen abſque juſtâ & rationabili cauſâ contradicere non debere. *Ibid.*

III. Hujuſmodi benedictionem tenentur etiam Regulares petere, ſi in quibuſcumque Oratoriis ſui Ordinis, ſermonem coram populo, vel in Eccleſiis, aut in Oratoriis Monaſteriorum Sanctimonialium eorum Juriſdictioni ſubjectorum, licet clauſis januis, & nullus Sæcularis interſit, habere voluerint. *Ibid.*

IV. Poteſt Epiſcopus licentiam concedere Regularibus in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, prædicare volentibus; illos, quamvis ab Univerſitatibus, aut à Magiſtratibus Laicis nominatos, etiamſi Epiſcopi Anteceſſores per tempus immemorabile hanc licentiam abſque examine concedere conſueverunt, quoad doctrinam excommunicare, ſi ita ipſius arbitrio, quod moderatum & diſcretum eſſe debet, viſum fuerit. *Ibid.*

V. Poteſt etiam Epiſcopus licentiam prædicandi ſemel iiſdem conceſſam, ob rationabiles cauſas, licèt occultas, Prædicationem tamen concernentes, ſuſpendere. *Ibid.*

VI. Non poteſt tamen Epiſcopus generatim prohibere Regularibus, quin in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicent. *Ibid.*

S E C T I O XX.

Circa licentiam Regularium audiendi Sæcularium Confeſſiones.

I. Religioſi ab Epiſcopo ad Confeſſiones Sæcularium in ſua Diœceſi audiendas approbati, non poſſunt in alia Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamvis Pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, à quo ipſi Religioſi jam fuerant approbati. *Bulla* 7. CLEMENTIS X. *Superna.* §. 4. *ann.* 1670. *Bullarii* TOM. V. *pag.* 494.

II. Religioſi generaliter approbati ab Epiſcopo ad Perſonarum Sæcularium Confeſſiones audiendas, nequaquàm cenſentur approbati ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum, ſed egent quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione. *Ibid.*

III. Approbati pro audiendis Confeſſionibus Monialium unius Monaſterii, minimè poſſunt audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii. *Ibid.*

IV. Confeſſores Extraordinarii ſemel deputati atque approbati ab Epiſcopo ad Monialium Confeſſiones pro una vice audiendas, haud poſſunt, expletâ deputatione, in vim approbationis hujuſmodi, illarum Confeſſiones audire; ſed toties ab Epiſcopo ſunt approbandi quoties caſus deputationis contigerit. *Ibid.*

V. In Monaſteriis ac etiam Collegiis, ubi juxta Regularia Inſtituta vivitur, poſſunt tàm Prælati Regulares quàm Confeſſores Regularium eorumdem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum, audire Confeſſiones illorum Sæcularium, qui initi ſunt verè de familia & continui Commenſales, non autem illorum, qui tantùm ipſis deſerviunt. *Ibid.*

VI. Illi Regioſi, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Epiſcopis generaliter quoque & indiſtinctè abſque aliqua limitatione temporis, cæterorumque locorum aut generis Perſonarum, in Diœceſi propria ſunt admittendi; quoad cæteros verò, qui non adeò idonei reperiuntur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinquitur, ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur probare, admittere. *Ibid.*

Si Superior in Regularem delinquentem animadverterit, quin imò ſi illum impunitum ad alia ſuorum Ordinum loca extra Epiſcopi Diœceſim tranſmi ſerit: Decretum eſt ut Superior, inſtante Epiſcopo, intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſub privationis Dignitatum & Officiorum obtentorum, necnon & ſub inhabilitatis ad illa & alia in poſterum obtinenda, ac ulteriùs privationis activæ & paſſivæ vocis, ad quas à nemine præterquàm à Romano Pontifice pro tempore exiſtentis reſtitui poſſit, ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis, ipſum Regularem delinquentem à loco, ad quem tranſmiſſus fuit, revocare, & in quo deliquit conſtituere, ſeu ſiſtere teneatur. *Bulla* 39. CLEMENTIS VIII. *Suſcepti muneris.* §. 3. *ann.* 1596. *Bullarii* TOM. III. *p.* 53.

Quòd ſi hoc etiam facere prætermiſerit, ſtatutum eſt ut Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens tranſmiſſus fuerit, ſuper præmiſſis ab Ordinario loci, in quo deliquit, ſimiliter requiſitus, aut aliàs de illius delicto informatus, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus, prædictum Concilii Decretum omninò exequi, & in Regularem delinquentem ſeverè animadvertere poſſit & debeat. *Ibid. fin.*

VII. Religioſi ſemel ſimpliciter approbati poſſunt in Diœceſi Epiſcopi approbantis, quovis anni tempore, etiam Paſchali, & quorumcumque, etiam infirmorum, Confeſſiones audire, abſque ulla Parochorum, vel ipſius Epiſcopi licentia; de qua tamen Confeſſione teneantur dicti Religioſi eorumdem infirmorum Parochum illicò certiorem reddere, & hoc poſſe illis ab Epiſcopo ſub pœna ſuſpenſionis à facultate audiendi Confeſſiones præcipi: Sufficit tamen ut certioratio hujuſmodi fiat ſaltem per ſcripturam apud ipſum infirmum relinquendam. *Bulla* 7. CLEMENTIS X. *&c.*

VIII. Declaratum, eos, qui dictis Religioſis ſimpliciter approbatis Paſchali tempore confeſſi fuerint, conſtitutioni, quæ incipit *Omnis utriuſque ſexûs*, quoad Confeſſiones dumtaxat ſatisfeciſſe cenſendos. *Ibid.* §. 5. *init.*

IX. Regulares ad ejuſmodi Confeſſiones audiendas prævio examine ſimpliciter, & abſque ulla temporis præfinitione, ab ipſomet Epiſcopo (ſecùs autem ab ejus Vicario, aut ab Anteceſſoribus Epiſcopis) approbati, non poſſunt ab eodem, qui ſic approbavit, iterùm examinari, aut ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi, ſeu licentiæ illis conceſſæ revocari; niſi novâ ſuperveniente cauſâ, quæ ipſas Confeſſiones concernat; de qua tamen haud neceſſarium eſt, ut in actis conſtet; nec eam tenetur Epiſcopus ipſis Regularibus ſignificare, ſed Sedi Apoſtolicæ dumtaxat, ubi eam ſibi aperiri poſtulaverit. *Ibid.*

X. Si Regulares cum ſcandalo aut aliàs inhoneſtè vivant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Epiſcopi judicio videantur à Confeſſionibus ſuſpendendi (in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe vult Sedes Apoſtolica) cùm præcipua Miniſtri pœnæ qualitas ſit vitæ integritas ac morum honeſtas; utique ea cauſa ad Confeſſionis Miniſterium pertinet, ac proindè nihil obſtat quominùs ob eam poſſit Epiſcopus Regulares à ſemetipſo approbandos ſuſpendere, aut repellere à Confeſſionibus audiendis. *Ibid.* §. 6. *init.*

XI. Confeſſiones audiendi facultas omnibus ſimul unjus Conventûs Regularibus Confeſſoribus adimi ab Epiſcopo, inconſultâ Sede Apoſtolicâ, nullatenùs poteſt. *Ibid.* In Gallia Epiſcopi poſſunt revocare approbationem etiam ſingulis totius Conventûs Confeſſoribus,

ribus, nullique tenentur rationem reddere hujus revocationis. *Art*, 12. *Edicti ann.* 1695.

SECTIO XXI.

Quid poſſint Regulares circa reliqua Sacramenta? & de aliis quæ ſunt ipſis prohibita.

I. Religioſi, qui Clericis, aut Laïcis Sacramentum Unctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrare, Matrimoniave ſolemniſare, non habitâ ſuper his Parochialis Presbyteri licentiâ ſpeciali; aut qui excommunicatos à Canone, præterquàm in caſibus à Jure expreſſis, vel per Privilegia Sedis Apoſtolicæ conceſſis eiſdem, vel à ſententiis per Statuta Provincialia, aut Synodalia promulgatis, à pœna & culpa abſolvere quemquam præſumpſerint, excommunicationis incurrant ſententiam, ipſo facto, per Sedem Apoſtolicam dumtaxat abſolvendi, Clem. *Religioſi. init. De Privileg.* Clem. Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

Religioſi in his caſibus ſubſunt Ordinario, non obſtante quolibet Privilegio exemptionis. *Gloſſa.*

II. Eos etiam locorum Ordinarii, poſtquam de hoc eis conſtiterit, excommunicatos faciant publicè nuntiari donec de abſolutione eorum eis fuerit facta fides; nullo Religioſis eiſdem ſuper hoc exemptionis, vel alio, Privilegio ſuffragante. *Ibid.* Clementina *Religioſi. De Privileg.* Clem. Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

III. Religioſis illis, quibus eſt ab Apoſtolica Sede conceſſum, ut familiaribus ſuis domeſticis, aut pauperibus in Hoſpitalibus ſuis degentibus, Sacramenta poſſint Eccleſiaſtica miniſtrare, nullum ex præmiſſis quoad hoc præjudicium generetur. *Ibid.* Clem. *Religioſi. De Privilegiis.* §. *ult. Sane.* Clem. Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

IV. Religioſis viris, in virtute Sanctæ obedientiæ, & ſub interminatione maledictionis æternæ, diſtrictiùs inhibitum eſt, ne cum confectionibus Teſtamentorum intererunt, à reſtitutionibus debitis, aut Legatis Matricibus Eccleſiis faciendis, retrahant Teſtatores. Clem. *Religioſi.* §. 1. *De Privilegiis.* Clem. Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 1.

V. Nec legata, aut debita, aut malè ablata incerta, ſibi, aut aliis ſingularibus ſui Ordinis Fratribus, vel Conventibus, in aliorum præjudicium fieri ſeu erogari procurent. *Ibid.*

VI. Eccleſias & decimas de manu Laïcorum ſine conſenſu Epiſcoporum quoſcumque Religioſos recipere prohibitum eſt. *De Privilegiis* Cap. *Cum & plantare.* §. 1. Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 3. Ex *Conc.* Lateran. *ſub.* Alexand. *ann.* 1079. Cap. 9.

VII. Excommunicatos & nominatim interdictos ab omnibus Religioſis, juxta Epiſcoporum ſententiam, ſtatutum eſt evitandos. *Ibid. De Privileg.* Cap. *Cum & plantare.* §. 2. Lib. V. Decr. *Tit.* 3. Cap. 3.

VIII. In Lateran. *Concilio* noſcitur fuiſſe prohibitum, ne quilibet Regulares, Eccleſias ſeu decimas, ſine Epiſcoporum conſenſu, de manu Laïci præſumant accipere. *De Præbendis*, Cap. *In* Lateran. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 31. ſub Alexand. III *ann.* 1179.

IX. Nec excommunicatos, vel nominatim interdictos admittant aliquatenùs ad Divina. *Ibid. De Præbend.* Cap. *In* Latar. *poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 31.

SECTIO XXII.

Ubi primùm exemptionis Privilegium non valet, nec illius confirmationis valere poſſe Privilegia.

I. Cum inſtrumento donationis non eſt plurimùm innitendum, nec confirmationibus vel Privilegiis, quæ de ipſo cauſam & originem acceperunt. *De Sent.* Cap. *Cùm inter vos.* §. 1. *init.* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 13.

II. Quia donatio non valebat, quæ non fuit facta ſecundum formam Juris, ideò confirmationes vel Privilegia, quæ illam donationem confirmabant non valebant, quia ſi principale non tenet, nec acceſſorium. *Gloſſa.* Verbo, *Donationis.*

III. Cùm Privilegium confirmatorium tantùm exiſtit, ſi principale non tenuit, nec acceſſorium, quod ex eo vel ob id dignoſcitur eſſe ſecutum. *De Fide Inſtrum.* Cap. *Inter dilectos.* §. 7. Lib. II. Decr. *Tit.* 22. Cap. 6.

IV. De Exemptione Sæcularis Eccleſiæ. *Vide* Cap. 5. *De Conſuetudine. in integra.* & Gonzal. *in illud.* ubi notanda habet de hac exemptione, & de uſu vocandi Cardinales in Conſilium. *n.* 15.

V. Cùm inſtrumentum conceſſionis non fuit publicâ manu confectum, ſigillo munitum, & propter raturas quaſdam ſuſpectum videtur, Parti non poteſt nec debet præjudicium generare, & ſic nec cæteræ confirmationes & Privilegia ex ipſa donatione pendentia; cum quaſi arenoſo fundamento & arundineo baculo nitantur, & principali non valente, nullam habeant acceſſoria firmitatem. *De Sentent.* Cap. *Cùm inter. in integra. med.* Lib. II. Decr. *Tit.* 27. Cap. 13.

Nemini res illa rationabiliter poteſt conferri, quæ de Jure obtineri non poteſt. *De Conceſſ. Præb.* Cap. *Literas. in int. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 8. Cap. 9.

SECTIO XXIII.

Superiores Monaſteriorum non poſſe renunciare Privilegiis Exemptionis, ſed Eccleſiam velle illa reſtringi cùm Eccleſiis nimiùm nocent.

I. Etſi Abbas vel Conventus ſpontè voluerit, de Jure tamen nequit ſine licentia Romani Pontificis renunciare Privilegiis vel indulgentiis libertatis, quæ Monaſterium aliquod indicant ad jus & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere. *De Arbitris.* Cap. *Cùm tempore.* §. 2. *fin.* Lib. I. Decr. *Tit.* 43. Cap. 5.

Exemptus non poteſt renunciare Privilegio libertatis, ſine licentia illius cui ſubeſt. *Gloſſa.* Hinc colligitur hujuſmodi libertatem non dari in unum commodum recipientis, ſed etiam in honorem dantis.

II. Si ſuper controverſiis, quæ inter Abbatem ſeu Conventum & Epiſcopum vertebantur, fide hinc indè datâ compromiſſum eſt in aliquem, Arbitrium ab ipſo prolatum obſervandum eſt, illis dumtaxat Capitulis exceptis, quæ contra libertatem ipſius Monaſterii in arbitrio ſunt expreſſa. *Ibid. De Arbitris.* Cap. *Cùm tempore. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 43. Cap. 5.

III. Eccleſia in præjudicium Papæ compromittere non poteſt. *Gl. init.*

IV. Si quandò Romana Eccleſia Ordini alicui Privilegia dederat, ita erant raræ Abbatiæ illius Ordinis, quod exindè nulli poterat de Jure ſcandalum ſuboriri; ſed poſteà in tantùm augmentatæ ſint, quòd multi viri Eccleſiaſtici de illis Monaſteriis querelam ſæpè proponant: Non decet Religionem Monaſticam litibus & contentionibus intendere, ſed ſuper his Privilegiis pacificè convenire & componere. *De Decimis.* Cap. *Suggeſtum eſt. in integra.* Lib. III. Decr. *Tit.* 30. Cap. 9.

Si

Si Privilegium expreſſè factum incipiat enorme detrimentum inferre, revocandum eſt Privilegium. *Gloſſa.*

V. Ne occaſione aliquorum Privilegiorum Regularium Eccleſiæ prægraventur, decernit Eccleſia, ut illa Privilegia reſtringantur, niſi cum ipſis Eccleſiis Regulares, qui gaudent ſimilibus Privilegiis, aliter duxerint. Componendum ut Eccleſiarum Prælati promptiores & efficaciores exiſtant ad exhibendum eis de ſuis malefactoribus juſtitiæ complementum, eorumque Privilegia diligentiùs & perfectiùs ſtudeant obſervare. *De Decimis.* Cap. *Nuper. poſt med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 30. Cap. 34.

VI. Abbas de Monaſterio quod ad Romanam Eccleſiam nullo mediante noſcitur pertinere, ad Monaſterium aliud, quod eſt etiam Romanæ Eccleſiæ ſpeciale, non poteſt propriâ temeritate migrare, licentiâ illud deferendi vel confirmatione à Sede Apoſtolicâ nec habitâ nec petitâ. *De Conſuetud.* Cap. *Cum venerabilis. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 4. Cap. 7.

SECTIO XXIV.

Exemptiones ſingularibus, ſeu privatis perſonis conceſſas, odioſas eſſe ac propè ſublatas: & quomodò valeant ſi quæ ſint conceſſa?

I. Perſonæ Eccleſiaſticæ tàm Religiogæ quàm Sæculares plura præſumebant, quæ ipſis infamiam pariebant, & aliis inferebant læſionem, prætextu exemptionis vel libertatis, quam aſſerebant ſe habere; Ordinariorum correctiones & Ordinationes ſubterfugientes, ac eorum forum, ſive judicium declinantes. *In 6. De Privileg.* Cap. *Cum Perſonæ. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 7.

II. Ne aliqui de Indultis Apoſtolicis confidentes, alios confidentiùs in ſuo Jure moleſtent, & Ordinariorum Juriſdictionem contemnant pariter & eludant; omnes Indulgentiæ & Privilegia quibuſcumque ſingularibus perſonis Eccleſiaſticis vel Sæcularibus, cujuſcumque ſint præeminentiæ, dignitatis, conditionis aut ſtatûs, quod interdici à quocumque vel excommunicari non poſſint; nec terræ vel Eccleſiæ ipſorum Eccleſiaſtico Interdicto ſupponi, ſub quacumque forma verborum conceſſa, ad Ordinariorum ſententias & proceſſus non extenduntur. *In 6. De Privilegiis.* Cap. *Ne aliqui. init.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 5.

III. Illa Privilegia per quæ Regibus & Reginis, eorumque filiis, nec non & Religioſis quibuſcumque, non Perſonarum tantùm, ſed Ordinum Privilegiatorum, vel locorum ratione, in hoc immunitas hujuſmodi conceditur, duntaxat excipiuntur. *Ibid. in 6. De Privileg.* Cap. *Ne aliqui. med.* Lib. V. *Tit.* 7. Cap. 5.

IV. Quoniam Privilegia & exemptiones, quæ variis titulis, pleriſque conceduntur, hodiè perturbationem in Epiſcoporum Juriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere dignoſcuntur; decretum eſt ut ſi quandò juſtis, gravibus, & ferè neceſſariis ſuadentibus cauſis, aliquos honorariis Titulis Protonotoriatûs, Acolytatûs, Comitis Palatini, Capellani Regii, aut aliis hujuſmodi in Romana Curia, vel extrà, inſignibus decorandos eſſe placuerit; necnon alios cuicumque Monaſterio ablatos, vel quomodocumque addictos, aut ſub nomine ſervientium Militiis ſeu Monaſteriis, Hoſpitalibus, Collegiis, aut quocumque alio Titulo aſſumi: Nihil ex his Privilegiis detractum eſſe Ordinariis intelligatur, quominùs ii, quibus ea jam conceſſa ſunt, vel in poſterum concedi contigerit, ipſis Ordinariis, tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatis, plenè in omnibus, & quoad Capellanos Regios, juxta Conſtitutionem Innocentii III. quæ incipit. *De Privilegiis.* (Lib. V. Decret. *Tit.* 33. Cap. 16. *ſupra,* Sect. VII. Decis. VIII. & IX. *Cum Capella*) ſubjecti exiſtant, *Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. *De Refor.* Cap. 11.

V. Excipiuntur tamen ii, qui prædictis locis, aut Militiis, actu ſerviunt, & intra eorum ſepta ac domos reſident, ſubque eorum obedientia vivunt; ſive ii, qui legitimè & ſecundum Regulam earumdem militiarum Profeſſionem fecerint, de qua Ordinario conſtare debeat: non obſtantibus Privilegiis quibuſcumque etiam Religionis S. Joannis *Hieroſolymitani*, & aliarum Militiarum. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Refor.* Cap. 11. *poſt. med.*

Quæ verò Privilegia reſidentibus in Coria Romana, vigore Eugenianæ *Extravagantis in Communib.* Eugenii IV. *ann.* 1432. 8. *Idus Martii*, quæ incipit: *Divina in eminentis Sedis. De Privilegiis. Extravagantium Communium.* Lib. V. *Tit.* 7. *Cap.* 3. Conſtitutionis, aut familiaribus Cardinalium competere ſolent; ea in iis, qui Beneficia Eccleſiaſtica obtinent, ratione prædictorum Beneficiorum minimè intelligantur, ſed Ordinarii Juriſdictioni ſubjecti permaneant, non obſtantibus quibuſcumque inhibitionibus. *Ibid. Concil.* Trid. Sess. XXIV. Decr. II. *De Reform.* Cap. 11. *fin.*

VI. Cùm uniones Beneficiorum ad vitam Poſſeſſoris ſint Privilegia, huc adduci poteſt quod idem Concilium decrevit contra hujuſmodi uniones, *Cap.* 24. Sess. VII. ubi hæc habet: „ Quicumque de cætero plura Curata, aut aliàs incompatibilia Beneficia Eccleſiaſtica, ſive per viam unionis ad vitam ... recipere ac retinere præſumpſerit, Beneficiis ipſis ... præſentis Canonis vigore vacuus exiſtat. „

Hunc ob abuſum Pontificiæ poteſtatis in concedendis unionibus Perſonalibus has Gallia ſemper rejecit, ut patet ex *Priore Parte Art.* 46. *Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ*, quæ ſic ſe habet: „ Papa nullas poteſt facere in Gallia uniones ad vitam Beneficiariorum, aut aliud tempus. „ Uſum hunc Galliæ Rebuffus *in ſua Praxi Beneficiaria*, *Tit.* 6. *De Unionib. n.* 9. & 49. teſtatur, & laudat circa eamdem rem Guimerium Gloſſatorem *Pragmaticæ Sanctionis*: Rebuffus autem obiit *ann.* 1557. referente Doujatio *in Prænotionibus Canonic. pag.* 620. De eodem uſu mentio fit in *Commentariis Cleri Gallicani* Tom. X. *p.* 1813. & 14. ac præcipua, quæ illius cauſa affertur, eſt, quia hujuſmodi uniones fiunt in commodum Perſonæ, ideòque rejiciendæ tanquam Privilegia merè Perſonalia.

SECTIO XXV.

Obſervationes gravis momenti circa exemptiones tàm Regulares, quàm Sæculares.

I. Quæcumque perſonæ in Diœceſi degunt Jure Communi Epiſcopo ſubjiciuntur, exemptio ergò ab Epiſcopo contraria eſt Juri Communi; Jus Commune probatione non eget, ſecùs de exemptione, de qua conſtare debet ut vim ſuam habeat, eamque etiam neceſſe eſt eſſe Canonicam: Hinc poſſeſſio immemorialis non ſufficit ad probandam exemptionem, quamvis extet fama Privilegii: Sunt ſiquidem inter Privilegia, nonnulla quæ falſa vel falſata ſunt, ideòque ſola fama Privilegii nihil operari convenit, niſi fama cadat ſuper legitimitatem Privilegii, ſicut ſuper Privilegium, ut fama ſit Privilegii legitimi ſic intelligendi.

Digitized by Google

Textus docentes Poſſeſſionem immemorialem cum fama Privilegii ſufficere ad acquirendum dominium, vi Præſcriptionis. *Cap.* 1. 2. *De Præſcript.* in 6. Sed cùm fama ſit res levis autoritatis ob incertitudinem ſuæ originis, inſufficiens juſtè videtur Gallis ad probandam exemptionem, etiam cum poſſeſſione immemoriali; Conſtare enim debet de Jure Particulari, ſicut conſtat de Jure Communi, aliàs juſtum eſt ut illud iſti cedat, utpotè digniori, atque etiam tunc certiori.

II. Ex Poſſeſſione immemoriali præſumitur opinio Tituli, ſive vera, ſive falſa; quæ ubi deprehenſa eſt eſſe falſa, defectu tituli exiſtentis, vel probationis, quòd extiterit, ſed perierit, effectus opinionis veræ vel falſæ cadit in adverſarium, & in poſſeſſorem, qui ſicut non creditur voluiſſe tamdiu poſſidere ſine Titulo, ita nec adverſarius paſſus eſſet tantam poſſeſſionem, niſi putaſſet illam Titulo fretam: Hinc fit ut agnito errore facti adverſarius petat & obtineat rem ſibi injuſtè detentam, & poſſeſſor reſtituat vel reſtituere compellatur.

III. A tempore publicationis Decretorum *Concilii* TRIDENTINI non creverunt, ſed potiùs decreverunt Privilegia; huc enim progreſſa erant, ut pluries compuliſſent Epiſcopos ad petendam reſtitutionem poteſtatis ſuæ, penè jam hinc partim extinctæ, quam à Patribus TRIDENTINIS obtinuerunt; ſubſequentes verò Pontifices, id juſtum arbitrati, derogare nequaquàm voluerunt; imò nonnulli juſta ex cauſa hanc Epiſcoporum poteſtatem auxerunt erga Religioſas, quas Regimini Regularium *Concilium* TRID. ſine reſtrictione ulla ſubjecit. *Cap.* 9. SESS. XXV. *De Regular.* Ejuſmodi ſunt GREG. XV. & poſt illum URBANUS VIII. qui juſſerunt ut Confeſſarii Ordinarii & Extraordinarii illarum, examini & approbationi Epiſcoporum ſubderentur, eoſque amovere quandò expedierit, permiſerunt: idem ſtatuerunt circa Adminiſtratores bonorum, quos itidem adſtrinxerunt ut Adminiſtrationis rationem redderent coram Ordinario locorum. *Bulla* GREG. XV. *integra refertur apud* TAMBURIN. *De Jure Abbatiſſarum.* DISP. XVI. QUÆST. II. hæc autem recepta videtur in Gallia. *Commentar. Cleri Gallic.* TOM. IV. *pag.* 1891. *n.* 54. *pag.* 1503. *&* 4. *Ibid.* Eadem quoque refertur TOM. V. *ibid. pag.* 249. *& ſequent.* cum dubiis circa illam propoſitis & ſolutis à Sacra Congregat. itidem relatis à TAMBURINO, *loco citato.*

CAPUT V.

De Monaſteriis, quibus animarum cura vel Eccleſiarum Parochialium adminiſtratio eſt annexa.

SECTIO I.

Quibus in rebus Epiſcoporum Juriſdictioni ſubſint Monaſteria, & Regulares quibus incumbit animarum cura? Et quæ Monaſteria excipiantur?

I. Curent Epiſcopi congruentibus remediis ut in Commendatis Monaſteriis, etiam Abbatiis, Prioratibus & Præpoſituris nuncupatis, cura animarum, ſi qua illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obſequia rectè exerceantur; appellationibus quibuſcumque, Privilegiis, Conſuetudinibus etiam immemorabili tempore præſcriptis, non obſtantibus. *Conc.* TRID. SESS. XXI. *De Refor.* Cap. 8. *poſt. init.* URBANUS II. *Epiſt.* 18. *Append.* TOM. X. CONCIL. *pag.* 454. Abbates præficere poſſunt Parochiis Canonicos Regulares, ſalvo Epiſcopi Jure.

II. Si quæ Parochiales Eccleſiæ reperiantur ſubjectæ Monaſteriis in nulla Diœceſi exiſtentibus, ſi Abbates & Regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint, à Metropolitanis, in quorum Provinciis Diœceſes ipſæ ſitæ ſunt, tanquam quoad hoc Sedis Apoſtolicæ Delegatis, compellantur; neque hujus Decreti executionem Conſuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, ſive recurſus, impedire valeat, quouſque deſuper à competenti Judice cognitum & deciſum fuerit. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Ref.* Cap. 2. *med.* Metropolitano Epiſcopo viciniori, cui id commodiùs prætuliſſe videtur ob majorem illius dignitatem.

III. In Monaſteriis, ſeu domibus Virorum ſeu Mulierum, quibus imminet animarum cura Perſonarum Sæcularium, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum, familia; Perſonæ tàm Regulares quàm Sæculares hujuſmodi curam exercentes ſubſint immediatè in iis, quæ ad dictam curam & Sacramentorum Adminiſtrationem pertinent, Juriſdictioni, Viſitationi, & correctioni Epiſcopi in cujus Diœceſi ſunt ſita. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 11. *init.*

IV. Sedes Apoſtolica de Venerabilium Fratrum S. R. Eccleſiæ Cardinalium *Conc.* TRID. Interpretum conſilio, declarat Regulares quoad curam animarum eſſe ſubjectos Juriſdictioni, Viſitationi & Correctioni Epiſcoporum; ſicque per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos judicari & definiri debere, ac irritum & inane ſi ſecùs ſuper his à quocumque, quâvis autoritate, ſcienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernit: Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, & Conſuetudinibus, Privilegiis quoque indultis, & Litteris Apoſtolicis. *Bulla* URBANI VIII. quæ incipit *Exponi nuper.* 12. *Nov.* 1639. *Collectionis Actorum Eccleſiæ Gallicanæ.* TOM. I. Cap. 4. *Tit.* 16. *p.* 221.

V. Ratione Parochialium aut aliarum Eccleſiarum Sæcularium etiam annexarum, debeant ii, qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, *hoc eſt*, tàm Regulares quàm Sæculares, tàm exempti, quàm non exempti, Synodo Diœceſanæ intereſſe. *Concil.* TRID. SESS. XXIV. *De Reform.* Cap. 2. *fin.*

VI. Excipitur Monaſterium CLUNIACENSE. cum ſuis limitibus. *Concil.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 11.

VII. Excipiuntur etiam ea Monaſteria, ſeu loca, in quibus Abbates Generales, aut Capita Ordinum, Sedem Ordinariam Principalem habent. *Ibid. Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 11.

VIII. Excipiuntur quoque alia Monaſteria, ſeu Domus, in quibus Abbates, aut alii Sæcularium Superiores, Juriſdictionem Epiſcopalem & Temporalem in Parochos & Parochianos exercent. *Ibid. Concil.* TRIDENT. SESS. XXV. *De Regularib.* Cap. 11. *fin.*

IX. Intelligendæ ſunt ejuſmodi exceptiones, ſalvo eorum Epiſcoporum Jure, qui majorem in prædicta loca vel Perſonas Juriſdictionem exercent. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXV. *De Regularib.* Cap. 11. *fin.* Hinc patet Conc. voluiſſe, quantùm pro tempore licuit, autoritatem Epiſcoporum in Curas Regulares reſtituere. Exceptiones memoratæ locum non habent in Parochiis Ordini S. JOANNIS Jeroſolimani ſubjectis. Vide *Notam ſubnexam. n.* 12. *pag.* 837. *&* 8. TOM. III. *Edict. Nova, Actorum Cleri Gallic.* ubi id oſtenditur.

Tàm Regulares quàm Sæculares quomodolibet exempti, ſive animarum curam Perſonarum Sæcularium Monaſteriis, ſeu Domibus Regularibus, aut quibuſvis aliis Eccleſiis, vel Beneficiis, ſive Regularibus, ſive Sæcularibus incumbentem, exerceant; ſive aliàs Eccleſiaſtica Sacramenta, aut unum ex illis miniſtrent, prævià Epiſcopali licentià & approbatione; ſive quomodolibet in dictæ

Digitized by Google

dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicujus ex illis adminiſtratione de facto abſque ulla autoritate ſe ingerant in his quæ hujuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ Juriſdictioni, Viſitationi, & Correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegati, plenè in omnibus ſubjiciantur. *Bulla* Gregorii XV. *Inſcrutabili. ann.* 1623. *die* 5. *Februarii. Collectionis Actorum Eccleſiæ Gallic.* Tom. I. Cap. 15. *Articulo* 15. *p.* 922. *Bullarii* Tom. III. *p.* 403. Nunc quæ ſpectant Curas Regulares extant Tom. III. *Editionis novæ, Tit.* 3. Cap. 5.

SECTIO II.

Monaſteria regulariter non debere Monachos Plebium curæ præficere, ſed Clericos debere Epiſcopis præſentare, eoſque debere eſſe perpetuos?

I. In Eccleſiis ubi Monachi habitant, populus per Monachum non regatur. *De Capellis Monachorum.* Cap. *In Eccleſiis. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 1. Vide *Epiſtolam* 5. Joannis IV. *ad* Isaac *Syracuſanum Epiſcopum.* Tom. V. Conc. *p.* 1773. docere videtur quòd in Eccleſiis Parochialibus ad Monachos pertinentibus, illorum eſt Parochos inſtituere; ſed cùm vox *inſtitutio* varia ſignificet, hinc certi nihil inferre eſt. Monachi curam populi habere non debent. *Gloſſa. Conc.* Pictavense *ann.* 1078. Cap. 6. Tom. X. Conc. *p.* 368. Preſbiter de cura animarum & de Chriſtianitatis Miniſterio Epiſcopo reſpondeat; loquitur de Eccleſiis ad Monachos pertinentibus. *Conc.* Nemausense. *ann.* 1096. *Can.* 1. *fin.* Tom. X. Conc. *p.* 606. loquens de ſimilibus Eccleſiis hæc habet: *Epiſcopi Parochiæ curam cum Abbatum conſenſu Sacerdoti committant.* Conc. Pictav. *ann.* 1100. *Can.* 11. Tom. X. Conc. *p.* 725. Nullus Monachorum Parochiale Miniſterium ... præſumat.

II. Monachi per quaſcumque Parochiales non ponantur Eccleſias. *De Statu Monachorum.* Cap. *Monachi. poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 35. Cap. 2.

III. Statutum eſt ne in Parochialibus Eccleſiis, quas Monachi tenent, abſque Epiſcoporum conſilio Preſbyteros collocent, ſed Epiſcopi Parochiæ curam cum Abbatum conſenſu Sacerdoti committant, ut hujuſmodi Sacerdotes de populi cura Epiſcopis rationem reddant. Caus. XVI. Quæst. II. Cap. 6. *Santè. init.*

IV. Religioſi in Eccleſiis ſuis, quæ ad eos pleno jure non pertinent, inſtituendos Preſbyteros Epiſcopis repræſentent, ut eis de Plebis cura reſpondeant. *De Privilegiis.* Cap. *Cùm & plantare.* §. 3. Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 3. Ex *Conc.* Lateran. ſub Alexand. III. *ann.* 1179.

V. In Eccleſiis, quæ ad Regulares pleno jure non pertinent, juxta Lateranensis *Concilii* Statuta, Epiſcopis inſtituendos Preſbyteros repræſentent, ut illis de Plebis cura reſpondeant; illos autem repræſentare procurent, quos vel converſatio notos reddit, vel commendat probabile teſtimonium Prælatorum. *De Præbendis.* Cap. *In* Lateranensi. §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 31.

VI. Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amovibiles, deputentur, niſi de Epiſcopi conſenſu, ac prævio examine per eum aut ejus Vicarium faciendo. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 11. *med.*

VII. Religioſi Eccleſias de novo in deſertis locis à ſe conſtructas cum ſuis Plebibus per ſuos Clericos idoneos gubernent, qui ratione Plebium examinandi Epiſcopis præſententur, ut ab eis curam recipiant animarum, cùm plebes Epiſcopis ſint ſubjectæ. *In* 6. *De Verborum Signif.* Cap. *Veniens.* §. 2. *fin.* Lib. V. *Tit.* 12. Cap. 1.

VIII. In Eccleſiis ubi Monachi habitant, Capellanus, qui populum regat, ab Epiſcopo per conſilium Monachorum inſtituatur ita ut ex ſolius Epiſcopi arbitrio, tàm Ordinatio ejus quàm depoſitio, & totius vitæ pendeat converſatio. *De Capellis Monachorum.* Cap. *In Eccleſiis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 37. Cap. 1.

IX. Regulares inſtitutos ibi Preſbyteros removere non audeant inconſultis Epiſcopis. *De Præbendis.* Cap. *In* Lateranensi. §. I. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 31. & *De Privileg.* Cap. *Cùm & plantare.* §. 3. *fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 3.

X. Preſbyteri, qui ad curam populi per Monachos in eorum Eccleſiis præſentantur Epiſcopis, & inſtituuntur ab ipſis, debent eſſe perpetui. *In* 6. *De Capellis Monachorum.* Cap. unico. *init.* Lib. III. *Tit.* 18. Cap. unico.

XI. Conſuetudine vel Statuto quovis contrario non obſtante, ab eiſdem nequeunt Eccleſiis, niſi per Epiſcopos, & ex cauſa rationabili, amoveri. *Ibid. in* 6. *De Capellis Monachorum.* Cap. unico. *fin.* Lib. III. *Tit.* 18. Cap. unico.

XII. Ut nulli Monacho Parochia regenda committatur. *Append. Concilii* Rothomag. *ann.* 1074. Cap. 5. Tom. X. Conc. *p.* 312.

XIII. Ne Monachi Eccleſias, niſi per Epiſcopos accipiant, &c. *Concilium.* London. *ann.* 1102. *Can.* 21. Tom. X. Conc. *p.* 730.

In Parochialibus Eccleſiis Preſbyteri per Epiſcopos conſtituantur, qui eis reſpondeant de cura animarum, & de iis quæ ad Epiſcopum pertinent. *Concilium* Lateran. I. *ann.* 1123. Tom. X. Conc. *p.* 899.

Apud Gallos ſunt Congregationes Regulares, quibus licet Curatos ſui Ordinis revocare, Epiſcopo conſentiente. Quæ ſint habes in *Nova Editione Actorum Cleri. Gallic.* Tom. III. *Tit.* 5. Cap. 5.

SECTIO III.

Parochis per Religioſos præſentatis debere provideri de congrua eorum ſuſtentatione, illorum reditus non debere imminui, nec eorum Eccleſias novis penſionibus onerari.

I. De Monachis, qui Vicarios Parochialium Eccleſiarum tantùm gravant, ut Hoſpitalitatem tenere non poſſint, eam providentiam habeat Epiſcopus, quòd ad præſentationem Monachorum nullum recipiat, niſi tantùm ei de proventibus Eccleſiæ fuerit aſſignatum, undè Jura Epiſcopalia poſſit perſolvere, & congruam ſuſtentationem habere. *De Præbendis.* Cap. *De Monachis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 12.

II. Fuit olim per Sedem Apoſtolicam providè conſtitutum, ut Diœceſani locorum ad præſentationem Religioſorum nullum ad aliquam Eccleſiam recipiant, niſi tantùm ei de proventibus ipſius Eccleſiæ coram eis fuerit aſſignatum, undè Jura Epiſcopalia poſſint ſolvere, & congruam ſuſtentationem habere. *In* 6. *De Præbendis.* Cap. *Suſcepti.* §. 1. Lib. III. *Tit.* 4. Cap. 1.

III. Quia Religioſi exempti de proventibus Parochialium Eccleſiarum, in quibus Jus obtinebant Patronatûs, ſeu Rectorum præſentatio pertinebat ad eoſdem, tantùm percipiebant annuatim, quòd Rectores Eccleſiarum ipſarum non poterant de reſiduo commodè ſuſtentari, & Epiſcopalia Jura perſolvere, ac alia incumbentia eis onera ſupportare: Propter quod ſæpè contingebat quòd non invenirentur perſonæ idoneæ, quæ hujuſmodi Eccleſias vellent recipere, ſicque frequenter minùs idoneis conferrentur, ex quo pericula imminebant animarum: Statutum eſt, Conſtitutionem Superiorem quoad omnes Patronos Eccleſiarum.

Religioſos tàm exemptos, quàm non exemptos, inviolabiliter obſervari, Conſuetudine contrariâ non obſtante. *Ibid. in 6. De Prabendis.* Cap. *Suſcepti.* §. 2. & 3. Lib. III. *Tit.* 4. Cap. 1.

IV. Si quas portiones, vel antiquos reditus Clericorum, ſine conſenſu Epiſcopi ſui miouere, vel Parochias dividere, Religioſi præſumpſerint, ad integritatem priſtinam revocari debent. *De Prabendis.* Cap. *Avaritia.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 5. Cap. 10.

V. Monachi certas portiones vel reditus, quos percipiunt Clerici in Eccleſiis ipſorum, ſine conſenſu Diœceſani ſui diminuere non poſſunt, vel dividere unam Parochiam in duas. *Gloſſa.*

VI. Religioſi Clericos Jorisjurandi Religione conſtringere non debent ad majorem ſolito penſionem ſolvendam, vel præſtandum aliquid Beneficii præter ſolitam penſionem, & hoc juramentum de cupiditate procedit, nec valere poteſt. *De Jurejurando.* Cap. *Tua nos.* Lib. II. Decr. *Tit.* 24. Cap. 11.

VII. Rector Eccleſiæ, qui à Monachis ad Regimen ipſius Eccleſiæ fuit electus, cogi poteſt ad ſolvendum eis annuum cenſum, quem Prædeceſſor ejus ſolvit; ſi verò cenſus ſit de novo impoſitus, ſive autoritate Epiſcopi hoc factum fuerit, ſive non, Epiſcopus Diœceſanus ne ipſum cenſum Monachis Rector ſolvat prohibere debet; & ſi præſtitit de eo ſolvendo Sacramentum, Monachos, ut illum à juramento abſolvant, appellatione remotâ, compellere debet. *De Cenſib.* Cap. *Significavit.* Lib. II. Decr. *Tit.* 39. Cap. 13.

Apud Gallos nullum diſcrimen inter Curatos Sæculares & Regulares, quoad congruam portionem. Vide *Editionem novam Actor. Cler. Galliæ.* Tom. III. *Tit.* 3. *Can.* 5.

SECTIO IV.

Quomodò Epiſcopi poſſint Religioſorum exceſſus in conſtituendis Parochiis corrigere, & an poſſint novas Eccleſias acquirere ſine aſſenſu Epiſcopi?

I. Si Monachi & Canonici Regulares, Eccleſias, quæ ad præſentationem eorum pertinent, propriis uſibus deputare nituntur; nec volunt ad eas, cùm vacaverint, vocare perſonas: quin potiùs Vicarios in eis pro ſua inſtituunt & deſtituunt voluntate; admiſſos ita penſionibus onerantes, quòd nec Eccleſiis competenter poſſunt in paupertate nimia deſervire, nec Epiſcopo in Epiſcopalibus reſpondere, neque Hoſpitalitatem, ſicut convenit, tranſeuntibus impertiri: Niſi à Juriſdictione Epiſcopi exemptæ ſint Eccleſiæ ſuprà dictæ, prædictos exceſſus ſtudeat Epiſcopus rationabiliter emendare. *De Supplenda Negligentia Pralatorum.* Cap. *Sicut.* Lib. I. Decr. *Tit.* 10. Cap. 2.

II. Niſi prædicti Monachi, ſeu Canonici Regulares, infra tempus, *hoc eſt*, infra ſex menſes (*De Conceſſione Prabenda.* Cap. *Nulla.* Lib. III. Decr. *Tit.* 6. Cap. 2.) in Lateran. *Concilio* conſtitutum, ad vacantes Eccleſias, Epiſcopo perſonas idoneas præſentaverint; extunc ei liceat, appellatione remotâ, in eiſdem ordinare Rectores, qui eis præeſſe noverint & prodeſſe. *Ibid. De Supplenda Negligent. Pralat.* Cap. *Sicut.* §. *Nolentes. med.* Lib. I. Decr. *Tit.* 10. Cap. 2.

III. Ex hoc tamen nullum Patronis præjudicium impoſterùm generetur. *Ibid. fin.*

IV. Eccleſiæ, quas de manu Regis, vel aliorum Laicorum, ſive Clericorum, Monaſterium, præter Diœceſani Epiſcopi aſſenſum, recepit, & quas propriâ autoritate fundavit; ſi nec Præſcriptione, nec defenſione aliâ Monaſterium ſe tueatur, in Jus Diœceſanæ Eccleſiæ revocari debent. *De Privilegiis.* Cap. *Cùm olim, il* 20. *in integra.* §. 2. *Prætereà.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 14.

V. Eccleſia ſine autoritate Epiſcopi ædificari non debet, etiamſi ſit aliquis exemptus; quòd ſi fecerit, Epiſcopus Eccleſiam ad ſuum dominium revocabit. *Gloſſa.* Vid. *Revocari.*

VI. Viri Religioſi, quibus à Sede Apoſtolica eſt indultum, ut Eccleſias ſuas in proprios uſus poſſint convertere, decedentibus perſonis earum, niſi fortè in indulgentiis Summi Pontificis id contineatur expreſſum, ſuo Epiſcopo inconſulto, in poſſeſſionem ipſarum eis non eſt licitum introire, quia per indulgentiam hujuſmodi Epiſcopali Juri non creditur derogari. *De Privilegiis.* Cap. *Paſtoralis.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 19.

SECTIO ULTIMA.

Obſervationes circa hunc Titulum Quintum, in quibus, quæ deſunt ſupplentur, & comparantur Parochi Regulares cum aliis; uſuſque Gallici paucis explicantur.

Parochi Regulares conveniunt ferè in omnibus, quæ Parochias ſpectant, cum Parochis Sæcularibus, I. Utrique egent Epiſcopi approbatione, ſeu miſſione autoriſabili, quâ animarum cura committitur, in Titulum exercenda. II. Eorum Vicarii ſimili approbatione opus habent. III. Utrique Synodo intereſſe debent, ibidem de adminiſtratione ſua rationem reddere. IV. Aliis quoque Conventibus Parochorum, ſeu Kalendis dictis, ſeu aliter vocitatis adeſſe debent, item & Collatiobibus, menſtruis, vel frequentioribus, aut infrequentioribus. V. Viſitationi ſubſunt Epiſcopali & Archidiaconali, ac Procurationi ob hoc debitæ. VI. In Eccleſiis neutrorum, ullus prædicare poteſt ſine approbatione Ordinarii. VII. Si ratione imperitiæ, vel malæ converſationis indiguerint Coadjutoribus, qui nuncupari ſolent deſervientes, ab Epiſcopo accipere debent. VIII. Utrique perpetui ſunt, ac irrevocabiles Jure Communi. IX. Eadem ætas, idemque Ordo in utriſque requiſitus. X. Eædem functiones, eædem obligationes. XI. Idem onus Reſidentiæ, ac eædem pœnæ in illos, ſi illud non implent. XII. Ordinationes Regiæ, ſicut & Canones comprehendunt in ſuis diſpoſitionibus, quoad portionem congruam & domum Curialem, utrumque genus Parochorum. A dictis, quoad Juriſdictionem Epiſcopalem circa Parochos, excipiuntur Parochi Regulares, de quibus *Conc.* Trid. Cap. 11. Sess. XXV. *De Regularibus.*

Nonnulli ſunt etiam Parochi Regulares, qui perpetuitate non gaudent certis in caſibus, in quibus permittitur Superioribus Generalibus illos revocare conſentiente Ordinario, in commodum Congregationum, vel in ſalutem revocandorum; Hi caſus explicantur in Conſtitutionibus iſtarum, & in Litteris Patentibus, quibus eximuntur his in caſibus ab Ordinationibus Regiis, quæ executioni mandant Canones præcipientes, ut Curati ſint perpetui & inamovibiles, in ſalutem animarum id requirentem. Quæ hanc exceptionem ſpectant, quantum ad uſum Gallicanum, habentur *in Editione Nova Commentariorum Cleri,* Tom. II. *à p.* 790. *ad* 830. Hæc autem ſunt inter alia, Litteræ Patêtes in favorem Canonicorum Regularium Congregationis Franciæ, & Litteræ Patentes pro *Premonſtratenſibus.* Priorum duplex ſpecies, aliæ præceſſerunt *Declarationem* 29. *Januar. ann.* 1686. Aliæ ſubſecutæ ſunt. Utræque & poſteriores Ordinem *Premonſtratenſium* ſpectantes, conveniunt in hoc quòd non derogant Declarationi prædictæ, niſi quoad has cauſas, nempè ob culpam Parochorum, necnon propter bonum & commodum Congregationum; Prætereà vetant earum membris ne curam ullam

reci-

Digitized by Google

cipiant ſine conſenſu Generalis ſcriptis conceſſo, & debitâ vitæ & morum atteſtatione.

Ab eo quod dictum eſt Parochias Regulares Viſitationi Epiſcopi ſubditas, Procurationi etiam ſubjici, excipiendæ ſunt Parochiæ Ordinis MELIT. ab illa exemptæ à PIO V. & ab HENRICO IV. *Ordinatione ann.* 1606. *Art.* refertur in *Commentariis Cleri Gallicani, ultima Editionis* TOM. III. *p. a* 830. *ad p.* 839. ubi etiam refertur *Bulla* citata, cum *Bullâ* GREGOR. XIII. illam innovante & confirmante, quibus itidem declaratur illas Parochias comprehendi Decretis TRID. reſtituentibus autoritatem Epiſcopalem circa Parochos. In Notis eidem Editioni adjunctis monetur Lector Parochos MELIT. obligatos ad Synodum adeundam, à Juribus Epiſcopalibus temporalibus, quæ ibidem quibuſdam in locis ſolvunt, immunes eſſe.

In *Dictionario novo Caſuum Conſcientiæ Deciſorum* à DD. LAMEA & FROMAGEAU agitatur Quæſtio, an Parochi Regulares morantes extra Clauſtrum ſubſint Prælatis Regularibus, & deciditur illis ſubeſſe in iis, quæ ſpectant vitam Regularem, idque probatur validiſſimis momentis; præcipua ſunt: I. Quòd illi Parochi non deſinant eſſe Religioſi, ex quo Parochi fiunt, in quo differunt à Regularibus ad Epiſcopatum promotis. qui ob eminentiam dignitatis indecenter ſubjecti remanerent Prælatis Regularibus ſibi multò inferioribus: II. Quòd Reſcripta Pontificum. Statuta Epiſcopalia, & Ordinationes Regiæ, ſupponant hujuſmodi ſubjectionem, cùm permittant ut à Prælatis revocentur, cum conſenſu Epiſcopi Diœceſani, cum præcipiant Prælatis, ut invigilent circa illorum mores; cùm injungant illis Parochis, ut reſpondeant Prælatis ſuis, nedùm quoad temporalia, ſed etiam quoad obſervantiam Regularem: III. Quòd gaudeant voce activâ & paſſivâ in Capitulis, & qui ſentiunt commodum ſentire debeant incommodum: Adde IV. Quòd ſinguli Textus, qui dicunt, quòd Curati Regulares ſubſint Epiſcopo quoad ea, quæ ſpectant animarum curam, ſupponunt illos ſubjici Prælatis Regularibus quoad alia; alioquin dixiſſent ſimpliciter & abſolutè illos Epiſcopo ſubeſſe. Vide potiſſimum *C.* SESS. XXV. *De Regular.* V. Si Beneficium Curarum emanciparet Regulares à Juriſdictione Regulari, fruſtrà idem *Conc.* TRID. Cap. 10. SESS. XIV. obligaſſet Clericos Sæculares ad Curas Regulares electos, ut Profeſſionem Regularem emitterent. VI. Id genus Curatorum potioris conditionis non ſunt quàm Canonici exempti itidem Curati, qui licèt ſubſint Epiſcopo, quoad curam animarum, cæteris ſubjiciuntur obligationibus Canonicorum, ſicuti gaudent iſtorum Privilegiis. *Cap.* 16. *De Privileg.* Adi *cit. Dictionar.* TOM. II. *p.* 668. *ad* 720. Quoad ea quæ facti ſunt, quæque omiſſa ſunt, ut quæ ad jus & ad propoſitum Operis ſpectant, colligentur.

CAPUT VI.

De iis quæ pertinent ſpeciatim, tàm ad Profeſſionem, quàm ad Diſciplinam Monialium.

SECTIO I.

Quæ Decreta ſint circa Profeſſionem Monialium, & potiſſimùm ne coactæ, vel invitæ illam emittant?

I. Fœminis Diaconalis Benedictio interdicta, in *Conc.* AURELIAN. II. *ann.* 533. *Can.* 18. TOM. IV. CONC. *p.* 1782. Idem vetuerat *Conc.* ARAUS. *Can.* 26. *ann.* 441. *Conc.* EPAON. *ann.* 517. *Can.* 21. idem fecerat. Profeſſio autem Fœminis nunquam inhibita: cujus differentiæ ratio eſt, quòd Prior ſit Ordinatio quædam, Poſterior ſit votorum emiſſio.

II. Puella, quæ habitum Regularem ſuſcipere voluerit, major duodecim annis ſit. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 17. *init.* Vide *Conc.* QUINIS. *ann.* 692. *Can.* 45. TOM. VI. CONC. *p.* 1164. damnat abuſum ſuperbè & mundanè veſtiendi illam, quæ Religionem profeſſura eſt, vetat ne ipſa fleat ulla de cauſa, ne lacrimæ malè interpretentur.

III. Libertati Profeſſionis Virginum Deo dicandarum proſpiciens Eccleſia, ſtatuit atque decernit, ut Puella non ante profeſſionem emittat, quàm exploraverit Epiſcopus, vel eo abſente, vel impedito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus, Virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat quid agat. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXV. *De Regular.* Cap. 17.

IV. Si voluntas ejus pia ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas juxta Monaſterii illius & Ordinis Regulam, necnon Monaſterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat. *Ibid. Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 17.

V. Ejus profeſſionis tempus ne Epiſcopus ignoret, teneatur Præfecta Monaſterii, eum ante menſem certiorem facere. *Ibid.*

VI. Quod ſi Præfecta certiorem Epiſcopum non fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur, ab Officio ſuſpenſa ſit. *Ibid. fin.*

VII. Anathemati Eccleſia ſubjicit omnes & ſingulas perſonas cujuſcumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tàm Clericos, quàm Laïcos, Sæculares, vel Regulares, atque etiam quâlibet dignitate fulgentes, ſi quomodocumque coëgerint aliquam Virginem vel Viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, præterquàm in caſibus à Jure expreſſis, ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cujuſcumque Religionis, vel ad emittendam Profeſſionem, quique conſilium, auxilium, vel favorem dederint: Quique ſcientes etiam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut Profeſſionem emittere, quoquo modo eidem actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel autoritatem interpoſuerint. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 18.

VIII. Simili quoque anathemati Eccleſia ſubjicit eos, qui ſanctam Virginum, vel aliarum Mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo ſine juſta cauſa impedierint. *Ibid.*

IX. Ea omnia & ſingula, quæ ante Profeſſionem, vel in ipſa Profeſſione fieri oportet, ſerventur, non ſolùm in Monaſteriis ſubjectis Epiſcopo, ſed & in aliis quibuſcumque. *Ibid. Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 18. *fin.* Hinc ſequitur nullam, quoad ea, quæ Profeſſionem ſpectant, exiſtere exemptionem.

X, Devotis Deo Virginibus gravi languore correptis Sacrum velamen, ne ſine hoc munere de ſæculo exeant, implorantibus non negetur. CAUS. XX. QUÆST. I. Cap. 11. *De Votis.*

SECTIO II.

Quàm immane crimen committatur à Monialibus, quæ poſt emiſſam Profeſſionem Sacrum propoſitum abjiciunt?

I. Moniales CHRISTO ſuam integritatem voluntate ſpontaneâ devoverunt. *In* 6. *De Statu Regularium.* Cap. *Periculoſo. poſt init.* LIB. III. *Tit.* 6. Cap. unic.

II. Ambigi non poteſt crimen magnum admitti, ubi & propoſitum deſeritur, & conſecratio violatur; nam ſi humana pacta non poſſunt impunè calcari, quid eos manebit, qui corruperint Fœdera Divini Sacramenti? CAUS. XX. QUÆST. I. Cap. 8. *Puella fin.*

III. Sciendum eſt omnibus, quòd Deo Sacratarum Fœminarum Corpora, per Votum propriæ ſponſionis, & verba Sacerdotis, Deo conſecrata eſſe Templa Scriptu-

Digitized by Google

Scripturarum Teſtimoniis comprobantur; & ideò violatores earum Sacrilegi, & juxta Apoſtolum *filii perditionis eſſe noſcuntur*. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 27. *Sciendum eſt*.

IV. Sicut bonum eſt caſtitatis præmium, ita & majori obſervantiâ, & præceptione cuſtodiendum eſt, ut ſi quæ ſe devoverint Domino, & veſte Laicali abjectâ, ſub Teſtimonio Epiſcopi & Eccleſiæ in Religioſo habitu apparuerint, poſteà verò ad Nuptias Sæculares tranſierint, ſecundum Apoſtolum *damnationem habebunt*, quia fidem caſtitatis, quam Domino voverunt, irritam facere auſæ ſunt. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 1. *Sicut. init.*

V. Si adulteræ conjuges reatu ſunt viris ſuis obnoxiæ; quantò magis, quæ Religioſitatem mutaverunt, crimine adulterii notabuntur, ſi devotionem, quam Deo ſponte, non coactæ obtulerunt, libidinoſâ corruperint voluptate, & ad Nuptias tranſitum fecerint. *Ibid. med.*

VI. Quæ habitum Religionis aſſumpſerunt, & demùm apoſtataverunt, ab omnibus fidelibus à liminibus Eccleſiæ, & à Cœtu fidelium uſque ad ſatisfactionem ſunt eliminandæ, & carceribus tradendæ, qualiter juxta Apoſtolum Paulum *tradentes hujuſmodi hominem Satanæ, ut Spiritus ejus ſalvus ſit in die Domini*. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 2. *Viduas*. §. 2. *med.*

VII. Si Apoſtolus illas, quæ à propoſito viduitatis diſceſſerant, dixit habere condemnationem, quia primam fidem irritam fecerunt; quantò magis Virgines, quæ pactionis ſuæ fidem minimè ſervaverunt. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 9. *Hæc verò. fin.* Innoc. I. *in Epiſt. 2. ad* Victricium. Cap. 13. *ann.* 404. Hujus diſparitatis cauſa eſt, quòd eò major eſt Virginum, quàm Viduarum obligatio, quò Virginitas nobilior quàm continentia vidualis.

VIII. Quæ capiti Sacrum velamen impoſuit, ſi profeſſa eſt, ſe in eodem habitu permanere, ſpondens numquam Religionis velamen deponere, à Religionis obſervantia diſcedere non præſumat. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 34. Vide *Conc.* Vormat. *ann.* 868. *Canon.* 21. Tom. VIII. Concil. *pag.* 949. ubi amplior quoad verba, non quoad ſenſum. Ex *Concil.* Carth. IV. Cap. ultim. *ann.* 398. Conc. Tom. II. *p.* 1008. Cap. 41. Caus. XXVII. Quæst. I. ubi S. August. explicat, quomodò intelligenda comparatio violatæ Profeſſionis Religioſæ cum adulterio. Vide *Canones Synodi* Romanor. *ad* Gallos. *Can.* 1. Tom. II. Conc. *p.* 1317. Huc recurrit præcedens Nota, quia ibid. eadem comparatio.

IX. In utroque ſexu deſertores profeſſæ caſtitatis prævaricatores habendi, & his omnibus per pœnitentiam legitimam conſulendum. *Conc.* Arausc. I. *ann.* 441. *Can.* 28. Tom. III. Conc. *pag.* 1451. *Ex Epiſtol.* Gregor. *ad* Bonif. *circ. ann.* 739. Plures ſunt ejuſmodi Epiſtolæ. Non patet ex qua deſumptus *Can. n.* 6. relatus. *Concil.* Lateran. II. *Gener. ann.* 1139. *Can.* 7. 8. Tom. X. Conc. *p.* 1004. Hi Canones renovant anteriores ejuſdem ſæculi Canones, quibus Profeſſio Religioſa impedimentum dirimens Matrimonii facta eſt.

X. Si vidua graviſſimo judicio ſubjecta eſt, ut quæ fidem in Christum irritam fecerit, quid de Virgine putandum eſt, quæ eſt Sponſa Christi & Sacrum vas Domino dedicatum? Virgo adulteræ judicio ſubjicitur. S. Basil. *Epiſtol.* 2. *Canon.* 18. *med.* Tom. II. Conc. *App. p.* 1734.

XI. Quæ poſt conſcriptam roboratamque Profeſſionem fuerint repertæ animum aut veſtem in tranſgreſſionem dediſſe, excommunicationis ſententiam ferant; & rurſus mutato habitu in Monaſteriis, donec diem ultimum claudant, ſub ærumnis arduæ pœnitentiæ maneant religatæ. Caus. XXVII. Quæst. I. Cap. 36. *Omnes.*

Concil. Turon. II. *ann.* 567. *Can.* 20. Tom. V. Conc. *p.* 858. de Sacerdotum Cœlibatu fusè agit, ſimul ac Monachorum Monialiumque. *Conc.* Matisc. I. *ann.* 581. *Can.* 12. Tom. V. Conc. *p.* 969. *&* *Can.* 19. Pœnitentiæ ſubdens violatores Profeſſionis Religioſæ, cjus durationem & modum prudentiæ Epiſcopi remittit. *Conc.* Lugdun. III. *ann.* 583. *Can.* 3. Tom. V. Conc. *p.* 974. arcet à Communione Puellas legitimè profeſſas, quæ Profeſſionem ſponte violant, concedit tamen Viaticum Pœnitentibus. *Epiſtol.* 7. Zachar. Cap. 5. 20. 26. 27. Tom. VI. Conc. *p.* 1509. &c. Veteribus Canonibus innovatis, iiſque relatis, vel quoad verba, vel quoad ſenſum, nihil addere videtur. *Concil.* Duziac. II. *ann.* 874. Cap. 6. Tom. IX. Conc. *p.* 269. De Profeſſione emiſſa exactè ſervanda antiquiores refert Canones, illorum Autores commemorans. *Concil.* Tribur. *ann.* 895. *Can.* 24. Tom. IX. Conc. *p.* 453. innovat Canones Africanos, eos ſigillatim laudans, illorum Doctrinam de voto caſtitatis adimplendo priùs ſecutum.

SECTIO III.

Quæ ad Diſciplinam Regularem Monialium pertineant, ac præcipuè circa earum Confeſſionem.

I. Non ampliùs ſuſcipiantur in Monaſterio Puellarum, quàm quot ſe regere de bonis Eccleſiæ abſque penuria poſſint. *De Inſtitutionib.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 7. Cap. 1. Gonzal. legit *degere* pro *regere*.

II. Diſtrictiùs inhibitum eſt, ne in Monaſteriis Ordinum non Mendicantium aliquæ recipiantur in Sorores, niſi quot poterunt de ipſorum Monaſteriorum bonis, ſive proventibus, abſque penuria ſuſtentari. *In 6. De Statu Regularium.* Cap. *Periculoſo.* §. 1. *Sanè.* Lib. III. *Tit.* 16. Cap. unic.

III. Quòd Sanctiſſimum Christi Corpus intra Chorum, vel ſepta Monaſterii, & non in publica Eccleſia conſervetur, prohibitum eſt, non obſtante quocumque Indulto aut Privilegio. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 10. *fin.*

IV. Attendant diligenter Epiſcopi & cæteri Superiores Monaſteriorum Sanctimonialium, ut in Conſtitionibus eorum admoneantur Sanctimoniales, ut ſaltem ſemel ſingulis menſibus confeſſionem peccatorum faciant, & Sacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant, ut eo ſe ſalutari præſidio muniant ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter ſuperandas. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 10. *init.*

V. Præter Ordinarium Confeſſorem, alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus, bis aut ter in anno offeratur, qui omnium Confeſſiones audiat. *Ibid. Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regularibus.* Cap. 10. *med.*

VI. Qui Religioſis Fœminis præponendus eſt, ab Epiſcopo loci comprobetur. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 11. *Qui Religioſis.*

VII. Tunc ſalubria Christo dicatis Virginibus præbentur, quandò eis Patres Spirituales eliguntur, quorum non ſolùm gubernaculis tueri, ſed etiam Doctrinis ædificari poſſint. Caus. XVIII. Quæst. II. Cap. 24. *In Decima. poſt init.*

VIII. Confeſſores, ſive Regulares, ſive Sæculares, quomodocumque exempti, tàm Ordinarii, quàm Extraordinarii, ad Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, audiendas, nullatenùs deputari valeant, niſi priùs ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. *Bulla* Gregor. XV. *Inſcrutabili. ann.* 1623. 5. *Februar.* Tom. I. *Collectionis Actorum Eccleſiæ Gallicanæ.* Cap. 13. *Articulo* 13. *pag.* 925. *in nova Editione extat* Tom. V. *p.* 33. Cap. 5. *Bullarii* Tom. III. *p.* 403.

IX.

Digitized by Google

IX. Liceat Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, ut hujuſmodi Confeſſores amoveant, iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores amovendi, quoties & quomodò opus eſſe judicaverit. *Ibid.*

X. Is qui ab Abbate præponitur, Judicio ſui Epiſcopi comprobetur. *Conc.* HISPAL. II. *ann.* 619. *Can.* 11. TOM. V. CONC. *p.* 1667.

Pro approbatione Confeſſorum Monialium. Vide *Deciſiones a* GREG. XIII. *approbatas. Bullarii* TOM. III. p. 404.

Occaſiones amputandæ ſunt peccatorum, & tollendæ omnes ſuſpiciones, quibus ſubtilitas Diaboli ſub prætextu charitatis & dilectionis incautas Diaboli ſub prætextu charitatis & dilectionis incautas animas vel ignaras irretire conſuevit. Nullus igitur, nullaque Sanctimoniæ & Virginitati deſerviens, propter blaſphemiam Eccleſiæ in una domo cum extraneis penitùs commorari debet. *Conc.* CARTH. I. *ann.* 348. *Can.* 3. *med.* TOM. II. CONC. *p.* 715. *Conc.* RHEM. II. *ann.* 813. *Can.* 33. TOM. VII. CONC. *p.* 1257. Vitæ neceſſaria illis procuranda ac caſtitatis ſecuritas. *Conc.* AQUISGRAN. *ann.* 816. LIB. II. Cap. 27. TOM. VII. CONC. *p.* 1436. requirit in Preſbyteris præponendis ad Sacra miniſtranda, ut non ſe amare, ſed CHRISTUM cupiant, & non ſua, ſed quæ illius ſunt quærant, utque non cum Sanctimonialibus ſine neceſſitate & Teſtibus colloquantur.

XI. Fœminæ, quæ ſacro velamine ſunt conſecratæ, ſi fuerint, quod nolumus, fornicatæ, velamem deponere non præſumant, ſed pœnitentiæ jugo ſummoperè decertare feſtinent, ut ad indulgentiæ & remiſſionis gratiam valeant pervenire. *Concil.* VORMAT. *ann.* 868. *Can.* 20. TOM. VIII. CONC. *p.* 949. Veroſimile videtur quòd vela monaſtica ut & veſtis deponebatur, nam ſi velum depoſitum dumtaxat eſſet humilitatis gratiâ, hoc culpâ vacaſſet.

XII. Monaſteria Sanctimonialium ſi quiſquam Clericus ſine manifeſta & rationabili cauſa frequenter præſumpſerit, per Epiſcopum (ſubintelligendum à Communione vel Miniſterio,) arceatur. *De Vita & Honeſt.* Cap. *Monaſteria* 1. *Tit.* 1. Cap. 8. LIB. III. DECR.

SECTIO IV.

Moniales omnes debere perpetuam ſervare clauſuram, & Epiſcopos jus habere viſitandi ac ſtatuendi quoad illam in quibuſcumque Monaſteriis quibus remediis ad id uti poſſint?

I. Conſtitutione perpetuò irrefragabiliter valiturâ, ſancitum eſt, univerſas & ſingulas Moniales præſentes atque futuras, cujuſcumque Religionis ſint, vel Ordinis, in quibuslibet Mundi partibus exiſtentes, ſub perpetua in ſuis Monaſteriis debere permanere clauſura. *In* 6. *De Statu Regul.* Cap. *Periculoſo. poſt init.* LIB. III. *Tit.* 16. Capite unico.

II. Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis diſtrictè, ſub obteſtatione Divini Judicii & interminatione maledictionis æternæ, mandatum eſt, quatenus eorum quilibet in Civitate ac Diœceſi propria in Monaſteriis Monialium ſibi Ordinario Jure ſubjectis, ſuâ, in iis verò quæ ad Romanam immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ autoritate: Abbates verò, & alii tàm exempti quàm non exempti Prælati Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Ordinum quorumcumque, in Monaſteriis hujuſmodi ſibi ſubjectis, de clauſura convenienti providere procurent; contradictores atque rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis. *Ibid. in* 6. *De Statu Regul.* Cap. *Periculoſo.* §. *ult.* LIB. III. 16. Cap. unico.

III. BONIFACII VIII. Conſtitutionem, quæ incipit, *Periculoſo*, renovans Sancta *Synodus* TRIDENTINA univerſis Epiſcopis ſub obteſtatione Divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, ut omnibus Monaſteriis ſibi ſubjectis, ordinariâ, in aliis verò Sedis Apoſtolicæ autoritate; clauſuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt conſervari, maximè procuret; Inobedientes atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quâcumque appellatione poſtpoſitâ, compeſcentes, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis. *Conc.* TRID. SESS. XXV. *De Regul.* Cap. 5. *init.*

IV. Perpetuò valiturâ Conſtitutione, inhærendo etiam Conſtitutioni felicis recordationis BONIFACII Papæ VIII. quæ incipit, *Periculoſo*, & Decretis *Conc.* TRIDENTINI, ſuper clauſura Monialium editis, autoritate Apoſtolicâ decretum eſt, univerſas & ſingulas Moniales præſentes atque futuras; cujuſcumque Religionis, quæ vel jam receptæ ſint; vel in poſterum, in quibuſvis Monaſteriis, ſive Domibus recipientur, & expreſſè Religionem profeſſæ, etiamſi Converſæ, aut quocumque alio nomine appellentur, etiamſi ex inſtitutis vel fundationibus earum Regulæ ad clauſuram non teneantur, nec unquam in earum Monaſteriis, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſervata non fuerit; ſub perpetua in ſuis Monaſteriis, ſeu Domibus, debere de cætero permanere clauſura, juxta formam dictæ Conſtitutionis *Fel. recor.* BONIFACII *Papæ* VIII. quæ incipit, *Periculoſo*, in ſacro Concilio TRIDENTINO approbatam & innovatam. *Bulla* PII V. *Circa Paſtoralis. ann.* 1566. *die* 28. *Maii.* §. 1. *Collectionis Actorum Eccleſiæ Gallicanæ.* TOM. I. Cap. 13. *Articulo* 4. *p.* 914. nunc TOM. IV. *Tit.* 5. Cap. 2. *Editionis novæ.*

V. Quòd ſi quæ Moniales forſan reperiantur, quæ Conſuetudine etiam immemorabili, Inſtituto, vel fundatione Regulæ ſuæ fretæ, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtant; Ordinarii unà cum Superioribus earum omnibus Juris & facti remediis compellant eaſdem tanquàm rebelles, & incorrigibiles, ad præciſè ſubeundum dictam clauſuram & perpetuò obſervandam. *Ibid. Bulla* PII V. *Circa Paſtoralis* §. 2.

VI. Cùm licentiæ Monaſteria Monialium ingrediendi à Romanis Pontificibus conceduntur, & mulieres non niſi de expreſſo earumdem Monialium & illarum Superiorum conſenſu ingredi poſſint & debeant; decretum atque declaratum conſenſum dictarum Monialium per eaſdem Moniales capitulariter & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe & præſtari debere; aliàs licentiæ hujuſmodi mulieribus, quibus conceſſæ fuerunt, nullatenùs ſuffragentur. *Bulla Urbani* VIII. *Sacroſanctum.* 27. *Oct.* 1624. *Bullarii.* TOM. IV. *p.* 75.

VII. Mandatum eſt in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione Divini Judicii & interminatione maledictionis æternæ, univerſis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quatenùs in Monaſteriis Monialium, ſibi ordinario Jure ſubjectis; in iis verò quæ ad Romanam mediatè vel immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ autoritate, unà cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum, clauſuram quamprimùm poterunt ſervari procurent, contradictores atque rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis *Eadem Bulla* PII V. *Circa Paſtoralis.* §. 8.

VIII. Ut hoc tàm ſalutare Decretum faciliùs obſervetur, omnes Principes Sæculares & alios Dominos, & Magiſtratus Temporales requirit & obſecrat Eccleſia per viſcera miſericordiæ Domini Noſtri JESU CHRISTI, quòd in præmiſſis omnibus eiſdem Patri-

Digitized by Google

Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & aliis Monialium Superioribus, aſſiſtant, ac ſuum favorem & auxilium præſtent, ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. *Ibid.* §. 8.

IX. Per hoc autem in Monaſteriis exemptis Ordinarii locorum quoad alia nullam ſibi cedant Juriſdictionem vel poteſtatem aliquatenùs attributam. *In 6. De Statu Regul.* Cap. *Periculoſo.* §. *ult. fin.* Lib. III. *Tit.* 16. Cap. unic. *& Bulla* Pii V. *Circa Paſtoralis.* §. 10.

X. Epiſcopus debet providere de iis, quæ faciunt ad clauſuram Monialium & aliis earum neceſſitatibus, undè & Monaſteria Regularibus ſubjecta poteſt viſitare in his omnibus, quæ ad clauſuram pertinent. *Congregatio Concilii ad hoc* Cap. *Concil.* Trid. Epiſcopus poteſt Moniales Regularibus ſubjectas in his, quæ clauſuram concernunt, toties viſitare, quoties verè cognoverit expedire. *Congreg. Concil. Ibid.*

XI. Epiſcopus non poteſt impediri à Regularibus, quominùs ingrediatur ſepta Monaſterii ipſis Regularibus ſubjecti, ad effectum videndi ſi clauſura ſervata fuerit, necne. *Congregatio Concilii ad* Cap. 10. *p.* 175.

XII. Epiſcopus Diœceſis in Monaſteriis alteri Epiſcopo ſubjectis ex *Concilio* Trid. Jus viſitandi quoad clauſuram, & eamdem poteſtatem quoad alia quam habet in Monaſteriis Regularibus ſibi ſubjectis. *Congregatio Concilii ad* Cap. 7. *p.* 166. *Conc.* Turon. III. *ann.* 813. *Can.* 29. 30. 31. Tom. VII. *Conc. p.* 1265. Primus vetat ingreſſum in Monaſterium ſine juſta cauſa. Tertius vetat egreſſum Monialium extra neceſſitatem. *Conc.* Cabillon II. *ann.* 813. *Can.* 57. 62. Tom. VII. Conc. *p.* 1284. duo requirit ad egreſſum Monialium: Juſtam cauſam, & licentiam Epiſcopi. *Conc.* Aquiſgr. *ann.* 816. Lib. II. Cap. 11. Tom. VII. Conc. *p.* 1429. Nec viri quidquam, quod non docet in earum Clauſtris agendi, nec Sanctimoniales vagandi foràs, habeant facultatem.

SECTIO V.

Nemini licere ingredi intra ſepta ſeu clauſuram Monialium, niſi ex cauſa rationabili, ac de Superiorum licentia; & quibus illi hanc licentiam dare poſſint; & quam pœnam incurrant qui aliter ingrediuntur?

I. Nulli aliquatenùs inhoneſtæ Perſonæ, nec etiam honeſtæ (niſi rationabilis & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia) ingreſſus vel acceſſus pateat ad Moniales; ut ſic à publicis & mundanis conſpectibus ſeparatæ, omninò ſervire Deo valeant liberiùs, & laſciviendi opportunitate ſublatâ, eidem corda ſua & corpora in omni ſanctimonia diligentiùs cuſtodire. *In 6. De Statu Regular.* Cap. *Periculoſo.* Lib. III. *Tit.* 16. Cap. unic. *in init. ſub. fin.*

II. Ingredi intra ſepta Monaſterii nemini liceat, cujuſcumque generis aut conditionis, ſexûs, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Reg.* Cap. 5.

III. Dare autem tantùm Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis; neque alius ullo modo poſſit, etiam vigore cujuſcumque facultatis vel Indulti hactenùs conceſſi, vel in poſterum concedendi. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regularib.* Cap. 5.

IV. Dare licentiam tantùm debet Superior, Patri Confeſſori pro conſolandis ægrotis, Sacramentis adminiſtrandis, Medicis, Chirurgis, & aliis Operariis neceſſariis. *Conventus* Melodun. *Tit.* 23. *fin.*

V. *Concilium* Trid. non prohibet quin Puellæ in Monaſteriis Monialium educationis gratiâ recipi poſſint; niſi fortè ratio aliqua vel Statutum Religionis alicujus Monaſterii aliter prohiberet. *Congregatio Concilii ad* Cap. 10. *p.* 170.

VI. Nomine Monaſterii volumus Clauſtrum, Domos, & Officinas interiores intelligi, pro eo quòd ad alia loca homines Sæculares conveniunt. *In 6. De Verb. Signif.* Cap. *Exiit.* §. *Denique med.* Lib. V. *Tit.* 12. Cap. 3.

VII. Monaſteria Puellarum, nonniſi probatæ vitæ & ætatis provectæ, ad quaſcumque earum neceſſitates vel miniſtrationes permittantur inire. *Conc.* Epaonense *ann.* 517. *Can.* 38. Tom. IV. Conc. *p.* 1581. *Conc.* Matisconense I. *ann.* 581. *Can.* 2. Tom. V. Conc. *p.* 967. vetat nedùm ingreſſum, ſed & collocutionem ſine juſta cauſa, ea quæ poſita intra ſalutatorium collocutio facienda.

VIII. Quæ ſpectant ad Officium Canonicum apud Moniales faciendum, à Canonibus ſequentibus præſcribuntur. Completorium pariter celebrent. *Conc.* Forojul. *an.* 791. Cap. 12. Tom. VII. Conc. *p.* 1007. vetat, ne ullus ad hoc introeat ſine Epiſcopi licentia, nec iſte ſine teſtibus. *Conc.* Cabillon. *ann.* 813. *Can.* 63. Tom. VII. Conc. *p.* 1285. Nec Clericus Clauſtra ancillarum Dei ingrediatur, niſi quandò neceſſitas operandi incumbit. *Conc.* Aquisgran. *ann.* 816. Lib. II. Cap. 15. Tom. VIII. Conc. *p.* 1431. Oportet, ut remoto totius excuſationis obſtaculo, expeditè & honeſtè Sanctimoniales Dei exequantur Miniſterium. *Conc.* Mogunt. I. *ann.* 857. Cap. 16. Tom. VIII. Conc. *p.* 47. Horas Canonicas Matutinam, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſpertinam.

SECTIO VI.

An & quandò liceat Monialibus egredi extra ſepta Monaſterii, & quas pœnas incurrant quæ legitimè non egrediuntur?

I. Nulli Religionem profeſſæ, ſit vel eſſe valeat quâcumque ratione vel cauſâ, (niſi fortè tanto & tali morbo evidenter aliquam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum aliis abſque gravi periculo ſeu ſcandalo commorari,) Monaſteria ipſa egrediendi facultas. *In 6. De Statu Regul.* Cap. *Periculoſo. poſt. init.* Lib. III. *Tit.* 16. Cap. unico.

II. Nemini Sanctimonialium liceat poſt Profeſſionem exire à Monaſterio, etiam ad breve tempus, quocumque prætextu; niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda; Indultis quibuſcumque & Privilegiis non obſtantibus. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 4. *med.*

III. Inhærendo Decreto Sacri *Conc.* Tridentini de Clauſura Monialium diſponenti, ſancitum eſt nulli Abbatiſſarum, Prioriſſarum, aliarumve Monialium, etiam Carthusiensium, Cisterciensium, S. Benedicti, & Mendicantium; & quorumcumque aliorum Ordinum, etiam Militiarum, ac ſtatuum, graduum, & conditionum, dignitatum ac præeminentiarum exiſtentium, etiam à Regia vel illuſtri proſapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis ſeu aliorum Monaſteriorum etiam eis ſubjectorum, aut domorum, Parentum, aliorumve conſanguineorum viſitandorum, aliâve occaſione & prætextu, niſi ex cauſa magni incendii, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ, quæ tamen infirmitas, præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium (etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum & ordinariorum Juriſdictione exempta eſſe reperiantur) cognita & expreſſè in ſcriptis approbata ſit, à Monaſteriis præfatis exire; ſed nec in prædictis caſibus extra illa, niſi ad neceſſarium tempus, ſtare licere. *Bulla* Pii V. *Decori & Honeſtati. ann.* 1570. 1. *Februarii.* §. 2.

IV. Ali-

Digitized by Google

IV. Aliter quàm ut præfertur egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, nec non comitantes, ac illarum receptatrices perſonæ ſive Laicæ, aut ſeculares, vel Eccleſiaſticæ; conſanguineæ vel non; excommunicationis majoris latæ ſententiæ vinculo, ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubjaceant, à quo præterquàm à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolvi nequeant. *Eadem Bulla* Pii V. *Decori & Honeſtati.* §. 2. *fin.*

V. Ne Moniales cauſam, ſeu occaſionem habeant evagandi, Abbatiſſæ, & Prioriſſæ, ac Moniales quæcumque Monaſteriorum ſuorum coram, adminiſtrationem, negotiave gerentes, quibuſcumque nominibus cenſeantur, per Procuratores in Tribunalibus, ſeu Curiis litigare permittantur. *In 6. De Statu Regularium.* Cap. *Periculoſo.* §. 3. Lib. III. *Tit.* 16. Cap. unico.

VI. Quandò Abbatiſſa vel Prioriſſa cujuſvis Monaſterii pro feudo, quod Monaſterium ipſum tenet ab aliquo Principe, ſeu Domino temporali, ſibi debebit homagium, vel fidelitatis Sacramentum præſtare (niſi quòd per Procuratorem illud præſtet, poſſit efficere apud eum) de Monaſterio cum honeſta & decenti ſocietate exire poterit eo caſu licenter; homagio facto, quamprimùm commodè poterit, ſeu fidelitatis præſtito Sacramento, ad ipſum Monaſterium è veſtigio reverſura; ſic quod in fraudem Reſidentiæ, ſive moræ clauſtralis, nihil fiat omninò. *Ibid. in 6. De Statu Regular.* Cap. *Periculoſo.* §. 2.

VII. Virgines Sacræ ſi pro lucro animæ ſuæ propter diſtrictiorem vitam ad aliud Monaſterium pergere diſpoſuerint, ibidemque commanere decreverint, concedatur. Si verò fugâ diſciplinæ alium locum quæſierint, redire cogantur. Caus. XX. Quæst. IV. Cap. 1. *Virgines.*

SECTIO VII.

Quomodò & à quibus viſitari debeant Moniales?

I. Providendum eſt præcipuè ne per contemptum diſciplinæ in his, quæ ſe Christo Voto celebri deſponderunt, quicquam reperiatur incongruum quod in Regularis ponat honeſtatis gloria maculam, & Divinam meritò poſſit offendere Majeſtatem. Clementina *Attendentes. De Statu Monachorum. init.* Clement. Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 2.

II. Monaſteria Sanctimonialium, quæ à Deputatis in Capitulis Generalibus, vel aliis Regularibus reguntur, ſub eorum cura & cuſtodia relinquantur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 9. *fin.*

III. Statutum eſt ut ſingula Monialium Monaſteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apoſtolicæ quòd nulli alii ſubjecta noſcuntur, Apoſtolicâ, non exempta verò, ordinariâ autoritate, annis ſingulis debeant viſitari. Clem. *Attendentes. De Statu Monach.* §. 1. Clem. Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 2.

IV. Exempta alia per alios, quibus ſubſunt, annis ſingulis debeant viſitari. *Ibid.*

V. Monaſteria Sanctimonialium Sanctæ Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecta, ab Epiſcopis, tamquam dictæ Sedis Delegatis, gubernentur, non obſtantibus quibuſcumque. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 9. *init.*

VI. Viſitatores ſollicitudinis ſtudium diligenter impendant, ut inducant Moniales ad impendendum in Monaſteriis ſuis & devotum & debitum virtutum Domino famulatum. Clementina *Attendentes. De Statu Monachorum.* §. 2. Clementinar. Lib. III. *Tit.* 10. Cap. 2.

VII. Ad obſervanda omnia Moniales eædem (non obſtantibus Exemptionibus & Privilegiis quibuſcumque, quibus tamen quoad alia præjudicium non generetur) per illos, de quibus dictum eſt, compellantur remediis opportunis. *Ibid. fin.*

VIII. Si qui Viſitatores ipſos in præmiſſis impedire præſumpſerint, ſeu aliquo præmiſſorum, (niſi moniti reſipiſcant) ipſo facto Excommunicationis ſententiam ſe noverint incurſuros, Privilegiis, Statutis, & conſuetudinibus quibuſlibet in contrarium minimè valituris. *Ibid.* Clem. *Attendentes. De Statu Monachorum.* §. *ult.* Lib. III. Clem. *Tit.* 10. Cap. 2.

SECTIO VIII.

Quomodò Præpoſita, ſeu Abbatiſſa, aut Prioriſſa, & quales eligi debeant in Monaſteriis in quibus viget Jus electionis? In quo conveniunt vel differunt Canonicæ Sæculares cum Monialibus Religioſis?

I. In Electione Abbatiſſarum, atque aliarum Præpoſitarum, quò omnia rectè & ſine ulla fraude fiant, in primis præcipitur ſupradictas eligi debere per Vota ſecreta, ita ut ſingularum eligentium nomina numquàm publicentur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 6.

II. Ut faciliùs in hujuſmodi Monialium electionibus ad concordiam veniatur; non zeli ad zelum, nec meriti ad meritum, ſed ſolùm numeri ad numerum fiat Collatio in eiſdem. *In 6. De Electione.* Cap. *Indemnitatibus.* §. 1. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 43.

III. Si qua à minori parte Conventûs numero nominata fuerit vel electa, ex nominatione, vel Electione hujuſmodi (quæ eo ipſo, quòd Pars minor eas fecerit, vires aliquas non obtinet) ipſi Jus aliquod quomodolibet non quæratur. *In 6. De Elect.* Cap. *Indemnitatib.* §. 4. Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 43.

IV. Is, qui Electioni præeſt, Epiſcopus, ſive alius Superior, Clauſtra Monaſterii non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam Vota ſingularum audiat vel accipiat. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regularib.* Cap. 7. *fin.*

V. In reliquis ſerventur ſingulorum Ordinum vel Monaſteriorum Conſtitutiones. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 7. *fin.*

VI. Juvenculas fieri Abbatiſſas vehementiſſimè prohibetur. Caus. XX. Quæst. I. Cap. 12. *Juvenculas. init.*

VII. In Abbatiſſam, aut Prioriſſam (ubi per Prioriſſam gubernatur) nulla eligatur, niſi trigeſimum annum compleverit, & expreſsè profeſſa fuerit Ordinem Regularem. *In* Sexto. *De Elect.* Cap. *Indemnitatibus. init.* Lib. I. *Tit.* 6. Cap. 43.

VIII. Abbatiſſa, & Prioriſſa, & quocumque alio nomine Præfecta vel Præpoſita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis poſt expreſſam Profeſſionem laudabiliter vixerit. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regularib.* Cap. 7. *init.*

Quòd ſi his qualitatibus ornata non reperiatur in eodem Monaſterio, ex alio ejuſdem Ordinis eligi poſſit. *Ibid.*

IX. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui Electioni præeſt, videatur, ex iis, quæ in eodem Monaſterio annum trigeſimum exceſſerint, & quinque ſaltem annis poſt Profeſſionem rectè vixerint, Epiſcopo vel alio Superiore conſentiente, eligatur. *Conc.* Trid. *Ibid.* Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 7.

X. Si Sorores in Epiſcopum Electionem contulerint, promittentes quòd illam, quam eis providerit, recipiant; ipſa quam providerit, debet ab eis (ſi tamen exiſtat idonea) in ſuam recipi Abbatiſſam. *De Elect.* Cap. *Cauſam.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. Cap. 8.

Google

XI. *Concil.* CABILLON. II. *ann.* 813. *Can.* 52. TOM. VII. CONC. *p.* 1284. Abbatiſſæ creari debent, quæ ſe & ſubditum gregem, cum magna Religione & ſanctitate, cuſtodire norint, & his, quibus præſunt, prodeſſe non deſinant.

XII. Prædicta ... ſed etiam in illis, ubi ſunt juxta quarumdam Provinciarum Conſuetudinem, mulieres, quæ nec propriis renunciant, nec Profeſſionem emittunt Regularem, ſed vivunt ut in Sæcularibus Eccleſiis Canonici Sæculares, per omnia volumus obſervari, eo excepto quod dicitur, quòd non profeſſæ nec eligant nec eligantur. *Cap.* 43. DE *Elect. in* 6. *ſuprà laudato.* §. *penult.*

Ratio extenſionis eſt, quia in aliis quæ vitæ Regulari peculiaria non ſunt, ut Religioſæ vivunt, nec ſine periculo diutiùs ſine Abbatiſſa eſſe queunt, hoc autem periculum movit impulitque ad conceſſionem Privilegiorum, quæ circa Electiones Abbatiſſarum verſantur, & citato Textu continentur.

SECTIO IX.

Quomodò confirmari debeant Monialium Præpoſita, ſeu Abbatiſſæ, & qualis ſit illarum poteſtas?

I. Per Superiorem, (priùs tamen ex Officio, prout ſpectat, ad ipſum, diligenti examinatione præmiſſâ), ſi aliàs inventa fuerit Canonica, confirmetur. *In* 6. *De Elect.* Cap. *Indemnitatibus*, §. 1. *init.* LIB. I. *Tit.* 6. Cap. 43.

II. Confirmatæ electæ, ſi Abbatiſſa extiterit, benedictio impendatur. *Ibid.*

III. Statutum eſt, ut quævis ad Regimen Abbatiarum aſſumptæ, in Monaſteriis, in quibus Abbatiſſæ ſunt ſolitæ benedici, intra annum, à ſuæ confirmationis tempore computandum, manus benedictionis ſuſcipiant; alioquin à jure ſuo (niſi ſubſit cauſa rationabilis) prorsùs ſe noverint cecidiſſe. CLEMENTINA *Attendentes. De Statu Monachorum.* § 3. LIB. III. CLEMENTINARUM. *Tit.* 10. Cap. 2.

IV. Abbatiſſa aliquandò Preſbyterorum & Clericorum Caput eſt & Patrona. *De Exceſſib. Prælatorum.* Cap. *Dilecta.* LIB. V. DECR. *Tit.* 31. Cap. 14. Huc facit *Cap.* 12. *De Majorit. & Obed.*

V. Moniales Canonicæ hìc appellantur, ſed æquè intelligendum de Monialibus: & Clerici Abbatiſſæ Juriſdictioni ſubjecti tenentur eidem Abbatiſſæ obedientiam & reverentiam debitam impendere, & ejus ſalubria monita & Mandata obſervare. *De Majoritate & Obedientia.* Cap. *Dilecta.* §. *Quocircà.* LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 12.

VI. Abbatiſſa Moniales & Clericos ſuæ Juriſdictioni ſubjectos excommunicare non poteſt. *Ibid.* LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 12. Abſonum eſt pariter & abſurdum quòd Abbatiſſæ Moniales proprias benedicant, ipſarum quoque Confeſſiones in criminibus audiant, & legentes Evangelium præſumant publicè prædicare. *De Pœnitentiis.* Cap. *Nova.* LIB. V. DECR. *Tit.* 38. Cap. 10.

VII. Quod ibi dicitur Abbatiſſa ſuſpendiſſe ab Officio & Beneficio, non intelligitur de ſuſpenſione propriè dicta, aut certè id non approbatur à Pontifice, qui remittit ad Delegatum, ut cenſurâ Eccleſiaſticâ ſubditos ad obediendum compellat. Hæc obſervatio certa non eſt, cùm per illa verba, *per cenſuras Eccleſiaſticas*, intelligi poſſit excommunicatio quam Abbatiſſa ferre non valebat. *Vide* quæ diximus hac de re in Tractatu *De Cenſuris* Gallicè ſcripto.

VIII. Ne id fiat firmiter inhibetur, quia Beatiſſima Virgo MARIA dignior & excellentior fuerit Apoſtolis univerſis; non tamen illi, ſed iſtis Dominus claves Regni Cœlorum commiſit. *Ibid. De Pœnit.* Cap. *Nova. fin.* LIB. V. DECR. *Tit.* 38. Cap. 10.

IX. Abbatiſſa habet Adminiſtrationem Spiritualium & Temporalium. *De Confirm. Utili.* Cap. *Cum dilecta.* LIB. II. DECR. *Tit.* 30. Cap. 4. *Gloſſa* colligit *ad* Cap. *Dilecta. De Majorit. & Obed.* Verbo *Juriſdictionem.* LIB. I. DECR. *Tit.* 33. Cap. 12.

X. Conceſſio decimæ ab Abbatiſſa facta, ſi Conventu ſciente & non contradicente facta eſt, robur firmum debet habere. *De his quæ fiunt à Prælatis*, &c. Cap. *Continebatur.* LIB. III. DECR. *Tit.* 10. Cap. 2. *init.*

XI. Abbatiſſa præſentare poteſt Clericum Epiſcopo ad Eccleſiam cujus jus Patronatûs habet. *De Jure Patronatûs.* Cap. *Ex litteris.* LIB. III. DECR. *Tit.* 38. Cap. 7.

XII. Statutum eſt quatenùs Eccleſiæ quorumcumque Monachorum in ſingulis Parochiis, ſitæ, Epiſcoporum, ut decet, Divinitùs ſubdantur Regimini, eiſque debita obſequia exhibeant. CAUS. XVI. QUÆST. II. Cap. *ult. Statuendum.*

SECTIO X.

Obſervationes in hunc Titulum, quibus Moniales comparantur cum Monachis, ac diſcernuntur quæ utriſque communia ſunt, ab iis quæ ſingulis peculiaria, eoque modo ſuppletur quod huic deeſſe videtur, aut potiùs nihil deeſſe oſtenditur, præter dicenda circa Convertitas.

I. Status Religioſus conſiderari poteſt 1°. in ſe, atque ad illum ſic ſumptum pertinet quidquid dictum eſt præcedentibus Titulis *de Votis*, præſertim de iis, quibus promittitur obedientia, caſtitas, & paupertas, ſimul junctæ, quæ illius ſtatûs ſunt baſis, fundamentum, ſubſtantia, necnon de omnibus & ſingulis, quæ illa tria Vota, vel conjunctim, vel ſeorſim ſpectant; nempè probatione ante Novitiatum, Novitiatûs Profeſſione, ætate, libertate, aliiſque ad illas conditionibus requiſitis, item de Privilegiis, quibus munitus & decoratus, præcipuè exemptione.

2°. Idem ſtatus inſpici poteſt quoad perſonas illum amplectentes, quæ pro diverſitate ſexûs, conditionis, vel ſtatûs, diverſas Religioſorum ſpecies conſtituunt; ſed præcipua diſtinctio ex ſexu petitur, proximior verò ex ſtatu perſonarum inter maſculos deſumitur. Hinc Religioſi Laici, quales erant primis Sæculis ferè omnes Religioſi Clerici; quorum duplex ſpecies; alii ſunt in quibus Clericatus præceſſit Monachatum, quales Canonici Regulares; alii, in quibus Clericatus Monachatui acceſſit, tales ſunt omnes ferè cæteri Religioſi.

3°. Eumdem ſtatum Religioſum ſpectare eſt quoad diverſa hæc genera perſonarum, eoque modo conſideratus eſt in IV. & V. *Titulo* bujus Tractatûs, in quibus actum eſt de muniis Clericalibus, ad quæ Religioſi vocati ſunt, præcipuè verò de Parochialibus.

II. Inſcriptio hujus VI. *Tituli* docet, illum reſtringi ad ea, quæ peculiaria ſunt Monialibus: hæc autem maximè ſunt: 1. Examen Puellarum habitum ſuſcepturarum ab Epiſcopo faciendum, necnon Novitiarum Profeſſionem emiſſurarum, eidem reſervatum, ſive exemptæ ſint, ſive non exemptæ. 2. Subjectio Monialium, immediatarum Summo Pontifici, Epiſcopali Juriſdictioni, ideòque illarum exemptiones abrogatæ. 3. Exceptio nonnullarum mulierum à Lege prohibente, ne quis ad Profeſſionem Religioſam cogatur; hæ autem *Pœnitentes* vel *Convertitæ* vocantur, de quibus *Concilium* TRIDENTINUM Cap. 18. SESS. XXV. *De Regular.* hæc habet: *Ab his*

tamen

Digitized by Google

tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Convertitæ appellantur, in quibus earum Conſtitutiones ſerventur. De prædicta Lege priùs egeras. Circa hanc exceptionem adi FAGNAN. *ad* Cap. *Ad Apoſtol. De Regular. n.* 30. ubi ait hunc TRID. locum referendum videri, non tantùm ad ea, quæ in hoc *Cap.* 18. continentur, ſed etiam ad reliqua, quæ in aliis Capitulis præcedentibus ejuſdem Seſſionis ſancita fuere, & conſequenter ad diſpoſita *Cap.* 15. Ut autem firmet hanc interpretationem laudat Decretum Congregationis, quæ conſulta an mulieres prædictæ poſſint, Profeſſionem emittere juxta diſpoſitionem Juris Communis, earumque Conſtitutiones, reſpondit poſſe: teneri autem hodiè ad clauſuram formalem, & ad emiſſionem trium Votorum ex Decreto PII V. & GREGOR. XIII. nec in earum Monaſteriis poſſunt reponi ampliùs Moniales aliorum Monaſteriorum, quæ ſub clauſura degunt, correctionis causâ, nec ampliùs egredi Convertitæ poſſunt. De eadem exceptione idem FAGNAN. loquitur, etiam ad *Cap. Statuimus. De Regul. n.*60. undè colligitur has Convertitas annuo Novitiatui non ſubjici, cùm concludat ad illas non pertinere Congregationem domùs piæ, ex eo quòd in iſta ſit probatio annua. Quod de Profeſſione Convertitatum ſine Novitiatu dictum eſt, confirmatur à TAMBUR. *De Jure Abbatiſſarum*, DISP. VII. QUÆST. VI. *n.* 5. qui docet id profectum eſſe ex Conſtitutione CLEM. VII. & PAUL. III. quam poſteà integram refert, poſtquàm probavit huic non derogaſſe *Conc.* TRID. imò illam confirmaſſe in fine *Capitis* 18. SESS. XXV. *De Regular.* Porrò cùm huic Conſtitutioni poſteriores ſint ſuprà citatæ Conſtitutiones PII V. & GREG. XIII. iſtis ſtandum eſt, quoad ea quæ illi adjecerunt.

4. Confeſſio menſtrua ac conceſſio Confeſſariorum extraordinariorum ter quotannis.

5. Votum peculiare clauſuræ perpetuæ, quod emittitur à Monialibus ſecundæ Regulæ S. URBANISTIS dictis ex URBAN. II. earum Inſtitutore, de quo TAMBUR. *De Jure Abbatiſſarum*, DISP. XVIII. QUÆST. VII. undè fit, ut dictæ Religioſæ duplici vinculo, nempè Præcepti Eccleſiaſtici, & Voti ad clauſuram adſtringantur; hoc de Voto nulla mentio nec in Corpore Juris, nec in *Conc.* TRID.

6. Quidquid pertinet ad clauſuram Monialibus peculiare eſt, ac inter alia abrogatio exemptionis cujuſvis quoad viſitandam clauſuram, necnon tranſlatio Monaſteriorum campeſtrium in Urbes, Civitates, Oppida, locaque ſimilia, in quibus Moniales tutæ ſint.

7. Moniales gubernatæ à Regularibus, minùs ſunt exemptæ, quoad Confeſſionem, quàm ipſi Regulares, cùm Confeſſarii à Superioribus ſuis Regularibus ſibi nominari egeant approbatione Epiſcopi Diœceſani, ut illarum Confeſſiones audire valeant GREGOR. XV. *Bulla, Inſcrutabili.* Secùs autem de Confeſſariis datis Regularibus ab ipſorum Prælatis.

8. Canonicæ Sæculares ejuſdem conditionis ſunt ac Religioſæ, quoad Viſitationem, quæ facienda eſt ab Ordinariis, autoritate propriâ ſi exemptæ non ſint, autoritate verò Apoſtolicâ ſi exemptæ ſint. CLEM. II. *De Statu Monach. Concil.* VIENN. extendit ad has Canonicas, quod priùs præcepit erga Religioſas circa Viſitationes. Alterum Statutum fecerat circa Moniales, nempè quòd Abbatiſſæ illarum benedicerentur, intra annum à die confirmationis; aliàs amitterent ipſo facto jus ſuum, æſtimans autem id convenire Abbatiſſis Canonicarum Sæcularium, ad iſtas non producit. Eidem *Tit. De Religioſis* plura alia adjici poſſent ex TAMBUR. *De Jure Abbatiſſarum*, quæ quidem non inutilia, qualia quæ habet de educatione Puellarum apud Moniales, ſingulaque ad illas ſpectantia; de variis Religioſarum ſpeciebus, & inter alias de Oblatis à Converſis diſtinctis, quarum aliæ Religioſæ verè ſunt, quales ut plurimùm in pleriſque Monaſteriis, quia tria Vota ibi emittunt; aliæ verò non ſunt, Beatæ, Donatæ, vel Oblatæ appellantur, nullo Religionis Voto obſtrictæ; de aliis Oblatis, quæ aliis Monaſteriis non ſerviunt, ſed ſpeciales Conventus habent & Voto ſimpliciter ligantur, de Beguinis, de Canoniſſis, quæ ab illis planè diverſæ, de Jeſuitiſſis, quæ abolitæ ſtatim ferè ac inſtitutæ fuerunt, eaque potiſſimùm de cauſa quòd inſtitutio facta fuerat, ſine approbatione Sedis Apoſtolicæ, imò iſtâ inſciâ, de multiplici velo Religionis, nempè Probationis, ſeu Receptionis, Profeſſionis, Conſecrationis, Ordinationis, Prælationis, Continentiæ, Pœnitentiæ, uſuque circa illas diverſas relationes; de Monialibus non exemptis, quoad Parochos conſideratis; de Communicatione Privilegiorum inter ſe, vel cum Monachia ejuſdem habitùs & Ordinis.

Hæc autem omnia aliave ſimilia prætermittuntur, ut extra Operis fines vagantia, cùm de illis nihil occurrat nec in Corpore Juris, nec in *Concilio* TRIDENTINO.

PARS SECUNDA

Tractatûs de RELIGIOSIS, per Regulas explicandi.

SECTIO I.

Continens Regulas de Votis in genere conſideratis, & primùm ad quos pertineat poteſtas faciendi Leges ſpectantes ad Vota.

REGULA I.

Nullus eſt Canon, neque in Corpore Juris, neque in *Concilio* TRIDENT. qui expreſſè dicat ad quem pertineat ſancire Leges, quæ ſpectent ad Vota.

Probatio deſumitur ex eo quòd, poſt accuratè perpenſos omnes Canones, contentos in Corpore Juris, & in *Concilio* TRID. quoad Vota, nullus repertus fuerit, qui expreſſè loquatur de poteſtate faciendi hoc ejuſmodi Legum genus; itaque debet exiſtimari hæc Regula vera, donec probationes contrariæ accedant.

REGULA II.

Ex Canonibus recollectis, nulli depromuntur è Legibus Principum, quamvis multas iidem promulgaverint, & præ cæteris JUSTINIAN. *in ſuis Novellis*, Reges Galliæ *in ſuis Capitularibus*, *& in Conciliis* quibus interfuerunt, quarum nonnullæ referuntur ab YVONE CARNOT. PART. VII.

Ratio hujus omiſſionis non alia eſſe videtur, niſi quòd ex una parte GRATIAN. crediderit, inutiliter quoad Vota citandas eſſe Conſtitutiones Principum, quia in materia ſpirituali ſunt eædem tantùm neceſſariæ ad ſupplendum illis quæ deſunt Canonibus, & iis omnibus, quæ hoc ſub nomine comprehenduntur, nempè Decretis Paparum & Epiſcoporum, Sententiis Patrum; & nihil deeſſe illis Canonibus cùm benemulti depromantur è Conciliis, Summis Pontificibus, Epiſcopis, & Sanctis Patribus. Dici non poteſt GRATIAN. omiſiſſe referre has Conſtitutiones, quia eaſdem ignoravit, cùm Collectores Canonum, quos imitatus eſt, eaſdem Conſtitutiones citaverint; tales ſunt in primis IVO CARNOT. & BURCHARDUS Epiſcopus VORMATIENSIS, ex quibus ea deſumpſit, quæ dicit huc illuc de Religioſis, & de Monialibus, necnon & de Canonicis Regularibus, at-

facilè videtur, conferendo ea quæ refert, cum iis quæ leguntur *Part.* 7. primi Autoris, & Lib. VIII. & IX. ſecundi.

Concilia citata ab his Collectoribus, cum obſervatione facta Principes eiſdem interfuiſſe, ſunt 1. *Concilium* Vermeriense, cui Pipinus adfuit; *Concilium* Aquisgranense, quod adiit Ludovicus Pius; *Concilium* Moguntinum, cui adſtitit Carolus Calvus; *Concilium* apud Altheim, cui Conratus interfuit; *Concilium* Triburiense, cui Arnulphus præſens fuit: Alia ex parte, nihil eſt vetus in aliis Collectionibus, ex quibus conſtat Corpus Juris, quod non colligatur è Gratiano & vulgò in iiſdem referuntur tantùm Canones Conciliorum, Decreta Summorum Pontificum, & aliquæ Patrum Sententiæ: Notitia illarum Regularum, & conſiderationes, quæ illis junctæ ſunt, neceſſaria videtur, ne inferretur ex ſilentio obſervato, Principes nullum Jus habere faciendi Leges quoad Vota, quod falſum eſt & injurioſum Principibus citatis, qui nonnullas ſanxerunt Leges, necnon & Regibus Galliæ, qui ad eorum imitationem multa Edicta promulgaverunt hac de re: Hoc falſum eſt, nam quod poteſt voveri ordinatur à Legibus Principum, cùm nihil illud ſit aliud, quàm bona & perſonæ, & per illas Leges poſſidemus bona & perſonas, & poſſumus illas alienare ſimul & acquirere. *Cap.* 1. Dist. VIII. à S. Augustino deprompto: Votum autem includit alienationem, quia Domino transfert dominium bonorum & perſonæ votæ. Idem ratiocinium Principibus injurioſum foret, qui Leges fecerunt quoad Vota, quia locum daret illos accuſandi injuſtè, quod Jura Eccleſiæ ſibi Principes arrogaverint.

SECTIO II.

Regulæ ex Corpore Juris Canonici Concilioque Tridentino *depromptæ.*

Divisio.

Colligendarum Regularum circa Vota, aliæ Vutis cum aliis rebus communes ſunt, aliæ Votis peculiares.

Communes Regulæ hæ ſunt.

I. In re Communi potior eſt conditio prohibentis. Reg. LVI. *De Reg. Juris in* 6.

II. Contra eum, qui Legem dicere potuit apertiùs, eſt interpretatito facienda. Reg. LVII. *ibid.*

III. Non eſt obligatorium contra bonos mores præſtitum juramentum. Reg. LVIII. *Ibid.*

IV. Quæ contra Jus fiunt debent utique pro infectis haberi. Reg. LXIV. *ibid.*

V. In pari cauſa melior eſt conditio poſſidentis. Reg. LXV. *Ibid.*

VI. Cùm non ſtat per eum ad quem pertinet quominùs conditio impleatur, haberi debet perindè ac ſi impleta fuiſſet. Reg. LXVI. *ibid.*

VII. Poteſt quis per alium facere quod poteſt per ſeipſum. Reg. LXVIII. *ibid.*

VIII. In malis promiſſis fidem non expedit obſervari. Reg. LXIX. *ibid.*

IX. In alternativis eſt electio, & ſufficit alterum adimpleri. Reg. LXX. *ibid.*

X. Nemo poteſt plus Juris transferre in alium quàm ſibi competere dignoſcatur. Reg. LXXIX. *ibid.*

XI. Contractus ex conventione Legem accipere dignoſcuntur. Reg. LXXXV. *ibid.*

Per Regulas Particulares explicabitur: I. Quid ſit Votum? II. Quotuplex? III. Quæ voveri poſſint vel non? IV. Quibus vovere liceat, quibus non? V. Quæ Votum ut valeat, quæ, ut liceat, quæ, ut expediat, neceſſaria ſint? VI. Quæ cuique Votorum generi peculiaria? VII. Quomodò ceſſet Voti obligatio? VIII. Cujus ſit circa Vota Conſtitutiones cedere? IX. Quæ ex corpore Juris circa eadem Vota colligantur Hiſtorica.

Votis Peculiares Regulæ ſunt quæ ſequuntur.

REGULA I.

In Jure clarius certiuſque nihil, quàm vovere idem eſſe ac aliquid aliàs indebitum promittere.

Præterquàm quòd Votum promiſſio Deo facta paſſim vocatur, quæcumque de Voto Regula dicit clariſſimè habentur, in *Cap.* 1. Caus. XVII. Quæst. I. Hæc enim in eo leguntur: „Sunt quædam, quæ non „ voventes debemus; quædam etiam, quæ niſi vove„ rimus; ſed poſtquàm ea Deo promittimus, ne„ ceſſariò reddere conſtringimur „: Et hoc ex Cassiodoro *in* Psal. LXXV. verſu *voventes* deſumi *Correct. Rom.* notant.

Hinc qui Religionem ingredi animo volvit, dicens intra ſe, vel coram aliis, in Sæculo non diu morabor, Mundo valedicam, melius tutiuſque vitæ genus amplectar, aliaque ſimilia, non vovet, cùm nihil Deo promittat, ſed illi aliquid promittere tantùm cogitet mediteturque. *Cap.* 3. *De Voto & Voti &c.*

Hinc etiam cùm Clerici non Deo, ſed Eccleſiæ, ut & obedientiam ſic & continentiam promittant, vel cùm non ſpontè, ſed ex Lege illas promittant, illas vovere non dicuntur.

Non obſtant loca, in quibus Votum *propoſitum* vocatur, quia non de ſimplici propoſito loquuntur, ſed de propoſito obligandi, ſcilicet voluntati conjuncto, quale in promiſſione.

REGULA II.

Hac in re Deo indebitum habendum eſt, quidquid nullâ Lege ab homine Deus exigit Quod Deo debet homo, ad id quod aliquâ Lege ab illo exigit Deus, hìc reſtringitur; quia cùm aliàs omnia Deo debeat, indebitum nihil haberet quod Deo promitteret vel offerret.

Ab homine exigere Deus intelligitur, quod Lege Humanâ homini præcipitur, cùm Legiſlator omnis Dei vices gerat.

REGULA III.

Quod nullâ Lege ab homine Deus exigit, eſt vel perſona, vel actio perſonalis, vel res à perſona diſtincta.

Hinc quod voveri poteſt, vel eſt perſona, vel actio perſonalis, vel res à perſona diſtincta.

Hinc Votum vel eſt Perſonale, vel Reale: Perſonale verò duplex: Aliud, quo tota Perſona Deo promittitur, quale quo vita Regularis promittitur: Votum aliud, quo actio perſonæ propria Deo promittitur, quale quo abſtinentia, continentia, peregrinatio vovetur.

REGULA IV.

Perſonali Voto inter alia hoc peculiare eſt, quod per ſolum voventem impleri poſſit, quodque perſonæ ſtatum mutet, ſuperioris generis ſit.

Votorum quæ Perſonæ ſtatum mutant, aliud eſt Solemne, aliud non ſolemne.

Solemne Votum illud eſt, quod præſcriptis ad id ſolemnitatibus fit: Non ſolemne, quod abſque ſolemnitatibus his emittitur. Non ſolemne, *ſimplex* vocitari ſolet, & à Solemni in hoc uno differt, quòd ad omnia Sæcularem perſonæ ſtatum non mutet, ſecùs verò Solemne.

REGU-

Digitized by Google

REGULA V.

Promitti aliquid Deo poteſt, vel ad tempus, vel in perpetuum;cum conditione,vel ſine conditione.

Hinc Votum temporale eſt,vel perpetuum; conditionatum, vel abſolutum.

REGULA VI.

Qui contradicente eo vel inſcio, in cujus poteſtate eſt, rem in qua illi ſubeſt vovet, fràuſtr vovet, ſed, accedenre iſtius conſenſu expreſſo vel tacito, utroque caſu Votum ratum firmumque fit.

REGULA VII.

Conſenſus ſubſequens expreſſus eſt,quandò is,cujus intereſt, verbis vel ſcripto Votum probat:tacitus, quandò Voti executionem,etſi poſſit,non impedit.

Hinc filiorum-familias, uxorum, Monachorum, ſervorum Vota, à Patre Matreve, Marito, Prælato, Domino, irritari poſſunt, ſi iſtis contradicentibus, vel inſciis, facta ſint,dummodò poſteà expreſſè vel tacitè non conſenſerint. Ad res, in quibus Prælatis ſuis ſubditi ſubſunt, Regula reſtringitur, quia extra illas Prælatorum poteſtas ſeſe non extendit. Hinc ſi à Patria poteſtate quoad continentiam liberi ſunt filii-familias, continentiæ Vota à Filiis emiſſa Parentes irritare non poſſunt.

REGULA VIII.

Ut Prælato ſubditi Votum irritante, ſubditus illud implere non debet, ita illo conſenſum revocante ſuum,ſubditus ab executione Voti deſiſtat oportet.

REGULA IX.

Si ex duobus ejuſdem rei individuis Poſſeſſoribus,quorum alter alteri hac in re non ſubeſt,unus Voto circa hanc rem conſenſerit,conſenſum ſuum fruſtrà revocat.

Hinc cùm in proprii corporis poſſeſſione uxor ſocia ſit cum marito, paremque is ac illa in illud poteſtatem habeat,ſi continentiam uxor voveat, Votumque antè vel poſt maritus probet, conſenſum ſuum vir revocare non poteſt, & ſi revocet, revocationem uxor contemnere debet. *C.* 4. CAUS. XXXIII. QUÆST. V.

Cùm è contrà in familiæ gubernatione mulieris caput ſit vir, abſtinentia verò gubernationem illam ſpectet, ſi abſtinentiam uxor voveat, conſentiente vel antè vel poſt marito, validè revocationi locus eſt, eique ſeſe ſubjicere uxor debet. *C.* 11. *Ibid.*

REGULA X.

Quicumque Juris Textus,invito Domino,ſervis Ordines Sacros ſuſcipere non licere demonſtrant, iidem quoque ſervorum Vota,quæ Dominorum in illos poteſtatem minuant,emittere non poſſe oſtendunt.

Regula patet ex eo quòd præcipua illorum Textuum Ratio ſit:Rem ſuam nemini invito auferendam eſſe, niſi reus ſit,vel utilitas publica id expoſcat.

REGULA XI.

Quo Jure ſe, vel res à ſe diſtinctas, quis poſſidet,eodem & promittere poteſt; & ſi promittat juxta præſcriptum ab eodem Jure modum, promiſſis ſtare debet.

Hinc Votorum alia ſunt licita, alia illicita: Illicita, quæcumque prædicto Juri adverſantur: Licita quæ Juri conformia: Illicita vel ſunt invalida,vel valida: Invalida, quæ Jus ipſum irritat: Valida ſecùs, quæ non irritat, etſi ſibi adverſentur.

REGULA XII.

Majora majoribus reſervari decet. *C.* 3. *De Baptiſmo.* Cap. 7. SESS. XIV. *De Pœnit.*

Hinc Votorum alia ſunt reſervata, alia non reſervata:Reſervata dicuntur, quorum commutatio vel diſpenſatio ad ſolum Pontificem Maximum pertinet: Non reſervata,quæ Ordinariæ Poteſtati relinquuntur.

SECTIO III.

De modis, quibus Voti obligatio ceſſat, in genere conſideratis, & in ſpecie.

REGULA I.

Voti obligatio ceſſare non poteſt,niſi irritatione, conditionis defectu, adimplendi impotentiâ, redemptione, commutatione, diſpenſatione, adimpletione.

Regula patet ex eo, quòd alius excogitari nequeat modus,qui ad relatos non reducatur.

REGULA II.

Modorum, quibus Votum obligare deſinere dictum eſt,nullus eſt de quo in Corpore Juris mentio aliqua non fiat.

Ex dicendis patet.

REGULA III.

Fundamentum irritationis primum eſt, quod invito Domino res nulla alienari poſſit. *C.* 11. DIST. LIV.

REGULA IV.

Vota ſingula irritatio non ſpectat,ſed illa tantùm, quæ ab iis, qui juris ſui non ſunt, emittuntur.

REGULA V.

Quoad Vota,juris ſui non eſſe dicuntur, qui ratione ſtatûs ſui, de ſe, vel de rebus, quodlibet facere non valent.

Dicitur ratione ſtatûs;quia non deſunt, qui Lege vel Conſuetudine, vel ſententiâ vetante, de rebus quodlibet facere non valent.

REGULA VI.

Quibus ratione ſtatûs de ſe vel de rebus diſponere non licet,ſunt filius-familias,uxor, ſervus,& Monachus.

REGULA VII.

Vota irritandi facultas iis ſolis competere poteſt, qui in poteſtate ſua memoratos habent: Hi autem ſunt: I. Parentes vel illorum vices gerentes,quales Tutor,Curator: II. Vir: III. Dominus: IV. Prælatus Regularis.

REGULA VIII.

In voventes poteſtas prædictæ facultatis cauſa cùm ſit,ut illâ poteſtate expirante, facultas expiret,oportet,atque ad ea ſola ſeſe iſta extendat, ad quæ illa extenditur.

Hinc quamdiu liberi in Parentum poteſtate ita ſunt, ut nec quoad ſe, nec quoad res, ſui Juris ſint, quæcumque ſine Parentum conſenſu emittunt Vota à Parentibus irritari poſſunt.

Hinc ſi ſtatim ac puberes ſunt quoad corpus à poteſtate patria exempti ſunt, continentiæ Vota, quæ emittunt, à Parentibus irritari nequeunt.

Hinc ſi ante pubertatem, quoad idem corpus, ab eadem poteſtate liberi ſunt, quæ emittent perſonalia Vota à Parentibus irritari non poterunt.

Hinc ſi quouſque majores ſint de rebus ſuis diſponere non poſſint, vel ſi etiam dum majores ſunt, ſed emancipati non ſunt, id nequeant ante majoritatem, vel etiam poſt, realia filiorum Vota à Parentibus irritari poterunt.

Hinc ſi liberi extra Patris poteſtatem poſiti, aut ſpontaneâ illius voluntate, aut ipſâ dignitate, voteant, illorum Vota, quæcumque ſint, irritationi obnoxia non ſunt: Inter dignitates autem quæ à Patria poteſtate liberant, Epiſcopatum Justinianus collocat. *Cap.* 20. Dist. LIV.

Præmiſſis Regulis objici poteſt *Cap.* 15. Caus. XXII. Quæst. V. in quo irritationi ſubjiciuntur ſola Puellarum Vota in puellari ætate emiſſa. Sed nulli ex præcedentibus Regulis obſtat objectum *Cap.* Nam I. *Cap* illud Eccleſiam Hiſpanam, eamque non integram, ſpectat; deſumitur ſiquidem ex *Conc.* Eliberit. ex aliquibus dumtaxat Hiſpaniarum Provinciis compoſito.

II. Per ætatem puellarem intelligere potuit totam illam ætatem, per quam in Parentum poteſtate Puellæ eſſe ſolent.

III. De prædictis Votis id dicendo de aliis non negavit.

IV. Quod de Votis Puellarum in puellari ætate conſtitutarum objectus Canon dicit, idem in nuptis omnibus. *Cap.* 16. Caus. XXXIII. Quæst. V. locum habere docet.

V. Tantùm abeſt ut objectus Canon prædictas Regulas deſtruat, illas potiùs confirmat; quod enim de Votis, idem de juramentis promiſſoriis dicit, quod non provenit, niſi ex eo, quòd juxta Leges, nec quoad homines, nec quoad Deum, Puellæ memoratæ ſui juris non erant, atque etiam de Votis cùm indiſtinctè loquatur de quibuſcumque loqui credere eſt.

VI. Si per Puellarem ætatem intelligatur illa, quæ pubertatem præcedit, patria poteſtas his in locis ad uſque puberem ætatem tantùm extendebatur.

REGULA IX.

Quicumque Canones Parentibus permiſerunt, ut uſque ad pubertatem filios voverent, in illis, de qua diximus, poteſtatem agnoſcunt. Idem à fortiori dicendum de illis, qui eiſdem, ut pro tota filiorum vita illos voverent, conceſſerunt.

Cit. Canones Caus. XX. Quæst. I. referuntur, & peculiaribus expoſiti ſunt in locis. 1. Parte, utpotè ad perſonas peculiariter pertinentes.

REGULA X.

Etſi prædictorum Canonum nonnulli de ſolo Patre loquantur, hinc inferre nun eſt Matrem excludi; talis eſt autē *Cap.* 3. *loco cit.*

Colligitur ex eo quòd Canones alii de Matre quoque expreſſam mentionem faciant; talis *Cap.* 2. *loco cit.* Alii verò, communi Patri Matrique nomine, utrumque comprehendunt; talis eſt *Cap.* 6. *ibid.*

REGULA XI.

Viri in uxorem poteſtas cùm duret quamdiù Matrimonium durat, tamdiù uxorū Vota à Marito irritari poſſunt; ſed cùm ſoluto Matrimonio prædicta poteſtas pereat, ſi quod mulier vovet viduitatis tempus reſpiciat, vir Votū hujuſmodi irritare non poterit.

REGULA XII.

Conſtante Matrimonio cum uxor de nonnullis rebus quod velit facere poſſit, emiſſa circa res illas Vota, vir irritare non valet. De perſonalibus actionibus, quæ Matrimonialibus Juribus non nocent, idem dicendum: Tales autem habendæ Confeſſio, Communio Feſtivis diebus eo tempore quod Divino Cultui inſumere quiſque debet.

Non obſtat Regulæ *Cap.* 16. Caus. XXXIII. Quæst. V. in quo viro indiſtinctè permittitur, ut uxoris Vota, etiam ante Matrimonium emiſſa, irritet; etſi enim *Cit. Can.* De Votis indiſtinctè loquitur, *Cap.* 11. *ibid.* de ſolis abſtinentiæ Votis mentionem facit: Hinc inſinuant Vota irritandi facultatem reſtringi ad illa, quæ Matrimonii Juribus præjudicant; qualia, quæ familiæ oneris ſunt, uxori ſalutis nocentia, reddendo debito aptam minùs efficiunt, vel eâ quâ debet, rei domeſticæ vigilantiâ conſulendo imparem.

Si *Cit. Can.* 16. de quibuſcumque Votis interpretandum eſt, nolente viro, uxori non licebit preces per vel tamdiù volvendas, ſuſpiria deſideriave in Cœlum mittenda, dum corpus reficitur, dum rei domeſticæ opera datur.

REGULA XIII.

Quod de liberorum uxorumve Votis, pendente vel finitâ Patriâ poteſtate, conſtante vel ſoluto Matrimonio dictū eſt, de ſervorū Votis, ſervitute durante vel finitâ, dicendum.

Hinc ſervi pro tempore, quo liberi futuri ſunt, vovere poſſunt.

REGULA XIV.

Permittente Lege non ſolùm caſtitatem, ſed & Regularem vitam invito Domino ſervus vovere poteſt. *Cap.* 2. Dist. LIV. deſumitur ex *Novel.* 5. *Coll.* 1. *Tit.* 5. in qua Justinian. in Divinæ Gratiæ honorum ſervis permittit, ut Domino etiam contradicente Monachi fiant, dicens juſtam hanc eſſe ſervitutis ſolvendæ cauſam; quam Conſtitutionem S. Greg. maximè probavit, eamque etiam in Eccleſiæ damnum executioni mandari curavit. *Cap.* 23. *Ibid.*

Hinc filio-familias, ut Lex permiſerit invitis parentibus utrumque licere, à majori colligitur; utroque autem caſu conceſſa à Lege licentia requiritur, quia, ut VIII. *Synod. ann.* 869 *&* 870. docet, ſæculi Leges ad cujuſvis res alienationem, domini conſenſum ſaltem exigunt. *Cap.* 22. *ibid.* Unde cùm ex eodem quo Regula fonte exceptio manet, *ejuſque ſit ſolvere cujus ligare*, ut filio ſervoque liceat caſtitatem, vitamque Regularem, invitis Parentibus Dominove, vovere, ut id ſibi Lex permittat, oportet; utroque enim Voto, hoc in caſu res ad alium pertinens alienatur.

REGULA XV.

Servo Monachus adeò ſimilis eſt, ut quæ circa Vota ſervo conveniunt, Monacho quoque conveniant.

REGULA XVI.

Sicut invito Domino à ſevitute temporali per ſervitutis ſpiritualis Votum ſervus liberatur, ita & invito Prælato Regulari per Votum

tum ſtrictioris vitæ à priori vinculo eximitur; & ſicut Votum, quo ſe vitam Regularem amplexurum Deo ſervus promittit, Dominus irritare non poteſt, ita nec Votum, quo Monachus Deo pollicetur, ſe ſtrictioris vitæ profeſſionem facturum, à Prælato irritari nequit.

REGULA XVII.

A nullo Prælato irritati poſſunt Vota emiſſa circa id quod Prælato inſcio, vel invito, ſubditus facere poteſt.

Hinc quia per Leges Imperatorum Chriſtianorum ſervus Judæus, vel Gentilis, Religionem Chriſtianam amplecti poterat, Domino renitente, id quoque vovere poterat, quin à Domino Votum irritari poſſet.

REGULA XVIII.

Excepto continentiæ Voto, cætera, etſi priùs expreſsè, vel tacitè probata, irritari etiam poſſunt.

Deſumitur ex eo, quòd approbationi tacita condicio ineſt, quamdiù Prælatus Votum utile judicabit.

Antequàm ad proximum modum, quo Voti obligatio ceſſat, tranſeamus, advertendum Canonum Doctrinam circa Votorum irritationem ex *Cap.* 30. *Numerorum* deſumptam videri; hoc autem in loco tria haberi: I. Puellam in poteſtate Patris conſtitutam, ſine conſenſu Patris validè vovere non poſſe, ideòque ſi ſtatim ac Votum filiæ Pater audit, contradicit, Votum irritum eſſe; ſi autem tacuerit, Voti ream eſſe Puellam: II. Quod de Patre erga Puellam dicit, idem de viro erga uxorem adjeciſſe, III. Si Pater, vel Maritus aliquandò poſt approbatum Votum contradicit, utramque ad obedientiam teneri, & ſi quæ ſit in Voti infractione culpa Patri vel Marito imputari. Primum & Alterum expreſsè contineri: Tertium Inferri ex eo quòd in *eodem Cap.* bis dicitur uxorem in domo viri exiſtentem, contradicente viro, implere non debere, quæ inſcio illo Vota emiſit: Hinc enim ſequitur eamdem rem fruſtrà bis repeti, vel contradictionem priorem illam eſſe, quâ ſtatim ac Votum uxoris vir audit, contradicit; poſteriorem verò eam eſſe, quâ poſtquàm per aliquod tempus paſſus eſt, ut quod accepit uxoris Votum, uxor impleat, ne pergat contradicit.

Dici non poteſt in *cit. Cap.* de uxoris Voto, necnon & de mariti contradictione ter mentionem fieri, nec ideò triplicem contradictionem diſtingui; nam omnium prima contradictio Votum uxoris in Parentum domo adhuc manentis, ſpectat; aliæ verò, ut dictum eſt, uxoris in viri domo commorantis Votum reſpiciunt.

De ſecundo modo, quo Voti obligatio ceſſat.

REGULA I.

Prædicti modi fundamentum, ad impoſſibile nemo tenetur.

REGULA II.

Impoſſibile alicui eſt non ſolùm quod nequaquàm facere poteſt, ſed etiam quod ſine peccato, vel ſine dignitatis ſuæ injuria, facere nen valet.

Hinc I. Claudus utroque pede, qui longinquam, & pedeſtrem peregrinationem voveret, ad illam non obligaretur; ſtultum etenim irritumque ipſius Votum foret. Idem de illo, qui undè vivat vix habens, Hoſpitalis erectionem dotationemque voveret.

Hinc II. Qui vovet, quod ſine familiæ ſuæ ruina implere non poteſt, ad adimplendum non tenetur, ſive impotentia præceſſerit, ſive ſubſecuta ſit; cum hoc tamen diſcrimine, quòd impotentiâ præcedenti ſtultum, vanumque ſit Votum, ſive ne liget impeditur: ſubſequenti verò, contracta jam obligatio tollitur Hinc etiam, qui ſimplici continentiæ Voto ligatus Matrimonium contrahit, cùm ſine conjugis injuria Votum implere non poſſit, ad illud implendum non tenetur, ita ut ſi de viro agatur, nedùm reddere, ſed etiam petere poſſit & debeat, ne innatus ſexui pudor, quod hac in re quod cupit, cujuſque eget, petere non audet, uxori ſcandaloſæ ſit incontinentiæ cauſa.

Hinc III. Qui pœnitentiam publicam vovet, ſi, antequàm Votum impleat, Epiſcopus conſecretur, cùm ſine dignitatis injuria Votum implere non valeat, ad illud implendum non tenetur.

REGULA III.

Qui determinatam rem, eamque indiviſibilem vovet, ſi illius aliquam notandam partem habere non poſſit, ad nihil tenetur.

Hinc qui Chartusian. vitam vovit, ſi nocturnis vigiliis, vel perpetuæ carnis abſtinentiæ, vel perpetuo Jejunio, aliiſque hujuſmodi ferendis par non ſit, tota Voti ſui obligatio evaneſcit.

REGULA IV.

Hanc vel illam rem daturum ſe Deo promittens, ſi antequàm Votum impleat, res promiſſa, vel omninò pereat, vel promittenti deſit, nihil debet.

REGULA V.

Se totum Deo conſecrare vovens, eoque animo vitam Regularem apud Benedictinos rigidioris diſciplinæ amplexurum promittens, ſi illi vivendi generi ineptus ſit, apud alios Regulares profiteri tenetur; ſi verò vitam Regularem ſibi non convenire experiatur, ad Clericalem adſtringi videtur.

In vovente tali duplex Votum eſt; prius eſt alterius cauſa; poſterius prioris executio; ceſſante ſecundi obligatione primum ſubſiſtit; manente ergo priori obligatione, eoque ad vitam Regularem obligante, per ingreſſum in alium Regularem Ordinem implendum eſt; ſi autem tali modo implere non valeat, quod poteſt facere tenetur; ideòque Eccleſiæ ſervitio ſeſe dedere; quod quidem pacto, nec per obedientiæ, nec per paupertatis Votum, Deo ſacer erit, ſed per aliud non parùm Deo acceptum.

REGULA VI.

Quoties Votum perpetuum eſt, & impotentia temporalis, ceſſante impotentiâ, Votum implendum eſt.

Hinc qui, Matrimonio contracto, ad præcedens perpetuæ caſtitatis Votum implendum impotens factus eſt, ſoluto Matrimonio illud implere debet.

REGULA VII.

Irritatio & impotentia, quæ Votum præcedit comitaturque, in hoc conveniunt, quòd vi utriuſque, nulla eſt, vel manet Voti obligatio.

REGULA VIII.

Ab impotentia ſuſequenti, irritatio differt; tùm in eo quòd Votum quandòque tantùm ſuſpendat impotentia; tùm iu eo quòd eadem à parte voti dumtaxat exit, illâ nempè, quæ impleri non poteſt: Neutrum autem irritationi umquam conveniat.

Digitized by Google

REGULA IX.

Quandò per irritationem Vocati obligatio ceſſat, per impotentiam quoque ceſſat, necnon & per conditionis defectum.

Regula patet, quoad Priorem Partem, ex eo quòd quoties alicujus Votum per Prælatum irritatur, ſine peccato illud impleri non poteſt: Quoad alteram, ex eo quòd Voto ſubditi, tacita inhæreat conditiò, *ſi Prælato placet*, proindèque eis, cujus Votum irritatur, à Voti eximitur obligatione per defectum conditionis.

De tertio & quarto modis quibus Voti obligatio ceſſat, Redemptione, & Commutatione.

Uterque modus jungitur, quia Redemptio Commutationis genus, ſimili de cauſa, & ab eodem Prælato facienda; diſtingui autem ſolet à Commutatione, non ſolùm quia ſpeciale nomen habet, ſed etiam quia per pecuniam tantùm fit Redemptio; Commutatio, per quævis pia Opera.

REGULA I.

Quamquàm in inſcriptione *Tit. De Voto*, & In *Capitibus* quibus conſtat, peculiaris de Voti Redemptione mentio fiat; attamen cùm inter Opera, in quæ Voti Commutatio fit, Eleemoſinæ præcipua ſint, Redemptioni nihil convenit, quod Commutationi non conveniat.

REGULA II.

Commutationum alia eſt à Jure, alia ab homine: A Jure nulla eſt alia, quàm quâ omne Votum in Religioſæ vitæ profeſſionem commutatur: Ab homine multiplex; quælibet autem à Prælati arbitrio pendet.

REGULA III.

Commutationis quæ à Jure, etſi ALEXAN. III. antiquior Textus nullus mentionem faciat, quolibet ſæculo probatam fuiſſe veroſimile eſt.

Colligitur Regula ex eo quòd ſæculo quovis, cuique notum fuit temporale obſequium in perpetuum, partiale in totale, juſtiſſimè commutari, atque per Commutationem, quæ à Jure eſt, utrumque fieri.

Adverte obiter, quæ de Commutatione à Jure dicta ſunt ex *Cap. 4. De Voto* deſumi: in hoc quidem de ſola Voti temporalis in Religionis Votum Commutatione ALEXAND. III. loqui, ſed hinc Votum perpetuum ſimplex, quale perpetuæ à carne abſtinentiæ Votum, ab hoc Privilegio non excludi, cùm de perpetuo mentionem haud dubiè feciſſet, ſi Quæſtio ſibi propoſita Votum perpetuum ſpectaſſet: quapropter, cùm utobique par ratio ſit, ALEXANDRI decisioni juſtam iſtam extendendi cauſam ineſſe, nobis viſum eſt.

REGULA IV.

Sæculo VII. antiquior Juris Textus, qui de Commutatione ab homine expreſſam mentionem faciat, nullus occurrit.

Patet Regula ex eo quòd omnium hac de re antiquiſſimus eſt *Can. 7.* CAUS. XX. QUÆST. I. in quo THEODOR. *Cantuarienſis ann.* 680. hæc habet, *Infans pro infante poteſt dari, quamvis alter vocatus ſit; tamen melius eſt Votum ſolvere: ſimiliter & pecora æquali pretio, ſi neceſſe eſt, ſunt redimenda*: Legendum *votus*, non *vocatus*.

REGULA V.

An Vota commutanda ſint necne, ab ejus, qui præſidet, arbitrio, ſive judicio, pendet. *Cap. 1. De Voto.*

REGULA VI.

Prælatus cujus eſt Vota commutare, vel eſt Summus Pontifex, vel Epiſcopus, vel Prior Regularis.

REGULA VII.

Summus Pontifex cum aliis concurrit, ita ut quibus caſibus iſti commutare poſſunt, iiſdem etiam & ipſe poſſit: ſed quinque Votorum genera ſunt, quæ ſolus Summus Pontifex commutare poteſt.

REGULA VIII.

Commutata à Summo Pontifice Vota ante ſæculum XII. in Corpore Juris legimus, ſed Commutationem ſibi jam reſervatam non legimus.

Regula patet ex eo quòd *Cap. x. De Voto* antiquius nullum habeamus, quod de Commutatione hac mentionem faciat: Hoc autem *Cap. eſt an.* 1180. nec circa hanc rem aliud habemus ejuſdem ſæculi, atque commutatum à Summo Pontifice cujuſdam Angeli votum narrat, ſed ex reſervatione id factum, nec expreſsè dicit, nec inſinuat; de illa enim ne verbum quidem, nec quidquam ex quo inferri poſſit, cùm in eo, prout etiam apud ANTON. AUGUST. habetur, tantùm referatur Regularem Clericum NORICENS. Diœceſ. in Angelia in puerili ætate peregrinationem cum alio in Terram Sanctam voviſſe, atque idcircò Romam acceſſiſſe, ut à Papa auxilium peteret. ALEX. III. cum illum gravi infirmitate laborare, illiuſque in illam Terram adventum parùm utilem futurum intellexiſſet, armaque ferre Clericum in Sacris conſtitutum, ſanguiniſque effuſioni vacare licitum non eſſe, attendiſſet, à Voto quod in ætate tenera, facilitate potiùs quàm ex arbitrio diſcretionis, promiſerat, abſolviſſe, eâ tamen Lege ut Eleemoſinis Votum redimeret, & toto vitæ ſuæ tempore pauperem aleret, & veſtiret, quoad facultates ferrent. *Cap. 5. De Pœnitentiis.* EXTRAVAGANT. COMMUN.

Textus antiquior nullus, qui expreſsè dixerit Vota quinque Sedi Apoſtolicæ reſervari, eaque alia non ſunt, quàm Votum ſimplex caſtitatis, Vota peregrinationis in Terram Sanctam, ad Sacra limina Apoſtolorum, ad S. JACOBUM *De Compoſtella*, & Vota Religionis: ſed hæc reſervatio plures patitur exceptiones, multâque eget explicatione.

Quod Regula negat credendum, donec occurrat Textus, qui contrarium probet, qualis nullus ſeſe offert.

Quod affirmat ſic oſtenditur: I. Reſervatio Voti Caſtitatis communiter reſtringitur ad abſolutum, perpetuum, & explicitum, *id eſt*, ſine conditione eſſe debet, in alio non includi, nulloque tempore limitari.

Hujus Ratio eſt: Reſervationes ſunt odioſæ, utporè derogantes Poteſtati Ordinariæ, quæ eſt favorabilis.

II. Reſervatio Voti præfati peregrinationis ad loca Sancta in Multis Regionibus jamdiu ceſſavit.

III. Per *Vota Religionis* intelligendum eſt Vota emiſſa Religionis, non emittenda, ſic enim explicari ſolent hæc verba.

SECTO IV.

De his, quæ omnibus & ſingulis Regularibus communia ſunt, vel quibuſdam peculiaria.

DIVISIO.

Cùm ſit nobis loquendum de iis, quæ conveniunt cuique Religioſo ſeparatim conſiderato, videbuntur I. Ea quæ ſunt neceſſaria, ut quis ſit Religioſus: II. Quomodò mutet Religionem aut Ordinem. III. Quomodò deſinat eſſe Religioſus:

Religioſus. IV. Quænam ſint jura Superiorum in inferiores. V. Quodnam ſit inter utroſque diſcrimen. VI. Quot ſint prælaturarum genera. VII. Quomodò ad eas quis promoveatur. VIII. Quomodò eaſdem amittat. IX. Quot ſint genera aliorum Beneficiorum Regularium. X. Quot ſint modi iſta acquirendi, ea poſſidendi ea amittendi. Singula Capita pro gravitate ſua explicabuntur, nempè vel ſolâ numerorum diſtinctione vel ſpecialibus Sectionibus. Sed anteà monendum eſt, quæ ſeſe offerent notabilia quoad Hiſtoriam, remittenda eſſe ad Titulum Mutationum Diſciplinæ factarum quoad Religioſos, & in Corpore Juris contentarum, aut in *Concilio* TRIDENTINO: Iſtæ ſeparatim explicantur. Monendum adhuc eſt Tractatum *De Matrimonio* magnâ ſimilitudine accedere ad hunc Tractatum; nam qui amplectitur vitam Religioſam eidem ſe adſtringendo, Matrimonium ſpirituale contrahit, & hujus ſunt materia, forma, & Miniſter, ſua ſunt eidem impedimenta dirimentia, & prohibentia, eadem ac Matrimonii carnalis, quæ reducuntur, quemadmodùm & iſta; I. Ad defectum ætatis, aut rationis, aut conſenſûs, aut autoritatis in Miniſtro, aut in contrahente illud; aut libertatis, qui eſt multiplicis generis, cum aliæ cauſæ oriantur à violentia, aut ſervitute, quæ eſt etiam multiplicis ſpeciei, aut à Matrimonio priùs conſummato, aut à Profeſſione anteriori jam facta in alia Religione: Aliæ proveniunt à ſubjectione alicujus potentiæ aliorum, aut pœnis capitalibus, ratione quorumdam criminum, aut redditioni rationis denariorum alienorum, imprimis publicorum: 2 Reducuntur hæc impedimenta ad defectum ſexûs requiſiti, quoad Monaſteria hominum aut mulierum: 3. Ad defectum publicitatis: 4. Ad defectum qualitatum ad Ordines requiſitarum, quantùm ad illos qui Religioſi Clerici fiunt.

Votum ſimplex intrandi in quamdam Religionem idem eſt quoad Profeſſionem poſteriorem factam in alio Conventu, quamvis mitiori, ac ſponſalia contracta cum aliqua perſona quoad Matrimonium poſterius contractum cum alio; poſterior obligatio prævalet priori, pœnitentia imponitur homini, qui promiſſum non ſervat. *Cap. 5. de Regul. in 6.* Sponſalia numquam ad Matrimonium adſtrinxerunt generatim; in nonnullis caſibus profeſſio tacita effectum tantùm habuit ſponſalium illorum, quæ non obligarent, niſi ad Matrimonium hujus generis, ſi quæ eſſent. *Cap. 3. De Regular. in 6.* Olim poſt quoddam tempus, nullus providere ſe poterat contra Matrimonia irrita ratione quorumdam impedimentorum Juris Humani: (hujus rei collectæ ſunt probationes in Tractatu *Diſpenſationum Matrimonii. Tit. De Diſpenſationibus tacitis*,) hæc erat quædam præſcriptio contra actionem in caſſatione: Cui ſimile eſt *Quinquennium*, poſt quod nemo poteſt reclamare contra profeſſionem. Hæc Præſcriptio locum non habebat in impedimentis Juris Divini, de quibus Eccleſia non poteſt diſpenſare; undè ſi Judex Eccleſiaſticus permitteret, ut perſonæ deſponſatæ in gradu à Lege Divina vetito, ſimul cohabitarent, deberent potiùs tolerare excommunicationem, quàm obedire: Elapſum Quinquennium non impedit, ne quis ſe provideat contra Profeſſiones nullas à Jure Divino, ut Profeſſiones hominum in Monaſteriis mulierum, & fœminarum in Monaſteriis hominum; ſed tollit omnem actionem quoad nullitates Juris Eccleſiaſtici, quia Eccleſia vult & poteſt de iis diſpenſare in hoc caſu. Profeſſio tacita multam habet affinitatem cum Matrimonio præſumpto, quod in uſu fuit per multa ſæcula. Quædam Bullæ Paparum præcipiunt, ut Regeſta Profeſſionis habeantur, quemadmodùm Concilium ordinavit de illis quoad Matrimonium Impedimenta. quæ occurrunt poſt Profeſſionem non illam irritam faciunt; eodem modo ac illa, quæ Matrimonium ſequuntur non illud reſolvunt. Expulſio Monachorum incorrigibilium eſt quoddam divortii genus. Eccleſia diſpenſat de impedimentis Profeſſionis, nec non & Matrimonii.

Juxta hanc analogiam obligationis ad ſtatum Religioſum, aut ad Matrimonium ſpirituale, cum obligatione ad Matrimonium Carnale, una per alteram explicabitur, & idem ferè in eo loco ſervabitur ordo, qui in alio ſervatus eſt, præterquàm quòd tractractabuntur tria priora Capita ſub terminis aptioribus, poſtquàm obſervatum fuit poſſe reputari tamquàm materiam hujus Matrimonii, traditionem aut conſecrationem perſonarum Domino, quæ ipſum colant per praxim Conſiliorum Evangelicorum; hujus autem formam eſſe verba, ſigna, aut actiones, quibus manifeſtatur ejus voluntas; Superiorem tamquàm Miniſtrum eſſe, qui accipit hanc donationem nomine Dei & Eccleſiæ, & frequenter eamdem benedicit.

SECTIO V.

Conditiones neceſſariæ ut quis fiat Religioſus.

Fuſiùs diſſeretur de illis in Tractatu *De Reclamatione*, quæ fundata eſt ſuper defectu illarum conditionum, & hoc modo ſupplendum erit quod in hoc loco deficiet.

I. Nullus eſt Religioſus ſine profeſſione. *Can.* 3. CAUS. XXX. QUÆST. I. Cap. 13. *De Regular.* Cap. 49. *De Elect.* Cap. 5. *De Renunciat.* Cap. 51. *De Teſtib.* Cap. 15. SESS. XXV. *De Regul.* Nulla eſt profeſſio abſque Novitiatu. *Cap.* 15. 16. SESS. XXV. *De Regul.* Neque Novitiatus ſine habitûs acceptione & probatione annua. *Ibid.* Cap. 22. *De Regular.* Acceptio habitûs quamvis in anno depoſiti ad Religionem in genere obligabat, ſi evidenter perciperetur aliquem voluiſſe mutare vitam aut ſtatum *Cap.* 23. *De Regular.*

II. Probatio debet fieri in indumento Ordinis *Cap.* 22. *De Regular.* quia illud eſt ſæpe una ex auſteritatibus Ordinis, quia aliter eſſet irregulatitas indecens in Officiis publicis, in exercitiis Regularibus, in Proceſſionibus, & aliis actibus etiam publicis. Illa adhuc fieri debet per omnia exercitia, ut Novitius cognoſcere certiùs poſſit, an Monaſterium ſibi ipſi conveniat, & Monaſterium poſſit certò ſcire illum convenire Ordini. *Cap.* 16. *De Regul.*

Probatio deber adhuc durare per unum annum integrum & non interruptum. *Cap.* 15. 16. SESS. XXV. *De Regul.* neque plus neque minus temporis requiritur. Ab hoc excipiuntur ſolùm Jeſuitæ *Cap.* 16. *citato.* Cùm Concilium mentionem faciat expreſſam de hac exceptione, & eam Societati JESU attribuat, clarè ex hoc intelligitur illud Concilium ſtatuere, ut Novitiatus in aliis Religionibus per unm tantùm annum duret; itaque nullum in hoc diſcrimen intercedit inter Religiones, niſi illud confirmetur in Conſtitutionibus debitè approbatis.

Novitius & Monaſterium poterant Nuntium remittere Novitiatui, introducto ad commodum utriuſque. *Cap.* 16. *De Regular.* Id non ampliùs poſſunt. *Cap.* 15. SESS. XXV. *De Regular.*

III. Eadem requiritur libertas ad Novitiatûs quàm ad profeſſionis validitatem; metus, quo poſſit homo conſtans concuti, illum facit irritum, necnon & Profeſſionem annullat; eadem eſt ratio. Itaque Textus, qui citabuntur ſuper Profeſſione ad Novitiatum extenduntur, in quo idem eſſe ſaltem videtur de Novitiatu ac de ſponſalibus, quæ debent eſſe libera, quemadmodùm & Matrimonium. Dicitur *ad minus*, nam Novitiatus multò magis eſt neceſſarius ad Profeſſionem quàm Sponſalia ad Matrimonium, quod poteſt eſſe validum ſine ſponſalibus, Profeſſio autem nulla eſt, niſi eam præceſſerit Novitiatus. Ad ſeductionem producendum eſt, id quod de metu dictum eſt.

IV. Quemadmodùm igitur Novitiatus majorem requirit Libertatem quàm ſponſalia, ita pariter ætatem provectiorem expoſtulat; nam requiruntur ſaltem 15. anni completi ad Novitiatum, tàm pro Puellis, quàm pro Pueris. *Cap.* 15. SESS. XXV. *De Regul.* & ſeptem anni

com-

Digitized by Google

compleri ſufficiunt ad ſponſalia. Textus nullus exigit ſponſalia durare per quuddam tempus, ita ut Matrimonium non poſſit citiùs contrahi, ſunt qui requirant durationem determinatam Novitiatûs, ſine qua Profeſſio eſt nulla, illa autem eſt unius anni. *Cap.* 15. Sess. XXV. *De Regul.*

V. Cùm Profeſſio fieri non poſſit, niſi poſt annum Novitiatûs, exigit etiam ætatem provectiorem, quàm Matrimonium, quod requirit ſolùm duodecim annos in Virginibus, & quatuordecim in Pueris. *Cap.* 15. Sess. XXV. *De Regul.*

VI. Anno Novitiatûs finito, debet admitti Novitius ad profeſſionem, aut remitti. *Cap.* 16. Sess. XXV. *De Reg.* Non poteſt diſponere de bonis & ſuis Beneficiis, niſi intra duos ultimos menſes Novitiatûs. *Ibid.* aliter diſpoſitio eſt nulla. Si remittatur Novitius, debet illi reſtitui quod attulit intrando. *Ibid.* Hoc ſi Monaſterium recuſaret, poſſet ab Epiſcopo compelli cenſurâ Eccleſiaſticâ ad hanc reſtitutionem. *Ibid.* Sive admittatur ad Profeſſionem, ſive remittatur, debet ſolvere Monaſterio ea, quæ ſibi tradita ſunt, pro veſtitu & cibo. *Ibid.* Concilium nihilo habet tempus Novitiatûs aut probationis, quod præcedit ætatem quindecim annorum completorum, aut ſtatuit illum incipere citiùs quàm ad quindecim. *Ibid.*

VII. Quamvis nulla ſit Pueros inter & Puellas differentia, quoad ætatem neceſſariam Novitiatui & Profeſſioni, eſt tamen aliqua gravis momenti quoad examen quod debet utrumque præcedere. Epiſcopus debet appellari ad illas cœrimonias, cùm agitur de Puellis, non autem idem eſt ſi de Pueris agatur. *Cap.* 17. *Ibid.* Colligetur & explicabitur in *Tit.* in quo inſerentur ea, quæ ſunt peculiaria Religioſis, in ea etiam referetur Edictum particulare factum, ut conſervetur Puellis aut Mulieribus libertas ingrediendi aut non ingrediendi in Religionem. *Ibid.* Cap. 18.

VIII. Autoritas Superiorum Regularium debet intervenire ad habitûs acceptionem, & ad Profeſſionem; illud infertur ex *Cap.* 11. Sess. XIV. in quo Concilium prohibet, ne Superiores accipiant ad habitum & ad profeſſionem, aliter quàm illud præſcribit; & ex *Cap.* 17. Sess. XXV. *De Reg.* quod præſcribit Prælatæ, ut moneat Epiſcopum de futura Novitiæ Profeſſione: nam utrumque ſupponit Superioris eſſe habitum dare, & accipere Profeſſionem. *Cap.* 6. *Ibid.* idem oſtendit, nam præcipit Superioribus, ut admittant ad Profeſſionem aut remittant Novitium, qui annum Novitiatûs complevit. In eo quod hi Textus dicunt de neceſſitate autoritatis Superiorum ad illos actus, ſubaudiendus eſt conſenſus omnis Conventûs, aut majoris ejuſdem Partis. *Cap.* 6. *De his quæ fiunt*, tradit tanquam Regulam, Prælatum Regularem non poſſe providere Beneficiis etiam per præſentationem ſine hoc conſenſu, & excipit tantùm caſum longi usûs contrarii, & caſum Privilegii: In 1. includitur caſus conventionis, nam uſus non ſpoliat Conventum ſuâ poteſtate, niſi propter præſumptionem, quâ conſenſit. De uno caſuum illorum exceptorum intelligendum eſt *Cap.* 6. *De Reg. in* 6. quod dicit: „ Monaſterium poſſe accipere perſonas ad habi„ tum, aut ad Profeſſionem poſt mortem Abbatis, niſi „ hæc receptio pertineret ad ipſum ſolum „.

IX. Receptio Religioſorum non minùs debet eſſe libera in Superiore & in Monaſterio recipientibus, quàm in recepto; agitur de contractu reciproco, qui non poteſt eſſe validus ex una Parte, & irritus ex altera; itaque quemadmodùm eſt nullus, qui non eſt liber à parte recepti, neceſſe eſt ut ſit invalidus poſito quòd à parte recipientis ſit coactus. Ad iſtum igitur extendendi ſunt Textus, qui annullant Profeſſionem coactam in Novitio. In hoc idem eſt de obligatione ad Statum Religioſum, quemadmodùm de obligatione ad Matrimonium, quæ debet eſſe libera in una & altera Parte.

X. Profeſſio aut expreſſa eſt, aut tacita. Profeſſio expreſſa vulgò fit per verba, quæ ſignificant aliquem Domino ſe conſecrare, ut illum colat per praxim Conſiliorum Evangelicorum; poteſt etiam fieri per ſigna ex quibus idem intelligitur: Profeſſio tacita fit per actionem, in quo ſimilis eſt Matrimonio præſumptivo, & hanc ob rem poteſt appellari præſumptiva. Utraque nunc non poteſt fieri, niſi poſt 16. annos completos, & annum præcedentem Novitiatûs. *Cap.* 15. 16. Sess. XXV. *De Reg.* annullavit Profeſſiones, quæ fiebant ante hanc ætatem, & abſque uno Novitiatûs anno, ſtatuit ſubſiſtere illam quæ fit accipiendo habitum Profeſſi, aut exercendo actus proprios Profeſſis; ſed ut hæc Profeſſio vim habeat Profeſſionis expreſſæ, par eſt ut fiat: 1. Sub authoritate ejus, qui jus habet accipiendi Profeſſionem expreſſam: 2. In Monaſterio: 3. Ut gerat iſtum habitum, ut faciat exercitia ſaltem per tres dies: 4. Ut ex hoc Novitius intentionem habeat faciendi Profeſſionem, quod non poteſt fieri, niſi cognoſcat unum aut alterum ſufficere ad Profeſſionem tacitam. Tambur. *De Jure Abbat.* Disp. VI. Quæst. XIII. *n.* 10. Gonzalez. *in* Cap. 4. *De Reg.* *n.* 8. Horum Autorum fundamentum eſt, Jus Novum non corrigere Vetus, niſi in Capitibus in quibus iſti adverſatur; & *Conc.* Trid. nihil ordinavit oppoſitum his caſibus Profeſſionis tacitæ. Eamdem ob rationem admittunt etiam caſum Profeſſionis tacitæ, quæ fit gerendo, poſt ætatem ſufficientem ad Profeſſionem, habitum Novitii ultra annum, cùm non diſtinguitur à veſte Profeſſi. *Cap.* 1. *De Regular. in* 6. *&* Clement. II. *De Reg.* hunc autorant caſum. Quod dicunt de ætate diſcretionis tunc ſufficiente ad Profeſſionem, debet nunc applicari ad ætatem 16. annorum hodiè requiſitorum ad eamdem Profeſſionem.

XI. Non evidens eſt neque certum *Conc.* Trid. non abrogaviſſe Profeſſionem tacitam, quæ fiebat per geſtationem habitûs Religioſi, communis Profeſſis & Novitiis per unum annum, aut per perſeverantiam in habitu Profeſſi per tres dies, aut in exercitio actuum Profeſſi per idem tempus, nam hoc Concilium tribuit quinque annos ad reclamandum. *Cap.* 19. Sess. XXV. *De Reg.* illis quorum profeſſio irritatur defectu ætatis, aut Novitiatus, aut libertatis: nec tamen diſtinguuntur illi, qui agnoſcentes hoc vitium, habitum indiſtinctè induerunt per unum annum, aut habitum Profeſſi per tres dies, quod vitium cùm deſierit, aut per ætatem ſubſequentem, aut per Novitiatum completum, aut per violentiam finitam illorum, qui utrumque fecerunt ante hanc notitiam, & quorum ignorantia duravit uſque ad finem quinque annorum: quod ſupponit hoc duplex genus caſuum Profeſſionis tacitæ non ampliùs ſubſiſtere, tùm pro foro interiori, cùm pro foro exteriori, cùm reclamatio locum tantum habeat in caſibus Profeſſionis irritæ, & Concilium illud permittat in his duobus caſibus. Fagnanus contrarium aſſerit in *Cap.* 11. *De Reg.* ejus rationes non videntur deciſivæ.

XII. Dici non poteſt Concilium introduxiſſe novum caſum Profeſſionis tacitæ, vetando ne quis agat contra Profeſſionem irritam poſt quinque annos ſilentii ſuper illam; nam hæc prohibitio ſpectat tàm ad eos, qui non cognoverunt defectum, & qui ideò non potuerunt ſuæ conſentire Profeſſioni ſuo ſilentio, quàm ad eos, qui illum agnoverunt: itaque in hoc caſu eſt rehabilitatio aut diſpenſatio à vitiis, quæ annullabant Profeſſionem.

Idem eſt de hoc caſu ac de illis, in quibus jus prohibet, ne quis petat, poſt ſilentium cujuſdam annorum numeri caſſationem Matrimonii irriti, ratione alicujus impedimenti; & probatum eſt in Tractatu *Diſpenſationum Matrimonii*, in hoc caſu Jus diſpenſare ab his impedimentis.

XIII. Profeſſio tacita, à Jure approbata, omnes habet effectus Profeſſionis expreſſæ, extra caſum Electionis paſſivæ ad Prælaturam Regularem, hic ſolus caſus nominatim excipitur à Jure. Vid. *Cap.* 28. *&* 43. *De Elect. in* 6. per ultimum licet expreſſè Religioſis, quo-

Digitized by Google

quorum Profeſſio eſt tacita, eligere conjunctim cum illis quorum Profeſſio eſt expreſſa. *Cap.* 32. § 1 *Ib.* Idem facit, quod ultimi duo Textus dicunt de electione activa, extendi oſtenditur ad alium omnem modum providendi Beneficiis, juxta Regulam *favores convenit ampliari*. Et per Regulam contrariam reſtringendum eſt ad caſum expreſſum, quod 28. *&* 43. *citati* exponunt de Electione paſſiva. Eſt alter caſus, in quo Profeſſio tacita non haber effectus Profeſſionis expreſſæ, ſed iſte tantùm pertinet ad illam, quæ fit intra annum Noviciatûs extra Ordines Mendicantium. *Cap* 3. *De Regular. in* 6.

XIV. Gravior differentia, quæ ſit inter has duas ejuſmodi Profeſſiones quoad formam, eſt, multos Textus docere Profeſſionem expreſſam debere fieri ſcripto ad hoc expreſſo. *Cap.* 9. *De Regular. deprompto ab* ALEXANDRO III. *Can.* 16. *Can* 20. QUÆST. I. *Can.* 36. *Can.* 27. QUÆST. I. Colliguntur è *Concilio* TOLETANO X. habito *ann.* 656 Quod quidem non poteſt convenire Profeſſioni tacitæ, quæ fit ſemper per actionem aliquam, quâ præſumitur Perſonam velle ſe obligare ſtatui Religioſo. Debebat ſcriptum ſubſignari à faciente Profeſſionem, necnon & continere, illum amplecti in perpetuum vitam Religioſam, & remitti perſonæ, quæ eamdem accipiebat, & hæc erat Epiſcopus aut ejus Vicarius; illud infertur ex his verbis quæ leguntur, in utroque illorum ultimorum Canonum, *Sacerdote, aut Miniſtro.* Vid. CONC. TOM. VI. *p.* 462. Ex his patet Concilium coactum fuiſſe præſcribere Viduis, ut darent ſcripto ſuam Profeſſionem, ut hoc modo comprimeretur ſcandalum frequens Religioſarum nubentium, & prætexentium aut ſe ad tempus tantùm obligaſſe, aut ſolum ſe voluiſſe probare; illud Concilium non introduxit formulam ſcripturæ Profeſſionis; hanc definit Regula S. BENEDICTI, & ſtatuit illos, qui ſubſcribere neſciunt, declarare ſuam voluntatem ſigno Crucis infra ſcripta ſuæ Profeſſionis. *Cap.* 58. *Regula*, GONZALEZ loquitur de hac formula in *Cap.* 4. *&* 9. *De Regular.* & refert verba contenta in ſcripto. TAMBURINUS hac de re meliùs agit, quia obſervat uſum præſentem, alter verò de antiquo loquitur. Vid. DISP. VI, QUÆST. XXII. TOM. III. *De Jure Abbatum*, cùm Autor in ea examinet conditiones neceſſarias ad Profeſſionem expreſſam, præcipuè adhæret ſcripturæ, & docet illam Jure Communi non eſſe neceſſariam ad validitatem, quia poteſt aliquis ſe obligare vivâ voce, ſicut & ſcripto; in pleriſque Religionibus illam dari ſcripto, & illum, qui eamdem tribuit, cogi ut illam legat; quòd ſi qui requirant hanc conditionem tamquam eſſentialem, in iiſdem Religionibus irrita eſt Profeſſio, cùm omittitur. Idem oſtendit CLEMENTEM VIII. ſtatuiſſe ut eſſet Regeſtum ad ſcribendas Profeſſiones, ut ſubſignentur à Profeſſo & à duobus teſtibus, qui illis aderunt, & ut in Archivis illud conſervetur.

In quo Papa ordinavit ſuper Profeſſionem quod *Concilium* TRIDENTINUM ſtatuit circa Matrimonium. *Cap.* 1. SESS. XXIV. *De Matrim. Refor.* cùm judicaret Profeſſionem clandeſtinam non minùs eſſe periculoſam, quàm Matrimonium clandeſtinum, & ita neceſſarium eſſe ut illa præverteretur, cautelâ acceptâ ad impediendum Matrimonium clandeſtinum.

Hæc formula neceſſaria eſt in Gallia ad probationem Profeſſionis; hoc inſertur ex *Ordin.* 1667. *Tit.* 20. *Art.* 16. quæ præſcribit formam ejus ſcripti.

XV. Profeſſio eſt ex his actibus legitimis, qui neque diem, neque conditionem accipiunt, *id eſt*, quòd non poſſit fieri pro tempore determinato, neque ſub conditione, quæ hujus ſuſpendat effectum. Vid. *Regul.* 50. *De Regulis Jur. in* 6. hæc eſt: *Actus legitimi conditionem non recipiunt neque diem:* Matrimonium ſpirituale profeſſi cum Deo, & cum Religione, cujus vinculum arctius eſt, quàm vinculum Matrimonii carnalis non conſummati, cùm illud reſolvat, ſi illud ſequatur, & illud annullet, ſi idem præcedat. Poteſt igitur applicari quod dicitur de Matrimonio, *Tit. De Conditionib. Appoſ.* Cap. *Ultimo.* Quòd ſi apponantur Matrimonio conditiones contrariæ ejus naturæ, illud annullent, quòdque conditiones contrariæ uni è tribus Matrimonii bonis, *proles*, *fides*, *Sacramentum*, oppoſitæ ſint ejuſdem naturæ; & applicatio eſt aptiſſima, ſi conditiones adverſentur alicui è Votis tribus ſolemnibus obedientiæ, necnon & caſtitatis, & paupertatis; nam hæc ſunt ex ſubſtantia Profeſſionis Religioſæ: itaque Profeſſio irrita eſſet, ſi illi adjungeretur conditio conſervandi ſua bona, & iis fruendi, aut futuræ independentiæ, aut relinquendi Religioſum ſtatum quibuſdam in circumſtantiis, quæ poſſent evenire. *Cap.* 1. SESS. XXV. *De Regul.*

Non poteſt objici contra hanc Obſervationem, *Cap. ultim. De Regular.* quod permittit ut Religioſi incorrigibiles expellantur; nam per expulſionem obligatio Religioſi cum Deo non ceſſat, quemadmodùm obligatio mulieris adulteræ cum ſponſo ſuo per dimiſſionem à viro factam; idem eſt de obligatione ejuſdem profeſſi circa Monaſterium quod compellit diſſolutionibus ſuis ut ipſum ejiciat. Nam ſi ad ſe ipſum redeat, & vera det converſionis ſigna, Monaſterium tenetur illum recipere. Quod oſtendetur tractando de Induſtria. *De Expulſione Religioſorum Incorrigibilium.*

Loquendo de ſubſtantia ſtatûs Religioſi, relati ſunt Textus, qui confirmant hanc decimam quintam Obſervationem; nam Profeſſio eſt obligatio ad id quod eſt ſubſtantiale huic ſtatui, particularius quàm ad id quod eſt accidentale; cùm illud quod eſt eſſentiale eſt in omni Religione, & idem in unaquaque; quod autem eſt accidentale poteſt eſſe in quibuſdam & non eſſe in aliis, & hoc ſæpiùs accidit ita.

XVI. Unus ex majoribus Profeſſionis Religioſæ defectibus eſt, ut illa fiat in Religione non approbata; hujus rei probationes allatæ ſunt in loco in quo mentio facta fuit de Conſtitutione Religionum; nam ſi hæc fieri non poteſt validè non approbante Eccleſiâ, neceſſe eſt conſequenter ut Religiones non probatæ nullam habeant poteſtatem accipiendi ad Profeſſionem, nullus autem major defectus eſt, quàm defectus poteſtatis: hæc Regula certa & conſtans, eò majorem locum in hoc caſu habet, quòd nulla poſſit eſſe poteſtas neque Ordinaria, neque Delegata, neque ratificatio, cùm ſit corpus ſine autoritate, & conſequenter non poſſit Superiores legitimos conſtituere, qui poſſint delegare aut ratificare quod ſuo nomine factum fuerit.

Si caſus accideret, nullum illud eſſet remedium quàm obtinere confirmationem Religionis, cum clauſula ratificationis eorum, quæ facta fuiſſent anteà; aut tranſire ad Religionem approbatam. *Cap. unico De Relig. Dom. in* 6. §. *ultimo*, quod non poſſet fieri ſine facultate Sanctæ Sedis, ſi ageretur de toto aliquo Ordine aut toto Conventu; non eſſet neceſſaria ſi ageretur de aliquibus privatis; non comprehenduntur in reſervatione facta à *Cap. Citato.*

Quod inſinuatum eſt, Superiores poſſe committere poteſtatem accipiendi ad Profeſſionem; ſuum habet fundamentum in *Cap.* 20. *De Off. Jud. Ordin.* Quod de neceſſitate approbationis Eccleſiæ reſpicit effectus ſpirituales; approbatio Regia neceſſaria eſt ad effectus civiles.

XVII. Ante exemptiones Religionum Epiſcopus habebat poteſtatem recipiendi ad Profeſſionem, aut per ſe, aut per alios ad hoc à ſe commiſſos, illud etiam poteſt in omnibus Religionibus non immunibus. *Cap.* 4. *Qui Cler. vel Voven.* hoc ſupponit, nam ponit Epiſcopum in capite Prælatorum, qui hanc habent poteſtatem; *Nec in manibus Epiſcopi; Abbatis aut Abbatiſſa, vel ſuprà Altare profeſſa eſt; vel obedientiam promiſit;* Ex eodem Textu intelligitur Sacerdotes poſſe dare velum, *de manu Presbyteri velamen aſſumpſit.* Diſtinguendo ſic aſſumptionem veli à Profeſſione Religioſa, facilè conciliantur Textus, qui attribuunt modò Epiſcopo, modò presbytero receptionem Religioſorum.

XVIII. Inter eos, qui legitimè impediuntur ne faciant Profeſſionem, ſunt qui in perpetuum arcentur Jure Naturali & Divino; tales ſunt homines pro Monaſteriis mulierum, & fœminæ pro Monaſteriis hominum: hæc obligatio eſſet irrita, tùm defectu voluntatis ex parte Monaſterii, partis recipientis, nam reciperet tantùm per errorem ſexus; tùm ex parte profeſſi, quem lex Naturalis & Divina incapacem efficit hujus obligationis ratione ſalutis periculi quod adiret, necnon & ſalutis eorum quorum domum intraret. *Can.* 21. Caus. XVIII. Quæst. II. *deſumpto ex Concilio Generali* VII. Quemadmodùm Hermafroditus duplicem ſexum habet, ita Jure Divino eſt incapax intrandi in Religionem tàm hominum quàm Fœminarum, hoc ſequitur ex Canone citato & ex allegatis rationibus. Tales ſunt etiam dementes incurabiles, & conſequenter nunquam capaces conſenſûs.

Alii ſunt tantùm ad tempus, tales ſunt I. Illi qui requiſitam ætatem non attigerunt, aut amiſerunt uſum rationis, caſu cujus effectus non eſt perpetuus. Hæc impedimenta cum ſua cauſa ceſſant, modo naturali: primum poteſt adhuc deſinere per Diſpenſationem, in quo caſu Profeſſio valida eſt, non obſtante defectu ætatis, alterum quamdiu ſubſiſtit eſt indiſpenſabile. *C.* 15. *De Regular. Cap.* 24. *De Sponſalib.*

Tales ſunt II. Illi qui poteſtati alienæ ſubjiciuntur, & qui conſequenter non poſſunt diſponere de ſua perſona ſine permiſſione eorum, à quibus pendent: ex hoc numero ſunt filii-familias, criminoſi, ſervi, homines deſponſati, Religioſi profeſſi, milites, & qui rationem reddere debent, Epiſcopi: Impedimenta ceſſant Conſenſu perſonarum quarum intereſt.

Quoad filios-familias minores, nunquam illi potuerunt Religioſam vitam ingredi ante pubertatem ſine conſenſu ſuorum, aut Parentum, aut Tutorum, quamvis ſui eos Parentes huic ſtatui potuerint obligare ante hanc ætatem, etiam cum obligatione in eo perſeverandi poſt illam ætatem. Hujus rei probationes ſunt infra *in Tit.* in quo colliguntur Canones ſpectantes ad hanc poteſtatem.

Pueri puberes facti potuerunt Religioſæ vitæ ſe obligare, non conſentientibus etiam ſuis Parentibus, etiam in ſæculis in quibus licebat iſtis vovere Pueros ſuos impuberes ſine eorum conſenſo expreſſo. *Ibid.*

Sub Clemente III. videtur facta fuiſſe mutatio diſciplinæ, quâ Parentes non potuerunt vovere Pueros ſuos impuberes ultra tempus quod præcedit pubertatem; aut ſaltem primus declaravit Pueros ſic votos poſſe reſilire, cùm conqueſti fuerint tempore benedictionis quæ dabatur poſt pubertatem, nec illud poſſe cum non fuerant queſti in hoc tempore, aut cùm poſt querimoniam ratificaverant ſuam obligationem. *Cap.* 12. *De Regular.*

Sunt adhuc nonnulli caſus, in quibus Pueri, ſive minores ſive majores, non debent intrare in Religionem injuſſis Parentibus; talis eſt ille, in quo Parentes non poſſunt ſubſiſtere ſine auxilio ſuorum Filiorum in ſæculo manentium, & lucrantium ſuâ induſtriâ undè alantur. Hujus rei probationes inſeruntur in Cononibus citatis in explicatione VI. Mandati Decalogi: in eo viſum eſt filios teneri aſſiſtere & ſublevare Parentes in neceſſitate; nam Conſilia, pro quorum praxi in Religionem intratur, debent cedere Præceptis à quorum obſervatione incipit vita Chriſtiana ratione proximi. Eamdem ob cauſam Parentes non debent Religioſam vitam amplecti, cùm opus eſt ut, pro amore ſalutis animæ & conſervatione corporis filiorum, remaneant in ſæculo. Hoc impedimentum deſineret, ſi qui reperirentur charitate ferventes, qui curam haberent Parentum, aut Puerorum ſuſtentationis, & procurarent ipſis libertatem in Religionem intrandi.

Tractando de irregularitate ſervitutis. *Tit.* 4 §. 1. *R.* 4. 2. *part.* obſervata ſunt fundamenta prohibitionis factæ ne ad profeſſionem reciperentur ſervi, injuſſu ſui Domini: Reliquum §. 1. *citati* convenit adhuc propoſito, propter Religioſos Clericos, inſtitutione ſuâ capaces Ordinum, & alios, quos Eccleſia ad eoſdem vocat in caſu neceſſitatis. Itaque ſufficiet hic referre ſummam *Can.* 3. Caus. XVII. Quæst. II. qui loquitur expreſſè de receptione ſervorum ad Profeſſionem, & ordinat quod eſt obſervandum in hoc caſu: depromitur è *Novellis* relata à Juliano *Profeſſore*, & *in Capitularibus* Lib. V. In eo ſtatuitur quòd, ſi ignotus poſtulet habitum Religioſum, illum non accipiat niſi poſt tres probationis annos, quòd ſi intra hoc intervallum vindicatur ab eo ad quem pertinet, venundetur illi cum omnibus quæ attulit, cujoſcumque conditionis ſit, nempè aut ſervus aut manumiſſus, aut alicui agro addictus: poſt tres annos repetetur fruſtrà, niſi Dominus tàm longè diſtaret à loco Monaſterii, ut non potuerit cognoſcere ſatis citò, ubi homo ſuus erat, ut poſſet vindicare illum intra tres annos: Alii Canones pertinentes ad eamdem materiam referuntur in Dist. LIV. Tradunt pro Regula, ut non recipiantur ſervi ſine conſenſu Epiſcopi. *Can.* 12. Caus. XVI. Quæst. I. idem facit, ſed Dominus poterit ſemper repetere quod in Monaſterio attulerit ipſius homo.

Inter perſonas deſponſatas, ſolæ illæ quæ conſummaverunt Matrimonium non poſſunt intrare in Religionem ſine conſenſu alieno; antè conſummationem Jus permittit unicuique illarum, ut Religioſa fiat una independenter ab altera. *Cap.* 2. 7. & 14. *De Converſ. Conjug.* Hæc exceptio in hoc loco confirmat Regulam, ad cujus probationem omnis hic Titulos factus fuiſſe videtur: In primo caſu ſi una intret in Religionem ſine alterius permiſſione, Profeſſio irrita eſt, niſi hæc approbet in poſterum, quod altera fecit. Caus. XXXIII. Quæst. V. Cap. 1. *De Converſ. Conjug.*

Facultas per vim conceſſa inutilis eſt, niſi ratificetur. *Cap.* 1. *De his quæ vi, metuſve Cauſâ fiunt.* Tacita permiſſio ſufficit, *Cap.* 10. Si mulier ſit juvenis & aliundè ſuſpecta de incontinentia, debet in Religionem ingredi. *Cap.* 1. *De Converſ. Conjug.* aut ſaltem Votum facere continentiæ, *Cap.* 8. *Ibid.* Si nihilominùs neutrum faciat, maritus non poteſt poſt mortem uxoris ſuæ aliam ducere, quamvis poſt Profeſſionem, cui conſenſit ſponſa, cum illa habitaverit. *Cap.* 9. *ibid.* Profeſſio valida fuit, & cohabitatio poſterior criminoſa.

Quamvis bona fides excuſet maritum aut uxorem ingredientes in Religionem ſine licentia alterutrius, in opinione alteram partem eſſe mortuam, Profeſſio tamen nulla eſt, ita ut ſi hæc rediret & requireret profeſſam debeant iterùm ſimul habitare: Profeſſa negare non poſſet; ſed poſt mortem ejus quæ erat libera, debet alterum iterùm in Monaſterium ingredi, aut ſaltem ad ſecundas Nuptias non convolare. *Cap.* 3. & 12. *De Converſ. Conjugat.* Quod reſtringendum eſt ad caſum, in quo illa pars voluit ſe vovere continentiæ, poſito quòd ſua Profeſſio nulla foret. *Vide.* Gonzalez *in Cap.* 12. *n.* 3. Verùm facilè conciliatur deciſio illorum Textuum cum nullitate Profeſſionis; nam quomodò concipi poteſt Profeſſionem irritam ſolùm fuiſſe ratione Partis læſæ, non verò ratione illius quæ Profeſſionem fecit; & quòd ita videatur vix concipi poſſe, ſequitur ex ratione deciſionis; nempè, quòd Pars vovit quod erat in ſua poteſtate, quodque eſt non petere debitum, & quòd in hoc Votum ſolemne fuerit bonum, & cùm non potuerit vovere non reddere, quia illud in ſua poteſtate non erat, Votum ſolemne fuit irritum, quantùm ad alteram Partem; profeſſio eſt actus indiviſibilis, cùm nihil aliud ſit, niſi conſecratio perſonæ totius Cultoi Divino, in praxi Conſiliorum Evangelicorum, continentia, obedientia & paupertate: Itaque ad ſalvandam hanc deciſionem, ſupponendum eſt Partem illam, quæ fecit Profeſſionem ſine alterius licentia quæ illam poſteà repetiit, voluiſſe continentiæ ſe obligare ad tempus ad quod poterat illam ſervare, quod non eſt conforme illis quæ ſolent fieri & facienda ſunt, cùm Profeſſio Religioſa ſit abſoluta & pro omni tempore ſubſecuturo.

Quemadmodùm

Digitized by Google

Quemadmodùm id qood ſupponitur alienum eſt à profeſſione conſiderata in ſe ipſa, & ab uſu communi, tradi poteſt tanquam Regula, in hoc caſu ſubaudiendam eſſe io Profeſſione conditionem, ſi Pars conſentiat, & cùm non compleatur conditio Profeſſionem eſſe ſine effectu. *Tit. De Condition. appoſ.*

Cùm Maritus & Uxor poſt conſummationem ſibi invicem conſentiebant in Religionem intrare, illud minimè poterant, inſcio Epiſcopo, qui curam habebat, ut illi collocarentur ſeparatim in loco unicuique convenienti. *Can.* 23. Caus. XXVII. Quæst. II. Deſumitur è *Concilio Romano* celebrato ſub Eugenio II. qui affert pro ratione, in hoc caſu Matrimonium ſubſiſtere, & ob hoc tollenda eſt occaſio reunionis Partium, quæ fieri nequit ſine præjudicio illarum Voti aut Profeſſionis Religioſæ.

Ex hoc Textu, & ratione *Cap.* 1. *De Converſ. Conjugat.* exiſtimare licet, Textus qui prohibent expreſſè, ne Maritus Deo ſe conſecret, niſi Uxor idem agat, produci ad caſum in quo Mulier ſe Deo vovet conſentiente Viro, hincque cogit illum ut Deo ſe conſecret pariter; prædicti Capitis ratio eſt, quòd cùm facti fuerint una caro, non eſt conveniens ut una Deo ſe conſecret, altera in ſæculo maneat.

Profeſſio in Religione approbata debitè facta, eſt legitimum impedimentum alterius Profeſſionis in alia Religione, cùm perſona ſibi ampliùs non ſit, ſed primæ Religioni, ideòque non poſſit ſe tradere ſecundæ ſine licentia aut Juris aut Papæ. Quæ Juris eſt, locum habet quotieſcumque ſecunda eſt auſterior, & perſona probationes certas habet vocationis ad majorem perfectionem. Licentia Papæ reſpicit tantùm caſum in quo profeſſus in Religione auſtera tenetur tranſire ad mitiorem, per impoſſibilitatem ſervandi auſteritates quibus ſe obligavit. De prima mentio fit in *Cap.* 18. *De Regular.* De altera in Clement. I. *De Regular.* & in *Cap.* 1. ejuſdem Tituli, in Extravag. Commun. Nam Religiones reditibus fruentes, in quibus ſunt Beneficia, ſunt mitiores, quàm Religiones quæ non potiuntur reditibus, ſaltem ratione paupertatis, & hi Textus docent poſſe ab iſtis tranſiri ad alias, habitâ Summi Pontificis licentiâ. Hoc impedimentum ſimile eſt impedimento vinculi; nam idem eſt de prima Profeſſione quoad ſecundam, quod eſt de primo matrimonio ratione ſecundi, cum hoc diſcrimine quòd Eccleſia poſſit ſolvere vinculum quod profeſſum alligat Religioni, quia illud eſt de ſua inſtitutione, non autem poteſt diſpenſare à vinculo qood ligat perſonas conjugatas, quia illud eſt de Jure Divino indiſſolubile.

Si liceret militibus intrare in Religionem cùm vellent, ſine facultate Principis, aut ejus Miniſtrorum qui ejuſdem exercent autoritatem, exercitus Principis magna in diſcrimina adducerentur, privarentur ſuo auxilio in caſibus neceſſitatis, alerentur ſumptibus ejus in tempore pacis, & diſcederent à ſervitio tempore belli, prætexentes ſe Deo velle conſecrare, ſub hoc velo tegerent aut ſuam ignaviam aut malam voluntatem: par eſt igitur ut ſint Regulæ quibus hæc præveniantur incommoda. Tutiores ſunt illæ, ut nullus recipiatur etiam ad probationem, niſi probaverit licentiam obtentam uſque ad hanc diem, debet haberi tanquam deſertor, & conſequenter tanquam reus criminis capitalis, aut ſi admittatur ad illam, cùm coegerit Conventum ad id per ſigna extraordinaria converſionis in illo viſa, neceſſe eſt ut per probationem moneantur Miniſtri Regis, & tentandum eſt obtinere ab illis licentiam recitatione ſignorum vocationis magis commoventium, & oon eſt recipiendus ad Profeſſionem niſi poſt commeatum. Ita intelligendus *Can.* 23. Dist. LIV. in quo S. Gregorius cùm fecerit obſervare, malum aliquod grave fore ſi reciperentur ad Religionem omnes qui ſeſe offerrent milites, per præjudicium quod pateretur Regnum hac de re, & malum fore itidem grave ſi nullos reciperetur, ob recuſationem quæ fieret Deo, à quo omnia accepta ſuot, parvæ partis eorum quæ ab eo conceſſa ſunt, concludit primò, probandos in veſte Laicali, illos qui ſe præſentant, & admittendos ad Profeſſionem illos qui pro ſua bona agendi ratione ſignificabunt, ſe verò & recto deſiderio teneri Deum colere. Antonius Augustinus refert hunc Canonem *Epiſt. Vet. Jur. Can.* Lib. IX. *Tit.* 12. *C.* 2. hunc applicat ſervis; ſed hæc verba, *Sæcularis Militia*, quæ leguntur initio, & illa, *Sæcularis militia*, quæ videntur in medio, oſtendunt debere illum etiam intelligi de Militibus. *Can.* 1. Dist. LIII. hanc interpretationem confirmat; nam S. Gregorius in ea ſtatuit, ne recipiantur Milites, qui poſtulant habitum Religioſum, niſi poſt tres annos probationis in ſuo habitu, & ſigna certa vocationis. Quod dictum eſt de obligatis ad ratiocinia in Tractatu *De irregularitate*, ſuam hîc habet applicationem; nam eadem ratio eſt, nempè injuria quæ fieret Religioni, ſi admitterentur ante redditas rationes, & hujus ſolutionem quod poſſent debere. Si Textus citati in loco indicato, oon conveniant illis, qui onerati curâ reddendarum rationum volunt intrare in Religionem, nulli alii videntur poſſe ad illum locum applicari. Itaque Tamburin. *De Jure Abbatum*, qui amplè fuſèque tractat de hoc impedimento, Tom. III. *Diſp. VI. Quæſt. III. n.* 9. 10. 11. 12. 13. unum tantùm Textum ex illis citat, quamvis mentionem faciat de multis Autoribus quos hac de re legit, & ex quibus videtur collegiſſe quod de hoc dicit, ſed loco aliorum Textuum affert *Bullas* Sixti V. & Clement. VIII. Ille diſtinguit obligatos ad ratiocinia qui impares ſunt ſolvendo, ab iis qui non ſunt, prohibens ne recipiantur qoi impares ſunt ſolvendo, & permittens aliorum receptionem.

Non perſcrutabimur diſtinctiones Autoris, ut diſcernantur caſus, in quibus obligati ad ratiocinia non poſſunt recipi ab iis in quibus poſſunt. Talis enumeratio frena & innixa ſolâ autoritate Autorum, non convenit hujus Operis propoſito, facti ad colligendas in ordine Regulas Juris de unaquaque materia, & ponendas illas in ſuo Ordine Naturali. Satis erit ſi obſervemus multas eſſe ex his diſtinctionibus, quæ noo ſunt accuratæ. Quoad Textum quem citat, ille eſt *Can.* 1. Dist. LIII. depromptus ex *Epiſtola* S. Gregorii *ad Epiſcopos* Siciliæ, occaſione Legis Imperatoris Mauricii, quæ vetabat ne reciperentur ad Religionem obligati ad ratiocinia, neque ad Tonſuram Clericalem, neque etiam Milites. Cùm Papa præſcripſerit ea quæ neceſſaria erant ad Clericalem Tonſuram, ſtatuit ne accipiantur obligati ad ratiocinia æris publici, niſi poſtquàm probaverint validis liberationibus ſe nihil ampliùs debere. Non eſt omittendum, diſtinctionem Sixti V. io diſcuſſionem adducere in quam non convenit intrare: comprehenſi ſunt debitores ſub nomioe obligatorum ad ratiocinia, quia debent, & propterea rationes habent reddendas creditoribus ſuis, aliundè utrique ſunt aut impediti litibus, aut iiſdem expoſiti.

Potuiſſent comprehendi criminoſi ſub eodem nomine obligatorum ad ratiocinia, quia multi reparationes habent faciendas, & conſequenter rationes reddendas; tales ſunt illi qui proximum lædunt crimine ſuo: ſed ſatius eſt loqui de iſtis ſeparatim, quod mox faciemus per aliquas Obſervationes: 1o. Juxta Veteres Canones Epiſcopi debent omnem autoritatem impendere, ut gratiam criminoſorum obtineant, ot pœnas Sæculares ab illis pro criminibus meritas in pœnitentiam converterent in Exercitiis Monaſticis peragendam. Filesacus *in ſuo Commentario*, *De Off. Jud. Ordin.* hojus rei multas probationes refert. Pater Thomass. quoque plures in Libro II. cujuſque Partis ſui Operis ſimiliter colligit. Idem videtur in *Capitular. Regum Franciæ*, docentibus quòd Eccleſia obtinuerat à Regibus Galliæ, converſionem pœnarum capitalium, in pœnitentias

quorum multæ fiebant in Monaſteriis, tandem jus azili olim tàm extenſam in favorem Eccleſiarum, & illarum dependentiæ quoad reos criminis Capitalis, originem ducit ab Eccleſiæ oratione pro conſervatione vitæ & membrorum Criminoſorum, abuſus deinde factus ab hujuſmodi nocentibus de commiſeratione Eccleſiæ erga illos, ſuas eandem compulit ut mutaret diſpoſitiones illorum gratiâ. Hoc videtur per *Bullam* SIXTI V. incipientem *Cum de omnibus*, *ann.* 1587. annullat Profeſſionem Criminoſorum non ſolùm damnatorum ad pœnas Capitales, ſed etiam ſolùm Accuſatorum & criminaliter perſecutorum. CLEMENS VIII. *in ſua Bulla*, *in ſuprema*, *ann.* 1602. prohibet ne recipiantur ad Profeſſionem hujuſmodi criminoſi, quin illa fiat irrita, ſi ad eam admittantur, derogans in hoc *Bulla* SIXTI V. Uterque Papa ſtatuit, ut reddantur Judicibus criminoſi recepti contra ſuam prohibitionem, imprimis ſi ſint jam damnati, aut proſecuti criminaliter. Si liceret admittere ad habitum Religioſum hujuſmodi nocentes, excipiendi ab iſtis ſaltem eſſent illi qui excluduntur jure azili, qualitate ſuorum criminum. Hæ Bullæ citantur ex TAMBUR. *Ibid.* refert loco præcipua Bullæ SIXTI V. *Caput* 18. *De Regular.* expreſsè docet, Epiſcopum non poſſe Religioſam vitam amplecti, etiam ut in pietate & perfectione proficiat, ſine facultate Sanctæ Sedis. Depromitur ex INNOC. III. qui idem dicit, *Cap.* 11. *De Renuntiat.* de Epiſcopo, qui admiſit crimen, cujus non poteſt facere pœnitentiam, retinendo Epiſcopatum. Papa attribuit falsò primo *Concil.* CONSTANTINOP. Canonem à PHOTIO factum in CONC. GENER. VIII. hujus urbis. Idem Papa approbat in hoc Textu, ingreſſum Epiſcopi in Religionem ut fugiat perſecutionem. Papa NICOLAUS I. illam improbat in *Can.* 47. CAUS. VII. QUÆST. I. Iidem ut concilientur, dicendum eſt iſtum loqui de Caſibus, in quibus Epiſcopus non obſtante perſecutione poteſt gregi ſuo proficere; alterum loqui de eventibus in quibus perſecutio reddit Epiſcopum inutilem ſuo gregi.

Impotentia replendi obligationes Religionis, in quam aliquis intrare, vult, cum oriatur à debilitate corporis, aut ab aliquo morbo incurabili, illa eſt adhuc impedimentum Profeſſionis Religioſæ; quemadmodùm impotentia reddendi Officium Conjugale, eſt impedimentum Matrimonii. Suum habet fundamentum in REG. VI. *De Regul. Juris in 6. Nullus ad impoſſibile tenetur ſe obligare.* Hoc impedimentum eſt tam legitimum, ut, cum ſupervenit Profeſſioni, juſta ſit cauſa Diſpenſationis ab obligatione contracta. Hac in re plerumque fundantur Tranſlationes in Religionem mitiorem.

Impoſſibilitas, in qua fuit aliquis per omnem Novitiatûs annum aut maximam ejuſdem partem, probandi præcipuas Religionis auſteritates, eſt adhuc impedimentum ad Profeſſionem ſine altero Novitiatu, quod poteſt accidere per morbum, qui duraverit per id omne tempus, & qui impedierit, ne Novitius probaverit abſtinentiam carnis perpetuam, cum ſolis alimentis quadrageſimæ, aut incommodum ſurgendi è thalamo cunctis noctibus & ſic ſomnum ſuum iterrumpendi.

Infertur probatio hujus impedimenti ex *Cap.* 16. *De Regul.* quod docet Novitiatum ſtatutum fuiſſe, ut Monaſterium videat, an Novitius ſibi conveniat, & Novitius experiatur, an poſſit tolerare quod eſt moleſtum in Regula aut Conſtitutionibus. Hic Novitiatus cùm ſit inſufficiens in ſua qualitate probationis, inutilis eſſet ad validitatem Profeſſionis, quia in hoc ſimilis eſſet Novitiatui qui duraſſet minùs temporis quàm unius anni, qui quidem eſſet in ſua duratione inſufficiens. Profeſſio eſt res tam gravis momenti, ut debeat præcedi certitudine morali, ex qua pateat obligationem convenire duabus Partibus.

Poſſunt eſſe in defectu bonæ intentionis impedimenta gravioris momenti: talia ſunt illa quæ naſcuntur ex eo quòd ſibi quis proponat fines contrarios ſubſtantiæ Profeſſionis; ut cùm quis intrat in Religionem, ut ita ad dignitates promoveatur, ut imperet, non ut obediat, ut ſit dives acquiſitione Beneficiorum magni reditûs, non ut ſit pauper voluntarius, renunciatione omni proprietati tàm Sacræ quàm profanæ, ut ſibi procuret per hypocriſim primas Prælaturas Clericales, & Sæculares.

Quamvis liceret facere Profeſſionem intra annum Novitiatûs, *Cap.* 10. 11. 16. *De regular.* ſi nihilominùs illa tantùm fieret recipiendo habitum profeſſi, hæc Profeſſio, quæ ſolùm erat tacita, Religioni non obligabat, in qua fiebat, ſed ſolum Religioni in generali, *Cap.* 3. *De Regul. in* 6. neceſsè adhuc erat, ut fieret extra Religiones Mendicantium, *Ibid.* quæ autem ita agebatur in his Mendicantium Religionibus erat invalida, hæc eſt una è differentiis graviſſimi momenti inter has duas ejuſmodi Profeſſiones: quoad effectus hæc differentia non amplius valet, hic caſus Profeſſionis tacitæ irritatus eſt, cùm obligatio Religioni in generali proveniens ex Profeſſione facta ante ætatem, aut ante finem anni Novitiatûs, ſit abrogata. *Cap.* 15. SESS. XXV. *De Regul.* omnem effectum illius tollit.

SECTIO VI.

De remediis praſcriptis, aut autoratis à Jure contra Profeſſiones defectuoſas: De Ratificatione, Reclamatione, Diſpenſatione, Pænitentia.

Jam vidimus inter vitia Profeſſionis, nonnulla eſſe ſubſtantialia, aut quaſi ſubſtantialia, quæ illam reddunt illicitam & nullam; alia eſſe accidentalia, quibus ſolùm illa efficitur illicita: remedium ordinatium contra iſta, nihil aliud eſt quàm pœnitentia; per hanc remedium affertur à Novitio malæ intentioni, negligentiæ ſuæ in faciendis exercitiis Novitiatûs, & conſequenter defectui præparationis aptæ aut proportionatæ tantæ actioni.

Alia vitia oriuntur, aut à parte profeſſi, aut à parte Monaſterii, aut ab utriuſque parte. Defectus Novitiatûs proveniens ab inſufficientia, aut in ſua qualitate, aut in duratione, eſt ex ultimo genere; cui ut remedium afferatur, ſupplendum eſt defectui Novitiatûs, cut novus iterùm incipiendus: hoc ultimum remedium tutius eſſet. Quemadmodùm vitium durat, quandiu ejus cauſa; ita pariter ceſſat, ceſſante causâ: hæ Regulæ Juris à ſano judicio ſunt dictatæ: idem eſt de illa; *Per quaſcumque Cauſas res naſcitur, per eaſdem diſſolvitur*, accepta in ſenſu contrario: ut ponantur actus malefacti in eo in quo debuiſſent eſſe ſtatu, ſatius eſt, ut in eum ſtatum redigantur in quo eſſe debuiſſent. Hic modus adhibetur in Sacramentis, quorum collatio aut adminiſtratio fuit irritata. *Tit. De Sacram. Iterand. vel non.* Alter defectus ceſſat, ſupplendo quod deeſt: hoc etiam fit eo modo in quibuſdam Sacramentis malè collatis, *Cap.* 1. 3. *ejuſdem Tit.* quæ ſtatuunt, ut adjiciatur quod deeſt.

Vitia communiora, orta ex parte profeſſi, reducuntur ad defectum conſenſus ſufficientis aut requiſiti; nam nulli alii ſunt quàm fictio, inſufficientia ætatis, vis, aut metus, ignorantia auſteritatum & aliorum Regulæ laborum; & unumquodque ex his vitiis reducitur ad defectum conſenſus neceſſarii: fictio eſt tantùm carentia conſenſus interioris, verbis aut ſignis contrariis tecti: inſufficientem ætatem comitatur defectus diſcretionis requiſitæ, ut quis poſſit judicare cujus momenti ſit obligatio, & ut cognoſcat ſi dotibus requiſitis ſit ornatus, ut hujus omnes obligationes repleat: vis aut metus, queis poſſit homo conſtans concuti, tollunt libertatem conſenſus.

His

His defectibus poteſt, & debet quidam jungi, qui particularis eſt Profeſſioni filiatum; hic autem eſt, omiſſio examinis quod Epiſcopus debet facere de Novitia, & approbationis quam debet in hujuſce conſequentiam dare; nam hoc examen fit præcipuè, ut certò cognoſcatur Libertas & ſufficientia conſenſûs. De hoc defectu mentio fiet colligendo particularitates pertinentes ad Religioſas.

Nullum poteſt adhiberi remedium fictioni, niſi adjiciendo conſenſum interiorem exteriori, à quo ſeparatus eſſe non debuerat: nam nullus profeſſus acciperetur ad allegandum hunc defectum in foro exteriori, præſumptio ſuperaret omnia quæ poſſet dicere contrà, poſito quòd nihil actum fuiſſet ad extrà, quod adduceret ad credendum illum feciſſe Profeſſionem ſe invito, quod locum tantùm habet in caſu violentiæ de qua nondum in hoc loco agitur. Idem eſſet de illo, ac de Miniſtro Sacramentorum; conſenſus exterior ſufficeret, ut in iſto ſufficit. Idem adhuc eſſet ac de illis qui, cùm acceperint Baptiſma, Ordinem, Confirmationem, ſine ullo indicio reſiſtentiæ, dicerent noluiſſe illa Sacramenta accipere, fides haberetur teſtimonio reddito tempore actûs quem contenderent eſſe fictum, *Cap. 3. de Bapt.* Aliter ſi ageretur, aperiretur porta Sacrilegio & Apoſtaſiæ: haberentur illi quemadmodùm & perſonæ, qui poſtquàm ſe conjunxerint aliis Matrimonio, dicerent, ſe non interiùs conſenſiſſe, arcerentur ab omni audientia, *C. 26. De Sponſalib.*

Nullitas Profeſſionis, proveniens ex defectu ætatis, non ceſſat cum defectu ætatis, ſed requiritur novus conſenſus cum notitia nullitatis, ſaltem neceſſarium eſt ut Novitius paratus ſit ad ratificandum quod fecit, quilibet fuerit in hoc defectus, ſi velit perſeverare in ſtatu Religioſo, non obſtante omni impedimento præcedenti. Non poteſt objici *Cap. 21. De Sponſalib.* in quo Clemens III. in conſilium vocatus ſuper Matrimonio contracto à puella undecim annos nata, ad quod coacta fuerat ab homine authoritatem habente in illam, quæque nihilominùs poſt celebrationem manſerat voluntariè & ſua ſponte per unum annum & dimidium cum ſuo marito, Reſpondet illud factum fuiſſe hoc modo validum, & eamdem debere cum ipſo habitare, & redire à quo ſeparata fuerat; nam locus eſt credendi iſtam puellam cognoviſſe ſuum ætatis defectum, erat ſatis gravis momenti, ut eſſet notus, & cohabitaverat cum ſponſo ſuo per ſex menſes poſt ætatem 12. annorum: ratione cohabitationis junctæ cognitioni defectûs præcedentis, Papa concludit illam ratum habuiſſe Matrimonium per conſenſum ſubſequentem: ita non deberet accipi ad probationem impedimentorum quæ allegabat, cùm ceſſaviſſent per vias juris.

Non poteſt etiam objici *Cap. 1. De Regular. in 6.* in quo Innocentius IV. loquens de Profeſſione facta ante ætatem, oſtendit, quòd, ſi profeſſus anno elapſo non conqueratur, non ampliùs poſſit illud facere, & quòd ita per hoc ſilentium cenſeatur ratam habuiſſe ſuam Profeſſionem, non excepto caſu in quo non cognovit defectum ætatis, quæ illam annullavit, nam inſinuat, ſe loqui de illo qui agnovit hunc defectum, ſupponendo ipſum potuiſſe expreſsè ratificare ſuam Profeſſionem: ex his verbis illud intelligere licet, *ſeu profeſſionem à ſe prius factam ratam expreſsè habeat*, nam ratihabitio expreſſa non fit, niſi cum cognitione defectûs præcedentis, aliter illa non fieret, nam illa non fit niſi cognitâ ejuſdem neceſſitate, & iſta non poteſt agnoſci, quin agnoſcatur defectus qui neceſſariam illam efficit, ratificatio autem tacita non eſt pejoris conditionis, quàm expreſſa, ſi igitur cognitio defectûs ſit neceſſaria ad iſtam, debet eſſe etiam ad alteram.

Quod mox probatum fuit de neceſſitate cognitionis defectûs ætatis, quæ profeſſionem præcedentem fecit irritam, ad ratificationem ſubſequentem hujus profeſſionis, locum habet in omni alio defectu qui habet eumdem effectum, & qui poteſt à ratificatione reparari. Hoc confirmare conabimur per novas probationes, loquendo de remedio illis aliis vitiis applicando.

Quod Papa Innocentius confirmavit *in Capite objectio.*, nempè quòd, poſt annum ſilentii ſuper nullitate Profeſſionis proveniente ex defectu ætatis, nemo poſſit conqueri, ſuum habet fundamentum in *Cap. 2. De Regular.* quod unum tantùm annum concedit pro reclamatione contra Profeſſionem irritam. Illud depromitur è *Concilio Moguntino habito anno* 813. Statuit, ut, ſi pueri donentur Clericali Tonſurâ ſine conſenſu Parentum ante annos legitimos, ante quos in ſua ſint poteſtate, ut Domino ſe conſecrent, in ſua Tonſura remaneant, poſito quòd Parentes in anno non reclament. Idem dicit de pueris, qui poſt hos annos per vim Tonſurâ Clericali initiantur; non accipiuntur ad conquerendum, ſi annus elabatur, nec illi reclament. Per Tonſurationem intelligitur in hoc loco Conſecratio cultui Divino, ſive per Profeſſionem Religioſam, ſive per receptionem Clericalis Tonſuræ. Tonſura erat aditus ad utramque: Id videtur per *Cap. 1. ejuſdem Tituli*, ex eodem Concilio deſumptum; tempus præſcriptum ab hoc Concilio ad reclamationem, notabiliter fuit prolongatum à *Concilio* Tridentino, *Cap.* 19. Sess. XXV. *De Regular* Concedit quinque annos numerandos à die profeſſionis, *Cap. 2. De Regularib.* Jam citatus eſt antiquior Textus, in quo verbum, *Reclamare*, adhibeatur in ſenſu in quo accipitur hodiè, loquitur de tribus reclamationis Cauſis. 1. Defectu ætatis; reclamatio pertinebat ad Parentes, quibus, ſe invitis pueri auferebantur, quos in ſua poteſtate habebant. 2. De violentia agit. 3°. De injuria illata Parentibus aut Dominis, quorum Pueri Tonſurâ Clericali donabantur, aut ſervi ſine Dominorum conſenſu. Idem docet adhuc Reclamationem non ſolùm ante Epiſcopum, ſed etiam ante Principem aut ejus miſſum. Citatus eſt hic Textus quemadmodùm reperitur in Gonzalez.

Pænitentiale Romanum citatum poſt Burchardum, *C. 1. De frigid.* agit de alia ſpecie reclamationis, ſimilis huic, quæ eſt pro cauſâ impotentiæ, in genere Matrimonii; ſupponit uxorem habere tantùm 6. menſes, aut, ad majus, annum ut conquereretur, utitur verbo, *proclamationis*. Mentio fit de ratificatione Profeſſionis factæ ante ætatem requiſitam in *Cap. 11. De Regul.* Alexan. III. ſupponit defectum reparari ratihabitione. Clemens III. *In Cap.* 12. *ibidem* eodem modo agit.

Reclamatio & Ratificatio tam valdè opponuntur, ut una alteri obſtet. Ratihabitio anterior reclamationem inutilem efficit; & Reclamatio facta in præſcripto tempore eſt quædam præſcriptio contra ratificationem tacitam. Si Reclamatio iſta omittatur intra illud tempus, hæc omiſſio habetur tamquam ratificatio, *Cap.* 19. Sess. XXV. *De Regular. Cap. 1. De Regul. in 6.* Locum tantùm Reclamatio habet quamdiù nullitas ſubſiſtit; hæc autem ceſſat per ratihabitionem, ſed ad id requiritur, ut ratificatio fiat liberè & cum cognitione; liberè, inquam, quia conſenſus poſterior non poteſt ſupplere defectui conſenſûs anterioris niſi qualitates habeat quas iſta debet habere, ſufficitur in ejuſdem locum, *& ſubrogatum ſapit naturam ſubrogati.* Tempus datum ad reclamandum non currit contra profeſſum, qui legitimè impeditur ne reclamet. *Tempus non currit legitime impedito.* Juxta hoc principium, qui in hoc caſo reperiuntur, non opus habent reſtitutione contra lapſum Quinquennii, ſed ſufficit ut poſtulent admitti ad probandum legitimum ſuum impedimentum, quod poſſunt obtinere ab Ordinario.

Ex hoc numero ſunt: 1°. Illi qui ignorarunt invictè defectum ſuæ Profeſſionis; 2°. qui privati

Digitized by Google

ſunt, per id omne tempus aut maximam ejus partem, uſu rationis. 3. Qui per vim coacti ad profeſſionem, ab illa vi liberi non ſunt facti per quinquennium. Non poteſt dici quòd *Concilium* Tridentinum non exceperit impedimenti caſum, & niſi voluiſſet in ſuo Decreto illum comprehendere, ab eodem Concilio clarè ille fuiſſet exceptus, nam agitur de exeptione juris, quæ ſemper ſubauditur, cùm non exprimitur. Regula citata eſt generalis, locum habet in unaquaque ſpecie præſcriptionis.

Nulla Lex neque uſus legitimè præſcriptus cogit, ut petamus à Papa Reſcriptum ad reclamandum; itaque quando nullus Canon contrarius attribueret Ordinario poteſtatem admittendi reclamationem & de illa cognoſcendi, tamen hæc ad ipſum pertineret: hoc principium ſtatutum eſt in Tractatu *Juriſdictionis Eccleſiaſticæ*, nempè quòd Epiſcopus poſſit in ſua Diœceſi, omne quod non illi prohibetur à Jure: ſed veteres Canones & novi ſupponunt hanc poteſtatem pertinere ad Epiſcopum; illud intellectum eſt ex Textibus ſuprà citatis, qui conſtituunt Epiſcopum inter illos coram quibus poteſt reclamari; idem legitur in Decreto *Concil.* Trident. quod ſtatuit, ut exponantur cauſæ reclamationis coram Epiſcopo, undè in Regionibus poteſtati Pontificiæ magis faventibus, Ordinarius de reclamatione cognoſcit ſine Reſcripto Romano: ſi quibuſdam in locis hæc Reſcripta petita ſunt, id factum fuit quia confuſa eſt via reclamationis, cum via diſpenſationis; reclamatio eſt res quædam ſpectans ad juſtitiam & communis; alia eſt magna gratia & raró conceſſa.

In hoc idem eſt de vitioſa obligatione ad ſtatum Religioſum, quemadmodùm de contractu defectuoſo Matrimonii: reclamatio adverſus Matrimonium eſt de notitia Epiſcopi, non autem Papæ, ſed quædam diſpenſationes reſervantur Summo Pontifici, aut pro illis obtinendis plerumque ad eum recurritur.

Diſſerendo de actibus qui juxta Sacros Canones annullantur à metu qui poteſt viros conſtantes concutere, probatum eſt Profeſſionem Religioſam eſſe ex hoc genere; in hoc loco demonſtratum eſt timorem dictum reverentialem, qui oritur ab obſervantia in Parentes habita, quibuſdam in circumſtantiis poſſe concutere pueros & puellas 15. aut 16. annorum; idem probatum eſt in Tractatu *De Reclamatione.*

Quoniam Profeſſio non poteſt eſſe irrita ex profeſſi parte, & non eſſe ex parte Religionis, quemadmodum nec Matrimonium, nec alii contractus poſſunt eſſe irriti ex una parte, quin ſint ex altera, quia producunt obligationem reciprocam, Religio poteſt reclamare in omnibus caſibus, in quibus profeſſus poteſt reclamare; itaque cùm profeſſus non reclamat, Religio jus habet illud faciendi, & ſuo Jure debet uti, ſi profeſſus ſibi non conveniat. Hoc infertur ex Textibus, qui permittunt Religionibus, ut expellant Religioſos validè profeſſos, qui ſunt incorrigibiles, nam hæc poteſtas altera longè major eſt, & quod majus eſt continet quod eſt minus Reg. LIII. *De Regul. Jur. in 6.*

Quando tota autoritas recipiendi ad Religionem, pertinet ad Superiorem, ſolius iſtius eſt reclamare, hoc verò Jus ſpectat ad Conventum, quemadmodùm ad Superiorem, cùm poteſtas recipiendi pertinet ad utrumque, *Cap. 1. De His quæ vi metúſve cauſà, &c.* Cap. 6. *De Regular. in 6.*

Profeſſus idem commodum percipit ex impedimentis ortis ex parte Religionis; talia ſunt: I. Defectus poteſtatis in eo qui recipit profeſſionem; II. Defectus conſensûs Monaſterii, ſive plerique, ſive nullus conſentiat, in locis in quibus conſenſus majoris partis neceſſarius eſt; idem dicendum eſt de occaſionibus in quibus impedimenta ſunt partim in profeſſo, partim in Religione; ex hoc numero ſunt quidam morbi incurabiles, qui juxta Conſtitutiones Religionis, Profeſſionem annullant; idem quoque eſt de vitio orto ex eo quòd profeſſus ſit ſtirpe Judaicâ, quoad nonnullas Religiones, aut ſi quis ſit ignobilis quoad alias; iſta impedimenta ab aliis differunt de quibus mentio facta fuit, in eo quòd ſint relativa, & locum non habent, niſi in quibuſdam Religionibus, alia verò ſunt abſoluta, & locum habent in omnibus & ſingulis Religionibus: nulla mentio fit in Jure de his impedimentis relativis, aut ſi de iiſdem ſermo habeatur, in eo loco non ſunt approbata, itaque ſufficit unum verbum de his protuliſſe per tranſennam, & obſervaviſſe illa dare Jus reclamandi, tàm profeſſo, quàm Religioni, undè ſequitur, quòd cùm profeſſio irrita eſt, profeſſus non poteſt in Religione remanere, invitâ eâdem Religione, & iſta non poteſt retinere Profeſſum ipſo invito.

Eſt etiam æqualitas inter Religionem & profeſſum quoad tempus conceſſum ad reclamationem, habet illa quinquennium, & ſi legitimè impediatur, Jus habet detrahendi tempus legitimi impedimenti, & reſtitutio locum habet in ejus gratiam, quotieſcumque conceditur profeſſo. Si Concilium tantùm expreſsè de profeſſo loquatur, id factum eſt, quia reclamatio vulgò fit à profeſſo, & hanc ob rem credidit ſufficere quòd mentio expreſſa haberetur de profeſſo, ſubauditâ Religione in eo quod præſcribebat in favorem profeſſi & adverſus illum; agitur de duobus correlativis quæ debent eſſe ejuſdem conditionis, cùm ratio quæ militat pro uno, militet etiam pro altero. Itaque Religio debet comprehendi in diſpoſitione quoad profeſſum, non ſolùm ad cauſas reclamationis, ſed etiam ad tempus, quod etiam producendum eſt ad formam, paritas rationis ad id cogit. Quemadmodùm igitur profeſſus ſuas debet deducere rationes ante Ordinarium, & coram Superiore, Religio ad id quoque tenetur; itaque non accipienda eſt ad remittendùm Religioſum cujus profeſſio fuit irrita, niſi priùs probaveris nullitatem coram Ordinario, aut ejus Vicario, debet ſubire onera, quemadmodùm proficis de commodis profeſſi. Fagnanus agit fuſiùs de his Quæſtionibus in *Cap. 1. De Regular.* & ſolidè probat æqualitatem Religionis cum profeſſo, in omnibus his capitibus. Reſpondet æquè pertinenter rationibus contrariis, æquum erat, ut conſervaretur hæc æqualitas; obligatio profeſſi ad Religionem, & iſtius ad profeſſum, eſt quædam Matrimonii ſpecies, ut jam fuit obſervatum; & in genere caſſationis Matrimonii, eſt quædam integra æqualitas inter maritum & uxorem, tum quoad cauſas, tempus, formam & quoad judicem. Concilium nullam poſuit differentiam, inter Religioſos exemptos, & Religioſos non immunes, in genere reclamationis neque profeſſionis.

Quædam eſt quæſtio, an *quinquennio* elapſo, ſine reclamatione & impedimento reclamandi, profeſſus teneatur perſeverare in ſtatu Religioſo. Fuſis verbis de illa diſſerit Fagnanus, *in* Cap. 2. *De Regul.* Apud omnes conſtat, quòd ſi vitia quæ profeſſionem irritam fecerunt, temporalia ſunt, profeſſus poſt illorum ceſſationem ad eam teneatur & obligetur. Contentio verſatur circa impedimenta perpetua, & circa forum interius. Alii negant, alii affirmant. Hic Autor ita ſentit; hac in re videntur adhuc diſtinguenda duo genera Impedimentorum perpetuorum; alia ſunt Juris Divini, alia Juris Humani; quoad iſta, videtur quòd, quemadmodùm Eccleſia ea conſtituit, ita de iis poſſit diſpenſare, & reverà diſpenſet illos quibus denegat omnem actionem contra profeſſionem quam annullant; pro aliis debent reputari ſubliſtere,

Digitized by Google

te, poſt *Quinquennium*, atque ita profeſſus nunquam tenetur perſeverare in Statu Religioſo, ſed ſemper debet recipi ad probandam nullitatem, quia Eccleſia non poteſt, nec vult de eu diſpenſare; hujuſce relata ſunt exempla ſuprà; ratiu differentiæ eſt quòd præſcriptio locum non habeat, in eo quod Juris eſt Divini, ſed ſolùm in eo quod eſt Humani Juris: illud probatum in Tractatu *De Præſcriptione.* Objici non poteſt quòd Concilium loquatur indiſtinctè; nam hæc diſtincto, cùm Juris ſit, debet ſubaudiri.

Ille abutitur terminis Concilii, *non audiatur*, qui concludit ex illis, illud ſolùm intendere, ut excludat ad omni actione aut audientia, atque ita reſtringere ſuum Decretum in foru exteriori: nam, ut intellectum eſt, *Quinquennium* eſt quædam Præſcriptiu, & lucum habet Præſcriptio in foro interiori, ut & in exteriori, cùm reddat in utroque legitimum poſſeſſorem; in eo quòd ſit Dominus rei præſcriptæ, ſuos faciat fructus; quemadmodùm excludit ſuos adverſarios ab omni contra ſe actione, per exceptionem peremptoriam, aut finem non recipiendi. Idem eſt de hoc Decreto, ac de Decreto de pacificis, quu acquirit Beneficium in utroque foro, ille qui illud poſſedit per tres annos, cum titulo colorato, & ſine perturbatione. Per *Quinquennium* Profeſſus acquirit poſſeſſionem ſui loci contra Monaſterium quod non reclamavit, & iſtud poſſeſſiunem adipiſcitur Religioſi: quia tempus elapſum eſt ſine reclamatione, præſumitur utrumque renunciaſſe juti quod dabat nullitas Profeſſionis, Monaſterium nempè juri expellendi profeſſum extra Monaſterium; iſtum verò juri egrediendi invito Monaſteriu.

Idem Author *in Cap.* 1. *De his quæ vi metûs-ve, &c.* fuſiùs diſſerit de impedimento perpetuo, orto ex eo quòd Novitiatus non factus fuerit in Munaſteriis deſignatis ad recipiendos Nuvitios, introducto à Clemente VIII. Docet I. illos, qui ratione nullitatis reclamant, quæ ex eo provenit, illud facere debere juxta formam à Concilio præſcriptam; quemadmodùm illi qui reclamant ratione nullitatum ortarum ab impedimentis temporalibus. Quòd ſi elapſum ſit *Quinquennium*, poſſunt ad Religionem admitti per reſtitutionem contra *Quinquennium.* Eadem Lex docet, Decretum Clementis VIII. locum habere tantùm in Italia & in inſulis Statûs Eccleſiaſtici. Quòd ſi Profeſſiu declaretur nulla ab Ordinario, ad quem hujus cognitio pertinet, prufeſſus eſt omninò liber, poteſt in Sæculum redire, non obligatur Religioni generatim, nec etiam in aliis nullitatis caſibus & poteſt validè Matrimonium contrahere. Itaque juxta hunc Autorem, hoc Impedimentum quamvis perpetuum, eſt ex natura temporalium, ratione reclamationis. Idem etiam eſt de aliis impedimentis perpetuis ſub eadem ratione ſumptis, ſcilicet hæc ſunt, defectus formæ ſubſtantialis, defectus poteſtatis in Superiore, quidam morbus incurabilis in quibuſdam Religionibus, defectus nobilitatis in aliis.

SECTIO VII.

Quandò, & quomodò Diſpenſatio locum habeat in impedimentis ſpectantibus ad Profeſſionem Religioſam.

Vidimus hæc inter impedimenta, quædam eſſe Juris Divini, talia ſunt defectus conſensûs, defectus ſexûs, ratione loci in quo quis ſe obligat, defectus fidei in Christum.

Quoad hæc Impedimenta nulla eſt diſpenſatio. Non poſſunt objici contra defectum conſensûs, Canones quibus permiſſum fuit Parentibus, vovere pueros ſuos: illos conſecrare cultui Divino in Statu Religioſo, ante pubertatis annum, & quibus iſti coacti ſunt ſervare Votum Parentum ſuorum: nam 1. hoc nunquam ab Eccleſia Univerſali fuit authoratum, Eccleſiæ particulares hos Canones ſanxerunt, & potuerunt errare eos faciendo. 2. Hi Canones requiſiverunt conſenſum tacitum puerorum, nam exceperunt ab hac obligatione, pueros reſiſtentes oblatiuni ſuurum Parentum. (Idem ſunt cullecti in Tractatu *De potentia parentum in pueros impuberes*,) ut illos obligarent ad ſtatum Religioſum.

Idem dicendum eſt de Canonibus, quibus licuit Dominis conſecrare ſervos ſuos Statui Religiuſu etiam adultos: nam ſuppoſuerunt conſenſum ſervorum, aut ſolùm autoraverunt conſecrationem ſervitio Monaſteriorum, nec eos obligaverunt exercitiis Regularibus; probatiunes hujus ſunt in eodem loco.

Nun puſſunt etiam objici Canones qui præcipiunt, ut includantur in Monaſteriis Clerici rei criminum capitalium, *Cap.* 35. *De ſent. Excom.* qui colliguntur in Tractatu *De Cenſuris Tit. De Depoſitione*: nam illi Clerici nun cogebantur ad facienda exercitia Regularia, ſed detinebantur in Monaſteriis tanquam in carceribus, ex quibus nun poterant exire: undè cùm erat periculum ne fugerent è Monaſterio, ponendi erant in carceribus tutioribus.

Canunes qui præcipiunt, ut ponantur mulieres adulteræ & dimiſſæ à marito in Monaſteriis Religioſarum, non adverſantur Regulæ datæ pro certa; nam in iis tantùm includebantur, ut agerent pœnitentiam, non autem ut eſſent Religioſæ ſe invitis. *Cap.* 19. *De Conver. Conjug.* hæc verba, *Ut perpetuam pœnitentiam ibi agant*, illud oſtendunt. Gonzalez *In Cap.* 1. *De Regular.* loquitur de hac incluſione, & probat ſolidè illam non cogere ad exercitia Regularia. Relatis præcipuis Canonibus hoc ſtatuentibus, tàm in Corpore Juris, quàm extra hoc Corpus, obſervat nullos eſſe, qui dicant perſonas ita detentas, hoc modo fieri Religiuſas. *n.* 10.

Non poteſt objici finis *Cap.* 18. *Sess.* XXV. *De Refor.* quod videtur inſinuare poſſe compelli filias converſas aut pœnitentes ad faciendam profeſſionem, eas excipiendo à prohibitione quam facit, ne cogantur illæ ad intrandum in Religionem: nam exceptio cadit in ingreſſum, & non in Profeſſiunem pro qua relinquitur illis plena libertas. Vide Fagnanum *in* Cap. 16. *De Regular. n.* 29. 30. 31.

Fruſtrà adhuc ubjiceretur contra eamdem Regulam, quòd in Veteri Lege Parentes poſſent conſecrare Domino infantes etiam ante ortum, per omne tempus quod viverent, & quòd iſti tenerentur ſervare votum factum à Parentibus, nam Deus Autor hujuſce legis, cùm Dominus ſit omnium creaturarum ſuarum, tam rationabilium quàm irrationabilium, hanc potuit tradere poteſtatem Parentibus, & ubligare infantes ut ſervarent Votum Parentum. Hâc autoritate Supremâ reſervabat etiam ſervitio ſuu aliquos infantes ante eorum nativitatem, quales fuerunt Samsun & Samuel; declaraverat ſuam voluntatem, & id ſufficiebat; non idem fecit in Nova Lege. Aliundè profeſſio voti Religioſi ad ea ubligat, ad quæ non ubligabat hæc vetus Domino conſecratio, nempè ad caſtitatem perpetuam, paupertatem voluntariam, obedientiam Superiori in omnibus capitibus à Regula præſcriptis.

Ratione illorum trium Votorum, defectus Fidei in Jesum-Christum reddit perſonam inhabilem ad profeſſiunem Religioſam inſtitutione Divinâ: nam iſta obligat ad praxim perfectionis Religionis Chriſtianæ, conſiſtentis in ſequendis conſiliis Evangelicis, quod non poteſt fieri quin ſerventur præcepta Evangelii, quorum primum eſt fides in Christum. Itaque hoc impedimentum debet eſſe indiſpenſabile, quemadmodùm & illud de quo mox locuti ſumus; idem eſſe debet de impedimento ſexûs requiſiti ad Monaſterium in quo ſit profeſſio.

Si per inſtitutionem Jesu-Christi, tria Vota obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis, ſint ex ſubſtantia ſtatûs Religioſi, oportet ut impedimenta quæ illis opponuntur ſint indiſpenſabilia, ita ut Eccleſia non poſſit facere unam perſonam eſſe verum & perfectum Religioſum, ſine praxi horum trium Votorum. Fortaſſe hanc ob rem Innocent. III. *Cap.* 6. *De Statu Monach.* affirmat Papam ipſum non poſſe diſpenſare Religioſum de abdicationa proprii, neque de caſtitate.

Si verò Eccleſia junxerit hæc tria Vota, ut ex iis faceret ſubſtantiam Profeſſionis Religioſæ, poteſt de iis diſpenſare. Indè fortaſſe ortum eſt, ut Religioſæ quædam non fecerint Votum paupertatis; tales erant Filiæ & Mulieres, quæ capiebant velum, & domi ſuæ manebant, nec bonis ſuis renuntiabant. *Cap.* 4. *&* 7. *Qui Cler. vel Vovent. Cap.* 4. *De Regular. Cap.* 7. explicatum eſt in Titulis, qui ſpectant ad ſubſtantiam ſtatûs Religioſi.

Quod mox dictum eſt de Diſpenſatione impedimentorum contrariorum tribus Votis Religionis, non ſpectat ad hæc Vota, niſi quatenùs ſunt facienda; nam agitur de impedimentis, quæ præcedunt Profeſſionem, quæque poſſunt illam annullare; De Diſpenſatione verò Votorum jam factorum, jam locutum eſt in Tractatu *De Votis*, & nihil hac de re ſupereſt dicendum, niſi quòd ſi Vota Solemnia habeant effectus, quæ Vota ſimplicia non habent, hanc Eccleſia poſuerit differentiam inter illa atque iſta, quemadmodùm poteſt diſpenſare de Votis ſimplicibus, ita pariter oportet ut poſſit diſpenſare etiam de Votis Solemnibus, eâ Lege ut iſta cùm ſint multò gravioris momenti, non diſpenſet de illis, niſi propter cauſas multò majores; talia ſunt imprimis pacificatio Regni, quod periret per diviſionem ſine tali Diſpenſatione: hæc fuit cauſa Diſpenſationis datæ Monacho Ramiri, ſoli hæredi Regni Arragoniæ, quod ſine hoc tunc in diſcrimen adducebatur, ne periret bellis civilibus: Conſervatio Religionis Catholicæ in Statu & Regno, proximo illam perdere periculo, niſi exeat Religioſus familiæ Regnantis, ad quem illud pertinet.

Alia impedimenta Profeſſionis Religioſæ, cùm ſunt inſtitutionis Eccleſiaſticæ, ſine dubio Eccleſia poteſt de iis diſpenſare, ſive antequàm fiat, ſive poſtquàm facta eſt. Regula Juris eſt ut, *quicumque poteſt ligare, poſſit etiam ſolvere*; indè oritur ut omnis Legiſlator poſſit diſpenſare de ſuis Legibus; undè Jesus-Christus concludebat, ſe cùm tradidiſſet tanquam Deus Præceptum Sabbathi, poſſe ab eo diſpenſare. Hoc ſuper fundamento Eccleſia diſpenſat de impedimentis Matrimonii, necnon de illis quæ ad Ordines ſpectant, & beneficia, quæ eadem conſtituit, tàm ante Matrimonium contractum, aut ante collationem Ordinum aut Beneficiorum, quàm poſteà. Papa Innocent. III. Cap. 20. *De Reſcript.* Cap. 4. *De Conceſſ. Preb.* hujus facit principium, quo diſpenſationes ſtabilit, quas in eo concedit, aut quas aſſerit poſſe dare. Hinc poſſunt applicari ad diſpenſationem impedimentorum Profeſſionis, Textus qui loquuntur de Diſpenſationibus Matrimonii, quæ illud præcedunt aut ſequuntur; nam, ut dictum eſt, illa eſt Matrimonium ſpirituale. Talia ſunt *Cap.* 3. *&* 6. *de Conſanguin.* Cap. 5. Seſs. XXIV. *De Ref. Matrim.* Cap. 18. Seſs. XXV. *De Ref.* Ad rem adhuc facit, quia agit de cauſis & modo concedendi diſpenſationes. Hi Textus collecti ſunt in Regulis pertinentibus ad Diſpenſationes cum omnibus aliis ad eamdem materiam ſpectantibus. Quamvis Diſpenſatio Voti paupertatis conceſſa Religioſis, quorum Monaſterium Sæculare factum fuit, ſpectet ad Votum jam factum, poteſt nihilominùs allegari tanquam probatio poteſtatis Eccleſiæ quoad Vota facienda; nam minor poteſtas requiritur ad permittendum, ut quis retineat ſuum bonum, aut partem ſuorum bonorum, Religioſam vitam amplectendo, quàm requiritur ad ſolvendum de Voto paupertatis illum, qui illud vovit. Uſus autem eſt in ſæculariſatione, ut diſpenſentur de Voto paupertatis membra Monaſterii quod Sæculare ſit, nam liberantur omnibus obligationibus Regularibus; exceptis obedientia & caſtitate. Poteſt videri exemplum in Sæculariſatione Abbatiæ Vezeliacensis; Bulla refertur à Pinson Tom. II. *De Regul.* verſus finem: Majus advertitur in Sæculariſatione Abbatiæ Mallsacensis; nam exonerat Religioſos, quos facit Sæcolares, à Voto, obedientiæ, necnon & paupertatis. *Nov. Monum. Cleri.* Tom. III. *p.* 12.

SECTIO VIII.

Doctrina Canonum concernens Tranſlationes Religioſorum ab una Religione ad aliam, ut ſint iſtius Religioſi.

Multi reperiuntur Canones veteres, qui prohibent Tranſlationem Clericorum ab una Eccleſia ad alteram: Nonnulli ſunt in illis, qui attribuuntur Apoſtolis; in illis qui ſpectant ad *Concilium* Antiochenum *ann.* 341.; in illis qui pertinent ad *Concilium.* Sardicense celebratum *ann.* 347. Illorum fundamentum eſt, quod per Ordinationem addicti erant Eccleſiæ propter quam ordinati fuerant, non ſibi erant, ſed iſti Eccleſiæ, non poterant illam relinquere, ut ſe dederent alteri, ſine præjudicio tertii; undè neceſſaria erat ad hanc Tranſlationem licentia Eccleſiæ, quæ poterat de eo aliquid pati; neceſſe etiam erat examinare an Servitium Divinum, an bonum animarum, pro quibus fiunt Ordinationes, illud requirebant; illa habebatur meritò ut Diſpenſatio, quæ, velut aliæ, juſtam cauſam poſtulabat.

Eccleſiæ aut Sacella Monaſteriorum erant ex iſtis Eccleſiis, pro quibus ordinabantur Sacerdotes, Diaconi, & omnes alii qui erant deſtinati ad Ordinem Eccleſiaſticum. *Can.* 6. *Concilii* Calced. juxta unamquamque verſionum, quæ leguntur in Conc. Tom. IV. *p.* 756. *uſque ad* 788. Itaque hi Clerici erant ex illis quorum Tranſlatio prohibebatur à Canonibus: ſed non videntur illi Clerici fuiſſe Religioſi, imò locus eſt præſumendi illos in Religione non eſſe comprehenſos; nam Religioſi raró promovebantur ad Ordines in V. aut VI. prioribus Sæculis; ſed cum certò conſtaret illos fuiſſe Religioſos, non indè ſequeretur Canones citatos, qui vetant Tranſlationem Clericorum ab una Eccleſia ad alteram, pertinuiſſe ad Tranſlationem Religioſorum, de quibus mens eſt loqui; nam finis multùm differebat, in eo quod hæc fit, ad ducendum aliud vitæ genus, aut auſterius, aut mitios; altera verò fiebat pro ſervitio alterius Eccleſiæ, quàm illius cui ordinatus fuerat in Ordinatione.

Non igitur eſſet conveniens applicare Canones, qui vetabant Tranſlationem Clericorum Tranſlationi Religioſorum, de quibus agitur; cùm prohibitio deſumpta erat à perpetuitate Titulorum Ordinationis, undè procedit vetus effatum, *in quo Titulo quis ordinatus eſt in eo permaneat*, & prohibitio Tranſlationis Religioſorum depromitur, ut obſervabitur, de obligationa ſervandi Vota facta in Profeſſione: Prætereà in hoc loco mentio fit de Tranſlatione ab una Religiona ad alteram, aut ab uno Ordine ad alterum, cum qua Tranſlatio Clericorum ab una Eccleſia ad alteram nihil habet Commune.

Facti Canones ratione Tranſlationis Religioſorum

rum

rum ſunt certè multò recentiores, quàm illi qui pertinent ad Translationem Clericorum; nam antiquiores qui reperiuntur in Corpore Juris ſunt ex ſæculo XI. GRATIAN. illos refert *Cap.* 1. 2. 3. CAUS. XIX. QUÆST. III. loquuntur de tranſlatione Canonicorum Regularium ad Ordinem Monaſticum: Primus deſumitur ex *Conc.* AUGUSTOD. habito ſub GREGOR. VII. *ann.* 1077. Prohibet ſub pœna anathematis omnibus Abbatibus & omnibus Religioſis, ne avertant Canonicos Regulares à ſua Profeſſione Canonica, ne ſollicitent illos ut fiant Monachi, & ne accipiant eos ad habitum Monaſticum, quandiu reperient in ſua Congregatione aliquam Eccleſiam, in qua Canonicè viventes poſſint colere Deum, & animam ſuam ſalvare. URBANUS II. *ann.* 1096. jubet in ſecundo, ne quis Canonicus Regularis, profeſſus factus, fiat Monachus, niſi in caſu delicti publici; quòd ſi quis infringit hoc Decretum compellatur redire in Ordinem Canonicorum Regularium, in quo geſtabit cucullam Monaſticam, ne obliviſcatur ſuæ culpæ, & ſemper ultimum locum in Choro habebit.

Idem Papa ſcribens eodem anno Abbati S. RUFI, Capitis Congregationis Canonicorum Regularium, injungit eidem, ut vigilet, ne ullus Canonicus Regularis, cùm ſibi dederit Superiorem, qui tenet erga ſe ipſum locum Dei, exeat è ſuo Ordine, ſive per levitatem, ſive ſub prætextu, aut deſiderio agendi vitam auſteriorem, ſine Abbatis licentia & omnis Congregationis ſcripta; aliter verò non accipiatur ab ullo Abbate, Epiſcopo, aut Monacho; in eo loco mentionem facit de Epiſcopis, qui Epiſcopus poterat recipere ad Profeſſionem in Monaſteriis ſibi ſubjectis. *Cap.* 2. QUÆST. II. *Ibidem.* Rei quoque convenit, quamvis loquatur de Tranſlatione Clerici ad Ordinem Canonicorum Regularium, aut in Religiones Monaſticas, & licèt factum fuerit tantùm ad decidendum an Clericus poſſet intrare in unum ex his duobus ſtatibus ſine licentia Epiſcopi: reverà idem Papa URBANUS II. reſpondens illud eſſe licitum, affert rationes quæ ſuam habent applicationem ad Tranſlationem Religioſorum, quod eſt adeò verum ut INNOC. III. illas ad eamdem applicaverit. *Cap.* 18. *De Regul.* hoc demonſtrabitur, poſtquàm explicati fuerint juxta eundem Ordinem alii Textus, qui ad eandem materiam ſpectant, & ſunt antiquiores quàm *Cap.* 18.

Sed antequàm ad hos Textus tranſeamus, obſervandum eſt primum ex Canonibus citatis & relatis, docere I. Relaxationem diſciplinæ Ordinis juſtam eſſe cauſam Translationis, cùm tanta eſt, ut in eo periclitetur ſalus: II. Antequàm ab Ordine quis exeat ut ingrediatur in alterum, examinandum ab illo eſſe, an ſuperſit aliquod Monaſterium ſui Ordinis in quo poſſit ſalvari, & tentandum, ut habeat obedientiam, ad intrandum in illud.

Ex ſecundo colligitur, Canonicos Regulares, qui ſcandalum generaverunt ſuâ malâ agendi ratione, poſſe fieri Religioſos, ut reparent ſuâ pœnitentiâ publicâ ſcandalum procreatum, & illorum, qui Religioſi fiunt ſine juſta cauſa, Tranſlationem eſſe irritam, & talem mereri pœnam ſubire, ut alios à ſimili culpa avertat.

Tertius docet zelum progreſſûs in perfectione juſtam eſſe Tranſlationis cauſam, ſed ut quis huic deſiderio ſatisfaceret neceſſariam fuiſſe licentiam Capitis, & totius Ordinis.

Ex Quarto infertur hanc facultatem non eſſe requirendam, ſi quæ eſſent probationes vocationis ſufficientes, ad ſtatum perfectiorem, quod explicabitur fuſiùs in Conſiderationibus ſuper *Cap.* 18.

Poſt Textus relatos nullus agnoſcitur antiquior, quàm *Cap.* 7. *De Regular.* Deſumitur ab ALEXAND. III. facto Papa *ann.* 1159. & mortuo *ann.* 1180. & ab Epiſtola Scripta ad Epiſcopos Galliæ in gratiam Religioſorum CISTERC. Cùm iſtis expoſuiſſet, illis Religioſis perſeverantibus in fervore & exacta obſervantia ſuæ inſtitutionis, prædeceſſores ſuos prohibuiſſe, tàm Fratribus Converſis quàm aliis, ne exirent ex Ordine, ut intrarent in alium ſine licentia ſuorum Abbatum, & hanc prohibitionem eſſe juſtam & convenientem Religioni & rationi, præcipit illis Epiſcopis, ut impediant ne infringatur, & cogant per cenſuras illos qui exierint aliter, ut in Ordinem inceſſanter redeant. GONZAL. *in Cap. illud* obſervat Converſos non facere Profeſſionem, & citat ad illud probandum MANRIQ. qui hoc expreſsè dicit; ſed Textus adverſatur huic obſervationi, nam poſtquàm locutus eſt de Converſis hujus Ordinis, quemadmodùm de Monachis, reſtringit prohibitionem ad illos, qui fecerint Profeſſionem: hæc verba, *poſt factam Monaſterii Profeſſionem.* illud demonſtrant; idem eſt de illis, *in quo Profeſſionem fecerint.*

Hic primus Textus eſt, qui mentionem faciat de Privilegio conceſſo quibuſdam Ordinibus, nempè ut nullum ex eorum membris tranſeat in alium Ordinem ſine licentia Abbatis: quamvis hoc Privilegium nihil concederet, quàm quod erat Juris Communis, ut infrà obſervabitur, non erat tamen inutile, nam adjiciebat novum vinculum, quod arctiùs compellebat Sanctam Sedem, ut ſe hujuſmodi Tranſlationi opponeret. *cap.* 10. *ejuſdem Tit.* deprompetum ex eodem Summo Pontifice, & miſſum ad Epiſcopum AMBIAN. oſtendit Tranſlationem, quæ fiebat injuſſo Abbate, etiam ab Ordine Canonicorum Regularium in Ordinem Monaſticum, non eſſe irritam, cùm hic Ordo erat auſterior; nam Papa conſultus ſuper tali Tranſlatione, reſpondet, ſi genus vitæ hujus Ordinis potius ſit Ordine Canonicorum Relarium, Epiſcopum debere ſinere, ut ſubſiſtat Tranſlatio; aliter debere eumdem cogere tranſlatum, ut redeat in ſuum Ordinem. Valdè veriſimile eſt illos Canonicos non fuiſſe tunc exemptos; aliter non pertinuiſſet ad Epiſcopum examinare hanc Tranſlationem & de illa cognoſcere, ut confirmaretur, aut infirmaretur.

Jam advenimus ad *Cap.* 18. *De Regular.* quod pro Regula habetur erga Tranſlationes ad Religiones auſteriores, & videtur, ex quo factum fuit, ita habitum eſſe. Colligitur è Papa INNOC. III. & miſſum fuit ad Priorem, & ad Conventum loci cujuſdam nunc ignoti: conſultus fuerat Summus ille Pontifex de hac ejuſmodi Tranſlatione, & rogatus veriſimiliter an illæ fieri poſſent, ſine obtenta Superioris facultate, in Ordinibus, qui Privilegium habent, ut nullum ex ſuis membris poſſit tranſire in alium Ordinem, etiam auſteriorem, ſine hac licentia; Papa cùm expoſuiſſet Sanctam Sedem conceſſiſſe quibuſdam Religioſis, & Canonicis Regularibus, necnon & Hoſpitalariis & Templariis, ut nullus ex eorum Ordine poſſit poſt Profeſſionem tranſire ad alium Ordinem ſe invito, etiam ſub prætextu vitam ſtrictiorem ducendi, ut juxta Apoſtolum quiſque maneat in ſua vocatione, interpretatur hæc Privilegia, & ea reſtringit ad caſum in quo Religioſus vult egredi per levitatem ad detrimentum & ruinam Ordinis, allegans multas rationes ad probandam hanc interpretationem: I. Accipiendo Spiritum Sanctum, acquiritur libertas; quos ille regit, illi non ſunt Legi ſubjecti, & iſta non eſt pro Juſto. II. Spiritûs Sancti inſpiratio cùm ſit Lex particularis, ſuperior Legi Publicæ Eccleſiæ, illi iſta debet cedere. III. Superior, qui non obſtantibus indiciis vocationis à Religioſo expoſitis denegat permiſſionem, ille facit recuſationem indiſcretam, & conſequenter Religioſus poteſt, ſine ejus licentia, exire. IV. Papa, cui ſuprema eſt in Eccleſia poteſtas, ſolet permittere Epiſcopis & Archiepiſcopis, ut intrent in Religionem, cùm illud poſtulant juſta cum cauſa; undè concludit, quòd, ſi Religioſus poſtulet cum

humilitate & puritate licentiam exeundi, ut non amittat meritum obedientiæ, hanc illi debet Superior facilè concedere, ne reſiſtat voluntati Dei.

Cùm ſic reſponderit ſuper caſu, in quo certum eſt Religionem, ad quam Religioſus vult tranſire, auſteriorem eſſe, & ipſum agere per charitatem & cum maturitate, non autem per cupiditatem, & cum levitate, dicit, ſuper caſus in quibus unum aut alterum ex illis dubium eſt, recurrendum eſſe ad Superiorem.

Quod dicit de Superiore non poteſt intelligi de Superiore locali, cùm ipſe ſit Pars, & neceſſe ſit examinare, an recuſet licentiam cum juſta cauſa; neque de aliis Superioribus Ordinis, ſi dubium cadat in majorem aut minorem auſteritatem Ordinum, nam tunc ſunt Partes, cùm illorum interſit, ut declarent ſuum Ordinem auſteriorem eſſe, aut alterum non eſſe ſtrictiorem. De temeritate aut levitate animi illius qui transferri vult, Superiores Majores poſſunt cognoſcere, ſed cùm de bono ſui Ordinis agitur, in quo poſſunt eſſe ſuſpecti, officii ſui eſſe videtur, ut non deciderent dubium, niſi poſtquàm conſuluerint perſonas alienas.

Formatur difficultas ſuper hac Decretali & ſuper multis aliis, ſpectans ad dotes ſuperiores quibus ornari debet Religio, ad quam quis tranſire intendit, ſuper illa ex qua quis poteſt exire. Variæ Canonum expreſſiones his dant occaſionem, nam *Can.* 3. *cit.* Caus.XIX. ſupponunt Religionem debere eſſe arctiorem, *Diſtrictioris Religionis.* Cap. 10. *ſuprà citatum* docet Religionem debere eſſe majorem in hoc Ordine, quàm in omni alio; & *Cap.* 18. quod explicatur, utitur modò his verbis, *melioris vitæ*, modò iſtis, *ſanctioris vitæ*, ſive his verbis, *Arctioris Religionis*, aut iſtis, *arctiorem vitam.*

Ad intelligentiam hujuſce difficultatis obſervandum eſt, quòd in *Cap.* 1. *De Regular. in* Extrav. Commun. iſtæ expreſſiones (*vitæ melioris & vitæ ſtrictioris*) ſunt Synonimæ, quemadmodùm ſunt in hoc loco, & quòd idem ſit de illis, *Vitæ Sanctioris* quòdque Papa in illo utitur ſæpiùs, & in locis gravioris momenti hâc expreſſione, *Ordinis Strictioris, Religionis Diſtrictioris, Vitæ Arctioris*, locus eſt credendi auſteritatem eſſe qualitatem ex qua judicandum eſt, an translatio ſit juſta, vel non; ita ut ſi illa Religio, ad quam quis vult tranſire, ſit auſterior, æſtimandum eſt Religioſum poſſe ad eam tranſire, non obtentâ Superioris licentiâ, cùm eandem poſtulaverit cum humilitate & puritate. Animadvertendum adhuc eſt, perfectionem ſtatûs Religioſi, ſive conſideretur ut locus pœnitentiæ deſtinatus, ſive ſpectetur ut praxis conſiliorum Evangelicorum, debere conſiſtere in auſteritate ſervata per principium amoris Dei, ſine quo omne pietatis exercitium inutile eſt, juxta hoc verbum S. Pauli, *ſine charitate nihil ſum*; nam ex una parte pœnitentia reducitur ad mortificationem animi & ſenſuum, & iſta ſi major ſit aut minor, pœnitentiam efficit magis aut minùs auſteram, cùm auſteritas ſit pugna perpetua adverſus inclinationes mentis & carnis; ex alia parte, nihil durius eſt naturæ, quàm praxis conſiliorum Evangelicorum, quâ quis ſuæ voluntati renunciat, carni ſuæ, & bonis; itaque quò accuratior eſt hæc praxis, eò debet eſſe auſterior Religio.

Alia obſervatio gravis momenti eſt, quòd Jus diſtinguat tantùm duplex Translationum genus, habitâ ratione ad Religiones, unam in Religione perfectiori, alteram in Religione minùs perfecta; iſta autem in eo appellatur *Tranſlatio in laxiorem*, Cap. 18. *De Regular.* oportet igitur, ut altera ſit *Tranſlatio in ſtrictiorem*, atque ita auſteritas ſit perfectio Religionis in genere Translationis.

Tandem Papa applicans principia, quæ conſtituit, ad caſum propoſitum, vetat, ne moleſtetur Religioſus de quo agebatur, & pro ratione allegat Religionem Ciſtercienſem in quam tranſierat, ſtrictiorem eſſe, quàm illam è qua exierat.

Hic Textus ſupponit, quemadmodùm & præcedentes, Translationem ad Religionem ſtrictiorem poſſe fieri ſine Papæ Diſpenſatione; præcipua ratio quâ illam juſtam demonſtrat, hoc requirit, nempè quia inſpiratio Divina diſpenſat & liberat legibus, quæ obligant Religioſum ad Religionem cujus profeſſionem fecit, conſequenter nullâ indiget diſpenſatione humanâ.

Non poteſt objici Summum Pontificem in hoc loco cogere Religioſum Epiſcopum, ut ab eo petat licentiam, ad aliam ſtrictiorem Religionem tranſeundi; nam facultas, quâ opus habet hic Religioſus, non cadit in Tranſlationem, ſed in demiſſionem aut ceſſionem Epiſcopatûs; cujus autoratio reſervatur Summo Pontifici, *Cap.* 2. *De Tranſlat.* & cùm caderet in Tranſlationem, hæc exceptio confirmaret Regulam. Tandem non certò conſtat Papam in hoc loco loqui de Religioſo Epiſcopo qui vult tranſire ad Religionem ſtrictiorem. Verum eſt, cùm agatur in hoc Textu *de Tranſlatione in Arctiorem*, videri à prima fronte, qualitatem ſubjecti requirere, ut Papa loquatur de Religioſo Epiſcopo, qui proponit, aut projicit Tranſlationem ſuam in Religionem alteram auſteriorem; ſed cùm attendimus Papam loqui tantùm de licentia quâ opus habet Epiſcopus occaſione comparationis factæ in expoſitivo hujuſce facultatis cum illa quam Religioſus debet petere, hæc autem comparatio ſubſiſtit, nec tamen loquitur de Religioſo Epiſcopo, qui vult tranſire ad aliam Regulam ſtrictiorem: præterea hic ultimus caſus eſt tàm inſolitus, ut credi poſſit, eundem Papam noluiſſe de illo loqui.

Omnes Textus hactenùs collecti ſpectant ad *Tranſlationem ad ſtrictiorem*, quæ eſt Translatio perfectionis, aut progreſſûs in pietate; qui ſuperſunt citandi, ſpectant ad Translationem *ad Laxiorem*, quæ eſt Translatio infirmitatis; hi ſunt *Cap.* 1. *De Regular. in* Clem. & *Cap.* 1. *ejuſdem Tituli in* Extravag. Commun. Clem. V. *ann.* 1311. volens reprimere ambitionem Religioſorum Mendicantium, qui contra Votum ſuum paupertatis, illos nihil poſſidere obligans etiam in communi, à Papa transferebantur ad Ordines reditibus fruentes, ut in eis haberent Beneficia, ſive Curas, ſive Prioratus, ſive adminiſtrationes, ſtatuit approbante *Concil.* Vienn. ut illi qui ſic tranſlati eſſent, ſuffragium non haberent in his Ordinibus, quamvis alii vellent illud ipſis concedere, & ut imposterùm non poſſent promoveri ad Prioratus, neque ad adminiſtrationes, neque ad Officia, non quidem etiam ut ea exerceant tanquam Vicarii, neque faciant functiones ad curam animarum ſpectantes, neque per ſe ipſos, neque pro aliis, & annullat omne quod factum fuerit contrarium non obſtante omni Privilegio. Facit in fine exceptionem, quæ nunc nullius eſt uſus, quia non extant ampliùs ejuſmodi Religioſi, qui habeant facultatem generalem ad omnes Ordines approbatos.

Extravag. citata ſeverior eſt Clem. cujus ſubſtantia mox relata eſt; nam excommunicat ipſo facto Religioſos Mendicantes, qui transferentur in Ordines reditibus fruentes ſub quolibet prætextu id fiat, in virtutem Indulti à Papa conceſſi aut Pœnitentiario, aut à Nuntiis, aut Legatis, transferre Fratres aut nonnullos, imprimis ex Ordinibus Mendicantibus, & illos qui illos Mendicantes accipient, & hujuſce reſervat abſolutionem Sanctæ Sedi, eodem tempore irritans quod contrarium fiet: ex quo intelligitur illam non eſſe ex Martin. IV. cui attribuitur in Inſcriptione, promoto ad Papatum *ann.* 1281. 30. annis ante Clement. V. ſed potiùs ex Martino V. promoto *ann.* 1417. qui cùm videret malum auctum valdè fuiſſe à prætextu zeli, quo tegebatur ambitio & cupiditas, coactus fuit

ad

Digitized by Google

ad pœnam aggravandam, & adjiciendum nullitati ſuſcepti Excommunicationem *ipſo facto* reſervatam Sanctæ Sedi: torbæ magni Schiſmatis, quæ præceſſerant promotionem hujus Papæ, & pro quarum reformatione electus fuit, Sententiam reddunt valdè veriſimilem; nam una ex præcipuis eſt quòd Antipapæ volentes ſibi facere aſſeclas, conceſſerant gratias extraordinarias; & hujus rei probatio habetur in Sess.XLIII. *Concilii* CONSTANTIENSIS, in quo hic Papa multa Decreta facit, ad revocandas aut moderandas has gratias. Hæc Sententia adhuc confirmatur ab ultima diſpoſitione hujus EXTRAVAG. nam in hac, Papa ſub iiſdem pœnis prohibet, ne Religioſi Mendicantes transferantur virtute alicujus Indulti cujuſlibet, in aliquem ex Ordinibus reditibus fruentibus, excepto Ordine CARTHUSIANORUM, ſine ſpeciali Sanctæ Sedis authoritate.

Prætextus allatus à Religioſis Mendicantibus, & qui erat ut in perfectione proficerent per exercitia vitæ ſtrictioris, vertitur in honorem Ordinum reditibus fruentium, quorum Textus mentionem facit expreſſam. Hi nempè ſunt Ordo S. BENEDICTI, Ordo CISTERCIENSIS, CAMALDULENSIS, VALOMBROSUS, Ordo *Canonicorum* S. AUGUSTINI.

Ut hic prætextus aliquem haberet veritatis colorem, neceſſe erat ut Ordines memorati famam haberent majoris auſteritatis, quàm Ordines Mendicantium, ex quibus hi Religioſi in illos transferebantur: eorum agendi ratio impoſterùm detegebat hypocriſim, & oſtendebat finem tranſlationis eſſe, ut viverent majori cum libertate, per Dignitates & Beneficia, quæ ſibi procurabant. Quemadmodùm Papa excipit tantùm Ordinem CARTHUSIANORUM à prohibitione obſervata, locus eſt credendi illum eſſe ſolum, in quo non erant Beneficia aut Dignitates aut alia commoda quæ poſſent allicere animi affectus & carnis, uſque ad deſiderium ad illum tranſeundi. Et ecce omnia quæ leguntur in Corpore Juris, quoad tranſlationes unius Ordinis ad alium.

Concilium TRIDENT. loquitur de hac tranſlatione C. 11 Sess. XIV. & *Cap.* 19. Sess. XXV. *De Regular.* Concilium cùm expoſuiſſet in 1°. per abuſum communem Religioſos tranſlatos obtinere à Superiore poteſtatem vivendi extra clauſtrum, quod dabat illis locum vagandi & apoſtatandi, ad hoc medetur, 1°. vetando ne accipiatur vi cujuſlibet facultatis ullus Religioſus ad habitum & ad Profeſſionem, niſi eâ lege ut vivat in Clauſtro ſub obedientia Superioris: 2°. Reddens Religioſos tranſlatos, etiam in Ordine Canonicorum Regularium, inhabiles ad omne Beneficium Sæculare, & etiam ad Curas, quod oſtendit per tranſennam illos Canonicos ſuâ inſtitutione eſſe habiles ad Curas Sæculares, nam exceptio quæ fit in hoc loco, Regulam confirmat.

C. 19. citatum videtur prohibere abſolutè tranſlationem ad laxiorem, ſed hæc verba, *cujuſcumque facultatis rigore*, dant locum credendi, illud loqui de tranſlatione vi Indulti Ordini conceſſi, aut privato alicui, ſine obligatione curandi ut cauſa tranſlationis examinetur.

Hæc interpretatio eſt eò magis admittenda, quòd Concilium *Cap.* 11. ſuprà citato approbet tranſlationem membrorum Ordinum Religioſorum ad Ordinem Canonicorum Regularium, quorum vita eſt mitior quàm Religioſorum. *Cap.* 5. *De Statu Monach.* cùm ſatis habeat excludere hoc genus tranſlatorum à Beneficiis Sæcularibus.

Reſultat ex Textibus hactenùs collectis, qui ſoli reperiuntur in Corpore Juris, & in *Concilio* TRIDENTINO, quoad tranſlationes Religioſorum ab Ordine ad alium ut in eo ſint Religioſi, & ex illis qui citati ſunt in Tractatu *De Votis*, 1°. nihil eſſe expreſſum in illis de tranſlationibus Religioſarum ad ſtrictiorem; ſed rationes in iiſdem allegatæ ſuam habent applicationem in hac tranſlatione: hoc ſilentium dat etiam locum credendi, illos qui Canones hos fecerunt, eoſdem feciſſe tàm pro Religioſis, quàm pro Monialibus, quia erant ex Ordinibus pro quibus illi Canones ſanciti ſunt, quod poteſt inferri ex *Can.* 25. CAUS. XVIII. QUÆST. II. in quo *Concil.* LATERAN. II. *anno* 1139. demonſtrat, quòd, ut verè aliqua Religioſa fieret, neceſſe erat ut profiteretur unam ex his tribus Regulis, S. BASILII, S. AUGUSTINI, aut S. BENEDICTI. Non diffitemur hoc ſilentium potuiſſe etiam provenire ex eo quòd tranſlationes Religioſarum raræ eſſent, & non oblati ſunt caſus, qui meruerint, ut Leges Particulares hac de re conderentur: 2°. Jus mentionem ſolùm facit de duplici tranſlationis genere, nempè de illa quæ fit in Religionem auſteriorem, & de illa quæ fit in Religionem mitiorem; prima tantùm expreſſè approbatur, & plerique ex illis Textibus de ea loquuntur; quoad aliam Textus nonnulli inſinuant, illam eſſe permiſſam. Tales ſunt CLEMENT. I. *De Regular.* & *Cap* 1. ejuſdem Titul. *in* EXTRAVAG. COMMUN. 3°. Utraque juſtas cauſas requirit, & licentiam Superiorum; quoad iſtam ſufficit illam poſtulare, & illam exſpectare per tempus congruum. *Cap.* 51 *De Elect. ſub finem*; neceſſe non eſt ut obtineatur, cùm agitur de tranſlatione perfectionis, & cùm ſunt ſigna certa aut valdè probabilia vocationis. *Cap.* 18. *De Regular.* hoc expreſſè dicit, cùm quis habet hæc indicia, tranſlatio tenet, quamvis non petierit licentiam, antequàm illam faceret. *Cap* 18. *De Regular.*

Quoad aliam tranſlationem hæc facultas obtinenda eſt: hoc infertur ex *Cap.* 18. citato, nam continet exceptionem, quæ confirmat Regulam, quæ eſt, ut Religioſi nihil agant imprimis gravis momenti ſine conſenſu Superiorum; hanc obligationem illis imponit Votum obedientiæ: neceſſe fuit decidere non eſſe neceſſe, ut quis haberet conſenſum ad tranſlationem perfectionis, quia Spiritus Sanctus ab hoc Officio diſpenſabat; ſine hac deciſione quiſque perſeveraſſet in credendo hunc conſenſum eſſe neceſſarium. Sed ut recuſatio impediat tranſlationem, oportet ut ſit juſta; pertinet autem ad Superiorem Superioris, ut judicet de juſtitia hujus recuſationis, quod facit examinando ex una parte rationes recuſantis, & ex altera rationes recuſati, ſi cauſæ tranſlationis non ſint juſtæ, denegatio juſta eſt: ſecùs verò eſt injuſta. Poſito quòd rectæ ſint cauſæ tranſlationis, hæ reducuntur ad impotentiam obſervandi auſteritates votas, imprimis ortam ab infirmitatibus perpetuis Religioſi, quarum curationi obſtaculum ponunt illæ, nec non ex triſtitia ſeſe videndi perpetua in infirmaria & imparem ſequendo exercitia Regulæ. Hoc infertur ex *Cap.* 1. *De Voto & Voti*, quod ponit infirmitatem inter cauſas diſpenſationis, aut commutationis Voti peregrinationis, ad cujus executionem vires corporis non ſunt magis neceſſariæ, quàm ad obſervantiam auſteritatum quarumdam Religionum, & per tranſlationem in laxiorem fit quædam commutatio vitæ auſterioris in vitam mitiorem. Illud etiam infertur ex Regula 6. *de Reg. Jur. in* 6. *Nemo poteſt ad impoſſibile obligari.* Facilè oſtenderetur, alias cauſas tranſlationis ad laxiorem includi in impotentia ſervandi Regulam votam: referuntur à TAMBUR. *de Jure Abbat* TOM. III. *Diſp. VII. Quæſt. V.* novem recenſentur, ſufficiet autem allegare aliqua exempla. Ponit illas inter cauſas, ſenectutem; impedimentum inſuperabile quod eſt in Religione, ne quis proficiat in perfectione; odium quo proſequuntur Religioſum, & moleſtationes quæ illud ſequuntur; Relaxatio univerſa aut inobſervantia Regulæ, ſine ſpe reformationis. Senectus autem reducitur ad infirmitatem habitualem: injurioſæ tractationes Religioſorum, erga illum quem odio habent, ſunt perpetua cauſa moleſtiæ, quæ poteſt ſanitatem ejus evertere, juxta verbum ſapientis, *Triſtitia exſiccat oſſa*, eſt quædam cordis plaga, & in eo eumdem facit effectum triſtitia, quem tinea in veſtimentos hæ ſunt adhuc Salomonis expreſſiones. Impedimentū perpe-

Digitized by Google

perpetuum ad perfectionem ad quam quis tenetur Chriſtianus,& inobſervantia Regulæ,cui nullum poteſt afferri remedium, ſalutem ferè impoſſibilem efficiunt; undè naſcitur impotentia ſpiritualis, multò gravioris momenti quàm impotentia corporea. Ratio deſumpta ab odio contra Religioſum, & à vexatione quæ illum ſequitur, introduxit Tranſlationem ad Religionem æqualem, & illam juſtam demonſtrat. FRAGNANUS in Cap. 15. *De Renunc.* putat hanc cauſam non eſſe ſufficientem, niſi pro Tranſlatione ad parem, & nullam aliam ſufficientem agnoſcit, pro Tranſlatione ad laxiorem, præter infirmitatem & debilitatem.

Cauſæ Tranſlationis *In ſtrictiorem* non ſunt aliæ, quàm amor perfectionis, deſiderium proficiendi in pietate, zelus quo quis ſe totum tradit ſervitio Divino, & offert vitam in holocauſtum ad Dei gloriam. *Cap.* 18. *De Regular.* Præter illas differentias annotatas inter hoc duplex Tranſlationis genus,& deſumptas ex parte conſensûs Superiorum Ordinis, & ex eorum cauſis, ſupereſt adhuc quædam graviſſimi momenti, nempè quòd neceſſaria ſit diſpenſatio Sanctæ Sedis, aut Epiſcopi, aut Prælatorum Ordinis, pro Tranſlatione *ad laxiorem*, CLEMENT. I. *De Regul.* Cap. 1. *De Regularib.* EXTRAVAG. COMMUN. TAMBURIN. in loco citato contrarium aſſerit, poſt multos alios qui contendunt hanc Extravag. non obſervari, *n.* 7. GONZALES *in* Cap. 18. *De Regul.* affirmat Diſpenſationem Papæ in hoc caſu eſſe neceſſariam. Ad illud probandum citat *Cap.* 19. SESS. XXV. *De Regul.* quod prohibet Tranſlationem *ad laxiorem*, undè concludit juxta ſua principia, nempè quòd nullus, præter Papam, poſſit diſpenſare à Conciliis Generalibus, hanc Diſpenſationem eidem Papæ eſſe reſervatam: hoc fundamentum non videtur ſolidum, imprimis poſt illud quod ſuprà dictum eſt in hoc *Cap.* Autor *Speculi Monaſtici*, *Part.* 1. Cap. 21. *n.* 6. obſervat non eſſe reſervationem Papæ addictam, atque ita Epiſcopum poſſe illam dare, quoad Monaſteria non immunia, Prælatos autem Ordinum exemptorum, quoad Religioſos ſui Ordinis. Reſpondet *Concilio* TRIDENT. quemadmodùm ſuprà reſpondimus. Locus eſt mirandi quòd TAMBURINUS *n.* 18. clarè dicat contrarium eorum quæ dixit *n.* 7. nempè quòd ad hanc Tranſlationem opus ſit Diſpenſatione Papæ expreſſâ; FAGNANUS *in Cap.* 15. *n.* 27. aſſerit in uſu eſſe, Romam mittere pro ejuſmodi Tranſlatione; ſed hic uſus non probat reſervationem, nam quemadmodùm Papa concurrit cum Ordinario, poteſt quiſque ad illum recurrere, etſi nulla ſit reſervatio.

IV. Cùm Jus declarat Tranſlationem *ad ſtrictiorem* eſſe licitam & etiam præceptam, cùm vocatio eſt certè notata: loquitur de Religione quæ eſt actu auſterior, non de illa quæ fuit: & cùm ſenſus ſit, omnibus exercitiis debitè comparatis, illam ſuperare alteram auſteritate, quamvis iſta poſſit habere aliquam exercitationem magis laborioſam, Religio Minimorum comparata Carthuſianorum Regulæ, auſterior eſt iſtâ, ratione Voti in ea facti perpetuæ abſtinentiæ Quadrageſimalis, quod Carthuſiani non faciunt; ſed iſti multas exercitationes habent, quæ ſimul junctæ ſuperant longè auſteritatem particularem Minimis, nempè clauſuram perpetuam, ſilentium etiam ferè perpetuum, abſtinentiam carnis in morbo, longitudinem Officii nocte & die. V. FAGNANUM *in* Cap. 16. *De Reg. n.* 37. uſque ad 41. In eo obſervandum curat comparatione Religionum inter ſe, nullam eſſe auſteriorem quàm Regula Carthuſianorum, & hanc ob rem MARTINUM. V. declaraviſſe, licere tranſire ex omnibus Religionibus ad Regulam Carthuſianorum, *Cap.* 1. *De Regul. Extravag. Commun.* poſt mentionem expreſſam Ordinis Camaldulenſis: in quo EUGENIUS IV. non idem ſenſit ac ille in ſua Bulla, *Illa quæ*, *ann.* 1475. in qua permittit iſtis recipere Carthuſianos ſine conſenſu Superiorum ſuorum. *Ibid.*

Illi igitur recederent à mente Canonum, qui permitterent tranſire in Religiones auſteriores ſine conſenſu Superiorum, qui illis uterentur ut autorarent Tranſlationes in Religiones minùs ſtrictas nunc, quamvis olim fuerint ſtrictiores: Tranſlatio eſt quidam contractus permutationis, in his autem contractibus, conſiderantur res quæ permutantur, in ſtatu in quo ſunt tempore Contractûs.

V. Ratio *Cap.* 18. eſt omnium temporum; itaque extenditur ad privilegia poſteriora conceſſa quibuſdam Religionibus, ut impediant ne ullum ex ſuis membris tranſeat in aliam ſine conſenſu Superiorum, itaque in hoc ſubaudienda eſt exceptio caſuum, in quibus hæc altera Religio auſterior eſt, nullus Papa potuit dare privilegia præjudicio hujus exceptionis, quæ eſt Juris Divini. TAMBUR. QUÆST. II. *Diſp. citata* facit quamdam enumerationem Ordinum quibus talia Privilegia conceſſa ſunt, & Summorum Pontificum qui illa conceſſerunt.

VI. Revocando quod fuit dictum de obligatione ad ſtatum Religioſum, & de modo quo illa fit, nempè quòd per Profeſſionem quis Religioſus fit, & quòd debeat præcedi ab anno Novitiatus, ſequitur, quòd Religioſus Tranſlatus in novam Religionem, debeat in ea facere Profeſſionem, poſt unum Noviciatûs annum; nam, ut vidimus, in hoc loco mentio fit, de Tranſlatione facta ab aliquo ut ſit Religioſus Ordinis in quem tranſit: itaque *Cap.* 16. *De Regular.* Cap. 15. SESS. XXV. *De Regular.* allegata ad probandam neceſſitatem Novitiatûs & Profeſſionis oſtendunt Tranſlatum ad utrumque teneri; ſi autem non faciat illud, ejus obligatio ad novam Religionem nulla eſt, & manet ligatus & adſtrictus primæ. Sed nihil hoc meliùs oſtendit, quàm ratio quæ introduxit Novitiatum; hæc eſt ut Religioſus poſſit cognoſcere an habeat vires animi corporiſque dotes requiſitas, ut omnibus Officiis Religionis ſatisfaciat, & ut Religio hâc probatione detegat, an adſpirans ad Profeſſionem non habeat vitia quæ reddant illum oneroſum & pernicioſum aliis. At verò militat pro caſu Tranſlationis, imprimis cùm Nova Religio eſt auſterior, nam Religioſus non probavit iſtas auſteritates in primo Novitiatu, & ſecunda Religio non examinavit ſi in eo nullum ſit Impedimentum, quod illum ab ea excludat. Reverà cùm Religioſus tranſit in Religionem mitiorem, quàm illam ex qua exit, videtur Novitiatus eſſe inutilis ex ejus parte, cùm meritò poſſit præſumere iſtum forè capacem exercitiorum novæ Religionis, cùm judicatus fuerit aptus & idoneus ad Religionem auſteriorem; ſed præterquàm quod ſunt aliquandò in Religionibus mitibus uſus, quibus mens & cor hominis in perfectione educati non ſatiatur, nec ſeſe illis accommodat, fieri poteſt ut talis homo non ſit ſatis amator Societatis, & ob hanc rationem & alias Ordini non conveniat. Aliundè *Concilium* TRIDENTINUM quod non ignoravit rationes quæ poſſunt afferi contra neceſſitatem novi Novitiatûs, nihilominùs fecit Legem Generalem ſine ulla exceptione. Vid. FAGNANUM *in* Cap. 10. & 16. *De Regul.* in eo agitat hanc quæſtionem fuſis verbis, & refert rationes pro & contrà, & dicit affirmativè. TAMBURINUS idem facit. TOM. III. DISP. VII. QUÆST. V. *De Jure Abbat.*

VII. Cùm locus eſt dubitandi an Religio ad quam Religioſus vult tranſire ſit mitior, aut minùs auſtera, aut non magis aſpera ſit, cauſa eſt dubitandi de ſua vocatione ad novam Religionem, & reſiſtendi executioni ſui propoſiti; donec dubium collatur, tunc non æquum eſt, ut tranſeat non obtentâ licentiâ. In dubio neceſſe eſt ſequi tutiorem viam, & Poſſeſſoris potior eſt conditio quàm alterius; Superior autem in poſſeſſione eſt impediendi, ne Religio-

ligioſus quid faciat gravis momenti ſine ejus licentia; itaque ratione hujus poſſeſſionis Religioſus tenetur ipſi obedire, ſi non certò conſtet, quòd id quod præcipit, adverſetur Legi Dei : idem eſt de caſu in quo locus eſt dubitandi an Religioſus agat per levitatem aut per charitatem : idem dicendum eſt de omnibus caſibus in quibus juſta eſt cauſa dubitandi , an Tranſlationis cauſa ſit apta & conveniens : quælibet ſit Tranſlatio de qua agitur , Religioſus debet manere in primo ſuo ſtatu , donec rata habeatur juſtitia cauſæ.

VIII. Nihil eſt in Textibus citatis definitum quoad quæſtionem quæ ſolet proponi , an quod Religioſus Tranſlatus attulit in primo Monaſterio , tranſeat ad ſecundum ? circa quòd dicendum eſt , quòd, ſi Religioſus receptus fuerit ſub penſione ad vitam propter ſuam ſuſtentationem , debeat illa ad ſecundum Monaſterium transferri , juxta Regulam , *qui ſentit commodum, debet ſentire incommodum* , *& è contra* , poſito quòd in ſecundo talis penſio accipiatur, aliter penſio eſt extincta. Si quid acquiſiverit ex quo fecit Profeſſionem , ſive per Succeſſionem, ſive per Donationem, ſive per laborem ſuum , in Regionibus in quibus hæ acquiſitiones permittuntur , remanent ad uſum primi Monaſterii, juxta Regulam, *quidquid acquirit Monachus , Monaſterio acquirit ;* præterquàm quòd aliqua conditio non compleretur , niſi poſt acquiſitionem ; nam tunc acquiſitio , effectum habens tantùm tempore quo membrum eſt alterius Monaſterii , ad utilitatem hujus Monaſterii convertitur : idem eſt , ſi aliquod opus elucubraverit, quod non perfecerit aut in lucem ediderit, niſi poſt Tranſlationem, niſi primus Ordo aliquam impenſam ad hoc opus feciſſet , quo in caſu hunc Ordinem indemnem facere par eſſet. Quoad Religioſas quæ attulerunt dotem , videtur ſecundum Monaſterium debere ſaltem habere uſumfructum dotis , quia fructus deſtinantur ad ſuſtentationem Religioſæ. Finiendo Titulum monendum eſt, loquendo de Translatione Monaſteriorum, Canonem quemdam *Conc.* TRIAURIANSIS relatum fuiſſe, quis multas patitur explicationes , ita ut acceptus in uno ſenſu, pertineat ad illud Tranſlationis genus , & in alio ſumptus ſpectet ad Tranſlationem Religioſorum , in particulari habitorum ; non credidimus operæ pretium eſſe illum in hoc loco repetere ; ſufficiens viſum eſt , indicare locum in quo poſitus fuit , in hoc obſervatus fuit unus & alter ſenſus, cum ratione utriuſque.

SECTIO IX.

Quæſtio incidens ad intelligentiam eorum , quæ dicta ſunt in Corollario Textuum Collectorum in Sectione præcedenti.

Tractanda Quæſtio eſt , an ſit certum , *Cap.* 15. SESS. XXV. *De Regular.* extendi ad Novitiatum & ad Profeſſionem Religioſorum Tranſlatorum , ita ut òbligentur ad utrumque, conformiter ad ea quæ præcipit ? Locus eſt de hoc dubitandi, quia Concilium in eo tantùm loquitur de ætate requiſita ad Profeſſionem, & de tempore Novitiatùs quæ iſtam debet præcedere,& quod dicit de Noviciatur videtur relativum ad id quod priùs ordinavit quoad Profeſſionem;poſſet igitur exiſtimari hoc Decretum factum fuiſſe ad corrigendam diſpoſitionem *Cap.* 8. *De Regular.* juxta quod ſufficiebat ætas 14. annorum , ut quis faceret Profeſſionem , & ut geſtaſſet habitum Profeſſi per tres dies. Sed aliter ſentit qui attentè conſiderat, Novitiatum aut probationem trium dierum in habitu profeſſi videri inſufficientem , ut ſatisfaciat ejus fini, qui eſt ut Novitius compertum habeat , an ſibi conveniant exercitia Religionis , an ſatis roboris habeat ad ea ferenda , & ut Monaſterium cognoſcat, an ſibi Candidatus congruat, an ſit ſocietatis amator , & an aliis dotibus requiſitis præditus ſit , ut ſit membrum Congregationis. Hæc inſufficientia videtur major , cùm agitur de perſonis ſupra ætatem 16. annorum , quàm cùm agitur de illis quæ ſunt infrà ; nam iſtæ ſunt flexibiliores aliis , & major eſt ſperandi ratio , illas ſecuturas eſſe impreſſiones quæ dabuntur ipſis. Itaque Concilium in ſuo Decreto debuit conſiderare , tàm perſonas natu majores ſexdecim annorum , quàm illas quæ minorem attigerunt ætatem. Conſequenter non operæ pretium eſt , ut illud reſtringatur ad eos qui ſunt infra 16. annos ; potiùs exiſtimandum eſt , illud facere ſimul duo Decreta Generalia à ſe invicem independentia : primum eſt,quòd non recipientur ad Profeſſionem pueri infra 16. ann. in quolibet Monaſterio Hominum aut Mulierum : ſecundum, quod in quacumque ætate accipiatur indumentum Religioſum à Novitio , admittendus non ſit ad Profeſſionem , ante annum completum Novitiatûs. Uſus conſtans & univerſalis , hoc Decretum ſubſequens , illam confirmat explicationem quæ mox huic data , nam ſemper exactus fuit unus Novitiatûs annus ad validitatem Profeſſionis tàm erga Majores , quàm erga Minores.

Si autem Novitiatus unius anni neceſſarius ſit ad Profeſſionem in prima Religione , idem debet eſſe quoad Profeſſionem in ſecunda , in quam Religioſus transfertur ; nam Concilium illud exigit ad Profeſſionem in quacumque Religione , & qui transfertur in aliam Religionem , vult eſſe iſtius Religioſus , quod non poteſt facere ſine Profeſſione ; & conſequenter , ut non potuit eſſe profeſſus primæ ſine uno Novitiatûs anno , ita non poteſt eſſe profeſſus ſecundæ, ſine eadem probatione unius anni : ſecunda Religio non eſt pejoris conditionis quàm prima , & iſta jus habuit probandi per unum annum, illum qui in ea voluit facere Profeſſionem , itaque par eſt , ut ſecunda eodem jure fruatur, licet ſit mitior ; nam poteſt accidere , ut qui viſus fuerit idoneus ad Religionem auſteriorem , non ſit aptus ad Religionem mitem , ſive quia in prima exhauſit vires , & imparem ſe fecit ſequendo exercitia Religionis etiam mitioris, ſive quia eſt indolis auſteræ , inſociabilis , & incapacis ut aſſueſiat remiſſionibus permiſſis in ſecunda Religione. Partim his rationibus innixus FAGNAN. *in Cap.* 16. *De Regular.* aſſerit Religioſum , qui tranſmigrat ad aliam Religionem , etiam mitiorem , opus habere ut faciat novum Novitiatum unius anni , nec non & faciat novam Profeſſionem , & refert Decretum Congregationis Cardinalium Interpretum *Concilii* TRIDENTINI , quod illud ita decidit.

SECTIO X.

Tranſlatio coacta Religioſorum in Ordinem auſteriorem , ut in eo agant Pœnitentiam.

Tranſlatio quoad Prælaturas ſive perpetuas , ſive temporales.

Ut non multiplicentur Tituli nimio plus , hæ duæ Quæſtiones ſub uno proponuntur.

Repertus eſt unus tantùm Textus expreſſus , ſpectans ad primum ex his duobus generibus Translationis. Hic eſt *Caput* 39. *Simonis, ex Concilio* LATERANENSI IV. depromptum , ſtatuit quòd ſi imposterùm exigatur pecunia à puellis quæ poſtulabunt in Monaſteriis admitti etiam ſub prætextu paupertatis , Superior & Prælata quæ ſic recipit & Filia accepta ponantur extra Monaſterium , & transferantur in Ordinem ſtrictiorem , ut in eo agant pœnitentiam perpetuam , *tam recipiens , quàm recepta , ſive ſit ſubdita, ſive Prælata , ſive ſpe reſtitutionis , de ſuo Monaſterio expellatur , in locum ſtrictioris Regulæ ad agendam perpetuam pœnitentiam retrudenda.*

Hoc genus Tranſlationis differt ab ea de quo jam locuti ſumus in Titulo præcedenti, non ſolùm in eo quòd illa coacta eſt, altera verò voluntaria; ſed etiam quòd iſta ſit ſine Novitiatu & profeſſione, ita ut tranſlatus nunquam ſit Religioſus Monaſterii, & hanc ob rem cogitur ab ſolvendam penſionem, niſi Monaſterium velit gratuitò illum alere. Infertur hæc obligatio à *Can.* 5. CAUS. XVI. QUÆST. VI. in quo S. GREGOR. dicit bona Clericorum & Monachorum, qui in aliis Monaſteriis ponuntur pœnitentiam acturi, in iiſdem afferri. Poteſt applicari *Cap.* 3. *De Purgat. Canon* quemadmodùm refertur à GONZALEZ; illud deſumpſit à *Concilio* MELDENSI *anno* 845. *Concilior.* TOM. VII. *Circa finem* Cap. 70. Loquitur de Monialibus Religioſis accuſatis dehoneſtare ſtatum ſuum per mala commercia, & ſtatuit, quòd ſi illæ convictæ ſunt, authoritate Regis & Epiſcopi ponantur in locis in quibus cogantur agere pœnitentiam, *ſub teſtimonio Religioſo*, ſub oculis perſonarum Religioſarum, quod poteſt intelligi de Monaſteriis Religioſarum magnæ auſteritatis, & exactæ obſervantiæ, ſub quarum agendi ratione conveniens erat ponere Religioſas tanti criminis reas.

Idem eſt de *Can.* 11. CAUS. XXVII. QUÆST. I. in quo Papa SIRICIUS præcipit ut includantur in *Ergaſtulis*, Religioſæ impudicæ, ut ibi crimina ſua luant: nam per hoc verbum, *Ergaſtulis*, intelligi poſſunt loca pœnitentiæ auſterioris, quàm illius quæ vulgò agebatur in Monaſterio earum. *Can.* 28. *ibidem* eſt adhuc magis expreſſus; deſumitur è S. GREGORIO. Agitur de Religioſa rea criminis adulterii, aut quæ ſeſe immerſerat in commercio ſtupri vel fornicationis; Papa jubet, ut, poſtquàm ſeverè caſtigata fuerit, & pro gravitate criminum, includatur in Monaſterio auſteriori, ut in eo agat pœnitentiam, vacans orationi & jejunio, & ut per ejus exemplum, aliæ pertimeſcant rigorem diſciplinæ, ſi illam pro infelici caſu imitentur. *In aliud diſtrictius Monaſterium virginum, in pœnitentiam volumus redigi, ut illic Orationibus atque Jejuniis vacet, & ſic pœnitendo pœniteat, ut metuendum cæteris arctioris diſciplinæ præſtet exemplum.* Hodiè non transferuntur Religioſi criminoſi neque Moniales reæ, ſed ad pœnitentiam rediguntur in Monaſteriis quæ ſcandaliſaverunt ſuo crimine, ut in iis hoc modo reparent ſcandalum quod procreaverunt.

Ecce omnes Textus ſpectantes remotè & proximè ad primam Quæſtionem; multò plures ad ſecundam pertinent.

Hæc eſt Regula certa Juris Communis, nempè quòd accipiendi ſint Prælati in Monaſteriis quæ debent regere. Hæc videtur in *Can.* 4. 5. 8. CAUS. XVIII. QUÆST. II. Primus depromitur è Papa PELAGIO I. In eo præcipit Monachis ut eligant Abbatem ſuum de ſua Congregatione. S. GREGORIUS in 2°. prohibet ne eligatur peregrinus, *non eligatur extraneus. Concilium* MOGUNTINUM præcipit Monachis, ut eligant Abbatem de ipſis, undè ſequitur multò magis illum de Ordine eligendum eſſe.

Hæc Regula exceptionem habet in eodem Jure: hæc eſt, ſi nulli reperiantur in Monaſterio dotibus requiſitis præditi, eſt expreſsè in *Can.* 8. *Citato*, *Sin autem*, *de extraneis*. Si quem volunt habere Abbatem, & jam in alio Monaſterio conſtitutus ſit Abbas, non poteſt eſſe electus, ſed poſtulatus, quia in eo vitium eſt aut obſtaculum, quod debet à Superiore ejus immediato tolli, itaque ſi Abbas non ſit immunis, indiget licentiâ Epiſcopi. Illud infertur ex *Can.* 8. *citato*, qui inſinuat Abbates non poſſe relinquere ſuas Abbatias ſine facultate Epiſcopi, etiam ad agendam pœnitentiam: at verò demiſſio 1a. Abbatiæ neceſſaria eſt ad promotionem ad 2am. & caſus tranſlationis non eſt favorabilibr quàm caſus pœnitentiæ de quo mentio facta eſt,

Si Abbas ſit exemptus & immediatus Summo Pontifici, non poteſt transferri ad Abbatiam ſine ejus facultate: unde INNOCENT. III. *Cap.* 7. *De Conſuet.* conſultus ſuper conſuetudine quorumdam locorum, quæ erat ut Abbates immediati Papæ, ad alias Abbatias tranſirent ſine ejuſdem autoritate, decidit illam eſſe abuſivam, & corruptionem potiùs quàm conſuetudinem, & nullam habet rationem durationis, judicans illam irrationabilem. *Cap.* 11. *De præſcription.* probat hanc deciſionem, nam docet inferiores non poſſe præſcribere obedientiam quam debent Superiori. *Cap.* 15. *De Renunciat.* idem facit; deſumitur ab HONORIO III. in eo caſſat electionem factam ſuper demiſſione facta ab Abbate immediato Papæ, ſine ejuſdem facultate, quod eſt juſtum; nam demiſſio eſt neceſſaria ad tranſlationem, rumpendum eſt primum vinculum, ut poſſit ſecundum contrahi, cùm nullus poſſit eſſe Abbas Titulatus duarum Abbatiarum, quemadmodùm nullus poteſt eſſe maritus duarum mulierum, quamobrem ſubaudienda eſt licentia ſummi Pontificis aut Epiſcopi in *Cap.* 28. *De Elect. in* 6. BONIF. VIII. in eo demonſtrat Religioſum poſſe eligi ad Prælaturas Ordinis alterius quàm ſui, prohibens ne ullus eligatur ad illas Prælaturas, niſi profeſſionem expreſſam fecerit, ſub pœna nullitatis. Clauſula *Servatis ſervandis* debet in eo ſubaudiri, & inter illa quæ comprehendit, præcipuè authoritas Summi Pontificis aut Epiſcopi conſideratur, ſi Ordo ſit exemptus aut non exemptus. Debet igitur in eo conſiderari acceptio habitûs, & profeſſio ſecundi Ordinis, ut præveniatur inconveniens varietas, quæ eſſet ſi Prælatus aliâ eſſet indutus veſte, & aliam Regulam profiteretur. Oportebat ut tempore CLEMENT. V. eligerentur Religioſi ad Prælaturas aliorum Ordinum, nec illi cogerentur ad habitum mutandum & Regulam; hunc abuſum ut tolleret, prohibuit ejuſmodi electionem, & attulit pro cauſa, illud eſſe contrarium rationi, jungere in eodem Monaſterio perſonas variæ profeſſionis & diverſi habitûs, & addidit prohibitioni ſuæ pœnam nullitatis contra talem electionem, *Cap.* 1. *De Elect. in* CLEMENTINIS.

Explicatio *Cap.* 18. *De Elect. in* 6. confirmatur à *Cap.* 32. *De Præb. in eadem Collect.* Idem Papa BONIF. VIII. in eo vetat, ne conferantur aut committantur Prioratus, Eccleſiæ, Adminiſtrationes, Officia aſſueta poſſideri & regi à Religioſis Monaſterii in quo illa ſunt Beneficia, Religioſis alterius Monaſterii ſine authoritate Sanctæ Sedis; ſive ut illa poſſideantur conjunctim cum iis quæ habent in ſuo Monaſterio, quia nulli licet Religioſo habere loca in variis Monaſteriis, niſi unum pendeat ab altero; ſive ut poſſideantur ſeparatim à demiſſione primi loci. Excipe niſi Canonicè transferantur, quod fieri non poteſt, ut oſtenſum eſt, ſine eadem autoritate, poſito quòd Monaſteria ſint immunia, licentia verò Epiſcopi ſufficit, niſi Monaſteria ſint immunia. Puniens poſteà Epiſcopos qui contravenient ſuæ prohibitioni, confirmat hanc diſtinctionem, nam ſtatuit ut Collatores amittant jus ſuum conferendi hâc vice, & illa conferantur ab Ordinario, ſi Monaſteria non ſint immunia; aut à ſummo Pontifice, ſi Monaſteria ſint exempta. Quoad illos qui accipient collationes prohibitas, & loca ſic collata retinebunt, vult ut illi ſint jure ineligibiles. His Textibus qui loquuntur expreſsè de tranſlatione Religioſorum quoad Prælaturas Regulares, poteſt jungi *Cap.* 27. *De Elect.* quod ad rem etiam convenit, ratione prohibitionis eligendi Clericos ſæculares ad Prioratus Regulares; nam cùm illud ſit, venitur contra mentem legis MOYSIS, quæ prohibet ne alligentur aratro animalia diverſæ ſpeciei, & ne geſtentur veſtes textæ lana & lino, nam hæc ratio opponitur tranſlationi de qua agitur.

Quamvis Textus citati circa tranſlationes ad Prælaturas, non expreſsè loquantur de Religioſis vel Monialibus, illæ tamen in iiſdem comprehenduntur; paritas rationis poſtulat extenſionem, cùm ſint nonnulli

Digitized by Google

nulli caſus in quibus Monaſteria Monialium opus habent Superioribus aliorum Monaſteriorum,& etiam alterius Ordinis ; itaque ſunt illæ in uſo quemadmodùm tranſlationes Religioſorum.Differentia deſumpta è clauſura , non eſt in eo loco gravis momenti ; nam per iſtam non ceſſat neceſſitas aut utilitas illarum ejuſmodi tranſlationum , & una aut altera ex his cauſis ſufficit ad illas autorandas.

Non idem eſt in hoc de *Concilio* TRIDENTINO , quemadmodùm de Textibus citatis ; loquitur enim expreſsè de tranſlatione Religioſarom ad Prælaturas , in *Cap.* 7. SESS. XXV. *de Regul.* In eo ſtatuit , quòd ſi in Monaſterio , quod procedit ad electionem Superioriſſæ Monialium, nulla ſit virgo quæ compleverit 40. annos & 8. profeſſionis , cum aliis dotibus ad hanc dignitatem requiſitis , illud poterit cum licentia Prælati qui præeſt Electioni , aliam eligere ex alio Monaſterio , ſed ex eodem Ordine.

SECTIO XI.

Doctrina Canonum pertinens ad expulſionem Religioſorum incorrigibilium extra Monaſteria Ordinis.

Mox locuti ſumus de tranſlatione coacta Religioſorum in alia Monaſteria auſteriora , ad pœnitentiam in iiſdem agendam ; quæ tranſlatio eſt una è pœnis regularibus. Videtur conveniens agere in hoc loco de expulſione extra Ordinem, quæ eſt maxima ex illis pœnis , quod fiet modo hiſtorico , ordinando omnes Textus hac de re repertos , juxta ordinem temporis quo facti ſunt , & dando cujuſque ſubſtantiam cum conſiderationibus neceſſariis ad illorum explicationem & conciliationem ; adhibetur hæc methodus , ut faciliùs intelligatur quænam ſit ultima diſpoſitio Juris circa hanc expulſionem; ac inſimul quæ mutationes diſciplinæ circa eandem rem contigerint. Textus qui ad rem faciunt non ſunt alii quàm *Cap.* 10. *De Majoris. & obed. Cap.* 24. *De Regular. Cap.* 6. *&* 8. *De Statu Monach. Cap.* 7. *Ne Cler. vel Monach.* Iſtud eſt antiquius , depromitur ab ALEXAND. III. loquente de Religioſis viventibus modo ſæculari , & alios exemplo ſuo corrumpentibus , & ſtatuit ut Ordinarius illos compellat ad obſervantiam Regularem ; ſi verò eidem reſiſtant , ut illos expellat , & in eorum locum veros ſubſtituat Religioſos, ut juſti proficiant de impiorum laboribus , & ut rei ſic confuſione operti redeant ad Officium , & ad vitam ſui Ordinis revocentur. Ultimus finis expulſionis dat locum credendi illam eſſe tantùm ad tempus , nempè uſque ad converſionem; nam in vanum recepiſſent iterum vitam ſui Ordinis , niſi deberent redire in ſuum Monaſterium , aut in aliud ejuſdem Ordinis.

Cap. 6. *De Statu Monach.* ſequitur poſteà. Deſumitur ex Epiſtola INNOCENT. III. relata in Tertia ex veteribus *Collectionibus* DECRETALIUM , & conſequenter antiquiori quàm illa ex qua colligitur *Cap.* 16. *De Majoris. & obed.* Hoc relatum in *Quarta* ex his Collectionibus poſteriori Tertiæ , cùm ſummus Pontifex in illa multa Decreta faciat in gratiam Monaſterii Subjacenſis ; præcipit Abbati ut expellat Religioſos qui poſtquàm meritò fuerint ejecti , obſtinato corde perſeverabunt in proprietatis amore , & ne ampliùs in Monaſterium accipiant , niſi poſtquàm pœnitentiam egerint juxta Diſciplinam Monaſticam; *Si verò poſthac proprietatem aliquam fuerit deprehenſus habere , regulari admonitione præmiſsâ de Monaſterio expellatur , nec recipiatur ulteriùs , niſi pœniteat ſecundùm Monaſticam Diſciplinam.*

Hæc expulſio eſt adhuc ad tempus , quemadmodùm præcedens reſtringitur ad uſque emendationem expulſi , & ad ſatisfactionem congruam , pro ſcandalo procreato. Alius Textus hujus Papæ mittitur ad Abbates S. STEPHANI & S. PROCULI. Quoad Eccleſias S. VICTORIS & S. JOANNIS *à Monte* , quæ reguntur à Canonicis Regularibus , Priori ſuo non obedientibus , cùm illos certos feciſſet de iis quæ fecit , ut revocaret illos Canonicos ad obedientiam Priori debitam , iiſdem præcipit ut cogant eos quos ipſis deſignavit , ad promittendam Priori per juſjurandum obedientiam , & illos recuſantes penitus expellant à ſocietate Fratrum ipſorum. *Alioquin eos de Fratrum ipſorum conſortio penitus excludatis.* Ex hac expreſſione intelligitur , expulſionem de qua loquimur , eſſe ſpeciem Excommunicationis Monaſticæ , quæ ſeparabat à Communione aliorum Religioſorum Monaſterii aut Ordinis , quemadmodùm excommunicatio major à Fidelium Communione disjungit ; undè videtur ſequi , iſtam durare , quemadmodùm illam , uſque ad emendationem & ſatisfactionem ſufficientem.

Cap. 8. *De Statu Monach.* deſumptum ab HONORIO III. Succeſſore INNOCENTII III. confirmat hanc reflexionem ; nam cùm præſcribit Viſitatoribus deputatis à Capitulo Generali ad viſitandam ſuam Provinciam , quæ ipſis eſſent agenda ; ſtatuit ut puniant ſine acceptione perſonarum , omnes illos quos reos eſſe invenient , ut non parcant rebellibus , nullâ quâlibet conſideratione acceptâ , & ut ſeparent oves labe infectas à reliquo grege , ne alias inficiant. *Non parcendo rebellibus ob ſuam contumaciam , vel potentiam amicorum , quin ovem morbidam ejiciant ab ovili , ne inficiat ſanas oves.* Reverà Excommunicatio major nullum alium habet finem , quàm bonos præſervare à corruptione , ſeparando ab illis malos.

Ultimus Textus, nempè *Cap.* 24. *De Regul.* deſumptus è GREGOR. IX. docet expulſionem , in quantùm pendet à Superioribus , debere eſſe tantùm ad tempus ; nam præcipit Præſidentibus Capituli Generalis , Patribus , Abbatibus , Prioribus, 10. ut revocent quotannis Religioſos à ſuo Ordine ejectos , ne Deus rationem expoſcat ab eis eorum damnationis ; 20. ut cogant per Cenſuras Superiores Monaſteriorum undè ejecti ſunt , ut ipſos in iiſdem admittant , ſalvâ Ordinis Diſciplinâ, poſito quòd hoc ipſis per Conſtitutiones liceat ; quòd ſi non illud patiantur , provideant autoritate Sanctæ Sedis , ut in iiſdem admittantur , & recipiantur in locis convenientibus , ſi id fieri poteſt ſine ſcandalo ; aliter conſtituantur in aliis ejuſdem Ordinis Domibus , & in eis ſuſtententur , ut agant pœnitentiam. 30. Quòd ſi illi Religioſi nolint obedire , ab his Prælatis excommunicentur , & publicè excommunicati denuntientur , donec redierint ad Monaſteria , juxta quod injunctum eſt illis.

GONZALEZ & FAGNANUS *in hoc Cap.* & TAMBUR. *De Jure Abbatum* , TOM. III. DISPUT. VIII. QUÆST. VII. Obſervant , Autores qui hac de materia ſcripſerunt , diverſè ſentire de ſenſu hujus Textûs. Alii putant illum loqui de expulſione injuſta ; ſed iſti refutantur per ſubſtantiam iſtius datam , quæque maximè fidelis eſt ; nam 10. expulſio injuſta cogit Superiores ut revocent expulſum ſtatim atque injuſtitia cognita eſt , & non ſolùm unoquoque anno. 20. Nulla conſtitutio prohibet ne recipiantur tales ejecti. 30. Nulla eſt ratio ut illi pœniteant , 40. Multò minùs neceſſarium ut illis pœnam excommunicationis minentur , ut in Monaſterium revocentur.

Alii illud interpretantur de expulſione juſta , cum hoc diſcrimine , quòd alii illud intelligant de expulſione perpetua , alii de non perpetua ; ſed cùm nihil ſit in hoc Textu , quod hanc diſtinctionem confirmet , videtur verus eſſe ſenſus , ut revocentur indiſtinctè Religioſi juſtè aut injuſtè ejecti , & illud quotannis fiat , ut præſerventur ab induratione in quam , deſperatione ne reſtituerentur , incidere poſſent; Summus Pontifex exiſtimavit par eſſe

Digitized by Google

ut identidem manus illis tenderentur, ut ad pœnitentiam allicerentur per indulgentiam ipſis conceſſam. Iidem Autores adhuc animadvertunt, hanc pœnam tantùm præſcribi contra incurrigibiles, & referunt conditiones neceſſarias, ut poſſint tales judicari. FAGNANUS ſeptem enumerat, quas appellat gradus ad incorrigibilitatem; ſed ut illæ certo non innituntur fundamento, quod Jure probetur, non videtur conveniens in iis diutiùs immorari, aliundè iſtud Opus longiùs progrederetur, ſi hæc omnia ſeorſim explicarentur. Sequitur ex omnibus Textibus collectis, Eccleſiæ mentem ſemper fuiſſe, ut relinqueretur Religioſis ejectis porta aperta, ut redirent in ſuum Ordinem, aut tanquàm Religioſi, aut tanquàm Pœnitentes; & GREGORIUS IX. ſe ſe conformavit animo Eccleſiæ, in eo quod præſcripſit in Textu qui continet ultimam diſpoſitionem Juris ſuper hanc materiam: ſed non poſſumus quin moneamus, idem eſſe de expulſione pro cauſa incorrigibilitatis, quemadmodùm de divortio pro cauſa diſſolutionis; dimiſſio illa enim tàm parùm diſſolvit vinculum quod alligat Religioſum Religioni, quàm divortium rumpit vinculum Matrimonii; & quemadmodùm converſio conjugati hanc ob rem ſeparati ab alio, juſta eſt ratio rejunctionis; ita pariter emendatio Religioſi expulſi juſta eſt cauſa illum recipiendi; & tamen in utroque caſu examinanda priùs eſt veritas pœnitentiæ, ne hypocriſis Religioſi expulſi poſſit aliis nocere poſt ejus reconciliationem; requiritur adhuc in utroque caſu Judicium Canonicum, ut nullus tàm gravi pœnâ plectatur ſine cauſa ſufficiente juridicè confirmata. Monendum adhuc eſt, Religioſum meritò expulſum non debere eſſe pejoris conditionis, quàm excommunicati ob juſtam cauſam, qui ſunt abſolvendi cùm aptam ſatisfactionem agunt.

Hæ omnes conſiderationes confirmantur à Decretis Congregationis Concilii pertinentibus ad Religioſos expulſos, 11. *Sept*. 1624. & promulgatis juſſu URBANI VIII. Referuntur à TAMBUR. *De Jure Abbat*. TOM. III. *Diſp. VIII*. QUÆST. III. in iis renovatur diſpoſitio *Cap*. 28. *De Regular*. & Summus ille Pontifex ſtatuit hujus executionem erga illos qui juſtè fuerint ejecti, poſtquam lis in bona forma facta fuerit.

SECTIO XII.

Quidnam Jus doceat quoad Religioſos, ſive fugitivos, ſive Apoſtatas.

Sub eodem Titulo fugitivi cum Apoſtatis comprehenduntur, quia nulla eſt Apoſtaſis ſine fuga; nam Apoſtaſis de qua agitur eſt abdicatio ſtatùs Religioſi, quod non fit ſine fuga, & in omni fuga eſt Apoſtaſis quædam, ſaltem apparens; nam egreſſus ex Ordine ſine Superiorum licentia, ad alium finem quàm ingreſſum in aliam Religionem, eſt quædam fugæ ſpecies. Itaque GREGOR. IX. eodem tempore loquitur de Religioſis fugitivis & Apoſtatis; nam non diſtinguit illos qui egrediuntur è Monaſteriis, ut non ampliùs ad ea redeant, ab illis qui exeunt cum propoſito redeundi, omnes comprehendit ſub nomine fugitivorum. Vide *Cap*. 24. *De Regular*. ſuprà explicatum.

Nihilominùs ſeparatim colligentur, ea quæ Jus expreſsè dicit de utriſque, ut cum ordine cognoſcatur quod proprium eſt ſingulis. Initium ducetur ab Apoſtatis, circa quos Titulus eſt expreſſus in Collectione GREGORII IX. In ea junguntur cum illis qui fidem derelinquunt, qui ſunt præcipui ex illis qui vocantur Apoſtatæ. Hic Titulus eſt in LIB. V. *Collectionis* GREGOR. IX. Nonus eſt, & ſic conceptus, *De Apoſtatis & reiterantibus Baptiſma*. Primum Caput colligitur ex ALEXAND. III. oſtendit quòd qui apoſtatat, diſcedit à ſuo ſtatu ſive Chriſtiani, ſive Clerici, ſive Religioſi; loquitur de Clericis qui depoſito ordine & veſte Clericali vivunt quaſi Laici & huic mutationi dat nomen Apoſtaſiæ; hæc autem ut puniatur, privat Clericos privilegio Clericali, poſito quod in aliquo crimine deprehendantur: *Præterea Clerici qui relicto Ordine Clericali & habitu ſuo, in Apoſtaſia tanquam Laici converſantur, ſi in criminibus comprehenſi teneantur, per Cenſuras Eccleſiaſticas non præcipimus liberari.*

INNOCENT. III. juxta eamdem mentem inſinuat, nomen Apoſtatæ convenire Clericis qui deponunt habitum Clericalem, *qui ſunt de Apoſtaſiæ crimine infamati*; veriſimiliter loquitur de iis, qui illum omninò reliquerant, aut potius qui accuſabuntur illud feciſſe: nam, ut ſuprà oſtenſum eſt, hoc nomen *Apoſtaſis* ſignificat abdicationem omnimodam. Vide *Cap*. 3.

Idem Papa, *Cap*. 4. deſumpto è *Concilio* LATERAN. IV. intelligendum dat, Judæos aut Mahumetanos, qui poſt receptam JESU-CHRISTI fidem cum Baptiſmate, retinent priſcæ Religionis ſuæ ritus, eſſe Apoſtatas, qui cogi debent ad perſeverandum in Religione nova quam amplexi ſunt, & ad nihil retinendum de veteri, quod illi novæ opponatur.

Hi Textus in eo ſolùm loco afferuntur, ut oſtendatur quænam ſit vera ſignificatio nominis Apoſtatæ, & quarè datum ſit in *Capit*. 5. & 6. ejuſdem *Tit*. Religioſis qui deponunt habitum Religioſum. Colliguntur ex HONORIO III. conſulto ab Archiepiſcopo TYRENSI ſuper iis quæ agenda ſunt erga Religioſos, qui relicto ſuo habitu, & incluſi nollent illum recipere, non obſtantibus minis & blanditiis adhibitis ad eos alliciendos; ad hoc reſpondet ille Summus Pontifex, illos in carcere tenendos uſque ad reſipiſcentiam, nihilque illis dandum quàm quod eſt neceſſarium ad eos à morte præſervandos: vocat illos Religioſos Apoſtatas, *quid de Apoſtatis ſit agendum*, quemadmodùm INNOCENTIUS III. fecit ſuprà, circa Clericos qui ſimile crimen patrarunt.

Alter Textus, miſſus ad Archiepiſcopum LUNDENSEM, non LUGDUNENSEM, loquens de Religioſo qui recipit unum ex Ordinibus in ſua Apoſtaſia, decidit illum non poſſe exercere Ordines ipſi collatos ſine diſpenſatione Sanctæ Sedis, quamvis in gratiam redierit cum Abbate ſuo & pœnituerit; undè meritò infertur, quòd per Apoſtaſiam incurrerit aliquam cenſuram aut ſuſpenſionis, aut excommunicationis majoris, cujus violatio per exercitium illorum Ordinum, illum effecit irregularem. GONZALEZ & FAGNANUS in hunc Textum, & alii Interpretes, nullum afferunt Canonem contentum in Corpore Juris, qui præceperit cenſuras *ipſo facto* contra Apoſtatas ſtatûs Religioſi; nullus adhuc repertus eſt iſtius generis; oportet ut, ſi quis extiterit, fuerit amiſſus, aut ut hæc cenſura ferretur per uſum; nam hic Textus ſupponit, ut fuit obſervatum, aliquam fuiſſe; aliter Religioſus de quo loquitur non fuiſſet irregularis, niſi eſſet aliqua irregularitas contra Religioſos qui ad Ordines promovebantur ſine licentia ſui Superioris, quod examinabitur inferiùs: tamen obſervandum eſt, Canones præcipuos Corporis Juris, qui prohibent ne Religioſi recipiant Ordines injuſſo Abbate, eſſe *Can*. 1. DIST. LVIII. & Cap. 5. *De Tempor. Ordinat*. & nullam pœnam ferre contra tranſgreſſores.

Sunt qui contendant *Cap*. 6. *De Apoſt*. eſſe aut videri contrarium *Cap*. 10. *De Tempor. Ordinat*. collecto ex eodem Papa; Illorum fundamentum eſt, Summum illum Pontificem in eo permittere Religioſo qui ad Sacerdotium promotus eſt ſine licentia ſui Abbatis, illud exercere, niſi in eo ſit aliud impedimentum Canonicum; ſed tam variæ ſunt circumſtantiæ, ut nulla in hoc poſſit eſſe contrarietas. Nam Religioſus de quo loquitur *Cap*. 10. non erat Apoſtata ſtatûs Religioſi, cùm tranſiiſſet ab

Ordine

Digitized by Google

Ordine *Ciſtercienſi* in Ordinem Religioſorum habitu nigro indutorum, qui putantur eſſe *Benedictini*, & cum eſſet apud iſtos, factus fuerat Sacerdos, quod veriſimiliter fecerat cum licentia Superioris ſecundi Monaſterii, cujus membrum factum fuerat.

Nihil in hoc loco dicitur de *Cap.* 2. *Ne Cler. vel Mon. in* 6. quod nonnulli applicant ad Religioſos Apoſtatas. De hoc mentio fiet colligendo Textus ſpectantes ad Religioſos fugitivos, illud eſt ejuſmodi generis. Non idem eſt de *Can.* 69. *ultim.* DIST. L. hic Textus eſt antiquior, quem repererim inter illos ſpectantes ad Religioſos Apoſtatas; colligitur ex *Concil.* ARELATENSI. II. *habito ann.* 452. vetat ne ad Communionem admittantur Religioſi, qui Apoſtatæ fuerunt, deponentes habitum Religioſum & ad Sæculum redeuntes, ſi recuſent agere Pœnitentiam, & ne admittantur ad Ordines, etiam poſt Pœnitentiam. *Qui poſt Sanctam Religionis Profeſſionem apoſtatant, & ad Sæcularem redeunt converſationem, & poſtmodùm Pœnitentiæ remedia non requirunt, ſine Pœnitentia, Communionem penitus non accipiant &c.* *Can.* 18. & 19. CAUS. XXVII. QUÆST. I. digni ſunt qui in hoc loco inſerantur; deſumpti ſunt è duabus Epiſtolis S. GREGORII, ratione cujuſdam Religioſæ quæ depoſuerat habitum Religioſum & in diſſolutione vivebat; altera eſt miſſa ad Epiſcopum loci; altera ſcripta eſt ad Regionis defenſorem. Summus Pontifex cùm utrumque redarguiſſet, de eorum negligentia ad illam ad Officium revocandam, præcipit illis ut pro ſua culpa ſatisfaciant, & ad hoc apprehendatur; cogatur deindè ad recipiendum inceſſanter habitum Religioſum, & poſteà includatur in Monaſterio, in quo poſſit arctiùs ſervari; tandem illis comminatur ſeveram punitionem, ſi mandata ſua exequi negligant & omittant. Hi duo Textus ſunt primi qui clarè loquantur de Monialibus quæ apoſtataverunt, & de modo medendi earum Apoſtaſiæ.

Si neceſsè eſſet illos colligere in hoc loco Canones qui poſſent applicari ad rem, ſat haberentur ad Diſſertationem conficiendam; nam tales ſunt omnes illi qui mentionem faciunt de Monialibus & Religioſis qui Matrimonio conjuncti ſunt, & quorum Matrimonium valuit uſque ad ſæculum XII. & numerus maximus eſt: partim referuntur in DIST. XXVII. XXVIII. *& in* CAUS. XXVII. QUÆST. I. Applicatio autem illorum Canonum cenſetur eo juſtior, quod non videtur veriſimile, perſonas quæ ſe ſic Matrimonio ſociabant, habitum Religioſum retinuiſſe, cum quo vita conjugalis compati non poterat. Satius eſt remittere hos Canones ad Tractatum Matrimonii. Nihil prodeſſet objicere *Can.* 39. CAUS. XXVII. QUÆST. I. in quo S. GREGORIUS præcipit Subdiacono ANTHEMIO miſſo a Papa in Campaniam, ut, ſi Monachos reperiat conjugatos & publicè notos ut tales, in Monaſterium remittat; nam aut ſupponit Mulierem ad id conſenſiſſe; aut loquitur de Monachis qui habiti ſunt Matrimonio conjuncti, quamvis reverà non eſſent; aut in Campania Vota Solemnia Religionis erant Impedimentum dirimens Matrimonium, quamvis in aliis omnibus Regionibus non eſſent. Factum in medium adductum, quòd hæc Vota tum primùm diremerint Matrimonium in ſæculo XII. ſaltem per Legem Generalem, probatum eſt in Traditione ſpectante ad Sacramentum Matrimonii, TOM. II. Tractatu ultimo pertinente ad Hiſtoriam *Cœlibatus Sacri.*

Animadvertendum adhuc eſt *Concilium* TRIDENT. Cap. 19. Seſs. XXV. *De Reg.* Apoſtatam reputare Religioſum, qui volens reclamare contra Vota ſua, deponit habitum ante reclamationem, & ſtatuere iſtum puniri ut talem · *& tanquam Apoſtata puniatur:* Ratio Concilii eſt, talem Religioſum dare locum credendi, agendi ratione ſuâ, ſe velle à ſtatu ſuo diſcedere ſine cauſa, & illum, per ſcandalum quod creat, mereri affici pœnis Apoſtatarum.

Sequitur ex Textibus collectis, quòd non ſine magna injuſtitia vocarentur Apoſtatæ Religioſi, qui exirent è ſuo Monaſterio ad fugiendam vexationem, nimiam ſeveritatem, periculum offendendi Deum proveniens à præceptis injuſtis Superiorum, ad quæ iſti vellent eos cogere ut ſe ſubjicerent, ſi iſti Religioſi non renuncient ſtatui Religioſo, ſed tantùm præveniant periculum, eâ mente ut ad obedientiam redeant cùm poterunt, tutâ conſcientiâ, & abſque metu malorum quæ fuiſſent cauſæ ſuæ receſſionis. Idem eſſet de hoc caſu, ac de illo in quo mulier relinquit maritum, ſub cujus poteſtate eſt, ut evitet moleſtationes illius, aut quia illam inducit aut ſollicitat ad peccatum; & quemadmodùm de illis in quibus ſervi egrediuntur è domo ſui Domini, in qua vita eorum & ſalus non eſt tuta; aut quemadmodùm de illis in quibus pueri-Familias, ſeparantur à Parentibus ob ſimiles rationes: Omnes ejuſmodi caſus inter ſe conveniunt, in eo quòd non ſolùm in illis fuga permittitur, ſed etiam præcipitur quotieſcunque periculum eſt peccati; tunc occurrunt circunſtantiæ verborum JESU-CHRISTI, *neminem illo dignum eſſe, quin odio habeat Patrem aut Matrem*, aut occurrunt illæ; *oculum eruendum eſſe, qui eſt cauſa ſcandali, abſcindendam eſſe manum & pedem*; quæ operantur eumdem effectum, id eſt, ab eo hominem ſeparari debere quod habet charius, potiùs quàm offendere Deum.

Quoad Religioſos merè fugitivos, per quos intelliguntur illi qui exeunt è Monaſteriis ſine licentia Superiorum, ut maneant per quoddam tempus extra obedientiam ſine ullo propoſito derelinquendi ſtatum Religioſum, nullus eſt alius Textus qui de iis expreſsè loquatur quàm *Cap.* 24. *De Reg.* ſuprà explicatum fuſis verbis, cùm facta eſt mentio de Religioſis ejectis. Idem in eo præcipit quoad illos, quod ſtatuerat quoad expulſos: nempè ut iſti revocentur quotannis; ut cogantur Superiores ad illos recipiendos; ut cum iſti redeunt, obſervent in hac receptione Diſciplinam Ordinis, ut excommunicentur inobedientes, & denuncientur excommunicati uſque dum ad Clauſtrum redeant.

Sed ad id poſſunt applicari omnes Canones, qui vetant ne Religioſi exeant è clauſtro ſine obedientia, ut maneant extra oculos Superiorum, ſub quolibet prætextu illud ſit. Præcipui ſunt illi qui pertinent ad Monachos errantes & vagabundos, *Can.* 17. & 18. CAUS. XVI. QUÆST. I. de his expreſsè loquuntur. Primus colligitur *è Conc.* CALCEDONENSI, cùm expoſuiſſet, aliquandò accidere, ut Monachi adirent Conſtantinopolim ſine Commiſſione Epiſcopi, & ſæpè etiam ab ipſo excommunicati, & manerent diu in Curia Imperiali, in præjudicium ſtatûs Eccleſiaſtici, quem in eadem Curia turbabant, & aliquarum domorum quas diruebant. præcipit ut defenſor moneat illos ex urbe egredi; ſi verò contemnentes illas monitiones in ſua abſentia perſiſtant, & in negotiationibus ſuis perverſis, ſtatuit ut illos ab urbe expellat, & cogat ut redeant in ſuum Monaſterium.

Can. 18. eſt ſubſtantia cujuſdam *Epiſtolæ* PELAGII I. ad PAULINUM ſolitarium. Cùm Papa locutus fuiſſet cum illo de aliquibus Monachis vagabundis, ſcribit ad illum ſe juſſiſſe defenſori, ut, ſi ſeparati fuerint à Corpore Eccleſiæ ſolâ obſtinatione, illos in exilium mittat, eoſque releget in Inſula Reatina quam Edimr ponit in DALMATIA. Sunt alii Canones relati à GRATIANO in eadem Quæſtione, eadem de re; GONZALES eos indicat *in* Cap. 7. *De Off. Jud. Ordin. n.* 6.

Hic Textus eſt unus è præcipuis *Collect.* GREG. IX. pertinens ad Monachos vagabundos: colligitur ex INNOCENTIO III: & deſumitur ex ejus *Epiſtola* ad Archiepiſcopum AUSCITANUM; præcipit iſti, ut ſi Abbas Religioſorum & Canonicorum Regularium, qui ſunt in Curia Principum ſine obedientia, & in ea Monaſterium ſuum moleſtant, abutentes authoritate amico-

rum quos ſibi parant per dona, eos revocare omittat, ipſum Abbatem moneat illud facere; ſi autem iſte non illud agat, ſuppleat Epiſcopus ejus defectui. Quamvis ſint in hoc Textu multa alia notabilia, ultrò illa omittimus, quia ſunt à re propoſitâ aliena, aliundè in ſuo loco obſervata ſunt.

Cap. 7. De Regular. non minùs eſt notandum. ALEXANDER III. ſcribens ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, & alios Galliæ Prælatos, præcipit illis, ut non patiantur in ſuo territorio recipi Religioſos Profeſſos Ordinis *Ciſtercienſis*, qui in eo reperiontur abſque ſui Abbatis obedientia; ut illos ad Monaſterium remittant, in quo fecerunt Profeſſionem; & niſi ad illud citò redeant, illos cogant Cenſurâ Eccleſiaſticâ ad illud. Papa hujus *Cap.* exordium ducit à præconio Ordinis *Ciſtercienſis* quoad ſervorem & Inſtitutionis perſeverantiam. Ex hoc Textu, quemadmodùm ex præcedentibus, intelligitur quanta erat Epiſcoporum in Religioſos autoritas, & quantam ex hoc utilitatem perciperent Abbates, ut ab eis obedientiam exigerent, qui non obediebant.

Authores ſupra citati applicant ad Religioſos fugitivos & Apoſtatas *Cap. 2. Ne Cler. vel Monach. in 6.* BONIFAC. VIII. excommunicat *ipſo facto* Religioſus, qui ſtudent in ſcholis publicis, ſine licentia Superiorum ſuorum, quemadmodùm & illos, qui habentes hanc facultatem deponunt habitum in his locis, & ſic adſunt Lectionibus. Extendit hanc cenſuram ad Profeſſores Legum aut Medicinæ, qui illos recipiunt in hoc ſtatu ſuis lectionibus. Si ponant illos Religioſos in numero fugitivorum, id ſit ratione eorum egreſſionis à Monaſterio ſine obedientia, ut maneant diutiùs ſine ullo exercitio Regulari, & ſine ſubjectione ſuo Superiori, & inter Apoſtatas, ratione abdicationis aut abjectionis habitûs Religioſi. Quidquid ſit de iſta applicatione, ſufficiet animadvertere quòd ſi illi Religioſi ad Ordines promoverentur, poſtquàm in excommunicationem incurrerint, & eoſdem exercerent, certè fierent irregulares.

Quemadmodùm hic Textus fert excommunicationem contra caſum quemdam particularem; non poteſt ex illo inferri Religioſos fugitivos & Apoſtatas excommunicari *ipſo facto*; illud notum eſt, quòd cenſuræ non producantur à caſu ad alterum, quamvis etiam peccatum ſit gravios.

Applicatur adhuc ad eamdem CauſamReligioſorum fugitivorum, aut Apoſtatarum *Cap. 4.* Sess. XXV. *de Regular. Concilium* TRIDENTINUM in eo prohibet omni Religioſo, ne ſine licentia Superiorum ſe tradat ſervitio Prælati, Principis, Univerſitatis aut Communitatis, aut alterius cujuſlibet, ſub prætextu Prædicationis, Lectionis, aut alicujus alterius operis pii cujuſlibet, non obſtante omni Privilegio aut facultate ad hoc obtentâ. Si quis contraveniat huic prohibitioni, ſtatuit ut puniatur ut inobediens, prout Superior aptum judicabit; prohibet etiam ne adeant Superiores, majores niſi ad eos mittantur, aut ab illis requirantur, & permittit Ordinario, ſi quem reperiat extra Clauſtrum ſine obedientiâ ſcripto expreſsâ, ut illum caſtiget tanquàm ſuæ Profeſſionis deſertorem, ſupponit Religioſum amittere hoc modo Privilegium Ordinis. Eamdem ob rationem ſubjicit eidem Juriſdictioni Religioſos qui vivunt extra Clauſtrum, nonobſtante omni Indulto ad hoc obtento. *Cap. 3.* Sess. VI. *De Ref.*

Tandem quod legitur in fine *Cap. 19.* Sess. XXV. *De Regular.* nulli Religioſo debere dari facultatem tegẽdi habitum ſuæ Religionis, ſuam habet in hoc loco applicationem; nam Religioſi fugitivi aut Apoſtatæ poſſent operire ſuum crimen ſub velo talium Indultorum, quæ ſibi arrogarent. Canones collecti ratione Religioſorum fugitivorum ſuum habent fundamentum in duabus obligationibus Status Religioſi; 1a eſt obedientia Superiori debita & promiſſa, quâ promiſſione ſuæ voluntati renunciant, & ſe ſubjiciunt Superioris arbitrio, à Regula directo, & Conſtitutionibus Ordinis roborato. *Cap. 27. De Elect. in 6. Can. 3.* CAUS. XIX. QUÆST. II. nam indè ſequitur Religioſum non debere exire & manere extra Clauſtrum ſine facultate Superioris, niſi iſte abutatur ſuâ authoritate per Præcepta contraria Legi aut Naturali, aut Divinæ, aut Humanæ ſibi Superiori. Altera obligatio eſt ſeceſsûs, cui valdè opponitur vita Religioſorum fugitivorum, nam conſumunt illam huc illuc vagando juxta finem ſuæ egreſſionis, ſine obedientia; ſi haberent intentiones juſtas & rationabiles, extra tempora vexationis & perſecutionis, ſtatim illas detegerent Superiori, cujus judicio debent illas ſubjicere: undè maxima pars Textuum contra ipſos factorum & ſuprà citatorum, declarant prohibitionem factam Religioſis, ne exeant ſine facultate, habere pro fine ne ſint errantes & vagi. *Cap. 17. & 18. Can. 16.* QUÆST. I. *Cap. 24. De Regul. Cap. 2. Ne Cler. vel Monach.*

Qui fugiunt propter cauſam manifeſtè juſtam, ſunt in caſu illorum qui cùm non poſſint habere facultatem tranſeundi in Religionem auſteriorem, egrediontur ſine licentia; nam quemadmodùm iſti habent à Deo permiſſionem ab homine recuſatam, ita pariter idem eſt de illis fugitivis, Deus ipſis permittit ut exeant inſciis & inconſultis Superioribus, quorum volunt evitare perſecutionem, juxta hæc verba JESU-CHRISTI, *Si in una urbe vos perſequantur, fugite in alteram*, & verba Sanctorum PETRI & JOANNIS, *Satius eſt parere Deo quàm hominibus.* Has ob rationes TAMBUR. *De Jure Abbat.* TOM. III. *Diſp.* 8. tradit, tanquàm principium certum & generaliter acceptum, licere Religioſis egredi ſine facultate, cùm non poſſunt aliter evitare perſecutionem, & mala quæ eam ſequuntur; & Leges Superiores hominibus illa creantibus dant jus fugiendi. Erat inter primos ſui Ordinis, & ſcribit de induſtria de authoritate Abbatum & aliorum Prælatorum; itaque non poteſt eſſe ſuſpectus.

SECTIO XIII.

Regulæ ſpectantes ad Superiores Regulares, illorum differentias, promotionem, Jura, nec non & Depoſitionem.

Hactenùs mentio facta eſt de iis quæ communia ſunt Religioſis tàm Inferioribus, quàm Superioribus: & hæc ſunt, Nomen, Probatio, Noviciatus, Profeſſio, Reclamatio, Tranſlatio, Apoſtaſia, Expulſio, Fuga. Agendum nunc eſt de iis quæ propria ſunt Superioribus, ſive Generalibus, ſive Localibus, quæ ſunt Nomina, Differentiæ, Promotio, Jura, Depoſitio. Hæc Nomina, *Superiores, Prælati, Præpoſiti, Præſidentes*, ſunt Nomina generalia, quæ congruunt illis qui alios regunt, ſive Sæculares, ſive Regulares. Iſta autem *Abbates, Priores, Miniſtri, Cuſtodes*, ſunt nomina quæ uſus aut Conſtitutiones Ordinum, aut eorum fundatio appropriaverunt Superioribus quorumdam Ordinum, quæ diſtinguunt hoc modo Superiores ſuæ domûs aut Monaſterii, à Superioribus Monaſteriorum aliorum Ordinum. Antiquius ex iſtis nominibus eſt nomen Abbatis; ſignificat Patrem, & hoc modo convenit omni Superiori, qui debet Pater eſſe illorum qui ſibi ſunt ſubjecti. A Conſtitutione Ordinum Religioſorum, diſtinctum eſt duplex Abbatum genus; alii erant Particulares, & cuique cura mandata fuit directionis alicujus Monaſterii; alii Generales onerati regimine omnium Monaſteriorum Ordinis: Abbates Particulares habuerunt infra ſe duplex Priorum genus; alii vocati ſunt Clauſtrales, & iſti ſunt eorum Vicarii in eodem Monaſterio; alii dicti Obedientiarii, & illi ſunt Priores Eccleſiarum annexarum Monaſterio.

In aliis Ordinibus primus cujuſque Monaſterii Superior

Superior vocatur Prior ; nomen ortum ex eo quòd alios præcedat. Ejuſmodi Priores vocantur Conventuales in Conventibus numeroſioribus ; in aliis Ordinibus Superiores vocantur Miniſtri, aut Cuſtodes : Prima ex his denominationibus colligitur ex verbis JESU-CHRISTI ; *Qui Major eſt veſtrùm erit Miniſter veſter*, S. MATTH. Cap. 23. verſ. 11. Secunda ex eo quòd Superior alios ſervet, undè venit nomen Cuſtodis, quod datur in his Ordinibus Superioribus cujuſque Monaſterii. *Cap.* 3. *De Verb. ſignif. in* 6. & *primum ejuſdem Tituli in* CLEMENTINIS mentionem faciunt de his duabus denominationibus.

Magnus eſt Textuum numerus qui loquuntur de Abbatibus, nonnulli citabuntur obſervando quod proprium eſt Abbatibus. Quoad Priores Conventuales : mentio fit de illis, *Cap.* 27. *De Elect.* Cap. 10. *De Majorit. & Obed.* CLEMENT. I. *De Statu Monach.* CLEMENT. II. *De Reſcript.* quæ loquitur etiam de Prioribus Clauſtralibus.

Priores Monaſteriorum qui non habent Abbates particulares æquiparantur Abbatibus. *Cap.* 7. *De Statu Monach.* utrique fiunt per Electionem. *Cap.* 27. *De Elect.* & Cap. 2. *De Statu Monach.* illud probant quoad Priores. *Cap.* 41. 42. *De Elect.* & *Cap.* 43. *ejuſdem Tit. in* 6. illud probant quoad Abbates & Abbatiſſas.

Priores Obedientiarii & Priores Clauſtrales fiunt per collationem. *Cap.* 2. *De Statu Monach.* Hoc duplex Priorum genus differt à Prioribus Electivis, in eo quòd iſti non poſſunt revocari ſine juſta cauſa & ſine proceſſu ſeu Ordine Judiciario. *Cap.* 2. &. 8. *De Statu Monach.* Alii verò omnes & ſinguli ſunt revocabiles ad nutum. *Cap.* 2. *cit.* Sub CLEMENTE V. circa initium ſæculi XIV. jam erant Prioratus Conventuales qui erant collativi, de iis expreſsè loquitur, & ſupponit illos jam eſſe conſtitutos CLEMEN. I. *De Statu Monach.* §. 7.

Juxta Jus vetus contentum in Corpore Juris, nullus erat Abbas aut Prior qui perpetuus non eſſet, exceptis Prioribus Eccleſiarum annexarum, qui revocabiles erant ad libitum Superioris. *Cap.* 5. & 6. *De Confirmat. Utili.* Cap. 2. *De Statu Monach.* Jus Novum introduxit diſtinctionem Abbatum aut Priorum in temporales & perpetuos. *Cap.* 6. SESS. XXV. *De Regul.* mentionem facit de Abbatibus aut aliis Superioribus Temporalibus. Abuſus à Superioribus perpetuis factus de ſua autoritate, occaſionem dedit, Prælatos faciendi temporaneos.

Non idem eſt de diviſione Abbatum Commendatariorum in perpetuos & temporales. Cap. 2. *De Præb.* EXTRAVAG. COMMUN. mentionem de illis facit: colligitur è CLEMENT. V.

Poteſt extendi ad Superiores Religioſarum quod hactenùs dictum eſt de Superioribus Religioſorum, hac de re non videntur differentiæ expreſsè in Jure contentæ.

His obſervationibus quæ conveniunt tàm Superioribus Generalibus, quàm Localibus, nonnullæ jungendæ ſunt quæ ſunt particulares Superioribus Generalibus. Iſti Superiores non ſunt in uſu, niſi inter Religioſos qui ſunt in Congregatione, quorum Monaſteria ſubordinata ſunt alia aliis, & Superiores Locales rationem reddunt aliis Superioribus Majoribus, etiam Religioſis, ſi illæ Congregationes dividantur in Provincias, alioſve ſimiles Diſtrictus ; Superiores præpoſiti ad regendas Provincias illoſve Diſtrictus, appellantur Provinciales aut Viſitatores. Superiores hujus generis habent Adjutores, qui vocantur frequenter Secretarii aut Definitores. Omnes & ſinguli ſubjecti ſunt Capiti Congregationis, quemadmodùm & alii Religioſi : hoc Caput vulgò vocatur, Generalis : Suos habet quoque Adjutores qui denominantur Aſſiſtentes ; differt ab aliis Superioribus non ſolùm in eo quòd regit omnem Ordinem & Congregationem, alii verò partem tantum regunt ; ſed etiam in eo quòd in multis Congregationibus, eſt perpetuus, dum alii Superiores ſunt ad tempus tantùm : Quod videtur provenire à difficultate reperiendi bonum & aptum Caput Ordinis, & à neceſſitate diutiùs in loco relinquendi illum qui electus eſt, ut longâ experientiâ in regimine & adminiſtratione perfectus evadat. Paſſim ſunt in Jure Textus qui loquantur de ejuſmodi Superioribus Generalibus, ſic vocatis quia curam habent regiminis boni plurium Monaſteriorum. Superiores autem Locales unum tantùm habent Monaſterium regendum; reverà unus tantùm Textus eſt in GRATIANO, qui de his mentionem faciat ; hic eſt *Can.* 3. CAUS. XIX. QUÆST. III. loquitur de Capite Congregationis Canonicorum Regularium, iſtum ab aliis ſecernit per nomen Patris. Quoad alias Juris collectiones, tres tantùm aut quatuor Textus ſunt qui agant de Superioribus Generalibus : notabiliores verò ſpectant tantùm ad Ordinem FRANCISCANORUM ; tales ſunt *Cap.* 3. *De Verb. ſignif. in* 6. CLEMENT. I. *ejuſdem Tituli*, & EXTRAVAG. JOANNIS XXII. ſub eodem *Tit.*, *Cap.* 7. & 8. *De Statu Monach.* quæ loquuntur de Viſitatoribus, non ſpectant proximè niſi ad Ordinem *Ciſtercienſem* ; & Ordines novos conſtitutos in ſæculo XII. qui coguntur celebrare Capita Triennalia, ad imitationem Ciſtercienſium. Nihil dicetur de aliis differentiis inter Superiores Generales, & Superiores Locales, ſive quia non ſunt ſatis gravis momenti, ut mereantur annotari, ſive quia examinabuntur, agendo de aliis Capitibus, quæ pertinent ad utroſque, de quibus ſupereſt loquendum.

SECTIO XIV.

Promotio ad Superioritates Regulares.

Cùm illæ Superioritates non ſunt Beneficia, ſæpiùs illas aſſequuntur per electionem, quàm per collationem: cùm autem illæ ſunt Beneficia, rarò ſunt electivæ, ſed dantur per collationem, præſentationem, aut denominationem. Quod poſſet in hoc loco meliùs dici quoad electionem, methodicè explicatur in *Inſtitutionibus Eccleſiaſticis & Beneficialibus. Part* 1, *Tit.* 66. 67. 68. 69. Annotatur *in* 66. quænam ſint Beneficia Regularia adhuc electiva, & iſtorum datur Catalogus Reperiuntur in *Tit.* 67. Regulæ Juris quoad poſtulationem ad dignitates electivas, quæ Regulæ adhuc inſerviunt ad præſentationem & nominationem, in quarum actu Superior rogatur, ut diſpenſet præſentatum ab inhabilitate ſua, antequàm iſti detur inſtitutio. Collectæ ſunt *In* 68. præcipuæ Regulæ uſitatæ quoad electiones & confirmationem ; tentatum eſt, ut iiſdem daretur ordo aptior quem poſſent recipere. *In* 69. intenditur vera ſigna diſcernere electionis Solemnis, à falſis ; oſtendendo alia convenire tantùm huic electioni, & alia congruere electioni non Solemni.

Regulæ collectæ ſpectantes ad electionem, locum habent in illa quæ pertinet ad Superiores qui tantùm ſunt ad tempus, quemadmodùm in electione Superiorum perpetuorum. *Concilium* TRIDENTINUM illud ſupponit, nullam aliam mutationem faciendo in electione Prælatorum qui tantùm ſunt ad tempus, niſi quòd electio fiat per ſchedulas ſecretas ; nullus creetur nec Provincialis, nec Abbas, nec Prior ad eligendum ; nec ſuppleantur ampliùs vota aut ſuffragia abſentium, ſub pœna nullitatis electionis in caſu contraventionis huic Decreto, & incapacitatis aut inhabilitatis ad omne Officium, contra illum qui ſe permiſerit factum fuiſſe Provincialem, aut Abbatem, aut Priorem, ad hoc ut faceret Electionem.

Itaque TAMBURIN. *De Jure Abbatiſſarum.*

Disp. XXVIII. agens de Electione Abbatiſſarum Temporanearum ; ad eam applicat omnes Textus Juris qui ſpectant ad Electionem ad Prælaturas perpetuas. Disp. XXX. confirmat hanc reflexionem ; nam cùm in ea agat de duratione Prælaturæ illarum quarum Electionem explicavit, cum omnibus illis quæ ad eam pertinent, in eadem dicit, illam durare unum tantùm annum, aut ad majus tres annos, & illud probat per Bullas Summorum Pontificum, Nicolai V. & Gregorii XIII. Prior reſtringit durationem Abbatiſſatûs aut Superioritatis Religioſarum *Franciſcanarum* ad unum annum, & punit illas quæ poſt finem anni continuant functiones Prælatarum. Altera Bullâ terminat durationem Superioritatis ad tres annos, & facta fuit ad uſum Italiæ, ſed præſertim ad uſum utriuſque Siciliæ. Forma Electionis eadem eſt, cùm agitur de delectu Generalis cujuſdam aut Provincialis ; cùm Quæſtio eſt tantùm de aliquo Superiore locali : differentiæ cadunt ſolùm in Electores & Confirmatores, qui differunt inter ſe, & in dotes requiſitas in omnibus & ſingulis, aut in Electis, qui majori opus habent experientiâ, prudentiâ, ſcientiâ, & pietate, prout Prælaturæ ſunt ampliores. Hæc diſcrimina potiùs conſtituuntur ab Ordinum Statutis, quàm à Jure, quod eſt in cauſa cur ad illa remittantur hi quibus notitia illorum diſcriminum neceſſaria eſt.

SECTIO XIV.

Jura Superiorum Regularium in ſuos inferiores.

Impoſſibile fuit loquendo de acceptione habitûs Novitiatûs, de Profeſſione, de Reclamatione, non agere ſimul de Juribus præcipuis Superiorum erga ſuos inferiores : nam ad Superiorem pertinet ingreſſum dare in Monaſterium, examinare illos qui ſeſe ad intrandum offerunt, admittere ad Novitiatum, judicare an benè aut malè ſit factus, ad Profeſſionem recipere poſt probationem neceſſariam ; nec etiam poſſibile fuit nos diſpenſare à loquendo de iiſdem Juribus Superiorum Regularium, diſſerendo de devoluto Jure, quod dat licentiam Superiori Majori, ut ſuppleat defectui Superioris Minoris, ſive ratione correctionis, ſive quoad diſpoſitionem Beneficiorum, ſive quoad judicia : nam Jure devoluto, tranſeunt ab inferiori ad Superiorem poteſtates quibus uti neglexit, aut quibus malè uſus eſt.

Quemadmodùm iidem Superiores Regulares ſunt ex illis qui obligantur erga inferiores ſuos, quemadmodùm & iſti obligantur erga Superiores, & ut Officia inferiorum erga Superiores ſunt conſequentiæ jurium, quæ Superiores in illos habent, non potuit explicari *Tit. De Majorit. & Obedientia*, ut factum eſt, quin eodem tempore tractaretur de Juribus Superiorum Regularium in ſuos inferiores. Mentio quoque facta fuit de Juribus Superiorum Regularium, agendo de diſpoſitione Beneficiorum, de Adminiſtratione Sacramentorum & approbatione ad iſtam, de Juriſdictione quaſi Epiſcopali, de poteſtate ferendi cenſuras, & ab iis abſolvendi, de contractibus, aut quaſi Contractibus, de delictis & quaſi delictis.

Reverà iſti Superiores Jus habent diſponendi de Beneficiis, aut ſoli, aut cum Monaſterio, adminiſtrandi Sacramenta erga ſuos Religioſos, eoſdem approbare, ut illa adminiſtrent aliis Religioſis : ſuper illos habent Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſi ſint immunes ; undè oritur poteſtas judicandi, puniendi, percutiendi Cenſuris, illas revocandi, faciendi Statuta, illa interpretandi, eadem abrogandi in omnibus aut in partibus, ab iiſque diſpenſandi.

Sermo quoque habitus eſt de iiſdem Juribus Superiorum Regularium, agendo de Curis, de Canonicis, de Officialibus ; nam iſti Regulares faciunt functiones Curiales erga ſuos Religioſos, Canonici Regulares ſunt ex numero Religioſorum, & iſtorum Superiores eadem habent Jura erga ſuos inferiores, quæ Superiores Religioſorum habent in illos qui ſibi ſubjiciuntur. Si quædam ſint inter Religioſos controverſiæ, ſi culpas admittant caſtigatione dignas, Superiores ſunt ipſorum præcipui Judices.

Jura Superiorum Regularium proportionantur ſublimitati Prælaturarum eorumdem, cùm ſunt magis aut minùs magna, quemadmodùm ſunt magis aut minùs elevatæ, in quo ſimiles illi ſunt Prælatis Eccleſiaſticis Sæcularibus, quorum Superior Major gradum habet Juriſdictionis, qui non eſt in Prælato ſibi inferiore. *Verbi gratia*, Metropolitanus duos habet gradus Juriſdictionis, unum tanquam Epiſcopus, alterum tanquam Metropolitanus ; Primati tres arrogantur, cùm habeat, præter duos de quibus mox locuti ſumus, gradum Primatis ; Patriarchæ quatuor attribuuntur, cùm Patriarchatus aliis addat gradum ſuperiorem ; Papæ quinque debentur, cùm Papatus in hoc non ſit pejoris conditionis, quàm aliæ dignitates ſuperiores ſimplici Epiſcopatui.

Quemadmodùm igitur Provinciales ſunt erga Superiores locales unum & idem, quod erga ſimplices Epiſcopos ſunt Metropolitani ; ita pariter habent quoque gradum Juriſdictionis ſuperiorem, præ illo qui eſt in his Prælatis localibus. Similem ob cauſam, ut Generales ſunt unum & idem erga Provinciales, quod Primates, Patriarchæ, & Papa ſunt erga Metropolitanos, habent quoque ſaltem unum gradum Juriſdictionis, plus quàm Provinciales.

Ut quodque genus Prælati Eccleſiaſtici Sæcularis, habet negotia ſibi reſervata, quæ poſſunt vocari Cauſæ Majores, ut Anton. Augustin. *Part. 1. ſuæ Epitomes* fuſiùs probavit ; & quemadmodum cuique ſui ſunt reſervati caſus quoad Sacramentum Pœnitentiæ ; ita pariter Superiores Regulares poſſunt iiſdem frui commodis erga ſuos inferiores, & ſuperiores Majores aliquibus uti ejuſdem generis quoad Superiores qui ſibi ſunt ſubjecti.

Tandem Superiores Majores iiſdem potiuntur commodis in Capitulis ſui Diſtrictûs, quibus fruuntur Superiores Epiſcoporum in Conciliis ſui territorii ; nempè attribuitur illis præſidentia, præcipua pars in Statutis, in iiſdem Synodis, ordinatis, eorumque diſpenſatione, interpretatione, abrogatione, aut derogatione. Sed cùm eodem tempore iſti ſubjiciantur Statutis à Concilio ſui Diſtrictûs habitis & promulgatis, & teneantur eadem obſervare, idem etiam eſt de Superioribus Majoribus Religioſorum. Tambur. *De Jure Abbat.* Tom. III. Disp. III. Quæst. IV. illud aſſerit tanquam certum, & illud idem probat quoad unum & alium effectum, ſive dirigendi, ſive compellendi. Hæc dicere in hoc loco ſatis eſt, quoad Jura Superiorum Regularium ; non potuiſſemus enomerare ſingula, ſine multis iterationibus faſtidioſis ; nam ut vos curavimus monendos de illis mentionem fieri in benè multis locis Corporis Juris ratione conjunctionis & affinitatis quam habent cum rebus multis ; facilè quicumque volet explanare & inveſtigare aliqua ex his Juribus, deſiderio ſuo ſatisfaciet, recurrendo ad loca indicata, in iiſdem reperiet principia & conſequentias deducendas quoad Jura Superiorum Regularium.

SECTIO XV.

Depoſitio Superiorum Regularium.

Agendo de materia propoſita, omnes prætermittentur generalitates quæ ad illam ſpectant, ut immoremur tantùm in illis quæ rei peculiaria ſunt. Itaque poſtquàm monuerimus fuſis verbis diſſeri de depoſitione Epiſcoporum in Regulis pertinentibus ad Cauſas Majores, & ea quæ dicta ſunt in illis partim applicari poſſe ad depoſitionem Abbatum, ex quo iiſdem communicata ſunt ornamenta Epiſcopalia cum poteſtatibus multis

Epiſ-

Epiſcoporum, obſervatur Textus præcipuos, qui expreſsè loquantur de depoſitione Superiorum Regularium, eſſe *Cap. 2. 7. 8. De Statu Monach.* Cap. 24. *De Accuſat.* §. *ult. Decret. De Concubinar. publicis* §. *& hi quorum*, in *Pragmat. Sanctione*, & in *Concordato*: animadvertitur etiam nonnollos alios adhuc eſſe in Decreto, examinandos, quantùm par erit.

Ad explicationem Textuum Decret. Primus ex Canonibus nominatim citatis vetat, ne deponantur Priores Conventuales ſine cauſa manifeſta & rationabili: ratio hujus prohibitionis petitur veriſimiliter ex eo quòd iſti Priores promoverentur per electionem & confirmationem, quemadmodùm & Abbates, & quòd immeritò ſpoliarentur jure, quod hâc viâ acquiſiverant, ſine cauſa juſta; & quemadmodùm hæc ratio producit hunc Textum ad omnes Superiores promotos iiſdem viis, ita pariter idem Textus mentionem facit de duplici genere cauſarum depoſitionis: primum eſt crimen diſſipationis, incontinentiæ, & omne aliud ſimilis aut majoris malignitatis; alterum eſt, utilitas Ordinis proveniens à Tranſlatione ad ampliorem dignitatem, in qua ſperatur tranſlatum multò majus bonum acturum. Quemadmodùm dignitas perſonæ auget crimen proportione elevationis illius, quia debet exemplum aliis; Depoſitio pro crimine eſt eò juſtior in Superioribus Majoribus quàm in aliis. Altera cauſa depoſitionis non poteſt habere locum niſi in Superioribus, qui ſunt infra primum; *Priores autem, &c. Cap. 1. De Statu Monach. Cap. 7.* ejuſdem Tituli inſinuat depoſitionem Superiorum Regularium pertinere ad Superiorem iſtorum immediatum; nam loquendo de Viſitatoribus, qui debent eligi in Capitulis triennalibus, præcipit iſtis qui ſunt ex Monaſteriis non immunibus, ut, ſi reperiant in iiſdem Superiores, qui mereantur deponi, eos Epiſcopo denuncient, ut eos à loco amoveat. *Ita quod ſi Rectorem loci cognoverint ab adminiſtratione penitus amovendum, denuncient Epiſcopo proprio, ut illum amovere procuret*, & niſi Epiſcopus faciat, illis injungit, ut referant hujuſce rei examen Sanctæ Sedi. *Quod ſi non fecerit, ipſi Viſitatores hoc referant ad Sedis Apoſtolicæ examen.* Hæc negligentia Epiſcopi in deponendo Superiorem Regularem, quem Viſitatores dignum depoſitione judicabant, viſa eſt ſatis criminoſa & gravis ut cognitio de illa reſervaretur Papæ, præjudicio Metropolitani. *Cap. 8. ejuſdem Tituli* clarè docet quod *ſeptimum* tantùm inſinuat, nempè quòd pertineat ad Superiorem immediatum depoſitionem facere; nam cùm præceperit Viſitatoribus, ut, ſi reperiant Superiorem dignum qui deponatur; ſive quia eſt diſſipator, aut quia reus eſt alterius criminis, de hoc moneant Diœceſanum, ut illum deponat nullâ habitâ ratione ordinis judiciarii, & aliquem nominet qui adminiſtret temporale, donec proviſum fuerit Abbatiæ, *quod ſi dilapidator inventus fuerit, vel aliàs meritò amovendus per Diœceſanum, poſtquàm hoc ſibi à Viſitatoribus denunciatum fuerit, amoveatur abſque judiciorum ſtrepitu à regimine Abbatiæ, ac Monaſterio provideatur interim adminiſtrator idoneus, qui temporalium curam gerat, donec ipſi Monaſterio fuerit de Abbate proviſum.* Cùm deindè proviſum fuerit negligentiæ Epiſcopi, eodem modo quo factum eſt in Capite præcedenti, tranſit ad Abbates exemptos & immediatos Sanctæ Sedi, qui reperientur rei criminis quod mereatur depoſitionem, & illam reſervat huic Sedi: relinquendo tantùm Viſitatoribus & Præſidibus Capituli poteſtatem illos ſuſpendendi ab adminiſtratione Abbatiæ, & eligendi Adminiſtratorem idoneum, qui illam regat donec fuerit alter Abbas conſtitutus, *hoc eadem circa Abbates exemptos fieri præcipimus per Viſitatores, vel Præſidentes in Capitulo Generali, depoſitione tantum ipſorum Sedi Apoſtolicæ reſervatâ.*

Non poteſt dici Abbates exemptos, quorum depoſitio eſt in hoc loco reſervata Sanctæ Sedi, non fuiſſe immediatos huic Sedi, quia ſubjiciebantur Capitulis triennalibus, & Viſitatoribus ab his Capitulis nominatis; nam hæc ſubjectio erat tantùm pro poteſtate data illis Capitulis, à qua Depoſitio erat excepta, & illa Capitula erant tanquam Commiſſarii Papæ, in poteſtate quam exercebant in illos Abbates. Idem eſt de iſtis, ac de illis qui conſtituti fuerunt à *Concil.* Trid. Monaſteriis immediatis Sanctæ Sedi, quæ reductione ſuâ in Congregationem ad eligendos Viſitatores, qui ea viſitent, non derogant ſuæ immediationi. Fagnan. *in Cap. 7. De Statu Monach. n. 7.* facit hanc comparationem, & obſervat Congregationem, de qua agitur, differre ab unione, in eo quòd iſta ſit perpetua, & Congregatio eſt tantùm triennalis, poſt quod tempus renovanda eſt, quod probat ex his Concilii verbis, *intra annum à die præſentis Concilii, ea deindè quolibet triennio.*

Ex *Cap. 24. De Accuſation.* intelligitur, non eſſe neceſſe, ut accuratè ſervetur ordo Judiciarius in depoſitione Superiorum Regularium, quia fit faciliùs & liberiùs, cùm illum requirit res geſta ſeu factum. *Hunc autem ordinem circa Regulares perſonas non credimus uſquequaque ſervandum, quæ cum cauſa requirit, faciliùs & liberiùs à ſuis poſſint Adminiſtrationibus amoveri.* Depromitur è *Concil.* Later. IV. *habito ann. 1215. ſub* Innoc. III. in eo præſcripſerat ordinem, quem neceſſe eſt ſequi in Judicio Epiſcoporum. Fagnan. in hoc *Cap. à n. 98. uſque ad finem*, examinans, quod eſt particulare informationi aut inquiſitioni contra Superiores Regulares, dicit negligi formulas non neceſſarias ad probationem facti, non exigi ad hoc magnas cauſas, nec adeò validas probationes, non admitti tot exceptiones, & non ſervari ad rigorem formulas præſcriptas pro exceptionibus.

Quod legitur in *Pragmat. Sanctione* & in *Concordato, Decret. De publicis Concubinariis*, quoad depoſitionem Superiorum Regularium, ſupponit quoſdam eſſe quorum depoſitio reſervatur Sedi Apoſtolicæ, & de iſtis in hoc ſtatuitur inſtructionem proceſſus in Capitulis Generalibus agendam eſſe, cum eadem diligentia quæ debet adhiberi in inſtructione Judiciaria pro depoſitione Epiſcoporum, & eandem eſſe Romam mittendam. *Eadem diligentia & inquiſitio in quibuſcumque Generalibus Capitulis, etiam Provincialibus, quoad tot ſervetur.*

Hoc Decretum opponitur §. *Hunc autem. Cap. 24. De Accuſ.* ſuprà relati, in eo quòd compellat, ut eadem diligentia adhibeatur in inſtructione Judiciaria, quæ fiet pro depoſitione Superiorum Regularium, quàm ea quæ afferenda eſt in inſtructione Judiciaria, pro depoſitione Epiſcoporum, & hic §. permittit, ut minor impendatur in hac diligentia quàm in iſta, & affert rationem hujus differentiæ. Applicatur ad depoſitionem Superiorum Regularium, *Cap. ultim. de Ætat. & Qualit.* quod deponit Epiſcopum quia non habebat ſcientiam requiſitam ad ſuam dignitatem; applicatio videtur juſta, quantumvis ſit diſcriminis inter ſcientiam neceſſariam in Epiſcopo, & eam quæ eſt in his Superioribus: nam ſenſus applicationis eſt, quòd iſti debeant deponi, cùm careant illâ ſcientiâ quam eorum poſtulat dignitas in illis eſſe, quemadmodùm & Epiſcopi qui ſcientiam non habent requiſitam ad Dignitatem Epiſcopalem. Tambur. *De Jure Abbat.* Tom. I. Disp. XIII. Quæst. XII. unus eſt ex illis qui faciunt hanc applicationem. In eo refert etiam *Bullam* Clementis IV. *ann.* 1265. quæ præſcribens quid ſit obſervandum in litibus criminoſis Abbatum Ordinis Ciſtercienſis, enumerat crimina, pro quibus iſti ſunt deponendi; permittit Abbati depoſito, ut ſe provideat contra injuſtam depoſitionem; ſi verò probet injuſtitiam defectu ordinis & cauſæ, ſtatuit, ut Abbas

qui illum ſic depoſuerit, ipſe deponatur à Capitulo Generali; ſi autem ſententia juſta ſit in ſua cauſa, ſed injuſta ſolùm in modo & in ordine qui in ea ſervatus eſt, aut omiſſus, depoſitus non reſtituatur, & deponens puniatur alterâ quàm depoſitionis pœnâ: quòd ſi agatur de crimine cujus infamia non eſt per pœnitentiam deleta, ſit ſemper depoſitus ineligibilis: alter poſſit eligi poſt pœnitentiam completam. Refert adhuc extractum *Bullæ* Leonis X. quæ vult, quanquam crimen ſit notorium, licere accuſato ſeſe defendere, & non poſſe illum puniri, niſi Partibus plenè auditis, crimen debitè probatum fuerit, *n.* 1. *uſque ad finem* Crimen falſi enumeratum inter illa quæ digna ſunt depoſitione, extenditur ad falſitatem commiſſam in litteris emanatis ab Epiſcopis & Abbatibus, quemadmodùm & ad falſitatem quæ admittitur in litteris Summorum Pontificum & Principum.

Inter Canones Decreti qui ad depoſitionem Superiorum ſpectant, unus ex principalioribus eſt in Caus. XVIII. Quæst. II. Deſumitur ex Concilio Triburienſi, habito anno 895. Fert quòd, ſi Abbas dotibus requiſitis, quas enumerat, non ſit ornatus, Epiſcopus poteſt illum deponere, re maturiùs perpenſâ cum Abbatibus vicinis, & aliis perſonis Deum timentibus, non obſtante oppoſitione Monaſterii volentis illum conſervare, quia indulget cupiditatibus Religioſorum.

Ex hoc Canone intelligitur, quòd quemadmodùm Epiſcopi erat confirmare electionem Abbatum, ad eundem quoque pertinebat illos deponere; ſed cùm depoſitio ſit res gravioris momenti, opus habebat Aſſeſſoribus ut illam faceret, non autem indigebat pro confirmatione. Sunt qui referant ad depoſitionem Abbatum ab Epiſcopo *Canon. In Ordinatione* 14. Dist. LXI. ſed veriſimilius eſt agi de caſſatione electionis nullæ ob indignitatem Electi, nam in eo præcipitur, quòd ſi omne Monaſterium eligat perſonam indulgentiorem, quæ ſinat Religioſos in ſuis vitiis vivere, Epiſcopus Diœceſanus qui pervenit ad notitiam electionis tam ſcandaloſæ, debet impedire ne nullum ſortiatur effectum, & tribuere domui Dei bonum diſpenſatorem: depromitur è Regula S. Benedicti *Cap.* 64.

Pontificale Romanum agens de induſtria de depoſitione tàm Beneficii quàm Ordinis, nihil dicit de depoſitione Abbatum aut aliorum Prælatorum Regularium; undè poteſt concludi in hoc uſurpari Jus Commune ſpectans ad depoſitionem Beneficiatorum, aut eorum qui ſunt ad Ordines promoti, niſi Conſtitutiones Ordinis au Congregationis eorundem præſcribant hujuſce rei formam particularem.

De hoc nulla etiam mentio fit *in Epitome Veteris Juris Canonici*, quamvis Autor occaſionem habuerit illud faciendi in Lib. IX. qui pertinet ad Religioſos, & in ultimo qui fuſiùs agit de depoſitione; undè poteſt eadem conſequentia colligi quæ deprompta eſt è ſilentio *Pontificalis* in eandem cauſam.

Quod ſuppoſitum eſt per tranſennam, eſſe Conſtitutiones Ordinum Religioſorum, quæ præſcribunt formam depoſitionis Superiorum Regularium, probatur à Tamburino *de Jure Abbat. Tom. III.* aut in ſua *Praxi criminali Judiciaria*, Quæst. III. *n.* 25. qui ſtatuit tanquam principium, Prælatos Regulares debere in ſuis Judiciis ſequi formam procedendi præſcriptam à ſuis Regulis & Conſtitutionibus: illa ſpectat tam ad ſuperiorum, quàm ad inferiorum Judicium; nam Quæst. I. *n.* 11. conſtituit Præſides Generales Ordinum & Provinciales inter Judices Ordinarios criminum ſuorum ſubjectorum, Superiores Locales ſunt præcipui ex Provincialibus, & iſti majores ex Generalibus. Principium de quo locutus fuit magis præcipuè incidit in Judicium criminum quæ depoſitionem mereantur, de qua agit Quæst. XVIII. necnon & de degradatione quam dicit non pertinere ad Judices Regulares, ſed ad Epiſcopos, *n.* 6.

SECTIO XVII.

Particularitates deſumptæ è Jure Communi ſpectantes ad appellationes Religioſorum à ſententiis ſuorum Judicum Regularium.

Quod eſt ſingulare quoad iſtas appellationes, includitur in *Cap.* 3. 26. 31. *De appellat.* Alia ſequuntur tantùm mentem iſtorum, eaque confirmant, quare referetur illorum ſubſtantia & explicabuntur per alia, quamvis non referantur.

Abbas S. Petri, cùm conqueſtus fuiſſet, quòd quoties emendabat Religioſos qui tranſgrediebantur Regulam S. Benedicti, appellabant à ſuis correctionibus, ut perſeverarent impunè in ſuâ malitia & diſſolutione; Papa Alexander III. reſpondet, non obſtante eorum appellatione, debere Abbatem contra illos exequi quod Regula & Conſtitutiones Ordinis præcipiunt contra iſtas tranſgreſſiones, *Si quando quilibet ſubditorum tuorum ad remedium appellationis convaluerit, non ideò minus eum juxta tenorem mandati quod in prædicta Regula continetur, & inſtitutionem Ordinis, corrigas & caſtiges:* hæc eſt ſubſtantia *Cap.* 3. *De Appell.*

Concilium Lateran. ſub eodem Papa, cùm præſcripſerit remedia abuſûs appellationis in genere correctionis præcipit, ut adhibeantur præcipuè contra Religioſos; ne cùm Prælati eorum volent illos corrigere à culpa, appellent ab hoc, nedum accipiant humiliter & devotè quod ipſis pro ſua ſalute injungitur. *Præcipuè verò hoc in locis Religioſis volumus obſervari, ne Monachi, ſive quicumque Religioſi viri, cùm pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra Regulam Prælati ſui & Capituli diſciplinam appellare præſumant: ſed humiliter ac devotè ſuſcipiant, quod pro ſalute ſua eis fuerit injunctum.* Cap. 26. *De Appellat.*

Canonicus Regularis cùm appellaviſſet ad Sanctam Sedem à correctione inconſiderata ſui Prioris, magnorum exceſſuum rei, quibus notabatur, Prior illum peſſimè tractaverat; idem Papa cùm illud cognoviſſet, & offenſus fuiſſet de contemptu appellationis ad ſuam Sedem, jubet, ut ad ſe mittatur hic Prior cum fideli relatione, ut accipiat pœnitentiam, quam per hoc meruerat. *Cæterùm, ſi præfatus Canonicus Priorem propter ſuas enormitates manifeſtas, quæ ipſum notabilem reddunt, ad Sedem Apoſtolicam appellavit, & ipſe tali appellationi deferre contempſit: eum cum litteris tuis veritatem continentibus, de tanto exceſſu ſatisfacturum, ad Sedem Apoſtolicam venire compellas.*

Hic Textus videtur contrarius duobus præcedentibus, in eo quòd approbet appellationem à correctione, alii autem illam condemnant: ſed tamen reverà non iiſdem adverſatur, nam locus omnis eſt credendi, tàm malum Priorem feciſſe correctionem manifeſtè injuſtam; itaque idem Textus, quemadmodùm eſt in Gonzale, excipit caſum appellationis injuſtum: *Si inveneris, quod pro vitanda diſciplina prædictus Canonicus appellavit, eidem Priori propter hoc nullam pœnam infligere debes, quoniam Sacroſancta Romana Eccleſia hujuſmodi appellationem admittere non conſuevit, nec Monachis, vel Canonicis Regularibus præberetur audacia delinquendi.*

Poteſt objici contra hos Tres Textus *Cap.* 13. *De Off. Jud. Ordinar.* depromptum è *Concilio* Later. ſub Innoc. III. quod præcipit, ut executioni mandentur ſententiæ correctionis, non obſtante omni appellatione, tàm contra Clericos Sæculares, quàm contra Regulares, & indè concludi poteſt Textus ſuprà

regu-

relatos nihil habere particulare circa Religioſos *Ut autem correctionis & reformationis Officium liberè valeant exercere, decernimus ut executionem ipſius nulla conſuetudo valeat impedire, niſi exceſſerint formam, in talibus obſervandam.*

Reverà diſpoſitio convenit cum illa quæ pertinet ad Textus alios, in eo quòd occurrit retardationi effectûs correctionis, & appellatio poteſt comprehendi in conſuetudine, quia iſta poterat autorare appellationem ſententiarum correctionis; ſed non minùs verè ille Textus id non expreſſè prohibet, alii autem illud ita vetant quoad Religioſos, & nullam volunt rationem baberi huic Textui, cùm etiam fertur ad Papam. Rationes verò prohibitionis ab iiſdem factæ, ſunt propriæ Religioſis: præcipua eſt quòd per votum obedientiæ debitum Regulæ & Conſtitutionibus Ordinis tenentur modo magis particulari ſe ſubjicere ſententiis Superiorum ſuorum, nam iſtæ ſunt mandata quæ partem faciunt materiæ hujus Voti. Aliæ ſunt, quòd appellationes præberent ipſis occaſionem exeundi è ſuo receſſu, ſibi procurandi per vias illicitas pecuniam quâ indigerent ad eas perſequendas, promulgandi diſſolutiones appellantium aut Judicum, quod verteret in opprobrium Ordinis & ſcandalum Sæcularium, ſi contemnerentur Superiores, & introduceretur relaxatio Diſciplinæ Monaſticæ. Hæ rationes præſertim conveniunt appellationibus latis, ante alios quàm Ordinis Judices; & ideò FAGNANUS in *Cap. 31. De Appellat. n.* 38. illas ad hunc locum applicat.

Fruſtrà objiceretur contra Textus vetantes, ne Religioſi appellent, à ſententiis correctionis, *Cap.* 1. SESS. XXII. *De Reform.* quod ſupponit, locum eſſe præcipiendo, ut iſtæ executioni mandentur, non obſtante appellatione; nam loquitur ſolùm de Clericis Sæcularibus.

Quemadmodùm correctio differt à punitione, ut pœnitentia à pœna, & cùm Textus citati prohibentes appellationem Religioſis, loquantur tantùm de caſibus correctionis, in quibus non obſervatur ordo judiciarius, quique terminantur impoſitione alicujus pœnitentiæ, non licet eos producere ad caſus punitionis in quibus inſtitutio judiciaria debet ſervari, quique ad veras pœnas conducunt, ut verbi gratiâ eſt privatio vocis activæ & paſſivæ, depoſitio, incarceratio perpetua aut diuturna. FAGNAN. *in Cap.* 3. *De Appellat. &* TAMAURIN. *in ſua Praxi Criminali* huic favent diſtinctioni, & hanc conſtituunt prout valuerunt: FAGNANUS citat ad hoc, Congregationis Regularium Decretum, approbatum à Papa qui illud confirmavit.

Per hanc diſtinctionem facilè conciliantur Textus qui vetant ne Religioſi appellent à ſententiis ſuorum Superiorum, cum Conſtitutionibus Summorum Pontificum, aut Ordinis eorumdem, quibus illud iſtis permittitur, & forma hujuſce præſcribitur; ſunt iſti reſtringendi ad caſus punitionis qui incidunt in graviora crimina, vetita à lege omnibus Chriſtianis per legem Dei; hi verò ad caſus correctionis, quæ propriè pertinet ad culpas admiſſas contra Regulam, & ſolùm ab iſta vetitas.

Hæc diſtinctio videtur juſta; nam ex una parte hæ culpæ ſunt particulares Religioſis, cùm ſint tantùm tranſgreſſiones officiorum eorum ſtatûs, par eſt ut illi qui delinquunt, pœnitentiam ſubeant impoſitam à Regula, ſi iſta hanc determinet, aut à Superiore, ſi determinationem relinquat prudentiæ Superioris: iſte eſt Pater Religioſorum, debet præſumi eoſdem à Superiore ut à Patre corrigi; & quemadmodùm non licet poeris appellare à correctione Patris ſui, extra caſus exceſſûs manifeſti, Eccleſia credidit operæ pretium eſſe, ut vetaret ne Religioſi à Superiorum ſuorum emendatione appellarent, extra caſus manifeſti exceſſûs; alia ex parte, cùm Religioſi incidunt in crimina vetita etiam Laïcis, & gravibus pœnis obnoxia, non debent eſſe pejoris conditionis quàm alii, quibus licet appellare, cùm juſtas ob cauſas ſe injuſtè condemnatos arbitrantur; appellatio in his caſibus eſt juris Naturalis, quod permittit unicuique ſeſe defendere cum immeritò vexatur; itaque operæ pretium erat ut Summi Pontifices, & Fundatores Ordinis citatis permitterent Religioſis uſum appellationis in ſimilibus caſibus: pœnæ, imprimis ſi ſint graves, ſunt mala quæ nullus debet pati, niſi reverà ſint juxta *Rej. u arc* 13. 6. par eſt quoque, ut illæ proportionatæ ſint criminibus: Itaque ſi Religioſus immeritò declaretur convictus criminibus quæ non patravit, aut ſeverius punitur propter delicta à ſe patrata, meritò poteſt à talibus judiciis appellare. Hæc ſunt ſine dubio fundamenta Conſtitutionum citatarum; itaque in conſequentiam juſtitiæ illatum appellationum, Congregatio Regularium præſcripſit ordinem in hoc ſervandum, nempè quòd liceret Regularibus appellare à Superiore Locali ad Provincialem, ab iſto ad Generalem, à Generali ad Protectorem Ordinis, & à Protectore ad Papam. Decretum hujuſce citatum eſt à TAMBURINO QUÆST. XIX. *Praxis citata*, & à FAGNANO *In Caput* 31 *De Appellat.*

Sequitur ex iis quæ dicta ſunt hactenùs, nihil reperiri in Corpore Juris quoad appellationem, quod particulare ſit Religioſis, niſi quòd vetatur ne appellent à correctione, cum eſt juxta Regulam & Conſtitutiones; ſi autem appellent, quòd appellatio eorum non debet admitti, & habita quaſi non facta; in caſibus verò Correctionis, Clerici poſſunt appellare, appellatio eorum debet accipi ſalvâ executione correctionis, nonobſtante appellatione.

TAMBURINUS in loco citato, loquitur de alia particularitate, quæ eſt quòd in Religionibus in quibus appellatio vetatur indiſtinctè per Conſtitutiones aut Privilegia, iſta permittitur tantùm cùm injuſtitia ſententiarum certa eſt & manifeſta; at verò, quoad alios, appellare illis licet, cùm hæc injuſtitia dubia eſt: & differentiam fundat in eo quòd Religioſi tenentur obedire ſuo Superiori, dubitantes an præceptum juſtum ſit, an injuſtum.

FAGNANUS *in Cap.* 31. *De Appellat.* mentionem facit de alia particularitate, nempè quòd in quibuſdam Religionibus appelletur extra Ordinem, id eſt liceat ferre appellationem ante alios quàm Ordinis Judices: in hoc numero conſtituit AUGUSTINOS, CARMELITAS: Benemulta eſſent dicenda de his duabus particularitatibus, ſed iſta ſunt omittenda, quia ſi hæc enumerarentur, à propoſito Operis declinaremus, quod eſt explicare Jus Commune, & ſimpliciter monere de Jure Particulari, & de limitibus in hac Sectione à nobis præſcriptis.

SECTIO XVIII.

An in proceſſibus criminalibus contra Superiores Regulares, factis ante Provincialem, aut Generalem, unus aut alter habeant tantùm vocem Deciſivam.

Nihil eſt hac de re expreſſum in Corpore Juris; in eo reperiuntur ſolùm principia, ex quibus poteſt concludi, illos qui componebant Capitula Provincialia, aut Generalia, in iis habere vocem deciſivam, & illas lites à Capitulis judicari: Primæ parti hujus Obſervationis fides adhiberi debet, donec ſint probationes contrarii, quia agitur de negatione quæ non poteſt poſitivè probari, ſed ſolùm per reſponſionem ad Textus qui eidem videntur oppoſiti, & nullus cognoſcitur ex hoc genere. Non idem eſt de altero, nam 10. poteſt inferri ex Titulo *De his quæ fiunt a Prælato ſine conſenſu Capituli*; docet Prælatum opus habere conſenſu Capituli, in rebus in quibus iſtius maximi intereſt, ſive illud commodum ſit particulare, ſive commune omni diſtrictui Prælati; tales ſunt præſertim diſpoſitio Beneficiorum, alienatio

bonorum

Digitized by Google

bonorum Eccleſiaſticorum, proceſſus ſpectantes ad bona, aut jura utilia aut honorifica, ad ipſum ut Prælatum pertinentia. 2°. Idem infertur ex *Cap. ultimo, De Majorit. & Obedient.* quod declarat conſenſum Capituli eſſe neceſſarium, cùm agitur de acquiſitione aut conſervatione Jurium Metropolis, aut Primatiæ. 3°. Illud infertur ex *Cap. 7. & 8. De Statu Monach.* quæ cùm loquuntur de Capitulis compoſitis ex Abbatibus & Prioribus, cùm deſunt Abbates, inſinuant illorum membra vocem habere deciſivam in negotiis, quæ agebantur in iiſdem Capitulis, ut verbi gratiâ in electione Præſidis, delectu Viſitatorum: eſt autem valdè veriſimile judicari in his cœtibus res criminoſas Superiorum Regularium, ſive quia illæ erant ſatis gravis momenti, ut eſſent ex eorum notitia, ſive quia nullos alios habebant Superiores quibus illæ res poſſint meliùs convenire.

His Textibus jungi poteſt *Cap.* 8. Sess. XXV. *De Regul.* in quo *Concil.* Trident. juxta illorum diſpoſitionem, præcipit Monaſteriis immediatis Sanctæ Sedi, quæ carent Generalibus & Viſitatoribus, redigere ſe in Congregationem, ut in ea eligant Præſides & Viſitatores; nam præſumendum eſt Judicia Superiorum Regularium in Congregatione fieri convocata, & membra illarum Congregationum in hoc loco vocem habere deciſivam, quemadmodùm Præſides.

Interpretatio data authoritatibus citatis confirmatur ab uſu majoris partis Religionum, à Tambur. teſtificato, *De Jure Abbatum*, Tom. III. Disput. I. Quæst. II. in quo probat iſtarum Regimen eſſe Ariſtocratiâum, aut Ariſtocratiâ temperatum, cuique Superiori ſuum eſſe conſilium, cujus debet habere conſenſum, aut majoris partis eorum qui illud componunt, eos appellari Diſcretos aut Collegas, aut Comites, aut Definitores, iſtos autem Definitores vocem habere Deciſivam, & eorum nomen hoc probare, cùm depromatur à verbo *definire*, quod ſignificat decidere, & reddens rationem hujus inſtitutionis, dicit hoc fuiſſe neceſſarium, quia Succeſſores Fundatorum Ordinis ſuam non ſemper habent Sanctitatem, charitatem, prudentiam ſuam, aut ſcientiam: *Et quia*, ut ait Navarrus ... *non omnes qui regunt, eſſe poſſunt* August. *aut* Benedict. *aut ſubditi Poſſidonii, factum eſt ut Religiones, loco Monarchia abſoluta, cum ea ſimul Ariſtocratiam amplexata ſunt: Imò ferè omnes Religiones tàm Mendicantium, quam non Mendicantium, Regimen Ariſtocraticum elegerunt, relicto Monarchico, ut patet ex communi ſingulorum uſu, atque ſimul cum Abbate, vel Præſidente, etiam aliquot alii Patres electi ſunt, qui ſimul cum illo totius Religionis Regimen adminiſtrarent.*

Si autem talis ſit Religionum uſus, juſta eſt cauſa credendi Prælatum, qui præſidet judicio proceſſuum Criminalium, Superiorem non eſſe ſolum, qui habeat vocem deciſivam in hoc judicio, ſed eos ex quibus conſtat ejus Conſilium ſimilem quoque vocem habere.

SECTIO XIX.

Obſervationes Hiſtoricæ quoad Vota deprompta è Corpore Juris.

Antequàm incipiamus iſtas Obſervationes, monere debemus ſimiles à nobis jam factas aliis de rebus, quæ conjunctionem habent cum materia Votorum: tales ſunt illæ quæ ſpectant ad antiquitatem Beneficiorum Regularium, Commendas perpetuas, nec non & ad poteſtatem quam habebant parentes vovendi infantes ſuos Deo, antequàm attigiſſent ætatem pubertatis, ad benedictionem Abbatum & Abbatiſſarum; ſed multùm diſcrepant ab illis quas ſuſcipimus, nam aliæ factæ tantùm fuerunt per tranſennam, ut quædam partes materiæ illud poſtularunt, atque ideò fuerunt in Corpore Operis incluſæ, illas autem in Ordine aggrediemur, quoad omnem materiam Votorum eidem propriorum & eaſdem remittemus ad finem Regularum. Capita præcipua, quæ in ea tractabuntur, pertinent ad originem diſtinctionis Votorum ſimplicium, & ſolemnium, ad mutationes quæ evenerunt cauſâ Noviciatûs, Profeſſionis, & ætatis requiſitæ ad utrumque, diſpenſationis & reſervationis gratiâ, necnon & reclamationis.

Observatio I.

Initium ducimus ab origine, aut antiquitate diſtinctionis inter Vota ſimplicia, & Vota ſolemnia; & id debemus facere, quia alia Capita ſupponunt exiſtentiam Votorum ſolemnium, atque ideò diſtinctionem, cujus ortus aperiendus eſt. Ad hoc autem tria ſunt examinanda, I. An demonſtrent aliqui Textus Juris, quòd, ſtatim atque Chriſtiani Domino conſecrati fuerunt per Votum practicandi Conſilia Evangelii, in quo conſiſtit vita Religioſa, alii fecerint illud nullis adhibitis formulis, quemadmodùm Anachoretæ; alii verò ſecùs, quemadmodùm Cœnobitæ; undè oritur diſtinctio Voti ſimplicis, & Voti ſolemnis: nam iſtud ſic vocatum eſt tantùm propter formalitates quæ illud comitantur, & quæ gerunt nomen ſolemnitatis; alterum verò non debet nominari Votum ſimplex, niſi quia fit ſine ulla formula quæ vulgò vocatur ſolemnitas.

II. An aliqui Textus antiqui mentionem faciant expreſſam de diſtinctione utriuſque ejuſmodi Voti.

III. Quinam ſint antiquiores Textus, qui mentionem faciant de effectu principali talis diſtinctionis, quæ conſiſtit in eo, quòd Votum ſolemne irritet Matrimonium ſubſequens etiam conſummatum, & reſolvit Matrimonium præcedens nondum conſummatum.

Quoad primum punctum, nihil eſt expreſſum in Corpore Juris. In eo ſolùm videntur aliqui Textus antiqui, collecti ex S. Hyeron. Hi ſunt *Cap.* 5. & 27. Caus. XVI. Quæst. I. quæ docent quòd omnibus notum eſt, nempè duplex eſſe genus Religioſorum, quorum alii ſoli vivebant, & teſtes ſuarum actionum Deum tantùm & Angelos habebant; alii verò qui vivebant cum aliis ſubjectis exercitiis communibus; quæ quidem locum dant credendi, primos feciſſe Vota ſimplicia, nam per nullas probationes innoteſcit, quòd, antequàm deſertum peterent, hoc genus vitæ intra manus Epiſcopi voverent, aut alicujus alterius Superioris; eſt etiam veriſimilius, quòd, ante Votum, ſe ipſos aliquandiu probarent in uſu vitæ ſolitariæ. Alii verò vovebant Vota ſolemnia, id eſt coram multis hominibus, cum quibuſdam formulis, cum minùs ſit veriſimile illos qui tenebantur vivere in communi, eoſdem occultè vitam degiſſe: Itaque vetuſtior ex Regulis Monaſticis, mentionem facit ſpecialem de probatione mutationis habitûs, de præſentatione recens veſtiti, omnibus Fratribus convocatis ad orationem, & de aſſignatione loci quem debebat occupare. V. Regula. S. Pachomi *n.* 26. *refertur à* Stellart *in ſua Decollectione Regularum omnium Ordinum Religioſorum, à pag.* 115. *uſque ad* 35. probatio erat trium annorum juxta Pallad. *p.* 135. *n.* 11. DouJatius *in ſua Appendice Prænotionum Canonicarum, p.* 83. ponit initium Ordinis S. Pachomi *ann.* 320. Regula extenſa S. Basilii loquitur de probatione, & oſtendit quomodò fieri debeat, *Cap.* 10. *De Novitiis*, Cap. 13. *De Profeſſione. Cap.* 14. facta eſt circa annum 361. juxta DouJatium *ibidem.*

Quoad *Cap.* 2. nihil videtur in Corpore Juris vetuſtius, quàm ſæculum XII.; nam primum teſtimonium expreſſum depromitur è Gratiano, qui opus ſuum edidit circa *ann.* 1150. quod quidem inſeritur in Distinct. XXVII. in qua cùm retulerit Canones pro & contra validitatem Matrimonii

Digitized by Google

trimonii contracti poſt Votum, illos conciliat per diſtinctionem Voti ſimplicis & Voti ſolemnis, aſſeverans Canones qui relinquunt ſubſiſtere Matrimonium ſic contractum, loqui de Voto ſimplici; & eos qui illud reſcindunt, aut irritum faciunt, loqui de Voto ſolemni. En ejus termini ſuprà *Cap.* 8. *Hic diſtinguendum eſt quòd voventium alii ſunt ſimpliciter voventes, de quibus* August. & Theodor. *locuti ſunt, Alii ſunt quibus poſt Votum accedit Benedictio Conſecrationis vel propoſitum Religionis, de quibus* Hieron. Nicol. *&* Calixt. Hic eſt diſtinguendum duplex eſſe hominum genus, qui faciunt Vota; alii vovent ſimpliciter, tales ſunt illi de quibus S. Augustin. locutus eſt; alii recipiunt poſt Votum Benedictionem Conſecrationis, & de iſtis audiendus eſt S. Hyeron. Nicol. *&* Calixt. Benedictio de qua mox locuti ſumus, eſt ſolemnitas, quâ datum eſt huic Voto nomen ſolemne. Non poteſt objici. *Can* 3. *hujus Diſtinctionis* in quo Theodor. *Cantuarienſis circa ann.* 670. Votuto *ſimplex* appellat, illud quod non diſſolvit Matrimonium ſubſequens; *Si vir ſimplex Votum Virginitatis habens adjungitur uxori, poſteà non dimittat uxorem, ſed tribus annis pœniteat*: nam *Correct. Romani* monent verbum *ſimplex* in nullo Manuſcripto reperiri; hoc Caput cum ſit repetitum in Caus. XXVII. Quæst. I. Can. *Si quis Votum*, in eo non videri verbum *ſimplex*, etiam in chartis typis impreſſis; quod ſi legatur in quibuſdam, hæc eſt Gloſſa interlinearia, quemadmodùm Gratian. interpretatur S. Augustinus *De Voto ſimplici*, *&* S. Hyeron. *De Voto ſolemni*, & utrumque ſcripſiſſe in ſæculo V. ſupponit Votum ſimplex & Votum ſolemne fuiſſe in uſu in hoc ſæculo.

Paulò poſt Gratian. Alexand. III. *Cap.* 4. *Qui Clerici vel voventes*, hac utitur diſtinctione, quaſi expreſſione uſitatâ, expreſsè dicens, quòd *quemadmodum Votum ſimplex non diſſolvit Matrimonium, idem eſt de ſimplici acceptione habitûs.* Alexand. Papa factus eſt *ann.* 1159.

Coelestinus III. promotus *ann.* 1191. primus eſt ex Authoribus Textuum Juris, qui vocaverit Votum ſolemne, Votum oppoſitum ſimplici Voto.

Quoad tertium caſum, nempè præcipuum effectum, aut ſeriem hujus Diſtinctionis, conſiſtentem in eo quod Votum ſimplex non irritum faciat Matrimonium ſubſequens, & Votum ſolemne illud reſcindat; nihil in Corpore Juris legitur, quod hoc probet ante annum 1122. Nam antiquior Textus eſt *Can.* 8. Dist. XXVII. depromptus è primo *Concil.* Lateran. celebrato hoc anno à Papa Calixto II. & hic eſt vegeſimus primus, prohibet ne Religioſi Matrimonio conjungantur, diſſolvit Matrimonium quod ipſi contrahent, & reos ſubjicit pœnitentiæ à Canonibus præſcriptæ.

Non eſt diſſimulandum Correctores Romanos hoc ſub Canone annotare, ipſos eumdem reperiſſe in fragmento Concilii habiti ab Urbano VIII. in quo erant etiam duo alii Canones, qui videntur etiam in *Concil.* Lateran. *Cap.* 20. *&* 22. & in Gratiano *Can. Alienationes Can.* 12. Quæst. II. *Cum Paternarum. Can.* 24. Quæst. III. Sed præterquàm quod Exſcriptor poteſt attribuiſſe Urbano II. quod pretinet ad Calixt. II. certum eſt hunc Canonem eſſe unum ex illis qui leguntur in *Concilio* Lateranense I. ſub Calixto; Gratianum proximiorem hujus Papæ quàm Urbani illuto Calixto arrogaſſe; poſuit autem nomine Urbani II. Canonem *Alienationes*, & Canonem *Paternarum*.

Sed quamvis hic Canon reverà eſſet ab Urbano II. hoc non impediret qoin ille poſſet citari nomine Calixti II. quia Concilium in quo Urbanus illum feciſſet, non ampliùs ſubſiſtit; tandem viginti tantùm anni ſunt intervalli inter Urbanum II. & Calixtum II. nam ille promotus eſt *ann.* 1119. alter verò mortuus eſt *ann.* 1099.

Observatio II.

Spectans ad mutationes factas circa Noviciatum.

§. I.

Circa Necessitatem Noviciatus.

Nulla fit mentio de Noviciatu in Decreto Gratiani hoc nomine, ſed ſolùm nomine probationis; & inter alias omnes Collectiones, quæ componunt Corpus Juris, nulla eſt quæ de hoc loquatur, niſi illa quæ eſt Gregor. IX. Bonifac. VIII. quæ vocatur Sextus Decretalium & Clementinar. quibus jungendus eſt Septimus earumdem Decret. in quo collecta ſunt Decreta *Concil.* Trid. & Conſtitutiones Summorum Pontificum poſteriorum Sixto IV. ultimo omnium Paparum, cujus Decretales inſertæ ſunt in Corpore Juris.

Mutationes quas obſervare ſtaturum eſt, ſpectant ad neceſſitatem, aut obligationem, habitum, locum, tempus durationis.

Quot ſunt Canones qui ordinent Noviciatum aut probationem, aut præſcribant habitum ejuſdem; locum, & durationem, tot habemus probationes ejuſdem neceſſitatis. Quamobrem cum ſit loquendum de mutationibus ratione neceſſitatis Noviciatûs, non immorabimur in referendis Canonibus; qui de hac neceſſitate diſſerunt; ſed ut iſta ſupponitur tanquàm res indubitata, obſervabimus tantùm per multa ſecula, cuique liberum fuiſſe nuntium remittere Noviciatui; ſed ex quo per *Concil.* Trident. ſancitus eſt non hoc ampliùs licitus eſt; ratio promiſſionis erat quod Novitiatus conſtitutus eſt in gratiam prætendentis & Monaſterii, & quiſque poteſt renunciare illis quæ introducta ſunt in gratiam ſuam; cùm deindè experientiâ conſtiterit, hanc facultatem eſſe periculoſam & ſæpè pernicioſam, neceſſe fuit illam revocari, primò partim, deindè omninò; tandem ſtatutum eſt, ut Profeſſio nulla eſſet, niſi præcederet ipſam Noviciatus; judicatum eſt cùm bonum publicum anteponendum ſit bono privato, *Cap.* 3. *De Poſtulat.* cogenda eſſe Monaſteria, & poſtulantes, ut ſe toutuò probarent, ad præveniendа mala publica provenientia, ex libertate omittendi hanc probationem.

Anciquior probatio quæ legatur in Corpore Juris quoad poteſtatem nuntium remittendi Noviciatui, eſt in *Cap.* 16. Caus. XXVII. Quæst. I. Deprompta eſt ex ſeculo VI. & attribura *Concil.* Aurelian. In eodem videtur viduam quæ propriâ ſuâ authoritate ſe velabat, hoc modo eſſe profeſſam, & hanc ob rem teneri in ſtatu Religioſo remanere. Idem reperitur in *Cap.* 4. *De Regular.* attributo uni *Conc.* Arelat. ſed deprompto ſecundum Anton. August. in ſuis Notis, in *Cap.* 6. *De Regul. primæ Collectionis*, ex *Conc.* Tribur. *Cap.* 25. loquitur de vidoa quæ cum accepiſſet velum non Sacrum, interfuerat oblationi cum mulieribus velatis, & cogit illam ut retineat habitum Religioſum, quamvis declararet cum jurejurando, quòd ſe ipſam non velaverat niſi ad tempus: Aliæ probationes ſunt in *Cap.* 8. 16. 17. *ejuſdem Tit. ejuſdem Collect.* Gregor. IX. Cap. 1. 2. 3. *ejuſdem Tit. in* 6. *in* Cap. 15. Sess. XXV. *De Regularibus. Ex Cap.* 8. intelligitur illum qui acceperat veſtem Profeſſi, & tres dies portaverat, eſſe ſine revocatione Profeſſum, quamvis Noviciatum non feciſſet. *Cap.* 16. decidit, & expreſsè, Profeſſionem factam ſine anno Noviciatûs validam eſſe, & illud probat ex uno Principio quod ſuam habet applicationem ad eam quæ fiebat ſine probatione, nempè quòd licet unicuique relinquendi illa quæ in ſuam

Digitized by Google

gratiam ſunt conſtituta, & quòd Novitiatus fuerit introductus ad Poſtulantis commodum, nec non & Monaſterii. Poſito eodem Principio. *Cap.* 17. docet, Clericum ad mortem ægrotantem, ſi Profeſſionem faciat induendo habitum Canonicorum Regularium, hoc modo eſſe profeſſum, quamvis non adierit Eccleſiam illorum Canonicorum, nec unquam deſierit bonis ſuis frui. Super hoc etiam Principium, *Cap.* 12. ſupponit poſſe fieri Profeſſionem intra annum, ſive expreſsè, ſive tacitè. Colligitur ex *Cap.* 21. Profeſſionem factam intra annum Novitiatûs eſſe validam.

Cap. 1. *De Regul. in* 6. docet, nullâ habitâ ratione Novitiatûs, fuiſſe validam, modò facta fuiſſet expreſsè poſt 14. annos, aut acceptus fuiſſet poſt illud tempus habitus Profeſſi, aut confirmata fuiſſet illa quæ facta fuerat ante 14. annos. Depromitur ex INNOCENT. II. qui deindè ſancivit Conſtitutionem prohibentem, ne quis admitteretur ad Profeſſionem ante finem anni Novitiatûs. BONIFAC. VIII. *Cap.* 3. *Ejuſdem Tituli* hujuſce rei mentionem facit, & cùm addiderit ALEXANORUM IV. illam reſtrinxiſſe ad Fratres Prædicatores & ad Fratres Minores, extendit illam ad alios Religioſos Mendicantes. Videtur reſtrictio ALEXANO. IV. *in* Cap. 2. *ejuſdem Tit.* quâ irritatur Profeſſio illius, qui ſic fuerit admiſſus, & ſuſpendit ipſo facto omnes & ſingulos à receptione ad Profeſſionem addens percutiendos illos eſſe pœnâ quæ ſolet imponi Fratribus Ordinis ob magna delicta; quemadmodùm BONIFACIUS VIII. extendens hanc Conſtitutionem ALEXAND. IV. quam vocat *Declarationem* aliis Ordinibus Mendicantibus, mentionem non facit expreſſam pœnarum, in dubium poſſet revocari an eædem locum haberent quoad illos Ordines, ſed hoc dubium facilè reſolvitur per motivum extenſionis, ſcilicet paritatem rationis quæ non minùs exigit pœnarum quàm diſpoſitionis extenſionem.

Concilium TRIDENT. *in loco citato Art.* 1. revocavit omninò libertatem nuntium remittendi Novitiatui, tùm ratione Monaſteriorum, tùm ratione Poſtulantium: declarat, ſi quis Profeſſionem facit ante annum integrum Novitiatûs, eam omninò nullam futuram eſſe, ita ut nulli adſtringat Regulæ, aut Religioni, aut Ordini, & nullum alium habitura ſit effectum; in quo Concilium convertit in Jus Commune, Jus Particulare conſtitutum pro Ordinibus Mendicantibus.

§. II.

Circa HABITUM.

Quoad habitum in quo poſtulans probandus erat, nonnulli Canones oſtendunt hanc probationem fieri in veſte ſæculari; talis eſt 1°. *Can. Legem.* DIST. LIII. in quo S. GREGORIUS promulgans Legem Imperatoris MAURICII, quæ vetabat ne ad Ordinem Eccleſiaſticum, ſive ſæcularem, ſive Regularem, admitterentur milites & perſonæ oneratæ curâ rationis reddendæ; ſtatuit quoad ſtatum Religioſum, nullum militem ad iſtum admittendum eſſe, antequàm per tres annos ſit probatus in veſte ſua ſæculari. Talis eſt 2°. *Can. Si quis incognitus, Can.* 17. QUÆST. II. in quo BONIFACIUS Archiepiſcopus MOGUNTINUS jubet, ut probentur per tres annos in ſuo habitu viri incogniti, poſtulantes ut ad Religioſam vitam admittantur. *Correctores Romani* monent hunc Canonem inveniri in Capitularibus. In iiſdem reperitur, LIB. V. *Cap.* 380. Inſcriptio eſt, *De Servo in Monaſteria recepto. Et in* JULIANO *Profeſſore, Nov.* 123. Cap. 12.

Alii Juris Textus, præſertim XII. aut XIII. ſæculi, docent Novitiatum factum fuiſſe in habitu Religioſo; in quibuſdam Ordinibus veſtem Novitiorum non eſſe diverſam ab habitu Profeſſorum. *Cap. De Regular.* ſuprà citatis: In aliis verò diſtinguebantur, ſive per colorem, ſive per ſecturam aut formam. CLEMENTINA II. *De Regul.*

In locis ubi erat idem veſtimentum quoad colorem & quoad formam commune Novitiis & Profeſſis, illa diſtinguenda erant per Benedictionem illorum quæ Profeſſioni addicebantur, non autem illorum quæ dabantur in receptione. Ubi habitus differebant, ibi Profeſſi fiebant acceptione habitûs Profeſſorum, & poſtquàm illum per tres dies induerant: & ubi habitus idem erat, ſatis erat, ut quis eſſet Profeſſus, ut veſtem portaſſet per annum & ampliùs, *Cap.* 8. & aliis ſuprà citatis.

Quoad locum Novitiatûs, non videntur fuiſſe mutationes gravis momenti, nam quamvis probabiliſſimum ſit, illos qui per tres annos probabantur manſiſſe in locis in quibus accipiebantur hoſpites, aut peregrini; hi autem qui Novitiatum faciebant habitu Religioſo induti, habitabant in clauſtro. Mutatio quæ poſteà evenit; & conſiſtens in eo quòd non ampliùs fuit niſi unum Novitiorum genus, qui omnes manſerunt in locis Regularibus, non eſt res ſat gravis momenti ut hîc notetur.

Inter Textus jam citatos nonnulli reperiuntur, qui docent Profeſſionem poſſe fieri, nec tamen habitu veſtiri Religioſo: tale eſt *Cap.* 13. *De Regular.* Alii ſine acceptione veſtis diſtinctæ; tales ſunt omnes illi qui allati ſunt quoad veſtem Novitiatûs. Alii docent quòd in locis in quibus indumentum Profeſſorum idem erat ac Novitiorum, oportebat ut unum ab altero diſtingueretur per Benedictionem. *Cap.* 23. *De Regularib.* Alii oſtendunt iſtam veſtem ab altera differre aut in colore, aut in ſectura, aut in forma. CLEMENT. II. *De Regular.* Hodiè acceptione habitûs Profeſſorum, nullus efficitur Profeſſus, ſed præterea requiritur annus integer Novitiatûs qui præceſſerit, nec non & ætas 16. annorum completorum. *Cap.* 15. SESS. XXV.

§. III.

Circa DURATIONEM.

Non idem eſt de mutationibus factis ratione durationis Novitiatûs; nam videntur notabiles, ut notabimus ſigillatim. Ex *Can.* GONZALDUS I. *Can.* 17. QUÆST. II. colligitur, juxta Regulam S. BENEDICTI Novitiatum debere eſſe unius anni; è contra legitur in *Canon. Monaſteriis* 6. CAUS. XIX. QUÆST. III. S. GREGORIUM ſcribentem ad FORTUNATUM Epiſcopum *Neapolitanum* præſcribere iſti, ne Tonſurâ Clericali illos donet, qui ſeſe offerunt ut convertantur mutatione morum & vitæ, niſi poſt probationem duorum annorum; in *Can. Legem* 1. DISTINCT. LIII. in quo idem Papa prohibet, ne admittantur Milites ad Profeſſionem Religioſam ante tres probationis annos. In *Can. Si quis incognitus* 3. CAUS. XVII. QUÆST. II. Statutum eſt ut probatio deberet etiam eſſe trium annorum quoad perſonas incognitas, & hoc factum eſt in VI. VII. VIII. & IX. ſæculis, juxta teſtimonium Autorum quibus hi Canones attribuuntur.

Quamvis alii Juris Textus qui de duratione Novitiatûs loquuntur, ſtatuant ut ſit unius anni ſecundùm Regulam S. BENEDICTI; nihilominùs ſemper licuit illam probationem ad minus tempus reducere, uſque ad Conſtitutiones INNOCENTII IV. ALEXANDRI IV. & BONIF. VIII. Excipe in quibuſdam Ordinibus Mendicantium, & deinde in omnibus hujus generis Ordinibus, quia quemadmodùm per id omne tempus, quiſque poterat nuntium remittere omni Novitiatui, à fortiori ratione poterat etiam quiſque non implere partem temporis quod debebat durare.

Indè

Digitized by Google

Indè omnes Textus ſuprà citati ex quibus intelligere eſt Profeſſionem factam intra probationis annum validam eſſe, imposterùm libertate relinquendi Noviciatum ſublatâ, in omnibus ferè, ut obſervatum ſuit loquendo de neceſſitate Noviciatûs, requiſiverunt annum integrum Noviciatûs primò pro fratribus Prædicatoribus, aut Minoribus, quod duravit circiter quadraginta annos; deindè pro omnibus aliis Mendicantibus, quod duravit à fine Sæculi XIII. uſque ad 1563.; tandem pro omnibus Religioſis Ordinibus, quod ab hoc anno uſque nunc ſubſiſtit; dum prohibitum eſt Mendicantibus, ne admitterent ad profeſſionem ante annum integrum Noviciatûs; ſecùs non ſolùm Profeſſio fuit irrita, verùm etiam Superiores ſuſpenſi fuerunt, ne admitterent quemlibet ad Profeſſionem. Sed hæc ſuſpenſio cùm non renovata fuerit à *Concil.* TRIDENTINO *Cap.* 5. SESS.XXV. *De Regular.* hoc modo abrogata illa habetur. TAMBUR. TOM. III. *Diſput.* 6. QUÆST.XII.*n.* 6. *De Jure Abbat.*

§. IV.

Circa PROFESSIONEM.

Conjunctio inter Profeſſionem & Noviciatum tanta ſemper ſuit, ut ejus validitas ſeu invaliditas pependerint à valido ſeu invalido Noviciatu; undè accidit ut illa valida & firma fuerit abſque Noviciatu, aut ſine complemento omnis temporis durationis ejuſdem, dum licuit renunciare aut toti Noviciatui, aut per partes illius. Illa autem irritari cœpit defectu Noviciatûs, à revocatione hujus permiſſionis, in omnibus caſibus in quibus hæc revocatio locum habuit; ita ut nulla facta fuerit in Ordine Prædicatorum, nec non & Minorum, cùm facta fuit abſque anno integro Noviciatûs, per 40. annos de quibus mentio facta fuit, dum erat valida in aliis Ordinibus Religioſis ſine hac conditione. Et poſt hoc tempus uſque ad annum 1563. nulla fuit & irrita in omnibus Ordinibus Mendicantibus, dum erat valida in aliis Religionibus & ab anno 1563. irrita facta fuit ubique, ſi annus integer Noviciatûs illam non præceſſit. Hæc etiam fuit ſeries ejuſdem dependentiæ, ſi in Regionibus, & in caſibus in quibus Noviciatus debuit eſſe duorum aut trium annorum, Profeſſio facta ſine hac probatione aut poſt minorem, debuit eſſe nulla, poſito quòd probatio requireretur ſub pœna nullitatis.

Aliæ mutationes factæ ratione Profeſſionis, ſpectant aut ad materiam Votorum; ſcilicet ſi videatur per Textus Juris, aliquem non ſemper voviſſe tria Vota, obedientiæ, paupertatis, caſtitatis; aut pertinent ad formam, nempè ſi ſemper fuerint ſolemnitates ſubſtantiales; aut poteſtatem illam recipiendi, ſcilicet ſi Abbas ſolus, aut Monaſterium ſolum, aut ſi ambo, illam habuerint; aut quis locus; quod tempus; quis habitus fuerit; ſcilicet ſi hæc ſemper in Monaſterio facta fuerit, ſi ſtatim poſt tempus præſcriptum pro Noviciatu, ſi habitus aliquo modo diſtinctus fuerit à veſte receptionis.

§. V.

Circa MATERIAM PROFESSIONIS.

Quoad materiam profeſſionis, ſcilicet res expreſsè Votas, non videtur per Textus Juris hac de re mutationes gravis momenti acciduſſe; nam nulli repeퟁriuntur qui clarè & diſtinctè diſſeruerint de rebus votis conjunctim in profeſſione ſolemni: vulgò tantùm referuntur occaſione oppoſitionis ejuſdem profeſſionis matrimonio, quæ præcipuè oritur ex Voto continentiæ; undè fit ut nihil aut ferè nihil dicant de Voto obedientiæ, & pauca de paupertatis Voto. Nulli autem fermè ſunt quin loquantur de Voto continentiæ: illi autem ſunt inſerti in DISTINCT.XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. XXXII. In CAUS. XVII. XVIII. XIX. XX.XXVII. *In Titulis De Regular. De converſione Conjugat. De Statu Monach.* & aliis ſuprà citatis initio hujus Tractatûs de Votis.

Hoc ſilentium poſſet adhuc provenire ex eo quòd Textus Juris facti fuerint ad finiendas contentiones, & nullæ fuerunt circa ea quæ comprehenduntur in Votis Religionis pertinentibus ad Profeſſionem Religioſam; multæ autem ortæ fuerunt eorumdem occaſione, ratione Matrimonii; & imprimis controvertitur an illa Matrimonium infringant præcedens, an ſubſequens faciant irritum, an reddant aliquem ineptum ut Officium reddat, an ſolùm ut illud exigat; & nonnullæ ortæ ſunt controverſiæ circa paupertatem Religioſam, ſcilicet præſertim an reddat & efficiat hominem incapacem qui poſſideat quodcunque in proprio, qui habeat peculium, *Cap.* 6. *De Statu Monach* & circa obedientiam quæſitum eſt, an ea quæ debetur Superiori tanta eſt, ut Priores per electionem facti ſint revocabiles ad libitum ejus. *Cap.* 2. *ejuſdem Tit.* Fit adhuc mentio de obligatione, quam Votum paupertatis Religioſis præſcribit *Cap.* 2. SESS. XXV. *De Regular.* & in particulari Fratribus Minoribus, *Cap.* 3. *De Verb. ſignif. in* 6. *Cap.* 1. *ejuſdem Tit.* EXTRAVAG. JOANN. XXII.

Duo ſunt Textus Tituli, *Qui Clerici & Voventes*, qui poſſunt objici contra ea quæ dicta ſunt de ſilentio Textuum Juris, circa ea quæ continebantur in Profeſſione Religioſa: hi ſunt 4. & 7. Infertur in primo, quamdam Mulierem non feciſſe profeſſionem, eo quòd non reliquerat bona ſua, nec promiſerat obedientiam. Secundum diſſolvit Matrimonium contractum & conſummatum à Muliere, quæ Votum fecerat inter manus cujuſdam Religioſi S. AUGUSTINI, cum facultate manendi domi ſuæ & ſervandi in ea & retinendi ſua bona. Reverà primus oſtendit Votum paupertatis, conſiſtens in eo ut quis bonis ſuis nuncium remittat, & Votum obedientiæ conſiſtens in eo quòd quis voluntatem ſuam ſubjiciat alterius arbitrio, eſſe neceſſaria ad Profeſſionem Religioſam: Ex altero intelligitur nonnullos eſſe caſus, in quibus licet retinere uſum ſuorum bonorum. His Textibus poſſet adjici *Cap.* 17. *De Regul.* quo tenetur Clericus Sæcularis in diſcrimine mortis habitum repetere, qui quidem induerat habitum Canonicorum Regularium, quem depoſuerat poſt ſanitatis reſtaurationem, eò quòd non intraſſet in Monaſterium, & continuaverat uti ſuis bonis vidente & ſciente Epiſcopo, nec non & Canonicis; poſito quòd datum ipſi fuerit bonum ſuum efflagitationi ſuæ, & in ſua Profeſſione, tenebatur ſervare Regulam Canonicorum, ad quam ſe obligaverat.

Sed hi Textus in bonam partem accepti, ſtabiliunt potiùs & confirmant, quod in medium protulimus quàm illud deſtruunt: nam quamvis ſint ſolidiſſimi ex illis qui videntur nobis adverſari, multùm abeſt ut clarè contineant quod erat expreſsè votum in profeſſione: nam ex duobus ultimis intelligere eſt profeſſionem validam futuram eſſe poſſe ſine Voto paupertatis, & primus contrarium aſſerit.

Certò igitur conſtat non videri per Textus Juris eveniſſe mutationes gravis momenti, quoad materiam expreſſam Votorum Religionis, quamvis aliundè probationibus quibuſdam evincatur, nonnullas eveniſſe mutationes, & imprimis antequàm aliquis voveret expreſsè obedientiam, paupertatem & caſtitatem, quod incœpit verſus Sæculum XII, per 12. circiter Sæcula ſatis habuerunt Religioſi, ut voverent converſionem morum & ſtabilitatem. *Cap.* 58. *Regulæ Sti.* BENEDICTI.

§. VI.

Circa FORMAM PROFESSIONIS.

Quoad formam Profeſſionis, aut ſolemnitates quæ eam præcedunt, aut comitantur, aut ſequuntur, nul-

lus repentur Textus, quo quis teneatur Religioſus facere expreſſè hæc tria Vota, obedientiæ, paupertatis, caſtitatis: ſunt qui ſupponant vulgo illa facta Sæculo XIII. *Cap 6. De Statu Monach.* Quoad reliqua multæ evenerunt mutationes. ta. eſt: Viduæ amplectentes ſtatum Religioſum, dabant ſuam profeſſionem manu ſuâ ſignatam & ſubſcriptam, & ſuam ſcripto declarabant voluntatem, ſervandi ſemper inviolatè quod promittebant, *Cap.* 16. Caus. XX. Quæst. I. depromptо è *Conc.* Toletano X. *habita ann.* 656.

Idem legitur in *Cap.* 36. Caus. XXVII. Quæst. I. ex eodem Concilio collecto. *C.* 5. addit illas offerre ſe debere velato capite; quod velum veriſimiliter in formam mantelli factum erat: Illud Caput extendit ad omnes mulieres, quod alterum de viduis dixit; cùm teneantur dare, quemadmodùm & iſtæ, Profeſſionem ſcriptam & ſignatam; hæc ſolemnitas videtur à longo tempore obliterata. *Cap.* 4 *Qui Cler. vel. Vov.* de altera loquitur quæ non eſt ampliùs in uſu; hæc eſt, ut ſcriptum Profeſſionis ſuper Altare poneretur; illud infertur ex his verbis, *ſuper Altare profeſſa. Cap.* 4. Caus. XX. Quæst. III. mentionem facit de multis aliis ſolemnitatibus, de promiſſione ſervandi Regulam, de Oblatione per Parentes, de manu pueri infantis tegenda cum Altaris Mappa, de Benedictione à Sacerdote facta, inter quas nonnullæ ſunt abrogatæ, ut oblatio Parentum, ceremonia tegendi manum cum Altaris Mappa; aliæ ſunt adhuc in uſu, ſcilicet promiſſio Regulæ, & Benedictio à Superiore data. Profeſſiones factæ cum his ſolomnitatibus & aliis adhuc præſcriptis, vocabantur, ut adhuc vocantur, Profeſſiones expreſſæ: Aliæ dicebantur tacitæ, cùm Novitius ferebat habitum ultra annum, in Ordinibus in quibus veſtis Novitiorum non diſtinguebatur ab indumento Profeſſorum. *C.* 22. *De Regular. C.* 2. *Ejuſdem. Tit. in* 6. *&* Clem. VI. *Ejuſd. Tit.*

Hoc tacitæ profeſſionis genus à *Concilio* Tridentino abrogatum eſt. *C.* 16. Sess. XXV. *De Regular.* ſtatuit, ut ſtatim Novitiatûs anno finito, Superiores Novitium ad Profeſſionem accepturi ſint, aut illum ſint remiſſuri. Profeſſio tacita rejicitur in Gallia, non ſolùm in hoc caſu, ſed etiam in aliis omnibus: Juxta Jus Commune hæc ſufficiebat, ut quis idoneus efficeretur ad eligendum. *C.* 32. *De Elect. in* 6 §. 1. *C.* 43. *ibid.* Sed non ſufficiebat, ut quis dignè eligeretur, aut promoveretur, aut proveheretur ad Abbatiam, Prioratum, Adminiſtrationem, *C.* 28. *&* 43. *De Elect. in* 6. Clem. I. *De Statu Monach.* In Gallia expreſſa eſt neceſſaria, tùm ad eligendum, tùm ut quis eligatur.

§. VII.

Circa Jus autorandi Professionem.

Autoritas accipiendi Profeſſionem modò ad Abbatem pertinuit, *Cap.* 9. Caus. XVIII. Quæst. II. nam ipſi attribuit omnem poteſtatem in Monaſterio; modò partim ad Abbatem; partim ad Monaſterium ſpectavit; *Cap. ult. De Regular. in* 6. Tandem *Concilium* Trid. *Cap.* 16. Sess. XXV. *De Regular.* ſupponit illam pertinere communiter ad Superiores, aut illos præcipuam, ad illam, partem habere; nam ſtatuit ut recipiant, aut remittant Novitios, qui tempus Profeſſionis compleverunt: Uſus nunc eſt ferè ubique, ut Prælatus ad hoc opus habeat conſenſu majoris Conventûs partis, Tambur. *De Jure Abbat.* Tom. III. *Diſp. VI.* Quæst. XV. *n.* 7. *&* 8.

Sunt tempora & loca in quibus Profeſſio facta eſt intra manus Epiſcopi, *Cap.* 4. *Qui Clerici*, ut fit adhuc hodiè in Monaſteriis Monialium ſubjectarum non immunium; nam qui recipit illas in iiſdem Superior, nomine Epiſcopi illud facit. Tambur. *De Jure Abbat.* Tom. III. *Diſput. VI.* Quæst. XXI. poſt alios citat *Can.* 25. Caus. XXVII. Quæst. II. in gratiam Epiſcopi; ſed ad rem non convenit; nam Eugenius I. in eo loquitur de caſu in quo ſponſus & ſponſa volunt ſeparari, ut Religioſam vitam amplectantur: prohibet autem ne exequantur propoſitum ſuum ſine conſenſu Epiſcopi, qui locum ipſis aſſignet, in quo libertatem eorum cum vocatione examinabit; *Nam*, inquit, *Matrimonium non poteſt disjungi niſi conſenſu utrinſque.*

Illud factum ſingulare eſt quod legitur In *Cap.* 7. *Qui Clerici*, nempè quòd Mulier Profeſſionem faciat Religionis inter manus Religioſi, qui videtur fuiſſe ſimplex ſolùm Religioſus; hæc verba, *Fratris cujuſdam* S. Augustini, hoc intelligere faciunt. Interpretes aſſerunt Papam Innocent. III. ideò hanc Profeſſionem judicaſſe validam, quia confirmata fuerat à Superiore. Tambur. *in loco ſupra citato*, facit principium quoddam de iis quæ dicta ſunt, de approbatione facta à Superiore, cujus nomine Profeſſio accepta fuit, & illud particulatim applicat ad caſum in quo Epiſcopus accepit Profeſſionem Novitii Ordinis exempti nomine Abbatis, & ſine expreſſo ſuo juſſu.

§. VIII.

Circa Locum.

Idem *Cap.* 7. *Qui Clerici*, cum *Capit.* 13. *&* 17. *De Regularibus*, docent Profeſſionem factam extra Monaſterium poſſe eſſe validam; nam Innocent. III. in eo. decidit talem Profeſſionem bonam eſſe, ita ut illam anteponat Matrimonio ſubſequenti; & Faunanus ſuper hoc *Cap.* docet, ante *Concilium* Tridentinum Profeſſionem factam ſine ingreſſu in Monaſterium potuiſſe valere.

Non poteſt objici contra hanc ſententiam *Cap.* 1. *De Regul. in* 6. quod ſupponit Profeſſionem debere fieri in Monaſterio, poſtquàm in eo manſerit Novitius per unum annum; nec Clementina II. *ejuſdem* quæ dicit illam debere fieri in una Religione: nam hi Textus & alii ſimiles loquuntur de caſibus ordinariis, in quibus Regula poteſt obſervari; & Textus ſupra citati loquuntur de caſibus extraordinariis, in quibus non poterat fieri in Monaſterio; nam agitur in *Cap.* 7. *Qui Clerici*, de Muliere quæ, cùm ſe abſconderet ut evitaret Matrimonium non conveniens, perſuaſa eſt, ut faceret Profeſſionem inter manus Religioſi fidelis, & hanc fecit. In 13. *De Regular.* fit mentio de Clerico qui ægrotans Votum fecerat amplectendi Religioſam vitam, & cùm timeret ne moreretur, antequàm Votum compleviſſet, Profeſſionem fecit inter manus cujuſdam Abbatis, nec tamen intravit in Religionem, nec habitum Religioſum induit. Et in *Cap.* 17. *ejuſdem Tit.* Quæſtio eſt de Clerico qui in diſcrimen adductus, in lecto procumbens, induit habitum Canonici Regularis, & Ordini ſe devovit. Sunt quidem Autores famoſi, & præſertim Fagnanus, qui applicant ad materiam Profeſſionum factarum extra Monaſterium, Textus qui loquuntur de Virginibus, & illis Mulieribus, quæ velum in ſua Domo accipiebant, & ad hoc citant *Cap. De Viduis.* Caus. XXVII. Quæst. I. Sed iſti Textus loquuntur tantùm de Votis ſimplicibus, quemadmodùm oſtenſum eſt in Hiſtoria Cœlibatûs: Idem Autor in *Cap* 12. *De Regular.* citat Decreta quædam Clement. VIII. quæ irritam faciebant Profeſſionem quæ fiebat extra loca ad hoc deſignata; ſed hæc non habuerunt felicem exitùm, cùm uſu recepta non fuerint.

Jam ſuprà vidimus tempus Profeſſionis fuiſſe indeterminatum, quoad validitatem, per omnia illa ſæcula, in quibus licuit nuntium remittere Novitiatui, aut illum ad voluntatem Novitii contrahere,

aut

Digitized by Google

aut Monaſterii ; nunc Regula invaluit, ut illa fiat immediatè poſt annum completum Novitiatûs *Cap.* 16. Sess. XXV. *De Regular.* quod excipit caſum in quo Conſtitutiones Ordinis exigunt Noviciatum longiorem ; Canoniſtæ excipiunt adhuc caſum morbi, & caſum defectus ætatis.

§. IX.

Circa Ætatem.

Canones qui non permiſerunt ut quis nontium remitteret Noviciatui, ſemper majorem ætatem poſtulaverunt ad Profeſſionem, quàm ad Noviciatum ; nam iſte ſemper præeſſe debuit Profeſſioni. Minor ætas ad Profeſſionem requiſita, fuit ætas adulta, nempè duodecim annorum pro Virginibus, & quatuordecim pro Pueris, in quo obſervata eſt, quoad Vota Religionis, Regula præſcripta in gratiam Matrimonii. *Can.* 1. Caus. XX. Quæst. I. utrumque expreſsè dicit.

Excipiendus eſt caſus in quo Parentes natos ſuos vovebant ; nam tunc cùm voluntas Puerorum pendebat à Parentum arbitrio, ſatis erat ſi Parentes eſſent vovendi capaces, *Cap.* 2. *Can.* 20. Quæst. II. Ætas ſufficiens pro Religionibus minùs auſteris, non ſemper pro Religionibus auſterioribus conveniens fuit. *Cap. 6. de Regular.* à S. Gregorio depromptum, exigit ætatem decimi-octavi anni, quoad Monaſteria ſita in Inſulis, propter aſperitatem vitæ quam in ea Religioſi ducere tenebantur. Terminus hic, *ſuſcipi poteſt* intelligi tàm de receptione ad Noviciatum, quàm de receptione ad Profeſſionem. Author Summarii exiſtimavit octodecim annos debere eſſe completos ; nam eos interpretatur de plena pubertate, quæ eſt cùm quis attigit octodecim annos completos, quemadmodum altera poſtulat tantùm ut anni quatuordecim & duodecim compleantur. S. Gregorius non diſtinguit in hoc loco Virgines à Pueris. Tambur. *De Jure Abbat.* Tom. III. *Diſput. 6. q.* 13. *n.* 5. exiſtimat poſt alios famoſos Canoniſtas, hunc Canonem à Conſuetudine abrogatum fuiſſe, uſque ad Decretum *Concilii* Trid. *Cap.* 15. Sess. XXV. *De Regular.* Requiſiti ſunt ad Profeſſionem majores anni in pueris, quàm in virginibus. Concilium in hoc caſu utroſque æquavit, quamvis inæqualitatem ætatis ad Matrimonium reliquerit ſubſiſtere. Hoc Decretum univerſaliter fuit & eſt adhuc acceptum.

Poſito quòd *Concilium* Tridentinum toleraverit Profeſſiones tacitas, quamvis ſtatuerit *Cap.* 16. Sess. XXV. *De Regul.* ut admitterentur Novicii ad Profeſſionem immediatè poſt finem Noviciatûs, aut remitterentur ; requireretur ad eas Profeſſiones eadem ætas, ac ad Profeſſionem expreſſam, & plures adhuc aliqui dies, nam illæ tantùm fiunt gerendo habitum Religioſum ultra annum Noviciatûs, aut faciendo actus Profeſſorum, aut induendo habitum eorumdem Profeſſorum poſt hoc tempus, quamvis Religioſi illum non receperint juxta formam ſolitam.

§. X.

Circa Dispensationem.

Unus tantùm Textus expreſſè loquitur de Diſpenſatione Votorum ſolemnium, nempè *Cap. 6. de Statu Monach.* in quo Innocent III. volens probare, Abbatem non poſſe permittere ſuis Religioſis, ut aliquid in proprio poſſiderent, tanquam certum habet, Papam non poſſe relaxare abdicationem proprietatis, neque etiam obligationem ad continentiam, quia utraque eſt quaſi eſſentialis conditioni Religioſæ. Cùm Interpretes non poſſent hoc verbum Papæ conſociare cum exemplis Diſpenſationum conceſſarum ab ejuſdem Prædeceſſoribus aut Succeſſoribus, multis Religioſis, etiam Sacerdotibus, ut Matrimonio conjungerentur, illud reſtrinxerunt ad caſum in quo Religioſus maneret adhuc Religioſus, quia, inquiunt, non poteſt eſſe Diſpenſatio hujus quod eſt ſubſtantiale aut eſſentiale ſtatui Religioſo ; ſed poteſt Papa aliquem à Statu Religioſo ad Laicalem transferre, cùm bonum Religionis illud poſtulat. Prima diſtinctio videtur adverſari Regulæ, *quod plus eſt continet quod eſt minus* ; nam multò majus eſt, ſi quis liberetur à tribus Votis, quàm ſi diſpenſetur ab uno è tribus ; quod adducit ad credendum Prædeceſſores hujus Papæ & ejuſdem Succeſſores ſuprà citatos aliter ſenſiſſe ac illum ; fortaſſè arbitrati ſunt Papam loqui tantùm de caſibus, qui ſpectant ad poteſtatem ſuam ordinariam, non autem illos in quibus adhibere poteſt plenitudinem potentiæ, illum ita aſſimilantes Deo, cujus eſt Vicarius, & in quo diſtinguitur Potentia Ordinaria, & Potentia Extraordinaria : Quidquid ſit de ſententia quam Papæ ſucceſſores Innocent. III. hac de re habuerunt, ſunt qui in praxi aberraverunt à ſenſu naturali ejus verborum.

§. XI.

Circa Reservationem.

Locus citatus Innocent. III. videtur fundamentum reſervationis Diſpenſationis Votorum Religionis in favorem Papæ ; judicatum eſt, ſenſum hujus Papæ eſſe, ut vix Sancta Sedes poſſet diſpenſare ab his Votis ; undè Epiſcopi has Diſpenſationes remiſerunt Summo Pontifici, & Populi illum adierunt hac de re ; quamobrem Sixtus IV. cùm attentè conſideraret poteſtatem diſpenſandi à Votis Religionis eſſe gravioris momenti ; ſtatuit, ut nunquam comprehenderetur in poteſtatibus concedendi Diſpenſationes Sanctæ Sedi reſervatas ; ſed ad hoc neceſſariam fore commiſſionem ſpecialem aut clauſulam ſpecialem derogationis, cum hac Conſtitutione inſerta ad verbum. *Cap.* 5. *De pœnit. & Remiſſ.* Extravag. Comm. Illud videtur imprimis per hæc verba, *Vota Religionis*, quæ non poſſunt intelligi de Voto Religionem amplectendi, quod non poteſt niſi impropriè appellari Votum Religionis ; undè ſequitur, ea interpretanda eſſe de Votis, quibus aliquis actu Religioni adſtringitur, quæ ſunt Vota propria Religionis.

§. XII.

Circa Reclamationem.

Collecta ſunt ea quæ ſunt hiſtorica in Jure quoad Reclamationem, in Tractatu ſpeciali, in quo actum eſt longiùs & de induſtria de hac materia ; Satis erit ergo hìc obſervare unum eſſe duntaxat Textum, qui loquatur expreſsè de Reclamatione ; ille eſt 2. *De Regular.* tàm ad Clericos ſpectat, quàm ad Religioſos ; in eo dicitur quòd ſi quis Tonſurâ Clericali donatus fuit ante annos legitimos, id eſt pubertatem, ſine conſenſu Parentum, & illi non conqueſti fuerint in anno, Principi, Epiſcopo, aut Præfecto, Tonſuratus debet manere in Ordine Clericali ; & quòd idem eſſe debeat de illo qui per vim Clericus factus eſt, ſi non detulerit querelam ſuam in anno iiſdem perſonis, nec etiam ſui eam Parentes fecerint. Extra Corpus Juris *Cap.* 19. Sess. XXV. *De Regular.* præſcribit omnia quæ ſunt obſervanda in caſu Reclamationis, ſcilicet quænam ſint illius cauſæ, ante quem facienda eſt, & quo tempore, & quomodò.

PARS TERTIA.

SECTIO I.

Regulæ de Abbatum & Abbatiſſarum Benedictione, ex Corpore Juris Canonici Concilioque TRIDENTINO *deſumptæ.*

In colligendis Regulis attendendum : I. Quot Textus de Benedictione Abbatum, quot de Benedictione Abbatiſſarum, quæ cauſa illas ſeorſim tractandi : II. Quid ſit Benedictio, quo nomine alio donetur, quòdque eſt Ordinatio ; in quo conveniat, & differat à vera Ordinatione : III. Quæ Privilegia ex Benedictione Abbatum pendeant : IV. Mutatione ; circa hoc Privilegium, quod eſt poteſtas conferendi Tonſuram, & Minores Ordines : V. A quo danda ; & quod remedium quandò denegatur, vel nimiùm differtur : VI. Quæ Concilia, qui Pontifices de illa locuti ſunt : VII. Quæ peculiaria Benedictioni Abbatiſſarum : VIII. Initium & progreſſus cujuſque articuli notandi.

REGULA I.

Abbatum & Abbatiſſarum Benedictio res eſt à ſola Eccleſia inſtituta. *Cap. 5.* DIST. XCIII.

Hic Textus Abbatem poſt quoſlibet Ordines inferiores, quos conſtat ab Eccleſia inſtitutos, collocans, inſinuat hanc dignitatem itidem ab Eccleſia inſtitutam ; undè ſequitur ab eadem quoque inſtitutam ſolemnem ad illam promotionem, quæ Benedictio dicitur.

REGULA II.

In toto Juris Corpore non alii leguntur Canones circa Abbatum Benedictionem quàm ſequentes.

REGULA III.

Antiquiſſimus omnium Canon, eſt *Cap. 5.* CAUS. VIII. QUÆST. II.

Deſumitur ex S. GREGORIO *ann.* 601. varia circa Monachos ſtatuente. Quæ ad rem faciunt hæc ſunt : „ Defuncto verò Abbate cujuſquam Congregationis, „ non extraneus eligatur, niſi de eadem Congregatione, quem ſibi propriâ voluntate concors Fratrum Societas elegerit, & qui electus fuerit, ſine „ dolo & venalitate aliqua ordinetur „. Quid enim hìc per ordinationem aliud intelligitur quàm Benedictio ? quæ cùm ſpiritualis ſit, gratis facienda eſt.

REGULA IV.

Nullus antiquior, nec à majori poteſtate conditus *Can.* 1. DIST. LXIX.

Patet Regula ex eo quòd Canon iſte ex Synodo VII. quæ eſt NICÆNA II. *ann.* 787. deſumatur ; cæteri verò ab ALEXANDRO III. INNOCENTIO III. loco mox afferendo.

Quapropter referendus hîc & explicandus antequàm de aliis ſermo fiat.

„ Quoniam videmus, ſine manûs impoſitione à parvula ætate Tonſuram Cleros quoſdam accipientes, „ nondumque ab Epiſcopo manûs impoſitione perceptâ, ſuper ambonem irregulariter in collecta legentes ; præcipimus amodò id minimè fieri. Id ipſum „ obſervandum eſt inter Monachos. Lectoris manûs „ impoſitione, licentia eſt Abbati ſolummodò in „ proprio Monaſterio faciendi, ſi duntaxat eidem „ Abbati manûs impoſitio facta noſcatur ab Epiſcopo, (ſecundùm morem Abbatum præficiendorum,) „ dum conſtet illum eſſe Preſbyterum : Simili etiam „ modo ſecundùm antiquam conſuetudinem Chorepiſcopos præceptione oportet Epiſcopi promovere Lectores „.

Plurima docet hic Canon & notatu digna :

I. Duplicem diſtinguendam Tonſuram, tùm Clericalem, tùm Monachalem ; alteram nempè quæ ſine ulla manûs Epiſcopi impoſitione fiebat ; alteram quæ illius manûs impoſitioni conjuncta erat.

II. Ante *Conc.* NICÆNUM II. poſteriorem fuiſſe neceſſariam, ut quis ſuper Ambonem per Miſſarum ſolemnia aliave Divina Officia legeret ; ſed ex abuſu quoſdam tùm apud Clerum, tùm apud Monachos, ſine illa legiſſe ; abuſum autem iſtum ab hoc Concilio apud utroſque damnatum & reprobatum.

III. Ut faciliùs apud Monachos abrogaretur, Abbati permiſit Lectores cum manûs impoſitione Monachos creare.

IV. Permiſſioni huic duas appoſitas conditiones ; primam quòd Abbas Benedictus ſit ; ſecundam quòd Preſbyter etiam ſit ; quarum conditionum cauſa videtur, ne Abbas facultatem tantam ſibi ut Abbati exiſtimaret.

V. Abbatis Benedictionem ab Epiſcopo faciendam, tanquam cujuſvis Eccleſiaſticæ Poteſtatis fonte.

VI. Per manûs impoſitionem, & Abbatem præfici, & Lectorem creari, quia apud Græcos, nulla Spiritualis Poteſtas confertur ſine manûs impoſitione.

VII. Majorem hac in re Abbatis fuiſſe facultatem quàm Chorepiſcoporum ; cùm iſti ſine Epiſcopi mandato Lectores promovere non poſſent.

VIII. Abbatum benedicendi morem à prædicto Concilio non introductum, quod ex relata parentheſi non infertur, cùm in Textu Græco non legatur ; ſed ex eo quòd de illo loqui videatur tanquam de re uſitata, atque aliàs certum ſit Sancti GREGORII tempore jam in uſu fuiſſe Abbatum Ordinationem, quæ haud dubiè aliud nihil eſt quàm illorum Benedictio.

REGULA V.

Nullus Canon propiùs accedit citato Canoni, tùm argumenti qualitate, tùm temporis Ordine, quàm *Caput I. De Supplenda negligent. Prælat.*

Ex ALEXANDRO III. Monachis *Ciſtercienſibus ann.* 1169. ſcribente deſumitur hoc Caput, & exceptionem præcedentis Cononis continet : his autem verbis concipitur : „ Statuimus præterea ut ſi Epiſcopus cum humilitate & devotione, ut convenit, „ requiſitus, ſubſtitutos Abbates veſtros benedicere „ fortè renuerit, eiſdem Abbatibus liceat proprios „ Monachos benedicere, & alia quæ ad Officium hujuſ„ modi pertinent exercere donec ipſi Epiſcopi ſuam „ duritiam recogitent, & Abbates benedicere non „ recuſent „.

Quod in mox relato Capite continetur, articulus eſt Privilegii ab ALEXANDRO III. Monachis Ciſtercienſibus conceſſi, cujus alii duo articuli, *in C.* 32. *De Privileg.* & *C.* 5. *De Exceſſ. Prælat.* Integrum verò legitur in TOMO I. *Privileg. hujus Ordinis.*

Juxta hunc articulum recuſatio injuſta pro conceſſione habetur, idque in recuſantis pœnam & oppreſſorum gratiam ; ſed ad hoc requiritur, ut Epiſcopus, cujus eſt Abbatem benedicere, tertiò rogatus benedicere negligat, nam ſi id ex legitimo impedimento non poſſet, Privilegium locum non haberet, ſeu Abbas Benedictus non cenſeretur, cùm ceſſante cauſâ ceſſet effectus.

Hinc colligitur alligatam Benedictioni poteſtatem, non eam eſſe quæ ea Conſecratione fluat, ſed quæ ex ſola concedentis pendeat voluntate.

Dum de Electi confirmatione diſceptatum eſt, Electum poſt confirmationem adminiſtrare poſſe, tàm in Spiritualibus, quàm in Temporalibus, & ſi bene-

benedictus non ſit , oſtenſum eſt ; imò idem etiam poſſe antè , quandò ad Papam pertinet Confirmatio, & electus ultra Italiam eſt ; unde quod in relato *Cap.* dicitur , Abbatem ante Benedictionem non poſſe , reſtringendum eſt ad ea quæ ex Benedictione pendent.

Benedicere Monachos juxta communem interpretationem , hîc idem eſt ac Tonſuram, Minoreſque Ordines illis conferre. De Abbatibus non exemptis hîc mentionem fieri evidens eſt , cùm exempti Benedictionem à quolibet Epiſcopo petere poſſint & accipere.

REGULA VI.

Tertius Juris Textus circa Abbatum Benedictionem , præter confirmationem, præcedentibus nihil aliud addit, niſi quòd juxta Eccleſiæ formam dari requirat , ut ordo Clericalis habeatur. *Cap.* 11. *De Ætat.* & *qualit.*

Textum legenti patebit Regula ; hæc enim ſunt illius verba : „ Cùm contingat interdùm quòd Laici „ ad Monaſteria convolantes à ſuis Abbatibus tonſurentur : requiſiſti , an Clericalis Ordo in Tonſura „ hujuſmodi conferatur ? ſuper quo tibi taliter reſpondemus : Quod cùm in ſeptima Synodo ſit ſtatutum,ut Lectores per manûs impoſitionem, licentia ſit unicuique Abbati in proprio Monaſterio faciendi;dummodò ipſi ab Epiſcopo, ſecundùm morem præficiendorum Abbatum , manûs impoſitio facta noſcatur,& conſtet eum exiſtere Sacerdotem „ per primam Tonſuram, juxta Eccleſiæ formam datam , à talibus Clericalis Ordo conferatur „.

Integra Decretalis è qua *Cap.* 1. *De Reſcript. in* 4. *Compil.* circa Abbatum Privilegium quo Tonſuram Ordineſque Minores conferre poſſunt , nihil habet quod in *Cap.* hîc relato non referatur ; atque in illo , de prædicto Privilegio ne verbum quidem.

Archiepiſcopus ROTHOMAGENSIS INN.III.deciſam hîc Quæſtionem propoſuerat,ad id fortè motus,quòd Tonſura ab Abbate data purè Monachalis videretur. INNOC. autem id omne à forma pendere conſiderans , reſpondet , per Tonſuram juxta Monachalem morem dumtaxat datam , Clericalem Ordinem non conferri ; ſecùs , ſi juxta Eccleſiæ formam detur ab Abbate Benedicto & Presbytero : quam Reſponſionem argumento hoc confirmare videtur INNOCENT. III. ex 7. Synodo : Abbas Benedictus & Presbyter qui juxta Eccleſiæ Græcæ Ritum , Laico quem tonſurat manus imponit, Lectoratum confert; ita ſimilis Abbas juxta Eccleſiæ Occidentalis morem primam tonſuram faciens , Laico Clericalem Ordinem ſeu Clericatum conferre debet.

Poſtrema relati *Cap.* verba inutili diſputationi cauſam dederunt ; nempè an prima Tonſura ſit Ordo ; diſputationem autem inutilem dicimus , quia nihil ſcire refert , an Tonſura verè ſit Ordo an non ; cùm certiſſimum haberi debeat , illam eſſe non poſſe, niſi unum ex Minoribus Ordinibus ; iſtos autem , ſicut & Tonſuram , ab Eccleſia inſtitutos.

REGULA VII.

Penultimus circa Abbates Benedictos Textus hæc peculiaria habet. 1°. de his non expreſsè loquitur. 2°. In illis agnoſcit Tonſuram Clericalem conferendi poteſtatem aliis quàm Monachis.

In *Cap.* 3. *De Privilegiis in* 6. habetur hic Textus : *Cap.* autem hoc ex ALEXAN. IV. Conſtitutione *ann.* 1260. facta deſumitur.Quæ ad rem faciunt hæc ſunt: „Nec eis,(ſcilicet Abbatibus quos populum intra ſolemnia benedicendi Privilegio inſignivit Sedes Apoſtolica) „ licitum ſit,aliis quàm Monaſteriorum „ Converſis,& qui ad illa convolaverint, & in quos „ Eccleſiaſticam,& quaſi EpiſcopalemJuriſdictionem „ obtinent, primam Clericalem conferre Tonſuram, „niſi eis id competat ex pleno præfatæSedisIndulto„.

Relatum Textum de Benedictis Abbatibus loqui inferimus , ex eo quòd veriſimile non ſit populum ſolemniter benedicendi Privilegium aliis Abbatibus à Sede Apoſtolica conceſſum; cùm primam Tonſuram Ordineſque Minores conferendi Privilegio majus videatur

Ex eodem colligimus , Abbates Benedictos eo tempore alios tonſurare potuiſſe, quàm Monachos; cùm ipſis quatuor perſonarum generibus Tonſuram conferre permittat ; nempè 1°. Monachis jam receptis , quos vocat *Converſis.* 2°. In Monachos recipiendis quos iſtis verbis exprimit ; *qui ad illa ſcilicet Monaſteria convolaverint.* 3°. Iis quorum eſt quaſi Epiſcopus , in illos Jura Epiſcopalia habens ; eos autem his tangit terminis : *in quos Eccleſiaſticam & quaſi Epiſcopalem Juriſdictionem habent.* Eccleſiaſticam dici , quia non ſufficit ut temporalem habeant. 4°. Et aliis quibuſcumque , quorum nominatim , vel generatim mentionem facit , conceſſum à Sede Apoſtolica Indultum,ſi ex tali Indulto Tonſuram conferant.

Idem etiam Textus demonſtrat Succeſſores INNOC. III. in Abbates liberaliores fuiſſe,quàm iſte & 7ª. Synodus fuerint ; cùm circa Tonſuram conferendam , ampliorem illis largiri fuerint poteſtatem , quàm Synodus conceſſerat & INNOC. confirmarat.

Contra datam à nobis relato Textui interpretationem,opponi poteſt *Cap.* 10. *Seſs.* XXIII. *De Ref.* in qua *Conc.* inſinuat alios quàm Abbates ex Privilegio Tonſuram conferre potuiſſe ; idque his verbis: „ „ Abbatibus ac aliis quibuſcumque , quantumvis „ exemptis , non liceat impoſterùm , intra fines alicujus Diœceſis conſiſtentibus,etiamſi nullius Diœceſis vel exempti eſſe dicantur , cuiquam qui Regularis ſubditus ſibi non ſit , Tonſuram vel Minores Ordines conferre „ : hâc enim voce , *quibuſcumque* , voci *Abbatibus* addita , de aliis quàm de Abbatibus ſermonem facere hoc caput manifeſtatur.

Cui objectioni reſpondendum,Concilium quidem de aliis hîc loqui quàm de Abbatibus , ſed nomine , non re ; cum his de quibus loquitur , vetet ne *alii Tonſuram vel minores Ordines conferant quàm Regulari ſubdito* ; undè patet Concilium hîc non loqui , niſi de Prælato Regulari. Hinc ſatis patet prædictum locum nobis favere , potiùs quàm adverſariis cùm negare non liceat inter eos Prælatos , de quibus Concilium , Abbates Benedictos ſaltem comprehendi : At quod de Concilii Textu dicitur,de ALEXANDRI Conſtitutione dici quoque poteſt.

Hæc autem cùm ita ſe ſe habeant, objectum Textum aliis circa Abbatum Benedictionem adductis adjungere poſſumus; ſed poſito quòd Concilium loqueretur de aliis Prælatis , qui non eſſent Regulares , id intelligi poſſet de illis qui ſimilem poteſtatem poſt ALEXAND. IV. adepti fuiſſent.

REGULA VIII.

Ultimus lucri causâ factus totus videtur ; ſed non eſt.

Deſumitur ex *Cap.* 1. *De Elect.* EXTRAVAG. COMMUN. pars eſt Conſtitutionis à BONIFACIO VIII. datæ *ann.* 1300. quæ ſunt hujus loci , hæc ſunt : „ Præſenti ſancimus ut Prælati Regulares „ quocumque nomine cenſeantur , qui apud Sedem „ Apoſtolicam Benedictionis munus recipiunt , ad „ commiſſa Monaſteria abſque ejuſdem Sedis Litteris Benedictionem continentibus accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere præſumant,nullique eos abſque dictarum Litterarum oſtenſione recipiant,pareant, vel intendant.

Cur autem non lucri causâ factus, prædictus Textus exiſtimandus eſt , evidens eſt : Multa refert , ut qui Benedicti non ſunt Prælati , quæ Benedictis tantùm conveniunt , non præſtent , atque aliàs minoris lucri res eſt quàm ut ad Conſtitutionem faciendam movere potuerit.

Digitized by Google

Circa quos omnes obſervandum, ex his ſolos qui ex *Concilio* NICÆNO & ex *Concilio* TRIDENT. expreſſe loqui de Minores Ordines conferendi poteſtate.

Apud Græcos, Tonſuram Clericalem à Lectoratu non ſeparari, ſecus apud Latinos; undè ſequitur quòd apud eos Minores Ordines conferre poſſint, qui tonſurare poſſunt; apud Latinos verò tonſurare quem poſſe, quin Ordines Minores conferre poſſit.

Abbates, ut Abbates, nec Tonſuram Clericalem, nec Minores Ordines conferre poſſe; alioquin Abbates omnes idem poſſent; ſed ex Privilegio, iſtud verò à mera concedentis voluntate pendere, è *Conc.* GENERALI VII. primum emanaſſe, ab illo ad Monachos Abbati cuiquam immediatè ſubditos reſtrictum, ad alios extenſum à ſummis Pontificibus, à *Conc.* TRID. in priſtinum ſtatum redactum; cum hoc diſcrimine, quòd *Concilii* VII. tempore, cuique Abbati unum dumtaxat ſubjiceretur; *Concilii* verò TRIDENTINI Sæculo, jamdiu extarent Abbates Generales quibus complura ſubeſſent Monaſteria; & ſi utroque tempore ad ſubditos Monachos reſtrictum fuerit, ad multò plures tempore *Concilii* TRID. quàm *Concilii* VII. ſæculo, ſeſe extenderit; in honorem Benedictionis partim conſtitutum videri, ut à ſolis Epiſcopi fiat; id etiam partim præceptum eſt, ut cujus eſt Jure Communi Ordines omnes ut Tonſuram conferre, ejus quoque ſit ad Tonſuræ & Ordinum Minorum collationem præparare per Benedictionem illos, quibus indulta eſt iſtos conferendi, ſimulque Tonſuram conferendi, poteſtas.

Regulæ ſpeciales circa Abbatiſſarum Benedictionem.

REGULA IX.

Ex nullo Juris Textu colligi poteſt Abbates non perpetuos benedictos fuiſſe; nec veroſimile id factum eſſe.

Patet Regula, partim ex eo quòd nullus Juris Textus extet, qui Abbatis non perpetui mentionem faciat; partim ex eo quòd Benedictio detur in perpetuum, non ad tempus.

Nec obſtat, quòd loca ad tempus in Oratoria deſtinata benedicantur, ut contingit quoties privatæ domus in Monaſteria convertuntur, donec Monaſteria ibi vel alibi conſtrui poſſint.

Maximum ſiquidem eſt diſcrimen inter hunc, & illum caſum; in priori, Benedictionis temporalis nulla neceſſitas, cùm ex neceſſitate ad tempus Abbates non fiant, ſed ex Conſtitutionibus maturâ deliberatione factis; in poſteriori, urgens ſubeſt hujus Benedictionis neceſſitas.

Hac etiam de cauſa juxta *Bullam* EUGENII IV. *ann.* 1487. Abbates Triennales Benedictione non egent, attamen omnibus & ſingulis honoribus, præeminentiis, prærogativis, Juribus, Inſigniis Abbatialibus gaudent.

REGULA X.

Circa Abbatiſſarum Benedictionem duplex eſt Textuum genus; aliud nempè communium inter Abbates & Abbatiſſas; aliud Abbatiſſis peculiarium.

I. Prioris generis ſunt quicumque circa Abbates adducti ſunt; quoad illa tamen quæ hiſtorica non ſunt, vel quæ Tonſuram Ordineſque Minores conferendi privilegium non reſpiciunt.

II. Poſterioris generis triplex in jure tantùm reperitur; omnium antiquiſſimus legitur in *Cap.* 2. *De Teſtamentis*, *prout in Compil. I. refertur.*

Deſumitur è S. GREG. *Cavaltano* Epiſcopo ſcribente *ann.* 600. ut notat PITHÆUS in illud Cap. vel *an.* 598. ut idem PITHÆUS notat in *Cap.* 7. CAUS. XIX. QUÆST. III. ex eadem Epiſt. deſumptum, undè credere eſt hic vel ibi mendum irrepſiſſe.

De SIRICA Abbatiſſa loquens, dicit illam, poſtquàm ab Epiſcopo ordinata fuerat, habitum Monialium non geſtaſſe, ſed veſtem quam Preſbyteræ ſeu Preſbyterorum uxores ferre conſueverant; eaque de cauſa Monialem non habendam; quæque Teſtamento legarat ſolvenda eſſe nonnullos exiſtimare, ſed allucinari, cùm alioquin Epiſcopi culpa, quâ illam eâ veſte incedere paſſus eſt, in Monaſterii innoxii pœnam redundaret.

Ordinari idem hic eſſe ac benedici nemo non videt; Benedictionis autem vis quanta ſit, ſatis patet; Abbatiſſa namque, etſi Monachali veſte nunquam uſa, Monacha cenſetur, quia ordinata; hæc enim habet GREGORIUS. „ Neceſſarium ergò eſt, poſtquàm „ Abbatiſſa ordinata eſt, & in Monaſterio per annos „ plurimos uſque ad obitum præfuit, veſtis qualita„ tem ad culpam fortè Epiſcopi pertinere qui eam ſic „ eſſe permiſit; non tamen potuiſſe præjudicium Mo„ naſterio irrogare, ſed res ipſius eidem loco ex quo il„ lic ingreſſa & Abbatiſſa conſtituta de jure competere.

Quæ verba non obſcurè demonſtrant SIRICAM habitam fuiſſe Monialem, ex eo potiſſimùm quòd Abbatiſſa ordinata eſſet.

Si res de qua agitur majoris momenti foret, cit. *Cap.* prout eſt apud GREG. IX. tranſcriberemus, quæque in *Compil.* I. & in notis ANTON. AUGUST. circa illud peculiaria ſunt, notaremus; ſed tanto res labore digna non eſt; ideò, præmiſſo Capitis Summario, indiſcriminatim inſeruiſſe ſufficiet, quæ in prædictis locis habentur Regulæ faventia. Nonnulla tamen ſunt quæ prætermitti non poſſunt.

1°. Uxoratos viros ad Sacerdotium quandòque promotos fuiſſe, uxoribus conſentientibus, quæ propter indiſſolubile Matrimonii vinculum, uxores illorum remanentes Preſbyteræ dicebantur, ut Conſiliariæ dicuntur Conſiliariorum uxores.

2°. Uxores illas peculiarem veſtem geſtaſſe, quâ ab aliis uxoribus, Deo non ſacratis, diſtinguerentur; in loco autem Monaſterii, cujus SIRICA Abbatiſſa erat, conſuetudinem invaluiſſe quòd ſimili illius Abbatiſſæ induerentur veſte.

3°. Monialibus teſtari, tunc temporis, ſicut & nunc, non licuiſſe, eamque incapacitatem ex Lege Civili manare, adeò agnoſcere S. GREG. ut ſi qua ſit circa SIRICÆ Teſtamentum controverſia, legibus dirimi præcipiat. Quod de incapacitate teſtandi dictum eſt, de facultate ſuccedendi Monachis, quoad acquiſita poſt profeſſionem, dicendum inſinuare *ibidem* eumdem GREGORIUM.

REGULA XI.

Qui citato Canoni propiùs accedit Textus eſt *Cap.* 13. *De Accuſat.*

Deſumitur ex ALEX. III. *Epiſt. ann.* 1175. CASSIOTAM Monaſterii S. ZACHARIÆ Abbatiſſam confirmarat ALEXAND. III. illamque benedici mandaverat. HENRICUS, tùm Laicus, tùm CASSIOTÆ manifeſtus inimicus, tùm in illam teſtis, à mandato appellaverat, dicens ſe paratum ad illam de ſimonia accuſandam; qui illam benedicturus erat, appellationi hujuſmodi detulerat; hunc *Alex.* tali appellationi detuliſſe arguit, illique præcipit ne ampliùs Benedictionem differat, ſui hanc mandati cauſam afferens, HENRICUM ob triplicem præmiſſum defectum, ad CASSIOTÆ accuſationem admittendum non eſſe.

Citat. Cap. ſpeciem ſive caſum, ex integra DECRET. quæ in *Collect.* 2. *Cap.* 1. habetur, deprompſimus, ne ullam veteris diſciplinæ teſtem circumſtantiam omitteremus; quam autem hinc hauſimus, hæc Laicos ad Monachorum, ſicut nec ad Clericorum accuſationem, non admiſſos fuiſſe oſtendit, quod cum GREG. IX. ſæculo jam non ſervaretur *Raymundus* DE PEGNAFORT, quæ hanc circumſtatiam ſpectabant, de induſtria reſecuit.

Circa Abbatiſſarum Benedictionem hæc docet *cit.* *Cap.*

Digitized by Google

Cap. propter frivolas oppoſitiones differendam non eſſe: ad illum pertinere ad quem Abbatiſſatum confirmatio ſpectat; illam committi poſſe ab eo cui illam impendere licet.

Quoad Hiſtoriam, hæc etiam docet, Monaſterium S. ZACHARIÆ immediatè ſubfuiſſe Sedi Apoſtolicæ, cùm ad illam Abbatiſſæ confirmationem pertinuiſſe narret.

REGULA XII.

Temporis ordine, aut argumenti ſimilitudine, ſuccedit *Cap.* 43. *De Elect. in 6.*

Illud ſubminiſtrat BONIF. VIII. Conſtitutio *ann.* 1299. facta. Oppoſitionis caſum reſpicit; in ea namque præcipitur, ut in diſcordi electione, electæ à duabus totius Conventûs vel Clericorum partibus nonobſtante oppoſitione quâcumque, benedictionis munus impendatur, ſi à Confirmatore examinata electio aliàs Canonica videatur.

Circa illud notandum, hujus Conſtitutionis cauſam peti ex periculo quod puellarum Monaſteriis imminet ex Abbatiarum vacatione, atque ſimilem cauſam *Conc.* LATER ſub ALEX. III. celebratum moviſſe, ut in Summum Pontificem electum à duabus Cardinalium partibus, nullâ obſtante oppoſitione, Summum Pontificem haberi, ac in Sancta Sede collocari, conſtitueret.

SECTIO II.

De Commendis Perpetuis. Regulæ è Corpore Juris Canonici, Conciliique TRIDENTINO *deſumptæ.*

In diſcutiendis quæ ad Commendas ſpectant, triplici methodo utemur; per Regulas explicabuntur quæcumque certa ſunt; per Quæſtiones quæ in utramque partem agitari poſſunt; cætera per Obſervationes exponentur. His omnibus ſubjicitur reſolutio caſûs propoſiti graviſſimi momenti, & multi uſûs circa eamdem rem.

De Commendis Tractatum, ad Commendas perpetuas, reſtringimus; quia de Commendis Temporalibus ſat egimus, dum de Vicariis Temporalibus tractavimus; Commendatarii ſiquidem Temporales, nihil aliud ſunt quàm Vicarii Temporales. Unum tamen circa Temporales Commendas addemus, quod indicato loco omiſſum meminimus; nempè ad ſex menſes ab Ordinario Beneficia vacantia commendari poſſe, *Cap.* 15. *De Elect. in 6.* idque etiamſi illi non habent nec Ordinem, nec ætatem requiſitam, *Ibid.* Limitari autem ad ſex menſes hanc Ordinarii facultatem, quia ipſi ſemeſtre tantùm conceditur ad Beneficiis vacantibus providendum, *Cap.* 2. *De Conceſſ. Præb.* quod tempus fruſtra præfixum foret, ſi ultra ſex menſes commendare poſſet.

Adjiciemus etiam Commendarum Temporalium, illam, de qua ſuprà, ſolam eſſe cujus duratio ipſo jure præfinita ſit; aliarum verò durationem ab impedimenti duratione pendere. Commendatario Temporali, ſicut & Vicario itidem Temporali ſuſtentationem deberi: Cauſas omnes propter quas ad tempus commendari poteſt Beneficium, ad iſtas reduci; primò, ſi Patroni inter ſe diſſentiant, pendente diſcordiâ, Beneficium Commendari poteſt. Secundò, ſi idoneus Rector, cui Eccleſia conferatur, non occurrat, atque ideò majus quàm præfinitum à Jure tempus ad quærendum inveniendumque neceſſarium ſit. Tertiò, ſit aliquot poſt annos ceſſatura paupertas, vel hoſtilitas, impediat ne, cui conferatur, idoneus quis reperiatur.

Adjiciemus quoque Commendarum Temporalium, ſicut & perpetuarum, alias fieri in Eccleſiæ utilitatem; alias in Commendatariorum commodum; iſtarum exemplum haberi *Cap.* 15. *De Elect. in 6.* Id enim tantùm fieri prohibens de Eccleſia Parochiali, de aliis facere permittit.

De Commendis perpetuis tractaturi, ad Regulam unam, quidquid dicturi ſumus, redigere conabimur; illamque ita concipere animus eſt, ut juſtiorem quæ haberi poſſit Commendæ ideam ſive notionem contineat: Cæteræ quæ ſequentur Regulæ, non erunt niſi Primæ omnium conſequentiæ. Sed priùs advertendum, Beneficia nulli perpetuò commendari, niſi in eo ſit impedimentum Canonicum ad illorum poſſeſſionem, cujus ratio evidens eſt: Erga illum qui Beneficii capax eſt, Commendatione uti opus non eſt; Canonica impedimenta propter quæ perpetuò Commendari ſolent, vel aliàs ſolebant Beneficia, hæc eſſe, nempè reſidendi impotentiam, propter aliûs reſidentiam exigentis Beneficii poſſeſſionem; Sæcularem ſtatum erga Beneficia Regularia, Regularem verò erga Sæcularia; prius autem impedimentum non ampliùs eſſe commendandi cauſam; Beneficium enim incompatibile aliud habenti in Commendam non datur, ſed in Titulum. Inter ſæcularia Beneficia quædam eſſe quæ Jure Communi, tàm à Regularibus quibuſcumque, quàm à Sæcularibus poſſideri poſſunt, quales ſunt Epiſcopatus; nonnulla quoque eſſe, quæ à quibuſdam Regularibus, etſi non ab omnibus poſſideri queunt, quales Parochiales Eccleſiæ quæ à Canonicis Regularibus regi poſſunt, & non ab aliis Regularibus; inter Regularia quædam eſſe quæ per Clericos Sæculares regi debeant.

REGULA I.

Commenda perpetua nihil aliud eſſe videtur, quàm gratiæ genus, quo hoc vel illud Beneficium poſſidendi incapaci adminiſtrare permittitur.

Colligitur clarè hæc Regula ex Juris Textibus qui de Commenda loquuntur; illorum enim nullus eſt, qui de Beneficio alicui commiſſo, cujus aliàs poſitivo Jure incapax eſt, mentionem non faciat; quod illos percurrenti patebit: ſed ut faciliùs fiat, quid ſinguli ad rem faciens habeant, paucis ſubjicimus.

Antiquiſſimi omnium qui de Commenda loqui videntur, ſunt *Canones* 5. 6. CAUS. XXI. QUÆST. I. è S. GREGORIO deſumpti, aliique ſimiles, quibus idem Clericus duabus ſimul præficitur Eccleſiis, quarum alteram in Titulatam, alteram in Commendam habere debet, ob veteres Canones, qui duas ſimul poſſidere Eccleſias prohibent.

His propiùs accedit C. 3. *Eadem.* CAUS. & QUÆST. qui primus omnium Commendationis, eodem quo hìc ſenſu ſumptæ, meminit; in eo LEO IV. fortè anno 850. præcipit, ut qui duas tenet Eccleſias, unam quidem Titulatam habeat, aliam verò ſub Commendatione.

Eodem ſpectat *C.* 54. *De Electione*, in quo GREG. IX. *anno* 1226. versùs finem docet, Eccleſias Parochiales plures ſimul poſſideri non poſſe, niſi alia Titulata, alia Commendata habeatur.

Aliqui hactenùs citati Textus de Commenda tacitè vel expreſſè loquentes, claram mentionem faciunt de Beneficio alicui aliàs incapaci commiſſo, nempè aliud incompatibile jam habenti.

Idem judicium haud dubiè feretur I. de C. 15. *De Elect. in 6.* in quo BONIF. V. dicit, non habenti ætatem Ordinemve ad Parochialem Eccleſiam requiſita, illam Commendari poſſe.

II. De CLEMENTINA I. *De Statu monach.* in quo CLEM. V. §. 7. meminit Regularis Prioratûs, Sæculari alterive aliàs incapaci commiſſi.

III. *De* EXTRAVAG. II. *Tit. De Præb.* in qua CLEM. V. dolens, ſe affectu humano commiſiſſe Epiſcopales Eccleſias, nec non Monaſteria, quibus dare non poterat; gratioſas hujuſmodi proviſiones, tamquàm CHRISTI ſponſæ pernicioſas, revocat.

His ſiquidem tribus Textibus, luce clarius fit Beneficium Commendare idem eſſe, ac illius adminiſtrationem homini, Jure poſitivo aliàs incapaci, gratioſè permittere.

Commenda ergo perpetua eſt diſpenſationis genus, quo Beneficium adminiſtrare licet, quod ob remanens impedimentum Canonicum poſſidere non licet.

Eumdem eſſe Commendæ perpetuæ ac diſpenſationis effectum patet, ex eo quòd Beneficia incompatibilia, quæ ſimilia habenti aliàs in Commendam dabantur, nunc in Titulum dantur, ut colligere licet ex *Cap.* 54. *De Elect.* §. 5. & ex hodierna praxi.

REGULA II.

Hinc, quæ diſpenſandi cauſæ, eædem & Beneficia commendandi.

REGULA III.

Hinc, ſicut in Legibus bonum commune reſpicientibus, quales quæ ad Beneficia Eccleſiaſtica ſpectant, licita non eſt Diſpenſatio, niſi illam poſtulent vel neceſſitas, vel utilitas publica, ita illicita erit Commendatio, niſi ad alteram illarum cauſam fiat. *Cap.* 15. *De Elect. in* 6. Regulam confirmat.

REGULA IV.

Hinc, quemadmodùm neceſſitas privata, niſi ex illius ſublevatione, ob perſonæ merita, exurgat publica utilitas, non eſt juſta diſpenſandi cauſa, ita nec commendandi.

REGULA V.

Hinc, ſi neceſſaria ſit Officii Clauſtralis Commendatio, licita erit; illicita verò Prioratûs Regularis, quantumvis ſimplicis, ſi nulla ſubſit vel neceſſitas, vel utilitas publica.

Prioratûs Commendationem, Officii Clauſtralis Commendationi de induſtria oppoſuimus, ut magis elucescat, quanta ſit hac in re neceſſitatis, utilitatiſve publicæ vis: neceſſariam autem ducimus Officii Clauſtralis Commendationem, quoties ſitum eſt in loco, in quo Regularis illud adminiſtrare ſimul & Regulam ſervare non poteſt, quale eſt quod per Monachum ſolitarium regi oporteret. Sine neceſſitate commendari videtur Prioratus Regularis, ſi per Regularem pari Eccleſiæ utilitate adminiſtrari queat.

REGULA VI.

Hinc, cùm Abbatiarum quæ Ordinum Capita ſunt, Commendationes vix eſſe utiles poſſint, *Concil.* TRIDENT. Cap. 21. SESS. XXV. *De Regul.* non tolerandas ſignificavit.

REGULA VII.

Hinc, cùm Eccleſiarum Parochialium, vel Epiſcopalium Commendationes, pueris aliiſque ſimilibus qui per plures annos per ſe adminiſtrare nequeunt, factæ, exitioſæ tàm animabus, quàm Eccleſiarum rebus eſſe ſoleant, ut plurimùm illicitæ ſunt.

REGULA VIII.

Si Commenda ſit Diſpenſatio, quâ incapaci Beneficium adminiſtrare permittitur, oportet ut quandocumque perpetua eſt Commenda, & Commendatarii diſpoſitioni Beneficii fructus dimittuntur, Commendatarius à Titulari nomine tantùm differat, iis exceptis quæ ratione incapacitatis ſuæ ſibi non conveniunt.

Exemplo lucidior fiet Regula: Sæculari Beneficium Regulare in perpetuum commendatur, liberamque accipit fructuum diſpoſitionem, detractis, ut par eſt, Beneficii oneribus; Commendatarius hujuſmodi non abſimilis videtur illegitimo cum quo diſpenſatur, ut non obſtante natalium defectu, Beneficium poſſideat; in utroque enim Canonicum ad Beneficia reperitur impedimentum; utrique tamen, eo non obſtante, permittitur, Beneficia, quorum aliàs incapax eſt, poſſidere.

Nec dici poteſt diſpenſatione cum illegitimo illius defectum tolli; Commendatione Regularis Beneficii factâ, Sæcularitatis defectum non tolli: nam in priori caſu, natalium defectum tolli, nil aliud eſt quàm ipſum non conſiderari, quo ſenſu in Commendatario noſtro ſuum tolli defectum affirmari poteſt, cum quo, ad Beneficii Regularis poſſeſſionem, defectus hujuſmodi non attendatur, ac quaſi pro non exiſtente habeatur.

Sed & ſi Commenda vero titulo æquivaleat, Commendatario tamen non permittuntur omnia quæ Titulario permittuntur; ſunt enim quædam quæ propter ſuam incapacitatem ſibi non conveniunt, quæque idcircò ſibi interdici debent.

Hinc, cùm non deceat, ut Clericus Sæcularis, circa Diſciplinam Regularem non verſatus, quæ Ordinis Regularis Regulam concernunt præſcribat, atque in dubiis Regulam interpretetur, illa omnia Priorum Clauſtralium judicio dimittere adſtringendus fuit. Propter eamdem Diſciplinæ Regularis imperitiam, quæ in Sæculari Commendatario ſupponitur, Electionem Priorum maximè Clauſtralium Religioſis relinquere deberet; Officiis tamen hujuſmodi providere ſolet, niſi Religioſi, ex Privilegio, vel Statuto, vel Conſuetudine ſpeciali, Priorem eligendi facultatem habeant. LOUET. *in Regul. De Public. reſig. n.* 306.

Sed ne in eo quod Titulario Commendatarium æquiparamus, novi quid dicere videamur, obſervandum duximus, ne dum Gallicanos REBUFFUM, LOUET mox citandos, ſed & Ultramontanos quorum omnium loco erit GOMESIUS, qui in *Reg. De Triennal.* QUÆST. V. aliorum in hanc rem ſenſa collegit, docere hodiernam Commendam antiquæ ſolum nomen retinuiſſe, verique Tituli effectum habere; ad id autem motos videri his potiſſimùm rationibus; Beneficium ſine Titulo poſſidere non licet, Commendatarius autem verus Beneficii Poſſeſſor: ſi Commenda Titulus non eſſet, fructus à Titulo ſepararetur, Corpuſque Beneficii, ſine illius anima, Commendatarius haberet: Contra Commendatarium præſcribi non poſſet, cùm nec verus, nec præſumptus Dominus habendus eſſet. De rebus, ex non illarum nomine, ſed effectibus propriis judicandum, atque ideò *verb. grat.* ſi quis causâ mortis irrevocabiliter donet aliquid, illius donatio vocari quidem poterit donatio causâ mortis, ſed inter vivos donatio verè erit, cùm eumdem habeat effectum: quocircà quæ à Canone tribuuntur Titulario, jamdiù ad Commendatarium DD. extendunt. Quod de Juribus, idem de oneribus dicendum.

Ex prædicta Regula ſequitur Commendatarium, cùm à Titulario non differat, teneri ad ea ad quæ tenetur Titularius, niſi Titularii obligationes naſcantur ex iis quæ Commendatario, ratione incapacitatis ſuæ, non conveniunt; ac conſequenter quæcumque onera temporalia, quæ Titularius ſolvere tenetur, ſolvere teneri; & Ordinem quem Titularius ſuſcipere debet, ſuſcipere quoque debere. De Ordine expreſſè cavetur CLEM. I. §. 7. *De Statu Monach.* Non ſervatur in Gallia.

REGULA IX.

Si Commenda Diſpenſatio quædam ſit, oportet, ut cujus eſt diſpenſare ejus ſit Commendare.

Hin

Hinc quoad impedimenta circa quæ diſpenſare non poteſt Epiſcopus, nec etiam commendare poteſt; circa quod notandum, nullo Juris Textu Papæ reſervari Commendam, quâ Regulare Beneficium Clerico Sæculari datur; imò ex *Cap.* 2. *De Relig. Domib.* inferri poſſe id Epiſcopo licere; in eo enim Innoc. III. De erectione Eccleſiæ Regularis in Sæcularem loquitur, tanquam de re non reſervata, dicens ſimpliciter, deficientibus Regularibus Sæculares Clericos ordinare poſſe. Nec obſtat *Cap.* 4. Caus. XIX. Quæst. III. in quo *Conc.* Calced. prohibet, ne Monaſteria ritè conſecrata, Sæcularia habitacula fiant; ſenſus enim illius eſt, ne Laicis & prophanis habitanda concedantur; præstereà, etſi vetaret ne Monaſteria Clericis concederentur, hinc concludi non poſſet, conceſſionem iſtam ad Papam pertinere, cùm illi reſervata non ſit, nec in ſe ipſa, nec in alia re reſervata, quales cauſæ majores, cùm minor ſit quàm ut ad illas referri poſſit. Notandum quoque variis Textibus Epiſcopo permiſſam declarari, erectionem Sæcularis Eccleſiæ in Regularem; tales autem eſſe *Cap.* 9. *De Vita & Hon.* Cap. 5. *De Ædif. Eccleſiis.* Majus autem quid videri ut Eccleſia Sæcularis in Regularem, vel regularis in Sæcularem convertatur, quàm ut Sæculari Beneficium Regulare, Regulari verò Sæculare conferatur; nam in poſteriori caſu non aliud fit, quàm ut Sæcularis pro Regulari, Regularis pro Sæculari habeatur; idque tantùm quoad Beneficium ſibi conceſſum; in priori verò efficitur reverà, ut plurimi, qui Sæculares erant, Regulares fiant, vel ut multi Regulares, Sæculares evadant. Sed ſi conceſſio Beneficiorum Regularium in Commendam jure ſcripto Papæ non reſervetur, conſuetudine tamen antiquâ reſervatur. Hinc Louet *in Reg. De Inf. n.* 306. & *in Reg. De Public. Reſig. n.* 302. docet ad ſolum Summum Pontificem Beneficiorum Commendationem pertinere, quæ Conſuetudo hinc fortè fluxit, quòd pleraque Monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediatè ſuberant; hæc autem reſervatio ceſſare poteſt, ſicut & aliæ, quoties non eſt liber ad Pontificem recurſus, *Cap.* 11. 56. *De Sent. Excomm.*

REGULA X.

Si perpetua Commenda Titulus eſt; quæ Titulario licent, Commendatario quoque licent; hinc nedùm locare Beneficii fructus poteſt, ſed & ipſum Beneficium reſignare, permutare, alii illius adminiſtrationem ad tempus committere; hinc etiam conferre poteſt Beneficia, vel ad illa præſentare, vel inſtituere.

In Gallia, ut Titulus verus habetur Commenda, Rebuf. *De Commenda. n.* 53. Louet *in Reg. De Publ. n.* 303. C. 306. *in Reg. De Inſir. n.* 306.

REGULA XI.

Si Commenda perpetua Titulus eſt mortuo vel depoſito Commendatario, per mortem, vel per depoſitionem vacare debet illius Beneficium, eodem planè modo quo mortuo vel depoſito Titulario, morte vel depoſitione vacat Beneficium.

Hinc ceſſante Commendâ, Beneficium non vacat eo vacationis genere quo anteà vacabat: *Verb. gr.* ſi antequam commendaretur, ceſſione, vel defectu ætatis, vel defectu promotionis, vel incompatibilitate vacabat; Commenda verò ceſſet, vel per depoſitionem, vel per mortem, ceſſione aliove ex prædictis modis non vacabit Beneficium; ſed per depoſitionem, vel per mortem; manebit tamen ſemper Regulare, ita ut Regulari dari poſſit ſine diſpenſatione; Sæculari verò non niſi continuatâ diſpenſatione, quæ deneganda non erit, ſi anteà per 40. annos conceſſum fuerit in Commendam; cùm collatio unica facta Regulari derogare non debeat juri Sæcularium illud obtinendi in Commendam.

REGULA XII.

Si Commenda perpetua eſt, quoties vel moritur, vel cedit, vel deponitur Abbas Commendatarius, aliudve contingit quo ſub Abbate Titulario Sedes vacare vel quaſi vacare cenſeretur; toties Sedes vacat, vel quaſi vacat, ac conſequenter ſi cui jus aliquod ratione Sedis vacantis debetur, eo frui poteſt.

Hinc ſi Sede Abbatiali vacante, Conventus, aliuſve, Abbatiam adminiſtrat, in quolibet prædictorum caſuum adminiſtrabit; ſi Beneficia confert, illa donabit. Hinc etiam ſi Sede quaſi vacante propter Abbatis dementiam, furorem, aliamve adminiſtrandi impotentiam, Coadjutorem dandi facultatem habet, eâ potietur, ſi Abbas Commendatarius in talem caſum inciderit.

REGULA XIII.

Ut Diſpenſationes aliæ aliis majores ſunt, ita & Commendarum gratiæ.

Unum, aut alterum exemplum, Regulam illuſtrabit.

Major eſt *Verb. gr.* Diſpenſatio circa impedimentum Canonicum ad Beneficia, quò majus eſt illud impedimentum.

Major quoque eſſet Diſpenſatio quæ duplicis impedimenti vinculum ſolveret, quàm quæ unius.

Major quoque habenda eſt Commendarum gratia, quò major eſt defectus, quo nonobſtante Beneficium commendatur: hinc major eſt Commendæ gratia, quâ Beneficium Regulare Clerico Sæculari committitur, quàm quâ ſimile Beneficium Regulari alterius Ordinis confertur; cùm in priori tàm in genere, quàm in ſpecie, differentia ſit inter ſtatum poſſeſſoris & ſtatum Beneficii; in poſteriori verò, ſola ſit in ſpecie differentia.

Hinc quoque major videtur Commendæ gratia, quâ Beneficium reſidentiam exigens habenti ſimile in Commendam datur, maximè ſi ſecundùm Regulare ſit.

De duplici Commendarum genere, de quo in exemplis allatis, mentio fit tàm in *Concil.* Trid. quàm in Corpore Juris, meminit prioris generis *Conc.* Cap. 11. Sess. XIV. *De Ref.* in quo vetat ne Religioſis, in alium Ordinem tranſeuntibus, Sæcularia dentur Beneficia. Meminit poſterioris *Cap.* 10. Ead. Sess. in quo prohibet, ne unius Ordinis Beneficia Regularibus alterius Ordinis conferantur.

Utriuſque ſimul mentionem facit *Cap.* 2. Extravagant. Comm. *De Præb.* in quo Clem. V. revocat gratias quibus Monaſteria Paſtoribus deſtituta, ſub Commendæ nomine, Regularibus diverſorum Ordinum, ut & Sæcularibus, conceſſerat.

REGULA XIV.

Quemadmodùm peccanti ut ſecùm faciliùs diſpenſetur, Diſpenſatio deneganda eſt; ita peccanti ut Commendam faciliùs obtineat, concedenda non eſt.

Prior Pars eſt in *Cap.* 5. Sess. XXIV. *De Matrim.* quod intra gradum prohibitum, Matrimonium ſcienter contrahenti & conſummanti, ſub ſpe diſpenſationis faciliùs obtinendæ, diſpenſationem concedi vetat. Poſterior deſumitur è *Cap.* 11. Sess. XIV. *De Ref.* in quo *Conc.* attendens quòd Religioſi qui in mitiorem Religionem tranſeunt, & præcipuè in Ordinem Canonicorum Regularium, ad id ſæpiſſimè moveantur, ut Beneficia Sæcularia, maximè Curata, faciliùs obtineant,

ultra,

Digitized by Google

utrorumque illos incapaces declarat, atque ab illis in Commendam habendis excludendos innuat.

REGULA XV.

Si quis Beneficium in Commendam habens, aliud etiam in Commendam petit, prioris Commendæ meminiſſe debet; ſicut qui poſt obtentam circa Beneficia Diſpenſationem, aliam poſtulat in ſupplicatione, priorem commemorare debet.

Regulæ Ratio: Prior gratia à poſteriore concedenda avertere poteſt.

Eſt alia Ratio quæ ad iſtum locum facit, nempè quòd novum impetrans Beneficium, illorum quæ habet in ſupplicatione mentionem facere debet.

Alia quoque eſt, quæ omittenda hîc non eſt, nimirùm variis Juris Textibus prohiberi, duas Eccleſias eidem Commendari, ſed præcipuè *Cap.* 15. *De Elect. in* 6. Alii Textus qui eamdem rem prohibent, ii ſunt omnes quibus vetatur, ne plura quis habeat Beneficia.

Inter illa quæ circa Commendas perpetuas in Corpore Juris *Concilioque* Tridentino leguntur, cùm nonnulla ſint, quæ ſpeciali egent diſcuſſione; idcircò poſt reducta ad Regulam Generalem, quæ ad illam reduci potuerunt, cætera ſpeciatim tractanda ſunt. Quod ut clariùs faciliùſque fiat, obſcuriora per Quæſtiones hinc indè agitatas tractabuntur; alia, ſi quæ ſint, per breves Obſervationes elucidabuntur.

Quæstio I.

Quæritur 1°. An Beneficium Regulare Clerico Sæculari Commendatum per 40. annos Sæculare fiat?

Ratio dubitandi: Commenda ſtatum Beneficii non magis mutare videtur, quàm depoſitum rei depoſitæ naturam mutet, qualiſcumque ſit cùm deponitur.

Prætereà, ſi Beneficium aliquod per quadraginta annos illegitimis conferretur, non ideò fieret tale quòd ab illegitimis poſſideri poſſet ſine Diſpenſatione.

Ex alia Parte *Cap.* 5. *De Præb. in* 6. & Clem. I. *De Suppl. negl.* docent, Beneficium Regulare, per Conſuetudinem legitimè præſcriptam, adeò fieri Sæculare, ut Religioſis conferri nequeat; prætereà apud Gallos Beneficia Commendari Clericis conſueta, aliis donari non poſſunt.

Propoſitæ Quæſtioni Reſpondetur, quantocumque tempore Regulare Beneficium à Clerico tanquam Commendatum poſſideatur, ſemper remanere Regulare; eodem planè modo quo decimæ in Feudum Laicis conceſſæ, per quantumvis tempus ab iis tanquam infeudatæ poſſeſſæ ſæculares, non fiunt; cujus ratio eſt: Poſſidendi modus poſſeſſæ rei ſtatum vel conditionem conſervat, & ſicut Laicus in Feudum habens decimas, Eccleſiæ nomine illas poſſidet, ideòque ad Eccleſiam pertinere perſeverant; ita Clericus in Commendam habens Beneficium Regulare, nomine Regularis poſſidet, & Regulare eſſe pergit: Commendatarii bonâ fide poſſidere non poſſunt ut ſæcularia, quæ in Commendam poſſident Regularia, cùm quælibet Commenda poſſeſſorem moneat ſe, etſi Sæcularem, ex Gratia Apoſtolica quod Regulare eſt Beneficium poſſidere; undè cùm ſine bona fide nulla ſit præſcriptio, ſequitur Commendatarios Beneficii Regularis ſtatum qualitatemque præſcribere non poſſe.

Ad Textuum citatorum explicationem ſciendum, à *Concilio* Later. *ſub* Alexan. III. *ann.* 1179. Monachis vetitum fuiſſe, ne ſoli habitent, *Cap.* 2. *De Statu Monach.* Hinc factum ut ſine Reſcripto Apoſtolico permiſſum non ſit Monachis, ut in Prioraribus ſoli commorentur, utque vel ſocios ipſis dari, vel ſi Prioratuum facultates id non ferant, neceſſariuſque ad id proventus aliundè haberi nequeat, per Clericos Sæculares Prioratus iſtos gubernari præceptum ſit, *Cap.* 3. 4. *De Capellis Monach.* quæ ex Honorio III. deſumpta ſunt.

Sciendum quoque, in præcepti Honoriani executionem conceſſos fuiſſe hujuſmodi Prioratus Clericis regendos, & de his loqui Bonifac. VIII. *in Cap.* 5. *De Præb.* & Clem. V. *in* Clem. I. *De Suppl. negl. Præl.* Prioratus autem iſtos Sæculares factos eſſe, vel ipſo Honorii Præcepto, vel factâ illorum Clericis collatione per 40. & ampliùs annos, ſine ulla Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, nec Commendæ mentione, nec non ab Ordinariis Collatoribus, quibus indultum non conſtat, ut in Commendam conferrent. Dici non poteſt Indultum illud contineri in Textibus qui præcipiunt ut Prioratus prædicti per Sæculares regantur; nec enim his in Textibus ulla fit de Commenda mentio; fieri autem debuiſſet, ſi Prioratus iſtos in Commendam dari voluiſſet Honorius: Cujus ratio, cùm res aliqua duplici viâ fieri poteſt, altera communi, altera ſpeciali, eaque facienda præcipitur, præſumendum præcipientis intentionem eſſe ut communi viâ fiat, ſi alterâ fieri expreſsè non jubeat; proviſio autem per Commendam eſt ſpecialis via; proviſio per ſimplicem collationem eſt via communis; cùm ergo in Textu noſtro per Commendam provideri prædictis Prioratibus expreſsè non jubeatur, conſequens eſt, Textûs intentionem eſſe, ut per ſimplicem collationem id fiat.

Quòd ſi apud Gallos Beneficium in Commendam dari conſuetum in Regulam dare non licet, id non provenit ex eo quòd Sæculare habeatur hujuſmodi Beneficium, ſed potiùs ex eo quòd conſuetum Beneficio providendi modum mutari nolint; id autem nolunt propter publicum quod hinc naſci putant commodum. Vide quæ ſuprà dicta ſunt *ſub finem Regul.* 11. nempè conſuetudinem dandi in Commendam, impedire ne Clerico Sæculari petenti denegari poſſit.

De Beneficio Regulari Clerico ſæculari in Commendam dato, diſcurrendū videtur eodem planè modo quo diſcurreretur de Beneficio Sæculari in Commendam Regulari conceſſo; undè ſicut iſtud non diceretur Regulare, etſi Regulari dari in Commendam ſoleret, itâ nec illud dici poteſt Sæculare, etſi in Commendam jam diù dari conſueverit.

Quæstio II.

Quæritur ſecundò, an Abbatia quæ Commendari conſuevit, comparari queat cum Beneficio Curato in ſimplex converſo, cum erectione Vicariæ perpetuæ.

Rem ita eſſe videtur, tùm quia per Commendam dividitur Abbatia, ita ut Juriſdictio & Adminiſtratio interior ad Priorem Clauſtralem pertineat, exterior verò ad Commendatarium ſpectet; quemadmodùm interior Parochiæ Adminiſtratio in animarum cura ſita ad Vicarium perpetuum pertinet, exterior verò in Bonorum Parochiæ Temporalium cura poſita ad Priorem ſive Curatum primitivum ſpectat: tùm quia ſicut Curato Primitivo honores præcipui reſervantur, necnon omnium fructuum perceptio, detracta Vicarii honeſtâ ſuſtentatione; ita Abbas Commendatarius honoribus præcipuis fruitur; & deductis quæ ad Monachorum victum & veſtitum, necnon ad reparationes requiruntur, fructus omnes percipit.

An autem juſta ſit hujuſmodi comparatio, ob varias cauſas dubitare licet; nam Abbatia in Commendam dari conſueta Beneficium ſimplex haberi non poteſt, cùm eamdem Jure Communi exigat ætatem ac Beneficia Curata. Clem. I. *De Statu Monachorum*, §. 7. cùm etiam Juriſdictionem habeat annexam, propter

Google

propter quam Sacerdotium ad illam requiritur; præterea erectione prædictâ fit duplex Beneficium, alterum ſimplex, alterum Curatum; durante verò Commendâ unum duntaxat eſt Beneficium.

Propoſitæ Quæſtioni reſpondetur, comparatas res in omnibus inter ſe coovenire, cùm non oporteat prædictam comparationem quodammodò defendi poſſe propter ea quæ ioter Abbatiam Commendatam, & Beneficium Curatum in ſimplex converſum, cum erectione Vicariæ perpetuæ, communia ſuprà notata ſunt.

Quæstio III.

Quæritur III. An collatio in Commendam poſtulationi admiſſæ ſimilis ſit?

Dubitandi Ratio: Electio ſupponit omnium eligentium conſenſum, vel ſaltem partis illorum duplo majoris, *Cap. 4. De Elect.* Collatio verò in Commendam fieri poteſt nullo requirente, ſed ſolo conferentis motu; ex alia parte, tàm admiſſio poſtulationis, quàm collatio in Commendam, gratioſa eſt Beneficii conceſſio.

Quæſtioni propoſitæ reſpondetur, prædicto non obſtante diſcrimine, collationem in Commendam admiſſioni poſtulationis non abſimilem, cùm per utramque Beneficii proviſio fiat, non conſiderato proviſi defectu. Nec obſtat in priori caſu, ad requiſitionem alterius, proviſionem iſtam fieri; in poſteriori noo item; cùm rei de qua agitur id merè accidat, ac etiam plerumque commendetur Beneficium ad alterius preces; imò collatio io Commendam, interdùm verè poſtulationis admiſſio eſt; idque quoties incapaci à Principe nominato Papa confert; ut enim facta à Principe idonei nominatio, Electionis locum tenet; ita facta ab eodem incapacis nominatio poſtulationis vices gerit.

Dicet aliquis, ſi facta ad alicujus preces in Commendam collatio, ſit velut quædam poſtulationis admiſſio, undè fit ut Commendatarius Abbas plenâ non potiatur autoritate; cùm certum ſit poſtulatum à Superiore conceſſam illâ potitum fuiſſe? Cui Quæſtioni incidenti reſpondendum, ex nullo Juris Textu inferri poſſe Clericum Sæcularem in Abbatem poſtulatum, & poſtulantibus conceſſum; Monaſterium interius & exterius rexiſſe, Profeſſione anteà non emiſſâ. Nec obſtat *Cap. 13. De Elect.* quia in eo ſermo fit de Eremita, qui cum aliis vitam commonem egerat; ſed quamvis id permiſſum fuiſſet poſtulato hujuſmodi, noo ideò permittendum eſſet Commendatario, quia poſtulatio rara admòdùm erat, & in proximam Monaſterii utilitatem fiebat; Commenda frequens, & in Commendatarii commodum fit; præterea à Monachis fiebat poſtulatio, Poſtulatus ab ipſis expectabatur, poſtulantibus gratus erat, aptus ipſorum regendo Monaſterio ipſis videbatur; Commendatarius inviris datur, plerumque Monachis ignotus, & parùm acceptus, regendoque Monaſterio ineptus non immeritò reputatus; idcircò ob hujuſmodi differentias, juſta fuit Commendatario in Monachos Juriſdictionem interiorem denegandi cauſa. Adde quòd ex *Conc.* Trid. *Cap* 10 Sess. XIV. *De Reform.* Electus ſæcularis ad Beneficium Regulare intra annum Profeſſionem facere tenetur, quòdque tempore Rebuffi, quandò Rex Sæcularem ad Abbatiam nominabat, Beneficium nominato ad annum tantùm commendabatur; intra quem habitum ſuſcipere tenebatur, quo ſuſcepto, in Titulum ſibi concedebatur; eo vero non ſuſcepto, alius nominandus erat. Rebuf. *in Concord. Tit. De Reg. ad Prælat. nomin.* §. *Monaſteriis*, verbo *Sæcularem*. Nunc verò nominatus Clericus ad Abbatiam, poſtulatur ad Adminiſtrationem exteriorem taotùm, ſine onere faciendæ Profeſſionis.

Quæstio IV.

Quæritur IV. An Commendæ genus ſit Conceſſio Beneficii unius Ordinis, vel Monaſterii, facta Religioſo alterius Ordinis, vel Monaſterii?

Hanc circa rem certum eſt tàm Veteri, quàm Novo Jure vetari, ne Beneficium Regulare unius Ordinis, Religioſo alterius conferatur. De Jure Veteri patet ex *Cap.* 5. Caus. XVIII. Quæst. II. De Novo conſtat ex *Cap.* 10. Sess. XIV. *De Ref.* cujus prohibitionis cauſa à Concilio affertur, ne fiat quid ſimile rei per Legem Moïsis prohibitæ, nempè quòd veſtem lino lanâque contextam quis induat.

Certum etiam eodem Jure Veteri permitti, ut ſi in eo Ordine vel Monaſterio, nemo ad Abbatiam aptus reperiatur, ex alio aliquis aſſumatur, idque ſolâ Ordinarii autoritate. *Cap.* 5. Caus. XVIII. Quæst. II.

Certum quoque Jure Novo idem licere eâdem Ordinarii autoritate. *Cap. 7. De Reg.* Sess. XXV. idque oſùs non infrequentis eſſe.

Certum etiam nec Veteri, nec Novo Jure diſcrimen ullum poſitum, quoad autoritatem, ſive ad intra, ſive ad extra, inter Abbatem ex alio Monaſterio permittente Canone electum, & Abbatem ex eodem aſſumptum; undè colligere licet, Abbatem hujuſmodi tamquam Commendatarium habitum non fuiſſe.

Quæstio V.

Quæritur V. An Beneficium Patronatum commendari poſſit?

Ad Quæſtionis ſolutionem ſupponendum 1°. fundari poſſe Monaſterium eâ Lege, ut per Monachos ſemper regatur. 2°. Idem Monaſterium Commendari poſſe, vel conſentiente, vel diſſentiente Patrono.

His ſuppoſitis reſpondendum, certum eſſe diſſentiente Patrono Laico prædictum Monaſterium Commendari non poſſe. *Cap.* 33. 34. Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. 4. 8. Sess. XXV. *De Ref.* aliiſque innumeris Juris Textibus qui exequendas Fundatorum voluntates docent. Propter eoſdem Textus, dubitari poſſet, an Monaſterium Lege prædictâ fundatum, conſentiente Patrono Sæculari Clericis commendari poſſit; ſed cùm Patronus Fondatorem in ſe repræſentet, certum videtur id fieri poſſe, iis caſibus in quibus probaturum fuiſſe Fundatorem probabile eſt.

Quæstio VI.

Quæritur VI. An ex eo quòd Prælatorum ſibi inferiorum Poſtulationem admittere poſſet Epiſcopus, Cap. 13. ***De Elect.*** Cap. 5. Caus. XVIII. Quæst. II. ***inferre liceat ſimilium Prælaturarum Cōmendas concedere nunc poſſe.***

Cui Quæſtioni reſpondendum, illam ſolvi poſſe, vel Jure ſcripto, vel Jure non ſcripto. Ex 1°. clarè colligi, Commendas hujuſmodi Epiſcopi vires non excedere; cùm ex una parte in eodem rerum genere *qui poteſt majus, poſſit minus; plus enim continet quod eſt minus*; ex alia verò, Poſtulationis admiſſio ſit quid majus quàm Commendarum conceſſio; illa enim plus dat quàm iſta, plenam tribuens Adminiſtrationem, dum iſta dimidiam tantùm vindicet. Jure autem non ſcripto Papæ ſoli reſervari Commendarum conceſſionem; nedum DD. Ultramontani, ſed & Gallicani teſtantur. Loüet *in Reg. De Infir. & De Publ. Reſig.* locis ſuprà citatis.

Obser-

Observationes in Commendas.

Solutis quæ hinc & indè agitari poſſunt de Commendis Quæſtionibus, circa cætera quæ eo modo tractare non convenit; Obſerva Io. in veteri Jure nullum Textum legi poſſe quo hodierna Regularium Beneficiorum Commenda approbetur: è contra in illo plures reperiri quibus improbatur; nam 1o. *Cap.* 26. Caus. XVIII. Quæst. II. S. Gregor. refert ſuo tempore Monaſteria Clericorum, imò & Laicorum, habitacula facta eſſe atque Clericos, ſe religiosè vivere fingentes, appetiiſſe Monaſteriis præfici, & ea per eorum vitam deſtructa fuiſſe; atque Joann. Ravennat. Epiſcopo cui ſcribit, præcipit, ut quolibet in loco id factum fuerit, emendare feſtinet, idque quia, addit Greg. *Ego non patior loca Sacra per Clericorum ambitum deſtrui.*

Dici non poteſt relatum Textum oſtendere aliquamdiù uſu probatum fuiſſe, ut Clerici Monaſteriis præficerentur, nec rem ipſam Greg. damnaſſe, ſed rei abuſum: nam Clericos Monaſteriis præfectos narrat quidem S. Greg. ſed manifeſtam in eo eſſe corruptelam docet, atque Commendam hujuſmodi Clericorum ambitioni imputans, ideòque hanc eſſe Monaſteriorum ruinæ velut neceſſariam cauſam exiſtimans, propter pravum effectum cauſam prohibet.

Secundò, *Idem* Greg. *Cap.* 27. *Ead.* Caus. *&* Quæst. Mariniano Epiſcopo Ravennat. prædicti Joan. Succeſſori ſcribens, eaſdem Commendas damnare videtur, cùm ſignificet ſe Mariniano de eadem re ſcribere, de qua Joanni ſcripſerat; addenſque iſtum morte præventum emendare non potuiſſe, quod emendare ipſi præceperat, Marinian. rogat; ut quod Prædeceſſor non potuit, ipſe perficiat. Solâ Textûs lectione res ipſa manifeſta erit; in eo legendo ponderanda ſunt quæ ſequuntur: „ Dudùm ad nos multorum relatione pervenerat Monaſteria in Ravennæ partibus conſtituta, omninò Clericorum veſtrorum dominio prægravari; ita ut, occaſione quaſi regiminis, ea, quod dici grave eſt velut in proprietate poſſideant „. Quibus patet Clericos de quibus hìc, Monaſteriorum Regimen ſibi vindicaſſe, fructuſque quaſi illorum Dominos uſurpaſſe.

Tertiò, Idem Greg. *Cap.* 2. Caus. XVI. Quæst. I. eaſdem Commendas Clericis factas damnare videtur, ſaltem ſi Miniſterium Eccleſiaſticum cum Monaſtica adminiſtratione retinere voluerint; ait enim, „ Nemo poteſt obſequiis Eccleſiaſticis deſervire, & in Monachica Regula ordinatè perſiſtere: ut ipſe Monaſterii diſtrictionem teneat, qui quotidiè in Miniſterio Eccleſiaſtico cogitur permanere „.

Dici non poteſt Gregorii ſenſum, eſſe unum eumdemque Clericum & Monachum ſimul eſſe non poſſe; nam quamvis id ita eſſet, ſemper verum foret illum judicaſſe, incompatibile à fortiori eſſe Miniſterium Eccleſiaſticum cum Monaſtica adminiſtratione; non enim ſentire potuit Monaſterii Adminiſtratorem ad ea quæ Monachi ſunt minùs teneri, quàm ſimplicem Monachum.

Nec etiam dici poteſt Gregor. improbare tantùm Adminiſtrationes Monaſticas Clericis dari in Titulum, cùm inſinuet illum qui Monachi Præbendam, ut ita dicamus, percipit, quæ Officii Monachorum ſunt præſtare debere, ideòque illam percipere non debere, qui iſta implere nequit.

Obſervat. IV. Apud Gregor. IX. Commendæ hodiernæ videntur damnatæ, cùm *Cap.* 27. *De Elect.* Innoc. III. præcipiat, ut electio irritetur, qua in Eccleſia Canonicorum Regularium, Preſbyter non profeſſus electus fuerat, etſi plures Priores per multa & longa tempora non profeſſi electi fuiſſent, mandetque ut iſte Preſbyter, aliique Clerici non profeſſi, Regulam S. Augustini profiteantur, vel Eccleſiam dimittant. Sed dici poſſet illum uſum ab Innoc. III. damnari, quia Beneficia Regularia Clericis Sæcularibus dabantur in Titulum, non in Commendam, ſolâ Canonicorum autoritate falsò exiſtimantium ab Statuto quo ſecundum B. Augustini Regulam Electionem facere tenebantur, diſpenſandi facultatem habere. Obſerva quoque apud eumdem Gregor. nullo Textu expreſsè probari prædictas Commendas Beneficiorum Regularium Clericis factas, ſed plura legi *Cap.* 6. *De Statu Monach.* quæ illis faveant; inter illa autem recenſenda quæ Monachis peculium habere vetant. *Cap.* 6. *citato in fine.* quæ docent etiam Summum Pontificem eum illis diſpenſare non poſſe ut proprium habeant; quæ ad vitam dari obedientias prohibent; quæ falſitatis ſuſpecta dicunt Reſcripta quibus Adminiſtrationis ad vitam poſſidendæ Monachis datæ confirmantur; quæ Prioratus Regulares, qui Monachos ſolos habitare cogerent, per Clericos regi præcipiunt; quæ à Canone diſpenſandum docent, quandò evidens Eccleſiæ utilitas id expoſcit; quæ per Clericos Sæculares adminiſtranda Monaſteria dicunt, quæ per Regulares benè ordinari nequeunt: *Cap.* 6. *De Statu Monach.* Cap. 5. *De Confir. util. &c.* Cap. 3. 4. *De Capel. Monach.* Cap. 20. *De Elect.* aliaque multa citata dum de cauſis Diſpenſationum. *Cap.* 5. *De Relig. Domib.* hinc enim evidenter ſequitur, aut Beneficia Regularia abroganda, aut Clericis juſtè Commendari, cùm à Regularibus regi tot modis prohibeantur.

Non omittendum hic obiter obſervare peculii habendi licentiam inter Monachos introductam fuiſſe, ex injunctis Adminiſtrationibus, propter quas habere peculium illos oportebat; hinc Beneficia orta eſſe, ſicut etiam ex eo quòd nonnulla illorum Officia perpetua facta ſunt, inter quæ prima fuere Priorum Conventualium Officia, quæ per Electionem Capitulorum Canonicè acquiſita fuerant.

Obſervat. V. Apud Bonifacium VIII. nec probantur, nec damnantur expreſsè hodiernæ Regularium Beneficiorum Commendæ, nec dici poteſt in *Cap.* 5. *De Præb.* probari, dum de Beneficiis ſolâ præſcriptione Sæcularibus loquens, adeò legitima habet, ut illa Mandatis Apoſtolicis ſubeſſe doceat; nam certum eſt, eo in Textu Bonif. non loqui de Beneficiis Commendatis, ſed de Beneficiis per longiſſimum tempus ut Sæcularibus poſſeſſis; cùm aliàs illorum Status præſcribi non potuiſſet. Quoad illam autem præſcriptionem, non prætermittendum, non requiri ut durante temporis ſpatio ad illam neceſſario plures Rectores ſucceſſivè poſſederint; ſed ſufficere, ut ab uno toto illo tempore continuè & pacificè poſſeſſum ſit; quod eò magis notatu dignum eſt, quòd ad Jus Patronatûs præſcribendum, plures præſentationes effectum ſortitæ requirantur, etſi quadraginta annorum pacifica & continua adſit poſſeſſio, idemque de Jure eligendi ſit. Dictum eſt expreſsè, quia apud eumdem Bonifac. perpetua Beneficiorum Regularium animarum curam habentium, qualia Abbatiæ, Prioratus Conventuales, Commenda quodammodò damnari videtur, dum Parochiales Eccleſias ultra ſemeſtre tempus Commendari prohibetur *Cap.* 15. *De Elect. in* 6.

Obſervat. VI. Certum eſt in Clementinis, Clementem V. prohibuiſſe, ne impoſterùm Commendarentur Beneficia Regularia, idque oſtendere hæc §. 7. Clem. I. *De Statu Monach.* verba: „ Sanè Prioratus aliquis, ſive Adminiſtratio committi, vel conferri alicui non poſſit, niſi expreſsè profeſſus fuerit Ordinem Monachalem „.

Sunt qui ex prima hujus §. parte inferant Clem. V. Commendas quaſdam probaſſe, nempè jam factas, ſuamque in his verbis opinionem fundent. „ Qui Prioratus Conventuales habuerit, intra annum computandum à tempore Collationis, ſeu Commiſſionis ſibi factæ de his, &c. „, exiſtimant ſiquidem Commiſſionem idem ibi ſignificare ac Commendam.

Verùm hæc ſententia probabilis non videtur, tùm, quia Collatio & Commiſſio non ſunt ibi Synonyma, ſignificantque demandationem, vel ad tempus, vel ad vitam,

Digitized by Google

vitam; collatio ad vitam, commiſſio ad tempus; tùm quia ſi committi, ſumeretur pro commendari, ſequeretur quod dum infra dicitur Regulari profeſſo committendos eſſe Prioratus, ſenſus eſſet illis commendandos eſſe, quod abſurdum apparet; tùm demùm quia nullum in hoc Paragrapho legitur verbum, quo denotetur in eo diſtingui duplex Commendarum genus, alterum quod probetur, vel toleretur, alterum quod prohibeatur; quin imò ex eodem contrarium colligitur; cùm totus Paragraphus futurum reſpiciat; prima enim pars agit de ætate requiſita ad acquirendam Prioratum Regularem, ſecunda de tempore intra quod ſuſcipiendum eſt Sacerdotium poſt Prioratùs acquiſitionem; tertia de non conferendo Prioratu, niſi Regulari profeſſo; quarta de reſidentia in Prioratu facienda.

Obſervat. VII. In Extravag. Commun. Lib. III. *Tit*. I. *Cap*. 2. perpetuæ Commendæ quæcumque, tàm Monaſteriorum, quàm Eccleſiarum Parochialium & Epiſcopalium, reprobantur, idque propter ea quæ exindè naſcuntur diſpendia, quæque ſunt hæc: Eccleſiarum & Monaſteriorum cura negligitur, res & jura diſſipantur, ipſorum ſubjectis perſonis & populis plurimùm temporaliter & ſpiritualiter derogatur, eiſque redundant ad noxam quæ dicebantur cedere ad profectum.

Caput autem iſtud deſumptum ex Clem. V. *ann*. 1306. quod relatum eſt; cujus Conſtitutionis occaſio fuit graviſſimus morbus quo Pontifici aperti ſunt oculi, & ante ipſos nuda & evidentia facta ſunt prædicta mala, ſicut ipſe in eadem Conſtitutione refert.

Obſervat. VIII. *Concil*. Trid. novas tantùm Regularium Beneficiorum Commendas fieri vetuit, ut patet ex *Cap*. 10. Sess. XIV. *De Reform*. cujus hæc ſunt verba: „Regularia Beneficia in Titulum Regularibus profeſſis provideri conſueta, cùm per obitum „aut Reſignationem, vel aliàs, illa in Titulum obtinentis vacare contigerit; Religioſis tantùm illius „Ordinis, vel iis qui habitum omninò ſuſcipere, „& Profeſſionem emittere teneantur, & non aliis „conferantur„.

Nec obſtat à Concilio afferri rationem, quæ ad Commendas factas extenditur ſicut ad faciendas, nempè Sæcularibus non eſſe commendanda Beneficia Regularia, ne ſint qui veſtem lino lanâque contextam induant, habentes ſcilicet vitam Sæcularem & Regulares proventus. Etſi enim Veteribus Commendis prædicta ratio conveniat, tanta tamen non eſt quæ movere debuerit, ut uſitatas jam diu Commendas Concilium abrogaret, illas præſertim exigente Eccleſiæ utilitate.

Obſervat. IX. In eodem Concilio plura ſunt Decreta, quibus aliquod Commendæ genus probare videtur; nam in *Cap*. 4. Sess. VII. *De Reform*. præcipit Concilium, ut qui plura Beneficia incompatibilia habuerit etiam per viam Commendæ perpetuæ, ac illa ſimul retinere præſumpſerit, illis ſit ipſo jure privatus; undè patet Concilium permittere, ut Beneficium unum per Commendam perpetuam habeatur. In *Cap* 8. Sess. XXI. *De Refor*. idem Concilium jubet, ut Monaſteria Commendata, in quibus Regularis Obſervantia non viget, ſingulis annis ab Epiſcopo viſitentur; vel ut Ordinario, ſi ſubſint ſibi; vel ut Delegato Apoſtolicæ Sedis, ſi exempta ſint; illa verò in quibus viget Regularis Obſervantia, ut à Prælatis Regularibus viſitentur, providet, quo Decreto conſtat Concilium conſentire, ut quædam Monaſteria Commandata remaneant.

In *Cap*. 21. Sess. XXV. *De Reform* inſinuat Abbatias, quæ proprios Conventus non habent, commendari poſſe, dùm reprobat tantùm Abbatiarum, quæ proprios Conventus habent, & illarum quæ ſunt Capita Ordinum, Commendationes.

Obſervat. X. Triplici viâ Clerici Sæculares Beneficia Regularia regere poſſunt. 1ª. Si Sæcularia fiant, qualia fieri debent, quoties Monaſterium reformatione eget, & Regulares non inveniuntur, qui illud, ut par eſt, reformare queant. *Cap*. 5. *De Relig. Domib*. 2a. Si Prioratus in quibus plures non poſſunt ſimul habitare Monachi ob facultatum penuriam, aliis ſimilibus, aliiſve locis vicinis ad idem Monaſterium pertinentibus, uniantur, uniri per Clericos Sæculares deſerviri poſſunt; Clem. I. *De Statu Monach*. §. 6. Idem dicendum de ſimilibus Prioratibus qui prædicto modo uniri non poſſunt, quorumque facultates nec alio modo augeri queunt, *Cap*. 4. *De Capel. Monach*. 3ª. Per Commendam Beneficia Regularia à Clericis Sæcularibus regi poſſunt; Loca ex *Concil*. Trid. ſuprà citata id evincunt.

Ex dictis circa primam & ſecundam viam quibus à Clericis Sæcularibus Beneficia Regularia gubernari poſſunt, patet ſine magna neceſſitate Beneficia iſta nec Sæcularia facienda, nec per Clericos revocabiles regenda: quod enim dictum eſt illa per Clericos deſervienda, de irrevocabilibus intelligendum videtur.

Hinc concludendum, Beneficia hujuſmodi ſine ſimili neceſſitate perpetuò commendari non debere: an autem talis adſit neceſſitas, non noſtrum eſt, ſed præcipuorum Eccleſiæ Rectorum judicare. Id unum nobis dicere licet, pleroſque Regulares proventus, quibus per Commendam Clerici fruuntur, è Clero manaſſe; ita ut eo modo reverſi videantur undè exiverant; nam præter Eccleſias Parochiales vel, Cathedrales Regulares factas, de quibus *Cap*. 73. Caus. XII. Quæst. II. Cap. 5. *De Eccleſia Ædif*. præter portiones Eccleſiarum Cathedralium ad conſtruenda Monaſteria ab Epiſcopis donatas, de quibus *Cap*. 74. Caus. XII. Quæst. II. præter Decimas Eccleſiis à Laicis ablatas, & Monachis ab iiſdem conceſſas *Cap* 4. Caus. I. Quæst. III. *Cap*. 39. Caus. XVI. Quæst. VII. præter Altaria ſive Capellanias eo modo à Monachis acquiſitas, *Cap*. 4 *mox cit* præter facultatem percipiendi Decimas, vel non ſolvendi Privilegium, de quibus paſſim in *Tit. De Decimis*; præter conceſſa Monachis alia Parochorum jura, qualе inter alia ſepeliendi jus, de quo *Tit De Sepult*. non deſunt alii modi quibus Clericorum bona Monachi ſibi compararunt.

Casus ad Absolutionem spectans.

Quæritur an abſolvendus ſit, qui vitam Monaſticam amplecti decrevit, ſi promiſſa ſibi Prælaturæ Regularis Reſignatio fiat?

Hinc orta ſubſequens Conſultatio circà Clerici Sæcularis ad Beneficia Regularia promotionem non infrequentem.

Quæstionis Discussio.

Quæritur an in foro poli, ſeu conſcientiæ, Clerico Sæculari Statum Regularem amplecti liceat, ut reſignatum ſibi Beneficium retinere poſſit? uno verbo, an proviſiones pro cupiente profiteri, in prædicto foro, Canonicæ ſint, vel eſſe ſoleant.

Ad forum interius reſtringitur Quæſtio, quia de alio nullum dubium eſſe demonſtrat uſus, nemine reclamante jamdiù vigens.

Reſtricta eo modo Quæſtio, vel Beneficia ſimplicia, vel Prælaturas reſpicit: iſtæ autem ab illis maximè differunt. Circa Prælaturas enim non ſpernendæ rationes ſunt, quæ circa Beneficia ſimplicia ſuum non habent locum. Hinc dividenda Quæſtio in duas Partes, ac utraque ſeorſim diſcurienda; ſed priùs conſiderandum in genere, an Religioſa Profeſſio, quæ ad oblatum Beneficium Regulare poſſidendum emittitur, Canonica cenſenda ſit.

Digitized by Google

Non diſſimulandum illicitam videri Profeſſionem hujuſmodi, idque ex eo præcipuè quòd Regulare Beneficium, juxta uſum præſentem ſpectatum, paupertatis ac obedientiæ Voto adverſari omninò videatur; quid enim ex hodierno uſu aliud eſt Beneficium Regulare, quàm perpetua bonorum Regularium Adminiſtratio, ab omni reddendæ rationis onere libera? Hujuſmodi autem Adminiſtratio, nonne in Regulari proprietatis vitium inducit? Votum autem paupertatis quid aliud, quàm ablicatio proprietatis? illud commodè definire nonne videtur INNOC. III. cùm ait, proprietatis abdicationem Regulæ Monachali inſeparabiliter annecti; quid enim per illam abdicationem intelligere poteſt, quàm paupertatis Votum, ſicut per cuſtodiam caſtitatis, quam eidem Regulæ annexam dicit, caſtitatis Votum intelligit. Eadem quoque Adminiſtratio, prout revocari nequit, independentem à Prælato ſuo, in re maximi momenti, Regularem quodammodò efficit; independentia autem ſtatûs, obedientiæ, ut & ſubjectionis ſtatui, valdè contrarius eſt.

Eas etiam ob cauſas, idem INNOC. III. Epiſcopo & Præpoſito URSCENS. ſcribens *Cap. 5. De Confir. utili &c.* ait, Sedem Apoſtolicam non conſueviſſe perſonis Regularibus Adminiſtrationes ad vitam confirmare; ideòque Litteras, quæ à Canonicis *Nemauſenſibus*, qui Regulares erant, impetratæ fuerant, quibuſque Adminiſtrationes perpetuò poſſidendæ concedebantur, irritas & inanes denunciandas eſſe, idque vel quia ſuppoſititiæ vel quia ſubreptitiæ.

Eiſdem de Cauſis idem INNOCENT. *Capit. ſequenti* Abbati TIMOL. vel TIMOT. ſcribens, præcipit, ut tanquàm falſarios puniat Religioſos, qui Litteras ipſis, ut Regularibus Adminiſtrationes ad vitam concedentes, exhibebant, idque quia tales Litteras è Cancellaria ſua emanaſſe non credit.

Ob priorem rationem, Canonicus Regularis, qui proprium, quod contra Regulam, dum ſanus eſſet, habuit, in morte celans retinet, Sepulturâ Chriſtianâ nedùm privandus eſt, ſed etiam ab Eccleſia abjiciendus. Hæc docet CLEM. III. *Cap. 4. De Statu Monach. in parte deciſa*, inſinuans ſuam ſe Doctrinam fundare in Regula B. AUGUST. & in *Conc.* LATER. ſub ALEXAND. III. celebrato: idem docere Concilium hoc ex *Cap. 1. Eod. Tit.* patet.

Cum paupertatis & obedientiæ Voto eo modo adverſentur Beneficia Regularia, juxta hodiernum uſum conſiderata, conſequi videtur Profeſſionem Regularem emittere nemini licere eo animo, ut Beneficia hujuſmodi poſſideat; qui enim hæc faceret ſecum ipſe diſſideret, eadem vellet, & nollet: ſpectato Voto, paupertatem & obedientiam vellet; conſiderato Voti hæc, paupertatem & obedientiam nollet.

Illicita quoque aliundè apparet Profeſſio hujuſmodi; etenim, num perverſum, num præpoſterum, num Judaicum quid eſt, ſpiritualem rem temporali referre? Quid autem aliud facit, qui Monachus fit, ut Regulare Beneficium poſſideat?

Nec dici poteſt, illum qui Profeſſionem Regularem emittit, ut Beneficium Regulare poſſideat, duplicem habere finem; alium præcipuum & primò intentum, nempè ſuam Deo conſecrationem; alium huic ſubordinatum, nempè Beneficium quo de Deo ſolo cogitans ſuſtentetur; nec congruè idem comparetur cum viro Chriſtiano, qui Matrimonium meditans doti, ſicut & uxori, attendit, ſed non eodem modo; uxorem præcipuè ſpectans, dotem verò ut medium quo nata ex inito cum illa uxore vinculo onera ſupportentur.

Qui hæc ſimiliave ſibi ſuaderet, ingenio præſtaret, ut ſe ipſum deciperet: Deo ſeſe verè & ſeriò conſecrare volens Regularis vitæ Profeſſione, loca in quibus non regulariter vivitur ad id non eligeret; in Monaſteriis autem quorum Monachi Beneficia, prout nunc moris eſt, poſſident, Regularis vita non ſervatur, nec ſervari poteſt, cùm præter proprietatem & independentiam nulla ſit communis vita, nec ulla de Deo ſolo cogitandi libertas: qui finem verè vult, medium quod ad illud ducat eligit; exempli causâ, ſi quis ducere uxorem volens, ut incontinentiam vitaret, mulierem quam meritò prævideret futuram ſibi incontinentiæ cauſam eligeret, poſſet-ne dici hoc vitium vitare verè velle?

Quæ ex cupidate tua naſci videtur ad vitam Regioſam vocatio, ſuſpecta tibi eſſe debet quantumcumque bonum finem te habere credas. Fatemur virum Chriſtianum, etſi doti, ut & uxori, attendat, uxorem præcipuè intendere; ſed fatendum etiam eumdem ex uxoris quæ ſeſe offert qualitate, ad Matrimonii ſtatum amplectendum non determinari, cùm non conſideret, an ſibi uxor illa conveniat, niſi quia ad uxorem ducendam jam determinatus; ſed qui datâ Beneficii Regularis occaſione, vitam Regularem amplectitur, ab illo quod ſeſe offert Beneficio ad illam determinatur.

Nec etiam dici poteſt, allatas ſuprà rationes oſtendere, illicita eſſe Beneficia Regularia, prout nunc ſunt conſiderata, ac conſequenter cùm nimium probent, nihil probare. Non enim aliud monſtrant, niſi Beneficia iſtiuſmodi aliàs illicita habita eſſe, quod verum eſt; ſed hinc concludere non eſt illicita etiam nunc eſſe, cum neceſſitas juſtaque alia cauſa cogere poſſit Eccleſiam, ut quæ vetuit permittat, quæ damnavit probet; non enim hic agitur de re ſemper mala, ſed è contra de re quæ pro circumſtantiarum diverſitate eſſe poteſt & bona & mala. Non diſſimulandum ea principiis ſuprà adductis ſequi, prædicta Beneficia poſſeſſa cum vitio proprietatis & independentiæ tolerari potiùs quàm probari.

Præthereà qui verè vocatus ad Monaſticam vitam, etiam inter eos quibus Beneficia poſſidere licet, illam amplectitur, in facienda Profeſſione Beneficia non intendit, nec ad illa hanc refert, ideòque illi non ineſt perverſitas, nec contradictio, quæ ineſſe viſa eſt Profeſſioni, Beneficii occaſione factæ.

Nec etiam dici poteſt, factam Beneficii Regulari, Clerico Sæculari reſignationem vel collationem, ſignum eſſe à Deo vocari illum ad Regularem vitam. Nam primò, ſi cui reſignatur, vel confertur, reſignantis, vel conferentis propinquus ſit, reſignationem vel collationem hujuſmodi non Divinæ, ſed carnalis potiùs vocationis ſignum eſt, aut ſaltem valdè periculoſum eſt ne ex carne procedat. Secundò Regularis Sæculari præferendus eſt cæteris paribus; ſi ſecùs fiat, juſta ſubeſſe debet, vel neceſſitatis, vel utilitatis cauſa, quæ ſi ſubſit, modò Sæcularis Clericus aliàs præ cæteris dignior ſit, fatendum Reſignatarium, vel Collatarium iſtius generis non immeritò judicare poſſe à Deo ſeſe vocari ad Statum Regularem; ſed valdè timendum eſt ne reſignanti, vel conferenti is dignior videatur, qui magis propinquus.

His quâ potuimus curâ conſideratis, ad primam Quæſtionis propoſitæ partem accedimus, circa quam cum quæ hactenùs dicta ſunt, illam decidant, hoc unum dicere ſupereſt; nempè, Clericum Sæcularem, ad Beneficia Regularia, quantumvis ſimplicia, poſtulari tantùm poſſe; cùm diſpenſatione duplici egeat; altera, quia Regularis non eſt; altera, quia cùm Regularis non ſit, ejus Ordinis eſſe non poteſt cujus ſunt Beneficia prædicta. Poſtulari autem cum ſine juſta cauſa nemo debeat; ea verò ſi ſubſit, & poſſit & debeat, hinc fit ut Clerico Sæculari Beneficia Regularia reſignare quandòque liceat, quandòque non liceat; liceat, ſi juſta ſubſit cauſa; ſecùs, ſi non ſubſit. Inter illas autem cauſas ſunt propter quas nedùm Clericis Sæcularibus Beneficia Regularia conferre licet, ſed etiam ipſis ſolis conferenda ſunt, quin ad Regularis vitæ Profeſſionem adſtringantur: hujus generis

Digitized by Google

neris cauſa occurrit, quoties Beneficia talia ſunt ut qui illa haberent Regulares, ſoli habitare cogerentur; nec ſpes eſt ut progreſſu temporis eo in loco ad plures Monachos ſuſtentandos facultatum ſatis habeatur; deficiente enim hâc ſpe Beneficia hujuſmodi in Sæcularia convertenda ſunt. Extant aliæ cauſæ propter quas ſaltem conferre licet Beneficia Regularia Clerico Sæculari, ſine ulla vitam Regularem amplectendi occaſione; nimirùm ſi Clericus pauper Regularis Præbendæ ſubſidio adjutus, Eccleſiæ multùm profuturus prævideatur, ac etiam in Monaſterio ſubſidium hoc conferente aliàs Monachorum ſatis ſit, ut Obſervantia Regularis ſervari poſſit.

Sunt demùm cauſæ, quæ Clericum Sæcularem juſtè movere poſſunt, ut reſignatâ vel collatâ ſibi Præbendâ Monachali, vitam profiteatur Regularem, Præbendam hanc poſſeſſurus. Inter illas hæc fingi poteſt, nempè quòd ad illam vitam aliàs idoneus, Monaſterio in quo prædicta vacat Præbenda, adeò neceſſarius ſit, ut ſi illam non accipiat Præbendam, Obſervantia Regularis ſervari nequeat, vel nonniſi minùs benè, quàm fieri debeat.

Nec dici poteſt hoc in caſo, in auxilium Regularium Sæculares Clericos vocari poſſe, quin ad habitûs & vitæ mutationem obligentur; hoc enim Innoc. III. à Lege Divina vetitum dicit *Cap.* 27. *De Elect.* in quo conſultus an in Collegii Regularis Priorem Sæcularis eligi poſſit, quandò per multa & longa tempora multi fuerunt continuè Priores Sæculares; reſpondet id non licere, quia ſecundùm Legem Divinam non eſt arandum in bove & aſino, nec quiſquam debet veſtem inducere lanâ linoque contextam; atque ne reſponſio ad Priores reſtringeretur, idcircò poſteà præcipit, ut quicumque Clerici Sæculares qui cum Regularibus Officia Divina celebrabant, aut Regulam profiteantur & ſervent; aut ipſam Eccleſiam omninò dimittant.

Nec etiam dici poteſt eodem in caſu vocandos eſſe alios Regulares, quia Regulares cùm ſint, magis convenit ad illa Beneficia aſſumi, ideòque nullam ſubeſſe neceſſitatem, ut Clerici vitam profiteantur Regularem illa Beneficia poſſeſſuri; non, inquam, id dici poteſt; cùm ſuprà inſinuatum ſit, cæteris paribus, Clericis Regulares alterius Ordinis præferendos; undè ſequitur hîc ſupponi qui prædicta Beneficia dignè poſſidere poſſint Regulares non reperiri.

De Prælaturis Regolaribus nunc dicendum. Circa illas autem quæ diſcutienda ſunt, ad unum & alterum reducuntur, nempè an ad illas Clerici Sæculares poſtulari poſſint, & an poſtulati ut illas poſſideant vitæ Regulari alligare ſe ſe poſſint. Sed priùs ſupponendum tanquam rem certiſſimam, Clericum Sæcularem, aliumve non Profeſſum, in Abbatem eligi non poſſe, & ſi qua electio hujuſmodi facta fuerit, irritam eſſe; utrumque autem expreſſè docere *Cap.* 27. 37. 38. 49. *De Elect.* imò longiſſimâ conſuetudine effici non poſſe, ut electio ejus generis liceat & valeat, *Cap.* 27. *cit.* Nec dici poteſt cauſam propter quam Clericus in Abbatem eligi nequeat, ex Regulæ Monachalis ignorantia peti, neque aliam afferri *Cap.* 38. *de Elect.* Clericos autem in tali Regula inſtructos reperiri poſſe, ideòque cùm in illis ceſſet Legis ratio, ceſſare etiam debere erga illos Legem; nam allata ibi cauſa non unica Legis ratio eſt; præterea ſcientia Regulæ quæ in Abbate requiritur, eſt ſcientia practica, talis autem in Clericis eſſe nequit. Hoc ſuppoſito venimus ad primum quod diſcutiendum eſt; nempè, an Clerici poſtulari poſſint ad Prælaturas Regulares: hoc autem decidere videtur *Cap.* 13. *De Elect.* in quo Cælestini III. approbat poſtulationem Eremitæ nullam Regulam profeſſi, in Abbatem Monaſterii de Pellicea, in Epiſcopatu Cænomanensi ſiti; hinc enim ſequitur, non Profeſſum poſtulari poſſe. Hunc etiam juxta ſenſum ſic ſummatum eſt: *Non profeſſus poſtulari poteſt in Abbatem, ſi ex aliqua bona cauſa fiat talis poſtulatio.* Sed ut pateat ex quibos cauſis facienda ſit hæc poſtulatio. Notandum, factam ſponte ac ex intimo affectu ab ipſis Monachis poſtulationem, Monachos autem ad id motos tùm neceſſitate, tùm utilitate Monaſterii: *neceſſitate*, in diſſolutionem lapſum erat, nec inter illos quiſquam erat qui reformare poſſet, vel ſi quis erat in illum convenire non poterant; *utilitate*, poſtulatus ad illam reformationem aptus maximè videbatur, tùm propter laudabilem converſationem, tum propter bonam famam, quæ autem Monachos ad poſtulandum moverunt, ad admittendam probandamque poſtulationem impulerunt quoque. An verò res ſe ſe ita habeat ut notatum, judicabit qui leget citatum Caput, prout in 2. *compil. E. T.* legitur. Hujus autem hæc ſunt verba: „Cùm Monaſterium de Pellicea in tuo „ſitum Epiſcopatu, ad eam diſſolutionem devenerit, „ſicut tuarum Litterarum inſinuatio patefacit, quòd „Fratres ejuſdem domûs Obſervantiam Religionis, „& Ordinem abjecerunt, & bonis ejus dilapidatis, „& conſumptis, ad eligendum ſibi Abbatem de „ipſius Eccleſiæ gremio non potuerunt hactenùs „convenire; ad tuæ tamen admonitionis, & ex„hortationis inſtantiam, in unum convenientes, in „quemdam, qui cum Fratribus ſuis in Eremo eſt „laudabiliter converſatus, boni teſtimonii virum „unanimiter conſenſerunt, & eum in Abbatem „totis deſideriis poſtulantes, ejus ſubjici diſcipli„nis & habitui poſtulabant; tu verò poſtulationi „eorum, de prudentum & diſcretorum virorum „conſilio præbuiſti aſſenſum, & humiliter ſupplica„ſti eamdem Ordinationem à Sede Apoſtolica „confirmari; nos autem petitioni tuæ favorem „noſtrum, & aſſenſum laudabiliter impertientes; „Ordinationem ipſam, ſicut Canonicè facta eſt, con„firmamus. „

Ex eo quòd poſtulatus Eremita habitum peculiarem habebat, cui poſtulantes ſe ſe ſubjicere volebant, inferre non licet, ſtatum Regularem profeſſum fuiſſe, cùm Eremitæ paſſim habitum Regulari ſimilem induant, nec ideò tamen ullam profiteantur Regolam; non ineptè tamen inferre fas eſſet ex eo quòd ejus diſciplinis ſubjici poſtulabant Monachi de Pellicea. Hinc ſi vera ſit hæc conſequentia, Eremita prædictus dici non debet non profeſſus abſolutè, ſed non profeſſus Religionis cujus Abbas poſtolatus eſt; ab Epiſcopo cujus erat electionem confirmare poſtulatio admittitur; ſed ut firmior foret quæ per admiſſam poſtulationem Ordinatio fiebat, Summi Pontificis confirmatio impetratur.

Tanta eſt vitæ Eremiticæ, quandò plures ſimul vivunt & communibus exercitationibus ligantur, etſi nulla emittant vota, cum vita Regulari conformitas, ut convenientiùs hujuſmodi Eremita in Abbatem poſtuletur, quàm Clericus Sæcularis; Epiſcopus Cænomanenſis conſiderans non Profeſſi poſtulationem in Abbatem tanquàm rem maximi momenti, eidem non conſentit niſi de prudentum & diſcretorum virorum conſilio.

Etſi prædictum Eremitam non legamus Religionem profeſſum, cujus Abbas poſtulatus eſt; hinc colligere non licet hujus religionis Profeſſionem non feciſſe.

An verò in Abbatem poſtulatus Clericus, ut Abbas Regularis ſit, Profeſſionem emittere poſſit, major difficultas; hæc autem naſcitur ex duplici Juris Textu, nempè *Cap.* 37. & 38 *De Elect.* In priore Innoc. III. *Biſuntino* Archiepiſcopo & Suffraganeis ſcribens, ſupponit tanquàm rem indubitatam, no-

Google

minem fieri poſſe Monachum cum ſpe vel promiſſione quòd Abbas fiet; hinc enim concludit non Monachi in Abbatem electionem irritam eſſe, etſi poſteà Monachus ſactus ſit. In poſteriore idem Innoc. Legato ſuo apud Siculos ſcribens, confirmatam ab illo electionem cujuſdam ad vitam Monachicam inducti, eo animo ut poſt profeſſionem ſtatim in Abbatem promoveretur, irritam decernit; cujus Decreti hanc affert cauſam, ex promotione Profeſſionem proximè ſubſequenti colligi poſſe, cum ſpe Abbatiæ Profeſſionem factam. Fuit hoc autem in ultimo caſu maximè notandum, quòd Electores teſtarentur Electum neſciviſſe ſe ipſum induci ad vitam Regularem, ut Abbas poſteà fieret; patrem quoque cujus ope ad id inductus fuerat idem ignoraſſe. Hoc etiam valdè notandum, Electores in illum ex neceſſitate oculos direxiſſe, videns ſcilicet ſui Ordinis idoneam invenire non poſſe perſonam, illum vero tamen eſſe, ex nobilitate ſua, aliiſque dotibus, per quem poterant meliùs defenſari, undè colligere fas eſt Innocentium electionem non irritaſſe, niſi ob mali ſpeciem quæ illi inerat.

Ad hæc *Conc.* Tolos. *ann.* 1056. *Cap.* 5. declarat Abbatiâ indignum, Clericum qui eo animo Profeſſionem emittit, ut Abbatiâ potiatur, præcipitque excommunicari, ſi ambitâ Abbatiâ gaudere voluerit; hæc enim habet: *Statuit item Sancta Synodus, ut ſi quis Clericorum adipiſcendæ Abbatiæ causâ Monachus effectus fuerit, in Abbatia quidem permaneat Monachus, ſed ad ipſum honorem ad quem aſpirabat, nullatenùs accedat; quodſi præſumpſerit, excommunicetur. Cap.* 5. 1056. Conc. Tom. IX. *p.* 1085.

Quod autem ex his Textibus ſequi videatur non Profeſſum in Abbatem poſtulatum Monachum fieri non poſſe, ſic oſtendi poteſt. Qui cum ſpe vel promiſſione Prælaturæ Monachus fit, illâ indignus efficitur; à fortiori ergò qui cum certitudine Abbatiæ poſſidendæ profitetur; poſtulatus verò in Abbatem, poſtulatione admiſsâ, certus eſt de futura Abbatiæ poſſeſſione.

Adde quòd poſtulatus in Abbatem, ſi Religionem profiteatur ut revera Abbas Regularis ſit, varia hinc exurgunt incommoda, nempè Magiſtrum vel Ducem quem fieri antequàm diſcipulus vel miles fuerit, imperare antequàm obedierit. *Cap.* 38. 49. *De Elect.*

Nihilominùs contrarium tenendum eſt; ad hanc ſententiam trahunt validiſſimæ rationes.

I. Maxima ſunt inter electionem & poſtulationem diſcrimina. Electionis via eſt juſtitiæ via; Poſtulationis verò via, eſt Diſpenſationis via; multa autem per juſtitiæ viam fieri nequeunt, quæ per gratiæ viam fieri poſſunt. Longè major eſt poſtulationem admittentis, quàm Electorum poteſtas. Ad Poſtulationem requiruntur urgens neceſſitas, evidens utilitas, quales ad electionem non requiruntur; hinc ratione poſtulationis concedi poteſt, quod ratione electionis concedi non poteſt.

II. Non Profeſſus in Abbatem fruſtrà poſtularetur, ejuſque poſtulatio admitteretur, ſi Monachos fieri ſibi non liceret; quo enim modo hujuſmodi poſtulationis fructu potiri poteſt non Monachus?

Tali Poſtulato quoad diſciplinam interiorem, vel ſuberit Monaſterium, vel non. Si ſecundum, jam dimidium rei poſtulatæ tantùm habebunt poſtulantes; non enim qui poſtulant quem in Abbatem, ad diſciplinam exteriorem reſtrictam volunt ejus poteſtatem: ſi primum, non Monachos quoad Monachicam vitam Monachos reget.

III. Ne in bove & aſino aretur, vel lana linoque contexta induatur veſtis; prohibetur ne Clericus Sæcularis, tanquàm Prior, Regulares regat; cùm ergò Clericus in Abbatem poſtulatur & poſtulatio admittitur, ut Monachus fiat, haud dubiè ipſi permittitur.

IV. *Concilium* Tridentinum *Cap.* 10. Seſs. XIV. *De Ref.* Poſtulato in Abbatem, nedùm fieri Monachum permittit, ſed etiam præcipit: hæc enim habet: „ Beneficia Regularia in titulum Re„gularibus Profeſſis provideri conſueta Religioſis „ tantùm illius Ordinis, vel iis qui habitum ſuſci„pere, & Profeſſionem emittere teneantur, & non „ aliis conferantur „.

Dici non poteſt prædictum Decretum in foro interiori locum non habere, ſed dumtaxat factum ne conceſſa Clericis Beneficia Regularia impetrari valeant. Etſi enim eſſe poſſunt Leges Eccleſiaſticæ quæ forum exterius tantùm reſpiciant, illius generis eſſe nequit dictum Decretum, cùm ſi juſta ſit cauſa, juſta quoque ſit Clerici in Abbatem poſtulatio; ſi autem juſta poſtulatio valere debet in utroque foro. Attamen omninò rejicienda non eſt circa illud Decretum fori exterioris à foro interiori diſtinctio, cum in illo cauſæ juſtæ defectus collationem non irritet, ſimilis verò defectus in foro interiori collationem ita irritet, ut cui ineſt Beneficium habere non liceat.

Ex poſtulationis ergò cauſa pendet quæſtio, an poſtulato in Abbatem Clerico Monachari liceat, ut Abbatiâ fruatur.

Si enim, *Verbi gratiâ*, Regulares ejuſdem Ordinis, vel alterius, vel digniores vel æquè digni, vel aliàs idonei reperiantur; poſtulato Clerico, cui de hoc conſtat, vitam Regularem amplecti non licet, ut poſtulationis fructu potiatur, cum injuſtè ſe poſtulari meritò exiſtimare poſſit & debeat; ſecùs verò, ſi pro locorum & temporum circumſtantiis, alius, qualis requiritur, Abbas vel Prior haberi nequeat, præter Clericum Sæcularem; is cùm evidens habeat in hoc vocationis ſignum, ſine ſcrupulo profiteri poteſt, ut Abbatiâ vel Prioratu fruatur.

Quod de Poſtulatione dictum eſt, de Reſignatione quoque dictum intelligi debet, cùm Beneficii Regularis in Clerici favorem facta Reſignatio aliud nihil ſit quàm Poſtulatio.

Non obſtant oppoſita incommoda, cùm probato poſtulationis caſu, haberi nequeat Magiſter qui fuerit diſcipulus, Dux qui militis munus obierit, nec præfici qui ſubeſſe noverit ipſo obedientiæ Regularis experimento.

Ex dictis colligitur, abſolvendum eſſe Clericum qui faciendam ſibi Reſignationem Prælaturæ Regularis acceptare in animo habet; dummodò ex viri probi, ac prudentis, & nullo modo ſuſpecti, judicio pateat aliis præferri etiam Regularibus, ex urgenti Monaſterii neceſſitate, vel ex evidenti illius utilitate.

SECTIO III.

An Abbates peregrini poſſint gerere Mitram & Baculum in Eccleſia Immuni ſine permiſſione Ordinarii & juſſu.

Certò conſtat Abbates non poſſe his ornamentis uti, niſi in ſua Eccleſia, ſi ſuum ipſis Privilegium præſcribat uſum in propria Eccleſia; agitur de Privilegio quod debet ſtrictiùs explicari, quia eſt odioſum in eo quòd tranſmittat Prælatis inferioribus honores qui Jure communi debentur ſolis Epiſcopis, & omne quod eſt inviſum debet reſtringi, *odia reſtringi convenit*. Certum adhuc eſt non convenire ut iſti Abbates baculum ferant extra ſuam Eccleſiam, quia eſt indicium Juriſdictionis; undè in benedictione Abbatum, iidem monentur hoc ornamentum ipſis eſſe conceſſum, ut intelligant debere illos vigilare vitiorum correctioni: Antiqui & Novi Pontificales fidem hujus rei faciunt; ille enim qui eſt Clementis VIII. & Urbani VIII. his ſe ſe verbis

verbis explicat : *Accipe baculum Paſtoralis Officii , quem præferas catervæ tibi commiſſa , ut ſis in corrigendis vitiis piè ſæviens* ; & antiquus Ordo Romanus ſic loquitur, *Accipe baculum Paſtoralis Officii, poteſtatem ligandi atque ſolvendi , ut ſis in corrigendis vitiis perſeverans.* Hæc verba , *poteſtatem ligandi atque ſolvendi* , dubitare non permittunt , quin baculum ſit ſignum poteſtatis Juriſdictionis ; nam hæc conſiſtit aut reducitur ad ligandum & ſolvendum. Quemadmodùm igitur Prælati inferiores nullam habent Juriſdictionem in Eccleſiis , quæ non ſunt intra territorium ſuum , non decet ut gerant notam ſuæ Juriſdictionis extra iſtas Eccleſias : aliter hoc ornamentum tunc ſit falſum ſignum,quia ex eo quiſque intelligit , illos Juriſdictionem habere in loco , in quo illud portant , quamvis nullam habeant in eodem ; quamobrem non licet Archiepiſcopis gerere Pallium , neque Crucem gerendam ante ſeipſos mandare , extra ſuam Provinciam , quæ eſt territorium ſuæ Juriſdictionis : neque Regibus datum eſt ferre Diadema extra ſuum Regnum , quod eſt indicium ſuæ autoritatis.

Sed non minùs certum illud videtur, quòd, quemadmodùm ſignificatio indiciorum arbitraria eſt , & quòd , ea quæ ſignificant Juriſdictionem qoibuſdam in locis , poſſunt ſimpliciter oſtendere in aliis , Prælatum qui ea fert habere dignitatem , tribuentem ipſi Juriſdictionem in aliquo loco ; poteſt accidere , ut liceat alicui Prælato ſuæ Dignitatis Ornamentum præ ſe ferre in locis , in quibus nullam habet Jutiſdictionem , ſi Prælatus qui Juriſdictionem exercet in his locis , hanc ipſi facultatem concedat : quia tunc conſenſum habet Prælati , qui ſolus habet jus id impediendi , cùm de proprio ſuo commodo tantùm agatur : ex quo ſit ut cum tali conſenſu Archiepiſcopus poſſet gerere Pallium , & Crucem elevatam ferendam mandare extra ſuam Provinciam , & Rex poſſet ferre ſuum Diadema extra ſuum Regnum ; hoc in caſu ſignum Juriſdictonis merum eſſet ornamentum , cujus uſus non permitteretur , niſi ut coleretur perſona quæ illud portaret ; nihil eſt magis licitum unicuique , quàm ut proprio ſuo juti nuntium remittat , cùm eidem renunciando nemini ullum præjudicium affert : *Unicuique licitum eſt renunciare ei quod in ſui ſavorem noſcitur introductum.* Cap. 16. *De Regulis.*

Certò adhuc conſtare poteſt , Prælatos Eccleſiarum immunium , qui habent uſum Ornamentorum Pontificalium , poſſe in iiſdem celebrare Pontificio ritu , atque ideò cedere poſſe hanc poteſtatem Abbati alieno qui idem habet Privilegium ; quemadmodùm Epiſcopi poſſunt cedere aliis Epiſcopis honorem faciendi functiones Pontificales in ſua Diœceſi , qoia iſtæ non ſunt additæ eorum perſonæ , ſed ſolùm dignitati , & quia non derogant huic dignitati hâc ceſſione , cùm illam faciant perſonæ ejuſdem dignitatis. Reverà hi Abbates in Eccleſiis ſuis ſunt , quoad functiones quas Jus habent in iiſdem faciendi , unum & idem quod Epiſcopi ſunt in ſuis quoad functiones Epiſcopales : Hoc etiam nixus fundamento Tamburinus *De Jure Abbatum.* Tom. I. *Diſputatione XXI.* Quæst. IV. aſſerit Prælatos habentes honores Pontificales , poſſe illos cedere , & eos exercendos mandare Prælatis peregrinis , quos invitant ad ſua Feſta in Ceremoniis ſolemnibus , & multos autores citat idem ſentientes : „ *Concilium* Tridentin. Sess. VI. *Cap.* 5. inquit , „ permittit Epiſcopis alienigenis facere functiones Pontificales in Diœceſi aliena , modò iſte, id „ eſt , Diœceſanus ad id conſentiat : oportet igitur , „ ut Abbates peregrini poſſint uti Ornamentis Pontificalibus in Eccleſiis exemptis , quandò Prælati illarum Eccleſiarum illud eis permittunt , cùm iſti habeant Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in Eccleſiis „ ſuæ exemptionis „ : quòd extendit etiam ad Collationem Tonſuræ & Ordinum Minorum ; in quo errat, quia *Concilium* Trident. Sess. XXIV. *Cap.* 10. prohibet ne Abbates conferant illos Ordines , aliis quàm ſuis propriis Religioſis ; quamobrem in Tom. II. *Diſput. II.* Quæst. XIV. examinans de induſtria hanc difficultatem , ad id exigit , ut præter permiſſionem proprii Abbatis , Abbas alienigenus habeat adhuc conſenſum Epiſcopi Diœceſani , in cujus gratiam *Concilium* Trident. reſtrinxit in hoc caſu Privilegium Abbatum.

His principiis ſtatutis , ſequitur 1º. Deciſionem Quæſtionis propoſitæ pendere à tenore privilegiorum Abbatum de quibus agitur ; cùm in hoc nullam habeant poteſtatem , quàm quæ per privilegium ſuum ipſis data eſt : 2º. Quòd , ſi privilegium illorum generale eſt , & ſine ulla reſtrictione , ferens ſimpliciter conceſſionem utendi ornamentis Pontificalibus , ſine determinatione alicujus loci ; poſſunt gerere Baculum & Mitram in locis immunibus à Juriſdictione Epiſcopi ſine juſſu ejuſdem , modò Prælatus horum locorum ad id conſentiat ; & quòd non poſſunt nec debent , ſi Privilegium ſuum ſit terminatum locis ſuæ dependentiæ , cùm Prælatus cujus intereſt id toleraret , quia non poteſt extendere poteſtatem , quæ ipſis eorum Privilegio data eſt , cùm hæc extenſio nihil minùs ſit quàm novum Privilegium , cujus conceſſio excedit ejus autoritatem. 3º. Quòd Epiſcopus jus habet petendi ab illis communicationem ſui privilegii ; ſed priùs operæ pretium eſt , ut prudenter examinetur an illi non ſint in poſſeſſione ſufficienti ad præſcriptionem , nam videtur extenſio Privilegiorum poſſe acquiri per hanc viam , in materia etiam multò majoris momenti.

TITULUS XXIII.

De Laicis prout Eccleſiæ Membris vel filiis, ubi non pauca de Eccleſiis in quibus munia nonnulla obeunt.

Laici ad Eccleſiam pertinent , quatenùs iſta eſt Corpus miſticum Christi , cujus illi ſunt membra , & quatenùs Eccleſia mater eſt omnium Fidelium cujus ſunt illi filii , ut alii Fideles, de quibus ſuprà dictum eſt.Cùm ergo Laici ad Eccleſiam pertineant, ſubeſſe debent , ut & cæteri Chriſtiani, Juri Canonico , quod idem eſt ac Jus Eccleſiaſticum. Laicorum autem , ut & Clericorum, alii ſunt in dignitate vel ſuperioritate conſtituti , ut Principes , Magiſtratus , & Patres-familias ; alii oon , ut cæteri. De utriſque dictum eſt , dum de pertinentibus vel ad fidem , vel ad Epiſcopos, vel ad Curatos, vel ad Feſta Officiaque Divina , vel Jejunia qualiacumque ; ac dicetur inferiùs , dum de Decimis aliiſque bonis Eccleſiaſticis , de Contractibus , de Sacramentis , de Judiciis; cùm hæc omnia , aliave in illis comprehenſa , ſint communia tàm Laicis quàm Clericis , ſicut ſepultura , Miſſæ Sacrificium, eleemoſynæ, piaque opera quæcumque , Vota , Juramenta; cumque præterea Laici ſint oves Epiſcoporum & Curatorum. Eas ob cauſas , prætermiſſis iis quæ omnibus Laicis conveniunt , quæque etiam aliis Fidelibus Clericis & Religioſis congruunt , uni alterive

inſiſtemus, nempè in explicandis quæ ad Principes pertinent, comparatos, ſive quoad Eccleſiam, ſive quoad Subditos; necnon & illis quæ Parentum poteſtatem in Filios circa Religionem. Fuſa erit utraque expoſitio, per Regulas fiet, vel per Obſervationes, ſi quæ ſint quæ ad Regulas redigi nequeant. Multus quoque ſermo erit de Judicibus Sæcularibus, ſed iſtud remittendum eſt, dum de Judiciis. Nonnihil etiam dicetur de Matriculariis, ſed dum de bonis Eccleſiæ: Itidem aliquid adjicietur de Patronis Laicis, illorumque juribus honorificis, dum de Beneficiis diſſeretur.

De iiſdem Laicis actum eſt quodammodò, dùm de Clericis in genere; explicando enim quid ſint Clerici, explicatur quid ſint Laici, cum proprius Clericorum caracter, ſive ſignum illorum diſtinctivum à Laicis ſit, quod illi arceantur à multis quæ Laicis permittuntur; undè collecti Canones de hoc caractere loquentes conveniunt quoque Laicis, cùm per oppoſitionem inſinuent, quid ſit Laicis proprium comparatis cum Clericis.

SECTIO I.

Regulæ circa Principes è Corpore Juris Canonici deſumptæ.

Quas collecturi ſumus circa Principes Regulæ, non ſolùm docebunt, quid ſubditi debeant Principibus, Principes quæ ſubditis; ſed etiam quid quilibet inferior Superiori debeat ſuo, Superior verò inferiori; nam ſub nomine Principum de aliis Superioribus agimus, idque quia inter Temporales ſunt præcipui, & de Temporalibus hîc præcipuè loquimur; de Spiritualibus poſteà ſeorſim locuturi. Verùm antequàm ad Regularum Collectionem progrediamur, notandum quòd quæcumque Jus Canonicum tradit circa Principes, ad iſthæc Capita reducantur. 1°. Quæ obedientia, & ſub quibus pœnis illis debeatur. 2°. Quot Principum genera; quid omnibus commune, quid cuique generi proprium. 3°. In quibus conveniant vel differant Principes & Pontifices inter ſe; an utraque poteſtas Principalis & Pontificalis in eodem nunc ſint. 4°. Quæ Principibus prohibeantur, quæ præcipiantur. 5°. De Officiis Principum. 6°. Quæ Eccleſiaſtica in Principes poteſtas. 7°. Quæ ſtatuta in favorem Principum. 8°. Quæ in peculiarem gloriam Regum Francorum dicta.

REGULA I.

Cuivis Principi in his, quæ ſuam non excedunt poteſtatem, ab omnibus ſubditis obediendum eſt. *Can.* 3. CAUS. XI. QUÆST. III.

REGULA II.

Qui in re gravi ac juſta Principi non obedit, morte plectendus vel anathemate feriendus. *Cap.* 2. *De Majorit. & Obed.*

REGULA III.

Princeps omnis eſt, Supremus vel non Supremus; Supremus, qui in Temporalibus alium non agnoſcit Superiorem, quàm Deum; Non Supremus, qui alium in his habet Superiorem. *Ibid. &* Cap. 13. *Qui Filii legitimi*, de utroque ſit ſermo.

REGULA IV.

Uterque ſuam accepit à Deo poteſtatem ad laudem bonorum, ad vindictam malorum; ſed non eodem modo; Supremus ſiquidem immediatè; mediatè verò, non Supremus. *Cap.* 11. DIST. LXIX. *C.* 6. *De Majorit. C.* XXIII. QUÆST. V. *C.* 2. *De Homicid.*

Hinc non licet Principi Supremo inobedire, niſi in uno caſu, cùm ſcilicet aliquid Deo contrarium præcipit; nec fas eſt ulli homini eumdem Principem ſuâ privare poteſtate; Principi verò non Supremo licitè inobeditur duobus caſibus. 1°. Cùm contrarium Deo aliquid præcipit. 2°. Cùm Præcepta ipſius Superiorum ſuorum Præceptis adverſantur, ſuâque licitè privatur poteſtate ab eo cui ſubeſt, ſi pœnam hujuſmodi mereatur. *C.* 2. DIST. VIII.

REGULA V.

Qui Supremâ pollet poteſtate, non ſolùm Princeps, ſed & Rex ac Imperator in Canone dicitur.

De primo nomine patet *C.* 20. CAUS. XXIII. QUÆST. V. De ſecundo *C.* 23. *ibid. C.* 13. *Qui Fil. legit.* De tertio *C.* 85. 88. 89. CAUS. XI. QUÆST. III.

REGULA VI.

Poteſtas Regalis etſi dignitate inferior quàm Poteſtas Pontificalis, ſuo in genere minor non eſt.

Prima Pars patet ex *Cap.* 13. *Qui Fil. legit. C.* 1. 9. 10. DIST. XCVI.

Secunda Pars ex eo patet quòd Suprema ſit in Temporalibus Regia Poteſtas, ac Pontificalis in Spiritualibus.

Hinc peſſimè diſcurrunt, qui dicunt, Spiritualia Temporalibus præſtant, Poteſtas ergò Temporalis Spirituali ſubjicitur; quemadmodùm malè ratiocinaretur qui diceret; Curia Parlamenti præſtat Curiæ Computorum, iſta ergò illi ſubeſt; cujus rei Ratio: Inter res diverſi Ordinis nulla eſt ſubjectio.

REGULA VII.

Poteſtas Regalis & Pontificalis ſunt ſibi invicem neceſſariæ, & ſeſe mutuò revereantur oportet.

Can. 11. DIST. XCVI. *Cap.* 4. CAUS. XX. *Cap.* 21. CAUS. XXIII. QUÆST. V. Legendus *Canon* 6. *Ejuſdem Diſtinctionis.*

Hinc contra Divinum Conſilium, Poteſtas Pontificalis, quæ Temporalia ſunt, uſurparet; Poteſtas verò Regia, quæ ſpiritualia ſunt, ſibi vindicaret. *Cap.* 34. *De Elect. C.* 5. DIST. X.

REGULA VIII.

Etſi altera alteri non ſubſit propter æqualitatem; attamen Poſſeſſor unius, & Poſſeſſor alterius, ſibi mutuò ſubjiciuntur in his in quibus altera alterius ope indiget.

Prior Pars colligitur ex Regula Sexta: Poſterior patet tùm ex dictis, tùm ex dicendis.

Ex poſteriori parte ſequitur, quòd Poſſeſſor Poteſtatis Regalis non ſubeſt Pontificalis Poteſtatis poſſeſſori, niſi in Spiritualibus; nec iſte illi, niſi in Temporalibus. Hinc etiam ſicut Regalis Pontificalem circa Spiritualia delinquentem corrigere non poteſt, ita nec Pontificalis Regalem in Temporalibus excedentem.

Doctrinæ huic non obſunt Canones, qui dicunt oppreſſos à Judice Sæculari ad Judicium Sacerdotum recurrere poſſe; quales inter alios *Canon* 3. CAUS. II. QUÆST. VI. Cap. 10. *De For. compet.* Prior enim è Pſeudo-Anacleto petitur; poſterior prioris doctrinam ſecutus eſt.

Hinc Canones qui dicunt Imperium ſubeſſe Sacerdotio; vel Regibus præcipiunt, ut Epiſcopis obediant; vel qui docent non poſſe Reges de Præſulibus judicare, ad Spiritualia reſtringendi ſunt.

Primi

Primi generis ſunt *Cap. 6. De Major.* Cap. 9. 10. 11. Dist. XCVI.

Secundi generis ſunt *Cap. 4. De Major.* Cap. 89. Dist. XCVI.

Tertii generis ſunt *Cap.* 7. 8. 12. 15. Dist. XCVI.

Canones verò qui omnibus ſubditis præcipiunt, ut Regi ſuo obediant, ultra Temporalia non ſunt extendendi; tales ſunt *Can.* 84. 85. 88. 89. Caus. XI. Quæst. III.

Verùm ut præcedentes conſequentias, Regulaſque intelligas, adverte duplex eſſe Legum & Canonum genus; ſunt enim quas Rex condit ut Rex, & illæ ultra Temporalia non extenduntur; ſunt etiam quas ſancit ut Eccleſiæ Protector ad Canonum executionem, & iſtæ Spiritualia reſpiciunt; ſicut Divina ſpectant, quæ ſiunt ad Præceptorum Dei obſervationem procurandam. Sunt quoque Canones quidam quos condit Eccleſia ut Corpus Christi Myſticum, & illi ad Spiritualia reſtringuntur.

Sunt alii quos ſtatuit Eccleſia ut Regum Protectrix, Mater, Patrona, ad Legum executionem; quales ſunt, qui ſub anathemate jubent ut Regibus fides ſervetur, reverentia exhibeatur, juſta præcipientibus obediatur, & iſti Temporalia attingunt. In præcedentibus autem conſequentiis Reguliſve ſermo fit de Canonibus Legibuſve prioris generis.

Adverte iterùm Leges & Canones poſterioris generis, cùm in ſubſidium Canonum & Legum condantur, eodem habenda loco quo Leges & Canones, in quorum ſubſidium fiunt; Canones enim iſti nihil aliud eſſe videntur, quàm Leges quibus ſpirituales pœnæ apponuntur, ab eo ad quem illas irrogare pertinet; idem quoque dicendum de Legibus in executionem Canonum factis, nihil aliud videri quàm Canones, quibus adduntur pœnæ Temporales, ab eo qui ſolus illas infligere poteſt.

Adverte denuò, Temporalia eſſe quæ vitam temporalem proximè ſpectant; Spiritualia quæ vitam Æternam immediatè reſpiciunt; Temporalia quodammodò fieri ſpiritualia, ſi Deo conſecrentur; atque hinc perſonas, res, & loca Deo conſecrata, inter ſpiritualia recenſeri; Spiritualia quodammodò Temporalia fieri, ſi commodi publici circumſtantia in iis occurrat; cora enim hujus commodi ad Poteſtatem Temporalem pertinet: hinc controverſiæ circa Doctrinam, crimina circa eamdem vel circa Sacramenta, atque Miſſæ Sacrificium, à Clericis etiam commiſſa, ſunt cauſæ Temporales, ſi tranquillitatem publicam perturbent, vel ſi hujuſmodi perturbatio verè timenda ſit; hinc Canones ſimiles cauſas ad Poteſtatem Sæcularem remittunt. *Cap.* 18. 19. 20. Caus. XI. Quæst. I. Cap. 7. Caus. XI. Quæst. III. Cap. 10. *De Judic.*

REGULA IX.

Ante Christum natum utramque Poteſtatem uni eidemque ſæpiùs conceſſit Deus; poſt Christum paſſum, eumdemque ad Cœlos receptum, in nullo juncta ſimul eſſe voluit. *Cap.* 6. Dist. XCVI. Ex Nicolao I. ſumitur, de Imperatoria & Pontificia Poteſtate ſermonem facit. Apud Romanos & apud Judices idem multoties fuit Rex & Pontifex, ad id alludere videtur Autor Canonis.

Non obſtat quòd Papa Princeps ſit & Pontifex; non enim omnium quorum eſt Pontifex eorumdem Princeps eſt, quales qoi apud Romanos & apud Judæos Pontifices & Principes.

REGULA X.

Quæ Principibus prohibet expreſsè Jus Canonicum hæc ſunt.

I. Ut Conciliis non interſint ad definiendum. *Cap.* 7. Dist. XCVI.

II. Ut de his per quos Divina miniſtrantur, non judicent; id reſtringendum ad caſus in quibus ſuis non degradantur criminibus. *Cap.* 5. Dist. LXIII. *Cap.* 5. Dist. XLVI. *Canon* 9. Caus. XII. Quæst. II. docet Sacrilegium, quod Eccleſiaſticum crimen eſt, Pontificali & Regali autoritate puniendum; undè ſi Principibus licet de rebus Sacris furto violatis judicare, quidni licebit eiſdem de Perſonis Sacris ſuo crimine maculatis, itidem judicare? *Canon* 15. Dist. XCVI. inſinuat Epiſcopos contra Religionem excedentes à Poteſtate Sæculari percelli poſſe. Caus. XXIII. Quæst. IV. *à Canone* 37. *ad Canonem* 54. tribuitur Principi Hæreticorum punitio ſine ulla diſtinctione perſonarum. *Cap.* 18. 19. 20. Caus. XI. Quæst. I. Clericos criminoſos certis caſibus Principi ſubjiciunt.

III. Ut Eccleſiæ bona immobilia invitis Prælatis non alienent, nec ab eiſdem ſine juſta cauſa accipiant. *Cap.* 4. 19. 21. 22. Caus. XII. Quæst. II. Cap. 57. Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 7. *De Conſtit.*

IV. Ne ullum Monaſterium in proprium jus convertant vel vendant. *Cap.* 40. Caus. XVI. Quæst. VII. *Extat.* Lib. V. *Capitular. Can.* 386.

V. Ne recipiant Clericum, qui, dimiſſo ſine juſta cauſa Judice Eccleſiaſtico, ad ſe recurrit. Cujus rei Ratio: quia illum admittendo, injuſto recurſui cooperantur. *Cap.* 1. 2. 5. 6. Caus. XXI.

VI. Ne Epiſcopos cogant ad conſentiendum, ut Eccleſiæ Catholicæ Hæreticis tradantur. *Cap.* 21. Caus. XXIII. Quæst. VIII.

VII. Ne in comitatu ſuo Clericos patiantur Superiorum licentiâ carentes, niſi à ſe juſta de cauſa vocatos. *Cap.* 26. 27. 28. *Ibid.*

VIII. Ne Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, aliorumve piorum locorum vacantium cuſtodiam ſibi vindicent, niſi eam habeant ex fundatione vel ex antiqua conſuetudine, neve habita abutantur. *Cap.* 13. *De Elect. in 6.*

IX. Ne de rebus Eccleſiaſticis quicquam ſtatuant propriâ autoritate, niſi prout Canonum Tutores, Cuſtodes, Executores; ſupplicante verò Eccleſiâ id poſſunt: ſed tunc acceptâ ab Eccleſia poteſtate ſtatuunt. *Cap.* 11. Dist. XCVI. Cap. 13. Caus. XVI. Quæ exceptio petitur ex *Can.* 26. Caus. XXIII. Quæst. V. Cap. 19. Caus. II. Quæst. V. Cap. 1. 2. Dist. XCVI.

Has autem inter & illas Leges diſcrimen eſt, quòd Leges prioris generis, Canones ſubſequantur: poſterioris verò generis Leges, Canones præveniant. Quibus caſibus iſtæ condi poſſint, & quo ſenſu accipiendæ, vel quomodò conſiderandæ ſint, expoſitum eſt in Prolegomenis, Parte 1., dum de comparatione Legum Eccleſiaſticarum, cum Legibus Sæcularibus circa eaſdem.

X. Ne Eccleſias vel Monaſteria propriâ autoritate dent, nullâ intercedente verâ neceſſitate. *Cap.* 2. Caus. I. Quæst. VII.

XI. Ne Jura Regni ſui quæ in Coronatione ſua illibata ſervare jurant, violent, aliudve in præjudicium Regni faciant. *Cap.* 23. *De Jurejur.*

XII. Ne quæ ſunt Naturalis Juris tollant, qualis eſt ſeipſum in Judicio defendendi facultas. Clem. II. *De Sent. & Re. §. Cæterùm.*

XIII. Ne Eccleſiæ Dei per diſcordias Regum diviſionis aliqua patiantur damna, cùm, quantùm in ſe eſt, parcem quam prædicant ſervare ſtudeant invicem, & in omnes. *Cap.* 10. Caus. III. Quæst. VI.

REGULA XI.

Ex his quæ Eccleſia poteſt vel dicitur poſſe circa Principes, in Canone exprimuntur ſequentia inter quæ aliqua ſunt erronea, niſi benignè explicentur. *Cap.* 3. 4. 5. Caus. XV. Quæst. VI. Deſumuntur è Gregor. VII. atque ex Urbano II. hac in re non magnæ apud ſanos Judices autoritatis.

I. Summus Pontifex abſolvere poteſt ſubditos erga Principes à juramento fidelitatis. Hoc autem, ne erroneum ſit, reſtringendum ad Principes non Supremos, Apoſtolicæ in temporalibus Sedi ſubjectos. *Reſtrictionis Ratio*: Attributa Poteſtas ſupra ſtabilitæ Doctrinæ contraria; ſcilicet, Pontificem, ut Pontificem, circa temporalia nihil omninò poſſe; cujus rei hanc adduximus cauſam, quia Principes Supremi non alium habent in Temporalibus Superiorem quàm Deum; undè ſicut ſolus Deus eſt autor vinculi quo ſubditi cum iſtis ligantur, ita & ſolus Deus eſt illius diſſolutor.

Nec obſtat quòd Summis Pontificibus dictum ſit: *quodcumque ſolveritis, erit ſolutum*; id enim intelligendum de ſolis peccatis, vel de pœnis ab ipſis impoſitis, vel de Legibus ab ipſis conſtitutis, non de vinculis à Deo formatis. *Cap.* 2. *De Tranſlat.* Cur enim excipitur ab hac poteſtate, ipſis fatentibus, Matrimonii vinculum, etſi in prædicta comprehendatur propoſitione, ſi generaliter ſit explicanda? niſi quia dictum eſt, *quos Deus conjunxit, homo non ſeparet*: Excipiendum ergo vinculum Regium, cùm dictum ſit, *omnem Poteſtatem eſſe à Deo, Deique ordinationi reſiſtere, qui poteſtati reſiſtunt.*

II. Summus Pontifex Regi Regnum ſuum malè adminiſtranti, Coadjutorem dare poteſt. *Cap.* 2. *De Suppl. Negl. in* 6. Hoc quoque, ne erroneum ſit, reſtringendum ad Regna Sedi Apoſtolicæ, ut Principi Supremo, in Temporalibus ſubjecta. Qui enim Superiores non habent in Temporalibus, à ſolo Deo corrigi poſſunt, ſi circa temporalia delinquant. Non negandum tamen, id etiam extendi poſſe ad illa Regna in quibus Regi diſſipatori, ut & minori, Curator dari ſoleret, ex Lege in iis recepta; ſed tali in caſu conſenſus eorum ad quos Curatorem hujuſmodi eligere pertineret, deſideraretur; vel hic locus intelligendus de caſu in quo Rex dilapidator conſentiret, datuſque à Papa Curator utilior fore Regno & Eccleſiæ ſperaretur, ob ſingularem erga Sedem Apoſtolicam Subditorum Regni reverentiam.

III. Summus Pontifex, imò & Epiſcopi, Reges excommunicare poſſunt, cùm ſint ut alii Chriſtiani Eccleſiæ Filii. *Cap.* 10. Dist. XCVI.

A qua Regula Juriſconſulti Galli exceptos volunt Reges, qui à tali Cenſura exemptionem oneroſo titulo ſunt adepti; qualis Gallorum Rex, qui propter immenſa arga Eccleſiam Beneficia, tali privilegio à pluribus Romanæ Sedis Antiſtitibus donatus eſt. Eo autem caſu quo Princeps Supremus excommunicaretur, Subditi non ideò ſolverentur Sacramento fidelitatis, quia excommunicatio ſolvere non poteſt vincula civilia, niſi autoritate Principis, & nullus Princeps conſenſit unquàm, ut vinculi quo ſobditi ſibi ligantur ſolutio fieret, poſito quòd excommunicaretur. Adde quòd ipſe Greg. VII. qui primus hanc poteſtatem excommunicationi falsò tribuit, agnoſcit *Cap.* 103. Caus. II, Quæst. II. vincula Regio minora, & ab ipſo vim ſuam habentia, non ſolvi ipſâ excommunicatione, ut fusè explicatur in *Tractatu de Excommunicatione*, *Tit. De Effectibus.*

REGULA XII.

Quæ in Canone habentur de Regum poteſtate circa res ſpirituales annexaſve ſpiritualibus, hæc ſunt.

I. Ut ordinatio inordinatè facta, ad Principis poſtulationem rata habeatur, conceſſâ eam ob cauſam infracti Canonis veniâ. *Cap.* 24. Dist. LXIII.

II. Ut poſtulante Eccleſiæ neceſſitate, vel utilitate, vel accedente Eccleſiæ conſenſu, Epiſcoporum Regni ſui Electioni per ſe vel per Deputatos interſint, vel aliter factam approbent; uno verbo, ut ſine Principis conſenſu nullus fiat Regni ſui Epiſcopus. *Cap.* 14. 18. *De Elect.* Dist. LXIII. *a Cap.* 9. *uſque ad ultimum.*

Huc faciunt Canones omnes qui ad iſtas Electiones requirunt conſenſum Populi, cùm Princeps ſit Populi caput.

III. Ut Epiſcopos inveſtiant, quod de Temporali inveſtitura intelligendum, non de Spirituali, quæ ſibi probibetur, quæque fiebat per intronizationem. *Cap.* 22. 23. Dist. LXIII. Cap. 12. 13. 14. 15. Caus. XVI. Quæst. VII. ac Titulum ſimul cum poſſeſſione dabat, ſi ex Canone Apoſtolico, cui adverſari dicitur, de illa judicetur.

IV. Ut Conciliis præſideant, id eſt, primas Sedes, ſimileſve ibi occupent; non ad oſtendendam potentiam, ſed ad confirmandam fidem; non ad definiendas fidei morumque controverſias, ſed ad pacandam Eccleſiam. *Cap.* 15. Caus. XII. Quæst. I. *Cap.* 2. 7. Dist. XCVI.

V. Condere poſſunt Leges, quæ Eccleſiæ res, ſicut & alias, ſpectant; tales ſunt Leges quibus ſtatuta eſt. 1°. Triennalis præſcriptio. 2°. Quadragenaria. 3°. Centenaria. *Cap.* 1. Caus. XII. Quæst. II. *Cap.* 2. 16. 17. Caus. XVI. Quæst. III.

Triennalis erga res Eccleſiæ immobiles jamdiu abolevit.

Quadragenaria ſervatur univerſaliter circa eaſdem res, præter res Eccleſiæ Romanæ, circa quas ſola viget Centenaria.

VI. In Regnis in quibus ſitæ ſunt Abbatiæ, exigente neceſſitate conſtituitur, ne ſine Regali proviſione Abbas eligatur. *Cap.* 39. Caus. XVI. Quæst. I.

Canon hic de Regno Galliæ loquitur; hujus Regni uſui favet; ambitiones, necnon & contentiones vitandæ, quæ huic Canoni locum dedêre, uſum hunc introduxerunt.

VII. Si Metropolitanus Patronatæ Eccleſiæ aliquid uſurpet, à Rege corrigi poteſt. *Cap.* 31. Caus. XVI. Quæst. VII. deſumitur è *Concilio* Toletano IX. *ann.* 655.

Hinc patet quòd recurſus ad Principem, in Cauſis etiam Criminalibus ipſos Prælatos contingentibus, Canonibus innitatur, uſque etiam antiquis.

VIII. Licet Principi Monaſterium Monaſterio tradere, vel aliud cum alio commutare. *Cap.* 40. Caus. XVI. Quæst. VII.

Hic Articulus exceptio eſt Articuli quarti Regulæ X. quæ exceptio in Capitularibus loco ſuprà citato non habetur. De Monaſteriis Regiis loqui videtur hic Canon, in his pleniſſimum jus habet Rex, quale requiritur ad dandum vel commutandum. De his mentio fit *Capitular.* Tom. I. *p.* 174. 259. 538.

IX. Ad Regem pertinet violatam Eccleſiæ Immunitatem punire. *Cap.* 35. Caus. XVII. Quæst. IV. Cujus ratio eſt, quia hujus immunitatis eſt author, ideòque illius defenſor eſſe debet & vindex.

X. Quæ Hæretici nomine Eccleſiæ poſſident, ab iis auferre poſſunt Reges, & Clericis Orthodoxis dare. Caus. XXIII. Quæst. VII. ſed præcipuè *Cap.* 3. 5. *Quidquid.*

XI. Exigente bono publico, Epiſcopi, imò & Summi Pontifices, ſi ſubditus fuerit, vel voluerit de criminibus accuſati vel ſuſpecti defenſiones audire poſſunt, ut iis auditis, vel reum, vel innoxium denoncient. *Cap.* 41. Caus. II. Quæst. VII.

Deſumitur ex eo quòd Leo Tertius, vel Quartus variis criminibus accuſatus, Imperatoris cui ſuberat judicio ſeſe ſubmiſit.

XII. In alienatione Rerum Eccleſiaſticarum Regni, ſuus requiritur conſenſus. *Cap.* 4. Caus. X. Quæst. II. *Cap.* 44. Caus. XII. Quæst. II.

XIII. Legibus ſuis Canones confirmare poſſunt, ut duplici ligent vinculo, Regali, & Pontificali. *Ibid.*

XIV. In cauſâ Clericali Epiſcopale judicium dare poſſunt, ſi ab ipſis id petatur. *Cap.* 11. Caus. XI. Quæst.

Digitized by Google

Quæst. I. deſumitur è *Concilio* Milevitano II. *Cap.* 19. Per Epiſcopale judicium, Conventum Epiſcoporum autoritate Imperatoris habendum, Zonaras intelligit. Cauſa Canonis : Clerici in ſacris conſtituti, culpæque Eccleſiaſticæ conſcii, ut correctionem Epiſcopalem fugerent, ab Imperatore judicia publica ſive Sæcularia impetrabant ; quod ne fieret, neve etiam Concilium ad Imperatorem confugientem damnare videretur, permiſit ut ab illo Epiſcopale judicium peteretur.

XV. Ubi non ſufficit Eccleſiæ autoritas, ad Principem recurritur. *Cap.* 4. Dist. XVII. *Cap.* 2. *De Cler. Excom. Miniſt.*

XVI. Statutum aliàs ne ſine Conſilio Principis Sanctorum corpora è loco in locum tranferrentur. *Cap.* 37. *De Conſ.* Dist. I. Cujus Canonis ratio fortè fuit : Cavendum erat ne tranſlationis hujuſmodi occaſione, turbæ excitarentur, vel ſi quæ excitatæ fuiſſent, ut faciliùs ſedarentur ; vel æquitati conſonum viſum fuit, ne inconſultus Princeps reliquiarum Patrocinio, ſi extra ipſius ditionem transferrentur, privaretur.

XVII. Principum eſt per Judices ſuos impedire ne Divina vel publicè contemnantur, vel turbentur. *Cap.* 3. *De Conſ.* Dsst. III. Utrumque autem fieret, ſi ſaltationibus ac turpibus Canticis prope Eccleſiam, dum Divina celebrantur, vacaretur.

XVIII. Contra Clericos cenſurarum contemptores, Pricipes ab Eccleſia requiſiti, temporales pœnas irrogare poſſunt. *Cap.* 2. *De Cler. excom. Miniſtr.* In Antiqua Collectione, & apud Gregorium IX. tribuitur *Concilio* Antiochaeno : hujus non eſſe, verba iſta, *Regis judicio*, demonſtrant, cætera etſi ex hoc Concilio deſumpta ſint. Antonius Augustinus notat peti ex *Concilio* Vernensi. *Cap.* 9.

REGULA XIII.

Quæ in Canone exprimuntur Regum Officia, hæc ſunt.

1°. Judicium atque Juſtitiam facere. *Cap.* 23. Caus. XXIII. Quæst. V.

2°. Oppreſſos de manu calumniantium liberare. *Ibid.*

3°. Peregrinos, pupillos, viduas, qui faciliùs opprimuntur, juvare. *Ibid. Cap.* 26. Caus. XXIII. Quæst. V.

4°. Eccleſiam tueri etiam non requiſitos ; quod patet ex eo quòd Eccleſiæ tuitio jungatur pupillorum tuitioni ; pacatam reddere ; contra Hæreticos alioſve perverſos, opem petenti dare ; alioquin de omiſſo rationem reddent. *Cap.* 26. *cit. Cap.* 2. 3. 10. Caus. XXIII. Quæst. III. *Cap.* 24. 25. 37. Caus. XXIII. Quæst. IV. *Cap.* 39. *ibid. Cap. Cap.* 20. *ejuſdem.* Caus. Quæst. V.

5°. Leges juſta præcipientes & contraria prohibentes, convenienti rigore ſancire. *Cap.* 42. Caus. XXIII. Quæst. V.

6°. Enormia flagitia, à quibuſcumque ſuis patiantur ſubditis, punire ; nam ſine diſtinctione loquuntur Canones. *Cap.* 39. 40. Caus. XXIII. Quæst. V.

7°. Malos etiam invitos ad bonum trahere. Caus. XXIII. Quæst. VI.

8°. Autoritatem Regiam Sacerdotati jungere ad res Eccleſiaſticas defendendas. *Cap.* 20. 21. Caus. XXIII. Quæst. V.

9°. Epiſcopis tamquàm Patribus ac tanquàm Magiſtris obedire. *Cap.* 4. *De Majorit. Cap.* 8. 9. Dist. XCVI.

10. Sacerdotes ut Angelos, imò ut Deos, honorare. *Cap.* 7. Dist. XCVI.

11. Boni Principis eſt Eccleſias contritas reſtaurare, novaſque ædificare, cùm aliundè hæ ſimiliave haberi non poſſunt. *Cap.* 16. Dist. XCVI.

12. Quæ Eccleſiaſtici Juris ſunt, tamquàm Dei præcipua, venerari, nec pati ab ullis Magiſtratibus lædantur. *Cap.* 20. Sess. XXIII. *De Ref.*

REGULA XIV.

Quæ in Jure Canonico leguntur in Regum favorem, præter jam memorata, hæc ſunt.

1°. Profertur anathema in illum qui juratam Regi fidelitatem violat. *Cap.* 19. Caus. XXII. Quæst. V.

2°. Præcipitur nobis ut Regi obediamus, quamdiù nobis certum non eſt præcepta Regia Divinis adverſari mandatis. *Cap.* 4. Caus. XXIII. Quæst. I. §. *Sed. ſi.*

3°. Jubetur ut fides & reverentia Principi exhibeantur, ut debitæ juſtitiæ & conſueta ſervitia reddantur, à Clericis conjugatis. *Cap.* 2. Dist. VIII. *Cap.* 23. 25. Caus. XXIII. Quæst. V. *Cap.* 9. *De Cler. conjug.*

4°. Injungitur ut de bonis etiam Eccleſiaſticis tributa ſolvantur *Cap.* 27. 28. Caus. XV. Quæst. I. *Cap.* 21. 23. Caus. XXIII. Quæst. VIII. Huc referri poteſt Canon. 3. Caus. X. Quæst. III. quod docet Epiſcopos Hiſpanos Regi aliquid tunc temporis dediſſe pro Regiis Inquiſitionibus, quo jure ſimile quid tributo intelligi poteſt.

5°. Civilis Conſtitutio, quâ in crimine læſæ Majeſtatis ad accuſandum & teſtificandum admittuntur perſonæ ad accuſationem vel teſtimonium aliàs inidoneæ ad accuſationem vel teſtimonium aliàs inidoneæ, quales ſunt infames, Criminoſi, ſervi, de ſe confeſſi, approbatur, iſtâque approbatione quodammodò fit lex Canonica. *Cap.* 31. *De Simon. Cap.* 6. Caus. XV. Quæst. III.

6°. Contumelia Regem afficiens, ſi ſit Clericus, deponendus eſt ; ſi Laicus, excommunicandus. *Cap.* 83. *Apoſtolorum, ad calcem Decreti.*

7°. Præcipitur ut in ſacris Myſteriis, aliiſque precibus publicis, pro Principe oretur. *Cap.* 12. Dist. XLVII.

8°. Vetatur ne ſine conſenſu Principum nova pedagia imponantur. *Cap.* 4. *De Cenſib.*

9°. Declaratur ad Principem, non ad Eccleſiam, pertinere, de poſſeſſionibus bonorum temporalium judicare. *Cap.* 7. *Qui fil. legit.*

10. Regna conſuetudinibus ſuis, Regumque ſuorum inſtitutionibus, regenda. *Cap.* 2. *De Conſuet. in integr.*

11. Jus Romanum in poteſtate Regum eſt ; hinc jure à Regibus conſtituto dicitur, hæc villa villa eſt mea, hæc domus eſt mea, hic ſervus eſt meus. *Cap.* 1. Caus. XXIII. Quæst. VII. *Cap.* 1. Dist. VIII.

REGULA XV.

Nonnulla ſunt in Canone quæ in favorem Regis Franciæ ſpeciatim dicuntur ; hæc autem non ſunt alia quàm iſta.

1°. Rex Franciæ in Temporalibus Superiorem non agnoſcit, undè proprios filios non tamquàm Pater, ſed tamquam Rex, ad actus Sæculares legitimare poteſt. *Cap.* 13. *Qui filii.*

2°. Exaltatio Regni Francorum, Apoſtolicæ Sedis ſublimatio reputatur. *Cap.* 13. *De Judiciis.*

3°. Hoc Regnum in devotione hujus Sedis ſemper permanſit, & permanſurum creditur. *Ibid.*

4°. Declaratur Rex Franciæ Regnumque illius quoad temporalia non ſubjici Summo Pontifici, ideòque non includi in *Extravagante, Unam Sanctam, prima, De Majorit. & Obed.* in qua Bonifacius VIII. definit terrenam poteſtatem ſpirituali ita ſubdi, ut illa poſſit ab iſta inſtitui & deſtitui. Quæ Declaratio inter Privilegia non rectè collocatur, cum nihil habeat quod Jure Communi cuivis Regi non conveniat. Eadem declaratio etiam docet, Bonifacium VIII. in prædicta definitione erraſſe, cum hac in re Regis Galliæ quàm aliorum Regum conditio potior non ſit, ideòque in aliis locum habeat, quod de Rege Franciæ peculiariter declaratur.

SECTIO

Digitized by Google

SECTIO II.

De Poteſtate Principum circa Electiones ad Beneficia, Regulæ ſive Obſervationes ex Corpore Juris deſumptæ.

Inutile prorsùs videbitur diſcutere quam Principibus poteſtatem circa Electiones tribuant Canones in Corpore Juris comprehenſi; tum quia Electiones ubique ferè exoleverint, tum quia, ubi adhuc vigent, circa illas nihil poſſint Principes. Verùm ſi quos ſubit hujuſmodi cogitatio, abjicere omninò debent, cùm nominationis jus, aliudve ſimile, quo Principes plerique potiuntur, poteſtati circa Electiones ſucceſſerit, cùmque etiam illa quæ de hujuſmodi poteſtate docent Canones, quid Principibus permitti vel non permitti circa Beneficia debeat oſtendant. Noſſe ergò hos Canones etiam nunc non parùm prodeſt, illoſque diſcutere: in hac autem diſcuſſione poſt notata quæ certa ſunt, quæ contraria reverà ſunt, quæve oppoſita non ſunt, ſed apparent, conciliabuntur.

Certum eſt Canones, qui Populo, ut cum Clericis eligat, permittunt, Principi in Populo id permittere, cùm Populi caput ſit Princeps.

Certum eſt *Canonem 6.* Dist. LXIII. qui Laicis prohibere videtur ne Electionibus ſeſe immiſceant, ita explicari poſſe ut illius ſenſus ſit, Laicorum non eſſe per ſe ipſos ſolos Electiones facere; ejus enim Canonis verba ſunt: *Non eſt permittendum turbis, Electionem eorum facere qui ad Sacerdotium promovendi ſunt*; quibus inſinuatur totam Electionem ſibi turbas tribuiſſe. Eo etiam modo illum interpretatur Martinus Bracharensis *Cap. 8. Ej. Tit.* dum poſt relatum prædictum Canonem addit: *Sed in Judicio Epiſcoporum ſit, ut ipſi eum* (ſcilicet promovendum) *probent, ſi in Sermone, & fide, & in ſpirituali vita edoctus ſit*; quæ verba prædicto Canoni oppoſita inſinuant Laicis, ne ſibi totam Electionem tribuant, illo Canone prohiberi.

Verùm etſi prædictus Canon Laicis prohiberet, ne cum Clericis in Electionibus concurrant; certum eſt quoad Principes non ſervatum, 1o. in *Hetruria, ann.* 558. ſub Pelagio, cùm *Cap.* 15. *Ejuſd.* Dist. Pelagius referat quoſdam Principis licentiâ egiſſe ut ad Ordines Sacros promoverentur, quamvis illos ſpeciali jure Principi addictos nullo modo inſinuet.

2o. Nec in Gallia verſus idem tempus, cùm *Can.* 5. *Ejuſd.* Dist. deſumptus è Concilio Pariſiensi, non *ann.* 362. ut notat Pithæus, ſed 357. ut teſtatur Labbæus, celebrato, præcipiat ne quis ambitione aliiſque viis pravis Principis poteſtate abutatur, ut ad Epiſcopatum provehatur: nec etiam in Macedonia, *ann.* 594. cùm *Can.* 9. *ejuſd.* Dist. 10. ferat S. Gregorius Joannem ad primæ Justinianæ Epiſcopatum provectum Principe conſentiente.

3o Nec etiam in Bithinia, aliiſque Orientis Provinciis, *ann.* 787. cùm Synodus Nicæna II. ſimilem abuſum prohibeat, ad ſui confirmationem Decreti Canonem Apoſtolicum afferens, qui ſub gravibus pœnis eamdem ambitionem Principum poteſtate abutentem prohibet.

4o. Nec etiam *ann.* 853. in Occidente, cùm Leo IV. ab Imperatoribus Lothario & Ludovico petat quoſdam Italiæ Epiſcopatus.

5o. Nec etiam in eodem Oriente, *ann.* 869. vel 870. cùm octava Synodus Constantinopoli celebrata eo tempore, *Cap.* 1. 2. *E. D.* vetet Principibus ne Electionibus ſeſe immiſceant, ne *videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confuſio & contentio*, quibus poſtremis prohibitionis cauſa vel ſaltem occaſio indicatur. Nec etiam *ann.* 860. cùm *Canone* 4. *Ejuſd.* Dist. Nicolaus I. Lothario Regi ſcribens, roget, ut ſaltem in Treviransi Urbe, vel in Agrippina Colonia, quemquam Epiſcopum eligi non patiatur, priuſquàm de vacatione monitus ſit Papa. Nec etiam tempore Stephani, *ann.* 885. cùm *Canone* 18. *ejuſdem* Dist. Imperatoris licentiam expectet, ut Epiſcopum Reatinum conſecret. Certum eſt quoad Populum non ſervatum prædictum Canonem Laodicensem in Africa, tempore *Concilii* Carthaginensis IV. celebrati *ann.* 398. cùm *Canon* 6. Dist. XXIV. Epiſcopis præcipiat, ut in Electione Clericorum certam conniventiam & teſtimonium quærant. Nec tempore Celestini I. *ann.* 428. in Gallia, cùm *Canone* 13. Dist. LXI. & Cap. 26. Dist. LXIII. Celeſtinus iſte teſtetur ad Epiſcopi Electionem, plebis ſicut & Cleri conſenſum requiri. Nec tempore S. Leonis, *ann.* 445. cùm *Canon* 19. *Ejuſd.* Dist. velit ut Metropolitanus nonniſi diſcuſſâ omnium Civium voluntate Electum conſecret. Nec tempore Gelasii, *ann.* 493. cùm *Canon* 11. Dist. LXIII. ad Electionem Epiſcopi Diotrensis præcipiat, ut convocetur univerſa turba cum Clero, ut communi conſenſu Epiſcopus eligatur.

Nec tempore S. Gregorii, cùm *ann.* 593. *Can.* 10. *Ejuſd.* Dist. LXIII. ad Epiſcopi Mediolanensis Electionem nedùm Cleri, ſed & Plebis conſenſus requireretur; cùm etiam *ann.* 600. *Can.* 15. Dist. LXI. Clero & Nobilibus Civibus ſcribat, ut ſi, quem elegerunt Epiſcopum, aptus non ſit, alium eligant; cùm etiam *ann.* 602. Viſitatori Eccleſiæ Panormitanæ Paſtore viduatæ præcipiat, Clerum plebemque admonere, ut remoto ſtudio, uno eodemque conſenſu talem ſibi expetant Sacerdotem, qui & tanto miniſterio dignus valeat reperiri.

Nec tempore Isidori, cùm *Cap.* 20. *ejuſd.* Dist. Archipresbyteri Electionem à Clero & populo faciendam dicat.

Nec tempore Caroli & Ludovici Imperatorum, *ann.* 803. cùm *Canone* 34. *ejuſd.* Dist. præcipiant, ut Epiſcopi per Electionem Cleri & Populi eligantur, idque faciendum inſinuent, quia Canones ita ſtatuerant.

Nec tempore Stephani, *ann.* 816. cùm *Cap.* 28. *ejuſd.* Dist. præcipiat, ut Pontifex eligatur præſente Senatu & Populo, & ſic ab omnibus electus conſecretur.

Nec tempore Nicolai I. *ann.* 857. cùm *Cap.* 13. *ejuſd.* Dist. *Joanni* Ravennati Archiepiſcopo prohibeat, ne Epiſcopos per Æmiliam conſecret, niſi poſt electionem Cleri & populi.

Nec tempore Nicolai II. *ann.* 1059. cùm *Cap.* 15. Dist. XXIII. ad Electionem Summi Pontificis conſenſum populi requirat. Nec tempore Innocentii. II. *ann.* 1139. cùm *Cap.* 35. Dist. LXIII. præcipiat, ut Religioſiſſimi viri ad Epiſcopi Electionem admittantur, illamque irritet, ſi illis excluſis fiat; inter Religioſiſſimos autem tam Laicos quàm alios recenſere licet.

Certum eſt ex Canonibus qui Clero ſoli Electionem tribuunt nonnullos expreſsè exigere deſiderium vel conſenſum plebis; tales autem *Canon* 1. Dist. LXI. ex S. Leone deſumptus, Narbonensi Epiſcopo ſcribente *ann.* 443. *Canon* 12. Dist. LXIII. ex Epiſtola Stephani Papæ Ravennati Epiſcopo, circa *ann.* 886. & ex his cæteros interpretandos; ita ut affirmari poſſit nullum voluiſſe ut contra Celestini I. ſententiam *Canone* 13. Dist. LXI. relatam, cuiquam populo invito daretur Epiſcopus.

Certum eſt in Corpore Juris Canonem legi nullum, quo cogatur Populum ut ſe inconſulto Electum Epiſcopum admittat, etſi juſtas habeat illum rejiciendi cauſas. Certum eſt uſque ad ſæculum XIII. extitiſſe Populos qui cum Canonicis Epiſcopum eligebant; patet ex *Cap.* 56. *De Elect.* in quo Gregorius IV. *ann.* 1229. damnat Eccleſiæ Massanensis in Hetruria conſuetudinem, quâ

Laici

Digitized by Google

Laici cum Canonicis Epiſcopum eligebant, vetat impoſterum id fieri; quæ contra prohibitionem ſuam fiet, Electionem irritat.

Certum eſt extare Canones antiquos qui Principi totam pertinere Electionem agnoverint; talem autem eſſe *Canonem* 15. Dist. LXIII. ex *Concilio* Toletano XII. *ann.* 681. celebrato deſumptum; in hoc enim legimus Epiſcopos Hiſpaniæ & Galliciæ, (fortè meliùs Galliæ) conſiderantes ex locorum diſtantia viduatis Eccleſiis ſeriùs provideri, idque tùm quia Epiſcoporum mors difficilè ad Regis aures perveniebat; tùm quia ante vel poſt factam à Rege electionem, conſulendus erat Metropolitanus cum Suffraganeis ſuis circa Electum vel eligendum, nec Litteræ à Rege expediebantur priuſquàm ab iſtis probatus fuiſſet; hâc, inquam, motos conſideratione, permiſiſſe Epiſcopo Toletano ut quos eligeret Rex, ipſeque probaret, conſecraret.

Certum eſt Apoſtolicum *Canonem* Cap. 4. Caus. XVI. Quæst. I. relatum, qui ſub pœna depoſitionis & excommunicationis prohibet, ne quis poteſtate Sæculari uſus Eccleſiam obtineat, intelligi poſſe de iis qui Poteſtate Sæculari abutentes, per vim cogebant Electores ut ſibi faverent; atque interpretationem iſtam ex pœnarum gravitate colligi poſſe. Certum eſt etiam, Canonem iſtum juxta Haloandri interpretationem de Principe non loqui, ſed de Magiſtratu Sæculari; in calce Decreti habetur hæc interpretatio; Canon de quo Quæſtio, eſt vigeſimus nonus. Certum eſt denique, Canonem hunc aliter interpretatum videri Synodum Nicænam ſecundam, *ann.* 781. celebratam, idque *Cap.* 7. Dist. LXIII. in quo, poſtquàm decrevit ut facta à Principe Electio irrita ſit, Decretum ſuum prædicti Canonis autoritate confirmat, his verbis illum referens: *Si quis Epiſcopus Poteſtatibus Secularibus uſus, Eccleſiam per ipſos obtinuerit, deponatur & ſegregetur*; ſed hinc non ſequitur Synodum damnaſſe uſum quo, Eccleſia conſentiente juſta de cauſa, Principi Electiones ad Prælaturas dimittuntur; ſed abuſum dumtaxat quo, Eccleſiâ C[illegible]icis Electiones has reſervante, nonnulli ambitioſi potentiâ Principis eligebantur, vel potiùs intrudebantur.

Certum eſt, Canones quibus Imperatoribus Pontificem Summum eligendi jus datur ſuppoſitios eſſe; idemque dicendum de iis quibus tali Juri Imperatores renunciant; hujuſmodi Canones ſunt *Cap.* 22. 23. 30. 32. Dist. LXIII.

Cujus rei ratio: in eiſdem conceditur Imperatoribus Epiſcopos Inveſtiendi jus, in quod poſteà Gregorius VII. Paschalis II. *Cap.* 12. 13. 16. 17. invecti ſunt, additis graviſſimis pœnis in illos qui impoſterùm tali Jure uterentur; quod auſi non fuiſſent, ſi à Prædeceſſoribus illorum Imperatores illud accepiſſent; nec pendente hâc controverſiâ Imperatorii prædictos Canones oppoſuerunt, qui ſoli tamen Pontificis os obſtruxiſſent, cùm plus concederent quàm Imperatoribus diſputaretur, poſito quòd Inveſtitura controverſia temporalis tantùm eſſet; vel idem quod diſputabatur, poſito quòd ſpiritualis Inveſtitura controverteretur.

Certum eſt, Electionem Summi Pontificis ab Imperatore probari debuiſſe, ideòque ab Electo ſignificari illi oportuiſſe, cùm *Can.* 21. Dist. LXIII. utrumque expreſsè refertur.

Certum eſt, poſt finitam de Inveſtituris controverſiam Pontifices ſignificaſſe à Principe poſtulandum aſſenſum circa factam Electionem, ubi talis eſt conſuetudo; illorum Pontificum duo ſunt præcipui, nempè Coelestinus III. & Innocentius III. quorum prior id teſtatur *Cap.* 14. *De Elect.* poſterior verò *Cap.* 18. *Ejuſd. Tit.*

Certum eſt, Principem cujus aſſenſus Electioni factæ poſtulandus eſt, illum juſta de cauſa denegare poſſe, atque hinc vanam facere Electionem; nam præterquàm quòd quoties conſenſus alicujus alicui actui neceſſarius eſt, in poteſtate ipſius ſit concedere vel denegare, cùm nemo invitus conſentire teneatur; aſſenſus Principis in Electionibus poſcitur, ne ſi Electus ſibi ſuſpectus ſit, conſecretur; adde quòd non minima irrogaretur Principi injuria, ſi rogaretur ut Electionem probaret, quam, vellet nollet, ſalvam incolumemque videre cogeretur.

Hinc ſequitur, Principi permitti poſſe ut adhibito qui electuri eſſent, ſimiliumve, conſilio ipſe eligat; tùm aliàs Electionis irritatio vel confirmatio ab illius voluntate pendeat, ſi aſſenſus ipſius factæ Electioni requiratur. Certum eſt, idem omninò eſſe quoad effectum poſt Electionem factam, Principum judicio illam ſubjacere, ac Principes cum Electorum conſilio eligere.

Certum eſt, ad Beneficia Eccleſiaſtica per Electionem promovendi modum ab Eccleſia introductum eſſe, cùm non ſolùm Epiſcopatus, ſed & inferiora, uſque etiam ad minima, per Electionem darentur Beneficia, ut ex citatis ſuprà Canonibus patet, ſed præcipuè ex *Canone* 6. Dist. XXIV. Cap. 7. 15. 20. Dist. LXIII. Nunc autem inferiora Epiſcopatui Beneficia ſine Electione conferri ſolent; idemque eſt de maxima Epiſcopatuum parte.

Cujus mutationis cauſa: Invaleſcente inter homines morum pravitate, ſatius viſum eſt ut unus ſolus Beneficia conferret, quàm ſi plures ſimul Electionis viâ donarent, idque quia meritò creditum eſt faciliùs repertum iri unum quàm plures viros probos. Ob eamdem corruptionem plurima ſecum invehunt Electiones incommoda; ambitio, avaritia, vitæ commodioris amor, nullum non movent lapidem ut ad Beneficia pinguia paretur iter; Simonia, Sacrilegium, aliaque ad id neceſſaria crimina pro nihilo habentur; Prælati præpoſterâ gratitudine erga illos à quibus electi ſunt, indulgentiores ſunt; iſti verò ad eumdem poſt concupiſcentias ſuas audaciores; Prælatos eoſdem concepta pro nepotibus ſpes deſideriumque, ad ſimilem indulgentiæ exceſſum propenſos etiam efficiunt; ac undè illorum creſcit indulgentia, inferiorum augetur indè audacia, peccandique temeritas.

Certum eſt, ratione reditus, à Poteſtate Temporali pendere Beneficia; ratione Officii, à Poteſtate Spirituali; idcircò utramque circa Beneficiorum donationem jus habere, alteram alteri jus ſuum cedere, vel alteram cum altera concurre, vel demùm alteram perficere quod altera incepit. Prædictæ ceſſionis exempla continere quoſcumque Canones, in quibus Beneficia ab alterutra tantùm donantur poteſtate; tales ſunt pleraque Titulorum *de Prebendis, de Conceſſione Preb.* ſimiliumque Capitula; in his enim de ſola Poteſtate Spirituali mentio fieri ſolet; tales ſunt etiam *Cap* 6. *De Jure Patronatus, in prima collectione.* Cap. 34 *De Prab.* Cap. 16. *De Conceſſ.* in quibus ſola Poteſtas Temporalis Beneficia quædam donat.

Utriuſque Poteſtatis concurſûs extare exempla in quibuſcumque Textibus in quibus Poteſtas Temporalis cum Spirituali eligit; talis eſt inter alios *Canon* 25. *De Jure Patron.* Quod enim ibi dicitur, cadere poteſt in Principem qui Patronorum præcipuus extitit. Tales etiam ſunt quos ſuprà collegimus, oſtenſuri Populum per plura Sæcula cum Clero admiſſum ad Paſtoris Electionem. Donationis quam altera Poteſtas incipit, altera abſolvit, exempla legi in ſingulis Juris Textibus, in quibus Patronus eligit aut præſentat, Eccleſia verò confirmat vel inſtituit; quales ſunt *Canon* 24. Dist. LXIII. necnon quævis Titulorum *de Inſtitutionibus* & *de Jure Patronatûs* Capitula, aliaque complura apud Gratianum; in

Digitized by Google

in iis quoque legi in quibus electione factâ Patroni conſenſus poſtulatur, quales ſunt *Canones* 16. 17. 18. 21. Dist.LXIII. *Cap.* 14. 18. 51. *De Elect. Cap.* 25. *De Jure Patronatus*. Nam præterquàm quòd de Rege plures illorum Textuum loquuntur, quæ alii de Patrono dicunt, ad Regem ex Patronis potiſſimùm extendere fas eſt.

Certum eſt, circa Eccleſiarum proviſionem ita interdùm delatum Principibus, ut ſi quid meræ diſciplinæ ipſis volentibus in proviſione ab ipſis facta omiſſum eſſet, omiſſionis illius defectus remitteretur, atque pro nihilo haberetur. Celebre hujuſce rei exemplum habes in *Canone* 24. Dist. LXIII. Eccleſiæ Salonitanæ ita provideri per Principes ſolitum erat ut electus neſciente Papa vel Reſponſali illius non ordinaretur; contigit autem ut Maximus à Principibus electus inconſulto Sancto Gregorio illiuſque Reſponſali ordinatus ſit, quo audito hanc propter culpam, illum à Miſſarum celebratione ſuſpendit, donec à Principibus accepit, id ipſis jubentibus ita factum eſſe.

Certum eſt, Canones, quibus conſentiens electioni de ſe factæ per abuſum Poteſtatis Sæcularis punitur, non adverſari Canonibus qui circa electiones Principibus aliquid permittunt; nam per abuſum Poteſtatis Sæcularis eligi, non eſt eligi mediâ Poteſtate Sæculari, conceſſo ſibi jure benè utente; ſed per hujuſmodi Poteſtatem quæ vel nullum circa electiones jus habet, vel excedit totum ſibi tribuens cujus pars ſibi dumtaxat competit, vel per terrorem minis incuſſum, impreſſamque vim aliquem eligere facit.

Certum eſt, Juris Textus qui contra Principes aliquid adverſus electionem factam tentantes, anathema pronunciant, de electione quam juſta de cauſa rejicere non poſſunt, intelligendos. *Caput* enim *primum* Dist. LXIII. quod ſolum hujus anathematis mentionem facit, certò loquitur de electione communi, conſonanti, & Canonicâ; quæ autem talis eſt, juſtè rejici non poteſt à Principe; non enim juſtè rejicit niſi qui ſibi jure ſuſpectus; Canonicè autem electus ſuſpectus Principi eſſe nequit, cùm Canones vetent ne qui ſuſpectus eſt Principi eligatur, idque propter gravia hinc ſecutura incommoda.

Certum eſt, veram eſſe contrarietatem inter Canones qui electionem à Principe factam irritant, qualis *Canon* 7. Dist. LXIII. deſumptos è *Concilio* Nicæno II. *anno* 787. *Cap.* 3. & Canones qui Principi electionem totam dimittunt, qualis *Canon* 25. *ejuſdem Diſtinctionis*, depromptus è *Concilio* Toletano XII. *Cap.* 6. *anno* 681.

Hinc ſequitur, Canones illos inter conciliandos hîc recenſeri debere: illos autem conciliandi modus alius non eſt, quàm qui petitur ex diverſitate locorum, temporis, & cauſarum; Canon ſiquidem ſeptimus Dist. LXIII. factus eſt in Oriente; alter verò in Occidente, alium uno Sæculo & ampliùs præceſſit; juſtus erat timendi locus ne Principes Orientales eligendi poteſtate abuterentur, ſive quia jam abuſi erant, ſive alia de cauſa; ſimile quid erga Principes Occidentales timendum non erat; atque hic conciliandi modus optimus eſt: ſunt enim loca & tempora quibus prohibenda ſunt, quæ aliis permittenda ſunt, idque quia quæ hoc loco hocve tempore utilia ſunt, alio loco, aliove tempore, pernitioſa exiſtunt.

Certum eſt, Juris Textus qui Principi vetant, ne adverſus electionem factam aliquid tentet, qualis Canon primus Dist. LXIII. deſumptus è Canone 22. *Concilii* VIII. 870. contrarios videri illis qui præcipiunt ut electioni factæ Principis aſſenſus poſtuletur. Iſti enim Principis judicio electiones factas ſubjiciunt, illi verò electiones factas Principis poteſtati ſubtrahunt, ſi ſola inſpiciantur verba; ſed veram non eſſe illam contrarietatem, cùm prioris generis Canones intelligendi ſint de electione quæ juſtè rejici non poteſt; poſterioris verò generis Canones de illa quæ juſtè rejici poteſt interpretandi ſint, ita ut illi in Principe non damnent, niſi poteſtatem injuſtam; iſti verò non probent niſi quæ juſta eſt. Alii Electiones Canonicas muniunt tuenturque adverſus malorum Principum injuſtitiam; alii verò debitum bonis Principibus honorem circa eaſdem Electiones conſervant.

Ex iis quæ certa eſſe demonſtravimus, ſequitur erraſſe qui dixerunt à Deo præcipi, ut Miniſtri Sacri per Electionem promoveantur, tùm etiam eos qui aſſerunt eorumdem Miniſtrorum Electionem faciendam à ſolis Clericis, alioquin eſſe nullam. Idem dicendum de his qui ſenſerunt è contra, ſentiuntque adhuc, irritam illam eſſe ſi in illâ faciendâ Laici non concurrant; oſtenſum ſiquidem ex indubitatis monumentis Miniſtros ſacros, modò per Electionem, modò ſine Electione, conſtitutos, Electionem quandòque factam à ſolis Clericis, quandòque à Clericis ſimul cum Laicis; alterutro modo factam valere, niſi aliud Eccleſiæ placuerit; irritam verò eſſe ſi eidem libuerit; utrumque pendere ex mera ipſius voluntate. Idem tenendum quoque de diverſis viis promovendi Miniſtros ſacros, Electione, Collatione, Præſentatione, Nominatione, Inſtitutione.

Ex iiſdem Obſervationibus colligitur etiam, hodiernum uſum quo per totam Occidentalem Eccleſiam, Principes partes ſuas interponunt promótioni ad præcipuas ſacras dignitates, vel præſentando, vel nominando, vel ſupplicando, Canonicis Regulis Corpori Juris inſertis non adverſari, imò potiùs cum plurimis rectè concordare, ideòque hoc unum optandum ſupereſſe, ut factæ eâ viâ promotiones aliundè ſint æquæ, pariterque Canonicæ.

SECTIO III.

Regulæ de poteſtate Parentum in offerendis Filiis impuberibus in vitam vel Clericalem, vel Regularem, è Corpore Juris deſumptæ.

Antequàm promiſſæ in Titulo Regulæ colligantur, obſervandum eſt Conſtitutiones circa prædictam poteſtatem effectus ſuos habere non poſſe, niſi & Principis & Eccleſiæ autoritate muniantur, ideòque eſſe debere ut ita dicamus Nomocanonicas, vel quod eòdem recidit Eccleſiaſtico-Civiles: Cujus Rei Ratio; Patria in Liberos poteſtas, à Lege eſt minor majorve, pro Legiſlatoris voluntate; animam verò Filii ad hanc vel illam rem ſacram per votum obligandi poteſtas ab Eccleſia proficiſci videtur, aut ſaltem ab illa fuit ritus quo Liberi vovendi ſunt.

Hinc quia per Leges Parentes perſonam Filii puberis obligare non poterant, niſi iſte vellet; iiſdem Parentibus non licebat Filios puberes vovere niſi iſti vellent.

Hinc quia per Canones ante decimum octavum annum, pueri in Monaſteriis Inſulanis recipi non debebant, Filii impuberes à Parentibus voveri non poterant ad vitam in his Monaſteriis tranſigendam pro tempore intercedente 14. & 18. annum.

Obſervandum ſecundò, oblationes hujuſmodi, uſu, non Canone, introductas, uſumque ex ſimilibus, quæ in Veteri Teſtamento leguntur, profectum eſſe; ideòque Canones quoſcumque oblationes illas jam uſitatas ſupponere; quique illas defendere volunt, illarum defenſionem ex prædictis exemplis præcipuè petere.

Obſervandum, illas oblationes numquàm prohibitas fuiſſe, nec etiam nunc prohiberi: in Orientali & Occidentali Eccleſia uſurpatas fuiſſe, illaſque oſtendere quanta fuerit Patria poteſtas, quantaque eſſe poſſit, ideòque non inutilem fore ſuſceptam diſcuſſionem, etiam quoad praxim hodiernam, circa Matrimonia Filiorum præſertim minorum contra Parentum voluntatem, ingreſſumque in Religionem illis reluctantibus. His obſervatis.

REGU-

Digitized by Google

REGULA I.

Juris Textus extat nullus qui Parentibus permittat, ut Filios puberes, in vitam Clericalem, vel Monachalem, niſi eâ conditione, ſi iſti conſenſerint, offerant.

Non obſtant Canones, qui de Parentum poteſtate ad vovendos Filios indiſtinctè loquuntur; qualis. *Cap.* 6. CAUS. XX. QUÆST. I.

Non obſtant, inquam, quia Canones iſti explicandi ſunt per illos, qui prædictam Parentum poteſtatem reſtringunt, ad obligandos per Votum Filios impuberes; quales *Cap.* 1. 2. CAUS. XX. QUÆST. II.

Non obſtat *Cap.* 7. CAUS. XXVII. QUÆST. I. In quo *Conc.* PARIS. V. *ann.* 615. ratam habet Viduarum, quæ puberes eſſe ſolent, Profeſſionem, ſive à Parentibus habitum Religioſum, ſive per ſe ſuſceperint: nam *cit. Canon.* de puellis ſimul ac viduis loquitur; undè prior alternativæ pars virgines reſpicere poteſt, & debet; poſterior verò viduas. Dici etiam poſſet, viduas ritè Profeſſionem facere, ſive per ſe ſolas, ſive per ſe, & per Parentes ſimul; ſed prior ſolutio præferenda videtur.

REGULA II.

Antiquiores habemus Juris Textus circa vovendi impuberes poteſtatem, quàm circa illos per Votum obligandi, etiam poſt adeptam pubertatem, ſimilem poteſtatem.

REGULA III.

Paulò poſt medium ſæculi IV. Canones Corpori Juris inſerti, de poteſtate Parentum ad vovẽdos Filios meminiſſe cœperunt.

Antiquior omnium Canon, eſt *Cap.* 4. CAUS. XX. QUÆST. II. ex S. BASILIO deſumptum, hæc *ann.* 361. ſcribente: *Oportet infantes, cum voluntate & conſenſu Parentum, imò ab ipſis Parentibus, oblatos eſſe.*

Non obſtat *Cap.* 10. CAUS XX. QUÆST. I. in quo MARCELLUS I. *ann.* 306. nonnulla præcipit circa Filios à Parentibus oblatos; textus enim hic ſuppoſititius eſt; tùm quia mentionem facit de Monaſteriis, & nondùm erant Monaſteria; tùm quia meminit Sacræ Tonſuræ Monachalis nondùm inſtitutæ; tùm demùm quia Pontificum Epiſtolæ SIRICIUM præcedentes ſpuriæ ſunt, niſi apud vetuſtiores Scriptores etiam reperiantur.

REGULA IV.

Ex Corpore Juris colligere non eſt in Orientè à Parentibus Filios impuberes, etiam pro tempore pubertatis, voveri potuiſſe; imò hinc contrarium deduci poteſt.

Prior Pars patet ex eo quòd in toto Juris Corpore, unus tantùm extat Textus, qui quoad prædictam poteſtatem, Orientem ſpectet: Id autem eſt *Can. ſuprà* ex S. BASILIO *citatus*, qui ſolemnitatem in recipiendis oblatis pueris ſervandam duntaxat docet.

Poſterior infertur ex eo quòd *Cap.* 1. CAUS. XX. QUÆST. I. ex eodem S. BASIL. deſumptum, de Profeſſione Virginitatis ante pubertatem emiſſa loquens, ait, illam firmam non eſſe, niſi poſtquàm adulta cœperit eſſe ætas, & eâ quæ ſolet apta nuptiis deputari, nam ſi Profeſſio à Filio impubere emiſſa non valeat, niſi poſt pubertatem rata habeatur, per perſeverantiam in re promiſſa, conſequi videtur oblationem impuberis à Patre factam, firmam non fuiſſe, niſi poſtquàm oblatus, factus pubes, oblationem ratam habebat.

REGULA V.

Plurima Occidentalis Eccléſiæ, circa Patriam, Filios impuberes etiam, pro pubertatis tempore vovendi, poteſtatem teſtimonia, Corpus Juris ſubminiſtrat.

Hæc teſtimonia collecta habes CAUS. XX. QUÆST. I. *Cap.* 2. 3. 4. 6. QUÆST. II. Cap. 1. 2. *De Regular.* Cap. 11. 12.

Ex his teſtimoniis antiquius nullum apparet, quàm *Cap.* 3. CAUS. XX. QUÆST. I. deſumptum e *Concil.* TOLET. *ann.* 633. celebr.

Non obſtat *Cap.* 4. ejuſdem CAUS. & QUÆST. ISIDORO *Hiſpal.* inſcriptum, & *ann.* 630. collocatum; incertum enim eſt an ſit ISIDORI; cùm in ejus Operibus, quæ extant, non reperiatur; incertius adhuc, an ſuppoſito quòd ſit ISIDORI, ab eodem ſcriptum ſit anno illo quo collocatur.

REGULA VI.

Ex eiſdem teſtimoniis nullum recentius quàm *Cap.* 12. *De Regular.* deſumptum è CLEM. III. *ann.* 1190. ab Editore collocatum.

Regula patet ex eo quòd poſt illud, nullum aliud In corpore Juris reperiatur, imò ſubſequens CŒLIST. III. Caput inſinuet, oblatum à Patre, ſi factus adultus in vita Regulari perſiſtere noluerit, ad ſæculum redire poſſe.

Circa tempus, quo ab Editore CLEM. III. Caput collocatur; nota quòd Decretalis CLEM. datâ careat, nec in illa ullum temporis, quo ſcripta ſunt, indicium obſervetur, ideòque tempus illud præciſe ſciri nequit; undè cùm ab *anno* 1188. ad *annum* 1191. regnavit; circa prædictæ Decretalis tempus, dicendum illam ſcriptam intra illud tempus. GONZAL. in illud, aſſerit neſciri cui Epiſcopo ſcriptum ſit, ac de anno ſilet.

REGULA VII.

Prædicta teſtimonia omnia è quatuor præcipuis Eccleſiæ Occidentalis partibus eruuntur, nempè Romana, Gallica, Hiſpanica, Germanica. Ex Romana & Gallicana Eccleſia ſumitur *Cap.* 11. *De Regul.* ab ALEXAND. III. *Belvacenſi* Epiſcopo, circa *ann.* 1180. ſcriptum. Ex Gallica, atque ex Hiſpanica deſumitur *Cap.* 3. CAUS. XX. QUÆST. I. & *Cap.* 1. CAUS. XX. QUÆST. II. nam certum eſt plures Galliarum Epiſcopos *Concil.* TOLETANIS interfuiſſe; & hæc *Cap.* TOLET. III. & X. Canones ſunt: Romana & Germanica ſubminiſtrant *Cap.* 2. CAUS. XX. QUÆST. I. deſumptum ex ipſa *Epiſt.* 4. GREG. III. ad BONIF. Germaniæ Legatum; notat *Correct. Rom.* Ex Germania petuntur etiam *Cap.* 6. CAUS. XX. QUÆST. I. & 2. ejuſdem CAUS. QUÆST. II. utrumque enim ad *Conc.* TRIBUR. in Germania celebr. *ann.* 895. pertinet.

REGULA VIII.

Per totum illud tempus quod ab antiquiori ad recentius teſtimonium interfluxit, nullum extat, ſaltem in Corpore Juris, quod his & aliis relatis adverſetur.

Non obſtat *Cap.* 8. CAUS. XX. QUÆST. I. in quo puellæ quæ Paternum imperio virginitatis propoſitum, habitumque ſuſceperant, nuptias eligere poſſe dicuntur: Nam 1°. deſumitur oppoſitum è S. LEONE qui ſæculo & dimidio ad minus præceſſit Epocham prædictam: 2°. S. LEO loquitur de puellis nubilibus, ideòque puberibus, eoque modo illum CLEM. III. *C.* 12. *De Regul.* interpretatur: 3°. Loquitur de puellis coactis: at mox viſuri ſumus quòd oblationi Parentum, etiam intra annos impubertatis, renitentes, ab illorum Voto eximebantur.

Non obſtat *Cap.* 9. *ejuſdem* CAUS. & QUÆST. in quo Synodus habita ab EUGEN. II. *ann.* 836. docere videtur, quòd qui Monaſteria non elegerunt ab his egredi permittendi ſunt: quia quod non petunt, non obſervant: Prædicta enim Synodus loquitur de puberibus, qui ad vitam Regularem coguntur ſine juſta cauſa; id indicant hæc verba; *Qui inviti ſine juſta offen-*

ſionis cauſa intremiſſi ſunt, niſi volentes non teneantur. Per coactos autem juſta de cauſa, hi intelliguntur qui propter crimina in Monaſteria detruduntur.

Non obſtat *Cap.* 4. Caus. XX. Quæst. III. quo Nic. I. inſinuare videtur, quòd tempore ſuo in Germania, Filius Parentum Voto non tenebatur, ſi factus adultus illud ſervare nolebat: nam Nic. de oblato loquitur, cujus oblatio irrita, vel irritanda erat, tum ob juſtam Filii reſiſtentiam, tùm ob non ſervatas ſolitas Solemnitates, de quibus poſteà.

REGULA IX.

Quibus rationibus defendi poteſt licentia liberis data, ut poſt pubertatem ſine Parentum conſenſu vitam Regularem amplecti poſſint, iiſdem quoque excuſari valet licentia aliàs Parentibus conceſſa, ut Filios impuberes etiam pro tempore pubertatis Deo obligarent.

Regula patet ex eo, quòd ſi Religionis favore liberis permittendum eſt, ut res Parentum, illis non conſentientibus, alienent; eadem de cauſa, non injuſtè aliàs Parentibus permittebatur, ut res Filiorum, iis non conſentientibus, eo tempore, quo conſenſus talis haud capaces erant, alienare poſſent.

Dicet aliquis, ſi eadem ſit utriuſque licentiæ cauſa, cur major datur liberis, quàm aliàs Parentibus concederetur; cùm invitis Parentibus Liberi vitam Regularem vovere poſſint, & Parentes repugnantes Filios aliàs obligare non poſſent, ut mox oſtendetur.

Huic Objectioni Reſpondendum, 1°, quòd ſicut audiendi Liberi erant, quandò juſta de cauſa Parentum illos offerentium voluntati reſiſtebant; ſic audiendi eſſent Parentes ſeſe juſtè opponentes Filiorum Profeſſioni Monaſticæ. 2°. Negari non poſſe quoddam inter utramque licentiam intereſſe diſcrimen ex natura rei petitum, nempè ex neceſſitate vocationis Divinæ ad Vitam Religioſam, ipſamque ſequendi, quandò ſufficienter nota eſt; hinc enim fit ut liberi Vitæ Regulari ineptos ſe exiſtimantes, Parentibus ipſos Religioni offerentibus renitebantur; ac è converſo, qui ſe ſe à Deo vocari juſtè credunt, opponentibus ſe Parentibus licitè non obediunt.

REGULA X.

Falſiſſimum eſt quòd Paternæ Filiorum impuberum Oblationi conditio ineſſet, niſi factis adultis diſpliceret.

Colligitur Regula ex *Cap.* 2. Caus. XX. Quæst. I. Cap. 1. &. *Cap.* 2. *Ead.* Caus. Quæst. II. ex quibus colligitur nec poſt nec ante pubertatem, Oblatis hujuſmodi factam oblationem infringere licuiſſe.

Non obſtat *Cap.* 8. & *Cap.* 15. *De Reg.* in quo Alex. III. dicere videtur Oblatum ante adultam ætatem non ligari, niſi poſteà oblationem ratam habuerit: in utroque enim *Cap.* contrarium dicitur, cùm in priori Alexander inſinuet Oblatum impuberem, etiamſi infra annum decimum quartum pœniteat, exire non poſſe; in poſteriori tres caſus diſtinguat in quibus Monacho Monaſticam vitam dimittere non liceat; primò, ſi Oblatus eſt; ſecundò, ſi poſt decimum quartum ſponte intravit, aut ſaltem ſine gravi metu; tertiò, ſi in minori ætate factam Profeſſionem factus pubes ratam habet.

Nec etiam obſtat *Cap.* 12. *De Regul.* quod declarare videtur Puellam Matrimonio à Parentibus traditam, Matrimonio copulari non poſſe, ex eo tantùm quòd dum velata, & benedicta eſt, non contradixerit, & utrumque intra diſcretionis annos fieri ſoleat; nam Clemens III. Autor *Cap.* in eo bis diſtinguit duplicem Profeſſionem, nempè in medio & in fine, quarum altera per Parentum voluntatem fit, altera per propriam ipſius Monachi voluntatem; prior autem ſi rata habenda fuiſſet à Monacho, tunc per propriam facta fuiſſet illius voluntatem.

REGULA XI.

Extra dubium eſſe videtur, Filium impuberem, qui nolens Monaſterio offerebatur, nolens habitu Monachico induebatur, nolens illum retinebat, vitamque Monachalem agebat, eaque in reſiſtentia ad pubertatem uſque perſiſtebat, habitum vitamque Regularem dimittere potuiſſe.

Regula deſumitur ex *Cap.* 4. Caus. XX. Quæst. III. in quo Nicol. I. declarat Lambertum eo modo à Patre autore oblatum, eaque in voluntate puberem factum, Voto Paterno non obligatum.

Non obſtat, quòd Lambertus conqueſtus quoque fuerit, Solemnitates adhiberi ſolitas ſervatas non fuiſſe: nam Nicolaus deciſionem ſuam ſuper ſolam violentiam fundat, ut patet his verbis quæ deciſionis fundamentum continent: (*Quapropter conſultè Pſalmographi verba recolentes, quibus voluntariè ſe Deo ſacrificare pronunciat, & voluntaria oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Dei obſecrat; præſentem* Lambertum *minimè debere ſub tali violentia Monachum fieri exiſtimavimus; quod enim quis non eligit, nec optat, profectò non diligit; quod autem non diligit, contemnit: Nullum quippè bonum niſi voluntarium.*

Relata Nicolai verba quærendi anſam præbent, quid ante abrogatam Diſciplinam, de qua hactenus in Filios impuberes Deo offerendos Parentes poſſent, quòd nunc non valeant, ſi voluntaria in Oblato ſicut in offerente eſſe debuerit oblatio.

Cui Quæſtioni Reſpondendum, diſcrimen grande intereſſe inter Diſciplinam Veterem, & Diſciplinam Novam circa rem propoſitam; illudque in eo potiſſimùm poſitum eſſe, quòd, juxta Veterem, ut Oblatus ligaretur, ſufficeret illum offerenti Parenti non contradixiſſe, & ſubſtantiales ad hoc ritus ſervatos eſſe; juxta Novam autem, præterea requiritur ut poſt completam ad profitendum ætatem, Profeſſionem emittat, vel anteà factam ratam habeat; alterutro autem deficiente, exire poſſit.

REGULA XII.

Parentibus determinatum erat tempus intra quod reclamare poterant Filios impuberes, illis inſciis, Monachos vel Clericos factos, iſtudque tempus annale erat.

Colligitur Regula *Cap.* 1. *De Reg.*

REGULA XIII.

Circa Filios impuberes contra voluntatem à Parentibus oblatos, nullus eſt Textus, qui intra quod reclamare poſſent, tempus determinet.

Non obſtat *Cap.* 1. mox citatum, in quo Filiis puberibus per vim Monachis factis, annus conceditur ad reclamandum: hinc enim concludi certò non poteſt, intra ſimile tempus Liberos impuberes contra voluntatem à Parentibus oblatos reclamare debuiſſe; cùm ætas non adulta propter majorem debilitatem, & ignorantiam, tempus majus requirere videatur.

REGULA XIV.

Offerendi Filios poteſtas, tàm ad Matrem quàm ad Patrem pertinet.

Colligitur ex citatis ſuprà Textibus, quorum plerique Parentibus, vel Progenitoribus indiſtinctè illam tribuunt; & abundè certum eſt, nomine Parentum tàm Matrem quàm Patrem comprehendi; undè ſi qui ſunt Textus qui de ſolo Patre loqui videantur, qualis eſt *Cap.* 3. Caus. XX. Quæst. I. per alios interpretandi ſunt.

Præterea *Cap.* 2. *Ejuſdem* Caus. & Quæst. de Matre ſpecialem mentionem facit.

REGU-

REGULA XV.

Solemnitates ad prædictas oblationes non aliæ in Jure requiruntur, quàm iſtæ.

I. Ut coram pluribus teſtibus fierent; ait enim Divus Baſilius, quod Oblati ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi deberent, *Cap.* 4. Caus. XX. Quæst. II.

II. Ut offerendus pallio Altaris indutus offerretur, *Cap.* 4. Caus. XX. Quæst. II.

III. Ut Oblati Benedictionem à Sacerdote aliquo vel ab Abbate ſuſciperent. *Ibid.*

REGULA XVI.

Duodecicimo ſaltem ſæculo, Benedictio cum velamine Monialibus dabatur; & non niſi intra annos diſcretionis.

Utrumque in *Cap.* 12. *De Regular.* Clem. III. expreſſis terminis memorat; & Clem. III. ab *ann.* 1188. *ad* 1191. regnavit.

REGULA XVII.

Si intra diſcretionis annos ſemper Benedicti ſunt Monachi, aut Oblati à Parentibus Benedicti non ſunt, aut Benedictio Profeſſioni accedebat; ſed poſterius veroſimilius.

Prior Regulæ Pars colligitur ex iis Textibus qui Oblatos ante adultam ætatem veros Monachos fuiſſe evincunt.

Poſterior inferri poteſt, ex eo quòd Lambertus in *Cap.* 4. Caus. XX. Quæst. III. ab Athone Patre nondum decennis oblatus, ſe abſque Regulari inſtitutione cuculla indutum conqueritur; quod per ſubſequentia ita explicari videtur, ut idem ſit ac offerri non indutum Altaris pallio, & ſine Benedictione veſtem Monachalem indui.

REGULA XVIII.

Sæculo XII. & XIII. Benedictioni conjunctam fuiſſe Miſſæ celebrationem certum eſt.

Infertur ex *Cap.* 14. *De Converſ. conjug.* in quo Innoc. III. *ann.* 1210. Archiepiſcopo Lugdunensi ſcribens hæc habet: *Ex parte tua eſt intimatum, quod cùm quædam Mulier velum viduitatis, coram duobus Abbatibus aſſumpſit, Benedictione ſolemni, cum celebratione Miſſæ ac Litania, Sicut debuit, accedente:* Ex quibus verbis hæc notanda ſunt: *Sicut debuit*; quibus patet totam hanc Ceremoniam nedùm fieri ſolitam, ſed & præceptam fuiſſe; eamque non recèns, ſed jamdiù inſtitutam; neque Gallis peculiarem, ſed aliis Eccleſiis communem: cùm de illa Ceremonia tanquam de re omnibus nota & paſſim uſitata loquatur.

REGULA XIX.

Quam in Filios non adultos Parentes habuere poteſtatem, eâdem Domini in ſervos, tàm adultos quàm non adultos, potiti ſunt.

De non adultis dubitare non licet; undè quoad partem hanc, ut Regula probetur opus non eſt; De Adultis patet ex *Cap.* 1. *De Regular.* prout apud Gonzalem habetur, in quo hæc leguntur: *Deinceps hoc cavendum, ut nullus tondeatur ſine legitima ætate, ſpontaneaque voluntate, vel licentia Domini ſui.* Undè inferre licet, ſervos poſſe cum licentia Domini ſui tonſorari invitos; hinc ergò petere licet ratiocinium *à majori ad minus*, ex poteſtate Dominorum circa vovendos ſervos ad poteſtatem Parentum circa vovendos Filios.

SECTIO IV.

Circa Parentum in vovendis filiis Poteſtatem dubia nonnulla proponuntur.

Dubitatur primò, an conceſſa Parentibus pro pubertatis tempore Filios impuberes vovendi poteſtas Legi Divinæ adverſum quid habeat.

Dubitandi Ratio: Illius eſt ad continentiam vocare, cujus eſt illam dare; cùm ergo continentiam ſolus Deus dare poſſit, ad illam vocatio ad ſolum Deum pertineat, oportet; qui autem aliquem in vitam Regularem vovet, ad continentiam illum vocat; cùm ad illam illum obliget.

Attamen veroſimillimum eſt, prædictam poteſtatem Legi Divinæ non adverſari; nam Jeremiæ XXXV. Legimus, Jonadab Filium Rechab ad quoddam vitæ Regularis genus poſteros obligaſſe, cùm illis laborioſam à vino abſtinentiam*, variis incommodis expoſitam, ſub Tabernaculis habitationem, agros poſſidendi facultatis abdicationem, præcepiſſet; eam autem neceſſitatem poſteris ſuis à Jonadab impoſitam, acceptam habuiſſe Deum; ita ut Jeremiæ ore Jonadabi poſteros laudaverit, quòd ob debitam Parenti ſuo reverentiam, quæ ab illo præcepta acceperant, Religioſè ſervarent.

Legimus quoque *Reg.* I. Samuel ab Anna matre ſua, antequàm natus fuiſſet, Domino conſecratum fuiſſe, atque ad abſtinentiam à vino; aliaque Nazaræatus perpetui, vitam Religioſam non obſcurè adumbrantes, præcepta, obligatum fuiſſe.

Non obſtat quòd continentia difficiliùs ſervetur, quàm abſtinentia à vino. Etſi enim faciliùs abſtineat quis à vino, quàm à muliere per totam vitam, à vino nemo abſtinere poteſt virtutis amore, niſi Divino fretus auxilio; unde ſi ad continentiam vovere Filium Pater non poteſt, quia illam virtutem filio dare non poteſt; propter eamdem rationem, nec ad abſtinentiam à vino filius voveri poterit.

Hinc patet oppoſitam rationem nimiùm probare; cùm ad illa omnia extendatur, quæ abſque Dei gratia impleri non poſſunt; ſi quid enim hic valeret, nullam Legem ab homine homini imponi poſſe oſtenderet; cum ad ſervandas Leges humanas gratia neceſſaria ſit, ideòque dici poſſit illius eſſe ad res iis Legibus præceptas obligare, cujus eſt illarum obſervantiam dare.

Si dicas Deum ſe ſe obligaſſe ut nobis opem ferat ad implendas humanas Leges, dum juſſit ut Legiſlatoribus nobis præpoſitis obediremus; dicam ego ſimilem opem promiſiſſe Deum, ut probata ab Eccleſia Vota Parentum circa nos impleamus, dum præcipit ut Parentes honoremus, idque præſertim illorùm in nos auctoritatem reverendo.

Dubitatur ſecundò, an prædicta poteſtas Divi Pauli Doctrinæ repugnet, hic enim 1. *Cor. VII.* docere videtur, continentiam ſuaderi poſſe, imperari non poſſe, ℣. 25. 26. cum dicat nullum à Domino Præceptum accepiſſe circa virgines; conſilium autem dare, ut Matrimonium non contrahant, quia propter tribulationes hujus vitæ bonum eſt uxorem vel maritum non quærere; hæc autem eſt dubitandi ratio; Cui reſpondendum 1°. Virginibus Continentiam à Divo Paulo præcipi non potuiſſe, cùm præceptum hujuſmodi generalem Matrimonii prohibitionem includeret, utpotè nedùm temporis ſui ſed & futuri virgines reſpiciens. 2°. Addo eumdem Apoſtolum, qui virginibus Continentiam præcipere noluit, quia non potuit, quoddam Continentiæ genus Epiſcopis & Diaconis præcepiſſe, nempè à ſecundis nuptiis abſtinentiam, dum præcipit ut unius uxoris eſſent mariti.

Tertiò, Eccleſiam Pauli veſtigiis inhærentem idem Præceptum retinuiſſe, illique nonnihil addidiſſe; cùm in Occidente quibuſcumque in Sacris Ordinibus conſtitutis, Continentiam omnimodam injunxerit; in Oriente verò Epiſcopis Matrimonii uſum, & Presbyteris Diaconiſque Matrimonii Contractum vetuerit.

Dubitatur 3°. An Concilia quæ Filios vovere etiam pro tempore pubertatis Parentibus permittunt; ſibi conſtent? Ex eo autem dubium petitur, quòd inter illa extent quæ ipſis Filiis permittunt, ſtatim ac puberes ſunt; ut ſeipſos voveant, non conſentientibus Parentibus; undè ſequitur eadem Concilia illinc velle, ut Filii puberes facti ſui juris ſint quoad vitæ Regularis Profeſſionem, cùm quoad illam ſui Dominos illos conſtituant; iſtinc verò nolle, ut iidem Filii ſui juris ſint; cùm Voto à Parentibus emiſſo illos adſtringant; ta e autem ſit *Conc.* Trid. quod *Cap.* 16. relato. Cap. 6. Caus. XX. Quæst. I. filios, quos Parentes voverunt,

ut iſtorum Vota impleant, obligat, & *Cap.*24. Filiis puberibus ſeipſos Deo dedicandi facultatem concedit. Refertur iſte *Canon* Cap. 2. CAUS. XX. QUÆST. II.

Verùm dubii hujus difficilis non eſt ſolutio; citatum enim *Conc.* nequaquàm ſibi contrarium eſt, cùm ad id requireretur, ut eoſdem filios puberes, dùm adhuc liberi ſunt, juris ſui faceret, & non faceret, quod certè non facit; prior ſiquidem Canoo loquitur de filiis jamjam à Parentibus Deo obligatis; qui proindè ſui juri eſſe non poterant; poſterior verò de non obligatis, quibus ideò ſui Dominis eſſe licebat; vel quod eòdem recidit, poſteriori Canone filii poſt adeptam pubertatem ſibi ipſis non dimittuntur, niſi quandò illos anteà obligare Parentibus non placuit.

Dubitatur quartò, an prædicta Parentum in filios poteſtas Legi Civili adverſetur; id autem ita eſſe videtur; eſt enim lege is cui uſusfructus ad tempus relictus eſt, ultra tempus illud obligare illum non poteſt; citatis autem ſuperiori Dubio Canonibus *Conc.* TRID. Filii oon ſubſunt Patris poteſtati ultra puberiatem, undè concludere eſt à Parentibus ultra impubertatis tempus Filios obligari non poſſe.

Sed contra veritas; longè enim abeſt quin prædicta poteſtas uſufructui ad tempus conceſſo ſimilis eſſet; plena erat Parentum in Filios poteſtas, illorum Domini erant; circumſcriptum quidem erat tempus quo illâ fruituri erant poteſtate, ſed iſta circumſcripta non erat, nec ad uſum, nec ad uſumfructum; cùm ad obligandos ipſos filios extenderetur: Verùm ut omnis omninò tollatur ambiguitas, certaque ſimul ac clara appareat ſolutio, diſtingoendum duplex tempus, atque utrioſque reddenda ratio; aliud enim eſt tempus intra quod Voto Paterno obligandi erant Filii, aliud quo duratura erat obligatio. Prius eodem quo puberes fiebant momento, expirabat; cujus rei cauſa erat, quia pubertate vitæ genus eligendi capaces Filii efficiebantur: Poſterius pro voventis voluntate Voto ſignificata durabat; nempè per totam vitam, ſi ad vitam Regularem, vel Clericalem, Pater Filium vovebat; vel per definitum ſpatium, ſi ad rem vovebat naturâ ſuâ non perpetuam, nec etiam voventis voluntate, qualis eſſet illius educatio in Monaſterio: Hujus rei ratio; intra limitatum poſſeſſionis tempus, cum integra pro arbitrio alienandi facultate, Parentes Filios poſſidebant.

Dubitatur quintò, num aliqui extent Canones qui Filios puberes Parentibus voveri permiſerint: ex eo n. ſcitur dubium, quòd non deſint Canones qui indiſtinctè loquantur. *V.gr. Can.* 3. CAUS. XX. QUÆST. I. è *Conc.* TOLET. IV. deſumptus indiſtinctè dicit paternâ devotione, vel propriâ Profeſſione, Monachum fieri; & *Cap.* 6. Quem Progenitores ad Monaſterium tradiderunt, & cœpit in Eccleſia canere & legere, ad Sæculum reverti non poſſe; hic autem *Can.* è *Conc.* TRIBUR. deſumitur.

Præterea *Can.* 1. CAUS. XX. QUÆST. II. conceſſam Parentibus Filios vovendi licentiam, intra decimum quartum annum reſtringit; atque indè inſinuat poſt eumdem annum decimum quartum, à Parentibus Filios anteà voveri potuiſſe.

Attamen certum eſt, nec in Corpore Juris, nec alibi, ullum reperiri Canonem qui Parentibus expreſſè concederet, ut Filios puberes vovere poſſent. Certum eſt etiam *Can.* 2. CAUS. XX. QUÆST. II. è *Conc.* TRIB. deſumptum, intra annum duodecimum Filias vovendi facultatem reſtringere, indèque ſequi Canones qui de illa indiſtinctè loquuntur, explicandos per eos qui illam certum intra tempus circumſcribunt; cùm ſuprà citatorum pro indiſtincta vovendi facultate Canonum poſterior è *Conc.* TRIB. etiam deſumatur.

Certum eſt denique, ex Canonibus qui conceſſam Parentibus Filios vovendi facultatem, intra annum duodecimum erga Filias, & decimum quartum erga filios, inferri certò non poſſe, alios extitiſſe qui Filios puberes vovere permitterent, cùm ætatem illam determinare potuerunt, ne pubertas ulteriùs protenderetur.

Quæri poſſet, an Parentes poteſtatem tantam habuerint circa Filios non adultos Matrimonio locandos, quantam habuiſſe oſtenſum eſt circa Filios vovendos.

Unicus Textus eſt qui rei quæſitæ meminerit, nempè *Cap.*1. *De Deſponſat. Impuber.* HORMISDÆ tribuitur, & quæ ad rem ſic ſe habent: *Poteſt Filium non adultum (voluntas cujus diſcerni non poteſt) Pater cui vult Matrimonio tradere, & poſtquàm Filius pervenit ad perfectam ætatem; omninò debet hoc adimplere*: tria poſtrema verba denotant in Filio ſtrictam obligationem. Circa eadem notat PITHÆUS, quaſi judicium impuberis ſuppleverit autoritas Patris. Idem Textus eſt in CAUS. XXX. QUÆST. II. *Cap.* 3. Circa illum notant *Correct. Rom.* in vulgatis citari ex HONORIO; ſed in *Cap.* 2. *Collect.* 1. DECR. HORMISDÆ adſcribitur. Relatis ſuprà verbis additur clauſula quæ hanc deciſionem, tamquàm rem graviſſimi momenti ab omnibus tenendam, commendat; ſed cùm hic Textus unicus ſit de hac poteſtate loquens, incertus quoque ejus Autor, ac inſolitam habeat clauſulam, hâc fruitos Parentes dubium eſt, aut ſaltem raró id factum credere eſt, ideòque non comparanda com poteſtate vovendi Filios, de qua tot tantaque certæ fidei ſunt teſtimonia.

TITULUS XXIV.

Sive Tractatus de Locis Sacris, ubi res Sacræ peraguntur, & potiſſimùm de Eccleſiis; quarum Immunitas, Conſtructio, Dotatio, Conſecratio, Pollutio, Reconciliatio, Reparatio, Profanatio Juridica explicantur, partim per Collectionem Deciſionum Juris, ipſis illius verbis conceptarum, partim per Regulas, Quæſtiones, & Obſervationes.

PARS PRIOR

Deciſiones Juris verbatim deſcriptas comprehendens.

SECTIO I.

De Immunitate Eccleſiaſtica libertatis, & exemptione tàm Eccleſiarum, quàm Perſonarum Eccleſiaſticarum ab oneribus communibus quæ Laicis imponi ſolent.

HIc revocanda io memoriam quæ dicta ſunt initio Prioris Partis Prolegemenotum, de diſtinctione Poteſtatis Spiritualis & Temporalis; nempè utramque eſſe immediatè à Deo; illam præfici Spiritualibus, iſtam Temporalibus; utramque independentem in his quæ verè ſui Juris ſunt. À Spirituali emanare Privilegia circa Spiritualia; & à Temporali, illa quæ ſunt circa Temporalia: inter Temporalia recenſeri corpora, bona, & loca, omniaque ſenſibilia; inter Spiritualia, illa quæ animam proximè reſpiciunt. Jus Divinum vocari impropriè, quidquid in Scriptura continetur, atque etiam quidquid ratio naturalis dictat congruum, decens, vel conveniens eſſe; Spiritualia ac Temporalia alia eſſe in ſe, & ex ſua natura, alia taotùm acceſſoriè; facultatem condendi Leges, illas interpretandi, eaſque exequendi, pertinere ad Poteſtatem præfectam rebus ſui Juris, penes illam eſſe judicare de utilitate publica, cujus cura ſibi incumbit. Sive Spi-

rituali

rituali rei,ſive Temporali bona Temporalia accedant,ſubjici ſaluti publicæ temporali;ad Eccleſiam tranſire cum illo onere. Privilegia revocari, reſtringive poſſe ab eo à quo emanant;illius eſſe illa interpretari. Hæc autem præmittuntur Textibus colligendis circa Immunitates; quarum aliæ Perſonas, aliæ res,aliæ laco reſpiciunt,ad bene judicandum de germano illorum ſenſu; aliàs periculum magnum eſt, ne ultra mentem in illis loquentium extendantur. Huc etiam ſpectant collectæ Regulæ de Privilegiis, Tom. I. *Part. 2. versùs finem.*

§. I.

Quo jure Immunitas Eccleſiaſtica libertatis Eccleſiæ competat? In quo conſiſtat? Quàm ægrè ferat Eccleſia Laicos illam violare,& ſub quibus pœnis id vetet?

II. munitatem Eccleſiaſticæ libertatis, non tantùm Sancti Patres, ſed etiam Principes Sæculares Privilegiis multis munierunt. *De Rebus Eccleſiæ non alienandis*,&c. Cap. *Cùm Laicis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 13. Cap. 12. *poſt init.*

II. Paternarum traditionum exemplis commoniti, Paſtoralis Officii debitum perſolventes, Eccleſias cum bonis ſuis, tàm perſonis quàm poſſeſſionibus, Clericos videlicèt ac Monachos,eorumque Converſos Oramres quoque cum ſuis nihilominùs rebus quas ferunt, tutos & ſine moleſtia eſſe ſtatuimus; ſi quis contra hoc facere præſumpſerit, à liminibus Eccleſiæ arceatur, & Anathematis gladio feriatur. Caus. XXIV. Quæst. III. Cap. 24. *Paternarum.* Calixtus II. *ann.* 1123.

Indecorum eſt Sæculares in Eccleſia judicare. Caus. XVI. Quæst. VII. *Cap.* 22. *In nona, poſt init.*

Agrorum vel Clericorum immunitate conceſſa. *Conc.* Aurelian.I. *ann.* 511. *Can.* 5. Tom. IV. *Concil. p.* 1405.

III. Non placuit Laicum ſtatuendi in Eccleſia habere aliquam poteſtatem, cui obſequendi manet neceſſitas, non autoritas imperandi. *Ibid.* Caus. XVI. Quæst. VII. *Cap.* 23. *Non placuit.*

IV. Laicis nulla eſt de ſpiritualibus concedendi vel diſponendi facultas. *De Decimis.* Cap. *Tua. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 30. Cap. 25.

V. Ut Laici Eccleſiaſtica tractare negotia non præſumant; ſed Epiſcopi, Abbates, Archiepiſcopi, & alii Eccleſiarum Prælati de negotiis Eccleſiaſticis,maximè de illis quæ Spiritualia eſſe noſcontur, Laicorum judicio non diſponant. *De Judiciis.* Cap. *Decernimus.* Lib. II. Decr. *Tit.* 1. Cap. 2. *Conc.* Matiscon. II. *ann.* 585. *Can.* 8. Tom. V. Conc. *p.* 984. *Conc.* Rhemense *ann.* 625. *Can.* 7. Tom. V. Conc. *p.* 1690. *Conc.* Suession *an.* 853. Cap. 8. Tom. VIII. Conc. *p.* 83.

VI. In domibus Eccleſiarum, neque Miſſus, neque Comes, vel Judex, quaſi pro conſuetudine, neque placitum neque hoſpitium vindicent. *Conc.* Ravennanse, *ann.* 878. *Statuto* 19. Tom. IX. *Conc. p.* 304.

VII. Laicis, quamvis Religioſis, diſponendi de rebus Eccleſiæ nulla eſt attributa poteſtas, quos obſequendi manet neceſſitas, non autoritas imperandi. *De Rebus Eccleſiæ non alienandis.* Cap. *Cùm Laicis. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 13. Cap. 12.

VIII. Si Laici ad Deum, à quo cuncta bona procedunt, debitum reſpectum haberent, Jus Eccleſiaſticum diminuere non contenderent. *De Decimis.* Cap. *Tua nobis.* §. 1. *verùm.* Lib. III. Decr. *Tit.* 30. Cap. 26.

IX. Grave nimis & Divini dignum animadverſione judicii habetur,quòd Laici quidam, quod Sacerdotum eſt, in Eccleſiaſticis rebus uſurpant. *De Decimis* Cap. *Quamvis.init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 30. Cap. 17.

X. Dolendum in quibuſdam ex Laicis ſic refrigeſcere charitatem,quòd immunitatem Eccleſiaſticæ libertatis non formidant, ſuis Conſtitutionibus, vel potiùs deſtitutionibus impugnare; de uſurpatione juriſdictionum, & aliis quæ Juri Spirituali videntur annexa, illicitè præſumendo. *De Rebus Eccleſiæ non alienandis.* Cap. *Cum Laicis. poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 13. Cap. 12.

XI. Volens Eccleſia ſuper his indemnitatibus conſulere Eccleſiarum, Conſtitutiones hujuſmodi ſine legitimo perſonarum Eccleſiaſticarum aſſenſu præſumptas, cùm non Conſtitutio, ſed deſtitutio vel deſtructio dici poſſit, nec non uſurpatio Juriſdictionis, decernit non tenere, præſumptoribus per Cenſuram Eccleſiaſticam compellendis. *De Rebus Eccleſiæ non alienandis.* Cap. *Cum Laicis.* §. *volentes.* Lib. III. Decr. *Tit.* 13. Cap. 12.

Hactenùs collectæ Sententiæ Generales in favorem libertatis Eccleſiæ in ſe ſumptæ, eximiæ ſunt; ſed plerumque periculoſæ in applicatione caſibus particularibus; plura enim judicantur adverſa libertati huic, quæ veræ & germanæ libertati contraria non ſunt; & nihilominus hujuſmodi ſententiæ,ſæpiùs iteratæ in Jure, ad iſtam reſtringendæ ſunt.

XII Excommunicantur qui ſervari fecerint Statuta edita,& Conſuetudines, vel potiùs abuſiones introductas contra Eccleſiæ libertatem. *De Sent. Excom.* Cap. *Noverit.* §. 1. *fin.* Lib. V. Decr. *Tit.* 39. Cap. 49. *In integra.*

XIII. Ut ſecundùm Canonicam autoritatem, de agro Eccleſiaſtico ac manſo, vel ſi quilibet pro loco ſepulturæ aliquid largitus Eccleſiæ fuerit, neque de Decimis, & Oblationibus fidelium, cuiquam Presbyteros aliquem cenſum perſolvere cogat, &c. *Conc.* Meld. *an.* 845. Cap. 63. Tom. VII. *Conc. p.* 1838.

§. II.

Quo jure, & quæ onèra, & ſub quibus pœnis vetitum ſit Laicis, ab Eccleſiis & Eccleſiaſticis Perſonis exigere?

I. Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque Perſonæ, ac res ipſarum,non ſolùm Jure Humano, quin imò & Divino, à Sæcularium Perſonarum exactionibus ſunt immunes. *In 6. De Cenſibus,* Cap. *Quanquam.* §. 1. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 20. Cap. 4.

Jus Divinum hîc ſumitur impropriè, hoc eſt, prò eo quod in Jure Divino fundamentum habet, qualis æquitas Sacros Miniſtros eximendi ab his oneribus, quam videre eſt in exemplo Pharaonis. Gene s. 47.

II. Prohibitum eſt, ne quæcumque perſona, vicem ſæcularis Poteſtatis gerens, viris Eccleſiaſticis, in domibus,aut aliis rebus ſuis injuriam præſumat inferre; ſed tàm in his quàm in aliis Privilegia ipſis à Regibus vel Epiſcopis piâ conſideratione conceſſa, inviolata conſerventur. *De Inſtitutionib.* Cap. *Autoritate. In int. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 7. Cap. 4. *Principes* quoad temporalia; *Epiſcopi* quoad ſpiritualia; *Pia conſideratione*,id eſt,Religionis intuitu.

Eccleſiæ & Perſonarum Eccleſiaſticarum Immunitas Dei Ordinatione,& Canonicis Sanctionibus eſt conſtituta. *Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Ref.* Cap. 10. *med.* hæc verba *Dei Ordinatione* docent Religionem Divinam Privilegiis dignam eſſe.

Si quilibet, pro loco ſepulturæ, &c. Caus. XXIII. Quæst. VIII. Cap. 24. ex *Conc.* Paris. vel Meldens. quæ exemptionis temporalis conceſſionem Principi tribuunt.

III. Adverſùs Conſules vel Rectores Civitatum, vel alios qui Eccleſias & Eccleſiaſticos viros, talliis ſeu collectis & exactionibus aliis aggravare nituntur, volens Immunitati Eccleſiaſticæ *Concilium* Later. providere, præſumptionem hujuſmodi ſub Anathematis diſtrictione prohibuit;tranſgreſſores & fautores eorum excommunicationi ſubjacere præcepit, donec ſatisfactionem impenderint competentem. *De Immunit. Eccleſiarum.* Cap. *Adverſus. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 7. Manante Privilegio Principis eximente Miniſtros

Sacros eorumque bona à talliis aliiſve oneribus, juſtè puniantur Conſules illa illis imponentes.

IV. Immunitatem Eccleſiaſticæ Libertatis nedùm Sancti Patres, ſed etiam Principes Sæculares, multis Privilegiis municrunt. *De Rebus Ecc. alien.* Cap. *Cum Laicis. in init. poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 13. Cap. 12. *ult. Vid.* notam in *num.* 2.

V. Conſtitutiones & Sententiæ quæ à Laicis, vel de ipſorum mandato, circa talia fuerint promulgatæ, inanes & irritæ habeantur, nullo unquàm tempore valituræ. *Ibid. De Immunitate Eccl.* Cap. *Adverſus.* §. *quia. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 7. Principis eſt irritare judicia circa temporalia, Eccleſiæ verò circa ſpiritualia.

VI. Si Conſules, aut alii, foſſata, ſive expeditiones, ſeu alia de bonis Eccleſiarum aut Clericorum, & pauperum, Chriſti uſibus deputatis, compleverint, & commoniti deſiſtere noluerint; tàm ipſi quàm fautores eorum communicationi ſe noverint ſubjacere; nec communioni reddantur, donec ſatisfactionem fecerint competentem. *De Immunit.* Cap. 4. Inferiores Principi minuere nequeunt conceſſam ab illo immunitatem.

VII. Staturutum eſt illud, contra quoſcumque Laicos, exigentes ſeo extorquentes ab Eccleſiiis Eccleſiaſticiſque Perſonis tallias, ſeu collectas, aut exactiones quaſcumque, & contra dantes ad id faciendum conſilium, auxilium, vel favorem, inviolabiliter obſervari, quod ſuper hoc in Lateranensi & Generali *Conciliis* ſalubriter eſt proviſum. Clementina. *Quoniam med. De Immunit. Eccles.* Clementinarum Lib. III. *Tit.* 17. *Cap. unic.* Duplex peccatum; violentia, & defectus poteſtatis, ſi ſine Principis conſenſu fieret.

VIII. Decernit & præcipit Sancta Synodus Tridentina, Sacros Canones & Concilia Generalia omnia, nec non alias Apoſtolicas Conſtitutiones in favorem Eccleſiaſticarum Perſonarum ac libertatis Eccleſiaſticæ, & contra ejus violatores editas, quæ omnia etiam innovat, ab omnibus obſervari debere. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Reform.* Cap. 20. *med.*

Reſtringendum hoc Decretum ad Immunitates Spiritoales, quæ ſolæ emanare poſſunt à Conciliis & à Pontificibus Summis; ſi extendatur ad temporales, id limitandum ad approbatas à Principe.

§. III.

Quibus in caſibus licitum ſit Epiſcopis, & Clero, Eccleſiis, & Eccleſiaſticis Perſonis, onera aliqua imponere, & quomodò?

I. Si Epiſcopus & Clerus tantam neceſſitatem vel utilitatem adſpexerint, ut abſque illa exactione ad relevandas communes utilitates, vel neceſſitates, ubi Laicorum non ſuppetunt facultates, ſubſidia per Eccleſias exiſtiment conferenda, de bonis Eccleſiarum & Clericorum fiat. *De Immunit. Eccleſ.* Cap. *Non minùs.* §. 2. *quocircà. Init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 4. Ad hunc conſenſum Clerus tenetur.

II. Suſtineatur pro multis neceſſitatibus, quæ aliquoties ſuperveniunt, ut ſi manifeſta ac rationabilis cauſa extiterit, cum charitate moderatum à ſubditis Epiſcopi valeant auxilium poſtulare. *De Cenſibus.* Cap. *Cum Apoſtolus.* §. 2. *prohibemus.* Lib. III. Decr. *Tit.* 39. *Cap.* 6. Hoc fieri nequit ſine licentia Principis, ſi obligatio ſolvendi imponatur.

III. De exterioribus ſuis quæ palam cunctis apparent, Eccleſia tributum reddit. Caus. XXIII. Quæst VIII. Cap. 22.

IV. De exterioribus Eccleſiæ, quod conſtitutum antiquitùs eſt pro pace & quiete, quâ nos tueri & defenſare debent, Imperatoribus perſolvendum eſt. *Ibid. Concil.* Liptinensi *ann.* 743. Cap. 2. Tom. IV. Concil. *p.* 1537.

V. Si quandò fortè Epiſcopos ſimul cum Clericis tantam neceſſitatem vel utilitatem perſpexerint, ut abſque ulla coactione ad relevandas utilitates vel neceſſitates communes, ubi Laicorum non ſuppetunt facultates, ſubſidia duxerint per Eccleſias conferenda, Laici humiliter & devotè recipiant cum gratiarum actione. *Ibid. De Immunit. Eccleſiaſt.* Cap. *Adverſus. poſt init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 7.

VI. Propter imprudentiam tamen quorumdam, Romanus Pontifex priùs conſulatur, cujus intereſt communibus utilitatibus providere. *Ibid. De Immunit. Eccleſ.* Cap. *Adverſus.* §. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 7. Non recipitur in Gallia, nec in nonnullis aliis ditionibus, quoad ultimam clauſulam; quia Principem ſubjicit Papæ in temporalibus Regni ſui neceſſitatibus.

VII. Staturum eſt illud, circa præſtandas ſubventiones Laicis, ab Eccleſiarum Prælatis, ac aliis viris Eccleſiaſticis, inviolabiliter obſervari, qood ſuper hoc in Lateranenſi & Generali Conciliis ſalubriter eſt proviſum. Clement. *unica. De Immunit. Eccleſ.* Lib. III. Clement. *Tit.* 17. *& ult.* Cap. unico.

§. IV.

Quandònam Reges Franciæ poſſint à Clero ſubſidium petere, etiam inconſulto Romano Pontifice?

I Si Regi Franciæ & Succeſſoribus ſuis, pro univerſali vel particulari ejuſdem Regni defenſione, periculoſa neceſſitas immineret, Rex & Succeſſores ſui poſſent à Prælatis & Perſonis Eccleſiaſticis dicti Regni petere ac recipere pro hujuſmodi defenſione ſubſidium vel contributionem; illudque vel illam, Prælati & Perſonæ prædictæ, Regi & Succeſſoribus ſuis, inconſulto etiam Romano Pontifice, teneantur & valeant ſub quotæ nomine, aut aliàs etiam, impertiri; non obſtantibus Conſtitutione contrariâ, ſeu quovis exemptionis aut alio quolibet, privilegio, ſub quacumque verborum forma confecto, à Sede Apoſtolica impetrato. *Bulla* Bonifacii VIII. *Xiſi de Statu. anni* 1297. 11. *Calendas Auguſti.* Vide eumdem Raynaldum ad *ann.* 1296. in *Bulla* ad Regem Philippum. *Concil. ad Theodonis villam ann.* 844. C. 4. *fin.* Tom. VII. Conc. *p.* 1804.

II. Neceſſitatis declaratio ſupradictæ, Regis & ſucceſſorum ſuorum conſcientiis, dummodò ſucceſſores ipſi viceſimum ætatis annum attigerint, relinquatur; ſuper quo ſua & Succeſſorum prædictorum conſcientiæ onerentur. *Ibidem. Probationum Libertatum Gallicanarum*, Tom. II. Cap. 39. *Artic.* 10. *p.* 1086. *fin.* & apud Raynaldum *Annalium Eccleſiæ* Tom. XIV. ad annum 1297. n. 50.

III. Regi & eiſdem Succeſſoribus innoteſcat, quòd quidquid recipi ultra ipſius defenſionis caſum contigerit, ipſe & iidem Succeſſores in ſuarum recipient periculum animarum: ſuper qoo niſi ſibi ſalubriter providere curent, attendere poterunt in quo periculo eos contigerit remanere. *Ibidem.*

IV. Si verò defenſionis prædictæ tempore, hujuſmodi ætatis annum præfati non exegerint Succeſſores, declaratio neceſſitatis ejuſdem Prælatorum, Clericorum qui de ipſorum Succeſſorum ſtricto Conſilio, ſeu majoris partis ipſorum fuerint, conſcientiis relinquatur; quorum ſimiliter conſcientias onerari volumus, eiſque plenius aperiri, quòd ſi quid ultra caſum defenſionis reciperetur, ejuſdem in diſpendium ſalutis Conſiliariorum reciperetur ipſorum, illudque reſtituere teneantur. *Ibid.*

Bulla hæc Privilegium non eſt, ſed declaratio Juris Communis, quo ſubditi, etiam Eccleſiaſtici, tenentur ſuccurrere Principi ſuo in vera Regni neceſſitate; ac hic caſus exceptus ſubintelligitur in Decreto *Concilii* Lateranensis: Prætereà de Principe expreſsè non loquitur, ideòque in illo comprehendi præſumendus non eſt; cùm ob eminentem illius dignitatem in Decretis Eccleſiaſticis ſibi contrariis exprimi debeat & ſoleat, ſi mens Eccleſiæ ſit ut in illis comprehendatur.

Extat *ibidem* alia Bulla ejuſdem Pontificis, quâ Prælatos tres Regni committit ad cogendum Eccleſiaſticos, ut ſubſidia Regi exhibeant ad redimendam Regiam prolem, ſi contigerit in captivitatem redigi. Quod de coactione temporali in illa dicitur, habitum eſt pro non inſerto.

§. V.

Digitized by Google

§. V.

Clericos teneri libertates ſuas defendere ; nullamque vim habere quod ſit contra illas.

I. Clerici ſe debent opponere pro juribus Eccleſiæ defendendis. Glossa *ad Caput* Generali, *De Electione in 6.* Verbo *Opponunt. in 6.* Lib. III. *Tit. 6.* Cap. 13. §. 10. *illos*

II. Conſuetudines quæ Eccleſiis gravamen inducere dignoſcuntur, decet remittere. *De Conſuetudine.* Cap. *Conſuetudines* Lib. I. Decr. *Tit. 4. Cap. 1.*

III. Decretum eſt, ut cultus atque honor Eccleſiarum Dei, in omnibus, & ab omnibus Religioſè cuſtodiatur ; & digna reverentia immunitatibus earum ac Miniſtris exhibeatur. *Concil.* Trosleianum, *ann.* 909. *Cap.* 1. Tom. IX. Conc. *p.* 524.

IV. Quæ in Eccleſiarum & Eccleſiaſticorum virorum præjudicium attentantur, firmitatem ſortiri non decet ; ſed ad Eccleſiarum indemnitatem debent potiùs infirmari. *De Conſtitutionib.* Cap. *Quæ in Eccleſiarum. in integra. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 2. Cap. 7.

V. Quod redundat in diſpendium Eccleſiaſticæ libertatis non tenet. *De Electione.* Cap. *Sacroſancta.* §. 2. *Colligitur.* Lib. 1. Decr. *Tit. 6. Cap.* 51. Agebatur de optione conceſſâ Laico, ut è duobus nominatis, Abbatem eligeret quem mallet ; undè fiebat, ut Laicus plus Juris haberet in conceſſione Prioratuum Regularium, quàm ipſe Abbas.

VI. Quod redundat in gravamen & perniciem Eccleſiaſticæ libertatis, penitùs abolendum eſt. *Ibid. De Electione.* Cap. *Cum terra.* §. *quia igitur. init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 6. *Cap.* 14. quod vetat ne aſſenſus Regis ante electionem, vel in electione petatur, tamquàm rem oppoſitam libertati illius electionis, permittens tamen ut id fiat poſt electionem.

§. VI.

Quæ ſint partes Principum Temporalium ad conſervandas, tùm reverentiam Clericis debitam, tùm Eccleſiæ & Clericorum libertates ?

I. Cupiens S. Synodus Trident. Eccleſiaſticam Diſciplinam in Chriſtiano populo non ſolùm reſtitui, ſed etiam perpetuò ſartam tectamque à quibuſcumque impedimentis conſervari; Sæculares Principes officii ſui admonendos eſſe cenſuit, confidens eos, ut Catholicos, jus ſuum Eccleſiæ reſtitui, non tàm eſſe conceſſuros, ſed etiam ſubditos ſuos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos, & Superiores Ordines reverentiam revocaturos. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Refor. Cap.* 20. *init.* Hæc reverentia origo eſt immunitatum ; & quia à Deo præcepta eſt, iſtæ dicuntur eſſe Juris Divini.

II. Quouſque privilegia ſunt ſervata Statûs Eccleſiaſtici, profecit in augmentum ſui conſervatus à Deo Status Regni. *Concil.* Trosleianum, *ann.* 909. *Cap.* 3. Tom. IX. Conc. *p.* 259.

III. Confidit etiam illos non permiſſuros, ut Officiales aut inferiores Magiſtratus, Eccleſiæ & Perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem, aliquo cupiditatis ſtudio, ſeu inconſideratione aliquâ violent ; ſed unà cum ipſis Principibus, debitam Sacris Summorum Pontificum & Conciliorum Conſtitutionibus obſervantiam præſtent. *Concil.* Trid. Sess. XXV. Decr. II. *De Reform. Cap.* 10. Hoc confirmat Notam. *n.* 5.

IV. Præterea admonet Reges, Principes, & omnes & ſingulos cujuſcumque ſtatûs & dignitatis extiterint, ut quò largiùs bonis temporalibus, atque in alios poteſtate ſunt ornati ; eò ſanctiùs quæ Eccleſiaſtici juris ſunt, tanquàm Dei præcipua, ejuſque patrocinio tecta, venerentur ; nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliiſve Dominis temporalibus, ſeu Magiſtratibus, maximèque Miniſtris ipſorum Principum lædi patiantur. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Ref. Cap.* 10. Prædictæ reverentiæ cura Principibus incumbit, proindèque onus invigilandi, ne immunitates à Poteſtatibus ſibi ſubditis violentur.

V. Severè in eos qui Eccleſiæ Libertatem, Immunitatem, atque Juriſdictionem impediunt, animadvertant ; quibus etiam ipſimet exemplo ad pietatem ; Religionem, Eccleſiarumque protectionem exiſtant; imitantes anteriores Optimos Religioſiſſimoſque Principes, qui res Eccleſiæ, ſuâ imprimis autoritate, & munificentiâ auxerunt, nedùm ab aliorum injuria vindicarunt. *Ibid.* Vide Notam *n.* 4.

VI. In ea re quiſque officium ſuum ſedulò præſtet; quò cultus Divinus devotè exerceri, & Prælati cæterique Clerici, in reſidentiis & officiis ſuis quieti, & ſine impedimentis, cum fructu & ædificatione populi permanere valeant. *Ibid. Conc.* Trid. Sess. XXV. *De Refor.* Cap. 20. *fin.*

VII. Immunitas violata, & præſumptio, & Sacrilegium, Canonicâ autoritate à veſtra Regia dignitate talem terminum accipiant, ne poſthæc membra Diaboli, filii nequam, in Sancta Eccleſia, te ibi regnante, talia præſumant. Caus. XII. Quæst. II. Cap. 9. *Si Sæculi Leges.* S. Greg. ad Constantiam Reginam Galliæ.

VIII. Si qui in Eccleſiam fortaſſè refugerint, ita debet cauſa diſponi, ut nec ipſi violentiam patiantur; nec ii qui dicuntur oppreſſi damna ſuſtineant. *De Pactis.* Cap. *Qualiter. med. in init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 35. Cap. 3.

IX. Nec aliis noxia ſint ; & ipſis, Eccleſiaſtica, ſalvâ ratione, poſſint prodeſſe refugia. *Ibid.*

Ita ergò Fraternitas veſtra faciat, ut hæc quæ ejus ſtudio emendanda ſunt, mora per eam, vel impedimentum aliquod, non contingat. *Ibid.* S. Greg. *Epiſcopo Calaritano.* Gonzal. *Ibid.*

§. VII.

Non licere in Eccleſiis aut Cœmeteriis judicia, negotia, nundinas, ſpectacula, ludos exercere; Epiſcopos, ac Superiores hæc impedire debere; & ſub quibus pœnis hæc ſint vetita ?

I. Cùm Eccleſia Dei ſecundum Evangelicam veritatem domus orationis eſſe debeat, non ſpelunca latronum, aut ſanguinis forum : Sæculares Judices cauſas, ubi de ſanguinis effuſione & corporali pœna agitur, in Eccleſiis, vel Cœmeteriis agitare, ſub interminatione Anathemaſis prohibitum eſt, abſurdum enim eſt, & crudele, ibi judicium ſanguinis exerceri, ubi eſt tutela refugii conſtituta. *De Immunit. Eccleſiarum* Cap. *Cum Eccleſia* Lib. III. Decr. *Tit.* 49. Cap. 5.

II. Ceſſent in Eccleſiis earumque Cœmeterii negotiationes, & præcipuè nundinarum, ac fori cujuſcumque tumultus : omnis in eis Sæcularium Judiciorum ſtrepitus conquieſcat ; nulla inibi cauſa per Laicos, Criminalis maximè, agitetur : ſint loca eadem à Laicorum cognitionibus aliena. *In 6. De Immunit. Eccl.* Cap. *Decet.* Lib. III. *Tit.* 23. Cap. 2.

Proceſſus Judicum Sæcularium, ac ſpecialiter prolatæ ſententiæ in eiſdem locis, omni careant robore firmitatis. *Ibid. in 6. De Immunit. Eccleſ.* Cap. *Decet.* §. 1. *Ordinarii. med.* Lib. III. *Tit.* 23. *Cap.* 2. Cùm Judex Sæcularis ſuam poteſtatem teneat à Principe ; iſtius eſt irritare proceſſus Judicarios.

III. Ceſſent in locis illis Univerſitatum & Societatum quarumlibet Concilia, conciones, & publica Parlamenta. *Ibid.* Ordinarii locorum Interdicta, hujus Canonis autoritate, compeſcant. *Ibid. in 6.*

IV. Tàm Ordinarii, quàm Eccleſiarum Decani & Rectores, ſpectacula aut ludibria, larvales ac theatrales jocos, choreas, neque etiam mercantias, ſeu negotiationes nundinarum in Eccleſia, quæ domus orationis eſſet debet, & etiam Cœmeterio, exerceri ampliùs ne permittant ; tranſgreſſoreſque per Cenſuram Eccleſiaſticam, aliaque juris remedia, punire non negligant. Pragmatica Sanctio. *Tit.* 19. Cùm hæc Lex ſit opus Regis, ut & Cleri, Juris remedia, de quibus loquitur, ſunt æque temporalia ac ſpiritualia.

Digitized by Google

V. Omnes Conſuetudines, Statuta aut Privilegia, quæ his non concordant Decretis, irrita decernuntur, PRAGMAT. SANCT. *Tit.* 19. De Temporalibus, ac de Spiritualibus hoc intelligendum; ratio mox adducta id poſtulat.

VI. Ne per Ludorum Theatralium turpitudinem, Eccleſiæ inquinetur honeſtas; ludibriorum conſuetudinem, vel potiùs corruptelam, curent Epiſcopi à ſuis Eccleſiis eſtirpare. *De Vita & honeſt. Cler.* Cap. *Cum Decorem.* §. 1. LIB. III. DECR. *Tit.* 1. Cap. 12.

VII. Curandum eſt, ne in Eccleſia, profana tractentur negotia, ac ne in Eccleſiarum veſtibulis aut Cœmeteriis, Choreæ, Ludi, Saltationes, aut Spectacula fiant; domum enim Dei decet Sanctitudo. CONVENT. MELOD. *Tit.* 28. *Art.* 5.

VIII. Ceſſent in iis vana, multò fortiùs fœda & profana colloquia, & confabulationes quælibet. *In 6. De Immun.* Cap. *Decet.* LIB. III. DECR. *Tit.* 23. Cap. 2.

IX. Sint, quæcumque Divinum poſſint turbare opus aut oculos Divinæ Majeſtatis, ab Eccleſia prorſus extranea; ne ubi venia peccatorum eſt poſtulanda, ibi peccandi detur occaſio, aut deprehendantur peccata committi. *In 6. fin. dicto* Cap. 2. *De Immun.*

X. Ordinarii ab Eccleſiis Muſicas eas, ubi ſive Organo, ſive cantu, laſcivum, aut impurum aliquid miſcetur, arceant. *Concil.* TRID. SESS. XXII. *Decreto De Obſervandis,* &c. *med.*

XI. Item ab Eccleſiis, Sæculares omnes actiones, vana atque adeò profana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores arceant; ut domus Dei verè domus Orationis eſſe videatur, ac dici poſſit. *Conc.* TRID. *Ibid.* SESS. XXII. *Decreto de Obſervandis, &c.*

XII. Qui præmiſſas inhibitiones petulanti animo contempſerint, præter proceſſum Ordinariorum & deputandorum ab eis, Divinæ ultionis & noſtræ acrimoniam poterunt formidare, donec ſuum confeſſi reatum à ſimilibus firmato propoſito deliberaverint abſtinere. *In 6. De Immun.* Cap. *Decet.* LIB. III. *Tit.* 23. §. 1.

XIII. Non ſunt toleranda in Eccleſia profana colloquia; quia domus Dei domus Orationis eſt. CONVENT. MELOD. *Tit.* 28. *Artic.* 2.

XIV. Ne ſuppellectilia in Eccleſiis admittantur, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, ſeu alias neceſſitates urgentes, ad eas oporteat haberi refugium; ſic tamen ut neceſſitate ceſſante, res in loca priſtina reportentur. *De Cuſtodia Euchar.* Cap. *Reliquiæ.* §. *Quia verò. Initio.* LIB. III. DECR. *Tit.* 44. Cap. 2.

XV. Locorum Ordinarii, aut alii Superiores per Cenſuram Eccleſiaſticam, dummodò ad eos illam exercere pertineat, aliiſque opportunis remediis compeſcendo, faciant, prout ad eos ſpectat, in his quæ ad Eccleſiarum & Cœmeteriorum reſpiciunt honeſtatem, Sacrorum Statuta Canonum irrefragabiliter obſervari. *Clementina.* Gravi. *De Celebrat. Miſſ.* §. Ne igitur. *fin.* CLEMENT. LIB. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

§. VIII.

Nec licere in Eccleſiis, ſeu Cœmeteriis colloqui, deambulare, aut quidquam profani miſcere, aut reponere, & Epiſcopos illarum honeſtati debere invigilare.

I. Oratorium hoc ſit quod dicitur; nec ibi quidquam aliud geratur vel condatur, quàm quod Divinis Miniſteriis conveniat. DISTINCT. XLII. *Cap.* 6. *Oratorium.*

II. In Oratorio, præter orandi & pſallendi cultum, penitus nihil agatur; ut nomini huic & opera jugiter impenſa concordent. DIST. XLII. *Cap.* 7. *fin.*

III. Solemnitates Dedicationum Eccleſiarum per ſingulos annos ſolemniter ſunt celebrandæ, ipſo Domino exemplum dante, qui ad feſtum Dedicationis Templi, eandem Feſtivitatem celebraturus venit. *De Conſecr.* DIST. Cap. 17. *Solemnitates,* & Cap. 6.

IV. In Eccleſiis non Collegiatis convenienter & debitè celebretur Divinum Officium. *Clementina.* Gravi. §. Ne igitur. *De Celebrat. Miſſ.* CLEMENT. LIB. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

V. Rectores Eccleſiarum unum eumdemque in pſallendo teneant modum, quem in Metropolitana Sede cognoverint inſtitutum; nec aliquâ diverſitate cujuſcumque Ordinis, vel Officii à Metropolitana ſe patiantur Sede disjungi. DIST. XII. *Cap* 13. *de iis init.* Hoc non ſervatur; quandoque decet ut fiat, ſed multoties non expedit.

§. IX.

Ad Eccleſias conveniri non debere, niſi ad orandum: quo modo id fieri debeat? & an Mulieres ab earum ingreſſu aliquandò arceri debeant?

Vide Canones citatos in §. VIII.

I. Decet domum Domini ſanctitudo: decet ut cujus in pace factus eſt locus, ejus cultus ſit cum debita veneratione pacificus: ſit itaque ad Eccleſias humilis & devotus ingreſſus; ſit in eis quieta converſatio, Deo grata, inſpicientibus placita, quæ conſiderantes non ſolùm inſtruat, ſed & reficiat. *In 6. De immunit. Eccleſiarum.* Cap. *Decet. init.* LIB. III. *Tit.* 23. Cap. 2.

II. Convenientes ibidem nomen illud, quod eſt ſuper omne nomen, à quo non eſt aliud ſub Cœlo datum hominibus, in quo ſalvos fieri credentes oporteat, nomen videlicet JESU CHRISTI, qui ſalvum faciet populum ſuum à peccatis eorum, exhibitione reverentiæ ſpecialis attollant; & quod generaliter ſcribitur, ut in nomine JESU omne genu flectatur, ſinguli ſingulariter in ſe ipſis implentes, præcipuè dum aguntur Miſſarum Sacra Miniſteria, glorioſum illud nomen quandocumque recolitur, flectant genua cordis ſui, quod vel capitis inclinatione teſtentur. Attendantur in locis eiſdem, intentis præcordiis, Sacra ſolemnia, devotis orationibus inſiſtatur; nullus in locis eiſdem, in quibus cum pace ac quiete, vota convenit celebrari, ſeditionem excitet, conclamationem moveat, impetumve committat. *Ibid. In 6. De Immunit. Eccleſ.* Cap. *Decet. poſt init.* LIB. III. *Tit.* 23. Cap. 2.

III. Ordinarii locorum hæc faciant obſervari, ad hoc alios etiam in Eccleſiis ipſis magis aſſiduos & ad præmiſſa idoneos deputando. *Ibid.* §. 1. *Ordinarii. init.* Ludi Theatrales, Ludibria, &c. *De Vita & Honeſt. Cler.* Cap. *Cum Decorem.* LIB. III. DECR. *Tit.* 5. Cap. 12. *in init.*

IV. Mulier, dum ex conſuetudine menſtrua patitur, prohiberi Eccleſiam intrare non debet; quia ei naturæ ſuperfluitas in culpa non valet imputari: & per hoc quòd invita patitur, juſtum non eſt, ut Eccleſiæ ingreſſu privetur. DIST. V. *Cap.* 4. *Ad ejus. med.*

V. Si mulier eâdem horâ quâ genuerit, actura gratias, intrat Eccleſiam, nullo pondere peccati gravatur; voluptas enim carnis, non dolor, in culpa eſt. Si itaque enixam Mulierem prohibemus intrare Eccleſiam, ipſam ei pœnam ſuam in culpam deputamus. DIST. V. *Cap.* 2. *Si Mulier.*

VI. Licet ſecundùm Legem Moſaicam, certi dies determinati fuiſſent, quibus Mulieres poſt partum à Templi ceſſarent ingreſſu; quia tamen Lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per JESUM CHRISTUM facta eſt, poſtquàm umbra Legis evanuit, & illuxit veritas Evangelii; ſi Mulieres poſt prolem emiſſam, acturæ gratias Eccleſiam intrare voluerint, nulla proindè peccati mole gravantur; nec eſt Eccleſiarum eis aditus denegandus, ne pœna illis converti videatur in culpam; ſi tamen ex veneratione voluerint aliquandiù

aliquandiù abſtinere, devotionem earum non credimus improbandam. *De Purificatione poſt partum.* Cap. un. Lib. III. Decr. *Tit.* 47. Cap. unic.

§. X.

An, & quomodò polluantur Eccleſiæ? quis ſit pollutionis illius effectus? & quâ ratione, & à quo debeant ac poſſint reconciliari?

I. Eccleſiam pollui ſanguinis aut ſeminis effuſione voluntariâ contingit. *In 6. De Conſecratione Eccleſiæ.* Cap. unico. *init.* Lib. III. *Tit.* 21. Cap. unico.

II. Si homicidio vel adulterio Eccleſia violata fuerit, diligentiſſimè expurgetur, & denuò conſecretur. *De Conſecr.* Dist. I. Cap. 19. §. 1.

III. Eccleſia non cònſecrata cujuſcumque ſeminis (*a*) aut ſanguinis effuſione (*b*) polluitur. *De Conſecr. Eccl.* Cap. *Si Eccleſia.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 10.

(*a*) Conjugum extra abſolutam neceſſitatem: (*b*) Injurioſâ.

IV. Cùm in Eccleſia per contentiones & rixas homicidia contingunt, aut vulnera inferuntur, ipſa reconciliari debet. *De Conſecrat. Eccleſiæ* Cap. *Propoſuiſti.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 4.

V. Non liceat Miſſas in Eccleſia celebrare in qua paganus ſepultus eſt; ſed jactari foras & mundari oportet. *De Conſecrat.* Dist. I. Cap. 27. *Eccleſiam.*

VI. Si quandò Sacerdotes Latini ſuper Græcorum celebraverint altaria; ea tanquàm per hoc inquinata lavare, priuſquàm in ipſis ſacrificent Græci, non præſumant. *De Baptiſmo.* Cap. *Licet.* §. *volentes.* Lib. III. Decr. *Tit.* 42. Cap. 6.

VII. Polluto Cœmeterio, quamvis Eccleſiæ contiguo, non debet Eccleſia reputari polluta; ne minus dignum majus, aut acceſſorium principale, ad ſe trahere videatur. *In 6. De Conſecr. Eccleſ.* Cap. unico. Lib. III. *Tit.* 21. Cap. unico. §. 1.

VIII. Non licet in Eccleſia Choros Sæcularium vel puellarum Cantica exercere, nec convivia in Eccleſia præparari, quia ſcriptum eſt, *Domus mea Domus orationis vocabitur.* Concil. *Antiſſiodor. ann.* 578. *Can.* 9. Tom. V. *Concil. p.* 958. Simile quid habet Conc. *Cabill. ann.* 650. *Can.* 19. Tom. VI. *Conc. p.* 391. vetat id fieri, etiam in porticibus vel atriis Eccleſiarum.

IX. Non debetis ad Eccleſiam ob aliam cauſam convenire, niſi ad laudem Domini, &c. Theodulphus *Aurelian. In Capitulari.* Cap. 10. Tom. VII. *Concil. p.* 1139. *ann.* 797.

X. Ut placita publica & Sæcularia, neque in atriis Baſilicarum, neque in ipſis Baſilicis fiant, dicente Domino, *Domus mea domus orationis vocabitur.* Conc. *Arelat.* VI. *ann.* 813. *Can.* 22. Tom. VII. *Concil. p.* 1238. Conc. *Moguntiacum. ann.* 813. *Can.* 40. Tom. VII. *Concil. p.* 1250. Conc. Turon. III. *ann.* 813. *Can.* 38. 39. Tom. VII. *Concil. p.* 1267.

XI. Baſilicæ Deo dicatæ & conſecratæ loca ſunt Divina; ſunt etiam Dei habitacula, & omnibus in Chriſtiana Religione conſiſtentibus pavenda & veneranda. Concilium *Aquiſgranenſe* II. *an.* 836. Lib. I. ad Pipinum *Aquitaniæ Regem. Cap.* 30. Tom. VII. *Concil. p.* 1738.

XII. Si quis in Eccleſia percutiens aliquem, ipſam Eccleſiam ſanguinis effuſione fœdaverit; uſque ad Reconciliationem Divinam, in ea donec reconciliata fuerit, permitti non debet Officia celebrari Divina. *De Privilegiis.* Cap. *Tuarum.* §. 3. *eos.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 11. *Ibid.* interdicitur Officia celebrari. *De Privileg.* Cap. *Tuarum.* §. 1. Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 11.

XIII. Is qui in Eccleſia ſanguinis aut ſeminis effuſione polluta ſcienter celebrare præſumit, licèt in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen, cùm id non ſit expreſſum in Jure, laqueum non incurrit. *In 6. De Sent. excom.* Cap. *Is qui.* Lib. V. *Tit.* 11. C. 18.

XIV. Eccleſias quæ ſanguinis vel ſeminis ſunt effuſione pollutæ, Civitatis Clericis convocatis, cum proceſſione, Aquæ Benedictæ aſperſione, prout in Ordinario habetur adſcriptum, poteris emundare. *De teſtibus cogendis.* Cap. *Pervenit ad nos. in integra fin.* Lib. II. Decr. *Tit.* 21. Cap. 5.

XV. Quos Epiſcopus in Eccleſia polluta, lege ſibi Diœceſanâ ſubjecta, poſt interdictum ſuum Divina celebrare cognoverit, ab Officio Beneficioque ſuſpendat. *De Privilegiis.* Cap. *Tuarum.* §. 3. *eos.* Lib. V. Decr. *Tit.* 33. Cap. 11.

XVI. Si Eccleſia non conſecrata cujuſcumque fuerit ſeminis aut ſanguinis effuſione polluta, aquâ protinùs exorciſatâ lavetur, ne Divinæ laudis Organa ſuſpendantur. *De Conſecratione Eccleſiæ.* Cap. *Si Eccleſia.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 10.

XVII. Aquâ per Epiſcopum benedictâ, Eccleſiam conſecratam, mandante Epiſcopo, reconciliari per Sacerdotes ſimplices miſericorditer toleratur. *De Conſecr. Eccleſiæ.* Cap. *aqua. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. *Cap.* 9. Hæc tolerantia in permiſſionem tranſiit ipſo uſu, ſaltem in Gallia.

XVIII. Manente Eccleſiâ & Altari, ipſa reconciliari poteſt per aquam cum vino & cinere benedictam. *Ibid. De conſecr. Eccleſiæ.* Cap. *Propoſuiſti. fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 4.

XIX. Si Preſbyterum cum alterius conjuge intra Eccleſiam dormiviſſe mulier publicè (*f*) detegat, & Preſbyter primò fateatur, ſed poſteà neget, muliere in confeſſione perſiſtente, Eccleſiam per aſperſionem Aquæ Benedictæ reconciliare procuret Epiſcopus. *De Adulteriis.* Cap. *Significaſti.* §. *ideoque.*

(*f*) Publica debet eſſe ſeminis effuſio, à quocunque, etiam conjugibus, contingat: excepta aſt ſuprà abſoluta neceſſitas.

§. XI.

Quomodò polluatur Cœmeterium junctum Eccleſiæ, vel ab eadem diſtans, & quomodò reconcilietur?

I. Si Eccleſiam pollui ſanguinis aut ſeminis effuſione contingat, ipſius Cœmeterium, ſi contiguum ſit eidem, cenſetur eſſe pollutum. *In 6. De Conſecr. Eccleſiæ.* Cap. unico. *init.* Lib. III. *Tit.* 21. *Cap. un.* Acceſſorium ſequitur naturam ſeu conditionem principalis.

Secùs, ſi remotum fuerit ab eadem Eccleſia. *Ibid.* Quæ Religioſis adhærent, Religioſa cenſentur. *Gloſſa in Cap.* 3. *Quod in dubiis. De Conſecrat. Eccleſiæ* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 3. Non unum, ſed plura Cœmeteria eſſe noſcuntur, quæ quamvis ſibi cohærentia, pariete tamen medio ſejunguntur; ideòque violato eorum altero, alterum, licèt de uno ad aliud per portam intermediam habeatur acceſſus, non propter hoc reputabitur violatum. *Ibid. in 6. De Conſecr. Eccleſiæ.* Cap. unico. Lib. III. *Tit.* 21. Cap. unico. §. *ult.*

II. Cùm Cœmeterium pollutum eſt, antequàm reconciliatum fuerit, non debet in eo aliquis ſepeliri. *In 6. De Conſecrat. Eccleſiæ.* Cap. unic. Lib. III. Decr. *Tit.* 21. Cap. unico.

Polluuntur Cœmeteria (*a*) in quibus excommunicatorum (*b*) corpora ſepeliri contingit. *De Conſecr. Eccleſiæ.* Cap. *Conſuluiſti.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. *Cap.* 7.

(*a*) A fortiori concludendum de Eccleſia. (*b*) Intellige nominatim denuntiatorum.

Cœmeteria reconcilianda erunt aſperſione aquæ ſolemniter benedictæ. (*c*) *Ibidem* Cap. *Conſuluiſti.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 7.

(*c*) Intellige ſi fuerint cum Eccleſia conſecrata; ſi enim conſecrata non ſint, reconciliari poſſunt per Aquam ſimplicem Benedictam, ut colligitur ex *Cap. fin. de Conſecr. Eccleſiæ.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 10. Superioris Sectionis *Deciſione* XV. *Epiſtola.* 1. Vigilii. Papæ *ann.* 538. Cap. 4. Tom. V. Conc. *p.* 313. Locus rei conveniens refertur à Gratiano *De Conſecr.* Dist. I. *Cap.* 24.

§. XII.

Digitized by Google

§. XII.

An, & quandò Eccleſia vel Altaria iterùm conſecrari debeant?

I. Eccleſiis ſemel Deo conſecratis non debet iterùm Conſecratio adhiberi, niſi ab igne exuſtæ fuerint; quia ſicut infans à qualicumque Sacerdote, in nomine Patris & Filii & Spiritùs Sancti ſemel baptiſatus, non debet iterùm baptiſari; ita nec locus Deo dicatus iterùm conſecrandus eſt, niſi propter eam cauſam. *De Conſecrat.* Dist. I. Cap. 20. *Eccleſiis &* Dist. LXVIII. *Cap.* 3. Comparationis ſenſus & vis in eo ſunt, quòd ſicut Baptiſmus validus non eſt iterandus, ita nec Conſecratio valida.

II. In eo loco Conſecrationis ſolemnitas debet iterari, in quo Sanctuaria non fuerint. §. *De Eccleſiarum Conſecratione quoties dubitatur &c. De Conſecrat.* Dist. I. Cap. 16. §. 1.

III. Si qua Sanctorum Baſilica à fundamentis etiam fuerit innovata, ſine aliqua dubitatione, cùm in ea fuerit Miſſarum ſolemnitas celebrata, totius Conſecrationis ſanctificatio implebitur. *De Conſecrat.* Dist. I. Cap. 24. *De Fabrica. poſt. med.* Hinc inferre eſt Conſecrationem Eccleſiarum olim factam hujuſmodi celebratione.

IV. Eccleſiæ vel Altaria, quæ ambigua ſunt de Conſecratione, conſecrentur, (quod fiebat ſine conditione, ut aliàs Baptiſmus dubius abſolutè iterabatur,) & ſuperflua Altaria deſtruantur. *Ibid. Cap.* 18.

V. Si Sanctuaria, quæ habebat ablata ſunt, rurſùs eorum repoſitione, & Miſſarum ſolemnitate, reverentiam ſignificationis accipiet. *Ibid. fin.* Cùm parietes Eccleſiæ in ſua integritate permanſerint, & Tabula Altaris mota, vel enormiter læſa non fuerit; nec Eccleſia, nec Altare debet denuò conſecrari. *De Conſecratione Eccleſiæ.* Cap. *Ligneis.* §. *Inquiſitioni.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. *Cap.* 6. Altaria erant immobilia, nec transferri poterant, ſine demolitione, ab uno loco ad alium ejuſdem Eccleſiæ.

VI. Altare in quo Excommunicatus celebrat, niſi aliud interveniat, conſecrari non debet. *De Renunciatione.* Cap. *Quod in dubiis. in int. poſt init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 9. Cap. 8.

VII. Ligneis ædificiis Eccleſiæ caſu conſumptis, parietibus tamen illæſis, ac menſâ principalis Altaris in ſua extremitate modicam paſſa fracturam; propter hoc ipſius Altaris, vel etiam totius Eccleſiæ, non debet Conſecratio innovari. *Ibid. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 6.

VIII. Si Altare motum (*a*) fuerit, aut lapis ille ſolummodò ſuprà poſitus, qui ſigillum continet, confractus, aut etiam diminutus, debet denuò conſecrari: Propter hoc verò nequaquàm reiterare ſuam Conſecrationem Eccleſia conſuevit. *Ibid. De Conſecrat. Eccleſiæ.* Cap. *Ad hæc.* Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 1. (*a*) Mutatum quoad formam. *Gloſſa.*

IX. Altare, in quo Tabula, cui Conſecrationis Benedictio Pontificali Miniſterio adhibetur, mota, vel enormiter fracta fuerit, debet non immeritò conſecrari. *Ibid.* Cap. *Quod in dubiis.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 40. Cap. 3. Et *De Renunciat.* Cap. *Quod in dubiis. in init. fin.* Lib. Decret. *Tit.* 9. Cap. 8, Deciſionis Ratio: Altaris Conſecratio diſtinguitur à Conſecratione Eccleſiæ, ipſâ ſaltem formâ, nempè Oratione; manere ergò debet iſta, illâ ceſſante.

§. XIII.

Obſervationes in totum Titulum de Immunitate Eccleſiaſtica.

Valdè conveniens hic erat loquendi locus de qualibet Immunitate Eccleſiaſtica, ut uno intuitu inſpici poſſet quidquid ad Immunitatem pertinet, vel ſaltem quiſque haberet præ oculis, quid omnibus commune, quid ſingulis proprium.

Definienda ergo erat Immunitas Eccleſiaſtica, exemptio ab oneribus. Obligationibuſque Sæcularibus, debitam Eccleſiæ reverentiam dedecentibus, quoad perſonas, bona, loca ad illam pertinentia.

Undè dividenda erat in perſonalem, realem, & localem.

Perſonalis, quæ Privilegium Clericale vocitari ſolet, erat ſubdividenda in Privilegium Canonis, quo excommunicantur *ipſo facto*, qui manus violentas & temerarias in Clericos injiciunt; Privilegium fori, quod, quoad actiones perſonales, eximuntur à foro Judicis Sæcularis; Privilegium ſervitiorum Clericalem ſtatum dehoneſtantium, qualia ſunt quæcumque Militaria, cuſtodia pontium, vel murorum ſivè excubiæ; tallia, ſeu impoſitio ratione bonorum, quoties perſonalis: Militia, receptio ad Hoſpitium. De 1°. agitur fuſis verbis, dùm de Excommunicatione: De 2°. dùm de Judiciis: De 3°. dùm de Vita & honeſtate Clericorum, non omiſſo Gallorum uſu circa illas Immunitates.

Immunitas Realis illa eſt, quæ res, ſive bona Eccleſiaſtica ſpectat, eaſque eximit ab oneribus, quibus ſubſunt bona profana; idque ſaltem quantum neceſſarium eſt ad Miniſtrorum Sacrorum ſuſtentationem, ad Divini Officii celebrationem, ad Eccleſiarum conſtructionem, reſtaurationemque.

Localis Immunitas illa eſt, quæ locis Deo dicatis conceſſa eſt, quæque illa eximit ab omnibus actibus Sæcularibus; quales Actus judiciarii, exercitium mercaturæ, Cœtus Politici Civitatum, Urbium, Pagorum, necnon ab omni violentia neceſſaria ad extrahendum ex illis qui ad illa confugiunt, quæ poſtrema exemptio jus aſili nuncupatur, & in Gallia jam à pluribus Sæculis exolevit.

Prætermiſſa hujuſmodi inſtructio adjicienda viſa eſt. Similem ob cauſam ſubjungitur Tractatio plena de omnibus ad Eccleſias pertinentibus, de quibus Collector velut per tranſennam locutus eſt, eaque fit per Regulas, Obſervationes, Quæſtiones, Reſolutiones; His Adjectionibus ſupplebitur, quod deeſt huic Titulo, atque etiam quod Jus Canonicum docet his de rebus, quoad fieri poteſt, enucleabitur.

Quæ addi potuiſſent circa exemptionem à Militia, ab excubiis Militaribus, à ferendis armis, collecta ſunt, dùm de obligatione Clericorum ad lenitatem, ubi caſus urgentis neceſſitatis excepti ſunt à Canonibus qui hæc ſimiliave Clericis prohibent. Gonzalez de hac exceptione meminit. *Cap.* 2. *De Immunit.* & *Cap.* 24. *De Homicid.* ubi hanc rem confultò fusè & ſolidè explicat.

SECTIO II.

De Eccleſiarum Conſecratione.

§ I.

Quomodò conſecrari debeant Eccleſiæ, & quid agendum, ſi de illarum Conſecratione dubitetur?

I. Templa Divinis Precibus & Sanctis Unctionibus, ſuis cum Altaribus, & Vaſis, Veſtibus quoque, & reliquis Divinum Cultum explendum utenſilibus, devotè & ſolemniter ſacrare debemus. *De Conſecrat.* Dist. I. Cap. 2. *Tabernaculum.* §. *fecit. med. Si quis Epiſcoporum.* & *Conc.* Arautican. I. *Can.* 10. Tom. III. Conc. *p.* 1449. Felix. IV. *ann.* 530. Gelasius. *ann.* 494. Quod ex Felice levis eſt auctoritatis, cùm ſpuria ſit Epiſtola.

II. Quia devotus locus non debet à Miniſteriorum gratia diù vacuus permanere, conſecrari debet, ut populorum frequentatio, ſervatis Regulis Eccleſiaſticis & Canonibus, integrum habeat firmatâ Religione Conventum. *Ibid. de conſecrat.* Cap. 5. *Præcepta. med.*

III. Quotquot venerabilia Templa conſecrata ſunt, abſque Sanctis Reliquiis Martyrum, definimus in eis Reliquiarum unà cum ſolita oratione fieri poſitionem. *Cap.* 7. Conc. Nicæn. II.

IV.

Digitized by Google

IV. Eccleſia quæ non conſecrata eſt, quàm citiùs fieri poterit conſecranda. *De Conſecratione Eccleſiæ*. Cap. *fin. Si Eccleſia*. Lib. III. Decr. *Tit*. 40. Cap. 10. Si à præſenti tempore inventus fuerit Epiſcopus abſque lipſanis conſecrare Templum, deponatur, ut ille qui Eccleſiaſticas Traditiones tranſgreditur. *Conc*. Nicæn. II. *Can*. 7. *ann*. 787. Tom. VII. Conc. *p*. 603.

V. Plura in Eccleſia una Altaria poteſt Epiſcopus conſecrare. *Ibid. De Conſecrat. Eccleſia*, Cap. *Cum ſic*. Lib. III. Decr. *Tit*. 40. Cap. 5.

VI. Hodiè quoque Chriſtiana Religio, exemplum ſumens ex antiqua traditione, domos in honorem Dei ædificat ac dedicat, & Altaria erigit, eiſque oleum ſuperfundit ac Sacro-Sancto Chriſmate perungit. Ex *Conc*. Aquisgr. II. Lib. III. ad Pepinum *Aquitaniæ Regem*, *ann*. 836. Cap. 24. Tom. VII. Conc. *pag*. 1735.

VII. Eccleſia per congrua & utilia loca Divinis precibus ſacrari oportet, & in ſingulis Sacerdotes Divinis Orationibus Deo dicatos poni. *De Conſecrat*. Dist. I. *Cap*. 13. *Eccleſias*, & Caus. XVI. Quæst. VII. Cap. 28. *Eccleſias*.

VIII. Omnes Baſilicæ cum Miſſa debent ſemper conſecrari. *De Conſecrat*. Dist. I. Cap. 3. *Omnes. init*.

IX. Aſperſio aquæ ſolemniter benedictæ in Dedicationibus Eccleſiarum fieri conſuevit. *De Conſec. Eccleſ*. Cap. *Conſuluiſti. fin*. Lib. III. Decr. *Tit*. 40. C. 7.

X. Conſecrationem cujuſlibet Eccleſiæ, in qua Spiritûs Sancti arrha non ponitur, celebritatem ſcimus tantùm eſſe Miſſarum. *De Conſecrat*. Dist. I. Cap. 24. *De Fabrica. med*.

XI. Eccleſia in Fide Catholica, introductis illuc Sanctorum Reliquiis, dedicari debet. *Ibid. De Conſecr*. Dist. I. Cap. 22. Expreſſè meminit Reliquiarum S. Sebast. Hâc introductione reconciliabantur hujuſmodi Eccleſiæ. Deſumitur ex Dialogis S. Gregor. Epiſcopi Catholici.

XII. Eccleſias Hæreticorum Divinis precibus & operibus conſecrare debent. *Ibid*. Cap. 2. *Eccleſias*. Cap. 21. *Ibid. pſeudo* Joann. Epiſcopi Italiæ Van-Espen *in hunc Canonem* ait, quòd tunc reconciliatio Eccleſiarum, Hæreticorum Cæremoniis pollutarum, facienda erat Divinis precibus, & bonis operibus.

XIII. Eccleſiæ vel Altaria, quæ ambigua ſunt de Conſecratione, conſecrentur. *Ibid. Cap*. 18. *Eccleſiæ*.

XIV. De Eccleſiarum Conſecratione quoties dubitatur, & nec certa Scriptura, nec certi teſtes exiſtunt, à quibus Conſecratio ſciatur; abſque ulla dubitatione ſcitote illas eſſe conſecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem; quoniam non monſtratur eſſe iteratum quod neſcitur factum. *De Conſecratione*. Dist. I. Cap. 18. *Solemnitates*. §. Conſecrationem dubitetur, *ex falſa* Felic. IV. *Epiſtol*. Impoſtor accommodavit dubiæ Conſecrationi Eccleſiæ, quod S. Leo dixerat de dubio circa Baptiſma.

XV. Hoc de cætero obſervari debet, ut nullus Epiſcoporum Baſilicam, quæ non pro Sanctorum patrocinio, ſed magis ſub tributaria conditione eſt condita, audeat conſecrare. *De Conſecratione*. Dist. I. *Cap*. 10. Vide *Concil*. Arelat. II. *ann*. 452. *Can*. 36. Tom. IV. Conc. *p*. 10. 115. docet Conſecrationem Eccleſiæ pertinere ad Epiſcopum loci, ſed Adminiſtrationem ad illum ſpectare, qui illam condidit & dotavit. Vide *Conc*. apud Alichyth. *ann*. 816. *Can*. 2. Tom. VII. Conc. *p*. 1485. reſpicit Adminiſtrationem dotis Eccleſiarum.

XVI. Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero & Eccleſiæ. *Concil*. London. *an*. 1102. *Can*. 16. Tom. X. Conc. *p*. 729. *Pontificale Roman*. Idem vetat. *p*. 143. Vide *Epiſt*. 3. S. Anselm. *Cantuar*. Tom. X. Conc. *p*. 737. ex *Conc*. Carth. V. *ann*. 398. ubi docet quòd manente Altaris principalis Conſecratione, manet Eccleſiæ Conſecratio; iſta verò perit illâ pereunte.

De Eccleſiis, quoties ſuper earum Conſecrationem hæſitatur, agendum eſt, ut ſine ulla trepidatione conſecrentur. *De Conſecratione*. Dist. IV. *Cap*. 111. *Placuit*. §. 1. *fin. Conc*. Carthag. *ann*. 398. producit ad dubium circa Eccleſiæ Conſecrationem, quod priùs deſiuit de dubio circa Baptiſmum.

§. II.

Eos qui Eccleſiam, ſeu Templum ædificant, teneri ad illam dotandam.

I. Antè præfiniat, qui ædificare vult Eccleſiam, quæ ad luminaria, & ad ejus Cuſtodiam, & ad ſtipendia Cuſtodum ſufficiant. *De Conſecratione*. Dist. I Cap. 9. *Nemo*.

II. Eccleſiam ab Epiſcopo ex more convenit dedicari, collatâ primitùs donatione ſolemni quam Miniſtris Eccleſiæ deſtinaſſe ſe teſtatur oblator. Caus. XVI. Quæst. VII. *Ultima*. Cap. 26. *Pia mentis. med*.

III. Exceptiones Egberti *Cap*. 25. Tom. VI. Conc. *p*. 1588. *Conc*. Ravennat. *ann*. 868. *Can*. 3. Tom. VIII. Conc. *p*. 946.

IV. Hoc unuſquiſque Epiſcoporum meminerit, ut non priùs dedicet Eccleſiam, niſi anteà dotem Baſilicæ, & obſequium ipſius per donationem chartulæ accipiat; nam non levis culpa eſt iſta temeritas, ſi ſine luminariis, vel ſine ſubſtantiali ſuſtentatione eorum qui ibidem ſerrituri ſunt, tanquàm domus privata, conſecretur Eccleſia. Caus. I. Quæst. II. Cap. 1. *Placuit. med*. pertinet ad *Conc*. Bracar. III. *ann*. 572. *Can*. 5. Tom. V. Conc. *p*. 897. Vide *ibid*. *Can*.

V. Non eſt Eccleſia, niſi de dote proviſum ei fuerit, conſecranda. *De Conſecratione Eccleſiæ*. Cap. *Cum ſicut*. §. *Cum non. init*. Lib. III. Decr. *Tit*. 40. Cap. 8.

VI. Qui fecit Eccleſiam conſecrari, eò liberaliùs ad dotandam prædictam Eccleſiam aperire manus munificentiæ ſuæ debet, quò ad hoc fortiùs tanquàm ex debito jam tenetur. *Ibid. De Conſecratione Eccleſiæ*, Cap. *Cum ſicut*. §. *Cum non* Lib. III. Decr. *Tit*. 40. Cap. 8. Gonzal. *in illud*, ubi probat dotem proportionandam magnitudini Eccleſiæ, multitudini Miniſtrorum, necnon Officiorum, onerumve perſolutioni.

VII. Novæ Eccleſiæ Provinciæ debent ſequi Ordinem Metropolitanæ in Officiis Divinis; multi id docent Canones, ſed pluribus in Regionibus non vigent. Vide *Conc*. Epaon. *ann*. 517. *Can*. 27. Tom. IV. Conc. *p*. 1579. *Vid*. etiam *Cap*. 13. Dist. XII. & *Cap*. 14. *Ibid*. Prius deſumitur è *Conc*. Tolet. II. *ann*. 675. Poſterius è *Conc*. Bracar. *ann*. 563.

VIII. Si quis in agro ſuo aut habet aut poſtulat habere Diœceſim, primùm & terras ei deputet ſufficienter, & Clericos qui ibidem ſua Officia impleant; ut Sacratis locis reverentia condigna tribuatur. *Conc*. Aurel. IV. *ann*. 541. *Can*. 33. Tom. V. Conc. *p*. 387.

IX. *Conc*. Valent. III. *an*. 855. *Can*. 9. Tom. VIII. Conc. *p*. 140. Vide *Epiſtol*. Montan. Epiſcopi *Toletani* ad Parochos ſuæ Provinciæ, Tom. IV. Conc. *p*. 1737. *ann*. 531. Prohibito ne vocentur Epiſcopi alius Provinciæ ad Eccleſiæ Conſecrationem, quod tendebat ad confuſionem Provinciarum, offert Eccleſiis Suffraganeorum, quod occurrente caſu ſubminiſtrabit illis Epiſcopos Provinciæ, qui conſecrent Eccleſias conſecrandas. Vide Van-Espen in Dist. XII.

§. III.

A quo, & quandò conſecrari debeant Eccleſiæ recens conſtructæ, & à quo gubernari?

I. Epiſcopo, in Diœceſi ſua, licet Eccleſiis dedicationem impendere, tàm diebus Dominicis, quàm privatis. *De Conſecrat. Eccleſiæ*. Cap. *Tua Fraternitas. fin*. Lib. III. Decret. *Tit*. 40. Cap. 2.

II. *Concilium* Cæsaraugustanum III. *an*. 689. Cap. 1. Tom. VI. Conc. *p*. 1312. præcipit ut Eccleſiæ conſecrentur die Dominico, ut eodem die conſecrantur Epiſcopi; docetque illud à fortiori faciendum eſſe quàm iſtud, idque fortè quia Epiſcopi Conſecratio in Eccleſia fit.

III. Fia

...Piæ mentis ampleĉtenda devotio eſt, quâ quis ſe in re ſui juris fundaſſe perhibetur Eccleſiam, hanc quoque ab Epiſcopo, ſi ad ſuam Diœceſim pertinere non ambigit, ex more convenit dedicari. CAUS. XVI. QUÆST. VII. in Cap 26. *Piæ mentis*, *init.*

IV. Epiſcopus, ſi ad ſuam pertinet Parochiam, Benedictionem fundatæ Baſilicæ ſolemni veneratione dependat. CAUS. XVI. QUÆST. VII. Cap. 27. *Frigentius.*

V. Si quis Epiſcoporum in alienæ civitatis territorio, pro quocumque ſuorum opportunitate Eccleſiam ædificare diſponit, non præſumat Dedicationem facere, quæ illius eſt in cujus territorio Eccleſia aſſurgit. CAUS. XVI. QUÆST. III. Cap. 1 *Si quis Epiſcoporum*, *init.*

VI Baſilicæ quæ novè conditæ fuerint, ad eum procul dubio pertinebunt Epiſcopum, cujus Conventùs eſſe conſtiterit. CAUS. XVI. QUÆST. V. Cap. 2. *Poſſeſſio.*

VII. Si Epiſcopus in Diœceſi alterius ſine præcepti autoritate, contra morem præſumpſerit dedicare Oratorium: eam rem cum ſumma celebritate ac diſtrictione convenit emendari. *ibid.* CAUS. XVI. QUÆST. V. Cap. 3. *Lator.*

VIII. Omnis Eccleſiæ ipſius gubernatio, ad eum in cujus Civitatis Territorio Eccleſia ſurrexit, pertinebit. CAUS. VI. QUÆST. V. Cap. 1. *Si quis Epiſcoporum. fin.*

IX. Omnes Baſilicæ quæ per diverſa loca conſtructæ ſunt, vel quotidiè conſtruuntur, placuit ut juxta priorum Canonum Regulam, in ejus Epiſcopi poteſtate conſiſtant, in cujus Territorio poſitæ ſunt. CAUS. XVI. QUÆST. VII. Cap. 1. *Omnes.*

X. Concilium MOGUNTIACENSE *ann.* 888. Cap 4. TOM. IX. CONC. *p.* 405. Ad Baſilicam quæ dedicanda eſt debet diſquiri, cujus Civitatis Epiſcopus, antequàm fundaretur, Baptiſavit Incolas; & ad cujus conſignationem ſub annua devotione concurrerint; non enim hæc terminis aut locis convenit definiri, ſed ille ad Conſecrationem vocetur, cui per hunc modum conſtat debere permitti. *De Religioſis Domibus*. Cap. *Nunc autem.* LIB. III. DECR. *Tit.* 36. Cap. 1.

Si quis Preſbyterorum Eccleſiam ædificaverit, non offerat antequàm adducat ſuum Pontificem, ut eam conſecret, quia ſic decet. *Synodus* S. PATRICII. *ann.* 450. *Can.* 23. TOM. III. CONC. p. 1480.

§. IV.

Quomodo, & à quo Altaria erigi & conſecrari debeant, & quis poſſit tractare Vaſa Sacra, & an Eccleſia non conſecrata amittat aliquod ex ſuis Privilegiis?

I. Altaria ſi non fuerint lapidea, Chriſmatis Unctione non conſecrentur. *De Conſecratione* I. C. 31. *Altar. Concil.* EPAON. *anno* 517. *Canon.* 26. TOM. V. CONC. *p.* 1579.

II. Altaria placuit non ſolùm Unctione Chriſmatis, ſed etiam Sacerdotali Benedictione ſacrari. *ibid. De Conſecrat.* DIST. 1. Cap. 32.

De Altaribus, ut lapidea ſint. *Concilium apud Vertoniam ann.* 1075. Cap. 5. TOM. X. CONC. *p.* 312.

III. Presbyteri quædam ſibi prohibita noverint, ſicut eſt Conſtitutio Altaris, ac Benedictio vel Unctio; ſiquidem nec erigere eis Altaria, nec Eccleſias, vel Altaria conſecrare licet. DIST. LXVIII. *Cap.* 4. Quamvis hic Textus, ut & ſequens, deſumpti videantur ex ſuppoſitiis circa Corepiſcopos; ſed illorum doctrina non ideò minùs vera.

Hæc illicita ſunt Presbyteris: quoniam, quanquàm Conſecrationem habeant, Pontificatûs tamen apicem non habent. *ibid.* DIST. LXVIII. Cap. 4. *Quamvis. fin.*

IV. Nullus Presbyter in Eccleſia conſecrata aliud Altare erigat, niſi quod ab Epiſcopo loci ſanctificatum eſt vel permiſſum; ut ſit diſcretio inter ſacrum & non ſacrum: nec Dedicationem fingat, niſi ſit. *De Conſecratione.* DIST. I. Cap. 25. *Nullus. init.*

V. Statutum eſt ut ſacra Vaſa non ab aliis, quàm à ſacratis Dominoque dicatis contrectentur hominibus; indignum enim valdè eſt ut ſacra Domini Vaſa, quæcumque ſint, humanis uſibus ſerviant; ut ab aliis quàm à Domino famulantibus, eique dicatis tractentur viris. *De Conſecr.* DIST. I. Cap. 41. *In ſancta.*

VI. Ad nuptiarum ornatum Divina Miniſteria non præſtentur; ne, dum improborum contactu pompeque Sæcularis luxuriæ polluuntur, ad Officia Sacri Miniſterii videantur indigna. *De Conſecr.* DIST. I. Cap. 43. *Ad Nuptiarum. Conc.* ARVERN. 535.

VII. Eccleſiæ, in qua Divina Miniſteria celebrantur, licet adhuc non extiterit conſecrata, nullo jure Privilegium Immunitatis adimitur, quia Divinis obſequiis dedicata, nullius eſt temerariis auſibus profananda; *De Immunit. Eccleſiarum*. Cap. *Eccleſia.* LIB. III. DECR. *Tit.* 49. Cap. 9.

Eccleſia non conſecrata in qua Divina Officia celebrantur, eodem privilegio gaudet, ac ſi eſſet conſecrata.

VIII. Conſecrare Altare Presbyter non præſumat. CAUS XXVI. QUÆST. VI. Cap. 3. *Miniſtrare. Ex Conc.* AGATHENSI Cap. 43. *ann.* 506.

IX. Solemnitates Dedicationum Eccleſiarum per ſingulos annos ſunt celebrandæ. *De Conſecr.* DIST. I. Cap. 16. Deſumitur ex falſa FELICIS IV. Epiſtola.

Solemnitates Dedicationum Eccleſiarum, &c. *Ibid. Cap.* 17. Hic quoque ſuppoſititius; utpotè deſumptus ex Epiſtola S. GREGORII. ſcribentis ad *Felicem* Epiſcopum MESSANANSEM; ſed in utraque nihil niſi verum.

X. Tanta eſt ſanctitas ſacri Miniſterii, ut ſalvâ altioris Miſterii inintelligentiâ etiam per Prophetam Dominus prohibuerit, ne cum ſanctis veſtimentis Sacerdos procedat ad populum, ſed intra ſancta illa dimittat, ad cum à colloquio Divino rediens. *De pignoribus. Cap.* 1. LIB. III. DECR. *Tit.* 21. ex *Conc.* REMENSI, circa quod GONZALEZ *Ibid.*

Nullus Veſtimenta Sacerdotalia vel Altaris utenſilia, præter Epiſcopum, benedicere præſumat. *Concilium* PICTAVENSE, *ann.* 1100. *Can.* 4. TOM. X. CONC. *p.* 725.

§. V.

Quàm cautè cuſtodiri debeant quæ ſunt in Eccleſia, quàm nitida & munda eſſe omnia?

I. Sciat Sacriſta ad ejus curam pertinere cuſtodiam ſacrorum Vaſorum, Veſtimentorum Eccleſiaſticorum, ſeu totius Theſauri Eccleſiaſtici, necnon quæ ad luminaria pertinent, ſive in cera, ſive in oleo. *De Officio Sacriſtæ.* Cap. unico. *Ut ſciat.* LIB. I. DECR. *Tit.* 26. Cap. un. CONC. BRACAR. IV. *ann.* 675. *Cap.* 3. TOM. VI. CONC. *p.* 564. *Conc.* TOLET. 17. *ann.* 694. Cap. 4. TOM. VI. CONC. *p.* 1366.

II. In cunctis Eccleſiis Chriſma & Euchariſtia ſub fideli cuſtodia clavibus adhibitis conſerventur; ne poſſit ad illa temeraria manus extendi, ad aliqua horribilia vel nefaria exercenda. *De Cuſtodia Euchar.* Cap. *Statuimus. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 44. Cap. 1.

III. Si is ad quem ſpectat cuſtodia, ea incautè reliquerit, tribus menſibus ab Officio ſuſpendatur. *Ibid.* §. *ſi vero.* LIB. III. DECR. *Tit.* 24. Cap. 1.

IV. Si per ejus incuriam aliquid nefandum indè contigerit, graviori ſubjaceat ultioni. *ibid. fin.*

V. THEODULPHUS AURIL. *in Capitulari ann.* 797. Cap. 18. TOM. VII. CONC. *p.* 1140. prohibet ne res ſacræ aliis uſibus applicentur, quàm quibus ab Eccleſia deſtinatæ ſunt.

VI. Oratoria, Vaſa Miniſterii, Veſtimenta Miniſtrorum, Pallæ Altaris, Corporalia, munda & nitida conſerventur; nimis enim videtur abſurdum in Sacris ſordes negligere, quæ dedecerent etiam in profanis. *De Cuſtodia Euchariſtiæ.* Cap. *Relinqui. fin.* LIB. III. DECR. *Tit.* 44. Cap. 2. GONZALEZ eo loci legit *oraria*, ac rectè probat ſic legendum.

VII. Ne propter incuriam Sacerdotum, Divina indignatio graviùs exardeſcat, diſtrictè præcipitur, quatenùs à Sacerdotibus Euchariſtia in loco ſingulari, mundo, & ſignato, ſemper honorificè collocata, de-

Digitized by Google

votè ac fideliter conſervetur. *de Celebratione Miſſarum* C*ap.Sane.init.* Lib. III.Decr.*Tit.* 41. Cap. 10.

VIII. Cuſtos ſollicitus eſſe debet de omni Ornamento Eccleſiæ. *Ibid. De Officio Cuſtodis.* Cap. *Cuſtos.init.* Lib. I. Decr. *Tit.* 27. Cap. 1.

IX. Cuſtos Eccleſiæ, cui ea quæ Eccleſiæ competunt cuſtodienda committuntur, oportet ut cuncta otenſilia Eccleſiæ indeſinenter cuſtodiat. *De Officio Cuſtodis.* Cap. I. Lib. I. Decr. *Tit.* 17. Cap. 1.

X. Veſtimenta Eccleſiaſtica, quibus Domino miniſtratur, & ſacrata debent eſſe & honeſta, quibus aliis in uſibus non debent frui, quàm in Eccleſiaſticis & Deo dignis Officiis. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 42. *Veſtimenta, init.* Ighotus Autor.

XI. Locorum Ordinarii, aut alii ſuperiores, ſollicitam curent diligentiam adhibere, ne in Eccleſiis cum Vaſis, Veſtimentis, & cæteris ornamentis ad Divinum cultum neceſſariis, indecentibus, utique penſatis earum facultatibus, deſerviatur. Clementina *Gravi. de Celebr. Miſſarum* §. 4. *In multis* & §. *Ne igitur.* Clementinarum. Lib. III. *Tit.* 14. Cap. 1.

XII. Nihil in Eccleſiarum Vaſis, Ornamentis, Libris, aut aliis mobilibus ſordidum ſit; ſed omnia munda & nitore ſplendentia appareant. *Conventus* Melodun. *Tit.* 18. *Art.* 7.

XIII. Caveant Sacerdotes, & præcipuè Curati, ne Sacra Vaſa, ot calices, pyxides, imò ne urceoli quidem, fontes baptiſmales, & Vaſa ſacri Olei, nec Sacerdotalia qualiacumque Ornamenta, ſordibus ſcateant; Corporalia Miſſæ, & alia lintearnina, Sacris uſibus deputata, nitida & monda ſint, juxtà Pauli *Epiſtolam* ut cum Corinthiis ſordidiſſumis ad Divina irreverenter accedentibus jure redarguantur. *Ibid. Tit.* 17. *ann.* 8.

§. VI.

Eos qui in theatris ſpectacula exibent, à Communione Eccleſiæ ſeparatos eſſe; ſimiliter puniëdos eſſe qui ſpectacula vel jocos Theatrales in Eccleſia faciunt.

De Agitatoribus ſive Theatricis qui Fideles ſunt, placuit eos quamdiù agunt, à Communione ſeparari. *Conc.* Arelat. II. *ann.* 452. *Can.* 20. Tom. IV. Conc. *p.* 1013.

II. Nec larvas Dæmonum ante ſe ferri permittere, quia hoc Diabolicum eſt, & Sacris Canonibus prohibitum. *Can.* 7. Dist. XLIV. tribuitur *Conc.* Nannetensi; ſed in nullo hujus nominis reperitur. Van-Espen in Dist. *hanc.* Turpia joca vel urſo vel tornatricibus ante ſe ferri patiatur, *in eodem Canone.* Quod de larvis dixit prædictus *Can.* Nannetsns. ſic explicat Gonzalez in *Cap.* 15. *De Vita & Honeſt. n.* 2. his verbis: „Improbatur & damnatur antiquus mos introdu„cendi per convivia larvas ſic aptas, ut earum arti„culi vertebræque in omnem partem verterentur, ut „ convivæ, humanæ conditionis admoniti, largiùs genio indulgerent „. *Ibid. n.* 8. Idem Autor circa Hiſtriones notat ex Augustino quòd Romani eos notarent infamiâ, & iidem ſcenicis ludis Deos honorandos putarent: Quâ verò conveniat, ignominiâ notare atque in infamium numero ponere, per quos Divinus Cultus augeatur: *Idem* Gonzalez *in* Cap. 2. *Ne Cler. vel Monachi Sæcularibus negotiis ſe immiſceant. n.* 6. explicans illa verba, *turpis verbi vel facti joculatorem*, ait: „ Turpis facti ſeu verbi joculator in jure & „ apud bonæ notæ Autores ille dicitur, qui proprii „ corporis ſpectaculum, in ſcena vel ludo præbet, qui „ variis nominibus appellatur: Hiſtrio, Momus, Panto„mimus „.

III. Hujuſmodi artis meminit. *Cap.* 1. *De Vita & Honeſt. in* 6. illamque damnat in Clericis, ita ut ſi illam exerceant per annum aut brevius tempus, poſt trinam monitionem, omni privilegio Clericali priventur. *Cap.* 2. Dist. XXXIII. Excludit à Clero qui in ſcena luſiſſe dignoſcetur: hujus Canonis Autor, Van-Espen, *in illum.*

IV. Simile quid habetur in *Can.* 17. *Apoſtolorum* qui arcet ab Ordinibus qui in uxorem duxit aliquam quæ publicis ſpectaculis mancipata eſt, prout jacet ad calcem Decreti.

V. De locis hiſtrionicis intelligere eſt *Cap.* 1. *Ne Cler. vel Monac.* dum prohibet Clericis, ne ante ſe joca ſæcularia vel turpia fieri permittant.

VI. Interdùm ludi fiunt in eiſdem Eccleſiis Theatrales, nec ſolùm ludibriorum ſpectacula introducuntur in eas, monſtra larvarum; verùm etiam in tribus anni Feſtivitatibus, quæ continuè Natalem Domini ſequuntur; Diaconi, Presbyteri, aut Subdiaconi, viciſſim inſaniæ ſuæ ludibria exercentes, per geſticulationum ſuarum debacchationes obſcœnas in conſpectu populi, decus faciunt vileſcere Clericale; quem potiùs illo tempore deberent prædicatione mulcere. *Cap.* 12. Innocent. III.

VII. Poſt expoſitionem abuſûs hæc in illius condemnationem ſubdit: „ Prælibatam verò ludibriorum „ Conſuetudinem, vel potiùs corruptelam, curetis ab „ Eccleſiis veſtris taliter extirpare, quòd vos Divini „ Cultus & Sacri comprobetis Ordinis Zelatores. *Ibid.*

Gonzalez damnationis hujus cauſam afferens, notat *n.* 8. id genus ludibriorum non convenire, nec Sanctitati Eccleſiarum in quibus fiunt, nec dignitati perſonarum à quibus fiunt, nec Solemnitati Feſtorum in quorum honorem exhibentur; ſed hinc non prohiberi recitationem Myſterii quæ à pueris fit; indè (ſubdit) tolerari poteſt mos in plerīſque Hiſpaniæ locis receptus, ut pueri intra Eccleſiam in Sacratiſſima illa nocte magnum illud fidei noſtræ Myſterium recitent, dùm, cum omnium modeſtia, & ea pietate tantùm fiat.

VIII. Nihil magis propoſito congruit, quàm Decretum *Conc.* Basileensis acceptatum à *Pragmatica Sanctione*, ſic ſe habens; „ Turpem etiam illum abuſum „ in quibuſdam frequentatum Eccleſiis, quo in certis „ anni celebritatibus, nonnulli cum Mitra, baculo & „ veſtibus Pontificalibus, more Epiſcoporum benedi„cunt; alii ut Reges aut Duces induti; quod Feſtum fa„tuorum vel innocentium ſeu puerorum in quibuſ„dam Regionibus nuncupatur; alii larvales ac Thea„trales jocos, alii choreas, ſeu tripudia marium & fœ„minarum facientes, ut homines ad ſpectacula & ca„chinnationes moveant... hæc Sancta Synodus deteſ„tans ſtatuit & jubet tàm Ordinariis, quàm Eccleſia„rum Decanis & rectoribus, ſub pœna ſuſpenſionis „ omnium proventuum Eccleſiaſticorum, trium men„ſium ſpatio, ne hæc aut ſimilia ludibria... ampliùs per„mittant, tranſgreſſoreſque per Cenſuram Eccleſiaſti„cam, aliaque juris remedia punire non negligant.

Quod pejus erat in damnato abuſu, eſt converſio Ornamentorum Epiſcoporum & Benedictionis Solemnis, quæ eſt una ex illorum prærogativis, in ludibrium, & hoc videtur ubique abolitum; ſecùs eſt de uſu pueros Choriſtas induendi ut Reges aut Duces; viget enim adhuc in plurimis Eccleſiis Cathedralibus.

Duplex eſt pœna; alia contra ſuperiores hæc ludibria permittentes, alia contra exercentes illa. Utraque ſententiæ ferendæ, ideòque monitiones præmittendæ antequàm ferantur; ex illarum gravitate colligitur culpæ ipſius gravitas.

§. VII.

Obſervationes circa Eccleſiarum conſecrationem de qua agitur in Dist. I. ***De Conſecrat. in*** Tit. ***De Conſecratione Eccleſiæ*** IV. Lib. III. Decr. ***& in Pontificali Romano Part.*** 2.

Cùm hac in re præcipuum ſit praxim noſſe, hæc autem contineatur in Pontificali; hinc potiſſimùm deſumentur quæ dicenda ſunt, notato priùs, pleraque illorum quæ refert Gratianus de illius Ritibus, peti ex ſcriptis Apocryphis, nempè *Epiſtola* Felicis IV. ex Higini *Decretis*, & ea *Epiſtola* Joannis Pontificis ad Epiſcopos Italiæ eumdem falſò

sò dare pro Regula, Eccleſias non poſſe conſecrari ſine licentia Papæ; quod enim laudat ex Gelasio, ſpectat ad majus Regiones Suburbicarias immediatè illi ſubjectas; nonnulla ex illis quæ ex legitimis Operibus depromuntur aliis tribuere, quàm quibus pertinent. Tale eſt *Cap.* 9. laudatum ex *Conc.* Aurel. in quo non reperitur, ſed in *Capitularibus*, & paulò aliter quàm à Gratiano referatur: Van-Espen *in hanc* Dist. De Ritibus pauca haberi *in Tit. citato*, nempè hanc Conſecrationem fieri poſſe alio die quàm Dominico vel Feſtivo, contrà diſpoſitionem *Conc.* Cæsaraugustani, quod adhuc ſervatur in Hiſpania, ut obſervat Gonzal. *in Cap.* 2. *De Conſecrat. in Commentario*, ac in ea adhiberi aquam benedictam cum Vino & Cinere; non fit mentio de ſale, quia aqua benedici ſolet cum ſale. *Cap.*4. *De Conſecr.*

Quæ autem *in Pontificali* habentur notabiliora, hæc eſſe videntur.

I. Supponit ubique Conſecrationem de Jure Communi fieri ab Epiſcopo Diœceſano.

II. Præcipit ut ab illo pridiè jejunetur, necnon ab illis qui illam petunt.

III. Ut in pergameno ſcribat, quo anno, quo die, in cujus honorem conſecret, ac Fidelibus dediſſe annum indulgentiæ pro Dedicatione, & 40. dies pro anniverſario.

IV. Ut celebrentur Vigiliæ ante Reliquias ipſas, ac cantentur nocturnæ & matutinæ laudes in honorem Sanctorum, quorum Reliquiæ ſunt recondendæ.

V. Ut in illa adhibeantur Chriſma, Oleum Catechumenorum, Aqua benedicta cum Sale, Vino & Cinere, & accendantur duodecim Candelæ in circuitu Eccleſiæ, juxta parietes Templi.

VI. Ut Epiſcopus ter circumeat Templum; & cùm ad portam accedit, ter ſuper liminare percutiat extremitate Baculi Paſtoralis, & oſtium aperiatur, ipſoque ingreſſo ac cinere conſperſo, per pavimentum Eccleſiæ Baculo ſcribat Alphabetum Græcum & Latinum.

VII. Ut ungantur Oleo Sacro duodecim cruces in parietibus depictæ.

VIII. Præſcribit modum conficiendi prædictam Aquam, & preces adjungendas cuique Cæremoniæ congruentiores, quòd naturæ & fini Eccleſiarum adoptentur, ac ex Locis Scripturæ ad utramque appoſitis deſumantur.

IX. Inſinuat Conſecrationem Eccleſiæ non pendere à Conſecratione Altaris, ideòque iſtâ pereunte illam non perire, cùm de Eccleſiæ Conſecratione priùs agat ſeorſim, quàm de Conſecratione Altaris ſermonem faciat, nec ad iſtam tranſeat, niſi poſtquàm præſcripſit quidquid ad illam attinet, quod finit his verbis: *Poſt hæc Pontifex procedit ad Altare.* Nec obſtat quod in quibuſdam Cæremoniis & Orationibus illas comitantibus jungatur Eccleſiæ Altare; id enim non fit niſi quia conveniunt utriuſque fini, nempè quòd conſecrentur in honorem Dei, & ſub nomine ejuſdem Sancti; ut circa finem Litaniarum, ubi hæc leguntur, *deindè dexteram in altum extendens, producit communiter ſuper Eccleſiam, & Altare conſecrandum ter ſucceſſivè ſignum Crucis, dicens:* 1°. *Ut Eccleſiam & Altare, ſive ad honorem tuum, & nomen Sancti N. conſecranda benedicere digneris, te rogamus, audi nos.* 2°. Dicit: *Ut Eccleſiam & Altare hoc, ad honorem tuum, & nomen Sancti N. conſecranda benedicere & ſanctificare digneris, te rogamus, audi nos.* 3°. Dicit: *Ut Eccleſiam, & Altare hoc, ad honorem tuum, & nomen Sancti N. conſecranda benedicere, ſanctificare, & conſecrare digneris, &c.* p. 268. 269. Idem videre eſt in Benedictione commixtionis Vini, Salis, Cineris, Aquæ, quæ fit hac Oratione: *Omnipotens ſempiterne Deus, Creator & Conſervator humani generis, & Dator Spiritualis gratiæ, ac Largitor æternæ ſalutis, emitte Spiritum Sanctum tuum ſuper hoc vinum cum Aqua, Sale, & Cinere mixtum, ut armatum Cæleſtis defenſione Virtutis, ad Conſecrationem hujus Eccleſiæ & Altaris tui proficiat.*

Hæc autem Obſervatio IX. facta eſt & juſta probata, ad refutationem illorum qui ſenſerunt, Eccleſiam ſuam amittere Conſecrationem, quoties Altare principale illius ſuam perdit, hâc freti ratione, quòd illa conſecretur propter iſtud, cujus ſententiæ Autores illuſtriores fuere S. Anselmus, & Ivo Carnotensis refutati à Gonzal. *in Cap.* 1. *De Conſecrat. Eccleſ. n.* 15. poſt relata illorum fundamenta. *n.* 5.

X. Idem Pontificale docet ad hanc Conſecrationem, Miſſæ Sacrificium neceſſarium non eſſe, ſed decere fieri, *p.* 332. his verbis: *Quo dicto accedit Pontifex ad Sacriſtiam, ubi depoſito pluviali, ſi Miſſam celebrare voluerit, quod conveniens eſt, &c.* Olim autem fiebat ipſâ Miſſarum Celebratione, ac infertur ex *Cap.* 24. *De Conſecrat.* Dist. I. deſumpto ex Vigilio Papa ad Eutherium *ann.* 538. *Celebrationem cujuſlibet Eccleſiæ, in qua Spiritûs Sancti arrha non ponitur, celebritatem ſcimus tantùm Miſſarum.* Van-Espen *in illud* id notat & probat.

XI. Ex Pontificali colligere eſt, quòd Aqua quæ adhibetur in Conſecratione Eccleſiæ, juſtè vocetur Aqua Conſecrata, ad diſtinctionem Aquæ communiter benedictæ, quæ appellari ſolet Aqua benedicta, cùm, ut dictum eſt ſuprà, hæc Aqua in tertia Benedictione ſuper illam conſecrari petatur.

PARS POSTERIOR.

Continens Regulas, Quæſtiones, Obſervationes, deſumptas ex Jure communiter uſitato circa illa quæ pertinent ad Eccleſias, cum applicatione earum plurimis caſibus particularibus & quotidianis.

SECTIO I.

Continens Regulas.

Regula Generalis, aliarum materiam, diviſionem, & ordinem exprimens.

Quidquid à Jure Communi ſtatuitur circa Eccleſias, aut ad earum conſtructionem, aut Dotationem ſpectat, ſive ad Conſecrationem earum, aut reparationes, aut earum pollutionem, & reconciliationem, aut earum Immunitates.

§. I.

Constructio.

REGULA I.

Nulla poteſt ædificari Eccleſia ſine conſenſu Epiſcopi loci, in quo mens eſt ut illa conſtruatur. *Cap.*9. *De Conſecr.* Dist.I. Attribuitur *Concilio* Aurelianens. Extat in *Novella LXVII.* Cap. 1. 2. prohibet abſolutè, ne conſtruatur Eccleſia, antequàm Epiſcopus viderit locum, & illum approbaverit. Ivo Carnotensis *Part.* 3. *Cap.* 8. refert hunc Canonem & *Cap.*9. unum citat nomine *Concilii* Vormatici, quo ſtatuitur ut, qui vult Eccleſiam ædificare in ſuo proprio fundo, incipiat habere Epiſcopi conſenſum. Extat in *Capitulari* Caroli Magni *ad* Salz..... *ann.* 804. Gratian. hoc etiam refert Caus. XVI. Quæst. I. Cap. 44.

REGULA II.

Epiſcopus cui mens eſt ædificare Eccleſiam in alterius Diœceſi, expreſsè ſubjicitur huic Legi. *Cap.* 1. *Can.* 16. Quæst. V. quemadmodùm extat in *Concil.* Arausicano I. Cap. 10.

REGULA III.

Epiſcopus non debet conſentire conſtructioni novæ Eccleſiæ, ſi veteribus grave præjudicium afferre debeat, præterquàm quòd bonum animarum illud expoſtulet. *Cap.* 2. *De Eccleſ. ædif.* Cap. 44. Caus. XVI. Quæst. I.

Ex-

Exceptio non exprimitur in Canonibus citatis, ſed certè in iis ſubauditur, ſicut in omni alio Diſciplinæ caſu; quia ſi quandò bonum animarum concurrat cum Temporali Eccleſiarum commodo, ſemper debet ipſi anteponi. Juxta hanc Regulam, Epiſcopus difficillimè conſentire debet conſtitutioni Monaſteriorum, in locis in quibus Parochus ſolâ portione congruâ fruitur; quia timendum eſt ne Monaſterium panem auferat Parocho, ita ut non poſſit ſuæ Parochiæ pauperes ſublevare; quòd ſi Parochus Vicario careat, & eo opus habeat, præſtat ut ei aliquis concedatur Decimatorum ſumptibus; hi duo magis proderunt animabus quam Religioſi plures, quia cùm ſubjiciantur Parocho, vivent in unione, & unanimiter animarum utilitati totos ſe tradent.

REGULA IV.

Quantalibet conceſſa fuerit facultas Eccleſiam ædificandi, neque poteſt incipi, neque continuari, ſi quæ ſit oppoſitio uni aut alteri: tres habet menſes opponens, ut ſua juſtificetur oppoſitio; quod per id tempus conſtruitur contra voluntatem ipſius debet dirui; non tenetur conſentire ut ædificetur, dato Vade ut deſtruatur ædificium, ſi oppoſitio in gratiam ipſius cedat & dijudicetur. *Cap.* 1. 2. 3. 4. *De novi Operis nunciatione*, fundantur in Jure Civili, & illud declarant. *Cap.* 3. pertinet ad Canonicos Sanctæ OPPORTUNÆ *Pariſienſis*. Timendum eſſet ne ingentes impenſæ factæ in ædificationem Judices moverent, ut huic faverent.

§. II.

DOTATIO.

REGULA I.

Non licet Epiſcopo conſentire de conſtructione alicujus Eccleſiæ, niſi appareat illam ſufficienter eſſe dotatam. *Vide* Canones ſuper *Reg.* I. *citatos*. §. 1. huic adde *Cap.* 1. CAUS. I. QUÆST. II.

REGULA II.

Dos Eccleſiæ ut ſit ſufficiens, debet accommodari oneribus. *Cap.* 1. CAUS. I. QUÆST. II.

REGULA III.

Onera ſunt Miniſtrorum victus, cultus, & veſtitus, qui Eccleſiæ ſervire debent, neceſſaria ad ſervitium, ad luminare, & ea quæ ſufficiant ad Reparationes in anno faciendas, auxilia. *Eod. Cap.* 1. *De Eccleſ. Ædif.*

REGULA IV.

Dos Eccleſiarum Parochialium olim fuit nominatim definita Principis Legibus & Conciliorum; non idem eſt de ulla alia; conſiſtebat in eo quòd haberet manſum integrum, immunem liberumque ab omni onere temporali: Præterea Curatus nihil debebat Domino, neque de Decimis, neque de Oblationibus Fidelium, neque de domo Curiali, neque de area & horto contiguo. *Cap.* 1. *De Cenſibus*. Cap. 25. *Can.* 13. QUÆST. VIII. Colligitur ex *Capitul.* AQUISGR. 816. per verbum, *manſus integer*, quem interpretatus ſum (*mas entier*) quia ſunt adhuc loci in quibus nomen (*mas*) imponitur cuidam terræ menſuræ, intelligebatur fundum terræ 12. boviumaratione colendum: Videtur illud per Formulam inquiſitionis faciendam per viſitationem, quæ eſt in *Cap.* 1. *Lib.* REGINON. *n.* 13. *Cap.* 3. CAUS. X. QUÆST. III. videtur etiam determinare nominatim quanta ſint neceſſaria bona ad Parochiæ dotem, cùm dicit tribuendum eſſe Parochum Eccleſiæ, in qua ſunt decem ſervi; nam apparet, quòd numero ſervorum judicaretur de amplitudine fundorum terræ, quibus addicti erant; quòd, ſi cui decem eſſent ſervi, ille haberet fundum capax occupandi decem homines.

Nullum adhuc reperi Canonem, qui definiret nominatim aut ſpeciatim dotem alicujus alterius Eccleſiæ.

REGULA V.

Nunquàm licitum fuit Fundatori Eccleſiarum Adminiſtrationem dotis earumdem retinere, neque etiam licet, ſi pertineret olim ad Epiſcopum, præterquàm quòd Eccleſia eſſet Regularis. Beneficiarius hodiè illam habet, eâ lege ut rationem Epiſcopo reddat, ratione onerum, niſi ſit immunis ab ejuſdem Juriſdictione.

Hæc Regula & ejus exceptiones colliguntur ex *Cap.* 1. QUÆST. I. 4. CAUS. X. quoad Jus Vetus. Novum autem tàm notum eſt, ut non neceſſe ſit afferre probationes de illo. Annotandum eſt ſuper *Can.* 1. quòd, qui detrahebat Eccleſiarum Legi Diœceſanæ, illam Juriſdictioni Epiſcopi pro Temporali eriperet, & ideò privaret illum Juribus Epiſcopalibus, debitis ratione hujus Juriſdictionis; quamobrem, quia Monaſteria erant immunia à Lege Diœceſana, qui Epiſcopum volebant depellere de ſpe jurium ejus, fundabant Eccleſias Monaſteriorum nomine, nec in animo habebant illas dare alicui Communitati Religioſæ.

REGULA VI.

Quamvis Epiſcopus juraverit, ſe bona Epiſcopatûs non alienaturum, poteſt tamen hujus partem impendere in dotandis, nec non in conſtruendis Eccleſiis ad ſalutem animarum neceſſariis.

Hoc ſolùm in Gallia verum eſt, cùm habet Decimas in locis in quibus vult ædificare & dotare illas novas Eccleſias, & cùm de Parochis agitur.

Ratio hujus eſt, quia Epiſcopus in hoc caſu ſolùm adimplet onera bonorum Epiſcopatûs; nam *Verbi grat.* Decimarum onus eſt, ſi impendantur ad procuranda auxilia ſpiritualia, illis à quibus eædem præcipiuntur. Quòd ſi Epiſcopus jurans ſe non alienaturum in ſuo Jurejurando, comprehenderet alienationem neceſſariam ad explenda onera, ejus juramentum contra bonos mores eſſet, atque ideò non obſtringeret. *De Reg. Jur.* Cap. 58. *in* 6.

§. III.

Quæ origo, qui ritus, à quo, quo fine, quo tempore fiat, & quid operetur CONSECRATIO *Eccleſiarum: quomodò amittatur, & recuperetur, quæ Diſciplinæ mutationes circa illam?*

REGULA I.

Antiquiores Canones qui loquuntur de Conſecratione Eccleſiarum, de illa tanquàm de re uſitata loquuntur. Per quoſdam adducimur ad credendum, quòd, ubi primùm Chriſtiani loca ſecreta potuerunt habere pro ſuis Conventibus, ea potiſſimùm conſecraverint. *Cap.* 59. *Concil.* LAODICENI intelligitur, quædam eſſe loca conſecrata, in quibus Sacrificium offerendum erat; illud agit prohibendo etiam ne Epiſcopi offerant illud in domibus. Hic Canon citatur à *Canon.* 2. *De Conſecrat.* DIST. I.

Hoc etiam adducimur ad credendum, Conſecrationem Eccleſiarum eſſe tàm veterem, quàm ipſas Eccleſias. Hinc colligitur quòd hic uſus è Veteri Teſtamento deſumptus, quod docet primum Templum ædificatum in honorem veri Dei, juſſu ipſius conſecratum fuiſſe; & hæc certè origo vera eſt ac ſincera; addit rationem convenientiæ, quæ potuit in animis Chriſtianorum primorum impreſſiones quaſdam habuiſſe, quemadmodùm & exemplum allatum; ideò hæc dicit, quia Eccleſiæ præcipuè ædificantur ad Sacrificium, & quemadmodùm non poteſt offerri, niſi à Miniſtris Domino conſecratis, ita illud non poſſe decenter offerri, niſi in locis cultui Domini Sacris.

REGULA II.

Conſecratio Eccleſiarum tanto in pretio ſemper fuit habita, ut reſervata ſit in omni tempore & loco, Epiſcopo; extitere etiam loca & tempora in quibus Summo Pontifici reſervata eſt. *Cap.* 2. 11. *De Conſecr.* conſtantiſſimè evincitur, Canones illos qui loquuntur de Miniſtro Conſecrationis Eccleſiarum, illam omnes tribuere Epiſcopo. ANTON. AUGUS. in ſua *Epit. Veter. Juris Can.* LIB. II. *Tit.* 46. LIB. XII. *Tit.* 7. multos collegit qui vetant ne Sacerdotes conſecrent Eccleſias. *Can.* 4. 5. 6. 7. 8. *Ejuſd.* DIST. loquuntur de Reſervatione Conſecrationis Eccleſiarum Papæ; ita ut non poſſit fieri ſine ejus facultate & autoritate; nitebatur profectò in eo quòd Magnus Sacerdos AARON conſecravit Tabernaculum, & Summus Pontifex Templum SALOMONIS dedicavit; Summi Pontifices occaſionem indè arripuerant ſuas facere proprias functiones, quas Miniſtri exercuerant, quas reputabant ſuas tanquàm umbras & figuras; hæc reſervatio poſtmodùm abolita eſt, quia oneroſa illis facta eſt, ob maximam Eccleſiarum multiplicationem.

REGULA III.

Si quid dubium rationabile ſit, an Eccleſia cõſecrata ſit, debet abſque cõditione ſacrari. *Cap.* 16. 18. *De Conſ.* DIST. I. non facit mentionem de conditione *Cap.* 11. *De Conſecr.* DIST. IV. Nullum vidi qui ſtatuat apponi conditionem. Ad dubium rationabile reſtringitur, in eo poſitum quòd paria utrimque momenta habeantur; aliàs ſine neceſſitate ſufficienti iteraretur Conſecratio, vel illius iterationis periculum ſubiretur.

REGULA IV.

Si ante Conſecrationem Eccleſiæ, Paganus in ea ſepeliatur, non debet ſacrari antequàm corpus illius Ethnici extractum ſit ab illa, & purgata ſit. *Cap.* 27. *De Conſecr.* DIST. I.

REGULA V.

Eccleſia nulla eſt ſacranda ad utilitatem temporalem Fundatorum. *Cap.* 10. *De Conſ.* DIST. I. Adverſatur illis qui Eccleſias ædificabant, ut fruerentur Oblationibus.

REGULA VI.

Nulla eſt ſacra functio, quam Eccleſia tàm ſæpè vetuerit, ne fieret extra loca conſecrata, quàm celebratio Miſſæ; excipitur caſus neceſſitatis, aut exceptio ſubauditur. *Cap.* 12. *De Conſ.* DIST. I. annotat fundamentum exceptionis, & illud eſt, quòd in genere Diſciplinæ neceſſitas non ſubjicitur legibus, juxta Regulam, *neceſſitas non habet legem.*

REGULA VII.

Præter neceſſitatem, requiritur adhuc facultas Epiſcopi aut Summi Pontificis, & lapis ſacratus. *Cap.* 12. 30. *De Conſ.* DIST. I. *Cap.* 30. *De Privileg.*

Duo primi Canones excerpuntur è *Concilio* MOGUNTINO, *celebrato ann.* 888. *Cap.* 9. Loquuntur de caſu, in quo Eccleſiæ dirutæ ſunt ab Hoſtibus fidei, & de caſu itineris; mentionem expreſſam faciunt facultatis Epiſcopi. Alter Canon de Indulto Sanctæ Sedis conceſſo Fratribus Minoribus & Dominicanis, ut Altari utantur quod poſſit portari ubicumque occurrent, modò hoc fiat ſine præjudicio Jurium Parochialium, & declarat illos non opus habere facultate Epiſcoporum, ut hoc Indulto fruantur. Non eſt amplius in uſu hodiè, ſaltem in Gallia.

Canones citati è *Concilio* MOGUNTINO ſunt antiquiores Corporis Juris, qui loquuntur de Altari portatili. BURCHAR. LIB. III. *Cap.* 61. unum refert de re eadem, quem vetuſtiorem putari debuit; hunc tribuit *Concilio* AURELIANEN. I. quorum recentius ex illis quæ ſanxerunt Canones, antequàm BURCHARDUS ſcripſerit, quod eſt verſùs initium Sæculi XI. habitum eſt *ann.* 549. hic autem Canon in nullis Conciliis hujus nominis reperitur. Quoad modum conſecrandi Altaria portatilia, in *Pontificali Romano* habetur *p.* 372. uſque ad 388. longè differt à modo conſecrandi Altaria non portatilia, tùm quoad preces, tùm quoad verba quæ junguntur aſperſioni Aquæ Benedictæ, Unctioni Olei Catechumenorum, & Chriſmatis; præcipuè notandum eſt, quòd non dicatur in conſecratione Altaris portatilis, illam fieri in honorem Beatæ MARIÆ Virginis, omnium Sanctorum, & alicujus Sancti in particulari; dicatur verò in Sacratione Altaris non portatilis.

REGULA VIII.

Epiſcopus non magis poteſt conſecrare alterius Diœceſis Eccleſias; quàm Ordines conferre Clericis alterius Epiſcopi, quanquàm eaſdem juſſiſſet ædificandas ſuis ſumptibus, *Cap.* 28. CAUS. VII. QUÆST. I. Cap. 1. 2. 3. CAUS. XVI. QUÆST. V.

REGULA IX.

Ex omnibus obſervandis, tùm in conſtructione, tùm in Conſecratione Eccleſiarum, ſex tantùm ſunt notata in Corpore Juris, præter ea de quibus locutus ſum in §. §. præcedentibus.

1. Oportet ut Epiſcopus aſſignet locum in quo Eccleſia debet conſtrui, & quod veſtibulum habere debeat. *Cap.* 6. *De Conſecrat.* DIST. I.

2. Par eſt ut idem Epiſcopus crucem figat, in loco ubi debet eſſe Altare. *Ibidem.*

3. Neceſſe eſt ut imponat reliquias Martyrum, in Cavo Altaris, poſito quòd Eccleſia ædificata ſit, ſub Titulo alicujus Sancti Martyris; non autem in loco in quo manſerit, aut quem poſſederit, aut in quo ſanguinem ſuum fuderit. *Cap.* 26. *Ejuſd.* DIST.

4. Epiſcopus tribuere poteſt unum annum integrum Indulgentiarum, ſed non plus ultrà, quamquàm Conſecratio à multis Epiſcopis fieret. *Cap.* 14. *De Pœnit. & rem.* Cap. 2. *Ejuſd. Tit. in* 6.

5. Sacrandæ ſunt Aræ, cum Unctione Chriſmatis, & precibus eidem junctis, ſi ſint Lapideæ. *Cap.* 31. 32. *De Conſecr.* DIST. I.

6. Adhibetur quædam particularis aqua in Conſecratione Eccleſiarum, quæ ſine dubio eſt aqua GREGORIANA. *Cap.* 7. *De Conſecr.*

REGU-

REGULA X.

Sunt Textus Juris mentionem facientes de Ceremoniis Conſecrationi Eccleſiarum addictis, de quibus nullus habetur ſermo *in Pontificali*; talis eſt aſperſio Aquæ Benedictæ in Veſtibulo, aut Eccleſiæ Curia. *Cap.* 9. *De Conſ.* Dist. I.

REGULA XI.

Eâdem ratione ad conſecrandas ſolemniter Eccleſias adducti ſunt Chriſtiani, quâ ad celebrandum hujus Conſecrationis Feſtum cum Octava. *Cap.* 16. 17. *De Conſ.* Dist. I. Hi duo Canones excerpuntur ex Epiſtola Felicis IV. *ann.* 520. docet exemplo Judæorum utrumque ſtatutum fuiſſe.

REGULA XII.

Eccleſiarum Sacratio omni tempore fieri valuit. *Cap.* 2. *De Conſecrat. Eccleſ.*

REGULA XIII.

Multis legibus expreſſè vetitum eſt; ne quid exigeretur circa Eccleſiarum Conſecrationem; nullam reperimus quæ illud tolleraverit. *Cap.* 106. Caus. I. Quæst. I. *Cap.* 1. Quæst. II. *ejuſdem* Caus. Cap. ult. Quæst. III. *ejuſdem* Caus. I.

REGULA XIV.

Eccleſia conſecrata ſuam poteſt amittere Conſecrationem; & reverà in caſibus ſequentibus illud evenit.

1o. Si ab ea tollatur Altare conſecratum; ſed tunc Conſecrationem ſuam recuperat, ubi Altare loco ſuo remittitur, vel reponitur. *Cap.* 24. *De Conſecrat.* Dist. I. Cap. 1. *De Conſecrat. Eccleſ.*

2o. Idem eſt ſi lapis principalis Altaris mirum in modum frangatur; ſed tunc ſi ponatur alius Lapis Sacratus, ſua Eccleſiæ reſtituitur Conſecratio. *Cap.* 5. *De Conſecrat. Eccleſ.*

3o. Si muri Eccleſiæ labantur, aut diruantur; non idem eſt de tecto cadente, aut everſo. *Cap.* 6. *ejuſd. Tit.* Ex hoc triplici caſu, ultimus tantùm poſtulat, ut de novo Eccleſia conſecretur; in quo Jus *Decretalium* differt à Jure contento in *Decreto* Gratiani; nam juxta *Canon.* 19. *De Conſecrat.* Dist. I. ſtatuitur, ut, ſi Altare è ſuo loco extrahatur, iterùm conſecranda ſit Eccleſia, & non idem ſit, ſi muri mutati fuerint; ſed ut tunc ſufficiat ſi illa purgetur cum ſale benedicto: Hæc contradictio partim agnoſcitur ab Alexand. III. Cap. 1. *De Conſecrat. Eccleſ.* Non multùm curandum de conciliatione, cùm *Can.* 19. ſit ſpurius, falsò ſuppoſitus Higino.

REGULA XV.

Nulli licebat nova Altaria collocare in Eccleſia conſecrata, quin ab Epiſcopo ſacrata fuiſſent, & Epiſcopus illam facultatem daret. Si Clericus aliter ageret, à Clericatûs Ordine deponendus erat; ſi Laïcus, anathemate feriendus erat. Nunc ſatis eſt ſi Epiſcopus ſuam tribuat facultatem, & non eſt neceſſe ut Altare conſecretur. *Cap.* 25. *De Conſecrat.* Dist. I.

REGULA XVI.

Epiſcopus multa ſimul Altaria ſacrare poteſt, necnon & multos ſimul Epiſcopos; ſed oportet ut Conſecratio ſucceſſivè fiat, adhibendo eaſdem Ceremonias, & eadem verba in Conſecratione cujuſque. *Cap.* 5. *De Conſecrat. Eccleſ. Pontif. p.* 280. *Conſecratio Altaris.*

REGULA XVII.

Quod dictum eſt hactenùs de Conſecratione Eccleſiarum & Altarium, debet extendi ad Benedictionem earumdem Eccleſiarum & Altarium; hæc differt ab altera in eo, quòd nulla in ea Unctio adhibeatur, nec Olei Catechumenorum, neque Chriſmatis.

§. IV.

Reparationes Ecclesiarum.

Reditus Eccleſiarum ſemper onerati ſunt Reparationibus earumdem, cum hoc diſcrimine, quòd uſque ad partitionem bonorum Eccleſiæ, ſit portio aliqua determinatè affectata his Reparationibus; quòdque poſt iſtam partitionem, omnes Beneficiariorum reditus illâ gravati ſunt, præter illos qui victui & cultui, & aliis muneribus Beneficio particulatim alligatis, deſtinantur. *Cap.* 1. 2. 3. Caus. X. Quæst. III. Cap. 13. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. Caus. XII. Quæst. II. Cap. 1. 4. *De Eccleſ. Ædific.*

REGULA I.

Antiquiores Canones quos circa Diſtributionem bonorum Eccleſiæ habemus, ſupponunt, jam aliquam aſſignatam eſſe partem Reparationibus Eccleſiarum. *Cap.* 28 Caus. XII. Quæst. II. collectum è Simplicio, creato *ann.* 467. eſt antiquiſſimus legitimus Textus quem reperim, & tàm invictè ſupponit, aliquam partem Eccleſiæ redituum determinatam addici Reparationibus, ut puniens Epiſcopum ob Ordinationes non Canonicas ab ipſo factas, adminiſtratione illius partis eumdem privet, & alteri illam committat. Ex citatis Textibus; qui prior refertur à Gratiano (nempè *Cap.* 17. *Ead.* Caus. & Quæst.) eſt tempore poſterior altero; ſumitur à Gelasio ad Summum Pontificatum evecto *ann.* 492. ideoque 13. annis poſt Simplicium: undè fit ut iſte à Gelas. citetur circa diviſionem Eccleſiæ redituum in 4. Partes, & aſſignationem unius ex 4. iiſdem portionibus Eccleſiarum Reparationibus; de qua prædicta diviſione, necnon & de memorata aſſignatione, teſtantur jamdiu eſſe in uſu hæc verba: *Sicut dudum rationabiliter fuit decretum.*

REGULA II.

Portio attributa Reparationibus colligebatur, tùm ex lucro fortuito, cùm ex reditibus Eccleſiæ; erat communiter quarta pars utriuſque.

Canones ſuprà allati; dùm addicunt Eccleſiarum Reparationibus quartam partem, in hac comprehendunt tum quartam partem Oblationum, quàm quartam redituum portionem.

Ab hac Regula excipiendæ quædam Regiones in quibus major Pars huic oneri affectabatur; de illis mentionem faciunt Canones nonnulli Quæst. III. Caus. X. excerpti è *Concil.* Hispan. quæ tertiam Partem applicant, & hi Canones pertinent tantùm ad Parochias, ex quorum reditibus nullam Epiſcopo portionem arrogant, quæ in ipſius utilitatem vergat; ſed ipſi aſſignandæ Reparationis onus imponunt; quod ut impleatur ut par eſt, unamquamque Parochiam quotannis viſitare compellitur.

REGULA III.

Si portio aſſignata unoquoque anno Reparationibus, excederet quæ reſtauranda eſſent in anni curriculo; reliquum in manibus electi Oeconomi ad hoc deponebatur; aut emebatur fundum pro communibus Eccleſiæ neceſſitatibus. *Cap.* 3. Caus. XII. Quæst. II. Colligitur è Gelasio creato *ann.* 492.

REGULA IV.

Reſtat adhuc aliquod veſtigium affectationis portionis Eccleſiarum bonorum earumdem Reparationibus, in Monaſteriis quæ ſunt in Commenda; cum in uſu ſit, ut illorum Monaſteriorum bona partita ſint tres in partes; unam, in gratiam Abbatis; alteram, Monachorum; & tertiam, reparationũ cauſâ. Hunc uſum explicavi in Praxi Epiſcopali, ſeu Inſtitutionibus, quibus, hic Titulus convenit, cum ſermo haberetur de Commendis.

REGULA V.

Cùm jus percipiendi reditus cujuſdam Eccleſiæ, tribueretur aliis quàm illi qui eamdem regebat, tenebantur illam Eccleſiam reſtaurare. *Cap. 1. De Eccleſ. Ædif.* quemadmodùm in prima ex antiquis Compilationibus extat, illos aſſerit qui Beneficia Eccleſiaſtica poſſident, teneri ad reparationes faciendas, & ad ſolvendum nonam & decimam partem. Ex quo intelligitur mentionem fieri de caſu in quo reditus & bona Eccleſiarum aliis tribuebantur, quàm iis qui curam illarum habebant & Adminiſtrationem; nam nona & decima debebatur ſolùm à bonorum Poſſeſſoribus Eccleſiis addictorum, quæ non regebant, ſed ab aliis Spiritualiter adminiſtrabantur.

REGULA VI.

Curati non ſunt immunes à debito onere conferendi ad reparationes, ſi quid ſuperſit poſtquàm neceſſaria victui & veſtitui ceperint, nec non & Officio Divino: æquiùs ac congruentiùs ad id tenentur, ut ſuo exemplo alii excitentur ad munus ſuum adimplendum circa eaſdem reparationes. *Cap. 4. De Eccleſ. Ædif.*

REGULA VII.

Canones, quibus pecuniariæ mulctæ ſtatuuntur contra Beneficiarios, ſolent eas expreſſè applicare ad reparationes Eccleſiarum. *Cap.* 1. Sess. XXIII. *De Ref.* Cap. 14. Sess. XXV. *De Ref.* Pragm. Sanct. *Tit.* 19. Concord. *Tit.* 13. §. 1.

§. V.

Pollutio & Reconciliatio Eccleſiarum.

Cùm Reconciliatio Eccleſiarum pollutarum, non aliud plerumque ſit, quàm reſtitutio Eccleſiarum conſecratarum in Juribus acquiſitis Conſecratione, ut functionibus Sacratiſſimis Religionis ſerviant potuiſſem collocare hunc §. ante ſuprà recenſitum; ſed aliundè, quia Eccleſiæ polluuntur aliquandò occaſione reparationum, quæ in ea ſunt faciendæ, ſanè operæ pretium fuit, ut loqueremur de Pollutione Eccleſiarum, poſtquàm egimus de earum reparationibus.

REGULA I.

Pollui poſſunt Eccleſiæ non Sacratæ, ſicut & illæ quæ conſecratæ ſunt.
Cap. 27. 28. De Conſ. Dist. I. *Cap. 10. De Conſecr. Eccleſ.*

REGULA II.

Pollutio Eccleſiarum fit viâ criminoſâ, & non criminoſâ.

REGULA III.

Non polluuntur viâ non criminoſâ, niſi in caſibus in quibus cauſa eſt cur amittant ſuam Conſecrationem, quoad effectum inſerviendi Servitio Divino.
Vide *Reg.* XV. §. III.

REGULA IV.

Sunt tantùm tria facinora quibus illæ polluuntur:
Primum eſt homicidium voluntarium, aut vulnera gravia. Cap. 19. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 4. *De Conſ. Eccl.*
Secundum eſt crimen impurum conſummatum inter hominem & mulierem: *In eodem Cap. 19. De Conſ.* Dist. I. Cap. 10. *De Conſecr. Eccleſ.*
Tertium eſt humatio excommunicati in Eccleſia delati; idem eſt de ſepultura data Pagano aut Infideli alteri. *Cap. 27. 28. De Conſ.* Dist. I. Cap. *7. ejuſd. Tit.*

REGULA V.

Cùm celebrat aliquis in Eccleſia polluta, non ideò fit Irregularis, quamvis peccet mortaliter. *Cap. 18. De Sent. Excom. in 6.*

REGULA VI.

Datur nomen reconciliationis actioni quâ ceſſat pollutio. *Cap. 10. De Conſecr. Eccl.*

REGULA VII.

Reconciliantur Eccleſiæ non conſecratæ aſperſione aquæ Benedictæ communis.

REGULA VIII.

Eccleſiæ conſecratæ reconciliantur aſperſione aquæ Benedictæ cum vino & cinere, vocatæ plerumque aqua Gregoriana, quia a S. Gregorio fuit introducta.
Cap. 4. De Conſecr. Eccleſ.

REGULA IX.

Quoad reconciliationem Eccleſiarum pollutarum viâ non criminoſâ, Jus Vetus cum Novo non eſt conſentaneum: Juxta Jus Vetus, Eccleſiæ pollutæ modo non criminoſo ſolâ Miſſæ celebratione in priſtinum revocantur, poſtquàm ceſſaverit cauſa pollutionis; ſive reponendo Altare conſecratum in ſuum locum; ſive ſubrogando loco principalis lapidis altaris ſeu menſæ quæ fracta eſt, alterum lapidem integrum, ſeu menſam quæ aliàs habeat qualitates requiſitas; ſive reſtaurando muros everſos. Jure Novo ſtatuitur, quòd ſi Eccleſia ſit polluta, per murorum everſionem, non ſolùm reſtituendi ſunt, ſed etiam iterùm ſacranda eſt Eccleſia. *Cap. 24. De Conſ.* Dist. I. Cap. 6. *De Conſ. Eccleſ.*

REGULA X.

Quemadmodùm ad Epiſcopum pertinet Eccleſias conſecrare, illas etiam ſolus reconciliare Jure poteſt. Hæc functio erat illi olim tàm propria, ut non poſſet illam committere ſimplicibus Presbyteris, jamdiu id poteſt *Cap. 9. De Conſ. Eccleſ.* Bochel. Lib. III. *Tit.* 19. colligit illud ex *Statutis Eccleſiæ* Tricassinæ. Recentior Collectio ab hoc authore citata eſt *ann.* 1530.

REGULA XI.

Omnia quæ hactenùs de Pollutione dicta ſunt, nec non & de Reconciliatione Eccleſiarum, extenduntur etiam ad Cœmeteria. Hoc infertur ex *Cap. 7. De Conſ. Eccleſ.* & ex *Cap.* 27. 28. *De Conſ.* Dist. VII. Docent eadem crimina quæ polluunt Eccleſias, Cœmeteria etiam vitiare, & reconciliari aſperſione aquæ Solemni ritu benedictæ.

REGU-

REGULA XII.

Pollutio Eccleſiæ tranſit ad Cœmeterium contiguum ; ſed pollutio Cœmeterii nunquàm pervadit uſque ad Eccleſiam.

Nullus Textus hoc expreſsè dicit, ſed infertur ex *Cap.* 17. *De Excommun. in* 6. in quo legere eſt, unà cum Eccleſia, Cœmeterium contiguum interdictum eſſe. Sed non obſtante affinitate pollutionis cum interdicto, nihilominùs hæc Regula non eſſet invicta., poſito quòd nullum aliud haberet fundamentum ; quia ceſſatio Cultûs Divini quæ ſequitur pollutionem, res quædam odioſa eſt, & in genere rei odioſæ ratiocinium à ſimili non eſt accipiendum ; ſed adhuc nititur uſu commemorato à multis Statutis Synodalibus, allatis à BOCHEL *in Tract. citato.* Cap. 31. 32. 34. 35.

§. VI.

IMMUNITAS ECCLESIARUM.

Multi Textus in Corpore Juris loquuntur de Immunitatibus Eccleſiarum ; nam 1°. eſt illarum Titulus integer in *Decretalibus* GREG. IX. LIB. III. *Tit.* 49. *in* 6. DECR. LIB. III. *Tit.* 23. in CLEM. LIB. III. *Tit.* 17. 2°. Adhuc fit mentio harum Immunitatum in CAUS. XVII. QUÆST. IV. *Cap.* 6. 7. 8. 9. 10. 11. 19. 20. 21. CAUS. XXIII. QUÆST. VIII. *Cap.* 28. CAUS. XXXVI. QUÆST. I. *Cap.* 3. ſed ex his omnibus Textibus pauci ſunt, qui ad materiam ſpectent, aut qui ſint in uſu apud Gallos : agitur ibi de ſola Immunitate locorum conſecratorum Cultui Divino : quæ intelliguntur vulgò nomine *Eccleſiarum*. Textus collecti, & in Titulis *De Immunitate Eccleſiarum*, loquuntur majori exparte, de Immunitate aut virorum Eccleſiaſticorum, aut bonorum Eccleſiæ ; aliundè exemptio & libertas Eccleſiarum ferè abrogata eſt in Gallia, quia conſiſtit in eo quòd non poſſint in illis apprehendi nocentes ſine conſenſu Prælatorum, qui eas regunt, & quin promittatur illos vitam habituros ſalvam, & non mutilandos iri ; ideò non operæ pretium foret, ſi ibi colligerentur omnia quæ comprehenduntur nomine Immunitatis Eccleſiarum acceptæ juxta omnem hujus extenſionem, neque omnia quæ à Iure exponuntur circa eandem Immunitatem reſtrictam ad loca conſecrata Cultui Divino. Itaque ſufficiet iſta Obſervatio, & nonnullæ aliæ utiles aut ad Hiſtoriam aut Praxim.

Cap. 28. CAUS. XXIII. QUÆST. III. eſt antiquiſſimus Juris Textus, qui de Immunitatibus Eccleſiarum loquatur. Excerpitur è *Concilio* SARDICENSI *ann.* 347. *Cap.* 8. In eo dicit Concilium, quòd ſi rei pœnis Capitalibus damnati recurrant ad Eccleſiam, pro ipſis intercedere debet.

Ex *Cap.* 10. CAUS. XVII. QUÆST. IV. collecto è GELASIO Papa intelligitur, ipſum credere Immunitatem Eccleſiæ eſſe Juris Divini; nam in eo dicit nulli unquam Principi facultatem conceſſam fuiſſe, ut reum è Locis Sanctis, qui confugiſſet ad ea, vi eriperet ; nihilominùs locus eſt credendi ſenſum Papæ eſſe Sanctitatem Eccleſiarum poſtulare, ut Principes parcant illis, qui ad eas confugiunt, ſi bonum publicum illud permittat.

Canones qui de hac Immunitate loquuntur, aut Eccleſiarum Privilegio, exceperunt ab illa quoſdam nocentes, quorum punitio bono publico multùm importat; tales ſunt publici latrones, magnarum viarum fures. *Cap.* 6. CAUS. XVII. QUÆST. IV. *Cap.* 6. *De Immunitate Eccleſiarum.* Hi rei poterant vi in Eccleſia apprehendi ; alii non poterant niſi forent ſervi, & niſi herus eorum promiſiſſet cum juramento, apud ſe gratiam illos habituros ; exceptio neceſſaria, ut ſervus è ſuis criminibus commodum non perciperet. *Ibid.* Qui ſuum committebant in Eccleſia facinus, non fruebantur Immunitate Eccleſiæ, *Cap.* 10. *ejuſdem Tit.* Immunitas Eccleſiarum non includebatur intra Eccleſiam ; extendebatur ad 30. aut 40 paſſus circa eamdem Eccleſiam ; 30. pro Sacellis aut parvis Eccleſiis : 40. pro magnis Templis. *Cap.* 6. CAUS. XVII. QUÆST. IV. Cap. 21. *ibid.* Veſtibulum & primus aditus Eccleſiarum eodem fruebantur Privilegio. *Cap.* 20. *ibid.*

Prohibetur ne Judices Sæculares in Eccleſiis Jus dicant, præſertim in materia criminoſa, *Cap.* 1. 5. *De Immunit. Eccleſ.* Adhuc vetatur, ne Communitates Urbis, aut aliæ ſimiles in Eccleſiis Conventus faciant, *Cap.* 2. *De Immunit. Eccleſ. in* 6. Hæ duæ prohibitiones vigent ; nec non & prohibetur ne habeantur Cœtus Judiciales, & Jus dicatur in Porticu Eccleſiarum, quæ quidem prohibitio legitur in multis Canonibus, qui neceſſarii ampliùs non videntur, quia abuſus vetiti jamjam ceſſarunt.

Plura in Novis Commentariis Cleri Gallicani circa Jus azili in Locis Sanctis TOM. V. *p.* 1627. ubi antiquus & novus uſus Regni hac in re oſtenditur, relatione teſtimoniorum id teſtantium, & deſumptorum è Conciliis & Capitularibus Regum Francorum, Ordinationibus Regiis, ex Senatus-Conſultis : quod præſertim notandum eſt, jam à duobus ſæculis jus azili deſiiſſe, tàm in criminali quàm in civili ; FRANCISCUM I. hanc abrogationem inchoaſſe, Ordinatione ſuâ 1539. *art.* 164. eamque propter abuſus frequentes ac exitioſos adeò probatam eſſe, ut à nullo Rege expreſſè hoc jus reſtitutum ſit, nec ullâ Conſuetudine, ſciente & tacente Principe, ulla in Regni Provincia apparuerit reſtitutionis veſtigium : Præcipuos Autores eò loci laudatos eſſe, BURDINUM 1°. Advocatum, deindè Procuratorem Generalem, idque in *citatum Articulum.* 2°. MOLINÆUM in *Notis* circa eumdem *Articulum.* 3°. LUCIUM in ſua *Placitorum Collectione.* 4. PAPONEM in ſuis *Arreſtis.* Quoad alias Religiones ubi jus azili adhuc viget, valdè optandum foret, ut Eccleſia & Principes ita illud temperarent, ne ullo modo eſſe poſſet innocentium ſcandalum, ac nocentium præſidium.

Quæcumque hunc Paragraphum ſpectant, ampliſſimè diſcuſſa ſunt à GERMONINTO Archidiacono, *Taurinenſi*, in ſuo Tractatu *De Immunitat.* in tres Libros diviſo ; ſed ubique nimius adeò eſt, ut nihil ſacrum ſit, ſive perſona, ſive res, ſive locus, quod non ſit à Lege Civili exemptum, ſoloque Jure Divino Canonicoque regendum ; quæ ſententia innumeris Canonibus adverſatur, utque potiſſimùm qui adducts ſunt in prima Parte Prolegomenorum, dum de diſtinctione Poteſtatis Spiritualis, & Poteſtatis Temporalis, proindèque de prærogativis cuique peculiaribus.

TRACTATUS DE LOCIS SACRIS.

SECTIO II.

Quæſtiones Practicæ & Quotidianæ circa Benedictionem, Conſecrationem, Pollutionem, & Reconciliationem Eccleſiarum, reſolutæ præſertim à Sacris Canonibus, indeque deſumptis ſuprà Regulis.

Pauci ſunt caſus praxim ſpectantes circa pollutionem Eccleſiarum, ut ea quæ illam vel præcedunt, vel ſubſequuntur, qui in Quæſtionibus quas trado, aut non reſolvantur, aut non poſſint decidi per principia quæ de illis ſtatuo. Ut autem detur idea juſta hujuſce pollutionis, dicendum eſt, de ea idem eſſe ac de irregularitate, nam hæc pollutio eumdem ferè effectum producit, quoad loca Deo conſecrata, quem irregularitas quoad viros Domino pariter conſecratos parit. Hic effectus eſt, quòd quemad-

modùm irregularitas perſonas reddit incapaces functiones ſacras adimplendi ; propter pollutionem hæc loca minimè valent earumdem functionum exercitio inſervire. Similitudo mox obſervata non ſola eſt quæ ſit inter pollutionem & irregularitatem ; nam ſicut illa duplicis generis eſt , ratione cauſæ ; una orta è crimine, & altera proveniens ex defectu ; ſunt etiam Pollutiones duplicis generis acceptæ à diverſitate cauſæ: Altera oritur è crimine in Eccleſiis admiſſo, & tria producunt hunc effectum. 1. Utriuſque ſexûs mixtio , 2. Homicidium aut vulnera gravia , 3. Humatio perſonarum excommunicatarum in Eccleſia. Alia pollutio provenit à defectu ; talis eſt 1°. illa quæ procedit à demolitione integra Eccleſiæ , aut parte ejuſdem majori ; talis eſt 2°. illa quæ ab omni alia mutatione notabili quæ in ea fit, emanat, ſive adjiciendo eidem, ſive aliquam magnam partem illius detrahendo : talis eſt 3°. illa quæ derivatur à fractura immenſa Majoris Altaris conſecrati, aut ejuſdem Altaris amotione. Ut igitur ponatur ordo in Quæſtionibus à me reſolutis, eas dirigam juxta hanc diviſionem , poſtquàm nonnullas in Capite collocaverim, quæ ſpectant ad utrumque pollutionis genus. Sed interim notandum, pollutionem comparari poſſe cum Cenſura , quia eſt localis : ut interdictum, & excommunicatio, ac ſuſpenſio, inhabiles reddunt ad munia ſacra , ſic facit pollutio : Attamen hæc comparatio tanquàm imperfecta omittenda videtur , cùm nulla ſit cenſura ex defectu veniens, extent verò pollutiones hujus generis.

Q u æ s t i o I.

An Sacri Canones aliquod diſcrimen ponant inter actionem benedicendi , conſecrandi , & dedicandi Eccleſias ? an ſit in uſu aliquod ſtatuere ?

Frequentiſſimè loquuntur homines de Benedictione, Conſecratione , & Dedicatione Eccleſiæ : Magni refert igitur ut cognoſcamus an ſit aliqua inter illa differentia , & quænam illa ſit. Reverà juxta ſermonem Canonom , conſecrare & dedicare ſunt verba ſynonima ; cùm utrumqoe promiſcuè adhibeatur. Innumera poſſent de hoc afferri exempla ; ſatis erit ſi aliqua deſumamus è Corpore Juris , & è Pontificali , quod collegit ea quæ expoſuit hac de re , tàm ex Canonibus inſertis in Corpore Juris, quàm ex aliis. Et ut ordiamus ab eodem Pontificali ; profectò Papæ qui faciendum illud curaverunt , aut confirmaverunt, nullam ponunt differentiam inter hæc verba, *conſecrare* & *dedicare* ; nam in Inſeriptione Tituli in quo hæc materia agitatur , hæc duo verba , *Dedicatio* & *Conſecratio* reputantur ut ſynonima, *De Eccleſiæ Dedicatione ſeu Conſecratione.* Sed quia verbum *Conſecrationis* magis uſitatum eſt & notum , quemadmodùm explicatus verbum , *Dedicationis* , per terminum *Conſecrationis* in Rubrica ejuſdem Tituli , uſurpatur modò verbum *dedicare* , modò verbum *conſecrare. Quandò autem Eccleſia fuerit dedicanda , debet Archidiaconus pronuntiare Clero & Populo , quibus eſt Eccleſia conſecranda. p.* 257. Idem videtur in inſtructione Epiſcopi ad Populum circa Conſecrationem, *Quam vos . . . nobis humiliter ſupplicaſtis, vel N.* (fundator) *ſupplicavit ut eam conſecrare dignaremur ; nos autem veſtris vel ſuis ſupplicationibus inclinati , eam in honorem Omnipotentis Dei, Beatæ* Mariæ *ſemper Virginis , & omnium Sanctorum , ac memoriam Sancti N. dedicamus.* Eadem verba *dedicare* & *conſecrare* promiſcuè uſurpantur in *Can.* 2. & *Can.* 4. *De Conſecrat.* Dist. I. Idem legitur in *Tit. De Conſecrat. Eccleſ.* Decr. Lib. III. nam quod vocatur *Conſecratio*, in Inſcriptione Tituli, & in pleriſque Capitibus ex quibus conſtat, nomen habet *Dedicationis* in Cap. 2. & 7. *ejuſdem Tituli* : Idem adhuc vocatus *Dedicatio* in Cap. 14. *De Pœnit. & remiſſ.* Præſcribit indulgentias quas Epiſcopus poteſt tribuere die Conſecrationis , & anniverſarii ejuſdem Conſecrationis , & ſemper uſurpatur verbum *Dedicare* & *Dedicatio.*

Quoad verbum *Benedicere* , innumeri ſunt Canones quibus intelligitur illud , in materia de qua agitur , non idem ſignificare ac verbum *conſecrare*; tales ſunt imprimis illi qui ſtatuunt, ut conſecrentur Eccleſiæ , quæ benedictæ fuerunt ; unus legitur in Corpore Juris , *ultimus* ſcilicet. *De Eccleſ. Conſecrat. Concil.* Londinense 1237. *Cap.* 5. alium tradit, *Concil.* Mediolan. *ann.* 1576. *Conſtitut. Part.* 1. *Tit.* 59. eodem modo agit : Hi duo ultimi Canones infrà referentur.

Q u æ s t i o II.

Quænam ſint præcipuæ differentiæ inter Benedictionem , & Dedicationem ſeu Conſecrationem Eccleſiarum ?

Sex ſunt differentiæ gravis momenti inter benedictionem, & Conſecrationem Eccleſiarum ; nam 1°. Benedictio ſolùm præparat illas ad Conſecrationem , & conſtituit in eo ſtatu, ut poſſint inſervire Functionibus Sacris, dum commodè conſecratæ ſint. 2°. Benedictio fit ſine Unctione. duodecim fiunt in Conſecratione, quia figuntur duodecim cruces, & fit in unaquaque Unctio. 3°. Aqua quæ in Benedictione adhibita, nihil aliud eſt quàm Aqoa Benedicta communis & osdinaria, & in Conſecratione Epiſcopus utitus mixtione compoſitâ ex aqua , ex ſale , cinere & vino. 4°. Conſecrationem prævertere debet dies jejunii , tùm ex parte Epiſcopi qui debet hanc facere , cùm ex parte populi qui illam requiſivit. At ut diſponamur ad Benedictionem Eccleſiarum , nullo obligamur jejunio. 5°. Epiſcopus Conſecrator jus habet tribuendi unum Indulgentiarum annum die Conſecrationis, & quadraginta dies pro anniverſario ejuſdem Conſecrationis: Non idem jus habet quoad Benedictionem. 6°. Soli Epiſcopi faciunt ceremoniam Conſecrationis ; & Benedictionis ceremonia plerumque à ſimplicibus Sacerdotibus , ad hoc deputatis ab Epiſcopis , agitur. Probatio harum differentiarum evincitur *in Pontificali Tit. De Conſecratione Eccleſ.* p. 257. in Cap. unico. *De Sacra Unct.* in Cap. 14. *De Pœnit. & Remiſſion.* & in Ritualibus *Tit. De Benedictione Eccleſiarum.*

Q u æ s t i o III.

An loca Benedicta & Conſecrata ſuam poſſint amittere Benedictionem aut Conſecrationem? an in hoc idem ſit de Altaribus ac de Eccleſiis?

Dico quoad primam Quæſtionis partem , quòd videatur idem eſſe de Benedictione & Conſecratione locorum , ac de Benedictione & Conſecratione perſonarum : Viri ſemel Benedicti & Conſecrati , ſemper ſunt quamdiu vivunt ; hoc videre eſt in Abbatibus , Abbatiſſis Benedictis ; idem videtur in Virginibus conſecratis , in promotis ad Ordines Sacros aut ad Epiſcopatum ; neceſſe igitur ut Benedictio & Conſecratio locorum ſubſiſtat , quandiu & ipſa in integro remanent. Sed ſi in hoc caſu eadem loca nequeant amittere ſuam Benedictionem aut Conſecrationem , hujus effectum ſaltem poſſunt perdere , qui eſt ut poſſint in eiſdem Sacræ functiones exerceri , & eas amittunt pollutione ortâ, aut à quibuſdam facinoribus in eiſdem locis

cis patratis, aut ex eo quòd in uſus profanos eadem converſa fuerint; ut, *verbi gratia*, ſi factum fuerit ex iis præſidium aut munitio copiarum, aut ſi quis in iis habitaverit aut manſerit, tamquàm in profana domo. Non hìc ampliùs loquar de hac duplici Pollutione; ſatis explicabitur & fuſiùs Deciſione caſuum ſpectantium ad utramque, aut ad quamque particulatim. Itaque Quæſtio pertinet tantùm ad caſum in quò hæc loca diruuntur, aut omninò aut in majori ſua parte, aut ad illum in quo notabiliter augentur; denique ad alium omnem caſum ſpectat, in quo fiunt mutationes gravis momenti in iiſdem locis. Quemadmodùm hæc omnia puncta ſunt maximi ponderis, atque ut nitidè explanentur, neceſſe eſt in partes deſcendere; ſatis erit hìc generatim dicere, par eſſe & æquum ut illa loca benedicta aut conſecrata ſuam amittant Benedictionem aut Conſecrationem, ſi quæ hujuſmodi mutationes eveniant, quia ceſſant eſſe eadem loca, & aliæ res benedictæ ſuam perdant Benedictionem, cùm in iis tales fiunt mutationes, ut non poſſint dici eædem eſſe quæ erant anteà, eadem aqua, idem oleum, eadem alba, eadem caſula, eadem ſacra Auguſtiſſimæ Euchariſtiæ pixis.

Quoad 2um. Quæſtionis partem, dico quòd nullam rationem perſpiciam, quâ quis teneatur diſtinguere Altaria & Eccleſias, in iis quæ ſpectant ad Benedictione & Conſecrationem; aſſero, quòd uſus quoque nullam ponit in eo differentiam inter Altaria & Eccleſias; ſunt Aræ benedictæ, ſunt & aliæ conſecratæ, quemadmodùm ſunt Eccleſiæ benedictæ, & aliæ conſecratæ. Et eodem modo quo fiunt in Eccleſiis mutationes, quibus ſuam amittunt Benedictionem aut Conſecrationem, & admittuntur in illis crimina quibus privantur effectu hujus Benedictionis aut Conſecrationis; ita pariter fieri poſſunt tales mutationes circa Altaria, ut ſuam amittant ex eo Benedictionem, aut Conſecrationem; & poteſt etiam accidere, ut in iis admittantur crimina quibus effectu utriuſque priventur. Imposterùm examinabimus quænam ſint iſtæ mutationes, quænam ſint hæc crimina.

Q u æ s t i o IV.

Eſtne aliqua Lex edicens aut prohibens Conſecrationem Oratoriorum Publicorum?

Imponitur nomen Oratorii Publici omni loco Cultui Divino dedicato, cujus aditus permittitur omni fideli: talia ſunt imprimis Sacella ruralia, Sacella devotionis; talia fuerunt olim omnia Sacella exteriora Religioſorum, & Monialium: illa tantùm reputabantur ut Oratoria, ſed ubi primùm Religioſi incœperunt adminiſtrare Sacramenta Sæcularibus, & in iiſdem Sacellis prædicare, adſcripta ſunt in numerum Eccleſiarum. Itaque difficultas propoſita non pertinet ad Capellas exteriores Religioſorum; quià eo quo nunc ſpectantur modo comprehenduntur in *Tit. De Conſecrat Eccleſ.* ut habentes communiter Eccleſiæ nomen, quapropter haud dubiè iſtæ Capellæ non ſunt ampliùs ex his Oratoriis Publicis, de quibus quæri poteſt, an ſtatuatur aut prohibeatur ne conſecrentur.

Hoc poſito, dico nullam eſſe Legem autoritatis univerſalis, quæ ordinet aut prohibeat Conſecrationem Oratoriorum de quibus hic agitur, niſi confundatur Conſecratio cum Benedictione. Excipio hunc caſum, quia vetitum ſemper fuit, ne Miſſa celebraretur in locis Domino non dicatis aliquâ particulari ceremoniâ, quæ vocatur *Benedictio*, cùm fit ſine Unctione & Conſecratione, cùm adjungitur eidem Unctio, quod nomen poteſt etiam imponi Ceremoniæ quæ vocatur Benedictio, quia applicat & dicat & loca cultui Domini; & hoc ſignificatur verbo *Conſecrare*. Hoc in ſenſu *Synodus* Wigorniensis *ann.* 1240. Conc. Tom. XI. p. 574. dat nomen *conſecrationis* Benedictioni Cœmeteriorum in Inſcriptione *Cap. 3. De Conſecratione Cœmeteriis*; idem habet *Tit. 23. Statutorum Synodi* Augustanæ *ann.* 1548. Concil. Tom. XIV. *p.* 587.

Quod dixi nullam eſſe legem autoritatis univerſalis, quæ ſtatuat ut conſecrentur Oratoria Publica, non deſtruitur à 60. *Canone Concilii* Bracharensis III. quod aſſerit conſecrari Oratoria, damnando quoſdam homines avaros, qui Oratoria in ſuis agris conſecranda ordinarent, ad ſuam propriam utilitatem; nam hic Canon eſt autoritatis valdè limitatæ, cùm conſtaret Concilium ad majus ex Epiſcopis ſolis Regni Galiciæ. Neque verò idem factum deſtruitur à *Cap. 15. Capitularium* Caroli Magni, deprompttum è Capitularibus diverſo tempore factis, Conc. Tom. VII. *p.* 1186. quamvis ſupponat uſum eſſe conſecrandi Oratoria; cùm hic locus non poſſit habere autoritatem Legis, niſi in Gallia; prætereà probari non poteſt his locis & aliis ſimilibus Leges eſſe quæ ordinarent Conſecrationem Oratoriorum, ſolùm verò illa ſolita conſecrari, quod poterat fieri ex devotione, æque ac ex obligatione; prætereà quemadmodùm hæc loca non deſignant quomodò fieret Conſecratio Oratoriorum, & an eædem Ceremoniæ adhiberentur in ea, ac in Dedicatione Eccleſiarum, & particulatim Unctio, aſſeverare nullus poteſt Ceremoniam quâ dicabantur Domino Oratoria Publica, eam eſſe quæ vocatur communiter *Conſecratio*, aut ſolùm Ceremoniam Benedictionis, quæ, ut obſervatum fuit, poteſt habere nomen *Conſecrationis*. Prima Reſponſio ad loca objecta inſervit adhuc contra primum Canonem *Concilii* Londinensis *habiti an.* 1237. Nam ſolùm factum fuit in gratiam Angliæ; adde quòd hic Canon cùm præfixerit ſpatium duorum annorum ad Conſecrationem Eccleſiarum, numerandum à tempore earum conſtructionis perfectæ & abſolutæ, remittit ad definitiones Canonicas, circa ea quæ ſpectant ad Conſecrationem Oratoriorum, & illæ nihil hac de Conſecratione ſtatuunt. *De Capellanis* (Legendum eſt Capellaniis) *Minoribus nil novi duximus ſtatuendum, Conſecrationes earum qualiter & quandò fieri debeant definitionibus Canonicis relinquentes.* Applica eaſdem reſponſiones Canoni 4. *De Conſecr.* Dist. I. Nam docet ſolùm quòd ſub Papa Gelasio in uſu eſſet, ut conſecrarentur Oratoria, nec deſignat quomodò hoc fieret.

Quod addidi nullâ lege prohiberi Conſecrationem Oratoriorum publicorum, non poteſt impugnari à *Pontificali Romano*, quod in Rubrica *De Conſecratione locorum deſtinatorum cultui Divino* loquitur tantùm de Eccleſiis, & idem agit in Inſcriptione; neque à *Tit.* 4. Lib. III. Decretal. eandem ob cauſam edito, ſi ſolùm mentionem faciat de Eccleſiis, *De Conſecrat. Eccleſ.* Nam ex his locis inferri non poteſt, quòd vetent ne conſecrentur Oratoria Publica, ex eo quòd de illis non loquantur, cùm agunt *de Conſecratione locorum Cultui Divino deſtinatorum*. Reverà hæc omiſſio poteſt oriri ex eo quòd ſtatutum ſeu propoſitum eſt loqui tantùm de præcipuis inter hæc loca, quæ ſunt Eccleſiæ; aut ex eo quòd, eo tempore quo hæc volumina edita ſunt, mos non erat conſecrandi Oratoria Publica: aut nomine Eccleſiarum comprehenſa fuerunt Oratoria Publica; illud enim nomen habere poſſunt, cùm Populus in illas conveniat, ad actionem principalem cultûs Divini, quæ eſt Celebratio Miſſæ; ſed hoc poſtremum probabile non eſt, cùm in *cit. Tit.* nullus Textus, nec verbum ullum de Oratoriis.

Secundò ad Quæſtionem propoſitam reponam, Leges eſſe autoritatis particularis, quæ videntur ordinare Conſecrationem Oratoriorum Publicorum; talis eſt imprimis Canon *Concilii* Londinensis ſuprà citati; tale eſt etiam *Edictum Concilii* Mediolanenſis

Digitized by Google

lanenſis IV. *ann.* 157*2*. *part.* 1. *n.* 19. *De Conſecrat. Eccleſ.* Statuitur ut Conſecrationi Eccleſiarum ſaltem Parochialium procedatur, certo quodam tempore,& hoc verbo, *ſaltem*, inſinuatur alias etiam Eccleſias eſſe conſecrandas. parochialibus Eccleſiis inferiores videntur eſſe Eccleſiæ aut Capellæ rurales, quæ vocantur etiam Oratoria Publica. Uſurpavi verbum, *videntur*, quia non certò conſtat hæc loca Conſecrationem ordinare. Quoad Leges autoritatis particularis, quibus vetatur Conſecratio Oratoriorum Publicorum, nollam adhuc inveni, & nullam factam eſſe veriſimile eſt, quia nullum eſt incommodum,ſi conſecrentur Oratoria Publica; & ut res habeatur quo ſe habet modo. Eccleſiæ Religioſorum, quarum multæ ſuut conſecratæ, ſunt tantùm ſimplicia Oratoria Publica; cùm nomen Eccleſiarum propriè ſolùm pertineat ad Eccleſias Cathedrales & ad Parochiales.

Quæstio V.

An polluere Eccleſias idem ſit ac eaſdem profanare?

Ad hanc Quæſtionem Reſpondeo: Verbum, *pollutio*, quoad Eccleſias,multis modis accipitur: 1°. generatim ob omnem injuriam illatam Benedictioni & deſtinationi Eccleſiarum Cultui Divino; & juxta hanc generalem ſignificationem, verbum (*pollutio*) eſt ſynonimum cum verbo *profanatio*; ita ut pollutio & profanatio ſint eadem fermè res. Undè poteſt in hoc ſenſu dici, quòd illud quod profanat Eccleſias, illas quoque polluat;quapropter ſicut omne peccatum in Eccleſiis admiſſum, eas aliquo modo polluit; hac de cauſa nonnulli Canones loquentes de irreverentiis in Locis Sacratis commiſſis, nomen illis imponunt *pollutionis* ſimul & *profanationis*; exemplum habes notabile in *Concilio* Bituricensi *ann.* 1528. Conc. Tom. XIV. *p.* 540. Ne adeò facilè polluantur aut profanentur Cœmeteria, ſtatuit ut proximè quàm citiùs fieri poterit, ſaltem intra triennium, claudantur. 2°. Verbum, *pollutio*, accipitur modo particulari, pro injuria locis Sanctis illata, quâ redduntur impropria, ut Cultui Divino ſerviant, dùm injuria reparetur Ceremoniâ, quæ vocatur reconciliatio,& ſecundum hanc particularem ſignificationem, magnum eſt pollutionem inter & profanationem diſcrimen; nam omnis profanatio non eſt pollutio,quia nihil eſt in profanatione quod non reperiatur in Pollutione, ſed unum eſt in Pollutione quod non reperitur in ſimplici profanatione, hoc eſt, atrocitas injuriæ loco Sancto factæ, deprompta aut ab enormitate criminis in ſe ſpectati, aut ab hujus oppoſitione particulari circumſtantiæ deſtinationis Eccleſiarum Cultui Divino, ſecundum legem Jesu-Christi reddito. Hoc in ultimo ſenſu accipitur verbum *Pollutio*, in materia de qua tracto: Tot erunt probationes,quot à me Canones citabuntur in poſterùm, quorumque non parvus erit numerus. Præter profanationem illicitam, de qua hactenùs mentio facta eſt, una eſt licita quibuſdam in circumſtantiis, & quæ fit authoritate Superiorum Eccleſiaſticorum cum Ceremoniis quibuſdam à *Pontificali*,aliiſve libris præſcriptis; de ea inferiùs ſuo loco tractabitur: hæc actio vocatur *profanatio*, quia loca Sacrta in ſtatum ſuum profanum reſtituit & convertit, & eadem uſibus profanis derelinquit.

Quæstio VI.

Quod nomen imponatur medio quod adhibetur, ut remedium afferatur Eccleſiarum pollutioni? quænam ſit origo & ratio hujus nominis?

Ad primam Quæſtionis partem Reſpondeo, remedium quod impenditur contra pollutionem, Eccleſiarum,communiter aut vulgò vocari *reconciliationem*;illud intelligitur ex *Cap.* 4. & 7. *De Conſecr. Eccleſ. ex Pontificali Rom. p.* 400. & 412. In altero diſſeritur de ceremonia adhibita, cùm Eccleſia & Cœmeterium polluuntur; & in altero agitur de ceremonia adjuncta, cùm Cœmeterium ſolum polluitur & coinquinatur;& in utroque Ceremonia vocatur *Reconciliatio*, eodem modo ac in duobus Textibus citatis, quorum primus loquitur de Eccleſia polluta, & alter de Cœmeterio coinquinato.

Ad ſecundam Quæſtionis partem Reſpondeo, nullum me adhuc antiquiorem Canonem reperiſſe, *Canone 4. De Conſecr. Eccleſ. ſuprà citato*, in quo remedium, quo medela affertur Eccleſiarum Pollutioni, vocatur *Reconciliatio. Ipſa reconciliari poterit per aquam.* Hic Canon eſt ab ineunte Sæculo XIII.

Ad Tertiam Quæſtionis partem dico, nomen *reconciliationis* impoſitum remedio contra Eccleſiarum pollutionem, depromi è materia pœnitentiæ; in qua Ceremonia vocatur *Reconciliatio*, quâ pœnitens in Communionem Eccleſiæ reſtituitur,in ea adhuc idem datur nomen Ritui,quo peccator pœnitentiâ motus in unionem cum Deo redit, quique ſæpiùs *abſolutio* appellatur. Juſta videtur applicatio, quia remedio contra Eccleſiarum coinquinationem, in priſtinum ſuum ſtatum eædem revocantur, & aptas adhuc efficit, quæ Cultui Divino inſerviant; eodem modo quo hæc pœnitentiæ medela, de qua mox locuti ſumus peccatorem ad communionem Fidelium revocat uſu Sacramentorum, à quibus propter ſuas diſſolutiones excludebatur, poſtquàm in gratiam cum Deo, efficaciâ ejuſdem remedii, redierit.

Quæstio VII.

An uſus Aquæ Gregorianæ *in Reconciliatione Eccleſiarum pollutarum ſit antiquus? à quonam* Gregorio *nomen duxerit? & an alia effundi aqua nequeat in ejuſmodi Ceremonia?*

Ad Primam partem Reſpondetur: Quòd inter Canones qui de Aqua dicta Gregoriana diſſerunt, nullus videatur antiquior in Corpore Juris, quàm *Cap.* 4. *Tit.* 40. Lib. III. Decr. Innocentio III. attributi: Hic Papa in eo dicit, reconciliationem Eccleſiarum coinquinatarum fieri debere cum mixtione vini, cineris, & aquæ naturalis, & benedici debere hanc mixtionem.

Ad Secundam reponitur, in Statutis Synodalibus Eccleſiæ Trecensis, anteà commemoratis, videri hanc mixtionem, aquam Greg.appellari;nullum autem noſſe, à quo Greg. nomen ſuum ſortita fuerit. Quòd ſi liceret hanc difficultatem alterius ejuſdem generis reſolutione enodare, poſſet aſſeri,quòd quemadmodùm cantus Gregorianus nomen ſuum à Sancto Gregorio Magno habuerit, ejuſdem inventore; ita pariter hæc aqua ſuum ab eodem Sancto Gregorio nomen duxit, quòd eam præceperit. Aſſeri quidem poſſet hanc aquam ſic nominari,quia Gregorius IX. ultimus eſt Paparum qui hujus uſum in Jure præſcribat; ſed aliquis poſſet quoque objicere Gregorium IX. non expreſſè ſignificare, quænam ſit illa aqua, ſed eundem ſolùm exponere Reconciliationem Eccleſiarum pollutarum debere cum aqua ab Epiſcopo Benedicta fieri; & ſolùm inferri, quòd loquatur de aqua, in qua vinum & cineres miſceantur, ex eo tantùm quòd Innocent. III. anteà edixerat, ut tali ad eandem reconciliationem aquâ uterentur Epiſcopi.

Ad Tertiam Quæſtionis partem opponitur Dominum Sambovium Tom. II. *p.* 247. cenſere, poſſe reconciliari validè Eccleſias pollutas cum ſimplici aqua benedicta; fundatum in eo quòd Canones qui præſcribunt ut illæ reconcilientur aquâ ab Epiſcopo benedictâ, quâ intelligit aquam Gregorianam, deſſinant

Digitized by Google

niant iidem quoque, hanc Reconciliationem ab Epiſcopo celebrandam eſſe; & quemadmodùm validè poteſt illa à ſimplici Presbytero fieri, ut jam vidimus, eandem quoque validè poſſe, cum alia aqua quàm GREGORIANA celebrari. Hoc ratiocinium poteſt hâc reflexione confirmari, quòd ſi Epiſcopus poſſit diſpenſare à Lege, quæ ſtatuit Epiſcopum Reconciliationem facere debere, à fortiori poteſt à Lege ſolvere, quæ definit, ut cum aqua GREGORIANA hæc Ceremonia perficiatur.

QUÆSTIO VIII.

An in Reconciliatione Eccleſiarum eadem Aqua, quæ in earumdem Conſecratione, adhibeatur.

De hoc dobitandi locus; nam ſi ab una parte *Cap. 7. De Conſecrat. Eccleſ.* ſtatuat, ut reconcilientur Cœmeteria polluta, aſperſione Aquæ ſolemni ritu benedictæ, ſicuti in Dedicatione Eccleſiarum, mos eſt fieri, id eſt, aquâ eâdem ac illa quæ adhibetur in Dedicatione Eccleſiarum; ex alia parte *Caput 4. ejuſdem Tituli* docet Reconciliationem debere fieri cum mixtione Aquæ, Cineris, & Vini; & apparet per *Pontificale Romanum p. 276. 277.* Aquam cum qua fit aſperſio in Dedicatione Eccleſiarum, eſſe mixtionem compoſitam, primò ex ſale & cineribus quæ in aquam poſteà projicitur, cui tandem vinum additur. Ex eo patet in quo ſita ſit difficultas; ecce reſolutio. Quemadmodùm non benedicitur Aqua, quin ſal benedictum in ea ponatur, Papa INNOCENTIUS III. Author horum duorum Textuum, potuit omiſiſſe mentionem facere de ſale in *Cap.* 4. quia in aqua illud intelligebat: Hæc reſolutio eò minùs rejicienda, eſt, quòd poſſit inferri ex *Cap.* 4. quòd cùm dicit Papa aquam debere intrare in mixtionem, cum qua fieri Reconciliatio debet, loquitur de Aqua Benedicta in qua ſemper eſt ſal benedictum. Quòd ſi objiciatur, quòd in mixtione de qua loquitur *Pontificale*, ſal non immediatè jungatur aquæ, ſed cineri, & ſolùm in aqoam projici cùm Cinere, atque ita non debuiſſe comprehendi in aqua potiùs quàm cinere, de qua tamen expreſſa mentio facta eſt: Reſpondetur quòd aut Papa potuit in has partes non deſcendere ſigillatim, & ſatis habere ſi loqueretur de duobus quæ jungi Aquæ benedictæ noo ſolent, cinere videlicet & vino, quia hæc ratio, ut de iis expreſſa mentio fieret. Ut ut ſit, videtur ex *Pontificali Romano p.* 400. aquam hodiè in Reconciliatione adhibitam nihil aliud eſſe quàm Aquam Benedictam communem & vulgarem, ex ſale benedicto & aqua conſtantem benedicta; *Benedicit ibidem aquam in vaſe, poſitam ſimpliciter cum ſale, prout habetur ſupra in benedictione primi Lapidis.* Hoc autem eò certius eſt, quòd in loco ad quem remittit, loquatur tantùm de ſimplici aqua benedicta communi; hoc eſt, ad *p. 244. in loco ubi Eccleſia eſt fundanda, benedicit ſal & aquam.*

QUÆSTIO IX.

An Aqua cum qua reconcilientur Eccleſiæ benedictæ, eadem ſit, ac illa cum qua Eccleſiæ conſecratæ reconciliantur.

Cap. 7. De Conſecr. Eccleſ. dat locum credendi eandem aquam adhibendam eſſe in utraque Reconciliatione; nam ſtatuit ut reconcilientur Cœmeteria coinquinata cum aqua benedicta, eodem ritu ſolemni quo benedicitur aqua quæ adjungitur Dedicationi Eccleſiarum; nam ex una parte Eccleſiæ conſecratæ debent reconciliari cum Aqua Dedicationis Eccleſiarum, quæ conſtat ex aqua, cineribus & vino, *Cap. 4. De Conſecr. Eccleſ.* & alia ex parte ſi Cœmeteria quæ ſunt tantùm benedicta, reconcilianda ſunt cum Dedicationis Aqua, idem eſſe deb: de Eccleſiis benedictis.

Quidquid ſit de hoc ratiocinio, & ſenſu hujus *Cap.* ex quo depromitur: certum eſt Reconciliationem Eccleſiarum benedictarum, fieri ſolùm cum Aqua benedicta ordinaria & communi; reconciliantur verò Eccleſiæ conſecratæ cum aqua ſolemni ritu benedicta compoſita, ut in Dedicatione, ex aqua, ſale, cineribus & vino. Hoc demonſtrant Ritualia, & in particulari *Rituale* BURDIGALENSE 1707. *pag.* 378. In eo annotatur quomodò fieri debeat Reconciliatio Eccleſiarum benedictarum, & non fit mentio in eo de alia aqua quàm de aqua benedicta ordinaria & communi, & monetur quòd ſi Eccleſia conſecrata fuerit, ad Epiſcopum pertinet ut illam reconciliet; quod oritur partim ex eo quòd in Reconciliatione Eccleſiarum conſecratarum, eadem adjungatur Aqua ac in Conſecratione, & hæc Aqua debeat ab Epiſcopo benedici: idem videtur in *Rituali* METENSI *ann.* 1713. & modo adhuc clariori; nam expreſſè diſtinguit duas ejuſmodi Recõciliationes differentiâ Aquæ quæ effunditur, cùm fiont, ſtatuens & decernens Reconciliationem Eccleſiarum ſimpliciter Benedictarum, cum Aqua benedicta communi fieri; & Reconciliationem Eccleſiarum conſecratarum cum Aqua benedicta ab Epiſcopo adimpleri, quæ vocatur Aqua GREGORIANA: Hoc continetur *in Secunda Parte p.* 129. In ea dicit Sacerdotem deputatum ad Reconciliſtionem Eccleſiarum coinquinatarum, in ſacrario debere Aquam benedicere, ut pro more benedicitur die Dominicâ, *Aquam benedicat in Sacriſtia, ut in diebus Dominicis*, & *pag.* 151. excipit caſum in quo Eccleſia polluta, conſecrata fuit, & contendit Delegatum tunc adhibere debere Aquam vocatam GREGORIANAM, cum ritu in *Pontificali* præſcripto, *tumque Delegatus adhibere debet ritum in Pontificali præſcriptum, uti aquâ quæ dicitur* GREGORIANA. Hæc differentia fundatur in eo quòd debeat eſſe aliqua conformitas inter Reconciliationem Eccleſiæ pollutæ, & Ceremoniam quâ deſtinata eſt & dicata Cultui Divino; nam Reconciliatio eſt tantùm reſtitutio; undè ſi cum Aqua GREGORIANA eidem cultui dicata fuerit, ot accidit, quandò in Conſecratione perficitur, apeum eſt ut cum eadem Aqua ad priſtinum ſtatum revocetur; ſi autem dicata fuerit cum Aqua benedicta communi, ut evenit cùm ad id ſimplex adhibetur & accedit Benedictio, par eſt ut reconcilietur cum Aqua benedicta ordinaria. Eadem differentia non ſolùm rationibus evincitur, ſed etiam authoritate nititur, depromptâ è Corpore Juris; nam legitur in *Cap.* 10. *De Conſecrat. Eccleſ.* GREGOR. IX. cùm provideret Reconciliationi Eccleſiæ pollutæ non conſecratæ, jubet ſimpliciter ut lavetur cum Aqua exorciſata, quæ nihil eſt aliud quàm Aqua benedicta ordinaria & communis. *Si Eccleſia non conſecrata fuerit polluta, Aquâ protinùs exorciſatâ lavetur. Divinæ laudis organa ſuſpendantur;* & *Cap.* 4. *ejuſdem Tituli* docet, quandò Eccleſia polluta conſecrata fuit, reconciliandam illam eſſe, cum mixtione compoſita ex Aqua, Cinere & Vino. Quoad *Cap.* 7. quod ſtatuit ut reconcilientur Cœmeteria polluta cum Aqua Dedicationis, non eſt in uſu, ut patet per *Pontificale Romanum p.* 412. Cùm loquitur de Aqua cum qua reconciliantur Cœmeteria ſeparatim ab Eccleſia, mentionem facit de Aqua benedicta Communi; hoc videtur ad huc in ſuprà citatis Ritualibus, *Rituali* BURDIGALENSI *p.* 387. *Rituali* METENSI *p.* 153. *part.* 2.

QUÆSTIO X.

An reconciliare Eccleſias idem ſit ac eas iterùm conſecrare.

Primâ fronte illud ita videtur eſſe, nam 10. Canones citati in prima Parte Secundæ Quæſtionis, ſtatuunt ut de novo conſecrentur Eccleſiæ pollutæ ob effuſionem ſanguinis, poſtquàm diligenter anteà pur-

Digitized by Google

purgatæ fuerint. 2o. Archiepiſcopus *Compoſtella* rogat INNOC. III. *Cap.* 4. *Tit.* 40. LIB. III. ut non-nullis Eccleſiis pollutis provideat, alio modo quàm Conſecratione; ex quo inferri poteſt, illas, ut reconciliarentur, iterùm conſecrari. 3o. Cùm reconciliatur Cœmeterium, Deus rogatur, ut ipſum conſecret. *Pontif. Rom. p.* 413. Cap. 6. *De Conſecr. Eccleſ.* ſtatuit, ut in Eccleſiarum Reconciliatione adjungatur eadem aqua, quæ in Conſecratione earumdem effunditur.

Sed non obſtantibus his omnibus, locus eſt credendi Reconciliationem Eccleſiarum differre ab illarum de novo Conſecratione, nam primò in illa non adhibetur Chriſma. 2o. INNOC. III. ordinat Reconciliationem *in Capite mox citato* loco Reconſecrationis. 3o. Non videtur quare ſcelus in Eccleſia patratum, ſuam ab illa tolleret Conſecrationem; dùm crimen ab homine ad Ordines promoto admiſſum, non facit ut ille amittat Ordinationem. Ad rationes oppoſitas reſponderi poteſt, olim Pollutioni Eccleſiarum remedium allatum eſſe duobus modis, nempè Reconciliatione & Reconſecratione; aliquandò utramque adhibitam fuiſſe, ut in Canonibus citatis in prima Parte Secundæ Quæſtionis; aliàs verò unam adjunctam eſſe, ut legitur in Canonibus citatis in prima Reſponſione ad Primam Quæſtionem; nam in iis dicitur, quòd ſi fiat mutatio in muris Eccleſiæ, cum ſale ſunt purgandi, *Salibus ſunt exorciſandi*, & hoc inferri poteſt ex Decretali INNOC. III. paulò poſt citata; quòd ſi non ampliùs conſecrentur Eccleſiæ pollutæ, id non indè eſt quòd creditur & reputatur Conſecratio Eccleſiarum eſſe non amiſſibilis, cùm Cœmeteria iterùm benedicantur, quorum Benedictio videtur quoque non amittenda, ſed potiùs quia caſus Pollutimis frequens eſt, & Ceremonia Conſecrationis longa, & Epiſcopis reſervata eſt, & his per tempus non liceret illam adhibere quotieſcunque neceſſaria foret. Poſſet addi Eccleſiæ non ampliùs placere ut loca ſancta ſuam amittant Conſecrationem criminibus quibus illa polluuntur.

QUÆSTIO XI.

An Sacerdotes Miſſam celebrantes in Eccleſia Polluta, fiant Irregulares.

Videntur iſti Sacerdotes eo trahere Irregularitatem, ſive quia Pollutio reddit Eccleſiam interdictam, & quia contrahitur Irregularitas celebratione Miſſæ in loco interdicto, ſive quia ſi Sacerdos fit Irregularis, Miſſam celebrans in loco nominatim interdicto, non aliam ob cauſam illud fit, niſi quia peccat contra Legem Eccleſiæ, & prohibitionem; & Sacerdos qui Miſſam dicit in loco polluto, violat quoque Eccleſiæ prohibitionem. Tamen certè conſtat Celebrationem in loco polluto, nullum Irregularem efficere: Papa BONIFAC. VIII. illud expreſſè dicit in *Cap.* 18. *De Sent. Excomm. in* 6. fundatur in eo quòd nullus ſit Canon qui hanc Irregularitatem ferat; & Irregularitas locum habet tantùm in caſibus expreſſis in Jure; nihil refert ſi Pollutio loci benedicti interdictum eundem efficiat, & Miſſa in eo dici nequeat inviolatâ Eccleſiæ inhibitione; nam ſi locus pollutus ſit interdictus, ideò hoc evenit quia factus eſt tanquàm prophanus, & quòd idem eſt de loco profano ac de loco non benedicto in quo non licet celebrare; ſed ſi quis celebraverit, non efficitur Irregularis quamvis celebrando violetur Eccleſiæ vetitum; nam ſi Celebratio Miſſæ in loco nominatim interdicto, Irregularem reddit Sacerdotem, hoc non fit quia violatur Eccleſiæ inhibitio, ſed ſolùm quòd infringatur prohibitio facta ſub pœna Irregularitatis. Quòd ſi violatio vetiti ne quis celebret in loco nominatim interdicto Irregularitatis pœnâ afficiatur, & violationi inhibitionis celebrandi in loco polluto non eadem pœna infligatur; hoc fit quia interdictum eſt pœna, & contemptus pœnarum debet aſperrimè puniri. Ne dicas, quòd ſi vetetur ne quis celebret in loco polluto, hoc quoque fiat in pœnam ſcelerum quibus polluitur & coinquinatur; nam 1o. Loca benedicta aliquandò ſine crimine vitiantur, ut cum locus benedictus, habitus ut Capella benedicta, in uſus profanos ſerie temporis convertitur, quia nolunt ut in eo Miſſa celebretur. 2o. Cùm loca ſunt polluta crimine, & propter ea prohibetur ne in eis Miſſa celebretur, non illud fit, ut crimen, à quo pollutio orta eſt, puniatur; ſed potiùs ut evitetur indecorum ſive indecentia celebrandi in loco facto tanquàm profano, & reputato ut loco non benedicto. Sed quamvis hæ rationes non eſſent invictæ, nihilominùs verum eſſet loci polluti violatione nullum Irregularem effici; nam in genere rerum arbitrariarum in ſe ipſis, ut Irregularitas, ratio non debet audiri, cùm Lex clarè & perſpicuè loquitur.

QUÆSTIO XII.

An Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ poſſit ſimplici Presbytero committi.

Hic diſſeritur tantùm de Reconciliatione Eccleſiarum conſecratarum, quia ſupponitur nihil impedire quin ſimplices Sacerdotes benedictas Eccleſias reconciliare valeant, quia hæc Reconciliatio cum aqua ordinaria benedicta celebratur, & perficitur; & quia ſimplices Sacerdotes hanc Aquam Benedictam poſſunt & ſolent facere. Hoc poſito, dico quoad Quæſtionem propoſitam, quòd Papa GREGOR. IX. in *Cap.* 9. *Tit.* 40. LIB. III. DECR. aſſerit hoc non valere, & dat nomen abuſûs conſuetudini Eccleſiæ BRACHARENÆ, in qua ſimilis Reconciliatio agebatur à Presbyteris deputatis ad hoc: Ratio hujus Papæ eſt, quòd Reconciliatio ſit Ordinis Epiſcopalis munus, & quòd ita non poſſit cuiquam delegari. Sed hæc Decretalis non accipitur io multis Galliæ Eccleſiis, contrarium verò ibi uſurpatur; nam præterquàm quòd Dominus SAMBOR. hoc expreſſè dicit *p.* 148. TOM. II. Statuta Synodalia Eccleſiæ TRECENSIS, quæ edita ſunt ſub finem ſæculi XIV. aut circa initium XV. ſupponunt hoc communiter in uſu fuiſſe. Hoc videtur in Inſcriptione eorum quæ de iis BOCHELLUS refert. *Decret. Eccleſ. Gallic. p.* 521. initio ſui Extracti; uterque locus loquitur de Sacerdote ad hoc Deputato. *Rituale* RHEM. in loco citato idem ſupponit, nempè illam Reconciliationem fieri poſſe à ſimplici Sacerdote ad hoc Delegato. *Rituale* VERDUN. probat ex Ritualibus hujus Veteribus Eccleſiæ, illam ſolere Reconciliationem Eccleſiarum pollutarum ſimplicibus Sacerdmibus committere.

Quoad rationem GREGOR. IX. dici poteſt Reconciliationem, de qua Sermo habetur, eſſe reverà functionem Ordinis Epiſcopalis, ſed eam tantùm *Jure* Eccleſiaſtico talem fuiſſe factam, & eo modo ad eam poſſe ſimplicem Presbyterum deputari. Quod poteſt confirmari à Canone *Concilii* SENONENSIS celebrati *ann.* 1528. ab eodem BOCHELLO relato *p.* 206. Hoc Concilium agnoſcit Abbates poſſe per Privilegium conſecrare Calices, quamvis hæc Conſecratio ſit Ordinis Epiſcopalis. Legitur in TOM. I. *Veterum Commentariorum Cleri. p.* 1045. factum quod confirmat hanc Deciſionem: Eccleſia Parochialis S. PETRI *Anicienſis* reconciliata fuerat à Magno Vicario cum Aqua *Gregoriana* benedicta à D. Epiſcopo MIMATENSI, & hæc Reconciliatio in eo non vituperatur, imò autoratur Edicto quo declaratur in ea non eſſe abuſus.

Rituale *ann.* 1712. poſtquàm annotaſſet, quòd juxta Decretalem citatam Reconciliatio Eccleſiarum conſecratarum ab Epiſcopo perficienda eſſet, amoto omni alio Epiſcopale munus non exercente, addit nihilominùs uſum invaluiſſe ut hæc ceremonis committetur ſimplicibus Presbyteris; ſed nunc uſus invaluit ut etiam à ſimplici Sacerdote ex Epiſcopi

com-

Digitized by Google

commiſſione ea fieri poſſit Reconciliatio *part.2.p. 151. Rituale Trecenſe. p. 183.*

Quæstio XIII.

An Sacerdos deputatus ad reconciliandam Eccleſiam, poſſit Aquam ad hoc neceſſariam benedicere.

Capur. 9. De Conſecr. Eccleſiar. ſtatuit ut reconcilientur Eccleſiæ com Aqua ab Epiſcopo benedicta : Indè occurrit dubitandi occaſio, an Sacerdos ad Reconciliationem deputatus poſſit Aquam benedicere ad hoc neceſſariam : Hoc dubium non ſatis benè fundatum videtur ; nam idem Canon, quo ſtatuitur & præſcribitur ut hæc Aqua ab Epiſcopo benedicatur, definit quoque Reconciliationem ad Epiſcopo perficiendam eſſe. Quemadmodùm igitur ſimplex Sacerdos pollutam Eccleſiam reconciliare poteſt, ſi ab Epiſcopo deputetur ; ita pariter poteſt quoque eodem in caſu benedicere Aquam ad hoc neceſſariam;quia tunc credendi locus eſt, Epiſcopum qui committit illi Reconciliationem, ipſi etiam Benedictionem Aquæ neceſſariam committere. Idem eſt de hoc caſu ac de illo in quo Diaconus ad baptiſandum delegatus, ſal benedictum non invenit,& aliundè non poteſt habere; nam ſicut ille poteſt in hoc caſu neceſſitatis Sal benedicere, quamvis hæc Benedictio Sacerdoti reſervata ſit (hoc probavi in meis *Caſibus Practicis p.75.*)ita pariter Sacerdos deputatus ad reconciliandam Eccleſiam, poteſt aquam neceſſariam benedicere, poſito quòd aliundè non poſſit habere quæ ſit benedicta ab Epiſcopo. Ratio fundamentalis eſt, quòd acceſſorium ſequitur principale, & conſequenter qui committit principale, cenſetur committere & acceſſorium. *Cap. 5. & 21. De Off. Jud. Deleg. §. 3. ſub finem.*

Quæstio XIV.

An ſint ſumptus faciendi ad Reconciliationem Locorum pollutorum? quinam debeant illos ferre?

Supponitur in Quæſtione, Eccleſiam aut Cœmeterium reconciliandum diſtare ab Eccleſia Cathedrali, cujus Epiſcopus, aut magnus ejus Vicarius, Reconciliationem facere intendit ; & hac de cauſa quæritur,quinam in hoc caſu debeant impenſas miniſtrare illius qui Reconciliationem facturus eſt. *Synodus.* Parisiensis *ann.* 1557. hac de re dicit, quòd in hoc caſu,ſi agatur de Eccleſia Parochiali, Parochiani debent ſumptus ſufficere, ſalvo ſuo recurſu in eos qui Eccleſiam contaminarunt. *Quoties Eccleſia vel Cœmeterium polluuntur, debent reconciliari ſumptibus Parochianorum;ſed ſumptus illos debent recuperare ab his qui fecerunt Pollutionem.* Quemadmodùm hæc Synodus Parochianos tantùm cogit, ut ſumptus neceſſarios miniſtrent ad Reconciliationem Eccleſiæ Parochialis, quia hæc Eccleſia eorum eſt, & illorum intereſt, ut illa reconcilietur : indè poteſt concludi,quòd ſi agatur de Reconciliatione Eccleſiæ alicujus monaſterii, ad Monaſterium ſpectet, ut ſumptus Reconciliationis miniſtret datâ facultate eoſdem recuperandi in eos qui cauſati ſunt Pollutionem. *Concil.* Colonisns. *ann. 1536. Part. 9. Cap. 19.* loquitur de eodem caſu, & hoc eodem modo eumdem decidit, hos omnes ſumptus reducendo ad ſumptus itineris Vicarii Suffraganei qui Reconciliationem facturus eſt. „ Reconciliationem autem ejuſcemodi gratis fieri, ac tantùm „ itineris ſumptus Vicariis noſtris in Pontificalibus „ ſuppeditari volumus; qui quidem ſumptus ex bonis „ delinquentis deſumentur, modò tantæ illius facultates ſint : Sin ſecùs, Parochiani non gravabuntur vel „ tantillos ſumptus itineris ſuppeditare, ne Populus „ propter culpam ſuam gravetur„ Non immoror ampliùs reſolutioni hujuſce difficultatis, quia raro admodùm ſumptus faciendi ſunt ad Reconciliationem locorum contaminatorum, cùm poſſit Epiſcopus ad hoc deputare ſimplices Sacerdotes.

Quæstio XV.

Certum ne eſt, ut Profanatio Eccleſiarum actionibus criminoſis polluat eaſdem Eccleſias, notoriam illam eſſe oportere?

Sunt qui credant Eccleſias non eſſe pollutas, niſi Profanationibus notoriis ; fundati fortaſsè in eo quòd Cenſuræ privent tantùm Communione exteriore, cùm ſunt notoriæ : Si hoc ſit hujus opinionis fundamentum, longiùs progreditur ; nam ſi in hoc puncto idem ſit de profanatione Eccleſiarum ac de Cenſuris, neceſſe erit, ut quemadmodùm in Gallia Cenſuræ reputantur tantùm notoriæ cùm denuntiantur, ita pariter profanatio Eccleſiam tantùm polluat, ita ut non ſit reconcilianda, neque abſtinendum ſit ab exercendis in ea Functionibus Sacris, niſi poſtquàm denuntiata fuerit, id eſt, cùm Judex Eccleſiæ reverà promulgaverit illam Loca Sancta verè polluiſſe. Quidquid ſit de fundamento hujus opinionis,certum videtur Alexandrum III. *Cap. 5. De Adult.* illam condemnare ; nam jubet ut reconcilietur quædam Eccleſia,cujus profanatio ab una tantùm perſona teſtificabatur,& illud teſtimonium contradicebatur ab alia quæ ratione caracteris videbatur fide dignior. Agebatur de muliere quæ confitebatur ſe adulterium commiſiſſe cum Sacerdote in Eccleſia, & Sacerdos illud negabat, & Summus Pontifex nihilominùs ſtatuit ut reconciliaretur Eccleſia, juxta Regulam, *In dubiis tutior pars eſt eligenda* : quæ quidem perfectè conveniebat propoſito : cùm certum ſit legem quandam definire ut reconciliarentur loca polluta,& dubium erat an Eccleſia, de qua agebatur, polluta eſſet.

Poſſet objici, Profanationem de qua loquitur hic Textus, publicam & notoriam eſſe, quia mulier publicè declaraverat Epiſcopo loci, (Carnotensi) Sacerdotem & ipſam confeſſos eſſe ſuum crimen cuidam Parocho, & ipſe Curatus teſtatus fuerat hoc ita eſſe, nec Sacerdotem nominabat. Sed hæc objectio non multùm urgeret; nam declaratio hujus fœminæ quantumvis publica eſſet, & teſtimonium Confeſſarii etiam publicum, non erant probationes ſufficientes Profanationis de qua ſermo habetur, & nullus eſt Judex perſpicax & prudens qui voluiſſet hac de re accuſatos habere ut convictos ; & per publicum & notorium intelligitur quod eſt tàm notum & tàm certum, ut nullâ poſſit tergiverſatione tegi.

Quæstio XVI.

An ſufficiat ſcire locum eſſe pollutum, ut quis teneatur Sacerdos abſtinere à faciendis in eo Functionibus Sacris?

Nullus eſt Juris Textus quoad Pollutionem Eccleſiarum, quin ſupponat omnem hominem qui ſcit quamdam Eccleſiam eſſe pollutam, debere abſtinere à celebratione Miſſæ in eadem. Et *Cap. 18. De Sent. excom. in 6o.*declarat, eum qui celebrat in Eccleſia quam novit eſſe pollutam, actionem temerariam agere. *Is qui in Eccleſia ſanguinis aut ſeminis effuſione polluta ſcienter celebrare præſumit, licet in hoc temerariè agat, &c.* At quæ notitia habenda eſt? An neceſſe eſt ut viderimus facinus patratum quod Eccleſiam contaminavit? ſufficitne ut perſonæ fide dignæ hoc nos docuerint? an oportet ut hoc crimen ſit notorium? an par eſt ut ſententiam dixerit Officialis, quâ declaretur Eccleſia polluta? *Synodus* Senosensis 1524. *Decret Eccleſ. Gall.*

Gall. Lib. III. *Tit.* 19. *Cap.* 31. cogit tantùm ut agnoſcantur Cœmeteria polluta à die quo talia ſunt declarata judicio Epiſcopi aut Officialis. *Nullus à Pollutionis Judiciali Declaratione per nos, aut Officiales facta, ſepeliatur uſque ad Eccleſiæ vel Cœmeterii Reconciliationem.* Optandum eſſet ut obſervaretur ubique hæc Diſciplina, & ut, quemadmodùm tenemur tantùm evitare cenſuris illigatos, poſtquàm ſunt denunciati, non teneremur abſtinere à Functionibus Sacris in locis pollutis, niſi à tempore quo tales declarati fuiſſent; hoc medio tanquàm tuto, non haberentur imprudenter ut polluta loca quæ non ſunt talia. *Synodus* Carnotensis *ann.* 1526. *Cap.* 32. *Tituli citati* cogit ut omnes abſtineant à functionibus Sacris, in his locis pollutis, ubi primùm Pollutio eſt notoria: *Nec aliqui Seculares aut Regulares, ſcienter celebrent, aut faciant celebrari Divina in Eccleſia, aut ſepeliant, aut ſepeliri faciant in Cœmeteriis poſt notoriam & injurioſam effuſionem ſanguinis, & antè eorum Reconciliationem.* Ut Pollutio poteſt eſſe notoria, facto & Jure; facto, ob evidentiam actionis quæ cauſata eſt Pollutionem; Jure per Sententiam quæ declaravit locum eſſe pollutum; hæc Synodus longiùs protrahit obligationem abſtinendi à Functionibus Sacris in locis pollutis, quàm *Synodus* Senonensis *ſupra citata*; cùm compellat illud agere non ſolùm, cum Pollutio eſt notoria Jure, ut *Synodus* Senonensis, ſed etiam cum eſt notoria facto. *Concilium* Coloniense *ann.* 1536. *Part.* 9. *Cap.* 18. declarat Eccleſiam eſſe pollutam, & requirere Reconciliationem, cùm Pollutio publica eſt, aut per evidentiam rei, aut ſaltem per famam: *Non tamen omnis Pollutio hanc Reconciliationem requirit, ſed tantùm publica vel per rei evidentiam, vel ſaltem per famam.* Cæterùm non cito has Synodos tanquàm leges, quas ſequi neceſſe ſit in omnibus Galliæ Diœceſibus, cùm pro certo teneam, nullas illam authoritatem habere extra Diœceſes in quibus habitæ ſunt; ſed eas propono tanquàm exempla quæ poſſunt ſequi aliæ Diœceſes. Senonensis *Synodus* aliis longè anteponenda tutior eſt, quia in ea ſunt benemulta, quæ habentur ut notoria facto, quæ tamen reverà non ſunt; nihil autem notorium eſt Jure, quin ſit reverà tale; adde quòd notorietas orta è rumore communi, de qua loquitur *Concilium* Coloniense, tàm parùm probat facta, quàm eadem fama, cui nullomodò fidendum eſt.

Quæstio XVII.

Cùm Eccleſia polluta reconciliata fuit, eſtne adhuc neceſſariam ut illius Conſecratio fiat?

Caput. 10. *De Conſecr. Eccleſ.* videtur id præſcribere; nam cùm dixerit Eccleſiam protinùs reconciliandam, quæ polluta eſt, cum aqua benedicta, ut poſſit in ea cantari Officium Divinum, ſubjungit: *Eſt ea tamen, quàm citiùs poterit, conſecranda.* Nihilominùs veriſimilius eſt, non eſſe neceſſe, ut Eccleſiæ reconciliatæ fiat Conſecratio; nam 1°. Innocent. III. *Cap.* 4. *ejuſdem Tit.* agnoſcit, poſſe Eccleſiam pollutam de novo non conſecrari, dùm aſperſione Aquæ benedictæ reconcilietur cum Vino & Cinere. 2°. Reconciliatio eumdem effectum operatur, quem poſſet producere Conſecratio, cùm Eccleſiam revocet ad ſtatum priſtinum, quo poſſit Cultui Divino inſervire. 3°. Si quæ ſit lex quæ definiat ut conſecrentur Eccleſiæ, oportet ut illa non ampliùs vigeat; nam ſæpè numero videas bonos Prælatos, qui ſatis habent ſi benedicantur novæ Eccleſiæ, aut eaſdem benedicere faciant; ſi autem tales leges non ampliùs valeant, oportet ut nulla ſit obligatio Eccleſias conſecrandi, cùm Reconciliatio ſit quædam iterata Benedictio, quæ habetur loco Conſecrationis. 4°. *Caput objectum* loquitur de Eccleſia Benedicta & non conſecrata, & præſcribit, ſi tales Eccleſiæ polluantur, illas citiùs reconciliari, ut poſſit in iiſdem celebrari Officium Divinum, dum commodiùs conſecrari poſſint.

Quæstio XVIII.

Si quis celebret in Eccleſia polluta, eſtne hoc reconciliata modo?

Aut agitur de Pollutione orta à demolitione, aut de Pollutione cauſa criminis in Eccleſia patrati.

In primo caſu, Diſciplina paſſa eſt mutationes; nam in veteri quodam Canone clarè exponitur Eccleſiam pollutam à demolitione, cùm ſit reædificata, ſufficienter reconciliari Celebratione Miſſæ, poſito quòd Reliquiæ Sanctorum non fuerint ab ea amotæ Eccleſia; ſi verò fuerint ablatæ ab eadem, ſatis eſſe ſi in loco ſuo eædem reponantur, & Miſſa celebretur in ea ad eam reconciliandam. Colligitur è Papa Vigilio. Gratianus eum refert *Cap.* 24. *De Conſecr.* Dist. I. Idem quoque legitur in Ivoni Carnotensi *Part.* 3. *Cap.* 25. *De fabrica cujuſlibet Eccleſia, ſi dirata fuerit, inſtauranda, & ſi in eo loco Conſecrationis debeat iterari Solemnitas in quo Sanctuaria non fuerint, nihil judicamus officere ſi per eam minimè Aqua exorciſata jactetur, quia Conſecrationem cujuſlibet Eccleſiæ in qua Spiritùs Sancti arrha non ponitur, ſcimus eſſe tantùm Celebritatem Miſſarum, & ideo ſi qua Sanctorum Baſilica à fundamentis etiam fuerit innovata,* (*ſine Altaris motione*, hæc verba non ſunt expreſſa in Ivone.) *ſine aliqua dubitatione, cum in ea fuerit Miſſarum ſolemnitas celebrata, totius Conſecrationis Sanctificatio implebitur; ſi verò Sanctuaria quæ habebat ablata ſunt, rurſus eorum repoſitione & Miſſarum ſolemnitate reverentiam Sanctificationis accipiet.* Ex hoc Canone intelligitur, quòd, ſi non fuiſſent Reliquiæ in Eccleſia quâ deſtructa fuerat, aut ſi quæ erant ante demolitionem, ab ea non fuiſſent amotæ, nullâ opus erat Reconciliatione, quàm illâ quæ ſit Celebratione Miſſæ! ſi quæ autem Reliquiæ fuiſſent ab ea ablatæ & detractæ, videtur quòd illa reconciliaretur repoſitione Reliquiarum, & Miſſæ Celebratione. Canones poſteriores hanc diſciplinam mutaverunt, indiſtinctè præcipientes, ut quoties muri Eccleſiæ reficiuntur, de novo Eccleſia conſecretur; hoc ſanè fundamento hinc nova evadit Eccleſia, *Cap.* 6. *De Conſecr. Eccleſ.* Hic eſt adhuc ſenſus *Cap.* 19. *De Conſecr.* Dist. I. nam ſalis exorciſmus ab eodem præſcriptus & definitus, in caſu quo muri mutantur, nihil aliud eſt quàm Reconciliatio per Aquam Benedictam. *Si parietes mutantur, ſalibus tantùm exorciſetur.*

Si agatur de Pollutione à crimine orta, Eccleſia non reconciliatur ſolâ Miſſæ Celebratione: Hoc clarè & nitidè perſpicitur ex *Cap.* 11. *De Privileg.* Archiepiſcopus Lugdunens multas querelas formaverat contra Hoſpitalarios, ex quibus una querimonia fuit, quòd quidam inter eos, cùm contaminaſſet Eccleſiam Diœceſis ejuſdem prælati, violentiis ſanguinolentis contra Vicarium adhibitis, & hanc ob cauſam Archiepiſcopus cùm vetaſſet ne in ea functiones Sacræ exercerentur uſque ad ejuſdem Eccleſiæ Reconciliationem, in ea tamen Officia Divina celebraverant: *Cum enim in quadam Eccleſia Baptiſmali a suo Prædeceſſore collata, quidam eorum percutiens Vicarium Sacerdotem, ipſam Eccleſiam ſanguinis effuſione fœdaſſet; uſque ad Reconciliationem Divina ibidem interdixiſti Officia celebrari, ſed nihilominùs ipſi Divina Officia in ea Celebrarunt.* Ad hanc querelam Papa Innocentius III. reſpondet, Archiepiſcopum debere ſuſpendere ab Officio

Digitized by Google

cio & beneficio, Clericos qui prohibitioni ſuæ non paruerint; & non permittere, ut celebrare Officia Divina in hac Eccleſia pergant, donec reconciliata fuerit: *Eos verò qui in Eccleſia Lege tibi Diœceſanâ ſubjecta, eâdem pœnâ ſuſpenſionis involvens* (anteà locutus eſt de ſuſpenſione Officii & Beneficii) *in ea donec reconciliata fuerit, Officia non permittas celebrari Divina.*

Hoc ſuper Fundamentum, Ordinationes Synodales Diœceſis NANNETENSIS 6. *Auguſti ann.* 1681. ſeſe explicant ita circa hanc Quæſtionem, *p.* 100. *n.* 3. *Eccleſia fœdata non cenſetur reconciliata, quandò Miſſa in ea celebrata eſt, etiam bonâ fide:* Per hæc ultima verba *Conſtitutiones* NANNETENSES rem ulteriùs protrahunt, quàm Textus refert; nam hæc mentionem tantùm facit de caſu in quo Celebratio Miſſæ criminoſa eſt; Ordinationes verò protenduntur adhuc ad caſum in quo Celebratio non eſt noxia.

QUÆSTIO XIX.

Cùm duæ Eccleſiæ ita junguntur, ut ab una intretur in alteram, tranſit ne pollutio ab una in alteram?

Canones hunc caſum ſilentio prætermittunt; & ex eo quòd ſileant, locus eſt concludendi, Pollutionem unius Eccleſiæ alteram non fœdare; nam de re quadam odioſa agitur, quæ non admittenda eſt, niſi in caſibus in Jure expreſſis. Aliundè quidam eſt Textus in eodem Jure, ex quo licet augurari, quòd ſi Eccleſia aliquam ſanciret Legem quoad hunc caſum, ſtatueret Eccleſiam, in qua ſcelus non fuiſſet patratum, participem Pollutionis non fore illius Eccleſiæ in qua admiſſum fuiſſet; illud eſt *Cap. unic. De Conſ. Eccleſ. in* 6. aſſerit, quòd ſi duo ſint Cœmeteria contigua, ita ut ab uno in alterum tranſeatur, Pollutio unius non tamen alteri communicatur; & hoc Caput deprompτum à BONIF. VIII. habitum eſt tanquàm Regula, ex quo factum eſt; hoc legitur *in Ordinationibus Synodalibus à* BOCHELLO *collectis. Eccleſ. Gallic.* DECR. LIB. III. *Tit.* 19. Cap. 29. & 31. Primum continetur in *Statutis Synodalibus Eccleſiæ* TRECENSIS *ann.* 1399. Alterum depromitur ex *Conſtitutionibus Synodal.* SENONENSIBUS *ann.* 1524. Uterque locus expreſsè exponit, quòd licèt Cœmeteria ſint contigua, Pollutio unius ad alterum non pervadat.

QUÆSTIO XX.

An in genere Pollutionis & Reconciliationis, ſit aliqua differentia gravis momenti Cœmeteria inter & Eccleſias?

Differentia nulla eſt quoad reconciliationem; nam fœdata Cœmeteria eodem modo Reconciliantur, quo & Eccleſiæ pollutæ. *Cap.* 4. *&* 7. *De Conſ. Eccleſ. Pontif. Rom. p.* 400. *& p.* 411.

Duæ ſunt autem, ratione Pollutionis: Prima eſt, quòd contaminatio Eccleſiæ contiguæ aut Cœmeterii, ad idem Cœmeterium tranſeat; Cœmeterium autem fœdatum Eccleſiam non coinquinat contiguam: Ratio hujus diſcriminis eſt, quòd operæ pretium ſit ut nobilius ad ſe alliciat minùs nobile, quemadmodùm principale ad ſe acceſſorium attrahit; ſed non conveniens eſt, ut nobilius & principalius ſequatur ſortem & conditionem minùs nobilis & acceſſorii. *Cap. unico, D. Conſ. Eccleſ. in* 6.

Alia differentia conſiſtit in eo; quòd Cœmeterium contiguum alteri ſuam non eidem communicet Pollutionem, quamvis pollutum gravioris eſſet momenti; Eccleſia verò polluta, ut jam dixi, ſuam tranſmittit Pollutionem Cœmeterio continguo; quod poteſt fundari in eo quòd Cœmeterium Eccleſiæ contiguum ab ea dependeat; & Cœmeterium alteri contiguum, non eſt ab altero dependens.

Textus ſuprà citatus hoc expreſsè ſignificat. Idem legitur in *Statutis Synodalibus à* BOCHELLO *recollectis* LIB. III. DECR. *Eccleſ. Gall.* Cap. 29. 31. 34. 35. Primum depromitur ex *Statutis Eccleſiæ* TRECENSIS *ann.* 1399. ſecundùm ex *Synodo* SENONENSI *ann.* 1524. Tertium è *Synodo* LINGONENSI *ann.* 1404. Quartum ex *Synodo* PARIS. *ann.* 1557. quæ omnia ferè iiſdem terminis utuntur, ac Textus ſuprà citatus.

QUÆSTIO XXI.

Undè ſit ut Eccleſia ſtatuerit, Eccleſias habendas eſſe pollutas, cùm in iiſdem quædam admittuntur facinora? ſuntne Leges illæ aptæ & convenientes?

Videtur ab Eccleſia tales Leges non eſſe ſanciendas, ne detur occaſio credendi Loca Sancta à criminibus foedari quæ in iis patrantur, & ſuam hoc modo amittere Benedictionem, & hanc ob cauſam neceſſe eſſe, ut de novo & iterùm benedicantur, adhibitâ Reconciliatione. Adde quòd hanc opinionem erroneam poſſit ſequi altera longè periculoſior, nimirùm quòd ſacramenta etiam polluuntur à malignitate eorum qui eadem adminiſtrant, & iidem Miniſtri ſuam evertant & amittant Conſecrationem propter ſcelus.

Sed non obſtantibus omnibus his rationibus, nullum dubium eſt quin Canones quoad Pollutionem Eccleſiarum per quædam crimina ſint aptiſſimi; nam 1°. timendum non eſt, Eccleſiam ductam & directam à Sancto Spiritu, ſancire Leges contrarias rationi & juſtitiæ. 2°. Eadem Eccleſia ſæpè explanavit Quæſtionem, an malignitas Miniſtrorum qui Myſteria Divina celebrant, poſſit hæc Myſteria polluere, cùm declaravit, id ipſorum malitiâ non poſſe fieri, proindèque periculoſum minimè eſſe, ſi ejuſdem alumni credant Eccleſiam haberi pollutam ſi quædam in ea ſcelera patrentur, & hoc fieri ideò quòd judicet facinoribus illis Eccleſias fœdari; nam manifeſtum eſt, idem eſſe in hoc puncto de Sanctis locis, ac de Sacris Myſteriis, quorum Sanctitatem certum eſt hominum improbitate non poſſe corrumpi. 3°. Eadem Eccleſia quibuſdam in Conciliis ſuis monuit ſe idcircò ſtatuere Eccleſias, in quibus quædam admittuntur crimina, tanquàm pollutas haberi, ut omnes ab his criminibus abhorerent, propter eorum oppoſitionem particularem deſtinationi Eccleſiarum; cùm *v. gr.* nihil videatur magis contrarium puritati & manſuetudini illius qui in Eccleſiis offertur, quàm impuritas & violentia homicidii. 4°. Lege circa pollutionem Eccleſiarum à certis quibuſdam criminibus, ſunt imitatio Præceptorum MOÏSIS ſpectantium Immunditias Legales; ſimilitudo fundata eſt in eo quòd, quemadmodùm illi qui laborabant morbis quibus immundi fiebant, LEVIT. Cap. XIV. & XV. fœdabant omnia illa quæ tangebant; ita pariter polluta debent haberi Loca Sancta, in quibus hæc facinora patrantur, his morbis adumbrata qui immundos efficiebant. Multæ ex his reflexionibus videntur in *primo Conc.* COLONIENSI *habito ann.* 1536. *Part.* 9. Cap. 17. hæc ſunt ejuſdem verba: *Reconciliatur Eccleſia aut Cœmeterium ob ſeminis commixtionem peccandi libidine factam: iiſdem ob enormem ſanguinis effuſionem, deditâ operâ, violenter & injurioſe commiſſam, ac aliis quibuſdam de cauſis; qui mos ex* LEVITICI XIV. & XV. *ſuam originem trahit. Fit autem hæc Reconciliatio non quòd Templum reverà polluatur, (Eccleſia enim, cùm Sancta ſit, coinquinari non poteſt; imò ipſius loci Sanctitas infamiam abolet) ſed cùm Templum locus ſit ubi delictorum venia poſtulatur ubi ſalutaris Hoſtia pro*

Digitized by Google

peccatis immolatur, ubi Deo laudes exſolvuntur, ubi tutela refugii eſſe debet, ſit ut ſcandalum, horror, atque abominatio turpitudinis & peccati ibi commiſſi, propoſitum quoque & voluntas lethaliter delinquentis, in cauſa fuit ut Sacer locus reconcilietur, idque ad exemplum & terrorem, ut videntes locum Sanctum, ſeu inanimatum Templum, nulli peccato obnoxium, lavari & purificari, delicti horrore concutiamur, & recogitent quant ſemper expiatione delictorum & vivo Dei Templo elaborandum.

Idem Concilium addit adhuc aliam reflexionem multò notabiliorem; ea eſt, quòd obſervatâ eâ agendi ratione, Eccleſia Jesum Christum imitetur, qui facto de funiculis flagello, expulit è Templo venditores & emptores, ut doceret non debere peccato ſervire locum Orationi deſtinatum, quâ obtinetur remiſſio peccati: *Sic Christus vendentes & ementes è Templo ejecit, flagello facto de funiculis, ipſos acerrimè corripiens, ac dicens: Domus mea Domus Orationis vocabitur, vos autem feciſtis illam ſpeluncam Latronum; aliud quidem agens, aliud verò innuens.*

Quæstio XXII.

An Pollutio Eccleſiæ per effuſionem ſanguinis humani ſit antiqua? an ad hoc neceſſe ſit ut ſanguis in terram effundatur?

Ad *primam partem* reſpondetur, 1°. *Cap.* 12. Lib. III. Burchardi 13. *Tertiæ Partis* Yvonis Carnotens. & *Cap.* 19. *Tertiæ Partis* Gratiani Dist. I. quæ depromuntur ex Epiſtola, cujus nomen eſt à Papa Hygino, & quæ edita eſt circa ſæculum VIII. aut IX. de hac Pollutione loqui; ex quo unum poteſt inferri, quòd in ſæculo VIII. aut IX. hæc Pollutio in uſu erat; nam credere fas eſt, Authorem hujus falſæ Epiſtolæ, ab Hygino præſcribendum illud voluiſſe, quod ætate ſuâ uſurpabatur, ut illam magis autoraret.

2°. *Capit.* 20. *Tertiæ Partis*. Dist. I. Gratiani. *Concil.* Nicæno attributum, celebrato *ann.* 325. de hac quoque Pollutione diſſerere; ſed ex eo nihil certum inferri poſſe quoad tempus quo incœpit adhiberi; hic enim Canon non collectus eſt ex hoc Concilio, ſed potiùs ex illis, qui videntur eidem additi fuiſſe, quia Collectio ex qua ſunt deprompti incipiebat à Canonibus Nicæn. iique verè ad Concilium pertinebant, cùm nomen hujus præ ſe ferrent; alii verò non erant inſcripti alicui alteri, ideòque ejuſdem Concilii eſſe putabantur. Porrò tempus ignoratur in quo hæc Collectio facta eſt; ea vocatur Arabica, quia Arabico ſermone ſcripta eſt.

Ad *ſecundam Partem* id reponitur, quòd, juxta tres primos Canones citatos quoad alteram partem, non eſt neceſſe ut ſanguis effundatur, ſed ſatis eſt ſi in ea Eccleſia patretur homicidium, quoquo modo admittatur, dum ſit illud publicum. Idem videtur in *Cap.* 4. *De Conſecr. Tit.* 40. Lib. III. Decr. Præterea ſtatuta Synodalia Lingonens. *ann.* 1404. illud expreſsè dicunt; ut videtur in Bochsllo Lib. III. *Tit.* 19. *Cap.* 30. His omnibus addi poſſent *Ritualia* Rhem. & Virdunens. quæ hoc expreſsè aſſerunt; primum *pag.* 483. ſecundum *pag.* 539. Ratio hujus Deciſionis eſt, quòd effuſio ſanguinis non ſit cauſa hujus Pollutionis, ſed crimen quo illa fit; nam ex Statutis citatis intelligimus, quòd ſi caſu fortuito & abſque criminibus eveniat, eadem effuſio non polluit. *Rituale.* Virdun. idem agit *pag.* 529. Quòd ſi dicatur idem eſſe de hac Pollutione, ac de illa quæ fit ſeminis effuſione, quia Canones ſolent illas ſimul jungere, cùm de hac coinquinatione diſſerunt, *Cap.* 20. Dist. I. *De Conſecr.* Cap. 10. *De Conſecrat. Eccleſ.* & hancce Pollutionem, oriri tantùm ex actione patrata cum Seminis effuſione: Reſponderi poteſt, has duas ejuſmodi Pollutiones non poſſe comparari in hoc puncto, nam quidam Canones expreſsè dicunt Eccleſias eſſe coinquinatas homicidio, & vulneribus & hæc duo facinora poſſunt committi ſine effuſione ſanguinis, quippe cùm interfici aliquis veneno poſſit, & ſtrangulatione, quemadmodùm & armis cruentis, & lethalia etiam vulnera poſſint eſſe quibus inflictis ſanguis non effunditur.

Quæstio XXIII.

Cùm inſanus aliquem in Eccleſia vulnerat, eſtne ex hoc polluta.

Hæc Quæſtio facilè reſolvitur principiis ſuprà poſitis, quibus aſſeritur effuſionem violentam ſanguinis humani polluere tantùm Eccleſiam, quia eſt criminoſa, & quòd ſcelus cauſa ſit coinquinationis, non verò effuſio: nam hinc ſequitur, quòd ſi, in Quæſtione propoſita, ſtultus hominem in Eccleſia vulnerat & ſauciat, illa non eſt ideò polluta, quia inſanus peccare nequit. Veritas principii poſiti indubitata mihi videtur, quoad omnem hominem credentem, quòd Eccleſia ſuis in Ceremoniis in Judaiſmum non inducat; nam Pollutio de qua agitur merè eſſet Judaica, ſi haberet tanquàm cauſam, ſanguinem humanum effuſum, non verò crimen, quemadmodùm & altera, quæ oritur ex ſeminis effuſione humani, purè Judaica eſſet, niſi attenderetur ad peccatum quo creata eſt. Idem principium ut invictum reputabitur, conſideranti effectus Pollutionis gravis eſſe momenti; atque ita non eſſe veriſimile Eccleſiam voluiſſe, ut actio innoxia, quæ nullam attulit mutationem in Loco Sancto, eumdem pollueret. Reverà poteſt accidere die Dominicâ, & quidem Feſtis ſolemnioribus, ut inſanus ſauciet aut occidat aliquem in Eccleſia, antequàm plebs Miſſam audiverit, in loco in quo una tantùm eſt Eccleſia; eſſetne conveniens, ut Concilia vellent, ut pari in caſu omnis Populus Miſſam non audiret, illeque celebratione Officii Divini privaretur & indè occaſionem arriperent omnes, in diſſolutione dies conſumendi, quibus ſolùm Cultui Divino vacare debebant. Tamen hic caſus eſſet inevitabilis, poſito quòd tale facinus locum Sanctum contaminaret; nam fieri reconciliatio non poteſt eodem die, quo Pollutio accidit, multò minùs eodem manè quo evenit, præſertim cùm locus ab Epiſcopali Palatio diſtat; quia 1°. de hoc moneri debet Superior. 2°. Ab ipſo deputandus eſt qui rei geſtæ caſu Acta exſcribat, ut de veritate ejuſdem caſus certior fiat, & ideò dies aſſignanda eſt Teſtibus, illique audiendi. 3°. Par eſt ut Epiſcopus Acta exſcripta examinet, ut cùm noverit cauſam, ſtatuat Reconciliationem. Non poteſt dici eoſdem caſus locum habere circa actiones criminoſas, quibus certè polluuntur Eccleſiæ; nam ſi reverà poſſint accidere diebus Feſtis etiam ſolemnibus, in locis à Sede Epiſcopali remotis, & aliundè numeroſiſſimis; non minùs verum eſt, enorme crimen his circumſtantiis auctum, mereri ut nulla talis caſûs ſeù omiſſionis ratio habeatur.

Quæstio XXIV.

An Eccleſiæ in quibus Catholici Chriſtiani occiduntur Religionis cauſâ, ex hoc profanentur.

Hæ turbæ ultimæ Occitaniæ circa Religionem, occaſionem præbuerunt Quæſtioni propoſitæ; de qua credo, eas Eccleſias eò magis prophanari, quòd crimen ſit atrocius, & circumſtantia notata tantùm auget

get coinquinationem ; meum fundamentum eſt in Cap. 4. *De Conſecrat. Eccleſ.* in eo videtur, quòd peregrini euntes ad Divum Jacobum *Galiciæ* ſe invicem occidebant & vulnerabant, ut haberent cuſtodiam Altaris per noctem ; & quamvis zelus cauſa eſſet horum criminum, Epiſcopus nihilominùs exiſtimabat Eccleſiam ex hoc eſſe pollutam & profanatam, & quòd ſolùm à Papa peteret aliquod medium, undè provideretur huic Eccleſiæ alio modo quàm Conſecratione ; denique Papa ſtatuit, ut Eccleſia reconcilietur in his caſibus aſperſione Aquæ Benedictæ mixtæ cum Vino & Cinere ; undè concludo quòd ſi devotio erga S. Jacobum non impedivit, quin Papa & Archiepiſcopus *Compoſtellæ* judicaverint clades & vulnera quæ creaverat, profanaſſe Eccleſiam S. Jacobi ; ita pariter bona cauſa propter quam toleratur mors in Eccleſia, non debet impedire quin credatur hanc Eccleſiam profanari ab homicidio ſacrilego quod in ea committitur.

Nihil prodeſt ſi quis dicat ſanguinem effuſum in hac occaſione perſonam conſecrare, & debere tanquam pretioſam reliquiam colligi, atque ita effuſo ſanguine Eccleſiam profanari non poſſe ; nam ſi ob Sanctitatem Martyrii debet Eccleſia in honore eſſe, in qua toleratur ; atrocitas criminis, quod charitas Martyrii convertit in gloriam Dei, poſtulat, ut locus in quo committitur, reputetur ut prophanus, ut ab hoc crimine abhorreant homines.

Quæstio XXV.

Si quis in Eccleſia ſtranguletur uſque ad deliquium, jacturam rationis, & ad periculum mortis, polluitur ne Eccleſia ?

Canones non expreſſè de hoc caſu loquuntur, ſed illis poſſunt applicari, quæ dicunt de vulneribus in Eccleſia inflictis ; ſi verò hæc vulnera polluant Eccleſiam cùm ſunt gravis momenti, oportet ut ſtrangulatio, quæ ponit in periculo mortis, eundem operetur effectum ; reverà magna vulnera polluunt Eccleſiam ; quia ſunt attentata in animam hominis, quibus exponitur periculo illam perdendi ; quemadmodùm igitur ſtrangulatio, de qua loquitur, eſt etiam attentatum homicidii quo adimus periculum mortis, oportet, ut polluat Eccleſiam. Poſſum hanc reflexionem confirmare per aliam adhuc multò ſenſibiliorem, quæ eſt : Si quis tentaret alterum veneno afficere in Eccleſia, per ſertum aut chirothecas, aut per pixidem boni odoris venenoſi, & ille non moreretur, cui inſidiæ tenderentur, ſed ſolùm mortis periculo redigeretur ; nullum dubium eſſet, quin hâc actione Eccleſia pollueretur & coinquinaretur, quia eundem effectum faceret ac graviſſimæ plagæ ; hoc eſſet attentatum homicidium, quod lethalem morbum crearet, & violentia quæ poteſt mortem creare polluit Eccleſiam eodem modo, quo illa quæ reverà mortem affert ; hoc intelligitur ex exemplo allegato. Nihil prodeſſet ſi quis objiceret, pollutionem, cùm ſit quid odioſum, non poſſe extendi ad duos caſos, de quibus mentio facta eſt, ſtrangulationis & venefici attentati, quia nulla de illis expreſſa mentio facta eſt in Jure ; hæc objectio vana eſſet ; nam ſufficit, ut Jus doceat, ſicut in *Cap. 4. citato* agit, homicidium attentatum cum aliquo effectu in Eccleſia, illam pollutam efficere.

Quæstio XXVI.

Debet ne reconciliari aliqua Eccleſia, cùm plaga in eadem inflicta ſanguinem effundit, poſtquàm vulneratus ab ea egreſſus eſt, & reus non eſt in locis neque circum eadem ?

Factum quod mihi ſignificas per tuam Epiſtolam (Domine) unum poſtulat, ut ſcias an peregrinus per Cœmeterium tranſiens, & malitioſè in eo vulnerans aliquem è tuis Parochianis, cauſa ſit cur Cœmeterium ſit reconciliandum, quamvis è plaga ſanguis manet, poſtquàm vulneratus ab eodem exiit. De hoc dubitas propter duas rationes. 1°. Quia reus non eſt in loco neque in vicinia atque ita cùm ignoret hanc reconciliationem, non poterit adduci ab illa ad abhorrendum magis à ſuo crimine. 2°. Quia plaga non effudit ſanguinem in Cœmeterio, & Canones differentes de pollutione de qua agitur, dicunt illam fieri effuſione ſanguinis humani, *Cap. 10. De Conſecrat. Eccleſ.* Ego verò facile adducor, ut credam (*Domine*) reconciliandum eſſe hoc Cœmeterium, & hoc fundamento nitor. *Cap. De Conſecr. Eccleſ.* à te citatum expreſsè dicit, *Si peregrini aliquem in Eccleſia ſancient, illam eſſe reconciliandam ; nec exigendum an ſit effuſus in Eccleſia ſanguis.* Archiepiſcopus *Compoſtellæ* petierat ab Innocent. III. quid agendum eſſet, in iis quæ aliquandò in Divi Jacobi Eccleſia eveniebant, cùm peregrini pugnantes pro cuſtodia Altaris per noctem, invicem ſe occidebant, & vulnerabant in Eccleſia, & rogaverat illum ut huic malo provideret alio modo quàm Eccleſiæ iteratâ Conſecratione ; Summus Pontifex reſpondet in hoc caſu reconciliandam eſſe Eccleſiam cum Aqua Benedicta, Vino & Cinere mixta : *Propoſuiſti quod venientibus ad Eccleſiam* S. Jacobi *ex diverſis Regionibus peregrinis, & volentibus aliis ab aliis per contentiones & rixas Altaris de nocte cuſtodiam vindicare homicidia contingunt fieri interdum, & aliquando vulnera inferuntur, propter quæ nos humiliter poſtulaſti, ut alio modo quàm per Conſecrationis Beneficium dignaremur ipſi Eccleſiæ providere ; manente igitur Eccleſia & Altari, Fraternitati tuæ inſinuatione præſentium innoteſcat, quòd ipſa reconciliari poterit per Aquam cum Vino & Cinere Benedictam.* Cùm intellexerim tuum caſum hoc Capite clarè reſolvi, retuli illud integrum, & ut illud legeres quale eſt in origine, illud citavi eodem modo quo reperitur in Tertia ex antiquis Collectionibus. *Cap. 3.* Non eſt neceſſe, ut obſerves Papam nullam habuiſſe rationem ad hoc quòd, illi qui ſcelus patrabant in Eccleſia S. Jacobi peregrini eſſent, & quòd poſſent receſſiſſe antequàm reconciliatio facta fuiſſet, & quòd ita non poſſet eſſe utilis erga ipſos, ſatis per te ipſum intelliges, ſed quamvis tu ipſe poſſis perſpicere, ob quam cauſam Summus Pontifex non immoretur in hac circunſtantia, illam tamen annotabo, quia reſponſum præbet primæ rationi tui dubii ; nimirùm quia ſit reconciliatio, ut reparetur injuria Deo illata profanatione loci ipſi conſecrati ; quòd fructus qui ex ea debet percipi, faciendo illam utilem ad excitandum in ſe horrorem pro facinore quod Sanctum locum coinquinavit, non ſolùm ad reum ſpectet, ſed etiam loci incolas, & vicinos non ignorantes factum, & hujus remedium. Potes etiam ex te ipſo animadvertere, Papam non diſtinguere inter plagas ex quibus manat ſanguis in loco ſancto, & eas quæ ſanguinem effundunt extra hunc locum ; ſed illum loqui indiſtinctè, cùm faciat intelligere, quòd talibus in occaſionibus, qualitas criminis conſideretur, & loci in quo committitur ; quia injuria Deo illata non oritur ab actuali effuſione ſanguinis, facta in loco ipſi conſecrato, ſed ab impudentia qua facinus atrox patratur in loco in quo præcipuo quodam modo reſidet. Nihil prodeſt ſi objiciatur *Caput ultimum ejuſdem Tituli* ; nam ſi mentionem faciens de pollutione, aſſerit illam creari effuſione Sanguinis humani, hoc ſit quia plerumque in homicidio & in vulneribus, quibus contaminatur locus ſanctus effunditur ſanguis ; non autem quòd effuſio illa ſit neceſſaria, ut locus ſanctus polluatur ; aliter eſſet aliquid Judaicum in Legibus ſpectantibus ad pollutionem Eccleſiarum, humani ſanguinis effuſione ; & ſi quis morte crudeliſſimâ mactaretur vel ſuffocaretur in loco ſancto, non ideò coinquinare-

tur, quia in eodem ſanguis non effuſus fuiſſet. Omiſi unam ex his rationibus cui reſpondere debeo, nimirùm aſſeris reconciliationem in caſu propoſito non eſſe neceſſariam ut Parochiani tui à crimine in Cœmeterio commiſſo abhorreant, quòd illud mirum in modum deteſtentur: ad hanc rationem Reſpondeo, quòd, ut jam dixi, reconciliatio locorum pollutorum adhibetur, 1º. Ut reparetur injuria Deo illata defectu reverentiæ in loco, in quo præcipuè præſens eſt; Reſpondeo 2º. Quantumvis ſit gravis horror pro injuria Cœmeterio illata, reconciliationem non fore inutilem propter fructum qui debet ex ea percipi; nam poterit augere hunc horrorem, qui videtur major eſſe poſſe; aliundè inter Parochianos nonnulli exiſtere poſſunt, qui hoc crimine non ſatis moveantur, & idem eſſe de vicinia; atque ita, cùm reconciliatio non proficeret aliis, prodeſſet illis Parochianis & vicinis. Tandem poſteritas de hoc utilitatem percipere poterit actis rei geſtæ exſcribendis.

Quamvis Textus à me relatus ſufficiat, ut omninò difficultatem tuam explanet, non poſſum non illi jungere locum Statutorum *Synodalium* Lingonensium *ann.* 1404. Continetur in Bochallo Decr. *Eccl. Gallic.* Lib. III. *Tit.* 19. Cap. 30. In eo legitur, quòd, ſi cui in Eccleſia lethalis plaga infligatur, aut in Cœmeterio; Eccleſia aut Cœmeterium coinquinantur, quamvis moriatur extra utrumque locum, & ſanguis in terram non cadat, & par eſt ut reconcilientur „. Quòd ſi quis in Eccleſia percuſſus fuerit, & „ poſteà moriatur extra Eccleſiam, vel ſi extra Ec„ cleſiam per dictum modum & ſanguis effundatur, „ licèt in terram non cadat, nihilominùs Eccleſia „ vel Cœmeterium polluta eſt, & reconcilianda „. Senſus horum verborum (*ſanguis effundatur*, &c.) poteſt eſſe ut percutiatur plagâ ſanguinolentâ, ſed ex qua ſanguis non exeat vel fluat, niſi cùm vulneratus è Cœmeterio egreſſus eſt; aut ut ſanguis reverà fluat, ſed ita retineatur & comprimatur cum ſudario, ut terram non irriget; elige quem tibi libuerit ſenſum; debes convenire Synodum credidiſſe, à ſcelere in Eccleſia patrato eandem pollui, non ſanguinis effuſione.

Quæstio XXVII.

An in genere Pollutionis Eccleſia creata violentiâ crimino ſâ, diſtinctio Pollutionis in magnam & parvam fundetur in Canonibus.

Sunt nonnulla priſca Statuta Synodalia quæ diſtinguunt pollutionem Eccleſiarum in magnam & parvam. Vocant magnam pollutionem illam, quæ fit aut injurioſâ effuſione ſanguinis humani, aut conſummatione peccati carnalis, aut ſepulturâ excommunicati in Terra Sancta: Dicunt parvam Pollutionem illam, quæ fit feriendo aliquem pede aut manu, aut injurioſè illum impellendo in Cœmeterium aut in Eccleſiam: „ Et ſciendum eſt quòd „ duplex eſt pollutio, videlicet major aut minor: „ Major per ſanguinis humani injurioſam effuſio„ nem aut ſeminis emiſſionem, vel excommunicati „ inhumationem: Minor eſt quandò alius in alium „ violenter manum imponit aut pedem, ſeu pulſat „ alium in Cœmeterio injurioſè vel in Eccleſia „ *Statuta Eccleſ.* Trecencis *ann.* 1599. Bochallus *Decret. Eccleſ. Gall. Tit.* 19. Cap. 29.

Hæc Statuta dant locum poſtulandi, an diſtinctio quæ in eis legitur de Pollutione in majorem & minorem, fundetur Canonibus; quemadmodum diviſio excommunicationis in majorem & minorem. Refert ut illud ſciamus, quia ſi depromatur ex Canonibus, utraque erit explicanda Pollutio, & quærendum remedium minoris, ſicut & majoris; quemadmodùm tenemur explanare duplicem excommunicationem, naturam cujuſque, & quibus modis utraque finiat.

Hactenùs ſtatus & motivum Quæſtionis propoſitæ; ecce reſolutio. Nihil reperitur in Canonibus, ex quibus conſtat Jus Commune, quod autoret Diviſionem Pollutionis in majorem & minorem; in eo ſolùm mentio fit de majori, quæ, ut mox vidimus, tribus criminibus creatur, ſcilicet violentiâ ſanguinolentâ, peccato carnis conſummato, & inhumatione excommunicatorum in Terra Sancta; & de hujuſmodi Pollutione hic agitur præcipuè, & circa quam formabo & reſolvam Quæſtiones quæ poſſunt decidi iiſdem Canonibus; dico *præcipuè*, quia de alia adhuc Pollutione ſum locuturus, & hæc Pollutio oritur à demolitione, aut alia aliqua mutatione gravi in locis ſanctis facta. Quoad minorem Pollutionem, de qua ſermo habetur in *loco citato Statutorum* Trecensium, nullum quidem verbum de ea profertur in Jure Communi; cùm nullus Textus dicat, neque clarè, neque obſcurè, Loca Sancta conquinari injuriis, & malefactis proximo illatis in iiſdem, alio modo quàm homicidio, & attentato hujus criminis cum aliquo effectu gravis momenti.

Quæstio XXVIII.

An, ſi fortè Bidellus *aut* Helvetius *alicujus Eccleſiæ, volens Populum amovere, ut Parochus aut Prædicator, aut aliquis alius ſimilis homo tranſire poſſit, percutiat fuſte aut haſtâ ſuâ bipenni caput alicujus, & illum vulneret, ita ut magna ſanguinis copia fluat, Eccleſia ſit polluta.*

Cap. 4. *De Conſ. Eccleſ.* ſupponit Eccleſiam eſſe pollutam, ſi quis in ea vulneretur; ſed loquitur de caſu in quo vulnus creatur ex contentione, jurgio, rixâ, & conſequenter animi motu impotenti; & hîc agitur de plaga inflictâ incogitanter, ſine propoſito, & contra intentionem hujus qui hanc creavit. Idem eſt de hoc caſu, ac de illo in quo Janitor volens repellere populi turbam, ut viam aperiat Hero ſuo quem non ſinit intrare, caſu fortuito percutit Clericum qui reperitur in turba; & quemadmodùm hic Oſtiarius hoc in caſu non delinquit, ita ut incurrat excommunicationem latam contra eos qui verberant Clericos, *Cap.* 3. *De Sent. Excomm.* ita pariter Bidellus & Helvetius qui vulnerant incogitanter, volentes aditum præbere Paſtori Prædicatori, aut alteri alicui ſimili viro, non peccant, ſaltem ita ut polluatur Eccleſia actione illorum, quæ deberet eſſe lethalis ut poſſet hunc effectum producere.

Quæstio XXIX.

Cùm Rector alicujus Eccleſiæ putans per errorem, illam eſſe coinquinatam aliquâ culpâ animi impotentis, in eadem commiſſâ, amovit ab ea Sacroſanctam Euchariſtiam, & tranſmiſit in alium locum, quomodò poteſt honorem ſuum reſarcire, poſtquàm ab errore revocatus eſt?

Quæris à me duo ſimul; 1º. an pueri infra 14. annos, cùm ſe invicem in Eccleſia vulneraverint, & unus cùm creaverit alteri magnam ſanguinis effuſionem ictu pugni inflicto ipſi in naſo, Eccleſia polluta fuerit. 2º. Poſito quòd hæc actio Eccleſiam non fœdaverit, quid faciendum tibi ſit, ut honorem tuum repares, in eo quòd, ratus illam fuiſſe pollutam, Sacroſanctam Euchariſtiam in Capellam vicinam tranſmiſeris.

Quoad

Quoad *Primam Quæſtionem* dico, quòd antiquior Textus qui loquitur de Pollutione Eccleſiarum criminibus commiſſis contra manſuetudinem, mentionem tantum de Homicidio facit; hic eſt *Can.* 19. *De Conſ.* Dist. I. attribuitur Papæ Higino; videtur eſſe ſancitus ineunte Sæculo IX. Aſſero, quòd poſt hunc Textum, unus tantùm ſupereſt, qui loquatur expreſſè de iiſdem criminibus; & hic Textus loquitur ſolùm de Homicidio, & de lethalibus plagis, hoc eſt *Cap.* 4. *De Conſecr. Eccleſ.* Imò dico quòd alii Canones, qui de eadem Pollutione loquentes, comprehendunt crimina quibus illa creatur, his verbis, *Effuſio ſanguinis*, debent explicari duobus citatis Textibus, quia hi Textus ſunt expreſſi & formales, & ſignificant in particulari hæc eadem crimina; hi autem Canones obſcuri ſunt, & loquuntur tantùm generatim de his facinoribus; & ideò Homicidium & vulnera hoc modo ſunt intelligenda: hâc etiam ratione vulgò interpretantur. Non cito Autores hoc factum teſtificantes, quia non habeo in animo Sententiæ Autorum fidem habere, illique inniti; ſed unicè Legibus Eccleſiæ adhærere. Quamobrem ut non immorer ampliùs huic Doctorum interpretationi, finio per locum Ordinationum Synodalium Trecensium à Bochello citatarum *Decret. Eccleſ. Gallic. Art.* 3. *Tit.* 19. *Cap.* 29. Diſtinguunt duplex Pollutionis genus, criminibus oppoſitis clementiæ; alteram Majorem, quæ fit injurioſâ effuſione Sanguinis humani; alteram Minorem, quæ conſiſtit in eo quòd aliquis, alterum pugnis aut pedibus in Eccleſia percutiat, vel in Cœmeterio. „ Sciendum eſt „ quòd duplex eſt Pollutio, videlicet Major & Minor; Major per ſanguinis humani injurioſam effuſionem . . . Minor eſt quandò aliquis in alium violenter manus imponit, aut pedem, ſeu pulſat alium „ in Cœmeterio injurioſè vel in Eccleſia „. Quod Leges dicunt de minori Pollutione; rei perfectè convenit ſeu materiæ; nam in caſu propoſito agitur de ſimplici pugni ictu; alia autem crimina, quæ Conſtitutiones illæ jungunt criminibus contra clementiam commiſſis quibus Eccleſiæ fœdantur, ſola ſunt ratione quorum Jus Commune Eccleſiarum Reconciliationem præſcribit: Ex quo intelligitur, culpis quæ minorem Pollutionem creant, Eccleſias non contaminari, ita ut faciant Reconciliationem neceſſariam.

Ad *Secundam Quæſtionem* reſpondeo, quòd ſi Sacroſancta Euchariſtia tranſlata fuerit ad Sacellum Proceſſione Solemni, eodem modo referendum eſt; & poſtquàm horror in animis injectus fuerit propter culpam, quæ occaſionem dedit his Proceſſionibus & ſupplicationibus. Addendum eſt quòd, cùm locus ſit ſperandi Deum tali reparatione contentum fore, Superiores nihil fieri ampliùs arbitrantur.

Quæstio XXX.

An, poſitò quòd in Regionibus in quibus Eccleſiæ non potiantur ampliùs jure azili, ut in Gallia, Rei qui in illis ſe receperunt, occidantur aut vulnerentur, reſiſtentes Miniſtris Juſtitiæ, volentibus eos apprehendere; Eccleſiæ coinquinatæ efficiantur.

☛ Si quis Litteræ quorumdam Canonum adhæreat, hic neceſſe eſſet pollutas Eccleſias haberet; quia cùm mentio fit de pollutione Eccleſiarum, violentiis factis quibuſdam hominibus, in eiſdem Eccleſiis, alii dicunt fœdari eaſdem Sanguinis humani effuſione, *Cap.* 20. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 10. *De Conſ. Eccleſ.* Cap. *unic. De Conſ. Eccleſ. in* 6. Alii aſſerunt hanc Pollutionem creari Homicidio. *Cap.* 19. *De Conſecr.* Dist. I. Cap 4. *De Conſ. Eccleſia*, aut vulneribus gravis momenti. *Cap.* 4. *De Conſ. Eccleſ.* nec diſtinguunt expreſſè caſus in quibus hæc fiunt ſine crimine, ab illis in quibus hæc ſunt crimino̊ſa.

Sed teuebitur aliter ſentire, & judicare illas Eccleſias non eſſe coinquinatas; quiſquis attenderit ad mentem eorumdem Canonum; nam nihil aliud intendunt, quàm ut omnes abhorreant ab actionibus; propter quas volunt ut Eccleſiæ pollutæ habeantur. Hoc intelligitur ex aliis actionum ſpeciebus, propter quas ſtatuunt ut Eccleſiæ fœdatæ reputentur; cum hæc facta omnia ſint noxia, ut fornicatio; adulterium, & inhumatio Excommunicatorum in Terra Sancta. Idem inferri poteſt, ex eo quòd hi Canones, circa Pollutionem Eccleſiarum à facinoribus de quibus mox ſum locutus, eſſent Leges Judaïcæ, ſi decernerent ut Eccleſiæ pollutæ haberentur, cùm hæc facta in iiſdem patientur modo innoxio; cùm tunc Eccleſiarum contaminatio eſſet tantùm immunditia legalis, ſimilis illis quæ oriebantur aut à fluxu ſanguinis orto ex menſtruis, aut ſeminis effuſione in ſeminifluis. Si autem Homicidium & vulnera in Eccleſia inflicta, illam contaminent tantùm; cùm actionibus Criminoſis committuntur; par eſt ut Eccleſiæ non reddantur pollutæ, cùm Miniſtri Juſtitiæ interficiunt aut ſauciant nocentem in Eccleſia; quia executioni ipſorum obſtat; cùm in hoc nihil agant quod Jure ipſis non permittatur.

Quæstio XXXI.

Si Sponſus & Sponſa Matrimonio utantur in Loco Benedicto, ſitne pollutus?

Tres tantùm Textus loquuntur de coinquinatione locorum Benedictorum, ex cohabitatione conſummata hominis & mulieris; *Cap.* 19. *De Conſ.* Dist. I. Cap. 5. *De Adult.* & hæc duo Capita differunt tantùm de coitu in ſe crimino̊ſo, quinimò mentionem faciunt de duplici cohabitationum illarum genere, de Adulterio, & Sacrilegio quoque adultero: Tertius Textus eſt *Cap. Ultimum. De Conſ. Eccleſ.* quod eſt generale; *cujuſcumque ſeminis effuſione*; itaque ex illo percipitur uſum Matrimonii in loco Benedicto eumdem contaminare; ſed ex eo, quod ſequitur, facilè cognoſcitur, quòd par ſit ut illud explicetur per alios Textus: nam addit *& humani ſanguinis*, & certò conſtat omne genus effuſionis ſanguinis humani non polluere; nam partim alii Canones circa eamdem materiam docent, ut hæc effuſio ſanguinis humani Eccleſiam polluat, oportere ut proveniat à plaga accepta in Eccleſia; & aliundè ratio hujus coinquinationis compellit Autores, ut interpretentur hoc *Cap. ultimum De Conſ.* per illos alios Canones; nam nihil aliud eſt quàm malignitas criminis; & oppoſitio hujus præcipua loci dignitati; & non habet locum in effuſione involuntaria & innoxia, & in ea quæ, licet noxia, non oritur tamen à plaga, ut effuſio creata percutiendo naſum alicujus.

Reverà ex eo ſequitur quòd, ſi annotata incommoda in expreſſione generali, *Sanguinis humani effuſione*, cogunt ut explicetur *Cap. ultim: De Conſec. Eccleſ.* per alia quæ differunt de eadem ſanguinis humani effuſione; oportet ob eandem rationem interpretari quod dicit generatim de alia effuſione, per alios Juris Textus, qui præcipuè loquuntur de actionibus Eccleſiam hâc effuſione fœdantibus; aliter dicendum eſſet eâdem effuſione Eccleſiam coinquinandam eſſe, non ſolùm cùm fieret abſque ulla mixtione ſexûs, ſed ſolùm cùm ſolâ cogitatione produceretur; voluntariâ & crimino̊ſâ; imò etiam cùm eſſet involuntaria; expreſſio ſiquidem generalis, *cujuſcumque ſeminis effuſione*, ad omne effuſionis genus extenditur. Adde quòd agatur de re aliqua odioſa; nam ceſſatio ab Officiis Divinis quæ oritur ex Pollutione, eſt aliquod pœnæ genus, itaque Pollutio non debet habere locum, niſi in caſibus clarè expreſſis in Jure.

Tandem certò conſtat, quòd Gregor. IX. Autor hujus Capitis noluerit conſtituere Jus Novum;ſed ſolum in animo habuiſſe,Jus Antiquum applicare caſui ſibi propoſito. Ille eſt, an poſſit coinquinari Eccleſia non Conſecrata : Reſpondit ; Eccleſias non Conſecratas in eo eſſe ejuſdem conditionis ac Eccleſiæ quæ ſunt Conſecratæ, & eaſdem poſſe effuſione contaminari *cujuſcumque ſeminis, & S anguinis humani effuſione*, quemadmodùm Eccleſiæ Conſecratæ polluuntur ; & hoc reſponſum nihil aliud docet, niſi quòd iiſdem criminibus Eccleſiæ Conſecratæ ac non Conſecratæ coinquinentur.

Quæri poſſet, an deciſio hujus Quæſtionis locum habeat in caſibus, in quibus cohabitatio, de qua agitur, ſine ulla neceſſitate contrahitur ; ut accideret, ſi quis conjugatus præpoſitus ad Eccleſiæ cuſtodiam per noctem, in ea Matrimonio uteretur ; an verò reſtringenda ſit ad caſus neceſſitatis, quales poſſent eſſe illi, in quibus tempore belli, conjugati coguntur ſe recipere cum ſamilia ſua in Eccleſiis, aut in Oratoriis. Ad hanc Quæſtionem Reſpondetur, rationem deciſionis eſſe generalem, & tàm extendi ad primum caſuum genus quàm ad ſecundum, atque ita illos comprehendi in Deciſione, quemadmodùm & alii caſus.

Quæstio XXXII.

An peccatum mollitiæ ſit ex illis quibus Eccleſia polluitur ?

De hoc dnbitari poteſt ; nam I. nullus Canon adſcribit illud in numerum illorum peccatorum, & agitur de re quadam odioſâ, quæ, quemadmodùm Irregularitas, debet tantùm locum habere in caſibus in Jure expreſſis. *Cap. 18. De Sentent. Excom. in 6.*

II. Canones, qui nominatim loquuntur de peccatis impudicitiæ Loca Sacra polluentibus, mentionem ſolùm faciunt de illis quæ committuntur mixtione utriuſque ſexûs ; hi Canones aliud non ſunt, præterquàm *Cap. 19. De Conſecr.* Dist. I. & Cap. 5. *De Adult. & Stupr.* Utrumque loquitur de caſu adulterii ; alii Canones confusè ſeſe explicant, cùm utuntur hâc expreſſione generali, *cujuſcumque ſeminis*, Cap. 2. *De Conſecr.* Dist. I. aut illam adhibent : *Cujuſcumque ſeminis effuſione*, Cap. 10. *De Conſecr. Eccleſ.* aut tandem illam uſurpant, *ſeminis effuſione.* Cap. 18. *De Sentent. Excom. in 6.* Itaque, cùm illi Canones videantur obſcuri, alii verò lucidi, videntur debere explanari ab aliis his Canonibus.

III. Locus eſt credendi, quòd Leges quæ ſtatuunt, ut Eccleſiæ habeantur pollutæ, cùm in illis impudicitiæ crimina committuntur, ſancitæ fuerint, occaſione uſûs inſumendi noctes in Eccleſiis, quibuſdam Feſtis diebus, quo periculum adibant homines conjunctionis criminoſæ, tùm pro locorum obſcuritate, tùm hominum cùm mulieribus mixtione.

IV. Si ponantur peccata mollitiæ in numero peccatorum & delictorum impudicitiæ, quibus Eccleſiæ coinquinantur, frequenter polluerentur ; nam hæc delicta poſſunt patrari cogitationibus voluntariis, quemadmodùm & actione.

Sed non obſtantibus his rationibus, ſunt Ordinationes Synodales, & Ritualia, in quibus mollitia collocatur inter peccata impudicitiæ, quæ Eccleſias contaminant;fundantur in *Cap.20.De Conſecr.*Dist.I. Cap. 10. *De Conſecr.* Cap. 18.*De Sentent.Excom. in 6.* ex quorum generali expreſſione cognoſcitur, omnia peccata impudicitiæ conſummata in Eccleſiis,eaſdem fœdare. Conſtitutiones citatæ duplicis ſunt generis ; aliæ docent mollitiem polluere tantùm Eccleſias, quia nullum excipiunt è peccatis impudicitiæ conſummatis ad extra, & his terminis ſunt expreſſa, *Seminis effuſione.*Nonnullæ ex illis leguntur in Lib III. *Tit. 19. Decret. Eccleſ. Gall.* Hæ ſunt, Eccleſiæ Tarcanst attributæ, Eccleſiæ Senonensi, necnon & Parisienas. *Cap.*29. 31. 33. Ex aliis facilè percipitur mollitiem comprehendi inter peccata quibus Eccleſiæ fœdantur, duobus modis : 1°. Si addantur hæc verba, *aut ſeminis humani effuſione*, poſtquàm aſſeruerint illas contaminari adulterio & fornicatione ; quæ additio videretur inutilis, niſi extenderetur ad peccata impudicitiæ conſummata ad extrà ſine ſexûs mixtione. 2°. ſi nominatim excipiatur Pollutio nocturna per ſomnum in Eccleſia facta, nec illi jungatur ullum aliud genus peccati impudicitiæ ad extrà conſummati;undè ſequitur illas peccatum mollitiæ comprehendere inter ea quæ Eccleſias contaminant ; tales ſunt Ordinationes Lingonenses relatæ *Cap. 30, ejuſdem Tituli. Propter adulterium, fornicationem aut ſeminis effuſionem, ibi ſcienter factam.... ſecùs de Pollutione nocturna in ſomno facta* ; exceptio poſſet reſtringi ad Pollutionem nocturnam innoxiam.

Quoad Ritualia, habet Burdicalens. quòd expreſsè hoc peccatum mollitiæ collocat inter peccata impudicitiæ quibus Eccleſiæ polluuntur. *p.*378.ſed hoc reſtringit ad caſum in quo peccatum eſt publicum.

Cæterùm, quemadmodùm agitur de re ad diſciplinam ſpectante, de qua Jus Commune obſcurè loquitur & aliundè in genere Diſciplinæ licet cuique Provinciæ in ſuo ſenſu abundare. In ſimili caſu hæc Regula obſervanda videtur, ut nimirùm ſequamur uſum cujuſque diœceſis, in qua hic caſus evenit, cùm expreſsè ſignificatur in Ordinationibus, aut in Ritualibus diœceſum, aut ut videtur ex aliis locis ; ſicut ex agendi ratione ſervata in tali occurſu : ſi autem uſus ſit ignotus, nonnullæ ſunt circumſtantiæ, in quibus ſatius eſt hæc facta diſſimulari, quàm aperiri per reconciliationem; aliæ verò in quibus poteſt eſſe neceſſe, ut fiat Reconciliatio.

Quæstio XXXIII.

Canones qui ſtatuunt, ut polluta habeantur Cœmeteria & Eccleſia, in quibus corpora Excommunicatorum inhumata fuerint,de quibuſnam Excommunicatis debent intelligi ?

Duplex eſt genus excommunicatorum. Sunt quibus licet communicare, & illi non fuerunt declarati: ſunt alii quos tenemur ita vitare, ut nullam cum iis communicationem habeamus in rebus Sacris aut Civilibus, & illi fuerunt denuntiati. Hæc diſtinctio introducta eſt à *Concil.* Basileense, in Gallia accepta à *Pragmatica & Concordato*, & approbata à *Concilio* Lateran. ſub Pontificatu Leon.X.in *Homologatione hujuſdem Concordati.* Ab illo tempore omnes Canones, qui prohibent communicationem cum excommunicatis debent reſtringi ad caſum in quo indicti fuerunt, Hoc poſito Quæſtio facilè reſolvitur, nam indè ſequitur quòd Canones, qui præſcribunt, ut polluta habeantur Sancta loca, in quibus ſepulta fuerint corpora Excommunicatorum, debent intelligi de excommunicatis indictis & denuntiatis, cùm reverà inhumatio mortuorum Excommunicatorum ſit participatio cum illis in re Sacra.

Debent omnes expreſsè moneri, quòd, cùm dictum eſt reſtringi debere excommunicatis declaratis Canones, qui vetant ne quis communicet cum excommunicatis, mentio facta eſt de illis qui nominatim fuerunt denuntiati, non verò de illis qui ſolùm in generali deferuntur; ut fit in promulgatione aggravationis Monitoriorum, in qua denuntiantur ignoti, nomine generali,*Cujuſdam* : Ratio hujus eſt quòd delatione generali non agnoſcitur perſona denuntiata, & ut denuntiatione teneamur vitare indictum, oportet ut illa notum eundem faciat, quod non fit niſi denuntiatione perſonarum propriis nominibus & cognominibus. Non eſſet igitur ille caſus Pollutionis Cœmeterii, ſi in eo inhumarentur

ex

Digitized by Google

excommunicati non declarati, neque ſi in eo ſepelirentur, qui denunciati tantùm fuiſſent generatim; ſed ille eſſet verus & certus, ſi in eo excommunicatus humaretur nominatim indictus.

Supereſt difficultas examinanda hac de re, hæc eſt, an idem ſit de iis quos notorium eſt lapſos eſſe in excommunicatione, ac de excommunicatis delatis? Quoad hanc difficultatem, dicendum eſt, *Pragmaticam* hoc genus excommunicatorum poſuere in eodem ordine, ac excommunicatos indictos; hoc fundamento poſito, notorietatem æquivalere denunciationi, *Tit. De Excomm. vitand.* Sed aut illud non acceptum, aut abrogatum fuit; nam uſus Galliæ invaluit, ut nemo teneatur vitare excommunicatos notorios, niſi denuntientur. Hoc probavi *in Tractatu Cenſurarum in generali*, *Tit. De effectibus.* Ille igitur aut errat in principiis Juris Gallici, qui contendit Eccleſiam aut Cœmeterium pollutum eſſe inhumatione hominis quem notorium eſt injuſtè percuſſiſſe Clericum; aut Jus particulare introducit, qui cùm authoritatem habeat ſancire Leges Eccleſiaſticas, hunc caſum collocat in eorum numero in quibus Cœmeterium coinquinatur, & tunc abuſum committit, quia notorietas facti in Gallia non admittitur, ut citato loco oſtenſum eſt. Hæc difficultas examinata eſt occaſione aliquarum Ordinationum Synodalium, in quibus hic caſus numeratur inter eos quibus Cœmeteria polluuntur.

QUÆSTIO XXXIV.

Cùm Eccleſia coinquinatur inhumatione in ea facta Excommunicati delati, aut Infidelis, poteſtne reconciliari quin priùs ab ea tollatur corpus, quod ſic in ea inhumatum eſt?

Antiqui Canones prohibent ne conſecrentur Eccleſiæ, in quibus inhumata ſunt corpora aliquorum Infidelium, & ne in iiſdem dicatur Miſſa; jubentque ut extrà projiciantur hæc corpora, & hæ Eccleſiæ purgentur: *Eccleſiam in qua Paganus ſepultus eſt, non liceat conſecrare, atque Miſſas in ea celebrare, ſed jactari foris, & mundari oportet.* Cap. 27. *De Conſecr.* DIST. I. Idem ferè videtur in Canone ſequenti; declarat non licere Eccleſiam conſecrare, in loco ubi inhumati ſunt Pagani; ſi verò locus aptus ſit alicui Eccleſiæ conſtruendæ, illa demolienda eſt quæ polluta fuit, & reædificanda, poſtquàm amota fuerint corpora, quæ eam contaminaverint: *Eccleſiam in qua mortuorum cadavera Infidelium ſepeliuntur ſanctificare non licet; ſed ſi apta videatur ad conſecrandum, inde evulſis corporibus & raſis parietibus, vel tignis hujus loci, readificetur.* Hi duo Canones depromuntur è Collectione THEODORI CANTUARIENSIS. facta verſus finem ſæculi VII. Nunc pari caſu adveniente, Pollutio tolleretur ipſâ Reconciliatione, poſt eam non ſublatis corporibus Eccleſiam polluentibus.

Canones ſæculi XII. incluſi in Collectione GREGORII IX, facta ſæculo XIII. non mentionem faciunt de exhumatione corporum quibus Eccleſia contaminata fuit; ſtatuunt ſolùm quòd ſi Eccleſia polluta ſit in ea ſepeliendo excommunicatos, reconciliari debet aſperſione Aquæ ſolemniter Benedictæ, & adhibitæ in Conſecratione Eccleſiæ: *Cœmeteria in quibus excommunicatorum corpora ſepeliri contingit, reconciliandа erunt aſperſione Aquæ benedictæ ſolemniter, ſicut in Dedicationibus Eccleſiarum fieri conſuevit.* Hæc Aqua ea eſt quæ GREGORIANA vocata eſt, & quam diximus componi ex Aqua, Vino & Cinere. *Pontific. Roman.* quod hodie videtur eſſe in uſu quoad hoc punctum, non exigit tanta; ſed ſatis habet, ſi ad hanc Cæremoniam adhibeatur Aqua benedicta communis, aut ordinaria, nam cum loquitur de Reconciliatione Cœmeterii coinquinati, in quolibet loco fiat, & quælibet aqua adhibeatur, inſinuat nullam aliam præter Aquam benedictam communem adhibendam eſſe, ſtatuens p. 412 ut præparetur ad hoc vas Aquæ mundæ benedicendæ, & vas ſalis: *Paratur... vas Aquæ mundæ benedicendæ, & vas ſalis:* & addens p. 413. *Litaniis finitis, Epiſcopum benedicere Sal & Aquam*, ut facit, cùm agitur de impoſitione primi lapidis, p. 244. in qua certè effundit tantùm Aquam benedictam communem, quemadmodùm clarè videtur in 2°. loco citato.

QUÆSTIO XXXV.

Si ſepeliatur in Terra Sancta peccator publicus, in peccato ſuo mortuus, aut omnis alter ſepulturâ interdictus, polluunturne Eccleſia aut Cœmeterium?

Videtur eſſe locus credendi hunc eſſe Pollutionis caſum; nam locus Sanctus coinquinatur, ſi in eo excommunicatus ſepeliatur; interdictum verò ſepulturæ eſt aliqua ſpecies excommunicationis; cùm excommunicatio, propriè loquendo, ſit tantùm excluſio ab aliqua Communione Sacra, & Communio Sepulturæ, quâ privat ejuſdem Sepulturæ interdictum, eſt Communio Sacra; itaque qui interdicuntur Sepulturâ Sacrâ, ſunt aliquo modo ex numero excommunicatorum; oportet igitur, ut eorum humatio in locis benedictis hæc loca polluat, quemadmodùm ſepultura excommunicatorum in eiſdem locis ea contaminat.

Addi poteſt Excommunicationem Sepulturâ privare tantùm quia includit interdictum Sepulturæ; apparet ergò, quòd ſi Sepultura excommunicati in Loco Sancto, hunc coinquinet, Pollutio oritur ex eo quòd hic excommunicatus interdictus eſt Sepulturâ, & conſequenter oportet, ut hæc loca quoque polluantur, ſi in eiſdem ſepeliatur homo interdictus Sepulturâ non excommunicatus. Sed non obſtantibus his rationibus, tenemur aſſerere contrarium, *id eſt*, quòd in caſu de quo agitur, Loca Sancta non polluta fiant, & ad id compellimur ob duas rationes fortiores præcedentibus: Prima eſt, quòd in materia odioſa, qualis eſt Pollutio, non licet extendere Canones à caſu ad alterum, neque afferre ratiocinium à ſimili; ſed adhærendum eſt iis quæ ſcripta ſunt. At verò tàm certò conſtat, nonnullos Canones præſcribere, Loca Sancta haberi polluta, ſi in iis ſepeliantur homines excommunicati, quàm certum eſt nullum eſſe Canonem, qui idem præſcribat pro caſu in quo inhumantur iiſdem in locis homines ſimpliciter interdicti Sepulturâ.

Præterea, quemadmodùm excommunicatio Major eſt Cenſura multò gravioris momenti, quàm ſimplex interdictum Sepulturæ; etſi extenſio locum haberet in materia de qua agitur, eſſet rejicienda in caſu propoſito, quia eſſet *à majori ad minus*, atque adeò injuſta, quandoquidem materia eſt pœnalis, & immeritò extenditur ad minus peccatum pœna præſcripta contra aliud majus.

Secunda ratio contra Pollutionem Sanctorum locorum in caſu propoſito, non minùs eſt urgens, quàm prædicta; hæc eſt, ut Sepultura excommunicati iiſdem in locis ea polluat, oportet ut excommunicatus declaratus fuerit, quia Excommunicatio ſuos habet effectus exteriores à denunciatione, & privatio Sepulturæ eſt unus ex his effectibus exterioribus. *Pragm. er. Sanct. Tit. 20. Concord. To. 14.* Supponatur igitur, quòd ut Loca Sancta polluta fierent, Sepulturâ in iis facta hominum ab inhumatione interdictorum, oporteret ut denunciati fuiſſent interdicti, quæ circumſtantia deeſt in caſu propoſito.

QUÆSTIO XXXVI.

Cùm Eccleſia polluitur demolitione alicujus ex hujus muris, poſt readificationem ejuſdem parietis, ſufficitne ut illa reconcilietur, an verò benedicenda, aut de novo conſecranda?

Quoad hanc Quæſtionem videtur Reconciliatio eſſe remedium ordinarium & unicum contra Pollutio-

nem

nem Eccleſiarum. Illud inſerri poteſt ex *Cap. 47. 9. De Conſecrat. Eccleſ.* nam cùm loquuntur de modo Eccleſias pollutas revocandi in priſtinum ſtatum, mentionem tantùm faciunt de Reconciliatione; illud intelligitur ex verbis *Cap. 4. Ipſa reconciliari poterit:* Ex his dicti *Cap. 7. Reconcilianda erunt aſperſione Aquæ ſolemniter benedictæ*; Tandem ex his terminis *Cap. 9. Quod ſuper Eccleſia Reconciliatione factum eſt.*

Sed non obſtantibus illis rationibus, locus eſt credendi, cùm Eccleſia contaminatur deſtructione alicujus parietis, & ejuſdem refectione, ad novam Benedictionem procedendum eſſe. Nam 1°. Innoc. III. hoc inſinuat, cùm docet *Cap. 4. ſupra citato* ſatis eſſe ſi reconcilietur Eccleſia polluta, poſito quòd Eccleſia in ſuo toto remanſerit, & idem ſit de Altari, *Manente Eccleſiâ & Altari.* Reverà videtur ex eo ſequi quòd, ſi Eccleſia polluta non remaneat integra & illibata, iterùm conſecranda, vel de novo benedicenda eſt; hæc conſequentia videtur eò majori fundamento niti, quòd Papa conſultus fuerat de modo providendi aliter quàm iteratâ Conſecratione coinquinatæ Eccleſiæ, & reſpondet illud fieri poſſe Reconciliatione, ſi Eccleſia ſit illibata & integrum Altare; ex quo facilè percipitur, Eccleſiam iterùm conſecrandam, ſi Eccleſia & Altare non manſerint in integro. Idem Summus Pontifex *Cap. 5.* idem inſinuat; nam cùm fuiſſet conſultus, an reconſecranda eſſet Eccleſia, quæ tota incenſa eſt, ſubjungit neceſſe non eſſe, ſi parietes ſint illibati, & ſit idem de Majoris Altaris menſa, & ex hoc intelligitur locum eſſe Reconſecrationi, cùm muri non manent in integro. Idem poteſt concludi ex *Cap. 1. 3. & 6.* ex quibus cognoſcitur, quòd, cùm lapis Altaris notabiliter fractus eſt, Altare ſit reconſecrandum; nam ex eo ſequitur Eccleſiam eſſe iterùm conſecrandam, ſi quis murus dirutus ſit; nam hæc mutatio & fractura quoad Eccleſiam eſt gravis momenti. Sed ut percipiatur utilitas hujus Quæſtionis, obſervandum eſt neceſſariò Ceremoniam Benedictionis longè differre à Ceremonia Reconciliationis, cùm ſint multò majores ritus ſervandi, & Orationes recitandæ in Benedictione, quàm in Reconciliatione. Hoc videtur per *Pontificale Romanum, p. 257. uſque ad p. 353. & p. 400. uſque ad 412.* & per Ritualia, imprimis Burdigal. *ann.* 1707. *p.* 368. *uſque ad* 377. *& p.* 379. *uſque ad* 383. necnon & per Metenſia *ann.* 1713. *Part. 2. p.* 142. *uſque ad* 148. *& p.* 149. *uſque ad* 151.

Quæstio XXXVII.

Poteſtne coinquinari Altare, impollutâ Eccleſiâ?

Aut agitur de Pollutione à crimine orta; & tunc Altare non poteſt contaminari, quin Eccleſia fœdetur; quia Altare, cùm ſit Pars Eccleſiæ, non poteſt crimine pollui, niſi ſcelus in Eccleſia patretur; ſi verò in Eccleſia committatur facinus, oportet ut Eccleſiam coinquinet. *Verbi gratiâ*, ſupponamus Altare homicidio pollui, aut conſummato ad Altare, aut attentato cum gravis momenti cauſa in eodem loco; hoc crimen tunc in Eccleſia committeretur, ac proindè Eccleſia pollueretur eodem modo quo fœdaretur Altare. Aut agitur de Pollutione creata ob aliquam enormem Altaris fracturam, ut eſt loci fractio in quo Reliquiæ aſſervantur, & tunc Pollutio Altaris Eccleſiam non comprehendit. Idem eſt ſi oriatur ex eo quòd Altare è loco amovetur: Utrumque videmus in *Cap. 1. De Conſecr. Eccleſ. Ad hæc ſi Altare motum fuerit, aut lapis ille ſuprà poſitus qui ſigillum continet confractus aut etiam diminutus, debet denuò conſecrari*; poſteà addit duas illas rationes non ſufficere, ut neceſſe ſit denuò Eccleſiam conſecrari in qua exiſtit hoc Altare: *Propter hoc nequaquam conſuevit ſuam Eccleſia reiterare Conſecrationem, licet id quidam Canones innuere videantur.* Canon à Papa citatus in his ultimis verbis, eſt *Can. 19. De Conſecr. Eccleſ.* Dist. I. Ex hac deciſione ſequitur, quòd ſi quæ alia ſint Altaria in eadem Eccleſia, poſſit in eadem celebrari Miſſa, & quòd Altaribus omnibus pollutis Officium Divinum in eadem Eccleſia decantari poſſet.

Quæstio XXXVIII.

Poteſtne evenire ut Eccleſia polluatur, impolluto Altari?

Hæc Quæſtio eodem modo deciditur ac præfata, XXXVIII. id eſt, eâdem Diſtinctione. Reverà, aut agitur de Pollutione orta à crimine; & facilè patet Altare contaminari, quemadmodùm & Eccleſiam, cùm juxta *Cap. unic. De Conſecr. Eccleſ. in 6.* Eccleſiæ Pollutio extendatur etiam ad Cœmeterium contiguum, quod non eſt illius pars, ſed tantùm ab Eccleſia pendet; Altare verò eſt una ex præcipuis portionibus ejuſdem Eccleſiæ. Aut Quæſtio eſt de Pollutione creata ob demolitionem, & tunc Eccleſia poteſt impolluto Altari coinquinari. *Verbi gratiâ*, ſi diruatur pars maxima prioris Templi portionis quæ Navis vocatur, & Chorus in integro relinquatur, Eccleſia fœdabitur, quia demolitione amittet ſuam Benedictionem; ſed Chorus non contaminabitur, quia nullam patitur mutationem, & in hoc caſu mutatio unica cauſa eſt Pollutionis; itaque videmus quotidiè Officium in Choro continuari, dum prior pars Eccleſiæ partim diruta reædificatur.

Non poteſt objici quòd, in Ritu Reconciliationis Eccleſiæ, qui legitur *in Pontificali*, Altare expreſsè Eccleſiæ jungatur, ita ut iiſdem precibus, quibus petitur Reconciliatio & Eccleſiæ mundities, purgatio quoque & Reconciliatio Altaris expoſcatur: Hæc demonſtrant verba *Litaniarum p.* 403. „ Ut hanc Eccleſiam & Altare hoc purgare & reconciliare digneris: ut hanc Eccleſiam & Altare hoc purgare, „ reconciliare, & ſanctificare digneris: ut hanc „ Eccleſiam, & Altare hoc purgare, reconciliare, „ ſanctificare, & conſecrare digneris „. Nam hæc forma Reconciliationis directa eſt propter caſum, in quo tota Eccleſia cum Cœmeterio contiguo coinquinatur, & pro prudentia Reconciliationem operantis omittitur, quod non pertinet ad caſum, quo datur huic Ceremoniæ locus.

Quòd ſi objiciatur, interdictâ Eccleſiâ, Altare quoque interdici, & quidem aras Sacellorum, *Cap 16. De Sentent. Excommun. in 6.* & idem eſſe debere de caſu, in quo Eccleſia contaminatur, quia Pollutione aliquo modo Eccleſia interdicta redditur, Objectionem retorquere licet; nam in re odioſa, qualis eſt Pollutio, ratiocinium *à pari* non benè accipitur; itaque concludendum non eſt, Pollutionem Eccleſiæ ad Altare pervadere, ex eo quòd Altare ſit interdictum, cùm Eccleſia interdicitur.

Quæstio XXXIX.

An Altare amittat ſuam Conſecrationem, cùm amovetur à loco in quo fuit conſecratum, & poſito quòd illam perdat, jacturamne facit Eccleſia ejuſdem?

Ivo Carnotens. *Lit. 72. & 80.* expreſsè dicit Altare ſuam amittere Conſecrationem, cùm à loco eximitur. Divus Anselm. Archiepiſcopus *Cantuarienſis* idem aſſerit in ſua *tertia Epiſt. Conc.* Tom. X. *p.* 737. Hic citat Decretum Eugenii, declarans conſecrandum eſſe de novo Altare è loco ſuo amotum: Alter citat Canonem quem attribuit *Conc.* Mald. ad exemplum Burchard. qui clarè ſupponit talem mutationem tollere Conſecrationem ab Altari: Ratio illorum Autorum eſt, quòd Altare debet eſſe immobile, tanquàm

Digitized by Google

tanquàm fides cujus eſt figura, cùm ſit fundamentum Eccleſiæ materialis, ut fides ædificii ſpiritualis eſt ſtabilimentum.

Idem Divus Anselmus refert in eodem loco, quòd cùm locutus fuerit de hac Quæſtione cum Papa Urbano II. coram nonnullis Epiſcopis, ille dixerit menſam Altaris ſeparatam à pede, neque debere reconciliari, neque denuò conſecrari, neque reputari ut Altare. Sed hoc teſtimonium nihil facit ad materiam Quæſtionis, quæ pertinet tantùm ad caſum in quo Altare eximitur è loco in quo conſecratum fuit; ſed ſpectat ad caſum Altarium portatilium alligatorum pedi ex quo non poſſunt diſſolvi, quin amittant ſuam Conſecrationem; hoc ſic intelligit Ivo Carnotensis *in Litteris citatis*.

Quoad alteram Quæſtionis partem, uterque Autor exiſtimat, Altare cùm perdiderit ſuam Conſecrationem, Eccleſiam quoque ſuam Conſecrationem amittere; cujus rationem afferens Divus Anselmus, aſſerit illud fieri, quia Altare eſt quod in Eccleſia majus apparet, cùm Eccleſia ſit conſtructa propter Altare, *undè ſequitur*, inquit, *quod Eccleſia quæ eſt acceſſorium, debet ſequi conditionem Altaris, quod eſt gravioris momenti*, & addit quòd in hoc Capite omnes, quotquot ſunt, Theologi & Canoniſtæ conſentiant. *In hoc autem omnes concordant, quod violato principali, tota Eccleſia cum Altari iterum conſecranda eſt.* Et inferiùs, *Altare non ſit propter Eccleſiam, ſed Eccleſia propter Altare, & ideò violato principali Altari, jam non videtur eſſe Eccleſia, quia non eſt illud propter quod Eccleſia conſtituitur & conſecratur.* Hæc Epiſtola mittitur Abbati Guilelmo; veriſimile eſt eumdem eſſe ac illum ad quem Ivo ſcribit eadem de re *Epiſt.* 80. *citatam*, & hoc poſito erat Abbas Fiscanensis, nam ita decoratur ab Ivone: uterque loquens per tranſennam de Altaribus portatilibus, cenſet non illa eſſe conſecranda, niſi fulcro alicui adhæreant. Divus Anselmus teſtatur hoc ita communiter fieri, cùm vidiſſet nonnulla conſecrata ſine pede in Normannia, qui uſus jamdiu deſiit, cùm Lapides ſacrati qui Altaribus portatilibus ſucceſſerunt, ſoleant à pluribus Sæculis ſine pede conſecrari.

Quæstio XL.

An Eccleſia cujus tectum mutatum eſt, & muri tali modo inducti, ut indicia Conſecrationis non ampliùs appareant, & quæ prolata productaque eſt toto Choro, amittat ſuam Conſecrationem? & poſito quòd illam perdat, licebitne continuare anniverſarium hujus Dedicationis, denuò conſecretur?

Reſpondetur poſſe reſolvi primam hujus Quæſtionis partem, aut antiquis Canonibus aut Decretalibus. Quòd ſi decidatur ſecundum Veteres Canones, procul dubio talis Eccleſia ſuam perdit Conſecrationem; nam *Cap.* 11. Lib. III. Burchardi. *Cap.* 15. 3æ. *partis* Ivonis Carnotensis. Cap. 59. Dist. I. *De Conſ.* quæ depromuntur ex Epiſtola attributa Papæ Higino, expreſſè aſſerunt quòd, ſi Altare cujuſdam Eccleſiæ conſecratæ à loco amovetur, Eccleſia de novo conſecranda eſt, & non poteſt Eccleſia produci toto Choro, quin Altare è loco detrahatur. Quòd ſi objiciatur Epiſtolam ex qua hæc Capita depromuntur eſſe falſam, utque ita nullam autoritatem habere; locus eſt reſpondendi quòd reverà non poſſit probari his Capitibus, à tempore Papæ Higini hæc quæ præſcribunt uſurpata fuiſſe: ſed ſolùm quòd hoc in uſu fuerit Sæculis in quibus hæc Epiſtola apparuit, nempe 8o. ſcilicet aut 9o. & in Sæculis Borchardi, Ivonis Carnotensis, & Gratiani qui illam in ſuis Collectionibus inſeruerunt, propter autoritatem quam habebat ex ſeipſa, poſito quòd veram ipſam putarent, aut illam quam ſibi ſerie temporis comparaverat, poſito quòd falſam illam haberent; quòd poteſt confirmari hàc reflectione, quòd nimirùm hi Autores compilationem ſuam non fecerunt, niſi ut Canones à ſe collecti & non ſervati obſervarentur, vel cùm jam ſervarentur noti eſſent.

Eſt alia reſponſio facienda objectioni propoſitæ; quòd nimirùm Alexander III. Cap. 1. *De Conſecr.* Lib. III. *Tit.* 40. agnoſcit nonnullos Canones inſinuare, Eccleſiam iterùm conſecrandam, cùm Altare è loco detrahitur, nec illos rejicit tanquàm autoritate legitimâ carentes; & aliundè credibile eſt hos Canones nihil aliud eſſe quàm Capita citata, nam nulli alii videntur in Collectionibus Canonum.

Quòd ſi decidatur hæc Quæſtio juxta Decretales; ſunt in ea nonnullæ difficultates; ſed locus eſt exiſtimandi Eccleſiam de qua agitur ſuam amittere Conſecrationem; non propter mutationem in tecto factam, nam Innocent. III. *in* Cap. 6. *Tituli citati* expreſsè dicit hoc non ſufficere; non quia inducti ſunt muri, & notæ Conſecrationis aut indicia non apparent, nam juxta idem Caput ſatis eſt ſi muri in integro remaneant, ut Conſecratio quoque conſtet, & ſecundum D. Sambovium Tom. II. *p.* 239. 241. res conſecrata talis manet, quamvis perdat ſuæ Conſecrationis indicia; ſed potiùs propter illa quæ huic Eccleſiæ addita ſunt. Fundamentum hujus opinionis eſt, 1o. poſſe Eccleſiam toto ſuo Preſbyterio extendi, quin deſtruatur aliquis ex hujus muris qui erat una ex ejus partibus; at juxta *Cap.* 6. *De Conſecr.* Eccleſia ſuam amittit Conſecrationem, cum parietes non maneant in integro. 2o. Eadem ratio quæ adduxit ad credendum olim, mutationem majoris Altaris ſuam ab Eccleſia tollere Conſecrationem, videtur requirere Eccleſiam à toto Choro auctam, ſuam perdere Conſecrationem; nam hæc ratio nihil aliud eſt, niſi quòd majus Altare reputabatur tanquàm pars Eccleſiæ principalior, & aliundè Chorus hujus eſt pars magis præcipua, non ſolùm in opinione quæ habetur de illa, ſed etiam in effectu. Et reverà 3o. Famoſus Canoniſta à Domino Sambovio relatus Tom. II. *p.* 239. credit quòd, ſi mutetur forma Altaris conſecrati, ab eo tollitur ejus Conſecratio, & quòd fractura enormis, quâ Altaris ceſſat Conſecratio, ea eſt quæ formam mutat. Si autem hoc ita ſit, par eſt, ut extenſio, de qua agitur, formam Eccleſiæ mutans, faciat ut amittat Eccleſia ſuam Conſecrationem. 4o. Si Eccleſia cui additur, pars, quæ dicitur Chorus, maneat conſecrata, aut tota eſt conſecrata, & tunc oportet ut communicet ſuam Conſecrationem Choro adjecto, quemadmodùm liquor Benedictus communicat ſuam Benedictionem liquori ipſi adjuncto, quod non poteſt aſſeri propter diſparitatem quæ eſt inter utrumque caſum, cùm duo liquores mixti confundantur ſecum invicem, nova autem pars Eccleſiæ de qua fit mentio, ab antiqua ſemper diſtinguitur, & idem eſt de hac parte ac de illa quæ adjiceretur Altari conſecrato quam nullus dicet hoc modo fieri conſecratam; aut non eſt conſecrata per reſpectum ad Chorum, & hoc eſſet tàm abſurdum, quàm Calix dimidiâ parte conſecratus. Unum verbum dicendum quoad ſecundam Quæſtionis propoſitæ partem, nimirùm quòd videtur idem eſſe aliquo modo de anniverſario Eccleſiæ quæ ſuam amiſit Conſecrationem, ac de memoria Sacræ inunctionis Epiſcopi qui perdidit effectus ſuæ Conſecrationis, aut morte naturali aut civili, aut depoſitione; credendum autem eſt quòd, ſi adhuc celebraretur memoria inaugurationis Epiſcoporum, non celebraretur in caſu de quo mox locutus ſum, quia reputaretur Conſecratio hujus Epiſcopi, tanquàm res quæ non ſubſiſteret. Videtur igitur ob eandem rationem non convenire ut continuetur anniverſarium Eccleſiæ de qua agitur in hac ſuppoſitione, coleretur res quæ nullo modo exiſteret, nempè Conſecratio non ampliùs ſubſiſtens.

Quæstio XLI.

Si Epiſcopus declaratus Excommunicatus Eccleſiam benedicat, aut Cœmeterium, ſiuntne ambo polluta hâc Benedictione?

Synodus Lingonensis *ann* 1404. in Bocuello Dica. *Eccleſ. Gall.* Lib. III. *Tit.* 19. *Cap.* 30. ponit, Benedictionem Eccleſiæ aut Cœmeterii ab Epiſcopo publicè excommunicato, inter crimina quibus polluuntur Eccleſiæ & Cœmeteria, & ad hoc citat Cardinalem Ostiensem, qui ſententiam ſuam fundat ratiocinio non accipiendo: hoc aſſumit ex eo quòd Eccleſia aut Cœmeterium, in quo excommunicatus ſepelitur ſit pollutum; undè concludit, quòd à fortiori Ben edictio eorumdem locorum facta ab excommunicato debet ea contaminare: Hæc conſequentia non eſt juſta, quia agitur de re quæ pendet ab Eccleſiæ voluntate, quæ poteſt noluiſſe, ut hæc loca polluerentur tali actione. Sed fortè hic Cardinalis nihil aliud aſſerit, niſi quòd hæc loca manent profana, quia benedictio facta ab Excommunicato non tolerato nulla eſt, cùm Eccleſia omnem poteſtatem quam ex ipſa tenet ab illo auferat. Et quidem veriſimile eſt hunc eſſe ſenſum ejuſdem Cardinalis; nam locus non benedictus fieri pollutus nequit Benedictione illicitâ quæ hujus ſit, niſi manens profanus, ut erat anteà; cùm propriè loquendo, Pollutio non ſit hîc aliud quàm ſuſpenſio effectûs benedictionis validæ.

Quæstio XLII.

An Prælati Regulares exempti poſſint ipſi reconciliare, aut aliis Religioſis facultatem dare reconciliandi Eccleſias Regulares ſui Ordinis, cùm polluta ſiunt, poſtquàm benedicta ſolùm fuerint à ſimplicibus Sacerdotibus?

Extant Autores qui Benedictionem Eccleſiarum ab Epiſcopo factam majori in pretio habentes, quàm earumdem factam à ſimplicibus Sacerdotibus Benedictionem, contendunt, ſi Eccleſiæ Religioſorum exemptorum pollutæ ſiant, poſtquàm ab Epiſcopo benedictæ fuerint, tunc Reconciliationem ab Epiſcopo faciendam eſſe aut ejuſdem autoritate; ſi autem Eccleſiæ tantùm fuerint à Sacerdotibus benedictæ, aſſeſunt poſſe eaſdem à Religioſis reconciliari ſine Epiſcopi juſſu, poſito quòd eveniat aliquis Pollutionis caſus. Fundantur profectò in eo quòd credant injuriam Benedictioni illatam Epiſcopali Pollutionis cauſâ gravioris eſſe momenti, quàm illam quæ eadem infert Pollutio Benedictioni Presbyterali, & ita Reconciliationem quæ eſt hujus injuriæ reparatio in hoc caſu deſignandam eſſe dignitati ſuperiori præ dignitate Sacerdotali. Sed quælibet ſit hujus diſtinctionis ratio, illa non videtur apta; Benedictio enim Eccleſiarum à ſimplicibus Presbyteris facta, non minùs valet, quàm ab Epiſcopis facta fuit; ſive ſpectetur in ſe ipſa, quia eadem omninò eſt, ſi quidem ſit cum iiſdem precibus. *Rit.* Burdigalens. *p.* 377. *uſque ad* 379. ſive conſideretur in autoritate per quam ſit, quia in nullo caſu, niſi autoritate Epiſcopi, fieri debet; hoc autem ſupponitur in *loco citato*, & *Articulus* 29. *Edicti circa Regulares ann.* 1625. 1635. 1645. hoc expreſsè declarat, dicendo nunquàm licere Religioſis, ut Eccleſias reconcilient: Hæc Deciſio confirmata eſt autoritatibus citatis in Quæst. XII. nam probant Reconciliationem Eccleſiarum pollutarum poſſe fieri à ſimplicibus Sacerdotibus per commiſſionem, nullâ habitâ ratione diſtinctionis caſuum, in quibus benedictæ fuerunt ab Epiſcopis, ab illis in quibus Benedictio facta fuit à ſimplicibus Presbyteris.

TRACTATUS DE LOCIS SACRIS.

SECTIO III.

Quæſtiones quoad Profanationem Juridicam Eccleſiarum.

Quartum *Concil.* Mediolan. judicavit tàm gravis eſſe momenti materiam Profanationis Juridicæ Eccleſiarum, ut de ea ſcripſerit Capitulum integrum, & pro hujus affinitate cum materia Benedictionis & Conſecrationis, ponit quæ habet dicenda de hac profanatione immediatè poſt ea quæ dixit quoad Benedictionem & Conſecrationem Eccleſiarum. Conc. Tom. XV. *p.* 436. Ad imitationem hujus Concilii diſferam privatim de Juridica profanatione Eccleſiarum, & illud faciam poſtquàm locutus fuero de iis quæ ſpectant ad Benedictionem & Conſecrationem earumdem Eccleſiarum; Juridica dicitur, quia autoritate legitimâ, juſta de cauſa, ac præſcriptâ formâ, fieri debet. Explanando materiam, immorabor in examinandis cauſis requiſitis ad hoc ut Eccleſiæ profanentur; ad quem ſpectet ordinare Profanationem; à quo poſſit fieri; quomodò oportet ut fiat; an ad Cœmeteria extendi debeat, quod dictum fuerit de Profanatione Eccleſiarum.

Quæstio I.

Quænam rationes exigant, ut Eccleſiæ quadam profanentur.

Poteſt evenire 1°. ut Monaſteria Religioſarum quæ ſunt in pleno campo, transferantur in urbes, & quas haberent Eccleſias, inutiles illæ fierent, & in hoc caſu juſta eſt cauſa cur profanentur; ceſſante enim neceſſitate quâ conſecratæ fuerant, Conſecratio, ſeu ejus effectus, ceſſare debet. *Concil.* Trid. Sess. XXV. *De Regul.* Cap. 5.

Poteſt adhuc accidere 2°. ut Incolæ pagorum ſitorum in locis ſublimibus, deſcendentes in planitiem, & in ea ædificantes novos vicos, veteres impoſterùm derelinquantur, & idem ſit de eorum Eccleſiis, quia ſunt nimiùm diſtantes, & non eſt undè ſuſtineantur. *Concil.* Tolos. *ann.* 1590. *Part.* 3. *n.* 29.

3°. Si quis pagus aut quæ Civitas mereatur pro ſua rebellione ut radatur, & demolitio hujus integra ordinetur, tunc Eccleſiæ civitatis hujus ſortem ſequuntur, & neceſſe eſt ut profanentur antequàm diruantur.

4°. Reperiuntur aliquandò Eccleſiæ quarum demolitio neceſſaria eſt, necnon & Sacella ejuſdem generis, idque ad urbis decus atque ornamentum, aut ad prævertendum abuſum, quem adverſarii poſſunt de illis facere, poſito quòd Urbs obſidenda foret. *Verb. gr.* ſi quæ Eccleſia in medio plateæ conſtructa ſit quam neceſſe eſt amplificari, aut in extremo alterius quam par eſt protrahi, aut in elevatione quæ dominatur Urbi cui imminet obſidio ſit quædam Eccleſia ex qua hoſtis urbem oppugnare poſſet tutus ab ictibus; in omnibus his caſibus, publicum bonum poſtulat ut iſtæ Eccleſiæ, hæcvè Sacella evertantur, atque ideò ante deſtructionem profanentur.

5°. Si Capitulum Sæculare aut Regulare, ſi Monaſterium Hominum aut Mulierum incidat in diſſolutiones, quæ exigant ut radantur; ut memoria impoſterùm illorum oblivione deleatur & in perpetuo horrore ſit, poſito quòd ſuperſit adhuc ex illis aliquod veſtigium; quovis autem hæ caſu diruendæ ſunt Eccleſiæ & priùs profanandæ.

6°. Si Eccleſia jamjam lapſura, propter vetuſtatem aut infirmitatem ipſius fundamentorum, nec poſſit impediri ne cadat niſi eam diruendo, tunc juſta cauſa Profanationis ſicut & everſionis.

In omnibus his caſibus qui non rarò eveniunt, juſta eſt cauſa cur profanentur Eccleſiæ.

7°. Si magnæ cùm fuerint everſæ Eccleſiæ, aut injuriâ temporis aut hoſtium violentiâ aut igne, non

non ſint funda ſeu facultates è quibus reædificentur, ſive quia poſſeſſores illarum Eccleſiarum non ſunt ſatis divites, & eſt idem de Incolis locorum. *Conc.* TOLOSAN. *ann.* 1590. *Part.* 3. *C.*1. *n.* 29. hinc ergò patet quàm neceſſaria propoſitæ Quæſtionis examinatio.

QUÆSTIO II.

Cujus Autoritate fieri debeat Profanatio Juridica Eccleſiarum.

Idem eſt de profanatione Juridica Eccleſiarum, ac de Benedictione & Conſecratione earumdem, quoad Authoritatem quâ debent fieri; nam Profanatione, de qua agitur, juridicè tollitur ſua Eccleſiis Benedictio & Conſecratio; & multæ Juris Regulæ docent ſpectare ad eandem Authoritatem ut ædificet & deſtruat, plantet & evellat, det & auferat: Reverà legitur *in Cap.* 1. *Eo Regul. Juris*, res iiſdem cauſis diſſolvi, quibus formantur: *Per quaſcumque cauſas res naſcitur, per eaſdem diſſolvitur*: Multi Canones docent, quòd *Ejus eſt ſolvere cujus eſt ligare*; *Ejus eſt deſtitutio cujus eſt inſtitutio*, quòd ſolvere & ligare, deſtituere & inſtituere, ad eandem ſpectent Authoritatem. Itaque, ut authoritate Epiſcoporum Eccleſiæ benedicuntur, aut ſacrantur; par eſt ut virtute ejuſdem authoritatis profanentur; quarè ſi agitur de Eccleſiis ſubjectis Juriſdictioni Epiſcopi Diœceſani, tales autem ſunt plerùmque omnes Diœceſis Eccleſiæ, debet intervenire Authoritas Epiſcopi Diœceſani ad Eccleſiarum Profanationem, atque ideò oportet ut ſtatuatur ab Epiſcopo, aut ab ejus Vicario Generali. Quòd ſi Eccleſiæ porfanandæ ſint in territorio Prælatorum Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentium, videtur tunc Profanatio fieri debere authoritate illorum Prælatorum, quia habentur quaſi Epiſcopi harum Eccleſiarum, ſicut & aliarum ejuſdem territorii; quarè Concilium Mediolan. *Part.* 1. *Cap.* 20. ſupponit ad Epiſcopum pertinere, ut ordinet, & ſtatuat de Profanatione; & cùm loquitur inferiùs de modo quo debeat fieri, videbimos eſſe aliquas Ceremonias quæ requirant Authoritatem Epiſcopi; talis eſt imprimis tranſlatio Reliquiarum Altaris, & aliæ quæ poſſunt occurrere in Eccleſiis quæ ſunt profanandæ: Super eadem principia *Concil.* TOLOSAN. 1590. *part.* 3. *Cap.* 1. *n.* 28. vetat expreſſè ne ſuſcipiatur Profanatio alicujus Eccleſiæ, Cœmeterii aut alterius loci Domino conſecrati, ſine juſſu Epiſcopi: *Eccleſiarum, Cœmeteriorum, ſacrorumque aliorum Locorum profanationes, & injuſſu Epiſcopi non tentandæ.* Synodus Exonienſis *an.* 1287. *Cap.* 9. declarat, juxta Conſtitutiones Canonicas ad Epiſcopum ſpectare ut decernat demolitionem Eccleſiarum. Quod dictum eſt hanc Profanationem fieri poſſe à ſimplici Sacerdote, id ſupponit Cit. CONC. IV. MEDIOLAN.

QUÆSTIO III.

Debetne Epiſcopus per ſe ipſum facere Profanationem? poteſt ne illam ſimplici Sacerdoti committere?

Poſſet exiſtimari idem eſſe de Profanatione Eccleſiarum conſecratarum, ac de earumdem Conſecratione, & unam non minùs eſſe Epiſcopalem, quàm alteram, & poſſent ad has applicari Regulæ citatæ circa quæſtionem præcedentem; ſed hæc cogitatio non eſſet apta, quia præterquam quòd in Profanatione, nulla ſit Unctio chriſmalis facienda quæ mereatur ut hæc Functio Epiſcopo reſervetur; agitur de rebus quæ ab hominum voluntate pendent, & nulla lex Epiſcopo reſervat fonctionem Profanationis Eccleſiarum. Itaque *Concilium* MEDIOLANENSE IV. *part.* 1. *Cap.* 20. ſupponit Epiſcopum poſſe aliquem committere qui profanet Eccleſias; nam præſcribit quid Sacerdoti faciendum ſit ad hoc deſignato: *Deinde Eccleſia Altaria per Sacerdotem, cui Epiſcopus Profanationis facultatem ſcripto exaratam nominatim dederit, hâc Ceremonia amovebit.*

Objici poſſet dictum INNOCENTII III. *Cap.* 2. *De Tranſlat.* nempè ſpiritualia difficiliùs deſtrui quàm conſtrui; indèque inferri quòd ſi à ſolo Epiſcopo Eccleſia conſecrari poſſit, ab eo ſolo profananda ſit. Sed non eſt uſquequaque verum; nam depoſitio Presbyteri Diaconi fieri poteſt ab Officiali qui eſt ſimplex Sacerdos; & collatio illorum Ordinum effici nequit, niſi ab Epiſcopo; at profanatio Juridica Eccleſiarum eſt velut quædam illarum depoſitio.

QUÆSTIO IV.

Quomodò Eccleſiarum Profanatio facienda ſit? Quæſtio hæc in duas partes ſeorſim explicandas dividetur.

§. I.

Quid ſit agendum ante Profanationem Eccleſiarum.

Si ſint Reliquiæ in Eccleſiis profanandæ, par eſt ut aliquot diebus ante Profanationem, earum fiat verificatio, & poſteà transferantur in Eccleſiam in quam Epiſcopus qui eas agnoverit, tranſlationem deſignaverit: Clerus, & populus loci in quo debet fieri, nec non & vicinii debent adeſſe proceſſioni tranſlationis: *Primò, ſi quæ ſacræ Reliquiæ, corporave Sanctorum in ea reconduntur, aliquot ante Profanationem diebus, diligenter recognita, ad Eccleſiam in quam Epiſcopo transferri placuerit, rite ex præſcripta ratione transferantur: ad quam Sacrarum Reliquiarum tranſlationem illius viciniæ Eccleſiæque Clerus imprimis conveniat, in quam deferentur, convocato etiam præſertim ejuſdem viciniæ populo. Concil.* MEDIOLAN. IV. *ann.* 1576. *part.* 1. *Cap.* 20.

Si ſint imagines iiſdem in Eccleſiis, transferendæ ſunt in illas in quas transferentur Reliquiæ, aut in alias ſi Epiſcopo placuerit, ſacræ etiam Imagines eò transferantur.

Sed ante omnia, operæ pretium eſſet ut Promotor Profanatonem requireret, & in ſua ſupplicatione exponeret omnes rationes illam requirendi & ut perveniretur ad hanc Profanationem Epiſcopus aut Officialis ſtatueret ut Eccleſia viſitaretur, ut poſt viſum locum & ſitum ejuſdem, decernatur quod eſt rationabile; ratio hujus eſt, quia Profanatio Eccleſiarum eſt res magni & gravis momenti, & non facienda, niſi cognitis cauſis.

§. II.

Quid ſit agendum per Profanationem.

Duo ſunt præcipuè facienda; alterum pertinet ad Altaria conſecrata Eccleſiarum profanandarum; alterum corpora ſepulta in iiſdem Eccleſiis. Quoad aras, Delegatus cùm vult eas profanare, flectere prope eaſdem Aras genua debet, & aliquas recitare Orationes vocibus ſubmiſſis, & in primis Pater, Ave, Orationem ſancti Titularis: *Deindè par eſt ut Altaria diſcooperiat ex omni parte, eorum lapidem conſecratum tollat, ita ut illum non frangat, & illum ſublatum lavet, & aquam projiciat in piſcinam, ſeu Sacrarium; quo facto, quod ſupereſt de Altaribus demoliendum ab Architectis relinquet: Primum aliquantiſper genibus ad Altare profanandum flexis, tacitè orans Orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, & Orationem de Sancto dicat, cujus nomini Altare illud dicatum eſt, tum ubi oraverit, ab omni parte detegat: Lapidem conſecratum ita aptè evellat, ut ne confringat. Tum manibus ſuis lavet atque abſtergat; deindè aquam ad ſacrarium effundat... item reliqua Altaris pars ab operariis amoveatur.*

Quoad corpora in Eccleſiis profanandis humata, ea ſunt facienda: Epiſcopus cùm elegit Operarios qui debent collocari, ut oſſa illorum corporum exhumentur, debent incipere executionem juſſi, uno poſt Profanationem Altarium die, & Sacerdos Deputatus debet eſſe præſens, & antequàm incipiatur, recitat Orationes

Digitized by Google

nes ſimiles illis de quibus locuti ſumus, oſſa exhumata debent in eodem loco collocari, & in hunc transferri procedentibus Clero & populo vicino, cum ſolitis Orationibus pro defunctis, & cùm illa repoſita fuerint in eodem loco, par eſt ut celebretur Officium in memoriam defunctorum, quorum hæc ſunt. Præterà alio poſt amotionem die, per homines quos Episcopus adhibere voluerit, fidelium oſſa exhumentur; unoque loco collecta reponantur præſente eodem Sacerdote: qui antequàm exhumationis initium fiat, tacitus item ut ſuprà ad Altare majus precetur, cum proceſſione Cleri & populi viciniæ, infra cujus fines Eccleſia profanata eſt, oſſa efferentur ad locum ubi reponenda ſunt; dùmque efferuntur ut pro mortuis fit, precum Officium dicatur, tùm in Eccleſiæ loco ubi reponentur viciniori, pro mortuis itidem Miſſæ Sacrificium fiat.

Sequitur ex deciſione Quæſtionis propoſitæ, falſum eſſe Eccleſiam profanari, ſtatim atque Altare è loco principali amovetur, cùm jam viderimus prætereà eſſe adhuc exhumanda oſſa corporum fidelium, qui in eo ſepulta fuerunt; ſed ut evenire poteſt, quòd agatur de Eccleſia ubi nullum unquàm corpus humatum fuerit mortuum, neceſſe erit ut inferiùs diſcutiamus, an ſaltem non certò conſtet, ad hoc ut Eccleſiæ profanentur, in quibus nullus unquàm ſepultus fuerit, ſufficere, ut principale Altare ab eiſdem amoveatur è loco.

Quæstio V.

Quid faciendum ſit poſt Eccleſiarum Profanationem.

Si quas Reliquias invenerit Deputatus Sacerdos in lapide Altaris, debet de hoc Epiſcopum monere, ut reponantur juſſu ipſius, utque transferantur in Eccleſiam ad hoc electam ab Epiſcopo. Lapide ita amoto diligenter, religioſèque, perſpiciat, ſi quæ Sacræ Reliquiæ inſint, quas inventas certo, honeſtoque loculo clauſas, atque obſignatas aſſervet, & ubi Epiſcopo denuntiarit, in Eccleſia ubi Tranſlatio fit, ad Epiſcopi præſcriptum recondendas & aſſervandas tradat. Eccleſiis ita pollutis atque everſis & ad uſus profanos deſtinatis, aliquod ſignum imponendum eſt, quod non poſſit facilè auferri. *In Eccleſiis autem dirutis ad uſumque profanum converſis, crucis inſigne* figatur, ex *Conc.* Trid. *Sanctione.* Cap. 7. Seſs. XXI. quod ſignum facilè amoveri non queat, *Conc.* Mediol. IV. *ann.* 1576. *Part.* 1. *Cap.* 20. quod dicitur ibi de cruce figenda in loco in quo erat Eccleſia profanata, legitur etiam in *Conc.* Tolosano *ann.* 1590. *Part.* 3. Cap. 1. *n.* 28. & 29. Idem Concilium in *numero* 28. deſignat adhuc unum eſſe agendum poſt Profanationem, quod eſt ut transferantur ad aliam Eccleſiam fundationes cum redditibus ejuſdem Eccleſiæ præfatæ, ſin minùs ad viciniores transferantur. Idem fermè videtur in *Conc.* Mediol. IV. *an.* 1576. *Part.* 1. *Cap.* 12. nam quòd in eo aſſerit de Tranſlatione onerum Altarium profanatorum, ad alia cum emolumentis poteſt extendi ad Eccleſias profanatas. Hæc autem Tranſlatio ideò neceſſaria, quòd fundationes ſemper ſervandæ ſint, quoad fieri poteſt.

Quæstio VI.

Suntne aliqui caſus in quibus profanandum ſit aliquod Altare ſine Eccleſia Profanatione, & poſito quòd nonnulli ſint, quomodò fiat his in occaſionibus Altaris Profanatio?

Concil. Mediolan. IV. *ann.* 1576. *Part.* 1. Cap. 20. ſupponit hunc caſum evenire poſſe, & ſtatuit ut tunc profanetur Altare eodem modo quo profanatur conjunctim cum Eccleſia. „ Altaris item unius, „ quod ſine Eccleſia profanandum eſt, ratio, ut ſuprà „ de Altaribus in Eccleſia profanandis, præſcripta ſervetur. „ Idem Concilium in *Cap.* 12. *ejuſdem partis,* multos caſus animadvertit in quibus locus eſt Profanationi Altarium, nec tamen neceſſe eſt ut profanentur Eccleſiæ, hi ſunt in quibus Altaria conſtructa fuerunt prope Pulpitum, aut organum, aut fulcrum, aut columnam, aut adverſus principale Altare; aut ſunt januæ proximiora, aut alio in aliquo loco quem Epiſcopus incommodum aut periculoſum cenſebit: *Altaria omnia amoveantur, quæ prope ſuggeſtum, aut organum extructa ſunt, aut columnæ pilæve hærentia, aut adverſa Altari majori, aut Eccleſiæ januis nimis propinqua, aut alia quàvis ratione incommoda, aut periculoſa Epiſcopi judicio ſunt. Cap.* 12. *ſupra* cit.

Quæstio VII.

An Eccleſiæ in quibus nulla unquàm fuit mortuorum Sepultura, ſufficienter polluantur, profanenturque amovendo lapidem Altaris è ſuo loco?

Nonnullis Canonibus illud affirmativè reſolvi videtur, talis eſt *Can.* 19. *De Conſ.* Dist. I. His innixi Canonibus Ivo Carnotensis & Anselmus Cantuarienſis, docent Eccleſiam profanari, ſi Altare è loco auferatur; alter in ſuis *Epiſt.* 72. & 80. hunc Canonem affert tanquàm ſententiæ ſuæ fundamentum; alter eodem modo agit in ſua *Epiſtola* ad Abbatem Guillelmum miſſa, & ſuam hoc ratiocinio ſententiam confirmat; *Altare eſt quid ipſa Eccleſiâ majus, propter Altare Eccleſia conſtruitur, & non propter Eccleſiam Altare; par eſt igitur ut Eccleſia Altaris ſortem ſequatur, atque ideo profanetur cum Altari profanato; illud autem cùm polluatur ubi primùm lapis qui eſt ſuprà è locò amovetur, oportet ut Eccleſia quoque profanetur:* Eo caſu non refero propria illorum Autorum verba, quia opinionem illorum nullus ſequitur, eò quòd iſte Canon ab Ivone Carnotensi citatus, abrogatus fuit ab Alexand. III. Cap. 1. *De Conſ. Eccleſ.* Propria hujus Papæ verba ſuprà recenſita fuerunt in Quæst. XXXVII. Satis erit ſi annotetur Canonem, qui aſſeruit Eccleſiam pollui, cùm Altare è loco aufertur, citari ab Ivona Carnotense, ut ſpectantem ad *Concil.* Meldense *Cap.* 5. ipſumque Ivonem ſubjungere ſe eundem depromere ex Collectionibus Borchardi; & in hoc Autore Lib. III. *Cap.* 11. Hic Canon attribuitur Papæ Higino; prætereà ipſe Ivo in ſua Collectione *Part.* 3. *Cap.* 13. eumdem affert Canonem nomine Decreti Papæ Higini; hæc duo aut tria criticæ verba ignuſcenda mihi velim, ita oblata ſunt, ut ea non potuerim prætermittere.

Quæstio VIII.

Profanenturne Altaria portatilia eodem modo quo alia Altaria?

Cùm ſuprà differerem Quæst. V. de modo quo Eccleſiæ polluuntur, obſervavi quatuor eſſe facienda circa Altaria quæ deſtinantur profananda unà cum Eccleſiis quibus adhærent: Primum, ut ſolvantur à pede & ab Eccleſiis quibus alligantur cum pede: Secundum eſt ut laventur, quò tollatur eorumdem unctio: Tertium eſt, ut projiciatur ablutio in piſcinam: Quartum eſt, ut & iis Reliquiæ detrahantur. Ex his quatuor ſunt tria etiam adhibenda, quoad Altaria portatilia, cùm ea Epiſcopus, aut ab eo delegatus polluere intendunt; cùm in hoc nullâ juſtâ ratione poſſit diſcrimen afferri, inter portatilia aliaque Altaria; quia cùm ea conſecrantur, imponuntur in eiſdem Reliquiæ, & adhibetur unctio eodem modo quo utrumque eorum fit in Conſecratione aliorum: Hæc tria continent ſecundum, tertium, & quartum. Quoad primum, quemadmodùm Altaria portatilia nulli Eccleſiæ addicuntur, & illud nomen deſumpſerunt à facilitate quæ datur ea portandi ubicumque neceſſe eſt, nullo modo poteſt illud ipſis convenire

mentio

mentio ſit de Conſecratione Altarium portatilium in *Pontificali p.* 32. & per adjunctas in eo Ceremonias videtur, quænam ſint in Profanatione adhibenda; in hoc enim de Profanatione idem eſt quoad Conſecrationem; ac de Depoſitione quoad Ordinationem; & quemadmodùm in Depoſitione fit contrarium eorum quæ facta ſunt in Ordinatione, tollendo ab illo qui deponitur omnia quæ in ſua Ordinatione accepit, videlicet inſtrumenta Unctionis, Veſtes; ita pariter ex Altaribus profanandis amoventur ea quæ in iis poſita fuerunt tempore Conſecrationis, ſcilicet Reliquiæ & Unctio.

TITULUS XXV.

De Xenodochiis & Hoſpitalibus.

SECTIO I.

Xenodochia & Hoſpitalia omnia ei duntaxat uſui eſſe applicanda ad quem ſunt ex ſua fundatione inſtituta, & ad pauperum vel infirmorum utilitatem.

I. Statuit Hoſpitalia reformari per Collatores ipſorum & Correctores eorum, ad Conſervationem locorum, & ſuorum Jurium, & ad Hoſpitalitatem tenendam. *Concil.* MELDENSE *anno* 845. *Cap.* 40. TOM. VII. *Conc. p.* 1832. *Conc.* REGIATICINUM *anno* 850. *Cap.* 15. *ibid.* TOM. VIII. *Conc. p.* 67. Prius meminit Hoſpitalium quæ ſub defenſione Eccleſiæ erant, & implorat opem Principis contra negligentes illorum curam. Poſterius meminit illorum quæ poſita erant ſub defenſione Principum, & admonet delinquentes in illa Judiciorum Dei.

II. Quia contingit interdùm quòd Xenodochiorum, Leproſariarum, Eleemoſynariarum ſeu Hoſpitalium Rectores, locorum ipſorum curâ poſtpoſitâ, bona, res, & Jura ipſorum interdùm ab Occupatorum & Uſurpatorum manibus excutere negligunt; quinimò ea collabi & deperdi, domos & ædificia ruinis deformari permittunt: & non attento, quòd loca ipſa ad hoc fundata, & fidelium erogationibus dotata fuerunt, ut pauperes, infectique leprâ reciperentur inibi & ex proventibus ſuſtentarentur illorum, id renuunt inhumaniter facere, proventus eoſdem in uſus ſuos damnabiliter convertentes, cùm tamen ea quæ ad certum uſum largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium, ſalvâ quidem Sedis Apoſtolicæ Autoritate, converti; Sancitum eſt ut hi ad quos id de Jure, vel Statuto in ipſorum fundatione locorum appoſito, aut ex conſuetudine præſcripta legitimè, vel Privilegio Sedis Apoſtolicæ pertinet, loca ipſa ſtudeant in prædictis omnibus ſalubriter reformari, ac occupata, deperdita, & alienata indebitè in ſtatum reduci debitum faciant, & ad ipſarum miſerabilium perſonarum receptionem & ſuſtentationem debitam, juxta facultates & proventus locorum ipſorum Rectores prædictos compellere non ominant. CLEMENTINA *Quia contingit. De Religioſis domibus. init.* LIB. III. CLEMENT. *Tit.* 11. *Cap.* 2.

III. Si locus ad hoſpitalitatis uſum, & pauperum proviſionem fuerit, ſicut moris eſt, autoritate Pontificis deſtinatus, cùm ſit Religioſus, non debet mundanis uſibus deputari. *De Religioſis domibus. Cap. Ad hæc. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 36. Cap. 4.

IV. Illis qui Hoſpitalia vulgò nuncupata, ſeu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, ſenum, pauperumve uſum præcipuè inſtituta ſunt, in Commendam, Adminiſtrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam Eccleſiis ſuis unita obtinent; vel ſi Eccleſiæ Parochiales Hoſpitalibus fortè unitæ, aut in Hoſpitalia erectæ earumque Patronis in adminiſtrationem conceſſæ ſint; præcipitur omninò ut impoſitum illis onus officiumve adminiſtrent, atque Hoſpitalitatem quam debent, ex fructibus ad id deputatis, actu exerceant, juxta Conſtitutionem *Concil.* VIENNENSIS quæ incipit *Quia contingit. Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. 2. *De Refor. Cap.* 8 *poſt init.* GONZALEZ *in Cap.* 3. 4. *De Relig. domib n.* 1. refert nomina quæ cuique Hoſpitalium ſpeciei Jus Civile vel uſus dedit de qua hîc *Conc.* TRID. aliiſque ab illo omiſſis.

V. Quòd ſi Hoſpitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum perſonarum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta, nec in loco ubi ſunt Hoſpitalia dicta, ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiantur; mandatum eſt, ut fructus illorum in alium pium uſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit ac pro loco & tempore utilior, convertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum uſu peritiores ſint, per ipſum deligendis, magis expedire viſum fuerit. *Concil.* TRID. *ibid.* Agnoſcit *Concil.* prædictam converſionem in caſu neceſſitatis in alios uſus pios ad Epiſcopum pertinere, eumque quoad opus eſt in Jus ſuum reſtituit.

VI. Niſi aliter fortè, cùm in hunc eventum in eorum fundatione aut inſtitutione fuerit expreſſum; quo caſu, quod ordinatum fuit obſervari curet Epiſcopus, aut ſi id non poteſt, ipſe, prout ſuprà, utiliter provideat. *Ibid. Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Reform. Cap.* 8.

SECTIO II.

Clericos non debere ordinariè præfici adminiſtrationi Hoſpitalium, ſed Laicos nullâ mutatione factâ erga Hoſpitaliaria Religioſorum aut Militarium Ordinum.

I. Nullus ex locis Sæcularibus Clericis in beneficium conferatur, etiamſi de conſuetudine, quæ reprobatur penitùs, hoc fuerit obſervatum; niſi in illorum fundatione ſecùs conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de Rectore loci hujuſmodi providendum. CLEMENTINA. II. *De Relig. dom.* §. 1. *init.* LIB. III. CLEMENTINA. *Tit.* 11. Cap. 2.

II. Hoſpitalium gubernatio Viris providis, idoneis & boni teſtimonii committatur, qui ſciant, velint, & valeant loca ipſa, bona eorum, ac jura utiliter regere & eorum proventus, & reditus in perſonarum uſum miſerabilium fideliter diſpenſare, & quos in uſus alios bona prædicta convertere præſumptio veriſimilis non exiſtat; in quibus ſub obteſtatione Divini judicii, illorum ad quos dictorum locorum commiſſio pertinet, conſcientiæ onerantur. *ibid.* §. 2. *med.*

Si ſecùs à quoquam fuerit attentatum, Collationem, Proviſionem, ſeu Ordinationem ipſam, carere decretum eſt omni robore firmitatis. *ibid.* §. 2. *fin.*

III. Illi in quibus dictorum locorum gubernatio ſeu adminiſtratio committetur, ad inſtar Tutorum & Curatorum juramentum præſtare, ac de locorum ipſorum bonis inventaria conficere, & Ordinariis ſeu aliis quibus ſubſunt loca hujuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem. *ibid.*

IV. Adminiſtratio ſeu Gubernatio hujuſmodi locorum, uni & eidem perſonæ ultra triennium non committatur, niſi aliter in fundatione cautum reperiatur. *Concil.* TRID. SESS. XXV. DECR. II. *De Reform. Cap.* 8. *fin.*

V. Hoſpitalium debitores ad eorumdem bonorum adminiſtrationem non admittendi. *Conſtitutionum* MELODUN. *Tit.* 26. *art. ult.*

VI. Præmiſſa ad Hoſpitalia Militarium Ordinum, aut Religioſorum etiam aliorum extendi minimè debent; quorum in Hoſpitalium Rectoribus in Sanctæ obedientiæ virtute mandatum eſt, ut in illis ſecùndùm ſuorum Ordinum inſtituta, & Hoſpitalitatem debitam in illis tenere procurent; ad quod per Superiores eorum arctâ diſtrictione cogantur; Statutis aut conſuetudinibus quibuſlibet non obſtantibus in præmiſſis. CLEMENTINA II. *De Relig. domibus*, §. 3. LIB. III. CLEMENT. *Tit.* 11. *Cap.* 2.

Digitized by Google

SECTIO III.

Hoſpitalia conſervare debere ſua Privilegia, ut habeant Altaria, Cœmeteria, Presbyteros, imò & Parochos, ſi tenere conſueverint.

I Conſtitutum eſt ut ubicumque tot ſimul leproſi ſub communi vita fuerint congregati, quòd Eccleſiam cum Cœmeterio ſibi conſtruere, & proprio gaudere valeant presbytero, ſine contradictione aliqua permittantur tenere: Caveant tamen ut injurioſi Veteribus Eccleſiis de Jure Parochiali nequaquàm exiſtant *De Eccleſiis ædificandis* Cap. *Cum dicat*. Lib. III. Decr. *Tit.* 48. *Cap.* 2.

II. Si quæ ſint Hoſpitalia, Altare vel Altaria, & Cœmeterium, ab antiquo habentia & Presbyteros celebrantes, & Sacramenta Eccleſiaſtica pauperibus miniſtrantes; ſeu ſi Parochiales Rectores conſueverint in illis exercere præmiſſa; antiqua conſuetudo ſervetur quoad exercenda & miniſtranda ſpiritualia ſuprà dicta. Clement. II. *De Relig. Domibus.* §. *ult.* Lib. III. Clement. *Tit.* 11. Cap. 2.

SECTIO IV.

Epiſcopos debere Hoſpitalium gubernationi invigilare, & ut ad eum uſum ad quem ſunt inſtituta, bona eorum applicentur.

I. De Xenodochiis, & aliis ſimilibus locis per ſollicitudinem Epiſcoporum in quorum Diœceſi exiſtunt, ad eaſdem utilitates, quibus conſtituta ſunt, ordinentur. *De Relig. Domib.* Cap. 3. *De Xenodochiis.* Lib. III. Decr. *Tit.* 36. Cap. 3. Gonzal. notat deſumi ex Eugen. II. illumque integrum refert. Ex Calced. *Concil.* Cap. 4. *ann.* 451. prout eſt in Gratian. *Cap.* 10. Caus. XVIII. Quæst. II qui huic Canoni jungit *Canonem* 8. *ejuſdem Concilii*, loquitur de ptotrophiis, quæ ſunt loca ubi recipiuntur pauperes debiles. Vid. varias verſiones *Can.* 4. in diverſas illius Partes *Correct. Rom.*

II. Clerici in ptotrophiis conſtituti, ſub poteſtate ſint ejus qui in ea eſt Civitate Epiſcopus, ſecundùm traditionem Sanctorum Patrum, nec per præſumptionem recedant à ſuo Epiſcopo. Caus. XVIII. Quæst. II. *Cap.* 10. *Quidam* §. 1. Quod de Clericis in Hoſpitalibus ſervientibus intelligendum eſt, ut de aliis. *Cap.* 8. *Concil.* Calced. Conc. Tom. IV. *pag.* 760.

SECTIO V.

Epiſcopos invigilare debere, ut bona Hoſpitalium ad pauperum uſum applicentur: & quibus pœnis obnoxii ſint Adminiſtratores, qui bona illa aliter impendunt?

I. Si hi ad quos dictorum locorum commiſſio pertinet, fortè commiſerint negligentiam, & defectum, in reformandis Hoſpitalibus, & miſerabilium Perſonarum receptione & ſuſtentatione debita, Ordinariis locorum injunctum eſt, ut etiamſi pia loca prædicta exemptionis Privilegio munita conſiſtant, per ſe ipſos, vel alios impleant omnia præmiſſa & ſingula, & Rectores eoſdem, utique non exemptos, propriâ, exemptos verò & alios Privilegiatos, Apoſtolicâ ad id autoritate compellant. Clement. II. *De Relig. Domib.* Lib. III. Clement. *Tit.* 11. Cap. 2. Iidem Ordinarii, cujuſcumque contradictores ſtatûs, aut conditionis exiſtant, ac præbentes eiſdem circa præmiſſa conſilium, auxilium, vel favorem, per Cenſuram Eccleſiaſticam & aliis Juris remediis compeſcant; nullum tamen per hoc exemptionibus ſeu Privilegiis ipſis, quoad alia, præjudicium generando. *Ibid.*

II. Curent Ordinarii, ut hoſpitalia quæcumque à ſuis Adminiſtratoribus, quocumque illi nomine cenſeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter & diligenter gubernentur, Conſtitutionis concilii, quæ incipit, *Quia contingit*, formâ ſervatâ quam Sancta Synodus Trident. innovandam duxit, & innovat, cum derogationibus in ea contentis. *Concil.* Trid. Sess. VII. *De Reformat.* Cap. 15.

III. Si omnes & ſinguli cujuſcumque Ordinis & Religionis & Dignitatis, etiamſi Laici fuerint, qui Adminiſtrationem Hoſpitalium habent, non tamen Regularibus ſubjecti (ubi viget Regularis obſervantia) ab Ordinario moniti Hoſpitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ tenentur, neceſſariis, reipſa obire recuſaverint; non ſolùm per Eccleſiaſticas cenſuras & alia juris remedia, ad id compelli poſſint; ſed etiam Hoſpitalis ipſius Adminiſtratione curave perpetuò privari poſſint; aliique eorum loco, ab iis ad quos ſpectabit ſubſtituantur. *Concil.* Trident. Sess. XXV. Decr. II. *De Reformat.* Cap. 8.

IV. Et prædicti nihilominùs etiam ad fructuum reſtitutionem perceptorum, quæ nullâ eis remiſſione, aut compoſitione indulgeatur, in foro conſcientiæ teneantur. *Conc.* Trid. Sess. XXV. Decr. II. *De Reformat.* Cap. 8. *fin.*

V. Cùm inter bonorum Epiſcoporum partes, hæc una enumeretur ut ſint hoſpitales, & infirmorum per ſe, aut per alios, curam gerant; non incongruè *Concil.* Vienn. Canone ſtatutum eſt, ut Epiſcopi videant, ne bona quæ ad ſuſtentandam pauperum inopiam & ægrotorum levandam miſeriam, pietate hominum conſtituta ſunt, alios in uſus avertantur. *Conſtitutionum* Melodun. *Tit.* 26. *Art.* 1.

SECTIO VI.

Obſervationes in relatos in hoc Titulo Canones.

I. Ex collectis Textibus ſub hoc Titulo patet 1o. Nihil frequentiùs commendari, quàm ut fundationes ſerventur, bonaque Hoſpitalium in uſus deſtinatos inſumantur. 2o. Curam Epiſcoporum præcipuam hanc eſſe, ideòque illa loca adminiſtranda potiùs per Laicos, quàm per clericos, ne in beneficia convertantur. 3o. Quotieſcumque fundationes impleri non poſſunt, ad uſus proximiores menti illarum applicandos reditus. 4o. Potiora jura in iis ad Epiſcopum pertinere; hinc Jus præſidendi Cœtibus, ordinandi quæ Cultum Divinum ſpectant, animarumque ſalutem. 5. Prædictos Textus deſumptos potiſſimùm ex *Conc.* Vienn. apud Gallos recepto; ideòque cum Decreta illius innovata ſint à *Concilio* Trid. iſtius Decreta, quoad hoc, ibidem ſervari.

II. His adjiciendum, illa quæ uſum hodiernum reſpiciunt, extare in *Artic.* 29. *Edicti de Juriſdictione* Eccleſiaſtica *ann.* 1695. & in *Declaratione ann.* 1698. Hæc continet 23. *Articul.* circa Regimen Hoſpitalium, innovatque diſpoſitiones *Ordinationis Bleſenſis* de eadem re; utrumque minùs favet Vicario quàm Epiſcopo: cùm nedùm Epiſcopum conſervent & manuteneant in Jure præſidendi, ubi illo potiebatur, ſed etiam illum in eumdem honorem revocent, ubi illud amiſerat: Declaratio verò ſecundam tantùm ſedem det Vicario. Iſta reſtringitur ad nonnulla Hoſpitalia, de quibus initio & in fine mentionem facit.

III. Addendus inſuper *Articulus* 61. *Libertatum Eccleſia Gallicana.* „ Papa non poteſt conferre, nec unire „ Hoſpitalia aut Leproſarias hujus Regni; nec in his „ locum habet Regula de pacificis „. Hunc confirmant Rebuff. in Commentario *hujus Art.* & Guimer. *in* §. *Si autem de collatione.* ubi probat Hoſpitalia non comprehendi ſub nomine Beneficiorum, & *cit.* Clem. *Per Litteras. De Preb.* quæ declarat illa non ſubjici Mandatis Apoſtolicis, nec decimis Papalibus; excipit Hoſpitalia conferri conſueta Religioſis. Clem. *citat.* ſic ſe habet: „ Per Litteras à Sede Apoſtolica, „ vel Legatis ipſius ſuper proviſione quorumlibet Clericorum directas de Xenodochiis, Leproſariis, Eleemoſynariis, ſeu Hoſpitalibus (etiamſi Eccleſias „ vel Capellas, decimas vel alia ſpiritualia jura noſcantur habere,) nulli poſſe decernimus provideri, niſi

Digitized by Google

„ niſi hoc in litteris Apoſtolicis caveatur expreſsè „. Hæc exceptio non recipitur in Gallia, ut patet ex iſto articulo, niſi ipſâ fundatione Hoſpitalia erecta fuerint in Beneficia, quia Fundatorum Vota ſunt implenda. Sunt qui alium caſum adjiciunt, nempè Conſuetudinis, vel præſcriptionis legitimæ; ſed hunc non agnoſcit Blaimianus in ſua *Theoria & Praxi Beneficiorum, Tit. De Xenodochiis*: quod certum ſi extet, fundatio & ipſa contraria ſit.

Ob parem cauſam ſi fundator Hoſpitalis velit illud regi per Laicos, & Adminiſtratores erigi à Rectoribus Civitatis, ipſiſque Hoſpitibus, à Parocho, quemadmodùm & aliis Parochianis Sacramenta adminiſtrari; ſtandum §. *Fundationi*, quo caſu Hoſpitale, ut profanum habetur, etſi pius locus dici poſſit ob pietatis opera quæ in eo exercentur, nec ſubeſt Juridictioni Epiſcopi, quia non eſt locus Religioſus & Sacer; ideòque non comprehenditur ſub *Titulo De Religioſis domibus*, qui alia loca non ſubjicit Epiſcopo, quàm Religioſa, nec alia de cauſa, quàm quia Religioſa, hinc hujuſmodi Hoſpitale per Judices Sæculares viſitari poteſt, ut agnoſcit Fagnanus *in Cap. 4. De Religioſis.* & confirmat Decreto Congregationis Cardinalium. Prætereà idem Hoſpitale poteſt in habitaculum Seculare converti, cum deſtinatum non ſit ad uſum pauperum. *Cap. 4. de Relig. Domibus.* Idem Fagnanus *ibid.* Ubi fusè explicat caſus, quibus Hoſpitalia ſubſunt Epiſcopo, & quibus non, datque pro Regula certa quòd libera ſint ab ejus autoritate, quæcumque ſine illa inſtituta ſunt, ſecus verò de illis quæ hâc autoritate confirmata ſunt. Alias addit Regulas, nempè, 1°. Hoſpitalia quæ non tenentur Epiſcopo rationem reddere, à Viſitatione illius immunia eſſe, quia amplior eſt illius poteſtas in exigendis rationibus, quàm in viſitando: 2°. Quòd ab Epiſcopo non ſolùm exempta ſunt, quæ immediatè ſubſunt Regibus, ſed etiam quæ fundatio ab illius autoritate liberat, dùmmodò Epiſcopus illam confirmarit. 3°. Quòd etſi omnis locus Sacer ſit Religioſus, omnis tamen locus Religioſus non ſit Sacer, quia ipſâ cujuſvis hominis ſepulturâ ſit religioſus, non autem Sacer. Eamdem materiam tractat Fagnan. in *Cap. 3. eodem Titul.* ubi notandum hoc legitur, quòd Hoſpitalia, quæ ſunt ſub immediata protectione Regum, libera non ſunt à Viſitatione Epiſcopi, niſi probent ſe ante *Conc.* Trident. legitimè exempta fuiſſe; & ſi lis moveatur ſuper hac Quæſtione, cognitio pertineat ad Judicem Eccleſiaſticum; quæ duo non recipiuntur in Gallia. Prius probat, ex eo quòd *Conc.* Trid. ſubjiciens Epiſcopo Hoſpitalia exempta quoad Viſitationem, excipiat ab hac ſubjectione, illa quæ ſunt ſub immediata Regum protectione, ideòque illius mens non eſt ab hac derogatione, omni exemptione illa liberare, niſi legitimè jam ſint exempta.

Gonzalez *in Cap. 8. De Religioſis domibus* loquens de Hoſpitalibus exemptis, notat exemptionem triplici viâ acquiri; 1°. Per Sedem Apoſtolicam quæ ſibi illa ſubjicit. 2°. Per Epiſcopum qui renunciat omnibus ſuis juribus in illa. 3°. Præſcriptione. Primam viam eſſe valdè odioſam, quia membra aliter locat in Christi Corpore, quàm diſpoſuit ipſe. *n. 5.*

Navarrus *in Conciliis, Tit. De Religioſ. Domib.* conſultus circa certum Hoſpitale, an eſſet Beneficium; adducit ſigna quibus dignoſcitur Beneficium à non Beneficio, petitque ea 1°. Ex natura Beneficii, quæ eſt, ut detur cuique in perpetuum, cum facultate diſponendi de fructibus in ſuam utilitatem, amplexis illius oneribus, idque vel per electionem à Superiore confirmandam, vel per Collationem, vel per præſentationem & inſtitutionem. 2°. Ex fundatione, quæ declaret illud futurum Beneficium, vel deſignet. 3°. Ex uſu quo patet, illud datum ut Beneficium à Papa, vel ab Ordinario illud impetratum, reſignatum, permutatum ut tale, idque per 40. annos, ſine lite & interruptione.

TITULUS XXVI & Ultimus.

De Jure Sepulturæ in Locis Sacris & Religioſis.

SECTIO I.

Licet Sepultura præcisè nec obſit, nec proſit; Chriſtianos tamen ſepeliri oportet, cum Pſalmis & quidem in Locis Sacris, tùm ut Martyrum patrocinio, tùm ut Fidelium vivorum Orationibus juventur.

I. Non obeſt Juſtis Sepultura nulla, vel vilis. *De Sepulturis.* Cap. *Sacris.* §. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 12. Vide *Conc.* Bracar. II. *ann.* 563. Cap. 18. Tom. V. Conc. *p.* 841. Infert à *majori* non faciendam intra Martyrum Oratoria, ex eo quòd non fieret intra muros Civitatis.

II. Impiis ſepultura celebris vel ſpecioſa non prodeſt. *Ibid. fin.* Undè concluditur relinquenda corpora excommunicatorum conſepulta cum corporibus Juſtorum, ſi ab illis diſcerni non valeant.

III. Ubicumque ſepeliamur, Domini eſt terra & plenitudo ejus. Omninò fit quod oportet fieri. Caus. XIII. Quæst. II. Cap. 26. *Ubicumque* S. Chrysost. *in* Cap. 11. *Epiſtol. Hebr. fortè circ. ann.* 404.

IV. Corpori humando quicquid impenditur, non eſt præſidium ſalutis, ſed humanitatis officium, ſecundum affectum quo nemo unquàm carnem ſuam odio habet; unde oportet, ut quum poteſt pro carne proximi curam gerat, cùm ille receſſerit. Et ſi hæc faciunt qui carnis reſurrectionem non credunt, quantò magis debent facere, qui credunt? Ut corpori mortuo, ſed tamen reſurrecturo, & in æternitate manſuro, impenſum hujuſmodi officium, ſit etiam quodammodò ejuſdem fidei teſtimonium. Caus. XVI. Quæst. II. Cap. 19. *Non æſtimemus.* §. 1. S. Aug. *Lib. De Cura pro mortuis.* Cap. ult. *circ. ann.* 421. In *ea Quæſtione* Gratianus fusè agit de Sepultura. Van Espen *in illam* paucis notat quæ notatu digna.

V. Curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum, magis vivorum ſolatia ſunt, quàm ſubſidia mortuorum. Si aliquid prodeſt impio Sepultura pretioſa, oberit pio vilis, aut nulla. Caus. XIII. Quæst. II. *Cap.* 22. *Animæ defunctorum.* §. 1. Gregor. III. *ann.* 738. deſumptus videtur ex præcedentis doctrina.

VI. Nec ideò tamen contemnenda & abjicienda ſunt corpora defunctorum; maximèque juſtorum ac fidelium. *ibid.* §. 2. legendus quoque §. 3. qui concludit quanti fiant adeò Officia pro vivis, ex eo quòd apud illum non perit, quod pro mortuis perſolvatur. *Conc.* Melo. *an.* 845. Cap. 72. Tom. VII. Conc. *p.* 1841. permittit in Eccleſia ſepelire hoc honore dignos à cujus Judicium dimittit Presbyteris, & Epiſcopo. Vetat ne turbentur cineres defunctorum, ac ne quid exigatur pro Sepultura; docet pœnam mortis ferri contra Sepulchrorum violatores.

VII. In Sepulturis Chriſtianorum, requies defunctorum eſt. Caus. XII. Quæst. II. *Cap. 7. Aurum* 2. §. 1. S. Ambr. Lib. II. *De Officiis.* Cap. 28. *anno circ.* 391.

VIII. Qui Divinâ vocatione ab hac vita recedunt, cum Pſalmis tantummodò, & Pſallentium vocibus debent ad Sepulcra deferri; ſufficiat quòd ſpe reſurrectionis; Chriſtianorum corporibus famulatus Divinorum impenditur Canticorum; ſic enim Chriſtianorum per omnem mundum humari oportet corpora defunctorum. Caus. XIII. Quæst. II. *Cap.* 28. *Qui Divina*: Ex *Concil.* Toletano III. *Cap.* 22. *ann.* 589.

Digitized by Google

Tom. V. *Conc. p.* 1014. Omiſſa ſunt quæ ſpectant abuſus tunc in hac regione vigentes, nimiæ triſtitiæ ſigna: exiſtimat Chriſtum non fleviſſe Lazarum mortuum, ſed ad hujus vitæ ærumnas reſuſcitandum.

IX. Quòd quiſque apud memoriam Martyrum ſepelitur, hoc tantùm mihi videtur prodeſſe defuncto, ut commendans eum etiam Martyrum patrocinio, affectus pro illo ſupplicationis augeatur. Caus. XIII. Quæst. II. Cap. 19. *Non æſtimemus.* §. *ult. fin.* S. Aug. Lib. *De Cura pro mortuis. Cap. ult. circ. ann.* 421.

X. Cùm gravia peccata non deprimunt, hoc prodeſt mortuis, ſi in Eccleſia ſepeliantur, quod eorum proximi, quoties ad eadem Sacra loca veniunt, ſuorum, quorum ſepulchra aſpiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt. Caus. XIII. Quæst. II. *Cap.* 17. *Cùm gravia.* S. Greg. I. Lib. IV. *Dialog.* Cap. 5. *ann.* 593.

SECTIO II.

Hæreticis & excommunicatis, qui Eccleſiæ reconciliati ante mortem non fuerint, atque iis qui ſeipſos voluntariè interfecerint, deneganda eſt Eccleſiaſtica ſepultura, & ſi fuiſſet conceſſa, exhumanda ſunt, ſi fieri poteſt, eorum corpora.

I. Quicunque hæreticos, credentes, receptatores, defenſores, vel fautores eorum ſcienter præſumpſerint Eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ; uſquè ad ſatisfactionem idoneam, Excommunicationis ſententiæ ſe noverint ſubjacere, & locus ille perpetuâ careat ſepulturâ. *In 6. De Hæreticis*. Cap. *Quicumque. init.* Lib. V. *Tit.* 2. *Cap.* 1. De notoriis qui nullâ tergiverſatione celari poſſunt, intelligendum.

II. Propriis manibus extumulent & projiciant hujuſmodi corpora damnatorum. *Ibid.* Subaudi, ſi diſcerni poſſint.

III. Sacris ex Canonibus inſtitutum, ut quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis; & ut careant Eccleſiaſticâ ſepulturâ, qui priùs erant ab Eccleſiaſtica unitate præciſi, nec articulo mortis Eccleſiæ reconciliati fuerint. *De Sepulturis.* Cap. *Sacris. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 12. Canones hic laudati ſunt *Cap.* 1. & 3. Caus. XXIV. Quæst. II. ex S. Leone & ex Urbano II. deſumpti.

IV. Si contingat quòd vel excommunicatorum corpora, per violentiam aliquorum, vel alio caſu in Cœmeterio Eccleſiaſtico tumulentur; ſi ab aliorum corporibus diſcerni poterunt, exhumari debent, & procul ab Eccleſiaſtica ſepultura jactari. *De Sepult.* Cap. *Sacris.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 12.

V. Quòd ſi diſcerni non poterunt, expedire non credimus, ut cum excommunicatorum oſſibus corpora extumulentur fidelium. *Ibid.*

VI. Placuit, ut qui ſibi ipſis voluntariè, aut per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitium aut per ſuſpendium, vel quolibet modo violentam inferunt mortem, nulla prorſùs pro illis in oblatione commemoratio fiat; neque cum Pſalmis ad ſepulturam eorum cadavera deducantur. Caus. XXIII. Quæst. V. Cap. 12. *Placuit.* Ex *Conc.* Bracar. I. Cap. 34. *ann.* 563. Tales non ſepeliantur Eccleſiaſticâ ſepulturâ. *Gl. v. Sepulturam.*

VII. Similiter & de his placuit fieri, qui pro ſuis ſceleribus puniuntur. *Ibid. fin.*

Non communicandum defunctis, licèt communicaretur vivis in his qui ſeipſos interficiunt, vel pro ſuis ſceleribus interficiuntur. *Gl. v. communicabuntur.* ad *Cap.* 11. *Ex Parte. Tit.* 28. *De Sepult.* Iſti nunc pluribus in Regionibus ſepeliuntur in Locis Sacris; quoad alios neceſſaria eſt ſententia quæ declaret defunctum ſe intermiſſe; pœnâ publicâ non ferendum quidem, nec certum, nec publicum.

SECTIO III.

Excommunicati & publici peccatores qui fuerunt reconciliati, & qui caſu non ſponte ſeſe interfecerunt, aut qui interfecti reperiuntur, Eccleſiaſticâ ſepulturâ donari debent.

I. Parochiano ſuo, qui excommunicatus fuit, dùm ageret in extremis, per Preſbyterum ſuum, juxta formam Eccleſiæ, abſolutus, non debent Cœmeterium & alia Eccleſiæ ſuffragia denegari. *De Sepult.* Cap. *Parochiano.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 14. *fin.* Excommunicatus, qui per ſuum Preſbyterum fuit abſolutus in morte, in Cœmeterio ſepeliri debet. *Summa.* Supponitur in articulo mortis ceſſare quamvis reſervationem, vel abſolventem habuiſſe aliundè facultatem abſolvendi à reſervatis, vel excommunicationem non fuiſſe reſervatam.

II. Quicumque violenter ſurrexerit in rapinam, ſive in Eccleſiarum violationem manifeſtè fuerit deprenſus; ſi uſque ad obitum in contumacia ſua duraverit, & in extremis poſitus remedium pœnitentiæ humiliter poſtulaverit, ſi emendationem vel emendandi ſecuritatem præſtiterit: ei pœnitentia & ſepultura Eccleſiaſtica concedantur. *De Raptorib.* Cap. *Super eo.* §. 1. Lib. V. Decr. *Tit.* 17. Cap. 2. Manifeſtus raptor, vel Eccleſiæ violator, ſi reſtituit, vel de reſtituendo cavet in morte, ad pœnitentiam & ad ſepulturam admittitur. *Summa.*

III. Parochianus qui fuit interfectus in campis, ad Eccleſiaſticam ſepulturam recipitur. *De Sepult.* Cap. *In noſtra.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 10.

IV. Cùm ille non ſponte præcipitaverit ſe de ponte, ſed caſu ceciderit; corpus ejus tradi facias Eccleſiaſticæ ſepulturæ. *De Sepult.* Cap. *Ex Parte.* §. 1. *init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. *Cap.* 11.

Qui caſu & non ſponte ſubmergitur vel moritur, non privatur Eccleſiaſticâ ſepulturâ. *Gloſſa.*

Quia ſi ſponte, non eſſet ſepeliendus in Cœmeterio Eccleſiæ. *Gl. v. non ſponte.* In dubio præſumendus caſus, non præcipitatio: dubia in meliorem partem interpretanda. *Cap.* 2. *De Reg. Jur.*

V. Si conſtiterit quòd aliquis fortuito caſu obierit, corpus ejus Eccleſiaſticæ tradi facias ſepulturæ; maximè ſi Dominicum corpus ſuſceperit, & Sacri Olei fuerit unctione perunctus. *De Torneamentis. Cap. Ad audientiam.* §. 1. *med.* Lib. V. Decr. *Tit.* 13. *Cap.* 2. Loquitur de illo qui ad faciendum torneamentum non venerat.

SECTIO IV.

Vendere non licet ſepulturam, neque aliquid tanquàm pretium pro ea exigere; ſed ea licet accipere quæ Eccleſia juxta loci cujuſque Conſuetudinem ordinavit.

I. In Eccleſiaſtico libro ſcriptum eſt: Mortuo non prohibeas gratiam, ſciens, quoniàm omnes moriemur. Et item: Omnia quæ de terra ſunt, in terram convertentur. Quid terra terram vendis? Memento, quoniam terra es & in terram ibis, & quoniàm mors tibi futura eſt, approperat & non tardat. Recordare, quoniàm non hominis terra, ſed ut Pſalmiſta commemorat: *Domini eſt terra, & qui habitant in ea.* Si terram vendis, invaſione alienæ rei reus teneberis. Gratis accepiſti à Deo; gratis da pro eo. Quarè interdictum ſit omnibus omninò Chriſtianis terram mortuis vendere, & debitam ſepulturam denegare; niſi fortè proximi & amici defuncti propter nomen, & redemptionem animæ viri gratis aliquid dare velint. Caus. XIII. Quæst. II. Cap. 14. *In Eccleſiaſtico.* Ex *Concil.* Tribur. Cap. 16. *ann.* 895. Tom. IX. Conc. *p.* 450. Eſt initium Canonis in quo dicitur, morem horrendum eſſe vendere Sepulturam, & gratiam Dei facere venalem. *Conc.* Metense. *ann.* 888. *Can.* 4. Tom. IX.

Conc.

Digitized by Google

Conc. *p.* 414. vetat ne cenſus exigatur de terris pro Spultura datis, ac ne Sepulturæ pretium ullum detur. Caus. XIII. Quæst. II. *Cap.* 15. præcipiendum ex *Conc.* Nannet. *ann.* 890. *Can.* 6. Tom. IX. Conc. *p.* 469. permittit voluntariam oblationem, vetat omnem exactionem pro Sepultura quam vult fieri extra Eccleſiam, præſertim verò prope Altare, ubi Corpus Domini & ſanguis conficitur. *Concil.* Claromont. *ann.* 1095. ut refertur ab Orderico Vitali, Pro Sepultura mortuorum pactum pretium non exigatur, aut detur. Tom. X. Conc. *p.* 573.

II. Abolenda perverſitas eſt, ut decedentibus non priùs permittatur effodi Sepultura, quàm pro terra, in qua ſepeliendi ſunt, certum pretium Eccleſiæ perſolvatur: Inhibitum eſt Clericis, ne quicquam omninò præſumant exigere hac de cauſa. *De Sepult.* Cap. *Abolenda.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 13. Honor. III. Epiſcopo *Magalon.* Gonzalez. *Ibid.* Vendi non poteſt terra Cœmeterii, quæ Religioſa & Sacra dicitur: Item Officium Sepulturæ vendi non poteſt. *Gl. V. Sepultura.*

III. Quòd centum ſolidos pro Sepultura Fraternitas veſtra velit exigere, hoc vitium de Eccleſia noſtra omninò vetuimus, memores, quia dùm Abraham à Filiis Ephron, *hoc eſt*, à Filiis Seor, Sepulchri terram pretio ad humandum corpus conjugis poſtularet, præmium accipere renuit, ne commodum videretur de cadavere conſecutus: Si ergò tantæ conſiderationis Paganus vir fuit, quantò magis nos, qui Sacerdotes dicimur, hoc facere non debemus? Undè ne hoc avaritiæ vitium, vel in alienis denuò tentari præſumatur, admoneo. Caus. XIII. Quæst. II. Cap. 12 *Queſta eſt.* Licèt Clerici exigere non poſſint, Laici tamen compelli poſſunt pias & laudabiles Conſuetudines obſervare, ſi quæ ſuper hæc fuerunt; multa enim inhoneſtè petuntur, quæ honeſtè recipi poſſunt. *Gloſſ. v. exigere.* S. Greg. I. Lib. VII. *indict.* 2. *Epiſt.* 55. *ann.* 599.

IV. Si quandò aliquem in Eccleſia veſtra ſepeliri conceditis, ſiquidem parentes ipſius, proximi, vel hæredes pro luminaribus ſpontè quid offerre voluerint, accipi non vetamus; peti verò aliquid aut exigi omninò prohibemus; ne (quòd valdè irreligioſum eſt) aut venalis fortaſſè, (quod abſit) dicatur Eccleſia, aut vos de humanis videamini mortibus gratulari, ſi ex eorum cadaveribus ſtudeatis quærere quolibet modo compendium. *Ibid.* Caus. XIII. Quæst. II. Cap. 12. *Queſta eſt. fin.* Secundum noſtrum inſtitutum, noveris nos illicitam antiquam conſuetudinem à noſtra Eccleſia omninò vetuiſſe, nec cuiquam aſſenſum præbere, ut loca humani corporis pretio poſſint adipiſci, &c. *De Teſtam.* Cap. *Filius. in integra. med.* Lib. III. Decr. *Tit.* 26. Cap. 5.

V. Præcipiendum eſt ſecundùm Canonum autoritatem, ut de Sepulchris, & hominibus ſepeliendis nihil muneris exigant; niſi fortè qui ſepelitur, vivens juſſerit Eccleſiæ, in cujus atrio ſepelitur, aliquid de rebus ſuis tribuere, aut etiam poſt mortem ipſius, illi quibus commiſſum eſt ejus Eleemoſynam facere, de rebus illius aliquid dare voluerint; & tamen nullatenùs à Preſbyteris Eccleſiæ illius aliquid exigatur, ſivè ab illis qui locis præſunt. *Ibid.* Caus. XIII. Quæst. II. Cap. 13. *Poſtquam.* Ex *Conc.* Nannet. Cap. 6. *ann.* 890.

VI. Salvâ Juſtitiâ illarum Eccleſiarum à quibus mortuorum corpora aſſumuntur, intelligi debet, ut ſicut B. Hyeronimus inquit, unaquæque Provincia in ſuo ſenſu abundet, ſecundùm rationabilem conſuetudinem Regionis; illa juſtitia pro locorum diverſitatibus attendatur. *De Sepult.* Cap. *Certificari.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 9. Juſtitia quæ exhiberi debet illis Eccleſiis, à quibus dùm vivebant, percipiebant Eccleſiaſtica Sacramenta. *Gl. v. Salva Juſtit.* In mortuariis conſuetudo loci ſervatur. *Gloſſa.* De eadem portione Gonzal. fusè agit in *Cap.* 8. *De Sepult. n.* 5. *ad finem. uſque*, examinatque quota debeatur, cui, à quibus, & ex quibus rebus, omneſque Textus de illa ſequentes explicat.

SECTIO V.

Liberum eſſe cuique adulto eligere ſibi Sepulturam in quocumque loco, etiam minus Religioſo, modò nihil decernat contra rationabilem Conſuetudinem.

I. Nulli negamus propriam eligere Sepulturam, & etiam alienam; Dominus enim & Magiſter alienam elegit ut propriam. *De Sepult.* Cap. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 1. Licitum eſt alienam eligere Sepulturam, *id eſt*, in alieno loco. *Gloſſa.*

II. Cùm liberum ſit ex univerſis Conſtitutionibus Sanctorum Patrum, apud Religioſa loca in ultima voluntate ſibi Sepulturam eligere; Canonicæ procul dubio obviat rationi, qui devotioni & extremæ voluntati decedentium in hac parte contradicere præſumit. *De Sepulturis.* Cap. *Cum Liberum ſit. in integri init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 6.

III. Si mortuorum Sepulchra, & Cœmeteria apud illas Eccleſias & Monaſteria ex antiquo ſint diſpoſita, in quibus Religioſorum Fratrum Conventus ſunt conſtituti, & Orationes atque Miſſarum ſolemnia, tàm pro vivis, quàm pro defunctis frequentiùs celebrantur, illorum devotioni & extremæ voluntati, qui apud hujuſmodi Eccleſias ſepeliri deſiderant, minimè contradicendum eſt. *De Sepult.* Cap. *Fraternitatem. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 3.

IV. De Uxore, utrùm quemadmodùm Vir liberam debeat habere Sepulturam; Videtur quòd ſuper hoc inter Virum & Mulierem non ſit facienda diſtinctio; ſed utrique in caſu iſto æqualem eſſe credimus facultatem; cùm Electio iſta ad eum potiùs ſtatum pertineat in quo Mulier ſolvitur à Lege Viri. *De Sepult.* Cap. *De uxore. init.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 7. Sicut liberum eſt viro eligere Sepulturam, ita liberum eſt mulieri; nulla eſt in hoc caſu inter eos differentia, cum à Lege viri ſoluta eſſe intelligatur. *Gl.*

V. Filius-familias abſque Patris aſſenſu ſibi poteſt liberè eligère Sepulturam. *In* 6. *De Sepult.* Cap. *Licet.* §. 1. Lib. III. *Tit.* 12. Cap. 3. Filius-familias poteſt ſibi Sepulturam eligere ſine conſenſu Patris. *Gloſſa.*

VI. Minores Filii nequeunt, antequàm ad annos pubertatis perveniant, eligere Sepulturam. *Ibid. De Sepult.* Cap. *Licet. init.* Lib. III. *Tit.* 12. Cap. 4.

VII. Pater illos poteſt, ſi conſuetudo terræ id habeat, quò voluerit ſepelire: Secùs, ſi non habeat. *ibid.* Vid. *Navarrum De Sepult. Conſil.* 1. ubi fusè hunc Textum explicat.

VIII. Si quis, antiquâ dimiſſâ, novam, etiam in loco minùs Religioſo, elegerit Sepulturam, Electionem hujuſmodi nequaquàm volumus impugnari. *In* 6. *De Sepult.* Cap. *Cum quis.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 12. Cap. 2. Quis poteſt eligere Sepulturam in loco minùs Religioſo. *Gloſſa.*

IX. Si quis contra antiquam & rationabilem conſuetudinem, aliquid de corpore ſuo ſepeliendo mandavit, hoc non præjudicat rationi, ſed viribus debet carere. *De Sepult.* Cap. *Fraternitatem.* §. *ult.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 3. Minùs legitima voluntas defuncti defendi non debet. *Gloſſa. v. Præjudicat.* 8. & 9. Textus adverſari ſibi videntur, ſed contrarietas eſt tantùm apparens & in verbis; nam Prior dùm probat corpus ſepeliri in loco minùs Religioſo, per illa verba intelligit locum minùs ſolemniter Benedictum; Poſterior, dùm vetat ſepeliri in loco minùs Religioſo, per hæc verba intelligit locum non benedictum.

X. Volumus, & juxta Canonum Statuta probabile nobis videtur, ut ſicut morienti conceditur judicium rerum facere, cuicumque loco ſibi placuerit, ſic

nimirùm juſtum eſt ſui corporis habere licentiam illud judicandi, in quocumque loco voluntas ejus extiterit, ſive in Monaſteriis, ſive in aliis Religioſis locis. PASCHALIS II. *in* Cap. 2. *De Sepult. in* 1. *Compil.* Non obſtat huic comparationi quod Filii, quandiù ſunt in poteſtate Patris, non poſſunt diſponere de rebus ſuis, indèque ſequatur, ſi valeat comparatio, quòd ſimili in caſu non poſſunt diſponere de corpore ſuo; nam quod poſſident hujuſmodi Filii ipſorum non eſt, ſed Patris, niſi ſit peculium Caſtrenſe, vel quaſi Caſtrenſe, de quo diſponere valent, quia ſuum eſt; corpus autem Filiorum ipſorum eſt, non Patris, niſi in certis caſibus in quibus Lex illis prohibet ne de illo diſponant ſine aſſenſu Patris, quorum numero non recenſetur ipſa ſepultura.

Antequàm Monachis conceſſum eſſet Privilegium ſepeliendi mortuos qui eligerent ſepulturam apud ipſos, Parochianis non licebat illam eligere apud Monachos ſine licentia Parochi. GONZALEZ *in* Cap. 3. *De Sepult. n.* 7. *junctò n.* 4. Agebatur de Jure Parochiali, quo Monachi frui non valebant Parocho non conſentiente; cùm invito Domino iſtius res in aliam tranſmitti non valet per Conſenſum; Parochus jus ſuum cedebat, quæ ceſſio renovanda erat quâlibet vice, niſi generalis eſſet pro vita Parochi. Prædicto Privilegio ſemel impetrato, Monachi non eguerunt Parochi conſenſu, ſed ſatis fuit ut illi ſolverent portionem congruam ex relictis ſibi pro ſepultura. Huic mutationi conſenſiſſe Parochos veroſimile eſt, ut ſeſe accommodarent Parochianorum ſuorum devotioni, ſalvâ tamen Juris ſui (quod par erat) compenſatione.

SECTIO VI.

Diſtrictè vetitum eſt Clericis & Religioſis, ne quos Voto aut Juramento adſtringant ad eligendam apud ipſos ſepulturam, idque ſub pœna Excommunicationis, & ſi pactum fecerint de aliquibus non ſepeliendis, tenere illud debent, & corpora aliaque reſtituere, ſi per vim illa rapiant.

I. Univerſis Religioſis & Sæcularibus Clericis, cujuſcumque ſtatûs vel conditionis exiſtant, in virtute Sanctæ obedientiæ ac ſub intermiuatione maledictionis æternæ, diſtrictiſſimè prohibitum eſt, ne aliquos ad vovendum, jurandum, vel fide interpoſitâ ſeu aliàs promittendum, inducant, ut apud eorum Eccleſias ſepulturam eligant, vel jam electam ulteriùs non immutent: Si ſecùs actum fuerit, electionem talem decretum eſt nullius penitùs exiſtere firmitatis. *In* 6. *De Sepult.* Cap. *Animarum.* LIB. III. *Tit.* 12. Cap. 1.

Vide *Conſtitutiones Cleri Gallicani an.* 1645. *Art.* 11. *fin. Antiqua Monumenta Cleri.* TOM I. Cap. 14. *p.* 993.

II. Temerarios violatores Conſtitutionis illius, quæ Religioſis & Clericis Sæcularibus prohibet, ne aliquos ad vovendum, jurandum, vel fide interpoſitâ vel aliàs promittendum, inducant, ut ſepulturam apud eorum Eccleſias eligant, vel jam electam ulteriùs non immutent; ſententiam Excommunicationis, pœnâ in dicta Conſtitutione contentâ in ſuo perdurante robore incurrere volumus ipſo facto, ab alio, quàm à Sede Apoſtolica (præterquàm in mortis articulo) nullatenùs abſolvendos: Nullis Privilegiis aut Statutis, cujuſcumque tenoris exiſtant, ſuper his valituris. CLEMENTINA *Cupientes.* §. 2. *De Pœnis.* LIB. V. CLEMENT. *Tit.* 8. Cap. 3. Violatores Superioris Decretalis excommunicantur ipſo facto, eorumque abſolutio ſoli Sedi Apoſtolicæ reſervatur, præterquàm in articulo mortis.

III. Pactum cum Rectore Parochialis Eccleſiæ factum à Religioſis, ne aliquos vel certos ipſius Eccleſiæ Parochianos recipiant ad Eccleſiaſticam ſepulturam, omninò ſervare debent, quamquàm ſepultura libera ſit Monaſterio illi ab Apoſtolica Sede indulta, & illi apud eos elegerint ſepeliri; cùm per dictum pactum Indulto hujuſmodi derogetur. *In* 6. *de Pactis.* Cap. *Pactum.* LIB. I. *Tit.* 18. Cap. 1.

Monachi habentes à Sede Apoſtolica ſepulturam, ſi paciſcuntur de non recipiendis aliquibus vel certis Parochianis Eccleſiæ alicujus, ſervare compelluntur pactum, nec illos ſepelire poterunt, licet apud eos elegerint ſepeliri. *Gl. v. Pactum.*

IV. Si conſtiterit quòd cùm Preſbyter quidam corpus cujuſdam mulieris, prout in ultima voluntate diſpoſuerat, ad Eccleſiam ſepeliendum deferre, Monachi aliqui corpus ipſius violenter rapere, & in Eccleſia ſua ſepelire minimè dubitarunt, præfati Monachi compellantur ut oſſa præfatæ mulieris, & Beneficia quæ occaſione ſepulturæ ipſius recepiſſe noſcuntur, cum integritate reſtituant. *De Sepult.* Cap. *Cum liberum.* LIB. III. DECR. *Tit.* 28. Cap. 6.

Qui ſepeliunt Parochianum alienum quem ſepelire non debent, coguntur reſtituere corpus, & quæ ratione ipſius obtinuerunt. SUMMA. Quod obtentu vel occaſione alicujus quæritur, illi eſt reſtituendum. *Gl.* Acceſſorium ſequitur principale: reſtituto ergo corpore, reſtituendum quoque eſt quidquid relictum fuit pro illo ſepeliendo.

SECTIO VII.

Si electa non fuerit ſepultura, corpora ſepeliri debent vel in ſepulchris Majorum, vel in Eccleſia Parochiali: ſi ſecùs factum fuerit, reſtituenda, ſi petantur corpora & jura funeralia.

I. Contradictione nonobſtante, Minores Filii qui nequeunt eligere ſepulturam, ubi conſuetudo non habetur, ut pater poſſit eos quò voluerit ſepelire, ſunt cum ſuis Majoribus vel in Parochiali Eccleſia tumulandi. *In* 6. *De Sepult.* Cap. *Licet.* LIB. III. *Tit.* 12. Cap. 4. Conſuetudo habet quòd Parentes vel amici tales ſepeliunt in altera quam volunt. *Gl. v. Vel in Parochiali. fin.*

II. Contradictione quâcumque ceſſante ſepeliantur omninò apud illas Eccleſias, apud quas ſepeliendi de jure fuiſſent, ſi ſepulturâ non electâ forſitan deceſſiſſent *In* 6. *De Sepult.* Cap. *Animarum.* LIB. III. *Tit.* 12. Cap. 1. Si quis non eligat ſepulturam, tunc eſt ſepeliendus in loco ſuorum Majorum, ſi habeant certum locum pro ſua ſepultura; ſi autem certum locum non habeant, tunc eſt ſepeliendus in Cœmeterio Eccleſiæ Parochialis in qua recepit Sacramenta. *Gloſſa.*

III. Unumquemque in Majorum ſuorum ſepulchris jacere, Patriarcharum exitus docet. *De Sepult.* Cap. *Nos inſtituta. init.* LIB. III. DECR. *Tit.* 28. Cap. 1.

IV. Ubi quis decimas perſolvebat vivus, ibi ſepeliantur & mortuus. CAUS. XIII. QUÆST. II. Cap. 6. *Ubicumque. fin.*

De honeſtate debemus eligere ſepulturam, ubi Majores noſtri ſepulti ſunt. *Gloſſa.*

V. Is quis habens domicilium in Civitate vel Caſtro, quandòque ad villam ruralem ſe transfert recreationis causâ, vel ut opera ruralia exerceat in eadem, ſi non electâ ſepulturâ decedat ibidem, non in Eccleſia dictæ villæ, ſed in ſua Parochiali, vel in ea potiùs in qua Majorum ipſius ab antiquo ſepultura extitit, ſepeliri debebit; dummodò abſque periculo ad ipſam valeat deportari. *In* 6. *De Sepult.* Cap. 15. *Is qui.* LIB. III. *Tit.* 12. Cap. 3. Hoc non abſolutè neceſſarium eſt, ſed portari poteſt ad ſuam Eccleſiam. Si civis accedat ad coloniam, & ibi mortuus eſt, non ſepelietur in Eccleſia in cujus Parochia mortuus eſt, ſed portandus eſt ad ſuam Eccleſiam Parochialem. *Gloſſa* 1. Ex *Conc.* TRIBURIENSI *Can.* 15. *ann.* 895. TOM. IX. CONC. *p.* 449. Cùm quis deceſſit non electâ ſepulturâ, eſt ſepeliendus in loco Majorum ſuorum. *Gloſſa Conc.* LONDINEN.

ann.

ann. 1102. *Can.* 25. Tom. X. Conc. *p.* 730. Ne corpora defunctorum extra Eccleſiam ſuam ſepelienda portentur, ut Presbyter Parochiæ perdat quod illi indè juſtè debetur.

VI. Hoſpitalarii non recipiant Parochianos alicujus Eccleſiæ ad Eccleſiaſticam ſepulturam, niſi apud eos elegerint ſepeliri; alioquin, niſi probaverint quòd Parochianus apud ipſos elegerit ſepulturam, univerſa quæ ipſius intuitu receperunt Parocho reſtituant. *De ſepult.* Cap. *In noſtra*, §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 10.

Si qui ſepeliant aliquos qui non elegerunt apud ſe ſepulturam, tenentur reſtituere quicquid occaſione funeris receperunt.

VII. Pro illis Parochianis, quos conſtat intra annos legitimos deceſſiſſe, & quos dicti Hoſpitalarii receperunt ad Eccleſiaſticam Sepulturam, quæ Sepulturæ eorum gratiâ receperunt reſtituant univerſa. *Ibid.* §. 1. *fin.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 10. Idem eſt ſi ſepeliant aliquos qui propter ætatem non potuerunt ſibi eligere Sepulturam, quia ſepeliendi ſunt in Sepulchro Majorum, ac Eccleſiæ in qua eſt debentur Jura funeralia.

VIII. Conquerente Parocho quòd Prior aliquis quemdam Parochianum ſuum in ſua Eccleſia ſepelivit, quoniam hoc Eccleſiaſticæ inſtitutioni contrarium eſſe dignoſcitur, & à rationis tramite penitùs alienum, ut quis falcem mittat in alienam meſſem; præfatus Prior diſtrictè compelli debet, ut prædicti Parochiani corpus reſtituat, & exindè, *id eſt*, de cæteris quæ obvenerunt occaſione illius corporis amicabiler conveniat, aliàs tenetur ea reſtituere. *Gloſſ.* Verbo, *exindè*. Amicabiliter conveniat cum eodem Parocho. *De Sepult.* Cap. *Ex Part. in int.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 5. iſte Parochianus non elegerat Sepulturam apud Eccleſiam Prioris, & ideò Corpus illius debet reſtitui cum bonis perceptis occaſione illius. *Gloſſa.* Verbo *Parochianum.*

IX. Si Religioſi vel Clerici aliquos non electâ Sepulturâ apud quos, in ſuis Eccleſiis, vel Cœmeteriis præſumpſerint ſepelire; ad reſtitutionem, tàm Sepultorum Corporum, ſi petantur, quàm etiam omnium quæ occaſione Sepulturæ illorum pervenerint quomodolibet ad eoſdem, ipſos obligatos eſſe cenſemus. *In 6. De ſepult.* Cap. *Animarum.* §. 1. Lib. III. *Tit.* 12. Cap. 1. Sepelientes aliquem indebitè tenentur reſtituere quidquid exindè receperunt, etiamſi non fuerint requiſiti; tenentur verò reſtituere oſſa cadaveris, ſi fuerint requiſiti & moniti ab Eccleſiis: aliter non. *Gloſſa.* Iſtius ratio; reſtitutio perceptorum eſt abſolutè neceſſaria: non enim remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum; reſtitutio verò Corporis quandòque remittenda propter incommoda exhumationis.

SECTIO VIII.

Etiamſi electa de jure fuerit Sepultura, ſemper tamen Eccleſiæ Parochiali ſua jura conſueta ſolvenda ſunt, juxta conſuetudinem locorum, vel pacta inita.

I. Quia dignus eſt operarius mercede ſuâ, partem ſui Judicii (id eſt, quod relinquit in ultima voluntate) illi Eccleſiæ dari cenſemus, in qua cœleſti pabulo refici unuſquiſque conſuevit, ut juxta Apoſtolum ſint conſolationum ſocii, ut fuerunt paſſionum, & ſic demùm, ubicumque libitum fuerit, eligat Sepulturam. *De Sepult.* Cap. *Nos inſtituta.* §. 1. Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 1. Eccleſiæ Parochiali relinquenda eſt ſua portio, cùm quis eligit ſibi Sepulturam. *Gloſſa.*

II. Si aliquem Parochianorum veſtrorum alibi contigerit eligere Sepulturam, de teſtamento ipſius vobis portio relinquatur. *De Sepult.* Cap. *Cùm ſuper.* Lib. III. Decr. *Tit.* 28. Cap. 8.

III. De oblationibus portio relinquatur illi Eccleſiæ à qua Corpora mortuorum aſſumuntur. *Gloſſa.* Verbo, *De Teſtamento.* Hoc conſuetudini relinquendum eſt. *Gloſſa.* Quis poteſt eligere Sepulturam demiſſâ Eccleſiâ Parochiali, & etiam demiſſâ Eccleſiâ, in qua ſepulti ſunt Majores ſui: & Canonica portio eſt ſolvenda Eccleſiæ Parochiali in qua recepit Sacramenta. *Gloſſa.* Solvitur Eccleſiæ Parochiali in recompenſationem laborum quos ſuſtinuit Rector in celebrando Divina & adminiſtrando Sacramenta ipſi defuncto. *Gloſſa.*

IV. Cùm ab eo qui duo habet domicilia, ſe collocans æqualiter in utroque, in loco tertio eligitur Sepultura; domiciliorum Eccleſiæ habebunt inter ſe dividere Canonicam portionem. *Ibid. in 6. De Sepult.* Cap. *Cùm quis.* Lib. III. *Tit.* 12. Cap. 1. Si habet plura domicilia, debet ſolvi Canonica portio ambabus Eccleſiis, in quibus ipſe defunctus habebat domicilia. *Gloſſa.*

V. Fratres Prædicatorum & minorum Ordinum, in Eccleſiis vel locis ſuis ubilibet conſtitutis, liberam habeant Sepulturam, videlicet quòd omnes ad eam recipere valeant qui ſepeliri elegerint in locis & Eccleſiis memoratis; verùm ne Parochiales Eccleſiæ & ipſarum Curati ſive Rectores debitis & neceſſariis beneficiis defraudentur, autoritate Apoſtolicâ conſtitutum eſt, ut dictorum Ordinum Fratres de obventionibus Funeralibus partem Parochialibus Sacerdotibus, & Eccleſiarum Rectoribus ſeu Curatis largiri teneantur. Clement. *Dudum. De Sepult.* §. 8. *hujuſmodi.* Lib. III. Clementin. *Tit.* 7. Cap. 2. Hæc pars paulò poſt quarta eſſe declaratur his verbis: *Quartam Partem, quam Apoſtolica autoritate taxamus & limitamus.* Si Conſuetudo habet, ſemper priùs funus portabitur, ad propriam Eccleſiam. *Gloſſa* Verbo *integr.* Hæc Conſuetudo viget in Gallia. Vide *Conſtitutiones Cleri Gallicani ann.* 1645. *art.* 11. *Antiqua Monumenta Cleri Gallicani.* Tom. 1. *Cap.* 14. *p.* 993.

VI. Secundùm rationabilem conſuetudinem Regionis, illa juſtitia circa medietatem, vel Tertiam, vel Quartam Partem, pro locorum diverſitatibus attendatur. *Cap.* 9. *De Sepult.*

VII. *Concilium* Trident. Sess. XXV. *Cap.* 12. derogat quibuſcumque Privilegiis ante quadraginta annos conceſſis, tempore quo illud Decretum conditum eſt, ſcilicet *ann.* 1563. Ex quo cœpit obligare, ceſſarunt prædicta Privilegia, & portio Canonica cœpit reſtituta eſſe, iis quibus anteà pertinebat, ſive Eccleſiæ Parochiali, ſive Cathedrali.

Cæterùm præter Conſuetudinem Gallicanam de qua mox dictum, cujuſque plures aliæ probationes in *Novis Commentariis ejuſdem Cleri* Tom. III. *Tit.* 3. *Cap.* 4. ubi fusè de exequiis, & de Juribus Parochorum in illis, & Tom. V. *Tit.* 5. *Cap.* 3. ubi *De Sepulturâ.* Extat alius uſus notandus, nempè quòd portio Canonica verſatur tantùm circa luminaria, quorum medietas pertinet ad Parochos defunctorum; alia autem eſt Eccleſiæ, in qua elegerunt Sepulturam. Id demonſtrare videntur Senatûs-Conſulta ibidem relata, & deſumpta è Curiis Pariſiensi, Ridonensi, Aquensi.

Reliqua ad Sepulturam ſpectantia, collecta & examinata ſunt 1°. Dùm de Juriſdictione Eccleſiaſtica, ubi de Epiſcopi Juriſdictione in Loca Sacra, inter quæ ſunt Cœmeteria, Eccleſiæ, Capellæ, Oratoria. 2°. Dùm de Eccleſiis iſtarumque Benedictione, Pollutione, Reconciliatione. 3°. Dùm de Curato, ubi de illius Juribus & muneribus, quorum non minima ſunt Jura & munia Funeralia.

SEC.

SECTIO IX.

An ex collectis Textibus inferri poſſit, quòd Parochiæ recèns erecta debeatur Quarta Funeraria, in locis ubi Antiquæ ea non potiuntur.

Prædicti Textus demonſtrant Quartam Funerariam debere Parochiali Eccleſiæ Jure Communi; inſpecto ergò hoc Jure, illam deberi novæ Parochiæ videtur, cùm præſumendum ſit erectionem novam fieri juxta Jus Commune, ipſique Parochiæ aſſignari illa quæ hoc Jure debentur Eccleſiæ Parochiali. Non obſtat, quòd Parochiæ hujuſmodi non debeantur Decimæ, ubicumque iſtæ ab aliis quàm à Parochis poſſidentur; cùm in his locis Parochi nihil aliud ſunt quàm Vicarii perpetui, quibus Jure Communi non aliud datur ad ſuſtentationem illorum, quàm portio ex ipſis Decimis. *Cap.* 30. *De Preb.* idque quia inſtituuntur, & vices gerunt aliorum Beneficiatorum, quorum Beneficiis jam annexæ ſunt Decimæ. *Ibid.* Prætereà Quarta Funeraria eſt unum ex illis Juribus, quæ vocantur obventiones, & reducuntur ad oblationes, quæ Jura debentur illis qui actu exercent curam animarum, ideòque malè comparantur hic cum Decimis, quæ ſunt Jus fixum, annuum, & immobile Beneficiorum. Juſta eſſet, ſi ageretur de Parochia, quæ erigeretur in terris noviter cultis; tunc enim cùm Decimæ nulli anteà debebentur, Parocho haud dubiè pertinerent eodem planè modo, quo Quarta Funeraria, poſito quòd ibidem inſtituta vel conſtructa Monaſteria fuiſſent, quæ ex Privilegio gauderent Jure funerandi: Ob contrariam rationem, cùm Quarta Funeraria jam pertineat ad alios quàm ad Parochos in locis de quibus agitur, videtur quòd Parochia nova ſubire deberet ſortem antiquarum, quoad illam Quartam Funerariam; illius ſiquidem poſſeſſores objicere poſſent Parocho conſuetudinem locorum, quæ eſt, veluti illorum cui ſubſunt omnes illorum incolæ: Conſuetudo verò derogat Juri Communi. *Cap. ult. De Conſuet.* Addere liceret novam Parochiam erectam ex locis & Incolis jam poſſeſſis à Veteribus Parochiis, proindèque plus Juris novum Parochum ſibi vindicare non poſſe, quàm antiqui, cùm his in locis illorum ſit Succeſſor.

Porrò nonnulli caſus excipiendi occurrunt: Jus in quo antiqui tranſactione vel præſcriptione Quartam amiſerunt; hoc enim caſu, novus dicere poſſet, quòd tranſactio ſuos tenet Autores, ut docet *Concil.* Trid. & oſtenſum dùm de Tranſactionibus, quòd acta inter alios ſibi præjudicare non poſſent, quòd renuntiatio ab illis facta Juri ſuo ad ſe non producatur, quòdque demùm Eccleſia nondùm erecta incapax eſt jus perdendi, ut & acquirendi.

Alter caſus eſt, in quo Quarta acquiſita fuiſſet eo tempore quo Curati erant ad nutum amovibiles, ab illis qui illos conſtituebant, nec alio jure fruebantur, quàm illo quod Curati Primitivi illis concedebant; hoc enim caſu legitimè impediti erant tueri Jura Eccleſiæ ſuæ, proindèque ſi tunc temporis Curati primitivi Quartam præſcripſerint, hanc præſcriptionem antiquis Parochis nocere non potuiſſe, multòque minùs novo Parocho nondùm exiſtenti eo tempore quo Quarta præſcripta eſt, cùm certiſſimum ſit tempus non currere contra legitimè impeditum, Eccleſiamque nihil perdere poſſe, quamdiù caret legitimo defenſore; undè in qualibet præſcriptione Eccleſiaſtica detrahitur tempus quo Eccleſia vacavit, vel quaſi vacavit, per coactam abſentiam Rectoris, quemadmodùm oſtenſum eſt dùm de Præſcriptionibus, vel de Sede vacante actum eſt.

SECTIO X.

An ex eiſdem Textibus colligi valeat, quòd Epiſcopus ſtatuere poſſit, ut Quarta Funeraria ſolvatur, ubicumque non ſolvitur.

Jam ſuprà notatum eſt prædictos Textus docere, quòd Jure Communi debeatur Quarta Funeraria Eccleſiæ Parochiali defuncti, qui alibi ſepelitur, quàm in iſta in qua ex ipſa Sepulturæ origine apud Chriſtianos ſepeliendus eſt, idque in recompenſationem laborum, quos tulit Parochus in conferendis illis ſubſidiis Spiritualibus, quibus eguit, præſertim in ultimo morbo, quòdque huic Juri non derogatum fuerit per Privilegia Monachis conceſſa, imò iſta illud confirmaverint, additâ ſemper clauſulâ (ſalvâ juſtitiâ) hinc autem ſequi videtur, quòd prædictum Statutum condere Epiſcopus valeat, quia Juris Communis eſt executor natus, ideòque teneatur illud reſtituere, ubicumque non ſervatur, etſi utilitas publica illius obſervationem poſtulet; hæc enim utilitas eſt ratio & finis Legis, idcircò Lex durare debet quandiù illius ratio ſubſiſtit, quemadmodùm illa ceſſare debet, iſtâ ceſſante. Hoc poſito & probato, unum reſtat examinare, an lex de Quarta Funeraria conſulat utilitati publicæ, & poſſint occurrere circumſtantiæ in quibus ceſſant hujuſmodi circumſtantiæ: Quoad prius, ex tot Textibus collectis patet, Legem ferentem ut ſolvatur Quarta Funeraria Parocho prædicto ſemper habitam publico utilem, juſtitiæque innixam, adeò ut hæc Quarta communiter appellata ſit juſtitia, gravibuſque rationum momentis ſemper defenſa, imò numquàm non æſtimatum Privilegia, quantùmvis in ſe favorabilia, huic cedere debere, eamque ſalvam dimittere: Quoad poſterius, ex priori colligitur; quæ enim occurrere poſſunt circumſtantiæ, quæ rem tàm utilem tanto tempore & ubique exiſtimatam, adeò inutilem efficere valeant, ut ipſa ceſſare debeat?

Non obſtat quòd Quarta Funeraria ſit præſcriptibilis, *Cap.* 4. *de Præſcrip. Cap.* 13. Seſs. XXV. *De Ref.* etiam contra Epiſcopum, *Cap.* 4. *cit.* Hoc enim non habet locum in Regularibus, quia nemo poteſt præſcribere contra Titulum ſuum, cùm id fieri nequeat ſine mala fide, & malæ fidei Poſſeſſor numquàm præſcribit. *Reg.* 2. *De Reg. Jur. in* 6. *Cap.* 30. *De Præſcript.* ac aliundè patens & manifeſtum, Regulares non habere Jus Funerandi, niſi ex Privilegiis in quibus inſeritur ſemper clauſula *Salvo Jure Parochiali, vel Salvâ Juſtitiâ, vel Salvâ Quartâ Parochi*, ideòque ſi præſcribere vellent hanc Quartam, præſcribere intenderent contra Titulum ſuum; verum quidem eſt Eccleſiam Parochialem poſſe hanc Quartam præſcribere contra ſimilem Eccleſiam, ſed in hoc nullum præjudicium erga Eccleſiam contra quam præſcriberetur, cùm iſta ſimili commodo gaudeat contra alias, proindèque compenſationis locus eſſet: Idem dicendum de præſcriptione ſimilis Juris ab Eccleſia Cathedrali contra Parochialem Eccleſiam, cùm iſta poſſit idem Jus præſcribere contra Cathedralem, ſi Cathedralis illo potiatur in præjudicium Eccleſiæ Parochialis, & iſta per quadraginta annos ſine lite & interruptione Quartam poſteà poſſederit.

Cùm ergò jus Quartæ Funerariæ juſtiſſimum ſit, & impræſcriptibile videatur contra Regulares, ita ut iſti ſemper teneantur illam ſolvere, non obſtante longiſſimo uſu non ſolvendi; conſequens eſt, ut Epiſcopus ſtatuere valeat, ut in Diœceſi ſua illa ſolvatur ab illis, ubicumque illam ſolvere deſierunt.

Non obſtant huic Deciſioni Privilegia quæ colliguntur à Tamburino, *De Jure Abbatum*. Tom. I. *Diſput.* 15. Quæst. XVII. quibus multi Ordines Religioſi ab illa Quarta eximi videntur; nam vel non loquuntur de hac Quarta prout nunc eſt in uſu, & deducitur tantùm ex certa; ſed de Quarta Epiſcopali quæ deducebatur ex omnibus relictis Eccleſiæ Regulari, in qua Sepultura eligebatur, cùm de illa ſola mentionem expreſſam faciant; vel non ſunt recepta, cùm Mendicantes, Minimi, Cœleſtini quorum meminerunt, Quartæ Parochiali hîc ſubjiciantur; vel irrita ſunt, quia non derogant expreſſè Clementinæ *Dudum*, quæ eſt Côciliaris, utpotè facta *in Conc.* Viennensi, & derogatio expreſſa ſimilibus Conſtitutionibus

bus neceſſaria ad validitatem privilegiorum his contrariorum, ut communiter docent Interpretes in Textus citatos ab ipſo TAMBURINO *loco cit. n. 9. & 10.* quos ipſe etiam ſequitur; vel demùm abrogata ſunt à *Conc.* TRIDENTINO loco ſuprà citato, ubi derogat cuivis Privilegio, qualecumque ſit, Quartæ Funerali contrario, ſivè Epiſcopo, ſivè Parocho debeatur, quique ſic ſummatur; Quartam Funeralium Eccleſiæ Cathedrales vel Parochiales recipiant.

SECTIO XI.

I. An ſint pœnæ Eccleſiaſtica contra violatores ſepulchrorum.

II. In quo conſiſtat tumulorum Violatio.

III. An illi qui eos aperiunt, ut videant in quo ſtatu ſit corpus quorumdam hominum mortuorum in odore Sanctitatis, hujus criminis ſint rei?

QUÆSTIO I.

Qui requirit an ſint pœnæ Eccleſiaſticæ in violatores ſepulchrorum, ſupponit aliquas eſſe ſæculares; & quod ſupponit fundatur & probatur *Tit. De ſepulchro violato*, qui eſt duodecimus LIB. XLVII. *Digeſterum* & decimus nonus LIB. IX. *Codicis.* Quòd ſi hic ſermo non fiat de his ſæcularibus pœnis, illud eſt quia difficultas, de qua conſulti ſumus, ſpectat tantùm ad Judicem Eccleſiaſticum, & ſufficit ut ille ſciat, quid Eccleſia ſtatuerit contra homines hujus criminis conſcios.

Antiquior Canon inventus hac de re, nullus eſt quàm ſexageſimus litterarum Canonicarum DIVI BASILII mortui *an.* 378. Privat communione per undecim annos quemlibet aperientem & effodientem tumulos: *Qui ſepulchra effodit, undecim annorum carebit Communione.* CONC. TOM. II. *p.* 1752. Judicari poteſt de idea quam S. BASILIUS habebat de horrendo illo ſcelere, qualitate & diuturnitate pœnæ.

Locus omnis eſt credendi Excommunicationem de qua loquitur, nihil aliud eſſe quàm illam quæ adhærebat pœnitentiæ publicæ, itaque undecim erant anni pœnitentiæ propter hoc peccatum, ſine diſtinctione perſonarum; Clerici, Religioſi, in hoc continebantur, nec non & Laici, & mulieres, atque homines; hujuſce Verba ſunt generalia & abſoluta.

Inter Canones pœnitentiales Papæ GREGORII III. quæ vocantur *Judicia*, unus definit pœnitentiam illorum qui demoliuntur tumulos, præſcribit illam per tres annos, & ſtatuit, ut deponantur à Clericali Ordine ſi ſint Clerici; ſi autem Laici, ab eo excludantur; ſceleris horrorem demonſtrat dicendo, à Legibus publicis illud ut ſacrilegium reputari, & illud ſupplicio ſanguinis puniri: *Si quis Clericus aut Laicus in demoliendis ſepulchris deprehenſus fuerit, quia facinus hoc pro ſacrilegio Legibus publicis ſanguineum dicitur, oportet in tali ſcelere proditum à Clericatûs Ordine ſubmoveri, & pœnitentiæ triennio deputari.* Hoc verbo *deprehenſus*, adducimur ad credendum Canonem loqui tantùm de caſu, in quo ſcelus eſt publicum; eſt vigeſimus *Conc.* TOM. VI. *p.* 1481. EGBERTUS Archiepiſcopus Eboracenſis in ſua Canonum collectione, unum refert nomine Canonis TOLETANI. *Canō* TOLETANUS, qui præſcribit ſeptem annos pœnitentiæ, & jejunium trium annorum cum pane & aqua definit, nec non & depoſitionem cum excluſione Clericatûs Ordinis, contra violationem ſepulchrorum, & illam, ut ſacrilegium reputat: *Si Clericus in demoliendis Sepulchris fuerit deprehenſus, à Clericatûs Ordine pro Sacrilegio ſubmoveatur. Si quis ſepulchrum violaverit, ſeptem annos pœniteat; tres ex his in pane & aqua.* Iſſe eſt 74. CONC. TOM. VI. *p.* 1592. Videtur diſtinguere inter violationem, & demolitionem ſepulchrorum, quia loquitur ſolùm de demolitione in prima parte, & punit illam tantùm depoſitione; in ſecunda verò loquitur ſolùm de violatione, & illam punit ſubjiciendo pœnitentiæ publicæ; ſed veriſimillimum eſt, non eſſe diſtinctionem niſi in terminis: & ſenſus Canonis nihil aliud eſt quàm quem illi dedimus, quia videtur excerptus è Canone GREGORII III. cujus ſunt ferè eadem verba pro prima parte; quoad ſecundam, in ea producitur diuturnitas pœnitentiæ, & determinatur exercitium. EGBERTUS non citat ex quo *Conc.* TOLETANO hunc Canonem ſumpſerit, nec ullum numerum huic affigit, nec aliud indicium quo dignoſci poſſit utrumque vel alterutrum. Poſſet inferri ex *Cap. 72. Concilii Meldenſis an.* 845. ex legibus Eccleſiæ percuti Excommunicatione Majore violationem ſepulchrorum; nam ex una parte exponit Leges Divinas, nec non & humanas, morte condemnare violatores Sepulchrorum; & nomine Legum Divinarum, Canones ſæpè intelligunt Leges Eccleſiæ. Quòd ſi morte digni reputantur ab eiſdem violatores Sepulchrorum, illud fit, quia ex una parte ab illis Legibus feriuntur Excommunicatione Majori, & alia ex parte iidem Canones imponunt nomen pœnæ mortis huic Excommunicationi; & *Cap.* 56. hujus Concilii in hoc numero computatur: *Anathema eſt æterna mortis damnatio:* Prohibet ne quis ſine juſta cauſa excommunicetur; & cùm prohibitionis ſuæ rationem afferat, addit Excommunicationem condemnare Morti æternæ.

Ex *Eodem Canone* 72. intelligitur, quòd qui mortuorum oſſa extra tumulos projiciat, ſine Autoritate Legitima, reus efficitur ſceleris Violationis ſepulchrorum: *Nec quiſquam oſſa cujuſlibet mortui de ſepulchro ſuo ejiciat, aut ſepulturam cujuſquam temerario auſu quoquomodo violet: ſed unumquemque in loculo ſibi à Deo præparato atque conceſſo, adventum ſui Judicii præſtolari concedat; maximè cum non ſolùm Divinæ Leges, ſed etiam & humana apud humanam Rempublicam, ſepulchrorum violatores reos mortis dijudicent.* CONC. TOM. VII. p. 1841. Idem videtur in *Capitulari Aſpernacenſi Cap. 72. an.* 846. iiſdemque verbis. *Capitular.* TOM. II. *p.* 38.

Quemadmodùm hic Canon, juxta explicationem hujus datam, loquitur de pœnis Secularibus, perindè ac de pœnis Eccleſiaſticis in violatores ſepulchrorum, *Cap.* 192. LIB. VII. *Capitular.* idem facit, ſed clarè & diſtinctè explicat ſingulas quaſcumque; nam poſtquàm ſtatuerit, ut puniantur tum liberi homines, tum ſervi qui hoc crimen patrabunt, adjicit homines illuſtres, qui hoc convincentur, dimidiâ parte bonorum ſpoliandos eſſe, & infamiæ notâ inurendos; necnon & Clericos ſtatuit deponendos & perpetuum mittendos eſſe in exilium, & Judicem qui non illas exequetur pœnas, bona amiſſurum, nec non & munus: *Qui ſepulchra violaverint, puniatur tàm ingenui, quam ſervi. Si major perſona in hoc ſcelere fuerit deprehenſa, amiſſa medietate bonorum ſuorum, per perennà notetur infamia. Si Clericus, depoſitus omni honore Clericali, perenni exilio deputetur. Si Judex hoc perſequi aut implere diſtulerit, facultatibus & honore privetur.* Quod ſtatuitur hoc Capite, quantùm ad depoſitionem Clericorum, qui ſepulchra violant, colligitur ex Eccleſiæ Legibus; nam ſola poteſt Eccleſia talem pœnam infligere. Superſunt adhuc aliqua verba ſub finem hujus capituli, quæ non minùs ſunt notanda, quàm ea quæ relata ſunt; nam hæc oſtendunt, ſicut & præfata, violationem Sepulchrorum collocari inter crimina quæ pluriorùm nocent bono publico; cùm in eo Capite unicuique tribuatur facultas accuſandi de hoc facinore, & hæc non concedatur poteſtas niſi quoad hujuſmodi ſcelus. *Et cuicumque hoc ſcelus accuſare voluerit, licentia tribuatur.* Hoc Caput inter ea recenſetur, quæ ISAAC. Epiſcopus *Lingonenſis* in ſua Collectione inſeruit, *Tit.* 11. *Cap.* 24. & quod hoc modo in Legem Eccleſiaſticam convertit. Canones hactenùs citati non ſoli pœnas ferunt in violatores ſepulchrorum, nonnulli adhuc inveniuntur in *Pœnitentiali Romano*, edito circa finem

Epiſco-

Epitomes Veteris Juris Canonici ANTONII AUGUST. Continentur in *Tit.* 4. *Cap.* 7. *&* 8. Septimum eos damnat ac ſubjicit pœnitentiæ ſeptennio, jubet ut tres annos in pane & aqua jejunent. *Si quis ſepulchrum violaverit, ſeptem annos pœniteat, tres ex his in pane & aqua.* Octavum poſtquàm retulerit in exemplum Violationis ſepulchrorum, infractionem factam ut veſtes defuncti capiantur, ſtatuit contra hanc actionem duos annos pœnitentiæ per ferias legitimas, & hæ erant dies Lunæ, Mercurii, & Veneris: *Violaſti Sepulchrum, ita dico dum aliquem videres ſepeliri, & in nocte infringeres Sepulchrum, ut tolleres Veſtimenta ejus. Si feciſti, duos annos per legitimas ferias pœniteas.*

QUÆSTIO II.

Poſt lectos Canones relatos in deciſione Primæ Queſtionis facilè videtur violationem Sepulchrorum præcipuè conſiſtere in illis effodiendis, rumpendis, demoliendis, abſque legitima autoritate, ut ex illis auferantur oſſa mortuorum, aut veſtimenta eorum, aut alia quælibet humo tecta cum ipſis; nam expreſsè loquuntur de his circumſtantiis, quia finis ordinarius hujus facinoris erat, Sepulchra diripiendi; idcircò *Pœnitentiale Romanum* conſtituit illud ſub Titulo *Latrocinii*: Apparet partim ob hanc cauſam, multos è Canonibus citatis, illud ut ſacrilegium haberes; nam hæc appellatio perfectè convenit rerum Sacrarum furto, aut rerum profanarum in locis Sacratis poſitarum, & quod cùm mortuum humo mandatur, illud in loco Sacrato extat, & reputatur ut res Sacra, necnon & corpus mortuum cujus hoc eſt.

QUÆSTIO III.

In crimine violationis Sepulchrorum duo diſtinguenda ſunt, 1º. ſubſtantia actionis quæ conſiſtit in aperiendis, frangendis, aut demoliendis Sepulchris ſine authoritate legitima. 2º. Circumſtantiæ finis, quæ eſt, ſi hoc agatur aut per vindictam, ut ſi hoc fiat ad tollenda mortuorum oſſa, ut illis inſultetur, aut ſaltem ut priventur honore ſepulturæ; aut cupiditate, ut accidit cùm aperiuntur tumuli ad eos diripiendos. Quemadmodùm igitur violatio fiebat plerùmque ob unum aut alterum ex his duobus finibus, credere fas eſt Canones citatos attendiſſe ad hanc circunſtantiam, in pœnis quas ſtatuerunt contra hoc facinus. Itaque juſtus eſt præſumendi locus, non contentam eſſe in illis violationem Sepulchrorum factam aperiendo illa ſine autoritate legitima, ad obſervandum an mors mutaverit homines mortuos in odore ſanctitatis, aut ſi eorum corpus integrum remanſerit; nam cùm in hoc ſuſcepto eſſet omnis ſubſtantia actionis quæ vocatur violatio Sepulchrorum, non in hoc videretur malignitas finis ordinarii hujus facinoris, præcipuè ſi, cùm fieret, nihil aliud ſpectaret hæc faciens, niſi ut ſe ipſum & alios ædificaret miraculo quod ſperaret ſe patefacturum; reverà hujus intentionis bonitas minueret multum malignitatem ſuſcepti, & illam, ut ita dicam, juſtificaret, quantùm recto fine mala actio poteſt corrigi. Immeritò igitur ſubjiceretur Canonum acerbitati contra Sepulchrorum violationem, cùm loco duplicis generis malitiæ, quæ cauſa hujus hæc fuit, nempè actionis & finis, hîc eſſet ſola malignitas actionis in quodam ſenſu toleranda pro ſimplicitate intentionis.

Aliter loquendum eſſet. ſi de quibuſdam ageretur, qui cùm non benè ſentirent de pietate defuncti, tumulum aperirent in ſpem probandi opinionem ſuam, propter ſui corporis corruptionem, quia tunc actio dupliciter prava eſſet, in ſe ipſa, atque in fine, & aliundè eſſet error criminoſus in eadem, cùm mortuorum corporis corruptio non ſit indicium, multò minùs probatio quâ intelligatur illorum alicujus pietatem non fuiſſe ſinceram.

FINIS TOMI SECUNDI.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
VERBORUM ET RERUM
TOMI SECUNDI.

ABBAS.

HODIE Abbates jus habent viſitandi. 66
Sed verſus finem XII. ſæculi, Abbates illud jus non adhuc habebant. 69
Abbates habent Juriſdictionem Ordinariam. 79. 112
Abbates, qui gaudent juribus quaſi Epiſcopalibus, de cauſis Matrimonialibus cognoſcunt in Gallia. 88
Adminiſtrator Abbatialis. 224
Quocaſu Canonici debent præeſſe Abbatibus, &c. 230
Abbas poſt Epiſcopum habet primam Sedem. 234. 237
An Abbas Epiſcopo ſubjectus Vicarium Generalem præcedere debeat. 237
Quænam eſt poteſtas Abbatis. 237. 442
De Reſidentia Abbatis. 335
Qui eligi debeant in Abbates, & quomodò fieri debeat talis electio. 416. 417. 432
Quales eſſe debeant Abbates, & ad quid ſe extendat eorum autoritas, 416. Vide etiam. 414. 417. 418. 419
Inſignia & Ornamenta Abbatum. 417
Quæ ſpeciatim pertineant ad Abbates. 432
Quæ ſint Privilegia Abbatum. 413. 435. 496. 497. 540
Abbates pro humilitate Religionis in Epiſcoporum poteſtate conſiſtant. 436
De Electione Abbatis. 480. 485. 496
Nomen Abbatis quid ſignificat. 484
Duplex Abbatum genus. 484. 485
De Depoſitione Abbatum. 486. 487. 488
Regulæ de Abbatum & Abbatiſſarum Benedictione, 496. & ſeq.
Diviſio harum Regularum. 496
Abbatum & Abbatiſſarum Benedictio res eſt à ſola Eccleſia inſtituta. 496
Antiquiſſimus omnium Canon circa Benedictionem Abbatum. 496
Benedictio Abbatum ab Epiſcopo facienda eſt. *ibid.*
De Confirmatione Abbatum. 496. 497
Abbates habent poteſtatem conferendi Tonſuram, & Minores Ordines. 497. 498
Ex nullo Juris Textu colligi poteſt Abbates non perpetuos benedictos fuiſſe. 498
An Abbatia quæ commendari conſuevit, comparari queat cum Beneficio Curato in ſimplex converſo, cum erectione Vicariæ Perpetuæ. 502
An Abbates peregrini poſſint gerere Mitram & Baculum in Eccleſia immuni ſine permiſſione Ordinarii & Juſſu. 508
Abbatiſſæ habent Juriſdictionem Ordinariam. 79

ABBATISSA.

Quomodò Præpoſitæ, ſeu Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ; & quales eligi debeant in Monaſteriis in quibus viget Jus Electionis. 457. 480. 485
Quomodò confirmari debeant Monialium Præpoſitæ, ſeu Abbatiſſæ, & qualis ſit illarum poteſtas; 458
Duratio Superioritatis Abbatiſſæ. 486
Regulæ de Abbatum & Abbatiſſarum Benedictione; ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ. 496
Circa Abbatiſſarum Benedictionem duplex eſt Textuum genus. 498

ABDICATIO.

Ex Jure Antiquo Epiſcopus abdicare poterat ſine Papæ licentia. 125
Tres ſunt cauſæ propter quas Epiſcopus abdicare poteſt. 125. 126
Caſus, in quibus Epiſcopus Epiſcopatum ſuum abdicare non poteſt. 126
Regulæ ex Corpore Juris Canonici deſumptæ circa Epiſcopatûs Abdicationem. 124
Nullus eſt Juris Textus ſæculo XII. antiquior, qui Epiſcopatûs Abdicationem inter Cauſas Majores annumeret. 127

ABSENS.

Qui abſens eſt pro utilitate Eccleſiæ ſuæ, præſens reputatur. 157. 337. 338. 345
Idem dicendum eſt de Abſente pro ſervitio Epiſcopi. 157. 337. 343
Reipublicæ cauſâ abſens pro præſenti habetur. 3321. 345
Qui abeſt ex infirmitate, reſidere non poteſt. 357
Qui propter Eccleſiæ utilitatem abeſt, propter abſentiam remunerandus, non puniendus. 337. 338
Abſentes Studiorum gratiâ, Præbendarum fructus percipere poſſunt. 339
Quod Abſentiæ tempus requiratur, ut quis Beneficii privatione dignus habeatur. 340
Fraudulenter Abſens. 340

ABSOLUTIO ECCLESIASTICA.

Abſolutio differt à Diſpenſatione. 107
De Abſolutione à Cenſuris Papæ reſervatis, 132. Vide etiam 101. 431.
Vicarius Capituli poteſt à Cenſuris abſolvere. 178
Semper operæ pretium eſt, ut ad Pœnitentiam & Abſolutionem pœnitens humiliatus admittatur. 178

Sede vacante an Capitula poſſint abſolvere à Cenſuris. 176. 177. 178
Confeſſor antè Abſolutionem quid deberet facere. 213
Non poſſe Regulares ſine Juſſu Epiſcoporum abſolvere à caſibus reſervatis Autoritate Apoſtolicâ. 431. 432
De Abſolutione in articulo mortis. 457. 560
Caſus ad Abſolutionem ſpectans. 505

ABSTINENTIA.

De Abſtinentia à vino. 392. 519
De Abſtinentia à carne animalium. 384. 385. 386. 391. 397. 399
De Abſtinentia à potu extra horas refectionis. 385
Vinum eſt lætitiæ ſignum. *ibid.*
De Abſtioentia ab uxore in diebus Jejunii. 392 393
Vide Verb. ANIMAL, HEBDOMADA.

ABUSUS.

Qui abuſus vitandi circa Juriſdictionem. 82. 100
Tria ſunt genera Abuſuum circa Juriſdictionem. 82
Alii Abuſus Juriſdictionis. 83
Caſus, in quibus Papa nequit derogare abſque Abuſu. 165
Vide Verb. CATHEDRALIS, CONFESSIO SACRAMENTALIS.

ACOLITUS.

Acolitus inter Minores Ordines habet primum locum. 234
De Acolito. 288

ACTUS.

Quinam Actus Notarii recipere poſſunt in Diebus Feſtis. 361
Ut validi ſint Actus Capitulares quid requiritur. 184
Exceptiones de iis quæ requiruntur ad validitatem Actuum Capitularium. *ibid.*

ADULTER.

Adulteræ Filius ad Epiſcopatum electus, in eo confirmari poteſt. 105
Clerici in Adulterio deprehenſi, aut ab aliis convicti, ad honorem redire non poſſunt. 272
In Monaſterio detrudantur. 272
Vide Verb. FEMINA.

ÆTAS.

Ætas requiſita ad Beneficia, ſeu Dignitates, quæ curam animarum habent, eſt annus XXV. cœptus. 94. 151. 182. 202. 206. 243. 245
Ad cæteras Dignitates, vel Perſonatus, quibus aliarum cura nulla ſubeſt, Clerici alioquin idonei & XXII. annis non minores adſciſcantur. 152. 182
Aut ſaltem XX. cum Diſpenſatione Epiſcopi. 152
Ætas ad Canonicatum Cathedralium requiſita. 151. 182. 188
Ætas ad Canonicatum Collegiatæ requiſita. 188
Ætas requiſita ad Parochum ſeu Curatum, eſt annus XXV. cœptus, 94. 202. 210. Vide etiam. 242 243
A quo tempore numeratur hic annus. 182. 191. 192. 202. 245
Ætas requiſita ad Sacerdotium, ad Diaconatum, ad Subdiaconatum ſecundum Concilium Raven. II. ann. 1314. 289
Pueri minores ſeptem annorum non poſſunt ſuſcipere primam Tonſuram. 261. 301. 302
Ætas requiſita ad Clericaturam ſeu primam Tonſuram, eſt circiter duodecim annorum. 301. 302
Ætas ancillæ matris Clerici. 312
Varia nomina illarum ancillarum. 311. 312
Hodiè Ætas requiſita ad Profeſſionem Monachorum & Monialium, eſt annus XVI. expletus. 410 425
Ætas requiſita ad Abbatiſſam ſeu Prioriſſam Monialium, eſt annus XXX. expletus. 457

ALTARE.

Omnia Ornamenta Altarium ſunt per Epiſcopum benedicenda. 83
Altaria ſunt per Epiſcopum conſecranda. 83. 91 528. 530. 533
Qui Altari ſervit, de Altari vivat, & qui eidem non ſervit, nec de eodem vivere debet. 194. 332
A ſimili quid patet. 292
An, & quandò Altaria iterùm conſecrari debeant. 526
Quomodò, & à quo Altaria erigi & conſecrari debeant. 528. 530
De Altari Portatili. 532
Poteſtne conquinari Altare impollutâ Eccleſiâ. 550
Poteſtne evenire ut Eccleſia polluatur, impolluto Altari? 550
An Altare amittat ſuam Conſecrationem, cùm amovetur à loco in quo fuit conſecratum, & poſito quòd illam perdat, jacturamne facit Eccleſia ejuſdem. 550
Suntne aliqui caſus in quibus profanandum ſit aliquod Altare ſine Eccleſiæ Profanatione; & poſito quòd nonnulli ſint, quomodò fiat his in occaſionibus Altaris Profanatio. 554
Profanenturne Altaria Portatilia eodem modo quo alia altaria. 554

AMBITIO.

Epiſcopus de loco ignobili ad nobilem per Ambitionem non tranſeat, 42. Vide etiam 128
Antiqui Canones damnant tranſlationes ex Ambitione factas. 42. 128. 129. 133
Diſpenſatio ambitioſa quid ſit. 106
Ambitio Sacerdotum quid effecit. 209
Nullus Epiſcopale Miniſterium per Ambitionem munerum attentare præſumat. 298. 300
Magnæ mutationes introductæ in Eccleſia per vanam Ambitionem Prælatorum. 353. 515

AMBROSIUS, (Sanctus.)

Sermones S. Ambroſii ſuppoſiti. 382. 393
Pſeudo-Ambroſius. 383. 389

ANGELUS.

Deus creavit Angelos. 3
Vide Verb. HYMNUS.

ANIMA.

Totius plebis Animæ Epiſcopo commiſſæ ſunt. 92
Bonum Animarum præponendum eſt conſervationi collationis in gratiam Ordinarii. 178
Regimen Animarum eſt Ars Artium. 241
Cura Animarum eſt Ars Artium, & Scientia Scientiarum. 242
Vide Verb. ÆTAS, BENEFICIUM, CURATUS, SCRIPTURA.

ANIMALIA.

ANIMALIA.

Animalia de ſuis factis nullam rationem reddituꝛa ſunt, quia rationabilia non ſunt. 3
Vocabulum *Animalia*, quid ſignificat. 391
An tempore S. Gregorii abſtinentia à carne ad ſolam Animalium carnem reſtringeretur, an verò ad Avium quoque carnem extenderetur. 491
An Gallinæ inter aves collocandæ ſint. 391
De Abſtinentia à carne Animalium, 384 385. 386. 391. 397. 399

APOSTASIA.

De Pœnis contra Religioſos, Monachos Apoſtatas, 412. 482. 483. 484
Quidnam jus doceat quoad Religioſos, ſive Fugitivos, ſive Apoſtatas. 482. 483
Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, qui abjiciunt habitum Clericalem, fieri Apoſtatas, & quomodò puniendi ſint. 401. 482
Nulla eſt Apoſtaſia ſine Fuga. 482
Vera ſignificatio Nominis Apoſtatæ. *ibid.*
De Apoſtaſia Monialium. 483

APOSTOLUS.

Quo tempore facta ſit Canonum Apoſtolorum collectio neſcitur. 382
Feſtivitates Apoſtolorum & Evangeliſtarum. 329 362. 363. 364. 366
Vide Verb. CANTUS ECCLESIASTICUS, DISCIPLINA.

APPELLATIO.

In corrigendis exceſſibus juxta Canonicas Sanctiones, Appellationis eſt diffugium interclusum. 36
De Appellationis jure, quo Archiepiſcopi fruuntur, quid ſentiendum eſt circa methodum Collectoris. 56
Omni caſu, in quo licita eſt Appellatio, appellare licet ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum. 108. 110
Quid ſignificat hæc clauſula: *Niſi appellatum fuerit.* 140. 142
Non licet Religioſis à correctione appellare, niſi Superiores excedant in modo correctionis. 420 488. 489
Particularitates deſumptæ è Jure Communi ſpectantes ad Appellationes Religioſorum à ſententiis ſuorum Judicum Regularium. 488
Juriſdictio Vicarii eadem eſt, ac Epiſcopi, & per conſequens à Magno Vicario non appellatur ad Epiſcopum. 39. 75. 86. 113
Officialis Archiepiſcopi ſine Appellationis interpoſitione, non debet audire cauſas de Epiſcopatibus Suffraganeorum. 51. 52. 108. 114
Vide Verb. CAUSA ECCLESIASTICA, DELEGATIO, ECCLESIA ROMANA.

ARAUSIO.

Epiſcopus Arauſiacus incidit in morbum inſanabilem. 62
Principatus Arauſionenſis. 75
Concilium Arauſ. I. anu. 441. poſt Can. 5. Carthag. I. Antiquior non eſt Canon ullùs, qui expreſſam Epiſcopi originis & domicilii mentionem fecerit. 274
Ordo Diaconiſſarum fuit ſublatus in Concilio Arauſicano. 453

ARCHIDIACONUS.

Archidiaconus habet juriſdictionem Ordinariam. 79. 168
Archidiaconi habent jus viſitandi. 66. 167
In Gallia Archidiaconi non habent ampliùs Officiales. 112
Ætas ad Archidiaconatum requiſita eſt annus XXV. 551. 167
Oculus Epiſcopi Archidiaconus appellatur. 167 229
Archidiaconatus eſt major poſt Epiſcopatum dignitas. 167. 317
Archidiaconus eſt Vicarius Epiſcopi. 167
Quodnam eſt Officium & Poteſtas Archidiaconi. 167 168. 311
Juriſdictio Archidiaconi potiùs ex conſuetudine quàm ex Jure juvatur. 168
Archidiaconus poteſt excommunicare. *ibid.*
Jus ſpolii Archidiaconorum quid ſit. 222
An Archidiaconus præcedere debeat Vicarium Generalem. 237
Plerique Archidiaconi habent Juriſdictionem. *ibid.*
Archidiaconus eſt Vicarius natus Epiſcopi. *ibid.*
De Reſidentia Archidiaconorum. 333
Sub Dignitatis vel Præbendæ nomine Archidiaconatus & Archipresbyteratus comprehenduntur. *ibid.*

ARCHIEPISCOPUS.

Archiepiſcopi nunc dicuntur Patriarchæ, vel Primates, 6. Metropolitani dicuntur etiam nunc Archiepiſcopi, *ibid.* Archiepiſcopus electus, confirmatus, dare poteſt Mandatum Suffraganeis ut conſecrent Epiſcopum. 31
De Archiepiſcopis Rhemenſibus. 48
Archiepiſcopus vel ejus Officialis, ſine appellationis interpoſitione non debet audire cauſas de Epiſcopatibus Suffraganeorum. 51. 52. 108. 114. Ad Archiepiſcopum gradatim eſt appellandum. 52. 53. Quænam eſt poteſtas Archiepiſcopi. 52. 446. Et quoad Cenſuras, & quoad Viſitationem Diœceſeos ſuorum Suffraganeorum. 53
Archiepiſcopus Eboracenſis à ſolo Papa dependet. 55
Archiepiſcopus Arelatenſis erat Vicarius Apoſtolicus. 56
Juriſdictio Archiepiſcopalis alia eſt voluntaria & alia contentioſa. 53. 69. 76
Archiepiſcopus antequàm viſitet ſuam Provinciam, quid debet facere. 54. 69
Apud Gallos quid Archiepiſcopo non licet. 87. Vide etiam 90.
Archiepiſcopus habet ſub ſe ſimplices Epiſcopos. 55 108. 171
De Juriſdictione Archiepiſcopi in Suffraganeorum ſubditos. 108
De Juriſdictione Archiepiſcopi in Suffraganeos. 109
De Juribus Archiepiſcopi apud Gallos. 209. 181
Rationes allatæ circa Epiſcoporum tranſlationes, ad Archiepiſcopos extendendæ ſunt. 132
De erectione Epiſcopatus Urbis Toloſæ in Archiepiſcopatum, multa notatu digna. 134. 135. 138
De Reſidentia Archiepiſcoporum. 39. 333
Vide Verb. CONCILIA PARTICULARIA GALLICANA, METROPOLITANUS, PALLIUM, PRIMAS, PRIVILEGIUM.

ARCHIPRESBYTER.

Archipresbyter idem eſſe videtur ac Chorepiſcopus 66
Archipresbyter habet jus viſitandi. 66
Quodnam eſt Officium & Poteſtas Archipresbyteri. 168. 317
Decani, de quibus in *Tom.* IX. *Concil.* iidem ſunt ac Archipresbyteri. 168
Archipresbyter ſeu Decanus Ruralis quid ſit. 207 209
Sicut Epiſcopus Matrici Eccleſiæ præeſt, ita Archipresbyteri ſeu Decani Rurales præſunt Plebibus. 207. 209

Archipresbyter Epiſcopi vices gerit in Divino celebrando Officio. 317. 321
De Reſidentia Archipreſbyteri. 333
Sub Dignitatis vel Præbendæ nomine Archidiaconatus & Archipreſbyteratus comprehenduntur *ibid.*

ARMA.

An & quomodò vetitum ſit Eccleſiaſticis Arma ferre, & ſub quibus pœnis, 264. 265
Lectio & Oratio ſunt Arma Fidelium, 257

AVARITIA.

Avaritia, ſeu forſan Ambitio, eſt origo Tranſlationum Epiſcoporum; nam nunquàm inventus eſt Epiſcopus, qui de majore civitate ad minorem tranſierit, 42. 128
Ab Eccleſiaſtico Ordine omnis Avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet. 262
Amorem pecuniæ, quaſi materiam cunctorum criminum fugiant. 262
Sola Avaritiæ ſuſpicio in omnibus Eccleſiaſticis populum nnn mediocriter offendit. 316. 411
Cautela præſcripta Prædicatoribus ſuper hanc materiam. 316. 446
Vide Verb. LUCRUM.

AVENIO.

Legatus Avenionenſis ſuam Juriſdictionem exercet in Provinciam & in Delphinatum. 75
Vide Verb. LEGATUS PAPÆ, PAPA.

AUGUSTINUS.

Auguſtinos, (Sanctus Aurelius) Patrum Latinorum Eccleſiæ Africanæ Illuſtriſſimos, an fuerit coadjutor Valerii Epiſcopi Hipponenſis. 144
Sancta Monica Mater S. Auguſtini. 398
Feſta univerſalia tempore S. AUGUSTINI celebrata. 362
Res notatu digna circa diem Aſcenſionis, quoad verba S. Auguſtini. 368

AZILUM.

Varia circa jus azili. 525

BALUSIUS.

Baluſius laudatus. 15

BAPTISMUS.

Omnis & ſolus baptizatus Eccleſiæ Juriſdictioni ſubditur. 81
Concilium Arelatenſe circa Baptiſmum ab Hæreticis collatum. 119
De Officio Parochi erga Baptiſmum. 212. 251
Ritus Baptiſmi ſunt accidentales, vel ſubſtantiales. 212
Multa de Baptiſmo notatu digna. 212. 251
Ne Sacerdus vendere Baptiſmum videretur, multi Canones aliquid pro eo dare prohibuerunt. 217. 250. 251
De Regiſtris Baptiſmorum à Parocho conſcripos. 221. 227. 250
Uſus Regiſtrorum Parochialium circa Baptiſmum eſt antiquiſſimus. 227. 228
Ordinationes Franciſci I. Regis Galliæ circa illa Regiſtra Parochialia. 217
Decreta Conciliorum Provincialium circa illa Regiſtra. 227. 250
Si pro baptiſandis pretia quælibet vel præmia voluntariè oblata ſuſceperit Presbyter, tribus menſibus Excommunicatione plectatur. 250
Peculiares Canones circa Baptiſmum. 251 & ſeq.

BARBA.

Clericus ne comam nutriat, nec barbam. 302. 303
Sacerdotes à ſuperiori labro debent barbam tondere. 263

BENEDICTIO.

Benedictionum multiplex eſt genus. 321
Duplex eſt genus Benedictionum circa Officia Divina. 325
Majorem à minori non benedici. 321
De Benedictione commixtionis vini, ſalis, cineris, aquæ. 530. 538. 539
Aqua Benedicta. 530. 538. 539
De Benedictione Eccleſiarum & Altarium. 533
Sex ſunt differentiæ gravis momenti inter Benedictionem, & Conſecrationem Eccleſiarum. 536
Differentiæ inter Benedictionem & Conſecrationem perſonarum & Eccleſiarum. *ibid.*
Ceremonia Benedictionis differt à Ceremonia Reconciliationis. 550

BENEFICIUM.

De Beneficiorum collatione illicita. 63. 64
Omnes Diſpenſationes circa ætatem requiſitam ad Beneficia, Summo Pontifici olim non reſervabantur. 103
In Gallia Beneficiati Minores gaudent Privilegiis Majorum circa cauſas Beneficiorum. 215
An Coadjutor Beneficia conferre poſſit. 145
Diſpenſationes reſervatæ Summo Pontifici circa Beneficia. 143. 149
An & quomodò Capitulum, Sede vacante, conferre poſſit Beneficia. 160
Indulta, qoibus ad Beneficia vacatura jus datur, optandi juri non derogant. 162
Beneficiorum apud Sedem Apoſtolicam vacantium Reſervatio optioni obſtat. 162. 163
Cùm omnia Beneficia in prima origine fuerint Sæcularia, præſumuntur Sæcularia, donec contrarium probetur. 171
Beneficia conferri debent intra ſex menſes. 172
Aut ſaltem intra annum integrum. 173
Inſtitutio ad Beneficia Patronatûs pertinet ad Capitula, Sede Vacante. 175
De collatione Beneficiorum Sede Vacante. 175. 176. 177. 178
In Gallia ſolet Rex, Sede Vacante providere Beneficiis, quæ ad diſpoſitionem Epiſcopi pertinent 179
Nullus debet ad Beneficium, animarum curam habens, ab Epiſcopo admitti, niſi vigeſimum quintum annum attigerit. 94. 151. 181. 202. 206. 243. 245
De Officio Parochi erga Beneficia incompatibilia, ſi quæ habet, vel obtinet. 218. 222
Beneficia Curata Regularia Regularibus conferantur. 222
Vide etiam 242
Tenens Beneficiom animarum curam habens, obligatur intra annum promoveri ad Ordinem Sacerdotalem. 27. 153. 181. 182. 202. 210. 245
A qoo tempore numeratur hic annus. 182. 191. 192. 202. 211. 245
Hic annus quo caſu non currit. 202
De Epiſcopi Beneficio. 274. 278
Hâc voce Beneficium, tunc (ſcilicet ſub Dagoberto) intelligebatur fundus ad uſumfructum gratioſè datus. 289
De Ordinatione cum Titulo Beneficii, Patimronii, 290. & *ſeq.* Vide Verb. PATRIMONIUM, TITULUS.
Quilibet Beneficii Poſſeſſor tenetur jure novo ad Officium

Digitized by Google

Officiom privatum vel publicum. 514
Ratio hujuſce obligationis. *ibid.*
Beneficium datur propter Officium. 514. 532. 558
Beneficia ad Cultum Divinum & ad Sacra munia obeunda conſtituta ſunt. 532. Vide etiam 524. 535
De pluralitate Beneficiorum. 532
De diviſione Beneficiorum quæ Reſidentiam exigunt, & quæ Reſidentiam non exigunt. *ibid.*
Beneficia ſimplicia quæ exigunt Reſidentiam. *ibid.* & 535
Alexander quid per Beneficium ſimplex intelligat. 532
De Beneficiis quæ Reſidentiam exigunt, & quæ Reſidentiam non exigunt. 533. & ſeq.
Beneficia alia ſunt quæ Lege Divinâ Reſidentiam exigunt, alia quæ humanâ lege. 534
Beneficiati curam animarum gerentes, ut Epiſcopi & Archiepiſcopi ad Reſidentiam tenentur. 39. 533. 534
Fundatione Canonicâ, Beneficio annecti poteſt Reſidentiæ onus. 534
Beneficia quæ Reſidentiam exigunt, non æqualem exigunt. 535
Beneficia compatibilia, 538
Beneficia incompatibilia. *ibid.*
Quod abſentiæ tempus requiratur, ut quis Beneficii privatione dignus habeatur. 540
Quid cautum ſit circa Beneficia Regularia à Religioſis obtinenda. 429
An Beneficium Patronatum commendari poſſit. 503
An in foro conſcientiæ, Clerico Sæculari Statum Regularem amplecti liceat, ut reſignatum ſibi Beneficium retinere poſſit. 505
Olim Beneficia dabantur tantùm per electiones. 515
Mutationes introductæ ab Eccleſia ſuper hanc materiam. 514. 515. 516
Cauſa harum mutationum. 515. Vide etiam 553
Signa ex quibus dignoſcitur Beneficium à non Beneficio. 557
Vide Verb. Dispensatio Papæ, Divisio.

BIBLIOTHECA.

Unaquæque Eccleſia Cathedralis & Collegiata debet habere Bibliothecam. 199

BIGAMIA.

Clericus bigamus amittit omnia Privilegia Clericorum. 267
De Bigamia Eccleſiaſticorum. 268
Bigamus eſt incapax Ordinis. 186. 187

BONA ECCLESIÆ SEU BONA ECCLESIASTICA.

Epiſcopus non eſt Dominus, ſed Adminiſtrator ſeu Procurator Eccleſiæ Bonorum, redituumque diſtributor. 92. 96
Non licet Epiſcopo Eccleſiæ res, ſine Presbyterorum, & Cleri conſcientia pertractare. 96. 173
Caſus, in quibus Bona Eccleſiæ alienari poſſunt. 96. 97
Bona alienari non poſſunt à Capitulo ſine conſenſu Epiſcopi. 172
Epiſcopi non poſſunt facere alienationes gravis momenti ſine Capitulorum conſenſu expreſſo aut tacito, anteriori aut poſteriori. 96. 173. 174
Caſus, in quibus Epiſcopus poteſt alienare ſine conſenſu Capituli Bona Eccleſiæ. 176. 551
Debent convertere in utilitatem ſuæ Eccleſiæ Bona derelicta à Prælato, aut ea conſervare pro Succeſſoribus ſuis. 182
Non eſt in uſu in Gallia, ubi parentes ſuccedunt ab inteſtato. 182
Capitula debent nominare Oeconomum pro bonis Epiſcopatûs, ſi hujus adminiſtrationem habeant. 176. 182.
Regalis cauſa fuit, cur Capitula Galliæ amiſerint œconomatum temporalis Epiſcopatuum. 176. 182

BONIFACIUS.

Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus, Germanorum Apoſtolus. 125. 135. 154. 144. 145
Bonifacius erat Legatus Gregorii. 11. 125 126. 133

BULLA.

Archiepiſcopus habet jus recipiendi Bullas Jubilei, eaſque mittendi Suffraganeis. 110
Canones notabiles circa habitum Clericalem ex Bullario deprompti. 508
Bulla Pii IV. Papæ, laudata. 431

CALENDÆ SEU KALENDÆ PAROCHIORUM.

Vide Verb. Curatus.

CANCELLARIUS.

Quodnam ſit Officium Cancellarii. 166

CANON.

Canones Sanctorum Patrum à Spiritu Dei ſunt conditi, 12. 24. Romanus Pontifex Canonum gubernacula cuſtodit. 15
Clerici & Sacri Miniſtri callere & legere Canones aſſiduè tenentur, 29. Canon cum *Epiſcopus* in Gallia non recipitur. 38
Multi Canones abrogati. 174. 209. 188. 325
Canones qui non ſunt in uſu. 175. 176. 536
Hic Canon ſuppoſititius licèt, ex longiſſimo uſu roboris nonnihil habet. 232
Pediſſequa Canonum quid ſit. 419
Nomina collectorum Canonum. 459. 563
Canones ſuppoſititii. 515
Circa Canones ſuppoſititios, Vide Verb. Decretale, Decretum, Epistola, Gregorius VII.

CANONICUS.

Canonici debent adeſſe ſaltem tribus horis præcipuis Officiis. 72
Canonicus quid ſit. 151
Ad Ordinationem Canonicorum quid neceſſarium ſit. 151. 182
De Electione, & de Inſtallatione Canonicorum. 151. 174
Ætas ad Canonicatum requiſita. 152. 182. 188
Ad reſtaurandam fabricam Eccleſiæ, quid Canonici debent facere, 152. Vide etiam 165. 534
Poſſidentes Dignitates, & Canonici tenentur Profeſſionem fidei emittere, ac ſolita præſtare juramenta. 152. 182. 185. 191
Quid requiratur ut Canonici vocem habeant in Capitulo. 153. 180. 191
Canonici ſunt Senatus & Concilium Epiſcopi, 153. Vide etiam 39. 170. 171. 187
Omnes Canonici tenentur intereſſe Choro per ſe, & non per ſubſtitutos. 154. 195. 338
Canonici, qui Divinis Officiis non interſunt, amittunt Diſtributiones quotidianas. 155. 193. 194. 195. Vide tamen 180. 337. 349
De Reſidentia Canonicorum. 156. 181. 182. 185. 192. 224. 333. 335
Quomodò procedi poſſit contra Canonicos non Reſidentes, & quæ pœnæ in eos decerni debeant. 156. 182. 340. 341
Sunt multi caſus, in quibus Canonicus à Choro abſens lucratur fructus Præbendæ ſuæ, non tamen

Diſtributiones. 157. 158. 181. 337. 349. 350
Duo tantum ex Canonicis poſſunt eſſe in ſervitio Epiſcopi. 157. 180. 185. 198. 199. 337. 349
De unione ſeu ſuppreſſione Canonicatuum ſeu Præbendarum. 158. 159. 172. 181. 184. 185
Valet conſuetudo ut antiquior Canonicus poſſit optare Præbendam vacantem, & ſuam dimittere. 159. 161. 162. 163
An Canonicus Eccleſiæ collegiatæ minor annis XIV. poſſit petere Reſtitutionem in integrum, ſi intra tempus præfinitum optare neglexerit. 164
Canonicus Theologus ut liberiùs ſtudio vacare poſſit, etiamſi abſens fuerit à Divinis, habeatur pro præſente, ità ut nihil perdat. 166. 180
Undè impoſitum ſit nomen Capituli Corpori Canonicorum, & ipſorum Synodis. 170
Multa in Jure dantur nomina Corpori Canonicorum 170. Vide etiam 59. 153
Cùm omnes Canonici in prima origine fuerint Sæculares, quamvis in communi viverent, præſumuntur Sæculares, donec contrarium probetur, 171. Vide etiam 151
Tantum ſæculo XI. viſi ſunt primùm Canonici Regulares, ſic vocati, quia Religioſorum Vota faciebant, & ea Vitæ Clericali adjiciebant. 171
In Gallia Canonici non poſſident Parochias unitas Canonicatibus, niſi tanquàm Curati primitivi; & tenentur in eis habere Vicarios perpetuos. 172. 186. 349
Canonici poſſunt à Sancta Sede delegari, 175. Vide tamen 230
Canonici ſunt membra Capitulorum. 179
Ut Canonicus habeat ſuffragium, quid requiritur, 180. Vide etiam 153
Canonici qui componunt Capitula, debent vivere Canonicè juxta Regulas Scripturæ & Sanctorum Patrum. 181. 187
Canonici debent abſtinere à frequentationibus cum mulieribus ſuſpectis. 181. 189. 310
Canonici debent abſtinere à multis aliis rebus, 153. 181. 187. 189
Seſſio Canonicorum Ordinis diverſi, qui debent ordinari pro Dignitate ſuorum Ordinum, & non per tempus eorum Receptionis, 181. Vide tamen 161. 197. 198. 231. 236
Canonici debent relinquere Epiſcopo licentiam eligendi locum quem voluerit, non ſolùm in Choro & in Proceſſionibus, ſed etiam in Capitulo, cùm jus habet illud adeundi, 183. Vide etiam 47. 185. 186
Enumeratio Jurium Canonicorum. 179
Quales debeant eſſe Canonici. 153. 181. 187. 189
Hoc nomen, *Canonicus*, vel latè, vel ſtrictè ſumitur. 187
Canonici à Canone nomen ſortiti ſunt. *ibid.*
Canonicos præſertim Cathedralium Eccleſiarum, qui Epiſcopi Conſiliariorum nominè decorantur, 187. 199. Vide tamen 230
Canonici obligantur intra annum promoveri ad Ordines Sacros requiſitos à ſuos Beneficio, 181. 190. 191. 192
Canonici & Dignitates poſſidentes aſſiſtere debent Divinis Officiis. 153. 154. 155. 193. 194. 195
Quomodò Canonici canere debent in Choro. 154. 195. 196
Canonici debent celebrare Miſſam. 153. 154. 196
Canonici adeſſe debent Capitulis, 197. Vide etiam 159
Præcipui Canones circa Seſſionis Ordinem, inter Canonicos ejuſdem vel diverſarum Eccleſiarum. 197
Obſervantia Canonicorum erga Epiſcopum. 200
Canonici Regulares undè dicantur. 201
De Curis Sæcularibus hic agitur; quarum capaces ſemper fuerunt Canonici Regulares. *ibid.*
Canonici ſunt unum Corpus cum Epiſcopo, 230. 231
Vide Verb. Capitulum.
Quo caſu Canonici debent præeſſe Abbatibus, &c. 230
Molanus aſſerit Curam nobiliorem eſſe Canonicatu. *ibid.*
Hodiè Canonicatus ferè amiſit ſuas Prærogativas, Canonici rarò ab Epiſcopis conſuluntur, multò minùs à Papa delegantur. *ibid.*
Canonici Regulares debent præeſſe omnibus Religioſis poſt Cleros Sæculares. 231
Materia, forma, & color veſtimentorum, & calceamentorum Canonicorum. 305. 306. 307. *& ſeq.*
Veſtes, Veſtimenta, Calceamenta, &c. prohibita Canonicis ſub variis pœnis. 305. 306. *& ſeq.*
Canonicus quaſnam Fœminas ſecum, ſeu in Domo habere poteſt. 310. 312
Sub Pœna Excommunicationis, 310. aut aliis Pœnis. 311. 313
Circa tempora quibus præcipuè Canonicus reſidere debet. 335
An Collegiatæ Eccleſiæ Canonici in Epiſcopi comitatu commorantes Præbendarum ſuarum fructus percipiant. 343
Reſidentia Cononici eſt de Jure Eccleſiaſtico. 344. 348
An, ut, *verbi gratiâ*, Canonicus propter Eccleſiæ utilitatem abſens, quotidianas Diſtributiones percipere poſſit, utilior eſſe debeat, quàm ut Præbendæ ſuæ fructus lucretur. 345
An, *verbi gratiâ*, qui anno abeſſet Canonicus, trimeſtris abſentia ſibi conceſſæ fructus lucraretur. 346
Canonicorum munus eſt plenum laboris. 347
Vide Verb. Comparatio.

CANONICUS REGULARIS.

Origo Canonicorum Regularium. 151. 171
Canonicus Regularis quid ſit. 151. 402
In multis caſibus, idem judicium de Canonicis Regularibus, quod & de Monachis. 417
Quomodò Canonici Regulares à cæteris Religioſis differant. 417
De Canonicis Regularibus. 475. 477. 481. 499
Canonici Regulares ſunt ex numero Religioſorum. 486
Quæ peculiaria ſunt Canonicis Regularibus, tàm quoad animarum curam, quàm quoad alia. 201
Vide Verb. Canonicus.

CANONISATIO.

Canoniſatio Sanctorum. 16. 370
Canoniſatio eſt vocabulum barbarum. *ibid.*
Canoniſare vocabulum, nec in Corpore Juris, nec in Concilio Tridentino reperitur. *ibid.*
Ad alicujus Canoniſationem quænam debent concurrere. 371. 372
Ultimus Actus Canoniſationis Sanctorum conſiſtit in ſententia. *ibid.*
Forma hujus ſententiæ. *ibid.*

CANTOR.

Cantor vel Concentor aut Præcentor quid ſit. 330
Præcentor vel Cantor qualis debeat eſſe. *ibid.*
De Cantore Verba notabilia Sancti Hieronymi. *ibid.*
In Ordinatione Cantoris, hæc Verba dicebantur: Vide ut quod ore cantas, corde credas, & quod ore credis, operibus comprobes. *ibid.*
Quodnam eſt Officium Cantoris. *ibid.*
An duplex ſit Cantorum genus. *ibid.*
In Eccleſia Romana Diaconos ad Cantoris Officium eligere non licebat. 331
Cantoribus Orariis uti, & cum illis pſallere prohibetur. *ibid.*

Digitized by Google

Cantor, Præcentor idem eſt ac Primicerius. 166
Junge Verb. Primicerius.

CANTUS ECTLESIASTICUS.

Regulæ circa Cantum Eccleſiaſticum, è Corpore Juris Canonici deſumptæ. 329
Pauca de Cantu in jure, ſed hæc continent quidquid de illo ſcitu dignius. 329
Cantûs Eccleſiaſtici Autorem Christum, Apoſtoloſque indigitant nonnulli juris Textus. *ibid.*
Quiſnam eſt finis Cantùs Eccleſiaſtici. 330
Pſallendi modus idem videtur ac canendi modus. *ibid.*
In Corona, Veſte, & Tonſura convenienti, pſallendum eſt, *ibid.* Vide etiam 154
Qui ad Cantum benè diſpoſiti ſunt, ad ſcientias minùs apti ſunt. 331
Quicumque ad Officia Divina publicè recitanda tenentur, ad canendum obligantur, *ibid.* Vide etiam 153. 154
Quomodò Canonici & Clerici dicere, aut pſallere debent horas Canonicas ſeu Officium Divinum. 154. 195. 196
Modus pſallendi ſeu canendi. 154
In Eccleſiis Dei Pſalmodia cantanda præcipitur, ut fidelium devotio excitetur. 154. 330
Moduli Theatrales quinam ſunt. 330
In Gallia Laici canunt in Pulpito. 331
In Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis, horis debitis devotè pſallatur. 153
Cantus Gregorianus undè dicatur. 538

CAPELLA, CAPELLANUS.

An Capellanus ad Reſidentiam ex fundatione obligatus, ex cauſa à jure probata à reſidendo eximi poſſit, Patrono Laico inconſulto. 345
Capellæ exemptæ. 439. 440
Capellæ rurales. 538
Ne novæ Capellæ fiant ſine conſenſu Epiſcopi. 402

CAPITULUM.

Capitulum facit cum Epiſcopo unum Corpus, Epiſcopus eſt caput, Capitulum verò repræſentat membra. 39. 173. 187.
Si Epiſcopi aliquid Canonicis ad deliberandum proponant, nec de re ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante agatur, Epiſcopi ipſi Capitulum convocent, Vota exquirant, & juxta ea concludant. 39. 185. 198
Quænam funda ſunt in manibus Capituli. 72
Capitulum habet jus viſitandi. 66. 185
Capitula non habent hodiè Juriſdictionem Ordinariam. 79
Vide tamen 172
Capitulum Sede Vacante poteſt conſtituere Vicarium ſeu Officialem. 112. 160. 176. 179. 182
Capitulum inveſtit Canonicum de Canonicatu, & ſolemniter inſtallat, ſed ad Epiſcopum pertinet collatio Beneficii ſeu Præbendæ. 151
Capitulum eſt Senatus Epiſcopi. 153. 170. 171
Quandonam Canonicis prohibitum ſit Capitula celebrare: & quandò valeant Conſtitutiones ab illis factæ. 159. 197
Sede Vacante quænam eſt autoritas & poteſtas Capituli. 160. 161. 175. 176
Capitulum eſt neceſſarius, non voluntarius Adminiſtrator. 161
Regulæ circa Capitula, depromptæ è Jure Canonico, quemadmodùm obſervatur in Gallia. 169
Hoc verbum, Capitulum, quomodò accipitur. *ibid.*
Numerus hominum ſufficiens in Capitulo eſt, ſi adſint duo aut tres. 170
An Epiſcopus ex propria autoritate poſſit in aliqua Eccleſia Capitulum conſtituere. *ibid.*
Capitula alia ſunt Eccleſiarum Cathedralium, & alia Capitula Eccleſiarum non Cathedralium. 171
Capitula alia ſunt Sæcularia, & alia Regularia. *ibid.*
In quo Capitula Cathedralium conveniant & differant cum aliis Capitulis. *ibid.*
De Juribus Capitulorum Eccleſiarum Cathedralium & Eccleſiarum non Cathedralium, *ibid.* Vide etiam 234
Capitula exempta. 172. 174. 198. 234
Sunt Capitula, quæ habent Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 172
Capitula quid poſſunt injuſſu Papæ. *ibid.*
Menſa Capitularis. 173. 183
De Juribus Capitulorum Cathedralium. 173. 174
De Juribus propriis Capitulorum Cathedralium. 174. 175
Capitula Cathedralium ſuccedunt Juriſdictioni Epiſcopi, cùm Sedes vacat. 175
Limita tamen ut hic. 175. 176
Exceptiones Regulæ quoad jura propria Capitulorum Cathedralium. 176
Capitulorum Cathedralium, dùm Sedes vacat, jura certa, aut quæ clarè exprimuntur in Jure. *ibid.*
An certò conſtet jura Capitulorum, Sede Vacante, nihil aliud valere, niſi quod expreſsè ipſis à Jure permittitur. 178
Jura Epiſcopalia à quibus Capitula expreſsè excluduntur, Sede Vacante. 179
Sede Vacante, Capitula non poſſunt exercere per ſe Juriſdictionem Epiſcopi, ſed intra octo dies debent eligere Magnum Vicarium. 179. 182
Quænam ſunt membra Capitulorum. 179
Enumeratio Jurium membrorum Capitulorum. *ibid.*
Obligationes communes omnibus Capitulis. 180
Obligationes propriæ Capitulis Cathedralium. 182
Quæ requirantur ad validitatem Actuum Capitularium. 184
Exceptiones de iis quæ requiruntur ad validitatem Actuum Capitularium. *ibid.*
De Juribus & Obligationibus Epiſcoporum quoad Capitula. *ibid.*
Si Capitulum ſtatuat in materia gravi ſine conſenſu Epiſcopi, Statutum eſt nullum. 185
Sunt nonnulla Capitula in Gallia, quæ non reddunt Epiſcopo honores, qui ipſi videntur debiti. 186
Capitula Cathedralium ſunt tanquàm Caput aliorum. 192
Legantur ſingulis annis in Capitulis Generalibus, Capitulorum Statuta. 197
Capitulum diſpenſare poteſt circa Reſidentiam. 338
Vide Verb. Dispensatio Ecclesiastica.

CAPITULA MONACHORUM SEU RELIGIOSORUM.

In ſingulis Regnis ſeu Provinciis, fiat de triennio in triennium commune Capitulum Abbatum atque Priorum. 419
Hujuſmodi Capitulum aliquot certis diebus continuè celebretur. *ibid.*
Quid ordinetur in illo Capitulo. *ibid.*
Capitula Provincialia. 489

CARDINALIS.

Cardinales ſunt unum Corpus cum Romano Pontifice. 18. 230
Eccleſia quæ ſpectat ad Titulum Cardinalis, illi in ſpiritualibus eſt ſubjecta pleno jure, 19. Cardinalium Cœtus Collegium Apoſtolicum repræſentat, *ibid.* Cardinales alii ſunt Cardinales Epiſcopi, alii Presbyteri & alii Diaconi. *ibid.*
Dignitas Cardinalatûs eſt prima poſt Papatum. 18. 19. Cardinales undè dicantur, 19. De Prærogativis Cardinalium in Gallia, 20. Per promotionem ad Cardinalatum

Digitized by Google

Cardinalatum vacant omnia Beneficia, 20. Ubi judicandæ ſunt cauſæ ad Cardinales ſpectantes. *ibid.*
In Synodo Romana, Anaſtaſius Presbyter Cardinalis Tituli Beati Marcelli, ab omnibus Canonicè eſt depoſitus, eò quòd Parochiam ſuam, per annos quinque, contra Canonum inſtituta, deſeruit. 40. 218. 245
De Optione Titulorum Cardinalium. 165
De Seſſione Cardinalium. 230
Cardinales ſunt Conſilium Papæ. 234
De Reſidentia Cardinalium. 333. 334. 340
Cardinalatus, qui Jure Reſidentiam exigebat, Conſuetudine non exigit. 334
Decanus Cardinalium. 336

CARTHAGO.

Circa Concilium Carthaginenſe, vide verb. ECCLESIA AFRICANA.

CASTITAS, CÆLIBATUS.

Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi non habent licentiam ducendi uxorem. 262
Clerici & Sacerdotes à voluptate uxoria privari debent. 267
Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti continenter & caſtè vivere debent. 270
Caſtitas corporis eſt proprium & præcipuum Clericorum Ornamentum. 312
Continentia ſervanda eſt in Jejunio Quadrageſimæ, & in diebus Jejunii. 392. 393
An Virginitas, aut perpetua Caſtitas voveri poſſunt. 404. 519
De Cælibatu Sacerdotum, Monachorum & Monialium. 454
Papa non poteſt diſpenſare Monachum, ſeu Religioſum de Voto Caſtitatis. 474. 495
Obſervatio ſpectans ad mutationes factas circa Votum Caſtitatis. 493. 494
De Voto Caſtitatis ſeu Continentiæ. 519

CASUS RESERVATI.

De Abſolutione à Caſibus Reſervatis. 108. 431 432
Vicarius Generalis Epiſcopi in Caſibus occultis, Sedi Apoſtolicæ Reſervatis, non poteſt in foro Conſcientiæ abſolvere, niſi ſit ad id ſpecialiter deputatus. 114
In Gallia Deputatio illa non eſt neceſſaria. *ibid.*
In kalendis ſeu Synodis, Curati legere debent Libellum de Caſibus Epiſcopis & Sedi Apoſtolicæ Reſervatis. 229
Vide etiam 228

CATHEDRALIS, (Eccleſia.)

A quo Eccleſiæ poſſunt erigi in Cathedrales, vel Metropolitanas, 25. Non eſt tanta communio inter Epiſcopum, & inter Capellas, ſeu Monaſteria, ſeu alia pia loca, quàm eſt inter Epiſcopum & Eccleſiam Cathedralem, cui eſt ſpirituali conjugio copulatus. 39
Quandò, & quomodò Epiſcopus poſſit viſitare Eccleſiam ſuam Cathedralem, 70. *& ſeq.* An debeatur illi hanc ob cauſam aliquod Jus Procurationis. 71. 73. 74
Liber punctuationum in Eccleſiis Cathedralibus. 72
De Dignitatibus, ut vocant, Eccleſiarum Cathedralium, ad quid inſtitutæ ſint, cujus ætatis, & quales eſſe debeant qui ad illas aſſumuntur. 151
Eccleſia Cathedralis eſt Sæcularis, vel Regularis. 151. 153
Ad reſtaurandam fabricam Eccleſiæ, quid Canonici aut Clerici debent facere. 152. 165
Ordinarius Collator in unaquaque Cathedrali, ac etiam Metropolitana Eccleſia, Canonicatum & Præbendam Theologalem ibi conſiſtentem conferre teneatur uni Magiſtro, ſeu licentiato. 166. 182. 31
Archidiaconatus eſt prima Dignitas Eccleſiaſtica in Cathedralibus Eccleſiis. 167
De cuſtodia Eccleſiarum vacantium, quæ aliquandò pertinet ad Archidiaconos, & de Inveſtitura eorum qui iiſdem Eccleſiis præficiuntur. 168
De Dignitatibus Eccleſiarum in particulari. 165
Quid intelligitur per Matricem Eccleſiam. 23. 106
Eccleſiæ ſunt per Epiſcopum conſervandæ. 83. 91
Circa Eccleſias (Cathedrales, Collegiatas, Conventuales, &c.) nihil fieri poteſt, ſine Epiſcopi conſenſu. 100
An Epiſcopus ex propria autoritate poſſit in aliqua Eccleſia Capitulum conſtituere. 170
Quomodò Eccleſia Cathedralis diſtingui poteſt ab Eccleſia non Cathedrali. 171
Eccleſiæ aliæ ſunt Epiſcopales, aliæ Archiepiſcopales, aliæ Primatiales, aliæ Patriarchales, aliæ Collegiatæ, aliæ Parochiales. *ibid.*
Duo ſunt Capitulorum genera, nempè Capitula Eccleſiarum Cathedralium, & Capitula Eccleſiarum non Cathedralium. *ibid.*
Capitula Eccleſiarum Cathedralium ſunt in gradu eminentiori, quàm alia, quemadmodùm Archiepiſcopi ratione Epiſcoporum. 171. 254
In rebus odioſis, Eccleſia Cathedralis non comprehenditur ſub expreſſione generali Eccleſiarum urbis. 174
Adminiſtratio Cathedralium, tàm in Temporali, quàm in Spirituali pertinet ad Capitula, cùm Epiſcopus, aut defunctus, aut captivus eſt. 175. 176
Limita tamen ut hic. 175
Canonici ſeu Capitula Cathedralium ſunt tanquàm Caput aliorum. 190
In omnibus Eccleſiis Cathedralibus, omnes Canonici & alii Officio Divino addicti, ſint vel Presbyteri, vel Diaconi, vel Subdiaconi. 191
In unaquaque Cathedrali, Magiſter Ceremoniarum ab Epiſcopo & Capitulo conſtituatur. 200
Sola Cathedralis Eccleſia in alias Jure Communi habet Juriſdictionem. 226
Aliæ verò in alias Juriſdictione non potiuntur, niſi ſibi expreſsè conceſſa fuerit. *ibid.*
Abuſus plurimarum Eccleſiarum Cathedralium circa Spectacula Comica, ſeu jocos Theatrales. 529

CATHEDRATICUM.

Cathedraticum eſt Jus Cathedræ Epiſcopali annexum. 84.
Vide etiam 52
Vide Verb. SYNODATICUM.

CAUSA ECCLESIASTICA.

Omnes Cauſæ Eccleſiaſticæ in prima inſtantia ab Ordinariis locorum judicandæ ſunt. 88
In Officialem Epiſcopi, per commiſſionem Officii generaliter ſibi factam, cauſarum cognitio transfertur. 38
Via latiſſima à Concilio Tridentino introducta, quæ auxilium præbet ad deferendas cauſas ad Sedem Apoſtolicam, omiſſo medio. 149

CAUSA PAPÆ.

Per cauſas majores intelligi ſolent negotia magni momenti Summo Pontifici reſervata. 118. 342
Quænam ſunt cauſæ majores. 12. 61. 107. 118
In Gallia Papa cauſas majores non poteſt evocare, ſed per

per Delegatos eas in Regno judicat. 83
Regulæ circa cauſas majores è Corpore Juris Canonici deſumptæ. 117. & ſeq.
In cauſis Eccleſiaſticis, cùm aliquid fuerit difficile vel ambiguum, recurrendum eſt ad Judicium Sedis Apoſtolicæ. 18
Erectio Epiſcopatuum inter cauſas majores numeranda non eſt. 134
Quo tempore inter cauſas majores annumerari cœperit Coadjutorum Epiſcopum datio. 146
An Coadjutorum datio inter cauſas majores apud Gallos recenſeatur. ibid.

CAUTELA.

Cavet Romanus Pontifex, ne quid, quod ad cautelam pertinet, omittat. 18
Omnis cautela adhibenda eſt, ne fraus fiat circa Titulum Clericalem. 297

CENSURA ECCLESIASTICA.

Cenſuræ Eccleſiaſticæ, quid per hæc verba intelligendum eſt. 83
Cenſuræ pertinent ad Epiſcopum ut Judicem & ut Legiſlatorem. 84
Cenſuræ aliæ ſunt ab Homine, aliæ à Jure. 107
Apud Gallos, Archiepiſcopus ferre nequit Cenſuras in Suffraganeos. 53
Sede vacante, Capitula poſſunt ferre Cenſuras etiam majores. 176. 177
An Capitulum poſſit abſolvere à Cenſuris. 176
177. 178
Cenſura Eccleſiaſtica eſt principalis correctio aut pœna à Jure Canonico adhibita contra Religioſos, Monachos, aut Abbates, Priores delinquentes. 421. 411. 423. 455. 475. 483. 484. 566
Ratio hujus rei eſt, quia per XII. priora ſæcula Cenſuræ Eccleſiaſticæ maximè timebantur. 435
In Gallia Cenſuræ reputantur tantùm notoriæ, cùm denunciantur, 541

CEREMONIÆ.

A Parochis de Ceremoniarum ſignificationibus Populum doceri volumus. 148
Ceremoniæ ſunt ſignacula Pietatis & Religionis Chriſtianæ. 150
In unaquaque Cathedrali, Magiſter Ceremoniarum ab Epiſcopo & Capitulo conſtituatur. 200
Qualis debeat eſſe. ibid.
Magiſtri Ceremoniarum Officium erit, tàm aſſiſtentes Choro, quàm Altari Miniſtros Officii admonere. ibid.

CHARITAVIVUM.

Epiſcopi poſſunt exigere charitativum ſubſidium. 84
Charitativum ſubſidium quid ſit? ibid.

CHOREPISCOPUS.

Chorepiſcopi habent jus viſitandi. 66
De Chorepiſcopis. 208. 285
Uide Verb. Archipresbyter.

CHORUS.

Præſidens Chori. 155
Clericus, Dignitas, ſeu Canonicus non poſſunt abeſſe à Choro vel à Divino officio ſine gravi cauſa. 154. 155. 156. 180. 346
Exceptis tribus caſibus. 180. 324. 325. 337. 349
Obſervationes circa illas Exceptiones. 180
Canonici conſident in Choro. 179
Omnes Canonici & Dignitates tenentur intereſſe Choro per ſe & non per ſubſtitutos. 154. 195
331
In Choro Canonici debent cantare dilucidè, clarè & diſtinctè, non curſim, & inordinatis vocibus. 154. 195. 196
Tabula continuè pendens in Choro. 196
Uſus illius Tabulæ. ibid.
Servanda quæ ſcripta ſunt in illa Tabula, & ſi Scriptor erraverit, ut vitetur ſcandalum, Officioque peracto, curandum ut error corrigatur. 197
Quemnam locum in Choro debeat habere Curatus Cathedralium. 231
Hodiè Moniales cum Canonicis vel Monachis in uno Choro convenire non debent ad pſallendum. 323
328. 331
In Italia verſus ſæculum XII. hæc conſuetudo erat in uſu. 318
Cur hæc conſuetudo hodiè eſt abrogata. 331
Quicumque ad Officia Divina publicè recitanda tenentur, ad canendum in Choro obligantur, 331.
Vide etiam 253. 154
Vide Verb. Cerimonia, Punctuator.

CHRISMA.

In Conſecratione, Chriſmate ungi debet Epiſcopus, non tàm in corpore, quàm in corde. 28
Chriſma ab Epiſcopo conficitur. 83. 91. 215. 388
Parochi ſeu Rectores Eccleſiarum debent petere ſingulis annis Chriſma à ſuis Epiſcopis, & illud cuſtodire. 204. 251
Ut Presbyteri ſub ſigillo cuſtodiant Chriſma, nulli ſub prætextu Medicinæ, donare præſumant. 205
528
Chriſma eſt genus Sacramenti, & non ab aliis, niſi à Sacerdotibus contingi debet. 105
Omni tempore Epiſcopo liceat Chriſma conficere. 388

CHRISTUS.

Ut Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, ſicut inſeparabiles ſunt, ita inſeparanter operantur, 1. Unigenitus Dei Filius Jesus-Christus à tota Trinitate communiter incarnatus, ibid. Christus ſecundum Divinitatem immortalis, ſed ſecundum humanitatem factus eſt mortalis, ibid. Christus verus verus eſt Deus, & verus Homo. 148
Omnes Epiſcopi ſunt Vicarii Christi. 143. 197
299
Summus Pontifex eſt etiam Vicarius Christi. 91. 141. 143. & paſſim.
Christus eſt Caput Eccleſiæ. 297
Senſus Legis Christi circa primam Sedem. 237
238
Cantûs Eccleſiaſtici Autorem Christum, Apoſtoloſque indigitant nonnulli Juris Textus. 329
Feſtum Corporis Christi. 326. 329. 364
Paſſio Domini pari Solemnitate S. Auguſtini tempore, ac ejus Reſurrectio celebrata erat. Hæc Solemnitas abrogata eſt in Eccleſia Romana. 359. 361
361. 365. 366
Aſcenſio Christi, Adventus Spiritûs Sancti. 361
366. 368
Nativitas Christi. 362. 366
Feſtum Transfigurationis. 363
Feſtum Circumciſionis. 363
Quænam ſunt prærogativæ Paſchæ. 367
De die & tempore Celebrationis Paſchæ. 368
Jejunium Quadragenarium Christi. 383. 384
386
Ad imitationem illius Jejunii, Jejunium Quadrageſimæ inſtitutum fuit. 383
Nomen Christi eſt ſuper omne nomen. 524
In nomine Jesu omne genu flectatur. ibid.

Digitized by Google

Concilium Toletanum ann. 589. exiſtimat Christum non fleviſſe Lazarum mortuum, ſed ad hujus vitæ ærumnas reſſuſcitandum. 558

CIRCUITORES ſeu VISITATORES.

Vide Verb. Parochus.

CIVITAS.

Unus tantùm Epiſcopus in una Civitate eſſe debet. 7. 27
In quibus Civitatibus Epiſcopi conſtitui debent. 6. 24
Sub nomine Eccleſiarum Civitatis comprehenditur plerumque Eccleſia Cathedralis, 23. In odioſis, nomine Eccleſiarum Civitatis, quid intelligitur, 23. Civitatis appellatione Diœceſis non continetur. 30
Nunquàm inventus eſt Epiſcopus, qui de majore Civitate ad minorem tranſierit. 42. 118
Non oportet Epiſcopum de Civitate ad Civitatem migrare. 41. 128
Clerici de Civitate in Civitatem migrare non debent, 332. Vide etiam 291. 292. 296. 474
Caſus, in quibus Eccleſiæ Civitatis profanantur. 552

CLAUSULA.

Clauſula *Salvo Jure alieno.* 231
Clauſula *Salvo Præjudicio tertii.* 232
Clauſula *Quod uſque placuerit Dimiſſum revocare.* 283
Clauſula *Servatis ſervandis.* 480
Clauſulæ uſitatæ in Privilegiis Monachorum, Religioſorum circa jus funerandi. 562

CLERICUS, CLERICATURA.

Clerici Sacros Canones callere tenentur, 29. Clericorum correctio ad Epiſcopos ſpectat, 36. 267. Monebunt Epiſcopi ſuos Clericos, in quocumque Ordine fuerint, ut converſatione, ſermone & ſcientia, commiſſo ſibi Dei populo præeant. 36. 298
Quid ſervatur in Gallia circa crimina Clericorum. 89
Incontinentia quomodò punitur in Clericis. 90. 270
Caſus, in quibus Clerici amittunt fori Privilegium. 90. 266
Circa vitam & honeſtatem Clericorum & Canonicorum. 36. 153. 161. 198. 307
De Reſidentia Clericorum. 156. 331. & ſeq.
Clerici in ægritudine ſtipendiis ſuis privari non debent. 358
Clerici Urbici, quid erant olim. 209
Clerici Ruſtici. *ibid.*
Clerus Sæcularis debet prægredi Clerum Regularem, tam Monaſticum, quàm Mendicantem, & Canonicum Regularem. 231
Clericorum Dignitas ex Sacris Ordinibus deſumitur. 232
Parochi in Clericos Eccleſiæ Parochialis poteſtas. 243
Emolumenta, Retributiones ſeu Jura Clericorum Eccleſiæ Parochialis. *ibid.* 144
Caſus, in quibus Clerici ſunt ſuſpenſi ipſo facto. 144. 145
Clerici undè dicantur. 260. 302. 308
Clerici quid ſint. 260
Quid nomine Clericorum in Jure Canonico intelligatur. *ibid.*
Clerici Majores, Clerici Minores, ſeu Inferiores. 261
Caſus, in quibus nomen Clerici accipitur in ſtricta ſignificatione. *ibid.*
More Romano Clerici tonſi ſint. *ibid.*
Qui Mores in Clericis exigantur à Canonibus. 261. 262. 263. 264
Ludi voluptuoſi. 262
De pœnis contra Clericos vitioſos & turpia lucra ſectantes. 262. 263
De Pœnis contra Clericos uſurarios. 263
Caſus, in quibus Clericale nomen abominabile redditur. 264
Quænam Sæcularia Negotia Clerici non debent exercere. *ibid.*
An & quomodò vetitum ſit Clericis Arma ferre, & ſub quibus Pœnis. 264. 265
Quæ Officia, quas Artes, exercere Clericis vetitum ſit. *ibid.*
Quas Negotiationes, & quas Artes licitum ſit Clericis exercere. *ibid.*
Clerici Arma portantes excommunicentur. *ibid.*
Clericus victum & veſtitum ſibi artificiolo, vel agricultura, abſque Officii ſui duntaxat detrimento, paret. *ibid.*
Qui manus violentas in Monachum, vel in Clericum injicit, ipſo jure ſit excommunicatus. 266. 419. 521.
Clerici non poſſunt cum mulieribus habitare, vel mulieres in habitationes ſuas recipere, & retinere, cum ſuſpectis mulieribus converſari. 182. 189 258. 269. 270. 271. 308. & ſeq.
Neque eſt Clericis licitum ingredi cauponas, vel tabernas, niſi longioris itineris cauſâ. 262
De Privilegiis Clericorum conceſſis à Jure Canonico. 266. 521. 522. 523
Caſus, in quibus Clerici amittunt Privilegia. 90. 266. 267. 304. 306. 308. 402
Uſque ad tertiam Admonitionem gaudent Clerici Privilegio Clericali. 266. 271. 529
An Clerici, qui Tonſuram, vel Minores Ordines aſſumpſerunt, ſtatum mutare poſſint. 267
De Pœnis contra Clericos & alios in Majoribus Ordinibus conſtitutos Uxorem ducentes. 268. 269
De Pœnis contra Clericos & alios Eccleſiaſticos in Majoribus Ordinibus conſtitutos, Concubinarios. 269. 270
Quibus Pœnis puniantur Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, qui incidunt in aliquod luxuriæ peccatum, 270. Vide etiam 90
Cùm quibus Fœminis liceat Clericis aut Sacerdotibus habitare. 272. 308. & ſeq.
Obligationes Clericorum, Sacerdotum circa horas Canonicas. 272
Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, non poſſunt miniſtrare in aliis Eccleſiis ſine licentia ſui Epiſcopi. 273. 401
Variæ Pœnæ latæ fuerunt contra Clericos diſcedentes ſine Litteris Dimiſſoriis. 283
De Examine Clericorum ante Ordinationem, aut ante Ordines. 284. 285. 286
Innocent. I. ſtatuit omnes Eccleſiaſticos Viduarum Maritos à Clericatu arcere & promotos deponere. 286. 287
Clerici non poſſunt ordinari ſine Litteris Dimiſſoriis ipſorum Epiſcoporum 274. 275. 276. & ſeq. 287
Clerici obtinent Ordinem Levitarum. 189
Ne paſſim Epiſcopus multitudinem Clericorum faciat, ſed ſecundum meritum, vel reditum Eccleſiarum. 291. 292
Clerici qui Sancti non ſunt, Sancta tractare non poſſunt. 170
De Vocatione Divina ad Clericatum, & quibus modis dignoſci poſſit. 197
Qui per Clericatûs Officium aliud quærit quàm Deum, nec à Deo electus eſt, nec Deum elegit. 299
Canones circa primam Tonſuram Clericorum, *Clericaturam* vulgò vocitatam. 300. & ſeq.
Conditiones neceſſariæ ad fruendum Privilegio Clericali. 301. 302
Præcipui Canones cujuſque ſæculi circa Titulum Cleritalem. 290. & ſeq.
Vide Verb. Titulus.
Quo caſu Clericatura ſeu prima Tonſura eſt Ordo. 301

Ætas

Ætas requiſita ad Clericaturam, eſt ætas circiter duodecim annorum. 301. 301
Inſervitius habitum Clericalem quotidiè geſtet, Sacerdotibus præat ad nutum, obedientiam præſtet & Ritus Eccleſiaſticos diſcat. 301
Veſtis datur in Collatione Clericaturæ ſeu primæ Tonſuræ. 261. 301
Minores ſeptem annorum non poſſunt ſuſcipere iſtam Clericaturam. 261. 301. 302
Quænam ſunt requiſita ad iſtam Clericaturam ſuſcipiendam. 301
Epiſcopus poteſt conferre Clericaturam quolibet die & quovis tempore. *ibid.*
Epiſcopus quodnam Examen facere debet ante Collationem Clericaturæ ſeu Tonſuræ Clericalis: 302
Clericatura ſeu Tonſura Clericalis eſt janua ad Ordines. *ibid.*
Clericus nec comam nutriat nec barbam. 302. 304. 402
Clerici honeſtè tonſi & coronati incedant. 303
De Pœnis contra Clericos comam & barbam nutrientes. 301. 303. 304
Clerici à novitatibus ſcandaloſis, & deformitatibus monſtroſis in coma capitis abſtineant. 303. 307
Clericus qui Tonſuram negligit, non gaudet Privilegio fori. 304. 308
Notabiliores Canones circa habitum Clericalem, à Chriſto ad nos, juxta Ordinem temporum collecti. 304
Ex hac collectione exurget Hiſtoria Eccleſiaſticæ Diſciplinæ circa Clericales veſtes ex certiſſimis Monumentis deſumpta. *ibid.*
Connexio Clericalis habitûs cum Clericali Tonſura. *ibid.*
Clerici quænam Veſtimenta aut Veſtes induere debent. *ibid.* 305. *& ſeq.*
Veſtes, Veſtimenta, Calceamenta, &c. prohibita Clericis in Sacris Ordinibus conſtitutis, ſub variis Pœnis. 304. 305. *& ſeq.* 308
Canones circa habitum Clericalem ex Bullario deprompti. *ibid.*
Canones de interdicto Clericis cùm mulieribus conſortio; *ibid. & ſeq.* Vide etiam 182. 189. 258. 269. 270. 271
Clerici non ſoli ad viduas, vel virgines accedant. 308
Clericus in Sacris Ordinibus conſtitutus, quaſnam mulieres ſecum, ſeu in domo habere poteſt. 272. 308. 309. 310. 311
Nullus Clericus, Sponſalibus, Baptiſmo, Nuptiis audeat intereſſe. 311
Ratio hujus rei. *ibid.*
Matres Clericorum non debent habere Pedaſſequas aut Servitrices, (id eſt Ancillas) ſuſpectas. *ibid.*
Ætas illarum Ancillarum. 312
Quæ inferenda ex præmiſſa Collectione Canonum, de interdicto Clericis cum mulieribus conſortio. *ibid. & ſeq.*
Circa Clericorum Reſidentiam alia ſunt certa, alia controverſa. 331
Quæ ſunt certa circa Reſidentiam Clericorum. 332. *& ſeq.*
De Pœnis contra Clericos non Reſidentes. 335. 340. 361. 362
Dies Abſentiæ Clericis permiſſæ quomodò computandi ſunt. 336
Quæ ſunt controverſa circa Reſidentiam Clericorum. 342. *& ſeq.*
Obligatio Clericorum ad lenitatem, aliæve ſimiles. 400
Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, qui abjiciunt habitum Clericalem, fieri Apoſtatas, & quomodò puniendi ſint. 401
Obligationes Clericorum circa Eccleſias, ſive Templa ac Baſilicas, & ea quæ ad illas pertinent. 402
Clericos poſſe Religionis ſtatum amplecti. 425. 429
Clerici ſine Capite. 442
Clerici aut ſunt in Dignitate conſtituti, aut non. 509
Vide Verb. Coma.

COADJUTOR.

Epiſcopo ægrotanti Coadjutor Epiſcopus aſſociari poteſt vir providus & honeſtus, per quem tàm Epiſcopo, quàm populo utiliter conſulatur. 42. 61. 143
Plurima ſunt genera Coadjutorum. 60. 143
Caſus, in quibus datur Coadjutor. 41. 60. 109. 143. 144. 145
De Coadjutoribus, præſertim Epiſcopalibus. 143. *& ſeq.*
Vicarii Generales Epiſcopi appellantur etiam Coadjutores, Officiales, Procuratores, Oeconomi. 60. 112. 143
Coadjutor alius eſt temporalis, alius eſt voluntarius, alius neceſſarius. 143. 144
De Coadjutore cum futura ſucceſſione. 144. 145
An Coadjutor Beneficia conferre poſſit. 145
An cuivis Coadjutorum generi alienatio prohibeatur. *ibid.*
An & in quibus conveniat, vel differat cum expectativa, Coadjutoria futuræ ſucceſſioni conjuncta. *ibid.*
An de quovis Coadjutore dici queat eaſdem in illo qualitates requiri, quæ in Prælato requiruntur. 146
An Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione propter eaſdem prohibeantur cauſas, propter quas aliàs vetabatur, ne quis ſuum eligeret Succeſſorem. *ibid.*
An quod de Epiſcoporum Coadjutoribus à Bonifacio conſtitutum eſt, ad Abbatum Coadjutores extendendum ſit. *ibid.*
Conceſſa circa Canonicatum Coadjutoria cum futura ſucceſſione, non impedit ne coadjutus optet, ſi optioni locus detur. 163
Epiſcopus non poteſt abſque Capitulorum approbatione Coadjutorem ſumere. 174. 175
Limita tamen ut hic. 174. 175

CŒMETERIUM.

Epiſcopus eamdem circa Cœmeteria Juriſdictionem habet quàm circa Eccleſias. 97
Cœmeterium gaudet iiſdem privilegiis ac Eccleſiæ. *ibid.*
Privilegia Cœmeteriorum. 97. 523. 524. 558
Cœmeterium pollutum eodem modo reconciliatur, ac Eccleſia. 98. 525. 534. 543
Pollutio Cœmeterii nunquàm pervadit uſque ad Eccleſiam. 535. 543
Cœmeteria à quo die ſeu tempore, cenſenda ſunt polluta. 542
Vide Verb. Ecclesia seu Templum.

COLLATIO.

Ex dilatione Collationis majus naſcitur incommodum, quàm ex dilata optione. 163
Capitula Cathedralium in genere Collationis ſupplere poſſunt Epiſcopi negligentiam. 175
Vide Verb. Devolutio.
De Collatione Beneficiorum Sede vacante, 175. 176. 177. 178.
De Collatione Beneficiorum illicita. 63. 64

COLLEGIATA (ECCLESIA.)

Eccleſia Collegiata eſt vel Secularis, vel Regularis. 151. 153
Numerus Clericorum debet inſtitui in Eccleſiis Collegiatis ſecundum facultatem ipſarum 158.

Vide etiam 191. 191
Major decem annis eſt idoneus habitus ad poſſidendum Canonicatum in Eccleſia Collegiata. 164
Eccleſia Collegiata Parochialis. 171
Eccleſiæ Parochiales inferiores ſunt Eccleſiis Collegiatis, cùm pro magno ſuo honore erigantur in Collegiatas. 130. 132
Vide Verb. Canonicus, Dignitas.

COMA.

Clericus nec Comam nutriat, nec barbam. 302. 303. 304
Si quis ex Clericis laxaverit Comam, Anathema ſit. 301. 402
Tonſuræ Eccleſiaſticæ à Nazareis uſus exortus eſt. 301. 304
Cultus crinium eſt habitus mulierum ſecundum Petrum Apoſtolum. 303
Forma crinium Clerici in Majoribus Ordinibus conſtituti. ibid.
Forma crinium Clerici in Minoribus Ordinibus conſtituti ſi velit gaudere Privilegiis Clericalibus. ibid.
Vide Verb. Corona Presbyteri.

COMMENDA.

Commendæ temporales non agnoſcuntur in Gallia, quia in eadem regione, præventione irritantur, 177. Vide tamen 178
Commenda aut ad totam hominis vitam, aut ad aliquot menſes. 177
Commendata Monaſteria, nec non Beneficia tàm Curata, quàm non Curata, Sæcularia & Regularia, qualiacumque Commendata etiam exempta, ab Epiſcopis annis ſingulis viſitentur. 450
De Commendis perpetuis, Regulæ è Corpore juris Canonici, Conciliòque Tridentino deſumptæ. 499
Commendatarii temporales nihil aliud ſunt, quàm Vicarii temporales. ibid.
Commenda perpetua quid ſit. ibid.
De Diſpenſationibus circa Commendam. 500. 501
An Beneficium Regulare Clerico Sæculari Commendatum per 40. annos, Sæculare fiat. 502
An Collatio in Commendam poſtulationi admiſſæ ſimilis ſit. 503
An Commendæ genus ſit conceſſio Beneficii unius Ordinis, vel Monaſterii, facta Religioſo alterius Ordinis, vel Monaſterii. 503
An ex eo quòd Prælatorum ſibi inferiorum poſtulationem admittere poſſet Epiſcopus, inferre liceat ſimilium Prælaturarum Commendas concedere nunc poſſe. 503
Hodiernæ Regularium Beneficiorum Commendæ reprobatæ ſunt in veteri Jure. 504

COMPARATIO.

Comparatio Prælatorum vagantium in diverſis Curiis cum Mercenariis, 39. Vide etiam 44. 203
Comparatio Summi Pontificis Veteris Legis cum Summo Pontifice novæ Legis. 147. 152
Comparatio mulieris cum ſerpente. 309. 313
Comparatio militiæ Sacræ cum militia armata & togata. 347
In illis ſunt milites emeriti, Conſiliarii emeriti, ita in militia Eccleſiaſtica eſſe debent Canonici emeriti. ibid.
Quid ſentiendum eſt circa illa verba, & circa multa alia ferè ſimilia. ibid. 348
Comparatio Philippi II. Regis Hiſpaniæ cum Conſtantino & Theodoſio. 356
Sicut piſcis ſine aqua caret vitâ, ita ſine Monaſterio Monachus. 421
Comparatio deſumpta ex lege Moyſis cica animalia diverſæ ſpeciei. 480
Comparatio Prælatorum, Monachorum, Religioſorum, cum Prælatis Eccleſiaſticis Sæcularibus. 486
Vide Verb. Conjugium, Servus.

CONCILIUM.

Concilia quid ſint, 16. Textus Juris Canonici, qui ad Concilia ſpectant. 16
Concilia ſunt præcipui fontes Juris Canonici. ibid.

CONCILIUM GENERALE.

De Prærogativis & Privilegiis Conciliorum Generalium. 16. 354
Imperatores poſſunt adeſſe Conciliis Univerſalibus in quibus de Fide tractari ſolet. 2

CONCILIA GENERALIA SEX PRIMORUM SÆCULORUM.

Concilia Generalia Eccleſiam repræſentant. 7
Notata circa Concilium Apoſtolorum. 254
Quatuor prima Concilia Generalia ut Evangelia ſunt veneranda ſecundum S. Gregorium. 115

CONCILIA GENERALIA NOVA SEU RECENTIORA.

Decretum Concilii Tridentini circa Symbolum Fidei. 1
Hâc poteſtate (ſcilicet convocandi Viſitatores) Metropolitani non gaudent in Gallia, nec ullâ aliâ novâ à Concilio Tridentino conceſſâ. 86
Concilium Tridentinum novum jus conſtituit. 146
Ex Concilio Tridentino partum factus eſt VII. Decretalium liber. 169. 491
Ante Concilium Tridentinum, Capitula regebant Eccleſias vacantes per magnos Vicarios. 176
Concilium Tridentinum totam Sacramenti Extremæ-Unctionis materiam ex profeſſo expoſuit. 214
A Conciliis Generalibus Lugdun. & Viennenſ. maximè detractum Antiquæ Diſciplinæ, circa ætatem Sacerdotalem. 243
Concilium Piſanum I. Conc. Conſtant. & Baſileenſ. 354. 355
Hæc Concilia aliis multis Generalibus anteponimus, ideò quòd habita fuerint ad reſtaurandam Autoritatem Conciliorum Generalium à Pontificibus uſurpatam. 354
Ante Concilia Lateran. quæ Generalibus ennumerantur, nullum eſt Concilium Generale, cujus Decreta ſub nomine Pontificis concepta fuerint. 355
Anteà loquebatur ipſa Synodus. ibid.
Indè eſt quòd Synodi particulares ante Sæculum XI. habitæ, nunquàm Decreta ſua conceperint ſub nomine Præſidentis, ſed ſuo. ibid.
Concil. Generalia Lugd. & Vienn. imitata ſunt exemplum Conciliorum Lateran. ibid.
Quamnam utilitatem Gallia, reſpectivè ad Curiam Romanam traxit, nolendo publicare Concilium Tridentinum. ibid.
Concilium Tridentinum plura confecit Decreta Sedi Apoſtolicæ honorifica. 356
An Principes aliquam partem habuerint in Conciliis Provincialibus, poſt Tridentinum habitis, ad procurandam executionem Decretorum ipſius, & poſito quòd aliquam habuerint, an indè elici poſſit aliquid illi Concilio favorabile. ibid.
Regulæ Concilii Conſtantienſis circa exemptiones 438
A tempore publicationis Decretorum Concilii Tridentini, non creverunt, ſed potiùs decreverunt privilegia. 450

Martinus V.

Digitized by Google

Martinus V. in Concilio Conſtantienſi revocavit multas gratias extraordinarias ab Antipapis conceſſas. 477
Concilium Generale Nicænum II. convocatum fuit. ann. 787. 496
Canon hujus Concilii Generalis explicatus. 496
Hic Canon docet plurimam notatu digna. 456 498
Decretum notatu dignum Concilii Generalis Baſileenſis circa turpem quemdam abuſum. 529
Concilium Viennenſe eſt receptum apud Gallos. 556

CONCILIA PARTICULARIA GALLICANA,

ſeu

CONCILIA ECCLESIÆ GALLICANÆ.

Concilia Gallicana non derogantur Juri Communi circa Diſtributiones, nec quidquam addiderunt notatu dignum. 194
Synodus Altiſſiodorenſis ann. 578. inter Concilia recenſetur. 314
An poſt Concilium Tridentinum reperiantur Concilia Particularia, quorum Decreta confecta ſint ſub Archiepiſcopi nomine, cum Suffraganeorum conſilio, & conſenſu; & quænam illa ſint. 555
Poſt Concilium Tridentinum nulla ferè, ſaltem in Gallia, celebrata fuerunt Concilia Provincialia, 557. Vide etiam 62

CONCILIUM PARTICULARE.

Annis ſingulis Epiſcopus in ſua Diœceſi Synodum facere de ſuis Clericis. 55
Quænam eſt poteſtas ſeu autoritas Concilii Provinciæ, in Epiſcopos Provinciæ. 60. & ſeq. 108
A ſæculo XVI. nulla ferè celebrata fuerunt Concilia Provincialia. 62. 557
Archiepiſcopus convocare poteſt Suffraganeos ad Concilium Provinciale. 109. 110. 557
Concilia Provincialia convocari debent ad dirimendas quaſlibet controverſias, quæ circa Fidem in Provinciis naſcuntur. 119
Multa exempla ſuper hanc materiam. ibid.
Res notatu digna ſuper Concilium Arelatenſe. 119. 120
Epiſcopi ſunt inferiores Conciliis Provincialibus. 149
Multa Concilia Provincialia exiſtimant Epiſcopos à Decretis Conciliorum Generalium poſſe diſpenſare, 149. Vide etiam. 104
Synodus Diœceſana Friſingen. (in Bavaria) ann. 1440. inter Concilia recenſetur. 314
Nonnunquàm accidit, ut Decreta Conciliorum fiant contra Votum Præſidentis. 554
Decreta Conciliorum cur concipienda non ſunt nomine Præſidentis. 554. 555
Concilia citata à Collectoribus Canonum, cum Obſervatione facta Principes eiſdem interfuiſſe, quænam ſunt. 460
Concilium Londinenſe ann. 1237. solùm factum fuit in gratiam Angliæ. 557
Concilium Bracharenſe III. in Regno Galiciæ habet autoritatem valdè limitatam. ibid.
Circa Concilium Brac. I. Vide verb. Disciplina.

CONCIONATOR.

Vide verb. Prædicatio.
Canones circa Concionatores. 315
Quinque Claſſes ſunt Canonum ad Concionatorem pertinentium. ibid.
Requiſita in Concionatore. ibid.
Quæ Concionator prædicare tenetur. 314
De poteſtate committendi prædicandi munus. ibid.
De modo prædicandi. 316
Si Populus Eleemoſynam Concionatoribus præbere neglexerit, quid facere debet. 316
An, & quomodò licitum ſit Religioſis prædicare Verbum Dei. 445
Quomodò prædicare poſſint Regulares in ſuis vel alienis Eccleſiis, 446. Vide etiam 315

CONCUBINA.

Clerici, Sacerdotes, Monachi & alii Eccleſiaſtici non poſſunt habere Concubinam. 268. 269
De pœnis contra Eccleſiaſticos Concubinarios. 268. 269. 270. 271
Clericus publicus Concubinarius quiſnam ſit. 269. 311
Fornicaria idem eſt ac Concubina. 269
De pœnis contra Superiores, qui negligunt punire publicos Concubinarios. 270
De pœnis contra Clericos Concubinarios Beneficia non obtinentes. ibid.
De Filiis Clerici Concubinarii. ibid.
Diaconus, ſubdiaconus qui Concubinam palam ducit, aut ductam retinet, in Presbyterio, ſeu Choro manere non debet. 325

CONFESSIO SACRAMENTALIS.

Fundatur in Jure quòd dantur Confeſſores illis; qui componunt Corpus Capituli. 185
De Officio Parochi circa Sacramentalem Confeſſionem. 212. 253
Eccleſia Romana unicam præcepit in anno Confeſſionem. 213. 253
Si aliquis methodicè diſcere velit, quæ Canones docent circa Confeſſionem, ad Capita citata in hoc loco recurrere debet. 215
Plures abuſus circa Confeſſionem. ibid.
Confeſſores ſemper & ubique deberent obſervare Regulas hîc enunciatas. ibid.
Confeſſor debet evitare abuſus circa impoſitionem Pœnitentiarum. ibid.
Acceptio Donorum pro adminiſtrando Sacramento Pœnitentiæ, pluribus in locis improbatur. 218
Peculiares Canones circa Confeſſionem Sacramentalem. 253
Non poſſe Regulares ſine approbatione Epiſcoporum audire Confeſſiones Sæcularium. 431. 447
Circa Confeſſionem Monialium. 454. 459
Religioſi, Monachi, Mendicantes, & non Mendicantes, & Jeſuitæ, non poſſunt audire Confeſſiones Sæcularium ſine permiſſione proprii Epiſcopi. 431. 447
Confeſſor qualis debeat eſſe. 451

CONFIRMATIO.

Per Confirmationem conceduntur ea quæ ſunt Juriſdictionis. 32
Ex Jure Antiquo Confirmatio Electionum Epiſcoporum ad Metropolitanum ſpectabat. 122. 123
Quo caſu Metropolitanorum Confirmatio ad Papam ſpectabat. 123
Ante Confirmationem non licebat Electo Eccleſiam ſuam gubernare, niſi in nonnullis caſibus. 124
Hodiè Epiſcoporum Confirmatio pertinet ad Papam. 30. 124
Quomodò confirmari debeant Monialium Præpoſitæ, ſeu Abbatiſſæ. 458

CONFIRMATIO SACRAMENTALIS.

Miniſter hujus Sacramenti Confirmationis eſt Epiſcopus. 6. 91. 211. 212. 252
Presbyteri non habent poteſtatem confirmandi. 6
De officio Parochi circa Confirmationis Sacramentum. 211. 252

De effectibus Confirmationis. 212
Confirmatio imprimit characterem. *ibid.*
Peculiares Canones circa Sacramentum Confirmationis. 253
Requiritur ut confirmatus, Alapâ percutiatur ab Epiſcopo. *ibid.*

CONJUGIUM.

Epiſcopus contrahit cum Eccleſia Matrimonium, & ſpirituale conjugium poſt Confirmationem ſuæ electionis. 30. 124. 130. Hoc ſpirituale conjugium à ſolo Papa diſſolvi poteſt. 30. 43. 130. 141. 143. Comparatio conjugii ſpiritualis cum Matrimonio naturali claudicat, 30. 143. Comparatio conjugii ſpiritualis cum Matrimonio naturali. 43
124. 130. 141. 143. 465. 467
Dùm Eccleſiæ utilitas poſtulat, eligi poteſt conjugatus in Epiſcopum. 105
De Clericis conjugatis. 267. 168. 169
Comparatio *Tractatus* de Monachis, Religioſis, cum *Tractatu* de Matrimonio. 465

CONSECRATIO.

Plures Epiſcopi ſimul poſſunt conſecrari, 28. Epiſcopi inter Epiſtolam & Evangelium conſecrantur, *ibid.* Non minùs quàm à tribus Epiſcopis, Epiſcopus ordinetur. 28. 29
In Conſecratione recipienda, ſervanda eſt conſuetudo, 28. Epiſcopus electus, confirmatus, non conſecratus nequit exercere quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. 32
Epiſcopus dùm conſecratur, quid illi datur. 47
Peculiares Canones circa requiſita in Epiſcopo, tùm conſecrando, quàm conſecrato. 297
Romanus Pontifex ante Hymnum Angelicum conſecratur. 10
De Auniverſariis Conſecrationis Epiſcoporum & Eccleſiarum, 375. 524. Vide etiam 317. 555
Quomodò conſecrari debeant Eccleſiæ. & quid agendum, ſi de illarum Conſecratione dubitetur. 526
527
Conſecrare & dedicare ſunt verba Sinonyma. 536
hæ ſunt differentiæ gravis momenti inter Benedictionem & Conſecrationem Eccleſiarum. 536
Differentiæ inter Benedictionem & Conſecrationem perſonarum & locorum. 536. 540
Ceremonia Conſecrationis Eccleſiæ eſt longa. 540
Iſta Ceremonia reſervata eſt Epiſcopis. 532. 540
Olim Papæ reſervata erat. 529. 532
Vide Verb. ECCLESIA ſeu TEMPLUM HYSTERICUM.

CONSUETUDO.

Antiquæ Conſuetudinis Ordo ſervandus eſt. 36
Conſuetudo allata in Cap. *Romana* in Gallia non probaretur. 52
Conſuetudo à præſcriptione multùm differt. 76. 77
Duplex eſt genus Conſuetudinum particularium. 162
Ad Canonicam Conſuetudinem quid requiritur. 162
Præcipimus, ut Conſuetudines Cathedralium Eccleſiarum redigantur in Scriptis ne valeant ignorari. 189
Unde ortæ ſunt contrariæ Conſuetudines circa Seſſionis Ordinem, & quâ ratione utræque approbari poſſint. 235. 236
Prima Sedes ſeu Seſſionis honor pendet ex Conſuetudine. 237
Sæculo VI. per Conſuetudines & uſus Monachorum circa Officium Divinum, quid intelligendum eſt. 387
Magna eſt poteſtas Conſuetudinis. 334
Cardinalatus qui jure Reſidentiam exigebat, Conſuetudine non exigit. *ibid.*
Ad bonam Conſuetudinem duo ſunt requiſita. 347
De Conſuetudine circa abſtinentiam carnis. 396. 398
Piæ & laudabiles Conſuetudines, quænam ſunt ſecundum Gloſſam. 559
Circa exactiones Parochi ſervandæ ſunt piè introductæ Conſuetudines. 250

CONVENTUALIS (Eccleſia.)

Eccleſia Conventualis, ſolâ autoritate Epiſcopi conſtitui poteſt. 170

CONVENTUS RELIGIOSORUM.

Vide Verb. MONASTERIUM.

CORONA PRESBYTERI.

Ut Clerici patentes Coronas habeant. 261
Clerici Coronam & Tonſuram habeant congruentem. *ibid.*
Clerici ſunt Reges, & in Deo Regnum habent; & hoc deſignat Corona in capite. 302
Clerici hanc Coronam habent ab inſtitutione Eccleſiæ Romanæ. *ibid.*
Omnes Clerici, vel Lectores, ſicut Levitæ & Sacerdotes, detonſo ſuperiùs toto capite, inferiùs ſolam circuli Coronam relinquant. *ibid.*
Forma Coronæ ſeu Clericæ Eccleſiaſticorum ſæcul. XIII. *ibid.*
Corona Rotunda. 303. 304
Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, Coronam deferre contemnunt, & crinium extenſorum, quaſi ad ſcapulas uſque, diſcrimine velut effeminati, &c. 303. 305
Hic abuſus Clericorum in Tonſuris, inquit Concil. Lond. ann. 1342. abominabile ſcandalum populo generavit. 303
Forma Tonſuræ Clericorum ſæcul. XIV. *ibid.*
Vide Verb. TONSURA CLERICALIS.
Corona non in omnibus Clericis una ſit, ſed major Sacerdotalis digitis tribus undequaque à vertice pateat. 304
Duobus digitis Diaconalis. *ibid.*
Semi digito Subdiaconalis anguſtior. *ibid.*
Minorum Ordinum omnium minima, & digito undique ſit deducta. *ibid.*
Tonſuram variis in Regionibus vocari Clericam. *ibid.*

CORPUS.

Debilitas Corporis quid ſit. 43
Vitia Corporis ſunt paralyſis, aut lepra, aut omnis alius morbus inſanabilis. 60
Quid ſi Epiſcopus incidit in illa vitia. 60. 61
Circa corpora hominum mortuorum in odore Sanctitatis. 564

CRIMEN.

Crimina dividuntur in Eccleſiaſtica & Civilia. 88
Crimina Eccleſiaſtica quid ſint. *ibid.*
Crimina Civilia quid ſint. 89
Epiſcopi habent Juriſdictionem circa res criminales. 88. 445
Clerici committentes crimina aut delicta puniuntur per Judicem Eccleſiaſticum. 266
Quid ſervatur in Gallia circa crimina Clericorum. 89. 267
Falſæ Decretales introduxerunt diſtinctionem occulti & publici criminis, quoad exercitium Ordinum poſt Pœnitentiam. 271
Crimen Apoſtaſiæ. 401. 402. 413
Vide Verb. APOSTASIA.
Pro vitando graviori lapſu diſſimulandus eſt minor. 90

CRUX.

Feſtum inventionis Sanctæ Crucis. 364
Feſtum exaltationis ejuſdem Crucis. *ibid.*
Privilegium Archiepiſcopi ante ſe crucem deferre. 109. 110. 446
De Primatibus. 109

CURATUS.

Plebanus ſive Curatus non hodiè habet Juriſdictionem Ordinariam. 79
Curatus ad quid teneatur. 94
Examen in Curatis non fit in Gallia per concurſum, exceptis paucis Diœceſibus Atrebatenſi, Veſontionenſi. 94. 178
Caſus, in quo Cura dari poteſt in Commendam, ut obſervatur in locis, in quibus Parochiæ dantur in concurſu. 178
Curatus etiamſi abſens fuerit à Divinis, habetur pro præſente, ita ut nihil perdat. 180
In Gallia Curati privantur ſuo Beneficio ipſo facto, ſi non promoveantur intra annum ad Sacerdotium. 181. 182. 202
Vide etiam. 210. 245
Curatus poteſt ſemper eligere locum honorificentiſſimum ſuæ Eccleſiæ. 183
In Gallia Curæ viſæ ſunt cum Canonicatibus non congruentes per Arreſta multa. 186. Vide tamen. 201
Ante elapſum annum integrum, Eccleſia Parochialis non vacat, non ſuſcepto Sacerdotio. 202
A quo tempore numeratur hic annus. 202. 211. 245
Hic annus quo caſu non currit. 201
Parochiani alicujus Eccleſiæ Parochialia jura illi debent. 205. 217
Jus Parochiale complectitur Decimas, Oblationes, jus funerandi & obventiones alias, 205. Vide etiam 217. 218. 219. 220. 221. 256. 258. 259. 560. 561
Portio Canonica Parochi ex Jure ſepeliendi præſcriptione amitti poteſt. 220. 562
Beneficia Curata Regularia Regularibus conferuntur. 222
Ut Curati Regulares ſubſint Epiſcopo, non ſolùm quoad munia Curialia, ſed etiam quoad mores, niſi quibuſdam caſibus. 223
Ut Parochus immunis ſit à talliis perſonalibus. *ibid.*
Curati primitivi apud Gallos quid ſint. 226
Kalendæ ſeu Conventus Curatorum quid ſint. 227. 229
Ut quandò ad Conventum veniunt, Religioſè equitent. 228
Kalendarum uſus antiquiſſimus eſt uſus, & abuſus. 229
Molanus aſſerit Curam nobiliorem eſſe Canonicatu. 230
Quemnam locum in Choro debeat habere Curatus Cathedralium. 231
Origo hujus nominis, Curatus. 238
Curati poteſtatem circa Curam animarum acceperunt non immediatè à Christo, ſed ſolùm ab Epiſcopis. 238. *& ſeq.*
Proviſiones in forma dignum de Beneficiis Curatis. 241
Proviſiones in forma gratioſa de Beneficiis animarum curam habentibus. *ibid.*
Quodnam Jus Parochus ſeu Curatus habet circa Puerperam. 241. 259
Reditus vel portio congrua Curati ſeu Parochi. 258
Curatus ſeu Parochus quaſnam mulieres ſecum, ſeu in domo habere poteſt. 258. 308. 309. 310. 311. 312. 323
Vide Verb. Presbyter.
Sub pœna Excommunicationis, aut aliis pœnis. 258. 310. 315. 323
Sacerdos neſcire debet nomen fœminarum. 315
Apud Gallos nullum diſcrimen inter Curatos Sæculares, & Regulares, quoad congruam portionem. 452
Curati non ſunt immunes à debito onere conferendi ad Reparationes Eccleſiarum. 534
Circa reditus ſeu jura Curati, jura & munia funeralia non ſunt minima. 561
Vide Verb. Consuetudo, Parochus, Sepultura.

CUSTOS.

De reſidentia Cuſtodis. 333
De Cuſtode. 566
Vide Verb. Hora Canonica.

DAMASIUS.

Liber Pontificalis Damaſii eſt ſuppoſititius. 368

DECANUS.

Hodiè Decanus non habet Juriſdictionem Ordinariam. 79
Ætas ad Decanatum requiſita eſt annus XXV. 151. 165
Decani Rurales habent jus viſitandi. 66
Quod ſit Officium Decani ex conſuetudine colligitur. 166
Tenetur ad Reſidentiam. *ibid.*
De promotione Decani. *ibid.*
Quænam eſt poteſtas Decani Capitulorum. 172. 189
Kalendæ Decanorum Ruralium. 228. 229
In Synodis Diœceſ. Decani Rurales quid debent facere. 229
Decani Rurales. 264
Qui poſſidet Beneficium Decanatûs reſidere debet. 333

DECIMA.

Parochus ſeu Curatus habet jus decimandi. 219
Decima Papalis. 557
Cautela præſcripta Prædicatoribus circa ſolutionem Decimarum. 446
Capitula ſunt Summi Decimatores. 173
Ordinationes prohibentes exactionem Decimarum inſolitarum. 222

DECRETALE VOLUMEN ſeu DECRETALIS EPISTOLA.

Junge Verb. Epistola.
Clauſula deſumpta ex falſis Decretalibus. 48
Collectio Decretalium Innocentii III. quo tempore facta fuit. 128
Duo Textus Hiſtorici Decretalium narrantes res notatu dignas. 137
Jus novum ex falſis Decretalibus Iſidorianis introductum in orbe. 48
Jus novum ex falſis Textibus Decretalium. 109
Decretalis ſuppoſititia Pii I. 359. 367
Prima Decretalis Papæ Victoris eſt ſuppoſititia. 359. 367
Decretalis Gregorii IX. non eſt uſitata in multis Eccleſiis Galliæ. 540
Vide Verb. Concilia Generalia Recentiora.
Textus ſuppoſiti in ſæculo VIII. vel IX. & deſumpti ex Pſeudo Urbano I. ex Pſeudo Melchiade, & ex Pſeudo Euſebio. 212
Textus ſuppoſititius. 219

DECRETUM.

Caput 71. *De Conſ. Diſt. I.* Falſitate ſuſpectus eſt iſte Textus, 329. Vide etiam 369. 370
Textus ſuppoſitus Calixti I. Papæ. 377. 394
Textus ſuppoſititius. 379
Ratio hujus falſitatis. *ibid.*
Pſeudo Soter. 388. 395
Pſeudo Fabianus. 388
Decretum Apocriphum Bonifacii IV. Papæ. 427
Cap. 13. de Conſ. Diſt. V. *Collationes*, legendum eſt *Collectiones*. 319. 321
Pſeudo Anacletus. 510
Decretum falſum Higini. 529

DEGRADATIO.

In Gallia Degradatio non eſt in uſu. 90
Presbyteri publicè fornicarii degradantur. 270

DELEGATIO, DELEGATUS.

Quibus viis amittatur Juriſdictio Delegata. 77
Quibus viis acquiratur Juriſdictio Delegata, 77. Peculiaria Juriſdictionis Delegatæ. 80
Quis poſſit à Papa, ipſiuſque Lagato delegari. 80
Caſus, in quibus Juriſdictio committi non poteſt. 82
Si appelletur ab Epiſcopo in iis, quæ agit tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatus non ad Papam, ſed ad immediatum Superiorem, ſaltem in Gallia, appellatur, 87. Rasio hujuſce rei. 87
An Capitula ſuccedant Juriſdictioni, quam habent Epiſcopi, tanquàm Delegati à Sancta Sede. 177 178
Epiſcopus quid poſſit tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegatus. 85. 86

DELICTUM.

Delictum Perſonæ in damnum Eccleſiæ redundare non debet. 25
Vide Verb. Crimen, Forum.

DENUNCIATIO MATRIMONII.

Denunciationes Matrimoniales præceptæ non fuerunt per Univerſam Eccleſiam, niſi ſæculo XIII. ineunte. 216
Publicationes Matrimonii ortum habuere à Gallia. 290
Junge Verb. Publicatio.

DEPOSITIO.

Quid circa depoſitionem Epiſcoporum Summo Pontifici reſervetur. 138. 147
Ante ſæculum XII. nullus extat legitimus Textus, qui eam depoſitionem Sedi Apoſtolicæ reſervet. 141
A quo tempore Reſervatio Epiſcopalis depoſitionis Summo Pontifici facta ſit. 142
Honorius III. depoſuit Prælatum, ſolo prætextu, ſolâ ratione, ſcilicet quia ignarus erat. 210
In Synodo Romana Anaſtaſius Presbyter Cardinalis tituli Beati Marcelli, ab omnibus depoſitus eſt, eo quòd Parochiam ſuam per annos quinque contra Canonum ſtatuta deſeruit. 40. 218. 245. 340
Hæc Depoſitio ſub Leone IV. circa annum 850. facta eſt. 245
Is Anaſtaſius nihil aliud quàm Curatus erat. 245 340
Innocentius I. ſtatuit omnes Eccleſiaſticos fœminarum viduarum maritos à Clericatu arcere & promotos deponere. 286. 287
Presbyter ſi uxorem duxerit, ab Ordine ſuo illum deponi debere. 268
Quodnam abſentiæ, vel non reſidentiæ tempus requiratur, ut quis à Beneficio deponi poſſit. 340
Depoſitio per ſententiam fieri debet. *ibid.*
Depoſitio Superiorum Regularium. 486
Quæ dicta ſunt de Depoſitione Epiſcoporum, partim convenire poteſt ad Depoſitionem Abbatum. 486 487
Sola Eccleſia poteſt pœnam Depoſitionis infligere. 563

DEVOLUTIO.

Jus Devolutionis. 55. 56
De Devolutione collationis. 163
Quo caſu collatio vana eſt, & eſt devoluta. 172
In Gallia ab Epiſcopo non fit Devolutio ad Capitulum, ſed ad Archiepiſcopum. 175
Jus devolutum conſideratum eſt tanquàm Jus Superioritatis. 175. Vide etiam 177

DEUS.

Deus quid ſit 12. Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus non ſunt tres Dii, ſed unus Deus. *ibid.*
Ubique credimus Divinam eſſe præſentiam & oculos Domini ſpeculari bonos & malos. 195
Miniſtri Eccleſiarum offerre debent Deo Sacrificium laudis. 154
Numquid verborum multitudine flecti Deus ut homo poteſt. 154
Homines debent diligere Deum tanquàm fontem omnis juſtitiæ. 213
Qui per Clericatûs Officium aliud quærit quàm Deum, nec à Deo electus eſt, nec Deum elegit. 299
Quærere Deum potiùs cultum cordis quàm corporis, evidentibus Scripturæ Sanctæ patet indiciis. 305
Sine amore Dei, omne pietatis exercitium eſt inutile. 476
Vide Verb. Rex.

DEUTERONOMIUM.

Deuteronomium undè dicatur. 147
Autor Textûs *Cap.* 13. *Qui Filii*, circa hoc verbum, notatus. 147

DIABOLUS.

Diabolus & alii Dæmones à Deo creati ſunt. 3
In Baptiſmo abrenunciare Diabolo quid ſit. 249 252. 253
Pompa Diaboli, ſeu pompa mundi quid ſit. *ibid.* Lectio & oratio ſunt arma quibus Diabolus expugnatur. 257
Diabolo ſervire quid ſit. 270
Clerici timere debent ſubtilitates Diaboli circa mulieres, & nihil debent facere erga illas ſub prætextu charitatis. 308
Vide etiam 272
Diabolus inſidiatur ſicut Leo. 308
Subtilitas Diaboli ſub prætextu charitatis & dilectionis erga Moniales. 455
Vide Verb. Fœmina, Mulier, Reservatio Papæ.

DIACONISSA.

Vide Verb. Arausio.

DIACONUS.

In ſæculo XIII. Diaconi in tantam eruperant ſuperbiam, ut ſeſe Presbyteris antaponerent. 232
Concil. Nic. I. vetat ne Diaconi ante Presbiteros Euchariſtiam accipiant. 233

Digitized by Google

Diaconus qualis debeat eſſe. 289
Apoſtoli quid in Diaconorum Ordinationibus obſervarunt. 290
De Ordinatione Diaconi. 291
Diaconus quasnam Mulieres ſecum, ſeu in domo habere poteſt, 308. Vide etiam 272. 309. 310
Sub pœnâ Excommunicationis, 310. 311. Aut aliis pœnis. 312. 313
Diaconus tenetus ad Officium publicum vel privatum, 324. Vide etiam 153. 154. 155. 193 194. 195
In Eccleſia Romana Diaconos ad Cantoris Officium eligere non licebat. 331
Presbyter & Diaconus, ſi per tres Hebdomadas abfuerint, ſeverè puniuntur. 335. 441

D I E S.

In Die Dominica Ordinationes Sacerdotum celebrari debent. 28. 29. 367
Dies & Menſes, in quibus Ordinationes rectè fiunt. 283. 367. 378. 379. 388
Licitum eſt Epiſcopis, Dominicis & aliis Feſtivis Diebus, unum aut duos ad Minores ordines promovere. 285
Dies Dominica eſt dies lætitiæ. 324. 365. 366
Quænam ſunt dies triſtitiæ ſecundum Innocentium 3. 214
Circa Celebrationem diei Dominici. 358. 362
Multa Concilia celebrata ſæculo IV. loquuntur de die Dominico. 359
Qui Sabbatho ut Dominico otiandum docet, Antichriſti Prædicator dicitur. 361
Apud Græcos Sabbathum cum Dominica multa communia habet. 361. 365. 378. 393
Quid apud Latinos. 365
In Die Dominico mundus conditus fuit. 365. 367
A Veſpera ad Veſperam aliàs celebranda erat dies Dominica. 366
Quid faciendum eſt in die Dominico. *ibid.*
Paſcha differt à die Dominico. 367
De Jejunio Sabbathi. 377. 378. 397
De Die cinerum. 388
De Sabbatho Sancto. 388. 389
Diebus Jejuniorum à propriis uxoribus abſtinere oportet. 393
Junge Verb. Hebdomada, Quadrageſima.

D I G N I T A S.

Dignitates non in Prælatorum, ſeu in ſubditorum commodum inſtitutæ ſunt. 110
Ad Dignitates nullus promovendus eſt, niſi illius & capax & dignus ſit. *ibid.*
Quænam perſonæ ad Dignitates Eccleſiaſticas poſtulari poſſunt. 112
Ex majoritate ac decore majori ornatuum, majoritas apparet Dignitatum. 56
Quid intelligitur per hoc verbum, Dignitates. 80. 198. 333
Dignitates in Eccleſiis præſertim Cathedralibus, cur inſtitutæ ſint, cujus ætatis, & quales eſſe debeant qui ad illas aſſumuntur. 151. 188
De Reſidentia Dignitatum. 156. 181. 182. 192. 333
De Dignitatibus Eccleſiarum in particulari. 165. 188
Quis habet poteſtatem ſupprimendi aliquam Dignitatem. 172
Dignitates aut perſonatus quid poſſunt eſſe. 173
Ætas Dignitatum, quibus animarum cura credita eſt, eſt XXV. annorum inceptorum. 181
Ætatem alii debent attigiſſe XXII. annorum inchoatorum. *ibid.*
Dignitates, ſcilicet Præpoſiti, Archidiaconi, Sacriſtæ, & Præcentores, Miſſam Majorem canant Feſtis Solemnioribus. 188
Concilium Trident. hortatur ut Dignitates omnes & ſaltem dimidia pars Canonicatuum in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis inſignibus, conferantur tantùm Magiſtris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel Jure Canonico. 189. 190
Dignitatibus peculiaria. 188
Clericorum Dignitas ex Sacris Ordinibus deſumitur. 131. 509
Veſtes, veſtimenta, calceamenta, &c. prohibita Eccleſiaſticis in Dignitatibus conſtitutis, ſub variis pœnis. 305. 306. 307
Dignitates, Capellani & alii Capitulorum Miniſtri quasnam mulieres in domibus poſſunt habere. 310 311
Sub pœna Excommunicationis, 310. Et aliis pœnis. 312. 313
Dignitatibus peculiaria, 188. Vide etiam 165 166. 167. 168
Sub Dignitatis vel Præbendæ nomine Archidiaconatus & Archypresbyteratus comprehenduntur. 333
Dignitates percipere poſſunt diſtributiones. 350
Caſus, in quibus Dignitates amittunt diſtributiones. 351
De Dignitatibus Quæſtio circa diſtributiones. 352
Clerici, Laïci in Dignitate ſunt conſtituti. 509
Reges ſunt in Dignitate ſuprema conſtituti, & Papa eſt conſtitutus in Dignitate Eccleſiaſtica ſuprema, ſic inter res diverſi Ordinis nulla eſt ſubjectio. 509. 510
Vide Verb. Electio.

DIMISSORIA.

Vide Verb. Littera Dimissoria.

DIOECESIS.

Unaquæque Diœceſis unum tantùm debet habere Epiſcopum, 27. Hoc verbum Diœceſis, quid olim ſignificabat, 29. 33. Quid facit Diœceſim, 29. 30. Conſtitutum eſt Epiſcopos ita Diœceſes ſuas regere ut nihil jure præſumant auferre, 31. Diœceſanus Epiſcopus Statutum condere poteſt. 32. 83 A quo figendi limites Diœceſeos. 33. Diœceſes olim Parochiæ vocabantur. 29. 33. 173. 107 208. Epiſcopi, ad Eccleſias, quæ ſunt ultra ſuam Diœceſim, ſuoſque limites, ne accedant, 33. Epiſcopus in locis exemptis ſuæ Diœceſis quid poteſt facere, 41. Epiſcopus eſt Caput Diœceſis. 186
De Juriſdictione Epiſcopi in ſua Diœceſi, 38. Vide tamen 31. 32. 35. 36. 83. 84. *& ſeq.* 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94 *& ſeq.*

DIONYSIUS AREOPAGITA, (Sanctus)

De Corpore Sancti Dionyſii Areopagitæ. 26
Reliquiæ S. Dionyſii detectæ & recognitæ anno 1053 in Sandionyſiano. 26

DIPLOMA.

Dubium Diploma Alexandri III. circa Capitulum Pariſienſe. 234

DISCIPLINA ECCLESIASTICA.

Canones Apoſtolorum primorum Sæculorum Diſciplinam continent ſecundum communem opinionem. 279
Ex Concilio Bracar. I. ann. 561. patet tunc tantùm fuiſſe tres Gradus, ſcilicet 1. Officium Lectorum. 2. Diaconatus. 3. Officium Sacerdotii. 289
Primitivæ Eccleſiæ facies, quoad inſtitutionem Miniſtrorum attinet, paulatim mutata fuit ſecundum Concilium Colon. ann. 1536. 294
Vide Verb. Patrimonium, Titulus.
Hiſtoria Eccleſiaſticæ Diſciplinæ circa Clericales

Digitized by Google

Veſtes ex certiſſimis Monumentis deſumpta. 304 & ſeq.
Quæ diſcrimina inter Antiquam Diſciplinam & Novam circa Jejunia. 390
De iis quæ pertinent ad Diſciplinam Monaſteriorum. 416
In quo potiſſimùm ſita ſit Diſciplina Religioſorum. 418
De iis quæ pertinent ſpeciatim, tàm ad Profeſſionem, quàm ad Diſciplinam Monialium. 453

DISPENSATIO ECCLESIASTICA.

De Epiſcopi Juriſdictione circa Diſpenſationes. 102
Diſpenſationes reſpiciunt Perſonas, res & loca. ibid.
Caſus, in quibus Epiſcopo permittitur Diſpenſationes concedere. 38. 103
Quænam ſunt cauſæ expreſſæ in Jure Canonico circa Diſpenſationes. 105
Diſpenſationes aliæ ſunt ab homine, aliæ à Jure. 107
Quænam ſunt Diſpenſationes à Jure. ibid.
Caſus, in quibus Epiſcopus non habet poteſtatem concedendi Diſpenſationes. 147. 148
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum his, qui in Sacris Ordinibus Matrimonium contrahunt. 269
Eccleſia diſpenſare poteſt à Jure Divino, 334. Vide etiam, 106. Diſpenſatio à culpa liberat. 336
Quantacumque ſit reſidendi obligatio, & ex quocunque jure naſcatur, ſuper illam cadit Diſpenſatio, dummodò juſta ſubſit cauſa. 336
Quò major reſidendi obligatio, quæ ex digniori Jure naſcitur, eò major ſubeſſe debet diſpenſandi cauſa. 336
A reſidentia juſtæ diſpenſandi cauſæ aliæ ſunt generales, aliæ particulares. 336
Quænam ſunt cauſæ ſcriptæ generales. ibid.
Particulares aliæ ſunt ſcriptæ, aliæ non ſcriptæ. ibid.
Quænam ſunt ſcriptæ diſpenſandi cauſæ particulares. ibid.
Diſpenſatio à reſidendo Perſonis indignis conceſſa quænam incommoda ſecum trahit. 338
A reſidendo Diſpenſatio vel eſt temporalis vel perpetua. ibid.
Vel à jure, vel ab homine. ibid.
Quinam diſpenſare poſſunt circa Reſidentiam. ibid.
Quod ab Ordinario impetrari poteſt circa Diſpenſationes, à Papa quoque peti poteſt, 338. Vide etiam 106
Inter Diſpenſationes à reſidendo à Jure conceſſas nulla eſt proprie perpetua. 338
Temporales à reſidendo Diſpenſationes à Jure conceſſæ, vel nominatim probatæ ſunt, vel indeterminati temporis, vel determinati temporis. 339
Quænam ſunt Diſpenſationes indeterminati temporis. ibid.
Quænam ſunt Diſpenſationes determinati temporis. ibid.
An extra caſus ſibi nominatim permiſſos à reſidendo diſpenſare valeant Epiſcopi. 342
An Capitulum propriâ autoritate aliquod ex Membris ſuis à reſidendo diſpenſare valeat. 343
An Sede vacante à reſidendo valeat diſpenſare Capitulum Eccleſiæ Cathedralis. ibid.
An non reſidendi licentia idem ſit, ac à reſidendo Diſpenſatio. ibid.
Indulgentia, Privilegium, Diſpenſatio ſunt verba Sinonima. ibid.
Epiſcopus poteſt diſpenſare circa dies Feſtos. 364. 365
Epiſcopus habet poteſtatem diſpenſandi circa jejunia. 394
Epiſcopus poteſt diſpenſare circa abſtinentiam carnis. 394. 395. 399
Principalis cauſa voti conſideranda eſt, & ſecundum illam diſpenſari debet. 405. 406
Epiſcopus poteſt commutare Votum peregrinationis, vel circa illud diſpenſare. 405. 406. 408
Caſus, in quibus Diſpenſationes circa Votum Religionis amplectendæ, non ſunt reſervatæ Summo Pontifici. 409
Epiſcopus habet poteſtatem diſpenſandi circa tranſlationes Religioſorum. 478
Epiſcopus poteſt diſpenſare à Decretis Conciliorum Generalium. 104. 149. 478

DISPENSATIO PAPÆ.

Nonnulli Canoniſtæ ponunt diſcrimen inter Papam & Epiſcopum, in eoque ſitum, quòd Papa ſine cauſa diſpenſare poſſit, Epiſcopus verò non valeat, 105. Vide etiam. 106. 343. 353. 405
Expoſitio Diſpenſationum Summo Pontifici reſervatarum, per Regulas è Corpore Juris Canonici, & ea Concilio Tridentino deſumptas. 147. & ſeq.
Diſpenſationes reſervatæ Summo Pontifici circa Ordines. 147. 149
Diſpenſationes reſervatæ Summo Pontifici circa Beneficia. 148. 149
Factæ Reſervationes, circa Diſpenſationes Matrimoniales in favorem Sedis Apoſtolicæ nullæ leguntur, nec in Corpore Juris, nec in Concilio Tridentino. 149. 150
Diſpenſationes Summo Pontifici reſervatæ, quæ inter cauſas majores recenſentur, quænam ſunt. 150
Nonnullæ ſunt Diſpenſationes Sedi Apoſtolicæ reſervatæ, quæ in Jus Commune tranſierunt, aut quæ concedi non conſueverunt. 151
Non recipitur in Gallia Diſpenſatio Papæ, pro pluralitate Canonicatum. 181
Capitula non debent pati, ut quis ſine Diſpenſatione Papæ occupet ultra Perſonatum, Dignitatem Officium perpetuum cum Præbenda. 181
Papa poteſt diſpenſare à Jure Divino, 334. Vide etiam. 106
Quomodò ſoleat Sedes Apoſtolica commutare Vota ſibi reſervata, ſeu ſuper illis diſpenſare. 407. 464
Cùm Diſpenſatio neceſſaria eſt, tantùm pro foro conſcientiæ, ac Votum eſt omninò occultum, tunc illa requirenda eſt à Sacra Pœnitentiaria. 407
Cùm Diſpenſatio neceſſaria eſt pro foro externo, tunc illa requirenda eſt à Dataria. ibid.
Omnis Legiſlator poteſt diſpenſare de ſuis Legibus; ſic Papa poteſt diſpenſare de Jure Eccleſiaſtico ſeu Canonico, ſed non de Jure Divino. 474
Innocentius III. affirmat Papam ipſum non poſſe diſdiſpenſare Religioſum de abdicatione proprii, neque de caſtitate. 474. 495
Nullus, præter Papam poteſt diſpenſare à Conciliis Generalibus ſecundum Gonzalez. 478
Sed opinio hujus Autoris eſt falſa, Epiſcopi poſſunt etiam diſpenſare, 478. Vide etiam. 104. 149
Mutationes factæ circa Diſpenſationem quoad tria Vota Monachorum. 495

DISSIMULATIO.

Pro vitando graviori lapſu diſſimulandus eſt minor. 90

DISTRIBUTIONES QUOTIDIANÆ.

Diſtributiones Quotidianæ quid ſint. 135. 326. 348
Diſtributiones Quotidianæ appellantur etiam victualia, ſeu Portiones Quotidianæ. 155. 337. 348. 352
Omnes Canonici & alii Clerici ſunt capaces Diſtributionum Quotidianarum, illarum ſcilicet, quæ quotidiè diſtribuuntur illis, qui Horis Canonicis interſunt. 155. 325. 350
Duo ſunt genera Diſtributionum, 179. 326. 352. Vide tamen 348

Diſtributiones

Digitized by Google

Diſtributiones ſunt tantùm pro illis, qui adſunt Officiis, exceptis tribus caſibus. 180. 324. 325. 337. 349
Caſus, in quo illi, qui Officiis interſunt, omnibus non fruuntur Diſtributionibus. 180
Obſervationes circa dictas tres Exceptiones. 180. 337. 349
Ad Epiſcopum pertinet conſtituere Diſtributiones Quotidianas in Eccleſiis, quæ carent iiſdem. 155. 185. 188. 193. 348
Ad Epiſcopum pertinet ordinare ea, quæ Dignitates & Canonici lucrari debent unaquâque horâ. 185. 348. 349
Plumbeta eſt Symbolum meritæ Diſtributionis. 154
Concilium Meclin. ann. 1570. præcipit ut Canonicis præſentibus in Choro dentur Symbola meritæ Diſtributionis, quæ Plumbeta vocat. 194
Concilium Tolet. ann. 1473. jubet, ut Feſtis Solemnioribus, Majores Diſtributiones Canonicis dentur. 195
Sunt multi alii caſus, in quibus Canonici & Clerici amittunt Diſtributiones Quotidianas, ſcilicet propter Tonſuram. 303. 306
Propter Caligas. 305
Propter Veſtes breves. 306. 307
Qui à Divinis Officiis abſunt toto ſtipendio privantur. 323. 324. 325
Si Clericus adeò eſſet lucri cupidus, ut Diſtributionis lucrandæ causâ Officiis adeſſet, non Simoniacus, ſed Mercenarius habendus eſſet. 326
Diſtributiones ſunt Remunerationes temporales conceſſæ à Jure Canonico, Clericis, aut Canonicis qui adſunt Divinis Officiis, 316. Vide etiam 155. 348
Explicatio cauſarum propter quas non reſidenti Diſtributiones dantur. 337
Cur Diſtributiones Quotidianæ inſtitutæ fuerunt. 338. 348
An per trimeſtrem abſentiam ſibi conceſſam, Canonici Diſtributiones lucrentur. 346
De Diſtributionibus quotidianis, Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino depromptæ. 348
Tria ſunt genera Diſtributionum, 348. Vide tamen 179. 326. 352
Rei per Diſtributiones ſignificatæ nulla in Jure mentio ante Sæculum XII. 348
Stipendium, de quo in Concilio Carthaginenſi ann. 398. multùm differt à Diſtributionibus quotidianis hodiernis. 348
De Reſtitutione Diſtributionum perceptarum extra caſus à Jure exceptos. 349
Quibus in rebus conſiſtere debeant Diſtributiones. 350. 353
Amiſſæ Diſtributiones, vel Fabricæ quatenùs indigeat, vel alteri Pio Loco, Epiſcopi arbitrio, applicandæ ſunt. 351
Circa Diſtributiones Juris accreſcendi nulla mentio, nec in Corpore Juris Canonici, nec in Concilio Tridentino. 351
Circa Diſtributiones pro Anniverſariis defunctorum. *ibid.*
Controverſiæ magni momenti circa Diſtributiones. *ibid.*
An juxta Canonum mentem, Præbendæ nomine Diſtributiones cum groſſis fructibus intelligantur, poſt Diſtributionum inſtitutionem. *ibid.*
Diſtributiones è Præbendis detrahuntur. *ibid.*
An quicunque abſentes, qui pro præſentibus habendi ſunt, quotidianas percipere debeant Diſtributiones. 352
De Dignitatibus quæſtio circa Diſtributiones. *ibid.*
An Lex quæ Diſtributionibus privat Divina Officia negligentes, purè pœnalis ſit. 353

DIVISIO.

In Occidentali Eccleſia jam diù invaluit uſus, ut à ſolo Summo Pontifice, etiam in Gallia, Epiſcopatus dividandur. 138
Circa Diviſionem Beneficiorum quæ Reſidentiam exigunt, & quæ Reſidentiam non exigunt. 332

DOCTOR.

Ordo Doctorum eſt quaſi præcipuus in Eccleſia. 34
Debet antè eſſe Diſcipulus, quiſquis Doctor eſſe deſiderat, ut poſſit docere quod didicit. 288
Vide verb. SCIENTIA.

DOMESTICUS.

Domeſtici Epiſcoporum. 41
Duo tantùm ex Canonicis poſſunt eſſe in ſervitio Epiſcopi. 157. 180. 185. 198. 199. 337. 349
Junge verb. FAMILIARES.

DOMUS RELIGIOSORUM.

Vide verb. MONASTIRIUM, MONIALES.

DOS ECCLESIARUM.

De Dote Eccleſiæ Parochialis. 538
Vide Verb. ECCLESIA ſeu TEMPLUM, OBLATIO, PAROCHIALIS.

ECCLESIA ſeu TEMPLUM.

Tractatus de Locis Sacris, ubi res Sacræ peraguntur, & potiſſimùm de Eccleſiis, quarum immunitas, Conſtructio, Dotatio, Conſecratio, Pollutio, Reconciliatio, Reparatio, Profanatio juridica explicantur. 520. 535
Quæ ſpectacula, & quænam alia ſunt prohibita in Eccleſiis. 523. 524. 529
Solemnitates Dedicationum Eccleſiarum per ſingulos annos Solemniter ſunt celebrandæ. 524
Vide verb. METROPOLITANA.
Eccleſia eſt Domus Orationis. 523. 524
Eccleſia polluta quomodò reconciliari poteſt. 525. 524
An, & quando Eccleſiæ vel Altaria iterùm conſecrari debeant. 526. 533
Obligationes Clericorum circa Eccleſias, ſive Templa ac Baſilicas, & ea quæ ad illas pertinent. 402
De Conſecratione Eccleſiarum. 526. 530. 531. 532. 533
Eos qui Eccleſiam, ſeu Templum ædificant, teneri ad illam dotandam. 527. 531
A quo & quandò conſecrari debeant Eccleſiæ recèns conſtructæ, & à quo gubernari. 527
An Eccleſia non conſecrata amittat aliquod ex ſuis Privilegiis. 528
Quàm cautè cuſtodiri debeant quæ ſunt in Eccleſia, quàm nitida & munda eſſe omnia. 528
Quæ in Pontificali Romano habentur notabiliora circa Conſecrationem Eccleſiarum. 530
Conſecratio Eccleſiæ fieri debet in honorem Dei, & ſub nomine Sancti N. 530. 536
Regulæ, Quæſtiones, Obſervationes deſumptæ ex Jure communiter uſitato, circa illa quæ pertinent ad Eccleſias, cum applicatione earum plurimis caſibus particularibus & quotidianis. 530. 535
Nulla poteſt ædificari Eccleſia ſine conſenſu Epiſcopi loci. 99. 530
Quo caſu Epiſcopus non debet conſentire conſtructioni novæ Eccleſiæ. 530
Dos Eccleſiæ ut ſit ſufficiens, debet accommodari oneribus. 532
Quid ſint onera Eccleſiæ. 532
Sex notatu digna circa conſtructionem & Conſecrationem Eccleſiarum. 532
Quarta pars ex reditibus Eccleſiæ, adhibenda eſt ad reparationes illius Eccleſiæ, ſecundum Gelaſium Papam,

Papam. 533
De reparatione Eccleſiarum, 533. 534. Vide etiam 152. 165
Reconciliatio Eccleſiarum quid ſit. 534
Eccleſiæ quomodò reconciliantur. 525. 534
Pollutio Eccleſiæ tranſit ad Cæmeterium contiguum; ſed Pollutio Cæmeterii nunquàm pervadit uſque ad Eccleſiam. 535
Sacella aut parvæ Eccleſiæ. 535. 537. 543
Eccleſiæ aut Sacella Monaſteriorum olim quænam erant. 474. 537
Privilegia Eccleſiarum. 523. 524. 535
Vide verb. PRIVILEGIUM.
Circa Pollutionem Eccleſiarum idem dicendum eſt de ea ac de Irregularitate. 535
Duplex eſt genus Pollutionis. 536. 546. 547
An Sacri Canones aliquod diſcrimen ponant inter actionem benedicendi, conſecrandi, & dedicandi Eccleſias; an ſit in uſu aliquod ſtatuere. 536
Quænam ſint præcipuæ differentiæ inter Benedictionem, & Dedicationem ſeu Conſecrationem Eccleſiarum. 536
An Polluere Eccleſias idem ſit ac eaſdem profanare. 538
Quod nomen imponatur medio quod adhibetur ut remedium afferatur Eccleſiarum Pollutioni? Quænam ſit origo & ratio hujus nominis? 538
De cuſtodia Eccleſiarum Vacantium. 168
An uſus Aquæ Gregorianæ in Reconciliatione Eccleſiarum pollutarum ſit antiquus? A quonam GREGORIO nomen duxerit? An alia effundi aqua nequeat in ejuſmodi Ceremonia? 538
An in Reconciliatione Eccleſiarum eadem aqua, quæ in earumdem Conſecratione, adhibeatur. 539
An aqua cum qua reconciliantur Eccleſiæ Benedictæ, eadem ſit, ac illa cum qua Eccleſiæ conſecratæ reconciliantur. *ibid.*
An reconciliare Eccleſias idem ſit ac eas iterùm conſecrare. 539
An Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ poſſit ſimplici Presbytero committi, 540. Vide etiam 534
An Sacerdos deputatus ad reconciliandam Eccleſiam, poſſit aquam ad hoc neceſſariam benedicere. 541
Certumne eſt, ut Profanatio Eccleſiarum actionibus criminoſis polluat eaſdem Eccleſias, notoriam illam eſſe oportere. 541
Cùm Eccleſia polluta reconciliata fuit, eſtne adhuc neceſſarium ut illius Conſecratio fiat. 542
Si quis celebret in Eccleſia polluta, eſtne hoc reconciliata modo. *ibid.*
Cùm duæ Eccleſiæ, ita junguntur, ut ab una intretur in alteram, tranſitne Pollutio ab una in alteram. 543
An, in genere Pollutionis & Reconciliationis, ſit aliqua differentia gravis momenti Cæmeteria inter & Eccleſias. *ibid.*
Unde fit ut Eccleſia ſtatuerit, Eccleſias habendas eſſe pollutas, cùm in eiſdem quædam admittantur facinora? Suntne leges illæ aptæ & convenientes. *ibid.*
An Pollutio Eccleſiæ per effuſionem ſanguinis humani, ſit antiqua? An ad hoc neceſſè ſit ut ſanguis ſuper terram effundatur. 544
Cùm inſanus aliquem in Eccleſia vulnerat, eſtne ex hoc polluta. *ibid.*
An Eccleſiæ, in quibus Catholici Chriſtiani occiduntur Religionis cauſâ, ex hoc profanantur? *ibid.*
Si quis in Eccleſia ſtranguletur uſque ad deliquium, jacturam rationis, & ad periculum mortis, polluiturne Eccleſia. 545
Debetne reconciliari aliqua Eccleſia, cum plaga in eadem inflicta ſanguinem effundit, poſtquàm vulneratus ab ea egreſſus eſt, & reus non eſt in locis, neque circum eadem. 545
An in genere Pollutionis Eccleſiæ creatæ violentia criminoſa, diſtinctio Pollutionis in magnam & parvam fundatur in Canonibus. 546
An ſi fortè Bidellus aut Helvetus alicujus Eccleſiæ, aliquis vulneret, ita ut magna Sanginis copia fluat, Eccleſia ſit polluta. *ibid.*
Cùm Rector alicujus Eccleſiæ putans per errorem, illam eſſe coinquinatam aliquâ culpâ animi impotentis, in eadem commiſſâ, amovit ab ea Sacroſanctam Euchariſtiam, & tranſmiſit in alium locum, & quomodò poteſt honorem ſuum reſarcire, poſtquàm ab errore revocatus eſt. 546
An, poſito quòd in regionibus, in quibus Eccleſiæ non potiuntur ampliùs Jure Azili, ut in Gallia, rei qui in illis ſe receperunt, occidantur aut vulnerentur, reſiſtentes Miniſtris Juſtitiæ, volentibus eos apprehendere, Eccleſiæ coinquinatæ efficiantur. 547
An peccatum mollitiæ ſit ex illis quibus Eccleſia polluatur. 548
Canones qui ſtatuunt, ut polluta habeantur Cæmeteria & Eccleſiæ, in quibus corpora Excommunicatorum inhumata fuerint, de quibuſnam Excommunicatis debent intelligi. *ibid.*
Cùm Eccleſia coinquinatur inhumatione in ea facta Excommunicati delati, aut infidelis, poteſtne reconciliari quin prius ab ea tollatur corpus, quod ſic in ea inhumatum eſt. 549
Si ſepeliatur in Terra Sancta peccator publicus, in peccato ſuo mortuus, aut omnis alter ſepulturæ interdictus, polluanturne Eccleſia aut Cæmeterium. 549
Cùm Eccleſia polluitur demolitione alicujus ex hujus muris, poſt reædificationem ejuſdem parietis, ſufficitne ut illa reconcilietur, an verò benedicenda, aut de novo conſecranda. *ibid.*
An Eccleſia cujus tectum mutatum eſt, & muri tali modo inducti, ut indicia Conſecrationis non ampliùs appareant, & quæ prolata productaque eſt toto Choro, amittat ſuam Conſecrationem? Et poſito quòd illam perdat, licebitne continuare Anniverſarium hujus Dedicationis, donec denuò conſecretur. 551
Si Epiſcopus declaratus Excommunicatus Eccleſiam benedicat, aut Cæmeterium; fiantne ambo polluta hâc Benedictione. 552
De Epiſcopi Juriſdictione in Eccleſias. 32. 34. 83. 99. 436. 438. 439. 440
Circa Eccleſias nihil fieri poteſt ſine Epiſcopi conſenſu. 31. 32. 100. 452.
Quæ ſit Epiſcopi in res Eccleſiæ Juriſdictio. 96
Vide verb. BONA, CIVITAS, DIGNITAS.

ECCLESIA SEU BASILICA.

Eccleſia Cathedralis, Eccleſia Collegiata, Eccleſia Conventualis, Eccleſia Exempta, Eccleſia Immunita, Eccleſia Metropolitana, Eccleſia Parochialis, Eccleſiæ Profanatio, Eccleſia Regularis.
Vide Verb. CATHEDRALIS, COLLEGIATA, CONVENTUALIS, EXEMPTA, IMMUNITAS ECCLESIARUM, METROPOLITANA, PAROCHIALIS, PROFANATIO, REGULARIS.
Eccleſia Succurſalis, Vide Verb. PAROCHIALIS.

ECCLESIA.

Eccleſia quid ſit. 4
Extra Eccleſiam nullus ſalvatur. *ibid.*
LAUNOIUS quid ſentit circa Eccleſiæ Definitionem. 5
Dei Eccleſia Gladium non habet, niſi Spiritualem, *ibid.*
Juriſdictio Temporalis non pertinet ad Eccleſiam. 11
Regimen Eccleſiæ eſt Ariſtocraticum. 7
Propter mutabilitatem rerum mundanarum, mutari non

non debet diſpoſitio Eccleſiæ. 14
In primis Sæculis Eccleſiæ Chriſtianæ, triplex fuit Eccleſiarum genus. 136
Olim in Eccleſia quænam perſonæ habebant poteſtatem dandi pallium. 57. 58
Quiſquis cuilibet Eccleſiæ Jus ſuum detrahit, injuſtitiam facit. 24
Christus Eccleſiæ Infallibilitatem promiſit, 354. Vide etiam. 7
Portæ inferi adverſus eam prævalere nunquàm poterunt. 354
Eccleſia olim inchoabat annum à menſe Martio. 380
Eccleſiæ Particulares poſſunt errare. 473
Eccleſia eſt Corpus Myſticum Christi, 4. 509.
Fundamentum Eccleſiæ Chriſtianæ eſt credere in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum. 5

ECCLESIA AFRICANA.

Poſt Romanum Pontificem Archiepiſcopus, & totius Eccleſiæ Africanæ maximus Metropolitanus eſt Carthaginenſis Epiſcopus. 48
Poſt Romanam Eccleſiam, Eccleſia Alexandrina (eſt Urbs Africæ) ſecundum locum obtinet. 6
Cap. I. Cauſ. IV. Quæſt. V. ſpectat ad Diſciplinam Eccleſiæ Africanæ. 109
Explicatio Canonis 5. Concilii Carthaginenſis. 113
In Africana Eccleſia, Epiſcoporum Depoſitiones Sedi Apoſtolicæ ſæculo V. non erant reſervatæ. 138
In Eccleſia Africana, antiquior Provinciæ Epiſcopus illius Primas erat, 162. Vide etiam 109. 123
In tota Eccleſia Africana, maximo gaudebat Privilegio Epiſcopus Carthaginenſis circa Ordinationem. 176
Stipendium Clericorum Eccleſiæ Africanæ de quo in Concilio Carthaginenſi ann. 398. multùm differt à Diſtributionibus Quotidianis Eccleſiæ Romanæ, 348
Circa illud ſtipendium, Vide etiam 315. 316
Vide Verb. Augustinus.

ECCLESIA GALLICANA.

Eccleſia Gallicana per Dei gratiam, tanquàm lucerna ſuper candelabrum poſita, lucet aliis per exemplum. 23. 25
Encomia hujus Eccleſiæ Gallicanæ, 23. Vide etiam, 25. 26. Quam in viſitandis Eccleſiis formam obſervari deſideret Eccleſia Gallicana, Vide Librum laudatum in pag. 37. Clementina *Quamvis Sacris* non eſt recepta apud Gallos, apud quos ſine Autoritate Regis ſervari non poſſet. 45
Articulus Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ circa Legatos in Gallia miſſos. 75
Pragmatica Sanctio ab Eccleſiâ Gallicanâ in Concilio Bituricenſi anno 1438. ſub Carolo VII. fuit condita. 117. 193
Concordata inter Franciſcum I. & Leonem X. anno 1516. inita fuerunt. 117. 193. 242
Articulus 49. Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ laudatus. 138
Quid intelligitur per vocabulum Eccleſiæ Pariſienſis. 23
Quare ignorantia introducta fuerat in Eccleſiis Galliæ. 183
Libertates Eccleſiæ Gallicanæ. 355. 438. 449
De Eccleſia Pariſienſi. 435
Vide Verb. Decretale, Diploma, Gallia.

ECCLESIA GRÆCA.

In Eccleſia Græca, jejunia Quatuor Temporum non ſunt in uſu. 379
Epiſcopi Eccleſiæ Græcæ faciunt Sacras Ordinationes in aliis temporibus, quàm Epiſcopi Eccleſiæ Romanæ. 379
Præter Dominicum, à jejunio Quadrageſimali, Sabbathum quoque Græci eximunt. 386. 398
Latini è contra jejunio illud expreſsè ſubdunt. 386
Quadrageſimæ Tempore apud Græcos, ſolis Sabbatho & Dominica Miſſam celebratam fuiſſe. 387
Diſcrimina circa Quadrageſimam inter Eccleſiam Græcam & Eccleſiam Romanam. 390
Diſcrimina circa jejunia inter Eccleſiam Græcam & Eccleſiam Romanam, 393. Vide etiam 393. 396
Apud Græcos, Sabbathum cum Dominica multa communia habet, 361. 365. 378. 393. In Eccleſia Græca Sacerdotes poſſunt contrahere Matrimonium. 268. 519

ECCLESIA ROMANA.

Poſt Romanam Eccleſiam, Conſtantinopolitana primum, Alexandrina ſecundum, Anthiochena tertium, Hieroſolymitana quartum locum obtinent. 6. Eccleſia Romana eſt Mater & Magiſtra omnium Eccleſiarum, 5. 8. 134. 143. Eccleſia Romana fundata fuit ab Apoſtolis Petro & Paulo. 8
Apud Sedem Apoſtolicam, Dominus Eccleſiæ totius poſuit principatum, *ibid.* Eccleſia Romana prima & Caput eſt cæterarum Eccleſiarum, *ibid.* 143. Romanæ Eccleſiæ Primatus Christi munere in B. Petro eſt collocatus. 8
Quid ſignificant hæc verba: *Prima Sedes à nemine judicatur.* 17
Ordo Romanus ſæculo tantùm IX. paruit, ut eruditi exiſtimant. 68. 329
Quomodò in Eccleſia Romana taxantur Nationes pro ſolutione Procurationum. 70
Singulæ Eccleſiæ à Romana Eccleſia non fundatæ fuerunt. 134
Eccleſia Romana aliis Eccleſiis vices ſuas commiſit, eaſque vocavit in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. 134. 143
Honor ſuus unicuique ſervetur Eccleſiæ. 24
Conſuetudo Eccleſiæ Romanæ ubi nihil gratis conceditur. 190
Regimen Eccleſiæ Romanæ eſt Ariſtocraticum. 7
Eccleſia Univerſalis eſt Supremum Tribunal. *ibid.*
Ad Eccleſiam Univerſalem factæ fuerunt promiſſiones inerrantiæ & indefectibilitatis. *ibid.*
A Summo Pontifice ad Concilium hujuſmodi Eccleſiam repræſentans appellari poteſt. *ibid.*
Eccleſia à Summis Pontificibus quomodò regenda eſt. *ibid.*
Carolus Magnus in Gallias Romanæ Eccleſiæ ritum introduxit. 329. Vide Etiam 68. 387
Regimen exterius Eccleſiæ fit per Leges, Judicia, Punitiones, Diſpenſationes Officiorum, Beneficiorumque Diſtributiones. 333
Regimen interius fit præcipuè per Sacramentorum adminiſtrationem ſalubres monitiones, exhortationes, Prædicationes. *ibid.*
Jure Communi omnes Eccleſiæ per Orbem diffuſæ ad Romanam Eccleſiam pertinent. 437. 439
Aliquandò Eccleſia ſeu Monaſterium nullo medio ad Romanam Eccleſiam, ſeu Sedem Apoſtolicam pertinet. 435. 440. 457 499
Erroneæ prætentiones Eccleſiæ Romanæ ergà Principes, aut Reges. 512
Quænam ſunt remunerationes Spirituales & Temporales Eccleſiæ Romanæ, 326. Vide etiam 333

ELECTIO.

Electionis locum nunc tenet Nominatio Regis Galliæ, & ſubrogatum ſapit naturam rei cui ſubrogatur. 50. 514
Canonici poſſunt in Electionibus ſuum dare ſuffragium per Procuratorem, ſed ad hoc quid requiritur. 173

Obſervationes notatu dignæ circa articulum præcedentem. 173
Si Epiſcopus eligat contra formam Capituli, *cum in cunctis*, Jus eligendi devolutum eſt Capitulis. 175
Secùs in Gallia. *ibid.*
In Jure exponitur Electio Epiſcoporum. 176
Confirmatio & caſſatio Electionum. 176. 177
Qui eligi debeant in Abbates, ſeu Superiores, & quomodò fieri debeat talis Electio. 416. 417. 485. 496
Quomodò Præpoſitæ, ſeu Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ, & quales eligi debeant in Monaſteriis in quibus viget jus Electionis. 457. 480. 485
De poteſtate Principum circa Electiones ad Beneficia, Regulæ ſive Obſervationes ex Corpore Juris deſumptæ. 514
Laici ſoli non debent facere Electiones. *ibid.*
Olim magna erat Poteſtas Principum circa Electiones ad Dignitates Eccleſiaſticas. 514. 515. 516
Mutationes introductæ ab Eccleſia ſuper Electiones. *ibid.*
Cauſa harum mutationum, 515. Vide etiam 453

EPISCOPATUS.

Vide Verb. Episcopus.
Regulæ de erigendis Epiſcopiis è Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino depromptæ. 133. 134. 135. 136
Epiſcopatus liberat à Patria poteſtate. 462
Epiſcopatus & Epiſcopus ſunt vocabula Græca. 26
In Gallia Capitula non habent Adminiſtrationem bonorum Epiſcopatuum vacantium, 179. Vide etiam 176. 182
In Eccleſia Romana jam diù invaluit uſus, ut à ſolo Summo Pontifice, etiam in Gallia, Epiſcopatus dividantur. 538

EPISCOPUS.

Vide verb. Episcopatus.
Omnes Epiſcopi ſunt Succeſſores Apoſtolorum, 4. 27. Quæ ſint Epiſcoporum munera propria, 6. 239. Ordo Epiſcoporum quadripartitus eſt, id eſt, in Patriarchis, Archiepiſcopis, Metropolitanis, atque Epiſcopis, 6. Sacramentum Confirmationis non poteſt conferri ab alio, quàm ab Epiſcopo. *ibid.*
Epiſcopi non in Caſtellis aut modicis Civitatibus debent conſtitui, *ibid.* & 24. Ratio hujus rei, *ibid.* Tranſlatio, Depoſitio & Confirmatio Epiſcoporum ſunt jura pertinentia ad Papam, 13. Vide tamen 136. 138. Sedes Apoſtolica non debet privare aliquem Epiſcopum autoritate perceptâ. 16
In Sacris Canonibus præcipimur obſervare ut minimè in Villulas, vel in modicas Civitates Epiſcopos ordinemus, ne vileſcat nomen Epiſcopatûs aut Epiſcopi. 25
Varia nomina Epiſcoporum in Jure Canonico, 26. Unuſquiſque Epiſcopus eſt Vicarius Domini, 27. 143. 297. Epiſcopi ſunt Luminaria Mundi, 27. 375. Epiſcopi ſunt Vicarii Apoſtolorum, 27. Epiſcopi ſunt columnæ Eccleſiæ, 27. 41. Requiritur in Epiſcopo, ut ſit natus ex legitimo Matrimonio, 27. Requiritur in Epiſcopo ætas viginti & ſeptem annorum, 27. Multa alia requiruntur. 27. 284. 297
Ut quis Epiſcopus eſſe valeat, ſit primùm Oſtiarius, deindè Lector, poſteà Exorciſta, indè ſacretur Acolythus, demùm verò Subdiaconus, deindè Diaconus, & poſteà Preſbyter, & exindè, ſi meretur, Epiſcopus ordinetur, 28. A quibus ſit facienda Conſecratio Epiſcoporum, *ibid.* Cujuſlibet Epiſcopi Conſecratio à tribus Epiſcopis, & non paucioribus ſit, *ibid.* Hæc pluralitas requiritur non ad validitatem, ſed ad Solemnitatem. 29
Qualis debeat eſſe Epiſcopus, 27. 29. 257. 284. 297. 375. Epiſcopus Eccleſiæ Cathedralis eſt ſpirituali conjugio copulatus. 30
Epiſcopus qui electus, & confirmatus eſt, ſed non adhuc conſecratus, ſolùm exercere poteſt ea, quæ ſunt juriſdictionis, non autem ea, quæ ſunt Ordinis. 30. 31
Epiſcopus ſuis Juribus in Eccleſiis contentus exiſtens, non ampliùs ab eis exigat, 31. 442. Quæ ſunt præcipua Jura Epiſcopalia, 32. 60. 63. *& ſeq.* 73. 83. 238. 239. 240. Epiſcopus ne audeat extra ſuos fines facere Ordinationes in Urbibus & Pagis non ei ſubjectis. 33. Si hoc faciat quâ pœnâ puniri debet, *ibid.* Quænam ſunt præcipua Epiſcoporum Officia, *ibid. & ſeq.* Principale Munus Epiſcoporum eſt prædicare & docere, 34. *& ſeq.* 314. 375. Omnes Epiſcopi & alii, ad quos cura prædicandi ſpectat, tenentur per ſe ipſos prædicare, ſi legitimè impediti non fuerint, 35. 91. 314. Accuſatio adverſus Epiſcopos non eſt facilè credenda, 41. Epiſcopi Throni Dei vocantur. *ibid.*
Epiſcopi non debent amare contentiones & litigia. 41. 375
De Reſidentia Epiſcoporum, 39. 40. 333. 334. 335. Caſus, in quibus is, qui Epiſcopatu demiſſo, Monaſticam vitam elegit, reſurgere valet ad Officium Paſtorale, 45. 127. Quænam munia Epiſcopus poteſt demandare, 46. Epiſcopi quibus inſignibus utantur. 47
De Ornamentis Epiſcoporum, *ibid.* Epiſcopi Juriſdictionem acceperunt immediatè à Christo, non à Papa. 47. 143. 238
Omiſſo Diœceſano Epiſcopo, ad Archiepiſcopum appellare non licet, 52. Simplices Epiſcopi, de quibus in toto iſto Articulo, tres habent Superiores, 55. 108. Epiſcopis immediatè ſubſunt Archiepiſcopis, 55. 108. 171. 486. De Pallio Epiſcoporum, 49. 57. Epiſcopus Conſecratione antiquior, præfertur aliis, & primus ſedere debet inter alios. 55
Epiſcopus ejuſque Magnus Vicarius ſeu Magnus Officialis dicuntur Judices Ordinarii, 39. Vide etiam 52. 60. 75. *& ſeq.*
Juriſdictio Epiſcopalis alia eſt voluntaria & alia contentioſa. 38. 60. 63. 69. 73. 76. 84
Si Epiſcopus eſt indoctus, quid faciendum eſt. 61
Vide verb. Scientia.
Duplicem tantùm in Epiſcopo agnoſcit poteſtatem Jus Canonicum, nempè Poteſtatem Ordinis, & Poteſtatem Juriſdictionis. 77
Omnes Clerici, omneſque Eccleſiæ alicujus Diœceſis ſubſunt Juriſdictioni Ordinariæ iſtius Diœceſis Epiſcopi. 79. 83. 234. 435. 436. 442
De Juriſdictione Epiſcopi generatim ſumpta. 83. 110
Epiſcopus eſt Judex & Legiſlator. 83. 84. 102
In Gallia non ſolet Epiſcopus per ſeipſum inquirere, nec judicare. 86. 88
De Epiſcopi Juriſdictione ſpeciatim ſpectata. 88. 102. 110
De Juriſdictione Epiſcopi circa res civiles. 91
Quænam ſunt res Spirituales Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectæ. 93
De rebus corporalibus Epiſcopi Juriſdictioni ſubditis. *ibid.*
De Epiſcopi Juriſdictione in Perſonas. 92. 184. 185. 435. 439. 449
De Epiſcopi Juriſdictione in Loca. 97. 198. 445. 450
De Epiſcopi Juriſdictione in Eccleſias. 99. 436. 438. 439. 440. 442
Epiſcopus quilibet poſitus eſt à Spiritu Sancto, ut regat Eccleſiam Dei. 104. 149

Digitized by Google

Exemptiones & Reſervationes in Jure Canonico introductæ, limitant Autoritatem ac Poteſtatem Epiſcoporum. 117. 147. 433. 438. 450. 467
Quandiù Epiſcoporum Electiones viguerunt, à Metropolitanis confirmati ſunt Epiſcopi, niſi immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubjicerentur. 123
Epiſcopi non poſſunt ſine licentia Papæ Religionem ingredi. 45
Epiſcopi Italiæ Summo Pontifici præ aliis ſemper ſubjectiores fuerunt. 115. 354
Nullus eſt Juris Textus, qui Epiſcopatuum erectionem Papæ expreſſè reſervet. 133. 134
In Occidentali Eccleſia jamdiù invaluit uſus, ut à ſolo Summo Pontifice Epiſcopatus erigantur, etiam in Gallia. 134
Ad erigendum Epiſcopatum quænam requiruntur. 135
De Tranſlatione Sedium Epiſcopalium. 136
Connexio hujus Tituli cum duobus præcedentibus. *ibid.*
Regulæ circa Epiſcopatuum Uniones & Diviſiones, è Corpore Juris Canonici, & ex Concilio Tridentino deſumptæ. *ibid. & ſeq.*
De Epiſcoporum Depoſitione. 138. *& ſeq.*
Plurimi Textus docent Epiſcopos reos à Collegis judicandos. 141. Vide etiam 141. 147
Epiſcopi ſunt CHRISTI Vicarii, ſicut Papa illorum Caput. 27. 143
Quænam eſt Autoritas ac poteſtas Epiſcoporum tanquàm Vicarii CHRISTI. 143
Cur nullæ ſuppoſitæ Epiſtolæ fuerunt in favorem Epiſcoporum circa Cauſas Majores. 147
Quodnam eſt diſcrimen inter Papam & Epiſcopos. *ibid.*
Multa ſunt, quæ Epiſcopi facere non poſſunt, quia ex Jure Canonico ſunt prohibita Epiſcopis, 147 148. Vide etiam 102. 104
Ad Epiſcopum pertinet Collatio Beneficii ſeu Præbendæ, ad Capitulum & Decanum Inſtitutio in Capitulo & Stallo. 151. 185
Canonici ſunt Senatus & Concilium, & Fratres Epiſcopi. 151. 153. 170. 171. 187. Vide etiam 39
Epiſcopus ſua Capitula viſitare poteſt & corrigere, etiam exempta. 160. 182. 184. 185. 198. 200
Quid poſſit & quid non poſſit Epiſcopus, ſine Capituli conſenſu. 173. 174. 175
Caſus, in quibus Sedes Epiſcopalis vacat, 176. Vide etiam 175
Epiſcopi duobus modis ſunt Delegati aut Deputati à Sancta Sede. 177. 178
Capitula debent relinquere Epiſcopo licentiam eligendi locum, quem voluerit, non ſolùm in Choro & in Proceſſionibus, ſed etiam in Capitulo, cùm jus habet illud adeundi, 183. Vide etiam 47. 185 186. 200. 235
De Juribus & Obligationibus Epiſcoporum quoad Capitula. 184
Epiſcopus poteſt petere à Capitulo rationem Titulorum ſive Documentorum Epiſcopatûs. 185
Epiſcopi eſt approbare Imagines, Reliquias, Miracula, quoad omnem Eccleſiam etiam Exemptam. 185. 372
Sunt nonnulla Capitula in Gallia, quæ non reddunt Epiſcopo honores, qui ipſi videntur debiti. 186
Epiſcopus eſt Caput Diœceſis. 186. Vide etiam 39 175
Quædam Jura & Privilegia Epiſcoporum Galliæ. 186 Vide etiam 197
Epiſcopus habet poteſtatem convocandi Capitula Exempta & non Exempta. 198
Epiſcopus habet poteſtatem examinandi Statuta Capitulorum. 199. 200
Taxæ Epiſcopales quid ſint, à quibus & cur publicatæ. 222
Epiſcopi Poteſtatem circa Curam animarum acceperunt immediatè à CHRISTO, alii verò Miniſtri ab Eccleſia. 238
In primis Sæculis, Epiſcopus Ordinationis idem erat ac Epiſcopus Beneficii. 174. 178
Ratio hujus Rei. 274
Epiſcopus proprius quid ſit. 276
Prima Lex circa Epiſcopum proprium. *ibid.*
De Epiſcopo Domicilii. 278
Epiſcopus quandò Ordinationem facere diſponit, quid debet facere. 284. 285
Epiſcopus ante Ordinationem Clericorum ſeu Monachorum, quid examinare debet, & quomodò hoc Examen facere debet. 284. 285. 286. 28
Quænam ſunt materia & ſigna Ordinis Epiſcopalis. 47
De pœnis contra Epiſcopum, qui ordinat aliquem ſine Titulo Beneficii aut Patrimonii. 292. 293. 294 296
Vide verb. TITULUS.
Peculiares Canones circa requiſita in Epiſcopo, tàm conſecrando quàm conſecrato. 297
Epiſcopus quaſnam fœminas ſecum, ſeu in domo habere poteſt. 308. Vide etiam 271. 309. 310
Epiſcopi, non ſoli & ſine teſtibus, ad viduas aut alias fœminas accedant. 308. 309. 313
Olim ſolus Epiſcopus populum benedicebat. 319. 321
Epiſcopus tenetur Jure novo ad Officium privatum vel publicum. 324
Epiſcopus diebus Dominicis, Eccleſiæ deeſſe non debebat. 324. 467
Olim Comprovinciales Epiſcopi à Metropolitano conſecrabantur. 327
Poſteà Pontifices Romani cœperunt Epiſcoporum Conſecrationem ſibi vindicare, & ſic Epiſcopi ſubditi fuerunt Eccleſiæ Romanæ. *ibid.*
Epiſcopus vel Parochus nihil aliud ſunt quàm Paſtores, ſic ex Jure Divino reſidere debent. 334. Vide Verb. RESIDENTIA.
Tempus in quo Epiſcopis abeſſe licet à Diœceſi. 335
Epiſcopus diſpenſare poteſt circa Reſidentiam. 338
Vide Verb. DISPENSATIO ECCLESIASTICA.
De pœnis contra Epiſcopum non Reſidentem. 341
Epiſcopus primum locum habet inter Clericos. *ibid.*
An extra caſus ſibi nominatim permiſſos, à Reſidendo diſpenſare valeant Epiſcopi. 342
Quare Epiſcopi Italici impedierint, ne Concilium Tridentinum definiret Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini. 353
Epiſcopi Italiæ putant Epiſcopatum non eſſe ex Inſtitutione Divina. *ibid.*
An, & quæ Jura Epiſcopalia poſſint Epiſcopi à Monaſteriis Exemptis exigere, vel iiſdem à novo imponere. 444
Quandonam Epiſcopis jure conceſſum ſit Juriſdictionem exercere in Religioſos & in Monaſteria Exempta, puniendo vel viſitando. 445
Antiquitùs Exemptiones datæ fuerant per Epiſcopos ipſos. 433
Poteſtas Epiſcoporum eſt ferè extincta. 450. Ratio hujus rei. *ibid.*
Epiſcopus poteſt in ſua Diœceſi, omne quod non illi prohibetur à Jure Canonico. 472
Olim magna erat Epiſcoporum Autoritas in Monachos, in Religioſos. 484. 488
Simplex Epiſcopus unicum habet tantùm gradum Juriſdictionis. 486
Hodiè ſimplex Epiſcopus eſt minimus Prælatorum. 486. Vide etiam. 55. 108. De Exemptione Epiſcopi à ſuo Archiepiſcopo. 435. Vide Verb. SUPERIOR.

EPISTOLA.

Epiſtolæ falſæ ſeu ſuppoſitæ. 45
Epiſtolæ falſi Aniceti. 48
Canon ſuppoſititius ex Epiſtola Innocentii I. 110
Epiſtola ſuppoſititia Clementis ad Jacobum Jeroſolimitanum. 116

Multæ Epiſtolæ ſuppoſitæ. 130
Epiſtola Pelagii II. ſuppoſita. 131. 133. 387
Epiſtola Anteri fuit ſuppoſita circa ſæculum IX. 132. 147
Epiſtolæ ſuppoſitæ in favorem Sedis Apoſtolicæ confectæ fuerunt. 133. 147. 625
Epiſtolæ ſuppoſititiæ ſub nomine Pontificum Priorum Eccleſiæ Sæculorum. 138. & ſeq. 140. 142. 147
Obſervationes circa illas Epiſtolas ſuppoſititias. 141. 147
Epiſtolæ ſuppoſititiæ priorum Pontificum. 117
Epiſtola ſuppoſititia Euſebii Papæ. 359
Epiſtola ſuppoſititia Papæ Melchiades. 359. 365
Pſeudo-Iſidorus. 384
Epiſtola ſuppoſita Teleſphori. 392
Epiſtola fictitia, & quare. 442
Epiſtolæ Apocryphæ Felicis IV. Joannis. 529
Epiſtola falſa Higini. 544. 547. 551
Pſeudo-Teleſphorus. 383
Textus Teleſphori ſuppoſitus. 382
Vide Verb. DECRETALE.

ERROR.

Eccleſiæ particulares poſſunt errare. 473
Summus Pontifex errare poteſt in fide. 16
Eccleſia CHRISTI non poteſt errare. 7. 354
Vide Verb. IGNORANTIA.

EUCHARISTIA.

Euchariſtia eſt Sacrificium ut & Sacramentum. 213. 214
De Officio Parochi circa Euchariſtiam. 213. 214. 254
Parochus debet cuſtodire Hoſtias ſub Clave. 213. 528
Miraculoſa Hoſtia partim converſa in Corpus CHRISTI. 221
Peculiares Canones circa Sacramentum Euchariſtiæ. 254
De Euchariſtia collocata in qualibet Eccleſia. 528

EXAMEN.

Epiſcopus jus habet Examinis in omnes Ordinandos. 186. 284
De Examine Parochi ſeu Curati. 94. 242
De Examine Parochi per concurſum. 242. Vide etiam 94. 178
Canones ſpectantes ad Examen Ordinandorum. 284 & ſeq.
Nullus ad Ordines accedat vel admittatur, niſi fuerit Canonicè examinatus. 285. 286
Examen eſt fons bonæ ac malæ Ordinationis. 286
De Examine Novitiorum per Epiſcopum ante Profeſſionem Religioſam. 472

EXCOMMUNICATIO.

Vide Verb. CENSURA, ECCLESIA ſeu TEMPLUM.
Laicus Epiſcopo inobediens punitur Excommunicatione. 92
Dum Sedes vacat, Abſolutio ab Excommunicatione ſive à jure, ſive ab homine, ſpectat ad Capitulum. 175. 176
Hæc Cenſura omnium major eſt. 175. 549
Capitulum vibrare non poteſt fulmina Excommunicationum. 186
Sententiæ Excommunicationum vulgari ſermone expreſſæ, & in tabella relatæ, die primo Dominico Quadrageſimæ, in ſingulis Cathedralibus Eccleſiis ponantur. 259
Qui manus violentas in Monachum vel in Clericum vel in Sacerdotem injicit, ipſo jure fit Excommunicatus. 266. 429
Pœna Excommunicationis contra Clericos abſentes circa Divina Officia, hodiè eſt abrogata. 325. 326. 327
Suſpenſio à Communione, ſeu Excommunicatio ad tempus determinatum eſt abrogata. 341
Concilium Paris. excommunicat Apoſtatas Monachos ad uſque illorum regreſſum in Monaſterium ſuum. 422
Erronea prætenſio Summi Pontificis circa Excommunicationem erga Principes aut Reges. 512
De Excommunicatione Hiſtrionum, Theatricorum, & aliorum ſimilium hominum. 529
Duplex eſt genus Excommunicatorum. 548
In Gallia nemo tenetur vitare Excommunicatos notorios, niſi denuntientur. 549

EXEMPTA ECCLESIA.

Omnes Eccleſias tàm Sæculares quàm Regulares, Juriſdictioni illius Epiſcopi eſſe ſubjectas, in cujus Diœceſi ſunt ſitæ, niſi probentur exemptæ. 434. 436
Eccleſiam tàm Sæcularem quàm Regularem, per Privilegium & per illud ſolùm Romani Pontificis probari Exemptam. 437
Qualis eſſe ut plurimùm debeat tenor Privilegii, ut Eccleſia cenſeatur Exempta. 439
Ad quos extendatur. Exemptio quæ Eccleſiæ ſeu Perſonis conceditur. 439
Eccleſias per ſolam Præſcriptionem non poſſe probare Exemptionem quoad obedientiam, ſed tamen quoad aliqua jura. 442
An, & quomodò ex ſolutione cenſûs, judicetur Eccleſiam eſſe Exemptam, & quæ ſint ſigna ſubjectionis Diœceſano Epiſcopo. 443

EXEMPTIO.

In Gallia non recipiuntur Exemptiones Perſonales. 85
Exempti ſunt Sedis Apoſtolicæ immediatè ſubjecti. 87
Duplex eſt Exemptionum genus. 98
Privilegia, Exemptiones & Reſervationes in Jure Canonico introductæ, limitant autoritatem ac Poteſtatem ſimplicium Epiſcoporum. 117. 147. 438. 450. 467
Nulla eſt in Gallia Exemptio niſi cum Titulo, Conſuetudo non ſufficeret. 172
Majus malum, quàm bonum ex Exemptione Capitulorum exortum eſt. 174
Canonici Exempti. 267
De Exemptione tàm Sæcularium quàm Regularium, ſeu Eccleſiarum, ſeu Perſonatum. 435
Quid ſit Exemptio, qui varii illius modi, qui effectus. 435
Quibus in rebus Jus Canonicum concedat vulgò Religioſis Privilegium Exemptionis à Juriſdictione Epiſcoporum. 437
Quandònam ex tenore Privilegii judicatur, vel non concedi Exemptionem, vel duntaxat partialem quoad aliqua. 438
Regulæ Concilii Conſtantienſis circa Exemptiones à tempore Gregorii XI. conceſſas & in poſterum concedendas. 438
Quomodò inſtitui debeat proceſſus, cùm quæſtio vertitur inter Eccleſiam, Epiſcopum, & Monaſterium, ſuper illius Exemptionem. 440
Quomodò judicari debeat, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, in controverſia quæ inſtituta eſt inter Epiſcopum & Monaſterium ſuper Exemptionem. 440
Epiſcopos & Exemptos pacificè in omnibus agere debere, ſuiſque terminis eſſe contentos. 442
Quibus in caſibus generatim à jure permittatur Epiſ-

Digitized by Google

copis Juriſdictionem exercere in Exemptos, tàm Sæculares, quàm Regulares, non obſtante ſuâ Exemptione. 444
Quid Epiſcopis & Archiepiſcopis Jure Ordinario conceſſum ſit in locis Exemptis? Quomodò illo viſitare teneantur, & quid in locis nullius Diœceſis. 446
Obſervationes gravis momenti circa Exemptiones tàm Regulares, quàm Sæculares. 449
Exemptiones à Lege Diœceſana & à Lege Juriſdictionis. 433. 440. 441. 442. 445. 531
De Exemptione Epiſcopi à ſuo Archiepiſcopo. 435
Ordinarius non habet Juriſdictionem in Exemptos, niſi in caſibus à jure permiſſis. 435

EXTREMA-UNCTIO.

De Officio Parochi circa Extremam-Unctionem. 214. 255
Canones otiles ad praxim circa Extremam-Unctionem. 215
Notabiliores Canones circa Sacramentum Extremæ-Unctionis. 255

FŒMINA.

Fœminæ capaces ſunt Juriſdictionis Ordinariæ & Delegatæ. 78
In Congregatione Fontis Everardi, Fœminæ præſunt Viris etiam in Ordinibus conſtitutis. 236.
Nulla Fœmina cum Presbytero in nna domo habitet. 258.268.269. 270.308. 309. 310.
Neque (Sacerdos) ſine teſtibus idoneis cum aliqua Fœmina ſolus loqui præſumat. 258. 308. 310
Cum quibus Fœminis liceat Clericis habitare. 272 308
Quomodò cum eis colloqui ac converſari debeat. 272. 308
Secta Priſcilliani qnid docebat circa Fœminas. 309
Fœmina familiaris eſt inimicus. 311. Vide plura. *ibid.* & 312
Varii prætextus nullius ponderis ab Eccleſiaſticis excogitati, ad colorandum illorum conſortium cum Fœminis. 313
Vide etiam 309. 312
De adulterio per Sacerdotem cum Fœmina in Eccleſia commiſſo. 341. 347
Vide verb. Feriæ.

FAMILIARES EPISCOPI, PAPÆ.

Appellatione Familiarium in hac materia quinam veniunt. 41
De Prærogativis Familiarium Papæ. 177. 338. 339 349.
Privilegium Familiarium & Domeſticorum Epiſcopi circa litteras dimiſſorias. 277. Vide etiam 278
Familiares Epiſcopi & Prælati quænam veſtimenta deferre debent. 306
Canonicus Metenſis Familiaris Papæ. 336
Privilegium Familiarium Epiſcopi. 337. 338. 339 349
Junge verb. Domesticus.

FERIÆ, FESTIVITAS, FESTUM.

Feriandæ ſunt illæ Feſtivitates, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis Epiſcopatibus cum populo collaudaverint. 32. 95. 363. 364
Feſtivitatum Indictio ad Epiſcopum pertinet pro ſuo Epiſcopatu. 92. 362. 364. 444
Opera ſervilia, aut artificia manualia prohibentur in diebus Feſtivis. 259. 358. 360
Officium Feſti alicujus differre debet ab Officio illius commemorationis. 317
Diebus Feſtivis populus Divinis Officiis adeſſe debet, atque ad id per Judices ac per Sacerdotes cogendus eſt. 324
Paulò poſt medium Sæculi XII. quid declaratum eſt circa Feſtorum principium & finem. 328. 358
Feſtum Corporis Christi. 326. 329
Feſtivitates Apoſtolorum, & Evangeliſtarum. 329. 362. 363. 364. 366
Patroni locorum Feſta dies. 315. 361. 362
De Feſtis, Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ. 358
De Feſtis in genere. *ibid.*
Dies Feſtivi ex quo fonte fluunt. *ibid.*
Feſta ſunt precum, quietis, & lætitiæ dies. *ibid.*
Modus exterior celebrandi Feſta. *ibid.* 362
Circa præcipua Feſta, conſona & conveniens per omnes Eccleſias conſuetudo cuſtodienda eſt. 358
Ex Judæorum Feſtis in Chriſtianorum Feſta multa invecta ſunt, 359. Vide etiam 328
Sæculo IV. jam quædam Feſta inſtituta fuerant. 359
In toto Juris Corpore nullus extat Textus qui Feſtorum Celebrationem damnet. 259
Feſtorum quæ in Eccleſiu celebrantur, nullum eſt à Deo inſtitutum. 360
Quæ ſint opera ſervilia prohibita in diebus Feſtis. 360. 361
In initio ceſſatio operis ſervilis in diebus Feſtis reſpiciebat tantùm ſolos Monachos. 360
Feſtorum alia ſunt. Univerſalia, alia Particularia; alia Solemnia, alia non Solemnia; alia præcepta, alia devotioni cujuſque relicta. 361
Feſta Univerſalia tempore Sancti Auguſtini celebrata. *ibid.*
Feſta Particularia. *ibid.*
Quænam ſunt prærogativæ Feſtorum Solénium. *ibid.*
Quænam ſunt Feſta quæ in Jure habent Vigilias. 362. 366. 367. 376. 377
Feſta, quibus Clerici non Reſidentes puniuntur. 362. Vide etiam 361
Feſtum Epiphaniæ. 362
Feſta alia ſunt mobilia & alia immobilia. *ibid.*
Feſtorum Catalogi ſeu indices. 362. 363
Præter B. Virginis Feſta, nullius Fœminæ Feſtum recenſetur. 363
Nullo Juris Textu præcipitur ut à veſpera ad veſperam ſingula Feſta celebrentur. 364
Qui Feſta inſtituere poteſt, illa quoque transferre poteſt. 364
Epiſcopos, Archiepiſcopus poteſt diſpenſare circa dies Feſtos. 364. 365
De Feſtis in ſpecie. 365
Quænam ſunt prærogativæ Paſchæ. 367
De die & tempore Celebrationis Paſchæ. 368
Res notatu digna circa Feſtum Aſcenſionis, quoad verba S. Auguſtini. 368
Rogationes ſive ſupplicationes. 368. 369. 391. 393. 395. 396
De Feſtis, quibus adduntur nonnulla cum illis maximè affinia de Sanctorum Canoniſatione, Regulæ è Corpore Juris Canonici, Concilioque depromptæ. 370
Illas Feſtivitates Martyrum obſervare decrevimus, quorum in unaquaque Parochia, Sancta Corpora requieſcunt. 373
In Feſto Martyrum legendi Canones. *ibid.*
In Quadrageſima Feſtorum Celebratio, quibuſdam Juris textibus prohibentur. 386

FIDES.

Fidei Chriſtianæ fundamenta qnid ſint, 3. Fides ad omnes pertinet Chriſtianos, 2. Una Fides, unus Dominus, unum Baptiſma, *ibid.* & 4. 441. Obſervationes circa Definitiones factas in Conciliis Generalibus, io rebus Fidei & Morum, 3. & in Tomo primo Partis primæ hujus Operis pag. 92

Statuta Sedis Apoſtolicæ ſeu Eccleſiæ Romanæ, circa Fidem ab omnibus Eccleſiis obſervari debent. 15
Ex ſingulis quibuſque Eccleſiis, quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt eligantur, & hæc quaſi in faſciculum collecta, apud Eccleſiam, quæ adhuc in Fide nova eſt, deportantur. 25
In cauſis Fidei appellatur ad Papam, poſt judicium Epiſcoporum. 110
Quilibet Epiſcopus eſt Judex pro Diœceſi ſua de controverſiis circa Fidem. 118. 119
Dignitates & Canonici tenentur Profeſſionem Fidei emittere non ſolùm coram Epiſcopo, ſed etiam coram Capitulo. 152. 182. 185. 191
Proviſis de Beneficiis quibuſcunque Curam Animarum habentibus, tenentur à die adeptæ poſſeſſionis ad minùs intra duos menſes, in manibus ipſius Epiſcopi, Profeſſionem Fidei emittere, 202. Vide etiam 94
De defectu Fidei in Jesum Christum. 473

FILIUS.

Regulæ de poteſtate Parentum in offerendis Filiis impuberibus in vitam vel Clericalem, vel Regularem, è Corpore Juris deſumptæ. 516
Patria poteſtas in liberos à lege conceſſa, eſt minor majorve pro Legiſlatoris voluntate. 516
Juris Textus exiat nullus qui Parentibus permittat, ut Filios puberes, in vitam Clericalem, vel Monachalem, niſi eâ conditione, ſi iſti conſenſerint, offerant. 517
Paulò poſt medium ſæculi IV. Canones Corpori Juris inſerti de poteſtate Parentum ad vovendos Filios meminiſſe cœperunt. 517
Filii vitam Regularem vovere poſſunt invitis Parentibus. 518
Offerendi Filios poteſtas, tàm ad Matrem, quàm ad Patrem pertinet. *ibid.*
Ad Oblationes Filiorum à Parentibus quænam ſunt ſolemnitates requiſitæ. 519
Circa Parentum in vovendis Filiis poteſtatem, dubia nonnulla proponuntur. 519. 520

FORUM.

Quid poſſint Epiſcopi in Foro Conſcientiæ circa Diſpenſationes & Abſolutiones, & in iis quæ pertinent ad Juriſdictionem voluntariam, 38. 63. Et Archiepiſcopi circa tales res. 53
Clericalis Ordo habet Privilegium Fori. 266
Secundum Privilegium appellatur Fori, in eo ſitum, quòd ſi Clerici committant delictum, non puniuntur per Judicem Sæcularem, ſed remittuntur ad Judicem Eccleſiaſticum. *ibid.*
Caſus, in quibus Clerici amittunt Fori Privilegium. 90. 266. 267. 306. 308
Uſus Gallicanus circa Privilegium Fori Clericis conceſſum in re criminali. 89. 267
Clericus qui Tonſuram negligit, non gaudet Privilegio Fori. 304

FRAUS.

Eccleſia in Actibus ſuis Fraudem non debet aliquam adhibere. 25

FRUCTUS.

Inter Fructuum ſubſtractionis caſus circa non reſidentes, alii ſunt ſententiæ ferendæ, alii ſententiæ latæ. 341
Quinam ſunt caſus prioris generis. *ibid.*
Fructuum ſubſtractionis caſus, qui eſt latæ ſententiæ duplex eſt. *ibid.*
De appellatione horum Fructuum. *ibid.*
Varia circa Fructus propter non Reſidentiam. 341. 342. 349. 550. 351
An Jure Decretalium, non Reſidentiæ rei omnibus Beneficiorum ſuorum Fructibus priventur. 344
An Fructuum privatio quâ plectitur non Reſidentiæ reus, ipſo facto incurratur. *ibid.*
Vide Verb. Gallia.

ECCLESIA GALLIGANA.

Enunciata in *Cap. ut litigantes* in Gallia fieri nequeunt, niſi in Auditorio Majorum. 52
Quid cogitandum ſit de uſu Galliæ circa independentiam Epiſcoporum in iis, quæ pertinent ad poteſtatem Ordinis, aut Adminiſtrationis. 63
Legatus Papæ pronunciat ſententiam interdicti contra Regnum Galliæ. 75
Legatus Avenionenſis ſuam Juriſdictionem exercet in Provinciam & in Delphinatum, quæ Provinciæ pertinent ad Regnum Galliæ. *ibid.*
Regola *In omnibus* non ſervatur in Gallia. 88
Epiſcopi per ſeipſos in Gallia non exercent Juriſdictionem contentioſam. *ibid.*
Exceptiones Regulæ *Quoad* XI. non habent locum in Gallia. 90
Regula *Qui ex* non eſt in uſu in Gallia. *ibid.*
In Gallia *Cap.* 1. *De Cler.* non recipitur. *ibid.*
In Gallia Papa eſt inferior Conciliis Generalibus. 7. 26. 104
Rex Galliæ eſt Protector Ordinariæ Juriſdictionis Epiſcoporum Eccleſiæ Gallicanæ. 108
De Juribus, quibus apud Gallos fruitur Archiepiſcopus in Suffraganeos, Suffraganeorumque ſubditos. 109
Commentaria Cleri Gallicani laudata. 110. 186. 449
Modus impediendi mutationes circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam & Sæcularem. 110
In Gallia non permittitur Papæ, ut quidquam agat proprio motu. 100
Rex eſt Protector bonorum Eccleſiarum Regni Galliæ. 176
Leges conditæ à Regibus Franciæ circa conſortium Clericorum cum mulieribus. 309. 310. 313
An ex Hiſpania, an ex Gallia ortum habuerit circa Officium Regula, quoad Officii Divinum Ordinem, Eccleſias cujuſque Provinciæ ſeſe conformare debere Metropolitanæ, neſcitur. 327
Ratio hujus Regulæ. *ibid.*
Carolus Magnus in Gallias primus Romanæ Eccleſiæ Ritum introduxit, 329. Vide etiam. 68. 387
Quamnam utilitatem Gallia, reſpectivè ad Curiam Romanam traxit, nolendo publicare Concilium Tridentinum. 355
Concilium Tridentinum plura confecit Decreta Sedi Apoſtolicæ honorifica. 356
Acta Cleri Gallicani laudata. 432
Leges Regum Galliæ circa Vota Monachorum. 459. 460
Beneficia Regum Galliæ erga Eccleſiam Romanam. 512
Canones in favorem Regis Franciæ. 513
Quandonam Reges Franciæ poſſint à Clero ſubſidium petere, etiam inconſulto Romano Pontifice. 522

GERMANIA.

Quod ad Capitula Cathedralium pertineat Epiſcopum eligere. 174
Sed nunc fruuntur tantùm hoc Jure in Germania. *ibid.*
Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus, Germanorum Apoſtolus. 133. 134. 144. 145.
Circa Extravagantem Benedicti XII. anno 1336 notandum pro ſolutione Procurationum, plus in illa taxari Germanos, quàm Gallos; Gallos verò quàm Hiſpanos; Hiſpanos quàm Italos. 70
Unde colligere licet Papam favere voluiſſe illis quos minùs taxavit. *ibid.*

De Elect.

De Electione Epiſcoporum ſecundum uſum Germaniæ. 173
Notata circa Electiones ſecundum uſum Germaniæ. *ibid.*
XIX. & XX. neutrum eſt in uſu ab extinctione Electionum, in Regionibus in quibus extinctæ fuerunt. 175
Leges conditæ ab Imperatoribus Germaniæ circa conſortium Clericorum cum mulieribus. 310. 313
Magna poteſtas Imperatoris circa Electiones Epiſcoporum, ſive circa Electiones ad alias Dignitates Eccleſiaſticas. 514
Poteſtas Imperatoris circa Electionem Summi Pontificis. 515

GIBERT.

I. Gibert (Joannes Petrus) ſcripſit Opus Gallicum quod inſcribitur, *De Cenſuris.* 101. 429-458
II. Gibert ſcripſit aliud opus ſub Titulo: *Tractatus de Irregularitate.* 182. 210
III. Gibert ſcripſit Diſſertationem Gallicam. 220
IV. Gibert ſcripſit Conſultationes Canonic. 252
V. Gibert ſcripſit Diſſertationem. *De Auctoritate ſecundi Ordinis in Synodo Diœceſ.* 257. Vide etiam 7
VI. Gibert ſcripſit *Inſtitutiones Eccleſiaſtic. & Beneſic.* 485
VII. Gibert ſcripſit *Caſus Practic.* 541
Circa Methodum illius Autoris. 210. 236. 238. 232. 283. 290. 304. 459. 484. 489

GLOSSA.

Hiſtoria allata ab Autoribus Gloſſæ fabulam ſapit. 47

GONZALEZ.

Gonzalez notatus. 47. 300

GRATIA.

Gratia Fidei omnibus præſtatur; Gratia autem Clericatûs non omnibus, ſed dignis. 297. 298

GRATIANUS.

Gratianus edidit ſuum Opus circa annum 1150. 490
Gratianus notatus. 218. 322. 366. 393. 530
Tàm ex Gratiano, quàm ex Gregorio IX. clarè colligitur Officium privatim ſaltem recitandi obligatio. 323. 324
Obſervationes ſuper verba allata per Gratianum & Gregorium, 323. 324. Vide etiam 322

GREGORIUS, (Sanctus.)

An uſus aquæ Gregorianæ in Reconciliatione Eccleſiarum Pollutarum ſit antiquus. 538
Aqua Gregoriana à S. Gregorio fuit introducta. 534
Uſus illius Aquæ. 534. 538. 539. 540. 549
Vide Verb. Cantus Ecclesiasticus, Concilia Generalia sex primorum Sæculorum.

GREGORIUS VII.

Res notatu digna de hoc Summo Pontifice. 48
Canones ſuppoſititii hujuſce Pontificis. 219
Dictatus hujus Pontificis, qui ſunt Privilegia & Prærogativæ Sedis Apoſtolicæ ſunt ſuppoſiti. 275
Ratio hujus ſuppoſitionis. *ibid.*
Erroneæ Prætentiones illius Papæ. 512

HABITUS.

Clerici Fori Privilegium amittunt, ſi Clericalem habitum dimittant. 90. 266. 306. 308
Quos habitus Clerici habere debent. 261
Habitus non facit Monachum. 261. 410
Veſtes Eccleſiaſticorum ſæcul. XIV. 303. 307
Notabiliores Canones circa Habitum Clericalem, à Christo ad nos, juxta Ordinem Temporum collecti. 304
Sunt qui in habitu riſum ſpectantibus tribuant. 305. 308
Habitus Clericalis. 305. 306. 307. 308
Canones circa Habitum Clericalem ex Bullario depromti. 308
Vide Verb. Vestis.

HÆRESIS, HÆRETICUS.

Cum Hæreticis, aut cum Schiſmaticis orare non licet. 323
De Sepultura Hæreticorum. 558

HEBDOMADA.

De abſtinentia carnis in die Mercurii. 396. 397
De ſtatis cujuſvis Hebdomadæ Jejuniis, ſemi jejuniiſve, Regulæ è Corpore Juris Canonici deſumptæ. 396
Origo Semijejuniorum. 396. 397
De Jejunio ſeu Semi jejunio diei Mercurii. 397
Idque in deteſtationem criminis Judæ quod eo die inceptum fuerat. *ibid.*
Diem Veneris quâlibet Hebdomadâ Romæ jejunatum, idque propter Paſſionem Domini, quæ in Feria ſexta contigit. *ibid.*
De abſtinentia carnis in die Veneris, 397. 399. Vide etiam 391
De abſtinentia carnis in die Sabbathi. 397. 399
De jejunio Sabbathi. 377. 378. 397. 398. 399
An S. Petrus in illo die jejunavit. 398
Epiſcopus poteſt diſpenſare circa illam abſtinentiam carnis. 399
De Sabbatho Sancto. 388. 389
Junge Verb. Dies.

HIERARCHIA.

Hierarchia Eccleſiæ in quo poſita. 51
Eccleſiaſtica Hierarchia eſt ut caſtrorum acies ordinata. 6

HIERONYMUS (Sanctus.)

Regula Monachorum S. Hieronymi. 327
Locus ſuppoſititius illius Regulæ. *ibid.*
Ratio eſt quia tempore S. Hieronymi, nondùm factæ fuerant Donationes cum onere certi numeri precum vel Miſſarum. *ibid.*

HYMNUS.

Anathemate plectendi ſunt, qui Hymnos ex eo rejiciunt ab Officio Divino, quòd ex Divinis Libris non deſumantur. 320. 318
Hymnus *Gloria in Excelſis;* 310. 328
Hymnus *Gloria Patri.* 310. 323
Hymnus *Alleluia.* 310. 328
Hymnorum aliqui Angelici dicuntur, tales ſunt *Gloria in Excelſis & Alleluia.* 320
Summus Pontifex ante Hymnum Angelicum conſecratur. 10

HISPANIA.

Concilium Eliberitanum (Urbs à duabus leucis Urbis Granatenſis in Regno Granatenſi ſita) laudatum. 308. 462
Hoc Concilium habetur velut Codex Canonum Eccleſiæ Hiſpanicæ trium primorum Seculorum. 312

De Vigiliis factis in Eccleſia S. Jacobi Compoſtellæ in Hiſpania. 377. 545
Poteſtas Regis Hiſpaniæ circa Electiones Epiſcoporum, ſeu circa Electiones ad alias Dignitates Eccleſiaſticas. 514. 515
Vide Verb. Comparatio, Gallia, Italia, Rex.

HISTORIA.

Junge Verb. Usus.
Circa varia facta ad Hiſtoriam Religionum Chriſtianarum ſpectantia, vide Verb. Ecclesia Africana, Ecclesia Gallicana, Ecclesia Græca, Ecclesia Romana.
Circa Hiſtoriam, aut circa Narrationes Hiſtoricas, Vide Verb. Disciplina, Officium, Votum.
Circa varia ſcripta ſuppoſita ad Exaltationem Sedis Apoſtolicæ ſeu Summi Pontificis, vide Articulos citatos in fin. Verb. Jus.
Circa Concilia Generalia Antiqua, Vide Verb. Concilia Generalia seu primorum Sæculorum.
Circa Concilia Generalia nova, Vide Verb. Concilia Generalia Recentiora.
Circas multas Comparationes, vide Verb. Comparatio.
Circa Hiſtoriam, vide Verb. Decretale, Gallia. Glossa, Immunitas Ecclesiarum.

HOMICIDIUM.

An & quandò incurratur Irregularitas, quandò dubium eſt utrùm Homicidium perpetratum eſt, & quomodò id judicandum. 401

HOMO.

Homo Diaboli ſuggeſtione peccavit, 3. Homines pro ſuorum actuum qualitate recipient, aut Pœnam aut Gloriam. ibid.
Homo per Baptiſmum fit ſubditus Eccleſiæ. 81
Non opes, ſed animas venantes, non auri, ſed Hominum Piſcatores, (Sacerdotes) debent eſſe. 259
Prædicatores ſint memores non eoſdem eſſe omnium Hominum mores. 316
Nullus Homo uxori ſuæ jejuniorum diebus conjungatur. 392. 393

HORA CANONICA.

Vide Verb. Officium Divinum.
Ad Epiſcopum pertinet ordinare ea, quæ Dignitates & Canonici lucrari debent unâquâque Horâ. 185. 348. 349
Canonici debent adeſſe ſaltem tribus Horis præcipuis Officiis. 72. 195
Concilium Tolet. anno 1366. ſtatuit Majores Diſtributiones Majoribus Horis, Feſtiſque aſſignandas. 193
Concilium Mediol. anno 1576. præcipit ut Diſtributiones aſſignentur ſingulis Horis, nec non & Officiis extraordinariis. 193. 195. 352
Ut minores Horæ non negligantur, pro illis certæ Diſtributiones aſſignentur. 193
Diſtributiones Quotidianæ, illis qui Horis interſunt Canonicis, tribuuntur. 155. 325. 337. 349. 350. 352
Septem ſunt Horæ Canonicæ. 153. 324
Enumeratio illarum Horarum. 153. 272. 318. 329. 456
Sacerdotes, Diaconi & Subdiaconi, & alii Clerici, qui per Hebdomadas ſervire debent, ſi non adſint in ſua Hebdomada in Hora congrua, ſex denarios perſolvere debent. 197
De Parochi Officio erga Divina Officia, ſive Horas Canonicas decantandas. 217
Illæ Horæ ſunt Penſum ſuæ (Parochi) ſervitutis, 217. Qualiter Horæ Canonicæ ſint dicendæ extra Chorum. 275
Presbyter manè matutinali Officio expleto penſum ſervitutis ſuæ perſolvat. 272. 317. 323
Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti tenentur in qualibet die recitare privatim Horas Canonicas. 275
Horæ Canonicæ in Jure Canonico appellantur Officium Divinum, aut Penſum Servitutis Clericalis. 317
Officium Divinum octo conſtat Partibus, quæ ſunt Nocturnæ Vigiliæ, Matutinum, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, Completorium. 318
Quæ Pars *Nocturna Vigilia* dicebatur, nunc *Matutinum* vocatur. 318. 326
Quæ verò *Matutinum* vocabatur, nunc *Laudes* dicuntur. 318
Matutinis peculiare. 322
Veſpertinis peculiare. ibid.
Matutinis & Veſpertinis communia. ibid.
Per ſingulas Horas Canonicas, tintinnabulorum ſigna, jubente Archidiacono, pulſanda ſunt à Cuſtode, 325. Vide etiam 153
Nocturnum Officium inter Clericos cur abrogatum, & quandò. 328
Laudes Divinæ per ſingulas Horas reverenter ab omnibus perſolvantur. 154
Quomodò Clerici aut Canonici dicere, aut pſallere debent Horas Canonicas. ibid.
Canones extra Corpus Juris deſumpti, continentes peculiaria circa primam Horam Canonicam. 375

HOSPITALE.

Epiſcopi habent jus viſitandi quædam Hoſpitalia. 38
Xenodochia & Hoſpitalia omnia ei duntaxat uſui eſſe applicanda, ad quem ſunt ex ſua fundatione inſtituta, & ad pauperum vel infirmorum utilitatem. 555
Clericos non debere ordinariè præfici adminiſtrationi Hoſpitalium, ſed Laicos. ibid.
Privilegia Hoſpitalium. 556
De adminiſtratione bonorum Hoſpitalium. ibid.
De pœnis contra Adminiſtratores illorum bonorum. ibid.
Gonzalez refert varia nomina Hoſpitalium. 555
Obſervationes circa Hoſpitalia. 556. 557
Uſus hodiernus circa Hoſpitalia. 556
Hoſpitalia non comprehenduntur ſub nomine Beneficiorum. ibid.
Papa non poteſt conferre, nec unire Hoſpitalia Regni Galliæ. ibid.
De Hoſpitalibus exemptis. 557
Vide Verb. Xenodochium.

JEJUNIUM.

Jejunare non licet in die Dominico. 365. 366. 377. 385. 393
Manichæi jejunabant in die Dominico. 365
Jejunare non licet in Feſtis ſolemnibus. 365. 366. 376. 382. 393.
Jejunium eſt ſignum Triſtitiæ. 366. 382
Jejunia ante Feſtum Paſchæ. 367. 376
Jejunium aliud eſt Privatum & aliud Publicum. 376
Ob Jejunium certis diebus omiſſum Miſſæ Sacrificium. 324. 395
De jejuniis quatuor Temporum, Regulæ ex Corpore Juris Canonici deſumptæ. 377
Jejunium quatuor Temporum undè dicatur. 377. 380. 394
Illud Jejunium quomodò aliter vocitatum. 377. 380

Jejunia Judæorum. 378
De jejuniis quartæ, ſextæque Feriæ cujuſlibet Hebdomadis. 378. 382. 391
Quænam ſunt cauſæ propter quas Jejunia quatuor Temporum celebrantur. 378
Cur jejunia Quatuor Temporum inſtituta fuerunt. *ibid.*
In Eccleſia Græca Jejunia Quatuor Temporum non ſunt in uſu. 379
Ex ea anni Parte, qua prædicta Jejunia celebrantur, primum vocatum eſt *Vernum*, ſecundum *Æſtivale*, tertium *Autumnale*, quartum *Hiemale* 380
De Jejunio Quadrageſimæ. 180. Vide etiam 367. 376 382. 383. *& ſeq.*
Jejunium Æſtivale. 380. Vide etiam 377. 381
Uſus Galliæ & Germaniæ circa iſta Jejunia. 380. 381
Quo tempore Eccleſiæ Romanæ uſus circa illa Jejunia in Legem Generalem converſus eſt. 381
Quo in Jejuniis Quatuor Temporum, ciborum genere utendum erat, nullo juris Textu determinatur. 382. 391
Jejunium Quadragenarium Christi. 383. 384. 386
Ad imitationem illius Jejunii, Jejunium Quadrageſimæ inſtitutum fuit. 383
De cibis in Jejunio Quadrageſimæ uſitatis. 385. 386 391
Vinum eſt lætitiæ ſignum. 385
Regulæ circa Jejunia è Corpore Juris Canonici, Conciliioque Tridentino deſumptæ. 390
Jejunia antiquæ Eccleſiæ Chriſtianæ. 390
Jejunia alia ſunt perfecta & imperfecta, ſimplicia & multiplicata, generalia & ſpecialia. 390
Alia ſunt Jejunia Monachalia ſeu Monachis peculiaria. 390
Quænam ſunt requiſita in Jejunio. 390
De cibis in diebus Jejunii uſitatis. 390. 391
Quo tempore diei Jejunium ſolvendum eſt. 390 391. 392
Jejunium ſine oratione hypocryſis eſt. 392
Jejunium ſine Eleemoſyna avaritia eſt. 392
Continentia ſervanda eſt in diebus Jejunii. 392. 393
Et in Jejunio Quadrageſimæ. 392. 393
Epiſcopus habet poteſtatem indicendi Jejunia. 393. 394
Epiſcopus habet etiam poteſtatem diſpenſandi circa Jejunia. 394
De immoderato Jejunio. 394. 395
De actibus in jure prohibitis, ne ab aliis quàm à jejunis fiant. 395
De Jejunio Rogationum. 391. 395
Vide etiam 368. 369. 393. 395. 400
Do inſtitutione Rogationum. 396
De ſtatis cujuſvis hebdomadæ Jejuniis, ſemijejuniiſve, Regulæ è Corpore Juris Canonici deſumptæ. 296
Origo ſemijejuniorum. 396. 397
De aliis ſemijejuniis per annum ſervatis. 400
De litania majori. 400
Res notatu digna circa illam litaniam Majorem. 400

IGNORANTIA.

Ignorantia Mater cunctorum errorum, maximè in Sacerdotibus vitanda eſt, qui docendi Officium in populis ſuſceperunt. 212. 247
Ignorantia, quæ Mater cunctorum errorum eſſe dignoſcitur in Clericis, … eam à ſe abjiciant, quaſi peſtem. 257
Vide verb. Lis.

IMMUNITAS ECCLESIARUM.

Vide verb. Exempta Eccleſia, Privilegium.
Quid ſentiendum eſt de textibus Corporis Juris circa Immunitatem Eccleſiarum ſecundum uſum Regni Galliæ. 535
Exemptio & libertas Eccleſiarum eſt ferè abrogata in Gallia. *ibid.*
Immunitas Eccleſiarum qua in re conſiſtit. *ibid.*
Obſervationes circa Immunitatem Eccleſiarum utiles aut ad hiſtoriam aut ad praxim. *ibid.*
Immunitas Eccleſiarum eſt antiquiſſima, ſcilicet Sæcul. IV. *ibid.*
Circa jus azili in locis Sanctis. *ibid.*
Quædam privilegia Eccleſiarum. 523. 524. 535

IMMUNITAS ECCLESIASTICA.

Nulla eſt in Gallia Immunitas niſi cum Titulo, Conſuetudo non ſufficeret. 172
Cur Immunitas in favorem Eccleſiaſticorum à jure Canonico introducta fuit. 266
De Immunitate Eccleſiaſticæ libertatis, & exemptione tàm Eccleſiarum, quàm Perſonarum Eccleſiaſticarum ob oneribus communibus quæ Laïcis imponi ſolent. 520
Immunitates reſpiciunt aut Perſonas, aut res, aut loca. 520. 526
Quo Jure Immunitas Eccleſiaſticæ libertatis Eccleſiæ competat. 521
Quàm ægrè ferat Eccleſia Laïcos illam violare, & ſub quibus pœnis id vetet. 521
Quod redundat in gravamen & perniciem Eccleſiaſticæ libertatis, penitùs abolendum eſt. 523
Obſervatio notatu digna circa totum Titulum de Immunitate Eccleſiaſtica. 526
Vide Verb. Persona.

INDULGENTIA.

Conceſſio Indulgentiarum pertinet ad poteſtatem Epiſcopalem. 184
Epiſcopus jus habet impediendi, ne Capitulum concedat Indulgentias. *ibid.*
In Gallia permulta Senatus-Conſulta, conſervatur Epiſcopis jus, ut ſoli promulgent Jubilea & alias Indulgentias Sanctæ Sedis. 186
Indulgencia XL. dierum. 228
Remunerationes Spirituales Eccleſiæ Romanæ nihil aliud ſunt quàm Indulgentiæ. 326. 560. Dies Indulgent. &c. 326. 329
Ad lucrandam illam Indulgentiam quid faciendum eſt. 329
Indulgentia, Privilegium, Diſpenſatio ſunt Verba Sinonima. 343
In Conſecratione Eccleſiæ, Epiſcopus tribuere poteſt unum annum integrum Indulgentiarum, ſed non plus ultra. 532. 536

INDULTUM.

Quodnam Indultum nullam vim habet in Gallia. 277

INSTITUTIO.

Inſtitutio facienda eſt per ſolum Epiſcopum. 92
Inſtitutio ab aliis, in Gallia fieri poteſt. *ibid.*
Inſtitutio ad Beneficia Patronatûs pertinet ad Capitula, Sede vacante. 175
De Inſtitutione Canonica circa Titulum Beneficii. 295

INTERSTITIUM.

Ab uno Ordine ſuſcepto ad alterum Ordinem ſequentem, quodnam interſtitium eſſe debet. 288

JOANNES.

Joannes (Sanctus) Apoſtolus, quid in Epiſtola ſua dixit de Sancta Trinitate. 3

Vide verb. Sancti ſex primorum Sæculorum.

IRREGULARITAS.

An Summos Pontifex poſſit diſpenſare circa Irregularitates à Prædeceſſoribus ſuis, vel à Conciliis Generalibus ſtatutas. 149. Vide etiam 107
Olim omnes Diſpenſationes circa Irregularitatem ex homicidio voluntario, Summo Pontifici non reſervabantur. 103
De Irregularitate naſcente ex publicitate criminis. 270. 271
An & quomodò Clericus incurrat Irregularitatem, jus ſuum coram Judice Sæculari in melefactores perſequendo. 400
An & quomodò Clericus incurrat Irregularitatem, exercendo Officium Chirurgorum, vel Medicorum 400
An Sacerdotes Miſſam celebrantes in Eccleſia, ſeu in loco polluto, fiant Irregulares. 540. Vide etiam 534

ISIDORUS.

Pſeudo-Iſidorus vixit Sæculo VIII. 366. 367. 384
Vide Verb. Decretale, Epistola

ITALIA.

In Italia multi ſunt Epiſcopatus abſque Capitulo. 170
Epiſcopi Italiæ Summo Pontifici præ aliis ſemper ſubjectiores fuerunt. 125. 354
Circa Extravagantem Benedicti XII. notandum pro ſolutione procurationum, plur in illa taxari Germanos, quàm Gallos; Gallos verò quàm Hiſpanos; Hiſpanos quàm Italos. 70
Undè colligere licet Papam favere voluiſſe illis quos minùs taxavit. 70
Articulus XVIII. eſt adhuc in uſu in Italia. 181
Urbs Roma, (quia olim erat Caput non ſolùm Italiæ, ſed etiam totius Imperii Romani,) per excellentiam in Jure Canonico, Urbs ſimpliciter appellatur, 117
Epiſcopi Italiæ nulli Metropolitano ſubditi, qui non poſſunt facere ſine licentia Summi Pontificis. 318
Quare Epiſcopi Italici impedierint, ne Concilium Tridentinum definiret Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini. 553. & ſeq.
Epiſcopi Itali volunt Cardinalatum, Legationes, Nunciaturas conjungere cum Epiſcopatibus. 353
Epiſcopi Itali habent exiguam cognitionem Juris Divini. *ibid.*
Itali ſunt primi, quibus proſit extraordinaria poteſtas, quam Ultramontani Pontifici attribuunt. 35

JUBILEUM.

In Gallia per multa Senatus-Conſulta conſervatur Epiſcopis jus, ut ſoli promulgent Jubilea & alias Indulgentias Sanctæ Sedis. 186
Vide Verb. Bulla.

JUDEX.

Tempus in quo Judex delegatus Sententiam ſuam exequi debet. 74
Judex Sæcularis eſt executor legis. 110

JUDICIUM.

Hoc verbum, Judicium, quid ſignificat. 174
De ſimilibus idem Judicium eſt habendum. 30
Non de rebus judicandum ex raro illarum eventu, ſed ex iis quæ ut plurimùm efficiunt. 161

JURAMENTUM.

Epiſcopi non jurant, quandò teſtimonium ferunt. 40
Fidelitatem, obedientiamque Sedi Apoſtolicæ jurare tenetur, qui pallium habere vult, idque præſcriptâ ab illa Sede formâ. 49. 58
Quid de illo Juramento Reges & Regni Majores Daciæ ſentiebant. 58
Caſus, in quibus Juramenta non ſunt ſervanda. 152
Ad quid Jurantium referri debet intentio. 152
Subtilitates ſeu diſtrictiones circa Juramenta. 152

JURISDICTIO CIVILIS.

Jure communi Juriſdictio civilis non pertinet ad Eccleſiam. 79
Quæ ſit origo mutationum circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam cum Sæculari comparatam. 110
Quis modus impediendi mutationes circa Juriſdictionem Eccleſiaſticam & Sæcularem invicem comparatas. 110. 111
Mutationes quoad temporale, circa Beneficia ſeu Præbendas, fieri non poſſunt ab Epiſcopis, niſi à potentia temporali, quæ reſidet in Principe. 186

JURISDICTIO ECCLESIASTICA.

Juriſdictio Eccleſiæ qoid ſit. 5. 75. 100. Si aliquis pœnas Eccleſiæ contempſerit, quid faciendum. *ibid.*
Eccleſia non judicat de occultis, de Simonia, 5. Juriſdictio temporalis non pertinet ad Eccleſiam, nec de ea debet ſe intromittere in præjudicium Judicis Sæcularis. 11
Epiſcopus in tota ſua Diœceſi Juriſdictionem Ordinariam habet. 32. 38. 234. 436. Sed notandum eſt quod hîc dicitur, quòd Canon *Cum Epiſcopus*, in iſta pagina 38. Allegatum in Gallia non recipitur. Prorogatio Juriſdictionis non admittitur in Gallia. 52
Juriſdictio alia eſt voluntaria & alia contentioſa. 38 53. 60. 63. 69. 73. 74. 75
Magnum eſt diſcrimen inter Juriſdictionem Regum, & Juriſdictionem Preſbyterorum ſeu Prælatorum. 75
Juriſdictio exterior differt ab interiori. 76
Omnis Juriſdictio eſt vel ordinaria vel delegata. *ibid.*
Juriſdictio tàm ordinaria quàm delegata eſt vel voluntaria vel contentioſa. *ibid.*
Juriſdictio voluntaria ſeu gratioſa. *ibid.*
Quibus viis acquiratur Juriſdictio ordinaria. 77
Quibus viis amittatur Juriſdictio ordinaria. 78
Quibus competat Juriſdictio. *ibid.*
Juriſdictio Eccleſiaſtica eſt res Juris poſitivi, ab Eccleſia ergò concedi poteſt cui vult. *ibid.*
Juriſdictio eſt bonum Eccleſiaſticum. *ibid.*
In jure Canonico Juriſdictio acquiritur Conſuetudine, Præſcriptione, & Privilegio. 77
Partialis Juriſdictio ordinaria. 79
Qui ſint Juriſdictionis effectus & proprietates. 81
Proprietates Juriſdictionis Spiritualis. 82
Tria ſunt genera abuſuum circa Juriſdictionem. *ibid.*
Regulæ de Juriſdictione in ſpecie. 83
De Juriſdictione Epiſcopi circa res criminales. 88 445
Juriſdictio quaſi Epiſcopalis. 90. 112. 172
De Rebus Spiritualibus Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectis. 91
De Archiepiſcopi Juriſdictione. 108. 109
De Juriſdictione Archidiaconi. 168
De Juriſdictione Capituli Sede vacante aut facto aut Jure. 112. 160. 171. 172. 175. 176. 177
De Juriſdictione voluntaria Capitulorum Sede vacante. 176

JURISDICTIO PAPÆ.

Juriſdictio Eccleſiaſtica ſeu Juriſdictio Epiſcopi Metropolitani, Primatis & Patriarchæ, alterius In generis eſſe videtur à Juriſdictione Papæ. 116
Spiritualibus Juriſdictio Papæ eſt ſumma, ſuprema, ac extraordinaria. 116. 117. 510. 511 512
Papa tanquàm Epiſcopus urbis Romæ habet Juriſdictionem Epiſcopalem. 117
Juriſdictio quam Papa exercet ut Epiſcopus urbis Romæ, nulli eſt Devolutioni, nec Appellationi ad alium obnoxia. *ibid.*
Papa eſt urbis Romæ Dominus Temporalis, & ſic habet Juriſdictionem Temporalem & Spiritualem in illa urbe. *ibid.*
Propria Papæ poteſtas potiſſimùm conſiſtit in Exemptionibus immediatis Sedis Apoſtolicæ, & in Reſervationibus factis in favorem ejuſdem Sedis. *ibid.*
Peculiaris Juriſdictio Papæ circa cauſas majores ſibi reſervatas. *ibid. & ſeq.*
Papa nullam Juriſdictionem aut poteſtatem habet in Temporalia Regum, aut Principum. 510. 511. 512

JUS.

Quandonam Textus Juris Canonici reſtringendi ſunt. 24
Concilia ſunt præcipui ſontes Juris Canonici. 26
Jus Canonicum Antiquum, Jus Novum. 74. 103
Jus à Concilio Tridentino introductum. 90. 103
Opus quod inſcribitur, *Uſus Juris Canonici Gallicani*, laudatum. 63. 64
Concilium Tridentinum Novum Jus conſtituit. 146
Jus Naturale, Jus Divinum. 164
Libri Juris, qui componunt Corpus Juris Canonici, ſunt Decretum, Decretales, Sextus, Clementinæ, & Extravagantes. 169
Praxis eſt finis ſtudii Juris. *ibid.*
Aliquis poſſet quærere an Bonifacius VIII. in *Cap.* 10. *Ne Sede vacante in 6.* introduxerit Jus Novum. 177
Jus Antiquum prohibebat exactionem quamcumque circa adminiſtranda Divina. 218
Jus Novum, id eſt ann. 1216. ordinat, aut ſaltem approbat illam exactionem. 218
Clementina II. *De Sepultur.* non ſervatur. 219
Jus Divinum eſt immutabile. 334
Eccleſia poteſt diſpenſare à Jure Divino, *ibid.* Vide etiam, 106. Vide tamen. 474
Jus Divinum aliud eſt Naturale, aliud Poſitivum. 358
Jus Canonicum idem eſt ac Jus Eccleſiaſticum. 509
Circa Textus ſuppoſititios Juris Canonici, Vide Verb. Canon, Decretale, Decretum, Epiſtola, Gregorius VII.

JUVENIS.

Juvenis meritò dicitur, qui juvenilibus deſideriis occupatus, nullâ gravitate conſtringitur. 27
Juvenis Clericus, vel Monachus non debet habere acceſſum ad Monaſteria Monialium, ſed ſoli Clerici aut Monachi provectæ ætatis. 309

KALENDÆ PAROCHORUM.

Vide Verb. Curatus.

LAICUS.

Indecorum eſt Laicum Vicarium eſſe Epiſcopi; in uno enim eodemque Officio non debet diſpar eſſe Profeſſio. 46
Cavendum eſt ne Sæcularibus Viris res Eccleſiaſticæ committantur. 46
Caſus, in quibus Laici Foro Eccleſiaſtico ſubduntur. 96
In Gallia nulla eſt Juriſdictio in Laicos, niſi in materia merè ſpirituali, Capitulis non major gratia quàm Epiſcopis. 172
Ex Laico ad gradum Sacerdotii nemo veniat, niſi priùs anno integro in Officio Lectorum vel Diaconatûs Diſciplinam Eccleſiaſticam diſcat. 289
Alia ſunt vitia inter Eccleſiaſticos pullulantia, & alia ſunt vitia inter Laicos uſitata. 316
Concilium Cæſarauguſt. docet Monachos fieri Sæculares ipſâ Sæcularium frequentatione. 419
Præſcripta Religioſis circa Legata Laicorum in favorem Eccleſiæ. 448
Sub qua pœna. *ibid.*
De Laicis prout Eccleſiæ Membris vel Filiis, ubi non pauca de Eccleſiis in quibus munia nonnulla obeunt. 509
Laici ſunt Membra Eccleſiæ. *ibid.*
Laici alii ſunt in dignitate conſtituti, & alii non. *ibid.*
Quæ ſunt communia tàm Laicis quàm Clericis. *ibid.*
Olim Laici cum Clero eligebant Paſtores & Epiſcopos. 514. 515. 516
Multa exempla ad confirmandam hanc veritatem. 514
Uſque ad ſeculum XIII. *ibid.*
Quænam Sæcularia Negotia Eccleſiaſtici non debent exercere. 264. 265

LECTOR.

Lector Verbum Dei legebat in Eccleſia. 310
Cur Ordo Lectoris inſtitutus eſt. *ibid.*
Officium Lectoris. 319. 320
Olim quomodò Ordinatio Lectoris fiebat. 320
De Lectore. 288
Vide Verb. Disciplina, Laicus:

LEGATUS PAPÆ.

Soli Cardinales poſſunt eſſe Legati de Latere. 20
Legatus Natus, 21. Quænam eſt poteſtas Legatorum de Latere, *ibid.* Legati miſſi non habent poteſtatem conferendi Beneficia, *ibid.* Quænam eſt poteſtas Legati Nati. *ibid.* 237
Quænam eſt poteſtas Legati à Latere. 22. 117
Legatus quid ſit. 116
Legatus miſſus habet Juriſdictionem. 76. 116
Legatus, vel Vicelegatus Avenionenſis Juriſdictionem Civilem & Spiritualem exercet. 116
Legati ſunt è numero Vicariorum Papæ. 117

LEX.

Lex Diœceſana quid ſit. 98
Neceſſitas vel utilitas publica in Lege ſemper excipiuntur. 101
Canones ab Epiſcopis conduntur, majus eſt condere Legem quàm à Lege diſpenſare. 102. 149. 364
Reges & Principes Sæculares habent poteſtatem faciendi Leges circa res aut materias ſpirituales. 460
Nomina Imperatorum & Regum Galliæ ad confirmandam hanc veritatem. 459. 460
Omnis Legiſlator vices Dei gerit. 460
Duplex eſt Legum & Canonum genus. 511
Nomine Legum Divinarum, Canones ſæpè intelligunt Leges Eccleſiæ. 563
Vide Verb. Exemptio, Rex.

LIBERTAS.

Art. 62. *Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ* quid vetat. 165.

Libertates

Digitized by Google

Index

Libertates Eccleſiæ Gallicanæ. 138. 355. 438. 449
Libertas, quam nonnullis Apoſtolica Sedes Privilegio Exemptionis indulſit, eſt ut non poſſint locorum Ordinarii ſuam in ipſos Juriſdictionem exercere. 435
Privilegia, Libertates, Exemptiones & Reſervationes à Summis Pontificibus in Jure Canonico introductæ, limitant autoritatem Epiſcoporum. 117. 147. 435. 438. 450. 467
Cùm eorum aliquem Papa Libertate donat, id in ipſius Privilegiis continetur. 437. 439. 441. 442
Cur Papa dat illud Privilegium ſeu Libertatem. 448
Secundum Jus Canonicum omnes Eccleſiæ per orbem diffuſæ ad Romanam Eccleſiam pertinent. 437. 439
Sententiæ in favorem Libertatis Eccleſiaſticæ. 521

LIS.

Sacerdotes ad ſacrificandum vacare debent, non ad litigandum, 41. Quo caſu Lis in Concilio Provinciali judicatur. 53
In Tribunali Sæculari citiùs finiuntur Lites quàm in Tribunali Eccleſiaſtico. 110
Modus ſingularis finiendi aut terminandi Lites in ætate tenebroſa, aut io ſæculis ignorantiæ. 204

LITANIA.

Res notatu digna circa Litaniam Majorem. 400

LITTERA.

Litteris Epiſcopi creditur, tanquàm publico inſtrumento. 47
Litteræ Commendatitiæ quid ſint? 273. 275. 276. 401
Littera Formata quid ſit. 275-278
Litteræ Teſtimoniales. 283. 287. 289. 290
Litteræ Protectionis à Papa conceſſæ. 438

LITTERA DIMISSORIA.

Sede vacante Capitula poſſunt concedere Dimiſſorias, poſt, & per annum, urgentibus, & opus habentibus. 176. 179. 182
Hodiè Capitulum Auguſtodunenſe dat Dimiſſorias, ad Ordines. 176
Cùm Epiſcopus eſt ſuſpenſus à Collatione Ordinum, Capitulum non illi ſuccedit in poteſtate concedendi Dimiſſorias. 177
Epiſcopus ſolus jus habet dandi Litteras Dimiſſorias. 185
De Litteris Dimiſſoriis ad Ordinum ſuſceptionem. 274. *& ſeq.*
Difficiliùs concedebantur in primis ſæculis Dimiſſoriæ quàm nunc. 274
Concilium Burdigal. ann. 1624. loquens ex profeſſo de Dimiſſoriis tria vetat. 178
Quæ ex collectis Canonibus circa Literas Dimiſſorias inferre liceat. *ibid.*
Concilium Rhem. irritas facit Literas Dimiſſorias, in quibus examinis nulla fiet mentio. 285
Literas Dimiſſorias concedere volens, de Beneficio, aut Patrimonio priùs inquirat, & in Litteris ſemper fiat expreſſa mentio de Beneficio vel Patrimonio. 293. 295. 296
Rationes hujus rei. 294

LITTERA DIMISSORIA. *Exeat* nuncupata.

De Litteris Dimiſſoriis *Exeat* nuncupatis. 279. *& ſeq.*
Littera vocata, *Exeat*. 170. 274
Quæ ex collectione Canonum circa dictas Litteras Dimiſſorias *Exeat*, inferenda ſunt. 282
Varii uſus fuere circa formam dictarum Dimiſſoriarum. 283

LOCUS.

An Loca benedicta & conſecrata ſuam poſſint amittere Benedictionem aut Conſecrationem? An in hoc idem ſit de Altaribus ac de Eccleſiis. 536
An ſint ſumptus faciendi ad Reconciliationem Locorum pollutorum? Quinam debeant illos ferre? 541
An ſufficiat ſcire Locum eſſe pollutum, ut quis teneatur Sacerdos abſtinere à faciendis in eo Functionibus Sacris. *ibid.*
Si Sponſus & Sponſa Matrimonio utantur in Loco benedicto, fitne pollutus. 547
De Jure Sepulturæ in Locis Sacris & Religioſis. 557. *& ſeq.*
De Epiſcopi in Juriſdictione in Loca. 97. 445. 450
Omnis Locus Sacer ſubeſt Epiſcopo in cujus Diœceſi ſitus eſt, nulluſque ſit Sacer ſine Epiſcopi autoritate. 99
Immunitates reſpiciunt aut perſonas, aut res, aut loca. 720. 526
Circa Loca exempta quid Epiſcopus poteſt facere. 41

LUCRUM.

Obſecro te ne Officium Clericatûs genus antiquæ Militiæ putes, id eſt, ne Lucra ſæculi in Chriſti militia quæras. 299
Caſus in quibus Clericus non eſt Paſtor, ſed Mercenarius. *ibid.*
Plerique Sacerdotes præeſſe deſiderant ut divites fiant & honorentur. *ibid.*
De Pœnis contra Eccleſiaſticos vitioſos & turpia Lucra ſectantes. 262. 263
Clerici non debent inhiare Lucris Temporalibus. 408
Quæ gratis ſunt oblata, benignè ſunt exigenda. *ibid.*
Gratis accepiſti à Deo, gratis da pro eo. 558
Vide Verb. Avaritia, Superstitio.

LUDUS.

Clerici Gallici frequenter ludunt. 262
Ludi voluptuoſi. *ibid.*

MAGISTER CEREMONIARUM.

Vide Verb. Caremonia.

MARIA.

Maria (Sancta Virgo) eſt Mater Christi. 4. 236
Prælata Fontis Everardi recipit honorem Summum, quia repræſentat Sanctam Virginem. 236
Vide Verb. Sancti Sex primorum Sæculorum.

MARTYR, MARTYRIUM.

Sæculo IV. Concilium Laodicenſe Martyrum Natalitiorum meminit, illaque jam conſueviſſe celebrari teſtatur. 359. 373. 386
Acta Martyrum in Eccleſia legebantur. 370. 373
Peculiaria circa cultum SS. Martyrum ex Canonibus Extravagantibus deſumpta. 372
Antiquitas cultûs Martyrum. 372. 373
Quibus modis exhibitus. 373. 374
Pro Commemoratione SS. Martyrum. 373
Miles Chriſti Evangelium tenens, & Chriſti præcepta cuſtodiens, occidi poteſt, vinci non poteſt. 374
Pro Commemoratione Confeſſorum Pontificum. *ibid.*
Non oportet in Quadrageſima Natalitia ulla celebrare. 386
Sanctorum Faſta ſæculo IV. jam conſueviſſe, ſed ſolum

Digitized by Google

ſolùm Martyrum. 587
Sanctorum Martyrum Feſta Natalitia dicta, quia eo die ſit quo ad Vitam Æternam nati ſunt. ibid.

MATRIMONIUM.

Vide Verb. Conjugium.
Tria ſunt Officiorum Parochi genera circa Sacramentum Matrimonii, 215.
Vide etiam 93. 94
Denunciationum Matrimonialium nulla in Jure Canonico mentio ante Alexandrum. III. 216
Denunciationes Matrimoniales præceptæ non fuerunt per Univerſam Eccleſiam, niſi ſæculo XIII. ineunte. ibid.
Parochus in Sacramento Matrimonii varia verba adhibet, juxta receptum cujuſque Provinciæ Ritum. ibid.
Quæ ſunt Officia Parochi erga ſecundum Matrimonium. 217
De Regiſtris Matrimoniorum à Parocho conſcriptis. 221. 222. 117. 250
Secundum Jus Gallicanum, quid Parochus facere debet ante Celebrationem Matrimonii. 222
Retributio ſeu jus Parochi circa Matrimonia. 223
Ordinationes Regum Galliæ & Decreta Conciliorum circa Regiſtra Parochialia Matrimoniorum. 127. 228
Si qui ſunt Clerici extra Sacros Ordines conſtituti, qui ſe continere non poſſint, ſortiti uxores debent. 267
Subdiaconi, Diaconi, Sacerdotes & alii Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti non poſſunt contrahere Matrimonium. 267. 268. 519
In Eccleſia Orientali, Sacerdotes poſſunt contrahere Matrimonium. 268. 519
De Pœnis contra Sacerdotes & alios Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos uxorem ducentes. 268
Publicationes Matrimonii ortum habuere à Gallia. 290
Nuptiæ à Matrimonio diſtinguuntur. 369
Religioſi non poſſunt Matrimonium contrahere, neque poſſunt adeſſe Nuptiis. 420. 491
Votum ſimplex non irritum facit Matrimonium ſubſequens. 491
Secùs de Voto Solemni. 490. 491
Multæ Contentiones ortæ ratione Matrimonii inter Eccleſiaſticos Eccleſiæ Romanæ. 493
Factæ Reſervationes circa Diſpenſationes Matrimoniales in favorem Sedis Apoſtolicæ nullæ leguntur, nec in Corpore Juris, nec in Concilio Tridentino. 249

MERCATOR, MERCATURA.

Negotiationes in Cœmeteriis ac in Eccleſiis fieri nequeunt. 98
Comparatio inter modum agendi illorum qui Diſpenſationes concedunt, & inter ea quæ Mercatores faciunt in periculo navis. 105
Canonici aut Clerici non debent Mercaturam exercere. 189
Christus quid fecit erga Mercatores & quare. 151. 373. 544
Presbyter nec ſit Mercator, nec Mercaturæ cupidus, nec omiſſo Theologiæ ſtudio, ſe ad mundanas conferat ſermocinationes. 158
Clerici vel Monachi etiam. 164

METROPOLITANA, (Eccleſia)

Inſtitutio Miſſarum, ſicut in Metropolitana Eccleſia agitur, ita in omnibus Provinciis, tàm ipſius Miſſæ Ordo, quàm pſallendi, vel miniſtrandi Conſuetudo ſervetur. 154. 359
Circa horas Canonicas idem ſervetur in Comprovincialibus Eccleſiis, qui in Metropolitana ſervatur Ordo. 322. 317. 350
Ad Ritum Metropolitanæ in Officio ſequendum ſingulas cujuſque Provinciæ Eccleſias varii Juris Textus obligant. 123. 514
Circa ann. 530. Felicis III. vel IV. de octava Dedicationum Eccleſiarum mentionem facit, ut de re ſervanda. 327
Vide etiam 375. 353

METROPOLITANUS.

Metropolitanorum nomine appellantur, quia Matres Civitatum tenent. 48
Metropolitanus qui præeſt Metropoli. ibid.
De Metropoli Arelatenſi. ibid.
Metropolitanus non eſt Judex Ordinarius totius Provinciæ ſuæ. 51
Launoius Laudatus circa Metropolitica Jura. 56
Quænam eſt poteſtas Metropolitanorum in Suffraganeos. 60. 61. 62
Metropolitani habent jus viſitandi. 65
Apud Gregorium IX. extat Textus, qui ſæculo XII. Metropolitanum adhuc potuiſſe Epiſcopatus eripere evincit. 134
Caſus, in quo Metropolitanus agit tanquam Delegatus Sedis Apoſtolicæ. 166
Metropolitanus primam Sedem habere debet ratione primatus. 233. 245
Olim ſolus Metropolitanus habebat poteſtatem ſtatuendi circa Officia Divina. 525. 527.
Vide etiam 134
Olim Comprovinciales Epiſcopi à Metropolitano conſecrabantur. 327
Poſteà Pontifices Romani cœperunt Epiſcoporum Conſecrationem ſibi vindicare. ibid.
Ad celebranda Divina Officia, Ordinem quem Metropolitani tenent, Comprovinciales obſervare debebunt. 154
Metropolitanus erga Epiſcopos diſpenſare poteſt circa Reſidentiam. 348
Metropolitanus duos habet gradus Juriſdictionis. 486
Vide Verb. Concilia Generalia Recentiora, Concilia Particularia Gallicana, Juramentum.

MINOR.

In Gallia Beneficiati Minores, gaudent Privilegiis Majorum circa cauſas Beneficiorum. 105
Qui minor eſt annis XIV. per ſe agere non poteſt in Judiciis, ſed tantùm per Curatorem ab Ordinario

ſibi datum. 164

MIRACULUM.

Vide Verb. Episcopus, Eucharistia, Sancti Recentiores.

MISSA.

Non ſit licitum ulli quàm Epiſcopo, Dignitati, & Canonico, ad majus Altare Miſſam celebrare. 196
Miſſæ peculiares, quæ per dies ſolemnes à Sacerdotibus fiunt, non ita in publico fiant, ut propter eas Populus à Publicis Miſſarum Solemnibus abſtrahatur. 205. 246. 247
Propria Parochi Officia circa Miſſam. 214
Miſſa Parochialis. 214. 246
Fundatas Miſſas Parochus celebrare obligatur per ſeipſum vel per alium. 214
Parochi & alii Sacerdotes, urgente neceſſitate, poſſont celebrare, unâ die plures Miſſa. 214. 245
Miſſa Conventualis pro mortuis, vel de Spiritu Sancto. 229
Biemationes (id eſt Binæ Miſſæ ab eodem Sacerdote & in uno die) ſunt in uſu in aliquibus Eccleſiis Parochialibus. 247
Miſſa quibus partibus conſtat. 248
Tres Miſſæ dicendæ. 290
De Miſſarum venalitate. 294.
Miſſa quid ſit? 317
Cujus eſt Miſſam Solemnem celebrare, ejus eſt Officio præeſſe. 317
Olim Veſpere Miſſa dicebatur. 318. 319. 324. 391. 392
Matutinæ & Veſpertinæ Miſſæ, quid ſignificant hæc verba. 319
Per verbum *Sacramenta* intelligitur Sacrificium Miſſæ. 325
Sacerdos ante Celebrationem Miſſæ quid debet facere. 375
A primis Eccleſiæ ſæculis Miſſa Quadrageſimalis priam Præfationem habuit. 387
Nullus Clericus peregrinus ſine Commendatitiis ſui Ordinarii Litteris, ab Epiſcopo ad Divina celebranda admittatur, 402. Vide etiam 273
Idem dicendum eſt de Religioſis, ſeu Monachis. 427
Sæculo XII. & XIII. Benedictioni conjunctam fuiſſe Miſſæ Celebrationem certum eſt. 519
An Sacerdotes Miſſam celebrantes in Eccleſia polluta, fiant Irregulares, 540. Vide etiam 534
Vide verb. Punctuator.

MYSTERIUM.

Singula Ornamenta Epiſcoporum ſunt myſterioſa; & quodlibet iſtorum Ornamentorum hiſtoricè, myſticè & moraliter à Gonzale explicatum fuit. 47
Septem Horæ Canonicæ comprehendunt plurima Myſteria. 153
Conſecratio Epiſcopi Sanctiſſimis Myſteriis eſt plena. 375

MONACHUS.

Pallium Monachale eſt Jugum Statûs Monaſtici 48
Monachi ab Epiſcopatu excludi debent, & quare, 125
Rationes allatæ circa Epiſcoporum Tranſlationes, ad alias Tranſlationes etiam Monachales extendendæ ſunt. 132
Mendicantes Monachi poſſunt audire Confeſſiones. 213
Religioſi ſeu Monachi ſont Laici pro ſua conditione, & vocati per Diſpenſationem ad functiones Clericales. 231. 458
De Litteris Dimiſſoriis circa Ordinationem Monachorum & Religioſorum. 287
Monachi abſque Titulo ordinari non poſſunt. 291
Tonſura Monachalis fit à Prælato, in ſuſceptione habitûs Monachalis, vel Regularis. 300. 410
De cautela ſervanda circa Monachos qui Moniales dirigunt. 309. 313
Sæculo VI. per Conſuetudines & uſus Monachorum circa Officium Divinum, quid intelligendum eſt. 327
Monachi & Moniales intra Clauſtra Officium canere cœperunt ſtatim atque à communi Fidelium Conventu exempti ſunt. 331
Hodiè Moniales cum Canonicis vel Monachis in uno Choro convenire non debent ad pſallendum, 331. Vide etiam 323. 328
Ratio hujus Regulæ. 331
In initio ceſſatio Operis Servilis in Diebus Feſtis reſpiciebat tantùm ſolos Monachos. 360
Quænam ſunt illa Opera Servilia. 360. 361
Jejunia alia ſunt communia, alia Monachalia, ſeu Monachis peculiaria. 190
Monachis peculiaria jejunia alia ſunt perfecta, alia imperfecta. 396
Jejunia ſimplicia & non ſimplicia. *ibid.*
Inter communem omnibus Fidelibus abſtinentiam, & illam quæ Monachis peculiaris, diſcrimen hoc intereſt, quòd iſta propter Solemnitates non intermittatur. 399
Monachi & Sacerdotes multùm delinquunt alienum Officium uſurpando, quod ipſis minimè congruit. 400. 414
Monacho non licet Votum vovere ſine conſenſu Abbatis. 406. 414. 461. 462
Monaſticus Ordo à Deo inſpiratus, & ab ipſis Apoſtolis fundatus. 409
Exactiones certas pecuniarum, pro recipiendis Monachis & Monialibus, condemnamus. 411
Uſum ſcribendi Profeſſionem Monachorum, eamque ſcriptis probandi, jamdiù Gallia ſequitur. 413
Monachi proprium non habent, & tenentur vivere ſine proprio. 413. 414. 415
Monachi nihil ferè poſſunt facere ſine licentia, conſenſu aut permiſſione Abbatis aut Prioris. 414
Ne Monachi Sæcularibus negotiis ſe immiſceant. Nemo militans Deo implicat ſe negotiis Sæcularibus. 414 529
Ad Superiores primò pertinere correctionem Monachorum delinquentium; & quâ ratione illa fieri debeat, atque à Monachis ſuſtineri. 419. 488
Non licet Religioſis à correctione appellare, niſi Superiores excedant in modo correctionis. 420. 488 489
Quid agendum ſi vel Religioſi contumaces fuerint, vel ſi Superiores delinquentium correctionem neglexerint; an incorrigibiles ejici poſſint. 421
Monachos poſſe Eccleſiaſticis Miniſteriis deputari, ſed non poſſe illa exercere ſine conſenſu Epiſcopi, & Abbatis ſui. 427. 429
Monaſteria regulariter non debere Monachos plebium Curæ præficere, ſed Clericos debere Epiſcopis præſentare, eoſque debere eſſe perpetuos. 451
Monachus traſlatus non habet vocem in Capitulo à quo tranſlatus eſt. 424
Jus Canonicum nonnulla prohibet Religioſis, Monachis. 433
Quilibet Monachus debet facere tria Vota ſolemnia, ſcilicet caſtitatis, odedientiæ & paupertatis. 413. 467. 468. 473
Illa tria Vota ſunt baſis & fundamentum totius Statûs Religioſorum & aliorum Monachorum. 458 474
Servo Monachus eſt admodùm ſimilis. 462
Innocentius III. affirmat Papam ipſum non poſſe diſpenſare Religioſum de abdicatione proprii, neque de caſtitate. 474. 495

Quidquid

Digitized by Google

Quidquid acquirit Monachus, Monaſterio acquirit. 473
De Matrimonio Religioſorum. 489
Monachi errantes in Curiis Principum. 483
Monachi Religioſi fugitivi. 481. 484
De iis quæ ſunt communia Religioſis tàm Inferioribus, quàm Superioribus. 484
De iis quæ propria ſunt Superioribus. *ibid.*
Nomina Superiorum Monachorum, Religioſorum, *ibid. & ſeq.*
Regimen Religionum Monachorum, Religioſorum eſt Ariſtocraticum. 490
De Privilegio conceſſo Monachis ſepeliendi mortuos. 560. 562
Diſtrictè vetitum eſt Clericis & Religioſis, ne quem Voto aut Juramento adſtringant ad eligendam apud ipſos ſepulturam, idque ſub pœna Excommunicationis. 560
Vide Verb. Religiosus, Superior.

MONASTERIUM.

Monaſterium poteſt in Eccleſiam Cathedralem erigi. 24. 25. 135. 137. 232. 235. De Viſitatione Monaſteriorum. 68. 69. 72. 98. 420. 430
Monaſteria habent Juriſdictionem Ordinariam. 79
Varia circa Monaſteria. 94. 95. 96. 175
De Epiſcopi Juriſdictione in Monaſteria. 98. 456. 457
Abſque Epiſcopi conſenſu nulli licet Monaſterium ædificare. 99. 426. 427. 428
Epiſcopi conſenſus ſufficit in ſtabiliendis Monaſteriis. 170
Monaſterium poteſt in Epiſcopatum erigi. 232. 235
Monaſterium poteſt in Eccleſiam Collegiatam erigi, &c. 232
Unicus in Jure Textus circa intruſionem in Monaſterium, propter obſtinatam non reſilendi culpam, ſoliuſque Epiſcopi meminit. 341
Sed à majori ad omnes ejuſdem culpæ reos extendi poteſt. 341
In Monaſteriis reperitur Simoniaca pravitas, cùm in eis aliqui pretio ſunt recepti, qui potiùs gratis recipi debuiſſent. 411. 479
De iis quæ pertinent ad Diſciplinam Monaſteriorum. 411
Qui debeant in Officiis Monaſterii conſtitui, & quomodò procurentur monaſterii negotia. 417
An, & quomodò proviſum ſit Monaſteriis, ne totius Conventùs bona per aliquos ex Religioſis, aut dentur, aut alienentur. 418
Quàm ſeverè Diſciplina Regularis conſervari debeat, & quâ ratione id præſtandum ſit in Monaſteriis quæ Capitulis Generalibus ſubſunt. 419
Quâ ratione providendum ſit ut Diſciplina Monaſtica obſervetur in Monaſteriis, quæ nec Generalibus Capitulis, nec Epiſcopis ſubſunt. 420
Quomodò Epiſcopi invigilare debeant Diſciplinæ Monaſteriorum, qui illorum Juriſdictioni ſubſunt, tàm intra, quàm extra Viſitationem. 420
Non licet Religioſis Monaſterium ſuum deſerere. Quam pœnam incurrant qui Habitum Religionis deſerunt, & ad quid cogendi. 421
Quomodò, & quibus in caſibus Religioſi licitè poſſint è ſuis Monaſteriis egredi, ac præcipuè propter ſtudia Litterarum. 422
Nonnulla de Monaſteriis erigendis. 426. 428
Quomodò novæ Domus, novi Conventus, ſeu nova Monaſteria erigi debeant. 426. 428
Monaſteria ſemel inſtituta non poſſe in alios uſus deputari; ſed tantùm ex conſilio Epiſcoporum transferri in alium locum. 428
An, & quæ Monaſteria poſſint poſſidere bona immobilia? Et quomodò debeant illa adminiſtrari. 432. 457
An, & quæ Jura Epiſcopalia poſſint Epiſcopi à Monaſteriis exemptis exigere, vel iiſdem de novò imponere. 444
Superiores Monaſteriorum non poſſe renunciare Privilegiis Exemptionis, ſed Eccleſiam velle illa reſtringi, cum Eccleſiis nimirùm nocent. 448
Quibus in rebus Epiſcoporum Juriſdictioni ſubſint Monaſteria, & Regulares quibus incumbit animarum cura? Et quæ Monaſteria accipiantur. 452
Doctrina Canonum pertinens ad expulſionem Religioſorum incorrigibilium extra Monaſteria Ordinis. 481. 483
Cur ejectio extra Monaſteria non eſt approbata. 421. 484
Monachi de Monaſterio in Monaſterium migrare non poſſunt. 422. 474
De egreſſu ex Monaſteriis ſive ad tempus, ſive in perpetuum. 483
Epiſcopi poſſunt viſitare Monaſteria quæ ſunt Ordinum capita. 430
Libertates, Privilegia & Exemptiones multorum Monaſteriorum. 431. 434. 435. 438. 439. 440
Omnia Monaſteria, niſi ſint Exempta, ſpectant ad Epiſcopum loci. 435. 437
Quomodò judicari debeat quoad Capellas, ſeu Eccleſias à Monaſteriis dependentes. 441
Nomine Monaſterii quid intelligendum eſt. 456
Eccleſiæ aut Sacella Monaſteriorum olim quænam erant. 474. 557
Bona Monaſteriorum quæ ſunt in Commenda, partita ſunt in tres partes, & quare. 534
Sacella aut parvæ Eccleſiæ. 535. 537

MONIALES.

In Gallia Epiſcopus viſitare poteſt Clauſuram Monialium intùs & foris. 86. 420. 457
De Monaſteriis Monialium. 95. 455. & ſeq.
Ut Parochus ſepeliat ancillas Monialium extra Monaſteria famulantes. 225
Ne infametur Angelicus Ordo Monialium ſeu Puellarum, ad illarum Monaſteria Presbyteri, Diaconi vel quilibet de Clero non debent accedere. 309. 455
Clericus vel Monachus juvenis non habebit acceſſum ad Monaſteria puellarum, ſed ſoli Sacerdotes ætatis provectæ & probatæ vitæ. 309. 456
Hodiè prohibetur ne Moniales cum Canonicis, vel Monachis, in Eccleſia in uno convèniant ad pſallendum. 323. 328. 332
In Italia verſus ſæculum XII. hæc Conſuetudo erat in uſu. 328
Cur hæc Conſuetudo hodiè eſt abrogata. 332
Olim Conſecratio Virginum non fiebat ante annum XXV. 410
Hodiè ætas requiſita ad Profeſſionem Monialium eſt annus XVI. expletus. *ibid.* & 415
De iis quæ pertinent ſpeciatim, tàm ad Profeſſionem, quàm ad Diſciplinam Monalium. 453
Quàm immane crimen committatur à Monialibus, quæ poſt emiſſam Profeſſionem, Sacrum Propoſitum abjiciunt. *ibid.*
Quæ ad Diſciplinam Regularem Monialium pertineant, ac præcipuè circa earum Confeſſionem. 454. 459
Omnes Moniales debere perpetuam ſervare Clauſuram, & Epiſcopos jus habere viſitandi ac ſtatuendi quoad illam, in quibuſcunque Monaſteriis, quibus remediis ad id uti poſſint. 455. 459
An & quandò liceat Monialibus egredi extra Septa Monaſterii, & quas pœnas incurrant quæ legitimè non egrediuntur. 456
Nemini licere ingredi intra Septa ſeu Clauſuram Monialium, niſi ex cauſa rationabili, ac de Superiorum licentia; & quibus illi hanc licentiam dare poſſint; & quam pœnam incurrant qui aliter ingre-

ter ingrediuutur. 456
In quo conveniunt vel differunt Canonicæ Sæculares cum Monialibus Religioſis. 458
Monaſteria Monialium uon debent eſſe extra mœnia Urbium, 429. Vide tamen 459
Obligatio Monialium circa Officium Divinum. 456
Ætas requiſita ad Abbatiſſam ſeu Prioriſſam Monialium. 457
Quæ ſunt peculiaria Monialibus. 458. 459. 477
Moniales S. Urbaui. 459
Jeſuitiſſæ cur abrogatæ fuerunt. *ibid.*
Varia Vela Monialium. *ibid.*
De pœuis contra Moniales impudicas. 480
De Apoſtaſia Monialium. 483
De Matrimonio Monialium. *ibid.*
Velum Monialium iu formam mantelli factum. 494
Sæculo XII. Benedictio cum Velamine Monialibus dabatur; & nonniſi iutra annos diſcretionis. 519

MONITIO.

Trina Mouitio debet præcedere, ad hoc ut Clericus amittat Privilegia. 266. 271. 529
Caſus, in quibus Monitio præcedere debet. 313
Nou Reſidentiæ reus à proximo Superiore monendus, ut reſideat. 339
Beneficiatus Clericus ter monendus eſt circa non Reſidentiam. 340

MONITORIUM.

Epiſcopus jus habet impediendi, ne Capitulum det Monitoria. 185
Secundum Jus Gallicanum, Parochus ſolus jus habet publicandi Monitoria. 222

MORBUS.

Dandus eſt Coadjutor Epiſcopo qui habet Lepram, vel incurabilem Morbum. 144
Vide verb. Arausio.

MORS.

Religioſus, ſeu Monachus mundo mortuus eſt. 421. 427
Eccleſia ſæculi V. non ſolùm pro defunctis orabat, ſed pro ipſis ſolis Officium aliquod celebrabat. 318
De Regiſtris Mortuorum, Vide Verb. Sepultura.

MULIER.

Qualia Concilia Clericorum cum Mulieribus conſortium prohibuere, quibus de cauſis. 308. *& ſeq.*
Clerici non debent includere in domo Serpentem ſeu mulierem. 309
Clerici & alii in Majoribus Ordinibus conſtituit, nec Mulieres alloquantur, aut Domi retineant. 309
Nullus Clericus (exceptâ ſolâ Matre) cum quibuſlibet Feminis ſecretè ſe præſumat adjungere. *ibid.*
Neque ſub prætextu neceſſitatis veſtes faciendi. 309. 312. 313
Sacerdos ueſcire debet uomen Mulierum. 311
Conſortium Mulierum Sacerdoti nou convenit. *ibid.*
Ratio hujus rei. *ibid. & ſeq.*
Cur Eccleſiaſtici ſunt ſuſpecti de libidine erga Mulieres. 312. 313
Innocentius I. ſtatuit omnes Eccleſiaſticos Mulierum Viduarum Maritos à Clericatu arcere & promotos deponere. 286. 287
Mulier eſt velut Serpens in ſinu Clerici cum illa cohabitantis vel confabulantis. 313
Propter Mulieres Status Eccleſiaſticus dehoneſtatur. *ibid.*
Vide hîc pulcherrimam deſcriptionem ſuper eandem rem. *ibid.*
Quænam erant Mulieres Preſbyteratæ. 498
Cur Mulieres ab ingreſſu Eccleſiarum arceri non debeant. 524

NECESSITAS.

Neceſſitas duplex eſt, 68. Vide Verb. Mulier.

NOMINATOR.

Nominatores quo jure gaudent. 122

NOVITIUS, NOVITIATUS.

An, & cur neceſſaria ſit probatio, quam vulgò dicunt Novitiatum ad Profeſſionem Religioſam, & quanto tempore fieri debeat ad Profeſſionis validitatem. 409. 410. 491
Ex quo Novitiatus fieri cœpit in habitu Religioſo, probatio duplex neceſſaria, altera ad Habitus receptionem, altera ad Profeſſionem. 410
Quandonam Novitii admitti debeant ad Profeſſionem. *ibid. &* 465. 466
Profeſſio debet recipi per Abbatem ſeu Superiorem, aut per ejus Delegatum. 410. 466
Novitii ante ingreſſum in Religionem quid poſſunt facere. 411. 466
Novitios & Converſos gaudere Privilegio Canonis, ſicut & alios Religioſos. 429
Nullus eſt Novitiatus ſine Habitûs acceptione, & probatione annuâ. 465. 492
Probatio debet fieri iu indumento Ordinis 465. 492
Probatio debet durare per unum annum integrum. 465. Et quare. 465. 470. 478. 479
Ad Novitiatûs validitatem quid requiritur. 465
Probatio erga ſervos & milites debet durare per tres annos. 468. 469. 492
De novitiatu Religioſorum tranſlatorum in novis Religionibus. 478. 479
Obſervatio ſpectans ad mutationes factas circa Novitiatum. 492
1. Circa Neceſſitatem Novitiatûs. *ibid.*
2. Circa Habitum. 492
3. Circa Durationem. *ibid.*

NUNCIUS PAPÆ.

Nuncii nullam exercent Juriſdictionem in Gallia. 90

NUPTIÆ.

Tempora, iu quibus iu Eccleſia Romana Nuptiæ ſunt prohibitæ. 216. 367. 369. 389. 392
Religioſus, Clericus non poteſt intereſſe Sponſalibus, Nuptiis. 311. 420. 491

OBEDIENTIA.

Obedientia non debetur, niſi juſta ſint quæ præcipiuntur. 131
Tria dicuntur eſſe Munerum genera, ſcilicet Munus à manu, Munus ab obſequio, Munus à lingua. 299
Iu virtute Sanctæ Obedientiæ, Conc. Noviom. ann. 1344. 306. Vide etiam 426. 432. 446. 448. 453. 360
Officia & requiſita Religioſis, Monachis circa Obedientiam. 414. 415. 418 419. 420
Præſcriptio nou currit contra Obedientiam. 443
Religioſi, Monachi uon poſſunt exire è Monaſterio ſine Obedientia. 483. 484
Mutationes factæ circa Votum Obedientiæ. 493. 494

OBLATIO.

Antiqui Canones quid dixerunt circa Oblationes Fidelium.

Fidelium. 218
De Parochi Jure circa Oblationes. 221. 256
Oblatio quid ſit? 221
Honorius III. ſub nomine Oblationis, comprehendit omnia quæ in Feſtivitatibus Sanctorum, portantur ad domum Sacerdotis intuitu defunctorum, &c. 221
Oblata intra Hebdomadam Mortuorum facta. ibid.
Dona pro Miſſis defunctorum. ibid.
Concil. Rothom. anni. 1581. Oblationes inter laudabiles Conſuetudines collocat. 256
Ante Dotationem, unicus Miniſtrorum reditus ex Oblatione Fidelium, & ſub illius ſpe ordinabantur. 294. 296
Oblationes pro Natalitiis Martyrum. 373
De Oblationibus. 92

OBLIGATIO.

Duplex hodiè erga Clericos dicendi Officii Divini Obligationis fons; nempè Ordo Sacer & Beneficium. 324
Quandiù Clericis Inferioribus ab Eccleſia permiſſum fuit ut & Uxores & Beneficia retinerent, Clerici conjugati ad Officium obligati fuerunt. ibid.
Obligationes Clericorum, Sacerdotum circa Horas Canonicas, ſeu Divina Officia. 272
Obligatio Clericorum ad lenitatem. 400

OFFICIALIS.

Officiales dicuntur quibus Epiſcopi committunt vices ſuas, 39. 111. Officialis Epiſcopi Ordinariam habet Juriſdictionem, 39. 113. Ab Officialibus foraneis appellatur ad Epiſcopum, ſeu ejus Officialem Generalem, 39. 51. Ab Officialibus Inferioribus & foraneis, ad Epiſcopos ipſos debet appellari, 39. 113. Officialis Generalis & Epiſcopi Idem eſt Tribunal, 39. 112. Ab Officialibus Suffraganeorum, de Jure ad Metropolitanam eſt Curiam appellandum, 52. De Officialibus Archiepiſcoporum, 52. 53. 114. Vide etiam 56
Officialis quid ſit? 113
Officiales habent varia nomina in Jure Canonico, ibid.
In Gallia Officium Officialis Generalis Epiſcopi non ſubeſt Reſervationi. 125
Archidiaconi habent Officiales. 112. 168
Secùs in Gallia. 112
Ab Officiali Archidiaconi ad Epiſcopum appellari debet, non ad Archiepiſcopum, omiſſo medio. 168
Officialis Archidiaconi Rhemenſis Excommunicationis Sententiam promulgavit. ibid.

OFFICIUM DIVINUM.

De recitatione Divini Officii & Horarum Canonicarum. 154. 155. 195. 324. 331. 332
Ceſſatio à Divinis Officiis olim ad omnes Eccleſias pertinebat. 172
Diſtributiones ſunt tantùm pro illis qui adſunt Officiis, exceptis tribus caſibus. 180
Caſus, in quo illi qui Officiis interſunt, omnibus non fruuntur Diſtributionibus. ibid.
Obſervationes circa dictas tres Exceptiones. ibid.
Dignitates & Canonici aſſiſtere debent Divinis Officiis. 153. 154. 155. 193. 194. 195
Multitudo Suffragiorum, Precum & Pſalmorum efficit ut Officium in Choro vix fieri poſſit attentè, devotè, ac religioſè. 196
De Divinis Officiis, Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ. 317
Divina Officia ſunt Sacrificium laudis, oris & cordis. ibid.
Diviſio Tractatûs. ibid.
Epiſcopus habet Juriſdictionem circa Officium Divinum in tota Diœceſi. ibid.
Archidiaconus & Archipreſbyter in Eccleſia Matrice & in Diſtrictu ſuo. ibid.
Primicerius in Eccleſia Matrice. ibid.
Circa Divina Officia quiſnam eſt Textus Juris antiquior. ibid.
Officium Divinum habet varia nomina in Jure Canonico. ibid.
Officium Divinum aliud eſt publicum & aliud privatum, aliud ſolemne & aliud non ſolemne. 317. 323
Officium Divinum aliud eſt nocturnum & aliud diurnum, 317. Vide etiam 154
Aliud eſt vivorum & mortuorum. 317
Officium Divinum eſt vel duplex, aut ſimplex. ibid.
Officium privatum duplex eſt. 318
Nocturnum Officium *Vigiliarum* nomine etiam inſignitur. 318
Divinum Officium aliud erat Matutinum & aliud Veſpertitium, 318. Vide etiam 154
Officium Divinum octo conſtat Partibus. 318
Quiſnam erat Ordo Divini Officii ineunte ſæculo VI. 319. 327
Orationes quæ ad Officium Divinum pertinent, collectæ dicuntur. 322
Ab eo qui Officio præeſt, dicendæ ſunt Collectæ. ibid.
Multa notatu digna circa omnes Partes Divini Officii. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 326. 327. 328. 329
De Ordine ſervando in Officiis Divinis. 322. 323
De Obligatione recitandi privatim Officium Divinum, 323. 314. Vide etiam 272
Cur Officium Divinum inſtitutum fuit. 323
Clerici, qui moniti Divinis Officiis non adſunt, quibus Pœnis plectuntur. 323. 324
Jure Novo ad Officium privatum vel publicum tenentur Epiſcopus, Preſbyter, Diaconus, Subdiaconus, & quilibet Beneficii Poſſeſſor. 324. 332
Circa Officia Divina ſtatutæ ſunt à Jure Canonico Pœnæ & Remunerationes. 325
Pœnæ contra illos qui in illa peccant. ibid.
Remunerationes erga illos qui Officiis adſunt. ibid.
Vide Verb. DISTRIBUTIONES QUOTIDIANÆ, REMUNERATIO.
Remuneratio illarum Pœnarum. 325. 326
Hiſtorica narratio ſecundum Ordinem Sæculorum de rebus notatu dignis circa Officia Divina. 326. *& ſeq.*
Ineunte ſæculo V. decantandæ Preces Officia vocabantur. 327
Concilium Generale ſub Innocentio III. celebratum, circa Officium quid habet. 328
Divinare non licet quo tempore Celebriores Sancti coli ſub duplici Officio cœperint. 329
Hodiernum duplex Officium differt ab antiquo duplici Officio. 329
Quicumque ad Officia Divina publica recitanda tenentur, ad cavendum obligantur, 331. Vide etiam. 154
Miſſa & Officium Beatæ Virginis. 326. 329
Officiorum Divinorum duplex genus, nempè Miſſarum Solemnia, & Divinarum Laudum recitatio. 333

OPTIO.

Regulæ de Jure optandi ex Corpore Juris Canonici deſumptæ. 161
Optandi Jus nullo Juris Canonici Textu reprobatum eſt. 162
Jus optandi introductum eſt Conſuetudine particulari. ibid.
Ex Jure ſcripto, in quovis vacationis genere, Optio locum habet. 163
Intra viginti dies, Jure optandi utendum eſt, alio-

quin amittitur, 163. 165. 172
Antiquus proximus antiquiori incapaci, habet jus optandi. 163
Quæſtiones circa Jus optandi. 164. & ſeq. 172. 173
An Optio locum habeat contra Devolutarios, qui Beneficium obtinuerunt ut vacans, ob incapacitatem Poſſeſſoris, quæ anteceſſit iſtius Proviſionem, vel ex nullitate Tituli provenientis ex defectu formæ. 164
An liceat Legato, vel etiam Summo Pontifici derogare Statuto vel Conſuetudini Optionis Jus concedenti. 165
An Optio ſecum invehat quædam incommoda. ibid.
An tempus viginti dierum præfinitum ad Optionem reſpiciat omnes Optionis caſus. ibid.
An Jus optandi vim habeat contra graduatos. ibid.

ORATOR.

Orator eſt vir bonus, dicendi peritus. 313

ORATORIUM.

Sine Epiſcopi conſcientia, nemini licet Oratorii domum ædificare. 97
Per hoc verbum, Oratorium, quid intelligendum eſt, 97. Vide etiam 365. 537
De Oratorio. 524
Eſtne aliqua lex edicens aut prohibens Conſecrationem Oratoriorum publicorum. 557
De Epiſcopi Juriſdictione in Oratoria. 97

ORDINARIUS.

Officialis non eſt Delegatus Epiſcopi, ſed habet Juriſdictionem Ordinariam. 39. 313
Qui ab Ordinario delegari poſſint, vel non. 80
Partialis Juriſdictio Ordinaria. 79
Jure Communi Epiſcopus Juriſdictionem Ordinariam habet in tota ſua Diœceſi, ſoluſque eſt illius Ordinarius, extrà verò nullam habet. 83
Per Ordinarium vulgò intelligitur Epiſcopus. 100
Papa eſt Summus Pontifex, Caput Eccleſiæ Romanæ, Ordinarius Ordinariorum. 117
Caſus, in quibus Papa non eſt Ordinarius Ordinariorum. ibid.
Quæ ab Ordinario impetrari poteſt, à Papa quoque peti poteſt, 338. Vide etiam 106. 364
Caſus, in quibus Religioſi ſubſunt Ordinario, non obſtante quolibet Privilegio Exemptionis. 448

ORDINATIO.

Epiſcopus ne audeat extra ſuos fines facere Ordinationes in Urbibus & Pagis non ei ſubjectis. 33
Epiſcopus qui priùs ordinatus, eſt major & prior his qui poſteriùs ſunt ordinati. 53. 233
Singuli Epiſcopi ſecundum Ordinationis ſuæ tempora, in Concilio Provinciali ſedere & ſubſcribere debent. ibid.
Clericus ſeu Canonicus qui priùs ordinatus, eſt major, & prior his qui poſteriùs ſunt ordinati. 161. 197. 233
Epiſcopus ſolus jus habet ordinandi Clericos Sæculares ſubjectos Capitulis Eccleſiarum etiam Cathedralium. 185
Inter Eccleſiaſticos ab Ordinatione petitur Seſſionis Ordo. 535
Nullus Epiſcopus alterius Parochianum ordinare poteſt abſque voluntate, licentia aut conſenſu proprii Epiſcopi. 274. 275
De Litteris Dimiſſoriis circa Ordinationem. 274. & ſeq.
Sæculo XIII. ſcilicet ann. 1263. duo nova introducta in Eccleſia Romana circa Ordinationem. 276
Quod de Pœna Ordinantis dicitur (in Concilio Lugdun. ann. 1273.) novum eſt. 276. 278
Quæ ex collectis Canonibus circa dictas Litteras Dimiſſorias inferre liceat. 278
Vide Verb. Litera Dimissoria *Exeat* nuncupata.
Canones circa Ordinationes alii ad praxim pertinent, alii verò ad Theoriam. 283
Collectio Canonum circa Ordinationum praxim, eſt diviſa in quinque Partes. ibid.
Præcipuus hujus Collectionis finis. ibid.
Notabiliores Canones Ordinationis tempus proximè ſpectantes, à Christo ad nos, juxta Antiquitatis Ordinem digeſti. ibid.
Menſes & dies, in quibus Ordinationes rectè fiunt, 283. 367. 377. 379. 388
De Examine Clericorum, Monachorum ante Ordinationem aut ante Ordines. 284. 285. 286
Examen eſt fons bonæ ac malæ Ordinationis. 286
Caſus, in quibus Ordinationes ſunt illicitæ. ibid.
Multæ ſunt Perſonæ, quæ ordinari non poſſunt. 186. 287. 290
De Requiſitis in ordinandis. 286. 288
Canones qui Ordinationis formam reſpiciunt. 290
Quæ ad Ritus Ordinationum ſpectant. ibid.
Quoad illa quæ ſubſequuntur Ordinationem, quid legendum eſt. ibid.
Notabiliores Canones cujuſque Sæculi circa Ordinationem cum Titulo Beneficii, &c. ibid. & ſeq.
Vide Verb. Patrimonium, Proclamatio, Titulus.
De Ordinationibus in Jejuniis Quatuor Temporum faciendis. 378. 379. 387
De Ordinatione in Jejunio Quadrageſimæ. 387. 388. 389
Textus, qui faciendas veſpere Ordinationes docent, quinam ſunt. 392

ORDO SEU RELIGIO.

Quid ſit Ordo Religioſus. 427
Prædicatorum & Minorum Ordines. 427. 428. 442. 445. 492. 493. 561
Hæc Vocabula, Ordo, Religio, Inſtitutum ſunt Sinonyma. 428
Inſtitutum Societatis Jesu. ibid.
An, & quomodò novi Ordines inſtitui poſſint. ibid.
Innocentius III. in Concilio Generali interdixerat Inſtitutionem novorum Ordinum. ibid.
De incommodis Ordinum Mendicantium. ibid.
Ordo Capucinorum. 423. 432
Ordo Ciſtercienſis 423. 475. 484
Hæc tria Vota Caſtitatis, Obedientiæ & Paupertatis, ſunt baſis & fundamentum totius Ordinis Religioſorum & aliorum Monachorum. 458. 474
Ordines Auſteriores. 478

ORDO SACER.

Duo Decreta Concilii Tridentini circa Sacramentum Ordinis, 46. Quænam ſunt materia & ſigna Ordinis Epiſcopalis. 47
Sacri Ordines, aliæque Res Spirituales gratis conferri præcipiuntur. 58
Quid cogitandum ſit de uſu Galliæ, circa independentiam Epiſcoporum, in iis quæ pertinent ad poteſtatem Ordinis, aut Adminiſtrationis 63
Epiſcopus Ordines confert. 83. 84
De concurſu Papæ cum Epiſcopo Eccleſiæ Gallicanæ quoad Ordines. 101
Diſpenſationes reſervatæ Summo Pontifici circa Ordines. 147. 149
Qui Dignitates, Perſonatus, Officia, Præbendas, Portiones, ac quælibet alia Officia in Cathedrali, vel Collegiata, Sæculari, vel Regulari Eccleſia obtinent, intra annum Ordines ſuſcipere debent, 153. 202

Canonici & alii ſimiles debent intra annum ad Ordines requiſitos à ſuo Beneficio promoveri, aliter privantur dimidiâ ſuarum Diſtributionum parte, 182. Vide etiam, 181. 190. 191
A quo tempore numeratur hic annus, 182. 191 192. 202. 245
Epiſcopus ſolus eſt Miniſter Sacramenti Ordinis, 211
De Officio Parochi circa Sacramentum Ordini, 215
Ordines alii ſunt inſtituti à Deo, & alii ab Eccleſia, 234. 236. 497
Clerici in Minoribus Ordinibus conſtituti, gaudent paucis Privilegiis. 241. 266
Non decet eos, qui Divino Miniſterio adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare. 265
Clerici in Minoribus Ordinibus conſtituti poſſunt mutare ſtatum. 267
De Litteris Dimiſſoriis ad Ordinum ſuſceptionem. 274. & ſeq.
Quænam ſunt requiſita ad Ordines ſuſcipiendos. 277 286
Quæ ex collectione Canonum circa requiſita ad Ordines ſuſcipiendos inferenda ſunt. 288
Quæ ex collectis Canonibus circa dictas Litteras Dimiſſorias inferre liceat. 278
Vide Verb. LITTERA DIMISSORIA *Exeat* NUNCUPATA.
Ne fiant Ordines in omnibus menſibus, & in omnibus diebus. 285. 567. 578. 379. De Examine Monachorum aut Clericorum ante Ordinationem aut ante Ordines. 284. 285. 286
Minores Ordines Matrimonium non impediunt. 267
Epiſcopus, neſcienti Grammaticam non poteſt conferre Ordines Majores. 287
Requiſita in promovendis ab Ordinibus Minoribus ad Majores Ordines. 288
In Cœleſti Militia, in Divina Militia ab uno Ordine ſuſcepto ad alterum Ordinem ſequentem, quodnam interſtitium eſſe debet. *ibid.*
Majores Ordines majora requiſita requirunt, quàm Minores Ordines. *ibid.*
Ordinatè ad Ordines aſcendendum eſt. 289
Concilium Tolet. ann 1473. ſtatuit nullum ad Sacros Ordines de cætero promovendum, niſi ſciat latiniliter loqui. *ibid.*
Litteraliter vel litteratè ſciat loqui. *ibid.*
Quæ ex Collectione Canonum circa requiſita in promovendis ad Majores Ordines, inferenda ſunt. 290
Impedimenta ad Ordines etiam nunc recepta. *ibid.*
Morum probitas, aliæque animi corporiſque dotes ad Ordines requiſitæ. 298
Ordo eſt Sacramentum, & imprimit Caracterem. 301
Quo caſu Ordo non eſt Sacramentum. *ibid.*
Quo caſu prima Tonſura ſeu Clericatura eſt Ordo. *ibid.*
Clerici & omnes alii in Sacris Ordinibus conſtituti, curam animarum habentes, quænam Veſtimenta, & Calceamenta habere poſſunt, aut non poſſunt deferre. 304. & ſeq.
Sacros Ordines conferre die Dominico ſoli Papæ nunc licet. 367
In Jejuniis Quatuor Temporum, Ordines Sacros conferre Græci non tenentur, etiamſi Latinis debitè Dimiſſis illos conferant. 579. 587. Nullo unquàm anni tempore Ordines Sacri frequentiùs collati ſunt, quàm intra Quadrageſimam, ſi ex Textibus Joris, prout in eo habentur, hac de re judicetur. 587. 188. 389. 392
An & quomodò poſſint Religioſi ad Ordines promoveri. 425
Abbates habent poteſtatem conferendi Tonſuram & Minores Ordines. 497. 498

ORNAMENTUM.

Regulæ Generales circa Ornamenta, ex Corpore Juris Canonici deſumptæ. 56. & ſeq.
De Ornamentis Epiſcoporum. 47. Vide etiam 55
Ne vana ſin Ornamenta, Privilegia Ornamentis annecti convenit. 56
Inſignia & Ornamenta Abbatum ſeu Superiorum Religioſorum. 417. 508
Pallium eſt Ornamentum Archiepiſcoporum. 47. 48 55
Vide Verb. PALLIUM.
De Cuſtodia Ornamentorum Eccleſiæ. 528. 529
Ornamenta Eccleſiæ debent eſſe nitida & munda. *ibid.*

POENA.

Culpæ gradatim ſunt puniendæ, ideòque priùs Pœnæ Temporales adhibendæ, quàm Spirituales. 89
Pœnæ Temporales timentur; Pœnæ verò Spirituales quandoque contemnuntur. 89
Pœnæ pecuniariæ ſeu Temporales, quo ſæculo in Eccleſia introductæ. 90. 91
Hæc eſt Regula Generalis in Gallia, ut in foro exteriori Pœnæ Juris habentes effectus exteriores, eoſdem non producant, niſi poſt ſententiam, quâ declaratur illas Pœnas fuiſſe incurſas. 180
Obſervationes circa hunc uſum. *ibid.*
Pœnæ, ut res odioſæ, locum non habent, niſi in caſibus expreſſis. 336. 344
Puniendus non eſt qui mercedem meretur. 517
Inter Pœnas à Jure præſcriptas, nulla eſt quæ non ſit vel latæ, vel ferendæ ſententiæ. 345
De Pœnis contra Religioſos contumaces, vel ſe erigentes in Superbiam contra Priorem, aut Abbatem. 421. 481
Vide etiam 425. 446. 447
De Pœnis contrà Priores & Superiores Monachorum. 447
Vide Verb. CLERICUS.

POENITENTIA.

Pœnitentia olim ſolemnis ante Jejunium Quadrageſimæ. 584. 588
De Pœnitentia in Jejunio Quadrageſimæ. 388. 389
De Officio Parochi circa Sacramentum Pœnitentiæ. 212. 253
De Pœnitentia publica. 563
Canones peculiares circa Sacramentum Pœnitentiæ. 253

POENITENTIARIUS.

Major Pœnitentiarius habet poteſtatem Ordinariam, 22. Ejus Litteris habenda Fides. 23. Quænam ſunt aliæ res quæ ad Majoris Pœnitentiarii poteſtatem pertinent. 23
Pœnitentiarius Eccleſiæ Cathedralis dum Confeſſiones in Eccleſia audiet, interim præſens in Choro cenſeatur. 166. 180. 537. 349. Quædam alia de Pœnitentiario. 166
Circa Tempora quibus præcipuè Pœnitentiarius reſidere debet. 355

PALLIUM.

Solus Papa poteſt ſemper Pallio uti. 9. 50. Pallium eſt Ornamentum peculiare Archiepiſcopis, Primatibus, Patriarchis & Papæ. 47. 48. 55. Pallium Epiſcopale diſtinguitur à Pallio Monachali, in eo quod iſtud nunquàm deponendum, illud verò nonniſi in certis caſibus ferendum. 48. Ratio hujus diſcriminis. *ibid.* De Pallio Archiepiſcoporum. 49. & ſeq
Quibus, & quâ conditione dari debeat. 49. 50. Obſervatione

Digitized by Google

ſervationes circa Pallium. 56. Regulæ è Corpore Juris Canonici deſumptæ circa Pallium. 56. *& ſeq.*
Quæ ram perſonæ olim poteſtatem habebant dandi Pallium. 57. 58. Peculiaria Pallio Papæ. 59
Pallium Clericorum in Jure Canonico vocatur Mantellum. 507
Materia, forma & color illius Palli ſeu Mantelli. 306 307. *& ſeq.*

PAPA.

Papa eſt Succeſſor Sancti Petri. 6. & 9. Papa eſt Caput Eccleſiæ. 5. An hæc Dignitas attribuat illi aliquam Juriſdictionem in omnem Eccleſiam. 7. Papa eſt Vicarius CHRISTI noſtri Redemptoris. 9. 143. Papa locum Dei tenet in terris, 9. & 19. 371 Electio Romani Pontificis eſt in poteſtate Cardinalium 9. Romanus Pontifex Supremam in Eccleſia obtinet poteſtatem. 10. Perſona Romani Pontificis CHRISTI Vicarii Pater eſt omnium. 11. Romanus Pontifex non habet Juriſdictionem in Temporalia, niſi in Patrimonio B. Petri. 11. 510 511. 511. Papa non habet utrumque Gladium. 11. 510. 511. Summus Pontifex ſpeculum, & norma omnis Sanctitatis eſſe debet. 15. Romanus Pontifex errare poteſt in Fide. 16. Quid obſervandum circa hæc verba, aut ſimilia: *Hoc dixit non ut Papa, ſed ut Frater.* 17. Summus Pontifex ut Papa ſeu Epiſcopus, nullum præjudicium ſuis Succeſſoribus poteſt generare. 17. 107. 428. Papa in Gallia non habet Juriſdictionem circa ſingulos fideles, nec ad Temporalia extenditur. 47. Peculiaria Pallio Papæ. 59
De concurſu Papæ cum Epiſcopo Eccleſiæ Gallicanæ quoad Juriſdictionem. 100. *& ſeq.*
In Spiritualibus Papa habet plenitudinem poteſtatis, & ſupra Jus eſt. 103. 510. 511
Papa non eſt Superior Spiritu Sancto, qui Concilio Generali præeſt. 104
Errores Innocentii III. 155
Nomina primorum Paparum ſecundum Ordinem Chronologicum. 138. *& ſeq.* Vide etiam 148
Cur autoritas ac poteſtas Papæ prævaluit ſupra autoritatem Epiſcoporum. 147
Qui eſt in ſervitio Domini Papæ, Eccleſiæ ſuæ deſervire dicitur. 157. 338. 349
Dicuntur præſentes qui in ſervitio Papæ ſunt. *ibid.*
Papa tanquàm Epiſcopus Urbis Romæ, habet Juriſdictionem cõmunem cum omnibus aliis Epiſcopis. 117
Eccleſia à Summis Pontificibus quomodò regenda eſt. 7
A Summo Pontifice ad Concilium Generale Eccleſiæ Univerſalis appellari poteſt. *ibid.*
Summus Pontifex ante Hymnum Angelicum conſecratur. 10
Papa diſpenſare poteſt circa Reſidentiam. 338
Error eſt maximus, Papam ſine cauſa diſpenſare poſſe. 343. Vide etiam 105. 106. 353
E Pontificio commodo erat, ut non definiretur Reſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini. 354
Varia circa eamdem materiam. *ibid.*
Concilium Tridentinum plura confecit Decreta Sedi Apoſtolicæ honorifica. 356
Papa eſt Dominus temporalis Urbis Avenionis. 357 358
Sacros Ordines conferre die Dominico ſoli Papæ nunc licet. 367
Pro commemoratione Confeſſorum Pontificum. 374
Novam Religionem, ſeu novum Ordinem non licet conſtituere ſine autoritate Romani Pontificis. 428
Romani Pontifices cùm Libertatis Privilegium aliquibus Eccleſiis indulgent, gratis accipiunt cenſum gratis oblatum. 443
Vide verb. LIBERTAS.
Antipapæ volentes ſibi facere Aſſeclas, concedebant Mendicantibus Monachis gratias extraordinarias. 476. 477
Papa habet quinque gradus Juriſdictionis. 486
Sixtus IV. eſt ultimus omnium Paparum, cujus Decretales inſertæ ſunt in Corpore Juris. 491
Pontifex, ut Pontifex circa Temporalia Principum, aut Regum nihil omninò poteſt. 512. Ratio eſt quia Principes Supremi non alium habent in Temporalibus Superiorem quàm Deum. *ibid.*
Summus Pontifex non habet poteſtatem abſolvendi ſubditos erga Principes à Juramento Fidelitatis. *ibid.*
Error Bonifacii VIII. 513
Sicut Reges in Temporalibus nullum habent Superiorem quàm Deum, ſic etiam Papa in rebus Spiritualibus nullum habet Superiorem quàm Deum. 510. 511. 515. Vide etiam. 11
Reges ſunt in Dignitate Suprema conſtituti, & Papa eſt conſtitutus in Dignitate Eccleſiaſtica Suprema; ſic inter res diverſi Ordinis nulla eſt ſubjectio. 509. 510
Summus Pontifex idem eſt ac Sedes Apoſtolica. 16

PAR.

Par in Parem non habet imperium. 17. 149
Romanus Pontifex Succeſſoribus ſuis nullum poteſt præjudicium generare, pars poſt eum (imo eādem) poteſtate functuris, cùm non habeat imperium Par in Parem. 17
Vide etiam 107
Paſtores non debent eſſe Pares in autoritate. 259
De Pari cum Pari. 332

PAROCHIALIS ECCLESIA.

Junge Verbum PAROCHUS.

Nomen Eccleſiarum propriè ſolùm pertinet ad Eccleſias Cathedrales & ad Parochiales. 538
Omnia Capitula Eccleſiarum non Cathedralium differunt tantùm in eo, quòd alia ſunt in Eccleſiis Parochialibus, & alia in aliis Eccleſiis non Parochialibus. 171
Epiſcopus Eccleſias Curatas vel non Curatas, cum Curatis unire poteſt ob earum paupertatem. 93 94
Unaquæque Parochia ſub Epiſcopi proviſione regatur. 33. 204
Vide etiam 34. 99
Nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat, ſed ſit unuſquiſque ſuis terminis contentus. 204
Hoc verbum Parochialis, quomodò ſumitur. 566
Corpora ſepelienda ſunt in Eccleſia Parochiali. 560 562. Vide etiam 556
Ubi quis decimas perſolvebat vivus, ibi ſepeliatur & mortuus. 560
Etiamſi electa de Jure fuerit ſepultura, ſemper tamen Eccleſiæ Parochiali ſua Jura conſueta ſolvenda ſunt, juxta conſuetudinem locorum vel pacta inita. 561
Privilegium conceſſum Monachis circa ſepulturam. 560. 562
An Parochiæ recèns erectæ debeatur quarta funeraria, in locis ubi antiquæ eâ non potiuntur. 562
Rei Temporariæ ad Parochiam quoquomodo pertinentis uſus & Adminiſtratio. 256
De reditibus Parochialium Eccleſiarum. 204. 533
Miſſa Parochialis. 246. 247
In ſingulis Parochiis tabella una in loco publico collocetur, in qua Miſſæ, Feſta, Anniverſaria, in Eccleſia hujuſmodi celebranda deſcribantur. 247
De Eccleſiis Parochialibus. 240. 241
De Reparatione, Adminiſtratione, Dotatione, ac de erectione Novarum Eccleſiarum Parochialium. 205. 206. 260. 531. 533. 534
Quæ in erectione Parochiæ ſervanda ſunt. 209 531

Olim,

Olim, id eſt ante Sæculum XII. Parochiæ conferebantur ſolis Presbyteris. 210. 211
De Eccleſia Parochiali in Beneficium ſimplex converſa. 225. 502
Tractatus de origine Parochiarum, laudatus. 215
De Monaſteriis, quibus animarum Cura vel Eccleſiarum Parochialium Adminiſtratio eſt annexa. 450
Parochis per Religioſos præſentatis debere provideri de congrua eorum ſuſtentatione, illorum reditus non debere imminui, nec eorum Eccleſias novis Penſionibus onerari. 451
Eccleſia Succurſalis differt ab Eccleſia Parochiali. 221 Vide etiam 223
Eccleſia Succurſalis ſeu Coadjutoria, quid ſit. 223
Vide verb. Clericus, Collegiata, Diœcesis.

PAROCHUS, PAROCHIA.

Parochus ad quid teneatur. 93. 94
Epiſcopus poteſt erigere Parochias ſumptibus Capitulorum, quæ ſunt Summi Decimatores, ſine eorum conſenſu. 175. 206.
Quid intelligendum eſt per hoc verbum: Parochiana. 173
Circa Sæculum VI. Verbum Parochia ſignificavit Diœceſim, necnon & Parochiam. 173. Vide etiam 29. 53. 207
Sede vacante an Capitula poſſint conferre Parochias collationis Epiſcopi. 178
Longa vacatio Parochiis nocet. *ibid.*
In quibuſdam locis Parochiæ dantur in concurſu. 178. Vide etiam 94. 242
Parochus etiamſi abſens fuerit à Divinis, habetur pro præſente, ita ut nihil perdat. 180
Parochus, ſive Sacerdos dicitur, qui in Parochiali Eccleſia Prælationis Officio fungitur. 201
Parochi, ſive Rectores Eccleſiarum, Curam habent animarum. 201. 247
Una Eccleſia unius debet eſſe Rectoris, ſive Curati, ſeu Plebani. 94. 101. 204. 223
Parochiæ Urbium Graduatis aut artium Magiſtris conferantur. 94. 202. 211. 241
Si conferatur Parochia nondùm habenti XXV. annum, non valet Collatio. 202. 243
Ætas requiſita ad Parochum ſeu Curatum, eſt annus XXV. corptus. 94. 102. 210. Vide etiam 242. 243
Epiſcopus ſolus habet poteſtatem eligendi Parochorum, 201. Vide etiam 9
Parochus ſeu Curatus qualis debeat eſſe, 94. 101. 210. 211. 217. 241. 257. 258. Parochus tenetur Profeſſionem fidei emittere in manibus ipſius Epiſcopi, 94. 102. Parochus ſeu Curatus in Prædicationibus debet docere ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, & erudire populos in Lege Domini, 203. 247. 248. 419. 257. 314. Quandocumque eos abeſſe contigerit, Vicarium idoneum cum debita mercedis aſſignatione relinquant, 93. 203. 224. 246. De Miſſis, quas tenentur Parochi celebrare, 93. 204. 246. Quæ pœnæ decretæ ſint in Parochos, qui nec prædicant, nec reſident in Eccleſiis ſuis, 93. 94. 203. 243. 241. De Officio Parochorum circa Chriſma, 205. Parochi illitterati & imperiti, vel qui turpiter & ſcandaloſè vivunt, potiùs deſtruunt quàm ædificant, 205. Vide etiam, 242. 247. 157. 239. De Vicariis perpetuis Parochorum, 111. 206. 221. Vicarius perpetuus debet promoveri ad Sacerdotium intra annum. 106. Ætas XXV. annorum requiritur in promovendo ad Vicariam perpetuam, 206. Perpetuus Vicarius Parochorum debet in Vicaria reſidere, *ibid.* Parochi habent varia nomina in Jure, 207. An ex Corpore Juris colligi queat, per quatuor primæ Eccleſiæ Sæcula Parochos extitiſſe, 208. Quomodò figendi limites Parochiæ, 104. Circuitores vel Viſitatores primæ Eccleſiæ Epiſcopo ſubditi, nihil aliud eſſe videntur quàm Parochi, 209. 191. An Plebanus ſit ex iis, qui delegari poſſunt à Sede Apoſtolica, 209. An determinatus ſit à Jure Incolarum numerus ad conſtituendam Parochiam, 209. Quanta in Parocho ſcientia deſideratur, 210. 211. 242. 257. 258. Qui mores in Parocho exigantur à Canonibus, 210. 258. Quæ Parochi Officia ſive obligationes, 210. 259. 260. De Promotione ad Presbyteratum Parocho injuncta à Canonibus, 210. 245. De Officio Parochi in adminiſtratione Sacramentorum, 211. 249. De Officio Parochi erga Baptiſmum, 211. 251. De Officio Parochi circa Confirmationis Sacramentum, 211. 153. De Officio Parochi circa Sacramentalem Confeſſionem, 212. 253. De Officio Parochi circa Euchariſtiam, 213. 254. De Officio Parochi circa Miſſam, 214. 246. De Officio Parochi circa Extremam-Unctionem, 214. 155. De Officio Parochi circa Sacramentum Ordinis, 215. De Officio Parochi circa Sacramentum Matrimonii, 95. 94. 115. Prohibetur Parocho ne quidquam exigat ante illorum Sacramentorum adminiſtrationem, 212. 218. Parochus eſt Superior proximus & immediatus erga Parochianos, 213. Parochus pro adminiſtratione Extremæ-Unctionis nihil poteſt exigere nec ante, nec poſt, 215. De exactione in adminiſtrandis Divinis, 217. Veteres Canones vetuerunt exactionem quamcumque circa adminiſtranda Divina, 218. 560. De Officio Parochi erga Beneficia incompatibilia, ſi quæ habet, vel obtinet, 218. 222. 349. Jura Parochi Spiritualia & Temporalia, 218 & *ſeq.* 244. 256. 258. Hodiernum Jus Gallicum circa Parochos alioſque ſimile Beneficium habentes, 122. 349. Quæ peculiaria Juri Gallicano circa Parochos, 221. & *ſeq.* 452. Taxæ Epiſcopales præſcribentes quid poſſunt vel non poſſunt exigere Parochi pro exercitio munerum ſuorum, 222. Jus Spolii Parochorum quid ſit, 212. Præcepta Juris Communis circa Parochum, Ordinationibus Regiis ac Senatus-Conſultis confirmata, 212. & *ſeq.* Uſus Eccleſiæ Gallicanæ quandò Parochia vacat per obitum, per depoſitionem, &c. 226. Parochi in Clericos Parochiæ Poteſtas, 243. Epiſcopus Juri Parochi derogare non debet ſine cauſa rationabili, 254. Indumentum, habitus, & veſtimenta Parochi, 306. 307. De Officio Parochi ſeu Curati circa Prædicationem, 203. 210. 211. 147. 248. 249. 314. 315. 316. Jure communi ſingulas Officii horas per ſe & Clericos ſuos, canere tenetur Parochus, 331. Epiſcopus vel Parochus nihil aliud ſunt quàm Paſtores, ſic ex Jure Divino reſidere debent. 334. De Perſonali Reſidentia Paſtorum multa apud Fagnanum, 355. Comparatio Reſidentiæ Parochi cum Reſidentia Epiſcopi, 335. De Reſidentia Parochorum, 93. 203. 218. 222. 224. 245. 333. 339. 340. Circa Tempora quibus præcipuè Parochus reſidere debet. 335
Dies abſentiæ Parocho permiſſæ quomodò computandi ſunt. 336
Diſpenſatio Parochorum circa Reſidentiam. 339
An Conſuetudo, quâ Parochi per Vicarios Parochias ſuas regunt, probanda ſit. 343
Comparatio Parochorum Regularium cum Parochis Sæcularibus. 452
Quæſtio circa Parochos Regulares morantes extra Clauſtrum, an ſubſint Prælatis Regularibus. 453
Portio Canonica ſeu Retributio Parochi circa Sepulturam morientium. 219. 222. 223. 256. 560. 561. 562
Quo caſu, Canonica Portio ambabus Eccleſiis perſolvenda eſt. 561
De Officio Parochi erga Divina Officia decantanda. 217. 317

De Officio Parochi erga paoperes. 217
Vide verb. Curatus.

PATRIARCHA.

Patriarchæ vel Primates unam formam habent, licèt diverſa ſint nomina. 48
Patriarchus Bituricenſis. *ibid.*
Patriarchatus Burdegalenſis. *ibid.*
Patriarchæ non habent jus viſitandi Diœceſes vel Provincias Primatum ſibi ſubditorum. 55. 66. 67
Minores Patriarchæ, de quibus in toto iſtu articulo, non habent jus ferendi Crucem elatam per totam Provinciam. 55
De Patriarcharum pallio. 57
Quidam Patriarchæ habent jus viſitandi. 66
Patriarcha habet ſub ſe Primates. 108
Magnus Patriarcha Antiochiæ nunquàm fuit Legatus Summi Pontificis. 342
Patriarcha Aquilegenſium. 433
Patriarcha quatuor habet gradus Juriſdictionis. 486
Circa quatuor Magnos Patriarchas, Vide. verb. Ecclesia Romana.

PATRIMONIUM.

De Patrimonio Clericorum ante Ordinationem, aut ante Ordines. 185. 186
Sine Titulo Patrimoniali centum Solid. Turon. ad minùs, vel competente Beneficio Eccleſiaſtico, ſicut in Jure Canonico cautum eſt, ordinandus de cætero nullatenùs admittatur. 289. 293
Titulus Patrimonialis debet eſſe verus & non fictus. 289. 293. 296
Concilium Bitet. ann. 1233. primum determinavit valorem Patrimonii, 293. Vide etiam 296
Quantitas Patrimonii relinquitur arbitrio Epiſcopi. 294
Quantitas illius Patrimonii ſecundum Ordinationes Regis Galliæ. 294
Ante Dotationem, unicus Miniſtrorum reditus ex Oblatione Fidelium, & ſub illius ſpe ordinabantur. 294. 296
Notatu digna ſunt quæ de Patrimonio ſtatuit Conc. Narbon. 294. 295
Poſt introductum (ſecul. XII.) hunc novum Ordinationis Titulum nempè Patrimonii, quid evenit. 296
Quomodò Titulus Patrimonialis conſtitui poteſt. 297

PAUPERTAS.

Sacerdos ordinatus cum Titulo Paupertatis, aut mendicare debet, aut quod maximè nefarium eſt, Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium quaſi venale facere cogitur. 294
Egeſtas ſeu Paupertas ad turpia cogit. 294. 297
Mendicitas non vivâ voce à multis Clericis pauperibus eſt exercita, ſed captatione alienæ menſæ. 297
De Ordinatione cum Titulo Paupertatis. 290. 293. 294. 255. 296
Prætextus Paupertatis Monachalis quid ſecum trahit. 411. 479
Obligationes Religioſorum, Monachorum circa Paupertatem. 411. 413. 414. 415. 418
Papa non poteſt diſpenſare Monachum de Voto Paupertatis, 474. 495. Secùs tamen ot hìc. 474
Mutationes factæ circa Votum Paupertatis. 493. 494
De Officio Parochi erga Pauperes. 217

PECCATUM.

Homo Diaboli ſuggeſtione peccavit. 3
Quibus pœnis puniantur Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, qui incidunt in aliquod luxuriæ Peccatum, 170. Vide etiam 90
Peccata circa Divina Officia. 325
Pœnæ contra peccantes in Divina Officia. 325. 326
Inter opera ſervilia Peccata numerantur. 360
An peccatum mollitiæ ſit ex illis quibus Eccleſia polluitur. 548

PECULIUM.

Monachi non poſſunt habere proprium ſeu peculium, & tenentur vivere ſine proprio. 413. 414. 415. 430
Abbates, Priores, & Superiores Religioſorum non poſſunt habere proprium. 421
De pœnis contra Monachos, Religioſos, Regulares, Abbates, Priores, aut alios Superiores Monachorum poſſidentes aliquod proprium ſeu peculium. 411. 416. 430
An, & quomodò Religioſi, Monachi ex Beneficiis habere poſſint peculium, & quâ ratione illo uti. 430
Filii poſſunt diſponere de peculio Caſtrenſi vel quaſi Caſtrenſi. 560

PENTECOSTES.

Adventus Spiritûs Sancti ſeu Pentecoſtes, Vide Verb. Spiritus.

PERMUTATIO.

Nullus Juris Textus extat, qui de Permutatione Epiſcopatuum mentionem faciat. 126
In Permutatione exiſtit neceſſitas, in eo quòd Beneficia ſolùm tribuantur compermutantibus. 277

PERSONA.

Sub nomine Perſonarum miſerabilium, quænam Perſonæ continentur. 332. 362
Ad quos extendatur Exemptio quæ Eccleſiæ ſeu perſonis conceditur. 439
Exemptiones ſingularibus, ſeu privatis Perſonis conceſſas, odioſas eſſe ac propè ſublatas; & quomodò valeant ſi quæ ſint conceſſæ. 449
De Immunitate Perſonarum Eccleſiaſticarum. 31. 36. 521. 512. 523
Decretum Concilii Tridentini circa hanc Immunitatem, quomodò reſtrigendum eſt. 522
De Epiſcopi Juriſdictione in Perſonas 31. 32. 36. 83. 92. 184. 185. 435. 439. 445. 449

PERSONATUS.

Perſonatus quid ſit. 151. 333
Perſonatus olim ſumebatur pro Dignitate. 167
Quis habet Poteſtatem ſupprimendi Perſonatum. 172
Dignitates aut Perſonatus quid poſſunt eſſe. 173
In Gallia permittitur ut quis ſine *Diſpenſatione* Papæ, habeat Dignitatem vel Perſonatum, vel Officium cum Canonicatu. 181
Perſonatus qui aliàs Prioratus ſimplex dicitur, ex Conſuetudine tantùm reſidere debet. 334
Perſonatus percipere poteſt Diſtributiones. 350
Caſus, in quibus Perſonatus amittit Diſtributiones. 351

PETRUS (Sanctus) Apoſtolus.

Super Cathedram Sancti Petri Apoſtoli fundata eſt Eccleſia, 4. Quid hæc Verba, *Tu es Petrus & ſuper hanc Petram, &c.* ſignificant, 4. 8. Sanctus Petrus fundavit Eccleſiam Romanam, 8. Dominus commiſit huic Apoſtolo Claves Regni Cœlorum, *ibid.* Papa non alibi habet Juriſdictionem Temporalem, quàm in Patrimonio Sancti Petri. 12
Quid ſignificant hæc verba: *Quod à Beati Petri tantùm corpore*

rium corpore aſſumitur. 49. 57
In ſecundo Canone *Cauſ.* 8. legitur Sanctum Petrum elegiſſe ſibi Succeſſorem Clementem. 126
Ut honoretur memoria Beati Petri, ad Eccleſiam Romanam recurrendum eſt. 145
Feſta Sancti Petri & Sancti Pauli 362. 363
De jejunio Sancti Petri in die Sabbathi. 398
Cenſus ſeu penſio annua ad Beatum Petrum ſoluta per multas Eccleſias, 443. Vide etiam 439

POLLUTIO.

Junge Verb. Altare, Coemeterium, Ecclesia Seu Templum, Locum.
Verbum Pollutio quoad Eccleſias, multis modis accipitur. 538
Quid ſit propriè Pollutio. *ibid.*
Eccleſiæ polluuntur per tria facinora. 534
Olim Pollutioni Eccleſiarum remedium allatum eſſe duobus modis, nempè Reconciliatione & Reconſecratione. 540
Pollutio notoria qualis debeat eſſe. 541. 542
De Legibus circa Pollutionem Eccleſiarum. 545
Pollutio Judaica. *ibid.*
Pollutio eſt materia odioſa. 549

POSTULATIO.

Poſtulatio quid ſit. 110. 121
Utilitas notitiæ Canonum circa Poſtulationem. 120
Indigni nec eligi nec poſtulari poſſunt. 121
Hæc vox *Poſtulare*, quo tempore cœpit. *ibid.*
Ut puniendus eſt qui eligit indignum, ita qui poſtulat. *ibid.*
Quorum eſt eligere, eorumdem eſt poſtulare. *ibid.*
Caſus, in quibus Poſtulatio pertinet ad Cauſas Majores. 122

PRÆBENDA.

Præbenda Canonica dicitur. 151
De Præbendis Canonicorum. 155. 156. 157. 158. 159. 181
Duplex eſt genus Præbendarum. 161
Præbenda Beneficium non eſt. 163
An Præbendæ quæ vacant tempore quo Regalia aperta eſt, Optioni ſubſunt. 164
An Præbendæ Theologi, vel Præceptoris, vel Pœnitentiarii, juri optandi obnoxiæ ſunt; ipſe verò Theologus, Præceptor, Pœnitentiarius, viciſſim gaudeant illo jure erga alias Præbendas. 164
Incommoda annexa quibuſdam Præbendis. 165
Præbenda Theologalis quid ſit. 166. 182
Capitula poſſunt imponere honeſta munera Præbendis vacantibus. 172
Sede vacante, Capitulum non poteſt conferre Præbendas collationis Epiſcopi. 178
Jus ac Poteſtas Epiſcoporum circa Præbendas. 184. 185
In Gallia Epiſcopus non poteſt ſupprimere, neque dividere Præbendas, & nullum iiſdem onus imponere temporale, abſque Autoritate Principis. 186
Profeſſor Præbendæ reſidere debet. 113
Caſus, in quibus poſſeſſor Præbendæ amittit Diſtributiones. 351
Vide Verb. Distributiones.

PRÆCEPTOR.

Erga Præceptores ſervanda ſunt in Gallia edicta Regia Aurelianenſe & Bleſenſe. 91
Epiſcopus debet cum concilio Capituli eligere Præceptorem qui docere debeat Grammaticam pauperibus. 174. 175. 181. 183. Limita ut hic. 174
Uſus Galliæ circa hunc Præceptorum 181
Annotationes quoad hunc Præceptorem, depromptæ è Corpore Juris Canonici, & è Concilio Tridentino. 183
Circa medium ſæculi XII. videtur ex Epiſtola Alexandi III. Papæ electi anno 1199. quòd à longo tempore Præceptores eſſent conſtituti in pleriſque magnis Eccleſiis Galliæ. *ibid.*
Conſequentiæ colligendæ ex his annotationibus. cum aliquibus conſiderationibus de hac eadem re. *ibid.*
Qui minimè litteris operam dederit, Præceptor eſſe non poteſt litterarum, 188 Vide Verb. Præbenda.

PRÆDICATIO, PRÆDICATOR.

Prædicatio Evangelii eſt præcipuum Epiſcoporum munus, 35. 314. Nullus poteſt prædicare, niſi ex Officio ſibi commiſſo, vel niſi habeat Autoritatem à ſuo Prælato, 34. 314. 315. Omnes Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alii Eccleſiarum Prælati, tenentur per ſe ipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum Sanctum Jesu Christi Evangelium, 55. Vide etiam. 91. 314
Prædicator debet docere ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, & erudire populos in Lege Domini. 203. 314
De Officio Parochi circa Prædicationes. 203. 110. 211. 247. 248 249. 314. 315. 516
Tria ſolent in Prædicatore requiri. 313
Ad Prædicationem tenentur Epiſcopi, Curati ſeu Parochi. Theologi Canonici. 314
Circa Officium prædicandi quid requiritur. 513. 515
Non licet Abbatibus, Capitulis, in Eccleſias ſuas Concionatores introducere abſque Epiſcopi Autoritate. 515
Ad Epiſcopum pertinet Prædicatores examinare, probare, vel reprobare. 314. 315
In primis Sæculis, Prædicatores non alii erant quàm Paſtores. 321
Mores Prædicatorum ſeu Concionatorum, 513. 514. Vide etiam 247. 248
Prædicator Antichriſti qui eſt. 361

PRÆLATUS.

Prælatus, qui Eccleſiam ſuam deſeruerit per longum tempus, eâ privari debet per Sententiam, 40. De Prælatis ipſis Epiſcopis Superioribus, 48. *& ſeq.*
Prælati in pluribus inter ſe conveniunt & differunt. 55
Vacante Eccleſiâ Capitulum exercet vicem Prælati. 160. 161.
Appellatione Prælatorum non comprehenduntur inferiores Clerici. 260
Prælati cùm equitant, vel etiam in publico pedeſtres incedunt, quid habere debeant. 306
Simplex Epiſcopus eſt hodiè minimus Prælatorum. 486. Vide etiam 55. 108
Prælati Regulares, Religioſi. 484. 485. 486
De Prælaturis Regularibus. 507
Magnæ mutationes introductæ in Eccleſia per vanam ambitionem, aut propter nimiam facilitatem Prælatorum, 553. 515. Vide Verb. Concionator.

PRÆPOSITUS.

In Concilio Colonienſ ann. 1260. ſunt multa circa Præpoſitos notanda. 188

PRÆSENTATIO.

Poſtulatio locum habet in Præſentatione ſicut in Electione. 182
Præſentari poſſunt illegitimi, & ab Epiſcopo, ſi

Corpus Juris Canonici. Tom. II.   Ggg 2   velit

velit admitti. 125

PRÆSIDENS, PRÆSIDENTIA.

Vide Verb. Concilia Generalia Recentiora, Concilia Particularia, Seuas ssu Sissionis Ordo.

PRÆTEXTUS.

Monachus Religioſus ſub quoquolibet Prætextu non poteſt exire è Monaſterio ſine obedientia Superioris. 483. 484

De Prætextu Prædicationis erga Monachos, Religioſos errantes extra Monaſteria. 484

Vide Verb. Diabolus, Fœmina, Mulier, Paupertas.

PRAGMATICA.

Pragmatica Sanctio ab Eccleſia Gallicana in Concilio Bituricenſi anno 1438. ſub Carolo VII. fuit condita. 117. 124. 193

De Annatis Pragmaticæ Sanctionis. 152

Tit. 10. Pragmaticæ Sanctionis laudatus. 153. 154. 155

Inferre eſt tempore Franciſci I. non creditum, abrogata ſingula Pragmaticæ Sanctionis Decreta, quæ in Concordatum inſerta non ſunt. 193

PRESBYTER.

Preſbyteri non habent poteſtatem confirmandi, & ordinandi. 6

Epiſcopi ſunt Preſbyteris Superiores. 32

Exigente hominum raritate, Clinicus ordinari poteſt Preſbyter. 103

De Promotione ad Preſbyteratum Parocho injuncto à Canonibus. 210. 243

Presbyter ſi uxorem duxerit, ab Ordine ſuo illum deponi debere. 268. 325

Duobus conſtat totum Presbyterorum Miniſterium. 272

Presbyter qualis debeat eſſe. 289

Nullus Presbyter, ex quacumque lucri vel cupiditatis cauſa, ab una Eccleſia ad aliam tranſeat, ad mortem uſque in eadem hæreat cui primitùs ordinatus fuit. 192

Presbyter quaſnam Fœminas, ſecùm ſeu in domo habere poteſt, 308. Vide etiam 272. Vide Verb. Fœmina.

Presbyter non ſolus, & ſine Teſtibus, ad Viduas aut alias Fœminas accedat. 308. 313

Nec Presbyter ſolus cum ſola Fœmina fabulas miſceat. 310. 313

Certè ſolum & ad ſolam accedere nulla Religionis ratio permittit. 272

Presbyter tenetur ad Officium privatum vel publicum. 324

Presbyter & Diaconus, ſi per tres Hebdomadas ſine juſta cauſa à ſuis Eccleſiis abſuerint, ſeverè puniuntur. 335. 341

Vide Verb. Sacerdos.

PRIMAS, PRIMATIA.

Controverſia inter Arelatenſem & Viennenſem de Primatu. 48

In Occidentali Eccleſia, Patriarcha & Primas, diverſa nomina, eadem Dignitas. *ibid.*

Primatus Senonenſis. 49 433

Primates ſubſunt Patriarchis. 55. 108

Primas habet ſub ſe Archiepiſcopos. 108

De Primatu Lugdunenſis Epiſcopi in Eccleſiam Senonenſem. 435

Primas tres habet gradus Juriſdictionis. 486

PRIMICERIUS.

Junge Verb. Cantor.

Quodnam eſt Officium Primicerii. 321. 322. 324

Primicerius ſubeſt Archidiacono. 321. 322

De Primicerio. 166

De Reſidentia Primicerii. 333

PRIOR.

Prior Conventualis delegari poteſt. 80

Clericus Sæcularis Poſſeſſor Prioratûs Regularis reſidere non debet, ob tenuitatem Facultatum illius Beneficii. 333

Priores Conventuales ex Jure Divino reſidere debent. 335

Priores Clauſtrales ex Divina Obligatione reſidere debent. *ibid.*

Ætas requiſita ad Priores Conventuales eſt annus XXV. 416. 429

Quales eſſe debeant Priores, ſeu Superiores Religioſorum, & ad quid ſe extendat eorum autoritas, 416. Vide etiam 414. 417. *& ſeq.*

Ætas requiſita ad Abbatiſſas ſeu Prioriſſas Monialium. 457

Vide Verb. Abbatissa.

De nomine Prioris, 484. Cuſtodes, 484. 485. Miniſtri. *ibid.*

Textus circa Priores Conventuales, 483. Duplex Priorum genus, *ibid.* De Depoſitione Priorum Conventualium. 487

PRIVILEGIUM.

Sedes Apoſtolica debet conſervare ſingulis Eccleſiis ſua Privilegia, ac Libertates, 16. Vide etiam, 24. 25. Unaquæque Eccleſia debet manere ſuis Privilegiis contenta, nec ab alia pervadi vel uſurpari quod alterius Juris eſſe dignoſcitur, 31. 204.

De Privilegiis Epiſcoporum. 40. 41

Privilegium Archiepiſcopi Lugdunenſis erga Epiſcopatum Heduenſem, 79. Privilegium Epiſcopi Heduenſis erga Archiepiſcopatum Lugdunenſem. *ibid.*

De Privilegiis ad Perſonam Clericorum conceſſis à Jure Canonico. 266. 311. 522

Quid requiratur ut Clerici Privilegiis ſui Statûs gaudeant. 266

Uſus Gallicanus circa Privilegium fori Clericis conceſſum in re criminali. 89. 267

Uſque ad tertiam admonitionem gaudent Clerici & alii Eccleſiaſtici Privilegio Clericali. 266. 271. 529

Conditiones neceſſariæ ad fruendum Privilegio Clericali. 301. 302

Caſus in quibus Clerici amittunt Privilegia Clericalia aut Eccleſiaſtica. 90. 266. 267. 304. 306. 308. 402

Clerici in Minoribus Ordinibus conſtituti gaudent paucis Privilegiis. 241. 266

Indulgentia, Privilegium, Diſpenſatio ſunt Verba Sinonima. 343

Nonnulla Privilegia concedi poſſe, quæ Conſuetudine introduci non poſſunt. 347

Novitios & Converſos gaudere Privilegio Canonis, ſicut & alios Religioſos. 429

Privilegium Exemptionis eo ipſo cenſeri irritum & Simoniacum, quòd ſub aliqua penſione ſeu potiùs cenſu fuerit conceſſum. 443

Ubi primum Exemptionis Privilegium non valet, nec illius Confirmationis valere poſſe Privilegia. 448

De variis Privilegiis Abbatum. 417. 433. *& ſeq.* 496. *& ſeq.*

Libertates, Privilegia & Exemptiones multorum Monaſte-

Monaſteriorum. 433. & ſeq. 438. & ſeq.
Antiquitas, vel longa Conſuetudo non dat Privilegium. 436. 449
A poteſtate Spirituali emanata ſunt Privilegia circa Spiritualia, & à poteſtate Temporali illa quæ ſunt circa Temporalia. 520
Vide Verb. Rex.
Quædam Privilegia Eccleſiarum. 523. 524. 535
De Immunitate Perſonarum Eccleſiaſticarum. 521. & ſeq.

PROCESSUS.

Quomodò inſtitui debeat Proceſſus, cùm Quæſtio vertitur inter Eccleſiam, Epiſcopum, & Monaſterium, ſuper illius Exemptionem. 440
An in Proceſſibus Criminalibus contra Superiores Regulares, factos ante Provincialem aut Generalem, unus aut alter habeant tantùm vocem deciſivam. 489

PROCLAMATIO.

Proclamationes Ordinationis ortum habuere à Germania. 290
Per tres dies Dominicos aut Feſtivos, publicè in Eccleſia à Parocho Proclamationes Ordinandorum faciendæ ſunt. ibid.
Concilium Turon. ann. 1583. vetat ne fiat Proclamatio, ſi veriſimilis ſit ſuſpicio malevolos homines Clericos innoxios ab Ordinum ſuſceptione velle deterrere. ibid.
Eadem cautela præcipitur à Concilio Colon. II. & à Concil. Mediol. II. ibid.
Proclamatio ſeu Publicatio circa Titulum cenſus Eccleſiaſtici, ſeu Laicalis quomodò fieri debet. 295

PROCURATIO.

Procurationis nomine hîc intelligitur Jus quoddam, quod ſolvere debent Eccleſiæ Epiſcopo viſitanti, ne ſuis ſtipendiis militare cogatur, 37. 84. Procurationes ratione Viſitationis debentur, 37. 444. Cavendum eſt, ne cùm Epiſcopi Parochias ſuas peragrant, quamdam non ſolùm erga Subditos ſed erga Socios Tyrannidem exerceant, in exigendis Procurationibus ſeu Stipendiis, 37. 69. Si Parochiæ ſint tenues, benignè & gratis viſitentur, 37. 70. Hoc Stipendium à Sacra Scriptura & Conciliorum Generalium Decretis ſancitum eſt, 37. Propter privatum Oratorium procuratio ratione Viſitationis non debetur. 38
Procuratio eſt Jus Viſitationis, 54. Archiepiſcopus poteſt exigere hanc Procurationem dum viſitat Provinciam ſuam. 54. 55. 444
Viſitator Procurationes accipere non debet, niſi perſonaliter viſitet. 69
Procurationes non in pecunia, ſed in victualibus moderatas expenſas accipere debent Viſitatores. 55. 69. Vide tamen 70
Archidiaconus habet jus viſitandi. 167
Procurationes ratione Viſitationis recipit. ibid.

PROFANATIO JURIDICA ECCLESIARUM.

An polluere Eccleſias idem ſit ac eaſdem profanare. 538
Quæſtiones quoad Profanationem Juridicam Eccleſiarum. 552
Quænam rationes exigant, ut Eccleſiæ quædam profanentur. ibid.
Cujus autoritate fieri debeat Profanatio Juridica Eccleſiarum. 553
Debetne Epiſcopus per ſe ipſum facere Profanationem? Poteſtne illam ſimplici ſacerdoti committere? 553
Quomodò Eccleſiarum Profanatio facienda ſit. ibid.
Quid ſit agendum ante Profanationem Eccleſiarum. ibid.
Quid ſit agendum per Profanationem. 553
Quid faciendum ſit poſt Eccleſiarum Profanationem. 554
An Eccleſiæ in quibus nulla unquam fuit mortuorum Sepultura, ſufficienter polluantur, profanenturque amovendo Lapidem Altaris è ſuo loco. ibid.
Profanatio Juridica Eccleſiarum fit autoritate Superiorum Eccleſiaſticorum, cum Ceremoniis quibuſdam à *Pontificali*, aliiſve Libris præſcriptis. 538. 553
Hæc actio vocatur *Profanatio*, quia Loca Sancta in ſtatum ſuum profanum reſtituit & convertit. 538
De Profanatione idem eſt quoad Conſecrationem, ac de Depoſitione quoad Ordinationem. 555

PROFESSIO.

Profeſſio tacita nullam vim habet in Gallia. 92. 410. 494
Titulus Clerici Regularis eſt Titulus Paupertatis Religioſæ, ſeu emiſſæ Profeſſionis. 295
Profeſſio ante annum Probationis ſeu Novitiatûs elapſum, eſt nulla. 409. 466. 493
Neminem cenſeri poſſe Religioſum ſine Profeſſione expreſſa; quâ ætate fieri debeat, & quomodò. 410
Profeſſio eſt expreſſa aut tacita. 410. 465. 466. 467. 494
In quacunque Religione, tàm Virorum quàm Mulierum, Profeſſio non fiat ante decimum-ſextum annum expletum. 410. 466
Profeſſio debet recipi per Abbatem ſeu Superiorem, aut per ejus Delegatum. 410. 467
Profeſſio libera ac planè ſpontanea, & non coacta neque per dolum aut per vim & metum. 412. 413. 466. 472
Quomodò probari debeat Profeſſio à Religioſo facta, & ad quid obliget. 413. 467
Scriptura non minus neceſſaria videtur in Profeſſione quàm in Matrimonio. 413. 465. 467
Requiritur, ut valeat Profeſſio, Approbatio Votorum Caſtitatis, Obedientiæ & Paupertatis. 413. 458. 467. 468. 473. 474
Quæ Decreta ſint circa Profeſſionem Monialium, & potiſſimum ne coactæ, vel invitæ illam emittant. 453
Quandò & quomodò Diſpenſatio locum habeat in impedimentis ſpectantibus ad Profeſſionem Religioſam. 473
Nulla eſt Profeſſio abſque Noviciatu. 465
De Profeſſione in Religione non approbata. 467
Impedimenta ad Profeſſionem faciendam. 468. 469. 470
Hermaphroditus habens duplicem ſexum. 468
De remediis præſcriptis, aut autoratis à Jure contra Profeſſiones defectuoſas. 470. 471
Obſervatio ſpectans ad mutationes factas 1. circa Profeſſionem. 493
2. Circa materiam Profeſſionis. ibid.
3. Circa formam Profeſſionis. ibid.
4. Circa Jus autorandi Profeſſionem. 494
5. Circa locum. ibid.
6. Circa Ætatem. 495
7. Circa Diſpenſationem. ibid.
8. Circa Reſervationem. ibid.
9. Circa Reclamationem. ibid.

PUBLICATIO.

Vide verb. Denuntiatio, Proclamatio, Usus.

PUNCTUATOR.

Concilium Budenſe ordinavit Punctuationem. 72
Liber Punctuationum in Eccleſiis Cathedralibus. 72. 73

Officium Punctuatoris. 73
Functuator debet Juramentum præſtare, & quare. 555
Punctuator debet punctare omnes exeuntes de Choro. 194
Ille qui eſt in Sacriſtia debet punctare omnes celebrantes Miſſam. *ibid.*

QUADRAGESIMA.

Regulæ de Quadrageſima à Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ. 382
Quadrageſima erat in uſu ſæculo IV. *ibid.*
Textus Juris qui oſtendunt Jejunium Quadrageſimæ præceptum fuiſſe in prioribus Eccleſiæ ſæculis. 383
Duplex eſt cauſa Jejunii Quadrageſimæ. 383. 384
Olim Jejunium Quadrageſimæ Clericorum quàm Laicorum unâ tantùm Hebdomadâ longius erat. 384
De abſtinentia carnis in Jejunio Quadrageſimæ. 384. 385. 386. 391
De cibis in Jejunio Quadrageſimæ uſitatis. 385. 390. 391
De Collatione in Jejunio Quadrageſimæ. 385
De abſtinentia potus extra horas refectionis. *ibid.*
Jejunare non licet in Die Dominico in Jejunio Quadrageſimæ, 385. Vide etiam 365. 366. 377
In Quadrageſima, Feſtorum Celebratio quibuſdam Juris Textibus prohibentur. 386
De Die Cinerum. 388
De Die Cœnæ Domini. *ibid.*
De Sabbatho Sancto. *ibid. & ſeq.*
Diſcrimina circa Quadrageſimam inter Eccleſiam Græcam & Eccleſiam Romanam. 390

QUÆSTIO.

In cauſis Eccleſiaſticis an Quæſtio ſeu Tortura adhibenda ſit. 89

QUATUOR TEMPORA.

Vide verb. Jejunium.

RECLAMATIO.

Poſt quinquennium nemo poteſt reclamare contra Profeſſionem Religioſam. 465. 471
De hac Reclamatione, Vide 466. 472. 495. 518
Textus antiquior, in quo verbum *reclamare*, adhibeatur in ſenſu in quo accipitur hodiè. 471
Hic Textus loquitur de tribus reclamationis cauſis. *ibid.*
Reclamatio differt à ratificatione. *ibid.*
Reſcriptum circa Reclamationem. 472
De autoritate & poteſtate Epiſcopi circa Reclamationem. 472
An quinquennio elapſo ſine Reclamatione & impedimento reclamandi, Profeſſus teneatur perſeverare in Statu Religioſo. 472

RECONCILIATIO.

Junge verb. Altare, Cœmeterium, Ecclesia, ſeu Templum, Locum.
Reconciliatio in quibus convenit cum Abſolutione. 538
Hoc nomen (Reconciliatio quoad Eccleſias) eſt novum, ſcilicet ab ineunte ſæculo XIII. *ibid.*
Quomodò fieri debeat Reconciliatio Eccleſiarum. 524. 534. 539
Locus eſt credendi Reconciliationem Eccleſiarum differre ab illarum de novo Conſecratione. 540
Ratio Reconciliationis Eccleſiarum. 543. 544
Ceremonia Benedictionis differt à Ceremonia Reconciliationis. 550

REGALIA.

Edictum Ludovici XIV. circa Regaliam. 164
Regalia longè anterior eſt quàm Canones qui optionem expreſsè probarunt. 164. 173
Regalia eſt quædam Reſervatio Titulo oneroſo ad Regem ſpectans, nempè ex Dotatione Epiſcopatuum. 164
Differentiæ inter illam Reſervationem & Reſervationem Præbendarum vacantium in Curia Romana. *ibid.*
De Regalia. 512

REGULÆ.

Regulæ *plus ſemper, & minus in majori*, malè intellectæ. 110
Regulæ ad praxim utiles. 143. 364. 460
Regula *dignus eſt operarius mercede ſuâ, vel cibo ſuo*, quare eſt Divina. 164 205. 332. 561
Quod omnes tangit ab omnibus approbari debet. 173
Exceptiones Regulæ Generalis; *Regularia Regularibus; Sæcularia Sæcularibus.* 201. 249
Qui prior eſt tempore, potior eſt Jure. 233. 235
Qui per alium facit, per ſeipſum facere videtur. 87. 332. 460
Plus continet quod eſt minus. 332. 364. 365. 406. 495
Ad impoſſibile nemo tenetur. 357. 463. 470
De minimis non curat Prætor. 355

REGULARIS (Eccleſia.)

Quomodò, & quandò Eccleſiæ Regulares mutari poſſint in Sæculares, & viciſſim Sæculares in Regulares. 424
An Prælati Regulares exempti poſſint ipſi reconciliare, aut alius Religioſis facultatem dare reconciliandi Eccleſias Regulares ſui Ordinis, cùm pollutæ ſunt, poſtquàm benedictæ ſolùm fuerint à ſimplicibus Sacerdotibus. 552
Eccleſiæ Religioſorum, Monachorum non ſunt Eccleſiæ, ſunt tantùm ſimplicia Oratoria Publica. 538
Vide Verb. Exempta Ecclesia.

REGULARIS.

Regulares exempti ſubſunt Epiſcopis. 95. 96
De Jure Concilii Tridentini, poſſunt Regulares habere Curam animarum. 95. 201
Regulares cujuſcunque ſint Ordinis, prædicare non poſſunt ſine licentia Superiorum ſuorum, & Epiſcopi. 115. 446
De Statu Religioſorum quos vulgò appellant Regulares. 403
Correctio Regularium primò pertinet ad Prælatos ipſorum. 419
Circa licentiam Regularium, audiendi Sæcularium Confeſſiones, 447. Vide etiam 431
Quid poſſint Regulares circa reliqua Sacramenta? Et de aliis quæ ſunt ipſis prohibita. 448
Promotio ad Superioritates Regulares. 485
Jura Superiorum Regularium in ſuos inferiores. 486
Vide Verb. Concionator.
De iis, quæ omnibus & ſingulis Regularibus communia ſunt, vel quibuſdam peculiaria. 464
Tranſlatio eſt una è pœnis Regularibus. 481
Expulſio extra Ordinem eſt maxima ex illis pœnis. *ibid.*
Regulæ ſpectantes ad Superiores Regulares, illorum differentias, Promotionem, Jura. 484
De Depoſitione Superiorum Regularium. 487

Ex privi-

Digitized by Google

Ex privilegio Regulares habent Jus funerandi. 562

RELEVATIO.

Relevatio à lapſu quinquennii differt à Diſpenſatione. 151

RELIGIO CHRISTIANA.

Symbolum Religionis Chriſtanæ quid ſit. 2
Fundamentum Religionis Chriſtianæ eſt credere in Patrem, & Filium & Spiritum Sanctum. 5
Vide Verb. Historia.

RELIGIO ſeu ORDO.

Hæc vocabula, Ordo, Religio, Inſtitutum, ſunt ſinonima. 428
Regimen Religionum Religioſorum eſt Ariſtocraticum. 490
Clericos poſſe Religionis ſtatum amplecti. 425
Quænam ſunt cauſæ pro Commutatione Voti Religionis. 408. 464
Quam pœnam incurrant qui habitum Religionis deſerunt, & ad quid cogendi. 421. 422
Ad quid teneantur qui Religionis Votum emiſerant, ſeu qui Votum ſimplex emiſerant ſuſcipiendi habitum Religionis. 408
De ingreſſu in Religionem ac Profeſſione Religioſa, ipſoque Religionis ſtatu. 409
An, & quomodò liceat Religioſis, tranſire ad aliam Religionem? Et maximè, ſi ex illa Religione in qua indultum ne quis tranſeat invitis Superioribus, ad arctiorem tranſeat. 423. 469
Quid agendum, ſi Religioſus ad aliam Religionem jam tranſierit, & an Tranſlati gaudeant aliquibus juribus, tàm in Monaſteriis è quibus tranſlati ſunt, quàm in iis ad quæ tranſierunt. 424
An & quomodò poſſint novæ Religiones inſtitui. 428
Doctrina Canonum concernens Tranſlationes Religioſorum ab una Religione ad aliam, ut ſint iſtius Religioſi. 474

RELIGIOSUS.

Vide Verb. Monachus.
Religioſus in Epiſcopum licitè poteſt eligi. 28. 430
Religioſi Exempti ſubſunt Epiſcopis. 91. 94. & ſeq.
Tractatus de Religioſis, prout Eccleſiæ Miniſtris, vel Prælatis. 401. & ſeq.
Diviſio hujus Tractatûs. 403
Sub nomine Religioſorum comprehenduntur Monachi ſive ſolitarii, Cenobitæ, Mendicantes & non Mendicantes, Canonici Regulares. 402
Sub eodem nomine intelliguntur tàm Fœminæ, quàm Maſculi, quoad ſexûs qualitas pati poteſt. 403. 458
Quod ſit Juris remedium cùm Religioſi prætendunt ſe non fuiſſe Profeſſos, & quandonam audiri debeant. 413
Ex Profeſſione ſuæ Regulæ tenentur vivere in Obedientia, in Caſtitate, & ſine proprio. 413
Religioſi nihil ferè poſſunt facere ſine licentia, conſenſu aut permiſſione Abbatis aut Prioris. 414
Qui mores in Religioſis exigantur à Canonibus. 414
De prohibita Religioſis proprietate quid ſentiendum eſt. 416
In quo potiſſimùm ſita ſit Diſciplina Religioſorum. 418. 458
Non poſſe Religioſos unius Ordinis obtinere Adminiſtrationes ſeu Prioratus Monaſteriorum alterius Ordinis ſine autoritate Sedis Apoſtolicæ. 424
An & quomodo poſſint Religioſi ad Ordines promoveri. 425
Duplex eſt genus Religioſorum. 490
Quomodò provideri debeat ut Religioſi ad bonas Artes ac ſtudia litterarum inſtituantur, & quas ſcientias ediſcere in publicis ſtudiis ipſis vetitum ſit, & ſub quibus pœnis. 425
Quid cautum ſit circa Beneficia Regularia à Religioſis obtinenda. 429
An, & quomodò Religioſi ex Beneficiis habere poſſint peculium, & quâ ratione illo uti. 430
Religioſos qui ad Epiſcopale faſtigium promoventur, non omninò eximi à legibus, quas per Votum ſibi impoſuerunt, licèt ab aliis abſolvantur. 430
Quid ſit Ordo Religioſus, & quæ Religiones approbatæ, & quomodo Canonici Regulares à cæteris Religioſis differant. 427
Quibus in rebus Jus Canonicum concedat vulgò Religioſis Privilegium Exemptionis à Juriſdictione Epiſcoporum. 437
Quomodò Epiſcopi poſſint Religioſorum exceſſus in conſtituendis Parochiis corrigere, & an poſſint Novas Eccleſias acquirere ſine aſſenſu Epiſcopi. 452
Conditiones neceſſariæ ut quis fiat Religioſus. 465
Caſus, in quibus Religioſi ſubſunt Ordinario, non obſtante quolibet Privilegio Exemptionis. 448
Nullus eſt Religioſus ſine Profeſſione. 465
Religioſi rarò promovebantur ad Ordines in V. aut VI. prioribus ſæculis. 474
An Religioſus poſſit eligi ad Prælaturas alterius Ordinis. 80
De Religioſis qui fugiunt è Monaſterio ad fugiendam vexationem. 483. & ſeq.

RELIQUIÆ.

Epiſcopus habet jus tranſferendi Reliquias. 84
Epiſcopus habet jus approbandi Reliquias. 185. 372
Summus Pontifex & Epiſcopus poſſunt Reliquias novas, ſeu recèns inventas ad incognitos Sanctos pertinentes probare; probataſque publicæ Venerationi exponi permittere. 372
De Reliquiis SS. Martyrum. 373. 532
De tranſlatione Reliquiarum Sanctorum. 513
Reliquiæ Sanctorum in Eccleſiis. 542

REMUNERATIO.

Remunerationes conceſſæ à Jure Canonico, illis, qui adſunt Divinis Officiis, ſunt Temporales vel Spirituales. 326
Remunerationes Temporales ſunt Diſtributiones præſentibus tantùm Clericis conceſſæ, eo fine, ut alacriùs aſſiſtant. 326
Remunerationes Spirituales nihil aliud, ſunt quàm Indulgentiæ certis Officiis annexæ, tam pro abſentibus, quam pro celebrantibus. 326

RENUNCIATIO.

Hæc ſunt illa per quæ Epiſcopus cedendi, abdicandi ſeu renuntiandi licentiam poteſt poſtulare, conſcientia criminis, debilitas corporis, defectus Scientiæ, malitia plebis, grave ſcandalum, irregularitaſque Perſonæ. 43. 126
Quot modis Epiſcopi renunciare poſſunt ſuo Epiſcopatui. 45

RES.

Omnis Res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur. 78
De Juriſdictione Epiſcopi circa res. 88
Res ad Epiſcopi Juriſdictionem pertinentes ſunt, vel Criminales, vel Civiles. *ibid.*
Res Civiles ſunt, vel Spirituales, vel Temporales. 91
Concilium Cloveshoviæ damnat Tranſlationem Rerum Sacrarum in uſus Prophanos. 429

Quænam ſunt Res Spirituales. 510
Quænam ſunt Res Temporales. *ibid.*
Immunitates reſpiciunt aut Perſonas, aut Res, aut Loca. 510. 526
Vide Verb. VASA SACRA.
De Rebus Spiritualibus Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectis. 91
De Rebus Corporalibus Epiſcopi Juriſdictioni ſubjectis. *ibid.*

RESCRIPTUM.

Reſcripta ad reclamandum contra Profeſſionem, vel Sacri Ordinis Subdiaconatûs, vel Diaconatûs ſuſceptionem vi factam, non ſunt Diſpenſationes. 151
Uſus eſt Romanæ Curiæ ut nullum mittatur Reſcriptum ad Miniſtros Capituli Sede Vacante, ſed ad Epiſcopum proximiorem. 179
Obſervationes circa hunc uſum. *ibid.*
Reſcriptum Papæ. 435

RESERVATIO ECCLESIASTICA.

De rebus quæ ad Juriſdictionem quoquo modo pertinent; quænam ſunt ad Epiſcopum vel Archiepiſcopum reſervatæ, & de quibus Vicarii Generales cognoſcere non poſſunt. 87
Vide etiam 114
Conſecratio Eccleſiæ reſervata eſt Epiſcopis. 532. 540
Quoad Papam circa illam Conſecrationem, Vide 529. 532

RESERVATIO PAPÆ.

Reſervationes & exemptiones à Summis Pontificibus in Jure Canonico introductæ, limitant autoritatem ac poteſtatem ſimplicium Epiſcoporum. 117. 147. 435. 438. 450. 467
Quænam ſunt res, aut cauſæ, qoas Papa ſibi reſervavit. 12. 13. 43. 103. 107. 116. 117. 124
Ex quo Papa ſibi aliquid ſpecialiter reſervat, aliis denegat facultatem diſponendi aliquid ſuper illo. 13
Nullum eſt Juris Textus, qui Epiſcopatuum Erectionem Papæ expreſſè reſervet. 133. 134
Reſervationes odioſæ ſunt. 134. 178. 464
Textus, qui Depoſitionem Epiſcopi Summo Pontifici reſervant, plerique ſunt ſuppoſititii, atque deſumpti ex Epiſtolis ſub nomine Pontificum priorum Eccleſiæ ſæculorum confectis. 138. *& ſeq.*
Obſervationes circa illos Textus ſuppoſititios. 141. 147
Ante ſæculum XII. nullus extat legitimus Textus, qui eam Depoſitionem Epiſcoporum Sedi Apoſtolicæ reſervet. 141
Quare Depoſitio Epiſcoporum Summo Pontifici reſervata ſit. 142. 143. Vide etiam 147
Origo Textuum qui dicunt Cauſas Majores Jure Divino Papæ reſervari. 147
Diſpenſationes reſervatæ Summo Pontifici circa Ordines. *ibid.*
An Diſpenſationes à Votis Subſtantialibus Religionis, Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ, & à Votis Ultramarinis, ſeu eundi Jeruſalem, vel ad Sanctum Jacobum, vel ad Limina Apoſtolorum, Summo Pontifici ſint reſervatæ. 150. Vide etiam 406. 407. 464
Beneficiorum apud Sedem Apoſtolicam vacantium Reſervatio, optioni obſtat. 162. 163
Reſervatio Beneficiorum Vacantium in Curia. 178
De ſuſpenſione Sedi Apoſtolicæ reſervata, 217
Per Synod. BAJOC. ann. 1300. patet Sedi Apoſtolicæ reſervatam non fuiſſe ſuſpenſionis Ordinatorum Abſolutionem. 276
A tempore quo citati Canones (ſcilicet à Reſidentia Diſpenſationes) conditi ſunt, nullus factus eſt quo à reſidendo, Diſpenſatio Sedi Apoſtolicæ reſervetur. 338
Summus Pontifex ſeu Sedes Apoſtolica ſibi reſervavit Canoniſationes Sanctorum. 371
Sed hæc Reſervatio pro Lege Univerſali haberi non potuit, niſi poſt annum 1250. 371
Cauſæ hujus Reſervationis ſunt Malitia Diaboli, & ſimplicitas popoli. *ibid.*
Vota reſervata dicuntur quorum Commutatio vel Diſpenſatio ad ſolum Pontificem Maximum pertinet. 461. 464
Commutata à Summo Pontifice Vota ante ſæculum XII. in Corpore Joris legimos, ſed Commutationem ſibi jam reſervatam non legimus. 464
Diſpenſationes circa Vota Religioſorum non ſunt reſervatæ Summo Pontifici. 598

RESIDENTIA.

Beneficiati Curam Animarum gerentes, ut Epiſcopi & Archiepiſcopi ad Reſidentiam tenentur de Jure Divino, Naturali & Eccleſiaſtico ſeu Canonico. 39. 333
De Reſidentia Epiſcoporum. 39. 40. 333. 334
De Reſidentia Dignitatum & Canonicorum. 156. 181. 182. 185. 192. 224. 333
Docentes Theologiam, vel Sacram Scripturam non tenentur reſidere. 157
Studentes in Theologia Facultate per quinque annos non tenentur reſidere. 157. 158. 192. 193. 336
An & quomodo Indulgentiæ ad non reſidendum conceſſæ valere poſſint. 158
De Reſidentia Parochorum. 93. 94. 203. 218. 222. 224. 242. 245. 235. Perpetuus Vicarius Curatorum debet in Vicaria reſidere. 206. 245. 333
De Clericorum Reſidentia, Regulæ è Corpore Joris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ. 331. *& ſeq.*
Paſtoris excuſatio non admittitur, ſi oves lupus rapiat & Paſtor neſciat. 332
Reſidere quid ſit. *ibid.*
De Beneficiis quæ Reſidentiam exigunt, & quæ Reſidentiam non exigunt. 333. *& ſeq.*
Reſidentiæ onus vel ex Lege, vel ex Conſuetudine, vel ex Fundatione. 334
Fundatione Canonicâ, Beneficio annecti poteſt Reſidentiæ onus. *ibid.*
Beneficia alia ſunt quæ Lege Divinâ Reſidentiam exigant, alia quæ humanâ Lege. *ibid.*
Quibus viis Beneficio annectitur Reſidentiæ onus, iiſdem ab illo eximitur. *ibid.*
Olim Cardinalatus Jure Reſidentiam exigebat. 40. 218. 245. 333
Hodiè Cardinalatus Conſuetudine Reſidentiam non exigit. 334
De nullo Beneficio expreſſè dicitur, ſive in Corpore Juris Canonici, ſive in Concilio Tridentino, quod Jure Divino ad Reſidentiam obliget. 334
De Beneficiis tamen, quibus actu animarum Cura annexa Jure Divino, ad Reſidentiam obligare in Concilio Tridentino non obſcurè inſinuatur. 334. 335
Eccleſia diſpenſare poteſt Epiſcopos & Parochos à Reſidentia. 334
De Perſonali Reſidentia Paſtorum, multa apud Fagnanum. 335
Comparatio Reſidentiæ Parochi cum Reſidentia Epiſcopi. *ibid.*
Beneficia quæ Reſidentiam exigunt, non æqualem exiguot. *ibid.*
Sunt Tempora, quibus minùs abeſſe licet. *ibid.*
Quod de Temporibus dictum eſt, dicendum eſt de Locis. *ibid.*
Exceptio hujus Regulæ. *ibid.*
De Reſidentia Abbatis in Abbatia. *ibid.*

Circa

Digitized by Google

Circa Tempora quibus præcipuè reſidendum eſt. *ibid.* & 361. 362
De pœnis contra Clericos non Reſidentes. 335
In numerandis diebus abſentiæ permiſſæ, vel ſervitii debiti, computandi sedùm continui, ſed etiam interpolati. 336
Statuta circa abſentiæ tempus Beneficiatis ad Reſidentiam obligatos conceſſum prævalent Juri Communi, ſi ſtrictiora ſint; ſecùs ſi laxiora. *ibid.*
Quantacumque ſit Reſidendi obligatio, & ex quocumque Jure naſcatur, ſoper illam cadit diſpenſatio, dummodò juſta ſubſit cauſa. *ibid.*
A Reſidentia juſtæ Diſpenſandi cauſæ aliæ ſunt Generales, aliæ Particulares. *ibid.*
Particulares cauſæ à Reſidentia excuſarent, etſi Juramento promiſſa eſſet. 337
Ceſſante à reſidendo Diſpenſationis cauſâ, ceſſare debet Diſpenſatio. 338
A Reſidentia exempti Vicarios conſtituere debent, niſi Collegas habeant, qui vices ipſorum ſupplere poſſint. *ibid.*
Diſpenſatio à reſidendo Perſonis indignis conceſſa quænam incommoda ſecum trahit. *ibid.*
Quinam diſpenſare poſſunt circa Reſidentiam. *ibid.*
Non Reſidentiæ reus à proximo Superiore monendus, ut reſideat. 339
Privatio Beneficii propter non Reſidentiam, per Sententiam fieri debet. 340
Contra non Reſidentiæ reum, præter Beneficii privationem, quænam ſunt aliæ pœnæ. 340. 341.
Quæ ſunt controverſa circa Reſidentiam Clericorum. 342. & *ſeq.*
An Indultum de non reſidendo per quinquennium ſtudiorum causâ à Jure conceſſum, ſolos Canonicos reſpiciat. 345
Feſta, quibus Clerici non Reſidentes puniuntur. 362. Vide etiam 335. 361

RESIGNATIO.

De Reſignatione Epiſcoporum. 126. 146
Præbendæ & Beneficia ex carnali effectu per Reſignationem acquiruntur. 161
An abſolvendus ſit, qui vitam Monaſticam amplecti decrevit, ſi promiſſa ſibi Prælaturæ Regularis Reſignatio fiat. 505

REX.

De Conciliis, in quibus Reges & Principes interfuerunt. 460
Vide verb. CONCILIUM PARTICULARE, GALLIA, LEX.
De Diſpenſatione data Ramiri Arragoniæ Regi. 474
Regimen Eccleſiæ Romanæ, & Regimen Religionum Religioſorum non eſt Monarchicum, ſed Ariſtocraticum, & in iſto caſu Eccleſiaſtici non imitantur Reges. 7. 490
Clerici ſunt Reges. 302
Vide verb. CORONA PRESBYTERI, Papa habet Legatos, Nuntios. 20. 90
Regulæ circa Principes è Corpore Juris Canonici deſumptæ. 510
Princeps alius eſt Supremus, alius non Supremus. *ibid.*
Supremus, qui in Temporalibus alium non agnoſcit Superiorem, quàm Deum; non Supremus, qui alium in his habet Superiorem. *ibid.*
Qui Supremâ pollet Poteſtate non ſolùm Princeps, ſed & Rex ac Imperator in Canone dicitur. *ibid.*
Poteſtas Regum in Temporalibus non agnoſcit Superiorem. *ibid.*
Poteſtas Papæ in Spiritualibus non habet Superiorem. *ibid.* & 512
Nulla eſt facienda comparatio inter Reges & Papam, quia inter res diverſi Ordinis nulla eſt ſubjectio. 510. 511
Rex eſt Protector Eccleſiæ. 511
De Legibus Regum. *ibid.*
Quænam ſunt expreſsè prohibita Regibus, aut Principibus per Jus Canonicum. *ibid.*
Summus Pontifex non habet poteſtatem abſolvendi ſubditos erga Principes à Juramento fidelitatis. 512
Ratio hujus rei. *ibid.*
Erronea Juris Canonici circa Principes & Reges. *ibid.*
Poteſtas Regum circa res Spirituales ſecundum Jus Canonicum, *ibid.* Rex eſt populi Caput. 512. 514
Regum Officia. 513
Canones in favorem Regum. *ibid.*
De Poteſtate Principum circa electiones ad Beneficia, Regulæ ſive Obſervationes ex Corpore Juris deſumptæ. 514. 515
Mutationes introductæ per Summos Pontifices ſuper Electiones & ſuper nominationes ad Beneficia Eccleſiaſtica. 514. 515. 516
Cauſa harum mutationum, 515. Vide etiam 353
In mundo duplex eſt genus Poteſtatis. 520
Poteſtas alia eſt Temporalis & alia Spiritualis. *ibid.*
Vide verb. PRIVILEGIUM.
Quid ſint Temporalia. *ibid.*
Quid ſint Spiritualia. *ibid.*
Principes quoad Temporalia, Epiſcopi quoad Spiritualia. 521
A Deo principium hujus Poteſtatis Temporalis & Spiritualis. 526
Vide verb. UNIO.

ROGATIONES.

Vide verb. JEJUNIUM.

SACERDOS.

Non poteſt quis eſſe Epiſcopus, niſi priùs fuerit Sacerdos. 27
Filius Sacerdotis, etiam ex incontinentia, poteſt in Epiſcopum eligi, 105. Vide etiam 107
Qui eliguntur ad Eccleſias Collegiatas, & Parochiales, obligantur intra annum promoveri ad Sacerdotium. 181. 182. 202. 210. 245
Qui ad Ordinem Sacerdotalem promovebitur, Miſſam primam, intra trimeſtre, à die promotionis, celebrare compellatur. 191
Sacerdotis nomen Epiſcopis & Preſbyteris commune erat in primis ſæculis Eccleſiæ Chriſtianæ. 247
Proprius Sacerdos quid ſit in ſæculo IX. 254
Quid nomine Sacerdotis in Jure intelligatur. 260
Grandis Dignitas Sacerdotum, ſed grandis ruina ſi peccent. 261
Sacerdotes non poſſunt contrahere Matrimonium. 267. 268
Sacerdotes Latini nullas poſſunt ſibi matrimonialiter copulare, nec illis habere licet concubinas. 269
Sacerdotes non debent ſine licentia ſui Epiſcopi, in aliis Eccleſiis miniſtrare. 273
Sacerdotalis vel Levitica Ordinatio in omnibus diebus non celebretur. 285
Cùm ſcriptum ſit, *ut priùs quis probetur & ſic miniſtret*, multò ampliùs antè probandus eſt, qui populi interceſſor aſſumitur, ne fiant cauſa ruinæ Populi Sacerdotes mali. 289
Ordinatè ad Ordines aſcendendum eſt. *ibid.*
Sacerdos qualis debeat eſſe. 289. 290. 298. 300
In grave Clericalis Ordinis ſcandalum ac dedecus, videmus (ſcilicet ann. 1524.) haud paucos Sacerdotes nudos ac mendicos. 293
Sacerdotes qui Sancti non ſunt, Sancta tractare non poſſunt. 270. 298
Sacerdotes à ſuperiori labro debent barbam tondere. 253
Materia, forma, & color veſtimenti ſeu habitûs & calceamenti

calceamenti Sacerdotis. 304. 305. *& ſeq.*
Mater Sacerdotis non debet habere pediſſequas aut ſervitrices (id eſt ancillas) ſuſpectas. 311
Sacerdos debet neſcire nomen mulierum. *ibid.*
Ætas illarum ancillarum. 312
Quid præcipitur Sacerdotibus circa Prædicationem. 314. Vide etiam 243
Olim Sacerdotes ſine Capite. 442
Vide verb. Presbyter.

SACRAMENTUM.

Epiſcopus habet poteſtatem adminiſtrandi omnia Sacramenta. 83. 84
De Officio Parochi in Adminiſtratione Sacramentorum. 211. 249
Veteres Canones vetuerunt exactionem quamcumque circa adminiſtranda Sacramenta. 218. 250. 251. 558.
Quo tempore & cur illi veteres Canones fuerunt abrogati. 218
Septem ſunt Sacramenta. 249
Biduo ante Paſcha, Sacramenta penitùs non celebrari ineunte ſæculo V. Eccleſiæ traditio habebat. 388. 389
De Officio Parochi ſeu Curati circa ſingula quæque Sacramenta. 211. *& ſeq.*
Vide verb. Lucrum.

SACRISTA.

Officium Sacriſtæ. 528
De Reſidentia Sacriſtæ. 333
De Sacriſta. 166

SANCTI SEX PRIMORUM SÆCULORUM.

Feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ. 362. 369
Feſtum Sancti Joannis Evangeliſtæ. 362. 366
Feſtum S. Philippi. 362. 366
Feſtum S. Jacobi. 362. 366. 372
Feſtum S. Bartholomæi. 362
Feſtum Aſſumptionis Beatæ Virginis. 328. 362. 366
Feſtum Conceptionis Beatæ Virginis. 326. 364
F. Purificationis Beatæ Mariæ. 362
Aſſumptio ſub Ludovico Pio celebrari cœpit. 363
F. Annunciationis. *ibid.*
F. S. Innocentium. 362. 363
F. S. Stephani. 361. 372
F. S. Sylveſtri. 362. 363
F. S. Laurentii. 362
F. Nativitatis Beatæ Virginis. 363
Feſtum S. Martini. 363. 364.
Vide etiam 25
Enumeratio SS. priorum ſæculorum. 25. 26. 363
F. S. Viti. 364
F. S. Matthiæ. 364. 366
Miſſa & Officium Beatæ Virginis. 326. 329. 375

SANCTI RECENTIORES SEU SANCTI A PAPA CANONISATI.

Abſque Romanæ Eccleſiæ autoritate, quemquam pro Sancto venerari non licet, etiamſi per eum Miracula fierent. 359. 364. 370. 371. Id ita eſſe declarat Alexander III. ann. 1170. 359. 364. 370. Hoc Statutum limitat autoritatem Epiſcoporum circa inſtitutionem Feſtorum. 364. De Sanctorum Canoniſatione, Regulæ è Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino depromptæ. 370. Canoniſationis finis eſt gloria Christi & nominis Chriſtiani. 370. Canoniſationis finis proximus alius non eſt, quàm ut aliquis cultus Sanctis debitus deferatur. 371. Canoniſatio S. Mauritii Abbatis ab Honorio III. facta ann. 1220. 371. Multa circa hanc Canoniſationem. 371. 372
Miracula ſunt vera ſigna Sanctitatis, modò illa Miracula ſint vera. 371. 372
Per Canoniſationem ſolus Summus Pontifex poteſt novos Sanctos publicè colendos proponere. 372
Joannes de Matha, & Felix Valeſius quomodò canoniſati fuerunt. *ibid.*
Beatus Benedictus Monachorum Præceptor. 427
Sanctus Bernardus laudatus. 298. 299. 300
In Orationibus, quæ in Officiis Sanctorum dicuntur, pro Sanctis orandum non eſt. 322
Conſecratio Eccleſiæ fieri debet ſub Nomine Sancti N. 330. 336.

SCANDALUM.

Propter grave ſcandalum Epiſcopus cedendi, abdicandi, ſeu renunciandi licentiam poteſt poſtulare. 43. 125. 126. Inter ſcandalum & ſcandalum eſt ſubtiliter diſtinguendum. 44
Modus agendi ad evitandum ſcandalum propter ea quæ in Indultis permittuntur, quæ tamen à Canonibus prohibita ſunt. 121
Maximum ex controverſiis Eccleſiaſticorum circa Præcedentiam naſcitur ſcandalum. 234. 445
Prohibemus Curatis ne in adjutorium Curæ animarum, vocent Preſbyteros luſores, potatores, aut ebrioſos, per quos multum plebs ſcandaliſatur. 243. Vide etiam 259
Clericorum vita generare non debet ſcandalum Laicis, ſed præſtare honeſtatis exemplum. 261
Scandaloſæ mulieres. 270
Caſus in quibus Fideles ſcandaliſantur. 313
Propter ſolum ſcandalum vel infamiam Preſbyter ſe gerere debet ut Irregularem. 401
Grave aut maximum Scandalum ſemper & ubique Religioſi, Monachi debent evitare. 421. 426. 445. 446. 456. 489

SCIENTIA.

Defectus Scientiæ in Epiſcopis reprobandus eſt omninò, nec de cætero tolerandus. 29
Concilium Toletanum imprimis requirit in Epiſcopo Scientiam Scripturæ Sanctæ & Canonum. 29. Propter defectum Scientiæ, Epiſcopus cedendi ſeu renunciandi licentiam poteſt poſtulare, 43. 60. 61. 126. Si Epiſcopus propter litteraturæ defectum, (ne tanquàm cæcus cæco ducatum præbeat) ad otium ſe conferat Monachale, an ad Epiſcopatum reaſcendere poterit. 45. 126. 127
Scientia debet accommodari ad munus uniuſcujuſque. 182
Multùm Reipublicæ Chriſtianæ intereſt, ut ſint in Eccleſia Viri docti, qui cæteros ad Juſtitiam & Pietatem invitent & erudiant. 190. 199
Eccleſiaſtici debent eſſe docti ut probabili opinione apud vulgus ſuſtineant Dignitatem Officiorum. 190. Vide etiam 242
Præſtat paucos bonos & doctos, quàm plures indoctos & imperitos habere Miniſtros. 288
Qui ad cantum benè diſpoſiti ſunt, ad Scientiam minùs apti ſunt. 331

SCRIPTURA SANCTA.

Ubi Verbum Dei Fidelibus non miniſtratur, quid aliud quàm vita animæ ſubtrahitur. 34
De Lectione Sacræ Scripturæ in Monaſteriis. 85. 94 415
Divinum Jus in Scripturis habemus. 358
Hodiè nihil eſt durius quàm praxis conſiliorum Evangelicorum, & quare. 476. Vide Verb. Veritas.

SEDES, SEU SESSIONIS ORDO.

Seſſio Canonicorum Ordinis diverſi debent ordinari pro

pro Dignitate ſuorum Ordinum, & non per tempus eorum receptionis. 182
Singuli Epiſcopi ſecundum Ordinationis ſuæ tempora, in Concilio Provinciali ſedere & ſubſcribere debent. 55. 233
Canonici debent relinquere Epiſcopo licentiam eligendi locum quem voluerit, non ſolùm in Choro & io Proceſſionibus, ſed etiam in Capitulo, cùm jus habet illud adeundi. 183
Epiſcopis in Choro, & in Capitulo, in Proceſſionibus & aliis actibus publicis, ſit prima ſedes & locus quem ipſi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum autoritas. 47. Vide etiam 185. 186. 200. 235
Primi Canonici Sacerdotes ſedeant; ſecundi Diaconi; poſtremi Subdiaconi ſubſequantur. 188. 197
Præcipui Canones circa Seſſionis Ordinem inter Canonicos ejuſdem vel diverſarum Eccleſiarum. 197. Vide etiam 161. 182. 231. 236
Epiſcopus in Eccleſia & in conceſſu Preſbyterorum ſublimior ſedeat. 200. 235
Curatus poteſt ſemper eligere locum honorificentiſſimum ſuæ Eccleſiæ, 183. Vide etiam 230. 231
De Seſſione Cardinalium. 230
Quo caſu Canonici debent præeſſe Abbatibus, &c. *ibid.*
De Canonico erga Curatum, & de Curato erga Canonicum, quiſnam eorum debeat præeſſe in propria Eccleſia Parochiali Curati. *ibid.*
De Seſſionis ordine in Cœtibus Eccleſiaſticis, tùm Sacris, tùm profanis. 232. *& ſeq.* 235
Inter Eccleſiaſticos frequentiores ſunt controverſiæ circa Seſſionis Ordinem. 232. 445
Sedes primo digniori debetur. 232
De præcedentia in ſupplicationibus, in tumulandis defunctis, in deferenda Umbella, aliiſve ſimilibus. 234. 235
Præſidentia quid ſit. 235
Variæ Quæſtiones circa Seſſionis Ordinem. 235. *& ſeq.*
De everſione Ordinis circa Seſſionem aut Præſidentiam, id eſt, de Congregatione in qua fœminæ præſunt Viris etiam in Ordinibus conſtitutis. 236
In Supplicationibus publicis dignior poſtremus incedit. 237
Prima ſedes, ſedes honorifica, ſeu Seſſionis honor pendet ea conſuetudine. 237. 238

SEDES APOSTOLICA SEU ECCLESIA ROMANA, AUT SUMMUS PONTIFEX.

Eccleſia Romana uſitato vocabulo Sedes Apoſtolica nuncupatur. 8
Sedes Apoſtolica omnium Eccleſiarum Caput eſt. *ibid.*
Sedes Apoſtolica eſt omnium Eccleſiarum Mater & Magiſtra. *ibid.*
Sedes Apoſtolica Curam habet Eccleſiarum omnium, & Tutelam. 10
Privilegia conceſſa per Summos Pontifices illis qui accurrunt ad Sedem Apoſtolicam. 157
Majores & difficiliores quæſtiones ad Sedem Apoſtolicam ſemper referuntur. 12. 13
Propria Papæ poteſtas potiſſimùm conſiſtit io Exemptionibus immediatis Sedis Apoſtolicæ, & in Reſervationibus factis in favorem ejuſdem Sedis. 117
Illa quæ ſibi Sedes Apoſtolica reſervavit ab aliis non debent attentari. 13
Sedes Apoſtolica quædam reſervavit ſibi, ſpecialiter Tranſlationes Epiſcoporum. 43
Quid Concilium Tridentinum introduxit ad deferendas cauſas ad Sedem Apoſtolicam, omiſſo medio. 149
Quid ſignificant hæc Verba; prima Sedes à nemine judicatur. 17
Circa extraordinariam poteſtatem & magnitudinem Sedis Apoſtolicæ. 154
Exempti ſunt Sedis Apoſtolicæ immediatè ſubjecti. 87
Vide Verb. EPISTOLA, GREGORIUS VII. JURAMENTUM.

SEMINARIUM.

Epiſcopus habet poteſtatem inſtituendi Seminaria. 199
Omnes Beneficiarii ad inſtitutionem Seminarii conferant, juxta taxationem ab Epiſcopo faciendam. *ibid.*
Antiqua Seminariorum veſtigia. 284
De Ordinatione cum Titulo Seminarii. 595. 297
Receptionis in Seminario Clericorum non alia ſit Ceremonia, quàm in vertice capitis raſura, quæ aliud non eſt quàm Corona. 304

SENEX, SENECTUS.

Seniores debent priùs ſubſcribere io Concilio Provinciali, nam prior ordinatus eſt dignior. 55
Jus optandi introductum eſt in favorem Seniorum. 162
Ratio hujuſce rei eſt forſan, quia antiquiores Canonici majori egent ſubſidio. 161
De Tranſlatione propter Senectutem. 477

SENTENTIA.

Hæc eſt Regula generalis in Gallia, ut in foro exteriori pœnæ Juris, habentes effectus exteriores, eoſdem non producant, niſi poſt Sententiam, quâ declaratur illas pœnas fuiſſe incurſas. 180
Obſervationes circa hunc uſum. *ibid.*
Super hoc fundamentum nonnullarum Congregationum Eccleſiaſticarum, Conſtitutiones expreſsè declarant pœnas ipſo facto incurrendas effectum ſuum tantùm habituras poſt Sententiam, quæ pronunciaverit illas fuiſſe incurſas. *ibid.*

SEPULTURA.

Explicatio multorum caſuum circa Sepulturam. 119. 120. 559 560. 561
De Regiſtris Sepulturæ à Parocho conſcriptis. 151. 227. 228. 250
Jus ſeu retributio Parochi circa Sepulturam. 219. 222. 223. 256. 560. 561. 562.
Aliud jus Parochi pro effodienda terra Sepulturæ cauſâ. 222
Canonicus Regularis, ſeu Religioſus in articulo mortis agens, nolens proprium reſignare in manibus Prioris, Chriſtianâ Sepulturâ privandus. 426
De jure Sepulturæ in Locis Sacris & Religioſis. 557
De exhumatione corporum. 549. 558
Interdictum Sepulturæ eſt aliqua ſpecies Excommunicationis. 549
Impiis Sepultura celebris vel ſpecioſa non prodeſt. 557
Sepultura nec obeſt, nec prodeſt per ſe ipſam. *ibid.*
Sepelienda ſunt corpora ſecundum uſus oſitatos *ibid.*
Caſus, in quibus deneganda eſt Eccleſiaſtica Sepultura. 558
Caſus, in quibus non eſt deneganda Eccleſiaſtica Sepultura. *ibid.*
Vendere non licet Sepulturam. *ibid.*
Quid terra terram vendis; gratis accepiſti à Deo, gratis da pro eo. *ibid.*
Exactio pro Sepultura eſt prohibita. 559
Ubi quis decimas perſolvebat vivus, ibi ſepeliatur & mortuus. 560
De honeſtate debemus eligere Sepulturam, ubi Majores noſtri ſepulti ſunt. *ibid.*

An Epiſcopus ſtatuere poſſit, ut Quarta Funeraria ſolvatur, ubicumque non ſolvitur. 561
Curatio funeris, conditio Sepulturæ, pompa exequiarum, magis vivorum ſolatia ſunt, quàm ſubſidia mortuorum. 557
Ubicumque ſepeliamur, Domini eſt terra & plenitudo ejus. 557. 558
Jus Quartæ Funerariæ eſt impræſcriptibile contra Regulares. 561
An ſint pœnæ Eccleſiaſticæ contra violatores Sepulchrorum. 563
In quo conſiſtat violatio Sepulchrorum ſeu tumulorum. 564
Qui Sepulchra effodit, undecim annorum carebit Communione. 563
An illi qui Sepulchra aperiunt, ut videant in quo ſtatu ſit corpus quorumdam hominum mortuorum in odore Sanctitatis, hujus criminis ſint Rei, 564

SERVUS.

Comparatio Religioſi cum ſervo. 462. *& ſeq.*

SILENTIUM.

In Oratorio, Refectorio, & Dormitorio continuum ſemper ſilentium obſervetur. 418

SYMBOLUM.

Symbolum Religionis Chriſtianæ. 2

SIMONIA.

Ad validitatem Actuum Capitularium requiritur ut ad hæc non accedat Simonia, 184. Vide tamen exceptionem. 184
Nullus Clericus ad Curam animarum admittatur, niſi juraverit quòd in adeptione illius non commiſit Simoniam. 541. 548
Circa Simoniam ratione Tituli Clericalis, antiquius nihil habemus quàm caput *niſi cum.* 293
Circa illam Simoniam, vide 297
Simoniacâ hæreſi ægrotare, quid ſignificant hæc verba. 300
De Simonia circa ingreſſum Monachorum in Religionem. 411

SYNODATICUM.

Epiſcopus habet jus exigendi Synodaticum vel Cathedraticum. 84
Synodaticum vel Cathedraticum, quo intelligitur jus exigendi à qualibet Eccleſia duos ſolidos aureos quolibet anno. *ibid.*
Synodaticum & Cathedraticum undè dicantur. *ibid.*
Synodaticum eſt velut quoddam Tributum. *ibid.*
Jure Communi Monaſteria à Cathedratici ſolutione exempta ſunt. 98

SYNODUS.

Annis ſingulis Epiſcopus in ſua Diœceſi Synodum faciat de ſuis Clericis. 33
Multæ Synodi nullam autoritatem habent extra Diœceſes in quibus habitæ ſunt. 542
De Synodo Parochorum. 257
De Synodis ſeu Calendis Curati,
Vide verb. Curatus.

SPIRITUS SANCTUS.

Spiritus Sanctus alienus non eſt à Deo, nec à Filio. 2
Papa non eſt Superior Spiritu Sancto, qui Concilio Generali præeſt. 104
Adventus Spiritûs Sancti ſeu Pentecoſtes. 361. 362. 363. 366. 367
Paſcha & Pentecoſtes celebrari non poſſunt niſi in die Dominico. 366
Feſtum Pentecoſtes ab Apoſtolis inſtitutum fuit. 369
Plurima cum Paſchate communia Pentecoſte habet. 369. 376. 377
Diſcrimina inter Paſcha & Pentecoſten. 369. 376
Quod Eccleſia facit, id Spiritui Sancto Beatus Leo tribuit. 378

SUBDIACONUS, SUBDIACONATUS.

Subdiaconatus eſt Ordo Sacer. 28
De Titulo Subdiaconatûs. 292. 294
De Subdiacono. 288
Subdiaconus tenetur jure novo ad Officium privatum vel publicum. 324

SUBDITUS.

Enumeratio Subditorum Epiſcopi. 91. 93
Summus Pontifex non habet poteſtatem abſolvendi Subditos erga Principes Supremos à Juramento fidelitatis. 512
Ratio hujus veritatis. *ibid.*
Integritas Præſidentium ſalus eſt Subditorum. 29

SUCCESSIO.

Vide verb. Bona Eccleſiæ.
Succeſſor ad quid tenetur. 408

SUFFRAGIUM.

Ut Canonicus habeat Suffragium, quid requiritur. 153. 180. 195

SUPERIOR.

Non Reſidentiæ Reus à proximo Superiore monendus eſt. 339
Superior Epiſcopi in hoc caſu eſt Metropolitanus, vel antiquior Provinciæ Epiſcopus. 341
Si Metropolitanus Reus eſt, & Primati vel Patriarchæ ſubſit, Superior tunc primas vel Patriarcha. *ibid.*
Si verò immediatè ſubjiciatur Summo Pontifici, Superior tunc eſt ipſe Papa. *ibid.*
Promotio ad Superioritates Regulares. 485
Jura Superiorum Regularium in ſuos Inferiores. 486
An in Proceſſibus Criminalibus contra Superiores Regulares, factos ante Provincialem aut Generalem, unus aut alter habeant tantùm vocem diviſivam. 489
Provinciales aut Viſitatores Religioſorum. 485. 486. 490
Secretarii. 485
Definitores. 485. 490
Superiores alii ſunt locales & alii Generales. 485. 486
Generalis Religioſorum. *ibid.*
Vide verb. Processus.

SUPERSTITIO.

Ea quæ ad curioſitatem quamdam aut Superſtitionem ſpectant, vel turpe lucrum ſapiunt, tanquàm ſcandala & offendicula prohibeant. 34

SUSPENSIO.

Bonifacius VIII. *in Cap.* 10. *Ne Sede vacante in* 6. ponit Suſpenſionem Epiſcopi in eodem Ordine ac mortem, habitâ ratione Sedis vacantis. 176
An Bonifacius in illo capite introduxit Jus novum. 177
Capitulum non ſuccedit Epiſcopo ſuſpenſo à Collatione Beneficiorum. *ibid.*
Qualis eſt Suſpenſio, de qua in art. præcedenti. *ibid.*
Effectus Suſpenſionis. *ibid.*

Epiſcopus

Epiſcopus abſolutus à Suſpenſione poteſt conferre Præbendas ſuæ Collationis, quæ vacaverunt, cùm ſuſpenſus erat. 185
De Canonico mortuo durante Suſpenſione. 189
De Suſpenſione Sedi Apoſtolicæ reſervata. 217
De Suſpenſione contra Clericos, qui irreverenter Officia Divina celebrant. 325. 326
Caſus, in quibus Clerici ſunt ſuſpenſi ipſo facto. 244. 245
Duplex eſt caſus Suſpenſionis à Communione. 341
Illa Suſpenſio eſt abrogata. *ibid.*
Hodierna Suſpenſio differt ab illa Suſpenſione. *ibid.*

TAMBURINUS.

Tamburinus, cur non poteſt eſſe ſuſpectus. 484

TEMPORA (QUATUOR).

Vide verb. Jejunium.

TESTAMENTUM.

Religioſus non poteſt Teſtamentum facere, niſi ante Profeſſionem. 415

TESTIS.

Religioſus in cauſis Eccleſiæ poteſt ferre Teſtimonium. 418

THEOLOGUS, THEOLOGALIS.

Vide Verb Præbenda.
Epiſcopus debet conſulto Capitulo providere victui Theologalis. 174. 175
Canonicus Theologus, ut liberiùs ſtudio vacare poſſit, etiamſi abſcons fuerit à Divinis, habetur pro præſente, ita ut nihil perdat. 166. 180
Capitula Metropolitanarum debent conſtituere Theologum in ſua Eccleſia, qui doceat Sacerdotes. 182. Vide etiam 166. 314
Concilium Tridentinum extendit hoc Statutum ad Cathedrales, nec non ad Collegiatas locorum amplorum, & in quibus numeroſus eſt Clerus. 182
Vide etiam 314
De Theologo. 166
Poſſeſſor Præbendæ Theologalis reſidere debet. 334
Vide etiam 157
Studentes in Theologica Facultate per quinque annos non tenentur reſidere. 157. 158. 192. 193. 336 337. 338. 339
Circa Tempora quibus præcipuè Poſſeſſor Præbendæ Theologalis reſidere debet. 335
Diſpenſatio Sacræ Theologiæ Profeſſorum circa Reſidentiam. 339
Caſus, in quibus Theologus amittit Diſtributiones. 351

THESAURUS.

Theſaurus Eccleſiaſticus quid ſit. 528

TOLOSA.

Circa hanc Urbem Galliæ, Vide verb. Archiepiſcopus.

TITULUS.

De Titulo Patrimonii. 289. 293. 294. 296. 297
De Titulo Beneficii. 289. 291 293. 294. 396. 297
Præcipui Canones cujuſque Sæculi circa Titulum Clericalem ſeu Ordinationis. 290
De Titulo paupertatis. 290. 293. 294. 295. 296
An Titulus Clericalis duplex ſit nempe Beneficium & Patrimonium. 292
De Titulo Domicilii. *ibid.*
Extitiſſe Sæculo IX. Clericos, qui ſine Titulo ordinarentur. 291. 296
De pœnis contra Ordinationem ſine Titulo. 291. 291. 296
De pœnis contra Ordinationem ſine Titulo Beneficii aut Patrimonii. 293. 294. 296
De Titulo Simoniaco. 193
Quæ ex collectis Canonibus circa Titulum Clericalem inferenda. 296
Titulus Beneficii ſeu Patrimonii ad Ordinationem requiritur ne Clericus deinceps mendicet. 295
De Titulo Seminarii. 295. 297
Concilium Mexic. ann. 1585. ſuſpendit ipſo facto, qui fraudes circa Titulum Clericalem committunt. 295. 296
De Titulo cenſûs Eccleſiaſtici ſeu Laicalis. 295
Sunt plures in Gallia Provinciæ, in quibus relata Diſpenſatio circa Titulum Beneficii, Patrimonii, ſeu Penſionis neceſſaria eſſe poteſt. *ibid.*
Tales inter cæteras Britannia Minor, Vaſconia, ipſaque Provincia. *ibid.*
Concilium Burdig. vetat, ne quis ordinetur ad Titulum Patrimonii, ſi non ſit utilis aut neceſſarius alicui Eccleſiæ. *ibid.*
Titulus Clerici Regularis eſt Titulus paupertatis Religioſæ, ſeu emiſſæ Profeſſionis. *ibid.*
Concilium Burdig. præcipit inſeri in Regiſtro Curiæ Eccleſiaſticæ omnia Acta Titulum Clericalem concernentia. *ibid.*
Fertur nonnullos Epiſcopos ſæculo VIII. & IX. conſecratos fuiſſe ſine Titulo, ſive addictione alicui Eccleſiæ. *ibid.*
Varia innovata & introducta in diverſis ſæculis circa Titulum Clericalem. *ibid.*
Hæc pœna contra Epiſcopum ordinantem Clericum ſine Titulo Beneficii, aut Patrimonii, inſtituta eſt ſæculo XIII. ab Innocentio. *ibid.*
Omnis cautela adhibenda eſt ne fraus fiat circa Titulum Clericalem. 297
Vide verb. Patrimonium, Proclamatio.
In quo Titulo quis ordinatus eſt, in eo permaneat. 474

TONSURA.

Veſtis datur in Collatione Tonſuræ. 261. 301
Per primam Tonſuram juxta formam Eccleſiæ datam, Clericalis Ordo confertur. 261
Primâ Tonſurâ non initientur, qui fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant. 261. 300. 301. 302
Clericos non pudeat Tonſuram indictam portare. 262
An Clerici, qui Tonſuram, vel Minores Ordines aſſumpſerunt, ſtatum mutare poſſint. 267
Duplex eſt Tonſura, alia Monachalis, & alia Clericalis. 300. 496
Canones circa primam Tonſuram Clericorum. 300
Prima Tonſura non eſt Ordo. 301. Vide tamen 497
Quo caſu Tonſura eſt Ordo. 302
Quænam ſunt requiſita ad primam Tonſuram aſſumendam. 300. 301
Multæ ſunt perſonæ, quæ primam Tonſuram ſuſcipere non poſſunt. *ibid.*
Minores ſeptem annorum non poſſunt ſuſcipere primam Tonſuram. *ibid.* & 302
Epiſcopus poteſt conferre Clericaturam ſeu primam Tonſuram quolibet die & quovis tempore. 301
Ætas requiſita ad Clericaturam ſeu primam Tonſuram, eſt ætas circiter duodecim annorum. *ibid. & ſeq.*
Epiſcopus quodnam examen facere debet ante Collationem primæ Tonſuræ. 302

TONSURA CLERICALIS.

Præcipui cujuſque ſæculi Canones circa Tonſuram Clericalem.

Clericalem. 302
Differentiæ inter Tonſuram Clericalem & primam Tonſuram. *ibid.*
Tonſuræ Eccleſiaſticæ à Nazareis uſos exortus eſt. 302 304
Ut Archidiaconi, Abbates, Præpoſiti, Capiſcholi, Canonici, Oſtiarii, &c. Tonſuram Eccleſiaſticam habeant, hoc eſt, Barbam raſam & Coronam in capite. 302
Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti Coronam deferre contemnunt, & crinium extenſorum, quaſi ad ſcapulas utentes diſcrimine velut effœminati, &c. 303. 305
Hic abuſus Clericorum io Tonſuris abominabile ſcandalum populo generavit. 303
Concilium Palent. ann. 1388. ad omne ambiguitatis tollendum dubium, ſerit circumſcribi formam Tonſuræ io valvis Eccleſiarum Cathedralium, &c. *ibid.*
Inſigne Clerici Tonſura eſt. 304
Clericus qui Tonſuram negligit, non gaudet Privilegio fori. 303. 304. 308
Conſequentiæ inferendæ ex Canonibus circa Tonſuram Clericalem. 304
De pœnis contra Eccleſiaſticos Tonſuram negligentes. 302. 303. 304. 308
Clerici tonſi ſint More Romano. 261

TRANSLATIO.

Tranſlatio Epiſcopi debet fieri cauſâ cognitâ, & hodiè ſolus Papa eſt, qui poteſt concedere licentiam ut transferatur. 42. 43. 130. Non oportet Epiſcopum de Civitate ad Civitatem migrare. 42. 128
In toto Juris Canonici Corpore, nullus ſæculo IV. circa Tranſlationes antiquior Canon. 117
De Epiſcoporum Tranſlatione, Regulæ è Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ. *ibid.*
Tranſlatio quid ſit? *ibid.*
Antiqui Canones damnant Tranſlationes. *ibid.* & 128
Quarto, ſexto, octavo ſæculo, ad Epiſcopos Provinciæ pertinuiſſe Epiſcopi Tranſlationem variis ex Textibus colligitur. 129
De Jure Divino Tranſlationes Epiſcoporum ad Papam non pertinent. 130
Ut Canonica ſit Tranſlatio, quid requiritur. *ibid.* & *ſeqq.*
Tranſlationes aliæ ſunt licitæ, aliæ illicitæ, aliæ legitimæ, aliæ illegitimæ. 131. Vide etiam 128
Obſervandum ſæculo XII. nondùm benè creditum Tranſlationem Epiſcopi, ſaltem non conſecrati, reſervatam fuiſſe Summo Pontifici. 133
Nullo ſæculo Epiſcoporum Tranſlationes fuere frequentiores quàm ſæculo IV. ſi ex Corpore Juris Cononici de hoc judicatur. *ibid.*
Ut Tranſlatio Epiſcopi juſta ſit quid requiritur. 282
Multa Concilia vetant Tranſlationes Epiſcoporum, Preſbyteri, ac Diaconorum. 291. Vide. 296. 332
Vide Verb. Civitas, Monasterium, Religio, ſeo Ordo.
Jus diſtinguit tantùm duplex Traſlationum genus, habitâ ratione ad Religiones. 476. 477. 478
An quod Religioſus traſlatus attulit in primo Monaſterio, tranſeat ad ſecundum. 479
Tranſlatio coacta Religioſorum in Ordinem auſteriorem, ut in eo agant Pœnitentiam. *ibid.*
Tranſlatio quoad Prælaturas ſive perpetuas, ſive Temporales. 480

TRIDENTINUM CONCILIUM.

Vide Verb. Concilia Generalia Recentiora.

TRINITAS.

Quid ſit 22. Inſeparabilia ſunt opera Trinitatis. *ibid.* Trinitas Deus eſt, *ibid.* Non eadem Trinitas nata de Maria Virgine & ſub Pontio Pilato crucifixa, ſed tantummodò Filius. *ibid.*
Pelagius I. perfectè & diſtinctè explicat fidem Trinitatis & Incarnationis. 26
De fide Gallorum circa Trinitatem ante tempora S. Martini, qoid ſentiendum eſt? 25
Feſtum Trinitatis. 358. 359. 364
Alexandro III. Pontificatum regente, Trinitatis Feſtum in Eccleſia Romana celebratum non fuiſſe, certum eſt. 370

VASA SACRA.

Vaſa Sacra ſunt per Epiſcopum conſecranda. 83
Vaſa Sacra ſunt uſibus profanis exempta. 248. 429
De Vaſibus Sacris. 528
Quis poſſit tractare Vaſa Sacra. *ibid.*
Vaſa Sacra Eccleſiæ debent eſſe nitida & munda. *ibid.* & 529
Vide Verb. Res.

VENATIO.

Venatio eſt prohibita Epiſcopis, Canonicis, Clericis. 61. 169. 197. 304

VENDITIO.

Vide Verb Bona, Coadjutor.

VERBUM.

Circa quædam Verba obſcura, Vide Verb. Usus.
Hæc Verba Ordo, Religio, inſtitutum ſunt Sinonima. 428
Indulgentia, Privilegium, Diſpenſatio ſunt Verba Sinonima. 343
De multitudine Verborum, Vide verb. Deus.
Conſecratio, Dedicatio, ſunt Verba Sinonima. 536
Quoad Ordines Monachorum aut Religioſorum, hæc verba: *Vita melioris* & *vita ſtrictioris*, ſunt Sinonima. 476

VERITAS.

Ad cognoſcendam Veritatem, ad Prophetas & ad Evangelium recurrendum eſt. 5

VESTES, VESTIMENTA.

Canones circa Veſtes & Veſtimenta Eccleſiaſticorum. 304. & *ſeq.*
Jonge verb. Habitus.

VICARIUS EPISCOPI, PAROCHI, &c.

Qui vices alicujus gerit, illius locum occupare debet. 237
Vicarius Generalis habet plenitudinem poteſtatis Epiſcopalis. 114. 117. 237
In Gallia non permittitur Epiſcopo ut alios conſtituat Vicarios quàm Perpetuos. 95
Vicarii habent varia nomina in Jure. 111
Vicarius eſt, qui vices alterius agit. *ibid.*
Officialis ſeo Vicarius Epiſcopi. 39. 112
Juriſdictio Vicarii eadem eſt, ac Epiſcopi, & per conſequens à Magno Vicario noo appellatur ad Epiſcopum. 39. 75. 86. 113
Quo caſu Vicarius Generalis Epiſcopi habet primam Sedem. 237
Quo caſu Vicarius Generalis Epiſcopi præcedere debet Officialem. 234
Metropolitanus neque Concilium Provinciale, non poſſunt dare Vicarios Generales Epiſcopis Provinciæ. 60

Limits

Limita tamen ut hîc. *ibid.*
In Gallia Vicarius Epiſcopi habet facultatem abſolvendi à crimine Hæreſis in foro conſcientiæ. 87
Uſus Galliæ circa Vicarios. 112
Qualis ſit Juriſdictio Vicarii & Officialis, & quamdiù duret. 113
Quid poſſunt, aut quid non poſſunt. 1 4. 176
An Vicarium conſtituenti Vicarii conſtituti culpa imputetur. 115
Vicarii Generales Epiſcopi appellantur etiam Coadjutores. 60. 111. 143
Vicarii Temporales quid ſint. 207
Vicarius Temporalis non poteſt ſibi Vicarium ſubſtituere. *ibid.*
Juriſdictio Vicarii Temporalis non extenditur extra locum Vicariatûs. *ibid.*
Vicarii Succurſales. 12
Vicarius Perpetuus Parochiarum & Parochus in paucis differunt. 222. 226
Tria ſunt iſtorum Vicariorum genera. 213
Vicarius Perpetuus Eccleſiæ Parochialis ſubeſt Curato Primicerio. 226
Vicarius Perpetuus reſidere debet. 333. 241
De Vicario Perpetuo Eccleſiæ Parochialis. 224. *& ſeqq.*
Portio congrua quid ſit? 225. 196
Portio congrua Vicarii Perpetui qualia debeat eſſe. 205. 226. 217
Reditus, Emolumenta ſeu Retributiones Vicariorum Perpetuorum Parochiarum. 226
Collatio inter Jus hodiernum Gallicanum, & inter Jus Canonicum ſeu Jus Commune circa Vicarios Parochiarum. 226
Vide Verb. Parochus.
Provicarius quid ſit? 223
Quænam eſt autoritas & poteſtas Provicarii. 223. 224
Vicarius Coadjutor quid ſit. 223
Comparatio Vicarii Coadjutoris cum Vicario Epiſcopi. 224
Vicarius Portionarius. 216. 227
Vicarii foranei curam animarum habentes. 229
Textus quoad Vicariorum ſubſtitutionem, per Canonicos abrogari videmus. 339
Vicariorum ad canendum inſtitutorum genus duplex diſtinguendum eſt. 331
Vide verb. Commenda.

VICARIUS PAPÆ.

An ea quæ dicta ſunt in articulo præcedenti de *Vicario Generali*, locum habeant in Vicariis Papæ. 126
Vicarii Papæ diſtinguendi ſunt in diverſa genera. *ibid.*
De Juriſdictione illorum Vicariorum. 116
Vicarius Papæ per totam Angliam. *ibid.*
Vicarius Papæ per totum Regnum Galliæ. *ibid.*
Quænam eſt autoritas & poteſtas Vicariorum Papæ. 116. 117
Vicarii Apoſtolici ſunt Delegati, Epiſcopi verò ſunt Ordinarii. 240

VIGILIÆ.

Quænam ſunt Feſta quæ in Jure habent Vigilias. 362 366. 367. 376. 377
Regulæ de Vigiliis ex Corpore Juris Canonici deſumptæ. 375
Per Vigilias quid intelligendum eſt. *ibid.*
Vigiliæ aliæ ſunt privatæ, & aliæ publicæ. 376
Vigiliæ differunt à ſimplici Jejunio. 375. 376
Indiſcretæ Vigiliæ quænam ſunt. 376
De Vigiliis factis in Eccleſia S. Jacobi Compoſtellæ in Hiſpania. 377. 545
Illæ Vigiliæ ſunt abrogatæ. 376. 377
De Vigiliis à Jejunio ſejunctis. 377
Nocturnum Officium *Vigiliarum* nomine inſignitur. 318
Circa Vigilias, vide multa. 318. 326. 327

VISITATIO.

Epiſcopus ratione Epiſcopalis Juriſdictionis, quam habet in aliqua Eccleſia, tenetur cauſâ correctionis eam viſitare, 36. Quam in viſitandis Eccleſiis formam obſervari deſideret Eccleſia Gallicana Vide *Librum laudatum* in pag. 35. Epiſcopi jus habent viſitandi Confraternitates Laicorum. *ibid.* Viſitationi annexa eſt Procuratio. 37. 54. Si Parochiæ ſint tenues, benignè & gratis viſitentur. 37. Multa Concilia injungunt Epiſcopis quotannis Diœceſim viſitare. 36. 37. 68. 71. 4,0. 457. Archiepiſcopus debet viſitare Provinciam ſuam. 53. 54. 446
Regulæ ex Corpore Juris Canonici, Concilioque Tridentino deſumptæ circa Viſitationem. 65. *& ſeq.* 85
Epiſcopus antequàm viſitet Diœceſim, quid debet facere. 68
De materia Viſitationis, & de illis quæ pertinent ad jus viſitandi. 37. 67. 71. 198
De Prælato Delegato à Papa ad viſitandam Eccleſiam cum poteſtate promulgandi novas Ordinationes, quid ſint ſua jura. 74. 75
Archidiaconus habet jus viſitandi. 167
Poſt Viſitationem quid debet facere. *ibid.*
An poſſint Epiſcopi, in Monaſteriis quæ ſunt Ordinum Capita, Viſitationis Jure uti. 430
Vide Verb. Exemptio.
Quomodò & à quibus viſitari debeant Moniales 457
Vide etiam 86. 420. 459
Superiores Monachorum ſuis temporibus Viſitationes facere non prætermittant. 4 9

UNIO.

Unio Epiſcopatuum quid ſit? 137. Quot modis Unio Epiſcopatuum fieri poteſt? *ibid.*
Uniones Epiſcopatuum fieri non poſſunt ſine conſenſu Regis aut Principis. *ibid.*
Cauſæ unionis Epiſcopatuum, vel ſunt generales, vel particulares. *ibid.*
Uniones injuſtæ ſeu perſonales. 138. 449
De Unione Canonicatuum ſeu Præbendarum. 158 159. 181. 184. 185
De Unione Parochiarum. 93. 94
Papa nullas poteſt facere in Gallia Uniones ad vitam Beneficiariorum. 449

UNIVERSITAS.

Privilegia conceſſa illis qui docent, aut qui ſtudent in aliqua Univerſitate. 157. 158. Vide etiam 181 336. 337. 338. 339

VOCATIO.

Neceſſitas Vocationis Divinæ. 297. 518
De Vocatione Divina ad Clericatum, & quibus modis dignoſci poſſit. 297
Vocationis indicia, I. Mores. II. Recta intentio. III. Apta in iſta re media. 298. 299

VOTUM.

Votum quid ſit? 403. 460
Votum aliud eſt ſimplex, & aliud ſolemne. 403. 460 490
Voti ſolemnitas ex ſola Conſtitutione Eccleſiæ eſt inventa. 403
Votum ſolemne quid ſit? *ibid.* Simplex Votum apud Deum non minùs obligat quàm ſolemne. *ibid.*
Deliberata voluntas eſt vera promiſſio. *ibid.*
Quæ Regulæ obſervari debeant ad judicandum de firmitate Voti, illiuſque obligatione. 404
Ab ineptis Votis & promiſſis abſtinendum. *ibid.*
Stulta Vota frangenda ſunt. 405
Quid agendum cùm Votum adimpleri non poteſt. *ibid.*
Obligatio Voti quibus modis tolli poſſit. 405. 461. *& ſeq.*

Ceſſante

Digitized by Google

Ceſſante cauſâ propter quam Votum emiſſum eſt, ceſſat Voti obligatio. 406
Quæ ſint cauſæ magis ordinariæ propter quas Sedes Apoſtolica Votorum commutationem injungat. 407
Quomodò Epiſcopus poteſt commutare Vota. 408
Quomodò Vota antiqua ſolvi debeant à Fidelibus, & quâ ratione à Clericis exigi. ibid.
Qui Votum facit, ut fiat Monachus, compellendus eſt reddere Domino quod promiſit. ibid. Vide etiam 410
Votum ſolemne aliud eſt expreſſum, & aliud tacitum. 410. 461
Obſervationes Hiſtoricæ quoad Vota, depromptæ è Corpore Juris. 490
Requiritur, ut valeat Profeſſio, approbatio ſolemnis Votorum Caſtitatis, Obedientiæ & Paupertatis. 413. 467. 473
Illa tria Vota ſunt baſis, & fundamentum totius Ordinis Religioſorum & aliorum Monachorum. 458 474
De Votis Monialium. 453. 459
Regulæ circa Vota ex Corpore Juris Canonici, Conciliique Tridentino depromptæ. 495. & ſeq.
Regulæ utiles circa Vota. 460
Votum eſt perſonale vel reale. ibid.
Votum eſt vel temporale vel perpetuum. 461
Servi non poſſunt emittere Vota invito Domino. 461 Vide tamen 461. Votum aliud eſt licitum & aliud illicitum. 461
Vota alia ſunt reſervata, & alia non reſervata. ibid.
Reſervata dicuntur quorum Commutatio vel Diſpenſatio ad ſolum Pontificem Maximum pertinet 461 464. 477
Non reſervata quæ Ordinariæ Poteſtati relinquuntur. 461
Origo Votorum ſimplicium & ſolemnium. 490. 491
Obſervatio circa mutationes factas circa Vota Caſtitatis, Obedientiæ & Paupertatis. 493. 494
Caſus, in quibus Vota Parentum non obligant. 462 463. 518
Vide verb. Filius.

USURA.

Uſura prohibetur de Jure Divino & Canonico. 263
De pœnis contra Clericos Uſurarios. ibid.

USUS.

Junge verb. Historia.
Uſus Regiſtrorum Parochialium circa Baptiſmum, Matrimonium & Sepulturam. 227
Vide Verb. Baptismus, Matrimonium, Sepulturam.
Kalendarum uſus antiquiſſimus eſt uſus, & abuſus. 229
Liber Punctuationum in Eccleſiis Cathedralibus. 72. 73
Vide verb. Punctuator.
Epiſcopus jus habet exigendi Synodaticum vel Cathedraticum. 84
Vide verb. Synodaticum.
Procuratio quid ſit? 37. 84
Vide verb. Procuratio.
Tabula continuè pendens in Choro. 196
Uſus illius Tabulæ. ibid.
Vide verb. Chorus.
Taxæ Epiſcopales præſcribentes quid poſſunt vel non poſſunt exigere Curati pro exercitio Munerum ſuorum. 222
Plumbeta eſt Symbolum meritæ Diſtributionis. 194
Vide verb. Distributiones Quotidianæ.
Libellus de caſibus Epiſcopis & Sedi Apoſtolicæ reſervatis. 229
Vide verb. Casus Reservatus.
Ut Curati ſeu Parochi Religioſè aut Canonicè equitent, quid ſignificant hæc verba. 228. 242
In ſingulis Parochiis Tabella una in loco publico collocetur, in qua Miſſæ, Feſta, Anniverſaria, in Eccleſia hujuſmodi celebranda deſcribantur. 247
Charitativum ſubſidium quid ſit? 84
Vide verb. Charitativum.
Portio congrua Curati ſeu Parochi. 258
Portio Canonica Parochi ex Jure Sepulturæ. 220. 256. 561. 562
Portio congrua Vicarii Perpetui Parochiarum quid ſit? 225
Vide Verb. Vicarius Episcopi.
Proclamationes Ordinationis ortum habuere à Germania. 290
Publicationes Matrimonii ortum habuere à Gallia. ibid.
Per XII. priora ſæcula Cenſuræ Eccleſiaſticæ, ſeu Excommunicationes maximè timebantur. 435
Vide verb. Censura.
Hodiè pœnæ temporales timentur, pœnæ verò ſpirituales, ſeu Excommunicationes quandòque contemnuntur. 89
Pœnæ pecuniariæ quo ſæculo in Eccleſia introductæ. 90. 91
De Magiſtro Ceremoniarum in unaquaque Eccleſia. 200
Vide verb. Ceremonia.
Circa Sanctos Antiquos Vide Verb. Sancti Sex Primorum Sæculorum.
Circa Sanctos Novos. Vide verb. Canonisatio, Sancti Recentiores.
Jus ſpolii Parochorum quid ſit? 212
Ut Presbyteri non vadant, niſi Stolâ vel Orario induti. 305
Circa Pediſſequam, Vide verb. Canon, Clericus.

UTILITAS.

Pro Utilitate Eccleſiaſticâ & pro Utilitate Eccleſiæ omnimoda Diſpenſationum genera concedenda ſunt. 103. 105
Diſpenſationum fundamenta, urgens neceſſitas, evidens Eccleſiæ Utilitas. 105
Pro bono pacis & pro Utilitate, à Canonibus & Legibus diſpenſari poteſt. ibid.
Unius utilitati & voluntati plurimorum Utilitas præferenda eſt. 135
In toto Juris Corpore non aliæ probantur tranſlationum cauſæ quàm duæ, neceſſitas Eccleſiæ, illiuſque Utilitas. 130. 138
Cauſæ generales unionis Epiſcopatuum ſunt urgens neceſſitas Eccleſiæ, vel evidens illius Utilitas. 137

XENODOCHIUM.

Xenodochia, aliaque pia loca ſubſunt Epiſcopo. 97. 556
De Xenodochiis & Hoſpitalibus. 555
Vide verb. Hospitale.

FINIS INDICIS TOMI SECUNDI.

ANT 1316196

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

Digitized by Google